

**«Samur» Ləzgi Milli Mərkəzinin
dəstəyi ilə nəşr edilmiş bu kitab
Qusar şəhərinin tanınmış ziyalı
Yaqubxan Cavadovun
xatirəsinə həsr olunmuşdur.**

**ЛЕЗГИ ЧІАЛАННИ
АЗЕРБАЙЖАН ЧІАЛАН
ГАФАРГАН**

**ТуькІуьрайбур: С.Къ.Керимова
ва М.Н.Меликмамедов**

Ктабда 70.000 уьлчме гьатнава

**“Azərbaycan”
nəşriyyatı
Bakı – 2015**

LƏZGİCƏ-AZƏRBAYCANCA LÜĞƏT

**Tərtibçilər: S.Q.Kərimova
və M.N.Məlikməmmədov**

Kitaba 70.000 lüğət vahidi daxil edilmişdir

**“Azərbaycan”
nəşriyyatı
Bakı – 2015**

Рецензентар:

Агъмедулагъ Гуълмегъамедов, филологиядин илимрин доктор,
Россиядин Тебии Илимрин Академиядин академик

Аждер Агъаев, педагогикадин илимрин доктор,
профессор, Россиядин Педагогикадин ва Социал
Илимрин Академиядин академик

Фаида Гъаниева, филологиядин илимрин доктор

Рәуçиләр:

Әһмәдullah Gülmәһәmmәdov, filologiya elmləri
dokтору, Rusiya Təbii Elmlər Akademiyasının akademiki

Əjdər Ağayev, pedaqoji elmlər doktoru, professor, Rusiya
Pedaqoji və Sosial Elmlər Akademiyasının akademiki

Faida Qəniyeva, filologiya elmləri doktoru

L 02(15) **Лезги чІаланни азербайжан чІалан гафарган:** 70.000 уьлчме
(ТуькІуьрайбур: С.Къ.Керимова ва М.Н.Меликмамедов).
– Баку, “Азербайжан” чапхана, 2015. - 800 ч.

L 02(15) **Ləzgiçə-azərbaycanca lügət:** 70.000 lüğət vahidi
(Tərtibçilər: S.Q.Kərimova və M.N.Məlikməmmədov).
– Bakı, “Azərbaycan” nəşriyyatı, 2015. - 800 səh.

L $\frac{4804000000 - 002(15)}{M670(07) - 2015}$ Sifarişlə

ГЪАХЪУН

Гъилевай къве чІалан «Лезги чІаланни азербайжан чІалан гафарган» сифте яз акъуднавай чІехи гафарган я. Ада лезги чІал чириз кІанзавайбуруз, гъаКни лезги чІалай азербайжан чІалаз таржумаяр ийизвайбуруз куьмек гуда. Идалай гъейри ам лезги кхьинрин чІала авай гафар кІватІунин ва абур сад садахъ авунин кардани бакара къведа.

Гафарган туькІурдайла 1950-йисалай инихъ акъатнавай урус чІаланни лезги чІалан, урус чІаланни азербайжан чІалан, гъаКни лезги чІаланни урус чІалан ва азербайжан чІаланни урус чІалан гафарганрикай, и чІаларал акъатнавай орфографиядин ва баянрин гафарганрикай гегъеншдиз менфят къачунва.

И гафаргандихъ адетдин гафарганрилай тафаватлу тир са шумуд къетІенвал ава. Сад лагъайди, адак советрин девирда маса чІаларай къачунвай гзаф гафар кутунвач. Вучиз лагъайтІа лезги чІала абур эвез ийиз жедай вири гафар ава. Гъа икІ, алай девирдин кхьинрин чІала гъатнавай, амма умуми лезги чІалаз къецІ гузвай, и чІалан нормайрив къазвачир, ам чІурзавай цІудралди къачунвай гафарни и гафаргандик акатнавач.

Къвед лагъай къетІенвал дегъ чІаварин гафарихъ галаз алакълу я. Алатай виш йисара басма хъайи лезги ктабра гъатнавай вишералди дегъ гафар арадал хканва. Ибур чІалахъ гегъенш мумкинвилер авайди къалурзавай, чІалан къенивал хуьз куьмек гузвай гафар я.

Гъа са вахтунда эхиримжи виш йисан къене туькІур хъанвай цІийи гафарикайни гегъеншдиз менфят къачунва. Абур гъам лезги чІала виче арадиз атанвай, гъамни маса чІаларай къачунвай гафар я.

Мад са къетІенвал. Гафарганда нугъатрин гафарни гзаф гъатнава. Лезги чІалан нугъатрин арада лексикадин жигъетдай чІехи тафаватвилер авачирди, гзаф гафар вири нугъатра гъа са жуьреда гъатнавайди, и гафар чІал гегъеншарунин рекъерикай сад тирди асасдиз къачунва.

Санал къачурла и гафарганда 2 агъзурдав агакъна цІийи ва нугъатрин гафар гъатнава. Адак виликдай гегъеншдиз менфят къачур, амма гила куьгъне хъанвай гафарни кутунва. Гъа са вахтунда гафарганда 1998-2014-йисара “Самур” газетдин редакциядин кІвалахдарри халкъдивай кІватІнавай, сифте яз “Гафалаг” рубрикадик кваз газетда чап авур 4 агъзур къван гафарни гъатнава. Са гафни авачиз, гафарикай гъикъван гзаф менфят къачуз алахънатІани ктабдик лезги чІалан вири гафар кутаз хъанач.

Им асул гъисабдалди таржумадин гафарган я, амма гъа са вахтунда адак баянрин гафаргандин элементарни ква. Абур сиясатдиз, илимдиз, философиядиз, тарихдиз, тІебиатдиз ва мсб. талукъбур я.

И гафаргандин къилин къетІенвал ам я хъи, дидед чІални азербайжан чІал чирунин карда кІелдайбуруз бегъемдиз куьмек гузва.

Чна кІелзавайбурувай гафаргандихъ галаз алакълу теклифар
sedagetkerimova@gmail.com адресдиз ракъурун тІалабзава.

ÖN SÖZ

Geniş oxucu kütləsinə təqdim olunan bu nəşr ləzgiçə-azərbaycanca ilk böyük lüğətdir. O, öz qarşısına ləzgi dilini öyrənənlərə, habelə ləzgi dilindən Azərbaycan dilinə tərcümə işi ilə məşğul olanlara kömək etmək məqsədini qoymuşdur. Eyni zamanda lüğətin ləzgi ədəbi dilinin sözlərini araşdıranlara da köməyi olacaqdır.

Lüğət tərtib edilərkən 1950-ci ildən indiyədək nəşr olunmuş rusca-ləzgiçə, rusca-azərbaycanca, həmçinin ləzgiçə-rusca və azərbaycanca-rusca lüğətlərdən, bu dillərdə çapdan çıxmış orfoqrafiya lüğətlərindən və izahlı lüğətlərdən geniş istifadə olunmuşdur.

Bu lüğət digər lüğətlərdən bir neçə cəhətdən fərqlənir. Birincisi, ona Sovet dövründə heç bir ehtiyac olmadan başqa dillərdən ləzgi dilinə gətirilmiş bir çox sözlər salınmamışdır. Çünki ləzdi dilində bu sözlərin hamısının qarşılığı vardır. Eyni zamanda müasir ədəbi dildə işlənən, amma dilin təmizliyinə xələl yetirən, onun qanunarı ilə uzlaşmayan, onu korlayan xeyli sözlər də lüğətə düşməyib.

İkinci cəhət qədim sözlərlə bağlıdır. Ötən əsrlərdə ləzgi dilində işıq üzü görmüş kitablardakı yüzlərlə qədim sözlər lüğətdə əksini tapıb. Bunlar dilin geniş imkanlara malik olduğunu sübuta yetirən, onun təmizliyini qoruyub saxlamağa imkan verən sözlərdir. Eyni zamanda son yüzillikdə meydana gəlmiş təzə sözlərə də geniş yer verilib.

Daha bir cəhət. Lüğətdə çox işlənən dialekt sözləri də öz əksini tapıb. Bu zaman ləzgi dilinin dialektləri arasında leksika baxımından bir o qədər də böyük fərq olmadığı, əksər sözlərin bütün dialektlərdə eyni cür işləndiyi, bu sözlərin ədəbi dili inkişaf etdirməkdə əhəmiyyətli rol oynadığı əsas götürülmüşdür.

Ümumiyyətlə, lüğətə 2 minədək çox qədim, təzə və dialekt sözləri salınıb. Buraya əvvəllər geniş istifadə olunmuş, indi köhnəlmiş bəzi sözlər də düşüb. Eyni zamanda lüğətə 1998-2014-cü illərdə “Samar” qəzeti redaksiyası əməkdaşlarının xalqdan topladığı və ilk dəfə olaraq “Tağalar” (“Lüğət”) rubrikası ilə qəzetdə dərc olunmuş 4 minədək söz də salınmışdır. Təbii ki, belə əhatəliliyə baxmayaraq, ləzgi dilinin bütün sözlərini kitaba salmaq mümkün olmamışdır.

Bu nəşrdə ləzgi dilində işlənən idiomatik və frazeoloji ifadələrdən geniş istifadə olunmuşdur. Onların azərbaycanca müvafiq qarşılığı, bu kimi qarşılıq olmadıqda isə izah şəklində tərcüməsi verilmişdir.

Təqdim olunan lüğət əsasən tərcümə lüğətidir. Lakin eyni zamanda izahlı lüğət ünsürləri də saxlanmışdır. Bu, başlıca olaraq siyasi, elmi, fəlsəfi, tarixi və s. terminlərə aiddir.

Bu nəşr həm ləzgi, həm də Azərbaycan dilini öyrənənlərə töhfədir.

Oxucularımızdan xahiş edirik ki, lüğətlə bağlı irad və təkliflərini bu ünvana bildirsinlər:

sedagetkerimova@gmail.com

LƏZGİ DİLİ

İber-Qafqaz dillərinin nax-dağıstan qrupunun (əvvəllər nax-ləzgi və yaxud çeçen-ləzgi qrupu adlanırdı) ləzgi yarımqrupuna aid olan ləzgi dili dünyanın qədim dillərindən biridir. Onu tədqiq edən yerli və xarici alimlərin bir qismi əvvəllər bu dilin 4 min il bundan əvvəl yarandığını israr edirdi. 1965-ci ildə “Znaniye – sila” jurnalında dərc olunmuş “Açılmamış sirlər adası” (“Ostrov nerazgadannıx tayn”) məqaləsinin müəllifi V.Şevoroşkin bir sıra tutarlı dəlillərə əsaslanaraq, ləzgi dilinin azı 5 min illik tarixə malik olduğunu bildirdi. Bundan sonra bir sıra alimlər bu dilin 7 min il bundan əvvəl mövcud olduğunu göstərdilər. Nəhayət, ləzgi dilinin sivilisasiyanın ilk dillərinə aid olmasına dair elmi məqalələr yazıldı, onun xett, xurrit, urartu dillərinə yaxınlığı dil materialı əsasında sübuta yetirilməyə başlandı. Həqiqətən də müasir ləzgi dilində vaxtilə həmin dillərdə işlənmiş və mənasını olduğu kimi saxlamış onlarca söz vardır.

Bir sıra alimlər qədimlik baxımından ləzgi dilini hind-çin dilləri ilə müqayisə edirlər. Çünki ləzgi diində sözlərin əksəriyyəti bir və ya iki hecalı (dilçi alimlərin son araşdırmalarına görə lüğət fondunun 56 faizindən çoxu) olduğuna görə belə müqayisə üçün əsas yaranır. Lakin həmin dillərdən fərqli olaraq, ləzgi dilində sözlərin yaranmasının özünəməxsus qanunauyğunluqları vardır.

Qədim ləzgi sözlərinin əksəriyyəti asan və yaddaqalan olmaqdan ötrü şeirvari, qafiyəli yaradılıb. Hətta bədən orqanlarının adları da qafiyəlidir. Məsələn: “кьил” (“baş”), “вил” (“göz”), “гьил” (“əl”), “кьубьл” (“ayaq”) və s. Üç səsdən ibarət sözlərin istər ilk, istər orta, istərsə də son fonemini dəyişdikdə onlarca yeni söz əmələ gəlir. Məsələn, “rap” (“külək”) sözünün birinci fonemini dəyişdikdə “rap” (“yük”), “rap” (“ağac”), “çap” (“kağız”), “cap” (“yun”), “xap” (“dolu”), “цlap” (“xətt”), “klap” (“oxlov”), “гьap” (“mala”), “хьap” (“xərək”), “çlap” (“saç”) və s. yeni sözlər alınır. İlk və sonuncu fonemi dəyişdikdə 7-12 çalar yarıdan sözlər çoxluq təşkil edir. Məşhur gürcü alimi Q.V.Topuria bu cür birhecalı sözləri azı 4-5 min illik tarixə malik xalis ləzgi sözləri adlandırır.

Maraqlıdır ki, ləzgi dilində yer üzündə ilk baxışda həyat nişanəsini əks etdirən nə varsa, qədim insanın ilk dərk edib ad qoya biləcəyi bütün şeylər birhecalı sözlərlə ifadə olunur. Məsələn: “Чил” (“Yer”), “цав” (“göy”), “Рагъ” (“Günəş”), “Варз” (“Ay”), “гьед” (“ulduz”), “ял” (“hava”), “яд” (“su”), “цлай” (“od”), “кьай” (“soyuq”), “циф” (“bulud”), “rap” (“külək”), “марф” (“yağış”), “векъ” (“ot”), “tap” (“ağac”), “экв” (“ışıq”), “югъ” (“gündüz”), “йиф” (“gəcə”), “накьв” (“torpaq”), “кьван” (“daş”), “сыв” (“dağ”), “гьубьл” (“dəniz”) və s. Belə sözlər ləzgi dilində olduqca çoxdur.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Uslar sadəliyinə, zənginliyinə, axıcı və rəvan olmasına cərə ləzgi dilini şeir dili adlandırmışdı və göstərmişdi ki, ləzgilərin öz dilinə məhəbbəti onların atalar sözlərində geniş əksini tapıb. Ötən əsrin 30-cu illərində məşhur dilçi alim Hacıbəy Hacıbəyov yazmışdı: “Ləzginin birinci və ən böyük qüdrəti onun dilidir”. Ləzgi dili və ləzgilərin ana dilinə münasibəti ilə əlaqədar rus, gürcü, alman, fransız, ingilis, ərəb, norveç, isveç alimləri də maraqlı fikirlər söyləmişlər.

Məşhur ərəbşünas, tarix elmləri doktoru, professor Amri Şixsaidovun yazdığı kimi, hələ X əsrədək ləzgi dilində kitablar mövcud idi və ləzgi ədəbi дили yaranmışdı. Ərəb tarixçisi Zəkəriyyə əl-Qəzvininin verdiyi məlumatlara görə XI əsrdə böyük səlcuq vəziri Nizam əl-Mülkün göstərişi ilə Dərbənddə və onun ətrafında açılmış mədrəsələrdə dərslər iki dildə - ərəb və ləzgi dillərində keçilirdi. Həmin dövrdə əl-Muzaninin “Müxtəsər” kitabı və İmam Şafinin qanunlara aid kitabı ləzgi dilinə tərcümə olunmuşdu. 1131-ci ildə Dərbənddə olmuş Əbu Həmid Məhəmməd əl-Qarnati şəhər məclisində əmirin əl-Mahamilinin “Kitab əl-Mukni” əsərini buraya toplaşanlara oxuduğunu və 13 dildə onlara izah etdiyini bildirir. Birinci ləzgi dilinin adı çəkilir. V.V.Latışevin, N.A.Karaulovun, Q.A.Klimovun və bir çox başqa alimlərin yazdığı kimi, antik yunan və latın müəlliflərinin əsərlərində də ən çox adı çəkilən Qafqaz dillərindən biri ləzgi dilidir.

Əsrlər boyu baş verən işğallar ləzgi xalqı kimi ləzgi dilini də bir sıra məhrumiyətlərə düşərətmişdi. Məhəmməd Həsən Vəlili özünün 1921-ci ildə Bakıda nəşr olunmuş “Azərbaycan. Coğrafi-təbii, etnoqrafik və iqtisadi mülahizat” kitabında haqlı olaraq yazmışdı: “Ləzgi xalqları müxtəlif xalqların uzun müddətli hökmranlığına baxmayaraq, öz dillərini və ilkin xarakterlərini qoruyub saxlaya bilmişlər. Təbii şəraitin səbəb olduğu Qafqaz dağlarındakı uzun müddət davam edən ayrılmanın belə bir nəticəsi olub ki, ləzgilər müxtəlif dillərdə danışan çoxlu tayfələrə ayrılıblar.”

Tarixi məxəzlərdən məlum olduğu kimi, ləzgi dili vaxtilə Qafqazda ən çox işlənən dillərdən biri olmuşdur. Semyon Bronevskinin 1823-cü ildə Moskvada çap etdirdiyi “Qafqaz haqqında ən yeni coğrafi və tarixi məlumatlar” (“Noveyşiyə qeoqraficeskiye i istoriceskiye izvestiya o Kavkaze») kitabında qeyd etdiyi kimi, o vaxt nəinki Cənubi Dağıstanın və Azərbaycanın şimal bölgəsinin, həmçinin Dağıstanın Cenquten, Akuşa, Qaraqaytaq, Kubaçi, Tabasaran, Qazıqumux əyalətlərinin əhalisi, eyni zamanda Dərbəndin və Şirvanın xeyli əhalisi də ləzgiyə danışdı. 1636-1638-ci illərdə Qafqazda olmuş Adam Oleari Şabran əhalisinin ləzgi dilində danışdığını qeyd etmişdi. Bununla yanaşı, başqa müəlliflərin də yazdığı kimi, XVIII-XIX əsrlərdə Qafqazda ən çox işlənən dil tatar (Azərbaycan) dili, ikinci ləzgi dili idi. Akademik Q.A.Klimov ötən əsrin 60-cı illərində Qafqazın ən çox işlənən beş dili sırasında ləzgi dilinin dördüncü yerdə dayandığını göstərir. Hazırda təkcə Azərbaycanda və Dağıstanda 1 milyon dan çox əhali bu dildə danışır.

Ləzgi dil qrupuna daxil olan ləzgi, tabasaran, ağıl, rutul, saxur, qırz, buduğ, arçi, udin, xınalıq dilləri arasında ən çox tədqiq olunan ləzgi dilidir. İndiyədək tədqiq olunmamış haput və cek dilləri də bu qrupa daxildir.

Filologiya elmləri namizədi N.Abdulmütəllibovun 2004-cü ildə Mahaçqalada rus dilində çap etdirdiyi “Ləzgi dilşünaslığına dair məlumat kitabı”ndan məlum olduğu kimi, hələ 10 il bundan əvvələdək ləzgi alimləri və 20-dək ölkələrin tədqiqatçıları ləzgi dili ilə bağlı 3300 məqalə, oçerk və kitab yazmışlar. Təkcə son 40 il ərzində 2 minədək məqalə, 30-dan çox kitab çap olunub. Biblioqrafik məlumatda 800-dək müəllifin məqalə və kitablarının adları göstərilib.

Ləzgi alimləri tərəfindən bu dilin elmi cəhətdən öyrənilməsi XIX əsrdən başlamışdır. Həmin dövrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarov, Abucəfər Məmmədov, Həsən Alqadarı kimi alimlərin ləzgi dili ilə bağlı elmi məqalələri və kitabları işıq üzünə görmüşdür. XX əsrdə bu sahədə Hacıbəy Hacıbəyov, Abdul Qadir Alqadar (Alqadarski), Məhəmməd Hacıyev, Uneyzat Meylanova, Bukar Talibov, Raciddin Heydərov, Əhmədullah Gülməhəmmədov, Şəmsəddin Səədiyev, Fəida Qəniyeva kimi tanınmış dilçilər ləzgi dilinin tədqiq olunmasına və inkişaf etdirilməsinə böyük töhfə vermişlər. Onlardan H.Hacıbəyov 1934-cü ildə “Ləzgi qrammatikası”, A.Alqadarski 1938-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə” və 1941-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. II hissə” kitablarını çap etdirmişlər. Rus alimlərinin “elmin Hannibalı” adlandırdıqları Məhəmməd Hacıyev 1950-ci ildə 35 min sözdən ibarət “Rusca-ləzgiçə lüğət” kitabını, 1962-ci ildə “Ləzgi dilinin qrammatikası. I hissə. Fonetika və morfologiya” və “Ləzgi

dilinin qrammatikası. II hissə. Sintaksis” kitablarını çapdan buraxmışdır. Ümumiyyətlə, ötən əsrdə 30-dan çox ləzgi dilçi alimi bu sahədə səmərəli fəaliyyət göstərmişdir. Hazırda yaşlı nəslin nümayəndələri ilə yanaşı gənc alimlər də doğma dilin ayrı-ayrı sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur.

Müasir dövrdə ləzgi dilçilik elminə Rusiya Təbii Elmlər Akademiyasının akademiki Əhmədullah Gülməhəmmədov, filologiya elmləri doktorları Faida Qəniyeva, Qurban Akimov, Feyzuddin Nağıyev, İsrafil Əfəndiyev, filologiya elmləri namizədi Nəriman Abdülmutəllibov kimi alimlər layiqli töhfələr verirlər. Akademik Ə.Gülməhəmmədov 3 cilddən ibarət “Ləzgi dilinin izahlı lüğəti”nin müəllifidir. Orta və ali məktəblər üçün ləzgi dili dərslərlərinin yazılmasında Ə.Gülməhəmmədovla yanaşı akademik Həmidullah Məhəmmədov, filologiya elmləri doktoru, professor Raciddin Heydərov, həmçinin Saludin Səlimov, Akverdi Ramaldanov, Səlimxan Mirzəxanov, Nəfisət Əsədullayeva kimi alimlər böyük əmək sərf etmişlər. Professor Yərəli Yərəliyev ləzgi dilinin qədim pelazgi, xurrit, xett, urartu dilləri ilə qohumluğunun öyrənilməsi sahəsində böyük uğurlara nail olub.

Ləzgi dili dərslərlərinin yazılması və çapı 3 mərhələyə bölünür. İlk mərhələ XIX əsrin əvvəllərindən XX əsrin əvvəllərinədək olan dövrü əhatə edir. XIX əsrin ikinci yarısında çap olunmuş dərslərlərdən Qəzənfər bəy Zülfüqarovun “Küre əlifbası”nı və Abucəfər Məmmədovun “Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab”nı göstərmək olar. 1911-ci ildə Tiflisdə P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış “Küre əlifbası və oxu üçün ilk kitab” dərsliyi çap olunmuşdur.

İkinci mərhələ 1928-1938-ci illəri əhatə edir. Sovet hakimiyyəti illərində milli dillərə qayğı dövrü adlanan həmin mərhələdə kütləvi şəkildə onlarca dərslək nəşr olunmuşdur. Bu mərhələnin ilk dərsliyi A.Alıqadarskinin 1928-ci ildə çap etdirdiyi “Yeni ləzgi əlifbası və ilkin oxu kitabı”dır.

Ötən əsrin 40-cı illərindən sonrakı dövr üçüncü mərhələni təşkil edir. Bu dövrdə həm orta məktəblər, həm də ali məktəblər üçün ləzgi dilində onlarca dərsləklər çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin təmizliyinin qorunub saxlanması və daha da inkişaf etdirilməsində bir çox yazıçı və jurnalistlərin xidməti əvəzsizdir. Bu baxımdan Rasim Hacınin, Əhəd Ağayevin, Əziz Aləmin, Feyzuddin Nağıyevin, Zabit Rizvanovun, Ləzgi Nemətin, Müzəffər Məlikməmmədovun, Sədaqət Kərimovanın adlarını xüsusilə qeyd etmək olar. M.Məlikməmmədovun 2008-ci ildə işıq üzü görmüş “Лезги чIалар» (“Ləzgi dilləri”) kitabı dilçilik elminə yaxşı töhfədir. Akademik Ə.Gül-məhəmmədovun qeyd etdiyi kimi, müasir dövrdə ləzgi mətbuat orqanları sırasında doğma dilin təmizliyinin qorunub saxlanması və onun inkişaf etdirilməsi uğrunda mübarizədə yazıçı-jurnalist Sədaqət Kərimovanın rəhbərlik etdiyi “Samur” qəzetinin xidmətləri əvəzsizdir. Qəzet son illər “Qafalaq” (“Lüğət”) rubrikası altında 4 minədənək qədim və unudulmuş ləzgi sözlərini toplayıb xalqa çatdırmışdır.

Ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsinə hələ XVIII əsrdən başlayaraq alman, ingilis, rus, gürcü, erməni alimləri də böyük maraq göstərmişlər. XVIII əsrdə P.S.Pallasın, N.A.Güldenştədtin, XIX əsrdə Y.Klaprotun, R.F.Erkertin, A.A.Şifnerin, B.Dornun, A.Zavadskinin, XIX əsrin sonu və XX əsrin əvvəllərində K.F.Qanın, A.M.Dirrin, İ.İ.Pantuxovun, Brakqauz Efronun, N.Y.Marrın, N.Trubetskoyun, R.M.Şaumyanın, A.N.Genkonun, İ.K.Abuladzenin və başqalarının ləzgi dili ilə əlaqədar apardıqları tədqiqatlar bu gün də mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müasir dövrdə məşhur alman alimlərindən Volfqanq Şults, Martin Xaspelmat, İsveçrəli alim Marianna Beerle Moor və başqaları ləzgi dilinin müxtəlif sahələrini tədqiq etməklə məşğuldur. Onların elmi dissertasiyaları da ləzgi dili ilə bağlıdır. Artıq ABŞ, Norveç, Fransa, İngiltərə, Türkiyə, İsveçrə, Qırğızistan, Ukrayna dilçiləri də ləzgi dili ilə yaxından maraqlanmağa başlamışlar.

Rus alimlərindən N.A.Güldenştədtin, P.K.Usların, Y.A.Bokaryovun, A.N.Qenkonun, Y.D.Deşeriyevin, L.İ.Jirkovun, Q.A.Klimovun, A.C.Kibrikin, M.Y.Alekseyevin ləzgi dilinin elmi cəhətdən öyrənilməsində zəhməti xüsusilə çoxdur. Həmin alimlərdən birincisi 1819-cu

İldə Moskvada çap etdirdiyi “Lezqistan və ya Lezqiniya və ləzgilər haqqında” (“O Lezqistane ili Lezqinii i o lezqinsax”) kitabının, P.K.Uslar «Küre dili” (1896), L.İ.Jirkov “Ləzgi dilinin qrammatikası”(1941) kitablarının müəllifləridir.

Görkəmli rus şərqşünası P.K.Usların öz kitabını «Küre dili” adlandırması təsadüfi deyil. O vaxt ləzgilərin digər vilayətləri ilə müqayisədə Küre vilayəti Rusiyada və xarici ölkələrdə daha çox tanınırdı. Qafqaz müharibəsi ilə bağlı əksər hadisələr burada baş vermiş, müridizm burada yaranmış, çarizmin müstəmləkəçilik siyasətinə qarşı mübarizənin mərkəzi bura olmuşdu. Ona görə də alim ləzgi dilini Küre vilayətinin adı ilə bağlayaraq, «Küre dili” kimi təqdim etmişdir.

Gürcü alimləri ləzgi dilini elmi cəhətdən araşdırmaq üçün xüsusilə böyük əmək sərf etmişlər. Bu baxımdan dünya şöhrətli dilşünas, akademik A.S.Çikobava, akademik A.Q.Şanidze, filologiya elmləri doktorları İ.Abuladze, Q.V.Topuria, V.İ.Kikilaşvili, U.A.Melikaşvili, R.S.Miminoşvili, B.K.Qiqineyşvili, E.F.Ceyranaşvili kimi alimlərin elmi axtarışları diqqətəlayiqdir.

Dünya dilçilərinin diqqətini cəlb edən ləzgi dili üç böyük ləhcədən - Küre, Samur (əvvəllər Axtı ləhcəsi adlanırdı) və Quba ləhcələrindən ibarətdir. Küre ləhcəsinə Güne, Qurah, Yarki dialektləri, Samur ləhcəsinə Axtı və Doquzpara dialektləri, Quba ləhcəsinə Quba, Qusar, Qımıl-Küsnet dialektləri, U.Meylanovaya görə həm də Kuzun dialekti daxildir. Bundan əlavə ləzgi dilində 20-dən çox şivə vardır.

Ləzgi ədəbi dilinin əsasını Küre ləhcəsinin Güne dialekti təşkil edir. Akademik Ə. Gülməhəmmədov uzun illər apardığı elmi axtarışlardan sonra ləzgi ədəbi dilinin 1500 ildən çox tarixə malik olduğunu göstərmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində ruslaşdırma siyasətinin nəticəsi olaraq, səlis və rəvan ləzgi ədəbi dilinə, ehtiyac olmadığı halda xeyli rus sözləri gətirilib. Ötən əsrin 30-cu və 50-60-cı illərində bu proses daha güclü olub. Belə halların nəticəsi olaraq, hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra rus sözləri də işlənir. Min il ərzində ərəb dilindən cəmi 1000 söz alındığı halda, 70 ildə rus dilindən 1500-dən çox söz alınıb. Fars, türk və ərəb dillərindən birlikdə bundan az söz gəlib. Müvafiq olaraq həmin dillərə də ləzgi dilindən bir sıra sözlər daxil olub.

Ötən əsrin 30-cu illərində “beynəlmiləl leksika” tərəfdarları ədəbi dilə yeni baxış adı altında yüzlərlə qədim ləzgi sözlərini başqa dillərdən alınmış sözlərlə əvəz etmiş, ədəbi dilin zənginləşdirilməsində təkcə Küre ləhcəsinin bəzi çalarlarından bəhrələnmiş, daha böyük ləhcələr olan Samur və Quba ləhcələrindən istifadə etməmişlər.

Müxtəlif dövrlərdə dilə bu cür basqıların olmasına baxmayaraq, ləzgi dilində alınma sözlər başqa dillərlə müqayisədə o qədər də çox deyildir. Elə ona görə də bəzi ləzgi dili dərslərində haqlı olaraq yazılıb: “Ləzgi dili zəngin, rəvan, insanların hiss-həyəcanlarını, həyatın bütün çalarlarını dolğun əks etdirməyə qadir dildir. O, ləzgi xalqının tarixi, qüruru və namusudur. Onu qoruyub saxlamaq, inkişaf etdirmək bizim müqəddəs borcumuzdur”. Bu borcu yerinə yetirən ləzgi dilçi alimləri ötən 80 il (1932-2012) ərzində ləzgi dilinə aid onlarca elmi əsər və dərslik, həmçinin 52 lüğət və danışq kitabçalarını çapdan çıxarmışlar. Bunların arasında üçdillli rus-ləzgi-alman, rus-ləzgi-İngilis lüğətləri və danışq kitabçaları da vardır. 2013-cü ildə S.Yüzbəyovanın və N.Abdulmütəllibovun redaksiyası ilə 40 min sözdən ibarət rusca-ləzgiyə lüğət çap olunmuşdur.

Ləzgi dilinin lüğət fondunun əsasını (70 faizdən çoxunu) xalis ləzgi sözləri təşkil edir. Ötən əsrin 70-ci illərində sonra başqa dillərdən demək olar ki, sözlər alınmır. Lüğət fondu ancaq ləzgi dilinin daxili imkanları hesabına əmələ gələn yeni sözlərlə zənginləşir. Bu dil yeni sözlər əmələ gətirmək baxımından geniş imkanlara malikdir. Əksər hallarda bir sözün kökündən zəncirvari olaraq 3-4 və 5-8, bir sıra hallarda daha çox yeni sözlər yaranır. Məsələn, “цлийи” (“yeni”) sözündən aşağıdakı yeni sözlərin sırası əmələ gəlir: *цлийи* - *цлийииз* - *цлийиуди* - *цлийиудиз* - *цлийиудаказ* - *цлийиувилелди* - *цлийиувиллин* - *цлийиувиллиз* - *цлийиубур* - *цлийиумаз* - *цлийиувиляй* və s.

Ləzgi dilində sözlər ən çox şəkilçilər vasitəsilə, prefiksasiya (önşəkilçi əlavə etmək), xüsusiləşmə, substantivləşmə (isimləşmə), birləşmə, yenidən birləşmə, qoşalaşma və yaxud təkrarlaşma, qarışıq qayda (*nu* bağlayıcısının köməyi ilə) və s. üsullarla yaranır. Ən çox yeni sözlər isimlərdən, sifətlərdən və feillərdən əmələ gəlir. İsimlərdən əksər yeni sözlər *-a*, *-u*, *-y*, *-yь*, *-вал*, *-бан*, *-хъан*, *-ви*, *-жув*, *-лу*, *-ган*, *-лух*, *-акь*, *-ек*, *-ац*, *-це*, *-кар*, *-баз*, *-дар* və s. şəkilçilər vasitəsilə yaranır.

Feillərdən yeni sözlər əsasən *ава-(иву-)*, *ага-(иги-)*, *ака-(ику-)*, *акъа-(экъи-)*, *ала-(или-)*, *аца-(ацү-, ици-)*, *хъ-(х-)* formantlarının, «*авун*» («etmək»), «*хъун*» (“olmaq”) kimi köməkçi feillərin, inkar forması *-ч* şəkilçisinin, qadağan forması *т-*, *та-*, *те-*, *ту-*, *туь-* önşəkilçilərinin, *-мур* şəkilçisinin, qalan formalar əsasən *-з*, *-н*, *-раи*, *-а*, *-мла*, *-ду* şəkilçilərinin köməyi ilə meydana gəlir. 30-dək şəkilçi isimlərdən, 10-dan çox şəkilçi sifətlərdən yeni zərflər əmələ gətirir.

Ləzgi dilini fərqləndirən cəhətlərdən biri də onun çoxmənalı sözlərlə zəngin olmasıdır. Eyni zamanda bu dilin fonetik sistemi də özünəməxsus xüsusiyyətləri ilə seçilir. O, samitlərlə olduqca zəngindir. Ləzgi dilində ismin 18 halı vardır.

Müasir dövrdə ləzgi dili geniş işlənir. Dağıstanın və Azərbaycanın bir sıra orta məktəblərində bu dil tədris olunur. Hər iki respublikada Ləzgi Dövlət Dram Teatrları fəaliyyət göstərir. Dağıstanın dövlət universitetlərində və pedaqoji institutlarda, Dərbənd pedaqoji kollecində ləzgi dili fakültələri fəaliyyət göstərir. M.Ə.Sabir adına Bakı pedaqoji kollecinin Qusar filialında bir neçə il ibtidai siniflər üçün ləzgi dili müəllimləri hazırlanmışdır.

Dağıstan Respublikasında ləzgi dili dövlət dillərindən biridir. Burada ləzgiyə dövlət qəzetləri və jurnalları, rayon qəzetləri, həmçinin müstəqil mətbuat orqanları, ləzgi radiosu və televiziya fəaliyyətdədir. Azərbaycanda ləzgi dilində “Samur” və “Qusar Kulaq” qəzetləri, “Çıraq” və “Alam” jurnalları nəşr olunur. Rusiya Federasiyasında ləzgi dilində zəngin bədii ədəbiyyat, elmi-texniki və elmi-kütləvi ədəbiyyat mövcuddur. Ləzgi şairləri və yazıçıları dünya ədəbiyyatı xəzinəsinə qiymətli əsərlər bəxş etmişlər.

LƏZGİ ƏLİFBASI

Ləzgilər tarix boyu 5 əlifbadan - alban, əcəm əlifbalarından, XIX əsrdə Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə P.K.Usların tərtib etdiyi əlifbadan, XX əsrdə latın və kiril əlifbalarından istifadə etmişlər. Alban əlifbası deyilən ləzgi əlifbası 54 hərfdən ibarət idi. V əsrdə bu əlifba sadələşdirilərək, 37 hərf saxlanmışdı. V-VII əsrlərdə həmin əlifba ilə ləzgi dilində salnamələr, bədii əsərlər yazılmışdır. VII-VIII əsrlərdə Ərəb xilafəti 150 il ərəb işğalçıları ilə mübarizə aparmış ləzgilərdən qisas alaraq, onlara doğma əlifbanı qadağan etmiş, bu əlifba ilə yazılmış kitabları od vurub yandırmışdır. Buna baxmayaraq, ləzgilər doğma əlifbanı tərgitməmiş, özlərinə məxsus əcəm əlifbası yaratmışlar. XI əsrdək həmin əlifbanın boğaz səslərini ifadə edən 12 hərfi ləzgi (alban) hərfələrindən, qalanları ərəb hərfələrindən ibarət idi. Dağıstanın Quruş kəndindəki Hacı Zəngi Baba pirinin divarından 788-ci ilə aid belə əlifba nümunəsi olan kitabənin, ləzgi kəndlərindən XI-XII əsrlərə aid belə yazıların tapılması da bunu sübut edir.

1896-cı ildə P.K.Usların “Küre dili” kitabında onun ləzgi maarifçisi Qəzənfər bəy Zülfüqarovun köməyi ilə tərtib etdiyi ləzgi əlifbası dərc olundu. Həmin əlifba 49 hərfdən ibarətdir. Ləzgi fonemlərini olduğu kimi verməkdə çətinlik çəkən alim yeri gəldikcə ingilis və gürcü hərfələrindən də istifadə etmişdi. 1871 və 1911-ci illərdə Tiflisdə bu əlifba ilə iki ləzgi dili dərsliyi çap olundu. Dağıstan arxivlərində P.K.Usların əlifbası ilə yazılmış sənədlər və məktublar saxlanılır. 1985-ci ildə ləzgi alimi Qalib Sadiqi tərəfindən 1919-cu ilin mart ayında Qəzənfər bəyin bu əlifba ilə yazdığı məktublar aşkar edilib. 1928-ci ilədək ləzgilər əcəm əlifbası ilə yanaşı bu əlifbadan da istifadə etmişlər.

1928-1938-ci illərdə latın qrafikasından istifadə olunmuş, bu əlifba ilə dərsliklər yazılmış, bədii və siyasi ədəbiyyat nəşr edilmiş, qəzet və jurnallar çap olunmuşdur. 1938-ci ildə SSRİ-də yaşayan bir sıra xalqlarla yanaşı ləzgilərin də əlifbası kiril əlifbasına keçirilmişdir.

Kiril əlifbasına keçərkən 49 ləzgi hərfini rusların 33 hərfi ilə işarə etmək mümkün olmadığına görə dilçilər bir neçə ləzgi fonemini aradan çıxardılar və rus əlifbasından ləzgi dilinə yabançı olan *e, u, ə, ю, я, ъ, ь* kimi hərfəri gətirdilər. Ona görə də hazırda ləzgi ədəbi dilində bir sıra fonemlər çatışmır və bəzi sözlər tələffüz olduğu kimi yazılır. Hazırki hərflər dildəki bir sıra səsləri ifadə etmək iqtidarında deyildir.

Müasir ləzgi əlifbası 45 hərfdən ibarətdir. Onlardan 11-i saitləri əmələ gətirən hərflərdir: *a, e, e, u, o, y, yb, ы, ə, ю, я*. Yerdə qalan hərfələrin 32-sinə samitləri əmələ gətirən hərfələr deyilir: *б, в, з, зь, д, ж, з, ь, к, кь, кь, кь, л, л, м, н, н, нл, п, с, т, мь, ф, х, хь, хь, у, ы, ч, чл, ы, ы, ь*. Bir hərf - *ь* nə samitləri, nə də saitləri əmələ gətirən hərfələrə aid deyil.

Ləzgi ədəbi dilində 6 sait var: *a, ə(e), ab(я), u, y, yb*. Rus dilindən alınmış sözlərdə *o* və *ы* saitləri də var. Saitlərdən *y* və *yь* dodaqlanan, qalanları dodaqlanmayan səslərdir.

Щ və *ы* hərfəri ləzgi dilində heç bir səs əmələ gətirmir. Onlar rus dilindən və bəzi başqa dillərdən alınmış sözlərdə işlənməkdən ötrü əlifbaya daxil edilib.

Ləzgi əlifbasında hərflərin sıra düzümü rus əlifbasında olduğu kimidir. Samit əmələ gətirən hərflərdən 14-ü dodaqlanandır: *ɔ-ɔʁ, ɔʁ-ɔʁʁ, ʒ-ʒʁ, ʁ-ʁʁ, ʁʁ-ʁʁʁ, kI-kIʁ, c-cʁ, m-mʁ, mI-mIʁ, x-xʁ, xʁ-xʁʁ, ɟ-ɟʁ, ɟI-ɟIʁ*.

Ədəbi dildə *κ, n, m, ɟ, ɟ* hərflərinin hər birindən ayrı-ayrılıqda iki fonem (zəif və güclü fonem) kimi istifadə olunur: *κ-κκ; n-nn; m-mm; ɟ-ɟɟ; ɟ-ɟɟ*. Məsələn: *Καρ* - iş, *κκαρ* - yara, *map* - tar, *mmap* - ağac və s.

Ləzgi əlifbasında *ʁ* və *ʁ* qrafemləri də mühüm rol oynayır. Onlardan hər biri bir neçə vəzifəni yerinə yetirir. Eyni zamanda *ʁ* bir sıra digər hərflərlə birlikdə *ɔʁ, ʁʁ, xʁ* kimi dilçək samitlərini, *ʁ* isə ləzgi dilinin bir neçə spesifik fonemlərini əmələ gətirir: *ɔʁ, ʁʁ, xʁ, ɟʁ* - “гъакI” (“elə”), “къам” (“boyun”), “хъел” (“ox”), “уьгъуь” (“öskürək”).

Düz və tik xətt (I) bir neçə hərfə birgə işləndikdə partlayan boğaz samitləri əmələ gətirir: *κI, nI, mI, ɟI, ɟI* - “κIap” (“oxlov”), “пIипI” (“guşə”), “тIал” (“ağrı”), “цIap” (“xətt”), “чIap” (“saç”) və s.

Гафарган туькӀуьр хьуникай

1. Къилин гафар гьарфаргандив къадаивал ва чӀулав шрифтал ганва.
2. Гьар са гафунин морфологиядиз талукь формаяр къалурнава:
Абайхьун (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. ufuldamaq.*
Алаша (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. uabı.*
3. Къилин гафарикай агъадихь къалурнавай малуматар ганва:
  - а) гафунин къилин форма;
  - б) гафунин къадимвиликай, куьгъневликай, цӀийивликай малумат;
  - в) гаф нугъатдиз талукь хьунин малумат;
  - г) гаф чӀалан паяриз талукь хьунин малумат;
  - гь) гафунин грамматикадин формаяр;
  - гь) гафунин манаяр.
4. Сушествительнийяр анжах теквилин къадарда къалурнава. Гафуникай гзафвилин къадарда генани пара менфят къачузватӀа, адан гзафвилин къадар къилин гаф хьиз ганва ва *c.h.* гьарфаралди ишара авунва:
Гивенар (-ри, -ра) *c.h. tütünün alt yarpaqları.*
5. Лезги гафар азербайжан чӀалаз элкьурдайла са бязи гафарин (майвайрин, хъчарин ва мсб. тӀварар, этнографиядиз хас тир гафар) эквивалентар азербайжан чӀалай жагъанач. Гьавилай лезги гафуниз азербайжан чӀалалди талукь баянар гунилай гьейри, вичин чкадал гьадан транслитерацияни ганва.
6. ЧӀал гьерекатдик квайди фикирда къуна, алай девирда къве жуьреда менфят къачузвай уьлчмеяр къведни ганва:
Хизан // Хзан.
Гуни // Гуьнуь.
7. Сушествительнийрикай чӀалан пай хьиз анжах абур маса гафарихь галаз омонимар тирла малумат ганва:
Сал I *is. dirrik.*
Сал II *sif. dar.*
8. Омонимар чара-чара ганва ва абур рум рекъемралди ишара авунва:
ЧӀал I *dil.*
ЧӀал II *şeir.*
9. Лезги чӀалал гафуникай анжах ибарадик кваз менфят къачузватӀа, а гафунилай гуьгьуьниз къве стӀал эцигна ибара кхьенва:
Гьуьр-гьуьр: гьуьр-гьуьр авун *doğramaq, ovmaq.*
Жаздан: жаздандал гьун *sana gətirmək, təngə gətirmək.*
10. Омормаяр рекъемар галаз, транскрипциядалди кхьенва:
Кал I [ккал] (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *inək.*
Кал II [ккал] (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) *düzənlik;* 2) *qışlaq, qış yatağı.*
Кал III [кхал] *kal, yetişməmiş.*

11. Гафунин вариант гьарфаргандив къадайвал, текстда гафунин мана гудай чка къалурна ганва:
Кагьур *бах* **Къагьар.**
КентI *бах* **КIетI.**
12. Параллель вариант авай гафар къве алгъай цIарцIелди къалурнава:
Тар [тгар] (-ци//-а, -це//-а; -ар, -ари, -ара) ағас.
Чем (-еди//-и, -еда//-е; -ер, -ери, -ера) уағ.
13. Эмирдин форма къве жуьреда гьалтзавай глаголдин эмирдин форма **ноль** ва **-а** аваз къалурнава:
Агудун (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) 1) уахIлашдIрмақ, сөукәмәк; 2) örtmәк.
14. Гафарганда тIимил гьалтзавай са бязи хуьрерин ва инсанрин тIварарни гьатнава.
15. Гафарин рахунра ва нугъатра менфят къачузвай вариант орфографиядин къайдайрив къадайвал гьикI кхъена кIанзаватIа къалурнава.
16. Урус чIалай авайвал къачунвай, эхирда “й” ва “ь” гьарфар авай гафар лезги чIалав къадайвал, а гьарфар галачиз ганва.
17. Мягкем ибарадин къурулушдик квай гаф эвезардай вариант < > лишандив къалурнава:
Кьилел къванер <къапар> **хун** başında daş (qab) sindırmaq.
18. Вариант тир грамматикадин формаяр // лишандалди къалурнава.
19. Кьилин гафунин манадихъ къазвачир идиомаяр ромб (◊) ишарадалди къалурнава.
20. Лезги чIала адет яз, ударение гафунин къвед лагъай слогдал жеда. Гъавиляй кьилин гафарал ударение эцигнавач.

Lüğətin quruluşu haqqında

1. Baş sözlər əlifba sırası ilə düzülüb.
2. Hər bir sözün morfoloji formaları göstərib:
Абайхьун (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* ufuldamaq.
Алаша (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* yabı.
3. Baş sözlər haqqında aşağıdakı məlumatlar verilib:
  - a) sözün ilkin forması.
  - b) sözün qədim, köhnə və təzə olması haqqında məlumat;
  - c) sözün dialektə aid olması haqqında məlumat;
  - ç) sözün hansı nitq hissəsinə aid olması;
  - d) sözün qrammatik formaları haqqında məlumat;
  - e) sözün mənaları.
4. İsimlər bir qayda olaraq, tək halda verilib. Əgər söz daha çox cəm halda işlənirsə, onun cəm halı baş söz kimi verilib və *c.h.* hərfləri ilə işarə olunub.
Гивенар (-ри, -ра) *c.h.* tütünün alt yarpaqları.
5. Ləzgi sözlərini Azərbaycan dilinə çevirəndə bəzi sözlərin (meyvələrin, otların və s. adlarının, etnoqrafiyaya aid sözlərin) ekvivalentləri Azərbaycan dilində tapılmadığına görə ləzgi sözü azərbaycanca şərh edilməklə yanaşı onun transliterasiyası da verilməmişdir.
6. Dilin inkişafda olduğu nəzərə alınaraq, müasir dövrdə iki cür işlənən sözlərin hər iki variantı verilib.
Хизан // **Хзан.**
Гуни // **Гуьнуь.**
7. İsimlər haqqında nitq hissəsi kimi ancaq onlar başqa sözlərlə omonim təşkil etdikdə məlumat verilib:
Сал I *is.* dirrik.
Сал II *sif.* dar.
8. Omonimlər ayrı-ayrı verilib və rum rəqəmləri ilə işarə olunub:
Чал I *dil.*
Чал II *şeir.*
9. Baş söz tərkib daxilində işlənibsə, həmin sözdən sonra iki nöqtə qoyularaq, tərkib bütünlüklə verilib:
Гуьър-гуьър: гуьър-гуьър авун doğramaq, ovmaq.
Жаздан: жаздандал гуьун сана гətirmək, тəngə гətirmək.
10. Omoformlar rəqəmlərlə və transkripsiya ilə verilib:
Кал I [ккал] (-и, -е; -ер, -ери, -ера) inək.
Кал II [ккал] (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) düzənlik; 2) qışlaq, qış yatağı.
Кал III [кхал] kal, yetişməmiş.

11. Sözüün variantları əlifba sırası ilə, mətndə sözüün yeri göstərilərək verilib:
Кагъур *bax* **Къагъар.**
КІентІ *bax* **КІетІ.**
12. Paralel variantları olan sözlər iki maili xətlə göstərilib:
Тар [тгар] (-ци//-а, -це//-а; -ар, -ари, -ара) ağac.
Чем (-еди//-и, -еда//-е; -ер, -ери, -ера) yağ.
13. Əmr forması iki cür işlənən fəlin əmr forması *sifir* və *-a* ilə işarə olunub:
Агудун (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) 1) yaxınlaşdırmaq, söykəmək; 2) örtmək.
14. Lüğətə nadir hallarda rast gəlinən bəzi kənd və insan adları da düşüb.
15. Sözlərin danışmada və dialektlə işlənən variantlarının orfoqrafiya qaydalarına uyğun necə yazıldığı qeyd olunub.
16. Rus dilindən olduğu kimi alınmış, sonda “**й**” və “**ь**” hərfləri olan sözlər ləzgi dilinin qanunlarına uyğun, həmin hərflərsiz verilib.
17. Frazеoloji tərkibdəki sözü əvəz edə bilən variant < > işarəsi ilə göstərilib.
18. Qrammatika formalarının variantları // işarəsi ilə nəzərə çatdırılıb.
19. Baş sözüün mənası ilə uzlaşmayan idiomlar romb (◇) işarəsi ilə göstərilib.
20. Ləzgi dilində vurğu əsasən sözlərin ikinci hecası üzərinə düşür. Ona görə də baş sözlərdə vurğu işarəsi qoyulmamışdır.

Азербайжан Члалал куьруь авунвай гафар Azərbaycanca ixtisarlər

<i>av.</i> – aviasiya	<i>din.</i> – dini termin
<i>aqr.</i> – aqronomiya	<i>dipl.</i> – diplomatiya
<i>anat.</i> – anatomiya	<i>elek.</i> – elektrotexnika
<i>anc.c.h.</i> – ancaq cəm halda	<i>etn.</i> – etnoqrafiya
<i>antr.</i> – antropologiya	<i>əd.</i> – ədat
<i>aral.s.</i> – aralıq söz	<i>ədəb.</i> – ədəbiyyat
<i>arxeol.</i> – arxeologiya	<i>z.</i> – zərflər
<i>arxit.</i> – arxitektura	<i>zar.</i> – zarafatla
<i>a.s.</i> – atalar sözü	<i>zool.</i> – zoologiya
<i>astr.</i> – astronomiya	<i>iqt.</i> – iqtisadiyyat
<i>aşp.</i> – aşpazlıq	<i>idm.</i> – idman
<i>bağ.</i> – bağlayıcı	<i>inq.əv.</i> – inqilabdan əvvəl işlənən söz
<i>bağ.s.</i> – bağlayıcı söz	<i>ink.əv.</i> – inkar əvəzliyi
<i>bayt.</i> – baytarlıq	<i>incəsən.</i> – incəsənət
<i>bakt.</i> – bakteriologiya	<i>is.</i> – isim
<i>biol.</i> – biologiya	<i>isteh.</i> – istehza ilə deyilən söz
<i>bot.</i> – botanika	<i>kim.</i> – kimya
<i>bux.</i> – buxalteriya	<i>kin.</i> – kinayə ilə deyilən söz
<i>və b.</i> – və başqaları	<i>krim.</i> – kriminal
<i>və s.</i> – və sair	<i>k.t.</i> – kənd təsərrüfatı
<i>vulq.</i> – vulqar söz	<i>köhn.</i> – köhnəlmiş söz ya məna
<i>qəd.</i> – qədim söz	<i>geod.</i> – geodeziya
<i>qarğ.</i> – qarğış	<i>geol.</i> – geologiya
<i>qram.</i> – qrammatika	<i>mal.</i> – maliyyə termini
<i>dan.</i> – danışmaq dilində işlənən sözlər	<i>meteor.</i> – meteorologiya
<i>d.y.</i> – dəmir yol	<i>meşəç.</i> – meşəçilik
<i>dəniz.</i> – dənizçilik termini	<i>mex.</i> – mexanika
<i>dial.</i> – dialekt sözü	<i>məd.</i> – mədən işləri
<i>dər.</i> – dərman	<i>məh.</i> – məhəlli söz
<i>dilç.</i> – dilçilik termini	<i>məc.</i> – məcazi

<i>məs.</i> – məsələ	<i>toxuc.</i> – toxuculuq termini
<i>mətb.</i> – mətbəə termini	<i>f.</i> – feil
<i>mikrobiol.</i> – mikrobiologiya	<i>farm.</i> – farmasevtika
<i>mis.</i> – misal	<i>fəls.</i> – fəlsəfə
<i>mif.</i> – mifologiya	<i>f.ə.f.</i> – fəlin əmr forması
<i>miner.</i> – mineralogiya	<i>fiz.</i> – fizika
<i>mus.</i> – musiqi	<i>fiziol.</i> – fiziologiya
<i>müxt.mən.</i> – müxtəlif mənalarda	<i>filol.</i> – filologiya
<i>n.</i> – nida	<i>f.s.</i> – fəli sifət
<i>nad.h.</i> – nadir halda	<i>folk.</i> – folklor
<i>nifr.</i> – nifrət bildirən söz	<i>fot.</i> – fotoqrafiya
<i>ovç.</i> – ovçuluq termini	<i>haq.</i> – haqqında
<i>paleon.</i> – paleontologiya	<i>hüq.</i> – hüquq termini
<i>ped.</i> – pedaqogika	<i>coğr.</i> – coğrafiya
<i>poliqr.</i> – poliqrafiya	<i>şair.</i> – şairənə ifadə
<i>psixol.</i> – psixologiya	<i>şahm.</i> – şahmat termini
<i>rad.</i> – radiotexnika	<i>ş.əv.</i> – şəxs əvəzliyi
<i>rəs.</i> – rəsmi dildə işlənən söz	<i>uş.dan</i> – uşaq danışığı
<i>rəss.</i> – rəssamlıq	<i>qoş.</i> – qoşma
<i>riyaz.</i> – riyaziyyat	<i>s.s.</i> – sıra sayı
<i>s.</i> – say	<i>hər.t.</i> – hərfi tərcümə
<i>sənət.</i> – sənətsünaslıq	<i>üm.dan.</i> – ümumiyyətlə danışıda
<i>siy.</i> – siyasət	<i>əd.d.</i> – ədəbi dildə
<i>tar.</i> – tarix	<i>söz.kiç.</i> – sözün kiçiltmə mənası
<i>tar.a.</i> – tarixi ad	<i>teatr.</i> – teatr termini
<i>tex.</i> – texnika	<i>hərbi.</i> – hərbi termin
<i>tənt.</i> – təntənəli söz	<i>mürac.</i> – müraciət
<i>tib.</i> – tibbi termin	<i>keç.zam.for.</i> – keçmiş zaman forması
<i>tic.</i> – ticarət termini	<i>f.bağ.</i> – fəli bağlama
<i>t.h.</i> – tək halda	

Лезги гъарфарган

Ləzgi əlifbası

А а (а)	Къ къ (къа)	Х х (ха)
Б б (бэ)	КІ кІ (кІа)	Хь хь (хьа)
В в (вэ)	Л л (эл)	Хь хь (хьа)
Г г (гэ)	М м (эм)	Ц ц (цэ)
Гъ гъ (гъэ)	Н н (эн)	ЦІ цІ (цІэ)
Гь гь (гьэ)	О о (о)	Ч ч (чэ)
Д д (дэ)	П п (пэ)	ЧІ чІ (чІэ)
Е е (йэ)	ПІ пІ (пІэ)	Ш ш (ша)
Ё ё (йо)	Р р (эр)	Щ щ (ща)
Ж ж (жэ)	С с (эс)	Ъ ъ (кІеви лишан)
З з (зэ)	Т т (тэ)	Ы ы (ы)
И и (и)	ТІ тІ (тІэ)	Ь ь (хьубьгуьл лишан)
Й й (куьруь й)	У у (у)	Э э (э)
К к (ка)	Уь уь (уь)	Ю ю (йу)
Къ къ (къа)	Ф ф (эф)	Я я (йа)

А

А I (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının birinci hərfi.*

А II *iş. əv. o, o biri (danışandan uzaqda olan əşya haqqında).*

А III *felin keçmiş zaman və əmr formalarına əlavə olunan şəkilçi: тГуьн-а, ацукь-а.*

- **А IV** *feli bağlama şəkilçisi: кьачун-а.*

А V *bəzi feillərin əmr formasını əmələ gətirən şəkilçi: эверун - эвера.*

А-А-А-Н! *n. nəyinsə yada düşdüyünü bildirən söz.*

АБА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *əba (xalata oxşar uzun kişi üst paltarı).*

АБА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. laqeyd insan; абадин laqeyd insanın.*

АБАД *sif. abad; zəngin; tərəqqi edən; абад чка* abad yer; *абад уьлкве* zəngin, tərəqqi edən ölkə; *абад авун* abadlaşdırmaq; *абад хьун* abad olmaq; *bax Авадан.*

АБАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *abadlıq; zənginlik; tərəqqi; абадвин* zənginliyin; tərəqqinin.

АБАДДАКАЗ *z. abadçasına; zəngincəsinə.*

АБАДДИЗ *z. bax. Абадаказ.*

АБАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax: Абад (абад авун).*

АБАЖУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abajur; абажурдин* abajurun.

АБАЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abazin (xalq); абазин чІал* abazin dili.

АБАЗИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *abazin; абазинвидин* abazinin.

АБАЗИНВИЯР *abazinlər.*

АБАЙХЬ *n. uf! ah!*

АБАЙХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *ufuldamaq; абайхьна* ufuldadı.

АБАЛДИ *dial. ora, oraya; o tərəfə; o yana.*

АБАНТ *qəd. açıqlıq.*

АБАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abası (20 qəpiklik).*

АБАСБИГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *abasbəyi (armud sortu); абасбигидин* abasbəyinin.

АБАТХИЙИР *xoşbəxt ol!, uğur olsun!, aqibətin xeyir! (görüşəndə və ayrılarda verilən cavab salamı); я абатхийир* yaxud *я абатхийир хьайиди* (*müraciət*) *xoşbəxt ol, işin avand olsun; адан абатхийир хьуй* (*təşəkkür bildirməyin ifadəsi*) *qoy o xoşbəxt olsun, onun işi avand olsun.*

АББАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abbat, rahib (katolik monastırının başçısı); аббатдин* abbatın, rahibin.

АББЕ // ГЪАББЕ *zərrə; гьалатІ* *квачир гьич са аббе* *zərrə eybi olmayan.*

АБДАЛ I *sif. 1) ağılsız, dəli; 2) səfeh, axmaq; 3) sadələvh.*

АБДАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. qərribə əməllər sahibi; абдалдин* qərribə əməllər sahibinin.

АБДАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ağılsızlıq, dəlilik; абдалвин* ağılsızlığın, dəliliyin.

АБДАЛВИЛЛДИ *z. ağılsızcasına, dəlicəsinə.*

АБДАЛДАКАЗ *z. ağılsız kimi, dəli kimi.*

АБЗАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abzas (sətirbaşı); абзацдин* abzasın.

АБИ *sif. açıq göy rəng; аби рангунин* açıq göy rəngli.

АБИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *açıq göy rənglilik.*

АБИД (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *abid, ibadət-kar, mömin; абиддин* abidin, ibadət-karın, möminin.

АБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. yolçu; абирдин* yolçunun.

АБИТУРИЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *abituriyent; абитуриентдин* abituriyentin.

АБИЯР *açıq göy rəngli iplik.*

АБЛАГЬ *dial. sif. yeniyetmə.*

АБОЛИЦИОНИЗМ (-ди, -да) *siy. abolitionizm (hər hansı bir qanunun ləğvinə çalışın ictimai hərəkət); аболиционизмдин* abolitionizmin.

АБОЛИЦИОНИСТ *abolisionist (abolisionizm tərəfdarı).*

АБОНЕМЕНТ abunə; **абонементдин** abunənin.

АБОНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) abu-
нəçi; **абонентдин** abunəçinin.

АБОРДАЖ (-ди, -да) abordaj (*bilavasitə vuruşmaq üçün gəmilərin yanaşdırılmasından ibarət qədim dəniz müharibəsi üsulu*); **абордаждин** abordajın.

АБОРИГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aborigen; **аборигендин** aborigenin.

АБОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) abort; **абортдин** abortun.

АБРАЗИЯ (-ди, -да) abraziya (1. *geol. dəniz dalğalarının təsiri ilə sahilin yuyulub dağılması*; 2. *tib. sümüк, diş və s. səthinin yeyilməsi*); **абразиядин** abraziyanın.

АБСЕНТ (-ди, -да) absent (*yovşan arağı*); **абсентдин** absentin.

АБСЕНТИЗМ (-ди, -да) siy. absentizm (*bir sıra ölkələrdə etiraz əlaməti olaraq seçkilərdə iştirak etməkdən boyun qaçırma*); **абсентизмдин** absentizmin.

АБСИ (-ди, -да) qəd. Allah; **Абсидин** Allahın.

АБСОРБЕНТ (-ди, -да) fiz. kim. absorbent (*uducu maddə*); **абсорбентдин** absorbentin.

АБСОРБЦИЯ (-ди, -да) absorbsiya, udma, udulma, sorma, sorulma; **абсорбциядин** absorbsiyanın.

АБСТРАКТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) abstaktlıq, mücərrədlik; **абстрактвалин** abstaktlığın, mücərrədliyin.

АБСТРАКЦИЯ (-ди, -да) abstraksiya; **абстракция-дин** abstraksiyanın.

АБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) geyinib-gecinməyi sevən gənc.

АБУГЕРДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) abgərdən, çömçə (*metaldan*); **абугердендин** abgərdənin.

АБУЗЕМЗЕМ abu-zəməzəm.

АБУКЕВСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) abi-kövsər; **абукевсердин** abi-kövsərin.

АБУЛЕЙСАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaz yağışı; **абудейсандин** yaz yağışının.

АБУЛИЯ (-ди, -да) tib. abuliya, iradəsizlik, iradə zəifliyi; **абудиядин** abuliyanın, iradəsizliyin, iradə zəifliyinin.

АБУР I ş.əv. onlar (**am** sözündən).

АБУР II (-ди, -да) 1) ləyaqət; ədəb, tərbiyə; **абур маса гун** ləyaqəti itirmək; ədəb-ərkanı itirmək; **абур хуьн** ləyaqəti qorumaq; ədəb-ərkanı gözləmək; **абур алай кар** yaxşı iş; **абурдай аватун** hörmətdən düşmək, rüsvay olmaq; **абурдай вегьин** hörmətdən salmaq (*kimisə*); rüsvay etmək; alçaltmaq; 2) xoşagələn zahiri görkəm; **абур алай итим** zahirən xoşagələn kişi; **абур агун** xoş görkəm almaq; **абур гьун** layiqli hala gətirmək (*nəyi isə*); **цуквери кІвалел абур гьана** güllər otağı yaraşığa gətirdi.

АБУРЛУ *sif.* 1) ədəbli; ləyaqətli; 2) cazibədar; qəşəng.

АБУРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) nəzakət; ədəb; ləyaqət; 2) ləyaqətli görkəm; cazibədarlıq.

АБУРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Абурулдаказ.

АБУРЛУДАКАЗ *z.* ləyaqətlə; vicdanla.

АБУРСУЗ 1) ədəbsiz, həyasız, yaramaz; 2) cazibəsiz, xoşagəlməyən, kifir, görkəmsiz, yaraşıqsız.

АБУРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ədəbsizlik, ləyaqətsizlik; 2) yaraşıqsızlıq, görkəmsizlik.

АБУРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Абуруздаказ.

АБУРСУЗДАКАЗ *z.* ədəbsiz (*casinə*), həyasız (*casına*).

АБХАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) abxaz (*xalq*); **абхаз чІал** abxaz dili.

АБХАЗВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) abxaziyalı; **абхазвидин** abxaziyalının.

АВ 1) ulama, uluşma; **киди ав чІугваз-ва** it ulayır; 2) fəryadla, nalə qorpararaq ağlamaq; **ав ягьун** ulamaq; **ав ацалтна шехьун** hönkürüb ağlamaq, fəryad qorparmaq.

АВА 1) var, mövcuddur; *-dir, -dir, -dur, -dür* şəkilçiləri ilə də ifadə olunur; **ам кІвале ава** o, evdədir; **гына ава?** haradadır?; **гыр са гафунихь вичин чка ава** *a.s.* hər sözün öz yeri var; 2) malikdir; **адаз пул ава** onun pulu var; o pula malikdir; 3) *bir sıra zaman feillərini əmələ gətirir*: **незва** və yaxud **нез ава** уе-йир; **ксанва** və yaxud **ксана ава** yadır.

АВАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* kəndin böyüyü, kəndxuda; **авагдин** kəndin böyüyünün, kəndxudanının.

АВАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* kəndin böyüyünün iqamətgahı.

АВАГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) donunu açmaq, əritmək; 2) kimi işə xəbərdar etmək.

АВАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) donu açılmaq; 2) *məs.* özünə gəlmək; 3) *məs.* ayılmaq, canlanmaq.

АВАДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) а) münbit, bərəkətli, məhsuldar; **авадан чил** bərəkətli torpaq; **авадан йис** bərəkətli, məhsuldar il; б) abad, səliqəli, sahmanlı; **авадан хуър гумадилай чир жеда** *a.s.* abad kənd tüstüsündən bilinər; **авадан авун** а) münbitləşdirmək, məhsuldar vəziyyətə gətirmək; б) abadlaşdırmaq, inkişaf etdirmək; **авадан хьун** а) münbit, məhsuldar olmaq; б) çiçəklənmək, abad, zəngin olmaq; 2) bina, tikili; 3) Авадан (*Avadan - kənd adı*).

АВАДАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) münbitlik, yüksək məhsuldarlıq; 2) abadlıq, rifah.

АВАДАНДАКАЗ *z.* münbitcəsinə; abadcasına.

АВАДАНДИЗ *z. bax* Авадандаказ.

АВАДАНЗ *z. bax* Авадандаказ.

АВАДАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) münbitləşdirmək; abadlaşdırmaq; **аваданарна** münbitləşdirdi, abadlaşdırdı.

АВАДАНЛУ *bax* Авадан.

АВАДАНЛУВАЛ *sif. bax* Аваданвал.

АВАДАНЛУВИЛЕЛДИ *z.* zəngin, dəb-dəbəli.

АВАДАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) avadanlıq, ev əşyaları; 2) təchizat, ləvazimat; 3) ev, bina, otaq, tikili; **аваданлухдин** avadanlığın.

АВАДАНРУН *f.* abadlaşdırmaq.

АВАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -мир, -ин, -рай) 1) diyirlətmək, hərəkət etdirmək; **за гуьнедай кьван авадарна** mən yamacdan daş diyirlətdim; **ада араба кьурук авадарна** о, arabanı talvarın altına diyirlətdi; 2) endirmək, salmaq, sallamaq; **кьуйдиз еб авадарна** quyuya ip salladı; **даклардин кьыр авадара** pəncərənin pərdəsini salladı; 3) tökmək, тарари пешер авадарна ağaclar yarpaqlarını tökdü; 4) buraxmaq (*məs. suya*); 5) deşmək (*irinli yaranı, çibanı*).

АВАЖУН *f. krim.* canlı insanın daxili orqanlarının çıxarılması.

АВАЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) səs, səda; 2) *mus.* nəğmə, hava, melodiya; 3) *məs.* бош söhbət.

АВАЗ II: Ава sözünün məqsədli forması; **аваз хьун** olmaq.

АВАЗ-АВАЗ 1) malik olaraq; 2) malik olduğu halda; 3) ola-ola.

АВАЗЛУ *sif.* nəğməli, avazlı.

АВАЗЛУДАКАЗ *z.* avazla, musiqi ilə.

АВАЙ olan.

АВАЙ-АВАЧИР 1) bütün, olan-olmaz; 2) bir, yeganə.

АВАЙ-АВАЧИРВАЛ yeganəlik.

АВАЙВАЛ 1) həqiqət; 2) necə varsa; olduğu kimi.

АВАЙЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* məlum yer; **авайлухдин** məlum yerin.

АВАЛ *qəd.* başlama.

АВАЛВАЛ ləzgi bilməcələrinin başlanğıc sözü.

АВАЛУН *qəd.* başlamaq.

АВАМ I çahil, savadsız insan.

АВАМ II *qəd.* hörmət; **авам авун** hörmət etmək.

АВАМБУР (-у, -а) *c.ş.* cahillər, savadsız insanlar.

АВАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cahillik, savadsızlıq; **авамвилин** cahilliyyətin, savadsızlığın.

АВАМВИЛЕЛДИ *z. bax* Авамдаказ.

АВАМДАКАЗ *z.* cahilliklə, savadsızlıqla.

АВАНГАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avanqard; **авангарддин** avanqardın; **бax КIвенкIвечи.**

АВАНГАРДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) avanqardlıq; **авангардвилин** avanqardlığın.

АВАНД avand.

АВАНЗАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avanzal, salon önü (*baş zalın qabağındakı otaq*); **аванзалдин** avanzalın, salon önünün.

АВАНЛОЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *teatr.* avanloja (*lojanın arxasında kiçik otaq*); **аванложадин** avanlojanın.

АВАНПОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* avanport (*limanda gəmilərin lövbər saldığı hissə*); **аванпортдин** avanportun.

АВАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avans; **авансдин** avansın.

АВАНТЮРА (-ди, -да) avantüra; **авантюрадин** avantüranın.

АВАНТЮРИЗМ (-ди, -да) avantürizm; **авантюризмдин** avantürizmin.

АВАР авар (xalq); **авар чІал** авар dili.

АВАРА I 1) veyil, vaxtını boş keçirən; 2) sərgərdan; **авара хьун** а) veyil olmaq; б) sərgərdən gəzmək, veyillənmək.

АВАРА II *bax* **Авари**.

АВАРА III süddən kəsilməmiş camış balası.

АВАРАН I 1) yaxşı, çox yaxşı; münasib, əlverişli; 2) yararlı; 3) ləyaqətli; 4) bolluq; 5) *kənd adı* – **Аваран** (Avaran).

АВАРАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əlverişlilik; münasiblik, yaxşılıq, ləyaqətlilik.

АВАРАНДАКАЗ *z.* yaxşıca; münasib; ləyaqətlə.

АВАРАНДИЗ *z. bax* **Аварандаказ**.

АВАРВИ авар (*milliyyətə* авар).

АВАРДАЛ *z.* avarca, авар dilində.

АВАРИ cavan camış.

АВАРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avariya, qəza; **авария авун** avariya etmək; **авария хьун** avariya olmaq, qəzaya uğramaq.

АВАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* dağ zirvəsi; **авасдин** dağ zirvəsinin.

АВАТ: **ават хьун** *bax* **Аватун**.

АВАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) düşmək; tökülmək; yıxılmaq; uçurulmaq; 2) endirilmək, salladılmaq (*pərdə və s.*); 3) *məc.* aşağı salınmaq, endirilmək; **кьуьлуьн кьимет аватна** buğdanın qiyməti düşdü, endirildi; **кьиметдай аватун** а) qiymətdən düşmək; б) *məc.* hörmətdən düşmək; **агьуз аватун** а) aşağı düşmək; б) *məc.* aşağı salınmaq (*vəzifəsi və s.*); 4) itirmək (*qüvvəsini*); 5) qəfildən peyda olmaq; **арадал ихьтин месэла аватна** ortaya belə məsələ çıxdı; 6) ayılmaq **ахварай аватун** yuxudan ayılmaq; **вилай аватун** gözdən düşmək, hörməti itirmək; **ихтибардай аватун** etimadı itirmək; **рикI аватун** qorxuya düşmək, dəhşətə gəlmək; **руфун аватун** а) zərbə düşmək; б) dəbələk, yırtıq; **хивез аватун** boynuna düşmək; **буьгьтендиз аватун** böhtana düşmək.

АВАХЬАЙ düşmüş, tökülmüş; sürüşüb düşmüş; **авахай ичер** ağacdan yerə tökülmüş almalar.

АВАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) diyirlənmək, gillənmək; **кьванер авахьзава** daşlar diyirlənir; **туп столдин кІаник авахьна** top stolun altına diyirləndi; 2) enmək, düşmək (*pərdə, paltarın qolu və s.*); 3) tökülmək, səpələnmək; 4) axmaq, axıb gəlmək; 5) deşilmək (*irinli yara,*

çiban); **зун акваз адан вилер авахьзава** onun məni görün gözü yoxdur.

АВАЧ I: **Ава** *felinin inkar forması*: yoxdur.

АВАЧ II “pis deyiləm, babatam” *mənasını verən söz*.

АВАЧИР I *f.* yox idi; **адахь кIвал авачир** onun evi yox idi.

АВАЧИР II *sif.* olmayan; **авачир затI кIан жемир** olmayan şeyi istəmə.

АВАЧИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yoxluq, nəyinsə olmaması; **вахт авачирвал** vaxtın olmaması.

АВАЧИРВИЛЯЙ olmaması üzündən, olmadığı üçün, olmadığına görə.

АВГУСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avqust (*ilin aylarından birinin adı*).

АВИАМОДЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aviamodel (*təyyarə modeli*); **авиамоделдин** aviamodelin.

АВИАЦИЯ (-ди, -да) aviasiya; **авиациядин** aviasiyanın.

АВИАПОЧТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aviaposta; **авиапочтадин** aviapostanın.

АВИЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aviyetka (*yüngül təyyarə*); **авиеткадин** aviyetkanın.

АВИТАМИНОЗ (-ди, -да) *tib.* avitaminoz (*vitamin azlığı nəticəsində törəyən xəstəlik*); **авитаминоздин** avitaminozun.

АВРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* kənd camaatının yığıncağı; **авраздин** kənd camaatının yığıncağının.

АВРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avral (1. *dəniz. gəmidə təcili bir iş üçün bütün komandanın və lazın gələrsə, miniklərin də səfərbərliyə alınması*; 2. *məc. bütün kollektiv tərəfindən yerinə yetirilən təcili və növbədənəkar iş*); **авралдин** avralın.

АВСИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ünsiyyət, qarşılıqlı münasibət, əlaqə; 2) bağlılıq (*kiməsə, nəyəsə*); 3) *qadın adı* - **Авсият** (Avsiyat).

АВТОБАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avtobaza; **автобазадин** avtobazanın.

АВТОБИОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avtobiografiya; **автобиографиядин** avtobiografiyanın.

АВТОБУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtobus; **автобусдин** avtobusun.

АВТОГАМИЯ (-ди, -да) *biol.* avtoqamiya (*öz-özünə mayalanma*); **автогамиядин** avtoqamiyanın.

АВТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtoqraf; **автографдин** avtoqrafın.

АВТОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtodrom; **автодромдин** avtodromun.

АВТОКАМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avtokamera (*avtomobil kamerası*); **автокамерадин** avtokameranın.

АВТОКАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yük və sərnişin daşıyan maşınları olan müəssisə.

АВТОКЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtoklav (*mayeləri yüksək təzyiqlə qızdırmaq üçün kipi bağlanan qazan*); **автоклавадин** avtoklavın.

АВТОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtokrat (*mütləq hökmdar*); **автократдин** avtokratın.

АВТОКРАТИЯ (-ди, -да) avtokratiya, mütləqiyyət; **автократиядин** avtokratiyanın, mütləqiyyətin.

АВТОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtol (*motor yağı*); **автолдин** avtolun.

АВТОЛИЗ (-ди, -да) avtoliz (*öz-özünə həll olma, özündə olan fermentlərin təsiri ilə orqanizm toxumalarının parçalanması*); **автолиздин** avtolizin.

АВТОЛОГИЯ (-ди, -да) *dilç.* avtologiya (*sözlərin əsl mənasında işlədilməsi*); **автологиядин** avtologiyanın.

АВТОМАГИСТРАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtomagistral (*əsas avtomobil yolu*); **автомагистралдин** avtomagistralın.

АВТОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtomat (1. *avtomatik silah*; 2. *tex. öz-özünə işləyən aparat*).

АВТОМАТИЗМ (-ди, -да) avtomatizm, avtomatiklik (*hərəkətlərin qeyri-şüuriliyi*); **автоматизмдин** avtomatizmin.

АВТОМАТИКА (-ди, -да) avtomatika; **автоматикадин** avtomatikanın.

АВТОМОБИЛИЗМ (-ди, -да) avtomobilizm (*avtomobil idmanı*); **автомобилизмдин** avtomobilizmin.

АВТОМОБИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtomobil; **автомобилдин** avtomobilin.

АВТОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtonim (*bir xalqın öz-özünə verdiyi ad*); **автонимдин** avtoniminin.

АВТОНОМИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) muxtariyyət; **автономиядин** muxtariyyətin.

АВТОПАРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtopark (*avtomobil parkı*); **автопаркдин** avtoparkın.

АВТОПИЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtopilot (*təyyarəni öz-özünə idarə edən aparat*); **автопилотдин** avtopilotun.

АВТОПЛАСТИКА (-ди, -да) *tib.* avtoplastika (*bədənin xarab olmuş bir hissəsini, başqa hissəsindən köçürülən toxuma ilə bərpa etmə üsulu*); **автопластикадин** avtoplastikanın.

АВТОПОРТРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtoportret (*rəssamın özü tərəfindən çəkilmiş şəkli*); **автопортретдин** avtoportretin.

АВТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müəllif; **автордин** müəllifin.

АВТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müəlliflik; **автор-вилин** müəllifliyin.

АВТОРЕФЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtoferat; **автореферат-дин** avtoferatın.

АВТОРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *hüq.* avtorizasiya (*vəkil etmə, vəkalət vermə, ixtiyar vermə*); **авторизациядин** avtorizasiyanın.

АВТОРИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avtoritet; **авторитетдин** avtoritetin.

АВТОРУЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avtoqələm; **авторучкадин** avtoqələmin.

АВТОСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avtostansiya; **автостанциядин** avtostansiyanın.

АВТОСТОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *d.y.* avtostop (*avtomatik dayandırıcı*); **автостопдин** avtostopun.

АВТОСТРАДА (-ди, -да) avtostrada (*ikitarəfli avtomobil yolu*); **автострададин** avtostradanın.

АВТОТОМИЯ (-ди, -да) avtotomiya (*bəzi heyvanların, məs. kərtənkələlərin xarici təsir nəticəsində öz bədəninin bir hissəsini üzüb atma qabiliyyəti*); **автотомиядин** avtotomiyanın.

АВТОХРОМИЯ (-ди, -да) *poliqr.* avtoxromiya (*rəngli şəkil çap etmə üsulu*); **автохромиядин** avtoxromiyanın.

АВУДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -мир, -ин, -рай) 1) endirmək, düşürtmək, buraxmaq; **за ам тарай авудна** mən onu ağacdən düşürtdüm; **и кьацI живзи агьуз авуд** bu rəfi bir az aşağı endir; **кIел дугуниз авудна**

quzunu dərəyə buraxdı. 2) ayılmaq, salmaq; **ахварай** **авудун** yuxudan ayılmaq; **рикI** **авудун** ürəyini salmaq, dəhşətə gətirmək.

АВУН (**ийиз**, **авуна**, **ая**) 1) etmək, iş görmək **ада** **вичин кар ийизва** о, өз işini görür; **ада алакьдайвал** **авуна** о, bacardığı kimi etdi; 2) məhrum etmək, əlindən almaq; **ам кIваливай-къавай** **авуна** onu ev-eşiyindən etdi; 3) *köməkçi feil kimi müxtəlif məna daşıyan mürəkkəb feillər əmələ gətirir*: **яру** **авун** qırmızı etmək, qırmızı rəngə boyamaq; **яру** **авун тәс**. qızartmaq, utandırmaq; **кьуьл** **авун** rəqs etmək; **кIвалах** **авун** iş görmək; **хъвер** **авун** gülmək.

АВУР *f. sif.* etdiyi, gördüyü; **ада** **авур крар** onun gördüyü işlər.

АВУР-ТАВУР edib-etmədiyi, görüb-görmədiyi (*işlər*).

АВЧАВУЧАР *dial.* avçavuçar (*armud növü*).

АГАГЪУН (-**да**, **-на**; **-из**, **зава**; **агагъ**/-**а**, **-рай**, **-мир**) *f.* yığmağ, toplamaq; **агагъна** yığıdı, topladı.

АГАЖАРУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) *bax* Агажун.

АГАЖУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) 1) yığmaq, birləşdirmək, yaxınlaşdırmaq; 2) büzüşdürmək, qısmaq; **мекьивили зун** **агажна** соууқ мәни бüzüşдүрдү; 3) qıç etmək; qırışdırmaq, bürüşdürmək; **чин** **агажна** üzünü qırışdırdı; 4) qıymaq (*gözləri*).

АГАЖ ХЪУН 1) yığılmaq; 2) büzüşmək, sıxılmaq; 3) qovrulmaq, qıç olmaq; 4) alını qırışdırmaq, üz-gözünü turşutmaq; 5) qıymaq.

АГАЙ-МАГАЙ ləzgi nağıl qəhrəmanlarından birinin adı.

АГАКЪАЙ // **АГАКЪНАВАЙ**: Агакьун *felinin zaman forması*.

АГАКЪАРУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) 1) çatdırmaq; 2) qovub çatmaq, yetişmək, haqlamaq; 3) nəzərinə çatdırmaq; **ада хъайибур** **зав** **агакьарзава** о, onların mənim nəzərimə çatdırır; 4) aparıb çatdırmaq; **за чар** **адал** **агакьарда** мән мөктубу апариб ону çatdırарам; 5) bir işi başa çatdırmaq **хуьрек** **агакьарун** хөрəyi bişirib çatdırmaq.

АГАКЪУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-ин**, **-рай**, **-мир**) 1) əli çatmaq; **зи** **гьил** **адав** **агакьна** а) она əlim çatdı; б) *тәс*. maddi cəhətdən nəyə isə çatmaq; 2) çatmaq, yetişmək; **ам** **физвайбурув** **агакьна** о gedənlərə çatdı; 3) gəlib çatmaq **вацIуь** **агакь** **тавунмаз** **шалвардин** **кикер** **хкажна** çaya çatmamış şalvarının balaqlarını çırmaladı; 4) yetişmək,

dəymək (*meyvə*); yetkin yaşa çatmaq; **ичер** **агакьна** almalar yetişdi; **руш** **агакьна** qız yetkinləşdi; **агакьай** **руш** yetkin qız; 5) *дан*. bişmək, hazır olmaq; **хуьрек** **агакьна** хөрək bişdi, hazırdır; **ϕ** **кьимет** **агакьун** qiyməti əldə etmək.

АГАЛ *qəd.* qıfil.

АГАЛАР *qəd.* bağı yerlər.

АГАЛДАРУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **0//а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) *f.* 1) açmaq, boşaltmaq, zəiflətmək; **чIул** **агалдарна** qayıışı boşaltdı; 2) buraxmaq, atmaq, yaxınlaşmağa qoymaq **дана** **калихъ** **агалдарна** данanı inəyə buraxdılar; **гуьгъуьниз** **къван** **агалдарна** arxasınca daş atdılar; **салахъ** **яд** **агалдара** dirriyə su burax; **ϕ** **вил** **агалдарун** gözləmək (*kimisə, nəyisə*); **захъ** **вил** **агалдармир** məni gözləmə; **уьфт** **агалдарун** fit vermək.

АГАЛДУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-а**, **-мир**, **-ин**, **-рай**) *f.* 1) söykəmək, dayamaq **ракIарикхъ** **къван** **агалдун** qarıya daş söykəmək; 2) *тәс*. arxalanmaq, güvənmək; **ада** **халу** **дихъ** **далу** **агалднава** о, dayısına arxalanır, güvənir; 3) salmaq, atmaq; **кьуьнерихъ** **кIурт** **агалдун** çiyinə kürk salmaq (*atmaq*); 4) təmin etmək, bol etmək; **ада** **туьквендихъ** **не** **дай** **затIар** **агалднава** о, dükanı yeyinti məhsulları ilə təmin edib.

АГАЛКЪУН (-**и**, **-а**; **-ар**, **-ри**, **-ра**) 1) *bax* Агакьун; 2) nailiyyət, uğur.

АГАЛКЪУНАР nailiyyətlər, uğurlar.

АГАЛКЪУНРАЛДИ *z.* nailiyyətlərlə, uğurlarla.

АГАЛТАРУН (-**да**, **-на**; **-из**, **зава**; **-а**, **-мир**, **-ин**, **-рай**) *f.* uzatmaq, uzandırmaq, yatırtmaq; **агалтарна** uzatdı, uzandırdı, yatırtdı.

АГАЛТУН (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **-а**, **-мир**, **-ин**, **-рай**) 1) söykənmək (*kiməsə, nəyəсə*); 2) qoşulmaq, birləşmək, qatılmaq; **рекье** **чахъ** **мад** **юлдашар** **агалтна** yolda bizə yenə yoldaşlar qoşuldu; 3) hopmaq (*iy*); 4) istəmək, tutmaq, basmaq; **адахъ** **ахвар** **агалтна** onu yuxu basdı.

АГАЛУН I (-**да**, **-на**; **-из**, **-зава**; **0//а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) *f.* bağlamaq, qıfillamaq.

АГАЛУН II *is. qəd.* qala.

АГАЛХЪУН (-**да**, **-на**; **-из**, **зава**; **-а**, **-ин**, **-рай**, **-мир**) *f.* 1) lalıqlamaq, həddindən artıq yetişmək; **агалхъна** lalıqladı, həddindən artıq yetişdi; 2) halsızlaşmaq, haldan düşmək, əldən düşmək, üzülmək, əzginləşmək, taqətsiz olmaq, yorulmaq.

АГАЛ ХЪУН I bağlanmaq.

АГАЛ ХБУН II 1) yumşalmaq (*meyvə yetişəndə, nəyi isə təzadən bişirəndə*); 2) zəifləmək, haldan düşmək.

АГАЛЧУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -мир, -ин, -рай) *f.* örtmək, çıxırmaq (*qapını*); **агалчна кьун** tutmaq (*kimisə, nəyisə, tez əl uzadaraq*).

АГАЛЧУН *bax* Гьалчун 2).

АГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yaylaq; **агардин чкаяр** yaylaq yerləri.

АГАР-АГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аqар-аqар (*dəniz yosunlarından alınan, bakteriologiyada və qənnadı işlərində işlədilən qatı bitki həlimi*); **агар-агардин** аqар-аqарын.

АГАТАЙВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yaxınlıq; **агатайвилин** yaxınlıgын.

АГАТАЙВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arıqlıq; **агатайвилин** arıqlıgын.

АГАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yanaşmaq, yaxınlaşmaq; 2) arıqlamaq (*sifətdən*); 3) *məc.* əlaqə saxlamaq, ünsiyyətə olmaq; **ам агатдайди туш** о, ünsiyyətə olan deyil; **ам зав агатзавач** о, mənimlə əlaqə saxlamır, məndən qaçır; 4) söykənmək; **цлахь агатун** divara söykənmək.

АГАХБУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) yaxınlaşmaq, girişmək, işi görməyə başlamaq.

АГГЛОМЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* aqqlomerat, topa, yığın (*müxtəlif mineral və süxurlar yığını*); **аггломератдин** aqqlomeratın.

АГГЛОМЕРАЦИЯ (-ди, -да) *miner.* aqqlomerasiya, toplasma, yığışma; **аггломерациядин** aqqlomerasiyanın.

АГГЛЮТИНАЦИЯ (-ди, -да) *dilç.* aqqlyutinasiya (*sözün kökünü dəyişdirmədən şəkilçilər artırmaqla yeni formalar və ya yeni sözlər düzəltmə*); **агглютинациядин** aqqlyutinasianın.

АГЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) agent; **агентдин** agentin.

АГЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) agentlik; **агентвилин** agentliyin.

АГИТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təşviqatçı; **агитатордин** təşviqatçının.

АГИТАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təşviqatçılıq; **агитаторвилин** təşviqatçılıgын.

АГИТАЦИЯ (-ди, -да) təşviqat; **агитациядин** təşviqatın.

АГНОСТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* aqnostik (*aqnostisizm tərəfdarı*); **агностикдин** aqnostikin.

АГНОСТИЦИЗМ (-ди, -да) aqnostisizm (*obyektiv aləmin dərk edilə bilməsini inkar edən idealist fəlsəfi nəzəriyyə*); **агностицизмдин** aqnostisizmin.

АГОРАФОБИЯ (-ди, -да) *tib.* aqorafobiya (*böyük, açıq sahədən qorxma xəstəliyi*); **агорафобиядин** aqorafobianın.

АГРАР аqрар.

АГРЕГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аqреqат (1. *tex.* bir iş görmək üçün bir neçə müxtəlif məşın birləşməsindən ibarət qurğu; 2. *mürəkkəb məşının tam bir hissəsi*); **агрегатдин** аqреqatın.

АГРИКУЛЬТУРА (-ди, -да) aqrikultura (1. *əkinçilik*; 2. *əkinçilik texnikasını yaxşılaşdırmaq üsul və tədbirləri*); **агрикультурадин** aqrikulturanın.

АГРОБИОЛОГИЯ (-ди, -да) aqrobiologiya (*əkinçilikdəki ümumi bioloji qanunlar haqqında elm*); **агробиологиядин** aqrobiologianın.

АГРОМИНИМУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aqrominimum (*məhsuldarlığı artırmaq üçün görülməsi mütləq lazım gələn ən vacib tədbirlər*); **агроминимумдин** aqrominimumun.

АГРОНОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aqronom; **агрономдин** aqronomun.

АГРОНОМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aqronomluq; **агрономвилин** aqronomluğын.

АГРОНОМИЯ (-ди, -да) aqronomiya (1. *əkinçilik və kənd təsərrüfatı elmi*; 2. *əkinçilik və kənd təsərrüfatı sahəsində görülən əməli işlər*); **агрономиядин** aqronomiyanın.

АГРОТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aqrotexnik; **агротехникдин** aqrotexnikin.

АГРОТЕХНИКА (-ди, -да) aqrotexnika; **агротехникадин** aqrotexnikanın.

АГУДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) 1) yaxınlaşdırmaq, söykəmək; 2) örtmək.

АГЪ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) ағ parça, bez; **агьдин перем** а) köynək, б) ағ parçадан don, **агьдин са кьил лацу, са кьил члулав жедач.** *a.s.* bezin bir tərəfi ағ, o biri tərəfi qara olmur.

АГЪА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) аға, sahib; 2) Allah; 3) zadəgan titulu; 4) ata (*ataya müraciət edəndə*).

АГЪА II *iş.əv.* ашағи, ашағида olan (*danişan adamdan*). **Агъа Клан Тимилди** өн ашағиси.

АГЪАБАЛДИ *bax* Агъадалди.

АГЪАБУР (-у, -а) *əv.* ашағидакılar (*özündən ашағи тәрәфдә olanlar*).

АГЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* ағалиқ етмәк, һөкмранлиқ етмәк; **агъавилин** ағалиқ етмөйин, һөкмранлиқ етмөйин.

АГЪАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) аға kimi һөкм етмәк; 2) чохлуқ төшкил етмәк; **са вахтара и чкайра тамари агъавалзавай** bir vaxtlar bu yerlərdə меҗәләр чохлуқ төшкил едирди.

АГЪАДА I *bax* Агъам.

АГЪАДА II *z.* ашағида; **агъада хьун** ашағида олмақ.

АГЪАДАЙ ашағидан.

АГЪАДАЛДИ 1) *bax* Агъам; 2) ашағи; **кьил агъадалди** ухаридан ашағи; **агъадилаи виниз** ашағидан ухари.

АГЪАДИ (-а, -а) *əv.* о (*özündən ашағи тәрәфдә olan*).

АГЪАДИХЪАЙ ашағидан.

АГЪАЗ *bax* Агъун I.

АГЪАКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* Агакъарун.

АГЪАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* Агакъун.

АГЪАКИА *z.* о сүр, ашағидаки kimi.

АГЪАЛАР *c.h.* доғранмиş күлөш, saman; *һәмчинин* *bax* Ягъалар.

АГЪАМ о (*danişandan ашағида olan*).

АГЪАНА *z.* ашағида.

АГЪАНАГ ашағидаки о yer.

АГЪАНАЙ *z.* ашағидан.

АГЪАНАЛ *əd.* ашағида.

АГЪАНГЪЕ *əd.* одур ашағида.

АГЪАРАМ *köhn.* layıqlılık.

АГЪАРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сүд мөһсullары; **агъарандин** сүд мөһсullаринин.

АГЪБАШ irinli yara (*barmağın ucunda*).

АГЪВАЛ *dial. sif.* вәһши, yırtıcı; **агъвал кьуш** yırtıcı quş.

АГЪВАН I (-ди, -да) Агван (*Qafqaz Albaniyası*); *һәмчинин* *bax* Алпан II 1).

АГЪВАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. daire*; **агъвандин** dairenin.

АГЪВАР *dial.* xalça toxumaқ üçün alәtlәр.

АГЪДАБАН чох pis, мәрдимазар insan.

АГЪДАБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pislik, мәрдимазарlıқ; **агъдабанвилин** pisliyin, мәрдимазарlığın.

АГЪДАШ *dial.* әл вә аyaқ бармақларинин хәстәлиyi.

АГЪЗИВУТ *dan.* 1) patron üçün барıt; 2) *məc.* сүзи.

АГЪЗУР *s.* min.

АГЪЗУРРА *z.* 1) min дәфәләрлә; 2) *məc.* lap чох дәфәләрлә.

АГЪЗУРРАЛДИ *z.* lap чох sayда.

АГЪЗУРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) minilik; **агъзуратдин** minilliyin.

АГЪКЪАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miğmığa; **агъкъанатдин** miğmığanın.

АГЪСАКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ағсаққал, һөрмәтли, нүфүзлу qоca; 2) бөyүк, башçı; **агъсакъалдин** ағсаққалın.

АГЪУ 1) ағу, зөһәр; **агъу алай** зөһәрли; **агъу квай** зөһәрләнмиş; 2) *məc.* зөһәрли şey; **меҗел агъу алай кас** dili acı adam; **рикге агъу авай кас** acı, kinli adam.

АГЪУГЪ; **агъун I** *felinin əmr forması.*

АГЪУД ВЕКЪ *bot.* бөngotu.

АГЪУЗ *z.* ашағи, ашағиya; **агъуз авун** а) ашағи salmaq, endirmәk (*kimisә, nəyisә*); б) *məc.* ашағи salmaq (*vəzifəni, nüfuzu*); **агъуз хьун** а) әyilmәk, ашағи salınmaq; б) endirmәk, alçaldılmaq; **агъуз аватун** а) ашағи дүшмәк, alçalmaқ; б) *məc.* vəzifədən ашағи дүшмәк.

АГЪУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Агъузун.

АГЪУЗБУР I *sif. c.h.* ашағида yerләшәnlәр; **са кьадар хуьрер агъузбур я** bir sıra көndlәр ашағида yerләшәnlәrdir.

АГЪУЗБУР II (-у, -а) *is.* (*sifətdən әмәлә gəlmiş isim*) pis adamlar, alçaqlar; **абур агъузбур я** onlar pis adamlardır.

АГЪУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ашағи, алчақ yer; 2) *məc.* ikinci дәрәҗәли hal; **и кардал вуна агъузвал мийир** bu işдә гүзәштә getmә, kimdәnsә pis vəziyyәtdә olma; **кьилин агъузвал авун** алçalmaq, сүрүнмәк, yaltaqlanmaq.

АГЪУЗ-ВИНИЗ 1) lazım olan һәр şey, lazımlı şeylәр; 2) *dan* şalvar.

АГЪУЗДИ ашағида olan, tabelikдә olan (*vəzifədə, ictimai vəziyyətdә*).

АГЪУЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *bax* Агъуз (агъуз авун); 2) *kiçiltmek, azaltmaq, aşığı salmaq.*

АГЪУЛ агъул (*læzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); агъул чІал агъул dili.

АГЪУЛВИ агъул (*milliyətə ağul olan*).

АГЪУЛДАЛ *z. ağulca, ağul dilində.*

АГЪУН I (-ада, -ана; -аз, -азва; -угъ, -ван, -урай, -амир) *inanmaq; чІалахъ агъун sözə inanmaq; жув жувахъ агъун özü-özünə inanmaq; вич вичихъ агъунвай özüne güvənən, qürrələnen.*

АГЪУН II *dial. (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -угъ, -ван, -урай, -вамир) f. bax Юзун.*

АГЪУРГЪАН *tib. örən (xəstəlik); адаз агъургъан атанва o, örənə tutulub.*

АГЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax Юзурун.*

АГЪУТИУР // АГЪУД ТИУР *zəhər tuluğu, qanıacı, dözülməz xasiyyətli adam.*

АГЪ I *n. ay! bay! vay!*

АГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ah; 1) dərqli ah çəkmə, inilti, fəryad; агъ чІугун ah çəkmək; 2) lənət, qarğış агбар авун qarğış etmək, lənətləmək; зулумдалди абад хъайи кІвал агъдалди барбатІ жеда a.s. zümlə abad olan ev qarğışla bərbad olar.*

АГЪА! *n. aha! (qəfildən nəsə yada düşəndə deyilən söz).*

АГЪАГ *dial. 1) böyük qab; 2) saxsı bardaq.*

АГЪАКИ *sif. qəd. əbədi; агъаки тІвар əbədi ad.*

АГЪАКИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəd. əbədilik; агъакивилин əbədiliyin.*

АГЪАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. qəd. 1) çəkmək (dərd, fikir); 2) dartmaq (ipi, məftili); агъакъна çəkdi, dartdı.*

АГЪАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *əhali; агъалидин əhalinin; bax ШатІияр; hətçinin bax Хъилгар.*

АГЪАН! *n. aha! bax belə; агъан, гила вун зи гъиле гъатна! aha, indi sən mənim əlimə düşdün!*

АГЪАРАР *is. c.h. qarğışlar.*

АГЪВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *imkan, var, dövlət; агвал авай кас imkanı, var-dövləti olan adam.*

АГЪВАЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əhvalat; агъвалатдин əhvalatın.*

АГЪВАЛЛУ *imkanlı, dövlətli.*

АГЪВАЛЛУВАЛ *imkanlılıq, dövlətlilik.*

АГЪВАЛЛУВИЛЕЛДИ *z. varlı; агъваллувилелди уьмуьр гъалзава varlı həyat sürür.*

АГЪБЕД *köhn. bazar günü.*

АГЪИЛ *sif. ahıl, yaşa dolmuş.*

АГЪИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaşlılıq.*

АГЪ-КЪАРГЪИШ *lənət; агъ-къаргъиш авун lənətləmək.*

АГЪЛИ *şair. bax Агъали.*

АГЪМЕД: *Агъмедан ич Əhməd alması (alma sortu).*

АГЪТ: *агътер – кьинер кьун f. nəsə etməyi vəd etmək.*

АГЪТАЖАР *dial. kənd təsərrüfatı alətləti.*

АГЪУ *ağlamaq səsi.*

АГЪУЗАРДИВ *ah-uflla.*

АГЪУЗАРУН *f. ah-uf etmək.*

АД 1) *ad; 2) məşhurluq; ад чкІана şöretəi yayıldı.*

АДА I *qəd. azad.*

АДА II *o (ikinci hal şəkilçisi qəbul edərək an sözündən düzəlib); ада эверзава o çağırır.*

АДА: *ада авун a) ödəmək; b) yerinə yetirmək; касди вичин бурж ада авуна kişi öz borcunu yerinə yetirdi.*

АДАБ *ədəb.*

АДАВ *ş.əv. hal forması: ona, onda; адав агатна ona yaxınlaşdı; адав зи шикил гва onda mənim şəklim var.*

АДАВАЙ *ş.əv. hal forması; ondan; адавай жузуна ondan soruşdu.*

АДАВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədavət, qərəz, düşmənçilik.*

АДАВАТЛУ *ədavətli, qəzərli; адаватлу-вилин ədavətliyin, qəzərliyin.*

АДАВАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ədavətlilik, qəzəzlilik.*

АДАВАТЛУВИЛЕЛДИ *z. ədavətlə, qərzələ.*

АДАЛАЙ *ş.əv. hal forması: ondan; адалай кхьена ondan şikayət yazdı.*

АДАЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədalət; адалатдин ədalətin.*

АДАЛАТЛУ *ədalətli.*

АДАЛАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ədalətlilik; адалатлувилин ədalətliliyin.*

АДАЛАТЛУВИЛЕЛДИ *z.* ədalətlə.

АДАЛАТСУЗ ədalətsiz.

АДАЛАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ədalətsizlik; **адалатсузвили** ədalətsizliyin.

АДАЛАТСУЗВИЛЕЛДИ *z.* ədalətsizliklə.

АДАМСИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adamsit (*zəhərləyici maddə*); **адамситдин** adamsitin.

АДАПТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adapter (*səs ötürücü elektromaqnitli mexanizm*); **адаптердин** adapterin.

АДАПТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) adaptometr (*gözün uyğunlaşma qabiliyyətini ölçən alət*); **адаптометрдин** adaptometrini.

АДАХЛИ // **АДАХЛУ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) adaxlı; **адахлудин** adaxlımın.

АДАХЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) adaxlılıq; **адахливили** adaxlılığın.

АДВОКАТ *bax* Векил.

АДВОКАТВАЛ *bax* Векилвал.

АДГЪУН *dial.* darama.

АДГЪУНУН (-да, -на; -из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dial. f.* daramaq (saçı); *həmçinin bax* Эвягъун 1).

АДЕМ Adəm.

АДЕНОИД (-ди, -да) *tib.* adenoid (*udlaq badamcıgının şişməsi*); **аденоиддин** adenoidin.

АДЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adət; **адетдин** adətin.

АДЕТДИН adəti; **адет хъанвай** adətə çevrilmiş; **адет яз** adəti üzrə; **адет кьун** adət etmək.

АДЖАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əcəm (*ərəb hərfləri əsasında yaradılmış yerli əlifba*).

АДЖАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) acar (*xalq*); **аджар чІал** acar dili.

АДЖАРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) acar; **аджарвидин** acarın.

АДЖАРВИЯР acarlar.

АДИ I *sif.* yüksək səviyyəli.

АДИ II *əd.* heç, qətiyyə.

АДИЛ *sif.* adil, ədalətli.

АДМИРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) admiral; **адмиралдин** admiralın.

АДРЕНАЛИН (-ди, -да) adrenalın; **адреналиндин** adrenalinin.

АДРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ünvan; **адресдин** ünvanın.

АДСОРБЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. kim.* adsorbent (*səthində adsorbsiya əmələ gələn cisim*); **адсорбентдин** adsorbentin.

АДСОРБЦИЯ (-ди, -да) *fiz. kim.* adsorbsiya (*bərk və ya məsəməli cisimlər səthinin qaz və mayeləri udması*); **адсорбциядин** adsorb-siyanın.

АДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* 1) düşmən; 2) rəqib; **адудин** düşmənin; **рəqибин**.

АДУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) düşмənçilik; 2) rəqabət; **адувилин** düşмənçiliyin; **рəqабəтин**.

АДЪЮТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adyutant; **адъютантдин** adyutantın.

АДЪЮНКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adyunkt (1. *ali hərbi məktəblərdə assistent, aspirant*; 2. *köhn. kiçik elmi işçi*); **адъюнк-тдин** adyunktun.

АДЪЮНКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) adyunktura (*ali hərbi məktəblərin aspiranturası*); **адъюнктурадин** adyunkturanın.

АДЫГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) adıgey (*xalq*); **адыгъ чІал** adıgey dili.

АДЫГЪВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) adıgey; **адыгъвидин** adıgeyin.

АДЫГЪВИЯР adıgeylər.

АЖАЙИБ qəribə, valehədic, son dərəcə gözəl.

АЖАЙИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəribəlik, valehədicilik, son dərəcə gözəllik; **ажайивилин** qəribəliyin, valehədiciliyin.

АЖАЙИБДАКАЗ *z.* qəribəcəsinə, valehədiciliklə.

АЖАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əcəl, ölüm; **ажалдин** əcəlin, ölümün.

АЖАЛ АГАКЪУН 1) а) əcəli çatmaq; б) *məc.* ağılsız, düşünmədən, əcəlini axtarılmış kimi hərəkət etmək; **кицІи вичин ажал агакъайла, иесидин шаламар жакъвада а.с.** itin əcəli çatanda sahibinin çağırларını gəmirər; **ажалдик кьин** öz əcəli ilə ölmək; 2) hədələmək **Ѡ и кІвале ви ажал авач!** бир дə sənin аyağın бу evə dəyməsin!

АЖАЛСУЗ əcəlsiz; **ажалсуз кьин** vaxtından əvvəl, faciəli ölmək.

АЖАЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əcəlsizlik; **ажалсузвили** əcəlsizliyin.

АЖАЛСУЗДАКАЗ *z.* әсәли olmadan.

АЖДАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mif.* әсдaha; **аждагъандин** әсдahanın; **къуьрен рикI авай аждагъан** *a.s.* dovşan үрәкли әсдaha (*qorxaq adam haqqında*).

АЖЕБ 1) qәribә; valehedici; heyranedici; 2) qәribә, valehedән, heyranedән; 3) әdat mәnasında; **ажеб хъсан затI тушни!** әсәб уахşı şeydir!; **ажеб хъсан хъаначни!** әсәб уахşı алнди!

АЖЕБДИЗ *z.* lap уахşı.

АЖИОТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ajiotaj (birjada qiymәtli kağızların vә ya mal-ların qiymәtlәrinin süni surәtdә ашағи salınması vә ya artırılması); ажиотаждин* *ajiotajın.*

АЖУГЪ *acıq; qәzәb; kin; ажугъ атун* *acıqlanmaq, qәzәblәnmәk; садалай ажугъар къахчун* *kimdәnsә acıғını çıxmaq; һәтчинин* *bax Хъел.*

АЖУЗ I *sif.* 1) *aciz;* 2) *kömәksiz;* **ажуз ламрал къвед акъахда** *a.s.* *aciz eşşәyi ikisi minәr; ажуз авун* *a)* *aciz etmәk, gücsüz etmәk; b) mәc.* *güc aldıғи mәнбәдән mәhrum etmәk; yetim qoymaq; ажуз хъун* *a)* *kömәksiz olmaq; b) mәc.* *arxasız, güc aldıғи mәнбәsiz qalmaq; yetim qalmaq.*

АЖУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *aciz, kömәksiz; ажуздан* *acizin, kömәksizin.*

АЖУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax Ажуз (ажуз авун).*

АЖУЗБУР (-у, -а) *acizlәр.*

АЖУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *zәiflik; kömәksizlik; үрәksizlik, qor-xaqlıq; ажузвал авун* *a)* *zәiflik göstәrmәk; kömәksiz olduғunu göstәrmәk; b)* *үрәksizlik, cәsarәtsizlik etmәk.*

АЖУЗВАЛУН *acizlik etmәk, zәiflik etmәk.*

АЖУЗВИЛЕЛДИ *z.* *acizliklә, qorxa-qor-xa, cәsarәtsizliklә.*

АЖУЗВИЛЯЙ *acizlikdән, cәsarәtsizlikdән, qorxudan.*

АЖУЗДАКАЗ *z.* *acizanә, үрәksiz.*

АЖУЗДИЗ *z.* *aciz halda, qorxu ilә.*

АЗАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *әzab; азаб гун* *әzab vermәk; азаб чIугун* *әzab çәkmәk; гзаф азабар акун* *çox әzablara qatlaşmaq; азабдин* *әzabın.*

АЗАД I *sif.* *azad, heç kimdән asılı olma-yan; азад авун* *azad etmәk; азад хъун* *azad olmaq.*

АЗАД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *azad.*

АЗАДБУР (-у, -а) *azad adamlar.*

АЗАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *azadlıq; азадвал къазанмишун* *azadlıғи әldә etmәk; азадвал агакъун* *azadlıq almaq; азадвал гун* *azadlıq vermәk; азад-вилин* *azadlıғın.*

АЗАДВИЛЕЛДИ *z. bax Азаддаказ.*

АЗАДДАКАЗ *z.* *azadcasına, sәrbәst.*

АЗАДДИ (-а, -а) *azad adam.*

АЗАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax Азад (азад авун).*

АЗАЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* *azaliya (bәzәk bitkisi); азалиядин* *azaliyanın.*

АЗАН *азан; азан гун* *vә уахуд* *азан ягъун* *азан vermәk.*

АЗАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *азанçи; азанчидин* *азанçının.*

АЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *xәstәlik; азар чIугун* *uzun müddәt xәstәlәнmәk; азар-дикай къарагъун* *sağalmaq, уахşılaşmaq; азар акъатна* *xәstәlik başlandı, epidemiya baş qaldırdı; ана азар гъатнава* *orada epide-miya yayılıb; 2) mәc.* *әzab, әziyyәt; хәşәgәl-mәzlik; 3) mәc.* *qayғи; чарадан азар чIугун* *a)* *kimdән ötrü isә narahat olmaq; b)* *başqası-nın әvәzinә әziyyәtә qatlaşmaq; азар гун* *a)* *әzab vermәk; b)* *qayғи göstәrmәk; ♦ ви ина вуч азар авайди я?* *sәnin burada nә işin (azarın) var?; ана ви азар авач!* *sәnin oraya getmәyin lazım deyil!*

АЗАРЛУ (-ди, -да) *xәstә; азарлу авун* *xәstәlәndirmәk; азарлу хъун* *xәstә olmaq.*

АЗАРЛУБУР I *sif.* *xәstәlәр.*

АЗАРЛУБУР II (-у, -а) *is.* *xәstәlәр.*

АЗАРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xәstәlik.*

АЗАРЛУДАКАЗ *z.* *xәstә halda, xәstә ola-ola.*

АЗАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xәstәxana; азарханадин* *xәstәxananın.*

АЗБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ah, qarғиş; азбадин* *ahın, qarғиşın.*

АЗВА *acı; туькъуьл* *азва* *çox acı.*

АЗГАР 1) *aydın, açıq (hava haqqında); азгар хъун* *aydınlaşmaq, açılmaq (hava haq-qında); 2) kişi adı – Азгар (Azqar).*

АЗГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *aydın, açıq hava; азгарвилин* *ay-dınlıғın, açıq havanın.*

АЗГЪУН *azғın; азгъун нефс* *авай кас* *nәfçи azғın adam.*

АЗГЪУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azğınlıq; азгъунвилин азğınlığın.

АЗГЪУНВИЛЕЛДИ *z.* azğınlıqla, azğın-casına.

АЗЕРБАЙЖАН 1) *ölkənin adı* – Azərbaycan; 2) azərbaycanlı; **азербайжан чІал** Azərbaycan dili; **азербайжан чІалал кхьенвай ктаб** Azərbaycan dilində yazılmış kitab.

АЗЕРБАЙЖАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) azərbaycanlı; **азербайжанвидин** azərbaycanlının.

АЗИЗ 1) əziz, sevimli; **азиз стха** əziz qardaş; 2) çox sevilən; **азиз сувар** çox sevilən bayram; *həmçinin bax* **КІани**.

АЗИЗБУР I *sif.* əzizlər; *həmçinin bax* **КІанибур**.

АЗИЗБУР II (-у, -а) *is.* əzizlər; **азиз-бурун** əzizlərin.

АЗИЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) doğmalıq, məhəbbət.

АЗИЗВИЛЕЛДИ *z.* əzizliklə.

АЗИЗДАКАЗ *z.* əzizcəsinə.

АЗИЗДИ əziz, doğma insan.

АЗИМ *dial.* 1) çox; 2) *kişi adı* – Азим (Əzim).

АЗИМАН *dial.* lap çox.

АЗОТ *kim.* azot.

АЙГЪНАТ *dial.* 1) zarafat; 2) *bax* **Ягънат**.

АЙВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аун-абəнд; айвандин аун-абəндин.

АЙГЪНАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dial. f.* 1) zarafat etmək, zarafatlaşmaq; 2) *bax* **Ягънатун**.

АЙЛАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* aylant (*Çin göyrüşü*); айлантдин aylantin.

АЙМАН *yəni,* doğrudanmı; **айман им вун яни?** doğrudanmı bu sənсən?

АЙНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) айна.

АЙНАЯР *c.h.* еунəклər; **айнаяр алуКІун** еунəклəri тахмақ.

АЙРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) айран; айрандин айранн.

АЙРУПАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aeroplan; айрупаландин aeroplanн.

АЙСА *sif. qəd.* bəxti gətirməyən, uğursuz.

АЙСБЕРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aysberq, buz dağı; **айсбергдин** aysberqin, buz dağının.

АЙХЪ-УЙХЪ ah-uf; айхъ-уйхъ авун ah-uf etmək.

АКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kiçik төндір; **акад фу** kiçik төндirdə bişirilmiş çörək; 2) ocağın bir tərəfi.

АКАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qarışdırmaq (*nəyi isə*); 2) çaş salmaq (*kimisə, nəyisə*); **вуна чи тІварар акадармир** sən bizim adlarımızı çaş salma; **гафар акадарун** sözləri qarışdırmaq; 3) buraxmaq (*nəyi isə*); **ада югъ акадар тийиз кІвалахдай** o, bir günü belə buraxmadan işləyirdi.

АКАДЕМИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akademik; **академикдин** akademikin.

АКАДЕМИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) akademiklik; **академиквидин** akademikliyin.

АКАДЕМИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) akademiya; **Илимрин Академия** Elmlər Akademiyası.

АКАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Акатун**.

АКАЛ *bax* **Гьакал**.

АКАЛАН I *t.s. bax* **Аффикс**.

АКАЛАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* paltarasan; **акаландин** paltarasanın.

АКАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) düzmək, qoşmaq; **гьалунихъ хтар акална** muncuğu sapa düzdü; 2) bağlamaq; **чангадихъ еб акална** çantaya ip bağladı; **и кьатІ а епинин кьилихъ акала** bu qırığı o ipin ucuna bağla; 3) taxmaq, keçirmək; **тупІухъ тупІал акала** barmağa üzük tax; **руша рапунихъ гьал акална** qız iynəni sapladı; **далу акалун** *bax* **Агалдун** (далу агалдун); **яб акалун** qulaq asmaq.

АКАТАЙ hər rastına çıxan, kim gəldi; **акатайдав сир гумир** hər yetənə sirr vermə.

АКАТАЙВАЛ I necə gəldi; **ам акатайвал рахазвай** o necə gəldi danışырды.

АКАТАЙВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) başdansovdu, necə gəldi.

АКАТАЙДИ təsadüfi adam.

АКАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) düşmək; 2) əlinin altına düşmək, rastına çıxmaq; **акъваз, вун зи гьилик акатда** dayan, əlimə düşərsən; 3) başlamaq; **марф акатна** yağış başladı; 4) təsir etmək (*ki-təxsə, nəyəxsə*) **адак зи гаф акатзавач** ona mənim sözüm təsir etmir; 5) əhatə etmək, tutmaq, düşmək; **адак жинерар акатна** onun

canına cin düşüb; **адак хьел акатна** о, асığа düşdü; **адак цай акатна** а) onu qızdırma tutdu; б) *тэс.* о, çох асıqlandı, hırslandı; **азар акатна** хəстəлиyə yoluxdu; **зак хьуьруьн акатна** мəни gülmək tutdu; **зак фул акатна** мəни üşütmə tutdu; **фу акатун: зак фу акатзавач** мənim боғазимдан çөрək getmir; **акатай нел хьайитлани ихтибариз жеч** ki-mə gəldi etibar etmək olmaz.

АКАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qarışmaq **дубьгуьни чІахар акахьна** düyü ilə yarma qarışdı; 2) çaşmaq; **рахадайла ам акахьна** о danışanda çaşdı; 3) işə qarışmaq; 4) girmək, iştirak etmək, qaynaуıb-qarışmaq, ünsiyyətde olmaq; **зун фирмадик акахьна** мən firmaya girdim; **вун чак вучиз акахьзавач?** sən bizə niyə qarışmırsan? **акахьдай аял** qaynaуıb-qarışan uşaq; 5) girmək; бүрүнмək; **цик акахьун** suya girmək; **ам яргьандик акахьна** о, yorğana бүрүндү; 6) oturmaq (*material haqqında*); **акахьдай парча** бəдəндə yaxşı oturan parça; 7) хоша гəлмək; **адан гафар зак акахьзавач** onun sözləri мənim хоşuma гəлмир; **акахьдай дяве** əlbəyaxа döyüş; **акахьай сувар** а) hay-küylü bayram; б) qarmaqarışıklıq; **хинкІар акахьна** хəngəl çох qaynadı.

АКАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) akasiya; **акациядин** akasiyanın.

АКАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çöl göyөрçini; **акачдин** çöl göyөрçininin.

АКВАДА: **Акун** *felinin gələcək zaman forması.*

АКВАДАЙВАЛ hamının gördüyü kimi; **гөрүндүю** kimi.

АКВАЗ: **Акун** *felinin forması.*

АКВАЗ-АКВАЗ *z.* açıq-aydın, göz görөгө, göz qarşısında; **ам акваз-акваз яхун жезва** о, göz görөгө-гөрө арıqlayıр.

АКВАЗ-ТАКВАЗ *z.* hiss olunmadan, sü-rətlə; **бах Акун-такуна.**

АКВАЗВАЙВАЛ *z.* гөрүндүю kimi.

АКВАМАРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* akvamarin (*göyümtül yaşıl rəngli qiymətli daş*); **аквамари́ндин** akvamarinin.

АКВАМИР: **Акун** *felinin qadağan forması.*

АКВАН I: **Акун** *felinin forması.*

АКВАН II *aral.s.* tələsməmək, fikirləşmək.

АКВАН III гөрək, гөрəрик (*cəzalandırmaq üçün deyilən söz*).

АКВАР: **Акун** *felinin f. sif. forması.*

АКВАРВАЛ *bir fikrə şübhə ediləndə deyilən söz.*

АКВАРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akvarel; **акварелдин** akvarelin.

АКВАРИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akvarium; **аквариумдин** akvariumun.

АКВАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) akvatoriya (*su sahəsi*); **акваториядин** akvatoriyanın.

АКВЕДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akveduk (*çay, dərə və s. üzərində körpü şəklində çəkilən su kəməri*); **акведукдин** akvedukun.

АКИЛАН *qəd.* 1) təbliğ etmək; 2) öyrənmək.

АККОМПАНеМЕНТ (-ди, -да) *mus.* akkompанement, müşayiət (*birdəlikdə çalma, ahəngə uyğunlaşdırma*); **аккомпанементдин** akkompанementin, müşayiətin.

АККОРД I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* akkord (*bir-birindən aralı olan bir neçə tonun ahəngdar səslənməsi*); **аккорддин** akkordun.

АККОРД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* müqavilə, saziş; **аккорддин** müqavilənin, sazişin.

АККОРДЕОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akkordeon; **аккордеондин** akkordeonun.

АККРЕДИТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mal.* akkreditiv (*əmanət kassasına qoyulan pulu başqa əmanət kassalarından almaq üçün sənəd*); 2) *dipl.* etimadnamə; **аккредитивдин** akkreditivin, etimadnamənin.

АККУМУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* akkumulyator (*elektrik enerjisini toplayan cihaz*); **аккумулятордин** akkumulyatorun.

АКОНИТ (-ди, -да) *bot.* akonit (1. *zəhərli dərman bitkisi*; 2. *tib. revmatizm, nevrалgiya dərmanı*); **аконитдин** akonitin.

АКР (-ди, -да) akr (*İngiltərə və Amerikada yer ölçüsü*); **акрдин** akrın.

АКРИДАР (-ри, -ра) *zool.* akridlər (*çəyirtkənin bir cinsi*); **акридрин** akridlərin.

АКРОБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) akrobat; **акробатдин** akrobatın.

АКСАМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aksamit (*naxışlı təxmər*); **аксамитдин** aksamitin.

АКСЕССУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aksesuar (1. *səhnə avadanlığı*; 2. *məs. yardımçı şeylər, köməkçi vasitələr, əlavə bəzək, təfərrüat*); **аксессуары́н** aksesuarın.

АКСИ əks, zidd.

АКСИНА əksinə, əleyhinə, ziddinə.

АКСИОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aksioma (1. *isbata ehtiyacı olmayan müddə*; 2. *danılmaz həqiqət*); **аксиомадин** aksiomanın.

АКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) akt; **актунин** aktın.

АКТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aktyor; **актёрдин** aktyorun.

АКТИВ 1) aktiv, fəal; 2) ismin halı.

АКТИВВАЛ aktivlik, fəallıq.

АКТИВВИЛЕЛДИ *z. bax* **Активдаказ.**

АКТИВДАКАЗ aktivcəsinə, fəalcasına.

АКУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* akula (*yurtcu balıq*); **акуладин** akulanın; *həmçinin bax* **ХутI.**

АКУН (-вада, -уна; -ваз, -вазва; -у, -ван, -урай, -вамир, акун тавун, аккун//акун хьувун, тахкун, акквामीр//акван хьиймир) *f.* görmək; **акуна** gördü; **аквазва** görür; **аквамир** görmə.

АКУНА gördü.

АКУНАР görkəm, mənzərə; **инсандин акунар** insanın görkəmi; **хуьруьн акунар** kəndin mənzərəsi.

АКУНРАЙ görünür, deyəsən; **акунрай вун чи патарин инсан туш** deyəsən, bizim yerlərin adamı deyilsən.

АКУР-АКУР hər gördüyün.

АКУРВАЛ gördüyün kimi; **хуьр ваз акурвал ама** kənd sənin gördüyün kimi qalıb.

АКУРДИ gördüyü.

АКУСТИКА (-ди, -да) akustika (1. *fizikanın səs bəhsi*; 2. *binalarda, məs. teatrda səsin, musiqinin yaxşı eşidilməsi üçün tələb olunan şərtlər*); **акустикадин** akustikanın.

АКЦЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aksent (1. *dilç. vurğu*; 2. *dilç. tələffüz, tələffüz tərzі, özgə dildə danışanlarda hiss olunan tələffüz xüsusiyyəti*; 3. *poligr. hərf üstündə vurğu işarəsi*; 4. *musiqidə: ritmik vurğu, vəzn vurğusu*); **акцентдин** asksentin.

АКЦЕНТОЛОГИЯ (-ди, -да) aksentoloqiya (*vurğular sistemi haqqında elm*).

АКЦИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aksiz (*çox işlənən mallar üzərinə qoyulan vasitəli vergi*); **акциздин** aksizin.

АКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aksioner, səhmdar; **акционердин** aksionerin, səhmdarın.

АКЦИОНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aksionerlik, səhmdarlıq; **акционервилин** aksionerliyin, səhmdarlığın.

АКЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) aksiya, səhm (*səhmdar cəmiyyətin üzvlərinə verilən qiymətli kağız*); 2) *məs.* hörmət, nüfuz.

АКЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ictimai-siyasi hərəkət; **акциядин** ictimai-siyasi hərəkətin.

АКЪАЛТУН *bax* **Акьалтун.**

АКЪАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yumşaltmaq (*nəyi isə*); **за цвал акьадарна** mən tikəşi açdım; 2) **бурахмақ** (*quş balalarını*); **нубкIре шарагар мукай акьадарна** sərçə öz balalarını yuvasından buraxdı; 3) yetişib ötmək, ləliqləşmək; **вуна афнияр тIуьн тавуна, гьакI акьадарна хьи** sən xiyarları yeməyib ləliqləşdirdin ki; **◇ нефес акьадарун** yorğunluğu almaq, nəfəs almaq.

АКЪАДДАЙ həll bişən.

АКЪАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) paltarın astarını üzə çevirmək; 2) şişmiş hala götürmək (*düyü, yarma və s. bişiriləndə*).

АКЪАЖУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) dartmaq, çəkib uzatmaq (*parçanı, dərinə və s.*); **япар акьажун** qulaqlarını dartmaq; 2) *məs.* çəkişmək, bəhsləşmək, yarışmaq.

АКЪАЖУНАР (-ри, -ра) yarış; **акьажунрин** yarışın.

АКЪАКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* təmin etmək, bolluq yaratmaq, çatdırmaq; **квез затI акьакьариз жедач** sizə şey çatdırmaq olmur.

АКЪАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) bəs etmək, çatmaq; **адаз пекер акьакьзавач** ona paltar bəs olmur; 2) imkanı olmaq, kömək etmək.

АКЪАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çıxmaq, görünmək; **рекьел акьатна** yola çıxdı, yolda göründü; **гурмагьдай гум акьатзава** bacadan түstü çıxır; **инай яд акьатзава** buradan su çıxır; **гьекь акьатна** tər çıxdı, tərledı; **ни акьатна** iy çıxdı; 2) düşmək, tökülmək **сарар акьатна** dişləri töküldü; **цлай мих акьатна** divardan mismar düşdü; **гьилияй акьатайди элкьвен хьийидач** *a.s.* əldən çıxan geri qayıtmaz; 3) üzə çıxmaq, açılmaq, aşkar olmaq, tapılmaq; **квахьай чукIул адан жибиндай акьатна** itən bıçaq onun cibindən tapıldı;

адай угъривал акъатна onun oğruluğu üzə çıxdı; **адан таб дуьздал акъатна** onun yalanı aşkar oldu; 4) qopmaq, eşidilmək (*səs, gurultu və s.*); 5) çıxartmaq, burxutmaq (*nəyi isə*); 6) göstərmək, hərəket etmək; **адай итимвал акъатна** о, mərdlik göstərdi, ləyaqətli hərəket etdi; 7) azad olunmaq, vəzifədən məhrum olmaq; **ам кьулулугъдай акъатна** о, işdən azad olundu; 8) udmaq (*pul*); **заяз лотереядай пул акъатна** mən lotereyadan pul uddum; 9) eşidilmək (*güllə səsi*), güllə atmaq; 10) gəlmək, düşmək (*harasa*); 11) gəlib çıxmaq, peyda olmaq; *feillərlə birgə işləndikdə hərəket gözlənilməzlik, qətilik göstərir*; **и члавуз рушан буба атана акъатна** bu vaxt qızın atası gəlib çıxdı; **Ѡ тивек акъатун** deşilmək; **гъахъ гвай касдин бармакдин кӀукӀ акъатна жедә** a.s. haqqı müdafiə edən adamın parağından deşik çıxar; **арадиз акъатун** а) bitmək, tamamlanmaq; б) yetişmək; с) ауаға qalxmaq (*xəstəlikdən sonra*), sağalmaq; ç) adam arasına çıxmaq; **вил акъатун** а) çıxmaq (*gözlər*); б) *məc.* darıxmaq; с) *məc.* çox arzu etmək, istəmək; **гаф акъатун** çıxmaq (*söz haqqında*); **гъилий акъатун** məhrum olmaq, itirmək; **дуьздиз акъатун** а) üzə çıxmaq; б) aşkar olmaq; **кар акъатун** çətinləşmək, çətinə düşmək (*iş haqqında*), əlavə çətinliklərlə üzleşmək; **кыил акъатун** а) boylanmaq, görünmək (*baş haqqında*); б) başı çıxmaq, aydınlaşdırma bilmək; **кыилиз акъатун** а) tamamlanmaq, bitmək, başa çatmaq; б) dəli olmaq, ağılnı itirmək, başına hava gəlmək; **кыилий акъатун** а) unutmaq; б) yolundan çıxmaq, yolunu azmaq; **кӀвачерай акъатун** а) yorulmaq, əldən düşmək; б) uğurla başa çatmaq (*hər hansı bir iş*); **нефес акъатун** а) nəfəs almaq; б) danışmaq, dilə gəlmək, söz söyləmək; **пӀузар акъатун** dodağı ucuqlamaq (*qızdırmadan, pis xəbərin təsirindən*); **рикӀ акъатун** а) darıxmaq, qüssələnmək; б) qovuşmaq istəmək, həsrət çəkmək; с) üzülmək, iztirab çəkmək; ç) çox arzulamaq, istəmək, həsrətində olmaq; д) əsəbiləşmək, hirsələnmək (*paxıllıqdan*); **рикӀий акъатун** unutmmaq; **суракъ акъатун** məşhur olmaq; **тӀвар акъатун** а) ad-san qazanmaq, məşhurlaşmaq; б) pis ad çıxarmaq; **хев акъатун** boynu qabar olmaq (*yük çəkən heyvan haqqında*); **чан акъатун** əziyyət çəkmək, təngə gəlmək, **япай акъатун** dəng olmaq.

АКЪАХУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) sökülmək; 2) tökülmək (*suvaq*); 3) vaxtı keçmək, yaşı ötmək; **руш акъахна** qızın yaşı ötdü, qaradı.

АКЪАШУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* kökündən çıxartmaq, təmizləmək.

АКЪВАЗ dayan.

АКЪВАЗАРУН (-из, -на, -а) 1) saxlamaq (dayandırmaq), əyləmək; 2) qoymaq, təyin etdirmək, sөykəmək; **ада мугъманар вилай хуьз ракларив гада акъвазарна** о, qonaqları gözləmək üçün oğlanı qarşıda qoydu; **ада лаш цлавай акъвазарна** о, çubuğu divara sөykədi, **за зи хва кьулулугъдал акъвазарна** mən oğlumу vəzifəyə təyin etdirdim.

АКЪВАЗУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) dayanmaq, hərəketi saxlamaq; **балклан акъвазна** at dayandı; 2) durmaq; 3) qalmaq; **вун кье чи хуьре акъваз** sən bu gün bizim kənddə qal; 4) düzəlmək (*işə, vəzifəyə*); 5) atmaq, əl çəkmək, tərgitmək; **тӀуьникай акъвазун** yeməkdən əl çəkmək; iştahadan kəsilmək; **хьуникай акъвазун** içkini atmaq, tərgitmək; **Ѡ килигиз акъвазун** gözləmək; **кыиле акъвазун** başda durmaq, başçılıq etmək, rəhbərlik etmək; **хура акъвазун** tablaşmaq, müqavimət göstərmək, qarşısını almaq; **чина акъвазун** а) qarşıda durmaq; б) üzə durmaq, sözü eşitməmək, sөzə baxmaq, qabarmaq.

АКЪЕ ГЪУЬЛ (-уь, -е) *qəd.* Egey dənizi; **Акье гъуьлуьн** Egey dənizinin.

АКЪУГЪА *dial.* aquğa (*ləzgi çörək növü*).

АКЪУГЪАЙ *dial.* bərkimiş çörək.

АКЪУГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yandırmaq, dağlamaq (*nəyi isə*); 2) yüngülcə yandırmaq; **акъугъарна** yandırdı, dağladı.

АКЪУГУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* yüngülcə yanmaq, pörtləmək; **акъугъна** yüngülcə yandırdı, pörtlədi.

АКЪУДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çıxartmaq; **кланчлар акъудун** kötükləri çıxartmaq; **сас акъудун** diş çıxartmaq; 2) *məc.* köçürmək, qovmaq; 3) dəlmək, deşmək, yarmaq, açmaq; 4) çəkib çıxartmaq; **тамай рекъел акъудун** meşədən yola çıxartmaq; 5) köçürmək, göndərmək, keçirtmək (*çaydan*); 6) kənarlaşdırmaq; 7) çıxarmaq (*qərar*); nəsr etmək, buraxmaq (*kitab və s.*); 8) kəşf etmək; 9) şeyiə yaumaq; 10) çıxarmaq (*səs*), küy qoparmaq; 11) salmaq (*səs, qalmaqal*); **Ѡ арадиз акъудун** а) üzə çıxarmaq; б) tamamlamaq; с) adam arasına çıxarmaq; **багъна акъудун** bəhanə gətirmək, səbəb tapmaq; **ван акъудун** а) səsini çıxarmaq; б) hay-küy salmaq; **гъилий акъудун** əlindən

çıxarmaq, məhrum etmək; **кар акъудун** işi çətinləşdirmək, əlavə çətinliklər yaratmaq; **каф акъудун** a) tərlətmək, köpüklətmək (*ati*); b) əldən salmaq; **кьил акъудун** baş çıxarmaq, aydınlaşdırmaq; **кьилиз акъудун** başa çatdırmaq, yerinə yetirmək; **кьилий акъудун** başdan çıxarmaq, unutmaq; **нефес акъудун** a) nəfəs almaq; b) söz söyləmək; **перде акъудун** a) pərdəni açmaq; b) komediya çıxarmaq, bəcliyə vurmaq; **рехъ акъудун** a) yola salmaq; yol tapmaq; b) müdafiə etməyə çalışmaq; **рекция акъудун** a) yoldan çıxarmaq; b) aldatmaq; **рикляй акъудун** yoldan çıxarmaq, unutmaq; **тIвар акъудун** a) adını çıxarmaq (*siyahudan, jurnalдан və s.*); b) məşhur etmək; c) pis ad çıxarmaq; **уюн акъудун** aldatmağa çalışmaq, bəclik etmək; **цубк акъудун** çiçəklənmək; **чан акъудун** əzab vermək, işgəncə vermək; **кьал акъудун** qalmaqal salmaq; **япай акъудун** lağlağı söhbətlərlə cana gətirmək, dəng etmək.

АКЪАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* oturtmaq, mindirmək, çıxartmaq; **автобусда акъадарна** avtobusa oturtdu; **балкIандал акъадарна** ata mindirdi; **тараз акъадарна** ağaca çıxartdı; **вуна ам чи кIула акъадарна хь!** *тэс.* sən onu dalımıza mindirmisən ki! **риб акъадарун** biz batırmaq; **ада вичин тупIуз раб акъадарна** o, barmağına iynə batırdı.

АКЪАЛДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qaldırmaq; **вири кIвачел акъалдарун** hamını ayağa qaldırmaq; **тамарал ван акъалдарна** meşələərə səs saldı; **хвена кIвачел акъалдарун** *тэс.* böyütmək, tərbiyə edib boya-başa çatdırmaq; 2) üstünə sürmək; **ада араба кьванцел акъалдарна** o, arabanı daşların üstünə çıxartdı; 3) yetişməyə qoymaq, yetişdirmək.

АКЪАЛДУН *f.* (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) aşmaq, yıxılmaq, çevrilmək; **акъалдна** aşdı, yıxıldı, çevrildi.

АКЪАЛЖУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* geydirmək, çəkdirmək; dartmaq, görmək.

АКЪАЛЖ ХЬУН *f.* sarılmaq, sarmaşmaq; **чIехи вал тарцел аруш хьанвай** böyük kol ağaca sarmaşmışdı.

АКЪАЛТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qalxmaq, düşmək (*нэ-ынсə üstünə*); gəzib dolanmaq; **чун дагъдин кьилел акъалтна** biz dağın zirvəsinə çıxdıq, dağın zirvəsinə çatdıq; **чун рекьел акъалтна** biz yola çıxdıq; 2) üstünə çıxmaq (*хəрəkət заман*); **арабадин чарх кьванцел**

акъалтна arabanın çarxı daşın üstünə çıxdı; 3) örtülmək, üstünə çəkilmək, görünmək, dolmaq (*göz yaş* *haq.*); **цавал циф акъалтна** səma buludla örtüldü; **цел каф акъалтна** su köpükləndi, suyun üstü köpüklə örtüldü; **вилерал нагъв акъалтна** gözləri yaşla doldu; 4) görünmək, bürünmək, basmaq, bitmək, gəyermək; **кьацар акъалтна** zəmi gəyərди; **адал михьиз чIар акъалтнава** onu tamam tük basıb; **сурал чIур акъалтна** məzarın üstündə ot bitib; **◇ гатфарал акъалтай цIегь рекьидач** *a.s.* yaza çıxan keçi ölməz; **вилерал мичIивал акъалтна** başı hərləndi; **винел акъалтун** a) böyümək, boy atmaq, inkişaf etmək; b) üstündə olmaq; c) qələbə qazanmaq, qalib çıxmaq, üstün olmaq; **кIвачел акъалтун** a) yeriməyə başlamaq (*uşaqlar haq.*); b) ayağa qalxmaq, dirçəlmək; **пи акъалтун** piylənmək; **рикIел акъалтун** a) birdən xatırlamaq; b) ağılına gəlmək; beyninə düşmək; **севрен рикIел мерейр акъалтна** *a.s.* ayının könlünə böyürtkən düşüb (*qışda*); **тIвал акъалтун** ipdə düyün əmələ gəlmək; **хьварц акъалтун** damdabacanın boğması; **яд акъалтун** a) üzə çıxmaq (*su haqqında*); b) sel, su basma; **як акъалтун** a) kökəlmək; b) sağalmaq, yaxşı olmaq (*vara*).

АКЪАЛТIAЙ 1) *feli sifət forması*; 2) *z.* лап акъалтIай вагъши lap vəhşi.

АКЪАЛТIAРУН I *f.* başa çatdırmaq, bitirmək; **ада институт акъалтIарна** o, institutu bitirdi.

АКЪАЛТIAРУН II (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* Акъалтун *felinin keçid forması*.

АКЪАЛTIУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qurtarmaq, bitirmək, tükənmək; 2) tükəndirmək, azaltmaq.

АКЪАЛУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) bağlamaq, örtmək, qapamaq; 2) уаумаq (*xəmiri*).

АКЪАЛ ХЬУН bağlanmaq.

АКЪАЛТ ХЬУН *f.* sирrin faş olması, məsələnin üstünün açılması.

АКЪАХУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qalxmaq, çıxmaq; **дагъдал акъахун** dağa qalxmaq; **тараз акъахун** ağaca çıxmaq; **балкIандиз дуст хьиз килиг, адал душман хьиз акъах** *a.s.* ata dost kimi bax, onu düşmən kimi min; **кIула акъахун** a) dala minmək; b) *тэс.* boynuna minmək; 2) batmaq, sancılmaq, soxulmaq; **цаз акъахна** tikan batdı.

АКЪВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mil* (*toxumaq üçün*); **акъвандин** *milin*.

АКЪВАН II 1) *keyfiyyət, qədəri göstərən söz*: o qədər, elə; **акъван хъсандиз лагыана хьи...** elə yaxşı dedi ki... 2) *müəyyən bir qədəri göstərən söz* o qədər, çox; **акъван вагышиз рахана хьи...** elə vəhşicəsinə danışdı ki...

АКЪРАБ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əqrəb*; **акърабдин** *əqrəbin*; *həmçinin bax* **АТІраган**.

АКЪРАБ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *saat* *əqrəbi*; **акърабдин** *saat əqrəbinin*.

АКЪРАБ III // **Акъраба** (-ди, -да; -ар(-яр), -ри(-йри), -ра(-йра)) *ata-ana tərəfdən və yaxud nəsillikcə qohum*.

АКЪУКЪ: **Акьун** *felinin əmr forması*; *bax* **Акьун**.

АКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağıl, düşüncə*; **акьул авай** *ağıllı, düşüncəli*; **акьул балугъ тир** *həddi-buluğa çatmış*; **акьулдикай кьери** *ağıldan kəm*; **акьул кыле авай кас** *ağıllı, düşüncəli adam*; **акьул атун** *ağıllı olmaq, ağıllanmaq*; **акьулди атІун** a) *dərk etmək, ağla sığmaq, inanmaq*; **акьулди атІудай кар туш** *ağla sığan iş deyil*; **акьул квадарун** *ağlını itirmək*; **акьул кылияй акъатун** *və yaxud акьул фин* a) *ağlını itirmək, dəli olmaq*; b) *düşüncəsiz olmaq*.

АКЪУЛ-БАЛУГЪ *həddi-bülüğ*.

АКЪУЛДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* *aqil*; **акьулдардин** *aqilin*.

АКЪУЛЛУ *sif.* *ağıllı, düşüncəli*; **багы хьицикьдикай бармак цваналди акьулли жедач** *a.s. baha dəridən paraq tikməklə ağıllı olmaq olmaz*.

АКЪУЛЛУБУР I *sif.* *ağıllılar*.

АКЪУЛЛУБУР II (-у, -а) *ağıllılar, ağıllı adamlar*.

АКЪУЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ağıllılıq, zəkallılıq, düşüncəlilik*; **акьуллувилин** *ağıllılığın, zəkallılığın, düşüncəliliyin*.

АКЪУЛЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Акьуллудаказ**.

АКЪУЛЛУДАКАЗ *z. ağılla, düşüncə ilə*.

АКЪУЛЛУДИ *ağıllı adam*.

АКЪУЛСУЗ *sif.* 1) *ağılsız, axmaq*; *düşüncəsiz*; **акьулсуз дустунилай акьулли душман хъсан я** *a.s. ağılsız dostdan ağıllı düşmən yaxşıdır*; 2) *ağılsızca, mühakiməsiz*.

АКЪУЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ağılsızlıq, axmaqlıq*; *düşüncəsizlik*.

АКЪУЛСУЗДАКАЗ *z. ağılsızcasına, axmaqcasına, düşüncəsizcəsinə*.

АКЪУЛСУЗДИЗ *z. bax* **Акьулсуздаказ**.

АКЪУН (-ада, -уна; -аз, -азва; -укь, -ан, -урай, -амир) *dəymək, toxunmaq, toqquşmaq*; $\diamond$ **вил акьун** a) *göz dəymək*; b) *nəzərə çatırmaq*; c) *gözə dəymək, gözə görünmək*; **гъавурда акьун** *başə düşmək*; **рагы акьун** *gün dəymək, gün düşmək*.

АКЪУНАР *toqquşma, konflikt, dava*.

АКЪУРУН I *f.* 1) *toxundurmaq*; 2) *baş çəkmək*.

АКЪУРУН II *dial. bax* **Галукъарун** 1).

АКІ *z. elə*; **акІ иймир** *elə etmə*; $\diamond$ **акІ хьайила** *elə olanda*; *deməli*; *beləliklə*.

АКІА I 1) *qalın qabıqlı, pis təmizlənən qoz*; 2) *qəd. asılı (adam)*.

АКІА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. asılı (adam)*; **акІадин** *asilinin*.

АКІА III *bax* **АкІ**.

АКІАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *asililiq*; **акІавилин** *asililiğın*.

АКІАД *dial. elə, o cür*.

АКІАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *kəsmək, yerə uyxmaq (ağacı)*; 2) *əmələ gəlməyə imkan vermək*; 3) *atmaq (iş)*.

АКІАЖАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *əymək, qatılmaq*; 2) *qıvrılmaq, qıç etmək*; 3) *əziyyət vermək (xəstəlik haqqında)* и **тІалди зун акІажарзава** *bu ağır məni qıvrılıdır, qıç edir*.

АКІАЖ ХЪУН 1) *əyilmək, qıvrılmaq*; 2) *qıç olmaq*; **ам тІалдик акІаж хъана** o, *ağırdan qıç oldu*.

АКІАЙ *sif.* *batıq, batmış, boğuc*.

АКІАЛ (-ди, -да) *qəd. razı, məmnun*.

АКІАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *razılıq, məmnunluq*; **акІалвилин** *razılığın, məmnunluğın*.

АКІАМ *dial. atın ayağında ziyil*.

АКІАРАП *dial. bitki çürüntüsü*.

АКІАХЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *yerə tökülmək (çox yetmiş meyvə)* 2) *özbaşına qalmaq, gözədən düşmək*.

АКІАЦ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qabığından çətin ayrılan qoz*; 2) *tündməcaz adam, adamayovuşmaz*.

АКІАЦ II *dial. gönü qalın (adam)*.

АКИУКИ: АкIун *felinin əmr forması*.

АКИУН (-ида, -ана; -из, -изва; укI, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) batmaq, ilişib qalmaq; 2) batmaq (*günəş, ay*); **рагъ акIана** günəş batdı; **варз акIана** ay batdı; 3) itmək, yoxa çıxmaq (*insan haqqında*); 4) *məc.* dost olmaq, yaxşı münasibətdə olmaq; **абур гзаф акIанва** onlar çox mehribandı; **♦ акIана ацукьун** bir-birinə söykərib oturmaq; **гаф жагъин тийиз акIун** söz tapmamaq, söz tapmadan çaşib qalmaq; **кIеве акIун** bərkə düşmək, çıxılmaz vəziyyətə düşmək; **вилер къава акIун** ürəyi getmək.

АКИУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) basdırmaq; өкмək; **тарар акIурна** ağac өkdilər; **шитилар акIурун** şitil basdırmaq; **хак акIурна** paya batırdı; 2) batmaq; **машин къарада акIана** maşın palçığa batdı; **ада якIв кIарасда акIурна** o, baltanı ağaca batırdı; 3) batırmaq, dirəmək; **гъил акIурун** əlini batırmaq; **кIвачер акIурна акъвазун** ayaqlarını yerə dirəyib dayanmaq; **♦ кIеве акIурун** çətin vəziyyətə salmaq (*kimi isə*).

АЛ qırmızıya çalan, qırmızı.

АЛА I var, mövcuddur, üstündədir, dayanır; *-dir, -dir, -dur, -dür xəbər şəkilçiləri ilə ifadə olunur*; **столдал ктаб ала** stolun üstündə kitab var; kitab stolun üstündədir; **адал бармак ала** onun başında papaq var; **бал-кIандал алайди** atın üstündəki; **зал адан бурж ала** mənim ona borcum var; **ам хтунал зи вил ала** onun qayıtmağını gözləyirəm; **адан вил чIехи кьулулгьдал ала** o, böyük vəzifə gözləyir; **и епинал кьве метр ала** bu ip iki metrdir; **мешреб алайди** cəlbedici görkəmi olan; **мешреб алай кар** yaxşı iş.

АЛА II *nad. h.* əziz, sevimli.

АЛА III *sif. qəd.* məşhur; **ала кас** məşhur adam.

АЛАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* sirt; **алабадин** sirtin.

АЛАБАР: Алабар хьун ухılmaq.

АЛАБАРУН ухıмақ.

АЛА-БУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avadanlıq, ev əşyaları; **ала-буладин** avadanlığın, ev əşyalarının.

АЛАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlavə; **алава гьакъи** əlavə haqq; **алава яз** əlavə olaraq; **алава авун** əlavə etmək; **адалай алава** bundan əlavə.

АЛАВАР bəxşiş (*elçiliyə gedən bəy evinin adamları tərəfindən gəlin evinə aparılan*).

АЛАВАТ I *dial.* istək, məhəbbət.

АЛАВАТ II *bax* Гьавалат.

АЛАВИЛЕЛДИ istəklə, məhəbbətlə.

АЛАГЪ *dial.* 1) *bax* ЭчIел; 2) toxa, kərki.

АЛАГЪАЙ tərəlik yer.

АЛАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kirşenin eninə qoyulan tağ.

АЛАГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) soymaq, qabığını çıxarmaq, təmizləmək; **кака алагъарун** yumurta soymaq; **ичер алагъарун** almaların qabığını soymaq; 2) yonmaq; **за лаш алагъар-на** mən cubuğu yondum.

АЛАГЪ-САЛАГЪ 1) münasibət, rəftar; 2) ünsiyyət, əlaqə.

АЛАГЪУН I *f.* əlaqları təmizləmək.

АЛАГЪУН II (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* sürütləmək; **ам лаш чIуралай алагъыз-алагъыз фена** o, çubuğu otun üstündən sürütləyə-sürütləyə getdi.

АЛАД *get (фин felinin əmr forması)*.

АЛАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) daşdırmaq; 2) örtmək, döşəmək, salmaq, sərmək; 3) sərmək, yaymaq, qovmaq, dağıtmaq; **♦ гар аладарун** küləyə vermək, təmiz havaya çıxmaq, havanı dəyişdirmək; **звер аладарун** açmaq (*ipi*); **кап аладарун** a) tumarlamak, sığallamaq; b) axtarmaq, araşdırmaq, qurdalamaq; c) baxmaq, göz gəzdirmək; **мехъер аладарун** toy mərasimini başa çatdırmaq; **мугъманар аладарун** qonaqları qarşılıyıb yola salmaq; **ранг аладарун** solğunlaşdırmaq; **рикI аладарун** qəm-qüssəni dağıtmaq, şənlənmək; **сив аладарун** ağzını açmaq, ağzını aralamaq, əsnəmək; **ухъ аладарун** içini çəkmək, heyfşəlmək.

АЛАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* əmələ gəlmək, doğulmaq; **вун нелай алайди я ихъинди?** sən kimdən belə əmələ gəlmisən?

АЛАДУН-ВЕЛЕДУН doğulmaq.

АЛАД-ХЪША 1) qaçışma, vurnuxma, orabura qaçma; 2) ayaqüstülük.

АЛАЖ: Алажун *felinin əmr forması*.

АЛАЖУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) soymaq (*dərinli*); 2) *məc.* dərisini soymaq (*kimisə cəzalandırmaq, soymaq, talan etmək*).

АЛАЗ normadan artıq.

АЛАЗ ХЪИЗ səxavətlə, bolluca, qədərindən çox.

АЛАЙ I indiki; **алай аям** indiki zaman, dövr.

АЛАЙ II idi; **аял гъенел алай** ушақ һә-
yөтдә idi.

АЛАЙНАЛ өз yerində, olduđu yerdә.

АЛАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) әла-
qә, münasibәt; **алакъада хъун** әлаqәдә ol-
maq, münasibәti olmaq; **алакъа кутІунун** әла-
qә yaratmaq, münasibәt yaratmaq; **алакъадин**
идара rabitә qovşađı.

АЛАКЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-
ри, -илера) tәmasda olmaq; **алакъавилин**
tәmasda olmađın.

АЛАКЪАЛУ *sif.* әлаqәli; **им а кардихъ**
галаз алакъалу туш bu, o işlә әлаqәli deyil.

АЛАКЪАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) әлаqәlilik; **алакъалувилин**
әлаqәliliyin.

АЛАКЪАСУЗ *sif.* әлаqәsiz, münasibәti
olmayan.

АЛАКЪАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) әлаqәsizlik, münasibәti olma-
maq.

АЛАКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) *f.* inandırmaq, razı salmaq,
qane etmәk.

АЛАКЪДАЙВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) *z.* bacardığı kimi, necә bacar-
dısa o cür.

АЛАКЪУН I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.*
bacarıq, istedad; **алакъунин** bacarıđın,
istedadın.

АЛАКЪУН II (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) *f.* 1) inanmaq, inamlı olmaq;
2) bacarmaq, öhdәsindən gәlmәk; **залай и**
кар алакъда mән bu işi bacararam; **кар**
алакъдай итим iş bacaran adam; 3) bacarıq,
qabiliyyәt, istedad.

АЛАМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дүня,
alәм; **и кар вири аламдиз чизва** bu iş бүтүн
дүняуа (*alәmә*) ашқарdır; **гъайванрин алам**
heyvanlar alәmi.

АЛАМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nad.h.*
1) naхış, çeşni; 2) haşiyә; **аламдин** naхışın;
haşiyәnin.

АЛАМА һәлә var, һәлә mövcuddur, qalıb;
-dur, -dir, -dur, -dür хәбәр шәkilçilәri ilә ifadә
olunur; **абур гилани къавал алама** onlar in-
diyә kimi damdadır; **дагъдин кукІвал жив**
алама даđın zirvәsində qar qalıb; **зи рикІел**
алама yadımdadır, yadımda qalıb.

АЛАМАЗ 1) һәлә qalaraq, һәлә mövcud
olaraq; 2) borca vermәk, nisyә vermәk; **ала-**
маз гун borca satmaq, nisyә satmaq; **аламаз**
къачун borca almaq, nisyә almaq.

АЛАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tә-
әccüb, heyрәt; **аламатдин кар** heyрәtli iş;
аламат хъун tәәccüblәnmәk, heyрәtlәnmәk;
2) möcüzә, heyрәtli şey, tәәccüblü şey.

АЛАМАТАР (-ри, -ра) баşqalarını heyрә-
tә salan, tәәccüblәndirән işlәр; **аламатар**
авун баşqalarını heyрәtlәndirән işlәр görmәk;
аламатар къалурун баşına gözләнilmәz, qә-
fil işlәр гәtirmәk.

АЛАМУКЪАЯР (-йри, -йра) tör-tökün-
tü; **аламуқъайрин** tör-töküntünün.

АЛАМУКЪУН (-да, -на; -из, -зава;
0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* qalmaq (*üzdә*); **ктаб**
столдал аламуқъна kitab stolun üstündә qal-
dı; **р** **рикІел аламуқъун** yadda qalmaq.

АЛАПЕХЪ I *qәd.* **Алапехъ** (*Alapex*) (*lәz-*
gиләrin qәdim çoxallahlıq dinindә zülmәt alla-
hının adı).

АЛАПЕХЪ II *qәd.* **Alapex** (*çoxallahlıq*
dövründә lәzgиләrin havalar yağmurлу keçәр-
kән günün çıxmasından ötrü keçirdiklәri mәra-
sim).

АЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alәt; **хуь-**
руьн майишатдин алатар kәnd тәsәrrүfatı
alәtlәri; **вун адан гъиле алат хъанва** sән
onun әлиндә alәt olmusan.

АЛАТАЙ 1) кеçмиш, ötmüş; **алатай чІа-**
вар кеçмиш vaxtlar; 2) ötmüş, ötüb кеçмиш, qa-
baqlamış.

АЛАТНА *bax* Ацалтна.

АЛАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин,
-рай, -мир) *f.* 1) ötmәk, tökülmәk; 2) azmaq,
çaşmaq, karıxmaq; **реқъелай алатун** yolu az-
maq; **рахадайла алатун** danışanda çaşmaq;
гъисабдайла алатун sayanda çaşmaq; 3) ötmәk,
ötüb кеçмәк, qabaqlamaq; 4) qurtulmaq
(*kimdәnsә*); 5) кеçмәк, ötüb getmәk (*vaxt*
haq).

АЛАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alaf, yem;
алафдин alafın, yemin.

АЛАХУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин,
-рай, -мир) *f.* tökmәk, sөpmәk; **кайи лекъе-**
рал къел алахун *mәс.* dәrdini тәzәләмәк,
dәrdlәri yada salmaq, хоша гәлмәyән şeylәri
хатırlamaq, **руг алахун** а) тоz sөpmәk; б) *mәс.*
ört-basdır etmәk, gızlәtmәk.

АЛАХЪ: **алахъ авун** *f.* sөy гөstөрмәк,
çalışmaq, cәhd etmәk.

АЛАХЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) əl çəkmək, qəmiş olmaq; 2) çalışmaq, səy göstərmək; əlləşmək, vurnuxmaq.

АЛАХЪАЙ aydın; buludsuz, yağmursuz.

АЛАХЪИЗ *z.* bolluca, çoxlu.

АЛАХЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) daşmaq; 2) solmaq, ağarmaq, rəngi qaçmaq; 3) aydınlaşmaq (*hava haq.*); алахъай югъ aydın gün; 4) qurtarmaq; мехъер алахъна toy qurtardı; мугъманар алахъна qonaqlar getdi; 5) eşidilmək (*geniş yayılaraq*); 6) dağılmaq, sərələnmək; алахъна фин а) yerimək (*həşəratlar haq.*); b) varlı olmaq, artmaq; суъруъ алахъна sürü artdı; Ѡ бугъ алахъун buxar qalxmaq, buxarlanmaq; ухъ алахъун ah çəkmək; хъел алахъун асигън соумаси.

АЛАЧАРПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sulu qar; алачарпандин sulu qarın.

АЛАЧИГ *dial.* ala çiy, tam bişməmiş.

АЛАЧИЗ 1) olmadan, tapmadan; 2) yersiz; Ѡ алачиз рахун yersiz danışmaq.

АЛАЧИР: алачир чкадал *z.* lazım olmayan vaxtda.

АЛАЧИРВИЛЯЙ *z.* olmadığına görə, olmadığından.

АЛАЧУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) алаçıq; алачухдин алаçıғın.

АЛАША (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) уабı; алашадин уабının.

АЛАШ-БУЛАШ qarışıq, həftəbecər; алаш-булаш хъун qarışıq, həftəbecər olmaq.

АЛАШКИАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yüngülcə qoparmaq, soymaq, cızmaq (*dərin*).

АЛАШКИАР ХЪУН soyulmaq (*dəri*).

АЛБАН alban (*xalq*); албан чІал alban dili.

АЛБАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) alban, albanıyalı; албанвидин albanın.

АЛВАН I yaz çіçəyi.

АЛВАН II *şair.* əlvan.

АЛВЕР (-ди, -да) alver; алвердин alverin.

АЛВЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* alver etmək; алверна alver etdi.

АЛВЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) alverçi; алверчидин alverçinin.

АЛГЕБРА (-ди, -да) cəbr; алгебрадин тарс cəbr dərси.

АЛГУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* sədəqə; алгундин sədəqənin; *həmçinin bax* Садакьа.

АЛГЪАЙ I 1) *f. şif.* Алгъун *felindən*; 2) enişli, maili, yatıq.

АЛГЪАЙ II *is.* güney.

АЛГЪВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaz çіçəyi; алгъвандин yaz çіçəyinin.

АЛГЪУГЪ: Алгъун *felinin əmr forması*.

АЛГЪУН (-ида, -ана; -из, -изва; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* meyllənmək, yatıqlanmaq, öyilmək; алгъунна meylləndi.

АЛГЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* meylləndirmək, öymək; алгъурна meylləndirdi, öydi.

АЛГЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Əlhəm (*Quranın ilk surəsi*); алгъамдин əlhəmin.

АЛДАТМИШУН *bax* Алцуарун.

АЛДАХ: Алдах хъун məşğul olmaq, başı qarışmaq.

АЛДАХАРУН *f.* aldatmaq, başını qatmaq, fikrini qarışdırmaq.

АЛДАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məşğulluq, baş qarışıqlıq; алдах-вилин məşğulluğun, baş qarışıqlıғının.

АЛДУГУН *dial.* dörd yandan uçub gələrək bir yerdə toplaşmaq.

АЛЕБАСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alebastr, kəc kirəc; алебастрдин alebastrın, kəc kirəcin.

АЛЕЙКСАЛАМ əleykəssalam.

АЛЕКСАНДРИТ (-ди, -да) *miner.* alexandrit (*qiymətli daş*); александритдин alexandritin.

АЛЕМ *bax* Алам.

АЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kirşə; алердин kirşənin; *həmçinin bax* Гьел.

АЛЕУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aleut (*şimal xalqlarından biri*); алеутдин aleutun; алеут чІал aleut dili.

АЛИЗАРИН (-ди, -да) *kim.* alizarin (*boyaq maddəsi*); ализариндин alizarinin.

АЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри) alim.

АЛИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alimlik; алимвилин alimliyin.

АЛИМЕНТ (-ди, -да) aliment; алиментдин alimentin.

АЛИШВЕРИШ (-ди, -да) ticarət, kommersiya, alqı-satqı; **алишвериш авун** ticarətlə, kommersiya ilə, alqı-satqı ilə məşğul olmaq.

АЛИШВЕРИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* **бах** Алишвериш (алишвериш авун).

АЛИШВЕРИШЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ticarətçi, kommersant; *həmçinin* **бах Безирган**.

АЛКОГОЛИЗМ alkoqolizm.

АЛКОГОЛЬ (-ди, -да) alkoqol; **алкоголдин** alkoqolun.

АЛКЪВАР-ДАЛКЪВАР ləzgi xalq təqvimində qışın son 15 gününü əhatə edən ayın adı.

АЛКІАЦ I *sif.* tənбөл; **алкіац кас** tənбөл adam.

АЛКІАЦ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* tənбөл; **алкіацдин** tənбөлін.

АЛКІУКИ: **Алкіун** *felinin əmr forması*.

АЛКІУН (-ида, -ана; -из, -изава; -ун, -урай, -имир) *f.* 1) уарışмақ, əl çəkməmək, уарışıb sormaқ; 2) *məс.* bədənini kíp уарışdırмақ, qısıлмақ; 3) *məс.* pis vəziyyətə salмақ, tam gücünü itirənə kimi yormaқ, taqətdən salмақ, yatağa düşmək.

АЛКІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) уарışdırмақ; 2) *məс.* tam taqətdən salмақ; 3) *məс.* satмақ, vermək; **за зи кал гьадал алкіурна** mən inəyimi ona satdım; **зал туьгьмет алкіурна** mənə töhmət verdi.

АЛКІУТИ *t.s.* alçaqbov.

АЛЛА *təəccüb bildirən söz.*

АЛЛАГЬ 1) Allah, tanrı; **Аллагьди хуьрай!** Allah saxlasın! **Аллагьди куьмек хуьй!** Allah köməyi olsun! **Аллагьди сабур гурай!** Allah səbir versin! **Аллагьди рехь гайитга** Allah qoysa; **Аллагьдин кІвал** Allah evi, məscid; 2) *məс. dan.* nadir istedad sahibi; *həmçinin* **бах Гьуцар**.

АЛЛАГЬВАЛ *məс.dan.* Allahlıq.

АЛЛАГЬВАЛУН (-да, -на; -из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan. f.* allahlıq etmək; hökmranlıq etmək.

АЛЛАГЬСУЗ Allahsız.

АЛЛАГЬСУЗВАЛ (-или, -или; -илер, -илери, -илера) *dan.* allahsızlıq (*haqsız iş görmək*).

АЛЛЕГРЕТТО (-ди, -да) *mus.* alleqretto (1. *orta tezlikdə (musiqi tempi haqqında)*; 2. *çox iti çalınmayan musiqi əsəri*); **аллегреттодин** alleqrettonun.

АЛЛЕГРИ (-ди, -да) allegri (*uduşu dərhal verilən lotereya*); **аллегриндин** allegrinin.

АЛЛЕРГИЯ (-ди, -да) allergiya; **аллергиядин** allergiyanın.

АЛЛЕГОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) alleqoriya; **аллегорийрин** alleqoriyaların.

АЛЛИГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* alligator (*Amerika timsahı*); **аллигатордин** alligatorun.

АЛМАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) almaz (*qiymətli daş*).

АЛМАЦ *dial.* qarğış.

АЛОГИЗМ (-ди, -да) *fəls.* alogizm, məntiqsizlik; **алогизмдин** alogizmin, məntiqsizliyin.

АЛОЭ *bot.* (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aloye; **алоэдин** aloyenin.

АЛПАБ (-па, -па; -пар, -пари, -пара) hal; **алпапан** halın.

АЛПАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) me-teorit; 2) xətərli, təhlükəli yer; **и хуьр алпан я** bu kənd xətərli, ölüm gətirən yerdir; 3) *kishi adı* – Алпан (Alpan).

АЛПАН II (-ди, -да) *tar.a.* 1) Qafqaz Albaniyası; 2) kənd adı.

АЛПАН III (-а, -а) *qəd.* Alpan (*ləzgilərin qədim ğus (çoxallahlıq) dinində od allahı*).

АЛПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* qismət; **алпидин** qismətin.

АЛТАДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) *f.* sürtmək; **фал дуьдгьвер алтадун** çөрəyə кərə yağи sürtmək; 2) апармақ, гəzmək, çəkmək, sürtmək, süpürmək, malalamaқ; **гьил алтадун** əl sürtmək; **гьар алтадун** malalamaқ; **кул алтадун** süpürmək; **уьтуь алтадун** ütü çəkmək.

АЛТУГ ХЬУН уиğışмақ, toplашмақ.

АЛТИУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) уарışdırмақ (*içinə*); soxмақ, yerləşдirmək; 2) *məс.* başдан eləmək, qəbul etdirmək, sırмақ *dan.*

АЛТИУШ ХЬУН уиğışмақ, toplашмақ.

АЛТИУШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай) *f.* уиğмақ, toplamaқ **алтІушарна** уиğди, topladı.

АЛТИШУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* yığılmaq, toplaşmaq.

АЛУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *aluga* (*üstünə yumurta yaxılıb bişirilən ləzgi çörəyi*).

АЛУГАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* oda vermək, ütmək, yandırmaq.

АЛУГУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* oda verilmə, yandırılma, ütölmə.

АЛУДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çıxartmaq, aradan qaldırmaq; 2) *məc.* işdən çıxartmaq; 3) qovmaq, qaytarmaq, uzaqlaşdırmaq, ötürmək; 4) qabaqlamaq, ötmək; 5) *məc.* çəkmək (*gözlərini*); **ада залай вилер алуззавач** о, gözlərini məndən çəkmir; 6) dolaşmaq salmaq, sardırmaq; 7) ötürmək (*yoldan, körpüdən*); 8) yaxasını qurtarmaq, xilas olmaq; geri qalmağa məcbur etmək; 9) almaq, öldə etmək (*xeşir, gəlir*); 10) ayırmaq, təmizləmək (*ləkəni və s.*); **♦ кыял кыилелай алудун** başdan çıxarmaq, yoldan çıxarmaq; **рыкелелай алудун** yaddan çıxarmaq.

АЛУКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* уйхмақ; алуқарна уйхды.

АЛУКЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) düşmək, yıxılmaq; 2) dəymək, düz vurmaq; 3) gəlmək (*ilin fəsil-ləri haq.*); **гад алуқна** уау гəлди; 4) məslə-hətləşmək; **♦ яд алуқун: балкандал яд алуқна** at su içib sancılandı.

АЛУКЪУН-ТАЛУКЪУН: алуқун-талуқун авачиз təklifsiz, çəkinmədən, soruşmadan.

АЛУКІУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) geyinmək, qoymaq, keçirmək; 2) örtölmək; **кІвачел алуқІун** ауақ-габі geyinmək; **алуқІна** geyindi.

АЛУП *qəd.* Albaniyanın padşahı.

АЛУПАН (-ди, -да) *qəd.* Qafqaz Albaniyası; **Алупандин** Qafqaz Albaniyasının.

АЛУПАНАР (-ри, -ра) albanlar; **алупан-рин** albanların.

АЛУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) алаçıқ; **алуфдин** алаçıғın.

АЛУФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) talvar; **алуфандин** talvarın.

АЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yəhər; 2) geyim, paltar.

АЛУЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) алча; **алучадин** алчанн.

АЛУЧІУН *dial. bax* ЭлячІун.

АЛФАВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əlifba; **бах** Ѓарфарган.

АЛХИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xeşir-dua; **алхишдин** xeşir-duanın.

АЛХИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) xeşir-dua etmək; **алхишар-на** xeşir-dua etdi.

АЛЦИФАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* suyun sakit, hərəkətsiz saxlanması, durulması.

АЛЦИФУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* suyun durulması; **♦ рағь алцифнава** günəş şüalarını уауығ; **рағь алцифнавай чка** gün dəyən yer.

АЛЦУМАГ *t.s.* 1) ölçücü, ölçən (*cihaz, alat və s.*); **пипІерин алцумаг** bucaqölçən; **transportir**; 2) ölçü, vəzn; **шиирдин алцумаг** şerin ölçüsü.

АЛЦУМАР *dial.* tərəzi.

АЛЦУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çəkmək; 2) ölçmək, ölçüb-biçmək; **жуван юкІуналди алцумун** өз arşını ilə ölçmək; **вуна вал алцуммир** *mis.* sən özünlə ölçmə; **ви сивел ни алцумзава?** *mis.* sənə qulaq asan kimdi? **иридра алцума, садра хкатІ** *a.s.* yeddi dəfə ölç, bir dəfə biç.

АЛЦУМУНАР: Алцумунар авун təkrar-təkrar tərəzidə çəkmək.

АЛЦУМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tərəzçi; **алцумчидин** tərəzçinin.

АЛЦУМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərəzçilik; **алцумчивилин** tərəzçiliyin.

АЛЦУРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* aldatmaq; **алцурарна** гьун aldadıb gətmək.

АЛЦУРАР ХЪУН aldanmaq, yanılmaq.

АЛЧАХ 1) алчақ, rəzil, mənfur, xəbis; **алчак кас** алчақ adam; **алчак авун** алçaltmaq; **алчак хьун** алçалmaq; **алчак кьун** həqarətlə baxmaq, xor baxmaq, zəhləsi getmək; 2) namərd, yaramaz.

АЛЧАХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* bax Алчак 1) (алчак авун).

АЛЧАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) алçалıқ, rəzillik; 2) алçaltma, hörmətdən salma; **алчаквал авун** a) алçалıқ etmək, namərdlik etmək; b) алçaltmaq, hörmətdən salmaq (*özünü*).

АЛЧАХВИЛЕЛДИ *bax* Алчакдаказ.

АЛЧАХДАКАЗ *z.* 1) алçақcasına, namərdcəsinə, rəzilcəsinə; 2) acizənə, həqirənə.

АЛЧАХДИ алçақ adam.

АЛЧАХДИЗ *z. bax* Алчахдаказ.

АЛЧУДАРУН // Алчукарун (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) fırlatmaq, burmaq, dolamaq, hərlətmək; 2) qarışdırmaq, qurdalamaq, çevirmək, döndərmək (*yana*); 3) bükmək, sarımaq; **алчударна чарчик кутун** sarıyıb kağıza bükmək; 4) dolamaq (*nəyi isə*).

АЛЧУДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Алчударун.

АЛЧУД ХБУН 1) fırlanmaq, hərlənmək, dolanmaq; 2) çevrilmək, dönmək; 3) burulmaq, bükülmək, qatlanmaq; 4) sarınmaq.

АЛЧУКАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* sarımaq, dolamaq, bürümək; qatlamaq; **алчукарна** sarıdı, doladı, bürüdü.

АЛЧУКУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* sarımaq, dolamaq, bürümək; qatlamaq.

АЛЧУК ХБУН sarınmaq, dolanmaq, bürünmək.

АЛЮМИН // **АЛЮМИНИЙ** (-ди, -да; -ар(-яр), -ри(-йри), -ра(-йра)) alümin; **алюминдин** // **алюминийдин** alüminin.

АЛЬБАТРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) albatros (*firtına quşu fəsiləsindən dəniz quşu*); **альбатросдин** albatrosun.

АЛЬБИНИЗМ (-ди, -да) *tib.* albinizm (*orqanizmdə pigment azlığı və bunun nəticəsində dəri və saçların həddindən artıq ağlığı*); **альбинизмдин** albinizmin.

АЛЬБИНОС *tib. zool.* albinos (*albinizmə tutulmuş adam və ya heyvan*) **альбиносдин** albinosun.

АЛЬБОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) albom; **альбомдин** albomun.

АЛЬБУМИН (-ди, -да) *kim.* albumin (*zülali maddə*); **альбуминдин** albuminin.

АЛЬМАНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) almanax **альманахдин** almanaxın; *hətçinin bax* КиватГал.

АЛЬПЕНШТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alpenştok (*uca dağlara çıxmaq üçün dəmir uclu əl ağacı*); **альпенштокдин** alpenştokun.

АЛЬПИНИАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) alpiniada (*alpinistlərin kütləvi yürüşü*); **альпиниададин** alpiniadanın.

АЛЬПИНИЗМ (-ди, -да) alpinizm; **альпинизмдин** alpinizmin.

АЛЫТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. alt* (1. *qadın və ya uşağın pəs (alçaq) səsi*; 2. *xorda alt səsi ilə oxuyan adam*; 3. *skripkadan bir az böyük simli musiqi aləti*); **альтдин** altın.

АЛЬТЕРАЦИЯ (-ди, -да) *mus.* alterasiya (*səsin yarım ton və bir ton yüksəldilməsi və ya alçaldılması*); **альтерациядин** alterasiyanın.

АЛЬТИМЕТР (-ди, -да) altimetr (*ucalıği təyin edən alət*); **альтиметрдин** altimetrin.

АЛЬТРУИЗМ (-ди, -да) altruizm (*öz mənafeyini unudub başqalarının qeydinə qalma, başqalarına təmənnsiz yardım etməyə hazır olma*); **альтруизмдин** altruizmin.

АЛЬТРУИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) altruist (*altruizmi rəhbər tutan adam*); **альтруистдин** altruistin.

АЛЬПИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alpinist; **альпинистдин** alpinistin.

АЛЬФА alfa.

АЛЬФОНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alfons (*qadının xərci ilə dolanan kişi, oynaş*) **альфонсдин** alfonsun.

АЛЬЯНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alyans, ittifaq, birləşmə.

АМ (ада, адавай) *ş.əv.* о; **ам фена** о getdi; **ада лагъана** о dedi; **адавай лугъуз жедач** о deyə bilməz.

АМА 1) hələ var, qalıb; **ам хуьре ама** о, kənddə qalıb; **багъда ичер ама** бағда hələ алма var, бағда алма qalıb. 2) *felin bəzi zaman formalarını əmələ gətirməyə kömək edir*: **ада незма** о, hələ yeyir; о, yeməyi davam etdirir: **ам ксанама** о, hələ yatır.

АМАДАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *köhn.* birlikdə rəncbərlik edənlər. 2) *dan.* dost, tanış; **амадагдин** dostun, tanışın.

АМАДАГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илера, -илера) *is.* dostluq; **амадагвилин** dostluğun.

АМАДАГВИЛЕЛДИ *z.* dostcasına.

АМАЙДАЛАЙНИ olduğundan çox, qə-dərindən çox, daha da.

АМАЗ hələ qalmışkən, hələ var ikən; **вахт амаз алад** hələ vaxt var ikən get.

АМАЗ-АМАЗ: **багъда ичер амаз-амаз**, **ада заз ганач** бағда алма qala-qala о мөнə vermədi.

АМАЗОНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) amazonka (1. *qədim yunan əsətirində cəngəvar qadın*; 2. *köhn. atlı qadın*; 3. *köhn. ata minmək üçün uzun qadın paltarı*); **амазонкадин** amazonkanın.

АМАЙ 1) qalan; 2) qalmış.

АМАЙ-АМАЧИР qalan nə varsa hər şey.

АМАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əməl, hərəkət; **ада зи гафунал амал ийизвач** o, mənim sözümə əməl etmir; **гафунал амал авуна кІанда** sözə əməl etmək lazımdır; 2) vərdis, xasiyyət; 3) hiylə, biclik; **ада кар амалдалди авуна** o, hiylə ilə iş gördü.

АМАЛАЖАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mollalara qulluq edən adam.

АМАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) hiyləgərlik etmək, biclik etmək; **амаларна** hiyləgərlik etdi, biclik etdi.

АМАЛДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hiyləgər, kələkbaz. 2) fəndgir, bic.

АМАЛДАЛДИ hiylə ilə, bicliklə.

АМАЛДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hiyləgərlik, diribaşlıq, çeviklik, fəndgirlik.

АМАЛДАРВИЛЕЛДИ *z. bax Амалдардаказ.*

АМАЛДАРДАКАЗ *z. hiyləgərcəsinə, hiylə ilə.*

АМАЛЛУ ədəbli, ləyaqətli, vicdanlı, saf.

АМАЛЛУДАКАЗ *z. ədəblə, ləyaqətlə, vicdanla.*

АМАЛЛУЗ *z. bax Амаллудаказ.*

АМАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) əməl etmək, başa çatdırmaq.

АМАН (-ди, -да) 1) güc, qüvvə; **захь аман амач** mənim gücüm qalmayıb; **ада захь аман тунач** o, məni təqətdən (haldan) saldı; **аман атІун** əldən düşmək; **ада зи аман атІуза** o, məni təqətdən salır; 2) nida (*iztirab, bəzən təəccüb və yalvarış bildirir*); **аман, за гьикІда, зи кІвал чІур хьана хьи!** аман, мən neyləyim, evim dağıldı ki!; **аман, тават, зи рикІ хамир!** Аман, gözəl, qəlbimi qırma! (*yalvarmaq, аман diləmək mənasında*); **аман, ваз ам акуна кІандай!** аман, sən onu görəydin! (*təəccüb mənasında*); 3) əminlik, salamatlıq.

АМАНА qiymət.

АМАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əmanət (*kimə isə baxılmaq üçün tapşırılmış şey*); 2) yadigar kimi verilmiş hədiyyə; *kişi adı* – **Аманат** (Amanat).

АМАНЕВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) doğma və yaxud ruhən yaxın olan insan; 2) müdafiəçi, sədaqətli adam.

АМАН-МИНЕТ xahiş, yalvarış; **аман-минет авун** xahiş etmək, yalvarmaq.

АМАНСУЗ gücdən düşmüş, zəifləmiş.

АМАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gücsüzlük, zəiflik; **амансузвилин** gücsüzlüyün, zəifliyin.

АМАНСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax Амансуздаказ.*

АМАНСУЗДАКАЗ *z. gücsüzcə, təqətsizcə.*

АМАНСУЗДИ zəif, gücdən düşmüş insan.

АМАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. xəzinə; амаратдин* xəzinənin.

АМАРИЛЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. amarillis (qəşəng gülləri olan soğanaqlı bəzək bitkisi); амариллисдин* amarillisin.

АМАЧ: *Ама felinin inkar forması; bax Ама.*

АМБА хeyli, lap çox.

АМБАР // АМБЕР // АНБЕР (-ди, -да) ənbər.

АМБРОЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ambroziya (1. *qədim yunan əsətirində: allahlara daimi cavanlıq və həyat verən ətirli yemək; 2. ətir; 3. bot. ətirşah*); **амброзиядин** ambroziyanın.

АМБУЛАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ambulatoriya; **амбулаториядин** ambulatoriyanın.

АМЕРИКАН // АМЕРИКАНВИ (-ди, -да; -ар(яр), -ри(-йри), -ра(-йра) amerikalı.

АМЕТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ametist (*şəffaf göy və ya bənövşəyi rəngli qiymətli daş*).

АМИН *din. amin (qoy belə olsun).*

АМЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əmi; *bax Ими.*

АММА *bağ. amma.*

АММИАК (-ди, -да) ammiak; **аммиакдин** ammiakın.

АММОНИЙ (-ди, -да) ammonium; **аммонийдин** ammoniumun.

АМНЕЗИЯ (-ди, -да) *tib. amneziya (hüş-suzluq, hafizənin pozulması, zəifləşməsi); амнезиядин* amneziyanın.

АМНИСТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) amnistiya; **амнистиядин** amnistiyanın.

АМОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) amonim; **амонимдин** amonimin.

АМОРФ amorf.

АМОРФИЗМ (-ди, -да) amorf-luq, formasızlıq; **аморфизмдин** amorfluğun, formasızlığın.

АМП hürmə, it səsi; **амп авун** *və yaxud* **амп ягъун** hürmək.

АМПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hamра; **ампадин** hampanın.

АМПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) amper; **ампердин** amperin.

АМПЕРМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ampermetr; **амперметрдин** ampermetrin.

АМПЛИТУДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) amplituda; **амплитудадин** amplitudanın.

АМПЛУА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) teatr. amplua (1. *aktyorun xüsusiyätinə görə ifa etdiyi rollar*; 2. *ümumiyyätlä: rol, vəziyyät, məşğuliyät dairəsi*); **амплуадин** ampluanın.

АМПУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ampula (*dərman saxlanan qapalı kiçik şüşə qab*); **ампуладин** ampulanın.

АМПУТАЦИЯ (-ди, -да) tib. amputasiya (*bədənin xəstə üzvünün kəsilməsi*); **ампутациядин** amputasiyanın.

АМУКБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) bütöv bir şeyin tikələri; **фан амукба** çörəyin tikəsi; 2) keçmiş dövrə aid tapıntı, nişan, naxış.

АМУКБАЙ *sif.* 1) nəyinsə olduğunu bildirən nişan; 2) artıq, gərəк olmayan; 3) təzə olmayan.

АМУКБАЯР (-ри, -ра) 1) qalıqlar; 2) *məc.* keçmişin qalıqları; 3) abidələr.

АМУКБНА 1) **Амукбун** *felinin keçmiş zaman forması*; 2) *əd.* *aid olduğu sözün mənasına diqqəti cəlb etmək üçün işlədilan söz.*

АМУКБРАЙ // **АМУКБУЙ**: **Амукбун** *felinin əmr forması.*

АМУКБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qalmaq.

АМУР (-ди, -да) Amur (*Roma əsatirində eşq allahı*); **Амурдин** Amurun.

АМФИБИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) amfibiya; **амфибиядин** amfibiyanın.

АМФИТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) amfiteatr; **амфитеатрдин** amfiteatrın.

АНА *z.* orada.

АНАБИОЗ (-ди, -да) *biol.* anabioz (*xarici şəraitin təsiri ilə orqanizmdə həyat fəaliyyətinin müvəqqəti olaraq dayanması və ya ağırlaşması*); **анабиоздин** anabiozun.

АНАГ (**ани**, **ана**) ora, o yer; **анаг зи чка я** ora mənin yerimdir; **ани ваз вуч хийир гана?** ora sənə nə xeyir verdi? **анагар** лугъу-мир oraları demə.

АНАЙ *z.* oradan.

АНАЛ *z.* orada, o yerdə.

АНАКОНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* anakonda (*boa fəsiləsindən ən iri ilan*); **анакондадин** anakondanın.

АНАЛИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) analiz, təhlil; **анализдин** analizin, təhlilin.

АНАЛИТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) analitik; **аналитикдин** analitikin.

АНАЛОГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) analogiya, oxşayış, bənzəyiş, bənzətmə; **аналогиядин** analogiyanın, oxşayışın, bənzəyişin, bənzətmənin.

АНАНАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ananas; **ананасдин** ananasın

АНАПЕСТ (-ди, -да) *ədəb.* anapest (*şeir vəznü*); **анапестдин** anapestin.

АНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* nar; **анар чухвер** nararmudu.

АНАРХИЗМ (-ди, -да) anarxizm; **анархизмдин** anarxizmin.

АНАРХИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anarxist; **анархистдин** anarxistin.

АНАРХИЯ (-ди, -да) anarxiya; **анархиядин** anarxiyanın.

АНАТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anatom (*anatomiya müəxəssisi*); **анатомдин** anatomun.

АНАТОМИЯ (-ди, -да) anatomiya; **анатомиядин** anatomiyanın.

АНАФОРА (-ди, -да) *ədəb.* anafora (*eyni sözün və ya səsin hər cümlə (misra) başında təkrar edilməsindən ibarət ədəbi üsul*); **анафорадина** anaforanın.

АНАША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anaşa, nəşə; **анашадин** nəşənin.

АНГАЖЕМЕНТ (-ди, -да) anqajement (*müəyyən bir müddət və müəyyən miqdarda tamaşa vermək üçün müqavilə ilə artist çağırma*); **ангажементдин** anqajementin.

АНГАР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) anqar (*təyyarələrin, dirijablların saxlanması üçün xüsusi bina*); **ангардин** anqarın.

АНГИНА (-ди, -да) *tib.* angina (1. *bağaz gəlməsi*; 2. *döş anginası adlanan ürək xəstəliyi*); **ангинадин** anginanın.

АНГЛИЦИЗМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anqlisizm (*inglis dilindən götürülmüş söz və ya ifadə*); **англицизмдин** anqlisizmin.

АНГЛОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* anqloman, ingilispərəst (*özünü hər şeydə ingilislərə oxşadan adam*); **англомандин** anqlomanın, ingilispərəstin.

АНДАНТЕ (-ди, -да) *mus.* andante (1. *yavaş, ahəstə*; 2. *asta çalınan musiqi əsəri*); **андантедин** andantenin.

АНЕВРИЗМ (-ди, -да) *tib.* anevrizm (*qan damarlarının genişlənməsi*); **аневризмдин** anevrizmin.

АНЕМОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) anemometr (*küləyin sürət və qüvvəsini və ya ventilyasiya kanallarında qazların hərəkətini təyin etmək üçün cihaz*); **анемометрдин** anemometrın.

АНЕМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* anemon (*qaytaqçıçəklilər fəsiləsindən bəzək bitkisi*); **анемондин** anemonun.

АНИН *əv.* oranın.

АНИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anis 1) *bot.* cİRƏ 2) anis (*alma sortu*); **анисдин** anisin; *həmçinin bax Эффар.*

АНОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* anod (*elektrikdə müsbət elektrod*); **аноддин** anodun.

АНОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anonim; **анонимдин** anonim.

АНТАЙ *qəd.* Yaponiya.

АНБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* 1) çayın, arxın suyunu hər hansı bir səmtə yönəltmək üçün qazılan yer; 2) bənd; *məс.* sədd.

АНГЬ *əd.* hə? (*təkrar sual verildə işləmir*); **Вун аниз фидани? Ангь?** Sən oraya gedəcəksən? Hə?

АНГЬЕ *odur ha, odur.*

АНДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) andi (*Dağıstan Respublikasında yaşayan xalq*); **анди чІал** andi dili.

АНДИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) andi; **андивидин** andinin.

АНДУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* andız; **андуздин** andızın.

АНЕМИЯ (-ди, -да) *tib.* anemiya (qanazlığı).

АНЕСТЕЗИЯ (-ди, -да) *tib.* anesteziya, keyləşmə, keyləşdirmə.

АНЕСТЕЗИН (-ди, -да) anestezin.

АНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) acgöz, qarınqulu; **анждин** acgözün, qarınqulunun.

АНЖАХ I *əd.* ancaq; **рахайла абурукай анжах хьсан гафар лагь** danışanda onlardan ancaq yaxşı sözlər de.

АНЖАХ II *bağ.* ancaq.

АНИЗ *z.* oraya.

АНИК (**Анрин**) *əv.* oranın (*oralарın*).

АНИКАЙ // ГЪАНИКАЙ *əv.* 1) ondan; **аникай рахамир** ondan danışma; 2) oradan; **аникай ам ктаб гваз хквезва** oradan o, ki-tabla gəlir.

АНИМИЗМ (-ди, -да) animizm (*ibtidai insanların hər şeydə ruh olmasına inanması*).

АНИХЪ // АНИХЪДИ *z.* o tərəfə, o yana.

АНИХЪУН *dan.* o tərəfə, o yana etmək.

АНКЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anket; **анкетадин** anketin.

АННАМАЗ *sif.* qanmaz, anlamaz.

АННАМАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qanmazlıq, anlamazlıq; **аннамазвилин** qanmazlığın, anlamazlığın.

АННАМАЗВИЛЕЛДИ *z.* qanmazcasına, anlamazcasına.

АННОТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) annotasiya; **аннтоациядин** annotasiyanın.

АНОМАЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anomaliya; **аномалиядин** anomaliyanın.

АНОНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anons; **анонсдин** anonsun.

АНСАМБЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ansambl; **ансамблдин** ansamblın.

АНТАГОНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) antaqonizm; **антагонизмдин** antaqonizmin.

АНТАРКТИКА (-ди, -да) *coğr.* Antarktika (*Yer kürəsinin cənub qütb sahəsi*); **Антарктикадин** Antarktikanın.

АНТЕЙ (-а, -а) Antey (*qədim yunan əsə-tirində məşhur pəhləvan*); **Антеян** Anteyin.

АНТЕННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) antena; **антеннадин** antenanın.

АНТИБИОТИКАР (-ри, -ра) antibiotiklər; **антибиотикрин** antibiotiklərin.

АНТИК *sif.* antik.

АНТИКВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antikvar, əntiqəçi (1. *əntiqə şeylər maraqlısı*; 2. *əntiqə şeylər alverçisi*); **антиквардин** antikvarın.

АНТИЛОПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* antilopa; **антилопадин** antilopanın.

АНТИПАТИЯ (-ди, -да) antipatiya (1. *xoşa gəlmətə, nifrət*; 2. *xoşa gəlməyən adam*); **антипатиядин** antipatiyanın.

АНТИПОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antipod; **антиподдин** antipodun.

АНТИСЕМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antisemit (*yəhudiləri sevməyən adam*); **антисемитдин** antisemitin.

АНТИСЕМИТИЗМ (-ди, -да) antisemitizm (*yəhudilərə qarşı ədavət*); **антисемитизмдин** antisemitizmin.

АНТИСЕПТИКА (-ди, -да) antiseptika (1. *yaranı mikroblardan qoruma*; 2. *dezinfeksiya dərmanları*); **антисептикадин** antiseptikanın.

АНТИСОВЕТ *sif.* antisovet.

АНТИТЕЗА (-ди, -да) antiteza (1. *əkslik, zidlilik, təzad*; 2. *stilistikada obrazların qarşı-qarşıya qoyulması*).

АНТИТЕЗИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* antitezis (*tezislərə qarşı sürülən fikir, hökm*).

АНТИФАШИЗМ (-ди, -да) antifaşizm; **антифашизмдин** antifaşizmin.

АНТИФАШИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antifaşist (*faşizm əleyhdarı*).

АНТИФРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antifriz; **антифриздин** antifrizin.

АНТОЛОГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) antologiya; **антологиядин** antologiyanın.

АНТОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antonim; **антонимдин** antonimin.

АНТОНОВКА (-ди, -да) antonovka (*alma sortu*).

АНТРАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antrakt (1. *teatrda fasilə, tənəffüs*; 2. *tamaşa fasiləsində çalınan musiqi əsəri*); **антрактдин** antraktın; *həmçinin bax* Гьелен.

АНТРАЦИТ (-ди, -да) antrasit (*daş kömürün əla növü*).

АНТРЕКОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antrekot (1. *miyantən, qabırğaarası ət*; 2. *bu ətdən hazırlanan qızartma*); **антрекотдин** antrekotun.

АНТРОПОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antropoloq; **антропологдин** antropoloqun.

АНТРОПОЛОГИЯ (-ди, -да) antropologiya (*insanın bioloji təbiətindən bəhs edən elm*).

АНТРОПОФАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antropofaq, yam-yam, adamuyeyən, insan əti yeyən adam; **антропофагдин** antropofağın, yam-yamın, adamuyeyənin, insan əti yeyən adamın.

АНФАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anfas (1. *qabaqdan görünüş*; 2. *şeyin üz tərəfdən şəkli*); **анфасдин** anfasın.

АНФИЛАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anfilada (1. *bir-birinə düz yolu olan yanaşı otaqlar*; 2. *köhn. düşmən cəbhəsi boyunca atəş*); **анфилададин** anfiladanın.

АНЦІ itlərin boğuşmasını ifadə edən söz.

АНЧАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* ançar (*isti ölkələrdə bitən şirəsi zəhərli ağac*); **анчардин** ançarın.

АНЧОУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ançous (*siyənyə oxşar xırda balıq*); **анчоусдин** ançousun.

АНШЛАГ (-ди, -да) anşlaq (*teatrda, kinoda və s. biletlərin satılıb qutardığını bildirən elan*); **аншлагдин** anşlağın.

АОРИСТ *dilç.* aorist (*bəzi dillərdə fəlin keçmiş zaman formalarından biri olub, hərəkətin aniliyini və bitkinliyini ifadə edir*).

АОРТА *anat.* aorta (*ürəyin sol qarın-cığından çıxan baş arteriya*).

АОРТИТ (-ди, -да) *tib.* aortit (*aortanın iltihabı*); **аортитдин** aortitin.

АПАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) 1) qaynata; *апаян* qaynatanın; 2) *kişi adı – Апай* (Арай).

АПАТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* apatit; **апатитдин** apatitin.

АПЕЛЬСИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) portağal; **апельсиндин** portağalın.

АПОГЕЙ (-ди, -да) apogey (1. *astr.* *Ay orbitinin Yerdən ən uzaq nöqtəsi*; 2. *ən yüksək dərəcə, ən yüksək nöqtə, ən yüksək zirvə*); **апогейдин** apogeyin.

АПОКАЛИПСИС (-ди, -да) apokalipsis (1. *xristian dinində: vəhy; peyğəmbərlik*; 2. *“axır zaman”dan xəbər verən “Əhd-cədid” kitablarından biri*); **апокалипсисдин** apokalipsisin.

АПОКРИФАР (-ри, -ра) apokriflər (*məzmunu Bibliyaya aid olan, lakin rəsmi kilsə tərəfindən rədd edilən qədim kitablar*); **апокрифрин** apokriflərin.

АПОЛЛОН (-ди, -да) Apollon (1. *qədim yunanlarda: günəş allahı; şeir, sənət hamisi*; 2. *məc. gözəllik rəmzi*); **аполлондин** apollonun.

АПОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) apoloq (*heyvanların həyatından ibrətli hekayə*); **апологдин** apoloqun.

АПОПЛЕКСИЯ (-ди, -да) *tib.* apopleksiya (*beynə qan sızması nəticəsində iflic*); **апоплексиядин** apopleksiyanın.

АПОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aport (*alma növü*); **апортдин** aportun.

АПОСТЕРИОРИ (-ди, -да) *fəls.* aposteriori (*təcrübəyə, fakta əsasən, təcrübədən sonra*); **апостериоридин** aposteriorinin.

АПОСТОЛ (-ди, -да) apostol (1. *həvariyun, əshabə (İsanın əfsanəvi 12 həvariyyunundan biri)*; 2. *həvarilərdən bəhs edən dini kitab*); **апостолдин** apostolun.

АПОСТРОФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) apostrof (*sözün ortasında vergül şəkilli işarə*); **апострофар** apostroflar.

АПОФЕОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) apofeo (1. *bir şəxsi və ya hadisəni son dərəcə şöhrətləndirmə, tərifləmə*; 2. *ən yüksək şöhrət dərəcəsi*; 3. *bəzi teatr tamaşalarının axıncı təntənəli şəkli*); **апофеоздин** apofeozun.

АППАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aparat; **аппаратдин** aparatın.

АППАРАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aparatçı; **аппаратчидин** aparatçının.

АППЕЛЯЦИЯ (-ди, -да) appelyasiya (*məhkəmənin qərarından yuxarı mərhələyə şikayət etmə*); **апелляциядин** appelyasiyanın.

АППЕНДИКС *anat.* appendiks (*kor bağırsağın qırda oxşar çıxıntısı*).

АППЕНДИЦИТ *tib.* appendisit.

АПРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aprel; **апрелдин** aprelin.

АПРИОРИ *fəls.* apriori (*təcrübədən asılı olmayaraq, təcrübədən əvvəlki*).

АПРОБАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aprobasiya, bəyənmə, təsdiq etmə; **апробациядин** aprobasiyanın, bəyənmənin, təsdiq etmənin.

АПТЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aptek; **аптекдин** aptekin.

АПТЕКЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aptekçi; **аптекчидин** aptekçinin.

АР I ar, həya, utanma; **ам ар авайди туш** o, arsız adamdı.

АР II (-ди, -да) eşşəyin anqırması; **ар ягъун** (члугун) *təс.* qışırmaq, böyürmək.

АР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ar (*yüz kvadratmertə bərabər yer ölçüsü, hektarın yüzdə bir hissəsi*); **ардин** arın.

АРА 1) ara; **ара ахъаюн** aranı açmaq; **ара гъяркъуь авун** aranı genişləndirmək; **ара тун** ara qoymaq; 2) müddət, vaxt; **и арада** bu vaxt; **чун ацукънавай арада** biz oturduğumuz vaxtda; **са арадилай** bir müddətdən sonra; **къведай ара хъанач** vaxt olmadı; **ара атлун** müvəqqəti fasilə vermək; **ара датІана** fasiləsiz; 3) ortasında, arasında; **чи арада ахътинди авач** bizim aramızda eləsi yoxdur; **ам чна чи арадиз къабулна** onu öz aramıza qəbul etdik; 4) yer; **ам и арадин кас туш** o, bu yerin adamı deyil; **и араяр хъсан я** bu yerlər yaxşıdır; 5) münasibət, əlaqə; **чи араяр** bizim münasibətlər; **абурун араяр члур хъана тэс.** onların münasibətləri korlandı; **зи адахъ галаз ара авач** mənim onunla əlaqəm yoxdur; **чи араяр къана** münasibətlərimiz soyuqlaşdı; **♦ арадал атун** a) araya gəlmək, peyda olmaq, görünmək; b) alınmaq; **арадал акъудун** a) yaratmaq; b) çıxartmaq, göstərmək; **арадал вегъин** a) ümumi etmək; b) söhbət mövzusu etmək; **арадал гъун** a) yerinə yetirmək, axıra çatdırmaq; b) tənzimləmək; **арада гъахъун** a) ortaya girmək; b) qarışmaq; **арада тун** a) ortaya qoymaq; b) vasitəçi etmək; **арадал эцигун** a) ortaya qoymaq; b) müzakirəyə qoymaq; **арадиз акъатун** a) tamamlanmaq; b) ərsəyə gəlmək; c) ayağa qalxmaq (*xəstəlikdən sonra*); ç) adam arasına çıxmaq.

АРА-АРА nadir hallarda.

АРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ərəb (*ərəb ölkələrində yaşayan xalq*); **араб чІал** ərəb dili.

АРАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) araba; **арабадалди къуьр къаз жеч** *a.s.* araba ilə dovşan tutmaq olmaz; *həmçinin bax* **Къакъ**.

АРАБАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arabaçı; **арабачидин** arabaçının.

АРАБАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arabaçılıq; **арабачивилин** arabaçılığın.

АРАБЕСК arabesk (*ərəb üslubunda bəzək*).

АРАБИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) dilç. 1) ərəbçilik; 2) ərəb dilindən götürülmüş sözlər.

АРА-БИР arabir.

АРАБИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ərəbşünas; **арабистдин** ərəbşünasın.

АР-АЙИБ ayıb; biabırçılıq, rüsvayçılıq.

АРАГЪАЧ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buzov*; **арагъачдин** *buzovun*.

АРАГЪАЧ II *sif.* iri, yekə, canlı; **арагъач гьер** iri қоҗ.

АРАГЪИР *dial.* armud növü.

АРАЙИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arayış, sənəd; **арайишдин** arayışın, sənədin.

АРАЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* araliya (*süpürgə kimi gülləri və iri yarpaqları olan kol bitki*); **аралиядин** araliyanın.

АРАЛУХ *sif.* 1) aralıq (*yer*); 2) aralıq (*söz*).

АРАМЕЯР (-ри, -ра) arameylər (*Qədim Suriya və Mesopotamiyada yaşamış xalq*); **арамейрин** arameylərin.

АРАМ-ШАРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) didişmə, savaşıma; **арам-шарамдин** didişmənin, savaşımanın.

АРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) aran, ovalıq yer; 2) *ölkə adı* - **Аран** (Aran) (*Qafqaz Albaniyasının adı; ərəb istilasından sonra tarixi mənbələrə onun adı Alran (al-Ran), Arran (ar-Ran) kimi düşüb*); *həmçinin bax Алпан II 1*).

АРАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aran əhli, aranlı; **аранвидин** aran əhlinin, aranlımın.

АРАНЖУВ (-а, -а) aranlı.

АРАНЖУВАН РУШ aranlı qız.

АРАРА (-ди, -да) *zool.* arara (*tutuquşu növü*); **арарадин** araranın.

АРАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* təmizləmək və sulamaq.

АРАХИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* araxis, yerfindiği; **арахисдин** araxisin, yerfindiğinin.

АРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) арачі, vasitəçi; **арачидин** арачинин, vasitəçinin.

АРАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) араçılıq, vasitəçilik; **арачивал авун** vasitəçilik etmək; ♦ **арачивилин падеж** *gram.* yönlük halı.

АРБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arba (*ləzgilərin baharda keçirilən gül bayramı*); *həmçinin bax Цуьквер*.

АРБАБАШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ar bilməyən, həya bilməyən; **арбабашдин** ar bilməyənin, həya bilməyənin.

АРБАБАШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diribaş, işgüzar qadın.

АРБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* sahib; **арбатдин** sahibin.

АРБАЯР: Арба *isminin cəm forması*.

АРБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həftənin üçüncü günü.

АРБИТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arbitr, münsif; **арбитрдин** arbitrin, münsifin.

АРБИТРАЖ (-ди, -да) arbitraj; **арбитраждин** arbitrajın.

АРВАЗА // АРВАЗАГ *bot.* quşəppəyinin bir növü.

АРГО (-ди, -да) *dilç.* arqo (*kiçik bir ictimai qrupun, ümumi milli dildən ayrı olan şərti jarqonu*); **аргодин** arqonun.

АРГОТИЗМ (-ди, -да) arqotizm (*arqodan ədəbi dilə keçmiş söz və ya idadə*); **арготизмдин** arqotizmin.

АРГЪАЧ *sif.* *qəd.* sağlam; **аргъач кас** sağlam adam.

АРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* 1) yaramaz; **ардадин** yaramazın; 2) *ləzgilərin qədin ğuts (çoxallahlıq) dinində allahlardan birinin adı* – Арда (Arda).

АРЕАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) areal, yayılma sahəsi; **ареалдин** arealın, yayılma sahəsinin.

АРЕНДА (-ди, -да) icarə; **арендада вугун** icarəyə vermək; **арендада кьун** icarəyə götürmək.

АРЕНДАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) icarəçi; **арендатордин** icarəçinin.

АРЕНДАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) icarəçilik; **арендаторвилин** icarəçiliyin.

АРЕОПАГ (-ди, -да) *ареорақ* (1. *qədim Afınada: ali məhkəmə*; 2. *divanxana*; 3. *isteh. məhkəmə*); **ареопагдин** ареорақın.

АРЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ərizə; **арзадин** ərizənin.

АРЗАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ərizəçi; **арза гун** şikayət, ərizə vermək.

АРЗАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ərizəçilik; **арзачивал авун** ərizəçi olmaq, şikayətçi olmaq.

АРИЛ *qəd.* 1) şükür; 2) afərin! **арил хьуй ваз!** şükürlər olsun; afərin sənə!

АРИОЗО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* ariozo (*kiçik ariya*); **ариозодин** arizonun.

АРИСТОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aristokrat; **аристократдин** aristokratın.

АРИСТОКРАТИЯ aristokratiya.

АРИТМИЯ aritmiya.

АРИФ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *şair*.
1) a) arif, bilən; b) elmlı, müdrik. 2) a) yaxşı bilən, bələd olan; b) aqıl.

АРИФДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müdrik; **арифдардин** müdrikin.

АРИФДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müdriklik; **арифдарвилин** müdriklıyın.

АРИФМЕТИКА (-ди, -да) *hesab*; **арифметикадин** hesabın.

АРИФМОМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arifmometr (*hesablama maşını*); **арифмометрдин** arifmometrın.

АРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ariya; **ариядин** ariyanın.

АРКТИКА (-ди, -да) Arktika (*Yer kürəsinin şimal qütb sahəsi*); **Арктикадин** Arktikanın.

АРЛЕКИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arlekin (*italyan xalq komediyasında nədim, təlxək*); **арлекиндин** arlekinin.

АРМАДА (-ди, -да) armada (*böyük hərbi flot*); **армададин** armadanın.

АРРАН Arran (*ərəblərin Qafqaz Albaniyasına verdikləri ad*); **Аррандин** Arranın.

АРСЕНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arsenal (1. *cəbbəxana, toxana, silah anbarı*; 2. *hərbi zavod*; 3. *məc. xəzinə, ehtiyat*; 4. *köhn. silah muzeyi*).

АРСУЗ *sif.* arsız.

АРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arsızlıq; **арсузвилин** arsızlığın.

АРСУЗВИЛЕЛДИ *bax* Арсуздаказ.

АРСУЗДАКАЗ arsızlıqla.

АРСУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* niyyət, murad.

АРТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artel; **артелдин** artelin.

АРТЕЗИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artezian; **артезиандин** artezianın.

АРТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arteriya; **артериядин** arteriyanın.

АРТИКЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artikl (*bəzi dillərdə isimlərin qabağında qoyulan, müəyyənlik, qeyri-müəyyənlik və bəzən cins bildirən hissəcik*).

Артиллерист (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artilleriyaçı; **артиллеристдин** artilleriyaçının.

Артиллериствал (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) artilleriyaçıılıq; **артиллериствилин** artilleriyaçıılığın.

Артиллерия (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) artilleriya; **артиллериядин** artilleriyanın.

Артист (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artist; **артистдин** artistin.

Артиствал (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) artistlik; **артиствилин** artistliyin.

Артистка (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) artistka; **артисткадин** artistkanın.

Артисткавал (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) artistkalıq; **артисткавилин** artistkalığın.

Артрит (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) artrit; **артритдин** artritin.

Артритизм (-ди, -да) *tib.* artritizm (*artrit xəstəliyində tutulma meyli*); **артритизмдин** artritizmin.

Артух 1) a) artıq; b) çox; **вуна адалай артух кьачузва** sən ondan çox alırsan; **вун артух рахамир** sən çox danışма; c) *bax* артухлама; ç) *məc.* yüksək, yaxşı (*ləyaqətə görə*); **артух авун** a) çoxaltmaq, artırmaq; b) daha yaxşı etmək; 2) *nad.* a) əla; b) xüsusi.

Артухан *sif.* 1) artıq, gərəksiz, lazımsız; 2) əlavə.

Артухарун (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Артух 4) (артух авун).

Артухун (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Артух 4) (артух авун).

Артухвал (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) üstünlük, məziyyət; 2) artıqlıq; **артухвилин** üstünlüyün, məziyyətin; artıqlığın.

Артухдиз *z.* qədərindən çox.

Артухлама yenə, daha da, üstəlik.

Артух хьун 1) artmaq, çoxalmaq; 2) çox alınmaq; 3) üstələmək.

Ару: **ару авун** məhsul uğmaq (*dirrikdən, bostandan*).

Арута (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çürümüş süd; **некледиз арута атана** süd çürüdü.

Арум гъед (-тре, -тре) *qəd. astr.* Uran.

Арутун (-да, -на) çürümək (*süd haqqında*).

Арушун (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* sarımaq, dolamaq; **арушна** sarıdı, doladı.

Аруш хьун sarınmaq, dolanmaq.

АРФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* arfa; **арфадин** arfanın.

АРФУНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* xiyar, yerpənək; **арфунагдин** xiyarın; *həmçinin bax* **Афни**.

АРХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) арха, dayaq, müdafiəçi; 2) qohum (*ata tərəfdən*); 3) *nad.* qəuyum; **архадин** arxanın, müdafiəçinin; qohumun; qəuyumun.

АРХАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) müdafiə, kənardan dəstək; 2) qohumluq (*ata tərəfdən*); 3) qəuyumluq; **архавилин** müdafiənin, kənardan dəstəyin; qohumluğun; qəuyumluğun.

АРХАИЗМ (-ади, -ада; -аяр, -айри, -айра) arxaizm; **архаизмадин** arxaizmin.

АРХАИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) архаист (*qədim incəsənət, ədəbiyyat formalarını təqliq edən, onları bərpa etməyə çalışan sənətkar*); **архаистдин** arxaistin.

АРХАЙИН 1) архайын, sakit; 2) qayğısız, laqeyd; **архайин авун** архайынlaşdırmaq; **архайин хьун** а) архайынlaşmaq; б) qayğısız olmaq.

АРХАЙИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) архайынлq, dinclik.

АРХАЙИНВИЛЕЛДИ *z. bax* **Архайиндаказ**.

АРХАЙИНДАКАЗ *z.* 1) sakitcə; 2) qayğısız.

АРХАЙИНДИЗ *z. bax* **Архайиндаказ**.

АРХАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) arxallıq *köhn.* qədim nazik qadın paltosu. 2) qədim plaşaoxşar paltar.

АРХАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* arxar (*vəhşi dağ qoçu*); **архардин** arxarın.

АРХАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaylaqda mal-qara saxlanan yer.

АРХЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxeoloq; **археологдин** arxeoloqun.

АРХЕОЛОГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arxeologiya.

АРХЕОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxeoqraf (*arxeoqrafiya mütəxəssisi*); **археографдин** arxeoqrafın.

АРХЕОГРАФИЯ (-ди, -да) arxeoqrafiya (*qədim yazıları toplama, öyrənmə, izah və nəşr etmə işi*); **археографиядин** arxeoqrafiyanın.

АРХИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxiv; **архивдин** arxivin.

АРХИЕПИСКОП (-ди, -да) arxiyepiskop, baş yepiskop, baş keşiş; **архиепископдин** arxiyepiskopun, baş yepiskopun, baş keşişin.

АРХИЕРЕЙ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxiyerey, yepiskop; **архиерейдин** arxiyereyin, yepiskopun.

АРХИПАСТЫРЬ (-ди, -да) arxipastır (*ali ruhanilərin fəxri rütbəsi, adı*); **архипастырдин** arxipastırın.

АРХИПЕЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxipeləq (*bir-birinə yaxın adalar qrupu*); **архипелагдин** arxi-pelaqın.

АРХИТЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxitektor, memar.

АРХИТЕКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arxitektura; **архитектурадин** arxitekturanın.

АРЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* gümüş; **арцдин** gümüşün.

АРЧ *dial.* buynuzdan hazırlanmış duz qabı.

АРЧАН (а, -а) 1) Arçan (*ləzgilərin qədim ğuts (çoxallahlıq) dinində ailəni hişv edən allah*); 2) Arçan (*kənd adı*).

АРЧИ 1) arçi (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); **арчи чІал** arçi dili; 2) *yaşayış məntəqəsinin adı - Арчи* (Arçi).

АРЧИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arçili; **арчивидин** arçilinin.

АРШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arş; **аршдин** arşın.

АРШИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arşın; **аршиндин** arşının.

АРШРАГЪМАН (-ди, -да) göyün yeddinci qatı; **аршрагъмандин** göyün yeddinci qatının.

АС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) as (*hava vuruşması ustası olan mahir təyyarəçi*); **асдин** asın.

АСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əsa; **асадин** əsanın; *həmçinin bax* **КІекІец**.

АСАГУН *dial. qəd.* tələf etmək.

АСАНТАРУН *f.* asanlaşdırmaq, yüngülləşdirmək.

АСБЕСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) asbest; **асбестдин** asbestin.

АСАЙИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) asayış; **асайишдин** asayışın.

АСАЙИШВИЛЕЛДИ *z.* asayışlə.

АСАЛ *sif. qəd.* güclü; **асал инсан** güclü insan.

АСАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şirin krem (*kərə yağı ilə yumurtanın ağından hazırlanmış*).

АСАНТ asan.

АСАНТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) asanlaşdırmaq; **асантарна** asanlaşdırdı.

АСАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) asanlıq; **асантвалин** asanlığın.

АСАНТДАКАЗ z. asanlıqla.

АСАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsas; **асасдин** əsasın.

АСИ I *din*. 1) аси, küfr danışan; 2) а) kafir; b) allahı danan; c) *məc.* ağıldan zəif.

АСИ II (-ди, -да) *qəd.* Asi (*pelazgilərin baş allahı*); **Асидин** Asinin.

АСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *din*. 1) kafirlik; 2) itaətsizlik.

АСИВИЛЕЛДИ z. *bax* Асидаказ.

АСИДАКАЗ z. asicəsinə.

АСИЛ *bax* Асул.

АСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsr; **асирдин** əsrin.

АСИРРАЛДИ z. əsrlərə.

АСКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsgər; **аскердин** əsgərin.

АСКАРИДАР (-ри, -ра) *zool.* askaridlər (*insanın və məməli heyvanların bağırsaqlarında yaşayan yumru qurdlar*); **аскаридрин** askaridlərin.

АСКЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əsgərlik; **аскервализ фин** əsgərliyə getmək; **аскервиле хьун** əsgərlikdə olmaq; **аскервилай ахъаюн** tərxis olunmaq.

АСКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) asket, tərki-dünya, zahid; **аскетдин** asketin, tərki-dünyanın, zahidin.

АСКЕТИЗМ (-ди, -да) asketizm (1. *zahidlik, tərki-dünyalıq*; 2. *məc. dünya ləzzətlərindən əl çəkmə*); **аскетизмдин** asketizmin.

АСКИАН *sif.* alçaq; aşağı; balacaboy, balaca boylu; **аскиан авун** alçaq etmək, aşağı etmək (*lazım olduğundan*); **аскиан хьун** aşağı olmaq (*lazım olduğundan*).

АСКИАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Аскиан (аскиан авун).

АСКИАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alçaqboyluluq; aşağıda olmaq (*nədən isə*).

АСКИАНДАКАЗ z. alçaq.

АСКИАНДИЗ z. Аскиандаказ.

АСКИАНЗ z. *bax* Аскиандаказ.

АСЛА *bax* Эсиллагь.

АСЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aslan; **вичин теквенда кьифни аслан я а.с.** öz yuvasında siçan da aslandı.

АСЛАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aslanlıq; **асланвалин** aslanlığın.

АСЛУ asılı; **аслу авун** asılı etmək; **аслу хьун** asılı olmaq.

АСЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) asılılıq; **аслу туширвал** asılı olmaq, müstəqillik.

АСЛУВИЛЕЛДИ z. asılıcasına.

АСПАРАГУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* asparaqus (*otaq bitkisi*); **аспарагусдин** asparaqusun.

АСПИД I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* 1) aspid (*zəhərli ilan*); 2) *məc.* ilan (*acıqlı, acıdil adam mənasında*); **аспиддин** aspidin.

АСПИД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aspid (*kristal şəklində qat-qat süxur*); **аспиддин** aspidin.

АСПИРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aspirant; **аспирантдин** aspirantın.

АСПИРАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aspirantlıq; **аспирантвалин** aspirantlığın.

АСПИРАНТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aspirantura; **аспирантурадин** aspiranturanın.

АСПИРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aspirator (*hava, qaz, toz və sairəni sormağ üçün cihaz*); **аспиратордин** aspiratorun.

АСПИРИН (-ди, -да) *tib.* aspirin; **аспириндин** aspirinin.

АССА Assa (*qürur hissini əks etdirən söz; adətən "Ləzginka" da rəqs edərəkən işlədilir*).

АССАЛАМАЛЕЙКУМ *bax* Саламалейкум.

АССИМЕТРИЯ (-ди, -да) assimetriya (*simmetriyasızlıq, uyğunsuzluq*); **ассиметриядин** assimetriyanın.

АССИМИЛЯЦИЯ (-ди, -да) assimilyasiya; **ассимиляциядин** assimilyasiyanın.

АССИСТЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) assistent; **ассистентдин** assistentin.

АССИСТЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) assistentlik; **ассистентвалин** assistentliyinin.

АССОРТИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) assortiment, çeşid; **ассортиментдин** assortimentin, çeşidin.

АСТА I *sif.* asta; **аста юзун** asta hərəkət; *həmçinin bax* **Секин**.

АСТА! П *n.* yavaş!

АСТАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) astalıq; **аставилин** astalığın.

АСТАВИЛЕЛДИ *z. bax* **Астадаказ**.

АСТАДАКАЗ *z.* astaca.

АСТАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) astarı çevirmək (*paltarın*); **астадна** astarı çevirdi.

АСТАН *dial.* alət.

АСТАФИРУЛЛАГЪ *n.* əstafurullah.

АСТЕНИЯ (-ди, -да) *tib.* asteniya, zəiflik, gücsüzlük; **астениядин** asteniyanın, zəifliyin, gücsüzlüyün.

АСТЕРОИДАР (-ри, -ра) *astr.* 1) asteroidlər, kiçik planetlər; 2) zool. dəniz ulduzları; **астероидрин** asteroidlərin, kiçik planetlərin, dəniz ulduzlarının.

АСТИГМАТИЗМ (-ди, -да) *fiz.* astigmatizm (*nöqsanlı optik şüşələrdə və ya göz təbəqələrində şüaların müxtəlif dərəcədə sınıması nəticəsində cismin aydın görünməsi*); **астигматизмдин** astigmatizmin.

АСТМА (-ди, -да) astma; **астмадин** astmanın.

АСТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* astra (*çiçək*); **астрадин** astranın.

АСТРАГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astraqal (1. *anat. topuq sümüyü*; 2. *bot. paxlalılar fəsiləsindən ot və ya yarımkol, gəvən*; 3. *arxıt. sütun, sütun bilərziyi*).

АСТРОЛОГИЯ (-ди, -да) astrologiya, nücum elmi, münəccimlik (*qədim zamanlarda: ulduzlar haqqında sxolastik elm, həmçinin ulduzların vəziyyətinə görə fal açma*); **астрологиядин** astrologiyanın.

АСТРОМЕТРИЯ (-ди, -да) astrometriya (*astronomiyanın göy cisimlərinin görünmə vəziyyətini müəyyənləşdirməklə və vaxtı ölçməklə məşğul olan sahəsi*); **астрометриядин** astrometriyanın.

АСТРОНАВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astronaut (*astronavtika mütəxəssisi*); **астронавтдин** astronautın.

АСТРОНАВТИКА (-ди, -да) astronautika (*göydə uçan aparatların havada hərəkəti haqqında elm*).

АСТРОНОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astronom; **астрономдин** astronomun.

АСТРОНОМИЯ (-ди, -да) astronomiya; **астрономиядин** astronomiyanın.

АСТИАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ərsin; **астіамдин** ərsinin.

АСТИАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astar; **астіардин** astarın.

АСУЛ əsl.

АСУЛДАЙ *z.* həqiqətən; doğrudan.

АСУЛЛУ *sif.* nəcib, alicənab, mərd.

АСУЛ-НЕСИЛ əsil-nəsil.

АСУН *köhn.* çətin.

АСУНАЙ tutulmuş; **асунай ван** tutulmuş səs.

АСУНАР (-ри, -ра) *c. h.* ağartma, ağardılma; **асунар авун** ağartmaq.

АСУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) ağartmaq.

АСУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Асунар** (**асунар авун**).

АСФАЛЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) asfalt; **асфальтдин** asfaltın.

АТА-БАТА 1) *sif.* mənasız, rəbitəsiz, dolışıq, tutarsız; **ата-бата рахунар** mənasız, rəbitəsiz söhbətlər; 2) *is.* huşsuz, maymaq, bacarıqsız, fərsiz, ölüvay.

АТА-БУБА ata-baba.

АТА-БУБАВАЛ ata-babalıq.

АТАВИЗМ (-ди, -да) *biol.* atavizm (*nəsildə qədim babalarına məxsus əlamətlərin görünməsi*); **атавизмдин** atavizmin.

АТАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) eşələmək; 2) diyirlətmək, gillətmək, yumbalatmaq; **атадна** eşələdi; diyirlətdi, yumbalatdı.

АТАЙ: **Атун** *felinin feli sifət forması*; *bax* **Атун**.

АТАЙБУР: **Атай** *feli sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*; *bax* **Атайди**.

АТАЙВАЛ *z.* gələn kimi.

АТАЙВАЛНИ gələn anda.

АТАЙДИ *is.* gələn (*adam*).

АТАМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ataman (1. *inq.əv. kazak qoşunlarında müxtəlif hərbi və inzibati vəzifələrin adı*; 2. *dəstəbaşı, quldurbaşı*; 3. *məс. başçı*); **атамандин** atamanın.

АТА-ПАТА *bax* **Ата-бата**.

АТАЯР *dial.* cücərmiş toxumlar.

АТЕИЗМ (-ди, -да) ateizm; **атеизмдин** ateizmin.

АТЕИСТ (-ди, -да) ateist; **атеистдин** ateistin.

АТЕЛЪЕ (-ди, -да) atelye (1. *iş otağı*; 2. *emalatxana*); **ательедин** atelyenin.

АТЕРОСКЛЕРОЗ (-ди, -да) aterosklero; **атеросклероздин** aterosklerozun.

АТЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atlet; **атлетдин** atletin.

АТЛЕТИКА (-ди, -да) atletika; **атлетикадин** atletikanın.

АТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atir (*xoşa-gələn iy*); **атир ягьун** atirlənmək; *həmçinin bax Ни I*.

АТКУШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) həyasız qadın; **аткушан** həyasız qadının.

АТЛАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) atlant (*anat. birinci boyun fəqərəsi*); **атлантдин** atlantın; 2) *c.h.* атлантар atlantlar (*kişi bədəni şəkliндə dayaqlar*).

АТЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çoğ. atlas; **атласдин** atlasın.

АТЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) atlı, süvari; **атлудин** atlının, süvarinin; *həmçinin bax Мийах*.

АТМОСФЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) atmosfer; **атмосферадин** atmosferin.

АТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atom; **атомдин** atomun.

АТОМИСТИКА (-ди, -да) atomistika (*bütün materiyanın atomlardan ibarət olduğunu iddia edən materialist nəzəriyyə*); **атомистикадин** atomistikanın.

АТОНИЯ (-ди, -да) tib. toniya (*tonusun itməsi; toxuma və əzələlərin süstlüyü, zəifliyi*); **атониядин** toniyanın.

АТРА dial. şərq.

АТРИБУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atribut (1. *fəls. substansiyanın ayrılmaz xüsusiyyəti, ayrılmaz cəhəti, məs. hərəkət materiyanın atributudur*; 2. *əlamət*; 3. *qram. təyin*); **атрибутдин** atributun.

АТРОФИЯ (-ди, -да) atrofiya (1. *fəaliyyətdən qalma, həyat qabiliyyətini itirmə*; 2. *məs. kütləşmə, duyğusunu itirmə*); **атрофиядин** atrofiyanın.

АТТАШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) attaşе; **атташедин** attaşenin.

АТТЕСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) attestat, şəhadətnamə, vəsiqə; **аттестатдин** attestatın, şəhadətnamənin, vəsiqənin.

АТТЕСТАЦИЯ (-ди, -да) attestasiya (1. *bir şəxsin bilik dərəcəsini və bacarığını təyin etmə*; 2. *bir şəxsin bilik və bacarığı haqqında xarakteristika*); **аттестациядин** attestasiyanın.

АТТРАКЦИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) attraksion (*sirkədə və s. tamaşalarda ən maraqlı və əyləndirici nömrə*); **аттракциондин** attraksionun.

АТУН (къвез, -ана, ша) *f.* 1) gəlmək (*pi-yada*), gəlmək (*miniklə*), gəlib çıxmaq, varid olmaq; 2) eşidilmək, yayılmaq (*səs, qoxu*); 3) düşmək, yayılmaq (*işiq*); 4) gəlmək (*xəmir*); 5) çatmaq, çatmalı olmaq; 6) udmaq, qalib gəlmək; 7) *müxtəlif isimlərlə birlikdə işlənərək peyda olmağı, gəlməyi, hərəkətin başlanmasını əks etdirir*: **акьул атун** ağıllanmaq, ağıllı olmaq; **ахвар атун** yuxu gəlmək, yatmaq istəmək; **даклардай гар атана** pəncərədən külək gəldi; **гьекь атун** tər basmaq; **звал атун** qaynamağa başlamaq; **кьагьар атун** qəhər boğmaq; **кьилел кар атун** başına iş gəlmək; **рагь атана** günəş göründü; **адаз рикI атана** ona qətiyyət, güc gəldi; **вацIуз яд атана** çaya su gəldi; **сел атун** sel gəlmək; **тIили атун** damdan dammaq; **хьел атун** acıqlanmaq, hirsənmək.

АТIА *iş.əv.* o; **атIа кIвал** o ev.

АТIАБАЛД o yana, o tərəfə; **гьил атIа-балд ая** əlini o tərəfə çək.

АТIАБУР *bax* **АтIам**.

АТIАЙ I: **АтIун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* **АтIун**.

АТIАЙ II *sif.* qəti; **атIай гаф** qəti söz.

АТIАМ (**атIада**, **атIабур**) *iş.əv.* *bax* o; **атIам гьваш** *bax* onu gətir (*əşyani*); **атIам накь чи кIвале авай** *bax* o (*adam*) dünən bizim evimizdə idi; **атIада тIуьна** o yedi; **атIадаз лагь** *bax* ona (*adama*) de; **атIадакай атIугI** *bax* ondan (*çörəkdən, tikədən və s.*) kəs.

АТIАНА I: **АтIун** *felinin keçmiş zaman forması; kösdi*.

АТIАНА II *z.* o yerdə.

АТIАНАГ (**атIани**, **атIана**, -ар) *bax* o yer.

АТIАНАЙ *z.* o yerdən.

АТIАНАЛ *z.* o yerdə.

АТIАНГЪЕ *bax* odur; **атIангье ви ктаб** *bax* odur sənin kitabın.

АТIАНИЗ *z.* oraya.

АТИАНИХЪ *z.* 1) o yerdə; 2) orada.

АТЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *atlas* (*parça*); **атласни хун са кьиметда жедач** *a.s.* *atlasnan bezin qiyməti bir olmaz.*

АТРАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *əqrəb*; **атрагандин** *əqrəbin.*

АТИУГЪАЙ *sif.* *qaşqabaqlı, qaraqabaq, sərt.*

АТИУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *sərtlik, qaraqabaqlıq, qaşqabaqlılıq.*

АТИУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dirəmək, dayamaq; zilləmək; кIвачер чиле атIумарна акъвазун ауаqlарını yerə dirəyərək dayanmaq; вилер атIумарна килигун gözlərini zilləyib baxmaq.*

АТИМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax атIумарун.*

АТИУН I (-уда, -ана; -уз, -зва; -утI, -ун, -рай, -мир) 1) *kəsmək; гафуни турунилайни пис атIуда a.s. söz qılıncdan betər kəsir;* 2) *yolmaq; 3) qırılmaq, üzülmək; 4) dərmək, yığmaq (meyvə və tərəvəzi); чумал тарцелай жумар атIуз жедач a.s. zoğal ağacından heyvə dərmək olmaz;* 5) *qazımaq (quyu və s.haq.); kəsmək (əmək haqqını); 6) dayandırmaq, saxlamaq; 7) susmaq; 8) kəsmək, qurtarmaq (tanışlığı); 9) hasarlamaq, qabağını kəsmək (yolun); 10) çürümək (süd); 11) məhrum etmək; 12) qırmaq, sındırmaq; ♦ аман атIун gücdən düşmək, heydən düşmək; бахтуни атIун бəxti gətirmək, xoşbəxt olmaq; вил атIун ümidi itirmək; вилик пад атIун yolu kəsmək, imkan verməmək; гафуни атIун nüfuzu, hörməti olmaq; кар атIун iş kəsmək (məhkəmədə); какаяр атIун qayğanaq hazırlamaq; атIай какаяр qayğanaq; кирпичар атIун kərpiç kəsmək; нехиш атIун naхış açmaq; пагь атIун a) əzab vermək (kimə isə); b) məəttəl qalmaq; пай атIун məhrum etmək (nədənsə); пенсия атIун pensiyadan məhrum etmək; пул атIун pul kəsmək; резбе атIун yiv açmaq; рикI атIун qəlbі qırmaq, ürəyi yaralamaq; ван атIун səsdən məhrum etmək; сивикай атIун boğazından kəsmək; умуд атIун ümidi itirmək; цIаяр атIун qızdırmadan xilas olmaq; яд атIун suyu bağlamaq, kəsmək.*

АТИУН II (-и, -а, -ар) *is.* *sərhəd, mərz.*

АТИУН III *f.* *oğurlamaq; абуру пачагьдин хазина атIана onlar şahın xəzinəsini oğurladılar.*

АТИУРТI (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ziyil; атIуртIдин ziyilin.*

АТИУТИ: *АтIун felinin əmr forması.*

АУДИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqf.* *audit (yoxlama); аудитдин auditin.*

АУДИТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *auditoriya; аудиториядин auditoriyanın.*

АУКЦИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *auksion; аукциондин auksionun.*

АУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aul, kənd (Dağıstanda, Orta Asiyada); аулдин aulun, kəndin.*

АУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aut* (1. *top oyununda: topun meydandan kənara çıxması; 2. yerə yuxılan boksçunun məğlub olduğunu bildirmək üçün hakimim nidası); аутдин autun.*

АФА *təqsir; афа авун təqsirindən keçmək.*

АФАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qutab; “кIандач, кIандач” лугъуз ирид афар неда a.s. “yemirəm, yemirəm” deyib yeddi qutab yeyir.*

АФАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dilbər; 2) bədbəxtlik; 3) ölüm.*

АФАТА: *афата ичер aport alması.*

АФГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əfqan (xalq); афгъан чIал əfqan dili.*

АФЕРИН *afərin.*

АФИША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *afişa; афиша ягъун афиша vurmaq, asmaq.*

АФНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *хияр; таза афнияр төр хиярлар; цик квай афнияр duza qoyulmuş хияр; афнид цилер хияр tumları.*

АФОРИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *aforizm; афоризмдин афоризмин.*

АФРИКАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *afrikalı; африкавидин afrikalının.*

АФАФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *af-tafa; афтафадин aftafanın.*

АФФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *affekt, həyəcan, hirs, özündən çıxma; аффектдин affektin, həyəcanın, hirsin, özündən çıxmanın.*

АФФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. affiks, şəkilçi; аффиксдин affiksin, şəkilçinin.*

АХВАДАРУН: *Авадарун felinin təkrar forması.*

АХВАЙШ *n.* *(mətnunluq ifadə edir) əcəb, nə yaxşıdır!*

АХВАР (-и, -а, -ар, -ри, -ра) 1) *yuxu; ахварал кIеви инсан bərk yuxuya gedən insan; ахварал кьезил инсан sayıq yatan insan; ахвар авун yatmaq; са вил ахвар авун*

bir az yatmaq; **ахвариз фин** yuxuya getmək; **ахварай аватун** yuxudan ayılmaq; **ахварай авудун** yuxudan oyatmaq; **ахвар хана** а) yuxusu qaçdı; б) yaxşı yatmadı; **ахварай хыз рикел алама** yadımdadır, elə bil bu, yuxuda olub; 2) yuxu görmə, **ахвар акун** yuxu görmək; **ахварай акун** а) yuxuda görmək; б) yuxusuna girmək; **гишин вечрез ахварай цуькI аквада** *a.s.* ac toyuq yuxusunda darı görər.

АХВАРУН *f.* yatmaq.

АХВАТУН: *Аватун felinin təkrar forması.*

АХВАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) axvax (*xalq*); **ахвах чIал** axvax dili.

АХВАХВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) axvaxlı; **ахвахвидин** axvaxlının.

АХГАКЪАРУН: *Агакъарун felinin təkrar forması.*

АХГАКЪБУН: *Агакъун felinin təkrar forması.*

АХГАЛДУН: *Агалдун felinin təkrar forması.*

АХИЛЛЕСАН ДАБАН *Axilles dabanı*, bir adamın ən zəif cəhəti (*qədim yunan əsatininə görə Achilles adlı pəhləvanın zəif yeri dabanı imiş*).

АХИР *bax* Эхир.

АХИРАТ (-ди, -да) *din.* axirət; **ахиратдин югь** axirət günü.

АХКУН: *Акун felinin təkrar forması.*

АХКЪАТУН: *Акъатун felinin təkrar forması.*

АХКЪУДУН: *Акъудун felinin təkrar forması.*

АХКЪАЛЖУН: *Акъалжун felinin təkrar forması.*

АХКЪАЛТУН: *Акъалтун felinin təkrar forması.*

АХКЪАЛТИУН: *Акъалтун felinin təkrar forması.*

АХЛАД: *Хьфин felinin əmr forması.*

АХЛАКЪ (-ди, -да) əxlaq, yaxşı rəftar; **ахлакьдин** əxlaqın.

АХЛАКЪСУЗ *sif.* əxlaqsız.

АХЛАКЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əxlaqsızlıq; **ахлакьсузвин** əxlaqsızlığın.

АХЛАКЪСУЗВИЛЕЛДИ *z.* əxlaqsızcasına.

АХЛАТУН: *Алатун felinin təkrar forması.*

АХЛАХЪБУН: *Алахъун felinin təkrar forması.*

АХЛУДУН: *Алудун felinin təkrar forması.*

АХЛУКИУН: *Алукун felinin təkrar forması.*

АХМАКЪ I *sif.* axmaq, səfeh, gic.

АХМАКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) axmaq, səfeh, gic; **ахмакь хьун** а) səfeh olmaq, səfehləşmək; б) axmaq olmaq, gic olmaq; **ахмакьдай кьун** axmaq hesab etmək; **ахмакь ахмакьдал дутьшуьш жеда** *a.s.* axmaq axmağa rast gələr.

АХМАКЪБУР: *Ахмакь sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması; bax* Ахмакьди.

АХМАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) axmaqlıq, dəlilik, səfehlik; **ахмакьвилай** axmaqlıqdan; **ахмакьвал авун** axmaqlıq etmək; **ахмакьвал кьилиз бала я** *a.s.* axmaqlıq başa bəladır.

АХМАКЪВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, ин, -рай, -мир) *bax* Ахмакьвал (ахмакьвал авун).

АХМАКЪВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Ахмакьдаказ.

АХМАКЪДАКАЗ *z.* axmaqcasına.

АХМАКЪДИ (-да, -да; -бур, -бу-ру, -бура) *bax* Ахмакь II.

АХМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məzəmmət, danlaq; **ахмурар авун** məzəmmət etmək, danlamaq.

АХМУРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ахмур (ахмур авун).

АХПА *z.* sonra.

АХСИР *qəd.* diş xəstəliyi.

АХТА 1) axta; **ахта авун** axtalamaq; 2) axta at.

АХТАРМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) axtarmaq; 2) yoxlamaq, tədqiq etmək; 3) öyrənil bilmək; 4) sınaqdan keçirmək, təcrübədən çıxartmaq; **ахтармишна** axtardı; yoxladı, tədqiq etdi; öyrənil bildi; sınaqdan keçirdi; *həmçinin bax* Жагъурун.

АХТИУН: *Атун I felinin təkrar forması.*

АХУЛ *qəd.* Axul (*ləzgilərin qədim ğus (çoxallahlıq) dinində yuxu allahı*).

АХУН 1) axund, molla; 2) *məс.* başçı.

АХЦЕГЪВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) axtlı; **ахцегъвидин** axtlının.

АХЦІУРУН: *АцІурун felinin təkrar forması.*

АХЧАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alt tuman; **ахчагдин** alt tumanın.

АХЪА ачық; ачылмыш; **ахъа ктаб** ачылмыш kitab; **ахъа рак** а) ачық қары; б) *тәс.* қонақрөв-вөг еү; **гъил ахъа кас** *тәс.* әлиачық, сәхавәтли адам; **ахъа авун** а) ачмақ, ашкар етмәк; б) ауднлашдырмақ; с) ешәләмәк; ç) бурaxмақ, азad етмәк; қошқудан ачмақ; д) бурaxмақ; е) даныш-мақ; **къил ахъаюн** сүнбүлә дән дүшмәк; **цукъ ахъаюн** а) ачмақ (*чиçәк*); инкшәф ермәк; б) *тәс.* инкшәф етмәк, тәрәққи етмәк; **ахъа хъун** а) ачылмақ; б) азad олмақ; с) ачылмақ (*hörülmüş şey*); ç) *тәс.* азad олмақ, азadлықда олмақ, бурaxылмақ; д) çәкilib узadылмақ, гә-рилмәк; е) ачылмақ (*чиçәк*), қөнçәләnmәк; ә) сүрүшүб дүшмәк, қормақ, қорpub дүшмәк; **гъиләй ахъа хъана** әлиндән сүрүшүб дүшдү; **квач ахъа хъун** а) yerимәyә башламақ, гәл-мәк, баш çәкмәк; б) қонақ gedәндә daha utanmamaқ.

АХЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ара (*ачылмыш пәргар, рәнсәрә вә yа қары арасы*); ачықлқ дәрәәси; ачық шәyin вәзиyyәти.

АХЪАГЪУН *bax* **Ахъа** (**ахъа авун**).

АХЪАДАКАЗ *z.* ачықса, ачықcasına.

АХЪАЗ *z. bax* **Ахъадаказ**.

АХЪАЮН (-йда, -йна; -йиз, -йзава; -я, -йин, -йрай, -ймир) *f.* 1) ачмақ; **ахъайна** ачды; 2) азad етмәк; 3) ишә салмақ; **цн цний кьве мектеб ахъайна** bu il iki тәzә мәктәб ишә салнды; 4) araya гәлмәк.

АХЪТИН *sif.* елә, о сүр.

АХЪТИНБУР: **Ахътин** *әvәzлийәдән әмә-лә гәлмиш ismin сәт forması; bax* **Ахътинди**.

АХЪТИНДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* еләси; **ахътиндан** еләсинин.

- **АЦ** *tәzә sөz әмәлә гәtirән шәkilçi; макъ-ац, къам-ац.*

АЦАГЪАНАР (-ри, -ра) асағанар (*ләзgi armud sortunun adi*).

АЦАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) дағитмақ, уçуртмақ (*divari*); *hәтçinin bax* **Уьцйурун**; 2) иçәри гир-мәyә мәcbur етмәк; бурaxмақ.

АЦАЛДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* гәtirиб чixартмақ (*kimi isә, пәyi isә*), doldurmaқ (*пәyi isә kim вә yа nә ilә*); **гъана ацалдна** гәtirиб doldurdu, çox гәtirди; **квалел ван ацалдна** отақ hay-күйлә долду; **вуна адал пул ацалдна** сән она çox pul вер-дин, сән онu pula tutдun.

АЦАЛУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) өhdәsinә дүшмәк; 2) тә-садүф етмәк, бир vaxta дүшмәк, vaxt тоқquш-мақ; **д ван ацалтна** гурultu илә, бәрkdән.

АЦАХЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) уçмақ, дағылмақ (*divari*); 2) *bax* **Гъахъун**.

АЦЕТОН (-ди, -да) *kim.* аseton (*lak, бары вә müxtәlif maddәlar istehsalında işlәнilән maye*); **ацетондин** аsetonun.

АЦУЗ: **Ацун** *felinin әmr forması.*

АЦУКЪАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* skamyа; **ацукъагандин** skamyanın.

АЦУКЪАЙ: **Ацукъун** *felinin feli sifәt for-ması; bax* **Ацукъун**

АЦУКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) отуртмақ, әylәшдирмәк (*kimi isә*); 2) yerләшдирмәк, көçүртмәк (*kimi isә*); **рикI чкадал ацукъарун** үрәyi арxayин етмәк, istәyi, арzunu yerинә yetирмәк; **рикI ацукъа-рун** sevmәк (*kimi isә*); sevmәyә мәcbur ет-мәк (*kimi isә*); 3) çөkdүрмәк; 4) dustaq еtdирмәк.

АЦУКЪНАВАЙБУР I *sif.* отуранлар, әylәшәнләр.

АЦУКЪНАВАЙБУР II (-y, -a) отуранлар, әylәшәнләр.

АЦУКЪНАВАЙДИ (-а, -а) отурмуш, әyl-ләшмиш; **ацукънавай кас** отурмуш, әylәшмиш adam.

АЦУКЪНАВАЗ *z.* отурмуш halda, әylәш-миш halda.

АЦУКЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) отурмақ; **ацукъай квалә фу жагьидач** *a.s.* evдә отуруб қалсан çөрәк таpmazсан; 2) yerләшмәк, sakin олмақ; 3) çөкмәк (*mayedән ayrılmaқ*); отурмақ (*qar*); **д рикI ацукъун** sevmәк, vurулмақ; **рикI чкадал ацукъун** sакitләшмәк, istәyinә nail олмақ, istәyinә çatмақ; 4) dustaq олмақ.

АЦУН (-ада, -ана; -аз, -азва; -уз, -ан, -урай, -амир) *f.* 1) сағмақ (*heyvani*); 2) *тәс.* сағмақ (*kimi isә aldatмақ*); firıldақla алмақ, қорармақ (*pul вә s.*); **адакай ваз ацадай кал хъана хьи** о, сәнin үçүн сағmal инәк олub ki.

АЦАЙ *sif.* 1) dolu, ағzımacan dolu; **квал ацлай гам** ев dolu халça; **ацлай гатлал алай-дан мез яргьин жәда** *a.s.* anбарı dolu olanın dili uzun олар; varlı dil-dil öтәр; 2) doldurulmuş (*tüfәng вә s.*).

АЦАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* dolu, köк; **ам ацлайвал авай ди-шегьли тир** о, köк қадın idi.

АЦАНА *z.* 1) dolu; 2) bol.

АЦАНВА 1) dolu; 2) *тәс.* doyub.

АЦЕНИС (-ди, -да) *qəd.* Oziris (*qədim Misirdə Allah*); **Аценисдин** Ozirisin.

АЦРАНЦИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zingilti; **ацранци авун** zingildəmək (*it haqqında*).

АЦРАНЦИАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* zingildətmək; **ацранциарна** zingildətdi.

АЦРАНЦИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* **ацранци** (**ацранци авун**).

АЦУН (-уда, -ана; -уз, -уза, -ци, -ун, -урай, -умир) 1) dolmaq; **буьвел ацана** çiban irinlə doldu; 2) dolu olmaq, doldurulmaq; **тфенг ацанва** tütəng doldurulub; **♦ вил ацун** а) doymaq (*yeməkdən*); б) nə varsa onunla qane olmaq; **вил ацун тавун** а) doymamaq (*yeməkdən*); б) gözü doymamaq, nə varsa onunla qane olmamaq.

АЦУРАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* kolbasa; **ацурайдин** kolbasanın.

АЦУРМАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* dolma; **ацурмайдин** dolmanın.

АЦУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) doldurmaq (*nəyi isə*); **сивив къван ацурун** ağzına kimi doldurmaq; 2) doldurmaq, tıxamaq; **къалиян ацурун** qəlyanı tütünlə doldurmaq; **хьуьцуьган туькдив ацурун** balışı quş tükü ilə doldurmaq; 3) doldurmaq (*tüfəngi*); 4) doldurmaq (*sənədi*); **и анкета ацура** bu anketi doldur; 5) yerinə yetirmək, başa çatdırmaq (*planı*); **гьана ацурун** gətirib doldurmaq, çox gətirmək, mal ilə doldurmaq (*anbarı, mağazanı*).

АЦУЦИ: **Ацун** *felinin əmr forması*.

АЦУЦИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) asusa (*ləzgi çörəyinin bir növü*); **ацуциадин** asusanın.

АЧАР // ГЬАЧАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аҭар; **ачардин** аҭарин.

АЧАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) аҭарҭи; **ачарчидин** аҭарҭинин.

АЧАРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) аҭарҭилық; **ачарчивилин** аҭарҭилығын.

АЧКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қırқовул; **ачкардин** қırқовулун; **ачкардин клек** erkək қırқовул, **ачкардин верч** dişі қırқовул.

АЧУЛ: **ачул сүфра** bol süfrə.

АЧУХ *sif.* 1) аҭық; 2) geniş; 3) aydın; **ачух югь** aydın gün; 4) aydın, anlaşılан (*xətt, əl yazısı*); 5) аҭық; **ачух рангарин** аҭық rənglərin; 6) *məc.* düz, ürəyiaҭық, səmimi; **ачух рикI авай инсан** ürəyiaҭық insan; **ачух авун** а) аҭмақ, көшf etməк; б) *məc.* ayırd etməк,

aydınlaşdırmaq, aydınlıq gətirmək; **вилер ачухун** а) gözlerini аҭмақ; б) *məc.* gözünü аҭмақ (*kiminsə*), ayılتماқ; **ачух хьун** а) аҭылмақ; б) *məc.* aydın olmaq; с) аҭылмақ (*çiqəк*); ç) *məc.* işıqlanmaq, nurlanmaq; d) *məc.* söhbət аҭмақ; **♦ иштагь ачухун** iştahanı аҭмақ; **туьд ачухун** boğazı təmizləmək (*yüngüllə öskürməklə*); **аялдин чIал ачухарун** uşağın nitqini inkişaf еtdirmək; **фикир ачухун** fikrini aydınlaşdırmaq; **гуьгуьл ачух хьана** könlü аҭылды, əhvalı yaxşılaşdı; **иштагь ачух хьана** iştahası аҭылды; **чин ачух хьана** üzü güldü, qaşqabağy аҭылды.

АЧУХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Ачух** б) (**ачух авун**).

АЧУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) aydınlıq, genişlik; **гьвадин ачухвал** havanın aydınlığı; 2) *məc.* aydınlıq; **хатIунин ачухвал** xəttin aydınlığı; **чинин ачухвал** üzügünlük, xoşüzlük; **адан рикIин ачухвал** onun ürəyigenişliyi.

АЧУХВИЛЕЛДИ *z. bax* **Ачухдаказ**.

АЧУХДАКАЗ *z.* 1) аҭықса (*əşya haq.*); 2) aydın, аҭық-aşkar; 3) *məc.* аҭықcasına, birbaşa, səmimi qəlbдən.

АЧУХДИ *sif.* аҭық.

АЧУХДИЗ *z. bax* **Ачухдаказ**.

АЧУХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Ачух** б) (**ачух авун**).

АЧИ *dial.* çay kənarında kiçik torpaq sahəsi.

АЧИАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) асах (*ləzgi çörəyinin bir növü*); **ачIахдин** асахин.

АШ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) аш; **дуьгуьд(ин) аш** дүйү аш (plovu); **чIахар(ин) аш** yarma аш.

АШАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ашарат (*ləzgi mifologiyasında şeytan, iblis*); **ашаратдин** ашаратин.

АШЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* arzu edilən, qızğın, ehtiraslı.

АШЕР II *sif.* arzu edilən, qızğın, ehtiraslı.

АШЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arzu edilmə, qızğınlıq, ehtiraslılıq.

АШКАРА ашкар.

АШКАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ашкарлық; **ашкаравилин** ашкарлығын.

АШКАРДАКАЗ *z.* ашкарca, ашкарcasına.

АШКЪ *bax* **Ашкъи**.

АШКЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) eşq, ilham, həvəs; **ашкьида** гьатун həvəsə düşmək; **ашкьидалди** кIвалахун həvəslə işləmək, ilhamla işləmək; **ам вичин ашкьидалди фена** о, həvəslə, könüllü olaraq getdi; **ашкьи авачиз** ilhamsız, həvəssiz.

АШКЪИДИВДИ *z.* eşqlə, məhəbbətlə, həvəslə.

АШКЪИЛИ *sif.* eşqli, ilhamlı, həvəslı.

АШКЪИЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eşqlilik, ilhamlı olmaq, həvəslı olmaq; **ашкьилувин** eşqliliyin.

АШКЪИЛУВИЛЕЛДИ *z. bax.* **Ашкьидивди.**

АШКЪИЛУДАКАЗ *z. bax.* **Ашкьидивди.**

АШНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) aşna; 2) tanış; **ашнадин** aşnanın; tanışın.

АШНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) aşnalıq; 2) tanışlıq; **ашनावин** aşnalıgın; tanışlığın.

АШПАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aşbaz; **ашпаздин** aşbazın; *həmçinin bax* ТIапIахъан.

АШПАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aşbazlıq; **ашпазвин** aşbazlığın.

АШРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. əzab; **ашридин** əzabın.

АШТЕРХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hindtoyuğu; **аштерхандин** hindtoyuğunun; *həmçinin bax* Бадбад.

АШУКЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) aşıq; **ашукъ хьун** aşıq olmaq; 2) aşıq.

АШУКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aşıq (*sümük*); **ашукъ-ашукъ кьугьун** aşıq-aşıq oynamaq.

АШУКЪРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) aşıq etmək; **ашукъарна** aşıq etdi.

АШУКЪБУР: **Ашукъ** *sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması; bax* **Ашукьди.**

АШУКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) aşıqlıq; 2) aşıqlıq (*sənət*); **ашукьвин** aşıqlıyın; aşıqlığın.

АШУКЪВИЛЕЛДИ *z.* aşıqcəsinə.

АШУКЪДИ I *sif.* aşıq.

АШУКЪДИ II (-а, -а) *is.* aşıq; **ашукьдан** aşıqın.

АШХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aşxana; **ашханадин** aşxananın.

АШХАНАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aşxana sahibi; **ашханачидин** aşxana sahibinin.

АЭРОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aerodrom; **аэродромдин** aerodromun.

АЭРОКЛУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aeroklub; **аэроклубдин** aeroklubun.

АЭРОПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aeroplan; **аэропландин** aeroplanın.

АЭРОПОРТ (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) aeroport; **аэропортдин** aeroportun.

АЭРОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aerostat; **аэростатдин** aerostatın.

АЮХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müqəvvə, uyuc; **аюхдин** müqəvvənin, uyucuğun; *həmçinin bax* Бейкьуьнциай.

АЮХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ayıqlıq, sayıqlıq; **аюхвин** ayıqlığın, sayıqlığın.

АЯ: **Авун** *felinin əmr forması.*

АЯВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qayğı, qulluq etmək; **аявал авун** qayğı göstərmək, qulluq etmək.

АЯВАЛУН (-да, -на; -а/аявал ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Аявал (аявал авун).

АЯЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ayaz, şaxta; **аяз авай югь** şaxtalı gün.

АЯЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Ayazar (*ləzgi xalq təqvimində ay*).

АЯЗ БУБА (-ди, -да) Şaxta baba; *həmçinin bax* Къый буба.

АЯЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uşaq; **аялдин** uşağın; **аял вахтар** uşaqlıq çağları.

АЯЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uşaqlıq; **аялвал авун** uşaqlıq etmək.

АЯЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Аялвал (аялвал авун).

АЯЛЗАМАЗ *z.* uşaq ikən, uşaqlıqda.

АЯЛ-КУЯЛ balaca uşaq, гила вун аял-куял туш indi sən balaca uşaq deyilsən.

АЯМ əyyam, vaxt, ерoхa; **са аямдилай** bir əyyamdan sonra.

АЯМАН *əd.* təəccüb bildirən söz.

АЯН ХЬУН əyan olmaq.

АЯНДАР *şair.* bir işi əvvəlcədən duyan, hiss edən adam.

АЯНДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) duyarlıq.

АЯНДИЗ *z.* əyanca, əyancasına.

АЯР *dial.* 1) gözəl, qəşəng; 2) *qadın adı* – Аяр (Аyar).

АЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ayət; **аятдин** ayətin.

Б

Б [бэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlif-basının ikinci hərfi.*

БА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* ата *bax* Буба.

БА II *bəzi sifətlərə əlavə olunaraq zərfləmələ gətirən şəkilçi.*

БАА *qəd.* şübhə.

БААБАГЬ *uş.* laylay, bay-bay; **баабагь** *авун* yatmaq; **баабагьдани?** *yatacaqsanmı?*

БАБА (-ди, -да) *baba (ləzgi çörəyinin bir növü).*

БАБАЙ I *loto oyununda “90”.*

БАБАЙ II *dial.* yekəpər kişi.

БА-БАЙ *оу-оу! (təccüb ifadə edir)*

БАБАТ *bax* Бубат.

БАБАКЪАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* cücü; **бабакъайдин** cücünün.

БАББИТ (-ди, -да) *tex.* babbıt (*qalay, stibium və misdən əmələ qələn ağ ərinti*); **баббигдин** babbitin.

БАБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *şif.* babid (*babizm tərəfdarı*); 2) *məc.* Allahı danan, dinsiz, kafir.

БАБЛИ: **бабли ял** xoşagəlməz nəm iyi, kif atan ərzağın iyi; **бабли ял агалтун** kif iyi gəlmək; **бабли хьун** kiflənmək.

БАБЛИ: **бабли кьачун** qudurmaq.

БАБУ *qəd.* сənab; **Бабу сикI** Сənab tülkü (*ləzgi xalq nağilının personajı*).

БАБУВИЗМ (-ди, -да) *babuvizm (XVIII əsrin sonunda Qraqx Babef və onun tərəfdarları tərəfindən yaradılmış utopik kommunizmin inqilabi cərəyanı); бабувизмдин* babuvizmin.

БАГАЖ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *baqaj; багаждин* baqajın.

БАГЕТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *baqet (çərçivə və haşiyə üçün çıxışlı taxta); багетдин* baqetin.

БАГУЛАЛ *baqulal (xalq); багулал чIал* *baqulal dili.*

БАГУЛАЛВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *baqulal; багулалвидин* *baqulalın.*

БАГЬ I (-ди, -да, -лар; -лари, -лара) *bağ; багьдин* *bağın.*

БАГЬ II (-уни, -уна, -ар; -ари, -ара) 1) *lent, şərid (parçadan); 2) qaytan, bağ (ayaq-qabı üçün və s.); 3) piltə; лампад багь* *lampara piltəsi.*

БАГЬБАН *bax* Багьман.

БАГЬБУГЪАЙ *dan.* eşşəkərisi.

БАГЬИШ (-ди: -да; -ар, -ри, -ра) *hədiyyə, bağışlanan şey, ənam.*

БАГЬИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bağışlamaq (kimi isə, nəyi isə); təltif etmək, ənam vermək; багьишна* *bağışladı; təltif etdi, ənam verdi.*

БАГЬМАН // БАГЬМАНЧИ (-ди: -да, -ар(-яр), -ри(-йри), -ра(-йра)) *bağban; багьдин* *буба багьманчи я a.s. bağın atası bağbandır; багьмандин // багьманчидин* *bağbanın.*

БАГЬМАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *bağbanlıq; багьманчивал* *авун* *bağbanlıq etmək; 2) bağçılıq, meyvəçilik; багьманчивилин* *bağçılığın.*

БАГЬРАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağır bir şey yerə düşəndə, güllə açılанда və s. çıxan səs; багьрагь* *авун* *guruldamaq, gumbuldammaq; багьрагьна тфенг акъатна* *tüfəngdən gurultu ilə atəş açıldı.*

БАГЬРАГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Багьрагь (*багьрагь* *авун*).

БАГЬРИ I *ağ ciyər, qara ciyər, sinə, ürək.*

БАГЬРИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *doğma, qohum; багьридин* *doğmanın, qohumun.*

БАГЬРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *doğmalıq, qohumluq; багьривилин* *doğmalığın, qohumluğun.*

БАГЬЧА *bax* Бахча.

БАГЬА 1) *baha (qiymətinə görə) багья* *кьиметдай* *baha qiymətə; багья я* *bahadır; багья* *авун* *bahalaşdırmaq; багья хьун* *bahalaşmaq, qiyməti qalxmaq; 2) məc. əziz, sevimli; багья диде* *əziz (sevimli) ana.*

БАГЬАБУР *bahalı (mallar).*

БАГЬАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bahalıq; багьавилин* *bahalığın.*

БАГЬАВИЛЕЛДИ *z. bax.* Багьадаказ.

БАГЬАВИЛЯЙ *z. bahalıqdan.*

БАГЬАДАКАЗ *z. bahalıqla.*

БАГЬАДИЗ *z. bax.* Багьадаказ.

БАГЬАЗ *z. baha; багьаз* *акъвазун* *baha başa gəlmək; багьаз* *кьун* *qədrini bilmək, qiymətləndirmək.*

БАГБАЛУ *sif.* bahalı.

БАГЪАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ba*-haçı; багъачидин bahaçının.

БАГЪАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bahaçılıq*; багъачивилин bahaçılığın.

БАГЪНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) bəhanə; багъна авун bəhanə etmək; 2) səbəb uydurmaq; багъна акъдун bəhanə gətirmək; багънайрихъ къекъуьн bəhanələr axtarmaq.

БАГЪНАЯР (-ри, -ра) bəhanələr.

БАГЪНАЯР АВУН *f.* bəhanə gətirmək.

БАГЪНАЯРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax.* Багънаяр авун.

БАГЪС *bax* Бягъс.

БАДА *z.* mənasız, boş yerə, bada vermək; бада фена йикъар-йифер günlər bada getdi.

БАДАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *badam* (*meyvə*); 2) *badam* (*ağac*); бадамдин badamın.

БАДАМЖАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *badımcan*; бадамжандин badımcanın.

БАДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* badan (*bəndövşəyi-qırmızı gülləri olan ot bitki*); бадандин badanın.

БАДАРА (-ди, -да) *qəd. is.* əxlaq, mənəviyyat; бадарадин əxlaqın, mənəviyyatın.

БАДБАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hind* toyuğu; бадбаддин *hind* toyuğunun; *həmçinin bax* Аштерхан.

БАДГЪАВА // **БАДГЪАВАЯ** *z.* boş yerə, mənasız yerə, bihudə.

БАДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nənə* (ata tətəfdən); бадедин nənənin.

БАДЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nənəlik*; бадевилин nənəliyinin.

БАДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kasa*; бадидин kasanın.

БАЖАНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *basanaq*; бажанахдин basanağın.

БАЖАНАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *basanaqlıq*; бажанахвилин basanaqlığının.

БАЖАГЪАТ *z.* çətin ki, çox çətin ki.

БАЖАРАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bacarıq*; бажарагъдин bacarığın; *həmçinin bax* Алахъун.

БАЖАРАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bacarıqlılıq*; бажарагъвилин bacarıqlılığının.

БАЖАРАГЪЛУ *sif.* bacarıqlı.

БАЖАРАГЪЛУБУР *is.* bacarığlılar.

БАЖАРАГЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *qabiliyyət*; 2) məharət; бажарагълувилин *qabiliyyətin*; məharətin.

БАЖАРАГЪЛУВИЛЕЛДИ *z.* 1) *qabiliyyət*; 2) məharətlə.

БАЖАРАГЪСУЗ *sif.* 1) *bacarıqsız*; 2) *qabiliyyətsiz*.

БАЖАРАГЪСУЗБУР (-у, -а) *is.* *bacarıqsızlar*.

БАЖАРАГЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bacarıqsızlıq*; бажарагъсузвилин *bacarıqsızlığının*.

БАЖАРАГЪСУЗВИЛЕЛДИ *z.* 1) *bacarıqsızcasına*; 2) *qabiliyyətsizcəsinə*.

БАЖАРМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bacarmaq*; бажармишна *bacardı*; *həmçinin bax* Алакъун.

БАЖГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *döşək*; бажгъандин *döşəyin*; *həmçinin bax* Шалта.

БАЖИТ *z.* doğrudanmı? ola bilərmimi? mümkünmü? görəsən? məgər?

БАЖИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *cəhd, səy*; ciddi rəftar; 2) *diqqətlə müşahidə etmək* (*işi və s.*).

БАЖИТ ХЪУН 1) *söylə müşahidə etməyi bacarmaq* (*işi və s.*); 2) *ciddi-cəhdlə, canfəşanlıqla çalışmaq*.

БАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *baza*; базадин bazanın.

БАЗАЛЪТ (-ди, -да) *geol.* *bazalt* (*tünd rəngli çox bərk və sıx vulkanik süxur*); базальтдин *bazaltın*.

БАЗАНИТ (-ди, -да) *geol.* *bazanit* (*qara rəngli süxur*); базанитдин *bazanitin*.

БАЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bazar*; базардин *yug* *bazar günü*; базардин *kьимет* *bazar qiyməti*; 2) *məc. sas-küy, hay-küylə söhbət*; 3) *məc. özbaşnalıq*; 4) *bazar günü bax* Гъяд.

БАЗАРЛУХАР (-ри, -ра) 1) *bazarlıq*; *çу-сан базарлухар* *gəlindən ötrü bazarlıq*; 2) *hədiyyələr, pay*.

БАЗИ I (-ди, -да) *güc, qüdrət*; базидин *gücün, qüdrətin*.

БАЗИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* *dişlə, çillə* (*qoşqu aləti*); базидин *dişlənin, çillənin*.

БАЗИЛИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *arxıt. bazilika (antik dövrdə və orta əsrlərdə: içərisi sütunlarla iki hissəyə bölünən böyük bina); базиликадин bazilikanın.*

БАЗИС (-ди, -да) *bazis (1. əsas, özü, bünövrə; 2. geodeziyada: üçbucağın oturmağı); базисдин bazisin.*

БАЗЛАМАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bazlamaç (ləzgi çörəyinin bir növü, turş xəmir-dən bişirilmiş nazik, dairəvi çörək); базламачдин bazlamaçın.*

БАЗУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kotana qoşulmuş iki öküzün arasındakı ağac.*

БАЙ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bay (inqilabdan əvvəl Orta Asiyada mülkədar, qolçomaq və ya tacirlərə verilən ad); байдин bayın.*

БАЙБАГЬ *dan. yatmaq.*

БАЙБУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *fin bıçağı; 2) kişi adı - Байбут (Baybut).*

БАЙДАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baydak (Dnepr çayında və Qara dənizdə balıqçı gəmisini); байдақдин baydakın.*

БАЙДАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *baydara (1. üzünə dəri çəkilmiş qayıq; 2. iki-başlı avarla sürülən birnəfərlik idman qayığı); байдарадин baydaranın.*

БАЙДАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *baydarka; байдаркадин baydarkanın.*

БАЙДАКЬ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *yelbeyin; байдақьдин yelbeyinin.*

БАЙИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diqqət, fikrin yönəlməsi, nəzər; байихдин diqqətin.*

БАЙИХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *diqqət yetirmək, fikir vermək, nəzər salmaq; байихна diqqət yetirdi, fikir verdi, nəzər saldı.*

БАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bayka (xovlu yumşaq yun və ya rəmbiq parça); байкадин baykanın.*

БАЙКЪУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bayquş; 2) məs. yaxın adamları ölüb tək qalmış yaşlı adam; байкъушдин bayquşun; həmçinin bax Тиб.*

БАЙРОНИЗМ (-ди, -да) *ədəb. bayronizm (1. XIX əsrin əvvəllərində yaranmış ədəbi-romantik cərəyan; 2. köhn. ümitsizlik, ruh düşkünlüyü, bədbinlik); байронизмдин bayronizmin.*

БАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bak; бакдин бакın.*

БАКАЛАВР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *bakalavr; бакалаврдин bakalavrin.*

БАКАЛАВРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bakalavrlıq; бакалаврвлин bakalavrlığın.*

БАКАЛАВРИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakalavriat; бакалавриатдин bakalavriatın.*

БАКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakan (laklı boya); бакандин bakanın.*

БАКАРА *lazımlı, gərəklı; бакара атул lazımlı olmaq.*

БАКАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *lazımlı olmaq; бакаравлин lazımlı olmağın.*

БАКАУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. bakaut, dəmirağac; бакаутдин bakautun, dəmirağacın.*

БАКЕЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakelit (sintetik qatran); бакелитдин bakelitin.*

БАКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baken (çayda, göldə dayaz yerləri və s. göstərmək üçün üzücü nişan); бакендин bakenin.*

БАКЕНБАРДАР (-ри, -ра) *bakenbard, хəтбаşı; бакенбарддин bakenbardın, хəтбаşının.*

БАККАРА I (-ди, -да) *bakkara (billurun qiymətli növü); баккарадин bakkaranın.*

БАККАРА II *bakkara (qumar növü).*

БАКЛУК *dial. bax БакЛукI.*

БАКТЕРИОЗАР (-ри, -ра) *bakteriozlar (bitkilərdə bakteriyaların törətdiyi yoluxucu xəstəliklər); бактериозрин bakteriozların.*

БАКТЕРИОЛИЗ (-ди, -да) *bakterioliz (bakteriolizinlər vasitəsilə bədəndəki bakteriyaların məhv edilməsi); бактериолиздин bakteriolizin.*

БАКТЕРИОЛИЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakteriolizin (bədəndə bakteriyaları əridən maddə); бактериолизиндин bakteriolizinin.*

БАКТЕРИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakterioloq (bakteriologiya alimi, bakteriologiya mütəxəssisi); бактериологдин bakteriologun.*

БАКТЕРИОЛОГИЯ (-ди, -да) *bakteriologiya (bakteriyalardan bəhs edən elm); бактериологиядин bakteriologiyanın.*

БАКТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bakteriya; бактериядин bakteriyanın.*

БАКЪА I *sif. dial. ölməz.*

БАКЪА II *z. ömürlük.*

БАКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) баqqал; **бакъал малар** баqqал malları; **бакъалдин** баqqалın.

БАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) varını, dövlətini gözə soxan adam.

БАКЛАКІ *bax* Циб.

БАКЛУКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarğıdalı çörəyi; **баклукідин** qarğıdalı çörəyinin.

БАКИУР cızma-qara, qatmaqarışıq yazılar.

БАКИУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bütöv qoz ləpəsi; **бакіушдин** bütöv qoz ləpəsinin.

БАЛ I *qəd.* zikr.

БАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bal, rəqs gecəsi; **балдин** balın, rəqs gecəsinin.

БАЛ АВУН zikr etmək.

БАЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) övlad, balaca uşaq; 2) *məc.* əziz, doğma (*uşaqlara və yaşca özündən kiçiklərə müraciət*); 3) heyvanların, quşların balası.

БАЛА II // **БЕЛА** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bəla, bədbəxtlik; **беладик акатун** bəlaya düşmək; **беладикай хкатун** bəladan qurtulmaq; **беладикай хуьн** bəladan qorumaq; **члехидаз яб тагайди члехи беладик акатда** *a.s.* böyük sözünə qulaq asmayan böyük bəlaya düşər.

БАЛАБАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taxıldöyən (*maşın*); **балабандин** taxıldöyünün.

БАЛАБАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mus.* balaban; 2) *məc.* mənasız sözlər, söhbətlər; **балабанар ягьун** *dan.* gərəksiz söhbət etmək.

БАЛАБАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balabançı; **балабанчидин** balabançının.

БАЛАБАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) balabançılıq; **балабанчивилин** balabançılığın.

БАЛАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) балаqan (1. *keçmişdə yarmarka tamaşaları üçün taxta tikili*; 2. *oyunbazlıq, küçə tamaşası*); **балагандин** балаqanın.

БАЛАЛАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* balalayka; **балалайкадин** balalaykanın.

БАЛАНС (-ди, -да) 1) balans (*bir idarə və ya müəssisənin müəyyən müddət ərzindəki gəlir və çıxarının yekunu*); 2) müvazinət; **балансдин** balansın, müvazinətin.

БАЛАХОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) balaxon (*gen və uzun xalat*); 2) *tar.* ləbbadə, cübbə; **балахондин** balaxonun; ləbbadənin, cübbənin.

БАЛГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bəlgəm; **балгъандин** bəlgəmin.

БАЛДУЗ baldız; *həmçinin bax Яран вах.*

БАЛДУРГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baldırğan; **балдургъандин** baldırğanın.

БАЛЕРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balerina; **балеринадин** balerinanın.

БАЛЕТ (-ди, -да) balet (1. *rəqslərdən ibarət teatr tamaşası*; 2. *bu cür tamaşa üçün yazılmış musiqi əsəri*; 3. *rəqs sənəti*); **балетдин** baletin.

БАЛИ I bali (*camışları haylamaq səsi*).

БАЛИ II *dial.* (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) giləs; **балидин** giləsin.

БАЛКАР balkar (*xalq*); **балкар чІал** balkar dili.

БАЛКАРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balkar; **балкарвидин** balkarın.

БАЛКІАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) at; **балкіанрин рамаг** at ilxısı; **балкіандиз пурар ягьун** atı yəhərləmək; **гишин балкіанди кьенерар жакьвада** *a.s.* ac at yüyənini gəmirər.

БАЛКІАНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atçı; **балкіандардин** atçının.

БАЛКІАНДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) atçılıq; **балкіандарвилин** atçılığın; **яхіцур йис инлай вилик КцІара балкіандарвал вилик фенвай** qırx il əvvəl Qusarda atçılıq inkişaf etmişdi.

БАЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ball, dərəcə (1. *müxtəlif hadisələrin, məs. küləyin, zəlzələnin və sairənin şiddət dərəcəsini göstərən vahid*; 2. *məktəbdə: şagirdlərin bilik və əxlaq dərəcəsini göstərən qiymət*); **баллдин** ballın.

БАЛЛАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ballada (1. *ədəb. dastan*; 2. *mus. oxumaq və çalmaq üçün musiqi əsəri*); **баллададин** balladının.

БАЛЛАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ballast (1. *gəminin, aerostatın və sairənin tarazlığını saxlamaq üçün götürülən yük və ya başqa ağırlıq*; 2. *məc. artıq yük*; 3. *d.y. spalları bərkitmək üçün onların arasına tökülən çınqıl və ya qum*); **балластдин** ballastın.

БАЛЛИСТИКА (-ди, -да) ballistika (*top güllələrinin və ya ağır cisimlərin uçuşundan bəhs edən elm*); **баллистикадин** ballistikanın.

БАЛУГЪ I акьул балугъ həddi bülüğa çatmış.

БАЛУГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balıq; балугъдин balıǵın; **балугъар кьун** balıq tutmaq; **кызил балугъ** qızıl balıq; *həmçinin bax* Гъед II.

БАЛУГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balıqçı; балугъчидин balıqçınnın.

БАЛУГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) balıqçılıq; балугъчивилин balıqçılıǵın.

БАЛУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balon; балундин balonun.

БАЛТИИШ *dan.* övkələnmış gicitkən; *həmçinin bax* Хьыкьифар.

БАЛХУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balkon, eyvan; балхундин balkonun, eyvanın; *həmçinin bax* Айван.

БАЛЬЗАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balzam (1. *içärisindä efir yağları olan yarım-duru etirli qatran*; 2. *mumiya*; 3. *dərman, dava, mälhəm*); бальзамдин balzamin.

БАЛЬЗАМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. balzamin, хынаçиçәуи; бальзаминдин balzaminin, хынаçиçәуинин; *həmçinin bax* Хинедцукъ.

БАЛЬНЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balneoloq (*balneologiya mütəxəssisi*); бальнеологдин balneoloqun.

БАЛЬНЕОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* balneologiya (*mədən suları və palçıqlarının kimyəvi tərkibi və bunlarla müalicə üsullarından bəhs edən elm*); бальнеологиядин balneologiyannın.

БАМБУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bambuk (*içärisi boş, çox bərk və yoǵun qamışa oxşar bitki*); бамбукдин bambukun.

БАМИШ boǵuq, basılmış; бамиш ванцелди boǵuq səslə; бамиш авун а) boǵmaq (*kitmi isə*); б) *məs.* əzmək; бамиш хьун boǵulmaq.

БАМИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бамиш (бамиш авун).

БАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бамиш (бамиш авун).

- **БАН I** *bəzi isimlərə əlavə olunaraq peşə sözləri əmələ gətirən şəkilçi: рамаг+бан = рамагбан ilxıçı, дана+бан = данарбан danaçı.*

БАН II *qəd.* hündür.

БАН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arabanın yedəyi; бандин arabanın yedəyinin

БАНАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) banan; банандин bananın.

БАНБУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* dolubədənli (*adam*); банбуцдин dolubədənlinin.

БАНГАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* oǵru; бангатидин oǵrunun.

БАНД (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) bənd; вацун банд çayın bəndi; банд кьун bənd çəkmək, qabaǵını bağlamaq; банд хана bənd daǵıldı; 2) çənbər (*tüfəngdə*), çənbər (*üzükdə*), qurşaq.

БАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) banda, quldur dəstəsi; бандадин bandanın, quldur dəstəsinin.

БАНДАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bandaj (1. *sarǵı, kəmə*; 2. *çənbər, qurşaq*); бандаждин bandajın.

БАНДАЦАРАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. ağac qurdu; бандацарахдин ağac qurdunun.

БАНДЕРОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) banderol; бандеролдин banderolun.

БАНДЖО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bandjo (*Amerika zənciləriniñ barmaqla çaldıqları musiqi aləti*); банджодин bandjonun.

БАНДИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bandit; бандитрин banditlərin.

БАНДИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) banditlik, quldurluq; бандитвилин banditliyin.

БАНДИТВИЛЕЛДИ *z.* banditçəsinə, quldurcasına.

БАНДУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bandura (*barmaqla çalınan çoxsimli Ukrayna musiqi aləti*); бандурадин banduranın.

БАНК (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) bank; банкдин чек bank qəbzı.

БАНКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) banka (*qab*), bərnı; шуьшедин банка şüşə banka.

БАНКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bank (*kart oyununun adı*); банкадин bankanın.

БАНКА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oturacaq (*qayıqda avar çəkənlərin əyləşdiyi yer*); банкадин oturacaǵın.

БАНКА IV *dəniz.* banka, say (*dənizin dibindəki hündürlüklər*).

БАНКЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) banket, ziyafət; банкетдин banketin, ziyafətin.

БАНКЕТ II *tex.* banket, torpaq tökümü, torpaq qalaǵı (*dəmir yol, su tikintilərində*).

БАНКИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bankir (*bank sahibi*); **банкирдин** bankirin.

БАНКОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bankomat; **банкоматдин** bankomatın.

БАНКНОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) banknot (*bank tərəfindən buraxılan faizsiz kredit bileti*); **банкнотдин** banknotun.

БАНКРОТ банкрот.

БАНКРОТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bankrotluq; **банкротвилин** bankrotluğun.

БАНКРОТ ХЬУН bankrot olmaq.

БАНКЪ *dan.* 1) kar; 2) vecsiz.

БАНТУ (-ди, -да) bantu (*Afrikada yaşayan xalqlar qrupu*); **бантудин** bantunun.

БАНХЪВАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yekə daş; **банхъвацдин** yekə daşın.

БАОБАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* baobab (*isti ölkələrdə bitən yoğun gövdəli böyük ağac*); **баобабдин** baobabın.

БАПТИЗМ (-ди, -да) baptizm (*xristian məzhəblərindən biri*); **баптизмдин** baptizmin.

БАПТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baptist (*baptizm tərəfdarı*); **баптистдин** baptistin.

БАПАХ *paraq; hətçinin bax* Бармак.

БАПАХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paraqçı*; **бапахчидин** *paraqçının*.

БАПАХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *paraqçılıq*; **бапахчивилин** *paraqçılığın*.

БАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bar* (*ayaqüstü restoran*); **бардин** *barın*.

БАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bar* (*hava təzyiqi vahidi*); **бардин** *barın*.

БАР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məd. bar* (*qazıma maşınının və mэдən kombaynının əsas kəsici hissəsi*); **бардин** *barın*.

БАРА *dəfə* вишбара *yüz dəfə*.

БАРАБАР 1) *bərabər*; **барабар авун** *bərabər etmək*; **барабар хьун** *bərabər olmaq*; **барабар кьун** *bərabərləşdirmək*; 2) bir ölçü ilə ölçmək (*mübadilə vaxtı*) **ичер мухахъ барабар гана** *almaları arpaya dəyişdirdi*.

БАРАБАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bərabərlik*; **барабарвал авачир** *bərabərliyi olmayan*.

БАРАБАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Барабардаказ.

БАРАБАРДАКАЗ *z.* 1) bir *bərabərdə*; 2) *tən, tənбөтөн*.

БАРАБАРДИЗ *z. bax* Барабардаказ.

БАРАБАРСУЗ *bərabərsiz*.

БАРАБАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bərabərsizlik*; **барабарсузвилин** *bərabərsizliyin*.

БАРАБАРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Барабарсуздаказ.

БАРАБАРСУЗДАКАЗ *z. bərabərsizliklə*.

БАРАБАРСУЗДИЗ *z. bax* Барабарсуздаказ.

БАРАБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Барабар (барабар авун).

БАРАДАЙ *qoş.* haqqında, *barəsində, dair*; **и кардин барадай** *bu iş barəsində*.

БАРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *barak* (1. *taxtadan tikilmiş müvəqqəti bina*; 2. *xəstəxanada yoluxucu xəstələrə məxsus şöbə*); **баракдин** *barakın*.

БАРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *barama*; **барамадин** *baramanın*.

БАРАМАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baramaçı*; **барамабандин** *baramaçının*.

БАРАМАБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *baramaçılıq*; **барамабанвилин** *baramaçılığın*.

БАРАМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *baramaçı*; **барамачидин** *baramaçının*.

БАРАМАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *baramaçılıq*; **барамачивилин** *baramaçılığın*.

БАРБАЖ *dial.* *büzüşmək*.

БАРБАТИ *bərbad*; **барбатI авун** *bərbad etmək*.

БАРБАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bərbadlıq, viranəlik, uçulma, dağılma*; **барбатIвилин** *bərbadlığın, viranəliyin, uçulmanın, dağılmanın*.

БАРБАТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bərbad etmək, viran etmək, uçurmaq, dağıtmaq*; **барбатIна** *bərbad etdi, viran etdi, uçurtdu, dağıtdı*.

БАРБАТИ ХЬУН *bərbad olmaq, dağılmaq, viran olmaq*; $\diamond$ **дутьня барбатI хьанач хьи** *dünya dağılmadı ki*.

БАРБИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *uzun müddət eyni fikri təkrar edən söhbət*; 2) *lağlağı*.

БАРБИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) barbi (*læzgilərin Yaran suvar (bahar bayramı) gecəsi göyə atdıqları məşəl*).

БАРБИ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) barbi, gəlincik; **барбин** barbinin, gəlinciyin.

БАРГЪ 1) *bax* **Багърагъ**; 2) *bax* **Баргъар**.

БАРГЪАР (-и, -а) 1) didilmiş çətənə lifləri; 2) sarı öyirmək üçün didilib hazırlanmış yun; **баргъар авун** çətənə liflərini yolmaq.

БАРГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Багърагъ** (багърагъ авун).

БАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bard (*qədim keltlərdə el şairi*); 2) *məc.* şair; **барддин** bardın.

БАРЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* barej (*seyrək toxunmuş parça növü*); **бареддин** barejin.

БАРЕЛЬЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) barelyef, qabartma, qabartma naxış (*bəzək*); **барельефдин** barel-yefin.

БАРЕТКАЯР (-ри, -ра) baretkalar (*düyməli və ya qaytanlı qadın tuflisi*); **бареткайрин** baretkaların.

БАРЕТТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baretter (*elektrik cərəyanının sabitliyini saxlamaq üçün cihaz*); **бареттердин** baretterin.

БАРЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) barja; **баржадин** barjanın.

БАРЖАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik döşək; **баржагъандин** kiçik döşəyin.

БАРЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dağ meşəsinin yamacındakı örüş.

БАРЗУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) quş növü; 2) örüş yeri.

БАРЗУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tapança; 2) kiçik qılınc; 3) küt insan, key insan.

БАРИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. qəd.* igid, diribaş; **барилдин** igidin, diribaşın.

БАРИЛ II *sif. qəd.* igid, diribaş; **барил гада** igid oğlan, diribaş oğlan.

БАРИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) igidlik, diribaşlıq; **барилвилдин** igidliyin, diribaşlığın.

БАРИСФЕРА (-ди, -да) *geol.* barisfera (*Yerin ağır nüvəsi*); **барисферадин** barisferanın.

БАРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* barit, barium-sulfat (*müxtəlif rənglərdə olan ağır mineral*); **баритдин** baritin, barium-sulfatın.

БАРИТОН (-ди, -да) *mus.* bariton (1. *basla tenor arasında kişi səsi*; 2. *bariton səslili adam*; 3. *musiqi aləti*); **баритондин** baritonun.

БАРИШУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) barışıq; **барिशугъдин** barışığın.

БАРИШУГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) barışıqlıq, sülh.

БАРИШУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) barışdırmaq; **барिशугъна** barışdırdı.

БАРИШУГЪ ХБУН barışmaq.

БАРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bark (*böyük yelkənli gəmi*); **баркдин** barkın.

БАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) barka (*yük daşımaq üçün yastıdibli, göyərtəsiz böyük çay gəmisini*); **баркадин** barkanın.

БАРКА: **барка авун** 1) tərifləmək; 2) təbrik etmək; **барка хьуй!** *n. mübarək olsun!*

БАРКАВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şükr edilməyə layiq (*çörək, meyvə və s. haqqında*); bəxəkətli, bol (*məhsul, torpaq, ölkə və s. haqqında*); 2) yemək üçün şükrü sayılan taam.

БАРКАЛЛА *n.* 1) barakallah (*tərif*); 2) şöhrət; **баркалла гъун** şöhrət gətirmək.

БАРКАЛЛАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şöhrətlik; **баркаллавилдин** şöhrətliyin.

БАРКАЛЛАВИЛЕЛДИ *z. bax* Баркалладаказ.

БАРКАЛЛАДАКАЗ *z.* şöhrətlə.

БАРКАЛЛАДИВ *bax* Баркалладаказ.

БАРКАЛЛУ şərəfli, layiqli, ləyaqətli.

БАРКАЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şərəf, ləyaqət; **баркаллувилдин** şərəfin, ləyaqətin.

БАРКАЛЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Баркалладаказ.

БАРКАЛЛУДАКАЗ *z.* şərəflə, ləyaqətlə.

БАРКАЛЛУДИЗ *z. bax* Баркалладаказ.

БАРКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) barkan (*mebel üzünə çəkilən yun parça*); **баркандин** barkanın.

БАРКАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* barkas (*motorlu kiçik gəmi*); **баркасдин** barkasın.

БАРКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nad.* уарıncı.

БАРМАГЪ: **бармагъ кере** *is.* qısa qulaqlı qouyun.

БАРМАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) парақ; **намус квай бармак** *təc.* namusla daşınan парақ (*öz namusunu qoruyan insan*); $\diamond$ **жин-жин бармак** а) gözəgörməz парақ; б) zəhərli göbələk; **бармак кІанчІаллайди** qeyri-ciddi adam.

БАРОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiz.* baroqram (*baroqraf yazısı*); **барограмдин** baroqramın.

БАРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* baroqraf (*hava təzyiqini avtomatik yazan aparat*); **барографдин** baroqrafın.

БАРОККО barokko (*XVI-XVIII əsrlərdə yayılmış bədii üslub*).

БАРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) barometr; **барометрдин** barometrin.

БАРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baron (*qrafдан kiçik zadəgan rütbəsi*); **барондин** baronun.

БАРОНЕССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *inq.* əv. baronessa (*baronun qızı, ya arvadı*); **баронессадин** baronessanın.

БАРОНЕТ (-ди, -да) baronet (*İngiltərədə zadəgan rütbəsi*); **баронетдин** baronetin.

БАРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* baroskop (*hava təzyiqindəki dəyişiklikləri göstərən cihaz*); **бароскопдин** baroskopun.

БАРРЕЛЬ (-ди, -да) barel (*İngiltərənin bəzi yerlərində və Amerikada həcm və tutum ölçüsü*); **баррелдин** barelin.

БАРРИКАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) barrikada (*küçə səngəri*); **баррикададин** barrikadanın.

БАРУ *bax* Пару.

БАРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) barıt; **барутдин** barıtın.

БАРХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) barxan (*səhralarda külək gətirən qumlardan əmələ gələn tərə*); **бархандин** barxanın.

БАРХУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) irin; **бархун хьун** irinləmək; **бархундин** irinin.

БАРХУНУН *f.* nədənsə küsüb qaş-qabaq sallamaq.

БАРХУТИ *köhn.* sahibkar.

БАРЦІАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balaq (*camış balası*); **барцІакдин** balağın.

БАРЦІАЛАР barsalar (*ləzgi armud növü*).

БАРЧИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* pərçim, qadaq; **барчим авун** pərçimləmə, qadaqlama.

БАРЧИМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Барчим (барчим авун).

БАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* bas (1. *yoğun kişi səsi*; 2. *bu cür səsi olan adam*; 3. *musiqi alətinin adı*).

БАСАКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) səfeh, qeyri-ciddi adam; 2) küt alət.

БАСАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qələbə; **басалухдин** qələbənin; *həmçinin bax* Уфтан.

БАСАРАТ: **басарат багълу хьун** *f.* basaratı bağlı olmaq.

БАСАРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* hücum.

БАСАРУХ ГУН *f.* hücum etmək.

БАСИР hər işin öhdəsindən bacarıqla gələn.

БАСКАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baskak (*Rusiyada tatar-monqol xanlarının bac uğanı*); **баскакар** baskaklar.

БАСКАР (-ри, -ра) basklar (*İspaniyanın şimal-qərbində və Fransanın bəzi cənub-qərb vilayətlərində yaşayan xalq*); **баскрин** baskların.

БАСКЕТБОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* basketbol; **баскетболдин** basketbolun.

БАСКИУМ I *dial.* oraq.

БАСКИУМ II *qəd.* sentyabr.

БАСМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çар; **басма авун** çар etmək; **басмадай акъатна** çардан çıxdı.

БАСМА II ağac kömürünü hazırlamaq üçün yer; **басма цІивинар** ağac kömürü.

БАСМА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qadın saç boyası; **басмадин** basmanın.

БАСМАХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра, -йра) nəşriyyat; **басмаханадин** nəşriyyatın.

БАСМАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) basmaçı; **басмачдин** basmaçının.

БАСМАЧВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) basmaçılıq; **басмачвилин** basmaçılığın.

БАСМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ağac kömürü hazırlayan adam.

БАСМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) itələmək (*izdihanda, insan axınında*); *həmçinin bax* Гелягъун; 2) düşməne hücum etmək; 3) batırmaq (*səsi*); 4) basmaq, doldurmaq (*çalanı, çuxuru*); **рехъ живеди басмишна** yolu qar basdı;

5) бүрүмөк, өртмөк, çулгалымаç; **цав цифери басмишна** buludlar göy üzünü örttü; 6) ot (kol, ağac) basmaq; 7) öldөн salmaq; **уьгьуди зун басмишна** öskürök мәni öldөн saldı; *həтçinin bax* **Кьун**.

БАСРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) basırıq, qələbəlik, tünlük, hücum; **басрух авун** zorla girmək; **басрух гун** hücum etmək.

БАСРУХДИВДИ *z.* basırıqla, hay-küylə, hücumla.

БАСУРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) basurman (*çar Rusiyasında xristian olmayan xalqlara təhqir üçün verilən ad*); **басурман-рин** basurmanların.

БАС-ХАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sıxışdırma, təqib, zülm etmək; **бас-хас авун** sıxışdırmaq, təqib etmək, zülm etmək.

БАСУБ *z.* güclə.

БАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* batman; **батдин** batmanın; **са бат** bir batman.

БАТ II *dan.* yox olmaq; **бат хьуй вун** səni görüm yox olasan.

БАТАЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batalyor (*gəmidə təchizat işlərinə baxan dənizçi*); **баталёрдин** batalyurun.

БАТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batalist (*döyüş mənzərələrini təsvir edən rəsəsam*); **баталистдин** batalistin.

БАТАЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batalyon; **батальондин** batalyonun.

БАТАН *qəd.* utanmaz.

БАТАРЕЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) batareya (*cib fənəri, saat və s. üçün*); **батарейкадин** batareyanın.

БАТАРЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) batareya (*bir neçə top və ya minaatanadan ibarət hissə*); **батареядин** batareyanın.

БАТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batat (*şirin kartof*); **бататдин** batatın.

БАТИ *z.* küt, düşüncəsiz (*insan haqqında*).

БАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kütlük, korazehinlik; **бативалин** kütlüyün, korazehinliyin.

БАТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) insanı müflisləşdirən qüvvə.

БАТИН: **Батинди** ягьун ağılsızcasına tərs, inadkar olmaq; **ам батинди ягьай хьыз ава** ona qəddar ruh hakim kəsilib.

БАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batist (*nazik pambıq parça*); **батист-дин** batistin.

БАТИСФЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) batisfera (*dənizin dərin qatlarını tədqiq etmək üçün xüsusi kamera*); **батисферадин** batisferanın.

БАТМАН // **ПУДМАН** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batman (*bir ləzgi batmanı 14 funta, yəni 6 kq-a bərabərdir*); **батмандин** // **пудмандин** batmanın.

БАТМИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) batırmaq; **абур батмишарна** onları batırdılar; 2) *məc.* korlamaq, pozmaq, heçə çıxarmaq (*işi, planı*); **абуру кИвалах батмишарда** onlar işi pozacaqlar.

БАТМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *bax* Батмишарун.

БАТМИШ ХЬУН *f.* 1) batmaq; 2) *məc.* müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq, ruça çıxmaq; 3) *məc.* itmək, yoха çıxmaq.

БАТРАК // **БАТІРАК** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) muzdur; **батрақдин** // **батІрақдин** muzdurun.

БАТРАКВАЛ // **БАТІРАКВАЛ** (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) muzdurluq; **батраквилин** // **батІрақвилин** muzdurluğun; **батраквал** // **батІрақвал** авун muzdurluq etmək.

БАТРАКВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *bax* Батраквал (батраквал авун).

БАТТЕРФЛЯЙ (-ди, -да) batterflyay (*xüsusi üzmə üsulu*); **баттерфляйдин** batterflyayın.

БАТУРМА ачық göy rəng (*xalçaçıların leksikonundan*).

БАТІ *dial.* alağ.

БАТІА I *dial.* balaca kücuk.

БАТІА II *dial. sif.* göyçək; **батІа руш** göyçək qız.

БАТІАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) göyçəklik; **батІавилин** göyçəkliyin.

БАТІАДАКАЗ *z.* göyçək surətdə.

БАТІАДИЗ *z.* *bax* БатІадаказ.

БАТІАН I *bax* Шуткьу (*ləzgi qadınlarının qədim baş örtüyü*).

БАТІАН II qırçın.

БАТІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* dilənçi; **батІидин** diləncinin.

БАТІИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəbrin içi; **батІиндин** qəbrin içinin.

БАТІИНДА *z.* həqiqətdə.

БАТИУЛ *sif.* düz olmayan, haqsız, ədalətsiz; **батIул гаф** ədalətsiz söz; **батIул амал** düz olmayan hərəkət; **батIул авун** haqsız çıxarmaq; **батIул хьун** haqsız çıxmaq.

БАТИУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqsızlıq, ədalətsizlik; **батIулин** haqsızlığın, ədalətsizliyin.

БАТИУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) haqsız çıxarmaq, ədalətsiz kimi qələmə vermək; **батIуларна** haqsız çıxardı, ədalətsiz kimi qələmə verdi.

БАТИУЛБУР I: **БатIул** *sifətinin cəm forması.*

БАТИУЛБУР II (-у, -а): **БатIулбур** *sifətdən əmələ gəlmiş isim;* **батIулбурун** haqsızların.

БАТИУЛДАКАЗ *z.* haqsızcasına, ədalətsizcəsinə.

БАТИУЛДА, БАТИУЛЗАВА haqsızdır, ədalətsizdir.

БАТИУЛДИ I: **БАТИУЛ** *sifətinin tək forması;* düz hərəkət etməyən, haqsız, ədalətsiz.

БАТИУЛДИ II (-да, -да) *is.* düz hərəkət etməyən, haqsız, ədalətsiz adam.

БАТИУЛДИЗ *z. bax* БатIулдаказ.

БАТИУЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* БатIуларун.

БАФА I *bax* Буфа.

БАФА II *dial.* etibar.

БАФТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bafta* (*parça növü*); **бафтадин** *baftanın.*

БАХ (-ди, -да) *dan.* 1) ana; 2) böyük bacı.

БАХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şair.* gözəl qadın; **бахадин** gözəl qadının.

БАХАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *divar peçei;* **бахарадин** *divar peçinin.*

БАХИ *paltar üzərində sapla aparılmış na-xışlı zolaq;* **бахияр атIун** *və yaxud* **бахияр ягъун** *na-xışlı zolaq tikmək.*

БАХИЛАР (-ри, -ра) *vətəgə işçilərinin geyindiyi ayaqqabı.*

БАХЛУ *köhn.* başqa kəndə gəlin köçən qız.

БАХТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bəxt, xoşbəxtlik;* **адан бахт фенва** *bəxt ondan üz döndərrib, onun bəxti gətirmir;* **адан бахтуни атIузва** *onun bəxti gətirir;* **зи бахтуни гъана** *mənim bəxtim gətirdi;* **адан бахтуни чин кьалурзава** *onun bəxti üzə güлür;* **бахтуни адаз чин кьалурзавач** *və yaxud* **бахтуни адаз чин гузвач** *bəxt onun üzünə gülmür,*

bəxt ondan üz döndərrib; бала бахт я a.s. bala xoşbəxtlikdir.

БАХТА-БАХТ *z.* *bəxtəbəxt;* **бахта-бахт лугъун** *a) risqə getmək; b) taleyə arxayın olmaq.*

БАХТАВАР I *sif.* 1) *bəxtəvər, qayğısız;* **бахтавар кас** *bəxtəvər adam;* 2) *bəxtəvər, bəxtiyar, taleli adam.*

БАХТАВАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *bəxtəvər;* **бахтавардин** *bəxtəvərin;* **бахтавардиз килиг** *bəxtəvərə bax.*

БАХТАВАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bəxtəvərlik;* **бахтаварвилин** *bəxtəvərliyin.*

БАХТАВАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Бахтавардаказ.

БАХТАВАРДАКАЗ *z.* *bəxtəvərcəsinə.*

БАХТИКЪАРА I *şair. sif.* *bəxtiqara, bəxtsiz;* **бахтикъара хьун** *bəxtiqara olmaq, bədbəxt olmaq.*

БАХТИКЪАРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* *bəxtiqara, bəxtsiz;* **бахтикъарадин** *bəxtiqaranın, bəxtsizin.*

БАХТЛУ *sif.* *bəxtli, xoşbəxt;* **бахтлу авун** *xoşbəxt etmək;* **бахтлу хьун** *xoşbəxt olmaq.*

БАХТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bəxtlilik, xoşbəxtlik;* **гьурчегвилелай бахтлувал хьсан я a.s.** *gözəllikdən xoşbəxtlik yaxşıdır.*

БАХТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Бахтлудаказ.

БАХТЛУДАКАЗ *z.* *bəxtiyarcəsinə.*

БАХТЛУДИ I *sif.* *bəxtiyar.*

БАХТЛУДИ II (-а, -а) *is.* *bəxtiyar;* **бахтлудан** *bəxtiyarın.*

БАХТЛУДИЗ *z. bax* Бахтлудаказ.

БАХТСУЗ *bəxtsiz, bədbəxt;* **бахтсуз авун** *bəxtsiz etmək, bədbəxt etmək;* **бахтсуз хьун** *bəxtsiz olmaq, bədbəxt olmaq.*

БАХТСУЗБУР I *sif.* *bəxtsizlər, bədbəxtlər.*

БАХТСУЗБУР II (-у, -а) *is.* *bəxtsizlər, bədbəxtlər.*

БАХТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bəxtsizlik, bədbəxtlik;* **бахтсузвилин** *bəxtsizliyin, bədbəxtliyin.*

БАХТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Бахтсуздаказ.

БАХТСУЗВИЛЯЙ *bədbəxtlikdən.*

БАХТСУЗДАКАЗ *bəxtsizcə, bəxtsizcəsinə.*

БАХТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Бахтсуздаказ.

БАХТСУЗДАКАЗ *z.* *bədbəxtcəsinə, bəxtsizcəsinə, talesizcəsinə.*

БАХУ *sif. qəd.* 1) davakar; 2) fitnəkar.

БАХЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) бағ, бахча; **бахчадин** бағın, бағчанın; $\diamond$ **къванцин бахча** qəbirstanlıq; **аялрин бахча** ушақ бахчасı.

БАХЧЕ *bax* Бахча.

БАХШ: **Бахш авун** *nad.* а) бағışламақ; б) həsr etmək.

БАХШАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) гəlinə toy hədiyyəsi.

БАХШБЕНД bəxşbənd, ithaf şeri.

БАХШДАЙВАЛ *z.* bağışlamaqdan ötrü.

БАХШИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) бəxşiş; **бахшишдин** bəxşişin.

БАХШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) бəxş etmək; 2) həsr etmək; **ишир за ваз бахшнавайди я** bu şeri mən sənə həsr etmişə.

БАХЪУ qoca samış.

БАЦА, БАЦ əl.

БАЦБИ *basbi (xalq); бацби чІал* *basbi dili.*

БАЦБИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *basbi; бацбивидин* *basbinin.*

БАЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* canavar; **бацІдин** *canavarın.*

БАЦІАР *dial.* хəmirdən hazırlanıb, forma ilə kəsilmiş lavaş tikələri.

БАЦІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кеçi balası; **бацІидин** кеçi balasının.

БАЦІИД ЯБ *bot.* dağ tərəsi növü.

БАЦІУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kobud toxunmuş xalça; 2) kiçik xalça; **бацІудин** kiçik xalçanın.

БАЧІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* sağ əl; **бачІдин** sağ əlin.

БАЧІАХ *sif.* pırtlaşıq (*saç*), qarışmış, pərişan (*saç*), dağılmış, qalıntüklü; **бачІах авун** pırtlaşdırmaq, qarışdırmaq; **бачІах хьун** pırtlaşmaq, qarışmaq, dağılmaq.

БАЧІАХБУР: **БачІах** *sifətinin cəm forması.*

БАЧІАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pırtlaşıqlıq, qarışıqlıq, pərişanlıq; **бачІахвилин** pırtlaşıqlığın, qarışıqlığın, pərişanlığın.

БАЧІУХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çopur; 2) çil; 3) ala-bula, xallı, bənəkli; **бачІухдин** çopurun; çilin, ala-bulanın, xallının, bənəklinin.

БАЧІУХ II *sif.* 1) çopur; 2) çil; 3) ala-bula, xallı, bənəkli.

БАШАРАТ bacarıq, ağıl, bilik.

БАШКИР başqırd (xalq); **башкир чІал** başqırd dili.

БАШКІУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bir çəngə yün; **башкІул хьун** *və yaxud* **башкІул-башкІул хьун** bir çəngə yun olmaq, çəngə-çəngə yun olmaq; **башкІулриз тІвал ягьун** yun çırmaq.

БАШЛАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) başlamaq, girişmək; **башламишна** başladı, girişdi; *həmçinin bax* **ЭгечІун.**

БАШЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) başlıq; **башлухдин** başlığın.

БАШМАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) başmaq; **башмакьдин** başmağın; *həmçinin bax* **ЧапатІ.**

БАШМАКЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) başmaqçı; **башмакьчидин** başmaqçının.

БАШМАКЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) başmaqçılıq; **башмакьчивилин** başmaqçılığın.

БАШТАН: **кьил баштан авун, баштанун** уауınmaq, boyun qaçırmaq.

БАШУЪСТЕ baş üstə!; oldu!

БАШЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) başçı; **башчидин** başçının; *həmçinin bax* **Кьил.**

БАШЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) başçılıq; **башчивилин** başçılığın.

БАЯБАН 1) əhalisiz, adamsız, xəlvət, tənha; 2) səhra; **баябан хьун** əhalisiz, adamsız olmaq, boş, tənha olmaq; **баябан кас** adamayovuşmaz; 3) səhraya dönmək; *həmçinin bax* **Баянлух.**

БАЯБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əhalisizlik, adamsızlıq, tənhalıq; **баябанвилин** əhalisizliyin, adamsızlığın, tənhalığın.

БАЯБАНДАКАЗ *z.* tənhalıqla, tənhasına.

БАЯБАНДИЗ *z.* *bax* **Баябандаказ.**

БАЯБАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) heç nə bitməyən yer; 2) səhra.

БАЯД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bayatı; 2) nəğmə; **баяддин** bayatının, nəğmənin.

БАЯН I bəyan, şərh; **баян авун** bəyan etmək, şərh etmək; **баян гун** bəyan vermək, şərh vermək.

БАЯН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bayan, el şairi (*qədim Rusiyada*); **баяндин** bayanın, el şairinin.

БАЯН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bayan (*çoxdilli böyük qarmon*); **баяндин** bayanın.

БАЯНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Баян I (баян авун).

БАЯНЛУХ *bax.* Баябанлух.

БАЯТ 1) bayat, köhnə; 2) qalıb xarab olmuş; **баят хьун** bayat olmuş, qurumuş (*çörək*); 2) *məc.* zibil, sıg-cındır, tullantı, əski-üskü; **жуван баятар инлай кьахчу** cındırlarını buradan götür.

БАЯТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* bayat etmək, köhnəltmək; **баятарна** bayat etdi, köhnəltti.

БАЯТЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) insans olmayan yer.

БАЯШ (-ди, -да) təbiətin sakit çağı; **баяшдин** təbiətin sakit çağının.

БЕБЕЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göbələk; **бебелукдин** göbələyin.

БЕВ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *zool.* böv, büvə (*qanadlı cücü*); **бевдин** bövün, büvənin.

БЕГ (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) bəy; **бегдин** bəyin.

БЕГАГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bəy (*evləndə*); **бегагъадин** bəyin; *hətçinin bax* Чам.

БЕГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bəylik; **бегвалин** bəyliyin.

БЕГЕНМИШ 1) bəyənilən, xoşagələn; **адаз вичиз гьич бегенмиш кар авайди туш** onun özünün heç bəyəndiyi iş yoxdur; 2) özündən razı, özünə vurgun; **вич вичиз бегенмиш** özü-özündən razı; **бегенмиш авун** bəyənilmək üçün çalışmaq; **бегенмиш хьун** bəyənləmək, xoşa gəlmək.

БЕГЕНМИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бегенмиш 2) (бегенмиш авун).

БЕГОНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* beqoniya; **бегониядин** beqoniyanın.

БЕГЪЕМ 1) qədərincə, kifayət qədər, çoxlu, olduqca çox; **ина бегъем кIвалах ава** burada olduqca çox iş var; **адаз бегъем чирвилер авач** onun kifayət qədər biliyi yoxdur; **бегъем ахмакь** tamamilə ахмакь; **бегъем пул** çoxlu pul; 2) *məc.* ciddi, sanballı; **бегъем итим** ciddi, sanballı adam; **ам бегъем итим туш о**, ciddi, sanballı adam deyil; **бегъем авун** а) yerinə yetirmək; б) icra etmək; в) əlavə etmək;

ç) tamamlamaq, qurtarmaq; **бегъем хьун** а) tamamlanmaq; б) yerinə yetmək; **мурадар бегъем хьана** arzuları yerinə yetdi; **адан цIуд йис бегъем хьана** onun on yaşı tamam oldu; 3) kifayət qədər çox, son dərəcə.

БЕГЪЕМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бегъем 2) (бегъем авун).

БЕГЪЕМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) böyüklük, olduqca çox; 2) sanballıq, ciddilik, müsbət hal (*insanda*); **бегъемвалин** böyüklüyün, sanballılığın.

БЕГЪЕМВИЛЕЛДИ *bax* Бегъемдаказ.

БЕГЪЕМДАКАЗ *z.* əsaslı, vicdanla, səliqə ilə, necə lazımdırsa.

БЕГЪЕМДИЗ *z.* *bax* Бегъемдаказ.

БЕГЪЕМЗ *z.* *bax* Бегъемдаказ.

БЕГЪЕМСУЗ *sif.* 1) üzdən, yarımcıq (*iş, bilik haqqında*); 2) qeyri-ciddi, bekar.

БЕГЪЕМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) səthilik, yarımcılıq; 2) qeyri-ciddilik, bekarlıq.

БЕГЪЕМСУЗВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Бегъемсуздаказ.

БЕГЪЕМСУЗДАКАЗ *z.* 1) səthi, alayarımcıq; 2) qeyri-ciddi, yüngül (*insan xasiyyəti haqqında*).

БЕГЪЕМСУЗДИЗ *z.* *bax* Бегъемсуздаказ.

БЕГЪЕМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Бегъем 2) (бегъем авун).

БЕГЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bəhər, məhsul; **багъдин бегъер** bağın bəhəri (*məhsulu*); **бул бегъер** bol məhsul, yüksək məhsul; **бегъер гузвай багъ** məhsul verən bağ; **багъ бегъердихъ агакьна** bağ məhsula düşdü; **агакьай бегъер гарув вугумир** *a.s.* hazır məhsulu zay etmə; 2) *məc.* meyvə, bar, məhsul, bəhrə; **илимдин бегъер** elmin bəhrəsi; **зегъметдин бегъер** zəhmətin bəhrəsi.

БЕГЪЕРЛУ *sif.* 1) məhsuldar, bəhəkətli; 2) səmərəli; 3) *məc.* faydalı, əlverişli.

БЕГЪЕРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məhsuldarlıq; 2) səmərəlilik; 3) *məc.* faydalılıq, əlverişlilik.

БЕГЪЕРЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Бегъерлудаказ.

БЕГЪЕРЛУЗ *bax* Бегъерлудаказ.

БЕГЪЕРЛУДАКАЗ *z.* məhsuldarlıqla.

БЕГЪЕРСУЗ *sif.* 1) məhsulsuz; 2) səmərəsiz; 3) *məc.* faydasız.

БЕГЬЕРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məhsulsuzluq; 2) səmərəsizlik; 3) məc. faydasızlıq, əlverişsizlik; **бегьерсузвилин** məhsulsuzluğun; səmərəsizliyin; faydasızlığı.

БЕГЬЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlcək; **бегьледин** əlcəyin.

БЕД *sif.* bəd; **бед кьилих авай инсан** bədxasiyyət insan.

БЕДБАХТ *sif.* bədbəxt; **бедбахт авун** bədbəxt etmək; **бедбахт хьун** bədbəxt olmaq.

БЕДБАХТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bədbəxtlik, fəlakət, bədbəxt hadisə; **адан кьилел бедбахтвал атана** onun başına bədbəxtlik gəldi; **бедбахтвал гьун** bədbəxtlik gətirmək.

БЕДБАХТВИЛИН *sif.* insan üçün təhlükəli olan; **им бедбахтвилин гьал я** bu, insan üçün təhlükəli olan haldır.

БЕДБАХТВИЛИНБУР: *Бедбахтвилин сифəтинин сəм формаси.*

БЕДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bədlük; **бедвилин** bədliyin.

БЕДГЬАВАЯ *z.* boş yerə, yersiz.

БЕДДАКАЗ *z.* bədlüklə.

БЕДЕВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köçəri ərəb; **бедевидин** köçəri ərəbin.

БЕДЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* 1) iz; 2) qoxu, iy.

БЕДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bədən; **бедендин** bədənin; *həmçinin bax Тан 2).*

БЕДЗАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəcəl, şuluqcu; **бедзатдин** dəcəlin, şuluqçunun.

БЕДЛЕМ *sif.* bədnam.

БЕДЛЕМ: **бедлем авун** *f.* bədnam etmək.

БЕДЛЕМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bədnamlıq; **бедлемвилин** bədnamlığı.

БЕДЛЕМДАКАЗ *z.* bədnamcasına.

БЕДЛЕМДИЗ *z. bax* Бедлемдаказ.

БЕДЛЕМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бедлем (бедлем авун).

БЕДНАЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bədnəzər; **бедназардин** bədnəzərin.

БЕДРЯГЬ *sif.* 1) azğın, başlı-başına buraxılmış, əxlaqsız, pozğun; 2) iyğənc, yaramaz; 3) dəcəl, sözə baxmayan.

БЕДРЯГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) azğınlıq, başlı-başmalıq,

əxlaqsızlıq, pozğunluq; 2) iyğənclik, yaramazlıq; 3) dəcəllik, sözə baxmazlıq.

БЕДРЯГЬДАКАЗ *z.* 1) azğıncasına, əxlaqsızlıqla, pozğuncasına; 2) iyğəncliklə, yaramazcasına; 3) dəcəlliklə.

БЕЖ *bej (sarıya çalan açıq qəhvəyi rəng).*

БЕЖБЕЖ *sif. dan.* çox arıq.

БЕЖТА 1) *bejta (xalq); бейта чІал* *bejta dili;* 2) *yaşayış məntəqəsinin adı - Бейта* (Bejta).

БЕЖТАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bejtalı; бейтавидин* *bejtalının.*

БЕЖЯТ *dan. bax* Бажагыт.

БЕЗЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bəzək; **безекдин** bəzəyin; *həmçinin bax* Дамах.

БЕЗЕКЛУ bəzəklü.

БЕЗЕКЛУДАКАЗ *z.* bəzəklüclə.

БЕЗЕКЛУДИЗ *z. bax* Безеклудаказ.

БЕЗЕТМИШ *şair. bəzənmiş; безетмиш авун* bəzənmək; **безетмиш хьун** bəzənmək.

БЕЗЕТМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Безетмиш (безетмиш авун).

БЕЗИРГАН I *sif. tacir.*

БЕЗИРГАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. tacir; безиргандин* *tacirin.*

БЕЗИРГАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tacirlik; безирганвилин* *tacirliyin.*

БЕЙ I *sif. be (ərəb əlifbasının ikinci hərfinin adı).*

БЕЙ II *bax* Ибей.

БЕЙАДАЛАТ I *sif. haqsızlıq.*

БЕЙАДАЛАТ II (-ди, -да) *is. haqsızlıq; бейадалатдин* *haqsızlığı.*

БЕЙАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arsız, namussuz; бейардин* *arsızın, namussuzun.*

БЕЙВАФА *sif. nad. şair. bivəfa, vəfasız.*

БЕЙГЬЕЙРАТ *sif. biqeyrət, qeyrətsiz.*

БЕЙГЬАЛ *sif. zəif; бейгьал авун* *zəiflətmək; бейгьал хьун* *zəif olmaq.*

БЕЙГЬАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Бейгьал (бейгьал авун).

БЕЙГЬУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bi-huş; бейгьуш авун* *bi-huş etmək; бейгьуш хьун* *bi-huş olmaq.*

БЕЙГЬУШАРД ХЬАЧ *bot. tatla, dəlibəng.*

БЕЙГЪУШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bihuş etmək; бейгъушарна bihuş etdi.

БЕЙКАМАЛ *nad.şair*. düşüncəsiz, ağılsız.

БЕЙКАР I *sif.* bikar.

БЕЙКАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* bikar; бейкардин bikarın.

БЕЙКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bikarçılıq; бейкарвилин bikarçılığın.

БЕЙКАРВИЛЕЛДИ *bax* Бейкардаказ.

БЕЙКАРВИЛИВ bikarlıqla.

БЕЙКАРДАКАЗ bikarcasına.

БЕЙКЕФ: бейкеф авун bikef etmək; бейкеф хьун bikef olmaq.

БЕЙКЕФАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бейкеф (бейкеф авун).

БЕЙКЕФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bikeflik; бейкефвилин bikefliyin.

БЕЙКЕФВИЛЕЛДИ *bax* Бейкефдаказ.

БЕЙКЕФДАКАЗ *z.* bikef-bikef.

БЕЙКЕФДИЗ *z. bax* Бейкефдаказ.

БЕЙКЪУНЦАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* müqəvva; бейкъунцайдин müqəvvanın.

БЕЙМИРВЕТ I *sif.* bimürvət.

БЕЙМИРВЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* bimürvət; беймирветдин bimürvətin.

БЕЙНАМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *binamus*; бейнамусдин binamusun.

БЕЙНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *beyin*; бейнидин beynin; *həmçinin bax* МефтI.

БЕЙНИ: бейнида затI авачирди başıboş, ахмақ; бейни амуқ тавун аğıлдан məhrum olmaq; бейнида гьатун а) аğıлна yerimək; б) bilmək, başa düşmək; бейни элкъуьн а) fikri qarışmaq; б) başgicəllənməsi; бейни элкъуьрун үрək bulanmasına, başgicəllənməsinə səbəb olmaq.

БЕЙНИВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) а) itaətkar, fağır; б) köməksiz, arxasız; 2) biçarə, zavallı.

БЕЙСБОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* beysbol (*top oyunu*); бейсболдин beysbolun.

БЕЙТ (-ини, -ина, -ер; -ери, -ера) 1) beyt; 2) şeir; бейтер beytlər; şeirlər.

БЕЙТЕРЕФ *sif.* 1) bitərəf; ам бейтереп я о, bitərəfdir; 2) qərəzsiz, tərəfgirlik etməyən.

БЕЙТЕРЕФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bitərəflik; бейтерепвилин bitərəfliyin.

БЕЙТЕРЕФВИЛЕЛДИ *z. bax* Бейтерепдаказ.

БЕЙТЕРЕФДАКАЗ *z.* bitərəfliklə.

БЕЙХАБАР *sif.* bixəbər.

БЕЙХАБАРБУР: Бейхабар *sifətinin cəm forması*.

БЕЙХАБАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bixəbərlik; бейхабарвилин bixəbərliyin.

БЕЙХАБАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Бейхабардаказ.

БЕЙХАБАРДАКАЗ *z.* 1) xəbər vermədən; 2) qəfil, gözələnilməz.

БЕЙХАБАРДИ I *sif. bax* Бейхабар.

БЕЙХАБАРДИ II (-а, -а) *is.* Бейхабарди *sifətindən əmələ gəlmiş isim*.

БЕЙХАБАРДИЗ *bax* Бейхабардаказ.

БЕЙЧАРА *sif.* 1) köməksiz; 2) bədbəxt.

БЕЙЧАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) köməksizlik; 2) bədbəxtlik; бейчаравилин köməksizliyin; bədbəxtliyin.

БЕКМЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* meyvə şirəsi; бекмездин meyvə şirəsinin.

БЕКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bekon* (*hisə verilmiş, duzlanmış donuz əti*); бекондин bekonun.

БЕКЪЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gil bardaq; 2) gil piyalə; бекъедин bardağın; piyalənin.

БЕКЪРЕ qurbağa səsi.

БЕЛГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əşyayidəlil; белгедин əşyayidəlilin.

БЕЛГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şumlanmış yerin bir hissəsi, bir zolağı.

БЕЛЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tanış (*bir işlə, bir yerlə və s.*), məlumatlı; белед хьун tanış olmaq (*hər hansı bir yerlə, ərazi ilə*); 2) bələdçi; беледдин tanışın, bələdçinin.

БЕЛЕДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) tanışlıq (*ərazi ilə*); 2) bələdçilik; беледвилин tanışlığın, bələdçiliyin.

БЕЛЕДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bələdçi; беледчидин бələдçinin.

БЕЛЕДСУЗ *sif.* 1) ərazi ilə tanış olmayan; 2) tanışlığı olmayan (*nə ilə isə*).

БЕЛКИ *aral.s.* bəlkə.

БЕЛОРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) belorus (*xalq*); **белорус** **ч**лал belorus dili; **белорусдин** belorusun.

БЕЛОРУСАР (-ри, -ра) beloruslar; **белорусрин** belorusların.

БЕЛЬЭТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) beletaj (1. *evin ikinci mərtəbəsi*; 2. *teatrda ikinci mərtəbədə lojalar*); **бельэтаждин** beletajın.

БЕМОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* bemol (*səsi yarım ton alçalmaq üçün not işarəsi*); **бемольдин** bemolun.

БЕНБЕЦИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dial. bax.* **Шуькьюнт**; 2) нәм чәкмиш бир şey; **бенбеци** **хьун** başdan-ayağa islanmaq.

БЕНГАЛВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) benqallı; **бенгал** **ч**лал benqal dili.

БЕНД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *nad.* ашиқ; **ам рушал бенд** я о, qıza ашиқдир; **бенд хьун** ашиқ olmaq, vurulmaq. 2) beyt, bənd (*şeyrdə*).

БЕНДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bəndə; qul; **Аллагьдин бенде** Allahın bəndəsi, Allahın qulu; **бендедин** bəndənin.

БЕНДЕРГАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) düşərgə, үйгüşmaq yeri; **бендергагьдин** düşərgənin.

БЕНДУГУУР *bax* **Буьндугуур**.

БЕНЕВШ *sif.* bənövşəyi; **беневш рангунин** **парча** bənövşəyi parça.

БЕНЕВША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bənövşə; *həmcinin bax* **Мулд цуьк**.

БЕНЕФИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. teatr.* benefis (*artistlərdən birinin xeyrinə verilən tamaşa*); **бенефисдин** benefisin.

БЕНЗЕ // **БЕНЗИ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rəng; **бензедин** // **бензидин** rəngin.

БЕНЗИ: **бензи амуьк тавун** *və yaxud бензи кьакьатун* rəngi qaçmaq, ağarmaq (*qorxudan*).

БЕНЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) benzın; **бензиндин** benzinin.

БЕНЗОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* benzol (*anilin və parılayıcı maddələr istehsal etmək üçün rəngsiz, yanan maye*); **бензолдин** benzolun.

БЕНУАР benuar (*teatrda alt lojalar*).

БЕРГАМОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* berqamot (1. *əla sort armud*; 2. *qabıgından efir yağı hasil edilən berqamot ağacı meyvəsi*); **бергамотдин** berqamotun.

БЕРГЬЕР (-и, -а) *bax* **Бижгьер**.

БЕРДАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sif.* tufəng; **берданкадин** tufəngin.

БЕРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) keçid (*qoyunları saymaq üçün divardan açılmış yer*); **хипер берeday яна** qoyunlar keçiddən buraxıldı; 2) yayda qoyunlar saxlanan yer.

БЕРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* vaxt; **и бере** bu vaxt; **а бере** o vaxt; **заз ам акур бере** мән ону gördüyüm vaxt; **хьфизвай береда** gedən vaxtda.

БЕРЕКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bərekət; bolluq; **берекатдин** bərekətin.

БЕРЕКАТЛУ *sif.* bərekətli, bol; **берекатлу марф** bərekətli yağış; **куь кІвал берекатлу хьуй!** qoy evinizdə bərekət olsun!

БЕРЕКАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bərekətlilik; **берекатлувилин** bərekətliliyin.

БЕРЕКАТЛУДАКАЗ *z.* bərekətlə, bol-luqla.

БЕРЕКАТЛУЗ *z. bax* **Берекатлудаказ**.

БЕРЕКАТСУЗ *sif.* bərekətsiz.

БЕРЕКАТСУЗДАКАЗ *z.* bərekətsizcəsinə.

БЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* düşmən; **бересдин** düşmənin.

БЕРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) beret; **беретдин** beretin.

БЕРИ-БЕРИ (-ди, -да) *tib.* beri-beri (*vitaminsizlik nəticəsində əmələ gələn xəstəlik*); **бери-беридин** beri-berinin.

БЕРИЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* beril (*sarıya çalan və ya yaşıl rəngli şəffaf, qiymətli daş*); **бериллдин** berilin.

БЕРКУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* berkut (*qartal cinsindən yırtıcı quş*); **беркутдин** berkutun.

БЕРТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* zoğ, cavan budaq; **бертинин** zoğun, cavan budağın.

БЕС I: **бес авун** bəs etmək; **бес хьун** bəs olmaq; **бес тир кьван** bəs qədər; **бес кьадарда** lazımi miqdarda; **бес туш** bəs deyil; **бес я** bəsdır, kifayətdir.

БЕС II *əd.* bəs, məgər, görəsən; **бес вуна кІелдачни?** bəs sən oxumayacaqsan? **бес ам хьфеначни?** məgər o getmədi? **бес вуна ву-чиз кхьызвач?** bəs sən niyə yazmırsan?

БЕС III *əd.* əlbəttə; başqa nə cür.

БЕС IV *z.* tamam.

БЕСА *n.* bəsdır.

БЕСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Бес I (бес авун).

БЕСТИАЛИЗМ (-ди, -да) bestializm (*vəhşilik, heyvani instinktlerin üstünlüyü*); **бестиализмдин** bestializmin.

БЕТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. betel (qara bibər kolu)*; **бетелдин** betelin.

БЕТЕР I *sif.* betər, pis, iyğənc, mənfur; **бетер гафар** pis sözlər; **бетер хьун** iyğənc olmaq.

БЕТЕР II *z.* betər, pis, iyğənc, mənfur.

БЕТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) beton; **бетондин** betonun.

БЕТОНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) betonit (*betondan qayrılmış süni daş*); **бетонитдин** betonitin.

БЕШАМЕЛЬ (-ди, -да) beşamel (*yumurta, un və süddən hazırlanmış sous, şirə*); **бешамелдин** beşamelin.

БЕШБЕТЕР *sif.* beşbetər, daha pis, lap pis.

БЕШМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) beşmet, arxalıq; **бешметдин** beşmetin, arxalığın.

БЕЯБУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* biabır etmək, üzüqara etmək.

БЕЯБУР ХЬУН *f.* biabır olmaq.

БЕЯБУРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* biabırçı; **беябурчидин** biabırçının.

БЕЯБУРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) biabırçılıq, üzüqaralıq; **беябурчивилин** biabırçılığın, üzüqaralığın.

БИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* уухауауан; **биндин** уухауауанın; *həmçinin bax* КIар.

БИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* miqyas; **биндин** miqyasın.

БИБИСТАН *dial.* həşərat.

БИБЛИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biblioloq, kitabşünas; **библиологдин** biblioloqun, kitabşünasın.

БИБЛИОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bibliografiya; **библиографиядин** bibliografiyanın.

БИБЛИОЛОГИЯ (-ди, -да) bibliologiya, kitabşünaslıq; **библиологиядин** bibliologiyanın, kitabşünaslığın.

БИБЛИОМАНИЯ (-ди, -да) bibliomaniya, kitab yığma həvəsi; **библиоманиядин** bibliomaniyanın.

БИБЛИЯ (-ди, -да) bibliya (*tövrat və incil*); **библиядин** bibliyanın.

БИГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar.* biyar; 2) ictimai mükəlləfiyyət; **рекьер расдай бигер** yol çəkməklə bağlı biyar; **бигердин** biyarın; ictimai mükəlləfiyyətin.

БИГУДИ bigudi (*saçları burmaq üçün lüləcik*); **бигудидин** bigudinin.

БИГЪ beh; **бигъ вугун** beh vermək.

БИДАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bidad; **бидаддин** bidadın.

БИДОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bidon (*maye üçün dəmir qab*); **бидондин** bidonun.

БИДЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yeni adət, yeni qayda, yeni dəb; **бидятдин** yeni adətin, yeni qaydanın, yeni dəbin.

БИЖ // ПАЖ (-ре(-ра), -ре(-ра); -ер(-ар), -ери(-ари), -ера(-ара)) 1) nigahdan kənar, qeyri-qanuni doğulmuş uşaq; 2) bic, kələkbaz, haramzada; **бижрен // пажран** bicin.

БИЖБИЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yumşaq ət; **бижбиждин** yumşaq ətin.

БИЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) biclik; **бижвилин** bicliyin.

БИЖВИЛЕЛДИ *z. bax* Биждаказ.

БИЖГЬБЕР paltardan qoparılmış parça tikəsi.

БИЖГЬБЕР-БИЖГЬБЕР: бижгьбер-бижгьбер авун tikələgə parçalamaq; **бижгьбер-бижгьбер хьун** cıq-cıq olmaq, cıq-cındır olmaq.

БИЖДАКАЗ bicliklə.

БИЖДИЗ *bax* Биждаказ.

БИЖЕКІ çox bic (*adam*).

БИЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* dana; **бижидин** dananın.

БИЖИГІ *bax* БужьуьтI.

БИЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bezar; **бизардин** bezarın.

БИЗАР: бизар авун *f.* bezdirmək, cana doydurmaq; **бизар хьун** а) bezmək; б) əzab çəkmək.

БИЗАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əzab, iztirab çəkmək; **бизарвилин** əzabın, iztirab çəkməyin.

БИЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Бизар (бизар авун).

БИЗНЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biznes; **бизнесдин** biznesin.

БИЗНЕСМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biznesmen; **бизнесмендин** biznesmenin.

БИЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. bizon (*vəhşi öküz*); **бизондин** bizonun.

БИКАР *bax* Бейкар.

БИКЕ 1) ханım; 2) бəy арваdı; 3) *qadın adı* - Бике (Bikə).

БИКЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ханımlıq; **бикевилин** ханımlıđın.

БИКЬИ *sif. qəd. yazıq, fađır.*

БИКЬИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yazıqlıq, fađırlıq; **бикьивилин** yazıqlıđın, fađırlıđın.

БИЛБИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bülbül; **билбилдин ван** bülbülün səsi.

БИЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bilək; **билегдин** biləyin.

БИЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bilet; **билетдин** biletin.

БИЛЕТСУЗ *sif. biletsiz.*

БИЛИ *sif. qəd. artıq, çox, həddən ziyada, həddindən artıq.*

БИЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bill (*İngiltərədə və ABŞ-da: parlamentin müzakirəsinə verilən qanun layihəsi*); **биллдин** billin.

БИЛЛАГЪ *n. bax* Валлагъ-биллагъ.

БИЛЛИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) billion, milyard (*fransız sistemi üzrə*); **биллиондин** billionun, milyardın.

БИЛЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) billon (*çox qarışığı olan gümüş və bu gümüşdən kəsilən pul*); **биллондин** billionun.

БИЛЬЯРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bilyard; **бильярддин** bilyardın.

БИМЕТАЛЛАР (-ри, -ра) bimetallar (*iki müxtəlif metal qatından ibarət olan məmulat*); **биметаллрин** bimetalların.

БИМЕТАЛЛИЗМ (-ди, -да) *iqt. bimetalizm (iki metala, məs. qızıl və gümüşə əsaslanan pul sistemi)*; **биметаллизмдин** bimetalizmin.

БИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) özül, əsas, binövrə; **бине авун** əsasını qoymaq, binövrəsini qoymaq; **бине эцигайди** əsasını qoyan; **бинедиз къачун** əsas götürmək; 2) heyvanlar üçün tikililər olan yer; **ам сурьуь гваз бинейрал хъфена** о, sürünü heyvanlar üçün tikililər olan yerə apardı; ♦ **бине авачир кар** əsası olmayan iş; **бинедай** əvvəldən, başlanğıcdan; **бине къуна ацукьун** məskunlaşmaq, yaşamaq.

БИНЕ // **БИНА** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bina; **бинедин** // **бинадин** binanın.

БИНЕЛАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) əsasını qoymaq, bünövrəsini qoymaq, təsis etmək; **бинела-мишна** əsasını qoydu, bünövrəsini qoydu, təsis etdi.

БИНЕЛАМИШ ХЬУН *f. əsaslanmaq.*

БИНЕЛУ *sif. yerli; əsaslı; бинелу яз а)* əsaslanaraq; əsasında; b) kök salmış (*harada isə*).

БИНЕСУЗ *sif. əsassız; бизнесуз фикир* əsaslandırılmamış fikir.

БИНОКЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) binokl, durbin; **биноклдин** binoklun, durbinin.

БИНТ (-ини, -ина; -ер -ери, -ера) bint; **бинтинин** bintin.

БИБОТАНИКА (-ди, -да) biobotanika; *bioloji botanika (bitkilərin həyatından bəhs edən elm)*; **биботаникадин** biobotanikanın; *bioloji botanikanın.*

БИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bioqraf (*tərcümeyi-hal yazan*); **биографдин** bioqrafın.

БИОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bioqrafiya; **биографиядин** bioqrafiyanın.

БИОЛИТАР (-ри, -ра) *miner. biolitlər (orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində əmələ gələn süxurlar: məs. kömür, fosforitlər, əhəng daşı və s.)*; **биолитрин** biolitlərin.

БИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bioloq; **биологдин** bioloqun.

БИОЛОГИЯ (-ди, -да) *biologiya*; **биологиядин** *biologiyannın.*

БИОПСИЯ (-ди, -да) *biopsiya (xəstəliyi müəyyən etmək məqsədilə mikroskop altında tədqiq etmək üçün xəstənin bədəninin bir yerindən kəsilib götürülən toxuma tikəsi)*; **био-псиядин** *biopsiyanın.*

БИОСФЕРА (-ди, -да) *biosfera (Yer üzündə həyat olan sahə)*; **биосферадин** *biosferanın.*

БИПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biplan (*üst-üstə qoşaqanadlı təyyarə*); **бипландин** biplanın.

БИПИНАР (-ри, -ра) *c.h. (t.h. бипин)* *bax* Пипинар.

БИРБИЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *həqiqəti ört-basdır edən saxta sənəd, məktub və. s.*

БИРГЕНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *osaqda bişmiş qoyun əti*; **биргенддин** *osaqda bişmiş qoyun ətinin.*

БИРЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) birja; биржадин birjanın.

БИРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırış; биришар хьун qırışlar olmaq; бириш-бириш хьун qırış-qırış olmaq; биришдин qırışın; *həmçinin bax* Шуьткъвер.

БИРКУЪЛЛИ *z.* əsla, heç.

БИРМАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) birmalı; бирмавидин birmalının.

БИРХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *qəd.* хәрс; бирхинин хәрсин.

БИРЧЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) birçək; бирчекдин birçəyin; *həmçinin bax* Мер.

БИРЮЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) firuzə (*qiymətli daş*); бирюзадин firuzənin.

БИС (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *qəd.* hiss, hissiyyat; биседин hissin, hissiyyatın.

БИСКВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biskvit; бисквитдин biskvitin.

БИСМИЛЛАГЪ *n. din.* Allahın adı ilə (*çörək yeyəndə, hər hansı bir işi başlayanda deyilən söz*); бисмиллагъ авун başlamaq.

БИСУН *f.* hiss etmək.

БИСТАН (-ди, -да) bistan (*ləzgi mifologiyasında iblis, şeytan*).

БИСТИ I *sif.* qərik-quruş.

БИСТИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* qərik-quruş; бистидин qərik-quruşun.

БИТАВ *sif.* bütöv, tam.

БИТАВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bütövləmək; битаварна bütövlədi.

БИТАВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bütövlük; битаввалин bütövlüyün.

БИТАВДАКАЗ *z.* başdan-başa, tamam, bütün.

БИТАВДИЗ *bax* Битавдаказ.

БИТМИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) yetişdirmək, becərmək, böyütmək, bəsləmək, tərbiyə etmək; 2) *məc.* yerinə yetirmək.

БИТМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Битмишарун.

БИТМИШ ХЬУН *f.* 1) yetişmək, böyümək; 2) *məc.* yerinə yetmək.

БИТИ *sif. dan. az, balaca.*

БИТІБИТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mənasız söhbət, boş sözlər; битібитидин mənasız söhbətin, boş sözlərin.

БИТИШ *sif.* 1) a) yastı (*burun haqqında*); b) findıqburun (*adam haqqında*); 2) findıqburun adam.

БИТИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* findıqburun; битишдин findıqburunun.

БИФШТЕКС (-ди, -да) bifşteks (*qızardılmış ət*); бифштексдин бифштексин.

БИХ: бих-базар mənasız söhbətlər, əlaqələr.

БИЦ *sif. qəd. zəlil.*

БИЦИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuğun qazan; бицилдин çuğun qazanın.

БИЦІ *sif. dial.* alçaq; биці кас alçaq adam.

БИЦЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balaca uşaq; бицекдин balaca uşağın.

БИЦІИ *sif.* balaca, lap kiçik; биціи түб balaca barmaq.

БИЦИБУР *dan.sif. zi* стхадин аялар вири бицибур я qardaşının uşaqları hamısı balacadır.

БИЦИБУР (-у, -а) *dan.is.* balacalar; бицибурлайни кар алакьдайди я balacalar da iş bacarırlar.

БИЦИДИ I *dan.sif.t.h.* аял бициди я уşaq balacadır.

БИЦИДИ II (-а, -а) *dan.is.t.h* ада бициди хутахна о, balacanı apardı.

БИЧИНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) biçinçi; бичинчидин биçinçinin.

БИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uş.dan.* ət; бишдин ətin.

БИШИ *sif.* kar; биши кас kar adam; биши япар kar qulaqlar; биши авун kar etmək; биши хьун kar olmaq; ♦ биши руг *bax* Пичи (пичи руг).

БИШИБУР (-у, -а) karlar.

БИШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) karlıq; бишивалин karlığın.

БИШИВИЛЕЛДИ *z. bax* Бишидаказ.

БИШИЗ *bax* Бишидаказ.

БИШИДАКАЗ karlıqla, kar kimi.

БИШИДИ *sif.* kar.

БИШИДИ (-а, -а) *is.* kar; бишидан карın.

БИШМЕ *bax* Бушме.

БИЪ *qəd.* döymək, ağrıتماق.

БИЯБУР *bax* Бябур.

БИЯН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* biyan; **бияндин** biyanın.

БЛАНК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) blank; **бланкдин** blankın.

БЛИНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* blint (*kitabların cildinə preslə basılan hərflər ya nağış*); **блинтдин** blintin.

БЛОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) blok; 2) *tex.* blok; **блокдин** blokun.

БЛОКАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) blokada, mühasirə, dövrəyə alma; **блокададин** blokadanın, mühasirənin, dövrəyə almanın.

БЛОКНОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bloknot; **блокнотдин** bloknotun.

БЛУШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qadın paltarı, don; **блушкадин** qadın paltarının, donun.

БЛЮМИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) blyuminq (*metal yayan böyük maşın*); **блюмингдин** blyuminqin.

БОА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boa (1. *isti ölkələrdə yaşayan çox iri ilan*; 2. *xəz şərf, yaxalıq*); **боадин** boanın.

БОГЕМА I bohema (1. *sərsəri həyat keçirən ziyalılar: şairlər, rəssamlar aktyorlar və b.*; 2. *bu cür yaşayan insanların pozğun həyatı*).

БОГЕМА II yüksək keyfiyyətli şüşə növü.

БОКАЛ // **Бакьал** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* qədəh; **бокалдин** // **бакьалдин** qədəhin.

БОКС I (-ди, -да) boks; **боксдин** boksun.

БОКС II boks (*saç vurmaq üsulu*).

БОКС III boks (*xəstəxana palatasının bir hissəsi*).

БОКСЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bokşçu; **боксёрдин** bokşçunun.

БОКСЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bokşçuluq; **боксёрвалин** bokşçuluğun.

БОКСИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* boksit (*alümin filizi*); **бокситдин** boksitin.

БОЛГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bolqar (*xalq*); **болгар члал** bolqar dili; **болгардин** bolqarın.

БОЛГАРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bolqar; **болгарвидин** bolqarın.

БОЛТ // **БУЛТ** (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dan.* bolt; **болтуни** // **бултуни** boltun.

БОЛЬШЕВИЗМ (-ди, -да) bolşevizm; **большевизмдин** bolşevizmin.

БОЛЬШЕВИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* bolşevik; **большевикдин** bolşevikin.

БОЛЬШЕВИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dan.* 1) bolşeviklik, bolşevikin dünyagörüşü, baxışları; 2) bolşevik kimi hərəkət etmək.

БОМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bomba; **бомбадин** bombanın.

БОМБАРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* bombardarda (1. *qədimdə daşatan top*; 2. *toplarla silahlanmış gəmi*); **бомбардадин** bombardanın.

БОМБАРДИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* bombardir, topçu; **бомбардирдин** bombardirin, topçunun.

БОМБАРДИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bombardmançı təyyarə; **бомбардирчидин** bombardmançı təyyarənin.

БОМБОМЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bombaatan (*silah*); **бомбомётдин** bombaatanın.

БОНИТЕТ (-ди, -да) *məşəç.* bonitet (*yeni salınmış məşənin yetişmə keyfiyyəti göstəricisi*); **бонитетдин** bonitetin.

БОНИФИКАЦИЯ (-ди, -да) bonifikasiya (*keyfiyyətinin pisliliyinə görə malın qiymətinə edilən güzəşt*); **бонификациядин** bonifikasiyanın.

БОР I (-ди, -да) bor (*kimyəvi element*); **бордин** borun.

БОР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* bor, burğu (*diş həkimlərinin işlətdiyi polad burğu*); **бордин** borun, burğunun.

БОРА (-ди, -да) *meteor.* bora (*şiddətli soyuq külək*); **борадин** boranın.

БОРДО (-ди, -да) bordo (*qırmızı şərab növü*); **бордодин** bordonun.

БОРЖОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) borjom; **боржомдин** borjomun.

БОРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) bort; **бортуни** bortun.

БОРТМЕХАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bortmexanik; **ортмеханикдин** bortmexanikin.

БОТРАДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bortradist; **ортрадистдин** bortradistin.

БОРЩ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) borş; **борщдин** borşun.

БОСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) boss (*ABŞ-da sahibkar*); **боссдин** bossun.

БОСТОН (-ди, -да) boston (1. *bahalı zərif yun parça*; 2. *köhn. kart oyunu*; 3. *rəqs adı*); **бостондин** bostonun.

БОТАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) botanik, nəbatatçı; **ботаникдин** botanikin, nəbatatçının.

БОТАНИКА (-ди, -да) botanika; **ботаникадин** botanikanın.

БОТАЯР (-йри, -йра) *c.h.* bota (*boğazlı galoş*).

БОТИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) botinka, çəkmə; **ботинкадин** botinkanın, çəkmənin.

БОТФОРТАР (-ри, -ра) botfort (*ağzıgen uzunboğaz çəkmə*); **ботфортрин** botfortun.

БОЦМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* bosman (*gəmidə növbətçi komandirin köməkçisi*); **боцмандин** bosmanın.

БОЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boçka, çəllək; *həmçinin* bax **Челег**.

БРАЗИЛИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) braziliyalı; **бразилиявидин** braziliyalının.

БРАК (-ди, -да) zay; **брак шей** zay şey, **брак авун** zay etmək.

БРАКОНЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) brakonyer (*icazəsiz ov edən adam*); **браконьердин** brakonyerin.

БРАКОНЬЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) brakonyerlik; **браконьервлин** brakonyerliyin.

БРАНДВАХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* brandvaxta (*limanda keşikçi gəmi*); **брандвахтадин** brandvaxtanın.

БРАНДМАЙОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* brandmayor (*şəhərin bütün yanğın komandalarının başçısı*); **брандмайордин** brandmayorun.

БРАСС (-ди, -да) brass (*üzmək üsullarından biri*); **брассдин** brassın.

БРАУНИНГ (-ди, -да) brauning (*avtomat tapança və tüfəng sistemi*); **браунингдин** brauningin.

БРЕЗЕНТ brezent (*su keçirməyən parça*).

БРИГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* briq (*ikidorlu yelkən gəmi*); **бригдин** briqin.

БРИГАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) briqada; **бригададин** briqadanın.

БРИГАДИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) briqadir; **бригадирдин** briqadirin.

БРИГАДИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) briqadirlik; **бригадирвлин** briqadirliyin.

БРИГАНТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. dəniz.* briqantina (*yelkənlі, yüngül hərб gəmi*); **бригантинадин** briqantinanın.

БРИДЖ (-ди, -да) brij (*İngiltərədə və Amerikada geniş yayılmış qumar oyunu*); **бридждин** brijin.

БРИДЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) brici; minici şalvarı; **бриджидин** bricinin.

БРИКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) briket (*kərpіç şəklində preslənmiş kömür, torf, filiz və s.*); **брикетдин** briketin.

БРИЛЬЯНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) brilyant; **брильянтдин** brilyantin.

БРИФИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) brifinq (*qısa mətbuat konfransı*); **брифингдин** brifinqin.

БРИЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) briçka (*yüngül və bəzən üstüaçıq minik arabası*); **бричкадин** briçkanın.

БРОМ (-ди, -да) brom (1. *kimyəvi element*; 2. *dərman*); **бромдин** bromun.

БРОНЕВИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zirehli avtomobil; **броневикдин** zirehli avtomobilin.

БРОНТОЗАВР (-ди, -да) *paleon.* brontozavr (*nəslі kəsilmiş sürünənlər növü*); **бронтозаврдин** brontozavrın.

БРОНХАР (-ри, -ра) *anat.* bronxlar (*nəfəs borusunun ağ ciyəərə gedən şaxələri*); **бронхрин** bronxların.

БРОНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bron (*bir şeydən istifadə etmək hüququnu verən sənəd*); **брондин** bronun.

БРОШЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kitabça; **брошюрадин** kitabçanın; *həmçinin* bax **КІватІал**.

БРУЦЕЛЛІЭЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bruselyoz; **бруцеллэздин** bruselyozun.

БРЫНЗА (-ди, -да) brınza (*qoyun pendiri*); **брынзадин** brınzanın.

БУБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ата; **чІехи буба** baba; **уІду буба** ulu baba; **уІду бубаяр** əcdad babalar; **бубад хва а** qardaş (*nəvazişlə müraciət*); b) atasının oğlu, atasına layiq oğul; 2) *kіşi adı* - **Буба** (Buba).

БУБАВАЛ (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) atalıq; **бубавал авун** atalıq

etmək; ада заз бубавал ийизва о, мәнә ата-лқ edir; бубавилин atalıgın.

БУБАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бубавал (бубавал авун).

БУБАВАХ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *bibi*; бубавахан *bibinin*; *həmçinin bax* Эме.

БУБА-ДИДЕ *ata-ana*.

БУБАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* vətən, *ata yurdu*; бубалухдин *vətənin*, *ata yurdunun*.

БУБАСИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baba-sil*; бубасилдин *babasilin*.

БУБАТ *z. babat*.

БУБАТ: Са бубат а) *bir babat*; б) *babat*, орта; с) *bir təhər, dözümlü hal*; ç) *bir təhər, orta vəziyyətdə*; d) *bir qədər ciddi*.

БУБАХАНАР (-ри, -ра) *bubaxanar (ar-mud sortu)*.

БУБЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *publik*; бубликдин *publikin*.

БУБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *lalə*; яру бубу хьиз *qırmızı lalə kimi*; бубудин *lalənin*; 2) *qadın adı - Бубу (Bubu)*.

БУБУТИ *sif. yerli-yersiz danışan, öz hərəkətlərinə və sözlərinə məhəl qoymayan adam*.

БУБУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xoruzun darağı*; бубухдин *xoruzun darağınin*.

БУВЕЛ *bax. Бувел*.

БУВУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mozalan*; бувундин *mozalanın*.

БУГЪ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *buğ*, *buxar*; бугъ алахьун *buğlanmaq*; бугъ хьун *buxara dönmək*; бугъ гун *buxara vermək*; бугъадиз элкьуьн *buxarlanmaq*, *buxara çevirmək*; бугъадиз элкьуьрун *buxara çevirmək*.

БУГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *buğa*; бугъадин *buğanın*.

БУГЪАЗ 1) *hamilə*; бугъаз паб *hamilə qadın*; *həmçinin bax* руфун (руфунал залан паб) *və kİvач (kİvачел залан)*; 2) *boğaz, döl-lənmiş, mayalanmış*; бугъаз вак *boğaz donuz*; бугъаз кал *boğaz inək*; бугъаз хвар *boğaz at*; бугъаз хеб *boğaz qoyun*; бугъаз авун а) *hamilə etmək, boğaz etmək*; б) *məc. vədlərlə ümidli etmək*; бугъаз хьун *boğaz olmaq*.

БУГЪАЗАРУН (-да, -на; -из, -за-ва; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бугъаз (бугъаз авун).

БУГЪАЗБУР (-у, -а) 1) *hamilələr*; 2) *boğazlar*; бугъазбурун *hamilələrin*; *boğazların*.

БУГЪАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *hamiləlik (qadın haqqında), boğazlıq (heyvanlar haqqında)*.

БУГЪАЗДИ (-а, -а) 1) *hamilə*; 2) *boğaz*; бугъаздан *hamilənin*; *boğazın*.

БУГЪАНАХ *boğanaq*.

БУГЪЛАМА *buğlama*.

БУГЪМА (-ди, -да) *tib.şif. boğma (boğaz ağrısı)*; бугъмадин *boğmanın*.

БУГЪУБУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. göyün, böyənək*; бугъубугъдин *göyünün, böyənəyin*.

БУГЪУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buğum*; бугъумдин *buğumun*.

БУГЪУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kök kişi, şişman adam*; бугъуцдин *kök kişinin, şişman adamın*.

БУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *öküzün, buğanın böyürtüsü, movultusu*; бугъ ягъун а) *böyürmək, movuldamaq*; б) *məc. hazır olmaq vəziyyəti*.

БУГЪТАН *bax* Бугътен.

БУД (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *sağanağın hissələrindən biri*; чархунин са буд алатна *çarxın sağanağının bir hissəsi düşüb*.

БУДАЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *dəlisov*; 2) *havalı*; будаладин *dəlisovun*; *havalının*.

БУДАЛА II *sif. qaydasında olmayan*.

БУДДИЗМ (-ди, -да) *buddizm (budda dini)*; буддизмдин *buddizmin*.

БУДКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *budka*; будкадин *budkanın*.

БУДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buddist*; буддистдин *buddistin*.

БУДИЛЬНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *budilnik*; будильникдин *budilnikin*.

БУДУГЪ 1) *buduq (ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq)*; будугъ чІал *buduq dili*; 2) *kənd adı - Будугъ (Buduq)*.

БУДУГЪВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *buduq*; будугъвидин *buduğun*.

БУЗ *sif. boz*; *həmçinin bax* ЦІару.

БУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *buza (sərinləşdirici içki)*; бузадин *buzanın*.

БУЗАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. böyük quyuqlu qoyun*; бузахдин *böyük quyuqlu qoyunun*.

БУЗБАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bozbaş*; **бузбашдин** *bozbaşın*; *həmçinin bax Шурва*.

БУЗХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *бах* Къайсархана.

БУЙ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *boy*; **къакъан буйдин** *hündürboylu*; **юкъван буйдин** *ortaboylu*; **буй вегъин** *boy atmaq*; 2) *bədən, qədd-qamət*; **гуьзел буй** *gözəl qədd-qamət*; **шумал буй** *qəşəng, biçimli qədd-qamət*; **буйдин гуьзгуь** *bədənnüma ayna*; *həmçinin bax Буй-бухах*.

БУЙ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *buy*, *siqnal üzgəci* (*dənizdə, göldə lövbər salınan yeri və ya təhlükəli yerləri göstərən üzücü nişan*); **буйдин** *buyun, siqnal üzgəcinin*.

БУЙ-БУХАХ 1) *xarici görkəm*; 2) *qəşəng, gözəgəlimli qədd-qamət*; **буй-бухах авай руш** а) *qəşəng xarici görkəmi olan qız*; б) *qəşəng qədd-qaməti olan qız*; *həmçinin bax Буй*.

БУЙРУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əmr, hökm*; **буйругъ авун** *əmr etmək, hökm etmək*; **буйругъдин** *əmrin, hökmün*.

БУКАВУЛ *бах* Пкавул.

БУКАЛ *qəd. iyul*.

БУКИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bukinist* (*köhnə və nadir kitablar alıb-satan adam ya mağaza*); **букинистдин** *bukinistin*.

БУКСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *texn. buksa* (*vaqon təkəri oxunun hərləndiyi metal qutu*); **буксадин** *buksanın*.

БУККЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t. bukker* (*torpağı üzdən sürən kotan*); **буккердин** *bukkerin*.

БУКСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yedək*; **буксирдин** *yedəyin*.

БУКЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bütöv qoz lərəsi*; **буклукдин** *bütöv qoz lərəsinin*.

БУКІУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. бах* Буклук.

БУЛ *z.1) bol, çox*; **бул бегъер** *bol məhsul*; 2) *lap çox, zəngin*; **бул хьун** *bol olmaq*.

БУЛАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bulama*; **буламадин** *bulamanın*.

БУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* Бул (бул авун).

БУЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bulaq*; **булахдин** *yad bulaq suyu*; **булахдин** *bulağın*.

БУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *боллуг*; **булвалин** *bolluğun*.

БУЛВИЛЕЛДИ *z. бах* Булдаказ.

БУЛДАКАЗ *z. bolluca*.

БУЛДИЗ *бах* Булдаказ.

БУЛЛУХ *sif. bolluq*; *həmçinin bax* Аваран.

БУЛЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bolluq*; **буллухдин** *bolluğun*; **буллух авун** *bol etmək, bollaşdırmaq*.

БУЛЛУХБУР: *Буллух sifətinin cəm forması*.

БУЛЛУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bolluq, çoxluq*; *fırvanlıq*; **буллухвалин** *bolluğun, çox-luğun*; *fırvanlığın*.

БУЛЛУХДАКАЗ *z. bolluca, çoxluca*.

БУЛЛУХДИЗ *z. бах* Буллухдаказ.

БУЛЛУХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* Буллух (буллух авун).

БУЛУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lupa*; **булурдин** *lupanın*.

БУЛУМ *sif. qəd. daimi, əbədi, həmişəlik*.

БУЛУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bulud*; **булутдин** *buludun*; *həmçinin bax* Циф.

БУЛУШКА *бах* Блушка.

БУЛЬВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bulvar*; **бульвардин** *bulvarın*.

БУЛЬДОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buldoq* (1. *qısalüləli kiçik tapança*; 2. *it cinsi*); **бульдогдин** *buldoqun*.

БУЛЬДОЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buldozer* (1. *tex. təbəqə dəmiri əymək, ştamplamaq və s. əməliyyat üçün dəzgah*; 2. *k.t. torpağı hamarlamaq və kəsəyi əzib xırdalamaq üçün traktora qoşulan alət*); **бульдозердин** *buldozerin*.

БУЛЬДОЗЕРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buldozerçi*; **бульдозеристдин** *buldozerçinin*.

БУЛЬДОЗЕРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *buldozerçilik*; **бульдозериствалин** *buldozerçiliyin*.

БУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bum* (*gimnastika tiri*); **бумдин** *bunun*.

БУМАЖНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bumajnik*; **бумажникдин** *bumajnikin*.

БУМАЗИ (-ди, -да) *bamazı* (*parça*); **бумазидин** *bamazının*.

БУН *бах* Мандав; *qoz, donqar* (*dəvədə*).

БУНКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bunker* (1. *kombaynın dən yığılan yeri*; 2. *kömür anbarı*); **бункердин** *bunkerin*.

БУНТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) bunt, qiyam, iğtişaş; **бунт авун** qiyam etmək; **бунт къарагъарун** bunt qaldırmaq.

БУНТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) buntçu, qiyamçı; **бунтчидин** buntçunun, qiyamçının.

БУНЧУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. boncuq (*keçmiş dövrlərdə kazak atamanlarının və getmanlarının hakimiyyət simvolu olaraq ağac başına keçirdikləri at quyruğu*); **бунчук-дин** boncuğun.

БУРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) burğu, matqab; **буравдалди** тлеквен акъудун burğu ilə deşik açmaq.

БУРАГЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hər hansı bir şeyanın bağlandığı simə burularaq verilən düyün.

БУРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buraz (*arabanın çarxının öz oxu ətrafında bərkidilməsi*); **араба бураздикай хкатнава** araba burazdan çıxıb; **араба бураздик кутун** arabanın burazlanması.

БУРАКЪ (-а, -а) peyğəmbərlərin Allahın yanına gedərkən mindikləri at.

БУРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qabaq, balqabaq, boranı; **буран хьтин** qabaq kimi; 2) yetişməmiş, kal, şirin olmayan (*qarpız*); *həmçinin bax* Хъухъу.

БУРГОМИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) burqomistr (*Avropanın bəzi ölkələrində və I Pyotr vaxtında Rusiyada bələdiyyə rəisi*); **бургомистрдин** burqomistrin.

БУРГЪА *sif. dial.* möhkəm, bərk.

БУРГЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) möhkəmlik, bərklik; **бургъавилин** möhkəmliyin, bərqliyin.

БУРГЪАДАКАЗ *z.* möhkəməc.

БУРГЪАДИЗ *z. bax* Бургдадаказ.

БУРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) burda (*bulanıq və dadsız içki*); **бурдадин** burdanın.

БУРДУКЪ *sif. dan.* korpuş (*adam*).

БУРДУКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik tapança; **бурдукдин** kiçik tapançanın.

БУРЕМ *qəd.* dekabr.

БУРЖ (-уни, -уна, -ар, -ари, -ара) 1) borc; **бурж къачун** *və yaxud* **бурж къун** borc almaq; **буржара гъатун** *və yaxud* **буржарик акатун** borca düşmək; **буржуникай хкечдун** borcdan qurtulmaq; **бурж къачун регъят я, вахкун четин** borc almaq asandır, qaytarmaq çətin; 2) *məc.* borc, vəzifə; **им зи хиве авай бурж я** bu mənim borcumdur; **ам зи бурж туш** bu mənim işim deyil, mənim vəzifəm deyil.

БУРЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vəzifə; tapşırılmış iş; **ам ви буржи туш о, сөнин işin deyil**; **буржидин** vəzifənin, tapşırılmış işin.

БУРЖИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yay; **буржиндин** yayın.

БУРЖЛУ 1) borclu; 2) borclu, verəcəkli; minnətdar; **буржлу хьун а)** mükəlləfiyyətli olmaq; b) borclu olmaq.

БУРЖЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) borcluluq; **буржлувилин** borcluluğun.

БУРЖЛУДАКАЗ *z.* borclu halda, borclu olaraq.

БУРЖЛУЗ *z. bax* Буржлудаказ.

БУРЖУАЗИЯ burjuaziya.

БУРК: **бурк къун** *dial. bax* Ахта къун.

БУРМА I *sif.* burma; **бурма чIарар** burma saçlar.

БУРМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arabanın hissələrindən birinin adı.

БУРМАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) burmalıq; **бурмавилин** burmalığın.

БУРНИВУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) burunotu; 2) *məc.* lap az.

БУРНУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* burnus (1. *əba*; 2. *geniş qadın paltosu*); **бурнусдин** burnusun.

БУРУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buruq; **нафтIадин буругъар** neft buruqları; **буругъ ягъун** qazma işlərini başlamaq.

БУРУГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) buruqçu; **буругъчидин** buruqçunun.

БУРУГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) buruqçuluq; **буругъчивилин** buruqçuluğun.

БУРУГЪЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Буругъчивал (буругъчивал авун).

БУРУНДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* burunduk (*qəşəng dərisi olan gəmirici heyvan*); **бурундукдин** burundukun.

БУРУТ *bax* Барут.

БУРХАН (-ди, -да) burxan (*buddist monqolların sitayiş etdikləri büt*); **бурхандин** burxanın.

БУРЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buryat (*xalq*); **бурят чIал** buryat dili.

БУРЯТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) buryat; **бурятвидин** buryatın.

БУССОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bus-sol (*geodeziyada işlənən ölçü cihazı*); **буссолдин** bussolun.

БУСТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bostan, tərəvəz; *həmçinin bax* Сал.

БУСТАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bostançı; *həmçinin bax* Саларбан.

БУСТАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bostançılıq; *həmçinin bax* Саларбанвал.

БУСТАНЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* bostançılıq etmək; *həmçinin bax* Саларбанвалун.

БУТАФОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) butafor (*səhnə ləvazimatı hazırlayan usta*); **бутафордин** butaforun.

БУТАФОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) butaforiya (1. *teatr tamaşası üçün lazım olan şeylər*; 2. *göz aldatmaq üçün düzəldilən şeylər*); **бутафориядин** butaforiyanın.

БУТЕРБРОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buterbrod; **бутерброддин** buterbrodun.

БУТСИЯР (-ри, -ра) *idm.* butslar (*futbol oyunu üçün xüsusi ayaqqabı*); **бутсийрин** butsların.

БУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uş. dan.* çörək; **буфдин** çөрөyin.

БУФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dərzin bir çəngəsi; **буфадин** dərzin bir çəngəsinin.

БУФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bufer (1. *parovozda, vaqonda, topda və s.-də təkannın, zərbənin gücünü azaltmaq üçün yaylı mexanizm*; 2. *məc. iki vuruşan tərəf arasında qalan dövlət və s.*); **буфердин** buferin.

БУФЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bufet; **буфетдин** bufetin.

БУФЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bufetçi; **буфетчидин** bufetçinin.

БУФЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bufetçilik; **буфетчивилин** bufetçiliyin.

БУФТА *bax* Бафта.

БУХАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qandal; **бухавар** qandallar.

БУХАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) buxanka, kömbə; **буханкадин** buxankanın, kömbənin.

БУХАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qaragül (*qıvrım yunlu quzu dərisi, Buxara dərisi*); **бухара бармак** buxara papaq; 2) so-

ba; **бухара кьул** buxara sobası; 3) *şəhər adı* - **Бухара** (Buxara).

БУХАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buxaq; **бухахдин** buxağın.

БУХГАЛТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühasib; **бухгалтердин** mühasibin.

БУХГАЛТЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mühasiblik; **бухгалтервал авун** mühasiblik etmək.

БУХГАЛТЕРИЯ (-ди, -да) mühasibat; **бухгалтериядин** mühasibatın.

БУЦ *sif. dan.* şişman (*adam*).

БУХЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) boxça; 2) *məc.* mərhumun paltarları.

БУШ I *sif.* 1) boş; **буш сандух** boş sandıq; 2) boş qalan mənzil, ərazi haqqında; **буш кІвал** boş otaq; 3) azad, tutulmamış; **буш вахт** azad vaxt; 4) doldurulmamış; **тфенг буш я** tüfəng doldurulmayıb; 5) zəif, dartılmamış; **пуларин чІул буш я** yəhərin qayıışı dartılmayıb; 6) *məc.* zəif (*xasiyyət haqqında*); zəif xasiyyətli, iradəsiz; 7) *məc.* hədəf, faydasız, bihudə; **буш рахунар** faydasız söhbətlər; **буш авун** a) boşaltmaq, azad etmək; b) buraxmaq, zəiflətmək; c) *məc.* təqədən salmaq (*orqanizmi*); ç) *məc.* yumşaltmaq; d) *məc.* silahsızlaşdırmaq, müqavimətini qırmaq.

БУШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* boş; **бушдан** boşun.

БУШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Буш 7) (**буш авун**).

БУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məşğulsuzluq, bekarlıq; 2) zəiflik; **чуьнгурдин симерин бушвал** sazın simlərinin zəif bərkidilməsi; 3) *məc.* zəiflik, yumşaq-lıq etmək; **бушвал авун** zəiflik göstərmək.

БУШВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Бушвал (**бушвал авун**).

БУШДАКАЗ *z.* 1) boş-boşuna; **кІвал бушдиз ама** ev boş-boşuna qalib; **машин бушдиз хьфена** maşın boş getdi; 2) zəif (dartılmamış); 3) işsiz, bekar, mənasız, hədəf, boş yerə; **вахт бушдиз ракьурун** hədəf vaxt keçirmək; 4) *məc.* kifayət qədər qəti olmadan, qeyri-ciddi; **и кардиз буш килигмир** bu işə qeyri-ciddi baxma.

БУШДИЗ *z. bax* Бушдаказ.

БУШКЪАБ (-пуни, -пуна; -пар, -пари, -пара) boşqab; **даяз бушкьаб** dayaz boşqab; **кьен авай бушкьаб** dərın boşqab; **чайдин бушкьаб** çay boşqabı, nəlbəki.

БУШЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buşlat* (*əsgər və matros pencəyi*); **бушлатдин** *buşlatın*.

БУШЛУХ *sif.* boşluq; **цавун бушлухар** *kosmik fəza*.

БУЮР! *n.* **buyur**; **бюор авун** а) *təklif etmək*; б) *dəvət etmək*.

БЮОРМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *buyurmaq, əmr etmək*; **бюормишна** *buyurdu, əmr etdi*.

БУЬВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *çiban*; **адаз буьвелар экьечна** *ona çiban çıxdı*; **буьвел ацана** *çiban irinlə doldu*; **буьвел авахьна** *çiban deşildi*.

БУЬГЬТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *böhtan*; **буьгьтен аватун** *böhtana düşmək*; **буьгьтен вегьин** *böhtan atmaq, şərləmək*; **буьгьтендин** *böhtanın*.

БУЬГЬТЕНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *böhtançı*; **буьгьтенчин** *böhtançının*.

БУЬГЬТЕНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *böhtançılıq*; **буьгьтенчивал авун** *böhtançılıq etmək*.

БУЬГЬТЕНЧИВИЛЕЛДИ *z.* *böhtançılıqla*.

БУЬЖУЬТІ *şirnikdirmə*, **буьжуьтІ ваз сөнә** *verməyəcəyəm*.

БУЬЗМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *büz-mə*; **буьзмедин** *büz-mənin*.

БУЬЛУЬЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ən yaxşı şüşə, büllür*; **буьлуьлдин** *ən yaxşı şüşənin, büllürün*.

БУЬНДУЬГУЬР I *sif.* *mədəniyyətsiz, görməmiş*.

БУЬНДУЬГУЬР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *mədəniyyətsiz, görməmiş*; **буьндуьгуьрдин** *mədəniyyətsizin, görməmişin*.

БУЬНДУЬГУЬРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mədəniyyətsizlik, görməmişlik*; **буьндуьгуьрвал авун** *mədəniyyətsizlik göstərmək*.

БУЬНДУЬГУЬРВИЛЕЛДИ *z.* *bax* **Буьндуьгуьрдаказ**.

БУЬНДУЬГУЬРДАКАЗ *z.* *mədəniyyətsizliklə*.

БУЬНДУЬГУЬРДИЗ *z.* *bax* **Буьндуьгуьрдаказ**.

БУЬНЖУЬКЬ: **буьнжуькь авун** *f.* а) *əzmək, basib yastılaşdırmaq*; б) *tapdalamaq, tapdalayıb əzmək*.

БУЬНЖУЬКЬАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Буьнжуькь** (**буьнжуькь авун**).

БУЬНУЬГУЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ziyanxor*; **буьнуьгуьтдин** *ziyanxorun*.

БУЬРЖ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *bürç*; **буьржуьн** *bürçün*.

БУЬРКЬВЕБА *z.* *kor-koranə*, **буьркьвеба крар** *kor-koranə işlər*.

БУЬРКЬВЕБАДАКАЗ *z.* *kor-koranəliklə*.

БУЬРКЬВЕЦ // **БУЬРКЬВЕК** (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *kor*; **буьркьвецан** // **буьркьвекан** *korun*.

БУЬРКЬУЬ *sif.* *kor*; **са вил буркьуь** *bir gözü kor*; **буьркьуьда буьркьуьдаз рехь кьалурда** *a.s. kor kora yol göstərir*; **буьркьуь ружа** *köhnə tüfəng*; **буьркьуь лампа** *zəif lampə*; **буьркьуь экв** *çox zəif işıq*.

БУЬРКЬУЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *korluq*; **буьркьуьвилин** *korluğun*; **буьркьуьвал авун** *korluq etmək*.

БУЬРКЬУЬВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Буьркьуьвал** (**буьркьуьвал авун**).

БУЬРКЬУЬДАКАЗ *z.* *kor-koranə, korcasına*.

БУЬРКЬУЬДИ I: **Буьркьуь** *sifətinin tək forması*.

БУЬРКЬУЬДИ II (-а, -а) *is.* 1) *kor*; 2) *dünyadan bixəbər*; **буьркьуьдан** *korun*; *dünyadan bixəbərin*.

БУЬРКЬУЬЗ *z.* *bax* **Буьркьуьдаказ**.

БУЬРУЬНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bürünc*; **буьруьнждин** *bürüncün*.

БУЬТІРУЬК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zol*. *yaşıl milçəyin sürfəsi*.

БУЬУЬ I *inək böyürtüsü*.

БУЬУЬ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qulyabanı* (*uşaqları qorxudanda deyilir*); **буьуь кьвезва** *qulyabanı gəlir*.

БУЬШМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kəlağayı* (*qadınların baş örtüyü*); **буьшмедин** *kəlağayının*.

БЭСУН *f.* *qəd.* *paylamaq*.

БЮВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *büvar* (*içinə kağız, konvert və s. qoymaq üçün qovluq*); **бювардин** *büvarın*.

БЮДЖЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *büdcə*; **бюджетдин** *büdcənin*.

БЮЛЛЕТЕНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bülleten*; **бюллетендин** *bülletenin*.

БЮРГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bürger, şəhərli (*Qərbi Avropada*); 2) meşşan; **бюргердин** bürgerin; meşşanın.

БЮРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) büro; **бюродин** büronun.

БЮРОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bürokrat; **бюрократдин** büokratın.

БЮРОКРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) büokratlıq, büokrat kimi hərəkət etmək; **бюрократвилин** büokratlığın.

БЮРОКРАТИЗМ (-ди, -да) büokratizm; **бюрократизмдин** büokratizmin.

БЮСТ (-ини, -ина; -ар, -ари, -ара) büst (1. *insan bədəninin bədən yuxarı hissəsinin heykəli*; 2. *qadının döşü*); **бюстинин** büstün.

БЯГЪС (-ини, -ина, -ер, -ери, -ера) 1) söhbət, danışmaq; nəql etmək; 2) mübahisə;

rəqabət; **бягъс** **Члугун** mübahisə etmək; rəqabət etmək.

БЯГЪСЕБ *sif.* haqsız; **вун бягъсеб я** sən haqsızsan.

БЯГЪСЕБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqsızlıq; **бягъсебвилин** haqsızlığın.

БЯЗИ *ş.əv.* bəzi; başqa; **бязи крар** bəzi işlər; **бязи ЧАвара** bəzi vaxtlarda; **бязи ксар** bəzi adamlar.

БЯЗИБУР I *sif.* bəziləri.

БЯЗИБУР II (-у, -а) *is.* bəziləri; **бязибурун** bəzilərinin.

БЯЗИДИ *sif.* bəzisi.

БЯЗИДИ (а, -а) *is.* bəzisi; **бязидан** bəzisinin.

БЯЪ uşağı pis hərəkətdən çəkəndirmək üçün işlənen söz.

В

В [вэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının üçüncü hərfi.*

ВА I *bağ.* və; **кІвале кьуьзуьбур, дишеглияр ва аялар авай** evdə qocalar, qadınlar və uşaqlar var idi.

ВА II, ВАВ, ВАЗ: **Вун** *şəxs əvəzliyinin hal formaları.*

ВААЛЕЙКУМСАЛАМ! *n.* əleykəssalam!

ВАБА (-ди, -да) vəba; **вабадин** vəbanın.

ВАВ! *n.* vav!

ВАВ, ВАВАЙ (ВАГ, ВАГАЙ dial.): **Вун** *şəxs əvəzliyinin hal formaları; bax Вун.*

ВАВДИ: **Вун** *şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Вун.*

ВАГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ağır-lıq, yük, çəki; 2) böyük tərəzi, qaran; 3) ling, tir (*ağır şeyləri qaldırmaq üçün*).

ВАГОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vaqon; **вагондин** vaqonun.

ВАГОН-РЕСТОРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vaqon-restoran.

ВАГОНЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vaqonetka; **вагонеткадин** vaqonetkanın.

ВАГРАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vaqranka (*zavodlarda çıxın əritmək üçün peç*); **вагранкадин** vaqrankanın.

ВАГЪАМ *sif.* vağam; **вагъам векь** vağam (*ritubətdən korlanmış*) ot.

ВАГЪЗАЛЫ (-ди, -да) “Vağzalı” (*Azərbaycan rəqs havası*).

ВАГЪ! *n.* oho!, di tez ol!

ВАГЪА! *n.* qaramalın hərəkətini saxlamaq və ya ləngitmək üçün deyilən söz.

ВАГЪАБИЗМ (-ди, -да) vahabizm; **вагъабизмдин** vahabizmin.

ВАГЪАБИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vahabist; **вагъабистдин** vahabistin.

ВА ГЪАКІНИ *bağ.s.* yenə də, hələ də.

ВАГЪАН *sif.* biganə, etinasız.

ВАГЪРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dəyənək, paya; 2) *məc.* yekəpər; **вагърамдин** dəyənəyin, payanın; yekəpərin.

ВАГЪТЕДАЙ: **вагътедай фин** *f.* öhdəsindən gəlmək; **вагътедай тефин** öhdəsindən gəlməmək.

ВАГЪШИ *sif.* 1) a) vəhşi; **вагъши инсан** vəhşi insan; **вагъши гъайван** vəhşi heyvan; b) *məc.* mədəniyyətsiz, qaba; **вагъши хьун** a) vəhşiləşmək; b) yırtıcı heyvana dönmək, azğılaşmaq. 2) a) kobud, barbar; b) heyvan.

ВАГЪШИБУР I *sif.* vəhşilər.

ВАГЪШИБУР II (-у, -а) *is.* vəhşilər; **вагъшибурун** vəhşilərin.

ВАГЪШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) vəhşilik; 2) *məc.* mədəniyyətsizlik, barbarlıq; **вагъшивал авун** vəhşilik etmək, barbarlıq etmək.

ВАГЪШИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Вагъшивал (вагъшивал авун).

ВАГЪШИВИЛЕЛДИ *bax* Вагъшидаказ.

ВАГЪШИДАКАЗ *z.* 1) vəhşicəsinə, barbarcasına; mədəniyyətsizcəsinə, qabacasına; 2) insafsızcasına, heyvancasına.

ВАГЪШИДИ I *sif.* vəhşi.

ВАГЪШИДИ II (-а, -а) *is.* vəhşi.

ВАГЪШИЗ *z.bax* Вагъшидаказ.

ВАД *s.* beş; **вад лагъай** *s.s.* beşinci; **вад лагъайди** а) beşinci adam; б) beşincisi.

ВАДАН I (-ди, -да) *dial.* beşlik; **вадандин** beşliyin.

ВАДАН II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *vadan* (*qədim ləzgi nəsilərindən birinin adı*); **вадандин** *vadanın*.

ВАД-ВАД *z.* beş-beş.

ВАДЕ *bax* Вяде.

ВАДПЕШЕР (-и, -а) *vadpeşer* (*gül növü*).

ВАДРА beş dəfə; **вадра вад** beş dəfə beş.

ВАЖАРАР (-ри, -ра) *c.h.* үйүн; **важаррин** үйүн.

ВАЖИБ *sif.* vacib.

ВАЖИБЛУ *sif.* vacibli, gərəkli, mühüm; **важиблу месэла** vacibli məsələ; **важиблу кар** vacibli iş.

ВАЖИБЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vaciblilik, gərəklilik, mühümlük; **важиблублин** vacibliliyin, gərəkliliyin, mühümlülüyün.

ВАЗ: *Вун şəxs əvəzliyinin hal forması.*

ВАЗЕЛИН (-ди, -да) *vazelin*; **вазелиндин** *vazelinin*.

ВАЗОМОТОРАР (-ри, -ра) *anat.* vazomotorlar (*qan damarlarını daraldıb genəldən əsəblər*); **вазомоторрин** *vazomotorların*.

ВАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vaza*, dibçək; **вазадин** *vazanın*, dibçəyin.

ВАЙ I *n.* (*qəm, əzab və təəccüb ifadə edir*) *vay!*; **зи бала вай!** *balam vay!*; **вай, ви писвал вуч я!** *vay, sən necə pis adamsan!*

ВАЙ II *bağ.* *ya, və ya*; **вай вун фидайди, вай зун** *fərqi yoxdur, ya sən getməlisən, ya mən.*

ВАЙГБАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çox pis hal*; **вайгбалдин** *çox pis halın*.

ВАЙ-ГЪБАРАЙ *n.* (*təəccüb, peşmançılıq, bəyənməmə ifadə edir*); *ay haray.*

ВАЙЗ *bax* Вяз.

ВАЙЗАР *f. dial.* *xeyir-dua vermə.*

ВАЙЗАРARУН (-да, -на; -из, -зава; -да, -мир) *t.s., f.* 1) *dua etmək*; 2) *xeyir-dua vermək*; **вайзарарна** *dua etdi*; *xeyir-dua verdi.*

ВАЙНАХАР (-ри, -ра) *çeçenlər və inqışlar.*

ВАК I: *Вун şəxs əvəzliyinin hal forması.*

ВАК II (**вакIа, вакIа, вакIар, вакIари, вакIара**) *donuz, qaban*; **вакIан чIарар** *donuz tükleri*; **вакIарин ферма** *donuz ferması*; **чIирвилел гьалтайла ам вак я** *biliyə gələndə o, çox savadlıdır*; **вак акваз гел чIуг-вазва** *a.s. donuzu görə-görə izini axtarır (yəni görə-görə özünü görməzliyə vurur)*; **вакIай чIар акъу-дай гьисаб я** *donuzdan tük qoparan hesabdı (xəsisdən nə isə almaq)*; **ам вак хьана** *o, gəbərdi.*

ВАКАЙ: *Вун şəxs əvəzliyinin hal forması.*

ВАКАНСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vakansiya* (*idarələrdə və s. boş yer, tutulmamış yer, vəzifə*); **вакансиядин** *vakansiyanın*.

ВАКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *donuzluq*; **ваквал авун** *donuz kimi hərəkət etmək.*

ВАКСА (-ди, -да) *vaks* (*çəkmə yağı*); **ваксадин** *vaksin.*

ВАКУОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* *vakuometr* (*seyrəkləmiş qazların təzyiqini ölçən cihaz*); **вакуометрдин** *vakuometrin.*

ВАКУУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vakuum*; **вакуумдин** *vakuumun.*

ВАКУУМ-АППАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *vakuum-aparat*; **вакуум-аппаратдин** *vakuum-aparatın.*

ВАКУУМ-ФИЛЬТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *vakuum-filtr*; **вакуум-фильтрдин** *vakuum-filtrin.*

ВАКХАНАЛИЯ (-ди, -да) *vaxxanaliya* (1. *mif. qədim Yunanıstanda və Romada içki və kef allahı Vaxxın şərafinə düzəldilən şənlik*; 2. *məc. eys-ışrət*); **вакханалядин** *vaxxanaliyanın.*

ВАКЦИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vaksin* (*yoluxucu xəstəliklərə qarşı müalicə peyvəndləri üçün qoruyucu maddə*); **вакцинадин** *vaksinin.*

ВАКЪИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) vaqiə, hadisə, əhvalat, təzahür; 2) hal; **вакьиадин** vaqiənin, hadisənin.

ВАКЪФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vəqf (*keçmişdə məscidlərə və dini idarələrə bağışlanan, verilən yer və ya əmlak*); **вакьфадин** vəqfin.

ВАКИАН КАНАБ bot. qatırquyuğu.

ВАКИАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donuzabaxan, donuzotaran, donuzsaxlayan; **вакIарбандин** donuzabaxanın, donuzotaranın, donuzsaxlayanın.

ВАКИАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) donuzçuluq; **вакIарбан-вили** donuzçuluğun.

ВАЛ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) val (*fir-lanan silindr*); 2) vərdənə; **валан** valın.

ВАЛ II: Вун *şəxs əvəzliyinin hal forması*.

ВАЛ III (-а, -а; -ар, -ари, -ара) kol; **валарай экьечIна, рекьел алайдан кьил хазва a.s.** koldan çıxıb yoldakının başını sındırır.

- **ВАЛ IV** *isimlərdən və sifətlərdən təzə söz əmələ gətirən şəkilçi*: абад+вал = абадвал.

ВАЛАГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. cəhrayı xırda çiçəkləri olan yaylaq bitkisi; **валагардин** valagarın.

ВАЛАЙ I: Вал III *isminin hal forması*; **бах Вал III**.

ВАЛАЙ II: Вун *şəxs əvəzliyinin hal forması*; **бах Вун**.

ВАЛАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) гөзөён; **валаргандин** гөзөёөнүн.

ВАЛАРГАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илераа) гөзөёнлик; **валарган-вили** гөзөёнлиyin.

- **ВАЛДИ** *feli sifət formasına əlavə olunaraq keçmiş zamanı göstərən şəkilçi*.

ВАЛЕНКАЯР (-ри, -ра) c.h. keçə çəkmələr; **валенкайрин** keçə çəkmələrin.

ВАЛЕНТВАЛ kim. valentlik.

ВАЛЕРЬЯНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tib. valeryanka; **валерьянкадин** valeryankanın.

ВАЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) valet, əsgər (*qumar kağızlarındakı şəkillərdən biri*); **валетдин** valetin.

ВАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhn. vali; **валидин** valinin.

ВАЛИДОЛ (-ди, -да) tib. validol (*dərman*); **валидолдин** validolun.

ВАЛЛАГЬ vallah.

ВАЛЛАГЬ-БИЛЛАГЬ vallah-billah.

ВАЛОРИЗАЦИЯ (-ди, -да) valorizasiya (*bir sıra ölkələrdə: malın qiymətini və ya kağız pulun kursunu sını surətdə artırmaq üçün görülən tədbirlər*); **валоризациядин** valorizasiyanın.

ВАЛТОРНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) valtorna (*nəfəsli musiqi aləti*); **валторнадин** valtornanın.

ВАЛЧАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) арха-лық, kaftan; **валчагьдин** архаlığın, kaftanın.

ВАЛЬКИРИЯ (-ди, -да) valkiriya (*Skandinaviya əfsanələrində muharibə pərisi*); **валькириядин** valkiriyanın.

ВАЛЬС (-ди, -да) vals; **вальсдин** valsın.

ВАЛЮТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) valyuta; **валютадин** valyutanın.

ВАМПИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vampir; **вампирадин** vampirin.

ВАН (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) 1) səs, səda, səs-küy, cingilti; **ван авун** səs salmaq, səs-küy salmaq; **ван акьудун** səs çıxarmaq; **ван акьатна** səs çıxdı; **ван атIана** səs kəsildi 2) söz-söhbət, danışqlar, şayiə; ◊ **ван ванце туна** səs-səsə verir; **ам лагьай гафуни** **ван жедайди туш** o, deyilən sözə qulaq asan deyil; **ви ван атIуй** (*söyüş*), səsin kəsilsin, səsin batsın (*yəni öləsən*).

ВАНДИЙ (-ди, -да) kim. vanadium; **ванадийдин** vanadiumun.

ВАНДАЙ *sif.* 1) səs salan, səslі; 2) *qram*. cingilti; **вандай сесер** cingilti (*samitlər*) səslər.

ВАНДАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) barbar, vəhşi (*mədəniyyət abidələrini dağıdan, məhv edən adam*); 2) vandallar, barbarlar (*V əsrin ortalarında Roma imperiyasını istila və onun mədəniyyət abidələrini məhv etmiş qədim german qəbilələrindən biri*).

ВАНДАЛИЗМ (-ди, -да) vandalizm; vəhşilik, barbarlıq, mədəniyyətsizlik (*mədəniyyət abidələrinin amansızcasına dağıdılması, məhv edilməsi*); **вандализмдин** vandalizmin.

ВАНДЕЯ (-ди, -да) vandeya (1. *tar. XVIII əsrdə Fransa burjuva inqilabı zamanı ruhanilərin və zadəganların rəhbərliyi altında kəndlilərin əksinqilabı çıxışları olmuş vilayətin adı*; 2. *vətəndaş müharibəsi zamanı əksinqilabi üsyanlar baş vermiş vilayətlərə məcazi mənada verilən ad*); **вандеядин** vandeyanın.

ВАНИЛИН (-ди, -да) vanilin; **ванилин-дин** vanilinin.

ВАНИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* vanil (*tropik bitki və onun meyvəsi*); **ванилдин** vanilin.

ВАНЛУ I *gram.* sait.

ВАНЛУ II *sif.* səslı.

ВАНЛУБУР (-у, -а) *is.* səslilər.

ВАННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *van-na*; **ваннадин** vannanın.

ВАН-СЕС *səs-soraq, xəbər-ətər*; **адакай ван-сес амач** ondan *səs-soraq* yoxdur, ondan *xəbər-ətər* yoxdur.

ВАНСУЗ I *gram.* samit.

ВАНСУЗ II *z.* səssiz.

ВАНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *səs salmaq*; **ванна** *səs saldı*.

ВАНЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* vanka (*kasıb faytonçu, arabacı*); **ванькадин** vankanın.

ВАПОР (-ди, -да) *vapor (buxar maşınlarının silindrləri üçün sürtgü yağı)*; **вапордин** vaporun.

ВАПОРИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *tex.* vaporimetr (*müxtəlif maye buxarlarının təzyiqini ölçən cihaz*); **вапориметрдин** vaporimetrin.

ВАР I (-ци, -це, -ар, -ари, -ара) *darvazanın tayı*; **варар** *darvaza*; **варцин** *darvazanın*.

ВАР II *mal-dövlət.*

ВАРА *n.* (*nə isə etməmək barədə xəbərdarlıq*) *bax, ...da, ...də, belə.*

ВАРА-ВАРА *n.* *bax* **Вара**.

ВАРА-ЗАРА: **вара-зара** *авун* dağıtmaq, *israf etmək, boş yerə sərf etmək*; **вара-зара хьун** *dağılmaq, israf olmaq.*

ВАРАР (-ри, -ра) *qarı (futbolda).*

ВАРА(КИ)! *n.* *bax* **Вара**.

ВАРВАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* *çömçəquyuq*; **варвардин** *çömçəquyuğun.*

ВАРВАР II 1) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *barbar (qədim dövrlərdə yunanların və romalıların arasında yaşayaraq onların mədəniyyəti ilə əlaqəsi olmayan insan)*; 2) *vəhşi*; **варвардин** *barbarın*; *vəhşinin.*

ВАРВАРИЗМ (-ди, -да) *dilç.* *varvarizm* (1. *əcəbi sözlərin yersiz işlənməsi*; 2. *dilin təmizliyini pozan yad sözlər*); **варваризмдин** *varvarizmin.*

ВАРВАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *barbarlıq*; **варварвалин** *barbarlığın.*

ВАРДАНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *əl ilə işlədilən daş vördənə*; 2) *girdə ağac parçası.*

ВАРЗ I (**вацра, вацра, варцар, варцари, варцара**) *ay (planet)*; **вацран экв** *ay işığı*; **вацран эквер** *ay çıxıb nur saçan vaxt*; **варз хьтин чин** *məc.* *ayüzlü*; **вацран мич** *ләр* *ay çıxmayan vaxt*; **вацран мич** *лера гьетери экв артух ийида* *ay çıxmayan vaxtlarda ulduzlar daha çox işıq saçır*; **вацран** *ayın.*

ВАРЗ II (**вацра, вацра, варцар, варцари, варцара**) *ay (vaxtın hesablanması kimi)*; **варзни зур** *ay yarım*; **са варз алатна** *bir ay keçди*; **варз алу** *кьна* *təzə ay girdi*; **вацран кьилер** *a) ayın əvvəli; b) tib. aybaşı.*

ВАРЗАВАН *dial.* *fərsiz adam.*

ВАРИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *variant*; **вариантдин** *variantın.*

ВАРИАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *variasiya* (1. *variant*; 2. *bir musiqi mövzusunun melodik və ritmik cəhəti; əsas musiqi mövzusunun müxtəlif variantlarda təkrarlanması*); **вариациядин** *variasiyanın.*

ВАРИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *varis*; **варисдин** *varisin.*

ВАРИС-МИРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ata tərəfdən qohumlar.*

ВАРИОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *tex.* *variometr* (1. *bir sıra proseslərdə və s.-də dəyişiklikləri ölçmək və göstərmək üçün bəzi cihazların adı*; 2. *rad. induktivliyi rəvan, müntəzəm dəyişmək üçün mexanizm*); **вариометрдин** *variometrin.*

ВАРЛУ *varlı*; **варлу хьун** *varlı olmaq.*

ВАРЛУБУР (-у, -а) *is.* *varlılar*; **варлу** *бу* *рун* *varlıların.*

ВАРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *varlılıq*; **варлувалин** *varlılığın.*

ВАРТАЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *əyri çubuq*; **варталасдин** *əyri çubuğun.*

ВАРЦАРАЛДИ *z.* *aylarla.*

ВАРШАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *melxior (nikellə misdən alınan gümüşə oxşar erinti)*; **варшавдин** *melxiorun*; **варшавди** *кай авур хашав* *xəncərin qını üçün melxiordan hazırlanmış ucluq.*

ВАРЬЕТЕ (-ди, -да) *varyete (yüngül janrlı tamaşalar göstərən teatr)*; **варьетедин** *varyetenin.*

ВАРЬЯГАР (-ри, -ра) *varyaqar (qədim Rusiyada: ticarət və talan məqsədilə*

Skandinaviyadan gələn silahlı dəstələr); **варь-ягрин** varyaqların.

ВАССАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vassal (1. *tar. özündən daha güclü feodaldan asılı olan feodal*; 2. *daha güclü dövlətdən asılı olan dövlət*; 3. *məc. ümumiyyətlə başqasından asılı olan adam, təşkilat və s.*).

ВАССАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vassallıq; **вассалвилин** vassallıqın.

ВАТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çarx (*sap çarxi*); **ватунин** çarxın.

ВАТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vətən; **Ватандин Чехи дяве** Böyük Vətən müharibəsi.

ВАТАНЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həmvətən; **ватанэгьлидин** həmvətənin.

ВАТАНДАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vətəndaş; **ватандашдин** vətəndaşın.

ВАТАНПЕРЕС I *sif.* vətənpərvər; **ватанперес гада** vətənpərvər oğlan.

ВАТАНПЕРЕС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* vətənpərvər; **ватанпересдин** vətənpərvərin.

ВАТАНПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vətənpərvərlik; **ватанпересвилин** vətənpərvərliyin.

ВАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* vater, vater maşını (*ipəyirən maşın növlərindən biri*); **ватердин** vaterin, vater maşınının.

ВАТЕРПОЛО (-ди, -да) waterpolo (*suda top oyunu*); **ватерполодин** waterpolonun.

ВАТИН (-ди, -да) vatin; **ватиндин** vatinin.

ВАТМАН (-ди, -да) vatman; **ватмандин** vatmanın; **ватмандин чар** vatman kağızı.

ВАТРУШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vatrüşka (*üzərinə süzmə, mürəbbə və s. yaxılmış qoğal*); **ватрушкадин** vatrüşkanın.

ВАТТ (-ди, -да) *fiz.* vatt (*elektrik və ya mexaniki güc ölçü vahidi*); **ваттдин** vattın.

ВАТТМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* vattmetr (*elektrik dövrəsinin müəyyən hissəsində sərf edilən gücü ölçmək üçün aparat*); **ваттметрдин** vattmetrin.

ВАУЧЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vauçer; **ваучердин** vauçerin.

ВАФА (-ди, -да) vəfa, sədaqət; **вафадин** vəfanın, sədaqətin.

ВАФАДАР *sif.* vəfadar.

ВАФАЛУ *sif.* vəfalı, sədaqətli; **вафалу хьун** vəfalı, sədaqətli olmaq.

ВАФАЛУБУР *is.* (-у, -а) vəfalıлар, sədaqətlilər.

ВАФАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vəfalılıq, sədaqətlilik; **вафалувилин** vəfalılıqın, sədaqətliliyin; **вафалувал авун** sədaqətlilik etmək.

ВАФАЛУВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Вафалувал (вафалувал авун).

ВАФАЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Вафалудаказ.

ВАФАЛУДАКАЗ *z.* vəfa ilə, sədaqətlə.

ВАФАЛУДИ (-да, -да) *is.* vəfalı; **вафалудан** vəfalınn.

ВАФАСУЗ *sif.* vəfasız.

ВАФАСУЗБУР (-у, -а) *is.* vəfasızлар; **вафасузбурун** vəfasızларın.

ВАФАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vəfasızlıq; **вафасузвилин** vəfasızlıqın.

ВАФАСУЗВИЛЕЛДИ *z.* vəfasızlıqla.

ВАФАСУЗДИ (-а, -а) *is.* vəfasız; **вафасуздан** vəfasızın.

ВАФАТ *dan.* vəfat, ölüm; **вафат хьун** vəfat etmək.

ВАФЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vafli (*üzərində dama-dama naxışları olan nazik peçenye*); **вафлидин** vaflinin.

ВАХ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) bacı; **вахан** bacının; **хайн вах** doğma bacı; **тахай вах** ögey bacı; **яран вах** baldız.

ВАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bacılıq, ада заз вахвал авуна о, мәнәнә bacılıq etdi; **за вун заз вахвиле кьабулда** мән сәни өзүмә bacılığa qəbul edəcəyəм; **вах лагьай руш** bacı dediyim qız.

ВАХГУН *bax* Вахкун.

ВАХКУН (-куда, -кана; -куз, -кузва; -це, -кун, -курай, -кумир) 1) geri vermək, qaytarmaq (*nəyi isə*); 2) bir daha geri vermək, bir daha qaytarmaq; **вахкана** qaytardı.

ВАХМИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *inq. əv.* vaxmistr (*Rusiyanın çar ordusunda kiçik süvari zabiti*); **вахмистрдин** vaxmistrin.

ВАХТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) vaxt; **и вахтундалди** bu vaxta kimi; **гьа вахтунлай** о vaxtdan; **вахтундалди** müvəqqəti; **и вахтунда** bu vaxt; **вахтунда амаз** *bax*

вахтундамаз; **вахтунда ша** vaxtında gəl; **са вахтунда** nə vaxtsa; **са вахтундани** heç vaxt.

ВАХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) növbə; 2) növbə çəkən dəstə; **вахтадин** növbənin.

ВАХТ-ВАХТУНДА z. 1) vaxt-vaxtında; 2) müntəzəm olaraq.

ВАХТСУЗ *sif.* vaxtsiz.

ВАХТУНАЛДИ z. müəyyən bir müddətdə.

ВАХТУНДА z. vaxtında.

ВАХТУНДАМАЗ z. 1) qabaqcadan, əv-
vəlcədən; 2) öz vaxtında, məqamında.

ВАХЦЕ: **Вахкун** *felinin əmr forması*; geri ver, qaytar.

ВАХЧАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tuman, yubka; **вахчагдин** tumanın, yubkanın.

ВАХЧУН *bax* **Къахчун**.

ВАХЪ: **Вун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*.

ВАХЪАБАН *dan*. uzundraz, yekəpər.

ВАХЪДИ: **ВУН** *şəxs əvəzliyinin hal forması*.

ВАЦРА, **ВАЦРАЗ**, **ВАЦРАЛ**: **Варз** *is-minin hal formaları*.

ВАЦРАКЪАР 1) ayın günləri; 2) *qədim ləzgi xalq oyununun adı*.

ВАЦІ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) çay; **вацун** çayın; **вацун тIиш** çayın mənəsbəi, delta; **вацI алахьна** çay daşdı; **вацI элекьна** çayın suyu azaldı; **вацIари гьуьлуьхьди ялда** *a.s.* çaylar dənizə can atır.

ВА-ЦУД beş-on.

ВАЦУН КИРИЯР *bot.* çaytikanı.

ВАЧ: **Фин** *felinin əmr forması*.

ВАШАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* vaşaq; **вашахдин** vaşağın.

ВАШГЕРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vaşgerd (*dənəvər və ya lilli filizləri, xüsusən qızılı qutnu yumaq üçün qurğu, aparat*); **вашгердин** vaşgerdin.

ВАЪ *ink.əv.* 1) yox; **вун хьфидани?** - **ваъ** sən gedəcəksən? - yox; 2)...yox, ...deyil; **ич ваъ, чуьхвер це** alma yox, armud ver.

ВА Я *bağ.* və ya.

ВАЯ-ВАЯ *bax* **Вара-вара**.

ВАЯКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sadələvh *dan*; 2) axmaq, maymaq, fərsiz *dan*; 3) veyl, avara, tənbel; **ваякьандин** sadələvhün; axmağın, maymağın, fərsizin.

ВАЯКЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) sadələvhlük *dan*;

2) axmaqlıq, maymaqlıq, fərsizlik *dan*; 3) veyllənmək, avaralanmaq, tənbellik; **ваякьанвилин** veyllənmənin, avaralanmağın, tənbelliyin, fərsizliyinin.

ВАЯСУЗ *sif.* mənasız, gərəksiz.

ВА Я ТУШ *aral.s.* “o olmasın, başqası olsun” *mənasını verən frazeoloji ifadə*.

ВАЯХУТ *bağ.* və yaxud.

ВЕГЕТАРИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vegetarian, ət yeməyən adam; **вегетариандин** vegetarianın.

ВЕГЕТАРИАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vegetarianlıq; **вегетарианвилин** vegetarianlığın.

ВЕГЕТАЦИЯ (-ди, -да) vegetasiya (*bitkinin cücərməsi, boy atması və yetişməsi*); **вегетациядин** vegetasiyanın.

ВЕГЪ: **Вегьин** *felinin əmr forması*.

ВЕГЪЕНМАЗДИ *f.bağ.* hərəkət etdiyi kimi; *bax* **Вегьин**.

ВЕГЪИН (-еда, -ена; -из, -изва; -ен, -ирай, -емир) 1) atmaq, tullamaq, salmaq; **за им чилел вегьин** mən bunu yerə atım; **кали дана вегьена тəс.** inək dananı saldı; **агьуз вегьин** а) ашаğı atmaq, ашаğı buraxmaq; б) *təс.* ашаğı salmaq (*vəzifəni*); **кицIиз кIараб вегьин тавунамаз кар туькIуьдач** *a.s.* itə sümük atmasan iş düzəlməz; 2) salmaq, örtmək; **ада зал яргьан вегьена** о, yorğanla üstümü örtdü; **за кьуьнерихь кIурт вегьена** mən kürkü çiynimə saldım; 3) döşəmək, sərmək; **мес вегьин** döşəyi sərmək; 4) atılmaq, tullanmaq, hücum çəkmək (*kimə isə*); 5) *təс.* üstünə atmaq; **жуван кIвалах масадал вегьин** öz işini başqasının üstünə atmaq; 6) vurmaq, zərbə endirmək; ◊ **буьгьтен вегьин** böhtan atmaq, şərhləmək; **вил вегьин** nəzər salmaq; **виляй вегьин** nəzərdən salmaq, gözdən salmaq; **гьуьрметдай вегьин** hörmətdən salmaq; **зарафатдиз вегьин** zarafata salmaq; **ихтибардай вегьин** etibardan salmaq; **кьуватдай вегьин** gücdən salmaq; **кьуьлери кьил вегьизва** sünbüllər dənə dolur; **рикI вегьин** *və yaxud* **руьгь вегьин** çox pis qorxutmaq; **ихтилат вегьин** söhbət salmaq; **югь нисинлай вегьена** gün günortadan keçdi; **яргьал вегьин** uzatmaq, təxirə salmaq.

ВЕГЪТЕДАЙ *bax* **Вагьтедай**.

ВЕДА (-ди, -да) ved (*hindlilərin qədim müqəddəs kitabı*); **ведадин** vedin.

ВЕДИЗМ (-ди, -да) vedizm (*hindlilərin qədim dini*); **ведизмдин** vedizmin.

ВЕДРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vedrə; ведредин vedrənin.

ВЕЖЕТАЛЬ (-ди, -да) vejetal (*saçı islatmaq üçün ətirli su*); вежеталдин vejetalın.

ВЕЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vəzn; везиндин vəznin.

ВЕЗИНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vəznlilik; везинлувилин vəznliliyin.

ВЕЗИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. vəzir; везирдин vəzirin.

ВЕЗИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vəzirlik; везирвилин vəzirliyin.

ВЕЗИФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) vəzifə; 2) borc, mükəlləfiyyət; везифадин vəzifənin, borcun.

ВЕЗНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vəznə; везнедин vəznənin.

ВЕЙСМАНИЗМ (-ди, -да) veysmanizm (*biologiyada: Darwin nəzəriyyəsinin materialist əsaslarına zidd olan cərəyan*); вейсманизмдин veysmanizmin.

ВЕКИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) vəkil, müdafiəçi; 2) vəkil edilmiş, inanılmış adam, nümayəndə; векилдин vəkilin, müdafiəçinin.

ВЕКИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) nümayəndəlik, səlahiyyət; 2) vəkillik (*vəkilin peşəsi*); векилвал авун vəkillik etmək, müdafiə etmək; векилвилин vəkilliyin.

ВЕКИЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Векилвал (векилвал авун).

ВЕКИЛХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vəkillik, nümayəndəlik; векилханадин vəkilliyin, nümayəndəliyinin.

ВЕКСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) veksel (*borc sənədi*); векселдин vekselin.

ВЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) riyaz., fiz. vektor (1. *miqdar və istiqaməti olan kəmiyyət: məs., sürət, tacil, qüvvət*; 2. *bu kəmiyyətin grafik təsviri*); вектордин vektorun.

ВЕКЪИ *sif.* 1) bərk, cod, qaba, sərt; **векъи мес** bərk döşək; **векъи чIарар** cod saçlar; **векъи гьилер** qaba əllər; **векъи хьун** sərt olmaq; 2) *məs.* kobud, ürək ağrıdan **векъи ван** kobud səs; ◊ **векъи кьилав** möhkəm itilənmiş.

ВЕКЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) sərtlik; 2) kobudluq; **векъивилин**

sərtliyin; kobudluğun; **векъивал авун** sərtlik etmək; kobudluq etmək.

ВЕКЪИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Векъивал (векъивал авун).

ВЕКЪИВИЛЕЛДИ *z. bax* Векъи-даказ.

ВЕКЪИДАКАЗ *z.* 1) sərtliklə; 2) kobudluqla.

ВЕКЪИЗ *z. bax* Векъидаказ.

ВЕКЪИЗ-ВЕКЪИЗ *z.* sərt-sərt.

ВЕКЪ (-и, -е, -ер, -ери, -ера) 1) ot; **къацу векъ** уşıl ot; **векъер яна** ot çaldılar; 2) **кьурай векъер** quru ot; **векъин марк** ot tayası; **векъер маркуна тун** otu tayaya vurmaq; 3) çəmən, biçənək, otlaq; **векъин чка** biçin yeri; **ам векъиз фена** o, ot çalmağa getdi.

ВЕКЪЕР-КЪАЛАР (-ри, -ра) 1) hər cür ot; 2) qalğan.

ВЕКЪРЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaxraq (*təzə kağız pulu qatlayanda çıxan səs*); **векърекъдин** şaxraqın; **векърекъ авун** şaxraq etmək.

ВЕКЪРЕКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Векърекъ (векърекъ авун).

ВЕКІЕГЪ bax ВикІегъ.

ВЕЛВЕЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) vəlvələ, səs-küy, qarışıqlıq; 2) qorxu; **велвела гьатна** vəlvələ düşdü, hay-küy qalxdı; **велвеладин** vəlvələnin; 3) *çay adı* - Велвела (Vəlvələ).

ВЕЛЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uşaq, övlad; **адан веледар чIехи хьанва** onun uşaq-ları böyüyüb, onun övladları böyüyüb; **веледдин** uşağın, övladın.

ВЕЛЕДСУЗ *sif.* uşağı olmayan, övladı olmayan, sonsuz.

ВЕЛЕДСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uşaqsızlıq, övladsızlıq, sonsuzluq; **веледсузвилин** uşaqsızlığın, övladsızlığın, sonsuzluğun.

ВЕЛИКОРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) velikorus, rus; **великорусдин** velikorusun, rusun.

ВЕЛОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) velodrom; **велодромдин** velodromun.

ВЕЛОСИПЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) velosiped; **велосипеддин** velosipedin.

ВЕЛЬБОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *velbot* (*avarlı və ya yelkənli uzun qayıq*); **вельботдин** *velbotun*.

ВЕЛЬВЕТ (-ди, -да) *velvet* (*məxmərə oxşar pambıq parça*); **вельветдин** *velvetin*.

ВЕЛЬЮР (-ди, -да) *velür* (**1.** *məxmərin, plyuşun və drapın əla növü*; **2.** *zamşaya oxşar dəri*); **вельюрдин** *velürün*.

ВЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *anat. vena* (*qanı orqanlardan ürəyə gətirən damar*); **венадин** *venanın*.

ВЕНГЕР *macar (xalq)*; **венгер чІал** *macar dili*.

ВЕНГЕРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *macar*; **венгервидин** *macarın*.

ВЕНЕРА *Venera (planet)*; **Венерадин** *Veneranın*.

ВЕНЕРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *veneroloq* (*venerologiya mütəxəssisi*); **венерологдин** *veneroloqun*.

ВЕНЕРОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib. venerologiya* (*zöhrəvi xəstəliklər və onları müalicə üsullarından bəhs edən elm*); **венерологиядин** *venerologiyanın*.

ВЕНЗЕЛЬ (-ди, -да) *venzel*, monogramma (*ad və familiyanın baş hərflərinin bir-birinə keçirilərkə qəşəng yazılışı*); **вензелдин** *venzelin*.

ВЕНЕПУНКЦИЯ (-ди, -да) *tib. venepunksiya*, *venanı deşmə* (*qanalma, qan köçürmə və s. üçün*); **венепункциядин** *venepunksiyanın*.

ВЕНТИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ventil*; **вентилдин** *ventilin*.

ВЕНТИЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ventilyator*; **вентилятордин** *ventilyatorun*.

ВЕНТИЛЯЦИЯ (-ди, -да) *ventilyasiya*; **вентиляциядин** *ventilyasiyanın*.

ВЕПСАР (-ри, -ра) *vepslər* (*Rusiya Federasiyasının Peterburq və Volqoqrad vilayətlərində və Kareliya Respublikasında yaşayan xalq*); **вепсрин** *vepslərin*.

ВЕРВЕЛАГ (-ди, -да) *vervelaq* (*ləzgi xalq nağıllarında əfsanəvi quş*); **вервелагдин** *vervelaqın*.

ВЕРВЕЦІ *sif. kök, toppuş (uşaq)*; *qıvrıaq*.

ВЕРВИЛ *sif. dial. qalın*.

ВЕРВИЛВАЛ *qalınlıq*; **вервилвилин** *qalınlığın*.

БЕРГ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *gicitkan*; **рекьмир, цегь, гатфариз вергер жедда** *a.s. ölmə keçi, yazda gicitkan bitəcək*.
◇ **верг хьтин** *iti, cəld, əlli-ayaqlı*.

ВЕРДИКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hüq. hökm, qərar*; **вердиктдин** *hökmün, qərarın*.

ВЕРДИШ *sif.* 1) *vərdiş*; 2) *öyrədilmiş, alışıdırılmış*; **гьилиз вердиш кІел** *ələ öyrəşmiş quzu*; **вердиш авун** а) *öyrətmək, vərdiş etmək, tərbiyə etmək*; б) *təlim vermək*.

ВЕРДИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Вердиш** (**вердиш авун**).

ВЕРДИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *adət, vərdiş*; 2) *vərdiş, bacarıq*; 3) *bağlılıq*.

ВЕРДИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Вердиш** (**вердиш авун**).

ВЕРДИШ ХЬУН 1) *öyrəşmək*; 2) *alışmaq*; 3) *dadanmaq*.

ВЕРЕВИРД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *ətraflı düşünmə, götür-qoy, fikirləşmə, mübahisə, danışıq*; **веревирд авун** *ətraflı düşünmək, götür-qoy etmək, fikirləşmək*.

ВЕРЕВИРДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Веревирд** (**веревирд авун**).

ВЕРЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *və-rəm*; 2) *məc. cana doyurmaq, əzab vermək*; **верем авуна** *cana doydurdu*; **верем хьун** а) *və-rəm olmaq (xəstəlik)*; б) *məc. cana doymaq, əzab çəkmək*; с) *yarımamaq*.

ВЕРЕМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Верем** (**верем авун**).

ВЕРЕМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Верем** (**верем авун**).

ВЕРЖЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *verje* (*cızıqlı və ya dama-dama kağız*); **вержедин** *verjenin*.

ВЕРМАХТ (-ди, -да) *vermaxt* (*1941-1945-ci illərdə faşist Almaniya-sının silahlı qüvvələri*); **вермахтдин** *vermaxtın*.

ВЕРМИШЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vermişel*; **вермишелдин** *vermişelin*.

ВЕРМУТ (-ди, -да) *vermut* (*içki növü*); **вермутдин** *vermutun*.

ВЕРНИСАЖ (-ди, -да) *vernisaaj* (*rəsm sərgisinə qaralı baxış, həmtçinin onun açılış günü*); **вернисаждин** *vernisaajın*.

ВЕРОНАЛ (-ди, -да) *tib.* veronal (*yuxu dərmanı*); **вероналдин** veronalın.

ВЕРС (-ини, -ина) *verst* (1,06 kilometrə bərabər uzunluq ölçüsü); **версинин** verstin.

ВЕРСТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səhifələmə; **версткадин** səhifələmənin.

ВЕРТОЛЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vertolyot*; **вертолётдин** vertolyotun.

ВЕРФЬ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *verf*, tərsanə; **верфинин** verfin, tərsanənin.

ВЕРХ (-и, -и; -ер, -ери, -ера) *bot.* ağsaqayın; **верхин** ağsaqayının; **верхи тар** ağsaqayın ağası; Qafqazın nadir ağsaqayın meşəsi Qusar rayonunun Xuluq kəndindədir Къафкъазда кьериз-цIаруз гьалтзавай верхи тарарин там КцIар райондин Хульлукъ хуьре ава.

ВЕРСИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* versifikator (1. *şeir texnikasını yaxşı bilən şair*; 2. *qafiyəpərdaz*); **версификатордин** versifikatorun.

ВЕРСТАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *verstak* (*dülgər, çilingər dəzgahı*); **верстақдин** verstakın.

ВЕРТИКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vertikal* (1. *göy sferasının zenit nöqtəsindən keçən hər hansı böyük dairəsi*; 2. *göy cisimlərinin yüksəkliyini ölçmək üçün cihaz*); **вертикалдин** vertikalın.

ВЕРТИКАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vertikal*; şaquli xətt, dik xətt; **вертикалдин** vertikalın; şaquli xəttin, dik xəttin.

ВЕРФЬ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *verf*, tərsanə (*gəmi qayrılan və təmir edilən yer*); **верфин** verfin, tərsanənin.

ВЕРХЕР (-ри, -ра) 1) ağsaqayın meşəsi; 2) süpürgə hazırlanan ağsaqayın budaqları.

ВЕРХЬ (-и, -и; -ер, -ери, -ера) *bot.* ağsaqovaq (*ağac*), **верхьин тарар** ağsaqovaq ağacları.

ВЕРЦИ *sif.* şirin, dadlı, ləzzətli; **верци** хуьрек dadlı хөрək; **верци чуьхвер** şirin armud; **верци авун** dadlı etməк; **верци хьун** şirin olмақ, dadlı olмақ.

ВЕРЦИБУР: **ВЕРЦИ** *sifətinin cəm forması*.

ВЕРЦИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şirinlik; **верцивалин** şiriniyin.

ВЕРЦИВИЛЕДДИ *z. bax* Верцидаказ.

ВЕРЦИДАКАЗ *z.* şirinliklə, dadlıca.

ВЕРЦИДИ *sif.* şirin.

ВЕРЦИДИ (-а, -а) *is.* şirin; **верцидан** şirinin.

ВЕРЧ (вечре, вечерен, верчер, верчери, верчера) *toyuq*; **вечрен** *toyuğun*; **верч кайрал ацукьнава** *toyuq kürt düşüb*; **вечре цицибар ахъайна** *toyuq cüce çıxardı*; **вечре къакъра ягъизва** *toyuq qaqqıldayır*; **ам кака галай верч хьиз ава** *a.s. o, yumurtlayan toyuq kimidir*; **ам муг квахъай верч хьиз ава** *a.s. o, yuvası itmiş toyuq kimidir*; **кьуншидин верч къаз хьиз аквада** *a.s. qonşunun toyuğunu qaz kimi görür*; $\diamond$ **тамун верч** *qarabağır (quş)*; **верч тIавус** *dişi tovuz*.

ВЕРЧЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *quşçu, quşabaxan*; **верчербандин** *quşçunun, quşabaxanın*.

ВЕРЧЕРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *quşçuluq*; **верчербанвалин** *quşçulğun*.

ВЕРШОК *dan.* 1) *verşok* (4,4 sm-ə bərabər uzunluq ölçüsü); 2) *üst* (*bir şeyin üst hissəsi*).

ВЕСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *vəsiyyət, məsləhət, tapşırıq*; **весидин** *vəsiyyətin, məsləhətin, tapşırığın*; **веси авун** *vəsiyyət etməк*; **веси хьун** *vəsiyyət olмақ*; **веси кьилиз акъудун** *vəsiyyəti yerinə yetirməк*; **веси тун** *vəsiyyət qoymақ*; 2) *ehsan, xeyrat*; **абуру бубадин веси гана** *onlar atanın ehsanını verdilər*.

ВЕСИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vəsiyyətnamə*; **весиятдин** *vəsiyyətnamənin*.

ВЕСТИБЮЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vestibül* (*ictimai binaların içəri girəcəyində geniş yer, dəhliz*); **вестибюлдин** *vestibülün*.

ВЕТЕГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vətəgə*; **ветегадин** *vətəgənin*.

ВЕТЕРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *veteran*; **ветерандин** *veteranın*.

ВЕТЕРИНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baytar*; **ветеринардин** *baytarın*.

ВЕТЕРИНАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *baytarlıq*; **ветеринарвалин** *baytarlığın*.

ВЕТЕРИНАРИЯ (-ди, -да) *baytarlıq elmi*.

ВЕТО (-ди, -да) *hüq.* veto (1. *qanunverən orqanların qərarını dayandırmaq və ya ləğv etməк hüququ*; 2. *qadağan, qadağan etmə*); **ветодин** *vetonun*.

ВЕТЧИНА (-ди, -да) *vetçina* (*qaxac edilmiş donuz əti, donuz budu*); **ветчинадин** *vetçinanın*.

ВЕТИ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *ağsaqanad*; **ветIрен** *ağsaqanadın*.

ВЕЧЕ I *sif. qəd. barverən, məhsul verən*.

ВЕЧЕ II (-ди, -да) *tar. vəçe* (1. *qədim Rusiyada şəhər əhalisinin yığıncağı*; 2. *həmin yığıncağın keçirildiyi yer*); **вечедин** *veçenin*.

ВЕШРЕШ *bax Вишриш*.

ВЕШРЕШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Вишриш (вишриш авун)*.

ВЗВОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vzvod* (*rota, eskadron və ya batareya bölməsi*); **взводдин** *vzvodun*.

ВИ I: *Вун şəxs əvəzliyinin hal forması*.

ВИ II: *Иви sözünün danışq forması*.

- **ВИ III** *kənd, şəhər, ölkə adları olan isimlərdən yeni sözlər əmələ gətirən şəkilçi*; **кьубави** *qubalı*; **кцIарви** *qusarlı*; **Шейх Мегьамед Ярагьви** *Şeyx Məhəmməd Yarağvi*.

ВИАДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arxit. viaduk* (*gediş-gəliş üçün dərə, yol və s. üstündən çəkilən körpü*); **виадукдин** *viadukun*.

ВИБРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. vibrator* (*ritmik titrəyiş əmələ gətirən aparat*); **вибратордин** *vibratorun*.

ВИБРАЦИЯ (-ди, -да) *vibrasiya, titrəyiş, titrəmə*.

ВИБРИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bakt. vibriion* (*əyri çöp və ya vergül şəkilli mikro*); **вибриондин** *vibriionun*.

ВИБРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vibroqraf* (*titrəyişləri avtomatik yazan aparat*); **вибрографдин** *vib-roqrafın*.

ВИБРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *vibrometr* (*maşınların, binaların, körpülərin və s.-nin mexaniki titrəyişlərini ölçmək üçün cihaz*); **виброметрдин** *vibrometrin*.

ВИБРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vibroskop* (*cismın titrəyişlərini müşahidə etmək üçün cihaz*); **виброскопдин** *vib-roskopun*.

ВИВАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vivarium* (*heyvanları təbii şəraitə yaxın bir şəraitdə saxlamaq üçün bina*); **виваридин** *vivariumun*.

ВИВИСЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. vivisektor* (*viviseksiya mütəxəssisi*); **вивисектордин** *vivisektorun*.

ВИВИСЕКЦИЯ (-ди, -да) *anat. viviseksiya* (*heyvanların elmi məqsədlər üçün yarılması*); **вивисекциядин** *viviseksiyanın*.

ВИГВАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *viqvam* (*Şimali Amerika hindularının ağac qabığından və ya göndən qayırdıqları ev, koma*); **вигвамдин** *viqvamın*.

ВИГИЯР (-йри, -йра) *tar. viqlər* (*İngiltərədə indiki liberallar partiyasının sələfi olmuş siyasi partiya*); **вигийрин** *viqlərin*.

ВИГОНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *viqon* (1. *zool. Cənubi Amerikada yaşayan lamaya oxşar kövşək heyvan*; 2. *bu heyvanın yunu*; 3. *bu heyvanın yunundan toxunma parça*); **вигондин** *viqonun*.

ВИДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. dü-yü*; **видердин** *düyünün*.

ВИДИ (*Вид dan.*) *ş.əv. onun*.

ВИЖДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vicdan*; **виждандин** *vicdanın*.

ВИЖДАНЛУ *sif. vicdanlı*.

ВИЖДАНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *vicdanlılıq*; **вижданлувилин** *vicdanlılığın*.

ВИЖДАНСУЗ *sif. vicdansız*.

ВИЖДАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *vicdansızlıq*; **виждансуз-вилин** *vicdansızlığın*.

ВИЖЕ: *Виже атун f. уағмақ*.

ВИЖЕВАЗ *z. 1) yaxşı, yaxşıca; вижеваз тIуьна* *yaxşıca yedi*; 2) *çox güclü, kifayət qədər, necə lazımdırsa; вижеваз марф кьвазва* *çox güclü yağış yağıр*.

ВИЖЕВАЙ *sif. yaxşı; вижевай руш* *yaxşı qız; вижевай кар* *yaxşı iş*.

ВИЖЕВАЙБУР: *Вижевай сифətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*.

ВИЖЕВАЙДАКАЗ *z. lap yaxşı, yaxşıca*.

ВИЖЕВАЙДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is. nöqsansız, keyfiyyətli (əşya)*; *yaxşı xasiyyəti olan, gözəl (insan)*.

ВИЖЕВАЙДИЗ *z. bax Вижевайдаказ*.

ВИЖЕСУЗ *z. yaramaz, alçaq, gərəksiz*.

ВИЖЕСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaramazlıq, alçaqlıq, gərəksizlik; вижесузвилин* *yaramazlığın, alçaqlığın, gərəksizliyin*.

ВИЖЕСУЗБУР: *Вижесуз сифətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması; bax Вижесузди*.

ВИЖЕСУЗДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* yaramaz, alçaq, gərəksiz; **вижесуздан** yaramazın, alçağın, gərəksizin.

ВИЖЕСУЗДАКАЗ *z.* yaramazcasına, alçaqcasına, gərəksizcəsinə.

ВИЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rəs.* viza (1. *icazənamə, rüsxətnamə; 2. icazə qeydi*); **визадин** vizanın.

ВИЗИ *tib.* xənazir, sıraca xəstəliyi; **визин** xənazirin, sıraca xəstəliyinin.

ВИЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vizit* (1. *görüş; 2. həkimim xəstə yanına gəlməsi*); **визитдин** vizitin.

ВИЗИТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vizitka*; **визиткадин** vizitkanın.

ВИК (**вик**ин, **вик**ина, **вик**лер, **вик**-лери, **вик**лера) 1) boyunduruq; 2) *məc.* zülm, əsarət.

ВИКАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vikari* (*yepiskop müavini*); **викарийдин** vikarinin.

ВИКИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* vikinq (1. *qədim skandinav əsgəri; 2. dəniz qulduru*); **викингрин** dəniz quldurlarının.

ВИКОНТ *vikont* (*Fransada və İngiltərədə zadəgan rütbəsi*).

ВИКОНТЕССА (-ди, -да) *köhn.* vikontessa (*vikont arvadı*); **виконтессадин** vikontessanın.

ВИКСАТИН (-ди, -да) *viksatin* (*müşəmbə növü*); **виксатиндин** viksatinin.

ВИКТОРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *viktorina*; **викторинадин** viktorinanın.

ВИКТОРИЯ (-ди, -да) *viktoriya* (1. *iri çiyələk; 2. bir sıra iri və gözəl meyvə, tərəvəz, çiçək və s. növlərinin adı*); **викториядин** viktoriyanın.

ВИКІЕГЬ 1) cürətli, cəsarətli; **викіегьдаз бахтун** гуда *a.s.* cürətli adamın bəxti güler; 2) gümrah, cəld.

ВИКІЕГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) cürətlilik, cəsarətlilik; 2) gümrahlıq, cəldlik; **викіегьвили** cürətliliyin, cəsarətliliyin; **гүмрахлігм, cəldлийн.**

ВИКІЕГЬВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) cürət etmək, cəsarət etmək; **викіегьвална** cürət etdi, cəsarət etdi.

ВИКІЕГЬВИЛЕДДИ *z. bax Викіегьдаказ.*

ВИКІЕГЬДИ I *sif.* 1) cürətli, cəsarətli; 2) gümrah, cəld.

ВИКІЕГЬДИ II (-а, -а) *is.* 1) cürətli, cəsarətli; 2) gümrah, cəld; **викіегьдан** cürətlinin, cəsarətlinin; **гүмрахин, cəлдин.**

ВИКІЕГЬДАКАЗ *z.* 1) cürətlə, cəsarətlə; 2) gümrahlıqla, cəldliklə.

ВИКІЕГЬДИЗ *z. bax Викіегьдаказ.*

ВИЛ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *anat.* göz; **вили**н gözün; **вил акьатна** gözü çıxdı; **вилер агажун** gözlərini qıymaq; **вилер акьудун** gözlərini çıxarmaq; **адан вилерал хуш акьалтна** onun gözünə тор гөлдi; **вилериз такуртла, чиниз регьуь жедач** *a.s.* göz görməсə, üz utanmaz; 2) pəncərə gözü; 3) məsamə, aralıq, deşik (*adətən söz təkrarlanaraq işlənin: вил-вил*); **вил-вил хьайи ниси** məsaməli pendir; **кьван вил-вил хьанва** daş deşik-deşik olub; 4) оууq, dəlik; 5) göy iplik; **◇ вил ядай балкІан** hürkən at; **вил авахьун** a) gözü çıxmaq; b) paxıllıq etmək, paxıllıqdan ölmək; c) görmək istəməmək; **вил акьада-рун** gözü ilə müşayiət etmək, baxmaq; **вил акьатун** a) gözü çıxmaq; b) daırxmaq; c) çox güclü istəmək; **вил акьун** görmək, müşahidə etmək; **нəзərə çarpmaq; ç) gözünə görünmək; жувалай вил аладарун** özünə göz гəздirmək; **вил алагун** nəzarətsiz olmaq; **вил алудун** baxmağı, müşahidə etməyi saxlamaq; **вил алудмир** gözünü çəkmə; **вил алаз авун** göz qoymaq; **вил алаз акьвазун** gözлəmək; **вил алаз хьун** gözлəmək (*kimi, nəyi isə*); **вил атІун** a) doymaq; b) ümidi itirmək; **вил ахьайиз тун тавун** a) dinclik verməmək, dinc qoymamaq; b) sıxışdırmaq; **вил ацукьун** хошу гəlmək, sevmək; **вил ацІун** gözü doymaq; **гишиндан руфун ацІуда, вил ацІудач** *a.s.* acın qamı doyar, gözü doymaz; **вил ацІун тавун** gözü doymamaq, xəsislik etmək; **вил вилик кя тавун** gözünü yummamaq, yatmamaq; **вил галаз хьун** daırxmaq; **вил кутун** a) ümid etmək; b) kiməsə göz verib işiq verməmək; **вил кягьун** qorxmaq, ehtiyat etmək; **вил рекьел хьун** gözü yolda olmaq, səbirsizliklə gözлəmək; **вил тун** göz salmaq; **вил хукІун** qəfildən görmək, gözünə görünmək; **вил хьун** daırxmaq, qəribсəmək; **багьманчиндин вил майвайрал жеда** *a.s.* bağbanın gözü meyvədə olar; **вил экьуьрун** göz гəздirmək, gözü ilə axtarmaq; **вил элягьун** görüşmək; **вил эцигун** ümid etmək; **вилербур авун** *bax вилербур*; **вили кьун** хошу гəlmək; **вили ягьун** göz dəymək; **а виле кьал эцягьа** sən buna ümid etmə, sən bundan əl çək; **вилер чиле тун** gözlərini yerə dikmək; **вилер экьи-сун** a) gözlərini bərlətmək; b) qəzəblə baxmaq, qorxutmaq; **за гайи фу ви вилерай хтурай** verdiyim çörək gözündən gəlsin; **жуван вилерай кхведалди неь** doyunca ye, partlayınca ye; **вилерал кІвенкІвер авун** a) acıqlı-acıqlı baxmaq; b) gözündə qəzəb qı-гүлцмлары аlıшmaq; **вилериз иви хьиткьинун**

a) gözlərinə qan dammaq; b) qəzəblənmək; **вилериз руг** **кIвахьун** gözünə küл üfürmək; **вилерикай карагун** gözə görünmək; **вилерикай квадарун** a) gözdən itməyə, gizlənməyə imkan vermək; b) gözü qarşısından çəkilib getmək; **вилерикай цIанIрапIар хкатун** gözlərinə ala-bula görünmək; **вилив хуьн** izləmək, müşahidə etmək, keşik çəkmək; **вилин тумунай килигун** qəzəblə baxmaq; **виляй аватун** gözdən düşmək; **муьштеридин виляй килигун** müştəri gözü ilə baxmaq; **виле сух хьун** gözə girmək; **виридаз са виляй килигун** hamıya eyni gözlə baxmaq; **вил акьална ахьайдай** göz açıb yumunca, bir anda; **вил акьална ахьайдай вахт** ləhzə, göz qırpmı; **вилерин кIаникай килигун** gözaltı baxmaq; **вилин кьаншарда** göz qarşısında; **вилин кIаник** lap yaxında.

ВИЛ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) otaq; **кье вилин кIвал** iki otaqlı ev.

ВИЛ III *qəd.* iyun.

ВИЛЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vilayət, ölkə; **вилаятдин** vilayətin, ölkənin.

ВИЛЕВИЛ *sif. dial.* ucu-bucağı görünməyən.

ВИЛЕРБУР: **вилербур авун** *f.* göz vurmaq.

ВИЛЕРБУРУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Вилербур (вилербур авун).**

ВИЛИ I *dial. qəd.* övlad.

ВИЛИ II *sif.* göy (*rəng*), tünd mavi; **вили авун** göyertmək; **вили хьун** göyertmək.

ВИЛИБУР I *sif.* göylər (*rəng*).

ВИЛИБУР II (-у, а) *is.* göylər; **вилибурун** göylərin (*göy rənglilərin*).

ВИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) göylük, göy rəng; **цавун виливал** göyün maviliyi; **виливилин** göylüyün.

ВИЛИВАНАР (-ри, -ра) *bot.* mavi rəngli yaylaq çiçəyi.

ВИЛИВИЛ *bot.* göy rəngli yaz çiçəyi; *həmçinin bax* **Хьвехьвер.**

ВИЛИ-ВИЛИК *z.* irəli.

ВИЛИГАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* göz muncuğu; **вилегандин** göz muncuğunun.

ВИЛИГАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uzun çubuq (*əl ilə xalça toxunanda istifadə olunan*).

ВИЛИДИ I *sif.* göy.

ВИЛИДИ II (-а, -а) *is.* göy; **вилидан** göyün.

ВИЛИК I: **Вил** *isminin hal forması; bax* **Вил.**

ВИЛИК II 1) *z.* irəli; irəlidə; **кьулухь акьвазмир, вилик алад** geridə qalma, irəli get; **вилакай килигун** qabaqdan baxmaq; **вилик кваз фин** qabaqda getmək; **вилик экьечIун** *və ya* **вилик фин** qarşısına çıxmaq, qarşılamağa getmək; **вилик фин** a) qabağa getmək; b) inkişaf etmək; **вилик хьухь** a) qabağa get; b) yeməyə başlayın (*dəvət*); 2) əvvəl, əvvəllər, əvvəlcə; **кьудалди вилик** yatmadan əvvəl (qabaq); **ам кьведалди вилик** o gəlməzdən əvvəl; **гьадалай са тIимил вилик** ondan bir az əvvəl; 3) *qoş.* qabağında; **кIвалерин вилик** evlərin qabağında; **зи вилик** mənim qabağında; **гьакимдин виликай, балкIандин кьулухьай фимир** *a.s.* hakimin qabağında, atın arxasından keçib getmə.

ВИЛИКАЙ *z.* qabaqdan.

ВИЛИКАМАЗ *z.* əvvəlcədən.

ВИЛИКАН *sif.* əvvəlki.

ВИЛИКАНБУР: **Виликан** *sifətinin cəm forması.*

ВИЛИКАНДАЛАЙ *z.* əvvəlkindən (*söhbət gedən vaxtdan əvvəl*).

ВИЛИКДАЙ // ВИЛИКРАЙ *z.* əvvəllər, keçmişdə.

ВИЛИКДИ I *z.* əvvəlki vaxtlarda.

ВИЛИКДИ II *z.* 1) irəli; **виликди алад** irəli get; 2) əvvəl, əvvəllər; **идалай виликди** bundan əvvəl.

ВИЛИК-КЬИЛИК: **вилик-кьилик квайбур** sərəncam verənlər, başçılar, rəhbərlik edənlər, hörmətli, nüfuzlu adamlar.

ВИЛИКРА *z.* keçmişdə, keçmiş vaxtlarda.

ВИЛИН КЪВАН (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) gözqaytaran daş; **вилин кьванцин** gözqaytaran daşın.

ВИЛИХЪАН *sif. dial.* gözü dəyən adam.

ВИЛИЦИКIЕР (-ри, -ра) *bot.* peyğəmbərçiçəyi (*açıq göy rəngli çöl çiçəyi*); **вилицикIердин** peyğəmbərçiçəyinin.

ВИЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) villa (*bağ içində tikilmiş qəşəng ev, imarət*); **вилладин** villanın.

ВИЛЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* villis (*Villis markalı avtomobil*); **виллисдин** villisin.

ВИНЕ *z., qoş.* yuxarı, yuxarıya, yuxarıda; *uca, hündür, yüksək*; **ам залай вине ава** o, məndən yuxarıdadır; **вине авай** *və yaxud* **виневай** yuxarıda olan.

ВИНЕВАЙ *bax* **Вине.**

ВИНЕГРЕТ (-ди, -да) vineqret (1. *doğ-ranmış kartof, kələm, çuğundur, yumurta və s-dən. hazırlanan soyuq yemək*; 2. *məc. həftəbəcər*); **винегретдин** vineqretin.

ВИНЕЛ *z.*, *qoş.* yuxarı, üstə; yuxarıda, üstdə; yuxarıdan, üstdən; üzdən; **винел патай** a) yuxarıdan, yuxarı tərəfdən; b) üzdən, bayır tərəfdən; **винел алай** yuxarıda olan, yuxarıdakı, üstdəki; **винел акьатун** a) üzə çıxmaq; b) aşkar olmaq, məlum olmaq; **винел акьудун** a) yuxarı qaldırmaq (*kimi isə, nəyi isə*); aşkar etmək, məlum etmək; **винел акьалтун** a) üzə çıxmaq; b) boy atmaq; c) üstün gəlmək, qalib gəlmək; **винел атун** a) üstünə gəlmək, artmaq; b) böyümək, boy atmaq; **винел эцигун** üstünə qoymaq; artırmaq, çoxaltmaq.

ВИНЕЛАЙ *z.*, *qoş.* 1) üstən, yuxarıdan, yuxarı tərəfdən, üst tərəfdən; **винелайгьуз** yuxarıdan aşağı; 2) bayırdan, bayır tərəfdən, üzdən.

ВИНЕЛДИ *z.* yuxarı, yuxarıya; **агьадай винелди** aşağıdan yuxarıya.

ВИНИ *sif.* yuxarı, yuxarıdakı, yuxarıda olan; **хуьруьн вини кьыл** kəndin yuxarı başı; ◇ **вини кьыл** lap çox, maksimum.

ВИНИБУР (-у, -а) *is.* yuxarıdakılar; **винибурун** yuxarıdakılارın.

ВИНИДИ (-а, -а) yuxarıdakı; **винидан** yuxarıdakının.

ВИНИДИХЪ *z.* **бах Винихъ.**

ВИНИЗ *z.* yuxarı, üzüyухары, yuxarıya, yuxarıda; **агьадай виниз** aşağıдан yuxarıya; **виниз авун** yuxarı qaldırmaq; **виниз кьун** a) yuxarı tutmaq (*nəyi isə*); b) yuxarıdan aşağı бахmaq (*kimə isə*).

ВИНИЗАРУН (-да, -на; -из, -за-ва; -ара) *бах* **Виниз** (виниз авун).

ВИНИЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yüksəklik, ucalıq, yüksək mövqə; ◇ **ванцин винизвал** səsin yüksəkliyi; **кьилин винизвал** başıucalıq.

ВИНИЗДИ I *sif.* yuxarıdakı.

ВИНИЗДИ II (-а, -а) *is.* yuxarıdakı; **виниздан** yuxarıdakının.

ВИНИЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* **Виниз** (виниз авун).

ВИНИМ (-ди, -да; -бур, -буру, -бура) *эв.* yuxarıda olan.

ВИНИНА *z.* orada yuxarıda.

ВИНИНАГ (винини, винина, вина-гар) *данışан адамдан* yuxarıda olan yer.

ВИНИНАЙ *z.* yuxarıdan, oradan.

ВИНИНАЛ *z.* yuxarı yerdə.

ВИНИНГЪЕ *эд. данışан адамдан* yuxarı *istiğamətli göstəran söz.*

ВИНИХЪ *z.* yuxarı, üzüyухары, yuxarıda; **багьдилай винихъ вуч гала?** bağdan yuxarıda nə var?; **винихъ лагьай гафар** yuxarıda deyilənlər; **винихъ галай цларар** yuxarıdakı sətirlər.

ВИНИХЪАЙ *z.* yuxarıdan; **винихъай агьуз** yuxarıdan aşağıya.

ВИНКЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* vinkel, künyə (*bucaqölçən aləti*); **винкелдин** vinkelin.

ВИНТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *vint* (1. *burma tıx*; 2. *gəmini, təyyarəni və s. hərəkətə gətirən qurğu; pər*; 3. *kart oyunlarından biri*); **винтинин** vintin.

ВИНЧЕСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vinçestr* (*tüfəng sistemi*); **винчестрдин** vinçestrin.

ВИНЪЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vinyetka*; **винъеткадин** vinyetkanın.

ВИНЯЙ *z.* 1) hündürdən; 2) artıq, yüksək; **ам масабуралай са чиб виняй я о,** başqalarından bir qarış yüksəkdir.

ВИНЯЙГЪУЗ *z.* yuxarıdan aşağıya.

ВИОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *viola* (*skripkaya oxşar qədim musiqi aləti*); **виоладин** violanın.

ВИОЛОНЧЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *violonçel* (*musiqi aləti*); **виолончелдин** violonçelin.

ВИР (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *göl; hovuz*; çox da böyük olmayan sututarı; **гзаф яд акьвазай вири ни кьачуда** *a.s.* suyu çox qalan göl iylenər.

ВИРАЖ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fot.* viraj (*foto və ya kino şəkillərini yumaq və müxtəlif rənglərə boyamaq üçün kimyəvi məhlul*); **вираждин** virajın.

ВИРАЖ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *viraj* (*gəminin, avtomobilin və ya təyyarənin yan verərək dönməsi*); **вираждин** virajın.

ВИРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *viran*, *viranə*; **вирандин** viranın, viranənin.

ВИРАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *viranlıq*; **виранлухдин** viranlığın.

ВИРД *qəd.* razılıq, razılıq vermək.

ВИРЕР I: *Вир* sözünün *cəm forması.*

ВИРЕР II (-и, -а) *qurudulmuş meyvə*; **вирерин** qurudulmuş meyvənin.

ВИРИ I: Вир *sözünün hal forması*.

ВИРИ II hamısı, hamı, bütün.

ВИРИ III (-да, -да) *is.* 1) bütün işlər, hərəkətlər, olmuş və olacaq hadisələr; 2) hamı, bütün insanlar, heyvanlar; **виридаз са виляй килигун** hamıya bir gözlə baxmaq.

ВИРИ IV *ümumiləşdirilmiş söz*; hər şey; **вири рикелай алатда** hər şey yaddan çıxır.

ВИРИБУР I: Вир *sifətinin cəm forması*.

ВИРИБУР II (-у, -а): Вир *sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*; **анал вири-бур рахана** orada hamı danışdı.

ВИРИДАЛАЙНИ *əd. lap*; **виридалайни гъвечи аял** lap balaca uşaq.

ВИРИДАН I: Вир *sifətindən əmələ gəlmiş ismin hal forması*.

ВИРИДАН II *sif.* ümumi, hamıya aid.

ВИРИНАЙ *z.* hər yerdən.

ВИРИНАГ (-ар, -ри, -ра) *is.* hər yer.

ВИРИНА (ра) *z.* hər yerdə, hər yerə; **виринра ван гъатнавай** hər yerə səs yayılmışdı.

ВИРИНИ-ВИРИ: **вирини-вири хъурай** qoy hər şey belə olsun; tutaq ki, belədir; **...вирини-вири хъурай, вун накъ вучиз хъфейди тир?** tutaq ki, hər şey belədir, bəs sən düşünən niyə getdin?

ВИРИНА *z.* hər yerdə.

ВИРТ (-гѳеди, -гѳеда; -гѳер, -гѳери, -гѳера) *bal (arın)*; **хам вирт** təbii bal; **цѳурурай вирт** əridilmiş, bişirilmiş bal; **“вирт” лугъуналди, сив ширин жедач а.с.** “bal” deməklə ağız şirin olmaz.

ВИРТУОЗ *virtuoz, usta, mahir sənətkar.*

ВИРТИЕД ЦУЪКВЕР *bot.* üzərində bal dadı verən şirəsi olan dağ çiçəkləri.

ВИРТИЕХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arıların şahı, şah arı; **виртѳехъандин** şah arının.

ВИРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* virus; **вирусдин** virusun.

ВИС dial. bulaq.

ВИСКИ (-ди, -да) viski; **вискидин** viskinin.

ВИСКОЗА (-ди, -да) viskoz (1. *süni ipək və s. qayrılan sellüloz kütləsi*; 2. *süni ipək*); **вискозадин** viskozun.

ВИСКОЗИН (-ди, -да) viskozin (*neftdən alınan sürtgü yağı*); **вискозиндин** viskozinin.

ВИСМУТ (-ди, -да) vismut (*kimyəvi element*); **висмутдин** vismutun.

ВИСТ (-ди, -да) vist (*kart oyunu*); **вистдин** vistin.

ВИТАЛИЗМ (-ди, -да) *biol.* vitalizm (*həyat prosesinin güya orqanizmdə olan fəvqəltəbii “həyatı qüvvə”dən asılı olduğunu iddia edən mürtəcə idealist cərəyan*); **вита-лизмдин** vitalizmin.

ВИТАМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* vitamin; **витамидин** vitaminin.

ВИТИЛИГО (-ди, -да) vitiliqo (*dəri xəstəliyi*); **вителигодина** vitiliqonun.

ВИТРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vitraj (*qarıya, pəncərəyə və s.-yə salınan rəngli şüşələrdən düzəldilmiş şəkil və ya naxış*); **витраждин** vitrajın.

ВИТРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vitrin; **витринадин** vitrinin.

ВИТІ: витІ акъудун *f.* cıncırını, səsini çıxarmaq.

ВИТІРИ (-йри, -йра) (*armud sortu*).

ВИЦЕ-АДМИРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vitse-admiral (*hərbi-dəniz donanmasında yüksək rütbə*); **вице-адмиралдин** vitse-admiralın.

ВИЦЕ-КОНСУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vitse-konsul; **вице-консулдин** vitse-konsulun.

ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vitse-prezident; **вице-президентдин** vitse-prezidentin.

ВИЦМУНДИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vismundir (*çar dövründə Rusiyada məmurların rəsmi paltarı*); **вицмундирдин** vismundirin.

ВИЧ (-и, -е, чеб) *ş.ə.v.* 1) özünü; özünə; **вич вичел хтун** özünə gəlmək; ayılmaq; ağılını başına uydurmaq; **вич вичик рахун** öz-özünə danışmaq (*astadan, ürəyində*); **вич вичиз бегенмиш хъун** və *yaxud* **вич вичел ашукъ хъун** özünü bəyənmək, özünə aşiq olmaq; 2) özü; **вичи вич тариф ийидай устлар кар чидайди туш** özü-özünü tərifləyən usta işbilən deyil.

ВИЧЕ I: Вич *əvəzliyinin hal forması*.

ВИЧЕ II (-ди, -да) balın bir növü.

ВИЧИН (-ди, -да; -бур, -бура, -буру) özünün; **вичиндан** özününkünün.

ВИЧИНБУР (-у, -а) *is.* özününkülər; **вичинбурун** özününkülərin.

ВИЧИНДИ (-да, -да; -бур, -бура, -буру) özününkü; **вичиндан** özününkünün.

ВИЧНИ *bağ. özü də; ам кьведа, вични аял галаз о гөләсәк, özü də uşaqla.*

ВИЧИРИЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sər-çə səsinə bildirən söz.*

ВИШ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *yüz; виш йис yüz il, yüzillik; виш йисан yüz ilin, yüz illiyin; виш ла-гъай вә яа виш лугъудай yü-züncü; вишен чарар yüzüklər (kağız pul).*

ВИШЕРАЛДИ *z. yüzlәрlә.*

ВИШРА *s. 1) yüz dəfə; 2) məc. dəfələrлә.*

ВИШРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xı-şiltı, xışıldama; вишриш авун xışıldamaq; вишришдин xışiltının.*

ВКП(б) (Вирисоюздин Коммунистрин (большевикрин) Партия ÜİK(b)P (Ümumit-tifaq Kommunist (bolşeviklәр) Partiyası).

ВОДОЛАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) dalğıc; 2) vodolaz (it cinsі).*

ВОДОРОД (-ди, -да) *kim. hidrogen; водороддин hidrogenin.*

ВОДЯНКА (-ди, -да) *tib. vadyanka, hidropos (bədən boşluqlarına su yığılması xəstəliyi); водянкадин vadyankanın.*

ВОЕВОДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar. vovyevoda (qədim Rusiyada qoşun başçısı və vilayət hakimi); воеводадин vovyevo-danın.*

ВОЕНКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hər-bi komissar; военкомдин hərbi komissarın.*

ВОЕНКОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərbi komissarlıq; военкоматдин hərbi komissarlığın.*

ВОКАБУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *vokabula (1. köhn. əzbər öyrənmək üçün ana dilinə tərcümə edilmiş xarici söz; 2. lüğətdə: baş söz); вокабуладин vokabulanın.*

ВОКАЛ *mus. vokal.*

ВОКАЛИЗАР (-ри, -ра) *mus. vokalizlәр (vokalizasiya üçün yazılmış notlar); вокали-зрин vokalizlәрin.*

ВОКАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) *vokalizasiya (1. mus. sait səslərlә oxuma məşqi; 2. dilç. samit səsin saitə keçməsi); вокализациядин vokalizasiyanın.*

ВОКАЛИЗМ (-ди, -да) *dilç. vokalizm (dildə sait səslər sistemi); вокализмдин voka-lizmin.*

ВОКАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. vokalist; вокалистдин vokalistin.*

ВОКЗАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vağzal; вокзалдин vağzalı.*

ВОЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *volan (1. qadın paltarına yüngül parçadan tikilən qurğun, ətklik; 2. ucuna lələk taxılmış kiçik ağac və ya tıxacdan ibarət oyun aləti və bu alətlә oynanılan oyun; 3. avtomobil sükanının təkərciyi); воландин volanın.*

ВОЛЕЙБОЛ (-ди, -да) *voleybol; волей-болдин voleybolun.*

ВОЛОНТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *könüllü köməkçi; волонтёрдин könüllü köməkçinin.*

ВОЛЬВОКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. volvoks (durğun, şirin sularда əməlә gələn yaşıl yosun növü); вольвоксдин volvoksun.*

ВОЛЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *volyer (heyvanxanada heyvanları və quşları saxlamaq üçün hər tərəfi qəfəslənmiş meydança); воль-ердин volyerin.*

ВОЛЬТ I (-ди, -да) *fiz. volt (elektrik sahəsinin gərginlik vahidi); вольтдин voltun.*

ВОЛЬТ II *volt (1. at məşqində: dövrә vur-ma; 2. qılınс təlimində: özünü qılınсın zərbә-sindən qaçırma).*

ВОЛЬТА (-ди, -да) *volta (1. maşın yağı; 2. yüngül pambıq parça); вольтадин voltanın.*

ВОЛЬТАЖ *fiz. voltaj (elektrik cərəyanı-nın gərginlik dərəcəsi).*

ВОЛЬТАМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz. voltometr (elektroliz hadisələrini müşahidә və tədqiq etmək üçün cihaz); вольт-аметрдин voltametrin.*

ВОЛЬТМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz. voltmetr (elektrik dövrəsinin iki nöqtəsi arasındakı gərginliyi ölçmək üçün cihaz); вольтметрдин voltmetrin.*

ВОЛЬТ-АМПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. volt-ampere (daimi cərəyanda bir vatta bә-rabәр elektrik gücü vahidi); вольт-ампердин volt-amperein.*

ВОЛЬФРАМ (-ди, -да) *kim. volfram (çә-tin әriyән bәrk metal).*

ВОЛЮНТАРИЗМ (-ди, -да) *fəls., psix. volyuntarizm (1. bütün varlığın əsasını iradә təşkil etdiyini iddia edән idealist fəlsəfi cərəyan; 2. iradәni insan psixologiyasında əsas əmil hesab edән idealist cərəyan).*

ВОЛЮНТАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *volyuntarist (volyuntarizm tərəfdarı); волонтаристдин volyuntaristin.*

ВОНА *vona (Koreyada pul vahidi).*

ВОПАЛЮК vopalük (*süni dillərdən birinin adı*).

ВОТЧИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) votçina, malikanə (*Rusiyada təhkimçilik dövründə atadan oğula irs keçən mülk*); **вотчинадин** votçinanın.

ВОТЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) votyak (*udmurtların keçmiş adı*).

ВТУЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tex.* vtulka, оумақ (*çarxların içərisində sürtünməni azaltmaq üçün metal borucıq və halqa*); 2) tıxас; **втулкадин** vtulkanın.

ВУ I əv. *bax* Вун.

ВУ II *n. bax* Ву-у.

ВУВ! *bax* Ву-у.

ВУГУН (-уда, -ана; -уз, -узва; -вице, -ун, -урай, -умир) vermək (*nəyi isə*); **вугана** verdi.

ВУЖ (ни, не, *n. h.* Вужар) *ş.əv.* kim; kimi (*ancaq insanlar haqqında*); **вуж фена?** kim getdi? **ам вуж я?** *və ya* **ам вужа?** o kimdir?; **вуна вуж ракьурна?** sən kimi göndərdin?; **ви мугьманар вужар тир?** sənin qonaqların kim idi?; **вужни вуж?** kimnən kim?; **адан тIвар вуж я?** onun adı nədir?

ВУЛКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vulkan; **вулкандин** vulkanın.

ВУЛКАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) vulkanizasiya; **вулканизациядин** vulkanizasiyanın.

ВУЛКАНИЗМ (-ди, -да) *geol.* vulkanizm; **вулканизмдин** vulkanizmin.

ВУЛКАНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* vulkanit (*vulkandan əmələ gəlmiş süxur*); **вулканитдин** vulkanitin.

ВУЛКАНОЛОГИЯ (-ди, -да) vulkanologiya (*geologianın və fiziki coğrafiyanın vulkan hadisələrini öyrənən sahəsi*); **вулканологиядин** vulkanologianın.

ВУЛЬГАРИЗМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç., ədəb.* vulqarizm (*ədəbi dildə işlənən qeyri-ədəbi, kobud söz və ifadə*); **вульгаризмдин** vulqarizmin.

ВУН (вуна, ва) *ş.əv.* sən; **вун алад** sən get; **вун ракьурда чна** biz səni göndərəcəyik.

ВУНДЕРКИНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vunderkind (*föqlədə istedadlı uşaq*); **вундеркинддин** vunderkindin.

ВУРГЬАВУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vurhavur; **вургьавурдин** vurhavurun.

ВУ-У *n.* (*təəccüb bildirir; qadınlar daha çox işlədirlər*).

ВУРВ *dial.* bərəkət.

ВУРВАР 1) bərəkətli; 2) *Azərbaycanda kənd adı* - Вурвар (Urva).

ВУЧ I əv. *bax* Вич.

ВУЧ II (куь, кве, вучар) *ş.əv.* 1) нә; **кве?** nədə?; **куьз?** niyə?; **квел?** nəyə?; **им вуч я?** bu nədir?; **вуча-вуча адаз вичиз эвернач лу-гьуз** məsələ ondadır ki, onun özünü çağırmaıblar deyə; **вуч авун?** nə etməli?; **вуна идакай вучда?** sən bunu neyləyirsən?; 2) *təy.* necə, nə təhər, hansı, nə kimi, gör nə, gör necə; **вуч хьсан кар хьана** necə yaxşı iş oldu; **ваз чидани ам вуч пис кас ятIа?** sən bilirsən o necə pis adamdır? $\diamond$ **вуч кьван хьсанбур** ən yaxşıları; **вуч кьван писбур** ən pisləri.

ВУЧА *əd.dan.* 1) *müsaibin diqqətini cəlb etmək üçün işlənən söz*; 2) *nəyinsə həddindən artıq olmasını göstərən söz*; **и чкайрин иервал вуча** bu yerlər necə də gözəldir.

ВУЧАЙТIАНИ *əd. dan.* nə etsən də.

ВУЧЗАВА neyləyirsən, nəyə gərəkdir.

ВУЧИЗ *z.* niyə, nə üçün.

ВУЧТИН *dial.* нә, necə; **ам вучтин чукIул я?** o nə bıçaqdır?

ВЫСТАВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sərgi; **выставкадин** sərginin.

ВЬЕТНАМ 1) *Ölkə adı* - Вьетнам (Vyetnam); 2) Vyetnam (*xalq*); **вьетнам чIал** Vyetnam dili.

ВЬЕТНАМВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vyetnamlı; **вьетнамвидин** vyetnamlının.

ВЯГЬТЕДАЙ *bax* вагьтедай.

ВЯДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) vədə, vaxt; **гатун вядеда** yay vaxtı; **гья вядеда** o vədə.

ВЯДЕДА *z.* vaxtında, vədəsində; **и вяеда** bu vaxt.

ВЯДЕДАМАЗ *z.* vaxtında, öz vaxtında, əvvəlcədən, hələ ki gec deyil.

ВЯДЕСУЗ *z.* vaxtsiz, vədəsiz; **вядесуз кьуьзүь хьана** vaxtsiz qocaldı; **вядесуз вяеда** vədəsiz vaxtda.

ВЯЗ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *köhn.* moizə, vəz etmə; **вяз авун** moizə etmək; **вязер ахьяюн** а) moizə eləmək, vaizlik etmək; б) notasiya oxumaq.

ВЯЗЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) moizə edən, vəz edən, moizəçi; **вязерчидин** moizəçinin.

Г

Г [гэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlif-basının dördüncü hərfi.*

ГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ha, hektar; **гадин** hektarın.

ГАБАРДИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qabardin (*çox zərif merinos ipliindən istehsal edilən yun parça*); **габардиндин** qabardinin.

ГАБАРИТ (-ди, -да) qabarit, görkəm, əndazə; **габаритдин** qabaritin, görkəmin, əndazənin.

ГАБИТУС (-ди, -да) *biol., tib. zahiri görünüş*; **габитусдин** zahiri görünüşün.

ГАВ I (-ра, -ра; -ар, -ри, -ра) vəhşi öküz, dağkeçisi; **гавран** vəhşi öküzün, dağkeçisinin.

ГАВ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd. vilayət*; **гавдин** vilayətin.

ГАВАННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) havanna (1. *tənbəki növü*; 2. *xüsusi tənbəki növündən hazırlanan siqar*).

ГАВАНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) liman (*dəniz sahilində*); **гавандин** limanın.

ГАВДИМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. zool. qunduz*; **гавдимандин** qunduzun.

ГАВОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qavot (*qədim fransız rəqsi və bu rəqs üçün yazılmış musiqi*); **гавотдин** qavotun.

ГАВРУШ *sif. köhn. çox tüklü.*

ГАВУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *din. kafir*; 2) *dan. pis xislətli (insan)*; **гавурдин** хва **гавур** kafir oğlu kafir.

ГАВУРВАЛ (-или, -или; -илер, -илери, -илера) 1) kafirlik; 2) pis xislətlilik; **гавурвалин** kafirliyin; pis xislətliliyin.

ГАВУЧНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al. sərbəst güləş*; **гавучнардин** sərbəst güləşin.

ГАГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. qaqa (Şimal dənizində yaşayan quş)*; **гагадин** qaqanın.

ГАГАВУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. böyünəyə oxşayan iri milçək.*

ГАГАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. qaqara (şimalda yaşayan su quşu)* **гагарайри лув гана** qaqaralar uçdu; **гагарадин** qaqaranın.

ГАГАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. qaqarka (qütb dəniz quşu)*; **гагаркадин** qaqarkanın.

ГАГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. qaqat*; qara kəhrəba; **гагатдин** qaqatın, qara kəhrəbanın.

ГАГАУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaqauz (*türk dilli xalq*); **гагауз члал** qaqauz dili; **гагауздин** qaqauzun.

ГАГАУЗАР (-ри, -ра) qaqauzlar; **гагаузрин** qaqauzların.

ГАГЬ 1) *əd; müəyyən bir sözlə birlikdə işlənilir*; **гыкьван гагь я зун шегьердиз фин тавуна** neçə müddətdir, mən şəhərə getməmişəm; **вун икьван гагь гьина авай?** sən bu vaxta kimi harada idin? 2) *qram.bağ. gah...*, *gah...*; **гагь лацу жада, гагь чулав** gah ağadır, gah qaralır.

ГАГЬ-ГАГЬ *z. bəzən, hərdənbir, arabir.*

ГАГЬДИ *z. vaxtında.*

ГАГЬДИ: **икьван гагьди** bu vaxta kimi; **гыкьван гагьди** nə vaxta kimi.

ГАД (-ту, -та; -тар, -тари, -тара) 1) yay; **гатун** yayın; **гатун вахт** yay vaxtı; **гаталди** yaya kimi; 2) əkin, səpin; taxıl, dən, taxıl məhsulu; **гатар агакьна** taxıl yetişdi; **гатар хару яна** taxılı dolu vurdu, **гад хкатна** əkin məhsul vermədi; **гатарик эчел ква** əkinlərdə əlaq var; **гад гарув вугумир** *a.s. məhsulu yelə vermə.*

ГАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) oğlan; 2) oğul; 3) gənc; 4) *məc. qeyri-ciddi, yüngül, yelbeyin adam*; **гададин** oğlanın, oğulun; gəncin; yelbeyin adamın.

ГАДА-БАЗАР qalmaqallı yığıncaq; **гадабазардин** qalmaqallı yığıncağın.

ГАДАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) uşaqlıq, uşaq hərkəti; 2) yüngüllük, yelbeyinlik.

ГАДА-ГУЪДУЪ (-ди, -да; -яр, йри, -йра) uşaq-muşaq; **гада-гуьдуьдин** uşaq-muşağın; **хуьр са кьве гада-гуьдуьдин гьилия ажуз хьанва** kənd bir-iki uşaq-muşaq əlindən aciz olub.

ГАДА-ГУЪДУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uşaq-muşaqlıq, məsuliyyətsizlik; **гада-гуьдуьвалин** uşaq-muşaqlığın, məsuliyyətsizliyin.

ГАДАЛ (-да, -ра; -ар, -ри, -ра) *qəd.* daşatan (*silah*); гадалдин daşatanın.

ГАДАР: гадар авун *f.* bir yerdən başqa yerə tullamaq.

ГАДАР: гадар хьун *f.* 1) göydən yerə düşmək; 2) udqunmaq.

ГАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) atmaq, tullamaq, uzatmaq; **раб гамунал гадарна** iynəni xalçanın üstünə atdı; **яргъандиз килигна Къвач гадра** *a.s.* yorğana baxıb ayağını uzat; 2) *məc.* istifadə etməmək, istəməmək; **чна гапур гадарнава** biz xəncərdən istifadə etmirik.

ГАДА-РУШ yüngül, yelbeyin qız; oğlan kimi hərəkət edən qız.

ГАДАЧИ (-ди, -да; -яр, йри, -йра) *t.s.* axmaq; **вибур гадачи гафар я** səninki axmaq sözlərdir; **гадачиди хьыз рахамир** axmaq kimi danışma; **гадачидин** axmağın.

ГАДАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s.* axmaqlıq; **гадачивал мийир** axmaqlıq etmə; **гадачивилин** axmaqlığın.

ГАДЦИ *z.* yay boyu.

ГАДКИУН *köhn.* 1) darmadağın etmək; **абуру чапхунчийрин къефле гадкIунна** onlar işğalçıların ordusunu darmadağın etdilər; 2) çırpmaq; çubuqla ağacdan meyvə çırpmaq.

ГАДРАМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çay daşı; **гадрамусдин** çay daşının.

ГАЗ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *kim.* 1) qaz; **бамишардай газ** boğucu qaz; 2) sürəti artırmaq; **машиндиз газ гун** maşına qaz vermək, sürətini artırmaq.

ГАЗ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) qaz (*nazik ipək parça*); 2) qazdan tikilmiş qadın örpəyi.

ГАЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yerkökü; **газардин миже** yerkökü şirəsi; **яру газар хьтин** yerkökü kimi qırmızı.

ГАЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazator (*yanar mayeləri buxara döndərmək üçün cihaz*); **газатордин** qazatorun.

ГАЗГАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırmızı-sifət; **газгаздин** qırmızısifətin.

ГАЗГАЗ: яру газгаз *sif.* qırmızını, çox qırmızı.

ГАЗГОЛЬДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* qazholder (*qaz anbarı*); **газголдердин** qazholderin.

ГАЗЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəzet; **1992-йисалай Бакуда “Самур” газет акъатзава** 1992-ci ildən Bakıda “Samur” qəzeti çıxır.

ГАЗЕТЧИ (-ди, -да; -яр, йри, -йра) qəzetçi; **газетчидин** qəzetçinin.

ГАЗИФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazifer (*qaz istehsal edən aparat*); **газифердин** qaziferin.

ГАЗИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazifikator, qazifikasiya mütəxəssisi; **газификатордин** qazifikatorun.

ГАЗИФИКАЦИЯ (-ди, -да) 1) qaz hasil etmə (edilmə); 2) qazlaşdır(ıl)ma; qaza çevirmə (çevrilmə); 3) qaz çəkmə, qaz çəkilmə.

ГАЗЛИФТ (-ди, -да) qazlift (*sıxılmış qaz vasitəsilə neft çıxarma üsulu*).

ГАЗОАНАЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazoanalizator (*qazın tərkibini təyin etmək üçün cihaz*); **газоанализатордин** qazoanalizatorun.

ГАЗОБЕТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazobeton (*hava üfürmək və alüminium tozu qarışdırmaqla alınan məsaməli beton*); **газобетондин** qazobetonun.

ГАЗОГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazogen (*yanacaq qazın istehsalı üçün işlədilən xam maddə*); **газогендин** qazogenin.

ГАЗОГЕНЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazogenerator; **газогенератордин** qazogeneratorun.

ГАЗОЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazolin (*təmizlənmiş benzin*); **газолиндин** qazolinin.

ГАЗОМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazölçən (*cihaz*); **газомердин** qazölçənin.

ГАЗОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) qazometr (*kimya laboratoriyalarında qaz yığmaq, saxlamaq və onun həcmi ölçmək üçün cihaz*); **газометрдин** qazometrin.

ГАЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazon (*parklarda, bağlarda yaşıl ot bitən sahə*); **газондин** qazonun.

ГАЙДАМАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar;* qaydamak (1. XVII-XVIII əsrlərdə polyak mülkədarlarına qarşı mübarizədə iştirak etmiş ukraynalı üsyançı kazak; 2. Ukraynada vətəndaş müharibəsi zamanı əksinqilabçı dəstədə döyüşmüş əsgər); **гайдамакдин** qaydamakin.

ГАЙДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* qayduk (1. *Türkiyə hakimiyyəti dövründə Balkanlarda və Macarıstanda üsyançı partizan;* 2. *təhkimçilik dövründə səfər xidmətçisi*); **гайдукдин** qaydukin.

ГАЙДРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaydrop, ip, kəndir (*aerostat endiyi zaman yerə atılan ip*).

ГАЙКА (-ди, -да; -яр, йри, -йра) qayka; **гайкадин** qaykanın.

ГАЙМОРИТ (-ди, -да) *tib.* qaymorit (*əlavə burun boşluğunda selikli qişanın iltihabı*).

ГАКБУН *f. dial.* tapmaq; həqiqət kimi görmək.

ГАЛА *f.* 1) var, vardır, olmaq; -dir, -dir, -dür, -dur; **гада рактарихъ гала** oğlan qarıdadır; **адахъ кавал гала** o, kürkdədir (*geyintəyib, çiyininə atıb*); **адан кылихъ шал гала** onun başında şal vardır; **туплухъ туплал гала** barmağında üzük vardır; 2) ehtiyacı vardır, möhtacdır; arzulayı, istəyir, göz dikir; **зун ви пулунихъ галач** sənin puluna mənim ehtiyacım yoxdur; ♦ **галай югъ** birigün; **галачир хъвер** qeyri-təbii gülüş; **адан мамунихъ аял гала** a) o, döşü ilə uşağı əmizdirir; b) onun südəmə uşağı var; **адахъ зи вил гала** onu görməyə ehtiyacım var; **адахъ уьгъьяр гала** onun öskürəyi var; **захъ ахвар гала** mən yatmaq istəyirəm.

ГАЛАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qarnı işləmək; 2) biabır olmaq, qorxmaq.

ГАЛАЗ I: *Гала felinin məqsəd forması; адахъ зи вил галаз гзаф вахт* я çoxdandır onu görmək istəyirəm; **ахвар галаз завай квалал хиз жезвач** yuxum var deyər işləyə bilmirəm.

ГАЛАЗ II *qoş.* 1) *kimin və ya nəyin kiminlə və nə ilə isə ümumi, orta q işi; ilə, -la, -lə; и аялдихъ галаз алад* bu uşaqla get; **фу нисидихъ галаз неъ** çörəyi pendir ilə ye; **руш стхадихъ галаз хтана** qız qardaşı ilə gəldi; **кицлихъ галаз юлдаш ххухъ, ланш гылияй ахъаймир** *a.s.* itlə yoldaşlıq elə, amma çubuğu əldən vermə; 2) əksinə; **ам фашистрихъ галаз дяве ийидайла яна кьена** onu faşistlərin əksinə döyüşəndə vurub öldürdülər; 3) göstərilən qədərdən çox; **а члавуз газетрин тираж агъзурдахъ галаз тир** o vaxt qəzetlərin tirajı mindən çox idi.

ГАЛАЗ-ГАЛАЗ *z.* dalbadal, bir-birinin ardınca.

ГАЛАЙ *sif.* kimdə, nədə nəyin isə olduğunu göstərən söz.

ГАЛАЙВАЛ I *f.bağ.* tərəfə; **ам вичин квал галайвал хъфена** o, evinə tərəf getdi.

ГАЛАЙВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* meyllilik; **юкьван виш йисара араб члалаз галайвилер кьетлен тир** orta əsrlərdə ərəb dilinə meyllilik çox idi; **галайвал (галайвилер) авун** kömək etmək, qaçğı göstərmək.

ГАЛАЙ-ГАЛАЙВАЛ *z.* ardicılıqla, sıra ilə.

ГАЛАКТИКА (-ди, -да) Qalaktika, Ağyol, Südyolu, Кəhkəşан (*bütün ulduzlar sistemi*); **Галактикадин** Qalaktikanın, Ağyolun, Südyolunun, Кəhkəşанın.

ГАЛАКТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) qalaktometr (*südüün xüsusi çəkisini təyin edən cihaz*); **галактометрдин** qalaktometrin.

ГАЛАЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* qalalit (*düymə, daraq, həmçinin elektrik izolyatoru hazırlanan plastik maddə*); **галалитдин** qalalitin.

ГАЛАМА *f.* hələ var, hələ ki, qalıb, yaxındadır.

ГАЛАМАЗ *z.* ola-ola; **ам чахъ галаз ахвар галамаз рахана** o, bizimlə yuxulu ola-ola danışdı.

ГАЛАМАЗ-ГАЛАМАЗ *bax* Галаз-галаз.

ГАЛАМАЧИЗ *f.* yoxdur, olmadan; **ам захъ галамачиз кьве сят** я iki saatdır ki, o, yarımda yoxdur; **ам туплухъ туплал галамачиз хтана** o, barmağında üzük olmadan qayıtdı.

ГАЛАМУКБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qalmaq (*müxtəlif mənalarda*); **галамукьна** qaldı.

ГАЛАНТЕРЕЯ (-ди, -да) qalantereya, xırdavat, хərəziyat; **галантереядин** qalantereyanın, xırdavatın, хərəziyatın.

ГАЛАТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yorma, əldən salmaq; geri qoymaq, ayrı salmaq; haldan salmaq, uzaqlaşdırmaq, üzülüşdürmək.

ГАЛАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) geri qalma, ayrı düşmək; **ам чакай галатна** o, bizdən ayrı düşdü; **кал нехирдихъай галатна** inək naxırdan geri qaldı; **келунихъай галатна** təhsildən ayrı düşdü; 2) ayrılmaq, əlaqəsini kəsmək, qormaq, düşmək; **чайникдин тум галатна** çaynikin qulpu qorudu; **кылихъай шал галатна** başından örpək (*şal*) düşdü; 3) *məs.* yorulmaq, əldən

düşmək, üzülmək; **йифен кьуларалди кІва-лахна галатна** gecə yarısına kimi işləyib yoruldu.

ГАЛАТ ХБУН *f. bax* Галатун.

ГАЛАХБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qarnı işləmək; 2) *məc.* qorxmaq; **галахьна** qarnı işlədi, qorxdı.

ГАЛАЧИЗ *qoş.* olmadan; **зун галачиз фена** mənsiz getdi; **аялар галачиз атана** uşaqlarsız gəldi; **ахвар галачиз амукьна** yuxusuz qaldı.

ГАЛАЧИР olmayan; **галачир хъвер авун** süni gülmək.

ГАЛГАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) salxım (*üzümdən başqa hər hansı bir meyvənin*); **мертерин галгам** zirinc salxımı; 2) bağlama (*açarların və s.*); 3) sıra, düzüm.

ГАЛЕНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* qalenit (*qurğuşun filizi*); **галенитдин** qalenitin.

ГАЛЕРА (-ди, -да; -яр, йри, йра) qalera (*qədimdə çoxavarlı gəmi*); **галерадин** qaleranın.

ГАЛЕРЕЯ (-ди, -да; -яр, йри, йра) qalereya (1. *dəhliz, şüşəbənd, eyvan*; 2. *teatrlarda: yuxarı yarus*; 3. *lağım, yeraltı yol*; 4. *məc. sıra, cərgə*).

ГАЛЕТА (-ди, -да; -яр, йри, йра) qalet (*peçenye növü*); **галетадин** qaletin.

ГАЛЁРКА (-ди, -да; -яр, йри, йра) *dan.* qalyorka (*teatrlarda: yuxarı yarus*); **галёркадин** qalyorkanın.

ГАЛИФЕ (-ди, -да; -яр, йри, йра) qalife (*yuxarısı gen, aşağısı dar şalvar*); **галифедин** qalifenin.

ГАЛЛАР (-ри, -ра) qallar (1. *hazırkı Fransanın torpağında yaşamış qədim kelt tayfası*; 2. *köhn. fransızlar*); **галлрин** qalların.

ГАЛЛИЙ (-ди, -да) *kim.* qallium (*aztapılan kimyəvi element*); **галлийдин** qalliumun.

ГАЛЛИЦИЗМ (-ди, -да) *dilç.* qallisizm (*fransız dilindən götürülmüş söz, ifadə və ya fransız dilinə xas olan cümlə quruluşu*); **галлицизмдин** qallisizmin.

ГАЛЛОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qalloman, fransızpərəst; **галломандин** qallomanın, fransızpərəstin.

ГАЛЛОМАНИЯ (-ди, -да) qallomaniya, fransızpərəstlik; **галломаниядин** qallomaniyanın, fransızpərəstliyin.

ГАЛЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qallon (*İngiltərədə və ABŞ-da duru və axıcı şeylər üçün 4,5 litrə bərabər ölçü vahidi*); **галлондин** qallonun.

ГАЛКІАЙ I *sif.* yarışmış.

ГАЛКІАЙ II (-ри, -ра) *is.* yarışmış; **галкІайрин** yarışmışларın.

ГАЛКІАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qutab bişirilən göyərti növü.

ГАЛКІАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) pəltək; **галкІацдин** pəltəyin.

ГАЛКІУКІ: ГалкІун *felinin əmr forması*.

ГАЛКІУН (-ида, -ана; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) ilişmək, dolaşmaq, ləngimək; **кІвач галкІана ярх хъайиди кьар-агьда, мез галкІана ярх хъайиди кьар-агьдач** *a.s.* ayağı ilişib yuxılan qalxar, dili dolaşib yuxılan (*yəni yalan deyən*) qalxmaz; **зун ана галкІидач, фад хкведа** mən orada ləngiməyəcəyəm, tez gələcəyəm; 2) *məc.* kəkeləmək, kərixmaq, duruxa-duruxa danışmaq.

ГАЛКІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) ilişdirmək, bağlamaq; 2) birləşdirmək, bitişdirmək, qaynaq etmək; **луьгьумдал галкІурун** qalayla qaynaq etmək.

ГАЛОИД (-ди, -да) *f. kim.* haloid (*kimyəvi element*); **галоиддин** haloidin.

ГАЛОТЕРМАЯР (-йри, -йра) halotermilər (*tərkibində xörək duzu olan təbii isti sular*); **галотермайрин** halotermilərin.

ГАЛОФИТАР (-ри, -ра) *bot.* halofitlər (*şoranlıqlarda bitən bitkilər*).

ГАЛСТУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qalstuk; **галстукдин** qalstukun.

ГАЛТАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Галтадун.

ГАЛТАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yelləmək, yırğalamaq, laxlatmaq, tərпətmək; **кьил галтадун** baş yırğalamaq; 2) oynatmaq, tərпətmək, yelləmək; **гьил галтадун** а) əl yelləmək; б) *məc.* əlinə düşən hər şeyi götürmək; 3) bulamaq; **кици тум галтадзава** it quyruğunu bulayır; 4) çalxalamaq; **дарман авай шуйше галтад** дərман olan şüşəni çalxala; **яд галтадун** qabları su ilə yaxalamaq.

ГАЛТАД ХБУН *f.* yellənmək, yırğalanmaq, tərпənmək.

ГАЛТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaltel (1. *naxış rəndəsi*; 2. *haşiyə, yaşmaq, tamasa*); галтелдин qaltelin.

ГАЛТИАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) buxov, çidar; 2) qandal; 3) əsarət zənciri; **абуруз халкъдиз галтIам ягъаз кIан хъана** onlar xalqı buxovlamaq istədilər; **галтIам ягъун** а) cıdarlamaq, buxovlamaq; б) *məс.* bağlamaq, azadlıqdan məhrum etmək.

ГАЛУДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) uzaqlaşdırmaq, ayırmaq, kənarlaşdırmaq, açmaq; **ада аял мамунихъай галудна** о, uşağı döşündən ayırdı; 2) buraxmaq (*özündən*), geri qalmağa imkan vermək; **гъвечIи стха жувахъай галудмир** balaca qardaşı özündən uzaqlaşdırma, onu geri qalmağa qoyma; 3) açmaq, çıxartmaq; **къилихъай буъше галуд** kəlağayı başından aç; **ада тупал галудна** о, üzüyü çıxartdı; 4) *məс.* yorma, əldən salmaq, üzümək (*kimi isə*); **ада зун галудна** о, məni yordu; **аялри зун галудзава** uşaqlar məni əldən salır; **и гъамуни зун галудзава** bu qəm məni üzür.

ГАЛУКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) toxundurmaq, dəydirmək, ilişdirmək, vurmaq; **за адахъ са къвед галукъарна** mən ona bir-iki şillə ilişdirdim; **адавай кицихъ гъил галукъариз хъанач** о, itə əl vura bilmədi; 2) zərbə endirmək, həmlə etmək, hücumu keçmək; **абуру фад-фад душманрихъ галукъарзавай** onlar tez-tez düşmənlərin üzərinə hücumu keçirdilər; 3) yoluxdurmaq (*xəstəliklə*); **ада захъ хумаяр галукъарна** о, mənə qrip yoluxdurdu; 4) *dan.* içki içəndə stəkanları bir-birinə toxundurmaq; **◇ ванер галукъарун** şayiə buraxmaq.

ГАЛУКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) toxunmaq, dəymək, ilişmək **зи гаф адан хатурдихъ галукъна** sözüм onun xətrinə dəydi; **ам къасухдай захъ галукъна** о, qəsdən mənə toxundu; 2) dəymək, toqquşmaq; **адахъ гуьллэ галукъна** ona güllə dəydi; **адан къил цлахъ галукъна** onun başı divara dəydi; 3) yoluxmaq (*xəstəliyə*); 4) çatmaq; **захъ а ванер галукъна** о səs-lər mənə çatıb; **зи гафар ви япарихъ галукънач** mənim sözlərim sənin qulaqlarına çatmayıb.

ГАЛУЧIУН *bax* ГелячIун.

ГАЛЧУКУН (-да, -на; -из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) atmaq, salmaq, örtmək, бүрүмək; **ада бицIек пинедихъ галчукна** о, сағанı əskiyə бүрүдү; **рушан къилел яру яйлух аламачир, ада лацу буъше галчукнавай**

qızın başında qırmızı örpək qalmamışdı, о, ағ кəлағayı örtmüşdü.

ГАЛЧIУРАР *dial.* kışqə; *həmçinin bax* Гъел.

ГАЛЧIУРУН (-да, -на; -из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) sürümək, sürüyüb çəkmək, dartmaq; 2) *məс.* süründürməyə salmaq, süründürmək; **◇ пад галчуриз фин** axsaya-axsaya getmək, ayaqlarını sürüyə-sürüyə yerimək.

ГАЛЧIУР ХЪУН *f.* axsımaq, ayağını sürümək.

ГАЛЬВАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) qalvanizasiya (*qalvanik cərəyanın müalicə məqsədilə tətbiqi*); **гальванизациядин** qalvanizasiyanın.

ГАЛЬВАНИЗМ (-ди, -да) *fiz.* qalvanizm (*elektrik elementlərindən alınan aşağı gərginlikli cərəyan haqqında bəhs*); **гальванизмдин** qalvanizmin.

ГАЛЬВАНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* qalvanometr (*qalvanik cərəyanı ölçmək üçün cihaz*).

ГАЛЬВАНОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* qalvonoskop (*elektrik dövrəsində daimi elektrik cərəyanının olmasını və onun istiqamətini təyin edən cihaz*); **гальваноскопдин** qalvonoskopun.

ГАМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) xalça; **адаз я гам храз чидач, я рух** о, нə xalça toxuya bilir, нə дə palaz; **гамунин** xalçanın.

ГАМАДРИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* qamadril (*Afrika meymunu*); **гамадрилдин** qamadrilin.

ГАМАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qamak (*tor yelləncək*); **гамакдин** qamakın.

ГАМАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xalçaçı; **гамарбандин** xalçaçının.

ГАМАШ (-ри, -ра) qamaş (*ayaqqabının üstündən geyilən altsiz corab*); **гамашрин** qamaşların.

ГАМБИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qambit (*şahmat oyununun başlanğıcında tez hücumu keçmək məqsədilə fiqur və ya piyadanın qəsdən udurulması*); **гамбитдин** qambitin.

ГАМБУЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* qambuziya (*malyariya ağcaqanadı sürfəsini məvh etmək üçün yetişdirilən balıq*); **гамбузиядин** qambuziyanın.

ГАМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* camış; **кал гамиш** dişі camış; **кел гамиш** kəl; **гамишдин** camışın.

ГАММА I qamma (1. *musiqidə: araların-da müəyyən münasibət olan həmhəng səslər sırası; 2. rəssamlıqda: rənglər arasında uyğunluq, ahəng*); **гаммадин** qammanın.

ГАММА II qamma (*yunan əlifbasının üçüncü hərfi*).

ГАНА: Гун *felinin keçmiş zaman forması*.

ГАНГЛИИТ (-ди, -да) *tib. qanqliit (əşəb düyümlərinin iltihabı); ганглиитдин* qanqliitin.

ГАНГРЕНА (-ди, -да) *tib. qanqrena (bədənin bir yerində toxumaların çürüməsi)*.

ГАНГСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qanqster (ABŞ-da bandit); гангстердин* qanqsterin.

ГАНГСТЕРИЗМ (-ди, -да) *qanqsterizm, banditizm; гангстеризмдин* qanqsterizmin, banditizmin.

ГАНДБОЛ (-ди, -да) *idm. həndbol; гандболдин* həndbolun.

ГАНТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hantel (gimnastika aləti); гантелдин* hantelin.

ГАОЛЯН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. qaolyan (birillik dəndi bitki: sorgo növlərindən biri); гаолянддин* qaol-yanın.

ГАПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xəncər; гапур акьудун* xəncəri çıxartmaq; *гапур кьакьара хтун* xəncəri qınına salmaq; *кьве гапур са кьакьара гьакьдач* a.s. iki xəncər bir qına sığmaz.

ГАПАЛ I *bax* КIапIал I.

ГАПАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kiçik meşə, meşə boynu, seyrək ağaçlıq, kollu zolaq; гапIалрилай алатайла рагар акьазвай* meşə boynunu ötüb keçəndə qayalar görünürdü.

ГАР (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *külək; гар акьатна* külək əsdi; *гару гьайиди гару ху-тахда* a.s. külək gətirəni külək aparar; **гаралай авун** а) *sovrmaq, yelləmək; б) тас. hər şeyi tez yemək, hər şeyi məhv etmək (yeməkləri); гар аладарун* küləyə vermək, havaya vermək, havasını dəyişmək; **гар алахьун** nəfəsi kəsilmək, gücdən düşmək, keyfiyyətini itirmək (*havanın təsirindən ərzağın korlanması*); **гар гун** *havanı dəyişmək, havasını təzələmək, təravətləndirmək; гара гьатун тас. çalışmağa başlamaq; söyləməşğul olmaq; гарув вугун тас. havaya sovrmaq, yoха çıxarmaq, tar-mar etmək; гар хьун тас. çalışmaqda olmaq; гар кьекьуьн* boş olmaq; **абурун кIвале касни авач, гар кьекьвезва** onların evində heç kəs yoxdur, boşdur; **гарал хьун**

а) *külək dəyən yerdə olmaq; б) şad hisslərlə yaşamaq; адаз свас це лагьанвай, ам гаралай* ona gəlin diləmişdilər, o, şad hisslərlə yaşayırdı; **гару ягьайди хьиз** *lap tez, təcili; адан гафарихь яб гайидан дердер гару ягьайди хьиз квахьда* onu dinləyənin dərdləri lap tez yoха çıxır.

ГАРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qaraj; гараждин* qarajın.

ГАРАНТ (-ди, -да) *qarant, zəmin, zəmanət verən adam; гарантдин* qarantın, zəminin, zəmanət verən adamın.

ГАРАНТИЯ (-ди, да) *zəmanət, təminat; гарантиядин* zəmanətin, təminatının.

ГАРГАМ *bot. (-ди, да; -ар, -ри, -ра) gö-yərti növü.*

ГАРДА (-ди, -да; -яр, йри, -йра) *qarda (əli düşmənlə zərbəsindən qorumaq üçün qılınca dəstəsinə bənd edilən metal lövhəcik); гардадин* qardanın.

ГАРДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *boyun; гарданра гьатун* qucaqlaşmaq; **гардан кьун** qucaqlamaq; **гардан кIирун тас.** alçalmaq; **гардан хун** boynu sınmaq; **гардан ягьун** boynunu vurmaq, başını üzmək; **зи гардан ваз чIарчIелайни шукьIуь я тас.** boynum səndən ötrü түkdən də nazikdir (*yəni qarşında günahkaram, mənə cəza verə bilərsən*); **гардан яцIу хьун** boynu yoğunlamaq, lovğalanmaq; **гарданда еб авайди хьиз** həvəssiz, istər-istəməz, ərinə-ərinə; **гардандин кIарарай акьудун** öldürmək, ölümcül hala salmaq; **бязибур гардандин кIарарай акьудна** bəzilərini ölümcül hala saldılar.

ГАРДАНБАЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xamit, boyunduruq; балкIандин туьтуьнавай гарданбаз цIилер атIана, аватна* atın boynundakı xamit ipləri qırılıb yerə düşdü.

ГАРДАНБАЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *boynunda түк olmayan toyuq ада кьве гарданбаз хуьзвай* o, boynunda түк olmayan iki toyuq saxlayırdı. 2) *тас. kifir insan.*

ГАРДАНКИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *alçalma; гарданкIирвал авун* alçalmaq.

ГАРДАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al. boyunbağı; гарданлухдин* boyunbağının.

ГАРДАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. məqsəd, niyyət, mətləb; гардасдин* məqsədin, niyyətin, mətləbin.

ГАРДЕМАРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* qardemarin (*çar Rusiyasında: dəniz kadet korpusunun yuxarı kurs tələbəsi*); **гардемари́ндин** qardemarinin.

ГАРДЕНИЯ (-ди, -да; -яр, йри, -йра) *bot.* qardeniya (*həmişəyaşıl bəzək bitkisi*); **гардени́ядин** qardeniyanın.

ГАРДЕРОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qar-derob (1. *paltar şkafi*; 2. *paltar saxlanılan yer*; 3. *bir adamın və ya ailənin bütün paltarları*).

ГАРДИНА (-ди, -да; -яр, йри, -йра) qardina, pərdə.

ГАРЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərəmxana; **гаремдин** hərəmxananın.

ГАРМА *dial.* xırda pullar.

ГАРМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* qarmon; **гармондин** qarmonun.

ГАРМОНИЗАЦИЯ (-ди, -да) *mus.* harmonizasiya (*musiqi əsəri akkordlarının harmoniya qaydalarına uyğun olaraq qurulması*); **гармонизация́дин** harmonizasiyanın.

ГАРМОНИЯ (-ди, -да) harmoniya (1. *mus. kompozisiyada akkordların düzgün qurulması üsullarından bəhs edən musiqi nəzəriyyəsi*; 2. *ahəng, uyğunluq*); **гармония́дин** harmoniyanın.

ГАРНЕЦ qarnes (*inqilabdan əvvəl Rusiyada 3,28 litrə bərabər ölçü vahidi*).

ГАРНИЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarnizon (*qalada və ya şəhərdə yerləşən qoşun hissəsi*); **гарнизондин** qarnizonun.

ГАРНИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarnir (*ət və balıq xörəklərinə əlavə olunan səbzəvat və s.*); xuruş.

ГАРНИТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarnitur; dəst, komplekt; **гарнитурдин** qarniturun.

ГАРПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) harpiya (1. *qədim yunan mifologiyasında: tufan ilahəsi*; 2. *məc. acidil qadın*; 3. *zool. Cənubi Amerika qartalı*; 4. *zool. Cənubi Asiya varasası*); **гарпия́дин** harpiyanın.

ГАРПУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) harpun (1. *böyük dəniz heyvanlarını ovlamaq üçün nəzə*; 2. *qarmaq*); **гарпундин** harpunun.

ГАРСОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarson (*Fransada ofisiant, mehmanxana xidmətçisi*); **гарсондин** qarsonun.

ГАРТ *köhn. poliqr.* hart (1. *mətbəə şrifti hazırlamaq üçün ərinti*; 2. *işlənmiş və köhnəlmiş mətbəə şrifti*).

ГАРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) harus (1. *yun iplik*; 2. *yuna oxşar pambıq parça*); **гарусдин** harusun.

ГАРЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* yelotu; **гарцукве́дин** yelotunun.

ГАСТРИТ (-ди, -да) *tib.* qastrit (*mədə iltihabı, mədə katarı*); **гастритдин** qastritin.

ГАСТРОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qastrol; **гастролдин** qastrolun.

ГАСТРОНОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qastronom (1. *dadlı yeməkləri sevən adam*; 2. *qastronomiya mağazası*).

ГАСТРОНОМИЯ qastronomiya (1. *zərif yeyinti şeyləri*; 2. *xörəklərin incəliyini yaxşı bilən*).

ГАСТРОПОДАР (-ри, -ра) *zool.* qastropodlar (*qarnıyaqlı molyuskalar*).

ГАСТРОЭНТЕРИТ (-ди, -да) *tib.* qastroenterit (*mədə və bağırsağ katarı; mədə və nazik bağırsaqların selikli qişasının iltihabı*); **гастроэ́нтеритдин** qastroenteritin.

ГАСУ *sif. qəd.* qoca.

ГАТАДУН (-да, -на; -из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) qanad çalmaq (*quşlar haqqında*); **гатадна** qanad çaldı.

ГАТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəyənək; **гаталдин** dəyənəyin; *həmçinin bax Чумахь.*

ГАТАМАЗ *z.* yay qurtarana kimi.

ГАТАР: Гад *isminin cəm forması; bax Гад.*

ГАТУЗ *z.* yayda; **гатуз** КцІариз ял ягьун патал маса чкайрай гзаф инсанар кьведа yayda dincəlmək üçün Qusara başqa yerlərdən çox adam gəlir.

ГАТУН I [gathun] (-ада, -ана; -аз, -азва; -ут, -ан, -урай, -амир) 1) döymək, vurmaq, kötəkləmək; 2) döymək (*taxıl*) **кьуьл гатаз** гатІунна taxılı döyməyə başladılar; 3) döymək (*dəmiri*); nallamaq; cidarlamaq; **ада ракь гатана чукІулар гьазурзава** o, dəmiri döyüb bıçaqlar hazırlayı; **ракь чимизамаз гатана кІанда** *mis.* dəmiri isti-isti döymək lazımdır; 4) çirtləmək, dişilə sındırılıb yemək, arıtlamaq, qabıqdan çıxartmaq, yarmaq; **гатун тавур дуьгьудикай аш жедач** *mis.* döyülməmiş düyüdən aş olmaz; 5) kəsmək, doğramaq, xırdalamaq; **гатай як** kəsilmiş ət, doğranmış ət, döyülmüş ət; 6) döymək, əzmək (*həvəngdə*).

ГАТУН II [гаттун] yaylıq; **гатун цан** yaylıq şum; **гатун ял ядай члавара** yayın istirahət vaxtlarında.

ГАТУНАР (-ри, -ра) *c.h.* yay alması.

ГАТФАР (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) yaz, bahar; **гатфарин** yazın, baharın; **гатфарин цан** yaz şumu; **гатфарин кьуъл** yazlıq buğda; **гатфар алуькьна** yaz gəldi; **гатфариз ксайди хьуьтІуьз шехьда** *mis. yazda yatan qışda ağlayar*; 2) *qadın adı* - **Гатфар** (Gatfar).

ГАТФАРИЗ *z.* yazda.

ГАТФАРИЛАЙ *z.* yazdan.

ГАТФАРИНБУР (-ү, -а) *is.* yazınkılar.

ГАТФАРИХЪ *z.* yazda.

ГАТФАРИХЪДИ *z.* *bax* Гатфарихъ.

ГАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) taxıl saxlanan qab.

ГАТИА (-ди, -да; -бур, -буру, -бура) *qəd.* lovğa; **гатІадин** lovğanın.

ГАТІКУКІ: ГатІкІун *felinin əmr forması.*

ГАТІКІУН (-ида, -ана; -из, -изава; -укІ, -ин, -рай, -мир) çırpmaq, vurub yerə salmaq (*ağacdan meyvəni*); **абур кІерец таран кІаник кьугьвадай, кІерецар гатІкІундай** onlar qoz ağacının altında oynayırdılar, qoz çırpardılar.

ГАТИУМ: гатІум хьун yanaşmaq (*нəүə isə, kimə isə*).

ГАТИУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yanaşmaq, yaxınlaşmaq (*kimə isə*); 2) girişmək (*нəүə isə*), başlamaq; **мад ам зав га-тІум хьувунач** daha o, mənə yaxınlaşmadı; **помидорар цаз гатІумнава** pomidor əkməyə başlayıblar; **дяве гатІумайла ам хьуре авачир** müharibə başlananda o, kənddə deyildi.

ГАТИУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yaxına buraxmaq, yaxınlaşmağa, yanaşmağa qoymaq.

ГАТИУН I (-ида, -ана; -из, -изава; -утІа, -ин, -урай, -умир) 1) süddən qalmaq, südünü qurutmaq, sağılması dayandırılmaq, sağmallığı bitmək (*inək haqqında*); **адан кал вахтундилай фад гатІана** onun inəyi vaxtından tez südünü qurutdu; 2) tərləmək, nəmləşmək.

ГАТИУН II (-ида, -ана; -из, -изава; -утІа, -ин, -урай, -умир) *bax* ГатІунун.

ГАТИУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ГатІумарун.

ГАТИУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ГатІумун.

ГАТИУТИ: ГатІун I *sözündən əmələ gəlmiş felin əmr forması.*

ГАУБИЦА (-ди, -да; -яр, йри, -йра) qaubitsa (*qısa lüləsi olan ağır top*); **гаубицадин** qaubitsanın.

ГАУПТВАХТА (-ди, -да; -яр, йри, -йра) qarpvaxta (1. *hərbi qulluqçular üçün dustaqxana*; 2. *qaravulxana*).

ГАФ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) söz; **гаф авач** *və yaxud* **вуч гаф ава** söz yoxdur, nə söz ola bilər; **гаф акатун** qulaq asmaq, sözü keçmək, xahişi yerinə yetirmək; **гаф акьат тавун** susmaq, söz deməmək; **гаф акьудун** demək, danışmaq; **динmək, диллənmək**; **гаф авун** söz açmaq, söhbət etmək, danışmaq; **гаф гун** söz vermək, vəd etmək; **гаф юкьвалай атІун** sözü yarımçıq kəsmək; **чІехидан гаф атІумир** böyüyün sözünü kəsmə; **гафуни атІун** sözü keçmək, nüfuzlu olmaq; **садан гафунал хьун** kiminsə sözü ilə oturub durmaq, sözə qulaq asan, üzüyola olmaq; **садан гафунал кьугьун** birinin çaldığı hava ilə oynamaq; **гафунал гаф эцигун** zidd etmək, söz qaytarmaq, etiraz etmək; **гафунивай тухуз тахьун** söz üçün məəttəl qalmamaq, hazır cavab olmaq; **ам гафунивай тухуз жедайди туш** elə hazır cavabdır ki, ona söz çatdırmaq olmaz; **гафунай** misal üçün, deyək ki; **гафарай кьацлар акьудун** yersiz irad tutmaq; **гаф атай (кватай)** чкадал лугьун sözü yeri gəlmişkən demək; **гаф кьадарун** söhbəti başqa səmtə yönəltmək; **гаф кьачун** söz almaq; **гаф кьилиз акьудун** sözə əməl etmək; **гаф чрана сивяй акьуд** sözü fikirləşib ağzından çıxart; **гаф чІур тавун** vədə xilaf çıxmamaq; **гафар-чІалар** söhbətlər; **гафар-чІалар хьун** söz-söhbət olmaq; **чи арада гафар-чІалар хьана** bizim aramızda söz-söhbət oldu; **гаф(ар)-чІал(ар) сад авун** bir-birinin tərəfini saxlamaq; **гафба-гаф** *z.* sözbəsöz; **гафунал амал авун** sözünə əməl etmək; **гафунал гаф эцигун** sözün üstünə söz qoymaq; **гафунал кІевиз (кІеви) акьвазун (хьун)** qərarında ısrarlı olmaq; **гафунив гьун** yola gətirmək; **гафунин кьилиз** *z.* hər kəlməbaşı; **гаф тийижиз рахун** sözünü bilməmək; **гаф алачиз рахун** yersiz danışmaq; **гаф алаз рахун** haqlı danışmaq; **гафарикай рахшанд авун** sözü lağa qoymaq; **гафарив кьил тІуьн** sözlə axırına çıxmaq; **гаф-чІал сад авун** *və yaxud* **гафар-чІалар сад авун** dilbir olmaq, əlbir olmaq.

ГАФАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* lüğət, sözlük; “Самурдин” гафалаг “Samur”un sözlüyü.

ГАФАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sözbaz; гафарбандин sözbazın.

ГАФАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sözbazlıq; гафарбанвилини sözbazlığın.

ГАФАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lüğət; гафариз баянар гудай гафарган izahlı lüğət.

ГАФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гаф (гаф авун).

ГАХКУН (-уда, -ана; -из, -изва; гахце, -ун, -рай, -мир) *f.* Гун *felinin təkrar forması; həmçinin bax* Ахкун.

ГАХЛАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Галатун *felinin təkrar forması.*

ГАХЛУДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Галудун *felinin təkrar forması.*

ГАХЦЕ: Гахкун *felinin əmr forması.*

ГАХЧУН: Вахчун *felinin danışığда işlənən forması.*

ГАЦУМ: гацум авун güclü zərbə endirmək, güclü ağrıya məruz qoymaq; гацум хьун 1) keyləşmək, lal olmaq, dili tutulmaq; 2) *məc.* yorulmaq.

ГАЦУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гацум (гацум авун).

ГАЧАЛ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) а) *tib.* keçəllik; б) keçəl, keçəlliyə tutulmuş adam; с) *məc.* yaramaz; 2) keçəl, yara-xoralı, keçəli olan (*başında*); гачал кьил keçəl baş; гачалан кьил кудай çox isti; гачал хан özünü çəkən, təşəxxüslü.

ГАЧАЛАР (-ри, -ра) *dial.* armud sortu.

ГАЧАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) keçəllik; 2) qoturluq.

ГАЧАЛАР *dial.* yeməli göyerti növü.

ГВА var, yanındadır; адан гьиле чуклул аву onun əlində bıçaq var; булах тамун патав гва bulaq meşənin yanındadır.

ГВАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) vurmaq; 2) yaxalamaq.

ГВАЗ malik olaraq, yanında olaraq, ondadır; *ilə, -la, -lə:* кьелем адав гваз вад югъ я беş gündür ki, qələm ondadır; ам ктаб гваз ацукьнава о, kitabla oturub; ам дафтар гваз

атанва о, dəftərlə gəlib; абур савкьват гваз атанва onlar hədiyyə ilə gəliblər; гада вичин аманат гваз хьфена оғлан өз əmanəti ilə getdi; гваз катун qaçıрмаq, götürüb qaçmaq; ада вичиз кІани руш гваз катна о, istədiyi qızı qaçırdı; малар гваз катун heyvanları oğurlayıb aparmaq.

ГВАЙ: Гва *felinin feli sifət forması:* olan.

ГВАЙБУР: Гва *felinin feli sifət formasından əmələ gəlmiş ismin cəm forması:* оланлар; ина ктабар гвайбур пара ава burada kitabları olanlar çoxdur.

ГВАЙДИ (-а, -а) 1) kimin ixtiyarında nə varsa о; зав гвайди ви дерт я mənimki sənin dərdindir; 2) əlində hansısa bir hökm olan adam; вун чІехи кьуллугъ гвайди я böyük vəzifəsi olan adamsan.

ГВАЙ-ГВАЧИР nə varsa hər şey.

ГВАРДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qvardiya (*seçmə qoşun hissəsi*); гвардиядин qvardiyanın; ♦ Яру гвардия Qırmızı qvardiya; кьугъне гвардия köhnə qvardiya (*sınamış, təcrübəli xadimlər*).

ГВАРДИЯЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qvardiyaçı; гвардиячидин qvardiyaçının.

ГВАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) cırılmaq, yarımaq, parçalanmaq, iki tirə olmaq; гватна cırıldı, yarıldı, parçalandı, iki tirə oldu.

ГВАЧИРБУР (-у, -а) olmayanlar (*nəyi isə*); гвачирбурун olmayanların.

ГВАЧИРДИ (-а, -а) olmayan (*nəyi isə*); гвачирдан olmayanın.

ГВЕДЕН ГУН *dial.* qələbə qazanmaq.

ГВЕЖ: гвеж гьер birlik qoş.

ГВЕН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) biçin; гвен гуьн biçmək (*nəyi isə*).

ГВЯ: Гвягун *felinin əmr forması.*

ГВЯГЪУН (гвяда, гвяна, гвягъиз, гвязава, гвя, гвягъ, гвягърай, гвямир) 1) ötürmək, yola salmaq; 2) yaxmaq, sürtmək; 3) bulamaq; ♦ кьвалавай гвяна фин keçib getmək, gizlin keçmək.

ГВЯНА I: Гвягун *felinin keçmiş zaman forması.*

ГВЯНА II: Гуьгъуьна *zərfinin danışığ forması.*

ГВЯНИЗ *bax* Гуьгъуьниз.

ГЕБРАИЗМ (-ди, -да) *gebraizm* (*qədim yəhudi dilinə aid söz və ifadə*); **гебраизмдин** *gebraizmin*.

ГЕБРАИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gebraist* (*gebraistika mütəxəssisi*); **гебраистдин** *gebraistin*.

ГЕБРАИСТИКА (-ди, -да) *gebraistika* (*qədim yəhudi filologiyası; qədim yəhudi dili və yazısı haqqında elm*); **гебраистикадин** *gebraistikanın*.

ГЕВГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mirvari*; **гевгьердин** *gövħərin*.

ГЕВЕА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gevea* (*əla kauçuk verən ağac*); **гевеадин** *geveanın*.

ГЕВИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əhval-ruhiyyə*; **къе зи гевил хъсанзавач** *bu gün mənim əhval-ruhiyyəm yaxşı deyil*; **гевилдин** *əhval-ruhiyyənin*.

ГЕГЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hegelçi* (*Hegel fəlsəfəsi tərəfdarı*); **гегелчидин** *hegelçinin*.

ГЕГЕМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hegemon*; **гегемондин** *hegemonun*.

ГЕГЕМОНИЯ (-ди, -да) *hegemonluq*; **гегемониядин** *hegemonluğun*.

ГЕГЬЕНШ *sif. geniş, gen, gen-bol, azad* (*ölçüyə görə*); **гегьенш авун** *genişləndirmək*; **гегьенш хьун** *genişlənmək*.

ГЕГЬЕНШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *ölçüyə görə genişləndirmək*; **рекьер акьудзавайбуру хуьруьн рехь гегьеншарзава** *yolçəkənlər kənd yolunu genişləndirirlər*; 2) *məc. artırmaq*; **абуру хуьрерин алакъяар гегьеншарна** *onlar kəndlərin əlaqələrini artırdılar*.

ГЕГЬЕНШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *genişlik, açıqlıq, genlik, sərbəstlik*; 2) *böyük mənalılıq*; **никлерин гегьеншвили рикI шадарзава** *zəmilərin genişliyi ürək açır*; **адаз гегьеншвал кIанзава о, сərbəстlik истəуйр**; **адан эсерриз гегьеншвал, деринвал, чIалан иервал хас я** *onun əsərlərinə böyük mənalılıq, dərinlik, dilin gözəlliyi xasdır*.

ГЕГЬЕНШВИЛЕЛДИ *z. bax Гегьенш-даказ*.

ГЕГЬЕНШДАКАЗ *z. geniş, açıq*.

ГЕГЬЕНШДИЗ *z. 1) geniş halda*; **перем гегьеншдиз цун хъсан я** *köynəyi geniş tikmək yaxşıdır*; 2) *lap çox*; **адан машиндикай хуьруьнбуру гегьеншдиз менфят къачузва**

onun məşmindən həmkəndliləri lap çox istifadə edirlər; 3) *məc. hərtərəfli, bütün dərinliyi ilə gьикъван тарихар чирайтIани, са бязи вакъияар гегьеншдиз винел акьудиз жедач* *nə qədər tarixi öyrənsən də, bəzi hadisələri bütün dərinliyi ilə üzə çıxarmaq mümkündür deyil*.

ГЕДОНАЛ (-ди, -да) *tib. gedonal* (*yuxu dərmanı*); **гедоналдин** *gedonalin*.

ГЕДОНИЗМ (-ди, -да) *fəls. gedonizm* (*həyatın zövq və səfa üçün yarandığını iddia edən qədim yunan əxlaq nəzəriyyəsi*); **гедонизмдин** *gedonizmin*.

ГЕДОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gedonist* (*gedonizm tərəfdarı*); **гедонистдин** *gedonistin, gedonizm tərəfdarının*.

ГЕЖ *sif. 1) z. gec*; **геж атун** *gec gəlmək*; **гила геж я** *indi gecdir*; **геж авун а)** *gec etmək, gecikmək, yubanmaq*; **б)** *ləngimək*; 2) *gecikmiş*; **геж агакъяй хабар** *gecikmiş xəbər*.

ГЕЖАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *gecikdirmək, ləngitmək, yubatmaq*; **гежарна** *gecikdirdi, ləngitdi, yubadı*.

ГЕЖДАЛДИ *z. gecə yarısına kimi*; *gec vaxta qədər, çox*; **чун геждалди ацукъна** *biz gecə yarısına kimi oturduq*.

ГЕЖЕ *nad. gecə*; **геже хийир хьурай!** *gecəniz xəyirə qalsın! həmişinin bax йиф*.

ГЕЖЕКЪИРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gecə vaxtı görməyən adam*.

ГЕЖУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax Геж 1) (геж авун)*.

ГЕЗ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *yarıq, çatdaq, cızıq*; **гез атIун** *yarıq açmaq*.

ГЕЙЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geyzer* (*fəvvarə vuran isti bulaq*); **гейзердин** *geyzerin*.

ГЕЙМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geym* (*bəzi oyunlarda, məsələn, tennisdə sayların miqdarı*); **геймдин** *geymin*.

ГЕЙША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *geyşa* (**1.** *Yaponiyada: rəqqasə*; **2.** *köhn. gen qadın paltarı*); **гейшадин** *geyşanın*.

ГЕКАТОМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hekatomba* (**1.** *qədim yunanlarda təntənəli qurban mərasimi*; **2.** *məc. qırğın, kütləvi insan tələfatı*).

ГЕКЗАМЕТР (-ди, -да) *hekzamet* (*qədim yunanlarda və romalılarda şeir vəzlərindən biri*).

ГЕКСАЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ri-yaz. heksaedr, altüzlü; гексаэдрдин* heksaedrin, altüzlünün.

ГЕКТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hektar; **гектардин** hektarın.

ГЕКТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hektoqraf (*yazıdan surət çıxaran cihaz*); **гектографдин** hektoqrafın.

ГЕКТОЛИТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) hektolitir (*100 litrə bərabər ölçü vahidi*); **гектолитрдин** hektolitrin.

ГЕКЪИГУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) müqayisə etmək, tutuşdurmaq, qarşılaşdırmaq; **куь хуьр чи хуьруьв гекъигайла гзаф члехи я** bizim köndlə müqayisədə sizin könd çox böyükdür.

ГЕКЪИГУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) müqayisə (*ədəbiyyatda təsvir vasitələrindən biri*); **гекъигунин** müqayisənin.

ГЕЛ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) gel (*qədim ləzgi tayfalarından birinin adı*); **гелен** gelin.

ГЕЛ II (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) iz, ləpir; **цегьрен гелер** çorurluq, çiçək yeri; 2) *məc. yol*; **гел квадарун** а) izi itirmək; б) *məc. ört-basdır etmək, gizlətmək*; **гел квадар тавун** а) izi ilə, arxasınca (*kimin isə*) getməyə ara verməmək; б) *məc. nəzərdə tutulmuş yoldan uzaqlaşmamaq*; **гел квахьун** yox olmaq, itmək (*iz haqqında*); izi itirmək; **гел авун** (тун) yadda qalan nə isə etmək; **геле аваз фин** izi ilə getmək, ardınca getmək, əməl etmək; **гел (ни) галачиз (амачиз)** *z. səssiz-küysüz, iz qoymadan, xəbərsiz-ətərsiz*; **гелни галачиз квахьна** iz qoymadan yoxa çıxdı; **геле къекъуьн** а) izi ilə getmək; б) *məc. pis niyyətlə kiminsə izinə düşmək, onu güdmək*; **гелез агун** а) ardınca getmək (*kimin isə, nəyin isə*); б) *məc. razılaşmaq*; **жуван гелез гьун** *məc. öz iradəsinə tabe etmək, özü üçün yararlı etmək (kimi isə)*; **гелев гьун** *məc. yola gətirmək*.

ГЕЛ III (-е, -е) boş qalmış yer, bir qabın dolmamış hissəsi; **руфунал гел тамир** mədəni boş saxlama, ac qalma; **сукІрадал гел хьна** piyalə yarımçıq qaldı; **сукІрадал гел тур** piyaləni tam doldurma.

ГЕЛЕВАЗ (геле аваз) qabaqda gedənin arxasınca, izi ilə.

ГЕЛЕЖЕГ (-ди, -да) qarşıdan gələn vaxt, dövr; gələcək; **гележег авай** gələcəyi olan, bacarıqlı; **хуьруьн гележег** köndin gələcəyi; **инсаниятин гележег** bəşəriyyətin gələcəyi.

ГЕЛЕКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. köhnə iz*; **гелекІдин** köhnə izin.

ГЕЛЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. iz axtaran*; **гелецІдин** iz axtaranın.

ГЕЛИЙ (-ди, -да) helium (*kimyəvi element*); **гелийдин** heliumun.

ГЕЛИКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) helikon (*musiqi aləti*); **геликондин** helikonun.

ГЕЛИОГРАВЮРА (-ди, -да) helioqrav-yura (1. *günəş işığının təsiri ilə metal lövhələrdə şəkil (naxış) alma üsulu*; 2. *fotomehaniki üsulla naxış salma üsulu*).

ГЕЛИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) helioqraf (1. *astr. günəşin şəklini çəkmək üçün fotoaparati olan teleskop*; 2. *meteor. günəş parıltısının davamını avtomatik qeyd edən cihaz*; 3. *işıq siqnallarını uzağa vermək üçün cihaz*).

ГЕЛИОГРАФИЯ (-ди, -да) helioqrafiya (*astronomiyanın günəşi tədqiq edən sahəsi*).

ГЕЛИОМЕТР (-ди, -да) *astr. heliometr (göy cisimlərinin görünən diametrlərini, göy cisimlərinin arasında olan kiçik bucaqları ölçmək üçün alət)*; **гелиометрдин** heliometrin.

ГЕЛИОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) helioskop (*günəşi müşahidə etmək üçün optik cihaz*).

ГЕЛИОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib. helioterapiya (günəş işığı ilə müalicə)*; **гелиотерапийдин** helioterapiyanın.

ГЕЛИОТЕХНИКА (-ди, -да) heliotexnika (*təbiiqi fizikanın günəş şüaları enerjisindən istifadə üsullarından bəhs edən sahəsi*); **гелиотехникадин** heliotexnikanın.

ГЕЛИОТРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) heliotrop (1. *bot. günçičəyi*; 2. *mineral adı*; 3. *geod. güzgü vasitəsilə günəş şüalarını istənilən nöqtəyə salmaq üçün cihaz*).

ГЕЛИОТРОПИЗМ (-ди, -да) *biol. heliotropizm (bitkilərin işıq mənbəyinə və ya onun əksi tərəfə meyl etməsi)*; **гелиотропизмдин** heliotropizmin.

ГЕЛИОФИЗИКА (-ди, -да) heliofizika, günəş fizikası (*astrofizikanın günəşdəki fiziki hadisələri öyrənən bölməsi*); **гелиофизикадин** heliofizikanın.

ГЕЛИОЦЕНТРИЗМ (-ди, -да) *astr. heliosentrizm (Günəşi ətrafında hərəkət edən planetlərin mərkəzi hesab edən nəzəriyyə)*; **гелиоцентризмдин** heliosentrizmin.

ГЕЛИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) гəлir; са йисан гелир бириллик гəлir; им гелир гьидай кар я бу, гəлir гətirən işdir.

ГЕЛКЪВЕЗ: Гелкьуьн *felinin məqsəd forması*.

ГЕЛКЪВЕДА, ГЕЛКЪВЕЗВА: Гелкьуьн *felinin zaman formaları*.

ГЕЛКЪУБЪГЪ: Гелкьуьн *felinin əmr forması*.

ГЕЛКЪУБЪН *f.* 1) qulluq etmək; 2) qayğı göstərmək **ам датлана вичин хайибурухъ гелкьведа** о, həmişə doğmalarına qayğı göstərir.

ГЕЛКЪУБЪРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qab-qacağı su ilə yaxalamaq; кьапунихъ галай чичлєкдин ни галатун патал сирке кутунвай яд гелкьуьрна кланда qabdakı soğan iynin çıxması üçün onu sirkəli su ilə yaxalamaq lazımdır.

ГЕЛЛЕГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) samış nahır; геллегьдин samış nahırının.

ГЕЛСУЗ *sif. izsiz.*

ГЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) iz qoymaq; 2) *məc.* təsir etmək; **ада ви фагьумдал гелнава** о, sənin düşüncəyə təsir edib.

ГЕЛЬМИНТОЗАР (-ри, -ра) *tib., bayt.* helmintozlar (*parazit qurdların insan və heyvanlarda əmələ gətirdiyi xəstəlik halları*); **гельминтозрин** helmintozların.

ГЕЛЯ: Гелягьун *felinin əmr forması*.

ГЕЛЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qopartmaq; **ракларихъ галай кьуьлєг геляна** qarıdakı qıfılı qopartdı; 2) vurmaq, döymək; **за адахъ геляда** мənə onu vuracağам; 3) itələmək; **аялди тупунихъ геляна** ушаq topu itələdi.

ГЕЛЯЗ: Гелягьун *felinin məqsəd forması*.

ГЕЛЯНА: Гелягьун *felinin keçmiş zaman forması*.

ГЕЛЯЧІ: Гелячлун *felinin əmr forması*.

ГЕЛЯЧІУН (-да, -на; -из, -зава, -а, -ин, -рай, -мир) ayırılmaq, kənarlaşmaq (*öz iradəsi ilə kimdən isə*); **рекеь ам захъай гелячІна** yolda о, məndən ayrıldı.

ГЕМАТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gematit (1. *dəmir filizi*; 2. *keyfiyyətli tökmə çuqun*); **гематитдин** gematitin.

ГЕМАТОГЕН (-ди, -да) *tib.* hematogen (*qan artıran dərman*); **гематогендин** hematogenin.

ГЕМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* hematologiya (*qanın tərkibini və xassəsini öyrənən elm*); **гематологиядин** hematologiyanın; **гематологиядин** hematologiyanın.

ГЕМАТОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib.* hematoma; qançır; **гематомадин** hematomanın; qançırın.

ГЕМЕЛМЕ alma sortu.

ГЕММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) gemma (*üstündə yazı və ya şəkil qazılmış qiymətli daş*); **геммадин** gemmanın.

ГЕМОГЛОБИН (-ди, -да) *fiziol.* hemoqlobin (*qırmızı qan küreciklərinin tərkibində olan və qana qırmızılıq verən maddə*).

ГЕМОПАРАЗИТАР (-ри, -ра) *tib., bayt.* hemoparazitlər, qan parazitləri (*insanların və onurğalı heyvanların qanında olan parazitlər*).

ГЕМОПРОЙ (-ди, -да) *tib.* babasil; **геморройдин** babasilin.

ГЕМОСТАЗ (-ди, -да) *tib.; bayt.* hemostaz (*qanaxmanın kəsilməsi*); **гемостаздин** hemostazın.

ГЕМОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib.* hemoterapiya (*qanla, qan köçürmə yolu ilə müalicə*).

ГЕМОФИЛИЯ (-ди, -да) *tib.* hemofiliya (*qanın kəsilməməsi*); **гемофилиядин** hemofiliyanın.

ГЕН I (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) anat. gen; **гендин** genin.

ГЕН II (-и, -а; -ар, -ери, -ера) biçmək; **генин** biçməyin; *hətçinin bax* Гвен.

ГЕНА *z.* 1) yenə; 2) yaxşı oldu ki... 3) hər halda; **гена пис туш а хуьр** yenə о kənd pis deyil; **гена ам зи гьавурда дуьз гьатна** hər halda о, mənə düz başa düşdü.

ГЕНАНИ *z.* daha da, əvvəlkindən də çox; **адан къайгьуяр генани пара хьана** onun qayğıları daha da artdı.

ГЕНГ *sif.* geniş, gen; **генг рехъ** geniş yol; **генг чуьллер** gen çöllər; **генг дуьнья** gen dünyası.

ГЕНГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) genişlik; 2) *məc.* ehtiyacın olmaması, maddi təminat, bolluq, rifah; **ам халкьдин генгвилехъ ялзавай кас я** о, халқın rifahı üçün çalışан insandır.

ГЕНГВИЛЕЛДИ *z. varlı, ehtiyacsız; абу-ру генгвилелди уьмуьр гьалзава* onlar varlı həyat sürürlər.

ГЕНГЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaya sərçəsi; **хилерал генгецлар алай** budaqlara qaya sərçələri qonmuşdu.

ГЕНГЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əngək; **аялрин генгеш хьуьтуьл жада** ушаğın əngə-yi yumşaq olur.

ГЕНДИ *t.s. ki; валлагь генди, зазни чизвачир вахь душманар авайди* vallah ki, sənin düşmənlərinin olduğunu bilmirdim.

ГЕНЕАЛОГИЯ (-ди, -да) genealogiya (1. *nəsil tarixi*; 2. *nəsil tarixini öyrənən elm*).

ГЕНЕЗИС *fəls. genesis (əmələ gəlmə, mənşə, mənbə, törəmə)*.

ГЕНЕРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) general; **генералдин** generalın.

ГЕНЕРАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) generallıq; **генералвилин** generallığın.

ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) general-qubernator; **генерал-губернатордин** general-qubernatorun.

ГЕНЕРАЛИССИМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) generalissimus; **генералиссимус-дин** generalissimusun.

ГЕНЕРАЛИТЕТ (-ди, -да) generalitet (*generallar; ordunun bütün ali komanda heyəti*).

ГЕНЕРАЛ-МАЙОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) general-mayor; **генерал-майордин** general-mayorun.

ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) general-polkovnik; **генерал-полковникдин** general-polkovnikin.

ГЕНЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) generator (*elektrik enerjisi hasil edən mexanizm*); **генератордин** generatorun.

ГЕНЕТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) genetik (*genetika mütəxəssisi*); **генетикдин** genetikin.

ГЕНЕТИКА (-ди, -да) *biol. genetika (biologiya elmində orqanizmlərin inkişafı, irisyyət hadisələrini və onun dəyişkənliyini tədqiq edən sahə)*.

ГЕНЖЕ 1) kəlağayı; 2) *şəhər adı - Генже* (Gəncə).

ГЕНЗЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. abad yer; гензедин* abad yerin.

ГЕНОЦИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) genosid (*irqi, milli, dini ədavət üzündən əhalinin ayrı-ayrı qruplarının məhv edilməsi*); **геноциддин** genosidin.

ГЕНШТАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) baş qərargah; **генштабдин** baş qərargahın.

ГЕОБОТАНИКА (-ди, -да) geobotanika (*bitkilərin, torpaq qalığının quruluşu və xüsusiyyətləri ilə əlaqədar olaraq yayılmasını öyrənən elm; botanika coğrafiyası*); **геоботаникадин** geobotanikanın.

ГЕОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) coğrafiyaçı, coğrafiya alimi, coğrafiya mütəxəssisi, coğrafiyaşünas; **географдин** coğrafiyaçının, coğrafiya aliminin və s.

ГЕОГРАФИЯ (-ди, -да) coğrafiya; **географиядин** coğrafiyanın.

ГЕОДЕЗИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) geodezist (*geodeziya mütəxəssisi*); **геодезистдин** geodezistin.

ГЕОДЕЗИЯ (-ди, -да) geodeziya; **геодезиядин** geodeziyanın.

ГЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) geoloq; **геологдин** geoloqun.

ГЕОЛОГИЯ (-ди, -да) geologiya; **геологиядин** geologiyanın.

ГЕОМАГНИТИЗМ (-ди, -да) geomaqnetizm; **геомагнетизмдин** geomaqnetizmin.

ГЕОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) həndəsə alimi, həndəsə mütəxəssisi; **геометрдин** həndəsə aliminin, həndəsə mütəxəssisinin.

ГЕОМЕТРИЯ (-ди, -да) həndəsə; **геометриядин** həndəsənin.

ГЕОМОРФОЛОГИЯ (-ди, -да) geomorfologiya (*coğrafiyanın Yer səthinin formasını, Yerın xarici görünüşünü, onun əmələ gəlməsinə və inkişafını öyrənən sahəsi*).

ГЕОПОЛИТИКА (-ди, -да) geopolitika (*ictimai-iqtisadi münasibətlərin və dövlətin inkişafının ancaq ölkənin coğrafi və təbii şəraitindən asılı olduğunu iddia edən nəzəriyyə*); **геополитикадин** geopolitikanın.

ГЕОРГИКА (-ди, -да) georgika (*kənd həyatını mədh edən antik şeirlər*).

ГЕОРГИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. georgin (çiçək)*; **георгиндин** georginin.

ГЕОФИЗИКА (-ди, -да) geofizika (*Yer kürəsinin fiziki xassələrindən və onda baş verən fiziki hadisələrdən bəhs edən elm*).

ГЕОХИМИЯ (-ди, -да) *geokimya* (*Yer qatlarının kimyəvi tərkibi haqqında elm*); **геохимиядин** *geokimyanın*.

ГЕОЦЕНТРИЗМ (-ди, -да) *astr., tar. geosentrizm* (*Yeri kainatın sabit mərkəzi hesab edən qeyri-elmi təsəvvür*); **геоцентризмдин** *geosentrizmin*.

ГЕПАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gopard*; **гепарддин** *gopardın*.

ГЕР: **гер хеб** *dial. ala-bula rəngli qoyun*.

ГЕР: **гери ягьун** *f. başa bəla gəlmək*.

ГЕРАЛЬДИКА (-ди, -да) *heraldika* (*gerblər və onların tarixinin təsviri*); **геральдикадин** *heraldikanın*.

ГЕРБ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *gerb* (*bir dövlətə, şəhərə və ya bir nəslə məxsus nişan*); **гербдин** *gerbin*.

ГЕРБАРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *herbarizasiya* (*elmi məqsədlə və ya kolleksiya düzəltmək üçün bitkilərin yığılıb qurudulması*); **гербаризациядин** *herbarizasiyanın*.

ГЕРБАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *herbari* (*qurudulmuş bitkilər kolleksiyası*); **гербарийдин** *herbarinin*.

ГЕРБИЦИДАР (-ри, -ра) *kim. herbisidlər* (*alaq otlarını məhv etmək üçün kimyəvi maddələr*); **гербицидрин** *herbisidlərin*.

ГЕРГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yulaf*; **гергерин** *ч.ахар yulaf yarması*.

ГЕРДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şahmat fiquru, 2) *məc. güclü insan*.

ГЕРЕЙЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gəraylı*; **герейлидин** *gəraylının*.

ГЕРЕК *sif.* 1) *gərək, lazımlı*; **герек зат** *gərək şey*; **герек тир** a) *lazım idi*; b) *lazımlı*; **герек туш** *lazım deyil*; **герек агун** *lazım gəlmək*; **герек тушир** a) *lazım deyildi*; b) *lazımsız*; **герек хьун** *lazım olmaq*; **заз герек я** *mənə lazımdır*. 2) *aral.s. gərək, ümumiyyət, gərək ki, mütləq*; **вун, герек, кье фена к.анда** *sən gərək bu gün gedəsən*.

ГЕРЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *gərəklik, gərəkliklik, lazımlılıq*.

ГЕРЕКЗАМАЙБУР: *Герекзамай sifə-tindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması; bax Герекзамайди*.

ГЕРЕКЗАМАЙДИ (-да, -да; -бур, -бу-ру, -бура) *gərək olan, lazım olan*.

ГЕРЕКСУЗ *z.* 1) *gərəksiz, lazımsız*; 2) *nahaq*; **герексуз алахьмир** *nahaq çalışma*.

ГЕРЕКСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *gərəksizlik, lazımsızlıq*; **герексузвалин** *gərəksizliyin, lazımsızlığın*.

ГЕРЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *an, dəqiqə*; **герендин** *anın, dəqiqənin*.

ГЕРЕН-ГЕРЕН *z. hər an, hər dəqiqə, tez-tez*; **са герен** *bir an, bir dəqiqə*; **гада са герен акьваз хьана** *oğlan bir an ayaq saxladı*.

ГЕРЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s. tezlik*; **геренвалин** *tezliyin*.

ГЕРЕНДИ: **Са геренди** *bir anlığa, bir dəqiqəliyə*; **са герендилай** *bir neçə dəqiqədən*.

ГЕРКУЛЕС I (-а, -а) *Herkules* (1. *qədim yunanlarda: əfsanəvi pəhləvan*; 2. *astr. bürc adı*); **Геркулесан** *Herkulesin*.

ГЕРКУЛЕС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *herkules* (*yulaf yarması*); **геркулесдин** *herkulesin*.

ГЕРМАНИЗМ (-ди, -да) *germanizm* (*german dillərinin birindən alınmış söz ya ifadə*); **германизмдин** *germanizmin*.

ГЕРМАНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *germanist* (*german filologiyası mütəxəssisi*); **германистдин** *germanistin*.

ГЕРМАФРОДИТ (-ди, -да) *hermafrodit, xonsa*; **гермафродитдин** *hermafroditin, xonsanın*.

ГЕРМАФРОДИТИЗМ (-ди, -да) *hermafroditizm, xonsalıq* (*insanda və yaxud heyvanda həm erkəklilik, həm də dişilik əlamətlərinin olması*).

ГЕРМЕС (-а, -а) *Hermes* (*qədim yunan əsatirində: ticarəti, yolları, sürüləri qoruyan allah*).

ГЕРОИН (-ди, -да) *tib. heroin*; **героиндин** *heroinin*.

ГЕРЦ (-ди, -да) *fiz. hers* (*fizikada: rəqs tezliyi ölçü vahidi*); **герцидин** *hersin*.

ГЕРЦАВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. çarıq*; **герцавандин** *çarığın*.

ГЕРЦОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hersoq* (*Qərbi Avropada: yüksək zadəgan rütbələrindən biri*); **герцогдин** *hersoqun*.

ГЕРЦОГИНЯ (-ди, -да) *hersoginya* (*hersoq arvadı, qızı*); **герцогинядин** *hersoginyanın*.

ГЕСТАПО (-ди, -да) *gestapo* (*Hitler Almaniyasında: faşizm əleyhdarlarına qarşı ən vəhşi üsullar tətbiq edən gizli siyasi polis*); **гестаподин** *gestaponun*.

ГЕСТАПОВЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gestapoçu, gestapo işçisi. 2) cəllad; гестаповчидин gestapoçunun.

ГЕТЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) getera (*qədim Yunanıstanda: sərbəst həyat sürərək öz artistlik məharəti ilə kişiləri cəlb edən ərsiz qadın*).

ГЕТМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. getman (*keçmişdə Ukraynada kazak qoşunları başçısı, hakim; Polşada - sərkərdə*).

ГЕТМАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. getmanlıq; getman hakimiyyəti, getman idarəsi.

ГЕТМАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tar. getmançılıq (*1918-ci ildə Ukraynada padşahlığı bərpa etməyə çalışan getman hakimiyyəti*); гетманчивилин getmançılığın.

ГЕТРИЯР (-йри, -йра) getr (*çəkmə boğazını əvəz edən qunc*); гетрийрин getrlərin.

ГЕТТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) getto (*orta əsrlərdə bəzi ölkələrin iri şəhərlərində yəhudilər üçün ayrılan xüsusi məhəllələr*); геттодин gettonun.

ГЕТЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bardaq, küpə, sərnic; гетледин bardağın, küpənin; **цурун гетле** mis sərnic; **хьенчдин гетле** gil bardaq; гетле хана bardaq sındı.

ГЕХЛИНЦИ! dan. vur gəlsin! (*içki içəndə deyilən söz*).

ГЕЦЕ: Гугун *felinin əmr forması*.

ГЕЦИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) düşmək (*günəş şüaları haqqında*); **цлав рагь гецифнавай** divara gün düşmüşdü.

ГЕЦИ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) көрək (*başda*); гецидин көрəyin.

ГЕШЕФТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. geşeft; əlverişli sövdə (*sazış*); гешефтдин geşeftin.

ГЗАФ z. 1) çox; **гзаф авун** çoxaltmaq; **гзаф хьун** çoxalmaq; **гзаф кьекьвейдавай ваь**, **гзаф акурдавай хабар яхь** a.s. çox gəzəndən yox, çox gərəndən soruş; 2) olduqca, son dərəcə; **гзаф акьулли** son dərəcə ağıllı; 3) daha çox, хеули çox, çox-çox; **ада залай гзаф кІвалахзава** o, мөндən çox işləyir; **гзаф чІавуз** və ya са **гзаф вахтара** tez-tez; **гзаф пай** böyük hissə, əksəriyyət.

ГЗАФАР (-ри, -ра) t.s. sayca çox insanlar, çoxları; **гзафар мярекатдиз атанвачир** çoxları məclisə gəlməmişdi.

ГЗАФАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гзаф 1) (гзаф авун).

ГЗАФБУР (-у, -а) çoxları; гзафбурун çoxlarının.

ГЗАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çoxsaylılıq, böyük miqdarda, çoxluq.

ГЗАФНИ-ГЗАФ z. böyük hissəsi, başlıcası.

ГЗАФРА t.s. dəfələrlə; **адакай гзафра газетра кхьенва** ondan dəfələrlə qəzetlərdə yazıblar.

ГИАЦИНТ giasint (1. *bot. sünbülçəyəi*; 2. *miner. qiymətli daş*); **гиацинтдин** giasintin.

ГИББОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. hibbon (*insanaoxşar meymun*); **гиббондин** hibbonun.

ГИБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kiçik xalça, **чичид гibe** xovlu kiçik xalça; **табунин гibe** ховсуз kiçik xalça.

ГИБРИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* hibrid, mələz; **гибриддин** hibridin, mələzin.

ГИВЕНАР (-ри, -ра) tütün bitkisinin alt yarpaqları.

ГИГ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) ох (*arabanın, maşının və s. çarxinin oxu*); **гигинин** oxun.

ГИГИГ: Гигин I *felinin əmr forması*.

ГИГИЕНА (-ди, -да) *tib.* gigiyena; **гигиенадин** gigiyenanın.

ГИГИН I (-ида, -ена; -из, -изва; -иг, -ин, -ирай, -имир) 1) oğruya işarə etmək, kiminsə oğurluğunu aşkar edib xəbər vermək; 2) *dial.* хəгəyə od salmaq; *bax* Хьар.

ГИГИН II *bax* Гийин.

ГИГРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* hiqroqraf (*hava rütubətinin dəyişməsini göstərən cihaz*); **гигрог-рафдин** hiqroqrafın.

ГИГРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* hiqrometr (*havanın rütubətini ölçən cihaz*); **гигрометрдин** hiqrometrin.

ГИГРОМЕТРИЯ (-ди, -да) hiqrometriya (*meteorologiyanın havanın rütubətliyini öyrənməklə məşğul olan sahəsi*); **гигрометриядин** hiqrometriyanın.

ГИГРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* hiqroskop (*havanın rütubətlik dərəcəsini göstərən cihaz*); **гигроскопдин** hiqroskopun.

ГИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bələdçi; 2) *köhn.* turistlər üçün soraq kitabçası; **гиддин** bələdçinin, soraq kitabçasının.

ГИДАЛЬГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* hidalqo (*İspaniya zadəgani*); **гидальгодин** hidalqonun.

ГИДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) əjdaha (*qədim yunan mifologiyasında*); 2) *zool.* hidra (*şirin suda yaşayan bağırsaqlı boşluqlu heyvan*); **гидрадин** əjdahanın, hidranın.

ГИДРАВЛИКА (-ди, -да) hidravlika (*suyun müvazinət və hərəkəti şəraiti və qanunlarından, onların praktik tətbiqindən bəhs edən elm*); **гидравликадин** hidravlikanın.

ГИДРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidrant* (*su kəməri krani*); **гидрантдин** hidrantın.

ГИДРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* hidrat (*bəsit və ya mürəkkəb kimyəvi maddələrin su ilə birləşməsindən alınan məhsul*); **гидратдин** hidratın.

ГИДРИДАР (-ри, -ра) hidridlər (*hidrogenli metallar*); **гидридрин** hidridlərin.

ГИДРОАВИАЦИЯ (-ди, -да) hidroaviasiya; **гидроавиациядин** hidroaviasiyanın.

ГИДРОАКУСТИКА (-ди, -да) hidroakustika (*suda səsin yayılmasını öyrənən elm*); **гидроакустикадин** hidroakustikanın.

ГИДРОАЭРОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidroaerodrom*, *su aerodromu*; **гидроаэродромдин** hidroaerodromun.

ГИДРОБИОЛОГИЯ (-ди, -да) *hidrobiologiya* (*suda yaşayan orqanizmlərin həyatını öyrənən elm*); **гидробиологиядин** *hidrobiologiyanın*.

ГИДРОГЕНЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *hidrogenerator* (*suyun hərəkət qüvvəsini elektrik qüvvəsinə çevirən elektrik maşını*); **гидрогенератордин** *hidrogeneratorun*.

ГИДРОГЕОЛОГИЯ (-ди, -да) *hidrogeologiya* (*yer altındakı sülardan bəhs edən elm*).

ГИДРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidroqraf* (1. *hidroqrafiya mütəxəssisi*; 2. *suyun hərəkət sürətini təyin etmək üçün cihaz*); **гидрографдин** *hidroqrafın*.

ГИДРОГРАФИЯ (-ди, -да) *hidroqrafiya* (*coğrafiyanın yer üzündəki suları öyrənən sahəsi*); **гидрографиядин** *hidroqrafiyanın*.

ГИДРОДИНАМИКА (-ди; -да) *fiz.* *hidrodinamika* (*mexanikanın mayelərin hərəkətini öyrənən sahəsi*); **гидродинамикадин** *hidrodinamikanın*.

ГИДРОИНКУБАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidroinkubator* (*isti su ilə qızdırılan inkubator*).

ГИДРОЛИЗ (-ди, -да) *kim.* *hidroliz* (*bəzi maddələrin suyun təsiri ilə kimyəvi surətdə hidrata və turşuya ayrılması*).

ГИДРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidroloq* (*hidrologiya mütəxəssisi*); **гидрологдин** *hidroloqun*.

ГИДРОЛОГИЯ (-ди, -да) *hidrologiya* (*Yer üzündəki sülardan və suyun dövr etməsindən bəhs edən elm*).

ГИДРОЛОКАЦИЯ (-ди, -да) *hidrolokasiya* (*suda olan şeyin yerini təyin etmə üsulu*).

ГИДРОМЕТАЛЛУРГИЯ (-ди, -да) *hidrometallurgiya*; **гидрометаллургиядин** *hidrometallurgiyanın*.

ГИДРОМЕТЕОРОЛОГИЯ (-ди, -да) *hidrometeorologiya* (*atmosferdə su dövrəninə öyrənən elm*); **гидрометеорологиядин** *hidrometeorologiyanın*.

ГИДРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *hidrometr*; **гидрометрдин** *hidrometrin*.

ГИДРОМЕТРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidrometriya mütəxəssisi*; **гидрометристдин** *hidrometriya mütəxəssisinin*.

ГИДРОМЕТРИЯ (-ди, -да) *hidrometriya* (*hidrologiya elmində suyun hərəkət sürətini, səthini, dərinliyini və s. ölçməklə məşğul olan sahə*).

ГИДРОМЕХАНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidromexanizator*; **гидромеханизатордин** *hidromexanizatorun*.

ГИДРОМЕХАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) *hidromexanikləşdirmə*.

ГИДРОМЕХАНИКА (-ди, -да) *hidromexanika* (*mayelərin müvazinət və hərəkət qanunlarından bəhs edən elm*); **гидромеханикадин** *hidromexanikanın*.

ГИДРОМОНИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidromonitor* (*böyük təzyiqlə su vuran qurğu*).

ГИДРОПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *hidropat* (*hidropatiya mütəxəssisi*); **гидропатдин** *hidropatın*.

ГИДРОПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidroplan*; **гидропландин** *hidroplanın*.

ГИДРОПУЛЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hidropult* (*yanğın söndürmək, küçələri sulamaq və s. üçün nasoslu vedrə ya çəllək*); **гидропультдин** *hidropultun*.

ГИДРОСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hidrostansiya (*su-elektrik stansiyası*); **гидростанциядин** hidrostansiyanın.

ГИДРОСТАТИКА (-ди, -да) *fiz.* hidrostatika (*fizikada mayelərin müvazinəti, habelə maye içərisinə salınmış cisimlərin tarazlıq qanunlarından bəhs edən sahə*).

ГИДРОСУЛЬФИТАР (-ри, -ра) hidrosulfitlər (*hidrosulfit turşusunun duzları*).

ГИДРОСФЕРА (-ди, -да) hidrosfera (*Yer üzündəki sular: okeanlar, dənizlər, göllər, çaylar*); **гидросферадин** hidrosferanın.

ГИДРОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib.* su ilə müalicə; **гидротерапиядин** su ilə müalicənin.

ГИДРОТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hidrotehnik; **гидротехникдин** hidrotehnikin.

ГИДРОТЕХНИКА (-ди, -да) *tex.* hidrotehnika (*sudan və su qüvvəsindən istifadə yollarını öyrənən, su qurğuları qurmaq üsullarından bəhs edən elm*).

ГИДРОТОРФ (-ди, -да) hidrotorf (*su təzyiqi vasitəsilə torf çıxarma üsulu*).

ГИДРОТУРБИН (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hidroturbin; **гидротурбиндин** hidroturbinin.

ГИДРОФИТАР (-ри, -ра) hidrofitlər (*su bitkiləri*); **гидрофитрин** hidrofitlərin.

ГИДРОФОБИЯ (-ди, -да) *tib.* hidrofobiya, quduzluq.

ГИДРОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hidrofon (*suda yayılan səs dalğalarını qəbul etmək üçün aparat*); **гидрофондин** hidrofonun.

ГИДРОХИМИЯ (-ди, -да) hidrokimya (*suyun kimyəvi tərkibini öyrənən elm*).

ГИДРОХИНОН (-ди, -да) *kim.* hidroksinon (*fotoqrafiyada və boyaq istehsalında işlədilən kristallik maddə*); **гидрохинондин** hidroksinonun.

ГИДРОЭЛЕКТРОСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hidroelektrostansiya (*su-elektrik stansiyası*).

ГИДРОЭНЕРГЕТИКА (-ди, -да) hidroenergetika; **гидроэнергетикадин** hidroenergetikanın.

ГИДРОЭНЕРГИЯ (-ди, -да) su enerjisi; **гидроэнергиядин** su enerjisinin.

ГИЖИ *sif.* gicəlmış; **гужи авун** а) gicələtmək; б) *məс.* səfehləşdirmək, sərsəmləşdirmək; **гужи хьун** а) gicəlmək; б) səfehləşmək, sərsəmləşmək.

ГИЖИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) gicəllənmək; 2) *məс.* səfehlik; **гуживилин** gicəllənməyin; səfehliyin.

ГИЙИН // **ГИГИН**: **гийин тар** // **гигин тар** *bot.* vələс.

ГИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maya, xəmrə, acıtma; **гил гун** mayalamaq (*südü*).

ГИЛ II *bax* Гила.

ГИЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik zoğ; **ада сала чичекрин гилер цана о**, dirrikdə kiçik soğan zoğlarını əkdі.

ГИЛА *z.* indi, hazırda; **гила захь лугьудай гаф амач** indi mənim deməyə sözüм qalmayıb.

ГИЛА-АХПА *z.* söhbətin getdiyi vaxtda; **гила-ахпа абур хкведа** indi (*söhbətin getdiyi vaxtda*) onlar gələcəklər.

ГИЛАВАР (-ди, -да) gilavar; **гилавардин** gilavarın.

ГИЛАЛДИ *z.* indiyə kimi, hazırki vaxta kimi; **абурукай кьвед гилалди ама** onlardan ikisi indiyə kimi qalıb.

ГИЛА-МАД *z.* indicə, elə bu saat; **гила-мад хтана ахкьатда** indicə gəlib çıxarlar.

ГИЛАМАЗ *z.* 1) indidən, hazırki vaxtda; **ам гиламаз ксанва о**, indidən yatıb; 2) hələlik; **гиламаз фимир** hələlik getmə.

ГИЛАН *sif.* indiki, hazırki; **гилан ма-кьам** indiki an; **гилан аялар** indiki uşaqlar.

ГИЛАНИ *z.* 1) indi də; **са бязи татугай-вилер гилани ама** бəзи nöqsanlar indi də qalıb; 2) hələ də; **гилани атана акьатнавач** hələ də gəlib çıxmayıb.

ГИЛГАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ağacın gövdəsinin hamar yeri.

ГИЛЕБАТУН zərli ipək saplar.

ГИЛЕШ: **гилеш авун** *f.* gecikmək; **гилеш хьун** yubanmaq, ləngimək.

ГИЛЕШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -рай, -мир) *bax* Гилеш (гилеш авун).

ГИЛИГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təzək (*dairəvi*); **гилигдин** təzəyin.

ГИЛИГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -рай, -мир) 1) birləşdirmək, bağlamaq, qoşmaq; 2) *məс.* bərkitmək, bənd etmək, təhkim etmək,

ayağına yazmaq; адахъ 50 кал гилигнавай она 50 inək təhkim etmişdilər.

ГИЛИКЪ: Гиликьун *felinin əmr forması*.

ГИЛИКЪАЙ *sif. ölmüş, camı çıxmış*.

ГИЛИКЪАЙДИ *ölmüş (tərslik edən heyvana deyilən söz)*.

ГИЛИКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -рин, -рай, -мир) *heyvanı kəsmədən öldürmək*.

ГИЛИКЪРАЙ! *n. ölsün!*

ГИЛИКЪУН (-да, -на; -из, -зава, -а, -ин, -рай, -мир) *ölmək, gəbərmək; адан балкІан гиликьна onun atı öldü*.

ГИЛИТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dial. yaraşdırmaq*.

ГИЛЬДИЯ *tar. gildiya (1. orta əsrlərdə Qərbi Avropada: tacirlər və ya sənətkarlar ittifaqı; 2. tacirlik dərəcəsi)*.

ГИЛЬЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *giliz; гильзадин gilizin*.

ГИЛЬОТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gilyotin (1792-ci ildə Fransada burjuva inqilabı zamanı doktor Gilyotin tərəfindən ixtira edilmiş başkasən maşın); гильотинадин gilyotinin*.

ГИЛЯК *gilyak (nivxi xalqının keçmiş adı)*.

ГИМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *şökk, şübhə; зи гиман гьадал ала mən ondan şübhələnirəm; 2) güman, niyyət, fikir; гиман авун а) şübhələnmək; б) güman etmək, təxmin etmək; гимандин şökkin, şübhənin; gümanın, niyyətin*.

ГИМАНЛУ *sif. şübhəli; ибур гиманлу гафар тир bunlar şübhəli sözlər idi; гиманлу авун şübhəli etmək; гиманлу хьун şübhələnmək*.

ГИМАНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *şübhəlilik; гиманлувилин şübhəliliyin*.

ГИМАНЛУВИЛЕДИ *z. bax Гиманлудаказ*.

ГИМАНЛУДАКАЗ *z. şübhə ilə, şübhəli-şübhəli*.

ГИМЕНЕЙ *köhn. Himeney (1. Qədim Yunanıstanda nigah allahı; 2. Qədim Yunanıstanda toy mahmısı)*.

ГИМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gəmi; гимидин gəminin; елкен алай гими və yaxud гарун гими yelkənli gəmi; цдун гими paroxod*.

ГИМИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gəmiçi; гимичи гимидай акьудун gəmiçini gəmidən çıxarmaq (sahibini öz mülkündən, şeylə-rindən ayırmaq mənasında); гимичидин gəmiçinin*.

ГИМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gümüş; гимишдин тупІал gümüş üzük; гимишдин gümüşün*.

ГИМН (-ди, -да; -ияр, ийри, -ийра) *himn; гимндин himnin*.

ГИМНАЗИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gimnazist, gimnaziya şagirdi; гимназистдин gimnazistin*.

ГИМНАЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gimnaziya; гимназиядин gimnaziyanın*.

ГИМНАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gimnast; гимнастдин gimnastın*.

ГИМНАСТЕРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gimnastyorka (hərbi biçimli üst köynəyi)*.

ГИМНАСТИКА (-ди, -да) *gimnastika; гимнастика авун gimnastika etmək*.

ГИМРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *qoyun sürüsü dayanan yer; 2) qoyun reyini*.

ГИМРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. meşə ciğri; гимредин meşə ciğrinin*.

ГИН (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *qadın dönünün qabaq ətəyi; гиник кваз ичер гьана ətəyində alma gətirdi*.

ГИНЕКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ginekoloq (qadın xəstəlikləri mütəxəssisi); гинекологдин ginekoloqun*.

ГИНЕКОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib. ginekologiya (qadın xəstəliklərindən və onların müalicə üsullarından bəhs edən elm); гинекологиядин ginekologiyanın*.

ГИНЕЯ *gineya (21 şilling dəyərində olan köhnə ingilis qızıl pulu)*.

ГИНИБАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. üst paltarı; гинибашдин üst paltarının*.

ГИПЕРБОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *ədəb. mübaliğə; 2) riyaz. hiperbola (konusun oxuna paralel kəsiklərdən biri)*.

ГИПЕРБОЛОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. hiperboloid (hiperbolanın fırlanmasından alınan səth)*.

ГИПЕРЕМИЯ (-ди, -да) *tib. hiperemiya (bədənin bəzi hissələrində damarların həddən artıq qanla dolması)*.

ГИПЕРТОНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hipertonic (*hipertoniyalı adam*); **гипертоникдин** hipertonikin.

ГИПЕРТОНИЯ (-ди, -да) *tib.* hipertoniya (*yüksək qan təzyiqi xəstəliyi*); **гипертониядин** hipertoniyanın.

ГИПЕРТРОФИЯ (-ди, -да) *tib.* hipertrofiya (*bədənin hər hansı bir orqanının həddən artıq böyüməsi*); **гипертрофиядин** hipertrofiyanın.

ГИПНОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hipnoz; **гипнозда тун** hipnoz etmək; **гипноздин** hipnozun.

ГИПНОЗЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hipnozçu; **гипнозчидин** hipnozçunun.

ГИПНОТИЗМ (-ди, -да) hipnotizm (1. *hipnoz elmi*; 2. *hipnoz hadisələri*).

ГИПОСТАЗ (-ди, -да) *tib.* hipostaz (*bədənin aşağı hissələrindəki kapilyar damarlarda və uzun müddət yatmış xəstələrin ağ ciyərlərində qan durğunluğu*).

ГИПОСУЛЬФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* hiposulfit (*fotografiyada, kağız boyaq və s. istehsalında işlənən maddə*); **гипосульфитдин** hiposulfitin.

ГИПОТЕЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hipoteza, fərziyyə, ehtimal, güman, təxmin.

ГИПОТЕНУЗА (-ди, -да) *riyaz.* hipotenuza (*düzbucaqlı üçbucaqda düz bucaq qarşısındakı tərəf*); **гипотенузадин** hipotenuzanın.

ГИПОТОНИЯ (-ди, -да) *tib.* hipotoniya; tonusun azalması (1. *qan təzyiqinin azalması*; 2. *göz almasında təzyiqin azalması*).

ГИПОТРОФИЯ (-ди, -да) hipotrofiya (*bədən orqanı həcminin azalması*).

ГИПОФИЗ (-ди, -да) *anat.* hipofiz (*orqanizmin böyüməsinə və inkişafına təsir göstərən daxili sekresiya vəzisi*).

ГИПОЦЕНТР (-ади, -ада; -аяр, -айри, -айра) hiposentr (*zəlzələnin mənbəyi, mərkəzi*); **гипоцентрадин** hiposentrin.

ГИППОЛОГИЯ (-ди, -да) hippologiya (*baytarlığın atlardan bəhs edən sahəsi*).

ГИППОПОТАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hippopotam, begemot; **гиппопотамдин** hippopotamin, begemotun.

ГИПС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gips (1. *ağ ya sarı rəngli mineral*; 2. *gipsdən qayrılmış şeylər*; 3. *tib. gipsdən qayrılmış sarğı*); **гипсдин** gipsin.

ГИПСОЛИТ (-ди, -да) gipsolit, gips daşı (*gipslə mineral və s. maddələrin qarışığından hazırlanan tikinti materialı*); **гипсолитдин** gipsolitinin, gips daşının.

ГИПСОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *geod.* hipsometr (*yerin dəniz səthindən hündürlüyünü ölçmək üçün cihaz*); **гипсометрдин** hipsometrin.

ГИПСОМЕТРИЯ (-ди, -да) hipsometriya (*geodeziyanın yerin hündürlüyünü müəyyən etməklə və bunu xəritəyə, plana köçürməklə məşğul olan sahəsi*).

ГИПЮР (-ди, -да) gipür (*qabarıq şəbəkəli krujeva, tor*); **гипюрдин** gipürün.

ГИРАВ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* 1) girov; **гирав эцигун** girov qoymaq; 2) mərc.

ГИРАВ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dağlarda bitən yeməli nəbatat.

ГИРВАНКА // ГИРВЕНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) girvənkə (*400 qram*); **къад гирванка** iyirmi girvənkə; 2) 400 qram ağırlığında daş (*çəki daşı, idman daşı və s.*).

ГИРВЕ 1) keçmə, аялар салаз гирведилай атана uşaqlar dirriyə keçmədən ашиб гəldilər; 2) keçid, yol; **абур дагъдин гирведал агакъзавай** onlar dağ keçidinə çatdırdılar.

ГИРД *qəd.* insaf, ədalət.

ГИРДА (-ди, -да) *qəd.* Yer kürəsi; **Гирдадин** Yer kürəsinin.

ГИРДИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kötük, ağacın kəsilmiş hissəsi; **гирдимдин** kötüyün.

ГИРГЪАВАР (-ри, -ра) *dial.* balaca lələlər.

ГИРНАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gövşək; **гирнагъдай гъайван** gövşəyən heyvan; **гирнагъ авун** gövşəmək.

ГИРНАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гирнагъ (гирнагъ авун).

ГИРТ *z.* həddindən artıq, qədərindən çox.

ГИСТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) histoloq (*histologiya mütəxəssisi*); **гистологдин** histoloqun.

ГИСТОЛОГИЯ (-ди, -да) histologiya (*orqanizm toxumalarının mikroskopik quruluşundan bəhs edən elm*); **гистологиядин** histologiyanın.

ГИТАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* gitara; **гитардин** gitaranın.

ГИТЛЕРИЗМ (-ди, -да) *hitlerizm* (1933-1945-ci illərdə Almaniyada faşist diktaturası və ideologiyası); **гитлеризмдин** hitlerizmin.

ГИТЛЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hitlerçi, alman faşisti; **гитлерчидин** hitlerçinin.

ГИТИ (-ини, -ина) hədik; **гитинин** hədiyin.

ГИЦЕ: Гугун *felinin əmr forması.*

ГИЧИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) saxsı bardağ; 2) qrafin; **гичиндин** saxsı bardağın; qrafinin.

ГИЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* giçka (*iti gedən yüngül qayıq*); **гичкадин** giçkanın.

ГИШИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* oyma; **гишидин** oymanın.

ГИШИЛА *z.* ac halda; **гишила хьун** ac halda olmaq.

ГИШИН *ac*; **заз гишин я** *və yaxud* **заз гишинда** *mən acmışam, mən acam*; **гишинди фахь кьекьведа, тухди бахтунихь** *a.s.* ac çörək axtarar, tox bəxt.

ГИШИНБУР 1) **Гишин** *sifətnin cəm forması*; 2) **Гишинбур** *sifətidən əmələ gəlmiş isim*; **гишинбуруз фу гана кІанзава** *aclara çörək vermək lazımdır.*

ГИШИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *aclıq*; **гишинвилин** *aclığın.*

ГИШИНДА: **Гишинди** *isminin hal forması*; **бах Гишинди II.**

ГИШИНДАКАЗ *z.* ac olaraq.

ГИШИНДИ I *sif.* ac.

ГИШИНДИ II (**а, -а**) *is.* ac; **гишиндан** *acın.*

ГИШИНЗ *z.* **бах Гишиндаказ.**

ГИШИНЗАВА 1) *acam*; 2) *acdır(lar).*

ГИШИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *naхіş*; **гиширар авай парча** *naхіşlı parça*; **гиширдин** *naхіşın.*

ГИШИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *naхіşçi*; **гиширчидин** *naхіşçinin.*

ГЛАДИАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* qladiator (*qədim Romada vəhşi heyvanlar və ya pəhləvanlarla vuruşan hərbi əsir və ya qul*); **гладиятордин** qladiatorun.

ГЛАДИОЛУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qladiolus (*iri çiçəklі dekorativ bitki*); **гладиялусдин** qladiolusun.

ГЛЕТЧЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qletçer*, *buzlaq buz*; **глетчердин** *qletçerin*, *buzlaq buzunun.*

ГЛИКОГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* glikogen (*qara ciyər və əzələlərdəki qanda şəkərdən əmələ gələn nişasta*); **гликогендин** glikogenin.

ГЛИПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qlipt* (*üzü naхіşlı qiymətli daş*); **глиптдин** qliptin.

ГЛИПТИКА (-ди, -да) *qliptika* (*daş üzərində naхіş açma sənəti*); **глиптикадин** qliptikanın.

ГЛИССАНДО (-ди, -да) *mus.* qlissando (*musiqi alətinin çalma üsulu*).

ГЛИССЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qlisser* (*yastıdibli, itigedən qayıq*); **глиссердин** qlisserin.

ГЛИЦЕРИН (-ди, -да) *kim.* qliserin; **глицериндин** qliserinin.

ГЛИЦИНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* qlisiniya (*salxımvarı ətirli çiçəkləri olan sarmaşıq bitkisi*).

ГЛОБУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr., astr.* qlobus (*Yer kürəsinin modeli*); **глобусдин** qlobusun.

ГЛОКСИНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* gloksiniya (*zəngvari çiçəkləri olan bəzək bitkisi*).

ГЛОССАРИЙ (-ди, -да) *filol.* qlossari (*qədim sözlər lüğəti*).

ГЛЮКОЗА (-ди, -да) *kim.* qlükoza (*üzüm şəkəri*); **глюкозадин** qlükozanın.

ГНЕЙС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* qneys (*qədim metamorfik süxur*); **гнейсдин** qneysin.

ГНОМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qnomon, *günəş saatı*; **гномондин** qnomonun, *günəş saatının.*

ГНОСЕОЛОГИЯ (-ди, -да) *fəls.* qnoseologiya (*idrak nəzəriyyəsi*); **гносеологиядин** qnoseologiyanın.

ГНОСТИЦИЗМ (-ди, -да) *fəls., tar.* qnostisizm (*dini-fəlsəfi cərəyan*); **гностицизмдин** qnostisizmin.

ГНУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* qnu (*Cənubi Afrikada yaşayan heyvan*); **гнудин** qnunun.

ГОБЕЛЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qobelen (*divar xalçası*); **гобелендин** qobelenin.

ГОБОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* qoboy (*klarnetə oxşayan musiqi aləti*); **гобойдин** qoboyun.

ГОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qol; **гол** **гьун** qol vurmaq.

ГОЛАВЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* qolavl balığı; **голавлдин** qolavlin.

ГОЛАРКТИКА (-ди, -да) *coğr.* qolarktika; **голарктикадин** qolarktikanın.

ГОЛЛАНД 1) *holland (xalq)*; 2) **голланд** **чIал** *holland dili (niderland dili)*.

ГОЛЛАНДАР (-ри, -ра) *hollandlar*; **голландрин** *hollandların*.

ГОЛЛАНДВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hollandiyalı*; **голландвидин** *hollandiyalının*.

ГОЛОФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qolofan (*şəffaf qalpaq*); **голофандин** qolofanın.

ГОЛЬДАР (-ри, -ра) qoldlar (*nanayların keçmiş adı*).

ГОЛЬМИЙ (-ди, -да) *kim.* holmium (*az tapılan kimyəvi element*); **гольмийдин** holmiumun.

ГОЛЬФ (-ди, -да) qolf (*İngiltərə və ABŞ-da yayılmış top oyununu*); **гольфдин** qolfun.

ГОЛЬФШТРЕМ (-ди, -да) *coğr.* qolfştrem (*Atlantik okeanda ilq cərəyan*); **гольфштремдин** qolfştremın.

ГОЛЬФИЯР (-яр, -йри, -йра) qolfilər; **гольфийрин** qolfilərın.

ГОМЕОПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* homeopat (*homeopatiya üsulu ilə müalicə edən həkim*); **гомеопатдин** homeopatın.

ГОМЕОПАТИЯ (-ди, -да) *tib.* homeopatiya (*müalicə üsulu*); **гомеопатиядин** homeopatiyanın.

ГОМИНДАН (-ди, -да) qomından (*1949-cu ilədək Çində hökmranlıq etmiş partiya*).

ГОМОСЕКСУАЛИЗМ (-ди, -да) homososeksualizm; **гомосексуализмдин** homososeksualizmin.

ГОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qonq (*musiqi aləti*); **гонгдин** qonqun.

ГОНДОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qondola (1. *kayutası olan Venetsiya qayığı*; 2. *hava balonunda, aerostat və dirijablarda oturacaq yerləri*).

ГОНДОЛЬЕРА (-ди, -да) qondolyera (*Venetsiya qayıqçılarının mahnisı*).

ГОНИОМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geod.* qoniometr; **гониометрдин** qoniometrin.

ГОНОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* qonokokk (*süzənək mikrobu*); **гонококкдин** qonokokkun.

ГОНОРАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qonorar; **гонорардин** qonorarın.

ГОНОРЕЯ (-ди, -да) *tib.* qonoreya, süzənək; **гонорейдин** qonoreyanın, süzənəyin.

ГОНТ (-ри, -ра) qont (*damların üstünü örtmək üçün ensiz, nazik taxtalar*).

ГОПАК (-ди, -да) qopak (*Ukrayna xalq rəqsi*).

ГОРБУША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qorbuşa (*balıq*); 2) *məh.* çin.

ГОРЕЛЬЕФ (-ди, -да) qorelyef (*hündür qabarıqlı skulptura, naxış*); **горельефдин** qorelyefin.

ГОРЖЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qorjetka (*qadınların boyunlarına saldıqları ensiz xəz*); **горжеткадин** qorjetkanın.

ГОРИЗОНТАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) üfq xətt; 2) *horizontal (topoqrafiyada: eyni yüksəklikdə olan nöqtələri birləşdirən cızıqlar)*.

ГОРИЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qorilla (*insanaoxşar böyük meymun*); **горилладин** qorillanın.

ГОРМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* hormon (*daxili sekresiya vəzilərinin qana buraxdığı maddə*); **гормондин** hormonun.

ГОРН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şeypur; **горндин** şeypurun.

ГОРОВОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* qorodovoy (*çar Rusiyasında polis*); **городовойдин** qorodovoyun.

ГОРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ulduz falı, nücum falı (*orta əsrlərdə*); **гороскопдин** qoroskopun.

ГОРТЕНЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* hortenziya (*iri çiçəkləri olan bitki*); **гортензиядин** hortenziyanın.

ГОРЧИЦА (-ди, -да) xardal; **горчицадин** xardalın.

ГОСПИТАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hospital (*hərbi xəstəxana*); **госпиталдин** hospitalın.

ГОССЕКТОР (-ди, -да) hökümət sektoru; **госсектордин** hökümət sektorunun.

ГОССТРАХ (-ди, -да) hökümət sığortası; **госстрахдин** hökümət sığortasının.

ГОТАР (-ри, -ра) *tar*. qotlar (*qədim german tayfası*); **готрин** qotların.

ГОТИКА (-ди, -да) *arxitektura*. qotika (*orta əsrlərdə Avropada çox yayılmış arxitektura stili*).

ГОТОВАЛЬНЯ (-ди, -да) *tex.* qotovalnya (*çertyoj alətləri kompleksi*).

ГОТТЕНТОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qottentot (*Cənubi Afrikada xalq*); **готтентот** **ЧІал** qottentot dili; **готтентотдин** qottentotun.

ГОТТЕНТОТАР (-ри, -ра) qottentotlar; **готтентотрин** qottentotların.

ГОФМАРШАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* hofmarşal (*çar Rusiyasında saray naziri*); **гофмаршалдин** hofmarşalın.

ГОФМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* hofmeyster (*çar dəftərxanasına, xəzinəsinə rəhbərlik edən yüksək rütbəli məmur*); **гофмейстердин** hofmeysterin.

ГРАБЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qaloş; **граблидин** qaloşun.

ГРАВИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) qravimetr (*ağırlyq qüvvəsinin sürətlənməsinə təyin edən cihaz*).

ГРАВИМЕТРИЯ (-ди, -да) qravimetriya (*Yer kürəsinin müxtəlif nöqtələrinə düşən ağırlyq qüvvəsinə öyrənən elm*).

ГРАВИТАЦИЯ (-ди, -да) 1) *fiz.* cazibə; 2) qravitasiya (*faydalı qazıntıları saflaşdırma üsulu*); **гравитациядин** cazibənin; qravitasiyanın.

ГРАВЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qravuyura (1. *klişedən alınan şəkil*; 2. *üzərində şəkil qazılmış lövhəcik*; 3. *oymaçılıq sənəti*); **гравюрадин** qravuyuranın.

ГРАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrad (*silah*); **граддин** qradın.

ГРАДИЕНТ (-ди, -да) *fiz.* qradiyent (*hər hansı bir fiziki kəmiyyətin uzunluq vahidinə keçirildikdə artma, ya azalma ölçüsü*).

ГРАДИРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) duz hasil etmək üçün qurğu; 2) duz hasil edilən yer; 3) soyuducu qurğu.

ГРАДУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qradus, dərəcə; **градусдин** dərəcənin.

ГРАДУСНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termometr; **градусникдин** termometrin.

ГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qram; **граммдин** qramın.

ГРАММАТИКА (-ди, -да) qrammatika; **грамматикадин** qrammatikanın; **лезги ЧІалан грамматика** lezgi dilinin qrammatikası.

ГРАММАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrammatika mütəxəssisi; **грамматистдин** qrammatika mütəxəssisinin.

ГРАММ-АТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* qram-atom; **грамм-атомдин** qram-atomun.

ГРАММ-МОЛЕКУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiz., kim.* qram-molekul; **грамм-молекуладин** qram-molekulun.

ГРАММОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qramofon; 2) *məc.* musiqi alətində yaxşı çalınan, yaxşı nitq qabiliyyəti olan insan; **граммофондин** qramofonun.

ГРАМПЛАСТИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qramofon (*patefon*) valı; **грампластинкадин** qramofon valının.

ГРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qran (0,062 qrama bərabər aptek çəki vahidi).

ГРАНАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qumbara; **гранатдин** qumbaranın; *həmçinin bax Къумпара*.

ГРАНАТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* qranat, süleymandaşı (*qiymətli daş*) **ам гранат хьыз кьериз-цІаруз жагьида** о, süleymandaşı kimi az-az tapılır.

ГРАНАТОМЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qumbaraatan; **ада гранатомётдай душман-диз цІай гана** о, qumbaraatandan düşмөнə atəş açdı.

ГРАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrand (*İspaniya zadəgani*); **гранддин** qrandın.

ГРАНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* qranit (*bərk süxur*); **гранитдин** qranitin.

ГРАНИТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qranitçi, qranit yonan (*usta*).

ГРАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mət.* qranka (1. *səhifə bağlanmamış naborun ottiski*);

2. müəyyən ölçüdə kəsilmiş vərəqə); **гранкадин** qrankanın.

ГРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrant; **грантдин** qrantın.

ГРАНУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qranula, dənə; **грануладин** qranulanın, dənənin.

ГРАНУЛЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tib. qranulema (iltihab nəticəsində toxumada əmələ gələn düyün və ya qabırlar).

ГРАНУЛЯЦИЯ (-ди, -да) qranulyasiya (1. tib. yaranın tədricən təzə toxumalarla örtülməsi, bitişməsi; 2. toxumaların anormal bitişməsi, artıq ət; 3. astr. Günəş səthinin dənəvər görünməsi hadisəsi; 4. xırdalama, dənəvərləşdirmə).

ГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. tar. qraf (baron titulundan yüksək zadəgan titulu); **графдин** qrafın.

ГРАФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrafa, sütun (kağız üzərində).

ГРАФИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrafik (1. müxtəlif prosesləri əyri xətlərlə göstərən diaqram, cədvəl; 2. nə zaman nə iş görülməyini göstərən plan); **графикдин** qrafikin.

ГРАФИКА (-ди, -да) qrafika (1. cizgi və ştrixlərlə şəkil çəkmə üsulu; 2. bu üsulla çəkilmiş şəkillər; 3. filol. hərflərin şəkli).

ГРАФИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrafın; **графиндин** qrafının; həmçinin bax **Гичин**.

ГРАФИНЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrafinya (qraf arvadı, qraf qızı); **графинядин** qrafinyanın.

ГРАФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miner. qrafit; **графитдин** qrafitin.

ГРАФЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrafliq (1. İngiltərədə, İrlandiyada və Kanadada inzibati ərazi bölgüsü; 2. qraf yerləri, qraf mülkləri).

ГРАФОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrafoloq (qrafologiya mütəxəssisi); **графологдин** qrafoloqun.

ГРАФОЛОГИЯ (-ри, -ра) qrafologiya (xəttinə görə adamın xasiyyətini təyin etmə üsulu).

ГРАФОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. qrafoman (qrafomaniya xəstəliyinə tutulmuş adam); **графомандин** qrafomanın.

ГРАФОМАНИЯ tib. qrafomaniya (yazıçılıq qabiliyyəti olmadığı halda yazıçılığa hədsiz həvəs göstərməkdən ibarət ruhi xəstəlik).

ГРЕГОРИАНДИН: **грегориандин календарь** qreqorian təqvim; yeni təqvim.

ГРЕЙДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qreyder (torpaq yolları qazımaq və hamarlamaq üçün maşın); **грейдердин** qreyderin.

ГРЕЙДЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qreyderçi; **грейдерчидин** qreyderçinin.

ГРЕЙПФРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. qreyprfut (sitruslar qrupundan subtropik meyvə ağacı); **грейпфрутдин** qreyprfutun.

ГРЕЙФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. qreyfer (ağırliq qaldıran maşınların çalovı, təknəsi); **грейфердин** qreyferin.

ГРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yunan (xalq); **грек чІал** yunan dili; **грекдин** yunanın.

ГРЕКАР yunanlar.

ГРЕЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrelka (1. içinə isti su tökülüb bədənin ağrıyan yerinə qoyulan rezin qovuuq və s.; 2. qızdırıcı, isidici cihaz).

ГРЕНАДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. tar. qrenader (seçmə əsgər); **гренадердин** полк qrenader polku.

ГРЕЦИЗМ (-ди, -да) dilç. qresizm (bir dildə olan yunan söz və ya ifadələri).

ГРЕЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. qarabaşaq; **гречкадин** qarabaşağın.

ГРИДЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. tar. qrid (qədim Rusiyada knyaz drujinası və bu drujinanın əsgərləri); **гриддин** qridin.

ГРИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qril (odda bişirilmiş toyuq); **грилдин** qrilin.

ГРИЛЬЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qril-yaj (findıqlı (badamlı) konfet növü); **грильяждин** qrilyajın.

ГРИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrim; **grimдин** qrimin.

ГРИМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrimçi; **grimчидин** qrimçinin.

ГРИПП (-ди, -да) tib. qrip; **гриппдилай гуьгьуьниз пис хьана** qripdən sonra pis oldu; **гриппдин** qripin; həmçinin bax **Хума**.

ГРИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrif (1. *antik əfsanələrdə qartal başlı, aslan bədənli, qanadlı əjdaha*; 2. *zool. keçəl kərkəs*); **грифдин** qrifin.

ГРИФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qol (*tarda, kamançada və s.*); 2) dəstə (*qılınca*).

ГРИФ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrif (*üzərində imza olan möhür*); **грифдин** qrifin.

ГРИФЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrifel, daş qələm; **грифелдин** qrifelin, daş qələmin.

ГРИФОН qrifon (1. *bax. Гриф I 1-ci mənadada*; 2. *daşda həkk edilmiş qrif (bax Гриф I 1-ci mənadada)*; 3. *zool. tüklü ov iti cinsi*; 4. *məd. pilpilə*).

ГРОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qroq (*isti şərbət qarışdırılan араq və ya rom*).

ГРОМАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qromada (*Oktiyabr inqilabından əvvəl Ukraynada və Belorusiyada torpaq icması və bu icma üzvlərinin yığıncası*).

ГРОСС (-ди, -да) qros (*12 düjün; bəzi qalantereya malları və s. üçün say ölçüsü*).

ГРОССМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrossmeister (1. *şahmat ustalarına verilən yüksək ad*; 2. *tar. monax, cəngavər cəmiyyətləri başçısı*); **гроссмейстердин** qrossmeisterin.

ГРОТ-МАЧТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz. orta dor*; **грот-мачтадин** orta dorun.

ГРОТЕСК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qrotesk (1. *mübalığəli, gülünc, biçimsiz, qeyri-adi tərzdə təsvir edilmiş sənət əsəri*; 2. *mətbəə şrifllərindən birinin adı*); **гротескдин** qroteskin.

ГРУГЬ *bax* Гуругь.

ГРУППА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrup, dəstə; **группадин** юл-даш qrup yoldaşı; **группадин** крар qrupun işləri; *həmçinin bax* КлеретI.

ГРЮНДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iqt. qrunder (*ehtikar məqsədilə müəssisə düzəldən adam*).

ГРЮНДЕРЛУХ (-ди, -да) iqt. qrunderlik (*bir sıra ölkələrdə ehtikar məqsədilə tez-tələsik müəssisə, aksioner cəmiyyətləri yaradılması*).

ГУАШЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tutqun sulu boya; 2) bu boya ilə çəkilmiş şəkil.

ГУБЕРНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qubernator (1. *tar. çar Rusiyasında quberniya rəisi, vali*; 2. *müstəmləkə ölkələrində: hakim*; 3. *ABŞ-da ştat rəisi*); **губернатордин** qubernatorun.

ГУБЕРНИЯ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) quberniya (*çar Rusiyasında və rayonlaşmadan qabaq SSRİ-də əsas inzibati-ərazi vahidi*); **губерниядин** quberniyanın.

ГУГЕНОТАР (-ри, -ра) *tar. hugenotlar (XVI əsrdə fransız protestantları)*.

ГУГЛАНЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) parçadan düzəldilmiş gül; **адан** гьиле лацу ипекдин гугланчIар авай onun əlində ağ ipəkdən düzəldilmiş güllər var idi.

ГУГРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gurultu; **цавари** гугрумар авуна göy guruldadı.

ГУГРУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гугрум (гугрум авун).

ГУГРУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гугрум (гугрум авун).

ГУГУ I: мекьивиляй гугу ягьун *f. soyuqdan ufuldamaq*.

ГУГУ II: гугу гун gözünün odunu almaq, qorxutmaq, hədə-qorxu gəlmək.

ГУГУН *bax* Вугун.

ГУГУРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kükürd; **гугуртдин** kükürdün.

ГУГУЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) həyasız, gözəyən qadın; **гугуцдин** həyasız, gözəyən qadının.

ГУГЫЛ (-ди, -да) Google quqıl (*internetdə axtarış sistemi*); **гугылдин** quqılın.

ГУГЬРИ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. şaftalı; **гугьридин** şaftalının.

ГУД, ГУДА, ГУДИ: Гун *felinin vaxt formaları; bax* Гун.

ГУДРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qudron (*neft qalıqlarından alınan, yollara döşənmə qara kütlə*).

ГУДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yarmaq, parçalamaq; **юкьвай гудун** ortadan yarmaq; 2) *məc.* döymək, öldürmək; **за вун гудда** mən səni öldürəcəyəm.

ГУЖ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) güc; **гуж авай кас** gücü olan kişi; **акьулни гуж стхаяр я** *a.s.* ağılla güc qardaşdır; 2) ağırlıq, çətinlik, əziyyət; **гуж акьалдарун** a) basmaq, üstün gəlmək; b) *məc.* ağırlıq salmaq, əzab-əziyyətə salmaq; 3) zorakılıq, istismar, zorla tabe etmək; **гуж авун** istismar etmək, zorakılıq etmək; **гуж хьун** a) itkiyə məruz qalmaq; b) özbaşnalığa, ədalətsizliyə dücar olmaq; **◇ гужан азар** dizenteriya (*qanlı ishal*); **гужа гьатун** çətinliyə, əziyyətə düşmək; **гужа кьун**

taqətdən düşmək, üzülmək; **гужа тун** çətinləşdirmək, çətinlik yaratmaq; **я гуж хьайиди!** ay bədbəxt! ay lənətə gəlmiş! **гуж гун** güc tətbiq etmək.

ГУЖА-ГУЖ *z.* güclə, çətinliklə.

ГУЖАЛДИ *z.* zorla.

ГУЖ-БАЛАДАЛДИ *z.* güc-bələ ilə, çətinliklə.

ГУЖЛУ *sif.* güclü, qüdrətli, əzəmətli; **гужлу кас** güclü adam; **гзаф гужлу завод** əzəmətli zavod; **гужлу авун** güclü etmək; **гужлу хьун** güclü, qüvvətli olmaq; **гужлу чил** məhsuldar torpaq.

ГУЖЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) güclülük, qüvvətlilik; **адан гужлувал акунрай чир жезва** onun güclülüyü görkəmindən bilinir; 2) möhkəmlilik; **цларин гужлувал хвена кІанзава** divarların möhkəmliyi qorunmalıdır.

ГУЖЛУДАКАЗ *z.* güclü, şiddətli, zərbə ilə.

ГУЖЛУЗ *z. bax* Гужлудаказ.

ГУЖУНАЛДИ // ГУЖУНАЛ *dan. z.* 1) güclə, zor tətbiq etməklə; **ада руш гьиликай кьуна гужуналди хутахзава** о, qızı əlindən tutaraq güclə aparır; 2) razılıq olmadan, icazəsiz; **гужуналди и кардик кьил кутаз жедач** icazəsiz bu işə başlamaq olmaz.

ГУЖСУЗ gücsüz.

ГУЗ: Гун *felinin məqsəd forması.*

ГУЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quzan (*ləzgi çörək növü*).

ГУЛ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* qalmaqal; **гулуни** qalmaqalın.

ГУЛ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) sütün; **гулуни** sütünun.

ГУЛУМ *qəd.* güclü, parlaq, qatı; **гулум гар** güclü külək; **гулум рагь** parlaq günəş; **гулум мичИвал** qatı qaranlıq.

ГУЛЬДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qulden (*Hollandiyada gümüş pul*); **гульдендин** quldenin.

ГУЛЯШ (-ди, -да) qulyaş (*qovurmaya oxşar yemək*); **гуляшдин** qulyaşın.

ГУМ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) tüstü; **гумадин ни** tüstü iyi.

ГУМА *f.* hələ var, qalib; **зав пул гума** məndə pul qalib.

ГУМАЗ: пул гумаз ахлад hələ ki pulun qalib, get; **ам пул гумачиз хтана** о, pulsuz qayıtdı; **ам пул гумачиз акуна хтана** о, gö-rəndə ki, pulu qalмайыб, qayıtdı.

ГУМАЗМА *f. bax* Гума.

ГУМАЙ-ГУМАЧИР *z.* nə qalıbsa, qalan nə varsa.

ГУМАНИЗМ (-ди, -да) humanizm (1. *insanpərvərlik*; 2. *tar. intibah dövründə mütərəq-qi ictimai və ədəbi cərəyan*).

ГУМАНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) humanist, insanpərvər; 2) humanizm tərəfdarı.

ГУМАНИТАРНЫЙ *sif.* humanitar; **гуманитарный илимар** humanitar elmlər.

ГУММА *tib. qumma (toxuma diyyünü, bəzi xəstəliklər nəticəsində toxumalarda əmələ gələn diyyünlər).*

ГУММИГУТ (-ди, -да) qummiqut (*texnikada və təbabətdə işlədilən bəzi bitkilərin süd şirəsi*).

ГУММОЗ (-ди, -да) *bot. qummoz (bitkidə kitrəburaxma xəstəliyi); гуммоздин* qummozun.

ГУММОЗА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) qummoza (*grim üçün işlədilən yaxı*); **гуммозадин** qummozanın.

ГУМРАГЬ *sif.* 1) şən, gülərzüzlü; 2) gümrah (*sağlam*); **гумрагь авун** gümrah etmək, şən etmək; **гумрагь хьун** şən olmaq, gümrah olmaq.

ГУМРАГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) şən olmaq; 2) gümrahlıq; **гумрагьвили** gümrahlığın.

ГУМРАГЬВИЛЕЛДИ *z. bax* Гумрагдаказ.

ГУМРАГЬДАКАЗ *z.* gümrahcasına.

ГУМРАГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гумрагь (гумрагь авун).

ГУМУКЬУН (-ди, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qalmaq; **зи ктаб стхадив гумукьна** kitabım qardaşımда qaldı.

ГУМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çürüntü (*torpaqda*); **гумусдин** çürüntünün.

ГУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. hun (IV-V əsrlərdə Avropaya basqın etmiş tayfanın adı); гунрин* hunların.

ГУН II (гана, гуда, гуз, гузва, це, гун, гурай, гумир) 1) vermək; **гаф гун** söz vermək, vəd etmək; **ихтияр гун** icazə vermək; **жаваб гун** cavab vermək; **хабар гун** xəbər

vermək; 2) satmaq **ада вири затлар маса гана** o, hər şeyi satdı.

ГУНАГЬ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) 1) günah; **гунагь авун** günah işlətmək; **гунагь хьун** günah olmaq; 2) təqsir; **гунагьдин** günahın; təqsirin.

ГУНАГЬКАР (-ди, да; -ар, -ри, -ра) 1) günahkar; 2) təqsirkar; **гунагькардин** günahkarın; təqsirkarın.

ГУНАГЬКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) günahkarlıq; 2) təqsirkarlıq; **гунагькарвалин** günahkarlığın, təqsirkarlığın.

ГУНАГЬСУЗ *sif.* 1) günahsız; 2) təqsirsiz.

ГУНГ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *diş (qabanda)*; **ваклан гунг** qaban qılıncı.

ГУНГ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) su kəməri üçün saxsı boru.

ГУНГАРА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* su kəməri; **гунгардин** su kəmərinin.

ГУНГАЧ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *dial.* fırça; **гунгачдин** fırçanın.

ГУНГУРТИ *sif.* dairəvi.

ГУНЗ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *gunz (ləzgi çörək növü)*; **гунзунин** gunzun.

ГУНЗАР: **гунзар югь** a) bayram ərəfəsi; b) *dial.* yağışdan sonrakı aydın hava.

ГУНИ Guni 1) *ləzgi mifologiyasında* yağış allahı; 2) qədim *ləzgi xalq* oyunu.

ГУНТЕР (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *qunter (iri at cinsi)*; **гунтердин** qunterin.

ГУНУГ I *bax* Гун.

ГУНУГ II (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *veriliş; гунугдин* verilişin.

ГУР I gur, hay-küylü; **гур мехьер** gur toy.

ГУР II (-ди, да) gor, qəbir; **гурдин** gorun, qəbrin.

ГУРАВА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* pis niyyət; **гуравадин** pis niyyətin.

ГУРАН (-ди, да; -ар, -ри, -ра) quran (*Sibir cüyürü*); **гурандин** quranın.

ГУРАР (-и, а; -ар, -ри, -ра) 1) pilləkən, nərdivan; **гурарин клар** pilləkənin, nərdivanın pilləsi; **гурарай акьахун** pilləkəndən çıxmaq; **гурарай виниз** pilləkənlə yuxarı; **гурарай агьуз** pilləkənlə aşağı; 2) *məc.* pillə, dərəcə, sıra.

ГУРБАГУР gorbagor.

ГУРВА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) alov; **гурвадин** alovun.

ГУРВА *sif. dial.* dolu.

ГУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Гурлувал.

ГУРГУР (-ди, да; -ар, -ри, -ра) 1) şəlalə; **гургурдин** şəlalənin; 2) uğultu, gurultu; **гургур авун** uğuldamaq, guruldamaq.

ГУРГАНЧИАР (-ри, -ра) yəhərçənin saçları.

ГУРГУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гургур (гургур авун).

ГУРГУТИ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *dial.* sıfır; **гургутдин** sıfırın.

ГУРГЪАГУР *sif.* vur-çatlasın, vurhavur, qarışıqlıq, qaydasızlıq.

ГУРЖИ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) gürcü (*xalq*). **гуржи члал** gürcü dili; **гуржидин** gürcünün.

ГУРЖИЯР (-ри, -ра) gürcülər.

ГУРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Гурлудаказ.

ГУРЛУДАКАЗ *z.* 1) qızgın surətdə, hay-küylə; 2) dəbdəbə ilə, təmtəraqa.

ГУРЛУ *sif.* gurlu.

ГУРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gurluq; **гурлувалин** gurluğun.

ГУРЛУЗ *z. bax* Гурлудаказ.

ГУРМАГЬ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) bаса; **гурмагьдин** bacanın.

ГУРПУН *f.* guppuldamaq.

ГУРУТЬ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) dəstə; **гурутьдин** dəstənin.

ГУРХАНА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) meyitxana, ölүxana; **гурханадин** meyitxananın, ölүxananın.

ГУРЦУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) küçük; **гурцұлдин** küçüyün; **гурцұлар хун** küçükləmək.

ГУСАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* qusar (*macar dilində "huszar" süvari qoşununa deyilir. Macarıstanda ilk dəfə belə qoşun 1458-ci ildə yaradılıb*); **гусардин** qusarın.

ГУСИТАР (-ри, -ра) *tar.* qusitlər (*XV əsrdə çexlərin alman feodallarına və Roma katolik kilsəsinə qarşı hərəkətinə başçılıq edən Jan Qusun tərəfdarları*).

ГУСЛИ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) qusli (*qədim rus musiqi aləti*); **гуслидин** quslinin.

ГУТАЛИН (-ди, -да) qutalin (*ayaqqabi mazi*); **гуталиндин** qutalinin.

ГУТТАПЕРЧА (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* quttaperça (*kauçukaoxşar elastik maddə*).

ГУТУН (-ади, -ана; -аз, -азва; -ур, -ан, -урай, -амир) 1) bənd etmək, qayıрмаq, bərkitmək; 2) yaxına buraxmaq, yaxınlaşmağa qoymaq (*kimi isə*).

ГУЦУЛАР (-ри, -ра) qutsullar (*Karpat ukraynalıları*).

ГУЯ *bağ.* guya, sanki; **гуя адаз чун аквазвачир** guya o, bizi görmürdü.

ГУЫГ I *sif.* boz (*atın rəngi*).

ГУЫГ II: **Гуын** *felinin əmr forması*.

ГУЫГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bozluq (*atın rəngi haqqında*); **гуыгвин** bozluğun.

ГУЫГЪ ardı, davamı.

ГУЫГЪУНА *z.* dalda, arxada; **гуыгъуна амукьун** dalda qalmaq; **гуыгъуна гьатун** a) arxasınca getmək; b) izləmək; **гуыгъуна аваз** və yaxud **гуыгъунал алаз** arxasınca, izi ilə.

ГУЫГЪУНАЙ 1) daldan, arxadan; 2) sonra.

ГУЫГЪУНИЗ 1) arxasınca, ardınca; **адан гуыгъуниз гьала** onun arxasınca sür; 2) sonra; **кІвалах куытягь хьайидалай гуыгъуниз** iş qurtarandan sonra.

ГУЫГЪУНИН dalınca gələn, ertəsi; **гуыгъунын юкьуз** ertəsi gün.

ГУЫГЪУНЛАЙ *z.* 1) dalınca, arxasınca, ardınca; 2) sonra, daha sonra; **гуыгъунлай кьузыубур атана** daha sonra qocalar gəldi.

ГУЫГЪУЛ 1) əhval-ruhiyyə; 2) istək; **жуван гуыгъулдалди** öz istəyi ilə.

ГУЫГЪУЛДАЛДИ öz xoşu ilə.

ГУЫГЪУЛЛУ I *sif.* könüllü; **гуыгъулли кар** könüllü iş;

ГУЫГЪУЛЛУ II (да, -да; -яр, -йри, -йра) könüllü; **ана гуыгъулли аскерар гзаф авай** orada könüllü əsgərlər çox idi.

ГУЫГЪУЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) könüllülük; **гуыгъулливин** könüllülüğün.

ГУЫГЪУЛЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Гуыгъуллиудаказ.

ГУЫГЪУЛЛУДАКАЗ *z.* könüllü olaraq, öz xoşu ilə.

ГУЫГЪУЛСУЗ *sif.* könülsüz.

ГУЫДЕК 1) quyruğukəsik (*heyvan haqqında*); 2) qabayunlu ləzgi qoyun cinsinin adı.

ГУЫЗГУЫ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) güzgü; **гуызгуындин** güzgünün; 2) *bax.* Шутьше.

ГУЫЗЕЛ *sif.* 1) gözəl, göyçək, qəşəng, zərif; **гуызел руш** gözəl qız; 2) çox gözəl, çox qəşəng, yaxşı; möhtəşəm, dəbdəbəli; 3) gözəl qız (*qadın*); dilbər; **айиб квачир гуызел жедач** *a.s.* eyibsiz gözəl olmaz; *həmçinin bax* Иер.

ГУЫЗЕЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) gözəlləşdirmək; **гуызеларна** gözəlləşdirdi; *həmçinin bax* Иер **авун.**

ГУЫЗЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gözəllik; zəriflik; **гуызелвин** gözəlliyin; zərifliyin; *həmçinin bax* Иервал.

ГУЫЗЕЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Гуызелдаказ.

ГУЫЗЕЛДАКАЗ *z.* gözəl, qəşəng, zərif; **руша гуызелдаказ дамахарнавай** qız gözəl bəzənmişdi; *həmçinin bax* Иердаказ.

ГУЫЗЕРДАЙ *z. bax* Гуызуьрдай.

ГУЫЗЕТ: **гуызет авун** *f.* a) gözləmək; b) müşahidə etmək.

ГУЫЗЕТМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гуызет (гуызет **авун**).

ГУЫЗЕТСУЗ *t.s.* gözlənilməz, qəfil.

ГУЫЗЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гуызет (гуызет **авун**).

ГУЫЗЕТЧИ *bax* Гуызчи.

ГУЫЗЛЕМИШУН (-ди, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гуызет (гуызет **авун**).

ГУЫЗУЬРДАЙ səthi, mexaniki olaraq, mənasını bilmədən; **гуызуьрдай кІелун** səthi oxumaq, mexaniki oxumaq.

ГУЫЗЧИ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) müşahidəçi; nəzarətçi; **гуызчи хьун** müşahidəçi olmaq.

ГУЫЗЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müşahidə; nəzarət; **гуызчивин** müşahidənin; nəzarətin.

ГУЫЗЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) müşahidə etmək, nəzarət etmək.

ГУЫЛ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) gül; **гуылдин** gülün; 2) gül (*qızıldan və ya gümüşdən gül şəklində düzəldilmiş qadın bəzəyi*); **◇ гуыл хьун** vurulmaq, aşıq olmaq.

ГУЫЛГЕР Gülgər 1) *Gülgəri çayının qədim adı - Гуылгер (Gülgər); 2) qadın adı - Гуылгер (Gülgər) (VII əsrdə ərəb işğalçıları ilə döyüşmüş ləzgi şairəsi Gülgərlə bağlı ad).*

ГУЫЛГЕРИ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gülgəri (*ləzgi yazlıq buğda sortunun adı*); **гуылгеридин** gülgərinin; 2) *çay adı - Гуылгери (Gülgəri).*

ГУЫЛЛЕ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) güllə; **гуылледин** güllənin; **гуылледиз акъудун** а) güllələməyə başlamaq; б) güllələmək; **гуылле гун** atəş açmaq.

ГУЫЛЛУХ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) güllük; **гуыллудин** güllüyün.

ГУЫЛУЫТ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) corab; **гуылутдин** corabın.

ГУЫЛЧИМЕН 1) *nad.şair. çiçəkli çəmən; 2) qadın adı - Гуылчимен (Gülçəmən).*

ГУЫЛУЫШАН 1) nurlu; 2) parlaq, günəşli; 3) göyçək, qəşəng; 4) *qadın adı - Гуылуышан (Gülşən).*

ГУЫЛЪДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qulden (*Hollandiyada gümüş pul*); **гуылдендин** quldenin.

ГУЫМБЕ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) kömbə (*çörək növü*); **гуымбедин** kömbənin.

ГУЫМБЕТ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) 1) məqbərə, sərdabə, türbə; 2) heykəl, qəbirüstü abidə.

ГУЫН (гуьда, гвена, гуьз, гуьзва, гуьг, гуьн, гуьрай, гуьмир) biçmək; **гвен гуьн** taxıl biçmək; **техилар гуьзва** taxıl biçilir.

ГУЫНГ qayda.

ГУЫНГЕРАР (-ри, -ра) *c.h. boranı qutabı.*

ГУЫНГУЫНА: **гуьнгуьна амач** *f. dağidlıb, pis hala salınıb; гуьнгуьна тутун* sökmək, dağıtmaq; **гуьнгуьна хтун** bətra etmək, qaydaya salmaq **хуьруьн рекьер гуьнгуьна хтуна** kənd yolları qaydaya salındı.

ГУЫНДУЫЗ I (-ди, да; -ар, -ри, -ра) böyük iynə; **гуьндуьздин** böyük iynənin.

ГУЫНДУЫЗ II *nad. gündüz; hətçinin bax Юкьуз.*

ГУЫНЕ (ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) yamaç, dağ döşü, yoxuş, günəy; **тик гуьне** dik yoxuş; **гуьне квай рехь** yoxuşlu yol; 2) gündəyən; **гуьне пад** gündəyən tərəf.

ГУЫНИ *bax Куьни.*

ГУЫНИЧИ *bax Куьниччи.*

ГУЫНУЫКЪАРА I *sif. günüqara, uğursuz, bədbəxt; гуьнуькъарадик яшамыш хьун* günüqara yaşamaq.

ГУЫНУЫКЪАРА II (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. günüqara; гуьнуькъарадин* günüqaranın.

ГУЫНУЫКЪАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *günüqaralıq, uğursuzluq, bədbəxtlik.*

ГУЫРЗ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) *gürz; гуьрзуьнин* gürzün.

ГУЫРЗЕ I (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gürzə (ət və ya şor, hətçinin qoz və yumurta qatı-laraq göyərtidən hazırlanan ləzgi xörəyi); гуьрзедин* gürzənin.

ГУЫРЗЕ II (ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gürzə (ilan); гуьрзедин* gürzənin; **гуьрзеди яна** gürzə çaldı.

ГУЫРКЕМ *sif. görkəm.*

ГУЫРКЕМЛУ *sif. görkəmli, gözəgəlimli.*

ГУЫРУЫШ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *görüş; гуьруьшдин* görüşün.

ГУЫРЦЕЛ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *yan taxta (qarı və ya pəncərə çərçivəsində); ракIарин* гуьрцелар *qarının yan taxtaları; гуьрцелдив* акъвазун *kandarda dayanmaq.*

ГУЫРЧЕГ *sif. göyçək, gözəl, zərif; гуьрчек* авун *göyçəkləşdirmək; гуьрчек хьун* göyçək olmaq.

ГУЫРЧЕГАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гуьрчек (гуьрчек авун).

ГУЫРЧЕГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *göyçəklik, gözəllik, zəriflik; гуьрчеквилин* göyçəkliyin, gözəlliyin, zərifliyin.

ГУЫРЧЕГВИЛЕЛДИ *bax* Гуьрчекдаказ.

ГУЫРЧЕГДАКАЗ *z. göyçəkcə, gözəlcə, zərifcə.*

ГУЫРЧЕГДИЗ *bax* Гуьрчекдаказ.

ГУЫРЧЕГЗАВА: **Гуьрчек хьун** *felinin forması: göyçəkdir.*

ГУЫРЧЕГЗАМА: **Гуьрчек хьун** *felinin forması: göyçək qalıb.*

ГУЫТИ *sif. dial. ürəkaçan; гуьтI* гафар *ürəkaçan sözlər.*

ГУЪТИУЪ *sif.* dar; **гуътиуъ рехъ** dar yol; **гуътиуъ авун** daraltmaq, məhdudlaşdırmaq.

ГУЪТИУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) darlıq, məhdudluq; **адавай и гуътиуъвеликай кыл къакъудиз жезвачир** o, bu darlıqdan qurtula bilmirdi.

ГУЪТИУЪДАКАЗ *z.* darısqalmasına, darlıqla, məhdudiyüetlə.

ГУЪТИУЪЗ *z.* bax **Гуътиуъдаказ**.

ГУЪЦУЪГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* şotka, sürtgəc; **гуъциуъгъандин** şotkanın, sürtgəcin.

ГУЪЦУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* silmək, sürtmək; **столдивай пек гуъци** stolu əski ilə sil; **жув цлавай гуъцимир** özünü divara sürtmə.

ГУЪЦ ХЪУН silinmək, sürtünmək.

ГЮЙС (-ди, да; -ар, -ри, -ра) *quyus* (1-ci və 2-ci dərəcəli hərб gəmilərində qaldırılan bayraq); **гюйедин** quyusun.

ГЪ

ГЪ [гъэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* *əlifbasının beşinci hərfi.*

ГЪА *qəd.* tərз, işgörmə qaydası.

ГЪАБ (-пу, -па; -пар, -пари, -пара) 1) ovuc; əl içi; **гъапун** ovacun; əl içinin; **са гъаб гуър** *və yaxud са гъапа авай гуър* bir ovuc un; **гъапалди яд къачуна** ovucla su götürdü; **гъаб ягъун** ovucla götürmək; 2) *məc.* bir ovuc; azca, cüzi.

ГЪАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* qarı (*xokkeydə*); **гъабадин** qarının; **хоккей къугъваз кыл кутур са шумуд декъикъадилай мугъманрин гъабадиз сад лагъай гол ягъана** *xokkey* başlanan bir neçə dəqiqədən sonra qonaqların qarısına qol vuruldu.

ГЪАВГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nad.* dava, qalmaqal; **гъавгъадин** davanın, qalmaqalın.

ГЪАВУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ağıl; **гъавурдин** ağıln.

ГЪАВУРДА: **гъавурда авай кас** *və yaxud* **гъавурдик** **квей кас** başa düşən adam, məlumatlı adam; **зун гъавурда ава** *və yaxud* **зун гъавурдик** **ква** mən başa düşürəm, mənim xəbərim var, mənə aydındır; **гъавурда авачиз** *və yaxud* **гъавурдик** **квачиз** başa düşmədən, işin içində olmadan; **гъавурда акъун** *və yaxud* **гъавурда гъатун**, həmçinin **гъавурдик** **акатун** başa düşmək, anlamaq; **гъавурда тун** *və yaxud* **гъавурдик** **кутун** başa salmaq, izah etmək, işin məğzini anlatmaq.

ГЪАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* **Гъазават**.

ГЪАЗАБ (-ди, -да) *qəzəb, qeyz;* **гъазабдин** *qəzəbin, qeyzin.*

ГЪАЗАБЛУ *sif.* qəzəbli, qeyzli; **гъазаблу кас** *qəzəbli (qeyzli) adam.*

ГЪАЗАВАТ (-ди, -да) 1) cihad; 2) *məc.* tamahkarlıq, acgözlük, hərislik; 3) *məc.* qeyz; **гъазаватдин** cihadın; tamahkarlığın; acgözlüyün, hərisliyin; qeyzin; **ада ашдиз гъазават авуна** o, plover cihad etdi (*acgözlüklə yedi*).

ГЪАЗАВАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cihad edən; **гъазаватчидин** cihad edənin.

ГЪАЙРА (-ди, -да) *dial.* etibar; **гъайра авун** etibar etmək; **гъайрадин** etibarın.

ГЪАЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *sap;* **сун гъалар** yun iplik; **гамунин гъалар** xalça ipliği; **къазун гъалар** ipək saplar; **рапуник гъал** акалун iynəyə sap keçirmək.

ГЪАЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* məhsul; **гъаладин** məhsulun.

ГЪАЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* haqq-hesab; **гъаладин** haqq-hesabın.

ГЪАЛАБ (-ди, -да) *həyəcan;* **рикли гъалаб** *къачун* *həyəcanlanmaq, narahat olmaq;* **гъалабдин** *həyəcanın.*

ГЪАЛАРТ *sözdə artıq hərф.*

ГЪАЛАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *səhv;* *günah;* **гъалатидин** *səhvın; günahın;* **гъаф** **рахадайла** **гъаф** **гъалатларни** *ийида* *a.s.* *çox danışanda çox səhv də olur;* **гъалатI** **авун** *səhv etmək;* **гъалатI** **ахъаюн** *səhv buraxmaq;* **гъалатI** **кутун** *səhvli, nöqsanlı etmək;* **гъалатI** **кар** *günah iş* **гъалатI** **арадай** **акъудун** *səhvi düzəltmək, səhvi aradan qaldırmaq;* **гъалатI** **квачир** *səhvi olmayan, günahı olmayan.*

ГЪАЛАТИАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax f.* ГъалатІ (гъалатІ авун).

ГЪАЛАТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax f.* ГъалатІ (гъалатІ авун).

ГЪАЛАТИСУЗ 1) səhvsiz; 2) səhv olmadan.

ГЪАЛ-ГЪАЛ: гъал-гъал хъун *və yaxud* гъалар-гъалар хъун а) üzülmək (*parça haqqında*); б) parçalanmaq, bölünmək.

ГЪАЛИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qalib*; гъалибвал *вич-вичелай къведач* a.s. qələbə öz-özünə gəlmir; гъалиб хъун *qalib gəlmək*; гъалиб ксар хъыз рахазвай *qalib adamlar kimi danışırdı*; гъалиб жедай къуват *qalib qüvvə; həmçinin bax Уфтан.*

ГЪАЛИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qələbə*; гъалибвал къачун *qələbə çalmaq*; гъалибвилин *qələbənin*.

ГЪАЛИБВИЛЕЛДИ *z. bax* Гъалибдаказ.

ГЪАЛИБДАКАЗ *z. qalib kimi, qələbə ilə, zəfərlə.*

ГЪАЛИБДИЗ *z. bax* Гъалибдаказ.

ГЪАЛИБЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s. qələbə çalan, zəfər çalan.*

ГЪАМ (-уни, -уна; ар, -ари, -ара) *qəm, qüssə, kədər*; гъамунин *qəmin, qüssənin, kədərin*; гъамуни къун *qəmə batmaq*; гъам чІугун *qəmi çəkmək*; гъам агудмир! *qəmi yaxın qoyma!*; гъам алуда! *qəmi at!*; гъам чІугуналди крар тукІуьдач *qəmlənməklə iş düzəlməz*; циферикай гъам къун *olmayan yerdən özünə qəm axtarmaq.*

ГЪАМЛУ *sif. qəmli, kədərli, qüssəli*; гъамлу хъун *qəmlənmək, kədərlənmək, qüssələnmək*; гъамлу яз *qəmgin, kədərlənərək, qüssələnərək.*

ГЪАМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəmlilik, kədərlilik*; гъамлувилин *qəmliliyin, kədərliliyin.*

ГЪАМЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Гъамлудаказ.

ГЪАМЛУЗ *z. bax* Гъамлудаказ.

ГЪАМУРГЪАЙ *sif. dial. yuxuya dalan.*

ГЪАНА: Гъун *felinin keçmiş zaman forması.*

ГЪАПАР: Гъаб *sözünün cəm forması.*

ГЪАПАТИ *sif. köhn. xəsis*; ам гъапатІ *кас тир о, xəsis adam idi.*

ГЪАПУ: Гъаб *sözünün hal forması.*

ГЪАР I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *k.t. mala, dırmıx*; салаз гъар гун *dirriyi malalamaq*; гъар гана къутьягъун *malalayıb qurtarmaq*; гъарцин *malanın, dırmıxın.*

ГЪАР II (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *suvaq*; гъарцин *suvağın*; Иеради хъран кІвалин чилиз гъар гана *İyera xərək evinin döşəməsini suvadı.*

ГЪАРА: гъара авун *f. oyunda qalib gəlmək.*

ГЪАРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *niyyət, məqsəd*; 2) *qərəz, pis niyyət*; гъараздин *qərəzin.*

ГЪАРАЗДИВДИ *z. qərəzlə, pis niyyətlə.*

ГЪАРАК *sif. qəd. dəyərsiz*; гъарак шейэр *dəyərsiz şeylər.*

ГЪАРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. yeməli göyərti növü.*

ГЪАРГЪАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *metal ərsin*; гъаргъалагдин *metal ərsinin.*

ГЪАРГЪАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şaqqıldaq (uşaq oyuncığı)*; аялдин гъаргъар чилел аватна *uşağın şaqqıldaqı yerə düşdü*; абуру аялриз гъаргъарар гъана *onlar uşaq-lar üçün şaqqıldaq-lar gətirdilər.*

ГЪАРГЪАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nad. boğaz (ancaq bəzi ifadələrdə)*; зи чан гъаргъардиз атанва *canım boğazıma yığılıb*; чан гъаргъарда хъун *can verməkdə olmaq.*

ГЪАРИБ *sif. bax* Къариб.

ГЪАРИБА *sif. bax* Къариба.

ГЪАРИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Къарибвал.

ГЪАРИБЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Къариблук.

ГЪАРИКІ *sif. 1) qəmli, qüssəli, kədərli, məyus, hüznlü*; 2) *qəmgötirən, ürəksixan, cansıxıcı*; ам гзаф гъарикІ *тир о, çox qəmli idi*; и гъарикІ вакъиади адаз гзаф эсернай *bu ürəksixan hadisə ona çox təsir etmişdi*; гъарикІ хъун *qəmlənmək, kədərlənmək*; гъарикІ авун *qəmləndirmək, kədərləndirmək.*

ГЪАРИКІ-ГЪАРИКІ *sif. qəmli-qəmli.*

ГЪАРИКІВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəmlilik, məyusluq*; гъарикІвилин *qəmliliyin, məyusluğun*; и

гъарикIвилер алатдайди **я** bu məyusluq keçib gedəcək.

ГЪАРИКИАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* *f.* qəmləndirmək, kədləndirmək, məyus etmək.

ГЪАРИКИДАКАЗ *z.* qəmli surətdə, məyus surətdə.

ГЪАРИКИДИЗ *z. bax* ГъарикIдаказ.

ГЪАРКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* yalqız, kimsəsiz; **дяведин йисара хуьре гъаркъяар пайда хъана** müharibə illərində kənddə kimsəsizlər peyda oldu.

ГЪАРЦ (-ди, -да; **ар, -ри, -ра**) dinozavr; **гъарцидн** dinozavrın.

ГЪАТИ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* mərdimazar; **гъатIдн** mərdimazarın.

ГЪАФИЛ *sif.* 1) qəfil, məlumatsız, gözlənilməz; **гъафил авун** bilərəkdən məlumatlandırmamaq, sayıqlığıni zəiflətmək, qəflətdə saxlamaq; **гъафил кар** qəfil iş; **гъафил кас** qəflətdə olan adam; **гъафил хъун** məlumatsız olmaq, qəflətdə olmaq; **гъафил яз** məlumatsız olaraq; 2) diqqətsiz.

ГЪАФИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гъафил (гъафил авун).

ГЪАФИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məlumatsızlıq; 2) sayıqlıği itirmək; 3) diqqətsizlik; **ихътин гъафилвилер арадай акъудна кIанзава** belə diqqətsizlikləri aradan qaldırmaq lazımdır.

ГЪАФИЛДАКАЗ *z.* qəfil, gözlənilmədən; **чапхунчийри хуьруз гъафилдаказ басрух гана** işğalçılar kəndə qəfil basqın etdilər.

ГЪАФИЛДИЗ *bax* Гъафилдаказ.

ГЪАЯТ *dial.* hədd, sərhəd; **гъаят авачир кьван кIани** hədsiz dərəcədə sevimli.

ГЪВАНЦАР *dial. ans.c.h.* dağlaləsi.

ГЪВАР I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) tir, şalban; **кIвал гуьнгуьна хутадайла гъварар дегишарна** evi təmir edəndə tirləri dəyişdilər; **ахмакьди чIарчIикай гъвар ийида** *a.s.* axmaq tükü tir edər.

ГЪВАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəmir üçün maya; **гъвар галай тини** mayalı хəmir.

ГЪВАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəmir qabı; **гъваргандин** хəmir qabının.

ГЪВАРЧ: гъварч авун *f.* gəmirmək (*nəyi isə*); **къифре къуьл гъварчна** siçan buğdanı gəmirdi.

ГЪВАРЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гъварч (гъварч авун).

ГЪВАЧИИ *bax* ГъвечIи.

ГЪВАШ: Гъун *felinin əmr forması*.

ГЪВАШУЬСТЕ *t.s.* dərhal.

ГЪВЕДГЪВЕШ I *sif.* hamar.

ГЪВЕДГЪВЕШ II (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) *is.* balaca, hamar çay daşı; **гъведгъвешдин** balaca, hamar çay daşının; *həmçinin bax* Марчил.

ГЪВЕЙ *sif. dial.* böyük; **гъвей сув** böyük dağ.

ГЪВЕЙИ: гъвейин йиф *dial.* cümə axşamı.

ГЪВЕЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) qırıntı, tikə (*çörək tikəsi*), ovuntu; **са гъвелни амач** bir qırıntı da qalmayıb; **са гъвел кьванди** lap az, bir qırıntı qədər.

ГЪВЕЛ-ГЪВЕЛ: гъвел-гъвел авун *f.* ovmaq (*nəyi isə*); **гъвел-гъвел хъун** ovulmaq.

ГЪВЕЛГЪВЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Гъвел-гъвел (гъвел-гъвел авун).

ГЪВЕРГЪВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bot.* xədicəgülü, novruzgülü, qargülü; **аялри гъвергъверар кIватIзавай** uşaqlar novruzgülü uğırdılar; 2) *qadın adı* - Гъвергъвер.

ГЪВЕРГЪВЕТI *köhn.* 1) boz; 2) avam, cahil; 3) tutqun (*hava*); **гъвергъветI балкIан** boz at; **гъвергъветI кас** avam adam; **гъвергъветI гъава** tutqun hava.

ГЪВЕРГЪВЕШ *bax* Гъуьргъвеш.

ГЪВЕРШИ: гъверши тар *bot.* ağcaqayın (*ağac*); **тама гъверши тарар гъаф авай** meşədə ağcaqayın ağacları çox idi.

ГЪВЕТI (-ре, -ре, -ер; -ери, -ера) dovşan balası; **къуьр гъветIерни туна катна** dovşan balalarını da qoyub qaçdı; *həmçinin bax* ШапIа.

ГЪВЕЧИИ *sif.* 1) balaca; **гъвечIи авун** balacalaşdırmaq; **гъвечIи хъун** balaca olmaq; 2) kiçik; **стхадилай вах гъвечIи я** qardaşdan bacı kiçikdir; **гъвечIи чIавар** balaca vaxt; uşaqlıq; **гъвечIи чIавалай** kiçik vaxtdan, uşaqlıqdan; **гъвечIи чIавуз** uşaqlıqda; **чIехида лагъай гаф гъвечIида** кьада *a.s.* kiçik

böyüyün sözünü eşidər; 3) uşaq; **гъвечибу**р **квале ава** uşaqlar evdədir.

ГЪВЕЧИБУР I *sif.* 1) balacalar; 2) kiçiklər; 3) uşaqlar.

ГЪВЕЧИБУР II (-у, -а) *is.* 1) balacalar; 2) kiçiklər; 3) uşaqlar.

ГЪВЕЧИВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) balacalıq, uşaqlıq; **гъвечи**-вал **зи риклел аламач** balacalıqım yadımda qalmayıb; **гъвечи**вал **фад алатна** uşaqlıq tez ötüşdü.

ГЪВЕЧИВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kiçik ölçü; **гъвечи**вилин kiçik ölçünün.

ГЪВЕЧИ-ГЪВЕЧИ *sif.* balaca-balaca, kiçik-kiçik, lap balaca, lap kiçik; **гъенел алай**-**бур** **гъвечи**-**гъвечи** **аялар тир** həyətdəkilər lap balaca uşaqlar idi.

ГЪВЕЧИДИ I *sif.* 1) balaca; 2) kiçik; 3) uşaq.

ГЪВЕЧИДИ II (а, -а) *is.* 1) balaca; 2) kiçik; 3) uşaq; **гъвечи**дан balacanın; kiçiyin; uşağın.

ГЪВЕЧИЗ *z.* daha balaca, daha kiçik.

ГЪВЕЧИЗАМАЗ *z.* balaca vaxtdan; kiçik vaxtdan; uşaqlıqdan.

ГЪВЕЧИЗАМАЙЛА *z. bax* **Гъвечи**замаз.

ГЪВЕЧИ-ЧЕХИ kiçikdən böyüyə kimi, cavanlar və qocalar; **мехъерик** **гъвечи**-**чехи** **вири атанвай** toya kiçikdən böyüyə kimi hamı gəlmişdi.

ГЪЕБ (гъепини, гъепина, гъепер, гъепери, гъепера) *dial.* taya; гъепинин tayanın; *həmçinin bax* **Марк**.

ГЪЕГЪЕЛ I *bax* **Къекьел**.

ГЪЕГЪЕЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. bot.* yer sarmaşığı; гъегъелдин yer sarmaşığının.

ГЪЕГЪЕЛ III *dial. sif.* qalma-qalçı, öçəşkən, şuluq.

ГЪЕД I (-тре, -тре; -гер, -тери, -тера) balıq (*böyük*); **гъетрен** balığın; $\diamond$ **гъетре яб** balıqqulağı, ilbiz qabığı, mərcanqulu; **чна гъульун кьерей гъетре япар кватна** biz dəniz sahilində balıqqulağı yığdıq.

ГЪЕД II (-тре, -тре; -гер, -тери, -тера) *ast.* ulduz; **экуьнин гъед** dan ulduzu; **тум галай гъед** kometa (*quyruqlu ulduz*).

ГЪЕЗЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şair.* qəzəl (*likir şeir*); **гъезелри рушаз эсерна** qəzəllər qıza təsir etdi.

ГЪЕЗЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəzəlxan; **ам хъсан гъезелчи я о**, yaxşı qəzəlxandır.

ГЪЕЙРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qeyrət, ləyaqət; 2) cəsərət, igidlik, mərdlik; **чанда гъейрат тун а** cəsərət toplamaq; b) ləyaqətini qorumaq.

ГЪЕЙРАТЛУ *sif.* 1) qeyrətli, nəcib, alicənab; 2) cəsərətli, mərd; **хуьре гъейратлу ксар гзаф авай** kənddə qeyrətli kişilər çox idi; **ам гъейратлу гада я о**, mərd oğlandır.

ГЪЕЙРАТЛУБУР I *sif.* qeyrətlilər.

ГЪЕЙРАТЛУБУР II (-у, -а) qeyrətlilər; **гъейратлугурун** qeyrətlilərin.

ГЪЕЙРАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qeyrətlilik, fədakarlıq, ləyaqətlilik, nəciblik; 2) mərdlik, mətanət, igidlik; **гъейратлу**вилин qeyrətliliyin, ləyaqətliliyin, nəcibliyin, fədakarlığın, mərdliyin; igidliyin; **ада эхирдалди вичин гъейратлу**-**вал хвена о**, axıra kimi mərdliyini qoruyub saxladı.

ГЪЕЙРАТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Гъейратлудаказ**.

ГЪЕЙРАТЛУДАКАЗ *z.* 1) qeyrətlə, alicənablıqla, fədakarlıqla, mərdliklə; 2) cəsurluqla, cəsüranə, igidliklə **ада вичин гафар гъейратлудаказ лагыана о**, sözünü cəsüranə dedi.

ГЪЕЙРАТСУЗ *sif.* qeyrətsiz, ləyaqətsiz, mənliksiz; **ам гъейратсуздал дуьшуьш хъана о**, qeyrətsizə rast gəldi.

ГЪЕЙРАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qeyrətsizlik, ləyaqətsizlik, mənliksizlik; **гъейратсуз**вилин qeyrətsizliyin, ləyaqətsizliyin, mənliksizliyin; **кичле ксарихъ гъейратсузвални хъун мумкин я** qorxaq adamlarda qeyrətsizlik də ola bilər.

ГЪЕЙРАТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Гъейратсуздаказ**.

ГЪЕЙРАТСУЗДАКАЗ *z.* qeyrətsizliklə; **гъейратсуздаказ уьмуьр гьалунилай рекын хъсан я а.с.** qeyrətsizliklə yaşamaqdan ölmək yaxşıdır.

ГЪЕЙРИ *sif.* 1) a) qeyri, başqa; b) yad, özgə, yabançı; **гъейри кас** yad adam; 2) *qos.* ...başqa, ...savay; **вичелай гъейри** özündən başqa; **адалай гъейри а) о** adamdan başqa; b) o şeydən başqa.

ГЬЕЙРИБУР I *sif.* qeyriləri, başqaları, özgələri.

ГЬЕЙРИБУР II (-у, -а) *is.* qeyriləri, başqaları, özgələri.

ГЬЕЙРИДИ I: Гьейри *sifətinin tək forması.*

ГЬЕЙРИДИ II (-а, -а) *is.* qeyrisi, başqası, özgəsi; гьейридан qeyrisinin, başqasının, özgəsinin.

ГЬЕЛ (-ци, -це; -ер(-ерар), -ерри, -ерра) kirşə, xizək, odun kirşəsi; гьелцин кьамар kirşənin (xizəyin) tayları; гьелцин хур kirşənin dişləsi; гьелеррай авахьун kirşədə (xizəkdə) sürüşmək; *bax* Алер; *hətçinin bax* Галчлурар.

ГЬЕЛЕР: Гьел *sözünün cəm forması.*

ГЬЕЛЕРАР: Гьел *sözünün cəm forması.*

ГЬЕН (-и, -е; -ер, -ери, -ера) həyəт; гьенел кларасар кватнава həyətdə odun yığılib.

ГЬЕПГЬЕП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balıqqulağı; гьепгьепдин balıqqulağının.

ГЬЕР (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) ağız suyu, түpürçək, selik; гьередин ағыз суунун, түpürçəyin, seliyyin; тгьын-хьун акурла адан сивин гьер авахьна yemək-içməyi görəndə onun ağızının suyu axdı; ♦ мирги гьерер çöldə höрүмçək torları (*hər.t.* maral түpürçəkləri).

ГЬЕРЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* 1) daim ağızının suyu axan (*adam*); 2) *məc.* iradəsiz (*adam*), vecsiz (*adam*).

ГЬЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yağ; ріу; гьеридин yağın; ріуин; калин гьери inək yağи; тумунин гьери quyuq yağи; гьери ягьун yağ (*piy*) sürtmək.

ГЬЕС *sif. dial.* murdar; гьес кас murdar adam.

ГЬЕТЕР: Гьед I, II *sözünün cəm forması.*

ГЬЕТРЕ: Гьед I, II *sözünün hal forması.*

ГЬЕТИГЬЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) söyüşкən adam; гьетигьетидин söyüşкən adamın.

ГЬЕТИЕРИН КИВАТИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) бүrc; гьетерин кватлалдин бүrcүн.

ГЬЕЦИ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) çəpiş; гьецрен çəpişin; гьеці яргьа авай çəpiş uzaqda idi; гьецер хвена кланзава çəpişлəri saxlamaq lazımdır; гьецрен çəpişin.

ГЬИБЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəbərçilik, qeybət, dedi-qodu, şər, böhtan, iftira, fitnə, dalca danışma, başqasını pisləmə; гьибетдини дуствили кьадач qeybətlə dostluq tutmaz; гьибетди квал члурда qeybət ev uyxar; гьибет авун qeybət qılmaq.

ГЬИБЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qeybətçi, qeybət qılan; гьибетчидин qeybətçinin, qeybət qılanın.

ГЬИБЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qeybətçilik; гьибетчивал пис кар я qeybətçilik pis şeydir.

ГЬИЗ: Гьун *felinin məqsəd forması.*

ГЬИЛИКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) istifadə etmək üçün əlinin altına qoymaq; 2) özünə tabe etmək; гьиликна əlinin altına qoydu; özünə tabe etdi.

ГЬИЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) əl; qol; гьилин квалах əl işi; гьилин сят qol saati; гьилин билер *anat.* bilək; гьилин кап ovuc, ovucun içi, əlin içi; гьилин кдулар əlin arxa tərəfi; гьил авун əl etmək; гьил вугун əl vermək; гьил гьиле аваз *və yaxud* гьил гьиле кьуна əl-ələ verib *və yaxud* əl-ələ tutub; адан гьил акьатна onun əli (*qolu*) çıxıb (*burxulub*); гьилелди əl ilə; гьилин хатI əl yazısı; гьилик квай a) əl altında olan; b) *məc.* tabe edilmiş, tabe olan, asılı; гьил агакьун a) əl ilə götürmək; b) *məc.* keçilə bilən, ölçətan; гьиле авайди ахьайна, цава авайдахь галтугмир *mis.* əlindəkini buraxıb, göydəkinin dalınca qaçma; ♦ гьил ахьа əliaçıq, səxavətli; гьил клеви хəsis; гьил квайди əldən təmiz olmayan, oğurlayan; гьилив атун dilə tutulma, yola götürülmə, razı salınma, inandırılma; гьилив кьведаиди asan yola götürülən, tez razılaşan, tez təsir altına düşən; гьилий акьатун itirmək, məhrum olmaq; гьилий акьудун əldən buraxmaq, itirmək, məhrum olmaq; гьилий атун bacarmaq, öhdəsindən gəlmək, gücü çatmaq, qadir olmaq, edə bilmək; гьилий кар кьведай итим iş bacaran adam; гьилив вердишарун ələ öyrətmək, əhliləşdirmək, ram etmək; гьилив вердишди ələ öyrədilmiş, əhliləşdirilmiş, ram edilmiş; гьилий вегьин atmaq, tullamaq, başlı-başına buraxmaq, əhəmiyyət verməmək; гьилий-вилий вегьин gözdən salmaq, hörmətdən salmaq; гьилик кутун tabe etmək, öz hakimiyyəti altına salmaq; гьил кьачун a) bağışlamaq (*kimi isə*); b) imtina etmək, əl çəkmək (*kimdənsə, nədənsə*); гьил кьун a) əlindən tutmaq; b) kömək etmək, dəstək olmaq; c) əlini tutmaq; гьил фин əl qaldırmaq (*kimə isə*);

гыл фидач əl qalxmır (*kimə isə*); b) əlləri yannına düşür, əli getmir (*işə*); **гыляй фин** a) çox bişmək (*ət haqqında*); çox yetişmək (*meyvə haqqında*); b) saralmaq, saralib solmaq (*insan haqqında*); c) ehtiyacı olmaq (*nəyə isə*); **и гылера** bu dəfə, **а гылера** o dəfə; **маса гылера** başqa vaxt; **идан гыляй** bunun əlindən, ona görə.

ГЫЛЕВАЗ *z.* əlində; **гылеваз гун** əlində gətirmək.

ГЫЛЕВАЙ *sif.* əlindəki; **гылеваи кар** əlindəki iş.

ГЫЛЕВАЙВИЛЯЙ *z.* əlində olduğuna görə.

ГЫЛЕ-ГЫЛ: **гыле-гыл аваз** a) əlindən tutmaq; b) o dəqiqə, dərhal.

ГЫЛДИ *z.* dəfə; **и гылди** bu dəfə.

ГЫЛЕЛДИ *z.* kiminsə əli ilə, kiminsə köməyi ilə.

ГЫЛЕРА I: **Гыл** *isminin cəm forması; bax Гыл.*

ГЫЛЕРА II *z.* dəfə (*təkrar*); **пуд гыле-ра** üç dəfə.

ГЫЛИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* məhsul; **гылибдин** məhsulun.

ГЫЛИБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əlaltı, köməkçi; həmfikir, tərəfdar; **гылибандин** əlaltının, köməkçinin; həmfikirin, tərəfdarın; **пачагьдин гылибанар** padşahın əlaltıları; **ада вичин гылибандилай разивал ийизвай** o, köməkçisindən razılıq edirdi; **абур и кьегьал касдин гылибанар тир** onlar bu mərd adamın tərəfdarları idilər.

ГЫЛИБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əlaltılıq, köməkçilik; həmfikirlilik, tərəfdarlıq; **гылибанвилин** əlaltılığın, köməkçi-liyin; həmfikirliliyin, tərəfdarlığın.

ГЫЛИБАЯР (-йри, -йра) *dial bot.* dəzi, danaqıran, qaxotu.

ГЫЛИХЪАР (-ри, -ра) *t.s.* qabın qulpları; **гылихърин** qabın qulplarının.

ГЫЛМАН // **ГЫЛМАН** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qılman (*İslam dinində cənnət əhlinə qulluq edən gözəl oğlan*); **гылмандин** // **гылмандин** qılmanın.

ГЫЛУН *f.* **бax Гыл** (гыл авун).

ГЫЛЯЙ *qoş.* əlindən; **адан гыляй** onun əlindən.

ГЫЛЯЙ-ВИЛЯЙ: **гыляй-виляй вегьин** gözdən salmaq, hörmətdən salmaq.

ГЫР (ГЫЛ, ГЫУЛ) *dial.* taxıl, qılıçsız buğda.

ГЫРГЫР: **Гыргырдал хун** түkdən asılı olmaq, güc-bəla ilə ayaqüstə olmaq.

ГЫУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donquldanma, deyinmə; nəriltili, nəgə; **гыугьдин** donquldanmanın, deyinmənin; nəriltinin, nəgənin.

ГЫУГЪВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaçaq; **гыугьвандин** qaçağın.

ГЫУГЪВАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyük halqa (*burulub bağlanmış çubuqlardan, üzüm meynələrindən və s. dişləri boyunduruğa bərkitmək üçün hazırlanan halqa*).

ГЫУГЪВАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qaçaqlıq; **гыугьванвилин** qaçaqlığın.

ГЫУД (-ту, -та, -тар; -тари, -тара) yumruq; **гыутун** yumruğun; **гьуд акьална** yumruğunu sıxdı; **гыутар вегьин** yumruqla vurmaq; **гьута кьун** yumruğunda saxlamaq; **кьамуз са гьуд вегьин** boynunun ardına yumruq endirmək; **ϕ гьуд кьванди** balaca yumruq boyda.

ГЫУЗ *qoş.* *isimlərlə birlikdə işlədikdə zərflik mənasını verən söz; məs. виняйгьуз* yuxarıdan aşağı.

ГЫУЙИ *sif.* *qəd.* böyük, ulu.

ГЫУЛ I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) hündür kirşə yedəyi; **гьулцин** kirşə yedəyinin.

ГЫУЛ II (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *dial.* daranmış yun uğmaq üçün qamışdan toxunmuş qab.

ГЫУЛ III (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) narazılıq; **гьулцин** narazılığın.

ГЫУЛАН, ГЫУЛАНЦУЪК yaz çiçəyi.

ГЫУЛГЫУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) narazılıq; çaxnaşma; həyəcan; iğtişaş; **1810-1840-йисарин Кьубадин гьулгьула** 1810-1840-cı illərin Quba iğtişası.

ГЫУЛЦИН: **Гьулцин тар** *bot.* cökə ağacı.

ГЫУМРУЧІ: **гьумручІ хун** *f. dial.* qaralmaq (*havaya aiddir*); **гьава гьумручІ хьана** hava qaraldı.

ГЫУН (-ида, -ана; -из, -изва; -ваш, -ин, -урай, -имир) *f.* 1) gətirmək (*miniklə*), çatdırmaq; 2) göstərmək; **делилар гьун** dəlil göstərmək; **ϕ звал гьун** qaynamağa qoymaq, qaynatmaq; **хьвер гьун** gülüş doğurmaq, gül-məyə məcbur olmaq; **паб гьун** evlənmək.

ГЪУНКІВАЛ (-ди, да) *qəd.* cənnət; гъунківалин cənnətin.

ГЪУНУГЪ *f. dial.* 1) bir yerdən digərinə gətirmək; 2) evlənmək.

ГЪУР (-у, -а) lil; гъур элцифай яд lil çökmüş su; гъурун lilin.

ГЪУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) irin; гъура авахъна irin axdı; гъурадин irinin.

ГЪУРАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pis xasiyyət, pis niyyətli olan insan; *həmçinin bax* Угъраш.

ГЪУРБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qürbət, yad ölkə; гъурбатдин qürbətin, yad ölkənin; *həmçinin bax* Гъариблук.

ГЪУРГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* meymun; гъургъадин meymunun.

ГЪУРГЪУР donquldanma, deyinmə; гъургъур авун donquldanmaq, deyinmək; *həmçinin bax* Гъур.

ГЪУРГЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гъургъур (гъургъур авун)

ГЪУРСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nad. şair.* qəm-qüssə, kədər; гъурсадин qəm-qüssənin, kədərin.

ГЪУТА: Гъуд *sözünün hal forması:* yumruqda.

ГЪУТАР: Гъуд *sözünün cəm forması:* yumruqlar.

ГЪУТУ: Гъуд *sözünün hal forması:* yumruğu.

ГЪУТУ-ГЪУТАР: гъуту-гъутар хъун yumruqla döyüşmək, yumruqla zərbə endirmək.

ГЪУРУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xarab olmuş duru xörək; 2) mal-qara və itlər üçün hazırlanan duru yem.

ГЪУЦ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) *qəd.* Allah (*ləzgilərin qədim ğuts dinində tanrının adı*); гъуцран Allahın.

ГЪУЦАР: Гъуц *sözünün cəm forması.*

ГЪУЧІ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) sement və qum qarışdırılan qab.

ГЪУДГЪВЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) halqa; гъудгъешдин halqanın.

ГЪУБГЪ *f. köhn.* qırcırmaq; **кици** гъубгъ авуна it dişlərini qırcırdı.

ГЪУЙУЪ *sif. qəd.* yetim; гъуйуъ аял yetim uşaq.

ГЪУЪЛ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) әр; гъуьлуьн әрин; гъуьлуьн вах baldız; гъуьлуьн стха қауы; гъуьлуьз гун әрә vermək; **ам** гъуьлуьк ква о, әрдәdir; гъуьлуьз фин әрә getmək; гъуьлуькай хкечлун әриндән бошанмақ; **ам** гъуьлуьз тухвана о, әрә verildi; **ам** гъуьлуь рахкурна әри ону бошadı; **меъки** кьуьдни кый, кьуьзуь гъуьлни! *mis.* соууқ қыш да batsın, qoca әр дә! ♦ **вакай** чаз гъуьл хъая хьи sən bizә әmr etmәyә başladın ki; sən bizә әrlik edirsән ki.

ГЪУЪЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) әрлик; гъуьлвал авун әрлик etmək, өзүнү sәrt әr kimi aparmaq, әmr vermək.

ГЪУЪЛЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) әрли qadın; гъуьлездин әрли qadının.

ГЪУЪЛЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ilan; гъуьлягъдин агъу ilan zәhәri; гъуьлягъдин шараг ilan balası; гъуьлягъди яна ilan sancdı; гъуьлягъди ягъайдаз епиникай кичле жада *a.s.* ilan çalan ipдән qorxar; **ширин** меци гъуьлягъ глеквендай акъудда *a.s.* şirin dil ilanı yuvasından çıxarar; 2) ipək qurdu; **кІазун** гъуьлягъар ipək qurdları; ♦ **тум атІай** гъуьлягъ хьтинди zirək adam, bәrk vuran qan damarı kimisi, bir yerdә qerar tutmayan, әlәкçәмәz; **гъуьлягъдин мез авайди** ilan kimi sancan adam (*böhtançı, şərçi, qarayaxan*).

ГЪУЪНТІ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) daimi mәzәmmәt, danlaq; qaxınc; **гъуьнтІ** гун daim mәzәmmәt etmək, danlamaq; **гъуьнтІуьник** кутун daim mәzәmmәtә, danlağa mәruz qoymaq; qaxınc etmək; **гъуьнтІуьник хъун** mәzәmmәtli, danlaqlı, qaxıncı olmaq.

ГЪУЪР (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) un; гъуьруьн хапла un хөрәyi; гъуьр регъуьн un üyütmək; гъуьр сафунай ягъун unu хәlbirlәmәk; **кукран** гъуьр qurd düşmüş ağacın və s. yerin ovuntusu.

ГЪУЪРГЪВЕЦ 1) бүрүшmüş дәрли insan; 2) *mәс.* zәif iradәli; **им** гъуьргъвечирилай алакьдай кар туш bu zәif iradәlilәrin bacardığı iş deyil.

ГЪУЪРГЪВЕШ *sif.* haldan düşmüş, zәiflәmiş.

ГЪУЪРГЪУЪ *sif.* 1) zәif (*möhkәм olmayan*); 2) gen; **и** кІвачин къапар зи кІваче-риз гъуьргъуь я bu ayaqqabılar mәnim ayağma böyүkdür, gendir; 3) *mәс.* süst, lәng, ölüvay, zәif, гъуьргъуь авун а) zәif salmaq,

zəiflətmək; b) genəltmək, genişləndirmək; c) *məc.* süstləşdirmək, zəiflətmək; **гъургуъ хъун** а) zəif olmaq (möhkəm olmamaq); b) gen olmaq; geniş olmaq; c) *məc.* süstləşmək, zəifləmək, gücdən düşmək.

ГЪУЪРГЪУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zəiflik; 2) *məc.* süstləşmək; zəiflik; ölüvaylıq.

ГЪУЪРГЪУЪДАКАЗ *z.* zəif, zəifcə; **гар** **гъургуъдаказ юзавай** külək zəif (*zəifcə*) əsirdi.

ГЪУЪРГЪУЪДИЗ *z.* *bax* **Гъургуъдаказ.**

ГЪУЪРГЪУЪЗ *bax* **Гъургуъдаказ.**

ГЪУЪР-ГЪУЪР: **гъур-гъур** авун хırdalamaq, ovmaq, хıncım-хıncım etmək, darmadağın etmək; **гъур-гъур хъун** хırdalanmaq, ovulmaq, хıncım-хıncım edilmək, darmadağın edilmək.

ГЪУЪР-ГЪУЪРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Гъур-гъур (гъур-гъур авун).**

ГЪУЪРУЪГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* nişan üzüyü; **гъуруъгъдин** nişan üzüyünün.

ГЪУЪРЧ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) ов; **гъурчен киц** ов iti; **гъурчез фин** ova getmək; **кац авачирла, кьифер гъурчез фида** *a.s.* pişik olmayan yerdə siçanlar ova çıxar; **гъурч авун** ов etmək; **гъурч ягъун** а) ов vurmaq; б) *məc.* uğurla və asanlıqla əldə etmək (*nəyi isə*).

ГЪУЪРЧЕХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) овçу; **ада гъурчехъан хъайи йикълай твар акъудна** о, овçу olduğu ilk gündən ad çıxardı; **гъурчехъандин** овçunun.

ГЪУЪРЧЕХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) овçuluq; **гъурчехъанвили** овçuluğun; **гъурчехъанвал ина адетдиз элкъевна** овçuluq burada adətə çevrilib;

ГЪУЪТ *dial.* son, axırı çatmaq.

ГЪУЪЧ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) güvə; **гъуьчрен** güvənin; **тух тежер гъуьч** хъинди güvə kimi acgöz.

ГЪ

ГЪ [гъэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* *əlifbasının altıncı hərfi.*

ГЪА I (**Гъада, Гъабур**) *iş.əv.* (*artıq xatırlanmış, məlum əşyaları göstərir*) о, о biri, başqası, biri, digəri; **гъа кларас къачу** о odunu al; **и кваллах туна гъа кар гъиле яхъ** bu işi qoyub о biri işə başla; **гъа-гъа** *əv. nədən, kimdən danışılırsa, onu göstərir*; **гъа икI** *ar.s. beləliklə*; **гъа икI, мярекат фад куытыгъ хъана** beləliklə, tədbir tez başa çatdı; **гъа иниз килигна** *z.* buna görə də **гъа иниз килигна чавай эхирдал къван адан рехъ хуыз хъанач** elə buna görə də biz axıradək onu gözləyə bilmədik; **гъа са вахтунда (арада)** *z.* eyni zamanda **гъа са вахтунда за аялрал гуьзчивал ийиз хъана** eyni zamanda mən uşaqlara nəzarət etməyə başladım; **гъа югъ - къенин югъ...** *z.* о gün - bu gün **гъа югъ - къенин югъ** *z.* **аз ам ахкунач** о gün - bu gün mən onu bir daha görmədim; **гъа югъ - къенин югъ аялар тарсуниз хтанач** о gün - bu gün uşaqlar dərsə gəlmədilər.

ГЪА II *əd.* (*fikri gücləndirmə, xatırlama və s. ifadə edir*) **бах, ха!** **ам такуна хквемир гъа!** *bax, onu görməmiş geri qayıtma; onu görməmiş geri qayıtma ha!*; **жеч гъа!** *ola bilməz!*; **ваз мекъи жада гъа!** *sənə soyuq olar ha!*

ГЪА-А *əd.* (*təəccüb ifadə edir*) **ха-а ала-матдин кар я гъаа!** *möcüzədir ha!*

ГЪАБЕС: **гъабес-гъабесдин** **кrap** *tələsik, başdansovdu işlər.*

ГЪАБУР **Гъам** *şəxs əvəzliyinin cəm forması* onlar; **гъабур мад хтанвай** onlar yenə gəlmişdilər.

ГЪАВ I *nid.* *hav (qaramalı haraylayan söz).*

ГЪАВ II *qəd.* əkin sahəsi şümlənarkən bu başdan о başadək açılan bir şırım.

ГЪАВ III *hav (ləzgilərin hektarın dördüdə birinə (250 kvadratmetrə) bərabər qədim sahə ölçüsü); гъавдин* *havın.*

ГЪАВА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *hava (nəfəs almaq üçün); кьуьзуьдан гъава* *агакъзавачир* *qocanın nəfəsi çatmırdı; багъдин михъи гъава* *bağın təmiz havası;* 2) *hava; гъаваяр мекъи я* *havalar soyuqdur; хъуьтлуьн гъава* *qış havası; гатун гъава* *yay havası;* 3) *iqlim; гъаваяр дегишарун* *iqlimi dəyişmək;* 4) *məc.* *məhəbbət, sevgi; зун хуьз-вайди ви гъава я* *məni saxlayan sənin məhəbbətindir;* 5) *qadın adı - Гъава (Hava); гъава ахъа хъун* *havanın açılması; гъава гун*

havaya vermək; **гъава хун** əhvalını pozmaq; **гъавада хун** məhəbbət hissləri ilə alışmaq.

ГЪАВА II (-ди, -да) mərtəbə; **кІвалин сад лагъай гъавада** evin birinci mərtəbəsində; **пуд гъавадин кІвалер** üçmərtəbəli ev; **кьуд лагъай гъавадиз экъечІна** dördüncü mərtəbəyə qalxdı.

ГЪАВА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) hava (*melodiya*); **ада чуьнгуьрдал ягъизвай гъаваяр сад лагъай гъилер тир заз ван жез** onun sazda çaldığı havaları birinci dəfə idi ki, eşidirdim; **гъава ягъун** hava çalmaq; **ина ви гъавадал кьуьлдайди авач** burada sənin dediyinlə oturub-duran yoxdur; 2) yaxşı əhval-ruhiyyə **ам хъсан гъавада авай** o, yaxşı əhval-ruhiyyədə idi; **ада гъава къачунва** o, dəli kimidir (*kimdən, nədən ötrü isə*), o, aludədir; 3) sağlamlıq vəziyyəti; **азарлудан гъаваяр хъсан хъанва** xəstənin sağlamlığı yaxşılaşıb.

ГЪАВАДА *bax* **Гъавада хун**.

ГЪАВАЗИ (-ди, -да, -яр; -йри, -йра) havazı (*ləzgi folklor janrlarından biri*).

ГЪАВАЙДА // ГЪАВАЯ *z.* 1) havayı, pul-suz; 2) çox ucuz, müftə; 3) nahaq yerə, boş-boşuna, hədə.

ГЪАВАЙДАКАЗ *z.* boş yerə, mənasız; **гъавайдаказ рахун** boş yerə (mənasız) danışmaq.

ГЪАВАЙИ *bax* **Гъавайда // Гъавая**.

ГЪАВАЛАТ (*Алават dial.*) əl çəkməmə, sataşma, dalınca düşmə, qəmiş olma; **гъавалат хун а**) qəmiş olmaq (*kiməsə*); b) yalvarıb yola gətirmək, razı etmək.

ГЪАВАЛУ (-ди, -да, -яр; -йри, -йра)
1) havalı, fikirli, fikri dağınıq; 2) dəli.

ГЪАВАР I *dial.* yüksək; **гъавар кьул-лугъ** yüksək vəzifə.

ГЪАВАР II *havar (ləzgi folklor janrlarından biri)*.

ГЪАВАСУЗ бүркү.

ГЪАВАЯ *bax* **Гъавайда**.

ГЪАВАЯН *sif.* 1) pulsuz, müftə, təmənnasız; 2) zəhmətsiz; 3) gərəksiz, mənasız; **гъаваян кар** pulsuz iş; **гъаваян гелир** zəhmətsiz gəlir; **гъаваян гафар** gərəksiz (*mənasız*) sözlər.

ГЪАВАЯНБУР I **Гъаваян** *sifətinin cəm forması*; **ви алахъунар гъаваянбур я** sənin çalışmağın faydasızdır.

ГЪАВАЯНБУР II (-у, -а): **Гъаваянбур** *sifətidən əmələ gəlmiş isim*; **халкъ паталди кІвалахзавай гъаваянбур** xalqdan ötrü çalışsan təmənnasızlar.

ГЪАВАЯНДА *bax* **Гъавайда**.

ГЪАВАЯНДИ I: **Гъаваян** *sifətinin tək forması*.

ГЪАВАЯНДИ II (-а, -а): **Гъаваянди** *sifətidən əmələ gəlmiş isim*.

ГЪАВВА *Həvva (Bibliya rəvayətinə görə ilk qadının adı)*.

ГЪАВИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hovuz; **гъавиздин** hovuzun; **гъавиздин яд** hovuzun suyu; **цІийи гъавиз** təzə hovuz; **гъвечІи гъавизар** kiçik hovuzlar.

ГЪАВИЛЯЙ 1) *z.* onun üçün, o səbəbə, ona görə(də); **ада багълар хъсандиз хуьдай, гъавиляй адал хуьруьнбурун рикІ алай** o, bağları yaxşı qoruyurdu, ona görə də həmkəndliləri onu çox sevirdilər; 2) *bağ.* çünki, ona görə ki; **руш хтанвачир, гъавиляй гада ийир-тийир квахъна амазмай оғлан** nə edəcəyini bilmirdi, çünki qız gəlib çıxmamışdı.

ГЪАВИЛЯЙНИ ona görə də.

ГЪАГЪ I *əd.* yəni? doğrudanmı? ola bilərmimi? məgər? görəsən? **вун фидач – гъагъ?** doğrudanmı sən getməyəcəksən? **вун ксудач – гъагъ?** məgər yatmayacaqsan?

ГЪАГЪ II *nid.* di, tez ol! amma da; **гъагъ, на вуч лугъузва!** tez ol, sən nə deyirsən!

ГЪА-ГЪА *elə o, məhz o; bax* **Гъа I**.

ГЪАД I *bax* **Гъяд**.

ГЪАД II *cəza* **жегъилри адаз гъад кьуна** cavanlar onu cəzalandırdılar.

ГЪАДДИ (-ди, -да) cürət, cəsərət; qətiyyət; **ви гъадди вуч я, зи гафунал гаф эцигиз?** sən nə cürətlə mənə söz qaytarırsan?

ГЪАДИС 1) hədis; 2) *kişi adı* - **Гъадис** (Hadis).

ГЪАДИСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) hadisə, baş vermiş iş, təzahür; **гъавадин гъадиса** təbiət hadisəsi; 2) insanı təəccübləndirən əhvalat; 3) folklor janrı.

ГЪАДРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ət* bulyonu, **гъадридин** *ət* bulyonunun.

ГЪАЖ (-ди, -да) *həcc* (*müsləmanlığın beş şərtindən biri*); **гъаждал фин** həccə getmək.

ГЪАЖЕТХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tualet otağı; 2) ayaqyolu.

ГЪАЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hacı (*həccə getmiş adama hörmət əlaməti olaraq verilən ad*).

ГЪАЖИАБАС (-ди, -да) *köhn.* haciabas (*parça növü*).

ГЪАЖИБУГЪДА (-ди, да; -яр, -йри, -йра) qarğıdalı.

ГЪАЖИКІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Гъажибугъда.

ГЪАЖИЛЕГЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hacıleylək; *hətçinin bax* леглег; гъажилегледин муг hacıleylək yuvası.

ГЪАЖУН *dial.* tıxmaq, tərpmək, acgözlüklə yemək (*qarınqulu haqqında*).

ГЪАЗАН *dial.* biganə, laqeyd; **гъазан кас** laqeyd adam.

ГЪАЗУР hazır; **гъазурдал салават** hazırın naziri; **гъазур авун** hazırlamaq; **гъазур гъалал** kimsənin olar-olmazı; **гъазур хъун** hazırlaşmaq; **гъазур яз** hazır olaraq.

ГЪАЗУРАН *sif.* zəhmət çəkilməmiş hazır şey.

ГЪАЗУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) hazır olmaq; 2) hazırlıq görmək; **гатфарин гъазурвал хъуьтӱьз, хъуьтӱьн гъазурвал гатүз ая** *a.s.* yazın hazırlığını qışda, qışın hazırlığını yayda gör; **гъазурвал авун** *və yaxud* гъазурвал акун hazırlıq görmək.

ГЪАЗУРВИЛЕЛДИ *z.* hazırlıqla.

ГЪАЗУРДАКАЗ *z.* hazırlıqlı, hazırlaşaraq; **абур гъазурдаказ атанвай** onlar hazırlaşıb gəlmişdilər.

ГЪАЗУРЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hazırlıq; **къведай йнсан гъазурлух** gələn ilin hazırlığı.

ГЪАЗУРСУЗ hazırsız, hazırlığı olmayan.

ГЪАЗУРСУЗВАЛ hazırsızlıq.

ГЪАЗУРУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) hazırlamaq; *bax* Гъазур (Гъазур авун).

ГЪАЙ I *nid.* hay (*çağırana onun səsinin eşidildiyini bildirən cavab*).

ГЪАЙ II *nid.* hay (*atları hərəkətə gətirmək üçün işlənən söz*).

ГЪАЙАМАН // ГЪАЙМАН *əd.* hayaman (*başqasından, onun işlərindən ehtiyatlanmağı bildirən söz*).

ГЪАЙБАТ (-ди, -да) 1) acıqlı, qorxulu, zəhmli görkəm; **зас адан гъайбат акуна** мөн onun zəhmینی gördüm; 2) böyüklük, əzəmət;

ам гъайбат авай кас я о, əzəmətli adamdır; 3) *kişi adı* - Гъайбат (Haybat).

ГЪАЙБАТЛУ *sif.* 1) qorxunc, dəhşətli, heybətli, vahiməli; 2) əzəmətli, vüqarlı, möhtəşəm, nüfuzlu, görkəmli **ам дагъ хъыз гъайбатлу я о**, dağ kimi vüqarlıdır.

ГЪАЙБАТЛУВАЛ (-или, -иле, -илер, -илери, -илера) 1) qorxunluq, dəhşətlilik, heybətlik, vahiməlilik; 2) əzəmətlilik, vüqarlılıq, möhtəşəmlik, nüfuzluluq, görkəmlik; **ада вичин гъайбатлувал хвена о**, öz nüfuzluluğunu qoruyub saxladı.

ГЪАЙБАТЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Гъайбатлудаказ.

ГЪАЙБАТЛУДАКАЗ *z.* əzəmətlə, vüqarla, ciddiyyətə.

ГЪАЙБАТЛУЗ *z.* *bax* Гъайбатлудаказ.

ГЪАЙВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) heyvan, mal; **кӱвалин гъайван** ev heyvanı; **вагыши гъайван** vəhşi heyvan; 2) *məc.* axmaq, sarsaq, maımaq, qaba, qanmaz, qanacaq-sız insan.

ГЪАЙВАНХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -ра) heyvanxana; **цӱийн гъайванханадиз север, сиклер, вакларни гъанва** təzə heyvanxanaya ayılar, tülkülər, qabanlar da gətirilib.

ГЪАЙ-ГЪУЙ səs, qışqırtı, bağırtı, gurultu, hay-küy, çığır-bağır; **гъай-гъуй гун** *və yaxud* **гъай-гъуй акъудун** hay-küy salmaq, çığır-bağır salmaq.

ГЪАЙИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) heyf; **гъайиф чӱгун** a) heyflənmək, b) təəssüf bildirmək; **гъайиф атун** rəhmi gəlmək, yazığı gəlmək, heyflənmək; 2) kədər, qəm, qüssə, məyusluq, pərtlik, dirxorluq **гъайиф хъун** məyus olmaq **гъайиф(ар) чӱгун** pərişan olmaq, qəmlənmək; 3) heyf, yazıq halda, məzlum-məzlum, acınacaqlı halda; **гъайиф, ам хъфена** heyf (ki), o getdi; **гъайиф хьи, чаз абур акунач** heyf ki, biz onları görmədik.

ГЪАЙИФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mütəəssirlik; **гъайифвилин** mütəəssirliyin.

ГЪАЙИФВИЛИВДИ *z.* mütəəssirliklə, mütəəssircəsinə.

ГЪАЙРАТ (-а, -а) *qəd.* 1) erməni; 2) Ermənistan.

ГЪАЙТ I: **гъайт-гъуйт** *dial.* boş, mənasız sözlər.

ГЪАЙТ II *dial.* cürət.

ГЪАК yağış, sel sularının üzə çıxardıǵı cirkab.

ГЪАКА 1) qulp, dəstə; 2) düyün, ilgək.

ГЪАКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həmail; аялдин хурудик гъакал квай ушаǵın boy-nunda həmail var idi.

ГЪАКАЙЛА: гъакІ хъайила belə olduqda, bu səbəbdən.

ГЪАКИМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hakim, rəis.

ГЪАКИМ II *sif.* vəzifəli, sayılıb-seçilən.

ГЪАКИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hakimlik.

ГЪАКИНАЙ *bax* Гъахънай.

ГЪАКЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ödəmə, muzd, haqq, mükafat; 2) *məc.* pul; за ваз гъакъи гудач мән сөнə pul verməyə-səyem; жуван гъакъи къачун тавунмаз хъфимир öz haqqını almamış getmə.

ГЪАКЪИКЪАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) həqiqət, doğruluq; гъакъикъатда и кар хъаначир həqiqətdə bu iş olmamışdı; 2) gerçəklik, reallıq вуна гъакъикъат кваз къазвач сөн həqiqətlə hesablaşmırsan.

ГЪАКЪИКЪАТ II *sif.* xalis, düz, düzlük sevən; адаз са гъакъикъат яр хъанач onun xalis yarı olmadı.

ГЪАКЪИКЪАТДА I: Гъакъикъат *ismi-nin hal forması; bax* Гъакъикъат.

ГЪАКЪИКЪАТДА II *z.* həqiqətən, həqiqətə; гъакъикъатда чун са хуъруънвиир тир həqiqətdə biz həmkəndlilər idik.

ГЪАКЪИКЪИ 1) həqiqi, real; 2) doğru, əsl.

ГЪАКЪИКЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) həqiqilik, reallıq; гъакъикъивал фикирда къуна кІанзава reallıǵı nəzərə almaq lazımdır; 2) əsillik, gerçəklik, əslinə uyğunluq; адан шириар гъакъикъивалин лишан я onun şeirləri gerçəklik nişanasıdır.

ГЪАКЪИКЪИВИЛЕЛДИ *bax* Гъакъикъидаказ.

ГЪАКЪИКЪИДАКАЗ *z.* 1) həqiqətən; 2) gerçəkçəsinə.

ГЪАКЪИНДАЙ *qoş.* haqqında; адан гъакъиндай зазни ван хъана; onun haqqında mən də eşitmışəm.

ГЪАКЪИСАГЪ *sif.* 1) namuslu, vicdanlı, ləyaqətli; ам вичин гъакъисагъ зегъметдали вириниз сейли хъана о, vicdanlı əməyi ilə hər yerdə məşhurlaşdı; 2) namusla, vicdanla, ləyaqətlə yerinə yetirən.

ГЪАКЪИСАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) namusluluq, vicdanlılıq, ləyaqətlilik.

ГЪАКЪИСАГЪВИЛЕЛДИ *z.* namusla, vicdanla, ləyaqətlə; ада гъакъисагъвилелди кІвалахнай о, vicdanla işləmişdi.

ГЪАКЪИСАГЪДАКАЗ *z. bax* Гъакъисагъвилелди.

ГЪАКЪИСАГЪДИЗ *z. bax* Гъакъисагъвилелди.

ГЪАКЪИСУЗ *z.* haqqını almadan, pulsuz, təmənnəsiz; ада гъакъисуз кІвалахна о, həmənnəsiz işlədi.

ГЪАКЪИСУЗДАКАЗ *z.* haqqını almadan; адакай ктаб гъакъисуздаказ чапна onun haqqında kitabı haqqını almadan dərc edilər.

ГЪАКЪ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bax* Гъахъ.

ГЪАКЪАРУН I *f.* (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, мир); са гъвечІи чантада вири ктабар гъакъарна kiçik bir çantaya bütün kitabları yerləşdirdi.

ГЪАКЪАРУН II *bax* Гъахъарун.

ГЪАКЪВАН I *qoş.* qədər; гъакъван гагъда завай таб гуз жеч о vaxta qədər mən dözə bilmərəm; гъакъван чІавалди о vaxta qədər; гъакъван яргъалди о qədər uzaq.

ГЪАКЪВАН II *z.* о qədər, bu qədər; гъакъван ризкъи кытІ хъанвай хьи... azuqə о qədər qıtlaşmışdı ki...

ГЪАКЪВАН III *bağ.s.* bir о qədər; вуна гъикъван гзаф ктабар кІелайтІа, ви чирвилерни гъакъван артух жеда нə qədər çox kitab oxusan, biliyin bir о qədər artar.

ГЪАКЪ-ГЪИСАБ *bax* Гъахъ-гъисаб.

ГЪАКЪЕКЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* əqiq.

ГЪАКЪЕКЪ II *sif.* qarqara; гъакъекъар хътин чІулав вилер əqiq kimi qarqara gözlər.

ГЪАКЪИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al.* muncuq; гъакъикъдин muncuğun.

ГЪАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yerləşmək, sığmaq, tutmaq; **КІвал гъевчІиди тиртІани, вири гъакъна** ev balaca olsa da, hamı yerləşdi.

ГЪАКІ I // ГЪАКІА *z.* 1) belə, bu cür, elə; **гъакІ ацукъдалди, киЦериз къван га-йитІа хъсан я** *mis.* belə oturmaqдansa, itləri daşlamaq yaxşıdır; 2) adi, adi bir şey kimi, elə-belə; **герек затІ авач, зун гъакІ атанвайди я** heç nə gerek deyil, mən elə-belə gəlmişəm; 3) yersiz, ehtiyac olmadan **ам гъакІ атун герек туш** onun yersiz gəlməsi lazım deyil; 4) məqsədsiz, niyyətsiz **гъакІ лагъай гафар я** məqsədsiz deyilmiş sözlərdir; 5) çarəsiz, köməksiz; **вун гъакІ ялгъуз амукъда сән көмөксиз, yalnız қаласақсан; 6) dan.** qəsdən, bilərəkdən; **гъакІ за ви чан акъудда** qəsdən sənin canını alacağam. ♦ **гъакІ хъайила** *aral.s.* a) nə vaxt belə olsa, nə vaxt elə olsa; b) ona görə, onun üçün; **гъакІ ятІани бағ.** bununla belə, onunla belə **ада цІийи хабарар агакъарзавай, гъакІ ятІани садани яб гузвачир** o, yeni xəbərləri çatdırırdı, bununla belə qulaq asan yox idi.

ГЪАКІ II *bağ.* həmçinin, eləcə; **неинки чІехибур, гъакІ гъевчІибурни атанвай** nəinki böyüklər, həmçinin kiçiklər də gəlmişdi.

ГЪАКІ III *ad.* “və yenə” mənasını verən söz **тамара, гъакІ дерейра тупарин ванер гъатна** meşələrə və yenə dərələrə topların səsi yayıldı.

ГЪАКІА *bax* ГъакІ.

ГЪАКІАН *sif.* 1) sadə, adi, adəti; **адан гъиле гъакІан кагъазар авай** onun əlində adi kağızlar var idi; 2) *məc.* yaxın, yaxında olan, sadə, sadədil (*insan*); 3) qiymətsiz; **гъакІан пулар** qiymətsiz pullar; 4) mənasız; **гъакІан гафар** mənasız sözlər; 5) gərəksiz; **гъакІан крарихъ гелкъвемир** gərəksiz işlərə baş qoşma.

ГЪАКІАНИ *onsuz* da; **зи кефияр гъакІани чІурузва** mənim əhvalım *onsuz* da pisdir.

ГЪАКІНИ *bağ.* həmçinin, həmçinin də, elə belə də; **аялар, жегъилар ва гъакІни къуъзубур атанвай** uşaqlar, cavanlar, həmçinin də qocalar gəlmişdi.

ГЪАЛ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) hal, vəziyyət; **гъалдай фин** haldan düşmək; 2) sağlamlıq, sağlamlıq vəziyyəti; **азарлудан гъал** xəstənin vəziyyəti, **адан гъалар хъсан-завач** onun halı yaxşı deyil; 3) mühit, şərait; **ам авай гъал аквазвачни?** onun olduğu şəraiti görmürsən? ♦ **гъи гъалда** hansı halda, nə

gündə; **тир гъал лугъун** olduğu kimi demək; **гъар гъалда** hərhalda; **гъал-агъвал** hal-əhval (dolanacaq).

ГЪАЛ II *hal (ismin halı); лезги чІала су-ществительнидин 18 гъал ава* ləzgi dilində ismin 18 halı vardır.

ГЪАЛАВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *halavar (ləzgi toylarında bəyin qohumlarının gəlinə hədiyyə bağışlaması mərasimi).*

ГЪАЛАВАТ *bax* Гъавалат.

ГЪАЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* əsər (*bədii*); **галагъдин** əsərin.

ГЪАЛАЙ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dövrə; гъалай яна акъвазун* dövrə vurub dayanmaq.

ГЪАЛАЙ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* yayda davar saxlanan yer.

ГЪАЛАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *halal* 1) icazə verilmiş (*şəriətə görə*); 2) *məc.* xüsusi, öz zəhməti ilə qazanılmış; **жуван гъалал мал** öz halal malım; **гъалалди кІандай итим** halal sevən insan, özgə malında gözü olmayan; **гъалал авун** a) icazə vermək, həll etmək; b) bağışlamaq, əfv etmək; **гъалал хъун** a) icazə verilmək; b) bağışlanmaq; c) хеурə yönəlmək, sağlamlıq üçün faydalı olmaq; **гъалал хъуй!** *n.* halal olsun!; **гъалал фу** halal çörək; **гъалал-гъарам** halal-haram.

ГЪАЛАЛАЙ *özgə səsini eşitməyən.*

ГЪАЛАЛАРУН // ГЪАЛАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -ай, -мир) *halal* etmək; bir şeyi bağışlamaq.

ГЪАЛАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *halallıq*; 2) bağışlanma, günahından keçmə; **гъалалвал къачун** *halallıq* almaq (alqı-satqı zamanı mal satandan; həmçinin dünyasını dəyişməkdə olan insandan).

ГЪАЛАЛВИЛЕЛДИ *z.* *halallıqla, vicdanla, ləyaqətlə; гъалалвилелди хъуй!* *n.* *halallıqla olsun!*

ГЪАЛАЛДАКАЗ *bax* Гъалалвилелди.

ГЪАЛАЛДИЗ *bax* Гъалалвилелди.

ГЪАЛАЛЗАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *halalzadə, halal* insan, hərtərəfli yaxşı insan; **ам гъалалзада я** o, *halal* insandır.

ГЪАЛАЛЗАДАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *halalzadəlik, halal* insanlıq; **гъалалзадавал бахт-лувал я** *halal* insanlıq xoşbəxtlikdir.

ГЪАЛАЛЛУ *sif.* *halal.*

ГЪАЛАЛ-ГЪУЪРМЕТ halal-hörmət.

ГЪАЛАМ *dial.* kök qoyun.

ГЪАЛАРГЪУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) тәнбөл, лəng adam; **гъаларгъусдин** тәнбөл, лəng adamın.

ГЪАЛАТ *dial.* an, göz qırımı.

ГЪАЛВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) halva; *həmçinin bax* ИситІа.

ГЪАЛВАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) halvacı.

ГЪАЛВАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) halvacılıq.

ГЪАЛГЪАНАР (-ри, -ра) *bot.* yosunlar; **гъалгъанрин** yosunların.

ГЪАЛДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) saldıрмаq, qızıdırmaq, salıdırmaq, təhrik etmək, qısqırmaq; 2) buraxmaq, yaxına buraxmaq, yaxınlaşmağa qoymaq; 3) göndərmək, yollamaq; 4) həvalə etmək; **аялар гъалдарна** uşaqları salıdırdı; **каси ам гъалдарна** kişi onu təhrik etdi; **кицлер гъалдарна** itləri qısqırtdı.

ГЪАЛДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) örtmək, atmaq (*üstünə*); 2) geydirmək, qoymaq, taxmaq; **ксанвайдал яргъан гъалдна** yatanın üstünə yorğan atdı; **челегдал бандар гъалдна** çəlləyə çənbər taxdılar; **чешмегар гъалдун** eynək taxmaq; $\diamond$ **чин гъалдун** üzülüyə salmaq.

ГЪАЛЕЙ *qəd.* dövrələmə divarlar.

ГЪАЛИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həlim.

ГЪАЛКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) halqa; 2) ilgək; 3) düyün; 4) *məc.* mühasirə; **адан къшунри шегъер элкъърна гъалкъада тунвай** onun qoşunları şəhəri mühasirəyə almışdı.

ГЪАЛСУЗ halsız, taqətsiz.

ГЪАЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) halsızlıq, taqətsizlik; **гъалсузвили** halsızlığın, taqətsizliyin.

ГЪАЛСУЗДАКАЗ *z.* halsızlıqla, taqətsizliklə.

ГЪАЛСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çətinliklə geyinmək; 2) tələsik əyninə keçirmək; **ада кІвачин къпар гъалсдалди гада катна** o, ayaqqabılarını geyinənə kimi oğlan qaçdı.

ГЪАЛТАЙ *bax* Гьалтун.

ГЪАЛТАЙТІА I: Гьалтун *felinin şərt forması.*

ГЪАЛТАЙТІА II kiminsə fikrinə görə, ona qalsa, özünə qalsa; **адаз вичел гъалтайтІа, заз кичлерар гуз кІанзава** o, özünə qalsa məni qorxutmaq istəyir.

ГЪАЛТУН I (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) *f.* əyilmək; **чилел алай ве-кьер гъалтна вахчуна** əyilib yerdəki otları götürdü.

ГЪАЛТУН II (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) *f.* 1) üstünə düşmək, işlətmək, gördürmək, işləməyə məcbur etmək; **кас гъалтна гададал: абур ваз герек крар туш** kişi oğlanın üstünə düşdü: onlar sənə lazım olan işlər deyil; 2) rast gəlmək, görüşmək; **рушал са къур гъалтна** qıza bir dovşan rast gəldi; 3) qismət olmaq; **касал пис наб гъалт тавурай** kişiyə pis arvad qismət olmasın; 4) təsadüf etmək, görmək; 5) çatmaq, qalmaq; **са ктаб зал гъалтна** bir kitab mənə çatdı; 6) asılı olmaq; 7) əl çəkməmək; **шумуд югъ я ам зал гъалтна** neçə gündür o, mən-dən əl çəkmir; 8) düşmək, payına düşmək; **абурал гъалтайди женг чІугун хъана** onların payına düşən mübarizə aparmaq oldu.

ГЪАЛУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) sürmək, qovmaq, çox tələsdirmək; **балкІан гар хъыз гъална фена** atını yel kimi sürüb getdi; idarə etmək, sürmək (*maşını və s.*); 2) sürmək (*ömür, dövrən*); **уьмуьр гъална къуьзуь хьун бахт я** ömür sürüb qocalmaq bəxtidir.

ГЪАЛУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* şumlamaq; **куьне къе гьикъван чка гъална?** bu gün siz nə qədər yeri şumladınız?

ГЪАЛУН III (-да, на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, мир) *f.* *bax* Гьалдун.

ГЪАЛЧ: Гьалчун *felinin əmr forması.*

ГЪАЛЧУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) atmaq (*göydən yerə*), yağdırmaq (*göydən*), tullamaq; **абуру рагалай душманрал къванер гъалчна** onlar qayadan düşmənin üstünə daş yağdırdılar; 2) çırpmaq; **кІаш хкажна кІавузардал гъалчна** çəkici qaldırıb zindana çırpdı; 3) *məc.* atmaq (söz); $\diamond$ **гафар гъалчун** söz atmaq, incik sözlər demək, tənə etmək.

ГЪАЛЧІАЙ: гъалчІай югъ sərin və yağış gözlənilən hava.

ГЪАЛЧІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* tutqun olmaq, tutulmaq; **гъалчІай зулун югъ** tutqun payız günü; **цав гъалчІна** göy tutuldu.

ГЪАМ I // ГЪАМА о; **Гъа** *avəzliyindən əmələ gəlmiş isim*; **гъам ви къисмет я** о, sənin qismətindir; **гъама я вун азиятдик кунвайди** odur səni əziyyətə salan.

ГЪАМ II *bağ.* həm; **ада вичин гафар гъам ширдалди, гъамни манидалди лагъана** о, öz sözünü həm şeirlə, həm də mahını ilə dedi.

ГЪАМАДАН *dial.* eşşək; **адаз вирида гъамадан лугъзвай** hamı ona eşşək deyirdi; *həmçinin bax* Лам.

ГЪАМАЛ *qoç* (*bürç*).

ГЪАМАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hamam; **гъамамдин** hamamın; **михъи туширди гъамамдини михъдач** *a.s.* natəmizi hamam da təmizləməz.

ГЪАМАМЧИ (-ди, -да, -да; -яр, -йри, -йра) hamamçı; **ада гъамамчидиз са вуч ятІани лагъана** о, hamamçıya nə işə dedi.

ГЪАМБАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hamba; **гъамбалдин** hambalın; **гъамбалдиз эверна** hambalı çağırды.

ГЪАМБАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hamballıq; **ада гъамбалвал ийизвай** о, hamballıq edirdi.

ГЪАМБАЛВИЛЕЛДИ *z.* hamballıqla; **гъамбалвилелди къил хуъзвайбур тІимил авач** hamballıqla başını saxlayanlar az deyil.

ГЪАМБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) anbar; 2) qalaq, tərə, xeyli çox, lap çox; **къуьлуьн гъамбар буғда қалағи; ада са гъамбар шейэр гъанвай** о, lap çox şeylər gətirmişdi.

ГЪАМБАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anbar; **гъамбарханадин** анбарын; **чІе-хи гъамбархана** böyük anbar; **цин гъамбархана** su anbarı.

ГЪАМБАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anbardar; **гъамбарчидин** anbardarın.

ГЪАМБУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* köntöy adam; **гъамбуцдин** köntöy adamın.

ГЪАМГА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan. şair.* büllür.

ГЪАМГА II şüşə.

ГЪАМГА III tørtəmiz; **гъамга гъава** tørtəmiz hava, **гъамга хътин дагъдин яд** tørtəmiz dağ suyu.

ГЪАМД 1) rəhm; 2) şükür; **ваз Аллагъди гъамд авурай** Allahın sənə rəhmi gəlsin.

ГЪАМИША *z.* həmişə; *həmçinin bax* ДатІана.

ГЪАМИШАЛУХ həmişəlik.

ГЪАМИШАН daimi; **гъамишан комиссия кардив эгечІна** daimi komissiya işə başladı.

ГЪАМИШАНДА *bax* Гъамиша.

ГЪАН *ədat*; han (*qulaq asanın diqqətini cəlb etmək üçün işlənən söz*); **гъан, куьтягъа, чун тІебиатдал фида** han, qurtar, biz təbiətin qoynuna çıxmalıq.

ГЪАНА *z.* orada, o yerdə; **ада гъана капІ авуна** о, orada namaz qıldı.

ГЪАНА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* taxt.

ГЪАНА II vüqar, şəst; **ам гъанадлай аватна** onun vüqarı sındı.

ГЪАНА III *toxuc.* hana, xana, çillə dəzgahı.

ГЪАНАГ (ГЪАНИ, ГЪАНА, ГЪАНА-ГАР) о yer; **гъанаг заз бегенмиш хъанач** о yeri bəyənmədim.

ГЪАНАЙ *z.* oradan; **гъанай хтайди са къуьзуь кас тир** oradan qayıdan bir qoca kişi idi.

ГЪАНАЛ *z.* orada; **абуру гъанал ярғалди ихтилатар авуна** onlar orada xeyli söhbət etdilər.

ГЪАНГУЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) meyvə püresi; **хуьре адаз гъангула чраз чир хъана** kənddə о, meyvə püresi bişirməyi öyrəndi.

ГЪАНГУЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* duru xörək; **гъангуладин** duru xörəyin.

ГЪАНГУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* vecsiz, əhlikef adam; **гъангуцдин** vecsiz, əhlikef adamın.

ГЪАНДА *dial.* hərdənbir, arabir; **адай гъанда са гаф акъатзавай** ondan arabir bir söz çıxırdı.

ГЪАНЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəncəр (*məişət və təsərrüfat işlərində işlədilən*).

ГЪАНЖАХ *bax* Анжах.

ГЪАНИЗ *z.* oraya; **гъаниз фена кІанзавай** oraya getmək lazım idi; **гъаниз килигна** *bağ.* ona baxıb; **адахъ хуьруьнбурун арада виридалайни пара гъуьрмет авай, гъаниз килигна адаз агъсакъал лугъзвай**

həmkəndliləri arasında böyük hörmət qazanmışdı, ona baxıb ona ağsaqqal deyirdilər.

ГЪАНИКАЙ бах **Аникай**.

ГЪАНИХЪ *z.* о төрəфə; **гадани гъанихъ фена** oğlan da о төрəфə getdi; **гъанихъ вач** о төрəфə get.

ГЪАНИХЪАЙ *z.* о төрəfdən; **гъанихъай жегъиларни атана** о төрəfdən cavanlar da gəldi.

ГЪАНЦИ it hürüşü; *həmçinin bax* **Анци**.

ГЪАПУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) haput (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); **гъапудин** haputun; **гъапут чІал** haput dili; 2) *kənd adı* - **Гъапут** (Haput).

ГЪАПУТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) haputlu; **гъапутвидин** haputlunun.

ГЪАР hər; **гъар вуж** а) hər kəs, hər kim; б) hər kimsə, hər kim olur-olsun; **гъар вуж хъайитІани** hər kimi olsa, hamını; **гъар гъал** (гъалда) hərhal (hərhalda); **гъар гъикІ хъанатІани** (хъайитІани) (ятІани) hər necə oldusa da; **гъар гъикІ ятІани ада вичин гаф лагъана** hər necə oldusa da о, öz sözünü dedi; **гъар жуьредин** hər cür; **гъар камуна** hər addımda; **гъар са** əv. hər bir; **гъар са чІавуз** *z.* həmişə; **гъар сад** əv. hər biri; **гъар гъилера** hər dəfə.

ГЪАРАГЪУН qışqırmaq; *həmçinin bax* **Гъараюн**.

ГЪАРАЙ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qışqırq, qışqırtı, bağırtı, köməyə çağırış, həyəcan; **адай гъарай акъатна** ondan qışqırq çıxdı; **гъарай авун** qışqırmaq; **гъарай акъудун** а) qışqırq salmaq; б) qışqırmağa məcbur etmək; **гъарай тун** həyəcan signalı çalmaq, köməyə çağırmaq; 2) səsləmə, haylama, bağırtı, çığırtı; **гъарай физ** qışqıra-qışqıra; **гъарай-гъарайдал алаз хъун** çox pis ağrı çəkmək; **гъарай-эвер акъатун** qışqırq səsləri, qalmaqal səsləri; **гъарайдив агакьун** vaxtında köməyə çatmaq; **гъарайдиз гъай лугъун** (гун) kömək istəyənə kömək etmək; **гъарай-эвер** qalmaqal.

ГЪАРАЙ II *əd.* haray (*dəhşəti, müsibəti göstərən söz*); **гъарай эллер, касдин кІвал кузва!** haray ellər, kişinin evi yanır!

ГЪАРАЙ III **Гъараюн** *felinin əmr forması; bax.* **Гъараюн**.

ГЪАРАЙ IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yerinə yetirilməli istək.

ГЪАРАЙ-ВУРГЪАЙ qışqırtı, gurultulu hay-küy.

ГЪАРАЙИЗ: **Гъараюн** *felinin məqsəd forması*.

ГЪАРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din.* haram, şəriətlə qadağan olunmuş; **гъарам акъатун** *və yaxud* **гъарамдиз акъатун** *təс.* xeyri güdüb haram iş görmək; **ада заз недайди гъарам авуна** о, yediyimi mənə haram etdi (*yəni, ovqatımı təlx etdi*).

ГЪАРАМЗАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) haramzadə; haramzadəlik edən.

ГЪАРАМХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hərəmxana; **адан гъарамханада иер дишегълияр гъаф авай** onun hərəmxanasında gözəl qadınlar çox idi.

ГЪАРАРАТ (-ди, -да) 1) hərərət (*bədənin*), temperatur; 2) yangı; *həmçinin bax* **Ифин I**.

ГЪАРАРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hərərətlik.

ГЪАРАСАТ // ГЪАРУСАТ: **гъарасат** **майдан // гъарусат** **майдан** *din.* axirət günü insanların bir yerə toplanaraq, sorğu-suala tutulduğu meydan.

ГЪАРАЮН I (-йда, -йна; -из, -зава; -я, -йин, -йрай, -ймир) 1) bərkdən, uzaqdan eşidilən tərzdə köməyə çağırmaq; **чан вахар**, – **лагъана гъарайна** ада о, “can bacılar” – deyəb hamını köməyə çağırdı; 2) sərt rəftarla bağlı çığıрмаq.

ГЪАРАЮН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) bərkdən çıxarılan səs; **гъар пакамахъ кІекрен гъараюнрин ванер къезва** hər səhər xoruzun səsi eşidilir; 2) qorxutmaq, narazılıq etmək.

ГЪАРАЮНАРУН // ГЪАРАЯРУН 1) qışqırıqla danışmaq; 2) dava etmək, dalaşmaq.

ГЪАРАЯР: **Гъарай** isminin cəm forması.

ГЪАРГЪАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* fırfıra; **гъаргъалагдин** fırfıranın.

ГЪАРГЪАЛАЙ *dial.* bərkdən danışan.

ГЪАРГЪАС *dial.* yersiz danışıb-gülən adam.

ГЪАРДА: **Гъарма** *şəxs əvəzliyinin hal forması*.

ГЪАРЗА hərzə.

ГЪАРЗАРУН *dial.* açılıb tökmək.

ГЪАРМА (-да, -да) *ş.əv.* hər bir adam, hərə; **гъарма сана ава** hərə bir yerdədir.

ГЪАРМАЛАЯР *dial. bot.* üzərlük.

ГЪАРМУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* sədəfotu; **гъармуладин** sədəfotunun.

ГЪАРНА *z.* hər yerdə; **уьлквед гъарна адан гел ава** ölkənin hər yerində onun izi var.

ГЪАРНАЙ hər yerdən, hər yandan, hər tərəfdən.

ГЪАРНАЛ hər yerdə, hər yanda, hər tərəfdə.

ГЪАРНИЗ hər yerə, hər yana, hər tərəfə.

ГЪАРСАКЪАГАН *t.s.* gündəlik; *həmçinin bax* **Йикъарган**.

ГЪАРУС *qəd.* döyüşkən, döyüşə susayan.

ГЪАРУСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) döyüşə can atmaq.

ГЪАРФ (-уни, -уна; -ар, -ари) hərf; **лезги гъарфарганда 45 гъарф ава** ləzgi əlifbasında 45 hərf var; **кылин гъарф** *və yaxud* **члехи гъарф** baş hərf, böyük hərf; $\diamond$ **гъарфунна гъатун** həvəslənmək.

ГЪАРФАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əlifba **гъарфарбандин** əlifbanın; *həmçinin bax* **Хафалаг**.

ГЪАРФБА-ГЪАРФ *z.* hərfbəhərf; **гъарфба-гъарф кІелна** hərfbəhərf oxudu.

ГЪАРЧ *dial.* zirək adam; **чахъ гъарч ксар гзаф ава** bizdə zirək adamdar çoxdur.

ГЪАС I *qəd.* bərəkallah.

ГЪАС II məəssübkeş.

ГЪАСА *dial.* sütunun yuxarı başı.

ГЪАСИ *bax* **Аси**.

ГЪАСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* **Асивал**.

ГЪАСИЛ: **гъасил авун** hasil etmək; **гъасил хьун** а) alınmaq, hasil olmaq; б) yığılmaq, toplanmaq.

ГЪАСИЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Гъасил авун; недайхъвадай затІар гъасилун тІимиларнава** ərzağın hasil olunması azaldılıb.

ГЪАСИЛДАР *t.s.* (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qələm sahibi; **гъасилдардин** qələm sahibinin.

ГЪАСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həsir; **гъасирдин** həsirin.

ГЪАСПЕС (**ГЪАСАБЕС**) *qəd.* 1) tərifləyiq; 2) qüdrətli.

ГЪАСРЕТ (-да, -да) həsrət; **гъасрет хьун** həsrət olmaq.

ГЪАСЯТДА *z.* həməən saat, dərhal, bir anda, əlüstü; **ада гъасятда аялриз эверна о,** dərhal uşaqları çağırdı.

ГЪАТ ГЪУН *f. qəd.* təşrif buyurmaq.

ГЪАТДА: **Гъатун** *felinin gələcək zaman forması.*

ГЪАТТА *bağ.* hətta.

ГЪАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) düşmək; **кьуьр ракъара гъатна** dovşan tələyə düşdü; 2) ələ keçmək, çatmaq; **адаз герек тир вири ктабар гъатна** ona lazım olan bütün kitablar çatdı; 3) dolmaq; **гъатна лугъуз шешелдин сив кутІунна** oldu deyə kisənin ağzını bağladı; 4) yerimək, getmək, laxlamaq, tərpnənmək, boş-boş gəzmək, veyllənmək; $\diamond$ **жуван бармак жуван вилера гъатда** *a.s.* öz parağın öz gözünü tutar; **ашкъида гъатун** həvəşə düşmək, aludə olmaq, ilhamlanmaq; **ван гъатун: хуьре ван гъатна** а) kəndə səs yayıldı, kənd hay-küyə doldu; б) *məc.* kəndə şayiə yayıldı; **кыиле ван гъатун** başa səs düşmək; **япара ван гъатнава** qulaqlara səs düşüb; **гъавурда гъатнач** başa düşmədi.

ГЪАТХУР *dial.* başısağrı, xəcalətli.

ГЪАТІА (**ГЪАТІАДА, ГЪАТІАБУР**) *əv.* о, о biri, başqası; о.

ГЪАТІАМ о, о biri, başqası (*uzaqda olanda*).

ГЪАФ-ГЪАФ it hürüşü.

ГЪАФИ: **гъафи-сафи хьун** *dial.* ölmək, həlak olmaq; **женгиниз экъечІайбур вири гъафи-сафи хьана** döyüşə gedənlərin hamısı həlak oldu.

ГЪАФИГЪАЛАЛВАЛ ayrılma, vidalaşma; **гъафигъалалвал авун** а) bağışlamaq, əfv etmək; б) vidalaşmaq.

ГЪАФИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hafiz (*Qurani əzbər bilən adam*); *kishi adı* - **Гъафиз** (Hafiz).

ГЪАФТАФА *bax* **Афтафа**.

ГЪАФТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həftə; **гъафтеда садра** həftədə bir dəfə; **гъафте базар** həftəbazar; **Ахцегърин гъафте базар** Ахтının həftəbazarı.

ГЪАХЪ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) düzlük, həqiqət; **ам гъахъ кІани кас я о,** düzlüyü sevən adamdır; **гъахъ патал рахана кІанзава** həqiqət naminə danışmaq lazımdır; **гъахъ лагъана кІанда** həqiqəti demək lazımdır; **гъахъ авай** təmiz, düzlüyü sevən; **гъахъ-гъисаб** düzlük; **гъахъ-гъисаб авун** düzlüyü

üzə çıxarmaq; **гъахъ-дуван** son dərəcə düzlük; **гъахъ-дуван авун** son dərəcə düzlüyü aşkar etmək; **гъахъ лагъайтла** *aral.s.* düzünü desək.

ГЪАХЪ II *sif.* düz, düz olan; **гъахъ кар аку** düz iş gör; **гъахъ лагъана кІанда** *aral.s.* düz demək lazımdır; **гъахъ-нагъахъ** *z.* haqq-nahaq, heç bir səbəb olmadan; **гъахъ(ар) авун** *f.* doğrultmaq, düzlük olan hala götürmək; **гъахъ хьун** *f.* düz olmaq; **гъахъ я** *aral.s.* düzdür; **гъахъ я, вири атанвай** düzdür, hamı gəlmişdi; **гъахъ алачиз** *z.* haqsız, yersiz; **гъахъ-гъисаб** *qayda, adət.*

ГЪАХЪ III *dan.* 1) haqq; **ада вичин гъахъ къачузва** o, öz haqqını alır; 2) borc; **зи хиве адан гъахъ ава** boynumda onun borcu var.

ГЪАХЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) haqlı çıxarmaq; **ам вирида гъахъарзава** onu hamı haqlı çıxarır.

ГЪАХЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqlılıq, doğruluq, düzlük; **гъахъвал кІан хьун къегъал-вал я** düzlüyü sevmək mərdlikdir.

ГЪАХЪВИЛЕЛДИ *bax* Гъахъдаказ.

ГЪАХЪ-ГЪИСАБ 1) hesablaşma; **гъахъ-гъисаб авун** hesablaşmaq; 2) hesabat.

ГЪАХЪДАКАЗ *z.* insafla, ədalətlə, haqlı olaraq.

ГЪАХЪДИЗ *z.* *bax* Гъахъдаказ.

ГЪАХЪЛУ *sif.* haqlı, ədalətli.

ГЪАХЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqlılıq; **гъахълувал авай чкада гъуьрметни жада** haqlılıq olan yerdə hörmət də olar.

ГЪАХЪЛУДАКАЗ *z.* haqlı olaraq; **къегъалрал гъахълудаказ дамахзава чна** qəh-rəmanlarla haqlı olaraq fəxr edirik.

ГЪАХЪЛУЗ *bax* Гъахълудаказ.

ГЪАХЪНИ-НАГЪАХЪ boş yerə, nahaq, nahaq yerə, bihudə, hədə; **гъахъни-нагъахъ къал акъудмир** boş yerə qalmaqal salma.

ГЪАХЪСУЗ 1) haqsız, ədalətsiz; 2) ədalətsiz(cəsinə); haqsız(casına), insafsız(casına), nahaqdan; **гъахъсуз гаф рахамир** haqsız söz danışma.

ГЪАХЪСУЗБУР (-у, -а) haqsızlar; **гададал гъахъсузбурни гъалтна** oğlana haqsızlar da rast gəlib.

ГЪАХЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери) haqsızlıq; **гъахъсузвилер садни къвед туш** haqsızlıqlar bir deyil, iki deyil; **гъахъсузвал авун [къун]** haqsızlıq etmək.

ГЪАХЪСУЗВИЛЕЛДИ *bax* Гъахъсуздаказ.

ГЪАХЪСУЗДИ (-а, -а) haqsız adam, haqqı saymayan.

ГЪАХЪУН (-из, -на, гъахъ ая) *bax* Гъахъ II (гъахъ авун).

ГЪАХЪНЯЙ // ГЪАКИНЯЙ *bax* Гъавиляй.

ГЪАХЪТИН елә, о сүр; **гъахътин крар жезвайди я** елә işlər olur; **гъахътин кар жени?** елә iş olar?

ГЪАХЪТИНБУР I: Гъахътин *sifətinin cəm forması*; **абур гъахътинбур я** onlar elədirler.

ГЪАХЪТИНБУР II (-у, -а) *is.* еләləri; **гъахътинбуруз яб гумир** еләlərinə qulaq asma.

ГЪАХЪТИНДИ I: Гъахътин *sifətinin tək forması*; о сүр; **чаз кІанзавай свас гъахътинди я** bizim istədiyimiz gəlin о сүрдүр.

ГЪАХЪТИНДИ II (-а, -а) Гъахътинди *sifətindən əmələ gəlmiş isim*, еләсі; **гъахътиндаз чанни къурбанд я** еләsinə can da qurbandır.

ГЪАХЪУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) girmək, daxil olmaq; 2) giriş, ön söz.

ГЪАЦАР *dial.* başa düşən.

ГЪАЧ *nid.* eşşəyi sürəndə deyilən söz.

ГЪАЧА // Ача (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хаça, dəstək.

ГЪАЧАР *bax* Ачар.

ГЪАШ: **гъаш авун** 1) bilərəkdən inkar etmək, boynuna almamaq; 2) *qəd.* qəbul etməmək, saymamaq.

ГЪАШАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həşərat; **гъашаратдин** həşəratın; *həmçinin bax* Пепе.

ГЪУЬШ zirzibil, tullantı.

ГЪАШЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xırda zirzibil, həşəm **гъашемдин** xırda zirzibilin, həşəmin.

ГЪАШЕР *sif.* şəhvətli, ehtiraslı.

ГЪАШЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şəhvət, ehtiras; **гъашервлин** şəhvətin, ehtirasın.

ГЪАШЕРВИЛЕЛДИ *z.* şəhvətlə, ehtirasla.

ГЪАШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гъаш (гъаш авун).

ГЪАЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *həya*, *ciddilik*; **гъая авач** *həyası* yoxdur; **гъая авун** *həya* etmək, ar etmək; **адан чина гъая авач** onun üzündə *həya* yoxdur.

ГЪАЯЛУ *sif.* *həyalı*; **гъаялу инсан** *həyalı* insan.

ГЪАЯЛУВАЛ *həyalılıq*; *abırlılıq*.

ГЪАЯЛУВИЛЕДДИ *z.* *həyalılıqla*, *abırlılıqla*.

ГЪАЯЛУДАКАЗ *z.* *həya ilə*, *abırla*.

ГЪАЯМАН *əd.* *şekk-şübhə*, *qorxu ifadə edən söz*; **гъаяман адан кыилел мад са бала атанатла гъа** *ay aman*, onun başına *yenə bəla* gələr *ha*; **ам хъфена лагъана ван хъана заз, гъаяман!** onun *getdiyini* *eşitdim*, *elədim*?

ГЪАЯСУЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *həyasız*, *utanmaz*, *sırtıq*, *ədəbsiz*; **за ви тарс гуда, гъаясуз!** *mən sənin dərsini verəcəyəm*, *həyasız!*

ГЪАЯСУЗ II *sif.* *həyasız*, *abırsız*; **ам гзаф гъаясуз кас я о**, *çox abırsız adamdır*.

ГЪАЯСУЗБУР I *Гъаясуз sif. cəm forması.*

ГЪАЯСУЗБУР II (-у, -а) *Гъаясузбур sifətdən əmələ gəlmiş ismin cəm forması.*

ГЪАЯСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *həyasızlıq*, *arsızlıq*, *abırsızlıq*, *ədəbsizlik*; **гъаясузвал адан ивидик ква** *həyasızlıq* onun *qanındadır*; **гъаясузвал авун хъсан кар туш** *həyasızlıq* (*ədəbsizlik*) *etmək* *yaхşı iş deyil*.

ГЪАЯСУЗВИЛЕДДИ // ГЪАЯСУЗВИЛИВДИ *z.* *həyasızcasına*, *ədəbsizliklə*; **ада гъаясузвилелди атанвайбурун гаф атлана о**, *həyasızcasına gələnlərin sözünü kəsdı*.

ГЪАЯСУЗДИ I *Гъаясуз sifətinin tək forması.*

ГЪАЯСУЗДИ II (-а, -а) *is.* *Гъаясуз sif. əmələ gəlmiş*; **гъаясуздав агатмир** *həyasıza yaxın durma*.

ГЪАЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *həyə*; **са гъаятдай маса гъаятдиз фена** *bir həyətdən başqa həyə*tə *getdi*; *hamçinin bax* **Гъен**.

ГЪАЯЯР *cinsi orqanlar*.

ГЪЕБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *heybə*, *xırcun*; **ада гъебейраваз недай-хъвадай затлар гъанвай о**, *heybələrdə ərзаq gətirmişdi*.

ГЪЕБИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *taуfa*; **гъебилдин тауфанн**.

ГЪЕВЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *həvəngdəstə*; **гъевенгдин** *həvəngdəstənin*.

ГЪЕВЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *həvəs*; **гъевесдалди кІвалахун** *həvəslə işləmək*; **зи гъевес хана** *həvəsim söndü*; **гъевес гъун** *həvəsə gətirmək*, *həvəsləndirmək*.

ГЪЕВЕСДИВДИ *z.* *həvəslə*; **ада гъевесдивди кІвалахзава о**, *həvəslə işləyir*.

ГЪЕВЕСКАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *həvəskar*; **гада кІелунин гъевескар тир оғлан охумақ** *həvəskarı idi*.

ГЪЕВЕСКАР II *sif.* **ам гъевескар артист я о**, *həvəskar artistdir*; **гъевескар манидарар атанвай** *həvəskar müğənnilər gəlmişdi*.

ГЪЕВИР *dial.* *zəhərli ot*.

ГЪЕ-ГЪЕ *n.* *ey! eh!* (*etiraz*, *təəccüb*, *şübhə* *və s. hissləri bildirir*).

ГЪЕЖРЕ *bax* **Гъуэжре**.

ГЪЕЗЕРПАША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çay qab-qacağı saxlanan yeşik*.

ГЪЕЙ *n.* *hey! ehey! ay!*

ГЪЕЙБАТ *bax* **Гъайбат**, **Гъайбатлу**.

ГЪЕЙБАТЛУ *bax* **Гъайбатлу**.

ГЪЕЙРАН *sif.* *heyran*; **гъейран авун** *heyran etmək*; **гъейран хъун** *heyran olmaq*.

ГЪЕЙРАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; а, -ин, -рай, -мир) *heyrtləndirmək*; **ада вичин акьудал вири гъейранарнавай о**, *öz ağıl ilə hamını heyrtləndirmişdi*.

ГЪЕЙРАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *heyranlıq*; **гададивай вичин гъейранвал кьалур тавуна акъвазиз хъанач оғлан** *heyranlığımı bürüzə vermədən dayana bilmədi*.

ГЪЕЙРАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *heyran olmaq*; **мугъманри хуьруьн акунрал гъейранвална** *qonaqlar kəndin mənzərəsinə heyran oldular*.

ГЪЕЙРАНВИЛЕДДИ *z.* *heyranlıqla*; **гъейранвилелди рушаз килигна** *heyranlıqla qıza baxdı*.

ГЪЕЙРАНДАКАЗ *z.* *heyrancasına*.

ГЪЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yapışqan* (*sınmış qabları yapışdırmaq üçün*).

ГЪЕКЪ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *tər*; **касди гъекъ алахъиз кІвалахзавай киши** *qantər içində işləyirdi*; **гъекъ алай жендек** *tərli bədən*; **гъекъ авун а)** *tərlətmək*; **б) тэс.** *əziyətə salmaq*, *tər tökməyə məcbur etmək*; **гъекъ хъун а)** *tərləmək*; **б) тэс.** *halsız olmaq*.

taqətdən düşmək; **гьекь акъатун** tər çıxmaq; **гьекь акъудун** tər çıxartmaq; **гьекь гъун** tər-lətmək (xəstəni); **гьекьеди кун** tərdən biş-mək; **гьекьни каф хьун** çox güclü tərləmək.

ГЬЕЛБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* dazi, qaxotu; **гьелбеди хуквадин, ратарин азарар квайбур сагъарда** dazi mədə və ba-ğırсаq xəstəliklərinə tutulanları sağaldır.

ГЬЕЛБЕТ *dan.* // **ГЬЕЛБЕТДА** *ad.dil.* əlbəttə; **гьелбет вун лавгъа я** əlbəttə, sən lovğasan; **гьелбетда, ваз рахадай гафар чизвач** əlbəttə, sən danışığını bilmirsən.

ГЬЕЛЕ I *z.* hələ; **за гьеле и кIвалах хьсандиз чирнавач** mən hələ bu işi yaxşı öyrənməmişəm; **вун гьеле аниз фимир** sən hə-lə oraya getmə.

ГЬЕЛЕ II *ad.* həтта; **вун анихъ амуьрай, ада гьеле зазни эвернач** sən bir yana, o, həтта məni də çağıрмади.

ГЬЕЛЕГЪ: **гьелегъар кьун** pislik etməklə qorxutmaq.

ГЬЕЛЕК həlak; **гьелек авун** əzab vermək, zülm etmək, parçalamaq, məhv etmək; **гьелек хьун** məhv olmaq.

ГЬЕЛЕКАРУН // ГЬЕЛЕКУН (-да, -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) zülmə salmaq, məhvinə nail olmaq.

ГЬЕЛЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məhvlik; **адавай гьелеквиликай чан кутьягъиз хьанач** o, məhvlikdən canını qurtara bilməди.

ГЬЕЛЕЛИГ // ГЬЕЛЕЛИГДА *z.* hələlik; **зас гьелелиг адакай хабар авач** mənim hə-ləlik ondan xəbərim yoxdur; **гьелелигда чи крар туькIуьзвач** hələlik bizim işlərimiz dü-zəlmir.

ГЬЕЛЕМДИ *bax* Гьелелиг.

ГЬЕЛЕН beş-on dəqiqəlik istirahət, fasilə.

ГЬЕЛЛЕ 1) xoşagəlməz hal; 2) bəhanə.

ГЬЕЛЛЕБАЗ *bax* Гьиллебаз.

ГЬЕЛЛЕЯР: **Гьеллеяр авун** bəhanələr gətirmək, vəziyyətdən çıxmaq üçün yalanlar uydurmaq.

ГЬЕЛЯГЪ hədə, təhdid; **гьелягъ кьун** hədələmək, təhdid etmək.

ГЬЕМ-ГЬУШ zibil, zir-zibil.

ГЬЕМШЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həmsəri; **гьемшеридин** həmsərinin.

ГЬЕНДЕВАР uzaq, görünməyən; **гьен-девливни гаГумар тавун (тутун тавун)** de-yilən sözü, məsləhəti qəbul etməmək; *həmçinin bax* Яргъа.

ГЬЕНЕНА üzüm şirəsi.

ГЬЕПЕСУН *qəd.* çalışmaq, səy göstərmək.

ГЬЕПУН *qəd.* 1) axirət gününün sorğusualı; 2) həqiqət.

ГЬЕР (-е, -е; -ер, -ери, -ера) qoç; **гьез гьер** birillik qoç; **кванариз фейи гьер** iki-üç illik qoç; **гьерен тум** qoç quyuğu; **гьерен як** qoç əti; **чIулав гьер** qara qoç.

ГЬЕРЕКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hərəkət; 2) hərbi əməliyyat; 3) tələskənlik, təcillik; **адак гзаф гьерекат ква** o, çox tələ-sir; **гьерекат авун** tələsmək, hər hansı bir işi cəld görmək; **гьерекат акатун** tələsməyə başlamaq; **гьерекат кваз хьун** cəld olmaq.

ГЬЕРЕКАТУН (-да, -на, -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Гьерекат 3) (гьерекат авун).

ГЬЕРЕКЪ *bax* Эрекъ.

ГЬЕРТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) bel (şalvarda); **гьертина чIул тур** şalvarın belinə qayıt tax.

ГЬЕРТЕШ I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) mü-əyyən bir qaydaya əməl etməyən, özünü apara bilməyən adam; **ам гьертеш я** o, özünü apa-ра bilməyən adamdır.

ГЬЕРТЕШ II enləşmiş, genəlmiş; **гьертеш хьун** enləşmək, genəlmək; **гьертеш кIва-чин кьапар** enləşmiş, genəlmiş ayaqqabılar.

ГЬЕФЕРАР *bax* Эферар.

ГЬЕЧЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* borc; **гьечедин** borcun.

ГЬЕЧИУН *dial.* girişmək.

ГЬЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) balaca güvəc (*sidiyin yığulması üçün beşiyin altına bərkidilən sidik qabı*); 2) *məc.* böyük, enli ağız.

ГЬЕШВЕР *dial.* şüyüd.

ГЬЕШЕМ tozcuq.

ГЫ *ş.əv.* hansı, hansı biri; **гьи хуьруьз кIандатIани вач** hansı kəndə istəyirsən get; **гьидавай и гаф тестикъариз жедә?** hansı biri bu sözü təsdiq edə bilər? **гьи кIвачелай кьарагъна?** “sən niyə açıqlısan” mənasında işlə-nən ibarə; **я руш, кье вун гьи кIвачелай кьарагънава?** ay qız, sən bu gün niyə açıqlısan?

ГЫБУР Гьим *əvəzliyinin cəm forması.*

ГЫДА **Гым** *əvəzliyinin hal forması.*

ГЫЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) heca; гафар гыжайриз пай жеда sözlər hecalara bölünür.

ГЫЖАЗ (-ди, -да) Hicaz (1. *Ərəbistanın Qırmızı dənizin qərb sahilindəki bir hissəsi; 2. şərq melodiyasının adı*).

ГЫЖРАН (-ди, -да) hicran; адаз гыжран вуч ятла гила чир хъана о, hicranın nə olduğunu indi bildi; гыжран члугун қөм чөкмөк, қөмлi olmaq; гыжран гун əzab vermək; вуна риклиз гыжран гумир сөн үрөйүнə əzab (əziyyət) vermə.

ГЫЖРИ (-ди, -да) hicri (*islam dinində illərin hesablanması sistemi*); ам гыжридин 1298-йисуз дидедиз хъана о, hicrinin 1298-ci ilində anadan olub.

ГЫКІАЙТІАНИ (ГыкІ хъайтІани) *dan. əd.* necə də olsa; гыкІайтІани и кар авуна кІанзава necə də olsa bu işi görmək lazımdır.

ГЫКАНА (ГыкІ хъана) *dan. əd.* nə olub? Гыкана вун зав рахазмач хьи? nə olub, sən mənimlə danışmırsan ki?

ГЫКАЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) hekayə; 2) həqiqətdə olmuş əhvalat haqqında söhbət.

ГЫКАЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hekayət; 2) *məc.* boş söhbət; Эминанди гыкаят туш – рикІин тІал. Emininki boş söhbət deyil, үрək ағрısıdır.

ГЫКАЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hekayəçi (*nasir*).

ГЫКЪВАН *z.* 1) nə qədər, nə qədər çox; 2) hansı, nə kimi, necə, nə cür, nə төһөр; 3) nə vaxta kimi; ♦ гыкъван лагъайтІани а) nə qədər desən də; б) yenə də, һөр halda; гыкъван... гыакъван nə qədər... о qədər (*mürəkkəb cümlənin tərkib hissəsi*).

ГЫКІ I *z.* necə; вун аниз гыкІ фида? sən oraya necə gedəcəksən? вуна и кардиз гыкІ килигзава? sən bu işə necə бахıрсан? гыкІ ава (я)? *əd.* necədir? (necəsən?) гыкІ ава бубад биңи руш? atanın көрпə qızı necədir? гыкІ я, къунши? necəsən, қоншу? гыкІ лагъайтІа бағ. çünkü, ona görə ki; адакай хъсан рахух, гыкІ лагъайтІа, инсанар лугъузвай гафарихъ ағьада ondan уахşı danış, çünkü insanlar deyilən sözlərə inanırlar; гыкІ лагъайтІани а) *əd.* necə də olsa; б) necə desən də; гыкІ хъана? *n.* nə olub? ана гыкІ хъана? orada nə olub? гыкІ

хъана *z.* а) təsadüfdən; б) nə səbəbdən; гыкІ ятІани *ar.s.* necə oldusa.

ГЫКІ II *əd.* necə; (*heyranlıq, təəccüb, narazılıq bildirən söz*); гыкІ, вунни аниз фенвайни? necə, sən də oraya getmişdin?

ГЫКІА *bax* ГыкІ.

ГЫКІДА I nə etməli; бес за гыкІда, вун рикІелай физвач бəс мən nə edim, sən yadımdan çıxmırsan.

ГЫКІДА II *əd.* necə edim (*heyranlıq, təəccüb, çarəsizlik ifadə edən söz*).

ГЫКІДАТІАНИ *əd.* “nə etmək lazım olduğunu” mənasını verən söz; гила заз гыкІдатІани чидач indi мən nə edəcəyimi bilmirəm.

ГЫКІЕСУН *qəd.* yaratmaq.

ГЫКІИН I *dan. əd.* “nə etməli”, “nə edim” mənalарını verən söz; за гыкІин, вучин? мən nə edim, necə edim?

ГЫКІИН II *əd.* “neyləyim, necə edim” mənalарında heyranlıq, təəccüb, acığı gəlmək ifadə edərəkən işlənən söz; вакай гыкІин икъван иер мən səni neyləyim bu qədər gözəl!

ГЫЛ *qəd.* boyunla çiyin arasındaki sümük.

ГЫЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* şura; гылавдин şuranın.

ГЫЛАМ nəmişlik yerlərdə olan həşərat.

ГЫЛИ // **ГЫЛИБ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əd.* məsləhət; гылибдин məsləhətin.

ГЫЛЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) hiylə, birlik, kələk; 2) bəhanə, başısoyuqluq, tənbellik; са гылледалди а) bir hiylə ilə; б) bəhanə ilə; гылле авун *f.* tənbellik etmək.

ГЫЛЛЕБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hiyləgər; 2) başısoyuq adam, tənbel adam; гыллебаздиз фад багына жагыда *a.s.* tənbel tez bəhanə tapar.

ГЫЛЛЕБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) hiyləgərlik; 2) laqeydlik, başısoyuqluq; гыллебазвилихъ галаз женг члугуна кІанзава tənbelliklə mübarizə aparmaq lazımdır; ада гыкъван гыллебазвал авуртІани хийир авач о, nə qədər hiyləgərlik etsə də xeyri yoxdur; гыллебазвал авун а) hiyləgərlik etmək; б) tənbellik etmək.

ГЫЛЛЕБАЗВИЛЕДИ *z.* laqeydliklə, tənbelliklə.

ГЪИЛЛЕДАЛДИ *z.* başısoyuqluqla; **кардив гъилледалди эгечІна** iş başısoyuqluqla başladı.

ГЪИМ *эв.* (гъида, гъибур) hansı, kim; **ибурукай хъсан катдай балкІан гъим я?** bunlardan yaxşı qaçan at hansıdır?; **абурукай аниз гъим фида?** onlardan oraya kim gedəcək?

ГЪИМЕЛ *dial.* əsil.

ГЪИНА? harada? hansı yerdə? **гъина ятІани** harada işə.

ГЪИНАВА I *dan.* haradadır? **аялар гъинава?** uşaqlar haradadır?

ГЪИНАВА II *dan.n.* “yox” *mənasında iş-lənən söz;* **за жув ялгъуз яз гъисабзавай – гъинава?** mən özümü yalnız hesab edirdim – yox?

ГЪИНАГ hansı yer, hansı ərazi.

ГЪИНАЙ *z.* haradan; **вун гъинай хквезва?** sən haradan gəlirsən? **ам за гъинай хъайтІани жагъурда** onu haradan olsa da tapasağam.

ГЪИНДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hindu; **гъиндудин** hindunun.

ГЪИНДЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hindli; **гъиндлудин** hindlinin.

ГЪИНИЗ *z.* haraya; **гъиниз кІандатІани вач, ваз ихътин иер чка жагъидач** haraya istəyirsən get, belə gözəl yer tapmazsan.

ГЪИРГЪИР kişnəmə; **балкІанди гъиргъирзава** at kişnəyir; **гъиргъир авун** kişnəmək.

ГЪИРГЪИРУН *bax* Гъиргъир (гъиргъир авун).

ГЪИРИН *qəd.* adlı-sanlı; tanınmış, məşhur.

ГЪИС I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) his; **гъис авун** his etmək; **гъиседи кьун** his tutmaq; **кьула гъис ийизва** ocaq hiç verir.

ГЪИСАБ 1) hesab, hesablama, sayma; **гъисаб авун** а) hesablamaq, saymaq; б) hesablaşmaq; **гъисаб гун** hesablamaq, yekun vurmaq; **гъисаб кьун** hesablamaq, hesablaşmaq, yekun vurmaq; **гъисабдик кутун** hesaba salmaq; **гъисабдик квач** hesaba düşmür; **фирмадин гъисабдай** firmanın hesabından; **зи гъисабдалди** а) mənim hesabıma görə; б) mənə, mənim zənnimcə; **гъисабдиз къачун** hesaba almaq, nəzərə almaq; 2) hesab; **гъисаба кьун** hesaba almaq, etiraf etmək, etinasızlıq etməmək, saymazlıq etməmək; **гъисаба такьун** hesaba almamaq, etinasızlıq göstərmək, saymamaq, fikir verməmək; **юкъван гъисабдалди** orta hesabla.

ГЪИСАБУН *bax* Гъисаб 1) гъисаб авун.

ГЪИСПЕСУН *qəd.* 1) bəxş etmək; 2) qurban vermək.

ГЪИСС (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) hiss; **гъисс авун** hiss etmək; **ада вич батІул тирди фадлай гъисс авунвай** о, haqsız olduğun çoxdan hiss etmişdi.

ГЪИХЪТИН necə; **ам гъихътин кас я?** о, necə adamdır? **гъихътин акьулар гузвай ада жегъилриз!** necə ağıl verirdi о, gənclərə!

ГЪИЧ 1) heç, qətiyyə, əsla; 2) nə vaxtsa, ümumiyyətlə, bir dəfə də olsa; **вун гъич аниз фейиди яни?** sən heç oraya getmişən? sən haçansa oraya getmişən? sən ümumiyyətlə oraya getmişən? sən bir dəfə də olsa oraya getmişən? **гъич са вахтундани** *və yaxud* **гъич са чІавузни** heç vaxt; **итим кьулухъай гъич рахадач** *mis.* kişi heç vaxt dalda danışmaz; **гъич са касни** heç kəs, heç bir adam; **гъич садрани** heç bir vaxt; **гъич са умудни авач** heç bir ümid yoxdur; **гъич садни** а) bir adam da, bir kimsə də, heç kim; б) heç, heç bir şey, heç nə; **гъич са затІни** heç bir şey; **гададиз гъич са затІни хъанвачир** oğlana heç bir şey olmamışdı; **гъич авун** heçə çıxarmaq, məhv etmək; **гъич тахъайтІа** heç olmasa; **гъич тахъайтІа вуна акІ лугьумир** heç olmasa sən elə demə.

ГЪИЧВАЛ heçlik, boşluq.

ГЪУЖУМ hücum, həmlə, basqın; **гъужум авун** hücum etmək, həmlə etmək, basqın etmək; **акси гъужум** əks hücum; **гъужумдал элячІун** hücumla keçmək.

ГЪУЖУМУН (-из, -на, -а) *bax* Гъужум (Гъужум авун); *həmçinin bax* Басрух.

ГЪУЙ *n.* huy (*quşları qovanda işlədilən söz*).

ГЪУКУМ *bax* Гъукуьм.

ГЪУКУМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hökumət; 2) dövlət; **гъукуматдин** hökumətin; dövlətin.

ГЪУКУМДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hökmdar; **гъукумдардин** hökmdarın.

ГЪУЛДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polad; **гъулдандин тур** polad qılınc; **гъулдандилай кІеви** poladdan möhkəm; **гъулдан хътин** polad kimi.

ГЪУН *ad.* hə; **гъун**, **стха**, **заманаяр аку тун** **гъихьтинбур** **алукънават** **Іа** hə, qardaş, gör necə zəmanə gəlib.

ГЪУНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) хүнәр, игидлик; **гъунар къалурун** хүнәр гөстөрмөк; 2) qabiliyyət, bacarıq; **гъунар(ар) къалурун** хүнәр гөстөрмөк.

ГЪУНАРЛУ *sif.* 1) хүнәрвәр, cəsur, игид; 2) mahir, məharətli, bacarıqlı; **ам** **гъунарлу кас я о**, cəsur (хүнәрвәр, игид) adamdır.

ГЪУНАРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илера) хүнәрlilik, cəsurлуq, игидлик, mahirlik, bacarıqlılıq; **адаз** **гъунарлувал хас я она** cəsurлуq xasdır.

ГЪУНАРЛУВИЛЕЛДИ *bax* **Гъунарлу-даказ.**

ГЪУНАРЛУДАКАЗ *z.* хүнәрлә, игидликлә, cəsurлуqlа.

ГЪУНБУБА *qəd.* ağsaqqal.

ГЪУРГЪУЛУШ *dial.* mənasız söz.

ГЪУНТИ *n.* tut! qoyma! al!

ГЪУРРА! *n.* urra!

ГЪУШ *dial.* huş, ağıl.

ГЪУЪЖЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) höcət, mübahisə; **гъуъжет(ар) авун** *və yaxud* **гъуъжет(ар) къун** höcət etmək, mübahisə etmək; **гъуъжет(ар) хьун** 1) mübahisə; 2) idman yarış; **гъуъжет алай** höcətli, mübahisəli; **гъуъжетдиз экъечІун** *f.* mübahisəyə qalxmaq, yarışa çıxmaq.

ГЪУЪЖЕТАРУН // **ГЪУЪЖЕТУН** (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -ри, -ра) höcətleşmək, mübahisə etmək, yarışmaq.

ГЪУЪЖЕТАЙ höcət edən, mübahisə edən, yarışan.

ГЪУЪЖЕТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) höcətkar; **гъуъжеткардин** höcətkarın.

ГЪУЪЖРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. köhn.* hücrə.

ГЪУЪКУЪМ hökm, əmr; **гъуъкуъм авун** hökm etmək.

ГЪУЪЛ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) dəniz; **Каспи** **гъуъл** Xəzər dənizi; **гъуълун** **яд** dəniz suyu; **♦** **гъуълун кици** *suiti.*

ГЪУЪМ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) 1) ilğim; 2) ömür.

ГЪУЪММЕТ hümmət, tərəfdar.

ГЪУЪНДУЪГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* arxas, qoyun ağılı.

ГЪУЪНДУЪШКА *bax.* Уьндуьшка.

ГЪУЪНУЪ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* hun (tayfa adı); **гъуънуъдин** hunun.

ГЪУЪНУЪ II *dial.* hünü, ağcaqanad.

ГЪУЪР *dial.* hovuz.

ГЪУЪРИ // **ГЪУЪРУЪ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) huri, cənnət gözəli; 2) sevimli qadın; 3) *qadın adı* - **Гъуъри** (Hürü).

ГЪУЪРИ-ПЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) huri-pəri; **гъуъри-перидин** huri-pərinin.

ГЪУЪРИЯТ // **ГЪУЪРУЪЯТ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) azadlıq.

ГЪУЪРМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hörmət, xətir; **гъуърмет авай чкада** **берекат** **жеда** *a.s.* hörmət olan yerdə bərekət olar; **гъуърмет(ар) авун** *f.* hörmət etmək; **гъуърметдин** **тІвар** əməkdar ad; **гъадан** **гъуърметдай** onun xətrinə; **гъуърмет хьун** hörmət olmaq; **гъуърметдай аватун** hörmətdən düşmək; *həmçinin bax* **Икрам.**

ГЪУЪРМЕТДИВ // **ГЪУЪРМЕТДИВДИ** // **ГЪУЪРМЕТРИВДИ** *z.* hörmətlə; **ада** **атанвайбур** **гъуърметдив** **рекье** **туна о**, gələnləri hörmətlə yola saldı.

ГЪУЪРМЕТЛУ *sif.* 1) hörmətli, möhtərəm, ehtiramlı; 2) fəxri, şərəfli.

ГЪУЪРМЕТЛУБУР I: **Гъуърметлу** *sifətinin cəm forması:* **стхаяр** **гзаф** **гъуърметлубур** **тир** qardaşlar çox hörmətli (mehriban) idilər.

ГЪУЪРМЕТЛУБУР II (-у, -а) *is.* **зи** **гъуърметлу** **стхаяр** mənim hörmətli (əziz) qardaşlarım.

ГЪУЪРМЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) hörmətlilik; 2) şərəflilik.

ГЪУЪРМЕТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax.* **Гъуърметлудаказ.**

ГЪУЪРМЕТЛУДАКАЗ *z.* hörmətlə, ehtiramla, şərəflə; **ада** **чун** **гъуърметлудаказ** **къабулна о**, bizi hörmətlə qəbul etdi.

ГЪУЪРМЕТЛУДИ I *sif.* hörmətli.

ГЪУЪРМЕТЛУДИ II (-а, -а) *is.* hörmətli.

ГЪУЪРМЕТЛУЗ *z.* hörmətlə.

ГЪЪРМЕТСУЗ hörmətsiz; **абур гъурметсуз ксар я** onlar hörmətsiz adamlardır.

ГЪЪРМЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) hörmətsizlik; 2) *тəс.* təh-qir etmə, ələ salma; **гъурметсузвилин эхир пашманвал я** *a.s.* hörmətsizliyin sonu peş-manlıqdır.

ГЪЪРМЕСТСУЗВИЛЕЛДИ *bax* Гъурметсуздаказ.

ГЪЪРМЕТСУЗДАКАЗ *z.* hörmətsizliklə.

ГЪЪРМЕТУН (-да, -на; -из, -зава, -рай, -мир) *bax* Гъурмет (гъурмет авун).

ГЪЪРС (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) hirs, qəzəb; **гъурс акатун** *və yaxud* гъурсуьна **гьатун** hirslənmək, qəzəblənmək; *hətçinin bax* Хьел.

ГЪЪРУЪ *bax* Гъури.

ГЪЪРУЪЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azadlıq; **гъуруьятвилин** azadlıgın.

ГЪЯД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bazar; **гъяд югъ** bazar günü.

ГЪЯЖ *bax* Гъаж.

ГЪЯЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həzz, zövq, kef; **гъяз атун** а) həzz almaq; б) ürəyincə olmaq, xoşu gəlmək.

ГЪЯЛ I: **гъял авун** həll bişirmək (*əti və s.*), **гъял хьун** həll bişmək (*ət və s.*).

ГЪЯЛ II: **гъял авун** həll etmək, icazə vermək; **гъял хьун** həll olmaq.

ГЪЯЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай) *bax* Гъял I, II (гъял авун).

ГЪЯРКЪВЕБА *z.* eninə, köndələninə.

ГЪЯРКЪУЪ *sif.* enli; **гъяркьуь авун** enəltmək; **гъяркьуь хьун** enəlmək.

ГЪЯРКЪУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) en; **гъяркьуьвилихъ** eninə.

ГЪЯРКЪУЪДАКАЗ *z.* 1) geniş, gen; 2) daha geniş, daha gen.

ГЪЯРКЪУЪЗ *z. bax* Гъяркьуьдаказ.

Д

Д [дэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının yeddinci hərfi.*

- **ДА I** *şək. hal şəkilçisi kimi isimlərə əlavə olunur.*

- **ДА II** *şək. sifətlərə əlavə olunaraq, yeni sözlər əmələ gətirir.*

- **ДА III** *şək. feillərə əlavə olunaraq, yeni sözlər əmələ gətirir.*

ДАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *daba* (*Çində toxunan pambıq parça növü*); **дабадин** *dabanın.*

ДАБАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşılانmış dəri*; **дабагъ авун** *aşılانmaq*; **дабагъ авур хам** *aşılانmış dəri.*

ДАБАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Дабагъ (дабагъ авун).

ДАБАГЪХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəri aşılانан yer, dabağxana*; **дабагъханада хамар пара авай** *dabağxanada dəri çox idi*; **дабагъханадин** *dabağxananın.*

ДАБАГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dabağç*; **адан хва дабагъчи тир** *onun oğlu dabağç idi*; **дабагъчидин** *dabağçın.*

ДАБАГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dabağlıq*; **дабагъчивилин** *dabağlıgın.*

ДАБАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bayt. dabağ*, *ağızarası* (*heyvan xəstəliyi*); **дабакъ хьун** *dabağ olmaq*; **дабакъ гьатун** *dabağ uylması.*

ДАБАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dabağlıq*; **дабакъвилин** *dabağlıgın.*

ДАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *anat. daban*; **дабандин** *dabanın*; **кIвачин дабан** *ayağın dabanı*; 2) *daban* (*əşyanın bir hissəsi*); **гуьлуьтрин дабанар** *corabların dabanları*; 3) *daban* (*ayaqqabıda*); 4) *ayaqqabının dalı*; **дабандиз тIуш гуз дабан-дабана**; **дабан эгъуьнин** *gizlicə zərər vurmaq*; **дабан атIун хайлик** *etmək*; **дабан** (**кIвачер**) *цавай кьвез. z. sürətlə, təcili*; **дабандиз куьс гун** *qorxub qaçmaq.*

ДАВ (-ди, -да) *don*; **дав кьун** *və yaxud дав хьун don vurmaq.*

ДАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Дарман.

ДАВАМ: давам авун *f.* a) davam etmək; **абуру кІелун давамарзава** onlar oxumağı davam etdirirlər; b) axıra çatdırmaq, başa çatdırmaq.

ДАВА-ДАРМАН *bax* Дарман.

ДАВАМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Давам (давам авун).

ДАВАМЛУ *sif.* davamlı, sürəkli; **давамлу капар ягъун** sürəkli əl çalmaq (alqışlamaq); **давамлу кар** davamlı iş.

ДАВАМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Давам (давам авун).

ДАВАСУЗ *sif.* çarəsiz.

ДАВБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* Şaxta baba; **Давбадин** Şaxta babanın; *həmçinin bax* Къай буба.

ДАВДАКЪ *qəd.* soyuqqanlı.

ДАВЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) şirnikdirmək üçün aldadıcı şey, tələ yemi;
2) asan qazanc; **давла ягъун** a) qazanmaq, mənfiət götürmək, faydalanmaq; b) uğurla əldə etmək.

ДАВЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* ilan balası; **давлади́н** ilan balasının.

ДАВУГЪА (-ди, -да; -яр, -йри) *dovğa;* **давугъадин** dovğanın.

ДАВХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) soyuducu; **давханадин** soyudu-cunun; *həmçinin bax* Къайсархана.

ДАГА (-ди, да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* qurudulmuş ət; **дагадин** qurudulmuş ətin.

ДАГЕРРОТИП (-ди, -да, -ар, -ри, -ра) daqerrotip (*daqerrotip üsulu ilə hazırlanan şəkil*).

ДАГЕРРОТИПИЯ (-ди, -да) daqerrotipiya (*köhnə fotoqrafiya üsulu*).

ДАГЪ (-ди, -да; -лар, -лари, -лара) dağ; **дагъдин** dağın; **дагъдин кІукІ** dağın zirvəsi; **дагъдин кІан** dağın ətəyi; **дагъдин хур** dağın döşü; **дагълара** dağlarda; **дагъ дагъдал гьалтдач, инсан инсандал гьалтда** *a.s.* dağ dağa rast gəlməz, adam adama rast gələr; **дагъларин уьлкве** dağlar ölkəsi; **дагъдин цІегъ** dağkeçisi, tur.

ДАГЪВИ I (-ди, -да, -яр; -йри, -йра) dağlı; **дагъвияр мерд жед** dağlılar mərd olur; **дагъвийриз тапуникай хуш кьведач** dağlılar yalanı xoşlamırlar.

ДАГЪВИ II dağ kəndində anadan olmuş adam.

ДАГЪВИВАЛ (-или, -иле) dağlılıq; **дагъвивилин** dağlılığın.

ДАГЪДИН I *is.* dağın; **дагъдин кьакъан кукІуш** dağın uca zirvəsi.

ДАГЪДИН II *sif.* dağın; **дагъдин рекъер дагъ** yolları.

ДАГЪЛУХ *sif.* dağlıq; **дагълух чка** dağlıq yer.

ДАГЪУСТАН *respublika adı* - Дагъустан (Dağıstan); **Дагъустан чІалар** Dağıstan dilləri; **Дагъустан халкъар** Dağıstan xalqları.

ДАГЪУСТАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dağıstanlı; **дагъустанвидин** dağıstanlının.

ДАГЪУСТАНЖУВАН dağıstanlı qadın.

ДАГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mağara, dərin dar dəre; **сев дагъарда чуьнуьх хъанвай** ayı mağarada gizlənmişdi.

ДАД I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *is.* dad, təm; **чайдихъ туькъ-уьл дад** гала çayın acı dadı var; **хъсан дад** yaxşı dad; **туькъуьл дад** acı dad; **дадуниз килигун** dadına baxmaq; **дад акун** a) dadına baxmaq; b) *məc.* fayda, mənfiət; **дад гун** dad vermək; **дад галачир** dadsız, təmsiz; *həmçinin bax* ТІям.

ДАД II *n.* yalvarış, xahiş; **дад авун** yalvarmaq; **даддихъ агакъун** dadına çatmaq, köməyinə çatmaq; **дад-бидад авун** dad-bidad etmək.

ДАДА *dial.* böyük qardaş.

ДАДАНАХ: **даданах хьун** dadanmaq, vərmiş olmaq.

ДАДАШ *dan.* özündən böyüklə danışanda olunan müraciət.

ДАДАГЪ *qəd.* hay-küylə danışmaq.

ДАДЛУ *sif.* dadlı; **дадлу авун** dadlı etmək.

ДАДЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dadlılıq; **хуьрекдин дадлувилиз гаф авачир** xörəyin dadlılığına söz yox idi.

ДАДЛУДАКАЗ *z.* dadlı, ləzzətli.

ДАДЛУЗ *z.* bax Дадлудаказ.

ДАДМИШ: **дадмиш авун** dadmaq.

ДАДМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) dadına baxmaq; 2) *məc.* sınamaq, dadmaq, başına gəlmək; **за а крар фадлай дадмишна** mən o işləri çoxdan sınamışam.

ДАДСУЗ 1) dadsız; 2) *məc.* maraqsız; **дадсуз кар** *və yaxud* **дад авачир кар** maraqsız iş.

ДАДСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dadsızlıq; **дадсузвили**n dadsızlığın.

ДАД-ФЕРЯД yalvarış, köməyə çağırış.

ДАИМ z. daim, həmişə.

ДАИМА // **ДАИМАН** bax Даим.

ДАИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) daimilik; **даимвили**n daimiliyin.

ДАИМЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) daimlik; **даимлухди**n daimliyin.

ДАКТИЛДИН ədəb. daktilin; **дактилди**n уьлчме daktil vəznü.

ДАКТИЛОЛОГИЯ (-ди, -да) daktilologiya (*barmaq işarəsi ilə danışmaq üsulu*).

ДАКТИЛОСКОПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) daktiloskopiya (*adamı barmaqlarının izinə görə müəyyən etmək üsulu*); **дактилоскопияди**n daktiloskopiyanın.

ДАКТИЛЬ (-ди, -да) ədəb. daktil (*şeir vəznü*); **дактилди**n daktilin.

ДАКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. 1) cazibə; 2) azma; yoldan çıxma.

ДАКЪАЙ bax Такъай.

ДАКІ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) taxça; **дакІа авай шейэр** taxçadakı şeylər; **дакІун** taxçanın.

ДАКІАН bax ТакІан.

ДАКІАНАРУН bax ТакІанарун.

ДАКІАНВАЛ bax ТакІанвал.

ДАКІАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) рөнсөрə; **дакІардал цуьквер тунва** рөнсөрəyə güllər qoyulub. 2) taxça; **дакІаррал затІни алачир** taxçalarda heç nə yox idi.

ДАКІВАДА, ДАКІВАЗ: **ДакІун** *felinin formaları*.

ДАКІВАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) koppuş adam; **ам дакІвац кас я о**, koppuş kişidir.

ДАКІУКІ: **ДакІун** *felinin əmr forması*.

ДАКІУН I f. 1) şişmək; 2) qeyri-sağlam halda olmaq; 3) acıqlanmaq; **гада фад дакІуна** оğлан тез acıqlandı; **ада дакІунай кІвачер са гужалди ялзавай** о, şişmiş ayaqlarını güclə çəkirdi.

ДАКІУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) is. şiş; **къариди**n **кыилел алай дакІун операция** **авуна** qarının başındaki şişi operasiya etdilər.

ДАКІУР I *sif.* şişmiş.

ДАКІУР(АР) II *is.* armud sortu.

ДАКІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) f. şişirtmək; **дакІурна** şişirtti.

ДАЛ *sif.* uzun və hündür; **дал къавахар** hündür qovaqlar.

ДАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. siçovul; **даладин** siçovulun; *həmçinin bax* **Гъамбард кыиф**.

ДАЛАВ (-ди, -да) qəd. Dolça bürcü; **Далавди**n Dolça bürcünün.

ДАЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dalağın iltihabı; **далахди**n dalağın iltihabının.

ДАЛБАДАЛ z. dalbadal; **далбадал тфенгар акъатна** dalbadal atəş açıldı.

ДАЛДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dalda, sığınacaq; **дагъди**n **далдадик дагъи**n daldasında; **далдадик чуьнуьх хьун** daldada gizlənmək; 2) sərin yer **адаз далда жагъанач** о, sərin yer tapmadı.

ДАЛДАБА z. gizlin; **далдаба крар** gizlin işlər.

ДАЛДА КЪУН 1) dayaq tutmaq; **дустарикай далда къуна** dostlarından dayaq tutdu; 2) *məc.* pis əməli ört-basdır edən hərəkət.

ДАЛДАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gizli yer; dalda, kölgə; **далдалухар авачир чуьл** dalda yerləri olmayan çöl.

ДАЛДАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nağара; **далдамди**n nağарanın; **далдамди ван** nağарanın səsi; **далдамар** a) nağаралар; b) *mus. trio* (nağара və iki zurna) **далдамар алай мехъер** musiqili toy; **далдамар алачир мехъер** hay-küysüz şadlıq; **хуьруьз далдамар атанва** kəndə musiqiçilər gəlib; **адаз вичин далдамди гылияй масадан зуьрнеди ван къевезвач** *a.s.* öz nağарasının əlindən özgəsinin zurnasının səsinə eşitmir; **далдам ягъун** və *уахуд* **далдам гатун** a) nağара çalmaq; b) *məc.* boş-boşuna danışmaq.

ДАЛДАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nağараçı; **далдамчияр атана** nağараçılar gəldi.

ДАЛЛАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) boşboğazlıq, boş danışmaq; **са герендилай даллайдихъ кыил кутуна** bir azdan boşboğazlığа başladı; 2) mübahisə; **куьтыгъ тежер даллай** a) bitməyən (uzun-uzadı) boş söhbət; b) bitməyən (uzun-uzadı) mübahisə; **яхул**

даллай а) lak mahnısı; б) *тәс.* çox uzun söhbət; далла(яр) ягъун kimə isə boş söhbət etmək.

ДАЛЛАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəllal; даллалдин dəllalın.

ДАЛУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) арха, бел, дал, күрәк; далу далудиз яна ацукъун күрәк-күрәyə oturmaq; далудихъ къаткъун архасиүстә узанмаq; далудихъ ярх хъун dalüüstә yıxılmaq; 2) арха төрәф, арха; гъилин далу өлин арха төрәфи; душмандин далу пата дүшмәнин архасында; далудихъай авай гар арха төрәfdән әсән күләк; далудихъай ванер къвезвай архадан сәсләр гәлirdи; 3) *тәс.* müdafie, dayaq, арха; адахъ далу авач onun архасы (dayağı) yoxdur; далу галай кици жанавур кІаник кутада *a.s.* архалы көрәк qurd basar; далу агалдун (акалун) а) гүвәнмәк (kimə isə, нөуә isə) ада карханадин чІехидахъ далу агалднава о, мүәссисәнин бөуүүнә гүвәнир; б) kimi isə müdafieçi seçmәк; далу гун I ümid etmək, etibar etmək; далу гун II saymataq; далу пад арха сәbhә; далудал пар авун yaddan чыxмауан pislik; далу(яр) (кІулар) чухвайди хъиз хъун rahat olmaq, iş dүzөләндән sonra архауин olmaq; *һәмчинин* bax КІул 3).

ДАЛУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qolsuz, күрәklәri isidән paltar.

ДАМ I (-уни, -уна; -ар, -арри, -арра) bax Дамар.

ДАМ II *qәd.* ixtiyar; дам гун ixtiyar vermәк.

ДАМА *kart.* dama, qız.

ДАМАГЪ-ЧАГЪ *һән әһвал.*

ДАМАЗЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) damazlıq, cinsi yaxşılaşdırmaq үçün saxlanan heyvan; дамазлухдин damazlığın.

ДАМАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* damar; дамардин damarın; кьуру дамар вәтәр; ивидин дамарар vena, arteriya; дамарар кьун 1) soyuqдөүмәдән хәстәләнмәк; 2) damarları masaj etmək; 3) qulaq asanın хоşuna гөлән sözlәр demәк.

ДАМАРД ПЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* bağayarpağı; дамард пешинин бағаярпаğının.

ДАМАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) fәxr, iftixar, мәğrurluq, төкәbbür, төşәxxüs, lovğalıq, fors; гзаф дамах гвай кас çox мәğrur, төкәbbürlü adam; дамах гвачир sadә, ciddi, төкәbbürsüz; дамах авун fәxr etmək; дамах акатун *vә yaxud* дамах кьачун 2) lovğalanmaq, өзүнү öymәк,

төкәbbürlәнmәк; 3) *тәс.* gözәllik, харici хоşагәlimlik; дамах гвай руш а) мәğrur, qürurlu qız; б) gözәl qız.

ДАМАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) damaq şisi (*atlarda*); балкІан дамахди кьунвай at damaq şisi хәстәliyинә tutulmuşdu.

ДАМАХАРУН // ДАМАХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) бәзәнибдүзәнmәк; 2) өзүнү баşқаларından үкәskәдә tutmaq.

ДАМАХДАЛДИ *z.* qәşәng, gözәl, qәşәngcә, gözәlcә, forslu, işvәli.

ДАМАХДИВДИ nazla, forsla, gözәlliklә.

ДАМАХ-ЧАХ bәzәk-düzәk.

ДАМАХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şıq geyinән, qәşәng geyinmәyi sevән, modabaz; 2) төкәbbürlü adam.

ДАМАХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şıq geyinmәk, qәşәng geyinmәk, modabazlıq.

ДАМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) damba, torpaq bәnd; дамбадин dambanın, torpaq bәndin.

ДАМБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* gavalı; дамбулдин gavalının.

ДАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) дана; данадин dananın; данадин як дана оти; 2) *dan.* nadinc uşağa deyilән söz; дана кьачудайла – кализ, руш гьидайла дидедиз ки-лиг *a.s.* dananı inәуә, qızı anasına baxıb al.

ДАНАДИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* danadişi; данадишдин danadişinin; *һәмчинин* bax ХьипрепI.

ДАНАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) danaotaran; Абас хуьруьн данарбан тир Abas kәndin danaotararı idi.

ДАНАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) danaotaranlıq; вавай данарбанвал ийиз жедани? danaotaranlıq едә биләрсән?

ДАНГУ bax ГитI.

ДАНГЪУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donuz; дангъуздин бала donuz balası.

ДАНДАГ (-ар, -ри, -ра) sipәr (*üzüm tәnәklәrinin sarmaşması үçün*); дандагдин sipәrin.

ДАНДАКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sif.* quyruğukәsik; дандакІдин quyruğukәsiyin.

ДАПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çarx; дапурдин çarğın.

ДАШАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qifil; **рактариз даптар янавай** qarıya qifil vurulmuşdu; *həmçinin bax* **Куьлег**.

ДАР *sif.* 1) dar, ensiz; **дар рехъ** dar yol; **дар квал** dar otaq; 2) *məc.* çətin, ağır, **дар авун** а) dar etmək; б) *məc.* sıxışdırmaq, çətin vəziyyətə salmaq; **дар хьун** а) dar olmaq; б) çatışmazlıq; **нефес дар хьун** sinənin ağırlaşması, nəfəsalmanın çətinləşməsi; **дарда гьатун** çətinə düşmək (*maddi cəhətdən*); **дарда тун** dara salmaq (*maddi cəhətdən*); ♦ **рикI** **дар хьун** darıxmaq, həsrət çəkmək; **дар рикI авай инсан** darürekli insan; *həmçinin bax* **Сал II**.

ДАРАДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lap çətin hal; **ам дарадарда ава** о, lap çətin haldadır.

ДАРАДАРДА *z.* 1) lap çətin halda; 2) qeyri-münasib vaxtda; **вун и дарадарда вучиз ата-на?** sən bu qeyri-münasib vaxtda niyə gəldin?

ДАРАМ: **дарам-дурум** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iş görməzdən əvvəlki səs-küy.

ДАРАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bina; **дараматдин** binanın.

ДАРБАДАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) darmadağın; **дарбадагъ авун** *f.* darmadağın etmək, məhv etmək.

ДАРБАДАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Дарбадагъ** (**дарбадагъ авун**).

ДАРВАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) darvaza; **сада дарваз гатазвай** kimsə darvazanı döyürdü; *həmçinin bax* **Варар**.

ДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) darlıq; 2) *məc.* maddi çətinlik, ehtiyac, məhrum olma; **рекьин дарвал себеб яз машинривай физ жезвачир** yolun darlığı üzündən maşınlar keçə bilmirdi; **дарвилер алудна кIанзава** çətinliklərdən qurtulmaq lazımdır; **дарвал чIугун** maddi cəhətdən çətinlik çəkmək; **дарвиле гьатун** maddi cəhətdən çətinliyə düşmək; **дарвал гун** ehtiyaca məruz qoymaq.

ДАРВИЛЕЛДИ *z.* çətinliklə; **адан уьмуьр дарвилелди фена** onun ömrü çətinliklə keçdi.

ДАРВИЛИКДИ *z.* kasıblıqla.

ДАРВИНИЗМ (-ди, -да) *biol.* darvinizm (*bitki və heyvan növlərinin təbii seçmə yolu ilə törəməsi və inkişaf etməsi, habelə canlı təbiətin inkişaf qanunları haqqında nəzəriyyə*); **дарвинизмдин** darvinizmin.

ДАРВИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) darvinist (*darvinizm tərəfdarı*).

ДАРГИ *dargi* (*Dağıstan xalqlarından birinin adı*); **дарги чIал** *dargi dili*.

ДАРГИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dargi* (*dargi millətindən olan adam*); **даргивидин** *darginin*.

ДАРДАКАЗ *z.* 1) darlıqla, sıxlıqla; 2) *məc.* kasıblıqla, çətinliklə, maddi çətinlik çəkməklə.

ДАРДИЗ *bax* **Дардаказ**.

ДАРИСКЪАЛ *sif.* darısqal; **рехъ дарискъал я** yol darısqaldır.

ДАРИСКЪАЛВАЛ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) darısqallıq; **адавай дарискъалвилез таб гуз хьанач** о, darısqallığa dözə bilmədi.

ДАРИСКЪАЛВИЛЕЛДИ *z.* darısqallıqla.

ДАРИСКЪАЛДАКАЗ *z.* *bax.* **Дарискъалвилелди**.

ДАРИХ *sif.* darıxan, qəmli, qüssəli; **дарих хьун** darıxmaq, qəmlənmək, qüssələnmək.

ДАРИХВАЛ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) darıxmaq, qəm, qüssə, kədər; **дарихвили** darıxmağın, qəmin, qüssənin, kədərin.

ДАРИХДАКАЗ *z.* darıxdırıcı, qəmli, qüssəli.

ДАРИХ: **дарих хьун** darıxmaq, qəmlənmək, qüssələnmək.

ДАРИХУН (-да, -на; -из, -зава; ая//а, -ин, -рай, -мир) darıxdırmaq, qəmləndirmək, kədərləndirmək.

ДАРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dərman; **гачалаз дарман жагъайтIа, ада сифте вичин кьилиз ядай** *a.s.* keçəl dərman tapsa, əvvəl öz başına yaxar; 2) *şair.* əziz, sevimli.

ДАРМАНДУН (-да, -на; из, зава; -а, -ин, -рай, -мир) çarəsini tapmaq; **духтурди адаз дармандна** həkim onun çarəsini tapdı.

ДАРМАНСУЗ *sif.* dərmansız.

ДАРМАНХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aptek; **дарманханадин** aptekin.

ДАРУН (-да, -на; ая//а, -ин, -рай, -мир) dar etmək; **дарна** dar etdi.

ДАРЧИН (-ди, -да) darçın; **дарчиндин** darçının.

ДАСМАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəsmal; **дасмалдин** dəsmalın.

ДАСМАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yaltaq, riyakar; **ам тарифарзавай дасмалчияр атанвачир** onu tərifləyən yaltaqlar gəlməmişdi.

ДАСМАЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yaltaqlıq, riyakarlıq; **дасмалчивилин** yaltaqlığın, riyakarlığın.

ДАСТАМАГ // ДАСТАМАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dəstəmaz; 2) stol əskisi; **стол дастамагдал миxьна** stolu dəstəmazla təmizlədi; **дастамаг кьачун** namaz qılmaqdan ötrü bədənin müxtəlif hissələrinin yuyulması.

ДАСТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dastan (*ədəbi əsərlərin bir janrı*); **мазанри теснифай дастанар** aşıqların yaratdıqları dastanlar.

ДАСТАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) süfrə; süfrə sərmək üçün alçaq stol.

ДАТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) daniyalı; **датвидин** daniyalının.

ДАТІАНА fasiləsiz, ara vermədən, müntəzəm; **датІана марфар кьвазвай** ara vermədən yağış yağırды.

ДАТІУН: АтІун *felinin inkar forması; bax АтІун.*

ДАТІУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) küt bıçaq; **датІурдин** küt bıçağın.

ДАФТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəftər; **адан тІвар дафтарда авач** onun adı dəftərdə yoxdur.

ДАХ (-ди, -да) 1) ata; 2) *dial.* ata; 3) böyük qardaş (*adətən böyük qardaşa və ümumiyyətlə böyüklərə belə mürciət olunur*).

ДАХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* **Тха.**

ДАХИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) daxil; **дахилдин** daxilin.

ДАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) əmi; 2) *dial.* ata; 3) yaşda özündən böyük kişiyə hörmət əlaməti olaraq deyilən söz.

ДАШБАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) daşbaş; **дашбашдин** daşbaşın.

ДАШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlarabası; **дашкадин** əlarabasının.

ДАШКІВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. fitnəçi qadın; **дашкІвадин** fitnəçi qadının.

ДАШНАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) daşnak; **дашнакьдин** daşnakın.

ДАЪМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. həkim, sərrah; **даъмидин** həkimin, sərrahın.

ДАЯЗ *sif.* 1) dayaz; **даяз кьаб** dayaz qab; **даяз чка** dayaz yer; **даяз хьун** dayaz olmaq; 2) səviyyəsiz; **ам даяз кас я о**, səviyyəsiz adamdır.

ДАЯЗРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) dayaz etmək; 2) *məc.* olmaq, salmaq.

ДАЯЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) dayazlıq; 2) *məc.* dərin olmamaq, səviyyəsizlik.

ДАЯЗДАКАЗ *z* dayazlıqla.

ДАЯЗДИЗ *bax* Даяздаказ.

ДАЯХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dayaq, dəstək; 2) kömək; 3) müttəfiq; **ада чІехи гьукуматрикай сад вичиз даях кьуна о**, böyük dövlətlərdən birini özünə müttəfiq seçdi.

ДГНА: Дугун *II felinin keçmiş zaman forması.*

ДЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* ana; **дедин** ananın.

ДЕ II *əd.* di; di, tez ol; **де алад** di, get.

ДЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dəb, adət, qayda; **деб хьун** adət olmaq; 2) moda; **дебдин** dəbin, adətin, qaydanın, modanın.

ДЕБАРКАДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) debarkader (*dəmiryol stansiyasında, körpüdə sərnəşin platforması*); **дебаркадердин** debarkaderin.

ДЕБЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) debet (*gəlir-çıxar dəftərində: çatacaq məbləğlərin yazıldığı sol tərəf*); **дебетдиз кхьин** debetə yazmaq.

ДЕБИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* debit (*bir mənbənin müəyyən vaxtda verdiyi su, neft, qaz və s. miqdarı*); **дебитдин** debitin.

ДЕБИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) debitor, borclu; **дебитордин** debitorun, borclunun.

ДЕБЮТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) debüt (**1.** *səhnəyə ilk çıxış*; **2.** *şahmat oyununda: başlanğıc*); **дебютдин** debütün.

ДЕБЮТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) debütant (*bir sahədə ilk dəfə çıxış edən adam*); **дебютантдин** debütantın.

ДЕВ (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) div (*nağıllarda*); **девдин** divin.

ДЕВАЛЬВАЦИЯ (-ди, -да) *iqt.* devalvasiya; **девальвациядин** devalvasiyanın.

ДЕВАХ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *dial.* xala; *девахан* xalanın.

ДЕВДЕВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sərçə* cinslərindən biri.

ДЕВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəvə*; *деведин* *dəvənin*; *нар деве* *döllük*, *damazlıq*, *cins dəvə*; *деведин гьи чка дуыз я хьи, гардан дуыз жез* *a.s.* *dəvənin* *harası düzdür* ki, *boynu da düz olsun*; *девеяр акІай араб хьиз* *dəvələri batmış ərəb kimi*.

ДЕВЕДЦАЗ (-ца, -ца; -цар, -цари; -цара) *bot.* *dəvətikanı*; *деведцацан* *dəvətikanının*.

ДЕВЕКЪУШ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dəvəquşu*; *девекъушдин* *dəvəquşunun*.

ДЕВЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəvəçi*; *девечидин* *dəvəçinin*; *я деве рекьыда, я девечи* *mis.* *ya dəvə ölər, ya dəvəçi*.

ДЕВЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dəvəçilik*; *девечивилин* *dəvəçiliyin*.

ДЕВИАЦИЯ *fiz.astr.* *deviasiya* (1. *yaxında olan çoxlu dəmir kütləsi təsiri nəticəsində kompas əqrəbinin meridian xəttindən kənara çıxması*; 2. *bir təsir nəticəsində güllənin, gəminin və s. istiqamətinin dəyişməsi*).

ДЕВИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şüar*, *çağırış*; *девиздин* *çağırışın*.

ДЕВИЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *deviza* (*xarici ölkələrdə xarici valyuta ilə ödənilməli olan veksel*).

ДЕВИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dövr*; *девирдин* *dövrün*.

ДЕВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* *mürəkkəb* (*yazı yazmaq üçün*).

ДЕВЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dövlət*, *var*; *девлетдин* *dövlətin*, *varın*.

ДЕВЛЕТЛУ I *sif.* *dövlətli*; *девлетлу хуьр* *dövlətli* (*varlı*) *kənd*; *девлетлу авун* *dövlətli* *etmək*; *девлетлу хьун* *dövlətli* *olmaq*.

ДЕВЛЕТЛУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* *dövlətli*; *девлетлудаз пул, кесибдаз аялар бул* *mis.* *dövlətinin pulu, kasıbın uşağı bol*.

ДЕВЛЕТЛУБУР I *sif.* *Девлетлу сифəтинин сəм формасы*; *зи кьуншияр девлетлубур туш* *mənim qonşularım dövlətlilər deyil*.

ДЕВЛЕТЛУБУР II (-у; -а) *is.* *dövlətlilər*; *девлетлубурун акьулу аяларни девлетлу жедə* *dövlətlilərin ağıllı uşaqları da dövlətli olur*.

ДЕВЛЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dövlətlilik*; *девлетлувилин* *dövlətliliyin*.

ДЕВЛЕТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* *Девлетлудаказ*.

ДЕВЛЕТЛУДАКАЗ *z. dövlətli, varlı*.

ДЕВЛЕТЛУДИ I: *Девлетлу сифəтинин тək формасы*; *зи кьунши девлетлуди я мəним qonşum dövlətlidir*.

ДЕВЛЕТЛУДИ II (-а, -а) *is.* *dövlətli*; *девлетлудан гьил ачухди хьана кІанда* *dövlətinin əli açıq olmalıdır*.

ДЕВЛЕТЛУЗ *z. bax* *Девлетлудаказ*.

ДЕВОН *geol.* *devon* (*Yerin tarixində paleozooy erasının sıra ilə üçüncü dövrü*).

ДЕВРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dövr*; 2) *məc.* *xoşbəxt ömür yaşanan dövr*; *девран гьалун* *şad və azad yaşamaq*; *азад девран* *azad dövr, azad zaman*; *азад девран гьалун* *azad, xoşbəxt ömür sürmək*; *рушарин девран* *qızların azad, şən ömür sürməsi*.

ДЕВРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dərviş*; *девришдин* *dərvişin*.

ДЕВРИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dərvişlik*; *девришвилин* *dərvişliyin*.

ДЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qəd.* *böyük qayıq*; 2) *top* (*şahmatda*).

ДЕГАЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *deqazator* (1. *deqazasiya cihazı*; 2. *deqazasiya edən işçi*).

ДЕГАЗАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *deqazasiya*; *qazdan təmizləmə, zərərsizləşdirmə, zərərsiz hala salma*.

ДЕГЕЛЬМИНТИЗАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* *dehelmintizasiya* (*bağırsaq qurdlarını salma*).

ДЕГЕНЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *degenerat* (*cismani və ruhi pozğunluq əlamətləri olan adam*).

ДЕГЕНЕРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *degenerasiya* (*orqanizmin bioloji və ruhi cəhətdən pozulması*).

ДЕГИШ *sif.* *başqa, özgə*; *чил-цав дегиш рангуна авай* *yer-göy başqa rəngdə idi*.

ДЕГИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *dəyişdirmək*; 2) *əvəz etmək*; *дегишарна* *dəyişdirdi*.

ДЕГИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dəyişiklik*; *дегишвилин* *dəyişikliyin*.

ДЕГИШ-ДУБГУЫШВАЛ *nad. bax Дегишвал.*

ДЕГИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Дегишарун.*

ДЕГИШЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дө-
үйшлүк палтар; дегишлухдин дөүйшлүк пал-
тарин.

ДЕГИШ ХБУН *f. дөүйшмөк.*

ДЕГРАДАЦИЯ (-ди, -да) төнөззүл, дүш-
күнлүк; деградациядин төнөззүлүн, дүшкүн-
лүүн.

ДЕГУСТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) de-
qustatator, dequstasiya mütəxəssisi; **дегуста-**
тордин dequstatatorun.

ДЕГУСТАЦИЯ (-ди, -да) dequstasiya,
dadma (*dadmaqla məhsulun keyfiyyətini mü-*
əyyən edilməsi).

ДЕГЬ I (*təccüb, qəfil məyusluq ifadə*
edir) *vay! oy! əcəb işdir!*

ДЕГЬ II *sif. qədim; дегь заман qədim za-*
man; дегь заманрилай инихь qədim zaman-
lardan bəri.

ДЕГЬ! III *n. atı sürərkən deyilən söz.*

ДЕГЬЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *qəd.*
dərz; дегьедин дərzin; 2) *alaçıq, çoban*
koması; дегьедин alaçıgın.

ДЕГЬЕК *qəd. töycü (şahın kəndlilərdən*
pul və ya məhsul şəklində aldığı vergi).

ДЕГЬЛИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəh-
liz; дегьлиздин dəhlizin.

ДЕГЬНЕ I (-ди, -да; -яр; -йри, -йра) də-
rinlik; дегьнедин dərinliyin.

ДЕГЬНЕ II dərin; **вацлун дегьне** çayın
dərin yeri.

ДЕГЬНЕ III *bax Дехьне.*

ДЕГЬНЕНЛАЙ *bax Дехьненлай.*

ДЕГЬРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəh-
rə; дегьредин dəhrənin.

ДЕДУКТИВ *sif. deduktiv.*

ДЕДУКЦИЯ (-ди, -да) *fəls. deduksiya*
(*düşüniş prosesində ümumidən xüsusiyyə*
getmə); **дедукциядин** deduksiyanın.

ДЕЗГАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax*
Тескягь.

ДЕЗГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *mal*
satanın durduğu yer (mağazada, bazarda;
2) *dülgərin alətlərlə işlədiyi vaxt durduğu yer.*

ДЕЗЕРТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fə-
rari (1. *əsgərlikdən qaçan adam. 2. dövlət işin-*
dən, ictimai işdən qaçan adam); **дезертирдин**
fərarinin.

ДЕЗЕРТИРВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) fərarilik; **дезертирвал** *авун*
fərarilik etmək.

ДЕЗИНСЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) dezinsektor, dezinseksiyaçı.

ДЕЗИНСЕКЦИЯ (-ди, -да) dezinseksi-
ya (*zərərli həşəratın müxtəlif üsullarla məhv*
edilməsi).

ДЕЗИНТЕГРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) dezinteqrator (*filiz, daş və s. doğrayan*
maşın).

ДЕЗИНТЕГРАЦИЯ (-ди, -да) dezinteq-
rasiya (*bütövün öz tərkib hissələrinə parçalan-*
ması); **дезинтеграциядин** dezinteqrasiyanın.

ДЕЗИНФЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) dezinfektor (*dezinfeksiya mütəxəssisi*);
дезинфектордин dezinfektorun.

ДЕЗИНФЕКЦИЯ (-ди, -да) dezinfeksi-
ya (*xüsusi dərmanlar vasitəsilə yoluxucu mik-*
robların məhv edilməsi və ya zərərsizləşdirilmə-
si); **дезинфекциядин камера** dezinfeksiya
kamerası.

ДЕЗИНФОРМАЦИЯ (-ди, -да) *yalan*
məlumat vermə; дезинформациядин малу-
матар *yalan məlumatlar.*

ДЕЗОДОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
dezodorator (*dezodorasiya cihazı və ya maddə-*
si); **дезодоратордин** dezodoratorun.

ДЕЗОДОРАЦИЯ (-ди, -да) dezodorasiya
(*kimyəvi yolla pis qoxuları yox etmə*).

ДЕИЗМ (-ди, -да) *fəls. deizm (Allahı dün-*
yanın yaradıcısı hesab edən, lakin onun təbiətə
və cəmiyyətə təsirini inkar edən dini və fəlsəfi
cərəyan).

ДЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls. de-*
ist (deizm tərəfdarı); деистдин deistin.

ДЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dek (*mülki*
gəmilərdə göyərtə); **декдин** dekin.

ДЕКА *mus. deka (simli musiqi alətinin üst*
və alt taxtaları).

ДЕКАБРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
tar. dekabrist (Rusiyada 1825-ci il 14 dekabr
üsyanı iştirakçısı); декабристдин dekabristin.

ДЕКАБРЬ (-ди, -да) dekabr; **декабрдин**
dekabrın; **декабрдин варз** dekabr ayı.

ДЕКАГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekaqram (10 qram); **декаграммдин** dekaqramın.

ДЕКАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dekada, ongünlük; **декададин** dekadanın, öngünlüyün.

ДЕКАДАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekadans, tənəzzül, geriləmə.

ДЕКАДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ədəb., incəsən. dekadent; dekadentlik nümayəndəsi; **декадентдин** dekadentin.

ДЕКАДЕНТВАЛ (-или, -иле) ədəb., incəsən. dekadentlik (XIX əsrin axırlarında, XX əsrin əvvəllərində burjuva ədəbiyyatı və incəsənətində meydana gəlmiş mürtəcə cərəyan).

ДЕКАЛИТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) dekalitr (10 litr); **декалитрдин** dekalittrin.

ДЕКАЛЬКОМАНИЯ (-ди, -да) dekalcomaniya (1. kağızdan şüşəyə, farfora, taxtaya şəkil köçürmə üsulu; 2. bu üsulla alınan şəkil).

ДЕКАМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) dekametr (10 metr); **декаметрдин** dekametrin.

ДЕКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekan (1. ali məktəblərdə fakültə rəhbəri; 2. katoliklərdə və anqlıkan kilsəsində baş keşiş); **декандин** dekanın.

ДЕКАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekanat (fakültə rəhbərliyi); **деканатдин** dekanatın.

ДЕКАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dekanlıq, dekan vəzifəsi; **деканвалин** dekanlığın.

ДЕКАЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) riyaz. dekaedr (önüzlü cisim); **декаэдрдин** dekaedrin.

ДЕКЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekel (çap dəzgahında çərçivə); **декелдин** dekelin.

ДЕКЛАМАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) deklamator, deklamasiyaçı; **декламатордин** deklamatorun.

ДЕКЛАМАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) deklamasiya (bədii oxu sənəti).

ДЕКЛАМАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) deklamasiyaçılıq, deklamatorluq; **декламаторвалин** deklamatorluğun.

ДЕКЛАРАТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) deklarativlik, rəsmilik, təntənəlilik.

ДЕКЛАРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) deklarasiya; bəyannamə, bəyanat; **декларацийрин** deklarasiyalarnı.

ДЕКЛИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. deklinator (maqnit meylini ölçən cihaz); **деклинатордин** deklinatorun.

ДЕКОЛЬТЕ (-ди, -да) dekolte (sənəsi açığı qadın paltarı); **декольтедин** dekoltenin.

ДЕКОМПЕНСАЦИЯ tib. dekompenzasiya (kompensasiyanın pozulması).

ДЕКОРАТИВ sif. dekorativ; **декоратив набататар** dekorativ bitkilər (bəzək bitkiləri).

ДЕКОРАТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dekorativlik, bədii gözəllik, qəşənglik; **декоративвалин** dekorativliyin, bədii gözəlliyin, qəşəngliyin.

ДЕКОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dekorator (1. dekorasiya rəssamı; 2. bəzəkçi); **декоратордин** dekoratorun.

ДЕКОРАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dekoratorluq; **декораторвалин** dekoratorluğun.

ДЕКОРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dekorasiya (1. səhnə bəzəyi; 2. məc. zahiri bəzək, bəzək-düzək).

ДЕКРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dekret (ali hökumət orqanının qərarı); 2) hamiləliyə görə məzuniyyət; **декретдиз фин** hamiləliyə görə məzuniyyətə çıxmaq.

ДЕКСТРИН kim., tex. dekstrin (nişasta yarısqanı).

ДЕКУРКІВАЧ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) bot. gülxətmi.

ДЕКЬИКЬА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəqiqə; **декьикьадин** dəqiqənin; **са декьикьа** bir dəqiqə; **пудкьад декьикьа са сят я** altmış dəqiqə bir saatdır; **һәмçinin бax Герен.**

ДЕКЬИН bax **Текьин.**

ДЕКІЕНА bax **Декіени.**

ДЕКІЕНИ əd. yaxşı olardı, barı, əl çək (arzu, istək, təəssüf, ovqattəxlik bildirən sözlər); **декіени, вун кисин!** barı, sən susaydın!; **а ктаб це ман заз. - Декіени!** o kitabı ver mənə. - Əl çək!

ДЕЛЕГАЙ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. diqqətsiz, fikri dağınıq, huşsuz.

ДЕЛЕГАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dial.* diqqətsizlik, huşsuzluq; делегайвилин diqqətsizliyin, huşsuzluğun.

ДЕЛЕГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nümayəndə; делегатдин nümayəndənin.

ДЕЛЕГАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nümayəndəlik; делегатвилин nümayəndəliyin; делегатвилин билет nümayəndəlik bileti.

ДЕЛЕГАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nümayəndə heyəti, nümayəndələr; делегациядин nümayəndə heyətinin, nümayəndələr.

ДЕЛИ *bax* Дили.

ДЕЛИВАЛ *bax* Диливал.

ДЕЛИКАТЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) delikates, məzə (*zərif yemək*); деликатесдин delikatesin.

ДЕЛИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) дәлil, səbəb, əsas, sübut, arqument; делил авай дәлilli, əsaslı, sübutlu; 2) fakt; делил гьун fakt gətirmək; делилрикай менфят кьачун faktlardan istifadə etmək.

ДЕЛИЛЛУ *sif.* дәлilli, əsaslı, sübutlu.

ДЕЛИЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) дәлillilik, əsaslılıq.

ДЕЛИЛСУЗ *sif.* дәлilsiz, əsassız, sübutsuz.

ДЕЛИЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) дәлilsizlik, əsassızlıq, sübutsuzluq.

ДЕЛИЛХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* notarius; делилханадин notariusun.

ДЕЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) məlumatlar toplanmış, kağızlar, məktublar yığılmış qovluq; 2) məhkəmə ilə bağlı materiallar toplanmış qovluq.

ДЕЛЬТА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *coğr.* delta (*çayın dənizə töküldüyü yerdə əmələ gətirdiyi qollar*); дельтадин deltanın.

ДЕЛЬТА II delta (*yunan əlifbasının dördüncü hərfinin adı*).

ДЕЛЬФИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* delfin (*balinalar qrupundan dəniz məməlisi*); дельфиндин delfinin.

ДЕМ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *qəd.* rəqs məclisi, toyda rəqs məclisi (*qədim ləzgi toy adətlərindən biri*); дем кутун toyda rəqs məclisi təşkil etmək; дем аладарун rəqs məclisini başa çatdırmaq.

ДЕМ II (-ди, -да) *vam odun üstündə bişirmək (aşı və s.); аш демда тун аşı* *vam odun üstündə bişirmək*; чай демда тун çayı *vam odun üstündə dəmləmək*.

ДЕМАГОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) demaqoq; демагогдин demaqoqun.

ДЕМАГОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) demaqoqluq; демагогвилин demaqoqluğun.

ДЕМАГОГИЯ (-ди, -да) demaqogiya; демагогиядин demaqogiyanın.

ДЕМАГЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dan.* soxa; 2) *dayaq, dəstək (öküzlər istirahət üçün açıldıqdan sonra arabanın qabaq hissəsinə qoyulur).*

ДЕМАРКАЦИЯ demarkasiya (1. *sərhəd çəkilməsi, sərhəd təyin edilməsi, sərhədin nişanlarla ayrılması*; 2. *tib. dərinin ölən hissələrinin sağlam hissələrdən ayrılması*); демаркациядин demarkasiyanın; ◊ демаркациядин цар а) demarkasiya xətti (*sülh danışıqları gədən zaman müharibə edən tərəflərin mövqeləri arasında qoyulan və ya mübahisəli yerlərin sərhədlərini təyin edən xətt*); б) *məc.* iki hadisə arasında dürüst və aydın hədd.

ДЕМАРШ demarş (*diplomatik çıxış, diplomatik tədbir*).

ДЕМЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hin*; демекдин hinin.

ДЕМИКОТОН (-ди, -да) *köhn.* demikoton (*möhkəm pambıq parça*); демикотондин demikotonun.

ДЕМИЛИТАРИЗАЦИЯ (-ди, -да) demilitarizasiya, silahsızlaşdır(ıl)ma (*bir dövlətə qoşun saxlamağı, hərbi sənaye yaratmağı, istehkamlar düzəltməyi qadağan etmə*).

ДЕМИУРГ *fəls.* demiurq (1. *Platonun idealist fəlsəfəsində: yaradan, dünyanı yaradan qüvvə, Allah*; 2. *yaradıcı*).

ДЕМОБИЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) demobilizasiya, tərxis а) *sülh şəraitində hərbi qulluqdan azad edilmə*; б) *təsərrüfat sahələrinin dinc şəraitə keçirilməsi*; 2) *məc. dan.* ruh-dan salma, sustaltma, soyutma.

ДЕМОГРАФИЯ (-ди, -да) demoqrafiya (*statistikada: əhalinin tərkibini, sayını və onun tərkibindəki dəyişiklikləri öyrənən bölmə*); демографиядин demoqrafiyanın.

ДЕМОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) demokrat; **зун демократ** я мән demokratam; **ада вич демократ хьиз къалурзава о**, özü-nü demokrat kimi göstërir.

ДЕМОКРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) demokratlıq; **демократви-лин** demokratlığın.

ДЕМОКРАТИЗМ (-ди, -да) demokratizm; **демократизмдин** demokratizmin.

ДЕМОКРАТИЯ (-ди, -да) demokratiya; **демократиядин** demokratiyanın.

ДЕМОНИЗМ (-ди, -да) 1) demonizm, iblislik; iblis xislëti; 2) *мәс.* qeyri-adi, çox qüv-vötlü, mäkrlü, hiylögör, kinli.

ДЕМОНОЛОГИЯ demonologiya (*ibtidai insanların cinlərä inanması*).

ДЕМОНСТРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nümayiş; **демонстрациядин** nümayişin.

ДЕМОНТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* demontaj, sökmə (*maşını, aparatı, qurğunu*).

ДЕМОС *tar.* xalq, rəyyüet (*sinifli cəmiyyətdə əhalinin aşığı təbəqəsi*).

ДЕМПИНГ *iqt.* dempinq (*rəqabət məqsədilə xarici bazarlarda malların öz dəyərindən ucuz qiymətə satılması*).

ДЕМПФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dempfer (*müxtəlif alət və cihazlarda: mexaniki rəqsi zəiflətmək üçün qurğu*); **демпфердин** dempferin.

ДЕМУНИЦИПАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) bələdiyyələşdirilmiş müklərin əvvəlki sahiblərinə qaytarılması.

ДЕНАТУРАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) *hüq.* denaturalizasiya (*vətəndaşlıqdan (təbəlikdən) çıxma*).

ДЕНАТУРАТ (-ди, -да) denaturat (*zəhərli spirt*).

ДЕНАТУРАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) denaturatçı (*denaturat hazırlayan fəhlə*).

ДЕНАТУРАЦИЯ (-ди, -да) denaturatlaşdır(ı)ma (*içmək üçün yararlı hala salmaqdan ötrü şərab spirtinə rəngli və zəhərli maddələr qatılması*).

ДЕНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) milli xüsusiyyətlərini itirmə; 2) milli xüsusiyyətləri boğma; 3) milliləşdirilmiş əmlakı əvvəlki sahiblərinə qaytarma, milliləşdirməni ləğv etmə.

ДЕНАЦИФИКАЦИЯ (-ди, -да) denasifikasiya (*keçmiş faşist ölkələrində faşizm və nasizm qalıqlarının ləğv edilməsi*).

ДЕНБЕДЕН *z.* dərhal, təcili.

ДЕНБЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quş balası; ətcəbala; **денбелдин** quş balasının; ətcəbalanın.

ДЕНГ: **денг авун** *f.* dəng etmək; **кьил денг хьун** a) dəng olmaq (*boş söhbətlərdən, səs-küydən və s.*); b) cana doymaq.

ДЕНГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Денг (денг авун).

ДЕНДЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *di-al.* mil; **дендедин** milin.

ДЕНДЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ağac növü.

ДЕНДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) den-di, modabaz; **дендидин** dendinin, modabazın.

ДЕНДРАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dendrari (*nəbatat bağı ya parkı*); **дендрарий-рин** dendrarilərin.

ДЕНТРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dentrit (1. *anat. sinir toxuması çıxıntısı*; 2. *miner. tex. kristal törəmə*).

ДЕНДРОЛОГИЯ (-ди, -да) dendrologiya (*botanikanın ağac və kol növlərindən bəhs edən bölməsi*).

ДЕНТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* dentin (*dişin əsas kütləsi*).

ДЕНЩИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) den-şik (*inqilabdan əvvəl zabıtə xidmət edən əsgər belə adlanırdı*).

ДЕПАРТАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) departament (1. *tar. car Rusiyasında və hazırda bəzi ölkələrdə: ali hökumət idarələri şöbələrinin adı*; 2. *Amerikada: nazirlik*; **гьуку-матдин департамент** dövlət departamenti (*ABŞ-da xarici işlər nazirliyinin adı*); 3. *Fransada: inzibati ərazi bölgüsü*); **департаментдин** departamentin.

ДЕПЕША depeşa (1. *köhn. teleqram*; 2. *təcili diplomatik məlumat*).

ДЕПО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) depo; **деподин** deponun.

ДЕПОЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) depozit (*müəyyən məqsədlə saxlanmaq üçün bank və ya başqa kredit idarələrinə verilən pul və qiymətli kağız*); **депозитдин** depozitin; **депозитдин кьитандица** depozit qəbzı.

ДЕПОЗИТОР *bax.* Депонент.

ДЕПОЛЯРИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* depolyarizator (*polyarizasiyanı zəifləşdirmək üçün qalvanik elementə əlavə edilən maddə*); **деполяризатордин** depolyarizatorun.

ДЕПОЛЯРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *fiz.* depolyarizasiya (*polyarizasiyanın zəifləşdirilməsi*).

ДЕПОНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) deponent (*depozitə pul və ya qiymətli kağız qoyan*); **депонентдин** deponentin.

ДЕПРЕССИЯ (-ди, -да) depressiya (1. *iqtisadi tənəzzül*; 2. *tib. ruh düşkünlüyü, ruhi sıxıntı*).

ДЕПУТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) deputat; **депутатдин** deputatın.

ДЕПУТАТВАЛ (или, -иле; -илер, -илери, -илера) deputatlıq; **депутатвилин** deputatlığın; **депутатвилиз хкягьун** deputatlığa seçmək.

ДЕПУТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) deputatlar heyəti.

ДЕРАТИЗАЦИЯ (-ди, -да) deratizasiya (*siçan, siçovul və s. kimyəvi vasitələrlə qurulması*).

ДЕРГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1. kəfkir; 2. rəqqas; **дергедин** kəfkirin; rəqqasın.

ДЕРГЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəryaz; **дергесдалди векь ягьун** dəryazla ot çalmaq.

ДЕРДЕР: Дерт *sözünün cəm forması*.

ДЕРДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qayğı; **тухда гишиндан дерди кьадач** *a.s.* tox ac haqqında fikirləşməz; **дердияр авун** а) qayğısını çəkmək; б) öz qayğılarından danışmaq; **дерди кӀелун** ürəyindəkiləri demək; **дерди-бала** qayğı, fikir, gərəк şey; **дердиниз дава хьуй!** *n.* dərdinə çarə tapılsın! (*alqış*); **дердиниз чара авун** dərdə çarə etmək; **дерди-кай хабар кьун** dərdindən xəbər tutmaq; **дердинин дарман** dərdə dərman.

ДЕРДИ-БАЛА *bax* Дерди.

ДЕРДИ-ГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəm, qüssə, qayğı, dərd, hüzn; **дерди-гьал авун** dərdləşmək, öz dərdini danışmaq.

ДЕРДИСЕР *sif.* 1) bədbəxtlik, kədər; 2) əzab, əziyyət; **дердисер авун** kədərləndirmək, əzab çəkməyə məcbur etmək; **дердисер хьун** əzab çəkmək, əziyyət çəkmək.

ДЕРДИСЕРВАЛ (или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bədbəxtlik; 2) əzab; **дердисервилин** bədbəxtliyin; əzabın.

ДЕРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) yarğan; 2) dərə; 3) vadi; **дередин вацӀ** dərə çayı; **дередин хуьрер** vadi kəndləri; *həmçinin bax* Чугьвал.

ДЕРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tafta (*ipək parça növü*).

ДЕРЕЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dərəсə; 2) mənсəб; **чӀехи дережада авай кас** böyük mənсəб sahibi olan adam.

ДЕРЗИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dərzi; **дерзидин** dərzinin.

ДЕРЗИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dərziлик; **ада дерзивал ийиз кьыл хуьзвай о**, dərziлик etməklə başını saxlayırdı.

ДЕРИВАТ (-ри, -ра) *dilç.* tōrəmə sözlər; **дериватрин** tōrəmə sözlərin.

ДЕРИВАЦИЯ (-ди, -да) derivasiya (1. *güllənin uçuş zamanı yana meyli*; 2. *çaydan qol ayrılması*; 3. *dilç. bir kökdən ayrı-ayrı sözlər düzəlməsi*).

ДЕРИН I *sif.* 1) dərin; **дерин вацӀ** dərin çay; **дерин кьуй** dərin quyu; **дерин кӀам** dərin dərə; 2) *məc.* böyük və güclü; **дерин фи-кир** böyük fikir.

ДЕРИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) dərində olan yer; 2) köks; **адан дериндай са агь акьатна** onun köksündən bir ah qopdu; **нафт гзаф деринда ава** neft çox dərindədir; **гьуьлуьн деринра** dənizin dərinliklərində; **дерин авун** dərinləşdirmək; **дерин хьун** dərin olmaq.

ДЕРИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Дерин II (Дерин авун).

ДЕРИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dərinlik; **са верс я и дередин деринвал** bu dərənin dərinliyi bir verstdir.

ДЕРИНДАЙ I: Дерин *sözünün hal forması*.

ДЕРИНДАЙ II *z.* 1) bütün fikri, diqqəti cəlb etməklə; 2) çox təsirli; 3) hərtərəfli **месэла дериндай чирна** məsələni dərdindən öyrəndi.

ДЕРИНДАКАЗ *z.* 1) dərdindən; 2) *məc.* hərtərəfli düşünölmüş.

ДЕРИНЗ *z. bax* Дериндаказ.

ДЕРЛЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bərbər, dəllək; **дерлекдин** bərbərin, dəlləyin.

ДЕРЛЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери) dəlləklik, bərbərlik; **дерлеквилин** dəlləkliyin, bərbərliyin.

ДЕРЛЕКХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəlləkkhana, bərbərxana.

ДЕРЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yəhəraltı qayış; **дерликдин** yəhəraltı qayışın.

ДЕРМАТИН (-ди, -да) dermatin (*dəriyə oxşar parça, müşəmbə*).

ДЕРМАТИНДИН (-ди, -да) *sif.* dermatinli, üzünə dermatin çəkilmiş.

ДЕРМАТИТ (-ди, -да) *tib.* dermatit (*dəri iltihabi*); **дерматитдин** dermatitin.

ДЕРМАТОЗ *tib.* dermatoz (*dəridə xəstəlik vəziyyəti*).

ДЕРМАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* dermatoloq, dəri həkimi; **дерматологдин** dermatoloqun.

ДЕРМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* dermatologiya (*dəri xəstəliklərindən və onları müalicə üsullarından bəhs edən elm*); **дерматологядин кабинет** dermatologiya kabineti.

ДЕРМОГРАФИЗМ (-ди, -да) *tib.* dermoqrafizm (*qıcıqlanan dəridə ağ və ya qırmızı zolaqlar əmələ gəlməsi*).

ДЕРМОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib.* dermoskopiya (*dəri xəstəliklərinin müəyyənləşdirilməsini asanlaşdıran üsulların ümumi adı*); **дермоскопиядин** dermoskopiyanın.

ДЕРРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) derrick (*yüqəldirən kran növü*); **деррикдин** derrickin.

ДЕРТ (-дини, -дина; -дер, -дери, -дера) 1) dərd, kədər, hüzn; **жуван дерт дерт авайдаз ахьяа** *a.s.* dərdini dərди olana danış; **дерт чугун** dərd çəkmək, qəmlənmək; **дертлу хьун** dərдли olmaq; **дерт ахьяюн** dərdini açıb demək; **дерт галуькьун** dərdə tutulmaq; **дерт-гьам авун** dərd-qəm etmək; **дерт-дуйгьум** dərd-möhnət; 2) qayığ; 3) pərtlik, dilxorluq, ovcət təlxliyi; 4) hirs, qəzəb, acıq.

ДЕРТЛУ *sif.* dərдли, qəmli; **дертлу авун** qəmləndirmək; **дертлу хьун** dərдли, qəmli olmaq.

ДЕРТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dərдлиlik; **дертлувили ам руьгьдай авуднавай** dərдлиlik onu ruhdan salmışdı.

ДЕРТЛУВИЛЕДДИ *bax z.* Дертлудаказ.

ДЕРТЛУДАКАЗ *z.* dərдли, qəmli halda, izzitəbli, acınacaqlı.

ДЕРТСУЗ 1) dərdsiz, dərди olmayan; 2) qəmsiz, kədərsiz.

ДЕРТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dərdsizlik; **дертсузвили** dərdsizliyin.

ДЕРТЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dərdbilən; **дертэгьлидин** dərdbilənin.

ДЕСАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) desant; **десантдин** desantın.

ДЕСЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) desert; **десертдин** desertin.

ДЕСПОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) istibdadçı, müstəbid; 2) zalım, zülmkar, qanıçən.

ДЕСПОТИЗМ (-ди, -да) 1) istibdad; 2) *məc.* zülmkarlıq, qəddarlıq, müstəbidlik.

ДЕСПОТИЯ (-ди, -да) istibdad hakimiyyəti; **деспотиядин** istibdad hakimiyyətinin.

ДЕСТЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dəstə, qrup; **кьушундин десте** qoşun dəstəsi; **са десте рушар** bir dəstə qızlar; 2) quldur dəstəsi; 3) dəstə, bağı; **са десте кьацу чичьек** bir dəstə göy soğan; **һәмçinin бax КIеретI.**

ДЕСТЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kotan qulpu; **дестедин** kotan qulpunun.

ДЕСТЕБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dəstəbazlıq; **дестебазвили** dəstəbazlığın.

ДЕСТЕ-ДЕСТЕ *z.* dəstə-dəstə; **һәмçinin бax КIеретI-кIеретI.**

ДЕСТЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dəstək, sütun; 2) *məc.* köməkçi, arxa, dayaq; **адакай халкьдиз дестек хьана о**, xalqa dayaq oldu.

ДЕСТЕН (-ди, -да) *dial.* xəcalət; **дестендин** xəcalətin.

ДЕСТЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kotançı; **дестецидин** kotançının.

ДЕСТЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kotançılıq.

ДЕСЯТИН (-ди, -да) desyatin (1,092 hektara bərabər yer ölçüsü); **десятиндин** desyatinin.

ДЕСЯТНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) desyatnik, briqadir (*baş fəhlə*); 2) onbaşı.

ДЕТАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) detallaşdırılma, təfsilatı göstərilmə.

ДЕТАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) təfsilat, təfərrüat; 2) *tex.* detal, hissə (*maşında, mexanizmdə*).

ДЕТДОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uşaq evi; **детдомдин** uşaq evinin.

ДЕТЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəfiyyə, xəfiyyə agentı, casus; **детективдин** xəfiyyənin, xəfiyyə agentinin, casusun.

ДЕТЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) detektor; **детектордин** detektorun.

ДЕТЕРМИНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* determinizm (*bütün hadisələrin qanunauyğunluğu və səbəbiyyət əlaqəsindən asılı olduğu haqqında nəzəriyyə*).

ДЕТЕРМИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) determinist (*determinizm tərəfdarı*).

ДЕТОНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) detonator (*partladıcı kapsul*).

ДЕТОНАЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) partlama, partlayış; **детонациядин** partlamannın, partlayışın.

ДЕТОНАЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* detonasiya; ahəngi pozma, xaric oxuma, xaric çalma.

ДЕТРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* detrit (**1.** *tib. çiçəyə qarşı peyvənd maddəsi*; **2.** *fiziol. toxumaların çürüməsi nəticəsində hasil olan maddə*); **детритдин** detritin.

ДЕ-ФАКТО *dipl.* de-fakto; faktik surətdə, işdə, həqiqətdə.

ДЕФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nöqsan, qüsur, eyb; zədə.

ДЕФЕКТОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) defektoskop (*material və məmulatda nöqsan olub-olmadığını yoxlamaq üçün cihaz*).

ДЕФЕКТОСКОПИЯ (-ди, -да) defektoskopiya (*material və məmulatda nöqsan olub-olmadığını yoxlama üsulu*).

ДЕФИНИТИВ definitiv (*kartoteka vasitəsilə aparılan mühasibat üsulu*).

ДЕФИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qram.* defis (*mürəkkəb sözlərin arasına və ya söz hecalarını sətirdən sətərə keçirəndə onların arasına qoyulan kiçik xətt (-); дефисдин* defisin).

ДЕФИЦИТ *iqt.* defisit (**1.** *zərər, ziyan*; **2.** *əskik, kəsir; açılıq, boşluq*).

ДЕФЛЯЦИЯ deflyasiya (**1.** *iqt. tədavüldə olan kağız pulların miqdarının azaldılması*; **2.** *geol. süxurların küləyin gətirdiyi mineral hissəciklərlə aşınması*).

ДЕФОРМАЦИЯ deformasiya (*formanın dəyişməsi*).

ДЕХМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) daxma; **дехмедин** daxmanın.

ДЕХЬНЕ *z.* bir az bundan qabaq, bu gündə, yaxınlarda.

ДЕХЬНЕНЛАЙ *z.* bayaqdan.

ДЕЦИГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) desiqram (*qramın onda biri*); **дециграммдин** desiqramın.

ДЕЦИЛИТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) desilitr (*litrin onda biri*); **децилитрдин** desilitrin.

ДЕЦИМА *mus.* desima (**1.** *diatonik qammanın birinci dərəcəsi ilə onuncu dərəcəsi arasındakı interval*. **2.** *diatonik qammanın onuncu dərəcəsi*).

ДЕЦИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) desimetr (*metrin onda biri*).

ДЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qızıl; **дешдин** qızılın.

ДЖАЗ (-ди, -да) *mus.* caz (*başlıca olaraq nəfəsli və zərbli alətlərdən ibarət orkestr*); **джаздин** cazın.

ДЖАЗИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cazist; **джазистдин** cazistin.

ДЖЕМ (-ини, -ина; -ар, -ри, -ра) cem (*riçal*); **джеминин** cemin.

ДЖЕМПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cemper (*yun və ya ipəkdən toxunma kofta, jilet*).

ДЖЕНТЛЬМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) centlmen (*alicənab, tərbiyəli adam*); **джентльмендин** centlmenin.

ДЖЕНТЛЬМЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) centlmenlik.

ДЖЕРСЕ // **ДЖЕРСИ** *cerse* (*toxunma ipək, yun və s. parça və bu parçadan tikilən paltar*).

ДЖИГА *ciqa* (*İrlandiya milli rəqsi və bu rəqsin musiqisi*).

ДЖИДЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əyü (*iri dişli*); **джиджидин** əyənin.

ДЖИНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cins; **джинс шалвар** cins şalvar.

ДЖИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cip (*avtomobil*); **джипдин** cipin.

ДЖИУ-ДЖИТСУ *ciu-citsu* (*yapon milli sərbəst güləşmə üsulu*).

ДЖОКЕР *coker* (*kart kağızı*).

ДЖОУЛЬ *fiz.* coul (*elektrik cərəyanı işi vahidi*).

ДЖУГАРА *cuğara (kalış cinsindən dənli bitki).*

ДЖУНГЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cəngəllik; **джунглидин** cəngəlliyn.

ДЖУТ *bot. cut (hind kəndiri).*

ДЗОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dzot (ağac-torpaq atəş nöqtəsi); дзотдин dzotun; дзот-дай аскерриз гуьлле гана dzotdan əsgərləri gülləyə tutdu.*

ДЗЮДО (-ди, -да) *cüdo; дзюдодин cüdonun.*

ДЗЮДОИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cüdoçu; дзюдоистдин cüdoçunun.*

ДИАБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol. di-abaz (sualtı püskürmə nəticəsində əmələ gələn maqmatik süxur); диабаздин амукьяр diabaz qalıqları.*

ДИАБЕТ *diabet (şəkər xəstəliyi).*

ДИАГНОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. diaqnoz (xəstəliyi təyin etmə); адан диагноз риклин азар я onun diaqnozu ürək xəstəliyidir.*

ДИАГНОСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. diaqnost (diaqnostika mütəxəssisi; xəstəliyi yaxşı təyin edə bilən həkim); диагностдин diaqnostun.*

ДИАГНОСТИКА (-ди, -да) *tib. diaqnos-tika (diaqnoz üsulları haqqında elm); диаг-ностикадин diaqnostikanın.*

ДИАГОНАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diaqonal (1. riyazi çoxbucaqlının və ya çoxüz-lünün yanaşı olmayan tərəflərini birləşdirən düz xətt; 2. toxuma milləri çəpinə gedən yun parça); диагоналдин diaqonalın.*

ДИАГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *diqram (müxtəlif kəmiyyətlər arasındakı nisbəti göstərən grafik təsvir); диаграмма-дин diaqramın.*

ДИАДЕМА *köhn. diadema; çulqabağı, başlıq (qadınların başlarına qoyduqları tacşə-killi daş-qaşlı bəzək).*

ДИАЛЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. dialekt (1. yerli şivə; чкадин диалектар yerli şivələr; 2. jarqon); диалектдин dialektin; диалектдин кьетленвилер dialekt xüsusiyyətləri; диалектдин кьетленвилер хуьн dialektin xüsusiyyətlərini saxlamaq.*

ДИАЛЕКТИЗМ (-ди, -да) *dilç. dialek-tizm (ədəbi dildə işlənən bir yerli dialektə aid söz və ya ifadə).*

ДИАЛЕКТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dialektik (dialektik fəlsəfə tərəfdarı); диалек-тикдин dialektikin.*

ДИАЛЕКТИКА *dialektika (1. təbiət, insan cəmiyyəti və təfəkkürün hərəkət və inkişafının ümumi qanunlarından bəhs edən elm; 2. təbiət, insan cəmiyyəti və təfəkkürün hərəkəti və inkişafı prosesi).*

ДИАЛЕКТОГРАФИЯ (-ди, -да) *dilç. dialektografıya (bir dildə olan dialektlərin təsviri).*

ДИАЛЕКТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dialektoloq (dialektologiya mütəxəssisi).*

ДИАЛИЗ *fiz. dializ (məsaməli divardan diffuziya vasitəsilə məhluldakı asılı hissəcikləri əsl məhluldan ayırma üsulu).*

ДИАЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dialog (1. iki və ya bir neçə şəxs arasında gedən söhbət; 2. ədəbi əsərin söhbət şəklində yazılmış hissəsi; 3. söhbət şəklində yazılmış ədəbi əsər).*

ДИАМАГНИТ *sif. fiz. diamagnit (maqnit qütbləri tərəfindən dəf edilən); диамангнит затлар diamagnit maddələr.*

ДИАМАНТ *köhn. diamant (1. алмаз, bril-lyant; 2. mətb. diamant (mətbəə şriftlərindən birinin adı)).*

ДИАМАТ *diamat (dialektik materializm).*

ДИАМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ий-ра) *diametr; диаметрдин diametrin; диа-метрдин яргьивал diametrin uzunluğu.*

ДИАПАЗОН (-ди, -да) *diapazon (1. mus. müğənni və ya musiqi alətinin çıxara biləcəyi səsin genişlik dərəcəsi; 2. məc. həcm, miqdar, dairə, dərəcə; чирвилерин диапазон bilik dərəcəsi, bilik dairəsi); диапазондин diapazonun.*

ДИАПОЗИТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diapozitiv (proyeksiya fonarı vasitəsilə göstə-rilmək üçün şüşə və s. üzərinə salınan şəkil); диапозитивдин diapozitivin.*

ДИАСПОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *diaspora; диаспорадин diasporanın.*

ДИАТЕЗ *tib. diatez (orqanizmin bəzi xəstəliklərə tutulma meyli).*

ДИАТЕРМИЯ *tib. diatermiya (yüksək təzyiqli elektrik cərəyanı vasitəsilə müalicə üsulu).*

ДИАФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diafon (mayaklarda: dumanlı havada siqnal vermək üçün akustik cihaz); диафондин diafonun.*

ДИАФРАГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diafraqma (1. anat. *döş boşluğunu qarın boşluğundan ayıran əzələ*; 2. fiz. *fotoaparət və s. optik cihazlarda: daxil olan işıq şüalarını azaldıb çoxaltmaq üçün dairəşkilli pərdəcik*).

ДИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əsas; 2) *gram.* əsas; **дибдин** əsasın; *həmçinin bax Бине*.

ДИБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) diba (*parça adı*); 2) dibadan tikilmiş paltar.

ДИБДИН *sif.* əvvəlinci, baş, başlıca; **уьлкведин дибдин къанун** ölkənin baş qanunu.

ДИВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) divan (*yumşaq taxt*); **цйийи диван** təzə divan.

ДИВАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) divan, məhkəmə; **дивандин** divanın, məhkəmənin.

ДИВАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) divanə; **дивана хьун** divanə olmaq.

ДИВАНБЕГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) divanbəyi; **диванбегидин раklärихь фена** divanbəyinin qarısına getdi.

ДИВДИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metal cingiltisini əks etdirən səs; **дивдивдин ван** cingilti səsi; **дивдив авун** cingildəmək.

ДИВДИВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Дивдив (дивдив авун).

ДИВЕРГЕНЦИЯ *xüs.* divergensiya (*inkişaf prosesində əlamətlərin bir-birindən fərqlənməsi*).

ДИВЕРСАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diversant (*diversiya edən adam*); **диверсантин** diversantin.

ДИВЕРСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diversiya (1. *təxribat*; 2. *düşmənin diqqətini azdırmaq üçün hərbi manevr*); **диверсиядин** diversiyanın; **диверсиядин крар** diversiya (təxribat) işləri.

ДИВЕРТИСМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) divertisment (*əsas tamaşaya əlavə olaraq göstərilən estrada nömrələrindən ibarət yüngül tamaşa*); **дивертисментдин** divertismentin.

ДИВИДЕНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt.* dividend, qazanc payı (*müəssisə şəriklərinin qoymuş olduqları kapitала görə aldıqları mənfəət*).

ДИВИЗИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) divizion (1. *topçu, bronetank və ya atlı qoşun hissələrində bölmə*; 2. *bir tiptən olan hərbi gəmilər dəstəsi*); **дивизиондин** divizionun; **дивизиондин гимияр** divizion gəmiləri; **дивизи-**

ондин твар вириниз сейли хьана divizionun şöhrəti hər yana yayıldı.

ДИВИЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diviziya; **дивизиядин полкар** divizionun polkları.

ДИГАЙ *sif.* 1) suvarılmış; 2) münbit; 3) gözəl, göyçək; **дигай девир я** gözəl dövür.

ДИГАНА: **Дугун** *felinin keçmiş zaman forması*.

ДИГАР(АР) diş öti.

ДИГЕ (-ди, -да) *dial.* vətən; **дигедин** vətənin.

ДИГИДА: **Дугун** *felinin gələcək zaman forması*.

ДИГИДАЙДИ (-а, -а) 1) suvarılan; 2) gözəlləşən, göyçəkləşən.

ДИГИЗ: **Дугун** *felinin forması*.

ДИГИН (-да, -ана; -из, -зава; -иг, -ин, -ирай, -имир) *bax* Дугун I.

ДИГИНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* xəstə.

ДИГИТАЛИС 1) *bot.* üskükotu; 2) *farm.* digitalis (*üskükotundan hazırlanan ürək dərmanı*).

ДИГЪЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəhyek (*keçmişdə kəndlilərin bəylərə verdikləri toycu*); **дигъекдин** dəhyekin.

ДИДАКТИЗМ (-ди, -да) didaktizm, nəsihətçilik.

ДИДАКТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) didaktik (*didaktika müəssisi, didaktika müəllimi*).

ДИДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) üz, sifət, görkəm; 2) baxma, seyr etmə; 3) qayğı, əndişə.

ДИДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ana; 2) yaşlı qadınla danışanda hörmət əlaməti olaraq işlənən söz; **дидедин** ananın; **диде хьайила, буба жагыда** *a.s.* ana olanda ata tapılar; **члехи диде** nənə; **дидед члал** ana dili; **диде хеб** anac qoyun, dişi qoyun (damazlıq qoyun); **диде, буба тийижир (чин тийидай)** əxlaqsız; **диде иширун** anasını ağlatmaq, pislik etmək; **дидедиз хьун** anadan olmaq.

ДИДЕ-БУБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ata-ana; 2) valideynlər; **диде-бубадал алукуьун** valideynlərlə məsləhətləşmək.

ДИДЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) analıq; дидевал авун analıq etmək; ana kimi qaıǵı göstərmək; ana kimi qaıǵısını çəkmək; дидевилин ǵысс analıq hissi.

ДИЕЗ *mus. diyez (səsi yarımton yüksəltmək lazım ǵəldiyini ǵöstərən not).*

ДИЕТА (-ди, -да) *tib. diyeta, pəhriz.*

ДИЕТЕТИКА (-ди, -да) *diyestetika (diyeta elmi, düzgün və sətərəli qidalanma haqqında elm); диетети-кадин diyestetikanın.*

ДИЕТОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *diyeterapiya (diyeta ilə (pəhrizlə) müalicə).*

ДИЗЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. dizel (içyanacaq mühərrik); дизелдин dizelin.*

ДИЗЕНТЕРИЯ (-ди, -да) *tib. dizenteriya, qanlı ishal.*

ДИКТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *imla; диктантдин imlanın.*

ДИКТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diktat; ǵəti əmr, buyuruq, hökm, ǵöstəriş.*

ДИКТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diktator; hakim; диктатордин diktatorun; hakimin.*

ДИКТАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diktatorluq, hakimlik.*

ДИКТАТУРА (-ди, -да) *diktatura; diktatorun hakimiyəti (hökmranlığı); пролетариатдин диктатура proletariat diktaturası.*

ДИКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diktor; радиодай диктордин ван кьвезвай radio-dan diktorun səsi eşidilirdi.*

ДИКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diktorluq; дикторвал авун diktorluq etmək.*

ДИКТОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diktofon (damışǵı yazan aparat); диктофондин diktofonun.*

ДИКЦИЯ *diksiya (tələffüzün, ifadənin aydınlıq dərəcəsi); адахъ хьсан дикция авунын уахşı diksiyası var.*

ДИКЪЕТ (-ди, -да) *diqqət; дикъет ǵүн fikir vermək; дикъет желб авун diqqəti cəlb etmək.*

ДИКЪЕТДАЛДИ // **ДИКЪЕТДИВДИ** *z. diqqətlə; ада гададихъ дикъетдалди (дикъетдивди) яб акална; о, оǵлана diqqətlə qulaq asdı.*

ДИКЪЕТЛУ *sif. diqqətli; дикъетлу гада diqqətli oǵlan.*

ДИКЪЕТЛУБУР: *Дикъетлу sifətindən əmələ ǵəlmiş ismin cəm forması.*

ДИКЪЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diqqətlilik; ǵар са карда дикъетлувал кIанда һәр бир işдә diqqətlilik lazımdır.*

ДИКЪЕТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax Дикъетлудаказ.*

ДИКЪЕТЛУДАКАЗ *z. diqqətlə; руша дикъетлудаказ яб акалзавай qız diqqətlə qulaq asırdı.*

ДИКЪЕТЛУДИ (-а, -а) *is. diqqətli adam; дикъетлудан diqqətli adamın.*

ДИКЪЕТСУЗ *sif. diqqətsiz; ам дикъетсуз кас я о, diqqətsiz adamdır.*

ДИКЪЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diqqətsizlik; дикъетсузвал хьсан кар туш diqqətsizlik уахşı iş deyil.*

ДИКЪЕТСУЗВИЛЕЛДИ *bax Дикъетсуздаказ.*

ДИКЪЕТСУЗДАКАЗ *z. diqqətsizcəsinə.*

ДИЛАВАР I *sif. dilavər; дилавар руш dilavər qız.*

ДИЛАВАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. dilavər; ана рахайбур кьвед-пуд дилаварар тир orada danışanlar iki-üç dilavər idi.*

ДИЛАВАРБУР I *sif. dilavərlər.*

ДИЛАВАРБУР II (-у, -а) *is. dilavərlər; дилаварбурун dilavərlərin.*

ДИЛАВАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dilavərlik; дилаварвилин dilavərliyin.*

ДИЛАВАРВИЛЕЛДИ *z. bax Дилавардаказ.*

ДИЛАВАРДАКАЗ *z. dilavərliklə.*

ДИЛАВАРДИЗ *bax Дилавардаказ.*

ДИЛБЕР (-ди, -да) *dilbər, sevgili.*

ДИЛЕММА (-ди, -да) *dilemma (iki mümkün qərar və ya nəticədən birini qəbul etmə məcburiyyəti).*

ДИЛЕТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diletant, həvəskar (bir bilik sahəsində səthi məlumatı olan insan).*

ДИЛЕТАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diletantlıq; дилетантвилин diletantlığın.*

ДИЛЕТАНТИЗМ (-ди, -да) *diletantlıq; дилетантизмдин diletantlığın.*

ДИЛИ I *sif.* dəli, ağılsız.

ДИЛИ II (-да, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* dəlicə buğda (*alaq otu*).

ДИЛИБУР: *Дили sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması; bax Дилиди.*

ДИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dəlilik; *дили авун* dəli etmək; *дили хьун* dəli olmaq; *ада диливал ийизвай* о, dəlilik edirdi; *диливилин* dəliliyin.

ДИЛИВИЛЕЛДИ *z. bax Дилидаказ.*

ДИЛИДАКАЗ *z. dəlicəsinə; гададиз руш дилидаказ кІанзавай* oğlan qızı dəlicəsinə seviridi.

ДИЛИДИ (-а, -а) dəli; *ада вич дилиди хьыз тухузвай* о, özünü dəli kimi aparırdı.

ДИЛИЖАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilijan (keçmişdə dördtəkərli minik arabası); дилижансдин* dilijanın.

ДИЛИХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəlixana; дилиханадин* dəlixananın.

ДИЛМАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dil-manc, tərçüməçi.*

ДИЛМАЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dilmançlıq; дилмажвал авун* dilmançlıq etmək; *tərçüməçilik* etmək.

ДИЛМАЖВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dilmançlıq, tərçüməçilik; дилмажвална* dilmançlıq etdi, *tərçüməçilik* etdi.

ДИЛОГИЯ *ədəb. dialogiya (ideyası bir olan iki roman və ya iki pyes).*

ДИМИНУЭНДО *mus. diminuyendo (səsin tədricən zəiflədilməsi).*

ДИМОРФИЗМ (-ди, -да) *dimorfizm, iki-formalılıq; диморфизмдин* dimorfizmin.

ДИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *дин; дин гвай кас* dindar adam; *диндал атун* 1) imana gəlmək; 2) təklif olunan fikirlə razılaşmaq; *диндал кІеви* а) *dinlə* dərindən məşğul olan, *dini adətlərə* dəqiq əməl edən; б) *tərs, yola* gəlməyəн.

ДИНА *fiz. dina, qüvvət vahidi (kütləsi 1 gram olan cismə 1 sm/san² təcil verən qüvvət).*

ДИНАМИЗМ (-ди, -да) *dinamizm (1. dinamiklik; 2. məc. dinamika, hərəkət).*

ДИНАМИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rad. dinamik (radio aparatında və ya radio xəttilə birləşdirilən reproduktor).*

ДИНАМИКА (-ди, -да) *dinamika (1. tex. mexanikada: qüvvələrin təsirindən asılı olaraq cisimlərin hərəkət qanunlarından bəhs edən bölmə; 2. inkişafın gedişi; 3. məc. hərəkət).*

ДИНАМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dinamit (partlayıcı maddə); динамитдин* dinamitin.

ДИНАМИТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dinamitçi (dinamitlə partlayış işləri aparən mütəxəssis).*

ДИНАМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dinamoqraf (qüvvənin dəyişməsinə avtomatik surətdə qeyd edən aparat); динамографдин* dinamoqrafın.

ДИНАМОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *tex. dinamometr (mexaniki qüvvəni ölçən cihaz); динамометрдин* dinamometrin.

ДИНАМОМЕТРИЯ (-ди, -да) *tex. dinamometriya (mexaniki qüvvəni dinamometr vasitəsilə ölçmə).*

ДИНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dinar (1. Yuqoslaviyada pul vahidi; 2. Ərəbistanda qədim qızıl pul); динардин* dinarın.

ДИНАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar. dinari (qədim Romada gümüş pul); динарийдин* dinarın.

ДИНАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. dinas (odadavamlı kərpic); динасдин* dinasın.

ДИНГ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *ding (yarma maşını); динг гатун* dingi hərəkətə gətirmək.

ДИНГИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. taxıl saxlanan yer; дингирдин* taxıl saxlanan yerin.

ДИНГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dinqo (Avstraliyada vəhşi it); дингодин* dinqonun.

ДИНГУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. zindan, həbsxana; дингурдин* zindanın, həbsxananın.

ДИНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dindar; диндардин* dindarın.

ДИНДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dindarlıq.*

ДИНДИРМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *dindirmək, nöyi işə xəbər almaq; 2) sorğu-sual etmək; həmçinin bax Рахурун.*

ДИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. ölkə; динедин* ölkənin.

ДИНЖ I *sif.* dinc, sakit; **са кIус динж хьухь** bir az sakit ol; **динж авун** 1) evləndirib ev-eşik sahibi etmək; 2) sakitləşdirmək; 3) istirahət təşkil etmək; 4) yedizdirmək; 5) **динж хьун** dinc olmaq, hər şəraiti olmaq; **динж тун** dinc qoymaq; **ксудай чка динж туш** yataq yeri rahat deyil.

ДИНЖ II *z.* sakit; **динж акъваз** sakit dur.

ДИНЖАРУН // ДИНЖУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) dincəltmək.

ДИНЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) dinclik, istirahət; 2) toxluq; **динж-вили** dincliyin, istirahətin; toxluğun.

ДИНЖДАКАЗ *z.* 1) rahatca, sakitcə; **динждаказ ацукь тавун** а) sakit durmamaq, yerində rahat oturmamaq; б) dəcəllik etmək; başlı-başınalığ etmək, özünü ədəbsiz aparmaq; 2) doyunca, əməlli-başlı.

ДИНЖДИЗ *z.* *bax* Динждаказ.

ДИНИТРОНАФТАЛИН (-ди, -да) *kim.* dinitronaftalin (*partlayıcı maddə*).

ДИНИТРОТОЛУОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* dinitrotoluol (*partlayıcı maddə*).

ДИНИТРОХЛОРБЕНЗОЛ (-ди, -да) *kim.* dinitrochlorbenzol (*sarımtıl, kristallik, zəhərli maddə*).

ДИНОЗАВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pa-leon.* dinozavr (*nəslі kəsilmiş sürünən iri heyvan*); *həmçinin bax* **Гъарц**.

ДИНОТЕРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dinoteri* (*nəslі kəsilmiş filəoxşar məməli heyvan*).

ДИНСУЗ I *sif.* dinsiz, dini-imanı olmayan.

ДИНСУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* dinsiz, ateist; **динсиздин** dinsizin, ateistin.

ДИНСУЗБУР (-у, -а): **Динсузди** *sifətin-dən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*.

ДИНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dinsizlik; **динсузвили** dinsizliyin.

ДИНСУЗДИ I *sif.* dinsiz.

ДИНСУЗДИ II (-а, -а) *is.* dinsiz; **динсуз-дан** dinsizin.

ДИНЭГЬЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* dindar adam; **динэгьлидин** dindar adamın.

ДИНЭГЬЛИ II *sif.* dinə tabe olan, dini sevən.

ДИНЭГЬЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* dindarlıq.

ДИНЭГЬЛИВИЛЕЛДИ *z.* dindarcasına.

ДИОПТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dioptr* (1. *bucaqölçən (alət)*; 2. *nışan almaq üçün cihaz*).

ДИОПТРИКА (-ди, -да) *dioptrika* (*optikanın şəffaf cisimlərin içində işıq şüalarının yayılmasını öyrənən sahəsi*).

ДИОПТРИЯ *fiz.* dioptriya (*optik şüələrin optik qüvvəsi vahidi*).

ДИОРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *diorama* (*şəffaf parça, donuq şüşə və sairənin hər iki üzündə çəkilmiş şəkil*); **диорамадин** dioramannın.

ДИПЛОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* diplokokk (*qoşa-qoşa yaşayan yumru bakteriyalar*).

ДИПЛОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diplom* (1. *məktəb qurtarmaq və ya bir ad almaq haqqında verilən şəhadətnamə*; 2. *sərgidə göstərilən eksponatların yüksək keyfiyyətinə görə mükafat kimi verilən şəhadətnamə*); **диплом-дин** diplomun.

ДИПЛОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *diplomat* (1. *xarici hökumətlərlə danışıqlar aparmaq və ya əlaqə saxlamaq üçün təyin olunmuş dövlət nümayəndəsi*; 2. *məc. siyasətçi*); **дипломатдин** diplomatın.

ДИПЛОМАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diplomatlıq*; **дипломатви-лин крар** diplomatlıq işləri.

ДИПЛОМАТИЯ (-ди, -да) *diplomatiya* (1. *hökumətin beynəlxalq siyasət sahəsindəki fəaliyyəti*; 2. *məc. hiylə, fənd, siyasət*).

ДИПЛОМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *diplomçu* (*diplom işi yazan tələbə*); **диплом-чидин** diplomçunun.

ДИРБИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* xain; **дирбикдин** xainin.

ДИРГЕС *bax* Дергес.

ДИРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dirək*, dəstək; 2) *məc.* dayaq, arxa.

ДИРЕКТИВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *direktiv*, göstəriş, əmr, tapşırıq; **директи-вадин** direktivin, göstərişin, əmrin, tapşırığın.

ДИРЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *direktor*; **директордин** direktorun.

ДИРЕКТОРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *direktorat*, müdiriyyət; **директоратдин** direktoratın, müdiriyyətin.

ДИРЕКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) direktorluq (*vəzifə*), директорвилин direktorluğun; директорвал авун direktorluq etmək.

ДИРЕКТОРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Директорвал (директорвал авун).

ДИРЕКТОРИЯ direktoriya (*bəzi hökumətlərin adı; məsələn: 1795-1799-cu illərdə Fransa burjuva inqilabı zamanında Fransa hökuməti direktoriya adlanırdı*).

ДИРЕКТРИСА I *riyaz.* direktrisa.

ДИРЕКТРИСА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) direktrisa (*burjuva ölkələrində və inqilabdən əvvəl Rusiyada orta qız məktəbi müdirəsi*); директрисадин direktrisanın.

ДИРЕКЦИЯ (-ди, -да) direksiya, müdiriyuət; дирекциядин direksiyanın, müdiriyuətin.

ДИРИ *sif.* 1) diri; 2) zirək, diribaş.

ДИРИБАШ *sif.* diribaş; *həmçinin bax* Виклегъ.

ДИРИБАШБУР I *sif.* diribaşlar; *həmçinin bax* Виклегъбур.

ДИРИБАШБУР II (-у, -а) *is.* diribaşlar; *дирибашбурун* diribaşların.

ДИРИБАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) diribaşlıq; *дирибашвилин* diribaşlığın; *həmçinin bax* Виклегъвал.

ДИРИБАШВИЛЕЛДИ *z. bax* Дирибашдаказ.

ДИРИБАШДАКАЗ *z.* diribaşcasına.

ДИРИБАШДИЗ *z. bax* Дирибашдаказ.

ДИРИБУР I: Дири *sifətinin cəm forması*.

ДИРИБУР II (-у, -а): Дирибур *sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*.

ДИРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) dirilik; 2) zirəklik, cəldlik.

ДИРИВИЛЕЛДИ *z. bax* Диридаказ.

ДИРИВИЛЯЙ *z.* dirilikdən.

ДИРИДАКАЗ *z.* 1) cəld; sürətlə, tələsik; 2) cəldliklə, zirəkliklə, bacarıqla.

ДИРИДИ I: Дири *sifətinin tək forması*.

ДИРИДИ II (-а, -а) *is.* diri insan.

ДИРИДИЗ *z. bax* Диридаказ.

ДИРИЖАБЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dirijabl (*hava gəmisini*).

ДИРИЖЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* dirijor; *дирижёрдин* dirijorun.

ДИРИЖЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dirijorluq; *дирижёрвилин* dirijorluğun.

ДИСАХАРИДАР (-ри, -ра) disaxaridlər (*qamış şəkəri, süd şəkəri və başqa şəkər növlərinin daxil olduğu karbohidratlar qrupu*).

ДИСГАРМОНИЯ 1) disharmoniya, ahəngsizlik, ahəng pozğunluğu, uyğunsuzluk; 2) *məc.* ixtilaf, anlaşılmazlıq.

ДИСК (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) disk (1. *dairəşəkilli lövhə*; 2. *dairə*).

ДИСКАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* diskant (*zil uşağ səsi və belə səsi olan adam*).

ДИСКОБОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* diskobol (*disk atan idmançı*); *дискоболдин* diskobolun.

ДИСКОНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diskont (*veksellərin uçuğu*); *дисконтдин* diskontun.

ДИСКОНТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diskontçu (*diskontla məşğul olan maliyyə işçisi*).

ДИСКРИМИНАЦИЯ (-ди, -да) hüquq tapdalama, hüquq bərabərliyini pozma, bərabər tutmama, ögey-doğmalığ, ayrı-seçkilik.

ДИСКУРСИВ *sif. fəls.* diskursiv (*formal məntiqi nəticələrə əsaslanan*).

ДИСКУССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diskussiya, müzakirə, mübahisə.

ДИСЛОКАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dislokasiya (1. *qoşunun müəyyən ərazidə yerləşdirilməsi*; 2. *yer dəyişmə*); *дисклокациядин* dislokasiyanın.

ДИСПАНСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* dispanser (*xəstəliklərin qarşısını alan və müalicə edən tibbi müəssisə*); *диспансердин* dispanserin.

ДИСПЕПСИЯ (-ди, -да) dispepsiya (*mədə fəaliyyətinin pozulması*).

ДИСПЕРСИЯ (-ди, -да) *fiz.* dispersiya (*ayırılma, səpilmə, parçalanma*).

ДИСПЕТЧЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dispetçer (*nəqliyyatın hərəkətini, müəssisə və ya idarə işlərini müxtəlif əlaqə vasitələri ilə nizama salan işçi*); *диспетчердин* dispetçerin.

ДИСПЕТЧЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dispetçerlik; *диспетчервилин* dispetçerliyin.

ДИСПОЗИЦИЯ (-ди, -да) hərbi dispozi-siya (1. *qoşunun döyüşə hazır vəziyyəti*; 2. *donanmanın əvvəlcədən təyin edilmiş plan üzrə müəyyən yerdə hazır durması*).

ДИСПРОПОРЦИЯ (-ди, -да) nisbətsizlik, tənəsübsüzlük, uyğunsuzluq, biçimsizlik.

ДИСПУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) disput (elmi mübahisə, elmi müzakirə); **диспутдин** disputun.

ДИСПУТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) disputçu (disputda iştirak edən adam); **диспутантдин** disputçunun.

ДИССЕРТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dissertant (dissertasiya müdafiə edən adam); **диссертантдин** dissertantın.

ДИССЕРТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dissertasiya (elmi dərəcə almaq üçün müdafiə edilən elmi əsər); **диссертация хуьн** dissertasiya müdafiə etmək.

ДИССИДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mürtəd (hakim dindən ayrılmış şəxs); **диссидентдин** mürtədin.

ДИССИМИЛЯЦИЯ (-ди, -да) dissimilyasiya (1. *ayırılma, dağılma, pozulma*; 2. *dilç. bir-birinə bənzər iki səsədən birinin başqa səslə əvəz olunması hadisəsi*; məs.: *Azərbaycan dilində "zərər" sözündəki ikinci "r"-nin "l" ilə deyilərək "zərəl" kimi tələffüz olunması*); **диссимиляция авун** dissimilyasiya etmək.

ДИССИМУЛЯЦИЯ (-ди, -да) dissimulyasiya, gizlətmə, göstərməmə (bir işin həqiqətini gizlədib başqa cür göstərmə, xəstəliyini və ya onun ayrı-ayrı əlamətlərini gizlətmə).

ДИССОНАНС dissonans 1) ahəngsizlik, qarışıqlıq, uyğunsuzluq (səslərdə); 2) məc. pozğunluq, ixtilaf.

ДИССОЦИАЦИЯ (-ди, -да) dissosiasiya, parçalanma; **диссоциациядин** dissosiasiyanın.

ДИСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) distansiya (ara, məsafə, mənzil; **дистанция хуьн** ara saxlamaq; **Члехи дистанцияда** böyük məsafədə).

ДИСТИЛЛЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) distillyat (distillə nəticəsində alınan maye); **дистиллятдин** distillyatın.

ДИСТИЛЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) distillyator; ənbıq (maye distillə edən cihaz).

ДИСТИЛЛЯЦИЯ (-ди, -да) distillə (mayeləri qaynadaraq əsas tərkib hissələrinə ayırmaqla təmizləmə, saflaşdırma).

ДИСТРОФИК *sif. tib.* distrofiyalı (xəstə).

ДИСТРОФИЯ (-ди, -да) *tib.* distrofiya (toxuma və ya orqanların qidalanmasının pozulması; maddələr mübadiləsinin pozulması).

ДИФИРАМБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mədh, mədhnamə; **дифирамбдин** mədhin, mədhnamənin.

ДИФРАКЦИЯ (-ди, -да) *fiz.* difraksiya, qırılma.

ДИФОСГЕН (-ди, -да) difosgen (zəhərləyici maddə, zəhərləyici qaz); **дифосгендин** difosgenin.

ДИФТЕРИТ (-ди, -да) *tib.* difterit (yoluxucu boğaz xəstəliyi; boğma).

ДИФТЕРИЯ *bax* Дифтерит.

ДИФТОНГ (-ди, -да) *dilç.* diftonq (iki səitin birləşib bir heca təşkil etməsi); **дифтонгдин** diftonqun.

ДИФТОНГИЗАЦИЯ (-ди, -да) *dilç.* diftonqlaşma, diftonq əmələ gətmə.

ДИФФАМАЦИЯ (-ди, -да) *hüq.* diffamasiya (bir şəxsi ləkələyən məlumatın mətbuatda çap edilməsi).

ДИФФЕРЕНЦИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) differensial (1. *riyaz. funksiya artımının bir hissəsi*; 2. *tex. məşınların hərəkət edən hissələrinə müxtəlif sürət, istiqamət və s. verən mexanizm*); **дифференциалдин** differensialın.

ДИФФЕРЕНЦИАЦИЯ (-ди, -да) 1) ayırma, fərqləndirmə; ayırılma, fərqlənmə; 2) dərəcələrə ayırma (ayırılma); 3) təbəqələsmə.

ДИФФУЗИЯ (-ди, -да) diffuziya (molekulyar hərəkət nəticəsində maddələrin tədricən qarışması).

ДИФФУЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diffuzor (1. *fiz. axın sürətinin enerjisini təzyiq enerjisinə çevirən aparat*; 2. *rad. borusuz reproduktorlarda səsucaldan böyük membran*; 3. *çuğundurdan şəkər almaq üçün tiyan*).

ДИХОТОМИЯ (-ди, -да) dixotomiya (1. *ardıcıl surətdə ikiyə bölünmə*; 2. *bot. haçalanma, budaqlanma*).

ДИШЕГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qadın; **дишегълийрин** qadınların; **салаз дишегъли атана** dirriyə qadın gəldi; **дишегълидин крар** qadın işləri.

ДИШЕГЪЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qadınlıq; **дишегъливилин** qadınlığın.

ДИШИ *sif.* diş; **диши лекъ** diş qartal; **диши кац** diş pişik.

ДИШИБУР: **Диши** *sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması.*

ДИШИДИ (-а, -а) diş insan (*qadın*).

ДИШЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) diş-lə, çillə (*qoşqu aləti*).

ДИШУН *f. dial.* tərg etmək, məhv etmək.

ДИЭЛЕКТРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dielektrik (*elektrik keçirməyən cisim, maddə*).

ДОВРА (-ди, -да) *qəd.* şah tacı; **доврадин** şah tacının.

ДОГ doq (*it cinsi*).

ДОГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) doq-ma, ehkam.

ДОГМАТИЗМ (-ди, -да) doqmatizm, ehkamçılıq (*qeyri-tənqidi düşünərək, hər şeyi ehkam kimi qəbul etmə*).

ДОГМАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) doqmatik (*doqmatizm tərəfdarı*).

ДОГМАТИКА doqmatika, ehkam.

ДОГМАТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) doqmatiklik, qətilik, heç bir etiraza yol verməmə.

ДОЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. doz* (*müəyyən miqdar dərman*); **доза тимила-рун** dozanı azaltmaq; 2) *məc.* dərəcə, miqdar, hissə.

ДОЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* dozator (*səpələnən, maye, qazaoxşar maddələri avtomatik ölçən cihaz*); **дозатордин** dozatorun.

ДОЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəşfiyyatçı dəstəsi.

ДОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dok (*gəmi təmir olunan yer*); **докдин** dokun.

ДОКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dok fəhləsi; **докердин** dok fəhləsinin.

ДОКЛАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məruzə; **илимдин доклад** elmi məruzə; 2) məlumat; **директордиз доклад авун** direktora məlumat vermək; 3) icazə; **доклад тавунмаз гьахьмир** icazəsiz girmə.

ДОКЛАДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) məruzəçi; 2) məlumatçı.

ДОКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) doktor (*yüksək elmi dərəcə*); **филологиядин илимрин доктор** filologiya elmləri doktoru; 2) həkim.

ДОКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) doktorluq; **ада докторвилин диссертация хвена о**, doktorluq dissertasiyası müdafiə etdi.

ДОКТОРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) doktorant (*doktorluq elmi dərəcəsi almaq üçün dissertasiya müdafiə etməyə hazırlaşan alim*).

ДОКТОРАНТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) doktorantura (1. *elmlər doktoru hazırlayan aspirantura*; 2. *doktorantlar*).

ДОКТРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) doktrina (*elmi, fəlsəfi və ya siyasi nəzəriyyə*).

ДОКТРИНЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) doktrinyor; nəzəriyyəbaz, cəhl adam (*öz yanlış fikrini inadla və kor-koranə müdafiə edən adam*).

ДОКТРИНЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) doktrinyorluq, nəzəriyyəbazlıq; **доктринёрвилин** doktrinyorluğun, nəzəriyyəbazlığın.

ДОКУМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sənəd, vəsiqə, kağız (*rəsmi arayış*).

ДОКУМЕНТАЦИЯ 1) sənədlərlə əsaslandır(ıl)ma; 2) sənədlər.

ДОЛЛАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dollar (*ABŞ-da pul vahidi*); **доллардин** dolların.

ДОЛОМАН doloman (*qaytanla bəzədilmiş qusar paltarı*).

ДОЛОМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dolomit (*mineral*); **доломитдин** dolomitin.

ДОЛЬМЕН dolmen (*daş dövrünə məxsus təvə daşlarından ibarət sərđabə*).

ДОМБРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dombra (*ikisimli qazax xalq çalğı aləti*); **домбрадин** dombranının.

ДОМЕН domen (*Qərbi Avropada orta əsrlərdə feodalın şəxsi mülkü*).

ДОМИНАНТА dominanta (1. *mus. diatonik qammanın beşinci pilləsi*; 2. *məc. əsas ideya, əsas qayə*; 3. *əsas əlamət*).

ДОМИНО I (-ди, -да) domino (*oynun və bu oyunun daşları*).

ДОМИНО II (1. *plaşa oxşar başlıqlı maskarad paltarı*; 2. *bu cür paltar geymiş maskarad iştirakçısı*);

ДОМКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* domkrat (*ağır şeyləri qaldıran mexanizm*).

ДОМНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* domna (*dəmir filizindən çuğun əridən soba*).

ДОМОСТРОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* domstroy (XVI əsrə aid rus yazılı abidəsinin adı).

ДОМРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* domra (*simli musiqi aləti*); **домрадин** domranın.

ДОНЖУАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donjuan; eşqbaz; **донжуандин** donjuanın, eşqbazın.

ДОНЖУАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) donjuanlıq; **донжуанвили** donjuanlığın.

ДОНКИХОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donkixot (*qeyri-həyatı ideyalar uğrunda güllünc və səmərəsiz mübarizə aparən xəyalpərəst*); **донкихотдин** donkixotun.

ДОНКИХОТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) donkixotluq; **донкихотвили** donkixotluğun.

ДОННА donna (*İtaliyada zadəgan qadınlrın adına qoşulan söz*); xanım.

ДОНОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* donor (*yaralılara, xəstələrə vurulmaq üçün qanı verən adam*).

ДОНОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) donorluq; **донорвили** donorluğun.

ДОНОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) danos; xəbərçilik, şeytançılıq, çuğul; **доносдин** danosun.

ДОНОСЧИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) danosçu, xəbərçi, çuğulçu.

ДОРМЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* dormez (*keçmişdə yataqlı kareta*); **дормездин** dormezin.

ДОРТУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* ümumi yataqxana (*məktəblərdə*).

ДОСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yazı taxtası; **доскадин** yazı taxtasının.

ДОСЬЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dosye (*bir iş və ya məsələyə aid bütün sənəd və materiallar*).

ДОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dot (*top, puləmyot və s. üçün uzunmüddətli atəş nöqtəsi, is-təhka*).

ДОТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dotasiya (*xərclərini ödəmək üçün idarələrə, müəssisələrə və ya təşkilatlara dövlət tərəfindən verilən yardım – pul*).

ДОФИН дофин (1830-cü il inqilabında Fransada vəliəhd, şahzadə).

ДОЦЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dosent (*ali məktəblərdə müəllimlərə verilən professor-dan bir dərəcə aşağı elmi ad*); **доцентдин** dosentin.

ДОЦЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dosentlik; **доцентвили** dosentliyin.

ДОЦЕНТУРА досентура (1. *dosent vəzifəsi*; 2. *dosentlər*).

ДРАВИДАР (-ри, -ра) dravidlər (*Cənubi Hindistanda dil və mədəniyyətə bir-birinə yaxın olan xalqlar qrupu*); **дравид члалар** dravid dilləri; **дравидрин** dravidlərin.

ДРАГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* draqa (*verqazan maşın*).

ДРАГУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) draçun (*inqilabdan əvvəl bəzi xüsusi atlı qoşun hissələri nəfəri*); **драгундин** полк draçun polku.

ДРАЙВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) drayv (*tennis oyununda güclü və alçaqdan zərbə*).

ДРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dram (*teatr əsəri*); 2) dram teatrı; 3) *məc. faciə*; **драмадин** dramın, dram teatrının, faciənin.

ДРАМАТИЗМ (-ди, -да) 1) dramatism, faciə; 2) *məc. gərginlik; ağırlıq, çıxılmazlıq*.

ДРАМАТУРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dramaturq (*dram yazan yazıçı*).

ДРАМАТУРГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dramaturqluq; **драматургвили** dramaturqluğun.

ДРАМАТУРГИЯ (-ди, -да) dramaturgiya (1. *dramatik əsərlər yazma sənəti və nəzəriyyəsi*; 2. *dram əsərləri*); **драматургиядин** dramaturgiyanın.

ДРАМТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dramteatr; **драмтеатрдин** dramteatrın.

ДРАП (-ди, -да) drap (*qalın mahud*); **драпдин** drapın.

ДРЕЗИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) drezina (*rels üstündə motor və ya əllə hərəkətə gətirilən dördçarxlı araba və ya kiçik platforma*).

ДРЕЙФ dreyf (1. *gəminin külək və ya axın təsirilə yolundan kənara çıxması*; 2. *buzların dənizdə axın üzrə hərəkəti*).

ДРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) drek (*kiçik lövbər*); **дрекдин** drekin.

ДРЕНАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) drenaj (1. *arxlar və ya borular vasitəsilə bataqlığın qurudulması*; 2. *bu məqsəd üçün işlədilən arx və borular sistemi*; 3. *tib. piltə çəkmə, piltə vasitəsilə yaradan irinin çəkilməsi*).

ДРИАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) driada (*qədim yunan əfsanələrində: meşə pərisi*).

ДРИФТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) drifter (*torla balıq tutmaq üçün uyğunlaşdırılmış balıqçı gəmisi*).

ДРОЖКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) drojka (*dördtəkrərli minik arabası*); **дрожкадин** drojkanın.

ДРОССЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) drossell (1. *elek. mis məftildən düzəldilən makara*; 2. *tex. mayenin, qazın, buxarın təzyiqini və işlənməsini nizama salmaq üçün qurğu*).

ДРУЖИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) drujina (*qədim Rusiyada knyazın yaxın xidmətçiləri və qoşunu*); 2) dəstə; **дружинаяр** döyüş dəstələri.

ДУАЛИЗМ (-ди, -да) fəls. dualizm (*monizmin əksinə olaraq, maddə ilə şüuru, varlıqla təfəkkürü, təbiətlə ruhu bir-birindən asılı olmayan iki əsas hesab edən və materializmi idealizmə uyğunlaşdırmağa çalışan idealist fəlsəfi cərəyan*).

ДУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dualist (*dualizm tərəfdarı*); **дуалистдин** dualistin.

ДУБЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dublet (1. *bir şeyin ikinci nüsxəsi (ikincisi)*; 2. *ovç. qoşa atəş; qoşalülə tüfəngdən bir-birinin ardınca atma*).

ДУБЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dublyor, təkraqçı (*teatrdə: eyni rolunu oynayan ikinci aktyor*).

ДУБЛИКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dublikat; surət (*sənədin ikinci nüsxəsi*); **дубликатдин** dublikatın.

ДУБЛОН dublon (*İspaniyada və Fransada qədim qızıl pul*).

ДУБЛЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dublyaj (*səsli filmin başqa dilə çevrilməsi*).

ДУВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məhkəmə, məhkəmə təhqiqatı, məhkəmə hökmü; **гъахъ дуван** ədalətli qərar; **дуван авун** mühakimə etmək; **◇ дуван акун** cəza vermək, tənbeh etmək, dərslərini vermək; **яваш, ви дуван за аквада!** dayan, mən sənə göstərərəm!,

mən sənin dərslərini verərəm!; **дуван Аллагъди авурай!** Allah cəzasını versin!

ДУВАНАРУН // ДУВАНУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) mühakimə etmək; **дуванарна // дуванна** mühakimə etdi.

ДУВАНБЕГ (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) mühakimə edən adam, hakim.

ДУВАНХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) məhkəmə binası; 2) *məc.* qəşəng bina.

ДУВУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kök (*bitkinin yeraltı hissəsi*); **дувулрай акъудун** kökündən çıxarmaq; **дувул галачир тар ярх жедә** *a.s.* kökü olmayan ağac yıxılar; 2) kök *qram*; **гафунин дувул** sözün kökü.

ДУГУН I (дигида, дигана, дигиз, дигизва, дугуг, дигин, дугурай, дигимир) 1) sulamaq, suvarmaq; **икъван гагъди виш гектар чил диганва** indiyə kimi yüz hektar torpaq suvarılıb; 2) yaraşmaq, uyğun gəlmək; **буйдив дигай гек** boya uyğun gələn paltar; 3) *məc.* yaxşı, zəngin, ürəkaçan; **адахъ дигай кIвал ава** onun yaxşı (*zəngin, ürəkaçan*) evi var; 4) geyindirilmək, bəzəndirilmək; 5) *məc.* getmək, yönəlmək; **ам кIвализ дигана о**, birbaşa evə getdi.

ДУГУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) düzənlik, vadi; **чIехи дугун** böyük düzənlik (*vadi*); **дуъз дугун** düz vadi; **дугуниз эвичIун** vadiyə düşmək.

ДУГУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* göndərmək, yönəltmək.

ДУГЪРАМАЖ (-ди, -да; дугърамачар, дугърамачари, дугърамачара) doğramac; **дугърамаждин** doğramacın.

ДУГЪРИ *sif.* 1) doğru, düz; **дугъри хабар** doğru xəbər; **ада лугъзвайди дугъри я** onun dediyi düzdür; 2) *məc.* düzgün, həqiqi; 3) *məc.* düz, təmiz, doğru, vicdanlı, namuslu, sədaqətli, səmimi; **дугъри кас** doğru (vicdanlı, namuslu...) adam.

ДУГЪРИБУР I: Дугъри *sifətinin cəm forması*.

ДУГЪРИБУР II (-у, -а): Дугърибур *sifətidən əmələ gəlmiş isim*; **дугърибурувай кьил хуъз жезмач** doğru (*düz*) adamlar başını saxlaya bilmir.

ДУГЪРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) doğruluq, həqiqilik, sədaqətlik; 2) *məc.* vicdanlılıq, namusluluq; 3) *məc.* düzlük; **дугъривал авун** doğruluq etmək.

ДУГЪРИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Дугъривал (дугъривал авун).

ДУГЪРИВИЛЕЛДИ *z. bax* Дугъридаказ.

ДУГЪРИДАКАЗ *z. 1) düzlüklə, vicdanlı-lıqla; 2) a) doğru, düz; b) namusla, vicdanla.*

ДУГЪРИДИ I *sif.:* Дугъри *sifətinin tək forması.*

ДУГЪРИДИ II (-а, -а) *is. doğru (düz) adam.*

ДУГЪРИДИЗ *z. bax* Дугъридаказ.

ДУГЪРИЗ *z. bax* Дугъридаказ.

ДУДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *uş. dan. toyuq-cücə; 2) cib-cib; bax* Дудуь.

ДУДУКУХ *sif. qəd. lap az.*

ДУДУРКЪУЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ахмақ; гъар дудуркъулидин гафунихъ яб акалмир *hər axmağın sözüne qulaq asma.*

ДУЗЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duzlaq; дузлахдин duzlağın.*

ДУКАТ *tar. dukat (qədim Venetsiyada qızıl pul).*

ДУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *döl; дулдин компания döl kompaniyası дул къачун döl almaq.*

ДУЛАМ *dial. bəzənib-düzənmə.*

ДУЛАНАЖАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *güzəran, dolanacaq.*

ДУЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. bax* Шал.

ДУЛДУЛ (-ди, -да; -ар, -ри) *qəd. yaxşı-ların yaxşısı; и кел дулдул хъыз хвенвайди я bu quzu yaxşıların yaxşısı kimi saxlanıb.*

ДУЛЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əmək haqqı; дуллухдин əmək haqqının.*

ДУЛМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dolma; дулмадин dolmanın.*

ДУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *duma (Ukrayna xalq mahnısı); 2) tar. дума (çar Rusiyasında: qanunverici və ya inzibati vəzifə daşıyan nümayəndələr məclisinin adı); 3) дума (Rusiya Federasiyasında dövlət qanunlarını hazırlayan və qəbul edən orqan); гькуматдин дума dövlət duması.*

ДУМ-ДУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bir şey yerə düşəndə çıxan səs.*

ДУМП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *gurp! şarp! tapp! (səs təqlidi); думпна аватна və yaxud думп авуна аватна gurp edib yerə düşdü;*

2) *kötək, töhmət, məzəmmət; ◇ думп ягъун hədini bildirmək; dərsini vermək.*

ДУМПКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. dumpkar (özüboşalan vaqon); думпкардin dumpkarın.*

ДУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *üst paltar; дундин üst paltarının.*

ДУН II (-ди, -да) *bənzərlik, oxşarlıq; дундин bənzərliyin, oxşarlığın.*

ДУМБУКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. büzdüm; думбукъулдин büzdümün.*

ДУШЕТ *duplet (bilyard oyununda: şarı bilyardın qırağına vurub tora salmaq üsulu).*

ДУРБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *binokl, dürbin; дурбудин binoklun, dürbinin.*

ДУРБУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *koppuş; дурбуцдин koppuşun.*

ДУРГЪАР (-ри, -ра) *qəd. toxucu dəzgağı.*

ДУРКІУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *böyrək; дуркІундин тІал böyrək ağrısı; ◇ рикІ-дуркІун авун (гун) ürək-dirək vermək.*

ДУРНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *durna; дурнайрин луж durna qatarı.*

ДУРУ *duru; дуру яд duru su; яд дуру авун suyu durultmaq.*

ДУРУМ: *дурум авун (гун) tab gətirmək, dözmək; вири зегъметриз таб гана bütün çətinliklərə dözdü.*

ДУРУМЛУ *sif. 1) möhkəm; 2) dözümlü.*

ДУРУМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *möhkəmlik; 2) dözümlülük.*

ДУРУМЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Дурумлудаказ.

ДУРУМЛУДАКАЗ *z. 1) möhkəmliklə; 2) dözümlülüklə.*

ДУСТ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *dost; дуст авун a) dost etmək; b) dostlaşdırmaq, barışdırmaq; дуст хъун a) dostlaşmaq; b) barışmaq; дуст къун dost tapmaq; 2) müraciət kimi işlənən söz; им вучтин кар я, дуст? bu nə işdir, dost?*

ДУСТ II (-ди, -да) *dust (toz halında dezinfeksiya maddəsi).*

ДУСТАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dustaqxana, həbsxana*; 2) *dustağ*; 3) *həbs*; **дустагъ авун** *həbs etmək*; **дустагъ атIун** *həbs cəzası kəsmək; həmçinin bax Зек.*

ДУСТАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Дустагъ (дустагъ авун).*

ДУСТАГЪХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dustaqxana, həbsxana.*

ДУСТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *dostlaşdırmaq*; 2) *barışdırmaq.*

ДУСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dostluq, sülhsevərlik, birlik*; **дуствилин** *dostluq, dostluğun*; **дуствилин алакъяр** *dostluq əlaqələri*; **дуствилин къадир хъухъ** *dostluğun qədrini bil*; **дуст къун регъят я**, **дуствал къиле тухун четин** *a.s. dost tapmaq asandır, dostluq etmək çətin*; **дуствал авун** *dostluq etmək*; **дуствал атIун** *dostluğu pozmaq*; **дуствилияй** *dostluqdan, dostluğa görə*; **и дуствилияй адаз чIехи тир къимет гана** *bu dostluğa görə ona böyük qiymət verdilər.*

ДУСТВИЛЕЛДИ *z. bax Дустдаказ.*

ДУСТАКАЗ *z.* 1) *mehriban, mehribanlıqla, dostcasına, dostluqla, səmimiyyətlə*; 2) *dostcasına, xeyirxahcasına; dostluqla; dostcasına*; **къуншидив дуствилелди эгечI**, **анжах жугъун чукIурмир** *a.s. qonşu ilə dostcasına rəftar et, ancaq çəpəri sökmə.*

ДУСТДИЗ *bax Дустдаказ.*

ДУТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dütar (Orta Asiyanın bəzi xalqlarında xalq çalğı aləti).*

ДУХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *іçki satılan və іçilən yer.*

ДУХИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ətir; духидин ətirin.*

ДУХОБОР *duxobor (pravoslav kilsəsi mərasimlərini rədd edən dini təriqətlərdən birinə mənsub adam).*

ДУХОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan. duxovka (içində yemək bişirmək üçün mətbəx plitəsi içərisinə keçirilən dəmir qutu); духовкадин duxovkanın.*

ДУХТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *həkim; абуру духтурдиз эверна* *onlar həkim çağırдылар.*

ДУХТУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *həkimlik; духтурвилин həkimliyin.*

ДУХТУРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xəstəxana; духтурханадин xəstəxananın; духтурханадин кIвалахдарар xəstəxananın işçiləri.*

ДУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duş; душдин duşun.*

ДУШАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *doşab; душабдин doşabın.*

ДУШМАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düşmən, əleyhdar, rəqib*; **душмандин** *düşmənin, əleyhdarın, rəqibin*; **дуст чиниз килигда**, **душман квачериз** *a.s. dost üzə baxar, düşmən ayağa, жуван мез жуван душман я a.s. adamın öz dili özünə düşməndir*; **душман авун** *düşmən etmək*; **душман хъун** *düşmən olmaq*; **душман къун** *düşmən tapmaq.*

ДУШМАН II *sif. düşmən xisləti olan adam.*

ДУШМАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Душман (душман авун).*

ДУШМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *düşmənçilik; душманвал хъсан кар туш* *düşmənçilik yaxşı iş deyil.*

ДУШМАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *düşmənçilik etmək*; **душманвалун ваз ярашух туш** *düşmənçilik etmək sənə yaraşmır.*

ДУШМАНВИЛЕЛДИ *z. düşməncəsinə*; **ада душманвилелди чи араяр чIурна о**, **дüşməncəsinə münasibətlərimizi pozdu**; **о, düşməncəsinə aramızı vurdu.**

ДУЭЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duelçi (dueldə iştirak edən adam).*

ДУЭЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duel (1. zadəgan-burjua cəmiyyətində: müəyyən şərtlərlə iki nəfərin bir-birilə vuruşması və ya atışması; 2. məc. yarış, mübahisə, mübarizə).*

ДУЭЛЯНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. duelçi; дуэлянтдин duelçinin.*

ДУЭТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. duet (ikilikdə oxunan məhmi və ya çalınan hava); дуэтдин duetin.*

ДУЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dua; дуъа авун* *dua etmək*; **◇ хийир-дуъа авун** *хейр-dua vermək.*

ДУЪАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *duaçı; зун ваз дуъачи я мөн сөнə duaçыям.*

ДУЪГВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *düyə; дуъгведин як дүйə өti.*

ДУЪГМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дүймә; **Чулунын дуьгмеяр** qayış dүймәləri (*qayış üzärinә gümüşdән vә ya başqa metaldan dүйmә kimi vurulmuş naxış*); **дуьгмеяр акьудун** дүймәləri асмақ; **дуьгмеяр тун** дүймәləri бағламақ; **♦ гапурдин дуьгме** хәңсәр қулпу.

ДУЪГУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дүйү; **дуьгуьдин аш** дүйү аşı; *hәмчинин bax Видер.*

ДУЪГУЪР I *sif.* дигір-дигір; **дуьгуьр парча** дигір-дигір парча.

ДУЪГУЪР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дувақ; **яру дуьгуьр** қирмыз дувақ.

ДУЪДГЪВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) шит уағ.

ДУЪДУЪ *n.* дү-дү; cib-cib.

ДУЪДУЪГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) дүдүк (*mus. alәti*); 2) *mәc.* yalan, boş vәd; 3) yalançı, fırılдақçı.

ДУЪЗ I *sif.* 1) дүз, әйрилиyi olmayan; **дуьз цлар** дүз хәтт; **дуьз ланш** дүз çubuқ; 2) дүз, yastı, **дуьз чил** дүз yer; 3) *mәc.* hәқиқи, дәқиқ; **дуьз хабарар** hәқиқи хәбәрләр; **дуьз малуматар** дәқиқ мәлуматлар; 4) *mәc.* haqlı, vicdanlı; **дуьз гаф туькьуьл жеда** *a.s.* haqq (*düz*) söz acı olar; 5) düzgün, әdalәtlі; **дуьз дуван** мәhkәмәнин düzgün qәrarı; **дуьз кар** әdalәtlі iş; **дуьз акьатун** *mәc.* a) doğrultmaq, haqlı olmaq; b) düzgün olmaq, sәdaqәtlі olmaq.

ДУЪЗ II *z.* 1) eyni cür, birbaşa; 2) olduđu kimi (*iş, hadisә*); 3) tamam; 4) yolunu sapmadan; 5) lazımı qaydada; **♦ дуьз атун** дүз гөлмәк, eyni cür olmaq; **дуьздал акьатун** a) үзә çıxmaq; b) ашкар olmaq; **дуьздал аламуькьун** дүздә qalmaқ; **дуьзра авач** *vә yaxud* **дуьзрал алач** heç yerdә yoxdur, heç yerdә görünmür; **ам дуьзра аквадач** o, heç yerdә görünmür; **дуьз хьун** lazımı qaydada olmaq; **дуьздиз акьудун** a) үзә çıxmaq; b) мәlum etmәк; **дуьз тушир** hәқиқәтә uyğun olmayan.

ДУЪЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) дүзәлтмәк; **ада какур цларар дуьзарна** o, әйри хәтлери дүзәлtdi.

ДУЪЗБУР I: *Дуьз sifätinin cәм forması.*

ДУЪЗБУР II: *Дуьзбур sifätindән әмәлә gәlmiş ismin cәм forması:* дүзләр, дүз адamlar; **дуьзбуру куьне хьтин гафар лугьудач** дүзләр (*düz adamlar*) sizin kimi danışmaz.

ДУЪЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) дүзлүк; 2) hamarlıq, düzlük; 3) *mәc.* sәdaqәtlilik, düzgünlük; hәқиқilik; 4) *mәc.* qәrәzsizlik, üzgörmәzlik, insaflı, әdalәtlі; **дуьзвал гвай** haqlı, insaflı; **абурухь дуьзвал гвай инсанар гзаф авай** onların arasında insaflı adamlar çox idi.

ДУЪЗВИЛЕЛДИ *z.* 1) дүзлүклә, sәdaqәtlә; 2) әdalәtlә, insafла.

ДУЪЗДАКАЗ *z.* 1) дүз; 2) olduđu kimi.

ДУЪЗДАЛ *z.* дүздә, görünән yerdә; **дуьздал акьудун** үзә çıxarmaқ; **дуьздал хьун** үздә olmaq.

ДУЪЗДАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Дуьздал** (**дуьздал акьудун**).

ДУЪЗДИ I: *Дуьз sifätinin tәk forması.*

ДУЪЗДИ II (-а, -а) *is.* дүз adam; **вун дуьзди ятла, авайвал лагь** дүз adamsansa, olduđu kimi de.

ДУЪЗЕН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дүзән, дүз yer; **дуьзендин** дүзәнin.

ДУЪЗЕН II *sif.* дүз; **дуьзен рекьер** дүз yollar.

ДУЪЗЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дүзүнә, sadәlövh; **дуьзенадин** дүзүнәнin, sadәlövhün.

ДУЪЗЕНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) дүзүнәлик, sadәlövhlik.

ДУЪЗЕНАВИЛЕЛДИ *z.* *bax* **Дуьзенадаказ.**

ДУЪЗЕНАДАКАЗ дүзүнәсәsinә, sadәlövhcәsinә; дүзүнәликлә, sadәlövhlikлә.

ДУЪЗЕНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дүзәнлик; **дуьзенлухдин** дүзәнliyin.

ДУЪМ-ДУЪЗ *z.* 1) дүмдүз; 2) *mәc.* tamamilә дүз, дәқиқ; 3) *mәc.* дүз (*dürüst, eyni ilә, tam, мәhz, lap*); **идан кьимет дуьм-дуьз вад манат я** bunun қiymәti дүз beş manatdır.

ДУЪНЕ *bax* **Дуьнья.**

ДУЪНЬЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) дүнья, әләм, yer үзү; **дуьньядал ислягьвал хьурай** дүньяда әмин-amanlıq olsun; 2) hәқиқәт; **дуьнья акун** a) дүньяni görmәк; b) çар olunmaq; **дуьнья акур** дүняgörmüş; **дуьньяда авай** дүньяда olan; **дуьньядин няметар** дүньяnin nemәtlәri; **и дуьнья** bu дүнья; **агьа дуьнья** o biri дүнья; **дуьньядал яшаминш хьун** дүньяда yaşamaқ; **дуьнья барбатI хьанач хьи!** дүнья dağılmadı ki!; **дуьнья гьалун** уахşı ömür sürmәк; **дуьнья дар (сал) хьун** çәtin vәziyyәtә дүш-

mək; и дунья заз дар хяна dünya mənə dar olub; дунья мичи авун kimi isə çətin vəziyyətə salmaq; дуньяда твар аваз хун məşhur olmaq; дуньядал акъатун araya gəlmək; дуньядикай хабар гун dünnyadan xəbər vermək; дуньядилай фин dünnyadan köçmək; дунья дегишарун dünnyasını dəyişmək; дуньядин а кбиле dünnyanın o başında; дуньядин мал dünnyanın malı; дуньядин (заманадин) чарх элкъуьн dünnyanın üzünün dönməsi, həmişəkindən pis olmaq; дуньядин чин пад кланик хун böyük xata-balaya düşər olmaq; дуньядин эхир хун dolanacağı, güzəranın pisləşməsi; дуньядихъ вил галамаз хун dünnyada gözü qalmaq, yaşamaq istəyi; жегыл гьул дяведиз тухвайдалай гьугъуьниз папан дуньядихъ вил галамачир cavan ərini müharibəyə yola salandan sonra arvadın yaşamaq istəyi qalmamışdı.

ДУЫШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax.* Душаб.

ДУЫШУЫШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hadisə, əhvalat; 2) təsadüf, təsadüfi; **им са дуышуыш тир** bu bir təsadüf idi; **дуышуышдин кар** təsadüfi iş; 3) təsadüfi görüş; **дуышуыш хун** а) baş vermək; б) görüşmək; в) üst-üstə düşmək; г) rast gəlmək; **адал са къари дуышуыш хяна** ona bir qarı rast gəldi.

ДУЫШУЫШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* rastlaşdırmaq; дуышуышарна rastlaşdırdı.

ДУЫШУЫШДАЙ *z.* təsadüfən **им дуышуышдай хянвар кар я** bu, təsadüfən olmuş işdir.

ДУЫШУЫШДИК *z.* gözənlilmədən.

ДЪЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* dyak, mirzə (*qədim Rusiyada idarə katibi*).

ДЪЯКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dyakon* (*aşağı dərəcəli keşiş*).

ДЮЖИН *düyün* (*on iki ədəd*).

ДЮЙМ *düym* (*23 millimetrə bərabər ölçü vahidi; futun on ikidə biri*).

ДЮШЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düşes* (*armud sortu*); **дюшесдин** *düşesin*.

ДЯВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dalaşma; **ахпа жедай меслятдилай виликамаз жедай дяве хьсан я** *a.s.* sonrakı məsləhətdənsə əvvəlcədən olan dalaşma yaxşıdır; 2) dava, müharibə, döyüş; **садлагана дяве къарагына** qəfildən müharibə başlandı; **дявдин гимияр** döyüş gəmiləri; **дяве члугун** dava etmək, mübarizə aparmaq; **дяве авун** (тухун) dava etmək, müharibə etmək, mübarizə aparmaq; *həmçinin bax* **Зегь**.

ДЯВЕКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) davakar, dalaşqan, savaşqan; 2) müharibə qızırdıran; **дявекардин** davakarı, dalaşqanın *və s.*

ДЯВЕКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) davakarlıq, dalaşqanlıq, savaşqanlıq; 2) müharibə qızırdırıcılıq; **дявекарвин** davakarlığın, dalaşqanlığın *və s.*

ДЯВЕКАРВИЛЕЛДИ *z.* davakarcasına, dalaşqancasına, savaşqancasına **ам дявекарвилелди** рахазвай о, davakarcasına danışырды.

ДЯВЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *döyüşçü; дявечидин* döyüşçünün.

Е

Е I [йэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının səkkizinci hərfi*.

Е II *əd.* müsahibin dediklərinin düz olduğunu təsdiq edən, “elədir” mənasında işlənən söz; **я** e elədir; **гьакI я** e elədir ki var.

- **Е III** *bəzi isimlərin hal şəkilçisi; məs.: кIвал+е* evdə.

ЕБ (-пини, -пина; -пер, -пери, -пера) *ip, kəndir, ciyə; епинин* ipin, kəndirin, ciyənin; **канаб еб** kəndir ip; **еб авун** ip düzəltmək; **яргьин еб** uzun ip; **куьруь еб** qısa ip; **епинив алцумун** iplə ölçmək.

ЕВАНГЕЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yevangelist* (**1.** *incilin xəyalı müəllifi; 2.* *yevangelist təriqətinə mənsub adam*).

ЕВГЕНИКА (-ди, -да) *yevgenika* (*insan nəslini bioloji yolla yaxşılaşdırmaq haqqında qeyri-elmi mürtəcə burjuva nəzəriyyəsi*); **яргьал йисара евгеникадал машгьул хяна** uzun illər yevgenika ilə məşğul oldu.

ЕВГЕНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yevgenist* (*yevgenika nəzəriyyəsinin tərəfdarı*).

ЕВКАЛИПТ *bax* Эвкалипт.

ЕВРАЗИЯ (-ди, -да) Avrasiya (*Avropa və Asiya*); **Евразиядин** Avrasiyanın.

ЕВРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) avro (*pul vahidi*); **евродин** avronun.

ЕВРОПА (-ди, -да) Avropa; **Европадин** уьлквеяр Avropa ölkələri.

ЕВРОПАВИ (-да, -ди; -яр, -йри, -йра) avropalı; **европавийрин** дуйньякьатлунар avropalıların дуйнягөрүшү.

ЕВРОПАЖУВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) avropalı qadın.

ЕВРОПЕОИД *antr.* avropeoid.

ЕВРОСОВЕТ (-ди, -да) Avropa Şurası; **Евросоветдин** Avropa Şurasının.

ЕВРОСОЮЗ (-ди, -да) Avropa Birliyi; **Евросоюздин** Avropa Birliyinin.

ЕВСТАХИДИН ТРУБА *anat.* yevstaxi borusu (*orta qulağı burun-udlaq boşluğu ilə birləşdirən boru*).

ЕГЕРМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* yegermeyster (*çar sarayında baş rüt-bələrdən biri*).

ЕГЕРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* yeger (**1.** *tar.* bəzi ordularda xüsusi nişанçı polklarında xidmət edən əsgər; **2.** *peşakar ovçu*); **егеррин** yegerlərin; **егеррин полк** yeger polku; **егеррин эхир нефес тир** yegerlərin son nəfəsi idi.

ЕГИН *sif.* bax Йигин.

ЕГИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Йигинвал.

ЕГИПЕТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) misirli; **египетвийрин** ацукьун-кьарагъун misirlilərin адət-ənənələri.

ЕГИПТОЛОГИЯ (-ди, -да) misirşünaslıq (*qədim Misiri və onun mədəniyyətini öyrənən elm*).

ЕГЪИ I *sif.* qorxaq, canında qorxu olan; **егъи ксар вирина ава** qorxaq (*canında qorxu olan*) adamlar hər yerdə var.

ЕГЪИ II qaунайыб-қарышмауан, yalqızlıғı sevən; **ам егъи кас тир** o, qaунайыб-қарышмауан (*yalqızlıғı sevən*) adam idi.

ЕГЪИВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qorxaqlıq; **егъивилин** qorxaqlıғın.

ЕГЪИВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qaунайыб-қарышmazlıq, yalqızlıq.

ЕГЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* уəһər; **егъер алай балкІан** уəһərли ат.

ЕДЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* уəдək; **балкІан едегда кьун** və *yaxud* **балкІан едегда тухун** атı уəдəkдə апармақ.

ЕЗИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) firıldaqçı, tülüngü, haramzada, yalançı; **езидар пара хьанва** firıldaqçılar çoxalıb.

ЕЗИДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) firıldaqçılıq, tülüngülük, haramzadalıq, yalançılıq; **езидвал арадай акъудна кІанзава** firıldaqçılıғı aradan qaldırmaq lazımdır; **ада езидвал ийизвай** o, haramzadalıq edirdi.

ЕЗНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) күрəkən; 2) yeznə; **езне кьун** күрəkən seçmək; **езнеяр лугъуз-хьуьрезвай** күрəkənlər deyib güлүрдү; **им езнейрин межлис тир** bu, yeznələrin məclisi idi.

ЕЗНЕВАЛ (-или, -иле; -ер, -ери, -ера) 1) күрəkənlik; 2) yeznəlik; **ихьтин езневал жеч** belə күрəkənlik olmaz; **езневилин къайдаяр чІехибурувай чирна кІанзава** yeznəliyin qaydalarını böyüklərdən öyrənmək lazımdır.

ЕЗУИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yezuit (*yezuit ordenində roma katolik monaxı*).

ЕЙ! *n. bax* Эй!

ЕЙДАКАЗ *dial.z.* yaxşıca.

- **ЕК** *isim əmələ gətirən şəkilçi:*
кьецІи+ек=кьецІек axsaq.

ЕКЕ I *sif.* 1) böyük (*ölçüyə görə*), iri; **еке авун** böyütmək; **еке хьун** böyümək; **ада еке кІвалер эцигна** o, böyük ev tikdi; **хуьр гзаф еке тир** kənd çox böyük idi; **еке кьванер** iri daşlar; 2) böyük (*yaşaya görə*); **ам залай еке я** o, məndən böyükdür; **гада халуди хвена еке авуна** oğlanı dayısı saxlayıb böyütdü.

ЕКЕ II *z.* qədərindən çox; **ада сусаз еке пулар харжна** o, gəlinə qədərindən çox pul xərclədi.

ЕКЕБУР I *sif.* böyüklər; **кьванерин еке-бур хкяна** daşların irilərini seçdi.

ЕКЕБУР II (-у, -а) *is.* böyüklər, yaşlılar, ağsaqqallar; **екебур гьеле атанвачир** böyüklər hələ gəlməmişdi; **екебурун меслятар** böyüklərin məsləhətləri.

ЕКЕВАЛ I *sif.* böyüklük (*ölçüyə görə*); **вирин екевал акурла адахъ лугъудай гаф амукьнач** gölün böyüklüyünü görəndə onun deməyə sözü qalmadı.

ЕКЕВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* böyüklük; ада стхадин аялриз екевал, бубавал авуна о, qardaşı uşaqlarına böyüklük, atalıq etdi.

ЕКЕДА böyükdür; залумрин нефс екеда залımların nəfsi böyükdür.

ЕКЕДАКАЗ *z.* böyük; yekəxana; адан гафари заз екедаказ таъсирна onun sözləri mənə çox böyük təsir etdi; ам екедаказ ра-хазвай о, yekəxana danışdı.

ЕКЕДИ I *sif.* böyüyü, yekəsi; суьруьда виридалайни екеди чулава гьер тир sürüdə өн yekəsi qara qoç idi.

ЕКЕДИ II (-а, -а) *is.* böyüyü, yekəsi; ам гьурчехъанрин екеди тир о, ovçuların böyüyü idi; хуьруьн екеди атайла вири кIвачел къарагъна көндін böyüyü гөлөндө һаму аyaға qalxdı.

ЕКЕЗ *z.* daha böyük; бармак екез акваз-ва парақ daha böyük görünür; гада рушалай екез аквазва oğlan qızdan daha böyük görünür; виридалайни ада екез куьмек гана һамдан о, daha böyük kömək göstərdi.

ЕКЛЕСИАСТ *eklesiast (çar Solomonun kitabı).*

ЕКСАМЕТР (гексаметр) *eksametr (altı misralı şeir).*

ЕЛКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yelkən; елкен алай луйткве yelkənli qayıq; гимидин елкенар гөминин yelkənləri.

ЕМ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) yem; малариз ем гун heyvanları yemləmək; хьуьтIуьн ем qış yemi; емдин мух yemlik арпа.

ЕМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meyvə; емишар бул я meyvə boldur.

ЕМИШЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meyvəlik; инаг хъсан емишлух я бура уахşı meyvəlikdir; емишлухдин чка meyvəlik yeri.

ЕНГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yengə; енге сусан патав гвай yengə гөлинин yanında idi.

ЕНГЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yengəlik; енгевал кьуншид сусан хиве туна yengəliyi qonşu гөлинин боynuna qoydular.

ЕНГЕЦУЬК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* gülxətmi; енгецукведин gülxətmninin.

ЕНОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* yenot (*tünd sarı rəngli dərisi olan heyvan*); 2) yenot xəzi; 3) yenot xəzindən yaxalıq (*kürk*); енотдин yenotun.

ЕПАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yeparx (*hakim*); вилайтдин епарх vilayətin yeparxı (*hakimi*).

ЕПАРХИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* yeparxiya, vilayət (*qədim Yunanıstanda və Rusiyada*); епархиядин уепархиянын (*vilayətin*); са шумуд епархия bir neçə yeparxiya (*vilayət*).

ЕПЕР: Еб *isminin cəm formalarından biri.*

ЕПЕРИ: Еб *isminin cəm formalarından biri.*

ЕПИКВА *qəd.* tabelikdə olmaq.

ЕПИКУН *f. qəd.* məc. tabe etmək.

ЕПИНА: Еб *isminin tək formalarından biri.*

ЕПИНИ: Еб *isminin tək formalarından biri.*

ЕПИСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yepiskop, baş keşiş; епископдин yepiskopun, baş keşişin; епископдин чар yepiskopun məktubu.

ЕПИСКОПВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yepiskopluq.

ЕПИТАЛАМА (-ди, -да) *qəd.* yepitalama (*qədim Yunanıstanda: yeni evlənənlərə şeirlə xeyir-dua verilməsi*).

ЕПИТИМИЯ (-ди, -да) *qəd.* yepitimiya (*kilsənin günah işlədənlərə verdiyi mənəvi cəza*).

ЕР-ЕМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meyvə; ер-емишдин meyvənin.

ЕРЕСЬ 1) бүдət, küfr; 2) yoldan çıxartmaq; 3) cəfəngiyyat, mənasız sözlər; hədyan.

ЕРЕТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dönük, kafir; абур еретикар я onlar dönüklərdir, kafirlərdir.

ЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) уаşayış yeri, vətən; инаг зи ери, макан я bura mənim vətənim (*yaşayış yerim*), məkanımdır; 2) keyfiyyət; хъсан ери авай уахşı keyfiyyəti olan.

ЕРИ-БИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) daimi yaşayış yeri, инаг зи ери-бине я bura mənim daimi yaşayış yerimdir; 2) осақ; зи хайи ери-бине mənim doğma осағım; 3) зəmin; и кар патал хъсан ери-бине ава bu işdən ötrü уахşı зəmin var; 4) мənбə; лагъан-вайбурун ери-бине чира deyilənlərin мənбəyini öyrən; 5) mahiyyət; и месэладин ери-бине хъсандиз чира bu məsələnin mahiyyətini уахşı öyrən.

ЕРИДИВДИ *z.* keyfiyyətlə; ада кьелемар еридивди цана о, şitilləri keyfiyyətlə əkdı.

ЕРИЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* yerila (*yarmarka*); ериладин чка yerilənin (*yarmarkanın*) yeri.

ЕРИМ *qəd.* inkişaf.

ЕРИМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) hərəkət etmək, yerimək; ада ксар акъвазнавай патахъ еримишна о, kişilər dayanan tərəfə hərəkət etdi (*irəlilədi*); 2) boy atmaq; **шаз цайи тарари хъсандиз еримишна** keçən il ökilən ağaclar yaxşı boy atdı.

ЕРИН *qoş.* əvəzində.

ЕРИНДА *bax.* Ерин.

ЕРИНДАЛ *bax* Ерин.

ЕРИСУЗ 1) yersiz; 2) yersiz (*olaraq*), münasibətsiz (*olaraq*).

ЕРИСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yersizlik; 2) münasibətsizlik.

ЕРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yerləş; и еришдалди вавай ярғал физ жедач bu yerləşlə sən uzağa gedə bilməzsən; 2) sürət, hərəkət; **жуван ериш йиганара** sürətini artır; 3) *məc.* adı həyat tərzі адан ериш ғыа ихътинди я onun adı həyat tərzі belədir.

ЕРЛИ I *z.* lap, tamam, tamamilə, büsbütün.

ЕРЛИ II *sif.* qəti, əsla, heç, qətiyyən; **ам заз ерли чизвай кас туш** о, mənim əsla tanıdığım adam deyil.

ЕРТАУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yertaul (*qədim Rusiyada: qoşunun ön dəstəsi, avanqard*); **кьушундин вилик кваз ертаул физвай** qoşunun önündə yertaul (*avanqard*) gedirdi.

ЕСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əsir; **есир авун** əsir etmək; **есир хъун** əsir olmaq; **есир(да) кьун** əsir tutmaq; **есирда ғыатун** əsir düşmək; 2) əsirlik, əsarət.

ЕСИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əsirlik, **есирвиле ғыатун** əsirliyə düşmək.

ЕСИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) əsir etmək; ада кьве душман есирна о, iki düşməni əsir etdi.

ЕССЕНТУКИ 1) yessentuki (*mədən suyu*); **ессентукидин яд** yessentuki suyu; 2) *şəhər adı* - **Ессентуки** (Yessentuki).

ЕТИМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yetim, ata-anasız; **касни авачир етим** heç kəsi olmayan yetim; **етим хъун** yetim olmaq; **буба кьейитІа садра, диде кьейитІа придра етим жеда** *a.s.* atası ölən bir dəfə, anası ölən yeddi dəfə yetimdir.

ЕТИМ II *sif.* arxasız, köməksiz; **ам етим кас я** о, arxasız (*köməksiz*) adamdır.

ЕТИМ(АР)УН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yetim etmək, yetimləşdirmək, yetim qoymaq; ада хайи аялар **етимарна** о, doğma uşaqlarını yetim qoydu.

ЕТИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yetimlik; **етимвал чІехи дерт я** yetimlik böyük dərddir.

ЕТИМДАКАЗ *z.* yetim kimi, yetimcəsinə.

ЕТИМ-ЕСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yetim-yesir; **ибур етим-есирдин крар туш** bunlar yetim-yesirin işləri deyil.

ЕТИМ-ЕСИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yetim-yesirlik; **етим-есирвиле ам чьукъузвай** yetim-yesirlik onu sıxırdı.

ЕТИМХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yetimxana, **ам етимханада чІехи хъанвай аял я** о, yetimxanada böyümüş uşaqdır.

ЕФРЕЙТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yefreytor (*ən kiçik hərbi rütbə*); **ефрейтордин** yefreytorun; **ефрейтордин эмир** yefreytorun əmri; **ефрейторди армияда чІехи тир роль кьугъвазва** yefreytor orduda böyük rol oynayı.

ЕХИДНА 1) *zool.* yexidna (*Avstraliyada yaşayan kirpiyə oxşar heyvan*); 2) yexidna (*Avstraliyada yaşayan zəhərli ilan*); 3) *məc.* acıdil adam, ilan, əfi.

ЕХИЛА-БУДУЛА *z. dial.* ухїла-дura.

Ё

Ё [йо] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının doqquzuncu hərfi.*

ЁЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yolka; ёлкадин yolkanın; ёлкадин тар yolka ağacı; **чІехи ёлка** böyük yolka; ёлкадин эквер

yolkanın işıqları; **цІийи йисан ёлка** yeni il yolkası; **ёлка туькьурун** yolkanı bəzətmək; *həmçinin bax* МукІраг.

ЁЪ // **Йоь** *n.* oho! aha! **ёь, вунни ина авайди тирни?! oho, sən də burada idin?!**

Ж

Ж [жэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının onuncu hərfi.*

ЖАБО *köhn.* jabo (1. *köynək yaxasında krujevadan büzməli haşiyə; 2. dik yaxalıq).*

ЖАБРАИЛ *din.* Cəbrail (*mələk).*

ЖАВАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cavab; **жаваб гун** cavab vermək; **жаваб агакьун** cavab almaq; **жаваб гун а** cavab vermək; **за адан жаваб гана** mən onun cavabını verdim; **жаваб гана кІанзава** cavab vermək lazımdır; б) *тəс.* əleyhinə çıxmaq, cavaba cavab qaytarmaq **жаваб гун тавуртІа адан вягьтедай фидач** əleyhinə çıxmasan (cavaba-cavab qaytarmasan) onun öhdəsindən gəlmək olmaz.

ЖАВАБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Жаваб (жаваб гун).

ЖАВАБДАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* məsul, cavabdeh; **жавабдарар жагьурзава** cavabdehləri axtarırlar; **жавабдар редактор** məsul redaktor.

ЖАВАБДАР II *sif.* məsul; **жавабдар кар** məsul iş; **жавабдар везифа** məsul vəzifə; **жавабдар пост** məsul post.

ЖАВАБДАРБУР I (-у, -а) *is.* cavabdehlər; **жавабдарбуру са затІни хиве кьунач** cavabdehlər heç nəyi boyunlarına almadılar; **жавабдарбуру атурай** cavabdehlər gəlsin.

ЖАВАБДАРБУР II *sif.* cavabdehlər, məsuliyyət daşıyanlar; **и кардиз жавабдарбуру кьун я** bu işə cavabdehlər (məsuliyyət daşıyanlar) sizsiniz.

ЖАВАБДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cavabdehlik, məsuliyyət; **жавабдарвал хиве кьун** məsuliyyəti boynuna götürmək; **жавабдарвилиз чІугун** məsuliyyətə cəlb etmək; **вун хьтинбуру жавабдарвилиз чІугуна кІанзава** sənin kimilərini məsuliyyətə cəlb etmək lazımdır.

ЖАВАБДАРВИЛЕЛДИ *z.* cavabdehliklə, məsuliyyət hissi ilə; **ам вичин цІийи кьуллугьдив жавабдарвилелди эгечІна о,** təzə vəzifəsinə məsuliyyət hissi ilə girişdi.

ЖАВАБДАРДАКАЗ *z.* cavabdehliklə, məsuliyyətlə; **ада вири крар жавабдардаказ кьилиз акьудна о,** bütün işləri cavabdehliklə (məsuliyyətlə) başa çatdırdı.

ЖАВАБДАРДИ (-а, -а) cavabdeh olan, məsul olan; **и кардиз жавабдарди вун я** bu işə cavabdeh olan (məsul olan) sənsən.

ЖАВАБДАРДИЗ *z.* cavabdehliklə, məsuliyyətlə; **кІвалах жавабдардиз кьилиз акьудун** işi məsuliyyətlə başa çatdırmaq.

ЖАВАБДАРСУЗ *sif.* məsuliyyətsiz.

ЖАВАБДАРСУЗВИЛЕЛДИ *z.* məsuliyyətsizliklə.

ЖАВАБСУЗ *sif.* cavabsız; **жавабсуз чар** cavabsız məktub; **жавабсуз суал** cavabsız sual; **жавабсуз муьгьуббат** cavabsız məhəbbət.

ЖАВАБСУЗБУР I *sif.* cavabsızlar; **и чарар жавабсузбурук акатзава** bu məktublər cavabsızlara aiddir.

ЖАВАБСУЗБУР II (-а, -а) *is.* cavabsızlar; **жавабсузбурун** cavabsızların.

ЖАВАБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cavabsızlıq; **жавабсузвал яргьал фена** cavabsızlıq uzun çəkdi.

ЖАВАБСУЗВИЛЕЛДИ *z.* cavabsızlıqla.

ЖАВАБСУЗДИ I *sif.* cavabsız; **жавабсузди тир суалар** cavabsız suallar.

ЖАВАБСУЗДИ II (-а, -а) *is.* cavabsız; **ина са жавабсуздини авай** burada bir cavabsız da var idi.

ЖАВАБУН (-да, -на; -из, -зава) cavab vermək.

ЖАВАГЬИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) cavahir, inci, dürr, daş-qaş; 2) *тəс.* inci; **жавагьирар хьтин шиирар** inci kimi şeirlər.

ЖАВАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) comərd, səxavətli, əliaçıq insan; **абур жавад ксар я** onlar comərd adamlardır; **жавад савдагар** səxavətli tacir; 2) xoşbəxt, bəxtəvər insan; **чи веледар жавад хьурай** övladlarımız xoşbəxt (bəxtəvər) olsun; 3) *kişi adı* - Жавад (Javad).

ЖАВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* cavan; **жаванрин мярекат** cavanların məclisi; **са шумуд жаван** bir neçə cavan.

ЖАВАН II *sif.* cavan; **жаван уьмуьр** cavan ömür; **жаван ксар** cavan adamlar, cavan kişiler.

ЖАВАНБУР I (-у, -а) *is.* cavanlar; **жаванбуру атана** cavanlar gəldi.

ЖАВАНБУР *sif.* cavanlar; **жаванбурун** **т**варар cavanların adları.

ЖАВАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cavanlıq; **жаванвилин** къадир **хьухь** cavanlığın qədrini bil.

ЖАВАНДИ *sif.* cavan; **абурун** **жаванди** onların cavanı.

ЖАВАНДИЗ *z.* cavyana; **ада** **жавандиз** гьерекаг **авуна** о, cavyana hərəкəт etdi.

ЖАВЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* javel (*parçanı ağırtmaq, ləkə aparmaq və dezinfeksiya üçün işlədilən xlorlu məhlul*).

ЖАГ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* dərman; **цИийи** **жаг** təzə dərman.

ЖАГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) daraq, şana; 2) pipik; **к**лекрен **жагъа** хорузун darağı (pipiyi).

ЖАГЪАЙБУР I: Жагъай *feli sifətindən əmələ gəlmiş sifətin cəm forması.*

ЖАГЪАЙБУР II (-у, -а) *is.* 1) tapılanlar; 2) *məc.* sahiblər **к**вал **жагъайбурукай** **сад** ev sahiblərindən biri.

ЖАГЪАЙДИ I: Жагъай *feli sifətindən əmələ gəlmiş sifətin tək forması.*

ЖАГЪАЙДИ II (-а, -а) *is.* 1) tapan; 2) *məc.* sahib; **руш** **жагъайда** **разивал** **ганач** qızın sahibi razılıq vermədi; 3) *məc.* yar, sevgili; **вун** **жагъайди** **бахтавар** я сənin kimi yarı (sevgilisi) olan bəxtəvərdir.

ЖАГЪАЛ // ЖАНГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əт qurdu; **як**уз **жагъал** **ягъанва** əтə qurd düşüb.

ЖАГЪУН I (-ида, -ана; -из, -изва; -ура, -ин, -урай, -имир) *f.* 1) tapmaq; **гаф** **жагъун** söz tapmaq; **адаз** **лугъудай** **гаф** **жагъана** о, deməyə söz tapdı; **адаз** **лугъудай** **гаф** **жагъанач** о, deməyə söz tapmadı; 2) görmək; **хъсандиз** **къекъвейт** **а** **ваз** **ам** **жагъида** yaxşı axtarsan, onu taparsan.

ЖАГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* tapılma; **ихътин** **жагъун** **адан** **рик**Іяй **хъана** belə tapılma onun ürəyincə oldu.

ЖАГЪУРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* axtarmaq; **рехъ** **жагъурун** yol tapmaq; **к**валах **жагъурун** iş tapmaq.

ЖАГЪУРУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* tapılma; **жагъурунар** **гзаф** **ава** tapılmалар çoxdur.

ЖАГЪАН (-ди, -да) cahan, dünya.

ЖАДЕИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* yadeit (*açıq yaşıl rəngli xirda daş*).

ЖАДУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *riyakar*, ikiüzlü (*adam*); **сад** **жаду** **я**, **садни** **жиндар** biri *riyakardır*, biri *cindar*.

ЖАДУ II *dial. astr.* Oğlaq (*bürce*).

ЖАДУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *riyakarlıq*, ikiüzlülük; **жадувилин** *riyakarlığın*, ikiüzlülüyün; **жадувал** **авун** *riyakarlıq etmək*, ikiüzlülük etmək.

ЖАДУВИЛЕЛДИ *z.* *riyakarlıqla, riyakarcasına, ikiüzlütlüklə; жадувилелди кар авун* *riyakarcasına iş görmək*.

ЖАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səza*, *tənbəh*; **жаза** **агакъун** *və ya* **жазадихъ** **агакъун** *səza almaq; жазадихъ агакъарун* *səzalandırmaq, tənbəh etmək; жаза гун* *səza vermək*.

ЖАЗВА *dial. astr.* Əkizlər (*bürce*).

ЖАЗДАН: Жаздан **авун** *incitmək, cana götürmək, üzmək; жаздандал* **гъун** *təngə götürmək, cana götürmək; ада зун* *жаздандал* **гъанва** о, *məni cana götürib*.

ЖАКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *jaket*; **сун** **жакет** *yun jaket; цИийи* **жакет** *təzə jaket*.

ЖАКО *zool.* *jako (tutuquşu cinsi)*.

ЖАКОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *jakob* (*üzərində bəzək üçün mis zolaqlar olan mebel növü*).

ЖАКЪА-ЖАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* **Жакъракъ**.

ЖАКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dərəlik; жакъандин* *dərəliyin*.

ЖАКЪВАЗ: Жакъун *felinin məqsəd forması*.

ЖАКЪРАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qıçırtı; сарарин* **жакъракъдин** *ван* *dişlərin qıçırtısı səsi; жакъракъ авун* *və yaxud жакъракъар авун* *qıçırtı etmək (dişlər haqqında); xışıldamaq, qıçırdamaq (şaxtalı havada qar haqqında); жакъракъ къачуна* *ван* **гъатун** *xışıldayaraq (qıçırdayaraq) səs yayılmaq*.

ЖАКЪРАКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Жакъракъ** (**жакъракъ** **авун**).

ЖАКЪРАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Жакъракъ** (**жакъракъ** **авун**).

ЖАКЪБУКЪ: Жакъун *felinin əmr forması*.

ЖАКБУН (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -укъ, -укъа, -ван, -урай, -вамир) 1) çeynəmək; сивий акъудай гаф жакъвана акъуд *a.s.* sözü ağızdan çeynəyib çıxart ("əvvəlcə fikirləş, sonra danış" mənasında); 2) *məc.* nədənsə, kimdənsə pis danışmaq; **кве касди са шаир жакъвазвай** iki nəfər bir şairdən pis danışırdı; 3) *dan.* döymək, darmadağın etmək; **за ам жакъвада** mən onu döyəcəyəm.

ЖАКИУМ *bax* ЖукIум.

ЖАЛ *gram. əd. (iki fikirlilik, zəif təəccüb, şübhə ifadə edir) -mi, -mü, -mu, -mü (sual şəkilçiləri),* mümkünmü? doğrudanmı? ola bilərmim? görəsən? **ам къведач жал?** o, gəlməyəcəkmim? görəsən, o, gəlməyəcəkmim?

ЖАЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *calaq;* жалагъдин *calağın.*

ЖАЛАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. calamaq, calaq etmək;* **кълем жалагъун** qələmi (çilivi) ağaca *calaq* etmək.

ЖАЛАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dəbdəbə, təmtəraq;* 2) böyüklük, əzəmət.

ЖАЛАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *calamaq, yönəltmək (nəyə isə, kimə isə),* fikri cəmləşdirmək, diqqət; **пис ксарихъ жаламишун** *pis* adamlara *calamaq.*

ЖАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hörmə çəpər, hörmə qarı, hörgü;* **жалан хурун** çəpər *hörmək.*

ЖАЛГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *ting, şitil, qələm жалгъаяр ягъун* bağ salmaq; 2) *lehimlənmiş, yarışdırılmış yer;* 3) *anat.* oynaq, bənd, buğum; **жалгъада хтун** оунаğı yerinə salmaq.

ЖАЛЛАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *cəllad; жаллатI хъиз гатIунун* *cəllad* kimi başlamaq; 2) *məc.* talançı; **хуър жаллатIрин гыле гьатнавай** *kənd* talançıların ölinə düşmüşdü.

ЖАЛЛАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *cəlladlıq; ада жаллатIвал авуна* o, *cəlladlıq* etdi; 2) *talanchılıq; хуьре жаллатIвал гатIунна* *kənddə* talançılıq başlandı.

ЖАЛЮЗИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *jalyuzi (nazik taxtalardan düzəldilmiş pəncərə pərdəsi); жалюзидин* *jalyuzinin.*

ЖАМ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) *mis parç;* **са жам яд гъваш** *bir parç* su gətir; 2) *cam (stəkan-nəlbəki yumaq üçün); həmçinin* *bax* Сатул.

ЖАМАЛ (-ди, -да) *göyçəklik, gözəl üz, görkəm.*

ЖАМАЛЭГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *göyçək insan; жамалэгълидин* *göyçək insanın.*

ЖАНАБИ I *is. cənab; жанаби Президент* *cənab* *Prezident.*

ЖАНАБИ II *sif. hörmətli; жанаби мугъманар* *hörmətli qonaqlar.*

ЖАНАВУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *canavar, qurd; жанавурдин* *canavarın; диши жанавур* *dişi canavar; жанавурдин шарагар* *canavar* *balaları; жанавурдин рикI авайди* *canavar* *ürəkli; жанавурдал* *хеб тапшурмишиз* *жеч* *a.s.* *qoyunu* *qurda* *tapşırmaq* *olmaz; хипен хам алай жанавур* *mis.* *qoyun* *dərisi* *geymiş canavar; никIерал жанавурдин ранг акъалтна* *zəmilər* *qurd* *rəngini* *aldı (sünbüllər saralmağa başlayanda deyilir); 2) məc.* *azğın, talançı; вун жанавур я* *sən* *azğınсан* (*talanchısan*).

ЖАНАВУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *canavarlıq, qurdluq; жанавурвал* *адан ивидик ква* *canavarlıq* *onun* *qanındadır; жанавурвал авун* *canavarlıq* *etmək.*

ЖАНАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* *ölüyə* *oxunan* *dua; жаназа* *элягъун* *ölüyə* *dua* *oxumaq.*

ЖАНГ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *kif; жанг ягъун* *və yaxud* *жангади кьун* *kiflə* *örtülmək; 2) məc.* *saça* *düşən* *dən; адан чIарариз* *рехи жанг янавай* *onun* *saçlarına* *ağ* *dən* *düşmüşdü.*

ЖАНДАРМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *jandarm; жандармайрин* *кIеретI* *jandarm* *dəstəsi.*

ЖАНДАРМЕРИЯ *jandarməriya (hərbi təşkilatı olan və ölkə daxilində, orduda mühafizə funksiyalarını həyata keçirən polis idarəsi).*

ЖАНДУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi qadınlarının milli geyiminin bir növü; don üzərindən geyilən qolsuz isti canlıq; həmçinin* *bax* ХИЛЕГ.

ЖАНЛУ *sif.* 1) *canlı; тарарни жанлу я* *ağaclar* *da* *canlıdır; 2) güclü, qüvvətli, möhkəm, sağlam; жанлу авун* *güclü* *etmək, sağlam* *etmək; жанлу хьун* *güclü* *olmaq, möhkəm* *olmaq, sağlam* *olmaq.*

ЖАНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) canlılıq, güclülük, möhkəmlik, sağlamlıq; **бедендин жанлувал** bədəninin möhkəmliyi.

ЖАНЛУДАКАЗ *z.* canlıcasına, güclücəsinə, sağlamlıcasına.

ЖАНЛУЗ *z.* Жанлудаказ.

ЖАНР (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) janr (1. *bədii əsər növü*; 2. *məişət təsvir edən şəkil*; 3. *ədəbiyyatda məişət təsviri*; 4. *bədii xüsusiyət, tərz, üslub*).

ЖАНРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) janrist (*məişət şəkilləri çəkən rəssam*).

ЖАНСУЗ *sif.* cansız, zəif, taqətsiz, arıq, sısqa; **жансуз хьун** zəif (taqətsiz) olmaq, arıqlamaq.

ЖАНСУЗБУР: *Жансуз sifətinin cəm forması.*

ЖАНСУЗБУР (-ы, -а) *is.* cansızlar, zəiflər, taqətsizlər, arıqlar, sısqalar; **аялрин арада жансузбурни авай** uşaqların arasında arıqlar (zəiflər) də var idi.

ЖАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cansızlıq, zəiflik, taqətsizlik, cılızlıq.

ЖАНСУЗВИЛЕЛДИ *z.* aciz (bir surətdə), gücsüz.

ЖАНСУЗДИ I *sif.* cansız, zəif, taqətsiz.

ЖАНСУЗДИ II (-а, -а) *is.* cansız, zəif, arıq, sısqa.

ЖАРГОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* jarqon (*sosial dialekt*); **жаргондин** jarqonun.

ЖАРДИНЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jardinyer (*otaq çiçəkləri üçün qutu və ya səbət*).

ЖАРКЪ: **жаркь-жаркь авун** ayaq səsləri (*qar üstündə və s.*).

ЖАСМИН *bot.* jəsmın (*çiçək*).

ЖАСУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) casus; **жасудин** casusun; **жасусар пара хьанва** casuslar çoxalıb.

ЖАСУСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) casusluq; **жасусвал авун** casusluq etmək; **жасусвилин** casusluğun.

ЖАТИ *dial.* döngə, dirsək; **вацун жати** çayın dirsəyi.

ЖАФА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* 1) səfə, əmək, zəhmət **жафа къачун** və *ya-xud* **жафа члугун** səfə çəkmək, zəhmət çəkmək, güc sərf etmək; 2) çətinlik; **адаз гзаф жафаяр акурди я** о, çox çətinliklər görüb.

ЖАФА *sif.* çətin, ağır, əziyyətli; **жафа кар** çətin iş, ağır iş, əziyyətli iş.

ЖАФАДАЛДИ çətinliklə, böyük çətinliklə, əziyyətlə, əzabla.

ЖГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Жагъа.

ЖГЪАНА: *Жугъун felinin keçmiş zaman forması.*

ЖЕБЕХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cəbbəxana, torxana, silah anbarı; **жебеханадин** cəbbəxananın.

ЖЕБКЪЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* sarğı; **жебкъендин** sarğının.

ЖЕБИР *sif.* cəbr, məcbur etmə, zor, zorakılıq; **жебир авун** cəbr etmək, zorakılıq etmək.

ЖЕБИРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -мир, -рай) cəbr etmək, məcbur etmək, zor etmək.

ЖЕБИРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cəbrxana, zorxana.

ЖЕВГЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) daş-qaş, cavahirat; 2) *məc.* mirvari dənəsi, inci dənəsi, dürr; 3) esensiya, ekstrakt, dəmləmə; 4) *qadın adı* - **Жевгъер** (Jevher).

ЖЕГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qoşun; **жегъдин** qoşunun.

ЖЕГЪЕННЕМ (-ди, -да) cəhənnəm; **жегъеннемдин** cəhənnəmin; **жегъеннемдин азабар** cəhənnəm əzabları; **жегъеннем такурдаз женнетда къарай къведач** *mis.* cəhənnəmi görməyən cənnətdə qərar tutmaz; **жегъеннемдиз!** cəhənnəmə! **жегъеннемдиз фий!** cəhənnəmə getsin! **вун гьи жегъеннемдиз физва?** sən hansı cəhənnəmə gedirsən?

ЖЕГЪЕННЕМЭГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cəhənnəm əhli; **жегъеннемэгълидин** cəhənnəm əhlinin.

ЖЕГЪИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* gənc, cavan; **жегъилдин** gəncin, cavanın; **жегъилар** gənclər, cavanlar; **жегъилрин мярекат** gənclərin (cavanların) məclisi; **акьуллу жегъилар** ağıllı gənclər (cavanlar); **жегъилар чи гележер я** gənclər bizim gələcəyimizdir.

ЖЕГЪИЛ II *sif.* 1) gənc, cavan; **жегъил уьмуьр** gənc ömür; **жегъил итим** gənc (cavan) kişi; 2) təcrübəsiz; **жегъил касди кхьенвайбур** təcrübəsiz adamın yazdıqları; 3) ağıldan kəm, avam; **вун жегъил туш, арифдар я** sən avam deyilsən, müdriksən.

ЖЕГЪИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) cavanlaşdırmaq; адаз вич жегъилариз кІанзава о, өзүнү cavanlaşdırmaq istəyir.

ЖЕГЪИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cavanlıq, gənclik; жегъилвал авун cavanlıq etmək, өзүнү cavan kimi aparmaq; жегъилвилай cavanlıqdan, təcübəsizlikdən; жегъилвилин къадир къуъзъ хъайила чир жеда *mis.* cavanlığın qədri qocalıq-da bilinər.

ЖЕГЪИЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) cavanlıq etmək; жегъилвализ кІан хъана cavanlıq etmək istədi; хиялдай же-гъилвалун фена хъеялından cavanlıq etmək keçdi.

ЖЕГЪИЛДАКАЗ *z. bax* Жегъилдиз.

ЖЕГЪИЛДИЗ *z. cavansayağı, cavancası-na; ам виликан йисара хъиз жегъилдиз ама о, ötөн illərdəki kimi cavanca qalıb.*

ЖЕГЪИЛ-ЖАВАН *sif.* cavan oğlan, gənc oğlan, cavan adam; клуб жегъил-жаванрив ацІанвай klub cavan oğlanlarla (cavan adamlarla) dolu idi.

ЖЕГЪИЛЗАМАЗ *z. gənc ikən, cavan ikən.*

ЖЕГЪЛЕМ *bax* Жегъеннем.

ЖЕГЪРЕ *sif.* al, al-qırmızı; жегъре ранг ал рəng; жегъре рангуниз вегин ал-qırmızı рəngə boyamaq.

ЖЕГЪРЕ *bax* Чхра.

ЖЕГЪРЕЯР I (-йри, -йра) qırmızı naхış-lı kartlar.

ЖЕГЪРЕЯР II (-йри, -йра) ал-qırmızı iplik.

ЖЕГЪТ cəhd; жегът авун cəhd etmək; жегът къалурун cəhd göstərmək.

ЖЕД(И) *əd.* “*deyəsən*” mənasında şübhə ifadə edən söz адаз масакІа лугъуз кІан хъана жед(и) deyəsən о, başqa cür demək istəyirdi.

ЖЕДА: Хъун *felinin gələcək zaman forması* olacaq, olar; мярекат пака жеда məslis sabah olacaq; адаз лугъуз жеда ona demək olar.

ЖЕДАЙВАЛ *z. 1) necə olacaqsа; жедайвал за лугъун necə olacaqsа mən deyim; 2) olmaqdan ötrü, olmaq üçün; халкъдиз къулулугъ ая, бахтлу жедайвал хошбəxt olmaqdan ötrü xalqa xidmət elə.*

ЖЕДАЙДИ: жедайди ана жеда *əd.* “nə olur, olsun!” mənasında işlənən ibarə.

ЖЕДАЛДИ *z. olana kimi; и кар жедалди bu iş olana kimi.*

ЖЕДАНИ: Хъун *felinin gələcək zaman forması*; olar? olacaq? ихътин кар жедани? belə iş olar? жедани, жедачни? olacaq, olmayacaq?

ЖЕДВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* cədvəl; жедвелдин cədvəlin; цІийи жедвел тəзə cədvəl; жедвелдив къадайвал cədvələ uyğun olaraq.

ЖЕЗБИДА: жезбида гъатун *t.s.* ilhama gəlmək, həvəşə düşmək; ам цІийи къилелай жезбида гъатна о, yenidən həvəşə düşdü; шаир жезбида гъатна şair ilhama gəldi.

ЖЕЗВА: Хъун *felinin forması*; кІвалах дуъз жезва iş düzəlidir; адавай кхъиз жезва о, yaza bilər.

ЖЕЗЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *köhn. əsa (hökmədarlıq əsası); 2) jezl (qatarların hərəkətini nizama salmaq üçün işlədilən metal cubuq).*

ЖЕЗМАЙ: жезмай къван *z. olduqca, bacardıqca, mümkün qədər; жезмай къван зун къведа mümkün qədər gələcəyəm; жезмай къван зи гафар агакъара bacardıqca sözlərimi çatdır.*

ЖЕЗ-ТЕЖЕЗ *z. özündən əvvəlki ismin və ya felin mənasının tamamlanıb tamamlanmamasını bildirən söz; экв ахъа жез-тежез səhər açılar-açılmaz, işıqlanan kimi; йиф жез-тежез gecə olar-olmaz.*

ЖЕЗ: Хъун *felinin məqsəd forması.*

ЖЕЙРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ceyran; жейран хътин ceyran kimi; 2) *məc. sevgili, sevimli, əziz.*

ЖЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jek (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); жекдин jekin.

ЖЕКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* quş; жекадин quşun.

ЖЕКЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) donuz balası, donuz potası, coşqa; жекъидин donuz balasının, donuz potasının, coşqanın; *həmçinin bax* Цуърнуъгъ.

ЖЕЛАТИН jelatin (*nazik və şəffaf yapışqan maddə*).

ЖЕЛЪ: желб авун *f. 1) cəlb etmək; ада зун вичихъ желб авуна о, мәни өзүнə cəlb etdi; 2) toplamaq, bir yerə yığmaq, cəmləşdirmək; фикир желбун və yaxud дикъет желбун fikri toplamaq (cəmləşdirmək), diq-qəti cəmləşdirmək; желб хъун bir yerə*

toplanmaq, bir yerə yığılmaq, bir yerə cəmlənmək, yığışmaq; **шегьерда гзаф кьуватар желб хьанва** səhərdə çoxlu qüvvələr bir yerə toplanıb (yığılıb).

ЖЕЛБУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Желб** (желб авун).

ЖЕЛЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tələ, cələ; **желедай акьатун** cələdən çıxmaq; **желеда гьатун** tələyə (cələyə) düşmək; **желе расун** cələ düzəltmək; *həmtçinin bax* **Таб**; 2) *məs.* hiylə, kələk, fənd; **душмандин желе** düşmənin hiyləsi.

ЖЕЛЕ II *jele* (1. *meyvə şirəsindən hazırlanan şirin həlməşik yemək, palda*; 2. *ətin və sütiyün uzun müddət qaynadılmasından hasil olan həlməşik kütlə*).

ЖЕЛЕБ (-ди, -да) çirkin, görkəmsiz, biçimsiz, yaraşıqsız; *balacaboy (insan haqqında)*.

ЖЕЛЕБИ // ЖЕЛЕБИР *bax* **Желб**.

ЖЕЛОНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* jelonka (*keçmişdə quyudan neft çıxartmaq üçün işlədilən uzunsov vedrə*).

ЖЕМ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) su içmək üçün mis qab, parç; **жеминай ягьун** *din.* 1) ayə oxuya-oxuya uşağı olmayan qadının üstünə camdan su çiləmək; 2) göz dəyməsin deyə ayə oxuya-oxuya camdan adamın üstünə su çiləmək.

ЖЕМ II (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *cem* (riçal); *ичин жем* alma cemi.

ЖЕМ III 1) yekun, cəm, məsmu, məbləğ; 2) *riy.* cəm; **жем авун** 1) toplamaq, üstə gəlmək; 2) bir yerə yığılmaq; **акьул кьилиз жем авун** ağılı başına yığmaq.

ЖЕМИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səmiyyət; **жемиятдин** səmiyyətin; **жемият патал ийизвай крар** səmiyyətdən ötrü görülmə işlər.

ЖЕМЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) camaat, xalq; **жемятдин** camaatın; **жемятдин тлалабун** camaatın tələbi, **жемятдал алукуьун** xalqla məsləhətləşmək.

ЖЕН: *Хьун felinin forması; bax* **Хьун**.

ЖЕНГ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) mübarizə, döyüş; **бегьерлувал хкажун патхьай женг** məhsuldarlığı artırmaq üçün mübarizə; **женгинин рекьера** döyüş yollarında; **женг члугун (тухун)** а) mübarizə aparmaq, döyüşmək; б) yarışmaq; **женгиниз экьечлун** mübarizəyə qalxmaq, döyüşə çıxmaq; 2) yarış; **женгина гьахьун** yarışa qoşulmaq.

ЖЕНГЕРИ I: **Женгер** *isminin hal forması; bax* **Женг**.

ЖЕНГЕРИ II *sif. boz (qaragül haqqında); женгери бармак* boz qaragül paraq.

ЖЕНГЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) mübariz, döyüşkən; mübarizəyə qoşulan olan; 2) mübarizə aparan, döyüşən.

ЖЕНГЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mübarizlik; **женгчивиле хьун** mübarizədə olmaq.

ЖЕНДЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bədən, gövdə; **жендекдин** bədənin, gövdənin; 2) cəmdək; **кьве жендек як** iki cəmdək ət; **кьейи жендек леş**; **кьейи жендекдал пехьер алтлушда** *mis.* leş üstünə qarğa yığılar.

ЖЕНЖЕЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* nadinc, dəcəl, şuluq, qalmaqalçı (*uşaq*); **женжелдин** nadincin, dəcəlin, şuluqçunun, qalmaqalçının; **кьве женжел** iki nadinc, iki dəcəl, iki şuluqçu, iki qalmaqalçı.

ЖЕНЖЕЛ II *sif.* nadinc, dəcəl, şuluq, qalmaqalçı; **женжел аял** nadinc uşaq, dəcəl uşaq, şuluq uşaq, qalmaqalçı uşaq.

ЖЕНЖЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nadinclik, dəcəllik, şuluqçuluq, qalmaqalçılıq; **женжелвал квай** nadincliyi (dəcəlliyi, şuluqçuluğu, qalmaqalçılığını) olan; **женжелвал авун** nadinclik (dəcəllik, şuluqçuluq, qalmaqalçılıq) etmək.

ЖЕНЖЕЛВИЛЕЛДИ *z.* nadincliklə, dəcəlliklə, şuluqçuluqla, qalmaqalçılıqla.

ЖЕНЖЕЛДАКАЗ *bax* **Женжелвилелди**.

ЖЕНЖЕЛДИЗ *bax* **Женжелвилелди**.

ЖЕННЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *din.* cənnət; **женнетдин** cənnətin; **женнетдин багь** cənnət bağı; **ваз женнет кьисмет хьурай** sənə cənnət qismət olsun; 2) *məs.* göyçək, qəşəng; **женнет либас** qəşəng paltar; **женнетдин рейгьан** sevgili; **женнетдин цуьк** sevgili; 3) *qadın adı* - **Женнет** (Cənnət).

ЖЕННЕТЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cənnət əhli; **вун чан аламаз женнетэгли я** sən sağ ikən cənnət əhlisən.

ЖЕНЬШЕНЬ *bot.* jənşen, həyat kökü (*Uzaq Şərqdə bitən dərman bitkisi*).

ЖЕРА *qəd.* ziyan; **адаз жера хьана** ona ziyan oldu.

ЖЕРГ *əd.* cərgə.

ЖЕРГЕДИН sırası; **жергедин аскер** sırası əsgər.

ЖЕРД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* şüvül; **жердер** şüvüllər.

ЖЕРГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) cərgə, sıra, səf; qatar, düzüm; **са жерге** **квалер** bir sıra evlər; **са жерге дурнаяр** bir qatar durma; **жергеда** cərgədə, sırada; **жергеда акъвазун** cərgədə, sırada dayanmaq; **жергеда аваз фин** cərgə ilə getmək, sıra ilə getmək; **жерге гьалдайбур** овç. sürəkçilər (*ovda heyvanları ovçuların üstünə qovan adamlar*); **жерге гьалун** heyvanı ovçunun üstünə qovmaq.

ЖЕРГЕ-ЖЕРГЕ *z.* cərgə-cərgə, sıra-sıra.

ЖЕРИ olacaq, mümkün; **жери крар** olacaq işlər, mümkün işlər.

ЖЕРИВАЛ *z.* mümkün olduğu kimi, bacardığı kimi, mümkünlük; **кЛанивал тахъуй**, **жеривал хъуй** istədiyimiz kimi olmasın, mümkün olduğu kimi olsun.

ЖЕРМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sərimə; **жерме авун** sərimə etmək; **жерме гун** sərimə vermək; **жермедай гун** *və yaxud* **жермедай вахкун** sərimə kimi qaytarmaq; 2) *məc.* muştuluq, müjdə, pay; **вал жерме акъалтнава** sən muştuluq verməlisən.

ЖЕРЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) həkim; 2) sınıqçı.

ЖЕРЯГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) həkimlik; 2) sınıqçılıq.

ЖЕСЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cəsəd; **жеседин** cəsədin.

ЖЕСТ жест (1. *əl-qol hərəkəti*; 2. *məc. nümayiş məqsədilə edilən bir iş, hərəkət*).

ЖЕТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jeton (*metal nişan, marka, medal*); **жетондин** jetonun.

ЖЕТИЕР göyərti növü.

ЖЕФТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cəftə; **жефтедин** cəftənin.

ЖЕЦИ *qəd.* cins; **жецИ кал** cins inək.

ЖЕЧ: Хъун *felinin inkar forması*.

ЖИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* əsəb; **жидин** əsəbin.

ЖИ II *bəzi isimlərin hal formasını əmələ gətirən şəkilçi: жин-жинжи.*

ЖИБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) cib; **жибиндин** cibin; **жибин арІун** cibə girmək; **жибиндай аватун** cibdən düşmək; **жибинда тун** cibə qoymaq; **жибиндай экъис жезва** cibdən çıxır; 2) *məc.* böyük məbləğdə pul, var-dövlət, sərvət; **адахъ жибин ава** onun böyük

məbləğdə (çoxlu) pulu var; ◊ **адан жибинда кьиф кьугъвазва** onun cibində sıcan oynayıp, cibi boşdur; **жибин ацІурун** çoxlu pul uğmaq; **жибин(ар) ичИ хъун** pulsuzlaşmaq, kasıblaşmaq; **жибиндин кІан хкатун** kasıblaşmaq, müflişləşmək.

ЖИВ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) qar; **живедин кІунтІ** qar topası; **живед пилтеяр** qar lopaları; **живед цІверекІ** qar dənəcəyi; **хархар жив** lopa-lopa yağan qar, dən-dən qar; **аскІан дагъдизни жив кьвада** *a.s.* alçaq dağa da qar yağar; **жив кьвазва** qar yağır; **жив цІразва** qar əriyir.

ЖИВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) civə; **живедин** civənin.

ЖИВЕД РУШ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) Qar qız; **Живед рушан** Qar qızın.

ЖИВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) taxta üzərində naxış; 2) *qadın adı* - **Живел** (Jivel).

ЖИГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* ciyər; **жигерар** 1) ciyərlər; 2) ciyərlər böyrək və ürəklə bir yerdə; **чІулав жигер** qaraciyər; **лацу жигер** ağciyər; ◊ **жигерар кун** *və yaxud* **жигеррай цІай акъатун** güclü susamaq.

ЖИГИЗ: Жугун *felinin forması*.

ЖИГИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) igid; **жигитдин** igidin.

ЖИГХА *bax* Жгъа.

ЖИГЪИЗ: Жугъун *felinin forması*.

ЖИГЪЖИГЪ *dial.* ağzına kimi; **кьаб жигъжигъ ацІурна** qabı ağzına kimi doldurdu.

ЖИГЪАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cihad; **жигъаддик кьил кутун** cihada başlamaq.

ЖИГЪЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nöqtəyi-nəzər; **гъар са жигъетдай** hər cəhətdən, hər bir nöqtəyi-nəzərdən; **гъи жигъетдай килигайтІани...** hansı cəhətdən baxsan da, hansı nöqtəyi-nəzərdən baxsan da...; **и жигъетдай гыч са затІни авунвач** bu cəhətdən heç bir iş görülməyib, bu istiqamətdə heç bir iş görülməyib.

ЖИГЪЕТДАЙ *qoş.* cəhətdən; **и жигъетдай завай са гаф лугъуз жедач** bu cəhətdən mən bir söz deyə bilmərəm.

ЖИГЪИЗАР (-ри, -ра) cehiz, cehizlər; **сусан жигъизар** gəlinin cehizləri.

ЖИГЪИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ciğır; **тамун жигъир** meşə ciğırı; **дагъдин жигъир** dağ ciğırı; **жигъирар** ciğırlar; *həmçinin bax* Руьшт.

ЖИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) süngü; жидадин süngünün; жида эцяггун süngü barmıq.

ЖИДРИ *dial.* qaralı, gizli.

ЖИЖИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nazik palaz.

ЖИЗБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* eşq; жизбидин eşqin; жизбида гьатун eşqə düşmök; жизбида хьун eşqə olmaq.

ЖИЗВИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* əhəmiyyətizlik, cüzi, azlıq; əhəmiyyətiz şey, boş şey; жизвидихъ гелкъуьн əhəmiyyətizliyə, xırda şeyə varmaq; жизвийриз фикир гун xırda şeylərə fikir vermök; жизвидилай хьел атун boş şeyə görə açıqlanmaq.

ЖИЗВИ II *sif.* balaca, mənasız; жизви крар balaca işlər, mənasız işlər.

ЖИЗВИ III *z.* bir az; жизви кичіез-кичез рахазвай bir az qorxa-qorxa danışırdı.

ЖИЗВИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) son dərəcə azlıq, cüzilik, əhəmiyyətizlik.

ЖИЗВИДАКАЗ *z.* əhəmiyyətizliklə, mənasızca, bir azca.

ЖИЗВИДИЗ *z. bax* Жизвидаказ.

ЖИЗВИДАЛАЙ *z.* tələsik; heç nədən; heç bir səbəb olmadan; жизвидилай хьелун heç bir səbəb olmadan küsmök.

ЖИЗВИЗ *z. bax* Жизвидаказ.

ЖИЗВИ-ЖИЗВИ *z.* azacıq.

ЖИКЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* jiklyor (*mayələrin, yaxud qazların işlənməsini qaydaya salmaq üçün cihaz*).

ЖИКЪ *hərəkətlə bağl eşidilən səs; жикъа-жикъ* *fasiləsiz eşidilən səslər; арабайрин жикъа-жикъдин ванер* arabaların fasiləsiz eşidilən səsləri.

ЖИКІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* itburnu; жикіидин itburnunun; жикіид(ин) чай itburnu çayı; жикіид(ин) вал itburnu kolu.

ЖИЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cilov; жилавар гьуьргьуь авун* a) cilovu boş buraxmaq; b) *məc.* tabeliyində olan adama səlahiyyətler vermök; жилавар тларамдиз кьун a) cilovu möhkəm tutmaq; b) *məc.* tabelikdəki adama səlahiyyət verməmək; жуван жилавар масадан гьиле вугун a) öz cilovunu özgə əlinə vermök; b) *məc.* cilovda olmaq (*ki-minsə əlində*).

ЖИЛД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) cild, üz; ктабдал жилд акьал-жун kitabı cildləmək; ктабдин жилд kitabın üzü; 2) cild; вад лагъай жилд beşinci cild.

ЖИЛДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cildçi; жилдчидин cildçinin; жилдчидин кІвалах cildçinin işi.

ЖИЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jilet (*pencək altından geyilən qısa qolsuz geyim*); жилетдин jiletin; жилетдин жибин ciletin cibi.

ЖИМИ *sif.* maye, duru; жими затІ duru şey; жими хапІа duru xörək, şorba; жими авун durultmaq, sıyıqlaşdırmaq; жими хьун durulmaq, sıyıqlaşmaq.

ЖИМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) duruluq; цлан кьарадиз жимивал герек туш divarın suvağına duruluq olmaz.

ЖИМИДАКАЗ *z.* duruca.

ЖИМИДИЗ *z. bax* Жимидаказ.

ЖИМИ-ЖУРУ I *is.* isti duru xörək.

ЖИМИ-ЖУРУ II *sif.* duru.

ЖИМИЗ *z. bax* Жимидаказ.

ЖИН I (-жи, -же; -ер(ар) // чинерар, -ери // чинерри, -ера // чинерра) ruh; кьени жинерар хейігях рухлар; чІуру жинерар бədxah рухлар; адак жинерар акатна a) onun bədəninə ruh keçib; b) o, qəzəblənib; o, ağılını itirib; жинжин бармак gözəgörünməyən paraq.

ЖИН II (-ди, -да; -ерар, -ерри, -ерра) cin, şeytan, əcinnə; жин хьиз квахьна cin kimi itdi; жинди ягъанва cin vurub; са кле-ретІ жинерар bir dəstə cinlər.

ЖИНЖИГАР burulğan, qasırga; жинжи бапІах *bot.* zəhərli göbələk.

ЖИНАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *anat.* körpücük sümüyü; 2) cınaq, cınaq sümüyü (*quşlarda*); жинаб хьун cınaqla mərc gəlmək.

ЖИНАС *əd.* cinas.

ЖИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cinlik; жинвал мийир cinlik etmə.

ЖИНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cindar; жадуни жиндар низ герек я? cadu ilə cindar kimə lazımdır?

ЖИНЕР *bax* Жин.

ЖИНЖАЛ *bax* Женжел.

ЖИНС I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) cins, tayfa; диши жинс qadınlar, qadın tayfası; эркек жинс kişilər, kişi tayfası; са жинсинин həmcins.

ЖИНС II cins, cinslik; **жинсинин мал** cins mal; **им гы жинсинин хеб я?** bu, han-si cinsdən olan qoyundur?

ЖИНС III cins; **жинсинин шалвар** cins şalvar.

ЖИНСИНИН *sif.* qəşəng, gözəgəlimli; **жинсинин балкан** qəşəng at.

ЖИР I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) rezin; **жирин туп** rezin top; **жир хьтин** rezin kimi; 2) pozan; **кхьинар Чтурун патал жир кьачуна** yazıları pozmaq üçün pozan aldı.

ЖИР II *sif.* sözündən dönməyən, sabitqə-dəm; **жир кас** sözündən dönməyən kişi (adam); **жир кьилих** sabitqədəm xasiyyət.

ЖИРГЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) cıǵıl-tı, xıǵıltı; **жиргъ авун** cıǵıldamaq, xıǵıldamaq.

ЖИРГЪАЖИ cırhacı (*alma sortu*).

ЖИРЖИРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* cırcırama; **жиржирмадин ван** cırcırama səsi; *həmçinin bax* **Чигъичигъ**.

ЖИРИНИН *sif.* rezindən hazırlanmış.

ЖИРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* zürafə; **жирафдин** zürafənin.

ЖИРЕЯР (-ри, -ра) *dial.* nişanlanan qıza bəy evindən aparılan şey-şüey.

ЖИРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *jiro* (*həvalə haqqında çek və s. pul sənədləri üzərində qeyd*); **жиродин** jironun.

ЖИРОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *jirovka*, *jiro-əmr* (*bank və ya əmanət kassasındaki pulunu başqasının hesabına keçirmək haqqında əmanətçinin yazılı sərəncamı*); **жировкадин** jirovkanın.

ЖИРОНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *jironda* (1. XVIII əsrdə Fransa burjuva inqilabı dövründə iri burjuaziyanın mənafeyini əks etdirmiş və əksinqilab tərəfinə keçmiş siyasi qrup; 2. məc. əksinqilab ilə sazışə meyl edən siyasi qrup); **жирондадин** jironanın.

ЖИРОНДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *jirondist*, *jiron*da tərəfdarı.

ЖИРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* jiroskop (*hər cür vəziyyətdə öz sabitliyini mühafizə edən sərbəst oxlu cihaz*); **жироскопдин** jiroskopun.

ЖИРТІ-ЖИРТІ: **жирті-жирті** авун şappıldatmaq, fırcıldatmaq (*palçıǵı*).

ЖМИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t.* сесə (*yaǵlı bitkilərin yaǵı çıxarıldıqdan sonra qalan qalıqları*); **жмихдин** сесənin.

ЖМУДАР (-ри, -ра) *j mudlar* (*qədim litva tayfalarından birinin adı*); **жмудрин** *j mudlar*ın.

ЖОКЕЙ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *jokey*, sürücü, minici (*cıdırda at sürən*); **жокейдин** *jokeyin*.

ЖОНГЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *jonqlyor* (1. *sirkədə məharətlə əlində əşya oynadan artist*; 2. *hoqqabaz, oyunbaz*); **жонглёрдин** *jonqlyorun*.

ЖУВ (-а, -а) *əvəz.* öz; **зун жув** mən özüm; **вун жув** sən özün; **зун жув фена, вунни жув вач** mən özüm getdim, sən də özün get; **зун жув жувал алач** mən özümdə deyiləm; **жув-жувал хтун** özünə gəlmək; **жув тийижирдаз, жуван бубани чир жедач** *a.s.* özünə hörmət qoymayan, öz atasına da hörmət qoymaz; **жува еке авур бармак жуван вилера гьатда** *mis.* yaxşılıq edirsən, yamanlıq tapırsan; **жувайлай Чехи кьванцелни алуьк** *mis.* bir iş görəndə özgəyə də gənəş; **жувайлай Чехидаз гьуьрмет ая** özündən böyüyə hörmət elə; **жува жув тухун** özünü aparmaq; **жуван гьиле авай ланш тлурар алаз аквада** *mis.* “öz malının qədrini bilmir” *mənasında*; **жуванда маса тагайтла, чарада маса гудач** *mis.* özününkü satmasa, özgə satmaz; **жуван югъ няни авун** çox şey istəmədən yaşamaq.

ЖУВАН *sif.* özünün, özününkü; **ам жуван гаф лугьудай кас я о,** öz sözünü deyən adamdır.

ЖУВАНБУР (-у, -а) *is.* özününkülər, özümüзүнкүләр, өз yaxın adamları(mız); **жуванбуруз гьуьрмет ая** özünüнкүләрə hörmət elə; **ина авайбур жуванбур тир** buradakılar özümüзүнкүләр idi; **жуванбурун кьадир хьухь** özünüнкүләрин qədrini bil; **жуванбур атана** özümüзүнкүләр gəldi; **вирина жуванбур аваз хьурай** qoy hər yerdə öz yaxın adamları-mız olsun.

ЖУВАНБУР *sif.* özünüнкүләр, өзümüзүнкүләр; **гьалатлар жуванбур я** səhvələr özümüзүнкүлərdir.

ЖУВАНДИ I (-а, -а) *is.* özünüнкү, qohum-əqrəba, yaxın dost **жувандакай бейкеф хьана** özünüнкүндən (qohum-əqrəbadan, yaxın dostdan) incidi.

ЖУВАНДИ II *sif.* özünüнкү, өзümüнкү; **и ктаб зи жуванди я** bu kitab mənim özümüнкүдүр.

ЖУВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) өзүнəməxsusluq; **жуввилив** өзүнəməxsusluğun; *həmçinin bax* **КьетГенвал**.

ЖУВЖУВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) vızılı, vızıldama; 2) zınqırov (*uşaq oyuncağı*).

ЖУГУН *bax* Шуткун.

ЖУГЪУН I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) çəpər (*hörmə*); **жугъун ягъун** çəpər hörmək, çəpər-ləmək; *həmçinin bax* Тлалака.

ЖУГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) tapmaq, tapılmaq; **зас са ктаб жагъана** mən bir kitab tapdım; ♦ **кІвал жагъайди** ev sahibi.

ЖУГЪУРУН *bax* Жагъурун.

ЖУЖУБА xurma sortu.

ЖУЗ (-ди// -уни, -да// -уна; -ар, -ари, -ара) 1) kitab (dini); **фекъиди жуз кІелзава** molla dini kitab oxuyur; 2) cild; **шаирдин эсеррин сад лагъай жуз** şairin əsərlərinin birinci cildi.

ЖУЗАМ (-ди, -да) *tib. cüzam* (*xəstəlik*).

ЖУЗУН (-ада, -уна; -аз, -азва; -уз, -ан, -урай, -амир) soruşmaq; **ада вун жузуна о, сәни сорuşду; зун жузуна** məni soruşdu; **чун жузуна** bizi soruşdu; **за жузуна, вунани жузуз** mən soruşdum, sən də soruş; **жузун айиб тахъуй** soruşmaq ayıb olmasın.

ЖУЗУН-КАЧУЗУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) I *is.* sorğu-sual, müsahibə; **за ихтилатдик жузун-качузуналди кьил кутуна** mən söhbətə sorğu-sualla başladım; **газетда марагълу жузун-качузун ганвай** qəzətdə maraqlı müsahibə verilmişdi.

ЖУЗУН-КАЧУЗУН II *f.* hal-əhval tutmaq; **адаз ацукъа лагъана, жузун-качузун авуна** ona otur deyib, hal-əhval tutdu.

ЖУЗУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) xəbər almaq; **мягътелвилелди жузунарна** təəccüblə xəbər aldı.

ЖУКІУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çimdik, çimdikləmə; **жукІум акъудун** çimdikləməк; **адаз аялдай жукІум акъудиз кІан хъана о, уşağı çimdikləməк** istədi.

ЖУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* yaraq; **жулдин** yarağın; **жулдилай акъул вине я** yaraqdan ağıl üstündür.

ЖУМ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) heyva; **жумунин** heyvanın; **жумун тар** heyva ağacı.

ЖУМ II: жум чІугун *f.* soyuq çəkmək.

ЖУМАРТ *sif.* 1) səxavətli, əliaçıq; **жумарт кас** səxavətli, əliaçıq adam; **жумарт хъун** səxavətli, əliaçıq olmaq; 2) *kışı adı* - **Жумарт** (Jumart).

ЖУМАРТБУР I (-у, -а) *is.* səxavətlilər, əliaçıqlar; **жумартбур атана** səxavətlilər, əliaçıqlar gəldi.

ЖУМАРТБУР II: Жумарт *sifətinin cəm forması*; **чи хуьруьнбур жумартбур я** bizim köndlilər səxavətlidir.

ЖУМАРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səxavətlilik, əliaçıqlıq; **жумартвал квай** səxavətli, əliaçıq; **жумартвал авун** səxavətlilik, əliaçıqlıq etməк; **жуван жумартвал кьалурун** öz səxavətliliyini, əliaçıqlığını göstərmək.

ЖУМАРТВИЛЕЛДИ *z. bax* Жумартдаказ.

ЖУМАРТВИЛЯЙ *z.* səxavətdən, bolluqdan, əliaçıqlıqdan.

ЖУМАРТДАКАЗ *z.* bolluca, çoxlu; **тарари жумартдаказ ичер гъанвай** ağaclar bolluca alma yetirmişdi.

ЖУМАРТДИ I (-а, -а) *is.* səxavətli, əliaçıq adam; **жумартдаз мал-девлет ярашух я** səxavətli, əliaçıq adama mal-dövlət yaraşır.

ЖУМАРТДИ II *sif.* səxavətli, əliaçıq; **зи стха жумартди я** mənim qardaşım səxavətli, əliaçıqdır.

ЖУМАРТДИЗ *z.* səxavətlə, əliaçıqlıqla; **ракъини вичин ифей нулар жумартдиз чилел ракъурзава** günəş isti şüalarını səxavətlə yerə göndərir.

ЖУМЛА *köhn.* 1) hamı, bütün; **жумла алем кІвачел къарагънава** bütün аləм аyağa qalxıb; 2) *qram.* cümlə; *həmçinin bax* Вири.

ЖУМЛА-ЖАГЪАН bütün dünya, bütün аləм.

ЖУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tənzip, cunayı; **жунадай куьзун** tənzipdən süzmək; **жунадин** tənzipin.

ЖУНГАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cöngə; **жунгавдин** cöngənin; **жунгавдин як** cöngə əti; **вун чаз жунгав жемир** *mis.* cöngə kimi üstümüzə gəlmə (*vəni bizi boğaza yığma*); **жунгав хъун** cöngə olmaq; **жунгавар галай кал хъиз** arxasında çoxlu adamlar salmaqla, haray-vurhayla, səs-küylə.

ЖУНГАВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) güclə özgəyə mane olmaq; **адаз жунгаввал ийиз кІан хъана о, güclə mane olmaq** istədi.

ЖУНУ *sif.* axmaq, dəli, səfeh; **жуну кас** axmaq adam; **жуну хъун** axmaq olmaq.

ЖУНУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ахмаqlıq, дәлilik, səfehlik; **ихьтин жунувал кьуз герек я?** belə ахмаqlıq нөүе лазимдир?

ЖУОР *dial.* çənlі duman.

ЖУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* jupa (*cənubi slavyanlarda vilayət*); **жупадин** jupanın.

ЖУПАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* jupan, isti arxalıq (*polyaklarda və ukraynalılarda*); **жупандин** jupanın.

ЖУПАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* jupan (*vilayət hakimi*); **жупандин** jupanın.

ЖУРЖУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şırıldama, şırıldı; **булахдин журжурдин ван** булаğın şırıldı səsi; **журжур авун** şırıldamaq.

ЖУРЖУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Журжур (журжур авун).

ЖУРНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) jurnal, qeyd dəftəri; **цйийи журнал** təzə jurnal; **журнал акьудун** jurnal buraxmaq (çar etmək); **ада лекция журналдиз кхьена** о, mühazirəni qeyd dəftərinə yazdı; 2) sənəd kimi saxlanan qeyd dəftəri; **гимидин журналда гьублел кьати гар мус кьарагьнатла кхьенвай** gəminin jurnalında dənizdə fırtınanın qopduğı vaxt yazılmışdı.

ЖУРНАЛИЗМ (-ди, -да) jurnalizm, mətbuatçılıq.

ЖУРНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jurnalist; **журналистдин** jurnalistin; **алакьунар авай журналист** bacarıqlı jurnalist; **журналистдин кьейдер** jurnalistin qeydləri; **хци кьелем авай журналист** iti qələmli jurnalist; **журналистдин сенят** jurnalistin sənəti; **журналистрин кIвал** jurnalistlər evi; **журналистрин кIватIал** jurnalistlər birliyi.

ЖУРНАЛИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) jurnalistlik, jurnalistin peşəsi; **журналиствилин** jurnalistliyin; **яхцIур йис я** ада журналиствал ийиз qırx ildir o, jurnalistlik edir.

ЖУРНАЛИСТИКА (-ди, -да) jurnalistika; **журналистикадин факультет** jurnalistika fakültəsi.

ЖУФТ *sif.* cift, kip; **жуфт авун** ciftləşdirmək, kipləşdirmək; **жуфт хьун** cift olmaq, kip olmaq; **ада ра-кIар жуфт агална** о, qarını cift (kip) bağladı.

ЖУФТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) ciftləşdirmək, kipləşdirmək.

ЖУФТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ciftlik, kiplik.

ЖУФТДАКАЗ *z.* lap cift, lap kip; **жуфтдаказ акьала** lap cift bağla.

ЖУФТДИЗ *z.* *bax* Жуфтдаказ.

ЖУФТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* ciftləşdirmək, kipləşdirmək.

ЖУЫГЬЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уанан köz.

ЖУЫЖЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* cüce.

ЖУЫМЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) cümə; **жуымя югь** cümə günü; **накь жуымядин югь тир** dünən cümə günü idi; 2) *köhn.* həftə; **са жуымядин йикьар** bir həftənin günləri; **жуымя мискIин** cümə məscidi; **жуымядал фин** rəhmətə gedənin cüməsinə getmək; **жуымяяр авун** rəhmətə gedənin cüməsinə keçirmək.

ЖУЫРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) növ; cins; sort; **гьи жуыредин?** hansı növün? hansı cinsin? hansı sortun? 2) qayda, təhər, sayaq; **ам гьи жуыреда гьавурда тван?** onu hansı qaydada (nə təhər) başa salasan? **и жуыре** *və yaxud* и **жуыреда** bu qayda, bu sayaq; **са жуыре** *və yaxud* **са жуыреда** bir təhər; **гьар жуыредин** hər sayaq; **са жуыре хьун** zahirən dəyişmək; 3) müxtəliflik.

ЖУЫРЕ II *dan.* saxlamağa, yeməyə görə haqq.

ЖУЫРЕБА *t.s.* cür, təhər; **а жуыреба завай** жедач мən о cür edə bilməgəm; **залай а жуыреба алакьдач** мən о cür bacarmaram.

ЖУЫРЕБА-ЖУЫРЕ *sif.* cürbəcür, müxtəlif; hər cür; **жуыреба-жуыре миллетар** müxtəlif millətlər; **жуыреба-жуыре вакьиаяр** hər cür hadisələr.

ЖУЫРЕБА-ЖУЫРЕВАЛ cürbəcürlik, müxtəliflik; **жуыреба-жуыревал авун** cürbəcür etmək, müxtəlifləşdirmək.

ЖУЫРЭТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cürət; **жуырэт авун** cürət etmək, cəsərət etmək, cürətlənmək, ürəklənmək.

ЖУЫРЭТЛУ *sif.* cürətli, igid, qoçaq, cəsur; **жуырэтлу фикир** cürətli fikir, cəsərətli fikir; **жуырэтлу хьун** cürətli olmaq, cəsərətli olmaq, ürəkli olmaq.

ЖУЪРЭТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cürətlilik, igidlik, qoçaqlıq, cəsurluq; **жуърэтувал** **квай** cürətliliyi olan, igidliyi olan, qoçaqlıǵı olan, cəsurluǵu olan; **жуърэтувал** **авун** cürət göstərmək, igidlik etmək, qoçaqlıq etmək; cəsurluq etmək.

ЖУЪРЭТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax Жуърэтулдаказ.*

ЖУЪРЭТЛУДАКАЗ *z. cürətlə, igidliklə, igidcəsinə, qoçaqlıqla, qoçaqcasına, cəsurluqla, cəsuranə; ада жуърэтулдаказ вичин гаф лагыана* o, cürətlə öz sözünü dedi; *ада жуърэтулдаказ женг чугуна* o, igidliklə döyüşdü.

ЖУЪРЭТЛУЗ *bax Жуърэтулдаказ.*

ЖУЪРЭТСУЗ cürətsiz, qorxaq, ürəksiz, cəsarətsiz, aǵciyər; **ам жуърэтсуз кас я** o, cürətsiz adamdır, o, qorxaq adamdır, o, aǵciyər adamdır.

ЖУЪРЭТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cürətsizlik, qorxaqlıq, ürəksizlik, cəsarətsizlik, aǵciyərlik; **адан жуърэтсузвал акуна зи рикI тар хьана** onun cürətsizliyini (qorxaqlıǵını, aǵciyərliyini) görüb ürəyim aǵrıdı.

ЖУЪРЭТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax Жуърэтсуздаказ.*

ЖУЪРЭТСУЗДАКАЗ cürətsizliklə, cürətsizcəsinə; **ам кардив жуърэтсуздаказ эгечIна** o, işə cürətsizcəsinə yanaşdı.

ЖУЪРЭТСУЗДИЗ *bax Жуърэтсуздаказ.*

ЖУЪРЭТУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) cürət etmək, cürətlənmək, cəsarət etmək; **ада жуърэтна вири гафар лагыана** o, cürət edib bütün sözlərini dedi; **ада захь галаз кикIиз гьикI жуърэтзава?** o, mənimlə dalaşmaǵa necə cürətlənir?

ЖУЪТ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) 1) cüt; **са жуьт яцар** bir cüt öküz; **са шумуд жуьт** bir neçə cüt; **са-кьве жуьт** bir-iki cüt; 2) cüt, cüt ədəd; **кьвед, кьуд, ругуд, муь-жуьд, цIуд жуьт рекъемар я** iki, dörd, altı, səkkiz, on cüt ədədlərdir; **жуьтма тек** təklə cüt (*оун*); 2) qoşa; **абур жуьт атанвай** onlar qoşa gəlmişdilər.

ЖУЪТ-ЖУЪТ cüt-cüt, qoşa-qoşa; **абур сегьнедиз жуьт-жуьт экъечIна** onlar səhnəyə qoşa-qoşa çıxdılar.

ЖУЪТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) cütləmək; **ада зарар жуьтна вегьена** o, zərləri cütləyib atdı.

ЖУЪШТ *dial.* hissələrin coşması; **жуьштиниз акъатай шаир** hissələri coşan şair.

ЖЮРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) jüri (1. *yarışda, sərgidə, müsabiqədə və s-də müka-fat təyin edən ekspertlər heyəti*; 2. *idman yarışlarında hakim*); **жюридин кьарар** jürinin qərarı.

ЖЯГЪТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) cəhd; **са шумуд жягът** bir neçə cəhd; **жягът авун** cəhd etmək.

3

З [зэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının onbirinci hərfi.*

- **З I** *yönlük hal şəkilçisi*; **гьили-з** ələ; **стхадн-з** qardaşa; **гьилери-з** əllərə; **стхайри-з** qardaşlara.

- **З II** *felin məqsəd formasının affiksi* **кьачу-з** alaraq, **хьуьре-з** gülərək.

- **З III** *sifətdən zərflə əmələ gətirən şəkilçi* **яру+з** qırmızıtəhər, qırmızımtıl; **хьипи+з** sarıtəhər, sarımtıl.

ЗА, ЗАЗ, ЗАВ, ЗАЛ: **Зун** *şəxs əvəzliyinin hal formaları*; **за лагыана** mən dedim; **за кIелна** mən oxudum.

ЗАБУР Zabur (Quranda surə).

ЗАВ: **Зун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; mənə, məndə; **зав агакьнач** mənə çatmadı; **зав ганач** mənə vermədi; **зав гвач** məndə yoxdur; **зав гвай** məndə idi.

ЗАВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zaval, tələf olma, fəlakət **завалдикай хкатун** tələf olmaqdan qurtulmaq, fəlakətdən qurtulmaq; 2) bəla, bədbəxtlik; **завал галукьна** bəlaya (bədbəxtliyə) dücar oldu; 3) çatışmazlıq, qüsur, nöqsan; **са завални квачир** heç bir nöqsanı olmayan, heç bir çatışmazlığı olmayan; 4) zərər, itki, ziyan, tələfat **хару гзаф**

завал гана dolu çox ziyan vurdu; **гзаф завал хъана** tələfat çox oldu.

ЗАВАЛА *bax* Завал.

ЗАВАЛЛУ *sif.* 1) zavallı, çox zərərli, fəlakətli, tələfedicə, öldürücü; **заваллу ксар** zavallı adamlar; **заваллу крар** çox zərərli işlər; **заваллу гафар** öldürücü sözlər; 2) fəlakətli, müsibətli, bədbəxt; **заваллу вакъиа** fəlakətli hadisə, bədbəxt hadisə; 3) nöqsanı olan, qüsurlu, eyb, zədə; **ам заваллу инсан тир** o, nöqsanı olan insan idi.

ЗАВАЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zavallılıq, çox zərərlik, fəlakətlik, bədbəxtlik, tələfedicilik, öldürücülük; **им заваллувал тир** bu, zavallılıq idi; **заваллувилин лишанар** tələfediciliyin nişanları; 2) nöqsanlıq, qüsurluluq, zədəlilik; **заваллувилез рехъ гана кІанзавач** nöqsanlılığа (qüsurluluğa) yol vermək olmaz; 3) yazıqlıq.

ЗАВАЛЛУДАКАЗ *z.* zavallılıqla, zavallılıcasına, fəlakətliklə, qüsurla, eyblə; **ада заваллудаказ килигзавай** o, zavallılıcasına baxırdı.

ЗАВАЛЛУДИЗ *bax* Заваллудаказ.

ЗАВАЛЛУЗ *bax* Заваллудаказ.

ЗАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) ölümcül hala gətirmək; 2) bədbəxtlik gətirmək, ziyan vermək; **адаз гъамарикай завалмир** ona qəmdən bədbəxtlik gətirmə.

ЗАВВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəvvar, zəvvarar zəvvarlar.

ЗАВОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zavod; **заводдин** zavodun **заводдин тІвар** zavodun adı; **ада заводда кІвалахзава** o, zavodda işləyir.

ЗАВУЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tədris hissə müdiri; **завучдин** tədris hissə müdirinin; **завучдин тІалабун** tədris hissə müdirinin tələbi.

ЗАВУЧВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tədris hissə müdirliyi; **завучвиле кІвалахзава** tədris hissə müdirliyində işləyir; **завучвал авун** tədris hissə müdirliyi etmək.

ЗАВХОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təsərrüfat müdiri; **завхоздин** təsərrüfat müdirinin; **мектебдин завхоз** məktəbin təsərrüfat müdiri; **цІийи завхоз** təzə təsərrüfat müdiri.

ЗАВХОЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təsərrüfat müdirliyi; **адаз завхозвал бегенмиш хъана** o, təsərrüfat müdirliyini bəyəndi; **завхозвал авун** təsərrüfat müdirliyi etmək.

ЗАГС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) VVAQ (*vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarını qeyd edən şöbə*).

ЗАГЪ // **ЦАГЪ** (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) zəy; **загъадин** zəyin; **лацу загъ ағ зəy**; **чулав загъ** qara zəy.

ЗАГЪА bəxşiş.

ЗАГЪИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zahid; **загъиддин** zahidin; **ам загъид я** o, zahiddir.

ЗАГЪИР *sif.* zahir, aşkara; **загъир авун** zahir etmək; **загъир хъун** zahir olmaq.

ЗАГЪИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) zahir etmək; **ада халкъдиз илим загъирна** o, xalqa elm zahir etdi.

ЗАДРУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* zadruqa (*cənub slavyanlarında patriarxal ailə icması*).

ЗАЁМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) istiqraz; istiqraz vərəqəsi; 2) borc (*pul*); **заёмдин** istiqrazын; **заёмдиз кхъин** istiqraza yazılmaq; **заёмдай акъатун** istiqrazdan udmaq; **заёмдай пул акъатна** istiqrazdan pul uddu.

ЗАЗ: **Зун** *şəxs əvəzliyinin forması:* mənə, məni; **заз лагъана** mənə dedi; **заз эверна** məni çağırды.

ЗАЗ ЧИЗ *aral.s.* mənəcə, mənim zənnim-cə, mənim fikrimcə; **заз чиз, мярекат хъсанди жеда** mənəcə, tədbir yaxşı olacaq.

ЗАИЛ zail; **заил авуна** zail etdi.

ЗАЙ // **ЗАЙИ** zay; **зай (зайи) авун** zay etmək; **зай (зайи) хъун** zay olmaq.

ЗАЙЗАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* güzgüden əks olunan gün işığı.

ЗАЙИФ *sif.* 1) zəif, gücsüz; **зайиф ван** zəif səs; **зайиф авун** zəif etmək; **зайиф хъун** zəif olmaq; 2) xəstə; **ам зайиф я** o, xəstədir; 3) keyfiyyətsiz; **зайиф ктаб** keyfiyyətsiz kitab; **вилер зайиф гада** kuruş oğlan, gözü pis görün oğlan.

ЗАЙИФАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рин, -мир) *bax* Зайиф (Зайиф авун).

ЗАЙИФБУР I (-у, -а) *is.* zəiflər; **зайифбур гъуьжетунрик экечІнач** zəiflər yarışlara qoşulmadı.

ЗАЙИФБУР II *sif.* zəiflər; **са бязи аялар зайифбур тир** бəzi uşaqlar zəiflər idi.

ЗАЙИФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəiflik, gücsüzlük, cansızlıq, sısqalıq; **зайифвилин** zəifliyin; **зайифвилин лишан** zəifliyin nişanı.

ЗАЙИФВИЛЕЛДИ *bax* Зайифдаказ.

ЗАЙИФДАКАЗ *z.* zəif, aciz, gücsüz.

ЗАЙИФДИ (-а, -а) *is.* zəif; **са гужлуди, са зайифди** bir güclü, bir zəif.

ЗАЙИФДИ *sif.* zəif, gücsüz; **зайиф кас** zəif adam, gücsüz adam; **кас зайифди хъана** **Кланзавач** kişi zəif olmamalıdır.

ЗАЙИФДИЗ *bax* Зайифдаказ.

ЗАКАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sifariş; **заказдин** sifarişin.

ЗАКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din.* zəkət; **закатдин** zəkətin; **хуьруьнвийри фекьидиз закат гана** kəndlilər mollaya zəkət verdilər.

ЗАКИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. qəd.* 1) möhkəm, sağlam; **закибур** möhkəmlər, sağlamlar; **закиди зайифди гагазвай** sağlam zəifi döyürdü; 2) *kişi adı* - **Заки** (Zaki).

ЗАКИ II *sif. qəd.* möhkəm, sağlam; **заки цал** möhkəm divar; **заки кас** sağlam adam, sağlam kişi.

ЗАКИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is. qəd.* möhkəmlik, sağlamlıq; **за закивал тГалабзава** mən sənə sağlamlıq arzulaıtır.

ЗАКИВИЛЕЛДИ *z. bax* Закидаказ.

ЗАКИДАКАЗ *z.* möhkəmcə, sağlamca; **закидаказ гьутар вегьена** möhkəmcə yumruqladı; **аял закидаказ чГехи жезвай** uşaq sağlamca böyüyürdü.

ЗАКИДИЗ *z. bax* Закидаказ.

ЗАКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zəhər, ağu; **закъу хьтин** zəhər (ağu) kimi; **закъу хьурай!** *n.* zəhər olsun! ağu olsun!

ЗАКЪУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik tikə (*ərzaqda*); **халкъ закъум-дихъ маса гана** xalq kiçik tikəyə satdı.

ЗАКИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) a) nişan üzüyü; **заКалдин** nişan üzüyünün; **адан туплухъ заКал галай** onun barmağında nişan üzüyü vardı; b) юкьсиз үзүк; 2) dar, nazik, incə, zərif; **заКал юкь** incəbəl; **заКал юкь авай руш** incəbəl qız.

ЗАКИАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* baldır; **заКамдин** baldırın.

ЗАКИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bir tondan artıq taxıl tutan gildən hazırlanmış çəlləyə oxşar qab.

ЗАЛ I: **Зун** *şəxs əvəzliyinin hal forması:* mənə, mənim; **вуна ракъурай чар зал**

агакънач sənin göndərdiyin məktub mənə çatmadı; **зал тахсир алач** mənim təqsirim yoxdur.

ЗАЛ II *kişi adı* - **Зал** (Zal); **Зала вичин гаф адан чинал лагъана** Zal öz sözünü onun üzünə dedi.

ЗАЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zal, salon; **залдин** zalın, salonun; **мярекатдин зал** mərasim zalı.

ЗАЛАН I: **Зал** *adının yiyəlik hal forması;* **Залан ктаб** Zalin kitabı; **Залан агалкъунар** Zalin uğurları.

ЗАЛАН II *sif.* 1) ağır; **залан гьвар** ağır tır (şalban); **залан пар** ağır yük; **залан авун** ağırlaşdırmaq; **залан санайи** ağır sənaye; 2) *məc.* çətin; **залан йисар** çətin illər; **залан кГвалах** çətin iş; 3) *məc.* a) ağır, pozuq, boğuş, kəsif, бүркүлү; **залан гьава** ağır hava; b) ağır rəqs havası; 4) *məc.* qanqaraldan, acı, toxunan, təhqiredici; **залан гаф** təhqiredici (toxunan) söz; **залан хьун** a) ağırlaşmaq, ağır olmaq; b) ağır gəlmək, xoşagəlməz olmaq; **зи гафар адаз залан хъана** mənim sözlərim ona ağır gəldi, mənim sözlərim ona xoş gəlmədi; **◇ руфунал залан паб** *və yaxud* **гьилел-кГвачел** **залан паб** hamilə qadın; **руфунал залан хьун** hamilə olmaq; **япарал залан** qulaqdan ağır; **япарал залан хьун** ağır eşitmək, kar olmaq.

ЗАЛАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Залан II 1) (залан авун).

ЗАЛАНБУР I: **Залан** *sifətinin cəm forması;* **кГарасар заланбур** я odunlar ağırdır.

ЗАЛАНБУР II (-у, -а) *is.* ağırlar; **им заланбурун гьуьжетунар тир** bu, ağırların (ağır çəkilələrin) yarışı idi.

ЗАЛАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ağırlıq; çəki; 2) *məc.* çətinlik, yük, ağır yük; **заланвили адалай гьил** **кьачузвачир** çətinlik ondan əl çəkmirdi; **и заланвал адан хиве авай** bu ağır yük onun boynunda idi; 3) *məc.* pozuqluq, boğunuqluq, kəsiflik, ağırlıq (*hava haqqında*); **гьавада заланвал авай** havada ağırlıq (boğunuqluq) var idi.

ЗАЛАНВИЛЕЛДИ *z. bax* Заландаказ.

ЗАЛАНДАКАЗ *z.* 1) ağır, ağır surətdə; çətin, çətinliklə; 2) daha ağır; daha çətin; 3) *məc.* həvəssiz, könülsüz; **ада заландаказ жаваб гана** o, həvəssiz (könülsüz) cavab verdi; 4) *məc.* ağır, çətinliklə; **ада заландаказ нефес кьачузвай** o, çətinliklə nəfəs alırdı.

ЗАЛАНДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is. ağır.*

ЗАЛАНДИЗ *z. bax* Заландаказ.

ЗАЛАНЗ *z. bax* Заландаказ.

ЗАЛАН-ЗАЛАНДАКАЗ *artıq, artıqlamasilə; залан-заландаказ алцумун artıqlamasilə çökmək.*

ЗАЛЗАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zəlzələ; залзаладик уьцџена zəlzələdən dağıldı; чџехи залзала böyük zəlzələ; залзаладик уьцџей хуьр zəlzələdən dağılımış kənd.*

ЗАЛИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr. körfəz; заливдин körfəzin; заливдин ятар körfəz suları.*

ЗАЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. işğalçı; заликдин işğalçının; заликрин ниятар işğalçıların niyyətləri; женгина заликар кџанник амуькна döyüşdə işğalçılar məğlub oldu.*

ЗАЛПАНД *bax* Зарпанд.

ЗАЛОГ *gram. növ; глаголдин залогар felin növləri.*

ЗАЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gırov; залукда вугун gırov vermək; залукда эцигун gırov qoymaq.*

ЗАЛУКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *gırovluc; залуквиле кьун gırovlucğa almaq.*

ЗАЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. zalım, zülmkar, qanıçən, istıbadatçı, müstəbid; залумдин залımın, zülmkarın, qanıçənin, istıbadatçının, müstəbidin; залумри тарашна чун залımlar bizi talan etdi; залумдин хва залımın oğlu.*

ЗАЛУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *zalımlic; залумвилин залımlıgın; залумвилик кьил кутун залımlığa başламаq.*

ЗАЛУМВИЛЕЛДИ *z. rəhmsizcəsinə, amansızcasına, insafsızcasına, vəhşicəsinə; ада балкџан залумвилелди гатазвай о, atı vəhşicəsinə döyürdü.*

ЗАЛУМДАКАЗ *z. zalımlıqla; залумдаказ кар авун залımlıqla iş görmək.*

ЗАЛУМДИЗ *z. bax* Залумдаказ.

ЗАМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zaman, vaxt, dövr; дегь заман qədim dövr; эвел заман əvvəlki vaxt, əvvəlki dövr; эхир заман qıyamət, məhşər, axirət; а заманда о zaman, о vaxt; гџа замандилай инихь həmin zamandan (vaxtdan, dövrədən) bəri; гџар са заманда hər bir zamanda; гџи заманда? nə zaman? nə vaxt? гџич са замандани həç bir*

vaxt, həç bir zamanda, həç bir dövrə; и заманда indiki vaxtda, bu dövrə; са заманда hansı zamandasa, nə vaxtsa, hansı dövrədəsə.

ЗАМАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Заман.

ЗАМАР (-ди, -да) *qəd. camaat, замардин camaatin.*

ЗАМЗАМ // **ЗЕМЗЕМ** (-ди, -да) *zəm-zəm; земземдин яд zəmzəm suyu; земзем булах zəmzəm bulağı.*

ЗАМЕСТИТЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müavinlik; заместителвал авун müavinlik etmək.*

ЗАМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zamin, zamin olan, zəmanətçi; адаз зун замин я она мən zaminəm; 2) zəmanət, zaminlik, girov (zaminlik mənasında); заминда кьахчун zaminə götürmək; заминда кьун zəmanət vermək, zaminlik etmək.*

ЗАМИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *zaminlik; ада заминвал авуна о, zaminlik etdi.*

ЗАМША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zamşa (yumşaq maral dərisi).*

ЗАНБУРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xərək; занбурагдин хəгəyin; занбураг расна хəрək düzəltdi; занбураг гьана хəрək гətirdi.*

ЗАНГ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *anat. baldır; зангунин baldırın.*

ЗАНГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qamaş, yun corab; адан кџвачел зангалар алай onun ayağında yun corablar var idi.*

ЗАНГЪАР-ЗУНГЪУР 1) *cingilti, cıncıltı (metal səsi); 2) şaqqıltı, taqqıltı (diş səsi); зангъар-зунгъур авун cingildəmək, cıncıldamaq, şaqqıldamaq, taqqıldamaq.*

ЗАНЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zənci; занжидин zəncinin; чи институтда занжийрини кџелзава bizim institutda zəncilər də oxuyur.*

ЗАОЧНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qıyabici, qıyabi oxuyan; заочникдин qıyabicinin.*

ЗАОЧНИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qıyabiciilik; заочниквилин qıyabiciiliyin.*

ЗАПАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dua; запабдин duanın; запаб кхьин dua yazmaq; запаб(ар) авун dua yazdırmaq.*

ЗАПАБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dua yazdırmaq (vəziyyəti, insanı dəyişdirmək üçün).*

ЗАПАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ehtiyat (*müxtəlif mənalarda*); **запасдин** ehtiyatın; **запас авун** ehtiyat yaratmaq; **запасдиз фин** ehtiyata getmək; **запасда тун** ehtiyatda saxlamaq; **кьюльунь запасар** buğda ehtiyatları; **запасда авай офицер** ehtiyatda olan zabit.

ЗАПЕКАНКА zapekanka 1) giləmeyvə likörü; 2) xörək adı.

ЗАПРАВЩИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yanacaq tökən fəhlə.

ЗАПУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sabun; **запундин** sabunun; **запун ягун** sabun vurmaq; **запундин карч** duru sabun saxlanan buynuz; **запундин кяб** sabun qabı; **запун ягъанвай гьилер** sabunlu əllər.

ЗАПУН II *sif. dial.* pis, bəd, yararsız; **запун крар** pis işlər; **запун кас** pis adam; **запун ният** bəd niyyət; **запун чарар** yararsız vərəqlər.

ЗАПАХЪАР uzun və nazik yarılmış ağaclar (*evin damını örtmək üçün tirlərin arasına döşənən*).

ЗАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qızıl pul; **виш манат кьизилдин зар** yüz manat qızıl pul; 2) qızıl; **зар такурдаз адан кьадирни жеч** *mis*. qızılı görməyən onun qədrini bilməz; 3) qızılı suyuna çəkilmiş vərəq; 4) qızılı rəngli; **зардалди ягъай нехишар** qızılı rəngli saplarla tikilmiş naxışlar; 5) *məs.* qızılı paltar, parça; **на алукина харани зар** xara və qızılı paltar geyinmişən; **кыиле гар ава, бармакдин куква зар** *məs.* özü yelbeyin, papağının başı qızıl; 6) *qadın adı* - Зар (Zar).

ЗАР II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) zər (*nərdə*); **зардин** zərin; **зар ве-гын** zər atmaq.

ЗАР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* şeir; **цйий зар** təzə şeir.

ЗАР-ЗИБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zər-ziba, zərli parçadan tikilmiş paltar; **адахъ зар-зиба ава** onun zər-zibası (qəşəng paltarı) var.

ЗАРА-ВАРА puç; **зара-вара авун** puç etmək; **зара-вара хун** puç olmaq.

ЗАРАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zərər, ziyan, itki; **зарардин** zərərin; **гыар са зарарди са акьул чирда** *mis.* hər bir zərər bir ağıl öyrədir; **зарар авун** a) ziyan vurmaq, zərər yetirmək, itki; b) zərər götürmək; **зарар хун** zərəre düşmək; **зарар гун** a) zərər vermək; b) ziyan vurmaq.

ЗАРАР II: Зар *isminin cəm forması*; **бах Зар II.**

ЗАРАРЛУ *sif.* 1) zərərli; 2) xeyirsiz, faydasız, sərfəsiz, gəlirsiz, ziyanlı; **зарарлу крар** zərərli işlər; **зарарлу икьрар** zərərli müqavilə; **зарарлу тахьуй** zərərli olmasın.

ЗАРАРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zərərlilik; 2) xeyirsizlik, faydasızlıq, sərfəsizlik, gəlirsizlik, ziyanlılıq.

ЗАРАРЛУДАКАЗ *z.* zərərliliklə, xeyirsizliklə, faydasızlıqla; **зарарлудаказ авур кар** zərərliliklə (xeyirsizliklə, faydasızlıqla) görülmüş iş.

ЗАРАРЛУДИЗ *z. bah* Зарарлудаказ.

ЗАРАРСУЗ *sif.* zərərsiz; **зарарсуз кИвалах** zərərsiz iş; **зарарсуз инсанар** zərərsiz insanlar.

ЗАРАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zərərsizlik; **зарарсузвилин** zərərsizliyin.

ЗАРАРСУЗДАКАЗ *z.* zərərsizcəsinə; **зарарсуздаказ авур крар** zərərsizcəsinə görülmüş işlər.

ЗАРАРСУЗДИЗ *z. bah* Зарарсуздаказ.

ЗАРАФАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* zarafat; **зарафат(ар) авун** *və yaxud* **зарафат(ар)ун** zarafat etmək; **зарафатдиз (зарафатриз) вегьин** a) zarafata salmaq; b) sataşmaq, lağa qoymaq, ələ salmaq, araya qoymaq; **чун зарафатдиз (зарафатриз) вегьемир** bizə sataşma, bizi lağa qoyma, bizi ələ salma, bizi araya qoyma; **зарафат кьун** *və yaxud* **зарафатдай кьун** a) zarafat kimi qəbul etmək; b) *məs.* zarafat saymaq; **зарафат туш гьа!** zarafat deyil ha! **зарафатдай лагъай гаф** zarafatla deyilən söz.

ЗАРАФАТ II *z.* zarafat.

ЗАРАФАТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Зарафат (зарафат авун).

ЗАРАФАТДАЙ I: Зарафат *isminin hal forması*.

ЗАРАФАТДАЙ II: Зарафатун *felinin forması*.

ЗАРАФАТДАЙ III *z.* zarafatla; **зарафатдай лагъай гаф** zarafatla deyilən söz.

ЗАРАФАТДАЛДИ *z. bah* Зарафатдай III.

ЗАРАФАТЛУДАКАЗ *z.* zarafatcasına; **зарафатлудаказ авур ихтилат** zarafatcasına olmuş söhbət.

ЗАРАФАТЛУДИЗ *bax* Зарафатлудаказ.

ЗАРАФАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Зарафат I (зарафат авун).

ЗАРАФАТСУЗ *z.* zarafatsız; **зарафатсуз лагъайтга, ам хъсан кас туш** zarafatsız desək, o, yaxşı adam deyil; **зарафатсуз авун** ciddi iş görmək.

ЗАРАФАТСУЗДАКАЗ *z.* ciddiliklə.

ЗАРАФАТСУЗДИЗ *z. bax* Зарафатсуздаказ.

ЗАРАФАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zarafatçı, hənəkçi, məzəli adam.

ЗАРАФАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zarafatçılıq, hənəkçilik; **зарафатчивилин** zarafatçılığın, hənəkçiliyin.

ЗАРБ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) zərb, tezlik, yeyinlik, itilik; **адан кІвачерикай зарб хкатна** onun ayaqlarının yeyinliyi yoха çıxıb; **зарб акатун** yeyinləşmək; **зарб кутун** tezləşdirmək, sürətləndirmək; 2) iti axın, axıntı; çayın iti axan yeri, qıjov; **ам цин зарбуни тухвана** onu çayın iti axını apardı.

ЗАРБ II *z.* tez, iti, yeyin, cəld, sürətlə; **зарб кваз** itiliklə, cəldliklə, yeyinliklə; **ам зарб кваз фена** o, sürətlə getdi.

ЗАРБ III *sif.* iti, yeyin, cəld, sürətlə; **зарб рахунар** iti danışық; **зарб балкІан** sürətli (yeyin) at; **зарб вацІ** iti çay.

ЗАРБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zərbə; **зарбадин** zərbənin; **уьмуьрдин зарбаяр** həyatın zərbələri.

ЗАРБАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zərbəlik; **зарбвилин** zərbəliliyin.

ЗАРБАДАКАЗ *z.* zərbə ilə.

ЗАРБАДИЗ *z. bax* Зарбадаказ.

ЗАРБАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəhər tuluğu.

ЗАРБАР II *dial.* hərбə-zorba, hədə-qorxu, təhdid.

ЗАРБАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* zərbaф; 1) parça üzərində qızılı sapla naxış açan (adam); 2) qızılı sapla toxunmuş parça; **ада зарбафдин булушка алуқІнавай** o, qızılı sapla toxunmuş parçadan don geyinmişdi; **зарбафдин перем** zərbaф köynək, qızılı sapla toxunmuş parçadan köynək; 3) *qadın adı* - Зарбаф (Zarbaф).

ЗАРБАФВАЛ zərbaфlıq (*parça üzərində qızılı saplarla naxış vurmaq sənəti*).

ЗАРБАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaçağan, yaxşı qaçan, bərk qaçan.

ЗАРБАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zərbəçi; **ам зарбачи я о**, zərbəçidir; 2) sürətçi (*çox sürətli iş üsulları tətbiq edən işçi; çox sürətli uçuşlar ustası olan təyyarəçi*).

ЗАРБАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zərbəçilik; 2) sürətçilik; **адаз зарбачивал хас я** ona zərbəçilik, sürətçilik xasdır.

ЗАРБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zərblilik, sürətlilik; **зарбвилин** zərbliliyin, sürətliliyin.

ЗАРБДАКАЗ *z.* zərblə, sürətlə.

ЗАРБДИЗ *z. bax* Зарбдаказ.

ЗАРБЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Зарбвал.

ЗАРБ РАХУНАР 1) iti danışмақ; 2) yanılımac.

ЗАРБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. riyaz.* vurmaq; **ирид муьжуьдаз зарба** yeddini səkkizə vur; **кьуд вадаз зарбайла кьад жедә** dördü beşə vuranda yirmi olur.

ЗАРГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zərgər; **заргардин** zərgərin; **кьизилдин кьадир заргардиз чир жедә** *mis.* zər qədrini zərgər bilər.

ЗАРГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zərgərlik; **заргарвилин** zərgərliyin; **ада заргарвал ийизва о**, zərgərlik edir.

ЗАРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) saralmış xiyar; **зардаяр хкягъна гадарна** saralmış xiyarları yığıb atdılar.

ЗАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* şair, yazıçı; **заридин** şairin, yazıçının; **лезги зарияр** ləzgi şairləri, ləzgi yazıçıları.

ЗАРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəd.* şairlik, yazıçılıq; **заривилин** şairliyin, yazıçılığın.

ЗАРИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) ədəbiyyat; **лезги зарият** ləzgi ədəbiyyatı; 2) *qadın adları* - Зария Zariya; Зарият Zariyat.

ЗАРЛУ *sif.* zərli; **зарлу перем** zərli köynək; **зарлу хара парча** qızılı naxışları olan ipək parça.

ЗАРПАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) үй-
өн; зарпанд гьалун үйүөнү keçirmək;
балкIандин зарпанд atın үйүөнү; **ϕ кылле-**
лай зарпанд алатнавай а) үйүөнү ачылмыш,
баşлы-баşына бурaxылмыш, үйүөнсиз, әхлақсиз,
әдәбсиз, позғун; б) өзбаşына, кефи истәдийи kimi
һәрәкәт едән, өз билдийини едән; **ам кыллелай**
зарпанд алатнавайди я о, өзбаşына адамдыр;
о, өз билдийини едәндир.

ЗАРУЛ *sif.* қәмли, қәмгин, қүссәли, дәрдли,
кәдәрли, мәһзун, бикеф, пәришан, мәюус; **зарул**
хабар қәмли хәбәр, қүссәли хәбәр, дәрдли хә-
бәр, кәдәрли хәбәр; **зарул авун** қәмләндирмәк,
кәдәрләндирмәк, қүссәләндирмәк, мütәәссир ет-
мәк; **зарул хьун** қәмләнмәк, қүссәләнмәк,
кәдәрләнмәк, дәрд чәкмәк, мütәәссир олмақ.

ЗАРУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери,
-илера) қәмлilik, қәмгинлик, қүссәlilik,
дәрдлилик, кәдәрlilik, мәһзунлуқ, бикефлик, пәри-
шанлуқ, мәюуслуқ.

ЗАРУЛВИЛЕЛДИ *z.* қәмгинликлә, пәри-
шанлуқла, мәюуслуқла, мәһзунлуқла; **ам зарул-**
вилелди рахазвай о, мәюуслуқла данышды.

ЗАРУЛДА, ЗАРУЛЗАВА: Зарул хуьн
ibarәsinin formaları.

ЗАРУЛДИЗ *z. bax* Зарулвилелди.

ЗАСТАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
zastava, qarovul, qarovulxana.

ЗАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) insanlıq;
зат авачирди insanlıғи olmayan; **зат рикле-**
лай ракъурайбур insanlıғи unudanlar.

ЗАТ II vicdan; **ви затди гьикI къабул-**
на? сәнин vicdanın necә qәbul etdi? **адан зат-**
дик кIелун авач onun oxumaқ istәyi yoxdur.

ЗАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) şey,
cisim, әşya, varlıq; **и затIар нинбур я?** bu
şeyләр (әşyalar) kimindir? **чан алай затI** can-
lı varlıq; **чан алачир затI** cansız varlıq; **гьар**
затIуниз вичин чка ава *mis.* һәр şeyin өз ye-
ri var; **арадал затI алачир ихтилат** *mis.* мә-
nasız söhbәt; **са затI** bir şey, нә isә; **адав са**
затI гва onda нә isә; **недай са затI**
къванни гьваш yemәyә bir şey gәtir; **затIни**
vә yaxud са затIни һеç нә; **адахь затIни**
амач onun һеç нәyi qalмайыб; 2) һәқиқәт; **зәз**
дуйньяда затI акунач мән дүньяда һәқиқәт
görmәdim; 3) *öz mәнasını itirmiş, amma özün-*
dән әvvәlki sözüin mәнasını qüvvәtlәndirән şә-
kilçi söz; **суракь-затI авун** soraq etmәk; **ра-**
хун-затI авунач данышмады; 4) әсәр; **вирида-**
лайни хьсан затIар хьенвай кьелемәгли
hamısından yaxşı әсәрләр yazmış qәlәм sahibi.

ЗАТИ-МАТИ bir şey, bir zad, нә isә; **ана**
затI-матI авач orada bir şey yoxdur.

ЗАТИНИ *әv.* һеç нә; **затIни тийижиз**
хьун һеç нәдән хәбәри olmamaқ.

ЗАФЕРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zә-
fәran; **зафәран хьтин хьипиди** zәfәran ki-
mi sarı.

ЗАХА *sif.* әliaçıq, sәxavәtli; **ам заха кас**
я о, sәxavәtli адамдыр; **заха хьун** әliaçıq ol-
мақ, sәxavәtli олмақ; *һәмçinin bax* Жумарт.

ЗАХАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери,
-илера) әliaçıqlıq, sәxavәtlilik; **адахь заха-**
вал ава onun әliaçıqlıғи var, onun sәxavәtlili-
yi var; **гьар касдилай захавал алакьдач** һәр
adam әliaçıqlıғи bacarmaz, һәр adam sәxavәt-
liliyi bacarmaz.

ЗАХАДАКАЗ *z.* әliaçıqlıqla, sәxavәtlә;
ада вичин малар виридаз захадаказ пайна
о, өз mallarını һамиya sәxavәtlә payladı.

ЗАХАДИ I *sif.* sәxavәtli, әliaçıq.

ЗАХАДИ II (-а, -а) *is.* sәxavәtli, әliaçıq.

ЗАХАДИЗ *z. bax* Захадаказ.

ЗАХТИ *dial.* 1) tünd; 2) möhkәм, güclü;
захти ксар güclü kişilәр.

ЗАЧЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hesab,
hesablama; 2) zaçot, yoxlama, yoxlama qeydi.

ЗАЧЁТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
qiymәt kitabçası; **зачёткадин** qiymәt
kitabçasının.

ЗВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaynama;
звал атун а) qaynamaқ, qaynamaға başla-
maқ; б) *mәс.* coşmaq, qәzәblәнmәk; **звал гьун**
а) qaynatmaq, qaynamaға мәcbur etmәk;
б) *mәс.* qәzәb oyatmaq, qәzәblәndirmәk.

ЗВАР (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) 1) bu-
raraq bәrkitmәk; **цIилериз звар гудай алат**
yoғun kәndirlәri buraraq bәrkidән alәt;
2) *mәс.* duyum, hiss; **адахь хьсан звар ава**
onun yaxşı duyumu var; **рикIи сакIа, звара-**
ри масакIа лугьзвай үрәyi bir cür, hissләri
başqa cür deydirdi; **звар алай** iş bacaran; **ам**
звар алай кас туштIани, хьсан инсан я о, iş
bacaran adam olmasa da, yaxşı insandır.

ЗВЕР I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера)
1) tezlik, yeyinlik, itilik, sürәt; **адан кIваче-**
рик адетдиндалай артух звер квай onun
ayaqlarının itiliyi һәмиşәkindән çox idi;
2) qaçma, үyüirmә, qaçış; **звер авун** qaçmaq;
за зверна мән qaçдым; **звермир** qaçma;
звердайда ярх хьуниз килигдач *mis.* qaçan
yıxılmaға baxmaz; **адан кIвачерик квай**

звер хкатна о, sakitləşdi, soyudu (*müvəffəqiyyətisizlikdən sonra*).

ЗВЕР П (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) eşmə, burma; **звер алай гьал** eşmə sap; **звер алай еб** burma ip; **звер алахьай еб** açılmış ip; **звер аладарун асмақ** (*ipi*); **звер алахьун асмақ**; **епиниз звер гун** ipi eşmək; **спелриз звер гун** bğları eşmək.

ЗЕБРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* zebra (*dərisi zolaqlı vəhşi at*); **зебрадин** zebra; **зебрайрин рамаг** zebra'nın ilxısı.

ЗЕБРОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* zebroid (*zebrin at və ya eşşəklə cütləşməsindən törəyən mələz*); **зеброиддин** zebroidin.

ЗЕБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zebu (*donqar öküz*); **зебудин** zebunun; **зебудин як** zebu öti.

ЗЕБЕРДАС *dial.* qüvvətli.

ЗЕВ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *uçan güllənin səsinin təqlidi.*

ЗЕГЬ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *qəd.* dava, döyüş; **зегьедин** davanın, döyüşün; **зегь кьвердавай кьати жезвай** dava (döyüş) getdikcə qızırdı.

ЗЕГЬЕМ 1) bərk isti, bürkü; **зегьем гьава** bərk isti hava; **зегьем тир югь** bürkülü gün; 2) isti etmə, közərtmə, közərmə; **зегьем авун** а) isti etmə; б) közərtmək (*sobanı*); **зегьем хьун** а) isti və bürkü olmaq; б) **пич зегьем хьанва** soba közərib.

ЗЕГЬЕМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Зегьем (зегьем авун).

ЗЕГЬЕМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bərk isti, bürkü; 2) közərtmə, közərmə.

ЗЕГЬЕМЛУ *sif.* bürkülü, qızmar; **зегьемлу гьава** bürkülü hava; **зегьемлу хьар** qızmar хəгək.

ЗЕГЬЕМЛУДАКАЗ *z.* isticəsinə, qızmarcasına.

ЗЕГЬЕМЛУДИЗ *z. bax* Зегьемлудаказ.

ЗЕГЬЕМЛУЗ *z. bax* Зегьемлудаказ.

ЗЕГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zəhər, acı; 2) *məc.* qəzəb, acılıq, ələm, kədər; **чинай зегьер кьвахьун** qaşqabaqlı, qəzəbli olmaq; **лап зегьер я** çox acıdır; **зегьердилай тьукьул я** zəhərdən (acıdan) acıdır.

ЗЕГЬЕРЛУ *sif.* 1) zəhərli; **зегьерлу хьчар** zəhərli otlar; 2) acı; 3) *məc.* acı, zəhərli; **зегьерлу гаф** acı söz, zəhərli söz.

ЗЕГЬЕРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zəhərlilik; **гьуьлягьдин зегьерлувал** ilan zəhərliliyi; 2) acılıq; **гафарин зегьерлувал** sözlərin acılığı; 3) *məc.* acılıq, zəhərlilik; **ам гафарик зегьерлувал кваз рахада** о, sözlərinə acılıq qatıb danışır.

ЗЕГЬЕРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Зегьерлудаказ.

ЗЕГЬЕРЛУДАКАЗ acı-acı; **зегьерлудаказ хьуьрена** acı-acı güldü.

ЗЕГЬЕРЛУЗ *z. bax* Зегьерлудаказ.

ЗЕГЬЕРСУЗ *sif.* zəhərsiz; **зегьер-суз гьуьлягь** zəhərsiz ilan.

ЗЕГЬЕРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəhərsizlik; **недай-хьвадай затларин зегьерсузвал таьминарун** yemək-içməyin zəhərsizliyinin təmin olunması.

ЗЕГЬЕРСУЗДАКАЗ *z.* zəhərsizcəsinə.

ЗЕГЬЕРСУЗДИЗ *z. bax* Зегьерсуздаказ.

ЗЕГЬИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qorxu, dəhşət, təhdid.

ЗЕГЬИМЛУ qorxulu, dəhşətli, təhdidədicə.

ЗЕГЬЛЕ (-ди, -да) *nad* ürək, ruh; ◊ **зегьле аватун** bərk qorxmaq, vahiməyə düşmək, dəhşətə gəlmək; **зегьле ракьурун** а) cana gətirmək, boğaza yığmaq; б) dəhşətə gətirmək; **зегьле ракьурдай ван** çox bərk, dəhşətli, qorxunc səs; **зегьле тухун** cana gətirmək, boğaza yığmaq, bezdirmək, zəhlə tökmək; dəng etmək, baş-qulaq aparmaq; **зегьле фин** а) bərk qorxmaq; dəhşətə gəlmək; б) bezdirmək, usandıрмаq, zəhlə aparmaq.

ЗЕГЬМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zəhmət, əmək; **зегьметдин** zəhmətin, əməyin; **зегьметдин гьакьин** zəhmət haqqı, əmək haqqı, məvacib; **зегьметдин йикьар** əmək-günləri; **зегьметдал рикI алайди** əməksevər; **зегьмет алай кар** zəhmət tələb edən iş, ağır iş; 2) çətinlik, darlıq; **хьуьтлуьн зегьмет амач** qışın çətinliyi qalмайыб; **вири зегьметриз дурум гана** bütün çətinliklərə dözdü; 3) əzab, əziyyət, ağrılıq; 4) narahatlıq, qayğılar; **зегьмет гун** а) əziyyət vermək; б) narahat etmək; **зегьмет кьачун** və *yaxud* **зегьмет чIугун** а) işləmək, çalışmaq; **зегьмет чIугун тавурда аш недач** *mis.* işləməyən aş yeməz; б) narahat olmaq; **зегьмет хьун** çətinliyə düşmək, zəhmət olmaq; **зегьмет чIугун** zəhmət çəkmək; **зегьмет чIугвамир I:** **зегьмет чIугун** *ibarəsinin qadağan forması:* zəhmət çəkmə; **зегьмет чIугвамир II:** *hormət əlaməti*

olaraq söylənən ibarə: zəhmət çəkmə; **чан диде, зегьмет Чугвамир** zəhmət çəkmə, anacan; **зегьметдин ветеран** əmək veteranı; **зегьметдин закон** əmək qanunu; **Зегьметдин Игит** Əmək Qəhrəmanı; **зегьметдин КИвенКИвечи** əmək qabaqcılı; **зегьметдин тарс** əmək dərси; **зегьметдин югь** əməkğünü.

ЗЕГЬМЕТСУЗ *z.* zəhmətsiz.

ЗЕГЬМЕТЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* zəhmətkeş; **вири уьлквейрин зегьметчияр** bütün ölkələrin zəhmətkeşləri.

ЗЕГЬМЕТЧИ II *sif.* zəhmətkeş; **зегьметчи халкъ** zəhmətkeş xalq.

ЗЕГЬМЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəhmətkeşlik.

ЗЕГЬМЕТЧИВИЛЕЛДИ *z.* zəhmətkeşliklə.

ЗЕГЬРИМАР I *sif.* “puç olmuş”, “çürümüş”, “xarab olmuş” mənalарını verən söz; **а зегьримар ичер немир** о çürümüş almaları yemə.

ЗЕГЬРИМАР! II *n.* “sən öləsən!” *məna-sında işlənən söz.*

ЗЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zəy; **зейдин зəyin.**

ЗЕЙТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zeytun; **зейтундин тар** zeytun ağacı; **зейтундин гьери** zeytun yağı.

ЗЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dustağ; **зекдин** dustağın.

ЗЕЛИ *bax* Зили.

ЗЕЛИЛ 1) zəlil, yazıq, fağır; **зелил кас** zəlil adam, yazıq adam, fağır adam; 2) gizlənməmiş, kölgədə qalan, görünməyən; **адахь зелил терефарни ава** onun kölgədə qalan (görünməyən) tərəfləri də var; **зелил хьун** zəlil olmaq; **зелиларун** zəlil etmək.

ЗЕЛЫЦ zels (*bişmiş ətdən, kəllə-paçadan, dildən hazırlanan kolbasa.*)

ЗЕМЗЕМ *bax* Замзам.

ЗЕМЕКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) donuz balası, donuz potası; çoşqa.

ЗЕМСТВО *tar.* zemstvo (*inqilabdan əvvəl: tərkibinin çox hissəsi zadəganlardan ibarət olan seçkilі yerli idarə.*)

ЗЕМЩИНА *tar.* zemşina 1) *qədimdə Rusiyada: əhali, camaat;* 2) *çar İvan Qroznının Moskva dövləti ərazisindən ayırub boyarların idarəsinə verdiyi hissə.*

ЗЕНГ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) zəng, zəng səsi; **зэнг авун** zəng etmək; **зэнг ягьун** a) zəng çalmaq; **зэнг ягьун** b) dərsin qurtarmasının zənglə xəbər verilməsi.

ЗЕНГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) zəng etmək.

ЗЕНД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) zənn; fikir; rəy; ehtimal; güman; **зэнд авун** zənn etmək, fikirləşmək, güman etmək.

ЗЕНЖЕФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəncəfil; **зэнжефилдин** zəncəfilin.

ЗЕНЗУБЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zenzubel (*rəndə növü.*)

ЗЕНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *astr.* zenit (*müşahidəçinin başı üstündə təsəvvür edilən ən uca xəyali nöqtə*); 2) *məc.* zirvə, ən yüksək nöqtə.

ЗЕНИТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zenit topu (*təyyarəvuran top*); **зениткайри Цай гана** zenit topları atəş açdı.

ЗЕНИТЧИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zənitçi, zenit topçusu (*təyyarəvuran topçu*); **зенитчикар дяведик экечІна** zənitçilər davaya girişdi.

ЗЕНКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zenker (*dəşiklərin divarlarını işləmək üçün metalkəsən alət*); **зэнкердин** зэнкерин; **зэнкердив** кІвалахун zenkerlə işləmək.

ЗЕРБАФ *bax* Зарбаф.

ЗЕРИФ *sif.* zərif; **зериф цуьк** zərif gül; **зериф хьун** zərif olmaq; *həтçinin bax* КьелечІ.

ЗЕРИФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəriflik; **зерифвилин** лишан zəriflik əlaməti.

ЗЕРИФВИЛЕЛДИ *z.* zərifliklə.

ЗЕРИФДАКАЗ *z.* zərifcə; **кьуларал зерифдаказ нехишар атІанвай** taxtaların üstündə zərifcə naxışlar açılmışdı.

ЗЕРИФДИЗ *z.* *bax* Зерифдаказ.

ЗЕРРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zərrə; dənəcik; qum dənəsi, qum zərrəsi; **кьумаддин зерреяр** qum dənələri, qum zərrələri; **цин зерреяр** su damcıları; 2) bir az, bir zərrə, cüzi miqdar; **адаз зерре кьванни акьул авач** onun bir zərrə də ağı yoxdur; **са зеррени** bir zərrə də, bir az da.

ЗЕРХЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çayın suyunda gah batан, gah üzə çıxан будаqlар.

ЗЕТ *zet* (1. *latin əlifbasının son hərfinin (Z) adı*; 2. *riyaz. naməlum kəmiyyət*; 3. *məc. naməlum şəxs, flankəs*).

ЗЕФИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zefir (nazik pambıq parça)*; 2) *zefir (şirni növü)*.

ЗЕЭР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zəkət; фекьиди зээр кьачуна molla zəkət aldı*.

ЗИ: *Зун şəxs əvəzliyinin hal forması*; mənim; **зи гафар** mənim sözlərim; **зи стхаяр** mənim qardaşlarım.

ЗИБИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zibil*; **зибилдин** *zibilin*; 2) *məc. lap çox, həddindən artıq*; **сала эчелар зибил я диррикдә** *alaq lap çoxdur*.

ЗИБИТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qısnacaq; sıxışdırma*; **зибит хьун** *qısnamaq, sıxışdırmaq, tələsdirmək*.

ЗИБИТВАЛ *qısnacılıq*; **зибитвал авун** *qısnamaq, sıxışdırmaq*.

ЗИБРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. qıf*; **зибредин** *qıfın*.

ЗИВ-ЗИВ *cingilti*; **зив-зив авун** *cingildəmək*.

ЗИГ *sif. kəmağıl*; **зиг кас** *kəmağıl adam*.

ЗИГИ *dial. içərinin istiliyi*.

ЗИГЗАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ziqzaq; əyri-üyrü xətt*; 2) *məc. dolambac*.

ЗИГИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *anat. ziyil*; 2) *anat. toruq, toruq çıxıntısı*; **зигил ягьун** a) *toruğuna vurmaq*; b) *toruq vurmaq (atlarda)*; 3) *şiş, ur*.

ЗИГОТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol. ziqota (hüceyrə)*.

ЗИГРИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cingilti*; *cingildəmək*; **зигрингар авун** *cingildəmək, cingildətmək*.

ЗИГРИНГАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *cingildətmək*.

ЗИГЪЗИГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. xəsis*; **зигъзигъ кас** *xəsis adam*.

ЗИГЬИН (-ди, -да) 1) *zehin, zəka, dərrakə*; **зигьин кур авун** *dərk etməkdən məhrum etmək*; **зигьин кур хьун** *dərk etmək qabiliyyətini itirmək*; 2) *qabiliyyət, istedad*; **зигьин авай** a) *istedadlı*; b) *qabiliyyətli*.

ЗИГЬИНКУР *sif. dərrakəsiz, qabiliyyətsiz*.

ЗИГЬИНКУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dərrakəsizlik, qabiliyyətsizlik*; **ада зигьинкурвал авуна** o, *dərrakəsizlik etdi, o, qabiliyyətsizlik etdi*.

ЗИГЬИНКУРДАКАЗ *z. dərrakəsizcəsinə, qabiliyyətsizcəsinə*; **ада и кар зигьинкурдаказ авуна** o, *bu işi dərrakəsizcəsinə gördü*.

ЗИГЬИНКУРДИЗ *z. bax Зигьинкурдаказ*.

ЗИГЬИНЛУ *sif. zəkali, zehinli, dərrakəli, yaxşı yaddaşa malik, qavrama qabiliyyəti yaxşı olan*; **ам зигьинлу гада** *yə o, dərrakəli oğlandır*.

ЗИГЬИНЛУБУР I (-у, -а) *is. zehinlilər, dərrakəlilər*; **и кардай анжах зигьинлубуру кьыл акьудна** *bu işdən ancaq dərrakəlilər baş çıxardılar*.

ЗИГЬИНЛУБУР II *sif. zehinlilər, dərrakəlilər*; **и гадаяр зигьинлубур я** *bunlar dərrakəli oğlanlardır*.

ЗИГЬИНЛУДИ I (-а, -а) *is. zehinli, dərrakəli*.

ЗИГЬИНЛУДИ II *sif. zehinli, dərrakəli*; **и руш зигьинлуди я** *bu qız dərrakəlidir*.

ЗИГЬИНСУЗ I *sif. qabiliyyətsiz, istedadsız; küt*; **зигьинсуз кIвалахдар** *istedadsız (qabiliyyətsiz) işçi*.

ЗИГЬИНСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. qabiliyyətsiz, istedadsız; küt*; **зигьинсузар санал кIватI хьанвай** *qabiliyyətsizlər (istedadsızlar) bir yerə yığılmışdı*.

ЗИГЬИНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qabiliyyətsizlik; kütlük*; **ада садрани ихьтин зигьинсузвал авурди тушир** o, *heç vaxt belə qabiliyyətsizlik etməmişdi*.

ЗИГЬИНСУЗВИЛЕЛДИ *z. qabiliyyətsizcəsinə*; **им ада зигьинсузвилелди авур кар я** *bu, onun qabiliyyətsizcəsinə gördüyü işdir*.

ЗИД *sif. zidd, əks*; *bir-birinə düz gəlməyə*; **сад садаз зид тир фикирар** *bir-birinə zidd (əks) fikirlər*; **зид хьун** a) *bir-birinə əks olmaq*; b) *qarşı durmaq, düz gəlməmək*; **зид яз** *ziddinə, əksinə, əleyhinə, qarşı*; **ам кIватI хьанвайбуруз зид яз рахана** o, *uğulanların əksinə danışdı*.

ЗИДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *ziddlik, əkslik*; 2) *ziddiyyət, təzad*; **зидвал арадай акьудна кIанзава** *ziddliyi (əksliyi) aradan qaldırmaq lazımdır*.

ЗИДИ *əv. mənimki*; **зиди гаф чинал лугьун я** *mənimki sözü üzə deməkdir*.

ЗИЗИ (дзидзи) **I** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* parlaq, uşaqların xoşu gələn şey; **ада аялриз зизияр** (дзидзияр) **къачуна** о, уşaqların xoşu gələn şeylər aldı.

ЗИЗИ II *sif.* tərifi; **зизи гафар** tərifi sözlər.

ЗИЗИФУС xurma sortu.

ЗИКИБ *qəd.* hüquq; **зикибдин илим** hüquq elmi.

ЗИКИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zikr, dua; **зикр авун** zikr etmək; 2) təkrar etmək; bir-bir sayma; **садан тахсирар зикир авун** birinin təqsirlərini bir-bir sayma.

ЗИКИРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) təkrar etmək, yalvarmaq; **за Аллагъдиз зикирзава** mən Allaha yalvarıram.

ЗИКР *bax* **Зикир**.

ЗИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zil, *mus.* köməkçi səs; **зил къун** а) züy tutmaq; б) *məc.* təsdiqləmək, təkrar etmək.

ЗИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zəli; **зилиди хьиз иви фитинзава** zəli kimi qan sorur; 2) *məc.* istismarçı; **халкъдиз азаб гузвай зили-яр** халқа əzab verən istismarçılar; *həmçinin bax* **Ругъал**.

ЗИЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* köçəri; **зилик къушар** köçəri quşlar.

ЗИЛИКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *qəd.* köçürmək; **агъали зиликна** əhalini köçürdülər.

ЗИЛЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zillət, əziyyət; **ада чун зиллетдик кутунва** о, bizi zillətə salıb; 2) son dərəcə ehtiyac, kasıblıq; **зиллетдик акатун** *və yaxud* **зиллет члугун** son dərəcə ehtiyaca (kasıblığa) dözmək; **зиллетдик яшамаш хьун** son dərəcə ehtiyac içərisində yaşamaq.

ЗИЛЛЕТДИКДИ zillətlə, çətinliklə; **йисар зиллетдикди алатна** illər zillətlə keçdi.

ЗИЛФЕР (-и, -а) *dan.* züflər; **адан чулав зилфер** onun qara züfləri; *həmçinin bax* **Мег**.

ЗИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) züychü, züyütan; **зурнечидихъ зилчини авай** zurnaçının züychüsü (züytutanı) da var idi.

ЗИЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) züychülük, züyütanlıq; **ада рахазвай-буруз зилчивал ийизвай** о, danışanlara züychülük edirdi.

ЗИМИ *sif.* azyaşlı; **зими аял** azyaşlı uşaq.

ЗИМИР (-ди, -да) *qəd.* simurq; **зимирдин** simurqun.

ЗИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aşnabaz; **ам зина я** о, aşnabazdır.

ЗИНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) aşnabazlıq; **ада зинавал ийизва** о, aşnabazlıq edir.

ЗИНБИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zənbil; **зинбил ацлурун** zənbili doldurmaq; **ацлай зинбилар** dolu zənbillər; *həmçinin bax* **Куткун**.

ЗИНГ-ЗИНГ zıncı-zıncı; **зинг-зинг авун** zıncı-zıncı etmək; **зинг-зингдин ван** zıncı-zıncı sösi.

ЗИНДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zindan; **ам зинданда кутуна** оны zindana salıdılar.

ЗИНДИКЪ 1) ədəbsiz, qaba, kobud; **зиндикъ гада** ədəbsiz oğlan, kobud oğlan; 2) nəzakətsiz.

ЗИНДИКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ədəbsizlik, qabalıq, kobudluq; nəzakətsizlik; **ада зиндикъвал авуна** о, ədəbsizlik etdi; о, qabalıq etdi; о, nəzakətsizlik etdi.

ЗИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* namussuz, şəərəfsiz, vicdansız, alçaq; **зине инсан** namussuz insan; şəərəfsiz insan; vicdansız insan; alçaq insan.

ЗИНЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) namussuzluq, şəərəfsizlik, vicdansızlıq, alçaqlıq; **ада зиневал авуна** о, namussuzluq etdi; о, şəərəfsizlik etdi; о, vicdansızlıq etdi; о, alçaqlıq etdi.

ЗИНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zinət, bəzək; geyim.

ЗИНЕТЛУ *sif.* zinətli, bəzəkli; geyimli.

ЗИПУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zipun, kəndli kaftanı.

ЗИРБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zirba (*ləzgilərin 14 kiloqrama bərabər çəki vahidi*).

ЗИРЕК I *sif.* zirək; **зирек рушар** zirək qızlar; **зирек хьун** zirək olmaq; *həmçinin bax* **Виклегъ**.

ЗИРЕК II *z.* zirək; **зирек алад** zirək yeri.

ЗИРЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zirəklik, diribaşlıq; **ам зиреквал кIани кас я** о, zirəkliyi (diribaşlığı) sevən adamdır; 2) fəallıq, fəaliyyət; 3) *məc.* qabiliyyət, bacarıq, hazırcavablıq, fərasət, fəhm, gözüaçıqlıq; **ам зиреквилин неси я** о, qabiliyyət sahibidir; *həmçinin bax* **Виклегъвал**.

ЗИРЕКВИЛЕЛДИ *z. bax* Зирекдаказ.

ЗИРЕКДАКАЗ *z. 1)* zirəkçəsinə, diribaşcasına; гадади зирекдаказ гьерекатзавай оғлан zirəkçəsinə hərəkət edirdi; *2)* fəallıqla, fəalcasına; зирекдаказ иштиракна fəalcasına iştirak etdi; *3)* *məс.* hazırcavablıqla, fərasətlə, fəhmlə ада зирекдаказ кар аквада о, fəhmlə iş görür; *həтçinin bax* Виклегьдаказ.

ЗИРЕКДИЗ *bax* Зирекдаказ.

ЗИРЗИБИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zir-zibil, əski-üşkü, cır-cındır; зирзибилдин zir-zibilin, əski-üşkünün, cır-cındırın; зирзибилдин гьамбар zibil anbarı, zibilxana.

ЗИРИНГ *sif. bax* Зирек zirək; зиринг сикI фад ракъара гьатда *a.s.* zirək tülkü tez tələyə düşər; зиринг хьун zirək olmaq.

ЗИРИНГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zirəklik; зирингвилин zirəkliyin.

ЗИРИНГВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* zirəklik etmək; ада зирингвална о, zirəklik etdi.

ЗИРИНГВИЛЕЛДИ *z. bax* Зирингдаказ.

ЗИРИНГДАКАЗ *z. bax* Зирекдаказ.

ЗИРИНГДИЗ *z. bax.* Зирекдаказ.

ЗИЯГЬ *dial.* puç; зиягь хьун puç olmaq.

ЗИЯН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ziyān, itki; зияндин ziyānın; зиян(ар) гун ziyān vermək; зиян(ар) хьун а) ziyāna düşmək; б) хəsarət almaq; ◊ зиян авач! ziyān yoxdur! boş şeydir!

ЗИЯНКАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* ziyānkar; зиянкардин ziyānkarın.

ЗИЯНКАР II *sif.* ziyānkar; зиянкар кац ziyānkar pişik.

ЗИЯНКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyānkarlıq; зиянкарвал авун ziyānkarlıq etmək.

ЗИЯНКАРВИЛЕЛДИ *z.* ziyānkarcasına; ам кардив зиянкарвилелди эгечIна о, iş ziyānkarcasına yanaşdı.

ЗИЯНКАРВИЛИН ziyānkarlığın.

ЗИЯНКАРДАКАЗ *bax* Зиянкарвилелди.

ЗИЯНКАРДИЗ *bax* Зиянкарвилелди.

ЗИЯНЛУ *sif.* ziyānlı; зиянлу крар ziyānlı işlər.

ЗИЯНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyānlılıq; зиянлувилелай гьейри затIни авач ziyānlılıqdan başqa heç nə yoxdur.

ЗИЯНЛУДАКАЗ *z.* ziyānlılıqla; крар зиянлудаказ куьтягь хьана işlər ziyānlılıqla qurtardı.

ЗИЯНЛУДИЗ *z. bax* Зиянлудаказ.

ЗИЯНЛУЗ *z. bax* Зиянлудаказ.

ЗИЯНСУЗ *sif.* 1) ziyānsız, təhlükəsiz; 2) zərərsiz, itkisiz; зиянсуз авун ziyānsız etmək, təhlükəsiz etmək, zərərsiz etmək, itkisiz etmək.

ЗИЯНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyānsızlıq; зиянсузвилин ziyānsızlığın.

ЗИЯНСУЗДАКАЗ *z.* ziyānsızcasına; зиянсуздаказ кIвалахна ziyānsızcasına işlədi.

ЗИЯНСУЗДИЗ *z. bax* Зиянсуздаказ.

ЗИЯНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ziyānçı; зиянчидин ziyānçının.

ЗИЯНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyānçılıq; ам зиянчивилив машгьул я о, ziyānçılıqla məşğuldur.

ЗИЯНЧИВИЛЕЛДИ *z.* ziyānçılıqla.

ЗИЯРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ziyārət; зиярат авун ziyārət etmək.

ЗИЯРАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ziyārətçi; зияратчидин ziyārətçinin.

ЗИЯРАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyārətçilik.

ЗЛОТЫЙ zloti (*Polşada pul vahidi*).

ЗОБ (-ди, -да) *tib.* ur, boğaz uru.

ЗОДИАК *astr.* zodiak (*planetlərin göydə hərəkət etdiyi dairə*).

ЗОНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zona; зонадин zonanın.

ЗОНД zond (1. *orqanizmin daxilini, torpağın altını və s. tədqiq etmək üçün boru, cihaz*; 2. *meteorologiyada işlədilan kiçik aerostat*).

ЗООГЕОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) heyvanat coğrafiyaşünası; зоогеографдин heyvanat coğrafiyaşünasının.

ЗООГЕОГРАФИЯ (-ди, -да) zoogeografiya (*ver üzündə heyvanların yayılmasından bəhs edən elm*).

ЗООГИГИЕНА (-ди, -да) zoogigiyena (*heyvanları sağlam saxlama üsulları*).

ЗООЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zooloq (*zoologiya mütəxəssisi*); **зоологдин** zooloqun.

ЗООЛОГИЯ (-ди, -да) zoologiya (*heyvanlar aləmindən bəhs edən elm*).

ЗООМОРФИЗМ (-ди, -да) *etnoqr.* zomorfizm (*allahları heyvanlar şəklində təsəvvür edən ibtidai dini etiqad*).

ЗООПАЛЕОНТОЛОГИЯ (-ди, -да) zoopaleontologiya (*qazıntı halında tapılan heyvanlardan bəhs edən elm*).

ЗООПАРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) heyvanat parkı, **зоопаркдиз фена** heyvanat parkına getdi.

ЗООПАТОЛОГИЯ (-ди, -да) zoopatologiya (*heyvan xəstəliklərindən bəhs edən elm*).

ЗООТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zootexnik; **зоотехникдин** zootexnikin.

ЗООТЕХНИКА (-ди, -да) zootexnika (*heyvandarlıq elmi, kənd təsərrüfatı heyvanlarının yetişdirilməsi və saxlanması üsullarından bəhs edən elm*).

ЗООФИЗИОЛОГИЯ (-ди, -да) zoofiziologiya (*heyvanların fiziologiyası*); **зоофизиологиядин** zoofiziologiyanın.

ЗУАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zuav (*Şimali Afrika əhalisindən səfərbər edilən Fransa müstəmləkə əsgəri*); **зуавдин** zuavin.

ЗУБР (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) zool. zubr (*vəhşi buğa*).

ЗУБРОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zubrovka (**1.** *bot. meşədə və ya çəməndə bitən müxtəlif dənli bitkilərin adı*; **2.** *bu bitkilərin şirəsi qatılmış араq*).

ЗУЗ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) üşütmə; **зуздин** üşütmənin; **адан бедендиз зуз акъатна** onun bədəninə üşütmə düşdü.

ЗУЛ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) payız; **зулун варцар** payız ayları; **зулун сифте йикъар** payızın ilk günləri; **зулун раж** payız məhsulu; **зулун хали** qarğıз; **зуладди** payıza kimi; **зулун цицибдикай клек жедач** *mis.* payız cücəсindən xoruz olmaz.

ЗУЛ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) zolaq, zol, şırım; **зулуна** zolaqda.

ЗУЛ III *qəd.* fəsil; **сад лагъай зул** birinci fəsil.

ЗУЛДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1**) dəyirmanın detalı; **2) dial.** zından (*dəmirçi zindanı*).

ЗУЛ-ЗУЛ zolaq-zolaq; **зул-зул авун, зулар-зулар авун** zolaq-zolaq kəsmək.

ЗУЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şaftalı; **зулетдин** şaftalının.

ЗУЛЖАЛАЛ (-ди, -да) Allahın adlarından biri.

ЗУЛ-ЗУЛУН *f.* zolaq-zolaq etməк.

ЗУЛУЗ I *z.* payızда; **зулуз авуна кІанзавай кІвалахар** payızда görülməli işlər.

ЗУЛУЗ II: *Зул isminin hal forması.*

ЗУЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1**) zülm, despotizm, istibdad; zorakılıq; **зулумдин эхир яргъал фидач** zülmün sonu uzaq olmaz; **2)** cinayətkarlıq, vəhşilik, əsarət; **зулум авун** zülm etməк, zorakılıq etməк, əziyyət vermək; **зулумдик акатун** а) zülmə düşər olmaq, əsarətə düşmək, asılı vəziyyətə düşmək; б) *məc.* bəlaya düşmək; **зулумдик кутун** а) zülm etməк, istismar etməк; б) *məc.* bəlaya, fəlakətə uğratmaq.

ЗУЛУМАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qaranlıq, zülmət, zülm, cəhəlet; **зулуматда бахтунихъ гелкъвемир** zülmətdə (cəhələtdə) bəxt axtarma.

ЗУЛУМАТ II *z.* çox; **хъуьтІуьн зулумат са мекъи йиф** qışın çox soyuq bir gecəsi.

ЗУЛУМАТДАВАЙЛА *z.* **Зулуматда аваз хъун** *ibarəsinin qısaldılmış forması.*

ЗУЛУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zülmkarlıq, istismarçılıq; **пачагърин зулумвилер** şahların zümkarlığı (istismarçılığı).

ЗУЛУМКАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* zülmkar, istismarçı, despot; **зулумкарди халкъдиз инсаф ийидач** zülmkar (istismarçı, despot) xalqa insaf etməз.

ЗУЛУМКАР II *sif.* zülmkar, istismarçı; **зулумкар душмандихъ галаз женг чІугу!** zülmkar (istismarçı) düşmənlə mübarizə apar.

ЗУЛУМКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zülmkarlıq, istismarçılıq; **капитализмдин хас жигъетрикай сад зулумкарвал я** kapitalizmə xas xüsusiyyətlərdən biri istismarçılıqdır.

ЗУЛУМКАРДАКАЗ *z.* zülmkarcasına.

ЗУЛУМКАРДИЗ *z.* **бах** *Зулумкардаказ.*

ЗУЛУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) zülm etmək, zərərli iş törətmək, ürəkəğridən işlər görmək; **ам инсанрив зулумиз эгечИнава** o, insanlara zülm etməyə başlayıb.

ЗУЛУМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zülm edən; **зулумчийри халкъ динж тадач** zülm edənlər xalqı dinc qoymayacaqlar.

ЗУЛУН I: Зул *isinin yönлүк hal forması*.

ЗУЛУН II *sif.* payızın, payızda olan, payızlıq; **зулун чими йикъар** payızın isti günləri; **зулун тум** payızlıq toxum; **зулун къар** payız günləri; **зулун хиб** payızın ən soyuq vaxtı; **зулун циг** payızın oğlan çağı; **зулун аял** gec doğulmuş uşaq; **зулун чухвер** payız armudu; **зулунбур** payızınkılar.

ЗУЛУС zulus (*Cənubi Afrikada xalq*); **зулус чІал** zulus dili.

ЗУЛУХЪДИ *z.* payız girəndə; **зулухъди гъазурвилин крар къилиз акъудна кІанда** payız girəndə hazırlıq işlərini başa çatdırmaq lazımdır.

ЗУМЛУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* zülmət.

ЗУММЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* zummer (*səs siqəlları vermək üçün elektrik cihazı*).

ЗУМПФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zumpf* (*saxtaların dibinə su yığılması üçün qazılan quyу*).

ЗУМРУД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zümrüd* (*yaşıl rəngli qiymətli daş*); **адаз зумрудикай гзаф хуш къведа** o, zümrüdü çox xoşlayır.

ЗУМУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* xəyalpərəst; **ам зуму кас тир** o, xəyalpərəst adam idi.

ЗУМУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bir mətbədən o birinə düşmək üçün gizli yol.

ЗУМУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) lyuk; 2) yeraltı yol; **вацІай дагъ галайнихъ зумун акъуднавай** çaydan dağ tərəfə yeraltı yol çəkmişdilər.

ЗУМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* zir-zəmi; **зумурдин** zirzəminin.

ЗУН (за) *ş. əv.* mən; məni; **зун фида** mən gedəcəyəm; **аниз зун ракъурнай** oraya məni göndərdilər; **за михьда** mən təmizləyəcəyəm; **зи чукІул** mənim bıçağım; **зас кІанда** a) mən istəyirəm; b) mən sevirəm; **ктаб зиди** я kitab mənimkidir; **за туп акъунач** mənə top

dəymədi; **зал** mənə, mənim; **зал хуьремир** mənə gülmə; **жуван тахсир зал вегемир** təqsirini mənim üstümə uyxma; **зас гана** mənə verdi; **захъ ава** mənim varımdır; **захъ ктабар гзаф ава** mənim kitablarım çoxdur; **захъ галаз ша** mənimlə gəl; **завай жедач** mən edə bilməgəm, mən bacarmaram; **зун залай фена** özümdən getdim, huşumu itirdim; **зун зал хтана** özümə gəldim, ayıldım; **за адаз ийидайди ийида!** mən ona göstərəcəyəm! **за лагъайвал ая** mən dediyim kimi elə; **за лагъайвал ийидагІа** mən dediyim kimi edəcəksə; **зас вуч ава** mənə nə, mənə nə var; **зас чиз** mənсə, mənim bildiyimə görə, zənnimсə; **залай алат!** məndən əl çək! **зи чан ваз къурбанд** я canım sənə qurbandır (*yaşılıq etmiş adama minnətdarlıq bildirən sözlər*).

ЗУН-ВУН *filan, filan və s.* bəzi; **базардай зун-вун къачуна кІанзава** bazardan *filan* (bəzi) şeyləri almaq lazımdır.

ЗУНЖУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zəncir*; **зунжурдин** zəncirin; **зунжурда тун** zəncirləmək.

ЗУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zopa*; **зупадин** *zopanın*.

ЗУПАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zopaçı*; **ам зупачидив гатаз туна** onu *zopaçıya* döydürdülər.

ЗУР I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* 1) zor, güc, qüvvət; **зур авай кас** zoru (gücü) olan adam; 2) zorakılıq, cəbr, özbaşnalıq; **зурдалди абад хъайи кІвал агъдалди барбатІ** жеда *mis.* zorakılıqla abad olan ev ahla dağılar; 3) hədə, təhdid; **зур гун** hədələmək, təhdid etmək; **зурунал ийиз тун** zorla məcbur etmək.

ЗУР II (-а, -а; -ар, -ари, -ара) yarım, yarısı; **зур йис** yarım il; **зур манат** yarımmanatlıq, əlli qəpiklik (pul); **садни зур** bir yarım; **югъни зур** günüyarım.

ЗУР III (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) *bax* Зурар.

ЗУРАКІ I *qəd.* dahi.

ЗУРАКІ II *z.* yarımçıq; **зуракІ кар** yarımçıq iş.

ЗУРАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəminin kənarı; **никІин зурандал комбайн алай** zəminin kənarında kombayn var idi.

ЗУРАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) musiqi melodiyası; **манидин зуран** mahnının melodiyası.

ЗУРАР (-ри, -ра) quru meyvələr; **ичин зурар** qurudulmuş almalar; **чухвер зурар** qurudulmuş armudlar; **хтун зурар** qurudulmuş gavalılar.

ЗУРБА *sif.* 1) zorba, çox böyük, çox yekə, çox iri, möhtəşəm, nəhəng, əzəmətli, geniş, azman; **зурба кьван** çox böyük (çox iri) daş; **зурба квалер** geniş evlər; **зурба авун** çox böyük etmək, çox yekə etmək, çox iri etmək; **зурба хьун** zorba olmaq, çox böyük olmaq, çox iri olmaq; **зурба кар авуна** а) çox böyük iş gördü; б) *тас.* elə bir iş görmədi; 2) böyük (mənası); **гафар зурба, серфе тимил** sözləri böyük, хейри аз; 3) böyük təcrübəsi olan; **ам зурба чатун устлар тир** о, böyük təcrübəsi olan dəmirçi idi.

ЗУРБАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) böyüklük, əzəmətlilik, nəhənglik, möhtəşəmlik; **драматдихь вири авай: кьакьанвал, зурбавал, иервал** binaya çox şeylər хас idi: ucalıq, möhtəşəmlik, gözəllik.

ЗУРБАДА böyükdür, möhtəşəmdir; **цлийи имаратдин ақунар зурбада** təzə sarayın görkəmi möhtəşəmdir.

ЗУРБАДАКАЗ *bax* Зурбаз.

ЗУРБАЗ *z. dan.* bərk, çox yaxşı, çox gözəl, ustalıqla, məharətlə; **зурбаз авун** ustalıqla (məharətlə) etmək; **ам зурбаз рахада** о, çox yaxşı danışır, о, çox gözəl danışır.

ЗУРЗ (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) sürətli hərəkət; **зурз ягьун** sürətli hərəkətə düçar olmaq.

ЗУРЗАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* zəlzələ; **зурзалагдин** zəlzələnin; **зурзалагди квалер уцлуьрна** zəlzələ evləri dağıtdı.

ЗУРЗУН I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* titrəyiş, əsmə, səksənmə, diksinmə.

ЗУРЗУН II (-ада, -ана; -аз, -азва; -уз, -зан, -урай, -амир) *f.* 1) а) titrəmək, əsmək, üşümək; səksənmək, diksinmək: **ам мекьила зурзава** о, соyuqдан titrəyir (üşüyür); **чилер зурзун** zəlzələ; **зурзун акатун** titrəmək, əsmək; б) *тас.* lərzəyə gəlmək, lərzəyə düşmək, zağ-zağ əsmək; **ам кичела зурзава** о, qorxudan zağ-zağ əsir; 2) titrəmə, üşümə, üşütmə, vic-vicə; **жендекдик зурзун акатнава** bədəninə vic-vicə düşüb.

ЗУРЗУЗ! **Зурзун** *felinin əmr forması*: titrə!

ЗУРЗУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) əsməyə məcbur etmək, titrəyən hala salmaq; əsdirmək, sarsıtmaq; **ам хьиле зурзурзавай** hirs onu titrədirdi; 2) *тас.*

qorxutmaq; **ада чун зурзурзавай** о, bizi qorxudurdu.

ЗУРЛАМА *sif.* zərb, qüvvətli; **ам зурлама камаралди вилик фена** о, zərb addımlarla irəli getdi.

ЗУРПЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* azar, xəstəlik; **залан зурпес** ağır xəstəlik.

ЗУРТУЛ *sif.* kök, şişman; **зуртул гада** kök oğlan.

ЗУРУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* pəhləvan, хуьруьн зуругъ kənd pəhləvanı.

ЗУРХЪУМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. dial.* yarımçıq; **зурхьумдин** yarımçıqın.

ЗУРХЪУМ II *sif.* yarımçıq; **зурхьум кар** yarımçıq iş.

ЗУРХЪУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yarımçıqlıq.

ЗУЪГЪРЕ *astr.* Zöhrə (ulduz).

ЗУЪКВЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* zökəm; **зукькемдин** zökəmin.

ЗУЪРНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zur-*на; **зурнедин** zurnanın; **зурнедин ван** zurnanın səsi; **ада зурнедай хьсандиз яда** о, yaxşı zurna çalır; **зурне ягьун** 1) zurna çalmaq; 2) *тас.* boşboğazlıq etmək, laqqırtı vurmaq, çərənləmək; **зурне ядайдахь зилчинни жада** *mis.* zurnaçalanın züycüsü də olar.

ЗУЪРНЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zurnaçı (*zurna çalan musiqiçi*); **хуьруьз зурнечияр атана** kəndə zurnaçılar gəldi; **зурнечийри галатун тийижиз ягьизвай** zurnaçılar yorulmaq bilmədən çalırdılar; 2) *тас.* çərənci, boşboğaz, hərzə, lağlağı; **адаз зурнечи лугьуда** ona çərənci (boşboğaz) deyirlər.

ЗУЪРНЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илери, -илера) zurnaçılıq; **зурнечивилин** zurnaçılığın; **зурнечивал кьадим сенят я** zurnaçılıq qədim sənətdir; **зурнечивал авун** zurnaçılıq etmək.

ЗЯЙИ *zay*; **зйи авун** а) tələf etmək, məhv etmək, həlak etmək, öldürmək; б) korlamaq, *zay* etmək, puç etmək; в) *тас.* danmaq, inkar etmək, üz döndərmək; **ада дин зйи авуна** о, dindən üz döndərdi; **зйи хьун** sərf olunmaq, sərf olunub qurtarmaq, tükətmək, işlədib qurtarmaq.

ЗЯЯТАР (-ри, -ра) *dial.* puçluq; **зятрин** puçluğun.

И

И I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının on ikinci hərfi.*

И II əv. bu; и кар кьилиз акъудна кІан-зава bu işi başa çatdırmaq lazımdır; и ктаб bu kitab; и къара bu günlərdə ♦ и тегьерда 1) bu sayaq, bu qaydada, beləliklə, demək; 2) belə, bu kimi, bu cür; и кьадар bu qədər; и барадай bu barədə; и жигьетдай bu cəhətdən; и вахт хийир хъуй (хъурай)! bu vaxtınız xeyir olsun! и гьилди və ya и гьилера bu dəfə; и йнсуз bu il; и йнкъара bu günlərdə; и дуйнья bu dünya; и дуйньядиз атун bu dünyaya gəlmək; и дуйньядин гьисабар bu dünyada yaşayış; и кьил а кьил авачир ucubusağı olmayan, əngin; и патахъай danışanın fikrincə.

И III *fonem, sözlərin əvvəlində, ortasında və axırında işlənir* икІ, им, риб, сим, чими, кІеви.

- **И IV** *şəkilçi, isimlərdən sifət əmələ gətirir:* вил – вили, мекъ – мекьи, мичІ – мич-Іи; -и *hal şəkilçisi:* стхавал – стхавили, рикІ – рикІи, стхаяр – стхайри.

- **И V** *bəzi isimlərin hal şəkilçisi.*

ИБАДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dua, ibadət; 2) Allaha sitayiş etmək; 3) dini ayin; ибадат авун ibadət etmək.

ИБАДАТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ibadətkar; ибадаткардин ibadətkarın.

ИБАДАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) ibadət etmək; 2) Allaha sitayiş etmək.

ИБАДАТХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ibadət-xana; ибадатханадан ibadət-xananın.

ИБАЛДИ *z.* bura, buraya, bu tərəfə; bəri; а вав гвай чукІул ибалди ая səndəki bıçağı bəri ver.

ИБАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ibarə; ибаредин ibarənin.

ИБАРАБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ibarəbaz; ибарабаздин ibarəbazın.

ИБАРАДАЙ: и ибарадай bu nöqtəyi-nəzərdən, bu baxımdan, bu cəhətdən.

ИБАРАТ ibarət; хизан вад касдикай ибарат я ailə beş nəfərdən ibarətdir; кар идакай ибарат я... iş bundan ibarətdir...; ибарат тир ibarət olan.

ИБЕЙ (-ди, -да) atın yerişinin bir növü.

ИБЕРИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) iberiyalı, iber.

ИБИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* qaraleylək (*leyleklər fəsiləsindən quş*).

ИБЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) a) iblis, şeytan; иблисдин iblisin, şeytanın; b) *məc.* hiyləgər, fəndgir, bıc, özünü gözə soxan; intriqaçı, fitnəçi; 2) *məc.* hiyləgər; yaltaqlıqla, bıcılıqla özünü gözə soxan; иблис амалар hiyləgər əməllər, hoqqalar; иблис инсан hiyləgər (intriqacı, fitnəçi) insan.

ИБЛИСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) iblislik, şeytanlıq; иблисвал адан адет я iblislik onun adətidir; ада иблисвал авуначиртІа, крарни туйкІуыз тир о, şeytanlıq etməsəydi, işlər də düzələrdi; 2) *məc.* hiyləgərlik, fitnəkarlıq; иблисвал авун hiyləgərlik etmək, kələk gəlmək; адан иблис-виляй onun hiyləgərliyindən, onun fitnəkarlığından; адан иблисвиляй кьил акъудиз жедач onun hiyləgərliyindən baş çıxarmaq olmur.

ИБЛИСВИЛЕЛДИ *z.* 1) ibliscəsinə, şeytancasına; иблисвилелди гьерекат авун ibliscəsinə hərəkət etmək; 2) hiyləgərcəsinə, fitnəkarcasına; ам иблисвилелди хъуьрезвай о, hiyləgərcəsinə güllürdü.

ИБЛИСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) iblisinə əməllər sahibi.

ИБНЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təbiət; ибнедин təbiətin.

ИБНЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* fevral.

ИБРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* 1) tara; 2) xalis çəki.

ИБРЕТ (-ди, -да) ibrət; ибрет гудай *və yaxud* ибрет жедай ibrət olan; ибрет хьун ibrət olmaq; ибрет хьун патал ibrət olmaq üçün.

ИБРЕТІУ *sif.* ibrətli.

ИБРИ *bax* Ибре.

ИБРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qovağın bir növü.

ИБУР (-у, -а) *ş.əv.* bunlar (*им şəxs əvəzliyinin cəm forması*); **ибуруз** bunlara; **ибурун** bunların.

ИБУРУЗ, ИБУРУН: **Ибур** *sözünün hal formaları*; **бах Им.**

ИВАСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ivasi* (*Uzaq Şərq siyənəyi*).

ИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qan*; **ивидин** а) *qanın*; б) *al qırmızı, qan rəngində*; с) *çox yaxın, qan qohumluğu olan*; **ивидин дамарар** *venalar*; **ивидин дамарлары**; **ивидин стГал** *qan damcısı*; **ивидин квай** *qanı olan, qanlı*; **ивидихъ къаних** *qanıçən, qansoran, qana həris, qana susamış, xunxar, vəhşi, qəddar, yırtıcı*; **ивидин сад тир** *qanbir*; **ивидин тухванвай** *qansızlaşmış, qan içində olan*; **гзаф килигай некГедай иви аквада** *mis. çox baxanda süddə də qan görünər*; **ивидин атун** а) *qan axmaq, qanamaq*; б) *qanaxma, qanama*; **ивидин гъун** *qan götürmək, qanama həddinə çatdırmaq*; **ивидин къачун** *tib. а) qanalma, həcəmət*; б) *qan almaq*; **ивидин къекъуьн** *fiziol. qan dövrəni*; **ивидин фин** *бах ивидин атун*; **ивидин хкудун** *qansızlaşdırmaq*; **ивидин чІурун** а) *qan qaraltmaq*; б) *məс. acıqlandırmaq, hirsələndirmək, əsəbiləşdirmək*; **ивидин экъичун** *qan tökmək*; **ивидин гъун** *qan tökmə, qırğın*; **ивидин хъун** *istismar etmək, zülm etmək*; **ивидин звал акъалтун (атун)** *qəzəblənmək*; **ивидин звал гъун** *qəzəbləndirmək*, **ивидин квай** *xas olan, xasiyyətə çevrilmiş*; **ивидин гемоглобин** *qan hemoqlobini*; **ивидин давление** *qan təzyiqi*; **ивидин хъун** *qana batmaq*; **ивидин лахта** *qan laxtası*; **ивидин лахта хъун** *qanın laxtalanması*.

ИВИГАР *bot.* başağrısını kəsmək üçün işlənən dərman bitkisi.

ИВИД ВЕКЪ *bot.* boymadərən.

ИВИНАР *dial.* qaydalar.

ИВИР *qəd.* kök, iz, əmanət; **тарихдин ивири** *тарихин izləri*.

ИВРИТ *ivrit (İsrailin rəsmi dili)*.

ИГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* iydə; **игид тар** *iydə ağacı*.

ИГИС: **игис хъун** 1) *bağlanmaq, örtülmək, kipləşmək*; 2) *qısılmaq, yaxınlaşmaq*.

ИГИСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. бах Игисун.*

ИГИСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *yaxınlaşdırmaq, kipləşdirmək; mic. qısıltmaq (vaxtı)*; **игисна агалун** *kip bağlamaq*; 2) *yaxınlaşmaq, qısılmaq*; **цлав игисна ацукъун** *divara qısılıb oturmaq*; **игис хъун** *sıxılmaq, qısılmaq*; **аял дидедив игис жезвай** *ушаq anaya qısılırdı*.

ИГИТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. igid*; **игитдин** *igidin*; **игит женгина чир жеда** *mis. igid döyüşdə tanınar*; **игит игитвилелди рекъида** *mis. igid igidliklə ölər*; *həmçinin бах Къегъал.*

ИГИТ II *sif. igid*; **игит халкъ** *igid xalq*.

ИГИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *igidlik, qəhrəmanlıq, mərdlik*; **лезгийригиз игитвал хас я** *ləzgilərə igidlik (mərdlik, qəhrəmanlıq) xasdır*; 2) *qoçaqlıq, rəşadət, cəsurluq, hünər, fədakarlıq*; **игитвал авун** а) *qəhrəmanlıq etmək*; б) *hünər göstərmək*.

ИГИТВИЛЕЛДИ *z. qəhrəmancasına, igidcəsinə, qoçaqcasına, rəşadətə, mərdcəsinə, cəsuranə*.

ИГИТДАКАЗ *z. бах Игитвилелди.*

ИГИТДИЗ *z. бах Игитвилелди.*

ИГРАМИ *sif. əziz, istekli, sevimli*; **играми диде** *əziz ana*; **играми стха** *əziz qardaş*; **играми хъун** *əziz olmaq, istekli olmaq, sevimli olmaq*.

ИГРАМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *məhəbbət, isteklilik*; 2) *dərin hörmət*; **чи арада играмивал ава** *bizim aramızda dərin hörmət var*.

ИГРАМИВИЛЕЛДИ *z. 1) sevə-sevə, sevgi ilə, məhəbbətlə*; **за адан цІийи ктаб играмивилелди кГелна** *mən onun yeni kitabını sevə-sevə oxudum*; 2) *dərin hörmətlə*; **за адан гафарихъ играмивилелди яб акална** *mən onun sözlərinə dərin hörmətlə qulaq asdım*.

ИГРАМИДАКАЗ *z. бах Играмивилелди.*

ИГРАМИДИЗ *z. бах Играмивилелди.*

ИГРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *iqrek (latin əlifbasının 25-ci hərfi)*; 2) *riyaz. iqrek ("u" hərfi - iqrek ilə işarə olunan məchul kəmiyyət)*.

ИГТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *iqta (orta əsrlərdə Yaxın və orta Şərq ölkələrində feodallara verilmiş şərti torpaq mülkiyyəti)*.

ИГУАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zol*. iquana (*ağac kərtənkələri*); **игуанадин** iquananın; **ина игуанаяр гзаф авай** burada iquanalar çox idi.

ИГУМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn*. iqumen (*kişi monastırının başçısı olan keşiş*); **игумендин** iqumenin; **игумендин гаф** iqumenin sözü.

ИГУМЕНЬЯ *köhn*. iqumenya (*qadın monastırının başçısı olan keşiş qadın*); **игуменьядин** iqumenyanın.

ИГЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* (*çox vaxt inkar formasında işlənilir*) buraxmaq, yaxına buraxmaq, yol vermək; **бубади ам кІвалерив игянач** atası onu evə buraxmadı.

ИГЪСАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ehsan*; **игъсан гун (авун)** *ehsan* vermək.

ИГЪТИМАЛ *sif.* mümkün, mümkün olan, mümkün ola bilən; ağlagələn, ağlabatan, ehtimal edilən.

ИГЪТИМАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* mümkünlük, ehtimal, yəqinlik, həqiqətə uyğunluq; **игътималвал авун** mümkünlük etmək.

ИГЪТИЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ehtiyac*; **игътияждин** *ehtiyacın*; **кІвалахзавай-бурун игътияжриз фикир гана кІанда** işləyənlərin ehtiyaclarını nəzərə almaq lazımdır; **къайгъудиз игътияж авай хизан** qayğıya ehtiyacı olan ailə.

ИГЪТИЯЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ehtiyac*, tələbat, lüzum, zərurət; **игътияжвал авун** ehtiyac haqqında düşünmək, ehtiyacın qayğısını çəkmək; **игътияжвиле хьун** ehtiyac içində olmaq.

ИГЪТИЯЖЛУ *sif.* ehtiyaclı; **игътияжлу хьун** ehtiyaclı olmaq; **игътияжлу авун** ehtiyaclı etmək.

ИГЪТИЯЖЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ehtiyaclılıq; **азадвилиз игътияжлувал** azadlığa ehtiyaclılıq.

ИГЪТИЯЖЛУВИЛЕЛДИ *z.* ehtiyaclılıqla.

ИГЪТИЯЖСУЗ *sif.* ehtiyacsız; **игътияжсуз хьун** ehtiyacsız olmaq; **игътияжсуз халк авайди туш** ehtiyacsız xalq yoxdur; **игътияжсуз авун** ehtiyacsız etmək.

ИГЪТИЯЖСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ehtiyacsızlıq; **игътияжсузвал регътвал я** ehtiyacsızlıq rahatlıqdır.

ИГЪТИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ehtiyat*, ehtiyatlılıq, tədbirlilik, sayıqlıq; **игътият хьун** ehtiyatlı olmaq, tədbirli olmaq; sayıq olmaq; 2) ehtiyatlı, ehmallı, üsullu, tədbirli.

ИГЪТИЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ehtiyatlılıq, tədbirlilik, sayıqlıq; **игътиятвал авун** çəkinmək, özünü gözləmək, özünü qorumaq; **игътиятвал хьун** ehtiyatlılıqı gözləmək, sayıq olmaq.

ИГЪТИЯТДАЛДИ *z.* ehtiyatla; **ада игътиятдалди гьерекат авуна** o, ehtiyatla hərəkət etdi; **игътиятдалди авур карди инсан пашманардач** ehtiyatla görülən iş insanı peşman etməz.

ИГЪТИЯТДИВ *bax* **Игътиятдалди**.

ИГЪТИЯТЛУ *sif.* ehtiyatlı; **игътиятлу хьун** ehtiyatlı olmaq; **игътиятлу кьегьал** ehtiyatlı igid.

ИГЪТИЯТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* **Игътиятвал**.

ИГЪТИЯТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Игътиятлудаказ**.

ИГЪТИЯТЛУДАКАЗ *z.* ehtiyatla, ehmal-la; sayıq(lıqla); **абур игътиятлудаказ рахазвай** onlar ehtiyatla danışdırlar.

ИГЪТИЯТЛУДИЗ *bax* **Игътиятлудаказ**.

ИГЪТИЯТЛУЗ *bax* **Игътиятлудаказ**.

ИГЪТИЯТСУЗ *sif.* ehtiyatsız, diqqətsiz, tədbirsiz, bəsirətsiz; qeyri-sayıq; **игътиятсуз хьун** ehtiyatsız olmaq, diqqətsiz olmaq, tədbirsiz olmaq, bəsirətsiz olmaq; sayıq olmamaq.

ИГЪТИЯТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ehtiyatsızlıq, diqqətsizlik, tədbirsizlik, bəsirətsizlik; qeyri-sayıqlıq **ада игътиятсузвал авуна** o, ehtiyatsızlıq etdi; o, diqqətsizlik etdi; o, tədbirsizlik etdi; o, bəsirətsizlik etdi; o, qeyri-sayıqlıq etdi.

ИГЪТИЯТСУЗВИЛЕЛДИ *bax* **Игътиятсуздаказ**.

ИГЪТИЯТСУЗДАКАЗ *z.* ehtiyatsız (olaraq), fikirləşmədən, düşünmədən, başısoyuc(luqla), ehtiyatsız(lıqla); sayıq olmadan.

ИГЪТИЯТСУЗДИЗ *z. bax* **Игътиятсуздаказ**.

ИДА I, ИДАЗ, ИДАЛАЙ: *Им şəxs əvəzliyinin hal formaları. bax* **Им**.

ИДА II: *Ийида sözünün qısaldılmış forması: bax* **Авун**.

ИДАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) idarə; идарəдин idarənin; идара яргъа ава idarə uzaqdadır; идара авун idarə etmək.

ИДАРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) idarəçi, idarədə çalışan; мярекатдиз идарачиярни атанвай məclisə idarəçilər də gəlmişdi.

ИДАЧИР: Ийидачир *sözünün damışıqda işlənən forması. Вах Авун.*

ИДАЧНИ: Ийидачни *sözünün damışıqda işlənən forması.*

ИДГЪИЛ (-ди, -да; -ар, -ри) divar kimi düzülmüş quru təzəklər.

ИДДЯ (-ди, -да) iddia, tələb; иддя гвай кас iddia adam; иддя кьун iddia etmək, tələb etmək.

ИДЕАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. ideal, qayə (ən yüksək arzu, ən yüksək məqsəd); идеалдин idealın.*

ИДЕАЛ II *sif. ideal (ən gözəl nümunə, ən mükəmməl, ən yaxşı nümunə); ам намуслувин идеал я о, namusluluq idealıdır.*

ИДЕАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls. idealizm (bütün varlığın əsasını materiya deyil, ideya, ruh təşkil etdiyini iddia edən, materializmə zidd fəlsəfi cərəyan).*

ИДЕАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) idealist (*idealizm fəlsəfəsi tərəfdarı*); 2) xəyalpərəst.

ИДЕНТИФИКАЦИЯ *identifikasiya (oxşarlıq, eyniyət).*

ИДЕОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç. ideogram (hər hansı bir anlayışı ifadə edən şərti işarə).*

ИДЕОГРАФИЗМ (-ди, -да) *dilç. ideografizm (anlayışları ideogramlar vasitəsilə verən yazı üsulu).*

ИДЕОГРАФИЯ (-ди, -да) *ideografiya (hərflərlə deyil, ideogramlar vasitəsilə yazı).*

ИДЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ideoloq; идеологдин ideoloqun.*

ИДЕОЛОГИЯ (-ди, -да) *ideologiya, məfkurə; идеологиядин ideologiyanın, məfkurənin; идеологиядин к'валах идеoloji iş; идеологиядиз талуць ideologiyaya aid.*

ИДЕФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idefiks (başdan çıxmayan fikir); идефиксдин idefiksın.*

ИДЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *ideya, əqidə; идеяяр патал женг ч'лугун ideyalar uğrunda mübarizə aparmaq; идея квачир ideyasız; идеядин рекъйй ideya baxımından;* 2) *ideya (əsas fikir); романдин идея romanın ideyası;* 3) *fikir, niyyət, plan; им хъсан идея я бу yaxşı fikirdir.*

ИДЕЯСУЗ *sif. ideyasız, əqidəsiz.*

ИДЕЯСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ideyasızlıq, əqidəsizlik; идеясузвилин ideyasızlığın, əqidəsizliyin.*

ИДЕЯЛУ *sif. ideyalı, əqidəli.*

ИДЕЯЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ideyalılıq, əqidəlilik; идеялувилин рекъйй ideyalılıq baxımından.*

ИДИЛЛИЯ (-ди, -да) *idilliya (1. ədəb.təbiət qoynunda asudə və sakit həyatı təsvir edən bədii əsər; 2. məc. dinc, sakit həyat).*

ИДИОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç. idiom (bir dilə xas olan və mənası tərkib hissələrini təşkil edən sözlərin ayrı-ayrılıqda götürülən mənası ilə düz gəlməyən sabit söz birləşməsi, məs.: rusca "баклуши бумь" yaxud azərbaycanca "gözünün odunu almaq").*

ИДИОМАТИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *idiomatizm; идиоматизмдин idiomatizmin.*

ИДИОМАТИКА (-ди, -да) *dilç. idiomatika (1. idiomlar bəhəsi; 2. bir dildəki idiomlar).*

ИДИОСИНКРАЗИЯ *tib. idiosinkraziya (orqanizmin bəzi şeylərə, qoxulara qarşı xəstəlik dərəcəsinə olan həssaslığı).*

ИДИОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *idiot (ağıldan kəm, ağıl zəif adam);* 2) *səfeh, gic, axmaq, sarsaq, ağılsız, küt, əbləh.*

ИДИОТИЗМ (-ди, -да) 1) *idiotizm;* 2) *səfehlik, ağılsızlıq, sarsaqlıq, giclik.*

ИДИОТИЯ (-ди, -да) *idiotiya (psixi xəstəlik; oligofreniyanın ən ağır forması); идиотиядин idiotiyanın.*

ИДИШ (-ди, -да) *dilç. idiş (əsasım alman dialektlərindən biri təşkil edən müasir yəhudi dili).*

ИЕЗУИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *yezuit (mürtəcə katolik ruhaniləri cəmiyyətinin üzvü, katolik monaxı, rahibi);* 2) *məc. hiyləgər, ikiüzlü, riyakar adam.*

ИЕЗУИТИЗМ (-ди, -да) *yezuitizm; иезуитизмдин yezuitizmin.*

ИЕЗУИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yezuitlik.*

ИЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *iena* (*Yaponiyada pul vahidi*).

ИЕР I *sif.* gözəl, göyçək, qəşəng; *incə*, zərif; **иер руш** gözəl qız, göyçək qız, qəşəng qız.

ИЕР II *z.* gözəl, göyçək, qəşəng, gözəlcə, qəşəngcə; **иер фагьум ая** qəşəngcə fikirləş (düşün).

ИЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gözəl qız; 2) *qadın adı* - **Иера** (*İyera*).

ИЕРАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dini iyerarx* (*yepiskop rütbəli keşiş*).

ИЕРАРХИЯ 1) *iyerarxiya*; 2) *iyerarxlar*.

ИЕРБУР I: **Иер** *sifətinin cəm forması*; **чи рушар иербур я** bizim qızlar gözəldir.

ИЕРБУР II (-у, -а): **Иербур** *sifətdən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*; **иербур мярекатдин ярашух я** gözəllər məclisin yaşığıdır.

ИЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gözəllik, qəşənglik, göyçəklik; **рушан иервал** qızın gözəlliyi; **чинин иервал** üzün gözəlliyi (qəşəngliyi).

ИЕРВИЛЕЛДИ *z. bax Иердаказ.*

ИЕРДА I *sifətdən düzəlmiş иерди isminin hal forması*; **иерда иер тушпир гафар лугьудайди туш** gözəl qeyri-gözəl sözlər deməz.

ИЕРДА II gözəldir, necə də gözəldir; **адан ванцин иерда кьван вуч я** onun səsi necə də gözəldir.

ИЕРДАКАЗ *z.* gözəlcə; *incə*; *yaşşı*; **ада иердаказ кьуьлна о**, gözəlcə rəqs etdi; **ада шиир иердаказ кИелна о**, şeri yaşşı oxudu.

ИЕРДИ I: **Иер** *sifətinin tək forması*; **хуьр иерди я** kənd gözəldir.

ИЕРДИ II (-а, -а) *is.* gözəl, gözəl adam; **иердан гафарни иербур хьун герек я** gözəlin (gözəl adamın) sözləri də gözəl olmalıdır.

ИЕРДИЗ *z. bax. Иердаказ.*

ИЕРЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *iyerey*, keşiş (*pravoslav xristianlarda*); **иерейдин** iyereyin.

ИЕРЕЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iyereylik; iyerey rütbəsi; **ада иерейвал кьачуна о**, iyerey rütbəsi aldı.

ИЕРОГЛИФ 1) *heroqlif* (*qədim Misir, Çin əlifbasında: bütöv məfhumu və ya hecamı ifadə edən işarə*); 2) *məc. ilan-qurbağa (oxunmaz yazı)*.

ИЕС *bax Иеси.*

ИЕСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yiyə*, sahib, sahibkar, xüsusiyyətçi, mülkiyyətçi; **иесидин** *yiyənin, sahibin*; **кИвалин иеси** *evin sahibi*; **иеси хьун** *yiyə olmaq, sahib olmaq, sahibkar olmaq, xüsusiyyətçi olmaq, mülkiyyətçi olmaq*; **иеси авачир** *yiyəsiz, sahibsiz, yiyəsi olmayan, sahibi olmayan*; **иеси хьыз** *yiyə kimi, sahib kimi, sahibkar kimi, xüsusiyyətçi kimi, mülkiyyətçi kimi*; **иеси галай киңли хьсан кьада** *mis. sahibi olan it yaxşı hürər (qapar)*; **далудихь иеси галай** *arxası olan, dayağı olan, dəstəyi olan*.

ИЕСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *sahiblik etmə, yiyəlik etmə*; 2) *məc. ağalıq etmə*; **иесивал авун** a) *sahiblik etmək; yiyəlik etmək*; b) *məc. ağalıq etmək*; c) *təsərrüfatçılıq etmək*.

ИЕСИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ая, -ин, -рай, -мир) 1) *sahiblik etmək, yiyəlik etmək*; 2) *məc. ağalıq etmək*; 3) *təsərrüfatçılıq etmək*; **ада хизандиз иесивалзава о**, *ailəyə sahiblik edir*; **адаз хуьруьз иесивализ кИанзава** a) *о, kəndə sahiblik etmək istəyir*; b) *о, kəndə ağalıq etmək istəyir*.

ИЕСИВИЛЕЛДИ *z.* 1) *sahibliklə, yiyəliklə*; 2) *təsərrüfatçılıqla*; **ам карханадин крарив иесивилелди эгечИна о**, *müəssisənin işinə təsərrüfatçılıqla yanaşdı*.

ИЕСИСУЗ *sif.* 1) *sahibsiz, yiyəsiz*; 2) *yersiz, yurdsuz, evsiz-eşiksiz, baxımsız, kimsəsiz, ailəsiz, tək*; **иесисуз авун** a) *sahibsiz qoymaq, yiyəsiz qoymaq*; b) *evsiz-eşiksiz qoymaq, ailəsiz qoymaq, tək qoymaq*; **иесисуз хьун** a) *sahibsiz olmaq, yiyəsiz olmaq*; b) *evsiz-eşiksiz qalmaq, ailəsiz qalmaq*.

ИЕСИСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sahibsizlik, yiyəsizlik, təsərrüfatsızlıq*; **иесузвал авун** *təsərrüfatsızlıq etmək*; **иесузвилай** *təsərrüfatsızlıqdan*.

ИЕССУЗ *bax Иесисуз.*

ИЕССУЗВАЛ *bax Иесисузвал.*

ИЕССУЗВИЛЕЛДИ *bax Иесисузвилелди.*

ИЕСИСУЗВИЛЕЛДИ *z. təsərrüfatsızlıqsızca-sına, təsərrüfatsızlıqla*.

ИЕСИСУЗДАКАЗ *z. bax Иесисузвилелди.*

ИЕСИСУЗДИЗ *z. bax Иесисузвилелди.*

ИЕСИСУЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *sahibsiz qoymaq, yiyəsiz qoymaq, təsərrüfatsızlığa yol vermək*.

ИЖАРА (-ди, -да) icarə; **ижарадин** icarənin; **ижарада** **вугун** icarəyə vermək; **ижарада кьун** icarəyə almaq, icarəyə götürmək.

ИЖАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) icarəlik; **ижаравилин** icarəliyin.

ИЖЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iclas; **ижласдин** iclasın; **ижлас авун** iclas etmək, iclas keçirmək.

- **ИЗ I** *şək.* felin məsdər formasına əlavə olunur; **кьарагъун** + **-из** = **кьарагъыз**; **ацукъун** + **-из** = **ацукъыз**; **гагъ ацукъыз**, **гагъ кьарагъыз** gah oturur, gah durur.

ИЗ II: **Ийиз** *felinin danışığда qısadılmış forması*; **бах Ийиз**.

ИЗАГ *dial.* qanadlı milçək; **изагдин** qanadlı milçəyin.

ИЗАД (-ди, -да) izad (*Zərdüşt dinində yüksək mövqə sahibi*).

ИЗВАТІА: **ИйизватІа** *felinin danışığда qısalılmış forması*; **хъсанвал изватІа эхирдалди ая** yaxşılıq edirsənsə, axıra kimi elə.

ИЗЗЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) izzət, alqış.

ИЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) izn, icazə; **изин гун** izn vermək, icazə vermək; **изин кьачун** izn almaq, icazə almaq.

ИЗИНСУЗ *sif.* iznsiz, icazəsiz; **изинсуз кар** iznsiz iş, icazəsiz iş.

ИЗИТІУН *бах* **ИцитІун**.

ИЗОБАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *meteor.* izobara (*coğrafiya xəritəsində: müəyyən vaxtda hava təzyiqi bərabər olan yerləri birləşdirən xətt*); **изобарадин** izobaranın.

ИЗОБАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) izobata (*coğrafiya xəritəsində: su hövzələri dibinin dərinliyi bir bərabərdə olan yerləri birləşdirən xətt*); **изобатадин** izobatanın.

ИЗОГИЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *meteor.* izogiyeta (*coğrafiya xəritəsində: illik yağıntısı bərabər olan yerləri birləşdirən xətt*); **изогиетадин** izogiyetanın.

ИЗОГЛОССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) izoqlossa (*coğrafiya xəritəsində: əhalisinin dil xüsusiyyətləri eyni olan yerləri birləşdirən xətt*); **изоглоссадин** izoqlossanın.

ИЗОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* izoqraf (*ikona rəssamı*); **изографдин** izoqrafın.

ИЗОГРАФИЯ (-ди, -да) 1) *köhn.* **бах Иконопись**; 2) hər hansı bir əlyazmanın, xəttin, yazının eynilə alınmış surəti.

ИЗОЛЯТОР izolyator (1. *tex. fiz. elektrik keçirməyən material*; 2. *tex. elektrik məftilləri üçün şüşə və ya saxsı aşıq, fincan*; 3. *tib. yoluxucu xəstəliyi olan xəstələri saxlamaq üçün otaq, bina*; 4. *dustaqlar saxlanılan yer*).

ИЗОЛЯЦИОНИЗМ *siy.* izolyasionizm.

ИЗОЛЯЦИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy.* izolyasionist, izolyasionizm tərəfdarı; **изоляционистдин** izolyasionistin.

ИЗОЛЯЦИЯ (-ди, -да) izolyasiya, təcrid etmək.

ИЗОМЕРИЯ (-ди, -да) *kim.* izomeriya (*izomerlər əmələ gətirmə qabiliyyəti*).

ИЗОМЕРАР (-ри, -ра) *kim.* izomerlər (*kimyəvi tərkibi eyni olan, lakin öz fiziki və kimyəvi xassələrinə görə bir-birindən fərqlənən maddələr*).

ИЗОМОРФИЗМ (-ди, -да) izomorfizm (*kimyəvi tərkibləri bir-birinə yaxın olan iki və ya bir neçə maddənin bir formada kristallaşması xassəsi*).

ИЗОТЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *coğr.* izotera (*coğrafiya xəritəsində: yayda orta temperaturu bərabər olan yerləri birləşdirən xətt*).

ИЗОТЕРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) izoterma (1. *coğrafiya xəritəsində: orta temperaturu bir olan yerləri birləşdirən xətt*; 2. *fiz. istilik proseslərini göstərən diaqramlarda temperaturları bərabər olan nöqtələri birləşdirən xətt*).

ИЗОТОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) izotop; **изотопдин** izotopun.

ИЗОХИМЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *coğr.* izoximena (*coğrafiya xəritəsində: qışda temperaturu bərabər olan yerləri birləşdirən xətt*).

ИЙИДА: **Авун** *felinin gələcək zaman forması*; **бах Авун**.

ИЙИДАЙ: **Авун** *felinin gələcək zaman forması*; **бах Авун**.

ИЙИЗ: **Авун** *felinin feli bağlama forması*; **бах Авун**.

ИЙИМИР: **Авун** *felinin qadağan forması*; **бах Авун**.

ИЙИР-ГИЙИР: **ийир-гийир авун** *və yaxud ийир-гийир квадрун* çəşdirmaq, kərxidirməq, inamını qırmaq, sarsıtməq; ruhdan salmaq; **ийир-гийир хьун** *və yaxud ийир-гийир квахьун* özünü itirmək, inamını itirmək; başını itirmək; **ийир-гийир чир тахьун**

nə edəcəyini bilməmək; **ийир-тийирун** *dan*. özünü itirmək vəziyyətinə gətirmək.

ИКАНА *z. tək-tük, təsadüfən.*

- **ИКДИ** *hal sonluğu; “-də” sonluğu* və “kimi” *mənalарını verir*; **зун ақуникди** мәні гөрөндө, мәні гөрөн kimi; **зун ақуникди адаз хвеши хъана** мәні гөрөндө sevindi, мәні гөрөн kimi sevindi.

ИКЕБАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ikebana (1. *Yaponiyada yayılmış buketdüzəltmə sənəti*; 2. *bu qayda ilə hazırlanmış buket*); **икебанадин** ikebananın.

ИКИР *qəd. s. rəhmət*; **икир авуна** rəhmətə getdi.

ИКИСУН (-да, -на; -из, -зава; -0//-а, -ин, -рай, -мир) *bax Экусун.*

ИКОНА *dini. ikona (xristianlarda: Allahın yaxud övliyalарın şəkli).*

ИКОНОГРАФИЯ (-ди, -да) ikonoqrafiya (1. *rəsm və ya heykəltaralıq əsərlərində təsvir edilən surətlərin təsvir və tədqiqi*; 2. *üm. bu kimi rəsm və heykəllər*).

ИКОНОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ikonoskop (*televiziyaда şəkli uzaqlara verən elektron şüa borucuğu*).

ИКОНОСТАС ikonostas (*pravoslav kilsəsində: ikonaların asıldığı divar*).

ИКОНОТЕКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ikonoteka (*müəyyən mövzuya aid şəkillər kolleksiyası*); **иконотекадин** ikonotekanın.

ИКОСАЕДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ikosaedr (*iyirmi üzlü həndəsi cisim*).

ИКРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kürü; **икрадин** kürünün; **Чулав икра** qara kürü.

ИКРАГЬ (-ди, -да) ikrah, nifrət; **икрагьдин** ikrahın, nifrətin; **за адаз икрагьзава** мән она nifrət edirəm; **икрагьдин гьисс** ikrah hissi; **икрагь авун** təngə gətirmək, zəhlə aparmaq, bezdirmək, cana gətirmək, usandıрмаq, ovqatını təlx etmək, pərt etmək; **икрагь хьун** iyənmək, çiyirmək; **ви амалрикай зун икрагь хьанва** sənin əməllərin мәні bezdirib.

ИКРАГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəhlə tökmə, bezikdirmə, təngə gətirmə; usandırıcılıq, qarayaxalıq.

ИКРАГЬВИЛЕЛДИ *z. zəhlə tökməklə, bezikdirməklə, təngə gətirməklə; usandıрмаqla, qarayaxalıqla.*

ИКРАГЬДАКАЗ *z. bax Икрагьвилелди.*

ИКРАГЬДИЗ *z. bax Икрагьвилелди.*

ИКРАГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -рай, -мир) bezdirmək, zəhlə tökmək, təngə gətirmək, usandıрмаq.

ИКРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təzim, baş əymə, səcdə; **икрам авун** а) salamlaşmaq, təzim etmək; б) saymaq, ehtiram etmək, hörmət bəsləmək; pərəstiş etmək, sitayiş etmək.

ИКРАМУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а//ая, -рай, -мир) *bax Икрам (икрам авун).*

ИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iks (1. latın əlifbasının iyirmi dördüncü hərfi; 2. riyaz. məlum olmayan və “x” hərfi ilə işarə olunan kəmiyyət).*

ИКЬВАН *z. 1) o qədər, bu qədər, bunca; икьван кьачумир* bu qədər alma; **икьван пис хьун хьсан туш** bu qədər pis (qəlbiqara, mərdimazar, zərərli) olmaq yaxşı deyil; **икьван Чавалди** *və yaxud икьван гагьди* bu vaxta qədər; 2) belə, bu kimi, bu cür, belə bir, o qədər, o qədər də; **заз икьван Члехи квал ақурди туш** мән belə (bu cür, belə bir) böyük ev görməmişəm.

ИКЬИ *bax Экьи.*

ИКЬЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. iqlim; **икьлимдин** iqlimin; **чими икьлим** isti iqlim; **кьайи икьлим** soyuq iqlim.

ИКЬРАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) razılıq, razılaşma, sövdələşmə, şərt, saziş, müqavilə; **икьрар кутлунун** müqavilə (saziş) bağlamaq; **икьрар хьун** razılaşmaq, sövdələşmək, şərtləşmək; **икьрар Чурун** müqaviləni (razılaşmanı, şərti, sazişi) pozmaq.

ИКЬРАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) razılıq, saziş, uzlaşma, yekdillik, birlik; **абуру чпин арада авай икьрарвал хуьзвай** onlar öz aralarındakı razılığı (sazişi, yekdilliyi, birliyi) qoruyub saxlayırdılar.

ИКЬРАРНАМА (-ди, -да; -ди, -йри, -йра) müqavilənamə, bağlaşma, kontrakt; **икьрарнамадин** müqavilənamənin, bağlaşmanın, kontraktın.

ИКЬРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qərar qəbul etmək, qərara almaq; **ада алим хьун икьрарна** о, alim olmağı qərara aldı.

ИКИ I *z. belə; икI ая* belə elə; **икI хьайла** а) belə olanda, bu minvalla; б) əgər belə olarsa; **икI ятIа** belədirsə, əgər belədirsə; **икI чидайтIа** belə bilsəydim; **икI чидайтIа, зун фидачир** belə bilsəydim, мән getməzdim.

ИКИ П *aral.s. əvvəl söylənmiş fikri təsdiq edən, "beləliklə", "beləcə" mənalарını verən söz; икI, абуру чпин ихтилат кылиз акъудна* beləliklə (beləcə), onlar öz söhbətlərini başa çatdırdılar.

- **ИКИ(А)** *sifətlərdən və əvəzlilərdən zərfləmələ gətirən şəkilçi.*

ИКИЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. mayasız nazik ləzgi çörəyi.*

ИКИИ I // КИИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) səməni, maya; 2) cücərmiş buğdadan üyüdülmüş un; **икИид фу** cücərmiş buğdadan bişirilmiş çörək.

ИКИИ П (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. həftə; икИидин йикъар* həftənin günləri.

ИКИИ Ш *bot. biyan; həmçinin bax Ругъунар.*

ИКИИ-БИТИИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xırда-para iş.

ИЛАГЪИ (-ди, -да) Allah.

ИЛАГЪИЯТ (-ди, -да) ilahiyyət.

ИЛАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əlac, çarə, vəziyyətdən çıxış; **илаж авачирвал** a) əlacsizlik; b) köməksizlik.

ИЛАЖСУЗ əlacsiz, çarəsiz; **илажсуз кас** əlacsiz adam, çarəsiz adam.

ИЛАЖСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əlacsizlik, çarəsizlik; **илажсузвал кваз такъун** əlacsizliyi vecinə almamaq.

ИЛАЖСУЗВИЛЕЛДИ *z. köməksiz, aciz, əlacsiz (halda).*

ИЛАЖСУЗДАКАЗ *z. bax Илажсузвилелди.*

ИЛАЖСУЗДИЗ *z. bax Илажсузвилелди.*

ИЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ilan; **илан балугъ** ilanbalığı; **иланди яна** ilan vurdu; **иландизни хандиз далу ямир** *mis. ilana və xana etibar etmə;* 2) *məc. fəndgir, məkrli insan;* 3) insanı düz yoldan çıxaran adam; *həmçinin bax Гъуэлягъ.*

ИЛАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ilan ziyankarlığı, fəndgirlik, məkrlilik.

ИЛАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. burn; илардин burnun; həmçinin bax Нер.*

ИЛГИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. nəsl; илгирдин nəslin; виликай къвезмай илгирар* gələcək nəsilər.

ИЛГЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ilham; **илгъамдин** ilhamın; **заз илгъам гузвайди ватан я** mənə ilham verən vətəndir; **илгъам**

авачирдакай шаир жедач ilhamı olmayan-dan şair olmaz.

ИЛГЪАМЛУ *sif. ilhamlı.*

ИЛГЪАМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ilhamlılıq; **илгъамлувалин** ilhamlılığı.

ИЛИВАР: **Илив(ар) хъун (тахъун)** *f. иливар хъун* 1) həzm etmək; **иливар тахъун** həzm etməmək; 2) *məc. istəyinə nail olmaq; istəyinə nail olmamaq.*

ИЛИВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) həzm etmək (*qidam*); 2) *məc. bağışlamaq, cəzasız qoymaq.*

ИЛИВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) həzm olunmaq (*qida*); 2) *məc. dözmək, qatlaşmaq; 3) mic. bağışlamaq; cəzasız qalmaq; жанаурдин гардан тIуър-тIуърди иливайвилай яцIу хъанвайди я mis. qarıncululuğuna görə canavarın boynu yoğunlayıb.*

ИЛИГНА I: **Илигун** *felinin feli bağlama forması; bax Илигун.*

ИЛИГНА II *z. bir hərəkətin ara vermədən davam etdirilməsi; ада ихтилатдал илигна o, ara vermədən söhbət etdi.*

ИЛИГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) (*müxtəlif mənalarda*) vurmaq, zərbə endirmək; **ахпа тупунай илигна** sonra topdan vurdu; **ада гъасятда душмандал илигна o,** dərhal düşməyə zərbə endirdi; 2) tikmək, düzəltmək **каси шаламар илигна** kişi çarış tikdi; **рекъел илигна** yolu düzəltdi; 3) calağ etmək, batırmaq; **ада багъда къелемар илигна o,** bağda qələmləri calağ etdi; **багъда таз къелемар илигна** bağda cır qələmləri yerə batırdı; 4) çalmağ (*musiqi alətində*) **ада лезги макъамрал илигна o,** ləzgi havalarını çaldı; 5) dağıtmaq, doğramağ **ада тарарал якIв илигна o,** balta ilə ağacları kəsib doğradı; **илигун-гилигун is. kiminsə** haqqında düzgün və ya yanlış fikir.

ИЛИЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *dial. tökmək, ayırmaq; 2) bax Илирзун.*

ИЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elm; **илимдин** elmin; **илимдин кIвалах** elmi iş, elmi əsər; **илимдин дережа** elmi dərəcə, **илимдин сессия** elmi sessiya; **илимдин бегъер** elmin bəhrəsi; **агрономвалин илим** aqronomiya; **чIалан илим** dilçilik, dilşünaslıq; **хуьруьн майишатдин илимрин доктор** kənd təsərrüfatı elmləri doktoru, **филологиядин илимрин кандидат** filologiya elmləri

namizədi; **илимдал рикI** алаз elmə maraқ göstərərk; **илимдалди тестикъарун** elmi cəhətdən sübuta yetirmək.

ИЛИМДАР I *t.s.* (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elmlə məşğul olan insan; **илимдардин** elmlə məşğul olan insanın.

ИЛИМДАР II *t.s. sif.* elmlə məşğul; **ам илимдар хизанда хана** о, elmlə məşğul ailə-də doğulub.

ИЛИМДАРВАЛ *t.s.* (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) elmlə məşğullуq; **илимдар-вили** elmlə məşğullуğun.

ИЛИМДАРВИЛЕЛДИ *z.* elmlə məşğul-casına.

ИЛИМДИН КИВАЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elmi iş; **илимдин кIвалахдин** elmi işин.

ИЛИМДИН КИВАЛАХДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elmi işçi; **илимдин кIвалах-дардин** elmi işчинин.

ИЛИМЛУ 1) elmlі, təhsilli; **илимлу авун** elmlі etmək, təhsilli etmək; **илимлу хьун** elmlі olmaq, təhsilli olmaq; **илимлу кас** elmlі adam, təhsilli adam; 2) elmlі.

ИЛИМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) təhsillilik, alimlik, oxumuşluq; 2) elmlilik.

ИЛИМЛУВИЛЕЛДИ *z.* 1) təhsilliliklə, alimliklə; 2) elmlі.

ИЛИМЛУДАКАЗ *z. bax* Илимлувилелди.

ИЛИМЛУДИЗ *z. bax* Илимлувилелди.

ИЛИМЛУЗ *z. bax* Илимлувилелди.

ИЛИМСУЗ *sif.* 1) təhsilsiz, elmsiz; 2) qeyri-elmlі; **илимсуз хьун** а) təhsilsiz olmaq, elmsiz olmaq; б) qeyri-elmlі olmaq.

ИЛИМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təhsilsizlik, elmsizlik; 2) qeyri-elmlilik; **илимсузвал буюркъуввал я** elmsizlik korluқdur.

ИЛИМСУЗДАКАЗ *z.* təhsilsizliklə, elmsizliklə; qeyri-elmliliklə.

ИЛИМСУЗДИЗ *z. bax* Илимсуздаказ.

ИЛИМЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* elm əhli; **илимэгьлидин** elm əhlinin.

ИЛИРЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* asqırmaq; **са кас илирзайла, муькуьда адаз килигна** bir adam asqıranda digəri ona baxdı.

ИЛИС: илис хьун өйilmək, sıxılmaq.

ИЛИСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* өyiltmək, basıb aшаğı өyiltmək, aшаğıya sıxmaq, saxlamaq; **физвай балкIан алай чкадал илисарна** gedən atı yerindəcə saxladı.

ИЛИСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) basmaq, sıxmaq; 2) sıxırdırmaq, təzyiқ göstərmək; **илисна кьун** а) bərk tutmaq; **ада аял илисна кьунвай** о, uшаğı bərk tutmuşdu; б) dibindən qırхmaq; **адан чIарар илисна тванвай** onun saçını dibindən qırхmışdılar; **кьуьл илисун** а) аyaqla tapdalamaq; б) *məc.* təzyiқ göstərmək; **илис хьун** 1) basmaq, arxalanmaq; 2) sıxılmaq, qısılmaq.

ИЛИТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sarımaq, dolamaq, bağlamaq; **еб илитIна** ip doladı; **цIувад жуьт гамшар илитIайтIани** и чка цаз жедач он беş cüt camış bağласан да бу yeri şumlamaq мүмкүн deyil; 2) *məc.* zorla boynuna qoymaq, zorla qəbul etdirmək, vadar etmək.

ИЛИФ I: илиф авун qонақ gəlmək; **илиф хьун** qонақ olmaq.

ИЛИФ II: Илифун *felinin əmr forması; bax* Илифун.

ИЛИФАР *bax* Элифар.

ИЛИФАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) ziyafətə dəvət etmək; 2) qонақ qəbul etmək; 3) sığınacaq vermək, gecələtmək üçün yer vermək.

ИЛИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qонақ getmək; 2) gecələtmək üçün qalmaq; 3) *şair.* çıxmaq (*günəş, ay haqqında*).

ИЛИХ: илих хьун өyilib durmaq.

ИЛИХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* azca өyilmək, өyilmək; **илихна акъвазун** өyilib durmaq.

ИЛИЧУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* tökmək, səpmək, axıtmaq (*yuxarıdan aшаğı*); islatmaq.

ИЛИЧУН II (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* darıxmaq; qəmlənmək; qəmqüssədən özünə yer tapmamaq; kədərlənmək.

ИЛЛАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) illah; **иллагьдин** illahın.

ИЛЛАГЬ-БИЛЛАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) illah-billah; **иллагь-биллагьдин** illah-billahın.

ИЛЛАГЪ-ФИЛЛАГЪ (-ди, -да) nəyin bahasına olursa-olsun, heç nəyə baxmayaraq; hökmən indi.

ИЛЛАКИ *z.* xüsusilə, xüsusən, xüsusən də.

ИЛЛИТЕРАТАР (-ри, -ра) illiteratlar (*hərflərlə verilə bilməyən səslər, məs.: fit, xırılı, hıçqırıq, ah çəkmə və s.*).

ИЛЛЮЗИОНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* illüzionizm (*xarici aləmin illüziyadan – xəyaldan başqa bir şey olmadığını iddia edən, elmə zidd fəlsəfi görüş, subyektiv idealizmin ifrat forması*).

ИЛЛЮЗИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) illüzionist 1) *fəls.* illüzionizm tərəfdarı; 2) sehrbaz, gözbağlayıcı.

ИЛЛЮЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) illüziya; xəyal, xülya; иллюзиядин illüziyanın, xəyalın, xülyanın.

ИЛЛЮМИНАТАР (-ри, -ра) illüminatlar (XVIII əsrin 2-ci yarısında Avropada bəzi gizli dini-siyasi cəmiyyətlərin adı).

ИЛЛЮМИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) illüminator (1. *gəminin yan tərəfində kəp bağlanan girdə pəncərə; 2. çıraqbanlıq düzəltməklə məşğul olan adam*).

ИЛЛЮСТРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) illüstrator, kitab rəssamı (*kitab, jurnal, qəzet üçün şəkil çəkmə rəssamı*).

ИЛЛЮСТРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) illüstrasiya, şəkil, rəsm; иллюстрациядин illüstrasiyanın.

ИЛХИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ilxi; илхидин ilxinin; həmçinin *bax* Рамаг.

ИЛХЫЗ: илхыз авун *dial. bax* Илитун 1).

ИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) elçi, carçı, çapar; 2) nümayəndə, müjdəçi, qasid; рушаз илчияр кьвезва qıza elçilər gəlir; абуру члехидан кьилив чпин илчияр ракьурна onlar başının yanına öz nümayəndələrini göndərdilər; ам хуш хабарар гъанвай илчи тир о, хоş xəbərlər gətirmiş müjdəçi idi.

ИЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) elçilik; илчивилин elçiliyin; ада рушаз илчивал авуна о, qıza elçilik etdi.

ИЛЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* ilka (1. *Amerika qoxarcası; 2. bu heyvanın xəzi*); илькадин ilkanın.

ИМ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *əvəz.* bu; **гъа им** *bax* bu; **им фена** bu getdi; **ида кьачуна** bu aldı; **ибур ацукьнава** bunlar oturub; **ибурук кьамир** bunlara dəymə; **ибурувай кьачунач** bunlardan almadı; **идалай кьулухъ** bundan sonra, bundan belə, gələcəkdə, **имни икI а**) bu da belə; b) bununla da qurtardı; **им чи ара я** bu, öz aramızdır.

ИМА *bax* Им.

ИМАЖИНИЗМ (-ди, -да) *ədəb.* imajinizm (XX əsrin əvvəllərində meydana çıxmış düşgünlük əhval-ruhiyyəsi yayan burjuva ədəbi cərəyanlarından biri).

ИМАЖИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imajinist (*imajinizm tərəfdarı*); **имажинистдин** imajinistin.

ИМАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) imam (*islamda dini rəhbər*); **имамдин** imamın; **имамди лагъай гаф** imamın dediyi söz; 2) *kişi adı - Имам* (İmam).

ИМАМАТ (-ди, -да) 1) imamat (*İmam Şamilin yaratdığı dövlətin adı*); **имаматдин** imamatın; **имаматдин чилер** imamatın torpaqları; 2) *qadın adı - Имамат* (İmamat).

ИМАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) imamlıq; **имамвилин** imamlığın; **ада мискIинда имамвал ийизвай о**, məsciddə imamlıq edirdi.

ИМАМХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) imamxana (*mollanın, dini rəhbərin məsciddə ayinləri həyata keçirdikləri yer*).

ИМАН (-ди, -да) iman; dini etiqad; **вахъ аман жеч, адахъ иман** sənin amanın olmaz, onun imanı.

ИМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) imana aid bilgi; **иманвилин тарс** imana aid bilgi dərsi.

ИМАНЛУ *sif.* imanlı; **иманлу кас** imanlı adam.

ИМАНСУЗ I *sif.* imansız; **имансуз кас** imansız adam.

ИМАНСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* imansız, allahsız, ateist; **имансузриз табий хъайи касни имансуз жеда** imansızlara (allahsızlara) tabe olan adam da imansız (allahsız) olur.

ИМАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) imansızlıq, rəhmsizlik, amansızlıq, qəddarlıq, zalımlıq, daşürəklilik, insafsızlıq, insaniyyətsizlik, vəhşilik.

ИМАНСУЗВИЛЕЛДИ *z.* rəhmsizcəsinə, amansızcasına, insafsızcasına, vəhşicəsinə, zalımcasına.

ИМАНСУЗДАКАЗ *bax* Имансузвилелди.

ИМАНСУЗДИЗ *bax* Имансузвилелди.

ИМАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bina; saray; **пачагьдин имарат** padşah sarayı; **Члехи имаратар** böyük binalar; 2) şah əsər; **и шиир адан имарат я** bu şeir onun şah əsəridir; 3) *qadın adı* - **Имарат** (İmarat).

ИМДАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imdad, kömək istəmək; **имдад авун** imdad etmək; **имдадихъ агакьун** imdadına yetmək, köməyinə çatmaq.

ИМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əmi; **имидин** əminin; **имидин руш** (имид руш) əmiqızı; **имидин хва** (имид хва) əmiöğlü, **имид свас** əmiğəlini; **имид паб** əmiarvadı; **имид хвавал** əmiöğluluq; **имид рушвал** əmiqızılıq; **имид хтул** əminəvəsi.

ИМИДБУР əmigil.

ИМИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* knyaz; **имилдин** knyazın; **имилдин эвер гун** knyazın çağırışı.

ИМИТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imitator, təqlidçi.

ИМИТАЦИЯ (-ди, -да) imitasiya 1) təqlid etmə, yamsılama; oxşatma, bənzətmə; təqlid; **гьайванрин ванер имитация авун** heyvanların səslərini təqlid etmə; 2) saxta, bədəl, əvəz; **им асул бриллиант туш, имитация я** bu əsl brilyant deyil, saxtadır; 3) *mus.* imitasiya (*musiqi motivinin bir interval yuxarı və ya aşağı olaraq başqa səslə təkrarı*).

ИММАНЕНТ *sif. fəls.* immanent (*bir şeyin və ya hadisənin öz təbiətinə xas olan; daxili*) **имманент себебар** immanent səbəblər.

ИММАНЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fəls.* immanentlik.

ИММАТЕРИАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* immaterializm (*materiyanın varlığını inkar edən qeyri-elmi fəlsəfi cərəyan; materializmin əksi*).

ИММЕЛЬМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) immelman (*yüksək pilotaj fiquru*).

ИММИГРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) immiqrant, mühacir (*yaşamaq üçün başqa ölkəyə köçüb gələn adam*); *həmçinin bax* Къураба.

ИММИГРАЦИЯ (-ди, -да) immiqrasiya, mühacirət (*daimi yaşamaq üçün başqa ölkəyə köçüb gəlmə*).

ИММОРАЛИЗМ *fəls.* immoralizm (*əxlaq normalarını inkar etmə, əxlaq qaydalarının hamı üçün məcburi olmasını inkar etmə*).

ИММУНИЗАЦИЯ *tib.* immunizasiya (*immunitet yaratma*).

ИММУНИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tib.* immunitet (*orqanizmin yoluxan xəstəliklərə tutulmaq qabiliyyəti*); 2) *hüq.* toxunulmazlıq hüququ; **дипломатдин иммунитет** diplomatın toxunulmazlığı; **депутатдин иммунитет** deputatın toxunulmazlığı.

ИММУНОЛОГИЯ (-ди, -да) immunologiya (*insan və heyvanların yoluxucu xəstəliklərə tutulması haqqında elm*); **иммунологиядин** immunologiyanın.

ИММУНОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib.* immunoterapiya (*yoluxucu xəstəliklərin vaksinlərlə və s. vasitələrlə müalicəsi*).

ИМПЕРАТИВ imperativ (1. *idealist fəlsəfədə: qəti tələb, qeyd-şərtsiz tələb*; 2. *qram. felin əmr forması*).

ИМПЕРАТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) imperativlik.

ИМПЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imperator; hökmdar, padşah; **императордин** imperatorun; hökmdarın, padşahın.

ИМПЕРАТОРВАЛ (-или, -иле; -илери, -илера) imperatorluq.

ИМПЕРАТРИЦА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) imperatrichə.

ИМПЕРИАЛ I *köhn.* imperial (*keçmişdə omnibus və ya konkada oturmaq üçün ikinci mərtəbə*).

ИМПЕРИАЛ II (-ди, -да; -ар, -ра, -ри) *köhn.* imperial, əsrəfi (1897-ci ilə qədər 10 manatlıq, 1897-ci ildən sonra isə 15 manatlıq rus qızıl pulu).

ИМПЕРИАЛИЗМ (-ди, -да) imperializm; **империализмдин** imperializmin.

ИМПЕРИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imperialist; **империалистдин** imperialistin.

ИМПЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) imperiya (*dövlət başcısı imperator olan monarxiya dövlətlərinin adı*); **империядин** imperiyanın.

ИМПЕРФЕКТ *qram.* imperfekt (*bitməmiş keçmiş*).

ИМПЛАНТАЦИЯ *qram.* implantasiya, köçürmə (*ayrı-ayrı hüceyrələrin, toxumaların və ya bütöv orqanların yeni yerə köçürülüb dirçəldilməsi*).

ИМПОРТ (-ди, -да) *iqт.* import; idxal, idxalat (*xaricdən mal gətirilməsi*).

ИМПОРТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *im-portçu, idxalçı* (*xaricdən mal gətirən*).

ИМПОТЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *impotent* (*kişilikdən düşmüş adam, kişiliyini itirmiş adam*).

ИМПОТЕНЦИЯ (-ди, -да) 1) *tib.* impotensiya (*cinsi zəiflik*); 2) *məc.* iqtidarsızlıq, acizlik, bacarıqsızlıq, səmərəsizlik.

ИМПРЕСАРИО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *teatr.* impresario (*konsert, tamaşa və s. təşkil edən adam*).

ИМПРЕССИОНИЗМ (-ди, -да) *sənət.* impressionizm (*incəsənətdə və ədəbiyyatda: realizmi rədd edən, ictimai məsələlərdən qaçan, şəxsi əhval-ruhiyyə və təəssüratı verməyə çalışan və məzmunun zərərində olaraq formaya həddindən artıq fikir verən idealist cərəyan*).

ИМПРЕССИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sənət.* impressionist (*impressionizm tərəfdarı*).

ИМПРОВИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *improvizator* (*improvizasiya etmək qabiliyyəti olan adam, hazırlaşmadan nitq söyləyən və ya şeir deyən, musiqi təlif edən adam*).

ИМПРОВИЗАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *improvizatorluq*.

ИМПРОВИЗАЦИЯ (-ди, -да) *improvizasiya* (1. *hazırlaşmadan şeir, nitq söyləmə, musiqi əsəri yaratma və ya musiqi alətində çalma*; 2. *hazırlaşmadan söylənmiş şeir, nitq və ya yaradılmış musiqi əsəri*).

ИМПУЛЬС *impuls* 1) *təkan, səbəb, stimül*; 2) *fiziol.* qeyri-iradi hərəkət.

ИМПУЛЬСДИН *elekt. rad.* impulsu; **импульсдин генератор** *impuplsü generator*.

ИМТИГЬАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *imtahan*; 2) *sınaq*; **имтигьанрай акьатай** a) *imtahan vermiş, imtahanından çıxmış*; b) *sınanmış*; **имтигьан авун** *sınamaq*; **имтигьан гун** *imtahan vermək*; **имтигьан кьун** *imtahan qəbul etmək, imtahan etmək*.

ИМУЧА I *dan.* **Им вуч я?** *ibarəsinin qısaltılmış forması*; **имуча вал алай гьал?** *bu nədir sənin halın?*

ИМУЧА II: имуча-муча (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tapmaca, bilməcə, bağlama*.

ИН I *əvəz. dial.* *bu*; **ин кар** *bu iş*.

- **ИН II** *sifət əmələ gətirən şəkilçi: рикИн; рикИн гаф* *ürək sözü*.

ИНА *z.* *burada; ...yanında, ...yaşımında; зун ина, вун ана* *mən burada, sən orada; ина-ана* *burada-orada*.

ИНАГ (**ини, ина, инагар**) 1) *bu yer; ваз инаг бегенмиш яни?* *sən bu yeri bəyənirsənmi?* 2) *bu; ам кІвале ама, инаг заз чизва о, evdə qalıb, bu, mənə məlumdur; мад ирикай рахамир* *daha bundan danışma*.

ИНАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *intiqaм, qisas, cəza; инад кьун* *intiqaм almaq, qisas almaq*; 2) *hücum etmək; pis iş, pislik*; 3) *dərd, qəm, kədər; инад авун* *qisas almaq; инад хьана* *dərd oldu инад хьун* *dərd olmaq*.

ИНАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *intiqaм almaq, qisas almaq, cəza vermək, pislik etmək, dərdə salmaq*.

ИНАЙ *z.* *buradan; инай хьфена* *buradan getdi*.

ИНАЛ *z.* *burada; инал алай кьелем гьиниз фена?* *buradakı qələm necə oldu?*; **инал-анал** *burada-orada*.

ИНАЛЛАЙ (> **инал алай**) *z.* *buradakı; иналлай ктаб гьинава?* *buradakı kitab necə oldu?*

ИНАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* *innab; инабдин* *innabın*.

ИНВАЗИЯ *tib. biol.* *invaziya* (*insan, heyvan və bitkilərin paraziti heyvanlardan yoluxucu xəstəlik tutması*).

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *inventarizasiya* (*bir təsərrüfat və ya müəssisədə əşyaların siyahıya alınması*); **инвентаризация авун** *və yaxud инвентаризация тухун* *inventarizasiya aparmaq*.

ИНВЕНТАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *inventar, avadanlıq*; 2) *avadanlıq siyahısı; жанлу инвентарь* *canlı inventar* (*mal-qara, ev quşları*); **жансуз инвентарь** *cansız inventar* (*maşın və alətlər, nəqliyyat vasitələri və s.*).

ИНВЕРСИЯ (-ди, -да) (1. *dilç. ədəb. grammatik hadisə və ya stilistik üsul olaraq, cümlədə sözlərin yer dəyişməsi*; 2. *kim. mürəkkəb şəklərlərin sadə şəklərlərə parçalanması, çevrilməsi*).

ИНВЕРТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *invertor* (*daimi elektrik cərəyanını dəyişən cərəyana çevirən cihaz*); **инвертордин** *invertorun*.

ИНВЕСТИТУРА *tar.* *investitura* (*orta əsrlərdə: 1. vassalın və ya yepiskopun bir mülkə sahib olması və bu zaman keçirilən mərasim*; 2. *kilsə əmlakının yepiskopun (abbatın) ixtiyarına verilməsi*).

ИНВЕСТИЦИЯ (-яди, -яда; -яр, -йри, -йра) *iqт. investisiya (bir işə və ya müəssisəyə kapital (maya) qoyulması); инвестициядин investisiyanın.*

ИНВЕСТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *investor (bir işə və ya müəssisəyə kapital qoyan adam); инвестордин investorun; инвесторар жагырун investorlar tapmaq.*

ИНВОЛЮЦИЯ *biol., fiziol. involyusiya (1. orqanizmlərin və ayrı-ayrı orqanların fizioloji xassələrinin tərsinə inkişafı, əvvəlki vəziyyətə qayıtması; 2. müəyyən şəraitin təsiri ilə mikrobların məhv olması).*

ИНГАЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. inhalyator (inhalyasiya cihazı); ингалятордин inhalyatorun.*

ИНГАЛЯТОРИЙ *tib. inhalyatori, inhalasiya otağı (inhalyasiya ilə müalicə üçün xüsusi yer).*

ИНГАЛЯЦИЯ (-ди, -да) *tib. inhalyasiya (buxar, qaz və ya toz halına salınmış maye və maddələrlə nəfəs alma vasitəsilə müalicə); ингаляциядин inhalyasiyanın.*

ИНГИЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ingilis (xalq); ингилis чІал ingilis dili; ингилis-рин ватан ingilislərin vətəni.*

ИНГИЛИСВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ingiltərəli; ингилisвидин ingiltərəlinin; абурун арада ингилisвiярни пара авай onlarm arasında ingiltərəlilər də çox idi.*

ИНГИЛОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ingiloylar (Azərbaycanda yaşayan azsaylı xalq); ингилой чІал ingiloy dili.*

ИНГРЕДИЕНТ *inqrediyent (mürəkkəb bir maddə və ya qatışığın tərkib hissəsi).*

ИНГУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *inquş (xalq); ингуш чІал inquş dili; ингуш халкь inquş xalqı.*

ИНГЬЕ *əd. bax budur; bax bu; bax odur, hətçinin bax Ангье.*

ИНДЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) siyahı, cədvəl, göstərici; **акъатнавай ктабрин индекс** çıxan kitabların siyahısı; **хуьрерин индекс** kəndlərin siyahısı; 2) *индекс (hər hansı bir iqtisadi hadisənin ardıcıl dəyişmələrini faizlə ifadə edən rəqəm); кьиметрин индекс* qiymətlərin indeksi; 3) *riyaz. индекс (riyazi ifadəyə daxil olan hərfin sağ tərəfində yazılan rəqəm və ya hərф, məs.: А₂ В₃).*

ИНДЕКСАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *indeksator (индекс дүзəлтмəклə məşğul olan adam).*

ИНДЕТЕРМИНИЗМ (-ди, -да) *fəls. indeterminizm (təbiət və cəmiyyətdə qanunauyğunluğı və səbəbiyyəti inkar edən idealist fəlsəfi cərəyan); индетерминизмдин indeterminizmin.*

ИНДЕТЕРМИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls. indeterminist (indeterminizm tərəfdarı).*

ИНДИВИДУАЛИЗМ (-ди, -да) *fərdiyətçilik (1. fəls. tarixi və ictimai hadisələri xalqların, kütlələrin, siniflərin fəaliyyətinin nəticəsi deyil, ayrı-ayrı şəxslərin, fərdlərin fəaliyyətinin nəticəsi hesab edən idealist görüş; 2. öz şəxsi mənfəətini cəmiyyətin mənfəyindən üstün tutan burjua görüşü).*

ИНДИВИДУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fərdiyətçi; индивидуалистдин fərdiyətçinin.*

ИНДИВИДУУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *individuum (müstəqil yaşayan canlı orqanizm və ya bitki); 2) fərd, şəxs, nəfər.*

ИНДИГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *indigo (1. tünd sürməyi boyaq; 2. bot. həmin boyaya istehsal edilən tropik bitki).*

ИНДИГЪА *tünd göy rəng.*

ИНДИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *indikator (1. buxar maşınlarının silindrlərində təzyiği ölçən cihaz; 2. kimyəvi reaksiyanın qurtardığını göstərən maddə; reaktiv).*

ИНДИКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. (qədimdə: tarixi hesablamaq üçün vahid kimi qəbul edilən 15 illik dövr).*

ИНДИФФЕРЕНТИЗМ (-ди, -да) *indifferentizm (laqeydlik, etinasızlıq, soyuqluq).*

ИНДОЕВРОПЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. Hind-Avropa dilləri mütəxəssisi.*

ИНДОНЕЗИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *indoneziyalı; индонезиявидин indoneziyalının.*

ИНДОССАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *indossament (həvalə qeydi; vekselin başqasına keçməsinə təsdiq etmək üçün veksəl üzərində edilən qeyd).*

ИНДУИЗМ (-ди, -да) *induizm (Hindistanda yayılmış brəhmənizm dininin müasir forması); индуизмдин induizmin.*

ИНДУКТИВИЗМ (-ди, -да) *fəls. induktivizm (induktiv metodu deduktiv metoddan üstün tutan fəlsəfi görüş).*

ИНДУКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) induktor (*elektromaqnit induksiyası vasitəsilə cərəyan doğuran və onun gərginliyini dəyişən cihaz*).

ИНДУКЦИЯ (-ди, -да) induksiya (1. *fəls. xüsusi mülahizələrdən ümumi nəticə çıxarmaq üsulu*; 2. *fiz. maqnit sahəsinin təsiri ilə və ya yüklü elektrik cisminin yaxınlaşması ilə elektrik və ya maqnit enerjisinin əmələ gəlməsi*).

ИНДУЛЬГЕНЦИЯ (-ди, -да) *tar. dini indulgensiya (katoliklərdə: günahların bağışlanması haqqında Roma papası adından pul ilə verilən fərman; indulgensiya katolik ruhanilərinin əlində varlanma vasitələrindən biri idi)*.

ИНДУСТРИЯ (-ди, -да) *iqt. sənaye; индустриядин* sənayenin; **индустрия вилик** **фенвай уьлкве** sənayesi inkişaf etmiş ölkə.

ИНДУСТРИАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) sənayeləşdirmə, sənayeləşdirilmə, sənayeləşmə; **индустриализация тухун** sənayeləşdirilməni həyata keçirmək; **индустриализациядал билнеламиш хьана** sənayeləşməyə əsaslanaraq.

ИНЕРЦИЯ 1) *fiz. inersiya (xarici təsir olmadan, hərəkətdə olan cismin öz müntəzəm hərəkətini, sükunətdə olan cismin isə öz sükunətini saxlama xassəsi)*; 2) *məc. ətalət, fəaliyyət-sizlik, tənbellik, süstlük, keylik, hərəkətsizlik*.

ИНЖЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. injektor (buxar qazanına su vurmaq üçün cihaz)*.

ИНЖЕНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühəndis; **инженердин** mühəndisin.

ИНЖЕНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mühəndislik; **инженервилин** mühəndisliyin.

ИНЖЕНЕР-АДМИРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühəndis-admiral (*hərbi-dəniz donanmasında ən yüksək rütbələrdən biri*).

ИНЖЕНЕР-ВИЦЕ-АДМИРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühəndis-vitse-admiral.

ИНЖЕНЕРИЯ 1) mühəndislik sənəti, mühəndislik işi; 2) mühəndislər.

ИНЖЕНЕР-КАПИТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühəndis-kapitan (*ordu və donanmada zabıt rütbəsi*).

ИНЖЕНЕР-ЛЕЙТЕНАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühəndis-leytenant (*zabıt rütbəsi*).

ИНЖЕНЮ *köhn. injenyü (1. sadəlövh qız rolu; 2. bu rolu oynayan aktrisa)*.

ИНЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) incı, dürr; **инжидин** incinin, dürrün; 2) yonca; 3) *qadın adı - Инжи (İnji)*.

ИНЖИКЛУ incik; **инжиклу авун** а) incitmək, narahat etmək, sakitliyini pozmaq; б) əzab vermək, qan uddurmaq, əldən salmaq; **инжиклу хьун** а) narahat olmaq; **куьн инжиклу жемир**, **зун атланал ацукьда** siz narahat olmayın, mən orada oturacağam; б) əziyyət çəkmək, əzab çəkmək, əldən düşmək; **рекье зун гзаф инжиклу хьана** yolda mən çox əziyyət çəkdim; с) incimək, küsmək, narazı olmaq, acıq etmək; **буба хцикай инжиклу я** ata oğlundan narazıdır; **инжиклу жемир!** incimə!

ИНЖИКЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) inciklik; 2) həyəcan, narahatlıq; **инжиклувал авун** inciklik etmək, həyəcanlandırmaq, narahat etmək; **инжиклувал кьачун** həyəcanlanmaq, narahat olmaq, təşvişə düşmək, iztirab çəkmək.

ИНЖИЛ I (-ди, -да) *din İncil (xristian dininin baş kitabı)*; **Инжилдин** İncilin.

ИНЖИЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. əncir; инжилдин* əncirin; **инжилдин тар** əncir ağacı.

ИНЖИЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yoncalıq; **инжилухдин** yoncalığın.

ИНЖИЛЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əncirlik; **инжиллухдин** əncirliyin.

ИНЖИНАР *bax* **Инженер**.

ИНИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yemişan; **инидин** yemişanın; **инид тар** yemişan ağacı (kolu); **ини хьтин** yemişan kimi.

- **ИНИ II** (-ди, -да) *bəzi isimlər hallananda onlara əlavə olunan şəkilçi; məs.: рагь-ракть(ини); ич-ич(ини)*.

ИНИЗ *z. buraya; иниз ша* buraya gəl; **иниз атайвалди** buraya gələn kimi; **иниз-аниз** buraya-oraya; bir tərəfdən o biri tərəfə; **иниз <гъаниз> килигна зун мектебдиз фенач** buna görə mən məktəbə getmədim; **гъаниз килигна за ван акьуднач** ona görə mən səsimi çıxarmadım.

ИНИК *z. bu tərəfə.*

ИНИКАЙ *z. buradan, bu tərəfdən.*

ИНИКДИ *z. buraya, bu tərəfə.*

ИНИН *z. buranın.*

ИНИХЪ *z. buraya, bu tərəfə; инихъ-анихъ* buraya-oraya, bu tərəfə-o tərəfə.

ИНИХЪДИ *z. bax* **Инихъ**.

ИНИХЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bu tərəfə çəkmək, bu tərəfə gətirmək, bu tərəfə qoymaq; **за къапар жув галайнихъ инихъна** mən qabları özümə doğru, bu tərəfə çəkdim; **ада ктабар анихъна** о, kitabları о tərəfə qoydu.

ИНКАР I inkar, tanımama, danma; qəbul etməmə; **инкар авун** inkar etmək, tanımamaq, danmaq, qəbul etməmək; **инкар ийиз тежер** inkar etmək mümkün olmayan, danılmaz, şübhəsiz, aydın, həqiqi.

ИНКАР II (-ри, -ра) inklər (*Peru ərazisində yaşamış yüksək mədəniyyətli qədim xalq*).

ИНКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) inkarlıq, tanımamaq; **инкарвал авун** etiraz etmək, tanımamaq, cavab qaytarmaq, üzünə qabarmaq; **инкарвилин кIус** *qram*. inkar ədatı.

ИНКАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) inkar etdiyini bürüzə vermək, tanımadığını bürüzə vermək.

ИНКАРВИЛИН *sif.* inkar; **инкарвилин префикс** inkar prefiksi, inkar önşəkilçi; **инкарвилин суффикс** inkar şəkilçisi; **инкарвилин форма** inkar forması.

ИНКАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) inkar etmək, boynuna almamaq, tanımamaq; **накъ лагъай гафар къе инкарна** dünən dediyi sözləri bu gün inkar etdi, dünən dediyi sözləri bu gün boynuna almadı.

ИНКАССАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inkassator (*əsasən idarə xaricində pul yığmaq və pul verməklə məşğul olan kassir*).

ИНКАССАЦИЯ inkassasiya; inkasso etmə (*ödənilmək üçün sənəd təqdim etmə və sənədlər üzrə pul alma*).

ИНКАССО inkasso (*bank əməliyyatı: tapşırıqla sənədlər və ya veksellər üzrə pul alma*).

ИН-КВАРТО (-ди, -да) *mətb.* in-kvarto (*çap vərəqinin dördüdə birinə bərabər kitab formatı*).

ИНКВИЗИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inkvizitor (**1. tar.** *inkvizisiya məhkəməsinin üzvü; 2. məс. zalım, cəllad; инквизитордин гьекатар cəllad hərəkətləri*).

ИНКВИЗИЦИЯ (-ди, -да) inkvizisiya (**1. tar.** *öz düşmənləri ilə vəhşi və amansız üsullarla mübarizə etmək üçün katolik kilsəsinin XIII əsrin əvvəlində təşkil etdiyi məhkəmə-polis təşkilatı; 2. məс. işkəncə, əzab, zülm*).

ИНКИР: Инкир-Минкир İnkir-Minkir.

ИНКЛИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* inklinator (*maqnit meyllərini ölçmək üçün cihaz*); **инклинатордин** inklinatorun.

ИНКОРПОРАЦИЯ (-ди, -да) inkorporasiya (**1. bir şeyin tərkibinə daxil etmə; 2. ilhaq etmə, birləşdirmə; 3. hüq. müxtəlif vaxtlarda çıxmış qanunların sistemə salınması).**

ИНКРУСТАЦИЯ (-ди, -да) inkrustasiya, qaxma (*başqa bir material üzərinə qaxılan sədəf, sümük, qiymətli daş və sairədən ibarət bəzək*).

ИНКУБАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inkubator (*yumurtadan süni surətdə cücə çıxarmaq üçün cihaz*).

ИНКУБАТОРИ inkubatori (*inkubatorlar üçün xüsusi bina*).

ИНКУБАЦИЯ inkubasiya (**1. inkubator da süni cücə çıxarılması; 2. tib. xəstəliyin yoluxduğu vaxtdan birinci əlamətlərinin meydana çıxmasına qədər çəkən gizli dövr**).

ИНКУНАБУЛА (-ди, -да) inkunabula (*kitab çapı icadının ilk dövründə: yığma hərflərlə çap olunmuş ilk kitab*).

ИНКЪИЛАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inqilab; **инкъилабдин** inqilabın; **инкъилабдилай вилик** inqilabdan əvvəl; **инкъилабдилай кьулухъ** inqilabdan sonra; **инкъилаб авун** inqilab etmək.

ИНКЪИЛАБЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) inqilabçı; **инкъилабчидин** inqilabçının.

ИНЛАЙ *z.* 1) buradan; **абур инлай хъфейбур** я onlar buradan gedənlərdir; **инлай анихъ рехъ авач** buradan о tərəfə yol yoxdur; 2) bundan; **инлай вилик** bundan əvvəl; **инлай кьулухъ** bundan sonra; **инлай-анлай** buradan-oradan; qismən; oradan-buradan, dağınıq.

ИНОМАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) inomarka, xarici minik avtomobili; **иномаркадин** inomarkanın.

ИНСАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) insan; **инсандин** insanın; **викIегъ инсан** diribaş insan; **алакьунар авай инсан** istedadlı insan, bacarıqlı insan; **инсан я ман!** insandı da!

ИНСАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) insanlıq; **инсанвилин** insanlığın; **инсанвал хъсан затI я** insanlıq yaxşı şeydir; **инсанвал квай** insanpərvər, mərhəmətli, humanist, səmimi, mehriban, istiqanlı, xeyirxah; **инсанвал авун** insanpərvərlik, humanistlik göstərmək, xeyirxahlıq etmək; **инсанвал хъун** insanpərvər olmaq, humanist olmaq, səmimi olmaq, xeyirxah olmaq; **адак инсанвал**

квач onda insanlıq yoxdur, onda mərhəmətlik yoxdur, onda humanistlik yoxdur, onda səmimilik yoxdur.

ИНСАНВИЛЕЛДИ *z.* 1) insancasına, insanpərvərcəsinə, xeyirxahcasına; 2) vicdanla, ürəklə, necə lazımdırsa; **ада и кар инсанвилелди кылиз акъудна** o, bu işi vicdanla yerinə yetirdi.

ИНСАНИЯТ (-ди, -да) bəşəriyyət, insanıyyət, insanlar, insanlıq; **инсаниятдин** bəşəriyyətin, insanıyyətin, insanlığın; **инсаниятдин сад лагбай везифа чилин винел ислягъвал хуьн я** bəşəriyyətin ən birinci vəzifəsi yer üzündə sülhü qoruyub saxlamaqdır.

ИНСАНИЯТВАЛ (-или, -иле) bəşəriyyət, insanlıq; **инсаниятвилин** bəşəriyyətin, insanlığın vicdanı.

ИНСАНПЕРЕС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* insanpərvər, insansevər; **акъалтгай инсанперес** çox yaxşı insanpərvər, çox yaxşı insansevər.

ИНСАНПЕРЕС II *sif.* insanpərvər, insansevər; **ам инсанперес кас я** o, insanpərvər adamdır; o, insansevər adamdır.

ИНСАНПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) insanpərvərlik; **инсанпересвилин** insanpərvərlik.

ИНСАНСУЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* insansevmez, **ина инсансузарни авай** burada insansevmezlər də var idi.

ИНСАНСУЗ II *sif.* insansevmez; **ам инсансуз кас я** o, insansevmez adamdır.

ИНСАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) insansevmezlik; **инсансузвал адаз адет хъанва** insansevmezlik onda adətə çevrilib; **инсансузвал авун** insansevmezlik etmək.

ИНСАНСУЗВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) insansevmezlik etmək.

ИНСАНСУЗВИЛЕЛДИ *z.* vəhşicəsinə, insafsızcasına, zalımcasına, rəhmsizcəsinə, vicdansızcasına, laqeyd.

ИНСАНСУЗВИЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* insansevmezlik etmək.

ИНСАНСУЗДАКАЗ *z. bax* Инсансузвилелди.

ИНСАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) insaf, ədalət, haqq, düzlük; **инсафди инсан хкажда** insaf (ədalət, haqq, düzlük) insanı ucaldar; **ам инсаф авайди туш** onun insafi yoxdur; o, daşüreklikdir; o, vicdansızdır; **инсаф авун** in-

saf etmək; **инсаф хьун** insafi olmaq; **инсаф ая!** a) insaf et!; b) insafılı ol!; ədalətli ol!; **инсафэгли** insafılı insan, ədalətli insan; 2) insansevərlik, insanıyyət; insaf, mürtəvət; 3) mərhəmət, rəhm; aman, bağlılaşma; canı yanma, hüsn-rəğbət.

ИНСАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) insaf, haqq, ədalət; 2) insansevərlik, insanpərvərlik; **инсафвал авун** a) insaf etmək; b) insanpərvərlik etmək.

ИНСАФВИЛЕЛДИ *z.* 1) insaf, ədalət; 2) insanpərvərlik, insafcasına; **месэла инсанвилелди гьялна** məsələni insaf (ədalət)lə həll etdi.

ИНСАФЛУ 1) insafılı, ədalətli, qərəzsiz, tərəfkarlıq etməyən; 2) insani, insansevər; **инсафлу хьун** a) insafılı olmaq, ədalətli olmaq, qərəzsiz olmaq; b) insansevər olmaq.

ИНСАФЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) insafılıq, ədalətlik, qərəzsizlik; 2) insanlıq, insansevərlik, insanpərvərlik; **инсафлувал авун** a) ədalətlik göstərmək; b) insanpərvərlik göstərmək.

ИНСАФЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Инсафлудаказ.

ИНСАФЛУДАКАЗ *z.* 1) ədalətli, qərəzsiz; 2) insanpərvərcəsinə, insancasına; 3) vicdanla.

ИНСАФСУЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* insafsız, qəddar, yaramaz; **ана инсафсузарни авай** orada insafsızlar (qəddarlar, yaramazlar) da var idi.

ИНСАФСУЗ II *sif.* insafsız, qəddar, yaramaz; **ам инсафсуз кас я** o, insafsız (qəddar, yaramaz) adamdır.

ИНСАФСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) insafsızlıq, ədalətsizlik, haqsızlıq; 2) qeyri-səmimilik, qeyri-insanlıq, qəddarlıq; **инсафсузвал авун** a) insafsızlıq etmək, ədalətsizlik etmək, haqsızlıq etmək; b) qeyri-səmimilik etmək, qəddarlıq etmək.

ИНСАФСУЗВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) insafsızlıq (ədalətsizlik, haqsızlıq) etmək; qəddarlıq etmək.

ИНСАФСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Инсафсуздаказ.

ИНСАФСУЗДАКАЗ *z.* insafsızcasına, qəddarcasına, qeyri-insanlıqla, ədalətsizcəsinə, haqsızcasına.

ИНСЕКТИСИДАР (-ри, -ра) insektisidlər (zərərverici həşəratları qırmaq üçün kimyəvi maddələr).

ИНСЕКТОФУНГИСИДАР (-ри, -ра) insektofunqisidlər (*zarərverici həşəratları, parazitləri, parazit göbələkləri məhv etmək üçün kimyəvi maddələr*).

ИНСОЛЯЦИЯ insolyasiya (1. *fiz. vahid zamanda bir kvadratsantimetr yer səthinə Günəşdən düşən işıq enerjisinin miqdarı*; 2. *tib. Günəş işığı ilə müalicə*; 3. *tib. gün vurma*).

ИНСПЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inspektor (1. *qoyulmuş qayda-qanuna düzgün əməl olunmasına nəzarət edən vəzifəli şəxs*; 2. *müfəttiş*; 3. *inqilabdan əvvəl məktəb müdirinin müavini*); **инспектордин** inspektorun; **инспектордин везифаяр** inspektorun vəzifələri.

ИНСПЕКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) inspektorluq; **инспекторвал авун** inspektorluq etmək.

ИНСПЕКТУРА (-ди, -да) 1) inspektura (*inspektor nəzarəti sistemi*); 2) inspektor vəzifəsi; 3) inspektorlar; **инспектордин** inspektorun.

ИНСПЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) yoxlama, nəzarət, təftiş; **инспекция авун** təftiş etmək; 2) inspeksiya, müfəttişlik (nəzarət) idarəsi.

ИНСТАГРАМ (-ди, -да) instaqram (*foto-ları və videoyazıları pulsuz paylaşma proqramı*) **инстаграмдин** instaqramın.

ИНСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) instansiya, məqam, dərəcə, pillə, mərhələ; **инстанциядин** instansiyanın, məqamın, dərəcənin, pillənin, mərhələnin.

ИНСТИНКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bi-ol.* 1) instinkt (*qeyri-şüuri və qeyri-iradi olaraq məqsədəuyğun hərəkət etmək və ya iş görmək qabiliyyəti*); 2) *məc. duyğu*.

ИНСТИТУТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) institut (1. *bəzi ali məktəblərin və elmi-tədqiqat müəssisələrinin adı*; **хуьруьн майишатдин институт кəнд тəсəррифати институту**; 2. *inqilabdan əvvəl imtiyazlı siniflərdən olan qızlar üçün qapalı orta məktəb*).

ИНСТИТУТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hüq.* təsisat, üsul, sistem; **институтдин** təsisatın, üsulun, sistemin.

ИНСТРУКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təlimatçı; **инструктордин** təlimatçının.

ИНСТРУКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təlimatçılıq; **инструкторвал авун** təlimatçılıq etmək.

ИНСТРУКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təlimat, göstəriş; **инструкциядин** təlimatın, göstərişin.

ИНСТРУМЕНТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) instrumentalist, çalğıcı (*bir musiqi alətində çalan adam*); **инструменталистдин** instrumentalistin, çalğıcının.

ИНСТРУМЕНТАЛ *sif. mus.* instrumental (*müxtəlif musiqi alətlərində ifa olunan*); **инструментал макьам** instrumental hava.

ИНСТРУМЕНТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) instrumentçı (*alətlər hazırlayan mütəxəssis fəhlə*).

ИНСТРУМЕНТОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) instrumentovka (1. *mus. bir musiqi əsərini orkestrdə çalmaq üçün uyğunlaşdırma*; 2. *mus. musiqi nəzəriyyəsinin ayrı-ayrı musiqi alətlərinin texnikasını, bədii xassəsini və orkestrdə onların bir-birinə uyması prinsiplərini tədqiq edən bəhsi*; 3. *ədəb. şeirdə səslərin ahəngdar surətdə düzülüşü*).

ИНСУЛИН (-ди, -да) *tib.* insulin (*müxtəlif heyvanların mədəaltı vəzilərindən alınan ekstrakt*); **инсулиндин** insulinin.

ИНСУЛЬТ (-ди, -да) *tib.* insult, iflic; **инсультдин** insultun, iflicin; **хəмçinin бəх Фəлуж.**

ИНТЕГРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* inteqral; **интегралдин** inteqralın.

ИНТЕГРАЛДИН *sif.* inteqral, inteqralın.

ИНТЕГРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inteqrator (*müəyyən inteqralları avtomatik surətdə hesablayan aparat*).

ИНТЕГРАЦИЯ (-ди, -да) 1) *riyaz.* inteqrallama; 2) birləşmə (*inkişaf prosesində ayrı-ayrı hissələrin və ya elementlərin bir tam şəklində birləşməsi*).

ИНТЕЛЛЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) intellekt, ağıl, idrak, zehin; zehni inkişaf səviyyəsi; **интеллектдин** intellektin, ağılın, idrakın, zehnin; zehni inkişaf səviyyəsinin.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* intellektualizm (*ağlı, idrakı, təfəkkürü ilk plana çəkən və idrakda praktik fəaliyyətin və həyatı maraqların rolunu inkar edən idealist nəzəriyyələrin adı*).

ИНТЕЛЛЕКТУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) intellektualist (*интеллектуализм тəрəfdarı*).

ИНТЕЛЛИГЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ziyalı; **интеллигентдин** ziyalının; **лезги интеллигентар** ləzgi ziyalıları.

ИНТЕЛЛИГЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ziyalılıq; **интеллигентвин чешне** ziyalılıq nümunəsi.

ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ (-ди, -да) ziyalılar; **чи интеллигенция** bizim ziyalılar.

ИНТЕНДАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) intendant (*orduda təsərrüfat işlərinə baxan adam*); **интендантдин** intendantın.

ИНТЕНСИВ *sif.* 1) intensiv, səmərəli; 2) gərgin, qızğın.

ИНТЕНСИФИКАЦИЯ (-ди, -да) intensivləşdir(il)mə; **майишатдин интенсификация** təsərrüfatın intensivləşdirilməsi (*səmərləşdirilməsi*).

ИНТЕРВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ara, fasilə; 2) *fiz. mus.* interval (*iki səs tonu arasındakı fərq*); 3) *hərbi* məsafə, ara.

ИНТЕРВЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müdaxiləçi; **интервентдин** müdaxiləçinin; **интервентри хуьруьз басрух гана** müdaxiləçilər kəndə basqın etdilər.

ИНТЕРВЕНЦИЯ (-ди, -да) müdaxilə (*bir dövlətin zorla başqa bir dövlətin daxili işlərinə qarışması*).

ИНТЕРВЬЮ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) intervü, müsahibə.

ИНТЕРДИКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) interdikt (1. *orta əsrlərdə Roma papası tərəfindən tənbeh olaraq müəyyən bir şəhərdə və ya ölkədə dini ayinlərin qadağan edilməsi*. 2. *Roma hüququnda: hakimin məhkəmədə çəkişən tərəflərə müxtəlif məsələlərə dair bilavasitə verdiyi əmr*).

ИНТЕРЛЮДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) interlüdiya (*bir musiqi əsərinin hissələri arasında çalınan başqa kiçik musiqi pyesi*).

ИНТЕРМЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) intermediya (*dram tamaşasının iki pərdəsi arasında oynanılan kiçik komik əsər*).

ИНТЕРМЕЦО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) intermesso (1. *operanın ayrı-ayrı parçaları arasında orkestr tərəfindən çalınan kiçik musiqi əsəri*; 2. *müstəqil musiqi pyesi*).

ИНТЕРН intern (*ixtisasını artırmaq üçün müəyyən müalicəxanaya iki-üç il müddətinə ezam edilmiş həkim*).

ИНТЕРНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) internat (1. *şagirdlərin oxuyub yaşadıkları qapalı məktəb*; 2. *məktəb yanında şagirdlər üçün ümumi yataqxana*).

ИНТЕРНАЦИОНАЛ I (-ди, -да) international, beynəlmiləl (1. *tar.* *beynəlxalq birləşmə*; 2. *Kommunist partiyasının himni*).

ИНТЕРНАЦИОНАЛ II *sif.* 1) international, beynəlmiləl, beynəlxalq; **интернационал конгресс** beynəlxalq konqres; 2) internationalizm ruhunda, beynəlmiləçilik ruhunda.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) beynəlmiləlləşdir(il)mə.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ (-ди, -да) internationalizm, beynəlmiləçilik.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) internationalist, beynəlmiləçi, internationalizm tərəfdarı.

ИНТЕРНЕТ (-ди, -да) *t.s.* internet; **интернетдин** internetin.

ИНТЕРПЕЛЛЯЦИЯ interpolyasiya, sorğu (*parlamentdə bir məsələ və ya hadisə haqqında parlamentin bir və ya bir neçə üzvü tərəfindən hökumətə yazılı şəkildə verilən sorğu*).

ИНТЕРПОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) interpol.

ИНТЕРПОЛЯЦИЯ (-ди, -да) interpolyasiya (1. *bir əsərin mətninə sonradan başqası tərəfindən bir şey əlavə edilməsi, qələm qatma*; 2. *riyaz.* *qonşu məlum hədlərin vasitəsilə dəyişən bir kəmiyyətin ara hədlərini tapma*).

ИНТЕРПРЕТАЦИЯ (-ди, -да) 1) izah, təfsir, şərh; 2) interpretasiya (*bir musiqi əsərinin, ədəbi əsərin və ya dramatik rolun artist tərəfindən özü başa düşdüyü kimi yaradıcı surətdə ifa edilməsi*).

ИНТЕРПУНКЦИЯ (-ди, -да) qram. interpunktsiya (*yazılı nitqdə durğu işarələrinin qoyulması*).

ИНТЕРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) interyer (1. *binanın içi*; *daxili bina*; 2. *binanın iç görünüşü*; 3. *heyvanın daxili quruluşu*).

ИНТИГЪА *sif.* əntiqə; **интигъа чка** əntiqə yer.

ИНТИЗАМ (-ди, -да) intizam; **интизамдин** intizamın; **кЛеви интизам** möhkəm intizam.

ИНТИЗАМЛУ *sif.* intizamlı; **интизамлу кас** intizamlı adam.

ИНТИЗАМЛУВАЛ intizamlılıq.

ИНТИЗАМЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Интизамлудаказ.

ИНТИЗАМЛУДАКАЗ *z. intizamla*; интизамлудаказ гьерекат авун intizamla hərə-kət etmək.

ИНТИЗАМСУЗ intizamsız; интизамсуз аял intizamsız uşaq; интизамсуз гьерекат intizamsız hərəkət.

ИНТИЗАМСУЗВАЛ intizamsızlıq.

ИНТИЗАМСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Интизамсуздаказ.

ИНТИЗАМСУЗДАКАЗ *z. intizamsızca-sına, intizamsızlıqla.*

ИНТОКСИКАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* intoksikasiya (*orqanizmin zəhərlənməsi*); интоксикациядин intoksikasiyanın.

ИНТОНАЦИЯ (-ди, -да) intonasiya (1. *dilç. səs tonunun ucalıb alçalması; ton, tələffüz xüsusiyyəti*; 2. *mus. musiqi alətində çalarkən və ya oxuyarkən tonun düzgün və ya yanlış götürülməsi*); интонациядалди кІелун intonasiya ilə oxumaq.

ИНТРИГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *intriqə, fitnə, fəsad*; 2) *ədəb. intriqə (romanda, dramda: əsas hadisənin inkişafı)*; 3) *köhn. eşqbazlıq.*

ИНТРИГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) intriqan, intriqaçı, fitnəçi, fəsadçı, iblis; интригандин intriqanın, intriqaçının, fitnəçinin, iblisin, fəsadçının; интригадин гафар intriqanın (intriqaçının, fitnəçinin, fəsadçının, iblisin) sözləri.

ИНТРИГАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) intriqanlıq, intriqaçılıq, fitnəçilik, fəsadçılıq, iblislik; интриганвал хъсан кар туш intriqanlıq (intriqaçılıq, fitnəçilik, fəsadçılıq, iblislik) yaxşı iş deyil.

ИНТРОДУКЦИЯ (-ди, -да) introduksiya (*musiqi əsərinin müqəddiməsi, giriş hissəsi*); интродукциядин introduksiyanın.

ИНТРОСПЕКТИВ introspektiv.

ИНТРОСПЕКЦИЯ (-ди, -да) *psixol.* introspeksiya (*daxili müşahidə*); интроспекциядин introspeksiyanın.

ИНТРУЗИЯ (-ди, -да) *geol.* intruziya (*maqmanın yer qabığı arasına dolması*).

ИНТУИТИВИЗМ (-ди, -да) *fəls.* intuitivizm (*həqiqi idrakin yalnız intuisiya əsasında mümkün olduğunu iddia edən mürtəcə idealist nəzəriyyə*).

ИНТУИТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) intuitivist (*intuitivizm tərəfdarı*); интуитивистдин intuitivistin.

ИНТУИЦИЯ (-ди, -да) intuisiya (1. *duyğu, duyma, sezmə, ürəyə damma*; 2. *mürtəcə burjuə fəlsəfəsində: varlığı təcrübə və məntiqi nəticələrin köməyi ilə deyil, "bilavasitə seyr etmə" yolu ilə dərk etmə*); həmçinin *bax* Фагьум.

ИНФАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) infant (*İspaniya və Portuqaliyada monarxiya dövründə şahzadə*); инфантдин infantın.

ИНФАНТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* infanteriya, piyada qoşun; инфантериядин генерал infanteriya generalı (*çar ordusunun piyada qoşunlarında ən yüksək general rütbəsi*).

ИНФАНТИЛИЗМ (-ди, -да) infantilizm (*orqanizmin fiziki və psixi cəhətdən inkişafdan geri qalması; uşaqlıq dövrünə xas olan xüsusiyyətlərin yaşlı adamlarda qalması*); инфантилизмдин infantilizmin.

ИНФАНТИЛВАЛ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) infantillik, infantil vəziyyət; инфантилвалин infantilliyin.

ИНФАНТИЛЬ *sif.* infantil; uşaqlıq dövrünün xüsusiyyətlərini saxlayan; инфантиль гьал infantil vəziyyət.

ИНФАРКТ (-ди, -да) *tib.* infarkt (*qan gəlməməsi nəticəsində bədənin hər hansı bir üzvünün toxumasının ölgünləşməsi*).

ИНФЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib.* infeksiya (*yoluxucu xəstəlik törədən mikroorqanizm*).

ИНФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gram.* infiks (*flektiv dillərdə: söz düzəltmədə və ya dəyişdirdikdə söz kökünün ortasına gətirilən şəkilçi*); инфиксдин infiksin.

ИНФИЛЬТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. tib.* infiltrat (*iltihab nəticəsində orqanizm toxumalarında hüceyrə elementlərinin toplanması*).

ИНФИЛЬТРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol. tib.* infiltrasiya (1. *süzülmə, sızma*; 2. *orqanizmin hüceyrə və toxumalarına yad maddələrin keçməsi və orada toplanması*).

ИНФИНИТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gram.* infinitiv, məsdər; инфинитивдин infinitivin, məsdərin.

ИНФЛУЭНЦА (-ди, -да) *tib.* influensa (*xəstəlik*); инфлуэнцадин influensanın.

ИНФЛЯЦИЯ (-ди, -да) *iqт. inflyasiya* (*həddindən artıq kağız pul buraxılması və bunun nəticəsində pulun qiymətdən düşməsi*).

ИН-ФОЛИО *z. in-folio* (*çap vərəqinin yarı*).

ИНФОРМАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məlumat verən, bildirən, xəbər verən; **информатордин** məlumat verənin.

ИНФОРМАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xəbər, məlumat; **информация гун** xəbər (məlumat) vermək; **цлийн информация** təzə xəbər (məlumat); **дуыз информация** düz məlumat (xəbər); **таб информация** yalan məlumat (xəbər).

ИНФОРМБЮРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məlumat bürosu; **информбюродин** məlumat bürosunun.

ИНФРАВАН (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) *infrasəs*; **инфраванцин** *infrasəsin*.

ИНФРАСТРУКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *infrastruktura*; **инфраструктурадин** *infrastrukturanın*.

ИНФУЗОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. infuzoriya* (*ancaq mikroskopla görünə bilən birhüceyrəli orqanizm*).

ИНША! (**иниз ша**) *n. bura gəl!*

ИНШАЛЛАГЬ 1) *inşallah*; 2) *yaхşı*; **иншаллагь абурни къведи** *inşallah onlar da gələrlər*; **иншаллагь адаз зи патайни саламар це.** - *İnşallah ona mənim salamlarımı da çatdır.*

ИНЪЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. inyeksiya* (*iyənə vurma; dəri altına iyənə ilə dərman yeritmə*).

ИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. ion* (*elektrik yükü olan atom*); **иондин** *ionun*.

ИОНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. ionizator* (*ionizasiya törədən səbəb*); **ионизатордин** *ionizatorun*.

ИОНИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) *fiz. ionlaşma*; 2) *tib. ionlaşdırma* (*orqanizmə ionlar vasitəsilə dərman maddələrinin yeridilməsi*).

ИОНОСФЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ionosfer* (*atmosferin 100-400 km hündürlükdə olan yuxarı təbəqələri*); **ионосферадин** *ionosferin*.

ИОНОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib. ionoterapiya* (*elektrik vasitəsilə bədənə dərmanlar yeritmə*).

ИПЕК (-ди, -да) *ipək*; **ипекдин** *ipəyin*; **ипекдин рехъ** *ipək yolu*.

ИПЕКЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ipəkçi*; **ипекчидин** *ipəkçinin*.

ИПЕКЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ipəkçilik*; **ипекчивилин** *ipəkçiliyin*.

ИПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *odun qalağı*; **ипилдин** *odun qalağının*.

ИПОКРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. riyakar, ikiüzlü*; **ипокритдин** *riyakarın, ikiüzlünün*.

ИПОМЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. ipomeya, qrammofon çiçəyi*; **ипомеядин** *ipomeyanın; qrammofon çiçəyinin*.

ИПОТЕКА (-ди, -да) *iqт. ipoteka* (1. *mülkün girov qoyulması*; 2. *bu girov müqabilində alınan borc*).

ИПОХОНДРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ipoxondrik* (*ipoxondriya xəstəliyinə tutulmuş adam*).

ИПОХОНДРИЯ (-ди, -да) *tib. ipoxondriya* (1. *xəstələnməkdən qorxma nəticəsində baş verən ruh düşgünlüyü*; 2. *ümitsizlik, məyusluq*).

ИППОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ippodrom*, *cıdır meydanı*; **ипподромдин** *ippodromun, cıdır meydanının*.

ИПРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tara a) qablama materialları: qab, qutu, yeşik, kisə, həsir və s.; b) malın yeri, yük daşıyan arabanın və s. çəkisi*; 2) *netto; xalis çəki, qabsız çəki*.

ИПРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim. iprit* (*zəhərli qaz*); **ипритдин** *ipritin*.

ИРАНБУБА // ЯРАН БУБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qayınata*; **иранбубадин** *qayınatanın*.

ИРАНВАХ // ЯРАН ВАХ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *baldız*; **иранвахан** *baldızın*; **яран вахан** *baldızın*.

ИРАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *iranlı*; **иранвидин** *iranlının*.

ИРАНДИДЕ // ЯРАН ДИДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qayınana*; **ирандидедин** *qayınananın*; **яран дидедин** *qayınananın*.

ИРАНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iranşünas* (*İran dilləri mütəxəssisi*).

ИРАНСТХА // ЯРАН СТХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qayın*; **иранстхадин** *qayının*; **яран стхадин** *qayının*.

ИРБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qədim divarlar və daşlar üzərində nəqş olunmuş şəkil.

ИРИ *sif.* iri; **ири авун** iri etmək, böyütmək (*ölçüsünə görə*); **ири хьун** iri olmaq (*ölçüsünə görə*); **ири карч алай гьайванар** iribuynuzlu mal-qara.

ИРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) irilik; **иривилин** iriliyin.

ИРИД *s.* yeddi; **иридакай пуд хкуд** yeddindən üç çıx; **ирид лагьай** yeddinci; **ирид арха** yeddi арха; **ирид чил** yeddi qat (*yerin ən dərin qatı*); **ирид цав** yeddi göy; **ирид чилиз аватрай!** *qarğ.* yerin yeddi qatına girsin!

ИРИДАКАЗ *z.* iri-iri, yekə-yekə.

ИРИД-ИРИД yeddi-yeddi.

ИРИДИЙ (-ди, -да) *kim.* iridium (*aztapılan kimyəvi element*).

ИРИДРА yeddi dəfə, yeddi qat; **иридра ирид** – **яхуЦурни кIуьд** yeddi dəfə yeddi – qırx doqquz.

ИРИЗ *z. bax* Иридаказ.

ИРИЗ-ИРИЗ *z. bax* Иридаказ.

ИРИН (-ди, -да) irin; **ириндин** irinin; **ириндай ацIун** irinləmək; *hətçinin bax* Гьура.

ИРИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iris (1. *bot.* çiçək növü; 2. *konfet* növü).

ИРИТ *tib.* irit (*gözün quzəhi qişasının iltihabı*).

ИРИЧАРАР (-и, -а) onikibarmaq bağırсақ.

ИРИШБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) irişba (*üzüm sortu*); **иришбадин** irişbanın.

ИРИШТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əriştə; **ириштадин** əriştənin; *bax* ЭкIерар; *hətçinin bax* Кини.

ИРКI (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *dial.* ürək.

ИРКИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəhərlənmiş itin yediyi ot.

ИРЛАНДАР (-ри, -ра) irlandlar (*xalq*); **ирланд чIал** irland dili.

ИРОКЕЗАР (-ри, -ра) irokezlər (*dilləri bir-birinə yaxın olan hindi qəbilələri qrupu*); **иrokeзрин** irokezlərin.

ИРРАДИЦИЯ (-ди, -да) *fiz.* irradiasiya (1. *tutqun fon üzərində işıqlanmış şeylərə baxdıqda onların öz həqiqi ölçülərindən daha böyük görünməsindən ibarət optik hadisə*;

2. *tib. ağrı hissənin zədələnmiş yerdən kənara yayılması*).

ИРРАЦИОНАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* irrasionalizm (*idealist fəlsəfədə: bütün hadisələrin kökünü irrasional əsas təşkil etdiyini iddia və elmi məntiqi idrakı inkar edən ən mürtəcə cərəyan*); **иррационализмдин** irrasionalizmin.

ИРРАЦИОНАЛ *sif.* irrasional (1. *idealist fəlsəfədə: ağılla, düşüncə ilə dərk edilməyən; ağıla zidd*; 2. *riyaz. nə tam, nə də kəsr ədədlərlə ifadə oluna bilməyən, vahidlə ölçülə bilməyən*).

ИРРИГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *k.t.* irriqasiya (suvarma) mütəxəssisi; 2) *tib.* irriqator (*yaraları və bədən boşluqlarını yumaq və bədənin içərisinə maye yeritmək üçün cihaz*).

ИРРИГАЦИЯ (-ди, -да) 1) *k.t.* irriqasiya, süni suvarma (*susuz torpaqların kanallar vasitəsilə suvarılması*); 2) *tib.* yuma (*yararı və s.*).

ИРС (-ини, -ина) irs; **ирсинин** irsin; **ирс тир** irs olan; **ирсинай** irsdən; **ирс гьалтайди** vərəsə, varis; **ирсинай гьалтун** irsən almaq, varis olmaq.

ИРСДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) irs qəbul edən.

ИРССАГЬИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) irs sahibi olan; 2) nəyinsə, kiminsə sahibi; **мехьерал хьфей абур ирссагьибри хьсандиз кьабулна** toya gedən onları toy sahibi yaxşı qarşılıdı.

ИРХИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* köməkçi; **ирхилдин** köməkçinin.

ИСАЛ *sif. dial.* nazik, dar.

ИСИТИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) halva; **иситIадин** halvanın; **ксай месик иситIаяр кIандайди** *mis.* yatan yerdə halva istəyən (*tənbəl haqqında*).

ИСИ ХЬУН *f.* 1) ağrımaq; 2) yaralanmaq; **дидедин тIуб иси хьанва** а) ananın barmağı ağrıyır; б) ananın barmağı yaralanıb.

ИСКИ *sif.* əski, köhnə; **иски авун** köhnəltmək; **иски хьун** köhnəlmək; **иски-уьскуь** eski-üskü, köhnə şeylər.

ИСКИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köhnəlik; **искивилин** köhnəliyin.

ИСКИВИЛЯЙ *z.* köhnəlikdən; **иски-виляй кукIвар хьанва** köhnəlikdən yırılıб.

ИСКИДАКАЗ *z.* köhnəсə.

ИСКИЗ *z. bax* Искидаказ.

ИСЛАГЪ *bax* **Ислягъ**.

ИСЛАМ (-ди, -да) *din*. islam; **исламдин** islamın; **исламдин тГалабунар** islamın төлбөри.

ИСЛАМИЗМ (-ди, -да) müsəlmanlıq, islamiyyət, islam dini; **ислаимизмдин талукуь месэляяр** müsəlmanlığa aid məsələlər, islamiyyətə aid məsələlər, islam dininə aid məsələlər.

ИСЛАМИЯТ (-ди, -да) islamiyyət; **исламиятдин** islamiyyətin.

ИСЛАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) islamçı; **исламчийрин** islamçıların.

ИСЛАНДАР (-ри, -ра) islandlar (*xalq*); **исланд чГал** island dili.

ИСЛАНДИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) islandiyalı; **исландиявидин** islandiyalının; **исландиявийрин чГал** islandiyalıların dili.

ИСЛЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bazar ertəsi; **ислендин югъ** bazar ertəsi günü.

ИСЛЯГЪ *sif.* sakit, dinc, fağır, başısağ; **ислягъ авун** sakitləşdirmək, itaətli etmək; **ислягъ ийидай** sakitləşdirən; **ислягъ хьун** sakit olmaq, dinc olmaq, fağır olmaq, başısağ olmaq.

ИСЛЯГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sülh; sülhsevərlik; sakitlik; əmin-amanlıq; **ислягъвилин** sülhün; **ислягъвилин икьрар** sülh müqaviləsi; **чун** **ислягъвилихъ гала** biz sülhün tərəfdarıyıq.

ИСЛЯГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **Ислягдаказ**.

ИСЛЯГЪДАКАЗ *z.* sülhlə, əmin-amanlıqla.

ИСЛЯГЪДИЗ *bax* **Ислягдаказ**.

ИСНЕЙИ *bax* **Ислен**.

ИСПАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ispaniyalı; **испаниявидин** ispaniyalının.

ИСПОЛКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) icraiyyə komitəsi; **исполкомдин** icraiyyə komitəsinin; **исполкомдин кьарар** icraiyyə komitəsinin qərarı.

ИСПОЛКОМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) icraiyyə komitəsinin sədrliyi; **исполкомвал авун** icraiyyə komitəsinin sədrli vəzifəsinə yerinə yetirmək.

ИСТЕРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) isterik, isteriyalı (*isteriya xəstəliyi olan adam*).

ИСТЕРИКА (-ди, -да) isterika.

ИСТЕРИЯ (-ди, -да) *tib.* isteriya (*həddindən artıq qıcıqlanma, bəzən ağlaya-ağlaya gülmə və ürəkkeçmə şəklində təzahür edən əsəb xəstəliyi*).

ИСТИВУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) istiot; **истивутдин** istiotun; **истивут незва** istiot yeyir; *həmçinin bax* **Экме**.

ИСТИКАН *bax* **Стакан**.

ИСТИСМАР (-ди, -да) istismar; **истисмар авун** istismar etmək.

ИСТИСМАРЧИ I *is.* (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) istismarçı; **истисмарчийри халкъдиз зулум ийизва** istismarçılar xalqa zülm edir.

ИСТИСМАРЧИ II *sif.* istismarçı.

ИСТОРИЗМ (-ди, -да) tarixilik; **историзмдин** tarixiliyin.

ИСТОРИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) istorioqraf (*istorioqrafiya mütəxəssisi*); 2) *köhn.* tarixçi.

ИСТОРИОГРАФИЯ (-ди, -да) istorioqrafiya (*tarixi biliyin inkişafı və tarixi mənbələr haqqında elm*); **историографиядин** istorioqrafiyanın.

ИСЯТДА *z.* 1) indi, bu dəqiqə; **исятда вири дуйньяда минго чГалал рахазвай анжах вад кас ама** indi dünyada minqo dilində danışan ancaq beş adam qalıb; 2) təzəcə, indicə, bu saat, bir az bundan qabaq, (bir) az əvvəl; **ам** **исятда хьфена** o, təzəcə getdi.

ИТАЛ *dial.* köynəyin ətəyi.

ИТАЛИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) italiyalı; **италиявидин** italiyalının.

ИТАЯГЪ *dial.* çox olmaq.

ИТЕРАТИВ *dilç.* iterativ, çoxsaylı.

ИТИЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fikir cəlb edən hiss; **итиж авун** fikir cəlb edən hisslər doğurmaq.

ИТИЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fikir cəlb edən hisslərin doğrulması.

ИТИЖЛУ *sif.* fikir cəlb edən hissli.

ИТИЖЛУБУР fikir cəlb edən hisslilər.

ИТИЖЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fikir cəlb edən hisslilik.

ИТИЖЛУДИ *sif.* fikir cəlb edən hisslərə malik.

ИТИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kişi; **итимдин** kişinin; **абурар алай итим** xoşagənlən xarici görkəmi olan kişi; **акунар авай**

ИТИМ yaraşıqlı kişi; **кьюзуь итим** qoca kişi; **итимдай кьун** kişi hesab etmək; **бармак алуқ** Іуналди **никай хьайитІани итим жедач** *mis.* hər başı paraqlı kişi deyil; 2) әр.; **таниш хьухь, им зи итим я** tanış ol, bu mənim әrimdir, **жегьил итим** cavan adam.

ИТИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) insanlıq, adamlıq, humanistlik; хе-йирхahlıq, səmimilik, sədaqət, qayğıkeşlik; **белки адай са итимвал акьатун** bəlkə o, bir хе-йирхahlıq göstөрә; **итимвал авун** insanlıq, humanistlik, хе-йирхahlıq göstөрмәк; 2) mөrdlik, igidlik, mөtanət, şücaət, cürət, һünөр, qоçaqlıq, qeyrət; **ада вичин итимвал кьалурна** o, öz һünөрini göstөrdi; 3) namus, vicdan, düzlük, vicdanlılıq, namusluluq, alicənablıq; **итимвал хвена кІанда** namusu, vicdanı qорумаq lazımdır; **адак гзаф итимвилер ква** o, alicənablığı, хе-йирхahlığı ilә seçilir; **алчахвилелди амукьдалди итимвилелди кьиникь хьсан я** *a.s.* şөрәfsiz yaşamaqdansa şөрәflә ölmәk yaxşıdır; алчаq kimi yaşamaqdansa, kişi kimi ölmәk yaxşıdır; **итимвал квадарун** namusu, lә-yaqәti itirmәk; özünü ifşa etmәk; **итимвал хуьн** öz lәyaqәtini qорuyub saxlamaq; әdәb-siz, nalayıq һәрәкәtlәrdән çөkinmәk; **итим-виляй аватун** lәyaqәti itirmәk, insanlığı, vicdanı itirmәk; **итимвиляй вегьин** lәyaqәti ал-çaltmaq, insanlığı, namusu itirmәk; **ибур итимвилер туш** bunlar şөрәfsizlikdir, lәya-çөtsizlikdir.

ИТИМВАЛУН (-ни; -да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) һәр hansı bir işә düzgün, lәyaqәtlә yanaşaraq onu başa çatdırmaq.

ИТИМВИЛЕЛДИ *z.* 1) mөrdcәsinә, cә-surанә; 2) insancasına, alicənablıqla.

ИТИМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) insaniyyәtsizlik, daşürәklilik; 2) vicdansızlıq, алчаqlıq; **итимсузвал авун** a) insaniyyәtsizlik, daşürәklilik, lәyaqәt-sizlik göstөрmәk; b) vicdansızlıq, алчаqlıq gös-төрмәк.

ИТИМСУЗВИЛЕЛДИ *z.* rәһmsizcәsinә, insafsızcasına.

ИТКІНСУН *dial.* хәрәкдә od qalamaq.

ИТТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ағ-rı; **итталдин** ағrının; **хци иттал** көskin ағrı.

ИТТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qәd.* хәs-тә; **иттардин** хәstөnin.

ИТТИГЬАДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* ittihadçı.

ИТТИФАКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ittifaq.

ИТФАКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* әhvalat; **хьайи итфакь** olmuş әhvalat; **цйийи итфакь** tәzә әhvalat.

ИТІААТ (-ди, -да) itaәt, tabe olma, sözә baxma; **итІаат авун** tabe etmәk; **итІаат хьун** tabe olmaq.

ИТІААТЛІУ *sif.* itaәtkar, sözәbaxan; **итІа-атлу кас** itaәtkar adam, sözәbaxan adam; **итІа-атлу хьун** itaәtkar olmaq, sözәbaxan olmaq.

ИТІААТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) itaәtkarlıq, sözәbaxanlıq.

ИТІААТЛУВИЛЕЛДИ *z.* itaәtkarcasına; **ада и карни итІаатлувилелди кьилиз акьуд-на** o, bu işi дә itaәtkarcasına yerinә yetirdi.

ИТІААТСУЗ *sif.* 1) itaәtsiz, itaәt etmә-yән, tabe olmayan; 2) sözә baxmayan, boyun әymәyән, dikbaş.

ИТІААТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) itazәtsizlik, sözәbaxmazlıq.

ИТІААТСУЗВИЛЕЛДИ *z.* itaәtsizliklә.

ИТІААТЛІУ *sif.* sözәbaxan.

ИТІИ-БИТІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хırда-хuruş iş, diqqәtәlayıq olmayan maraq; **итІи-битІийра гьил экьуьрун** хırда-хuruş içәrisindә еşәlәнмәк; **итІи-битІийра кье-кьуьн** хırда-хuruşa fikir vermәк.

ИТІИ-БИТІИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хırдаçı; **ам итІи-битІичи я** o, хırдаçıdır.

ИФЕЙ *sif.* 1) bәrk qızdırılmış, bәrk qızımış; **ифей ракь** bәrk qızımış dөmir; 2) *mәс.* хırılıтılı, batıq, tutqun (*sәs*); **ифей ванцелди** хırılıтılı (*ba-тіq*) sәslә.

ИФЕРАР (-ри, -ра) *bot.* zirә; **иферрин** zirәnin; *bax* Эферар.

ИФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qәd.* şөrt; **ифилдин** şөrtin.

ИФИН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) ist-i, istilik (*bәdәndә*), yüksәk һәрәрәt; **адал ифин ала** onun istiliyi var, yüksәk һәрәрәti var; 2) çох bәrkдән danışmaqdan vә ya соууq-dөymәdән боғазın ағrıması; **ифин(ар) акьатун** һәр hansı bir işдән һеуflәnlәнмәк, үrәk ағrımaq; **ифин акьалтун** һәрәрәtin ol-ması; **ифин алай** diqqәti cәlb еdән; *һәмçinin bax* Хуф.

ИФИН II (-еда, -ена; -из, -изва; -иф, -ен, -ирай, -имир) *f.* 1) бөрк қызмақ, қызармақ, көзөрмөк; **ифей ракь** бөрк қызmış дөмир; 2) *тәс.* үйксөк һәрарәтә малик олмақ (*хәстәлик вәхт*); **ам ифенва** onun һәрарәти var; **туътер ифин** боғазы гәлмәк, сәси тутулмақ, сәси боғулмақ, хирıldамақ; **ифей ван** тутулmuş сәс, боғулmuş сәс.

ИФИН III *тәс.* асиқ vermәк, yandırıp-yaxmaq, od qoymaq; **адан гафари заз ифин гана** onun sözlәri мәни yandırıp-yaxdı.

ИФИН АЛАЙ *sif.* isti, qaynar, һәрарәтli; **ифин алай гафар** һәрарәтli sözlәр; **ифин алай цларар** odlу misralar.

ИФИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) көзөртмәк, қызартмақ (*metali*); бөрк қызdırмақ (*ocağı*); 2) *тәс.* кәskinләшдирмәк (*münasibәti*); 3) *тәс.* güclü zәrbә endirmәк, zәrbлә vurmaq, бөрк vurmaq.

ИФРАГЬ *sif.* geniş; **ифрагь чуьллер** geniş çöllәр.

ИФРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) iblis, şeytan, cin, әcinnә; 2) ifritә, әrdov, әntәр.

ИФТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iftar; **ифтардин** iftarın.

ИХИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaba ot.

ИХИЛА-БУДУЛА yıxıla-dura.

ИХЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) әsl, һәқиқи, orijinal, xalis, sәdaqәtli; 2) *kişi adı* - **Ихлас** (İxlas).

ИХЛАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) һәқиқilik, orijinallıq, sәdaqәtlilik, vәfалılıq.

ИХЛАСВИЛЕЛДИ *z.* vicdanla; sәdaqәtlә.

ИХЛИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qayıdıp gәlmәk, yenidән qonaq olmaq.

ИХНЕВМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* ixnevmon (*Afrika vә Asiyada yaşayan balaca yurtcu heyvan*).

ИХНИКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ixnik (*lәzgicә sәrçә cinslәrindән birinin adı*).

ИХТ *bax* Йихт.

ИХТИБАР (-ди, -да) etibar, inam, etimad; **ихтибар авун** etibar etmәk, inam bәslәmәk; **ихтибардай аватун** etibarı itirmәk, inamı itirmәk; **ихтибардай вегьин** etibarı, etimadı itirmәk dәрәcәsinә gәtirmәk; **ихтибар алач** etibar yoxdur; **ихтибар алач, ам**

квализ кьведа гьа etibar yoxdur, o, evә gәләр һа; **ихтибар авайд** (алайд) туш “mümkündür” мәnasında işlәнән ibarә; **ихтибар ахьяюн** һәр hansı bir pis işi unutmаq; **ихтибар ая** etibar et; **ихтибар гьун** etibar etmәk; **ихтибардай аватнавайвиляй** *z.* etibarı itirdiyinә gөрә.

ИХТИБАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) etibar; **ихтибарвал авун** a) etibar etmәk; b) inanmaq; ümid etmәk, arxayın olmaq (*kimә isә*); **ихтибарвилин телефон** әlaqә telefonu.

ИХТИБАРЛУ *sif.* 1) etibarlı, etibar qazanmış; 2) sәdaqәtli, inanılmış; **ихтибарлу хьун** sәdaqәtli olmaq, etibar qazanmaq.

ИХТИБАРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) etibarlılıq, tez inanmaq; 2) sәdaqәtlilik; **ихтибарлувал авун** a) etibar etmәk (*kimә isә*); b) arxayın olmaq (*kimә isә*).

ИХТИБАРЛУВИЛЕЛДИ *bax* Ихтибарлудаказ.

ИХТИБАРЛУДАКАЗ *z.* etibarlılıqla.

ИХТИБАРЛУДИЗ *z.* *bax* Ихтибарлудаказ.

ИХТИБАРЛУЗ *z.* *bax* Ихтибарлудаказ.

ИХТИБАРСУЗ *sif.* etibarsız; **ихтибарсуз кас** etibarsız adam.

ИХТИБАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) inamsızlıq; 2) etibarsızlıq; **ихтибарсузвал авун** etibarsızlıq etmәk.

ИХТИБАРСУЗВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) etibarsızlıq etmәk.

ИХТИБАРСУЗВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Ихтибарсуздаказ.

ИХТИБАРСУЗДАКАЗ *z.* etibarsızcasına.

ИХТИБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ихтибар (ихтибар авун).

ИХТИЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) söhbәt, müsahibә, danışiq; **ихтилатдин** söhbәtin, müsahibәnin, danışğın.

ИХТИЛАТ(АР) АВУН söhbәt etmәk; **ихтилат кватай чкадал лу-гьун** söhbәt düşmüşкән demәk; **верци** ихтилатар şirin söhbәtlәр; **куьруь** ихтилат qısa söhbәt; **ихтилатдал ацалтна** söhbәt edәрәк, danışaraq; **ихтилатдик кьил кутун** söhbәtә girişmәk; **ихтилат кватун** söhbәt düşmәk; **арадал ихтилат вегьин** söhbәti başlamaq, söhbәt sal-

мақ; **гьякІан** ихтилатар бош сۆһбәтләр, гәрәксиз сۆһбәтләр.

ИХТИЛАТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ихтилат авун.

ИХТИЛАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ихтилат авун.

ИХТИЛАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) сۆһбәтчи; ихтилатчидин сۆһбәтчинин; ихтилатчидин гафар сۆһбәтчинин сۆзләри.

ИХТИОЗ (-ди, -да) *tib. ixtioz (anadangəlmə dəri xəstəliyi)*.

ИХТИОЗАВР (-ди, -да) *paleont. ixtiozavr (qazıntı halında tapılan sürünən böyük dəniz heyvanı)*.

ИХТИОЛ (-ди, -да) *tib. ixtiol (yaxma dərman)*; ихтиолдин ихтиолун.

ИХТИОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paleont. ixtiolit (daşa dönmüş balıq qalıqları)*.

ИХТИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ихтиолог; ихтиологар кьегьал ксар я ихтиологлар, сәсур адاملардир.

ИХТИОЛОГИЯ (-ди, -да) ихтиология (*zoologiyanın balıqlardan bəhs edən bölməsi*).

ИХТИЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) һүқуқ, һаққ, ихтияр, сәләһиyyət; 2) изн, исазә; ихтияр аваз исазә илә; ихтияр авачиз исазәсиз; ихтияр кьачун исазә алмақ, разılıқ алмақ; кьведай ихтияр авани? гәлмәк олар?; 3) әмр, сәрәңсам, әмр етмә; ихтиярда хьун ихтиярında, сәрәңсамında олмақ, табелийində олмақ; им гьадан ихтиярда ава бу, онун ихтиярındaдир; бу, онун табелийindəдир; ихтиярда гьатун сәрәңсәма дүшмәк; ихтиярда тун сәрәңсәма салмақ; 4) ирадә; арзу, истәк, тәләб; қәрар, һөкм; ихтияр вид я, вуч кІандатІа-ни ая қәрар сәниндир, нә истәйирсән елә; жуван ихтиярдалди өз қәрарı илә, өз һөкмү илә; көнүллү; ихтияр хьун а) һүқуқу олмақ, ихтияр олмақ; б) исазәси олмақ; ихтияр гун сәләһиyyət vermәк; вәкил етмәк; вәкаләт vermәк; с) разılıқ vermәк, хейир-dua vermәк.

ИХТИЯРЛУ *sif.* ихтиярı олан, һаққı олан, һүқуқу олан.

ИХТИЯРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) сәләһиyyət, там ихтияр.

ИХТИЯРЛУДАКАЗ *z.* ихтиярла, сәләһиyyətлә.

ИХТИЯРЛУДИЗ *z. bax* Ихтиярлудаказ.

ИХТИЯРСУЗ 1) һүқуқу олмаян, ихтиярı олмаян; 2) һүқуқсуз, исазәсиз, өзбаşıна.

ИХТИЯРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) һүқуқсузлуқ; һақсизлуқ, әдәләтсизлик; ихтиярсузвилин һүқуқсузлуғун, һақсизлуғун, әдәләтсизлиyin.

ИХТИЯРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Ихтиярсуздаказ.

ИХТИЯРСУЗДАКАЗ һүқуқсузчасına, һақсизчасına, әдәләтсизчәсинә.

ИХТИЯРСУЗДИЗ *bax* Ихтиярсуздаказ.

ИХТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) һәмшәлик өз yerindən қовуб чıхармақ.

ИХЪЕЙ-ТЕХЪЕЙ ешдилән-ешидilmәyән, deyilән-deyilmәyән.

ИХЪНЯЙ *z.* бу сәбәбдән, buna гәрә, bununla әлақәдар.

ИХЪТИН *äv.* belә, бу kimi, oxşar, buna бәnzәр.

ИЦИ: Ици-Баци (-ди, -да) İsi-Basi (*ləzgi nağıllarının qəhrəmanı*).

ИЦИСУН *bax* Ицифун.

ИЦИТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* cadugərlik етмәк, ovsunçuluqla мәшғул олмақ; cadulamaқ, tilsimləmәк, ovsunlamaқ.

ИЦИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* dumanın қатılaşması; нянихъ садлагьана цавар ицифна ахшам қәфildән гөyдә duman қатılaşdı.

ИЦИИ *sif.* yaş, nәм, çiy; иции векьер тәzә биçilmіş ot; иции кІарасар yaş odun; иции як çiy әт.

ИЦИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) нәмлик, рүтүбәтlilik, çiylik; ицивал кумай нәмлиyi олан.

ИЦИДАКАЗ *z.* yaş-yaş, нәмли, çiy-çiy.

ИЦИДИЗ *z. bax* Ицидаказ.

ИЦИЗМАЗ *z. bax* Ицидаказ.

ИЧ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) алма; ичин алманın; ичин тар алма ағасı; ичин миже алма ширәси; ичин тум алма туму; ич-рин сувар алма bayрамı; ич ичин тарцин кІаник аватда // ич вичин тарцелай яр-гьаз аватдач *a.s.* алма алма ағасının dibinә дүшәр ("ata-ananın çatışmaz cəhətləri uşağa da sirayət edir" mәнasında işlənir).

ИЧАЛАТАР *anc.c.h.* içalat; **ичалатрин** içalatin.

ИЧКИ (-ди, -да) spirtli içki.

ИЧКИБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) içki aludəçisi, içki düşgünü.

ИЧКИБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) içki aludəçiliyi, içki düşgünlüyü.

ИЧКИБАЗВИЛЕЛДИ *z.* içki aludəçiliyi ilə, içki düşgünlüyü ilə.

ИЧКИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Ичкибаз.

ИЧКИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Ичкибазвал.

ИЧ-МИЧ mer-meyvə.

ИЧТИМАЙИ *sif.* ictimai; **ичтимайи** *крат* ictimai işlər.

ИЧЛЕБА *z. t.s.* boş-boşuna; **ада мугъман ичлеба рахкурнач** о, қонағи boş-boşuna yola salmadı.

ИЧИИ 1) boş; **ичИи вил** *bax* **пичИи** (**пичИи вил**); **ичИи келле** *məc.* başı boş, boş kəllə; **ичИи руфунал** ас qarına; **ичИи шуъше** boş butılka; **ичИи гъилиз кицИни килигдач** *mis.* boş ələ it də baxmır; **ичИи авун** boşaltmaq; **ичИи гъил** əliboş; **ичИи гъилелди** *z.* əliboş; **ичИи хьун** boşalmaq; **ичИи къапуни гзаф ванда** boş qab çox səs salar; **ичИи риклелай** // **ичИи риклелай** *z.* асқарına; 2) а) *dial.* ancaq; **аниз ичИи вун вач** oraya ancaq sən get; б) eynilə, tamamilə, lap; **ам ичИи вичин буба я** о, eynilə atasıdır.

ИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) boşluq; **ичИивилин** boşluğun; **ичИивилер арадал атана** boşluqlar əmələ gəldi.

ИЧИДА boşdur; **кИвалер ичИида** evlər boşdur.

ИЧИДАКАЗ *z.* boş, boş (yüksüz, miniskiz).

ИЧИДИЗ *z. bax* Ичидаказ.

ИЧИИЗ *z. bax* Ичидаказ.

ИЧИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) boşaltmaq; 2) ухmaq, endirmək, düşürmək (*yükü*), yükünü boşaltmaq; 3) tökmək, boşaltmaq (*dən və s.*), dağıtmaq, səpmək; 4) tökmək (*bir yerdən başqa yerə*) **гьур чувалдиз ичИирна** unu çuvala tökdü.

ИШ: **иш авун** *dan. uşaqla danışanda* “ağrı vermək” mənasında işlənen ibarə; **иш хьун** ağrımaq.

ИШАРА // **ИШАРАТ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nişan, işarə; signal; **гъилин ишара авун** əl ilə işarə etmək, jest etmək; **гъилин ишарайралди лугьун** əl hərəkətləri ilə danışmaq; 2) işarə, him; **арифдиз ишара бес я** *mis.* arifə bir işarə bəsdir; **вилин ишара авун** а) gözlə işarə etmək; б) söz atmaq; **ада заз ишара авуна** о, mənə söz atdı.

ИШЕ: **ише фин** sanbal, əhəmiyyət, satılmaq, qüvvə, qiymət; **ви гафар ише фидай-бур туш** sənin sözlərinin əhəmiyyəti yoxdur; **и ичер ише фида** bu almalar satılacaq; **и пул ише физмач** bu pulun dəyəri yoxdur.

ИШЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ağlama, ağlama səsi; fəryad, inilti; ağı; **аялдин ишел ушағин** ağlaması; **ишелар авун** а) ağlamaq; б) ağı demək; **ишел атун** gözləri yaşarmaq, doluxsunmaq; **хəтчинин бax Шел.**

ИШЕЛ-ХВАЛ: **ишел-хвал авун** а) ağlamaq, göz yaşı tökmək; б) *məc.* ağlamsınmaq, şikayət etmək; **хəтчинин бax Шел-хвал.**

ИШЕХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -рай, -мир) ağlamaq; hönkür-hönkür ağlamaq, hıçqıraraq ağlamaq; **хəтчинин бax Шехьун.**

ИШИАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* işias (oturaq sinirinin iltihabı); **ишиасдин** işiasın.

ИШИГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) işıq; **ракъинин ишигъ** gün işığı; **вил гана, ишигъ ганач** *mis.* göz verib işıq vermədi; **ишигъ гун** а) işıq saçmaq, parlamaq; б) işıqlandırmaq; 2) *məc.* nur, məşəl; **вун зи вилерин ишигъ я** sən mənim gözlərimin nurusan; 3) *nad. hal.* işıqlandırılmış, işıqlı, parlaq; **ишигъ кИвал** işıqlı otaq; **хəтчинин бax Экв.**

ИШИГЪЛАВАН *sif.* işıqlı, parlaq, nurlu; işıqlandırılmış; **ишигълаван авун** işıqlanmaq, işıq vermək; işıqlandırmaq; **ишигълаван хьун** işıq saçmaq, parıldamaq, şəfəq saçmaq, şəfəqlənmək.

ИШИН (-еда, -ена; -ез, -езва; -иш, -ен, -ирай, -емир) *f.* ağlamaq; **ишена** ağladı; **ишезва** ağlayır; **ишиш!** ağla!

ИШИНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yoğurmaq (*xəmiri*); **ишинна** yoğurdu; **ада тини ишинна** о, хəmiri yoğurdu; **ишинайдалай кИвахъайди гзаф хьана** “üzündən astarı baha başa gəldi” mənasında işlənen ibarə.

ИШИРА I: Иширун *felinin əmr forması*.

ИШИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) ağlamağa məcbur etmək, hönkür-hönkür ağlatmaq.

ИШРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn*. işrət; ишретдин işrətin.

ИШТ! *n. öküzləri qovarkən işlənən söz.*

ИШТАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iştaha; иштагъдин iştahanın; иштагъ авач iştaha yoxdur; иштагъ ачухарун iştahanı açmaq; иштагъ ачух хьун iştahanın açılması; иштагъди тухун iştahalı olmaq; иштагъди тухун тавун iştahası olmamaq.

ИШТАГЪДИВДИ *z.* iştaha ilə.

ИШТАГЪЛУ *sif.* 1) iştahalı; иштагълу кас iştahalı adam; 2) *məc.* arzusu olan, iştəyi olan.

ИШТАГЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iştahalılıq; иштагълувилин iştahalılığın.

ИШТАГЪЛУЗ *z.* 1) iştaha ilə; 2) *məc.* həvəslə.

ИШТАГЪЛУДАКАЗ *z. bax* Иштагъсуз.

ИШТАГЪЛУДИЗ *z. bax* Иштагълуз.

ИШТАГЪСУЗ *sif.* iştahsız; ам иштагъсуз тир о, iştahasız idi.

ИШТАГЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iştahasızlıq; иштагъсузвилин iştahasızlığın.

ИШТАГЪСУЗДАКАЗ *z.* iştahsız.

ИШТАГЪСУЗДИЗ *z. bax* Иштагъсуздаказ.

ИШТИРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iştirak; иштиракдин iştirakin.

ИШТИРАК АВУН *f.* iştirak etmək.

ИШТИРАКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iştirak; иштираквал авун iştirak etmək.

ИШТИРАКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) iştirak etmək; мярекатда иштиракун патал атанвайбур tədbirdə iştirak etmək üçün gələnlər; иштиракиз кІанзава iştirak etmək iştəyir.

ИШТИРАКЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) iştirakçı; иштиракчидин iştirakçının; иштиракчийрин iştirakçılarının.

ИШТИРАКЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iştirakçılıq; иштиракчивилин iştirakçılığın; адан иштиракчивал аваз onun iştirakçılığı ilə.

ИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) burnunu silmək.

ИШУРИЯ (-ди, -да) *tib.* işuriya (*sidiyin gəlməsinə mane olan sidik kisəsi xəstəliyi*); ишуриядин işuriyanın.

ИЮЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iyul; июлдин iyulun; июль гатун варз я июл yay ayıdır.

ИЮНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iyun; июндин iyunun; июнь варз алуькьна iyun ayı gəldi; июндалди тІимил вахт ама iyuna kimi az vaxt qalıb.

Й

Й I [йог] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının on üçüncü hərfi.*

Й II *samit səs; sözün əvvəlində, ortasında və sonunda işlənir.*

- **Й III** *hal şəkilçisi; сала-й* dirrikdən; тама-й meşədən.

- **Й IV** *felin keçmiş zaman formasının şəkilçisi; къачуна-й* almışdı.

- **Й V** *bəzi feillərə əlavə olunmaqla feli sifət əmələ gətirən şəkilçi кІела-й* oxuyan; кса-й yatan.

ЙАЛТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* müalicə oduncağı; йалтандин müalicə oduncağının.

ЙАПАНДИ *sif.* qulaqları böyük (*keçi və qoyun haqqında*).

ЙАЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ana.

ЙЕ! *n.* eyni yaşda olan insanların söhbət zamanı müraciət kimi işlətdikləri söz.

ЙИ *dial. sif.* gərəkli.

ЙИГАРАР I (-ри, -ра): Юг isminin cəm forması; *bax* Юг.

ЙИГАРАР II *ləzgi təqviminin 10 avqustdan 14 avqustadək olan günləri.*

ЙИГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yeyə; **йигедин** yeyənin; **йигеяр** yeyələ; **ири сарар авай йиге** iridişli yeyə, törpü; **йиге ягъун** *və yaxud йиге гуьцлун* yeyə ilə itiləmək; **йигедай ягъун** *bax йиге ягъун.*

ЙИГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* çaytikanı; **йигидин** çaytikanının; *həmçinin bax Вацлун* **Клирияр.**

ЙИГИН *sif.* 1) yeyin, iti; **йигин вац** iti çay; 2) zirək, cəld, sürətli (*insan haqqında*); **йигин авун** а) sürətləndirmək; б) zirək etmək, cəld etmək; **йигин хьун** zirək olmaq, cəld olmaq; **йигин гьалда** а) tez, iti, cəld, sürətlə, ildırım kimi; б) cəsarətlə; **йигин балкІан** sürətli at, yüyрək at; **йигин камар къачун** iti addımlarla yerimək; **йигин машин** sürətli maşın.

ЙИГИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Йигин (йигин авун).*

ЙИГИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) tezlik, itilik, sürətlilik; 2) yeyinlik, cəldlik; **адахъ виликан йигинвал амач** onun əvvəlki cəldliyi qalmayıb; **йигинвили** itiliyin, sürətliliyin, yeyinliyin, cəldliyin.

ЙИГИНВИЛЕЛДИ *z. bax Йигиндаказ.*

ЙИГИНДАКАЗ *z.* 1) tez, iti, sürətlə; 2) cəld, cəsarətlə.

ЙИГИНДИЗ *bax Йигиндаказ.*

ЙИГИНЗ *bax Йигиндаказ.*

ЙИГЪИ *yad;* **йигъи чка** *yad yer;* **йигъи кас** *yad adam.*

ЙИГЪИБУР I *sif.* **yadlar;** **абур йигъибур я** onlar *yadlardır.*

ЙИГЪИБУР II (-у, -а) *is.* **yadlar;** **йигъибуру хуьруьнвийриз дуван къуна** *yadlar kəndlilərə divan tutdular.*

ЙИГЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yadlıq;* **йигъивилин** *yadlığın.*

ЙИГЪИДАКАЗ *z.* **yad kimi, yadcasına;** **ада хайибуруз йигъидаказ килигзавай о,** *doğmalarına yad kimi (yadcasına) baxırdı.*

ЙИГЪИДИ I *sif.* **yad;** **ам йигъиди я о,** *yaddır.*

ЙИГЪИДИ II (-а, -а) *is.* **yad;** **йигъиди лагъай гаф** *yadın dediyi söz.*

ЙИГЪИДИЗ *bax Йигъидаказ.*

ЙИГЪНАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* **уїгнақ, сәлиқәсиз, низамсиз, баşısoyuq;** **йигънагъдин** *уїгнағın;* **йигънагъ хьун** *səliqəsiz olmaq, nizamsız olmaq;* **йигънагъ чка** *səliqəsiz yer;* **йигънагъ инсан** *səliqəsiz insan, başısoyuq insan.*

ЙИГЪНАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *səliqəsizlik, nizamsızlıq; başısoyuqluq, səhlənkərlıq; гадади йигънагъвал авуна* *oğlan başısoyuqluq etdi, oğlan səhlənkərlıq etdi;* **йигънагъвили** *səliqəsizliyin, nizamsızlığın; başısoyuqluğun, səhlənkərlığın;* **йигънагъвилер** *səliqəsizliklər, nizamsızlıqlar, başısoyuqluqlar, səhlənkərlıqlar.*

ЙИГЪНАГЪВИЛЕЛДИ *z.* *səliqəsiz, nizamsız, səhlənkərlıqla, başısoyuqluqla.*

ЙИГЪЕРЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yəhərçə;* **йигъерчадин** *yəhərçənin.*

ЙИЗ: **Авун** *felinin danışqda işlənən feli bağlama forması; bax Авун.*

ЙИКЪА, ЙИКЪАВ, ЙИКЪАН I: **Югъ** *isminin hal formaları; bax Югъ.*

ЙИКЪАВАЙ-КЪУЗ *z.* **hər gün, gündəlik;** **йикъавай-къуз адан тІалар хци жезвай** *onun ağırları hər gün kəskinləşirdi.*

ЙИКЪАЛАЙ-КЪУЗ *z. bax Югъ.*

ЙИКЪАЛДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *burmaq, tullamaq, yixmaq, devirmək; həmçinin bax Ярхарун.*

ЙИКЪАЛДАР ХЬУН *f.* 1) *burulmaq, qaytan çəkilmək, haşiyə çəkilmək;* 2) *atılmaq, devrilmək, yıxılmaq, uçulmaq, dağılmaq, altüst olmaq.*

ЙИКЪАН II *sif.* 1) **gün, gündüz;** **йикъан экв** *gündüz işığı;* **йикъан къене** *gün ərzində;* 2) **günlük, birgünlük;** **йикъан мажиб** *birgünlük əmək haqqı (qazanc);* **йикъан къарайни йинфен ахвар квахьун** *əsla vaxtın olmaması, vaxt qıtlığı.*

ЙИКЪАНДИВАЙ-КЪУЗ *gündən-günə; кІвалах йикъандивай-къуз залан жезвай* *iş gündən-günə ağırlaşırdı.*

ЙИКЪАР, ЙИКЪАРИ, ЙИКЪАРИ-КАЙ: **Югъ** *isminin hal formaları; bax Югъ.*

ЙИКЪАРГАН *t. s.* (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *təqvim;* 2) *gündəlik;* **йикъаргандин** *təqvimin, gündəliyin.*

ЙИКЪ I: **Кьин** *felinin əmr forması; bax Кьин.*

ЙИКЪ II dəfn mərasimində ağlaşma; **йикъ авун** *f.* 1) ölən üçün ağlamaq, ağı demək; 2) *тас.* qalmaqal salmaq; **йикъ-йикъ лугъуз гьалтун** qalmaqal salmaq üçün sataşmaq; **йикъ лагъана** *z.* əsla; **йикъе гьатун** ölən üçün ağlamağa başlamaq; **йикъе гьатмир, гьатайтла, кьве кифни атлана экъечла** *mis.* “*Bir işə başlama, başladınsa, nə qə-dər çətin olsa da axıra çatdır*” mənasında işlə-nən *misal*; **йикъни кьниникъ лугъуз гьалтун** divan tutmaq, qısas almaq üçün üstünə düş-mək; **йикъ акъудун** haray-həşir salmaq.

ЙИКЪ III *n.* ö! (*özü təqsirli ikən başqa-sından şikayətlənən adama deyilən söz*).

ЙИКЪ-КЪНИНИКЪ 1) qırğın; qanlı dö-yüş; dava-dalaş, vurhavur; **ана хьайиди са йикъ-кьниникъ я** orada əsl qırğın oldu; 2) sö-yüşmə, deyişmə; **∅ йикъ-кьниникъ хьана гьалтун** inadla dalınca düşmək, əl çəkməmək; **йикъ-кьниникъ хьана алат тавун** а) xahişlə төngə gətirmək (zara gətirmək); б) təhdidlə da-lınca düşmək.

ЙИКЪ-ШУВАН 1) *bax* **Йикъ II**; 2) da-va, ixtilaf, yola getməmə, didişmə, sözləşmə; **абурун квале датлана йикъни-шуван же-дай** onların evində həmişə dava olurdu; 3) vu-ruşma, savaşıma, dalaşma, qalmaqal; **йикъ-шу-ван акъудун** dava salmaq, qalmaqal salmaq.

ЙИРТИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) lüt, səfil; 2) *söy.* gəzəyən; fərsiz; şuluqçu; avara, veyl; **йиртихдин** lütün, səfilin; gəzəyənin, fərsizin, şuluqcunun, avaranın, veylin.

ЙИРТИХВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) lütlük, səfillik; 2) gəzəyənlik; fərsizlik, şuluqçuluq; avaralıq, veyllik; **йир-тихвили** lütlüyün, səfilliyin; gəzəyənliyin, fərsizliyin, şuluqçuluğun, avaralığın, veylliyin.

ЙИРФ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) taxta bel (*taxlı çevirmək, qarı təmizləmək üçün*); **йирфинин** taxta belin.

ЙИС I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) il, vaxt, dövr; **вад йис** beş il; **йиса са квал эцигза-ва** ildə bir ev tikir; **йисар алатна** illər ötdü; **гзаф сар я** ада шегьерда квалахиз хейли vaxtdır o, şəhərdə işləyir; **йисан** illik; **са йис-ан** а) birillik; б) hər il; **авадан йис** bərəkətli il, məhsuldar il; **алай йис** bu il, cari il; **ала-тай йис** ötən il; **галай йис** gələn il; **гишин йис** aclıq ili; **зур йис** yarım il; **йисан кьиле** ilin əvvəlində; **йисни зур** il yarım; **кьведай йис** gələn il; **кьурагъ йис** quraq il; **шазан йис** keçən il; **йис атлун** а) bir il həbs cəzası vermək; б) ilin tamam olması; **йисан кьене** bir il ərzində, bir il müddətində; **йиса аваз**

(**саваз**) хьун yaşda olmaq; **адан стхади, цле-рид йиса авайла, дагълара суьруьяр хуьзвай** onun qardaşı on yeddi yaşında olanda dağda sürülər saxlayırdı.

ЙИС II (**сари, сара, сар/йисар**) yun, qo-yun yunu; **йисун** yun; **йисун гуьлуьтар** *və yaxud* **сун гуьлуьтар** yun corablar; **йисун гьалар** *və yaxud* **сун гьалар** yun saplar; **йи-сар эвягьун** yun daramaq; **йисар тун** *və ya* **йис тун** yun qırmaq.

ЙИСАЛАЙ-СУЗ *z.* ildən-ilə; **газетдин тираж йисалай-суз пара жезва** qəzetin tira-ji ildən-ilə artır; **хуьр йисалай-суз абад жез-ва** kənd ildən-ilə abadlaşır.

ЙИСАН-ЙИСАН *z.* hər il; **ада йисан-йисан Яран сувар хьсандиз кьейд ийида** o, hər il bahar bayramını yaxşı qeyd edir.

ЙИСАНДИВАЙ-(ЙИ)СУЗ *z.* hər il ötən-də; **шегьерди вичин сергьятар йисанди-вай-суз гегьеншарзава** hər il ötəndə şəhər öz sərhədlərini daha da genişləndirir.

ЙИСДИ *z.* il ərzində, ilboyu; **йисди ада-вай вичин крар кьайдада тваз хьанач** o, ilboyu işlərini qaydaya sala bilmədi.

ЙИС-(ЙИ)САНДИВАЙ *z.* ildən-ilə, ötən il ilə müqayisədə, hər il.

ЙИСУЗ *z.* il, ildə; **ада цинин йисуз ктаб кхьена кьутьягда** o, bu il kitabı yazıb qurtaracaq; **алай йисуз** бу ил; **им 1970-йи-суз хьайи кар я** bu, 1970-ci ildə olmuş işdir.

ЙИФ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) gecə; **йи-фен экв** gecə işiği; **фен кьулар** *və ya* **йифен кьулар** gecə yarısı; **варз алай йиф** aylı gecə; **мичли йиф** qaranlıq gecə; **экуь йиф** nurlu gecə; **йиф авун** *və yaxud* **йиф акъудун** ge-cəni keçirmək, gecələmək; **йифе гьатун** ge-cəyə düşmək; **йиф га-лацир югъ жедайди туш** *mis.* gecəsiz gündüz olmaz; **йифен ах-вар, йикъан ахвар атлун** “*əsla dincliyi yox-dur*” mənasında işlənən ifadə; **йифен ахвар атлурай, йикъан кьарай!** “*heç dinclik tap-mayasan*” mənasında işlənən qarğış; **йифер-йикъар авун** məclislərdə yeyib-içib vaxt ke-çirmək; **йифер-кьар атун** pis işlərə tuş gəl-mək; **йиф-югъ <лугъун тавуна>** *z.* həmişə, daim; **йиф чичлун** gecə yatmadan işlə məş-gul olmaq.

ЙИФДИ *z.* bütün gecə; **ада йифди квал-лахна** o, bütün gecə işlədi.

ЙИФДИ-ЮГЪДИ *z.* gecə-gündüz; **аял-ди йифди-югъди вичин тарсар келзава** ушаq gecə-gündüz dərslərini oxuyur.

ЙИФЕН *sif.* gecə; адакай йифен къара-вул хъана ondan gecə gözətçisi oldu.

ЙИФЕН-ЙИФЕН *z.* hər gecə.

ЙИФИЗ *z.* gecə; йифиз мугьманар ата-на gecə qonaqlar gəldi.

ЙИФИЗ-ЮКЪУЗ gecə-gündüz, həmişə; ада йифиз-юкъуз кІвалахзава о, gecə-gündüz işləyir.

ЙИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) gecələmək; ада кІвале йифдач о, evdə gecələməyəcək; гадади ина йифзава оғлан burada gecələyir; тийижир касдин кІвале йифмир танмадığım adamın evində gecələmə; ина йифа! burada gecələ!

ЙИФ-ЮГЪ gecə-gündüz; йифер-къар авун *və ya* йифер-къар акъудун а) gecəni-gündüzü keçirmək; б) çox ləngimək; кьилел йиф-югъ агун bədbəxtliyə düçar olmaq; кьилел йиф-югъ гъун bədbəxtliyə sürükləmək.

ЙИХИЛА-БУДАЛА: йихила-будала кьил хьун çətinliklə özünü dolandırmaq, bir təhər yaşamaq, bir təhər keçinmək.

ЙИХИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* səfil, sərgərdan; йихихдин səfilin, sərgərdanın.

ЙИХТ: йихт авун 1) hürkütmək; 2) *məc.* qorxutmaq, hürküdüb qaçırmaq; йихт хьун çəkinmək, uzaq qaçmaq, qorxa-qorxa, çəkinə-çəkinə gəzib-dolaşmaq.

ЙИХТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qorxa-qorxa, çəkinə-çəkinə gəz-

mək vəziyyətinə gətirmək; ада вун йихтда о, səni qorxa-qorxa gəzmək vəziyyətinə salacaq.

ЙОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yoq (*Hindistanda: yoqa məzhəbinə mənsub adam*).

ЙОГА (-ди, -да) yoqa (*Hindistanda: mistik-dini nəzəriyyə, məzhəb*); йогадин yoqanın.

ЙОГУРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yoqurt; йогуртдин yoqurtun; некъидин йогурт çiyələk yoqurtu.

ЙОД (-ди, -да) *tib. yod*; йоддин yodun; чукІули атай чкадиз йод яда бıçaq kəsən yerə yod vururlar.

ЙОДОФОРМ (-ди, -да) *tib. kim. yodoform* (*kəskin qoxulu dezinfeksiya dərmanı*).

ЙОН *bax* Ион.

ЙОТ *dilç. yot* (*latin əlifbasında “y” hərfi ilə işarə olunan samit səs*).

ЙОТА yota (*yunan əlifbasında “i” səsini ifadə edən hərflər*); са йотани *dan.* heç, qətiyyən, əsla, zərrə qədər belə.

ЙОТАЦИЯ *dilç. yotlaşma* (*sait səsdən əvvəl yot “y” səsinin gəlməsi*).

ЙОЪ *bax* Ёъ.

ЙУЪЗУЪР *sif.* xəstə (*heyvanlar haqqında*); йуъзуър хеб xəstə qoyun.

ЙЭ-Э *ey* (*əd. əvvəl deyilmiş fikri heyfslənməklə təsdiq edən söz*); зун атанай йэ-э мən gəlmişdim ey.

К

К [kha] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının on dördüncü hərflər*.

- **К** *hallanmış sözlərə əlavə olunan şəkilçi*: ктаб - ктабди-к, зун - за-к.

КААБЕ *bax* Кябе.

КАБАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kabab; кабабдин kababın; кабабдин нидал фейиди ламраз тагъ гудай чкадал дуьшуьш хъана *mis.* kabab iyinə gedən eşşək dağlanan yerə rast gəldi; кабаб авун а) kabab çəkmək, kabab bişirmək; б) *məc.* parçalamaq, incitmək, əzab vermək; дердини кабабзава зи рикІ дөрд үрəyimi parçalayır; кабаб хьун а) bişmək, qızarmaq (*kabab haqqında*); б) *məc.* dər-də, qəmə batmaq; абур кабаб хъана onlar qəmə batdılar; кабаб ягъун kabab çəkmək, kabab bişirmək.

КАБАБЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kabablıq öt; 2) kabab bişirilən yer, kababçı dükanı.

КАБАБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) kabab çəkmək, kabab bişirmək; 2) *məc.* canını almaq, öldürmək; вун хайила, Гитлер чна кабабнай сən doğulanda biz Hitlerin canını aldıq.

КАБАБХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kababxana; кабабханадин kababxananın; кабабханайрин kababxanaların; кабабханади няналди кІвалахзава kababxana ах-сана kimi işləyir.

КАБАЛА 1) *tar.* qəbalə (*qədim Rusiyada: xüsusi müqaviləyə əsasən həmişəlik köləlik*); 2) *məc.* köləlik, əsarət, asılılıq, əsarət.

КАБАЛИСТИКА (-ди, -да) *kabalistika* (1. *tar. orta əsrlərdə: sehr və müəmma haqqında yalançı elmlər və onlarla əlaqədar olan ayinlər*; 2. *məc. müəmma*).

КАБАЛЬЕРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabalyero* (*İspaniyada: ağa, zadəgan və ya kavalər*); **кабальеродин** *kabalyeronun*.

КАБАРГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zol. kabarqa* (*Sibir keyiki*); **кабаргадин** *kabarqanın*; **кабаргайрин** *кабаргаларын*.

КАБАРДИН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kabardin* (*xalq*); **кабардиндин** *kabardinin*; **кабардинар** *kabardinlər*; **кабардин чІал** *kabardin dili*.

КАБАРДИНКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabardin qadın* (*qız*).

КАБАРДИНКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çərkəzi, çərkəzi çuxa; 2) “Kabardinka” (*rəqs*).

КАБАРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabare* (*estradası olan restoran, kafe*); **кабаредин** *kabarenin*; **кабаредиз атанвайбур гзаф авай** *kabareyə gələnələr çox idi*.

КАБАЧ I (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *is.* 1) *buynuzsus keçi, buynuzsus heyvan*; 2) *məc. şair. çərişim! əzizim! canım! (müraciət)*; **вун иниз ша, чан кабач!** *sən buraya gəl, əzizim!*

КАБАЧ II *sif. buynuzsus; хуьруьн нехирда кабач малар гзаф ава* *kənd naxırında buynuzsus mal (heyvan) çoxdur*.

КАБЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabelçi* (*kabel hazırlayan və ya kabel çəkən fəhlə*); **кабелчидин** *kabelçinin*.

КАБЕЛЬ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kabel* (1. *tex. yer və ya su altından keçirilmək üçün izolyasiyalı qalın elektrik məftili*; 2. *dəniz. polad və ya dəmir kanat, buraz*); **кабелдин** *kabelin*; **кабелар** *kabellər*; **кабель тухун** *və ya кабель чІугун* *kabel çəkmək*.

КАБЕЛЬТОВ *dəniz. kabeltov* (*donanmada: 185,2 metrə bərabər uzunluq ölçüsü*).

КАБЕСТАН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kabestan, dolamaçarx* (*yükü dartıb çəkmək üçün mexanizm*); **кабестандин** *kabestanın*.

КАБИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabinə* (1. *budka şəklində kiçik otaq*; 2. *müalicə vannası olan otaq*; 3. *gəmidə, təyyarədə, avtomobildə kiçik otaq*); **гимидин кабинада пуд кас авай** *gəminin kabinəsində üç adam var idi*.

КАБИНЕТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) 1) *kabinet, yazı otağı, iş otağı, məşğələ otağı*; 2) *kabinet (kabinet üçün mebel komplekti)*; 3) *hökumət (hökuməti təşkil edən nazirlər heyəti)*; **кабинетдин** *kabinetin*; **кабинетдин кризис** *hökumət böhranı*; **♠ министррин кабинет** *nazirlər kabineti (hökumət)*.

КАБИНЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabinetçi* (*həmişə kabinetdə işləyən adam*); **кабинетчидин** *kabinetçinin*; **кабинетчийрин крар** *kabinetçilərin işləri*.

КАБИНЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kabinetçilik; кабинетчивилин* *kabinetçiliyin*.

КАБИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabinka* (*avtomaşında*); **кабинкада аваз фин** *kabinkada getmək*; **кабинкада акьадарун** *kabinkaya mindirmək*; **кабинкадай авудун** *kabinkadan düşürmək*.

КАБЛОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kabloqram* (*sualtı kabellə verilən teleqram*); **каблограммадин** *kabloqrammanın*.

КАБОТАЖ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *dəniz. kabotaj* (*sahil boyu gəmiçiliyi*).

КАБОТАЖЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz* 1) *kabotajçı* (*kabotaj donanmasında işləyən dənizçi*); 2) *kabotaj gəmisi*.

КАБРИОЛЕТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kabriolet* (1. *tək atlı, iki təkərli, bir nəfərlik yüngül minik arabası*; 2. *üstü açılan minik avtomobili*); **кабриолетдин** *kabrioletin*.

КАБУЛ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *qəbul* (*ədviiyəli sous*).

КАВ: **кав хьун** *f. düz olmaq, qaydasında olmaq, sayılmaq*.

КАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. dua; кавадин* *duanın*.

КАВАЛ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kürk; кавалдин* *kürkün*; **кавал галчукун** *və ya кавал алуқІун* *kürk geyinmək, çiyinə күрк atmaq*.

КАВАЛЕР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kavaler* (1. *ordenlə təltif olunmuş adam*; 2. *cəmiyyətdə qadını əyləndirən, onunla rəqs edən kişi*; 3. *inqilabdan əvvəl çar Rusiyasında və hazırda xarici ölkələrdə: hər hansı bir ordenin (cəmiyyətin) nişanını gəzdirən adam*); **кавалердин** *kavalerin*.

КАВАЛЕРИСТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) 1) *süvari, atlı, süvari əsgər*; 2) *yaxşı at sürən, təcrübəli minici*; **кавалеристдин** *süvarinin, atlın, süvari əsgərin*.

КАВАЛЕРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) süvarilik, süvari əsgərlik.

КАВАЛЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) süvari qoşun, atlı qoşun; 2) *köhn. dan.* kavaleriya (*çiyindən keçirilən orden lenti şəklin-də nişan*); **кавалериядин** süvari qoşunun; **кавалерияр** süvari qoşunlar.

КАВАЛЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kavalyer, tirəbənd; **кавальердин** kavalyerin, tirəbəndin.

КАВАСАКИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kavasaki (*Uzaq Şərq sahillərində balıq tutan motorlu gəmi növü*).

КАВАТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* kavatina (*operada qısa lirik ariya*); **кава-тинадин** kavatınanın.

КАВЕРНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib.* kaverna (*xəstəlik prosesi nəticəsində bədən üzvü toxumalarının dağılması ilə bağlı onda əmələ gələn boşluq*).

КАВКАЗВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qafqazlı; **кавказвидин** qafqazlının.

КАВХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* 1) başçı, ağsaqqal, rəis; 2) *inq. əv.* kovxa, kəndxuda, yüzbaşı; 3) *ləzgi xalq rəqsinin adı*: “Kavxa”; **хуьруьн кавха** kəndin başçısı; **ада “Кавхадал” кьуьлна о**, “Kavxa”da rəqs etdi; **кавхади дустунал кьил члугуна** kovxa dostuna baş çəkdi; **ирид кIвализ муьжуьд кав-ха** *mis.* yeddi evə səkkiz kovxa; 4) *kişi adı* - **Кавха** (Kavxa).

КАВХАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) başçılıq, ağsaqqallıq, rəislik; 2) kovxalıq, kəndxudalıq, yüzbaşılıq; **кавха-вал авун** başçılıq etmək, ağsaqqallıq etmək, yüzbaşılıq etmək, kəndxudalıq etmək; **кавха-вилин** başçılığın, kovxalığın, rəisliyin, yüzba-şılığın, kəndxudalığın.

КАВЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çöm-çə; parç; tayqulp; **кавчадин** çömçənin; par-çın; tayqulpun.

КАВЫКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ка-вика* 1) *köhn.* (*qədim dini - slavyan yazısında işlənən işarə “^”*); 2) *dan.* hərflərin quyruğun-dakı qarmaq, əyrilik).

КАВЫЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gram.* dırnaq işarəsi; **кавычкаяр эцигун** dırnaq işarəsini qoymaq; **кавычкайра тун** dırnaq işarəsinə almaq.

КАГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kaqal (XVI-XIX *əsrlərdə Polşada yəhudi icması*); 2) *məc.dan.* уїгнаq, dəstə, guruh; **кагалдин** kaqalın.

КАГАЛ: **кагал атун** *f.* ərzaq almaq imkanı olmamaq vəziyyətinə gəlmək; **кагал гьун** ərzaq almaq imkanı olmamaq vəziyyətinə gə-tirmək.

КАГОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kaqor (*qırmızı şərab növü*); **кагордин** kaqorun.

КАГУАР *bax* Кугуар.

КАГЪАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ka-ğız; **кагъаздин** kağızın; 2) məktub; korres-pondensiya; **аскердин кагъаз** əsgər məktu-bu; **мухбирди редакциядиз кагъаз ракьур-на** müxbir redaksiyaya korrespondensiya gön-dərdi; 3) sənəd; **вав вуч кагъазар гва?** sənin hansı sənədlərin var?; **мецелай гайи кагъаз** iltizam, dilindən verilmiş kağız; **сикIрен кагъаз** *dan.* cahilənə və savadsız yazılmış ka-ğız (sənəd); boş kağız.

КАГЪАЛ *bax* Кагьул.

КАГЪРАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kəhrəba; **кагърабадин ухшарар авай** kəhrəbaya oxşayan; 2) kiçik kəhrəba muncuq.

КАГЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kahı; **кагьудин** kahının.

КАГЪУД ТАВ açıq yaşıl rəng.

КАГЪУЛ *f.* tənbel; **кагьул хьун** tənbel-ləşmək.

КАГЪУЛАР: **кагьулар аладарун** *f.* tən-bəllikdən qurtulmaq üçün hərəkət etmək.

КАГЪУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tənbellik; **кагьулвилин** tənbelli-yin; **кагьулвал авун** tənbellik etmək.

КАГЪУЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) tənbellik etmək; **ка-гьулвалзава** tənbellik edir; **кагьулвална** tən-bəllik etdi.

КАГЪУЛВИЛЕЛДИ *bax* Кагьулдаказ.

КАГЪУЛДА tənbel vəziyyətdə; **ам кагьулда** o, tənbel vəziyyətdədir.

КАГЪУЛДАКАЗ *z.* tənbelcəsinə; **ада кагьулдаказ жаваб гана** o, tənbelcəsinə ca-vab verdi.

КАГЪУЛДИ (-а, -а) *is.* tənbel.

КАГЪУЛДИЗ *bax* Кагьулдаказ.

КАДАРУН *bax* Гадарун.

КАДАСТР (-ди, -да; -ар, -ра, -ри) *iqт.* kadastr (*vergi obyektleri siyahısı*); **кадастрдин** kadastrın.

КАДГЪУН (-ида, -ана; -из, -зава; -угъ, -ин, -урай, -имир) уахşı olmaq; **са мус ятГани чи уьмуьрни кадгьида** нө vaxtsa bizim həyatımız da уахşı olacaq.

КАДЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kadensiya (1. *musiqi frazasına tamamlayıcı və ya fasilə xarakteri verən harmonik ifadə*; 2. *orkestrin müşayiəti olmadan, solist tərəfindən sənətkarlıqla ifa edilən musiqi parçası*); **каденциядин** kadensiyanın.

КАДЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* kadet (*çar Rusiyasında: orta hərbi məktəb şagirdi*); **кадетдин** kadetin.

КАДЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kadet (*Oktyabr inqilabından əvvəl Rusiyada: liberal burjuva konstitusiyacı – demokratik partiyanın üzvü*).

КАДМИЙ (-ди, -да) kadmium (1. *parlaq ağ metal; kimyəvi element*; 2. *bu metaldan alınan rənglərin adı*).

КАДР (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) kadr a) müəyyən sahədə çalışan peşəkar işçi; b) bir səhnə, kino lentinin ayrı-ayrı şəkli, səhnəsi; **кадридин** kadrın; **и месэла кадрийри гьялна кІанзава** bu məsələni kadrlar həll etməlidir.

КАДРИЛЬ (-ди, -да) kadril (1. *rəqs adı*; 2. *bu rəqs üçün musiqi*); **кадрилдин** kadrilin.

КАЗАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kazak; **казакдин** kazakın; **азад казак** *dan.* sərbəst adam; **зун азад казак я** mən sərbəst adamam.

КАЗАКИ (-ди, -да) *mus.* kazaki (*rəqsin adı*); **казакидин** kazakinin.

КАЗАРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kazarma; **казармадин** kazarmanın.

КАЗАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazax (xalqın adı); **казак чІал** qazax dili.

КАЗИН (-ди, -да) *kim.* kazein (*südüün tərkibində olan zülali maddə*).

КАЗИНЕТ (-ди, -да) *köhn.* kazinet (*yarımyun və ya pambıq parça*).

КАЗИНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kazino (1. *qumarxana*; 2. *Qərbi Avropa kurortlarında: kef yerləri olan restoran, kefxana*).

КАЗНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* tufəng.

КАЗУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* kazuar (*qanaqları inkişaf etməmiş itiqaçan böyük quş*).

КАЗУИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kazuist (1. *kazuistika mütəxəssisi (bax kazuistika I-ci mənada)*; 2. *məc. təcrübəli mübahisəçi, yalan və şübhəli dəlillərlə işin içindən çıxmağı bacaran adam*); **казуистдин** kazuistin.

КАЗУИСТИКА (-ди, -да) kazuistika (1. *orta əsr sxolastikasında və ilahiyyatında: ayrı-ayrı təsədüflərin ümumi ehkam şəklinə salınması*; 2. *məc. mübahisədə yalan və şübhəli tezisləri sübut etmək bacarığı*; 3. *tib. bir neçə xəstədə olan eyni xəstəliyin gedişi üzərində aparılan klinik müşahidələr*).

КАИНАТ (-ди, -да) 1) kainat; 2) *qadın adı* - **Каинат** (Kainat).

КАИНАТЛУХ (-ди, -да) *astr.* 1) zenit (*müşahidəçinin başı üstündə təsəvvür edilən ən uca xəyali nöqtə*); 2) fəzanın ənginliyi.

КАИНАТЧИ (-ди, -да) kainatın böyüyü; **каинатчидин** kainatın böyüyünün.

КАЙ: **Кун** *felinin danışmada işlənən feli sifət forması*.

КАЙВАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arvad, həyat yoldaşı; *həmçinin bax* **Паб**.

КАЙВАНИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) həyat yoldaşlığı; **кайванивал авун** həyat yoldaşlığı etmək.

КАЙЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kayzer (*keçmişdə Almaniya imperatorlarının titulu*); **кайзердин** kayzerin.

КАЙИ I: **Кун** *felinin feli sifət forması*.

КАЙИ II yanmış, yanıq.

КАЙНОЗОЙ *geol. bax* **Кайнозойдин**.

КАЙНОЗОЙДИН: **кайнозойдин эра** kaynozoy erası.

КАЙРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* kayra (*Şimal dəniz quşu*).

КАКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yumurta; **какадин** yumurtanın; **атІай какаяр** qayğanaq; *həmçinin bax* **кьайгьанах**; **какад кьиб** *bax* **Кьиб II**; **какад лаз** *bax* **Лаз**; **какад хьапІ** *bax* **ХьапІ**; **какадал алай верч** yumurtlayan toyuq; **какадилай кІеви** *eyham* yumurtadan bərk (*doşluq haqqında*); **какада амаз** yumurtada ikən; **какадал атун** yumurtlamağa başlamaq; **какаяр атІун** qayğanaq hazırlamaq; **какаяр кутун** *və yaxud* **какаяр кхьин** quşu kürtlüyə qoymaq; **кака галай верч хьиз хьун** *mic.* narahatlıqdan özünə

yer tapa bilməmək; **кака хайи вечре кьакь-раяр яда** *mis.* yumurtlayan toyuq qaqqıldayar; **какада чIар ава** *mis.* mümkün olmayan bir şeyi təsdiq etmək; **пака ргадай вечерелай кье ргадай кака хьсан я** *mis.* sabah bişiriləcək toyuqdan bu gün bişirilən yumurta yaxşıdır; **какаяр элукьбарун** yumurta döyüşdürmək; **♦ кака хаз тун** gecikdirmədən iş gördürmək; **кака галачир кьакьра ягьун** *mic.* mənasız və gərəksiz söhbətlər etmək; **кака хьтин цIалшIам** yumurta kimi hamar; **какада амаз баласа икән**; **какадилаи сар тун** yumurtadan yun qırхmaq; **какадилаи сар твадиди** yumurtadan yun qırхан; **какайрал ацукьнавай верч** күрт toyuq; **какаяр вечеренбур, кьакьраяр кьазранбур** *mis.* yumurtalar toyuğunkudu, qaqqıldaması qazın; *həmçinin bax ВицеруI.*

КАКАВ (-ди, -да) *kakao*; **какавдин** *ka-kaonun*.

КАКАДАР: **какадар авун** bir-birinə qarışdırmaq.

КАКАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qarışdırmaq, yerini dəyişmək; 2) qatmaq (*su və s.*); 3) dolaşыq salmaq, qarışыq salmaq; **ада чи тIварар какадарна** о, bizim adlarımızı qarışыq saldı; 4) qarışырмаq, paylaşырмаq (*qumar kağızlarını*).

КАКАДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* *kakadu (tutuquşu cinsi)*; **какадудин** *kakadunun*.

КАКАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Акатун.

КАКАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Акахьун.

КАКАЦI I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dan.* ev quşlarının yumurtası; 2) хауа.

КАКАЦI II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bağыrsağın ucu; **какацIдин** bağыrsağın ucunun.

КАКЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* qulpsuz gil parç; **каклидин** qulpsuz gil parçын.

КАКОФОНИЯ (-ди, -да) *kakofoniya*, ahəngsizlik (*səslərin qulağa xoş gəlməyən birləşməsi*); **какофониядин** *kakofoniyanın*, ahəngsizliyin.

КАКТУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* *kaktus (ətli gövdəsi olan yarpaqsız tropik bitki)*; **кактусдин** *kaktusun*; *həmçinin bax* Калининез.

КАКУЛ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) yumurtlayan quş, toyuq; 2) cüceləri olan toyuq.

КАКУНУН *bax* Какурун.

КАКУР 1. 1) өүгі; çərəki; **какур тар** өүгі ağac; **какур цIар** өүгі xətt; 2) çər; çərgöz; böyrü өүгі; **ам какур вилер авайди я** о, çərgözdür; **какур авун** а) өүмөк; б) qatlamaq; **какур хьун** а) өүilmək; б) qatlanmaq; 2. arabanın detalı.

КАКУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) өүrilik, çərəkilik; **какурвал квай** өүriliyi olan.

КАКУРДАКАЗ *z.* а) өүricə; б) *məc.* qeyri-düzgün.

КАКУРДИЗ *bax* Какурдаказ.

КАКУРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а/ая, -рай, -мир) өүмөк; **какурзава** өүгі, **какура** өү; **какурмир** өүмө.

КАКЬ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* araba; **какьунин** arabanın.

КАЛ [*кһал*] I *sif.* *kal*, yetişməmiş; **кал ичер** yetişməmiş almalar; **кал фу** mayasız çörək.

КАЛ [*ккал*] II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *inək*; **калин** *inəyin*; **кали дана хана** *inək dana doğdu*; **тупIал кал** *sağmal inək*; **чIуру кал** *qısır inək*; **кал гамиш** *самış*; **кал кIвалин булах я** *mis.* *inək evin bulağıdır*; **♦ кал амалар авун** *yaltaqlıq etmək, quyuq bulamaq*; **руфункал** *acgöz, qarınqulu*; **кали хайиди** *pis, həyasız qadından doğulan*; **калин чIем** *inək yağı*.

КАЛ [*ккал*] III (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) qışlaq, qışlama, qış yatağı; 2) düzənlik; düzən yer; **цIи калара гзаф векь ава** *bu il düzənliklərdə ot çoxdur*.

КАЛ [*ккал*] IV *qəd.* *şeyir*; **калдин** *şeyirin*.

КАЛА I: **Кал** *isinin hal forması*.

КАЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şüşə qab*; **каладин** *şüşə qabın*.

КАЛАЛ (-ар, -ри) *təndirdə meyvə qurutmaq üçün peyindən və gildən hazırlanmış qablar*.

КАЛАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kəlam*; **каламдин** *kəlamın*.

КАЛАМБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kalambur*, *cinas*; **каламбурдин** *kalamburun*, *cinasın*.

КАЛАМБУРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kalamburçu*, *cinasçı (cinasla danışmağı bacaran və sevən adam)*.

КАЛАМИТАР (-ри, -ра) *bot.* *kalamitlər (qatırquyuğu fəsiləsinə yaxın və yalnız qazıntı halında tapılan bitkilər)*; **каламитрин** *kalamitlərin*.

КАЛАМЯНКА (-ди, -да) *kalamyanka* (*möhkəm kətan parça*); **каламянкадин** *kalamyankanın*.

КАЛАНДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kalandr* (*parçanı və ya kağızı hamarlayıb ona parıltı verən maşın*) **каландрдин** *kalandrın*.

КАЛАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. xəkəndaz*; **калалагдин** *xəkəndazın*.

КАЛАР [ккалар] *c.h.* *qovurğa*; **адаз калар пара** *kıanda* о, *qovurğanı* *çox* *xoşlayır*.

КАЛАЦІ *dial.sif.* 1) *yetişməmiş*; **калаці ич** *yetişməmiş alma*; 2) *məc. təcübəsiz*; **ам калаці** *kıvalaxdar* **я** о, *təcübəsiz işçidir*.

КАЛАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qalac*, *kömbə*; **калачдин** *qalacın, kömbənin*.

КАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaltaqlıq, alçalma*; **ада калвилін рехъ кьунва** о, *yaltaqlıq yolunu tutub*; **калвал авун** *yaltaqlıq etmək*.

КАЛВИЛЕЛДИ *z.* *yaltaqcasına, yaltaqlıqla*; **калвилелди кьил хуьдалди рекьин хьсан я** *yaltaqlıqla yaşamaqdan ölmək yaxşıdır*.

КАЛДАКАЗ *z.* *bax* **Калвилелди**.

КАЛДИЗ *z.* *bax* **Калвилелди**.

КАЛЕЙДОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kaleydoskop* (*əldə fırlatdıqda rəngbərəng naxışlar göstərən boru şəkilli optik cihaz*).

КАЛЕЙДОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kaleydofon* (*səs dalğaları titrəyişlərini əyani surətdə öyrənmək üçün cihaz*); **калейдофондин** *kaleydofonun*.

КАЛЕНДАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təqvim*; **календардин** *təqvimin*; **са календардин югъ** *bir təqvim günü*; *həmçinin bax* **Йикъарган**.

КАЛЗАМАЗ *z.* *yetişməmiş*.

КАЛИБР (-ади, -ада; -яр, -айри, -айра) *kalibr, ölçü* (1. *silah lüləsi diametrinin ölçüsü*; 2. *çox istehsal edilən şeylərin böyük-küçikliyiini müəyyən etmək üçün əndazə*).

КАЛИБРОМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kalibromer, kalibrölçən, kalibr qəlibi* (*çox miqdarda istehsal olunan ölçü cihazlarının kalibrələrini düzgün müəyyən etmək üçün əndazə, qəlib*).

КАЛИЙ *kim.* *kalium* (*kimyəvi element*).

КАЛИНМЕЗ (-ци, -це; -цер, -цери, -цера) *bot.* *kaktus*; **калинмецин** *kaktusun*.

КАЛИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. qısa buynuzlu qoyun*; **калишдин** *qısa buynuzlu qoyunun*.

КАЛЛИГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kallıqraf*, *xəttat* (1. *gözəl xətlə yazan adam*; 2. *kallıqrafiya müəllimi, xəttatlıq müəllimi*); **каллиграфдин** *kallıqrafın*.

КАЛЛИГРАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kallıqraflıq, xəttatlıq*; **каллиграфвилін алакьун** *kallıqraflıq bacarığı*.

КАЛЛИГРАФИЯ (-ди, -да) *kallıqrafiya, xəttatlıq*; **каллиграфиядин** *kallıqrafiyanın*; **каллиграфияр** *kallıqrafiyalar*; **каллиграфийри** *kallıqrafiyalar*.

КАЛКУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. müəllim*; **калкундин** *müəllimin*.

КАЛМЫК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kal-mık* (*xalq*); **калмык чІал** *kalmık dili*.

КАЛОМЕЛЬ (-ди, -да) *tib. kalomel* (*civə preparatı – güclü işlətmə və dezinfeksiya dərmanı*); **каломелдин** *kalomelin*.

КАЛОРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kalori* (*istilik miqdarı vahidi*).

КАЛОРИЗАЦИЯ *kalorizasiya* (*istiyə davamlı etmək üçün metalın üz təbəqəsinin alüminiumla doydurulması*).

КАЛОРИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *kalorimetr* (*kalori miqdarını ölçən cihaz*); **калориметрдин** *kalorimetrin*; **калориметрийрин** *kalorimetrlərin*.

КАЛОРИМЕТРИЯ (-ди, -да) *fiz. kalori-metriya* (*fizikanın cismin buraxdığı və udduğu istilik miqdarını ölçməklə məşğul olan bölməsi*).

КАЛОРИФЕР (-ди, -да) *kalorifer* (*bir yeri və ya şeyi isti su, isti hava və ya buxar ilə qızdırmaq üçün cihazlar sistemi*).

КАЛТУГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Галтугун**.

КАЛУН *bax* **Колония**.

КАЛУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qaloş*; **калушдин** *qaloşun*; **калушдай кьумбак акъуддай мажал тахьун** *bir an belə vaxtın olmaması*; *həmçinin bax* **Краблияр**.

КАЛХУЗ *bax* **Колхоз**.

КАЛЬВИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kalvil* (*alma sortu*); **кальвилдин** *kalvilin*.

КАЛЬВИНИЗМ (-ди, -да) *kalvinizm* (*XVI əsrdə İsvəcərədə meydana gəlmiş protestant məzhəblərindən biri*).

КАЛЬВИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kalvinist (*kalvinizm məzhəbinə mənsub adam*); **кальвинистдин** kalvilnistin.

КАЛЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kalka (1. *surət çıxarmaq üçün çertyoj üzərinə qoyulan nazik şəffaf kağız və ya parça*; 2. *kalka vasitəsilə çıxarılan çertyoj surəti*; 3. *dilç. başqa bir dili təqlid və ya hərfi tərcümə yolu ilə düzəldilən söz və ya ifadə*); **калькадин** kalkanın.

КАЛЬКОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kalkoqraf, həkkak (*mis üzərində yazı və ya naxış açan mütəxəssis*); **калькографдин** kalkoqrafın.

КАЛЬКОГРАФИЯ (-ди, -да) kalkoqrafiya, həkkəlik (*mis üzərində naxış açma sənəti*).

КАЛЬКУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kalkulyator; **калькулятордин** kalkulyatorun.

КАЛЬКУЛЯЦИЯ (-ди, -да) tic. kalkulyasiya (*malın maya dəyərinin və satış qiymətinin hesablanması*).

КАЛЬЦЕКС (-ди, -да) kalseks (*qrip dərmanı*).

КАЛЬЦИЙ (-ди, -да) kim. kalsium; **кальцийдин** kalsiumun.

КАЛЬЦИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kalsit (1. *mərmər, əhəng daşı və s. qatlarını əmələ gətirən çox yayılmış mineral*; 2. *kalsitdən ibarət olan süxurlar*).

КАМ I [кхам] (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) addım; **са кам** bir addım; **кам алай балкан** iti yerləşli, yüyrek at; **кам(ар) вегын** yeriməyə başlamaq (*uşaq haqqında*); **кам(ар) кьачун** addımlamaq; **кам ягъун** addayıb keçmək, üstündən keçmək; **камар ягъун** yerimək; addımla ölçmək; **камар ягъиз-ягъиз фин** iri addımlarla yerimək, sürətlə addımlamaq; **кам-камунихъ татун** gəzə bilməmək; **камун(ун) кьиле (кьилиз)** z. hara getsən, hər yerdə.

КАМ [кхам] II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qisas; **камунин эхир** qisasın axırı; **душмандилай камар кьахчун** düşməndən qisas almaq.

КАМ III [ккам] (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tələ; **камуна гьатун** tələyə düşmək; **ахмакьриз чпин кӀвачер камуна гьатун чир хьанач** ахмаqlar bilmədilər ki, onlar tələyə düşüblər; **камуна тун** tabe etmək, həddini bildirmək, ram etmək.

КАМ IV [кхам] (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) ləzzət; **камунин** ləzzətin.

КАМ V (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* ara, orta; **камда** arada, ortada.

КАМАЛ (-ди, -да) 1) kamal; **камал авай** kamallı; 2) ağıl; **камалдин** kamalın; **камалдин сагыиб** kamal sahibi.

КАМАЛЛУ *sif.* 1) kamallı; 2) ağıllı; **камаллу хьун** kamallı olmaq; **камаллу кас** kamallı adam.

КАМАЛЛУБУР I *sif.* kamallıdır.

КАМАЛЛУБУР II (-у, -а) *is.* kamallıdır; **им камаллубурун мярекат я** bu kamallıların məclisidir.

КАМАЛЛУВАЛ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) 1) kamallılıq; 2) əxlaqlılıq; ağıllılıq.

КАМАЛЛУВИЛЕЛДИ *z.* 1) kamalla; 2) ağıllılıqla.

КАМАЛЛУДАКАЗ *z.* **Камаллувилелди.**

КАМАЛЛУДИ I *sif.* kamallı; **и гада камаллуди я** bu oğlan kamallıdır.

КАМАЛЛУДИ II (-а, -а) *is.* kamallı.

КАМАЛПАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəlsəfə; **камалпаратдин** fəlsəfənin.

КАМАЛСУЗ I *sif.* kamalsız.

КАМАЛСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* kamalsız, ağılsız, düşüncəsiz; **мярекатда камаллубурни авай, камалсузарни** məclisdə kamallılar da var idi, kamalsızlar da.

КАМАЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) kamalsızlıq; 2) *məc.* mənəviyyatsızlıq, əxlaqsızlıq; **камалсузвал авун** kamalsızlıq etmək, mənəviyyatsızlıq etmək.

КАМАЛСУЗВИЛЕЛДИ *z.* **Камалсуздаказ.**

КАМАЛСУЗДАКАЗ *z.* kamalsızcasına, ağılsızcasına.

КАМАЛСУЗДИЗ *z.* **Камалсуздаказ.**

КАМАЛЭГЪЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* kamal əhli, ağıllı insan.

КАМАЛЭГЪЛИ II *sif.* kamal əhli, ağıllı insan.

КАМАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəmə; **камаридин** kəmərin.

КАМАРИЛЪЯ kamarilya (*monarxiya quruluşunda: öz intriqaları ilə dövlət işlərinə təsir edən saray adamlarından bir qrup*).

КАМБАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kambala, qalxan balığı (*gözləri başının bir tərəfində olan yastı balıq*); **камбаладин** kambalanın.

КАМБУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz*. kambuz (*gəmi mətbəxi*); **камбуздин** kambuzun.

КАМДА *qəd.* arada.

КАМЕЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* kameliya; **камелиядин** kameliyanın; **камелияр** kameliyalar; **камелийра** kameliyalarda.

КАМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kamera (1. *müxtəlif dövlət idarələrində və ya ictimai idarələrdə: mühüm işlər üçün ayrılmış xüsusi otaq*; 2. *konstitusiyalı dövlətlərdə: deputatlar palatası*; 3. *hər hansı bir cihazın, maşının içindəki qaralı boş yer*; 4. *fotoaparatin işıq keçməyən içəri hissəsi*; 5. *hava ilə doldurulan rezin kisə, şin*; 6. *həbsxanada dustaqların salındığı otaq*); **камерадин** kameranın.

КАМЕРГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* kamerger (*çar Rusiyasında və bəzi monarxiya dövlətlərində: saray xadimlərinə verilən fəxri ad*); **камергердин** kamergerin; **камергерра** kamerqerlərdə.

КАМЕРДИНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* kamerdiner; otaq xidmətçisi (*ağaların xüsusi xidmətçisi*).

КАМЕРИСТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* kameristka (*xanımların xüsusi xidmətlərində olan qulluqçu*).

КАМЕР-КОЛЛЕГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kamer-kollegiya (*müxtəlif vergi işlərinə baxan dövlət idarəsi*); **камер-коллегиядин** kamer-kollegiyanın; **камер-коллегийра** kamer-kollegiyalarda.

КАМЕРАДИН МУЗЫКА kamera musiqisi.

КАМЕРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kameron, nasos; **камерондин** kameronun, nasosun.

КАМЕРТОН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* kamerton (1. *tonun (səsin) qəbul olunmuş normal yüksəkliyi*; 2. *çalğı alətlərini kökləmək üçün səşindən istifadə edilən kiçik polad alət*); **камертондин** kamertonun.

КАМЕРТОН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kamerton (*hər hansı bir məqalədə və yazıda ayrıca götürülmüş bir fikrin xüsusi olaraq nəzərə çatdırılması*).

КАМЕР-ФРЕЙЛИНА (-ди, -да) *köhn.* kamer-freylina (*çar Rusiyasında: əyan qızlarına verilən və onların sarayda qəbul olunması-*

na hüquq verən xüsusi ad); **камер-фрейлинадин** kamer-freylinanın; **камер-фрейлинайрин** kamer-freylinaların.

КАМЕР-ЮНКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kamer-yunker (*inqilabdan əvvəl Rusiyada kamerkerdən kiçik olan saray rütbəsi*); **камер-юнкердин** kamer-yunkerin.

КАМЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kameya (*daş və ya bahıqullağından qayrılan bəzək*); **камеядин** kameyanın; **камеяйрин** kameyaların.

КАМЗОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kamzol (*keçmişdə: qolsuz qısa kişi paltarı*); **камзолдин** kamzolon.

КАМИ *qəd.* məlum.

КАМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məlumluq; aşkarlıq; **камивалин** məlumluğun; aşkarlığın.

КАМИДАКАЗ *z.* məlumcasına; aşkarcasına.

КАМИДИЗ *bax* Камидаказ.

КАМИЛ I *sif.* kamil; mükəmməl.

КАМИЛ II (-ди, -да) *ис.* kamil; **камилди лагъай гафар гзаф таъсирлубур тир** kamilin dediyi sözlər çox təsirli idi.

КАМИЛДАКАЗ *z.* kamilcə.

КАМИЛДИЗ *z. bax* Камилдаказ.

КАМКА (-ди, -да) kamka (*qədimdə: na-xışlı, güllü parça*); **камкадин** kamkanın.

КАМ-КАМУНИХЪ: **кам-камунихъ татун** a) düz addım atmamaq (*cərgədə*); b) *məc.* yorulmaq.

КАМЛОТ (-ди, -да) kamlot (*sıx toxunmuş yun parça*); **камлотдин** kamlotun.

КАМПАНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kampaniya, hərbi əməliyyat, müharibə, hərbi yürüş, hərbi səfər; **Советрин Армиядин 1942-1943-йисарин хьуйтуйн кампания** Sovet Ordusunun 1942-1943-cü illərin qış kampaniyası; 2) kampaniya (*növbəti mühüm ictimai-siyasi və ya təsərrüfat işlərini keçirmək üçün tədbirlər*); **сечкийрин кампания** seçki kampaniyası; **цанрин кампания** əkin kampaniyası.

КАМПЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kampeş (*kampeş və ya səndəl ağacından alınan boyaq maddəsi*); **кампешдин** kampeşin.

КАМСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* хөмсө балığı; **камсадин** хөмсө балығынын; **камсаяр** хөмсө балықлары.

КАМУФЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ka-* *muflet* (1. *yeraltı mina partlayışı; 2. məс. hiylə, kələk; firıldaq*); **камуфлетдин** *kamufletin*.

КАМУФЛЯЖ (-ди, -да) *kamuflyaj* (*binanı, təyyarəni, topu və sairəni maskalamaq üçün onları xüsusi rənglərlə boyama üsulu*).

КАМФОРА (-ди, -да) *kamfora, kafur* (*tabətdə və texnikada işlənən kəskin və spesifik qoxulu maddə*).

КАМЧАДАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kamçadal* (*Kamçatkanın indi ruslarla qarışmış qədim əhalisi və bu əhalidən olan şəxs*); **камчадалар** *kamçadallar*.

КАН (-ди, -да) 1) *kəpək* (*başda*); 2) *dərinin xarici qatı, epiderma; кандин* *kəpəyin*.

КАНА: *Кун felinin keçmiş zaman forması.*

КАНАБ I (-ди, -да) *bot. is. çətənə; канабдин* *çətənənin; канабар* *çətənələr; канаб* (*дин*) *фин* *çətənə toxumu; канабдин* *члун* *çətənə lifi.*

КАНАБ II *sif. kəndir; канаб рух* *kəndir palaz; лацу канаб* *ağ kəndir.*

КАНАДАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kanadalı; канадавидин* *kanadalının.*

КАНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *kanal; каналдин* *kanalın; каналдин яд* *kanal suyu;* 2) *qanov, arx; 3) boru, borucuq, yol; цварадин канал* *anat. sidik borusu (yolu); цин канал* *su borusu; 4) nov, lülənin içi (silahda); 5) coğr. dar boğaz, dəniz keçidi; 6) məс. üsul, yol, vasitə; и кар кылиз акъдун патал вири каналрикай менфят къачуна* *КІанзава* *bu işi yerinə yetirmək üçün bütün vasitələrdən istifadə etmək lazımdır; 7) kanal* (*radioda və televiziya*); **телевизиядин канал** *televiziya kanalı.*

КАНАЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kanalizator* (*kanalizasiya çəkən*); **канализатордин** *kanalizatorun.*

КАНАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kanalizasiya* (*çirkli suların axıdılması üçün boru və yeraltı kanallar sistemi*); **канализациядин** *kanalizasiyanın; канализацияр* *kanalizasiyalar; канализацийрин* *kanalizasiyaların.*

КАНАПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kəhn. kanape* (*taxt, divan*); **канапедин** *kanapenin; канапейрин* *kanapelərin.*

КАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kanat, buraz* (*yoğun ip, yoğun kəndir*); **канатдин** *rexə* *kanat yolu.*

КАНБАР (-ди, -да) 1) *doğrama(c); афнийрин канбар* *xiyar doğramacı; цуькверин канбар* *dial. gül doğramacı; канбар авун* a) *doğramac hazırlamaq; b) məс. qatıb-qarışdırmaq; канбар хьун* *çürümək, yanmaq* (*yağış altında qalmış və ya yığılmamış ot haqqında*); 2) *kanbar* (*ləzgi yeməklərindən birinin adı; çöl sarımsağı xırda doğranaraq duzlanır və şirəsi çıxana kimi saxlanır, sonra qatıqla bir yerdə yemək üçün istifadə olunur*).

КАНБАРД ЦУЬКВЕР *bot. kanbar çiçəkləri.*

КАНВА I *yanıb; Кун felinin forması.*

КАНВА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kanva* (1. *üzərində naxışlar işləmək üçün dama-dama parça, tor; 2. məс. plan, əsas*).

КАНГУР I *sif. əyri; кангур авун* *əymək; кангур хьун* *əyilmək.*

КАНГУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lülək* (*səhəngdə, çaydanda və s.*); **кангурдин** *lüləyin.*

КАНГУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *əyriлик; кангурвилин* *əyriлийин; кангурвилер* *əyriликлэр.*

КАНДА *dial. sif. pis; канда гар* *pis külək.*

КАНДИДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müxt.mən. namizəd; илимрин кандидат* *elmlər namizədi.*

КАНДИДАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *namizədlük; кандидатвилин диссертация* *namizədlük dissertasiyası.*

КАНДИДАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1. *namizəd; 2. namizədlük.*

КАНДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kəhn. gildən hazırlanmış taxıl saxlanan qab; кандуда гар – бармакда звар* *mis. bir qəpik pulu olmadan özünü dövlətli kimi qələmə verən adamlar haqqında deyilən sözlər.*

КАНДУРАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. saqqız; кандурагъдин* *saqqızın.*

КАНИКУЛАР (-ри, -ра) *tətil; каникулриз* *ахъяюн* *tətilə buraxmaq.*

КАНИСТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kanistr (benzin, yağ və s. üçün bak); **канистрадин** kanistrin.

КАНИФАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. kanifas (1. zolaqlı pambıq parça; 2. qalın parusin, yelkən bezi); **канифасдин** kanifasin.

КАНИФОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kanifol (iynəyarpaqlı ağacların şirəsindən hasil edilən qatran); **канифолдин фабрика** kanifol fabriki.

КАНКАН I (-ди, -да) kankan (açıq-saçıq bədən hərəkətləri ilə ifa edilən fransız rəqsi); **канкандин** kankanın.

КАНКАН II kankan (subtropik meyvə).

КАННЕЛЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arxit. nov (sütun boyunca uzanan nov); **каннелюрадин** novun.

КАННИБАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kannibal, yamyam, adamueyən; 2) vəhşi, yırtıcı; **каннибалдин** kannibalın.

КАННИБАЛИЗМ (-ди, -да) vəhşilik, yırtıcılıq; **каннибализмдин** vəhşiliyin, yırtıcılığın.

КАНОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qanun, qayda; 2) incəsən. üsul; 3) kanon (kilsə tərfəndən müqəddəs sayılan kitablar); 4) kanon (dini bayramlarda oxunan mahnı); 5) mus. kanon (musiqi mövzusunun bir neçə səs tərəfindən ardıcıl surətdə təkrar edilməsi).

КАНОНЕРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kanonerka (orta kalibrli topları olan itgedən sahil keşikçi gəmisi).

КАНОЭ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kano-ye (yüngül idman qayığı); **каноэдин** kanoyenin.

КАНТ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) böyük bıçaq, qiyməkeş; **кантунин** böyük bıçağın, qiyməkeşin.

КАНТ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) kant, haşiyə; 2) qaytan, köbə.

КАНТ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) köhn. kant (təntənəli, ya dini nəğmə).

КАНТАБИЛЕ mus. kantabile (1. z. ahənglə, avazla; 2. bu tonla oxunan hava).

КАНТАЛУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. kantalupe (çorpur qabıqlı ətirli qovun növü); **канталупадин** kantalupanın.

КАНТАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kantata (1. mus. əsasən xorda oxunan təntənəli musiqi əsəri; 2. ədəb. qədimdə: təntənəli lirik şeir növü).

КАНТЕЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kantele (karel-finlərdə simli çalğı aləti); **кантеледин** kantelenin.

КАНТЕЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kanteleşi, kantele çalan musiqiçi.

КАНТИЛЕНА (-ди, -да) kantilena (1. qədim fransız epik xalq mahnısı; 2. ahəngdarlıq, melodiklik); **кантиленадин** kantilenanın.

КАНТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kanton (bəzi ölkələrdə inzibati ərazi bölgüsü); **кantonдин** kantonun.

КАНТОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) tar. kantonist (XIX əsrin birinci yarısında Rusiyada: təhkimçilik hüququna əsasən doğulduğu gündən hərbi idarəyə təhkim edilib əsgərliyə hazırlanan əsgər oğlu).

КАНТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kantor (katolik kilsəsində və yəhudi məbədində dini mahnılar oxuyan adam); **кantorдин** kantorun.

КАНТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kantçı (Kant fəlsəfəsi tərəfdarı); **контчидин** kantçının; **контчийрин** kantçılarının.

КАНТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qatlanmayan böyük bıçaq.

КАНУФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. kanufer (ədviiyə).

КАНЦЕЛЯРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəftərxana; **канцеляриядин** dəftərxananının; **канцелярийрин** dəftərxanaların; **ада канцелярияда** kVвалахзава о, dəftərxanada işləyir.

КАНЦЛЕР (-ди, -да) kansler (1. 1945-ci ilə qədər Almaniyada: baş nazir, 1949-cu ildən isə AFR-da hökumət başçısı; 2. çar Rusiyasında: ali mülki rütbə; 3. İngiltərədə: lordlar palatasının sədri (lord-kansler) və maliyyə naziri (xəzinə kansleri)).

КАНЦОНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kansona (1. musiqinin müşayiəti ilə bir səsə oxunan milli koloritli vokal pyes; 2. ədəb. lirik dastan növü); **канцонадин** kansonanının; **канционийрин** kansonalarının.

КАНЦОНЕТТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kansonetta, kiçik kansona; **канцонеттадин** kansonettanın.

КАНЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) coğr. kanyon (sıldırımli dərin dar dərə); **каньондин** kanyonun.

КАП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) əlin biləkdən aşağı hissəsi; **капан юкь** ovuc, əlin içi; **кап алтадун** və ya **кап аладарун**

a) tumarlamaq, sıgallamaq; b) *məc.* axtarmaq, yoxlamaq, eşələmək; **капарихъди алукуьн** üzüqoyulu uхılmaq; **кап капуз ягъиз хъуьруьн** əl çalıb gülmək; **капун юкьвал алайди хъыз акун** ovuc içindəki kimi görmək; **капалай фин, капу-капу фин** iməkləmək (*uşaq haqqında*); **капаралди фин** sürünərək yerimək; 2) ovuc, əl içi; **са капа авай кьел** bir ovuc duz; 3) dilim, loxma, parça, tikə; **са кап фу** bir parça (tikə) çörək; **са кап фу патал** bir parça çörəkdən ötrü; **зас са кап фу це мənə** bir loxma (tikə) çörək ver; $\diamond$ **капар ягъун** a) alqışlamaq, əl çalmaq; b) alqışlar; **гурлу капар ягъун** gur alqışlamaq; **кап гун** ovxalamaq.

КАПАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əlin biləkdən aşağı hissəsi; 2) ovuc; **капаш вегъин** a) sillələmək, şapalaqlamaq; b) ilişdirmək; **капаш гун dial.** döymək, vurmaq; **капаш экьуьрун dial.** axtarmaq, eşələmək; **капаш-капаш** ovuc-ovuc.

КАПЕЛЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kapella (1. *mus. xor dəstəsi*. 2. *katolik kilsəsi*. 3. *katolik məbədində xor dəstəsi üçün yer*).

КАПЕЛЛА II (-ди, -да) *astr.* kapella (*Arabaçı bürcündə böyük ulduzun adı*); **капелладин** kapellanın.

КАПЕЛЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapellan (1. *katoliklərdə: keşiş köməkçisi*; 2. *İngiltərədə: ev keşişi*); **капелландин** kapellanın.

КАПЕЛЬДИНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* kapeldiner (*teatrlarda: билет yoxlayan işçi*); **капельдинердин** kapeldinerin.

КАПЕЛЬМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* kapelmeister (*dirijor*).

КАПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kaper (1. *dəniz quldurluğu ilə məşğul olan gəmi*; 2. *bu cür gəminin sahibi*); **капердин** kaperin.

КАПЕРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapers, yerqulağı (1. *bot. kol bitki*; 2. *həmin bitkinin şoraba edilmiş tumurcuqları*); **каперсдин** kapersin.

КАПИЛЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapilyar (1. *іçi çox dar olan borucuq*; 2. *anat. ən kiçik qan damarı*); **капиллярдин** kapilyarın.

КАПИТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *iqt.* kapital; **финансдин капитал** maliyyə kapitalı; **алишверишдин капитал** ticarət kapitalı; 2) maya, pul; **капитал эцигун** kapital (maya, pul) qoymaq; 3) kapital sahibi, kapitalist; **капиталистринни зегьметчийрин арада кьиле физвай женг** kapital(istlər) ilə zəhmətkeşlər arasında mübarizə; **капиталдин**

уьлквеяр kapital(ist) ölkələri; 4) *məc.* mal, sərvət, dövlət.

КАПИТАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) *iqt.* 1) kapitallaşma (*izafi dəyərin kapitala çevrilməsi*; *əmlakin pul kapitalına çevrilməsi*); 2) kapitallaşdır(ıl)ma (*illik gəlirinə görə müəssisə və ya əmlak dəyərinin müəyyən edilməsi*); **капитализациядин** kapitallaşmanın; kapitallaşdır(ıl)manın.

КАПИТАЛИЗМ (-ди, -да) kapitalizm; **капитализмдин** kapitalizmin; **капитализмдин кьурулуш** kapitalizm quruluşu.

КАПИТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapitalist; **капиталистдин** kapitalistin; **капиталист уьлквеяр** kapitalist ölkələri.

КАПИТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapitan (1. *ordu və donanmada zabit rütbəsi*; 2. *gəmi komandiri*; 3. *idman dəstəsi başçısı*; 4. *məc. rəhbərlik edən*); **капитандин** kapitanın; **капитанрин гаф сад тир** kapitanların sözü bir idi.

КАПИТАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kapitanlıq; **капитанвал авун** kapitanlıq etmək; **капитанвилин** kapitanlığın.

КАПИТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapitel (1. *arxıt. sütun başlığı*; 2. *mətb. boyca sətir hərflərinə, şəkilcə baş hərflərə oxşayan mətbəə şrifti*).

КАПИТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapitul (1. *tar. çar Rusiyasında: orden verməklə məşğul olan idarə*; 2. *Roma katolik kilsəsində ruhanilər heyəti*).

КАПИТУЛЯЦИЯ (-ди, -да) 1) təslim, təslim olma; 2) boyun əymə, güzəştə getmə; 3) *siy.*; *tar.* kapitulyasiya (*kapitalist ölkəsi ilə yarımmüstəmləkə və ya asılı ölkə arasında bağlanılan və kapitalist ölkəsinin vətəndaşlarına bir sıra imtiyaz və üstünlüklər verən qeyri-bərabər müqavilə*).

КАПОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapok (1. *döşək içinə qoyulan bitki yunu*; 2. *Ost-İndiyada hazırlanan pambıq parça növü*); **капокдин** kapokun.

КАПОНИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kaponir (1. *iki əks istiqamətdə atəş açmağa imkan verən müdafiə istehkamı*; 2. *təyyarələr üçün sığınmaq*).

КАПОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapor (çənə altından lent ilə bağlanan qadın və ya uşaq papağı); **капордин** kaporun.

КАПОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapot (1. *xalata oxşar qadın və ya kişi paltarı*; 2. *fransız əsgərinin şineli*; 3. *müxtəlif mexanizmlərdə, məs. avtomobil, təyyarə və s. açılıb bağlanan örtük*).

КАПОТАЖ kapotaj (*təyyarənin enərkən və ya havaya qalxarkən burun tərəfdən çevrilməsi*).

КАПРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. hərbi kapral, onbaşı; капралдин* kapralın.

КАПРАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *köhn. kaprallıq* (1. *kapral rütbəsi, vəzifəsi*; 2. *məs. kobudluq, qaballıq*).

КАПРИФОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. kaprifol (*sarmaşan bitki*); *каприфолдин* kaprifolun; *каприфолар* kaprifollar.

КАПРИЧ(Ч)ИО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kapriçio (*sərbəst və ойнақ musiqi əsəri*).

КАПРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kapron (*süni lif növü*); 2) kapron lifdən toxunmuş corab; *капрондин* гуьлуьт kapron corab.

КАПСУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapsul (1. *piston (güllədə, bombada)*; 2. *ağızdan dolan tüfənglərdə piston taxılan göz*; 3. *şərab şüşəsinin başına taxılan qurğuşun başlıq*).

КАПСУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kapsul (1. *içinə maye və ya toz dərman doldurulan kiçik jelatin qovuc*; 2. *anat. pərdə*).

КАПТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kaptaj (1. *mədən suyunun torpağa hopmasının qarşısını almaq məqsədilə onun boru içinə alınması*; 2. *mədən suyunun çıxdığı yerdə qurulan qurğu*; 3. *neft və ya qaz fontanını nizama salmaq üçün quyunun ağzında qurulan qurğu*); *каптаждин* kaptajın.

КАПТЕНАРМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kaptenarmus (*hərbi hissədə ərzaq və sursata baxan xidmətçi*); *каптенармусдин* kaptenarmusun.

КАПУЦИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kapusin (1. *başlıqlı plaş geyən Roma katolik rahibi*; 2. *plaşa oxşar başlıqlı maskarad paltarı*; 3. *bot. nəstərən çiçəyi*; 4. *zool. Amerikada yaşayan meymun növü*).

КАПІ (-упІуни, -упІуна; -упІар, -упІари, -упІара) din. ibadət, namaz, dua; *экуьнин капІ* səhər namazı; *нисинин капІ* günorta namazı; *рагъданин капІ* günortadan sonrakı namaz; *нянин капІ* günəş batandan sonrakı namaz; *месин капІ* gecə namazı; *купІун чІалар* namazın sözləri; *капІ авун*

namaz qılmaq; *купІуник ква* namaz qılır; *капІ ракъурун* namazı buraxmaq; *капІ элягъун* ölü evdən çıxarılmazdan əvvəl edilən son dua; *капІ квайди* təmiz, namaz üçün yararlı (*paltar, xalça və s. haqqında*); *капІ фин* vaxtında dua etməyə çatmamaq; *капІ-глеат авун* müsəlmanlara aid ibadətə əməl etmək.

КАПУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) namaz qılmaq; *ам капІуниз гъазур тир* o, namaz qılmağa hazır idi.

КАР I [khar] (-ди, -да, крар, крари, крара) 1) iş; *акъулу кар* ağıllı iş; *аламатдин кар* qeyri-adi iş, təəccüblü iş; *бине авачир кар* əsası olmayan iş, əsassız iş; *гъахъ кар* haqq iş; *ийидай кар* görülən iş; *кар алайди* qəti; *кар алакьдайди* iş bacaran, işgüzar, bacarıqlı; *са кар* hər hansı bir iş; *чІуру кар* pis iş, layiqsiz iş; *гафар еке, крар гъвечли* məs. sözləri böyük, işləri kiçik; *кар авун* iş görmək; *кар акъатун* işin mürəkkəbləşməsi, əlavə əziyyət; *кар акъудун* işi mürəkkəbləşdirmək, əlavə əziyyət vermək; *кардик хъун* iş başında olmaq, işləmək, məşğul olmaq; *кардал алахъун* бах алахъун; *карда гъатун* iş düşmək; *кардай кар акъатун* işdən iş çıxmaq; *кар кардай фейила* iş işdən keçəndə; *кардик кутун* а) iş cəlb etmək; б) istifadəyə vermək; *крар кьулухъ ягъун* işləri arxa plana keçirmək, işləri düz götürməmək; 2) hərəkət, rəftar, əməl; *алчах кар* алçaқ hərəkət, алчақ рəftar, алчақ əməl; *эдебсуз кар* ədəbsiz hərəkət, nalayiq hərəkət; *ф кар атІун* və ya *кар гун* iş kəsmək, məhkum etmək; *кар кьун* qisas almaq, divan tutmaq; *еке кар хъанач хьи!* pis heç nə baş vermədi ki! *адал кар алайди туш* onluq bir iş yoxdur; *кар авайди туш!* ehtiyac yoxdur!; *кар авач* lazım deyil, gərək deyil; *кар акун* а) cəza vermək; б) öz işini davam etdirmək; с) özü bildiyi kimi etmək; *кар анал алач* "məsələ ondan asılı deyil" mənasında işlənen ibarə; *кар бегъем хъун* iş düzəlmək; *кар кардин геле амаз* lap lazım vaxtda; *кар салда (дарда) хъун* vəziyyətin çətin olması; *кар-кеспи* işgüc; *кар-кеспи авун* iş-güclə məşğul olmaq; *кар чкадал атайла* vəd olunan işin görülməsi vaxtı çatanda; *кар-чІал* iş-güc; *кар чранва зарафатла* а) işlər lap yaxşıdır; б) işlər pisdır; *кар чІур хъун* işin düzəlməməsi; *кар я бағ.* işdir; *кар я марф къвайитІа чна кІвалах акъвазарда* işdir, yağış yağsa işi saxlayırıq; *кардин тегъердин наречие* tərzi-hərəkət zərfliyi; *кравай акъатун* бах кравай акъатун.

КАР II [khar] (-и, -а, -ар, -ри, -ра) 1) talvar; 2) ağıl (*qoyun yatağı*); 3) həyəт.

КАР III [ккар] (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) 1) parağın dövrəsi, parağın qırağı; **кар-целай члар фенвай бармак** qırağının tükü getmiş paraq; **аскІан кар алай бармак** dövrəsi алчаq paraq; 2) çənbər, sağanaq, çəvrə; **сафунин кар** хəlbirin sağанаğı.

КАР IV [ккар] (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) yara, xora; **караp куткун** və ya **кара-ри кьун** yara əmələ gəlmək, yara basmaq; **адан жендек карари кьунва** onun bədənini yara basıb; 2) yaranın qabığı; **хире кар кьун-ва** yara qabıq bağlayıb.

- **КАР V [кхар]** *qram. yeni sözlər əmələ gətirən şəkilçi.*

КАРАБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karabin (1. *gödək lüləli tüfəng*; 2. *yaylı qarmaq*); **карабиндин** karabinin.

КАРАБИНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karabiner (1. *keçmişdə Qərbi Avropada: karabinlə silahlanmış əsgər*; 2. *İtaliyada: jan-darm*).

КАРАВЕЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) karavella (*üç və ya dörd dorlu yelkənli gəmi*); **каравелладин** karavellanın.

КАРАГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) gözə görünmək; **исятдани зи вилерикай какур туьрез карагзава** indi də öyri xış gözümə görünür.

КАРАИМ karaim (*Krımда və Litvada yaşayan xalq*); **караим чІал** karaim dili.

КАРАКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. karakal (*səhra vaşağı*); **каракалдин** karakalın.

КАРАКАЛПАК qaraqalpaq (*xalq*); **кара-калпак чІал** qaraqalpaq dili.

КАРАКУЛ qaragül (*qıvrım yunlu quzu dərisi, Buxara dərisi*).

КАРАЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karalin (*heyvan yaralarına vurmaq üçün dərman*).

КАРАМБОЛЬ karambol (1. *bilyard oyununda: bir şarı 2-ci və 3-cü şara toxundurmaq üçün xüsusi oyun üsulu*; 2. *üç şarla bilyard oyunu*; 3. *bilyard oyununda: qırmızı şar*).

КАРАМЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karamel (1. *konfet növü*; 2. *pivəyə rəng vermək üçün işlədilən qovrulmuş biyan*; 3. *şirniyyatı rəngləmək üçün işlədilən yannmış qənd*); **кара-мелдин** karamelin.

КАРАНДАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karandaş; **карандашдин** karandaşın; **карандашдал кьхин** karandaşla yazmaq; **карандашдал кІвенкІв авун** karandaşı itiləmək.

КАРАНТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karantin (1. *yoluxucu xəstəliyin yayıldığı yerdən gəlmiş adamları, nəqliyyat vasitələrini və malları yoxlamaq üçün səhiyyə məntəqəsi*; 2. *yoluxucu xəstəlik keçirmiş və ya yoluxan xəstəliyi olanlarla təmasda olmuş adamların sanitariya nəzarəti altında saxlanması*).

КАРАСТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhnə küt yaraq (*bıçaq, balta və s.*).

КАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karat (*qiymətli daşların 200-206 mq.-a bərabər çəki ölçüsü*).

КАРАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karateçi; **каратистдин** karateçinin.

КАРАТӘ (-ди, -да) karate; **каратәдин** karatenin; **каратәдай акьажунар** karate üzrə yarışlar.

КАРБАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. karbas (*hündür bortlu böyük qayıq*); **карбас-дин** karbasın.

КАРБИД kim. karbid (*metal elementlərin karbonla birləşməsi*).

КАРБОНАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tar. karbonari (*XIX əsrdə İtaliyada yadellilərin zülmünə qarşı və İtaliyanı birləşdir-mək uğrunda mübarizə aparan gizli inqilabi təşkilatın üzvü*); **карбонаридин** karbonarinin; **карбонарийрин** karbonarilərin.

КАРБОНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karbonat (1. *kim. karbonat turşusunun duzu*; 2. *miner. karbon turşusu olan minerallar*; 3. *miner. qaraalmaz*); **карбонатдин** karbonatın.

КАРБОНИЗАЦИЯ (-ди, -да) tex. karbonlaşdırma; **карбонизациядин** karbonlaşdırmanın.

КАРБОНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim.tex. karbonit (*partlayıcı maddə, dinamit*); **карбонитдин** karbonitin.

КАРБОРУНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim. karborund (*silisiumla karbon birləşməsin-dən əmələ gələn çox bərk kristal*); **карбо-рундин** karborundun.

КАРБУНКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karbunkul (1. *miner. qiymətli daş*; 2. *tib. çiban*); **карбункулдин** karbunkulun.

КАРБЮРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karbürator (1. *kim. karbürasiya cihazı*; 2. *tex. daxili yanacaq motorunda karbürasiya aparatı*).

КАРБЮРАЦИЯ (-ди, -да) *tex. kim.* karbürasiya (*motorlarda duru yanacaq ilə havanın qarışmasından yanacaq qatışığı əmələ gəlməsi*); **карбюрациядин** karbürasiyanın.

КАРБЮРИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. kim.* karbürizator (*poladı bərkətmək üçün işlədilən material*); **карбюризатордин** karbürizatorun.

КАРВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *karvan*; **Карвандин Рехъ** *astr.* Ağ Yol, Süd Yolu, Kəhkəşan; **карвандал киңдєр элүкьда, амма карван рехъди фида** “it hürər, karvan keçər” atalar sözü mənasında işlənir.

КАРВАНСАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karvansara*; **карвансарадин** karvansaranın.

КАРВАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karvançı*; **карванчидин** karvançının.

КАРВАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *karvançılıq*; **карванчивилин** *karvançılığın*.

КАРД (-тра, -тра; -ртар, -ртари, -артра) 1) *şahin, qızılquş*; **катран вилер** *məc. gözəl gözlər*; 2) *məc. qoçaq, igid, cəsur, dəliqanlı*; **картари хьыз женг Чугун** *igidliklə döyüşmək*; **катра(н) гьуьрч** *köhn. şahinlə vəhşi quş ovu*; **катран мукай кард акъатда** *mis. “yaхъı, mөrd ailөdөн mөrd uşaqlar çıxar” mənasında işlənir.*

КАРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* karda (*yun, kətan, pambıq və s. darımaq üçün şotka*); **кардадин** kardanın.

КАРДИНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kardinal (Roma katolik kilsəsində baş ruhani rütbəsi)*; **кардиналдин** kardinalın.

КАРДИО... *kardio...* (*mürəkkəb sözlərin “ürək” mənasında olan birinci mürəkkəb hissəsi*); *məs.: кардиосклероз* *ürək sklerozu.*

КАРДИОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. kardioqram (ürək hərəkətinin qrafik təsviri)*; **кардиограммадин** kardioqramın.

КАРДИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kardioqraf (ürək hərəkətini qrafik şəkildə göstərən cihaz)*; **кардиографдин** kardioqrafın.

КАРДИОИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hənd. kardioida (ürək çevrəsinə oxşayan qapalı əyri xətt)*; **кардиоидадин** kardioidanın.

КАРДИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kardioloq (ürək xəstəlikləri mütəxəssisi)*; **кардиологдин** kardioloqun.

КАРДИОЛОГИЯ (-ди, -да) *kardiologiya (tibb elminin ürək xəstəlikləri bəhsi)*; **кардиологиядин** kardiologiyanın.

КАРДИОСКЛЕРОЗ (-ди, -да) *tib. kardiосклероз (ürək əzələ və damarlarının sklerozu)*; **кардиосклероздин** kardiосклерозun.

КАРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. kare* (1. *düşmənin hücumunu dörd tərəfdən dəf etmək üçün piyada qoşunun dördbucaq şəklində düzülməsi*; 2. *dördbucaq*).

КАРЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *karel (xalq)*; **карел ЧІал** *karel dili.*

КАРЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karret (hər tərəfi örtülü, dördtəkərli minik arabası)*; **каретадин** karetin; **каретайрин** karetlərin.

КАРЕТАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karetçi*; **каретачидин** karetçinin.

КАРИАТИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *arxıt. kariatida (binalarda: insan, əksəriyyəti qadın heykəli şəklində olan sütun, dayaq).*

КАРИЕС (-ди, -да) *tib. kariyes (sümük və ya diş toxumalarının xronik surətdə çürüyüb dağılması)*; **кариесдин** kariyesin.

КАРИКАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karikatura* (1. *bir adamı və ya hadisəni qəsdən gülünc göstərən şəkil*; 2. *tipləri gülünc şəkildə verilmiş ədəbi-bədii əsər*; 3. *bir şeyin gülünc oxşarı*); **карикатурадин** karikaturanın.

КАРИКАТУРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *karikaturaçı (karikatura çəkən rəssam)*; **карикатурачидин** karikaturaçının.

КАРИОЗ *tib. karioz (dişin çürüyüb dağılması)*; **кариоздин** kariozun.

КАРИОКИНЕЗ *biol. kariokinez (heyvan və bitki hüceyrələrinin mürəkkəb bölünməsi).*

КАРИОЛОГИЯ (-ди, -да) *biol. kariologiya (hüceyrə nüvəsi haqqında elm).*

КАРИОПЛАЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol. karioplazma (hüceyrə nüvəsinin protoplazması)*; **кариоплазмадин** karioplazmanın.

КАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *parça toxuyan alət*; **каркадин** *parça toxuyan alətin.*

КАРКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. dəzgah*; **каркандин** *dəzgahın.*

КАРКАМ *sif. qəd. görkəmli*; **каркам** *ксар* *görkəmli adamlar.*

КАРКАМАР (-ри, -ра) *qəd. binalar.*

КАРКАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karkas (1. *bir şeyin skeleti, gövdəsi, əsası*; 2. *köhn. yandırıcı mərmii*; 3. *bot. dağdağan fəsiləsindən ağac*; 4. *məc. ədəbi əsər və ya şəklın planı, əsas çevrəsi*).

КАРКАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) parça toxucusu; **каркачидин** parça toxucusunun.

КАР-КЕСПИ 1) iş, məşğuliyyət; 2) peşə, ixtisas.

КАРКУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gildən hazırlanmış böyük bardaq (*maye və dənəvər ərzağı saxlamaq üçün*).

КАРКУНАР (-ри, -ра) armud sortu.

КАРКУН КАЧ *dial.* pişik.

КАР-КІВАЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) iş, məşğuliyyət; 2) vəzifə; **кар-кІвалахдин** işin, məşğuliyyətin, vəzifənin.

КАРМАЗИН (-ди, -да) karmazin (*tünd qırmızı mahud*); **кармазиндин** karmazinin.

КАРМАНЬОЛА (-ди, -да) karmanyola (1. *Fransa burjua inqilabı dövrünün inqilabı mahmısı*; 2. *bu mahnu havasında rəqs*; 3. *yakobinlərin paltarı*); **карманьоладин** karmanyolanın.

КАРМАШ: **кармаш авун** 1) yandırmaq; 2) *məc.* əzab vermək; **кармаш авун** 1) yanmaq, puç olmaq; 2) *məc.* əzab içində olmaq.

КАРМАШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) yandırmaq; 2) *məc.* əzab vermək.

КАРМАШ ХЬУН 1) yanmaq; 2) *məc.* əzab çəkmək.

КАРМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karmin (*al qırmızı boyaq*); **карминдин** karminin.

КАРНАВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karnaval (*oyunlarla, maskaradlarla və xüsusi geyimlərlə keçirilən xalq bayramı*); **карнавалдин** karnavalın.

КАРНИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxit. karniz, pərvaz; **карниздин** karnizin, pərvazın.

КАРОТЕЛЬ (-ди, -да) *bot.* karotel (*kökü qısa yerkökü növü*); **каротелдин** karotelin; **каротелар** karotellər.

КАРОТИН (-ди, -да) *bot.* karotin (*yerkökünün, yumurta sarısının, südün və s.-nin tərkibində olan narıncı-sarı pigment*); **каротиндин** karotinin.

КАРП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* karp (*balıq*).

КАРСТ *geol.* karst (*torpağı asanlıqla həll olunan süxurlardan ibarət sahələrdə relyefin spesifik formaları*).

КАРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) xəritə; **картадин** xəritənin; 2) oyun kartı, qumar kağızı.

КАРТАЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* duz üyüdən daş.

КАРТВЕЛАР (-ри, -ра) kartvellər (1. *gürcülər*; 2. *gürcülərin, lazların, minqrellərin və svanların daxil olduğu xalqlar qrupu*).

КАРТЕЗИАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) karteziyanlıq (*XVII əsr Fransa burjuaziyasının ideologiyasını ifadə edən və idealizmlə materializmi birləşdirməyə çalışan Dekart fəlsəfi nəzəriyyəsi*).

КАРТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt.* kartel (1. *saziş, müqavilə*; 2. *iri kapitalist sənayesinin inhisarçı birləşməsi*; 3. *burjua ölkələrində: siyasi partiyalar arasında uzlaşma və ya onların birləşməsi*); **картелдин** kartelin.

КАРТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* karter (1. *mexanizmi zədələnməkdən və tozdan qorumaq üçün qurğu*; 2. *içində mexanizm yerləşən metal qutu*).

КАРТЕЧЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) karteç (*içi xırda güllələrlə doldurulmuş top gülləsi*); 2) qırma, saçma; **картечдин** karteçin.

КАРТЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* gürcü; **картлийрин** gürcülərin.

КАРТОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kartoqram (*statistik məlumatı kağız üzərində rəqəmlərlə göstərən cizgi*); **картограммадин** kartoqrammanın.

КАРТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kartoqraf, xəritəçi (*coğrafiya xəritələri çəkən mütəxəssis*).

КАРТОГРАФИЯ (-ди, -да) kartoqrafiya (*coğrafiya xəritələri çəkmək üsullarından bəhs edən elm*); **картографиядин** kartoqrafiyanın.

КАРТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karton (*qalın və bərk kağız*).

КАРТОНАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kartonaj (*kartondan düzəldilən şeylər*); **картонаждин** kartonajın.

КАРТОНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kartonçu (*karton və ya kartonaj hazırlamaqla məşğul olan fəhlə*); **картончидин** kartonçunun.

КАРТОТЕКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kartoteka (1. *müəyyən sistem üzrə uyğulmuş kartoçkalar*; 2. *bu kartoçkaları saxlamaq üçün yeşiklər*); **картоотекадин** kartotekanın.

КАРТУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kartuz (1. *qabağı günlüklü furajka, papaq*; 2. *köhn. kağız kisə*; 3. *köhn. barıt kisəsi*); **картуздин** kartuzun.

КАРТУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kartof; **картуфдин** kartofun; **картуфдин гъуьр** kraxmal; **картуф къафун** kartof püresi.

КАРТУФЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kartofçuluq; **картуфчивилин** kartofçuluğun.

КАРТУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arx. kartuş (*üzərində yazı yazılmış, yaxud emblem, gerb və s. şəkli olan qalxana oxşar yonma və ya qrafik bəzək*); **картушдин** kartuşun.

КАРТУШКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dan. kartof; **картушкадин** kartofun.

КАРТУШКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kartuşka (*kompasın, üzərində dərəcə, pumb bölgüləri olan hissəsi*).

КАРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. 1) qumru (*quş*); **карудин** qumrunun; 2) *qadın adı* - **Кару** (Karu).

КАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а/ая, -рай, -мир) iş görmək, işi başa çatdırmaq; **вунна хъсан карна** sən yaxşı iş gördün.

КАРУСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karusel (1. *at, araba, qayıq və s. şəklində minik yerləri olan və hərләнән qurğu; fırlanğıc*; 2. *tex. çuqun boru tökmək üçün ləvazimat*); **каруселдин** karuselin.

КАРУСЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) karuselçi (*karusel qurğusunda işləyən fəhlə*); **каруселчидин** karuselçinin.

КАРУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kanva, xalçanın əsası; **карушдин** kanvanın, xalçanın əsasının.

КАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) emalatxana, karxana, atelye, müəssisə, istehsalat yeri; **карханадин** emalatxananın, karxananın, atelyenin, müəssisənin, istehsalat yerinin; *həmçinin bax* **УстІархана**.

КАРЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karser (*inqilabdan əvvəl məktəblərdə, kazarmalarda: bir işdə təqsiri olanları müvəqqəti həbs etmək üçün biradamlıq darısqal otaq*); **карцердин** karserin.

КАРЧ (крчуні, крчуна, крчар, крчари, крчара) buynuz; **крчун** və ya **крчунин** buynuzun; **крчун тупІал** buynuz üzük (*oraqla işləyərkən barmağa taxılır*); **крчарив ягъун** buynuzlamaq; **запундин карч** maye sabun saxlamaq üçün buynuz; $\diamond$ **карч алай** lovğa, təkəbbürlü, dikbaş, təşəxxüslü, iddialı, heç kəsi bəyənməyən; **карч алай итим** diribaş, iş-bacaran kişi.

КАРЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) is. işbaz, sahibkar; **карчидин** işbazın, sahibkarın.

КАРЧИ II *sif.* işbaccaran, iş adamı, sahibkar.

КАРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) işbazlıq, sahibkarlıq; **карчивал авун** işbazlıq etmək, sahibkarlıq etmək; **карчивилин** işbazlığın, sahibkarlığın.

КАРЧИВИЛЕДДИ *z.* işbazlıqla, sahibkarlıqla.

КАР-ЧІАЛ: ваз кар-чІал амачни *və ya ви кар-чІал акъалтІнавани?* işin-gücün yoxdur? (*yəni məşğul olmağa iş tapdın*).

КАРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) karxana (*daş, qum və s. çıxarılan yer*).

КАРЬЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *köhn. sənət, peşə*; 2) karyera, mənəsb (*hər hansı bir sahədəki fəaliyyətə görə cəmiyyətdə tutulan mövqe*); **карьердин** karyeranın; **карьера авун** böyümək, müvəffəqiyyət əldə etmək, mənəsbə çatmaq.

КАРЬЕРИЗМ (-ади, -ада) vəzifəpərəstlik, mənəsbpərəstlik; **карьеризмадин** vəzifəpərəstliyin, mənəsbpərəstliyin.

КАРЬЕРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vəzifəpərəst, mənəsbpərəst; **карьеристдин** vəzifəpərəstin, mənəsbpərəstin.

КАС (-ди, -да; -ксар, -ксари, -ксара) 1) insan, adam; **агъвал авай кас** dövlətli, varlı adam; **акъулу кас** ağıllı adam; **акъулеуз кас** ağılsız insan; **усал кас** səviyyəsiz adam; **гъар са кас** hər bir insan, hər bir adam; **дугъри кас** düzgün adam; **зурба кас** tanınmış adam, məşhur adam; **мукъва кас** qohum; **машгъур кас** məşhur insan, məşhur adam; **чидай кас** a) tanış; b) yaxşı bilən, bələd; $\diamond$ **са кас** kim isə, birisi, bir adam, kim olursa olsun; **са касни** heç kəs, heç bir adam; **я кас** ay insan, ay adam; 2) kişi; **хуьруьн ксар** kəndin kişiləri; **касдин гаф сад жеди** kişinin sözü bir olar; **ада касди хъиз гаф гана** o, kişi kimi söz verdi; **кас хуьхъ!** kişi ol!; 3) er; **дяведин йнсара** Минаядин касди ватан фашистрикай хвена müharibə illərində Minayənin eri

vətəni faşistlərdən qorudu; 4) qədim ləzgi tayfalarından birinin adı; **Кас гайифадин Твар алай топонимар КцІар районда исятдани дуьшуьш жезва.** Kas tayfasının adı ilə bağlı toponimlərə Qusar rayonunda indi də rast gəlmək olar; 5) yer adı; **Кас вацІ** Kas çayı (*Qusar çayının qədim adı*); **Кас гьуьл** Kas dənizi (Xəzər dənizi); **Касан хуьр** Kasan kəndi (*Qusar rayonunun indiki Kuzun kəndinin qədim adı*); **Касан пел** Kasan təpəsi və s.

КАСИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qoca; **касикар** qocalar.

КАСИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* insan; **VIII асирда лезгидалди теснифнавай “Алупан улубда” икІ кхьенва:** “Гьар са касисдик гьихьтин селес аватІа чизвайди албес йа.” VIII əsrdə ləzgiçə qələmə alınmış “Alban kitabı”nda belə yazılıb: “Hər bir insanın fikri (zəndi) necədirsə Allah bilir.”

КАСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kas-*ka (*dəmir papaq, taskulah, dəbilqə*); **каскадин** kaskanın.

КАСКАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kaskad* 1) *kaskad (sirkdə atdan hoppanma, atdan düşmə üsulu)*; 2) *operettada: oxууа-охууа оунама*; 3) *enerji mənbələri; mühərriklər, maşınlar*; **каскадин** *kaskadın*.

КАССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kassa* (1. *pul saxlamaq üçün şkaf, daxıl*; **ракьун кас-са** dəmir kassa; **кассада пул тун** kassaya pul qoymaq; 2. *idarənin nağd pulu*; **кассирди кас-са банкдив вахкана** kassir kassanı (pulları) banka təhvil verdi; 3. *mətbəədə şrift kassası*).

КАССАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hüq.* kassasiyaçı (*kassasiya şikayəti verən adam*); **кассатордин** kassasiyaçının.

КАССАЦИЯ (-ди, -да) *hüq.* kassasiya (1. *məhkəmə hökmünün ali məhkəmə tərəfindən ləğv edilməsi*; 2. *məhkəmə qərarının ləğv edilməsi haqqında ərizə*); **кассациядин** kassasiyanın.

КАССЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kasset* (*foto plastinkalarını saxlamaq üçün işıq keçməyən qutu*); **кассетадин** kassetin.

КАССИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kassir*; **кассирдин** kassirin.

КАССИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kassirlik*; **кассирвалин** kassirliyin.

КАССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* kassiya, səna; **кассиядин** kassiyanın, sənənin.

КАСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kasta*, silk, qrup, təbəqə (*ancaq öz silki və qrup imtiyazlarını güdən ictimai qrup*); **кастадин** *kastanın*, *silkin*, *qrupun*, *təbəqənin*.

КАСТОР (-ди, -да) *kastor* (*mahud növü*); **кастордин** *kastorun*.

КАСТОРКА (-ди, -да) *gənəgərçək yağı*; **касторкадин** *gənəgərçək yağının*.

КАТ I: *Катун felinin əmr forması*.

КАТ II: *кат авун* qaçmaq.

КАТ III *dəniz. kat* (*lövbər qaldıran kran, ip*).

КАТАДАРУН *dan.* 1) *aranı qarışdırmaq*; 2) *söymək*.

КАТАКЛИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *kataklizm*, *kəskin çevrilis*, *məhvedici çevrilis*, *dağıdıcı çevrilis* (*təbiətdə, cəmiyyətdə*); **катаклизмадин** *kataklizmin*; **катаклиз-маяр** *kataklizmlər*.

КАТАКОМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *katakomba* (1. *qədimdə ölü basdırmaq və ya daldalanmaq üçün yeraltı mağara*; 2. *uzun, dar dəhliz şəklində zirzəmi*; 3. *yeraltı sərđaba*; 4. *mağara, zirzəmi*); **катакомбадин** *katakombanın*.

КАТАЛЕКТИКА (-ди, -да) *katalektika* (*misranın axıncı vurğusundan sonra gələn hecalar haqqında nəzəriyyə*); **каталектика-дин** *katalektikanın*.

КАТАЛЕПСИЯ (-ди, -да) *tib.* *katalepsiya* (*bədənin və ayrı-ayrı orqanların quruması və piyada hərəkət qabiliyyətinin itməsi*); **ката-лепсиядин** *katalepsiyanın*.

КАТАЛЕПТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *kataleptik* (*katalepsiyası olan adam*); **ката-лептикдин** *kataleptikin*.

КАТАЛИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* *kataliz* (*katalizatorların təsiri ilə kimyəvi reaksiyanın sürətlənməsi və ya yavaşması*); **ката-лиздин** *katalizin*.

КАТАЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* *katalizator* (*kimyəvi reaksiyaları sürətləndirən və ya yavaşdan maddə*); **катали-затордин** *katalizatorun*.

КАТАЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kataloq* (*müəyyən sistem üzrə düzəldilmiş siyahı*); **ката-логдин** *kataloqun*.

КАТАПУЛЬТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *katapult* (1. *tar. mancanaq*; 2. *qədimdə: ox və ya daş atan alət*; 3. *təyyarəni gəmidən havaya tullamaq üçün mexanizm, qurğu*); **ката-пультадин** *katapultanın*.

КАТАР (-ди, -да) *tib.* katar (*selikli qışanın iltihabı*); **катардин** katarın.

КАТАРАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katarkt* (1. *alçaq, lakin çox enli şəlalə*; 2. *bax Демпфер*); **катарактдин** kataraktın.

КАТАРАКТА (-ди, -да) *tib.* katarakta (*göz xəstəliyi*); **катарактадин** kataraktanın.

КАТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *qaçmağa məcbur etmək, qaçmaq üçün şərait yaratmaq*; 2) *məc.* qovmaq, sıxışdırıb çıxartmaq; **ада вун катарда** о, сәни *qaçmağa məcbur edəcək.*

КАТАФАЛК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katafalk* (1. *cənazə arabası, ölü arabası*; 2. *tabut səkisi*); **катафалкдин** katafalkın.

КАТЕГОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *katəqoriya* (*obyektiv varlığın ən mühüm və ümumi hadisələrini ifadə edən elmi məfhum*); **еридин ва кьадардин категория** *keyfiyyət və kəmiyyət katəqoriyası*; 2) *dərəcə, qrup*; **яшдин категория** *yaş katəqoriyası*; **сад лагьай категориядин малар** *birinci dərəcəli mallar*; **категориядин** *katəqoriyanın*; **категорийрин** *katəqoriyaların*.

КАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kater* (*motorlu və ya yelkənli kiçik gəmi*); **катердин** *katerin*; **буксирдин катер** *yedəkçi kater*.

КАТЕРНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *katerna* (*loto oyununda: beş xanadan dördünün tutulmuş olduğu vəziyyət*); **катернадин** *katernanın*.

КАТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* *katet* (*düzbucaqlı üçbucaqda düz bucağı əmələ gətirən tərəflərdən biri*); **катетдин** *katetin*.

КАТЕТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *kateter* (*dərman yeritmək, yumaq və ya boşaltmaq üçün bədən boşluqlarına və ya kanallarına yeridilən boru, zond*); **катетердин** *kateterin*.

КАТЕТЕРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* *kateterizasiya*; **катетер салма** (*salınma*), **катетер қоума** (*qoyulma*); **катетеризациядин** *kateterizasiyanın*; **катетеризацияйрин** *kateterizasiyaların*.

КАТЕХИЗИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katexizis* (*xristianların sual-cavab şəklində şəriət kitabı*); **катехизисдин** *katexizisin*.

КАТИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katib*; **катибдин** *katibin*.

КАТИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *katiblik*; **катибилин** *katibliyin*; **катибвал авун** *katiblik etmək*.

КАТНАВАЙДИ (-а, -а) *qaçqın*; **ада катнавайдан статус кьачуна** о, *qaçqın statusunu aldı*.

КАТНАВАЙБУР (-у, -а) *qaçqınlar*; **катнавайбурун кьилел атайбур** *qaçqınların başına gələnlər*.

КАТОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* *katod* (*mənfə elektrod*); **катоддин** *katodun*.

КАТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katok* (*konkidə sürüşmək üçün buz meydançası*).

КАТОЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katolik* (*katolik dininə mənsub adam*); **katolikdin** *katolikin*.

КАТОЛИКОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *katolikos* (*erməni kilsəsi başçısı*); **католикосдин** *katolikosun*.

КАТОЛИЦИЗМ (-ди, -да) *katolisizm* (*katolik dini*); **католицизмдин** *katolisizmin*.

КАТОРГА (-ди, -да) *katorqa* (*çar Rusiyasında və kapitalist ölkələrində: həbsxanada və sürgün yerlərində cəza çəkən dustaqlar üçün çox ağır icbari işlər*); **каторгадин** *katorqanın*.

КАТРА, КАТРАЗ, КАТРАН: *Кард isminin hal formaları*.

КАТРЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* *katren, rubai, dörtlük (şeir)*.

КАТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qazan*; **катулдин** *qazanın*; **һәмçинин бax Къажгъан**.

КАТУЛИКАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *katulikas* (*alban kilsəsi başçısı*); **катуликасдин** *katulikasın*; “Алупан улубда” **кхьенва:** “**Каркам катуликасар Ухтанесахъ, Нерседихъ, Анасийадихъ, Увсетахъ, Укрунахъ цаварикагъ, чиларикагъ, шулуврикагъ кихъанвай гизаф мас авай улубар ава**” “*Alban kitabı*”nda yazılıb: “*Görkəmli katulikaslar Uxtanesin, Nersesin, Anasiyanın, Uvsetin, Ukrunun sömə, yer və quşlar haqqında qiymətli kitabları var*”.

КАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) *qaçmaq*; 2) *qaçıb getmək, qaçmağa üz qoymaq*; **катайди** *qaçqın*; **галаз катун** *qaçırmaq (qızı)*; 3) *qaçışmaq, dağılışmaq*; 4) *məc.* *xilas olmaq, canını qurtarmaq, qurtulmaq*; 5) *çarmaq, çараraq getmək*; **катзавай балкІанар акъваз хъана** *çараraq gedən atlar dayandı*; 6) *çox dayanmadan tez çıxıb getmək*; **кьил къалурна катна** *dərhal çıxıb getdi*.

КАТУН-ГАЛТУГУН *is.* 1) *qaçışma, yü-yürüşmə; vurnuxma, ora-bura qaçma*; 2) *təqib (etmə)*; 3) *məc.* *can atma, ...dalınca qaçma*; **кати-галтугиз кьугъун** *gizlənpaç oynamaq*.

КАТЮША (-ди, -да) *katyuşa (reaktiv minaatan silahın xalq arasında adı)*; **катышадин** *katyuşanın*.

КАУПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kauper (domna ocaqlarında havanı qızdırmaq üçün qurğu)*; **каупердин** *kauperin*.

КАУЧУК (-ди, -да) *kauçuk (rezin istehsal olunan bitki maddəsi)*; **каучукдин** *kauçukun*.

КАУЧУКЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kauçukçuluq*; **каучукчивилин** *kauçukçuluğun*.

КАФ (**кфади, кфада, кфар, кфари, кфара**) *körük*; **кфадин** *körüyün*; **каф алай** *körüklü*; **каф авун** *körüklənmək*; **каф акьалтун** *körüklə örtülmək*; **каф акьатун** *körük çıxmaq*; **каф акьудун** *körükləndirmək*.

КАФАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kafal (iribuynuzlu mal-qaranın çarıq tikmək üçün istifadə olunan dərisinin orta hissəsi)*; **кафалдин** *kafalın*; **кафалдин шаламар** *kafal çarıqları*.

КАФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kəfən*; **кафандин** *kəfənin*.

КАФЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kafe (kiçik restoran)*; **кафедин** *kafenin*.

КАФЕДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kafedra* (1. *auditoriyalarda mühazirəçi və ya məruzəçi üçün hündür yer*; 2. *ali məktəblərdə alimin idarə etdiyi müstəqil elm sahəsi*; 3. *ali məktəblərdə bir və ya bir neçə yaxın fənlərdən dərs deyən müəllimlər heyəti*; 4. *bir yeparxiyanı idarə edən yepiskop vəzifəsi*); **кафедрадин** *kafedranın*.

КАФЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kaşı*; **кафелдин** *kaşının*.

КАФЕТЕРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kafeteri (yeməkləri avtomatik və yarı-avtomatik qurğular vasitəsilə verən aşxana)*; **кафетеридин** *kafeterinin*; **кафетерийрин** *kafeterilərin*.

КАФЕШАНТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kafəşantan (qərb ölkələrində: açıq səhnəsi olan kafe və ya restoran; kefxana)*; **кафешантандин** *kafəşantanın*.

КАФИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *kafir*; **кафирдин** *kafirin*; 2) *məc. fırldaqçı, dələduz, şeytan, haramzada*.

КАФИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kafirlik*; **кафирвилин** *kafirliyin*.

КАФТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* 1) *kaftar, gərəşən*; 2) *qoca, taqətsiz, qocalıb əldən düşmüş*; **кафтар кьари** а) *taqətsiz qarı*; б) *küpəgирən qarı, ifritə*.

КАФТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kaftan (uzunətəkli qədim kəndli paltarı)*; **кафтандин** *kaftanın*.

КАФТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *kaftarlıq*; 2) *küpəgирənlik, ifritəlik*.

КАФТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. çərənci*; **кафтидин** *çərəncinin*.

КАФТИАР *bax* **Кафтар**.

КАХЕТИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kaxetiyalı*; **кахетиявидин** *kaxetiyalının*; **кахетиявийрин** *kaxetiyalıların*.

КАЦ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *pişik*; **кацин** *pişiyin*; **диши кац** *dişi pişik*; **эркек кац** *erkək pişik*; **кацин шенпи** *pişik balası*; **кьуншидин кьавалай кац** *фейиди хьизни авач a.s. qonşunun damından elə bil pişik də keçməyib ("heç nəyə reaksiya vermə, laqeyd ol" mənasında)*.

КАЦА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *külüng*; **кацадин** *külüngün*; **кацани гваз атана** *külüngü də götürüb gəldi*.

КАЦВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaltaqlıq*; **кацвилин** *yaltaqlığın*; **кацвал авун** *yaltaqlıq etmək*.

КАЦИН ХВЯХ *bot. quşəppəyi*.

КАЦУМ: **Кацум хьун** *f. əldən düşmək, haldan düşmək, taqətsiz olmaq*.

КАЦУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *halsızlıq, taqətsizlik*; **кацумвилин** *halsızlığın, taqətsizliyin*.

КАЧ (**кча, кча, кчар, кчари, кчара**) 1) *qancıq*; 2) *məc. ləyaqətsiz qadın*; **кчан** *qancığın, ləyaqətsiz qadının*; **кчан чин алайди** *söz təsir etməyən insan*.

КАЧАЛ *bax* **Гачал**.

КАЧВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qancıqlıq*; **качвилин** *qancıqlığın*.

КАЧУЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. soruşmaq, sorğu; həmçinin bax* **Жузун**.

КАЧУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. kimdənsə, nədənsə acıqlı olmaq; ада фад-фад качугъда о, tez-tez kimdənsə (nədənsə) acıqlı olur*.

КАЧУЧА (-ди, -да) *kaçuça* (*İspaniyada: kastanyetlə oynanılan xalq rəqsi*).

КАЧІКАЧІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) evdə hazırlanmış xırda əriştə; **качІкачІ хапІа** əriştə şorbası.

КАШ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) aclıq, ac qalma; **каш акатун** *və ya* **каш куткун** асмақ; **кашал атун** а) ачлığа mübtəla olmaq; б) *nad.* yoxsullaşmaq, kasıblaşmaq; **каш гун** ас qoymaq; **каш гьатун** ачлқ düşməsi, ачлқın genişlənməsi; **кашаз дурум гун** ачлığа tab gətirmək; **каш фин** ас qalmaq, ачлқ çəkmək; **каш ацалтун** uzun müddət ачлığа məruz qalmaq; **кашал гьун** ачлığа gətirib çıxarmaq.

КАШ II (-у, -а; -ар, -ари, -ара) çətin, ağır nəfəs; **балкІанди каш язава** at ağır nəfəs alır; **каш кашахь татун** tövşümək, təng-nəfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək; **каш ягьун** dərindən nəfəs almaq.

КАШАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sırıma; sırıqarası, tikişarası; **кашаб ягьун** sırımaq, kökləmək; **кашабар янавай перем** sırıma köynək.

КАШАБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sırımaq; кашабарна sırdı.

КАШАБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Кашабарун.

КАШАТІ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) асгöz, qarınqulu; **кашатІан** асгözün, qarınqulunun; **кашатІрин** асгözlərin, qarınquluların.

КАШЕМИР (-ди, -да) *kişmir* (*nazik yumşaq yun parça*); **кашемирдин** *kişmirin*.

КАШИ (-ди, -да) ағız хəстəлиyi (*heyvanlarda*); **кашидин** ағız хəстəliyinin.

КАШ-МЕКЪ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) ас-лқ *və* соyuқ; **хьуьтІуьз каш-мекъ тefей хипер** qışда ачлқ *və* соyuқ гөрмөyөн qoyunlar; **кашар-мекьер авун** soruşmaq, dolanacaq haq-қında söhbət etmək (*rast gələndə*).

КАШНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kaş-ne*, şərf; **кашнедин** *kaşnenin*, şərfin.

КАШУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) iki-üç barmaq enliyində yun saplardan hörүlmüş ip; 2) *məc.* qalstuk.

КАЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* baba; **каьдин** babanın; **каьар** babalar.

КАЮТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ka-yut* (*gəmidə ayrıca otaq*); **каютадин** *ka-yutun*.

КАЮТ-КОМПАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *daniz. kayut-kompaniya* (*gəmidə sərnəşinlərin *və ya* komanda heyətinin yeyib-ic-məsi *və* istirahəti üçün ümumi otaq, kayut*); **кают-компанидин** *kayut-kompaniyanın*.

КАЯ: *Кун felinin şərt forması.*

КАЯ-КЪЕЯ! *n. 1) (ağrı bildirən nida) ah! uf!* **кая-къея лагьанатІани, ам кьуьдиз авадарна** *yanıram-ölürəm* *desə də onu quyu-ya salladılar*; 2) *məc.* şikayət, inilti, sızıltı, ağ-lama.

КВА [кхва] I *var, olmaq; -dur, -dir, -dur, -dür; ам тарцин кІаник ква* о, ағасın altındadır; **шикил цлак ква** *şəkil divardadır*; **зи вилик кьве чар ква** *mənim qabağında iki məktub var*; **вах асунрик ква** *bacı ağartma ilə məşğuldur*; **ам кардик ква** а) о, işlə məşğuldur; б) о işləyir; **и ктаб кІелуник квайди я** *bu kitabı oxumağa dəyər*; **ам авуник квай кар я** о, гөрүлмөyə layiq işdir; **♦ агьу квай зəһərli, зəһərлənmiş; амалдарвал квай** *hiyləgər; müəmmal; квачиз ...başqa ...qeyri ...savayı; бязи, са тІимилбур квачиз* *bəzilə-rindən başqa; ам квачир баладик акатна* о, *gözlənilməyən bəlaya düşdü; кІамашвал квай* *gicbəsər; лацувал квай* *ağımtıl.*

КВА [кква] II: **ква хьун** *gicişmək, qa-şınmaq; садлагьана зи кьил ква хьана* *bir-dən başım qaşındı.*

КВАГ (кваква, кваква, кваквар, квак-вари, кваквара) 1) *çarıqda ilgək*; 2) *toxuc. ilmə*; **кваг ягьун** *ilmə vurmaq.*

КВАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *itirmək* (*nəyi isə, kimi isə*); **абур квадарун** *ləyaqətini itirmək; özünü ifşa etmək; жува жув квадарун* *özünü itirmək, karıxmaq, başını itirmək, çaşmaq*; 2) *qovmaq, qarı arxasında qoymaq; ам инай квадра* *onu buradan qov*; 3) *pozmaq, qaralamaq, silmək; чарчел кхьенвай гафар за квадра* *на* *kağız-da yazılmış sözləri mən pozdum* (*qaraladım*); 4) *üyütmək* (*az miqdarda taxılı*); **и кьуьл за регьвел квадра *на* *хкведа* *bu buğdanı dəyirməndə üyüdüб gələcəyəm.***

КВАДРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ri-yaz. kvadrant* (1. *dairənin dördə bir hissəsi*; 2. *ipliyin nömrəsini təyin etmək üçün şanlı tər-rəzi*); **квадрантдин** *kvadrantın.*

КВАДРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kvad-rat* (1. *riyaz. dörd tərəfi bərabər olan düzbu-caq*; 2. *riyaz. ədədin öz-özünə hasil*; 3. *çarğül*; 4. *mətbəədə: 48 punkta bərabər ölçü vahidi*); **квадратдин** *kvadratin.*

КВАДРАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kvadratura (1. *riyaz. ayrı çevrəli fiqurun özü böyüklükdə kvadrata çevirməsi*; 2. *kvadrat vahidləri ilə hesablanan sahə ölçüsü*; 3. *astr. planetin Yer ilə Günəş arasındakı xəttə nisbətən düzbucaq altında aldığı vəziyyəti*); **КВалин квадратура** а) *riyaz. evin kvadratlanması*; б) həllolunmaz məsələ.

КВАДРИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kvadrilyon, min trilyon (*bir vahidlə 24 sifirdən ibarət rəqəm*); **квадрильондин** kvadrilyonun.

КВАЗ *əd.* 1) əlavə olaraq, adı çəkilmiş şeydən, işdən əlavə olaraq; **ам хуэрияни кваз акъудиз КІанзава** onu kənddən də çıxarmaq istəyirlər; 2) məsədlə deyilmiş hərəkət başa çatanda işlənir; **хуэруэбур гьикІ я, – жузуна гадади тІуэник кваз** həmkəndlilərim necədir, – soruşdu oğlan yeyə-yeyə; **кваз кьун** saya salmaq, fikir vermək; **ада зи гафар кваз кьуна** о, mənim sözlərimi saya saldı; **кваз(ни) (кьун тавун) такьун** saya salmamaq, fikir verməmək; **ада мукьвабурун гаф кваз такьуна вичиз чидайвал авуна** о, qohumlarının sözünü saya salmadan öz bildiyi kimi etdi.

КВАЙ: **Ква** *felinin keçmiş zaman forması.*

КВАЙНИ-КВАЙ(д) *ən yaxşı, seçmə*; **ам халкьдин квайни-квай рухвайрикай я** о, xalqın seçmə (*ən yaxşı*) oğullarıdır.

КВАК (**кукра, куэра, куэвар, куэвари, куэвара**) *zool.* qurd, soxulcan; **куэран** qurdu, soxulcanın; **емишдин квак вичяй акьатда** *mis.* meyvənin qurdu özündən çıxar; **гьуэруэнь квак** un qurdu; **эку гудай квак** işıldaquş; **куэран гьуэр** qurd yemiş taxtanın unu; **квак гьатун** və **яхуд квак ягьун** qurd düşmək; **◇ квак хьиз алахьун** əlləşmək, vurnuxmaq, qurdalanmaq; **еşələnmək; квак квайди** а) alma qurduna (*кəрəнəyinə*) yoluxmuş (*меyvə haqqında*); б) xəstə (*diş haqqında*).

КВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gicişmə, qaşınma; **гөynəmə**; **квалдин** gicişmənin, qaşınmanın; **гөynəmənin**; **квал акатун** və **яхуд квал кьачун** а) gicişmək, qaşınmaq; **гөynəmək**; б) *təс.* iş görmək istəyi.

КВАЛАР: **Квалар югь** *dial.* bayram ərəfəsi.

КВАН I [кквa^H] *qram. əd.* görüm, bircə, de, gəlsənə; **алад кван** get görüm; **ягьа кван** vur görüm.

КВАН II [кквa^H] (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) *ov, qənimət*; **кванариз феин гьер** birillik erkək quzu; **кванан гьер** dörd illik

qoç; 2) *udmaq, uduş, хeyir*; **тІамайрал ада заз кван гана** о, məni damada uddu.

КВАН III [кквa^H] *növbə (oyunda)*; **гила зи кван я** *indi mənim növbəmdir.*

КВАНТ (-ди, -да) *fiz.* kvant (*hər hansı bir fiziki kəmiyyətin ən kiçik miqdarı*); **квантдин** kvantın.

КВАР (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) 1) *səhəng (su daşımaq üçün misdən və ya gildən düzəldilmiş böyük qab)*; **кварцин** səhəngin; **◇ кварцияй ичІир-завай хьтин (хьиз)** *z.* güclü (*yağış*); 2) *yağ çalmaq üçün nəhrə*; **квар агьурун** *yağ çalmaq.*

КВАРКВАЛАГ *bax* КІваркІвалаг.

КВАРКВАЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çay daşı, çaylaq daşı*; **кварквацидин** *çay daşının, çaylaq daşının*; **кваркваци хьтин** *çay daşını kimi (yumru).*

КВАР-КВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *yağ çalınan nəhrə kimi çalxalamaq.*

КВАРТ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *кварт (1. səpələnen şeylər, mayələr ölçüsü; 2. həmin ölçüdə qab; 3. mus. diatonik qammada dördüncü pillə və bu pilləyə uyğun fasilə; 4. idm. qılınca təlimində: dəf etmə və hücum üsullarından biri).*

КВАРТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *məhəllə*; 2) *kvartal, üçaylıq*; **йисан сад лагьай кварталдин план** *ilin birinci kvartalinın planı*; 3) *kvartal (meşə işində: meşənin kvadrat şəklində bölündüyü sahələrdən biri)*; 4) *tar. kvartal (çar Rusiyasında: bir məhəlləyə nəzarət edən polis məmuru).*

КВАРТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* kvartet (1. *dörd səс və ya dörd çalğı aləti üçün yazılmış musiqi əsəri*; 2. *dörd ifaçıdan – çalğıçı və ya oxuyandan ibarət ansambl*); **квартетдин** kvartetin.

КВАРТИРМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərbi, köhn.* kvartirmeyster (1. *keçmişdə qoşunu ərzaqla təchiz edən və onu mənzillərə yerləşdirən hərbi xidmətçi*; 2. *çar dönməsində kiçik unter-ofiser*).

КВАРТИРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kvartiryer (hərəkət zamanı qoşun üçün mənzil hazırlamaqdan ötrü qabağa göndərilən hərbi qulluqçu), квартирьердин* kvartiryerin.

КВАРЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* kvars (*silisium oksidi*); **кварцидин** kvarsın.

КВАРЦИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. kvarsit (bir-birinə sıx birləşmiş kvars dənələrindən ibarət süxur)*; **кварцитдин** kvarsitin.

КВАС (-ди, -да) *kvass (sərinləşdirici içki)*; **квасдин** kvasın.

КВАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *koşa (seyrək saqqallı insan)*; **квасадин** kosanın; 2) *kloun, təlxək, hoqqabaz, oyunbaz*.

КВАСАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təlxəklik*; **квасави-лин** *təlxəkliyin*.

КВАТИ [кватти] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *küçük*; **кватидин** *küçüyün*.

КВАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *düşmək, tökülmək*; 2) *başlamaq, açılmaq* **нянихь адакай ихтилат кватна** *axşam ondan söhbət açıldı*; 3) *dağılmaq, tökülmək, səpilmək*; 4) *nad. ölmək (qəflətən)*; **ам кватна кьена о, qəflətən öldü**; **♦ аял кватна ушақ доғұлду**.

КВАХЬ! *n.* 1) “*gözümə görünmə, get*” *mənasında işlənən söz*; 2) “*mən səninlə razı deyiləm*” *mənasında işlənən söz*; **квахь зи вилерикай!** *İtil (rədd ol) gözümün qabağından!*

КВАХЬНАВАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *itkinlik*; **квахьнавайвилин** *itkinliyin*.

КВАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *itmək, yox olmaq*; *özünü itirmək, kırıxmaq, çaşmaq*; 2) *gizlənmək, yox olmaq, gözdən itmək*; **ракь акур чинер хьыз квахьна** *mis. dəmir görün cın kimi yox oldu*; **вилерикай квахьун** *gözdən itmək*; **вич вичивай** *və ya жув жувавай квахьун* *özünü itirmək*; **жин хьана квахьун** *cın kimi yoxa çıxmaq*; **квахь!** *rədd ol! çıx bayıra! itil! itil buradan!* **ийир-тийир квахьун** а) *özünü itirmək, başını itirmək*; б) *boş-bekar gəzmək*; *nə edəcəyini bilməmək*.

КВА ХЬУН *qaşınmaq, gicişmək, göynəmək*; **адан далуяр квазва** а) *onun belı (kürəyi) qaşınır*; б) *məs. onun belı (kürəyi) çubuq istəyir*.

КВАЧ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *yumurta saxlamaq üçün qamışdan toxunmuş qab*.

КВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qalaq*; **кведин** *qalağın*.

КВЕ *bax Вуч II*.

КВЕВ: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması: sizə.*

КВЕВ *bax Вуч II* *nə ilə.*

КВЕГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ilk dəfə balalayan keçi*.

КВЕЗ I [кхвез]: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Куьн*.

КВЕЗ II [кквез]: *Вуч əvəzliyinin hal forması; bax Вуч II*.

КВЕКАЙ I [кхвекхаа]: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Куьн*.

КВЕКАЙ II [кквекаа]: *Вуч əvəzliyinin hal forması; bax Вуч II*.

КВЕЛ I [кхвел]: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Куьн*.

КВЕЛ II [кквел]: *Вуч əvəzliyinin hal forması; bax Вуч II*.

КВЕЛАЙ I [кквелай]: *Вуч əvəzliyinin hal forması; bax Вуч II*.

КВЕЛАЙ II [кквелай]: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Куьн*.

КВЕЛИНДАКАЗ *dial. z. tənbelcəsinə*.

КВЕТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *it üçün bişirilən çörək*.

КВЕТЕКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *göyörti növü*.

КВЕХЬ I [кхвехь]: *Куьн şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Куьн*.

КВЕХЬ II [кквехь]: *Вуч əvəzliyinin hal forması; bax Вуч II*.

КВЕЧ: *Квечдин хьях göyörtinin bir növü*.

КВЕЧИХЬ ХЬУН *dial. sataşmaq*.

КВИЕТИЗМ (-ди, -да) *kvietetizm (1. həyata mistik baxış; 2. XVII əsrin dini-fəlsəfi mistik nəzəriyyəsi)*.

КВИЕТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kvietetist (1. mistik əhval-ruhiyyəli adam; 2. kvietetizm tərəfdarı)*.

КВИНТА (-ди, -да) *kvinta (1. mus. diatonik qammada beşinci pillə; 2. bu pilləyə uyğun fasilə; 3. mus. bəzi simli musiqi alətlərinin ən yüksək səsli simi; 4. idm. qılnc təlimində: beşinci fiqur)*.

КВИНТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kvintal (metr üsulunda: 100 kiloqramlıq çəki vahidi); квинталдин* *kvintalın*.

КВИНТЕТ *mus. kvintet (1. beş səs və ya beş çalğıçı üçün yazılmış musiqi əsəri; 2. belə əsərin ifası; 3. beş nəfərdən ibarət çalğıçı və ya müğənni dəstəsi); квинтетдин* *kvintetin*.

КВИНТИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kvintilyon (*min kvadrilyona bərabər ədəd*); **квинтильондин** kvintilyonun.

КВИНТЭССЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kvintessensiya (*bir şeyin əsas mahiyyəti*).

КВИНЧЕНТО (-ди, -да) kvinçento (*İtaliya mədəniyyəti tarixində XVI əsrin adı*); **квинчентодин** kvinçentonun.

КВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kvit (1. *köhn. qəbz*; 2. borcun verilməsi; **квинта-квит** əvəz-əvəzə).

КВИТАРНА (*cümlədə xəbər mənasında*) hesablaşdıq, hesablaşmış üzlüydük, kvitik.

КВОРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kvorum, əksəriyyət (*bir iclasın, yığıncağın qanuni hesab edilməsi üçün tələb olunan əksəriyyət*); **кворумдин** kvorumun.

КВОТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) norma, hədd, hissə; faiz, ölçü; **квотадин** normanın, həddin, hissənin; faizin, ölçünün.

КВЯГЪУН (квяда, квяна, квя-гъиз, квязава, квя, квягъин, квярай, квямир) 1) ağacı budaqlardan təmizləmək; **ада хилер квязава** o, ağacı budaqlardan təmizləyir; 2) hər hansı bir alətlə müəyyən yeri təmizləyib, tör-töküntünü bir yerə yığmaq; 3) *məc.* zarafat etmək; **види квягъун я** səninki zarafat etməkdir.

КВЯЙ I [кхваъаъ]: **Куън** *şəxs əvəzliyinin hal forması*.

КВЯЙ II [ккхваъаъ]: **Вуч** *əvəzliyinin hal forması*; **бах Вуч II**.

КЕБ keb (*İngiltərədə biratlı fayton*); **кеб-дин** kebin.

КЕБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) көбин; **кебиндин** көбинин.

КЕВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* kapers, yerqulağı; **кевердин** kapersin, yerqulağının.

КЕВРЕК *sif.* kövrək; **ам кеврек кас я** o, kövrək adamdır.

КЕВРЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kövrəklik; **кевреквилин** kövrəkliyin.

КЕВРЕКДАКАЗ *z.* kövrəkçəsinə; **ам кеврекаказ рахана** o, kövrəkçəsinə danışdı.

КЕГЛЬ (-ди, -да) *mətb.* keql (*mətbəə şrif-ti ölçüsü*); **кеглдин** keqlin.

КЕГЪЕР I *sif.* көһөр; **кегъер балкІан** көһөр at.

КЕГЪЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) көһөр (*at cinsi*); **кегъердин** көһөрin.

КЕГЪКИР *sif.* tərs, inadçı, yolagetməz, itaət etməyən, dikbaş, sözə baxmayan; **балкІанди кегъкир къачузва** at tərslik edir, sözə baxmır; **кегъкир хъун** öz fikrində israr etmək.

КЕГЪКИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərslik, inadçılıq, itaətsizlik, dikbaşlıq; **адан кегъкирвили виридак хъел кутуна** onun tərsliyi hamını əsəbiləşdirdi; **кегъкирвили** tərsliyin, inadçılığın, itaətsizliyin, dikbaşlığın.

КЕГЪКИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) tərslik etmək, inadçılıq etmək, dikbaşlıq etmək, sözə baxmamaq; **ада кегъкирна** o, tərslik etdi; o, inadçılıq etdi; o, dikbaşlıq etdi; o, sözə baxmadı.

КЕЙЯКЪ *бах* Ахвар.

КЕК (кике, кике, кикер, кикери, кикера) 1) dırnaq; **кикер атІун** dırnaqları tutmaq (kəsmək); **кек гун** barmaqla qurdalamaq; 2) dırnaq (*bəzi məməli heyvanlarda*); **кек ягъун** a) бүдрəmək; **кек ядай балкІан** бүдрəyən at; **кьяляй акъа-тайтІа, кек яда mis.** kim burnunu yuxarı tutsa (*lovçalansa*), o da бүдрəyər; b) çırpmaq; çalmaq; didmək (*yunu*); 3) ayaq (*məbədə*); **студин кек** stulun ayağı; **шкафдин кек** şkaфın ayağı; **шальвардин кек** balaq (*şalvarda*); **са кикел акъвазун** a) bir ayaq üstə durmaq; b) istənilən arzunu yerinə yetirməyə hazır olmaq; **кек галкІа-дай чка жагъун тавун** чətinə düşmək, bərkə düşmək; **кек яргъи тахъуй!** qarğ. işin irəli getməsin, xeyir görməyəsən; **ки-кекни квачир** dırnağına dəyməyən, lap fərsiz; **кикелай авун** сırmaqlamaq; **кикерал хъун** hazır olmaq.

КЕКЕЧІУН (-да, -на; -из, -зава; 0/-а, -ин, -рай, -мир) altına girmək; **столдин кІа-ник кекечІун** stolun altına girmək.

КЕКС (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) keks; **кексдин** keksin.

КЕКЯ! *n.* "get buradan!" *mənasında işlə-nən söz.*

КЕКЯГЪУН (-да, -на; -гъиз, -зава; -гъин, кекя, -рай, -мир) 1) nə işə etməyə başlamaq; **ада вичин балкІанрик кекяна** o, atlarını buraxdı; **куькІвери чпин баядрик кекянава** sərçələr öz mahnılarını oxudu; **ш кекяда за вак са ружа** sənə güllə ataram; 2) *dan. məc.* söymək (*anani*); **ада гададикни**

кекяна о, оғлан да сөydü; 3) gedib-gəlmək (*acıqlt*); 4) vurmaq; хпехъанди кицик кекяна çoban iti vurdu.

КЕЛ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) кəл; келдин кəлин.

КЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) кəллик.

КЕЛДАКАЗ *z.* кəл kimi.

КЕЛДИЗ *z. bax* Келдаказ.

КЕЛЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) кəлək; келекдин кəлəyin; келек туькIуьрун кəлək qurmaq.

КЕЛЕКБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) кəлəkбаз; 2) firildaçqı; 3) intriqaçqı; 4) zarafatqı.

КЕЛЕКБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) кəлəkбазlıq, haramzadalıq, firildaçqılıq, dələduzluq; келекбазвал авун кəлəkбазlıq etmək, haramzadalıq etmək, firildaçqılıq etmək, dələduzluq etmək; келекбазвлин кəлəkбазlığın, haramzadalığın, firildaçqılığın, dələduzluğın.

КЕЛЕКБАЗВИЛЕЛДИ *z.* кəлəkбазcasına; келекбазвилелди авур кардин эхир авач кəлəkбазcasına görülen işin axırı yoxdur.

КЕЛЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) кəлəm; келем дулма кəлəm dolması; келемдин кьачI кəлəm özəyi; келемдин кьил bir baş кəлəm; цуьквед келем güлкəлəm; цик квай келем şoraba кəлəm.

КЕЛЕМЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) кəлəmlik; келемлухдин кəлəmliyin.

КЕЛЕМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кəлəmçi, кəлəm yetişdirən; келемчидин кəлəmçinin.

КЕЛЕМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) кəлəmçilik; келемчивилин кəлəmçiliyin.

КЕЛЕТ *dial.sif.* ədəbsiz; келет кас ədəbsiz adam

КЕЛЕФ // **КЕНЕФ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) кəлəf, yumaq; келефдин кəлəfin; ◊ келефдин кьил квахьун кəлəfin ucunun itməsi; *həmçinin bax* КIентI.

КЕЛИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кəлmə; kelimadin кəлmənin; адай са келима акьятнач ондан bir кəлmə çıxmadı.

КЕЛЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) кəллə; алукина келледал бармак başına paraq qoyub (*geyinib*); адан келледа

нагъвар ава onun кəллəsi samanla (boş-boş şeylərlə) doludur; 2) ağıl; ам гзаф келле авайди я о, çox кəллəli (ağıllı) adamdır; келле я гьа! кəллədir! (çox ağıllıdır!); 3) baş formasını xatırladan əşya; са келле шекер bir кəллə qənd; машиндин келле parovoz; ◊ келледай лугьун а) həvəslə oxumaq; б) yüksək notda oxumaq; руфуна – зар, келледа гар *mis.* cibi doludu, başı boş.

КЕЛЛЕПАЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кəллəpaça; келлепачадин кəллəpaçanın.

КЕЛТАР (-ри, -ра) keltlər (*Qərbi Avropada yaşamış qədim xalqlar qrupu*).

КЕЛТЕ: келте-куьлте *sif.* dolu bədənli; ам келте-куьлте кас я о, dolu bədənli adamdır.

КЕЛТІА *dial.* həmahəng; келтIа кар həmahəng iş.

КЕЛЧЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кəлçə; келчедин кəлçənin.

КЕМ kəm; акьулдиз кемди ağıldan kəm; кем хьун kəm olmaq.

КЕМЕН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəmənd; кемендин кəməndin; ада таяр кемендалди кьуна о, dayçaları kəməndlə tutdu; кемендиз вегьин *f.* əsir almaq, dustaq etmək; кемен вегьин кəmənd atmaq.

КЕМЕН II // **КЕМЕНЧИ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра// -ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəmənça; кемендин // кеменчидин kəmənçanın; кемендин сим атIанвай kəmənçanın simi qırılmışdı; цIийи кеменчи təzə kəmənça; кеменчи ягьун kəmənça çalmaq.

КЕМЕНЧИ I *bax* Кемен.

КЕМЕНЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəmənçaçqı; кеменчидин kəmənçanın.

КЕМЕНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kəmənçaçılıq; кеменчивилин kəmənçaçılığın.

КЕН ken (1,8 metrə bərabər yapon uzunluq ölçüsü).

КЕНГУРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zol.* kenquru (*Avstraliyada yaşayan kişəli heyvan*); кенгурудин kenqurunun.

КЕНЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoz sortu.

КЕНОТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kenotron (*iki elektrodlu elektron lampası*); кенотрондин kenotronun.

КЕНТАВР (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) kentavr (*qədim yunan əsatirində insan başlı at*); кентаврдин kentavrın.

КЕНТХУДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəndxuda; **кентхудадин** kəndxudanın.

КЕПЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəpik; **кепекдин** qəpiyin; **кепекар** а) qəpiklər; б) pul; **кепекдин къадир авачирдаз манатдин къадирни жедач** *mis.* qəpiyin qədrini bilməyən manatın da qədrini bilməz; **ам кепекдихъ чан гудай инсан я о**, qəpikdən ötrü canını verən adamdır (yəni xəsis adamdır); **ам кепекдик квайди туш о**, bir qəpiyə dəyən adam deyil; **♦ кепек квачир** *sif.* mənasız, gərəksiz; **кепекдайни акун тавун** sayılmağa layiq olmamaq; **кепек-шагы** qəpik-şahı.

КЕПЕКАР I: **Кепек** *isminin cəm forması bax Кепек.*

КЕПЕКАР II (-ари, -ара) kəpəklər; **кепекарин** kəpəklərin.

КЕПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəpka; **кепкадин** kəpkanın.

КЕПКЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) belin ayaqla basılan yeri; 2) ayaq basılan yerədek bellənmiş yerin dərinliyi.

КЕПКИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəpkir; **кепкирдин** kəpkirin.

КЕРАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nad.* həqiqət, doğruluq, düzlük.

КЕРАМИКА (-ди, -да) keramika (1. *saxsı şeylər*; 2. *dulusçuluq; saxsı istehsalı*); **керамикадин** keramikanın.

КЕРАМИТ (-ди, -да) keramit (*küçələrdə döşəmək üçün dördguşəli kərpic*); **керамитдин** keramitin.

КЕРАТИН (-ди, -да) keratin (*heyvanların xarici örtüklərinin əsas tərkib hissəsi olan zülami maddə*); **кертатиндин** keratinin.

КЕРАТИТ I (-ди, -да) *tib.* keratit (*gözün buynuz təbəqəsinin iltihabı*); **кертатитдин** keratitin.

КЕРАТИТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) keratit (*çöl şpatı ilə kvarsdan ibarət mineral*); **кертатитдин** keratitin.

КЕРВЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* kervel (*çətirlilər fəsiləsindən bitki*); **кєрвелдин** kervelin.

КЕРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qulağı kəsilmiş qoyun; **кєредин** qulağı kəsilmiş qoyunun.

КЕРЕКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* saşsağan; **кєрекулдин** saşsağanın.

КЕРЕМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göz-lənilmədən baş verən pislik.

КЕРЕНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* kerenka (1917-ci ildə müvəqqəti hökumətin başında Kerenski durduğu zaman Rusiyada buraxılan 20 və 40 manatlıq pul); **кєренкадин** kerenkanın.

КЕРЕТ (-ди, -да) 1) vurma; 2) vurma cədvəli; 3) *məs.* fikir, xəyal; **кєретдин** vurmanın; vurma cədvəlinin; fikrin, xəyalın.

КЕРИМ *sif.* əliaçıq.

КЕРИШ (-ар, -ри, -ра) *dial.* yun corabları; **сун кєришрин** yun corabların.

КЕРКЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) odun parçası; **кєркєтдин** odun parçasının.

КЕРКИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kərki; **кєркидин** kərkinin.

КЕРКИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* bazar günü; **кєркидин** bazar gününün; *həmçinin bax Къупу.*

КЕРКИКІУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kərkidimdik (*quş*); **кєркикİуфдин** kərkidimdiyin.

КЕРН (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) kern (*mədəndən çıxarılan lüləşəkilli süxur nümunəsi*); **кєрндин** kernin; **кєрнайрин** kernlərin.

КЕРНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* kerner (1. *detalları nişanlamaq üçün alət*; 2. *bu alətlə detallar üzərinə salınan nöqtələr*); **кєрнєрдин** kernerin.

КЕРОГАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) keroqaz (*kerosinkanın təkmilləşdirilmiş növü*); **кєрогаздин** keroqazın.

КЕРОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kerolit (*müna oxşar mineral*); **кєролитдин** kerolitin.

КЕРОСИН (-ди, -да) neft, lampa nefti, ağ neft; **кєросиндин** neftin, lampa neftinin, ağ neftin.

КЕРОСИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kerosinka, pilətə, maşinka; 2) neft qabı; **кєросинкадин** kerosinkanın.

КЕРПИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kərpic; **кєрпичдин** kərpicin; **кєрпичдин кİвалєр** kərpic evlər; **кєрпичар атІун** kərpic kəsmək.

КЕРЧЕК I *sif.* gerçək, haqlı, həqiqi; **кєрчєк гафар** gerçək sözlər, haqlı sözlər.

КЕРЧЕК II *is.* gerçək, həqiqət; **халис кєрчєк** əsl həqiqət.

КЕРЧЕКАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) 1) gerçəkləşdirmək; **кєрчєкарна** gerçəkləşdirdi; 2) sübut etmək;

ада вичи лагъайбур керчекарна о, өзүнүн dediklerini sübut etdi.

КЕРЧЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gerçaklik, hеқиqet; керчеквилин gerçakliyin, hеқиqetin.

КЕРЧЕКДАКАЗ z. gerçakcәsinә.

КЕРЧЕКДИЗ z. bax Керчекдаказ.

КЕРШИ (яр, -йри, -йра) c.h.dial. yun corablar.

КЕСЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kәsәk; кесекдин кәсәyin.

КЕСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kәsәr, tәsir, tәsir gücü, nüfuz; кесердин кәсәрин, tәsirin, tәsir gücүнүн, nüfuzun; кесер авай кәсәрли, nüfuzlu; кесер авун tәsir etmәk; кесердик акатун tәsir altına dүshmәk.

КЕСЕРЛУ sif. kәsәrli, tәsirli.

КЕСЕРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kәsәrlilik, tәsirlik; кесерлувилин кәсәrliliyin, tәsirliyin.

КЕСИБ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) is. 1) kasıb; 2) mәc. lazımı şәraitі olmayan; кесибдин kasıbın; lazımı şәraitі olmayanın; кесиб гьамамдиз фейила, ци мурк кьуна mis. kasıb hamama gedәndә su dondu; кесиб-кусуб kasıb-kusub; кесибдиз пул жагъайла, твадай чка жагъидач “birdәn-birә pullananda kasıb hәddini aşar” mәnasında işlәнән misal; кесибдин твар дустарин рикелайни алатда “kasıb barәsindә hеç kәs fikirlәshmәz” mәnasında işlәнән misal.

КЕСИБ II sif. 1) kasıb, mal-dövlәti olmayan; кесиб кас kasıb adam; акьалтгай кесиб olduqca kasıb; кесиб авун kasıblaşdırmaq; кесиб хьун kasıb olmaq; 2) mәc. bәdbәxt, başıbәlalı, uğursuz; кесибди гзаф азият члугуна bәdbәxt çox әziyyәt çәkdi.

КЕСИБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) kasıblaşdırmaq; ада вири кесибарна о, hamını kasıblaşdırdı.

КЕСИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kasıblıq, ehtiyac; кесибвал айиб туш, кагьалвал айиб я mis. kasıblıq ayıb deyil, tәnbәllik ayıbdı; кесибвал авун kasıbcılıq etmәk; кесибвиляй акьат тавун kasıblıqdan yaxa qurtarmamaq; кесибвиле гьатун kasıblıqğa dücar olmaq; кесибвиле яшамиш хьун kasıblıqla yaşamaq; кесибвал кьий! kasıblıqdan qurtulmaq үçün işlәнән ibarә.

КЕСИБВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) kasıblıq etmәk; ада вичин кесибвал ийизва о, öz kasıblıgını edir.

КЕСИБВИЛЕЛДИ z. bax Кесибдаказ.

КЕСИБДАКАЗ z. kasıbcasına; ам кесибдаказ яшамиш жезва о, kasıbcasına yaşayır.

КЕСИБДИ (-а, -а) kasıb insan; кесибдан kasıb insanın.

КЕСИБДИЗ z. bax Кесибдаказ.

КЕСКИН sif. kәskin; кескин хьун кәskin olmaq.

КЕСМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) babasil; 2) babasil хәstәliyinә tutulmuş adam; кесмедин babasilin.

КЕСПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) peşә, mәşğuliyәt; кеспидик хьун mәşğul olmaq; ам ви кеспи туш bu, sәnin peşәn (işin, sәnәtin) deyil; 2) iş; кеспидал машгьул хьухь işlә mәşğul ol.

КЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. keta balığı; кетадин keta balıgının.

КЕТГУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ketqut (qoyun vә keçi bağırsağından hazırlanan vә tәbabәtdә işlәdilән sap); кетгутдин ketqutun.

КЕТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kәtan, giş; 2) kәtandan hazırlanmış, gişdән hazırlanmış.

КЕФ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) kef, lәzzәt, hәzz; sәfa; әylәncә; кефер авун vә ya кеф члугун yaxud кеф хкудун а) kef çәkmәk, hәzz almaq; б) еуш-ішрәtlә mәşğul olmaq; кеф чаз! kefirmizdir!; кефина хьун өз kefindә olmaq; ♦ кефиник хкчлугун tәhqir etmәk, qәlbini qırmaq; кеф гун kef vermәk; кеф паталди kef үçün; кефина <аваз> хьун yaxşı әhval-ruhiyyәdә (vәziyyәtdә) olmaq.

КЕФАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. kefal balığı.

КЕФ-ГЬАЛ sađlamlıq; ви кеф-гьал гьикі я? sәnin sađlamlıgın necәdir?, sәn özünü necә hiss edirsән?

КЕФЕР I: Кеф isminin cәм forması; bax Кеф.

КЕФЕР! II n. “lap yaxşıdır!” mәnasında işlәнән söz.

КЕФЕР III (-ди, -да) şimal; кефердин şimalın; кефер патан улквевяр şimal ölkәləri; кефер пад şimal tәрәf.

КЕФИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kef, hal, әhval, sađlamlıq vәziyyәti; әhval-ruhiyyә; кефи хадай vә ya кефидик хкладай tәhqirәdici, toxunan, acı, qanqaraldan, hәqarәtli, alçaldıcı; кефидиз кландайвал авун өз bildiyini etmәk, istәdiyi kimi hәрәkәt etmәk; кефи

ачух хьун а) сағалмақ, сағалмаға доғру getmәк; қалхмақ (*əhval-ruhiyyəsi*); **кефияр кьумбар авун** əhval-ruhiyyəni qaldırmaq; **кефи хун** а) əhval-ruhiyyəsini pozmaq; б) təhqir etmək; **кефи члурун** əhval-ruhiyyəni korlamaq; **кефи(яр) кЛубан <кьумбар> хьун** kefi kök olmaq; **кефияр гьикІ я <ава>?** kefin (əhvalın) necədir?

КЕФИБЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) özgөлөрə əhəmiyyət vermədən öz kefində olan, uyib-içən.

КЕФИНАВА: Кефина ава *ibarəsinin qı-saldılmış forması*.

КЕФИННИН *sif.* ürəkaçan; **гатфарин кефинин вахт я** yazın ürəkaçan vaxtıdır.

КЕФИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kefir; **кефирдин** kefirin.

КЕФ-КЕФИЯТ хоş güzəran.

КЕФЛИ // **КЕФЛУ** kefli, sərxoş; **кеfli (кеflu)** авун sərxoş etmək; **кеfli (кеflu)** хьун sərxoş olmaq.

КЕФЛИВАЛ // **КЕФЛУВАЛ** (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) keflilik, sərxoşluq; **кефливилин (кефлувилин)** kefli-liyin, sərxoşluğun.

КЕФЛИДАКАЗ // **КЕФЛУДАКАЗ** *z.* keflicəsinə, sərxoşcasına.

КЕФЛИЗ // **КЕФЛУЗ** *z.* bax **Кефлидаказ** // **Кефлудаказ**.

КЕФСУЗ I *sif.* naxoş, kefsiz, xəstə; **кефсуз инсан** xəstə insan; **кефсуз авун** xəstələndirmək; **кефсуз хьун** xəstələnmək.

КЕФСУЗ II *z.* kefsiz.

КЕФСУЗБУР I: Кефсуз *sifətinin cəm forması*.

КЕФСУЗБУР II: Кефсуз *sifətidən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*.

КЕФСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) naxoşluq, kefsizlik, xəstəlik; **кефсузвилин** naxoşluğun, kefsizliyin, xəstəliyin.

КЕФСУЗВИЛЕЛДИ bax **Кефсуздаказ**.

КЕФСУЗДАКАЗ kefsiz halda, xəstə halda.

КЕФСУЗДИ I *sif.* **Кефсуз** *sifətinin tək forması*.

КЕФСУЗДИ II (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* kefsiz, xəstə adam; **кефсуздан** kefsizin, xəstənin.

КЕФУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *f.* kef etmək; **ада кефна** о, kef etdi.

КЕФЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kefcil, şən, zarafatçıl; **кефчиндин** kefcilin, zarafatçılın.

КЕФЧИБЕГ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *dan.* dünyanı vecinə almayan, çətinliklərə baxmayaraq, kefindən qalmayan; **кефчибегрин замана атанва** dünyanı vecinə almayanların zamanəsi gəlib.

КЕФЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kefcillik; **кефчивилин** kefcilliyin.

КЕФЧИДАКАЗ *z.* kefcilliklə, zarafatçı kimi.

КЕЦУЬКУН *dial. f.* örtmək; **кьекьемри кецуькзавай вилер** kirpiklərin örtüyü gözлөр.

КЕЦЯГЪУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) könlünə toxunmaq, qəlbinə dəymək; **ада зак кецяна** о, mənim könlümə toxundu, qəlbimə dəydi.

КЕЧ *z.* narazılıqla; **кеч рахун** narazılıqla danışmaq.

КЕЧЕНАЗ: кеченаз авун *dan.* pis hala gətirmək, ölümçül hala gətirmək; **кеченаз хьун** pis hala gəlmək, ölümçül hala gəlmək.

КЕЧИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ocağa qoyulan qazan üçün gildən hazırlanmış ayaqlıq.

КЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *anat.* qasıq; **кешинин** qasığın.

КЕШИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) keşiş; **кешишдин** keşişin.

КЕШИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) keşişlik; **кешишвал авун** keşişlik etmək; **кешишвилин** keşişliyin.

КЕШКЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bel və kürəklərin birlikdə adı; **кешкешдин** bel və kürəklərin; **кешкешар алудун** belini qırmaq.

КЕШКИН *bağ.* əgər; **вун кешкин чир хьаначиртІа** əgər səni tanımasaydım.

КЕШКИНА // **КЕШКЕНИ** *bağ.* əgər ki, hərgah.

КИБЕРНЕТИКА (-ди, -да) kibernetika *rin maşınlarda, canlı orqanizmlərdə və cəmiyyətdə təşkili və həyata keçirilməsi haqqında elm*); **кибернетикадин** kibernetikanın.

КИВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiver (*keçmişdə hündür, təpəsi yastı, bərk hərbi papaq*); **кивердин** kiverin.

КИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* kivi; **кивидин** kivilinin.

КИГУН *dial.* хәрəуə odun salmaq.

КИЖ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) təbaşir; **киждин** təbaşirin; **киждал кхьин** təbaşirle yazmaq.

КИЗЕРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kizerit (*tərkibində maqnezium olan və kaliumlu mineral gübrələr tərkibinə daxil olan mineral*); **кизеритдин** kizeritin.

КИЙ (-ди, -да; -ер, -ери) 1) kiy (*bilyard ağacı*); 2) məh. əlağacı.

КИЙСТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiyston (*böyük dirəyi və motoru olan səyyar qazma dəzgahı*); **кийстондин** kiystonun.

КИК *idm.* kik (*futbol və xokkey oyunlarının da topun səhv və ya səmərəsiz vurulması*).

КИКЕ, КИКЕР, КИКЕРАЛ: Кек *isminin hal forması*.

КИКЕНАР (-ри, -ра) *bot.* peyğəmbərçiqəyi.

КИКС (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) kiks (*bilyard oyununda kiylə yanlış vuruş*); **киксдин** kiksин.

КИКИАЛ *bax* КкІал.

КИКИАНА, КИКИИЗ, КИКИИЗВА: КукІун *felinin formaları*.

КИКИДАЙ 1) özlü, yarışqan, suvaşqan, qatı; 2) dalaşqan, savaşqan, davakar; **кикІндайди** dalaşqan, davakar, öcəşкөн, sataşqan.

КИКИДАЙБУР (-у, -а) dalaşqanlar, davaklar, öcəşкөнлөр, savaşqanlar.

КИКЛАМ *bax* КкІлам.

КИЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kilə (2,5 kq); **киледин** kilənin; 2) kilə (*çəki qabı*); **ада чи киле вахканач** о, bizim kiləni qaytarmađı; **килекъажгъан** 1) qızmayan qazan (*nağullarda*); 2) *məс.* hissələrə qarılmayan adam.

КИЛЕНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xarrat yarışqanı; **киленждал кукІурун** xarrat yarışqanı ilə yarışdırmaq.

КИЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* mübahisə, höcətləşmə.

КИЛИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* ehtiyat; **килидин** ehtiyatın.

КИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ehtiyatlılıq; **киливилин** ehtiyatlılığın.

КИЛИДАКАЗ *z.* ehtiyatla.

КИЛИДИЗ *bax* Килидаказ.

КИЛИГ I *əd.* “ehtiyatlı ol”, “fikir ver” *mənalарında işlənən söz*; **килиг садра** “diqqət et”, “fikir ver” *mənalарında işlənən ibarə*.

КИЛИГ II: Килигун *felinin əmr forması*.

КИЛИГАЙТІА *əd.* “düz fikirləşəndə” *mənasında işlənən söz*.

КИЛИГДАЙ *baxan; килигдай паб* fala-baxan qadın.

КИЛИГНА I: Килигун *felinin keçmiş zaman forması*.

КИЛИГНА II *bağ.* “bu səbəbdən”, “görə” *mənalарını verən söz*; **ваз килигна зунни хуьруьз хьфенач** sənə baxıb mən də kəndə getmədim.

КИЛИГНАМАЗ: Килигун *felinin feli bağlama forması*.

КИЛИГУН I (-да, -на; -из, -зава; 0//а//ая, -ин, -рай, -мир) 1) baxmaq, göz yetirmək, göz qoymaq; müşahidə etmək, izləmək; **багъдиз килигайтІа багъ жеда, килиг тавуртІа** – *дагъ a.s.* баға baxсан бағ olar, baxmasан дағ, **килигиз амуькун** gözü qalmaq, baxa-baxa qalmaq, heyran-heyran baxmaq, valeh olmaq; **вилерин кІаникай килигун** асıqlı-асıqlı, qaşqabaqlı baxmaq; **дадуниз килигун** dadına baxmaq; **чинеба килигун** gizlicə baxmaq; **багъишай балкІандин сарариз килигдайди туш** *mis.* bağışlanan atın dişlərinə baxmazlar; **ядай жунгав хьиз килигзава** vurağan cöngə kimi baxır; 2) öyrənmək, axtarmaq; **за абурун гьалариз килигда** mən onları öyrənərem; 3) rəhbərlik etmək, idarə etmək, kömək etmək; **ада карханадиз килигиз са шумуд йис я о**, bir neçə ildir ki, müəssisəyə rəhbərlik edir; 4) felin məqsəd forması *və yaxud* yönlük halda olan isimlə birgə işləndikdə zərf şəklində ifadələr əmələ gətirir; **азарлувилиз килигна** xəstəliyə baxaraq, xəstəliyə görə; **саьнундиз килигайвал** qanuna uyğun olaraq; **кь куьнизни килиг тавуна** heç nəyə baxmayaraq, heç nədən aslı olmayaraq; **хьуниз килигна** buna baxaraq; 5) *məс.* fala baxmaq, cadu etmək, ovsunlamaq **килигдай паб** falabaxan qadın; **килиг садра** *əd.* diqqət et, fikir ver; **килиг тавуна** *z.* fikir vermədən; **килигда <чун>** *bir qərara gəlməzdən əvvəl* “baxaraq”, “fikirləşərək” *mənasında işlənən ibarə*; **килигдай вилер кІанда сиф.** lap gözəl, lap yaxşı; **килигдай гьич кицІни авач** “çoxdur”, “boldur” *mənasında işlənən ibarə*; **килигиз акъвазун <амуькун>** *f.* çətin vəziyyətə düşmək, nə edəcəyini bilməmək; **килигуналди <кьве вил>** *tүх жедач* baxmaqdan doymaq olmur (*təəccüb bildirən ibarə*).

КИЛИГУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *baxı*; **и килигуни гзаф метлебрикай хабар гузвай** bu baxış çox mətləblərdən xəbər

verirdi; **адан килигунри зи рикі Тарна** onun baxışları ürəyimi ağrıtdı.

КИЛИНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уа-
рışdırıcı maddə.

КИЛИС *qəd.* cümə axşamı.

КИЛИСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kil-
sə; **килисадин** kilsənin.

КИЛЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) killer;
киллердин killerin.

КИЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kilo;
килодин kilonun.

КИЛОВАТТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.*
kilovatt (1000 vatta bərabər elektrik cərəyan
gücü vahidi); **киловаттдин** kilovattın.

КИЛОВОЛЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kilovolt (100 volta bərabər elektrik gərginlik
vahidi); **киловольтдин** kilovoltun.

КИЛОГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kiloqram (1000 qram); **килограммдин** ki-
loqramın.

КИЛОГРАММОМЕТР (-ди, -да; -ияр,
-ийри, -ийра) *fiz.* kiloqrammetr (kiloqramlıq
yükü 1 metr yüksəkliyə qaldırmaq üçün sər-
f edilən qüvvəyə bərabər iş ölçüsü vahidi); **ки-**
лограммометрдин kiloqrammetrin.

КИЛОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри,
-ийра) kilometr (1000 metrlik uzunluq ölçü-
sü); **километрдин** kilometrın.

КИЛОМЕТРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) kilometrəj; **километраждин** kilometrəjn.

КИЛОЦИКЛ (-ди, -да; -ияр, -ийри,
-ийра) kilosikl (*saniyədə 1000 rəqş siklinə bə-*
rəbər ölçü vahidi); **килоциклдин** kilosiklin.

КИЛФЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) külfət,
ailə; **килфетдин** külfətin, ailənin; **адахъ чѣ-**
хи килфет ава onun böyük külfəti (ailəsi) var.

КИЛФЕТЛУ külfətli, ailəli.

КИЛФЕТСУЗ külfətsiz, ailəsiz.

КИЛФЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) külfətsizlik, ailəsizlik.

КИЛЬ (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) *dəniz.* kil
(*gəmi gövdəsinin alt hissəsinin əsasını təşkil*
edən və gövdə uzununa qoyulan tir); **килдин**
kilin; **килер** killər.

КИЛЬБЛОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *də-*
niz. kilblok (*bir-birinin üzərinə qoyulub bərkil-*
dilən bir neçə qısa tir parçası; gəmi qurulan və
ya təmir edilən zaman gəminin kili bunun üzə-
rinə oturdulur); **кильблокдин** kilblokun;
кильблокар kilbloklar.

КИЛЬВАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
dəniz. kilvater (*suda gedən gəminin buraxdığı*
iz); **кильватердин** kilvaterin; **кильватерда**
аваз фин dalınca (izi ilə) getmək.

КИЛЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kil-
ka (*siyənk fəsiləsindən olan çox xırda balıq*);
килькадин kilkanın.

КИМ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) gimgə
(*kənd kişilərinin asudə vaxtda və yaxud vacib*
bir məsələnin həllindən ötrü yığışdıqları yer);
кимел gimgədə; **кимел авур рахунар**
яргьал фена gimgədə söhbət çox uzandı;
кимин ихтилатар gimgə söhbətləri; **кимел**
гъайи лидикай шаламар жедач *mis.* gim-
gəyə gətirilən dəridən bir cüt çarıq da çıxmaz
(*“məsləhətçilər çox olanda iş baş tutmaz” mə-*
nasında).

КИМЕРБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
gimgəbaz; **кимербаздин** gimgəbazın.

КИМИ I: **Ким** *isinin hal forması*.

КИМИ II *sif.* 1) əskik; **кими пул** əskik
pul; 2) axmaq, səfeh, ağılsız, qanmaz, sarsaq,
yelbeyin; divanə, dəli; **кими кас** *və yaxud ки-*
миди ağılsız, axmaq, səfeh, qanmaz, sarsaq,
yelbeyin adam; **кими гафар** *və yaxud кими*
ихтилатар axmaq söhbətlər, cəfəngiyyat; **ки-**
ми авун əskiltmək, azaltmaq; **кими хьун**
a) əskik olmaq, çatmataq, olmamaq; **адавай**
пул кими хьанва o, israfçılıq edib;
мярекатдал цлуд кас кими тир tədbirdə on
adam iştirak etmirdi; b) *məc.* axmaq olmaq,
kütbeyin olmaq, sarsaqlamaq.

КИМИ III *qəd.* sonuncu.

КИМИБУР I *sif.* **Кими** *sifətinin cəm*
forması.

КИМИБУР II (-у, -а) *is.* ağılsızlar, ax-
maqlar, səfehələr, qanmazlar, sarsaqlar, yelbe-
yinlər; divanələr, dəlilər.

КИМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери,
-илера) 1) nöqsan, qüsür, əskiklik, eyib; azlıq,
çatışmazlıq, kifayətsizlik, kəsir; 2) *məc.* ax-
maqlıq, ağılsızlıq, sarsaqlıq, səfehlik, kütlük,
korazehinlik; düşüncəsizlik; **кимивал квай**
gicbəsər, qanmaz, fəhmsiz; **жуван кимивал**
кьалурмир öz axmaqlığını, qanmazlığını bü-
ruzə vermə; **кимивал авун** axmaqlıq etmək,
qanmazlıq etmək.

КИМИВИЛЕДДИ *z.* axmaqcasına, gic-gic.

КИМИДАКАЗ *z.* axmaqcasına, qanmaz-
casına.

КИМИДИ I (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* ахмақ, қанмаз, сәфех, сарсақ; **кимидан** ахмағın, қанмазın, сәфехin, сарсағın; **кимибур** ахмақлар, қанмазлар, сәфехләр, сарсақлар.

КИМИДИ II *sif.* ахмақ, қанмаз, сәфех, сарсақ.

КИМИДИЗ *z. bax* Кимидаказ.

КИМИЗ *z.* 1) әskik, әskik olaraq, çatışmazlıqla; **кимиз гун** әskik vermәk; çatışmazlıqla vermәk; **кимиз члугун** *və yaxud* **кимиз алцумун** әskik çәkmәk, çәkidә aldatmaq; 2) *-sız, -siz, -suz, -süz;* **вишекай вад кимиз** doxsan beş (*yüz beşsiz*).

КИМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kimoqraf* (1. *damarlardakı qanın təzyiqini ölçmək üçün cihaz;* 2. *eksperimental fonetika-da: səs ayrısını qeyd edən aparat*); **кимографдин** *kimoqrafın.*

КИМОНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *кимоно* (1. *yaponlarda xələt şəklində ev paltarı;* 2. *kapot şəklində geniş qadın paltarı*).

КИН (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *kin;* **ам пата-кьерехдиз кин** *квaz* **килигзавай о,** *yan-yörəyә kinlә baxırdı,* 2) әdavәt, qәrәz, kinlilik.

КИНАР *anc. c.h.; dial;* охшата, нөvaziş, әzizlәмә.

КИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) охшатамақ, нөvaziş göstәrmәk; **ада дишегьлидиз кинарна** о, *qadına нөvaziş göstәrdi.*

КИНГСТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kingston* (*gәminin suyun altında qalan hissәsindә gәmiyә su buraxan və onu bayıra çıxaran qараақ*); **кингстондин** *kingstonun.*

КИНЕМА *dilç.* *kinema* (*danişiq orqanlarından birinin sәsi tәlәffüz edәrkәn gördüyü iş*).

КИНЕМАТИКА (-ди, -да) *mex. kinematika* (*mexanikanın hәрәkәti törәdән sәbәblәri nәzәrә almadan, yalnız hәрәkәtin özündән bәhs edән bölmәsi*); **кинематикадин** *kinematikanın.*

КИНЕМАТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinematoqraf* (1. *kino aparatı;* 2. *köhn. kino, kinoteatr*); **кинематографдин** *kinematoqrafın.*

КИНЕМАТОГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinematoqrafçı;* **кинематографистдин** *kinematoqrafçının.*

КИНЕМАТОГРАФИЯ (-ди, -да) *kinematoqrafiya* (*kino işlәri*); **кинематографиядин** *kinematoqrafiyanın.*

КИНЕСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinoskop* (*televiziyaда işlәнән alıcı elektron-süa borucuғu*); **кинескопдин** *kineskopun.*

КИНЕТИКА (-ди, -да) *mex. kinetika* (*dinamikanın cisimlәri hәрәkәtә gәtirән, yaxud onların hәрәkәtini дәyişdirән qüvvәләрдән bәhs edән bölmәsi*).

КИНИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) әриштә; **кьурай кинияр** *qurudulmuş әриштә;* **кинид халла** әриштә şorbası; **кинидин аш** әриштә аşı; *hәмçinin bax* **Әклерер.**

КИНИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bir tikә хәмир (düşbәrә, хәngәl, әриштә üçün ayrılmuş); хәмирin hөлә kәsilмәmiş nazik layı;* **шутькьуь кини** әриштәnin bir zolu.

КИНИКАР (-ри, -ра) *kiniklәр* (*eramızdan әvvәl IV әsrdә tәsis edilmiş әхлақ normalarını inkar edән fәlsәfi мәktәbin ardıcılıarı*).

КИНО (-ди, -да) *kino;* **кинодин** *kino-nun;* **телевизорди кино** **кьалурзава** *televizor kino* göstәrir.

КИНОАКТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinoaktyor;* **киноактердин** *kinoaktyoron.*

КИНОАКТРИСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kinoaktrisa;* **киноактрисадин** *kinoaktrisanın.*

КИНОАППАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinoaparat;* **киноаппаратдин** *kinoaparatının.*

КИНОАППАРАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kinoaparatura;* **киноаппаратурадин** *kinoaparaturanın.*

КИНОАРТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinoartist;* **киноартистдин** *kinoartistin.*

КИНОАТЕЛЬЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kinoatlye;* **киноательедин** *kinoatlyenin.*

КИНОВАРЬ (-ди, -да) *kinovar* (1. *qırmızı mineral (civә 2-sulfid);* 2. *kim. civә 2-sulfiddән alınan qırmızı rәng*); **киновардин** *kinovarin.*

КИНОДРАМАТУРГИЯ (-ди, -да) *kinodramaturgiya;* **кинодраматургиядин** *kinodramaturgiyanın.*

КИНОЖУРНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kinojurnal;* **киножурналдин** *kinojurnalın.*

КИНОКАДР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *kinokadr;* **кинокадрдин** *kinokadrın;* **кинокадрияр** *kinokadrlar.*

КИНОКОМЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kinokomediya;* **кинокомедиядин** *kino-komediyanın.*

КИНОКОНЦЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinokonsert; **киноконцертдин** kinokonsertin.

КИНОЛАБОРАТОРИЯ (-ди, -да) kinolaboratoriya; **кинолабораториядин** kinolaboratoriyanın.

КИНОЛЕНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinolent; **кинолентадин** kinolentın.

КИНОЛОГИЯ (-ди, -да) kinologiya (*zoologiyannın itlərdən və onların yetişdirilməsindən bəhs edən bölməsi*); **кинологиядин** kinologiyannın.

КИНОМЕХАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinomexanik; **киномеханикдин** kinomexanikin.

КИНООПЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinooperator; **кинооператордин** kinooperatorun.

КИНООЧЕРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinooçerk; **киноочеркдин** kinooçerkin.

КИНОПАВИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinopavilyon; **кинопавильондин** kinopavilyonun.

КИНОПЛЕНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinoplyonka; **кинопленакдин** kinoplyonkanın.

КИНОПОВЕСТЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinopovest; **киноповестдин** kinopovestın.

КИНОПРОКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinoprokat; **кинопрокатдин** kinoprokatın.

КИНОРЕЖИССЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinorejissor; **кинорежиссердин** kinorejissorun.

КИНОСЕАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinoseans; **киносеансдин** kinoseansın.

КИНОСТУДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinostudiya; **киностудиядин** kinostudiyanın.

КИНОСЦЕНАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinossenari; **киносценаридин** kinossenarinin.

КИНОТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinoteatr; **кинотеатрдин** kinoteatrın.

КИНОТЕХНИКА (-ди, -да) kinotexnika; **кинотехникадин** kinotexnikanın.

КИНОФАБРИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinofabrik; **кинофабрикадин** kinofabrikın.

КИНОФЕСТИВАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kinofestival; **кинофестивалдин** kinofestivalın; **кинофестивалар** kinofestivallar.

КИНОФИКАЦИЯ (-ди, -да) kinolaşdırma; **кинофикациядин** kinolaşdırmanın.

КИНОФИЛЬМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) kinofilm; **кинофильмдин** kinofilmin; **кинофильмаяр** kinofilmlər.

КИНОХРОНИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinoxronika; **кинохроникадин** kinoxronikanın.

КИНОЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kino göstərən; **киночидин** kino göstərənın.

КИОСК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiosk, köşk (*xırda şeylər satmaq üçün budka*); **киоскдин** kioskun, köşkün.

КИОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiot (*ikona üçün şüşəli kiçik qutu, şkafl*); **киотдин** kiotun.

КИП (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) dial. binə; **кипдин** binənin.

КИП: кип-кесибувал (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) son dərəcə yoxsulluq; **ам кип-кесибвиле** яшамиш жезва о, son dərəcə yoxsulluq içərisində yaşayır.

КИПСЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mətb.* kipsey (*çap maşınında boyaq qutusu*); **кипсейдин** kipseyin.

КИРАБЛИЯР dial. qaloş.

КИРАГЬ *bax* Икрагь.

КИРАСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. kirasir (*dəmir geyimli ath əsgər və ya zabıt*).

КИРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* müəllif; **кирамдин** müəllifin.

КИРБИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. kibrit; **кирбитдин** kibritin.

КИРГИЗ qırğız (*xalqın adı*); **киргиз чІал** qırğız dili.

КИРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yandırılmış gil; **киредин** yandırılmış gilin; **киредин къапар** yandırılmış gildən hazırlanmış qablar.

КИРЕД(ИН) *sif.* yandırılmış gildən hazırlanan.

КИРЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əhəng; **киреждин** крар əhəng işləri; **хам киреж** söndürülməmiş əhəng; **киреж квай** əhəngli; **киреждай асунун** əhənglə ağartmaq; **киреж ягьун** *bax* киреждай асунун.

КИРЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kirza (*dəri və rezini əvəz edən maddə*); **кирзадин** kirzanın.

КИРИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* ulu; **кири бубаяр** ulu babalar; **кирийрин чав агакьай эменнийрикай садни чІал я** ulularımızdan bizə çatmış əmənlərdən biri də dildir.

КИРИ II *qəd.* qadır.

КИРИ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kirə, icarə; 2) çarvadarlıq (*at ilə yük, adam daşıma*); 3) kirə haqqı, icarə haqqı; **кири кьачун** kirə haqqı almaq, icarə haqqı almaq; **кири алачир сив** ağzına gələn danışан.

КИРИДА *z.* kirəyə, icarəyə; **кирида вугун** kirəyə vermək; **кирида кьун** icarəyə götürmək.

КИРИЛИЦА (-ди, -да) kirillitsa; **Кирилл гьарфарган** Kiril əlifbası (*rus əlifbasının əsasını təşkil edən qədim slavyan əlifbalılarından biri*); **кириллицадин** kirillitsanın; **кириллицадал кхьенвай ктаб** Kiril əlifbası ilə yazılmış kitab.

КИРИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) icarəçi, kirəçi, kirayənişin, mənzili kirəyə, icarəyə götürən; 2) arabaçı, yükdaşıyan.

КИРИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) icarədarlıq, kirəçilik, kirayənişinlik; 2) arabaçılıq, yükdaşıyanlıq; **киричивилин** icarədarlığın, kirəçiliyin, kirayənişinliyinin; arabaçılığın, yükdaşıyanlığın; **киричивал авун** icarədarlıq etmək, kirəçilik etmək, kirayənişinlik etmək; arabaçılıq etmək, yükdaşıyanlıq etmək.

КИРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kirka (*lüteran kilsəsi*).

КИРКИР: **киркІир хьун** müəyyən bir qərara gələ bilməmək; **киркІир квай балкІан** ürkək at.

КИРС I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* yandırılmış gildən hazırlanmış qab.

КИРС II *sif.* 1) əyri, çər; **кирс авун** və **yaхud** **кирс кутун** əymək, əyri etmək; **кирс акатун** əyilmək; 2) *məc.* çərəki, ikinci dərəcəli; **кирс делил** ikinci dərəcəli dəlil; **кирс дополнение** *qram.* vasitəli tamamlıq; **кирс падежар** *qram.* vasitəli hallar (*adlıq haldan başqa bütün hallar*).

КИРСДАКАЗ *z.* çər, çərinə, çərəki, yanakı, əyri, qıyqac.

КИРСДИЗ *z.* **Кирсдаказ.**

КИРСЕБА *z.* çər, çərəki, yanakı, əyri.

КИРСЕБАДАКАЗ *z.* çərinə, əyricəsinə.

КИРФ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *bot.* kəndalaş; **кирфдин** kəndalaşın; *həmçinin* **бax СеркІв.**

КИРЯГЪУН *bax* **Икрагъун.**

КИС! I [**ккис**] *n.* səs salma!; danışma!; sakit ol!

КИС II: **кис хьун** *f.* səs çıxarmamaq.

КИС III [**книс**]: **кис-кис гун** salıqdırmaq, qızıqdırmaq, təhrik etmək, sövq etmək; **садбуру адаз кис-кис гана** bəziləri onu qızışdırdı.

КИСА!: **Кис** *felinin əmr forması.*

КИСАЙ I: **Кисун** *felindən əmələ gəlmiş feli sifət.*

КИСАЙ II *sif.* danışmayan, sakitcə öz işini görən; **кисай-илисай** hiyləgər.

КИСАЙ III (-я, -я; -яр, -йри, -йра) *is.* hisslərini bürüzə verməyən, hiyləgər adam.

КИСАЙБУР I: **Кисай II** *sifətinin cəm forması*; **адан аялар кисайбуру я** onun uşaqları sakitcə öz işlərini görəndir.

КИСАЙБУР II (-у, -а): **Кисайбуру** *sifətinədən əmələ gəlmiş isim*: **кисайбурукай Аллагьди яргьазрай** asta gəzən, bərk basanlardan Allah qorusun.

КИСАЙДИ I: **Кисай** *sifətinin tək forması*; **ам кисайди я** o, danışmayandır, sakitcə öz işini görəndir.

КИСАЙДИ II (-а, -а) *is.* danışmayan, sakit insan; **кисайдай вуч хьайитІани акьатдайди я** danışmayan, sakit insandan nə desən çıxar.

КИСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) susmağa məcbur etmək; 2) səsinə kəsmək, sözünü ağzında yarımcıq qoymaq; 3) sakitləşdirmək, yumşaltmaq.

КИСЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kisə*; **тенбекдин кисе** tənbəki kisəsi; **пул твадай кисе** pul kisəsi.

КИСЕЛЬ (-ди, -да) *kisel* (*meyvə firnisi*); **киселдин** kiselin.

КИСИЛ *qəd.* dərin düşüncəli, kamallı (*adam*).

КИСИН *qəd.* düşgün; **кисин кас** düşgün adam.

КИСИР *qəd.* qabağa getmək, irəliləmək, tezlik.

КИС-КИС! *n.* piş-piş (*pişiyi çağırmaq üçün nida*).

КИСЛОРОД (-ди, -да) *kim.* oksigen; **кислороддин** oksigenin.

КИСНА I: **Кисун** *felinin keçmiş zaman forması.*

КИСНА II *z.* səsinə çıxarmadan; **ам кисна шехъна** *o, səsinə çıxarmadan ağıladı.*

КИСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib.* kista (*içi maye ilə dolu kisəşəkilli şiş*); **кистадин** kistanın.

КИСТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* dəli, ağılsız.

КИСТИК-ХИЛТИК dəli-dolu.

КИСТИЯР (-ри, -ра) *qəd.* dəlilər.

КИСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) susmaq; səsinə kəsmək, dinməmək; **ам кисна** *o* susdu; **кичле хъана кисна** qorxub susdu; 2) **кисна** *felin formaları ilə birləşdikdə belə tərcümə olunur:* susaraq, dinməzsöyləməz, səssiz-səmirsiz, səsinə çıxarmadan, sükutla; ehmalca, xəlvətcə; **ам кисна акъвазнавай** *o, susaraq dayanmışdı; ада вичин крар гъамиша кисна ийида* *o, həmişə öz işlərini xəlvətcə görür.*

КИТ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) kit, balina; **китдин** kitin, balinanın; 2) *məc.* nəhəng (*hər hansı bir işdə əsas rol oynayan adam*).

КИТАЙВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çinli; **китайвидин** çinlinin; **китайвийрин** **члал** çinlilərinin dili.

КИТАЙКА (-ди, -да) *köhn.* kitayka (*Çin parçası*); **китайкадин** kitaykanın.

КИТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kitel* (*hərbi pencək*); **кителдин** kitelin.

КИТКИД, КИТКИДА, КИТКИЗ, КИТКИЗВА: **Куткун** *felinin formaları.*

КИТКИН I: **Куткун** *felinin əmr forması.*

КИТКИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* yumağ; **киткиндин** yumağın.

КИТИ *dial.* cəza, tənbeh.

КИТИН *bax* **Кутлун.**

КИФ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) höyük; **кифинин** höyüyün; **чулав кифер** qara höyüklər; 2) bişmiş ətin dişlə kəsilməyən lifi; **кифер авай кIус адаз гана** *lifli tikəni ona verdi; киф атIайди* *höyüyü kəsilmiş (qadınların sözləşərkən işlədikləri ifadə); киф атIуй!* *“sənin əzizin ölsün” mənasında işlənən qarğış.*

КИФИР I *sif.* kifir, çirkin.

КИФИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* kifir, çirkin; **кифирдан** kifirin, çirkinin.

КИХ I (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *zool.* zığ-zığ (*quş*); **кихрен** zığ-zığın.

КИХ II (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *dial.* qarmaq; **кихрен** qarmağın.

КИХЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ərsin; **кихелдин** ərsinin; **тIурар ийидай кихел** *qasıq düzəltmək üçün istifadə olunan ərsin; кIуртар ийидай кихел* *qoyun dərisini təmizləmək üçün istifadə olunan ərsin.*

КИХЛИГУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а//ая, -ин, -рай, -мир) *f.* təkrar baxmaq; **килигун** *felinin təkrarlanan hərəkəti göstərən forması.*

КИХЬ! *n.* “yandırar, muğayat ol!” *mənasında uşaqlara deyilən söz.*

КИЦИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əzgil; **кицикдин** əzgilin; **кицикдин тар** əzgil ağacı; **жалгъа кичик** *bağ əzgili; чIуру кичик* *məşə əzgili; кичикдин яд а)* *duza qoyulmuş əzgil suyu; b) məc.* zəif, bekar, əhəmiyyətsiz.

КИЦЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) əl vurmaq, toxunmaq; **ада касди тур затIарик кичяна** *o, kişinin qoyduğu şeylərə əl vurdu; 2) oğurlamaq, sahibindən xəbərsiz nəyi isə özü üçün götürmək; те-хилдик кичяйдай касни авачир, ятлани ратIрал гадаяр акъвазарнавай* *taxılı oğurlayan yox idi, buna baxmayaraq, xırmanda oğlanlar gözətçi kimi saxlanmışdı.*

КИЦІ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *it;* **кицIин** *itin;* **гъуьрчен кичI** *ov iti;* **вацIун кичI** *su samuru;* **гъуьлуьн кичI** *suiti;* **чубанд кичI** *çoban iti;* **кицIин шараг** *bax* **гуьрцIул;** **кI кичI** *ягъай ланш галуькыз хъун* *авараçılıq etmək, işsiz veyllənmək; кичIин хва* *itoğlu;* **кицIин руш** *itqızı; мурдар кичI* *вацIу тухудач* *murdar iti* *çay aparmaz (“pis adam bəlaya düçar olmaz” mənasında işlənən misal); кичI ятлани, жуванди я* *it də olsa, özümüzünküdür (“qohum-əqraba nə qədər pis olsa da, kəsmək olmur” mənasında işlənən ibarə); кичI(ин) амалар* *insana yaraşmayan əməllər; кичI кьванни кваз такьун* *əsla saymamaq; кичI элуькьда* *– карван фида* *a.s.* *it hürər, karvan keçər; “кицI яни?” – лугьун тавун* *saymamaq; кичIни кичIин як* *недач* *it itin ətinə yeməz (“pis adam pis adama toxunmaz” mənasında işlənən ibarə); кичIни кац* *хьиз* *itlə pişik kimi (adamlar bir-biri ilə yola getməyəндə işlənən ibarə); кичIин гуьрцIул* *it küçüyü (sözə baxmayan, tərs uşaqları söyəндə*

işlənilir); **кицлин куяр** *dial.* quşəppəyi növü; **кицлин чин** eybəcər sifət; **кицлин умуьур** kasıbliqla, çətinliklə yaşanan ömür.

КИЦВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alçaqlıq, əcləflıq, rəzalət, rəzillik, yaramazlıq, nankorluq; **кицвал авун** alçaqlıq etmək, əcləflıq etmək, rəzillik etmək, yaramazlıq etmək, nankorluq etmək.

КИЦВИЛЕЛДИ *z.* alçaqlıqla, əcləflıqla, namərdliklə, yaramazlıqla, nankorluqla.

КИЦЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) itəbaxan; **кицербандин** itəbaxanın.

КИЦЕРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) itəbaxanlıq; **кицербанвлин** itəbaxanlıqın.

КИЧЕГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əm-gək; **кичегьдин** əmgəyin.

КИЧИН (-ез, -ена, кичич) yüngülcə səpələmək, çiləmək; **марф кичезва** yağış çiləyir; *həmçinin bax* **Хьичин**.

КИЧИЧ: **Кичин** *felinin əmr forması.*

КИЧХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* aslan; **кичхирдин** aslanın.

КИЧІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qorxu; **кичІ** квай qorxaq, үркək; **кичІ** кутун qorxutmaq, hədələmək; **кичІ** кваз qorxu ilə.

КИЧЕ *sif.* qorxaq, qorxacaq, cəsarətsiz, ürəksiz, ağciyər; hürkək; **ам киче** итим я о, qorxaq adamdır; **киче** виле кьал кьада *mis.* qorxan gözə çöb düşər; **зас кичеда** mən qorxuram; **киче** хьун qorxmaq, hürkmək; **кицІиз** япар атІайдахгай киче жеда *mis.* it qulağını kəsəndən qorxar.

КИЧЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qorxu, vahimə, dəhşət, qorxaqlıq, ürəksizlik, cəsarətsizlik, ağciyərlik; **кичевилин** qorxunun, vahimənin, dəhşətin, qorxaqlıqın, ürəksizliyin, cəsarətsizliyin, ağciyərliyin; **кичевилин** велвела çaxnaşma, vahimə, təlaş; **кичевал** квай qorxaq, cəsarətsiz, ürəksiz, ağciyər; **кичевал** авун qorxaqlıq etmək, cəsarətsizlik etmək, hürkmək; **кичевал** кваз *və yaxud* **кичевилляй** qorxudan.

КИЧЕВИЛЕЛДИ *bax* **Кичедаказ.**

КИЧЕВИЛЯЙ *z.* qorxudan; **ада кичевиляй** ван акъудзавачир о, qorxudan səsini çıxarmırdı.

КИЧЕДАКАЗ *z.* qorxa-qorxa, çəkinə-çəkinə, qorxaqlıqla.

КИЧЕЗ *bax* **Кичедаказ.**

КИЧЕЗ-КИЧЕЗ *z.* qorxa-qorxa, çəkinə-çəkinə; **зун кичез-кичез** адан патав **фена** mən qorxa-qorxa onun yanına getdim.

КИЧЕЛА *z.* qorxudan; **ам киче** ла **рекьизва** о, qorxudan ölür *və yaxud* о, çox qorxur.

КИЧЕРАР (-ри, -ра): **кичера** гун *və yaxud* **кичера** кутун: а) qorxutmaq; б) hədələmək; **ада фад-фад** кесибриз **кичера** гудай о, tez-tez kasıbları qorxudardı.

КИЧЕРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qorxaq; **кичерхъандин** qorxağın.

КИШ I (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) şənbə; **киш** кьуз şənbə günü; **кишдин** şənbənin; 2) *kənd adı* - **Киш** (Kış) (*Azərbaycan Respublikasının Şəki rayonunda*).

КИШ II *sif.* həftənin altıncı günü; **им** мугьманар кьезвай **киш югь** тир бу, qonaların gözləndiyi şənbə günü idi.

КИШ! III *n.* *toyuqları qovanda işlənən söz*; **ада** верчериз “киш” лагыана о, toyuqlara “kiş” dedi.

КИШ IV *qəd.* təklif.

КИШИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) aşıq (*dəyirmi sümük*); **кишидин** aşığın; **кишияр** кьугьун *və yaxud* ашукь-ашукь кьугьун аşıq-aşıq oynamaq.

КИШИ II *dan.* kasıb adam.

КИШИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* əmr; **кишитдин** əmrin; **кишит** гун əmr vermək.

КИШКАВ: кишкав ягьун veyllənmək, avaralanmaq.

КИШМИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kişmir, kişmiri şal (*nazik yumşaq yun parça*); **кишмирдин** kişmirin.

КИШМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kişmiş; **кишмишдин** kişmişin; **кишмишар** галай аш kişmişli aş; 2) *təс.* şirin; **адан гафар** кишмиш, **крас** чІурубур я onun sözləri şirin, işləri əyridir.

КИШПИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) бүрүnc; **кишпирдин** медаль бүрүnc medal.

КИШПИР ТАВ tunc rəng.

КИШРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ağ boyaq; 2) ənlik-kirşan; **кишрандин** ağ boyağın; ənlik-kirşanın.

КИШТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kefindən qalmayan qadın; **киштадин** kefindən qalmayan qadının.

КИШТАНАР: киштанар ягъун *kef* çəkmək; ада са шумуд йикъан киштанар ягъана о, bir neçə günlük *kef* çəkdi.

КИШУН *qəd.* təklif etmək.

КИЯР I *sif.* kəhər; кияр шив kəhər at.

КИЯР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırmızı at; киярдин qırmızı atın.

ККАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) düymə; ккамдин düymənin; лацу ккам ағ düymə.

ККИАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çox kiçik daş; 2) kiçik tikə; 3) güllə; ккІал акъурди güllə dəymiş; тфенгдин ккІал түфəng gülləsi; 4) mərmі; тупунин ккІал top gülləsi, top mərmisi.

ККИАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çimdik; ккІалдин çimdийin; ада рушан патай ккІал акъудна о, qızın böyrünü çimdiklədi.

ККИАНА: КукІун *felinin keçmiş zaman forması.*

ККІЛАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gənə; ккІламдин gənənin.

КЛАВИАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) klaviatura; klavişlər, dillər, toxmaqcıqlar (*pianoda, qarmonda, yazı maşınında, kompyuterdə və s.*).

КЛАВИКОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* klavikord (*dördbucaq şəklində qədim fortepiano*); клавикордин klavikordun.

КЛАВИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* klavir (*fortepianonun köhnə adlarından biri*); клавирдин klavirin.

КЛАВИРАУСЦУГ klaviraussuq (*orkestr üçün yazılmış musiqi əsərinin royal üçün uyğunlaşdırılması*).

КЛАВИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) klaviş, dil, toxmaqcıq (*pianoda, qarmonda, yazı maşınında, kompyuterdə və s.*); клавишдин klavişin.

КЛАКСОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* klakson; siqnal, fit (*avtomobildə, traktor-da*); клаксондин klaksonun.

КЛАМПИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* turp; клампІдин turpun.

КЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. etn.* 1) qəbilə; 2) klan (*Şotlandiyada və İrlandiyada qəbilə icmalarının adı*).

КЛАПШТОК klapştok (*bilyard oyununda: bir şarın başqasına dəyib, dəydiyi yerdə dayanmasından ibarət xüsusi vuruş*).

КЛАРНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* klarnet; кларнетдин klarnetin; ада кларнет язавай о, klarnet çalırdı.

КЛАРНЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) klarnetçi, klarnet çalan; кларнетчидин klarnetçinin.

КЛАССИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) классик (*elm, incəsənət, ədəbiyyat sahəsində ən görkəmli, ən nümunəvi xadim*); марксизм-ленинизмдин классикар mark-sizm-leninizm klassikləri; лезги поэзиядин классикар ləzgi poeziyasının klassikləri; классикдин klassikin; 2) incəsənətdə klassisizm tərəfdarı; 3) qədim yunan və qədim Roma yazıçısı; 4) klassik təhsil almış, klassik dilləri yaxşı bilən adam; 5) klassik filologiya mütəxəssisi.

КЛАССИКА (-ди, -да) klassika, klassik əsərlər; классикадин klassikanın.

КЛАССИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) klassiklik; классиквилин klassikliyin.

КЛАССИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) təsnifçi; təsnifat mütəxəssisi; 2) klassifikator (*filizləri çeşidlərə ayıran aparat*).

КЛАССИФИКАЦИЯ (-ди, -да) 1) təsnifat (*siniflərə, söbələrə, dərəcələrə ayırma sistemi*); 2) təsnif etmə (*edilmə*), təsnif; классификациядин təsnifatın.

КЛАССИЦИЗМ (-ди, -да) klassisizm (1. *qədim klassik dilləri (yunan və latın dillərini) öyrənmək əsasında qurulmuş təhsil üsulu*; 2. *ədəbiyyatda və incəsənətdə antik nümunələri təqlid edən cərəyan*; 3. *ədəb. forma ilə məzmun arasında vəhdət*).

КЛАУЗУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) klauzula (1. *hüq. müqavilədə ayrıca maddə, şərt və ya qeyd*; 2. *ədəb. misranın sonu, qafiyə sonluğu*); клаузуладин klauzulanın.

КЛЕППЕР (-ди, -да) klepper (*at cinsi*); клеппердин klepperin.

КЛЕПСИДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) klepsidra, su saati (*vaxtı damcı-damcı sızan suyun səviyyəsi ilə göstərən qədim saat*); клепсидрадин klepsidranın.

КЛЕПТОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* kleptomан (*kleptomaniyaya tutulmuş adam*); клептомандин kleptomanın.

КЛЕПТОМАНИЯ (-ди, -да) *tib.* kleptomaniya (*oğurluğa meyl göstərməkdən ibarət ruhi xəstəlik*); клептоманиядин kleptomaniyanın.

КЛЕРИКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kle-rikal* (*klerikalizm tərəfdarı; klerikallar partiyasının üzvü*); **клерикалдин** *klerikalın*.

КЛЕРИКАЛИЗМ (-ди, -да) *klerikalizm* (*kapitalist ölkələrində siyasi və mədəni həyatda dini təşkilatların hakimiyyətini möhkəmlətməyə çalışan siyasi cərəyan*); **клерикализмдин** *klerikalizmin*.

КЛЕРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *klerk* (*Qərbi Avropanın bəzi ölkələrində kontor xidmətçisi*); 2) *ruhani* (*orta əsrlərdə Fransada və İngiltərədə*).

КЛЁШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *klyoş* (*aşağısı gen paltar – yubka, şalvar*); **клёшдин** *klyoşun*.

КЛИВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. kliver* (*gəminin qabaq tərəfindəki üçbucaq çərpeykən*); **квивердин** *kliverin*.

КЛИМАКС *bax* **Климактерий**.

КЛИМАКТЕРИЙ *tib. klimakteri* (*qocalığın yaxınlaşması ilə əlaqədar olaraq qadın cinsiyyət vəzilərinin fəaliyyətdən düşməsi dövrü*).

КЛИМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *klimatologiya* (*iqlimi öyrənən elm*).

КЛИМАТОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *klimatoterapiya* (*iqlimlə müalicə üsulu*); **климотерапиядин** *klimatoterapiyanın*.

КЛИНИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. klinika*; **клиникадин** *klinikanın*; **клиникадин** *Квалахдарар* *klinikanın işçiləri*; **клиникадин** *кьил* *klinikanın rəhbəri*.

КЛИНИЦИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. klinisist* (*linikada işləyən və praktik həkimlikdən əlavə elmi müşahidə və tədqiqatla da məşğul olan həkim*); **клиницистдин** *klinisistin*.

КЛИНКЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. klinker* (*odadavamlı kərpic*); **клинкердин** *klinkerin*.

КЛИНКЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. klinker* (*idman qayığı*); **клинкердин** *klinkerin*.

КЛИНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *klinometr* (1. *mailliyi ölçən alət*; 2. *gəminin əyilmə bucağını ölçmək üçün cihaz*); **клинометрдин** *klinometrin*.

КЛИПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. kliper* (*itigedən yelkənli gəmi*); **клипердин** *kliperin*.

КЛИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* 1) *ruhanilər* (*müəyyən bir kilsənin ruhaniləri*); 2) *kilsə xoru*.

КЛИРИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt. kliring* (*dövlətlər arasında banklar vasitəsilə nağd pulsuz haqq-hesab*); **клирингдин** *kliringin*.

КЛИРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kliros* (*kilsənin yuxarı başında sağ və solda oxuyanlar üçün hündür yer*); **клиросдин** *klirosun*.

КЛИШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *klişe* (1. *çap üçün metal və ya taxta parçası üzərində tərsinə qazılmış şəkil*; 2. *məc. şablon, standart, basmaqəlib; çeynənmiş söz, ifadə*); **клишедин** *klişenin*.

КЛОУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kloun*, *oyunbaz*; *təlxək*, **клоундин** *klounun*, *oyunbazın*, *təlxəyin*.

КЛОУНАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *klounada* (1. *klounların iştirakı ilə göstərilən tamaşa*; 2. *məc. məzhəkəçilik, oyunbazlıq, hoqqabazlıq*; 3. *təlxəklik*); **клоунададин** *klounadannın*.

КЛУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *klub*; **заводдин клуб** *zavod klubu*; **хуьруьн клуб** *kənd klubu*; 2) *klub* (*Fransa burjua inqilabı dövründə siyasi partiyaların adı*); **клубдин** *klubun*.

КЛУБМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *klubmen* (*xarici ölkələrdə vaxtını klubda keçirən adam*); **клубмендин** *klubmenin*.

КЛУМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çiçək ləki*; **клуббадин** *çiçək ləkinin*.

КНЕХТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. knext* (*gəmi göyərtəsində və ya körpüdə gəmi iplərini bağlamaq üçün sütun, dirəkçik*); **кнехтдин** *knexthin*.

КНОПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *knopka*; 2) *basma düymə*; **кнопкадин** *knopkanın*, *basma düymənin*; **кнопкадал или сун** *knopkanı basmaq*; **кнопкайрал куклурун** *knopkalamaq*.

КНЯЗЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *knyaz* (1. *qədim Rusiyada: qoşun sərkərdəsi və vilayət hakimi*; 2. *inq. əv. Rusiyada: xüsusi xidmətlər üçün verilən və nəslən keçən fəxri rütbə*); **княздин** *knyazın*.

КОАГУЛЯЦИЯ (-ди, -да) *fiz., kim. koagulyasiya*, *pixtalaşma*; **коагуляциядин** *koagulyasiyanın*, *pixtalaşmanın*.

КОАЛИЦИЯ (-ди, -да) *koalisiya*, *ittifaq*, *birleşmə*.

КОБАЛЬТ (-ди, -да) *kobalt* (1. *maqnitləşmə qabiliyyəti olan ağ-gümüşü metal*; 2. *tünd göy rəngli boyaq*; 3. *tünd göy rəng*).

КОБАЛЬТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kobaltin (*kobaltın kükürd-arsenik birləşməsindən ibarət mineral*); **кобальтиндин** kobaltinin.

КОБЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kobza (*Ukrayna sazı*); **кобзадин** kobzanın.

КОБЗАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kobzar (*Ukrayna xalq aşıǵı*); **кобзардин** kobzarın; **хуьруьз кобзарар атанвай** kəndə kobzarlar gəlmişdi.

КОБОЛЬД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kobold (*alman əfsanələrində cin*); **кобольддин** koboldun.

КОБРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kobra (*gözlüklü zəhərli ilan*); **кобрадин** kobranın; **кобрайрин** kobraların.

КОБУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qobuz (*Orta Asiya xalqlarında sazaoxşar ikisimli musiqi aləti*); **кобуздин** kobuzun.

КОВБОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kovboy (*Şimali Amerikada ath çoban*); **ковбойдин** kovboyun; **ковбойар** kovboylar.

КОВЕЛЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kovellin (*mineral*); **ковеллиндин** kovellinin.

КОВЕРКОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) koverkot (*bahalı yun parça*); **коверкотдин** koverkotun.

КОГОРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) koqorta (1. *Qədim Romada təxminən 600 nəfərlik qoşun dəstəsi; legionun onda biri*; 2. *möhkəm birləşmiş dəstə*); **когортадин** koqortanın.

КОД (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) kod (*şərti ixtisarlar sistemi*); **коддин** kodun.

КОДАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kodak (*sadə fotoaparət*).

КОДЕИН (-ди, -да) tib. kodein (*öskürək dərmanı*); **кодеиндин** kodeinin.

КОДЕКС (-ди, -да) kodeks (1. *sistemə salınmış qanunlar külliyyatı*; 2. *məс. qayda, adət, əqidə*); **кодексдин** kodeksin.

КОДИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kodifikator (*kodifikasiya ilə məşğul olan adam*); **кодификатордин** kodifikatorun.

КОДИФИКАЦИЯ hüq. kodifikasiya (*qüvvədə olan qanunların sistemə salınması*).

КОЗЫРЬ 1. kozır (*kart oyununda baş xal*); 2. *məс. əsas dəlil, əsas vasitə*; ♦ **козырь хьыз кьекьуьн** təşəxxüslə yerimək dan.

КОЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) koyka (1. *çarpayı, taxt*; 2. *çevrilib özü boşalan yük arabası; asma yataq*); **койкадин** koykanın.

КОЙНЕ dilç. koyne (*üstün bir dialekt əsasında əmələ gəlmiş ümumi dil*).

КОКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) koka (*yarpaqlarından kokain çıxarılan tropik ağac*); **кокадин** kokanın.

КОКАИН (-ди, -да) farm. kokain (*narkotik maddə*); **кокаиндин** kokainin.

КОКАИНИЗМ (-ди, -да) tib. kokainizm (1. *kokaindən təcridən zəhərlənmə nəticəsində əmələ gələn ruhi xəstəlik*; 2. *kokain mübtəlalığı, kokain düşgünlüyü*); **кокаинизмдин** kokainizmin.

КОКАИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kokainçi, kokain çəkən (*kokain düşgünü*); **кокаинистдин** kokainçinin.

КОКАРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kokarda (*rəsmi paraqlara vurulan dəmir nişan*); **кокардадин** kokardanın.

КОКИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. kokil (*metal məmulat tökmək üçün sökülüb quraşdırılan qəlib*); **кокилдин** kokilin.

КОКС (-ди, -да) tex. koks (*daş kömür və ya torfdan alınan yanacaq*); **коксдин** koksun.

КОКСИТ tib. koksit (*çanaq-bud oynağının iltihabı*).

КОКТЕЙЛЬ (-ди, -да) kokteyl (*ədviyyat qatılmış spirtli şirin içki*); **коктейлдин** kokteylin.

КОЛБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kolba (*kimya təcrübələrində işlədilən darboğazlı şüşə qab*); **колбадин** kolbanın.

КОЛБАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kolbasa; **колбасадин** kolbasanın.

КОЛЕНКОР (-ди, -да) kolenkor (*pambıq parça növü*); **kolenkordin** kolenkorun.

КОЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. kolet (1. *orta əsr paltarlarında: enli yaxalığ*; 2. *qısa üst paltar*); **колетдин** koletin.

КОЛИБРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. kolibri, milçəkquşu (*isti ölkələrdə yaşayan əlvan tüklü kiçik quş*); **колибридин** kolibrinin.

КОЛИТ tib. kolit (*yoğun bağırsağın iltihabı*).

КОЛЛАБОРАЦИОНИЗМ (-ди, -да) kollaborasionizm (*İkinci dünya müharibəsi zamanı öz vətəninə işğal etmiş faşist işğalçıları ilə xaincəsinə əməkdaşlıq*).

КОЛЛАБОРАЦИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollaborasionist* (*İkinci dünya müharibəsi zamanı öz vətəninə işğal etmiş faşist işğalçıları ilə əməkdaşlıq edən vətən xaini*); **коллаборационистдин** *kollaborasionistin*.

КОЛЛАПС *tib. kollaps* (*ürək fəaliyyətinin birdən dayanması*).

КОЛЛЕГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kolleqa* (*peşə yoldaşı, sənət yoldaşı, məktəb yoldaşı, həmkar, məsləkdəş*); **коллегадин** *kolleqanın*.

КОЛЛЕГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *kollegiya*, heyət; **Хуьруьн Майишатдин Министерстводин** *kollegiya* Kənd Тəsəггү-фатү Назирлиyinин *kollegiyası*; **профессорин** *kollegiya* professorlar heyəti; 2) *kollegiya* (*keçmişdə bəzi məktəblərin adı*); 3) *kollegiya* (*keçmişdə Rusiyada: bəzi mərkəzi hökumət idarələrinin adı*).

КОЛЛЕДЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollec* (1. *İngiltərədə orta məktəb*; 2. *ABŞ-da ali ixtisas məktəblərinin adı*); **коллеждин** *kollecin*.

КОЛЛЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollej* (*Fransa, Belçika və İsveçrədə orta məktəb*); **коллеждин** *kollejin*.

КОЛЛЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollektiv*; **коллективдин** *kollektivin*; **карханадин** *kollektiv* müəssisə *kollektivi*; **илимдин** *kollektiv* elmi *kollektiv*.

КОЛЛЕКТИВВАЛ *kollektivlik*.

КОЛЛЕКТИВВИЛЕЛДИ *bax* **Коллективдаказ**.

КОЛЛЕКТИВДАКАЗ *z. kollektivliklə*.

КОЛЛЕКТИВИЗАЦИЯ *kollektivləşdir-mə, kollektivləşdirilmə, kollektivləşmə*.

КОЛЛЕКТИВИЗМ (-ди, -да) *kollektivizm* (1. *kollektivlik, birlik, ümumilik*; 2. *ictimai həmrəylik və birlik*).

КОЛЛЕКТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollektivçi, kollektivizm tərəfdarı*; **коллективистдин** *kollektivçinin*.

КОЛЛЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollektor* (1. *tex. mayeləri və qazları toplayıb aparən kanal və ya boru*; 2. *tex. dinamotasında dəyişən elektrik cərəyanının daimi cərəyanına çevrildiyi silindr*; 3. *kitab ticarəti idarəsinin kitabxanalara kitab paylaşdırən şöbəsi*; 4. *sahibsiz uşaqları toplayıb uşaq evlərinə paylaşdırən idarə*); **коллектордин** *kollektorun*.

КОЛЛЕКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kolleksiyacı, kolleksiya toplayan*; **коллекционердин** *kolleksiyaçının, kolleksiya toplayanın*.

КОЛЛЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kolleksiya* (*elmi, bədii və tarixi əhəmiyyəti olan şeylərin müəyan sistem üzrə toplanması*); **коллекциядин** *kolleksiyanın, коллекцийрин* *kolleksiyaların*.

КОЛЛИЗИЯ *toqquşma, çarpışma* (*bir-birinə zidd qüvvələrin, mənafeələrin və s. toqquşması*).

КОЛЛОДИУМ *kolloidium* (*tibb və fotoqrafiyada işlənən qatı, efirli məhlul*).

КОЛЛОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kolloid* (*kristallaşmayan və üzvi qışadan keçməyən maddə*).

КОЛЛОКВИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kollokvium* (*biliyi yoxlamaq məqsədilə tələbə ilə edilən söhbət*); **коллоквиумдин** *kollokviumun*.

КОЛО (-ди, -да) *kolo* (*xorvat xalq rəqsi*); **колодин** *kolonun*.

КОЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. kolon* (1. *qədim Roma imperiyasında: mülkəardan torpaq icarə edən kəndli*; 2. *muzdur*); **колондин** *kolonun*.

КОЛОНАТ (-ди, -да) *kolonat* (*Roma imperiyası dövrünə və orta əsrlərə məxsus təhkimçilik üsulu*); **колонатдин** *kolonatın*.

КОЛОНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müstəmləkəçi*; **колонизатордин** *müstəmləkəçinin*.

КОЛОНИЗАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müstəmləkəçilik*; **колонизаторвилин** *müstəmləkəçiliyin*.

КОЛОНИАЛИЗМ (-ди, -да) *müstəmləkəçilik*.

КОЛОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kolonist, koloniyada yaşayan* (*bax* **Колония** 2-ci mənada); **колонистдин** *kolonistin, koloniyada yaşayanın*.

КОЛОНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *müstəmləkə* (*imperialistlər tərəfindən zorla tutulub istismar edilən ölkə*); 2) *koloniya* a) *başqa bir ölkədə əcnəbilərin yaşadığı yer, məhəllə*; b) *başqa bir ölkədə və ya şəhərdə yaşayan həmyerlilər*; c) *hər hansı bir məqsədlə bir yerdə yaşamaq üçün köçürülmüş adamların yaşadığı yer*; ç) *cismən bir-birinə bağlı olan orqanizmlər qrupu*; *biol. qidalı mühidə törəyən bakteriyalar*; **колониядин** *koloniyanın*; **микробрин** *колония* *mikroblar koloniyası*.

КОЛОНИЯЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) müstəmləkəçi; **колониячидин** müstəmləkəçinin.

КОЛОНИЯЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müstəmləkəçilik; **колониячивилин** müstəmləkəçiliyin.

КОЛОНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sütun (*qəzetdə, kitabda*); 2) kolonka (*su qızdırmaq üçün silindrşəkilli qazan*); **колонкадин** sütunun, kolonkanın.

КОЛОННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sütun; **колоннайрин** зал sütunlu zal; 2) kolonna, dəstə, cərgə, sıra, qol, qafilə; **колоннадин** kolonnanın, dəstənin, sıranın, cərgənin, qolun, qafilənin; **аскеррин колоннаяр** əsgər kolonnası.

КОЛОНТИТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* kolontitul (*səhifə başlığı*); **колонтитулдин** kolontitulun.

КОЛОРИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) kolorimetr (*rəngli məhlulun konsentrasiya miqdarını təyin edən cihaz*); **колориметрдин** kolorimetrixin.

КОЛОРИМЕТРИЯ (-ди, -да) kolorimetriya (*kolorimetr vasitəsilə və ya başqa üsulla maddələrdə rəngin miqdarının təyin edilməsi*).

КОЛОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kolorist (1. *şəkildə boyaları düzməkdə mahir olan rəssam*; *kolorit ustası*; 2. *fabrikdə parça rəngləyən usta*); **колористдин** koloristinin.

КОЛОРИТ kolorit (1. *rəssamlıqda: boyaların uyğunluğu*; 2. *məc. səciyyəvi xüsusiyyət*).

КОЛТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. koltun, kiləkə (*natəmizlik nəticəsində baş tükünün tökülməsi (keçəlləşmə) xüsusiyyəti*); **колтундин** koltunun, kiləkənin.

КОЛУМБАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kolumbari (*krematoriyada yandırılmış meyitin külü olan qabların saxlandığı yer*); **колумбарийдин** kolumbarinin; **колумбарийрин** kolumbarilərin.

КОЛХОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kolhoz; **колхоздин** kolhozun.

КОЛХОЗЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* kolhozçu, kolhozun üzvü; **колхозчидин** kolhozçunun.

КОЛХОЗЧИ II *sif.* kolhozçu; **колхозчируш** kolhozçu qız.

КОЛХОЗЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kolhozçuluq; **колхозчивилин** kolhozçuluğun; **колхозчивал авун** kolhozçuluq etmək.

КОЛЬРАБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* kolrabi, daş kələm; **кольрабидин** kolrabinin, daş kələmin.

КОЛЯДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kolyada (*qızılyumurta bayramı*); **колядадин** kolyadanın.

КОЛЯДКА (-ди, -да) kolyadka (*qızılyumurta bayramında oxunan mahnı*); **колядкадин** kolyadkanın.

КОМА (-ди, -да) koma (*başın zədələnməsi, bədənin zəhərlənməsi, yaxud əsəb sisteminin xəstələnməsi nəticəsində əmələ gələn dərin uyuxuya bənzər ağır hal*); **комадин** komanın.

КОМАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) komanda (1. *idmançıların, məktəblilərin və s. dəstəsi*; 2. *dilcavabı, əmr*; 3. *kiçik hərbi hissə, dəstə*; 4. *gəmi qulluqçuları heyəti*); **команда гун** əmr vermək; **команда гайивал** və **яхуд команда гайи** кумазни hamı birdən; **командадин** komandanın, **командайрин** komandaların.

КОМАНДАРМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) ordu komandanı; **командармдин** ordu komandanının; **командармайрин** ordu komandanlarının.

КОМАНДИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komandir, **командирдин** komandirin.

КОМАНДИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komandirlik; **командирвилин** komandirliyin; **командирвал авун** komandirlik etmək.

КОМАНДИРОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ezam edilmə; 2) ezamiyyət; 3) ezamiyyət vəsiqəsi; **командировкадин** ezam edilmənin; ezamiyyətin; ezamiyyət vəsiqəsinin; **командировкадиз** ракърун ezamiyyətə göndərmək; **командировкадиз фин** ezamiyyətə getmək.

КОМБАЙН (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) kombayn; **комбайнидин** kombaynın; **комбайнийрин** kombaynların; **хуьруьн маишатдин** комбайн kənd təsərrüfatı kombaynı; **техилар** кІватІдай комбайн taxılıyğan kombayn; **цІвинар** акъуддай комбайн kömür kombaynı; **комбайн** ягъун məhsulu kombaynla yığmaq.

КОМБАЙНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kombaynçı; **комбайнердин** kombaynçının.

КОМБАЙНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kombaynçılıq; **комбайнервили** kombaynçılığın; **комбайнервал авун** kombaynçılıq etmək, kombaynçı işləmək.

КОМБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) batalyon komandiri, batareya komandiri; **комбатдин** batalyon komandirinin, batareya komandirinin.

КОМБИЖИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qatışıqlı yağ; **комбижирдин** qatışıqlı yağın.

КОМБИКОРМ (-ади, -ада; -аяр, -айри, -айра) kombinə edilmiş yem (*müxtəlif yemlərdən hazırlanan yem qatışığı*); **комбикормдин** kombinə edilmiş yemin.

КОМБИНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kombinat (1. *bir-birinin istehsalından asılı olan sənaye müəssisələri birləşməsi*; 2. *müxtəlif dərəcəli məktəblər birləşməsi*); **комбинатдин** kombinatın.

КОМБИНАТОРИКА (-ди, -да) kombinatorika (*riyaziyyatın kombinasiyalar bəhsi*); **комбинаторикадин** kombinatorikanın.

КОМБИНАЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kombinasiya (1. *birləşdirmə, uyğunlaşdırma, uydurma, quraşdırma; ahəng, tərtib*; 2. *məc. plan, məqsəd, fırılmaq, kələk, hiylə, manevr, tədbir*); **комбинациядин** kombinasiyanın; **комбинацияйрин** kombinasiyaların.

КОМБИНАЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kombinasiya (1. *alt qadın paltarı*; 2. *tuman-köynəyi bir-birinə bitişik olan yüngül uşaq paltarı*); **комбинациядин** kombinasiyanın; **комбинацияйрин** kombinasiyaların.

КОМБИНЕЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kombinezon (*bir-birinə tikilmiş şalvar və pencekdən ibarət iş paltarı*); **комбинезондин** kombinezonun.

КОМБРИГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) briqada komandiri; **комбригдин** briqada komandirinin.

КОМДИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diviziya komandiri; **комдивдин** diviziya komandirinin.

КОМЕДИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komediant (1. *komik*; 2. *hoqqabaz, oyunbaz, təlxək*; 3. *məc. riyakar, ikiüzlü, tülkü*); **комедиантдин** komediantın.

КОМЕДИАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komediantlıq; **комедиантвили** komediantlığın.

КОМЕДИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komedioqraf (*komediya yazan dramaturq*).

КОМЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) komediya (1. *məzhəkəli pyes*; 2. *məzhəkə teatrı*; 3. *məc. gülməli hadisə, məzəli əhvalat*; 4. *məc. hoqqabazlıq, oyunbazlıq, təlxəklik, ikiüzlülük, riyakarlıq, tülkülik*); **комедиядин** komediyanın.

КОМЕНДАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komendant (1. *qala və şəhər qarnizonu rəisi*; 2. *böyük binalara baxan işçi*); **комендантдин** komendantın.

КОМЕНДАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) komendatura (1. *komendantın olduğu bina, komendant idarəsi*; 2. *komendantlıq, komendant vəzifəsi*); **комендатурадин** komendanturanın.

КОМЕНДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komendor (*dəniz topçusu*); **комендордин** komendorun.

КОМЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) astr. kometa (*quyruqlu ulduz*); **кометадин** kometanın.

КОМИ 1) Komi Respublikasının əsas əhalisini təşkil edən xalq; **коми чIал** komi dili; 2) *respublika adı - Коми (Komi)*.

КОМИЗМ (-ди, -да) komizm; güldürücülük, məzəlilik, gülünlük.

КОМИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komik (1. *komik rolları ifa edən aktyor*; 2. *məzəli adam*); **комикдин** komikin.

КОМИНТЕРН Komintern (*Kommunist İnternasionalı*).

КОМИ-ПЕРМЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komi-permyak (*xalq*); **коми-пермякдин** komi-permyakın.

КОМИССАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komissar; **комиссардин** komissarın.

КОМИССАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komissarlıq; **комиссарвили** komissarlığın; **комиссарвал авун** komissarlıq etmək.

КОМИССАРИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komissariat, komissarlıq.

КОМИССИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tic. komisyoner, komiyonçu (*ticarət işlərində müəyyən faiz almaq şərtlə vasitəçilik edən şəxs*); **комиссионердин** komiyonerin, komiyonçunun.

КОМИССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) komissiya (1. *xüsusi tapşırıq və vəzifələri yerinə yetirmək üçün bir idarə və təşkilat yanında müvəqqəti və ya daimi orqan, heyət*; 2. *tic. müəyyən*

haqq müqabilində icra edilən tapşırıq); **комиссиядин** komissiyanın; **комиссиядай акъатун** komissiyadan keçmək.

КОМИССУРА *anat.* komissura (*birləşmə, qovuşma, bitişmə*).

КОМИТАТ komitat (*Macarıstanda inzi-bati ərazi bölgüsü*).

КОМИТЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komitent (*komisyonerə iş tapşırان adam*).

КОМИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komitə; **кран къилиз акъуддай комитет** icra-iyə komitəsi.

КОММЕРСАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tacir; **коммерсантдин** tacirin.

КОММЕРСАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tacirlik; **коммерсантвилин** tacirliyinin.

КОММЕРЦИЯ (-ди, -да) ticarət; **коммерциядин** ticarətin.

КОММУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kommuna (**1.** *əmək və mülk ümumiliyi əsasında birlikdə çalışmaq və yaşamaq üçün toplaşmış kollektiv*; **2.** *belə kollektivin yaşadığı yer*; **3.** *bəzi dövlətlərdə: inzibati-ərazi vahidi, icma*); **♦ Париждин коммуна** Paris kommunası.

КОММУНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kommunar (**1.** *1871-ci ildə Paris kommunası iştirakçısı*; **2.** *kommuna üzvü*); **коммунардин** kommunarının.

КОММУНИЗМ (-ди, -да) kommunizm; **коммунизмдин** kommunizmin; **коммунизм патал женг чугун** kommunizm uğrunda mübarizə aparmaq.

КОММУНИСТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* kommunist; **коммунистрин** kommunistlərin; **коммунистрин партия** kommunistlərin partiyası.

КОММУНИСТ II *sif.* kommunist, kommunist olan.

КОММУНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kommunistlik; **коммуниствилин** kommunistliyinin.

КОММУТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kommutator (**1.** *elektrik cərəyanını açıb bağlayan və ya onun istiqamətini dəyişdirən aparat*; **2.** *telefonları bir-birilə birləşdirən aparat*); **коммутатордин** kommutatorunun.

КОММУТАЦИЯ *elekt.* kommutasiya (*dəyişən cərəyanın sabit cərəyana çevrilməsi*).

КОМОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komod (*siyirməli paltar şkafı*); **комоддин** komodunun.

КОМПАНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) kompaniya, dəstə; 2) şad məclis; 3) cur, tay; **ам ви компания туш** o sənə cur (tay) deyildir; 4) tanışlıq, dostluq, yoldaşlıq, curluq; 5) şirkət; **компания авун** yemək-içmək məclisi təşkil etmək; **компания патал** yoldaşlıq xatirinə, yoldaşlara baxaraq, yoldaşlardan geri qalmamaq üçün.

КОМПАРАТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komparativist (*müqayisəli dilçilik tərfədari*); **компаративистдин** komparativistin.

КОМПАРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komparator (**1.** *xətli ölçüləri yoxlamaq üçün cihaz*; **2.** *rad. elektromağnit dalğalarının enerji intensivliyini ölçən aparat*; **3.** *sadə mikroskop*; **4.** *kim. rəngli məhlulların rənglərini müqayisə etmək üçün cihaz*); **компаратордин** komparatorunun.

КОМПАРТИЯ (-ди, -да) Kommunist Partiyası; **Компартиядин** Kommunist Partiyasının.

КОМПАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompas (*cəhət göstərən cihaz*); **компасдин** kompasının.

КОМПАУНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* kompaund (**1.** *ikisilindrlı buxar maşını*; **2.** *izolyasiya materialı*); **компаунддин** kompaundunun.

КОМПЕНСАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompensator (*mexanizmlərin iş şəraitini tarazlaşdırmaq və s. üçün işlədilən müxtəlif cihazların adı*); **компенсатордин** kompensatorunun.

КОМПЕТЕНЦИЯ (-ди, -да) 1) kompetensiya, səriştə, bilik, təcrübə; 2) etibar; 3) səlahiyyət, bilik sahəsi, ixtisas; **компетенциядин** kompetensiyasının; **ибур зи компетенциядиз талукъ месэляяр туш** bu məsələlər mənim səlahiyyətimə aid deyildir.

КОМПИЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompilyator, kompilyasiya ilə məşğul olan adam; **компилятордин** kompilyatorunun.

КОМПИЛЯЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kompilyasiya (*müstəqil tədqiqat aparılmadan, başqalarının əsərlərindən istifadə yolu ilə yazılmış əsər*); **компиляциядин** kompilyasiyanın.

КОМПЛЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompleks (*bir tam təşkil edən şeylərin və hadisələrin məcmusu*); **комплексдин** kompleksinin.

КОМПЛЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komplekt (**1.** *dəstə, dəst*; **са комплект агъар** bir dəst (*komplekt*) dəyişək; **2.** *norma*);

комплектдилай артух normadan (*komplektdən*) artıq.

КОМПЛЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kompleksiya (*bədən; bədən quruluşu*); **комплексиядин** kompleksiyanın.

КОМПЛЕМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komplement (1. *əlavə, artırma*; 2. *tib. sağlam heyvan serumunda infeksiyaya qarşı qoruyucu maddə*); **комплементдин** komplementin.

КОМПЛИКАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) komplikasiya; **компликациядин** komplikasiyanın.

КОМПЛИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompliment (*xoş söz, iltifat, tərif*); **комплиментдин** komplimentin; **комплимент лугьун** kompliment demək.

КОМПОЗИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompozitor, bəstəkar; **композитордин** kompozitorun, bəstəkarın; *həmçinin bax* Манидар.

КОМПОЗИТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kompozitorluq, bəstəkarlıq; **композиторвалин** kompozitorluğun, bəstəkarlığın; **композиторвал авун** kompozitorluq etmək, bəstəkarlıq etmək; *həmçinin bax* Манидарвал.

КОМПОЗИЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kompozisiya (1. *musiqi əsərləri yaratma nəzəriyyəsi*; 2. *musiqi əsəri, musiqi yaradıcılığı*; 3. *quruluş, tərtib*; **романдин композиция** romanın kompozisiyası; 4. *xəlitə*); **композициядин** kompozisiyanın.

КОМПОНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komponent (*bir şeyin tərkib hissəsi*); **компонентдин** komponentin.

КОМПОСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompost (*müxtəlif qarışıqlardan hazırlanan üzvi gübrə*); **компостдин** kompostun.

КОМПОСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komposter (*biletlərə, plomblara və s. yoxlama işarəsi vuran alət*); **компостердин** komposterin.

КОМПОТ (-ди, -да) kompot; **компотдин** kompotun; **ичин компот** alma kompotu.

КОМПРАДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iqt. komprador (*yerli bazarla xarici kapital arasında vasitəçilik edən yerli tacir*); **компрадордин** kompradorun.

КОМПРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompress (*müalicə məqsədilə ağrıyan yerə qoyulan yaş sarğı*); **компрессдин** kompressin.

КОМПРЕССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kompressiya; sıxma, sıxılma (*qazın motor silindrində sıxılması*); **компрессиядин** kompressiyanın.

КОМПРЕССОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompressor (1. *tex. havanı, buxarı, qazları sıxmaq üçün maşın*; 2. *tib. cərrahiyyə əməliyyatı zamanı qan damarını sıxmaq üçün alət*); **компрессордин** kompressorun.

КОМПРОМИСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompromis (*qarşılıqlı güzəşt əsasında razılışma, uzlaşma*); **компромиссдин** kompromisin.

КОМПЬЮТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kompyuter; **компьютердин** kompüterin; **цийи компьютер** təzə kompüter.

КОМСОМОЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) is. 1) komsomol (*ictimai gənclər təşkilatı*); **комсомолдин** komsomolun; 2) komsomol təşkilatının üzvü.

КОМСОМОЛ II *sif.* komsomol; **комсомол Саяд** komsomol Sayad.

КОМСОМОЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komsomolluq; **комсомолвалин** komsomolluğun.

КОМСОМОЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* komsomolçu; **комсомолчидин** komsomolçunun.

КОМСОМОЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komsomolçuluq.

КОМСОРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) komsomol təşkilatçısı; **комсоргдин** komsomol təşkilatçısının.

КОМСОРГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) komsomol təşkilatçılığı; **комсоргвалин** komsomol təşkilatçılığının.

КОНВЕЙЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konveyer (*işlənilib hazırlanan şeyləri bir yerdən başqa yerə ötürmək, nəql etmək üçün arası kəsilmədən hərəkət edən qurğu*); **конвейердин** konveyerin.

КОНВЕКЦИЯ (-ди, -да) konveksiya (*hərəkət edən mühitin, məsələn, havanın, buxarın və ya mayələrin hərərəti özləri ilə aparması*).

КОНВЕНТ (-ди, -да) *tar.* konvent; məclis, vəküllər şurası (*Fransa inqilabı dövründə*); **конвентдин** konventin.

КОНВЕРГЕНТАР (-ри, -ра) konvergentlər (*bir dilin tarixi inkişafı nəticəsində bir səsə birləşmiş, eyniləşmiş səslər*; məs.: rus

dilində “с” və “е” hərfləri ilə işarə olunan səs-
lər); **конвергентрин** konvergentlərin.

КОНВЕРГЕНЦИЯ (-ди, -да) kon-
vergensiya (1. bənzəmə, uyğunlaşma; 2. birləş-
mə, eyniləşmə; 3. riyaz. görülmə); **конверген-**
циядин konvergensiyanın.

КОНВЕРСИЯ iqt. konversiya (dövlət is-
tiqrazı şərtlərinin dəyişməsi).

КОНВЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kon-
vert, paket, zərflər; **конвертдин** konvertin, pake-
tin, zərfin; **конвертда** аваз рактрун kon-
vertdə göndərmək, zərfdə göndərmək; **кон-**
вертда тун konvertə salmaq, zərflə salmaq.

КОНВЕРТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
tex. konvertor (polad əritmədə işlənən aparat);
конвертордин konvertorun.

КОНВОЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
konvoy (1. yanca gedən mühafizə dəstəsi;
2. müharibə zamanı nəqliyyat və ya ticarət gə-
milərini qoruyan hərbi gəmi və ya təyyarə dəstə-
si); **конвойдин** konvoyun.

КОНВУЛЬСИЯ tib. konvulsiya (qıc,
qıc olma).

КОНГЛОМЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) konqlomerat (1. müxtəlif şeylərin və hissə-
lərin nizamsız yığılması, birləşməsi; 2. geol. müx-
təlif cinsli laylardan əmələ gəlmiş süxur).

КОНГЛОМЕРАЦИЯ (-ди, -да) konqlome-
merasiya (bir neçə şeyin öz xassələrini saxlaya-
raq birləşməsi); **конгломерациядин** konqlome-
rasiyanın.

КОНГРЕГАЦИЯ (-ди, -да) konqreqasi-
ya (1. birləşmə, ittifaq, təşkilat; kilsə icmaları
birləşməsi; 2. Roma papasının müəyyən məsə-
lələrə baxan inzibati idarəsi); **конгрегация-**
дин konqreqasiyanın.

КОНГРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
konqres (1. beynəlxalq qurultay, yığıncaq;
2. ABŞ-da və bəzi başqa ölkələrdə parlamentin
adi); **конгрессдин** konqresin.

КОНГРЕССМЕН (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) konqresmen, konqres üzvü (ABŞ-da);
конгрессмендин konqresmenin.

КОНГРУЕНЦИЯ (-ди, -да) konqruyen-
siya, uyğun gəlmə (həndəsi fiqurların bir-biri-
nin üstünə qoyulduqda düz gəlməsi); **конгру-**
енциядин konqruyensiyanın.

КОНДАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kon-
dak (dini mahni); **кондакдин** kondakin.

КОНДЕНСАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kondensat (buxarın maye halına keçməsi nəti-
cəsində alınan məhsul).

КОНДЕНСАТОР (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) kondensator (1. fiz. elektrik yükü toplayan
cihaz; 2. tex. buxarı sıxlaşdırən aparat); **кон-**
денсатордин kondensatorun.

КОНДЕНСАЦИЯ (-ди, -да) kondensasi-
ya (1. toplama, toplama; sıxlaşma, sıxlaş-
dırma; 2. qəlizləşdirmək; 3. suya çevirmək);
конденсациядин kondensasiyanın.

КОНДЕНСИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kondensit (düymə və s. hazırlamaq üçün işlənən
süni plastik, şəffaf maddə); **конденситдин**
kondensitin.

КОНДЕНСОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kondensor (şüaları toplayıb bir istiqamətə yönəl-
dən optik şüşə); **конденсордин** kondensorun.

КОНДИЦИЯ (-ди, -да) kondisiya (1. mü-
qavilə şərti, saziş şərti; 2. norma, standart, key-
fiyyət); **кондициядин** kondisiyanın.

КОНДОМИНАТ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) hüq. kondominat (1. birgə idarə edilmiş,
birgə sahib olma; 2. iki və ya bir neçə dövlətin
bir əraziyə müştərək şərik olması); **кондоми-**
натдин kondominatın.

КОНДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kondor
(1. Cənubi Amerikanın dağlıq yerlərində yaşa-
yan çox iri yırtıcı quş; 2. Çili və Kolumbiyada
qızıl pul); **кондордин** kondorun.

КОНДОТЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kondotyer (1. orta əsrlərdə İtaliyada: muzdlu tu-
tulan dəstələrin başçısı; 2. məc. pul müqabilində
hər iş üçün vuruşmağa hazır olan avantürüst).

КОНДУИТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
köhn. conduit (keçmişdə şagirdlərin və ya hər-
bi qulluqçuların günahları qeyd olunan dəf-
tər); **конduitдин** conduitin.

КОНДУИТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
elek. conduit (izolyasiya edilmiş kabelləri qo-
rumaq üçün yüngül metal borular); **конduit-**
дин conduitin.

КОНДУКТОР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
konduktor (1. vaqonlarda nizama baxan, bilet
satan və yoxlayan işçi; 2. bəzi kiçik texniki vəzi-
fələrin adı).

КОНДУКТОР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
tex. konduktor (1. dəzgahda kəsici və ya deşici
alətin işini qaydaya salan qurğu; 2. elektrik ke-
çiricisi); **кондуктордин** konduktorun.

КОНДУКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) konduktorluq; **кондуктор-вили** konduktorluğun; **кондукторвал** авун konduktorluq etmək.

КОНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konka (*keçmişdə vaqonları atla sürülən şəhər dəmir yolu və onun vaqonu*); **конкадин** konkanın; **конкайрин** konkaların.

КОНКВИСТАДОРАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) konkvistadorlar (*Mərkəzi və Cənubi Amerikanı tutmuş ispan və portuqal istilaçıları*); 2) məс. qəsbkarlar, istilaçılar; **конквистадоррин** konkvistadorların.

КОНКЛАВ (-ди, -да) konklav (*Roma papasını seçən kardinallar şurası*); **конклавдин** konklavin.

КОНКОРДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konkordat (*Roma papası ilə hər hansı bir hökumət arasında bağlanan müqavilə*); **конкордатдин** konkordatin.

КОНКРЕМЕНТАР (-ри, -ра) тиб. konkrementlər (*bədən boşluqları və ya toxumalarında əmələ gələn daşlar*); **конкрементрин** konkrementlərin.

КОНКУБИНАТ (-ди, -да) etn. konkubinat (*müvəqqəti, nigahsız yaşama*); **конкубинатдин** konkubinatın.

КОНКУРЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəqib; **конкурентдин** rəqibin; **зи конкурент** вун я mənim rəqibim sənsən.

КОНКУРЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəqiblik; **конкурентвили** rəqibliyin.

КОНКУРЕНЦИЯ (-ди, -да) rəqabət; **конкуренциядин** rəqabətin; **конкуренцийрин** rəqabətlərin; **капитализмдин конкуренция** kapitalizmin rəqabəti; **конкуренция** авун rəqabət aparmaq, rəqabət etmə, rəqib olmaq.

КОНКУРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konkurs, müsabiqə; **конкурсдин** müsabiqənin.

КОНСЕРВ (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) konserv; **консервидин** konservin; **якIун консерв** ət konservi; **консерви(яр)** авун konserv etmək; **консервийар** ийидай завод konserv zavodu.

КОНСЕРВАТИЗМ (-ади, -ада) konservatizm, mühafizəkarlıq (*köhnəlik tərəfdarlığı, köhnəpərəstlik, yeniliyə zidd olma*); **консерватизмдин** konservatizmin, mühafizəkarlığın.

КОНСЕРВАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) konservator, mühafizəkar; **консерватордин** mühafizəkarın, konservatorun;

2) konservator (*mühafizəkar partiya üzvü, irticaçı*); **консерватор** кас mühafizəkar adam.

КОНСЕРВАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) konservatorluq, mühafizəkarlıq; **консерваторвили** konservatorluğun, mühafizəkarlığın.

КОНСЕРВАТОРВИЛЕЛДИ z. konservatorcasına, mühafizəkarcasına.

КОНСЕРВАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konservatoriya (*ali musiqi məktəbi*); **консерваториядин** konservatoriyanın; **ада консерваторияда** кIвалахзава о, konservatoriyada işləyir.

КОНСЕРВАЦИЯ (-ди, -да) konservasiya (1. *saxlama, mühafizə etmə, qoruma* (*çürüməkdən*); **тарцин консервация** ağacın konservasiyası; 2. *müvəqqəti dayandırma* (*müəssisənin işini, inşaatı*); **карханадин консервация** müəssisənin işinin müvəqqəti dayandırılması.

КОНСЕРВИЯРУН (-да; -на; -ая, -ин, -рай, -мир) konservləşdirmək, konserv hazırlamaq; **консервийрна** konservləşdirdi; **консерви-ярдай** цех konserv sexi.

КОНСИГНАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tic. konsiqnant (*konsiqnasiya üsulu ilə satılan malın sahibi*); **консигнантдин** konsiqnantın.

КОНСИГНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tic. konsiqnator; vastəçi, vəkil, agent (*konsiqnasiya üsulu ilə mal satan ticarət vəkili*); **консигнатордин** konsiqnatorun, vasitəçinin.

КОНСИГНАЦИЯ (-ди, -да) konsiqnasiya (*kapitalist ölkələrində: xaricə gedən malın, mal sahibi hüququna malik olan ticarət agenti vasitəsilə satılması*); **консигнациядин** konsiqnasiyanın.

КОНСИЛИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. konsilium (*ağır xəstəliyi və onun müalicə üsullarını müəyyən etmək üçün bir neçə həkimin müşavirəsi*); **консилиумдин** konsiliumun.

КОНСИСТЕНЦИЯ (-ди, -да) konsistensiya (*maddənin sıxlıq və məhlulların qəlizlik dərəcəsi*); **консистенциядин** konsistensiyanın.

КОНСИСТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) konsistometr (*yarımmayə cisimlərin qəlizliyini (konsistensiyasını) müəyyən edən cihaz*); **консистометрдин** konsistometrin.

КОНСИСТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konsistoriya (*xristianlarda: inzibati və məhkəmə hüququna malik ruhani idarə*); **консистериядин** konsistoriyanın.

КОНСКРИПЦИЯ (-ди, -да) *konskripsiya* (XVIII-XIX əsrlərdə: *əsgər əvəzinə pul verməyə və ya əsgər gedəni başqası ilə əvəz etməyə yol verən əsgər toplamaq sistemi*); **конскрипциядин** *konskripsiyanın*.

КОНСОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kon-sol* (1. *arxitekt. divar çıxıntısı*; 2. *çiçək üçün mütəhərrik altlıq*); **консолдин** *konsolun*; **консоляр** *konsollar*; **консолрин** *konsolların*.

КОНСОМЭ (-ди, -да) *konsome* (*ət suyu, bulyon növü*); **консомэдин** *konsomenin*.

КОНСОНАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. konsonans* (*səs uyğunluğu, ahəngi*); **консонансдин** *konsonansın*.

КОНСОНАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. konsonant* (1. *samit səs*; 2. *heca əmələ gətməyə əsas səs*); **консонантдин** *konsonantın*.

КОНСОНАНТИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *dilç. konsonantizm* (*hər hansı bir dilin samit səslər sistemi*); **консонантизмдин** *konsonantizmin*; **консонантизмайрин** *konsonantizmlərin*.

КОНСОРЦИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mal. konsorsium* (*müəyyən maliyyə tədbirini həyata keçirmək üçün bir neçə iri bank və ya bankirin inhisarçı birləşməsi*); **консорциумдин** *konsorsiumun*.

КОНСПЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konsept* (*bir əsərin, məruzənin, nitqin və s. xülasəsi*); **конспектдин** *konseptin*.

КОНСПИРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *konspirasiya* (1. *öz fəaliyyətini bildirməmək üçün gizli təşkilatın işlətdiyi üsullar*; 2. *sirr saxlama*); **конспирациядин** *konspirasiyanın*; **конспирацийрин** *konspirasiyaların*.

КОНСТАНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *konstanta* (*sabit kəmiyyət*); **константадин** *konstantanın*.

КОНСТЕБЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konstebel* (*İngiltərədə və ABŞ-da aşağı polis rütbəsi*); **констеблдин** *konsteblin*.

КОНСТЕЛЛЯЦИЯ (-ди, -да) *astr.* 1) *konstellyasiya* (*göy cisimlərinin qarşılıqlı vəziyyətdə olması*); 2) *məc. vəziyyət, təsadüf*; **констелляциядин** *konstellyasiyanın*.

КОНСТИТУЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *konstitusiya* (*dövlətin, dövlət quruluşunun əsas qanunu*); **конституциядин** *konstitusiyanın*; **конституцияр** *konstitusiyalar*; **конституцийрин** *konstitusiyaların*.

КОНСТИТУЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *quruluş, tərtib; сағлам конституциядин тан сағлам quruluşlu bədən*.

КОНСТРУКТИВИЗМ (-ди, -да) *konstruktivizm* (*incəsənətdə: ifrat formalizmi və texnisizmi ifadə edən və incəsənətin ideoloji məzmununu rədd edən mürtəcə burjuva cərəyanı*); **конструктивизмдин** *konstruktivizmin*.

КОНСТРУКТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konstruktivist* (*konstruktivizm tərəfdarı*); **конструктивистдин** *konstruktivistin*.

КОНСТРУКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konstruktor* (*konstruksiya müəllifi*); *konstruksiya düzəldən ixtiraçı*; **гимидин конструктор** *gəmi konstruktoru*; **конструктордин** *konstruktorun*.

КОНСТРУКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *konstruksiya* (*tikintinin, maşının və s. quruluşu*); **четин конструкциядин машин** *çətin konstruksiyalı maşın*; 2) *tikinti*; **ракьни бетон акахьай эцигун** *dəmir-beton tikinti*; 3) *qram. cümlə quruluşu*; **конструкциядин** *konstruksiyanın*.

КОНСУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konsul* (1. *dipl. bir dövlətin başqa dövlət torpağındakı təbəələrinin hüququnu yerli orqanlar qarşısında müdafiə edən rəsmi nümayəndəsi*; 2. *qədim Romada: ali inzibati vəzifə*; 3. *tar. bəzi ölkələrdə yüksək rütbəli hökumət məmurlarının adı*); **консулдин** *konsulun*.

КОНСУЛЬСТВО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *konsulluq*; 2) *konsulxana*.

КОНСУЛЬТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *konsultant* (*öz ixtisasına aid məsləhətlər verən mütəxəssis*); **консультантдин** *konsultantın*.

КОНСУЛЬТАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *konsultanlıq*; **консультантвилдин** *konsultantlığın*.

КОНСУЛЬТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *konsultasiya* (1. *bir məsələyə dair mütəxəssisin məsləhəti*; **консультация гун konsultasiya vermək**; 2. *məsləhətxana*; 3. *fənni yaxşı mənimsəməkdə müəllimin tələbəyə yardımı*); **консультациядин** *konsultasiyanın*.

КОНТАГИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. kəntəqi* (*yoluxan mikrob, yoluxma xəstəlik törədicisi*); **контагийдин** *kəntəqinin*; **контагийр** *kəntəqilər*.

КОНТАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kontakt* (1. *tex. toxunma, birləşmə*; 2. *elektrik xətlərinin bir-birinə toxunduğu yer*; 3. *məc. rəbitə*,

əlaqə, təmas; **контактдиз** гъахъун əlaqəyə girmək); **контактдин** контактын.

КОНТАМИНАЦИЯ (-ди, -да) kontaminasiya (1. bir hadisə və ya ədəbi əsərin təfərrüatının başqa ədəbi əsərə daxil edilməsi; hekayə edilərkən bir neçə hadisənin bir-birinə qarışdırılması; 2. dilç. iki forma və ya ifadə elementlərinin birləşməsi vasitəsilə yeni forma və ya ifadənin əmələ gəlməsi).

КОНТАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. kontar (1. Rusiyada 41 kq-a bərabər qədim çəki vahidi; 2. iri çəki daşı; 3. qapan).

КОНТЕЙНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konteyner (1. tex. rezervuar, bak, iri qazan; 2. dəmiryol platformalarında, yük avtomobillərində yük daşımaq üçün müəyyən ölçüdə və quruluşda böyük yeşik); **контейнердин** konteynerin.

КОНТИНГЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontingent (1. heyət, tərkib; кВалахзавайбурун контингент дегиш хъана işçilərin kontingenti dəyişdi; 2. tic. bir dövlətdən başqa bir dövlətə ixrac və ya idxal edilən malın norması); **контингентдин** kontingentin.

КОНТИНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) coğr. kontinent, qitə; **континентдин** kontinentin, qitənin.

КОНТИНЕНТАЛ *sif.* kontinental.

КОНТОКОРРЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontokorrent (müşərilərlə haqq-hesab üçün idarə tərəfindən açılan xüsusi cari hesab); **контокоррентдин** kontokorrentin.

КОНТОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontor; **конторадин** kontorun; ада **конторада** кВалахзава о, kontorda işləyir.

КОНТОРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontorka (ayaq üstə və ya oturub işləmək üçün hündür stol); **конторкадин** kontorkanın.

КОНТРАБАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontrabanda (1. qaçaq mal gətirmə, qaçaqçılıq; 2. qaçaq mal; 3. məc. gizlicə yeridilən qadağan edilmiş fikir və s.).

КОНТРАБАНДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kondrabandçı, qaçaqmalçı; **контрабандистдин** kondrabandçının.

КОНТРАБАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mus. kontrabas (iri skripkaya oxşar musiqi aləti); **контрабасдин** kontrabasin.

КОНТРАБАСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mus. kontrabasçı (kontrabas çalan); **контрабасчидин** kontrabasçının.

КОНТРАГЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontragent (müqavilə üzrə müəyyən təəhhüd götürən şəxs və ya idarə); **контрагентдин** kontragentin.

КОНТР-АДМИРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontr-admiral (hərbi dəniz donanmasında: birinci admiral rütbəsi); **контр-адмиралдин** kontr-admiralın.

КОНТР-АДМИРАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kontr-admirallıq; **контр-адмиралвалин** kontr-admirallığın.

КОНТРАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontrakt; müqavilə, müqavilənamə, bağlaşma; **контрактдин** kontraktın.

КОНТРАКТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontraktant (kontrakta əsasən müəyyən təəhhüd götürən adam); **контрактантдин** kontraktantın.

КОНТРАКТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kontraktlıq, müqaviləlik; **контрактвалин** kontraktlığın, müqaviləliyin.

КОНТРАКТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontrakt bağlayan, müqaviləçi, **контрактчидин** kontrakt bağlayanın, müqaviləçinin.

КОНТРАКЦИЯ (-ди, -да) kontraksiya (1. sıxılma, daralma; 2. fiz. mayenin qab deşiyindən keçərkən sıxılması); **контракциядин** kontraksiyanın.

КОНТРАЛЬТО (-ди, -да) kontralto (1. ən alçaq qadın səsi; 2. belə səsi olan aktrisa); **контральтодин** kontraltının.

КОНТРАМАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontramarka (bilet əvəzinə verilən pətə, talon); **театрдиз** гъахъун патал **контрамарка** teatra girmək üçün kontramarka; **контрамаркадин** kontramarkanın.

КОНТРАПОСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) incəsən. kontrapost (heykəltəraşlıqda: bədəninin gücü bir ayağına düşən insan heykəlinin vəziyyəti); **контрапостунин** kontrapostun.

КОНТРАПУНКТ (-уни, -уна) mus. kontrapunkt (harmonik vəhdət təşkil edən bir neçə müstəqil melodiya və ya səsin eyni zamanda səslənməsi haqqında nəzəriyyə); **контрапунктунин** kontrapunktun.

КОНТРАССИГНАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontrassiqnasiya (kapalist ölkələrində: hökumət başçısı tərəfindən verilən akt üzərində əlaqədar nazirin imzası); **контрассигнациядин** kontrassiqnasiyanın.

КОНТРАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təzad, ziddiyyət; **контрастдин** təzadın, ziddiyyətin.

КОНТРАФАГОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* kontrafaqot (*musiqi aləti*); **контрафаготдин** kontrafaqotun.

КОНТРАФАКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ədəbi saxtakarlıq; 2) başqasının əsərini icazəsiz çap etdirib yauma; **контрафакциядин** ədəbi saxtakarlığın; başqasının əsərini icazəsiz çap etdirib yaumanın.

КОНТРАГЕЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* kontrqayka (*tərs yivli qayka*); **контргейкадин** kontrqaykanın.

КОНТРАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontrdans (*köhnə rəqs və bu rəqsin musiqisi*); **контрансдин** kontrdansın.

КОНТРИБУЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontribusiya, təzminat (1. *müharibə zamanı: düşmənin işğal etdiyi yerlərdəki əhalidən zorla yığdığı pul, ərzaq və s.*; 2. *məğlub dövlətin qalib dövlətə verməli olduğu pul*); **контрибуциядин** kontribusiyanın, təzminatın.

КОНТРАМАРШ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) əks-yürüş (*düşmənin yürüşünə qarşı yürüş*); **контрмаршдин** əks-yürüşün.

КОНТРАМИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontrmina (*düşmənin yeraltı minalarını tapıb məhv etmək üçün düşmənin tərəfinə atılan lağım*); **контрминадин** kontrminanın.

КОНТРОВЕРЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontroverza (1. *mübahisəli məsələ*; 2. *mübahisə, ixtilaf*); **контроверзадин** kontroverzanın.

КОНТРОЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kontrolluq, nəzarətçilik; **контролвалин** kontrolluğun, nəzarətçiliyin.

КОНТРОЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kontrolçu (*yoxlayıcı, gözətçi, nəzarətçi*); **контролчидин** kontrolçunun.

КОНТРОЛЬ (-ди, -да) kontrol (1. *nəzarət, yoxlama*; 2. *kontrol idarəsi*; 3. *kontrolçular*); **контролдин** kontrolun; **контроль алачиз** kontrolsuz, nəzarətsiz.

КОНТРОРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arx.* kontrfors (*divarı, günbəzi saxlayan ağır dayaq*); **контрфорсдин** kontrforsun.

КОНТУЗИЯ (-ди, -да) kontuziya (*dəriyə zərər vermədən, orqanizmdə əmələ gələn zədə, əziklik, şikəstlik*); **контузидин** kontuziyanın.

КОНТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kontur (1. *çevrə*; 2. *elektrik dövrə*); **контурдин** konturun.

КОНУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konus (1. *riyaz. düzbucaqlı üçbucağın bir kateti ətrafında fırlanması nəticəsində əmələ gələn həndəsi cisim, fiqur*; 2. *formaca həndəsi konusa oxşayan hər şey*); **конусдин** konusun.

КОНФЕДЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konfederat (1. *konfederasiya üzvü olan təşkilat və ya dövlət*; 2. *tar. konfederasiya iştirakçısı*); **конфедератдин** konfederatın.

КОНФЕДЕРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konfederasiya (*ictimai təşkilatların və ya dövlətlərin ittifaqı, birləşməsi*); **конфедерациядин** konfederasiyanın.

КОНФЕКЦИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konfeksion (*hazır paltar mağazası, şöbəsi*); **конфекциондин** konfeksionun.

КОНФЕРАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konferans (*konferansyenin tamaşaçılara və ya dinləyicilərə verdiyi xəbər, məlumat*); **конферансдин** konferansın.

КОНФЕРАНСЬЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konferansye (*konsert proqramının nömrələrini tamaşaçılara elan edən və nömrələr arasındakı fasilələrdə onları məşğul edən artist*); **конферансьедин** konferansyenin.

КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) konferens-zal (*təntənəli iclaslar zalı*); **конференц-залдин** konferens-zalın.

КОНФЕРЕНЦИЯ (-яди, -яда; -яр, -йри, -йра) konfrans (*dövlətlərin və ya təşkilatların nümayəndələrinin müsavirəsi*); **конференциядин** konfransın **конференцийрин** konfransların.

КОНФИРМАЦИЯ (-ди, -да) konfirmasiya (1. *köhn. kapitalist ölkələrində: məhkəmə hökmünün ali orqan tərəfindən təsdiqi*; 2. *protestantlarda və katoliklərdə: cavan oğlan və qızları kilsə üzvlüyünə qəbul etmə mərasimi*); **конфирмациядин** konfirmasiyanın.

КОНФИСКАЦИЯ (-ди, -да) müsadirə (*hökumət orqanının qərarına əsasən hər hansı bir şəxsin və ya təşkilatın mal-mülkünün əlindən alınması*); **конфискациядин** müsadirənin.

КОНФЛИКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toqquşma, ixtilaf, mübahisə, münaqişə; **конфликтдин** toqquşmanın, ixtilafın, mübahisənin, münaqişənin; **фикиррин конфликт** ixtilaf; **конфликт гьялун** mübahisəni (ixtilafı

həll etmək); **яракьлу конфликт** silahlı toq-quşma.

КОНФУЦИАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) konfusiançılıq (*Çin mütəfəkkiri Konfusinin dini nəzəriyyəsinə əsaslanan əxlaqi-fəlsəfi baxışlar və ənənələr sistemi*); **конфуциантвилин** kofusiançılığın.

КОНЦЕНТР (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) riyaz. konsentr; **концентрдин** konsentrin; **концентраяр** konsentrlər (*mərkəzi ümumi olan müxtəlif böyüklükdə çevrələr*).

КОНЦЕНТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konsentrat (**1.** *preslənmiş hazır quru xörək*; **2.** *məd. konsentrasiya edilmiş filiz*; **3.** *k.t. qüvvətli yem*); **концентратдин** konsentratın.

КОНЦЕПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəls. konsept; ümumi anlayış, ümumi təsəvvür; **концептдин** konseptin.

КОНЦЕПТУАЛИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) fəls. konseptualizm (*insan ağlında ümumi təsəvvürlərin mövcud olduğunu qəbul edən orta əsr fəlsəfi cərəyanı*); **концептуализмдин** konseptualizmin.

КОНЦЕПТУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəls. konseptualist (*konseptualizm tərəfdarı*); **концептуалистдин** konseptualistin.

КОНЦЕПТУАЛИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) konseptualistlik; **концептуалиствилин** konseptualistliyin.

КОНЦЕПЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konsepsiya (*hər hansı bir hadisə haqqında görüş, əsas fikir*); **концепциядин** konsepsiyanın; **концепцийрин** konsepsiyaların.

КОНЦЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) konsert; **концертдин** konsertin; **концертдин программа** konsertin proqramı; **концерт гун** konsert vermək; 2) *mus. konsert (orkestrin müşayiəti ilə tək bir musiqi aləti və ya oxuyan tərəfindən ifa olunmaq üçün böyük musiqi əsəri)*.

КОНЦЕРТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konsertçi (*konsert verən artist*); **концертчидин** konsertçinin.

КОНЦЕРТИНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. konsertino (1. altıbucaqlı qarmon; 2. konsert tipli musiqi əsəri; bax концерт 2-ci mənada)*; **концертинодин** konsertininonun.

КОНЦЕРТМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konsertmeyster (**1.** *orkestrdə icraçılar dəstəsinin rəhbəri*; **2.** *partiyalarını öyrən-*

məkdə aktyora kömək edən pianist-akkompaniator); **концертмейстердин** konsertmeysterin.

КОНЦЕССИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konsessiyaçı (*konsessiya sahibi*); **концессионердин** konsessiyaçının.

КОНЦЕССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konsessiya (**1.** *ölkə daxilində sənaye müəssisələri təşkil etmək, mədən çıxarmaq və s. üçün dövlət tərəfindən ayrı-ayrı şəxslərə, şirkətlərə və ya başqa dövlətə verilən hüquq, imtiyaz*; **2.** *konsessiya qaydası ilə təşkil edilmiş müəssisə*); **концессиядин** konsessiyanın.

КОНЦЛАГЕРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konslager, həbs düşərgəsi; **концлагердин** konslagerin; **концлагерар** konslagerlər; **концлагеррин** konslagerlərin.

КОНЪЕКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) konyektura (**1.** *filol. pozulmuş mətnin zənnə görə bərpa edilməsi*; **2.** *fəls. güman, zənn, fərziyyə, ehtimal*); **конъектурадин** konyekturanın.

КОНЪЮНКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qram. konyunktiv (felin lazım forması)*; **конъюнктивдин** konyunktivin.

КОНЪЮНКТИВА (-ди, -да) *anat. konyunktiva (göz qapağını gözlə birləşdirən selikli qişə)*; **конъюнктивадин** konyunktivanın.

КОНЪЮНКТИВИТ (-ди, -да) *tib. konyunktivit (göz qapağı selikli qişasının iltihabı)*; **конъюнктивитдин** konyunktivitinin.

КОНЪЮНКТУРА (-ди, -да) konyunktur; vəziyyət, şərait; **конъюнктурадин** konyunkturanın.

КОНЪКИЯР (-йри, -йра) konki (*buz üstündə sürüşmək üçün ayaqqabıya taxılan dəmir xizəkçiklər*); **конъкийрин** konkilərin; **конъкийрал** авахьун konkidə sürüşmək.

КОНЪЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) konyak; **коньякдин** konyakın; **столдал “Лезгинка” коньяк алай** stolun üstündə “Lezgin-ka” konyakı var idi.

КООПЕРАТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kooperativ; **кооперативдин** kooperativin.

КООПЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kooperator; kooperativçi (*kooperativ ишчиси*); **кооператордин** kooperatorun.

КООПЕРАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kooperatorluq; **кооператор-вилин** kooperatorluğun.

КООПЕРАЦИЯ (-ди, -да) kooperasiya; **кооперациядин** kooperasiyanın.

КООПТАЦИЯ (-ди, -да) *koop-tasiya* (*hər hansı bir seçilən orqanın öz heyətinə seçkisiz olaraq yeni üzv daxil etməsi*).

КООРДИНАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *riyaz. koordinata* (*nöqtənin vəziyyətini təyin edən ədəd*); **координатадин** *koordinata-nın*.

КООРДИНАТОР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *koordinasiyaçı*; **координатордин** *koordinasiyaçıının*.

КООРДИНАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *koordinasiya*, *uyğunlaşdır(ıl)ma*, *uzlaşdır(ıl)ma*, *əlaqələndir(ıl)mə*; *əlaqə*, *uyğunluq*.

КОПАЛ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kopal* (*lak hazırlanan şəffaf qatran*); **копалдин** *kopalın*.

КОПЁР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kopyor* (**1.** *qaldırıcı mexanizmi qurmaq üçün taxta üzərində qurğu*; **2.** *dirək çaxan maşın*); **копёрдин** *kopyorun*.

КОПИРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kopirka* (*surət çıxaran kağız*); **копиркадин** *kopirkanın*.

КОПИРУЧЁТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *bux. kopiruçot* (*mühasibat uçotunda surət-kar-toçka üsulu*); **копиручётдин** *kopiruçotun*.

КОПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kopiya*, *surət*, *üz*; **копиядин** *surətin*; **документдин** *копия* *sənədin surəti*; **копия акъудун** *üzünü* (*surətini, kopyasını*) *çıxarmaq*.

КОРАЯ (-ди, -да) *dial. mənəfəət*; **кораядин** *mənəfəətin*.

КОРВЕТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *dəniz. korvet* (**1.** *üçdərli qədim hərб гəmisі*; **2.** *qaravul гəmisі*); **корветдин** *korvetin*.

КОРД (-ди, -да) *kord* (**1.** *çox möhkəm parça növü*; **2.** *qabarıq zolaqlı yun parça*); **корддин** *kordun*.

КОРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *korda* (*at təlimində işlədilən uzun ip, qırmanc*); **кордадин** *kordanın*.

КОРДЕБАЛЕТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *teatr. kordebalet* (*dəstə ilə oynayan balet artistləri heyəti*); **кордебалетдин** *kordebaletin*.

КОРДЕГАРДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hərbi, tar. qaravulxana*; **кордегардиядин** *qaravulxananın*.

КОРДИТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kordit* (*tüstüsüz barıt*); **кордитдин** *korditin*.

КОРДОН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kordon* (**1.** *sərhəd mühafizə dəstəsi*; **2.** *qaravul xətti*); **кордондин** *kordonun*.

КОРЕЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *koreyalı* (*xalq*); **коревийрин** **ЧІал** *koreyalıların dili*.

КОРИДОР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *koridor* (*otaqlar arasında düz, uzun yol, aralıq, dəhliz*); **коридордин** *koridorun*; *həmçinin bax* **Къван**.

КОРИФЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *korifey* (**1. tar. qədim yunan tragediyasında xor rəhbəri**; **2. məc. elm, incəsənət və s. sahəsində görkəmli xadim; alimlər alimi, ustadlar ustadi**); **корифейдин** *korifeyin*; **корифеяр** *korifeylər*.

КОРНЕР I (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *idm. kornet* (*futbol oyununda: cərimə mübarizəsi*); **корнердин** *kornetin*.

КОРНЕР II (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kornet* (*kapitalist ölkələri birjalarında: qiyməti qaldırmaq məqsədilə mal ya qiymətli kağızların alınub yığılması*); **корнердин** *kornetin*.

КОРНЕТ I (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *inq.əv. kornet* (*çar süvari qoşununda: birinci zabit rütbəsi*); **корнетдин** *kornetin*.

КОРНЕТ II (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *mus. kornet* (*nəfəsli musiqi aləti*); **корнетдин** *kornetin*.

КОРНЕТ-А-ПИСТОН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *mus. kornet-a-piston* (*nəfəslə çalınan musiqi aləti*); **корнет-а-пистондин** *kornet-a-pistonun*.

КОРНЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. kornetçi, kornetçalan*; **корнетчидин** *kornetçinin*.

КОРНИШОН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *kornişon* (*tutulmuş tər xiyar*); **корнишондин** *kornişonun*.

КОРОЛЁК (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *korolyok* (**1. içi qırmızı xurma növü**; **2. xırda xoruz və toyuq cinsi**; **3. miner. kiçik kürəçik şəklində olan nəcib metal külçəsi**).

КОРПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *korpiya* (*keçmişdə pambıq əvəzində işlədilən tiftik*); **корпиядин** *korpiyanın*.

КОРПОРАТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *korporativlik*; **корпоратив-вилин** *korporativliyin*.

КОРПОРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) korporasiya (*bir peşayə, silkə və s. mənsüb adamların ittifaqı, birləşməsi, cəmiyyəti*); **корпорациядин** korporasiyanın.

КОРПУС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) бөдөн, gövdə (*insanda, heyvanda*); 2) korpus, gövdə, çanaq, төкнə; **корпусдин** корпусун; **гимидин корпус** гəминин корпусу.

КОРПУС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korpus (*ayrıca bina və bir binanın ayrıca böyük hissəsi*); **корпусдин** korpusun.

КОРПУС III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korpus (1. *böyük qoşun birləşməsi*; **танкадин корпус** tank korpusu; 2. *dipl. bir hökumət yanındaki xarici dövlətlərin nümayəndələri*; 3. *çar Rusiyasında orta hərbi məktəb*); **кадетрин корпус** kadet korpusu.

КОРПУС IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mətb. korpus (*10 punktluq mətbəə şrifiti*); **корпусдин** korpusun.

КОРПУСКУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fiz. korpuskul (*maddənin hissəciyi*); **корпускуладин** korpuskulun.

КОРРЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mətb. korrektor (*korrektura oxuyan adam*); **корректордин** korrektorun.

КОРРЕКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mətb. korrektorluq; **корректор-вили** korrektorluğun.

КОРРЕКТУРА (-ди, -да) mətb. korrektura (1. *nabor səhvlərinin düzəldilməsi, təshih edilməsi*; 2. *yığılmış mətndən (nabordan) çıxarılan nüsxə*); **коррекурадин** корректуранын; **коррекура Келун** korrektura oxumaq (уохламақ).

КОРРЕКЦИЯ (-ди, -да) korreksiya; **коррекциядин** korreksiyanın; **акунин коррекция** tib. göz korreksiyası (*görmə nöqsanının gözlük vasitəsilə düzəldilməsi*).

КОРРЕЛЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *fəls. korrelyat (məzmunu başqa məfhumla tutuşdurulduqda bəlli olan əlaqədar məfhum)*; 2) korrelyatlar (*dil sisteminin əlamətlərindən biri ilə fərqlənən əlaqədar elementləri*); **коррелятдин** korrelyatın.

КОРРЕЛЯТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fəls. korrelyativlik (bir-birindən asılı olma, müqayisə olunan anlayışlar arasında qarşılıqlı münasibət)*; **коррелятив-вили** korrelyativliyin.

КОРРЕЛЯТАР (-ри, -ра) *fəls. korrelyatlar (bir-birinə münasibəti olan anlayışlar)*; **коррелятарин** korrelyatların.

КОРРЕЛЯЦИЯ (-ди, -да) korrelyasiya (*müqayisə edilən anlayışların bir-biri ilə münasibəti, bir-birindən asılılığı*); **корреляциядин** korrelyasiyanın.

КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) korrespondensiya (*müxbir tərəfindən qəzet və ya jurnala göndərilən xəbər, məlumat, məktub*); 2) korrespondensiya (*poçt ilə göndərilən məktublar, teleqramlar və s.*); 3) yazışma, məktublaşma; **корреспонденциядин** korrespondensiyanın.

КОРРОЗИЯ (-ди, -да) korroziya (1. *tib. yara və ya aşındırıcı maddələrin təsirindən toxumaların pozulması*; 2. *geol. süxurların hava və su təsirindən dağılması*; 3. *tex. metalların turşular və ya atmosfer təsirindən yeyilib pozulması*); **коррозиядин** korroziyanın.

КОРРУПЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korrupsioner; **коррупционердин** korrupsionerin.

КОРРУПЦИЯ (-ди, -да) korrupsiya (*mə-murların və ictimai xadimlərin satqınlığı, rüşvətxorluğu*); **коррупциядин** korrupsiyanın.

КОРСАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korsaj (1. *qadın paltarının döşü örtən hissəsi*; 2. *qadın tumanının enli kəməri*); **корсаждин** korsajın.

КОРСАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korsak (*Cənubi Sibir düzlərində yaşayan tülkü*); **корсакдин** korsakin.

КОРСЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korset (*bədəni düz saxlamaq üçün enli kəməр*); **корсетдин** korsetin.

КОРСЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məh. korsetka (qolsuz kofta); **корсеткадин** korsetkanın.

КОРТ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *idm. kort (tennis meydançası)*; **кортдин** kortun; **кортарин** kortların.

КОРТЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kortes (*İspaniya və Portuqaliyada parlament*); **кор-тесдин** kortesin.

КОРТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kortik (*dəniz və hava donanması komandirlərinin gödək qılıncı*); **кортикдин** kortikin.

КОРУНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) korund (*bərk mineral*); **корундин** korundun.

КОРЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) koryak (*xalq*); **коряк члал** koryak dili; **корякдин** koryakin.

КОСЕКАНС (-ди, -да) *riyaz*. kosekans (*trigonometriyada əlavə bucağın sekansı*); **косекансдин** kosekansın.

КОСИНУС (-ди, -да) *riyaz*. kosinus (*trigonometriyada əlavə bucağın sinusu*); **косинусдин** kosinusun.

КОСМЕТИКА (-ди, -да) kosmetika (1. *üzə, bədənə süni surətdə tərəvət və gözəllik verilməsi*; **сагъардай косметика** *müalicə kosmetikası*; 2. *üzə, bədənə tərəvət və gözəllik vermək üçün işlədilən maddələr*); **косметикадин** kosmetikanın.

КОСМОГОНИЯ (-ди, -да) kosmoqoniya (*kainatın, xüsusən dünyanın əmələ gəlməsi haqqında nəzəriyyə*); **космогониядин** kosmoqoniyanın.

КОСМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kosmoqraf (*kosmoqrafiya alimi*); **космографдин** kosmoqrafın.

КОСМОГРАФИЯ (-ди, -да) kosmoqrafiya (*Yerin və göy cisimlərinin quruluşundan bəhs edən elm*); **космографиядин** kosmoqrafiyanın.

КОСМОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kosmodrom; **космодромдин** kosmodromun.

КОСМОЛОГИЯ (-ди, -да) kosmologiya (*kainatın quruluşu haqqında ümumi nəzəriyyə*); **космологиядин** kosmologiyanın.

КОСМОНАВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kosmonavt (*kosmik fəzaya uçan şəxs*); **космонавтдин** kosmonavtın.

КОСМОНАВТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kosmonavtlıq; **космонавтивилин** kosmonavtlığın.

КОСМОНАВТИКА (-ди, -да) kosmonavtika (*insanın kosmosa uçmasının, habelə kosmosa avtomatik tədqiqat cihazları göndərilməsinin nəzəriyyə və praktikası*).

КОСМОПОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kosmopolit (*vətənpərvərlik hissini itirərək öz vətəninin taleyi ilə maraqlanmayan, öz xalqına yad olan və onun mədəniyyətinə xor baxan adam*); **космополитдин** kosmopolitin.

КОСМОПОЛИТИЗМ (-ди, -да) kosmopolitizm (*bütünlükdə dünyanı riyakarcasına özünə vətən hesab edən, milli mədəniyyətə xor baxan və onu inkar edən mürtəcə burjuva görüşü*); **космополитизмдин** kosmopolitizmin.

КОСМОС (-ди, -да) *fəls.* aləm, kainat; **космосдин** aləmin, kainatın.

КОСТЮМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kostyum (*paltar*); **костюмдин** kostyumun; **саниз экъечИдайла алуКІдай костюм** bayırlıq paltar; **костюм алуКІун** kostyum geymək.

КОСТЮМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kostyumçu (*teatrda kostyumlara baxan adam*); **костюмчидин** kostyumçunun.

КОТАНГЕНС (-ди, -да) kotangens (*trigonometriyada əlavə bucağın tangensisi*); **котангенсдин** kotangensin.

КОТЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kotlet; **котлетдин** kotletin; **яКІун котлет** öt kotleti.

КОТТЕДЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kottec (*şəhər kənarında birailəlik kiçik ev*); **коттедждин** kottecin.

КОТУРН (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) koturn (*qədim yunan və Roma tragediya aktyorlarının geydiyi altı qalın başmaqlar*); **котурндин** koturnun; **котурнаяр** koturnlar.

КОФЕ (-ди, -да) qəhvə; **кофедин** qəhvənin.

КОФЕИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) form. kofein (*qəhvə dənəsi ilə çay yarpağından alınan narkotik maddə – dərman*); **кофеиндин** kofeinin.

КОФР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kofr (1. *bir neçə gözü olan sandıq*; 2. *hərbi, köhn. qala xəndəyində daşdan tikilmiş örtülü yol*); **кофрдин** kofrun.

КОФТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kofta (*köynək*); **кофтадин** koftanın; **həmçinin** *bax* **Перем.**

КПСС (Советрин Союздин Коммунистрин Партия) Sov.İKP (Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası).

КПУЛ (-ди, -да) *tib.* revmatizm; **yel; кпулдин** revmatizmin, yelin; **адак кпулар ква** onun revmatizmi (yeli) var; **кпулри кьун** revmatizmlə (yellə) xəstələnmək; **кпулдин яд** revmatizmi (yeli) müalicə edən su.

КРАВЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* 1) *kravçi, süfrəçi (qədim Moskva dövlətində çarların süfrəsinə baxan boyar)*; 2) *saqi*; **кравчидин** kravçinin.

КРАМБАМБУЛИ (-ди, -да) krambambuli (*darçınlı, mixəkli arağ*); **крамбамбулидин** krambambulinin.

КРАМБОЛ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *köhn. dəniz. krambol (lövbəri gəmiyə qaldırmaq üçün əl kranı, bucurqad)*; **крамболдин** krambolun.

КРАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kran, lülək; **цин кран** su kranı; **крандин** kranın.

КРАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kran (*ağırlıq qaldıran mexanizm*); **крандин** kranın.

КРАНИОЛОГИЯ (-ди, -да) *antr. kranio-logiya (antropologiyada kəllənin quruluşunun təkamülünü tədqiq edən bəhs)*; **краниологиядин** kraniologiyanın.

КРАНИОМЕТРИЯ (-ди, -да) *antr. kranio-metriya (kəllənin ölçülməsi)*; **краниометриядин** kranioometriyanın.

КРАПП (-ди, -да) krap (*boyaq maddəsi*); **кrapдин** krapın.

КРАПЛАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss. kraplak*; **кrapлакдин** kraplakın.

КРАР: КАР I *isminin cəm forması*; **аламатдин кrap** qəribə işlər.

КРАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) krater (*vulkan ağızı*); **кратердин** kraterin.

КРАХМАЛ (-ди, -да) krahmal, nişasta; **крахмалдин** krahmalın, nişastının.

КРЕВЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. krevet (xırda dəniz xərçəngi)*; **креветкадин** krevetin; **креветкайрин** krevetlərin.

КРЕДИТ I (-ди, -да) 1) kredit; **яргьал муьгьлетдин кредит** uzunmüddətli kredit; 2) borc; 3) nisyə; **кредитдив кьачун** nisyə almaq; 4) *mal. kredit (müəyyən xərc üçün ayrılan pul)*; 5) *məc. etibar, nüfuz*.

КРЕДИТ II (-ди, -да) *bux. kredit, alacaq-lı (hesabdarlıq dəftərində: alacaq-lı tərəf, hesabın sağ tərəfi)*; **кредитдин** kreditin.

КРЕДИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kreditor, kredit verən, borc verən; **кредитордин** kreditorun.

КРЕДО (-ди, -да) kredo, məslək, əqidə, dünyagörüşü; **кредодин** kredonun; **илимдин кредо** elmi kredo; **вичин кредо лугьун** öz kredosunu (*dünyagörüşünü*) ifadə etmək; **адан кредо** onun kredosu.

КРЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) krez (*dövləti başından aşıb-daşan adam*); **крездин** krezin.

КРЕЗОЛ (-ди, -да) krezol (*daş kömür və torf qatranında olan maddə*); **крезолдин** krezolun.

КРЕЙСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kreysler (*çox sürətli böyük hərб гəmisі*); **крейсердин** kreyserin.

КРЕЙТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. kreyton (pambıq yumşaldan maşın)*; **крейтондин** kreytonun.

КРЕЙЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kreytser (*XIX əsrin sonuna qədər Almaniya, Avstriya-Macarıstanda və Qərbi Avropanın bəzi ölkələrində işlənmiş qədim xırda pul*); **крейцердин** kreytserin.

КРЕКИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. krekinq (krekinq-proses üçün zavod və ya qurğu)*; **крекингдин** krekinqin.

КРЕКИНГ-ПРОЦЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. krekinq-proses (termik işləmə üsulu ilə neftin və neft məhsullarının, başlıca olaraq benzin almaq üçün destillə edilməsi)*; **крекинг-процессдин** krekinq-prosesin.

КРЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) krem (1. *meyvə şirəsi, şokolad və s. qatılıb çalınmış qaymaqdan ibarət şirni*; 2. *kosmetik yağ*; 3. *çəkmə yağı*); **кремдин** kremin.

КРЕМАЛЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. kremalyer (aparət və ya cihazın müəyyən hissəsinin düzgün və dəqiq hərəkətini təmin edən mexanizm)*; **кремальердин** kremalyerin.

КРЕМАТОРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) krematori (*meyyit yandırılan bina*); **крематорийдин** krematorinin.

КРЕМАЦИЯ kremasiya (*meyytlərin xüsusi sobalarda yandırılması*).

КРЕМЛЬ (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) kreml (*qədim rus şəhərində: iç qala*); **кремлдин** kremlin; **кремлияр** kremlər; **кремлийрин** kremlərin; **Москвадин Кремль** Moskva Kremlı.

КРЕМ-СОДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) krem-soda (*sərinlədici içki*); **крем-содадин** krem-sodanın.

КРЕНДЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) krendel (*bulka növü*); **кренделдин** krendelin.

КРЕНОМЕТР (-ди, -да) krenometr (*gəminin əyilmə dərəcəsinə ölçmək üçün cihaz*); **кренометрдин** krenometrin.

КРЕОЗОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kreozot (*ağac və ya daş kömürdən alınan kəskin qoxulu yağlı maye*); **креозотдин** kreozotun.

КРЕОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kreol (*Avropadan Cənubi Amerikaya köçmüş ilk kolonistlərin nəslі*); **креолдин** kreolun.

КРЕП (-ди, -да) krep (1. *qara rəngli zərif, nazik qırıq-qırıq parça*; 2. *matəm əlaməti olaraq bu parçadan düzəldilən sarğı*); **крепдин** krepin.

КРЕПДЕШИН (-ди, -да) krepdeşin (*ipək parça növü*); **крепдешиндин** krepdeşinin.

КРЕПОН (-ди, -да) krepon (*ipək parça növü*); **крепондин** kreponun.

КРЕСЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kreslo, qoltuqlu kürsü; **креслодин** kreslonun.

КРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. kress (*çoxillik ot bitkisi*); **крессдин** kressin.

КРЕТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kretin (*kretinizm xəstəliyində tutulmuş adam*); 2) *məc. ağıldan kəm, gic*; **кретиндин** kretinin.

КРЕТИНИЗМ (-ди, -да) tib. kretinizm (*kətağullıq*).

КРЕТИНОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. kretinoid (*ruhi cəhətdən normal, zahirdən isə kretinə oxşayan adam*); **кретинoidдин** kretinoidin.

КРЕТОН (-ди, -да) toxuc. kreton (*qalın pambıq parça növü*); **кретондин** kretonun.

КРИЗИС (-ди, -да) (*müxtəlif mənalarda*) böhran; **капитализмдин** умуми кризис kapitalizmin ümumi böhranı; **гьукуматдин** кризис hökumət böhranı; **руьгьдин** кризис mə-nəvi böhran.

КРИМИНАЛ (-ди, -да) kriminal, cinayət işi, cinayət; **криминалдин** kriminalın.

КРИМИНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kriminalist (*kriminalistika mü-təxəssisi olan hüquqşünas*); **криминалистдин** kriminalistin.

КРИМИНАЛИСТИКА (-ди, -да) hüq. kriminalistika (*cinayətlər haqqında hüquq elmi*); **криминалистикадин** kriminalistikanın.

КРИПТОГРАММА (-ди, -да) kriptogram (*işarələrlə yazılmış yazı, şərti, gizli yazı*); **криптограммадин** kriptogramın.

КРИПТОГРАФИЯ (-ди, -да) filol. kriptografiya (*şərti gizli yazı, şifr*); **криптографиядин** kriptografiyanın.

КРИПТОМЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. kriptomeriya (*həmişəyaşıl cənub ağacı*) **криптомериядин** kriptomeriyanın; **криптомерийрин** kriptomeriyaların.

КРИПТОН (-ди, -да) kripton (*kimyəvi element*); **криптондин** kriptonun.

КРИСТАЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kristal (*bərk cisim*); 2) büllur (*təmizlik, saflıq rəmzi*); **дагьдин** кристалл *miner. saf kvars.*

КРИСТАЛЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kristallizator (*kimyəvi birləşmələri büllurlaşdırmaq üçün cihaz*); **кристаллизатордин** kristallizatorun.

КРИСТАЛЛОГЕНИЯ (-ди, -да) kristallogeniya (*kristalların əmələ gəlməsi haqqında elm*); **кристаллогениядин** kristallogeniyanın.

КРИСТАЛЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kristalloqraf (*kristalloqrafiya alimi, kristalloqrafiya mü-təxəssisi*); **кристаллографдин** kristalloqrafın.

КРИСТАЛЛОГРАФИЯ (-ди, -да) kristalloqrafiya (*kristalların quruluşundan və formalarından bəhs edən elm*); **кристаллографиядин** kristalloqrafiyanın.

КРИТЕРИЙ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) kriteri, meyar (*bir şeyə qiymət vermək üçün əsas götürülən əlamət, ölçü*); **критерийдин** kriterinin.

КРИТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tənqidçi; **критикдин** tənqidçinin.

КРИТИКА (-ди, -да) tənqid; **критикадин** tənqidin; **критика авун** tənqid etmək; **критикадин** макъала tənqidi məqalə.

КРИТИКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dan. kritikan, tənqidbaz (*hər bir şeydə eyib axtaran, hər bir şeyi tənqid edən adam*); **критикандин** kritikanın, tənqidçinin.

КРИТИКАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dan. kritikanlıq, tənqidbazlıq (*hər bir şeydə eyib axtarma, hər bir şeyi tənqid etmə*); **критиканвилин** kritikanlığın.

КРОКЕТ (-ди, -да) idm. krocket (*meydançada düzölmüş şarları ağac çəkiçlərlə vurub məftil qapılardan keçirməkdən ibarət idman oyunu*); **крокетдин** krocketin.

КРОКИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kroki (1. *topoqrafiyada: yerin gözəyari düzəldilmiş planı*; 2. *maşın və ya onun hissəsinin karandaşla cızılmış cizgisi*; 3. *şəklin qaralaması*); **крокидин** krokinin.

КРОКУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) krokus (1. *bot. bitki adı*; 2. *tex. metal və daş şeyləri cilalamaq üçün işlədilən dəmir poroşok*); **крокусдин** krokusun.

КРОЛЬ (-ди, -да) idm. krol (*ən iti üzmə üsulu*); **кролдин** krolun.

КРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kron* (1. *mineral xrom boyası*; 2. *tarakanları qırmaq üçün porozok*); **крондин** *kronun*.

КРОНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *krona* (*Qərbi Avropanın bəzi ölkələrində pul vahidi*); **кронадин** *kronanın*.

КРОНВЕРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn*. *kronverk* (*köhnə qalalarda müdafiə tikilisi*).

КРОНГЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *kronqlas* (*optik cihazlar üçün xüsusi şüşə*); **кронгласдин** *kronqlasın*.

КРОНЦИРКУЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *kronsirkul* (*kiçik dairələr çəkmək üçün pərgar*); **кронциркулдин** *kronsirkulun*; **кронциркулар** *kronsirkullar*.

КРОНШНЕП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kronşnep*, *ala cüllüt* (*quş*).

КРОНШТЕЙН (-ди, -да; -ар, -ийри, -ийра) *tex.* *kronşteyn*, *dirsek* (*divara bənd edilmiş altlıq, dayaq*); **кронштейндин** *kronşteynin*.

КРОСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* *kross* (*düz olmayan yerdə qaçış*); **кроссдин** *krossun*.

КРОССВОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *krossvord* (*sözləri tapmaqdan ibarət məsələ, bilməcə*); **кроссворддин** *krossvordun*; **кроссворддин жавабар** *krossvordun cavabları*.

КРОССИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *krossinq* (1. *mədənlərdə, şaxtalar da havanı təmizləmək üçün ventilyasiya bacaları*; 2. *idm. cıdırda, yarışda və ya oyunda yoldaşının yolunu kəsmək*); **кроссингдин** *krossinqin*.

КРОСС-КОУНТРИ (-ди, -да) *idm.* *kross-kountri* (*yol olmayan yerdə kəsə qaçış*); **кросс-коунтридин** *kross-kountrin*.

КРОССОВКАЯР (-йри, -йра) *krossovkalar* (*ayaqqabı*); **кроссовкайрин** *krossovkaların*.

КРУЖЕВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *krujeva*; *şəbəkə, tor*; **кружевадин** *krujevanın*; *şəbəkənin, torun*.

КРУЖКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) *krujka*, *parç*, *birəlli*, *tayqulr* (*su qabı*);
2) *köhn*. *qutu* (*keçmişdə tanə yığmaq üçün*);
3) *bir krujka*, *bir parç*; **са кружка яд хьун** *bir krujka su içmək*; **кружкадин** *krujkanın*; *həmçinin bax Сатул*.

КРУМЦИРКУЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *krumsirkul* (*əyriqollu pərgar*); **крумциркулдин** *krumsirkulun*.

КРУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *krup* (1. *boğma* (*boğaz ağrısı*); 2. *ümmüyyətlə: hər hansı bir orqanın krupoz iltihabı*); **крупдин** *krupun*.

КРЧАР: **Карч** *isminin cəm forması*: *buy-nuzlar*.

КРЧАРАГ // **КРЧАРГАН** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cilov*, *yedək*; **крчарагдин** // **крчаргандин** *cilovun, yedayin*.

КРЧУН ПЕПЕ *zool.* *may böcəyi*.

КРЮШОН (-ди, -да) *krüşon* (*içinə təzə meyvə tökülmüş ağ çaxırla rom və konyak qatışığından ibarət içki*); **крюшондин** *krüşonun*.

КСАЙ: **Ксун** *felinin feli sifət forması*; *bax Ксун*.

КСАЙЛА *z. yatanda*.

КСАЙЛАХЪ *z. bax Ксайла*.

КСАЙЛАХЪДИ *z. bax Ксайла*.

КСАНА, КСАНВА: **Ксун** *felinin keçmiş zaman formaları*; *bax Ксун*.

КСАР, КСАРА, КСАРИ, КСАРИЗ: **Кас** *isminin cəm formaları*; *bax Кас*.

КСЕРОКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kse-roks* (*çap olunmuş hazır mətnlərin üzünü çıxaran aparat*); **ксероксдин** *kseroksun*.

КСЕНОН (-ди, -да) *kim.* *ksenon* (*kimyəvi element*); **ксенондин** *ksenonun*.

КСЕРОФОРМ (-ди, -да) *kim. tib.* *kseroform* (*yara dərmanı*); **ксероформдин** *kseroformun*.

КСЁНДЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ksöndz* (*polyak katolik keşişi*); **ксьөндздин** *ksöndzin*.

КСИЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ksiloqraf* (*ağac üzərində işləyən oymaçı*); **ксилографдин** *ksiloqrafın*.

КСИЛОГРАФИЯ (-ди, -да) *ksiloqrafiya* (1. *ağac üzərində naxış açma sənəti*; 2. *ağac üzərində graviyura*).

КСИЛОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ksilofon* (*kiçik qutu üzərində bənd edilmiş ağac lövhəciklərdən ibarət, toxmacıqlarla çalınan musiqi aləti*); **ксилофондин** *ksilofonun*.

КСТАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *ərköyün*, *istəkli*, *sevimli*; **кстахдин** *ərköyünün* **иниз кстахар кватI хьанвай** *buraya ərköyünlөр yığışmışdı*.

КСТАХ II *sif.* *ərköyün*; **кстах аял** *ərköyün uşaq*; **кстах авун** *ərköyünlөşdirmək*; **кстах хьун** *ərköyün olmaq*.

КСТАХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) өркөйүнлөшдүрмөк; **аял кстахармир** ушағы өркөйүнлөшдүрмө.

КСТАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) өркөйүнлүк, incelik, çətinliyə dözməzlik; **кстахвал квай** өркөйүн бөйүдүлмүш, nazpərvərdə, çətinliyə dözməyən; **кстахвили** өркөйүнлүк.

КСТАХВИЛЕЛДИ *z.* өркөйүнлүклө.

КСТАХДАКАЗ *z. bax* Кстахвилелди.

КСТАХДИЗ *z. bax* Кстахвилелди; **кстахдиз хьун** өркөйүн, ana uşağı kimi бөйүмөк.

КСУЗ: **кеуз хьун** *felinin murad forması.*

КСУН (-уда, -ана; -уз, -узва; -ус, -ун, -урай, -умир) yatmaq, uxuya getmək; **аял ксуда** uşaq yatacaq; **аял ксана** uşaq yatdı; **аял ксурмир** uşağı yatırtma; **вун ксанвани?** sən yatmısanmı? **ам ксанани?** o, uxuya getdimi?, o yatdımmı?; **тухдалди ксун** doyunca yatmaq; **ксун тавуна акьвазун** yatmayıb dayanmaq; **ксана амукьун** yatıb qalmaq; **ксай месик иситла клан жемир** *mis.* yatdığın yerdə halva istəmə; **ксай пси** *zaraf. is.* çox yatan adam.

КСУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yatırtmaq; **ада аял ксурна** o, uşağı yatırtdı; **аял ксурай** uşaq yatsın; **ксурзава** yatırdır; **ксурай** yatırsın.

КСУС: **Ксун** *felinin əmr forması; bax* Ксун.

КТАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kitab; **ктабдин** kitabın; **ктабдин чин** kitabın cildi; **ктабрин туьквен** kitab mağazası; **кЈелдай ктаб** oxu kitabı; **буьркьуда ктабар кхьидач** *mis.* kor kitab yazmır; **ктабдин 10-чин** və *yaxud* **ктабдин цЈуд лагьай чин** kitabın 10-cu səhifəsi; **ктабдин чин** kitabın üzü.

КТАБРИН *sif.* kitabların.

КТАБХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kitabxana; **ктабханадин** kitabxananın.

КТАБЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kitabpərgəst; **ктабчидин** kitabpərgəstin.

КТАДУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qarışdırmaq, qatmaq; **цЈук лаш ктад** közü qarışdır (*ocaqda, tonqalda*); **ктадна** qarışdırdı; 2) çirkətmək, bulamaq, ləkələmək, batırmaq; 3) korlamaq.

КТАДУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) toxunmaq, dəymək, əl vurmaq, əl dəymək, qurdalamaq; **ктадна** toxundu, əli dəydi, qurdaladı; **аялдик ктадмир** uşağa dəymə (*toxunma, əl vurma*).

КТКАНА: **Куткун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* Куткун.

КТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əkicə; **ктулдин** əkicənin; **адахь ктулар ава** onun əkicələri var.

КТИАЙ I: **КтЈун** *felinin feli sifət forması; bax* КтЈун.

КТИАЙ II *sif.* çürük; **ктЈай ичер** çürük almalar; **ктЈай ихтилатар** *məc.* a) bayağı söhbətlər; b) lüzumsuz, faydasız, bekar söhbətlər.

КТИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çürüntü; **ктЈалдин** çürüntünün.

КТИАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dan.* zəif insan; **ктЈацдин** zəif insanın.

КУ: **Акун** *sözünün qısaldılmış forması; bax* Аку.

КУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kub. (1. *riyaz. bütün üzləri kvadrat olan altıüzlü; 2. riyaz. hər hansı bir kəmiyyətin 3-cü dərəcəsi; 3. bir kubmetrə bərabər həcm ölçüsü; 4. destillə etməк və ya maye qaynatmaq üçün iri qazan*).

КУБАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kubanlı; **кубанвидин** kubanlının; **кубанвияр** kubanlılar.

КУБАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kubalı; **кубавидин** kubalının.

КУБАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kubanka (1. *buğda növü; 2. papaq*); **кубанкадин** kubankanın.

КУБАТУРА (-ди, -да) kubatura (*bir yerin və ya qabın kub hesabı ilə həcmi*).

КУБИЗМ (-ди, -да) kubizm (*XX əsrin əvvəllərində rəssamlıqda: obyektləri ən sadə həndəsi fiqurlar şəklində verməkdən ibarət cərəyan*); **кубизмдин** kubizmin.

КУБИК I 1) kiçik kub; 2) kubsantimetr (*ölçü*); **кьве кубсантиметр иви** iki kubsantimetr qan; 3) kubik (*kiçik kub şəklində şey, oyuncaq və s.*).

КУБИК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mişar daşı; **кубикдин** mişar daşının.

КУБИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəss. kubist (*kubizm tərəfdarı olan rəssam*); **кубистдин** kubistin.

КУБОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kubok (*idman yarışlarında birincilik qazananlara verilən böyük vaz*); **кубокдин** kubokun.

КУБОМЕТР (-ди, -да) kubometr, bir kubmetr; **кубометрдин** kubometrın; **са кубометр** кIарасар bir kubmetr odun.

КУБУТ *sif.* 1) kobud, pis düzəldilmiş, primitiv, qaba, yöndəmsiz; 2) *məc.* təhərsiz, biçimsiz, yaraşıqsız, yönülməmiş, mədəniyyətsiz.

КУБУТБУР I (-у, -а) *is.* kobudlar; **кубутбурун** kobudların.

КУБУТБУР II: **Кубут** *sifətinin cəm forması;* *bax* **Кубут**.

КУБУТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kobudluq; **кубутвилин** kobudluğun.

КУБУТВИЛЕЛДИ *z.* kobudcasına.

КУБУТДАКАЗ *z. bax* **Кубутвилелди**.

КУБУТДИЗ *z. bax* **Кубутвилелди**.

КУГ I: **Кун** *felinin əmr forması.*

КУГ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siyirmə, rəzə; **кугдин** siyirmənin, rəzənin.

КУГ III: **куг кьабах** а) qabaq, balqabaq; б) qabaqdan, balqabaqdan düzəldilmiş qab; **куг ичер** ranet (*alma sortu*); **куг руш** ağıldan kəm qız.

КУГАР (-ри, -ра) ranet (*alma sortu*); **кугарин** ranetlərin.

КУГУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* kuquar (*Amerikada yaşayan vəhşi pişik; puma*); **кугуардин** kuquarın.

КУДА I [ккуда]: **Кун** *felinin gələcək zaman forması.*

КУДА II [кхуда]: **Кудун** *felinin əmr forması;* *bax* **Кудун**.

КУДАЙ I: **Кун** *felinin feli sifət forması;* *bax* **Кун**.

КУДАЙ II: **Кун** *felinin gələcək zaman forması;* *bax* **Кун**.

КУДАЙ III *sif.* 1) yandıran; 2) qızgın, çox isti; 3) *məc.* acı.

КУДАЙ IV уанасаq; **абуру 350 тондилай** гзаф кудайди кьенятнава onlar 350 tondan çox уанасаға qənaət etmişlər.

КУДАХЪАЧ *bot.* acı tamı olan уaylaq otu.

КУДУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.tib.* defikasiya aktı (*nəcis ifraz etmə*).

КУДУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* başlamaq, söhbət açmaq; **кудда** başlayасаq, söz асасаq; **нянихъ абуру мехъерикай гаф** кудна ахşam onlar toydan söhbət

açdılar; **адаз гаф** кудиз кIанзавай о, söz açmaq istəyirdi.

КУДУН III (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* asmaq; **ада пекер кудда** о, paltar asасаq; **ада пекер кудна** о, paltar asdı.

КУДУН IV (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) əldən salmaq, taqətdən salmaq, çox yormaq; **залан кIвалахди ам** кудзавай ағır iş onu əldən salırdı.

КУЖУМ: **кужум хьун** sormağ, hopmağ, canına çəkmək.

КУЖУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sordurmağ, hopdurmağ, canına çəkdirmək; **кужумарда** hopdurасаq, canına çəkdirəcək.

КУЖУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sormağ, hopmağ, canına çəkmək; **чарчи яд кужумна** kağız suyu canına çəkdi; **чили яд кужумна** torpağ suyu canına çəkdi; 2) doydurmağ, canına çəkdirmək, hopdurmağ; 3) *məc.* bəyənilmək, xoşa gəlmək, ürəуə yatmaq; **руш гададин рикIи кужумна** qız oğlanın ürəуinə yatdı.

КУЗ I [ккуз]: **Кун** *felinin murad forması;* *bax* **Кун I**; **куз-куз** *z.* 1) уана-уана, qaynar vəziyyətdə olmaq; **куз-хьукьваз амукуьун** уана-уана qalmağ, çətin vəziyyətdə düşmək.

КУЗ II [кхуз] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hin; 2) qoyun damı.

КУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* xokkey; **кузадин** xokkeyin.

КУЗОВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zənbil, səbət; 2) kuzov, ban, gövdə; **автомобилин** кузов avtomobil kuzovu (gövdəsi); **кузовдин** kuzovun.

КУКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* zalım.

КУКВАР I: **Квак** *isminin cəm forması;* *bax* **Квак**.

КУКВАР II (-и, -а) odluğ (*lampada, primusda və s.*); **кукварин** odluğun.

КУКЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kukla; **кукладин** kuklanın; *həmçinin bax* **Нини**.

КУКРА: **Квак** *isminin hal forması;* *bax* **Квак**.

КУКУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qayğanaq; **кукудин** qayğanağın; 2) *dial.* yumurta; *həmçinin bax* **Херкина**.

КУКУГ: **Кукун** *felinin əmr forması.*

КУКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kəkil*, **кукулдин** *kəkilin*; **кукулар авай верч** *kəkil-li toyuq*; $\diamond$ **къзил кукулар алай аял** *qızılı saçlı uşaq*.

КУКУН (-ада, -уна; -аз, -азава; -уг, -ан, -урай, -амир) **qaytanlamaq**, **qaytanla bağlamaq** (*ayaqqabını, kisəni və s.*); **куквада** **qaytanlayасаq**; **куквана** **qaytanladı**.

КУКУНТИАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. bütöv ləpə*; **кукунтиахдин** *bütöv ləpənin*.

КУКУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. ququ quşu*; **кукупдин** *ququ quşunun*.

КУКУПДИН НАКЪВАР *bot. səhləb*.

КУКУП ЦУЪКВЕР *bot. lələlər*.

КУКУФ *sif. qurumuş, puç qoz*.

КУКУЦІУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **qarının saxlancı**; **кукуцұлдин** **qarının saxlancının**.

КУКІВА I: КІүкІ *isminin hal forması; bax КІүкІ*.

КУКІВА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) **taxta məcməyi**; 2) **tabaq**; **кукІвадин** **taxta məcməyinin**; **tabağın**.

КУКІВАЛ I: КІүкІ *isminin hal forması; bax КІүкІ*.

КУКІВАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **dəri yamaq**; **кукІвалдин** **dəri yamağın**.

КУКІВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) **yırtmaq, köhnəltmək, sırtmaq**; **кукІварнавай чар** **sırılmış kağız**; **ада вичин пекер кукІварна** **o, öz paltarlarını köhnəltdi**; 2) **qırmaq, əzmək, alt-üst etmək, dağıtmaq, sökmək**; **зулумдин зунжурар кукІварна** **zülmün zəncirlərini qırdı**; **куьгьне кІвал кукІварна** **köhnə evi sökdülər**; 3) **sındırmaq, darmadağın etmək, tar-mar etmək, vıran etmək**; 4) **kəsmək, yarmaq, çarmaq**; **турунив кукІварна** **qılıncla çardı**; 5) **öldürmək**; **абуру гзаф фашистар кукІварна** **onlar çoxlu faşist qırdılar**; 6) **gəmirmək, öcəşmək, parçalamaq**; **жанавурди хеб кукІварна** **canavar qoyunu parçaladı**; **кукІварна-кукІварна гадрун** **tikə-tikə parçalayıb atmaq**; **кукІвар хьун** **köhnəlmək, yırtılmaq**; **кукІвар хьайи пекер** **köhnəlməmiş (yırtılmış) paltarlar**.

КУКІРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) **xıyarın toxumluğu**; 2) **xırда xıyar**; 3) **dəstə, salxım**.

КУКІУКІ: КукІун *felinin əmr forması; bax КукІун*.

КУКІУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. yun iplərin yumağı*.

КУКІУН I (**кикІида, кикІана, кикІиз, кикІизва, кукІүкІ, кикІин, кукІурай, кикІимир**) *f.* 1) **уарışmaq**; 2) **sıxılmaq, qısılmaq**; **аял вичин дидедик ккІанва** **uşaq öz anasına qısılib**; 3) **bitişmək, qovuşmaq**; **хайи тарцин хел кикІизва** **sınan ağac budağı bitişir**; **хайи кІараб кикІана** **sınan sümük bitişdi**; 4) **atılmaq, tullanmaq, hücum etmək**; **зак кицлер кикІана** **mənə itlər hücum etdi**; **зак хузар кикІана** **mənə arılar hücum etdi (daraşdı)**; 5) **dalaşmaq, boğuşmaq, savaşmaq, vuruşmaq, döyüşmək, çarpışmaq**; **кицІ кицІихь галаз кикІайла, жув яргъаз хьухь** *mis. itlə boğuşanda uzaq dur*; **кІекер кикІизва** **xoruzlar döyüşür**.

КУКІУН II (**кикІида, кикІана, кикІиз, кикІизва, кукІүкІ, кикІин, кукІурай, кикІимир**) *f.* 1) **dalaşma, dava, qovğa, həngəmə, vurhəvur**; 2) **qalmaqal, mərəkə, rüsvayçılıq**; **кукІунар авун** **a) dava etmək**; **b) rüsvayçılıq etmək**.

КУКІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) **birləşdirmək, bitişdirmək, bağlamaq**; **атІай еб ку-кІурна** **qırılmış ipi bağladı**; **садра атІай фу кукІуриз жедач** *mis. bir dəfə kəsilən çörəyi bitişdirmək olmaz*; 2) **sillə ilişdirmək, yumruqla vurmaq, vurmaq** (*kimi isə*); 3) **davaya, dalaşmağa məcbur etmək**; **aralarına dava salmaq, salışdırmaq, üzərinə qaldırmaq** (*kimin isə*).

КУКІУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) **zirvə**; **дагьдин кукІуш** **dağın zirvəsi**; 2) **başın төpəsi**; 3) **kəkil, başda bir çəngə saç**; **кукІуш верч** **kəkilli toyuq**; **чІар фенвай кукІуш** **dazbaş**; $\diamond$ **къзилдин кукІушар алай руш** **qızılı saçlı qız**.

КУЛ [кһул] (-уни, уна; -ар, -ари, -ара) 1) **kol**; 2) **uzun quru şax**; 3) **ayaq barmağı**; **куларал къуьл авун** **barmaqlar üstə rəqs etmək**; **кул ягьун** **çaşmaq, duruxmaq**; 4) **salxım**; **ципицІрин кул** **üzüm salxımı**; 5) **dəstə, yığın**; **кул авун** **a) dəstə ilə toplanmaq** (*arılar haqqında*); **b) beçələmə, beçəvermə** (*arılarda*); 6) **leysan** (*şiddətli yağış, güclü yağış*); **кул акатун** **leysan başlamaq**.

КУЛ [ккул] II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) **süprügə**; **кулунин** **süprügənin**; **псид кул** **hamaşçiçək süprügəsi**; **таран кул** **çubuq süprügə**; **нацІунин кул** **qamış süprügə**; **кул алтадун** **süprügə ilə təmizləmək, süprügə çəkmək**; **кул ягьун** **süprümək**.

КУЛАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **qolçomaq, iri torpaq sahibi**; **кулакдин** **qolçomağın**.

КУЛИНАРИЯ (-ди, -да) 1) aşpazlıq; **кулинариядин** aşpazlığın; 2) yeməklər, xörəklər; **лэзги кулинария** ləzgi yeməkləri, xörəkləri.

КУЛИСА 1) kulisa (*səhnədə yan dekora-siyalar*); 2) *məc.* aktyor mühiti; 3) ling, qol (*maşında*).

КУЛИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kuliç (*yağlı, şirin kökə; pasxa çörəyi*); **куличдин** kuliçin.

КУЛ-КУС kol-kos.

КУЛОН I *fiz.* kulon (*elektrik yükü miqda-rının ölçü vahidi*).

КУЛОН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kulon (*boyunbağıda və ya saat zəncirində qiymətli daş*); **кулондин** kulonun.

КУЛУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kuluar (*parlamentdə və s.-də nümayəndələrin istira-həti, bir-birilə görüşməsi, fikir mübadiləsi və s. üçün iclas zalı xaricində olan otaq*); **кулуар-дин суьгьбетар** kuluar söhbətləri.

КУЛУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əl toru; **чепелукьар кулурдал кьада** kəpənəklər əl toru ilə tutulur.

КУЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kolluq; **куллухдин** kolluğun.

КУЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *uş. dan.* hinduşka; **кулудин** hinduşkanın.

КУЛУНКЪАЛАР *bot.* kalış (*darıyaoxşar dənli bitki*).

КУЛ ХЪУН *qəd.* toplaşmaq, yığışmaq.

КУЛЬМИНАЦИЯ (-ди, -да) 1) *astr.* kulminasiya (*göy cisminin meridiandan keçməsi*); 2) *məc.* ən yüksək nöqtə (*inkişafın, yüksəlişin, gərginliyin ən yüksək nöqtəsi*); **кульминация-дин** kulminasiyanın.

КУЛЬТ (-ди, -да) 1) kult, ayin, ibadət, si-tayış; 2) *məc.* pərəstiş, sitayış, təzim.

КУЛЬТИВАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kultivator (*torpaqyumşaldan maşın*) **культива-тордин** kultivatorun.

КУЛЬТИВАЦИЯ (-ди, -да) kultivasiya (*kultivatorla becərmə*).

КУМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) koma; **кумадин** komanın; **тIваларикай раснавай кума** çubuqlardan hörülmüş koma; 2) *məc.* daxmaya bənzər ev; **адахь кума хьтин са кIвал авай** onun daxmaya bənzər bir evi var idi; 3) it damı; **кицI вичин кума-да чуьнуьх хьанвай** it öz damında (komasında) gizlənmişdi.

КУМА II *f.* hələ var, qalır; **чубарукдин муг чIередик кума** qaranquş yuvası hələ damın kənarında qalır; **♦ адак зи бурж кума о**, hələ mənə borclu qalır; **адак азар кума о**, hələ xəstədir.

КУМАЗ *qoş.* kimi, tək; **ада гаф лугьун кумаз о**, sözü deyən kimi; **аялар атун кумаз ушаqlar** gələn kimi.

КУМАЗ-КУМАЗ *z.* ard-ardınca, dalbadal; **ада гьайвандиз кумаз-кумаз са пуд лаш вегьена о**, ard-ardınca (dalbadal) heyvanı üç dəfə çubuqla vurdu.

КУМИР: **Кун** *felinin əmr forması; bax Кун.*

КУМУКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* ötən vaxtlardan qalmış çatışmazlıqlar; **куму-кьадин** çatışmazlığın.

КУМУКЪУН (-да; -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qalmaq; **зи лаш дехьне чна ял ягьай тарцик амукьна** mənim çubuqum əvvəl istirahət etdiyimiz ağacın altında qalıb; **♦ адак зи бурж кумукьнава о**, hələ mənə borclu qalıb.

КУН [кху^H] I (-уда, -ана; -уз, -узва; -уг, -ун, -урай, -умир) 1) yanmaq; **пичина кIа-расар кузва** sobada odun yanır; **кузвай чка-дай гум акьатда** *mis.* yanan yerdən tüstü çı-xar; **кана чIух хьун** yanıb kül olmaq; 2) yandırmaq, odlamaq; **гьекьеди кун** tərləmək; 3) yandırılmaq, yanmaq, bişirilmək; **адан тIуб кана** onun barmağı yandı; **гумади вилер куз-ва** *məc.* tüstü göz çıxarır; 4) *məc.* əzab vermək, zülm etmək, incitmək, iztirab vermək; 5) əziy-yət çəkmək, üzülmək, əldən düşmək, sıxıl-maq, usanmaq; **кье зун чимила кана** bu gün mən istidən əldən düşdüm; **♦ чIар кун а** tük yandırmaq; b) müraciət etmək (*kömək üçün*); **каий ле-кьерал кьел алахун** *məc.* köhnə ya-raları təzələmək.

КУН [кху^H] II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) sürü və ya naxırın sürülüb gətirildiyi yer.

КУНАТ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dan.* eybəcər adam; **кунатдин** eybəcər adamın.

КУНАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) səbət kimi toxunmuş qab; **кунашриз кIватIна** sə-bət kimi toxunmuş qablara uydı; 2) sərt, abır-sız, eybəcər, çirkin qadın.

КУНГАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kunqas (*Uzaq Şərq dənizlərində işlədilən avarlı və yel-kənli qayıq*); **кунгасдин** kunqasın.

КУНЗ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *kunz* (*böyük dairəvi ləzgi qutabı*); **ада чранвай кунздин** **дадлуда кьван вуч тир!** onun bişirdiyi *kunz* necə də dadlı idi!

КУНСТКАМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar. kunstkamera* (*qədimdə: muzey, nadir şeylər saxlanan yer*); **кунсткамерадин** *kunstkameranın*.

КУНТУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kuntuş* (*keçmişdə polyakların və ukraynalıların geydiyi kaftan*); **кунтушдин** *kuntuşun*.

КУНФА: **кунфа-кунф авун** *künfəyəkün* etmək; **кунфа-кунф хьурай (хьуй)!** *qarğ. künfəyəkün olsun!*

КУНЦІ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial. fırtıq*; **кунцідин** *fırtığın*.

КУПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kupe* (*sərnişin vaqonunda: ayrıca otaq*); **купедин** *kupenin*.

КУПЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din. kupel* (*xaç suyuna salmaq üçün böyük qab, çən*).

КУПИДОН *köhn. kupidon* (1. *Roma əsətilirində: eşq allahı*; 2. *məc. qılman, mələk (göyçək oğlan və ya qız mənasında)*).

КУПЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kuplet* (1. *şeyrdə, nəğmədə: bənd*; 2. *meyxana*); **куплетдин** *kupletin*.

КУПОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kupon* (1. *iqt. qiymətli kağızların faiz talonu*; 2. *teatr lojasında yer tutmaq üçün билет*; 3. *bir paltarlıq parça*); **купондин** *kuponun*.

КУПОРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim. kuporos* (*ağır metalların sulfat duzu*); **купоросдин** *kuporosun*.

КУПУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. yel*; **купулдин** *yelin*; **ам купулди кьунва** onu *yel xəstəliyi* tutub.

КУПЧИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. qəbalə, kupçı kağızı (yer, mülk kağızı)*; **купчийрин** *qəbalənin, kupçı kağızının*; **купчийрин** *qəbalələrin, kupçı kağızlarının*; **купчийр** *qəbalələr, kupçı kağızları*.

КУПЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kupyura* (1. *ədəbi, elmi və s. əsərdə ixtisar*; 2. *mal. qiymətli kağızın ayrıca talonu*).

КУП (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *təzək*; **купладин** *təzəyin*.

КУПУНА, КУПУНИ: **КапI** *isinin hal formaları; bax КапI*.

КУР I [**ккур**] (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *kasa, dərin boşqab*; **курунин** *kasanın*; **куруниз вуч кутькуьнайIа, Iуруниз гьам кьведа** *mis. kasaya nə doğrasan, qaşığa da o çıxar “necə işləsən, nəticə də o cür olar” mənasında işlənir*.

КУР II [**ккур**] *dial. Кун [кку^H] felinin feli sifət forması*.

КУР III [**кхур**] *sif. kor*; **кур авун** а) *kor etmək; hətçinin bax Буьркьуь*; б) *məc. məhv etmək*; **кур хьун** а) *kor olmaq*; б) *məhv olmaq*; **бахтунин кьил кур хьайи-ла дустуникай душман жада** *a.s. xoşbəxtlik yoxa çıxanda dost da düşmən olar*.

КУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xara*; **курадин** *xaranın*; **кураяр** *xaralar*; **ичерин кура** *alma xarası*.

КУРА-КУРА *topdansatış*; **кура-кура ма-са гун** *topdansatış satmaq*.

КУРАМАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *koramal*; **курамадин** *koramalı*.

КУРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kurant* (*boyaq əzmək üçün toxmaq*); **курантдин** *kurantın*.

КУРАНТАР (-ри, -ра) *kurantlar, qüllə saatları*; **Кремлдин курантар** *Kremlin saati*.

КУРАРЕ (-ди, -да) *kurare (bitkidən alınan tünd zəhər)*; **кураредин** *kurarenin*.

КУРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *бахан, nəzarət edən*; 2) *köhn. qəyuum, hamı*; 3) *tib. kurator (klinikada xəstəliyin gedişini müşahidə edən tələbə)*; **куратордин** *kuratorun*.

КУРБАЗАР (-ди, -да) *kor-koranə mal mübadiləsi, görmədən, bilmədən dəyişmə*; **курбазардин** *kor-koranə mal mübadiləsinin*; **курбазар авун** *kor-koranə mal mübadilə etmək*.

КУРБЕТ 1) *idm. kurbet (atın qabaq ayaqlarını yığaraq sıçraması)*; 2) *idm. tullanma üsulu (akrobatikada)*; 3) *məc. şıltaq*.

КУРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. kurqan (qədim qəbirlər üzərində təpə)*; 2) *təpə*; **кургандин** *kurqanın*; *hətçinin bax Кьунт*.

КУРЗАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kurzal* (*kurortlarda ictimai bina*); **курзалдин** *kurzalı*.

КУРИЯ *kuriya* (*bəzi burjuva seçki sistemlərində: seçicilərin silk, senz və s. əlamətlərinə görə dərəcələrə ayrılması*); **пападин курия** *papa kuryası (papa hakimiyyətinin baş orqanı)*.

КУРКВАЧІ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qotaz; **курквачІдин** qotazın.

КУРКВАЧІ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* əməkəməçi; **курквачІ хъчар** *və ya* **курквачІар** əməkəməçi göyərtisi; **курквачІдин** əməkəməcinin.

КУРКУР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qabar; 2) kiçik zəng; 3) *bot.* çadırçıçəyi; 4) *məc.* balaca uşaq; **куркур хътин аял** balaca uşaq; **куркур цуьквер** çadırçıçəyi.

КУРКУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *suluq*; **куркурдин** *suluğun*.

КУРКУРАР I (-ри, -ра) *c.h.* kurkurar (*ar-mud sortu*); **куркуррин** kurkurların.

КУРКУРАР II (-ри, -ра) *bot.* zəngçıçəyi.

КУРКУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dairə*; **куркутІдин** *dairənin*.

КУРОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kurort* (*təbii müalicə vasitələri olan yer*); **курортдин** *kurortun*.

КУРОРТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kurortçu*; **корортчидин** *kurortçunun*.

КУРОРТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kurortoloq* (*kurortologiya mütəxəssisi*); **курортологдин** *kurortoloğun*.

КУРОРТОЛОГИЯ (-ди, -да) *kurortologiya* (*kurortların müalicə xassələrindən bəhs edən elm*); **курортологиядин** *kurortologiyanın*.

КУРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) yol, səmt, istiqamət; 2) kurs (*bir fənnin şərh-i*); **дуньядин тарихдин курьурь курс** *dünya tarixinin qısa kursu*; 3) kurs (*təhsil və ya müalicə dövrü*); **университетдин курс кутьягна** *universiteti bitirdi*; **сагърунин курс** *müalicə kursu*; 4) kurs (*ali məktəblərdə bir ilin təhsil dərəcəsi, sinif*); **пуд лагъай курсунин студент** *üçüncü kurs tələbəsi*; 5) məzənnə.

КУРСАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kursant* (1. *kursda oxuyan*; 2. *hərbi məktəb tələbəsi*); **курсантдин** *kursantın*.

КУРСАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kursantlıq*; **курсантвилин** *kursantlığın*.

КУРСИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* kursiv (*əl yazısına oxşayan mətbəə şrifti*); **курсив зиди я** *kursiv mənimdir* (*o deməkdir ki, sitatda kursivlə verilmiş sözlər müəllifin özü tərəfindən seçilmişdir*); **курсивдин** *kursivin*.

КУРСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* kursist (*kurs müdavimi*); **курсистдин** *kursistin*.

КУРСОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kursovka* (*kurortda müalicə və yeməkdən istifadə etmək üçün vəsiqə*); **курсовкадин** *kursovkanın*.

КУРТИЗАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* kurtizanka (*yüksək zümrələrə mənsub yüngül əxlaqlı qadın*); **куртизанкадин** *kurtizankanın*.

КУРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) damcı; **курумдин** *damcının*; **курум гьекь** *damcı tər*; **курум-курум** *damcı-damcı*; **курум-курум хьун** *kiçik damcılara çevrilmək*; 2) *məc.* sevimli uşaq; o, mənim sevimli uşağımdır; 3) *kişi adı* - **Курум** (*Kurum*).

КУРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* qan laxtası; **курутдин** *qan laxtasının*.

КУРУЦІ: **куруцІар** *ягъун* mənasız və ədəbsiz işlərlə məşğul olmaq.

КУРЦІУЛ // **ГУРЦІУЛ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) küçük; 2) *dial.* kötücə; 3) *məc.* balaca uşaq; **куруцІулдин** // **гурцІулдин** *küçüyün*.

КУРУЧІ (**ФиричІ** *dial.*) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* diş əti; **куручІдин** *diş ətinin*.

КУРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kuryer* (*təcili tapşırıqlar üçün göndərilən işçi*); **курьердин** *kuryerin*; *həmçinin bax* **Куша**.

КУРЬЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kuryerlik*; **курьервилин** *kuryerliyin*; **курьервал авун** *kuryerlik etmək*.

КУС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *boy-buxun*; **кусдин** *boy-buxunun*; **адахъ хъсан кус ава** *onun yaxşı boy-buxunu var*.

КУС II *qəd.* *tərbiyə*.

КУС ГУН *tərbiyə vermək*.

КУСТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kustar* (*xırda sənətkar*); **кустардин** *kustarın*.

КУСТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *kustarlıq* (*geridə qalmış üsullarla görülən iş*); **кустарвилин** *kustarlığın*.

КУСТОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kustovka* (*saxtaya davamlı, qol-budaqlı çovdar növü*); **кустовкадин** *kustovkanın*.

КУСКАФТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* 1) kaftar, gərəşən; 2) küpəgirən qarı, cadugər qarı, əcinnə.

КУСУН *bax* **Ксун**.

КУТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kuzə*; **кутардин** *kuzənin*.

КУТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* kü-çük, balaca it; **кутидин** küçüyün.

КУТКУН: **Куткун** *felinin əmr forması; bax* **Куткун**.

КУТКУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) çubuqlardan toxunmuş səbət; 2) çayda balıq tutmaq üçün toxunmuş səbət; **куткундин** səbətin; **куткун хурун** səbət toxumaq.

КУТКУН II (**киткида, кткана, киткиз, киткизва, куткун, киткин, куткурай, киткимир**) *f.* 1) **бax** **Акатун** 1-5; 2) dadanmaq, öyrəşmək; **ам гьар юкьуз чи кIвализ кьвез ктканва** o, hər gün bizim evimizə gəlməyə dadanıb; **са сикI зи верчерик ктканва** bir tülkü mənim toyuqlarıma dadanıb; 3) öyrəşmək, alışmaq, vərdis etmək, adət etmək, uymaq, aludə olmaq; **ам ктаб кIелуник ктканва** o, kitab oxumağa aludə olub; 4) dəymək; **кьуьрек гуьлле ктканач** dovşana güllə dəymədi.

КУТКУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) öyrətmək, alıxdırmaq, öyrəşdirmək; **за зи кицI гьуьрчек куткурна** mən öz itimi ova öyrəşdirdim; 2) dəymək, vurmaq, düşmək; **ада кIарасдик цIай куткурна** o, odunu alıxdırdı.

КУТКУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* hop-hop, şanarıpik; **куткүтIдин** hop-hopun, şanarıpiyin; **ϕ куткүтI кьачуна рахун** boş-boğazlıq etmək, çərənləmək; **вун куткүтI кьачуна рахамир** sən boşboğazlıq etmə (çərənləmə).

КУТУГАЙ *sif.* 1) ədəbli, nəzakətli, ləyaqətli; namuslu, vicdanlı, nəcib, alicənab; çox, çox böyük; yaxşı, olduqca yaxşı; **кутугай пекер** yaxşı paltarlar; **вуна кутугай кар авуна** sən yaxşı (olduqca yaxşı, çox böyük) iş gördün; 2) gözəl, qəşəng, qanışirin, suyuşirin, cazibəli; xoşsifət, yapışıqlı; əcəb, yaxşıca, sevimli; **кутугай руш я** gözəl (qəşəng) qızdır; 3) yaraşan, münasib, yerli, yerində, uyğun, yerinə düşən; **кутугай са гаф лагь** münasib (yerinə düşən) bir söz de.

КУТУГАЙВАЛ (-и, -е; -илер, -илери, -илера) ədəb, nəzakət, ləyaqət, düzlük, vicdanlılıq, alicənablıq; mərifət; **кутугайвилин** ədəbin, nəzakətin; ləyaqətin, düzlüyün, vicdanlılığın, alicənablığın; mərifətin; **кутугайвал авун** alicənablıqla (ləyaqətlə, mərifətlə) hərəkət etmək.

КУТУГАЙВИЛЕЛДИ *z.* düzlüklə, ləyaqətlə, mərifətlə, alicənablıqla.

КУТУГУН (-да, -на; -из, -зава; кутуг, -ин, -рай, -мир) 1) yaraşmaq; **и бармак ваз кутугнавач** bu paraq sənə yaraşmır; **дидедин перем рушаз кутугдач** *mis.* ananın köynəyi qızına yaraşmaz; 2) layiq olmaq, münasib olmaq; 3) yerli olmaq, yerində olmaq, uyğun olmaq; **ибур кутуг тавур ихтилатар я** bunlar yersiz söhbətlərdir; **идакай рахун заз кутугнавач** bundan danışmaq mənə münasib deyil; **кутуг тавур** a) yersiz; qeyri-münasib, ədəbsiz, nəzakətsiz; b) həyasız, nalayiq, yaramaz.

КУТУН (-ада, -уна; -аз, -азва; -ур, -ан, -урай, -амир) 1) qoymaq, ...altına qoymaq; **dayaq vurmaq, dayaq vermək, dayamaq; сандухдин кIаник кутун** sandığın altına qoymaq; **дестег кутун** dayaq vurmaq; 2) бүkmək, sarımaq, bələmək (*uşağı*), бүrümək, qablaşdırmaq; **ктаб газетдик кутун** kitabı qəzetə бүkmək; **фу суфрадик кутун** çörəyi süfrəyə бүkmək; 3) əkmək, sərmək; **багь кутун** баğ əkmək; **картуфар кутун** kartof əkmək; **тум кутун** toxum sərmək; 4) *məc.* çəkmək, cəlb etmək, əhatə etmək, çulğamaq; 5) qarışdırmaq, qatmaq, salmaq, dolaşdırmaq, calamaq, cəlb etmək; **пис крарик кутун** pis işlərə qatmaq; **ϕ азар кутун** yoluxdurmaq; **бураздик кутун** *bax* **Бураз; вил кутун** *bax* **Вил; гьавурдик кутун** başa salmaq; **жинерар кутун** a) cin salmaq; b) əsəbiləşdirmək, qəzəbləndirmək; **кьуват кутун** qüvvət vermək; **лишан кутун** a) nişan almaq, tuşlamaq; b) elçi göndərmək, istəmək (qız); **малар кутун** heyvan tədarük etmək; **рехь кутун** yol çəkmək; **тади кутун** tələsdirmək, tələsməyə məcbur etmək; **хесет кутун** vərdis aşılamaq; **хьел кутун** acıqlandırmaq; **хьиткьитлар кутун** qıdıqlamaq; **хьуьруьн кутун** güldürmək; **цик кутун** a) suya salmaq; b) duza qoymaq (*meyvəni, tərəvəzi*).

КУТУР I: **Кутун** *felinin əmr forması; bax* **Кутун**.

КУТУР II: **Кутун** *felinin feli sifət forması; bax* **Кутун; кутур фу dial.** mayalı çörək.

КУТIА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çəkcik; **кутIадин** çəkcicin; **мукални кутIа** orağ və çəkcik.

КУТIАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dik, dimdik, sıldırım, yalcın; **кутIал рехь** dik yol; 2) sıldırım dərə, uçurum; **кутIалдин** dikin, uçurumun.

КУТIУН (**китIида, ктIана, ктIиз, китIизва, кутIүтI, кутIурай, китIимир**) çürümək, xarab olmaq, qoxumaq.

КУТІУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) бағламақ, дүюнлөмөк; кутІунна бағлады, дүюнлөді; кутІуннавай асландал кьуьрни гьавалат жеда *a.s.* бағланmış aslana dovşan da төрінөр; 2) *mәс.* бағламақ, имзалламақ; **икьрар кутІунин** мүқавилә бағламақ; yoluna қоумақ, бәрпа етмөк (*әлақәләри*); 3) қошмақ; **фургъундик балкІанар кутІуннава** furqona atlar қошуб; 4) *mәс.* zorla боynuna қоумақ, zorla қәбул етдирмөк, vadar етмөк; **масадан фикир зал кутІунна** өзгөнин fikrini zorla мәним боynuma қойдулар; 5) yaratmaq, төрөтмөк, төшкил етмөк; **♦ жанавурдин сив кутІунун** canavari ovsunlamaq (*heyvanlara dәymәsin deyә*); **мани кутІунун** mahni қошмақ.

КУТІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) сүрүтмөк, хараб етмөк; кутІурна сүрүттү; кутІурзава сүрүдүр; кьуй кутІурай қой сүрүсүн.

КУФУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sakitlik, sükut; куфундин sakitliyin, sükutun; куфун атІун sakitliyin итирмөк; куфун авачир sakitliyi olmayan.

КУХ (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) чөкмө боғазы, чөкмө quncu; corab боғазы; кухунин чөкмө боғазынын, чөкмө quncunun; кух <тум> галачир пIапIрус ағиза алынған hissесиндә дә тütүн olan papiros.

КУХТУН (-ада, -уна; -аз, -азва; -ур, -ан, -урай, -амир): Кутун *felinin tәkrar forması*; *bax* Кутун.

КУХУНА I: Кух *isminin hal forması*; *bax* Кух.

КУХУНА II: Кухунун *felinin әmr forması*; *bax* Кухунун.

КУХУНАЙ I: Кух *isminin hal forması*; *bax* Кух.

КУХУНАЙ II: Кухунун *felinin feli sifät forması*; *bax* Кухунун.

КУХУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) хүркүтмөк, қорхуа (vahi-mәyә) salmaq, қорхутмақ; кухунарна хүркүттү, қорхутду.

КУХУНИЗ I: Кух *isminin hal forması*; *bax* Кух.

КУХУНИЗ II: Кухунун *felinin murad forması*; *bax* Кухунун.

КУХУНИН I: Кух *isminin hal forması*; *bax* Кух.

КУХУНИН II: Кухунун *felinin forması*; *bax* Кухунун.

КУХУННА *z.* хүркөрөк, қорхарақ.

КУХУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sәksәnmәk (*qorxudan*); кухунна sәksәndi; **вуна вучиз кухунзава?** sәn ni-yә sәksәnirsәn? **аялди кухуннавай ванцелди хабар кьуна** ушақ qorxmuş sәslә хәбәр алди; **ви гьарайдин ванцел зун кухунна** sәnin қишқırıғına мән diksindim; 2) qorxub sәksәnәndә başqa төрәфә хәрәкәт етмөк; **хипер кухунна дере галайнихъ фена** қойунлар sәksәnib дәрәyә төрәf getdi; 3) *mәс.* bir işdәn uzaqlaşmaq, kәnarlaşmaq; **нагьахъвал акур ам кардивай кухунна** haqsızlıғı гөрән о, işdәn uzaqlaşdı.

КУХУРУН *bax* Кухунрун.

КУЦ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) zahiri гөрүнүш, sifәt, üz, sima, surәt; **адахъ рикIиз хуш куц ава** onun хошагәлән zahiri гөрүнүшү var; **адан иер куц** onun гөзәl siması.

КУЦУЗ: Куцун *felinin әmr forması*; *bax* Куцун.

КУЦУН (кцада, кцана, кцаз, кцазва, кцуз, кцан, кцурай, кцамир) tökmәk, maye әlavә етмөк.

КУЧУДУН I [кхучуду^H] (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Кучукун.

КУЧУДУН II [ккучуду^H] (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) уйғмақ (*ayaqları*), bardaş qurmaq; **ам кIвачер кучудна халичадал ацукьнавай** о, аyaqlарını уйғиб (bardaş qurub) халчанн üstündә oturmuşду.

КУЧУКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) basdırmaq, dәfn етмөк; 2) qu-yulamaq, gizlөtmөk; **кьейнди кучукна** ölüni basdırdılar (dәfn еtdilәр).

КУШ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) kәtan; кушунин kәtanın; кушун гьалар kәtan saplar.

КУШ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* qazsoğanı; *hәмçinin bax* Парс.

КУША I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tap-sırıqlar üçün гөндөрилән xidmәtçi (*kuryer*).

КУША II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) әlaltı; кушадин әlaltının; **ам вичин кушаярни галаз атанвай** о, өз әlaltıları илә гәлмишди.

КУШКУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pıçıl-tı, pıç-pıç; кушкушдин pıçıl-tının, pıç-pıçın; **кушкуш авун** а) pıçıldamaq, qulaғına pıçıldamaq, pıç-pıç danışmaq; б) pıçılдаşmaq; **кушкушдалди рахун** *vә yaxud* кушкушдалди

лугьун рıçıлтı илѣ данıшмақ, демѣк; кушкуш ягьун наразı сѣбѣтлѣр етмѣк.

КУШКУШДАЛ *z.* рıçıлтıлı; **къецикай** кушкушдал рахазвай ванер къевезвай ба- ырдан рıçıлтıлı сѣслер ешідилрді.

КУШКУШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -и, -рай, -мир) *bax* Кушкуш (кушкуш авун).

КУШЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* buzovlar saxlanan tövlѣ; кушцідин патав buzovlar saxlanan tövlѣnin yanında.

КУЯЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Аял.

КУЪ I [кхуъ] sizin; **Куън** *şəxs əvəzliyinin danışıqda işlənən hal forması*; **куъ кефияр гьик I я?** Sizin kefiniz necədir?

КУЪ II [кхуъ]: **Куън** *şəxs əvəzliyinin yü- yölik hal forması*; *bax* **Куън**.

КУЪ III [ккуъ]: **Вуч** *əvəzliyinin hal for- ması*; *bax* **Вуч**.

КУЪБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) bordyur; 2) haşiyѣ, köbѣ; **куъбе кутун** qay- tan çəkmək, haşiyѣ çəkmək; **куъбедин** bordyurun, haşiyѣnin, köbѣnin.

КУЪБЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) haşiyѣ çəkən, qaytan çəkən; **куъбечидин** ha- şiyѣ çəkənin, qaytan çəkənin.

КУЪГЪЛЕН: **Куъгълен балкІан** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhlən; **куъгълен балкІан** köhlən at; **куъгълен балкІандин** köhlən atın.

КУЪГЪНЕ *sif.* 1) köhnѣ; çox köhnəlmiş, köhnəlib çürümüş; **куъгъне пекер** köhnə paltarlar; **куъгъне авун** köhnəltmək, geyib köhnəltmək, yırtmaq; **куъгъне хьун** köhnəl- mək, yırtılmaq; 2) qədim, çox köhnə, çoxdan- kı; **куъгъне заманайра** qədim zamanlarda; **куъгъне душмандикай дуст жедач** *a.s.* köh- nѣ düşməndən dost olmaz; 3) mənasını itirmiş; **ибур куъгъне гафар я** bunlar mənasını itir- miş sözlərdir.

КУЪГЪНЕБУР I: **Куъгъне** *sifətinin cəm forması*; **и пекер куъгънебур я** bu paltarlar köhnələrdir.

КУЪГЪНЕБУР II (-у, -а): **Куъгъне** *sifə- tindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*; **куъгънебурун** köhnələrin; **гила куъгънебу- руз кьимет гузвайди авач** indi köhnələrѣ qıymət verən yoxdur.

КУЪГЪНЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле- ри, -илера) 1) köhnəlik (*aşyalara aid*); 2) qə- dimlik; **куъгъневилин** köhnəliyın; **ибур куъгъневилин лишанар я** bunlar köhnəliyın əlamətlərідir.

КУЪГЪНЕДАЙ *z.* keçmiş vaxtlarda, keç- miş zamanlarda; **абур куъгънедай хьайи крар я** onlar keçmiş vaxtlarda olmuş işlərdir.

КУЪГЪНЕДИ I: **Куъгъне** *sifətinin tək forması*; **ктаб куъгънеди я лугьуз, къачуз- вач** kitab köhnədir deyѣ almırlar.

КУЪГЪНЕДИ II (-а, -а) *is.* **Куъгъне** *si- fətindən əmələ gəlmiş ismin tək forması*; **куъгънедаз садавайни гаф лугьуз жезва- чир** köhnəyѣ heç kim söz deyѣ bilmirdi.

КУЪГЪНЕЗ *z.* köhnəsayaq; **цал цІийиз эцигнавайтІани куъгънез аквазвай** divar təzəcə tikilmişdisѣ də köhnəsayaq görünürdү.

КУЪГЪНЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köhnəçilik; **куъгънечиви- лин** köhnəçiliyın; **куъгънечивилелай гьил къачу!** köhnəçilikdən əl çök!

КУЪЗ I [ккуъз]? *z.* nə səbəbdən? nədən? niyə? **куъз ви гьалар чІур хьана?** nə səbəb- dən (*nədən*) sənin əhvalın pisləşdi?; **куъз ге- рек я ягь-ягьунар?** nəyѣ lazımdır dava-da- laş?; **вуна ам куъз ракъурзава?** sən onu ni- yѣ göndərirsən? **куъз лагьайтІа баğ.s.** ona görѣ ki, çünki; **куъз я** “nəyѣ gərəkdir” *məna- sında işlənən ibarə*; **и крар зи куъз я** bu işlər mənim nəyimѣ gərəkdir; **куъз ятІа** “hansı sə- bəbdənsə”, “nədənsə” *mənasında işlənən ibar- ə*; **куъз ятІа ам закай хьел хьанва** nədənsə (*hansı səbəbdənsə*) o, məndən küsüb.

КУЪЗ II [ккуъз] *dial.* **Вуч** *sözünün hal forması*; *bax* **Вуч**.

КУЪЗ III [ккуъз]: **Куъзун** *felinin murad forması*; *bax* **Куъзун**.

КУЪЗ IV [кхуъз]: **Куъзун** *felinin əmr for- ması*; *bax* **Куъзун**.

КУЪЗДАЧ I [ккуъздач] *dan.* **куъз** vѣ **ийидач** *sözlərinin birləşməsindən əmələ gə- lən*, “niyə etməyəcək” *mənasını verən söz*.

КУЪЗДАЧ II [кхуъздач]: **Куъзун** *felinin inkar forması*; *bax* **Куъзун**.

КУЪЗНА I [ккуъзна] *dan.* **куъз** vѣ **аву- на** *sözlərinin birləşməsindən əmələ gələn*, “ni- yѣ etdi” *mənasını verən söz*.

КУЪЗНА II [кхуъзна]: **Куъзун** *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* **Куъзун**.

КУЪЗУН (-да, -на; -а, -из, -зава, -ин, -рай, -мир) süzmək, süzgəcdən keçirmək, filtrdən keçirmək; **куъзна** süzdү; **нек куъзна** südü süzdү.

КУБК I *sif.* kök, piyli, yağlı; **куьк кас** kök kişi, kök adam; **куьк хьун** kökəlmək; **куьк гьер** kök (yağlı) qoç; **куьк як** yağlı ət; **ϕ кефи** **куьк хьун** kefi kök olmaq; **кефияр** **куьк авун** əhval-ruhiyyəni qaldırmaq; **куькда гьатун** köklənmək (*musiqi aləti haqqında*); **куькда тун** köklənmək (*musiqi alətini*).

КУБК II: **куьк хкатун** *f.* tar-mar olmaq, puç olmaq; **гьеле куь куьк хкатнавач** hələ sizin kökünüz kəsilməyib, hələ siz puç olmamısınız; **куьк хкудун** tar-mar etmək, puç etmək.

КУБКРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Куьк** (**куьк авун**).

КУБКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köklük, dolğunluq; **куьквилин** köklüyün, dolğunluğun.

КУБКДАКАЗ *z.* kökəldilmiş halda; **ада гьер куькдаказ хвенвай** о, qoçu kökəldilmiş halda saxlamışdı.

КУБКДИЗ *z. bax* **Куькдаказ**.

КУЬКУЬМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) vurmaq, döymək; **куькуьмарна** vurdu, döydü; **за ам куькуьмардайвал тир** mən onu vuracağdım (döyəcəkdim).

КУЬКІВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərçə; **куькІвердин** sərçənin.

КУЬКІУЬНАРУН *bax* **КуькІуьрун**.

КУЬКІУЬНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) od tutub alışmaq, yanmaq; **куькІвена** yandı; 2) *məс.* birdən-birə hirsənmək; **ам садлагьана куькІуьнна** о, birdən-birə hirsəndi.

КУЬКІУЬРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* qoşucu, açar (*elektrik açarı*); **куькІуьрагдин** qoşucunun, elektrik açarının.

КУЬКІУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yandırmaq, alışdırmaq, odlamaq; **куькІуьрна** yandırdı, alışdırdı, odladı.

КУЬЛ I [кхуьл] (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) аyaq barmağı; **куьлдин** аyaq barmağının.

КУЬЛ II [кхуьл] (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) ağacın uzun budağı; **куьлуьнин** ağacın uzun budağının; **тарцин куьлер атІанвай** ağacın uzun budaqlarını kəsmişdilər.

КУЬЛ III [ккуьл] *bax* **Цуьл**.

КУЬЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) açar; **куьлегал** ахьаюн ачалла ачмақ; **куьлегдин** ачарın; **рикІин куьлег мез я** *a.s.* үрəyin ачарı дилдир; 2) kilid, qıfıl; **куьлег ягьун**

kilidləmək, qıfıllamaq; **куьлегда тун** а) qıfıla salmaq (*açarı*); б) qıfıllayıb saxlamaq; 3) qayka açarı.

КУЬЛЕГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* oktyabr; **куьлегьдин** oktyabrın; **куьлегьдин варз алуькьна** oktyabr ayı başlandı.

КУЬЛУЬ *sif.* kiçik, balaca, xırda, kiçicik, bambalaca; **куьлуь аялар** balaca uşaqлар; **куьлуь буржуазия** xırda burjuaziya; **куьлуь кІерецар** xırda qozлар; **лап куьлуь** bambalaca; **куьлуь авун** а) xırdalamaq, paralamaq, doğramaq; б) dəyişdirmək (pulu); **куьлуь хьун** xırdalanmaq, paralanmaq, doğranmaq; **куьлуь карч алай гьайванар** xırdabuynuzlu heyvanлар; **куьлуь-шуьлуь** *sif. dan.* xırda-mırда; **куьлуь-шуьлуь** *is.* xırda məsələ, xırda iş; **ибур куьлуь-шуьлуьяр я** bunlar xırda məsələlərdir.

КУЬЛУЬБУР I: **Куьлуь** *sifətinin cəm forması*.

КУЬЛУЬБУР II: **Куьлуь** *sifətinin cəm formasından əmələ gəlmiş isim*; 1) xırdalığı göstərən əşyalar və canlıлар; **куьлуьбур маса кьачузвачир** xırdalarını satın almırdılar; 2) balaca uşaqлар; **ви куьлуьбур гьикІ я?** sənin balacaların necədir?; 3) *məс.* cinlər; **адак куьлуьбур акатнава** ona cinlər daraşыb.

КУЬЛУЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kiçiklik, xırdalıq, balacalıq; **куьлуьвилин** kiçikliyin, xırdalığın, balacalığın.

КУЬЛУЬДАКАЗ *z.* kiçikcə, xırdaca, balaca-balaca.

КУЬЛУЬДИ (-а, -а) *is.* kiçik, xırda bir şey.

КУЬЛУЬДИЗ *z. bax* **Куьлуьдаказ**.

КУЬЛУЬЗ *z. bax* **Куьлуьдаказ**; **ада гзаф куьлуьз кхьида** о, xırdaca yazır.

КУЬЛУЬЗ-КУЬЛУЬЗ *z.* xırда-xırда.

КУЬЛЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ikrah; **куьлягьдин** ikrahın; **куьлягь хьун** ikrah olmaq; **куьлягьдай аватун** bezar olmaq.

КУЬЛЯГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ikrahlıq; **куьлягьвилин** ikrahlığın.

КУЬЛЯГЪДАКАЗ *z.* ikrahla.

КУЬЛЯГЪДИЗ *z. bax* **Куьлягьдаказ**.

КУЬМ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) çarдақ; **куьмедин** çардаğın.

КУЪМЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kömək, yardım, müdafiə etmə; **куьмекдин** köməyin, yardımın, müdafiə etmənin; **куьмек авун** (гун) kömək etmək, yardım göstərmək; **куьмек агакьун** kömək yetişmək; **куьмек-диз атун** köməyə gəlmək; **куьмек гун** kömək etmək, yardım göstərmək; *həmçinin bax Хиле.*

КУЪМЕКДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köməkçi; **куьмекдардин** köməkçisinin.

КУЪМЕКСУЗ *sif.* köməksiz; **куьмексуз гада** köməksiz oğlan.

КУЪМЕКСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köməksizlik; **куьмексузвили** köməksizliyin.

КУЪМЕКСУЗВИЛЕЛДИ *z.* köməksiz-cəsinə.

КУЪМЕКСУЗДАКАЗ *z. bax* **Куьмексузвилелди.**

КУЪМЕКУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Куьмек** (куьмек авун).

КУЪМЕКЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* köməkçi; **куьмекчидин** köməkçisinin; **ада прокурордин куьмекчивиле** кІвалахзава о, prokururun köməkçisi işləyir.

КУЪМЕКЧИ II *sif.* köməkçi; **куьмекчи глагол** köməkçi feil.

КУЪМЕКЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köməkçilik; **куьмекчивилин** köməkçiliyin; **куьмекчивал авун** köməkçilik etmək.

КУЪМУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kömür; **куьмуьрдин** kömürün; *həmçinin bax* **Цивин.**

КУЪМУЪРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kömürçü; **куьмуьрчидин** kömürçünün.

КУЪН (КУЪНЕ) I *ş.əv.* 1) siz; **куьн иниз ша** siz buraya gəlin; **куьне вуч ийизва?** siz nə edirsiniz?; **квез вуч кІанзава?** siz nə istəyirsiniz? **квелей заз чарар хтанач** sizdən mənə məktublar gəlməyib; **квейвай вуч ийиз жеда?** siz nə edə bilərsiniz?; **квей ихьтин амалар акьатда!** sizdən belə işlər çıxır!; **квей гвай ктабар гахце** sizdəki kitabları qaytarın; 2) siz (*hörmət əlaməti olaraq özündən böyüyə deyilən söz*); **чахь руьгь кутазвайди Куь** агалкьунар **я** bizi ruhlandırان Sizin uğurlarınızdır.

КУЪН II [ккуьн] neçəyə?; **куьн я?** neçəyədir?

КУЪНИВ I [ккуьнив]: **Вуч** *sözünün hal forması; bax* **Вуч.**

КУЪНИВ II [кхуьнив]: **Куьн** *şəxs əvəzliyinin hal forması.*

КУЪНИН: **Вуч** *sözünün yiyəlik hal forması; bax* **Вуч.**

КУЪНУЪ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əyü, suvand, törpü, biçəq itiləyən daş, bülov; **куьнуьдин** suvandin, törpünün, əyünün, bülovun; **куьнуь ягьун** itiləmək.

КУЪНУЪ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arı pətəyi; **куьнуьдин** arı pətəyinin; **куьнуь чІурун** bal yığmaq üçün arı pətəyini korlamaq.

КУЪНУЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) arıçı; 2) arıçılıq; **куьнуьчийрин** агалкьунар arıçıların uğurları; **куьнуьчи майишатар** arıçılıq təsərrüfatları.

КУЪНУЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arıçılıq; **куьнуьчивилин** arıçılığın; **куьнуьчивилин совхоз** arıçılıq sovxozu.

КУЪП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) boya-xana; 2) boyayıcı qab; **куьп-дин** boyaxananın, boyayıcı qabın; **куьпдал вегьей** boyanmış; **куьпдал вегьин** boyamaq, rəngləmək.

КУЪПХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boyaxana; **куьпханадин** boyaxananın.

КУЪПЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boyaqçı, boyaxanaçı; **куьпчидин** boyaqçının, boyaxanaçının.

КУЪПВИЧАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) boyaqçılıq; **куьпчивилин** boyaqçılığın; **куьпчивал авун** boyaqçılıq etmək.

КУЪР I [кхуьр] (-ди, -да) kürü; **куьрдин** kürünün; **куьр вегьин** kürü tökmək (*balıqlar haqqında*).

КУЪР II [ккуьр] (-уь, -а; -ар, -ари, -ара) pəyə; **куьруьн** pəyənin.

КУЪР III (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) *qəd.* 1) çay; **куьрдин** çayın; 2) *çay adı* - **Куьр; Куьр вацІ** Kür çayı.

КУЪРЕ I (-ди, -да) Küre (*Dağıstan Respublikasının indiki Qurah, Məhərrəmхүр və Süleyman Satlski rayonlarının yerləşdiyi ərazinin adı*); **Куьредин** Kürenin; **Куьре чІал** Küre dili (ləzgi dili).

КУЪРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хирда qulaqlı qoyun *və ya* keçi; **суъруьдик куъреярни квай** sürüdə хирда qulaqlı qoyunlar da var idi.

КУЪРЕВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kü-reli; **куъревидин** kürelinin.

КУЪРЕЛДИ I *z.* qısa, müxtəsər, sözün qı-sası; **ам куърелди рахана** o, qısa (müxtəsər) danişdı.

КУЪРЕЛДИ II *aral.s.* uzatmadan.

КУЪРЕН I *sif.* açıq qırmızı rəng, kü-rən.

КУЪРЕН II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) kü-rən at; **ам куърендал алай** o, kü-rən atın üstündə idi.

КУЪРЕЯР (-йри, -йра) küre (*armud sor-tu*); **ада куъреяр гъанвай** o, küre armudu gө-tirmişdi.

КУЪРПЕ I *sif.* körpə, balaca; *həmçinin* **бах Бицек.**

КУЪРПЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) körpə uşaq; **куърпедин** körpə uşağın.

КУЪРПЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) körpəlik; **куърпевилин** körpəliyin.

КУЪРС (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) asılma, sallanma; **куъредин** asılmanın, sallanmanın; **куърс хьун** asılmaq, sallanmaq.

КУЪРСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) asmaq, taxmaq; 2) asılmaq, sallanmaq; **куърсарна** asdı, taxdı.

КУЪРСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) asılmaq, sallanmaq; **ам тарагъаждикай куърсна** o, dar ağacından asıldı.

КУЪРУЪ *sif.* 1) qısa, kəsə, müxtəsər; **куъруь рехъ** kəsə yol; **тапунин уьмуьр куъруь жеда** *a.s.* yalanın ömrü az olar; **куъруь авун** qısa etmək, müxtəsər etmək, ixtisar etmək; **куъруь хьун** qısa olmaq; 2) alçaq, qısaboy, bəstəboy; **куъруь буйдин инсан** bəstəboy insan; **куъруь вахтунда** qısa müddətdə.

КУЪРУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qısalıq, müxtəsərlik; **куъруь-вилин** qısalığın, müxtəsərliyin; 2) qısaboyluq, bəstəboyluq.

КУЪРУЪДА I: **Куъруь** *sifətindən əmələ gəlmiş* **Куъруьди** *isminin hal forması.*

КУЪРУЪДА II qısadır; **шадвилин уьмуьр, гъайиф, куъруьда** şadlığın ömrü he-yif, qısadır.

КУЪРУЪДАКАЗ *z.* qısaca; **куъруьдаказ жаваб гана** qısaca cavab verdi.

КУЪРУЪЗ *z.* **бах** **Куъруьдаказ.**

КУЪРУЪ-ЯЦУ: **куъруь-яцү** инсан al-çaqboy (bəstəboy) kök adam.

КУЪС I: **куъс гун** түпүрцөкләмәк; **гъиле-риз куъс гун** a) əllərini түпүрцөкләмәк; b) *məc.* isti-isti yarışmaq (*hər hansı bir işdən*).

КУЪС II: **куъс хьун** öz ixtiyarında olma-yan vəziyyətə gəlmək.

КУЪСУЪЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* tütək; **куъсуьлдин** tütəyin; **чубанди куъ-суьл ягъизва** çoban tütək çalır; *həmçinin* **бах** **Кфил.**

КУЪСУЪЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* tütək ustası; **куъсуьлчидин** tütək ustasının.

КУЪСТ: **куъст-куъст** *n.* *qoyunları hayla-maq üçün işlənən söz.*

КУЪТ I *sif.* 1) küt, korazehin, kütbeyin, kar; 2) *məc.* ağıldan kəm; **ана куът инсанар-ни авай** orada ağıldan kəm insanlar da var idi; **куът авун** күтлөшдирмөк, korazehin etmək; **а Чавуз фекъийри жегъилрин акьул куът ийизвай** o vaxt mollalar cavanları күтлөшдирди (korazehin edirdi); **куът хьун** kütbeyin (ko-razehin) olmaq; 3) qabiliyyətsizlik, bacarıqsız-lıq (*insan haqqında*).

КУЪТ II (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) mal-qaraya, itə verilmək üçün un tullantıların-dan bişirilmiş çörək.

КУЪТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) күтлүк, күтbeyinlik, korazehinlik; **куътвилин** күтлүйүн, күтbeyinliyin, koraze-hinliyin.

КУЪТВИЛЕЛДИ I: **Куътвал** *isminin yön-lük hal forması; bax* **Куътвал.**

КУЪТВИЛЕЛДИ II *z.* **бах** **Куътдаказ.**

КУЪТВИЛЯЙ I: **Куътвал** *isminin çıxış-lıq hal forması; bax* **Куътвал.**

КУЪТВИЛЯЙ II *z.* күтлүkdən.

КУЪТДАКАЗ *z.* qabiliyyətsizcəsinə.

КУЪТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kotan; **куътендин** kotanın.

КУЪТКУЪНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) doğurmaq, didib tökmək, kəsmək, yarmaq; **куъткуьнна** doğradı, didib

tökdü, kəsdı, yarı; **келем куыткуьнна** kələm doğradı.

КУЫТКУЫР: *Куыткуьнун felinin feli sıfət forması.*

КУЫТУЫМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) күтүм (*balıq*); **куытуымдин** күтүмүн.

КУЫТЯГЬ I: *Куытягьун felinin əmr forması: bax Куытягьун.*

КУЫТЯГЬ II: *куытягь хьун f. 1) bir işin qurtarması, başa çatması, yekunlaşması; а йикьар яргьал фенач, фад куытягь хьана o günler uzun çökmədi, tez başa çatdı.*

КУЫТЯГЬНАВАЙБУР (-у, -а) *is. işi götürüb qurtaranlar, işi başa çatdırırlar; им кар куытягьнавайбурун атлай гаф тир* bu, işi başa çatdırırların qəti sözü idi.

КУЫТЯГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. qurtarmaq, başa çatdırmaq, axıra çatdırmaq, bitirmək; куытягьна* qurtardı, axıra çatdırdı; **куытягь хьун 1)** qurtarmaq, başa çatmaq; **түкөнмөк, azalmaq; куытягь тежер** qurtarmayan, azalmayan, түкөнмөйөн; 2) ölmək; **ам йифиз куытягь хьана o,** gecə öldü.

КУЫТИ: **куыти авун f.** demək, söyləmək, danışmaq; **динмөк, dillənmək; куытимир** demə, söyləmə, danışma, dinmə, dillənmə, sus; **куыти тавуна акьвазун** danışmamaq, dinməmək, susmaq.

КУЫТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Куыти (кIуыт авун).*

КУЫФТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) күфтө; **куыфтедин** күфтөнин.

КУЫХ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) 1) odun şələsi; **куыхуьнин** odun şələsinin; 2) *məsc. maımaq, ağzıaçıq; заз ихьтин куых акуначир* mən belə maımaq (ağzıaçıq) görməmişdim.

КУЫЦУЫН I (-еда, -ена; -уьз, -уьзва; -уьцI, -ен, -уьрай, -уьмир) 1) islanmaq; 2) üst-başını çirkləndirmək, bulamaq, batırmaq; **куыцIена** islandı.

КУЫЦУЫН II (-еда, -ена; -уьз, -уьзва; -уьцI, -ен, -уьрай, -уьмир) *təngə gəlmək, bezikmək, usanmaq; ам куыцIена o, təngə gəl-di (bezikdi).*

КУЫЦУЫРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *islatmaq, çirklətmək, bulamaq, batırmaq; куыцIурна* islatdı, çirklətdi, buladı, batırdı.

КУЫЦУЫРУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *təngə gətirmək, bezikdirmək, usandırmaq, zara gətirmək; куыцIурна* *təngə gətirdi, bezikdirdi, usandırdı, zara gətirdi.*

КУЫЦУЫЦИ: *КуыцIуьн I, II felinin əmr forması.*

КУЫЧ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) müxəlləfət, ev şeyləri; 2) köç, köçmə; köçürmə, hicrət; **куыч авун a)** köçürmək; **чна вун цIийи кIвализ куычарда** biz səni təzə evə köçürərək; b) sürüb aparmaq (*bir yerdən başqa yerə*); **qovmaq; гьайванар кьишлахриз куычардай вахт я** heyvanları qışlaqlara sürüb aparmaq vaxtıdır; **куыч хьун** köçmək; **куыч гьвай кьарачи хьиз z.** dağılmış; örtülməmiş, bağlanmamış çoxlu şeylərlə; **куыч-кума** evin avadanlığı.

КУЫЧАРУН // КУЫЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax Куыч (куыч авун).*

КУЫЧЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) күчө; **куычедин** күчөnin; **куычедин руг** күчөnin tozu; **куычейра гьатун məsc.** күчөлөрдө veyllənmək; işləməmək, avaraçılıq etmək.

КУЫЧЕБАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. veyl, avara; куычебандин* veylin, avaranın.

КУЫЧЕБАН II *sif. işləməyən, vaxtını күчөлөрдө keçirən; ам кIвалахдай кас туш, куычебан я o, işləyən adam deyil, vaxtını күчөлөрдө keçirəndir.*

КУЫЧЕБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *veyllənmək, avaralanmaq; куычебанвилин* veyllənməyən, avaralanmağın; **куычебанвилин эхир авач** veyllənməyən (avaralanmağın) axırı yoxdur.

КУЫЧЕБИКЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *küçələrdə gəzməyi (avaralanmağı) xoşlayan qız; куычебикедин* *küçələrdə gəzməyi (avaralanmağı) xoşlayan qızın.*

КУЫЧЕРИ I *sif. köçəri; куычери* *халкьар* köçəri xalqlar.

КУЫЧЕРИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. köçəri; куычеридин* köçərinin; **куычерийрин кьадар гзаф тир** köçərilərin sayı çox idi.

КУЫЧЕРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *köçərilik; куычеривилин* köçəriliyin.

КУЫШКУЫНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *davakar, dalaşqan, savaşqan; куышкуындардин* *davakarın, dalaşqanın, savaşqanın.*

КФАДА: Каф *isminin hal forması; bax Каф.*

КФАР (-и, -а): Каф *isminin cəm forması; bax Каф.*

КФАЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* fayda, mənəfəət; **кфаядин** faydanın, mənəfəətin.

КФЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ləzzət, kef, səfa, həzz; **кфет кьачун** *və ya кфет хкудун* ləzzət almaq, həzz almaq; 2) хейр, fayda; **кфет хьун** хейри olmaq, faydası olmaq.

КФЕТЛУ *sif.* хейрли, faydalı; **кфетлу тӀун** хейрли, faydalı yemək.

КФЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləzzət, zövq, həzz, səfa, kef; **кфетлувилин** ləzzətin, zövqun, həzzin, səfanın, kefin.

КФЕТЛУДАКАЗ *z.* ləzzətlə, keflə, səfa ilə.

КФЕТЛУДИЗ *z. bax Кфетлудаказ.*

КФЕТСУЗ *sif.* ləzzətsiz, zövqsüz, səfasız.

КФЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləzzətsizlik, zövqsüzlük, səfasızlıq; **кфетсузвилин** ləzzətsizliyin, zövqsüzlüyün, səfasızlığın.

КФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tütək; **кфилдин** tütəyin; **кфилдин ван** tütək səsi; **кфил ягьун** tütək çalmaq; $\diamond$ **гьилин кфил anat.** mil sümüyü.

КФИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tütəkçalan, tütəkçi; **кфилчидин** tütəkçalanın, tütəkçinin.

КФИН (-ена, -ида; -из, -изва; -иф, -ин, -ирай, -имир) boğaz olmaq (*heyvanlarda*); **кал кфена** inək boğaz oldu.

КХБЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* qələm; **кхбелдин** qələmin.

КХБИДАЙДИ (-а, -а; -бур, -буру, -бура) yazan; **кхбидайдан** yazanın.

КХБИЗ: кхыз хьун: **Кхьин** *felinin murad formasında deyilən hərəkətin başa çatdırılması.*

КХЬИН (-ида, -ена; -из, -изва; -ихь, -ин, -ирай) 1) yazmaq; **кхьинардай стол** yazı masası; **кхьейди квадриз жедач** *a.s.* yazılanı yox etmək olmaz (*Azərbaycan dilində qarşılığı: "Yazıya pozı yoxdur"*); **кхьена** yazdı; **кхьирай** yazsın; **кхьин-чӀурун** yazıb-pozmaq; **кхьинрин тарс** yazı dərси; 2) çəkmək (*şəkil*); 3) imza etmək, qol qoymaq, abunə yazılmaq, abunəçi olmaq; **ада "Самур"**

газет кхьена о, "Samur" qəzetinə abunə yazıldı; **за заз ктабар кхьена** kitablara abunə yazıldı; 4) yazmaq, əlavə etmək, artırmaq, daxil etmək (*siyahıya, mətnə*); 5) qeyd etmək; 6) yaratmaq, yazmaq (*əsər*); 7) təsvir etmək; 8) danos yazmaq, xəbərçilik etmək; **залай сада кхьенай** məndən biri danos yazmışdı (*xəbərçilik etmişdi*); 9) oturtmaq (*quşu yumurtalарın üstünə*); **вечрез какаяр кхьин** qırt toyuğun altına yumurta qoymaq.

КХЬИНАЙ *z.* yazmağa görə, yazdığına görə; **заз чар кхьинай зун валай рази я** məktub yazdığına görə mən səndən razıyam.

КХЬИНАРДАЙ: кхьинардай машин *t.s.* yazı makinası.

КХЬИРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* yazar, yazıçı; **кхьирагдин** yazarın, yazıçının.

КХЬИХЬ: Кхьин *felinin əmr forması; bax Кхьин.*

КЦАЗ: Куцун *felinin məqsəd forması; bax Куцун.*

КЦУЗ: Куцун *felinin əmr forması; bax Куцун.*

КЧА: Кач *isminin hal forması; bax Кач.*

КЧАВ *dial. z.* əvvəlki ildə.

КЫДАВ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) at xəstəliyinin adı.

КЫХ gil; *həmçinin bax Чеб.*

КЯ: Кягьун *felinin əmr forması; bax Кягьун.*

КЯБЕ (-ди, -да) Кəбə; **Кябедин** Кəбənin; **Кябедал фин** Кəбəyə getmək.

КЯГЬУН (кяда, кяна, кягьиз, кязава, кягьа, кягьин, кярай, кямир) 1) toxunmaq, dəymək, əl vurmaq, əl dəymək, qurdalamaq; **адак кямир** ona toxunma (dəymə); **гьич садавайни вак тӀуб кягьиз жедач** heç kəs sənə barmağını toxundura bilməz; **жуван гьилив эциг тавур затӀуник кямир mis.** öz əlinlə qoymadığın şeyə toxunma; **вил вилик кя тавун** gözünü yummaq, gözünə yuxu getməmək; 2) çəkmək, götürmək; 3) batırmaq, salmaq; $\diamond$ **кя хьун** səksənmək, diksənmək; **зун кя хьана** mən səksəndim, mən diksəndim; **цӀай кягьун** yandırmaq, odlamaq.

КЯНА: Кягьун *felinin keçmiş zaman forması.*

КЪ

КЪ [къа] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *læz-gi əlifbasının on beşinci hərfi.*

КЪА *dan. Югъ isminin hal forması; bax Югъ.*

КЪА *dial. baba.*

КЪАБ (-пуни, -пуна; -пар, -пари, -пара) qab; **къапунин** qabın; **айнаяр твадай къаб** еунək qabı; **кІвачин къапар** ауаqqabı; **къелен къаб** duzqabı; **хъенчІин къапар** saxsı qablar; **цурун къапар** mis qablar; **шүшед къапар** şüşə qablar; **ϕ къаб алай гаф** *və yaxud къаб алай ихтилат* а) kinayə, euham; б) ikimənalı söz *və yaxud* ikimənalı söhbət; **ам вуна ви къапарай лугъузва** onu sən öz bildiyin kimi deyirsən; **жуван къапарай килигун** öz arşını ilə ölçmək; **къаб алаз лугъун** *və yaxud* къаб алаз рахун ikimənalı demək *və yaxud* ikimənalı danışmaq, ikibaşlı danışmaq; **къилел къапар хун** biabır etmək, bədnam etmək; **къаб алай** euhamlı; **къаб-къажак** qab-qacaq; **къаб-къиж** yemək vaxtı işlənən qabqacaq; **къаб-тІур** qab-qasıq; **къапарай акъатун** özündən çıxmaq; **къапарай акъудун** özündən çıxarmaq; **ада кас къапарай акъудна** о, kişini özündən çıxardı.

КЪАБАЛАР (-ри, -ра) qabalar (*læzgi alma sortu*); **къабалрин** qabalların.

КЪАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaban, çöldonuzu; **къабандин** qabanın; **ам къабан хыз ава** о, qaban kimidir ("о, çox sağlamdır" *mənasında*); *həmçinin bax Вак.*

КЪАБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qabar; suluq; **къабардин** qabarın, suluğun; **къабар хъун** qabar olmaq; **къабар алай гъилер** qabarlı əllər; **гъилерал къабар авун** əlləri qabar etmək.

КЪАБАР-КЪАБАР qabar-qabar; **къабар-къабар хъун** qabar-qabar olmaq.

КЪАБАРЛАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yandırmaq; 2) *məc.* əzab vermək, ürəyini ağrıtmək; **къабарламиш хъун** 1) yanmaq; 2) suçuqla örtülmək; 3) əzab çəkmək, ürəyi sakit olmamaq.

КЪАБАРЛУ *sif.* qabarlı; **къабарлу гъилер** qabarlı əllər.

КЪАБАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) qabaq, balqabaq, boranı; **къабакхин** qabağın, balqabağın, boranının; *həmçinin bax*

Буран; 2) *məc.* başın yuxarı hissəsi; kəllə, qafa taşı; 3) *məc.* kəllə (*ağullı, savadlı adam*).

КЪАБАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) təlxək, kosa, oyunbaz; 2) maskarad paltarı geyinən maskası, təlxəyin, kosanın maskası.

КЪАБАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təlxəklik, kosalıq, oyunbazlıq; **къабачивал авун** təlxəklik etmək, kosalıq etmək, oyunbazlıq etmək.

КЪАБАЧИВИЛЕЛДИ *z.* təlxəkliklə; oyunbazlıqla.

КЪАБИЛ *sif.* qabiliyyətli.

КЪАБИЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Къебила.

КЪАБИЛБУР I *sif.* Къабил *sifətinin cəm forması; bax* Къабил.

КЪАБИЛБУР II (-у, -а) qabil insanlar; **къабилбурун** qabil insanların.

КЪАБИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qabillik; **къабилвилин** qabilliyin.

КЪАБИЛИЯТЛУ *sif.* 1) qabiliyyətli; 2) zəkalı, fərasətli.

КЪАБИЛИЯТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qabiliyyətlilik; 2) zəkahlıq, fərasətlilik; **къабиллятлувилин** 1) qabiliyyətliliyin; 2) zəkahlılığın, fərasətliliyin.

КЪАБИЛИЯТСУЗ *sif.* 1) qabiliyyətsiz; 2) zəkasız, fərasətsiz.

КЪАБИЛИЯТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qabiliyyətsizlik; 2) zəkasızlıq, fərasətsizlik; **къабиллятсузвилин** 1) qabiliyyətsizliyin; 2) zəkasızlığın, fərasətsizliyin.

КЪАБИЛСУЗ *z.* qabil olmayan.

КЪАБ-КЪАЖАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qab-qacaq; **къаб-къажакхин** qab-qacaqın.

КЪАБ-КЪИЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yemək vaxtı işlənən qab-qacaq; **къаб-къиждин** yemək vaxtı işlənən qab-qacaqın.

КЪАБЛАМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zolaq; **къабламадин** zolağın.

КЪАБЛАМА II *sif.* taxçasız, divar oyuğu olmayan; **къаблама сур** divar oyuğu olmayan qəbir.

КЪАБЛАМА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qablama (*læzgilərin yarım hektara (500*

kvadratmetrə) *bərabər qədim sahə ölçüsü*); **къабламадин** qablamanın.

КЪАБЛАМА IV *dial.* şirli qazan.

КЪАБРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *krijochnik*.

КЪАБ-ТИУР (-ар, -ри) qab-qaşıq; **къаб-тиурар** qab-qaşıqlar.

КЪАБУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qabıq, qılaf; **къабухдин** qabıgın, qılafın; **къабухар аладарун** qabıqları soymaq; *həmçinin bax* **Чкал**.

КЪАВ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) dam, dam örtüyü; **къавун** damın, dam örtüyünün; **къавар гьалун** damın üstünü örtmək; 2) döşənək (*damin*); 3) tavan; **◇ сивин къав** *anat.* damaq; **къав вегьин** *f. a*) damdakı qarı təmizləmək; b) *dial.* evin damını tikmək; **къавал пехъ ацукьун** *dan.* evin sahibsiz qalması; **къавалай верчер фейиди хьизни тахьун** əsla hiss etməmək; **къавал хайиди дүз-дүзүнə**, *saya, söz saxlaya bilməyən*; **къавалай <цаварай> рахун** bir işi bilmədən danışmaq.

КЪАВ II (-уни, -уна; -а, -ар, -ари, -ара) odunun alışıması üçün ocağa qoyulan şey; **къавунин** odunun alışıması üçün ocağa qoyulan şeyin.

КЪАВ III (-уни, -уна; -а, -ар, -ари, -ара) ağacgöbələyi; **къавунин** ağacgöbələyinin; *həmçinin bax* **Мант**.

КЪАВАНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) şişmək; **къаванна** şişdi; **тиур** къаванна yara şişdi.

КЪАВАР (-ри, -ра) 1) damlar, dam örtükləri; 2) döşənlər; 3) tavanlar; **къаварин** damların, dam örtüklərinin; döşənlərin; tavanların.

КЪАВАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qovaq (*ağac*); **къавахдин** qovağın; **къавахдин тарар** qovaq ağacları.

КЪАВАХ II *sif.* bar verməyən, düz və hündür kövdəli.

КЪАВАХДИН I: **Къавах** isminin yiyəlik hal forması; *bax* **Къавах**.

КЪАВАХДИН II *sif.* qovaq ağacının materialından hazırlanmış.

КЪАВГЪА I *sif.* kobud; **къавгъа кас** kobud adam.

КЪАВГЪА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* qovğa; **къавгъадин** qovğanın; **и къавгъадин эхир авач** bu qovğanın sonu yoxdur.

КЪАВГЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qovğalıq; **къавгъавилин** qovğalıgın; **къавгъавилин** qovğalıgın.

КЪАВГЪАДАКАЗ *z.* qovğalıqla.

КЪАВГЪАДИЗ *bax* **Къавгъадаказ**.

КЪАВГЪАВИЛЕЛДИ *kobudluqla.*

КЪАВЛАМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* fikir vermək, əhəmiyyət vermək; **къавламишна** fikir verdi, əhəmiyyət verdi; **къавламиш тавун** fikir verməmək, əhəmiyyət verməmək.

КЪАВЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pal-*tar; **къавлитдин** paltarın; *həmçinin bax* **Пекер**.

КЪАВРАХ *sif.* bəhərli, məhsuldar; **къаврах авун** bəhərli etmək, məhsuldar etmək; **къаврах хьун** bəhərli olmaq, məhsuldar olmaq; *həmçinin bax* **Авадан**.

КЪАВУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qohum; **къавумдин** qohumun; **къавумар санал** **кIватI хьана** qohumlar bir yerə yığıldı; **къавумдин руш** qohumun qızı.

КЪАВУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qohumluq; **къавумвилин алакъяр** qohumluq əlaqələri; **къавумвал авун** qohumluq etmək.

КЪАВУН I: **Къав** *isminin yiyəlik hal forması.*

КЪАВУН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qovun; **къавундин** qovunun.

КЪАВУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qovrulmuş ət (*evdə konservləşdirilmiş*); **къавурдин** qovrulmuş ətin; *həmçinin bax* **ХьуцIур**.

КЪАВУРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qovurma; **къавурмадин** qovurmanın.

КЪАВУРМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) qovurmaq; **къавурмишна** qovurdu.

КЪАВУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr.* Oxatan bürcü; **Къавусдин** Oxatan bürcünün.

КЪАГ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çirk, yarışmış zibil; **къагдин** çirkin, yarışmış zibilin.

КЪАГ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* buynuz (*içi boş*); **къагдин** buynuzun; **къаг ацIай чехир** bir buynuz çaxır.

КЪАГЪ (къакъуни, къакъуна, къакъар) 1) қи; хенжел къакъунай акъудна хәңсәри қиңдан җахәрди; 2) сиуирмә.

КЪАГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қәһәр; къагъардин қәһәрин; аялдиз къагъарар къвезва ушақ қәһәрләнир; къагъарар атун қәһәрләнмәк.

КЪАГЪБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) уава, әхлақсиз қадин; фәһишә; къагъбедин әхлақсиз қадинн, фәһишәнн; *һәмҗинин бәх Цангу*.

КЪАГЪБЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) фәһишәлик; 2) әхлақсизлиқ, позğunлуқ; къагъбевал авун фәһишәликлә мәшғул олмақ; әхлақсизлиқ, позğunлуқ етмәк; къагъбевалин фәһишәлийин; әхлақсизлиғин, позğunлуғун.

КЪАГЪБЕВИЛЕЛДИ *z.* фәһишәликлә; әхлақсизлиқла, позğunлуқла.

КЪАГЪБЕХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) фәһишәхана, әхлақсизлиқ ууvası; къагъбеханадин фәһишәхананн, әхлақсизлиқ ууvasинн.

КЪАГЪВЕ (-ди, -да) қәһвә; къагъведин қәһвәнн.

КЪАГЪВЕДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қәһвәдан; къагъведандин қәһвәданн.

КЪАГЪВЕХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қәһвәхана; къагъвеханадин қәһвәхананн.

КЪАГЪРИМАН I *sif.* қәһрәман, игид; къагъриман халқ қәһрәман, игид халқ.

КЪАГЪРИМАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* қәһрәман, игид; къагъримандин қәһрәманн, игидин; ам асул къагъриман тир о, әсл қәһрәман иди.

КЪАГЪРИМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) қәһрәманлиқ; къагъриманвилин қәһрәманлиғин; къагъриманвал авун қәһрәманлиқ етмәк.

КЪАГЪРИМАНВИЛЕЛДИ *z.* қәһрәманчасина, игидликлә, сәсурлуқла, мәрдликлә.

КЪАГЪРИМАНДАКАЗ *z.* бәх Къагъриманвилелди.

КЪАГЪРИМАНДИЗ *z.* бәх Къагъриманвилелди.

КЪАД iyirmi; къведра къад iki дөфә iyirmi; къад лағай iyirminci; къад лағайди iyirminci; къанни сад iyirmi bir; къанни сад лағай *və yaxud* къанни сад лағайди iyirmi birinci; къанни цIуд otuz; къанни цIу-сад otuz bir; къанни цIусад лағай *və yaxud*

къанни цIусад лағайди otuz birinci; къадакай цIуд хкудун iyirmiden on җахмақ; къадал къад әхиг iyirminin üstünә iyirmi gәl; виш къадаз пая yüzü iyirmiye böl; $\diamond$ къад жедалди а) axıra kimi (*iş qaydasına düşәndәk*); b) olduqca uzun müddәt; къадан къил җәрә, әләс; къадан къил адал аватна җәрә, әләс ona qaldı; къадан къил *dan.* нәтисә; къад-къад iyirmi-iyirmi; къанни сад жедалди bir iş başa җатнадәк.

КЪАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qada; къададин қаданн.

КЪАДА-БАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qada-bala; къада-баладин қада-баланн.

КЪАДАГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qadağan; къадагъадин қадағанн; къадагъа авун qadağan етмәк; къадагъа амалар qadağan olunmuş üsullar; къадагъа тир qadağan olunmuş; $\diamond$ къадагъа авунин форма *gram.* felin qadağan forması; къадагъа эцигун qadağa qoymaq.

КЪАДАГЪАЛУ *sif.* qadağalı, qadağan olunmuş.

КЪАДАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qadaq, pәrçim; къадакъдин qadağın, pәrçimin; къадакъ ягъун pәrçimlәмәк; $\diamond$ къадакъар **Тарамарун** а) qaykaları burub bәrkitmәк; b) *mәс.* sәlahiyyәti азaltmaq; къадакъар **бушарун** qaykaları burub бошaltmaq; къадакърай **акъатун** а) qaydasında olduğundan başqa vәziyyәtә düşmәк; b) *mәс.* pis әmәllәрә yol vermәк (*qadın haqqında*); къадакърай акъудун pis yola vadar етмәк.

КЪАДАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qәdәм; къадамдин qәdәmin; къадам вегъин qәdәм atmaq, addımlamaq; къадам къачун addamaq, addayıb keçmәk, ашmaq, ашib keçmәk; къадамар ягъун addımla ölmәk; **вегъена ада къадам цIекIуьд саз** о, ömrünün on doqquzuncu ilinә qәdәм qoydu; **ина мад ви къадам тахъуй!** bir dә ayağın buraya dәymәsin! *һәмҗинин бәх Кам*.

КЪАДГЪАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* әрсин; къадгъарагдин әрсинн; *һәмҗинин бәх Рагъалаг*.

КЪАДГЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qaşımaq, qazımaq, sıyıрмаq, sürtmәk; къадгъунна qaşıldı, qazıldı, sıyırdı, sürtdü; **ягълав къадгъунун tavanı qaşıyib tәmizlәмәк**.

КЪАДДАР *sif.* qәddar.

КЪАДДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qәddarlıq; къаддарвилин

qəddarlıgım; къаддарвал авун qəddarlıq et-mək; пачагьдин къаддарвилин и кьыл а кьыл авачир şahın qəddarlıgımın həddi-hüdu-du yox idi.

КЪАДИМ // **КЪАДИМИ** *sif.* 1) qədim; **чи тарих къадимни** (къадимини) **я**, **деветлуни** bizim tariximiz həm qədimdir, həm də zəngin; **къадим заманар** qədim zamanlar; **лап къадим замандилай инихъ** lap qədim zamandan bəri; 2) möhkəm, uzun illər üçün nəzərdə tutulmuş; **им гзаф къадим муьгъ я бу**, çox möhkəm körpüdür; **къадим авун** *və yaxud* **къадими авун** möhkəmləndirmək; **къадим (къадими) хьун** möhkəm olmaq; 2) *kişi adı* - **Къадим** (Qədim) *həmçinin bax* **Дегъ**.

КЪАДИМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къадим** 2) (къадим авун).

КЪАДИМДАКАЗ *z.* möhkəmcə, əsaslı.

КЪАДИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qədimlik; къадимвилин qədimliyin; **ам хуьруьн къадимвеликай рахана о**, kəndin qədimliyindən danışdı.

КЪАДИМВИЛЕЛДИ *z. bax* **Къадимдаказ**.

КЪАДИР I // **КЪАДРИ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qədir; къадирдин qədrin; **къадир авачир инсанар** а) qədirsiz insanlar; б) təsərrüfatı idarə edə bilməyən insanlar; **кепекдин къадир авачирдаз манатдин къадирни жедач** *mis.* qəriyin qədrini bilməyən manatın da qədrini bilməz; **къадир чир хьун** qədrini bilmək; **ваз зи къадир геж чир жеда** sən mənim qədrimi gec bilərsən; 2) *kişi adı* - **Къадир** (Qədir).

КЪАДИР II *sif.* qadir; **Къадир Аллагъ** Qadir Allah.

КЪАДИРЛУ *sif.* qədirbilən, layiqincə qiymət verən; къадирлу хьун qədirbilən olmaq.

КЪАДИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qədirbilənlik; къадирлувилин qədirbilənliyin; къадирлувал тийижирди qədirbilmez.

КЪАДИРЛУВИЛЕЛДИ *z.* qədirbilənliklə.

КЪАДИРЛУДАКАЗ *z. bax* **Къадирлувилелди**.

КЪАДИРЛУДИЗ *z. bax* **Къадирлувилелди**.

КЪАДИРЛУЗ *z. bax* **Къадирлувилелди**.

КЪАДИРСУЗ I *sif.* qədirsiz; къадирсуз инсан qədirsiz insan.

КЪАДИРСУЗ II *z.* qədirsizcəsinə; **хайи Чалав къадирсуз эгечIун** doğma dilə qədirsizcəsinə yanaşmaq.

КЪАДИРСУЗ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qədirsiz; къадирсуздан qədirsiniz; **инсанрин къадир авачир къадирсуз** insanların qədrini bilməyən qədirsiz; **къадирсуз хьун** qədirsiz olmaq.

КЪАДИРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qədirsizlik, layiqincə qiymət verməyi bacarmamaq; 2) israfçılıq; **къадирсузвилин** qədirsizliyin, israfçılığın.

КЪАДИРСУЗВИЛЕЛДИ *z.* qədirsizliklə, israfçılıqla.

КЪАДИРСУЗДАКАЗ *z. bax* **Къадирсузвилелди**.

КЪАДИРСУЗДИЗ *z. bax* **Къадирсузвилелди**.

КЪАД-КЪАД *z.* iyirmi-iyirmi.

КЪАДРА *z.* 1) iyirmi dəfə; **къадра вад виш жеда** iyirmi dəfə beş yüzdür; 2) *məc.* çox; **за адаз къадра лагъана** mən ona çox dedim.

КЪАДРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* **Къадир**.

КЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* а) qalmaqal, dava; б) küsülülük; **къаждин** а) qalmaqalın, davanın; б) küsülülüyün.

КЪАЖАЛ *bot.* yaylaq ot növlərindən biri.

КЪАЖАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) türk dilində danışan; **къажардин** türk dilində danışanın.

КЪАЖГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qazan (*misdən hazırlanmış*); **къажгъандин** qazanın; **гъвечи** **къажгъан** kiçik qazan; **чIе-хи** **къажгъан** böyük qazan; **жемятдин** **къажгъан** **муркIадални** **ргада** *a.s.* camaatın qazanı buzda da qaynar; 2) qazan (*müxtəlif metallardan hazırlanmış*); *həmçinin bax* **Катул**.

КЪАЖГЪУН (-ида, -ана; -из, -изва; -угъ, -ин, -урай, -мири) yenidən tapılmaq; **Жугъун I** *felinin tkrar forması*.

КЪАЖИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* kərkəs (*quş*).

КЪАЖГЪУР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qalaq (*yanları olan iri bel*); **къажгъурдин** qalağın.

КЪАЖГЪУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) күрөк.

КЪАЗ I (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) qaz; **къазран** qazın; **къазран шараг** qaz balası; **чүру къаз** çöl qazı.

КЪАЗ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) yaşıl rəng; 2) yaşıl boya; 3) yaşıl iplik; **къаздин** yaşıl rəngin; yaşıl boyanın; yaşıl ipliğin.

КЪАЗ III (-цади, -цада; -цар, -цари, -цара) əkin; **къацар** əkinlər; **зулун къацар** payızlıq əkin.

КЪАЗ IV: Газ *sözünün danışq forması*; *bax* Газ.

КЪАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qəza, bədbəxtlik, bədbəxt hadisə; **къазадин** qəzanın, bədbəxtliyin, bədbəxt hadisənin; **къазадик акатун** *və yaxud* **къилел къаза атун** qəzaya düşmək, qəzaya düşər olmaq; **къаза къадар** tale, alın yazısı, qədər, qismət, qəzavü qədər; 2) *məc.* çətinlik, ağır zəhmət; **ам къазадик ква о**, çətinlik çəkir.

КЪАЗАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) paltar tikilmiş parça tikəsi; 2) paltarın açıq yeri.

КЪАЗАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazaq (*Rusiyada və Ukraynada yaşayan azsaylı xalq*); **къазакъдин** qazağın.

КЪАЗАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazamat, həbsxana; **къазаматда гьатун** həbsxanaya düşmək; **къазаматда тун** həbsxanaya salmaq.

КЪАЗАН: **къазан запун** təsərrüfat sabunu.

КЪАЗАНЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qazanc; **къазанжидин** qazancın; **къазанжи къачун** qazanc əldə etmək.

КЪАЗАНЖИСУЗ *sif.* qazancsız.

КЪАЗАНЖИСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qazancsızlıq; **къазанжисувилдин** qazancsızlığın.

КЪАЗАНЖИСУЗВИЛЕЛДИ *z.* qazancsızlıqla.

КЪАЗАНЖИСУЗДАКАЗ *z. bax* **Къазанжисувилелди**.

КЪАЗАНЖИСУЗДИЗ *z. bax* **Къазанжисувилелди**.

КЪАЗАНМИШУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qazanmaq; **къазанмишна** qazandı; **къазанмишай пул** qazanılan pul; **яхцүр суз ківалахна ада вичиз гьалал пенсия къазанмишна** qırx il işləyib, o, özünə halal pensiya qazandı; **азадвал къазанмишун** azadlıq qazanmaq; **ихтибар къазанмишун** etibar qazanmaq.

КЪАЗАНМИШУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) nəticə, nailiyyət; **къазанмишунин** nəticənin, nailiyyətin; **жемиятдин къазанмишунар** cəmiyyətin nailiyyətləri.

КЪАЗАНХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* qazanxana; **къазанханадин** qazanxananın.

КЪАЗАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qazança; 2) ocaqçı; **къазанчидин** qazançanın; ocaqçının.

КЪАЗАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaz saxlayan; **къазарбандин** qaz saxlayanın; **къазарбандихъ къазар пара авай** qaz saxlayının qazları çox idi.

КЪАЗАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qazax (*xalqın adı*); 2) **къазах чІал** qazax dili; **къазах чІалал кхьенвай чар** qazax dilində yazılmış məktub.

КЪАЗАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kazak; 2) çar dövrünün əsgəri; **къазахдин** kazakın; **къазах пич** qazax sobası; 3) *şəhər adı* - **Къазах** (Qazax).

КЪАЗИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qazı; **къазидин** qazının; 2) *kishi adı* - **Къази** (Qazı).

КЪАЗИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qazılıq; **къазивилдин** qazılığın; **къазивиле эцигун** qazılığa təyin etmək; **къазивал авун** qazılıq etmək.

КЪАЗИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qazılıq etmək; **къазивална** qazılıq etdi.

КЪАЗИЯ *bax* **Къаза**.

КЪАЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qazma, dəyər; **къазмадин** qazmanın, dəyənin; **ахъа къазмадиз кицІ гьахъда** *mis.* açıq qazmaya it girər; 2) daxma, koma.

КЪАЗМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qazmaq; **къазмахдин** qazmağın; **къазмах алай аш** qazmaqlı aş.

КЪАЗМАЧИ (ди, -да; -яр, -йри, йра) qazmaçı; *həmçinin bax* **Таргачи**.

КЪАЗМАЯР 1) **Къазма** sözünün cəm forması; 2) xutor, təzə kənd; **Худат къазмаяр** *Xudat qazmaları (kəndin adı)*.

КЪАЗМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qazmaq (*metal, daş, ağac üzərində naxış açmaq*); **ада къванцел къазмишна о**, daş üzərinə naxış açdı; *həmçinin bax* **Эгъьунун**.

КЪАЗРАПАЦ *bot.* qaytarma (*güllərindən tibbdə istifadə olunur*).

КЪАЗРА ПЕШЕР *bot.* qazyarpağı.

КЪАЗУНРАЙ I: **Къазунун** *felinin əmr forması (3-cü şəxsə aid); bax Къазунун.*

КЪАЗУНРАЙ! II Tar-mar olsun! Tikətikə olsun! Yarsınlar! (*nəfsi qatı adama edilən qarğış*).

КЪАЗУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) cırmaq, parçalamaq, yırtmaq (*paltarı*); **къазунна** cırdı, parçaladı, yırtdı; **ада вири пекер къазуннавай** о, bütün paltarları yırtmışdı; 2) cırılmaq, parçalanmaq, yırtılmaq; **чар къазунна** а) kağızı cırdı; б) kağız cırlıdı; **♠ мийит къазунун** meyiti yarmaq.

КЪАЗУР *dial. sif.* cırılmış, yırtılmış; **къазур пекер** cırılmış (*yırtılmış*) paltarlar.

КЪАЙ I (-ю, -я; -яр, -яри, -яра) 1) соууq, şaxta; **къаюн** соууqун; **къаюкай кичле жемир** соууqдан qorxma; **живед къай** боран, çovğun; 2) *dial.* külək, yel; **къай акъатна** külək qalxdı; **къай гун** а) havaya çıxmaq; **жуван сивиз къай гумир** *mis.* nahaq yerə deyilmə, söymə; **къай галукъун** соууqlamaq; **къаю къун** donmaq; **къаю тухун** şaxta dəymək, donmaq; **къай фин** а) özünü соууqа vermək, соууqlamaq, соууq dəymək; б) *məc.* başa düşməmək, anlamamaq, bilməmək; başını itirmək, ağılnı itirmək; **къаю ягъун** donmaq, buzlamaq; **ам къаю ягъана** о dondu.

КЪАЙ II (-ди, -да) *qəd.* Qay (*ərazi, çay və qala adı*); **Къай ваці** Şabran çayı; **Къай келе** Şabran qalası; **Къай Şabran**; **къадим Къай вилайтдин твар гуьгъунлай Шабран хъана** qədim Qay vilayətinin adı сонрадан Şabran oldu.

КЪАЙ БУБА *dial.* Şaxta baba.

КЪАЙГЪАНАХ (-ди, -да) қайғанаq; **къайгъанахдин** қайғанағın; **къайгъанах авун** қайғанаq hazırlamaq; *həmçinin bax Херкина.*

КЪАЙГЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) қайғı; **къайгъу члугун** қайғısını çəkmək; **къайгъу члугвадай** қайғıкеş; **къайгъудик хъун** қайғısına qalmaq, qeydinə qalmaq; **къайгъу авач** eybi olmaz, heç nə yoxdur; **къайгъу авун** 1) hansısa bir işi görməyin қайғısına qalmaq; əlləşmək; 2) gələcək haqqında fikirləşmək; **аялдин къайгъу авуна кянда** уşağın gələcəyi haqqında fikirləşmək lazımdır; **къайгъу акун** qarşısını almaq, pis iş görməyə qoymamaq; **къайгъу такъун** fikir verməmək, vecinə olmamaq; 2) səy; əlləşmə, zəhmət; **къайгъудал фин** öz işinin dalınca

getmək; 3) narahatlıq, əziyyət; həyəcan, nigarancılıq, təşviş; **ам къайгъудик квай** о, narahatlıq (təşviş) içərisində idi; **ам къайгъудик кваз аквазвай** о, həyəcanlı görünürdü; **ам къайгъудик квай** о, nigaran idi.

КЪАЙГЪУДАР I *sif.* қайғıкеş, қайғı çəkən; **ам къайгъудар кас я** о, қайғıкеş adamdır.

КЪАЙГЪУДАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* қайғıкеş adam; **къайгъудардин** қайғıкеş adamın; **къайгъударри адаз рехъ къалурна** қайғıкеş adamlar ona yol göstərdilər.

КЪАЙГЪУДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) қайғı, қайғıкеşlik, canyananlıq; **къайгъударвилин** қайғının; қайғıкеşliyin, canyananlığın; **къайгъударвал авун** <акун> қайғıкеşlik, canyananlıq etmək.

КЪАЙГЪУДАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къайгъударвал (къайгъударвал авун).

КЪАЙГЪУДАРВИЛЕЛДИ *z.* қайғıкеşliklə.

КЪАЙГЪУДАРДАКАЗ *z. bax* Къайгъударвилелди.

КЪАЙГЪУДАРДИЗ *z. bax* Къайгъударвилелди.

КЪАЙГЪУСУЗ I *sif.* 1) қайғısız; 2) etinasız, laqeyd; **къайгъусуз хъун** қайғısız olmaq; etinasız (laqeyd) olmaq.

КЪАЙГЪУСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* қайғısız, etinasız, laqeyd; **къайгъусуздан** қайғısızın, etinasızın; **къайгъусузбур къвердавай пара жезва** қайғısızlar getdikcə çoxalır.

КЪАЙГЪУСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) қайғısızlıq; 2) etinasızlıq, laqeydlik; **къайгъусузвал авун** қайғısızlıq etmək, etinasızlıq (laqeydlik) etmək; **къайгъусузвилелай пис кар авач** laqeydlikdən pis iş yoxdur.

КЪАЙГЪУСУЗВИЛЕЛДИ *z.* қайғısızlıqla; etinasızlıqla, laqeydliklə.

КЪАЙГЪУСУЗВИЛИВДИ *z. bax* Къайгъусузвилелди.

КЪАЙГЪУСУЗВИЛЯЙ *z.* қайғısızlıqдан.

КЪАЙГЪУСУЗДАКАЗ *z.* қайғısızcasına.

КЪАЙГЪУСУЗДИЗ *z. bax* Къайгъусуздаказ.

КЪАЙДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қайда, қанун, нizam-intizam; **къайдайрин кватгал** *qram.* қайдalar toplusu; **кхьинрин квайдаяр** *qram.* yazı қайдaları; **цлийн**

къайдаяр yeni qaydalar; **къайдада гьатун** qaydaya düşmək, yoluna düşmək, nizama düşmək, sahmanlanmaq, düzəlmək; **къайдада тун** qaydaya salmaq, yoluna qoymaq, nizama salmaq, sahmanlamaq, düzəltmək; **къайда тирвал** qaydaya görə, qaydaya əsasən; **къайдаяр хуьдай органар** hüquq-mühafizə orqanları; **райондин къайдаяр хуьдай органар** rayonun hüquq-mühafizə orqanları.

КЪАЙДА-КЪАНУН qayda-qanun.

КЪАЙДАСУЗ *sif.* qaydasız, nizamsız, qanunsuz; **къайдасуз кIвалах** qaydasız iş.

КЪАЙДАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qaydasızlıq, nizamsızlıq, qanunsuzluq; **къайдасузвилин** qaydasızlığın, nizamsızlığın, qanunsuzluğun; **къайдасузвал тун** qaydasızlıq (nizamsızlıq, qanunsuzluq) yaratmaq.

КЪАЙДАСУЗВИЛЕЛДИ *z.* qaydasız halda, nizamsız halda, qanunsuz halda.

КЪАЙДАСУЗДАКАЗ *z.* *bax* **Къайдасувилелди.**

КЪАЙДАСУЗДИЗ *z.* *bax* **Къайдасувилелди.**

КЪАЙДАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qayda-qanun yaradan; **къайдачидин** qayda-qanun yaradanın.

КЪАЙИ *sif.* соууq; сəрин; **къайи чай** соууq çay; **къайи яд** соууq su, сəрин su; **рикIиз къайи тəс.** pis, хоşagəlməz, nifrət oyadan, iyrənc, çirkin, acı; **рикIиз къайи кас** pis adam; **рикIиз къайи гафар** nifrət oyadan sözlər, acı sözlər; **къайи авун** soyutmaq; **ада чай къайи авуна** o, çayı soyutdu; **къайи рахунар** хоşagəlməz söhbətlər; **къайи хьун** soyumaq, сəринləmək; **къайи дяве** соууq müharibə.

КЪАЙИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) соууq, соууqluq, ашағи һəрəрəт; 2) сəринlik, тəрəвəт, сəрин вə тəмиз hava; 3) *тəс.* соууqluq (*münasibətlərdə*); **рафтарвилера къайивал ава** münasibətlərdə соууqluq var.

КЪАЙИДАКАЗ *z.* соууq. соууqluqla, narazi; **ам къайидаказ рахана** o, narazi danışdı.

КЪАЙИДИЗ *z.* *bax* **Къайидаказ.**

КЪАЙИИН *dial.* qayın; *bax* **Хен.**

КЪАЙИИЗ *z.* *bax* **Къайидаказ.**

КЪАЙИХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) соууq yer, buzxana; **къайиханадин**

соууq yerin, buzxananın; *həmçinin bax* **Къайсархана.**

КЪАЙИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* dəstək, dayaq; **къаймадин** dəstəyin, dayağın.

КЪАЙИМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaymaq; **къаймахдин** qaymağın; **къаймахни фу** qaymaqla çörək.

КЪАЙИМАХЦУЪК *bot.* qaymaqçıəyi.

КЪАЙИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mağara; **къайсдин** mağaranın; *həmçinin bax* **Дагьар.**

КЪАЙИСАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) çox соууq; 2) Rusiya; **къайсардин** соууqun; Rusiyanın; **Кеферпатан Къайсар** Şimali Rusiya; **Къайсардин агьалияр** Rusiyanın əhalisi.

КЪАЙИСАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* buz; **къайсарагдин** buzun; **къайсарагдин дагьар** buz mağarası.

КЪАЙИСАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çox соууq yer; 2) soyuducu; **анагар къайсархана я** oralar çox соууq yerləridir; **ада миже къайсарханада туна** o, şirəni soyuducuya qoydu; *bax* **Къайихана.**

КЪАЙТАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaytaq (*xalq*); **къайтагъ чIал** qaytaq dili.

КЪАЙТАГЪАР (-ри, -ра) Qaytağar (*ləzgi xalq rəqsi*); “Къайтагъар” кьуьл вириниз сейли я “Qaytağar” rəqsi һər yerdə məşhurdur.

КЪАЙТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaytan, bağ; **гьяркьуь къайтан** tesma, lent; **къайтан тун** qaytanlamaq, qaytanla bağlamaq.

КЪАК: Югъ *isminin hal forması*; *bax* **Югъ.**

КЪАКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qədəh; **къакалдин** qədəhin; **къакалар** qədəhlər.

КЪАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qağıltı, taqqıltı; **къакъа авун** qağıldamaq, taqqıldamaq; **къакъадин** qağıltının, taqqıltının; 2) qaqqıldama (*toyuq qaqqıldaması*).

КЪАКЪАЖУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) təmizləmək, sil-süpür etmək, səliqəyə salmaq, qaydaya salmaq, yığmaq, yığışdırmaq; 2) çırmalamaq; qatlamaq; **гьилер къакъажун** qollarını çırmalamaq; **ϕ кьыл къакъажун а** qaçmaq, уxasını qurtarmaq, başını qurtarmaq, canını qurtarmaq; boyun qaçırmaq, baş qaçırmaq; b) xilas olmaq.

КЪАКЪАЛЖ *bax* **Акьалж 2).**

КЪАКЪАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) ayırılmaq, ayır

düşmək, əlaqəsini kəsmək, uzaqlaşmaq, qor-
maq, qorub tökülmək, aradan qalxmaq, yox ol-
maq; 2) boyun qaçırmaq, öhdəsinə götür-
məmək, yaxasını qurtarmağa çalışmaq; 3) *məc.* tərک etmək, əlvida etmək, gögüşüb ayrıl-
maq, vidalaşib ayrılmaq, üzülüşmək; **ам чавай**
къакъатна a) o, bizdən ayrıldı; b) *məc.* o, bizi
tərк etdi (*o, vəfat etdi*); **ярдивай къакъатдай-**
ди ирид йусуз, ватандивай къакъатдайди
уьмуьрлух шехьда *a.s.* yarından ayrı düşən
yeddi il, vətəninədən ayrı düşən ömürlük ağla-
yar; 4) qurtulmaq, xilas olmaq, canını qurtar-
maq; məhrum olmaq, itirmək, əlindən çıxmaq;
акьудивай къакъатун ağılı itirmək; **◇ жув**
жувавай къакъатун özünü itirmək, karıxmaq,
çaşmaq; **къакъатунин падеж** çıxışlıq halı.

КЪАКЪАЦ: **къакъац хьун** *f. qəd.* baş tut-
maq, başa çatmaq.

КЪАКЪАЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-*
al. kapers, yerqulağı; *hətçinin bax Хали*
(пехьре(н) хали).

КЪАКЪРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) qaqqıldama (*toyuq qaqqıldaması*); **къакъра-**
дин qaqqıldamanın **къакъра ягьун** qaqqıl-
damaq; **какадай акъат тавунмаз къакъра яда**
mis. yumurtadan çıxmamış qaqqıldayır; 2) mə-
nasız və bərkədən danışmaq; **ада къакъра**
ягъазва o, mənasız danışır; **къакъраяр** –
къазранбур, какаяр – **вечренбур** qaqqılısı
qazındı, yumurtası toyuğunku (*“lazımsız söz-
söhbət” mənasında işlənir*).

КЪАКЪРАЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
bərkimiş pəlçiq, lil, lehmə; **къакърацдин**
bərkimiş pəlçiqin, lilin, lehmənin.

КЪАКЪРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри,
-йра) boşboğaz, çərənci; **къакърачидин**
boşboğazın, çərəncinin.

КЪАКЪДУН I (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) *f.* 1) uzaqlaşdırmaq, kənar et-
mək; 2) əlindən almaq, məhrum etmək, zorla
almaq; soymaq, talan etmək, var-yoxunu almaq;
3) ayırmaq, aralamaq; 4) kənara çəkmək, çı-
xarmaq; **кваллахивай къакъдун** işdən çı-
xarmaq (kənar etmək); **◇ кьил къакъдун** *bax*
кья-къажун (кьил къакъажун).

КЪАКЪДУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.*
zorla özünü küləşdirmək; **къакъдунин** zorla
özünü küləşdirmənin.

КЪАКЪМАРУН (-да, -на; -из, -зава;
-а, -ин, -рай, -мир) *f.* vurmaq, döymək; **кья-**
къумарна vurdu, döydü.

КЪАКЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.*
skamyа; **къакъундин** skamyanın.

КЪАКЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -
ин, -рай, -мир) *bax* **Къакъунун.**

КЪАКЪУЧІУН (-да, -на; -из, -зава;
0//а, -ин, -рай, -мир) aralanmaq, çəkilmək,
itilmək; **къакъучна** aralandı, çəkildi; **зи ви-**
ликай къакъуч! çəkil gözümin qabağından!

КЪАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məna-
sız söz-söhbət edib qanqaralıq etmək; 2) qalmaq,
dava; **къалдин** qanqaralıqın; qalmaqalın,
davanın; **къал алай месэла** qalmaqallı,
mübahisəli məsələ; **къал авун** a) qalmaqal sal-
maq; b) hay-küy salmaq; **къал акьудун** dava
salmaq; **къал тун** a) qalmaqal, dava qızıdır-
maq; b) intriqa salmaq; **къал алай** qalmaqallı,
mübahisəli, hüquqsuz; **абурун квал**
алайди Керим я onların evində qalmaqallı
Kərimdir; **къал-къиж (гьир)** *is.* hay-küylü dan-
ışıq, mübahisəli söhbət; **къал къачун**
bərkədən danışmaqla narazılığını bildirmək;
къал-къиж <кьил, кьул> авун hay-küy sala-
raq mübahisə etmək; **къал хьун** başqasının
qəlbinə toxunan söhbət etmək.

КЪАЛ II: **Югъ** *sözünün hal forması.*

КЪАЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.*
düzlük, haqq, ədalət; **къалдин** düzlüyün, haq-
qın, ədalətin.

КЪАЛА I: **Къалун** *felinin əmr forması;*
bax **Къалун.**

КЪАЛА II *əd.* “icazə ver” *mənasında işlə-*
nən söz.

КЪАЛА III “ver” *mənasında işlənən söz.*

КЪАЛАБУЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
həyəcan, təlaş, çaxnaşma, vəlvələ, qarışıqlıq;
vahimə; **къалабулух авун** həyəcanlanmaq, va-
himəyə düşmək; **къалабулух акатун** qorxu-
ya düşmək, çaxnaşmaq, təşvişə düşmək, bərk hə-
yəcanlanmaq; **къалабулух кутун** həyəcanlan-
dırmaq, təşvişə salmaq, qorxu-ya salmaq; **кьил**
къалабулухда гьатун bəlaya düşmək, dolaşdırıl-
maq, pis işə, cinayətə cəlb edilmək; **къалабу-**
лух кваз хьун həyəcan (təşviş, vahimə) içərisin-
də olmaq.

КЪАЛАБУЛУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -
илери, -илера) həyəcanlılıq, vahiməlik; **кья-**
лабулухвилин həyəcanlılığın, vahiməliyinin.

КЪАЛАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kömbə,
buxanka; **къалаждин** kömbənin, buxankanının.

КЪАЛАЙ I: *dialektdə* **Къалун** *kimi göstə-*
rilmiş sözün fəli sifət forması; bax **Къалун.**

КЪАЛАЙ II: **Къалун (кьал авун)** *sözün*
nün fəli sifət forması; bax **Къалун.**

КЪАЛАЙ III: Югъ *isminin çıxışlıq hal forması*.

КЪАЛАЙ-КЪУЗ *z. dan. gündən-günə.*

КЪАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къал (къал авун).

КЪАЛАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *balta sapı; къалахдин balta sapının.*

КЪАЛАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. talaşa, ensiz taxta, qalaq; къалахдин talaşanın, ensiz taxtanın.*

КЪАЛБИ *bax* Къелби.

КЪАЛГЪАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qanqal; къалгъандин qanqalın; къалгъандин пешерин къерехрани цацар жеда qanqalın yarpaqlarının kənarları da tikanlı olur.*

КЪАЛГЪАН II *bot. ayırpəncəsi, qızıl-yarpaq.*

КЪАЛГЪАН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. saxsı səhəng; къалгъандин saxsı səhəngin.*

КЪАЛИН I *sif. 1) qalın, sıx, qatı, cod; къалин регъ sıx daraq; къалин чуру qalın-saqqal, codsaqqal; къалин авун qalın etmək, sıx etmək, qatı etmək, cod etmək; къалин хьун qalın olmaq, sıx olmaq, qatı olmaq, cod olmaq; 2) тэс. qədərindən çox, həddindən çox, qüvvətli; къалин къушунар атана həddindən çox qoşunlar gəldi; къалин авун qalın etmək, sıx etmək, qatı etmək, cod etmək; къалин хьун qalın olmaq, sıx olmaq, qatı olmaq, cod olmaq; hətçinin bax Яцү.*

КЪАЛИН II: Къалун *felinin təklif forması; bax* Къалун.

КЪАЛИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. qalınlaşdırmaq, sıxlaşdırmaq, qatılaşıdırmaq, codlaşdırmaq; къалинарна qalınlaşdırdı, sıxlaşdırdı, qatılaşırdı, codlaşdırdı.*

КЪАЛИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qalınlıq, sıxlıq, qatılıq, codluq; къалинвилин qalınlığın, sıxlığının, qatılığının, codluğun.*

КЪАЛИНВИЛЕЛДИ *z. bax* Къалиндаказ.

КЪАЛИНДАКАЗ *z. qalınca, sıxsa, qatıca.*

КЪАЛИНДИЗ *z. bax* Къалиндаказ.

КЪАЛИНЗ *z. bax* Къалиндаказ.

КЪАЛДИ: Югъ *sözünün hal forması; bax* Югъ.

КЪАЛИЯН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəlyan; къалияндин qəlyanın.*

КЪАЛИЯНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *papiros çəken adam; къалиянчидин papiros çəken adamın.*

КЪАЛЛАЖ *sif. heç nəyi olmayan; kasıb; къаллаж хьун heç nəyi olmamaq; kasıb olmaq.*

КЪАЛМАКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qalmaqal, qovğa, savaş, didişmə, dalaşma, vuruşma; къалмакъалдин qovğanın, savaşmanın, didişmənin, dalaşmanın, vuruşmanın; къалмакъал авун qalmaqal salmaq, dava salmaq, qovğa salmaq; къалмакъал хьун dalaşmaq, savaşmaq, arası dəymək, söyüşmək; къалма-къалда гьатун qovğaya düçar olmaq; къалмакъал акъатун qalmaqal (qovğa, savaşma) düşmək.*

КЪАЛМАКЪАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къалмакъал (къалмакъал авун).

КЪАЛМАКЪАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qalmaqalçı, qalmaqal (dalaşma, qovğa) salan, davakar; къалмакъалчидин qalmaqalçının.*

КЪАЛМАКЪАЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qalmaqalçılıq, davakarlıq, qovğalıq; къалмакъалчивилин qalmaqalçılığın, davakarlığın, qovğalığın.*

КЪАЛП *sif. 1) qəlp, saxta; къалп документ saxta sənəd; къалп пул qəlp pul; 2) aldatma.*

КЪАЛПАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qaraq; къалпагъдин qarağın; къажгъандин къалпагъ qazanın qarağı; дакIаррин къалпагъар pəncərə qaraqları, pəncərə taxtaları.*

КЪАЛПБУР *sif. saxta; адан дарманар къалпбур тир onun dərmanları saxta idi.*

КЪАЛПВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəlpilik, saxtakarlıq; къалпвилин qəlpiliyin, saxtakarlığın; тарихчиди гьич садрани къалпвализ рехъ гана кIанзавач тарихчи heç vaxt saxtakarlığa yol verməməlidir.*

КЪАЛПВИЛЕЛДИ *z. bax* Къалпдаказ.

КЪАЛПДАКАЗ *z. saxta, süni, yalan, qondarma.*

КЪАЛПДИЗ *z. bax* Къалпдаказ.

КЪАЛПЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *saxtakar; къалпчидин saxtakarın; къалпчи вирида негда saxtakardan hamı üz döndərir.*

КЪАЛТАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) qaltaq; къалтахдин qaltağın; пурарин*

къалтах уөһәр қалтағи; 2) *dial.* қочалыб һейдөн дүшмүш адам.

КЪАЛТАХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) қалтақçı, қалтақ устасы; **къалтахчин** қалтақчынның, қалтақ устасының; 2) *köhn.* вәзифәли шәхс ата минәндә она гөмәк едән адам; 3) *mәс.* өзүнү уахşı гөстөрмәк үчүн қаршдақи адана хоҗ гәлән һәрәкәтләр едән кәс.

КЪАЛТАХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) қалтақчılıқ; **къалтахчивилин** қалтақчılıғын.

КЪАЛУД: **Къалурун** *sözünün dialekt forması olan къалун felinin гәләсәк zaman forması.*

КЪАЛУМ: **къалум хьун** қәним олмақ; **адаз къалум хьурай** она қәним олсун; **Аллаһа and олсун!**; **Рағъ къалум хьурай!** гүнәшә and олсун!; **ваз а фу къалум хьуй!** сәнә о чөрәк қәним олсун! (*qarğış*).

КЪАЛУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) сөзасына чәтдирмақ; **къалумарна** сөзасына чәтдирди.

КЪАЛУМРАЙ! *n.* қәним олсун!

КЪАЛУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) сөзасына чәтдирмақ; **къалумна** сөзасына чәтдирди.

КЪАЛУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къалурун**.

КЪАЛУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къал (къал авун)**.

КЪАЛУР I: **Къалурун** *felinin әmr forması; bax* **Къалурун**.

КЪАЛУР II: **Къалур авун** гөстөрмәк.

КЪАЛУРҒАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* телевизор; **къалурғандин** телевизорун.

КЪАЛУРНАВАЙВИЛЯЙ *z.* гөстәрилдиyinә гөрә.

КЪАЛУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) гөстөрмәк, әкс етдирмәк; **къалурна** гөстәрди; **хьсан балкандиз къирмаж къалурун бес я a.s.** уахшы ата қирманс гөстөрмәк кифәәтдир; **къалурун патал а)** гөстөрмәк үчүн; **б)** шәһидлик етмәк; **делилар къалурун дәлилләри тәқдим етмәк;** 2) *mәс.* өзүнүнкү kimi қәләмә vermәк; 3) гөстөрмәк, мәсләһәт гөрмәк; **дуыз рехъ къалурун дүз yol** гөстөрмәк; 4) ашкар етмәк, гөстөрмәк; **сефигвал къалурун сәфәһлик етмәк;** **уьтквемвал къалурун сәсарәт (мәтанәт) гөстөрмәк;**

къегьалвал къалурун игидлик гөстөрмәк; 5) хәрактеризә етмәк, сәсиyyәләндирмәк; **зариди ктабдик квай кимивилер гьар патарихъай къалурна** yazıçı kitabın nöqsanlarını һөртәәfli гөстәрди; 6) һесаблашмақ, һаққ-һесаб чәкмәк, қисас алмақ; **гила за адаз къалурда!** инди мән onunla һаққ-һесаб чәкәрәм!; 7) **къала** *felin әmr forması, feillәrlә işlәndikdә* ver, гәл, гәл гөрәк *mәnalarını verir;* **къала чун къугъван** гәл ойнауақ.

КЪАЛХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) қалхан; **къалхандин** қалханнның; 2) дүшмәндән қорууан silah; **Чал турни я, къалханны** dil һәм қилнсдир, һәм қалхан; *һәмчинин bax* **Сак**.

КЪАЛЧАМАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* бағамбурц; **къалчамагдин** бағамбурцун.

КЪАЛЧАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* сағғи, уан, отурақ; **къалчахдин** сағғиннның, уаннның, отурағнның; **къалчахдин пехъ** сағғиннның өтли уери.

КЪАМ *bax* **Гьам**.

КЪАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **къаматдин** 1) қамәт, zahiri гөрүнүш, үз, сифәт, гөркәм, бой-бухун; **къаматдин** қамәтин, zahiri гөрүнүшүн, гөркәмин, бой-бухуннның; **хуьруьн къаматни дегиш жезва** кәндин гөркәми дә дөуиш; 2) *әдәб.* образ, surәт; **Шарвилидин къамат** Şarvili obrazı (surәti).

КЪАМБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* бөуүк тикә; **къамбурдин** бөуүк тикәнин; **ада фан къамбур аялдив вугана о,** чөрәyin бөуүк тикәсини ушаға верди.

КЪАМБУЦИ *sif. dial.* bir-birinә битишмиш.

КЪАМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қамыш; **къамишдин** қамышнның; *һәмчинин bax* **Нацл**.

КЪАМИШЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қамышлық; **къамишлухдин** қамышлығын.

КЪАММ (-ди, -да) *guppultu;* **къаммдин** *guppultunun;* **къаммна тфенг акъятна** түфәнгдән *guppultu* илә атәш ачıldı.

КЪАММАЗ *bax* **Къанмаз**.

КЪАМХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) бағ, қайтан (*bәzәkli*); **къамхадин** бағнның, қайтаннның.

КЪАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қамчы; **къамчиндин** қамчынның; **къамчи расдайди** қамчы дүзәлдән; *һәмчинин bax* **Твал**.

КЪАН I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dan.* 1) қан; **къандин** қаннның; **къан къахчун (вахчун)** қисас алмақ; 2) өлдүрмәуә гөрә қисасчы

tərəfin digər tərəfə ödədiyi pul və ya mal-dövlət; **адан хиве къан ама** o, hələ öldürdüyünə görə qiyməti ödəməyib; **хивяй къан акъатайди хьиз хьун** a) özünü tökülmüş qana görə qisası (intişamı) alınmış kimi hiss etmək; b) *məс.* hansısa bir çətin işi başa çatdırmaq; öz vəzifəsini icra etmək; borcunu yerinə yetirmək; **къанди къун** damarda qanın donması; *həmçinin bax* **Иви**.

КЪАН II: Югъ *isminin yiyəlik hal forması; bax* **Югъ**.

КЪАНА: **Къун** *felinin feli bağlama forması; bax* **Къун**; **къана рахун** *f.* kimdənsə, nədənsə narazı danışmaq.

КЪАНАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* **Къанал**.

КЪАНАЖАГЪ (-ди, -да) qanacaq, dərəkə, fəhm; ağıl, idrak; düşüncə, anlama; **къанажагъдин** qanacağın, dərəkənin, fəhmin; ağılın, idrakın; düşüncənin, anlamanın; **къанажагъ авай инсан** qanacaqlı (ağıllı, dərəkəli) adam.

КЪАНАЖАГЪЛУ *sif.* qanacaqlı, ağıllı, dərəkəli, **къанажагълу хьун** qanacaqlı olmaq, ağıllı olmaq, dərəkəli olmaq.

КЪАНАЖАГЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qanacaqlılıq, ağıllılıq, dərəkəlilik; **къанажагълувилин** qanacaqlılığın, ağıllılığın, dərəkəliliyin; **къанажагълувал авун** qanacaqlılıq etmək; ağıllılıq etmək, dərəkəlilik etmək.

КЪАНАЖАГЪЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Къанажагълудаказ**.

КЪАНАЖАГЪЛУДАКАЗ *z.* qanacaqlılıqla, ağıllıcasına, dərəkəliklə; **къанажагълудаказ лугъзвай гафар** ağıllıcasına deyilən sözlər.

КЪАНАЖАГЪЛУДИЗ *z. bax* **Къанажагълудаказ**.

КЪАНАЖАГЪСУЗ I *sif.* qanacaqsız, qanacağı olmayan.

КЪАНАЖАГЪСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qanacaqsız, ağılsız, dərəkəsiz; **Желила а къанажагъсузрин жаваб гана** Сəлил o qanacaqsızların (ağılsızların, dərəkəsizlərin) cavabını verdi.

КЪАНАЖАГЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qanacaqsızlıq, ağılsızlıq, dərəkəsizlik; **къанажагъсузвилин** qanacaqsızlığın, ağılsızlığın, dərəkəsizliyin.

КЪАНАЖАГЪСУЗВИЛЕЛДИ *bax* **Къанажагъсуздаказ**.

КЪАНАЖАГЪСУЗДАКАЗ *z.* ağılsızcasına; **къанажагъсуздаказ авур кар** ağılsızcasına götürülmüş iş.

КЪАНАЖАГЪСУЗДИЗ *z. bax* **Къанажагъсуздаказ**.

КЪАНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kanal; **къаналдин** kanalın.

КЪАНАС *təzad (rənglərdə).*

КЪАНАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səfeh, düşüncəsiz, vecsiz adam; **къанатдин** səfehın, düşüncəsiz adamın, vecsiz adamın.

КЪАНАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ağıldan kəmlik, düşüncəsizlik, vecsizlik; **къанативилин** ağıldan kəmliyin, düşüncəsizliyin, vecsizliyin; **адан къанативилиз вуч лугъун?** onun düşüncəsizliyinə nə deyəsən?

КЪАНБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qalıntılı, iri qoyun iti; **къанбадин** qalıntılı, iri qoyun itinin; 2) *məс.* kobud insan; **ам къанба я** o, kobud insandır; 3) *it ləqəbi* - **Къанба** (Qanba).

КЪАНБА КЬИФ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) sıçovul; *həmçinin bax* **Гьамбард кьиф**.

КЪАНВА: **Къун** *felinin keçmiş zaman formalarından biri; bax* **Къун**.

КЪАНДАЛАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balacaboy kişi; **къандалайдин** balacaboy kişinin.

КЪАНДАЛАЙ: **къандалай къуз** *dan. z.* nə qədər vaxt keçsə, o qədər çox.

КЪАНДАЛАР (-ри, -ра) qandallar; **къандалрин** qandalların.

КЪАНДИ *bax* **Югъ**.

КЪАНЖУКЪАР (-ри, -ра) *bot.* kəklikotu; **къанжукърин** kəklikotunun; *həmçinin bax* **Цинтларар**.

КЪАНЖУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dişli it; 2) *məс.* əxlaqsız qadın; **къанжухдин** dişli itin; əxlaqsız qadının.

КЪАНИХ *sif.* 1) tamahkar, acgöz, xəsis, həris, düşgün; 2) *məс.* canatan; **къаних хьун** həsrətində olmaq (*nəyinsə*); can atmaq (*nəyə isə*); **ам къаних кас я** o, tamahkar (acgöz, həris) adamdır; **чирвилерихъ къаних хьун** biliklərə can atmaq.

КЪАНИХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) tamahkarlıq, acgözlük, xəsislik, hərislik, düşgünlük; **къанихвилин** tamahkarlığın, acgözlüyün, xəsisliyin, hərisliyin, düşgünlüyün; **къанихвили кыл балада твада**

tamahkarlıq (açgözlük, hərislik) adamın başını bələyə salar; **къанихвал авун** tamahkarlıq (açgözlük, hərislik) etmək; 2) sanatanlıq, istək, coşqun həvəs; **адахъ илимдиз къанихвал авай** onda elmə böyük həvəs vardı; **ам къанихвили хуърузъ хканвай** onu istək kəndə gətirmişdi; **къанихвал авун** а) tamahkarlıq (açgözlük, hərislik) etmək; б) həvəs göstərmək, istəyə çatmağa çalışmaq.

КЪАНИХВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къанихвал** (къанихвал авун).

КЪАНИХВИЛЕЛДИ *z. bax* **Къанихдаказ**.

КЪАНИХДАКАЗ *z. 1)* tamahkarcasına, tamahkarlıqla, açgözcəsinə, açgözlüklə; *2)* həvəslə, istəklə; **ада ктаб къанихдаказ кЈелна** о, kitabı həvəslə oxudu.

КЪАНИХДИЗ *z. bax* **Къанихдаказ**.

КЪАНКЪУШ I *sif.* içiboş, оyuq, körpür-dülmüş.

КЪАНКЪУШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. tib. fistul (dərin irinli yara) къанкъушдин* fistulun.

КЪАНЛУ I *sif.* qanlı; **къанлу тарихар** qanlı tarixlər.

КЪАНЛУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qatıl; **къанлудин** qatilin.

КЪАНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) *dan.* sürgün edilmə; **къанлувилин** sürgün edilmənin; **къанлувилиз акъудун** sürgün etmək; **ада бунтчияр къанлувилиз акъудна** о, qiyamçıları sürgün etdirdi.

КЪАНМАЗ I *sif.* qanmaz, күt; **ам дидед чЈалал рахаз такЈанзавай къанмаз тир** о, ana dilində danışmağı xoşlamayan qanmaz idi; **къанмаз хъун** qanmaz olmaq, күt olmaq; **бес я, икъван къанмаз жемир** bəsdir, bu nədər qanmaz olma.

КЪАНМАЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qanmaz, күt insan; **къанмаздин** qanmazın, күt insanın; **квахъ, къанмазар!** rədd olun, qanmazlar!

КЪАНМАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qanmazlıq, күtlüq; 2) yekəbaşlıq, mərifətsizlik; 3) ədəbsizlik, nəzakətsizlik, kobudluq, tərbiyəsizlik; **къанмазвал квай** qanmazlığı olan, kobudluğu olan; **къанмазвал аку!** qanmazlığa *bax!*

КЪАНМАЗВИЛЕЛДИ *z. 1)* qanmazcasına; *2)* ədəbsizcəsinə.

КЪАНМАЗДАКАЗ *z. bax* **Къанмазвилелди**.

КЪАНМАЗДИЗ *z. bax* **Къанмазвилелди**.

КЪАНМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qanmaq, anlamaq, başa düşmək, hiss etmək, duymaq; **къанмишна** qandı, anladı, başa düşdü, hiss etdi, duydu; **къанмиш тавун** qanmamaq, anlamamaq, başa düşməmək, hiss etməmək.

КЪАНИИ *bax* **Къад**.

КЪАНУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qanun, qayda, nizam; **къанундин** qanunun, qaydanın, nizamın.

КЪАНУНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qanunsuzluq; **къанунсузвин** qanunsuzluğun; **къанунсузвилер** авун qanunsuzluq etmək.

КЪАНУНСУЗВИЛЕЛДИ *z.* qanunsuzluqla.

КЪАНУНСУЗДАКАЗ *z.* qanunsuzcasına, qanunsuzluqla.

КЪАНУНСУЗДИЗ *z. bax* **Къанунсуздаказ**.

КЪАНШАБА-КЪАНШАР *z. bax* **Къаншарба-къаншар**.

КЪАНШАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəşşər; **къаншардин** qəşşərin; **ам зи къаншарда акъвазнавай** о, mənim qəşşərimdə dayanmışdı; **къаншарда хъун** qəşşərimdə olmaq; **къаншар эцигун** qarşı qoymaq; *həmçinin bax* **Вилик**.

КЪАНШАРБА-КЪАНШАР qarşıda, qarşısında, üzbəüz; **къаншарба-къаншар акъвазун** üzbəüz durmaq.

КЪАНШАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əkslik, ziddlik, ziddiyyət; **къаншарвин** əksliyin, ziddiyyin, ziddiyyətin.

КЪАНШАРДА *qram. qoş. ...qarşısında, ...qabağında; кЈвалерин къаншарда* evlərin qarşısında.

КЪАНШАРДИЗ *z.* qarşıya, qarşısına, üzbəüz; **ам къаншардиз къвезвай** о, qarşıya gəlirdi.

КЪАП I *z.* lap; **къап къацу** tünd yaşıl, yamyaşıl.

КЪАП II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* pərdə; **къапдин** pərdənin.

КЪАП: къап кваз эгъунун *konusvari qazımaq (quyutu)*, dibini getdikə enəltməklə qazımaq.

КЪАПА-КЪАП *z.* qaraqar, birdən, qəfil-dən; **къапа-къап дуьшуьш хьун** qaraqar (qəfildən rast gəlmək); **ам зал къапа-къап гьалтна** о, мənə qəfildən rast gəldi.

КЪАПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaran, böyük tərəzi; **къапандин** qaranın, böyük tərəzinin.

КЪАПАР, КЪАПАРИ: **Къаб** *isminin hal formaları; bax Къаб.*

КЪАПАРАЙ I: **Къаб** *isminin çıxışlıq hal forması; bax Къаб.*

КЪАПАРАЙ II *dan. z.* zənnimə görə, zənninə görə; **зи къапарай гьар са чІал иер я** мənim zənnimə görə bütün dillər gözəldir; **вичин къапарай адаз им залан кІвалах яз аквазвай** zənninə görə ona bu iş çox ağır görünürdü.

КЪАПУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qarı; 2) giriş; **къапудин** qarının, girişin; *həmçinin bax РақІар.*

КЪАПУНИ: **Къаб** *isminin hal forması; bax Къаб.*

КЪАПУЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qarıçı; 2) qarıçı (*futbolda, xokkeydə*); **къапучидин** qarıçının.

КЪАР, КЪАРИ, КЪАРИН: **Югь** *isminin cəm şəklinin hal formaları; bax Югь.*

КЪАРА I: **Югь** *isminin cəm şəklinin hal forması; bax Югь.*

КЪАРА II *sif.* qara; **♦ къара пул** mis pul-lar, qəpik-quruş; **къара гун** lazımı vaxtadək gözləmək, güdmək; izləmək; **къара гуьлле** qara güllə; **къара кегьер** qara kəhər; **къара фяле** qara fəhlə; **къара халкъ** qara xalq; *həmçinin bax Чулав.*

КЪАРА III (-ди, -да) *dial.* cəsəd.

КЪАРА IV (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qara (*plovun qazmağı*); **къарадин** qaranın; *həmçinin bax Миталжим.*

КЪАРАБАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əkin üçün hazırlanmış yer; 2) əkin zolağı; **къарабасдин** əkin üçün hazırlanmış yerin; əkin zolağının.

КЪАРАВИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zarafat, qaravəlli, lətifə; 2) zarafatçı, lətifə danışmağı xoşlayan adam, lətifəçi; **къаравилидин** qaravəllinin; lətifəçinin;

къаравили фольклордин жанрайрикай сад я qaravəlli folklor janrlarından biridir.

КЪАРАВУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qarovulçu, keşikçi, gözətçi; **къаравулдин** qarovulçunun, keşikçinin, gözətçinin; **къаравулда акъвазун** keşikdə durmaq; **къаравул чІугун** keşik çəkmək; **къаравулди ам кІвализ ахъайнач** gözətçi onu evə buraxmadı; 2) arpacıq (*tüfəng qarovulu*); **къаравулдик кутун** nişan almaq.

КЪАРАВУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qarovulçuluq, keşikçilik, gözətçilik; **къаравулвилин** qarovulçuluğun, keşikçiliyin, gözətçiliyin; **ада къаравулвилив кьыл хуьзвай** о, qarovulçuluqla (keşikçiliklə, gözətçiliklə) başını saxlayırdı.

КЪАРАВУЛХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qarovulxana; **къаравулханадин** qarovulxananın.

КЪАРАВУЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) gözətçi; **къаравулчидин** gözətçinin.

КЪАРАВУЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qarovulçuluq; **къаравулчивилин** qarovulçuluğun.

КЪАРАВУШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qaravaş, ev qulluqçusu; **къаравушдин** qaravaşın, ev qulluqçusunun.

КЪАРАВУШ II *sif.* qaravaş (*varlı adamın ev işlərini görən*); **къаравуш рушар** qaravaş qızlar.

КЪАРАВУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qaravaşlıq; **къаравушвилин** qaravaşlığın; **къаравушвал авун** qaravaşlıq etmək; **адаз къаравушвеликай хуш кьезва-чир** onun qaravaşlıqdan xoşu gəlmirdi.

КЪАРАГЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qarağac; **къарагъаждин** qarağacın; **къарагъаждин там** qarağac meşəsi.

КЪАРАГЪАРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qaldırmaq, qalxmağa məcbur etmək; 2) oyatmaq, yuxudan qaldırmaq; **къарагъарна** а) qaldırdı; б) oyatdı; 3) qaldırmaq (*mübarizəyə, üsyana və s.*); **ада вири женгиниз къарагъарна** о, hamını mübarizəyə qaldırdı; **месэла къарагъарун** məsələ qaldırmaq.

КЪАРАГЪАРУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *məsdər* 1) şum qaldırmaq, yer əkmək; **чил къарагъарунин** şum qaldırmağın, yer əkməyin; **цІуд йикъан кьене ада хуьруьн вири чилер къарагъарна** on gün ərzində о, kəndin bütün əkin yerlərini şumladı.

КЪАРАГЪДАЛДИ *z.* qalxana kimi, durana kimi.

КЪАРАГЪУН I (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) аyağa qalxmaq, аyağa durmaq; **къарагъна** аyağa qalxdı, аyağa durdu; **садлагъана къарагъун** birden аyağa qalxmaq; **къудгъунна къара-гъун** sıçrayıb durmaq, cöld durmaq; **цавуз къарагъун** göyө qalxmaq, sөmaya qalxmaq, yüksöklərə qalxmaq; 2) yuxudan аyılmaq (durmaq); **пакамаз экв жедалди зун къарагъна чуьлдиз фена** dan yeri агарана kimi, yuxudan durub çölө getdim; 3) arxasından qalxmaq (*nəyinsə*); **ада столдихъай къарагъна, тост лагъана** o, stolun arxasından аyağa qalxıb sağılıq dedi; 4) mübarizə aparmaq, dava etmək; **вири женгиниз къарагъна** hamı mübarizəyə (dava-ya) qalxdı.

КЪАРАГЪУН II (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* başçılıq etmək халкъдиз герек тир вахтунда къарагъна **КІанзава** халқа lazım оlanda başçılıq (rəhbərlik) etmək gөрөkdir.

КЪАРАДВАЛ *dial.* uyğun; заманадив къарадвал гьерекат авун герек я зөманө-yə uyğun hərəket etmək lazımdır.

КЪАРАЗ *baz* Гъараз.

КЪАРАЛ *dan.* Югъ *isminin cəm şəklinin hal forması; bax* Югъ.

КЪАРАМАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qaramal; къарамалдин qaramalin.*

КЪАРАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qərar, qətnamə; къарардин qararın, qətnamənin; суддин къарар məhkəmənin hökmü (qərarı); къарар акъудун qarar çıxarmaq; къарар къабулун qarar qəbul etmək; къарардал атун qarara gəlmək; къарардиз къачун qarara almaq; гьукуматдин къарарар hökumət qararları.*

КЪАРАСУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kiçik çay (bulaq sularından təmiz gəlmiş); къарасудин михьи, къайи яд* kiçik çayın təmiz, soyuq suyu.

КЪАРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qaracı (*tayfanın adı, bu tayfadan olan adam*); 2) ikiüzlü, riyakar (*adam*); hiyləgər; 3) *məc.* dilənçi; 4) *məc.* pinti; 5) *məc.* qumral, qara adam; **къарачидин qaracının; къарачи хьыз чуьллера гьатун** dilənçi kimi çöllərə düşmək; **ам къарачи кас я о**, pinti adamdır; **ам са къарачи кас я хьи о**, bir hiyləgər adamdır ki.

КЪАРАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *riyakarlıq, ikiüzlülük; hiyləgərlik; dilənçilik; pintilik; къарачивилин riyakarlığın, ikiüzlülüğün; hiyləgərliyin; dilənçiliyin; pintiliyin; къарачивал авун qaracılıq etmək, dilənçilik etmək, riyakarlıq etmək.*

КЪАРАЧИВИЛЕЛДИ *z.* riyakarcasına, hiyləgərcəsinə; dilənçiliklə; pintiliklə; yalançı-lıqla; cadugərliklə.

КЪАРАЧИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qaraçöp; **къарачипдин qaraçöpün; къарачип квай тенбек qaraçöplü tənbəki.**

КЪАРБУ//КЪАРБА//КЪАРБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *cır armud; къарбудин (къарбадин, къарбидин) cır armudun; къарбудин тар cır armud ağacı.*

КЪАРБУЯР *cır armudlar.*

КЪАРГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qarğa; **къаргъадин qarğanın; къаргъадизни вичин балаяр иер аквада** *a.s.* qarğa da öz balalarını gözəl (göyçök) görür; 2) *məc.* abırsız, ağzına gələni danışan adam; *həmçinin bax* Пехъ.

КЪАРГЪИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qarğış; къаргъишдин qarğışın; дидедин къаргъиш галай баладихъ фу жедач* *a.s.* ananın qarğışına düşər olan balanın çərəyi olmaz; **къаргъиш авун qarğış etmək; həmçinin bax** Сепер.

КЪАРГЪИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *qarğış etmək; къаргъишарна qarğış etdi; къаргъишармир qarğış etmək.*

КЪАРГЪИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къаргъиш (къаргъиш авун).

КЪАРГЪУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tozağacı qabığından hazırlanmış zənbil, səbət; torba; 2) tozağacı qabığından hazırlanmış boru; söyüd qabığından düzəldilmiş oyuncaq dabançəkən.

КЪАРГЪУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. tib.* qoturun bir növü; **къаргъудин qoturun.**

КЪАРИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qarı; 2) qayınana; 3) *məc.* arvad; **къаридин qarının; qayınananın, arvadın; къариди жегьилриз хийир-дуьа авуна** qarı gənclərə хе-йир-dua etdi; **къариди вичин сусан тарифзавай** qayınana gəlinini tərifişləyirdi; **Муса вичин къарини галаз шегьердиз фена** Musa arvadı ilə şəhərə getdi.

КЪАРИ П (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* dirsək; къаридин dirsəyin.

КЪАРИБ I *sif.* 1) qəribə, qeyri-adi, төөс-cüblü; maraqlanan; къариб кас qəribə adam; къариб-къариб qəribə-qəribə; 2) *kishi adi* - Къариб (Qərib).

КЪАРИБ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qərib; къарибдин qəribin; къарибдал рахад-дай гьал алачир qəribin danışmağa halı yox idi.

КЪАРИБА I: Къариб *isminin hal forması.*

КЪАРИБА II *sif.* qəribə; къарива крар qəribə işlər; къарива кас qəribə adam.

КЪАРИБАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəribəlik; къаривавилин qəribəliyın.

КЪАРИБАВИЛЕЛДИ *z.* qəribəliklə.

КЪАРИБАДАКАЗ *z.* qəribəcəsinə.

КЪАРИБАДИЗ *z. bax* Къаривадаказ.

КЪАРИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəriblik; къаривилин qəribliyin; къаривили адаз эсернавай qəriblik ona təsir etmişdi.

КЪАРИБВИЛЕЛДИ *z.* qəribliklə.

КЪАРИБДАКАЗ *z.* qəribəcəsinə.

КЪАРИБДИЗ *z. bax* Къаривадаказ.

КЪАРИБЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qürbət; къариблухдин qürbətin; ватандин къадир къариблухда чир жедә *a.s.* vətənin qədri qürbətde bilinir; *həmçinin bax* Гъариблух.

КЪАРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qaymanalıq; къаривилин qaymanalığın.

КЪАРИВАР *dial.* məsələlər.

КЪАРИ-ДИДЕ 1) qarı, qoca qadın; къаридидедин qarının, qoca qadının; 2) *dan.* ana.

КЪАРИХ: къарих хьун 1) susamaq; къарих хъайила, яд хъвана кІанзава susayanda su içmək lazımdır; 2) *məc.* həsrətində olmaq; ам ватандихъ къарих я о, vətənə həsrətdir.

КЪАРИХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) susama; и къарихвал мус алатда? bu susama nə vaxt keçəcəк? 2) həsrətlik; ватандихъ къарихвили ам гьалсузарнавай vətənə həsrətlik onu üzmüşdü; къарихвал авун а) susamaq; б) həsrətlik etməк.

КЪАРИХВАЛУН (-ни; -да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къарихвал (къарихвал авун).

КЪАРКАЙ: Югъ *isminin cəm şəklinin çıxışlıq hal forması; bax* Югъ; къаркай са къуз *dan.* günlərin birində.

КЪАРКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) boşboğaz, çərənci, çoxdanışan; qeybətçi, xəbərçi, sözgəzdirən; къаркъардин boşboğazın, çərəncinin, çoxdanışanın; qeybətçinin, xəbərçinin, sözgəzdirənin.

КЪАРКЪАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* arsız; къаркъашдин арсызын; къаркъашди вичин крарилай гьил къачудач arsız öz əməllərindən əl çəkməz.

КЪАРМАТИАР (-ри, -ра) ot, saman qalıqları (*malın qabağında qalan*); къарматІрин ot, saman qalıqlarının.

КЪАРМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qarmaq; къармахдин qarmağın; кІезрия къадай къармах balıq tutmaq üçün qarmaq; 2) qısqaс (хəрçəng аyağının ucu); пахлахандин къармах хəрçəngin qısqaсı; 3) *məc.* uzun dirnaq; 4) dəmir çubuqdan düzəldilmiş, ucu əyilmiş alət; 5) şalbana çıxmaq üçün аyağa taxılan xüsusi dəmir аyaqqabılıq; 6) *məc.* zillət; кулакрин къармахдик акатун qolçomaqların zilləti altına düşmək; къармах вегьин özünüküləşdirmək üçün cəhd göstərmək.

КЪАРМУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaragül dərisinin bir növü; къармукъдин qaragül dərisi növünün; къармукъдин бармак qaragül parağı.

КЪАРНИКЪУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göbələk; къарникъуздин göbələyin; къарникъуздин хапІа göbələk supu; къарникъузрихъ фин göbələk уйğмаğa getmək; *həmçinin bax* Бебелук.

КЪАРПУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarpız; къарпуздин qarpızın; са гьиле къве къарпуз къаз жедач *a.s.* bir əldə iki qarpız tutmaq olmaz; həmçinin *bax* Хали 1).

КЪАРСАТМИШ: къарсатмиш хьун 1) tərпənmək, hərəкəтə gəlmək; дяведа вишералди чи рухваря къена, амма чун къарсатмиш къванни хъанач müharibədə (davada) yüzlərlə oğullarımız həlak oldu, amma biz hərəкəтə də gəlmədik; 2) *məc.* kefi pozulmaq, acığı gəlmək.

КЪАРСАТМИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) tərпətmək, titrətmək, əsдirmək; къарсатмишна tərпətdi, titrətdi, əsдirdi; адан гафари зун къарсатмишна onun sözləri məni titrətdi; 2) kefini pozmaq, pərt etməк, qanını qaraltmaq, ovqatını təlx etməк, həyəcanlandırmaq, əsəbiləşdirmək; къарсатмиш тахьурай kefini pozmasın, qanını qaraltmasın.

КЪАРСУН (-ада, -ана; -аз, -азва; -ус, -ан, -урай, -амир) 1) əsmək, titrəmək; **къарсана** əsdi, titrədi; **Квалер къарсана** evlər titrədi; 2) *məc.* sarsılmaq.

КЪАРСУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) əsdirmək, titrətmək; **адан гафари зи рикI къарсурна** onun sözləri ürəyimi (qəlbimi) titrətdi; 2) sarsıtmaq; **къарсурна** sarsıtdı.

КЪАРСУС: **Къарсун** *felinin əmr forması*; *bax* **Къарсун**.

КЪАРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* iri bədənli qız; **къартадин** iri bədənli qızın.

КЪАРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çox bərkiməmiş buz; **къарутдин** чох бərkiməmiş buzun; **вацI къарутди къунвай** чауI чох бərkiməmiş (nazik) buz örtmüşdü.

КЪАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kristal; **къархдин** kristalın.

КЪАСАВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ürəyə, bədənə verilən əziyyət; **къасаватдин** ürəyə verilən əziyyətin, bədənə verilən əziyyətin.

КЪАС: **къас гун** *qəd.* ziyan vermək, zərər vurmaq.

КЪАСИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəsidə; **къасидадин** qəsidənin.

КЪАСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) niyyət, murad, mətləb, məqsəd, istək, fikir, plan; **къастунин** niyyətin, muradın, mətləbin, məqsədin, istəyin, fikrin, planın; **адахъ хъсан къаст ава** onun yaxşı niyyəti var; **вун акун зи къаст я** səni görmək mənim muradımdır; **адахъ гьихътин къастар ава?** onun nə kimi fikirləri var? **гзаф пис къаст** çox pis niyyət; **къастунай авун** qəsdən etmək; **къаст аваз хъун** niyyəti (məqsədi) olmaq; 2) iradə; **къастунал Клеви инсан** iradəli insan; **къаст авун** a) niyyətində olmaq, qəsdində olmaq (*bir şeyin*); b) qəsd etmək, sui-qəsd etmək; **ада вичин чандиз къаст авуна** o, özünə qəsd etdi.

КЪАСТЛУ *sif.* 1) niyyətli, məqsədli; 2) iradəli.

КЪАСТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) niyyətlilik, məqsədlilik; **къастлувилин** niyyətliliyin, məqsədliliyin; 2) iradəlilik; **ам вичин къастлувилелди чишнелу тир** o, iradəliliyi ilə seçilirdi.

КЪАСТУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин//къаст ийин, -рай//къаст авурай, -мир//къаст ийимир) niyyətli, muradı, məqsədi həyata keçirmək üçün edilən hərəkətlər.

КЪАСТУНАЛДИ *z.* 1) qəsdən, bilərəkdən, qəzəzlə; **ада къастуналди икI авуна** o, qəsdən belə etdi; 2) *məc.* inadla, təkidlə, israrla, səylə, səbatla, mətanətlə; **гадади къастуналди Келзава** oğlan səylə oxuyur.

КЪАТ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *is.* 1) qat, təbəqə, lay, bükük, büküm, qatlama; **чили** **къатар** yerin qatları (layları); **чарчин къат** kağızın qatı; **са къатуни** bir qatın; **са къатан гафар** *qram.* bir qatın həfləri (*bir işarədən ibarət olan*); **къат авун** qatlamaq; **чар кьве къат авун** kağızı iki yerə qatlamaq; **къатуна тун** büküb yığmaq, səliqə ilə yığmaq; 2) dəyişək; dəst (*paltar*); **са къат пеке** dəyişək, bir dəst paltar; **къат(ар)-къат(ар)** *z.* a) bükük; b) sayca çox; **къат(ар)-къат(ар) авун** bükmək; **къатбакъат** qat-qat; **къатуна тун** paltarı, parçanı büküb yığmaq.

КЪАТ II *is.* 1) vaxt; 2) yaş; **ам ви къатда авай** o, sən yaşda idi; **са къатдиз акьатайла** müəyyən yaşa çatanda; $\diamond$ **са къатда** *z.* fasiləsiz, dayanmadan; **са къатда суалар гун** dayanmadan sual vermək.

КЪАТ-КЪАТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къат** (къат-къат авун).

КЪАТАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) ağnamaq, yerə sərilmək; yan üstə çevrilmək; **месе къатадун** yataqda o yana, bu yana çevrilmək; **руквада къатадун** tozda ağnamaq, **ламра къатадарзава** eşşək ağnayır.

КЪАТАЙ: **къатай фу** mayalı xəmindən bişirilən çörək.

КЪАТАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* acıq; **къаталандин** acığın.

КЪАТАР I: **Къат** *isminin cəm forması*; *bax* **Къат**.

КЪАТАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pillə; **къатардин** pillənin.

КЪАТБА-КЪАТ *z.* 1) qat-qat; 2) çox; **къайгъуяр къатба-къат я** qayğılar çoxdur.

КЪАТИ *sif.* 1) güclü; kəskin, şiddətli; sərt; **къати гар** güclü külək; **къати ван** qulaqbatıran səs; 2) *məc.* dəhşətli, heybətli, zəhmli, vahiməli; amansız, qızğın, çox ağır, çətin, qəddar, çox sərt; **къати аяз** sərt şaxta; **къати дявевяр** amansız (qızğın) döyüşlər; **къати йисар** çətin illər; 3) parlaq, güclü (*rəng və işıq haqqında*); **къати авун** a) gücləndirmək; b) sərtləşdirmək; c) kəskinləşdirmək; **къати хъун** a) güclənmək, möhkəmlənmək;

b) kəskinləşmək (*münasibətlər haqqında*);
c) qızğınlaşmaq.

КЪАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) kəskinlik, sərtlik; 2) *məc.* amansızlıq, qəddarlıq; 3) parlaqlıq; **къати эквер** parlaq işıqlar; $\diamond$ **нефсинин къативал** tamahkarlıq, acgözlük, qarınqululuq.

КЪАТИВИЛЕЛДИ *z.* kəskinliklə, sərtliklə, qızğınlıqla, çətinliklə, qəddarlıqla, parlaqlıqla.

КЪАТИДАКАЗ *z.* kəskincəsinə, qızğıncasına, qəddarcasına, amansızcasına.

КЪАТИДИЗ *z.* *bax* **Къатидаказ**.

КЪАТИЗ *z.* *bax* **Къатидаказ**.

КЪАТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qatır; **къатирдин** qatırın.

КЪАТКАНА *f.* yatdı; **ам къатканва** o yatıb.

КЪАТКУН (-ида, -ана; -из, -изва; -ук, -ин, -урай, -урмир) uzanmaq, yatmaq; **къаткай къацар** yatmış səpin (zəmi); **месик къаткун** yataqda yatmaq.

КЪАТКУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) uzandırmaq; **ада къуьзек къаткурна** o, qocanı uzandırdı; 2) yatırmaq; **ада аял къаткурна** o, uşağı yatırtdı; 3) *məc.* müalicə üçün xəstəxanaya yerləşdirmək.

КЪАТУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qatıq; **къатухдин** qatıgın; *həmçinin bax* **Маст, Хкяйнек**.

КЪАТІ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) qət; **къатІунин** qətin **къатІ атІанвай** qət kəsmiş.

КЪАФ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* maraq; **къафдин** marağın.

КЪАФ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* xəbər, məktub; **къафдин** xəbərin, məktubun.

КЪАФ III (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* tamah, nəfs; **къафдин** tamahın, nəfsin.

КЪАФ IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* Qafqaz; **Къаф сувар** *qəd.* Qafqaz dağları.

КЪАФЕТ: **къафет ичер** qafet (*şirin alma sortu*).

КЪАФУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) soyuq qəlyanaltı; 2) püre; 3) sous; **картуш къафун** a) kartof püresi; b) kartof sousu; 4) *məc.* xeyir, fayda, mənfiyyət, qazanc; **ам куьн къафун я?** ondan nə fayda?; o, nəyə yararır? 5) *dial.* qatıq; **калин къафун** süd, qatıq, ayran, pendir, şor, kəsmik.

КЪАФУН-КЪАРА *bax* **Къафун**.

КЪАХ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) qurudulmuş ət; **къахунин** qurudulmuş ətin $\diamond$ **къах хьун** *və yaxud* **къах хьана амукъун** mat qalmaq, quruq qalmaq, donub qalmaq; keyimək; çəşib qalmaq, özünü itirmək; 2) *şəhər adı* - **Къах** (Qax).

КЪАХ(АЛ) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* hündür yer; **къах(ал)дин** hündür yerin.

КЪАХКЪУДУН: **Къахъудун** *felinin təkrar forması; bax* **Къахъудун**.

КЪАХМА *sif.* oyma, kəsmə, qazma; **къахма авун** oymaq, qazımaq, həkk etmək, paxış açmaq.

КЪАХЛУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир): **Къалурун** *felinin təkrar forması; bax* **Къалурун**.

КЪАХРАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир): **Къарагъун** *felinin təkrar forması; bax* **Къарагъун**.

КЪАХЧУН (-уда, -уна; -уз, -узва; -у, -ун, -урай, -мир) 1) almaq, ələ keçirmək, əlindən almaq, zorla almaq, tələb etmək, geri almaq; **къахчуна** aldı, əlindən aldı, ələ keçirdi, zorla aldı, tələb etdi; geri aldı; **гъилияй ихтияр къахчун** hüququnu əlindən almaq; **судди адавай пул къахчуна** məhkəmə ondan pulu geri aldı; 2) götürmək; **ада чарар чилелай къахчуна** o, kağızları yerdən götürdü; 3) *məc.* arvadlığa götürmək, evlənmək; **ада и хендеда паб вичиз къахчуна** o, bu dul qadını özünə arvadlığa götürdü; *həmçinin bax* **Къачун** 1).

КЪАЦАБАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) yaşılmtıl, yaşılтəhər (*rənginə görə heyvana verilən ləqəb*); **къацабаян** yaşılmtılın, yaşılтəhərin.

КЪАЦАК *t.s.* yaşılgöz.

КЪАЦАР I: **Къаз** *isminin cəm forması; bax* **Къаз**.

КЪАЦАР II *dial.* çəkilən; **къацар зегьмет** çəkilən zəhmət.

КЪАЦУ *sif.* 1) yaşıl; **къацу авун** yaşıllaşdırmaq; **къацу там** yaşıl meşə; **къацу чай** yaşıl çay; **къацу хьун** yaşıllaşmaq; 2) cavan; **багьда гьам къад-къанни цІуд йисан, гьамни къацу тарар авай** bağda həm iyirmiötüz illik, həm də cavan ağaclar var idi; **къацу ранг** yaşıl rəng; **къацу хьанвай чуьл** yaşıllaşmış çöl.

КЪАЦУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) уаşıллық; къацувилин уаşıллығын; хуьруьн къацувили рикІ шадарзавай кәндін уаşıллығы үрәк ачирди.

КЪАЦУЗ *z.* уаşıл икән.

КЪАЦУМ *dial.* кар; къацум кас кар адам; къацум хуьн кар olmaq; къацум-гацум кар-lal; *həmçinin* бax Биши.

КЪАЦУ ТИВЕТІ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) уаşıл милчәк (*уаşıллықда*); къацу тиветрен уаşıл милчәyin.

КЪАЧАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) қаҫақ, қулдур, yolкәсән; къачагъдин қаҫағин, қулдурин, yolкәсәнин; къачагъдин кIеретI қаҫақ дәстәси, қулдур дәстәси, yolкәсәnlәр дәстәси; 2) *kişi adı* - Къачагъ (Қаҫақ).

КЪАЧАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) қаҫақлық, қулдурлуқ, yolкәсәнлик; къачагъвал авун қаҫақлық etmәk, қулдурлуқ etmәk, yolкәсәнлик etmәk.

КЪАЧАГЪВИЛЕЛДИ *z.* қаҫақлықла, қулдурлуқла, yolкәсәнликлә.

КЪАЧАГЪВИЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) бax Къачагъвал (къачагъвал авун).

КЪАЧУН I (-уда, -уна; -уз, -узва; -у, -ун, -урай, -умир) *f.* 1) almaq; 2) satın almaq, әлдә etmәk; къачуна aldı, satın aldı, әлдә etdi; аламаз къачун nisyə almaq; 3) götürmәk, almaq; iqtibas etmәk; къачунвай гафар alınma sözlәр; и гафар араб чIалай къачунвай-бур я bunlar әрәб dilindән alınmış sözlәrdir; 4) istila etmәk, almaq, qazanmaq, әлдә etmәk; дяведалди къачун müharibә yolu ilə almaq; шегьер къачун шәһәри әлә keçirmәk; 5) mənimsәмәk, çөkmәk (*mayeni canına çөkmәk*); ♦ гьикъван элягъиз къачуртIани нә qәdәр çalışsan da; гьил къачун әл çөkmәk, baғışlamaq; кам къачун kam almaq; лезет къачун lәzzәt almaq; нефес къачун nәfәs almaq; хийир къачун хеуир götürmәk; тади къачун tәlәsmәk; чешне къачун nümünә götürmәk; *həmçinin* бax Къахчун 1).

КЪАЧУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* alış-veriş, alqı-satqı; къачунар куьтягъна абур кIвализ хъфена alış-veriş qurtarıb onlar evә getdilər.

КЪАЧУНА *z. mənanı gücləndirən söz* ам тади къачуна физвай о, tәlәsik gedirdi; кицIери ав къачуна къазва itlәр ара vermәdән һүрүр.

КЪАШ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qaş (*üzüyә taxılan bahalı daş*); къаш авай тупIал qaşlı üzük.

КЪАШ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* tәpә, һүндүр yer; къуд къаш dörd tәpә; къуд къашунин dörd tәpәnin; адан кIвалер къакъан къашунал алай onun evi һүндүр tәpәnin üstündә idi; къаш-къамат boy; zahiri görkәм.

КЪАЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* baba; къаьдин babanın.

КЪАЮ: Къай *isminin hal forması*; бax Къай; къаю ягъун соууқ vurmaq, şaxta vurmaq.

КЪАЮМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qәy-yum, hami; къаюмдин qәyuumun, haminin.

КЪАЮМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qәyuumluq, hamilik; къаюмвлин qәyuumluğun, hamiliyin; къаюмвал авун qәyuumluq etmәk, hamilik etmәk; къаюмвелик кутун himayәyә götürmәk.

КЪАЮМВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) бax Къаюмвал (къаюмвал авун).

КЪАЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) бax Къаяб I; *həmçinin* бax Къвал.

КЪАЯБ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qaya, sıldırım qaya, sıldırım; къаябдин qayanın, sıldırım qayanın, sıldırımın.

КЪАЯБ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* böyük tikә; къаябдин böyük tikәnin; нисидин къаяб iri pendir tikәsi; ада целцый нисидин къаябар акъудзавай о, motaldan iri pendir tikәlәрini çıxarırdı.

КЪАЯТ! *dial.* bәsdir!

КЪАЯХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* 1) соууқ yer; къаяхандин соууқ yerin; 2) *kişi adı* - Къаяхан (Qayaxan).

КЪВАЗ: Акъвазун *felinin danışqda işlәнән әmr forması*; бax Акъвазун.

КЪВАЗУН: Акъвазун *felinin danışqda işlәнән forması*; бax Акъвазун.

КЪВАГЪ *dial.* sakit, faғır; къвагъ кас sakit adam, faғır adam.

КЪВАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sürүнән (heyvan); къвакдин sürүнәnin; хурлинкI къвак я көrtәnkәlә sürүнән heyvandır.

КЪВАКЪВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) göyәм; къвакъвадин göyәmin; къвакъвад вал göyәм kolu; къвакъвад кIекIец göyәм çubuğundan düzәldilmiş әl aғасı.

КЪВАЛ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) böyür, yan tərəf; **къвалан** böyrün, yan tərəfin; **са къвалахъ къаткун** böyrü üstə yatmaq; **къвал элкьуьрун** yanı üstə çevrilmək; **са къвалахъ** böyrü üstə, yanı üstə; **къвал гана фин** yan keçmək; **къвал-къвала аваз** (къвал-къвалаваз) *z.* yan-yana, yanaşı; **къвала-къвалахъ** *z.* yanakı; **ам къвал-къвалахъ экъечІна** о, yanakı çıxdı; **къвалал алаз хьун** yanında olmaq; **къвалан буш** yan boşluq; **къваларай акъатун** nəyi isə demək üçün dözməmək; **къвалари чІакъ ийидалди** *z.* doğunca yemək; 2) yan qıraq; **къапунин къвал** qabın qırağı; **ϕ къваларай акъатун** kökəlmək.

КЪВАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yağış; **къвалдин** yağışın; **къвалрин** yağışlı; **къвал квай югъ** yağışlı gün; **къвал къвазва** yağış yağır; **къвал <марф> хкатуn** *f.* yağışın ara verməsi; *həmçinin bax* **Марф**.

КЪВАЛАБА *z.* yanı üstə; **къвалаба ярхарун** yanı üstə yuxmaq.

КЪВАЛАВ I: **Къвал** *isminin hal forması; bax* **Къвал**.

КЪВАЛАВ II *z.* yan-yana, yanaşı, lap yanında, yanında; **гада Жафран къвалав ацукьна** oğlan Cəfərin yanında oturdu.

КЪВАЛАВ III *qoş.* yanında.

КЪВАЛАВАЙ I: **Къвал** *isminin çıxışlıq hal forması; bax* **Къвал**.

КЪВАЛАВАЙ II *qoş.* yanından.

КЪВАЛАХЪБАЙ *z.* yandan, böyürdən; yan tərəfdən; **ада машин къвалахъбай яна** о, maşını yandan vurdu.

КЪВАЛАХЪ(ДИ) *z.* böyrü üstə; **ам къвалахъди алуькьна** о, böyrü üstə yuxıldı.

КЪВАЛ-КЪВАЛА: **къвал-къвала акІун** arıqlamaq, zəifləmək, əldən düşmək, taqətdən düşmək.

КЪВАЛ-КЪВАЛАЗ: **къвал-къвалаз яна ацукьун** yanaşı oturmaq, yan-yana oturmaq.

КЪВАН (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) daş; **къванцин** daşın; **къванцин цал** daş divar; **гатуз гъайи къван хьуьтІуьз бакара къведа** *a.s.* yayda götürəlen daş qışda lazım olar; **къумадин къван** qumdaşı; **киреждин къван** əhəngdaşı; **къван квай** daşlı; **терездин къван** tərəzi daşı; **регьуьн къван** dəyirman daşı; **къван гун** daşqalaq etmək; **къван тун** daş döşəmək; **цІийи рекье къван тунвай** təzə yola daş döşənmişdi; **къванцин девир** daş dövrü; **къван хьуй вун!** *qarğ.* öləsən!;

къванер гьалчун danlamaq, məzəmmət etmək, təqsirləndirmək, qınamaq, başına qaxmaq, boynuna minnət qoymaq; **къван къун** daş əmələ gətirmək, ərп əmələ gətirmək; **къилихъ къван акалун** başdaşı qoymaq; **сурун къван** qəbir daşı; **ягъиз тежер къван къун** bacarmadığı daşı qaldırmaq; **къван гадариз къугьун** daşatma oyunu (*uşaq oyunu*); **къван къванцел тун тавун а** darmadağın etmək; **пачагьди буйругьна: и хуьруьн къван къванцел тамир!** şah əmr verdi: bu kənddə daşı daş üstə qoymayın!; b) biabır etmək, rüsvay etmək; **ада тапархъандин къван къванцел тунач** о, yalançıını biabır (rüsvay) etdi; **къван хьун а** daşa dönmək; b) *məs.* heç nəyə cavab vermədən susmaq; **къванцикай чІем хкудун** mümkün olmayan nəticə çıxarmaq; **къванци(н) цІивин** daş kömür.

КЪВАНА: **Къун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* **Къун**.

КЪВАНЕР КЪВЕД *bot.* çöl kəkliyi.

КЪВАНУН (-да, -на; -из, -зава; -а//а-ая, -ин, -рай, -мир) *dan.* daşlaşdırmaq; **къванна** daşlaşdırırdı.

КЪВАНЦИКАЙ: **Къван** *isminin çıxışlıq hal forması; bax* **Къван**.

КЪВАНЦИЛУХ daşlıq.

КЪВАНЦИN I: **Къван** *isminin hal forması; bax* **Къван**.

КЪВАНЦИN II *sif.* 1) daşdan düzəldilmiş; **къванцин пару** daş hasar; 2) daşdan istifadə edən usta; **къванцин устларар** daş ustaları; **къванцин гада а** eyniadlı ləzgi qəhrəmanlıq dastanının qəhrəmanı; b) vətəninə qorumaq üçün canını verməyə hazır adam.

КЪВАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) daş ustası; **къванчидин** daş ustasının.

КЪВАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* zibilxana; **къвачдин** zibilxananın.

КЪВАШХ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* divara vurulan kubşəkilli naxış.

КЪВЕД (-тре, -тре; -тер, -тери, -тера) *zool.* kəklik; **къветрен** kəkliyin; **къвед хьтин руш** kəklik kimi qız (*yəni gözəl qız*); **къвед хьиз къекьуьн** kəklik kimi yerimək.

КЪВЕДА: **Атун** *felinin gələcək zaman forması; bax* **Атун**.

КЪВЕДАЙ I: **Атун** *felinin vaxt forması; bax* **Атун**.

КЪВЕДАЙ П *sif.* tay, bərabər, çatan; **вав къведай кас и хуьре авач** bu kənddə sənə tay kişi yoxdur; **вав къведай пагъливан заз акунач** sənə bərabər (tay) pəhləvan görməmişəm; **иервиле вав къведай руш жеч** gözəllikdə sənə çatan olmaz.

КЪВЕДАЙВАЛ *z.* gələsi, düşəsi; **акI ая хьи, ам чиниз къведайвал хуьрай** elə et ki, o, bizə gələsi olsun; **адаз баркаллагъ къведайвал я** ona аfərin düşür.

КЪВЕДАЛДИ *z.* gələnədek, gələnə kimi, düşənə kimi; **вун и гьалдиз къведалди гьина авай?** sən bu hala düşənə kimi harada idin?

КЪВЕДИ: Атун *felinin forması*; *bax* Атун.

КЪВЕЗ: Атун *felinin forması*; *bax* Атун; **къвез-къвез** get-gedə, getdikcə; **хва къвез-къвез чIехи жезва** oğul get-gedə (getdikcə) böyüyür.

КЪВЕН: Атун *felinin forması*; *bax* Атун.

КЪВЕР//КЪВЕРИ I: Атун *felinin formaları*; *bax* Атун.

КЪВЕРИ П *sif.* gələcəkdə olacaq; **къвери крар заз марагълу туш** gələcəkdə olacaq işlər mənin üçün maraqlı deyil.

КЪВЕРДАВАЙ *z.* gündən-günə, getdikcə; **къвердавай хъсан жезва** gündən-günə yaxşılaşır.

КЪВЕРШИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kərtənkələnin bir növü.

КЪВЕТЕР: Къвед *isminin cəm forması*; *bax* Къвед.

КЪВЕТЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəklərbaz; **къветербандин** kəklərbazın.

КЪВЕЧ: Атун *felinin forması*; *bax* Атун.

КЪВЯ *n.* qar-r (*qarğa qarıldaması*); **къвя авун** qarıldamaq.

КЪВЯ-КЪВЯ qarıldama; **къвя-къвя авун** qarıldamaq.

КЪЕ *z.* 1) bu gün; **къе къведалди** bu günə kimi; **къемаз** bu gün, indi; **къе авурди пака жагъайди хьыз жедә** *a.s.* bu gün görülən iş sabah tapılmış kimi olacaq; 2) hazırki vaxtda; **къе хайи чIал гьикI хуьдатIа фагъумна кIанзава** hazırki vaxtda doğma dili qoruyub saxlamaq barədə düşünmək lazımdır; **къе няналди** bu gün axşama kimi; **къе-пака** bu gün-sabah; **къени къе** hazırda.

КЪЕБЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Къебекъ.

КЪЕБЕКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* sağrının yanı.

КЪЕБЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəbiz; **къебздин** qəbizin; **къебз хьун** qəbiz olmaq.

КЪЕБИЛА // КЪАБИЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəbilə; **къебиладин, къабиладин** qəbilənin; *həmçinin bax* Сихил.

КЪЕВ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* baldırğan; **къевинин** baldırğanın.

КЪЕВ П (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* topinambur (yeralması); **къевинин** topinamburun (yeralmasının).

КЪЕВИД ХЪАЧ *bot.* yemlik növü.

КЪЕГЪ I (-къини, -къина; -къер, -къери, -къера) 1) dəlik, deşik; **къекъинин** dəliyin, deşiyin; **къегъ квай манат** dəlikli mis manat; 2) yan ağac (*arabada*); **къекъер** arabanın yan ağacı; **арабадал къекъер гъала** arabaya yan ağacı quraşdır; 3) budun içəri tərəfi; **ϕ къекъерай акъатун** a) yorulmaq, üzül-mək, əziyyət çəkmək; heydən düşmək, taqətdən düşmək; gücdən düşmək; b) əldən düşmək, taqətsiz hala gəlmək; **къекъерай акъудун** a) əldən salmaq, taqətdən salmaq, üz-mək, yorma, gücdən salmaq (*kimi isə*); b) yararsız hala salmaq, dağıtmaq, xarab etmək.

КЪЕГЪ П (-къини, -къина; -къер, -къери, -къера) medalın qulpu; **къекъинин** medalın qulpunun.

КЪЕГЪНЕ *bax* Къетне.

КЪЕДАЛДИ *z.* bu günə kimi, indiyə kimi; **ада къедалди заз жаваб ганвач** o, bu günə kimi (indiyə kimi) mənə cavab verməyib.

КЪЕДАМАЗ *z.* bu gündən, indidən; **вуна къедамаз жуван гележегдикай фагъум ая** sən bu gündən (indidən) öz gələcəyin haqqında fikirləş.

КЪЕДЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* evdə toxunmuş şal; örpək, duvaq; **къедекдин** evdə toxunmuş şalın; örpəyin, duvağın; **ада къуьнерик къедек вегьенвай** o, çiyəninə evdə toxunmuş şal salmışdı.

КЪЕДЕРАР (-ри, -ра) *dial.* ağac nərdivan; **къедеррин** ağac nərdivanın; *həmçinin bax* Гурар.

КЪЕДИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* oyun (*xokkeyə oxşar*); **къедивдин** oyunun.

КЪЕДИМ *dial.* *bax* Къадим.

КЪЕДЛАЙ *z.* bu gündən, indidən; **къедлай къулухъ** bu gündən sonra, bundan belə.

КЪЕЖЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* qəcələ; **къежелдин** qəcələnin.

КЪЕЖИНАР (-ри, -ра) süd məhsulları; **къежинрин** süd məhsullarının.

КЪЕЙД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qeyd; **къейдинин** qeydin; **къейд авун** qeyd etmək; **ада къейд авурвал** onun qeyd etdiyi kimi.

КЪЕЙДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qeyd etmək, demək; **къейдна** qeyd etdi, dedi; 2) qeyd etmək (tədbir keçirmək); **хуруьнбуру шаирдин 70 йисан юбилей къейдна** həmkindililəri şairin 70 illik yubileyini qeyd etdilər.

КЪЕКЪВЕДА, КЪЕКЪВЕЗ: Къе-кьюн felinin formaları; bax Къекьюн.

КЪЕКЪВЕЙ I: Къекьюн felinin feli sifət forması.

КЪЕКЪВЕЙ II sif. əriy-üyrü, dolambac; **къекъвей рехъ** əyri-üyrü (dolambac) yol; **къекъвей кыл галай лаш** başı əyri çubuq; **къекъвей-къекъвей** çox əyri-üyrü, çox dolambac.

КЪЕКЪВЕРАГ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* dilənci; sərsəri, səfil; yolçu; **къекъве-рагдин** diləncinin; sərsərinin, səfilin; yolçunun.

КЪЕКЪВЕРАГ II sif. özgənin verdiyi çö-роклə, paltarla keçинən.

КЪЕКЪВЕРАГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) diləncilik; sərsərilik, səfillik; yolçuluq; **къекъве-рагвилин** dilənciliyin; sərsəriliyin, səfilliyin, yolçuluğun; **къекъве-рагвал авун** diləncilik etmək; sərsərilik (səfil-lik) etmək; yolçuluq etmək; **къекъве-рагвиле гьатун** dilənci kökünə düşmək; sərsəri (səfil) gününə düşmək; yolçuluq vəziyyətinə düşmək.

КЪЕКЪВЕРАГВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къекъве-рагвал (къекъве-рагвал авун).

КЪЕКЪВЕРАГВИЛЕДДИ *z.* dilənci kimi; sərsəri kimi, səfil kimi; yolçu kimi.

КЪЕКЪВЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çubuğun əyri başı; **къекъвецдин** çubuğun əyri başının; 2) hərfin əyri yazılmış başı.

КЪЕКЪВЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, йра) 1) qaraçı; 2) dilənci, səfil; **къекъвечийрин** qaraçıların; diləncilərin, səfillərin.

КЪЕКЪЕР I (-и, -а): **Къегъ isminin cəm forması; bax Къегъ.**

КЪЕКЪЕР II (-и, -а) *dial.* ayaqların dizdən yuxarı hissəsi.

КЪЕКЪЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəyirman daşlarını hərəkət etdirən detal.

КЪЕКЪЕЧУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) aralanmaq, çəkilmək (*kənara*); 2) görüşməkdən qaçmaq, çəkinmək; **къекъечна** aralandı, çəkildi (*kənara*); bir tərəfə çəkildi; görüşməkdən qaçdı, çəkindi.

КЪЕКЪИНИ: Къегъ isminin hal forması; bax Къегъ.

КЪЕКЪИФУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) qızarmaq, qaynar olmaq (*yüksək hərərət zamanı*); **къекъифна** qızardı, qaynar oldu.

КЪЕКЪУЫГЪ: Къекьюн I felinin əmr forması.

КЪЕКЪУЫН I (*Экьюн dial.*) (-веда, -вена; -вез, -везва; -уыгъ, -вен, -уырай, -вемир) 1) yerimək, getmək, keçib getmək, gözmək; **къекъвена** yeridi, getdi, keçib getdi, gözdi; **вун дуыз къекъуыгъ** а) düz yeri, əyilmə; б) namusla yaşa; **къекъведай кIваче цаз акъахда** *və yaxud къекъвей кIваче цаз акъада a.s.* gözən ayağa tikan batar; **куьчейра къекъуыналди фу жагъидач** *a.s.* küçələrdə veyllənməklə çörək tapmaq olmaz; 2) süzmək (havada), göylərdə uçmaq; хəyala qarılmaq; **эй, лекъер къекъведай дагъларин уыкве!** ey, qartalların süzdüyü dağlar ölkəsi!; 3) dolaşmaq, uçmaq; **адан фикирар цавара къекъвезва** onun хəyalları göylərdə dolaşır; **цавара къекъуын** göylərdə uçmaq (*dünyadan xəbərsiz olmaq, хəyala qarılmaq, хəyalpə-rəstlik etmək*); 4) axtarmaq, axtarıb tapmaq, eşləmək, araşdırmaq; **багынадихъ къекъуын** bəhanə axtarmaq; **чемоданда къекъуын** çamadanı eşləmək; 5) endirmək, düşürmək, atmaq (*aşağı*); **♦ къекъуын акатун** vurnuxmaq, boş-boşuna əlləmək, boş-boşuna çalışmaq, tələsmək, çabalamaq; **гуыгуына къекъуын** а) izi ilə getmək, izləmək (*kimi isə*); б) göz qoymaq, güdmək, nəzarət etmək; с) qayğısına qalmaq, qeydinə qalmaq, fikrini çəkmək.

КЪЕКЪУЫН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) уеріш; **къекъуынин** уерішин; **къе-кьюн(ар) авун** irəli-geri yerimək.

КЪЕКЪУЫН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) döngə; 2) бүкүк yer, dirsək; **къекъуындин** döngənin, бүкүк yerin, dirsəyin; **рекьин къекъуын** yolun döngəsi; **вацун къекъуын** çayın dirsəyi; **къекъвей чка** əyri-üyrü yer, girintili-çixıntılı yer.

КЪЕКЪУЪНАР 1) yeriş; 2) *bax* **Къе-кьюн I**; 3).

КЪЕКЪУЪНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* araşdırma; **къекъуънагдин** araşdırmanın.

КЪЕКЪУЪНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* haqla haqsızlığın ayırd olunması anı.

КЪЕКЪУЪРУН (*Экьюрун dial.*) (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) gəzişməyə (gəzib dolanmağa, veyllənməyə, avara gəzməyə) məcbur etmək; 2) *məс.* axtarmağa, araşdırmağa məcbur etmək; **♦ тум къекъурун** а) tülkülük etmək; yaltaqlıq etmək; qılığa girmək; б) quyruğunu bulamaq, kələk gəlmək, boyun qaçırmaq, azdırmaq.

КЪЕКЪУЪЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ağac dairə, halqa, ipin sonluğunda qarmaq; **къекъуъцдин** ağac dairənin.

КЪЕКЪЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир): **кыл къекъягъун** *f.* başla vurmaq, buynuzlamaq, buynuzla vurmaq; **къекъягъна** vurdu; **кьюл къекъягъун** tərpkilə vurmaq, tərpkiləmək; **рикI къе-къягъыз шехъун** асI-асI, içini çəkə-çəkə ağlamaq.

КЪЕЛ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *qəd.* ruzi; **къелен** ruzinin; **къелен къадир хухъ** ruzinin qədrini bil.

КЪЕЛЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qala; **къеледин** qalanın; **къеледин цал** qala divarı; **Дербент къеле** Dərbənd qalası; 2) *məс.* dayaq, istinadgah; **къеле хътин** qala kimi.

КЪЕЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qalay; **къеледин** qalayın; **къеле гун <ягъун>** а) qalaylamaq; б) *məс.* aldatmaq.

КЪЕЛЕМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qələm; **къелемдин** qələmin; **къелем патахъди ятлани кхъин дуъз ийида** *a.s.* qələm əyri olsa da, düz yazır; **къелемдиз къачун** qələmə almaq; **къелемдин дуст** qələm dostu; **къелемэгъли** qələm sahibi.

КЪЕЛЕМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qələm, şitil, ting; **къелемдин** qələmin, şitilin, tingin; **къелемар ягъун** qələm əkmək; 2) calaq qələmi, çilik; **къелем гун** calamaq, calaq etmək, peyvənd etmək; 3) *şair.* sevgili, yar; **са чар кхъихъ жуван къелемдиз** sevgilinə bir məktub yaz; 4) *qadın adı* - **Къелем** (Qələm).

КЪЕЛЕМДАШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* karandaş; **къелемдашдин** karandaşın.

КЪЕЛЕМДАШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qələm yoldaş; **къелемдашдин** qələm yoldaşının.

КЪЕЛЕМЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tinglik, şitillik; **къелемлухдин** tingliyın, şitilliyın.

КЪЕЛЕМЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qələm, ting yetişdirən; **къелемчидин** qələm (ting) yetişdirənin.

КЪЕЛЕМЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* bədii əsər yazan, yazar; **къелемчидин** bədii əsər yazanın.

КЪЕЛЕМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yazarlıq etmək, yazıçılıq; **къелемчивилин** yazarlıq etməyin, yazıçılığın.

КЪЕЛЕМЭГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qələm sahibi (yazıçı, şair, jurnalist); **къелемэгълидин** qələm sahibinin.

КЪЕЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səhv, yanlış, xəta, nöqsan; **къелетдин** səhvin, yanlışın, xətanın, nöqsanın; **къелет авун** а) səhv etmək, nöqsana yol vermək, axmaqlıq etmək; б) əlləmlik etmək, özündən quraşdırmaq; *həmçinin bax* **ГъалатI**.

КЪЕЛЕТУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къелет** (къелет авун).

КЪЕЛЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qalayçı; **чи хуърериз къведай къелечияр яхулар тир** bizim kəndlərimizə gələn qalayçılar laklar idi; 2) *zar.* qalayçı.

КЪЕЛЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qalayçılıq; **къелечивилин** qalayçılığın; **къелечивал авун** qalayçılıq etmək.

КЪЕМАЗ *z. bax* **Къе**.

КЪЕМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kiçik xəncər; **къемедин** kiçik xəncərin.

КЪЕМЕДА *bax* **Комедия**.

КЪЕМЕДИ I *sif.* əyləncəli, məzəli, gül-məli, maraqlı, qəribə; **къемеди гаф** zərbi-məsəl, məsəl, atalar sözü; **къемеди инсан** qəribə adam.

КЪЕМЕДИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məzəli adam, zarafatçı, komik, qəribə adam; **къемедидин** məzəli adamın, zarafatçının, komikin, qəribə adamın.

КЪЕМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) günəş; **къемердин экв** günəş işığı.

КЪЕН (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) iç, bir şeyin daxili; binanın içərisi; **къенен** için; binanın içərisinin; **къен авай къаб** dərin qab; **сивин къен** ağız boşluğu; **чилиин къенер** yerin

təki; **имаратдин къен** sarayın içi; **кІвалин къен** evin içi; **ктабдин къене авайбур** kitabın içindəkilər (mündəricat); 2) ishal; **къен хадай дарман** işlətmə dərmanı; **къен фин** qarnı işləmək; 3) iç, içalat; **къенер акъудун** a) içalatını təmizləmək (çıxartmaq); b) *məc.* tələf etmək; **къен къун** qəbizlik; **къен фейи шар хьтинди зар.** çox arıq insan.

КЪЕНД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qənd; **къендинин** qəndin.

КЪЕНЕ I: Къен *isminin hal forması; bax Къен; къене ялар тун* acığı gəlmək, qəzəblənmək.

КЪЕНЕ II *qoş.* 1) ...içində, ...içərisində, ...daxilində; **къене авайди** içəridəki, daxildəki; **кІвалин къене** evin içərisində (içində); **ичин къене** almanın içində; **къеневай рикІ цІурун** fikirdən əzab çəkmək; 2) ...müddətində, ...ərzində, ...içində; **йисан къене** il ərzində; **хуруын къене** kəndin içində.

КЪЕНЕВАЙДИ *bax Къене II (къене авайди).*

КЪЕНЕН *sif.* içəri, daxili; **къенен тав** içəri otaq.

КЪЕНЕН ВЕКЪЕР ishal otu (*ishal zamanı istifadə olunan dərman bitkisi*).

КЪЕНЕПАД (-та, -та; -тар, -тари, -та-ра) içəri tərəf; **къенепатан** içəri tərəfin.

КЪЕНЕПАТАЗ *z.* içəriyə, daxilə.

КЪЕНЕПАТАЙ *z.* içəridən, daxilədən.

КЪЕНЕПАТАН *daxili; къенепатан азар* *daxili xəstəlik; къенепатан алем* *daxili aləm; къенепатан крар* *daxili işlər; къенепатан крарин министерство* *daxili işlər nazirliyi; къенепатан монолог* *daxili monoloq.*

КЪЕНЕР (-и,-а) içalat (ciyər, qarın, bağırsaq).

КЪЕНИ I *z.* **къени-къе** *indiki vaxtda, hal-hazırda; къенлай къулухъ* *bundan sonra.*

КЪЕНИ II *sif.* 1) yaxşı, xoşxasiyyət, rəhmdil, ürəyi yumşaq, ürəyiaçıq, sadə, səfərəkli, səmimi; **къени хесетар квай инсан** ürəyiaçıq adam; **къени хьун** a) xeyirxah olmaq, ürəyi açıq olmaq, səmimi olmaq; *həmcinin bax Умун;* b) düzəlmək (*mexanizmlər haqqında*); 2) saz, düz işləyən (*mexanizm haqqında*); **къени машин** saz maşın; **къени сят** düz işləyən saat; 3) *məc.* abad, səliqəli, gözəl, tərtibli; **къени кІвал** a) abad ev; b) təminatlı ailə; **кІвалин къени кыл** otağın təmiz, səliqəli hissəsi; **ви кІвал къени хуй!** sənin evində bolluq olsun! (*xeyir-dua*); **къени**

авун a) ürəyiaçıq etmək, xoşxasiyyət etmək; b) düzəlmək, təmir etmək; c) abad etmək; 4) yabanı olmayan, becərilmiş, yetişdirilən (*bitkilər haqqında*); **къени емишар** bağ meyvələri; **къени къуш** ev quşu; 5) qısıq olmayan (*heyvanlar haqqında*); **къени кал** sağmal inək; **къени хеб** sağmal qoyun; **къени къуыл хьтин** lap yaxşı, heç bir eybi olmayan; **къени кІреп(ар)** puç olmayan, ləpələri sağlam qozlar; 6) *kişi adı - Къени* (Qəni).

КЪЕНИБУР I: Къени *sifətinin cəm forması; bax Къени.*

КЪЕНИБУР II (-у, -а) *is.* yaxşılar, rəhmdillər, ürəyiaçıqlar, sadələr, səfərəklilər; **къенибурун** yaxşılارın, rəhmdillərin, ürəyiaçıqlарın, sadələrin, səfərəklilərin.

КЪЕНИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yaxşılıq, xoşxasiyyətlilik, rəhmdillik, ürəyi yumşaqlıq, ürəyiaçıqlıq, sadəlik, səfərəklilik, səmimilik; **къенивилин** yaxşılığın, xoşxasiyyətliliyin, rəhmdilliyin, ürəyi yumşaqlığın, ürəyiaçıqlığının, sadəliyin, səfərəkliliyin, səmimiliyin; **къенивал авун** rəhmdillik etmək, ürəyi yumşaqlıq etmək, ürəyiaçıqlıq etmək; **къенивал квай** xeyirxah, rəhmdil, ürəyiaçıq, sadə, səmimi; 2) sazlıq; **техникадин къенивал** texnikanın sazlığı; 3) mədənilik (*bitkilərin*); 4) *məc.* abadlıq; təminatlılıq; 5) *məc.* dolu, ləpəli, puç olmayan; **кІрепчин къенивал** qozların doluluğu, ləpəliliyi.

КЪЕНИДА I: Къениди *isminin hal forması; bax Къениди.*

КЪЕНИДА II yaxşı halda, düz, nöqsansız.

КЪЕНИДИ I *sif.* xeyirxah, ürəyiaçıq, rəhmdil, sadə, səmimi; **адан гада къениди я** onun oğlu xeyirxahdır (ürəyiaçıqdır, rəhmdildir, sadədir, səmimidir).

КЪЕНИДИ (-а, -а) *is.* xeyirxah, rəhmdil, ürəyiaçıq; **къенидан гаф** xeyirxahın sözü.

КЪЕНИН *sif.* 1) bu günün; **къенин кар алай месэлаяр ибур я** bu günün vacib məsələləri bunlardır; 2) indiki vaxtın, dövrün, zamanın; **къенин тІалабунар ихьтинди я** indiki vaxtın (dövrün, zamanın) tələbləri belədir; **къенин кІвалах пакадал вегьемир** *a.s.* bu günün işini sabaha qoyma; **къенин къан къене** indiki vaxtda (dövrdə, zamanda); bu günün ərzində; **къенин юкьуз** hazırda; **къенин вири крар кылиз акъудзава** hazırda bütün işlər görülür.

КЪЕНЛАЙ КЪУЛУХЪ bu gündən başlayaraq, bu gündən sonra, bu gündən etibarən.

КЪЕНСИ // **КЪАЙСИ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ərik, qaysı; **къенсидин**/**къайсидин** əriyin, qaysının; **къенсид тар** ərik ağacı, qaysı ağacı; 2) *qadın adı* - **Къенси** (Qensi).

КЪЕНТЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аriq, sısqа adam; **къентерагдин** аriq, sısqа adamın.

КЪЕНФЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) konfet; **къенфетдин** konfetin; **къенфетар акъудай фабрика** şirniyyat fabriki; 2) *qadın adı* - **Къенфет** (Qənfət).

КЪЕНФЕТДАЛЛАЙ > **КЪЕНФЕТДАЛ АЛАЙ** konfetin üstündəki; **къенфетдаллай кагъазар иер тир** konfetin üstündəki (konfet bükülmüş) kağızlar qəşəng idi.

КЪЕНЯЙ I: **Къен** *isminin çıxışlıq hal forması*; **бах Къен**.

КЪЕНЯЙ II *qoş.* içindən, daxilindən; **хуруьн къеняй** kəndin içindən, kənddən; **къеняй ктГай** içindən çürümüш; **къеняй акъудун** içindən (içərisindən) çıxartmaq.

КЪЕ-ПАКА *z.* bu gün-sabah, yaxın günlərdə, yaxın vaxtlarda; **къе-пака абурун мехъерар жедә** bu gün-sabah (yaxın günlərdə) onların toyu olacaq.

КЪЕРЕ (-ди, да; -яр, -йри, -йра) qora; **къередин** qoranın; **къеред члере** qora salxımı.

КЪЕРЕХ (-ди, да; -ар, -ри, -ра) qıraq, sahil, kənar; **къерехдин** qırağın, kənarın, sahilin; **вацун къерех** çayın sahili; **гъуьлуьн къерех** dənizin sahili; **рекьин къерех** yolun kənarı (qırağı); **тамун къерех** meşə kənarı; **хуруьн къерех** kəndin kənarı; **къерехдин** а) qıraqdakı, kənardakı; б) *məс.* kənar, yad; с) qeyri-qanuni; **къерех авун** kənarlaşdırmaq, uzaqlaşdırmaq, qovmaq; **къерех хьун** а) kənarlaşmaq, uzaqlaşmaq; б) *məс.* kənara çəkilmək; getmək; qarışmataq; **къерехдиз акъудун** kənara çəkmək; **къерехда акъвазун** а) kənarда dayanmaq; б) *məс.* kənarда qalmaq; **къерех элягьун** qırağını tikmək; sırtqlamaq, sırtmaq; **къерехда авайди** kənardakı; **къерехдилаи килигун** qıraqdan (kənardan) baxmaq; **къерех-бужах** qıraq-bucaq.

КЪЕРЕХУН (-да, -на; -из, -зава; а/ая, -ин, -рай, -мир) 1) azad etmək (*işdən*), çıxartmaq (*işdən*); **къерехна** azad etdi, çıxardı; **кІвалахдикай къерехна** işdən azad etdi, işdən çıxardı; 2) əlaqələri kəsmək, uzaqlaşdırmaq; **абуру зун къерехзава** onlar məni uzaqlaşdırırlар.

КЪЕРИДЖАР üzüm sortunun adı.

КЪЕРКЪЕТИ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) peyinə bulaşmış yun, tüklər; 2) çirkin adam; **къеркъетидин** peyinə bulaşmış yunun, çirkin adamın.

КЪЕРКЪЕТИ II *sif.* çirкли, bulaşmış.

КЪЕРКЪЕТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pintillik, natəmizlik, kirlilik, çirklilik, səliqəsizlik.

КЪЕРКЪЕТИВИЛЕЛДИ *z.* pinticəsinə, natəmizliklə, səliqəsizliklə.

КЪЕРМЕ (-яр, -йри, -йра) şüşə qırıqları, şüşə sınıqları; **къермейрин** şüşə qırıqlarının.

КЪЕТНЕ (**Къегъне** *dial.*) *z.* bir az bundan qabaq, bu günlərdə, yaxınlarda.

КЪЕТНЕН (**Къегъненан** *dial.*) // **КЪЕХЪНЕН** *sif.* bir az bundan qabaqkı, bu günlərdəki, yaxınlardakı.

КЪЕТИ: **къетI авун** а) qət etmək, həll etmək; б) qərara gəlmək, risq etmək, cürət etmək; **ада рахун къетI авуна** о, danışmağı qərara aldı.

КЪЕТИИ qəti, əzmlі, cəsarətli.

КЪЕТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qətilik, əzmlilik, cəsarətlik; **къетивилин** qətiliyn, əzmliliyn, cəsarətliliyn.

КЪЕТИВИЛЕЛДИ *z.* qətiliklə, əzmliliklə, cəsarətliliklə.

КЪЕТИДАКАЗ *z.* **бах Къетивилелди**.

КЪЕТИДИЗ *z.* **бах Къетивилелди**.

КЪЕТИЗ *z.* **бах Къетивилелди**.

КЪЕФИЗ *z.* bu gecə.

КЪЕФЛЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) naxır, sürü; qatar, cərgə, sıra, düzüm; **къефледин** naxırın, sürünün; qatarın, cərgənin, sıranın, düzümün.

КЪЕФЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* böyük qoşun; **къефледин** böyük qoşunun.

КЪЕХУЪН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məzəmmət, danlaq; başına qaxma, qaxınc; **къехуьндин** məzəmmətin, danlağın; qaxıncın; **адан къехуьндин гъяляй гъиниз фидатІани чидач** onun danlağının əlindən bilmirəm hara gedim.

КЪЕХУЪНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) məzəmmət etmək; danlamaq; qaxınc etmək, başına qaxmaq; **фу кье-хуьнарун** çörəyi qaxınc etmək.

КЪЕХУЪНУН *bax* **Кье-хуьнарун**.

КЪЕХНЕ *bax* **Кьетне**.

КЪЕЦ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) kənar, xaric, bayır, əks tərəf; **кьецен** kənarın, xaricin, əks tərəfin; **кьецел аяз ала** bayırda şaxtadır; **СтІал Сулейман Дагъустандилай кьецени машгур я** Süleyman Stalski Dağıstandan kənarda da məşhurdur; **кьеце авай** xarici; **кьецел** həyətdə, binadan kənarda; **кьецелай вә уахуд кьецияй** bayırdan, xaricdən, kənardan, qıraqdan; **кьецел экъечІун** həyə-tə çıxmaq, küçəyə çıxmaq; **♦ кьециз фин** ayaqyoluna getmək; 2) *dial.* eyvan, açıq şüşəbənd.

КЪЕЦЕПАД (-а, -а; -тар, -тари, -тара) xaric, zahir, bayır tərəf; **кьецепад аквазвай** bayır tərəf görünürdü.

КЪЕЦЕПАТАЗ *z.* xaricə, bayıra, zahirə, üzə.

КЪЕЦЕПАТАЙ *z.* bayırdan, xaricdən, kənardan, qıraqdan.

КЪЕЦЕПАТАН I: **Кьецепад** *isminin yi-yəlik hal forması; bax* **Кьецепад**.

КЪЕЦЕПАТАН II xarici; **кьецепатан акунар** xarici görünüşü; **кьецепатан крарин министр** xarici işlər naziri; **кьецепатан чІалар** xarici dillər.

КЪЕЦИН I *sif.* bayırın; **кьецин гьава** bayırın havası.

КЪЕЦИН II *bax* **Кьенин**.

КЪЕЧИН (-ида, -ена; -из, -изва; -ич, -ин, -ирай, -имир) 1) sarımaq, dolamaq; **кьечена** sarıdı, doladı; **гьалар кьечин** sarı sarımaq; 2) xırdalamaq, toz kimi etmək; 3) *məc.* götür-qoy etmək, ətraflı düşünmək, fikirləşmək.

КЪЕЧИЧ: **Кьечин** *felinin əmr forması; bax* **Кьечин**.

КЪЕЧИЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **КьечІягъун**.

КЪИБ I (хьипре, хьипре, хьипер, хьипери, хьипера) *zool.* qurbağa; **кьураматдин кьиб вә уахуд таран кьиб** quru qurbağası; **ам цикай хкатай кьиб хьиз ава** *mis. o, sudan çıxmış qurbağa kimidir; кьибни рахад-дай, сивиз яд физ кичедарчирга a.s.* ağzına su girməşəydi, qurbağa da danışardı; **хьалхьас кьиб** tısbağa, (çanaqlı) bağa; **кьиб**

кьвалак кваз фена уьмуьр *istəmədiyini adamlarla yaşadı; кьиб тукькуьнай гьуылягь хьиз z.* heç bir hərəkət edə bilməyən.

КЪИБ II (хьипеди, хьипеда, хьипер, хьипери, хьипера) sarı; **какад кьиб** yumurta sarısı; **кьиб ягъун** sarıya çalmaq, sarılmaq; **кьиб янва** yetişməyə başlayıb.

КЪИБ III (хьипе, хьипе, хьипер, хьипери, хьипера) sarı iplik (*xalçaçılıqda işlə-nən*) и **гамуник кьиб гзаф ква** bu xalçada sarı rəng çoxdu.

КЪИБАЛАЙ *bot.* gülümbahar.

КЪИБЛЕ *bax* **Кьибле**.

КЪИВ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) qıy vurma, qıy çəkmə, nəgə çəkmə, qışqırmaq, çığırmaq; **кьив гун** qıy vurmaq, qışqırmaq; **кьив апалтна** qıyла, qışqırmaqla.

КЪИДГИНУН *f. dial.* tullanmaq.

КЪИЖ *sif.* qıc; **кьиж хьун** qıc olmaq.

КЪИЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* qıjı, ayıdöşəyi; **кьижидин** qıjının, ayıdöşəyinin; **ичер кьижийрал кІватІнавай** almaların üstünə yığılmışdı.

КЪИЗГЪИН *sif.* 1) qızgın, çox qızmış; **кьизгъин цІелхем** çox qızmış kömür parçası; 2) *məc.* güclü, amansız; **кьизгъин дяве** amansız müharibə; **кьизгъин женг** amansız döyüş; 3) *məc.* qızgın, odlu, ehtirashı, dəliqanlı; **кьизгъин инсан** qızgın (ehtirashlı) insan; **кьизгъин хьун** qızgın olmaq.

КЪИЗГЪИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qızgınlaşdırmaq; **кьизгъинарна** qızgınlaşdırdı; 2) gücləndirmək, qatılmaq; **чи аскерри женг кьизгъинарна** bizim əsgərlər döyüşü gücləndirdilər.

КЪИЗГЪИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qəzəb, acıq, qeyz; şiddət, sərtlik, amansızlıq, qızgınlıq; 2) coşqunluq, dəliqanlıq, ehtirashlıq; **кьизгъинвилин гьиссер** qızgınlıq hissləri.

КЪИЗГЪИНВИЛЕДИ *z. bax* **Кьизгъиндаказ**.

КЪИЗГЪИНДАКАЗ *z.* qızgınlıqla; amansızlıqla, coşqunluqla.

КЪИЗГЪИНДИЗ *z. bax* **Кьизгъиндаказ**.

КЪИЗГЪИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bel; **кьизгъирдин** belin; **ракьун кьизгъир** dəmir bel.

КЪИЗИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) qızıl; **кьизилдин** qızıl, qızılın; **кьизилдин кьимет** qızılın qiyməti; **кьизилдин ранг**

qızılın rəngi; 2) çox baha; **зи къизил дуст** mənim çox baha dostum; **къизилдин яд** qızıl suyu; **зәр; къизилдин яд ганвай тIураp** qızıl suyu çəkilməmiş qaşıqlar; **гьар цIарцIар гудайди къизил туш** *a.s.* hər parıldayan qızıl deyil.

КЪИЗИЛ П *sif.* qızıl, qızıldan düzəldilmiş; **къизил хенжел** qızıldan düzəldilmiş xəncər; **къизил сят** qızıl saat; **къизилагьмед ич** qızıləhməd alması; **къизил кирпич** qırmızı kərpic; **къизилдин медаль** qızıl medal; **къизилдин мехьер** qızıl toy; **къизилдин муьгь** qırmızı körpü; **къизилдин фонд** qızıl fondu; **адан манияр къизилдин фондуна гьатнава** onun mahnıları qızıl фонда düşüb.

КЪИЗИЛБАЛУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qızılbalıq; **къизилбалугьдин** qızılbalığın.

КЪИЗИЛБАШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qızılbaş (*düyü sortu*); **къизилбашдин** qızılbaşın; **къизилбаш дуьгь** qızılbaş düyü.

КЪИЗИЛБАШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* qızılbaş (*şiyə məzhəbindən olan müsəlman*); **къизилбашдин** qızılbaşın.

КЪИЗИЛГУЫЛ (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) qızılgül; **къизилгуьлдин** qızılgülün; **къизилгуьлдин атир** qızılgülün ətri; **къизилгуьлд вал** qızılgül kolu; *həmçinin bax* **Марвар.**

КЪИЗИЛДИН I: **Къизил** *isminin ziyəlik hal forması; bax* **Къизил.**

КЪИЗИЛДИН II *sif.* qızıl, qızıldan düzəldilmiş; **къизилдин цам** qızıl qolbaq.

КЪИЗМИШ *sif.* 1) qızmış, qızmar; **къизмиш къул** qızmış ocaq; 2) *məc.* coşğun, ehtiraslı, dəliqanlı; **къизмиш инсан** dəliqanlı insan; 3) *məc.* qızğın, amansız, şiddətli; **къизмиш ягь-ягьунар** şiddətli döyüş; **къизмиш гььжетунар** qızğın mübahisə; **къизмиш авун** а) közərtmək, qızartmaq (*metali*), bərk qızdırmaq; б) *məc.* hirsəndirmək, hiddətləndirmək, acıqlandırmaq, qıvcıqlandırmaq, təhrik etmək, ehtirasa gətirmək; с) *məc.* sərtləşdirmək, amansızlaşdırmaq, qızğınlaşdırmaq, şiddətləndirmək, qəzəbləndirmək; **къизмиш хьун** bərk qızmaq, bərk közərmək; **уьтуь къизмиш хьанва** ütü bərk qızıb.

КЪИЙИМ: **къийим татун** yazığı gəlməmək, rəhmi gəlməmək, qiymətə; **адаз муьгьмандиз фу гудай къийим атанач** о, qonaqlara çöhrək verməyi qiymədi.

КЪИЙИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* qayınana; **къийинедин** qayınananın; *həmçinin bax* **Яран диде.**

КЪИКЪЕН *dial.* uşağın çömbəlməsi.

КЪИЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) itiləmə; **къилавдин** itiləmənin; **къилав ганвай уьргьуьч** itilənmiş ülgüç; **къилав гун** а) itiləmək; б) *məc.* hazırlamaq; **шаирди вичин къелемдиз къилав гана** şair qələmini itilədi (*yəni şeir yazmağa başladı*); **муькьаятвиллиз це куьне къилав мəc.** sayıq olun; **къилавда тун** itiləmək; **къилав гун** а) çox iti hala gətirmək; б) dərrakəni artırmaq; **жегьилри, заз чиз, чаз, къузьбуруз къилав гузва** cavanlar, zənnimcə, bizim, qocaların anlacını (dərrakəsini) artırır; **къилав(ар) ягьун** vurub ağrıتماق.

КЪИЛИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* taxıl; **къилибдин** taxılın.

КЪИЛИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xarakter (xasiyyət, təbiət, iradə); къилихдин* *xarakterin*; **хьсан къилихдин инсан** yaxşı *xarakterli* (xoşxasiyyət) insan; **хьуьтуьл къилихдин инсан** yumşaq təbiətli insan; **цIуру къилих квай инсан** pis *xarakterli* (bədəməl) insan; **къилих инсандин бахт я** *mis.* *xarakter (xasiyyət) insanın bəxtidir.*

КЪИЛИХСУЗ *sif.* *xakersiz; къилихсуз авун* *xakersiz* etmək; **къилихсуз хьун** *xakersiz* olmaq.

КЪИЛИХСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xakersizlik; къилихсузвлин* *xakersizliyin*; **къилихсузвал авун** *xakersizlik* etmək.

КЪИЛИХСУЗВАЛУН *f. bax* **Къилихсузвал** (*къилихсузвал авун*).

КЪИМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qiymət, ödəmə, haqq, əmək haqqı; **къиметдин** qiymətin, ödəmənin, haqqın, əmək haqqının; **атIай къимет** son qiymət; **багьа къимет** baha qiymət; **ужуз къимет** ucuz qiymət; **къимет бармакдиз ваь, акьулдиз** це параға yox, ağla qiymət ver; **къимет авай** qiymətli; **къимет авун** qiymətləndirmək, qiymət qoyulmaq; **къиметдай аватун** а) qiymətdən düşmək; б) hörmətdən düşmək; **ам халкъдин арада къиметдай аватна** о, халқın arasında hörmətdən düşdü; **къимет ага-кьарун** hesablaşmaq, haqq-hesabı üzmək, ödəmək (*borcu*); **къиметдай вегьин** а) qiymətdən salmaq; б) *məc.* hörmətdən salmaq; 2) *məc.* qiymət; **пис къимет** pis qiymət; **хьсан къимет** yaxşı qiymət; **мектебда кIелдай вахтунда ада хьсан къиметар къачудай мектебдә** oxuyanda о, yaxşı qiymətlər alırdı; **къимет гун** а) ödəmək, haqqını vermək; б) *məc.* qiymətləndirmək, qiymət vermək; **къимет эцигун** а) qiymət qoymaq, qiymətini təyin etmək; б) *məc.* qiymət vermək,

qiyəmtəndirmək (*kimi isə, nəyi isə*); **къимет авач** qiyəmtəi yoxdur, əvəzsizdir, çox qiyəmtəlidir.

КЪИМЕТЛУ *sif.* 1) qiyəmtəli, baha; əziz; **къиметлу гаф** qiyəmtəli söz; **къиметлу малар** baha mallar; **ам зи багъа дуст я о**, mənim əziz dostumdur; **къиметлу гаф къизилдилай багъа я** *a.s.* qiyəmtəli söz qızıldan bahadır; **къиметлу къаш** qiyəmtəli daş-qaş; **къиметлу хьун** qiyəmtəli olmaq, baha olmaq, əziz olmaq; 2) *məc.* mənalı.

КЪИМЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) а) qiyəmtəlilik; б) məna, əhəmiyyət; **къиметлувилин** qiyəmtəliliyin; mənanın, əhəmiyyətin.

КЪИМЕТЛУЗ *z.* qiyəmtəliliklə.

КЪИМЕТСУЗ I *sif.* 1) qiyəmtsiz, ucuz; 2) *məc.* mənasız, əhəmiyyətsiz; **къиметсуз хьун** а) ucuz olmaq, ucuzlaşmaq; б) mənasını itirmək, əhəmiyyətini itirmək.

КЪИМЕТСУЗ II *z.* havayı; **твах жуваз кІамай къван къиметсуз** nə qədər istəyirsən apar havayı.

КЪИМЕТСУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qiyəmtsizləşdirmək.

КЪИМЕТСУЗДАКАЗ *z.* qiyəmtsizcəsinə, ucuz.

КЪИМЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qiyəmtəçi, qiyəmtə qoyan; **къиметчиндин** qiyəmtəçinin, qiyəmtə qoyanın.

КЪИНДИЛ: **Къиндил-биндил хьун** *dan.* tarmar olmaq, ruç olmaq; **жанавурап къиндил-биндил хьана** canavarlar tar-mar oldu.

КЪИПЕРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kirpi; **къиперхъандин** kirpinin; *həmçinin bax* **Къуьгъуьр.**

КЪИР I (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *tül* (*nazik tor parça*), tül pərdə; **дакІардин къир** pəncərənin tül pərdəsi; 2) tül örpək (*qadın baş örtüyü*); **♦ хушракандин къир** hörümçək toru.

КЪИР II (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) 1) qır; 2) asfalt; **къиреда акІун** qıra batmaq; **къир цанвай рехъ** asfalt yol; **къир тун** *və yaxud* **къир цун** asfaltlaşdırmaq.

КЪИР III *qoş. dan.* qeyri, başqa, savayı; **вадай къир, вири атанвай** səndən başqa (qeyri, savayı) hamı gəlmişdi.

КЪИРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qırov, çiskin, narın yağış; **къирав ацукьун** qırov oturmaq; **къиравдин** qırovun; **векьерал къирав ацукьнавай** otların üstünə qırov oturmuşdu; *dağ adı* - **Къирав** (Qırav).

КЪИРАУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* yaxından görən; **къираулдин** yaxından görənin.

КЪИРБИШИН *dial.* krepedəşin (*parça*); *həmçinin bax* **Крепедешин.**

КЪИРГЪИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırğın; **къиргъиндин** qırğının; **ада къиргъиндин вилик пад къуна о**, qırğının qarşısını aldı.

КЪИРИЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qırız (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); **къирицидин** qırızın; 2) *kənd adı* - **Къирици** (Qırız).

КЪИРИЦІВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qırızlı; **къирицивидин** qırızlının.

КЪИРМАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırmanç; **къирмаждин** qırmançın; **къирмаждай акьудун** qırmançlamaq, qırmançla döymək.

КЪИРМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qırma; **къирмедин** qırmanın; **къирме галукъай (акьур) къуьр** qırma dəymiş dovşan.

КЪИРТИКЪАР (-ри, -ра) kəklikotunun bir növü; *həmçinin bax* **ЦинтІарар.**

КЪИРХАЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qırxaуаq; **къирхаягъдин** qırxaуаğın; **къирхаягъдин кІвач** qırxaуаğın аyağı; **къирхаягъдин гардан** qırxaуаğın boynu; **къирхаягъ хьиз къулухъди фин** “diribaş olmaq” mənasında işlənən ibarə.

КЪИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qırçı; **къирчиндин** qırçının; **къирчиди няналди кІвалахна** qırçı axşama kimi işlədi.

КЪИРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qırçılıq; **къирчивилин** qırçılığın; **къирчивал авун** qırçılıq etmək.

КЪИСПЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* tarix, salnamə; **къиспесдин** tarixin, salnamənin.

КЪИФ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) qıf; **къифдин** qıfın; **нафт къифдай цуз** nefti qıfdan tök.

КЪИХ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *zool.* zığ-zığ (*quş*); **къихдин** zığ-zığın.

КЪИШЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qışlaq, qış örüşü; **къишлахдин** qışlağın, qış örüşünün; 2) bəzi ləzgi kəndləri əhalisinin təzə saldıqları kənd adlarının komponentlərindən biri; *məc.* **Хьимил къишлах** Qımıl qışlaq; **Кузун къишлах** Kuzun qışlaq; 3) qışlaq (*Orta Asiyada kənd*).

КЪИЯМАТ (-ди, -да) 1) *din*. qiyamət, məhşər, axirət; **къияматдин** qiyamətin; **къиямат югъ** qiyamət günü, məhşər günü, axirət günü; 2) *məc.* qarışıqlıq, çaxnaşma, ara-qarışma, hərəc-mərclik, qaça-qaç, əl-ayağa düşmə, hay-küy, mərəkə, vəlvələ; **къиямат гъатун** qarışıqlıq düşmək, çaxnaşma düşmək, hay-küy qormağ, mərəkə qormağ; **къиямат мал** dinə görə insanın axirətdəki mal-dövləti.

КЪИЯС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təşbeh, bənzətmə; **къиясдин** təşbehin, bənzətmənin; **къияс авун** bənzətmək.

КЪРИМАР (-ри, -ра) armud sortu.

КЪУ: **къу-къу авун**<ягъун> *f.* quququldamaq (*quşlarda*).

КЪУБА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) üskük, оумақ; **къубадин** üsküyün, оумаğın; **ада рапуналди цвал ядайла тупІал къуба гъалдна о**, iynə ilə tikiş tikəndə barmağına оумақ keçirdi.

КЪУБА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) günböz; **къубадин** günbəzin.

КЪУБА III (-ди, -да) 1) Quba (*şəhər*); **Къубадин** Qubanın; **Къуба пад** Quba tərəf; **Къуба патан лезгияр** Quba tərəfin ləzgiləri; **Къубадин лезгияр** Quba ləzgiləri; **Къулан вацІун кефер пата яшамии жезвай лезгийриз Къуредин лезгияр, кьибле пата яшамии жезвайбуруз Къубадин лезгияр лугъуда** Samur çayının şimalında yaşayan ləzgilərə Küre ləzgiləri, cənubunda yaşayanlara Quba ləzgiləri deyilir; 2) *qadın adı* - **Къуба** (Quba).

КЪУБАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qubalı; **къубавидин** qubalının; **Магъмуд Къубави** Mahmud Qubalı.

КЪУББА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qübbə; **къуббадин** qübbənin; **дараматдин къубба** binanın qübbəsi.

КЪУБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kanal; **къубудин** kanalın; **къубудин яд** kanal suyu.

КЪУВ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) ulama, ulaşma; **къувдин** ulamanın, ulaşmanın; **къув чІугун** *və yaxud* **къув ягъун** ulamaq; **кицІи къув ягъазва** it ulayır; 2) vıyılı; **гарун къув** küləyin vıyılısı; 3) ağlamaq, fəryad, fəğan, nalə; **аялди вучиз къув ягъазва?** uşaq niyə ağlayır?

КЪУВАРАН *sif.* fəraş.

КЪУВУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* köpdürmək; **къувунарна**

көpdürdü; тІуър келемди адан руфун къувунарна yediyi kələm onun qarnını köpdürdü.

КЪУВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) güc, qüvvə, qüdrət; **къуватдин** gücün, qüvvənin, qüdrətin; **КІвалахдай къуват** işi qüvvəsi; **яракълу къуват** hərbi qüvvə; **уьлкведин яракълу къуватар** ölkənin hərbi qüvvələri; **уьлкведин къуват** ölkənin qüdrəti; **женгина къуватар барабар тушир** döyüşdə qüvvələr bərabər deyildi; **къуватдай аватун** gücsüzləşmək; **къуват акакъун** a) gücü (qüvvəsi) çatmaq; b) nəyi isə etmək iqtidarında olmaq; **къуватдай вегъин** gücdən salmaq; 2) *məc.* hakimiyyət, güc; **♦ къуват хъуй!** qüvvət olsun!; **къуватда амукъун** qüvvədə qalmaq; *həmçinin bax* **ТІакъ**.

КЪУВАТЛУ *sif.* qüvvəli, möhkəm, qüdrətli, güclü; **къуватлу авун** qüvvətləndirmək, möhkəmləndirmək, qüdrətləndirmək, gücləndirmək; **къуватлу кас** güclü kişi; **къуватлу къелемэгъли** qüdrətli qələm sahibi; **къуватлу къелейрикай сад** möhkəm qalalardan biri; **къуватлу хъун** güclənmək, möhkəmlənmək, qüdrətlənmək; **♦ ваз къуватлу!** *və yaxud* **къуватлу!** Allah köməyin olsun!

КЪУВАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) güclülük, qüvvəlilik, möhkəmlilik, qüdrətlilik; **къуватлувилин** güclülüyün, qüvvəliliyin, möhkəmliyin, qüdrətliliyin.

КЪУВАТЛУВИЛЕДДИ *z. bax* **Къуватлудаказ**.

КЪУВАТЛУДАКАЗ *z.* güclülüklə, qüvvətliliklə, möhkəmliliklə, qüdrətliliklə.

КЪУВАТЛУДИЗ *z. bax* **Къуватлудаказ**.

КЪУВАТСУЗ *sif.* qüvvəsiz, gücsüz, qüdrətsiz; **къуватсуз авун** qüvvəsiz etmək, gücsüz etmək, qüdrətsiz etmək; **пачагъди вичин уьлкве къуватсуз авуна** şah öz ölkəsini gücsüz (qüdrətsiz) etdi; **къуватсуз хъун** gücsüz olmaq, gücünü itirmək.

КЪУВАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gücsüzlük, zəiflik; **къуватсузилин** gücsüzlüyün, zəifliyin; **къушундин къуватсузвал** qoşunun gücsüzlüyü; **къуьзубдан къуватсузвал** qocanın zəifliyi.

КЪУВАТСУЗВИЛЕДДИ *z.* gücsüz, aciz (surətdə); qüvvətsizliklə, zəifliklə, gücsüzlüklə, taqətsizliklə, üzgünlüklə.

КЪУВАТСУЗДАКАЗ *z. bax* **Къуватсузвиледи**.

КЪУВРАХ *bax* **Къеврагъ**.

КЪУВУН (-да, -на; -из, -зава; -а//къув ая, -ин, -мир) ulamaq; жанавурди къувзава canavar ulayır.

КЪУВУН: къувун хьун көрмөк.

КЪУВУНАЙ *sif.* koppuş, yumru, yur-yumru, dolu.

КЪУВУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) şişmək, көрмөк; qabar-maq; гатфариз зарб къувунзава вацлара ятар yazda çayların suyu tez qabarır; тини къувуннава хөмир şişib; шар къувуннава şar körüb; 2) ачıq etmөк, küsmөк, асıғı tutmaq, qaşqabaq sallamaq, mısmırıq sallamaq; вун ву-чиз къувуннава? нию асıq etmişän?, нию küsmüşän?, нию асıғın tutub?, нию qaşqabağı-nı sallamısan?, нию mısmırığını sallamısan?

КЪУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qu quşu; къугьдин qu quşunun; къугьдин туьк qu tükü; ам лацу къугь хьтинди я о, ағ qu quşu kimidir.

КЪУГЪВАЗ: Къугьун *felinin forması.*

КЪУГЪВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) boyunduruğı dişlөyө (çillөyө) qoşmaq üçün halqa; къугьвандин halqanın.

КЪУГЪВАН II: Къугьун *felinin forması.*

КЪУГЪУГЪ: Къугьун *felinin əmr forması.*

КЪУГЪУН I (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -угь, -ван, -урай, -вамир) oynamaq; туп-лаш къугьун topatutma oynamaq; Тпамай-рал къугьун dama oynamaq; чарарал къугьун kart oynamaq шагьматдал къугьун şahmat oynamaq.

КЪУГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) oyun; къугьуна oyunda; къугьунар oyun-lar; 2) көрпөлөрин һәрәкәтләри; адаз биццек-дин къугьунрикай хуш атана onun көрпө-нин һәрәкәтләриндөн хошу гәлди; 3) мәнәсиз һәрәкәт, иш; аданди келун туш, гьакI къугьун я onunku oxumaq deyil, мәнәсиз vaxt keçir-mөkdir; 4) idman (*futbol, voleybol və s. yarış-ları*), yarış; футболдин къугьун садан хи-йирдизни куьтагь хьанач futbol yarışи һеç kimin хеyrинө qurtarmadı; 5) peşəkarların (*aktyorların, musiqiçilərin və s.*) һәрәкәтләри; Саиматан сегьнедин къугьунар гзаф хьсан тир Saimatın səhnə һәрәкәтләри mü-kəmməl idi; къугьунар авун a) oynamaq; b) мәнәсиз һәрәкәтләр etmөк; Ѧ гафунал къугьун өз fikri olmamaq, özgənin sözü ilə oturub durmaq, ...əлиндә аләт olmaq.

КЪУГЪУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* oynamaq (*uşaqlara aiddir*); ана къугьунардай, массаждин ка-

бинетар, члехи зал ва гьавиз кардик ква orada uşaqların oynamasından və massajdan ötrü kabinetlər, böyük zal və hovuz fəaliyyət göstərir.

КЪУГЪУНРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* təlxək; къугьунрагдин təlxəyin.

КЪУГЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) oynatmaq; ам абуру чпиз кландайвал къугьурзавайди тир onlar onu istədikləri kimi oynadırdılar; тәс. о, onların əлиндә ойунсақ idi; твалун винел къугьу-рун chubuqla döymөк.

КЪУДГЪУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) diksinməyə məcbur et-mөk (*kimi isə*); 2) cəld durmağa məcbur et-mөk, birdən qalxmağa məcbur etmөk, dik qalxmağa məcbur etmөk; къудгьунарна diksindirdi; cəld durğuzdu, birdən qaldırdı, dik qaldırdı.

КЪУДГЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) səksənmөk, diksinmək; 2) cəld durmaq, birdən qalxmaq, dik qalxmaq; аял къудгьунна кьарагьна усақ cəld durdu, dik qalxdı; кицI итимдин чиниз къудгьунна it adamın üstünə atıldı.

КЪУДРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qüdrət; къудратдин qüdrətin; къудрат авай qüdrəti olan; 2) тәс. böyük təsir, güclü təsir; адан эсеррихь къудрат ава onun əsərlərinin böyük (güclü) təsiri var; 3) *kişi adı* Къудрат (Qüdrət).

КЪУДРАТЛУ *sif.* qüdrətli, güclü; къуд-ратлу партия qüdrətli partiya; къудратлу авун qüdrətli etmөk, qüdrətləndirmөk; къуд-ратлу хьун qüdrətli olmaq, güclü olmaq.

КЪУДРАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qüdrətlilik, güclülük; къуд-ратлувилин qüdrətliliyin, güclülüyün; уьлкве-дин къудратлувал ölkənin qüdrətliliyi.

КЪУДРАТЛУВИЛЕДДИ *z. bax* Къуд-ратлудаказ.

КЪУДРАТЛУДАКАЗ *z.* qüdrətlə, güc ilə.

КЪУДРАТЛУДИЗ *z. bax* Къудратлудаказ.

КЪУДРАТСУЗ *sif.* qüdrətsiz, gücsüz; къудратсуз авун qüdrətsiz etmөk, gücsüz et-mөk; къудратсуз хьун qüdrətsiz olmaq, güc-süz olmaq.

КЪУДУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quduz; къудуздин quduzun; къудуз хьун quduz olmaq.

КЪУДУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quduzluq; къудузвилини quduzluğun; къудузвал квай quduzluğu olan.

КЪУДУЗВИЛЕЛДИ *z.* quduzluluqla.

КЪУДУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoduq; къудухдин qoduğun; ламран къвалал къудухни алай ешşөyin yanında qoduğu da var idi; *həmçinin bax* ШукIва.

КЪУЖАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qucaq; qucum; къужахдин qucağın; са къужахда авай векбер bir qucaq ot; таран тан къве къужах я ağacın gövdəsi iki qucumdur; 2) qucaq, ağuş; къужахра гьатун qucaqlaşmaq, ağuşuna atılmaq; къужахда къун qucağa almaq, qucaqlamaq; дидеди вичин аял къужахда къунвай ана öz uşağını qucağına (ağuşuna) almışdı.

КЪУЖГЪУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qu-tu (*ağac qabığından hazırlanmış*); *dial.* səbət; къужгъурдин qutunun, səbətin.

КЪУЗ I: Югь *isminin hal forması (demişqda)*; са къуз ам чи кIвализ атана bir gün o, bizim evə gəldi.

КЪУЗ II *dan. z.* gündüz, günün bir vaxtı; къуз вири кIвачел къарагъна gündüz hamı ауаға qalxdı.

КЪУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dağın gün dəyməyən yeri, quzey; къузада кутунвай хуьр dağın gün dəyməyən yerində (quzeydə) salınmış kənd; 2) kölgə; къузадик ацукъун kölgədə oturmaq.

КЪУЗГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* quzğun; къузгъундин quzğunun; 2) *məc.* taraşçı; ам кIвалахдай кас туш, къузгъун я о, işləyən adam deyil, taraşçıdır.

КЪУЗГЪУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quzğunluq, taraşçılıq; къузгъунвал хъсан кар туш taraşçılıq yaxşı iş deyil.

КЪУЙ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) quyu; къуйдин quyunun; ана къуяр атIанвай ora-da quyular qazılmışdı; къуй атIун quyu qazmaq; нафтIадин къуй нефт quyusu.

КЪУКЪРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ildirim səsinə oxşayan səs təqlidi*; цаву къукърумар ийизва göydə ildirim çaxır; къукърумдин ван къвезва ildirim səsi eşidilir; къукърум авун а) güclü səs (gurultu) eşidilməsi (*bomba partlamasının, göydən ağır əşyanın düşməsinin və s. səsi*); б) guruldamaq, gurultu salmaq; *həmçinin bax* Гугрум.

КЪУКЪРУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къукърум (къукърум авун).

КЪУКЪРУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къукърум (къукърум авун).

КЪУКЪУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) quruldama (*göyərçinlərdə*); къукъудин quruldamanın; 2) *məc. dan.* göyərçin; къукъу авун *və yaxud* къукъу ягъун quruldamaq (*göyərçinlər haqqında*); адан гъиле лацу къукъу авай onun əlində ağ göyərçin var idi.

КЪУКЪУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ququ quşu; къукъудин ququ quşunun.

КЪУЛ I (-а, -а; -яр, -ари, -ара) ocaq; къулан ocağın; къула цIай тур ocağı qala; къулик квай кIарас патахъди хъайитIа, къула пис гум ийида əvvəl qoyulmuş odun əyridirsə, ocaq pis tüstülənər (*"fərasətsiz rəisdən az fayda olar" mənasında*); кац вичин къулав рекьида, кицI – къуншидин ракIарихъ *a.s.* pişik öz ocağının yanında ölər, it – qonşunun qarısında; къулан фу ocaqda bişirilmiş çörək; къул тирвал кIвач гадарун өз bacarığına görə iş görmək.

КЪУЛ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qol, imza; къулунини qolun, imzanın; къул ЧIугун а) qol çəkmək, imza etmək, imzalamaq; б) *məc.* bəyənmək, təqdir etmək, icazə vermək, tövsiyə etmək; в) *məc.* başqasının dediklərini təkrar etmək, təsdiq etmək; гадади адан гафарал къул ЧIугуна oğlan onun sözlərini təsdiq etdi.

КЪУЛ III (-а, -а; -ар, -ари, -ара) ev; къулан evin; къулан берекат evin bərkəti.

КЪУЛ IV (-а, -а; -ар, -ари, -ара) vətən; къулан vətənin; къул хуьзвайда халкъни хуьда vətəni qoruyan xalqı da qoruyar.

КЪУЛ V (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dan.* qul; къулдин qulun; къуларихъ са ихтиярни авачир qulların heç bir hüququ yox idi.

КЪУЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qulağ (*arabanın hissələrindən birinin adı*); къулагъдин qulağın.

КЪУЛАЙ I: Къул *isminin hal forması*; *bax* Къул.

КЪУЛАЙ II *sif.* 1) qolay, uyğun; rahat; əlverişli, münasib; къулай вахт əlverişli (münasib) vaxt; къулай кIвал rahat otaq; къулай мес rahat yorğan-döşək (yataq); къулай тIуьн yüngül yemək; къулай хун а) qolay olmaq, rahat olmaq, əlverişli (münasib) olmaq;

b) *məc.* sağlam olmaq, gümrah olmaq; **ви ке-фияр къулай яни?** özünü necə hiss edirsən? 2) uyğun, yararlı, münasib, qəbul oluna bilən, məqbul.

КЪУЛАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) rahatlıq, səliqə, qayda, qolaylıq, əl-verişlilik, münasiblik, uyğunluq; **абуру и кас-диз къулайвилер авуна** onlar bu adama rahatlıq yaratdılar; 2) sakitlik, əmin-amanlıq.

КЪУЛАЙВИЛЕЛДИ *z. bax* Къулайдаказ.

КЪУЛАЙДАКАЗ *z.* qolayca, rahatca, sakitliklə, əmin-amanlıqla.

КЪУЛАЙДИЗ *z. bax* Къулайдаказ.

КЪУЛАЙЗ *z. bax* Къулайдаказ.

КЪУЛАЙСУЗ *sif.* narahat, rahatlığı olmayan, münasib olmayan, naqolay; **къулайсуз гьалда хьун** münasib olmayan (naqolay) vəziyyətdə olmaq.

КЪУЛАЙСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) narahatlıq, naqolaylıq, münasibsizlik; **къулайсузвлин** narahatlığın, naqolaylığın, münasibsizliyinin.

КЪУЛАЙСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Къулайсуздаказ.

КЪУЛАЙСУЗДАКАЗ *z.* narahat, naqolay.

КЪУЛАН I: Къул *isminin yiyəlik hal forması*; *bax* Къул.

КЪУЛАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) madyan; **къуландин** madyanın; 2) *kişi adı* - Къулан (Qulan).

КЪУЛАРБАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ocaq ustası; **къуларбандин** ocaq ustasının.

КЪУЛАРБАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sözbaz, sözgəzdiren; **къуларбандин** sözbazın, sözgəzdirenin.

КЪУЛАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imzabaz; **къулархъандин** imzabazın.

КЪУЛАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dir-sək; **къулачдин** dirsəyin; 2) qulac (*0,5 metrə bərabər qədim uzunluq ölçüsü*); **къве къулач-дин твал** iki qulaclıq çubuq.

КЪУЛГЪУ (-ди, -да) *din.* Quran surəsinin adı (İxlas).

КЪУЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hövuz (*içməli su olan*); **къулладин** hövuzun.

КЪУЛЛУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qulluq, iş; vəzifə; **къуллугъдин** qulluğun, işin, vəzifənin; **къуллугъдйлай элячлун** vəzifədən çıxmaq, işdən çıxmaq; 2) xidmət; 3) tapşırıq, tapşırılmış iş; **къуллугъ авун** a) qulluq etmək, işləmək; b) *məc.* xidmət gös-

tərmək, qulluq göstərmək; **къуллугъда акъвазун** qulluğunda durmaq; **къуллугъда са квалчел акъвазун** can-dillə qulluq etmək; tapşırıqlara sözsüz əməl etmək.

КЪУЛЛУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къуллугъ (къуллугъ авун).

КЪУЛЛУГЪЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* 1) qulluqçu (*müəyyən ixtiyar sahibi*); 2) qulluqçu (*ev-əşik işləri ilə məşğul olan köməkçi*); böyük vəzifə sahibi; **къуллугъчидин** qulluqçunun; **диндин къуллугъчи** ruhani, din xadimi.

КЪУЛЛУГЪЧИ II *sif.* qulluqçu; **къул-лугъчи наб** qulluqçu qadın.

КЪУЛЛУГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qulluqçuluq; **къуллугъчи-вал авун** 1) dövlət qulluğunda (işində) olmaq; 2) qulluqçuluq etmək (*kiminsə evində*).

КЪУЛЛУГЪЭГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qulluq sahibi; **къуллугъэглидин** qulluq sahibinin.

КЪУЛЛУГЪЭГЪЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qulluq sahibliyi; **къуллугъэгливлин** qulluq sahibliyinin.

КЪУЛП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) sərhəd dirəyi; **къулпунин** sərhəd dirəyinin.

КЪУЛТУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoltuq; **къултухар авай перем** qoltuqlu köynək; **къултухдин** qoltuğun; **пенжекдин къултух-да** pəncəyin qoltuğunda.

КЪУЛЧУМАХЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* qolçomaq; **къулчумахъдин** qolçomağın.

КЪУЛЧУМАХЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qolçomaqlıq; **къулчу-махъвлин** qolçomaqlığın.

КЪУМ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) 1) qum; **къумадин** qumun; **къумадин твар** qum dənəsi; **къизил квай къум** tərkibində qızıl olan qum; 2) *qala və şəhər adı* - Къум (Qum).

КЪУМАР I: Къум *isminin cəm forması*; *bax* Къум.

КЪУМАР II 1) oyun kartları; 2) kart oyunu; **къумарал атун** qumarda nə isə udmaq; **къумарал фин** qumarda nəyisə uduzmaq; **гьуцаривай чьуриз тахъай квал къумари чьурда** *a.s.* Allahın dağıda bilmədiyi evi qumar dağıda; **къумар(ив) къугъун** *f.* a) qumar kartları ilə oynamaq; b) *məc.* görülən işin nəticəsini bilməmək.

КЪУМАРБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qumarbaz; къумарбаздин qumarbazın; ам къумарбаз я о qumarbazdır.

КЪУМАРБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qumarbazlıq; къумарбазвилин qumarbazlığın.

КЪУМБАК//КЪУНБУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tora, yığın; къумбакдин toranın, yığının.

КЪУМБАР *sif.* kefi kök, yaxşı əhval-ruhiyyədə, şad; **ви кефияр къумбар яни?** sağlamlığın (əhval-ruhiyyən) necədir, özünü necə hiss edirsən? **зи кефияр къумбар я** mənim kefim kökdür, mən özümü yaxşı hiss edirəm; **адан кефи къумбар тир** о, yaxşı əhval-ruhiyyədə idi; **кефи къумбар авун** yaxşı əhval-ruhiyyə yaratmaq; **кефи къумбар хьун** əhval-ruhiyyəsi yaxşı olmaq, şad olmaq, özünü yaxşı hiss etmək.

КЪУМБАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kefi köklük, yaxşı əhval-ruhiyyəlilik; къумбарвилин kefi köklüyün, yaxşı əhval-ruhiyyəliliyin.

КЪУМБАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Къумбар-даказ.

КЪУМБАРДАКАЗ kefi köklüklə, yaxşı əhval-ruhiyyə ilə.

КЪУМЛУХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iş.* qumluq; къумлухдин qumluğun.

КЪУМЛУХ II *sif.* qumlu; къумлух чка qumlu yer; **гъульуьн къумлух кьерех** dənizin qumlu sahili.

КЪУМЛУХАР (-ри, -ра) qumluqlar; къумлухрин qumluqların.

КЪУМП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) nişan ağacı, dirək; къумпунин nişan ağacının, dirəyin.

КЪУМПАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qumbara; къумпарадин qumbaranın; 2) pnevmatik oyuncaq top; къумпарадин qumbaranın.

КЪУМРАЛ *sif.* 1) qumral; къумрал руш qumral qız; 2) *qadın adı* - Къумрал (Qumral).

КЪУМРАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qumrallıq; къумралвилин qumrallığın.

КЪУМСАЛ *sif.* qumsal.

КЪУМУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qumuq (*xalqın adı*); къумукъ члал qumuq dili; къумукьдин qumuğun.

КЪУМУКЪВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qumuq; къумукьвиар qumuqlar.

КЪУМУЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* natəmizlik; къумуцІдин natəmizliyin; **яд авачир чкада къумуцІвал арадал къведа** su olmayan yerdə natəmizlik əmələ gəlir.

КЪУН I (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -ван, -урай, -вамир) *f.* yağmaq (*yağış və qar haqqında*); къвана yağdı; къвазва yağır; къурай yağsın; **марф къвазва** yağış yağır; **жив къвазва** qar yağır; **къвайи марфари рекьер чІурна** yağан yağışlar yolları korladı.

КЪУН II (-рекьида, -ана; -рекьиз, -рекьизва; -ван, -угъ, -урай, -рекьимир) 1) soyumaq; donmaq, buz bağlamaq; **хуьрек рекьизва** хөрək soyuyur; **аяздал кІвачер рекьизва** şaxtada ayaqlar donur; **зи гьилер къанва** mənim əllərim donub; **♦ араяр къун** pozulmaq, korlanmaq (*münasibətlər*); araları dəymə; **ам зи рикІиз къанва** ondan zəhləm gedir, onu görün gözüm yoxdur; 2) acığı gəlmək; **къайи гафар** narazı söhbət; **къана рахун** narazı danışmaq; **къана хьиз** *z.* narazı halda.

КЪУНБУК *bax* Къумбак.

КЪУНДАРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qondarma; къундарма авун qondarmaq, uydurmaq.

КЪУНДАХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qundaq (*tüfəngdə*); къундахдин qundağın; **тфенгдин къундах** tüfəng qundağı.

КЪУНДАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bələkbağı, qundaqbağı; къундахдин bələkbağının, qundaqbağının; **аял къундахда тун** uşağı bələmək; **къундах ахъаюн** *və yaxud* **къундахдикай хкудун** bələyini açmaq; qundağın açmaq.

КЪУНДАХ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paçka, bağlama; къундахдин paçkanın, bağlamanın; **са къундах чарар** bir paçka kağız.

КЪУНЖ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bot.* qunj (*yonca növü*); къунжунин qunjun.

КЪУНЖ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çəkmə quncu, çəkmə boğazı; къунжунин çəkmə quncunun, çəkmə boğazının.

КЪУНИ-КЪУНШИ qonşular, къуни-къунши хьун qonşu olmaq.

КЪУНТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) kurqan (*qədim qəbirlər üzərində təpə*); 2) təpə; къунтунин kurqanın; təpənin.

КЪУНШИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* qonşu; къуншидин qonşunun; къунши къуншидин **панатъ я** *a.s.* qonşu qonşunun

pənahıdır (dayağıdır); **къунши хъсан хъайитла**, **буьркъуь рушни гъуьлуьз фида** *a.s.* qonşu yaxşı olsa, kor qız da ərə gedər; **хъсан къуншидин къадир хъухъ!** yaxşı qonşunun qədrini bil; **къуншид пай** qonşu payı; **къуншидал фин** qonşuya getmək.

КЪУНШИ П *sif.* qonşu; **къунши гъукумат** qonşu dövlət; **къунши хуьр** qonşu kənd; **къунши хъун а** qonşu olmaq; b) həmsərhəd olmaq.

КЪУНШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qonşuluq; **къуншивилин** qonşuluğun; **къуншивал авун** qonşuluq etmək; **къуншивилин алакъяр** qonşuluq əlaqələri.

КЪУНШИВИЛЕЛДИ *z.* qonşuluqla.

КЪУНШИЗ *z.* qonşu olaraq; **затI авачир эрчи гъилиз чапла гъил къуншиз амуькыч** boş sağ ələ sol əl qonşu olaraq qalmaz.

КЪУП *sif.* lap; **къуп-къуру** lap quru; qurquru; **къуп-къуруз** *z.* lap qurucu, qurqurucu.

КЪУП-КЪУП *səslərin təqlidi*; **рикIи къуп-къуп къачуна ван ийизвай** ürək gurgur edərək səs salırdı; **пароход къуп-къуп къачуна физвай** paroxod fıslıdayaraq gedirdi; **ракIари къуп-къупзавай** qarı döyülürdü.

КЪУПУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kərki; **къупудин** kərkinin; **ам перни къупу къуна салаз фена о**, bellə kərkinin götürüb dirriyə getdi.

КЪУР I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qurumuş gövdə, saplaq (*bitkidə*); **канаб къур** qurumuş çətənə saplağı; **тембекдин къур** qurumuş tütün (*tənbəki*) saplağı.

КЪУР II (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) 1) *tar (hində toyuqlar və ya qəfəsdə quşlar üçün yatmaqdan ötrü qoyulan taz)*; 2) hin; **къурунин тарин**; hinin; **верчер къурал ацукъна** toyuqlar tarda oturub.

КЪУРА I: **Къун** *felinin əmr forması*; *bax* Къурун.

КЪУРА II *sif.* yetişməmiş.

КЪУРАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qərib, mühacir; **къурабадин** qəribin, mühacirin; **ам къураба я о**, qəribdir; о, mühacirdir.

КЪУРАБАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəriblik, mühacirlik; **къурабавилин** qəribliyin, mühacirliyin; **ам къурабавиле ава о**, qəriblikdədir, mühacirlikdədir.

КЪУРБАН 1) *bax* Къурбанд; 2) *kəşi adı* - Къурбан (Qurban).

КЪУРБАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qurban; **къурбанддин** qurbanın; **къурбанд авун** qurban etmək, bəxş etmək; **къурбанд гун** qurban vermək; **къурбанд хъун** qurban olmaq; **зун ваз къурбанд хъуй** sənə qurban olum, qurbanın olum; **къурбанд хъурай** (хъуй) *n.* qurban olsun!; **Къурбанд сувар** Qurban bayramı.

КЪУРБАНДУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) *bax* Къурбанд (къурбанд авун).

КЪУРБУЦАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) tünd xasiyyətli insan; **къурбуцайя** tünd xasiyyətli insanın.

КЪУРБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Гъурбат.

КЪУРВАХ: **къурвах авун** *f. a)* əzab çəkməyə məcbur etmək, əziyyət çəkməyə məcbur etmək, iztirab çəkməyə məcbur etmək; b) qorxudub uzaqlaşdırmaq; **къурвах хъун** əzab çəkmək, əziyyət çəkmək, iztirab çəkmək; qorxub uzaqlaşmaq.

КЪУРВАХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къурвах: **къурвах авун**.

КЪУРГЪАР (-ри, -ра) hədə, təhdid, qorxu; **къургъар гун** hədələmək, təhdid etmək, qorxutmaq, hürkütmək.

КЪУРГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) *bax* Къургъар (къургъар гун).

КЪУРЕЙШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qüreys (ərab tayfasının adı); **къурейшдин** qüreysin.

КЪУРС yara qabığı.

КЪУРУЛУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quruluş; **къурулушдин** quruluşun; **гъукуматдин** къурулуш dövlət quruluşu; **чIалан къурулуш** dil quruluşu; **капитализмдин** къурулуш kapitalizm quruluşu.

КЪУРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yağdırmaq (*yağış, qar*); **чIулав цифери марф къурда** qara buludlar yağış yağdırar; 2) *ad* - Къурун (Qurun) (*ləzgilərin qədim ğuts dinində allahlardan birinin adı*).

КЪУРУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* soyutmaq; **къурна** soyutdu.

КЪУРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoruq; **къурухдин** qoruğun; *həmçinin bax* КIев.

КЪУРУХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoruqçu; **къурухчидин** qoruqçunun.

КЪУРУХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qoruqçuluq; къурухчивилин qoruqçuluğun; къурухчивал авун qoruqçuluq esmék.

КЪУРЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Quran; Къуръандин Quranın; Къуръандал кьин хурай Qurana and olsun, Qurana and içirəm.

КЪУСУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dial.* qayğısızlıq; къусурвилин qayğısızlığın.

КЪУТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quda; къутандин qudanın; къутанар qudalar.

КЪУТ-КЪАВУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qohum-əqraba; къут-къавумдин qohum-əqrabanın.

КЪУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* qaya (*çilpaq daş qaya*); къухдин qayanın; *həmçinin bax* Къвал.

КЪУЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoçu, quldur; къучидин qoçunun, quldurun; къучи хьун qoçu olmaq, quldur olmaq.

КЪУЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qoçuluq, quldurluq; къучивилин qoçuluğun, quldurluğun; къучивал авун qoçuluq etmək, quldurluq etmək.

КЪУЧИВАЛУН *bax* Къучивал (къучивал авун).

КЪУЧИВИЛЕЛДИ *z.* qoçuluqla, quldurcasına.

КЪУЧЧАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qoçaq, cəsur, igid; 2) üreкли, dəliqanlı; къуччагъдин qoçağın, cəsurun, igidin; dəliqanlının, üreклиnin.

КЪУЧЧАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qoçaqlıq, cəsurluq, igidlik; 2) üreклиlik, dəliqanlılıq; къуччагъвилин qoçaqlığın, cəsurluğun, igidliyin; üreклиliyin, dəliqanlılığın; къуччагъвал авун qoçaqlıq etmək, cəsurluq etmək, igidlik etmək, üreклиlik etmək, dəliqanlılıq etmək.

КЪУЧЧАГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* Къуччагъдаказ.

КЪУЧЧАГЪДАКАЗ *z.* qoçaqlıqla, cəsurluqla, igidliklə; dəliqanlılıqla.

КЪУШ (-ди// -ри, -да// -ра; -ар, -ари, -ара) quş; къушран quşun; къушарин ферма quş ferması; як недай къуш yurtıcı, ötyeyən quş; твар недай къуш dənyeyən quş.

КЪУША *sif.* къуша тфенг qoşalülə tufəng.

КЪУШАБА I *sif.* paralel.

КЪУШАБА II *z.* paralel; ада къве институтда къушаба кІелзава о, paralel ola-raq iki institutda oxuyur.

КЪУШАБАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) paralellik; къушабавилин paralelliyin.

КЪУШАБЕГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. dial.* quşərpəyi; къушабегидин quşərpəyinin.

КЪУШАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quşabaxan; къушарбандин quşabaxanın; ам къушарбан я о, quşabaxandır.

КЪУШАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quş damı, quşxana.

КЪУШАЯР I (-йри, -йра) qoşalülələr (*tufəng haqqında*); къушайрин qoşalülələrin.

КЪУШАЯР II (-йри, -йра) qoşalar (*nərd oyununda*); къушайрин qoşaların.

КЪУШМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* qoşma; къушмадин qoşmanın; ада къушмаяр теснифзава о, qoşma yazır.

КЪУШЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) quşçu; къушчидин quşçunun; хьсан къушчи уахşı quşçu.

КЪУШЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quşçuluq; къушчивилин quşçuluğun; къушчивилин фабрика quşçuluq fabrikası.

КЪУЯР: Къуй *isminin cəm forması; bax* Къуй.

КЪУЫГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* söyüş, qarğış; къуыгъдин söyüşün, qarğışın.

КЪУЫГЪУЫЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* zəiflətmək, taqətdən salmaq (*insanı*); къуыгъуыларна zəiflətdi, taqətdən saldı; къуыгъуыл хьун zəiflətmək, taqətdən düşmək.

КЪУЫКЪУЫМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iynə dəşiyi, dəlik.

КЪУЫЛ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) buğda; къуылуьн buğda, buğdanın; къуылуьн фу buğda çöreyi; гатфар къуыл yazlıq buğda; зу-лун къуыл payızlıq buğda; къуылуьн нет buğda biti; къуыл михьдай машин taxiltə-mizləyən maşın; къуылуьн фаз ракуьн ру-фун герек я “mal-dövləti olanın ağılı da gərəк” mənasında işlənən ibarə.

КЪУЫЛЕРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çöl sərçəsi; къуылергандин çöl sərçəsinin.

КЪУЪН (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çiyin; къуънин çiyinin къуънерихъ кIурт агалжун çiyinиә күрк атмақ; къуънуьхъди акъун çiyни дөймәк, çiyни toxunmaq; руфуна авайди аквадач, къуънерал алайди аквада *a.s.* yediyyin (qarındaki) görünmәz, geyindiyyin görünәr; ♦ къуънер акъатай пек cırlımıш paltar; къуънериз вегъин çiyinиә атмақ; къуънел гъил эцигун çiyinиә әл qoymaq; къуън кутун 1) çiyни илә tabutun aparılmasına kömək etmәk; 2) insanlara һәр hansı bir işdә kömək etmәk; къуънуьв агакъун çiyinиә çatmaq.

КЪУЪН-КЪУЪНЕ çiyin-çiyinә; къуън-къуъне туна кIвалахун *vә yaxud* къуън-къуъне аваз кIвалахун çiyin-çiyinә işlәмәк; къуън-къуъне аваз фин çiyin-çiyinә getmәk; къуън-къуъне аваз ватан хуьн çiyin-çiyinә vәтәни qorumaq.

КЪУЪНУЪГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* pulover; къуънуьгандин puloverin.

КЪУЪР (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) dovşan; къуърен dovşanın; къуърен шапIа dovşan balası; къуърен кIвач ханвай dovşanın ауағı sınıмışdı; къуърен рикI авай ажда гъан dovşan ürәklі әcdaha, qorxaq; къуърен хам dovşan dәrisi; 2) *mәs.* qorxaq; абур къуърер я onlar qorxaqlardır; къуър ягъун *zaraf.* uхılmaq (*qışda*); аялди къуър яна ушақ ухıldı; къуърен карч *mәs.* tapılmayan şey; къуърен марф гүнәшли гүндә уаған уағış; *hәмçinin bax Чапрас.*

КЪУЪРЕН ЯБ *bot.* sürvә, adaçayı.

КЪУЪРЕН ЕМИШАР *bot.* gәrmәşov (*kol bitki*).

КЪУЪРУЪ *sif.* 1) күт; къуъруь гапур күт хәнсәр; къуъруь якIв күт balta; къуъруь

авун күтләздирмәк; къуъруь хъун күт olmaq; 2) *mәs.* күт, qanmaz, ağıldan көм.

КЪУЪРУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) күтлүк (*kasән ашыауа aid*); къуъруь-вилин күтлүюүн; къуъруьвиляй чукIулди затIни атIузмач күтлүkdән бıçaq һеç нәуи көсмiр.

КЪУЪРУЪГЪУЪМ *sif.* илiқ (*maye haqqında*); къуъруьгъуьм яд илiқ su; къуъруьгъуьм авун илiқ etmәk; къуъруьгъуьм хъун илiқ olmaq.

КЪУЪРУЪГЪУЪМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) илiқлiқ; къуъруьгъуьмвилин илiқлiғın.

КЪУЪРУЪДАКАЗ *z.* күт, күтсә; чукIул къуъруьдаказ амай бıçaq күтсә (*itilәнmәdән*) qalmışdı.

КЪУЪРУЪЗ *z.* *bax* Къуъруьдаказ.

КЪЫЛАВ heyvanın qabaq ayaqlarının хәстәлиyi.

КЪЫЛАН heyvanın dal ayaqlarının хәстәлиyi.

КЪЯ I: къя хъун тәәссүб вә ehtiyat hissләrinә çulğашmaq.

КЪЯ II: Къягъун *felinin әmr forması; bax* Къягъун.

КЪЯГЪУН (-да, -на; -гъиз, -зава; -гъа, -гъин, -рай, -мир) *f.* 1) qurmaq (*tәlә*); ада ракъар къяна о, тәлә qurdu; 2) qulaqlarını şәklәмәk (*heyvan haqqında*).

КЪЯГЪВЕ (-ди, -да) *bax* Къягъве.

КЪЯНА: Къягъун *felinin keçmiş zaman forması.*

КЪЯ ХЪУН sayıq olmaq, ehtiyatlı olmaq.

КЪ

КЪ I [къа] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lәzgi әlifbasının on altıncı һәрfi.*

КЪ II *abruptiv boğaz sәsi (samit); lәzgi dilindә sözüң әvvәlindә (къал, къам), ortasında (акъада) vә axırında (ракъ, накъ) işlәнir.*

КЪ III *bir sıra sözlәrdә başqa morfemlәр-lә birgә işlәнәрәк һәрәкәт göstәрән sözüң kökü: агакъун, акакъун, алакъун.*

КЪАБУЛУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qәbul etmәk; мугъман

къабулун qonaq qәbul etmәk; имтигъан къабулун imtahan qәbul etmәk; гъурмет-далди къабулун hörmәtlә qәbul etmәk; къабул тавун qәbul etmәmәk; 2) бәуәнмәк, тәқдир etmәk; ви теклиф заз къабул я sәnin tәklifini бәуәнirәм; 3) razılaşmaq, anlamaq; ада лагъайбур вирида къабулна onun dediklәri илә һамı razılaşdı; 4) dözmәk, qatlaşmaq; ихътин кар за къабулдач мән belә işә dözmәрәм; дустани пис кIелун зи рикIи гъикI къабулрай? dostumun pis oxumasına

ürəyim necə dözsün? 5) işə götürmək; **ада га-да муаллимвиллиз къабулна** o, oğlanı müəlimliyə işə götürdü; **къабул авун** qəbul etmək.

КЪАБУЛУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) is. qəbul; **ам хуьрай атайбур къабулуниз рази хьана** o, kənddən gələnləri qəbul etməyə razılaşdı; **ада махсус къабулунар тешкилна** o, xüsusi qəbullar təşkil etdi.

КЪАБУЛ ХЬУН qəbul olmaq, bəyənilmək; **гада институтдиз къабул хьана** oğlan instituta qəbul oldu; **адаз свас гзаф къабул хьана** o, gəlini çox bəyəndi; **гададиз руш къабул хьана** oğlan qızı bəyəndi.

КЪАВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaval; **къавалдин** qavalın; **къавалрин ван къвердавай гур жезвай** qavalların səsi getdikcə gurlaşırdı.

КЪАВАЛАР (-ри, -ра) musiqiçilər; **къавалрин** musiqiçilərin.

КЪАВАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qavalçı; **къавалчидин** qavalçının; **къавалчиди цийи макьам язавай** qavalçı təzə hava çalırdı.

КЪАВАЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qavalçılıq; **къавалчивилин** qavalçılığın; **ада мехьеррал къавалчивални авунай** o, toylarda qavalçılıq da etmişdi.

КЪАГЬАР bax Къагьар.

КЪАГЬУР bax Къагьар.

КЪАДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qə-дər, miqdər, say; бес кьадар kifayət qədər; **маларин кьадар** heyvanların sayı; **са кьадар** bir qədər, bir az, az-çox, qismən; **кьадар амачир кьван** а) qədərsiz, çox, həddən artıq, hədsiz; б) hədsiz-hüduzsuz, sonsuz, intəhasız; **кьадар эцигун** məhdudiyət qoymaq, məhdudlaşdırmaq; 2) həcm, ölçü; böyüklük; **кИва-лахдин кьадар** işin həcmi; **им ваз кьадар** я бу, sənin ölçündür; **кИвачин къапарин кьадар** ayaqqabıların ölçüsü; **кьадардин числительное gram.** kəmiyyət sayı; **мумкин кьадар** mümkün qədər; **кьадар авун** а) nə qədər lazımdırsa, o qədər etmək; б) lazımi ölçüdə etmək; **кьадардилай тИмил** qəderindən az; **кьадардилай артух** qəderindən çox.

КЪАДАР-ГЬИСАБ miqdər, say, kəmiyyət; **кьадар-гьисаб авачир кьванбур** sayı-hesabı olmayan qədər, lap çox.

КЪАДАР-КЬИСМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tale, qədər, fələk, qismət, alın yazısı, müqəddərat; **кьадар-кьисметдин** talenin, qismətin; **кьадар-кьисмет хьун** taleyin hök-

mü ilə qismət olmaq; **кьадар-кьисмет сад авун** evlənmək.

КЪАДАРСУЗ I sif. saysız-hesabsız; hədsiz, sonsuz.

КЪАДАРСУЗ II z. çoxlu, hədsiz-hüduzsuz, nəhayətsiz.

КЪАДАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) saysız-hesabsızlıq; hədsizlik, sonsuzluq; çoxluq, hüduzsuzluq; кьадарсуз-вилин saysız-hesabsızlığın, hədsizliyin, sonsuzluğun.

КЪАЗ: Кьун *felinin murad forması;* *bax Кьун.*

КЪАЙ (-ди, -да; -яр, -яри, -яра) dial. acı tərəvəz (bibər, turp və s.); **кьайдин** acı tərəvəzin.

КЪАК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) tib. sifilis (*yoluxucu zöhrəvi xəstəlik*); 2) *dial.* sərçə cinsindən olan quş; 3) *dial.* dəyirman təknəsi; **кьакунин** а) sifilisin; б) dəyirman təknəsinin; **регъуьн кьак хана** dəyirman təknəsi sındı.

КЪАКЪ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) айрəncəsi; 2) уарışқан (dan).

КЪАКЪ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) quru çirk; кьакьунин quru çirkin; ♦ **япун кьакь** qulaq çirki.

КЪАКЪ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qəd. araba; **кьакьунин** arabanın.

КЪАКЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. fors, təşəxxüs; **кьакьамдин** forsun, təşəxxüsün; **кьакьамар гвай** forslu, təşəxxüslü; **кьакьамар гвай кас** forslu, təşəxxüslü adam.

КЪАКЪАН I sif. hündür, uca; **кьакьан буйдин** hündürboylu, ucaboу; **кьакьан тушир** hündür olmayan; **кьакьан авун** hündür etmək, ucaltmaq, yüksəltmək; **кьакьан хьун** hündür olmaq, uca olmaq, yüksəlmək.

КЪАКЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) is. 1) hündür yer; **кьакьандин** hündür yerin; **ина кьакьанар пара ава** burada hündür yerlər çoxdur; 2) yüksək, yüksək dərəcə; **багьди кьакьан бегьерар гана** bağ yüksək məhsul verdi; **и карда ам кьакьанрив агакьна** bu işdə o, yüksək dərəcəyə çatdı.

КЪАКЪАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Кьакьан I (кьакьан авун).

КЪАКЪАНБУР I: *Къакъан sifətinin cəm forması*; адан аялар вири **къакъанбур тир** onun uşaqları hamısı ucaboу idi.

КЪАКЪАНБУР II (-у, -а): *Къакъанбур sifətindən əmələ gəlmiş isim* hündür adamlar; **ина къакъанбур гзаф авай** burada ucaboу adamlar çox idi.

КЪАКЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ucalıq, hündürlük, yüksəklik; **къакъанвилин** ucalıgın, hündürlüyün, yüksəkliyin; **къакъанвал квай** hündürvari.

КЪАКЪАНДАКАЗ *z.* yüksəkliklə.

КЪАКЪАНДИЗ *z.* **бах** *Къакъандаказ.*

КЪАКЪАНЗ *z.* **бах** *Къакъандаказ.*

КЪАКЪАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hündürlük, ucalıq, yüksəklik; **къакъанлухдин** hündürlüyün, ucalıgın, yüksəkliyin.

КЪАКЪАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) pinti, səliqəsiz adam; **къакъашан** pintinin, səliqəsiz adamın.

КЪАКЪУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qusmağı gəlmək; **къакъумарна** qusmağı gəldi.

КЪАКЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай) *f.* əsnəmək; **къакъун-на** əsnədi; **къакъунзава** əsnəyir.

КЪАЛ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* armud; **къалунин** armudun; **къалун тар** armud ağacı.

КЪАЛ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) ot gövdəsi, ot saplağı; **къалунин** ot gövdəsinin, ot saplağının; **векъик гзаф къалар ква** otda saplağ çoxdur; 2) kibrit çöpü; **а виле цлам (къал)** o gözə çör; **къал-къул дан.** a) məişətdə işlənən xırda-para şeylər; b) gərəksiz şeylər; **ада хъчарик квай къал-къул михъна** o, göyertini gərəksiz şeylərdən təmizlədi; **къал ягъун** quş lələkləri ilə çörəyin üstünə naxış vurmaq; 3) diş çöpü, diş qurdalayan **ада сарара къал атадна** o, dişlərini qurdaladı.

КЪАЛ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* çəngəl; **къалунин** çəngəlin.

КЪАЛАС *sif.* bir təhər.

КЪАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) kürk kimi qalın paltar; **къалидин** qalın paltarın; 2) yerə döşənən toxunmuş əşya (*xalça, palaz*).

КЪАЛИЧА *бах* *Халича.*

КЪАЛУ *sif.* bulanıq, çirкли; **къалу сар** çirкли yun; **къалу яд** bulanıq su; **къалу авун**

bulanırmaq; **къалу хъун** bulanıq olmaq, bulanmaq; **къарадиз аватай къизил къалу жедач** *a.s.* palçığa düşən qızıl çirklənməz (qiymətini itirməz).

КЪАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bulanıqlıq; 2) çöküntü, xılt, natəmizlik; **къалувилин** a) bulanıqlıgın; b) çöküntünün, xıltın, natəmizliyin.

КЪАЛУДАКАЗ *z.* çirкли halda, natəmizliklə.

КЪАЛЧАМАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* ağacların gövdəsində kopa halında bitən nəbatat.

КЪАМ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) peysər, boyun ardi, ənsə; **къамун** peysərin, boyun ardinin, ənsənin; **къамуз вегъин** boynunun ardına yumruq çəkmək (işıdirmək); **къамалай къун** yaxasından yarışmaq, cəza vermək; **къамар ягъун** başını qırmaq; **◇ къама вилер авай инсан** ağıllı (fərasətli, gözüaçıq) insan; **къама ялар авай инсан** təkəbbürlü (iddialı) insan; **къама ялар тун** a) acıq etmək, küsmək, narazılıgını bildirmək; b) təkəbbürlənmək, özünü çəkmək, lovğalanmaq; **къама ялар аваз хъун** təkəbbürlü olmaq, lovğa olmaq; **къамал къун** a) boynunda oturtmaq; b) *məc.* ərköyünləşdirmək.

КЪАМ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) xizəyin (kirşənin) tayı; **къамунин** xizəyin (kirşənin) tayının; **къамар** xizəyin (kirşənin) tayları.

КЪАМАР (-ри, -ра) *c.h.* xizək.

КЪАМАТИАР *c.h.* 1) *k.t.* qalıqlar; 2) *məc.nifr:* tör-töküntü.

КЪАМАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) forslu adam; lovğa; **къамацан** forslu adamın; lovğanın; 2) boynuyoğun adam; 3) gönü qalın, arsız adam.

КЪАМИР: *Къун felinin qadağan forması; бах* *Къун.*

КЪАНТИА I *sif.* 1) qısaquyuq, quyuğu-kəsik; 2) yaşlı, qoca (*heyvan haqqında*); **къантIа гамиш** qoca camış; **къантIа хъун** a) quyuqsuz olmaq; b) qocalmaq.

КЪАНТИА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* kök və yöndəmsiz adam (*kişilər haqqında*); **къантIадин** kök və yöndəmsiz adamın.

КЪАНТИАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təpə; sədd; sipər* (1. *səngərin üstündə düzəldilən torpaq sipəri*; 2. *zireh hasarı*); **къантIардин** *təpənin, səddin, sipərin*; **къеледин** *къантIар qalanın səddi.*

КЪАНТИШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) findıqburun (*insan haqqında*); 2) findıqburun adam; **къантИшан** findıqburunun; findıqburun adamın.

КЪАНТИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) findıqburunluq; **къантИшвин** findıqburunluğun.

КЪАНЦАРХЪАН I *sif.* özünü öyən, öyünən; lovğa, gopçu; dəmdəməki, yelbeyin, arsız.

КЪАНЦАРХЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) yelbeyin adam; 2) lovğa; **къанцархъандин** yelbeyin adamın; lovğanın; **абуру къанцархъандин тарс гана** onlar lovğanın dərşini verdilər.

КЪАНЦАРХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* 1) yelbeyinlik; 2) lovğalıq, gopçuluq; **къанцархъанвин** yelbeyinliyin; lovğalıqın, gopçuluğun.

КЪАНЦАРХЪАНВИЛЕЛДИ *z.* 1) yüngül, düşüncəsiz; 2) lovğalıqla, gopçuluqla, lovğacasına.

КЪАПСУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* taxta sini.

КЪАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qoç* (*birillik*); **къардин** qoçun; **Чулав къар** qara qoç.

КЪАР II (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *palçıq*, zığ, lil, ləhmə; **къарадин** palçıqın, zığın, lilin, ləhmənin; **куьчеда къар ава** küçədə palçıq var; **чарадан балкІандал акъахайди къарада жада** *a.s.* özgə atına minən palçığa düşər; **къарад ни атун** ləhmə iyinin gəlməsi; **къарадай хьун** üst-başını palçığa batırmaq; **къарада гьатун а)** palçığa batmaq; **б) тәс.** çaşbaş qalmaq.

КЪАР III: **Кьун** *felinin dialektlərdə feli sifət forması; bax Кьун.*

КЪАРАЙ (-ди, -да) *səbir*, dözüm, hövsələ; **къарайдин** səbrin, dözümün, hövsələnin; **къарай авачир** а) səbri (dözümü, hövsələsi) olmayan; б) şuluq, qalmaqalçı; **къарай авачир аялар** şuluq uşaqlar; **къарай авун** səbr etmək, dözmək, hövsələli olmaq; **са тІимил къарай ая** bir az döz; **адаз кІвале къарай кьвезвач** evdə onun qərarı gəlmir; **къарай кьаз та-хьун** dözə bilməmək; **адаз я йнфен ахвар авач**, я **йикъан къарай** о, gecə-gündüz qərərsizdir; **ϕ къарай атІай-ди** а) narahat, sakitlik bilməyən, səbirsiz, dözümsüz; б) əzizim; **къарай татун** səbri çatmamaq.

КЪАРАЙСУЗ *sif.* rahatlıq (dinclik) bilməyən, qərərsiz, tələşdə olan; **къарайсуз инсан** rahatlıq (dinclik) bilməyən insan; **къарайсуз хьун** qərərsiz olmaq, tələşdə olmaq.

КЪАРАЙСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rahatsızlıq, dincsizlik, qərərsizlik; **къарайсузвин** rahatsızlığın, dincsizliyin, qərərsizliğin.

КЪАРАЙСУЗВИЛЕЛДИ *z.* səbirsizliklə.

КЪАРАЙСУЗДАКАЗ *z. bax* **Къарайсузвилелди.**

КЪАРАР *bax* **Къарай.**

КЪАРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* acgöz; **къарафар** acgözlər.

КЪАРКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *quruldamanın, qur-qur etmənin, qur-qur axmanın səs təqlidi*; **къаркьар авун** qur-qur etmək, quruldama, qur-qur axmaq; 2) *indiki* **Гуьлгери** (Gülgəri) *çayının qədim adı - Къаркьар* (Qarqar).

КЪАРКЪУЛУВ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* yarasa, şəbparə, gecəquşu; **къаркьулувдин** yarasanın, şəbparənin, gecəquşunun; **ам къаркьулув хьиз я: нуькІвериз азар атайла, кьиферикай жада, кьифериз азар атайла - нуькІверикай** *a.s.* о, yarasa kimidir, sərçələri xəstəlik tutanda siçana çevrilir, siçanları xəstəlik tutanda sərçəyə ("hər vəziyyətdən çıxа bilir, hər şəraitə uyğunlaşа bilir" mənasında işlənilir).

КЪАРКЪУЛУВ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kürəkən (*qayınata sözü ilə oturub-duran kürəkən*).

КЪАРМАТИАР (-ри, -ра) qaba yemin mal tərəfindən yeyilməyən qalıqları.

КЪАРТИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* pəhləvan; **къартІадин** pəhləvanın; **хуьруьз къартІаяр атанвай** kəndə pəhləvanlar gəlmişdi.

КЪАРУ *sif.* sevimli, istekli, əziz, bağlı (*qəlbən*); **ам зегьметдал къару кас я** о, zəhmətə bağlı adamdır; **къару хьун** vəcdə gəlmək, həddən artıq sevinmək, fərəhlənmək, məftun olmaq, heyran olmaq, vurulmaq, riqqətə gəlmək.

КЪАРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sevgi, məhəbbət, həvəs, meyl; **къарувин** sevginin, məhəbbətin, həvəsin, meylin; **и къарувилик и кьил а кьил авачир** bu sevginin həddi-hüdudu yox idi; **къарувал авун** sevgi (məhəbbət, meyl) göstərmək.

КЪАРУВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Къарувал (къарувал авун).

КЪАРУВИЛЕЛДИ *z. sevgi ilə, məhəbətə, həvəslə.*

КЪАРУДАКАЗ *z. bax* Къарувилелди.

КЪАРУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duru* palçıq; къарушдин *duru* palçığın.

КЪАС I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bax* КIус.

КЪАС II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial. ziyan; къасунин* ziyanın; **къифери никиз** къас гана şiçанлар өкинə ziyan vurdu.

КЪАС III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial. çorur; къасунин* çorurun.

КЪАС IV (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çirk; къасунин çirkin.

КЪАСАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kəsmə, kəsilmə (*heyvanların satılmaq üçün*); 2) qəssab; **къасаб авун** а) ət satmaq üçün heyvanın kəsilməsi; б) *məс. qırğın, qırhaqır.*

КЪАСАБХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəssabxana; **къасабханадин** qəssabxananın.

КЪАСАБЧИ I *sif. qəssab, ət alverçisi.*

КЪАСАБЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məс. qaniçən, zalım, qəddar; къасабчин* qaniçənin, zalımın, qəddarın.

КЪАСАБЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qəssablıq; **къасабчивин** qəssablığın; 2) ət alveri.

КЪАСАР: къасар авун biclik etmək; ...kimi göstərmək; **ада къасарарзавай** о, biclik edirdi; **ада ксанвай къасарзавай** о, özünü yatmış kimi göstərir.

КЪАСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ая/а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къасар: къасар авун.

КЪАСАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pinti; **къасатидин** pintinin.

КЪАСКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kürek və çiyinlər (*birdlikdə*); **гьяркъуь къаскъанар алай жегьил** enlikürek gənc; 2) silsilə; **дагьдин къаскъан** dağ silsiləsi.

КЪАСУ *sif. yaşılmıtl.*

КЪАСУН *bax* Къасарун.

КЪАСУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. maraq; къасухдин* marağın.

КЪАСУХДАЙ *z. qəsdən, bilərəkdən, bilə-bilə, qərəzlə, qabaqcadan düşünərək,*

müəyyən məqsədlə; къасухдай **ракъурун** qəsdən (bilə-bilə) göndərmək; **къасухдай хьиз** *z. elə bil qəsdən, sanki bilərəkdən.*

КЪАТКЪА *sif. dial. əməlbaz, hiyləgər.*

КЪАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) kəsik, parça; **кIарасдин къатI** ağac parçası; 2) parça, hissə; **операдин къатIар** opera parçaları; **кIабдин са бязи къатIар** kitabın аурт-аурт parçaları; **рекьин са къатI** yolun bir hissəsi; **никIин чIехи са къатI** zəminin böyük bir hissəsi; **къатIар кими** natamam, qırıq, rəbitəsiz; **кинодин къатIунилай чун кIвал-лиз хьфена** kinonun bir hissəsinə baxandan sonra biz evə getdik; **къатI авун** а) kəsmək, doğramaq; б) dartmaq, çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; iki hisseyə yarmaq; iki hisseyə bölmək, ikiyə ayırmaq; в) *məс. qırmaq; ада зи хиял къатIна* о, mənim fikrimi qırdı; **къатI хьун** ikiyə bölünmək; iki yerə ayrılmaq; 3) qırıntı, kötük (papiroзда); **папирусдин къатI** papiros kötüyü (qırğın); **кI кьулухь къатIар** а) dal, arxa; б) arxa tərəf, arxa hissə; **вилик къатIар** qabaq tərəf, qabaq hissə; **гьамни ви къатI я** о да sənin tayındır; 4) *məс. içki olan butilka; къведа са къатI хьвана* ikisi bir butilka içki içdi; **къатI хьун** ikiyə bölünmək, parçalanmaq, yarılmmaq; **къатI-къатI авун** parça-parça etmək, parçalamaq; **къатI-къатI хьун** parça-parça olmaq, parçalanmaq.

КЪАТИАЙ I: КъатIун I *felinin feli sifət forması; bax* КъатIун.

КЪАТИАЙ II *dan. КъатIун II felinin feli sifət forması; bax* КъатIун.

КЪАТИУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* КъатI (къатI авун); **къатIна** а) kəsdі, doğradı; б) dartdı, çıxartdı; iki hisseyə yardı, ikiyə böldü; в) qırdı.

КЪАТИУН II (-ида, -ана; -из, -изва; -ин, -утI, -урай, -умир) 1) а) başa düşmək, dərk etmək, anlamaq, düşünmək, bilmək; **къатIудай инсан** başa düşən insan, dərk edən insan, anlayan insan; б) sezmək, duymaq; в) anlamaq, tapmaq; ç) güman etmək, ehtimal etmək, fərz etmək, fikrində tutmaq, niyyətində olmaq; d) qavramaq, mənimsəmək; dərk etmək; hiss etmək; 2) а) düşüncə, fərasət, fəhm; fikir, mülahizə, zənn, fərz, təxmin; б) şüur, düşüncə, idrak; ağıl, zəhin; в) fərasət; **къатIунар авай** а) düşüncəli, fəhmli, fərasətli, tez başa düşən, arif, dərrakəli, zirək; б) zəhinli; **кI къатIунин органар** hissetmə orqanları; **къатIуз хьун** anlamağı, başa düşməyi, düşünməyi bacarmaq.

КЪАТИУНУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) həqiqəti anlamaq, bir şeyi olduğu kimi

dərk etmək; **къатлунна** anladı, həqiqəti anladı, dərk etdi, olduğu kimi dərk etdi.

КЪАТИУТИ: **Къатлун II** *felinin əmr forması; bax Къатлун II.*

КЪАЦІ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) rəf; **къацан** rəfin; **къацал ала** rəfdədir; **◇ къацалай алатун** həddini aşmaq.

КЪАЦІ II (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) kərtik; çarıq, yarıq; 2) yara yeri (*dəridə*), bıçaq yeri, çərtik; **хъубкъвел къацІ алай гада** yanağında çarıq olan oğlan; 3) dişək, diş, kələ-kötürlük, nahamarlıq, çorurluq; **къацар квай чу-кІул** dişli bıçaq; **къацІ авун а)** çarıq etmək, yarıq etmək, çarmaq, nişan qoymaq; **б)** kəsik (yara yeri) qoymaq; **къацІ акатун** dişənmək, diş-diş olmaq, kələ-kötür olmaq.

КЪАЦАЙ I: **Къацлун I** *felinin feli sifət forması; bax Къацлун I.*

КЪАЦАЙ II sif. 1) çirкли, çirklənmiş, batmış, bulanmış, ləkələnmiş; pəlcıqlı; kirli, bulaşlıq; **къацай къапар** bulaşlıq qablar; **къацай пекер** kirli paltarlar; 2) *məc.* murdar, pinti, natəmiz, bayağı, kobud, əхлаqsız, pozğun; 3) *məc.* alçaq, rəzil.

КЪАЦАЙ III: **КъацІ I** *isminin çıxışlıq hal forması; bax КъацІ I.*

КЪАЦАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) çirklilik, kirlilik; 2) murdarlıq, natəmizlik, əхлаqsızlıq, pozğunluq; 3) alçaqlıq, rəzillik.

КЪАЦІ-КЪАЦІ: **къацІ-къацІ авун а)** çarıq etmək, çarmaq; **б)** diş-diş etmək, dişənmək, kələ-kötür etmək; **къацІ-къацІ хъун** diş-diş olmaq, kələ-kötür olmaq.

КЪАЦІУН I (-да, -на; -из, -зава; къацІ ая, къацІ авурай, къацІ ийин, къацІ ийи-мир) *f.* çarmaq, yarmaq, çərtmək, yarıq etmək, nişan qoymaq.

КЪАЦІУН II (-уда, -ана; -уз, -узва; -ун, -уцІ, -урай, -умир) *f.* 1) çirklənmək, kirlənmək, üst-başını çirkləndirmək, bulamaq, ləkələmək, batırmaq, bulanmaq; 2) *məc.* biabır olmaq; **ам къацІана а)** о, üst-başını çirkləndirdi; **б)** о, biabır oldu.

КЪАЦІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -мир, -рай) 1) çirkləndirmək, kirləndirmək, batırmaq, ləkələmək; 2) murdarlamaq, bulamaq, korlamaq; 3) *məc.* söymək, abrını tökmək, söyüb biabır etmək, yamanlamaq, bədnam etmək, üzüqara etmək, ləkələmək.

КЪАЧІ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bot.* gövdə, saplaq (*bitkidə*); özək; **къачІунин**

gövdənin, saplağın; özəyin; **вергедин къачІ** gicitkanın gövdəsi; **келемдин къачІ** kələmin özəyi.

КЪАЧІ II dial. tərə **никІин къачІар** zəmi tərəsi, **цегьре къачІар** keçi tərəsi.

КЪАЧІАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* əqrəb; **къачІарагдин** əqrəbin.

КЪАЧІАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* büzdüm, çıxıntı (*bel sütumunda*); **къа-чІахъандин** büzdümün, çıxıntının.

КЪАЧІУЗУНАР: **къачІузунар авун вə yaxud къачІузунар аладарун** gərnəşmək; *həmçinin bax КъечІерган.*

КЪАЧІУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əridilmiş heyvan yağı; **къачІурдин** əridilmiş heyvan yağıının.

КЪАШАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qoşun başçısı; sərkərdə; **къашамдин** qoşun başçısının; sərkərdənin.

КЪАШКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax Къашкъа.*

КЪВАЛ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) yarğan, sıldırım, uçurum; **тик къвал** uçurum; **къвал квай чка** sıldırım yer; 2) yarğanın girintisi; 3) dik yer (*torpaqdan və ya daşlardan əmələ gəlmiş*); **къвалан пад <къвал авай> хътин** nəhəng, böyük.

КЪВАН I (-и, -а; -ар, -ари, -ара) dəhliz; **къванан** dəhlizin.

КЪВАН II dan. *əd.* heç olmasa.

КЪВАН III əd. *fikri qüvvətləndirən söz* **ам гъахълу тир къван!** о, haqlı imiş!

КЪВАН IV z. о qədər, bu qədər, bunca; **са тІимил къван** bir az, bir qədər, bir balaca.

КЪВАН V demə, sən demə; ам накъ кІвале авай къван demə (sən demə) о, дүнөн evdə imiş.

КЪВАН VI z. ...can, -cən, -dək, ...kimi, ...qədər; **абур лап нянал къван къугъвана** onlar lap aхşamacan oynadılar; **сивив къван ацІурун** ağızına kimi (qədər) doldurmaq; **юкъвал къван циз гъахъун** qurşağacan suya girmək.

КЪВАН VII z. necə, ...kimi; **гъуд къван-ди yumruq boyda, balaca.**

КЪВАННИ həтта, əгəр (*ən çox da, də bağlayıcıları ilə ifadə olunur*); **вун гъакІ ву-чиз ава? Са чекмечивал къванни ая** niyə bekarсан? Çəkməçilik də olsa elə.

КЪВАРКЪ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) köhnə ipək; **къваркьунин** köhnə ipəyin.

КЪВАРКЪВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) probka, mantar; tixac; **фу къведай тIеквенда къваркьвар твамир** çörək gələn deşiyə tixac salma.

КЪВАТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qu-tu, sandıqca, mücrü; **къватидин** qutunun, sandıqçanın, mücrünün.

КЪВЕ // **КЪВЕД** say iki, iki nəfər, iki (*qiyət*); **къвед лагъайди** ikinci, ikincisi; **къведай сад** ikidə biri; **къведакай сад хкуд** ikidən biri çıx; **къве къарпуз са гъиле къаз жедач** a.s. bir əldə iki qarpız tutmaq olmaz; **сад лагъай чкада къведни жедач** a.s. bir deyilən yerdə iki də olar; **ϕ къве тахан гъарф** qoşa hərf; **къве чин алай** ikiüzlü, riyakar; **къве вил са тIеквендай акъудун** iki gözünü bir deşikdən çıxartmaq; **къве вил цава хьун** xəstələnib yorğan-döşəyə düşmək; **къве гаф** qısa söhbət; **къве гапур са къакъара гъакъдач** a.s. bir qına iki xəncər yerləşməz; **къве гъилера** z. iki dəfə; **къве гъилин мишер** ikiəlli mişar; **къве дуьнья** iki dünya (bu dünya, o dünya); **къве дуьнья акун** чох əziyyət çəkmək; **къве кIвач квай жанавур** tamahkar, özgə malında gözü olan adam; **къве къвала чIакъ ийидайвал <ийидалди>** z. qarınqululuq etmək, çox yemək; **къве кIар дан**. qısa yol; **къве кIвач са чапатIда туна акъвазун** a) sözünün üstündə möhkəm durmaq; b) tərslik etmək; **къве кIвачай акъатна** z. “çox gözib yoruldu” *mənasında işlənən ibarə*; **къве мез <аваз, гваз> хьун** f. iki dili olmaq (*bir sözün üstündə durmataq*); **къве падни ядай** sif. ikiüzlü; **къве рикIин хьун** ikifikirli olmaq; **къве тахан гъарф(ар)** qoşa hərlər (*samitləri göstərən*): **кк, пп, тт, чч** və s.; **къве кас** iki adam; **пуд кас** üç adam; **къве тIуб алай чкадал пуд тIуб эциг!** “səs salma, dinmə, danışma” *mənasında işlənən ibarə*; **къве хилен рак** ikitaylı qarı; **къве хилен тфенг** qoşalülə tüfəng; **къвед-пуд** iki-üç, az; **мярекатдиз къвед-пуд кас атанвай** məclisə iki-üç (az) adam gəlmişdi; **къве чин <алаз> хьун** ikiüzlü olmaq; **къве чин алайвал** ikiüzlülük; **къве ябни атIана шаламдин кIаниз ягъа!** “verilən vəd yerinə yetiriləcək” *mənasında işlənən ibarə*.

КЪВЕВАР (-ди, -да) qəd. Dərbəndin ləzgiçə qədim adı; **Къвевардин** Dərbəndin.

КЪВЕДАР iki misralıq şeir, beyt.

КЪВЕДНИ say. hər iki(si), ikisi də; **къведни атанвай** hər ikisi gəlmişdi, ikisi də gəlmişdi.

КЪВЕДРА z. iki dəfə; **къведра къвед къуд я** iki dəfə iki dördür; **ам чи кIвализ къведра атана** o, bizim evə iki dəfə gəldi; **зун аниз къведра килигна** mən oraya iki dəfə baxdım.

КЪВЕ-КЪВЕД z. iki-iki, qoşa-qoşa, cüt-cüt.

КЪВЕПЕЛЕ (ди, -да) qəd. Qəbələnin ləzgiçə qədim adı; **Къвепеледин** Qəbələnin.

КЪВЕТХВЕРАР (-ри, -ра) əkizlər, **къветхверрин** əkizlərin; **къвет-хверар хун** əkizlər doğmaq; **къветхверар хьун** əkiz olmaq.

КЪВЕТІ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) mağara, kaha, zağa, küyül; **къветIин** mağaranın, kahanın, zağanın, küyülün; **дагъдин къветIер** dağ mağaraları.

КЪВЕТІЕЛ I: **КъветI** *isinin hal forması*; **бах КъветI**.

КЪВЕТІЕЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çarıq bağı; **къветIелдин** çarıq bağının; **ада шаламдин къветIелар ахъайна** o, çarıqların bağlarını açdı.

КЪВЕХ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) anat. qasıq; **къвехен** qasığın; **сикI тум къвехе туна катна** tülkü quyuğunu qasığına sıxıb qaçdı.

КЪВЕЧИРАР qveçirar (*ləzgi milli xörəyi*).

КЪВЕЧХЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qol ayırma (*ağacda*), qola ayırma; **къвечхелдин** qol ayırmanın, qola ayrılmanın; **къвечхел тар** qola ayrılmış ağac.

КЪВЕЧІЕР (-и, -а) divara vurulub qurudulan peyin; *həmçinin* **бах Тикъил**.

КЪВЕЧІЛ: **къвечIил хьун** 1) бүкүлмөк, qatlanmaq; 2) *məc.* бүзüşmək; 3) *məc.* aciz olmaq.

КЪВЕЧІЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) əymək, бүkmək, qatmaq; **къвечIиларна** əydi, бүkdü, qatladı; **къвечIиларнавай чка** бүkük, бүkük yer.

КЪВЕЧІИЯР *бах* Гатай.

КЪБЕБ (къепIини, къепIина, къепIер, къепIери, къепIера) beşik; **къепIинин** beşiyin; **аял къепIина тун** uşağı beşiyə qoymaq; **аял къепIинамаз, дана епинамаз вердишарна кIанда** a.s. uşağı beşikdə, dananı ipdə ikən vərdis etmək lazımdır.

КЪБЕБЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. bəbək; **къебекъдин** bəbəyin.

КЪЕВ I (-цѣи, -цѣе; -ер, -ери, -ера) гүнү; **къевцин** гүнүнүн; **къевер хыз** гүнүлөр kimi; **къевер чеб чпихъ** галаз дяве хъана гүнүлөр bir-biri ilə dalaşdı.

КЪЕВ II (-цѣи, -цѣе; -ер, -ери, -ера) tir; **къевцин** tirin; **къав къевирун** патал мегъун **къевер гъанвай** damı örtmək üçün palid tirlər götürmişdilər.

КЪЕВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) гүнүлүк; **къеввилин** гүнүлүйүн.

КЪЕВЕР (-ери, -ера) qever (*ləzgi dilində bitki növünün adı*).

КЪЕГЪАЛ I *sif.* cəsarətli, cürətli, igid; **къегъал кас** cəsarətli adam, cürətli adam, igid adam.

КЪЕГЪАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) cəsur, igid; **къегъалдин** cəsurun, igidin; 2) *kişi adı* - **Къегъал** (Qehal).

КЪЕГЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) igidlik, qoçaqlıq, cəsurluq, mərdlik; cəsarət, mətanət, qeyrət; **къегъалвал авун** igidlik etmək, qoçaqlıq etmək, cəsurluq etmək, mərdlik etmək; cəsarət (cürət, mətanət, qeyrət) göstərmək.

КЪЕГЪАЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Къегъалдаказ.

КЪЕГЪАЛВИЛИВДИ *z. bax* Къегъалдаказ.

КЪЕГЪАЛДАКАЗ *z.* 1) cürətlə, igidcəsinə, qoçaqlıqla, qəhrəmancasına, mərdcəsinə; cəsuranə, qeyrətlə, mətanətlə; 2) namusla, şə-rəflə, vicdanla; düz, doğru.

КЪЕГЪАЛДИЗ *z. bax* Къегъалдаказ.

КЪЕГЪЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qabıq; 2) qın; **жуван къегъедай экъечі тийин** öz qınından çıxmaq.

КЪЕГЪЯТ *sif.* 1) kəsirli, zərərli, ziyanlı; 2) aztapılan; **къегъят авун** defisitli etmək, sayını azaltmaq; **къегъят хъун** əskik olmaq, çatmamaq, yetişməmək.

КЪЕГЪЯТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* defisit etmək, qıt etmək, kəsirli etmək, ziyanlı etmək; aztapılan etmək; **ада са бязи малар къегъятарнава** o, bəzi malları qıt edib.

КЪЕГЪЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çatmama, əskik gəlmə, nöqsan, qüsur, kifayətsizlik, kəsir, ehtiyac; **къегъятвилн** çatmamamın, əskik gəlmənin, nöqsanın, qüsurun, kifayətsizliyin, kəsirin, ehtiyacın.

КЪЕГЪЯТВИЛЕЛДИ *z. bax* Къегъятдаказ.

КЪЕГЪЯТДАКАЗ *z.* az, qeyri-kafi, yetişməyəcək qədər, kifayət etməyəcək dərəcədə, çox az, az-maz, zəif, çox sadə.

КЪЕГЪЯТДИЗ *z. bax* Къегъятдаказ.

КЪЕЖ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) 1) rütubət, nəm, yaş; su; buxar; şəh; **къеж квай кларас** yaş ağac, yaş odun; **къеж квай чил** sulu torpaq; **къежей мез я, клани патахъ ра-хада** *a.s.* yaş dildir, istədiyi kimi danışır; **къеж акатун** *və yaxud* **къеж къачун** a) çəkmək, sızmaq, sızıb keçmək (*su haqqında*); b) *məc.* əziyyət çəkmək, əzab çəkmək, üzülmək, tər tökmək (*əlləşmək, çalışmaq mənasında*); **къеж ахъаюн** nəm vermək; **къеж къачун** rütubət-lənmək, nəmlənmək, yaş olmaq; su çəkmək; 2) *məc.* fayda, xeyir, mənfəət; **къеж квай кар** faydalı (xeyirli, mənfəətli) iş; **къеж хкатун** a) buxarlanmaq (*su haqqında*); b) *məc.* xeyir götürmək, mənfəət əldə etmək; **къеж квай сиф.** a) sulu; **къеж квай чиле наці экъечіда** sulu torpaqda qamış bitər; b) *məc.* gəlirli; c) *zara-raf.* yava; **ада къеж квай ихтилатар ийиз-вай** o yava söhbətlər edirdi.

КЪЕЖЕЙ I: **Къежин** *felinin feli sifət forması; bax* Къежин.

КЪЕЖЕЙ II *sif.* sulu, islanmış; **къежей бармак** islanmış papaq; **къежей пине** islanmış əski.

КЪЕЖЕЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) rütubətlik, nəmişlik, yaşlıq; 2) *məc.* çox danışmaq adəti (*dil haqqında*); **къежейвилн** rütubətliyin, nəmişliyin.

КЪЕЖЕЛ *dial. sif.* yaxşı; **къежел тамар** yaxşı meşələr.

КЪЕЖИЖ: **Къежин** *felinin əmr forması.*

КЪЕЖИН (-ида, -ена; -из, -изва; -ин, -ирай, -имир) islanmaq; **къежена** islandı; **къежизва** islanır.

КЪЕЖИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) islatmaq; **марфади къежирда, ракъини къурурда** yağış isladır, günəş qurudur; 2) işəmək; **аялди къежирна** uşaq işədi.

КЪЕЗИЛ *sif.* 1) yüngül, çəkisi az olan; **къезил пар** yüngül yük; **къезил къван** yüngül daş; 2) *məc.* yüngül, asan, asan icra olunan; **къезил кваллах** yüngül iş, asan iş; **къезил месэла** asan məsələ; **къезил авун** yüngülləşdirmək; **жаза къезиларун** cəzanı yüngülləşdirmək; **къезил хъун** yüngülləşmək; **заз гила къезил хъанва** indi mən yüngülləşdim; **Ѡ къезил хесетрин** yüngülxasiyyət, dəmdəməki, yelbeyin; **са къезил гада** bir balaca oğlan (*yaşa görə*), gənc; **къезил хесетрин руш** yüngülxasiyyət qız.

КЪЕЗИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къезил (къезил авун).

КЪЕЗИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) yüngüllük; 2) uca olmayan boy; **къезилвилин** а) yüngüllüyün; б) uca olmayan boyun; **къезилвал авун** yüngüllük etmәк; **къезилвал мийир** yüngüllük etmә.

КЪЕЗИЛДАКАЗ z. yüngülcә, asanca, asan; **къезилдаказ арадал атай кар** asanlıqla әмәлә гәлән иш.

КЪЕЗИЛДИЗ z. bax **Къезилдаказ**.

КЪЕЙ bax **Къейи**.

КЪЕЙБУР *mürac. һәмйәшид dostlar (daha çox qadınlar) arasında “ölmüşlər” mənasında işlənən söz*; **рушарикай сада гъарайна: “Фад, къейбур, анай са вуж ятлани къезва.”** qızlardan biri qışqırdı: “Tez olun, ölmüşlər, oradan kimsә gәlir”.

КЪЕЙДИ *mürac. һәмйәшид dostlar (daha çox qadınlar) arasında “ölmüş” mənasında işlənən söz*; **гъакI лагъ ман, къейди елә дә, өлмүш.**

КЪЕЙИ I: Къин *felindən әмәлә гәлмиш feli sifət*; bax **Къин**.

КЪЕЙИ II *sif. ölü, cansız, ölmüş, vәfat etmiş*; **къейи япахъ йикъ!** “*kiminsә barəsində artıq-әskin danışma*” *mənasında işlənən ibarә*; **къейи жендекдал пехъер алтIушда** “*zәif düşmüş adamı hamı talamaq istәр*” *mənasında işlənən ibarә*; **къейи чкадал (чкадиз) фин** hüsr yerinə getmәk.

КЪЕЙИБУР (-у, -а): **Къейи** *feli sifətin-dən әмәлә гәлмиш isim*; 1) ölüләр; **къейибур рикIел хкана** öләнләри yada saldı; 2) öldürәнләр; **ам къейибур фад жагъурна** onu öldürәнләри tez tapdılar.

КЪЕЙИВАЛ: Къин *felindən әмәлә гәлмиш feli sifət forması*; bax **Къин**.

КЪЕЙИДИ I (-а, -а) ölü, cansız; **къейида-кай рахамир** ölüдән danışma.

КЪЕЙИДИ II *mürac. һәмйәшид qızların danışqda “ölmüş” mənasında işlətdikləri söz*.

КЪЕЙИЛА: Къин *felinin feli bağlama forması*; bax **Къин**.

КЪЕЙИТIАНИ I: Къин *felinin şart forması*; bax **Къин**.

КЪЕЙИТIАНИ II z. әsla, һеç vaxt, нә olur-olsun; **ада вич къейитIани, зун маса гудач о, өлсә дә** (һеç vaxt) мәни satmaz.

КЪЕКЪЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gic-itkanın yarpaqları soyulmuş gövdәsi; **къекъел чумаъ** zar. gicitkan gövdәsindən hazırlanan çomaq.

КЪЕКЪЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bax **КIакIам**.

КЪЕКЪЕР (-и, -а) qüvvә, qüvvәt, güc; **къекъерин** qüvvәnin, qüvvәtin, gücün; **къекъер-цилер ялун** qüvvәni ölçmәk.

КЪЕЛ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *qəd. bәla*; **къелен** bәlanın.

КЪЕЛ II (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) duz; **къелен яд duzlu su**; **инсан чир хъун патал адахъ галаз са пут къел тIуьна кIанда** a.s. insanı tanımaq üçün onunla bir pud duz yemәk lazımdır; **къел тIуьрда яд хъвада** a.s. duz ye-yән su içәр; **къел алахун** duz sәpmәk; **къелен це тун вә yaxud къелек кутун** duza qoymaq; 2) *mәс. mәnalılıq*; **къел квай** mәnalı; **къел квачир** mәнәsiz; **къел квачир ихтилатар** mәнәsiz söhbәtlәр; **♦ хирел къел алахун** (*yaraya duz sәpmәk*) *mәс. köhnә dәrdi төzөләmәk*; **хамуниз къел ягъун а)** dәрini duzlamaq; б) *mәс. aldatmaq, tovlamaq, kәlök gәlmәk*; **вичин къел вичин хамуниз ягъун mic.** öz duzunu öz dәrisinә sәpmәk; өз silahını özünә qarşı çevirmәk.

КЪЕЛЕЧI *sif. 1) nazik; incә, zәrif*; **къелечI** **къул** nazik taxta; **къелечI чар** nazik vәrәq; **муркIадин къелечI чкадилай хада** a.s. buz nazik yerindən sınar; **къелечI авун** nazikləşdirmәk, yastılamaq; **къелечI хъун** nazikləşmәk, yastılanmaq; **къул къурана къелечI хъана** taxta quruyub nazikləşdi; 2) *mәс. arıq, arıq-qıvraq, qayısqaldır*; **къелечI якIарин балкIан** arıq-qıvraq at; **къелечI якIарин инсан а)** arıq insan; б) üzünün cizgilәri incә insan.

КЪЕЛЕЧIАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax **КъелечI 1)** (къелечI авун).

КЪЕЛЕЧIВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) naziklik; incәlik, zәriflik; **къелечIвал** квай nәrmәnazik.

КЪЕЛЕЧIДАКАЗ z. nazikcә.

КЪЕЛЕЧIДИЗ z. bax **КъелечIдаказ**.

КЪЕЛИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elti; **къелитIдин eltinin**; **къелитIдин гада eltinin oğlu**.

КЪЕЛИТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) eltilik; **къелитIвилин eltiliyin**.

КЪЕЛКВАЧИРАР (-ри, -ра) bot. qelk-vaçırar (*armud sortu*).

КЪЕМЕШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) abırsız adam; **къемешан** abırsız adamın.

КЪЕМКЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vohşi çöl quşu.

КЪЕН I (-цѝи, -цѝе; -ер, -ери, -ера) gövdə (*qıvrılan bitkilərin uzun saplağı*); **къенѝин** gövdənin; **афнидин къен** хиярын gövdəsi; **халид къен** qarqızın gövdəsi; **къен гадардай набататар** sürgünən (*dırmaşan, qıvrılan*) bitkilər.

КЪЕН II *bax* **Къенер II**.

КЪЕНА, КЪЕНАЙ: **Къин** *felinin keçmiş zaman formaları*.

КЪЕНЕР I: **Къен** *isminin cəm forması; bax* **Къен**.

КЪЕНЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) (*t.h. Къен*) үйүөн; **къенердин** үйүөнүн; **къенердин ракъар** çаралқа (*үйүөн ағızлығы*); **дегыне къенер** qantarğa; **къенер акъалжун** atı cilovlamaq (*үйүөнлөтмөк*); **къенер чуьнуьхайда балкѝанни чуьнуьхда** *a.s.* үйүөни oğurlayan atı da oğurlayar; **ѝ къенерар къун** *f.* kimi işə ələ almaq, kimə işə istədiyi işi gördürmөк.

КЪЕНТЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cələ; **къентерагдин** cələnin.

КЪЕНЯТ (-ди, -да) qənaət; **къенятдин** qənaətin; **къенят авун** qənaət etməк; **къенят авачиз хъайитѝа, гъуьл куьтыгъ жѝеда** *a.s.* qənaət olmasa, dəniz də tükənər; **къенят -куьтыгъ тежедай девлет я** *a.s.* qənaət tükənməyөн dövlətdir; *həmçinin bax* **Мадар**.

КЪЕНЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qənaətcillik, qənaətkarlıq, sərhesablıq; **къенятвилин** qənaətcilliyin, qənaətkarlığın, sərhesablığın; **къенятвал авун** qənaətcillik (qənaətkarlıq, sərhesablıq) etməк; **къенятвал хъсан я, амма къанихвилихъ ялмир** qənaət yaxşıdır, amma xəsislik etmə.

КЪЕНЯТВИЛЕДДИ *z. bax* **Къенятдаказ**.

КЪЕНЯТДАКАЗ *z.* qənaətlə; **ада пул къенятдаказ харжна о, pulu qənaətlə хөрclədi**.

КЪЕНЯТДАЛДИ *z.* qənaətlə; **ада къенятдалди къил хуьзва о, qənaətlə dolanır**.

КЪЕНЯТДИВДИ *z. az-az, qənaətlə*.

КЪЕНЯТДИЗ *bax* **Къенятдаказ**.

КЪЕНЯТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qənaətkar; **къеняткардин** qənaətkarın.

КЪЕНЯТКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qənaətkarlıq; **къеняткарвал хъсан кар я** qənaətkarlıq yaxşı işdir; **къеняткарвилин** qənaətkarlığın.

КЪЕНЯТКАРВИЛЕДДИ *z.* qənaətkarlıqla.

КЪЕНЯТЛУ *sif.* qənaətcil, ehtiyatlı, sərhesab; **къенятлу хъун** qənaətcil olmaq, ehtiyatlı olmaq, sərhesab olmaq.

КЪЕНЯТЛУДАКАЗ *z.* qənaətcilliklə.

КЪЕНЯТЛУДИЗ *z. bax* **Къенятлудаказ**.

КЪЕНЯТЛУЗ *z. bax* **Къенятлудаказ**.

КЪЕНЯТУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Къенят** (**къенят авун**).

КЪЕП // КЪЕПІ: **Къеѝил** *sözünün mənasını gücləndirən söz:* лап; **къеп** (**къепІ**) **къеѝила** çılpaq, lüt, lüt-üryan, lüm-lüt.

КЪЕПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) парақ (*adi qoyun dərisindən tikilmiş*); **къепедин** парақın.

КЪЕПЕР: **Къеб** *sözünün cəm forması; bax* **Къеб**.

КЪЕПЕРБАН // КІЕПЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) firfıra, fırlanğıc; **къепербандин** (**кѝепербандин**) firfıranın, fırlanğıcın.

КЪЕПИНАМАЗ (←къепІина амаз) *z.* beşikdə ikən; **аял къепІинамаз, дана епинамаз** *a.s.* uşağı beşikdə ikən, dananı ipdə ikən vərdis etməк lazımdır.

КЪЕПИНИ: **Къеб** *isminin hal forması*.

КЪЕР (-е, -е; -ер, -ери, -ера) yataq; **ваѝун къер** çay yatağı, çaylaq.

КЪЕРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* qora; **къередин** qoranın.

КЪЕРЕХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) döl, rüşeym, embrion; 2) *sif.* dana.

КЪЕРИ *sif.* 1) seyrək; **къери ник** seyrək cücərmiş zəmi; **къери сарар** seyrək dişlər; **къери там** seyrək meşə; 2) dayaz, dərin olmayan; **къери ваѝ** dayaz çay; **ваѝун къери чка** çayın dayaz yeri; 3) yoxsul, kasıb, fağır, aciz; **ам къери кас я о** kasıb (fağır, aciz) adamdır; 4) az; **адан акъул къери я** onun ağılı azdır; **къери авун** а) seyrəltmək, azaltmaq; б) dayaz etməк, dərin etməмөк; **хвал къери авуна кѝанда** arxı dayaz etməк lazımdır; **къери хъун** а) seyrəlmək, seyrəkləşmək; б) dayazlaşmaq, suyu azaltmaq; **ваѝІ къери жѝева** çay dayazlaşır; **къери хуьрек** duru xörək; **ѝ къери яд** sidik; *həmçinin bax* **Цвар, Чухь**.

КЪЕРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) seyrəklik; 2) dayazlıq (*çay, dəniz*).

КЪЕРИДАКАЗ *z.* seyrək; hөrdөнbir, араbir, nadir hallarda.

КЪЕРИЗ *z. bax* Къеридаказ.

КЪЕРИЗ-КЪЕРИЗ *z.* 1) а) *seyrək*, *hər-dənbir*, *təsadüfən*, *arabir*, *nadir* hallarda; б) *dayaz*; 2) а) *daha seyrək*, *daha az*; б) *daha dayaz*.

КЪЕРИЗ-ЦИАРУЗ *z.* *arabir*, *hərdən*, *təsadüfdən-təsadüfə*.

КЪЕРКЪ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *bir parça qoyun dərisi*; 2) *məc.* *paraq*; **къеркьинин** *bir parça qoyun dərisinin*; *parağın*.

КЪЕРКЪ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *dəmir geyim*, *zireh*; **къеркьин** *dəmir geyimin*, *zirehin*.

КЪЕРКЪЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *zalım*, *işğalçı*; **къеркьердин** *zalımın*, *işğalçının*.

КЪЕРКЪЕР II: Къеркь II *isminin cəm forması*.

КЪЕРКЪЕШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *aşılanmamış qoyun dərисindən tikilmiş saya paraq*; **адан кьилел къеркьеш алай** *onun başında aşılanmamış qoyun dərисindən tikilmiş saya paraq var idi*; 2) *səfil*, *sərgərdan*.

КЪЕРМЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *arıq adam*; **къермецідин** *arıq adamın*.

КЪЕРФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *gəndalaş*; **къерфердин** *gəndalaşın*.

КЪЕСТА: (< кьей стха) *həmyaşlıd oğlanların bir-biri ilə danışanda işlətdikləri söz*: “*öl-müş qarlaş*”.

КЪЕТИ: кьетI авун *f.* *qət etmək*; **абуру хуьруьз хьфин кьетI авуна** *onlar kəndə getməyi qət etdilər*.

КЪЕТИЕН *sif.* *xüsusi*, *qeyri-adi*, *təkraredilməz*, *fövqəladə*, *müstəsna*; **къетIен гелкьуьн** *xüsusi qulluq*; **къетIен фикир** *xüsusi diqqət*, *xüsusi fikir*; **къетIен тади кIвалах** *fövqəladə təcili iş*; **къетIен кас** *qeyri-adi adam*; **са кьетIен жуьреда** *xüsusi bir tərzdə*, *başqa cür*, *ayrı cür*.

КЪЕТИЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xüsusiyyət*, *özünəməxsusluq*, *qeyri-adilik*, *təkraredilməzlik*, *müstəsnaılıq*; **кIтабдихъ са шумуд кьетIенвал ава** *kitabın bir neçə təkraredilməzliyi var*; **гыар са кардихъ вичин кьетIенвал ава** *hər bir işin öz xüsusiyyəti var*.

КЪЕТИЕНВИЛЕЛДИ *z. bax* КъетIендаказ.

КЪЕТИЕНДАКАЗ *z.* *xüsusilə*, *xüsusən*, *xüsusi bir tərzdə*, *başqa cür*, *müstəsna surətdə*.

КЪЕТИЕНДИЗ *z. bax* КъетIендаказ.

КЪЕТИЕНКЪИЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *hər yerdə özünü qabağa verməyə, gözə soxmağa çalışın adam*.

КЪЕТИИ *sif.* *qəti*, *cəsəratlı*, *əzmlı*, *səbatlı*, *dönməz*; **ам кьетIи камаралди вилик фена** *o, qəti addımlarla irəli getdi*; **ам кьетIи кас я** *o, cəsəratlı (əzmlı, səbatlı, dönməz) adamdır*; **къетIи къарар** *qəti qərar*; **къетIи хьун** *fikrində qəti (dönməz) olmaq*.

КЪЕТИИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qətilik*; **къетIивал авун** *qətilik göstərmək*; **къетIивилин** *qətiliyin*.

КЪЕТИИВИЛЕЛДИ *z.* *qətiyyətə*, *cəsəratlə*, *əzmlə*, *səbatlılıqla*, *dönməzliklə*; **къетIивилелди жаваб гана** *qətiyyətə cavab verdi*.

КЪЕТИИДАКАЗ *z. bax* КъетIивилелди.

КЪЕТИИДИЗ *z. bax* КъетIивилелди.

КЪЕТИИЗ *z. bax* КъетIивилелди.

КЪЕТИИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. zool.* *kaftar*, *goreşən*; **къетIиндин** *kaftarın*, *goreşənin*.

КЪЕТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* КъетI: кьетI авун.

КЪЕФЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qəfəş*; **къефесдин** *qəfəşin*; **хурун кьефес анал** *döş qəfəsi*; **ам кьефесдай акъатай нуькI хьиз ава** *mis. o, qəfəsdən çıxmış sərcə kimidir*; 2) *məc.* *dustaqxana*, *həbsxana*; **ам кьефесда гьатна** *o, həbsxanaya düşdü*.

КЪЕЦЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* *kosa*; **къецедин** *kosanın*.

КЪЕЦІ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *axsaqlıq*, *topallıq*; **къецIин** *axsaqlığın*, *topallığın*; **къецI акатун вə уахуд кьецI куткун** *axsamaq*; **къецI гун** а) *azca axsamaq*; б) *məc.* *ziyan vurmaq*, *mane olmaq*.

КЪЕЦЕК (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *axsaq adam*; **къецекан** *axsaq adamın*.

КЪЕЦІИ *sif.* *axsaq*; **къецIи инсан** *axsaq insan*; **къецIи кIвач** *axsaq ayaq*; **хуьр кьени хьайила, кьецIи руш гьуьлуьз фида** *a.s. kənd xeyirxah olsa, axsaq qız əgər gedər*; **къецIи авун** а) *axsatmaq*, *azca axsatmaq*; *axsaq etmək*; б) *məc.* *dayandıрмаq*, *ləngitmək*, *mane olmaq*, *əngəl çıxartmaq*; **къецIи хьун** а) *axsaq olmaq*, *axsamaq*; б) *məc.* *qənaətbəxş vəziyyətə dölməmaq*.

КЪЕЦІИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *axsaqlıq*; **къецIивилин** *axsaqlığın*; **къецивал авун** *axsaqlıq etmək*.

КЪЕЦИДАКАЗ *z.* axsaya-axsaya, ax-sayaraq.

КЪЕЦИЛ *sif.* lüt, çılpaq, yalın, üryan; **къецил раг** çılpaq qaya; **къецил аял** lüt ушақ; **къецил хьун** lüt olmaq, çılpaq olmaq, yalın olmaq, üryan olmaq; **къецил-цйийвал** geyim-gecim; **къецил-цйийвал авун** geyinib-gecinmek; **къецил-цйий** *dan.* təzə paltar.

КЪЕЦИЛА *z.* çılpaq, lüt; çılpaq halda, lüt halda; **къецила ксун** çılpaq halda yatmaq.

КЪЕЦИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) çılpaqlaşdırmaq, lütləşdirmək, lüt-üryan etmək; **къециларна** çılpaqlaşdırdı, lüt-üryan etdi.

КЪЕЦИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çılpaqlıq, lütlük, lüt-üryanlıq; **къецилвилин** çılpaqlığın, lütlüyün, lüt-üryanlığın.

КЪЕЦИЛДАКАЗ *z.* çılpaq, lüt; çılpaq halda, lüt halda.

КЪЕЦИЛДИ I *sif.* paltarsız.

КЪЕЦИЛДИ II (-а, -а) *is.* 1) paltarsız; 2) *məc.* kasıb; **дамахарнавайбурун арада са къецилдини авай** bəzənib-düzənənlərin arasında bir kasıb da var idi.

КЪЕЦИЛДИЗ *z. bax* Къецилдаказ.

КЪЕЦИЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къецил-ларун.

КЪЕЧ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) gildən hazırlanmış küpə, bardaq, güvəc; **къечин** küpənin, bardağın, güvəcin; **нек авай къеч** içində süd olan bardaq.

КЪЕЧИ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* taxça; **къечлен** taxçanın.

КЪЕЧИЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saç ayırımı; **къечиемдин** saç ayırımının; **къечием(ар) акъдун** а) saçı ayırıb daramaq; б) *məc.* qadının bəzənməsi.

КЪЕЧИН (-еда, -ена; -из, -изва; -ичІ, -ен, -ирай, -емир) ələkləmək; **къеचना** ələklədi.

КЪЕЧИРУН *dial.* boş yerə sərf etmək.

КЪЕЧИЧІ: Къечин *felinin əmr forması.*

КЪЕЧИЯГЪУН (-да, -на; -гъиз, -зава; 0// -гъа, -гъин, -рай, -мир) çıxartmaq, yığmaq, kürümək, götürmək (*kürək, çalov və s. ilə*); **къециягъна** çıxartdı, yığdı, kürüdü.

КЪЕШ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) əridilmiş iç yağı; **къешин** əridilmiş iç yağının.

КЪИБЛЕ (-ди, -да) 1) *din.* qıblə; 2) *məc.* cənub, **къибле пад** cənub tərəf.

КЪИБЛЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kompas; **къиблемадин** kompasın.

КЪИГЪИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəif və arıq toyuq; **къигъитидин** zəif və arıq toyuğun.

КЪИДАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) at xəstəliyi; **къидавдин** at xəstəliyinin.

КЪИЙ I: Къин *felinin formalarından biri.*

КЪИЙ II “*qurban olum*” *mənasında işlənən söz;* **зун ваз къий** mən sənə qurban olum.

КЪИЙИ-КЪИЯН *z.* zəif, arıq, sısqa, cansız, ölüvay, cılız.

КЪИЛ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *anat.* baş; **къилин** а) qabaqcıl, qabaqda gedən; б) baş; **къилин редактор** baş redaktor; **акъул бармакда ваъ, кыле жада** *a.s.* ağıl paraqda yox, başda olar; **къуншидал хъуьремир, ви кыилени кьведа** *a.s.* gülmə qonşuna, gələr başına; **къил агъузун** а) baş əymək, başını aşağı sallamaq; б) *məc.* təvazökarlıq etmək; **къил атлун** başını kəsmək, başını üzmək; **къил акъатун** а) başını bayıra çıxarmaq, boylanmaq; б) *məc.* başı çıxmaq (*nədənsə, hansı bir işdənsə*), aydınlaşdırmaq; **къил акъудун** а) başı çıxarmaq (*qarıdan, pəncərədən və s. bayıra*); б) baş çıxarmaq; **кардай къил акъудун** işdən baş çıxarmaq; **къил акъуддай кас** başçıxaran, işbilən, peşəkar, mütəxəssis, bacarıqlı adam; **къил акъат тийир** anlaşılmayan, başa düşülməyən, anlaşılmaz, müəmmalı; **къил акъат тийир кар** anlaşılmaz iş, dolaşq iş; **къил баштанун** yayınmaq, özünü kənara çəkmək, qaçmaq, yaxasını kənara çəkmək, boyun qaçırmaq, baş qaçırmaq; **къил къалурун** dəymək, baş çəkmək (*bir yerə*); **къил къун** а) başını tutmaq; axırından tutmaq (*nəyinsə*); б) baş qoşmaq, qoşulmaq; с) saçını vurdurmaq; **къил туькІвей патахъ фин** baş alıb getmək; **къил хура тун** *və yaxud* **къил чиле тун** başını aşağı sallamaq, məyus-məyus başını aşağı sallamaq; **къил цава къун** burnunu yuxarı tutmaq, iddia satmaq; **къил эцягъун** а) başla vurmaq; б) *məc.* yoluxmaq, dəymək, baş çəkmək; **зи къил элкъевеза** *məc.* başım gicəllənir; **къил элягъун** а) baş endirmək; başı ilə salam vermək; başı ilə razılıq bildirmə, baş yırğalama, başı ilə göstərmə; б) yoluxmaq, dəymək, baş çəkmək; **азарлудал къил элягъун** xəstəyə baş çəkmək; **кІвачин кыилел акъвазун** ayaq üstə durmaq; **кыилел акъахун** а) boynunda oturmaq; б) *məc.* qudurmaq, həddini aşmaq; **адан кыилел цІай ала**

a) o, başbəlalıdır; b) *məc.* o, qəmgindir; o, pərişandır; **кыилел члугун** a) başına çəkmək; b) baş aparmaq, zəhlə tökmək; c) cəsarətlə girmək (*otağ*); **кыилиз яд чимун** a) aradan götürmək; oğurlamaq; b) öldürmək; **кыилин агъузвал авун** *məc.* a) alçalmaq; b) öyilmək, baş əymək; **кыилихъди** kəlləmayallaq; 2) *məc.* ağıl, zəka, düşüncə, idrak, fərasət, mühakimə qabiliyyəti; **кыил авай инсан** ağıllı, düşüncəli insan; **кыиле гар авайди** yüngülxasiyyət, dəmdəməki, yelbeyin, arsız; **кыиле гъакъдай** düşünülən, fikrə gələn; mümkün olan, ağılasıyan, ağılabatan; **кыиле гъакъ тийир** düşünülməyən, fikrə gəlməyən, mümkün olmayan, ağılasıymaz, ağılabatmaz; **ам зи кыиле ацукъдай кар туш** bu, mənim ağılma yerləşən iş deyil; bu, təsəvvür edilə bilməyən işdir; bu, xəyala gətirilə bilməyən işdir; bu, son dərəcə ağılasıymaz işdir; **кыил квяхъун** başını itirmək, özünü itirmək; **кыил къакъажун** *və yaxud* **кыил къакъадун** a) qaçmaq, yaxasını qurtarmaq, başını qurtarmaq, canını qurtarmaq; buyun qaçırmaq, baş qaçırmaq; b) çəkinmək, uzaqlaşmaq, özünü gözləmək (*kimdənsə*); c) özünü qurtarmaq (*çətin vəziyyətdən*); **кыили ван авун** a) ağılını başına yığmaq, ayılmaq, özünə gəlmək, düşünmək; b) peşman olmaq, tövbə etmək; peşmançılıq çəkmək, təəssüf etmək; **кыиле гъатун** *və yaxud* **кыиле гъакъун** başa düşmək, anlamaq, çatmaq (*söhbətin mənası*); **кыилий акъатун** a) yaddan çıxmaq, unutmaq; b) çaşmaq, karışmaq; **ацлай кIа-тIал алай итим кыилий акъатда** *a.s.* var-dövlət adamı korlayır; **кыилий акъадун** başdan çıxarıb atmaq, unutmaq; 3) baş (*bir baş canlı mənasında*); **ирид кыил хизан** yeddi baş ailə; **виш кыил лапаг** yuz baş qoyun; **итимдин кыилиз кьуд тар** hər adama dörd ağac; 4) başçı, rəhbər; **гьукуматдин кыил** hökumət başçısı; **колхоздин кыил** kolxozun rəhbəri; **аялрин кыил** a) ailə başçısı, ailəni dolandıran; b) başçı, yolgöstərən, uşaqlar arasında başçı; **кыил кутадайди** nəğməni başlayan solist; səbəkəkar, ilk başlayan, qızıışdıran, təhrik edən, bais; **кыиле аваз фин** başda getmək; **кыиле акъвазун** başda olmaq, başçılıq etmək, rəhbərlik etmək; **кыиле фин** a) öndə (başda) getmək; b) *məc.* baş tutmaq, əmələ gəlmək, müvəffəqiyyətlə başa çatmaq (nəticələnmək), düzəlmək, qaydaya düşmək, yoluna düşmək; 5) qalınlaşdırılmış, yoğunlaşdırılmış uc, qıça, boru ağzı, sünbül; **гъажибугъдадин кыил** qarğıdalı qıçası; **зурнедин кыил** zurnanın boru ağzı; **келемдин кыил** bir baş kələm; **кьулуьн кыил** a) buğda sünbülü; b) *dial.* qarğıdalı; **кыил гъидай магьсулар** dənli bitkilər;

кыил галай ланш (лаш) başlı çubuq; **чич-Лекдин кыил** soğanaq; **шекердин кыил** *dan.* bir kəllə qənd; **кьулухъ кыил** dal, arxa, geri, arxa hissə; 6) *məc.* zirvə; **дагъдин кыил** dağın zirvəsi; 7) *məc.* qaraq; **къаж-гъандин кыил** qazanın qarağı; **сандухдин кыил** sandığın qarağı; 8) başlanğıc, baş, əvvəl; qıraq, kənar, qurtaracaq; **а кыил** o baş; **а кыиле ава** o başdadır; **дуньядин а кыил** dünyanın o başı, dünyanın qurtaracağı; **агъа кыил** a) aşağı, aşağı hissə, alt, alt hissə; b) *məc.* aşağısı, minimum; **булахдин кыил** bulağın mənbəyi; **ва-цIун кыил** çayın mənbəyi; **вини кыил** a) üst, yuxarı hissə, yuxarı qat; b) *məc.* yuxarısı, maksimum; **куьчед кыил** küçənin başlanğıcı; **епин кыил** ipin ucu; **ланшун (лашунин)** **кыил** çubuğun ucu; **и кыил а кыил авачир** ucu-bucağı olmayan, qurtaracaqsız, sonsuz, hədsiz-hüdüdsuz, nəhayətsiz; **вири балайрин кыилел** bütün bələlərin axırında; **цIийи кыилелай** yenidən, təzədən; **эхир кыилиз** axıra yaxın; **рекьидай кыилихъ** ölüm yatağında, ömrünün son günlərində; **кыилий-кыилиз** başdan-başa, əvvəldən axıra kimi; **эвел кыилий** əvvəlcə, əvvəldə, əvvəllər, əvvəl başda, başlanğıcda; **экуьн кыилий** səhər təzədən; **эхир кыилий** axırda, ən axırda, nəticədə; **югъ жедай кыилий** *dan* yeri ağarkən, *dan* yeri sökülərkən, hava işıqlananda; **кьузуь кыилий** qoca vaxtında (vaxtimda); ömrünün son günlərində; **кыилиз акъатун** a) qurtarmaq, bitmək, tamamlanmaq, başa çatmaq, sona çatmaq; b) başına hava gəlmək, yolunu azmaq, dəli olmaq, ağılını itirmək; başını itirmək; **кыилиз акъадун** yerinə yetirmək, icra etmək, həyata keçirmək, ifa etmək, axıra çatdırmaq, reallaşdırmaq, tamamlamaq; **гъиле авай кар кыилиз акъуд** *a.s.* başladığım işi axıra çatdır; **кыиле тухун** yerinə yetirmək, həyata keçirmək, axıra çatdırmaq, aparmaq; **мярекат Алиди кыиле тухвана** məclisi Əli apardı; **сифте кыилелай гатIумун** əvvəldən başlamaq; 9) sərlövhə, başlıq; ad; **кIабдин кыил** kitabın adı; **макъаладин кыил** məqalənin sərlövhəsi (başlığı); **кыил гун** sərlövhə qoymaq, başlıq qoymaq, ad vermək (*məqaləyə, kitabə və s.*); **кыилин гьарф** *qram.* baş hərf, böyük hərf; **кыилин предложение** *qram.* baş cümlə; **ϕ кыилин винизвал** başucalıq, ləyaqətli məğrurluq; **вацIран кыилер** aybaşı; **кыил баладик акатун** *və yaxud* **кыилел бала атун** bələyə düşmək, fəlakətə düşər olmaq, başına bələ gəlmək; **кыил балада гъатун** *və yaxud* **кыилел бала атун** *bax* **кыил баладик акатун**; **кыил цIук акатун** bədbəxtliyə düşər olmaq; **кыил хкудун** çəkinmək, uzaqlaşmaq,

kənar gəzmək; yayınmaq, baş qaçıрмаq, boyun qaçıрмаq, yaxa qurtarmaq; işin içindən çıxmaq, özünü qurtarmaq (*çətin vəziyyətdən*); **кыл хьун** yaşamaq, mövcud olmaq, yaşamaq üçün vəsait əldə etmək; **кыл чугун** baş çəkmək, görülmək, dəymək, xəbər tutmaq; **кылле ял тун** tərslik etmək, inad etmək, sözündən dönməmək; **кылиз ялдай** tərs, inadkar; inadçı; **кыилел кыл хкун** ikinci arvad almaq; **кыилел эхцигна гун** üstəlik olaraq vermək; **фу кылиз акьатун** qudurmaq, həyasızlaşmaq, şadlığına şitlik etmək; **кыл алай** təyin; **им гьеле кыл алай месэла туш** bu hələ təyin məsələ deyil; **кыл ахьа** *sif.* tabe olmayan, öz ixtiyarında olan; **кыл вине кьун** a) saymazlıq, heç kimi saymamaq; b) təkəbbürlü olmaq; **кыл гун** qiymətindən artıq pul vermək; **кыл кьурс хьун** *f.* peşman olmaq, dərdli olmaq; **кыл галтадун** a) başını bulamaqla narazılığını bildirmək; b) heyranlığını bildirmək; c) təəccübünü, həyrətini bildirmək; **кыл кукIварун** bir iş başa çatana kimi özgəsinə dinclik verməmək; **кыл кьарада гьатун <акIун>** çətin vəziyyətdə olmaq; **кыл кыилел хкун** düzüb qoşmaq; **кыл кыилелай алудун** çaşdırmaq, məcradan çıxarmaq; **кыл кьун I f.** a) mübahisə etmək, höcətləşmək, dalaşmaq; b) böyütmək, tərbiyə etmək, sahiblik etmək, qəyumluq etmək; **за ви кыл кьуна вакай инсан авуна** mən sənə sahiblik edib səni insan etdim; c) rəhbərlik etmək; **мехьерин кыл кьазвайди вун я** toya rəhbərlik edən sənən; **кыл кьун II** saçını düzəltdirmək; **кыл кьун III** sünbülün dən tutması; **кыл кIарцIи <кIармади dial.>** ягьайди (ягьайбур) хьиз təcili (getmək, qaçmaq, iş görmək); **кыл-кIвач авун** hara isə getmək üçün geyinib-gecirmək; **кыл-мет гатун** haray-həşir salmaq; **кыл-тум авачир <алачир>** *sif.* axırı olmayan, mətləbsiz, mənasız; **кыл тун** saçını qırmaq; **кыл тIа хьун** başağrısı olmaq; **кыл тIарун f.** a) incitmək; b) aldatmağa çalışmaq; **кыл туькIвей патахь** hara gəldi getdiyi tərəf; **кыл туькIуьр хьувун f.** aqşamdan çox içki içmiş adamın səhər başağrısını kəsmək üçün bir qədər içki içməsi; **кыл тIуьн** puç etmək, axırına çıxmaq; **кыл хкажун** a) baş qaldırmaq; b) fəal olmaq; c) özünü hamı ilə bərabər hesab etmək; ç) xoşagəlməz hərəkətlər etmək; **кыл цIурурун f.** a) cəza vermək; b) itirmək, aradan çıxarmaq, tərk etmək; **кыл чарха акьун f.** başına iş gəlmək; **кыл элкьуьн** başı hərlənmək; **кыл эцигун f.** a) təyin etmək, seçmək; b) bir qərara gəlmək; **ада и кардал кыл эцигна кьутьягна** o, bir qərara gəldi; **кылди**

кылихь yeganə; **кылле акьвазун** rəhbərlik etmək; **кылле авайди** başda olan; **кылле акьурай!** başına dəysin!; **кылле атIумай dan.** sözünün üstündə duran, sözünün sahibi; **кылле ацакь тавун** *və yaxud кылле гьакь тавун* bacarmamaq, qəbul edə bilməmək, ağına gətirə bilməmək; **кылле фин I f.** həqiqətə uyğun, **кылле фин тавун** həqiqətə uyğun olmamaq, nəticəsi olmamaq; **кылле фин II** a) hərəkətdə olmaq, baş vermək; b) tamam olmaq; c) düzəlmək; **кыилел акьвазун** nəzarət etmək; **кыилел аламай кьван** sahiblik edənəddək; **кыилел кьванер <кьапар>** хун çox qısnamaq, könlünə dəymək; **кыилел кьеркь алайди** başı paraqlı, kişi; **кыилел кьун** hörmətlə saxlamaq, kömək göstərmək; **кыилел-кIвачел акьвазун** qulluğunda durmaq; **кыилел регьвер регьуьн** görülmüş iş üçün qısnamaq, dinclik verməmək; **кыилел тIурфан акьатун** bir adamın pis vəziyyətə düşməsi; **кыилел тIурфан акьудун** bir adamı pis vəziyyətə salmaq; **кыилел хар кьурун** nəyə görə isə incitmək; **кыилелай алатун** nədənsə, kimdənsə azad olmaq; **кыилелай алудун** başdansovdu etmək; **кыилей акьудун** başdan çıxarmaq, yoldan çıxarmaq; **кыилелай кап алтадун <аладарун, элкьуьрун>** *f.* oxşamaq, kömək etmək, qayğı göstərmək; **кыилелай кIвачелди** tamam, təmiz; **кыилер** başlıqlar, mündəricat; **кыилер-кIвачер** baş-ayaq; **кыилера (кыилериз) кылд (кыл)** хьун *f.* eyni cür olmaq, bir qaydada olmaq; **кыили ван авун** a) ağı başına gəlmək, düz yola gəlmək; b) pis hərəkətə görə peşmançılıq çəkmək; **кылиз аватун** böynuna düşmək; **кылиз сер ягьун** dəli olmaq, ağına itirmək; **кылиз чара авун** başına çarə qılmaq, təhlükədən qorumaq; **кыилин кьван** başdaşı; **кылихь кьван** акалун başdaşı qoymaq; **<кыилин> чIарар** цаз-цаз хьун *f.* qorxuya düşmək; **кыилин чIарчIиз кьван уьмуьр гуй!** ömrün uzun olsun!; 10) fəsil; **кьвед лагьай кыл** ikinci fəsil; 11) dəfə; **кьарагьна кьве кыл икрам авуна** durub iki dəfə səcdə etdi.

КЫЛ II (-и, -е, -ер, -ери, -ера) kitabın bir hissəsi, payı; **роман 20 кыликай ибарат я** roman 20 hissədən ibarətdir.

КЫЛ-КЫЛЕЛ: кыл-кыилел алай аğıllı, düşüncəli.

КЫЛ-КЫЛЕЛ ТУН ТАВУН baş ağrıتماق, сана doydurmaq, hövsələdən çıxarmaq.

КЫЛ-КЫЛЕЛ ХЬУН dürüst olmaq, obyektiv olmaq.

КЫЛ-КЫЛЕЛАЙ: кыл-кылелай алатун *və yaxud* кыл-кылелай фин а) чы-хылмаз вәзиyyətә дүшмәк, дүзгүн қәрар верә бilmәмәк; б) шiddәтli баш ағрısı çәкмәк.

КЫЛ-КЫЛЕЛАЙ АЛУДУН башını ағ-ритмақ, hövsәләдән чыхармақ.

КЫЛ-КЫЛИВАЙ: кыл-кыливай **квадрун** башını қатмақ, чыхылмаз вәзиyyətә салмақ (*kimi isә*); **кыл-кыливай квахун** башını итирмәк, дүзгүн қәрар верә бilmәмәк.

КЫЛ-КЫЛИК: кыл-кылик **квай** ағлли, дүшүncәли, мәнәли, һөртәәfli.

КЫЛЕВАЗ (>кыле аваз) башда олмақ-ла, рөһбәрliyi илә.

КЫЛДИ *z.* ағр, ағрса, төк, төкбашна, төһә, *yalqız*; **кылди яшамии хун** ағр *yaşamaq*; **ам ина кылди яшамии жезва** о, *burada* төк *yaşayır*; **кылди кьачургла** ағрса *götürülсә*.

КЫЛДИ-КЫЛДИ *z.* bir-bir, төк; **вирибуру кылди-кылди кьвез адал кыл члугвазвай** һаму bir-bir гөлиб она баш çәkirdi.

КЫЛДИ-КЫЛИХЪ *z.* ағр, төк.

КЫЛДИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tənhalıq*; **кылдивилин** *tənhalığın*.

КЫЛДИН *sif.* ағр, төк, хүсуси, әләһiddә, бөзи, ағр-ағр; **кылдин месәла** хүсуси мөсәлә.

КЫЛДИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) мүстәқillik; **кылдинвал хуьзвай халкь** мүстәқilliyini қорuyan халқ; 2) өзүнәмәхsusluq; 3) хүсусilik, qeyri-adilik, *təkrarsızlıq*.

КЫЛЕ АТИУМАЙ *sözündән* дөnmәyән.

КЫЛЕ-КЫЛ *başabaş*.

КЫЛЕЛ I: *Кыл isminin hal forması*; *bax* **Кыл**.

КЫЛЕЛ II *z.* әләvә olaraq; **ибурун кылел адаз кылин тлалдини тади гузвай** bundan әләvә olaraq она башағрısı да әзиyyət verirdi.

КЫЛЕР-КІВАЧЕР *baş-ayaq, көllәрача.*

КЫЛЕРА КЫЛ *başabaş*; **кылеракыл хун** *başabaş* olmaq, haqq-hesabını üz-mәk, borcunu ödemәk.

КЫЛЕТУМ I *sif.* ancaq өз bildiyini едән, башқасının мөсләһәtini, *təklifini* qәbul еtmәyән.

КЫЛЕТУМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* inadkar; **кылетлүмдин** *inadkarın*.

КЫЛЕТУМАЙ *bax* **Кыле атлүмай**.

КЫЛЕТУМАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *inadkarlıq, sözündән* дөnmәzlik.

КЫЛИ I *qəd.* zorba, uzman; **ам кыли кас я о,** zorba (uzman) adamdır.

КЫЛИ II: *Кыл isminin hal forması*; *bax* **Кыл**.

КЫЛИ III: **кыли хун** *f.* qaynayan, *yanan şeyin* soyuması.

КЫЛИВ I: *Кыл isminin hal forması*; *bax* **Кыл**.

КЫЛИВ II *qoş*; yanına, yanında; **зун адан кылив атана** *mən onun yanına* geldim; **зун адан кылив гвай** *mən onun yanında* idim.

КЫЛИВ III *z.* fikrincә; **ви кылив зун затлни тийижирди хьана хьи** *sənin fikrincә* *mən heç nə anlamayan* oldum ki.

КЫЛИВАЙ I: *Кыл isminin hal forması*; *bax* **Кыл**.

КЫЛИВАЙ II *qoş.* yanından; **зун адан кыливай накь хтанвайди я** *mən onun yanından* дүнән қайытмışam.

КЫЛИН I: *Кыл isminin hal forması*.

КЫЛИН II *sif.* 1) әsas; **чи кылин макьсад хайи члал виликди тухун я** *bizim әsas məqsədimiz* ana dilini inkişaf еtdirmәkdir; 2) баш, ali, ән böyük, vacib; **Шарвили лезги халкьдин эпосдин кылин игит я** *Şarvili ləzgi xalqının eposunun baş qəhrəmanıdır*; **кылин гьарф** *baş hərf*; **кылин духтур** *baş həkim*; **кылин макьала** *baş məqalə*; **“Самур” газетдин кылин макьала** *“Samur” qəzetinin baş məqaləsi*; **кылин чирвал** *ali təhsil*; **ада вад йисуз кылин чирвал кьачуна** о, *beş il ali təhsil* aldı; **кылин педиатр** *baş pediatr*; **кылин мурад** *ән böyük arzum*.

КЫЛИНПАЦАР (-и, -а) *mayallaq, mayallaq vurma*; **кылинпацар авун** *və yaxud кылинпацар хун* *mayallaq vurmaq, dom-balaq aşmaq, tərəsi üstә çevrilmәk*.

КЫЛИНДИ *ән vaciblisi, ән başlıcası*.

КЫЛИХЪ I: *Кыл isminin hal forması*.

КЫЛИХЪ II *qoş.* 1) *üyüelik halda olan isimlərlә birgә işləndikdə yer bildirән qoşma*; **хуьруьн кылихъ галай клвал** *kəndin yuxarı başındakı ev*; 2) *sifətlә birgә işləndikdə vaxt bildirән qoşma*; **ада вичиз кьуьзүз кылихъ ихтин регьятвал гана лугьуз веледриз разивал кьалурзавай** о, *qoca vaxtında belә şərait* yaratdıqlarına *görә övladlarına razılıq* edirdi.

КЫЛЯЙ *sifətlə birgə işləndikdə vaxt bildirən qoşma*; **кьъузъуь кыляй** qoca vaxtında.

КЫЛ-КІВАЧ ГАТУН *мәс.* hönkürmək, ağı demək.

КЫЛ-КІВАЧ: кыл-кІвач гъазурун hazırlaşmaq (*nəyə isə*), özünü səliqəyə salmaq.

КЫЛ-ПАД: кыл-пад авун 1) özünü və yaxud paltarını səliqəyə salmaq; 2) səfərə hazırlaşmaq.

КЫЛ-ТУМ: кыл-тум авачир 1) çaşqın, yağı; 2) necə gəldi, basməmmədi; 3) nəhayətsiz, sonsuz; 4) bitməz-tükənməz.

КЫМКЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anbar siçanı; дагълара кымкырап жедач dağlarda anbar siçanları olmur.

КЫН I *f.* (рекыда, кьена, ре- кыз, ре-кызва, йикъ, рекын, кырай, рекымир) 1) ölmək; ажалдикди кын әәәли илә ölmək; 2) öldürmək, keyləşdirmək; həyatdan məhrum etmək; хаинвилелди кын хайнесинә (qəddarcasına) öldürmək; яна кын vurub öldürmək; 3) *мәс.* qurumaq; и кьелем рекызва bu qələm (ting) quruur; 4) *zərflə birgə işləndikdə onun mənasını gücləndirir:* зун мекыла кьена мән соуқдан öldüm, мән дөндүм; кьейи-текьейди *dan.* ölən; кын тавур (кынтур) вах <стха, хва> *dan.* ölməmiş bacı <qardaş, oğul>.

КЫН II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) and, and içmək; кын кьун and içmək; гзаф кын кьадайда гзаф табни ийида *a.s.* çox and içən çox da yalan danışar; кын гун and vermək; кын хьуй! *aral.s.* inan!

КЫНЕР-АГЪТЕР and-aman; кынер-агътер кьун and içmək; ада кынер-агътер авуна o, and içdi; o, and-aman etdi.

КЫНЕЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) and içməyi xoşlayan; кынецан гаф and içməyi xoşlayanın sözü.

КЫНИКЪ I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* ölüm, vəfat; öldürmə, qət; qırılma, tələf olma; кыникын ölümün, vəfatın; öldürmənin, qətlin; qırılmanın, tələf olmanın; кыникъ авачиргъа, дуйнья хъсан затI тир *a.s.* ölüm olmasaydı, dünya gözəl olardı; адан риклел кыникъ алачир ölüm onun yadına düşmürdü; кар кыникьал аватна iş ölüb-öldürməyə çıxdı.

КЫНИКЪ II *söy.* өзün öl.

КЫНТУР: Кын тавур *dan.* ölməmiş.

КЫНТУРД: Кын тавурди ölməmiş.

КЫРИКЪ I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) хәстәлик; кырикын хәстәлийн.

КЫРИКЪ II ishal.

КЫРИКЪ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) heyvanın dərisinə yapışmış çirk, zir-zibil; кырикын çirkin, zir-zibilin.

КЫРИТИ // **КЫРКЫТИ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* fərsiz; кыритИдин // кыркытИдин fərsizin.

КЫСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) hadisə, iş; хуьруьз хъфейла чи кыилел кыса атана кәндә гедәндә başımıza hadisə (iş) gəldi; 2) *ədəb.* hekayə; əfsanə; лезги халкын мецин эсеррин арада кысайри Чехи чка кьазва ləzgi şifahi xalq ədəbiyyatında əfsanələr böyük yer tutur.

КЫСАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qisas, intiqam, cəza; heyfini alma; кысасдин qisasın, intiqamın, cəzanın, heyfini almanın.

КЫСАСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qisasçı, intiqam alan, cəza verən; кысасчиндин qisasçının, intiqam alanın, cəza verənin.

КЫСАСЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qisasçılıq; кысасчивилин qisasçılığın.

КЫСАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nağılçı, nağıl söyləyən, hekayəçi, dastançı; кысачидин nağılçının, nağıl söyləyənin.

КЫСМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qismət, tale, bəxt, nəсіб; адаз четин уьмуьр кысмет хъана ona çətin ömür nəсіб olub; адаз кысмет хъана ona nəсіб olub; адан кысмет гъа ихтинди хъана onun taleyi belə oldu; заз ам акун кысмет хъана мәнә ону görmək qismət (nəсіб) oldu; кысмет хьун qismət olmaq, bir işi ərsəyə gətirmək; кысметар сад авун (садун) *f.* evlənmək.

КЫСМЕТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qismət etmək, nəсіб etmək; уьмуьрди заз ам акун кысметарна həyat mənə onu görmək qismət (nəсіб) etdi; кысметарда qismət edəcək, nəсіб edəcək.

КЫСМЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Кысметарун.

КЫТ qıt; кыт затI qıt şey; кыт хьун qıt olmaq; гила хъсан ктабар кыт хъанва indi yaxşı kitablar qıtlaşib.

КЫТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qıtlıq, çatışmazlıq; кытвал арадал атун qıtlığın əmələ gəlməsi.

КЪИТВИЛЕЛДИ *z. az, çox az, az-maz;* kifayət etməyəcək dərəcədə.

КЪИТДАКАЗ *z. bax* Къитвилелди.

КЪИТДИЗ *z. bax* Къитвилелди.

КЪИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. cəza;* кьитІдин cəzanın.

КЪИТИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *qəd. darmadağın etmək, yerlə yeksan etmək.*

КЪИФ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *şiçan;* кьифрен *şiçanın;* гьамбардин кьиф *şiçovul;* чуьлдин кьиф *çöl şiçanı;* ам кац акур кьиф хьыз ава *a.s. o, pişik görmüş şiçan kimidir;* вичин тлеквенда кьифрекай аслан жада *a.s. öz deşiyində şiçandan aslan olar;* Цмил кьиф *bax* Цмил; кьифре кьулар *tələ, şiçan tələsi; həmçinin bax* Кьулар; кьиф тукІуна афарар! *zaraf. “yalan söhbətdir” mənasında işlənən ibarə; кьифре(н) кьачІар yeməli gö-yərti növü; кьифрен япар kiçik qulaqlar; кьифрен чуьхверар armud sortu; кьиф-кац кьугьун şiçan-pişik oynamaq.*

КЪИФ ИЧЕР *alma sortu.*

КЪИЧ *bax* Кьеч.

КЪИЧХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. pələng;* кьичхирдин *pələngin;* кьичхирдин гелер *pələng izləri.*

КЪИЯН I *sif. zəif, halsız, arıq;* кьиян аял *zəif uşaq, arıq uşaq.*

КЪИЯН II *sif. xəstə;* кьиян кас *xəstə adam.*

КЪИЯР: кьияр атун 1) а) *tib. epilepsiya (özündəngətmə xəstəliyinin bir növü);* b) *köhn. sehrbazlıq etmək, cadugərlik etmək, tilsim qurmaq, ovsun oxumaq;* кьияр кьведай паб *isteriyalı qadın, tutması olan qadın;* 2) *canını tapşırır, başqa ələmlərlə əlaqədə olmaq vəziy-yətinə gəlmək.*

КЪУД *say* 1) *dörd; кьуд кІвал dörd ev;* 2) *dörd (biliyə görə verilən qiymət); тарс ла-гьана кутьягьай аялдиз муаллимди “4” эцигна дərsi danışıb qurtaran uşağa müəllim “4” verdi; кьуд-кьуд dörd-dörd; кьуд кІараб кун çox dərddli olmaq; кьуд кІарабни хам хьун ариqlамаq; ам кьуд кІарабни хам хьанва o, ариqlayıb; кьуд лагьай dördüncü; кьуд пад dörd tərəf, hər tərəf; кьуд ял dörd yal (sözü birləşdirib yazanda çay adı - Кьудял (Qudyal).*

КЪУДАЛ *z. 1) iki əli və iki ayağı üstə (durmaq, yerimək, sürünmək); 2) çaparaq, dördəyaq; ада балкІан кьудал гьалзавай o,*

atı çaparaq sürürdü; кьудал катун dördəyaq çapmaq.

КЪУДАЛАР (кьудялар) *qəd. qudyallılar (qubalıların ləzgiçə adı).*

КЪУДАЛДИ *bax* Кьудал.

КЪУДАР *dördlük (şeir); ада кьудар тес-нифзава o, dördlük yazır.*

КЪУД-ВАД *dörd-beş; са кьуд-вад ич це dörd-beş alma ver.*

КЪУД-КЪУД *dörd-dörd.*

КЪУДКЪАД *say səksən, həştad; кьудкьад йис хьайибур чи хуьре гзаф ава bizim kənddə həştad yaşı olanlar çoxdur; кьудкьад лагьай və yaxud кьудкьад лагьай-ди səksəninçi, həştadınçı; кьудкьанни цІуд doxsan.*

КЪУДМУРТІАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) а) *dördbucaqlı, dördküncü;* б) *yekəpər, şişman adam; кьудмуртІандин dördbucaqlının; yekəpər, şişman adamın.*

КЪУДРА *z. dörd dəfə; кьудра кьуд – цІу-ругуд dörd dəfə dörd – onaltı.*

КЪУК (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *çürümüş peyin, gübrəlik peyin; кьукадин çürümüş peyinin, gübrəlik peyinin.*

КЪУКЪ (хьукьра, хьукьра, хьукьвар, хьукьвари, хьукьвара) 1) *zool. dovdaq (quş); 2) özündən razılıq hissi; 3) məc. kəməğil adam; ♦ диши кьукъ dişi dovdaq; кьукъ гьвайди forslu, özündən razı.*

КЪУКЪМА *dan. burunotu; ♦ кьукьмада акьун а) ayılmaq; б) özünə gəlmək; кьукьма-да акьурла, гьавурда акьада mis. “zəərəgə düşüb təcrübə toplayanda səriştə də gəlir” mənasında işlənən misal.*

КЪУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *taxta; кьулунин taxtanın; кьуларин муьгъ taxta körpü; дакІардин кьулар pəncərə qarağı, pəncərə taxtası; кІвалин чиле кьул тун evə taxta dəşəmək.*

КЪУЛА *z. arasında, ortasında.*

КЪУЛАК *qoltuğunda, qoynunda; кьулак кутун qoltuğuna salmaq; кьулакай хкудун qoltuğundan çıxarmaq; кьулак хьун qoltuğunda olmaq, qoynunda olmaq.*

КЪУЛАЛ *qoş. ortasında.*

КЪУЛАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *otsuz dağ; кьуландин otsuz dağın; кьуланар otsuz dağ yamacları.*

КЪУЛАН II *sif.* orta, ortancıl; **къулан стха** ortancıl qardaş; **Къулан СтIал** Orta Stal (*Dağıstanın Süleyman Stalski rayonunda yaşayış məntəqəsi*); **Къулан вацI** Samur çayı; **къулан йифер** gecə yarısı.

КЪУЛАНТАР (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *anat.* onurğa, bel sümüyü, bel sütunu; **къулан-тарцин** onurğanın, bel sümüyünün, bel sütununun.

КЪУЛАНФЕР (-и, -а) gecə yarısı; **къуланферин** gecə yarısının; **вахт къуланферилай** геж хъанва vaxt gecə yarısından keçib.

КЪУЛАНФЕРИЗ *z.* gecə yarısı olanda; **къуланфериз атана** gecə yarısı gəldi.

КЪУЛАР I: **Къул** *isminin cəm forması; bax* Къул.

КЪУЛАР II төлә, siçan төлəsi; **къифре къулар** siçan төлəsi; **къулара гьатун** а) төлә-йө düşmək; б) *тəс.* cinayət yerinə düşmək.

КЪУЛАР III: **Йифен къулар** *ibarəsindəki sözün forması.*

КЪУЛАШ qucaq, qucum; **тарцин тан къве къулаш** я ağacın gövdəsi iki qucumdur.

КЪУЛУ *sif.* yastı, düz; **къулу къван** yastı daş; **къулу къав** düz dam.

КЪУЛУВАЛ yastılıq, düzlük.

КЪУЛУ-КЪУЛУХЪ: **къулу-къулухъ** авун geriyə vermək, dala vermək; **къулу-къулухъ хьун** geri çəkmək, dala çəkmək, daldalı getmək; **къулу-къулухъ фин** geri çəkmək, geriyə hərəkət etmək.

КЪУЛУХЪ I *z.* dalınca, dalından; о төрəfində, dal төрəfində, о tayında; ...dalında, ...arxasında; dala, geriyə, arxaya; dalda, geridə, keçmişdə; daldan, dal төрəfdən; arxadan; **дагьдин къулухъ** dağın arxasında, dağın о төрəfində, dağın о tayında; **вилик акаатайдан къил гатада, къулухъ галамукъбайдан дабан** *a.s.* qabaqda gedənin başından vururlar, geridə qalanın dabanından; **къулухъ хьун, къулухъ чIугун** *və yaxud* **къулухъ хьекье-чIун** а) geriyə çəkmək, yana çəkmək, кənara çəkmək, bir төрəfə çəkmək, yol vermək; б) *тəс.* özünü saxlamaq, nəfsini saxlamaq, çəkinmək; vaz keçmək, imtina etmək; **къулухъ авун** а) geri itəlmək, geriyə vermək (*maşın*); б) *тəс.* кənara qoymaq, ayırmaq, bir yana yığmaq; **къулухъ акьвазун** а) dalında durmaq, arxasında durmaq; б) qorxaqlıq etmək; **къулухъ галамукъун** geri(də) qalmaq, dalda qalmaq; **къулухъай рахун** а) dalınca danışmaq; **дуст чинал, душман къулухъай рахада** *a.s.* dost sözü üzə deyər, düşmən arxasınca; б) *тəс.* xəbərcilik etmək, söz gəzdir-

mək, qeybət etmək, dedi-qodu yaratmaqla məşğul olmaq; **къулухъ ягьун** кənara qoymaq, sonraya qoymaq (*işi*); **къулухъ акьвазарун <чIугун>** а) ləngitmək, sonraya qoymaq; б) deyilən sözü inkar etmək; **къулухъ вил ягьун** ehtiyat etmək, qorxmaq; **къулухъ-вилик килигун** ehtiyatlı olmaq; **къулухъ кIвач(ер)** heyvanın dal ayaqları.

КЪУЛУХЪ II *qoş.* sonra; **кIвалах авур-далай къулухъ** işi görəndən sonra; **рахайдалай къулухъ** danışandan sonra; **мярекатдилай къулухъ** tədbirdən sonra.

КЪУЛУХЪАЙ I *z.* а) daldan, arxadan; dal төрəfdən, arxa төрəfdən; **къулухъай са ни ятIани заз эверзавай** arxadan kimsə məni çağırırdı; б) dalınca, arxasınca; **гададин къулухъай са вуч ятIани лагьана** oğlanın dalınca (arxasınca) nəşə dedi.

КЪУЛУХЪАЙ II *qoş.* dalınca, dalından, arxasınca, arxasından; **адан къулухъай маса ксар къевзвай** onun dalınca (arxasınca) başqa adamlar gəlirdi.

КЪУЛУХЪАН *sif.* arxa, dal, sonradan olan, sonrakı; **къулухъан чарх** dal təkər, arxa təkər; **къулухъан мярекат** sonradan olan (sonrakı) məclis.

КЪУЛУХЪДИ I *z.* dala, geri, arxaya; **абур къулухъди элкьвена** onlar geri döndülər.

КЪУЛУХЪДИ II *qoş.* sonra; **хуьруьз хтайдалай къулухъди** kəndə qayıdandan sonra.

КIУМП (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) 1) mantar, tıxac; 2) möhür; **кIумпунин** mantarın, tıxacın; möhürün.

КЪУН I (-ада, -уна; -аз, -азва; -яхъ, -ан, -урай, -амир) *f.* 1) tutmaq; **гьиле къун** а) əldə tutmaq; б) *тəс.* ələ almaq, əl-qol açmağa qoymamaq; 2) tutmaq, yaxalamaq, ələ keçirmək; **къиф къун** siçan tutmaq; **кIезрияр къун** balıq tutmaq; **вегьена къун** tutmaq, yarışmaq; **къаз хьун** а) tuta bilmək, həbs etmək, dustaq etmək; б) *тəс.* saxlaya bilmək (*nədən-sə tutaraq*); с) özünü aparmaq; **стхадиз вичиз вич къаз чида** qardaşım özünü apara bilir; **къуна ахъа тавун** tutub buraxmamaq, saxlamaq; **цавамаз къун** göydə tutmaq; 3) qırmaq; **лапагар къун** qoyunları qırmaq; 4) dişləmək, qarpmaq; **къадай кицI** qapan it; **ки-цIи къуна** it dişlədi, it qapdı; **къадай кицIиз** я **кIараб, я лаш (ланш) герек** я *a.s.* qapan itə ya sümük gərəkdir, ya da dəyənək; 5) *тəс.* vaxtında; əyninə, boyuna görə; ölçüsünə görə; uyğun olmaq, uyğun gəlmək; **ви бармак ваз къазва** parağın sənə yaraşır, parağın sənə uyğun gəlir; **кIвалин къимет базардин**

къметдихъ къадач *a.s.* evdəki qiymətlə bazarдаki uyğun gəlməz; 6) *məc.* istila etmək, almaq, əldə etmək; **чапхунчийри чилер къуна** işğalçılar torpaqları istila etdilər; **ада къведни гыле къуна** о, ikisini də ələ aldı; 7) *məc.* yoluna qoymaq, sahmanlamaq; **алахъунралди къун** çalışmaq, yoluna qoymaq, çalışmaq sahmanlamaq; 8) *məc.* kirayə etmək; icarəyə götürmək; **ада кIвал къунвай** о, ev kirayə etmişdi; 9) *məc.* örtülmək; **цукъвери къун** çiçəklərlə örtülmək; **муьрхъуь къун** pasla örtülmək; 10) *məc.* tutmaq, yerləşmək, sigmaq; yerləşdirmək, doldurmaq; **и банкади пуд литр къада** bu banka üç litr tutur; 11) *məc.* düzəltmək, qayıрмаq; **чепедикай къун** gildən düzəltmək, gildən qayıрмаq; 12) mənimsəmək, qavramaq, başa düşmək, dərk etmək; **ада лагъай гаф къуна** о, deyilən sözü başa düşdü; 13) *məc.* qəbul etmək; saymaq; hesab etmək, zənn etmək, güman etmək, oxşatmaq; **аялдай къун** uşaq hesab etmək; ♦ **жувал къун** а) özündə ölçmək; б) özünə görə ölçmək; **такурдай къун** özünü görməzliyə vurmaq; **къан чна** tutaq ki, güman edək ki, fərz edək ki, ehtimal ki, zənn edək ki.

КЪУН II mil; **къунарал хурун** mil ilə toxumaq.

КЪУН III (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) təkə, erkək keçі; **къунан хам** təkə dərisi; 2) *dan.* yaşlı kişi.

КЪУНА I: **Къун** *felinin keçmiş zaman forması.*

КЪУНА II *z.* boyunca; **вацIун кьерех къуна** çayın sahili boyunca.

КЪУНА III: **Къун III** *isminin hal forması.*

КЪУНВАЙВАЛ (-или, -иле) səsleşmək; **ви шиирри къенин йикъахъ галаз къунвайвили зун гъейранарна** sənin şeyrlərinin bu günlə səsleşməsi məni heyran etdi.

КЪУНУКЪ *bax* **Къун I** 1).

КЪУНЦI camaxatan, taxça, divar oyuğu.

КЪУНЧI *dial.* kiçik taxça.

КЪУР I: **Къур** *felinin feli sifət forması.*

КЪУР II (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) talvar, çardağ; 2) tar (*hində toyuqlar və ya qəfəsdə quşlar üçün qoyulan çubuqlar*); **къурал верчер ацукънава** tarda toyuqlar oturub; **гзаф верчер алай къур кIватда** *a.s.* çox toyuq oturan tar uçar.

КЪУР III quru və isti hava, бүркү; **къур акъатун** бүркү olmaq; **къур акъу-дун** quru və isti etmək; **зи сиве къур гъатнава** ağzım quruyub; **зи гылерай къур акъатзава** əllərim

codlaşıb; **къур акъатнавай чка** quraq yer; **пузаррай къур акъатун** а) dodaqların quruması; б) *məc.* qəmlənmək, heysilənmək; ♦ **къурал акъалтун** yaşamaq üçün maddi imkanın olmaması.

КЪУР IV *sif.* uyğun gələn, düz gələn; **адан хесетар зав къурбур туш** onun xasiyyəti mənimki ilə uyğun gəlmir.

КЪУРАБА *z.* yavan; **ада гъакI къураба са къас сивел эяна** о, bir tikə yavan çörək yedi.

КЪУРАГЪ *sif.* 1) quraq, quru; **къурагъ йис** quraq il; **къурагъ хъун** quraq olmaq; 2) *şəhər və rayon adı* - **Къурагъ** (Qurah).

КЪУРАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quraqlıq; **къурагъвилин** quraqlıqın; **къурагъвелик къацар хкатна** quraqlıqdan əkinlər məhv oldu.

КЪУРАДА, КЪУРАЗВА: **Къурун** *felinin vaxt formaları; bax* **Къурун.**

КЪУРАЙ I: **Къун** *felinin əmr forması.*

КЪУРАЙ II *sif.* quru, qurumuş, nəmliyi qalmayan; **къурай кIезри** quru balıq; **къурай кIарас** qurumuş (quru) ağac; **къурай емишар** quru meyvələr; **къурай як** qaxac ət.

КЪУРАЙ III *sif.* arıq; **къурай кас** arıq adam.

КЪУРАЙВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quraqlıq; **къурайвилин** quraqlıqın.

КЪУРАЙВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arıqlıq; **къурайвилин** arıqlıqın.

КЪУРАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) quru yer, quru torpaq; 2) ada; **къурамаатдин** quru yerin, quru torpağın; adanın.

КЪУРАНА: **Къурун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* **Къурун.**

КЪУРКЪУР: **къуркъур(ар)** авун narazıcasına öz-özünə danışmaq.

КЪУР-КЪУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *səs təqlidi (suyun gurultusu);* **къур-къур(ар)** авун guruldamaq; **къур-къурдин** gurultunun.

КЪУРКЪУШУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qurğuşun; **къуркъушумдин** qurğuşunun; **къуркъушумдин гуьлле** qurğuşun gülləsi; 2) *məc.* ağır; **ам адаз къуркъушум пар хъанвай** о, ona ağır yük olmuşdu.

КЪУРТI *dial.* nəfəs; **къуртI атIана** nəfəsi kəsildi.

КЪУРТII *bax* **КъуртIуь.**

КЪУРТI: **къурт авун** *dan.* özgənin malını öz nəfinə sərf etmək.

КЪУРТІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Къурт (къурт авун).

КЪУРУ *sif.* 1) *quru*; къуру хъун *qurumaq*; 2) *məc.* boş, nəticəsiz, əsassız; къуру гафар *mənasız söhbət*; къуру гъуъжет а) əsassız mübahisə; б) tərslik; ъ къуру дамар *anat. vətər*; къуру дамах *lovğalıq, təşəxxüs, təkəbbür, iddia*; къуру фу тлуън *quru çörək yemək*; къуру уьгъуь ягъун *quru öskürmək*; къуру чехир *şirin və tünd olmayan çaxır*; къуру чилий циф акъудун *səbəbsiz dava salmaq, çiğir-bağır salmaq*.

КЪУРУДАКАЗ *z.* *quru*; соууқ; ам хуь-руьнбурухъ галаз къурудаказ рахана о, həmkəndliləri ilə соууқ данışди.

КЪУРУДИ (-а, -а) *quru şey*; къурудак акатна ицідни куда *a.s.* *qurunun oduna* уаş да уанар.

КЪУРУЗ *bax* Къурудаказ.

КЪУРУКЪ: Къурун *felinin əmr forması*.

КЪУРУН (-ада, -ана; -аз, -азва; -укъ, -ан, -урай, -амир) 1) *qurumaq*; къурана *qurudu*; и тар къурана *bu ağac qurudu*; 2) *məc.* *susamaq*; ам цихъ къуразва о, *su üçün susayıb*; 3) *məc.* *donub qalmaq, donuxub qalmaq, quruuyub qalmaq, mat qalmaq*; кичле хъана ам къах хъыз къурана о, *qorxudan donub qaldı*; 4) *məc.* *qurumaq, arıqlamaq, zəifləmək, qur-quru qurumaq, çörə dönmək*; акваз-акваз къурун *göz gögə-görə arıqlamaq*; къурай якларин *kök olmayan*.

КЪУРУНТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qurunt (göyərtdən və süzmədən hazırlanan ləzgi milli yeməyi)*; къурунтідин *quruntun*.

КЪУРУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *qurutmaq, qaxac etmək*; 2) *məc.* *qurutmaq, içib boşaltmaq*; 3) *məc.* *susamağa məcbur etmək; ада чун цихъ къурурна о, bizi susamağa məcbur etdi*; 4) *məc.* *cilovlamaq, həddini bildirmək, qarşısını almaq*; чна дявекар-рин нефес къурурда *biz davakarlara həddini bildiririk*.

КЪУРУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *palçıq*; къурушдин *palçığın*; къурушда аклун *palçı-ğa batmaq*.

КЪУРУШАР *bot. krijovnik; həmçinin bax* Къабриш.

КЪУРШАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qurşaq, belbağı*; къуршахдин *qurşağın, belbağının*; юкьва къуршах тун *belinə qurşaq sarımaq*; ъ къуршах авай инсан *yasda olan insan*.

КЪУРШАХАР (-ри, -ра) *c.h.* *güləş, əlbəyaxa döyüş*; къуршахар кьун *güləşmək,*

əlbəyaxa döyüşmək; къуршахра гъатун *bir-birini qucaqlamaq*.

КЪУСУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *taxta bel (peyin təmizləmək üçün)*; 2) *avar (qayıq sürmək üçün)*.

КЪУТ *dial.* 1) *səməni*; 2) *maya*.

КЪУТБИ (-ди, -да) *göydə şimal tərəfdə ulduzların yığnağı*.

КЪУФАРАН *hiddət, qeyz, qəzəb*.

КЪУФАРАН ХЪУН *f.* *hiddətlənmək, qeyzlənmək, qəzəblənmək*.

КЪУЦ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *çarx topu, təkər topu*; къуцунин *çarx topunun, təkər topunun*; 2) *dingin (yarma məşinunun) çıxıntısı*.

КЪУШ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) *çoxlu pul, böyük qazanc, böyük ruşvət; fayda, xeyir, sərfə, mənfəət, qazanc*; 2) *qüvvə*; къуш квай кар *xeyirli iş, sərfəli iş*; къуш хкатун *xeyir əldə etmək, qazanc əldə etmək*; вири къуш хкудун *məc.* *qanını sormaq*; къуша гъатун *eyni hissələri keçirmək*.

КЪУШКЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qoşqu qayıışı (xamıta birləşdirilmiş, atın belindən arxaya uzanan)*; 2) *quşqun (atın quyruğu altından yəhəri bərkidən ip)*, *quyruqaltı*.

КЪУШУМ *bax* Къушун.

КЪУШУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qoşun, ordu*; къушундин *qoşunun, ordunun*; пияда къушун *və yaxud ях къушун piyada qoşun*; балкларнал алай къушун; атл *qoşun, süvari qoşun*; гьякьунал кьунвай къушун *muzdlu ordu*.

КЪУЪГЪВЕР I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *əkin yeri, şum*; гатфар къуьгъвер *herik*; даяз къуьгъвер *dayaz şum*; зулун къуьгъвер *dondurma şum, payız şumu*; къуьгъвер авун, къуьгъверар авун *və yaxud къуьгъвер къарагъарун şumlamaq, sürmək (yeri)*.

КЪУЪГЪВЕР II *qəd.* *ləzgi xalq təqvimində ay adı (martın 7-dən 21-dək olan müddət)*.

КЪУЪГЪУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kirpi*; къуьгъурдин *kirpinin*.

КЪУЪД (хъуьтлуь, хъуьтле, хъуьтлер, хъуьтлери, хъуьтлера) *qış*; хъуьтлуьн *qışın*; хъуьтлуьн кьар *qış günləri*; клеви кьуьд *sərt qış*; хъуьтуьл кьуьд *mülayim qış*; кьуьд алуькьна *qış gəldi, qış girdi*; кьуьд акъатна *qış keçdi, qış çıxdı*; хъуьтлуьн гъазурвал гатуз, гатун гъазурвал хъуьтлуьз авуна кланда *a.s.* *qışın hazırlığını yayda, yayın hazırlığını qışda görmək lazımdır*; кьуьд акъудун *qışlamaq, qışı keçirmək, qışı başa vurmaq*.

КЪУБДИ *z.* bütün qış ərzində, bütün qış boyu; **кьюьди ада хипериз хъсандиз кьул-лугъна** о, bütün qış ərzində qoyunları yaxşı bəslədi.

КЪУБЗЕК (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dan.* qoca, ağsaqqal, ahıl; **кьюьзекан** qocanın, ağsaqqalın, ahılın.

КЪУБЗУЪ *sif.* qoca; **кьюьзуь кас** qoca kişi, qoca adam; **кьюьзуь ксар** zəif, taqətsiz, gücdən düşmüş kişilər; **балкІан це лугъуз жегилди, руш це лугъуз кьюьзуьди кьве-да** *a.s.* at istəməyə cavan, qız istəməyə (*elçiliyə*) qoca gələr; **кьюьзуь тар** qoca ağac; **кьюьзуь авун** qocaltmaq; **кьюьзуь хьун** qocalmaq; **лацу балкІан кьюьзуь жедач** *mis.* ağ at qocalmaz; **кьюьзуь жедай кьилйй** qocalan vaxt; **кьюьзуь кьилихъ** qoca yaşında; **кьюьзуь кьантІа** qocaman kişi.

КЪУБЗУЪБУР I: **Кьюьзуь** *sifətinin cəm forması.*

КЪУБЗУЪБУР II: **Кьюьзуьбур** *sifətidən əmələ gəlmiş ismin cəm forması.*

КЪУБЗУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qocalıq; **кьюьзуьвал авун** qocalıq əlamətlərini bürüzə vermək.

КЪУБЗУЪДИ I: **Кьюьзуь** *sifətinin tək forması.*

КЪУБЗУЪДИ II (-а, -а): **Кьюьзуьди** *sifətidən əmələ gəlmiş isim.*

КЪУБЗУЪВИЛЕЛДИ *z.* qocasayağı, qocafəndi.

КЪУБК (кьюькини, кьюькуьна, кьюьквер, кьюьквери, кьюьквера) yaba; **кьюьк ягъун** 1) biçilmiş otu qurumaq üçün çevirmək; 2) otu qarışdırmaq; **кьюькериз кьюьк ягъун** yaba ilə otu çevirmək; yaba ilə otu qarışdırmaq; **кьюьк ядай кьван** “lap çox” *mənasında işlənən ibarə.*

КЪУБЛ I (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *anat.* ayaq, ayağın altı, pəncə; **кьюьл гун** tapdalamaq, ayaqlamaq; **кьюьл илисун** а) ayaqla basmaq, sıxmaq; б) *təc.* təzyiqlik etmək, sıxışdırmaq; 2) tərlik; **кьюьл эцягъун** *və yaxud* **кьюьл кьекьягъун** tərlikləmək; **гафунал кьюьл эцигун** *təc.* qulaq asmamaq, öz bildiyi kimi etmək.

КЪУБЛ II (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) rəqs, oyun; rəqs etmə, oynama; **кьюьлуьнин** rəqsın, oyunun; rəqs etmənin, oynamanın; **кьюьл авун** rəqs etmək.

КЪУБЛДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəqqas; **кьюьлдардин** rəqqasın; “Сувар” ансамблдин **кьюьлдарар сейли я** “Suvar” ansamblının rəqqasları məşhurdur.

КЪУБЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) rəqs etmək; **ша кьюьлерин, гадаяр** gəlin rəqs edək, oğlanlar.

КЪУБЛУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *bax* **Кьюьл** (кьюьл авун).

КЪУБНТ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) dirsək; **кьюьнтен** dirsəyin; **хилер кьюьнтехъ кьван кьакъажун** paltarın qollarını dirsəyə kimi çirməlməyə; **кьюьнт ягъун** dirsəyini söykəmək, dirsəyini dayamaq; 2) yol ağzı, yol ayrığı; **кье рекъин кьюьнтел акъвазна** iki yolun ayrıcında dayandı.

КЪУБНТЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dirsək; 2) paltarın dirsəyi; 3) sobanın öyilmiş borusu; **кьюьнтебдин** dirsəyin; paltarın dirsəyinin; sobanın öyilmiş borusunun.

КЪУБНТЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quş tələsi; **кьюьнтерагдин** quş tələsinin.

КЪУБНЦИ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) skamya; **нисид цел кьюьнцел ала** pendir motalı skamyanın üstündədir.

КЪУБРТУЪ *sif.* kürt; **кьюьртлуь верч** kürt toyuq; **верч кьюьртлуь хьанва** toyuq kürt düşüb; **ам кьюьртлуь верч я** o kürt toyuqdur.

КЪУБРУБК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oyun, hoqqa, firıldaq, tryuk, fokus; **кьюьруькдин** oyunun, hoqqanın, firıldaqın, tryukun, fokusun; **кьюьруькар акъудун** hoqqa çıxarmaq.

КЪУБРУБКЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fokusçu, hoqqabaz, hənəkçi, zarafatçı, oyunbaz; **кьюьруькьчидин** fokusçunun, hoqqabazın, hənəkçinin, zarafatçının, oyunbazın.

КЪУБРУБКЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hoqqabazlıq, hənəkçilik, fokusçuluq, oyunbazlıq; **кьюьруькьчивилин** hoqqabazlığın, hənəkçiliyin, fokusçuluğun, oyunbazlığın.

КЪУБХВЕ, КЪУБХВЕР: **Кьвех** *isminin formaları; bax* **Кьвех.**

КЪУБЧИ (хьюьчлуь, хьюьчле, хьюьчлер, хьюьчлери, хьюьчлера) 1) qoltuq; **хьюьчлуьк кьун** qoltuğunda tutmaq; **хьюьчлуькай кьун** qoluna girmək; **хьюьчлери кьарпузар ака-тун** “çox şad olmaq” *və* “özündən razı olmaq” *mənalарında işlənən ibarə;* 2) qoyun; **хьюьчлуьк тухун** qoyununda aparmaq; **хьюьчлуьк кьван хуьн** kin saxlamaq, yaddan çıxarmamaq.

КЪЯКЪЯЛ *bax* **Кьекьел.**

КІ

КІ I [кІа] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının on yeddinci hərfi.*

КІ II *gram. samit səs.*

- **КІ III** *sifətlərdən və əvəzlilərdən zərflə əmələ gətirən şəkilçi; а - акI elə, и - икI belə.*

- **КІА** *sifətlərdən və əvəzlilərdən zərflə əmələ gətirən şəkilçi; маса - масакIа başqa - başqa cür; атIа - атIакIа о - о cür.*

КІАВУЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zindan (dəmirçi zindanı); кIавузардин zindanın.*

КІАД (-тIа, -тIа; -тIар, -тIари, -тIара) 1) *mal-qara yemini qoymaq üçün çubuqlardan toxunmuş qab; 2) taxıl, un saxlamaq üçün çubuqlardan toxunmuş qab; кIатIан qabın.*

КІАЗ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *ipəksarıyan; 2) ipək xammalı; 3) barama; кIазунин ipəksarıyanın; ipək xammalının; baramanın; кIазун гьуылягь ipəkqurdu, tırtıl; кIазун гьалар ipək saplar; ♠ кIазра хьыз незва ipəkqurdu kimi yeyir (yəni lap çox yeyir - uşaqlar haqqında).*

КІАЗА I *dial. zirvə.*

КІАЗА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. süzək, ашсүзән; кIазадин süzəyin, ашсүзənin.*

КІАЙМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paya (bir tərəfi uclu); кIаймадин payanın.*

КІАКІ (кIкIа, кIкIа, кIкIар, кIкIари, кIкIара) *bir tərəfi bağlı qısa və dar küçə; кIкIай dar küçədən.*

КІАКІ *dial. bax Кьекьем.*

КІАКІАЙ *dial. atanın qardaşı (əmi).*

КІАКІАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kir-pik; кIакIамдин kirpiyin; яргьи кIакIамар uzun kirpiklər.*

КІАЛАМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *calğ; buğum; halqa; ayrıca birləşdirmə; турбадин кIалам borunun buğumu (dirsəyi); яхцIур кIалам алай тIвал qırx buğumlu çubuq; тум са шумуд кIаламдикай ибарат тир quyuq bir neçə buğumdan ibarət idi; кIалам илигун və уахуд кIалам ягьун dial. reyvənd etmək, reyvənd vurmaq.*

КІАЛАМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. kasni; qurudulmuş kasni; кIаламдин kasninin.*

КІАЛТИИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. balaca (yaşca) oğlan; кIалтIидин balaca oğlanın.*

КІАЛУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qəlib; forma; model, maket; biçim; булушкадин кIалуб paltarın, geyimin, donun biçimi; гьуллеяр атIудай кIалуб güllə qəlibi; кирпичар атIудай кIалуб kərpiç kəsən qəlib; кIалубда тун formaya salmaq, qəlibə salmaq; кIвачин кьапар кIалубдал акьалжун аyaqqabıları qəlibə keçirmək; 2) тəс. бəдəн, qədd-qamət, boy-buxun, əndam; хьсан кIалубар авай руш уахşı qədd-qaməti (boy-buxunu, əndamı) olan qız.*

КІАЛУБСУЗ *sif. formasız, biçimsiz, yəndəmsiz, əndazəsiz, bir-birini tutmayan; кIалубсуз авун formasız etmək, biçimsiz etmək, yəndəmsiz etmək; кIалубсуз хьун formasız olmaq, biçimsiz olmaq, yəndəmsiz olmaq.*

КІАЛУБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sif. formasızlıq, biçimsizlik, yəndəmsizlik; кIалубсузвилин formasızlığın, biçimsizliyin, yəndəmsizliyin.*

КІАЛУБСУЗДАКАЗ *z. biçimsizliklə, yəndəmsizliklə.*

КІАЛУБСУЗДИЗ *z. bax КIалубсуздаказ.*

КІАЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. su saxlanan iri saxsı küp; кIалумдин küpün.*

КІАЛХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. qırtlaq; кIалхандин qırtlağın; кIалхандин сесер dilç. boğaz səsləri.*

КІАМ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *yarğan, dayaz dərə; dərə; яргьи кIам qəbu; ван авачир кIамара ван твамир mis. sakit dərələrə səs salma ("nöqsanların barədə ələmə car çəkmə" mənasında); кIам-шам lap az.*

КІАМ II *yer adlarını əmələ gətirən söz - şəkilçi; дерин кIам dərin dərə; Дигагьрин кIам Digah dərəsi.*

КІАМА I: *КIам isminin hal forması; bax КIам.*

КІАМА II: *КIамаз хьун felinin formalarından biri; bax КIамаз.*

КІАМАЗ: *КIан хьун felinin feli bağlama forması; ваз кIамаз масадаз гудач sən istəyirsənsə, özgəsinə verməyəm; кIамаз хьун incimək, narazı olmaq, narazı qalmaq; ам зи гафарикай кIамаз хьанва о, mənim*

sözlərimdən narazı qalıb; o, mənim sözlərimdən inciyib.

КІАМАЙ I: КІам *isminin hal forması*; *bax* КІам.

КІАМАЙ II: КІамукьун *felinin feli sifət forması*; *bax* КІамукьун; кІамай кьван *z.* 1) lap çox; кІамай кьван рахана lap çox danışdı; 2) istədiyən qədər, nə qədər istəyirsənsə; и ичерикай кІамай кьван твах bu almalardan istədiyən qədər apar.

КІАМАЙ III *sif.* ağıldan kəm, ağılı çatmayan, gicbəsər; sarsaq; küt; ам кІамай кас хьтинди я о, ağıldan kəm adama oxşayır.

КІАМАЙ IV (-йди, -йда; -яр, -йри, -йра) *is.* ağılsız, səfeh, axmaq; гада кІамайрин гьиле гьатнавай oğlan axmaqların əlinə düşmüşdü.

КІАМАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ağılsızlıq, axmaqlıq, səfehlik; кІамайвилин ağılsızlığın, axmaqlığının, səfehliyinin.

КІАМАЙВИЛЕЛДИ *z.* gic-gic, mənasız(casına), axmaqcasına.

КІАМАЙДАКАЗ *bax* КІамайвилелди.

КІАМАЙВИЛЯЙ *z.* gicliyindən, axmaqlığından, sarsaqlığından, səfehliyindən; чпин кІамайвиляй абур клеве гьатнавай өз axmaqlığından onlar çətinə düşmüşdülər.

КІАМАЙДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) 1) lazım olan şey; ваз кІамайди за кьажгьурда sənə lazım olan şeyi mən taparam; 2) gərəк olan, çatmayan; кІвал эцигун патал кІамайди пул я ev tikmək üçün çatmayan puldur.

КІАМАШ I *sif.* sarsaq, səfeh, axmaq, gic, başıboş, yelbeyin; кІамаш крар axmaq işlər, ağılsız işlər.

КІАМАШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* ağılsız, qanmaz; ахьтин кІамашриз гаф лугьуникай хийир авач elə ağılsızlara (qanmazlara) söz deməyin хейри yoxdur.

КІАМАШБУР I: КІамаш *sifətinin cəm forması.*

КІАМАШБУР II: КІамаш *sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması*; *bax* КІамашди.

КІАМАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sarsaqlıq, giclik, səfehlik, axmaqlıq, ağılsızlıq; кІамашвилин sarsaqlığının, gicliyinin, səfehliyinin, axmaqlığının, ağılsızlığının; кІамашвал авун sarsaqlıq etmək, giclik etmək, səfehlik etmək, axmaqlıq etmək, ağılsızlıq etmək.

КІАМАШДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* ağılsız; кІамашдан гафарихь ни яб гуда? ağılsızın sözlərinə kim qulaq asar?

КІАМБИЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yaşıllıqsız, yalın dərə.

КІАМБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyük kəsək; кІамбурдин böyük kəsəyin.

КІАМС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) küpəgərən qarı, cadugər qarı; əcinnə.

КІАМУКЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) çatmamaq, əskik olmaq; гьа им тир заз кІамайди mənə elə bu çatmırdı; перемдиз зур метр парча кІамукьна köynək (paltar) üçün yarım metr parça çatmadı; гила адаз са кІвал кІама indі onun ancaq evi çatmır; 2) *bax* кІамаз хьун; 3) istəməkdə, sevməkdə davam etmək; заз яд кІама mən hələ də su istəyirəm; адаз руш гьеле кІама о, qızı hələ də sevir; заз мад кІамач mən daha istəmirəm; кІамай кьван istədiyən qədər, hədsiz-hüduzsuz; ви риклиз кІамай кьван sənin ürəyin istədiyi qədər.

КІАМ-ШАМ *bax* Тимил-шимил.

КІАН I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *dib*; вацун кІан çayın dibi; гьульуьн кІан dənizin dibi; дагьдин кІан dağın ətəyi, dağın dibi; кІан квачир гьуьл а) dibsiz dəniz; б) *məc.* acgöz, qarınqulu; кІвачин кІан *anat.* ayağın altı, pəncə; кІамун кІан dərənin dibi; цавун кІан üfүq; чекмедин кІан çəkmənin altı; кьажгьандин кІан qazanın dibi; кІан кун dibini yandırmaq (*qazanın və s.*); кІаниз ягьун batmaq; ♦ агьа кІан а) az olmayaraq; б) minimum; кІан квачир dibsiz; кІан-кІукІ татун əsasını qoya bilməmək, işi görə bilməmək, baş çıxarmamaq; кІан пад цавал авун (цавалун) altını üstünə çevirmək; кІанер-пунар 1) qalıq (*nəyinsə*); 2) *məc.* bir xalqın mənən pozulmuş insanları; кІан-пун чирун kökünü axtarmaq.

КІАН II: кІан хьун *f.* 1) istəmək; 2) *məc.* sevmək; кІан хьайитІани, кІан тахьайтІани istəsə də, istəməsə də; sevsə də, sevməsə də; кІан ятІа istəyirsənsə, sevirsənsə; 3) tələb etmək.

КІАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -а, -рай, -мир) *f.* 1) özünü sevdirmək; руша вич гададиз кІанарна qız özünü oğlana sevdirdi; 2) xahiş etmək, təvəqqe etmək; 3) tələb etmək; кІанарзава sevdilir.

КІАНДА I: КІан хьун *felinin vaxt forması*; 1) sevmək; заз ам кІанда mən onu sevirəm; 2) bir işi başa çatdırmaq istəyi; заз

кІелиз кІанда мөн охумақ истәйирәм; 3) ki-minсә, нәуинсә тәрәфдари олмақ; **заз гьахь кІанда** мөн һаққ истәйирәм.

КІАНДА II “гәрәкдир, лазимдир, чәрәсиздир” *mәnalarında işlәнән söz*; **инай хьфена кІанда** buradan getmәk гәрәкдир.

КІАНДАЙВАЛ *z.* istәdiyi kimi; **ада ви-чиз кІандайвал девран гьалзава** о, istәdiyi kimi dövran sürür.

КІАНДАТІА I: *КІанда felinin şart forması.*

КІАНДАТІА II *әd.* istәyirsәnsә; **кІанда-датІа стхани галаз ша** istәyirsәnsә qardaşınla gөл.

КІАНДАЧ: *КІанда felinin inkar forması; bax КІанда.*

КІАНЕР (-и, -а) 1) kotana qoşulan axırın-сı cüt kәl (öküz); 2) ауақqabının altı; 3) qalıq; seçilәndән sonra yerdә qalan.

КІАНЕР-ПУНАР 1) tullantılar; 2) *mәc.* pozğun ünsürlәр (*cәmiyyәtdә*); 3) *mәc.* sırr, işin һәқиқәti, gizlin sәbәb; **кІанер-пунар жагьу-рун** һәқиқәti aramaq.

КІАНЗ *z.* istәyәрәk; **чІал чириз кІанз** dili оуғәнмәk istәyәрәk.

КІАНЗАВА: *КІан хьун felinin vaxt forması.*

КІАНЗАМА: *КІан хьун felinin vaxt forması.*

КІАНЗ(НИ)-ТАКІАНЗ *z.* istәмәdән, istәмәyә-istәмәyә, һәvәssiz (olaraq), könülsüz (olaraq), istәр-istәмәz; **кІанз-такІанз фена** istәмәyә-istәмәyә getdi, könülsüz getdi.

КІАНИ *sif.* 1) arzu olunan, istәnilән; гәрәkli, lazımlı; vacib; **заз вавай кІани затІ авач** мәним сәндән istәdiyim şey yoxdur; 2) *mәc.* sevimli, istәkli, sevilән, sevgili, әziz; **кІани руш** sevilән qız; **зи кІани тир диде** мәним әziz (sevimli) anam; **заз кІани, зун кІани дуст** мәним sevdiyim vә мәni sevән dost; **кІани-такІан** lazımlı, гәрәk, lazımlı, гәрәkli; **ваз вуч кІани-такІан аватІа лагь** сәnә nә lazımdırsa de; **кІани кьадар** *z.* istәdiyin qәdәр, istәnilән qәdәр.

КІАНИБУР I: *КІани sifätinin cәм forması; bax КІани.*

КІАНИБУР II: *КІаниди sifätindән dü-zәlmış ismin cәм forması; bax КІаниди.*

КІАНИВАЛ I (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) *is.* sevgi, mähәbbәt, ешq; **кІани-вилин** sevginin, mähәbbәtin, ешqin; **гададин**

кІанивал оғланın sevgisi (mähәbbәti, ешqı); **гьуьрмет ва кІанивал патал** һörmәt vә mähәbbәt namınә.

КІАНИВАЛ II *z.* necә istәyirsә, үrәyi istәdiyi kimi; **ада ви-чиз кІанивал дуйнья гьалзава** о, үrәyi istәdiyi kimi yaşayır; **жуваз кІанивал авун** өз istәdiyin kimi etmәk, үrәyin istәdiyi kimi etmәk.

КІАНИВИЛЕДДИ *z.* mähәbbәtlә, sevә-sevә, istәklә; **ада шиирар кІанивилелди кІелда** о, şeirlәri sevә-sevә oxuyur.

КІАНИВИЛИВ *z.* bax КІанивилелди.

КІАНИВИЛЯЙ *z.* istәdiyindән, istәdiyinә гөрә, sevdiyindән, sevdiyinә гөрә; **ада вун кІанивиляй икІ лугьузвайди я** о, sәni istәdiyinә гөрә belә deyir.

КІАНИДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) sevgili, canan; **заз кІаниди ахварай акуна** мән yuxuda sevgilimi гөрдüm; **кІанидаз са вуч ятІани лугьуз кІанзавай** sevgilim nәsә demәk istәyirdi.

КІАНИК I: *КІан isminin hal forması; bax КІан.*

КІАНИК II *z.* ашағı (*iki vә daha çox mәр-tәbәli evin һәyәti*); **ада кІаник фена дустар жагьурна** о, ашағı дүшүb dostlarını tapdı.

КІАНИК III *qoş.* ...altına, ...altında, ...altından; ...dibinә, ...dibindә; **вилерин кІаник** gözlәri qarşısında; yanında; **тарцин кІаник** aғacın altında; **кІаник акагун** a) altına düş-mәk, altında qalmaq; b) *mәc.* uduzmaq (*döyü-şü, yarışı*); **кІаник атун** girmәk, yerleşmәk; **кІаник ацукьун** altında oturmaq; **кІаник вегьин** a) atmaq, tullamaq (*nәyinsә altına*); b) dөşәmәk, salmaq, sәrmәk; **кІаник кутун** a) qoymaq, ...altına qoymaq; b) qalıb gөлmәk, udmaq (*döyüşü, yarışı*); **кІаник фин** ашағı düşmәk, ашағıya getmәk.

КІАНИКАЙ I *z.* altından; **кІаникай атун** altından gөлmәk (*nәyinsә*); **кІаникай фин** a) altından getmәk; b) ахмаq.

КІАНИКАЙ II *gizli(cә), хәlvәti, әl altın-dan; вилерин кІаникай килигун* gizlicә бахмаq; **♦ кІаникай алуқІдай** altdan geyilән (*paltar haqqında*); **кІаникай яд рақьурун** aldatmaq.

КІАНИКАЙ III *qoş.* altından; **столдин кІаникай** stolun altından.

КІАНИКУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, ая, -рай, -мир) alta salmaq; **далу кІаникна кьаткана** arxası üstә uzandı.

КІАНИН *sif.* ән ашағы; **кІанин кымет** ән ашағы қiймәт.

КІАН-ПАД *astar, төрс үз;* **кІан-пад цавал авун** а) *astarını çevirmәк;* б) *altını üstünә çevirmәк;* с) *mәс. basmaq, уixmaq; üstün гәлмәк, öhdәsindән гәлмәк;* **кІан-пад цавал хьун** а) *altı üstә çevrilmәк;* б) *çevrilmәк;* с) *mәс. iflasa uğramaq; müvәffәqiyyәtsizlik.*

КІАН-ПУН *sirr, işin һәқиқәti.*

КІАНТА *bax КІандатІа.*

КІАНЧНИ *әд. tәәssüflә istәk bildirән sөz;* **зав кІанчни вахъ галаз са тухдалди гафари** *mән istәmirәmmi sәninlә doyunca sөhbәt edim.*

КІАНЧІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *kötük;* **кІанчІар акъдун** *kötük çıxarmaq, kötükdән tәmizlәмәк;* **тум кІанчІ хьиз кьун** *quyuğunu dik tutmaq;* **ам кІанчІ хьиз акъвазнава** о, *kötük kimi dayanıb (hәрәkәtsiz);* 2) *mәс. ахмақ, sәfeh, zırrama (sөyüş); ам халисан кІанчІ я* о, *әsl ахмақdır (sәfehdir, zırramadır); кІанчІ хьурай* “*ömrün uzun ol-sun*” *mәnasında işlәнir.*

КІАНЧІАЛ: **кІанчІал тІуб** *baş barmaq; кІанчІал түпун* *baş barmağın.*

КІАП I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *kap, özәk (almada, armudda, heyvada vә s.); кІапунин* *kapın, özөyin.*

КІАП II *probka, mantar.*

КІАΠΑР *сесә (gilәmeyvәlәrdә, meyvәlәrdә).*

КІАПАРЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fırfıra; кІапарзиндин* *fırfıranın; һәмçinin bax Фарфалаг.*

КІАПАЦ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *findıq-burun (uşaq haqqında).*

КІАПАЖУЛ *dial. bax Кьепербан.*

КІАПАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dәstә, yığnaq, yığın; тамун кІапІал* *ağac-lıq, seyrәk meşә;* 2) *guruh, camaat; qrup; инсанрин кІапІал* *insan qrupu.*

КІАПАЛ II *dan. yoldaşlıq; şirkәt, сәmiyyәt.*

КІАПАЛ-КІАПАЛ *qrup-qrup; кІапІал-кІапІал кІватІ хьун* *qrup-qrup yığışmaq, qrup ilә yığışmaq; кІапІал-кІапІал фин* *qrup-qrup getmәk, qrup ilә getmәk.*

КІАПЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. nanә; кІапЛидин* *nanәnin.*

КІАР (-цІи, -цІе; -ар, -ари, -ара) 1) *vәrdәnә;* 2) *oxlov;* 3) *val;* 4) *pillә; кІарцІин*

vәrdәnәnin; oxlovun; valın; бурмад кІар *bu-racaq; викІин кІар* *qol (boyunduruға keçiri-lән); гуарин кІар* *nәrdivanın, pillәkәnin pil-lәsi; вини кІарариз акъатун* а) *yuxarı pil-lәlәrdә olmaq;* б) *mәс. һәуәсанланmaq, hırslәнmәк; Ѧ гардан кІарарай акъдун* *boynunu üzмәк; кьил кІарци ягъайд хьиз хьун* *aldanmaq, gözlәnilmәz vәziyyәtә düşmәк; кІар авун* а) *qırmaq, kәsmәк;* б) *çayın bir tayından o biri tayına düz keçmәк; кІар-кІар авун* а) *lap kiçik hissәlәрә doğra-maq;* б) *mәhv etmәк; кІар хуькуьрун* *tәdbiri pozmağa çalıшmaq; кІарарай акъатун* а) *yaxşı-pisi görmәк;* б) *vecinә almamaq, ar-sızlıq etmәk.*

КІАРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *sü-mük; кІарабдин* *sümüyün; кІарабдин мефт* *ilik; кІараб квачир як жедач* *mis. sümüksüz әt olmaz;* 2) *açıq sarı; кІараб ранг* *açıq sarı rәng; кІараб тазамаз* *sümüyü bәrkimәmiş; кІарабрайни акъатдач* “*heç vaxt unudulma-yacaq*” *mәnasında işlәнән ibarә.*

КІАРАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ske-let, кІарабандин* *skeleton.*

КІАРАБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *yumşaq şeyi bәrk hala гәtirmәк; мез кІарабнавай* *dili sümüyә dөnmüşdü (inandırmaq üçün o ki var dil tökmüşdü).*

КІАРАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *oduncaq; кІарасдин* *oduncağın; кІарасдин кІуе* *odun parçası; кІарасдикай авун-вай* *oduncaqdan düzәldilmiş; кІарас хьиз хьун* *kobudlaşmaq, sәrtlәşmәк; keylәşmәк; кІарас балкІан* *çox arıq, çevik adam; кІарас цІивин* *ağac kömürü;* 2) *girdim.*

КІАРАСАР (-ри, -ра) *odun; кІарасрин* *гьамбархана* *odun anbarı.*

КІаркІал (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qәd. su дөyirmanının hissәsi.*

КІАРКІАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *toxmaq; ox; vәrdәnә; кІаркІардин* *toxma-ğın; oxun; vәrdәnәnin; фургъундин кІаркІар* *furqonun oxu;* 2) *ağac pәrdüm (eşşәk üçün).*

КІАРКІАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. novdan; кІаркІардин* *novdanın.*

КІАРКІАРАР (-ри, -ра) 1) *at üçün qoş-qu şeylәri;* 2) *mәс. çirkin, natәmiz işlәр; ам кІаркІарар* *галаз акъудна* *ону çirkin işlәri-nә гөрә azad etdilәр (vәzifәdән).*

КІАРМУТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. çovdar çөрәyi; кІармутІдин* *çovdar çөрәyinin.*

КІАРПУЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çötkənin dənələri; **кІарпучИдин** çötkənin dənə-
lərinin.

КІАРТИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.*
mismar; **кІартІадин** mismarın.

КІАРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gi-
las; 2) gilasa bayramının adı; 3) *qadın adı* -
КІару (Karu); **кІарудин** gilası; gilasa bayra-
mının; Karunun.

КІАРУМДИ *sif.* lal; **ам кІарумди тир о,**
lal idi.

КІАРУН (-да, -на; -а/ая, -ин, -рай,
-мир) 1) kəsmək, doğramaq; **кІарас кІарна**
odunu doğradı; 2) kəşə; **хуьруьз кІарна фе-**
на kəndə kəşə getdi.

КІАС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) dişləm;
кІасунин dişləmin; **кІас ягьун** dişləmək.

КІАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kasa;
кІасадин kasanın.

КІАСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин,
-рай, -мир) dişləmək; qarmaq; **кІасна хи-**
рер авун qarıb yara etmək.

КІАТИ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) taxıl sax-
lanan qab (*çubuqlardan hörülmüş və ya taxta-*
dan düzəldilmiş); **кІатІа** taxıl saxlanan qabda;
ацІай кІатІал гишин кьиф *mis.* dolu taxıl
qabında ac siçan (*xəsis adam haqqında*).

КІАХ I ağız, dəlik; **♦ регьуьн кІах** dəyir-
man çanağının dibində dəlik.

КІАХ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) lərgə;
кІахунин lərgənin.

КІАХ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
kax (*ləzgi alma sortu*); **кІахунин** kaxın.

КІАЦИ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* tu-
nel; **кІацИдин** tunelin.

КІАЧИ-КІАЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
xəmir ovuntuları; **кІачІ-кІачІдин** xəmir
ovuntularının; **кІачІ-кІачІ хапІа** ləzgi un xə-
rəyinin adı.

КІАЧИИЧИ I *sif.* alçaq boylu, balaca (*bit-*
kilər haqqında).

КІАЧИИЧИ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.*
kol; **кІачИчИдин** kolun.

КІАЧИИЧЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
kolluq; **кІачИчИлУхдин** kolluğun.

КІАШ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
1) böyük çəkiç, ağır çəkiç, gürz; 2) kiçik dairə-
vi pendir; 3) dəni üstündə olan qarğıdalı; **гья-**
жикІадин кІаш qarğıdalı qıçası; **кІаш га-**
лай ланш başlı çubuq; **кІаш мичІер** yeməli

göyərtili növü; **кІаш хьиз аваз хьун** *dan.*
gümrah olmaq.

КІАШАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) darı sortu; 2) *məc.* mismarın başlığı.

КІАШАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) yeməli göyərtili növü.

КІАШКИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) saqqız; **кІашкІумдин** saqqızın; 2) *məc.* ix-
tilat, söz-söhbət; **рикІелай алат тийир**
кІашкІум yaddan çıxmayan söz-söhbət;
həmçinin bax Кандурагь.

КІАШНИШ *bax* КІешниш.

КІАШТИАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
bot. su qamışı; **кІаштІа-бандин** su qamışının.

КІАШТИИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
kaştı (*gavalı sortu*); **кІаштИдин** kaştının.

КІВАГЪ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) quz-
ğun; **кІвагьран** quzğunun.

КІВАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) səpmək, səpələmək, çilə-
mək, çırmaq, tökmək; **кІвадарна** səpdi, sə-
pələdi, çırpdı, tökdü; **гару емишар кІвадар-**
на күләк мейвөләри төкдү; **цифери кьаца-**
рал стІал-стІал марф кІвадарна buludlar
yaşıl otların üstünə damcı-damcı yağış çilə-
di; **ада куьчедиз яд кІвадарна о,** күçөүе
su səpdi.

КІВАЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) ev;
mənzil; otaq; **тавд кІвал** qonaq otağı; **цІун**
кІвал mətbəx; **кІвалин а** evin; b) əhliləşdi-
rilmiş, əhliləşmiş; **кІвалин гьайванар** ev
heyvanları; **кІвалер эцигун** ev tikmək; **итим**
авачир кІвал хайи чанах хьиз аквада *mic.*
kişi olmayan ev sınıq çanağa oxşayır; 2) *məc.*
ev avadanlığı ilə birgə ailə; **кІвал авун а** ev
tikmək; b) *məc.* ev-eşik qurmaq, ailə qurmaq;
кІваливай авун evdən məhrum etmək; ev-
dən, ailədən didərgin salmaq; **кІвал атІун** evi
qarət etmək; **кІвал кьени авун** evdə əmin-
amanlıq, rifah yaratmaq; **кІвал кьени хьун**
evdə əmin-amanlıq, rifah olmaq; **кІвал чІу-**
рун а ev dağıtmaq; b) *məc.* ailə dağıtmaq, ai-
ləni bədbəxtliyə düşürmək; **кІвал чІур**
хьун а evi dağılmaq; b) dağılmaq, xaraba qal-
maq, viran olmaq; var-yoxdan çıxmaq, dilənçi
halına düşmək; **кІваливай хьун** evdən
məhrum olmaq; ailədən didərgin düşmək;
кІваляй акьудун а evdən çıxarmaq; b) ev-
dən qovmaq; **♦ я кІвал чІур хайи кас, за ваз**
гьикьван лугьуда! ay məlun, sənə nə qədər
demək olar!; **я кІвал чІур тахьайди** *və ya-*
xud я кІвал кьени хьайиди ay evi tikilmiş
(*müraciət*); **кІвал авур каца – ракларин**

кьулухъ *mis.* “*ən çox zəhmət çəkən yaddan çıxıb*” *mənasında işlənən misal*; **кІвал <кьвал>** **алай кьиб** *tısbəğa*; **кІвал-кІвалах** *dan.* *ev işləri*; **ви кІвал кьени хьурай!** *evin avand olsun!*; **кІвал-югъ** *dolanacaq, güzəran*; **кІвал-кІвале** *hər bir evdə*; **кІвале экв хьурай!** “*evdəkilər salamat olsun!*” *mənasında*; **кІвале цІай хуьн** *ailənin adətlərini qorumaq*; **кІвалел акьвазун <хьун>** *pul ilə ev işlərini görmək*; **кІвалел фин** *hədiyyə ilə qonaq getmək*; **кІвалел хьун** *ev işlərini görməyə kömək etmək*; **кІвалел эверун** a) *evi tikib qurtaranda son iməciliyə çağırmaq*; b) *təzə evlənənlərin qonaq çağırılması*; **кІвалелай элячІун** *ev işlərinə kömək etməkdən yayınmaq*; **кІвалер-кьар кьени хьурай!** *evinizdə həmişə firavanlıq olsun!* (*gedərkən qonağın dediyi sözlər*); **кІвалин кьуллугьчи** *ev qulluqçusu*; **кІвалин кІан хкатун** *həddindən artıq pul xərcləmək*; **кІвалин гум тІатІурай!** *evdəkilər salamat olsun!*; **кІвалихъ гьил галайвалун** *ev işlərini görüb qurtarmaq*; **кІвалба-кІвал** *evbəev.*

КІВАЛАКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) *xəmir kündəsi*; **кІвалакІдин** *kündənin*;
2) *kolak (ləzgi alma sortu)*; **кІвалакІ хьтин варз** *yumru ay*; **метІин кІвалакІ** *dizin arxa tərəfi.*

КІВАЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *iş*; **кІвалахдин** *işin*; **кІвалах алакь тийизмай инсан** *əmək iqtidarı olmayan insan, işləmək qabiliyyətini itirmiş insan*; **кІвалахик ква-чирди** *işsiz*; **кІвалах тавурдаз фу авач** *a.s. işləməyən dişləməz*; **итим кІвалахда чир жеда** *mis. insan işi ilə tanınar*; **кІвалах авун** *işləmək, zəhmət çəkmək*; **кІвалахикай катун** *işdən boyun qaçıрмаq*; **кІвалахик хьун** *işləmək, iş başında olmaq*; **кІвалахар тухун** *iş görmək üçün çalışmaq, iş aparmaq*; **кІвалахар кьуьл хьун** *işin istənilən kimi düzəlməsi*; **кІвалахар мух хьун** *işin istənilən kimi düzəlməməsi*; **кІвалахдикай кьерех тахьана** *işdən uzaqlaşmadan*; **кІвалахдин вахт** *iş vaxtı*; 2) *vəzifə*; **ада вич кІвалахда кьалурна** *o, özünü vəzifədə göstərdi*; 3) *elmi iş, elmi əsər*; **илимдин кІвалах** *elmi iş, elmi əsər*; **алимдин цІийи кІвалах** *alimin yeni elmi əsəri.*

КІВАЛАХАРУН (-да, -на; -из, -зава; кІвалахар ая//-а, -ин, -рай, -мир) *f. işləmək, cürbəcür işlər görmək*; **ада кІвалахар-зава** *o, işləyir*; *o, cürbəcür işlər görür*; **кІвалахарна** *işlədi, cürbəcür işlər gördü.*

КІВАЛАХДАЙ I: *кІвалах isminin hal forması; bax кІвалах.*

КІВАЛАХДАЙ II: *кІвалахун felinin vaxt forması; bax кІвалахун.*

КІВАЛАХДАЙБУР I: *кІвалахун felindən əmələ gəlmiş feli sifətin cəm forması; bax кІвалахун.*

КІВАЛАХДАЙБУР II (-у, -а): *кІвалахдайбур feli sifətindən əmələ gəlmiş isim; кІвалахдайбурун işləyənlərin.*

КІВАЛАХДАЙДИ I: *кІвалахун felindən əmələ gəlmiş feli sifətin tək forması; bax кІвалахун.*

КІВАЛАХДАЙДИ II (-да, -да): *кІвалахдайди feli sifətindən əmələ gəlmiş isim; кІвалахдайди işləyən; кІвалахдайдан işləyənin.*

КІВАЛАХДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *işçi, əməkdaş*; **кІвалахдардин** *işçinin, əməkdaşın*; “*Самур*” *газетдин кІвалахдар “Самур” qəzetinin işçisi (əməkdaşı).*

КІВАЛАХУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *bax кІвалах (кІвалах авун).*

КІВАЛЕВАЙДИ I (-а, -а) 1) *evdəki*; 2) *həyat yoldaşı*; **зак кІвалевайда фад хьша лагьана** *həyat yoldaşım mənə tez gəl dedi*; **кІвалевайди квелди машгьул я?** *evdəki nə ilə məşğuldur?*

КІВАЛИН *sif. ev, evin*; **кІвалин иеси** *ev sahibi*; **кІвалин гьайванар** *ev heyvanları*; **кІвалин кьушар** *ev quşları*; **кІвалин кІвалах** 1) *ev işi*; **ада кІвалин кІвалахар авуна кьутьягна** *o, ev işlərini görüb qurtardı*; 2) *ev tapşırığı (məktəblilərə, tələbələrə verilən)*; **аялди хтай кумазни кІвалин кІвалах авуна ушақ гөлөн** *kimi ev tapşırığını yerinə yetirdi*; **кІвалин юлдаш** (*ər və ya arvad haqqında*).

КІВАЛИНБУР I: *кІвалин sifətinin cəm forması; bax кІвалин.*

КІВАЛИНБУР II (-у, -а): *кІвалин sifətinin cəm formasından əmələ gəlmiş isim.*

КІВАЛИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *evin sakini, evin sakinlərindən biri*; **кІвалинвидин** *evin sakininin*; **кІвалинвийри адахъ яб акална** *evin sakinləri ona qulaq asdılar.*

КІВАЛИНДИ I: *кІвалин sifətinin tək forması; bax кІвалин.*

КІВАЛИНДИ II (-а, -а): *кІвалинди sifətindən düzəlmiş ismin tək forması.*

КІВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax кІвал (кІвал авун).*

КІВАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *alçaqboy kişi*; **кІванадин** *alçaqboy kişinin.*

КІВАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balaca yumru şey; **кІварадин** balaca yumru şeyin.

КІВАРКІВАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* ağacdələnin; **кІваркІвалагдин** ağacdələnin; *həmçinin bax* **Куькве I**; 2) *тәс.* yumru, dolu, kök.

КІВАРКІВАЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çay daşı, çaylaq daşı; **кІваркІвацІдин** çay daşının, çaylaq daşının; **кІваркІвацІ хьтин** çay daşı kimi yumru.

КІВАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) а) ухılмақ, дағılмақ, дүшмәк, ұчмақ; **кІвалин кьав кІватна** evin damı uçду; б) *тәс.* müvəffəqiyyətsizliyə uğramaq, alt-üst olmaq, ruça çıxmaq, baş tutmaq, müflisləşmək, müflis olmaq; **адан планар кІватна** onun planları alt-üst oldu, onun planları baş tutmadı; **имтигьан гудайла кІватна** imtahan verəndə müvəffəqiyyətsizliyə uğradı; 2) iflas, müflisləşmək; **бизнесмен кІватна** biznesmen müflisləşди.

КІВАТІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) topa, yumaq, baş; **кІватІунин** topanın, yumağın; **гьаларин кІватІ** sar yumağı; **живед кІватІ** qar topası; **келемдин кІватІ** bir baş көлөм; **халидин кІватІ** kiçik qarpız; **кІватІ авун** *f.* 1) ayrı-айры adamları bir yerə уйғмақ; 2) sayca artırмақ, çoxaltмақ; **ада кІватІ авур мал масабур тарашна** onun artırdığı maldövləti başqaları talan etdi; **кІватІ хьун** уйғışмақ, bir yerə уйғılмақ.

КІВАТІАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) уйғнақ, уйғнсақ, дөрнәк, qrup, dəstə, güruh, уйғın; **әдебиятдин кІватІал** әдәбиyyat дөрнәуи, әдәбиyyat уйғнсағи; 2) top, topa; **са кІватІал кағьаз** bir top kağız; 3) toplu, külliyyat; **кьанурин кІватІал** qanunlar toplusu; **хкетрин кІватІал** lətifələr toplusu; **шиирин кІватІал** şeirlər toplusu; **хкягьай кІватІал** seçilmiş toplu.

КІВАТІАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* уйғмақ, toplamaq, birləşdirmək; **кІватІална** уйғди, topladı, birləşдirdi; **ада вири санал кІватІална** о, hamını bir yerə уйғди (topladı); **ада вири кьуватар кІватІална** о, bütün qüvvələri birləşдirdi.

КІВАТІАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) balaca yumaq, balaca baş; **гьаларин кІватІаш** balaca sar yumağı; **келемдин кІватІаш** bir balaca baş көлөм; 2) *тәс.* көрпә ушақ; **кІватІашдин** balaca yumağın; көрпә ушағın.

КІВАТІИ: **кІватІи-кІватІар авун** çevirmək, devirmək (*nə isə yuxılanda, düşəndə*);

кІватІи-кІватІар хьун çevirmək, devirmək (*nə isə düşəndə, kim isə yuxılanda*).

КІВАТІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) уйғмақ; **кІватІна** уйғди; **гьарай-әвер ийиз вири магьле кІватІна** haray-həşir salıb bütün məhəlləni уйғди; 2) artırмақ; 3) yerə tökülən şeyi уйғмақ; 4) qazanmaq, varlanmaq; **кІватІ хьун** уйғılмақ; **стІал-стІал кІватІ жез вир жеда** *a.s.* damla-damla göl olar.

КІВАХУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) səpmək, üstünə səpmək, tökmək; **кІвахна** çılandı, üstünə səpildi, töküldü.

КІВАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; -рай, -мир) 1) axmaq, axıb getmək; sızmaq, damladamla tökülmək, süzülmək; **гьиликай иви кІвахьна физвай** əlindən qan axırdı; 2) damcılamaq, dammaq; **пелекай гьекь кІвахьиз** alından tər damcılaya-damcılaya, üzü tər içində; 3) tökülmək, səpilmək; dağılмақ; **тарал алай ичер вири кІвахьна** ağacdaki almaların hamısı yerə töküldü.

КІВАЧ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) аyaқ; pəncə; **чапла кІвач** sol аyaқ; **эрчІи кІвач** sağ аyaқ; **вилик квай кІвачер** qabaq аyaqlar, qabaq pəncələr; **кІвачин кІан** аyaғın altı; pəncə; **кІвачин руфун** baldır; **кІвачин тупІар** аyaқ barmaqları; **кІвачин чин** pəncənin üstü; **дуст вилериз килигда, душман – кІвачериз** *a.s.* dost gözə baxar, düşmən аyaға; **кІвач акьатун** аyaғи burxulмақ; **кІвач галкІун** аyaғи ilişmək, bürətmək; **кІвач галкІурун** аyaғını ilişдirmək, badalaq vurmaq; **кІвач кІвачел вегьена ацукьун** аyaғını аyaғи üstə аşırıp oturmaq; **кІвач эцигун** а) аyaғını qoymақ (*nəyinə üstünə*); б) *тәс.* qədəm qoymақ (*yaş haqqında*); **цІуругуд йи-са кІвач эцигнава** on altı yaşа qədəm qoуб; **кІвачел акьалдарун** а) böyütmək, tərbiyə vermək, adam eləmək, аyaға qaldırмақ; б) *тәс.* diriltmək, dirçəltmək, qaldırмақ **завич кІвачел акьалдарнатІани, ада зи хьсанвал квадарна** mən onu dirçəltdimсə də, о, mənim уахşılığını itirdi; **кІвачел акьалтун** а) yeriməyə başламақ (*uşaq haqqında*); б) qalxмақ, аyaға durмақ; **кІвачел алуқІун** аyaғına geyinmək (*nəyi isə*); **кІвачер кучудна ацукьун** burdaş qurub oturmaq; **кІвачера гьатун** аyaқ alta düşmək; **кІвачерай акьатун** а) yorulмақ, əldən düşmək; б) *тәс.* uğurla başа çatмақ (*hər hansı bir iş haqqında*); **кІвачерай акьудун** а) uzun müddət hərəкət etdirməklə zəiflətmək (*kimi isə*); б) *тәс.* uğurla başа çatdırмақ (*hər hansı bir*

işi); **кІвачив ягъун** а) аyaqla vurmaq; bada-laq vermək; **кІвачик акагун** *və yaxud* **кІвачик какагун** аyaq alta düşmək; **кІвачик кутун** а) аyaq altına qoymaq; б) *тэс.* rədd etmək, imtina etmək (*kiminsə xahişini*); **кІвачикай хкудун** аyağının altından çıxartmaq (*nəyi isə*); **кІвачин кыилел акъвазун** аyaq üstə durmaq; **кІвачин кыилел тІуьн** аyaqüstü yemək; **кІвач атІун** а) аyağını kəsmək; б) məhrum etmək; с) *тэс.* tərgitmək, əl çəkmək; **сергъатар агал хъайила садбуру Магъачкъаладихъай кІвач атІана** sərhdədlər bağlandıqdan sonra bəziləri Mahaçqalaya gedib gəlməkdən əl çəkdi; 2) аyaq (*mebelin*); **столдин кІвач stolun** аyağı; **тфенг вини кІваче тун** чахмағи аyaға çəkmək; **♦ кІвачел залан** hamilə (*qadın haqqında*); **кІвачихъ галай** adına yazdırılmış, təhkim edilmiş; **кІвачин хъун** hazırlaşmaq, hazır olmaq; **кІвачин жедай вахт я** hazırlaşmaq vaxtıdır; **кІвач ачухун** tez-tez gedib gəlmək; **кІвач вегъин** addım atmaq; **кІвач гвягъун** а) ləkələmək; б) kimi isə yersiz хərcə salmaq; **кІвач гъугъунай авун** yavaş-yavaş (asta-asta) hərəket etmək; **кІвач куда, кьулухъ ая лугъун тавун** хətrinə dəyməmək; **кІвач-гъил** əl-аyaq; **кІвач кягъун** hərəketi sürətləndirmək; **кІвач-кыил авун** bir yerə getmək üçün hazırlıq görmək, paltar və ərзаq hazırlığı görmək; **кІвачи-кІвачи фин** pıyada getmək; **кІвач-кІвачихъ татун** yorulmaq, acizləşmək; **кІвач хукІун** gəzmək, istədiyi yeri gəzib doluşmaq; **кІвач цІуьдгъуьнун** а) аyağı sürüşmək; б) *тэс.* səhv etmək, yanlış hərəketə yol vermək; **кІвач цІуьдгъуьнайди къарагъда, мез цІуьдгъуьнайди – ваъ** *a.s.* аyağı sürüşən аyaға qalxa bilər, dili sürüşən – yox; **кІвач чІуру векъел алуькун** işin düzəlməməsi, niy-уətin baş tutmaması; **кІвач эцигай чкадал кыил эцигун** аyağını qoyan yerə başını qoymaq (“*bütün tapşırıqları yerinə yetirmək*” *mənasında*); **кІвач япувай фин** çox sevincək olmaq; **кІвач яргъи авун** harayasa getmək; **кІваче аваз хъун** bir işi yerinə yetirməyə hazır olmaq; **кІвачел <алаз> хъун** аyaqüstə olmaq, hərəketdə olmaq; **кІвачел заланвал** hamiləlik; **кІвачел къарагъарун** а) аyaq üstə qaldırmaq; б) аyaға qaldırmaq; **Шарвилиди халкъ кІвачел къарагъарна** Şarvili xalqı аyaға qaldırdı; **кІвачел къарагъун** а) аyaға qalxmaq; б) аyaға durmaq; **кІвачел кьезил** zirək; уаşса kiçik; **кІвачел фин** аyağıна getmək (*kiminsə*); **кІвачелай авун** gəzmək; **ада Дербент кІвачелай авуна** о, Dərbəndi gəzdi; **кІвачер кевягъун** ölmək, canı çıxmaq; **кІвачер сурун рувал алаз хъун** ölüm

аyağında olmaq; **кІвачер хадалди** canda taqət qalana kimi; **кІвачера аруш хъун** mane olmaq, əngəl törətmək; **кІвачерик аватун** а) hörmətdən, nüfuzdan düşmək; б) əməl etməmək, saymamaq; **кІвачерик раьк** *вегъ* аyaqlarının altına dəmir at (*az-az gələn qonaqlara deyilir*); **кІвачерик ярх хъун** özünü alçaldıb istəyinə nail olmaq; **кІвачерик ярхарун** özünə tabe etmək; **кІвачи чил кьун** а) аyağı yer almaq; б) güclü olmaq; **кІвачиз ягъун** adına çıxmaq; **за авур крар масадан кІвачиз ягъана** mənim gördüyüm işləri özgənin adına çıxdı; **кІвачик кваз хъун** yol kimi istifadə etmək; **кІвачик кутун** istismar etmək, zülm etmək; **кІвачикай ялун** аyağından çəkmək, pislik etmək; **кІвачин къапар** аyaqqabılar; **кІвачин машин** аyaqla işlədilən tikiş maşını; **кІвачин рекъе фин** tez-tez аyaqyoluna getmək; **кІвачин тупла-лай кылин кукІвал кьван** tərədən dırнаға kimi, tamam, hətərəfli; **кІвачин хашав** dabanın əks tərəfi; **кІвачин цил** dabanın yuxarı hissəsi; **кІвачай акъатун** а) məsuliyyət boynunda qalmamaq; б) hazır vəziyyətdə qalmamaq, açılmaq; **тфенг кІвачай акъатна** tüfəng açıldı.

КІВАЧИКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай) keçib getmək; **кІвачикна** keçib getdi; **ада дагъдин рехъни кІвачикна** о, dağ yolunu da keçib getdi.

КІВАЧИНАРУН (КІВАЧИНУН) (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* hazırlamaq, iş girişməyə başlamaq; **кІвачинарна** hazırladı, iş girişməyə başladı.

КІВАЧИНБУР (-у, -а) hazır olanlar; **кІвачинбурун** hazır olanların.

КІВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) күрək-cik; **кІведин** күрəkciyin.

КІВЕГЪ *bax* **ЦІвегъ**.

КІВЕГЪЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* kervel; **кІвегъегдин** ker-velin.

КІВЕНКІ (-ве, -ве; -вер, -вери, -вера) 1) uc, tiyə, ağız; **гапурдин кІвенкІ** хəncərin ағзı (tiyəsi); **рапун кІвенкІ** iynənin ucu; **кьелемдин кІвенкІ** qələmin itilənmiş ucu; **як не-дай ничирдин кІуфал кІвенкІ** жеда *a.s.* ət yeyən quşun dimdiyi iti olar; **кІвенкІ авун** itiləmək; **кІвенкІ хъун** itilənmək, sivriləşmək; **кІвенкІвел экъечІун** *тэс.* qarşısına çıxmaq, qarşılamaq; 2) *dan.* başçı; rəhbər, böyük; 3) **май-вайрин кІвенкІ** агакьна meyvələr yetişib.

КІВЕНКІВЕ I *z.* qabaqda, başda.

КІВЕНКІВЕ II *sif.* öndə, avanqardda; **кІвенкІве авай** öndə (irəlidə) olan,

avanqardda olan; **кІвенкІве аваз фин** öndə (qabaqda) getmək; avanqardda getmək.

КІВЕНКІВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qın; **турунин кІвенкІвел** qılıncın qını.

КІВЕНКІВЕЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* qabaqcıl; **кІвенкІвечидин** qabaqcılın; **кІвенкІвечийрин** мярекат qabaqcılların məclisi.

КІВЕНКІВЕЧИ II *sif.* **кІвенкІвечи рушар** qabaqcıl qızlar; **кІвенкІвечи муаллим** qabaqcıl müəllim.

КІВЕНКІВЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qabaqcılıq; **кІвенкІвечивилин** qabaqcılığın; **кІвенкІвечивилин чешне** qabaqcılıq nümunəsi.

КІВЕНКІВЕЧИВИЛЕЛДИ *z.* qabaqcılıqla.

КІВЕНКІНИ-КІВЕНКІВЕ *lap* qabaqda.

КІВЯГЪУН (кІвяда, кІвяна, кІвягъиз, кІвягъзава // кІвязава, кІвя // кІвягъа, кІвягъин, кІвягърай // кІвярай, кІвягъмир // кІвямир) *f.* dava etmək; **адаз кІвягъиз кІанзава** o, dava etmək istəyir.

КІЕВ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) başqalarının görmədiyi yer; **кІеве акІун** *və ya* **кІеве гъатун** *və yaxud* **кІевера гъатун** çətin vəziyyətə düşmək, dara düşmək, bəlaya düşmək, çixilməz vəziyyətdə qalmaq; **кІеве гъатай чкадал ажузвал ийинмир** *a.s.* dara düşəndə acizlik etmə; **кІеве акІурун** çətin vəziyyətə salmaq (*kimi isə*); **кІевяй акъудун** çətin vəziyyətdən çıxarmaq; **кІеве тун** çətin vəziyyətə salmaq (*kimi isə*), bədbəxtliyə düşər etmək (*kimi isə*), çətinləşdirmək; **кІеве хьун** *və yaxud* **кІевел хьун** а) çətin vəziyyətdə olmaq, darda olmaq; б) can vermə vəziyyətində olmaq; **азарлу кІевел алай** xəstənin vəziyyəti çox ağır idi.

КІЕВ II (-е, -е; -ер, -ери, -ера) qoruq; **кІеве жейранар хуьзва** qoruqda seyranlar mühafizə olunur.

КІЕВЕЛАЙ *z.* 1) qəti, qəti olaraq; ciddi, çox ciddi; **кІевелай тир** qəti; **кІевелай лугьун** ciddi xəbərdarlıq etmək; 2) möhkəm, bərk; **кІевелай дуст хьун** möhkəm (bərk) dost olmaq; **кІевелай минетун** çox xahiş etmək, çox yalvarmaq.

КІЕВИ *sif.* 1) möhkəm, davamlı, sarsılmaz; **кІеви кьеле** möhkəm qala; **кІеви цІил** davamlı ip (kəndir); **кІеви ван** *məc.* gur səs; 2) *məc.* möhkəm, inadlı, inadçı, keçməyən, dayanıqlı, sərt; **кІеви кьуьд** sərt qış; **кІеви**

женг inadlı mübarizə; 3) *məc.* qızgın, qatı, sərt, rəhmsiz, qəddar; **кІеви душман** qatı düşmən; **кІеви мидя** qəddar rəqib; 4) *məc.* yaxın, səmimi, sədaqətli, mehriban, istiqanlı; **кІеви дустар** yaxın dostlar; **кІеви кьуншияр** mehriban qonşular; **кІеви алакъяар** səmimi əlaqələr; 5) *məc.* tamahkar, həris, xəsis, simic; **ам гзаф кІеви инсан я** o, çox simic adamdır; 6) bağlı, örtülü; **кІеви рак** bağlı qarı; **кІеви авун** а) möhkəm etmək, bərkitmək; б) *məc.* davamlı (dayanıqlı, sarsılmaz, möhkəm) etmək; с) bağlamaq; ç) *məc.* gizlətmək, örtmək, qorumaq; **кІеви хьун** а) güclənmək, bərkimək, şiddətlənmək; б) bağlanmaq, örtülmək; с) *məc.* xəsislik etmək, simiclik etmək, əsirgəmək, tamahkar olmaq, həris olmaq; **кІеви хам алайди** hər sözü götürən, gönüqalın.

КІЕВИБУР: **КІеви** *sifətinin cəm forması.*

КІЕВИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) möhkəmlik, bərklik, davamlılıq; 2) *məc.* əyilməzlik, inad, səbat, mətanət; 3) *məc.* tamahkarlıq, hərislik, xəsislik, simiclik, dargözlük; **кІевивал авун** а) ciddiyyət etmək; б) xəsislik etmək, simiclik etmək, əsirgəmək, tamahkarlıq etmək, acgözlük etmək, qiyməmə; с) inad göstərmək, səbat göstərmək, mətanət göstərmək, sözündən dönməmək, ...üstündə möhkəm durmaq, dediyinin üstündə dayanmaq.

КІЕВИВАЛУН (-да, -на; -ая//-а, -ин, -рай, -мир) *f.* **бax** **КІевивал** (**кІевивал авун**).

КІЕВИВИЛЕЛДИ *z.* **bax** **КІевидаказ.**

КІЕВИДАКАЗ *z.* bərk, möhkəm, güclü, şiddətli, zərbə ilə; **лап кІевиз** а) çox güclü, lap bərk, lap şiddətli; б) çox ciddi, qəti surətdə, bərk, bərk-bərk; **кІевиз ахварал фин** bərk yuxuya getmək; **гафунал кІевиз акъвазун** sözünün üstündə durmaq.

КІЕВИДИ: **КІеви** *sifətinin tək forması;* **bax** **КІеви.**

КІЕВИЗ I *z.* **bax** **КІевидаказ;** **кІевиз акъвазун** möhkəm dayanmaq.

КІЕВИЗ II: **КІевун** *felinin əmr forması;* **bax** **КІевун.**

КІЕВИЗ-КІЕВИЗ bərk-bərk, möhkəm-möhkəm.

КІЕВИЙИЗ *dan.* **кІеви авун** *ibarəsinin danışıqda işlənən qısa forması.*

КІЕВИ ЛИШАН ləzgi əlifbasında “Ъ” işarəsinin adı.

КІЕВИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) бағламақ, тутмақ (*youtu*), мүдәфиә етмәк; кәсмәк, қабәғини тутмақ; **цифеди рагъ кІевирнава** buludlar гүнәши өртүб; **кьюлар яна рак кІевирун** taxtalari mıxlayıb qarını baғlamaқ; 2) gizlätmäk, gizli saxlamaқ, bildirmämäk, örtmäk, üstünü basdırmaқ, qorumaқ; **жибинда кІевун** cibdә gizlätmäk; 3) ört-basdır етмәк, üstünü pәrdälәмäk.

КІЕВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **КІевирун**; **кІевна** baғladı, tutdu (*youtu*), kәsdi (*youtu*); gizlätди, gizli saxladı, bildirmәди, üstünü örtди; ört-basdır etди.

КІЕВНАВАЙВИЛЯЙ *z.* baғlı olduғuna görә, gizlädildiyinә görә.

КІЕВЯЙ: КІев *isminin hal forması; bax* **КІев I.**

КІЕГЪЕБ // КІЕНШЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* topuқ; topuқ чıxıntısı; **кІегъебдин** topuғun, topuқ чıxıntısının.

КІЕЗРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *balıқ (kiçik); кІезридин* balıғın; **ам кІезрияр кяз фена** o, *balıқ* тутмаға getди; **кІезрияр кьадай куткун** *balıқ*tutan sәbәt; **кІезрияр кьадай чил** *balıқ*tutan tor; **кІезрияр кьун** *balıқ* тутмақ; *hәмçinin bax* **Гьед II.**

КІЕК (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *xoruz; кІекрен* *xoruzun*; *истивут* **тІуър кІек хьиз хьун** *vә yaxud* **кІек хьиз чиниз кьудгьунун** *mәс.* *xoruzlanmaқ; кІекрез* *леэн ядай чка* *sürgün; кІекрен тум хьиз дуьз хьун* *qaydasınca* *düzәlmäk; кІвалахар кІекрен тум хьиз дуьз жезва* *işlәр* *qaydasınca* *düzәlir.*

КІЕКЕР I: КІек *isminin cәм forması; bax* **КІек.**

КІЕКЕР II (-и, -а) *qovrulmuş qarğıdalı dәnlәri; hәмçinin bax* **Тенкьер.**

КІЕКІЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* **КІваркІвалаг.**

КІЕКІЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *әса, әyri başlı әl aғасı, кІекІецдин* *әsanın.*

КІЕЛ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *quzu; кІелен* *quzunun*; **лацу кІел** *aғ* *quzu; вирида-* *лайнни иер кІел ән* *gözәl* *quzu; кІел авай хеб* *quzusu* *olan* *qoyun*; **кІел хун** *quzulamaқ, balalamaқ; кІел тІуър жанавур* *acizlәрin* *qәnimi*; **кІел хьтин** *quzu* *kimi*, *sakit, düzgün; кІелен мичер <мецер>* *cincilim.*

КІЕЛ II (-ер, -ери) 1) *tәhsil, tәlim*; 2) *oxuma*; **кІел(ер)** *авун* *tәhsil* *olmaқ, öyrәnmäk; кІел элягьун* *din* *өлән* *adamın başı üstündә* *dua* *oxumaқ.*

КІЕЛАЙ I: КІелун *felindән әmәlә gәlmiş feli sifät.*

КІЕЛАЙ II *sif.* 1) *tәhsilli, tәhsil almış, tәhsil görmüş, elmlі, oxumuş, ziyalı; кІелай кас* *tәhsilli (elmlі, oxumuş, ziyalı) adam*; 2) *oxunmuş, axıra qәdәр oxunmuş.*

КІЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *tәhsillilik; адахъ мад са хьсан амал ква: кІелвал* *onun* *daha* *bir* *yaxşı* *cәhәti* *var: tәhsillilik*; 2) *mәс.* *düzlük (hiylәsizlik); кІелвал адан ивида ава* *düzlük* *onun* *qanındadır.*

КІЕЛДАЙ I: КІелун *felinin davamlı keçmiş zaman forması; bax* **КІелун.**

КІЕЛДАЙ II: КІелдай *йис* *dәrs* *ili; кІелдай йис гагГумдалди, за кІвалах куютягна кІанзава* *dәrs* *ili* *başlanana* *kimi* *mән* *işi* *görüb* *qurtarmalıyam.*

КІЕЛДАЙБУР I: КІелун *felindән әmәlә gәlmiş feli sifätin cәм forması; хуьре авай кІелдайбур са шумуд кас тир* *kәnddәki* *oxuyanlar* *bir* *neçә* *nәfәр* *idi.*

КІЕЛДАЙБУР II (-у, -а): **КІелдайбур** *feli sifätindән әmәlә gәlmiş ismin cәм forması*; 1) *oxuyan* *adamlar*; **чи хуьряй институтда кІелдайбур гзаф ава** *bizim* *kәnddән* *institutda* *oxuyanlar* *çoхdur*; “Самур” *газетдихъ кІелдайбур гзаф ава* “Samur” *qәzetinin* *oxucuları* *çoхdur.*

КІЕЛДАЙДИ // КІЕЛЗАВАЙДИ (-а, -а) 1) *oxucu*; *играми кІелдайди (кІелзавайди)! әziz* *oxucu*! 2) *mәktәbdә* *tәhsil* *alan, şagird*; **ада гьар са кІелзавайдавай тарс жузадай** o, *hәр* *bir* *şagirdдән* *dәrsi* *soruşardı.*

КІЕЛЕ I: КІел *isminin hal forması; bax* **КІел.**

КІЕЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *qala*; **ада Яргундикай кІеле авуна** o, *Yargunu (Hәzrәni) qalaya* *çevirdi*; 2) *mis*; **кІелед кьажгьан** *mis* *qazan*; 3) *kәnd* *vә şәhәр* *adi* - **КІеле; чна Кьубадиз КІелени** *lugьда* *biz* *Qubaya* *Kele* *dә* *deyirik.*

КІЕЛЕ III: кІеле хьун *dial.* *xәbәri* *olmaқ, әyan* *olmaқ.*

КІЕЛЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *quzuotaran; кІелербандин* *quzuotaranın.*

КІЕЛЕРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *quzuotaranlıқ; кІелербан-* *вилин* *quzuotaranlıғın; дяведин йисара* **ада гагъ кІелербанвиле, гагъ данарбанвиле кІвалахна** *müharibә* *illәrindә* o, *gah* *quzuotaranlıqla, gah* *da* *danaotaranlıqla*

məşğul oldu; **кІелербанвал авун** quzuotaranlıq etmək.

КІЕЛЕРБАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **КІелербанвал** (**КІелербанвал авун**).

КІЕЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -ая, -ин, -рай, -мир) təhsil almaq; *ада* **Франция-да кІелернай** о, Fransada təhsil almışdı.

КІЕЛЗАВАЙБУР (-у, -а): **КІелзавайди** *isminin cəm forması*; *bax* **КІелдайди** // **КІелзавайди**.

КІЕЛИИ: **кІели** (**кІили**) хьун хəбər tutmaq, hiss etmək.

КІЕЛ-КХЬИН savad, yazıb-oxumaq; yazıb-oxumaq; **кІел-кхьин чирун** yazıb-oxumaq öyrənmək, savad öyrənmək; **кІел-кхьин чир хьун** yazıb-oxumağı bilmək, savad qazanmaq; **кІел-кхьин чидай** savadlı; **кІел-кхьин тийижир** savadsız.

КІЕЛКІЕМАЦАР ot növlərindən biri.

КІЕЛЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* institut; **кІеллүхдин** institutun.

КІЕЛНАВАЙ *sif.* oxumuş; **чун кІелнавай ксар я** biz oxumuş adamlarıq.

КІЕЛНАВАЙДИ *sif.* oxumuş, təhsilli; **ам кІелнавайди я** о, oxumuş adamdır.

КІЕЛУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) oxumaq; **ктаб кІелун** kitab oxumaq; **чІалар кІелун** şeir oxumaq; **кІелай ктаб** oxunmuş kitab; **дикъетдалди кІелун** diqqətlə oxumaq; 2) oxumaq, öyrənmək, məşğul olmaq, dərs oxumaq; **кІелиз тун а** oxutdurmaq, oxumağa məcbur etmək; b) öyrətmək; öyrənməyə məcbur etmək.

КІЕЛУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* oxuma, təhsil, təlim, öyrənmə; **кІелунал машгьул хьун а** təhsil almaqla məşğul olmaq; b) oxu (mütaliə) ilə məşğul olmaq.

КІЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* oxucu; **кІелчидин** oxucusunun; **заридин кІелчияр** yazığının oxucuları.

КІЕМ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* qucaq; **кІеме** qucaqda, qucağında; **са кІеме авай кІарасар** bir qucaq odun; **аял дидедин кІеме авай** ушаq ananın qucağında idi.

КІЕМ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* bir qucaq ot, тора (*ot topası*); *ада са кІеме авай векьер гьана* о, bir qucaq ot gətirdi; **векь кІемериз ягьун** otu toplamaq.

КІЕМ III (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) darananda yunun darağın ağzında qalan hissəsi.

КІЕМЕР (-ери, -ера) daraq ağzı (*yun və s. darayarkən qalan tullantı*); **кІемерин** daraq ağzının.

КІЕМПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sap yumağı; **кІемпилдин** sap yumağının.

КІЕМПИИ *dial. sif.* kök, şişman.

КІЕМПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* balacaboy, kök, şişman adam.

КІЕНКІВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kotana qoşulmuş köllərin qabaqdakı cütü

КІЕНТИ *bax* **КІетI**.

КІЕНШЕБ *bax* **КІегьəб**.

КІЕП (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) а) sidik kisəsi; b) хаяу; **кІепинин** sidik kisəsinin; хаяунн.

КІЕП I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *qəd.* kiçik kisə; **са кІепI кьуьл** bir kiçik kisə buğda; **кІепIинин** kisənin.

КІЕП II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* 1) qurudulmuş qaysı navalası; 2) yemək məmulatı (*çətanə toxumlarından və qaysıdan hazırlanır*).

КІЕПЕ (**кІапIажул, кІепIербан, гикIербан, пIепIерган**) (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* ağacdən düzəldilmiş yumurtaya oxşar fıfıra.

КІЕПЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* **КІепIе**.

КІЕР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd.* dəstə üzvü, döyüşçü (*döyüşən dəstədə*); **лезги кІерер** ləzgi döyüşçüləri.

КІЕРЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* dəstə, qrup, izdiham; **кІеретIдин** dəstənin, qrupun, izdihamın; **са кІеретI инсанар** bir dəstə insan, bir qrup insan.

КІЕРЕТИ-КІЕРЕТИ *z.* dəstə-dəstə, qrup-qrup, izdihamla; **кІеретI-кІеретI фин** dəstə-dəstə getmək.

КІЕРЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoz; **кьени кІерец** saf ləpəli qoz; **пичIи кІерец** риç qoz; **кІерецдин тар** qoz ağacı; **кІерецдин хьире** qoz qabığı; **кІерецдин хвех** qoz ləpəsi; **кІерецар гатIкIун** qozları vurub yerə salmaq (*şüvüllə və yaxud uzun ağacla*).

КІЕРКІЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* qayaların dibində kiçik meydan; **кІеркIенадин** kiçik meydanın.

КІЕРКІЕТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) odun parçası; **кІеркІетдин** odun parçasının.

КІЕРШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) тәзәк; **кІерпІедин** тәзәyin; *həmçinin bax Фид.*

КІЕРТІ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd.* төрә; **кІертІдин** төрәnin.

КІЕТІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) уумаq, көләf; **кІетІинин** уумаğın, көләfin.

КІЕХВИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) tәkrar bağlamaq; **кІехвирна** tәkrar bağladı.

КІЕШНИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) keşniş; **кІешнишдин** keşnişin.

КІИ *bax ИкІи; кІи фу* qәdim lәzgi çö-rәk növü.

КІИЛИ I *bax КІели.*

КІИЛИ II *qəd.* yekә.

КІИЛИ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* dost; **кІилидин** dostun.

КІИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəd.* dostluq; **кІиливалин** dostluğın.

КІИМПІЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-*al. çarx (*sap çarxı*); **кІимпІлдин** çarxın.

КІИМПІЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) odun parçası (*doğranmış odunları cәrgәyә düzәrkәn istifadә olunur*); **кІимпІлдин** odun parçasının.

КІИИСАР (-и, -а) *dial.* qaysı çөyirdөyi; **кІиисарин** qaysı çөyirdөyinin.

КІИНТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çiling (*çilingağac oynamaq üçin istifadә olunan ucu itilәnmış çubuq parçası*); **кІинтІинин** çilingin.

КІИНТИ-ЛАШ çilingağac (*oynun*).

КІИП (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* tәnbәki kisәsi; **кІипинин** tәnbәki kisәsinin.

КІИР (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) qarmaq; **кІиринин** qarmağın; **кІезрияр** кьадай **кІир** balıqtutan qarmaq; **векьер чухвадай** **кІир** tayadan ot qoraran qarmaq; 2) ağасауаq, tayaq; **кІирерал кьекьуьн** ағасауаqlа (tayaqlа) gәzmәk; 3) *anat.* көрәk dişі; **♦ кІир акадарун** it (canavar) qarması; **гардан** **кІир** авун boyun әymәk, yaltaqlıq etmәk, alçalmaq, nökerlik etmәk, quyruq bulamaq, **кІир(ер)** кутун itin dişlәмәsi.

КІИРАЦ *sif.* iridişli (adam).

КІИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alçalma; **гардандин** **кІирвал** alçalma, hörmәtdән düşmә, sürüklәnmә.

КІИРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) сır alma; **кІиридин** сır almanın; **вацІун** **кІирияр** *bot.* çaytikanı.

КІИРКІИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qәh-qәhә; **кІиркІир** ацалтна qәh-qәhә ilә.

КІИРКІИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qәh-qәhә çәkmәk; **кІиркІирна** qәh-qәhә çәkdi.

КІИРКІИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) gülәyәn; *mәs.* çөрәgü-lәn; **кІиркІирчин** gülәyәnin; çөрәgü-lәnin.

КІИТІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* din; **кІитІидин** dinin.

КІИУВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* әlac, çarә; **кІиувдин** әlacin, çarәnin.

КІУБАН *sif.* 1) a) zirәk, cәld, diribaş, qо-çaq, qıvraq, çevik, gümrah; b) fәal, çalısqan, qızğın, ciddi, sөyli; **кІубан инсан** fәal insan; 2) cәsarәtlә, cәld, tez, vәcdlә; 3) fәal surәtdә, qızğın surәtdә.

КІУБАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) үrәk-dirәk vermәk, cürәtlәndirmәk, hәvәslәndirmәk, ruhlandırmaq, qeyrәtә gәtirmәk, fәallaşdırmaq, sөyli etmәk; **кІубанарна** үrәk-dirәk verdi, cürәtlәndirdi, hәvәslәndirdi, ruhlandırdı, qeyrәtә gәtirdi; fәallaşdırdı, sөyli etdi.

КІУБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) zirәklik, cәldlik, diribaşlıq, qо-çaqlıq, qıvraqlıq, çeviklik, gümrahlıq; 2) fәal-lıq, çalısqanlıq, qızğımlıq, ciddilik, sөyülik; **кІубанвал авун** a) zirәklik (cәldlik, diribaş-lıq, qоçaqlıq) gөstәrmәk; b) fәallıq (çalısqan-lıq) gөstәrmәk; **кІубанвал кутун** gümrahlaş-dırmaq, fәallaşdırmaq, cürәtlәndirmәk, ruhlan-dırmaq, qeyrәtә gәtirmәk; **кІубанвал квай** gümrah, fәal, çevik.

КІУБАНВИЛЕЛДИ *z. bax* **КІубандаказ.**

КІУБАНДАКАЗ *z.* 1) hәvәslә, cәld, tez; 2) ciddi, ciddiyyәtlә, cәhdlә, qızğın surәtdә.

КІУБАНДИЗ *bax* **КІубандаказ.**

КІУБАНЗ *z. bax* **КІубандаказ.**

КІУДУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) qalib gәlmәk, üstün gәlmәk, qәlәbә qazanmaq, vurub çıxartmaq; **чна** **душман сенгердай** **кІудна** biz düşmәni

səngərdən vurub çıxartdıq; 2) ram etmək, itaətə gətirmək, sakitləşdirmək.

КІУДУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* şəriət qaydası ilə boşanma; **кІудна** boşandı; **адаз вичин паб кІудиз** **кІанзава** о, arvadını boşamaq istəyir.

КІУКВАЗ: **КІукІ** *isminin hal forması; bax КІукІ.*

КІУКІ I (**кукІва, кукІва, кукІвар, кукІвари, кукІвара**) zirvə, tərə, uc, baş, kəllə, yüksəklik; **дагъдин кІукІ** dağın zirvəsi; **кьилин кІукІ** başın tərəsi; **маркунин кІукІ** tayanın başı; **таран кІукІ** ağacın başı; **бармакдин кІукІ** parağın tərəsi; **кукІвал кьван** zirvəyə (yüksəkliyə) qədər; **кукІвалай кІанел кьван** tərədən yerə kimi, zirvədən yerə (dağın ətəyinə) qədər; **кукІвал акьахун** a) zirvəyə qalxmaq; b) *məc.* həyasızlaşmaq, sırtıqlaşmaq, qudurmaq, azmaq, məsuliyyət hissini itirmək; **кукІваз сад вьгьин** başına zərbə endirmək; **кІукІ гьун** a) bir işi tamamlamaq; b) irin axma vəziyyətinə gətirmək; **кІукІ агун** əhval-ruhiyyəsi yaxşı olmaq, işləri yaxşı getmək.

КІУКІ II (**кукІва, кукІва, кукІвар, кукІвари, кукІвара**) 1) istidə geyilən baş örtüyü; 2) soyuqda geyilən baş örtüyü.

КІУКІНИ-КІУКІ zirvənin (tərənin) ən hündür nöqtəsi; **кІукІни-кукІвал акьахун** ən hündür yerə qalxmaq.

КІУКІУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kökə; **кІукІудин** kökənin.

КІУКІУШ *bax* **КукІуш.**

КІУЛ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) *anat.* kü-rək; 2) qoz, donqar; **кІул экъисай** qozbel; **кІул нер** donqar burun; **кІул экъисун** donqarlaşmaq, donqar olmaq, beli bükülmək; 3) arxa, bel, dal; **кІула кьун регъят я, авудун** – **четин** *a.s.* dala (belə) mindirmək rahatdır, düşürmək – çətin; **кІула акьадарун** a) belinə mindirmək; b) *məc.* boynuna mindirmək; **кІула акьахун** a) belinə minmək; b) boynuna minmək; **кІула кьун** belində oturtmaq; **кІула кутІунун** *məc.* üzərinə qoymaq, nə isə etməyə məcbur etmək; **кІулаз ягъун** dalına şəlləmək, yükləmək; **кІулай гадарун** kimdən və nədənsə azad olmaq; **кІулай эвичІун** təsirdən qurtulmaq; **кІулар <далу> чухвайди хьыз хьун** rahat olmaq.

КІУЛАЦ I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* qozbel; **кІулацан** qozbelin; **кІулаца ван тахъай кьсарна** qozbel özünü eşitməzliyə vurdu.

КІУНА *dial.* yüz yaşlı qoca.

КІУЛАЦ II *sif.* qozbel, beli əyilmiş.

КІУЛУК: **кІулук кутун** yükün altına şey qoymaq.

КІУМП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) **пробка, мантар, тıхас, қарақ;** **кІумпунин** **пробканın, мантарın, тıхасın, қарағın;** **кІумп акъудун** ağzını açmaq, **пробkanı** çıxartmaq; **кІумп-лаш** ləzgi uşaq oyununun adı; **кІумп хьтин** *sif.* yumru və kök (*insan haqqında*).

КІУН (-у, -а; -ар, -ари, -ара) **паз, çiv;** **кІун ягъун** **паз çalmaq;** **куьруь кІун хьтинди** *məc.* gödəkboy, bəstəboy (adam); 2) siyirmə, rəzə; **рактариз кІун ягъа** qarının siyirməsini keçirt; 3) qəlib (*toxunandan və yaxud yuyulandan sonra corab keçirilən taxta*).

КІУНАР (-и, -а) xalça toxuyarkən onun dartılmasını və yaxud boşaldılmasını təmin edən alətlər.

КІУНТІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) tərə, qalaq; **кьумад кІунтІ** qum tərəsi; **живед кІунтІ** qar tərəsi, qar qalağı; **цекверин кІунтІ** qarışqa yuvası; 2) uığın, qalaq (*ot və ya küləş xarası*); **векьин кІунтІ** ot qalağı (*xarası*).

КІУНЧІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) **buket, dəmət, gül dəstəsi; dəstə; цукъверин кІунчІ** gül buketi, gül dəməti, gül dəstəsi; **чичлекрин кІунчІ** soğan dəstəsi.

КІУР (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) ayaq (*heyvanda*); 2) dırnaq (*bəzi məməli heyvanlarda*); **кІуран** ayağın; dırnağın; **кІур гун** tapdalamaq, ayaqlamaq; **ам зи гафуниз кІур гана фена** *məc.* o, mənim sözümə qulaq asmadı, o, mənim sözümə məhəl qoymadı; **кІуру ягъун** a) şllaqlamaq, şllaq atmaq, tərək atmaq; **ламра кІуру яна женнетдиз аватна** *a.s.* eşşək şllaq atdı, cənnətə düşdü (*layiq olmayan hörmət, mənsəb, şan-şöhrət mənasında*); b) şllaqlaşmaq, tərəkəşmək; **кІулар пад цавал хьун** a) üzüqoylu yıxılmaq; b) *məc.* ölmək, murdar olmaq, gəbərbək (*heyvan*); **кІулар хкадарун** narazılıq edərək, haray-həşir salmaq; **кІуларик кутун** rədd etmək, saymamaq.

КІУРА I *sif.* zəif, gücsüz.

КІУРА II *dial. sif.* balaca, körpə; **кІура рушар** balaca qızlar.

КІУРА III *dial. is.* yeniyetmə.

КІУРАВАЛ *dial.* yeniyetməlik.

КІУРАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) özgələrdən asılı adam; **кІурашан** özgələrdən asılı adamın.

КІУРАЯР (-йри, -йра) хırда və keyfiy-
yötsiz meyvələr; **кІурайрин** хırда və keyfiy-
yötsiz meyvələrin.

КІУРКІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) quş səsi çıxartmaq;
кІуркІурна quş səsi çıxartdı.

КІУРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) күрк;
кІуртунин күркүн; **күьруь кІурт** qısa күрк;
кІелер кІурт quzu dərisindən tikilmiş күрк.

КІУРТАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) həmişə
(*qışda da, yayda da*) күрк geyinən adam; **кІур-**
ташан həmişə күрк geyinən adamın.

КІУРТУХЪАН // **КІУРТАРХЪАН** (-а,
-а; -ар, -ри, -ра) kurk tikən; **кІуртухъанан** //
кІуртархъанан күрк tikənin.

КІУРТЫН *dial.* dördəyər.

КІУРУКІ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tu-
murcuq; **кІурукІдин** tumurcuğun.

КІУРУКІ II: **КІурун** *felinin əmr forması.*

КІУС I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tikə,
qırıntı, qırıq; hissə; parça, kəsik, dilim; **кІусу-**
нин tikənin, qırıntının, qırığın; hissənin; par-
çanın, kəsiyin, dilimin.

КІУС II *z. az, bir zərrə, zərrə qədər; вахъ
кІус инсаф авачни? sənin zərrə qədər insaf-
ın yoxdur?; **кІусни вә уахуд са кІусни** zər-
rə də, heç; **кІусни амачир** tökülmüş, boşal-
dılmış; **ам кІусни амачир буба я о**, lap ata-
sına oxşayır.*

КІУС III *gram.* ədat.

КІУС-КІУС *z. tikə-tikə; кІус-кІус* **авун**
tikə-tikə etmək, хırда hissələrə doğramaq;
кІус-кІус хьун tikə-tikə olmaq, хırда hissələrə
rə bölünmək.

КІУСКІУСУН (-да, -на; -из, -зава; -а,
-ин, -рай, -мир) *bax* **КІус-кІус** (**кІус-**
кІус **авун**).

КІУТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çəکیс;
кІутадин çəкіcin; **кІутани мукал** oraq və
çəкіс.

КІУТИ-КІУТИ *dial.* dar və dərin.

КІУФ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) ağız;
dimdik; sir-sifət, üz-göz; **кІуф ягьун** dimdik-
ləmək; **кІуф гун** *dan.* öpmək; **кІуф хьун** *dan-*
ışmataq; кІуфал кІвенкІ **алаз хьун** *f.* çox
danışmaq, mübahisə etmək həvəsində olmaq;
кІуфал кІвенкІ **алай** çox danışmağı sevən;
кІуфал тьькІвей *hazırca, çox danışan;*
2) *məs.* lülək (*müxtəlif əşyalarda*); *burun* (*qa-*
baq hissə); ağız (*topda, tüfəngdə*); **тфенгдин**
кІуф tüfəngin ağızı; **чайдандин кІуф** çayda-

nın lüləsi; **шаламдин кІуф** çarığın burnu;
кІуф хььуруьн gülmək; **кІуфук хььуруьн**
квaz gülə-gülə, təbəssümlə; 3) *kənd adı* -
КІуф (*Kuf*).

КІУШ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
oynamaq üçün alət.

КІУШ II (-а, -а; -ар, -ари, -ара) sifət.

КІУЬ *bax* **УьцІуь.**

КІУЬБУР (-у, -а) şoraba.

КІУЬВ-КІУЬВ күлək səsi.

КІУЬГЬУ *bax* **ВерцІи.**

КІУЬГЬУЬВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) şirinlik; **кІуьгьувал** **квay**
şirənliyi olan; *həmçinin bax* **ВерцІи.**

КІУЬД (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *s. doqquz;*
кІуьд лагьай doqquzuncu; **кІуьд лагьайди**
a) doqquzuncu; b) doqquzuncusu; **кІуьд виш**
doqquz yüz; **кІуьдакай вад хкуд** doqquzdan
beşi çix; **кІуьдал вад эхциг** doqquzda beş
əlavə et.

КІУЬД-КІУЬД *s. doqquz-doqquz.*

КІУЬДА I duzludur; **вуна авур дулма**
кІуьда sənin bişirdiyin dolma duzludur.

КІУЬДА II: **КІуьд** *sayının hal forması.*

КІУЬДРА *z. doqquz dəfə; кІуьдра* **вад**
яхцІурни вад я doqquz dəfə beş qırx beşdir.

КІУЬКУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lü-
ləsi olan kiçik səhəng; **кІуькуьдин** səhəngin.

КІУЬРЕЗ *dial.* - **КІуьруьн** *felinin murad*
forması (*əd. d. цІраз, цІурун*); *bax* **ЦІурун.**

КІУЬРКІУЬЛАР *bot.* timofeyevka al-
ma sortu.

КІУЬРУЬЛАР yeyilməyən tərə.

КІУЬРТ *dial.* tərə.

КІУЬТІКІУЬРУЬТІ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) quş səsləri; **кІуьтІкІуьруьтІдин** quş səslə-
lərinin.

КІУЬЦУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bar-
daq (*su saxlanan, uzun lüləli*); **кІуьцуьдин**
bardağın; *həmçinin bax* **КІуькуь.**

КІЬРКІЬЧ *dial.* qurumuş peyin.

КІЯ: **КІягьун** *felinin əmr forması.*

КІЯГЬУН (-из, **кІяна, кІя/а**) *f.* töhmət-
ləndirmək, məzəmmətləndirmək, danlamaq,
dərsini vermək, abrını vermək, qınamaq; **адаз**
аял кІягьиз кІан хьана о, uşağı danlamaq
istədi.

КІЯНА: **КІягьун** *felinin keçmiş zaman*
forması.

Л

Л [эл] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının on səkkizinci hərfi*.

- **Л I**: *şək. - bəzi feillərdən isim düzəldən şəkilçi: кьун - кьвал, шехьун - шел.*

- **Л II**: *şək. yerlik halda olan sözlərə əlavə olunur: багьдал, салал.*

- **ЛА I**: *şək. - feli sifətə əlavə olunur: фидай + ла = фидайла.*

- **ЛА II**: *şək. - bəzi sifətlərdən zərf əmələ gətirən şəkilçi: мекьн – мекьила, чими – чимила.*

ЛААЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yaqut; лалдин yaqutun.*

ЛААЛИ-ГЕВГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qırmızı mirvari; лаали-гевгьердин qırmızı mirvarinin.*

ЛАБАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. bax Жандум.*

ЛАБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *taxıl, un və un məmulları satılan dükan;* 2) *balıq saxlanan yer;* 3) *yeyinti məhsulları anbarı.*

ЛАБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lövbər; лабардин lövbərin; лабар вегьин lövbər salmaq; лабар вегьена ацукьнава мəc. lövbər salıb oturub (uzun vaxt aparmaq mənasında).*

ЛАБИАЛ: *лабиал сес(ер) dodaq səsləri.*

ЛАБИАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dodaqlanma; лабиалвилин dodaqlanmanın.*

ЛАБИРИНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *labirint (1. qədim Yunanıstanda və Misirdə: çox dolaşq yolları və çoxlu otaqları olan böyük bina; 2. dolaşlıq, qarışıqlıq, dolanbac; 3. anat. qulaq daxili); лабиринтдин labirintin.*

ЛАБИРИНТИТ *tib. labirintit (qulaq labirintinin iltihabı).*

ЛАБОРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *laborant (laboratoriya işçisi); лаборантдин laborantın.*

ЛАБОРАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *laborantlıq; лаборантвилин laborantlığın; лаборантвал авун laborantlıq etmək.*

ЛАБОРАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *laboratoriya (texniki və elmi-tədqiqat təcrübələri aparmaq üçün xüsusi otaq və ya bina); лабораториядин laboratoriyanın;*

лабораторияр *laboratoriyalar; лабораторийрин laboratoriyaların.*

ЛАБРАДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. labrador (göyə və yaşıla çalan tünd boz rəngli mineral); лабрадордин labradorun.*

ЛАБРАДОРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *labradorit (labradora oxşayan kristallik dənəvər süxur); лабрадоритдин labradoritin.*

ЛАВ I: *лав авун f. firlanmaq; чархуни лав ийиз гагумна çarx firlanmağa başladı; лав атана кьекьуьн hər yeri diqqətlə gəzmək; лав атана кьекьевена, амма чар жагьанач hər yeri diqqətlə gəzdi, amma məktub tapılmadı.*

ЛАВ II *dial. haray; лав гагун haray salmaq.*

ЛАВА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *lava (vulkanın püskürdüyü ərgin və odlu maye); лавадин lavanın;* 2) *məc. sürətli axan.*

ЛАВА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lava (kazaklarda hücum üsulu); лавадин lavanın.*

ЛАВА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lava (şaxtada kömür qatı); лавадин lavanın.*

ЛАВАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. lavanda (yarımkol bitki).*

ЛАВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. dövə; лавардин dövənin.*

ЛАВАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lavaş; лавашдин lavaşın; лавашар авун lavaş bişirmək.*

ЛАВГЬА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. lovğa, dikbaş, kibrli, təşəxxüslü, təkəbbürlü (adam); мярекатда лавгьаярни авай мəc. lisdə lovğalar (dikbaşlar) da var idi.*

ЛАВГЬА II *sif. lovğa, dikbaş, kibrli, təkəbbürlü, təşəxxüslü; ам лавгьа гада я о, lovğa oğlandır.*

ЛАВГЬАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *lovğalıq, dikbaşlıq, kibrlilik, təkəbbürlülük, təşəxxüslülük; лавгьавилин lovğalığın, dikbaşlığın, təkəbbürlülüyün, təşəxxüslülüyün.*

ЛАВГЬАВИЛЕЛДИ *z. bax Лавгьадаказ.*

ЛАВГЬАВИЛЯЙ *z. lovğalığından, lovğalığıна görə.*

ЛАВГЬАДАКАЗ *z. kibrlə, lovğa-lovğa, lovğalıqla.*

ЛАВГЪАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lovğa adam, kibrli adam, dikbaş adam, təkəb-bürlü adam, təşəxxüslü adam.

ЛАВГЪАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lovğalıq, kibrilik, dikbaşlıq, təkəbbürlülük, təşəxxüslülük; **лавгъачивилин** lovğalığın, kibriliyin, dikbaşlığın, təkəb-bürlülüyün, təşəxxüslülüyün.

ЛАВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəfnə (ağac); **лаврдин** dəfnənin; **лаврдин пешер** dəfnə yarpaqları.

ЛАВРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhn. lavra (böyük monastır); **лаврадин** lavranın.

ЛАВРАВ qəd. dəfnə (ağac).

ЛАВСАН (-ди, -да) lavsan (sintetik parça); **лавсандин** lavsanın; **лавсандин перем** lavsan köynək.

ЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. 1) laq (gəminin sürətini ölçən cihaz); **лагдин** laqın; 2) gəminin yanı.

ЛАГАВТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. laqavti (göyərtili növü); **лагавтидин** laqavtinin.

ЛАГЛИНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. laq ipi; **лаглиндин** laq ipinin.

ЛАГУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) coğr. laquna (dənizdən ayrılmış kiçik göl); **лагунадин** laqunanın; **лагунайрин** laqunaların.

ЛАГЪЛАГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cəfəngiyat, boşboğazlıq, boş danışmaq, boş söhbət, laqqırtı, çəgən-pərən; **лагълагъдин** cəfəngiyatın, boşboğazlığın, boş danışığın, boş söhbətin, laqqırtının, çəgən-pərənin; **лагълагъ авун** və **уахуд** **лагълагъ къачуна** **рахун** naqqallıq etmək, boşboğazlıq etmək, çənə vurmaq, laqqırtı vurmaq, çərənləmək.

ЛАГЪЛАГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) is. boşboğaz, çoxdanışan, çərənci, lağlağı; **лагълагъдин** boşboğazın, çox-danışanın, çərəncinin, lağlağının.

ЛАГЪЛАГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) **бах** **Лагълагъ I** (лагълагъ авун).

ЛАГЪЛАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) **бах** **Лагълагъ I** (лагълагъ авун).

ЛАГЪЛАГЪЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) is. **бах** **Лагълагъ I**.

ЛАГЪЛАГЪЧИ II *sif.* boşboğazlıq edən, çərəncilik edən, lağlağı edən; **ам** **лагълагъчи** **кас я о**, boşboğaz (çərənci, lağlağçı) adamdır.

ЛАГЪЛАГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) boşboğazlıq, çərəncilik; **лагълагъчивилин** boşboğazlığın, çərənciliyin; **лагълагъчивал авун** boşboğazlıq etmək, çərəncilik etmək.

ЛАГЪ: **Лугъун** *felinin əmr forması; bax* **Лугъун**.

ЛАГЪАЙ I: **Лугъун** *felinin feli sifət forması.*

ЛАГЪАЙ II *sıra sayı əmələ gətirən söz; ирид* **лагъай** yeddinci.

ЛАГЪАЙ III *bağlayıcı söz.*

ЛАГЪАЙТИА I: **Лугъун** *felinin şərt forması; вуна* **авайвал** **лагъайтиа**, **за вахъ яб** **акалда** olduğu kimi desən, mən sənə qulaq asaram.

ЛАГЪАЙТИА II *aral.s.* **гада**, **лагъайтиа**, **гъасятда** **квачел** **къарагъна** oğlan, desən, dərhal ayağa qalxdı.

ЛАГЪАНА I: **Лугъун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* **Лугъун**.

ЛАГЪАНА II *bağlayıcı söz.*

ЛАГЪАНАЛДАЙ *aral.s.* “nəsə bir söz dedi, söhbət etdi” *manasında işlənən aralıq söz.*

ЛАГЪ-ЛУГЪУН I dedi-qodu, qeybət; **лагъ-лугъун** **квай инсан** dedi-qoduçu adam, qeybətçil insan; **лагъ-лугъун авун** dedi-qodu etmək, qeybət qılmaq.

ЛАГЪ-ЛУГЪУН II *ağı (yasda).*

ЛАДА lada (“*Jiquli*” *maşının adı*).

ЛАЗ I (-цади, -цада; -цар, -цари, -цара) 1) ağ kirəc; **ада** **квалер** **лацадай** **ягъана о**, evləri ağ kirəclə ağartdı; **лацадин** ağ kirəcin; 2) ağ rəng; **дагълариз** **лаз** **ягъанвай** dağlar ağ rəngə bürünmüşdü; 3) göz ağı; **вили** **лаз** gözün ağ pərdəsi; 4) yumurtanın ağı; **лаз гун** <**ягъун**> səhər açılmağa başlayanda üfүqün rəng alması; **агъадихъай** **лаз** **гузва** dan yeri ağıdır.

ЛАЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *laz (Acarıstanda, Abxaziyada və bir qismi Türkiyədə yaşayan xalq); лаздин* *lazın; лаз чІал* *laz dili.*

ЛАЗ III *qəd. Laz (ləzgi knyazlığının adı).*

ЛАЗАРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lazaret (*hərbi xəstəxana*); **лазаретдин** lazaretin.

ЛАЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.tex.* lazer (*günəş şüalarını toplayan cihaz*); **лазердин** lazerin.

ЛАЗИК *qəd. Lazik (ləzgi vilayətinin adı).*

ЛАЗИМ *sif.* lazım; **лазим затI** lazım şey; **лазим къадар** lazım qədər; **лазим тир кIваллах** lazım olan iş; **лазим тир чка** lazım olan yer; **лазим тирвал авун** necə lazımdırsa, o cür etmək; **лазим хьун** lazım olmaq; **лазим я** lazımdır; **лазим атун** lazım olmaq, lazım görmək.

ЛАЗИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lüzum, gərəklilik, zərurilik, vaciblik; **лазимвилин** lüzumun, gərəkliyin, zəruriliyin, vacibliyin.

ЛАЗИМВИЛЯЙ *z.* lazım olduğuna görə, lazım olduğu üçün.

ЛАЗИМЛУ *sif.* lazımlı; **ам лазимлу кас я** o, lazımlı adamdır.

ЛАЗИМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Лазимвал.

ЛАЗИМЛУВИЛЕЛДИ *z.* lazımdınca, necə lazımdırsa.

ЛАЗИМСУЗ *sif.* lazımsız; **лазимсуз кар** lazımsız iş; **лазимсуз хьун** lazımsız olmaq.

ЛАЗИМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lüzumsuzluq, lazımsızlıq; **лазимсузвилин** lüzumsuzluğun, lazımsızlığın.

ЛАЗУРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lazurit (*qiymətli daş*); **лазуритдин** lazuritin.

ЛАЙ lay; **къве лай векьер** iki lay ot.

ЛАЙБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) layba (*yelkənli iri qayıq*); **лайбадин** laybanın.

ЛАЙИХ I *sif.* layıq; **адаз вири жуьредин тарифар лайих я** o, hər cür tərifə layıqdir; **лайих хьун** layıq olmaq.

ЛАЙИХ II *is.* qiymət; **чилихь гьар са чIавуз вичин лайих ава** torpağın hər zaman öz qiyməti var.

ЛАЙИХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Лайихлувал.

ЛАЙИХВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Лайихлудаказ.

ЛАЙИХДАКАЗ *z.* *bax* Лайихлудаказ.

ЛАЙИХЛУ 1) layıq, tərifə layıq, ləyaqətli; **лайихлу руш** tərifə layıq (ləyaqətli) qız; 2) əməkdar; **лайихлу артист** əməkdar artist; **лайихлу хьун** layıq görülmək; 3) münasib, mərəfətli; **лайихлу кар** münasib iş; **лайихлу авун** layıq etmək.

ЛАЙИХЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləyaqət; yaxşı səhət; **инсандин лайихлувал** insan ləyaqəti; **лайихлувал авун** ləyaqət göstərmək; **лайихлувал квай** ləyaqətli; əməkdar.

ЛАЙИХЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Лайихлудаказ.

ЛАЙИХЛУВИЛЯЙ *z.* ləyaqətliliyə görə.

ЛАЙИХЛУДАКАЗ *z.* layiqincə, ləyaqətlə; **ам лайихлудаказ рахана** o, layiqincə danışdı.

ЛАЙИХЛУЗ *z.* *bax* Лайихлудаказ.

ЛАЙИХСУЗ *sif.* layiqsiz, ləyaqətsiz; **лайихсуз хьун** ləyaqətsiz olmaq.

ЛАЙИХСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləyaqətsizlik; **лайихсузвилин** ləyaqətsizliyin; **лайихсузвал авун** ləyaqətsizlik etmək; **ада лайихсузвал авуна** o, ləyaqətsizlik etdi.

ЛАЙКА I (-ди, -да) layka (*it cinsi*); **лайкадин** laykanın.

ЛАЙКА II (-ди, -да) layka (*yumşaq dəri növü*); **лайкадин** laykanın.

ЛАЙЛАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) layla; **лайлайдин** laylanын, **лайлай ягьун** layla oxumaq (demək), beşik mahnısı oxumaq.

ЛАЙНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) layner (1. *itigedən iri okean gəmisi*; 2. *çoxyerli, sürətli sərnişin gəmisi*); **лайнердин** laynerin.

ЛАЙНСМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* laynsmen (*tennis və futbol yarışlarında hakim köməkçisi*); **лайнсмендин** laynsmenin.

ЛАК I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) lək (*bostanda, dirrikdə*); **лакунин** ləkin; **лакар авун** ləklər düzəltmək; **лакариз тум вегьин** ləklərə toxum səpmək.

ЛАК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* peyin. (*iribuyuzlu mal-qaranın*); **лакдин** peyinin; *həmçinin bax* Фид.

ЛАК III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lak (*spirtdə həll edilmiş qatran*); **лакдин** lakın.

ЛАК IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lak (*Dağıstan xalqlarından biri*); **лак чIал** lak dili; **лак халкъ** lak xalqı.

ЛАКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kanat, yoğun kəndir; **лакандин** kanatın, yoğun kəndirin.

ЛАКВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lak; **лаквидин** lakın; **хуьруьз къве лакви атанвай** kəndə iki lak gəlmişdi.

ЛАКЛ ГЪБЕД (-тре, -тре) *qəd. astr.* Uran.

ЛАКМУС (-ди, -да) *kim.* lakmus (1. *göy boyaq*; 2. *lakmus hopdurulmuş kağız*); **лакмусдин** lakmusun.

ЛАКОНИЗМ lakonizm, yığcamlıq (*ifadədə*).

ЛАКТАЦИЯ fiziol. laktasiya (*heyvanların yelinində süd əmələ gəlməsi və onun ifrazı*).

ЛАКТОБАЦИЛЛИН bakt. laktobasillin (*südü turşutmaq üçün göbələk cinsi*).

ЛАКТОЗА (-ди, -да) laktoza (*süd şəkəri*); **лактозадин** laktozanın.

ЛАКТОМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) laktometr (*südüün keyfiyyətini təyin edən cihaz*); **лактометрдин** laktometrin.

ЛАКТОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) laktoskop (*süddə yağın miqdarını təyin edən cihaz*); **лактоскопдин** laktoskopun.

ЛАКЪАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kisé (*cəzalandırılmağa, asılmağa aparılan insanın başına keçirilən*); **лакъябдин** kisənin.

ЛАКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taxça (*qəbirin divarında meyid qoyulan*) **лакъяндин** taxçanın.

ЛАКЪНА z. birdən; **машин лакъяна акъявна** maşın birdən dayandı.

ЛАКІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) ləkə; **лакІунин** ləkənin; **лакІ-лакІ хьун** ləkə-ləkə olmaq.

ЛАКІАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ləqəb; аяма; **лакІаб ягъун** ləqəb vermək, ayamalamaq.

ЛАКІЛАКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. əkin sahəsinin əkilməmiş hissəsi.

ЛАКІЛАКІ: **лакІлакІ хьун** xal-xal olmaq; **цав лакІлакІ хьанва** göy xal-xal olub (*göy üzünə buludlar dağılanda*).

ЛАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) is. lal; **лалдин** lalın; **лалдин чІал дидедиз чир же ди** mis. lalın dilini anası bilər.

ЛАЛ II sif. lal; **лал кьин** səssiz, sakit vəziyyət; **лал хьун** a) lal olmaq; b) sakit durmaq, dинməmək; **лал хьухь!** danışma! **лал кас** lal adam; **ам лалди я о**, laldır; **лал хьанвай** sakit; **лал хьанвай хуър** sakit kənd; **вацІун лал хьанвай чка** çayın sakit, dərin yeri; **♠ лал хьайин югъ** isti, бүркү gün.

ЛАЛАКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) pəltək; 2) kəkə; **лалакІдин** pəltəyin; kəkənin.

ЛАЛАКІВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pəltəklik; kəkəlik; **лалакІвилин** pəltəkliyin, kəkəliyin.

ЛАЛБУР I: **Лал** sifətinin cəm forması; *бах Лал*.

ЛАЛБУР II: **Лал** sifətindən əmələ gəlmiş ismin cəm forması.

ЛАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lallıq; **лалвилин** lallığın.

ЛАЛДА I 1) sakitlik, səssiz-səmirsizlik vəziyyəti; **куьчеда лалда** күçədə sakitlikdir; 2) danışmamaq, danışmaq vəziyyətində olmaq; **ам лалда о**, danışa bilmir.

ЛАЛДА II: **Лалди** isminin hal forması; *бах Лалди*.

ЛАЛДАКАЗ z. lalcasına, kırımışcəsinə, sakitcəsinə.

ЛАЛДИ (-а, -а) is. lal adam.

ЛАЛДИЗ z. *бах Лалдаказ*.

ЛАЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. qızıl zanbaq, dağ laləsi; **лалийрин тІул** lələ düzü; *həmçinin бах Бубу*.

ЛАЛИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *бах Лаал*.

ЛАЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) is. axsaq; **лалу верч** axsaq toyuq.

ЛАМ I (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) eşşək; **ламран** eşşəyin; **эркек лам** erkək eşşək; **диши лам** diş eşşək; **ламран шаркІунт** qoduq (*eşşək balası*); **ам лам хьтинди я о**, eşşək kimidir (*yəni axmaqdır, kobuddur*); **ламралай аватай хьыз хьун** (məc.) axmaq (gülünc) vəziyyətdə qalmaq; **ламралай аватай хьыз тун** (məc.) gülünc vəziyyətə salmaq; **♠ лам квай ихтилат авун** ədəbsiz (nalayiq) söhbət etmək; **лам гатаз тахъайла**, **паландал алахъун** eşşəyi döyə bilməyəndə, palanını döymək (*əsl təqsirkarı cəzalandıra bilməyəndə, ona yaxın adamlara ziyan vurmaq mənasında*); **лам квахъай <кьейин> чувуд <яхули>** qiymətli bir şeyi itirib, çəş-baş qalmış insan; **ламра кІурув яна, женнетдиз аватун** eşşək şllaq atıb cənnətə düşmək (*pisliyin əvəzində yaxşılıq qismət olmaq mənasında*); **ламра япар** eşşək qulağı (*dərman otu*); **ламраз яд кІан жедалди** z. uzun müddət və çox ağrıyana kimi; **ламран араба** eşşək arabası; **ламран тумни тагун** heç nə verməmək.

ЛАМ II (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) böçək (*nəm yerdə olan*); **ламран** böçəyin.

ЛАМ III (-у, -а; -ар, -ари, -ара) rütubət, nəm; **лам квай чка** rütubətli yer, nəm yer; **лам квай тахта** nəm çəkmış taxta.

ЛАМ IV (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) işkələ (*inşaat işlərində işlədilən*); **ламран** işkələnin.

ЛАМ V (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) dial. көрпич xarası (*hündür üçbucaq şəklində yığıl-mış*); **ламран** көрпич xarasının.

ЛАМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. lama (*Cənubi Amerika dəvəsi*); **ламадин** lamanın.

ЛАМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) la-ma (*lamaist ruhanisi*); **ламадин** lamanın.

ЛАМАИЗМ (-ди, -да) lamaizm (*Tibetdə və Monqolustanda yayılmış buddizmin bir qo-lu*); **ламаизмдин** lamaizmin.

ЛАМАИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) la-maist (*lamaizm dininə mənsub adam*); **лама-истдин** lamaistin.

ЛАМАР 1) Лам isminin cəm forması; 2) işkəllər (*inşaat işlərində işlədilən*).

ЛАМАРКИЗМ (-ди, -да) lamarkizm (*canlı təbiətin inkişafı haqqında fransız alimi J.V.Lamarkin irəli sürdüyü təkamül nəzəriyyə-si*); **ламаркизмдин** lamarkizmin.

ЛАМАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pis, mənfur, alçaq, yaramaz, rəzil; **ламатидин** pi-sin, mənfurun, alçağın, yaramazın, rəzilin; **ла-матI инсан** pis insan, mənfur insan, alçaq in-san, yaramaz insan, rəzil insan.

ЛАМАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) pislik, mənfurluq, alçaqlıq, yara-mazlıq, rəzillik; ламатIвилин pisliyin, mənfurluğun, alçaqlığın, yaramazlığın, rəzilli-yin; **ламативал авун** pislik etmək, mənfurluq et-mək, alçaqlıq etmək, yaramazlıq etmək, rəzil-lik etmək.

ЛАМАТИВИЛЕДДИ z. bax ЛаматIдаказ.

ЛАМАТИДАКАЗ z. alçaqcasına, yaramaz-casına, rəzilcəsinə.

ЛАМАТИДИЗ z. bax ЛаматIдаказ.

ЛАМБРЕКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lambreken (*karnizdən asılan qısa pərdə*); **ламбре-кендин** lambrekenin.

ЛАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) eşşəklik; 2) məс. yaramazlıq; **лам-вилин** eşşəkliyin, yaramazlığın; **ламвал авун** eşşəklik etmək; yaramazlıq etmək.

ЛАМЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bax Намерт.

ЛАМЗУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. çölsoğanı.

ЛАМИНАРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. laminariya (*iri su yosunu növü*); **ламинариядин** laminariyanın.

ЛАМПА I [лампа] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) lampa (*neflə işləyən*); **лампадин** lampanın; 2) lampa şüşəsi.

ЛАМПА II [лампа] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) elektrik lampası; лампадин elektrik lampasının.

ЛАМПАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lam-pas (*şalvarın yanlarına tikilən rəngli parça zo-lağ*); **лампасдин** lampasının.

ЛАМПИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lampion (*çiraqbanlıq üçün əlvən fənər*); **лам-пиондин** lampionun.

ЛАМРАЯПАР (-ри, -ра) bot. sürvə, adaçaуı.

ЛАМУ sif. rütubətli, nəm, yaş; **ламу гьа-ва** rütubətli hava; **ламу кIвал** nəm otaq; **ла-му авун** yaş etmək; **ламу хьун** nəm olmaq, yaş olmaq.

ЛАМУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nəmlik, rütubətlilik; ламувилин nəmliyin, rütubətliyi; **ламувал квай** rütu-bətli, nəmliyi olan; **ламувал акатун** rütubət-lənmək, nəmlənmək, yaş olmaq.

ЛАМУВИЛЯЙ z. rütubətdən, nəmlikdən.

ЛАМУДАКАЗ z. yaş, yaş-yaş, nəmli, nə-mişli.

ЛАМУЗ z. bax Ламудаказ.

ЛАМУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lamut (*even xalqının keçmiş adı*); **ламутрин** lamut-ların.

ЛАНГЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) langet (*qızardılmış nazik ət parçaları*); **лангетдин** langetin.

ЛАНГУСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lan-qust (*dəniz хәрçəngi*); **лангустдин** lanqustun.

ЛАНГЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. bənd; **лангырдин** bəndin.

ЛАНДВЕР landver (*keçmişdə Avstriya və Almaniya müharibə vaxtı ehtiyat ordusunu təşkil edən hərbi təlim görmüş adamlar*).

ЛАНДО köhn. lando (*dördnəfərlik açıq kare*).

ЛАНДСКНЕХТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) landsknext (**1.** orta əsrlərdə Qərbi Avropada: muzdlu tutulmuş əsgər; **2.** məс. nöкər, satqın adam, əlaltı); **ландскнехтдин** landsknextin.

ЛАНДТАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) landtaq (*bəzi ölkələrdə, məс. Almaniya, Avstriya ayrı-ayrı vilayətlərin parlamentlərinə verilən ad*); **ландтагдин** landtaqın.

ЛАНДШАФТ (-ди, -да) 1) *coğr.* landşaft (*Yer səthinin forması*); 2) mənzərə, görünüş.

ЛАНДШТУРМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) landşturm (*keçmişdə bəzi Avropa ölkələrində müharibə zamanı təşkil edilən xalq yığma qoşunu*); **ландштурмдин** landşturmun.

ЛАНДШТУРМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) landşturmçu (*keçmişdə bəzi Qərbi Avropa ölkələrində yığma qoşun döyüşçüsü*); **ландштурмистдин** landşturmçunun.

ЛАНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) içməli su hovuzu; **ланждин** içməli su hovuzunun.

ЛАНОЛИН (-ди, -да) lanolin (*qoyun yununun yuyulması vasitəsilə alınan qatı yağ: sabun, maz, kosmetik maddələr və s. hazırlanmasında işlənir*); **ланолиндин** lanolinin.

ЛАНСАДА *idm.* lansada (*minik atının hündürə sıçrayışı*).

ЛАНСЬЕ lansye (*kadrilə oxşar qədim rəqs*).

ЛАНТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ким.* lantan (*ağ metal*); **лантандин** lantanın.

ЛАНЦЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lanset, neştər, cərrah bıçağı; **ланцетдин** lansetin, neştərin, cərrah bıçağının.

ЛАНХЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *qarını çırpma səsi*; **ада раклар** ланхъна акъална о, qarını çırpıb bağladı; **машин ланхъна акъвазна** maşın qəfil dayandı; **ракъари ланхъна кьуна** төлө о saat tutdu.

ЛАНШ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *бах* Лаш.

ЛАП I *qram.* əd. lap; **лап фад атана** lap tez gəldi.

ЛАП II *qram.* z. lap; **лап цИийи пекер** lap təzə paltar.

ЛАПАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) davar (*qoyun-keçi hamısı bir yerdə*); **лапагдин** davarın; **лапагар** xırdabuynuzlu mal-qara (*qoyun və keçilər*); **нек квай лапаг суьруьдикай хкат-дач** *a.s.* sağmal qoyun sürüdən getməz.

ЛАШ *sillə səsinin təqlidi.*

ЛАПАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sillə; **лапашдин** sillənin; **лапаш вегьин** sillə vurmaq.

ЛАР I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) dağ döşü; **лардин** dağ döşünün.

ЛАР II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* 1) dağlarda düzən yer; 2) *yer adı* - Лар (Lar).

ЛАРА *qəd.* xəstə; **лара кас** xəstə adam.

ЛАРИНГИТ (-ди, -да) *tib.* laringit (*xirdək iltihabı*); **ларингитдин** laringitin.

ЛАРИНГОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* larinqoloq (*boğaz həkimi*); **ларингологдин** larinqoloqun.

ЛАРИНГОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* larinqologiya (*boğaz xəstəlikləri və onların müalicəsi haqqında elm*); **ларингологиядин** larinqologiyanın.

ЛАРИНГОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* larinqoskop (*boğazı müayinə etmək üçün güzgülü cihaz*); **ларингоскопдин** larinqoskopun.

ЛАРИНГОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib.* larinqoskopiya (*boğazın müayinə edilməsi*); **ларингоскопиядин** larinqoskopiyanın.

ЛАРП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *səslərin təqlidi* – “çırılmaq” mənasında; **ада раклар** ларпна акъална о, qarını çırpıb bağladı.

ЛАРПУН (-на, -да; -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çırpıb, birdən; **ларпна** çırpdı; **ларпна ван акъатна** birdən səs çıxdı.

ЛАРПШ şappıltı, şıppıltı, şırpıltı; **ларпш** авун şappıldamaq.

ЛАРПУН *f.* şappıldamaq, şıppıldamaq, şırpıldamaq.

ЛАРПШ-ЛАРПШ *бах* Ларпш.

ЛАРХЪУН (-на, -да; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *бах* Ланхъун.

ЛАРШ *суyun şappıltısının səsi*; **лепейри** ларш ийизва ləpələr şappıldayır.

ЛАС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torpağın otlu təbəqəsi, layı (*yaşıllaşdırmada istifadə olunur*); **ласдин** torpağın otlu təbəqəsinin, layının.

ЛАС II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şum layı; **ласунин** şum layının.

ЛАС III sakit; **лас хьун** sakit olmaq.

ЛАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sakitlik; **ласвилин** sakitliyin.

ЛАСТ *dəniz.* last (1. *gəmidə iki tona bərabər yük ölçüsü*; 2. *40 kub futa bərabər yonulmuş ağac ölçüsü*; 3. *gəmi çanağının üzünə vurulan taxta*).

ЛАСТИК I (-ди, -да) *lastik* (*nazik, astarlıq parça*); **ластикдин** *lastikin*; **ластикдин валчагъ** *lastik don*.

ЛАСТИК II (-ди, -да) *lastik*; *kauçuk, rezin*.

ЛАТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *novdan* (*mal-qaranın su içməsi üçün*); 2) *vanna*; *həmçinin bax* **Легв**.

ЛАТВИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *latviyalı*; **латвиявидин** *latviyalının*.

ЛАТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *latin*; **латиндин** *latinın*; **латин чIал** *latin dili*.

ЛАТИНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *dilç. latinizm* (*latin dilindən alınmış və ya latin dilinə xas olan söz və ya ifadə*).

ЛАТИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *latinist* (1. *latin filologiyası mütəxəssisi*; 2. *latin dili müəllimi*).

ЛАТИНИЦА (-ди, -да) *filol. latin əlifbası*; **латиницадин** *latin əlifbasının*.

ЛАТИФУНДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *iqt. latifundiya* (*mülk, iri mülkədar yerləri*); **латифундиядин** *latifundiyanın*.

ЛАТУН (-ди, -да) *latun, bürünc*; **латундин** *latunun, bürüncün*.

ЛАТЫШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *latış* (*xalq*), *latviyalı*; **латышдин** *latışın*; **латыш чIал** *latış dili*.

ЛАУРЕАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *laureat* (*elm, incəsənət və ya xalq təsərrüfatı sahəsindəki xidmətlərinə görə xüsusi mükafatla təltif edilmiş şəxs*); **лауреатдин** *laureatin*.

ЛАУРЕАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *laureatlıq*; **лауреатвилин** *laureatlığın*.

ЛАФ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial. ağacın içərisi, oyuğu*.

ЛАФЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lafet* (*yük daşımaq üçün traktora qoşulan təkərli qoşqu*); **лафетдин** *lafetin*.

ЛАФЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *top qundağı, top altlığı*; **лафетдин** *top qundağının, top altlığının*.

ЛАФИТ (-ди, -да) *lafit* (*qırmızı şərab növü*); **лафитдин** *lafitin*.

ЛАФЛАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qalın səslə lazımsız danışma*; **лафлафдин** *qalın səslə lazımsız danışmanın*; **лафлаф авуна** *qalın səslə lazımsız (yersiz) danışdı*.

ЛАХАР (-ди, -да) *qəd. hünər*; **лахардин** *hünərin*.

ЛАХЛАХ I *sif. zəif, taqətsiz, qocalıb əldən düşmüş*.

ЛАХЛАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. qocaman adam, pirani qoca*; **лахлахдин** *qocaman adamın, pirani qocanın*.

ЛАХЛАХВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qocalıq, piranilik*; **лахлахвилин** *qocalığın, piraniliyin*.

ЛАХЛАХВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *maşın və yaxud mexanizmlərin nasazlığı*; **машиндин** *лахлахвилер* *maşının na-sazlıqları*.

ЛАХЛАХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *zəifləmək, taqətsizləşmək, qocalıb əldən düşmək*; *nasaz olmaq*.

ЛАХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *laxta* (*qan laxtası*); **лахтадин** *laxtanın*; **ивидин** *лахта* *qan laxtası*; **лахта хьун** *laxtalanmaq*.

ЛАХУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ku-poros* (*ağır metalların sulfat duzu*); **лахумадин** *ku-porosun*; **лахта ягьун** *ku-porosla ha-zırlamaq*.

ЛАХЪВАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) *köpdən əziyyət çəkən adam*; 2) *aciz adam*; **лахъвацан** *köpdən əziyyət çəkənin, aciz adamın*.

ЛАХЪРАХЪ: **лахърахъ-лукърухъ** *səs təq-didi*; **куъчедай** **фургьундин** **лахърахъ-лукърухъдин** **ванер** **къвезвай** *küçədən furqonun laxrax-luxrux səsləri gəlirdi*.

ЛАХЪУ *sif. qoxumuş, iyələnmiş, xarab*; **лахъу хьун** *lax olmaq*; **и какаяр** **лахъу хьана** *bu yumurtalar xarab (lax) oldu*.

ЛАХЪУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *laxlıq*; **лахъувилин** *laxlığın*.

ЛАХЪУТ: **лахъут гатун** *uzun-uzadı mənasız söhbət etmək*.

ЛАЦ I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *ağ rəng*; **лацан** *ağ rəngin*.

ЛАЦ II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) *qəd. uçan gəmi* (*ləzgi mifologiyasında*); **лацан** *uçan gəminin*; 2) *kosmik gəmi* (*müasir*).

ЛАЦАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. ağ qoyun*.

ЛАЦАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kosmodrom*; **лацандин** *kosmodromun*.

ЛАЦАР 1) *Лаз isminin cəm forması; bax Лаз*; 2) *kənd adı - Лацар (Laza)*.

ЛАЦУ *sif. ağ; лацу ранг* ağ rəng, ağ boyaq; **лацу якларин** ağbəniz; **лацу авун** а) ағартмақ; б) *тəс. тəмизлəмək*; с) ашкар етмək (*gizli bir şeyi*); **лацу хьун** а) ағ олмақ, ағармақ; б) çallaşмақ, саçı ағармақ; **адан кьил лацу хьанва** onun başı ағарыб; **лап-лацу** ағаррақ; **лацу кишмиш** ағ кишмиш; **лацу цуьквер** ағ çiçəклər; **тарихдин лацу лекеяр** тарихин ағ лəkəлəri; **лацу нафт** ағ нефт; **лацу пехилвал** həsəd; **лацу пехъ** ағ qarğa (“başqalarından seçilən” *mənasında işlənir*); **лацу пини** ағ gilas; **лацу цал** ағ divar; **лацу таб (тапарар)** авун ағ yalan danışмақ; **лацу фу** ағ çörək; **лацу хьун** ағармақ; **лацу шиир** qafiyəсiz şeir.

ЛАЦУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ағлиқ; **лацувилин** ағлиғин.

ЛАЦУВИЛЯЙ *z. ағлиқдан, ағлиғиндан.*

ЛАЦУВУН *бах Лацу (лацу авун).*

ЛАЦУ ГЪЕД (-тре, -тре) *astr. Merkuri.*

ЛАЦУДАКАЗ *z. тəмиз, тəртəмиз, сəлиқə ил.*

ЛАЦУЗ *z. бax Лацудаказ.*

ЛАЦАРОНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lassaroni (İtaliyada dilənciliklə, yaxud təsadiqi qazancla yaşayan xoxxsul); лаццарониндин lassaroninin.*

ЛАЧИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şahin, qızılquş, tərлан; лачиндин şahinin, qızılquşun, tərланın; hətçinin бax Кард.*

ЛАШ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *çubuq; ағас, əl ағаси, əса; лаш гун* *və yaxud лаш ягъун* döymək.

ЛЕББЕ *n. eşidirəm!*

ЛЕВ *lev (Bolqarıstanda pul vahidi).*

ЛЕВИРАТ *etn. levirat (bəzi xalqlarda: uşaqsız dul qadın mütəlq öz qaynına ərə getməsi adəti).*

ЛЕВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *levit (qədim yəhudilərdə ruhani); левитдин levitin.*

ЛЕВКАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *levkas (yarışqanla qarışdırılmış alebastr və təbaşir); левкасдин levkasın.*

ЛЕВРЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *levretka (ev iti cinsi); левреткадин levretkanın.*

ЛЕВУЛЁЗА (-ди, -да) *levulyoza, meyvə şəkəri (balda və meyvədə olan şəkər); левулёзадин levulyozanın.*

ЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. leg (qədim ləzgi tayfalarından biri); легдин legin.*

ЛЕГАЛИЗАЦИЯ *leqallaşma, leqallaşdırma, leqallaşdırılma; qanuniləşmə, qanuniləşdirmə, qanuniləşdirilmə.*

ЛЕГАЛ *leqal, açıq, qanuni, ашкар.*

ЛЕГАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *leqallıq; легалвилин leqallıғın.*

ЛЕГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. canişin, sərdar (qədim romalılarda); 2) leqat (katoliklərdə papa müvəkkili); легатдин canişinin; leqatın.*

ЛЕГАТИССИМО *z. mus. leqatissimo, şiddətli leqato.*

ЛЕГАТО *z. mus. leqato (çalғи zamanı notların arasını kəsmədən).*

ЛЕГАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *leqaş (tula cinsi); легашдин leqaşın.*

ЛЕГВ (-кве, -кве; -квер, -квери, -квера) 1) *ləyən, ləyənçə; 2) vanna; леквен* а) *ləyənin, ləyənçənin; б) vannanın.*

ЛЕГГОРН (-ди, -да) *leqqorn (ağ tüklü, yumurtlayan toyuq cinsi); леггорндин leqqornun.*

ЛЕГЕН *бах Лиген.*

ЛЕГЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. leylək, hacıleylək; леглегдин leyləyin, hacıleyləyin; адан ківачер леглегдин ківачер хьтинбур* я *onun ayaqları leylək ayaqları kimidir (yəni uzun və arıqdır).*

ЛЕГИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *legion (1. tar. qədim Romada: böyük qoşun birləşməsi; 2. bəzi ölkələrdə xüsusi hərbi hissələrin adı; 3. тəс. hədsiz, hesabsız, çox böyük); легиондин legionun; гьурметдин легиондин орден* fəxri legion ordeni (*Fransada orden*).

ЛЕГИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *legioner (legion əsgəri); легионердин legionerin.*

ЛЕГИСЛАТУРА *hüq. legislatura (1. qanunverici orqanın fəaliyyətdə olduğu dövr; 2. bir ölkənin qanunverici orqanları).*

ЛЕГИТИМАЦИЯ (-ди, -да) *hüq. qanuniləşdirmə; qanuniləşdirilmə.*

ЛЕГИТИМИЗМ (-ди, -да) *tar. legitimizm (inqilabın devirmiş olduğu padşah sülaləsinə tərəfdar olan monarxist cərəyan).*

ЛЕГИТИМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *legitimist (legitimizm tərəfdarı); легитимистдин legitimistin.*

ЛЕГЪ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qamış; **легънини** qamışın; *həmçinin bax* **НацI**.

ЛЕГЪВ (-къуь, -къве; -къвер, -къвери, -къвера) оууq, çuxur, çala; çökək; **лекъвен** оууğun, çuxurun, çаланın; çökəyin.

ЛЕГЪ I (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) lilli palçıq; **легъдин** lilli palçıgın.

ЛЕГЪ II (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *dial.* bal saxlanan saxsı qab.

ЛЕГЪЗЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) an, ləhzə, göz qırpmı; **легъедин** anın, ləhzənin; **са легъеда** bir anda.

ЛЕГЪЗЕДА *bax* **Легъзе**.

ЛЕГЪЛЕГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) tövşümək, tənğnəfəs olmaq, nəfəsi kəsilmək; **чукурзавай гадади легълегна** qaçan oğlan tənğnəfəs oldu.

ЛЕДЕРИН (-ди, -да) *lederin* (*kitab cildləmək üçün süni dəri*); **ледериндин** *lederinin*.

ЛЕДИ *ledi* (1. *lord arvadı*; 2. *İngiltərədə "xanım", "madam" mənasında ərli qadına müraciət*); **лединдин** *ledinin*.

ЛЕЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. ley* (*tarım çəkilib bağlanmış buraz*); **леердин** *leyerin*.

ЛЕЖБЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* rəncbər, kəndli; **лежбердин** rəncbərin; **юкъван лежбер** ortabab kəndli; **лежбердин вахт** rəncbərin səhər çörək yediyi vaxt; **лежбердин гьалал фу** kəndlinin halal çörəyi.

ЛЕЖБЕР II *sif.* rəncbər; **ам лежбер кас я** o, rəncbər adamdır.

ЛЕЖБЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəncbərlik; **лежбервилин** rəncbərliyin; **лежбервал авун** rəncbərlik etmək.

ЛЕЖБЕРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Лежбервал** (**лежбервал авун**).

ЛЕЗГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *lezg* (*qədim ləzgi tayfalarından birinin adı, həmin tayfadan olan adam*); **лезгдин** *lezgin*.

ЛЕЗГАН: **Лезг** *isminin yiyəlik hal forması*; 1) *ölkə adı* - **Лезган** (*Lezgan – ləzgilərin ölkəsi, Ləzgistanın qədim adı*); 2) *kişi adı* - **Лезган** (*Lezgan*).

ЛЕЗГИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* ləzgi (*Qafqazın qədim xalqlarından birinin adı; bu xalqa mənsub adam*); **лезгидин** *lezginin*; **лезгияр рикI ахъа, къегьал, гафунал кIеви, авай гаф чинал лугъудай ксар я** ləzgilər

ürəyiaçıq, mərd, sözübütöv, sözü üzə deyən adamlardır.

ЛЕЗГИ II *sif.* ləzgi; **лезги чIал** ləzgi dil-i; **лезги фу** ləzgi çörəyi; **лезги хинкIар** ləzgi xəngəli; **лезги хенжел** ləzgi xəncəri; **лезги халича** ləzgi xalçası; **лезги хеб** ləzgi qoyunu (*daha çox ət və yun verən cins*); **лезги къилих** ləzgi təbiəti; **лезги хуьрер** ləzgi kəndləri; **лезги къуьл** ləzgi rəqsi; **лезги мехъер** ləzgi toyu; **лезги чил** ləzgi torpağı; **лезги къилих** ləzgi xarakteri; **лезги руш** ləzgi qızı; **лезги мискIин** ləzgi məscidi; **Бакуда авай Лезги мискIин 1169-йисуз эцигнавайди я** Bakıdakı Ləzgi məscidi 1169-cu ildə tikilib.

ЛЕЗГИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləzgilik (*ləzgilərə xas yüksək keyfiyyətli*); **лезгивилин** ləzgiliyin; **жуван лезгивал хуьх** öz ləzgiliyini qoru.

ЛЕЗГИДАЛ I: **Лезги** *isminin hal forması*; *bax* **Лезги**.

ЛЕЗГИДАЛ II *dan. z.* ləzgi dilində, ləzgiçə.

ЛЕЗГИДАЛДИ I: **Лезги** *isminin hal forması*; *bax* **Лезги**.

ЛЕЗГИДАЛДИ II *z.* ləzgi dilində, ləzgiçə; **ада хъ лезгидалди кхъенвай къадим ктабар гзаф ава** onun ləzgi dilində yazılmış çoxlu qədim kitabları var.

ЛЕЗГИЗ *z.* 1) ləzgi millətinə xas xüsusiyyətli; 2) *məc.* doğruluqla və düzlüklə; **ада гьина хъайитIани лезгиз кIвалахзавай о,** harada olursa-olsun doğruluqla və düzlüklə işləyirdi.

ЛЕЗГИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *Ləzginka* (*qədim ləzgi rəqsi*); **Лезгинкадин** *Ləzginkanın*; **“Лезгинка” ягъун “Ləzginka” çalmaq; “Лезгинкадал” илигун “Ləzginka” havasında rəqs etmək.**

ЛЕЗГИПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləzgi pərəstlik; **лезгипересвилин** ləzgi pərəstliyin.

ЛЕЗЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ləzzət; **лезетдин** ləzzətin; **лезет гун** ləzzət vermək; **лезет хъун** ləzzət, kef, səfa; **лезет къачун** *və yaxud* **лезет хкудун** həzz almaq, ləzzət almaq, zövq almaq, nəşələnmək; **зегъмет чIугурда лезетни къачуда** *a.s.* zəhmət çəkən səfasını da görər; **♦ лезет!** *bax, bu başqa məsələ! zordur!*

ЛЕЗЕТДИВДИ *z.* ləzzətlə; **ада лезетдивди гафарзавай о,** ləzzətlə söhbət edirdi.

ЛЕЗЕТЛУ *sif.* ləzzətli; лезетлу **туьн-хьун** ləzzətli yemək-içmək; лезетлу **авун** ləzzətli etmək; лезетлу **хьун** ləzzətli olmaq.

ЛЕЗЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ləzzət, zövq, nəşə, fərəh, məmnunluq, həzz; лезетлувилин ləzzətin, fərəhin, məmnunluğun; лезетлувал квай ləzzəti olan, fərəhli.

ЛЕЗЕТЛУВИЛЕЛДИ *z.* ləzzətlə, fərəhlə.

ЛЕЗЕТЛУДАКАЗ *z.* ləzzətlə, zövqlə, fərəhlə.

ЛЕЗЕТЛУДИЗ *z.* bax Лезетлудаказ.

ЛЕЗЕТСУЗ *sif.* ləzzətsiz, fərəhsiz, qeyri-məmnun, səfasız; лезетсуз **авун** xoşagəlməz etmək, ləzzətsiz etmək; лезетсуз **хьун** xoşagəlməz olmaq, ləzzətsiz olmaq.

ЛЕЙБ-ГВАРДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) leyb-qvardiya (*saray qvardiyası*); лейб-гвардиядин leyb-qvardiyanın.

ЛЕЙБОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) leyborist (*İngiltərədə leyborist partiyası üzvü*); лейбористдин leyboristin.

ЛЕЙДЕН *sif.* Лейдендин банка *fiz.* Leyden bankası (*elektrik toplamaq üçün cihaz*); Лейдендин батарея *fiz.* Leyden batareyası (*bir-birinə bağlanmış bir neçə Leyden bankası*).

ЛЕЙКЕМИЯ (-ди, -да) *tib.* leykemiya, ağqanlılıq (*qanda ağ qan cisimciklərinin qırmızı qan cisimciklərinə nisbətən artması*), лейкемиядин leykemiyanın.

ЛЕЙКОМА (-ди, -да) *tib.* leykoma; titə, ağ (*gözdə*); лейкомадин leykomanın.

ЛЕЙКОМАИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* leykomain (*maddələr mübadiləsi zamanı orqanizmdə zülallardan əmələ gələn azotlu maddə*); лейкомаиндин leykomainin.

ЛЕЙКОПЕНИЯ *fiziol.* leykopeniya (*ağ cisimciklərin (leykositlərin) azalması*).

ЛЕЙКОПЛАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) leykoplast (*bitki hüceyrələrinin protoplazmasında nişasta əmələ gətirən rəngsiz cisimcik*); лейкопластдин leykoplastın.

ЛЕЙКОЦИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* leykosit (*ağ qan cisimciyi*); лейкоцитдин leykositin.

ЛЕЙКОЦИТОЗ *tib.* leykositoz (*qanda ağ qan cisimciklərinin azalması*).

ЛЕЙСАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) leysan; лейсандин leysanın.

ЛЕЙТЕНАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) leytenant (*ordu və donanmada kiçik zabıt rütbəsi*); лейтенантдин leytenantın; гввечи лейтенант kiçik leytenant (*ikinci zabıt rütbəsi*); чехи лейтенант baş leytenant (*üçüncü zabıt rütbəsi*).

ЛЕЙТЕНАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) leytenantlıq; лейтенантвилин leytenantlığın.

ЛЕЙТМОТИВ (-ди, -да) 1) *mus.* leytmotiv (*musiqi əsərində təkrar olunan əsas motiv, əsas mövzu*); 2) *məc.* əsas fikir, əsas məqsəd, əsas ton, əsas xətt, ana xətt.

ЛЕЙЦИН leysin (*bitki və heyvan zülallarından bir çoxunun parçalanması nəticəsində əmələ gələn və ağ plastika formasında kristallaşan amin turşusu*).

ЛЕК lek (*Almaniyada pul vahidi*).

ЛЕКВЕ: Легв *isinin hal forması*; bax Легв.

ЛЕКВЕР: Легв *isinin cəm forması*; bax Легв.

ЛЕКЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ləkə; **ивид леке** qan ləkəsi; **девитдин леке** mürəkkəb ləkəsi; 2) *məc.* rusvayçılıq, biabırçılıq, bədnamlıq, üzüqaralıq; namussuzluq; **лекедин** ləkənin.

ЛЕКЕ-ЛЕКЕ ləkə-ləkə; **леке-леке авун** ləkə-ləkə etmək, ləkələrlə doldurmaq.

ЛЕКСЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç.* leksema (*lüğət vahidi; lüğət tərkibinə daxil olan söz və söz birləşməsi*); лексемадин leksemanın.

ЛЕКСИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç.* leksika, lüğət (*müəyyən dilin tərkibinə daxil olan sözlər; dilin lüğət tərkibi*); лексикадин leksikanın; профессор Р.И.Гьайдарова “Лезги члалан лексика” ктабни кхьенва professor R.İ.Heydərov “Ləzgi dilinin leksikası” kitabını da yazıb.

ЛЕКСИКОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* leksikoqraf, lüğətçi (*leksikoqrafiya mütəxəssisi*); лексикографдин leksikoqrafın.

ЛЕКСИКОГРАФИЯ (-ди, -да) *dilç.* leksikoqrafiya (1. *lüğətçilik, lüğət tərtibi işinin nəzəriyyə və praktikası*; 2. *nəşr olunmuş lüğətlər*).

ЛЕКСИКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* leksikoloq (*leksikologiya mütəxəssisi*); лексикологдин leksikoloqun.

ЛЕКСИКОЛОГИЯ (-ди, -да) *dilç.* leksikologiya (*dilçiliyin dilin lüğət tərkibindən bəhs*

edən bölməsi); **лексикологиядин** leksikologiyanın.

ЛЕКСИКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *köhn. dilç.* lügət; 2) söz ehtiyatı.

ЛЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) lektor, mühazirəçi, mühazirə oxuyan; 2) *köhn.* əcnəbi dili müəllimi.

ЛЕКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lektorluq, mühazirəçilik; **лекторвили** lektorluğun, mühazirəçiliyin.

ЛЕКТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lektoriya (1. *kütləvi mühazirələr üçün bina, zal*; 2. *kütləvi mühazirələr təşkil edən idarə*); **лекториядин** lektoriyanın.

ЛЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) leksiya, mühazirə; **лекциядин** leksiyanın; **лекция** **келун** mühazirə oxumaq.

ЛЕКЪВЕ: **Легъв** *isminin hal forması*; **бах** **Легъв**.

ЛЕКЪВЕР: **Легъв** *isminin cəm forması*.

ЛЕКЪВЕР-СИНЕР çala-çuxurlar; **лекъвер-синер** авай **рехъ** çala-çuxurları olan yol.

ЛЕКЪУЪ: **Легъв** *isminin hal forması*.

ЛЕКЪ I (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) qartal, **лекърен** qartalın; **лекъ хьтин** qartal kimi; **лекърен вилер** qartal gözləri; **диши лекъ** diş qartal; **лекъре(н) шараг** qartal balası; **лекърен мукал пехъ ацукъун** ziyan vurmaq, pislik etmək.

ЛЕКЪ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qaraciyər; **лекъинин** qaraciyərin; **♦ кайи лекъерал кьел алахун** köhnə yaranı təzələmək, dərdi təzələmək; **лекъ кун** görmək həsrətinə olmaq (*kimi isə*).

ЛЕКЪ III (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *qəd.* lek (*qədim ləzgi tayfalarından biri, bu tayfadan olan adam*); **лекърен** lekin.

ЛЕКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qartal kimi cəsurluq, qartal kimi diribaşlıq; **лекъвили** cəsurluğun, diribaşlığın; 2) **лекъвал** (*leklarə xas yükək keyfiyyətlər*); **лекъвили** lekliyin.

ЛЕКЪБЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* 1) panter (*pişiklər cinsindən heyvan*); **лекъендин** panterin; 2) *dial.* bəbir; **лекъендин** panterin, bəbirin.

ЛЕКЪЛЕКЪ // ЛИКЪЛИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ara verməyən mənasız danışmaq; **лекълекъдин** mənasız danışığın.

ЛЕКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lek (*qədim ləzgi tayfalarından biri, bu tayfadan olan*

adam; ləzgilərin qədim adlarından biri); **лекІдин** lekin; **гуржийри лезгийри** **лекІ** **лугъуда** gürcülər ləzgilərə leki deyirlər.

ЛЕКІВЕЗ *dialektlərdə* **Лукъуьнун** *felinin forması*; **бах** **Лукъуьнун**.

ЛЕКІУЪН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) danışmaq; 2) nəğməni başlayan solist; **лекІуьнин** danışmağın; nəğməni başlayan solistin.

ЛЕКІУЪНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) danışmaq; **лекІуьнна** danışdı; **лекІуьнзава** danışır.

ЛЕЛЕ I *n. xalq mahmıllarında dinləyicinin diqqətini cəlb etmək üçün işlənən söz; çox vaxt "ya lele, ya lele" kimi işlənir.*

ЛЕЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hökmlü, dövlətli adam; **леледин** hökmlü, dövlətli adamın.

ЛЕЛЕВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çaqqal; **лелевдин** çaqqalın.

ЛЕЛЕШ *sif.* 1) yaltaq; 2) aciz bəndə (qul).

ЛЕМБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) quru ot topası; 2) *dial.* doğranmış saman; **лембедин** quru ot topasının; doğranmış samanın.

ЛЕМБЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəlbəki; **лембекдин** nəlbəkinin.

ЛЕМЕ: **леме авун** *f.* çox döymək; **ада вун леме ийида** o, səni çox döyəcək.

ЛЕМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lemen (*qara ləzgi çörəyinin bir növü*).

ЛЕМКЪЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lehmə, xılt, torta; **лемкъедин** lehmənin, xıltın, tortanın.

ЛЕММА (-ди, -да) *riyaz.* lemma (*müstəqil əhəmiyyəti olmayan və yalnız başqa bir teoremi sübut etmək üçün lazım olan teorem*); **леммадин** lemmanın.

ЛЕММИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* lemminq (*ala siçan*); **леммингдин** lemminqin.

ЛЕМПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qumar pulu; **лемпІдин** qumar pulunun.

ЛЕМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lemur (1. *qədim Roma əsətirində kabus, ölünün ruhu*; 2. *zool. ibtidai məməlilərlə meymunların arasında keçid forması təşkil edən heyvan, yarım-meymun*); **лемурдин** lemurun.

ЛЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* len (1. *orta əsrlərdə mülkədar-feodalın öz vassalına verdiyi torpaq, mülk*; 2. *bu mülkdən (lendən) yığılan vergi*); **лендин** lenin.

ЛЕНГ læng; **ленг авун** længitmæk; **ленг хьун** længimæk.

ЛЕНГ-ЛЕНГ læng-læng (*ушақ oyunu*); **ленг-ленгдин** læng-længin.

ЛЕНГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) længlik; **ленгвилин** længliyin.

ЛЕНГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyük mis sini; **ленгердин** böyük mis sininin.

ЛЕНГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Ленг** (ленг авун).

ЛЕНДЛИЗ (-ди, -да) lendliz (*İkinci dünya müharibəsi zamanı Almaniyaya qarşı müharibə edən müttəfiq dövlətlərə hərbi sursat, xatmal, ərzaq və s. borc verilməsi haqqında 1941-ci ildə ABŞ konqresi tərəfindən qəbul olunmuş qanun*); **лендлиздин** lendlizin.

ЛЕНДЛОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lendlord (*İngiltərədə: torpağını fermerlərə icarəyə verən mülləkdar*); **лендлорддин** lendlordun.

ЛЕНИНИЗМ (-ди, -да) leninizm; **ленинизмдин** leninizmin.

ЛЕНИНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) le-ninçi; **ленинчидин** leninçinin.

ЛЕНТ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) lent; **лентинин** lentin; **яру лент** qırmızı lent; **цИийиз эцигнавай карханадин яру лент атІана** təzə tikilmiş müəssisənin qırmızı lenti gəsildi.

ЛЕПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dalğa, ləpə; **лепедин** dalğanın, ləpənin; **гьуьлуьн лепе** dəniz dalğası, ləpəsi; **лепе акьалтун** və *yaxud* **лепе гун** dalğalanmaq, ləpələnmək; 2) *dial.* ləpə; **кІерецдин лепе** qoz ləpəsi.

ЛЕПЕШ *sif.* tələsməyən, læng, tənбəl, süst, fəaliyyətsiz, inersiyalı, ətalətli, hərəkətsiz; **лепеш кас** læng adam, tənбəl adam, süst adam, inersiyalı adam, ətalətli adam, hərəkətsiz adam.

ЛЕПЕШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) længlik, tənбəllik, süstlük, fəaliyyətsizlik, inersiyalılıq, ətalətlilik, hərəkətsizlik; **лепешвилин** længliyin, tənбəlliyyin, süstlüyyin, fəaliyyətsizliyyin, inersiyalıılığın, ətalətliliyyin, hərəkətsizliyyin.

ЛЕПИДОДЕНДРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lepidodendron (*qazıntı halında tapılan nəhəng ağac*); **лепидодендрондин** lepidodendronun.

ЛЕПИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ləpir; **лепирдин** ləpirin.

ЛЕРПІ-ЛЕРПІ *ayaqqabı səsinin təqlidi*; **лерпІ-лерпІ авун** tappıldatmaq (*ayaqqabını*).

ЛЕСБИДИН: *лесбидин муьгьуьббат* les-bos məhəbbəti (*iki qadın arasında qeyri-təbii cinsi əlaqə*).

ЛЕТАРГИЯ *tib.* letargiya (1. *şüür və hərəkət qabiliyyətini itirməkdən və uzun zaman dərin yuxuda olmaqdan ibarət patoloji hal*; 2. *məc. fəaliyyətsizlik, hərəkətsizlik, durğunluq, süstlük*).

ЛЕРШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *su səsinin təqlidi*.

ЛЕФ *qəd.* cənub; *həmçinin bax* **Кьибле пад.**

ЛЕЧЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) örpək; **лечекдин** örpəyin; *həmçinin bax* **ШипІ.**

ЛЕШ (-ини, -ина; -ер, -ри, -ра) cəmdək, leş; **лешинин** cəmdəyin, leşin.

ЛЕШРЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *su sıçratmağın səs təqlidi*; **лешреш авун** а) sıçratmaq, tökmək (*суу*); б) sıçramaq, tökmək (*su*).

ЛЕЭН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nal; **леэндин** nalın; **леэнар ягьун** nallamaq (*atı*); **леэнар хкатун** nalı düşmək.

ЛЕЭНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nal-bənd; **леэнчидин** nalbəndin; **чи чатун устІарар гьакІни хьсан леэнчияр** я bizim dəmirçilərimiz həm də yaxşı nalbəndlərdir.

ЛЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) leya (*Rumniyada pul vahidi*); **леядин** leyanın; **вад лея** beş leya.

ЛЁСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.; k.t.* lyoss (*açıq sarı rəngli, kövrək, narın torpaq*); **лёссдин** lyossun.

ЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəri (*öküzün, camışın*); **лидин** dərinin.

ЛИАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* liana (*sarmaşan bitki*); **лианадин** liananın.

ЛИБАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) libas; **либасдин** libasın; **цИийи либас** təzə libas; *həmçinin bax* **Пек.**

ЛИБЕРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) liberal (1. *liberalizm tərəfdarı*; 2. *liberallar partiyasının üzvü*; 3. *barışdırıcı, güzəştçi, güzəştə gedən*); **либералдин** liberalın; **ам либерал кас я о, güzəştə gedən adamdır.**

ЛИБЕРАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) liberallıq; **либералвилин** liberallığın.

ЛИБЕРАЛИЗМ (-ди, -да) liberalizm (1. *feodalizm-təhkimçilik dövründə və burjuva inqilabları zamanı burjuaziyanın azadlığını tələb edən və burjuaziyanın siyasi hakimiyyəti qurulduqdan sonra son dərəcə mürtəce*

mahiyyəti olan siyasi cərəyan; 2. bərişdürücülük, güzəştə getmə); **либерализмдин** liberalizmin.

ЛИБЕРТИ (-ди, -да) *liberti* (*ipək parça növü*); **либертидин** *libertinin*.

ЛИБИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. a*) *xeyr*; b) *yaqxılıq*; **либисдин** *xeyrin*; *yaqxılığın*.

ЛИБРЕТТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *librettoçu, librettist, libretto yazan*; **либреттистдин** *librettoçunun, librettistin, libretto yazanın*.

ЛИБРЕТТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *libretto* (1. *musiqi əsərinin yazılı mətni*; 2. *opera və ya pyesin qısa məzmunu*; 3. *kinofilmin, operanın və ya baletin qısa məzmunu*; 4. *ssenarinin planı*); **либреттодин** *librettonun*.

ЛИВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *liver* (*mayeni sorub çıxarmaq üçün şüşə boru*); **ливердин** *liverin*.

ЛИВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. livr* (1. *qədim Fransada gümüş pul*; 2. *qədim Fransada təxminən 0,5 kq-a bərabər çəki vahidi*); **ливрдин** *livrin*.

ЛИВРЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *livreya* (*keçmişdə qarışıqların, xidmətçilərin və faytonçuların geydiyi xüsusi paltar*); **ливреядин** *livreyanın*.

ЛИГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *səmiyyə*; **лигадин** *səmiyyətin*; **миллетрин лига** *millətlər liqası*; **спортдин лига** *idman səmiyyəti*; 2) *mus. liqa*; *leqatto işarəsi*.

ЛИГАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *kim. aşqar, qatışıq*; **лигатурадин** *aşqarın, qatışığın*; 2) *liqatura (bir-birinə bağlanaraq; bir hərf kimi yazılan iki və ya daha çox hərf)*; 3) *mətb. liqatura (bütöv bir hərf kimi tökülmüş iki və ya daha çox hərf)*; 4) *tib. liqatura (cərrahiyyə əməliyyatı zamanı qan damarlarını bağlamaq üçün ipək sap)*.

ЛИГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *løyən*; **лигендин** *løyənin*; **лигенда чуьхуьн** *løyəndə yumaq*.

ЛИГИМ *sif.* 1) *bərkidilmiş (polad)*; *möhkəmləndirilmiş*; 2) *məs. möhkəm, davamlı, mətanətli, sınaqdan çıxmış*; **лигим авун** *bərkitmək, möhkəmlətmək, mətanətli etmək, davamlı etmək*; **лигим хьун** *möhkəm olmaq, bərk olmaq, mətanətli olmaq, davamlı olmaq, dözümlü olmaq*.

ЛИГИМАРУН // **ЛИГИМУН** (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Лигим** (**лигим авун**).

ЛИГИМБУР: **Лигим** *sifətinin cəm forması*; *bax* **Лигим**.

ЛИГИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *möhkəmlük, bərklik, davamlılıq, mətanətlik*; **лигимвалин** *möhkəmliyin, bərklüyün, davamlılığın, mətanətliliyin, dözümlülüğün*.

ЛИГИМДИ: **Лигим** *sifətinin tək forması*; *bax* **Лигим**.

ЛИГНИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *liqnin* (1. *oduncaqdan hazırlanan pambıq*; 2. *kim. karbonla zəngin oduncaq maddəsi*); **лигниндин** *liqninin*.

ЛИГНИТ (-ди, -да) *liqnit* (*boz daş kömür*); **лигнитдин** *liqnitin*.

ЛИГРОИН (-ди, -да) *liqroin* (*ağır benzin*); **лигроиндин** *liqroinin*.

ЛИДДИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim. liddit* (*güclü partlayıcı maddə*); **лиддитдин** *lidditin*.

ЛИДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lider* (1. *başçı, rəhbər*; 2. *idman yarışında: birinci, qabaqcıl, qabaqda gedən*; 3. *qabaqda gedən eskadra minanosu*); **лидердин** *liderin*.

ЛИДЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *liderlik*; **лидервалин** *liderliyin*; **ада лидервал ийизва** *o, liderlik edir*.

ЛИЗИС *tib. lizis* (*voluxucu xəstəliklər zamanı hərарətin tədricən enməsi*).

ЛИЗОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lizol* (*dezinfeksiya dərmanı*); **лизолдин** *lizolun*.

ЛИЗОФОРМ (-ди, -да) *lizoform* (*dezinfeksiya dərmanı*); **лизоформдин** *lizoformun*.

ЛИКБЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. savadsızlığı ləğv etmə, savadsızlığın ləğv edilməsi*; **ликбездин** *savadsızlığı ləğv etmənin, savadsızlığın ləğv edilməsinin*.

ЛИКВЕР (-ри, -ра) *qəd. c.h. nemətlər*.

ЛИКВИДАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ləğvedən*; 2) *təsviyyəçi; təsviyyəçilik tərəfdarı*; **ликвидатордин** *ləğvedənin; təsviyyəçinin*.

ЛИКЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *likör* (*şirin, ətirli içki*); **ликёрдин** *likörün*; **ада ликёр хьванва** *o, likör içib*.

ЛИКОПОДИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *likopodi* (1. *bot. plaun, qurdayağı*; 2. *plaun sporasından hasil edilərək tibbdə və texnikada işlədilən toz maddə*); **ликоподийдин** *likopodin*; **ликоподияр** *likopodilər*; **ликоподийрин** *likopodilərin*.

ЛИКПУНКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) təsviyə məntəqəsi; **ликпунктунин** təsviyə məntəqəsinin; **ликпункт савадсуз-риз кӀел-кхьин чирзавай чка я** təsviyə məntəqəsi savadsızlara yazıb-oxumağı öyrədən yerdür.

ЛИКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* liktor (1. *qədim Romada: yüksək mənsəb sahiblərinin fəxri keşikçisi*; 2. *məc. qədimdə ruhani məktəblərində: müqəssir hesab edilən yoldaşlarını qamçı ilə döymək vəzifəsini daşıyan tələbə*); **ликтордин** liktorun.

ЛИКТРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* liktros (*yelkənin haşiyə ipi*); **ликтросдин** liktrosun.

ЛИКЬЛИКЬ *bax* Лекълекъ.

ЛИЛ I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) lil; **лиледин** lilin; **лил авай чка** lilli yer; **лил квай даяз кьерех mail** (əyüdəmli) lilli sahil; **◆ лиледа хьун** *f.* kefdə olmaq.

ЛИЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lil; **лилдин** lilin; **лилдал вегьин** *və yaxud* **лил ягъун** lilləmək, göy rəngə boyumaq.

ЛИЛИПУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *liput* (*çox kiçik boylu adam, cirtan*); **лилип-Иүтдин** liliputun.

ЛИМ *sif. qəd.* əziz; **ам заз лим кас я о,** *mənə əziz adamdır.*

ЛИМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) liman (*çay körfəzinə və yaxud dənizə yaxın şor göl*); **лимандин** limanın.

ЛИМБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tex.* limb (*bucaqölçən cihazlarda: dərəcələrə bölünmüş dairə*); 2) *tib.* limb (*gözdə: bitişdirici qişanın şəffaf kənarı*); 3) *astr.* halə (*Günəş və Ay dairəsinin kənarı*); **лимбдин** limbin.

ЛИМИТ (-ди, -да) limit, hədd, dərəcə, norma; **лимитдин** limitin, həddin, dərəcənin, normanın.

ЛИМИТАЦИЯ limitləmə, limit təyin etmə, hədd qoyma; hədd təyin etmə.

ЛИМНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) limnoloq (*limnologiya mütəxəssisi*); **лимнологдин** limnoloqun.

ЛИМНОЛОГИЯ (-ди, -да) limnologiya (*hidrologiyanın daxili sularдан bəhs edən bölməsi*); **лимнологиядин** limnologiyanın.

ЛИМОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) limon; **лимондин** limonun; **лимон квай чай** limonlu çay.

ЛИМОНАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) limonad; **лимонаддин** limonadın.

ЛИМОНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) limonka (1. *armud növü*; 2. *dan. əl qumbarası, əl bombası*); **лимонкадин** limonkanın.

ЛИМУНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Лимонад.

ЛИМУЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) limuzin (*minik avtomobili*); **лимузиндин** limuzinin.

ЛИМФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiziol.* limfa (*insan və heyvan bədəninin bütüün toxuma yarıqlarında axan və toxumalara qida maddələri daşıyan sarımtıl şəffaf maye*); **лимфадин** limfanın.

ЛИМФАДЕНИТ (-ди, -да) *tib.* limfadenit (*limfa vəzilərinin iltihabı*); **лимфаденитдин** limfadenitin.

ЛИМФАНГИТ // **ЛИМФАНГОИТ** (-ди, -да) *tib.* limfangit (*limfa damarlarının iltihabı*); **лимфангитдин** limfangitin.

ЛИМФАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* limfatik, əzgin, süst adam.

ЛИМФОЦИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* limfosit (*leykositlər növlərindən biri*); **лимфоцитдин** limfositin.

ЛИНГ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) ling, qol, manivela; **лингинин** lingin, qolun, manivelanın; **линг кутуна хкажун** linglə qaldırmaq.

ЛИНГВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dilçi, dilşünas; **лингвистдин** dilçinin.

ЛИНГВИСТИКА (-ди, -да) dilçilik, dilşünaslıq; **лингвистикадин** dilçiliyin, dilşünaslığın.

ЛИНЕЙКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) cızıq, mil; 2) xətkə; 3) xətt, sərhəd; **линейкадин** cızığın, milin; xətkəşin; xəttin, sərhəddin.

ЛИНЕЙКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* lineyka (*uzunsov üstüaçıq minik arabası*); **линейкадин** lineykanın.

ЛИНЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) linza (1. *anat. göz billuru*; 2. *fiz. ədəsə, mərcişəkilli optik şüşə*); **линзадин** linzanın.

ЛИНКОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) linkor, xətt gəmisini; **линкордин** linkorun.

ЛИНОЛЕУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) linoleum (*döşəməyə, divara vurulan qalın müştəmə*); **линолеумдин** linoleumun.

ЛИНОТИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *po-ligr.* linotip (*sətir/lərlə nabor yığan maşın*); **линотипдин** linotipin.

ЛИНОТИПИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) linotipçi (*linotipdə işləyən mürəttib*); **линотипистдин** linotipçinin.

ЛИНОТИПИЯ (-ди, -да) *mətb.* linotip naboru; **линотипиядин** linotip naborunun.

ЛИНТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) linter (1. *pambıq cecəsindən tiftik ayıran maşın*; 2. *pambıq tiftiyi*); **линтердин** linterin.

ЛИПАРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* liparit (*vulkanik süxur*); **липаритдин** liparitin.

ЛИПОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lipoma (*piy şişi*); **липомадин** lipomanın.

ЛИП (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *qəd.* çıraq; **липер** çıraqlar.

ЛИПЛИП I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* liplip (*şahin cinsindən olan quş*); **липлипдин** liplipin.

ЛИПЛИП II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uzun-uzadı mənasız söhbət; **липлипдин** uzun-uzadı mənasız söhbətin; **липлип(ар) авун** uzun-uzadı mənasız söhbət etmək.

ЛИП: **липI авун** *f.* sakit durmaq, səsinə çıxarmamaq; **липI хьун** sakit olmaq, cıncırını çıxarmamaq; **липI хьухь!** kəs səsinə!; sakit dur!

ЛИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lira (1. *qədim yunanlarda simli musiqi aləti*; 2. *yaradıcılıq simvolu*; 3. *Ukraynada simli musiqi aləti*; 4. *astr. Lira bürcü*); **лирадин** liranın.

ЛИРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lira (*İtaliyada, Türkiyədə və Misirdə pul vahidi*); **лиредин** lirenin.

ЛИРИЗМ (-ди, -да) lirizm (1. *lirik xarakter, lirika xüsusiyyəti*; 2. *lirik əhval-ruhiyyə*); **лиризмдин** lirizmin.

ЛИРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* lirik, lirik şair; **лирикдин** lirikin, lirik şairin.

ЛИРИКА (-ди, -да) lirika (1. *şairin şəxsi hiss və həyəcanlarını ifadə edən şeirlər*; 2. *lirik şeirlər*; 3. *lirik musiqi əsəri*; 4. *məc. lirik əhval-ruhiyyə*; *hiss, hissiyyat, daxili həyəcan*); **лирикадин** lirikanın.

ЛИРЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lirlı (*ləzgilərdə: bayatı*); **лирлидин** lirlinin; *həmçinin bax* Баяд.

ЛИТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) keçə; **литинин** keçənin; **гиширдин лит** nağışlı keçə; **пурарин лит** tərlik, yəhəraltı; **лит**

кьуьнуьхь хьуналди чубан жедач *a.s.* keçəni çiyinə atmaqла çoban olmazsan.

ЛИТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) liter (*nəqliyyat vasitələrindən pulsuz və ya güzəştlə istifadə etmək üçün vəsiqə*); **литердин** literin.

ЛИТЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *köhn.* hərf; 2) *mətb.* litera (*tökmə hərf*); **литерадин** literanın.

ЛИТИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *miner. kim.* litium (*yumşaq, gümüşü rəngli yüngül metal*); **литийдин** litiumun.

ЛИТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) litoqraf (*litoqrafiya ustası*); **литографдин** litoqrafın.

ЛИТОГРАФИЯ (-ди, -да) litoqrafiya; **литографиядин** litoqrafiyanın.

ЛИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* litoloq (*litologiya mütəxəssisi*); **литологдин** litoloqun.

ЛИТОЛОГИЯ (-ди, -да) *geol.* litologiya (*süxurlardan bəhs edən elm*); **литологиядин** litologiyanın.

ЛИТОСФЕРА (-ди, -да) litosfera (*Yer kü-rəsinin üst bərk qatı, Yer qabığı*).

ЛИТОТА (-ди, -да) *ədəb.* litota (*kiçiltmə*); **литотадин** litotanın.

ЛИТР (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) litr; **литрдин** litrin.

ЛИТРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) litraj (*litra hesabı ilə həcm*); **литраждин** litrajın.

ЛИТУРГИЯ (-ди, -да) liturgiya (*xristianların ən əsas ibadət ayini*); **литургиядин** liturgiyanın.

ЛИФ I (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) göyərçin; **лифрен** göyərçinin; **лацу лиф** ağ göyərçin; **вили лиф** göy göyərçin; **лиф азадвиллин** лишан **я** *mis.* göyərçin azadlıq rəmzidir; **лиф хьтин** *sif.* göyərçin kimi (*yəni gözəl*).

ЛИФ II (-ре, -ре; -ери, -ера) lif, döş (*qadın paltarının döşü tutan hissəsi*); **лифрен** lifin.

ЛИФЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* alt tumanının bel hissəsi; **лифедин** alt tumanının bel hissəsinin.

ЛИФРЕНЦУЬК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* minaçiçəyi; **лифренцуьк-вер** minaçiçəkləri.

ЛИФТ (-ини, -ина; -ери, -ера) lift (*çoxmərtəbəli binalarda qaldırıcı maşın*); **лифтинин** liftin.

ЛИФТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) liftçi (*liftdə işləyən işçi*); **лифтёрдин** liftçinin.

ЛИЦЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* lisey tələbəsi; **лицеистдин** lisey tələbəsinin.

ЛИЦЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lisey (1. *inqilabdan əvvəl Rusiyada: kişilər üçün imtiyazlı orta və ya ali məktəb*; 2. *Fransada orta məktəb*); **лицейдин** liseyin.

ЛИЦЕНЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *uzm.* lisenziya (1. *xaricə mal aparmaq və ya xaricdən mal gətirmək üçün icazə*; 2. *həmin icazəni təsdiq edən sənəd*); **лицензиядин** lisenziyanın.

ЛИШАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) nişan, işarə, damğa, qaşqa (*heyvanlarda*); əlamət; **лишан авун** nişan etmək; **лишан алай** nişanlanmış, damğalanmış, damğalı; **лишан кутун** а) nişanlamaq; nişan qoymaq; б) ad eləmək, nişanlamaq, adaxlamaq; 2) *məc.* əlamət, nişanə; simptom; **ихътин лишанар квай** belə əlamətləri olan; 3) nişanə (*bir hadisənin yaxınlaşmasını qabaqcadan bildirən əlamət*); 4) hədəf, nişan; **лишан кьун**, **лишандиз кьачун** və **яхуд** **лишандик кутун** nişan almaq; 5) *qram.* işarə; **эверунин лишан** nida işarəsi; **суалдин лишан** sual işarəsi.

ЛИШАНЛУ *sif.* nişanlı, adaxlı, istekli (*qız*).

ЛИШАНЛУДИ (-ди, -да) *is.* nişanlı, adaxlı; **лишанлудин** nişanlının, adaxlının.

ЛИШАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tuşlayıcı (*topda, pulemyotda*); **лишанчидин** tuşlayıcının.

ЛИЭН *bax* Леэн.

ЛОББИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lobbî; **лоббидин** lobbinin.

ЛОГАРИФМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* loqarifm (*verilən bir ədədi almaq üçün kökün vurulacağı üst, dərəcə*); **логарифмдин** loqarifmin.

ЛОГИКА (-ди, -да) 1) məntiq; 2) daxili qanunauyğunluq; **логикадин** məntiqin; daxili qanunauyğunluğun.

ЛОГОПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* loqopat (*kəkov, tintin, pəltək və bu kimi qüsuru olan adam*); **логопатдин** loqopatın.

ЛОГОПАТИЯ (-ди, -да) loqopatiya; danışıq qüsuru (*pəltəklilik, tintinliq, kəkovluq və s.*); **логопатиядин** loqopatiyanın.

ЛОГОПЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) loqoped (*loqopediya mütəxəssisi*); **логопеддин** loqopedin.

ЛОГОПЕДИЯ (-ди, -да) loqopediya (*nitq qüsurlarını öyrənmə və bunların müalicə üsullarından bəhs edən elm*); **логопедиядин** loqopediyanın.

ЛОГОС (-ди, -да) *fəls.* loqos (1. *qədim yunan fəlsəfəsində: ümumi qanunluluq*; 2. *idealist fəlsəfədə: ruh, Allah, əzəli qüvvə*); **логосдин** loqosun.

ЛОДЖИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *arx.* lociya (*binaya yapışan, yaxud onun tərkibinə daxil olan açıq, sütunlu qalereya*); **лоджиядин** lociyanın.

ЛОЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) loja (*teatrda: bir neçə adamlıq xüsusi yer*); **ложадин** lojanın.

ЛОКАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) lokallaşdırma; yayılmağa qoymama, məhdudlaşdırma; **локализациядин** lokallaşdırmanın; yayılmağa qoymamanın, məhdudlaşdırmanın.

ЛОКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lokator (*bir cismin əks etdirdiyi səs və radio dalğaları vasitəsi ilə onun yerini təyin edən cihaz*); **локатордин** lokatorun.

ЛОКАУТ lokaut (*fəhlələri öz tələblərindən və tətildən əl çəkməyə məcbur etmək üçün sahibkarların müəssisəni bağlayıb, fəhlələri kütləvi surətdə işdən çıxarması*); **абуру локаутдал гьил вегьена** onlar lokauta əl atdılar.

ЛОКОМОТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* lokomotiv (1. *rele üzərində işləyən və vaqonları hərəkətə gətirən maşın (parovoz, teplovoz, elektrovoz*; 2. *məc. hərəkətverici qüvvə*); **локомотивдин** lokomotivin.

ЛОМБАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lombard (*əhalidən girov qəbul edib borc pul verən müəssisə*); **ломбарддин** lombardın.

ЛОНГЕТТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* longet (*sınağın üzərinə qoyulan gipsli sarğı*); **лонгеттдин** longetin.

ЛОНГИМЕТРИЯ (-ди, -да) *riyaz.* longimetriya (*həndəsənin xətt və dairələr bəhsi*); **лонгиметриядин** longimetriyanın.

ЛОНЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lonja (*təlim zamanı akrobatları yuxılmaqdan qorumaq üçün onların belinə bağlanan ip*); **лонжадин** lonjanın.

ЛОНЖЕРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lonjeron (1. *təyyarənin qanaadı boyunca uzanan tir*; 2. *avtomobil çərçivəsində uzununa yerləşən tir*); **лонжерондин** lonjeronun.

ЛОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lord (*İngiltərədə yüksək zadəgan rütbəsi*); **лорддин** lordun; **лордрин палата** lordlar palatası (*İngiltərədə parlamentin lordlardan ibarət yuxarı palatası*).

ЛОРДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) lordluq, lord rütbəsi; 2) *üm. dan.* lordlar.

ЛОРД-КАНЦЛЕР (-ди, -да) lord-kansler (*İngiltərədə lordlar palatası sədri*); **лорд-канцлердин** lord-kanslerin.

ЛОРД-МЭР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lord-mer (*İngiltərənin iri şəhərlərində: bələdiyyə rəisi*); **лорд-мэрдин** lord-merin.

ЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lot (1. *dənizin dərinliyini ölçmək üçün cihaz*; 2. *12,8 qrama bərabər çəki ölçüsü*); **лотдин** lotun.

ЛОТЕРЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lotereya (*biletlərlə keçirilən uduşlu oyun*); **лотереядин** lotereyanın.

ЛОТО (-ди, -да) loto (*oyun*); **лотодин** lotonun.

ЛОТОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. şanagüllə (*göldə bitən çiçəkli bitki*); **лотосдин** şanagüllənin.

ЛОЦМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) losman (1. *dəniz su yoluna yaxşı bələd olan dəniz bələdçisi*; 2. *zool. kiçik dəniz balığı*); **лоцмандин** losmanın.

ЛОЦМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) losmanlıq; **лоцманвили** losmanlığın.

- **ЛУ** *şək. isimlərdən sifət düzəldən şəkilçi*: акьул+лу = акьулулу ағилли.

ЛУВ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) qanad; **луван** qanadın; **гьетрен лув** balıq üzgöci; **луван ничхир** а) vəhşi quş; б) ləklilərdən olan; **самолётдин лув** təyyarənin qanadı; **лув гун** uçмақ; **лув гана атун** uçub gəlmək; **лув гана фин** а) uçub getmək; б) ötüb keçmək; **лув гана цавуз экьечлун** uçub gəyө qalxmaq; **лувак хьун** а) qanadı altında olmaq; б) *məс.* hi-mayəsi altında olmaq; **лувар кутун** а) qanad qoşmaq, qanad düzəltmək; б) *məс.* qol-qanad vermək, qanadlandırmaq; **лувар акатун** həvəslənmək, ruhlanmaq.

ЛУГЬУДА I: **Лугьун** *felinin gələcək zaman forması*.

ЛУГЬУДА II *aral.s.* deyirlər.

ЛУГЬУДАЙВАЛ I: **Лугьун** *felinin feli bağlama forması*; **бах Лугьун**.

ЛУГЬУДАЙВАЛ II *aral.s.* deyildi ki.

ЛУГЬУДАЙВАЛ // ЛУГЬУЗВАЙВАЛ *aral.s.* deyildiyinə görə, deyilənə görə.

ЛУГЬУЗ I: **Лугьун** *felinin feli bağlama forması*; **бах Лугьун**.

ЛУГЬУЗ II *bağ.* ona görə.

ЛУГЬУЗВАЙВАЛ I: **Лугьун** *felinin forması*; **бах Лугьун**.

ЛУГЬУЗВАЙВАЛ II *aral.s.* deyilənə görə.

ЛУГЬУМИР I: **Лугьун** *felinin qadağan forması*; **бах Лугьун**.

ЛУГЬУН I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* mahnı; **лугьунар** mahnılar.

ЛУГЬУН II (лугьуда, лагьана, лугьуза, лагь, лугьун, лугьурай, лугьумир) *f.* 1) demək, söyləmək; danışmaq; **лугьун лазим я** demək lazımdır; **пIузаррин кланикай лугьун** dodaqaltı danışmaq; **лагьана тун** deyib qoymaq; **лугьуз тежер** sözlə deyilə bilməyən, dillə ifadə edilə bilməyən; **гьикьван лагьайтIани** nə qədər deyilsə də; nə qədər desə də; 2) söymək, adlandırmaq (*pis sözlə*); 3) böhtan atmaq, şər atmaq; 4) *müxtəlif söz birləşmələri ilə işlənən söz*; **каснн гьахь тавурай лагьана за рак акьална** heç kəs girməsin deyib, qapını bağladım; **зун лагьайтIа, гьазур я** məni desəniz, hazırım; **♦ лугьуз жеч** demək olmaz; **на лугьуди** guya, sanki, elə bil (ki); **бала лугьумир, бала я лагь** *a.s.* baladır demə, bələdir de; **лагьана кланда хьн** demək lazımdır ki; **лагь-лугьун(ар)** ағи; **лагь-лугьун(ар)** авун ағи demək; **лагьана гьа!** dedi ha! **лагьанач лугьумир!** demədi demə; **лугьун кван** demə; **лугьун хьн** deyək ki.

ЛУГЬУНАР (-ри, -ра) *c.h.* ағи (yas yerində); **лугьунар авун** ағи demək.

ЛУГЬУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) ағи demək, **лугьунарна** ағи dedi.

ЛУГЬУРВАЛ *aral.s.* deyilən kimi.

ЛУГЬУЧНИ *əd.* deməzmi; **халкьди лугьучни им вучтин кар тир** xalq deməzmi bu nə iş idi.

ЛУЖ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) sürü, ilxı, karvan, dəstə, qatar (*quşlar*); **жанавуррин луж** canavar sürüsü, **балугьрин луж** balıq karvanı; **дурнайрин луж** durna qatarı; **лужунин** sürünün, ilxının, karvanın, dəstənin.

ЛУЖ-ЛУЖ *z.* sürü ilə, ilxı ilə, karvanla, dəstə ilə, qatarla.

ЛУКЬЛУКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qay-nayan suyun səs təqlidi*; luxlux; **лукьлукьдин** luxluxun; **яд лукьлукьна ргазвай** su luxlux-la qaynayrdı.

ЛУКЬМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dilim, loxma, parça, tikə; **лукьмадин** dilimin, loxmanın, parçanın, tikənin; **ада са лукьма фу кьачуна тьуьна** о, bir tikə çörək alıb yedi; *həmçinin bax Кап.*

ЛУКЬМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dan*. sehrbaz, loğman, təbib; **лукьмандин** sehrbazın, loğmanın, təbibin; 2) *kışı adı* - **Лукьман** (Loğman).

ЛУКЬУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *danışq* səsi; **лукьумдин** danışq səsinin.

ЛУКИ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) 1) qul, kölə; 2) *məc.* əsir, bəndə; **лукІран** qulun, kölənin; əsirin, bəndənin; **лукІарин иеси** quldar, kölə sahibi; **аси лукІар** Allahın qulları; 3) *kənd adı* - **ЛукІар** (Lukar).

ЛУКИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köləlik, qulluq, asılılıq, əsarət; qəbalə (*qədim Rusiyada: xüsusi müqaviləyə əsasən həmişəlik kölə*); **лукІвилин** köləliyin, qulluğun, asılılığın, əsarətin; qəbalənin; **лукІвал авун** köləlik etmək, nökrəlik etmək; **лукІвиле тун** *və yaxud* **лукІвилик кутун** əsarət altına almaq, məhkum etmək, qul etmək, kölə halına salmaq; **лукІвализ элкьуьрун** köləyə çevirmək.

ЛУКИВИЛЕЛДИ *z.* köləcəsinə, qulcasına, kölə kimi, qul kimi.

ЛУМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *ling*; **лумунин** *lingin*.

ЛУНА-ПАРК (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) luna-park (*əyləncə bağı*); **луна-паркдин** luna-parkın.

ЛУНАТИЗМ (-ди, -да) *tib.* lunatizm, somnambulizm (*yuxulu halda gəzməkdən ibarət xəstəlik hali*); **лунатизмдин** lunatizmin, somnambulizmin.

ЛУНАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* lunatik, somnambul (*yuxuda durub gəzən adam*); **лунатикдин** lunatikin, somnambulun.

ЛУНОМОБИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lunomobil (*Ayda avtomatik surətdə elmi-tədqiqat işləri aparmaq və onları Yerə vermək məqsədilə ilk dəfə 1970-ci ildə Sovet İttifaqı tərəfindən raket vasitəsilə Ay səthinə endirilən*

öz-özünə hərəkət edən maşın); **луномобилдин** lunomobilin.

ЛУНОХОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Луномобиль.*

ЛУПА (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* lupa, zərrəbin, optik şüşə.

ЛУПИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göz qırpması, kirpik çalma; **лупІдин** göz qırpmasının, kirpik çalmanın; **лупІ авун** göz qırmaq, göz vurmaq; **вили лупІдалди** bir anda, göz qırınca.

ЛУПИ-ЛУПИ: **лупІ-лупІ авун** göz qırmaq, göz vurmaq.

ЛУПУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ЛупІ** (**лупІ авун**).

ЛУРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bot.* əvəlik; **лурсунин** əvəliyin; *həmçinin bax* **Эвелук.**

ЛУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* plastinka, val; **лутдин** plastinkanın, valın.

ЛУТУ I *sif.* kələkbaz, haramzada, hiyləgər, fırılдаqçı.

ЛУТУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* lotu, kefcil, əyyaş, avara, pozğun; dəlibaş, qoçu; **лутудин** kefcilin, əyyaşın, avaranın, pozğunun; dəlibaşın, qoçunun; **лутуйрин чІал лутуйриз чир жеда** *a.s.* lotuların dilini lotular bilər.

ЛУТУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lotuluq, kələkbazlıq, hiyləgərlik, əyyaşlıq, pozğunluq; dəlibaşlıq, qoçuluq; **лутувилин** lotuluğun, kələkbazlığın, hiyləgərliyin, əyyaşlığın, pozğunluğun; dəlibaşlığın, qoçuluğun.

ЛУТУВИЛЕЛДИ *z.* lotucasına, əyyaşcasına, pozğuncasına, avaracasına; dəlibaşcasına, qoçucasına.

ЛУТУ-ПУТУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hiyləgər, kələkbaz, haramzada, fırılдаqçı, cüvəllağı, aferist, tülüngü, lotu-bambılı, özünü hər yerə soxan; **луту-пугудин** hiyləgərin, kələkbazın, fırılдаqçının, cüvəllağının, aferistin, tülüngünün, lotu-bambılıının, özünü hər yerə soxanın.

ЛУФЛУФ *göyə qalxan quşun qanadlarının səsinin təqlidi.*

ЛУХ I // ЛУЬХ *z.* bərk, güclü, son dərəcə, olduqca, çox, şiddətli dərəcədə, əsaslı surətdə; **ам дух гатана** onu bərk döydülər; **ам дух пиян я** о, son dərəcə (çox, şiddətli dərəcədə) sərxoşdur.

- **ЛУХ II** // **-ЛУГЪ** *gram.şək. sifətlərdən və isimlərdən təzə isimlər əmələ gətirən şəkil-ci*: буллух bolluq; къумлух qumluq; па-чагылугъ padşahlıq.

ЛУХВАЛ // **ЛУЪХВАЛ** (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sərxoşluq, лухвилин sərxoş-luğun.

ЛУХДАКАЗ *z.* sərxoşcasına.

ЛУХДИЗ *z.* bax Лухдаказ.

ЛУХЪЛУХЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lux-lux (*qaynayan suyun səsi*).

ЛУЪГЪЛУЪГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) davamlı öskürək; луьгълуьгъдин davamlı ös-kürəyin.

ЛУЪГЪУЪМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) le-him, qalay; луьгъумдин qalayın; луьгъум гун *və yaxud* луьгъум ягъун lehimləmək, qalaylamaq.

ЛУЪЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* palçıq; луьздин palçığın.

ЛУЪКЪ-ЛУЪКЪ *f.* quruldama, qur-qur et-mə, qur-qur axma; лукъ-лукъ авун quruldamaq.

ЛУЪКІУЪН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) danış-şıq; луькІуьнар danışıqlar.

ЛУЪКІУЪНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) danışmaq; луькІуьнунин danışmağın; луькІуьнна danışdı; ада квекай луькІуьнай-тіани о нэдөн данışса да.

ЛУЪЛ *z.* lül; луьл пиян lül sərxoş; луьл хьун бəрк sərxoş olmaq; *həmçinin* bax Лух.

ЛУЪЛЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) lülə (*kağızdan hazırlanmış*); 2) lülə (*silah-da*); луьледин lülənin.

ЛУЪЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lül-лө; луьледин lülənin; ада кве луьле гьана о, iki lülə gətirdi.

ЛУЪЛЕ-КАБАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lülə-kabab; луьле-кабабдин lülə-kababın.

ЛУЪЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) lül etmək; луьлна lül etdi.

ЛУЪЛУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bril-yant, baha daş-qaş.

ЛУЪРКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *qur-qur etmənin səs təqlidi*.

ЛУЪТКВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қа-уь; луьткведин қауьгін; цин кІаникай фи-дай луьткве sualtı қауь; луьткведа аваз фин қауьqда гəzmək.

ЛУЪТКВЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қауьqçı; луттквечидин қауьqçının.

ЛУЪТКВЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) қауьqçılıq; луьтквечивилин қауьqçılığın.

ЛУЪХ *bax* Лух.

ЛЮК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lyuk (1. *an-bar ağzı (gəmidə)*; 2. *hərbi gəminin bortunda top lüləsi üçün deşik*; 3. *teatr səhnəsinin döşə-məsində deşik*); люкдин lyukun.

ЛЮКС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* lüks (*işıq şiddəti vahidi*); люксдин lüksün.

ЛЮКС II lüks (*bəzəkli mağazalara, bəzi sü-rət qatarlarına və s. verilən ad*).

ЛЮМБАГО (-ди, -да) *tib.* lümbaqo (*bel ağrısı*); люмбагодин lümbaqonun.

ЛЮМЕН (-ди, -да) *fiz.* lümen (*işıq seli vahidi*); люмендин lümenin.

ЛЮМЕНТРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* lümentrop (*dəyişən işıq impulslarını lazımi gücdə elektrik cərəyanı impulslarına çevirən cihaz*); люментропдин lümentropun.

ЛЮМИНАЛ (-ди, -да) *farm.* lüminal (*yu-xu dərmanı*); люминалдин lüminalin.

ЛЮМИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* lüminator (*gəminin gövdəsində olan otaqları işıqlandırmaq üçün deşik-pəncərə*); люминатордин lüminatorun.

ЛЮМИНЕСЦЕНЦИЯ (-ди, -да) *fiz.* lü-minessensiya (*soyuq işıqlanma; temperaturun artması nəticəsində deyil, başqa səbəblərdən əmələ gələn işıqlanma hadisəsi*); люминесцен-циядин lüminessensiyanın.

ЛЮМПЕН-ПРОЛЕТАРИАТ (-ди, -да) lümpen-proletariat (*kapitalist cəmiyyətində sinfi simasını itirmiş adamlar təbəqəsi: səfillər, dilənçilər, cinayətkarlar və s.*); люмпен-про-летариатдин lümpen-proletariatın.

ЛЮПОЗОРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lyupozori (*dəri vərəmi müalicəxanası*); люпозорийдин lyupozorinin.

ЛЮПУС (-ди, -да) *tib.* lüpus; qurd eşənə-yi, dəri vərəmi; люпусдин lüpusun; qurd eş-ənəyinin, dəri vərəminin.

ЛЮСТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çıl-çıraq, qəndil, lüstr; люстрадин çılçırağın, qəndilin, lüstrün.

ЛЮСТРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lüstrin (*parlaq yun parça*); люстриндин lüstrinin.

ЛЮТЕРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lüteran (*lüteran məzhəbinə mənsub adam*); люте-рандин lüteranın.

ЛЮТЕРАНВАЛ (-или, -иле) lüteranlıq; лютеранвилин lüteranlığın.

ЛЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* lya (*musiqi qamması notlarından biri*); **лядин** lyanın.

ЛЯ II *dial. bax* **Чинерут**.

ЛЯЙ (-ди, -да; -цер, -цери, -цера) *ley* (*quş*); **ляйдин** leyin; **ляйерин** leylərin.

ЛЯМКАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. tor çıxaran (dənizdən, çaydan)*; **лямкачидин** tor çıxaranın.

ЛЯНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lənət*, nifrin, qarğış; **лянетдин** lənətin; **лянет авун** *və yaxud* **лянет гун** lənət oxumaq, nifrin et-

mək, qarğımaq; **лянет хьурай** (хьуй)! lənət olsun!

ЛЯНЕТЛУ *sif.* lənətlənmiş, lənətə gəlmiş, mənhus, məlun; **лянетлу авун** lənətləndirmək.

ЛЯНЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lənətlilik; **лянетлувилин** lənətliliyin.

ЛЯНЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Лянет** (лянет авун).

ЛЯФЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şərh* (*mənanın sözlərin köməyi ilə şərh*); **ляфедин** *şərh*in.

ЛЯХИН *dial. feil.*

М

М [эм] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının on doqquzuncu hərfi.*

МА // **МАГЪ** *əd. al!* götür! gələ!; **ма гила** gələ indi; **ма, кьачу и ктаб** gələ, al bu kitabı.

МААРИФ (-ди, -да) *maarif, təhsil*; **маарифдин** *maarifin, təhsilin.*

МААРИФЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *maarifçi*; **маарифчидин** *maarifçinin.*

МАБ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd. can*; **мабдин** *canın.*

МАВГЪУМАТ (-ди, -да) *mövhumat, xurafat*; **мавгъуматдин** *mövhumatın*; **мавгъумат кас** *mövhumatçı (xurafatçı) adam.*

МАВГЪУМАТСУЗ *sif. dinə inanmayan, Allaha inanmayan, dinsiz, ateist.*

МАВГЪУМАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *Allaha inanmama, dinsizlik, ateizm*; **мавгъуматсузвилин** *Allaha inanmamanın, dinsizliyin, ateizmin.*

МАВГЪУМАТСУЗВИЛЕЛДИ *z. dinsiz-cəsinə, ateistcəsinə.*

МАВГЪУМАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mövhumatçı, xurafatçı*; **мавгъуматчидин** *mövhumatçının, xurafatçının.*

МАВГЪУМАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mövhumatçılıq, xurafatçılıq*; **мавгъуматчивилин** *mövhumatçılığın, xurafatçılığın.*

МАВГЪУМАТЧИВИЛЕЛДИ *z. mövhumatçılıqla, xurafatçılıqla.*

МАВГЪУМАТЧИЯР (-йри, -йра) *ruhanilər*; **мавгъуматчийрин** *ruhanilərin.*

МАВЗОЛЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mavzoley, məqbərə*; **мавзолейдин** *mavzoleyin, məqbərənin.*

МАВР *tar. mavr (orta əsrlərdə Afrika ərəbləri və bərbərlərinin ümumi adı).*

МАВРИТАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mavritaniyalı*; **мавританвидин** *mavritaniyalının.*

МАГАЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mağaza*; **магазиндин** *mağazanın*; **магазин атгун** *mağazanı qarət etmək.*

МАГАРАДЖА (-ди, -да) *maharaca, böyük rəcə (Hindistan feodallarının yüksək rütbəsi)*; **магараджадин** *maharacanın, böyük rəcənin.*

МАГИЗМ (-ди, -да) *maqizm; sehrbazlıq, cadugərlik, ovsunçuluq*; **магизмдин** *maqizmin.*

МАГИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *magistr* (1. *elmi dərəcə*; 2. *bu dərəcəni almış şəxs*; 3. *tar. ruhani rıtsar ordeni başçısı*).

МАГИСТРАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *magistral, ana xətt (yolların, elektrik, telefon, teleqraf və s. şəbəkəsinin əsas xətti)*; **магистралдин** *magistralın.*

МАГИСТРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. magistrant (inq.əv. magistr elmi dərəcəsi almağa namizəd olan adam)*; **магистрантдин** *magistrantın.*

МАГИСТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *magistrat* (1. *bəzi ölkələrdə şəhər idarəsi*; 2. *tar. qədim Romada: ali dövlət vəzifəsi*);

3. *belə vəzifə daşıyan adam*); **магистратдин** magistratın.

МАГИСТРАТУРА (-ди, -да) magistratura (1. *bəzi ölkələrdə və inqilabdan əvvəl Rusiyada: məhkəmə idarəsi*; 2. *magistratlar, hakimlər*; 3. *ali məktəbi bitirmiş mütəxəssisin ixtisasını artıran hazırlıq*; 4. *ali məktəbdə bu cür hazırlığı təşkil edən şöbə*); **магистратурадин** magistraturanın.

МАГИЯ (-ди, -да) magiya; sehrbazlıq, cadugərlik, ovsunçuluq; sehr, cadu, ovsun.

МАГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *geol.* maqma (*Yer kürəsinin içində ərgin halda olan kütlə*); **магмадин** maqmanın.

МАГНАЛИ (-ди, -да) maqnali (*maqnezium-la alüminium ərintisinin ümumi adı*); **магналийдин** maqnalının.

МАГНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnat (1. *tar. qədim Romada: siyasi cəhətdən böyük nüfuza malik olan varlıq*; 2. *tar. feodalizm dövründə: iri torpaq sahibi, mülkədar*; 3. *iri kapitalist*); **магнатдин** maqnatın.

МАГНЕЗИ *kim.* maqnezium-oksид (*tibbdə və texnikada işlədilən ağ ovuntu*).

МАГНЕЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* maqnezit (*maqnezium-karbonat mineralı*); **магнезитдин** maqnezitin.

МАГНЕТИЗМ (-ди, -да) maqnetizm (1. *fiz. maqnit xassəsi*; 2. *fiz. maqnit hadisələri haqqında elm*; 3. *köhn. hipnoz qüvvəsi*).

МАГНЕТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* maqnetit (*maqnitli dəmir daşı, maqnit xassəli qiymətli dəmir filizi*); **магнетитдин** maqnetitin.

МАГНЕТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) maqneto (*daxili yanacaq motorlarda: yanacaq qatışığını alısdırmaq üçün qığılcım verən elektrik cihazı*); **магнетодин** maqnetonun.

МАГНЕТОН *fiz.* maqneton (*maqnit momenti vahidi*).

МАГНИ (-ди, -да) *kim.* maqnezium (*yanarkən ağ alov verən gümüşi-ağ, yumşaq metal*).

МАГНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnit, ahənrüba; **магнитдин** maqnitin, ahənrübünün; *həmçinin bax* МикьнатИс.

МАГНИТОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) maqnitogramma (*Yerin maqnit sahəsindəki dəyişikliklərin maqnitograf vasitəsilə alınan yazısı*); **магнитограммадин** maqnitogrammanın.

МАГНИТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnitograf (*Yerin maqnit sahəsindəki dəyişiklikləri fasiləsiz qeyd edən cihaz*); **магнитографдин** maqnitografin.

МАГНИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnitoloq (*maqnit hadisələri mütəxəssisi*); **магнитологдин** maqnitoloqun.

МАГНИТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) maqnitometr (*maqnitləşməni ölçmək üçün cihaz*); **магнитометрдин** maqnitometrin; **магнитометрийрин** maqnitometrlərin.

МАГНИТОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnitofon; **магнитофондин** maqnitofonun.

МАГНОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnolit (*tərkibində maqneziumlu sement, taxta kəpəyi, asbest maddələri və s. şeylər olan süni tikinti materialı*); **магнолитдин** maqnolitinin.

МАГНОЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* maqnoliya (*iri, gözəl və ətirli çiçəkləri olan həmişəyaşıl ağac və ya kol*); **магнолиядин** maqnoliyanın.

МАГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* maqo (*kiçik, quyruqsuz meymun cinsi*); **магодин** maqonun.

МАГЪ I (макьуни, макьуна, макьар, макьари, макьара) 1) gavahın; макьунин gavahının; 2) mil (*çarxda*).

МАГЪ II (макьуни, макьуна, макьар, макьари, макьара) şam ağacı; макьунин şam ağacının.

МАГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Магъара.

МАГЪАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) mağara, zağa, kaha, küyül; 2) yuva, yataq, daxma, koma; **къадим инсанрин магъараяр** qədim insanların mağaraları; **севрен магъара** ауl mağarası; *həmçinin bax* Дагъар.

МАГЪЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* niyyət; **магъландин** niyyətin; **чІуру магълан** pis niyyət; **хьсан магълан** уахşı niyyət.

МАГЪЛУБ məğlub; **магълуб авун** məğlub etmək; **магълуб хьун** məğlub olmaq.

МАГЪЛУБАРУН // МАГЪЛУБУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Магълуб (магълуб авун).

МАГЪЛУБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məğlubniyyət; **магълубвилин** məğlubniyyətin.

МАГЪЛУБВИЛЕЛДИ *z.* məğlubniyyətlə.

МАГЪЛУБДАКАЗ *z.* məğlubcasına.

МАГЪЛУБДИЗ *z.* *bax* Магълубдаказ.

МАГЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mon-qol*; **магъулдин** *monqolun*; **1395-1397-йисара** **магъулри са шумудра чи чилерал** **вегьенай** 1395-1397-ci illərdə *monqollar* bir neçə dəfə torpaqlarımıza hücum çəkmişdi.

МАГЪ I *bax* Ма.

МАГЪ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* *yaş*; *səfa*; **магъдин** *yaşın, səfanın*; **магъ агьакьун** *dial.* *жафа члугун səfa çəkmək.*

МАГЪ III (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* *dağ*; **магъдин** *dağın.*

МАГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ma-hal, dairə*; 2) *kvartal*; **магъалдин** *mahalın, dairənin*; *kvartaln.*

МАГЪАЧКЪАЛАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mahaçqalalı*; **магъачкъалавидин** *mahaçqalalnın.*

МАГЪБАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* *səxavətli insan*; **магъбанидин** *səxavətli insanın.*

МАГЪБИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fil sümüyü*; **магъдин** *fil sümüyünün*; **магъдин регъ** *fil sümüyündən daraq*; **магъид(ин)** **тум галай гапур** *sarı fil sümüyündən olan xəncər.*

МАГЪБИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *dial.* *Ay*; **Магъдин** *Ayın*; **ам Магъи хьиз иер тир о**, *Ay kimi gözəl idi*; **магъи жагъан** *dial.* *dolu Ay*; $\diamond$ **“Магъи дилбер”** *“Mahi dil-bər” (ləzgi xalq mahnısının adı)*; 2) *qadın adı* - **Магъи** (*Mahi*).

МАГЪИР *sif.* *mahir*; **магъир устлар** *mahir usta.*

МАГЪИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mahirlik*; **магъирвили** *mahirliyin.*

МАГЪЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məhəl-lə*; **магъледин** *məhəllənin.*

МАГЪЛЕВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məhəlləli*; **магълевидин** *məhəlləlinin.*

МАГЪРУМ *sif.* *məhrum*; **ихтияррикай** **магърум тир** *hüquqlardan məhrum olunmuş*; **магърум авун** *məhrum etmək*; **магърум хьун** *məhrum olmaq.*

МАГЪРУМАРУН // МАГЪРУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай) *bax* Магърум (*магърум авун*).

МАГЪРУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *məhrumluq*; **магърумвили** *məhrumluğun.*

МАГЪРУМВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Магърумдаказ.

МАГЪРУМДАКАЗ *z.* *məhrumcasına.*

МАГЪСУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məhsul*; **магъсулдин** *məhsulun*; **тварцин** **магъсулар** *taxıl məhsulları*; **зулун** **магъсулар** *payızlıq taxıl*; **магъсулрин** **бегъер** **виниз** **хкажун** *dənli bitkilərin məhsuldarlığını artırmaq*; *həmçinin bax* **Раж.**

МАГЪСУЛДАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *əkinçi, rəncbər*; **магъсулдардин** *əkinçinin, rəncbərin.*

МАГЪСУЛДАР II *sif.* *əkinçi, rəncbər, taxıçı*; **зи** **магъсулдар стха** *mənim əkinçi (rəncbər, taxıçı) qardaşım.*

МАГЪСУЛДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *əkinçilik, rəncbərlik, taxıçılıq*; **магъсулдарвили** *əkinçiliyin, rəncbərliyin, taxıçılığın*; **алай йисуз** **магъсулдарвили** **ай карханадин** **менфятдиз** **са миллион манат пул атана** *bu il taxıçılıqdan müəssisəyə bir milyon manat gəlir gəldi.*

МАГЪУТ (-ди, -да) *mahud*; **магъутдин** *mahudun*; **рехи** **магъут** *boz mahud.*

МАГЪФЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəfn xəyəyi*; **магъфедин** *dəfn xəyəyinin.*

МАД I *z.* 1) *çox, artıq*; **ихьтин** **шад мярекатар** **мад хьурай** *belə şad məclislər çox olsun*; 2) *daha*; **мад са газет акъатна** *daha bir qəzet çıxdı*; 3) *təkrar*; **ада** **мад суал гана** *o, təkrar sual verdi*; 4) *əsla, yerli-dibli*; **а** **уьлкведа** **мад пачагъ**, **беглер**, **ханар амач** **лугъуза** *o ölkədə əsla (yerli-dibli) padşah, bəylər, xanlar qalmayıb deyirlər*; **мад ва** **мад** *daha da*; **жуван са цлар** **кІелдайдан** **рикІяй** **хьайила**, **заз** **мад ва** **мад хьсандиз** **кхьиз** **кІан** **жеда** *bir misram oxucunun ürəyincə olanda daha da yaxşı yazmaq istəyirəm*; **мад вучда** *əd.* *daha nə etmək olar*; **заз** **вакай** **къелемэгъли** **хьана** **кІанзавай**, **мад вучда** *mən sənin qələm sahibi olmağın istəyirdim, daha nə etmək olar.*

МАД II *əd.* *daha (fikri qüvvətləndirmək üçün işlənir)*; **мад ам** **гъилий** **ахъайна** **кІандач** *daha onu əldən buraxmaq olmaz*; **мад хьанач** **хьи** *daha olmadı ki.*

МАД III *bağ.* *əgər*; **мад акІ** **ятІа**, **чун** **са** **гафни** **талана** **акъвазин** *əgər elədirsə, biz heç bir söz deməyib duraq.*

МАД IV *aral.s.* axır, daha indi; **мад, чаз** **авайдал рази хьухь** axır nəyimiz varsa ona razı ol; **мад гила вуч ийиз жедә кьван?** daha indi nə etmək olar?

МАДАМ *madam* (1. *xanım*; 2. *inq. əv. qız institutu müdürəsi*; 3. *inq. əv. dövlətli evlərində dayə, mürəbbiyə*; 4. *keçmişdə: moda mağazası sahibi (qadın) yaxud modalı paltar tikən dərzisi qadın*); **мадамдин** madamın.

МАДАПОЛАМ (-ди, -да) *madapolam*, *humayun (ağ parça)*; **мадаполамдин** *madapolamın, humayunun*.

МАДАРА (-ди, -да) *qənaət*; **мадара авун** а) *qənaət etmək, qənaət edib saxlamaq*; *qədrini bilmək*; б) *məc. keçinmək, kifayətlənmək, ötüşmək*; **мадарадин** *qənaətin*.

МАДАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qənaətcillik*; **мадаравилин** *qənaətcilliyin*.

МАДАРАВИЛЕЛДИ *bax* *Мадарадаказ*.

МАДАРАДАКАЗ *z. qənaətlə*.

МАДАРАТ (-ди, -да) *t.s. iqtisadiyyat*; **мадаратдин** *iqtisadiyyatın*.

МАДВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ipi dolaşmağa qoymayan alət*; 2) *dəyirman daşını lazımı səviyyədə saxlayan ip*; 3) *itin zənciri keçirilən halqa*.

МАДЕРА (-ди, -да) *madera (tünd şərab növü)*; **мадерадин** *maderanın*.

МАДНИ *z. daha çox*.

МАДМАЗЕЛ *köhn. madmazel* (1. *xanım qız*; *qız*; 2. *inq.əv. dövlətli evlərində tərbiyəçi*); **мадмазелдин** *madmazelin*.

МАДОННА *madonna* (1. *qədim İtaliyada: qadına xanım mənasında müraciət*; 2. *katoliklərdə: Məryəm*; 3. *Məryəmin şəkli*); **мадоннадин** *madonnanın*.

МАДРИГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *madriqal* (1. *ədəb. tar. gözəllmə; qadına həsr olunan kiçik lirik şeir*; 2. *köhn. iltifat, kompliment*); **мадригалдин** *madriqalın*.

МАЁВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mayovka* (1. *inq. əvvəlki Rusiyada: 1 Mayda fəhlələrin gizli yığıncağı*; 2. *1 May nümayişi*; 3. *May bayramı münasibətilə gəzinti, seyr*); **маёвкадин** *mayovkanın*.

МАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *duru yem (mal-qara üçün)*; **маждин** *duru yemin*.

МАЖАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *macal, vaxt*; **мажалдин** *macalın*; **мажал хьун** *macalı (vaxtı) olmaq*; **заз аниз фидай мажал**

хьанач *mənim oraya getməyə macalım (vaxtım) olmadı*; **мажал авач** *macal yoxdur, vaxt yoxdur*; **мажал авачир** *məşğul, işi çox olan*; **хьмишә başı qarışıq**; **фу недай мажални ганач** *çörək yeməyə də macal (vaxt) vermədi*; 2) *azad vaxt, möhlət*; **гила заз кхьидай мажал ава** *indi mənim yazmağa azad vaxtım var*; **ажалдиз мажал авач** *a.s. əcəl möhlət vermir*; **мажал вугун** *vaxt vermək, möhlət vermək*.

МАЖАЛДИВ // МАЖАЛИВ *z. 1)* *azad vaxt olanda*; **абур мажалив** (**мажалдив**) **ийидай кIвалахар** *yə onlar azad vaxt olanda görülsə işlərdir*; 2) *tələsmədən, yavaş-yavaş*; **и ктаб мажалдив кIела** *bu kitabı tələsmədən (yavaş-yavaş) oxu*.

МАЖАЛИКДИ *z. tələsmədən*.

МАЖАРА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *macəra, hadisə*; **мажарадин** *macəranın, hadisənin*; **адан кьилел гзаф мажараяр атана** *onun başına çox macərələr (hadisələr) gəldi*.

МАЖАРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *majara (iri, uzun araba, öküz arabası)*; **мажарадин** *majaranın*.

МАЖБУР *sif. məcbur, borclu*; **чун сад садаз куьмек авуниз мажбур** *yə biz bir-birimizə kömək etməyə borcluyuq*; **зун и гафар лугьуз мажбур** *yə mən bu sözləri deməyə məcburam*; **мажбур авун** *məcbur etmək*; **мажбур хьун** *məcbur olmaq*.

МАЖБУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *vəzifə, borc*; **им мажбурвал** *yə bu, vəzifədir*; *bu, borcdu*; **мажбурвилин** *vəzifənin, borcun*.

МАЖБУРИ *sif. məcburi*; **мажбури кIвалах** *məcburi iş*.

МАЖБУРИДАКАЗ *z. məcburi, qeyri-könüllü*.

МАЖБУРНАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *öhdəlik, təəhhüd*; *qəti vəd*; **мажбурнамадин** *öhdəliyin, təəhhüdün*; *qəti vədin*; **мажбурнамаяр хиве кьун** а) *öhdəlik götürmək*; б) *qəti vəd vermək*; 2) *iltizam (dilindən kağız vermə)*; **адан мажбурнама чав гва** *onun iltizamı bizdədir*.

МАЖБУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Мажбур** (**мажбур авун**).

МАЖВ (**мажвди, мажвда, мажвар, мажвари, мажвара**) *bot. astraqal (paxlalılar fəsiləsindən ot və ya yarımkol, gəvən)*; **мажвар** *astraqallar*.

МАЖИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) өмөк haqqı, maaş, ayılıq; **мажибдин** өмөк haqqının, maaşın, ayılığın.

МАЖИЖАЛ-МАЖИЖ уәсүс-мәсүс (*qorxunc, dəhşətli adam mənasında*).

МАЖОР (-ди, -да) major (1. *mus. akkordu böyük tersiya (iki ton) üzərində qurulan musiqi məqamı*; 2. *mәc. şad əhval, nəşəli əhval, ruh yüksəkliyi, gümrahlıq*); **мажордин** majorun.

МАЖОРДОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) majordom (1. *orta əsrlərdə Avropada: saray naziri*; 2. *inq.əv. dövlətli evlərində baş lakey, baş xidmətçi*); **мажордомдин** majordomun.

МАЖОРИТАР *sif. hüq. majoritar (əksəriyyətə əsaslanan)*; **мажоритар сечкияр** majoritar seçkilər.

МАЖУСИ // **МУЖУСИ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) бүтпәрәст; **мажусидин** бүтпәрәстин.

МАЖУСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) бүтпәрәстлик; **мажусивилин** бүтпәрәстлиyin.

МАЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maz (*bilyard və ya qumar oyununda: uduşa şərik olmaq üçün oyunçunun qoyduğu pula başqası tərəfindən edilən əlavə*); **маздин** мазын.

МАЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maz (1. *xüsusi quruluşlu kiy (bilyard ağacı)*; 2. *oyunu asanlaşdırmaq üçün kiyin başına keçirilən üclüq*); **маздин** mазın.

- **МАЗ III** (←**амаз**) *şək. felin vaxt formaları (ксана – yatdı, фена – getdi, хъвана – içdi) və murad forması ilə işlənərək, xəbəri bildirən sözdən əvvəl baş vermiş hərəkəti göstərən şəkilçi: ксузмазди – yatarkən, физмазди – gedərkən, хъвазмазди – içərkən.*

- **МАЗ IV**: (←**амаз**) *şək. ismin hal forması ilə işlənərək, vaxt bildirən şəkilçi: какадамаз - yumurtada ikən; аялмаз маз - uşaq ikən.*

- **МАЗ** // **-МАЗДИ** // **-МАЗНИ** *şək. bax – Маз III.*

МАЗ (мазди, мазда, мацар, мацари, мацара) 1) maz, sürtmə dərmanı, sürtkü; 2) yağ; **маз ягъун** maz sürtmək; **арабадин маз** araba yağı; **маздин** mазın.

МАЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. aşıq; мазандин* aşığın.

МАЗАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pis xasiyyətli adam, yaramaz adam; **мазаратдин** pis xasiyyətli adamın, yaramaz adamın.

МАЗДАКИЗМ (-ди, -да) *tar.qəd. məzdəkizm, məzdəkilik; маздакизмдин* məzdəkizmin, məzdəkiliyin.

МАЗДЕИЗМ (-ди, -да) *qəd. məzdəizm, zərdüşt dini (qədim İranda atəşpərəst dini); маздеизмдин* məzdəizmin.

МАЗГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tonqal; **мазгъалдин** tonqalın.

МАЗЛУМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. məzlum; мазлумдин* məzlumun; **ада мазлумрин пад хвена** o, məzlumların tərəfini saxladı.

МАЗЛУМ II *sif. məzlum; мазлум халкъар* məzlum xalqlar; **мазлум авун** zülm etmək, əsarət altına almaq, istismar etmək; **мазлум хъун** zülm edilmək, əsarət altına alınmaq, istismar edilmək.

МАЗУ *sif. piysiz, sümüksüz; мазу як* piysiz, sümüksüz ət.

МАЗУЛА (-ди, -да) 1) miqren, parabaş (*adətən başın bir tərəfində əmələ gələn əsəbi ağrı*); **мазуладин** miqrenin, parabaşın; **адан кьиле мазула ава** onun miqreni var; 2) oyunlarda sızıldayan ağrı.

МАЗУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yarıtmaz adam; **мазурдин** yarıtmaz adamın.

МАЗУРКА I (-ди, -да) *mus. mazurka (polyak milli rəqsi)*; **мазуркадин** mazurkanın.

МАЗУРКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mazurka (*badam və qozdan hazırlanan ədviyyəli qoğal*); **мазуркадин** mazurkanın.

МАЗУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mazut; **мазутдин** mazutun.

МАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) may; **майдин** mayın; **майдин варз** may ayı; **гзаф маяр алатна** çox maylar ötüşdü.

МАЙВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) meyvə; **майвадин** meyvənin; **майвадин тарар** meyvə ağacları.

МАЙВАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) meyvəçi; **майвачидин** meyvəçinin.

МАЙВАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) meyvəçilik; **майвачивилин** meyvəçiliyin; **майвачивал великди тухун** meyvəçiliyi inkişaf etdirmək; **абур майвачивилел машгъул жезва** onlar meyvəçiliklə məşğul olur.

МАЙВАЧИВИЛИН *sif. meyvəçiliyin.*

МАЙДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) meydan; **майдандин** meydanın; **базардин** **майдан** bazar meydanı; **балкџан жагьида**, **майдан жагьидач** *a.s.* meydan olsa, at tapılar; 2) müəyyən bir məqsədlə (*əkin, bağ salmaq və s.*) ayrılmış sahə; **кьуьл цазвай майданар** buğda əkilən sahələr; 3) kvadratmetrlə hesablanıb ayrılmış ev; 4) *məc.* meydan, döyüş meydanı; **майдандиз акьатун** meydana çıxmaq; **майдандиз акьудун** meydana çıxarmaq; **майдандиз экьечI лугьун** meydan oxumaq; 5) *məc.* hüquq, ixtiyar, yol; **адаз майдан гана** ona hüquq verildi, ona ixtiyar verildi, ona yol verildi; *həmçinin bax* Малахьан.

МАЙИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) həvəs, meyl, təmayül, arzu, qabiliyyət, istedad; 2) rəğbət, hüsn-rəğbət; 3) canı yanma, birinin dərdinə şərik olma, təvəccöh; **майил авун** a) meyllilik göstərmək, meyl, istək; b) rəğbət göstərmək, c) canı yanmaq; 4) qohum; **ам зи майилрикай я** o, mənim qohumlarımdandır; **майилдин** həvəsin, meylin, təmayülün, arzusun, qabiliyyətin, istedadın; rəğbətin; canı yanmanın; qohumun.

МАЙИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) həvəslilik, meyllilik, qabiliyyətlik, istedadlılıq; təvəccöhlük; qohumluq; **майилвилин** həvəsliliyin, meylliliyin, qabiliyyətliliyin, istedadlılığın; təvəccöhlüyün; qohumluğun.

МАЙИЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* meyllilik etmək; **майилвална** meyllilik etdi.

МАЙИЛЛУ *sif.* meylli.

МАЙИЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Майилвал.

МАЙИЛСУЗ *sif.* 1) həvəsi olmayan, meylli olmayan; 2) rəğbəti, hüsn-rəğbəti olmayan; 3) canı yanmayan, kimsənin dərdinə şərik olmayan; 4) qohumu olmayan, yalqız.

МАЙИЛСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) həvəsi olmamaq, meylli olmamaq; rəğbəti, hüsn-rəğbəti olmamaq; canı yanmamaq; qohumu olmamaq, yalqızlıq; **майилсузвилин** həvəsi olmamağın, meylli olmamağın; rəğbəti, hüsn-rəğbəti olmamağın; canı yanmamağın; qohumu olmamağın, yalqızlığın.

МАЙИЛСУЗВИЛЕЛДИ *z.* 1) qərəzsiz olaraq, üzgörmədən, ədalətlə, bitərəfliklə, insafla; 2) şəfqətsiz, hüsn-rəğbətsiz.

МАЙИЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Майил (майил авун).

МАЙИШАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) təsərrüfat; **майишатдин** təsərrüfatın; **халкьдин** **майишат** xalq təsərrüfatı; **хуьруьн** **майишат** kənd təsərrüfatı; **хуьруьн майишатдин** **алатар** kənd təsərrüfatı alətləri; 2) iş-güc, məşğuliyyət; **жува жуван майишат ая** öz iş-gücünlə məşğul ol; 3) təsərrüfat, ev; **артелда пуд виш майишат сад хьанва** arteldə üç yüz ev (təsərrüfat) birləşib.

МАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mayka; **майкадин** maykanın.

МАЙМАХ *sif.* qolsuz, əlsiz; **маймах хьун** qolsuz olmaq, əlsiz olmaq.

МАЙМУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) meymun; **маймундин** meymunun; **маймун амалар авун** meymunluq etmək, təqlid etmək, yamsılamaq; 2) *məc.* ədəbaz, əzilib-büzülən, özünü naza qoyan (adam); *dan.* nadinc, dəcəl, şeytan, yaramaz, şuluqçu; **аял туш, маймун я ушақ** deyil, şeytandır; **я маймун!** ay yaramaz (şuluqçu)!

МАЙМУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) meymunluq; **маймунвилин** meymunluğun.

МАЙОЛИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mayolika, kaşı; **майоликадин** mayolikanın, kaşının.

МАЙОНЕЗ (-ди, -да) mayonez (1. *yumurta sarısı, zeytun yağı, sirkə və ədviyyatdan hazırlanan sous*; 2. *həmin sousla hazırlanan yemək*); **майонездин** mayonezin.

МАЙОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mayor; **майордин** mayorun.

МАЙОРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* mayorat (1. *feodalizm dövründə: mirasın böyük oğula çatmasından ibarət vəərəsəlik sistemi*; 2. *bu qayda üzrə vəərəsəyə çatan miras, mülk*); **майоратдин** mayoratın.

МАЙОРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Майорат.

МАЙОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mayorluq; **майорвилин** mayorluğun.

МАЙСУМ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *köhn.* maysum (XVIII-XIX əsrlərdə Dağıstanda: *vilayətin böyüyü*); **майсумдин** maysumun.

МАЙСУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) maysumluq; **майсумвилин** maysumluğun.

МАЙЯ mayya (*qədim xalqlardan birinin adı*).

МАКАКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* makaka (*itəoxşar kiçik meymun cinsi*); **макакадин** makakanın.

МАКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məkan, məskən, ev; ...olduğu yer; 2) vətən; 3) mərkəz; **макандин** məkanın, məskənin, evin; ...olduğu yerin; vətənin; mərkəzin; **Къуба нервилерин макан я** Quba gözəlliklər məskənidir; **инаг чи макан я** bura bizim vətənimizdir; **Баку медениятдин макан я** Bakı mədəniyyət mərkəzidir.

МАКАО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *макао* (1. *kart oyunlarından biri*; 2. *zool. uzunquyuqlu tutuquşu*); **макаодин** makaonun.

МАКАРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *макарон*; **макарондин** makaronun.

МАКАРОНИЗМ (-ди, -да) *makaronizm* (*ana dilinə olduğu kimi daxil edilən əcnəbi söz və ya ifadə*); **макаронизмдин** makaronizmin.

МАКЕДОНИЈАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *македонияли*; **македониявидин** македониялин.

МАКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *maket*, model, nümunə; **макетдин** maketin, modelin, nümunənin.

МАКИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* maki (*meymuna oxşar heyvan*); **макидин** makinin.

МАКИАВЕЛЛИЗМ (-ди, -да) *makiavellizm* (*məqsədinə çatmaq üçün heç bir mübarizə vasitəsindən çəkinməyən siyasət*); **макиавеллизмдин** makiavellizmin.

МАКИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mahal, əyalət, knyazlıq; **макилдин** mahalın, əyalətin, knyazlığın.

МАКИНТОШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *makintoş* (*islanmayan parçadan nazik palto, yağmurluq*); **макинтошдин** makintoşun.

МАКЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəllal*; **маклердин** dəllalın.

МАКРОКЛИМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *makroklimat* (*böyük sahələrin iqlimi*); **макроклиматдин** makroklimatın.

МАКРОПОДИЯ *makropodiya* (*ayağın həddindən artıq böyük olması*).

МАКРОРЕЛЬЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *makrorelyef* (*relyefin iri formaları*); **макрорельефдин** makrorelyefin.

МАКРОСТРУКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *makrostruktur* (*sülb maddələrin*

quruluşu); **макροструктурадин** makrostrukturun.

МАКРОЦЕФАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *makrosefal* (1. *başı körpəlikdən süni surətdə uzadılmış adam*; 2. *yekəbaş, uzunbaş adam*); **макроцефалдин** makrosefalın.

МАКРОЦЕФАЛИЯ *makrosefaliya* (1. *bəzi ibtidai xalqlarda təzə doğulmuş uşaqların başını xüsusi üsulla sarıyaraq, süni surətdə uzunsov etmə*; 2. *yekəbaşlıq, iribaşlıq*).

МАКСИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *maksim* (*dəzgahlı pulemyot*); **максимдин** maksimin.

МАКСИМАЛИЗМ (-ди, -да) *maksimalizm* (*həqiqi şəraiti nəzərə almadan ifrat tələblər irəli sürmə, ifratçılıq*); **максимализмдин** maksimalizmin.

МАКСИМАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *maksimalist*, ifratçı; **максималистдин** maksimalistin, ifratçının.

МАКСИМУМ 1) *maksimum*, ən böyük miqdar, ən çox miqdar; **максимум чирвилер** maksimum bilik; 2) ən çoxu; **максимум виш манат** ən çoxu yuz manat.

МАКСУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *maksun* (*Sibir çay balığı*); **максундин** maksunun.

МАКТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* dövlətli, varlı; **мактундин** dövlətlinin, varlının; **мактунрин девран хьанва** dövlətlilərin dövranıdır.

МАКТУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *varlılıq, dövlətlilik*; **мактунвалин** varlılığın, dövlətliliyin.

МАКУЛАТУРА (-ди, -да) *makulatura*, tullantı, mətbəə brakı, yararsız kitablar, yararsız kağızlar; **макулатурадин** makulaturanın, tullantının, mətbəə brakının, yararsız kitabların, yararsız kağızların.

МАКЪАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) məqalə; **газетдин макъала** qəzet məqaləsi; **кыилин макъала** baş məqalə; 2) elan; **макъала гун** a) məqalə vermək; b) elan etmək; c) xəbərdar etmək.

МАКЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məqam, vaxt; **макъамдин** məqamın, vaxtın; **вичин макъамда** a) öz məqamında; öz vaxtında; b) vaxtında.

МАКЪАМСУЗ *sif.* məqamsız, vaxtsız.

МАКЪАР: **Магъ** *isminin cəm forması*; *бах* **Магъ**.

МАКЪАЦ I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* yekədiş; **макъацан** yekədişin.

МАКЪАЦ II *sif.* a) yekədiş; **макъац кас** yekədiş adam; b) *dial.* həcətkar.

МАКЪУН: **макъун тар** qızılağac; **макъун там** qızılağac meşəsi; **макъун ранг** qəhvəyi (mixəyi, xurmaı) rəng.

МАКЪ I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *piy,* iç yağı; **макъадин** *piyin,* iç yağının.

МАКЪ II (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *dial.* хəрçəng (*xəstəlik*); **макъадин** хəрçəngin.

МАКЪ III (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *qəd.* ağıl; **макъадин** ağıln.

МАКЪ IV (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) ағ тиканlı bitki (*şirəsindən saqqız hazırlanır*).

МАКЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) musiqi, melodiya, hava; **ма-къамдин** melodiyanın, havanın; **зас са макъам ягъ** mənim üçün bir hava çal; **макъамдиз килигай къубл** *mis.* havaya uyğun rəqs; 2) *məc.* tövr, tərz, üsul, əməl, qayda, əda; **ви крарни макъамар сад туш** sənin işlərinlə əməllərin bir deyil; **адав ағъавилин макъамар гва** onun ağılalıq əməlləri var; **вуна ви макъамар ийи-мир** sən ədalarını saxla.

МАКЪАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) musiqiçi; **макъамчидин** musiqiçinin; **мехъерик са шумуд макъамчи квай** toyda bir neçə musiqiçi var idi.

МАКЪАН *qəd.* mehriban.

МАКЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mehribanlıq; **макъанвилин** mehribanlığın; **макъан хизан** mehriban ailə.

МАКЪАНВИЛЕЛДИ *z. bax* Макъандаказ.

МАКЪАНДАКАЗ *z.* mehribancasına.

МАКЪАНДИЗ *z. bax* Макъандаказ.

МАКЪАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* böyük kərki; **макъахъандин** böyük kərkinin.

МАКЪРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* bənna; **макърагдин** bənnanın.

МАКЪСАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məqsəd, niyyət, məram, arzu; 2) mahiyyət, məğz, əsas mətləb; **макъсадин** məqsədin.

МАКЪСАН *sif. qəd.* əziz, pak; **макъсан стха** əziz qardaş; **макъсан амалар** pak əməllər.

МАКЪУ *sif. qəd.* ağıllı; **макъу гада** ağıllı oğlan.

МАЛ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) mal, mal-qara; **нек квай мал** sağmal mal; **малар хъиядай кар** mal-qara üçün ağıl; **малдин** malın, mal-qaranın; **мал хъыз ацун** aldadıb

xezir götürmək; **малар гъалдай тІвал** malı sürmək üçün çubuq; **малар динжарун** *f.* mallara yem vermək; **маларин духтур** baytar.

МАЛ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) mülk, əmlak; mal, var, dövlət; **гъукуматдин мал** hökumətin əmlakı; **ам гзаф мал авай инсан** я о, çox əmlaklı olan insandır (yəni о, dövlətlidir); 2) mal, əmtəə; **туьквенда гзаф мал** ава dükanda çoxlu mal var; **хам мал** xammal.

МАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mala (1. *suvaq*; 2. *suvaq çəkən alət*); **маладин** malanın.

МАЛАГА (-ди, -да) malaqa (*şərab növü*); **малагадин** malaqanın.

МАЛАИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mələk; 2) *şair.* rəgi; **малаикдин** mələyin; pərinin; 3) *məc.* gözəl, güycək, qəşəng, xoşxasiyyət; **малаик хътин** mələk kimi, gözəl, xoşxasiyyət; günahsız, təmiz; **малаик хътин инсан** günahsız (təmiz) insan.

МАЛАИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mələklik, gözəllik, təmizlik; **малаиквилин** mələkliyin, gözəlliyin, təmizliyin.

МАЛАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) malay (*Malay arxipelaqi adalarında və Malakka yarımadasında yaşayan xalq*); **малай чІал** malay dili.

МАЛАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) malabaxan; çoban, naхırçı; **маларбандин** malabaxanın; çobanın, naхırçının; *həmçinin bax* Нехирбан.

МАЛАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) malabaxanlıq; çobanlıq, naхırçılıq; **маларбанвилин** malabaxanlığın; çobanlığın, naхırçılığın; *həmçinin bax* Малдарвал.

МАЛАКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) malakan (*xalq*); **малакандин** malakanın.

МАЛАХАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) malaxay (1. *qulaqlı papaq*; 2. *kəmərsiz enli kaftan*); **малахайдин** malaxayın.

МАЛАХИТ (-ди, -да) malaxit (*mineral*); **малахитдин** malaxitin.

МАЛАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* meydan; **малахъандин** meydanın.

МАЛДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maldar, heyvandar; **малдардин** maldarın, heyvandarın.

МАЛДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) maldarlıq, heyvandarlıq; **малдарвилин** maldarlığın, heyvandarlığın;

малдарвал авун maldarlıq etmək; *həmçinin bax* Маларбанвал.

МАЛ-ДЕВЛЕТ mal-dövlət; **мал-девлет авай инсан** mal-dövləti olan insan; **мал-девлет квадарун** mal-dövləti itirmək.

МАЛ-ЖАМАЛ əmlak, mülk; mal-dövlət.

МАЛИ *qəd.* ibarət.

МАЛКАМУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *din.* malkamut (*mifik varlıq, qədim ləzgilərin inancına görə qəbri açib meyidi yeyən*); 2) *məc.* namussuz, vicdansız, yaramaz adam; **малкамутдин** malkamutun.

МАЛ-КЪАРА mal-qara.

МАЛЛА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ma-la; **малладин** malanın.

МАЛЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) molla; **малладин** mollanın; **маллади дуъа кИелна** molla dua oxudu.

МАЛЛА-ГЪАРАЙ malla-haray (*ləzgi xalq oyununun adı*).

МАЛЛАКУТКУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* hop-hop, hüd-hüd, şinəbub, şanaripik; **маллакуткутИдин** hop-hopun, hüd-hüdü, şinəbubun, şanaripiyin.

МАЛ-МУЛК (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) mal-mülk; **даşинан** və **даşинмаз** əmlak; **мал-мулқдин** mal-mülkün; **даşинан** və **даşинмаз** əmlakın.

МАЛУМ *sif.* məlum; **малум кар** məlum iş; **малум кар я** məlum işdir; **малум месэла** məlum məsələ; **малум тир** məlum, məlum olan; **малум тушир** məlum olmayan, naməlum; **малум тирвал** məlum olduğu kimi; **малум я** məlumdur; **малум авун** a) xəbər vermək, xəbərdar etmək, məlumat vermək, bildirmək, demək, elan etmək; b) üzə çıxarmaq, aşkar etmək; **малум хьун** a) məlum olmaq, aşkar olmaq, aydın olmaq; b) üzə çıxmaq; c) müşahidə olunmaq, görünmək; **малум хьайивал** məlum olduğu kimi; **югь малум хьун** işıqlanmaq, dan yeri ağarmaq, sübh açılmaq.

МАЛУМАРНАВАЙДИ məlum edilmiş, aşkar edilmiş.

МАЛУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Малум (малум авун).

МАЛУМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məlumat, xəbərdarlıq, bildiriş; **малуматдин** məlumatın, xəbərdarlığın, bildirişin.

МАЛУМАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məlumat, bilik, xəbər; **малу-матвилин** məlumatın, biliyin, xəbərin.

МАЛУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məşhurluq, ad, san; **малумвал авай** məşhur, tanınmış; **малумвал авун** xəbərdar etmək, məlumat vermək; elan etmək.

МАЛУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Малум (малум авун).

МАЛЬВАЗИЯ (-ди, -да) malvaziya (*üzüm şərabı növü*); **мальвазиядин** malvaziyanın.

МАЛЬПОСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) malpost (*dəmiryolu çəkməmişdən əvvəl poçtu və sərnişinləri daşıyan poçt arabası*); **мальпостдин** malpostun.

МАЛЬТОЗА (-ди, -да) *kim.* maltoza (*səməni şəkəri, disaxarid*); **мальтозадин** maltozanın.

МАЛЯРИЯ (-ди, -да) *tib.* malyariya; qızdırma, isitmə; **маляриядин** malyariyanın.

МАМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *döş (qadında)*; **мамунин** döşün; **аялдиз мам гун** uşağa döş vermək; **мамунихъ галай аял** südəmər uşaq; **мамунихъай галудун** uşağı döşdən kəsmək; **мам хьун** döş əmmək; **аял шехъ тавуртIа**, **мам гудач** *a.s.* ağlamayan uşağa sud verməzlər; 2) *əmcək*; **калин мумар** inəyin əmcəkləri.

МАМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mama; **мамачидин** mamanın.

МАМЕЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xırда-xuruş şeylər; **мамелидин** xırда-xuruş şeylərin.

МАМЛЮК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. köhn.* məmlük (*keçmişdə Misir sultanlarının şəxsi qvardiyalarında xidmət edən əsgər*); **мамлюкдин** məmlükün.

МАММОЛОГИЯ (-ди, -да) mammologiya (*zoologiyanın təməlilər bəhsi*); **маммологиядин** mammologiyanın.

МАММОНА *köhn.* 1) mammona (*bəzi qədim xalqlarda: sərvət allahı, dövlət allahı*); 2) *məc.* tamahkarlıq, acgözlük; 3) *məc.* qarın.

МАМОНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paleon.* mamont (*qazıntı halında tapılan fil cinsli heyvan*); **мамонтдин** mamontun.

МАМУРГЪАН (-ди, -да) yara dərmanı; **мамургъандин** yara dərmanının.

МАН I *əd.* bəs; də; deməli, demək, demək ki; beləliklə, bu surətlə; **гьакI хьана ман?** deməli belə oldu? **акI хьайила, зун гьахъ тушир ман?** elə isə mən haqlı deyildim də?; **ша ман, халу!** gəl də, day!; **зунни вакай**

инжиклу хъана ман mən də səndən incidim də bəs.

МАН II *qəd.* cürət.

МАН III *qəd.* man (*ləzgilərin çəki vahidlərindən biri; bir man üç kiloqrama bərabərdir*).

МАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) məna, mahiyyət, məzmun; **манадин** mənənin, mahiyyətin, məzmunun; **сад хьтин мана квай гафар** eyni mənəli sözlər; **кылин мана** əsas mənə; **маса мана** başqa mənə; **мана квай** mənəli, məzmunlu; **мана квачир** mənasız; **мана ачухун** mənasını açmaq; **мана гун** mənalandırmaq; 2) mətləb, məqsəd; **ада ихти-латдихъ маса мана аваз кьатла-на о**, söhbətin başqa məqsəd daşdığını anladı; **мана-метлеб** mənə-mətləb.

МАНАЛУ *sif.* mənəli, məzmunlu, mətləbli; **маналу авун** mənəli etmək, məzmunlu etmək; **маналу хьун** mənəli olmaq, məzmunlu olmaq.

МАНАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mənəlilik, məzmunluluq; **маналувилин** mənəlilikin, məzmunluluğun.

МАНАЛУДАКАЗ *z.* mənəli, məzmunlu.

МАНАЛУДИЗ *z.* bax Маналудаказ.

МАНАСУЗ *sif.* mənasız, məzmunсуз; **манасуз гафар** mənasız sözlər; **манасуз рахун** mənasız danışmaq; **манасуз кар** mənasız iş; **манасуз ктаб** məzmunсуз kitab; **манасуз авун** mənasız etmək, məzmunсуз etmək; **манасуз хьун** mənasız olmaq, məzmunсуз olmaq.

МАНАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mənasızlıq, məzmunсузлук; **манасузвилин** mənasızlığın, məzmunсузлуğun.

МАНАСУЗВИЛЕЛДИ *bax* Манасуздаказ.

МАНАСУЗДАКАЗ *z.* mənasızcasına.

МАНАСУЗДИЗ *z.* bax Манасуздаказ.

МАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) manat (pul); **манатдин** манатын; **са манат бир манат**; **виш манатдилаи са дуст хьсан я** a.s. yüz manatdan bir dost yaxşıdır.

МАНГАНИН (-ди, -да) *kim.* manqanın (*mis, manqan və nikel ərintisi*); **манганниндин** manqaninin.

МАНГАНИТ (-ди, -да) *miner.* manqanit (*qonur manqan filizi*); **манганитдин** manqanitin.

МАНГЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* manql (*isti ölkələrdə bitən ağac növü*); **мангльдин** manqlın.

МАНГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* manqo (*isti ölkələrdə bitən ətirli və şirin meyvəli ağac və bu ağacın meyvəsi*); **мангодин** manqonun.

МАНГОЛЬД (-ди, -да) manqold (*çuğundur növü*); **мангольддин** manqoldun.

МАНГОСТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) manqostan (*isti ölkələrdə bitən və kiçik, ətirli meyvəsi olan ağac*); **мангостандин** manqostanın.

МАНГУСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* manqusta (*isti ölkələrdə yaşayan uzun bədənli kiçik yırtıcı heyvan*); **мангустадин** manqustanın.

МАНГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) manqal; **мангъалдин** manqalın.

МАНДАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) süysün, cidov (*atlarda*); 2) donqar (*dəvədə*); **мандавдин** süysünün, cidovun; donqarın.

МАНДАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mandant (*mandat verən şəxs, tapşırıq verən şəxs*); **мандантдин** mandantın.

МАНДАРИН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mandarin, narıngi; **мандариндин** mandarinin, narınginin.

МАНДАРИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mandarin (*inqilabdan əvvəlki Çində: yüksək rütbəli məmur*); **мандариндин** mandarinin.

МАНДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mandat (1. vəsiqə; 2. məğlub ölkələrin müstəmləkələrinin və ya torpaqlarının bir hissəsini idarə etmək üçün keçmiş Millətlər Cəmiyyətinin qalib dövlətlərə verdiyi hüquq; 3. hüq. tapşırıq).

МАНДАТАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mandatari (1. vəkil, mandantdan tapşırıq almış şəxs; 2. başqa ölkəni və ya

müstəmləkəni idarə etmək üçün mandat almış dövlət); **мандатарийдин** mandatarinin.

МАНДОЛИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. mandolina (simli musiqi aləti)*; **мандолинадин** mandolinanın.

МАНДРАГОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. mandraqora (badımcan fəsiləsin-dən zəhərli bitki)*; **мандрагородин** mandraqoranın.

МАНДРИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zo-ol. mandril (Qvineyada yaşayan iri başlı, qısa quyruqlu meymun cinsi)*; **мандрилдин** mandrilin.

МАНЕВР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *manevr (1. müharibədə qoşunun və ya donanmanın düşməyə zərbə endirmək məqsədilə hərəkəti, yerdəyişməsi; 2. məc. hiylə, kələk)*; **маневрдин** manevrin.

МАНЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *manej (at sürmək, qoşun təlimi və s. məşqlər üçün xüsusi bina və ya yer)*; **манеждин** manejin.

МАНЕРА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ədə, xasiyyət, adət; 2) tövr, tərz, üsul, qayda; **манерадин** ədanın, xasiyyətin, adətin; tövrün, tərzin, üsulun, qaydanın.

МАНЕРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *manera, şablon, trafaret*; **манерадин** maneranın, şablonun, trafaretin.

МАНЕРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. manerka (yol üçün qapaqlı su qabı)*; **манеркадин** manerkanın.

МАНЖЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *manjet (paltar qolumun qatlanmış hissəsi)*; **манжетдин** manjetin.

МАНЖУКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al. pul kisəsi*; **манжукIдин** pul kisəsinin.

МАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) mahnı; **манидин** mahnının; **халкьдин мани** xalq mahnısı; **мехъерин манияр** toy mahnıları; **мани лу-гъун** mahnı oxumaq; 2) *məc. cırıldama, civilti, cikkilti, cəh-cəh; цицIрен мани* cırcıramanın cırıldaması; **нуькIрен мани** sərcənin cikkiltisi.

МАНИДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. bəstəkar*; **манидардин** bəstəkarın; **ам тIвар-ван авай манидар** я о, adlı-sanlı bəstəkardır.

МАНИДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s. bəstəkarlıq*; **манидарвилин** bəstəkarlığın.

МАНИЗМ (-ди, -да) *etn. manizm (ulu babaların ruhuna sitayiş)*; **манизмдин** manizmin.

МАНИЙ: **маний хьун** *f. mane olmaq*.

МАНИЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *manəçilik*; **манийвилин** manəçiliyin; **манийвал авун** *və yaxud манийвал гун* manəçilik etmək.

МАНИЙВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax Манийвал (манийвал авун)*.

МАНИКЮР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *manikür*; **маникюрдин** manikürün; **маникюр авун** manikür etmək.

МАНИОК (-ди, -да) *bot. maniok (kökündən un hasil edilən tropik bitki və bu bitkinin kökündən hazırlanan un)*; **маниокдин** maniokun.

МАНИПУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *manipulyator (1. manipulyasiya edən (bax Манипуляция 2-ci mənada); 2. tex. teleqraf aparatı açarı)*; **манипулятордин** manipulyatorun.

МАНИПУЛЯЦИЯ (-ди, -да) *manipulyasiya (1. əl hərəkəti; 2. dəqiqlik tələb edən əl işində mürəkkəb üsullar; 3. məc. kələk, hiylə)*; **манипуляциядин** manipulyasiyanın.

МАНИФЕСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *manifest*; **манифестдин** manifestin.

МАНИФЕСТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nümayişçi*; **манифестантдин** nümayişçinin.

МАНИФЕСТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nümayiş*; **манифестациядин** nümayişin; **манифестацийрин** nümayişlərin; **манифестация тухун** nümayiş aparmaq (*idarə etmək*).

МАНИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s. müğənni, mahnı oxuyan*; **маничидин** müğənninin, mahnı oxuyanın.

МАНИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müğənnilik*; **маничивилин** müğənniliyin.

МАНГЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. 1) monqol; мангьудин monqolun; 2) monqol xanının adı - Мангъу (Manğü)*.

МАНИЯ (-ди, -да) *maniya (1. tib. bir şeyə, bir fikrə həddindən artıq mübtəla olmaqdan ibarət ruhi xəstəlik; 2. məc. mübtəlahıq, düşkünlük)*; **маниядин** maniyanın; **маньяди кьун** allahlıq iddiası.

МАНКУРТ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) manqurd; **манкуртдин** manqurdun.

МАНКУРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) manqurdluq; **манкуртвилин** manqurdluğun.

МАНКЪА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) burnundan danışan; **манкъа-дин** burnundan danışanın.

МАНКЪА II qrip, zökәм vaxtı nәfәsin daralması.

МАНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) manometr (*tәziq ölçән cihaz*); **манометрдин** manometrin.

МАНСАРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arxit. mansarda (*çatı altında çәр tavanlı otaq*); **мансардадин** mansardanın.

МАНСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mansi (*Rusiya Federasiyasının Xantı-Mansi milli dairәsindә yaşayan xalq*); **мансидин** mansinin.

МАНПАСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) manpası; **манпасидин** manpasının.

МАНСУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yumaq, dolama; **мансурдин** yumağın, dolamanın; **гьаларин мансур** sap yumağı; 2) *kişi adı* – **Мансур** (Mәnsur).

МАНТ (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) bot. qov göbәläyi; **мантунин** qov göbәläyinin; **тар мантарикай михьун** ağacı qov göbәläyindә temizlәмәk.

МАНТИССА riyaz. mantissa (*loqarifmanın kәsir hissәsi*).

МАНТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mantiya (1. *plaş şәklindә qolsuz, uzun üst geyimi*; 2. *zool. manti, mollyuskalarda: bәdәni örtән vә çanaq әтәлә гәtirән дәри бүкүсү*); **мантиядин** mantiyanın.

МАНТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) manto (*enli qolları olan gen qadın paltosu*); **мантодин** mantonun; **ада манто алуқІнавай** o, manto geyinmişdi.

МАНУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. manul (*çöl pişiyi*); **манулдин** manulun (*çöl pişiyinin*).

МАНУСКРИПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) manuskript (*qәdim әl yazısı*); **манускриптдин** manuskriptin.

МАНУФАКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) manufaktura (*әтәк bölgüsü olan vә әl әтәyinә әsaslanan kapitalist müәssisәsi*); **мануфактурадин** manufakturanın; 2) *köhn. toxucu fabrikі*; 3) *parça, arşin malı*.

МАНУФАКТУРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* manufakturaçısı; manufaktura sahibi; *bәzzaz (arşin malı satan tacir)*; **мануфактуристдин** manufakturaçının.

МАНЧЕСТЕР (-ди, -да) mançester (*mәxmәrә oxşar pambıq parça*); **манчестердин** mançesterin.

МАНЧЕСТЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mançesterlik (*XIX әsrdә İngiltәрәdә: sәrbәst alveri müdafіә еdән vә dövlәtin iqtisadi hәyata qarışmasına qarşı çıxan sosial-iqtisadi cәрәyan*); **манчестервилин** mançesterliyin.

МАНЬЧЖУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mancür (*xalq*); **маньчжурдин** manjurun; **маньчжурар** manjurlar.

МАНЬЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) manyak, maniyalı, düşgün, mübtәla (*maniya хәstәliyinә tutulmuş adam*); **маньякдин** manyakın.

МАНЬЯКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) manyaklıq, düşgünlük, mübtәlalıq (*bir fikir vә ya ideyaya хәstәlik дәrәcәsindә mübtәla olma*); **маньяквилин** manyaklığın.

МАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sentyabr (*qәdim lәzgi tәqvimindә*); 2) *dial. böyürtкөн*; **марадин** sentyabrın; böyürtкөнin.

МАРАБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. marabu (*hind leylәyi vә onun lәlәyi*); **марабудин** marabunun.

МАРАГЪЛУ *sif.* maraqlı; **гзаф марагълу ктаб** çox maraqlı kitab.

МАРАГЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) maraqlılıq; **марагълувилин** maraqlılığın.

МАРАГЪЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Марагълудаказ.

МАРАГЪЛУДАКАЗ *z. maraqla.*

МАРАГЪЛУДИЗ *z. bax* Марагълудаказ.

МАРАГЪЛУЗ *z. bax* Марагълудаказ.

МАРАЗМ (-ди, -да) marazm, düşgünlük, pozğunluq.

МАРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) maral; **маралдин** maralın; **маралдин кьекьуьнар** maral yerіші; 2) *mәc. gözәl.*

МАРАЛБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maralçı (*maralçılıqla мәşğul olan adam*); **маралбандин** maralçının.

МАРАЛБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) maralçılıq; маралбанвилин maralçılığın.

МАРАТХИЯР (-ийри, -ийра) maratxlar (*Hindistanın sayca ən böyük xalqlarından biri*); маратхийрин maratxların.

МАРАФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) marafon; марафондин marafonun.

МАРВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qızılgül; марвардин qızılgülün; марвардин **кIунчI** qızılgül dəstəsi; 2) *qadın adı* - Марвар (Marvar); *həmçinin bax* Цанцуьк.

МАРВУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) marvu (*itburnu fəsiləsindən olan bitki*); марвудин marvunun.

МАРВУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ağac kimi bitən ot.

МАРГАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim. manqan (*qırmızı boz metal*); маргансдин manqanın.

МАРГАРИН (-ди, -да) marqarin; маргариндин marqarinin.

МАРГЪАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уйğın, qalaq; qar topası; маргъалдин уйğının, qalağın; qar topasının.

МАРГЪАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. marğal (*qədim ləzgi təqvimində yaz aylarından biri*); маргъалдин marğalın.

МАРГЪВ (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) biçilib уйğılmamış bir cərgə ot.

МАРГЪВАР-МАРГЪВАР z. cərgələrlə (*biçilmiş ot haqqında*).

МАРГЪУЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) pis hava, tutqun hava, yağışlı hava; маргъузардин pis havanın, tutqun havanın, yağışlı havanın; 2) *məс. qaşqabaqlı, qaraqabaq; адан чинай маргъузар авахъзавай* onun üzü qaşqabaqlı idi; onun qaşqabağı yer süpürdü.

МАРГЪУНИ: Маргъв *isminin hal forması; bax* Маргъв.

МАРГЪУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) otçalan; маргъухъандин otçalanın.

МАРГЪУХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) otçalma; маргъухъанвилин otçalmanın.

МАРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. marel (*albalı növü*); марелдин marelin.

МАРЕНГО (-ди, -да) marenqo (1. *köhn. qara parça növü*; 2. *boza çalan qara rəng*); маренгодин marenqonun.

МАРЕОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) geol. mareoqraf (*su səviyyəsinin dəyişikliyini qeyd edən cihaz*); мареографдин mareoqrafın.

МАРЖАН *bax* Мержан.

МАРЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mətb. marzan (*naboru səhifələdikdə və çərçivəyə saldıqda boş yerlərə qoyulan metal parçası*); мар-зандин marzanın.

МАРЗУБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. mərzban*; марзубандин mərzbanın.

МАРЗУБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *köhn. mərzbanlıq*; марзубан-вилин mərzbanlığın.

МАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mari (*Rusiya Federasiyasının Mari Respublikasında yaşayan xalq*); мари чIал mari dili.

МАРИИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mariinka (*yastı dibli qayıq*); мариинкадин mariinkanın.

МАРИМОНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. marimonda (*meymun cinsi*); мари-мондадин marimondanın.

МАРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. marina (dəniz mənzərəsini təsvir edən şəkil)*; marinaдин marinanın.

МАРИНАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) marinad (*sirkə, yağ və ədviyyatdan hazırlanan şirə, sous*); 2) şoraba; marinaдин marinadın, şorabanın.

МАРИНИЗМ (-ди, -да) marinizm (*dənizdə hakim mövqə tutmaq üçün buradakı hərbi qüvvəni gücləndirməkdən ibarət siyasət*); маринизмдин marinizmin.

МАРИНИСТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəss. marinist (*dəniz mənzərələri çəkən rəssam*); маринистдин marinistin.

МАРИНИСТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəss. marinist (*marinizm tərəfdarı*); маринистдин marinistin.

МАРИОНЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) marionet (*kukla teatrında: mexanizm ilə hərəkət edən kukla*); 2) *məс. oyuncaq, kukla, əlaltı (başqasının sözü ilə oturub duran adam)*; марионеткадин marionetin.

МАРИФАТ (-ди, -да) 1) maarif, təhsil; 2) əxlaq, tərbiyə; марифатдин maarifin, təhsilin; əxlaqın, tərbiyənin.

МАРИФАТЛУ *sif.* 1) təhsilli; 2) əxlaqlı, ədəbli, tərbiyəli.

МАРИФАТЛУБУР 1) təhsillilər; 2) əxlaqlılar, tərbiyəlilər.

МАРИФАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təhsillilik; 2) əxlaqlılıq, ədəblilik, tərbiyəlilik; **марифатлувилин** təhsilliliyin; əxlaqlılığın, ədəbliliyin, tərbiyəliliyin.

МАРИФАТЛУДАКАЗ *z.* ədəb-ərkanla.

МАРИФАТЛУДИЗ *z.* *bax* **Марифатлудаказ**.

МАРИФАТСУЗ *sif.* 1) təhsilsiz; 2) ədəbsiz, əxlaqsız, tərbiyəsiz; **ам марифатсуз тирди винел акъатна** onun ədəbsiz olduğu üzə çıxdı; **марифатсуз тирвилай адавай кІвалахик экечІиз жезвачир** təhsilsiz olduğuna görə iş düzələ bilmirdi.

МАРИФАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təhsilsizlik; 2) ədəbsizlik, əxlaqsızlıq, tərbiyəsizlik; **марифатсузвилин** təhsilsizliyin; ədəbsizliyin, əxlaqsızlığın, tərbiyəsizliyin.

МАРИФАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) maarifçi; 2) tərbiyəçi; **маарифатчиндин** maarifçinin; tərbiyəçinin.

МАРКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) marka; **почтадин марка** poçt markası; 2) damğa, nişan; **фабрикадин марка** fabrik nişanı; 3) sort, növ, çeşid; **акъалтІай дережадин мал** əla mal; 4) *məc. ad, nüfuz, hörmət*; **карханадин марка чалай аслу я** müəssisənin nüfuzu bizdən asılıdır.

МАРКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) marka (*Almaniyada, Finlandiyada pul vahidi*); **маркадин** markанын; **10 марка гана** 10 marka verdi.

МАРКА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar. marka* (**1. orta əsrlərdə Almaniyada: sərhəd vilayəti və ya müstəqil inzibati vilayət; 2. qədim Almaniyada: kənd icması**); **маркадин** markанын.

МАРКВ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *taya*; **векъерин маркв** ot tayası; **маркунин** tayanın; **цуълерин маркв** dərz tayası; **маркуна тун** tayaуа vurmaq; **чІехи маркв** böyük taya; **гъвечІи маркв** kiçik taya; **маркв эцигун** taya qoymaq; **маркунилай цуыл жагъана a.s.** tayada dərz tapdı; *həmçinin bax* **Гъеб**.

МАРКГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. köhn. markqraf* (*orta əsrlərdə Almaniyada: markanı idarə edən knyaz*); **маркграфдин** markqrafın.

МАРКГРАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) markqraflıq; **маркграфвилин** markqraflığın.

МАРКЕТИНГ (-ди, -да) marketing; **маркетингдин** marketingin.

МАРКЕТРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) marketri, şəbəkə (*ağac üzərində sədəf, alvan daş, metal və sairədən şəbəkə*); 2) *sif. şəbəkəli*; **маркетридин стол** şəbəkəli stol.

МАРКЁР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *markör* (*bilyardda oyunun hesabını aparan adam*); **маркёрдин** markörün.

МАРКЁР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t. markör* (*şırım açmaq üçün kənd təsərrüfatı alət*); **маркёрдин** markörün.

МАРКЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) markörlük (*bax* **маркер I**); **маркёрвилин** markörlüyün.

МАРКИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *markiz* (*Qərbi Avropada: rütbəcə qrafla hersoq arasında orta zadəgan titulu*); **маркиздин** markizin.

МАРКИЗА I *markiza* (*markizin arvadı və ya qızı*); **маркизадин** markizanın.

МАРКИЗА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *markiza* (*rəncərənin bayır tərəfindən asılan günlük*); **маркизадин** markizanın.

МАРКИЗЕТ (-ди, -да) *markizet* (*nazik, şəffaf parça*); **маркизетдин** markizetin.

МАРКИТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. köhn. markitant* (*XVIII-XIX əsrlərdə: orduda yeyinti şeyləri satan adam*); **маркитантдин** markitantın.

МАРКСИЗМ (-ди, -да) *marksizm*.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ (-ди, -да) *marksizm-leninizm*.

МАРКСИСТ *marksist*.

МАРКУНИ: **Маркв** *isminin hal forması*.

МАРКШЕЙДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *markşeyder* (*mədənlərin geodezik planını almaqla məşğul olan mütəxəssis*); **маркшейдердин** markşeyderin.

МАРКІУЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buz bağlamış əriyən qar*; **маркІуцІдин** *buz bağlamış əriyən qarın*.

МАРЛІ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tənzif, cunay*; **марлидин** *tənzifin, cunayının; həmçinin bax* **Жуна**.

МАРМАЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *marmelad*; **мармалатдин** *marmeladın*.

МАРМАР // **МЕРМЕР** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərmər; **мармардин** mərmərin; **мармардин** kİвал mərmər ev.

МАРОКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maroken, tumac; **марокендин** tumacın.

МАРОККАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mərəkeşli; **марокканвидин** mərəkeşlinin.

МАРС I (-ди, -да) Mars (1. *qədim Roma əsətirində: müharibə allahı*; 2. *astr. Mars planeti*); **Марсдин** Marsın.

МАРС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. mars (*gəmi dorunda müşahidəçi üçün meydanaça*); **марсдин** marsın.

МАРСАЛА (-ди, -да) marsala (*çaxır növü*); **марсаладин** marsalannın.

МАРСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. marsel (*dördkünlü düz yelkən*); **марселдин** marselin.

МАРСЕЛЁЗА (-ди, -да) marselyoza (1. *Fransa burjuva inqilabı zamanı, 1792-ci ildə qoşulmuş mahnı*; 2. *Fransanın milli himni*); **марселёзадин** marselyozanın.

МАРТ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) mart; **мартдин** martın; **мартдин** варз mart ayı.

МАРТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. marten (1. *marten sobası*; 2. *marten poladı*); **мартендин** martenin.

МАРТЕНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) martençi; **мартенчидин** martençinin.

МАРТИНГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) martinçal, nizami sərdarı (*atın başını düz saxlamaq üçün yüyəndən tapqura gedən qayış*); **мартингалдин** martinçalın.

МАРТИНИЗМ (-ди, -да) tar. martinizm (*XVIII əsrdə masonlar arasında yayılmış mistik nəzəriyyə*); **мартинизмдин** martinizmin.

МАРТИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. martinist (*martinizm tərəfdarı*); **мартинистдин** martinistin; **мартинистрин** martinistlərin.

МАТИРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) martiroloq (1. *xristian "şəhidləri"nin həyatından bəhs edən kitab*; 2. *məc. təqib olunanların siyahısı*); **матирологдин** martiroloqun.

МАРФ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) yağış; **марфадин** yağışın; **кульуь марф** çiskin yağış; **кьалин марф** şiddətli yağış; **марф галай** yağışlı; **марф акатун** və **yaхud марф кататун** yağış yağmaq (*çiskinləmək*), yağış yağmağa başlamaq; **циф авачиз марф кьвадач** a.s. bulud olmasa, yağış yağmaz; **марфадилай**

гуьгьуьниз yağışdan sonra; **марфадикай хкатна, селдик акатна** a.s. yağışdan çıxıb, yağmura düşdü.

МАРХЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəmir geyim; **мархъундин** dəmir geyimin.

МАРЦАР (-и, -а) bot. meşə gilası (*ətirli ağ çiçəkli və qara giləmeyvəli ağac*); **марцарин** meşə gilasının.

МАРЦИПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) marsipan (*badam qurəbiyyəsi; döyülmüş badamla şəkərdən hazırlanan şirniyyat*); **марципандин** marsipanın.

МАРЧИ: **марчи-марчи** marçi (*ləzgi xalq oyunu*).

МАРЧИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çınqıl, xırda çay daşı; **марчилдин** çınqılın, xırda çay daşının; *həmçinin* bax **Гьведгьвеш**.

МАРШ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) marş (1. *yürüş*; 2. *hərbi manevr*; 3. *yürüş musiqisi*; 4. *pilləkənin iki səki arasında olan hissəsi*); **маршдин** marşın.

МАРШ II 1) marş! (*hərbi komanda*); **виликди, марш!** irəli, marş!; 2) get! rədd ol! **марш инлай!** rədd ol buradan!

МАРШАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) marşal; **маршалдин** marşalın; **Советрин Союздин** Маршал Sovet İttifaqı Marşalı; **Авиациядин** Кьилин Маршал Aviasiya Baş Marşalı; **маршал Жукон** вири дуьньядиз машгьур я marşal Jukov bütün dünyaya məşhurdur.

МАРШАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) marşallıq; **маршалвилин** marşallığın; **маршалвилин чин** marşallıq rütbəsi.

МАРШРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) marşrut (1. *yol, gediləcək yol*; 2. *dəmir yolu ilə öz tərkibini və yükünü dəyişmədən birbaşa müəyyən olunmuş yerə gedən yük qatarı*); **маршрутдин** marşrutun.

МАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. qiymət, dəyər; **масдин** qiymətin, dəyərin; **газетдин мас са манат я** qəzetin qiyməti bir manatdır; **им мас авай эсер я** bu, dəyərli əsərdir.

МАСА I sif. başqa; **маса кИвалах** başqa iş; **маса чка** başqa yer; **маса гаф** başqa söz.

МАСА II: **маса гун** 1) satmaq; **маса гана** satdı; **маса кьачуна** satın aldı; **акьул маса кьачуз** жедай затI туш a.s. ağıl satın almaq olmaz; 2) xəyanət etmək, satmaq, ələ vermək; **ада вичин юлдашар маса гана** о, öz yoldaşlarını satdı (ələ verdi).

МАСАБУР (-у, -а): *Маса sifətindən əmələ gəlmiş cəm şəkində isim*; başqaları; **масабурун** başqalarının.

МАСАГАР masagar (*ləzgiyə gül adı*).

МАСАД (-а, -а; -бур) özgə, başqası; **масадан** özgənin, başqasının; **масадбурун гафар** özgələrin sözləri.

МАСАДБУР I *sif.* özgələri, başqaları.

МАСАДБУР II (-у, -а) *is.* özgələri, başqaları; **масадбурун** özgələrinin, başqalarının.

МАСАКИА *z.* başqa cür, özgə cür; **масакла авун** başqa cür etmək; **масакла хьун** başqa cür olmaq; **масакла чIалахъарун** inandırmaq, sübut etmək, qane edib (inandırıb) fikrini dəyişdirmək, fikrindən daşındırmaq.

МАСАН *sif.* 1) qiymətli, baha; **масан авун** qiyməti bahalaşdırmaq; **масан хьун** bahalanmaq; **масан я** bahadır; 2) *məc.* əziz, sevimli, istəкли; **масан стха** sevimli qardaş; **зи масанди** mənim əzizim; **абур зи масандустар** я onlar mənim istəкли dostlarımdır; 3) *kişi və qadın adı* - **Масан** (Masan); **накь заз ви халу Масан акуна** dünən mən sənin dayın Masanı gördüm; **Масан иер руш я** Масан gözəl qızıdır.

МАСАНА *z.* başqa yerdə; **заз ам масана акуна** mən onu başqa yerdə gördüm.

МАСАНАГ *is.* başqa yer.

МАСАНАЛ *z.* başqa yerdə; **масанал адавай икI рахаз жечир** başqa yerdə o, belə danışa bilməzdi.

МАСАНАРУН *f. bax* Масан (масан авун).

МАСАНАТ əziz, istəкли, sevimli; **зи масанат** mənim əzizim, mənim istəклиm.

МАСАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bahalıq; **масанвилин** bahalıq; 2) *məc.* məhəbbət; sevgi, eşq; **зи масанвал** mənim məhəbbətim.

МАСАНВИЛЕДДИ *z.* sevə-sevə, sevgi ilə, məhəbbətlə, hörmətlə.

МАСАНДАКАЗ *bax* Масанвилелди.

МАСАНДИЗ *bax* Масанвилелди.

МАСАНИЗ başqa yerə; **ам масаниз фенва** o, başqa yerə gedib.

МАСАНИХЪ *z.* başqa tərəfə, başqa yerə; **масанихъ фена заз кьарай кьведач** başqa yerə gedib qərar tuta bilməyəm.

МАСДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məsdər; **масдардин** məsdərin.

МАСЕДУАН (-ди, -да) *aşp.* maseduan (*meyvə və göyərtidən hazırlanmış və üzərinə sous ya çaxır tökülmüş xörək*); **маседуандин** maseduanın.

МАСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) maska; **маскадин** maskanın; **маска алудун** iç üzünü göstərmək; **маска гьалдун** maska taxmaq, maskalanmaq.

МАСКАРАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maskarad (1. *xüsusi geyimlər və maskalarla keçirilən şənlik, ziyafət*; 2. *məc. ikiüzlülük, hiyləgərlik*); **маскарадин** maskaradın.

МАСКУТ (-ди, -да) *qəd.* Müşkür (*vilayət adı*); **Маскутдин** Müşkürün.

МАСКУТАР (-ри, -ра) *qəd.* müşkürülər.

МАСКУУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* məscid; **маскудин** məscidin.

МАСЛЕНИЦА (-ди, -да) 1) maslenitsa (*xristianlarda pəhriz bayramı*); 2) *məc.* firavanlıq; **масленицадин** maslenitsanın; firavanlığın.

МАСОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* mason (*masonluq tərəfdarı, mason təşkilatı üzvü*); **масондин** masonun.

МАСОНВАЛ (-или, -иле) *tar.* masonluq (*XVIII əsrdə meydana gəlmiş dini fəlsəfi cərəyan*); **масонвилин** masonluğun.

МАСАЖ (-ди, -да) masaj; **масаждин** masajın; **масаж авун** masaj etmək.

МАСТ I (-тIади, -тIада; -тIар, -тIари, -тIара) beyin; **мастIадин** beynin.

МАСТ II (-тIади, -тIада; -тIар, -тIари, -тIара) *dial.* qatıq; **мастIадин** qatığın.

МАСТ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) mast (*qumarda işlənən termin*).

МАСТИКА (-ди, -да) mastika; **мастикадин** mastikanın.

МАСТОДОНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mastodont (*paleon. qədimdə yaşamış xortumlu böyük heyvan*); 2) *məc.* nəhəng, div, nataraz; **мастодонтдин** mastodontun; nəhəngin, divin, natarazın.

МАСШТАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) miqyas (*xəritədə, çertyojda və s. həqiqi ölçüyə görə kiçik nisbətlərdə göstərilən məsafə və ölçülər*); 2) *məc.* miqyas, ölçü, dairə, həcm; **масштабдин** miqyasın, ölçünün, dairənin, həcmnin.

МАТ mat (*şahmat oyununda: uduzma, məğlub olma*).

МАТАДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *matador* (*qədimdə: buğa döyüşündə baş döyüşçü*); **матадордин** *matadorun*.

МАТАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. yastıq*; **матакдин** *yastıǵın*.

МАТЕМАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaziyyatçı*; **математикдин** *riyaziyyatçının*.

МАТЕМАТИКА (-ди, -да) *riyaziyyat*; **математикадин** *riyaziyyatın*.

МАТЕРИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *material* (1. *xammal*; 2. *məс. vəsait*; 3. *əsas, mənbə, məхəз, məlumat*; 4. *parça, arşınmal*; 5. *ərizə, şikayət*); **материалдин** *materialın*.

МАТЕРИАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls. materializm*; **материализмдин** *materializmin*.

МАТЕРИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *materialist*; **материалистдин** *materialistin*.

МАТЕРИАЛОВЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *materialşünas* (*materialşünashıq mü-təхəssisi*).

МАТЕРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr. materik, qitə*; **материкдин** *materikin, qitənin*.

МАТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *fəls. materiya*; 2) *madde*; 3) *parça, qumaş, arşınmal*; 4) *tib. irin, çirk*; 5) *mövzu, söhbət, mətləb*.

МАТКЪАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *matqab* (*burğı aləti*); **маткъабдин** *matqabın*.

МАТЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *matlot* (1. *matros rəqsi və bu rəqsın havası*; 2. *balıqdan hazırlanmış xörək*); **матлотдин** *matlotun*.

МАТРИАРХАТ *tar. matriarxat, madər-şahlıq*.

МАТРИКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *matrikul* (*ali məktəb tələbələrinin imtahan vəsiqəsi*); **матрикулдин** *matrikulun*.

МАТРИЦА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mətb. matrisa* (1. *hürufat tökmək üçün mis qəlib*; 2. *sahifələnməş naborun gələcəkdə çap edilmək üçün saxlanan kağız qəlibi*); **матрицадин** *matrisanın*.

МАТРОНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *matrona* (*qədim romalılarda: böyük ailə anası*); **матронадин** *matronanın*.

МАТРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *matros* (1. *gəmi işçisi*; 2. *hərbi dəniz donanması əsgəri*); **матросдин** *matrosun*.

МАТРОСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *matrosluq*; **матросвилин** *matrosluğın*.

МАТЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. yarış*; **матчдин** *yarışın*; **футболдин матч** *futbol yarış*.

МАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *ziyil, xal, şiş, ur, fir, törəmə*; **матинин** *ziyilin, xalın, şişin, urun, fırın, törəmənin*; **матІан <гъетрен> цуьк** *xırda və sarı rəngli gülləri olan dərman bitkisi*.

МАУЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mauzer* (*avtomatik tapança və tüfəng sistemlərindən birinin adı*); **маузердин** *mauzerin*.

МАФЕ *bax Магъфе*.

МАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mafiya*; **мафиядин** *mafiyanın*.

МАХ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *nağıl*; **махунин** *nağılın*; **лезги халкъдин махар** *ləzgi xalq nağılları*; **мах ахъаюн** *nağıl danışmaq*; 2) *məс. uydurma, qondarma*; **yalan, yalan-palan**; **ибур вири махар я** *bütün bunlar nağıldı, uydurmadi*.

МАХАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nağılbaz, təhkiyəçi*; **махарбандин** *nağılbazın, təhkiyəçinin*.

МАХАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nağılbazlıq, təhkiyəçilik*.

МАХАОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. махаон* (*qara xalları olan sarı rəngli iri kəpə-nək*); **махаондин** *махаонун*.

МАХИЗМ (-ди, -да) *fəls. maxizm* (*fəlsəfə və nəzəri fizikada: mürtəce idealist cərəyan*); **махизмдин** *maxizmin*.

МАХИНАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hiylə, fənd, fırılдаq*; **махинациядин** *hiylənin, fəndin, fırılдаğın*.

МАХИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls. maxist* (*maxizm tərəfdarı*); **махистдин** *maxistin*.

МАХЛУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məх-luq*; **махлукъдин** *məхluqun*; **махлукъди ваз вуч лугъурай?** *məхluq sənə nə desin?*

МАХЛУКЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xalq, kütlə*; **махлукъатдин** *xalqın, kütlənin*; **махлукъат санал кІватІ хьун** *xalqın (kütlənin) bir yerə yığılması*.

МАХМУР *bax Махмур*.

МАХОРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) maхorka; махоркадин махorkanın; махоркадин **папирус** maхorka papirosu.

МАХПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məxmər; махпурдин məxmər, məxmərin; махпурдин **перем** məxmər köynək.

МАХПУРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. mozalan; махпуракдин mozalanın.

МАХПУРЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) bot. sabahgülü.

МАХСУС // **МАХСУСИ** *sif.* xüsusi, ayrı, ayrıca, əlahiddə; fəvqəladə, böyük; махсус идара xüsusi idarə; махсус **клерет** əlahiddə dəstə; махсус алакьун fəvqəladə istedad.

МАХСУСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xüsusilik, özünəməxsusluq, əlahiddəlik; махсусилин xüsusiliyin, özünəməxsusluğun, əlahiddəliyin; **чна лезги члалан михьивал, махсусвал, иервал хвена кланзава** biz ləzgi dilinin təmizliyini, özünəməxsusluğunu, gözəlliyini qoruyub saxlamalıyıq.

МАХСУСВИЛЕЛДИ *z. bax* Махсусдаказ.

МАХСУСДАКАЗ *z. özünəməxsusluqla, özünəməxsuscasına.*

МАХЪВАН tünd qəhvəyi, şabalıdı; махъван **ранг** tünd qəhvəyi rəng, şabalıdı rəng.

МАХЪУ *sif.* tünd sarı.

МАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) ocağın üstündə gildən düzəldilmiş rəf; 2) *məc.* uşaq əli; 3) *dial.* çeşmə.

МАЦА I *mətb.* matsa (*nabora rəng vurmaq üçün dəri yastıqcıq*).

МАЦА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) matsa (*yəhudilərin fətirxana bayramında yedikləri fətir*); мацадин matsanın.

МАЦІ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mənfeət; мацІан mənfeətin.

МАЦАХАЙ *sif.* 1) ədabaz; 2) stilyaqa; мацІахай хьун ədabaz olmaq; stilyaqa olmaq.

МАЦАХАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ədabazlıq; 2) stilyaqalıq; мацІахайвилин ədabazlığın; stilyaqalığın; мацІахайвал авун ədabazlıq etmək.

МАЦАХАЙВИЛЕЛДИ *z. bax* МацІахайдаказ.

МАЦАХАЙДАКАЗ *z. ədabazlıqla.*

МАЦАХАЙДИЗ *z. bax* МацІахайдаказ.

МАША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) maşa; машадин maşanın.

МАШАЛЛАГЬ! maşallah!, əla!, afərin!, əhsən!, mərhaba!, göz dəyməsin!

МАШАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* vaşaq; машадин vaşağın.

МАШГЪУЛ *sif.* məşğul; ам машгьул я о, məşğuldur; машгьулардай **кتاب** maraqlı kitab; машгьул авун məşğul etmək, əyləndirmək, maraqlandırmaq, cəlb etmək; машгьул хьун а) məşğul olmaq, başı qarışmaq; б) *məc.* əylənmək, aludə olmaq.

МАШГЪУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Машгьул (машгьул авун).

МАШГЪУЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məşğulat; машгьулатдин məşğulatın; машгьулат патал məşğulat üçün, məşğulatdan ötrü; машгьулат хьун məşğulat olmaq; машгьулат авун məşğulat etmək.

МАШГЪУЛАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məşğulatlıq; машгьулатвилин məşğulatlığın.

МАШГЪУЛАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zarafatçı, məzəli adam; машгьулатчидин zarafatçının, məzəli adamın.

МАШГЪУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məşğulluq; 2) aludəçilik; машгьулвилин məşğulluğun; aludəçiliyin.

МАШГЪУР *sif.* məşhur; tanınmış; adlı-sanlı; машгьур инсан məşhur insan; машгьур шаир məşhur şair; машгьур авун məşhur etmək; tanıtmaq; adlı-sanlı etmək; машгьур хьун məşhur olmaq; tanınmaq; adlı-sanlı olmaq; *həmçinin bax* Сейли.

МАШГЪУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məşhurluq; şöhrət; hamı tərəfindən tanınmaq; машгьурвилин məşhurluğun; şöhrətin; hamı tərəfindən tanınmağın; машгьурвилихь галтугун şöhrət dalınca qaçmaq; *həmçinin bax* Сейливал.

МАШИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maşın, avtomobil; машиндин maşının, avtomobilin; **пар чІугвадай машин** yük maşını; **кьуьл михьдай машин** taxıltəmizləyən maşın; **тум вегьедай машин** toxumsəpən (maşın); **пекер цвадай машин** tikiş maşını; **гьилин машин** əl maşını; **кІвачин машин** ayaq maşını; **кьил твадай машин** başqırخان maşın; **як регьведай машин** ətçəkən, ət maşını.

МАШИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maşinist, maşinsürən; машинистдин maşinistin, maşinsürənin.

МАШИНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) maşinistlik; **машиниствилин** maşinistliyin.

МАШИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yazı maşını; **машинкадин** yazı maşınının; **машинкадал** элягъун yazı maşınıнда çар etmek.

МАШМАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) әrik, qaysi; **машмашдин** әriyin, qaysinın; **машмаш тар** әrik aғасı, qaysi aғасı; **къурай машмашар** qaysi qurusu, әrik qaхı.

МАШРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çuval; **машрафдин** çuvalın.

МАЭСТРО (-ди, -да) maestro.

МАЯ (-ди, -да) 1) maya, acıtma; **маядин** mayanın, acıtmanın; **мая ягъун** qıçqırmaq, turşutmaq; **мая гайи** qıçqırılmış, turşudulmuş; 2) *biol.* sperma; 3) *mәс.* vәsait, kapital; хәрс; 4) *mәс.* namus.

МАЯДИН РУГ *bot.* tozcuq.

МАЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mayak; dәniz fәnәri; 2) әmәk qabaqcılı; **маякдин** mayakın; әmәk qabaqcılının.

МЕ - // **МИ** - *bәzi feillәrdә qadağan formasının prefiksi*; **межер** olma; **мийир** etmek vә s.

МЕАНДР meandr (1. *geol.* *Yer qatlarının yer dәyişmәsi nәticәsindә çay yatağında әmәlә gәлән әyriлик*; 2. *әyri zolaq vә ya хәtlәр şәklindә ornament, bәzәk, naxış*).

МЕБЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mebel; **мебелдин** mebelin; **мебелрин фабрика** mebel fabriki.

МЕВЕНЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* muştuluq; **мевенжидин** muştuluğun.

МЕВЛИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) Mәhәmmәd peyğәmbәrin anadan olduğı gün; 2) Mәhәmmәd peyğәmbәrin anadan olduğı günün qeyd edildiyi мәclis; 3) *kişi adı* – **Мевлид** (Mövlud).

МЕГ (-ки, -ке; -кер, -кери, -кера) kәkil, tel; **мекен** kәkilin, telin; **мекелай гьил** элягъун kәkili (teli) tumarlamaq.

МЕГАГЕРЦ meqahers.

МЕГАЛИТАР *arxeol.* meqalitlәр (*iri daşlardan düzәldilmіş qәdim tikintilәр – qәbirlәр*).

МЕГАЛОЗАВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meqalozavr; **мегалозаврдин** meqalozavrın.

МЕГАЛОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* meqaloman (*özündән razı adam*); **мегаломандин** meqalomanın.

МЕГАЛОМАНИЯ *tib.* meqalomaniya (*özü haqqında yüksәk fikirdә olmaqdan ibarәt ruhi хәstәlik*).

МЕГАСПОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* meqaspora.

МЕГАФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meqafon (*sәsi güclәndirән aparat*); **мегафондин** meqafonun.

МЕГАЦИКЛ *fiz.* meqasikl (*bir million hers*).

МЕГЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* gü-norta vaxtı sürü saxlanan kölgәlik yer.

МЕГЕР *әд.* mәgәr; **мегер, зун аниз фида?** mәgәr mән oraya gedәрәм?

МЕГОМ *fiz.* meqom (*milyon om*).

МЕГРЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meqrel (*Gürcüstanda yaşayan gürcülәrә qohum хәlq*); **мегрелдин** meqrelin.

МЕГЪ ПАД *qәd.* Şәrq.

МЕГЪВ (-мегъуь, -мегъве; -вер, -вери, -вера) palıd qozası; **мегъуьн** palıd qozasının; **мегъуьн тар** palıd aғасı.

МЕГЪВЕРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palıd qozası qabı; **мегъвергандин** palıd qozası qabının.

МЕГЪУЬНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palıdlıq; **мегъуьнлухдин** palıdlığın.

МЕГЪ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) şirin qatıq (*pendir hazırlamaq üçün*); **мегъедин** şirin qatığın; **мегъни марал хътин** göyçәk, gözәl qamәtli.

МЕГЪЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* murad; **мегъетдин** muradın.

МЕГЪЕЖАР (-ри, -ра) mәhәccәr; **айвандин мегъежар** eyvanın mәhәccәri; **гуарин мегъежар** pillәkәnlәrin mәhәccәri.

МЕГЪРАБ // **МИГЪРАБ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mehrab; **мегърабдин** mehrabin.

МЕГЪРИБАН *sif.* mehriban; **мегърибан хъун** mehriban olmaq; **мегърибан дишегъли** mehriban qadın; *hәmçinin bax* Умун.

МЕГЪРИБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mehribanlıq; **мегърибанвлин** mehribanlığın.

МЕГЪРИБАНВИЛЕЛДИ *z. bax* Мегърибандаказ.

МЕГЪРИБАНДАКАЗ *z.* mehribanlıqla, mehribancasına.

МЕГЪРИБАНДИЗ *z. bax* Мегърибандаказ.

МЕГЪРЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dərə; мегъребдин дərəнин.

МЕГЪСЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məz-həb; мегъсебдин məzhəbin; *həmçinin bax* Мезгъеб.

МЕГЪТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mehtər; мегътердин mehtərin.

МЕГЪТЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mehtərlik; мегътервилин mehtərliyin.

МЕД (-ти, -те; -тер, -тери, -тера) gilə-meyvə patkası; **хартутдин мед** tut patkası; **ципицрин мед** üzüm patkası.

МЕДАКАДЕМИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tibb akademiyası; медакадемиядин tibb akademiyasının.

МЕДАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medal; **медалдин** medalın; “**Сталинград хуьнай**” медаль “**Stalınqradın müdafiəsinə görə**” medalı.

МЕДАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medalçı, medal almış, medalla mükafatlanmış; **медалистдин** medalçının.

МЕДАЛЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medalyer (1. *medal kəşən rəssam*; 2. *sərgidə medalla mükafatlandırılmış heyvan*); **медальердин** medalyerin.

МЕДАЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medalyon; **медальондин** medalyonun; *həmçinin bax* Хурагъ.

МЕДЕНИ *sif.* mədəni.

МЕДЕНИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mədənilik; меденивилин mədəniliyin.

МЕДЕНИВИЛЕЛДИ *z.* mədəniliklə.

МЕДЕНИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mədəniyyət; **медениятдин** mədəniyyətin; **медениятдин меркез** mədəniyyət mərkəzi.

МЕДИАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *riyaz.* mediana (*üçbucaqın tərəsini onun qarşısındakı tərəfin ortası ilə birləşdirən düz xətt*); **медиянадин** mediananın.

МЕДИАНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* medianta (*diatomik qammanın üçüncü və altıncı pilləsi*); **медиянтадин** mediantanın.

МЕДИАЦИЯ *hüq.* mediasiya (*beynəlxalq mübahisələrdə: bitərəf olan üçüncü hökumətin vasitəçiliyi*).

МЕДИЕВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mediyevist (*mediyevistika mütəxəssisi*); **медиевистдин** mediyevistin.

МЕДИЕВИСТИКА (-ди, -да) mediyevistika (*Qərbi Avropanın orta əsrlər tarixini öyrənən elm*); **медиевистикадин** mediyevistikanın.

МЕДИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ali tibb məktəbi tələbəsi; 2) *köhn.* həkim.

МЕДИНСТИТУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tibb institutu; **мединститутдин** tibb institutunun.

МЕДИУМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medium (*spirittərdə: guya ruhlarla adamlar arasında vasitəçilik edən adam*); **медииумдин** mediumun.

МЕДИУМ II *mus.* medium (*qadın səsinin orta registri*).

МЕДИУМИЗМ (-ди, -да) mediumizm (*spirittərdə: ruhlarla adamlar arasında vasitəçilik*); **медииумизмдин** mediumizmin.

МЕДИЦИНА (-ди, -да) tibb, tibb elmi, təbabət; **медицинадин** tibbin, tibb elminin, təbabətin.

МЕДКОМИССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tibb komissiyası; **медкомиссиядин** tibb komissiyasının.

МЕДПУНКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tibb məntəqəsi; **медпунктунин** tibb məntəqəsinin.

МЕДРЕСА (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mədrəsə; **медресадин** mədrəsinin.

МЕДУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zol.* meduza (*bədəni həlməşik maddədən ibarət oxayaqcıqlı dəniz heyvanı*); **медузадин** meduzanın.

МЕЖ: меж-кьачI göyərti.

МЕЖЕ // **МИЖЕ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şirə; **межедин** // **мижедин** şirənin; **меже** // **миже** квачир şirəsiz, quru; **межеяр** // **мижеяр** хкудун şirəsini çıxarmaq; 2) *məs.* mülayim, mülayimlik; **ам меже** // **миже** кваз рахада о, mülayim danışır.

МЕЖЕВИР // **МИЖЕВИР** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mücavir; **межевирдин** // **мижевирдин** mücavirin.

МЕЖЕВИРВАЛ // **МИЖЕВИРВАЛ** (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mücavirlik; **межевирвилин** // **мижевирвилин** mücavirliyin.

МЕЖЕЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s.* münbitlik; **межелувилин** münbitliyin; **ибур межелувал** авай накьваря bunlar münbit torpaqlardır.

МЕЖИДАР (-ри, -ра) *c.h.* mejidar (*ləzgi armud sortu*); **междирин** mejidlərin.

МЕЖЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məclis; 2) tədbir; 3) *siy.* məclis, parlament; **межлисдин** məclisin; təbdirin.

МЕЖМЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* məcməyi; **межмядин** məcməyinin.

МЕЗ (-ци, -це; -цер, -цери, -цера) 1) dil (*insanın, hətçinin heyvanın orqanlarından biri*); **мецин** dilin; 2) söhbət; **зун ви мецин** **чIалахъ хъана** mən sənin sözlərinə inandım; 3) dil (*musiqi alətində*); **чIагъандин мецер** qarmonun dilləri; **мез гун** yalamaq; **гъил ичIидан мез куъруь жеда** *a.s.* əliboş adamın dili qısa olar; **ç Kелен мез** *bot.* çöl pəncərinin bir növü; **мез авай** а) dilli-dilavər; б) müxtəlif dilləri bilən; в) nəzakətli, mehriban, lütfkar; xoşrəftar, səmimi; **ам яргъи мез авайди я** onun dili uzundur (*lağlağıcı haqqında*); **къве мез авай** ikiüzlü, riyakar; **пис мез авай** acı-dil, pislivə danışan; **хци мез авай** dilavər; **сиве мез авачир** səssiz, sakit, dinnəz, fağır; **мез гвай** gülərlüzlü, iltifatlı, mehriban, xoşrəftar; **кIарабар квачир мез я ман** *a.s.* sümüksüz dildi də (*lağlağıcı haqqında*); **мецел кIвенкI алай** iti dili olan; **рикIел ала, мецел къвезвач** dilimin ucundadır; **мецелай** adından; **зи мецелай салам це** məndən salam yetir; **рандадин мез** rəndənin kəskisi; **цIун мез** alovun dili; **чIулун мез** qayışın metal ucluğu; **мез ахъа хъун** ağzı açılmaq, ağzından qaçırmaq; **мез галкIун** kəkələmək, pəltək danışmaq; **мез галкIидайди** pəltək; **мез къун** lal olmaq, dili tutulmaq; **мез къур** lal olmuş, dili tutulmuş; **мез куъруь хъун** dili qısa olmaq; **адан патав зи мез куъруь я** onun yanında dilim qısaadır; **мез хуьн** dilini saxlamaq, sirri açtamaq; **мецел атун** yadına düşmək; **мецелай рахун** düzgün tələffüz etməmək ("r" və "l" səslərini); **мецелай рахадай** "r" və "l" səslərini düzgün tələffüz etməyən; **мецив къун** aldatmaq, ələ salmaq, oynatmaq; **мез алатIун** (алатун *dial.*) vərdiş olmaq; **мез ве гъей кичI хъиз** yorğun, tənəffəs; **мез-гъвел авун** <ягъун> а) xoş sözlər demək; б) xoş sözlər deyib aldatmaq; **мез жагъурун** dil tapmaq; **эхирни абуру мез жагъурна** nəhayət onlar dil tapdılar; **мез кIараб хъун** çox danışmaq, çox demək; **мез къве чихел хъурай!** dilin haçalansın!; danışa bilməyəsən!; **мез сивай аватун** deməkdən yorulmaq; **мез цIудгъунун** özgədən pis danışmaq; **мез элкъуьн** deməyi bacarmaq; **меце сад, рикIе масад аваз хъун** həqiqəti söyləməmək, yalan demək; **мецел вирт алайди** mehriban,

xoşxasiyyət; **мецел текъвен** kimdənsə, nədənsə danışa bilməmək; **мецелди** (мецивди) **рахун** məsləhətləşərək danışmaq; **мециз къылав гун** yersiz danışmaq; **меци лагъана, гъили къачуна** *mis.* "dediyi kimi olmaq" mənasında işlənən *misal*; **мецикай хамир, рикIив агудмир** *mis.* "xətrinə dəymə, sirrini vermə" mənasında işlənən *misal*.

МЕЗАЛЪЯНС *köhn.* mezalyans (*burjua cəmiyyətində: ictimai vəziyyətləri bərabər olmayan şəxslərin evlənməsi*).

МЕЗГЪЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. din.* 1) məzhəb, etiqad, din, iman; 2) təriqət, sekta (*dini*).

МЕЗЕ (-ди, -да) məzə; **мезе гун** məzə vermək; **мезедин** məzənin.

МЕЗЕЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* gülüş, zarafat; **мезелидин** gülüşün, zarafatın; **мезелияр** zarafatlar; *hətçinin bax* **Хкет.**

МЕЗРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tarla, zəmi; **мезредин** tarlanın, zəminin; 2) sərhəd; **мезре тецир хиялар** sərhəd tanımayan (bilməyən) xəyallar.

МЕЗОЗАВР (-ди, -да) mezozavr (*qazıntı halında tapılan nəhəng kərtənkələ*); **мезозаврдин** mezozavrın.

МЕЗОЗОЙ mezozoy; **мезозойдин эра** mezozoy erası (*yerin geoloji tarixində orta era*).

МЕЗОНАР *fiz.* mezonlar (*elementar hissəciklər*).

МЕЗОНИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mezonin, yarımmərtəbə; **мезониндин** mezoninin, yarımmərtəbənin.

МЕЙИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meyit; **мейитдин** meyidin; **мейит хъиз хъун** ölü kimi saralmaq.

МЕЙИТХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) meyitxana; **мейитханадин** meyitxananın.

МЕЙСТЕРЗИНГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* meysterzinger (*orta əsrlərdə Almaniyada xanəndə şair*); **мейстерзингердин** meysterzingerin.

МЕК (-и, -е; -ер, -ери, -ера) ovuc; əl içi; **мекен** ovucun; əl içinin; **са меке авай кIере-цар** bir ovuc qoz; **къве меке авай** iki ovuc.

МЕКЕЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) donuz; 2) *məc.* özgəyə zərər verən qarı; **мекежадин** donuzun; özgəyə zərər verən qarının.

МЕКЕЛДИ *z.* 1) ovucla; 2) *məc.* lap çox.

МЕКЕРА I: *Mer isminin cəm şəklinin hal forması; bax Mer.*

МЕКЕРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yarmarka; **мекердин** yarmarkanın; **мекер-адиз фин** yarmarkaya getmək.

МЕКЕЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) bəzənib-düzənməyi sevən; **мекецан** bəzənib-düzənməyi sevənin.

МЕКИН I: *Mer isminin hal forması.*

МЕКИН II *sif. köhn.* güclü, qatı.

МЕКИР // МИКИР // МУЬКУЬР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* böhtan, iftira, şər; **мекирдин (микирдин, муькуьрдин)** böhtanın, iftiranın, şərin; **мекир авун** böhtan atmaq, şərləmək.

МЕКСИКАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mexikalı; **мексиканвидин** mexikalının.

МЕКТЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məktəb; **мектебдин** məktəbin; **юкьван мектеб** orta məktəb.

МЕКЬ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *is.* соууq; **мекьедин** соууğun; **мекьер** алуькьна соууqlар дүшдү.

МЕКЬИ *sif.* соууq, çox соууq, buz kimi; **мекьи кьай** çox şiddətli соууq; **мекьи кьуьд** соууq qış; **мекьи югь** соууq gün; **мекьи авун** соууға vermək; **ада вичи вичиз мекьи авуна** o, özünü соууға verdi; **квал мекьи ийнимир** evi soyutma; **мекьи хун** a) соуумаq; b) bərk üşümək, donmaq; c) соууға verilmək; **гьаваяр кьвез-кьвез мекьи жезва** havalar getdikcə соууууr; **гьаваяр мекьи я** havalar соууqдур; **зас мекьида** мənə соууqдур; **гишиндан кьулак мекьидан гьил** *a.s.* üşüyənin əli acın qoltuğunda *və yaxud* **мекьидан гьил гишиндан кьулак** “iki kasıb bir yerdə” *mənasında işlənən ibarə*; **мекьи кьуьдни кьий, кьуьзүь гьуьлни** *a.s.* соууq qış da yox olsun, qoca әr dә.

МЕКЬИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) соууq, şaxta; **мекьивилин** соууğun, şaxtanın; **мекьивал квай югь** соууq (şaxtalı) gün; **мекьивияй** соууqдан; 2) соууqдөймə, соууqlama.

МЕКЬИЗ *z. bax* Мекьидаказ.

МЕКЬИДАКАЗ *z.* соууq halda, соууqtəhər.

МЕКЬИДИЗ *z. bax* Мекьидаказ.

МЕКЬИЛА *z.* соууqдан; **зун мекьила текьена кьакьатна** az qala соууqдан ölmüşdüm (*үəni, çox соууq idi*); **мекьила хун** üşümək, donmaq.

МЕЛ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) könüllü iməcilik (*mel – kiməsə kömək etmək üçün əhalinin bir yerə toplaşib, könüllü surətdə işləməsi – qədim ləzgi adətidir*); **мелен** könüllü iməciliyin; **квалер эцигдайла, рекьер-муькьвер гуьнгуьна хутадайла, хвалар михьдайла, никер эчелдайла, багьлар кутадайла сад садаз кьумек гун патал лезгийри мелер ийидай** ev tikəndə, yolları və körpüləri təmir edəndə, arxları təmizləyəndə, zəmiləri alağ edəndə, taxıl biçəndə, qoyunların yununu qırxanda, əkinlərə toxum sərəndə, bağ salanda ləzgilər bir-birinə kömək etmək məqsədilə könüllü iməciliklər keçirərdilər; **мел авун** könüllü iməcilik keçirmək.

МЕЛ II (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) təbaşir; **мелдин** təbaşirin; **мелдал кьхин** təbaşirlə yazmaq.

МЕЛАНЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) melanj (1. *müxtəlif hissəli və rəngli lifli materiallardan hazırlanmış iplik, ya parça*; 2. *donmuş yumurta qatışığı*); **меланждин** melanjın.

МЕЛАНХОЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) melankolik, malxulyaçı, qarasevdalı; **меланхоликдин** melankolikin.

МЕЛАНХОЛИЯ (-ди, -да) melankoliya, malxulya, qarasevda; qəmginlik, məyusluq; **чулав меланхолия** ruh düşgünlüyü, bədbinlik, xifət; **меланхолиядин** melankoliyanın.

МЕЛАССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) melassa; qara patka, mət (*çuğundur şəkəri istehsalı tullantısı*); **мелассадин** melassanın.

МЕЛГЬЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məlhəm; **мелгьемдин** məlhəmin.

МЕЛЕК // МЕЛЕКА (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) gözəl qadın; **мелекдин** gözəl qadının; 2) *qadın adı* - Мелек (Mələk) // Мелека (Mələkə).

МЕЛЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gözəllik; **мелеквилин** gözəlliyin; *həmçinin bax* Иервал.

МЕЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məlik; **меликдин** məlikin; 2) *kishi adı* – Мелик (Məlik).

МЕЛИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məliklik; **меликвилин** məlikliyin.

МЕЛИНИТ (-ди, -да) *kim.* melinit (*çox güclü partlayıcı maddə*); **мелинитдин** melinitin.

МЕЛИССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* melisa; **мелиссадин** melisanın.

МЕЛИОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t.* meliorator (*meliorasiya mütəxəssisi*); **мелиоратордин** melioratorun.

МЕЛИОРАЦИЯ (-ди, -да) *k.t.* meliorasiya (*qurutma, suvarma və s. yolu ilə torpaqların münbitliyini yaxşılaşdırma*); **мелиорациядин** meliorasiyanın.

МЕЛОДЕКЛАМАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) melodeklamator (*musiqi ilə deklamasiya deyən artist*); **мелодекламатордин** melodeklamatorun.

МЕЛОДЕКЛАМАЦИЯ (-ди, -да) melodeklamasiya (*musiqi ilə deyilən deklamasiya*); **мелодекламациядин** melodeklamasiyanın.

МЕЛОДИКА (-ди, -да) *mus. ədəb.* melodika (1. *melodiya elmi*; 2. *şerin, musiqinin melodik quruluşu*); **мелодикадин** melodikanın.

МЕЛОДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* melodiya (1. *hava*; 2. *ahəng*); **мелодиядин** melodiyanın.

МЕЛОДРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) melodram; 2) *məc.* həm ağlamlı, həm gülməli vəziyyət; **мелодрамадин** melodramın.

МЕЛОДРАМАТИЗМ (-ди, -да) melodramatizm; **мелодраматизмдин** melodramatizmin.

МЕЛОМАН meloman (*musiqi aludəsi*).

МЕЛОМАНИЯ (-ди, -да) melomaniya (*musiqiyə aludəlik*); **меломаниядин** melomaniyanın.

МЕЛОТИПИЯ (-ди, -да) melotipiya (*notların mətbəə üsulu ilə çap edilməsi*); **мелотипиядин** melotipiyanın.

МЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *dan.* bax Мел I (мел авун).

МЕЛЪУЪН I *sif.* məlun; yaramaz, mənfur; **мельуънар** məlunlar.

МЕЛЪУЪН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* məlun; mənfur; **мельуъндин** məlunun; mənfurun; **а мельуънди таб рахазвай** о məlun yalın danışırdı.

МЕЛЪУЪНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* məlunluq; **мельуънвилин** məlunluğun.

МЕЛЪХИОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) melxior (*nikellə misdən alınan gümüşə oxşar ərinti*); **мельхиордин** melxiorun.

МЕМБРАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiz. tex.* membran, pərdə; **мембранадин** membranın, pərdənin.

МЕМЕКЪУЪРТІ: **мемекъуртІ хьун** *f.* пуç olmaq.

МЕМЕКЪУЪРТІУН (-на, -да; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan.* пуç etmək; **мемекъуртІна** пуç etdi.

МЕМЕКЪУЪРУН (-на, -да; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan.* azdırmaq, yayındırmaq, başını aldatmaq; **мемекъурна** azdırdı, yayındırdı, başını aldatdı.

МЕМЛЕКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xalq, insanlar; 2) məmləkət, ölkə; **мемлекатдин** xalqın, insanların; məmləkətin, ölkənin.

МЕМОРАНДУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) memorandum (1. *hökumətin müəyyən məsələyə dair fikrini ifadə edən diplomatik sənəd*; 2. *ticarətdə: xəbərdarlıq kağızı*; 3. *yazılı arayış, izahat*); **меморандумдин** memorandumun.

МЕМОРИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) memorial (1. *əyvd dəftərcəsi, gündəlik*; 2. *mühasibatda: əməliyyat dəftəri*); **мемориалдин** memorialın.

МЕМОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* memoriya (*yaddaş üçün çıxarış, müxtəsər qeyd*); **мемориядин** memoriyanın.

МЕМУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) memuar, xatirat; **мемуардин** memuarın, xatiratın.

МЕМУАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) memuar müəllifi, xatirat müəllifi; **мемуаристдин** memuar müəllifinin.

МЕНАЖЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) menajer (*yarış zamanı idmançıya kömək edən və onu qoruyan şəxs*); **менажёрдин** menajerin.

МЕНГЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) məngənə; 2) press; **менгенадин** məngənənin; pressin.

МЕНДЕЛИЗМ (-ди, -да) *biol.* mendelizm (*biologiyada: qeyri-elmi, mürtəcə cərəyan*); **менделизмдин** mendelizmin.

МЕНДЕШ: **мендеш хьун** *f.* köhnəlmək; **адан бармак мендеш хьанвай** onun parağı köhnəlmişdi.

МЕНЕДЖЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) menecer; **менеджердин** menecerin.

МЕНЕДЖМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) menecment; **менеджментдин** menecmentin.

МЕНЕСТРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) menestrel (*orta əsrlərdə İngiltərədə və Fransada:*

gəzərgi şair və çalğıçı); **менестрелдин** *menestrelin*.

МЕНЕФИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hüq.* amnistiya; **менефисдин** amnistiyanın; **менефис авун** həbs olunmaqdan azad etmək.

МЕНЗЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) мәнзәрә; **мензерадин** мәнзәрәнин; **иер мензера** gözəl мәнзәрә; *həmçinin bax* Акунар.

МЕНЗИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) мәнзил, мөсәфә; 2) мәнзил, yaşayış yeri, dayanacaq; **мензилдин** мәнзилин.

МЕНЗУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* menzula (*topoqrafiyada işlədilan geodeziya aləti*); **мензуладин** menzulanın.

МЕНЗУРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) menzurka (*maye ölçmək üçün dərəcələrə bölünmüş stəkan*); **мензуркадин** menzurkanın.

МЕНИНГИТ (-ди, -да) *tib.* meningit (*beyin qişalarının iltihabı*); **менингитдин** meningitin.

МЕНСЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мәнсәб, нәсил; **менсебдин** мәнсәбин.

МЕНТЕШ I *sif.* bacarıqsız, fərsiz, maymaq, yöndəmsiz, күtbeyin, səliqəsiz, pinti.

МЕНТЕШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* bacarıqsız, fərsiz, maymaq, күtbeyin, pinti; **ментешдин** bacarıqsızın, fərsizin, maymağın, күtbeyinin, pintinin; **мярекатда ментешарни авай** məclisdə bacarıqsızlar (fərsizlər, maymaqlar, күtbeyinlər) da var idi.

МЕНТЕШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bacarıqsızlıq, fərsizlik, maymaqlıq, күtbeyinlik, səliqəsizlik, pintilik; **ментешвилин** bacarıqsızlığın, fərsizliyin, maymaqlığının, күtbeyinliyinin, səliqəsizliyinin, pintiliyinin; **ментешвал авун** səliqəsizlik etmək, pintilik etmək.

МЕНТЕШВИЛЕЛДИ *z.* səliqəsiz, diqqətsiz, saymazыана, başdansıvdu.

МЕНТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* mentik (*keçmişdə xəz haşiyəli qısa hərbi plaş, çiyinlik*); **ментикдин** mentikin.

МЕНТОЛ (-ди, -да) *kim., tib.* mentol (*dərman*); **ментолдин** mentolun.

МЕНУЭТ (-ди, -да) *mus.* menuet (*qədim fransız rəqsi və bu rəqs ritmində musiqi əsəri*); **менуэтдин** menuetin.

МЕНФЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мәнфәт, хејир, fayda, гәлir; **менфятдин** мәнфәтін, faydanın, хејирин, гәлirin; **менфят авай** мәнфәтлі, faydalı, хејирлі, гәлirлі; **менфят гун**

хејir vermək, fayda vermək; **менфят кьачун** a) хејir гөтүрмәк, гәлir өлдә етмәк, faydalanmaq; b) *məc.* istifadə етмәк, тәтbiq етмәк, iş-lətmək; c) istismar етмәк.

МЕНФЯТЛҮ *sif.* мәнфәтлі, хејирлі, гәлirli; **менфятлу авун** faydalı етмәк.

МЕНФЯТЛҮВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fayda, qazanc, хејir, мәнфәт, сәrfә, гәлirlilik, мөdaxillilik; **менфятлувилин** faydalılığın, гәлirliliyinin, мөdaxilliliyinin.

МЕНФЯТЛҮВИЛЕЛДИ *z.* qazancla, хејирлө, мәнфәтлө, гәлirлө.

МЕНФЯТЛУДАКАЗ *z.* *bax* Менфятлувилелди.

МЕНФЯТЛУДИЗ *z.* *bax* Менфятлувилелди.

МЕНФЯТЛУЗ *z.* *bax* Менфятлувилелди.

МЕНФЯТСУЗ *sif.* мәнфәтсиз, хејирсиз, faydasız, гәлirсиз; **менфятсуз авун** мәнфәтсиз (хејирсиз, faydasız, гәлirсиз) етмәк; **менфятсуз хьун** мәнфәтсиз (хејирсиз, faydasız, гәлirсиз) olmaq.

МЕНФЯТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) мәнфәтсизлик, faydasızlıq, гәлirсизлик; **менфятсузилин** мәнфәтсизлиyin, faydasızlığının, гәлirсизлиyin.

МЕНЬШЕВИЗМ (-ди, -да) мәншәвизм; **меньшевизмдин** мәншәвизмин.

МЕНЬШЕВИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мәншәвик; **меньшевикдин** мәншәвикин.

МЕНЮ (-ди, -да) menyü (*yemək siyahısı*); **менюдин** menyünün.

МЕРВ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) nazik və kövrək budaqlı bitki.

МЕРГ: **вун гьи мергина авай?** harada idin? harada itib-batmışdın?; **һансы сөһәннәмдө idin? ана ви вуч мерг авайди я?** orada sənin nə azarın var?

МЕРГЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* mergel (*gil və əhəngdən ibarət çöküntü süxur*); **мергелдин** mergelin.

МЕРГЪУБ *sif.* bulanıq, boz; **мергъуб кац** boz pişik.

МЕРГЪАБА *n.* аfərin.

МЕРГЪЯМАТ // **МЕРГЪЕМЕТ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мәрһәмәт; **мергъяматдин** мәрһәмәтин; **мергъяматлу авун** мәрһәмәтлі етмәк; **мергъяматлу хьун** мәрһәмәтлі olmaq.

МЕРГЪЯМАТЛҮ *sif.* мәрһәмәтлі.

МЕРГЪЯМАТЛУБУР *sif.* мәрһәмәтлiləр.

МЕРГЪЯМАТЛУБУР (-у, -а) *is.* mərhəmətlilər.

МЕРГЪЯМАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mərhəmətlilik; мергьяматлувал авун mərhəmətlilik etmək; мергьяматлувал квай mərhəmətli, lütfkar, rəhmdil, şəfqətli, iltifatlı.

МЕРГЪЯМАТЛУВИЛЕЛДИ // **МЕРГЪЯМАТЛУВИЛИВДИ** *z. bax* Мергьяматлудаказ.

МЕРГЪЯМАТЛУДАКАЗ *z.* mərhəmətlə, rəhmlə, şəfqətlə, alicənablıqla, xeyirxahlıqla, iltifatla.

МЕРГЪЯМАТЛУДИЗ *z. bax* Мергьяматлудаказ.

МЕРГЪЯМАТЛУДИ *sif.* mərhəmətli.

МЕРГЪЯМАТЛУДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* mərhəmətli; мергьяматлудан mərhəmətlinin.

МЕРГЪЯМАТСУЗ *sif.* mərhəmətsiz.

МЕРГЪЯМАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mərhəmətsizlik; мергьяматсузвилин mərhəmətsizliyin; мергьяматсузвал авун mərhəmətsizlik etmək.

МЕРД *сүф.* 1) mərd, səxavətli; 2) alicənab, nəcib.

МЕРДБУР I: Мерд *sifətinin cəm forması.*

МЕРДБУР II (-у, -а) *is.* mərdlər; мердбурун mərdlərin.

МЕРДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) mərdlik, səxavətlilik; 2) alicənablıq, nəciblik; мердвилин mərdliyin, səxavətliyi; alicənablığın, nəcibliyin; мердвал авун mərdlik etmək.

МЕРДВИЛЕЛДИ *z. bax* Мерддаказ.

МЕРДАКАЗ *z.* mərdcəsinə, mərdliklə.

МЕРДДИЗ *z. bax* Мерддаказ.

МЕРДЕР (-а, -а; -ар, -ри, -ра) kişilər, insanlar.

МЕРДИМАЗАР I *sif.* mərdimazar.

МЕРДИМАЗАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* mərdimazar; мердимазардин mərdimazarın; мердимазар жагъуруналди туш, гьалту-налди я *mis.* mərdimazarı axtarmaqla deyil, rast gəlməklədi.

МЕРДИМАЗАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mərdimazarlıq; мердимазарвилин mərdimazarlığın; мердимазарвал авун mərdimazarlıq etmək.

МЕРДИМАЗАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Мердимазарвал (мердимазарвал авун).

МЕРДИМАЗАРВИЛЕЛДИ *z.* mərdimazarcasına.

МЕРДИМАЗАРДАКАЗ *z. bax* Мердимазарвилелди.

МЕРДИМАЗАРДИЗ *z. bax* Мердимазарвилелди.

МЕРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* böyürtkən; мередин böyürtkənin; меред цгьам böyürtkən kolu; *həmçinin bax* Хамзар.

МЕРЕЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ip* (*orta qalınlıqda*); мерездин ipin; мерездикай пекер куднава ipdən paltar asılıb.

МЕРЕЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəstəlik; мерездин xəstəliyin.

МЕРЕНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) merenqa (*çalınmış yumurta ağı, qənd və qaymaqdan hazırlanan pirojna*); меренгадин merenqanın.

МЕРЕНУС (-ди, -да) merinos (1. *zərif-yunlu qoyun cinsi*; 2. *bu qoyunun yunu*); меренусдин merinosun.

МЕРЕХАС *sif.* azad.

МЕРЕХАС: мерехас хьун *f.* azad olmaq.

МЕРЕХАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azadlıq; мерехасвилин azadlığın.

МЕРЕХАСДАКАЗ *z.* azadcasına.

МЕРАХАСДИЗ *z. bax* Мерехасдаказ.

МЕРЖ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) mərc; мерждин mərcin.

МЕРЖАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərcan; мержандин mərcanın.

МЕРЖЕМЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərci, mərcimək; мержемекдин mərcinin, mərciməyin.

МЕРИДИАН (-ди, -да) *coğr.* meridian (1. *Yer kürəsinin qütblərindən keçən və ekvatoru düzbucaq təşkil etməklə kəsən dairəvi xəyalı xətt*; 2. *astr. dünyanın qütblərindən keçən xəyalı dairə*); меридиандин meridianın; ♠ **цавун меридиан** göy meridianı.

МЕРК (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) qəd. 1) borc; 2) sovqat, pay, hədiyyə; меркдин borcun; sovqatın, payın, hədiyyənin.

МЕРКЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərkəz, paytaxt; меркездин mərkəzin, paytaxtın.

МЕРКЕЗВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mərkəzdə yaşayan, paytaxtda yaşayan; **меркезвидин** mərkəzdə yaşayanın, paytaxtda yaşayanın.

МЕРКУРИ *astr.* Меркури (*Günəşə ən yaxın planet*).

МЕРКІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* kiçik şəlalə; **меркІидин** kiçik şəlalənin; **дагъдин меркІияр** dağ şəlalələri.

МЕРЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* merlan balığı; **мерландин** merlan balığının.

МЕРМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Мармар.

МЕРМЕР: мермер хътин *sif.* yumşaq.

МЕРТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* zirinc; **мертинин** zirincin; **мертерин вал** zirinc kolu.

МЕРТЕБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mərtəbə; **мертебадин** mərtəbənin; **сад ла гъай мертеба** birinci mərtəbə; *həmçinin bax* Гъава.

МЕРФ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) xışın başı; **мерфедин** xışın başının.

МЕС (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) döşək; 2) yorğan-döşək, yataq; **месен** döşəyin; yorğan-döşəyin, yatağın; **месин агъ** döşəkağı, mələfə; **месин кьил** yatağın baş tərəfi; **месик акахъун** yatağa girmək, yatmaq; **месел алкІун тас.** yatağa düşmək; **мес вегъин** yorğan-döşəyi salmaq; **чъуньухгумбатІ вичин месел рекьидач** *a.s.* oğru öz yatağında ölməz; **мес-къуьж** yataq ləvazimatı; **месе тун** xəstələndirmək; **месин капІ** yatmazdan əvvəl qılınan namaz.

МЕСЕЛА *aral.s.* məsələ.

МЕСКЕВ *dial.* tünd qırmızı rəng.

МЕСКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məskən; **мескендин** məskənin.

МЕСЛЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məslək; **меслекдин** məsləkin.

МЕСЛЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məsləhət; **меслятдин** məsləhətin; **меслят авун** a) məsləhətləşmək, bir yerdə müzakirə etmək; b) məsləhət görmək, tövsiyə etmək; c) qərara gəlmək, həll etmək; **меслят хъун** a) məsləhət olmaq, məsləhət görülmək; b) razılaşmaq; **меслят къалурун** məsləhət görmək; **меслятдал атун** razılığa gəlmək, düzəlişmək, müəyyən qərara gəlmək.

МЕСЛЯТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Меслят (меслят авун).

МЕСЛЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) razılıq, barışdırıcılıq; **меслятвлин** razılığın, barışdırıcılığın; **къуншийрин арада меслятвал авач** qonşular arasında razılıq, barışdırıcılıq yoxdur.

МЕСЛЯТВИЛЕЛДИ *z. bax* Меслятдаказ.

МЕСЛЯТДАКАЗ *z.* sülhlə, sakitcə.

МЕСЛЯТДАЛДИ *z. bax* Меслятдаказ.

МЕСЛЯТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məsləhət-məşvərət; razılaşdırılma; **меслятлувилин** məsləhət-məşvərətin, razılaşdırılmanın.

МЕСЛЯТСУЗ *sif.* məsləhətsiz.

МЕСЛЯТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məsləhətsizlik; **меслятсузвлин** məsləhətsizliyin.

МЕСЛЯТУН (-на, -да; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Меслят (меслят авун).

МЕСЛЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) a) məsləhətçi; b) barışdırıcı; **меслятчидин** məsləhətçinin, barışdırıcının.

МЕСЛЯТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) a) məsləhətçilik; b) barışdırıcılıq; **меслятчивилин** məsləhətçiliyin, barışdırıcılığın.

МЕСЛЯТЧИВИЛЕЛДИ *z.* a) məsləhətçiliklə; b) barışdırıcılıqla.

МЕССА (-ди, -да) messa (*katolik ibadət-lərindən birinin adı və bu ibadət zamanı çalınan musiqi*); **мессадин** messanın.

МЕССИАНИЗМ (-ди, -да) messianizm (1. *bəzi dinlərə görə Allah tərəfindən yer üzünə xilaskar (məsiha) gələcəyi haqqında etiqad*; 2. *hər hansı bir xalqın, bəşəriyyətin nicatındakı rolu haqqında mürtəcə şovinist görüş*); **мессианизмдин** messianizmin.

МЕССИАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Мессианизм.

МЕСТКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yerli komitə; **месткомдин** yerli komitənin.

МЕСХЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məsxərə; **месхерадин** məsxərənin; **месхерада тун** məsxərəyə qoymaq; *həmçinin bax* КІарарал вегъин.

МЕСЭЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məsələ, vəzifə, problem, sual; **месэладин** məsələnin, vəzifənin, problemin, sualın; **месэла гъялун** məsələni həll etmək, problemi həll etmək; **месэла къарагъарун** məsələ qaldırmaq; **месэла гъялдалди крар кьилиз акъудна**

Кланзава qərar qəbul edilənə kimi işləri başa çatdırmaq lazımdır.

МЕТ (-ти, -те; -тер, -тери, -тера) diz; **метин** dizin; **метин квалакI** dizin arxa tərəfi; **метерал акъвазун** diz çökmək; **метйяй ядай жив** dizə qədər qar; **мет яна ацукьун** bardaş qurub oturmaq; **мет-кьил гатун** dizini döymək, ağlamaq; **мет-мете акIурна ацукьун** mehribancasına, diz-dizə, üz-üzə oturmaq; **мет (метер)** ягьун diz üstə çökmək.

МЕТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metal; **металдин** metalın; **метал-дикай авунвай** metalдан düzəldilmiş; **чулав металар** qara metallar (*dəmir, çuqun, polad*); **ранглу металар** əlvan metallar (*mis, qurğuşun, nikel və s.*); **мас авай металар** nəcib metallar (*qızıl, gümüş, ağqızıl*); **кьезил металар** yüngül metallar (*alüminium, maqnezium, natrium və s.*); **залан металар** ağır metallar (*dəmir, mis, gümüş, qızıl və s.*).

МЕТАЛЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metalçı; **металлистдин** metalçının.

МЕТАЛЛОГРАФИЯ (-ди, -да) metalloqrafiya (1. *metalların quruluşundan və fiziki xassələrindən bəhs edən elm*; 2. *mətb. naxış açılmış və ya qazınmış plastinkadan çap etmə üsulu*); **металлографиядин** metalloqrafiyanın.

МЕТАЛЛОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metalloid, qeyri-metal; **металлоиддин** metalloidin, qeyri-metalın.

МЕТАЛЛОЛОМ (-ди, -да) metal qırıntıları (*tullantıları*); **металлоломдин** metal qırıntılarının.

МЕТАЛЛОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* metallofon (*sıra ilə düzülmüş metal lövhəciklərdən ibarət zərbli musiqi aləti*); **металлофондин** metallofonun.

МЕТАЛЛОХИМИЯ (-ди, -да) metal kimyası (*metalların kimyəvi xassələrindən bəhs edən elm*); **металлохимиядин** metal kimyasının.

МЕТАЛЛУРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metallurq; **металлургдин** metallurqun.

МЕТАЛЛУРГИЯ (-ди, -да) metallurgiya (1. *metal istehsalının sənaye üsullarından bəhs edən elm*; 2. *metal sənayesi*); **металлургиядин** metallurgiyanın.

МЕТАМОРФИЗМ (-ди, -да) *geol.* metamorfizm (*kimyəvi və ya fiziki səbəblərin təsiri-lə mineral süxurlarının quruluş və tərkibində*

dəyişiklik əmələ gəlməsi); **метаморфизмдин** metamorfizmin.

МЕТАМОРФОЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) metamorfoza (*şəkil dəyişmə, bir şəkildən başqa şəkllə keçmə, bir haldan başqa hala keçmə*); **метаморфозадин** metamorfozanın.

МЕТАН (-ди, -да) *kim.* metan (*bataqlıq qazı*); **метандин** metanın.

МЕТАСТАЗ (-ди, -да) *tib.* metastaz (*xəstəlik törədicilərinin qan və ya limfalar vasitəsilə bədənin başqa yerlərinə yayılması*); **метастаздин** metastazın.

МЕТАТЕЗА (-ди, -да) *dilç.* metateza (*söz-də yanaşı səslərin yerini dəyişmə hadisəsi, məs.: "kırpik" yerinə "kırpik" və s.*); **метатезадин** metatezanın.

МЕТАФИЗИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metafizik (1. *metafizik görüş tərəfdarı olan idealist*; 2. *məc. abstrakt və səmərəsiz mühakimələr yeridən adam*); **метафизикдин** metafizikin.

МЕТАФИЗИКА (-ди, -да) metafizika (1. *dialektikaya əks olaraq, təbiət və cəmiyyətin hərəkətsiz və dəyişməz olduğunu, dünyanın Allah tərəfindən yaradıldığını iddia edən idealist dünyagörüşü*; 2. *məc. abstrakt, anlaşılmaz mühakimə*); **метафизикадин** metafizikanın.

МЕТАФОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* metafora, məcaz (*məcəzi mənada işlənilən söz və ya ifadə*); **метафорадин** metaforanın, məcazın.

МЕТАФРАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* metafraza (*ədəbi mətnin məzmununu başqa sözlərlə ifadə etmə*); **метафразадин** metafranın.

МЕТАЦЕНТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *физ.* metasentr (*suda üzən cismin (gəminin) ağırlıq mərkəzindən keçən şaquli xəttin, suya batma xətti müstəvisi (vaterliniya) ilə kəsişdiyi nöqtə*); **метацентрдин** metasentrin.

МЕТЕЛЖЕМ (-ди, -да) 1) metelcem (*ləzgi halva növü*); 2) aşın qarası; **метелжемдин** metelcemdin; aşın qarasının.

МЕТЕОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meteor (1. *fəzada sürətlə hərəkət edən kosmik mənşəli qızmar cism*; 2. *hər cür atmosfer hadisəsi, məs: boran, ildırım, şəfəq, ilğım və s.*); **метеордин** meteorun.

МЕТЕОРИЗМ (-ди, -да) *tib.* meteorizm (*qarın köpü*); **метеоризмдин** meteorizmin.

МЕТЕОРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr.* meteorit (*fəzalıardan yerə düşən metal və ya daş kütləsi*); **метеоритдин** meteoritin.

МЕТЕОРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meteoroqraf (*müxtəlif atmosfer hadisələrini: havanın hərərətini, rütubətini, təzyiqini və küləyin qüvvəsini yazan cihaz*); **метеорографдин** meteoroqrafın.

МЕТЕОРОГРАФИЯ (-ди, -да) meteoroqrafiya (*atmosfera hadisələrinin təsviri*); **метеорографиядин** meteoroqrafiyanın.

МЕТЕОРОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Метеорит.

МЕТЕОРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meteoroloq (*meteorologiya mütəxəssisi*); **метеорологдин** meteoroloqun.

МЕТЕОРОЛОГИЯ (-ди, -да) meteorologiya (*hava və başqa atmosfera hadisələrindən bəhs edən elm*); **метеорологиядин** meteorologiyanın.

МЕТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* metil (*bir çox üzvi birləşmələrin tərkibinə daxil olan üç hidrogenli metan qalığı*); **метилдин** metilin.

МЕТИЛЕН (-ди, -да) *kim.* metilen; **метилендин** metilenin.

МЕТИН: **метин ичер** *metin alma* (*ən şi-rin ləzgi alma sortu*).

МЕТИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* metis, mələz, hibrid; **метисдин** metisin.

МЕТЛАХ (-ди, -да) *metlax*; **метлахдин** *metlaxın*; **метлахдин плита** *metlax plitası* (*döşməyə salmaq üçün bişmiş gildən hazırlanan üstü rəngli plita*).

МЕТЛЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mətləb*; 2) *məqsəd*; 3) *əhəmiyyət, məna, məzmun*; **метлебдин** *mətləbin*; *məqsədin*; **метлебдихь агакьун** а) *mətləbə yetmək*; б) *məqsədə çatmaq*; **метлеб кьилиз акьудун** а) *arzunu yerinə yetirmək*; б) *məqsədə çatdırmaq*; **метлеб авай** *və yaxud метлеб квай* а) *əhəmiyyətli*; б) *məzmunlu*; **метлеб квачир** *məzmununsuz*; **КватІунин метлеб** *ümumi məna*; **метлеб ачухарун** *mənasını açmaq, məzmununu açmaq, əhəmiyyətini göstərmək*; **метлеб ачухардай гаф** *qram. izahedici söz; həmçinin bax MetI*.

МЕТЛЕБЛУ *sif.* 1) *mətləbli, əhəmiyyətli, mühüm*; 2) *məzmunlu*; **гзаф метлеблу кІваллах** *çox əhəmiyyətli (mühüm) iş*.

МЕТЛЕБЛУБУР *sif.* 1) *mətləblilər*; 2) *məzmunlular*.

МЕТЛЕБЛУБУР (-ы, -а) *is.* 1) *mətləblilər, mühümlər*; 2) *məzmunlular*.

МЕТЛЕБЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *mətləblilik, əhəmiyyətlik, mühümlük*; 2) *məzmunluluq*; **метлеблувалин** *mətləbliliyin, əhəmiyyətliliyin, mühümlüyün; məzmunluluğun*.

МЕТЛЕБЛУВИЛЕЛДИ *bax* **Метлеблудаказ**.

МЕТЛЕБЛУДАКАЗ *z.* 1) *mətləbli, məzmunlu*; 2) *faydalı, sərfəli*.

МЕТЛЕБЛУДИЗ *z. bax* **Метлеблудаказ**.

МЕТЛЕБЛУДИ: **Метлеблу** *sifətinin tək forması*; *bax* **Метлеблу**.

МЕТЛЕБЛУДИ (-а, -а) *is.* *mətləbli (əhəmiyyətli, mühüm, vacib) adam*.

МЕТЛЕБСУЗ *sif.* 1) *faydasız, əhəmiyyətsiz*; 2) *səmərəsiz, hədəf, nahaq, bihudə*.

МЕТЛЕБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *faydasızlıq, əhəmiyyətsizlik; səmərəsizlik; метлебсузвалин* *faydasızlığın, əhəmiyyətsizliyin; səmərəsizliyin*.

МЕТОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *metod, üsul*; **методдин** *metodun, üsulun*; **диалектикадин метод** *dialektik metod*.

МЕТОДИЗМ (-ди, -да) *metodizm (metodistlərin dini nəzəriyyəsi; bax* **Методист II**); **методизмдин** *metodizmin*.

МЕТОДИКА (-ди, -да) *metodika* (1. *üsullar sistemi*; 2. *pedaqogikanın tədris üsulları bəhsi*); **методикадин** *metodikanın*; **методикадин рекция** *metodika baxımından*; **методикади Талабзавайвал** *metodikanın tələb etdiyi kimi*.

МЕТОДИСТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *metodist (metodika mütəxəssisi)*; **методистдин** *metodistin*.

МЕТОДИСТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *metodist (incili təbliğ edən ingilis-amerikan dini təriqətinin tərəfdarı)*; **методистдин** *metodistin*.

МЕТОДОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *metodoloq (metodologiya mütəxəssisi)*; **методологдин** *metodoloqun*.

МЕТОДОЛОГИЯ (-ди, -да) *metodologiya*; **методологиядин** *metodologiyanın*.

МЕТОЛ (-ди, -да) *metol (fotoqrafiyada işlədilən aydınlaşdırıcı maddələrdən biri)*; **метолдин** *metolun*.

МЕТОНИМИЯ (-ди, -да) *ədəb.* metonimiya (*bir məfhumun adı əvəzində ona yaxın və əlaqədar olan başqa məfhumun adını vermə; məs.: "Sabirin əsərlərini oxumalı" əvəzində "Sabiri oxumalı" kimi*); **метонимиядин** metonimiyanın.

МЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) metr (*uzunluq ölçüsü*); **са метр** bir metr; **метрдин** metrin.

МЕТРАЖ (-ди, -да) metraj (*hər hansı bir şeyin metrə uzunluğu*); **метраждин** metrajın.

МЕТРАМПЕР (-ди, -да) metramper (*antennanın "cərgəyan momenti" vahidi*); **метрампердин** metramperin.

МЕТРАНПАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* metranpaj (*nabordan səhifə bağlayan mürəttib*); **метрапжаждин** metranpajın.

МЕТРИКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* metrika (**1.** *vəzn nəzəriyyəsi*; **2.** *vəzn*); **метрикадин** metrikanın.

МЕТРИКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) metrika (*yaş kağızı*); **метрикадин** metrikanın (*yaş kağızının*).

МЕТРИТ (-ди, -да) *tib.* metrit (*uşaqlıq il-tihabı*); **метритдин** metritin.

МЕТРО (-ди, -да) metro; **метродин** metronun.

МЕТРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metroloq (*metrologiya mütəxəssisi*); **метрологдин** metroloqun.

МЕТРОЛОГИЯ (-ди, -да) metrologiya (*ölçü və çəkilər haqqında elm*); **метрологиядин** metrologiyanın.

МЕТРОМАНИЯ (-ди, -да) metromaniya (*şeir yazma azarı*); **метроманиядин** metromaniyanın.

МЕТРОНОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metronom (**1.** *fiz. vaxtölçən cihaz*; **2.** *mus. tak-tölçən cihaz*); **метрономдин** metronomun.

МЕТРОПОЛИТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) metropoliten (*yeraltı dəmir yolu*); **метрополитендин** metropolitenin.

МЕТРОПОЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) metropoliya (*kapitalist dövlətlər öz müstəmləkələrində nisbətən belə adlanır*); **метрополиядин** metropoliyanın.

МЕТЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) mətə, mal, ömtətə; 2) *məs.* kara gөлən, yararlı, münasib bir şey; **метягьдин** mətanın, malın, ömtəənin.

МЕТЯГЪАР (-ри, -ра) *dial.* kötöklər; **метягьрин** kötöklərin.

МЕТІ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *qəd.* mət-ləb; **метІрен** mət-ləbin.

МЕТІЕР, МЕТІЕРІ, МЕТІЕРА: **Мет** *sözünün hal formaları; bax Мет.*

МЕФТ (-тІеди, -тІеда; -тІер, -тІери, -тІера) 1) beyin; 2) ilik; **мефтІедин** beynin; iliyin; **кылин мефт** beyin; **кІарабдин мефт** ilik.

МЕХ (-ди, -да) *qəd.* məxluq; **мехдин** məxluğun.

МЕХАНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mexanizator, mexanikləşdirici; **механизатордин** mexanizatorun; **кІвенкІвечи механизатор** qabaqcıl mexanizator.

МЕХАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) mexanikləşdirmə, maşınlaşdırma; **механизациядин** mexanikləşdirmənin, maşınlaşdırmanın; 2) mexanikləşdirilmə, maşınlaşdırılma; 3) mexanikləşmə, maşınlaşma.

МЕХАНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) mexanizm (**1.** *maşının, aparatın və s. daxili quruluşu*; **2.** *quruluş, sistem*); **механизмдин** mexanizmin.

МЕХАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mexanik; **механикдин** mexanikin.

МЕХАНИКА (-ди, -да) mexanika (**1.** *fizikanın hərəkət və qüvvət bəhsi*; **2.** *məs. işin əsl mahiyyəti, əsl səbəbi, iç üzü*); **цаварин механика** *astr.* göy mexanikası (*göy cisimlərinin hərəkətindən və hərəkət qanunlarından bəhs edən elm*); **механикадин** mexanikanın.

МЕХАНИЦИЗМ (-ди, -да) *fəls.* mexanizizm (*varlıq və inkişafın bütün hadisələrini sadə mexaniki hərəkət qanunları ilə izah edən antidiyalektik fəlsəfi nəzəriyyə*); **механицизмдин** mexanisizmin.

МЕХД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* küt-lə; **мехддин** küt-lənin.

МЕХЕЛ (-ди, -да) *qəd.* məxluqat, camaat; **мехелдин** məxluqatın, camaatın.

МЕХКІУЪТ (-ди, -да) mexküüt (*ləzgi halvasının bir növü*); **мехкІуьтдин** mexküütün.

МЕХМЕР (-ди, -да) məxmər (*parça*); **мехмердин** məxmərin.

МЕХЪВ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *qəd.* ovuc; **мехъвен** ovucun; **са мехъв** bir ovuc.

МЕХЪЕР (-и, -а; -ар, -ри, -ра) toy; **мехъерин** toyun; **мехъер авун** toy etmək, toy çaldırmaq; **мехъер къадурун** və *yaxud* **мехъерикай лугъун** toy haqqında xəbər vermək (*qohumlara, dostlara* və s.) **мехъер аладарун** toyu yola vermək, toyu başa çatdırmaq; **мехъерин мугъман** toyun qonağı; **мехъерин паяр** toy payı.

МЕХЪЕРУН // МЕХЪЕРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Мехъер** (мехъер авун).

МЕЦЕ, МЕЦЕЛ: *Мез isminin hal formaları; bax* **Мез**.

МЕЦЕЛАЙ I: *Мез isminin çıxışlıq hal forması; bax* **Мез**.

МЕЦЕЛАЙ II *qoş. yiyəlik halda olan isimlə birlikdə işləndikdə "sözündən", "fikrindən" mənalarnı verən söz.*

МЕЦЕЛАЙ III *z. kiminsə adından; адаз* **зи** *мецелай лагъ* ona mənim adımdan de.

МЕЦЕНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mesenat (elm və incəsənətə hamilik edən varlı); меценатдин* *mesenatın.*

МЕЦЕНАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mesenatlıq (elm və incəsənəti himayə etmək); меценатвилин* *mesenatlığın.*

МЕЦИ, МЕЦИВ: *Мез isminin hal formaları.*

МЕШВЕРА // МЕШВЕРАТ (-ди, -да; -яр// -ар, -йри// -ри, -йра// -ра) *məşvərat, uğıncaq; мешверадин* *məşvəratin.*

МЕШВЕРАБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *islasbaz; мешверабаздин* *islasbazın.*

МЕШВЕРАБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *islasbazlıq; мешверабазвилин* *islasbazlığın.*

МЕШЕБЕГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məşəbəyi; мешебегидин* *məşəbəyinin; həmçinin bax* **Тамарбан**.

МЕШЕБЕГИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *məşəbəyilik; мешебегивилин* *məşəbəyiliyin; мешебегивал авун* *məşəbəyilik etmək; həmçinin bax* **Тамарбанвал**.

МЕШЕДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məşədi; мешедидин* *məşədinin.*

МЕШКЪ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *məşq; мешкъинин* *məşqin.*

МЕШКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hay-küy, qalmaqal; мешкъадин* *hay-küyün, qalmaqalın.*

МЕШРЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *yaxşı görünüş, xoşagələn görkəm; мешребдин* *yaxşı görünüşün, xoşagələn görkəmin; мешреб алай руш* *gözəl (xoşagələn) görkəmi olan qız; мешреб алай балкан* *qəşəng at; мешреб алай кар* *layiqli (xoşagələn) iş; мешребар хъун* *cəlbədicі, xoşagələn, ürəyatımlı olmaq; 2) gərəklik; мешребда гьатун* *gərəkli olmaq; мешребдай аватун* *və yaxud мешребдай фин* a) *gərəkli olmamaq; b) məs. hörmətdən düşmək.*

МЕШРЕБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ləyaqət, mərifət, nəzakət, ədəb; мешребвилин* *ləyaqətin, mərifətin, nəzakətin, ədəbin.*

МЕШРЕБДАЛДИ *z. 1) ləyaqətlə, ədəblə; 2) yaraşılıqlı.*

МЕШРЕБЛУ *sif. 1) ləyaqətli, ədəbli, mərifətli; мешреблу кар* *ləyaqətli iş; 2) gorkəmi olan; yaraşılıqlı; мешреблу авун* *gözəl gorkəm vermək; мешреблу хъун* *yaraşılıqlı olmaq, yaxşı gorkəm almaq.*

МЕШРЕБЛУБУР I *sif. 1) ləyaqətlilər, ədəblilər, mərifətlilər; 2) gorkəmi olanlar.*

МЕШРЕБЛУБУР II (-у, -а) *is. 1) ləyaqətlilər, ədəblilər, mərifətlilər; 2) gorkəmi olanlar; yaraşılıqlı.*

МЕШРЕБЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *ləyaqətlilik, ədəblilik, mərifətlilik; 2) gorkəmlilik; yaraşılıqlıq; мешреблувилин* *ləyaqətliliyin, ədəbliliyin, mərifətliyi; gorkəmliliyin, yaraşılıqlığın.*

МЕШРЕБЛУВИЛЕДДИ *z. bax* **Мешреблудаказ**.

МЕШРЕБЛУДАКАЗ *z. ləyaqətlə, ədəblə, mərifətlə; yaraşılıqlı.*

МЕШРЕБЛУДИ I *sif. 1) ləyaqətli, ədəbli, mərifətli; 2) gorkəmi olan, yaraşılıqlı.*

МЕШРЕБЛУДИ II (-а, -а) *is. 1) ləyaqətli, ədəbli, mərifətli; 2) gorkəmli, yaraşılıqlı; мешреблудан* *ləyaqətlinin, ədəblinin, mərifətlinin; gorkəmlinin, yaraşılıqlının.*

МЕШРЕБСУЗ 1. 1) *çirkin, kifir, biçimsiz, yaraşısız; xoşagəlməyən, bekar; gorkəmsiz; мешребсуз авун* *yaraşısız etmək, gorkəmsiz etmək; 2) ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq, yaramaz; мешребсуз хъун* *ədəbsiz olmaq, yaramaz olmaq; 2. z. 1) pis, çirkin, yaraşısız; 2) ədəbsiz(cəsinə), həyasız(casına).*

МЕШРЕБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *çirkinlik, gorkəmsizlik,*

yaraşıqsızlıq; 2) kobudluq, yöndəmsizlik, bəbirçılıq, eybəcərlik.

МЕШРИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сөнуб; **мешрикъдин** сөнубун; *həmçinin bax Къибле*.

МЕЩЕРЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meşşeryak (*Orta Volqa rayonlarında yaşayan xalq*); **мещерякдин** meşşeryakın.

МИГРАЦИЯ (-ди, -да) köçmə, mühaci-rət; **миграциядин** köçmənin, mühacirətin.

МИГРЕН (-ди, -да) *tib.* miqren, parabax (*adətən başın bir hissəsində əmələ gələn əsəbi ağrı*); **мигрендин** miqrenin.

МИГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* talan; **мигьердин** talanın.

МИДАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) imdad; qəm, kədər, hüzn; **мидаддин** imdadın; qəmin, kədərin, hüznün; **мидаддив агакьун** imdadına çatmaq (yermək); **мидад чӀугун** qəmlənmək, kədərlənmək.

МИДАИМ I *z.* həmişəlik olaraq.

МИДАИМ II *sif.* həmişəlik, əbədi.

МИДАИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əbədilik; **мидаимвалин** əbədiliyin.

МИДИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* nəsil; **мидивдин** nəslin.

МИДИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) midiyalı; **мидиявидин** midiyalının.

МИДЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *dan.* qan düşməni; 2) rəqib, bədxah, qərəzkar, düşmən; **мидя авун** dalaşdırmaq, düşmən etmək; **мидя хьун** dalaşmaq, düşmən olmaq; **мидя тир** düşmən idi.

МИДЯВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *dan.* qan düşmənciliyi; 2) bədxahlıq, qərəzkarlıq, düşməncilik; **мидявалин** qan düşmənciliyinin; bədxahlığın, qərəzkarlığın, düşmənciliyin; **мидявал авун** düşməncilik etmək, bədxahlıq etmək, qərəzkarlıq etmək.

МИДЯВИЛЕЛДИ *z.* düşmənciliklə, bədxahlıqla, qərəzkarlıqla.

МИЕЛИТ (-ди, -да) mielit (*haram iliyin iltihabi*); **миелитдин** mielitin.

МИЗАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) сəргə, sıra; **мизамдин** сəргənin, sıranın; **мизамда аваз фин** сəргə (sıra) ilə getmək; **мизамда акьвазун** а) сəргəдə (sırada) durmaq; б) сəргəyə (sıraya) düzүlmək; 2) qayda; **мизам хьун** qayda olmaq; **мизам кьун** hesablamaq, yekunlaşdırmaq.

МИЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mizan; **мизандин** mizanın; 2) **Мизан Тəрəзи** bürcü.

МИЗАН-ТЕРЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mizan-tərezi; **мизан-терездин** mizan-tərəzinin.

МИЗАНТРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mizantrop; adamsevməz, adamdan qaçan; **мизантропдин** mizantropun; adamsevməzin, adamdan qaçanın.

МИЗАНТРОПИЯ (-ди, -да) mizantropiya; adamsevməzlik, adamdan qaçma; **мизантропиядин** mizantropiyanın; adamsevməzliyin, adamdan qaçmanın.

МИЗМИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) neştər; **мизмиздин** neştərin; **чӀижрен мизмиз** arının neştəri.

МИЙАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* atlı; **мийахдин** atlının.

МИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mik (*qədim ləzgi tayfalarından birinin adı*); **микан** mikin.

МИКАДО (-ди, -да) mikado (*Yaponiya imperatorunun titulu*); **микадодин** mikadonun.

МИКЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* küpəgirən; **микеждин** küpəgirənin; **микеж кьари** küpəgirən qarı.

МИКИЛ (-ди, -да) *qəd.* qismət; **микилдин** qismətin; **адан микил** onun qisməti.

МИКИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Мекир.

МИКИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məkrci; **микирчидин** məkrcinin.

МИКИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* elm; **микитдин** elmin.

МИКИТИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* alim; **микитисдин** alimin.

МИКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikoloq (*mikologiya mütəxəssisi*); **микологдин** mikoloqun.

МИКОЛОГИЯ (-ди, -да) mikologiya (*botanikanın göbələklər bəhsi*); **микологиядин** mikologiyanın.

МИКОРИЗА (-ди, -да) *bot.* mikoriza (*göbələk tellərinin ali bitkilərin kökləri ilə birləşməsi*); **микоризадин** mikorizanın.

МИКРОАМПЕР (-ди, -да) *elek.* mikroamper (*amperin millionda bir hissəsi*); **микромпердин** mikroamperin.

МИКРОАНАЛИЗ (-ди, -да) mikroanaliz; **микрoанализдин** mikroanalizin.

МИКРОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrob; **микробдин** mikrobusun.

МИКРОБИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrobioloq; **микробиологдин** mikrobioloqun.

МИКРОБИОЛОГИЯ (-ди, -да) mikrobiologiya; **микробиологиядин** mikrobiologiyanın.

МИКРОВОЛЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elek. mikrovolt (*voltun millionda bir hissəsi*); **микровольтдин** mikrovoltun.

МИКРОГЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrohes (*su ilə işləyən ən kiçik elektrik stansiyası*); **микрогесдин** mikrohesin.

МИКРОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bakt. mikrokok (*yumru bakteriya*); **микрoкоккдин** mikrokokun.

МИКРОКОСМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) mikrokosm (*kiçik kəmiyyətlər aləmi, atomlar aləmi*); **микрoкосмдин** mikrokosmun.

МИКРОКУЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elek. mikrokulon (*elektrik yükü vahidi; kulonun milyonda bir hissəsi*); **микрoкулондин** mikrokulonun.

МИКРОЛАМПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rad. mikrolampa (*radioalıcı aparatlarda: ən az közərmə qüvvəsi tələb edən elektron lampası*); **микрoлампдин** mikrolampanın.

МИКРОМАНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) mikromanometr (*çox kiçik təzyiq fərqlərini ölçən, həssas manometr*); **микрoманометрдин** mikromanometrin.

МИКРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) mikrometr (*çox kiçik xətt kəmiyyətlərini dəqiq ölçmək üçün cihaz*); **микрoметрдин** mikrometrin.

МИКРОМЕТРИЯ (-ди, -да) mikrometriya (*ən xırda xətt və hissələrin ölçülməsi*); **микрoметриядин** mikrometriyanın.

МИКРОМИЛЛИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) fiz. mikromillimetr; **бах Микрон**; **микрoмиллиметрдин** mikromillimetrin.

МИКРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. mikron (*metrin milyonda bir hissəsi*); **микрoндин** mikronun.

МИКРОНДИН *sif.* bir mikron ölçüsündə olan, bir mikronluq.

МИКРООРГАНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) mikroorqanizm; **микрoорганизмдин** mikroorqanizmin.

МИКРОРАЙОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrorayon; **микрорайондин** mikrorayonun.

МИКРОРЕЛЬЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrorelyef (*təpələrinin hündürlüyü bir neçə metr arasında olan yer relyefi*); **микрoрельефдин** mikrorelyefin.

МИКРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. mikroskop; **микрoскопдин** mikroskopun.

МИКРОСКОПИЯ (-ди, -да) mikroskopiya (*mikroskopun işlədilməsi və mikroskopik preparatlar hazırlanması*); **микрoскопиядин** mikroskopiyanın.

МИКРОСТРУКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mikrostruktur (*bərk cisimlərin yalnız mikroskopla seçilə bilən strukturu*); **микрoструктурадин** mikrostrukturun.

МИКРОТЕЛЕФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. mikrotelefon; **микрoтелефондин** mikrotelefonun.

МИКРОТИПИЯ (-ди, -да) mikrotipiya (*mikroskop vasitəsilə alınmış fotoqrafiyadan şəkil basma üsulu*); **микрoтипиядин** mikrotipiyanın.

МИКРОТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikrotom (*mikroskopik tədqiqat üçün heyvan və bitki orqanlarından nazik kəsiklər alan alət*); **микрoтомдин** mikrotomun.

МИКРОФЛОРА (-ди, -да) mikroflora (*mikroskopik bitkilər, adi gözlə görünməyən bitkilər*); **микрoфлорадин** mikrofloranın.

МИКРОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. mikrofon; **микрoфондин** mikrofonun.

МИКРОФОТОГРАФИЯ (-ди, -да) mikrofotoqrafiya (1. *mikroskoplu fotoaparat vasitəsilə mikroskopik cisimlərin şəklini alma*; 2. *bu üsulla alınmış foto şəkil*); **микрoфотографиядин** mikrofotoqrafiyanın.

МИКРОХИМИЯ (-ди, -да) mikrokimya (*mikroskopik cisimləri kimyəvi tədqiq üsulları*); **микрoхимиядин** mikrokimyanın.

МИКРОЦЕФАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. mikrosefal (*başı anormal dərəcədə kiçik olan adam*); **микрoцефалдин** mikrosefalın.

МИКРОЦЕФАЛИЯ (-ди, -да) tib. mikrosefaliya (*başın anormal dərəcədə kiçik olması*); **микрoцефалиядин** mikrosefaliyanın.

МИКРОЭЛЕМЕНТАР (-ри, -ра) mikroelementlər (*heyvan və bitki orqanizmlərində*

çox kiçik dozalarda olan kimyəvi elementlər); **микрoэлементрин** mikroelementlərin.

МИКСТ I *sif. d.j.* mikst, qarışıq, müxtəlif vaqonlardan ibarət olan (*qatar*); müxtəlif (*yumşaq və bərk*) kupeləri olan (*vaqon*).

МИКСТ II *sif. idm.* mikst, qarışıq, hərə-sində bir kişi və bir qadın olan iki cüt (*tennis komandası*).

МИКСТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib.* mikstura (*qaşiq dərmanı*); **микстурадин** miksturanın.

МИКЪНАТИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maqnit, ahənrüba; **микънатисдин** maqnitin, ahənrübanın; **микънатисди хъиз вичихъ ялзава** maqnit kimi özünə çəkir.

МИКИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qohum; **микилдин** qohumun.

МИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vurucu, iynə (*tüfəngdə*); **милдин** vurucunun, iynənin.

МИЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) lampanın (çırağın) bağı; **милдин** lampanın bağı-nın, çırağın bağının; 2) pambıq kanva; 3) mil (*corab toxuyanda işlənən alət*); **ада милдал сун гуьлутьар хразвай о**, millə yun corab toxuyurdu.

МИЛАДИ milad (*xristian təqvimi*).

МИЛАЙИМ *sif.* mülayim; **ам гзаф милайим кас я о**, çox mülayim (həlim) insandır; *həmçinin bax* **Умун**.

МИЛАЙИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) mülayimlik, həlimlik, səmimilik, sadəlik; 2) yumşaqlıq; **милайимвилин** mülayimliyin, həlimliyin, səmimiliyin, sadəliyin; yumşaqlığın; *həmçinin bax* **Умунвал**.

МИЛАЙИМВИЛЕЛДИ *z.* 1) mülayimliklə, səmimiyyətə, həlimcəsinə; 2) yumşaq-lıqla, üsulluca; *həmçinin bax* **Умунвилелди**.

МИЛАЙИМДАКАЗ *z. bax* **Милайимвилелди**; *həmçinin bax* **Умундаказ**.

МИЛАЙИМДИЗ *z. bax* **Милайимвилелди**; *həmçinin bax* **Умундиз**.

МИЛЕГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) nəsihət, təsəlli; 2) hekayə; **милегъдин** nəsihətin, təsəllinin; hekayənin.

МИЛЕДИ miledi (*İngiltərədə qadına hörmətlə müraciət*).

МИЛИ *sif.* 1) təzə, yeni, tər; 2) təmiz, sağlam; 3) səssiz, yumşaq, mülayim, xoş; **адахъ мили ақунар ава** onun sağlam görkəmi var; **мили хъвер** xoş təbəssüm; **мили хъун** xoş olmaq; **миллиз хъвер авун** xoş gülümsəmək.

МИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təzəlik, yenilik; 2) təmizlik, sağlam-lıq; 3) səssizlik, yumşaqlıq, mülayimlik, xoşagə-lənlik; **миливилин** təzəliyin, yeniliyin; təmizli-yin, sağlamlığın; yumşaqlığın, mülayimliyin, sə-sizliyin; xoşagəlnliyin.

МИЛИВИЛЕЛДИ *z. bax* **Милидаказ**.

МИЛИДАКАЗ *z.* mülayimliklə, yumşaq-lıqla, xoşca.

МИЛИДИЗ *z. bax* **Милидаказ**.

МИЛИЗ *z. bax* **Милидаказ**.

МИЛИЗ-МИЛИЗ *z. bax* **Милидаказ**.

МИЛИТАРИЗАЦИЯ (-ди, -да) hərbi-ləşdirmə, hərbiləşdirilmə; **милитаризация-дин** hərbiləşdirmənin, hərbiləşdirilmənin.

МИЛИТАРИЗМ (-ди, -да) militarizm, hərbcilik; **милитаризмдин** militarizmin, hərbciliyin.

МИЛИТАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) militarist, hərbcі; **милитаристдин** militaris-tin, hərbcinin.

МИЛИТІАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* pivə; **милитіачдин** pivənin.

МИЛИЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milisioner; **милиционердин** milisionerin.

МИЛИЦИОНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) milisionerlik; **милиционервилин** milisionerliyin.

МИЛИЦИЯ (-ди, -да) milisiya, milis; **милициядин** milisiyanın, milisin.

МИЛИЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) arvadbaz; **миличадин** arvadbazın; 2) arvad işlərini görəni kişi.

МИЛЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) millət; **миллетдин** millətin; **миллетдин таъсиб чуғвазвайди** millətin təəssübkeşi.

МИЛЛЕТБАЗ *sif.* millətbaz.

МИЛЛЕТБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) millətbazlıq; **миллетбазвилин**; millətbazlığın.

МИЛЛЕТПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) millətpərəst; **миллетпересдин** millətpə-rəstin.

МИЛЛЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) millətçi; **миллетчидин** millətçinin.

МИЛЛЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) millətçilik; миллетчивилин миллэтçилийн; миллетчивал авун миллэтçilik etmök, şovinistlik etmök.

МИЛЛИ *sif.* milli; **милли сиясат** milli siyasət; **милли парк** milli park; **милли чІал** milli dil; **милли поэзия** milli poeziya.

МИЛЛИАМПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milliamper (*amperin mində biri*); **миллиампердин** milliamperin.

МИЛЛИАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milyard; **миллиарддин** milyardın.

МИЛЛИАРДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milyarder; **миллиардердин** milyarderin.

МИЛЛИАРДЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) milyarderlik; **миллиардервили** milyarderliyin.

МИЛЛИБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) millibazlıq; **миллибазвили** millibazlığın.

МИЛЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) millilik; **милливили** milliliyin.

МИЛЛИВАТТ (-ди, -да) *fiz.* millivatt (*vattın mində bir hissəsi*); **милливаттдин** millivatın.

МИЛЛИВОЛЬТ (-ди, -да) *fiz.* millivolt (*voltun mində bir hissəsi*); **милливольтдин** millivoltun.

МИЛЛИГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milliqram; **миллиграммдин** milliqramın.

МИЛЛИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) millimetr; **миллиметрдин** millimetrin.

МИЛЛИМИКРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* millimikron; **миллимикрондин** millimikronun.

МИЛЛИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milyon; **миллиондин** milyonun; **адахъ миллионар ава** onun milyonları (milyon manatlarla pulu) var.

МИЛЛИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) milyonçu; **миллионердин** milyonçunun.

МИЛЛИОНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) milyonçuluq; **миллионервили** milyonçuluğın.

МИЛОРД milord, cənab; **милорддин** milordun, cənabın.

МИМЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uş. dan.* paltar; **мимесдин** paltarın.

МИЛЬДЬЮ (-ди, -да) mildyü, sibrə (*üzüm tənəklərinin göbələk xəstəliyi*); **мильдюдин** mildyünün.

МИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mim (1. *qədim Yunanıstanda və Romada: danışmaq, oxumaq və rəqlərdən ibarət xalq tamaşası*; 2. *belə tamaşada iştirak edən aktyor*); **мимдин** mimin.

МИМЕТИЗМ (-ди, -да) mimetizm (1. *miner. bəzi kristalların bitişmə yolu ilə daha mürəkkəb simmetriyalı kristal əmələ gətirmə xassəsi*; 2. *bax Мимикрия*).

МИМИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mimika; **мимикадин** mimikanın.

МИМИКРИЯ (-ди, -да) mimikriya (1. *bəzi heyvanlarda mühitə uyğunlaşma xassəsi*; 2. *məs. prinsipsiz olaraq şəraitə uyğunlaşma*); **мимикриядин** mimikriyanın.

МИМОЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *bot.* mimoza, küsdüm ağacı; 2) *məs. dəymədüşər (tez inciyən adam)*; **мимозадин** küsdüm ağacının; **дəymədüşəрин**.

МИН (-и, -и; -ар, -ари, -ара) *qəd.* şübhə; **минин** şübhənin.

МИНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* şəkk; **минидин** şəkkin.

МИНА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mina (*baha qaş*); **минадин** minanın.

МИНА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mina; **минадин** minanın.

МИНА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* mina (1. *qədim Yunanıstanda və qədim Şərqdə: çəki ölçüsü*; 2. *qədim yunan pulu*); **минадин** minanın.

МИНАЛ *sif. qəd.* qüdrətli.

МИНАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) minarə; **минарадин** minarənin; 2) *qadın adı* – Минара (Minarə).

МИНБАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Минара 1).

МИНГРЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Мегрел.

МИНЕРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mineral; **минералдин** mineralın.

МИНЕРАЛИТ (-ди, -да) mineralit (*oda davamlı inşaat materialı*); **минералитдин** mineralitin.

МИНЕРАЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mineraloq (*mineralogiya mütəxəssisi*); **минералогдин** mineraloğun.

МИНЕРАЛОГИЯ (-ди, -да) mineralogiya; **минералогиядин** mineralogiyanın.

МИНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xahiş, rica, tövəqqe, yalvarma, istək, dilək, yalvarış; **минетдин** xahişin, ricanın, tövəqqenin, yalvarmanın, istəyin, diləyin, yalvarışın; **минет авун** yalvarmaq, yalvarıb-yaхарmaq.

МИНЕТ-СУЬНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xahiş, yalvarma; **минет-суьнетдин** xahişin, yalvarmanın.

МИНЕТ-СУЬНЕТДАЛДИ z. xahişlə, yalvar-yaxarla.

МИНЕТАРУН // МИНЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Минет (минет авун).

МИНЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) minnətçi; **минетчидин** minnətçinin.

МИНЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) minnətçilik; **минетчивилин** minnətçiliyin.

МИНИАТЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) miniatür (1. *qədim əlyazmalarda və kitablarda: naxışlar, rəngli şəkillər*; 2. *kiçik, qəşəng şəkil*; 3. *məc. kiçik formalı sənət əsəri*; 4. *məc. bir şeyin kiçildilmiş şəkli*); **миниатюрадин** miniatürün.

МИНИАТЮРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miniatürçü; **миниатюристдин** miniatürçünün.

МИНИГ (-ри, -ра) kotana qoşulmuş ikinci cüt mal.

МИНИМАЛ minimal.

МИНИМАЛИЗМ (-ди, -да) minimalizm; **минимализмдин** minimalizmin.

МИНИМАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) minimalist (*hər hansı bir ictimai təşəbbüsünə minimal məsələrlə məhdudlaşdırmağa çalışın adam*); **минималистдин** minimalistin.

МИНИМУМ minimum (1. *ən az miqdar, ən kiçik miqdar*; 2. *zərf kimi: ən azı, heç olmazsa*; $\diamond$ **агрономвилин** минимум *aqronomik minimum (ən vacib kənd təsərrüfatı tədbirləri məcmusu)*; **кандидатвилин** минимум *namizədlik minimumu (namizədlik dissertasiyası müdafiə etmək üçün imtahanlar məcmusu)*; **дуланажагьдин** минимум *yaşayış minimumu*).

МИНИСТЕРИАЛИЗМ (-ди, -да) ministerializm (*II İnternasionala daxil olan sosial-demokrat partiyalarının, sosialistlərin burjuva hökumətlərində iştirakının əsasını qoymuş*

opportunist və bərişdürüclüq siyasəti); **министериялизмдин** ministerializmin.

МИНИСТЕРИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ministerialist (*ministerializm tərəfdarı*); **министериялистдин** ministerialistin.

МИНИСТЕРСТВО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nazirlik; **министерстводин** nazirliyin.

МИНИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nazir; **министрдин** nazirin.

МИННЕЗИНГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. tar. minnezinger (orta əsrlərdə Almaniyada: şair və xanəndə)*; **миннезингердин** minnezingerin.

МИНОМЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) minomyot, mınaatan (*silah*); **миномётдин** minomyotun.

МИНОМЁТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) minomyotçu; **миномётчидин** minomyotçunun.

МИНОР (-ди, -да) minor (1. *akkordu kiçik tersiya üzərində qurulan musiqi məqamı*; 2. *məc. qəm, kədər, hüzn*); **минордин** minorun.

МИНОРАТ (-ди, -да) hüq. minorat (1. *mirasın kiçik varisə keçmə üsulu*; 2. *bu qayda ilə keçən miras*); **миноратдин** minoratın.

МИНОРКА (-ди, -да) minorka (*toyuq cinsi*); **миноркадин** minorkanın.

МИНТИКЪ I sif. xəsis, simic; xırdaçı.

МИНТИКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. xəsis, simic; xırdaçı*; **минтикьдин** xəsisin, simicin; *xırdaçının*; **минтикьдикай дуст кьамир** xəsisdən (simicdən, xırdaçıdan) dost tutma.

МИНТИКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xəsislik, simiclik; xırdaçılıq; **минтикьвилин** xəsisliyin, simicliyin; xırdaçılığın; **минтикьвал авун** xəsislik (simiclik, xırdaçılıq) etmək.

МИНТИКЪВИЛЕЛДИ z. xəsisliklə, simicliklə; xırdaçılıqla.

МИНУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) minus (*riyaziyyatda: çıxma işarəsi, yaxud mənfə kəmiyyəti göstərən işarə [-]*); 2) *məc. nöqsan, çatmayan cəhət, əskiklik*; **минусдин** minusun; **адахь минусар авачиз туш о, nöqsansız deyil.**

МИНЬОН (-ди, -да) minon (1. *mətb. xırda mətbəə şrifillərindən birinin adı*; 2. *köhn. rəqs adı*); **миньондин** minonun.

МИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mi-oqraf* (*əzələlərin yığılmasını qrafik surətdə göstərən cihaz*); **миографдин** *mi-oqrafın*.

МИОКАРДИ (-ди, -да) *anat. miokardi* (*ürəyin əzələ qışası*); **миокардин** *miokardinin*.

МИОКАРДИТ (-ди, -да) *tib. miokardit* (*miokardın iltihabı*); **миокардитдин** *miokarditin*.

МИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. mioloq* (*miologiya mütəxəssisi*); **миологдин** *mioloqun*.

МИОЛОГИЯ (-ди, -да) *miologiya* (*təsviri anatomiyanın əzələlər bölməsi*); **миология-дин** *miologiyanın*.

- **МИР** *felin qadağan formasını əmələ gətirən affiks (şəkilçi)*; **къвемир** *gəlmə*; **жемир** *olma*; **рахамир** *danışma və s.*

МИРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mirab*, *cuvar*; **мирабдин** *mirabın, cuvarın*.

МИРАБЕЛЬ (-ди, -да) *bot. mirabel* (*sarı gavalı*); **мирабелдин** *mirabelin*.

МИРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. zülm, əzab*; **мирандин** *zülmün, əzabın*.

МИРВЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mürvət*; **мирветдин** *mürvətin*; 2) *kişi adı* - **Мирвет** (*Mürvət*).

МИРГ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *maral*; **миргин** *maralın*; **миргин пиф(ер)** *dağ gülünün bir növü*; “**ахпа**” – *лагдай миргихъ тум хъанач a.s. “sonra” deyən maral quyuqsuz qaldı (bir ləzgi rəvayətinə görə Allah marala quyuq qoymağı sonraya qoymuş və yaddan çıxarmışdır); bu atalar sözü “bu günün işini sabaha qoyma” mənasında işlənilir.*

МИРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qohum, qohum-qardaş, qohum-əqrəba (ata tərəfdən)*; **миресдин** *qohumun, qohum-qardaşın, qohum-əqrəbanın*; **ам чи миресрикай я о**, *bizim qohumlarımızdandır*; **азраил чандин**, **мирес малдин къайгудик жеда a.s. əzrail canın, qohum malın qayğısındadır**; **яргъал миресдилай туьквей къунши хъсан я a.s. uzaq qohumdan yaxın qonşu yaxşıdır.**

МИРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qohumluq*; **миресвилин** *qohumluğun*.

МИРЕС-ВАРИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Мирес.*

МИРЕСВИЛЕЛДИ *z. qohumluqla.*

МИРЗЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. mirzə*; **мирзедин** *mirzənin*.

МИРЗЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mirzəlik*; **мирзевилин** *mirzəliyin*.

МИРИАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. miriad* (*qədimdə ləzgi qoşununda hərbi hissənin adı*); **мириаддин** *miriadın*.

МИРО (-ди, -да) *miro* (*kilsə ayinlərində işlədilən ətirli maddə*); **миродин** *mironun*.

МИРОН (-ди, -да) *zool. miron*, *durğan balığı*; **мирондин** *mironun, durğan balığının*.

МИРРА (-ди, -да) *bot. mirra* (1. *ətirli qatran*; 2. *ətirli qatran verən bitki*); **миррадин** *mirranın*.

МИРЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. sancı*; **мирчдин** *sancının*.

МИС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. ağıl*; **мисдин** *ağlın*.

МИС II *dial. (Имисвае) əmigəlini.*

МИСАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *misal*; **мисалдин** *misalın*; **мисал гъун** *misal gətirmək*; **мисал патал къачун** *ibrət kimi götürmək*; 2) *atalar sözü*; *zərb-məsəl*; *məsəl*; **бубайрин мисалар гафарин къадакъар я a.s. atalar sözləri sözlərin qadağıdır**; **⚡ тахъай мисал авун** *məhv etmək, yox etmək.*

МИСАЛАРУН // МИСАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *həqiqətə uyğun olmayan iş görmək*; **мисаларна** *həqiqətə uyğun olmayan iş gördü*; **хъайид тахъай мисаларна olanı yox etdi.**

МИСКИН I *sif. miskin, kasıb, fağır, yazıq.*

МИСКИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. miskin, kasıb, fağır, yazıq*; **мискиндин** *iskinin, kasıbın, fağırın, yazığın.*

МИСКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. 1) misqal* (*lap kiçik qızıl külçəsi*); **мискъалдин** *misqalın*; 2) *tikə, zərrə*; **зи гафарихъ са мискъални таб квач** *mənim sözlərimdə bir zərrə də yalan yoxdur*; 3) *çəki vahidi (4-6 qr.).*

МИСКЪИ I *sif. xəsis, simic.*

МИСКЪИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. xəsis, simic*; **мискъидин** *xəsisin, simicin*; **мискъи хъун** *xəsis olmaq, simic olmaq.*

МИСКЪИБУР I: **Мискъи** *sifətinin cəm forması.*

МИСКЪИБУР II (-у, -а) *is. xəsislər, simiclər*; **мискъибурун** *xəsislərin, simiclərin.*

МИСКЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xəsislik, simiclik*; **мискъивилин** *xəsisliyin, simicliyin*; **мискъивал авун** *xəsislik etmək, simiclik etmək.*

МИСКЫВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ая/-а, -ин, -рай, -мир) *bax* Мискывал (мискывал авун).

МИСКЫВИЛЕЛДИ *z. bax* Мискыдаказ.

МИСКЫДАКАЗ *z. xəsisçəsinə, simicliklə.*

МИСКЫДИ: Мискы *sifətinin tək forması.*

МИСКЫДИ (-а, -а) *is. xəsis, simic (in-san); мискыдан* xəsisin, simicin.

МИСКЫДИЗ *z. bax* Мискыдаказ.

МИСКЫИЗ *z. bax* Мискыдаказ.

МИСКИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tap-masa; мискИалдин* tapmacanın; *həmtçinin bax* Имуча-муча.

МИСКИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məscid; мискИндин* məscidin.

МИСЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. müslüm (müsəlman əsgəri); мислимдин* müslümün.

МИСЛИМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. 1) ərəb ölkəsi; мислиматдин* ərəb ölkəsinin; 2) *qadın adı – Мислимат* (Mislimat).

МИСМАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis-mar; мисмардин* mismarın.

МИСС *miss (İngiltərədə və Amerikada: gənc qızlara “xanım” mənasında müraciət); миссин* missin.

МИССИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *missioner (xristianlığı yaymaq üçün xristian olmayan xalqlar arasına göndərilən təbliğatçı); миссионердин* missionerin.

МИССИС *missis (İngiltərə və Amerikada evli qadınlara “xanım” mənasında müraciət); миссисдин* missisin.

МИССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tapşırıq; 2) vəzifə, rol; 3) missiya (ikinci dərəcəli diplomatik nümayəndəlik); 4) diplomatik heyət; 5) missiya (missioner təşkilatı); миссиядин* tapşırığın; vəzifənin; missiyanın.

МИСТЕР *mister (İngiltərə və Amerikada “ağa”, “cənab” mənasında kişiyə müraciət); мистердин* misterin.

МИСТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *şəbih; 2) misteriya (bibliya mövzularında orta əsr dramı); мистериядин* şəbihin; misteriyanın.

МИСТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis-tik, sufi; мистикдин* mistikin, sufinin.

МИСТИКА (-ди, -да) *mistika (1. sufizm, təsəvvüf; 2. məc. sirr, müəmma); мистикадин* mistikanın.

МИСТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mistiklik; мистиквилин* mistikliyin.

МИСТИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mistifikasiyaçı, aldadıcı, hiyləbaz, kələk-baz; мистификатордин* mistifikasiyaçının, aldadıcının, hiyləbazın, kələkbazın.

МИСТИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *mistifikasiya (1. aldatma, hiylə, kələk, fırılдаq; 2. uydurma, yalan); мистификациядин* mistifikasiyanın.

МИСТИЦИЗМ (-ди, -да) *mistisizm (mistisizmə meyl); мистицизм-дин* mistisizmin.

МИТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mitil; митилдин* mitilin.

МИТИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mitinq; митингдин* mitinqin; **митинг кІватІун** *mitinq təşkil etmək; митинг тухун* mitinqi aparmaq; **митингдал рахун** *mitinqdə çıxış etmək.*

МИТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. nəsil; митивдин* nəslin.

МИТКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ucuz saya çit; миткълдин* ucuz saya çitin.

МИТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mitra (dini ayin zamanı keşiklərin geydiyi qızıl rəngli bəzəkli papaq); митрадин* mitranın.

МИТРАЛЬЕЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. mitralyöz (1. karteç atan çoxlüləli top; 2. pulemyotun köhnə adı); митральезадин* mitralyözün.

МИТРОПОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mitropolit (pravoslav keşiklərinin yüksək rütbəsi); митрополитдин* mitropolitin.

МИТТЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb. mittel (14 punktluq mətbəə şrifti); миттелдин* mittelin.

МИТТЕЛЬШПИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mittelşpil (şahmat partiyasının ortası); миттельшпилдин* mittelşpilin.

МИТИГЪ: **митИгъ хьун** *qəd. f. tabe olmaq.*

МИТХИ 1) *qəd. sif. gözəl, qəşəng; 2) get, dəf ol, mürəxxəs ol; митхи инлай!* get burdan!

МИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mif, əsatir, əfsanə; мифдин* mifin; **Антеян миф** *Antey əfsanəsi.*

МИФОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mi-foloq* (*mifologiya sahəsində tədqiqat aparən alim*); **мифологдин** *mifoloqun*.

МИФОЛОГЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb. mifologema* (*mifoloji süjetin tərkib hissəsi*); **мифологемадин** *mifologemanın*.

МИФОЛОГИЯ (-ди, -да) *mifologiya* (1. *əsətir, əfsanələr*; **грекрин мифология** *yunan mifologiyası* (*əsətiri*); 2. *mişlär haqqında elm*); **мифологиядин** *mifolojiyanın*.

МИХ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *qəd. mənə, mətlob*; **михиндин** *mənanın, mətlobin*.

МИХ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *mıx, mismar*; **михинин** *mıxın, mismarın*; **мих ягъун** *mismar vurmaq*; **мих хьыз ава** “*kefi kökdür*” *mənasında işlənən ibarə*.

МИХЕК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mi-xək*; **михекдин** *mıxəyin*.

МИХЕК II *sif. qəhvəyi*; **михек ранг** *qəhvəyi rəng*.

МИХЙАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. dağ çıxıntısı*; **михйардин** *dağ çıxıntısının*.

МИХЕННАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *namərd, yaramaz* (*adam*); **михеннатдин** *namərdin, yaramazın*; **михеннатдикай жув хуьх** *namərddən özünü qoru*.

МИХЬ I: Михьун *felinin əmr forması*; **бах Михьун**.

МИХЬ II: михь-михьелай *z. tərtemiz*.

МИХЬИ *sif.* 1) *təmiz, bulaşmamış*; **михьи гьилер** *təmiz əllər*; **ми-хьи запун** *əl-üz sabunu*; **михьи кIвал** *təmiz otaq*; **михьи сарар** *təmiz dişlər*; **михьи чар** *təmiz kağız*; 2) *aydın, açıq, parlaq, şəffaf*; **михьи цав** *aydın səma, açıq səma*; **михьи яд** *təmiz su, şəffaf su*; 3) *təzə, tər, təmiz*; **михьи гьава** *təmiz hava*; 4) *məc. təmiz, namuslu, saf, düz*; **михьи инсан** *təmiz insan, namuslu insan, saf (düz) insan*; 5) *məc. doğru, vicdanlı, sədaqətli, səmimi, insaflı; eyibsiz, qüsursuz, ləkəsiz, təmiz*; **михьи авун** а) *təmizləmək*; б) *tərəvətləndirmək, dəyişdirmək, havasını təzələmək*; с) *məc. təmizə çıxarmaq*; **михьи хьун** а) *təmizlənmək*; б) *tərəvətlənmək, təzələnmək*; с) *təmizə çıxmaq*; **◇ михьи вирик мурдар акатна** *təmiz hövuz murdarlandı*; **михьи перем** *ipək köynək*; **михьи дуьньядиз фин** *f. ölmək*; **михьи рикелди** (**рикелдай**) *səmimi qəlbədən, yalansız*.

МИХЬИБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təmizkar*; **михьибандин** *təmizkarın*.

МИХЬИБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s. düzlüyü sevənlik*; **михьибанвили** *düzlüyü sevənliyin*.

МИХЬИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *təmizlik, təmizkarlıq, səliqəlilik*; **михьивилин** *təmizliyin, təmizkarlığın, səliqəliliyin*; **михьивал - чандин сагъвал** *y a.s. təmizlik sağlamlığın rəhmidir*; 2) *şəffaflıq; parlaqlıq*; **цавал михьивал акьалтзава** *göy üzü açılır, şəffaflaşır*; 3) *məc. təmizlik, saflıq, düzlük*; 4) *məc. doğruluq, səmimiyyət, vicdan, sədaqət; eyibsizlik, qüsursuzluq, mükəmməllik*.

МИХЬИВИЛЕЛДИ *z. bax Михьидаказ*.

МИХЬИДАКАЗ *z.* 1) *təmizliklə, qüsursuzcasına*; 2) *namusla, vicdanla, sədaqətlə*.

МИХЬИДИ *sif.* 1) *nöqsansız, qüsursuz*; 2) *düz, qanunpərəst*.

МИХЬИЗ I *z. bax Михьидаказ*.

МИХЬИЗ II *əv. bütün, tamam, hər şey, hər şeyi, hamı*; **ада кIвалах михьиз кьилиз акъудна** *о, işi tamam başa çatdırdı*; **эвернавайбур михьиз атанвай** *çağırılanların hamısı gəlmişdi*.

МИХЬУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax Михьи (михьи авун)*.

МИЧЕР (-и, -а) *dial. yeməli göyerti növü*.

МИЧМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miçman* (*hərbi dəniz donanmasında birinci zabıt rütbəsi*); **мичмандин** *miçmanın*.

МИЧІ (-еди, -е; -ер, -ери, -ера) *qaranlıq, zülmət*; **мичIен** *qaranlığın, zülmətin*.

МИЧІЕЛДИ *z. qaranlıq düşənə kimi*.

МИЧІЕМ *qaranlıq yer*.

МИЧІЕР (-и, -а) *qaranlıqlar, zülmətlər*; **мичIерин** *qaranlıqların, zülmətlərin*.

МИЧІИ 1) *tünd qara, tutqun*; **мичIи гьультар** *tünd qara corablar*; **мичIи яру** *tünd qırmızı*; **мичIи йиф** *qaranlıq gecə*; **мичIи авун** *qaranlıq etmək, qaraltmaq*; **мичIи хьун** *qaralmaq*; **югь мичIи жезва** *hava qaralır*; **мичIи хьана** *qaranlıq oldu*; **мичIи я** *qaranlıqdır*; 2) *məc. aydın olmayan, anlaşılmayan, anlaşılmaz, cahil, avam, xəbəri olmayan, məlumət olmayan*.

МИЧІИ-АБИ *sif. tünd göy*.

МИЧІИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *qaranlıq, zülmət*; **мичIивилин** *qaranlığın, zülmətin*; **мичIивал квай** *və yaxud мичIивал алай* *bir qədər tünd, tutqun, qarayaçalar*; 2) *məc. cəhalət, avamlıq; biliksizlik, məlumatsızlıq; mədəniyyətsizlik, ədəbsizlik*.

МИЧЧИ-ВИЛИ *sif.* sürməyi.

МИЧЧИВИЛЯЙ *z.* qaranlıqdan, tündlükдөн.

МИЧЧИЗМАЗ *z.* qaranlıqда.

МИЧЧИЛА *z.* qaranlığa görə, qaranlıq oldu-ğuna görə; **мичилила чавай аниз физ хъанач** qaranlıq olduğuna görə oraya gedə bilmədik.

МИЧЧИ-КЪАЛУ *sif.* tünd yaşıl.

МИЧЧИ-ШУЪТРУЪ *sif.* tünd qəhvəyi, şabalıdı.

МИЧКІЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* işıldaquş; **мичкіедин** işıldaquşun.

МИЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *göz yummaq, göz qırpmaq; адак вилер мичдай хесет ква* onun göz qırpmaq adəti var; **вилер мична** gözlərini yumdu, gözlərini qırpdı.

МИШ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dəri; işlənməmiş qoyun dərisinin tikəsi.*

МИШ II *şək. feil əmələ gətirən şəkilçi.*

МИШЕКЪАТ *sif.* 1) xəsis, simic, dargöz; **мишекъат кас** xəsis (simic, dargöz) adam; 2) *məc.* yoxsul, kasıb, miskin, zəif; **векъиз мишекъат чка** otu az olan yer; **къуьд мишекъат хъуниз килигна...** qış qarsız olduğuna görə...; **мишекъат авун** xəsisləşdirmək, simicləşdirmək; **мишекъат хъун** а) xəsis olmaq, simic olmaq; б) *məc.* yoxsul olmaq, kasıb olmaq, miskin olmaq.

МИШЕКЪАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) xəsislik, simiclik, dargözlük; **мишекъатвал авун** xəsislik (simiclik) etmək; 2) yoxsulluq, kasıblıq, miskinlik.

МИШЕКЪАТВИЛЕЛДИ *z. bax* Мишекъатдаказ.

МИШЕКЪАТДАКАЗ *z.* 1) xəsisliklə, simicliklə, dargözlüklə; 2) *məc.* yoxsulluqla, kasıblıqla, miskinliklə.

МИШЕКЪАТДИЗ *z. bax* Мишекъатдаказ.

МИШЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *миşар; мишердин* миşарın; **гылин мишер** əl миşары; **мишер чІугун** миşарламақ.

МИШЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *миşарчы; мишерчидин* миşарчının.

МИШЕРЧИВАЛ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) *миşарçılıq; мишерчивилин* миşарçılığın.

МИШРЕБ *bax* Мешреб.

МИШИН *sif.* dəri; **мишин чанта** dəri çanta.

МИЯН *sif.* gübrə; **миян чил** gübrə verilmiş torpaq, münbit torpaq; **миян авун** gübrələmək, münbitləşdirmək.

МИЯНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Миян (миян авун).

МИЯНБУР *sif.* gübrəli, münbit; **чи чилер мианбур я** bizim torpaqlarımız münbitdir.

МИЯНЖИ *bax* Мевенжи.

МИЯНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *münbitlik; мианлувилин* münbitliyin.

МНЕМОНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mnemonik (mnemonika mütəxəssisi); мнемоникдин* mnemonikin.

МНЕМОНИКА (-ди, -да) *mnemonika (hafizəni möhkəmlətmə və mükəmməlləşdirmə üsulları); мнемо-никадин* mnemonikanın.

МОБИЛ: **мобил телефон** *bax* Мобильник.

МОБИЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) səfərbərlik; **мобилизациядин** səfərbərliyin; 2) *məc.* səfərbər etmə (edilmə); **уьлкведин вири къуватар мобилизация авун** ölkənin bütün qüvvələrini səfərbər etmək.

МОБИЛЬНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mobilnik; мобильникдин* mobilnikin.

МОДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) moda; **модадин** modanın; 2) dəb, adət; **цлийн мода** təzə dəb.

МОДАБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *modabaz; модабаздин* modabazın.

МОДАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *modaçı; модачидин* modaçının.

МОДЕЛИЗМ (-ди, -да) *idm. modelçilik, modelizm (müxtəlif modellər hazırlama); моделизмдин* modelçiliyin, modelizmin.

МОДЕЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *modelçi (model mütəxəssisi); моделистдин* моделчинин.

МОДЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *model (1. nümunə; 2. qəlib; 3. sxem); моделдин* modelin.

МОДЕРАТО *mus. moderato (1. z. tələsmədən, orta tempdə; 2. orta tempdə ifa edilən musiqi əsəri və ya onun bir hissəsi).*

МОДЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *moderator (1. mus. klavişli musiqi alətlərində: səsin qüvvəsini nizama salan qurğu; 2. tex. məşinlarda: sürəti nizama salan qurğu); модератордин* moderatorun.

МОДЕРН modern; yeni, müasir.

МОДЕРНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müasirləşdirici, yenilik tətbiq edən; **модернизатордин** müasirləşdiricinin, yenilik tətbiq edənin.

МОДЕРНИЗАЦИЯ (-ди, -да) müasirləşdir(il)mə; yeniləşdir(il)mə; təkmilləşdir(il)mə; **модернизациядин** müasirləşdir(il)mənin.

МОДЕРНИЗМ (-ди, -да) modernizm (1. *müasirlik*; 2. *XIX əsrin sonunda və XX əsrin başlanğıcında sənət və ədəbiyyatda realizmə zidd mürtəce cərəyan*); **модернизмдин** modernizmin.

МОДЕРНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sənət. modernist (modernizm tərəfdarı)*; **модернистдин** модернистин.

МОДИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arxitekt. modilyon (korinf sütununun karnizi altında kiçik kronşteyn şəklində bəzək)*; **модильондин** modilyonun.

МОДИСТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) modistka (1. *şlyapaçı qadın*; 2. *köhn. dərzі qadın*); **модисткадин** modistkanın.

МОДИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. modifikator (maşının işini, hərəkətini dəyişdirən aparat)*; **модификатордин** modifikatorun.

МОДИФИКАЦИЯ (-ди, -да) modifikasiya (1. *şəklini dəyişdirmə*; 2. *şəklini dəyişmiş şey*; 3. *biol. xarici mühitin təsiri altında orqanizmdə əmələ gəlib, irsən keçməyən dəyişiklik*); **модификациядин** modifikasiyanın.

МОДУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) modul; **модулдин** modulun.

МОДУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) modulyator (*səsi fotoqrafiya üsulu ilə kino lentinə yazan cihaz*); **модулятордин** modulyatorun.

МОДУЛЯЦИЯ (-ди, -да) modulyasiya (1. *mus. bir tondan başqasına keçmə, ton sırasını dəyişdirmə*; 2. *rad.tex. mikrofon qarşısında çıxarılan səsin təsiri ilə elektrik cərəyanında əmələ gələn dəyişiklik*; 3. *səslі kinoda: səsin əmələ gətirdiyi elektrik titrəyişlərinin səsləri kino lentinə yazan işıq dəstəsinə çevrilməsi*); **модуляциядин** modulyasiyanın.

МОДУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) modus, üsul, növ, növ müxtəlifliyi; **модусдин** modusun; **модус вивенди** modus vivendi (*iki dövlət arasında normal əlaqə saxlamağa imkan verən şərtlər*); **модусдин** modusun.

МОЗАЗАВР (-ди, -да) *paleon. mozazavr (nəsli kəsilməmiş çox uzun, sürünən dəniz heyvanı)*; **мозазаврдин** mozazavrın.

МОЗАИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mozaika (*alabəzək materialdan quraşdırılmış şəkil, bəzək və s.*); **мозаикадин** mozaikanın.

МОКАСИНАР (-ри, -ра) mokasinlər (*Şimali Amerika hindularının maral dərisindən tikdikləri ayaqqabı*); **мокасинрин** mokasinlərin.

МОККО mokko (*qəhvə növü*).

МОЛДОВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) moldovan (*xalq*); **молдован чІал** moldav dili.

МОЛДАВИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) moldaviyalı; **молдавиявидин** moldaviyalının.

МОЛДАВАНЕСКА (-ди, -да) moldavaneska (*moldav xalq rəqsi*); **молдаванескадин** moldavaneskanın.

МОЛЕКУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) molekul (*maddənin bütün kimyəvi xassələrini özündə saxlayan ən kiçik hissəcik*); **молекуладин** molekulun.

МОЛЕСКИН (-ди, -да) moleskin (*qalın pambıq parça*); **молескиндин** moleskinin.

МОЛИБДЕН (-ди, -да) *kim. molibden (çətin əriyən parlaq metal)*; **молибдендин** molibdenin.

МОЛИБДЕНИТ (-ди, -да) *kim. molibdenit (küürdlü molibden)*; **молибденитдин** molibdenitin.

МОЛЛЮСК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. mollusk (onurğasız yumşaqbədənli heyvan)*; **моллюскдин** molluskun.

МОЛОКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) molokan; **молокандин** molokanın.

МОЛЬБЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss. molbert (rəssam dəzgahı)*; **мольбертдин** molbertin.

МОНАДА monada (1. *qədim yunanlarda: təklik, vahid*; 2. *qədim filosoflara, məsələn pifaqorçulara görə, varlığın əsasını təşkil edən prinsiplərdən biri*; 3. *Leybnitsin idealist fəlsəfəsində: kainatı təşkil edən metafizik atomlar*).

МОНАДОЛОГИЯ (-ди, -да) *fəls. monadologiya (Leybnitsin idealist fəlsəfəsində monadalar nəzəriyyəsi)*; **монадологиядин** monadologiyanın.

МОНАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monarx, padşah, hökmdar; **монархдин** padşahın, hökmdarın.

МОНАРХИЗМ (-ди, -да) monarxizm, padşahlıq, mütləqiyyət; **монархизмдин** monarxizmin, padşahlığın, mütləqiyyətin.

МОНАРХИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monarxist, padşahpərəst; **монархистдин** monarxistin, padşahpərəstin.

МОНАРХИЯ (-ди, -да) monarxiya, padşahlıq, mütləqiyyət; **монархиядин** monarxiyanın, padşahlığın, mütləqiyyətin.

МОНАСТЫРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monastır (1. *rahib və rahibələrin, torpaq və kapitala malik olan kilsə təsərrüfat təşkilatından ibarət dini icması; 2. bu icmanın kilsə və evləri*); **монастырдин** monastırın.

МОНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rahib; 2) *məc.* zahid, asket; **монахдин** rahibin; zahidin, asketin.

МОНГОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monqol (*xalq*); **монголдин** monqolun; **монгол чІал** monqol dili.

МОНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* monizm (*dualizmə zidd olaraq, dünya hadisələrinin yalnız bir şey (ya maddə, ya ruh) üzərində əsaslandığını qəbul edən fəlsəfi cərəyan*); **монизмдин** monizmin.

МОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* monist (*monizm tərəfdarı*); **монистдин** monistin.

МОНИСТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) monisto (*sikkədən, muncuqdan və s. hazırlanan boyunbağı, boğazaltı*).

МОНИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) monitor (*ağır, uzaqvuran topları olan zirehli gəmi*); **монитордин** monitorun; 2) kompyuter ekranı.

МОНОГАМИЯ (-ди, -да) monoqamiya (*birarvadlıq, təkniğahlıq*); **моногамиядин** monoqamiyanın.

МОНОГИДРАТ (-ди, -да) *kim.* monohidrat (*susuz sulfat turşusu*); **моногидратдин** monohidratın.

МОНОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) monoqram (*bir neçə baş hərfin hörgü şəklində bir-birinə keçirilməsi*); **монограммадин** monoqramın.

МОНОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) monoqrafiya (*müəyyən elmi məsələnin tədqiqinə həsr olunmuş elmi əsər*); **монографиядин** monoqrafiyanın.

МОНОДРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) monodram (*bir nəfərin iştirak etdiyi dramatik əsər*); **монодрамадин** monodramın.

МОНОКЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monokl (1. *təkgözlü eynək; 2. tib. bir gözə sarıyan sarğı; 3. ən sadə foto obyektivi*); **моноклдин** monoklun.

МОНОКУЛЬТУРА (-ди, -да) *k.t.* monokultura (*müəyyən dövr ərzində hər hansı bir ölkənin, yerin müəyyən bitki növü yetişdirmək sahəsində ixtisaslaşması*).

МОНОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monolit, yekparə; **монолитдин** monolitın, yekparənin.

МОНОЛИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) monolitlik, bütövlük, yekparəlik; 2) *məc.* möhkəmlik; **монолитвалин** monolitliyin, bütövlüyün, möhkəmliyin.

МОНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monoloq (*səhnədə aktyorun öz-özünə və ya tamaşaçılara xitabən söylədiyi sözlər*); **монологдин** monoloqun.

МОНОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* monoman (*monomaniya xəstəliyi olan adam*); **мономандин** monomanın.

МОНОМАНИЯ (-ди, -да) *tib.* monomaniya (*ruhi xəstəliyin bir növü*); **мономаниядин** monomaniyanın.

МОНОМЕТАЛЛИЗМ (-ди, -да) *iqt.* monometallizm (*dəyər ölçüsü ancaq bir metalдан (qızıl və ya gümüşdən) ibarət olan pul sistemi*); **монOMETALLIZMДИН** monometallizmin.

МОНОПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monoplan (*bir cüt qanadı olan təyyarə*); **монопландин** monoplanın.

МОНОПОЛИЗМ (-ди, -да) *iqt.* monopolizm, inhisarçılıq; **монополизмдин** monopolizmin, inhisarçılığın.

МОНОПОЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt.* monopolist, inhisarçı; **монополистдин** monopolistin, inhisarçının.

МОНОПОЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) monopoliya, inhisar; **монополиядин** monopoliyanın, inhisarın.

МОНОСАХАРИДАР (-ри, -ра) *kim.* monosaxaridlər (*tərkiblərində yalnız bir aldehid qrupu və ya bir karbonid qrupu olan sadə karbohidratlar*); **моносахаридрин** monosaxaridlərin.

МОНОСИЛЛАБИЗМ (-ди, -да) *dilç.* monosillabizm, təkhecəlilik (*dildə, məsələn, ləzgi dilində sözlərin təkhecəlliyi*); **моносиллабизмдин** monosillabizmin.

МОНОСИЛЛАБИК *sif.* monosillabik; birhəcalı sözlərdən ibarət olan; **моносиллабик** **Чал** monosillabik dil.

МОНОТЕИЗМ (-ди, -да) *fəls.* monoteizm, təkallahlılıq; **монотеизмдин** monoteizmin, təkallahlılığın.

МОНОТЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monoteist, bir allaha inanan; **монотеистдин** monoteistin.

МОНОТИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* monotip (*tək-tək hərflərlə nabor yığan maşın*); **монотипдин** monotipin.

МОНОТИПИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* monotipçi (*monotipdə işləyən mürtətib*); **монотипистдин** monotipçinin.

МОНОТОНИЯ *sif.* 1) monotonluq, birtənluluq, yeknəsəqlik; 2) *məc.* usandırıcılıq, yoruculuq.

МОНОФОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* monofonq (*iki elementə bölünməyən sait səs*); **монофонгдин** monofonqun.

МОНОХОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.mus.* monoxord (*simlərin titrəyişi qanunlarını öyrənmək üçün cihaz*); **монохорддин** monoxordun.

МОНСЕНЬЁР monsenyor (*Fransada ruhənilərə və prinslərə müraciət forması; cənab*); **монсеньёрдин** monsenyorun.

МОНТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) montaj, quraşdırma; **монтаждин** montajın, quraşdırmanın; **монтаж авун** montaj etmək, quraşdırmaq.

МОНТАЖЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) montajçı, quraşdırıcı; **монтажчидин** montajçının, quraşdırıcının.

МОНТАНЬЯРАР (-ри, -ра) montanyarlar (1. 1789-cu il Fransa burjua inqilabı zamanı konventin ifrat sol partiyasının adı; 2. 1848-ci il Fransa Milli Məclisində xırda burjua partiyası); **монтаньяррин** montanyarların.

МОНТЕКРИСТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* montekristo (*kiçik çaplı tüfəng və ya tapança*); **монтекристодин** montekristonun.

МОНТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) montyor; **монтёрдин** montyorun.

МОНТЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) montyorluq; **монтёрвалин** montyorluğun.

МОНУМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) monument, abidə; **монументдин** monumentin, abidənin.

МОПС (-ди, -да) mops (*it cinsi*); **мопсдин** mopsun.

МОРАЛИЗМ (-ди, -да) moralizm; moral oxuma; nəsihətçilik, öyüdçülük; **морализмдин** moralizmin.

МОРАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) moralist (1. *əxlaq mövzusunda əsərlər yazan yazıçı*; 2. *əxlaq dərsi verən, vaiz*; 3. *əxlaqdan dəm vuran adam*).

МОРАЛИТЕ (-ди, -да) *məmp tar.* moralite (*orta əsrlərdə alleqorik səhnə əsəri*); **моралитедин** moralitenin.

МОРАТОРИУМ (-ди, -да) *iqt.* moratorium (*ödətə müddətinin uzadılması*); **мораториумдин** moratoriumun.

МОРГАНИЗМ (-ди, -да) morqanizm (*biologiyada mürtəce metafizik-idealist cərəyanlardan biri*); **морганизмдин** morqanizmin.

МОРДВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mordva (*xalq*); **мордвадин** mordvanın; **мордва** **Чал** mordva dili.

МОРЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *geol.* morena (*buzlaqların hərəkəti ilə əmələ gələn süxur yığı*); **моренадин** morenanın.

МОРЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. morj (*məməli dəniz heyvanı*); **морждин** morjun.

МОРЗЕ: **морзе аппарат** Morze aparatı (*elektromaqnitli avtomat teleqraf aparatı*); **Морзедин** гьарфарган Morze əlifbası.

МОРЗИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) morzist (*Morze aparatında işləyən teleqrafçı*); **морзистдин** morzistin.

МОРМОНАР (-ри, -ра) mormonlar (*Şimali Amerikada çoxallahlıqla xristianlığın qarışığından ibarət dini təriqətə etiqad edənlər*); **мормонрин** mormonların.

МОРМОНИЗМ (-ди, -да) mormonizm, mormonluq, mormonların etiqadı; **мормонизмдин** mormonizmin.

МОРС (-ди, -да) mors (*meyvə şərbəti*); **морсдин** morsun.

МОРТИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mortira (*qısalılmalı top*); **мортирадин** mortiranın.

МОРФЕЙ *şair.köhn.* Morfey (1. *qədim yunan mifologiyasında: yuxu allahı*; 2. *məc. yuxu*).

МОРФЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç.* morfem (*sözün mənalı hissəsi: kök, sözönü, şəkilçi*); **морфемадин** morfemin.

МОРФИ (-ди, -да) *tib. morfi (xaş-xaş qo-zasının şirəsindən alınan ağrıkəsən narkotik maddə)*; **морфиндин** morfinin.

МОРФИНИЗМ (-ди, -да) morfinizm (*morfi düşgünlüyü, morfi mübtəlalığı*); **морфинизмдин** morfinizmin.

МОРФИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. morfinist (morfi çəkən, morfi düşgünü)*; **морфинистдин** morfinistin.

МОРФОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. morfolog (morfologiya mütəxəssisi)*; **морфологдин** morfologun.

МОРФОЛОГИЯ I (-ди, -да) *dilç. morfologiya (1. grammatikanın sözlərin formasından bəhs edən bölməsi; 2. hər hansı bir dildəki sözlərin formalarının məcmusu)*; **морфологиядин** morfologiyanın.

МОРФОЛОГИЯ II (-ди, -да) morfologiya (1. *biol. orqanizmlərin və ya ayrı-ayrı orqanların quruluşundan bəhs edən elm*; 2. *orqanizmlərin quruluşu*); **морфологиядин** morfologiyanın.

МОРФОНОЛОГИЯ (-ди, -да) *dilç. morfonologiya (morfolojiya ilə fonetika arasında qarşılıqlı münasibət sistemi)*; **морфонологиядин** morfonologiyanın.

МОСКВАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) moskvalı; **москвавидин** moskvalının.

МОТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ədəb. motiv, mövzu, süjet*; **мотивдин** motivin; 2) *səbəb*; 3) *dəlil, əsas, sübut*; 4) *bəhanə*; 5) *mus. hava*; **кьюльунин мотивар** oyun havaları.

МОТОДИВИЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) motodiviziya (*motorlaşdırılmış diviziya, motorlu diviziya*); **мотодивизиядин** motodiviziyanın.

МОТОДРЕЗИНА (-ди, -да) motodrezina, motorlu drezina; **мотодрезинадин** motodrezinanın.

МОТОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) motodrom (*motosiklet yarışı və sınağı üçün meydança*); **мотодромдин** motodromun.

МОТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) motor; **мотордин** motorun.

МОТОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) motorçu (*motora baxan, motoru işlədən fəhlə*); **мотористдин** motorçunun.

МОТОРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) motoristlik; **моториствалин** motoristliyin; **моториствал авун** və yaxud

моториствиле кВалахун motoristlik etmək, motorist işləmək.

МОТОРОЛЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) motoroller; **мотороллердин** motorollerin.

МОТОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib. mototerapiya, hərəkətlərlə müalicə (müxtəlif xəstəliklərin müalicəsində ayrı-ayrı idman vasitələrinin tətbiqi)*; **мототерапиядин** mototerapiyanın.

МОТОЦИКЛ (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) motosikl(et); **мотоциклдин** motosikletin.

МОТТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) motto (*ədəbi əsərin başında epiqraf kimi verilən aforizm, hikmətli söz*); **моттодин** mottonun.

МТС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) MTS (*maşın-traktor stansiyası*); **МТС-дин** MTS-in.

МУ mu (*Çində 6-7 ara bərabər torpaq ölçüsü*).

МУАВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müavin; **муавиндин** müavinin; **сад лагъай муавин** birinci müavin.

МУАЛЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) müəllim; **муаллимдин** müəllimin; 2) *məc. ustad*; **ам зи муаллим я о**, mənim ustadımdır; **Муаллимрин** йис Müəllimlər ili.

МУАЛЛИМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müəllimlik; **муаллимвалин** müəllimliyin; **муаллимвал авун** müəllimlik etmək; **муаллимвиле хьун** müəllimlikdə olmaq.

МУАЛЛИМВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ая//а, -ин, -рай, -мир) *bax* Муаллимвал (муаллимвал авун).

МУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) muar, хара; **муардин** muarın, харanın.

МУБАРАК I mübarək, təbrik; **мубарак авун** təbrik etmək; **мубарак хьурай!** təbrik edirəm! *həmçinin bax* Барка.

МУБАРАК II *bax* Мубарак I (мубарак хьурай).

МУБАРАК III *köhn.sif.* bəxtəvər, xoşbəxt.

МУБАРАК IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yara, xəstəlik; **мубаракдин** yaranın, xəstəliyin.

МУБАРАКРАЙ I: Мубаракун *felinin əmr forması; bax* Мубаракун.

МУБАРАКРАЙ II mübarək olsun (*təbrik*).

МУБАРАКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Мубарак (мубарак авун). *həmçinin bax* Барка авун.

МУБЛАГЪ *sif.* 1) münbit, məhsuldar, bə-rəkətli; bol; **мублагъ чилер** münbit torpaqlar, məhsuldar torpaqlar, bə-rəkətli torpaqlar; **мублагъ йис** bol il; **мублагъ хьун** münbit olmaq, məhsuldar olmaq; 2) dövətli, zəngin, bol; **мублагъ хуър** dövətli (zəngin) kənd.

МУБЛАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) münbitlik, məhsuldarlıq, bə-rəkətlik; bolluq; **мублагъвили** münbitliyin, məhsuldarlığın; bolluğun; 2) dövətlik, zənginlik, bolluq.

МУБЛАГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* Мублагъ-даказ.

МУБЛАГЪДАКАЗ *z. münbitcəsinə, məhsuldarcasına, bolluqla.*

МУБЛАГЪДИЗ *z. bax* Мублагъдаказ.

МУВ *bax* Мугъ.

МУГ (мука, мука, мукар, мукари, мука-ра) 1) yuva; **мука** yuvanın; **адан пул авай муг** *зас жагъана тас.* onun pul yuvasını мən tapdım; **ам мукал ацукънавай верч хьиз ава тас.** о, күрт дүшmüş toyuq kimidir; **мукалай къарагъун** yuvadan qalxmaq; **мукал ацукъун** yuvada oturmaq; 2) *тас.* ev, ailə; **муг авун** yuva qurmaq; ailə qurmaq.

МУГ (МУГЪ, МУК) (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *qəd.* muk (*muğ, muk*) (*ləzgi tayfalarından birinin adı*); **муган** mugun (*muğun, mukun*).

МУГУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Муг (муг авун).

МУГЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *muğam*; **мугъамдин** *muğamın*; **мугъам ягъун** *muğam çalmaq*.

МУГЪАМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *muğamat*; **мугъаматдин** *muğamatın*.

МУГЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *muğul* (*türkdilli adam*); 2) бəзи türkdilli xalqların adı; **Къубадин лезгийри азербайжанвий-риз мугъулар лугъуда** Quba ləzgiləri azərbaycanlılara muğul deyir; **мугъул чІал** Azərbaycan dili.

МУГЪ *səs təqlidi* movuldama, böyürmə; **мугъ ягъун** movuldamaq, böyürmək.

МУГЪАРРАМ məhərrəm (*ay*).

МУГЪМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qonaq; müsafir, qərib qonaq; **мугъмандин** qonağın; **рекьин мугъман** yoldan ötən qonaq; **рекьин мугъман рекье кІанда** *a.s.* yolçu

yolda gərək; **мугъман авун** qonaq etmək; **мугъманар аладарун** qonaqları qəbul edib yola salmaq; **мугъмандиз фин** qonaq getmək; **мугъман хьун** qonaq olmaq; **мугъман кІва-лин берекат я** *a.s.* qonaq evin bə-rəkətidir; **Мугъмандин лам** *dial.* sadə, sadələvh; 2) *kişi adı* - Мугъман (Mehman).

МУГЪМАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Мугъман (мугъман авун).

МУГЪМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qonaqlıq, müsafirlik; **мугъманвили** qonaqlığın, müsafirliyin; **мугъманвилер авун** а) qonaq getmək; б) *тас.* özünü qonaq kimi aparmaq; **мугъманвиле хьун** qonaqlıqda olmaq; **мугъманвиз фин** qonaqlığa getmək.

МУГЪМАНПЕРЕС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* qonaqpərvər; **мугъманпересдин** qonaqpərvərin.

МУГЪМАНПЕРЕС II *sif.* qonaqpərvər; **ам мугъманперес кас я** о, qonaqpərvər adamdır.

МУГЪМАНПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qonaqpərvərlik; **мугъманпересвили** qonaqpərvərliyin.

МУГЪМАНПЕРЕСВИЛЕЛДИ *z.* qonaqpərvərliklə.

МУГЪМАНХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mehmanxana; **мугъманханадин** mehmanxananın.

МУГЪМАНХАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ev hö-rümçəyi; **мугъманхашдин** ev hö-rümçəyinin.

МУГЪУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) muhur (*ləzgi xəncərinin bir növü*); **мугъурдин** muhurun.

МУД *bax* Мода.

МУДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taxtadan düzəldilmiş tabaq; **мудадин** tabağın.

МУЖИДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mö-cüzə; **мужидатдин** möcüzənin.

МУЗА (-ди, -да) muza (1. *qədim yunan mifologiyasında: incəsənət və elm ilahəsi*; 2. *тас.* *ilham, ilham mənbəyi, yaradıcılıq, şeir*); **музадин** muzanın.

МУЗДРАМТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) musiqili dram teatri; **муздромтеатрдин** musiqili dram teatrının.

МУЗДУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. muzdur; **муздурдин** muzdurun.

МУЗДУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) muzdurluq; муздурвилин muzdurluğun; муздурвал авун muzdurluq etmək.

МУЗЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) muzey; музейдин muzeyin; тарихдин музей тарих muzeyi; чи шегьерда музейяр гзаф ава шәһәримиздә музейләр чөхдур.

МУЗЕЙЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) t.s. muzey işçisi; музейчидин muzey işçisinin.

МУЗУЛАД ВЕКЪ bot. çobanyastığı.

МУЗЫКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) musiqi; музыкадин musiqinin; лезги музыка ләзги musiqisi; халкъдин музыка халқ musiqisi; *һәмçinin bax* Макъам.

МУКАЛ I: Муг *isminin hal forması*; *bax* Муг.

МУКАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oraq; мукалдин orağın; мукални клута oraq вә çөкic; мукалдал гуьн oraqla biçmək.

МУКАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) zər-dab; 2) kəsmik; süzmə, şor; мукашдин zərdabın; kəsmiyin, süzmənin, şorun.

МУКЗАР ГЪБЕД (-тре, -тре; -тер, -тери, -тера) qəd. Pluton (*planet*); Мукзар гьетрен Plutonun.

МУКУГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuvaya qoyulan yumurta (*toyğun yumurtlamasından ötrü*); мукугандин yuvaya qoyulan yumurtanın.

МУКЪАДДАС *sif.* müqəddəs; мукъаддас крар müqəddəs işlər.

МУКЪАДДАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müqəddəslik; мукъаддасвилин müqəddəsliyin.

МУКЪАДДАСВИЛЕЛДИ *z. bax* Мукъаддасдаказ.

МУКЪАДДАСДАКАЗ *z.* müqəddəscəsinə.

МУКЪАДДАСДИЗ *z. bax* Мукъаддасдаказ.

МУКЪАЯТ I *sif.* muğayat, ehtiyatlı, sayıq, diqqətli.

МУКЪАЯТ II *z.* muğayat, ehtiyatlı, sayıq, diqqətli; мукъаят хьухь! ehtiyatlı ol!; мукъаят хуьз чидай кас ehtiyatlı, sayıq olmağı билән adam.

МУКЪАЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) muğayatlıq, ehtiyatlılıq, sayıqlıq, diqqətlilik; мукъаятвилилин muğayatlığın, ehtiyatlılığın, sayıqlığın, diqqətliliyin; мукъаятвал авун ehtiyatlılıq, sayıqlıq

göstərmək; мукъаятвал хуьн ehtiyatlılığı, sayıqlığı qorumaq.

МУКЪАЯТВИЛЕЛДИ *z. bax* Мукъаятдаказ.

МУКЪАЯТДАКАЗ *z.* muğayat, ehtiyatla, sayıqlıqla.

МУКЪАЯТДИЗ *z. bax* Мукъаятдаказ.

МУКЪВА 1) а) yaxın; б) qohum; мукъва илимар bir-birinə yaxın elmlər, əlaqədar elmlər; мукъва чалар qohum dillər; мукъва гафар qohum sözlər; мукъва авун а) yaxınlaşdırmaq; б) qohumlaşdırmaq; мукъва хьун а) yaxınlaşmaq; ам столдив мукъва хьана о, stola yaxınlaşdı; б) qohum olmaq, qohumlaşmaq; чун мукъва хьана biz qohum oldu; 2) qohum; ам зи мукъвади я о мənim qohumumdur; 3) tezliklə, tezlikcə, çox keçməmiş, yaxınlarda; мукъва вахтара yaxınlarda, yaxın vaxtlarda.

МУКЪВАБУР (-у, -а) qohumlar; мукъвабурун qohumların.

МУКЪВАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yaxınlıq; мукъвавилилин yaxınlığın; 2) qohumluq; мукъвавилилин qohumluğun; мукъвавал авун yaxınlıq etmək; qohumluq etmək; мукъвавиле хьун yaxın əlaqədə olmaq; qohumluq əlaqələrində olmaq; мукъвавал тахьун yaxınlığı olmamaq, qohumluğu olmamaq.

МУКЪВАВИЛЕЛДИ *z.* yaxınlıqla, qohumluqla.

МУКЪВАДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) qohum, qohum-qardaş; мукъвадан qohumun, qohum-qardaşın.

МУКЪВА-КЪИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qohum-əqraba; мукъва-къилидан qohum-əqrabanın.

МУКЪВА-КЪИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qohum-əqrabalıq; мукъва-къиливилилин qohum-əqrabalığı.

МУКЪВАЗ *z.* yaxından.

МУКЪВАЛ 1) *sif.* yaxın; мукъвал алай yaxında olan, yaxındakı; мукъвал вахтара yaxın vaxtlarda; мукъвал рехь qısa yol; мукъвал алай кьунши яргьал алай мукъвадалай хьсан я a.s. yaxın qonşu uzaq qohumdan yaxşıdır; мукъвал авун yaxınlaşdırmaq, yaxına çəkmək; мукъвал хьун yaxın olmaq, yaxında olmaq; 2) *z.* yaxında, yaxınlıqda; ...yaxınında; мукъвал ала yaxındadır; мукъвал алай yaxındakı.

МУКЪВАЛ-МУКЪВАЛ *z.* tez-tez, vaxtaşırı; hər addımda; мукъвал-мукъвал кьин

кьадайда мукьвалмукьвал табни ийида *a.s.* tez-tez and içən tez-tez də yalan danışar.

МУКЪВАЛЛА, МУКЪВАЛЛАЙ: мукьвал ала, мукьвал алай *ibarələrinin danışıqda qısaldılmış forması; bax Мукьвал.*

МУКЪВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Мукьвал (мукьвал авун).*

МУКЪВАРА *z.* tezliklə, bu günlərdə, yaxınlarda.

МУКЪВАРАЛ *z.* yaxında, yaxınlıqda, ətrafında, yanında.

МУКЪВАРАЛЛА: мукьварал ала *ibarəsinin danışıqda qısaldılmış forması; bax Мукьварал.*

МУКЪРУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çuğun; мукьруфдин кьажгъан çuğun qazan.*

МУКЪУВ I *qoş.* yanında, yaxınlıqında, ...qoşuluğunda, ...ətrafında, ...böyükdə; **кІвалерин мукьув** evlərin yanında; **зи мукьув ша** mənim yanıma gəl; **ам зи мукьувай хьфена** o, mənim yanımdan getdi; **мукьув авун** yaxınlaşdırmaq, yaxına çəkmək; **мукьув хьун** *və yaxud мукьув агатун* yanında olmaq, yaxınlaşmaq; **мукьув гьун** yanına gətirmək.

МУКЪУВ II *z.* yanında, yanına; yaxınlığına; **ам хуьруьн мукьув атана** o, kəndin yaxınlığına gəldi.

МУКЪУВАЙ I *qoş.* yanından, yaxından, yaxınlıqdan; **кІамашдин мукьувай фимир** axmağın yanından keçmə.

МУКЪУВАЙ II *z.* yaxından, yaxşı; **мукьувай куьмек гун** yaxından kömək etmək; **мукьувай чирун** yaxşı öyrənmək.

МУКЪУФ bacarıq, məharət, səriştə, təcrübə, vərdiş, adət; **мукьуфдин** bacarığın, məharətin, səriştənin, təcrübənin, vərdişin, adətin; **мукьуф авай** bacarığı olan, səriştəsi olan, məharəti olan, təcrübəsi olan; **мукьуф авай гада** bacarıqlı, səriştəli, təcrübəli oğlan.

МУКЪУФБУР I *sif.* bacarıqlılar, məharətlilər, səriştətilər, təcrübətilər.

МУКЪУФБУР II (-у, -а) *is.* bacarıqlılar, məharətlilər, səriştətilər, təcrübətilər.

МУКЪУФДАКАЗ *z.* bacarıqla, məharətlə, səriştə ilə.

МУКЪУФДАЛДИ *z.* diqqətlə, səliqə ilə, səylə, ciddi-cəhdlə; **мукьуфдалди яб гун** diqqətlə qulaq asmaq.

МУКЪУФДИ I *sif.* bacarıqlı, məharətli, səriştəli, səliqəli, təcrübəli.

МУКЪУФДИ II (-а, -а) *is.* bacarıqlı, məharətli, səriştəli, səliqəli, təcrübəli.

МУКЪУФДИВДИ *z.* tələsmədən, səbrlə, ətraflı.

МУКЪУФСУЗ *t.s.* sif. bacarıqsız, məharətsiz, səriştəsiz, təcrübəsiz, diqqətsiz.

МУКЪУФСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bacarıqsızlıq; 2) səriştəsizlik; 3) təcrübəsizlik; 4) diqqətsizlik; 5) məharətsizlik; **мукьуфсузвилин** bacarıqsızlığın; səriştəsizliyin; təcrübəsizliyin; diqqətsizliyin; məharətsizliyin.

МУКЪУФСУЗВИЛЕЛДИ *z.* 1) kobudcasına, yöndəmsiz, naqolay; 2) səliqəsiz, diqqətsiz; 3) etinasızlıqla, saymazlıqla; 4) ciddi-cəhdətsiz.

МУКЪУФСУЗДАКАЗ *z.* *bax Мукьуфсузвилелди.*

МУКІАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) ip; **мукІатІдин** ipin; 2) malın buynuzlarına bağlanan ip.

МУКІЛА (-ди, -да) *mukla (ləzgi xalq təbabətində məxmərəyi müalicə etmək üçün yeddi evdən gətirilmiş undan hazırlanan dərman).*

МУКІРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yolka; мукІрагдин* yolkanın.

МУКІРАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qayçı; мукІратІдин* qayçının; **хци мукІратІ** iti qayçı.

МУКІРУНЦИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *buz salxımı, sırsıra, sallaq buz; мукІрунцідин* buz salxımının, sırsıranın, sallaq buzun.

МУКІРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mukrux (monqol cinsindən olan alçaq boylu at); мукІрухдин* mukruxun.

МУКІУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düdüк (beşikdə qoyulan); мукІурдин* düdüyün.

МУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mul (dağ bənövşəsi); мулдин* мулун; **мулд(ин)** *цуйкведин* dağ bənövşəsinin.

МУЛАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. avqust; мулалдин* avqustun.

МУЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mulat (ağ irqə qara irqin qarışmasından törəyən adam); мулатдин* mulatın.

МУЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ərinnəmiş mum; **мулахдин** ərinnəmiş mumun; 2) balın içərisində qalan mum tikələri; **мулахар квай вирт** təmizlənməmiş bal.

МУЛЕЙЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) gözəl qız; **мулейлидин** gözəl qızın; 2) gözəl qız haqqında mahnı; 3) *qadın adı* - **Мулейли** (Muleyli) və *ləzgi xalq mahnısının adı* - “Мулейли” (“Muleyli”).

МУЛИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *muline* (*sap şəklində eşilmiş ipək iplik*); **мулинедин** mulinenin.

МУЛК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *mülk*; **мулкунин** *mülkün*; **Чехи мулк** böyük *mülk*; **хуьруьн мулкар** *kəndin mülkləri*.

МУЛКДАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. mülkədar*; **мулкдардин** *mülkədarın*; **мулкдардин чилер** *mülkədar torpaqları*.

МУЛКДАР II *sif. mülkədar*; **мулкдар Идрис** *mülkədar İdris*.

МУЛКДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mülkədarlıq*; **мулкдарвилин** *mülkədarlığın*.

МУЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mol-la*; **мулладин** *mollanın*; *həmçinin bax* **Фекьи**.

МУЛЛИТ (-ди, -да) *mullit* (*əridilmiş kvarsdan hazırlanan odadavamlı material*); **муллитдин** *mullitin*.

МУЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. mal-qara*; **мулудин** *mal-qaranın*.

МУЛ ХЬУН *f. qəd. məskunlaşmaq, yerləşmək; araya gəlmək; peyda olmaq*.

МУЛЬДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mulda* (1. *geol. yer qabığının çökək qırışı*; 2. *tex. müxtəlif maşınların çalov şəklində olan hissəsi*); **мульдадин** *muldanın*.

МУЛЬТИПЛИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *multiplikator* (1. *fiz. həssas qalvanometr*; 2. *bir şeydən çoxlu surət çıxaran cihaz*; 3. *fot. çox obyektivli fotokamera*; 4. *multiplikasiya mütəxəssisi*); **мультипликатордин** *multiplikatorun*.

МУЛЬТИПЛИКАЦИЯ (-ди, -да) *multiplikasiya* (1. *ardıcıl düzülmüş kukla və ya şəkillərin ayrı-ayrı hərəkətlərini kinoya çəkmə üsulu*; 2. *bu üsulla çəkilmiş kino şəkli, multiplikasiya filmi*); **мультипликациядин** *multiplikasiyanın*.

МУЛЬТФИЛЬМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *multiplikasiya filmi, cizki filmi*; **мультифильмдин** *multiplikasiya filminin, cizki filminin*.

МУЛЬЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mulça* (*torpağın, əkin sahəsinin üstünü örtmək üçün material*); **мульчадин** *mulçanın*.

МУЛЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mulyaj* (1. *tumdan, gipsdən və sairədən model və s. tökmə*; 2. *bu üsulla hazırlanmış model*); **муляждин** *mulyajın*.

МУЛЯЖЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mulyajçı, mulyaj ustası*; **муляжчидин** *mulyajçının, mulyaj ustasının*.

МУМ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *mum*; **мумадин** *mumun*; **мум ягьун** 1) *mumlamaq, mum sürtüb parıldatmaq*; 2) *şan çəkmək (arı təknəsinə)*; **зун акурди ам цай акур мум хьиз хьана** *mis. məni görəndə o, od görmüş mum kimi oldu (yəni sakitəşdi)*.

МУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. bibi*; **мумад хва** *bibioğlu*; **мумадин** *bibinin*; *həmçinin bax* **Эме**.

МУМАДА, МУМАДИ: *Мум isminin hal formaları; bax* **Мум**.

МУМАЖ *sif. yumşaq*; **мумаж авун** *yumşaltmaq*; **мумаж хьун** *yumşalmaq*.

МУМАЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yumşaqlıq*; **мумажвилин** *yumşaqlığın*.

МУМАР *bax* **Мам**.

МУМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mama, mamaça*; **мумачидин** *mamanın, mamaçanın*.

МУМИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mumiya*; **мумиядин** *mumiyanın*.

МУМИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rəss. mumiya (dəmir sülügeni, qırmızı boya)*; **мумиядин** *mumiyanın*.

МУМКИН *sif. mümkün*; **мумкин атӀун** *imkanını ələndən almaq*; **мумкин я** *mümkündür*; **мумкин хьун** *mümkün olmaq*; **мумкин тахьун** *mümkün olmamaq*; **мумкин хьанач** *mümkün olmadı, imkan olmadı, alınmadı*.

МУМКИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mümkünlük; imkan*; **мумкинвилин** *mümkünlüyün*; **мумкинвал гун** *imkan vermək, kömək etmək, imkan yaratmaq*; **мумкинвал хьун** *imkanı olmaq*.

МУМКИНСУЗ *sif. mümkünsüz, mümkün olmayan, imkansız, imkan xaricində olan*.

МУМКИНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mümkünsüzlük, imkansızlıq*; **мумкинсузвилин** *mümkünsüzlüyün, imkansızlığın*.

МУМЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təmizlənmiş mum; **мумлахдин** təmizlənmiş mumun.

МУМУКИУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kiçik dil; **мумуклудин** kiçik dilin.

МУМУРГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mumurğan (*ləzgi xalq təbabətində mumdan, yumurta sarısından və piydən hazırlanan yara məlhəmi*); **мумургъандин** mumurğanın.

МУНАСИБ *sif.* münasib; **мунасиб кар** münasib iş.

МУНАФИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ikiüzlü, riyakar; 2) mürtəd, dinsiz, kafir, zındıq; **мунафикъдин** ikiüzlünün, riyakarın; mürtədin, dinsizin, kafirin, zındıqlığın.

МУНАФИКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ikiüzlülük, riyakarlıq; 2) mürtədlik, dinsizlik, kafirlik, zındıqlıq; **мунафикъвалин** ikiüzlülüğün, riyakarlığın; mürtədliyin, dinsizliyin, kafirliyin, zındıqlığının.

МУНАФИКЪВИЛЕЛДИ *z.* riyakarcasına, ikiüzlülüklə; dinsizcə, kafircəsinə.

МУНАФИКЪДАКАЗ *z.* **мунафикъвилелди**.

МУНАФИКЪДИЗ *z.* **мунафикъвилелди**.

МУНДИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mundir (rəsmi paltar)*; **мундирдин** *mundirin*.

МУНИЦИПАЛИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bələdiyyə, bələdiyyə idarəsi; **муниципалитетдин** bələdiyyənin, bələdiyyə idarəsinin.

МУНИЦИПИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* *munisipi (qədim Romada: tam hüquqlu şəhər və ya kənd icması)*; **муниципийдин** *munisipinin*.

МУНКАР: **мункар-накир (некир)** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *inkir-minkir*; **мункар-накирдин** *inkir-minkirin*.

МУР I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* *hünər, şücaət*; **мурдин** *hünərin, şücaətin*; **Шарвилди къалурна мур, чапхунчийриз гана кIур** *Şarvili hünər göstərdi, işğalçıları darımağa etdi*.

МУР II (-ди, -да) 1) soyuq və bərk buz zərrələri; 2) heyvan xəstəliyi; **мур хьун а)** *donmaq*; **б)** *təс. xəstələnmək*; 3) ölmək.

МУР III: **мурун** *döymək, əzişdirmək, şilküt etmək*.

МУРАБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mürəbbə*; **мурабадин** *mürəbbənin*; **пIинийрин**

мураба *gilas mürəbbəsi*; **хутарин мураба** *gavalı mürəbbəsi*; **мурабаяр авун** *mürəbbə bişirmək*.

МУРАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *murad, arzu, məqsəd, istək*; **мурадин** *muradın, istəyin, arzusun, məqsədin*; **буьркьудан лап кIеви мурад** – **къве вил я** *a.s. korun ən böyük istəyi iki gözdür*; **мурадихъ агакьун** *muradına yetmək, arzusuna (istəyinə) çatmaq*; 2) *kişi adı* - **Мурад** (*Murad*).

МУРАДВАЛ: **мурадвалин форма** *qram. felin məqsəd forması*.

МУРАД-МЕТЛЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *murad-mətləb*; **мурад-метлебдин** *murad-mətləbin*.

МУРАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *arzulamaq, istəmək*; **мурадна** *arzuladı, istədi*.

МУРАКАБ I *sif.* *mürəkkəb*; *həmçinin bax* **Девит**.

МУРАКАБ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *mürəkkəb*; **муракабдин** *mürəkkəbin*; **чар муракабалди кхьенвай** *məktub mürəkkəblə yazılmışdı*.

МУРАКАБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mürəkkəblik*; **муракабвалин** *mürəkkəbliyin*; **кIарин муракабвал** *işlərin mürəkkəbliyi*.

МУРАКАБДИ *sif.* *mürəkkəb*; **кIар муракабди я** *işlər mürəkkəbdir*.

МУРБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) *büst*; 2) *ikona*; **мурбатдин** *büstün, ikonanın*.

МУРГЪУЗАР (-и, -а) *dial.* *qəzəbli, acıqlı*; **мургъузар авадарун** *qəşqabaq sallamaq*.

МУРДАР I *sif.* *murdar, çirkin, çox pis, haram, yaramaz, iyrenc, rəzil, alçaq*; **мурдар кас** *mənfur, yaramaz, rəzil, alçaq adam*; **мурдар къаст** *pis niyyət*; **гафар гуьрчег, амал мурдар** *mis. sözləri gözəl, əməli çirkin*; **мурдар авун** *murdarlamaq, bulamaq*; **мурдар хьун** *murdar olmaq, bulanmaq*.

МУРДАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ilan*; **мурдардин** *ilanın*; 2) *təс. yaramaz, alçaq*; *həmçinin bax* **Гьуьлягь**.

МУРДАРБУР I *sif.* *murdarlar, çirkinlər, yaramazlar, rəzillər, alçaqlar*.

МУРДАРБУР II (-у, -а) *is.* *murdarlar, çirkinlər, yaramazlar, rəzillər, alçaqlar*.

МУРДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *alçaqlıq, iyrenclik, rəzələt, rəzil*

hərəkət; **мурдарвилин** alçaqlığın, iyğəncliyin; rəzalətin, rəzil hərəkətin; **им вуч мурдарвал я?** bu nə alçaqlıqdır?; **им мурдарвал я** bu alçaqlıqdır, rəzalətdir.

МУРДАРВИЛЕДДИ *z.* alçaqcasına, rəzilcəsinə, rəzilliklə, yaramazcasına.

МУРДАРВИЛЯЙ *z.* alçaqlığından, iyğəncliyindən; rəzalətdən.

МУРДАРДА *pis* haldadır.

МУРДАРДИ I *sif.* murdar, yaramaz, iyğənc, rəzil, alçaq.

МУРДАРДИ II (-а, -а) *is.* murdar, yaramaz, iyğənc, rəzil, alçaq; **мурдардан** murdarın, yaramazın, iyğəncin, rəzilin, alçağın.

МУРЗ I (-цу, -ца; -цар, -цари, -цара) 1) tiyə; ağız, dil; **чуклудин мурз** bıçağın tiyəsi (ağzı); **хенжелдин мурз** хəncərin tiyəsi (ağzı); **мурз аватун** tiyənin dişənməsi (kələkötür olması); **чуклудин мурз аватнава** bıçağın tiyəsi (ağzı) dişənib (kütləşib); 2) kənar, qıraç; **столдин мурз** stolun kənarı; **цлун мурз** alov; **гуьнедин мурз** yamacın ətəyi.

МУРЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dağ zirvəsi.

МУРЗУН ЦУЪК *bot.* xədicəgülü.

МУРК (-кIади, -кIада; -кIар, -кIари, -кIара) buz; **муркIадин** buzun; **муркIадин фур** buz quyusu, buz anbarı; **ци мурк кьуна** su buz bağladı, su dondu; **мурк цIрана** buz əridi; **мурк ягьун** *və yaxud* муркIади кьун buz bağlamaq, buzlanmaq, buza dönmək; **кесиб гьамамдиз фейила, чими ци мурк кьада** *a.s.* kasıb hamama gedəndə isti su buz bağlayar; **муркIадин зайиф чкадила** хада buz nazik yerindən sınar.

МУРКИАДИ: **Мурк** *isminin hal forması.*

МУРКИАДИН ДАГЪ (-ди, -да; -лар, -лари, -лара) aysberq, buz dağı; **муркIадин дагьдин** aysberqin, buz dağının.

МУРКИАДИН КЪАЯБ buz parçası.

МУРКИАР: **Мурк** *isminin cəm forması.*

МУРКИУЦИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* МукIрунцI.

МУРМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mirtildamağın, donquldamağın səs təqlidi* мурмур **авун** mirtildamaq, donquldamaq.

МУРМУРУН (-на, -да; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Мурмур (мурмур **авун**).

МУРМОЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* murmolka (*qədim Rusiyada: xəz ya məxmər papaq*); **мурмолкадин** murmolkanın.

МУРОМА (-ди, -да) *muroma (IX-XII əsrlərdə Oka çayının aşağı axarında və Oka ilə Klyazma çayları arasında yaşamış tayfa)*; **муромадин** muromanın.

МУРР-МУРР *səs təqlidi* murr-murr; **мурр-мурр** **авун** mırıldamaq.

МУРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) kif; **мурсунин** kifin; **мурс акьатун** kiflənmək, kif atmaq; **мурс ягьун** *və yaxud* **мурсу кьун** kif basmaq.

МУРСУН *sif.* köhnə; **мурсун кьапар** köhnə qablar.

МУРТАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dönük; **муртадин** dönüyün; 2) *sif.* mürtəd, xain; **муртадин** mürtədin, xainin; **чи кьула муртадарни ава** aramızda mürdətlər (*xainlər*) də var.

МУРТАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) dönüklük; 2) mürtədlik, xainlik; **муртадвалин** dönüklüyün; mürtədlüyün, xainliyin.

МУРТАДВИЛЕДДИ *z. bax* Муртадаказ.

МУРТАДАКАЗ *z.* xaincəsinə; dönükcəsinə.

МУРТАДДИЗ *z. bax* Муртадаказ.

МУРТІ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) күnc; **муртIан** күncün; **кIвалин муртI**evin күncü; **кьуд муртIан** a) dördkүnc; b) *məc.* şişman, gombul adam.

МУР ХЬУН heydən düşmək, halsızlaşmaq; **мур хьанвай жендек** heydən düşmüş, halsızlaşmış bədən; **гатана-гатана жендек** **мур хьанва** döyülüb-döyülüb bədənə heydən düşüb.

МУРЦАР: **Мурз** *isminin cəm forması.*

МУРЦУ: **Мурз** *isminin hal forması.*

МУРШИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мүршүд (*başçı, müəllim, rəhbər*); **муршиддин** мүршүдүн.

МУРШИДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) мүршүдлүк; **муршидвалин** мүршүдлүйүн.

МУС *z.* nə vaxt?; **вун мус хтана?** sən nə vaxt gəldin?

МУСАЛАЙ *z.* nə vaxtdan?

МУСАЛДИ *z.* nə vaxta kimi?

МУСАМАЗ *z.* bu qədər tez vaxtda.

МУСАММАН (-ди, -да) *müsəmman* (*şerir ölçüsü*); **мусаммандин** *müsəmmanın*.

МУСАН *z. hansı vaxtın?*

МУСАНЛАЙ *z. nə vaxtdan bəri.*

МУСИБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mü-sibət*; **мусибатдин** *mü-sibətin*; **Члехи мусибат** *böyük müsibət.*

МУСКАТ (-ди, -да) *muskat* (*üzüm növü və bu üzümdən hazırlanan şərab*); **мускатдин** *muskatın.*

МУСКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əzələ*; **мускулдин** *əzələnin.*

МУСЛИН (-ди, -да) *muslin* (*yun, ipək və ya pambıqdan toxunma nazik parça*); **муслиндин** *muslinin.*

МУСС (-ди, -да) *aşp. muss* (*meyvə, süd və ya şokoladdan çalınb hazırlanan şirin yemək*); **муссдин** *mussun.*

МУССОН (-ди, -да) *coğr. musson* (*ilin fəslindən asılı olaraq istiqamətini dövrü surətdə dəyişən külək*); **муссондин** *mussonun.*

МУСТ (-ди, -да) *must* (*yetişməmiş təzə çaxır*); **муstdин** *mustun.*

МУСТАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. mustanq* (*vəhşi at*); **мустангдин** *mustanqın.*

МУСУРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) *müsəlman*; **мусурмандин** *müsəlmanın*;
2) *din*; **мусурмандин** *müsəlman dini.*

МУСУРМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müsəlmanlıq*; **мусурманвлин** *müsəlmanlığın*; **мусурманвал авун** *müsəlmanlıq etmək.*

МУСУРМАНВИЛЕЛДИ *z. müsəlman-casına.*

МУТАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. yastıq*; **мутакдин** *yastığın.*

МУТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mutant* (*mutasiya nəticəsində əmələ gələn növ*); **мутантдин** *mutantın.*

МУТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. mutator* (*elektrik cərəyanını açıb bağlayan cihaz*); **мутатордин** *mutatorun.*

МУТАЦИЯ (-ди, -да) 1) *dəyişmə, birdən-birə dəyişmə; dəyişiklik*; 2) *biol. mutasiya* (*həyat şəraitinin dəyişməsi təsiri altında orqanizmdə yeni bioloji əlamətin, xassənin əmələ gəlməsi*); **мутациядин** *dəyişmənin; mutasiyanın.*

МУТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *muton* (*xüsusi üsulla işlənmiş qoyun dərisi*); **мутондин** *mutonun.*

МУТЛАКЪ I *sif. xəsis, simic, acgöz, tamahkar.*

МУТЛАКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. xəsis, simic, acgöz, tamahkar*; **мутлакьдин** *xəsisin, simicin, acgözün, tamahkarın.*

МУТЛАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xəsislik, simiclik, acgözlük, tamahkarlıq*; **мутлакьвлин** *xəsisliyin, simicliyin, acgözlüyün, tamahkarlığın.*

МУТЛАКЪВИЛЕЛДИ *z. bax Мутлакьдаказ.*

МУТЛАКЪДАКАЗ *z. xəsisçəsinə, xəsisliklə, acgözlüklə, tamahkarcasına.*

МУФЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mufel* (*zavod sobalarında odadavamlı kütlədən hazırlanmış kamera*); **муфелдин** *mufelin.*

МУФЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. muflon* (*vəhşi qoç*); **муфлондин** *muflonun.*

МУФТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *muf-ta* (1. *qadınların əllərini keçirdikləri xəz*; 2. *tex. halqa, bilərzik*); **муфтадин** *muftanın.*

МУФТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *müfti*; **муфтидин** *müftinin.*

МУФТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məftil, sim* (*qalın*); *məftil kanat* (*buraz*); **муфтулдин** *məftilin, simin, məftil kanatın.*

МУХ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *arpa*; **мухан** *arpanın*; **мухан фу** *arpa çörəyi*; **мух артух хьун** *qudurmaq*; **адан мух артух хьанва о**, *qudurub.*

МУХАММЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. müxəmməs*; **мухаммесдин** *müxəmməsin.*

МУХАТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. itdirsəyi*; **мухатилдин** *itdirsəyinin*; **зи вилиз мухатил экъечнава** *gözümə itdirsəyi çıxıb.*

МУХБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müx-bir*; **мухбирдин** *müxbirin.*

МУХБИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müxbirlik*; **мухбирвлин** *müxbirliyin*; **мухбирвал авун** *müxbirlik etmək.*

МУХТАСАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müx-təsər*; **мухтасардин** *müxtəsərin.*

МУЧІУК *dial. sif. zalım, qəddar*; **мучіук кас** *zalım adam, qəddar adam.*

МУШ I (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *qəd. muş* (*ləzgi tayfalarından biri*); **мушан** *muşun.*

МУШ II *sif. dial. kin.*

МУШАНБАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müşəmbə; мушанбагъдин müşəmbənin.

МУШКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) muşket (*qədimdə iriçaplı, fitilli tüfəng*); мушкетдин muşketin.

МУШКЕТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) muşketyor (1. *qədimdə: muşketlə silahlanmış əsgər*; 2. *Fransada: kralın qvardiya süvarisində xidmət etmiş zadəgan*); мушкетёрдин muşketyorun.

МУШТУКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müştük; муштукІдин müşdüyün.

МУШТУЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) muştuluq, xoş xəbər; муштулухдин muştuluğun; 2) xoş xəbər üçün verilən bəxşiş; муштулух гун xoş xəbər vermək; bəxşiş vermək.

МУШРИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çoxallahlıq tərəfdarı; мушрикъдин çoxallahlıq tərəfdarının.

МУЪМИН I *sif. mömün.*

МУЪМИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) mömün; муъминдин mömünün; 2) *kişi adı* - Мумъин (Мөмүн).

МУЪМИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mömünlük; муъминвалин mömünlüyün.

МУЪМИНДАКАЗ *z. mömüncəsinə.*

МУЪМИНДИЗ *z. bax* Муъминдаказ.

МУЫГЪ (-къуь, -къве; -къвер, -къвери, -къвера) körpü; муыкъуьн körpünün; къванцин муыгъ daş körpü; тахтад муыгъ taxta körpü; члехида лагъай гафар муыкъвер я *a.s.* böyüyün sözləri körpülərdir ("*böyüklərin təcrübəsi kiçiklər üçün dərsdir, ibrətdir*" mənasında); муыгъ вацлун а пата хьун *mis.* gözlənilən nəticəni əldə etməmək.

МУЫГЪВЕРГАНАР (-ри, -ра) müğərganlılar (*Dağıstanın Müğərgan kəndinin sakinləri*).

МУЫГЪДЕР (-ди, -да) bacarıq, imkan; муыгъдердин bacarığın, imkanın.

МУЫГЪЛЕГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. bax* Махлуқыат.

МУЫГЪЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) möhlət, vaxt; муыгълетдин möhlətin; са сятдин квез муыгълет я sizə bir saatlıq möhlət verirəm; муыгълет гун möhlət vermək.

МУЫГЪТЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) möhtac, ehtiyac; муыгътеждин möhtacin,

ehtiyacın; муыгътеж авун möhtac etmək; муыгътеж хьун möhtac olmaq; и вил а вилихъ муыгътеж тахуй *mis.* bu göz o biri gözə möhtac olmasın.

МУЫГЪТЕЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) möhtaclıq; муыгътежвалин möhtaclığın; муыгъ-тежвиле гьатун ehtiyaca düçar olmaq.

МУЫГЪУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əkin sahəsi (*kəndin yaxınlığında yerləşən və hər il əkilən*); муыгъуьдин əkin sahəsinin.

МУЫГЪУЪББАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məhəbbət; муыгъуьбатдин məhəbbətin; муыгъуьбатдин манияр məhəbbət mahnıları; муыгъуьбатдин лирика məhəbbət lirikası; *həmçinin bax* КІанивал.2) *qadın adı* – Муыгъуьббат (Məhəbbət).

МУЫГЪУЪБАТЛУ *sif. sevimli, istəkli, sevilən, əziz*; муыгъуьбатлу хьун sevimli olmaq, istəkli olmaq, əziz olmaq.

МУЫГЪУЪБАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sevimlilik, istəklilik; муыгъуьбатлувалин sevimliliyin, istəkliliyin; *həmçinin bax* КІанивал.

МУЫГЪУЪБАТЛУВИЛЕЛДИ *z. sevile-sevilə, sevə-sevə*; хайи члалав муыгъуьбатлувилелди эгечІна кІанда doğma dilə sevə-sevə yanaşmaq lazımdır; *həmçinin bax* КІанивилелди.

МУЫГЪУЪБАТСУЗ *sif. sevgisiz, istəksiz.*

МУЫГЪУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) möhür; муыгъуьрдин möhürün; муыгъуьр эцигун möhür vurmaq; *həmçinin bax* КІумпч.

МУЫГЪУЪРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) möhür vuran; муыгъуьрчидин möhür vuranın; *həmçinin bax* КІумпчи.

МУЫЖУЪД (-а, -а; -ар, -ри, -ра) səkkiz; муыжуьд лагъай səkkizinci; муыжуьд-муыжуьд səkkiz-səkkiz; муыжуьдакай кьуд хкуд səkkizdən dördü çıx.

МУЫЖУЪДРА *z. səkkiz dəfə*; муыжуьдра муыжуьд пудкъанни кьуд жада səkkiz dəfə səkkiz altmış dörd edər.

МУЫЗД muzd, haqq.

МУЫКУЪ *sif. başqa, digər, qeyri, özgə*; муыкуь руш başqa qız; муыкуь патахъай digər tərəfdən; муыкуь югъ *is.* o biri gün; муыкуь юкьуз *z.* o biri gün.

МУЫКУЪНАГ (-ни, -на) başqa yer.

МУЫКУЪНАГАР (-ри, -ра) başqa yerlər.

МУЫКУЪР *bax* Мекир.

МУЪКЪВЕР, МУЪКЪВЕРИ: *Муъгъ is-minin cəm formaları.*

МУЪКЪУЪ, МУЪКЪУЪЗ: *Муъгъ isminin hal formaları.*

МУЪКІУЪ *sif.* laqeyd, süst, sakit, dinc; ağır, astagəl, ləng.

МУЪКІУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) laqeydlik, süstlük, sakitlik, dinclik; ağırılıq, astagəllik, lənglik.

МУЪКІУЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **Муъгъдаказ.**

МУЪКІУЪДА *f.* laqeyddir, süstdür, sakitdir, dincdir, astagəldir, ləngdir.

МУЪКІУЪДАКАЗ *z.* laqeydcə, laqeydcəsinə, süstlüklə, sakitcə, sakitcəsinə.

МУЪКІУЪДИЗ *z. bax* **Муъгъдаказ.**

МУЪНУЪГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zo-ol.* porsuq; *муънуъгъдин* porsuğun.

МУЪРГУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mürgü;* *муъргуъдин* *mürgünün;* *муъргуъдиз* *фин* *mürgülemək.*

МУЪРУЪД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din.* mürid; *муъруъддин* *müridin;* **Имам Шамилан муъруъдар** *İmam Şamilin müridləri.*

МУЪРУЪДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müridlik;* *муъруъдвалин* *müridliyin.*

МУЪРУЪДИЗМ (-ди, -да) *müridizm (islamda təriqət);* *муъруъдизмдин* *müridizmin.*

МУЪРХЪ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *pas;* *муърхъун* *pasın;* *муърхъ алай* *paslanmış;* *муърхъ акъатун* *yaxud* *муърхъуь кьун* *və yaxud* *муърхъуь ягъун* *paslanmaq;* **кВалах тавур пер муърхъуь кьада** *a.s.* işlənməyən bel paslanar.

МУЪРЦ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *doğum vaxtı sancı.*

МУЪСКІУЪН *sif.* miskin, yazıq, bədbəxt, zavallı, aciz; zəlil.

МУЪСКІУЪНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *miskinlik, yazıqlıq, bədbəxtlik, zavallılıq, acizlik; zəlillik;* **муъскіуънвал** *авун* *sürünmək, acınacaqlı həyat keçirmək.*

МУЪСКІУЪНВИЛЕЛДИ *z.* *miskinliklə, yazıqcasına, bədbəxtcəsinə, zavallıcasına, acizliklə; zəlilliklə.*

МУЪТКВЕР ТАР *dial.* *küknar ağacı.*

МУЪТІУЪГЪ *sif.* dinc, sakit, itətkar, müti, boyun əyən, sözə qulaq asan; **муътІуъгъ аял** *sözəbaxan uşaq;* **муътІуъгъ халкъ** *dinc, sakit xalq;* **муътІуъгъ авун** *təbət etmək, ram*

etmək; sakitləşdirmək, yatırtmaq; **муътІуъгъ хьун** *təbət olmaq, ram olmaq, boyun əymək.*

МУЪТІУЪГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **МуътІуъгъ (муътІуъгъ авун).**

МУЪТІУЪГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dinclik, sakitlik, itətkarlıq, mütilik;* **муътІуъгъвалин** *dincliyin, sakitliyin, itətkarlığın, mütiliyn.*

МУЪТІУЪГЪВАЛУН (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dinc olmaq, sakit olmaq, itətkar olmaq, müti olmaq, boyun əymək, sözə baxmaq.*

МУЪТІУЪГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **МуътІуъгъдаказ.**

МУЪТІУЪГЪДАКАЗ *z.* *itətkarlıqla, itətlə, fağır-fağır, başısağığı, dinc, acizənə.*

МУЪТІУЪГЪДИЗ *bax* **МуътІуъгъдаказ.**

МУЪФТЕ *z.* *müftə, pulsuz.*

МУЪФТЕХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müftəxor, tüfeyli;* **муъфтехурдин** *müftəxorun, tüfeylinin.*

МУЪФТЕХУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *müftəxorluq, tüfeylilik;* **муъфтехурвалин** *müftəxorluğun, tüfeyliliyin;* **муъфтехурвал авун** *müftəxorluq etmək, tüfeylilik etmək.*

МУЪФТЕХУРВИЛЕЛДИ *z.* *müftəxorluqla, tüfeyliliklə.*

МУЪХКІУЪТ *bax* **МехкІуът.**

МУЪХВЕД *rutul (xalq adı);* **муъхвед** *чІал* *rutul dili.*

МУЪХВЕДВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rutul (rutul xalqının nümayəndəsi);* **муъхведвидин** *rutulun.*

МУЪХЦ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *anbar; dam, mərək, samanlıq;* **муъхцуьн** *anbarın; damın, samanlığın.*

МУЪШКУЪР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *Müşkür (qədim Albaniyanın vilayətlərindən birinin adı);* **Муъшкүрдин** *Müşkürün;* 2) *kişi adı -* **Муъшкүр** (*Müşkür*).

МУЪШКУЪР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müşkür (ləzgi çəki vahidi - 500 kq);* **муъшкүрдин** *müşkürün;* **са муъшкүр кьуьл** *500 kq buğda.*

МУЪШКУЪР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *müşkür (ləzgi ölçü vahidi - 2 hektar);* **муъшкүрдин** *müşkürün;* **са муъшкүр** *iki hektar.*

МУЫШКУЫР IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Мүшкүр (*ләзги халқ рәқсінин ади*); **Муышкүрдин** Мүшкүрүн; **ада зуырнечийрив** “Муышкүр” мақам яғыз туна о, зурнаçы- лара “Мүшкүр” рәқсін чалдырды.

МУЫШТЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) мүштер, алиц; **муыштеридин** мүштеринин, алицын; **муыштериде** хьун төләб едилмә; тө- ләбат; **муыштериде** акьатун төләби (төләба- тı) итирмәк; **са муыштери патал туыквен кар- дик кутач** *mis.* бир мүштеридән өтрү дүкан ач- мазлар; 2) *тәс.* елçi; **кье чи квализ муыште- рияр кьезева** бу гүн bizim evә елчиләр гөлир; **♦ муыштериде авай руш** әрә getmәli, yetiш- miш qız.

МУЫШТЕРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) мүштерлик; **муыштеривилин** мүштерилийн.

МУЫШТЕРИВИЛЕЛДИ *z.* мүштеричесинә.

МУЫШТЕТ(ар) (-ри, -ра) мүштет (*ләзги үзүм сорту*); **муыштетдин** мүштетин.

МЭР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mer* (*bälä- diyyä räisi, şähärin rähbäri*); **мәрдин** *merin.*

МЭРИЯ (-ди, -да) *meriya* (*bälädiyyä ida- räsi, şähär rähbärinin idaräsi*); **мэриядин** *meriyanın.*

МЭРК *qäd. pay* (*istedaddan*).

МЯГЬКЕМ I *sif.* 1) möhkәм, бөрк, да- вамлы, sarsılmaz; **мягькем бине** möhkәм özü; **мягькем гапур** *davamlı хәнсәр;* **мягькем авун** möhlәndirmәк; **мягькем хьун** möhkәmlәnmәк; 2) *тәс.* *dayanıqlı, dözümlü,* сәбатлы, etibarlı, sәdaqәtli; **ам дуствилиз мягькем кас я о,** *dostluqda sәdaqәtli adamdır; hәмçinin bax Клеви.*

МЯГЬКЕМ II *z.* 1) möhkәм, бөрк, möh- көм (*surәtdә*), möhkәмçәsinә; бөрк-бөрк; 2) *тәс.* сәбатла, мөтанәтлә, sarsılmaz *surәtdә;* **кар мягькем яз кыле тухун** *işi sәbatla görmәк.*

МЯГЬКЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) möhkәмә; **мягькемадин** möhkәмәнин.

МЯГЬКЕМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Мягькем I** (**мягькем авун**).

МЯГЬКЕМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) möhkәмлик, *davamlılıq, sarsılmazlıq, dayanıqlılıq;* 2) *тәс.* сәбат, мәтин- лик, etibarlılıq; *hәмçinin bax Клевивал.*

МЯГЬКЕМВИЛЕЛДИ *z. bax* **Мягькем- даказ.**

МЯГЬКЕМДАКАЗ *z.* 1) möhkәмçәsinә, möhkәм *surәtdә,* бөрк-бөрк, qәtiyyәtlә,

sәbatla, mөtanәtlә, әzmkarlıqla, әsaslı *surәtdә;* 2) *тәс.* әyilmәzliklә, yenilmәzliklә; *hәмçinin bax* **Клевидаказ.**

МЯГЬКЕМДИЗ *z. bax* **Мягькемдаказ.**

МЯГЬЛЕ *bax* **Магьле.**

МЯГЬТЕЛ *sif.* mәәttәl; *heyрәtli, qәribә,* tәәccüblü; **мягьтел кар** tәәccüblü *iш;* **мягьтел авун** a) *heyрәtlәndirmәk, tәәccüblәndirmәk;* b) *pis vәziyyәtdә qoymaq; мягьтел хьун* *heyрәtlәnmәk, tәәccüblәnmәk; hәмçinin bax* **Пагь.**

МЯГЬТЕЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Мягьтел** (**мягьтел авун**).

МЯГЬТЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mәәttәllik; *heyрәtlik, qәri- bәlik, tәәccüblülük; мягьтелвилин* mәәttәlli- yin; *heyрәtliliyin, qәribәliyin, tәәccüblülüyin.*

МЯГЬТЕЛВИЛЕЛДИ *z.* mәәttәlliklә; *heyрәtlә, tәәccüblә.*

МЯГЬТЕЛДАКАЗ *z. bax* **Мягьтелви- лелди.**

МЯГЬТЕЛДИЗ *bax* **Мягьтелвилелди.**

МЯГЬФЕ *bax* **Магьфе.**

МЯДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mә- дән; **мядендин** mәдәнин; **цивиндин** **мяден** kömür mәдәни; **нафтIадин** **мяден** *neft mәдә- ni;* **кьизилдин** **мяден** *qızıl mәдәни;* 2) *тәс.* mәrkәz, mәntәqә, bir yerә yığılma ye- ri; **санайидин** **мяден** *sәнaye mәrkәzi;* **май- вайрин** **мяден** *meyvә mәntәqәsi.*

МЯРЕКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mә- рәкә, tәdbir, yığıncaq; tәmtәraq, ehtiшam, dәb- dәbә, cәlal, büsat; **мярекатдин** mәrәкәnin, tәdbirin, yığıncağın *vә s.*

МЯРЕКАТЛУ *sif.* tәmtәraqılı, ehtiшamlı, dәbdәbәli, cәlalılı, büsatlı.

МЯРЕКАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tәmtәraqılılıq, ehtiшamlılıq, dәbdәbәlik, cәlalılılıq, büsatlılıq; **мярекатлуви- лин** tәmtәraqılılığın, ehtiшamlılığın, dәbdәbәlili- yin *vә s.*

МЯРЕКАТЛУДАКАЗ *z.* tәmtәraqıla, eh- тишамла, dәbdәbә ilә, cәlalla, büsatla.

МЯСЕРАР (-ри, -ра) *c.h.* myaserlәр (*ләзги milli çәkmәləri*); **мясеррин** myaserlәрин.

МЯТЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* qadın paltarı; **мятягьдин** qadın paltarının.

Н

Н I [эн] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının iyirminci hərfi.*

Н II (-ди, -да; -ар) *n (samit səs).*

- **Н III:** *yiyyəlik hal şəkilçisi.*

- **Н IV:** *felin məsdər və əmr formalarının şəkilçisi.*

- **Н V:** *sifətləri əmələ gətirən şəkilçi; гилан* indiki, *пакаман* sabahkı.

НА I: *Вун* *şəxs əvəzliyinin adlıq halda danışığ forması; бax Вун; на лугьуди* sən demə.

- **НА II:** *felin keçmiş zaman formasını əmələ gətirən şəkilçi; лагьа-на* dedi; *хьва-на* içdi.

- **НА III:** *felin feli bağlama formasını əmələ gətirən şəkilçi.*

- **НА IV:** *danışıqda feli sifətə əlavə olunaraq hərəkətin baş verdiyi yeri göstərən şəkilçi.*

- **НА V:** *bəzi sifətlərə əlavə olunaraq mənanı dəyişən önşəkilçi; гьахь-нагьахь* haqq-nahaq.

НАБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şəkər; *набатдин* şəkərin; 2) *qadın adı - Набат* (Nabat).

НАБАТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bitki, nəbatat, yaşılıq; *набататдин* bitkinin, nəbatatın, yaşılığın; *набататрин* дуйнья bitkilər ələmi.

НАБАТАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nəbatatçı; *набататчидин* nəbatatçının.

НАБАТАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nəbatatçılıq; *набататчивилин* nəbatatçılığın.

НАБЕЛЕД I *sif.* *nabələd; набелед кас* *nabələd adam.*

НАБЕЛЕД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *nabələd; набеледди ина вуч ийизвайди я?* *nabələdin burda nə işi var?*

НАБЕЛЕДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nabələdlik; набеледвилин* *nabələdliyin.*

НАБОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* *nabor, düzüm (yığılmış hərflər, mətn); набордин* *naborun.*

НАБУТ I *sif.* 1) *eybəcər, kifir, çox çirkin, biçimsiz, bədheybət; 2) şikəst, əlil, çolaq.*

НАБУТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *eybəcər (adam), kifir (adam), bədheybət, idbar;*

şikəst, əlil, çolaq; набутдин *eybəcərin, kifirin, bədheybətin, idbarın; набут авун* *şikəst etmək; набут хьун* *şikəst olmaq.*

НАБУТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *eybəcərlik, kifirlik, biçimsizlik, bədheybətlik; əlillik; набутвилин* *eybəcəriyin, kifirliyin, biçimsizliyin, bədheybətliyin; əlilliyin.*

НАБУТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Набут (набут авун).*

НАБУТБУР I *sif.* *eybəcərlər, kifirlər, biçimsizlər, bədheybətlər; əlillər.*

НАБУТБУР II (-у, -а) *is.* *eybəcərlər, kifirlər, biçimsizlər, bədheybətlər; əlillər; набутбурун* *eybəcərlərin, kifirlərin və s.*

НАБУТВИЛЕДИ *z. bax Набутдаказ.*

НАБУТДАКАЗ *z.* *eybəcərcəsinə, kifirliklə, bədheybətəsinə; əlilliklə.*

НАБУТДИЗ *bax Набутдаказ.*

НАВ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *rəng çaları; навдин* *rəng çalarının.*

НАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* *xahiş; yalvarış; навадин* *xahişin; yalvarışın.*

НАВИГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. naviqator (naviqasiya mütəxəssisi); навигатордин* *naviqatorun.*

НАВИГАЦИЯ (-ди, -да) *dəniz. naviqasiya* (1. *gəmiçilik, gəmilərin hərəkəti, gəmilərin seyri; 2. gəmilərin seyretmə dövrü; 3. gəmiçilik elmi.*

НАВРУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *novruz; наврүздин* *novruzun; 2) kişi adı - Навруз* (Novruz).

НАВРУЗБЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *nişanlı, adaxlı (oğlan); наврүзбегдин* *adaxlının; 2) kişi adı – Наврузбег* (Novruzbəy).

НАГАГЬ *bağ.* *əgər, hərgah; нагагь ам фейитла, зунни фида* *əgər o getsə, mən də gedəcəyəm.*

НАГАГЬНА *bağ. dan.* *əgər, hərgah.*

НАГАЙБАКАР (-ри, -ра) *naqaybaklar (tatarların azlıq təşkil edən etnoqrafik qrupu); нагайбакрин* *naqaybaklarının.*

НАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *naqan (tapança); нагандин* *naqanın.*

НАГЪВ I (-къвади, -къвада, -къвар, -къвари, -къвара) göz yaşı; **накъвадин** göz yaşının; **вилерал накъвар акъалтна** gözleri yaşardı; **вилерай нагъв алатна** a) sakitleşdi, ağlamaqdan əl çəkdi; b) göz yaşı ilə; **вилериз нагъв хъиткьинун** gözleri yaşarmaq, gözleri dolmaq, ağlamsınmaq, doluxsunmaq.

НАГЪВ II (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) saman, püfəl, köçəl; **нагъвадин** samanın, püfəlin, köçəlin; **нагъвар чараданди ятлани, муьхц жуванди я** *a.s.* "yemək özgəninki olsa da, qarın səninkidir, elə ye ki, dözə biləsən" mənasında işlənir.

НАГЪД *sif.* nəqd; **нагъд пул** nəqd pul.

НАГЪИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) nağıl, hekayə, təhkiyə; 2) lətifə; **нагъилдин** nağılın, hekayənin, təhkiyənin; lətifənin; *həmçinin bax* **Мах**.

НАГЪИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nağılbaz, təhkiyəçi; 2) lətifəçi; **нагъилчидин** nağılbazın, təhkiyəçinin; lətifəçinin; *həmçinin bax* **Махарбан**.

НАГЪИЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) nağılbazlıq, təhkiyəçilik; 2) lətifəçilik; **нагъилчивилин** nağılbazlığın, təhkiyəçiliyin; lətifəçiliyin; *həmçinin bax* **Махарбанвал**.

НАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* əyalet; **нагъдин** əyaletin.

НАГЪАКЪА *z.* nahaq, nahaq yerə, boş yerə, əbəs yerə, bihudə, əbəs; **нагъакъа ам фена** nahaq o getdi.

НАГЪАКЪАН I *sif.* pis, xarab, yaramaz, iyrenc, xoşagəlməz, arzu olunmayan, əlverişsiz; **нагъакъан гъава** əlverişsiz (pis) hava; **нагъакъан ванер** xoşagəlməz səslər; **нагъакъан крар** nahaq işlər.

НАГЪАКЪАН II *z.* nahaq yerə, boş yerə, əbəs yerə, faydasız, səmərəsiz.

НАГЪАКЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pislik, xəbislik, alçaqlıq, ədəbsizlik, nalayiqlik, iyrenclik, rəzillik, həyasızlıq; **нагъакъанвилин** pisliyin, xəbisliyin, alçaqlığın *və s.*

НАГЪАКЪАНВИЛЕЛДИ *z. bax.* **Нагъакъандаказ**.

НАГЪАКЪАНДАКАЗ *z.* iyrenc, çirkin, mənfur, pis.

НАГЪАКЪАНДИЗ *z. bax* **Нагъакъандаказ**.

НАГЪАХЪ I *sif.* nahaq, haqsız; **нагъахъ авун** təqsirləndirmək.

НАГЪАХЪ II *z.* dəlilsiz-sübutsuz.

НАГЪАХЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Нагъахъ I** (нагъахъ авун).

НАГЪАХЪБУР (-у, -а) haqsızlar; **нагъахъбурун** haqsızların.

НАГЪАХЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqsızlıq, müqəssirlik, günahkarlıq; **нагъахъвилин** haqsızlığın, müqəssirliyin, günahkarlığını.

НАГЪАХЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **Нагъахъдаказ**.

НАГЪАХЪДАКАЗ *z.* haqsızlıqla, haqsızca.

НАГЪАХЪДИЗ *z. bax* **Нагъахъдаказ**.

НАГЪАХЪДИ // **НАГЪАХЪАНДИ** (-а, -а) haqsız adam; **нагъахъдан** // **нагъахъндан гаф** haqsız adamın sözü.

НАДАМАТ *sif.* xoş söhbətlər edən; **ам надамат кас я о**, xoş söhbətlər edən adamdır.

НАДИНЖ I *sif.* nadinc, dəcəl, şuluqçu, qalmaqalçı; **надинж аял** nadinc (*dəcəl*) uşaq.

НАДИНЖ II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* nadinc, dəcəl, şuluqçu; **надинжан** nadincin, dəcəlin, şuluqçunun; **ибур а надинжан крар я** bunlar o nadincin işləridir; *həmçinin bax* **Шандакь**.

НАДИНЖБУР I *sif:* **Надинж** *sifətinin cəm forması*.

НАДИНЖБУР II (-у, -а) *is:* **Надинж** *isminin cəm forması*.

НАДИНЖВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nadinclik, dəcəllik, şuluqçuluq, qalmaqalçılıq; **надинжвилин** nadincliyin, dəcəlliyin *və s.*; **надинжвал авун** nadinclik etmək, dəcəllik etmək *və s.*; *həmçinin bax* **Шандакьвал**.

НАДИНЖВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Надинжвал** (надинжвал авун).

НАДИНЖВИЛЕЛДИ *z. bax* **Надинждаказ**.

НАДИНЖДАКАЗ *z.* nadincliklə, dəcəlliklə.

НАДИНЖДИЗ *z. bax* **Надинждаказ**.

НАДИР I *sif.* nadir.

НАДИР II *astr.* nadir (*şaqul xəttin üfüq altında göy sferası ilə kəsişdiyi nöqtə*).

НАДИРБУР *sif.* nadirlər.

НАДИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nadirlik; надирвилин nadirliyin.

НАЖАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balta; **нажахдин** baltanın; *həmçinin bax* **ЯкІв**.

НАЗ (-ди, -да) naz, işvə, qəmzə; **наздин** nazın, işvənin, qəmənin; **наз маса гун** nazlanmaq; **наз гвай** nazlı, işvəli, qəməli; **наздалди хуьн** nazlamaq, əzizləmək, ərköyün böyütmək.

НАЗАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) gözəl qadın; **назанидин** gözəl qadının;
2) *qadın adı* - **Назани** (Nazani).

НАЗАР (ди, -да) nəzər; **назардин** nəzərin; **назар хьун** gözü tutmaq, xoşa gəlmək; **назар авун** göz dəymək.

НАЗРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Назар** (назар авун).

НАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nazlanmaq, işvələnmək; **назвилин** nazlanmağın, işvələnməyin.

НАЗВИЛЕЛДИ *z.* nazla, işvə ilə, qəmzə ilə.

НАЗДИВДИ *z. bax* Назвилелди.

НАЗИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nazir; **назирдин** nazirin.

НАЗЛУ *sif.* 1) nazlı; **назлу дилбер** nazlı dilbər; 2) *qadın adı* **Назлу** (Nazlı).

НАЗЛУДАКАЗ *z.* nazla; **ам назлудаказ кьвезвай** o, nazla gəlirdi.

НАЗЛУДИЗ *z. bax* Назлудаказ.

НАЗНАЗИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) naznazi (*ləzgi qadınlarının ipəkdən hazırlanan milli örpəyi*); **назназидин** naznazinin.

НАЗНАЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. dan.* bəzənib-düzənmək; **назназна** bəzənib-düzəndi.

НАЗХАНУМ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) bəzənmiş qadın; **назхануман** bəzənmiş qadının; 2) *məc.* ləyaqətsiz qadın.

НАИБ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* naib (*əvəz edən, müavin, canişin, vali*); **наибдин** naibin.

НАИБ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) naib (*ləzgi toylarında bəyin sağdışı və soldışı*); **наибар** naiblər.

НАИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) naiblik; **наибвилин** naibliyin; **наибвал авун** naiblik etmək.

НАКИР *bax* **Мункар**.

НАКТОУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* naktouz (*gəmidə kompas yerləşdirilən şaf*); **нактоуздин** naktouzun.

НАКЪВАДИ: **Нагъв II** *sözünün hal forması.*

НАКЪ *z.* dünün; **накъ мехъер хъана** dünün toy oldu.

НАКЪАЛАЙ *z.* dünəndən; **гъаваяр накъалай къайи хъанва** havalar dünəndən soyuyub.

НАКЪАЛДИ dünənədək, dünənə kimi.

НАКЪАН dünənki; **накъан югъ дүнənki** gün; **накъанни къенин аял тəс.** uşaq (*təc-rübəsiz mənasında*), cavan (*oğlan*).

НАКЪВ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) torpaq, yer; **накъвадин** torpağın; **къум квай накъв** qumsal torpaq; **чІулав накъв** qaratorpaq; **шурекат накъв** şoran torpaq; **шур квай накъв** kültorpaq; **яру накъв** qırmızı torpaq; **накъв квай** torpaqlı, torpaq qarışığı olan; **◊ накъвадал фин** dəfn mərasiminə getmək, qəbiristanlığa getmək; **накъв гъялун** torpağı əkinə hazırlamaq.

НАКЪВАР (-ри, -ра) *dial.* qəbiristanlıq.

НАКІАБ *bax* **ЛакІаб**.

НАЛБЕКИ // **НАЛБЕК** (-ди, -да; -яр//ар, -йри//ри, -йра//ра) nəlbəki; **налбекидин** // **налбекдин** nəlbəkinin.

НАЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* nalim (*balıq*); **налимдин** nalimin.

НАЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vergi; **налогдин** verginin; **арада масад авачир налог** vasitəsiz (müstəqil) vergi; **арада масад авай налог** vasitəli vergi; **гелирдилай къачузвай налог** gəlir vergisi; **налог эцигун** vergi qoymaq.

НАЛУГЪУДИ *aral.s.* sanki, elə bil.

НАМАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) namaz; **намаздин** namazın.

НАМЕРД I *sif.* namərd, alçaq, vəfasız.

НАМЕРД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* namərd, alçaq, yaramaz; satqın; **намерддин** namərdin, alçağın, yaramazın; satqının.

НАМЕРДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) namərdlik, alçaqlıq, yaramazlıq; satqınlıq; **намердвилин** namərdliyin, alçaqlığının, yaramazlığının; satqınlığının.

НАМЕРДВИЛЕЛДИ *z. bax* **Намерддаказ.**

НАМЕРДДАКАЗ *z. namərdliklə, namərd-cəsinə, alçaqlıqla, alçaqcasına, yaramazlıqla, yaramazcasına; satqınlıqla.*

НАМЕРДДИЗ *z. bax* **Намерддаказ.**

НАМУМКИН *sif. namümkün.*

НАМУМКИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *namümkünlük; намукинвинлин* *namümkünlüyün.*

НАМУС (-ди, -да) *namus, vicdan; ləyaqət; намус авай кас* *namuslu adam; ləyaqətli adam; лезги намусди рекьида, цегь чумахъди* *mis. ləzginini namus öldürər, keçini çomaq; намус квадарун* *namusu itirmək, ləyaqəti itirmək; жуван намус хуьн* *öz namusunu qorumaq, öz ləyaqətini qorumaq; намусдик хкуьрун* *və yaxud намусдик хкІурун* *namusuna toxunmaq, təhqir etmək; намус хьун* *utanmaq; адан гафарикай заз намус хьана* *otun sözlərindən utandım.*

НАМУСДАЛДИ *z. namusla, vicdanla, ləyaqətlə.*

НАМУСЛУ *sif. namuslu, vicdanlı, ləyaqətli; намуслу хьун* *namuslu olmaq, ləyaqətli olmaq.*

НАМУСЛУБУР I *sif. namuslular, vicdanlılar, ləyaqətlilər.*

НАМУСЛУБУР II (-у, -а) *is. namuslular, vicdanlılar, ləyaqətlilər.*

НАМУСЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *namusluluq, vicdanlılıq, ləyaqətlilik; намуслувилин* *namusluluğun, vicdanlılığın, ləyaqətliliyin.*

НАМУСЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Намуслудаказ.**

НАМУСЛУДАКАЗ *z. namusla, vicdanla, ləyaqətlə.*

НАМУСЛУДИЗ *z. bax* **Намуслудаказ.**

НАМУСЛУДИ I *sif. namuslu, vicdanlı, ləyaqətli.*

НАМУСЛУДИ II (-а, -а) *is. namuslu, vicdanlı, ləyaqətli; намуслудан* *namuslunun, vicdanlının, ləyaqətlinin.*

НАМУССУЗ I *sif. namussuz, vicdansız, ləyaqətsiz.*

НАМУССУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. namussuz, vicdansız, ləyaqətsiz; намуссуздин* *namussuzun, vicdansızın, ləyaqətsizin; намуссуз хьун* *namussuz olmaq, vicdansız olmaq, ləyaqətsiz olmaq.*

НАМУССУЗБУР I *sif. namussuzlar, vicdansızlar, ləyaqətsizlər.*

НАМУССУЗБУР II (-у, -а) *is. namussuzlar, vicdansızlar, ləyaqətsizlər; намуссузбурун* *namussuzların, vicdansızların, ləyaqətsizlərin.*

НАМУССУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *namussuzluq, vicdansızlıq, ləyaqətsizlik; намуссузвилин* *namussuzluğun, vicdansızlığın, ləyaqətsizliyin; намуссузвал авун* *namussuzluq etmək, vicdansızlıq etmək, ləyaqətsizlik etmək.*

НАМУССУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Намуссуздаказ; намуссузвилелди кьыл хуьдалди, намуслувилелди кьиникь хьсан я** *mis. namussuzluqla dolanmaqdasna namusla ölmək yaxşıdır.*

НАМУССУЗДАКАЗ *z. namussuzluqla, namussuzcasına, vicdansızlıqla, vicdansızcasına, ləyaqətsizliklə, ləyaqətsizcəsinə.*

НАМУССУЗДИЗ *z. bax* **Намуссуздаказ.**

- **НАН:** *bəzi zərflərdən sifət əmələ gətirən şəkilçi: кьетне+нан = кьетненан* *bayaqkı.*

НАНАЙ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nanay (xalq adı); нанайдин* *nanayın; нанай чІал* *nanay dili.*

НАНАЙ II *dial. nə tufəngə çaxmaqdır, nə dümbəyə toxmaq mənasında işlədilən söz.*

НАНДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. nandu (Cənubi Amerika dəvəquşusu); нандудин* *nandunun.*

НАНИЗМ *antr. nanizm (cırdanboyluluq).*

НАНКА (-ди, -да) *nanka (sarı rəngli qalın və kobud pambıq parça); нанкадин* *nankanın.*

НАПАК *sif. napak; напак кас* *napak adam.*

НАПАКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *napaklıq; напаквилин* *napaklığın.*

НАПАКВИЛЕЛДИ *z. bax* **Напакдаказ.**

НАПАКДАКАЗ *z. napakca, napakcasına.*

НАПАКДИЗ *z. bax* **Напакдаказ.**

НАПАЛМ (-ди, -да) *napalm (yandırıcı və odsaçan qarışıq kimi istifadə edilən maddə); напалмдин* *napalmın.*

НАР I *bax* **Анар.**

НАР II: *нар деве* *nər dəvə.*

НАРАГЪАТ *narahat; нарагъат хьун* *narahat olmaq.*

НАРАГЪАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *narahatlıq*; **нарагъатвили** *narahatlığın*.

НАРАГЪАТВИЛЕЛДИ *z. narahatlıqla*.

НАРАЗИ *sif. narazı*; **нарази авун** *narazı etmək*; **нарази хьун** *narazı olmaq*.

НАРАЗИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *narazılıq*; **наразивили** *narazılığın*; **наразивал авун** *narazılıq etmək*.

НАРАЗИВАЛУН *f. bax* **Наразивал** (**наразивал авун**).

НАРАЗИВАЛЗАВАЙБУР (-у, -а) *narazılıq edənlər*; **наразивалзавайбурун** *narazılıq edənlərin*.

НАРАЗИВИЛЕЛДИ *z. bax* **Нарзидаказ**.

НАРАЗИДАКАЗ *z. narazılıqla*.

НАРАЗИДИЗ *z. bax* **Нарзидаказ**.

НАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şam ağacı*; **наратдин** *şam ağacının*; **наратдин тахтаяр** *şam ağacının taxtalari*.

НАРВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. narval (delfinlər fəsiləsindən dəniz məməlisi)*; **нарвалдин** *narvalın*.

НАРГИЗ 1) *nərgiz*; 2) *məc. bəzənmiş qız*.

НАРГИМИШ (-ди, -да) 1) *kim. arsen*; 2) *tib., farm. arsen preparatı*; **наргимишдин** *arsenin*; *arsen preparatının*.

НАРДАР (-ри, -ра) *nərd*.

НАРЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *narzan (mədən suyu)*; **нарзандин** *narzanın*.

НАРИСАКЪА *yerin yeddi qatı*.

НАРКОБИЗНЕС (-ди, -да) *narkobiznes*; **наркобизнесдин** *narkobiznesin*.

НАРКОЗ (-ди, -да) *tib. narkoz*; **наркоздин** *narkozun*.

НАРКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xalq komissarı*; **наркомдин** *xalq komissarının*.

НАРКОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *narkoman (narkotiklərə mübtəlalıq)*; **наркомандин** *narkomanın*.

НАРКОМАНИЯ (-ди, -да) *narkomaniya (narkotiklərə mübtəlalıq)*; **наркоманиядин** *narkomaniyanın*.

НАРКОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xalq komissariatı*; **наркоматдин** *xalq komissariatının*.

НАРКОТИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. narkotizator, narkoz verən, narkotizatsiya edən adam*.

НАРКОТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *narkotik (xəstəni huşsuzlaşdırmaq və yatırmaq üçün ona verilən maddə)*; **наркотикдин** *narkotikin*.

НАРКОТИКА (-ди, -да) *narkotik maddələr, narkotik dərmanlar*; **наркотикадин** *narkotik maddələrin, narkotik dərmanların*.

НАРМА (-ди, -да) *narma (ləzgi üzüm sortu)*; **нармадин** *narmanın*.

НАРСУД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xalq məhkəməsi*; **нарсуддин** *xalq məhkəməsinin*.

НАРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *narta (şimalda it və ya maral qoşulan kirşə)* **нартадин** *nartanın*.

НАРЧУЪХВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nararmudu*; **нарчуъхвердин** *nararmudunun*.

НАРЯД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *naryad, tapşırıq (sərəncam kağızı, əmrnamə, order)*; **наряддин** *naryadın*.

НАСИБ *bax* **Несиб**.

НАСИБВАЛ *bax* **Несибвал**.

НАСИГЪАТ *bax* **Несигъат**.

НАСИГЪАТЧИ *bax* **Несигъатчи**.

НАСИГЪАТЧИВАЛ *bax* **Несигъатчивал**.

НАСЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. nasleq (1. yakutlarda əvvəllər tayfa, sonralar kənd icması; 2. Yakutiyaда inzibati-ərazi bölgüsü)*; **наследдин** *nasleqin*.

НАСОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nasos*; **насосдин** *nasosun*.

НАТАРАЗ *sif. nataraz*.

НАТРИЙ (-ди, -да) *kim. natrium (ağ rəngli yumşaq qələvi metal)*; **натрийдин** *natriumun*.

НАТУРАЛИЗМ (-ди, -да) *naturalizm (XIX əsrin ortalarında ədəbiyyat və incəsənətdə burjuva realizminin düşkünlüyünü ifadə edən cərəyan)*; **натурализмдин** *naturalizmin*.

НАТУРАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *naturalist (naturalizm tərəfdarı)*; 2) *təbiətçi*; **натуралистдин** *naturalistin*; *təbiətçinin*.

НАТУРФИЛОСОФИЯ (-ди, -да) *naturfilosofiya, təbiət fəlsəfəsi (təbiət haqqında idealist, antidialektik, mürtəcə nəzəriyyələrin ümumi adı)*; **натурфилософиядин** *naturfilosofiyanın*.

НАТУРФИЛОСОФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *naturfilosof (naturfilosofiya tərəfdarı)*; **натурфилософдин** *naturfilosofun*.

НАТИ *dial.* yaramaz.

НАТИУФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Нутуфа.

НАТЮРМОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss.* natürmort (*cansız şeylər, məs.: meyvə, gül və s. təsviri*); **натюрмортдин** natürmortun.

НАФАКБА (-ди, -да) öhdəsində olmaq; **садан нафакбадал алаз хьунухь** kiminsə öhdəsində olmaq.

НАФАКБАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) öhdədə dolanmaq; **нафакбачивилин** öhdədə dolanmağın.

НАФТ (-тIади, -тIада; -тIар, -тIари, -тIара) *neft*; **нафтIадин** *neftin*; **лацу нафт** ağ *neft*; **нафтIад ичер** ləzgi alma *sortu*; **нафтIад кьачар** qutab bişirilən göyərtili növü.

НАФТАЛИН (-ди, -да) *naftalin*; **нафталиндин** *naftalinin*.

НАФТОЛ (-ди, -да) *kim.* *naftol*; **нафтолдин** *naftolun*.

НАФТИАДИ: **Нафт** *sözünün hal forması*.

НАФТИАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* *neft satan*; **нафтIарбандин** *neft satanın*.

НАХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *saymaz*; **нахадин** *saymazın*; **ам наха я о**, *saymazdır*.

НАХУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nohud*; **нахутIдин** *nohudun*.

НАХУШ *sif.* *naxoş*; **нахуш хьун** *naxoş olmaq*.

НАХУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *naxoşluq*; **нахушвилин** *naxoşluğun*.

НАХУШВИЛЕЛДИ *bax* Нахушдаказ.

НАХУШДАКАЗ *z.* *naxoşca, naxoşluqla*.

НАХУШДИЗ *z. bax* Нахушдаказ.

НАХ ЧIАЛАР (-ри, -ра) *dilç.* *Nax dilləri (Qafqaz dilləri qrupu)*; **нах чIаларин** *nax dillərinin*; **нах чIалар Нах-Дагъустан чIаларик акатзава** *nax dilləri Nax-Dağıstan dilləri qrupuna daxildir*.

НАЦИЗМ (-ди, -да) *nasizm*; **нацизмдин** *nasizmin*.

НАЦИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nasist*; **нацистдин** *nasistin*.

НАЦI (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qamış*; **нацIунин** *qamışın*; **нацI квай чка** *qamışlıq*; **ам нацI хьтинди я о**, *qamış kimidir*.

НАЧАГЪ *sif.* *xəstə*; **начагъ авун** *xəstə-ləndirmək*; **начагъ хьун** *xəstələnmək*.

НАЧАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xəstəlik*; **начагъвилин** *xəstəliyin*.

НАЧАГЪДАКАЗ *z.* *xəstə halda*.

НАЧАГЪДИ I *sif.* *xəstə*.

НАЧАГЪДИ II (-а, -а) *is.* *xəstə insan*.

НАЧАГЪДИЗ *z. bax* Начагъдаказ.

НАШАР I *sif.* *bədniiyyət*.

НАШАР II *z.* *əsassız, hədəf, boş-boşuna*; **ам нашар рахач о**, *əsassız (hədəf) danışmaz*.

НАШАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *bədniiyyətlik*; 2) *əsassızlıq*; **нашарвилин** *bədniiyyətliyin*; *əsassızlığın*.

НАШАРДАКАЗ *z.* 1) *bədniiyyətliklə*; 2) *əsassızcasına, boş-boşuna*.

НАШАРДИЗ *z. bax* Нашардаказ.

НАШАТЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* *naşatır, ammonium hidroksid*; **нашатырдин** *naşatırın*.

НАШИ *sif.* 1) *naşı*; 2) *ədəbsiz, nəzakətsiz, nalayiq; utanmaz*; **наши хьун** *naşı olmaq*.

НАШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *naşılıq*; 2) *ədəbsizlik, nəzakətsizlik; utanmazlıq*; **нашивилин** а) *naşılığın*; б) *ədəbsizliyin, nəzakətsizliyin, utanmazlığın*; **нашивал авун** а) *naşılıq etmək*; б) *ədəbsizlik etmək, nəzakətsizlik etmək; utanmazlıq etmək*.

НАШИВАЛУН *bax* Нашивал (нашивал авун).

НАШИВИЛЕЛДИ *z. bax* Нашидаказ.

НАШИДАКАЗ *z.* 1) *naşıcasına*; 2) *ədəbsizliklə, nəzakətsizliklə; utanmazcasına*.

НАШИДИЗ *z. bax* Нашидаказ.

НАШИЗ *z. bax* Нашидаказ.

НАШРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *meşə*; **нашравдин** *meşənin*; *həmçinin bax* Там.

НАЯДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *na-yada* (1. *yunan mifologiyasında: çaylar və bu-laqlar pərisi*; 2. *zool. şirin sularда yaşayan mollyusk*).

НЕБГЕТ I *sif.* *ağılsız, simic, zıqqı, xırdaçı*.

НЕБГЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *ağılsız, simic, zıqqı, xırdaçı*; **небгетдин** *ağılsızın, simicin, zıqqının, xırdaçının*; **небгетдик акатун** *bədbəxt olmaq*.

НЕБГЕТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) аğılsızlıq, simiclik, zıqqılıq, xırdaçılıq; **пехилвал инсандин небгетвал я** paxıllıq insanın bədbəxtliyidir.

НЕБГЕТВИЛЕЛДИ *z.* ağılsızcasına, simicliklə, zıqqılıqla, xırdaçılıqla, bədbəxtcəsinə.

НЕВ (-ди, -да) 1) alov; 2) kömək, yardım; **невдин** alovun; köməyin, yardımın.

НЕВЕГЪАР (-ри, -ра) danışan adama yaxın yerlər.

НЕВРАЛГИЯ (-ди, -да) *tib.* nevrалgiya (*əşəb keçdiyi yerdə törəyən ağrı*); **невралгиядин** nevrалgiyanın.

НЕВРАСТЕНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* nevrastenik (*nevrasteniyə xəstəliyi olan adam*); **неврастеникдин** nevrastenikin.

НЕВРАСТЕНИЯ (-ди, -да) *tib.* nevrasteniyə (*əşəb sisteminin zəifləməsi nəticəsində əmələ gələn əşəb xəstəliyi*); **неврастениядин** nevrasteniyanın.

НЕВРИТ (-ди, -да) *tib.* nevrit (*əşəbin iltihabı*); **невритдин** nevritin.

НЕВРОЗ (-ди, -да) *tib.* nevroz (*əşəb sistemi xəstəliyi*); **невроздин** nevrozun.

НЕВРОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* nevroloq (*əşəb xəstəlikləri müəxəssisi*); **неврологдин** nevroloqun.

НЕВРОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* nevrologiya (*əşəb sistemi və onun xəstəliklərindən bəhs edən elm*); **неврологиядин** nevrologiyanın.

НЕВРОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anat. nevroma (*əşəb toxumalarından ibarət şiş, törəmə*); **невромадин** nevromanın.

НЕВРОПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* nevropat (*nevropatiyə xəstəliyinə tutulmuş adam*); **невропатдин** nevropatın.

НЕВРОПАТИЯ (-ди, -да) *tib.* nevropatiya (*müxtəlif əşəb sistemi xəstəliklərinin ümumi adı*); **невропатиядин** nevropatiyanın.

НЕВРОПАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* nevropatoloq (*nevropatologiyə müəxəssisi*); **невропатологдин** nevropatoloqun.

НЕВРОПАТОЛОГИЯ (-ди, -да) nevropatologiyə (*əşəb sistemi xəstəliklərindən bəhs edən elm*); **невропатологиядин** nevropatologiyanın.

НЕГАТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fol.* neqativ; **негативдин** neqativin.

НЕГАТИВИЗМ (-ди, -да) *tib.* neqativizm (*ruhi xəstənin hər cür xarici təsirə qarşı əbəs müqaviməti*); **негативизмдин** neqativizmin.

НЕГР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) zənci; **негрдин** zəncinin.

НЕГРИТОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) neqritos (*zənci irqinin Nelaneziya variantının tərkibində antropoloji tip*); **негритосдин** neqritosun.

НЕГРОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *antr.* neqroid.

НЕГУС nequs (*Həbəşistan padşahının titulu*).

НЕГЬ I *sif.* qüsurlu, nöqsanlı, eybli, pis; əxlaqsız, ədəbsiz, pozğun; iy-rənc, çirkin, mənfur; **негь хесетар** pis xasiyyətlər; **аллагьдиз негь ксар** kafirlər, küfr danışanlar; **негь авун** a) biabır etmək, rüsvay etmək, bədnam etmək, üzüqara etmək; pisləmək, ləkələmək; abırdan salmaq; b) lənət etmək, lənətləmək; **негь авунвай** rədd edilmiş, lənət olunmuş.

НЕГЬ II *dial.* şəffaf.

НЕГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qüsurluluq, nöqsanlılıq, eyblilik, pislilik; əxlaqsızlıq, ədəbsizlik, pozğunluq; iy-rənclik, çirkinlik, mənfurluq; **негьвилин** qüsurluluğun, nöqsanlılığın, eybliliyin və s.

НЕГЬРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nehrə; **негьредин** nehrənin; *həmçinin bax* **Квар.**

НЕГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -ал/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Негь** (негь авун).

НЕДАЙ I: ТҮҮН *felinin gələcək zaman forması; bax* **ТҮҮН.**

НЕДАЙ II *sif.* yeyilən; **недай-хьвадай затлар** ərzaq.

НЕДАЙБУР I: ТҮҮН *felindən əmələ gəlmiş feli sifətin və sifətin cəm forması.*

НЕДАЙБУР II (-у, -а) *is.* yeyənlər; **недайбурун** yeyənlərin.

НЕДАЙВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* yeməli; **недайвилин** yeməlinin.

НЕДАЙВАЛ II *z.* yeməli; **ич недайвал я** alma yeməlidir.

НЕДАЙДИ qıda, yemək, хөрək, ərzaq, azuqə.

НЕДАЛДИ *z.* yeyənə kimi, yeyənədək.

НЕЗ: ТҮҮН *felinin murad forması; bax* **ТҮҮН.**

НЕЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəzər; **незердин** nəzərin; **незерда хьун** nəzərdə tutmaq.

НЕЗУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vəd, əhd-peyman; and, söz vermə; **незуърдин** vədin, əhd-peymanın; andın, söz vermənin; **незуър авун** vəd vermək, söz vermək.

НЕИНКИ *gram. bağ. nəinki.*

НЕИНКИ... **гьакI** *gram. bağ. nəinki...* həmçinin; **аниз неинки аялар, гьакI жегьиларни атанвай** oraya nəinki uşaqlar, həmçinin cavanlar da gəlmişдилər.

НЕЙЛОН (-ди, -да) neylon; **нейлондин** neylonun.

НЕЙРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. neyron (*əsəb hüceyrəsi*); **нейрондин** neyronun.

НЕЙРОХИРУРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) neyrocərrah; **нейрохирургдин** neyrocərrahın.

НЕЙРОХИРУРГИЯ (-ди, -да) neyrocərrahiyyə (*cərrahlıgın mərkəzi və periferiya əsəb sisteminin müalicəsində bəhs edən sahəsi*); **нейрохирургиядин** neyrocərrahiyyənin.

НЕЙТРАЛИТЕТ (-ди, -да) bitərəflik; **нейтралитетдин** bitərəfliyin.

НЕЙТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. neytron (*mürəkkəb atomların nüvəsinə daxil olan, elektrik yükü olmayan elementar hissəcik*); **нейтрондин** neytronun.

НЕК (-кIеди, -кIеда; -кIер, -кIери, -кIера) süd; **некIедин** südün; **дидедин нек** ana südü; **калин нек** inək südü; **фири нек** şirin süd; **цуру нек** turşumuş süd, ауран; **чиг нек** çiy süd; **некIед чар** südün üzü, qaymağı; **некIед тав** süd rəngi; **кали яд хьвада** – нек жеда, **гьуьлягьди яд хьвада** – зегьер жеда *mis.* inək su içər – süd olar, ilan su içər – zəhər olar; **нек атIун** südün çürüməsi; **нек гун** a) sağılmaq; b) süd içirtmək; **нек гудай кал** sağmal inək; **♦ некIед сарар** süd dişləri; **нек алахьай кьари хьыз амуькьун** südü daşmış qarı kimi qalmaq (*“başına bir iş gələndə çaşbaş qalmaq” mənasında*); **некIедиз мая гун** südü mayalamaq; **некIедин стха** süd qardaşı; **некIедин хуьрекар** süd xörəkləri.

НЕКТАР (-ди, -да) 1) *mif. ab-həyat (yunan mifologiyasında: allahlara əbədi ömür verən içki)*; 2) *bot. nektar (bal şirəsi, bitkilərdən sızan şirin şirə)*; **нектардин** ab-həyatın; nektarın.

НЕКТАР КЪУШАР *zool. nektar quşları (səçəkimilər fəsiləsindən) nektar къушарин nektar quşlarının.*

НЕКТАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nektari (*çiçək bitkilərdə şirə ayıran orqan*); **нектарийдин** nektarinin.

НЕКЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din. nigah*; **некягьдин** nigahın; **некягь авун** nigah etmək.

НЕКЯГЬБУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax Некягь (некягь авун).*

НЕКЬИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çiyələk; **некьидин** çiyələyin; 2) *qadın adı - Некьи (Neqi).*

НЕКIЕГЪАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səmic; **некIегъандин** səmicin.

НЕКIЕГЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nehrə; **некIегъандин** nehrənin.

НЕКIЕДИ: **Нек** *isminin hal forması; bax Нек.*

НЕКIЕДАВАЙ *sif. dan. Нек isminin hal forması.*

НЕКIЕДХЪАЧ (**некIедхъчади, некIедхъчада, некIедхъчар, некIедхъчари, некIедхъчара**) *bot. zəncirotu; некIедхъчадин zəncirotunun.*

НЕЛ: **Вуж** *şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Вуж.*

НЕЛЬМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. nelma (şimal çaylarında yaşayan yırtıcı balıq); нельмадин nelmanın.*

НЕМЕЗИДА 1) *nemezida (qədim yunan əfsanələrində cəza, intiqam ilahəsi)*; 2) *məc. cəza, intiqam.*

НЕМЕЦ (-ди, -да; -сер, -сери, -сера) alman; **немец чIал** alman dili.

НЕМИР *уемə; bax ТIуьн.*

НЕНЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nen (*şimal xalqlarından biri*); **ненецдин** ненин; **ненец чIал** nen dili.

НЕО - bir sıra mürəkkəb sözlərin əvvəlində “yeni” mənasını verən hissəcik, *məc.:* **неоклассицизм** yeni klassisizm.

НЕОГЕН (-ди, -да) *arxeol. neogen (Yer tarixində üçüncü dövrün ikinci yarısı)*; **неогендин** neogenin.

НЕОДАРВИНИЗМ (-ди, -да) *neodarvinizm, yeni darvinizm; неодарвинизмдин neodarvinizmin.*

НЕОЗОЙ (-ди, -да) *sif.* geol. neozoy; **неозойдин эра** neozoy erası (*Yerin geoloji tarixində dördüncü, yeni era*).

НЕОЛИТ (-ди, -да) *arxeol.* neolit (*daş dövrünün axıncı epoxası*); **неолитдин** neolitin.

НЕОЛОГИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) neologizm (*dildə əmələ gəlmiş yeni söz və ya köhnə sözün almış olduğu yeni məna*); **неологизмдин** neologizmin.

НЕОН (-ди, -да) *kim.* neon (*nəcib qazlar qrupundan kimyəvi element*); **неондин** neonun.

НЕОПЛАТОНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* neoplatonizm, yeni platonizm (*eramızdan əvvəl III əsrdə meydana gəlmiş mistik fəlsəfi cərəyan*); **неоплатонизмдин** neoplatonizmin.

НЕОПЛАТОНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* neoplatonik (*neoplatonizm tərəfdarı*); **неоплатоникдин** neoplatonikin.

НЕОФАШИЗМ (-ди, -да) neofaşizm (*İkinci dünya müharibəsindən sonra kapitalist ölkələrində təzədən dirçəldilən faşizm*); **неофашизмдин** neofaşizmin.

НЕОФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) neofit (*bir din və ya nəzəriyyənin yeni tərəfdarı*); **неофитдин** neofitin.

НЕПОТИЗМ (-ди, -да) 1) nepotizm (*Roma papalarının gəlirli vəzifələri, mülkləri və s. öz qohum-əqrəbalarına verməsi*); 2) məs. qohumbazlıq, dostbazlıq; **непотизмдин** nepotizmin.

НЕПТУН (-ди, -да) neptun (1. *astr.* Günəş sisteminin səkkizinci planeti; 2. *mif. qədim romalılarda: dəniz allahı*); **нептундин** neptunun.

НЕПТУНИЙ (-ди, -да) *kim.* neptunium; **нептунийдин** neptuniumun.

НЕР I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) burnu; **нерин** burnun; **члехи нер** böyük burnu; **нерин сесер** *qram.* burnu səsləri; **нер хел** burnu deşiyi; **нерин тахта** burnun üst hissəsi; **нер ишун** *və yaxud* **нер михьун** burnunu silmək; **нер куьрсун** peşiman olmaq; **нер цава кьун** burnunu yuxarı tutmaq, özünü dartmaq; **нерай <ишна> аватай <хьгин>** çox oxşar; **нерин кланик** lap yaxınlıqda.

НЕР II (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) firtıq, selik; **нередин** firtığın, seliyin; **нерин яйлух** burnu yaylığı.

НЕРВ (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) 1) *anat.* əsəb; 2) əsəblik; **нервидин** əsəbin; əsəbiliyin; **нервияр чурун** əsəblərini pozmaq.

НЕРВАЦИЯ (-ди, -да) *zool. bot.* nervasiya, şaxələnmə (*həşəratın qanadları üzərində və ya bitki yarpaqlarında damarcıqların şaxələmə ayrılması*); **нервациядин** nervasiyanın.

НЕРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* gəmi, **нередин** gəminin.

НЕРЕИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nereida (1. *yunan mifologiyasında: dəniz pərisi*; 2. *zool.* həlqəvi dəniz qurdu); **нерейдадин** nereidanın.

НЕРЕЧІ I *sif.* 1) burnu axan; 2) balaca, yaşı az olan.

НЕРЕЧІ II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) burnu axan; 2) balaca; 3) iş bacarmayan; **неречлан** burnu axanın; balacanın; iş bacarmayanın.

НЕРПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* nerpa (*suitinə oxşayan ayağıkürəkli, məməli heyvan*); **нерпадин** nerpanın.

НЕРПУХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* nerpuxa (*iriqulaq suiti*); **нерпухадин** nerpuxanın.

НЕСИБ nəсіб, tale, qismət; **несиб хьун** nəсіб olmaq, qismət olmaq; **несиб хьанач** nəсіб olmadı, qismət olmadı.

НЕСИГЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəsihət, öyüd, ibrət; **несигъатдин** nəsihətin; **несигъат квай кар** ibrətli iş; **несигъат гун** nəsihət vermək; **несигъат хьун патал** ibrət olmaqdan ötrü; **несигъат яз** öyüd olaraq.

НЕСИЛ nəsil (*qan qohumluğuna əsaslanan insan qrupu, birlik*); **несилдин** nəsilin; *həmçinin* **бах Сихил** *və* **Митив**.

НЕТ (-тIре, -тIре; -тIер, -тIери, -тIера) bit; **нетIрен** bitin; **кьуьлуьн нет** taxıl biti; **тарци нет** mənəmə; **нетIер квайди** bitli, bit basmış; **нет ацалгун** *və yaxud* **нетIре кьун** bit basmaq.

НЕТИЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nəticə, yekun; **нетижадин** nəticənin, yekunun; **нетижайрин чар** nəticələr vəraqı; **нетижа хьун** nəticəsi olmaq; 2) nəticə, xülasə; **нетижа хкудун** nəticə çıxarmaq; **нетижа кьун** *f. a)* mənfəəti hesablamaq; *b)* qeyd, qısa fikir.

НЕТИЕЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bitli, bit basmış (*adam*); **нетIечдин** bitlinin.

НЕТИЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaramaz; **нетIешдин** yaramazın; **а нетIеш иниз вучиз атанвайди я?** o yaramazın burada nə işi var?

НЕТИРЕШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) çox çirkin adam; 2) *məc.* çox kasıb adam; **неТрешдин** çox çirkin adamın; çox kasıb adamın.

НЕФЕЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* nefelin (*gübrə üçün və müxtəlif istehsalatlarda işlədilən mineral*); **нефелиндин** nefelinin.

НЕФЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) nəfəs; **нефесдин** nəfəsin; **нефес акъатун** a) nəfəs almaq; b) *məc.* danışmaq, söz söyləmək; **нефес акъадарун** a) nəfəs çəkmək; b) nəfəs vermək; c) *məc.* yorğunluğunu almaq, dincəlmək, nəfəs almaq; **нефес авун** yorulmaq, əldən salmaq; **нефес хьун** yorulmaq, əldən düşmək; **нефес квай балклан** хəфəнəк (*ciyər хəстəлиyi*) olan at; **нефес къачун** *və yaxud* **нефес члугун** nəfəs almaq; **нефес кьун** boğulmaq, güclə nəfəs almaq; **нефес кьадай** boğanaq, бүркүлү; **нефес кьурун** *məc.* a) quruqub qalmaq, donub qalmaq; b) mat qalmaq; **нефес нефесдихъ текъвез** təngnəfəs olaraq, nəfəsi kəsilərək; 2) *məc.* insan, adam, nəfər; $\diamond$ **эхир нефес** can vermə.

НЕФИНЖ (-вили, -виле; -вилер, -вилери, -вилера) *sif.* qeyri-sağlamlıq, хəстəlik, zəiflik, cansızlıq; **нефинжвили** qeyri-sağlamlıqın, хəстəliyin, zəifliyin *və s.*

НЕФИНЖВИЛЕЛДИ *z.* iztirabla, əziyyətə, əzabla; хəстə kimi, zəifcəsinə.

НЕФРИТ I (-ди, -да) *tib.* nefrit (*böyrəyin iltihabı*); **нефритдин** nefritin.

НЕФРИТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* nefrit (*ağ, süd rəngli və ya yaşıla çalan bərk mineral*); **нефритдин** nefritin.

НЕФС (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) nəfs; **нефсинин** nəfsin; **нефс авай инсан** nəfslі insan; **нефсинин къативал** nəfsin azğınlığı; **нефс хьун** nəfsi olmaq.

НЕФСЕТИ I *sif.* nəfskar.

НЕФСЕТИ II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) nəfskar; **нефсетидин** nəfskarın.

НЕФСЕТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nəfskarlıq; **нефсетивилин** nəfskarlığın; **нефсетивал авун** nəfskarlıq etmək.

НЕФСЕТИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -рай, -мир) *bax* **Нефсетивал** (**нефсетивал авун**).

НЕХ *sif. qəd.* vacib, gərəkli.

НЕХВ (-уь, -ве; -вер, -вери, -вера) pərinс (*buğda növü*); **нехуьн** pərinсin; **нехв хьыз** *z.* bolluca; **нехуьн члахар** pərinс yarması; **нехведин** pərinсin.

НЕХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) пахır; **нехирдин** пахırın; **нехирдик хьун** пахırда olmaq; **нехирдиз ягьун** пахıra buraxmaq (*heyvanı*); **нехирдив фин** пахıra getmək.

НЕХИРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) пахırçı; **нехирбандин** пахırçının.

НЕХИРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) пахırçılıq; **нехирбанвили** пахırçılığın.

НЕХИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) пахırçı; **нехирчидин** пахırçının.

НЕХИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) пахış; **нехишдин** пахışın; **нехиш алай** пахışlı; **нехишар атгун** пахış аçmaq; *həmçinin bax* **Гишир**.

НЕХИШЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) пахışçı; **нехишчидин** пахışçının; *həmçinin bax* **Гиширчи**.

НЕХУЬ: **Нехв** *sözünün hal forması.*

НЕЧ: **Тьун** *felinin inkar forması; bax* **Тьун**.

НЕЪ: **Тьун** *felinin əmr forması; bax* **Тьун**.

НИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) iy; **нидин** iyin; **пис ни** pis iy; **хьсан ни** yaxşı iy; **балугьди кьилелай ни кьачуда, кьамишди** – дувудихъай *a.s.* balıq başdan iylənər, qamış kökündən; **ни кьведай** iy gələn; **ни авун** iy buraxmaq; **ни агалтун** iylənmək; **ни акъатун** iylənməyə başlamaq, iy vermək; **ни атун а**) iy gəlmək; b) iyi hiss etmək; **ни члугун** iyləmək; **нида гьатун** izinə düşmək (*it haqqında*); $\diamond$ **вичиз вичихъай ни атун** öz-özündən хoflanmaq; **ни ягьун** cinsi yetişкənlik (*qoyunkeçi haqqında*).

НИ II *əvəz.* **Вуж** *sözünün hal forması; bax* **Вуж**.

НИ III *bağ.* **мүрəккəб tabesiz cümlənin ey-ni cinsli üzvlərini birləşdirən bağlayıcı.**

НИ IV *əd.* **sual ədatı və qüvvətləndirici ədat.**

НИВ, НИЗ, НИН: **Вуж** *sözünün formaları.*

НИВЕЛИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geod.* nivelir (*nivelirləmə aləti*) **нивелирдин** nivelirin.

НИВХАР (-ри, -ра) nivxlər (*Amur çayının aşağı tərəfində və Saxalin adasında yaşayan xalq*); **нивхрин** nivxlərin; **нивх члал** nivx dili.

НИГБЕТ *bax* **Небет**.

НИГИЛИЗМ (-ди, -да) nihilizm (1. *nihilistin dünyagörüşü*; 2. *hər şeyi danma; skeptisizm*); **нигилизмдин** nihilizmin.

НИГИЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* nihilist (*XIX əsrin 60-cı illərində Rusiyada: zadəgan adət və ənənələrinə, təhkimçilik ideologiyasına qarşı mənfi münasibət bəsləyən ziyalı*); **нигилистдин** nihilistin.

НИГРОЛ (-ди, -да) niqrol (*sürtkü yağı*); **нигролдин** niqrolun.

НИГЪНИГЪ *sif.* şıltaq, dəyişkən, qərar-sız, vasvası, müşkülpəşənd (*adam*).

НИГЪНИГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tərs, şikayətçi; нигънигъчидин* *tərsin, şikayətçinin.*

НИДЕРЛАНДВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *niderlandiyalı; нидерландвидин* *niderlandlının.*

НИЗАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *nizam, intizam; низамдин* *nizamın, intizamın;* 2) *cərgə.*

НИЗАМЛУ *sif.* nizamlı.

НИЗАМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nizamlılıq, intizamlılıq; низамлувилин* *nizamlılığın, intizamlılığın.*

НИЗАМЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Низамлу-даказ.**

НИЗАМЛУДАКАЗ *z. nizamla, intizamla.*

НИЗАМЛУДИЗ *z. bax* **Низамлудаказ.**

НИЗАМСУЗ *sif.* nizamsız, intizamsız.

НИЗАМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nizamsızlıq, intizamsızlıq; низамсузвилин* *nizamsızlığın, intizamsızlığın.*

НИЗАМСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Низамсуздаказ.**

НИЗАМСУЗДАКАЗ *z. nizamsızlıqla, intizamsızlıqla.*

НИЗАМСУЗДИЗ *z. bax* **Низамсуздаказ.**

НИК (-кИи, -кІе; -кІер, -кІери, -кІера) *zəmi, tarla, əkin yeri; никІин* *zəminin, tarlanın, əkin yerinin; чІуру ник* *xam torpaq, dincə qoyulmuş torpaq, sürülmüş yer; ♦ никІин рувар <мезреяр> акахьун* *f. münasibətlərin pis olması.*

НИКЯГЪ *bax* **Некягъ.**

НИКЕЛИН (-ди, -да) *tex.* *nikelin (mis, nikel və sinkdən ibarət ərinti); никелиндин* *nikelinin.*

НИКЕЛЬ (-ди, -да) *nikel (gümüşü-ağ rəngli çətin əriyən metal, kimyəvi element); никелдин* *nikelin.*

НИКОТИН (-ди, -да) *nikotin (tənbəki zəhəri); никотиндин* *nikotinin.*

НИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. çənə;* **никъдин** *çənənin.*

НИКЪИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *çənəsi boş, zəhlətökən, bezdirici (adam); никъитІдин* *çənəsi boşun, zəhlətökənin, bezdiricinin.*

НИКЪИЗАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al.* *köməksiz insan; никъизардин* *köməksiz insanın.*

НИКІЕГЪАН *bax* **НекІегъан.**

НИКІЕР: **Ник** *isinin cəm forması.*

НИКІИ I: **Ник** *isinin hal forması.*

НИКІИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* *zəhmət, никІидин* *zəhmətin.*

НИКІИН КЪАЧИ (-уни, -уна; ар, -ари, -ара) *zəmi tərəsi; никІин къачунин* *zəmi tərəsinin.*

НИКІИН ЧИЧЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çöl soğanı; никІин чичекдин* *çöl soğanının.*

НИМФА (-ди, -да) *nimfa (qədim yunan mifologiyasında: təbiətin müxtəlif qüvvələrindən birini təmsil edən ilahə, pəri); нимфадин* *nimfanın.*

НИМФОМАНИЯ (-ди, -да) *tib.* *nimfomaniya (qadınlarda xəstəlik dərəcəsinə çatan ehtiras); нимфоманиядин* *nimfomaniyanın.*

НИНИ I // НИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *anat.* *bəbək, göz bəbəyi; нинидин // нинедин* *bəbəyin, göz bəbəyinin.*

НИНИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kuk-la; нинидин* *kuklanın; нинийрин театр* *kuk-la teatrı.*

НИНИ: **Ни** *isinin ни bağlayıcısı olan forması; bax* **Ни.**

НИНИМ: **Ниним-синим I** 1) *incə-mincə;* 2) *iddialı qız.*

НИНИМ: **ниним-синим II** *him-cim; ам ниним-сисимдалди рахазвай о, him-cimlə danışırdı.*

НИНИЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *dial.* *novruzgülü (göy rəngli); нини-цуькведин* *novruzgülünün.*

НИРВАНА (-ди, -да) *nirvana (1. budda məzhəbinə görə ruhun dünyadakı əzab və əziyyətəndən xilas olaraq səadətə qovuşması; 2. ölüm, yoxluq); нирванадин* *nirvananın.*

НИРХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* *xışın qulpu; нирхинин* *xışın qulpunun.*

НИСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pendir; **калин ниси** inək pendiri; **хипен ниси** qoyun pendiri; **цегърен ниси** keçi pendiri; **чубандиз клан хъайитла, кьунакай ниси хкудда** a.s. çobanın könlü olsa, təkədən pendir tutar.

НИСИН günorta; **нисинин** günortanın; **нисинин арада** günorta vaxtı; **нисин хуьрек** nahar; **нисин хийирап!** günortanız xeyir!

НИСИНАЛДИ z. günortaya kimi.

НИСИНИЗ z. günorta, günorta olanda.

НИСИНЛАЙ z. 1) günortadan, günün ikinci yarısından; 2) *məc.* gec, iş işdən keçəndə; **нисинлай югъ акурди** günortadan gün görə, görməmiş.

НИСИНИХЪ z. günorta, günorta vaxtı.

НИСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* məsləhət; **нисирдин** məsləhətin.

НИТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* nitrat; **нитратдин** nitratın.

НИТРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* nitrit; **нитритдин** nitritin.

НИТРИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *kim.* nitri-fikasiya (*ammioniakan azot turşusuna çevrilməsi prosesi*); **нитрификациядин** nitrifikasiyanın.

НИТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nitron (*yunu əvəz edən süni lif*); **нитрондин** nitronun.

НИФРЕТ (-ди, -да) 1) nifrət, ikrah; 2) kin, ədavət; 3) hiddət, qəzəb, qeyz; **нифретдин** nifrətin, ikrahın; kinin, ədavətin; hiddətin, qəzəbin, qeyzin; **халкьди абуруз нифрет ийизвай** xalq onlara nifrət edirdi; **нифрет авун** nifrət etmək.

НИХРОМ (-ди, -да) nixrom (*nikel, dəmir və xrom ərintisi*); **нихромдин** nixromun.

НИЧИДА // **НИЧТА** *dan. bax Ништа.*

НИЧХИР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quş, ov quşu; **ничхирдин** quşun, ov quşunun.

НИЧХИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vəhşi heyvan; **ничхирдин** vəhşi heyvanın.

НИШРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bu-laqlardan əmələ gəlmiş kiçik çay; **нишравдин** kiçik çayın.

НИШТА kim bilir.

НИШТИЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cib bıçağı; **ништиердин** cib bıçağının.

НИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) niyyət, fikir, məqsəd; **члуру ният** bəd niyyət, pis fikir; **члуру ният авай** pisniyyət, pisfikirli; **хьсан ният авай** xoşniyyət; **ният авун** niyyət etmək; **ният кьилиз акьудун** niyyətini həyata keçirmək, məqsədinə nail olmaq.

НКВД (-ди, -да) daxili işlər xalq komissarlığı; **НКВД-дин** daxili işlər xalq komissarlığının.

НОБИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* nobili, zadəgan (*qədim Romada*); **нобилидин** nobilinin, zadəganın.

НОБИЛИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* nobilitet; zadəganlar, aristokratlar (*qədim Romada*); **нобилитетдин** nobilitetin.

НОВАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) novator; yenilikçi, yenilik gətirən, yenilik yaradan, yenilik tətbiq edən; **новатордин** novatorun.

НОВЕЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* novella (*kiçik hekayə*); **новелладин** novellanın.

НОВЕЛЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* novellaçı, novella yazan yazıçı; **новелистдин** novellaçının.

НОГЪАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) noğay (*Şimali Qafqazda yaşayan türkdilli xalq*); **ногъайдин** noğayın; **ногъай члал** noğay dili.

НОКАУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* nokaut (*boksda ən qüvvətli sarsıdıcı zərbə*); **нокаутдин** nokautun.

НОКДАУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* nokdaun (*boksda boksçunun vurulub yuxulmuş vəziyyəti*); **нокдаундин** nokdaunun.

НОКТЮРН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* noktürn (*kiçik musiqi əsəri*); **ноктюрндин** noktürnün.

НОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sıfır; **нольдин** sıfırın; **нольдилай гатлунун** əvvəldən başlamaq; *həmçinin bax ГургутI.*

НОМИНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nominal (*malın, pulun üstündə göstərilən qiymət*); **номиналдин** nominalın.

НОМИНАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* nominalizm (*orta əsr sxolastik fəlsəfəsində: yalnız ayrı-ayrı şeylərin mövcud olduğunu, ümumi məfhumların isə adlardan başqa bir şey olmadığını iddia edən cərəyan*); **номинализмдин** nominalizmin.

НОМИНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* nominalist (*nominalizm tərəfdarı*); **номиналистдин** nominalistin.

НОМИНАТИВ *dilç.* nominativ, adlıq hal.

НОМИНАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nominasiya, ad; **номинациядин** nominasiyanın.

НОМОГРАММА (-ди, -да) *riyaz.* nomogram (*müxtəlif hesablama işlərində tətbiq edilən metrik kəmiyyətlər cədvəli*); **номограммдин** nomogramın.

НОМОГРАФИЯ (-ди, -да) *nomoqrafiya* (*nomoqramlar vasitəsilə texniki hesablama üsulu*); **номографиядин** *nomoqrafiyanın*.

НОНА (-ди, -да) *nona* (1. *mus. diatonik qammanın doqquzuncu pilləsi*; 2. *ədəb. doqquz misralı bənd*); **нонадин** *nonanın*.

НОНПАРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb. nonparel* (*altı punktluq kiçik mətbəə şrifti*); **нонпарелдин** *nonparelin*.

НОРВЕГИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *norveçli*; **норвегиявидин** *norveçlinin*.

НОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *norıya* (*çalovlu elevator*); **нориядин** *norıyanın*.

НОРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *norma*; **нормадин** *normanın*.

НОРМАНАР (-ри, -ра) *normanlar* (*Qərbi Avropada vikinglərə verilən ad. Rusiyada onlara varyaqlar deyilirdi*); **норманрин** *normanların*.

НОТА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. not* (1. *musiqi tonlarını göstərən qrafik işarə*; 2. *musiqi və ya mahnıda hər hansı bir səs*; 3. *qrafik işarələrlə yazılmış musiqi əsərlərinin məni*; 4. *məc. səsə əhəng, ton, intonasiya*); **нотадин** *notun*.

НОТА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dipl. nota* (*bir hökumətin başqa hökumətə diplomatik müraciəti*); **нотадин** *notanın*.

НОТАБЕНА (-ди, -да) *notabena* (*bir mətnin müəyyən bir yerinə diqqəti cəlb etmək üçün qoyulan NB şəklində işarə*); **нотабенадин** *notabenanın*.

НОТАРИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *notariat*; *notarius idarələri*; **нотариатдин** *notariatın*.

НОТАРИУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *notarius*; **нотариусдин** *notariusun*.

НОТАРИУСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *notariusluq*; **нотариусвилин** *notariusluğun*.

НОТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *notasiya* (*şərti yazılı işarələr sistemi*); **нотациядин** *notasiyanın*.

НОУМЕН (-ди, -да) *fəls. noumen* (*idealist fəlsəfədə: "şey özündə", şeyin guya təcrübədən dərk edilə bilməyən, hissən qavranıla bilməyən mahiyyəti*); **ноумендин** *noumenin*.

НОЯБРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *noyabr*; **ноябрдин** *noyabrın*.

НУБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *növbə*; **нубатдин** *növbənin*; **нубат кесибдал атайла, йифни яргыи жеда** *mis. kasıbın növbəsi*

çatanda gecə də uzun olar; **нубат агакьун** *və yaxud нубат агун* *növbəsi çatmaq*; **сифте нубатда** *ilk növbədə*; **♦ нубат аваз** *z. yaxşı oldu, əcəb, əcəb oldu, yerində oldu, cəzası verildi*; **нубат алаз хьана ваз** *sənə belə lazımdır*; **нубат авачиз** *növbəsiz*; **нубат алаз** "elə olmalı idi, təqsir səninkidir" mənasında işlənən ibarə; **нубат атай чкадал** *yerində*; **нубат-нубатдалди** *növbə ilə*.

НУБАТДАЛДИ *z. növbə ilə*; **нубатдалди кьаравулда акьваззава** *növbə ilə qarovul dayanır*.

НУБАТДИН *sif. növbəti*; **нубатдин ктаб** *növbəti kitab*.

НУБАТРАЛДИ *z. bax Нубатдалди*.

НУБАТСУЗ *z. 1) növbəsiz; 2) yersiz*; **нубатсуз ихтилатар** *yersiz söhbətlər*.

НУБАТСУЗДАКАЗ *z. yersiz*.

НУБАТСУЗДИЗ *z. bax Нубатсуздаказ*.

НУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şirn. nuqa*; **нугадин** *nuqanın*.

НУГЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dialekt; ахцегь нугъат* *Axtı dialekti*; **гьуне нугъат** *Güne dialekti*; **кьуба нугъат** *Quba dialekti*; **яркӀи нугъат** *Yarki dialekti*.

НУГЪ 1) *Nuh* (*peyğəmbər*); 2) *qədim; 3) kişi adı - Нугъ* (*Nuh*).

НУКЛЕИН (-ди, -да) *kim. nuklein*; **нуклеиндин** *nukleinin*.

НУКЪСАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nöqsan, qüsür; zədə*; **нукъсан квай** *nöqsanlı, qüsurlu; zədəli; həmişinin bax ГьалатI*.

НУКЪТІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nöqtə*; **нукъгадин** *nöqtənin*; **нукътІа эцигун** *son qoymaq; həmişinin bax СтІал*.

НУКІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. 1) qəddar; 2) əsarət*; **нукІадин** *qəddarın; əsarətin*.

НУМИЗМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *numizmat* (*numizmatika mütəxəssisi*) **нумизматдин** *numizmatın*.

НУМИЗМАТИКА (-ди, -да) *numizmatika* (*qədim sikkə və medalları tarixi bir abidə kimi tədqiq edən elm*); **нумизматикадин** *numizmatikanın*.

НУМРА *bax Номер*.

НУНУШ I *sif. burnundan danışan*.

НУНУШ II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *is. burnundan danışan*; **нуношан** *burnundan danışanın*.

НУР (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) *nur, şüa*; **нурдин** *nurun*; **ракънинин нурар** *günəş*

şüaları; **нурар ягъун** şüalarını yaymaq (*günəş haqqında*); 2) işıq; **лампади нур гузва** *lampa* işıq verir; 3) pərilti, işilti, şəfəq, şölə; **нур гун** pərildamaq, işıldamaq; **нур гудай** pərildayan, işıldayan; 4) *məc.* gözün işığı, doğma, sevimli; **зи вилерин нур** gözümün işığı; 5) *kişi adı* - **Нур** (Nur).

НУС (-ди, -да) *qəd.* tərbiyə; **нус гун** tərbiyə vermək.

НУТИУФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nutu-fa* (*ləzgi halva növü*); **нутуфадин** *nutufanın*.

НУФУЗ (-ди, -да) nüfuz, təsir; **нуфуздин** nüfuzun, təsirin; **нуфуз авай кас** nüfuzu olan adam; **нуфуздик акагун** təsir altına düşmək.

НУФУЗЛУ *sif.* nüfuzlu; **нуфузлу авун** nüfuzlu etmək.

НУФУЗЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nüfuzluluq; **нуфузлувилин** nüfuzluluğun.

НУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* xalq; **нухдин** *xalqın*.

НУШ *sif.* nuş, ləzzət, həzz, zövq; **нуш атун** *və yaxud* **нуш хьун** ləzzət almaq, həzz almaq; **нуш хьуй!** nuşcan! nuş olsun!; **нуш гун** ləzzət vermək, zövq vermək.

НУГЕД: **нугед ич** nüged alması (*alma sortu*).

НУКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) nö-kər; **нукердин** nö-kərin; 2) *məc.* xidmətçi, qulluqçu.

НУКЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) nö-kərlik; **нукервилин** nö-kərliyin; 2) xidmətçilik, qulluqçuluq; **нукервал авун** nö-kərlik etmək; xidmətçilik (qulluqçuluq) etmək.

НУКЕРВАЛУН *f. bax* **Нукервал** (**нукервал авун**).

НУКІ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *zool.* sərçə; **нукірен** sərçənin; **кІвалин нукі** *və yaxud* **хуьруьн нукі** sərçə; **хьипи нукі** sərçənin köynək, sarıandal; **чІулав нукі** sığırçın; **кьакъраяр кьазранбур хьана, какаяр – нукіренбур** *mis.* qaqqıltısı qazın, yumurtası – sərçənininki oldu; **нукіни цуькі хьана квахьун** birdəfəlik itmək; **нукіериз тегьун атайла кьиферикай хьун, кьифериз тегьун атайла – нукіерикай** sərçələrə azar gələndə siçan olmaq, siçanlara azar gələndə – sərçə (“*ikiüzlülükлә baş saxlamaq*” *mənasında işlənən ibarə*).

НУКІРЕН ВИЛЕР (<нукіре вилер) *bot.* unutmə məni (*yaddaş çiçəyi*).

НУЬКІЕРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərçə tutan alət; **нуькіерхъандин** sərçə tutan alətin.

НУЬСРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) nüsrət, kömək; **нуьсретдин** nüsrətin, köməyin; **нуьсрет авун** kömək etmək; **Аллагди адаз нуьсрет гурай!** Allah onun köməyinə çatsın!; 2) *kişi adı* - **Нуьсрет** (Nüsrət).

НЭП (-ди, -да) *NEP*, yeni iqtisadi siyasət; **НЭП-дин** *NEP-in*.

НЭПМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* neyman (*yeni iqtisadi siyasətin ilk dövründə ortaya çıxmış sahibkar, alverçi*); **нэпмандин** *neymanın*.

НЮАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nüans, incə fərq, çalar; **нюансдин** nüansın.

НЯМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nemət; **няметдин** nemətin; **гьар са нямет** hər bir nemət; **недай няметар** yeməli şeylər.

НЯНЕ // **НЯНЕТ** (-ди, -да; -яр//ар, -йри//ри, -йра//ра) lənət, nifrin, qarğış; **нянедин** (**нянетдин**) lənətin, nifrinin, qarğışın; **няне** (**нянет**) **авун** <гун> *f.* lənətləmək, qarğış etmək; **нянет хьурай!** lənət olsun!; **нянет хьанвайди** lənətlənmiş.

НЯНЕТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lənətə layiq adam; **нянеткардин** lənətə layiq adamın.

НЯНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) axşam; **няниндин** axşamın; **нянин хийирай!** axşamınız xeyir! **нянин хийирдилай пакаман шийир хьсан я** *a.s.* axşamın xeyrindən səhərin şəri yaxşıdır; **нехир хкведач лугьуз югь няни жедачни?** *mis.* naxır gəlmir deyər axşam olmayacaq?; **няни хьун** axşam olmaq; **няни тгьун** axşam yeməyi, şam.

НЯНИЗ *z.* axşam.

НЯНИН ШАРВАЛ ГЪЕД *astr.* Saturn.

НЯНИХЪ *z.* axşama yaxın.

НЯС *z.* 1) nəhs; **няс вахт** nəhs vaxt; **няс хабар** nəhs xəbər; **няс хьун** nəhs olmaq; 2) ziyanlı, ziyankar, çox pis, mərdimazar; **няс инсан** ziyankar (mərdimazar) insan; **ам няс гьил квайди я** onun ağır əli var.

НЯСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) nəhslik; **нясвилин** nəhsliyin; 2) ziyankarlıq, mərdimazarlıq.

НЯСВИЛЕЛДИ *z. bax* **Нясдаказ**.

НЯСДАКАЗ *z.* zərərli, fəsadlı.

НЯСДИЗ *z. bax* **Нясдаказ**.

О

О (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının iyirmi birinci hərfi.*

ОБЕДНЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *obednya* (*xristianlarda sübh və ya günorta ibadəti*); **обеднядин** *obednyanın.*

ОБЕЛИСК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *obelisk* (*sütun şəklində daş abidə*); **обелискдин** *obeliskin.*

ОБЕР... *ober* (**1.** *mürəkkəb sözlərin vəzifəcə böyüklüyü bildirən birinci hissəsi; məs.: ober-prokurator*; **2.** *dan. köhn. mürəkkəb sözlərin bir şəxsin başqalarından daha pis olduğunu göstərən birinci tərkib hissəsi; məs.: ober-bandit*).

ОБЕР-ОФИЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baş zabit* (*Oktyabr inqilabından əvvəl Rusiyada və bəzi xarici ölkələrdə hərbi rütbə*); **обер-офицердин** *baş zabitin.*

ОБЕР-ПРОКУРОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ober-prokurator* (*çar zamanı sinodun başında duran ali rütbəli şəxs*); **обер-прокурордин** *ober-prokuratorun.*

ОБЕРТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. oberton* (*əsas tona xüsusi rəng verən əlavə ton*); **обертондин** *obertonun.*

ОБЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xülasə, icmal* (*qısa məlumat*); **обзордин** *xülasənin, icmalın.*

ОБКМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *vilayət komitəsi*; **обкомдин** *vilayət komitəsinin.*

ОБЛИГАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *obliqasiya, istiqraz vərəqəsi*; **облигациядин** *obliqasiyanın, istiqraz vərəqəsinin.*

ОБЛИТЕРАЦИЯ (-ди, -да) *tib. obliterasiya* (*birləşdirici toxumanın böyüyüb artması nəticəsində damarın və s. qapanması, bağlanması*); **облитерациядин** *obliterasiyanın.*

ОБРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. surət*; **образдин** *surətin.*

ОБРАЗЛУ *sif. obrazlı*; **образлу рахун** *obrazlı danışmaq.*

ОБРАЗЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *obrazlılıq*; **образлувилин** *obrazlılığın.*

ОБСЕРВАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rəsədxana*; **обсерваториядин** *rəsədxananın.*

ОБСКУРАНТИЗМ (-ди, -да) *obskurantizm* (*maarifin və hər cür inkişafın inkar edilməsi*); **обскурантизмдин** *obskurantizmin.*

ОБСТРУКЦИЯ (-ди, -да) *obstruksiya* (*parlament iclasını qışqırıq, səs-küy, şuluqluq salmaq və s. vasitəsilə pozmaq*); **обструкциядин** *obstruksiyanın.*

ОБТЮРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *obturator* (**1.** *atəş zamanı qazı geriyə çıxmağa qoyunmaq üçün tüfəng, top və s. silahlarda xüsusi qurğu*; **2.** *kino və ya proyeksiya aparatlarında şəkillər dəyişən zaman obyektivni örtən qapaq*); **обтюратордин** *obturatorun.*

ОБТЮРАЦИЯ (-ди, -да) *obtürasiya* (*atəş zamanı odlu silahlarda barıt qazlarının partlamasının qabağını alma*); **обтюрациядин** *obtürasiyanın.*

ОБЪЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *obyekt*; **объектдин** *obyektin.*

ОБЪЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. obyektiv* (*optik cihazın qabaq şüşəsi və ya şüşələri*); **объективдин** *obyektivin.*

ОВУЛЯЦИЯ *biol. ovulyasiya.*

ОГЪУЗАР (-ри, -ра) *oğuzlar* (*türkdilli tayfaların birliyi*); **огъузрин** *oğuzların.*

ОГЪО! *təəccüb bildirən söz.*

ОДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb. oda*, *qəsidə, mədhiyyə*; **одадин** *odanın.*

ОДЕКОЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *odekolon*; **одеколондин** *odekolonun.*

ОДОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *odoqraf* (*gəminin keçdiyi yolu avtomatik surətdə xəritədə qeyd edən elektrik cihazı*); **одографдин** *odoqrafın.*

ОДОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *odometr* (*keçilmiş yolu ölçən cihaz*); **одометрдин** *odometrin.*

ОДОНТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. odontoloq*; *diş həkimi*; **одонтологдин** *odontoloqun.*

ОДОНТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib. odontologiya* (*dişlərdən və dişlərin müalicəsindən bəhs edən elm*); **одонтологиядин** *odontologiyanın.*

ОЗОКЕРИТ (-ди, -да) *ozokerit* (*muma oxşar mineral*); **озокеритдин** *ozokeritin.*

ОЗОН (-ди, -да) *kim.* ozon (*qaz*); **озондин** ozonun.

ОЗОНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ozonator; **озонатордин** ozonatorun.

ОЙРОТ (-ар, -ри, -ра) oyrotlar (*orta əsr-lərdə qərbi moñqol tayfa birləşmələri*); **ойрот** **Чал** ойрот dili.

ОКЕАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) okean; 2) *məc.* derya, ümman; **океандин** okeanın; **океандин** deryanın, ümmanın.

ОКЕАНОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) okeanoqraf (*okeanoqrafiya mütəxəssisi*); **океанографдин** okeanoqrafın.

ОКЕАНОГРАФИЯ (-ди, -да) okeanoqrafiya (*fiziki coğrafiyanın okeanlardan və dənizlərdən bəhs edən bölməsi*); **океанографиядин** okeanoqrafiyanın.

ОКЕАНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) okeanoloq (*okeanologiya mütəxəssisi*); **океанологдин** okeanoloqun.

ОККУЛЬТИЗМ (-ди, -да) okkultizm (*bəzi mistik təlimlərin ümumi adı*); **окультизмдин** okkultizmin.

ОКРУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) dairə (*ərazi bölgüsü vahidi*); 2) mahal; **округдин** dairənin; mahalın.

ОКТАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oktava (1. *mus.* qammanın 8-ci tonu, həmçinin 1-ci ilə 8-ci ton arasında interval; 2. *mus.* ən alçaq bas; 3. *ədəb.* birinci altı misrası iki çarpaz qafiyəli, iki axıncı misrası isə yanaşı qafiyəli səkkiz misralı şeir bəndi); **октавадин** oktavanın.

ОКТАЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) riyaz. oktaedr, səkkizüzüzlü; **октаэдрдин** oktaedrin.

ОКТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* oktet (*səkkiz nəfərin ifası üçün yazılmış musiqi əsəri*); **октетдин** oktətin.

ОКТЯБРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* oktyabrist ("17 oktyabr ittifaqı" adlı rus sağ burjuva monarxist partiyası üzvü və ya tərfədarı); **октябристдин** oktyabristin.

ОКТЯБРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oktyabr, oktyabr ayı; **октябрдин** oktyabrın.

ОКУЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* okulyar (*optik cihazlarda: müşahidəçinin bilavasitə gözü qarşısındakı şüşə*); **окулярдин** okulyarın.

ОЛЕИН *kim.* olein (*duru yağ turşuları qatışıqı*).

ОЛЕАНДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* oleandr (*qırmızı və ağ çiçəklili həmişəyaşıl kol bitkisi*); **олеандрдин** oleandrın.

ОЛЕОГРАФИЯ (-ди, -да) oleoqrafiya (1. *yağlı boyalarla çəkilmiş şəkli litoqrafiya vasitəsilə çap etmə üsulu*; 2. *bu üsulla çap edilmiş şəkil*); **олеографиядин** oleoqrafiyanın.

ОЛЕУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* oleum (*üstüləyən kükürd turşusunun texniki adı*); **олеумдин** oleumun.

ОЛИВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* olivin (*sarımtıl-yaşıl mineral*); **оливиндин** olivinin.

ОЛИГАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oliqarx; **олигархдин** oliqarxın.

ОЛИГАРХИЯ (-ди, -да) oliqarxiya (1. *tar.* qədimdə və orta əsrlərdə aristokratik yuxarı təbəqənin hakimiyyətinə əsaslanan dövlət; 2. *iri monopolist kapital nümayəndəsi olan bir ovuc imperialistin siyasi və iqtisadi hökmranlığı*); **олигархиядин** oliqarxiyanın.

ОЛИМП (-ди, -да) *mif.* olimp (*qədim yunan əsatirində: allahların məkanı; Yunanıstanda bir dağın adı*); **олимпдин** olimpin.

ОЛИМПИАДА (-ди, -да) olimpiada (1. *qədim Yunanıstanda olimp oyunları bayramları arasında keçən dördillik dövr*; 2. *olimp oyunları*; 3. *idman, incəsənət və s. yarışları*); **олимпиададин** olimpiadanın; **Олимпиададин** кьугьунар Olimpiya oyunları.

ОМ *fiz.* om (*cismin elektrik müqavimətinin ölçü vahidi*).

ОМАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* omar (*iri dəniz xərçəngi*); **омардин** omarın.

ОМЕГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) omeqa (*yunan əlifbasının son hərfi*); **омегадин** omeqanın.

ОМЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) omlet (*un və südlə çalınmış yumurtanın qayğanağı*); **омлетдин** omletin.

ОММЕТР (-ди, -да; -няр, -ийри, -ийра) *fiz.* ommetr (*müqaviməti ölçmək üçün elektrik cihazı*); **омметрдин** ommetrin.

ОМНИБУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* omnibus (*çoxyerli kareti*); **омнибусдин** omnibusun.

ОМОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* omonim (*deyilişinə görə başqa sözə oxşayan, lakin mənaca ondan fərqlənən söz*); **омонимдин** omonimin.

ОМОНИМИКА (-ди, -да) *omonimika* (1. *dilçiliyin omonimlər bəhsi*; 2. *bir dilin omonimləri*); **омонимикадин** *omonimikanın*.

ОМОНИМИЯ (-ди, -да) *omonimiya* (*mənaca bir-birindən fərqlənən sözlərin deyilişcə bir-birinə oxşaması*); **омонимиядин** *omonimiyanın*.

ОМУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. omul*, ziyad balığı; **омулдин** *omulun*.

ОНДАТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zol. ondatra* (*qiymətli dərisi olan gəmirici*); **ондатрадин** *ondatranın*.

ОНДУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. ondulyator* (*siqnalları ardı kəsilmədən kağız üzərinə qeyd edən teleqraf cihazı*); **ондулятордин** *ondulyatorun*.

ОНИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. oniks* (*damarlı əqiq*); **ониксдин** *oniksin*.

ОНКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. onkoloq* (*onkologiya mütəxəssisi*); **онкологдин** *onkoloqun*.

ОНКОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib. onkologiya* (*tibbin işlərdən və onların müalicə üsullarından bəhs edən sahəsi*); **онкологиядин** *onkologiyanın*.

ОНОМАСТИКА (-ди, -да) *dilç. onomastika* (1. *bir dildə olan xüsusi adların məcmusu*; 2. *dilçiliyin xüsusi isimləri tədqiq edən bölməsi*); **ономастикадин** *onomastikanın*.

ОНТОГЕНЕЗ (-ди, -да) *biol. ontogenez* (*canlının hüceyrə halında mükəmməl orqanizmə dönməsində keçirdiyi inkişaf prosesi*); **онтогенездин** *ontogenezin*.

ОНТОЛОГИЯ (-ди, -да) *fəls. ontologiya* (*idealist fəlsəfədə varlıq haqqında metafizik nəzəriyyə*); **онтологиядин** *ontologiyanın*.

ОПАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. opal* (*qiymətli daş*); **опалдин** *opalın*.

ОПЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *opera* (1. *musiqili dramatik əsər*; 2. *opera teatri*); **операдин** *operanın*.

ОПЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *operator*, kinooperator; **оператордин** *operatorun*.

ОПЕРАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *operatorluq*; **операторвилин** *operatorluğun*.

ОПЕРЕТТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *operetta*, musiqili komediya; **опереттадин** *operettanın*.

ОПОКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *geol. opoka* (*silisiumlu gil*); 2) *tex. qəlib qutusu* (*tökmə sənayesində*); **опокадин** *opokanın*.

ОППОЗИЦИЯ (-ди, -да) *müxalifət*; **оппозициядин** *müxalifətin*.

ОППОНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *opponent* (*dissertasiya müdafiəsində, elmi mübahisədə etirazla çıxış edən şəxs*); **оппонентдин** *opponentin*; **оппонент хьун** *opponent olmaq*.

ОППОНЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *opponentlik*; **оппонентвилин** *opponentliyin*.

ОППОРТУНИЗМ (-ди, -да) *oportunizm* (*proletariatın sinfi mənafeyini burjuaziyanın mənafeyinə tabe etmək siyasəti; burjuaziya ilə sazişə girmək siyasəti*); **оппортунизмдин** *oportunizmin*.

ОППОРТУНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *oportunist* (*sazişçi, oportunistcəsinə hərəkət edən şəxs*); **оппортунистдин** *oportunistin*.

ОППОРТУНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *oportunistlik*; **оппортуниствилин** *oportunistliyin*.

ОППОРТУНИСТВИЛЕЛДИ *z. bax* **Оппортунистдаказ**.

ОППОРТУНИСТДАКАЗ *z. oportunistcəsinə*.

ОПТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hüq. optant* (*başqa dövlətin vətəndaşlığına keçmə hüququ olan şəxs*); **оптантдин** *optantın*.

ОПТАЦИЯ (-ди, -да) *hüq. optasiya* (*başqa dövlətin vətəndaşlığına keçmək hüququ*); **оптациядин** *optasiyanın*.

ОПТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *optik* (*optika mütəxəssisi*); **оптикдин** *optikin*.

ОПТИКА (-ди, -да) *fiz. optika* (*fizikanın işıq bəhsi*); **оптикадин** *optikanın*.

ОПТИМИЗМ (-ди, -да) *optimizm*, *nikbinlik*; **оптимизмдин** *optimizmin*, *nikbinliyin*.

ОПТИМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *optimist*, *nikbin*; **оптимистдин** *optimistin*.

ОПТИМИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *optimistlik*, *nikbinlik*; **оптимиствилин** *optimistliyin*, *nikbinliyin*.

ОРАКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *orakul* (*antik dövrdə qeybdən xəbər verən kahin*); 2) *köhn. falçı, rəmmal*; 3) *köhn. fal*; **оракулдин** *orakulun*.

ОРАНГУТАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oranqutanq (*insanabənzər iri meymun*); **орангутангдин** oranqutanqın.

ОРАНЖЕРЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oranjereya (*bitki yetişdirmək üçün şüşə-bənd*); **оранжереядин** oranjereyanın.

ОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) natiq; **оратордин** natiqin.

ОРАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oratoriya (*xor, solo və orkestr üçün yazılmış musiqi əsəri*); **ораториядин** oratorianın.

ОРБИТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) astr. orbita (*göy cisminin hərəkət yolu*); **орбитадин** orbitanın.

ОРГАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) orqan, üzv, əza (*bədənin müəyyən vəzifə daşıyan hissəsi*); **органдин** orqanın, üzvün, əzanın.

ОРГАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mus. orqan (*içərisinə körüklə hava vurularaq çalınan dilli musiqi aləti*); **органдин** orqanın.

ОРГАНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) orqanizm, canlı vücud; **организмдин** orqanizmin; **чан алай организм** canlı orqanizm; **набататрин организм** bitki orqanizmi.

ОРГАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) orqanik (*üzvi kimya mütəxəssisi*); **органикдин** orqanikin.

ОРГАНИКА (-ди, -да) orqanika, üzvi kimya; **органикадин** orqanikanın.

ОРГАНОГРАФИЯ (-ди, -да) orqanoqrafiya (*heyvan və bitki orqanlarının təsviri*); **органографиядин** orqanoqrafiyanın.

ОРГАНОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biol. orqanoid (*ən sadə orqanizmlərin və hüceyrələrin orqanı*); **органойддин** orqanoidin.

ОРГАНОЛОГИЯ (-ди, -да) orqanologiya (*biologiyanın heyvan və bitki orqanizmi üzvlərinin quruluşundan bəhs edən bölməsi*); **органологиядин** orqanologiyanın.

ОРГАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) orqançı, orqan çalan; **орган-чидин** orqançının.

ОРГИЯ (-ди, -да) orgiya (1. tar. qədim yunanlarda: *şərab və keyf allahı Vaxs-Dionisin şərafinə düzəldilən şənlik*; 2. məc. *eyş-ışrət, azgıncasına keyf*); **оргиядин** orgiyanın.

ОРДА (-ди, -да) 1) tar. orda (*qədimdə monqol köçəri xalqlarının dövlət birləşməsi formalarından biri*); 2) guruh, sürü, dəstə; **ордадин** ordanın.

ОРДАЛИЯ (-ди, -да) ordaliya (*orta əsrlərdə müqəssirə od, qızmar dəmir və s. ilə*

işgəncə verməklə onun müqəssir olub olmadığını təyin etmə üsulu).

ОРДЕН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) orden; **Гъалибвилин орден** Qələbə ordeni; **ордендин** ordenin.

ОРДЕН II (-ди, -да) tar. orden; cəmiyyət, təriqət; **ордендин** ordenin; **иезуитрин орден** yezuitlərin ordeni.

ОРДЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) order (*müəyyən əməliyyat aparmaq və ya bir şey almaq üçün yazılı əmr, sənəd*); **ордердин** orderin.

ОРДЕР II (-ди, -да) order (*arxitektura kompozisiyası növlərindən biri*); **ордердин** orderin.

ОРДИНАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) riyaz. ordinata (*analitik həndəsədə: bir nöqtədən horizontal koordinatın oxuna endirilən perpendikulyar*); **ординатадин** ordinatanın.

ОРДИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ordinator (*xəstəxanada, klinikada və s. palata və ya şöbəyə rəhbərlik edən həkim*); **ординатордин** ordinatorun.

ОРДИНАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ordinatorluq; **ординаторвалин** ordinatorluğun.

ОРДИНАТУРА (-ди, -да) ordinatura; **ординатурадин** ordinaturanın.

ОРИГИНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) orijinal, əsl; **оригиналдин** orijinalın, əslin; 2) qəribə adam, orijinal adam; **кьуьзек члехи оригинал тир** qoca çox qəribə adam idi.

ОРИГИНАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) orijinallıq, əsllik; 2) qəribəlik; **оригинавалин** orijinallığın.

ОРКЕСТР (-ади, -ада; -аяр, -айри, -айра) mus. orkestr (1. *musiqi alətləri dəsti*; 2. *çalğıçılar dəstəsi*; 3. *operada musiqiçilərin yeri*).

ОРКЕСТРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) orkestrant (*orkestrdə çalan musiqiçi*); **оркестрантдин** orkestrantin.

ОРИЕНТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ori-yentir (1. *səmt göstərən hər şey*; 2. *istişamət, səmt*); **ориентирдин** ori-yentirin; **кьуьне дуьз ориентир кьачунва** siz düzgün istiqamət götürmüsünüz.

ОРНАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ornament (*rəssamlıqda, nəqqaşlıqda və s. bəzək*), paxış; **орнаментдин** ornamentin; **həmçinin bax Гишир**.

ОРНАМЕНТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ornamentalist (*ornament rəssamı*); **орнаменталистдин** ornamentalistin.

ОРНИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ornitoloq (*ornitologiya mütəxəssisi*); **орнитологдин** ornitoloqun.

ОРНИТОЛОГИЯ (-ди, -да) zool. ornitologiya (*zoologiyanın quşlar bəhsi*); **орнитологиядин** ornitologiyanın.

ОРНИТОПТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ornitopter (*qanadları hərəkət edən uçan aparat*); **орнитоптердин** ornitopterin.

ОРОГРАФИЯ (-ди, -да) coğr. oroqrafiya (*fiziki coğrafiyanın yer səthinin relyefini, dağları öyrənən bölməsi*); **орографиядин** oroqrafiyanın.

ОРОКАР (-ри, -ра) oroklar (*Saxalin adasında yaşayan xalq*); **орокрин** orokların; **орок чІал** orok dili.

ОРОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oronim (*dağ adı*); **оронимдин** oronimin.

ОРОЧАР (-ри, -ра) oroçlar (*Xabarovsk vilayətinin cənubunda yaşayan xalq*); **орочрин** oroçların; **ороч чІал** oroç dili.

ОРТОДОКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ortodoks (*bir məsləkin sabit və ardıcıl tərəfdarı olan şəxs*); **ортодоксдин** ortodoksun.

ОРТОПЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ortoped (*ortopediya həkimi*); **ортопеддин** ortopedin.

ОРТОПЕДИЯ (-ди, -да) tib. ortopediya (*tibb elminin bədənini əyilmiş üzvlərinin, topalların və s. müalicəsi ilə məşğul olan şöbəsi*); **ортопедиядин** ortopediyanın.

ОРФОГРАФИЯ (-ди, -да) dilç. orfoqrafiya (*yazı qaydaları*); **орфографиядин** orfoqrafiyanın.

ОРФОЭПИЯ (-ди, -да) dilç. orfoepiya (*düzgün tələffüz qaydaları*); **орфоэпиядин** orfoepiyanın.

ОРШАД (-ди, -да) orşad (*sərinlədicі içki növü*); **оршаддин** orşadın.

ОСЕТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) osetin (*Şimali Qafqaz xalqlarından biri*); **осетиндин** osetinin; **осетин чІал** osetin dili.

ОСЕТИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) osetin, osetiyalı; **осетинвидин** osetinin, osetiyalının.

ОСМАНВИЯР (-ри, -ра) osmanlılar (*Türkiyə türklərinin köhnə adı*); **османвийрин** osmanlıların.

ОСМИЙ (-ди, -да) kim. osmium (*platin qrupundan boz rəngli parlaq metal*); **осмийдин** osmiumun.

ОСМОС (-ди, -да) fiz. osmos (*mayələrin üzvi pərdə və ya toxumalardan sızıb keçməsi hadisəsi*); **осмосдин** osmosun.

ОССЕИН anat. ossein (*sümük toxumasının əsas tərkib hissəsi*).

ОСТЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) osteoloq (*osteologiya mütəxəssisi*); **остеологдин** osteoloqun.

ОСТЕОЛОГИЯ (-ди, -да) anat. osteologiya (*anatomiyanın sümüklərin quruluşundan bəhs edən bölməsi*); **остеологиядин** osteologiyanın.

ОСТЕОМИЕЛИТ (-ди, -да) tib. osteomielit (*ilyin iltihabı*).

ОСТЕОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tib. osteoma (*sümükdə qorxsuz şiş*); **остеомадин** osteomanın.

ОСТИТ (-ди, -да) tib. ostit (*sümük toxumasının iltihabı*); **оститдин** ostitin.

ОСЦИЛЛОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ossilloqram (*ossilloqrafın çəkdiyi cizgilər*); **осциллограммадин** ossilloqramın.

ОСЦИЛЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ossilloqraf (*elektrik proseslərini müşahidə və yazmaq üçün təbabətdə, texnikada və s. işlənən cihaz*); **осциллографдин** ossilloqrafın.

ОСЦИЛЛЯТОР (-ди, -да) ossilyator (*müvazinətin vəziyyətinə görə ehtizazlar əmələ gətirən sistem*); **осциллятордин** ossilyatorun.

ОСЬМИНА osmina (*105 litrə bərabər qədim rus ölçüsü*).

ОТЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) otel, mehmanxana; **отелдин** otelin, mehmanxananın.

ОТПУСК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məzuniyyət; **отпускдин** məzuniyyətin.

ОТЧЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hesabat, haqq-hesab; **отчётдин** hesabatın, haqq-hesabın.

ОФИЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zabit; **офицердин** zabitin; **офицеррин кІвал** zabitlərin evi.

ОФИЦИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ofisiant; **официантдин** ofisiantın.

ОФОРТ (-ди, -да) ofort (*mis* və ya *sink lövhə üzərində turşular vasitəsilə şəkil salınmış qravyyura*); **офортдин** ofortun.

ОФОРТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ofortçu (*oymaçı, rəssam*); **офортистдин** ofortçunun.

ОФСЕТ (-ди, -да) ofset (*çap üsulu; bu üsulda sink və ya alüminium üzərindəki şəkil rezin lövhəyə və buradan kağız üzərinə köçürülür*); **офсетдин** ofsetin.

ОФТАЛЬМИЯ (-ди, -да) oftalmiya (*göz xəstəliyi*); **офтальмиядин** oftalmiyanın.

ОФТАЛЬМОЛОГИЯ (-ди, -да) tib. oftalmologiya (*göz xəstəliklərindən və onların*

müalicəsindən bəhs edən elm); **офтальмологиядин** oftalmologiyanın.

ОФТАЛЬМОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. oftalmoskop (*göz güzğüsü*); **офтальмоскопдин** oftalmoskopun.

ОХРА (-ди, -да) oxra (*boya*); **охрадин** oxranın.

ОЧЕРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oçerk; **очеркдин** oçerkin.

ОЧЕРКИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) oçerkçi, oçerk yazan; **очеркистдин** oçerkçinin, oçerk yazanın.

ОЧЕРКИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oçerkçilik; **очеркиствалин** oçerkçiliyin.

П

П [пэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ləzgi əlifbasının iyirmi ikinci hərfi.

ПА pa (*rəqsdə: ayaqların müəyyən hərəkəti*).

ПАБ (-па, -па; -пар, -пари, -пара) 1) qadın; 2) arvad; **папан** qadının; arvadın; **паб-аял** arvad-uşaq; **паб гьун** <къачун> arvad almaq; **паб-гьуьл** ər-arvad; **паб рахкурун** arvadı boşamaq; **папан кифер** dial. yeməli göyərti növü; **папан хуквар** <сухвар> dial. yeməli göyərti növü; **папаз кІан хьайитІа, ламракай итим ийида** *mis.* arvad istəşə eşşəkdən adam eləyər (“*əri tərbiyə etməkdə arvadın rolu böyükdür*” mənasında); **папан гафарихь яб акала, жуваз чидайвал ая** arvada qulaq as, amma bildiyini əldən vermə (“*arvadın məsləhətini fikirləşib sonra qəbul et*” mənasında); **къуншидилай паб гьайидан рикІ динж жедач** *mis.* qonşudan arvad alan dinclik bilməz; **паб гьанвай** evli.

ПАБАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dan. arvadbaz; **пабалидин** arvadbazın.

ПАБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) arvadlıq; **пабвалин** arvadlığın; ♠ **пабвиле къачун** arvadlığa qəbul etmək.

ПАВИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. pavian; əntər (*itəoşsar meymun cinsi*); **павиандин** pavianın, əntərin.

ПАВИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pavilyon (1. *park və bağlarda yüngül tikili*; 2. *çiçək və s. satmaq üçün kiçik bina*; 3. *sərgidə eksponatları nümayiş etdirmək üçün bina*;

4. *kino və ya foto şəkil çəkmək üçün xüsusi yer, bina*); **павильондин** pavilyonun.

ПАГВ I (пакуни, пакуна, паквар, паквари, паквара) anat. yan tərəf, qabırğa hissəsi; **пакун тІвал** qabırğa.

ПАГВ II (пакуни, пакуна, паквар, паквари, паквара) qax.

ПАГОДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paqoda (*budda məbədi*); **пагодадин** paqodanın.

ПАГУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paqon (*rəsmi paltarın çiyinə taxılan fərqlənmə nişanı*); **пагундин** paqonun.

ПАГЪ! *n.* pah! (*təccüb bildirən söz*); **пагь, устІар я гьа!** pah! ustadı ha!; **пагь, зи кьил тІазва** pah, başım ağrıyır; ♠ **пагь атІун** а) əziyyət vermək, üzmək; б) təccüblənmək, heyrətlənmək, mat qalmaq; **ада зи пагь атІана** о, məni heyrətləndirdi, mat qoydu.

ПАГЪЛИВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) pəhləvan, çox qüvvətli adam; güləşçi; **пагъливандин** pəhləvanın; **цавун пагъливан** və **яхуд симин пагъливан** kəndirbaz; **чилин пагъливан** а) pəhləvan; б) akrobat; 2) *kişi adı* - Пагъливан (Pəhləvan).

ПАГЪЛИВАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pəhləvanlıq; akrobatika; güləşçilik; kəndirbazlıq; **пагъливанвалин** pəhləvanlığın; akrobatikanın, kəndirbazlığın; güləşçiliyin; **пагъливанвал авун** pəhləvanlıq

etmək; akrobatika ilə məşğul olmaq; kəndir-bazlıq etmək, gülüşçilik etmək.

ПАГЬ-ПАГЬ! *n.* bax, belə ha!

ПАД (-та, -та; -тар, -тари, -тара) 1) tərəf, səmt; **пата**н tərəfin, səmtin; **гьуне** пад gün düşən tərəf; **далу** пад arxa; **кьуза** пад kölgə tərəf; **кьулухъ** пад arxa tərəf; **чин** пад üz tərəf; **а** пата о tərəfdə; **а** патай о tərəfdən; **а** патахъ о tərəfə; **и** патахъ bu tərəfə; **сикі** фейи патахъ тумни фида *mis.* tülkü gedən tərəfə quyuğu da gedər; 2) qürbət; **ам** пата авай о qürbətdə idi; 3) müdafiə etmə, tərəfdar olma; **пад** кьун müdafiə etmək, tərəfini saxlamaq; 4) yarım, yarı, hissə, pay; **пад** авун а) yarı bölmək; б) paylamaq; **пад** хьун а) tərəfdar olmaq, tərəfini saxlamaq; б) yarılmaq, parçalanmaq, dağılmaq; **вилик** пад атлун *mic.* qarşısını kəsmək, mane olmaq; **пад** чьукьуыз акьвазун төрəddüid etmək; ayağının birini götürüb о birini qoymaq; **пад** акьдун çimdikləmək; **пад** алачир гərəksiz; **пад** жедалди доуана kimi; **пад** квачир сив ağzına gələni danışan; <пад> кими гафар həqiqətə uyğun olmayan sözlər; **пад-кьерех** авун hazırlıq görmək; **пад-кьерех** акун təcrübəli olmaq; **пад-кьерех** ягьун həyat yoldaşına xəyanət etmək; **пад-пад** авун parçalamaq; **пад-пад** хьун а) parçalanmaq; б) paxıllıq etmək; **пад** ягьун а) axsamaq; б) qanunsuz yollarla gəlib əldə etmək; **пата**л хьун tərəfində olmaq.

ПАДАРАР (-ри, -ра) padarlar (*oğuz tayfalarından biri*); **падаррин** padarların.

ПАД ЯРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pad yaru (*ləzgi armud sortu*).

ПАДЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qram.* hal; **падеждин** halın; **талукьвили**н падеж үйүлүк hal; **лезги чІала 18** падеж ава *ləzgi* dilində ismin 18 halı vardır.

ПАДЕКАТР (-ди, -да) padekatr (*rəqs və bu rəqs havasının adı*); **падекатрдин** padekatrın.

ПАДЕПАТИНЕР (-ди, -да) padepatiner (*rəqs və bu rəqs havasının adı*); **падепатинердин** padepatinerin.

ПАДУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paduqa (*teatrda səhnənin yuxarı hissəsindəki mexanizmləri tamaşaçılardan gizlədən köməkçi dekorasiya*); **падугадин** paduqanın; **падугаяр** paduqalar.

ПАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пад (пад авун).

ПАЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) payok, ərzaq payı; **паекдин** payokun, ərzaq payının.

ПАЖ I (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) kəb qeyri-rəsmi kəbindən doğulan uşaq; *bic* (*qeyri-rəsmi kəbindən doğulan uşaq*); **пажран** bicin.

ПАЖ II (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) *tar.* paj (1. *orta əsrlərdə saraylarda xidmət edən zadəgan nəslindən oğlan*; 2. *paj korpusu şagirdi*); **пажран** pajın.

ПАЖАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yalançı, dələduz; **пажати**дин yalançının, dələduzun.

ПАЗАН: пазан-пазан авун *f. dial.* pərən-pərən salmaq; **жанавурди** лапагар **пазан-пазан** авуна canavar qoyun sürüsünü pərən-pərən saldı.

ПАЙ (-юни, -юна; -яр, -яри, -яра) 1) pay, hissə; **паюнин** payın, hissənin; **кьудай** са пай дördдө bir; **вишдай** са пай үздө bir; **пуд** лу- гьудай пай üçüncü hissə; **пай** авун paylamaq; **пай** хьун bölünmək; **пайиз** хьун bölünə bilmək; 2) pay, hədiyyə; **пай** гун pay (*hədiyyə*) vermək; **пай** атлун paydan məhrum etmək; **пай** атлай paydan məhrum olunmuş; **пай** тагун pay verməmək; **пай** кутун kömək etmək, töhfə vermək; 3) bacarıq, qabiliyyət, istedad; **гьар** садаз вичиз ганвай **пай** ава hərənin özünə verilmiş qabiliyyəti var; **адаз** шаирвили **пай** ганва ona şəirlik istedadı verilib.

ПАЙГАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taraz, pərsəng, şüvül, uzun ağac; **пайгардин** tarazın, pərsəngin, şüvülün, uzun ağacın.

ПАЙГАР II *sif.* 1) möhkəm, bərk, davamlı, yaxşı, dözümlü; **ам** гзаф пайгар гада я о, yaxşı oğlandır; **цІинин** кьуьд пайгарди хьана bu ilki qış yaxşı oldu; 2) bərk, möhkəm, davamlı, necə lazımdırsa, yaxşıca, əməlli-başlı; **ам** пайгар гатана onu yaxşıca (*əməlli-başlı*) döydülər; **пайгар** яхъ bərk (möhkəm) tut.

ПАЙГАР III *z.* möhkəmcə, yaxşıca, necə lazımdırsa eləcə.

ПАЙГАР IV səhhət, hal, vəziyyət; **ам** пайгар туш о, özünü yaxşı hiss etmir, onun vəziyyəti yaxşı deyil, onun halı yaxşı deyil.

ПАЙГАРБУР I *sif.* Пайгар *sifətinin cəm forması*.

ПАЙГАРБУР II (-у, -а) *is.* davamlılar, dözümlülər, yaxşılar; **пайгарбурун** davamlıların, dözümlülərin, yaxşıların.

ПАЙГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) möhkəmlik, bərklik, davamlılıq, yaxşılıq, dözümlülük; **пайгарвили**н möhkəmliyin, bərkliyin və s.

ПАЙГАРДАКАЗ *z.* möhkəmcə, yaxşıca.

ПАЙГАРДИ I *sif.* möhkəm, bərk, davamlı, yaxşı, dözümlü.

ПАЙГАРДИ II (-а, -а) *is.* möhkəm, bərk, davamlı, yaxşı, dözümlü; **пайгардан** möhkəmin, bərkin, davamlının *və s.*

ПАЙГАРДИЗ *z. bax* **Пайгардаказ.**

ПАЙГАРСУЗ *sif.* möhkəm olmayan, davamsız, dözümsüz.

ПАЙГАРСУЗБУР I: Пайгарсуз *sifətinin cəm forması.*

ПАЙГАРСУЗБУР (-у, -а) *is.* möhkəm olmayan, davamsız, dözümsüz; **пайгарсузбурун** möhkəm olmayanların, davamsızların, dözümsüzlərin.

ПАЙГАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) möhkəmsizlik, davamsızlıq, dözümsüzlük; **пайгарсузвилин** möhkəmsizliyin, davamsızlığın, dözümsüzlüyün.

ПАЙГАРСУЗДИ *sif.* möhkəm olmayan, davamsız, dözümsüz.

ПАЙГАРСУЗДИ (-а, -а) *is.* möhkəm olmayan, davamsız, dözümsüz; **пайгарсуздан** möhkəm olmayanın, davamsızın, dözümsüzün.

ПАЙГЪАМБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) реуғəмбər; **пайгəмбардин** реуғəмбəрин;
2) armud sortu.

ПАЙГЪАМБАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) реуғəмбərlik; **пайгəмбарвилин** реуғəмбərliyin; **пайгəмбарвал авун** реуғəмбərlik etmək.

ПАЙДА *peyda*; **пайда хьун** *peyda* olmaq.

ПАЙДАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bayraq*; **пайдахдин** *bayraqın*; **гьилий-гьилиз кьведай пайдах** keçici qırtızı *bayraq*; **пайдахдик кваз** *bayraq* altında; *həmçinin bax* **ТаратI.**

ПАЙДАХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bayraqdar, bayraqçı*; **пайдахчидин** *bayraqdarın, bayraqçının.*

ПАЙДАХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bayraqdarlıq*; **пайдахчивилин** *bayraqdarlığın.*

ПАЙИ: Пайи-паяр авун bölmək; **пайи-паяр хьун** bölünmək; **пайи-паяр хьана** bölündü.

ПАЙИЗ: Паюн *felinin murad forması; bax* **Паюн.**

ПАЙКАР (-ди, -да) *iqlim*; **пайкардин** *iqlimin*; **пайкардин дегишвал** *iqlim dəyişikliyi.*

ПАЙЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *payçı*; **пайчидин** *payçının.*

ПАК I *sif.* 1) *pak, təmiz, saf*; 2) *məc.* müqəddəs; 3) *əxlaqlı, ismətli, bakir*; **пак чкаяр** müqəddəs yerlər; **пак руш** ismətli, bakirə qız; **пак хьун** *pak olmaq, saf olmaq.*

ПАК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pak (qütb dənizlərində yaranan çox iri, qalınlığı 3-5 metr olan çoxillik üzən buz)*; **пакрин** *pakların.*

ПАКА I (-ди, -да) *is.* *sabah*; **пакадин** *sabahın*; **пакад(ин)** *юкьуз* *sabahkı gün*; **ахпани кьий, пакани – чан гьилий гьилиз** *a.s.* *bu günün işini sabaha qoyma.*

ПАКА II *z.* 1) *sabah*; 2) *gələcəkdə.*

ПАКАВУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *dəmir yol və ya gömrük anbarı*; **пакавуздин** *anbarın.*

ПАКАГЪАН *sif.* *sabahkı.*

ПАКАГЪАНА *z.* *sabahkı gün.*

ПАКАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səhər, sabah*; **пакама хьун** *səhər olmaq*; **пакама(ан) хийирар!** *sabahınız хeyir!*; **пакама хьун** *işqlanmaq, dan yeri ağarmaq, sübh açılmaq.*

ПАКАМАЗ *z.* *səhər çağı.*

ПАКАМАЛАЙ *z.* *səhərdən.*

ПАКАМАЛДИ (ПАКАМДАЛДИ) *z.* *səhər olana kimi.*

ПАКАМАН *sif.* *səhər*; **пакаман ярар** *səhər şəfəqləri*; **пакаман кьилий** *səhər tezdən.*

ПАКАМАХЪ *z.* *səhər çağı.*

ПАКАМАХЪАЙ *z.* *səhər çağı, sübh tezdən.*

ПАКАМАХЪДИ *bax* **Пакамахъ.**

ПАКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *paklıq, müqəddəslik*; 2) *təmizlik, saflıq, bakirlik; düzlük, doğruluq.*

ПАКВИЛЕЛДИ *z.* *namusla, şərəflə, vicdanla, insafla.*

ПАКДАКАЗ *z. bax* **Паквилелди.**

ПАКДИЗ *z. bax* **Паквилелди.**

ПАКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *paket (bağlı məktub)*; 2) *bağlama*; **пакетдин**; *bağlamının.*

ПАКЕТБОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. paketbot (poçt sərnişin gəmisi)*; **пакетботдин** *paketbotun.*

ПАКИСТАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *pakistanlı*; **пакистанвидин** *pakistanlının.*

ПАККАМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pakkamera (*kağız istehsalında: hazır məhsulun çeşidlərə ayrılıb bağlandığı sex*); **паккамерадин** pakkameranın.

ПАКУ // **ПАКУЛ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* Bakı; **Пакудин** // **Пакулдин** Bakının.

ПАКУН: **Пагв** *isminin yiyəlik hal forması.*

ПАКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) pakt (*beynəlxalq müahidə, müqavilə*); **пактунин** paktın.

ПАКУН ТІВАЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qabırğa; **пакун тіваларин** qabırğaların.

ПАКЪ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) omba; **пакьунин** ombanın.

ПАЛ: **пал-пал хьун** ovulmaq; **картуфар пал-пал хьана** kartoflar ovuldu.

ПАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) көрək, ələnti; **палдин** көрəyin, ələntinin.

ПАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* pal (*sahilə yan alan gəmiləri bağlamaq üçün dirək və ya çuqun kötüк*); **палдин** palın.

ПАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palan a) (*heyvanın belinə qoyulan*), yükdaşıma yəhəri; b) palan (*hambalın istifadə etdiyi*); **паландин** palanın.

ПАЛАДИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paladin (*orta əsrlərdə: 1. saray əyanı; 2. kralın sadıq rıtsarı*); **паладиндин** paladinin.

ПАЛАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* tənбəl, əlini ağdan qaraya vurmayan; **паламадин** tənбəlin.

ПАЛАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* palanka (*payalardan və ya torpaq bəndlərdən düzəldilmiş istehkam*); **паланкадин** palankanın.

ПАЛАНТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palantin (*xəz və ya məxmərdən qadın şərfi*); **палантиндин** palantinin.

ПАЛАР: **Пал** *isminin cəm forması; bax Пал.*

ПАЛАС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palaz (*xovsuz xalça növü*); **паласдин** palazın.

ПАЛАС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* fikir-xəyal; **паласдин** fikir-xəyalın.

ПАЛАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) palasa (*düzən yer*); **паласадин** palasanın.

ПАЛАТА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) palata (**1.** SSRİ Ali Soveti tərkibinə daxil olan ali qanunverici orqanın adı; **2.** bəzi ölkələrdə

nümayəndələr məclisi; 3. bəzi dövlət idarələrinin adı); **палатадин** palatanın.

ПАЛАТА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) palata, otaq (*xəstəxanada*); **палатадин** palatanın.

ПАЛАФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) palafit (*qədim insanların dirəküstü evi*); **палафитдин** palafitin.

ПАЛДУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* көрətkə, lif; **палдумдин** көрətkənin, lifin.

ПАЛЕОАЗИАТАР (-ри, -ра) *c.h.* paleoaziatlar (*Asiya və İndoneziya əhalisinin ən qədim təbəqəsinə mənsub xalqlar*); **палеоазиятрин** paleoaziatların.

ПАЛЕОАНТРОПОЛОГИЯ (-ди, -да) paleoantropologiya (*antropologiyanın insan qalıqları tapıntılarını öyrənən bölməsi*); **палеоантропологиядин** paleoantropologiyanın.

ПАЛЕОБОТАНИКА (-ди, -да) *paleobotanika* (*paleontologiyanın qazıntı halında tapılan bitkiləri öyrənən bölməsi*); **палеоботаникадин** paleobotanikanın.

ПАЛЕОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paleoqraf (*paleoqrafiya mütəxəssisi*); **палеографдин** paleoqrafın.

ПАЛЕОГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss.* paleoqrafist (*taxta və mis üzərində şəkil çəkən rəssam*); **палеографистдин** paleoqrafistin.

ПАЛЕОГРАФИЯ (-ди, -да) paleoqrafiya (**1.** *qədim əlyazmaların qrafikasından və görünüşündən bəhs edən elm*; **2.** *əlyazmanın qrafik xüsusiyyəti və zahiri görünüşü*); **палеографиядин** paleoqrafiyanın.

ПАЛЕОЗАВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paleon.* paleozavr (*qazıntı halında tapılan çox iri kərtənkələ*); **палеозаврдин** paleozavrın.

ПАЛЕОЗОЙ (-ди, -да) *geol.* paleozoy; **палеозойдин** paleozoyun; **палеозойдин эра** paleozoy erası.

ПАЛЕОЗООЛОГИЯ (-ди, -да) paleozoologiya (*paleoontologiyanın qədim geoloji dövrlərin heyvanlarını öyrənən bölməsi*); **палеозоологиядин** paleozoologiyanın.

ПАЛЕОЛИТ (-ди, -да) *arxeol.* paleolit; **палеолитдин** paleolitın.

ПАЛЕОНТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paleontoloq (*paleontologiya mütəxəssisi*); **палеонтологдин** paleontoloqun.

ПАЛЕОНТОЛОГИЯ (-ди, -да) paleontologiya (*qazıntı halında tapılan daşa dönmüş*

heyvan və bitkilərdən bəhs edən elm); **палеонтология**дин paleontologiyanın.

ПАЛЕОТЕРИЙ (-ди, -да) *paleon.* paleo-teri (*atın ən qədim əcdadı olub, qazıntı halında tapılmış dırnaqlı iri heyvan*); **палеотерий**дин paleoterinin.

ПАЛЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paletka* (*plan və xəritələrdə sahələri hesablaşmaq üçün alət*); **палетка**дин paletkanın.

ПАЛЕЯ (-ди, -да) *ədəb. tar.* paleya (*bibliya əfsanələrini şərh edən qədim rus yazı abidələrinin adı*); **палея**дин paleyanın.

ПАЛИМПСЕСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* palimpsest (*perqament üzərində qədim yazı*); **палимпсест**дин palimpsestin.

ПАЛИНДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* palindrom (*başdan və ya axırdan bir cür oxunan söz və ya ifadə*); **палиндром**дин palindromun.

ПАЛИСАНДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *palisandr* (*bahalı mebel hazırlamaq üçün işlədilən bəzi tropik ağacların bərk oduncağı*); **палисандр**дин palisandrın.

ПАЛИТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *palitra* (**1.** *rəssamların şəkil çəkdiqləri zaman üzərində boya qarışdırıldığı taxta parçası; boya taxtası*; **2.** *məc. bir rəssamın, yazıçının ifadə vasitələrinin məcmusu*); **палитра**дин palitranın.

ПАЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* paliya (*qızıl balıq cinsindən olub, şirin sularда yaşayan balıq*); **палия**дин paliyanın.

ПАЛК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* heyvan; **палк**дин heyvanın.

ПАЛКАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* at; **палкам**дин atın; *həmçinin bax* БалкІан.

ПАЛЛАДИЙ (-ди, -да) *kim.* palladium (*az tapılan gümüş rəngli metal*); **палладий**дин palladiumun.

ПАЛЛИАТИВ (-ди, -да) *palliativ* (**1.** *tib. xəstəliyi sağaltmaıb yalnız müvəqqəti yüngüllük verən dərman*; **2.** *məc. yarım tədbir, müvəqqəti çarə*); **паллиатив**дин palliativin.

ПАЛЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* palloqraf (*gəminin yırğalanma dərəcəsinə göstərən cihaz*); **паллограф**дин palloqrafın.

ПАЛТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) **1**) *iskənə*; **2**) *balta* (*qazma işində*); **палта**дин iskənənin; *baltanın*.

ПАЛТАКЪУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* giləmeyvə (*başmağacıya oxşar*); **палтакъуш**дин giləmeyvənin.

ПАЛЪТО (**палту** *dan.*) (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *palto*; **пальто**дин paltonun.

ПАЛТУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paltus* (*şimal dənizlərində yaşayan kambala cinsli balıq*); **палтус**дин paltusun.

ПАЛУБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* göyөртə; **палуба**дин göyөртənin.

ПАЛЧУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1**) *palçıq, zığ, lil*; **2**) *su ilə qarışdırılmış gil*; **палчух**дин palçığın; **палчух кутун** *gili su ilə qarışdırmaq; həmçinin bax* Къар П.

ПАЛЪМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* palma (*isti ölkələrdə bitən həmişəyaşıl ağac*); **пальма**дин palmanın.

ПАЛЪМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *palmet* (*alma sortu*); **пальмет**дин palmetin.

ПАЛЪМЕТТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *palmetta* (*arxitekturalarda: xurma ağacı yarpaqlarına oxşar bəzək*); **пальметта**дин palmettanın.

ПАЛЪМИРА (-ди, -да) *mətb.* palmira (*şrift qarniturlarından biri*); **пальмира**дин palmiranın.

ПАМАЗИН (-ди, -да) *ramazi* (*parça*); **памазин**дин ramazının.

ПАМБАГ (-ди, -да) *pambıq*; **памбаг**дин pambığın; **памбаг**дин **перем** *pambıq köynək*.

ПАМИР ЧАЛАР *Pamir dilləri* (*Hind Avropa dillərinin İran dilləri qrupuna daxil olan qohum dillər*).

ПАМПАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr.* rampas; **пампас**дин rampasın; **пампас**дин **векъ** *rampas otu*.

ПАМПАСАР (-ри, -ра) *coğr.* pampaslar (*Cənubi Amerika düzləri*); **пампас**дин pampasların.

ПАМПАСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *monpası*; **пампасидин** *monpasının*; **ада аял** *диз пампаси гана о, ушаға монпаси verdi*.

ПАМПИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* yelləncək; **пампилидин** *yelləncəyin*; *həmçinin bax* Лилибан.

ПАМФЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *памфлет, həсv*; **памфлет**дин *памфлетин, həсвин*.

ПАМФЛЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pamfletçi, pamflet yazan, həcv yazan; **памфлетчидин** pamfletçinin.

ПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pan (*köhnə Polşada mülkədar, ağa*); **пандин** panın.

ПАНАГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dini. panagiya (*pravoslav keşişlərinin boyunlarına taxdıqları bəzəkli xaç*); **панагиядин** panagiyanın.

ПАНАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pənah, dayaq; **панагьдин** pənahın, dayağın; **къунши къуншидин** **панагъ я** qonşu qonşunun dayağıdır.

ПАНАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dayaqlıq; **панагьвилдин** dayaqlığın; **ада кесибриз панагьвал авуна** o, kasıblara dayaqlıq etdi.

ПАНАМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panama (*həsirdən toxunmuş enli şlyapa*); **панамадин** panamanın.

ПАНАМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panama (*hər cür sui-istifadə ilə və yüksək vəzi-fəli məmurları rüşvətlə ələ almaqla əlaqədar olan böyük firıldaq*); **панамадин** panamanın.

ПАНАЦЕЯ (-ди, -да) panaseya (*yalançı kimyərlərdə: guya bütün xəstəlikləri sağaldan dərman*); **панацеядин** panaseyanın.

ПАНБАРХАТ (-ди, -да) panbarxat, mauməxmər; **панбархатдин** panbarxatın, mauməxmərin.

ПАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panda (*Himalay dağlarında yaşayan kiçik yırtıcı heyvan*); **пандадин** pandanın.

ПАНДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. pandan (*palmaya oxşar tropik bitki*); **пандандин** pandanın.

ПАНДЕКТАР (-ри, -ра) tar. pandektlər (*qədim Romada hüquqa dair soraq kitabı*); **пандектрин** pandektlərin.

ПАНДЕМИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tib. pandemiyə (*geniş yayılmış epidemiyə*); **пандемиядин** pandemiyanın.

ПАНДУРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panduri (*barmaqla çalınan gürcü xalq musiqi aləti*); **пандуридин** pandurinin.

ПАНДУС (-ди, -да; -ар, -ри) pandus (*binalarda, məs.: qarajlarda pilləkan əvəzində düzəldilən eniş*); **пандусдин** pandusun.

ПАНЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) panel; 2) səki; **панелдин** panelin; **сəкиндин**.

ПАНЗ: панз-панз авун *dial.* hissələrə ayırmaq; **ада машиндин деталар панз-панз авуна** o maşının detallarını hissələrə ayırdı.

ПАНЗООТИЯ (-ди, -да) panzootiya (*heyvanlara azar düşməsi*); **панзоотиядин** panzootiyanın; **гъайва- нар панзоотияди къунвай** heyvanları panzootiya tutmuşdu.

ПАНИСЛАМИЗМ (-ди, -да) panislamizm (*bütün müsəlmanları birləşdirmək və vahid islam dövləti yaratmaq istəyən dini-siyasi cərəyan*); **панисламузмдин** panislamizmin.

ПАНКРЕАС (-ди, -да) anat. pankreas (*mədəaltı vəzi*); **панкреасдин** pankreasın.

ПАНКРЕАТИН (-ди, -да) pankreatin (*pankreas şirəsi və bu şirədən hazırlanmış preparat*); **панкреатиндин** pankreatinin.

ПАНКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* qumbara; **панкьдин** qumbaranın; **панкь пад хьана** qumbara partladı.

ПАНОЛОГИЗМ (-ди, -да) fəls. panlogizm (*idealist fəlsəfədə təfəkkürü varlığın mahiyyəti hesab edən və obyektiv reallığı məntiqi anlayışlarla yeniləşdirən nəzəriyyə*); **панлогизмдин** panlogizmin.

ПАНАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pan-na (*pan qızı, xanım qız*); **паннадин** pannanın.

ПАННО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pan-no (1. *divarın, tavanın naxış və ya şəkillə bəzədilmiş səthi*; 2. *kətan üzərində çəkilmiş böyük şəkil*); **паннодин** pannonun.

ПАНОПТИКУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) panoptikum (*qədimdə tumdan hazırlanan heykəllər və əntiq şeylər muzeyi*); **паноптикумдин** panoptikumun.

ПАНОРАМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panorama (1. *mənzərə, görünüş*; 2. *yuxarıdan işıq düşən girdə binanın divarlarında yerləşdirilmiş, teatr dekorasiyasına oxşar böyük şəkil*); **панорамадин** panoramanın.

ПАНОРАМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) panorama (*toplarda optik cihaz*); **панорамадин** panoramanın.

ПАНПСИХИЗМ (-ди, -да) fəls. panpsixizm (*bütün maddi dünyanı canlı təsəvvür edən idealist, metafizik dünyagörüşü*); **панпсихизмдин** panpsixizmin.

ПАНСИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pansion (1. *ümumi yataqxanası olan qapalı məktəb*; 2. *ailə üsulunda qurulmuş kiçik mehmanxana*; 3. *kirayənişinin yemək və başqa cəhətlərdən təmini*); **пансиондин** pansionun.

ПАНСИОНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pansionat; **пансионатдин** pansionatın.

ПАНСИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. pansioner (1. pansionda oxuyan və ya yaşayan şagird; 2. pansionatda otaq kirayə edən adam; 3. pansionda yaşayan adam); **пансионердин** pansionerın.

ПАНСЛАВИЗМ (-ди, -да) tar. panslavizm (XIX əsrdə və XX əsrin əvvəllərində çar Rusiyası başda olmaqla bütün slavyan ölkələrini birləşdirmək məqsədini qarşısına qoyan mürtəcə siyasi cərəyan); **панславизмдин** panslavizmin.

ПАНСЛАВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. panslavist (panslavizm tərəfdarı); **панславистдин** panslavistin.

ПАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pant (zərif təxmərəbənzər tüklü dəri ilə örtülmüş, sümləşməmiş və böyüməkdə olan maral buynuzu); **пантарин** pantların.

ПАНТЕИЗМ (-ди, -да) fəls. panteizm (allahı təbiətlə eyniləşdirən dini fəlsəfi dünya-görüşü); **пантеизмдин** panteizmin.

ПАНТЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) panteist (panteizm tərəfdarı); **пантеистдин** panteistin.

ПАНТЕОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) panteon (1. qədim Romada allahların şərəfinə tikilən məbəd; 2. hər hansı bir çoxallahlı dinin bütün allahları; 3. məc. görkəmli xadimlərin basdırıldığı yer); **пантеондин** panteonun.

ПАНТЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. panter (pişiklər cinsindən heyvan); **пантерадин** panterin.

ПАНТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. pantoqraf (planlardan, çertyojlardan və s. surət çıxarmaq üçün cihaz); **пантографдин** pantoqrafın.

ПАНТОКРИН (-ди, -да) tib. pantokrin (cavan maralların buynuzundakı maddədən hazırlanan dərman); **пантокриндин** pantokrinin.

ПАНТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) pantometr (bucaqölçən alət); **пантометрдин** pantometrın.

ПАНТОМИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pantomima (mimika və hərəkətlərlə ifa olunan teatr tamaşası); **пантомимадин** pantomimanın.

ПАНТОПОН (-ди, -да) farm. pantopon (ağrıkəsici dərman); **пантопондин** pantoponun.

ПАНТУЪРКИЗМ (-ди, -да) pantürkizm (türk dillərində danışan xalqları Türkiyənin başçılığı altında bir dövlətdə birləşdirmək istəyən siyasi cərəyan); **пантуъркизмдин** pantürkizmin.

ПАПА, ПАПАР, ПАПАРИ: Паб isminin hal formaları; bax Паб.

ПАПА (-ди, -да) papa (katolik kilsəsinin başçısı); **пападин** papanın.

ПАПАВАЛ (-или, -иле) papalıq; **папавилин** papalığın.

ПАПАВЕРИН (-ди, -да) tib. papaverin (ağrıkəsici dərman); **папавериндин** papaverinin.

ПАПАТИ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) dial. arvadağız (qadınlar arasında olmağı xoşlayan kişi); **папатидин** arvadağızın.

ПАПИЗМ (-ди, -да) papizm (Roma papasına siyasi hakimiyyət verilməsini təbliğ edən cərəyan); **папизмдин** papizmin.

ПАПИЛОН (-ди, -да) papilon (alma sortu); **папилондин** papilonun.

ПАПИЛЬОТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) papilyotka (saçları burmaq üçün işlədilən kağız lülə); **папильоткадин** papilyotkanın.

ПАПИРОВКА (-ди, -да) papirovka (alma sortu); **папировкадин** papirovkanın.

ПАПИРОЛОГИЯ (-ди, -да) filol. papirologiya (filologiyanın papirus yarpaqları üzərində yazılmış qədim Misir yazılarını öyrənən bölməsi); **папирологиядин** papirologiyanın.

ПАПИРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) papiros; **папиросдин** papirosun; **папирос члугун** papiros çəkmək.

ПАПИРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) papirus (1. çoxillik tropik bitki; 2. bu bitkinin misir-lilər və s. qədim xalqlar tərəfindən kağız yerinə işlədilən yarpağı; 3. bu yarpaqların üzərində yazılmış qədim yazı); **папирусдин** papirusun.

ПАПИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) papist (papizm tərəfdarı); **папистдин** papistin.

ПАПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qovluq; **папкадин** qovluğun.

ПАПУАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) papuas (Yeni Qvineyanın və Melaneziya adalarının yerli əhalisi); **папуасдин** papuasın.

ПАР I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) yük, tay (heyvanın dalına qoyulan yük); **парцин** yükün, tayın; **пар члугвадай машин** yük maşını; **пар квай гаф** məc. tutarlı söz; **лам парцин патав тухуз тахбайла**, **пар ламран патав твах** mis. eşşöyi yükün yanına apara

bilməsən, yükü eşşəyin yanına apar; **пар ягун** yükləmək; **пар ичирун** yükü boşaltmaq; **пар эцигун** yükləmək, yük qoymaq; **пар хьун** yük olmaq; **парце ава** hamilədir.

ПАР П (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* bir il əkilməyən yer; **пардин** bir il əkilməyən yerin.

ПАРА (-ди, -да; -бур, -буру, -бура) *çox*; **парабурун** *çox*larının.

ПАРА КЬВАН *lap çox*, həddindən artıq.

ПАРАБЕЛЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parabellum (avtomatik tapança növü)*; **парабеллумдин** *parabellumun*.

ПАРАБОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *riyaz. parabola*; 2) *ədəb. eyham, kinayə, rəmz*; **параболадин** *parabolanın*; *eyhamın və s.*

ПАРАБОЛОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. paraboloid*; **параболоиддин** *paraboloidin*.

ПАРАБУР (-у, -а) *çoxlu adam, çoxları*; **парабурун** *çoxlu adamın, çoxlarının*; **парабуруз ам кландач** *çoxları onu sevmir*.

ПАРАГВАЙВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paraqvaylı*; **парагвайвидин** *paraqvaylının*.

ПАРАГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *paraqram (bir hərfin və ya sözün başqası ilə əvəz edilməsi)*; 2) *cinas*; **параграммадин** *paraqramın*; *cinasının*.

ПАРАГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paraqraf (1. maddə, bənd; 2. § işarəsi)*; **параграфдин** *paraqrafın*.

ПАРАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *parad, mümayiş*; 2) *bayram, təntənə, şənlik*; **параддин** *paradın*.

ПАРАДИГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qram. paradiqma (sözlərin hallara salınması və ya dəyişməsi formalarını göstərən cədvəl)*; **парадигмадин** *paradiqmanın*.

ПАРАДОКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paradoks (hamı tərəfindən qəbul edilmiş doğru fikirlərlə, elmi müddəalarla düz gəlməyən, yaxud (bəzən ilk baxışda) sağlam mühakiməyə zidd olan qəribə fikir; inanılmaz şey)*; **парадоксдин** *paradoksun*.

ПАРАДОКСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paradoksçu (paradoks söyləməyi sevən adam)*; **парадоксчидин** *paradoksçunun*.

ПАРАЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parazit, tüfeyli (1. biol. başqa orqanizmin içərisində və ya üzərində yaşayıb onun qanı və şirəsi ilə qidalanan orqanizm; 2. bit, birə, taxtabiti, gənə*

və s.; 3. məc. istismarçı, müftəxor; başqasının əməyi hesabına yaşayan adam); **паразитдин** *parazitin, tüfeylinin*.

ПАРАЗИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *parazitlik, tüfeylilik*; **паразитвидин** *parazitliyin, tüfeyliliyin*.

ПАРАЗИТИЗМ (-ди, -да) 1) *biol. parazitizm*; 2) *məc. parazitlik, müftəxorluq, tüfeylilik*; **паразитизмдин** *parazitizmin*.

ПАРАЗИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parazitoloq (parazitologiya mütəxəssisi)*; **паразитологдин** *parazitoloqun*.

ПАРАЗИТОЛОГИЯ (-ди, -да) *parazitologiya (parazitlərdən və ümumiyyətlə parazitizm hadisələrindən bəhs edən elm)*; **паразитологиядин** *parazitologiyanın*.

ПАРАКАУЧУК (-ди, -да) *tex. parakaucuk (kauçukun ən yaxşı növü)*; **паракаучукдин** *parakaucukun*.

ПАРАКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. həyasız qadın*; **паракьдин** *həyasız qadının*; *həmçinin bax Ченги*.

ПАРАЛЛАКС (-ди, -да) *astr. parallaks (müşahidə nöqtəsinin dəyişməsi nəticəsində müşahidə edilən obyektin zahirən yerdəyişmə hadisəsi)*; **параллаксдин** *parallaksın*.

ПАРАЛЛЕЛЕПИПЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. paralelepiped*; **параллелепипеддин** *paralelepipedin*.

ПАРАЛЛЕЛОГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. paraleloqram (qarşı-qarşıya duran tərəfləri bir-birinə bərabər və paralel olan dördbucaqlı cisim)*; **параллелограмдин** *paraleloqramın*.

ПАРАЛЛЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paralel (1. riyaz. müvazi xətt; 2. coğr. ekvator xəttinə müvazi olan xəyali dairə; 3. məc. müqayisə, qarşılaşdırma)*; **параллелдин** *paralelin*.

ПАРАЛЛЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *paralellik, müvazilik*; **параллелвидин** *paralelliyn*.

ПАРАЛОГИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *fəls. paralogizm (məntiqi səhvlərdən doğan səhv nəticə, səhv fikir)*; **паралогизмдин** *paralogizmin*.

ПАРАМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *parametr (1. riyaz. hərfi koefisiyent; 2. fiz.tex. hər hansı bir hadisənin bu və ya digər xassəsini göstərən kəmiyyət)*; **параметрдин** *parametrin*.

ПАРАМНЕЗИЯ (-ди, -да) *tib.* paramnezia (*yaddaş pozğunluğu*); **парамнезиядин** paramnezianın.

ПАРАНОИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* paranoik (*paranoууа хәстәлийинә тутулmuş adam*); **параноикдин** paranoikin.

ПАРАНОЙЯ (-ди, -да) *tib.* paranoууа (*ruhi хәстәлик*); **паранойядин** paranoууанын.

ПАРАНТЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mәtb.* parantez (*böyük mötәrizә*); **парантездин** parantezin.

ПАРАПУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* көрәнәк; **парапулдин** көрәнәйин; *һәмçinin bax* **Чепелукь.**

ПАРАСОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av.* parasol (*xüsusi quruluşlu monoplan*) **парасолдин** parasolun.

ПАРАТИФ (-ди, -да) *tib.* paratif (*qarın yatalağıна охшар yoluxucu мәдә хәстәлийи*); **паратифдин** paratifin.

ПАРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paraf* (1. *imzanın sonundakı cizgilәр*; 2. *müxtәsәр imza*); **парафдин** parafın.

ПАРАФИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.tex.* parafin (*neftдән alınan muma охшар ағ maddә*); **парафиндин** parafinin.

ПАРАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağıl* (*mal-qara üçün*); **парахдин** ağılın.

ПАРАХРОНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *paraxronizm* (*bir hadisәnin baş verdiyi tarixi daha gec vaxta isnad etmәkdән ibarәt xronoloji səhv*); **парахронизмдин** paraxronizmin.

ПАРАШЮТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av.* paraşüt; **парашютдин** paraşütün.

ПАРАШЮТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paraşütçü*; **парашютчи-дин** paraşütçünün.

ПАРВАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *pərvanә*; **парванадин** pərvanənin.

ПАРГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qan damarı*; **паргъадин** qan damarının.

ПАРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parik* (*qoyma saç, süni saç*); **парикдин** parikin.

ПАРК I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *park*; **паркдин** parkın; **медениятдин ва ял ягъа-дай парк** *mәдәniyyәt və istirahәt parkı*.

ПАРК II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) *sөyyar anbar* (*hәrbi*); 2) *park* (*nәqliyyat vasitәlәрinin мәctusuu*); **машинрин парк** *maşın parkı*; 3) *park* (*vaqon, avtomobil, tramvay və s. durduğı və təmir olunduğı yer*); **паркдин** parkın.

ПАРКЕТ (-ди, -да) *parket* (1. *döşәmә üçün işlädilән xırda taxta parçaları*; 2. *bu cür taxtalar-dan qayrılmış döşәmә*); **паркетдин** parketin.

ПАРКУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *eyhamlı söz*; **паркутрин** *eyhamlı sözlәрin*.

ПАРКБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bot.* pıtraq; 2) *mәс.* ağıldan көm; **паркбул-дин** pıtrağın; ağıldan көmin.

ПАРЛАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parlament* (*konstitusiyalı dövlәtlәrdә ali qanunverici nümayәndәlәр мәclisi*); **парламентдин** parlamentin.

ПАРЛАМЕНТАРИЗМ (-ди, -да) *parlamentarizm* (*parlamentli dövlәt sistemi*); **парламентаризмдин** parlamentarizmin.

ПАРЛАМЕНТӨР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parlamentyor*, *elçi* (*müharibә zamanı düşmәnlә danışığa girmәk üçün göndәrilән nümayәndә*); **парламентөрддин** parlamentyorun.

ПАРМЕЗАН (-ди, -да) *parmezan* (*makarolla yeyilән italyan pendiri*); **пармезандин** parmezanın.

ПАРНАС *Parnas* (*Yunanistanda dağ; qәdim yunanların etiqadına görә şeir və musiqi ilahәləri bu dağda yaşayarmış; "Parnas" şeir, şairlәр әләmi мәnasında işlәнir*).

ПАРНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parnik*, *istixana* (*ilboуу göyәrti və tәрәvәz yetişdirilән yer*); **парникдин** parnikin; *һәмçinin bax* **Чимихана.**

ПАРОВОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parovoz*; **паровоздин** parovozun.

ПАРОДИНАМО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *parodinamo* (*buxar və dinamo maşınlarının birlәşmәsindән ibarәt мүрәkkәb maşın*); **пародинамодин** parodinamonun.

ПАРОДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *parodiya müәllifi*, *parodiya yazan*; 2) *yamsılayan, tәqlidçi*; **пародистдин** *parodiya müәllifinin*, *parodiya yazanın*; *tәqlidçinin*.

ПАРОДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *parodiya* (1. *bir әsәrin gülmәli tәqlidi*; 2. *mәс. istehza*); **пародиядин** parodiyanın.

ПАРОКСИЗМ (-ди, -да) *paroksizm* (1. *tib. хәстәлийин vaxtaşırı tәkrar olması, birdән tutması*; 2. *mәс. birdән-birә şiddәtlә büruzә çıxan hiss*); **пароксизмдин** paroksizmin.

ПАРОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parol* (*hәrbi xidmәtdә və ya gizli tәşkilatlarda өз adamlarını tanımaq üçün şərtlәşdirilmiş мәxfi söz*); **паролдин** parolun.

ПАРОНОМАЗИЯ (-ди, -да) *paronomaziya* (*mənaları ayrı olub, tələffüzü qismən bir-birinə oxşayan sözlərin yan-yanada düzülməsindən ibarət ifadə tərzini; məs. "o kar deyil, kordur"*).

ПАРОТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. parotit* (*qulaqdağı vəzisinin iltihabı*); **паротитдин** parotitin.

ПАРОХОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paroxod*; **пароходдин** paroxodun.

ПАРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *bot. yemlik*; **парсунин** yemliyin.

ПАРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *parta* (*məktəb skamyası*); **партадин** partanın; **партада ацукьун** partada əyləşmək.

ПАРТАВ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. pərdə*.

ПАРТАВ II *qəd.sif. məğrur*.

ПАРТАВ III *qəd. Partav* (*ləzgi dilində Bərdənin qədim adı*).

ПАРТАКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partiya aktivini*; **партактивдин** partiya aktivinin.

ПАРТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paltar*; **парталдин** paltarın; **партал алуқлун** paltar geyinmək; **партал хтлунун** paltarı soyunmaq; **бах Пекер**.

ПАРТАХАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *portağal*; **партахалдин** portağalın.

ПАРТБИЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partiya bileti*; **партбилетдин** partiya biletinin.

ПАРТЕНОГЕНЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. partenogenez* (*bəzi həşaratların, yosunların, göbələklərin mayalanmadan çoxalması*); **партеногенездин** partenogenezin.

ПАРТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *teatr. parter*; **партердин** parterin.

ПАРТИЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partizan*; **партизандин** partizanın.

ПАРТИЗАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *partizanlıq*; **партизанвилин** partizanlığın.

ПАРТИТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *partitura* (*çoxsəsli musiqi əsərinin bütün əsas partiyalarının məcmusu*); **партитурадин** partituranın.

ПАРТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *partiya* (*müəyyən ictimai sinfin (təbəqənin) siyasi məqsədini və mənafeyini təmsil edən təşkilat*); **партиядин** partiyanın.

ПАРТКІВАТІАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partiya yığıncağı*; **парткivatалдин** partiya yığıncağının.

ПАРТНЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partnyor*, *oyundaş* (*idmanda, səhnədə, kart oyununda və s. oyun yoldaşı*); **партнёрдин** partnyorun.

ПАРТОРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *partiya təşkilatçısı*; **парторгдин** partiya təşkilatçısının.

ПАРТОРГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *partiya təşkilatçılığı*; **парторгвилин** partiya təşkilatçılığının.

ПАРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *barı, hasar*; **парудин** barının; **кьванцин пару** daş barı; **ракьун пару** dəmir hasar; **пару члугун** və **яхуд пару ягьун** barı çəkmək, hasar çəkmək.

ПАРФОРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parfors* (*təlim zamanı ilərin boynuna keçirilən tikanlı xalta*); **парфорсдин** parforsun.

ПАРФЮМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ətriyyatçı, ətriyyat sənayesi işçisi*; 2) *köhn. ətriyyat alverçisi*; **парфюмердин** ətriyyatçının.

ПАРФЮМЕРИЯ (-ди, -да) 1) *ətriyyat; ətriyyat malları*; 2) *ətriyyat istehsalı*; 3) *ətriyyat mağazası*; **парфюмериядин** ətriyyatın.

ПАРХУН *бах Бархун*.

ПАРХЪНА *z. qəfildən, birdən, gözlənilmədən*; **пархъна хъйи кар** qəfildən (birdən, gözlənilmədən) olan iş.

ПАРЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *parça, zərхара*; **парчадин** parçanın, zərхарanın; **парчадиз юкI ягьун** parçanı metrle ölçmək; **акахьдай парча** uğılan parça; **алахьдай парча** tez solan parça; **кушун парча** kətan parça; **памбаг парча** rəmbiq parça; **пекдин парча** ipək parça; **сун парча** yun parça.

ПАРЧАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. döşəkcə, yastıqca*; **парчагъандин** döşəkcənin, yastıqcının.

ПАС I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *pas*; **пасадин** pasın; **пас ягьун** və **яхуд пасади кьун** pasla örtülmək, paslanmaq; **♦ рикIин пас кьин** а) susuzluğu yatırtmaq; б) özünü sakitləşdirmək; **пас рекьидалди** doyunca; **ам пас рекьидалди ксудай** о doyunca yatardı.

ПАС II (-ди, -да) *idm. pas* (*oyunda topu partnyora ötürmə*); **пасдин** pasın; **пас гана** pas verdi.

ПАСАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. kasıb*; **пасакдин** kasıbın.

ПАСАКИ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) yaramaz insan; **пасакИдин** yaramaz insanın.

ПАСК (-ди, -да) *farm.* pask (*vərəm dərmani*); **паскИдин** paskın.

ПАСПОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pasport (1. *şəxsiyyəti təsdiq edən rəsmi sənəd*; 2. *maşının, dəzgahın və s. qeyd kağızı*); şəxsiyyət vəərəqəsi; **паспортИдин** pasportun; şəxsiyyət vəərəqəsinin.

ПАСПАРТУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paspartu (*şəkil və ya qıvayura üçün karton çərçivə*); **паспартуИдин** paspartunun.

ПАСПОРТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pasportçu (*pasportları qeyd edən şəxs*); **паспортчИдин** pasportçunun.

ПАСС pass (*hipnozçunun əl hərəkəti*).

ПАССАЖ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pasaj (*üstüörtülü bazar, hər iki tərəfindən cərgə ilə mağazaları olan qalereya*); **пассаждИдин** pasajın.

ПАССАЖ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mus. passaj (1. *musiqi əsərinin adətən virtuoz xarakterli parçası*; 2. *köhn. gözlənilməz hadisə*; 3. *kino ssenarisində: qəhrəmanların bir mühitdən başqasına keçməsi*); **пассаждИдин** passajın.

ПАССАТАР (-ри, -ра) passatlar (*tropiklərlə ekvator arasındakı sahədə əsən quru külklər*); **пассатрин** passatların.

ПАССИВ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) passiv (1. *müəssisənin bütün borc və təəhhüdlərinin məcmusu*; 2. *qram. felin məchul forması*); **пассивИдин** passivın.

ПАССИВ II sif. passiv (*fəaliyyətsiz, hərəkətsiz, laqeyd, süst; başqasının fəaliyyətindən asılı olan, qeyri-müstəqil*); **пассив как** passiv adam.

ПАССИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) passivlik; **пассиввилин** passivliyin.

ПАССИВАЦИЯ (-ди, -да) *tex.* passivasiya (*metalları korroziyadan qorumaq üçün üzərində nazik oksidləmiş qat əmələ gətirmə*); **пассивацияИдин** passivasiyanın.

ПАССИВДАКАЗ *z.* passiv (*surətdə*), laqeyd (*surətdə*), süst.

ПАССИВДИЗ *z. bax* Пассивдаказ.

ПАСПИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. pinti, səliqəsiz (*adam*); **паспилидин** pintinin.

ПАСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pasta; **пастаИдин** pastanın; **сарарин паста** diş pastası.

ПАСТЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss.* pastel (1. *əlvən kərandaşlar*; 2. *bu cür kərandaşlarla çəkilmiş şəkil*); **пастелИдин** pastelin.

ПАСТЕРИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pasterizator (*pasterizasiya cihazı*); **пастеризаторИдин** pasterizatorun.

ПАСТЕРИЗАЦИЯ (-ди, -да) pasterizasiya; pasterizə etmə (*süddə, konservlərdə və s. mikrobların inkişafının qarşısını almaq üçün onları müəyyən dərəcədə qədər qızdırmaqla zərərsizləşdirmək üsulu*); **пастеризацияИдин** pasterizasiyanın.

ПАСТИЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pastila (*qəndlə meyvə horrasından hazırlanmış şirniyyat*); **пастилаИдин** pastilanın.

ПАСТИЛАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pastilaj (1. *gildən qayrılmış heykəltəraşlıq əsəri*; 2. *fiqurlu bulka və s.*); **пастилаждИдин** pastilajın.

ПАСТИЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pastilka (1. *şirin həb*; 2. *pastila parçası, pastila konfeti*); **пастилкаИдин** pastilkanın.

ПАСТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pastor (*protestant keşişi*); **пасторИдин** pastorun.

ПАСТОРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. mus.* pastoral (*çoban həyatını idilliyə şəkildə təsvir edən bədii və musiqi əsəri*); **пасторалИдин** pastoralın.

ПАСТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pastorluq; **пасторвилин** pastorluğun.

ПАСУКИ (-ди, -да) şəkər tozu; **пасукиИдин** şəkər tozunun.

ПАСХА (-ди, -да) *din.* pasxa (1. *xristianlarda və yəhudilərdə dini bayram*; 2. *pasxa bayramında kəsmiklə yoğrulmuş xəmirdən bişirilən şirin çörək*); **пасхаИдин** pasxanın.

ПАСХАЛИЯ (-ди, -да) *din.* pasxaliya (*pasxa bayramının hər il hansı günə düşməsinə göstərən cədvəl*); **пасхалияИдин** pasxaliyanın.

ПАСЬЯНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pasyans (*əylənmək və ya fala baxmaq üçün kart kağızlarının müəyyən üsulla düzülməsi*); **пасьянсИдин** pasyansın.

ПАТ (-ди, -да) *şahm.* pat (*şahmat oyununda oyunçunun öz şahını zərbə altına qoymadan hərəkət edə bilmədiyi vəziyyət*); **патИдин** patın.

ПАТА: Пад *isminin hal forması*; *bax* Пад.

ПАТАВ I: Пад *isminin hal forması*; *bax* Пад.

ПАТАВ II *qoş.* yanında; **хуьруьн патав** kəndin yanında; **зи патав** mənim yanımda; **ам зи патав атана** о, mənim yanıma gəldi; **зи патавай хьфена** mənim yanımdan getdi; **патавай фена** yanından keçdi; **кIвалерин патав** evlərin yanında.

ПАТАВ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *patava, dolaq, ayaq sarığı.*

ПАТАВАЙ *qoş.* yanından.

ПАТАЛ I: **Пад** *isminin hal forması; bax Пад.*

ПАТАЛ II *sif.* kənar; **патал хуьрер** kənar kəndlər; **qoşu** kəndlər.

ПАТАЛ III // ПАТАЛДИ *qoş.* ötrü; **вун патал** səndən ötrü.

ПАТАЛ IV *z.* doğma yerdən kənarда; **пата-тал алаз хьун** tərəfkeş olmaq, tərəfdar olmaq, tərəfində olmaq.

ПАТАЛ V // ПАТАЛДИ *bağl.* ötrü, niy-
yötlə.

ПАТАЛАЙ I: **Пад** *isminin hal forması; bax Пад.*

ПАТАЛАЙ II *z.* kənardan.

ПАТАЛАЙ III *qoş.* 1) kiminsə, nəyinsə yerinə; 2) hansısa bir niyyətlə; **ни ви паталай кхьена кIанзава?** kim sənin yerinə yazmaldır?; **зи паталай ам фена** mənim yerimə о getdi; **адан паталай за лугьуда** onun yerinə mən deyəсəуəт.

ПАТАН I: **Пад** *isminin hal forması; bax Пад.*

ПАТАН II // ПАТАНДИ *sif.* 1) gəlmə; 2) kənar, özgə.

ПАТАНБУР I: **Патан** *sifətinin cəm forması; bax Патан.*

ПАТАНБУР II (-у, -а) 1) gəlmələr; 2) özgələr, kənar adamlar; **патанбурун** gəlmələrin; özgələrin.

ПАТАРАГ (-ди, -да) *qəd.* *patarag (Qaf-qaz Albaniyasında kilsəyə verilən vergi); патарагдин* *pataragin.*

ПАТАХЪ I: **Пад** *isminin hal forması; bax Пад.*

ПАТАХЪ II *sif.* əyri, əyilmiş; çər; **патахъ лаш** əyri çubuq; **патахъ цIарар** əyri sətirlər; **патахъ авун** əүмək; **патахъ хьун** əүilmək.

ПАТАХЪАЙ I: **Пад** *isminin hal forması; bax Пад.*

ПАТАХЪАЙ II *qoş.* ...üçün, ...məqsədlə, ...görə; yerinə, əvəzinə; **кье зун аниз ви патахъ-ъай фейиди тир** bu gün mən oraya sənə görə getmişdim; **и кардин патахъай** bu iş üçün.

ПАТАХЪАР (-ри, -ра) *pataxar (ləzgi alma sortu); патахърин* *pataxların.*

ПАТАХЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Патахъ II (патахъ авун).*

ПАТАХЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) əyriлик; 2) kələ-kötürlük, nahamarlıq; **патахъвилин** əyriлийin; kələ-kötürlüyün, nahamarlığın.

ПАТАХЪВИЛЕЛДИ *z.* *bax Патахъдаказ.*

ПАТАХЪДАКАЗ *z.* 1) əyrisinə, çəpinə; 2) kələ-götür, nahamar.

ПАТАХЪДИЗ *z.* *bax Патахъдаказ.*

ПАТЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *patent (1. ticarət və ya sənətlə məşğul olmaq üçün şəhadətnamə; 2. ixtiraçının ixtira hüququnu təsdiq edən vəsiqə); патентдин* *patentin.*

ПАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pater (katolik keşişi, katolik rahibi); патердин* *paterin.*

ПАТЕРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paterik (monastır rahiblərinin həyatını təsvir edən dini kitab); патерикдин* *paterikin.*

ПАТЕФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *patefon; патефондин* *patefonun.*

ПАТОГЕНЕЗ (-ди, -да) *tib.* *patogenez (xəstəlik prosesinin inkişafında ardıcillıq); патогенездин* *patogenezin.*

ПАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *patoloq (patologiya mütəxəssisi); патологдин* *patoloqun.*

ПАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *patologiya (1. tib. orqanizmdəki xəstəlik proseslərindən bəhs edən və anormal hadisələri tədqiq edən elm; 2. məc. anormal hal, anormalıq); патологиядин* *patologiyanın.*

ПАТОЛОГОАНАТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *patoloqoanatom (patoloji anatomiya mütəxəssisi); патологоанатомдин* *patoloqoanatomun.*

ПАТРИАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *patriarx (1. tar. qəbilə başçısı, tayfa başçısı, qəbilə cəmiyyətinin ən yaxşı üzvü; 2. pravoslav kilsəsi başçısı); патриархдин* *patriarxın.*

ПАТРИАРХАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *patriarxat (1. tar. ailəyə patriarxın başçılıq etdiyi qəbilə cəmiyyəti forması; 2. patriarxın idarə etdiyi kilsə); патриархатдин* *patriarxatın.*

ПАТРИАРХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) patriarxlıq; патриархвилин patriarxlığın.

ПАТРИАРХИЯ (-ди, -да) dini patriarxiya (*patriarxa tabe olan kilsə dairəsi*); патриархиядин patriarxiyanın.

ПАТРИОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patriot, vətənpərvər; патриотдин patriotun, vətənpərvərin.

ПАТРИОТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) vətənpərvərlik; патриотвилин vətənpərvərliyin; патриотвал авун vətənpərvərlik etmək.

ПАТРИОТВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ал/ая, -ин, -рай, -мир); *bax* Патриотвал (патриотвал авун).

ПАТРИОТВИЛЕДДИ *z.* vətənpərvərliklə.

ПАТРИОТВИЛИН vətənpərvərliyin.

ПАТРИСТИКА (-ди, -да) patristika (*II-VIII əsrlərdə xristian doqmatik fəlsəfəsi*); патристикадин patristikanın.

ПАТРИЦИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* patrisi, zadəgan (*qədim Romada*); патрицийдин patrisinin.

ПАТРОН I (Патрум *dan.*) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patron, güllə; патрондин (патрумдин) patronun; патрон ацІурун güllə doldurmaq; патронар авай güllə doldurulmuş.

ПАТРОН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patron (1. *tar. qədim Romada: tam hüquqlu vətəndaş*; 2. *burjua cəmiyyətində: müəssisə sahibi*; 3. *məs. köhn. müdafiəçi, hamı*).

ПАТРОН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patron (*dərzilikdə: ülgü, əndazə*); патрондин patronun.

ПАТРОНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patronat (1. *qədim Romada: patron hakimiyyəti*; 2. *hamilik*); патронатдин patronatın.

ПАТРОНДАШ (Патрумдаш *dan.*) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patrondaş; патрондашдин patrondaşın.

ПАТРУЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) patrol; патрулдин patrolun.

ПАТРУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) patrulluq; патрулвилин patrulluğun.

ПАТУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rezin, rezinin bir növü; патушдин rezinin.

ПАУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pauza (1. *ara, fasilə*; 2. *durğu*); паузадин pauzanın.

ПАУЗНИК (-ди, -да) *ədəb.* pauznik (*rus şeir vəznələrindən biri*); паузникдин paznikin.

ПАУПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pauper (*hər cür yaşayış vasitələrindən məhrum edilmiş yoxsul*); паупердин pauperin.

ПАУПЕРИЗАЦИЯ (-ди, -да) pauperləşmə (*kapitalist ölkələrində istismar nəticəsində zəhmətkeşlərin kütləvi surətdə yoxsullaşması*); пауперизациядин pauperləşmənin.

ПАФ I *sif.* ovuntu, çürüntü, toz; паф хьанвай кIарас ovulmuş (*çürümüş*) ağac.

ПАФ II *n.* paf, part (*tüfəng, tapança səsi*).

ПАФОС (-ди, -да) pafos (*coşqunluq, ruh yüksəkliyi, vəcd, həyəcan, təmtəraq*); пафосдин pafosun.

ПАХЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paxla, lobyа; пахладин paxlanın, lobyanın.

ПАХЛАВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paxlava; пахлавадин paxlavanın.

ПАХЛАХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* хəрçəng; пахлахандин хəрçəngin.

ПАХТА (-ди, -да) *köhn.* paxta (*bir kənddən digərinə getmək üçün verilən vergi*); пахтадин paxtanın.

ПАХТА *dial.* ziyan пахтадин ziyanın.

ПАХТАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* paxta yığan adam; пахтачидин paxta yığan adamın.

ПАХУТАР (-ри, -ра) *dial.* kirza çəkmə; пахутрин kirza çəkmənin.

ПАХШАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yadigar (şey); пахшанддин yadigarın.

ПАХЪАПАХЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* paxarax səsləri; пахъапахъдин paxarax səslərinin.

ПАХЪАПАХЪ II *z.* birdən, qəfildən, gözlənilmədən; *həmçinin bax* Пархъна.

ПАЦ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) pəncə, ауақ (*heyvanlarda*); пацунин pəncənin; пацарал акъвазун арха ауақлары üstündə durmaq; пацаралди сүрүнə-сүрүнə, iməkləyə-iməkləyə; пацариз акъатун tutaşmaq, pəncələşmək, əlbəуаха olmaq; dalaşmaq; пацук акатун а) pəncəsinə düşmək (*heyvanın*); б) *məs.* asılı vəziyyətə düşmək, əsarətə düşmək; пацук кутун tabe etmək, əsarət altına almaq; пацукай хкатун pəncəsindən qurtulmaq.

ПАЦ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) çəngəl; пацдин çəngəlin.

ПАЦИ: **паци-пацар** **авун** *f.* mayallaq vurmaq, başı üstə çevrilmək; **паци-пацар хьун** *və yaxud* **паци-пацариз акьатун** tutaşmaq, dalaşmağa başlamaq, dalaşmaq.

ПАЦИЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pasiyent (həkimin yanına müalicəyə gələn xəstə); пациентдин* *pasiyentin.*

ПАЦИР: **пацир** **авун** *f.* başlamaq; *həmcinin bax* **Авалун.**

ПАЦИФИЗМ (-ди, -да) *pasifizm (hər cür müharibənin, o cümlədən milli azadlıq müharibəsinin və başqa ədalətli müharibələrin əleyhinə çıxan riyakar siyasət; yalançı sülhpərvərlik); пацифизмдин* *pasifizmin.*

ПАЦИФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pasifist (pasifizm tərəfdarı); пацифистдин* *pasifistin.*

ПАЧ: **пач бармак** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qoyun dərindən tikilmiş papaq; пач бармакдин* *qoyun dərindən tikilmiş papağın.*

ПАЧАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *padşah, çar, hökmdar; пачагъдин* *padşahın, çarın, hökmdarın; урус пачагъ* *rus çarı; пачагъдин паб* *padşah arvadı, çar arvadı, çariçə; пачагъдин хва* *şahzadə; пачагъдин руш* *qah qızı, şahzadə qız; 2) kral.*

ПАЧАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *padşahlıq, çarlıq, hökmdarlıq; 2) krallıq; пачагъвилин* *padşahlığın, çarlığın, hökmdarlığın; krallığın; пачагъвал авун* *padşahlıq etmək, çarlıq etmək, hökmdarlıq etmək; krallıq etmək.*

ПАЧАГЪВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Пачагъвал** (**пачагъвал авун**).

ПАЧАГЪДИН I: **Пачагъ** *isinin hal forması.*

ПАЧАГЪДИН II *sif.* *padşahın, çarın, hökmdarın; kralın.*

ПАЧАГЪД ПАПАР (-ри, -ра) *dial. napa-leon (alma sortu).*

ПАЧАГЪЛУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *çarlıq, şahlıq, səltənət; 2) dövlət; пачагълугъдин* 1) *çarlığın, şahlığın, səltənətin; 2) dövlətin.*

ПАЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paçka, dəstə, bağlı; пачкадин* *paçkanın, dəstənin, bağlının.*

ПАЧУЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paçuli* (1. *bot. dodaqçıçəkilər fəsiləsindən tropik*

bitki; 2. həmin bitkidən hazırlanan ətir); пачулидин *paçulinin.*

ПАША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *paşa; пашадин* *paşanın.*

ПАШАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *paşalıq; пашавилин* *paşalığın.*

ПАШМАН I *sif.* *peşman, məyus, qəmgin; kədərli, dərqli; пашман йикъар* *kədərli günlər; пашман авун* *peşman etmək, məyus etmək; пашман хьун* *peşman olmaq, məyus olmaq, kədərlənmək, ruhdan düşmək; səhvini etiraf etmək.*

ПАШМАН II *z.* *peşman.*

ПАШМАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Пашман** (**пашман авун**).

ПАШМАНБУР I: **Пашман** *sifətinin cəm forması; bax* **Пашман.**

ПАШМАНБУР II (-у, -а) *is.* *peşman insanlar; пашманбурун* *peşman insanların.*

ПАШМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *peşmanlıq, məyusluq, qəmginlik, təəssüf; пашманвилин* *peşmanlığın; пашманвал авун* *<Чугун>* *peşmanlıq çəkmək, təəssüf etmək; пашманвал кваз* *məyus, qəmgin; kədərli, dərqli.*

ПАШМАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Пашманвал** (**пашманвал авун**).

ПАШМАНВИЛЕЛДИ *z.* *bax* **Пашмандаказ.**

ПАШМАНДАКАЗ *z.* 1) *qəmgin-qəmgin, kədərlə; qüssəli, qəmli, kədərli; 2) təəssüflə, pərtliklə.*

ПАШМАНДИ: **Пашман** *sifətinin tək forması; bax* **Пашман.**

ПАШМАНДИЗ *z.* *bax* **Пашмандаказ.**

ПАШТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paştet (quş ətindən, adi ətdən, böyrəkdən və göbələkdən xüsusi üsul ilə hazırlanan qiymə; içinə belə qiymə qoyulmuş piroq); паштетдин* *paştetin.*

ПАЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. nənə; паъдин* *nənənin.*

ПАЮН (-йда, -йна; -йиз, -йзва; -я, -йин, -йрай, -ймир) *paylamaq, bölmək; пайна* *payladı, böldü; цуд кьведаз пая* *onu ikiyə böl; шейэр пайна* *şeyləri payladı; стхавилелди пай авун* *qardaş kimi bölmək; барабардиз паян* *bərabər bölmək; абуру кьуьл барабардиз пайна* *onlar buğdanı bərabər böldülər.*

ПАЮНИ I: Паюн *felinin hal forması; bax Паюн.*

ПАЮНИ II, ПАЮНИЗ: Пай *isminin hal formaları; bax Пай.*

ПАЯ I: Паюн *felinin əmr forması; bax Паюн.*

ПАЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) па-
я; **паядин** payanın; 2) *т.эс.* ахмақ adam.

ПАЯКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ағил-
сиз, сәфех; **паякъулдин** ағилсизин, сәфехин.

**ПАЯРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -
рай, -мир)** paylamaq, bölmək; **паярна** payla-
dı, böldü.

ПЕАН (-ди, -да) pean (1. *qədim Yunanıst-
tanda: allah şərəfinə və ya müharibəyə həsr
olunmuş himn; 2. ədəb. üç vurğusuz və bir vur-
ğulu hecadan ibarət şeir bölgüsü*); **пеандин**
peanın.

ПЕБРИНА (-ди, -да) pebrina (*barama
qurdlarında yoluxucu xəstəlik*); **пebritнадин**
pebrinanın.

ПЕВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maymaq,
ağzıaçıq, diqqətsiz, huşsuz; **певдин** mayma-
ğın, ağzıaçığın, diqqətsizин, huşsuzun.

ПЕГАС (-ди, -да) Peqas (*qədim yunan
əsətirində: qanadlı at*); **пегасдин** peqasın.

ПЕГЬЕЛ (-ди, -да) *dial.* qeyrət; **пегьелдин**
qeyrətin.

**ПЕГЬЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -
илери, -илера)** qeyrətlilik, **пегьел-вал** авун
qeyrət çəkmək.

ПЕГЬРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pəh-
riz; **пегьриздин** pəhrizin.

ПЕДАГОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pedaqoq
(*müəllim, tərbiyəçi*); **педагогдин** pedaqoqun.

**ПЕДАГОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -
илери, -илера)** pedaqoqluq; **педагогвилин**
pedaqoqluğun; **педагогвал** авун pedaqoqluq
etmək.

ПЕДАГОГВИЛИН *sif.* pedaqoqluğun,
müəllimliyin; **педагогвилин институт** pedaqo-
joji institut.

ПЕДАГОГИКА (-ди, -да) pedaqogika
(*tərbiyə və təlim üsullarından bəhs edən elm*);
педагогикадин pedaqogikanın.

ПЕДАГОГИЯ (-ди, -да) pedaqoqiya
(*uşaqların tərbiyə və təlimi*); **педагогиядин**
pedaqoqiyanın.

ПЕДАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* pe-
dal (*maşınlarda və musiqi alətlərində mexaniz-
mi hərəkətə gətirmək üçün ayaq lingi*).

ПЕДАНТ pedant, xırdaçı, vasvası.

ПЕДАНТИЗМ (-ди, -да) pedantlıq, xır-
daçılıq; **педантизмдин** pedantizmin.

ПЕДИАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.*
pediatr (*uşaq həkimi*).

ПЕДИАТРИЯ (-ди, -да) *tib.* pediatriya
(*uşaq xəstəliklərindən və onların müalicəsin-
dən bəhs edən elm*); **педиатриядин** pediatri-
yanın.

ПЕДИКЮР (-ди, -да) pedikür; **пе-
дикюрдин** pedikürün.

**ПЕДИНСТИТУТ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра)** pedaqoji institut; **пединститутдин** pedaqo-
ji institutun.

**ПЕДКОЛЛЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра)** pedaqoji kollektiv; **педколлективдин**
pedaqoji kollektivin.

ПЕДМЕКТЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
pedaqoji məktəb; **педмектебдин** pedaqoji
məktəbin.

ПЕДОЛОГИЯ (-ди, -да) pedologiya (*bö-
yüməkdə olan nəslin tərbiyəsi haqqında yalan-
çı elm*); **педологиядин** pedologiyanın.

**ПЕДОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри,
-ийра)** pedometr, addımölçən (*addımları avto-
matik surətdə sayan aparat*); **педометрдин**
pedometrin.

ПЕДСОВЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pe-
daqoji şura, müəllimlər şurası; **педсоветдин**
pedaqoji şuranın.

**ПЕДУНИВЕРСИТЕТ (-ди, -да; -ар,
-ри, -ра)** pedaqoji universitet; **педуниверси-
тетдин** pedaqoji universitetin.

ПЕЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* köhnə
paltar; **пеждин** köhnə paltarın.

**ПЕЗЕВЕНГ (Пезенаг dan.) (-ди, -да;
-ар, -ри, -ра)** pəzəvəng; **пезевенгдин** pəzə-
vəngin.

**ПЕЗЕВЕНГВАЛ (-или, -иле; -илер, -
илери, -илера)** pəzəvənglik; **пезевенгвилин**
pəzəvəngliyin.

ПЕЗЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pe-
zet (*İspaniya pul vahidi*); **пезетадин** pezetin.

ПЕЗО, ПЕСО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) peso (*Latin Amerikasında pul vahidi*); **пезодин**, **песодин** pesonun.

ПЕЙГЪАМБАРАР (-ри, -ра) *c.h. dial.* qarğıdalı; **пейгъамбаррин** qarğıdalının; *həmçinin bax* **ГъажикIа**.

ПЕЙЗАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) mənzərə; 2) *rəss.* mənzərə şəkli; 3) *ədəb.* təbiət təsviri; **пейзаждин** peyzajın.

ПЕЙЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) peyzan (*bədii ədəbiyyatda, rəssamlıqda idillik boyalarla təsvir olunmuş kəndli surəti*); **пейзандин** peyzanın.

ПЕК I (-ди, -да) ipək; **пекдин** ipəyin; **пекдин шал** ipək şal.

ПЕК II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) əski, cıdır; 2) paltar, geyim, libas; **аялдин пекер** а) uşaq paltarı; б) uşaq əskiləri.

ПЕК III (-ди, -да) *tex.* pek (*qətran destilləsindən sonra qalan qatı maddə*); **пекдин** pekin.

ПЕК IV (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) palaz; **пекинин** palazın.

ПЕКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* pekan (*yağlı qidalı meyvəsi olan ağac və onun meyvəsi*); **пекандин** pekanın.

ПЕКЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* qalstuk; **пекешдин** qalstukun; **гарданда лацу пекеш тунвай** ağ qalstuk taxmışdı.

ПЕК-ЛЕК pal-paltar, əski-üskü, ev şeyləri; **жуван пек-лек къяхчуна алад** öz pal-paltarını (ev şeylərini) götürüb get.

ПЕЛ I (-е, -е; -ер, -ери, -ера) alın; **пелен** alın.

ПЕЛ II (-е, -е; -ер, -ери, -ера) төрə; **пелен** төрənin.

ПЕЛ III *şək.* yer adlarını əmələ gətirən sözlərin bir hissəsi; məs.: **Гурсанпел** (Gursantəpə), **Шуранпел** (Şurantəpə), **Гавдишанпел** (Gavdişantəpə).

ПЕЛАЗГИЯР (-ри, -ра) pelasgilər (*qədim xalqlardan biri*); **пелазгийрин** pelasgilərin.

ПЕЛАРГОНИЯ (-ди, -да) pelarqoniya (*cənubda bitən yarımkol bitki və onun meyvəsi*); **пеларгониядин** pelarqoniyanın.

ПЕЛЕГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ən zəhərli ilan; **пелегадин** ən zəhərli ilan.

ПЕЛЕГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pelegan (*ləzgi qadınlarının alınlarını bəzədikləri əşyalardan biri*); **пелегандин** peleganın.

ПЕЛЕМУРД *sif.* yorğun, əzgin.

ПЕЛЕНГ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pələng; **пеленгдин** pələngin; **пеленгдин хам** pələng dərisi; **пеленгдин шараг** pələng balası.

ПЕЛЕНГ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pələnq (*kompas əqrəbi istiqaməti ilə şeyin göründüyü və ya səsin eşidildiyi istiqamət arasındakı bucaq*); **пеленгдин** pələngin.

ПЕЛЕНГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pələnqator (1. *gəminin, təyyarənin və s. olduğu yeri müəyyən etmək üçün cihaz*; 2. *bax. радиопеленгатор*); **пеленгатордин** pələnqatorun.

ПЕЛЕН ЧІУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) alınlıq (*at yüyəmində*); **пелен чІулуни** alınlığın.

ПЕЛЕШ *sif.* məyus, qəmgin, haldan düşmüş; **пелеш авун** məyus etmək, qəmgin etmək, haldan salmaq.

ПЕЛЕШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məyusluq, qəmginlik, halsızlıq; **пелешвили** məyusluğun, qəmginliyin, halsızlığın.

ПЕЛЕШВИЛЕЛДИ *z. bax* Пелешдаказ.

ПЕЛЕШДАКАЗ *z.* məyusluqla, qəmgincəsinə, halsızcasına.

ПЕЛЕШДИЗ *z. bax* Пелешдаказ.

ПЕЛЛАГРА (-ди, -да) *tib.* pellaqra (*RR vitamininin çatışmaması nəticəsində törəyən xəstəlik*); **пеллаградин** pellaqramın.

ПЕЛТЕК *sif.* pəltək; **пелтек хьун** pəltək olmaq.

ПЕЛТЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pəltəklik; **пелтеквили** pəltəkliyin.

ПЕМ: *пем чукьубьн f.* əl ilə vurmaq.

ПЕМБАЯР (-йри, -йра) pəmba (*ləzgi armud sortu*).

ПЕМЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pəmza, süngər daşı; **пемзадин** pəmzanın, süngər daşının.

ПЕМПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoyun yununu təmizləyən alətin ipi; **пемпедин** qoyun yununu təmizləyən alətin ipinin.

ПЕМПЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoyun yununu təmizləyən peşəkar; **пемпечидин** qoyun yununu təmizləyən peşəkarın.

ПЕН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sərhəd; cızıq, cərgə, məhəllə (*oyunda*); **пендин** sərhədin; cızığın, cərgənin, məhəllənin; 2) sürünün dayanacaq yeri.

ПЕН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cərimə; **пендин** cərimənin.

ПЕНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) пенал, qələmdan; **пеналдин** penalın, qələmdanın.

ПЕНАЛЬТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 11 metrlik cərimə (*futbolda*); **пенальтидин** 11 metrlik cərimənin.

ПЕНЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xal-xal; **пенекдин** xal-xalın; **пенек балкІан** xal-xal at.

ПЕНЖЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pencək; **пенжекдин** pencəyin.

ПЕНЖЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pəncərə; **пенжердин** pəncərənin; *həmçinin* **бах ДакІар**.

ПЕНИЦИЛЛИН (-ди, -да) pensilin (*dərman*); **пенициллиндин** pensilinin.

ПЕНКЬВ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *bot.* 1) pıtraq kökü; **пенкьведин** pıtraq kökünün; 2) *məc.* ağıldankəm.

ПЕННИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) penni (*Finlandiyada və İngiltərədə xırda pul*); **пеннидин** penninin.

ПЕННИК (-ди, -да) *köhn.* pennik (*çörəkdən çəkilmiş tünd çaxır*); **пенникдин** pennikin.

ПЕНОБЕТОН (-ди, -да) penobeton (*iri məsaməli beton*); **пенобетондин** penobetonun.

ПЕНОПЛАСТ (-ди, -да) penoplast (*çox məsaməli plastik kütlə*); **пенопластдин** penoplastın.

ПЕНОСИЛИКАТ (-ди, -да) penosilikat (*əhəng və qumdan hazırlanmış tikinti materialı*); **пеносиликатдин** penosilikatın.

ПЕНСИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pensiyaçı; **пенсионердин** pensiyaçının.

ПЕНСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pensiya (*müəyyən əmək stajı olanlara, əlillərə, qocalara və b. dövlət tərəfindən verilən pul təminatı*); **пенсиядин** pensiyanın.

ПЕНСНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pensne (gözlük); **пенснедин** pensnenin.

ПЕНТАГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pentaqram (*hər tərəfində bərabəryanlı*

üçbucağı olan beşbucaqlı); **пентаграммдин** pentaqramın.

ПЕНТАМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *ədəb.* pentametr (*beştaklı şeir*); **пентаметрдин** pentametrin.

ПЕНТАЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* pentaedr; beşüzlü; **пентаэдрдин** pentaedrin; beşüzlünün.

ПЕНХВЕШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *бах* **Пенхъан**.

ПЕНХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çilingağac oyununda çubuğu saxlayan; **пенхъандин** çilingağac oyununda çubuğu saxlayanın.

ПЕНЦІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) çəkmə bağı; **пенцідин** çəkmə bağının; 2) günlük (*şapka qabaqlığı*); **шапкадин** **пенці** şapkanın günlüyü.

ПЕНЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) penya, cərimə (*qanun və ya müqavilə ilə müəyyən edilmiş təəhhüdlərin vaxtında yerinə yetirilməsi üçün alınan cərimə*); **пенядин** penyanın, cərimənin.

ПЕОН I (-ди, -да) *ədəb.* peon (*antik ədəbiyyatda şeir ölçüsü*); **пеондин** peonun.

ПЕОН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəndli, muzdur (*Latin Amerikasında və ABŞ-in cənub ştatlarında*); **пеон-дин** kəndlinin, muzdurun.

ПЕОНАЖ (-ди, -да) peonaj (*Latin Amerikasını ölkələrində və ABŞ-in cənub ştatlarında kəndli və ya muzdurların mülkəddardan asılılıq sistemi*); **пеонаждин** peonajın.

ПЕП (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* diz qarağı; **пепен** diz qarağının.

ПЕПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) böcək, qurd; **пепедин** böcəyin; **цин пепе** hovuz qurdu; **шурван пепе** ханımböcəyi; **пепешепе** xırda həşərat.

ПЕПЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) replum (*qədim yunan və Roma qadınlarının yüngül üst paltarı*); **пеплумдин** replumun.

ПЕПСИН (-ди, -да) pepsin (1. *fiziol. mədə şirəsi fermenti*; 2. *tib. mədənin həzm qabiliyyətini qüvvətləndirmək üçün heyvanların mədə şirəsi fermentindən hazırlanan dərman*); **пепсиндин** pepsinin.

ПЕПТОН (-ди, -да) *fiziol.* pepton (*həzm zamanı pepsinin təsiri ilə zülalların parçalanmasından hasil olan maddə*); **пептондин** peptonun.

ПЕР I (-ди, -да) hal, əhval, əhval-ruhiyyə; **пердин** halın, əhvalın, əhval-ruhiyyənin; **пер хун** əhvalın pozulması.

ПЕР II (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) bel; **перцин** belin; **пер ягъун** belləmək.

ПЕР III (-ди, -да) eyni dəyərdə olan kartlar.

ПЕР IV: **пер хун** 1) məğlub olmaq, peşmançılıq keçirmək, pərt olmaq; 2) nüfuzdan düşmək.

ПЕРВЕРДИГАР (-ди, -да) pərvərdigar; **первердигардин** pərvərdigarın.

ПЕРГАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perqament (1. *qədimdə yazı üçün işlədilən heyvan dərisi*; 2. *bu material üzərində yazılmış qədim əl yazısı*; 3. *yağ və su buraxmayan kağız*); **пергаментдин** perqamentin.

ПЕРГАМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perqamin (*perqament kağızına oxşar şəffaf, nazik sarğı kağızı*); **пергаминдин** perqaminin.

ПЕРГИДРОЛЬ (-ди, -да) kim. perhidrol; **пергидролдин** perhidrolun.

ПЕРДЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) pərdə; portyer (*qarı və ya pəncərə pərdəsi*); pəncərə pərdəsi; **пердедин** pərdənin; **перде авадарун** a) pərdə ilə örtmək; b) pərdəni salmaq (*aşağı*); **перде акъудун** a) pərdəni çıxarmaq; b) *məc.* riyakarlıq etmək; 2) qabıq, qılaf; **перде ягъун** pərdələmək, pərdə asmaq; **жигердин перде** anat. ağı ciyər pərdəsi; **япун перде** anat. təbil zarı (*qulaqda*); 3) teatr, hərəkət; akt; 4) *məc.* hiylə, birlilik, fırıldaq; 5) *məc.* qalmaqal, dava, səs-küy; *həmçinin bax* Къап II.

ПЕРДЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) pərdəçi; 2) oyunbaz; **пердечиндин** pərdəçinin; oyunbazın.

ПЕРЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köynək; **перемдин** köynəyin.

ПЕРЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. saxta sənəd; **перендин** saxta sənədin.

ПЕРЖ (-ери, -ера) geyilmiş, köhnə paltar.

ПЕРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) рəгі; **перидин** рəгинин; **илгъамдин пери** ilham рəриси.

ПЕРИДЕРМА (-ди, -да) bot. periderma (*ağac qabığının xarici toxuması*); **перидермадин** peridermanın.

ПЕРИГЕЙ astr. perigey (*Ay orbitinin Yerə ən yaxın nöqtəsi*).

ПЕРИЗАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) pərizada (*ləzgi ədəbiyyatında lirik əsər janrı*; 2) "Pərizada" (*qadınların toyda oxuduqları ləzgi xalq mahnısı*); 2) *qadın adı* - **Перизада** (Pərizada).

ПЕРИКАРДИТ (-ди, -да) tib. perikardit (*ürək kisəsi iltihabı*); **перикардитдин** perikarditin.

ПЕРИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) riyaz. perimetr (*müstəvi həndəsi fiqurun bütün tərəflərinin uzunluğunun cəmi*); **периметрдин** perimetrin.

ПЕРИПАТЕТИЗМ (-ди, -да) fəls. peripatetizm (*materializm ilə idealizm arasında tərəddüd edən qədim yunan filosofu Aristotelin nəzəriyyəsi*); **перипатетизмдин** peripatetizmin.

ПЕРИТОНИТ (-ди, -да) tib. peritonit (*qarın pərdəsinin iltihabı*); **перитонитдин** peritonitin.

ПЕРИФЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) periferiya; əyalət, rayon; **перифериядин** periferiyanın.

ПЕРИОСТИТ (-ди, -да) tib. periostit (*sümük üstünün iltihabı*); **пе-риоститдин** periostitin.

ПЕРИ ХУТАР (-ри, -ра) peri xutar (*ləzgi gavalı sortu*).

ПЕРИШАН I sif. pərişan, qəmgin; **перишан хъун** pərişan olmaq; **перишан авун** pərişan etmək.

ПЕРИШАН II z. pərişan, qəmgin.

ПЕРИШАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pərişanlıq; qəmginlik; **перишанвили**н pərişanlığın, qəmginliyin.

ПЕРИШАНВИЛЕЛДИ z. *bax* Перишандаказ.

ПЕРИШАНДАКАЗ z. pərişan halda, qəmgin halda.

ПЕРИШАНДИЗ *bax* Перишандаказ.

ПЕРКУССИЯ (-ди, -да) perkussiya (*bədənin daxili üzvlərinin vəziyyətini yoxlamaq üçün bədənin müxtəlif yerlərini taqqıldatmaqdan ibarət müayinə üsulu*); **перкуссиядин** perkussiyanın.

ПЕРЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. perlin (*gəmi burazı*); **перлиндин** perlinin.

ПЕРЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perlit (1. *vulkanik şüşə*; 2. *polad və çuqunun tərkib hissələrindən biri*); **перлитдин** perlitin.

ПЕРМАНЕНТ (-ди, -да) permanent; daimi, çox qalan, davamlı (*saç düzəltmə üsullarından birinin adı*); **перманентдин** permanentin.

ПЕРМЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perm-yak (*Komi xalqının bir hissəsinin keçmiş adı*).

ПЕРЛИНКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hissə, detal (*dəyirməndə*); **перлинкідин** hissonin, detalın.

ПЕРЛОН (-ди, -да) perlon (*süni saplar və onlardan hazırlanmış parça*); **перлондин** perlonun.

ПЕРПЕНДИКУЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* perpendikulyar; **перпендикулярдин** perpendikulyarın.

ПЕРПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) umac; **перпилдин** umacın.

ПЕРПИЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yelləncək; **перпилагдин** yelləncəyin; *həmçinin bax* **Лилибан**.

ПЕРРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Perron (1. *dəmiryolu vağzallarında minik üçün meydança, platforma*; 2. *arxitekt. binanın qabağında olan daş səki*); **перрондин** Perronun.

ПЕРС (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) fars; **персдин** farsın; **перс чІал** fars dili.

ПЕРСЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tara; **персенгдин** taranın.

ПЕРСОНАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) personaj (*dramatik və ya ədəbi əsərdə iştirak edən şəxs*); 2) şəxs; **персонаждин** şəxsin.

ПЕРСОНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) personal, heyət (*bir idarə və s. işçilərinin ümumi heyəti*); **персоналдин** personalın.

ПЕРСОНАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* personalizm (*dünyanın "yüksək ilahi şəxsiyyət" tərəfindən idarə olunan mənəvi varlıqların, "şəxsiyyətlərin", fərdlərin mətnusundan ibarət olduğunu iddia edən elmə zidd, idealist burjua fəlsəfi cərəyanı*); **персонализмдин** personalizmin.

ПЕРСПЕКТИВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *rəss.* perspektiv (*mənzərənin uzaqdan görünüşü*); 2) mənzərə, görünüş; **гьюльуьн перспектива** dəniz mənzərəsi; 3) *riyaz.* perspektiv (*təsviri həndəsənin bir bölməsi*); 4) *məc.* gözlənilən şey, gələcək, ümid, perspektiv; **перспективадин** perspektivin; **адахъ хьсан перспектива ава** onun yaxşı gələcəyi var.

ПЕРТ pərt; **перт авун** pərt etmək; **перт хьун** pərt olmaq.

ПЕРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pərtlik; **пертвилин** pərtliyin.

ПЕРТВИЛЕЛДИ *z.* pərtliklə.

ПЕРТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Перт** (перт авун).

ПЕРУВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) perulu (*Peru xalqına mənsub adam*); **перувидин** perulunun.

ПЕРФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gram.* perfekt (*nəqli keçmiş*); **перфектдин** perfektin.

ПЕРФОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* perforator (*süxur qazımaq üçün mexaniki burğu*); **перфоратордин** perforatorun.

ПЕРЦИХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) belin ağac sarı; **перцихъандин** belin ağac sarının.

ПЕРЧИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bel (*yanları olan*); **перчиндин** belin.

ПЕРШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perş (*sirkdə akrobatik oyunlar üçün uca tir*); **першдин** perşin.

ПЕРШЕРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) perşeron (*ağır yük daşıyan at cinsi*); **першерондин** perşeronun.

ПЕСАГЬ (-ди, -да) pesah (*ləzgi xalq oyunu*); **песагьдин** pesahın.

ПЕССИМИЗМ (-ди, -да) pessimizm, bədbinlik; **пессимизмдин** pessimizmin.

ПЕССИМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pessimist, bədbin; **пессимистдин** pessimistin.

ПЕТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlində çox kart qalan (*qumar vaxtı*); **петедин** əlində çox kart qalanın.

ПЕТЛИ (**Петил дан.**) (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pətə; **петлидин** pətənin.

ПЕТИМЕТР (-ди, -да) petimetr (*XVIII əsr rus ədəbiyyatında: fransız moda və ədalarını təqlid edən gənc rus zadəganının satirik surəti*); **петиметрдин** petimetrin.

ПЕТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* petit (*xırda mətbəə şrifti*); **петитдин** petitin.

ПЕТРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) petroqraf (*petroqrafiya mütəxəssisi*); **петрографдин** petroqrafın.

ПЕТРОГРАФИЯ (-ди, -да) petroqrafiya (*geologiyanın süxurlar bəhsi*); **петрографиядин** petroqrafiyanın.

ПЕТУНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* petuniya (*Cənubi Amerikada dekorativ bitki*); **петуниядин** petuniyanın.

ПЕХИЛ *sif.* paxıl; **пехил кас** paxıl adam; **пехил хьун** paxıl olmaq; **пехилдакай дуст кьамир** *mis.* paxıldan dost tutma; **хьсан кьунши кьуншидал пехил жедач** *mis.* yaxşı qonşu qonşuya paxıllıq etməz.

ПЕХИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пехил (пехил авун).

ПЕХИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) paxıllıq; **пехилвилин** paxıllığın; **пехилвал авун** paxıllıq etmək.

ПЕХИЛВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пехилвал (пехилвал авун).

ПЕХИЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Пехилдаказ.

ПЕХИЛВИЛЯЙ paxıllıqdan.

ПЕХИЛДАКАЗ *z.* paxıllıqla.

ПЕХИЛДИЗ *z. bax* Пехилдаказ.

ПЕХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) paxır; **пехирдин** paxırın; 2) *məc.* qüsur, nöqsan, ayıb; **пехирар дуьздал акьатун** nöqsanları üzə çıxmaq; **пехирар дуьздал акьудун** nöqsanları üzə çıxarmaq.

ПЕХУЬШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sınmış, çatlamış qab; **пехуьшдин** sınmış, çatlamış qabın.

ПЕХЪ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) 1) ala qarğa; **пехьрен** ala qarğanın; 2) qaratoxmaq (*kart kağızı*); **пехьерин эме** qaratoxmaq qız (*kartda*); ♦ **пехьре мехьер** aydın havada yağış.

ПЕХЪИ 1) qudurmuş, quduz; **пехьи кицI** quduz it; **пехьи кицIин уьмуьр яхцIур югь я** *mis.* quduz itin ömrü qırx gündür; 2) *məc.* qudurğan, ağzın; **пехьи авун** a) qudurğan etmək; b) quduzlaşdırmaq; **пехьи хьун** quduzlaşmaq.

ПЕХЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) quduzluq; **пехьивилин** quduzluğun; 2) qəzəb, acıq, qeyz.

ПЕХЪИВИЛЕЛДИ *z. bax* Пехьидаказ.

ПЕХЪИДАКАЗ *z.* qəzəblə, acıqla, qeyzlə.

ПЕХЪИДИЗ *bax* Пехьидаказ.

ПЕХЪРЕН I: Пехь *isminin hal forması; bax* Пехь.

ПЕХЪРЕН ЧИЧЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* çölsoğanı; **пехьрен чичекдин** çölsoğanının.

ПЕХЪРИЯР (-йри, -йра) pexriyar (*ləzgi armud sortu*); **пехьрийрин** pexrilərin.

ПЕХЪРЕЦУЬК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* qarğagülü; **пехьре-цуькведин** qarğagülünün.

ПЕХЪРЕЧАНГ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *bot.* qarğagözü (*gül*); **пехьречанган** qarğagözünün.

ПЕХЪРЕХАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* yerqulağı, kapers; **пехьрехалидин** yerqulağının, kapersin.

ПЕЧЕНЕГАР (-ри, -ра) *tar.* peçeneqlər (*IX-XI əsrlərdə Avropanın cənub-şərqində köçəri həyat sürmüş qədim xalqlardan biri*); **печенегрин** peçeneqlərin.

ПЕЧЕНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) peçenyə; **печенидин** peçenyenin.

ПЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* yarpaq; **пешинин** yarpağın; **дамар пеш** bağayarpağı; **цурун пеш** turşəng; **пеш алай там** yarpaqlı ağac meşəsi; ♦ **фаз пеш акьатна** çöğəyin üstü qabarcıqlarla örtülüb.

ПЕШАПАЙ (-ди, -да) peşapay (*yağış yağdırılması ilə bağlı qədim ləzgi folklor mərasimi həyata keçirilərkən yarpaqlara bürünüb kənddə gəzən*); **пешапайдин** peşapayın.

ПЕШАПАЙВАЛ (-или, -иле) peşapaylıq; **пешапайвилин** peşapaylığın.

ПЕШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) peşə, ixtisas, sənət; **пешедин** peşənin, sənətin; **вак вуч пеше ква?** sənin ixtisasın nədir?; **пешедал машгьул хьун** hər hansı bir işlə məşğul olmaq; 2) *məc.* vərdiş; **чIуру пеше** pis vərdiş.

ПЕШЕКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) peşəkar (1. *mütəxəssis*; 2. *sənətkar*); **пешекардин** peşəkarın.

ПЕШЕКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) peşəkarlıq; **пешекарвилин** peşəkarlığın.

ПЕШЕКАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Пешекардаказ.

ПЕШЕКАРВИЛИН *sif.* peşəkarlığın.

ПЕШЕКАРДАКАЗ *z.* peşəkarlıqla, peşəkarcasına.

ПЕШЕКАРДИЗ *z. bax* Пешекардаказ.

ПЕШЕНАК (-ди, -да) *dial.* damağın iltihabı; **пешенакдин** damağın iltihabının.

ПЕШХУРТІ (-ди, -да) ləzgi xalq təqvimində avuqustun 15-dən 21-nə kimi olan vaxt.

ПЕЪРИЯР (-йри, -йра) periyar (*ləzgi armud sortu*).

ПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) piy (*heyvan piyi*), iç yağı; **пидин** piyin, iç yağının; **пи акьалгун** və **yaхud пи кьун** piylənmək; **пи цурурун** piyi əritmək.

ПИАНИНО, ПИАНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pianino, piano; **пианинодин, пианодин** pianinonun, pianonun.

ПИАНИЗМ (-ди, -да) *mus.* pianizm (1. *fortepiano musiqisinin səciyyəvi xüsusiyyətləri*; 2. *piano çalmaq məharəti*); **пианизмдин** pianizmin.

ПИАНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pianoçu; **пианистдин** pianoçunun.

ПИАНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pianoçuluq; **пианиствилин** pianoçuluğun; **пианиствал авун** pianoçuluq etmək.

ПИАНОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* pianola (*pianonu avtomatik çalmaq üçün aparat*); **пианоладин** pianolanın.

ПИАСТР (-ди, -да) piastr (*bəzi ölkələrdə metal pul*); **пиастрдин** piastrın.

ПИВО (-ди, -да) pivə; **пиводин** pivənin.

ПИГМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* piqment (*heyvan və bitki orqanizmlərində toxumalara rəng verən maddə*); **пигментдин** piqmentin.

ПИГМЕНТАЦИЯ (-ди, -да) *fiziol.* piqmentasiya (*bitki və heyvan toxumalarında piqment əmələ gəlməsi*); **пигментациядин** piqmentasiyanın.

ПИГМЕЯР (йри, -йра) piqmeylər (*Afrikanın tropik meşələrində yaşayan qısaöylü adamlar*); **пигмейрин** piqmeylərin.

ПИЕМИЯ (-ди, -да) *tib.* piyemiya (*bədənin müxtəlif yerlərində irinliklər əmələ gəlməsi*); **пиемиядин** piyemiyanın.

ПИЕТИЗМ (-ди, -да) piyetizm (*XVII əsrdə Almaniya protestantları arasında meydana gəlmiş dini cərəyan*); **пиетизмдин** piyetizmin.

ПИЕТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) piyetist (*piyetizm tərəfdarı*); **пиетистдин** piyetistin.

ПИЖАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pijama (*yüngül parçadan tikilmiş yataq və ev paltarı*); **пижамадин** pijamanın.

ПИЖОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pijon (*yaхşı geyinən yüngülxasiyyət gənc*); **пижондин** pijonun.

ПИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr.* pik (*dağın zirvəsi*); **пикдин** pikin.

ПИКАДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pikador, nizəçi (*qədimdə İspaniyada öküz vuruşmasında iştirak edən atlı nizəçi*); **пикадордин** pikadorun.

ПИКАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pikar (*kiçik yük avtomobili*); **пикапдин** pikarın.

ПИКЕ (-ди, -да) pike (*qabarıq naxışlı parça*); **пикедин** pikenin.

ПИКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) piket; **пикетдин** piketin.

ПИККОЛО (-ди, -да) *mus.* pikkolo (*bir sıra musiqi alətlərinin (məs. fleyta, qarmon və s.) zil səslənən kiçik növü*); **пикколодин** pikkolonun.

ПИКНОМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* piknometr (*bərk və maye cisimlərin sıxlığını təyin etmək üçün cihaz*); **пикнометрдин** piknometrin.

ПИКТОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç.* piktogram (*bir hərəkət, hadisə, şey və s.-nin təsvirindən ibarət şərti şəkil – qədim yazı forması*); **пиктограммадин** piktogramın.

ПИКТОГРАФИЯ (-ди, -да) *dilç.* piktografiya (*şəkillər vasitəsilə ifadə edilən ən qədim yazı üsulu*); **пиктографиядин** piktografiyanın.

ПИКІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) taxıl saxlamaq üçün ağacdan düzəldilmiş qab; 2) *məc.* qarın; **адан руфун пикІ хьтинди я** onun qarını ağacdan qayırılmış qab kimidir, yəni böyükdür.

ПИЛ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) yeməli göyərti növü.

ПИЛ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *bot. dial.* tərə növü; **пилин** tərənin.

ПИЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tənbel camışa verilən ləqəb; 2) *məc.* tənbel, ağırтәрпənən (*adam*).

ПИЛЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ləkə, xal; **пилекдин** ləkənin, xalın; **пилекар алай кал** xallı inək; *hətçinin bax* ЛакІ.

ПИЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arabanın hissəsi; **пилидин** arabanın hissəsinin.

ПИЛИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* əjdaha; **пилидин** əjdahanın.

ПИЛИ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* iş-güc; **пилидин** iş-gücün; **захъ пили амач къван?** iş-gücüm qurtarıb?

ПИЛИСУФ (-ади, -ада; -ар, -ри, -ра) 1) insanın ixtiyarsız olaraq hava buraxması; 2) *məc.* gücsüz (zoif) insan.

ПИЛЛАГЪ: **пиллагъни тахъун** əsla bəslə olmamaq.

ПИЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pilot; **пилотдин** pilotun.

ПИЛОТАЖ pilotaj (*təyyarəçilik məharəti*).

ПИЛОТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pilotka (*pilot parağı, əsgər parağı*); **пилоткадин** pilotkanın.

ПИЛТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) lopa; **пилтедин** loranın; **живедин пилте** qar lorası.

ПИЛТЕ-ПИЛТЕ lopa-lopa; **пилте-пилте жив къвазва** lopa-lopa qar yağır.

ПИН *sif.* axtalanmamış; **пин гьер** axtalanmamış qoç.

ПИНГВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* pinqvin; **пингвиндин** pinqvinin.

ПИНГ-ПОНГ (-ди, -да) pinq-ponq (*stol üstündə oynanan top oyunu*); **пинг-понгдин** pinq-ponqun.

ПИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yamaq; **пинедин** yamağın; **пине ягъун** yamaq vurmaq.

ПИНЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çəkməçi; **пинечидин** çəkməçinin; 2) *məc.* pinəçi, bacarıqsız, əlindən iş gəlməyən.

ПИНЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çəkməçilik; pinəçilik; **пинечивилин** çəkməçiliyin, pinəçiliyin.

ПИНЕЧИВИЛЕЛДИ *z.* çəkməçiliklə; pinəçiliklə.

ПИНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* piniya (*çətirşəkilli şamağacı növü*); **пиниядин** piniyanın.

ПИНТА (-ди, -да) pinta (*İngiltərədə və ABŞ-da 0,56 litrə bərabər maye və dənəvər maddələr üçün ölçü vahidi*) **пинтадин** pintanın.

ПИНТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) palçıqlı, çirkli, kirli, pinti; 2) *dan.* pis oxuyan, dərslərindən geri qalan; 3) pinti, səliqəsiz; **пинтидин** pintinin.

ПИНЦЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pinset, maqqaş; **пинцетдин** pinsetin, maqqaşın.

ПИНЧЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pinçer (*qısa tüklü, uzun qulaqlı it cinsi*); **пинчердин** pinçerin.

ПИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* pion (*iri qırmızı və ya ağ çiçəkli bəzək bitkisi*); **пиондин** pionun.

ПИОНЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pioner (1. *tar.* yeni, öyrənilməmiş bir yerə birinci olaraq gələn, orada yurd salmış adam; 2. *məc.* təşəbbüsçü, banisi, müəssis); **пионердин** təşəbbüsçünün, baninin, müəssisin.

ПИОНЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pioner (*V. İ. Lenin adına Ümumittifaq Pioner Təşkilatının üzvü*); **пионердин** pionerin.

ПИОНЕР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pioner (*bəzi ölkələrin ordularında mexaniki hissə əsgəri*); **пионердин** pionerin.

ПИОНЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pionerlik; **пионервилин** pionerliyin.

ПИП (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *bot.* fıstıq; **пипин** fıstığın; **пипин тар** fıstıq ağacı.

ПИПЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pipet, damcıtökən; **пипеткадин** pipetin, damcıtökənin.

ПИ-ПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* hinduşka; **пи-пидин** hinduşkanın.

ПИПИН fıstığın; **пипин тар** fıstıq ağacı.

ПИПЕ, ПИПЕР, ПИПЕРИ, ПИПЕРИЗ: **ПипI** *isminin hal forması*.

ПИПИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) signal (*maşının signal səsi*); **пипитидин** signalın.

ПИПИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ləzgi qutabının bir növü; 2) şarpanın günlüyü.

ПИРАМИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *riyaz.* piramida (*həndəsi fiqur*); 2) *tar.* ehram (*qədim Misirdə fironların sərdabəsi*); 3) *məc.* piramida şəklində yığın; 4) *idm.* piramida (*bir-birinin çiyinə çıxmış adamlardan ibarət akrobatik və ya gimnastik fiqur*); **пирамидадин** piramidanın.

ПИРАМИДОН (-ди, -да) *farm.* piramidon (*ağrıkəsici dərman*); **пирамидондин** piramidonun.

ПИРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pirat*, dəniz qulduru; **пиратдин** *piratın*.

ПИРЕР (-ри, -ра) *bot. cil, qumotu*; **пирерин** *cilin, qumotunun*.

ПИРЕТРУМ (-ди, -да) *piretrum (həşəratı qırmaq üçün poroşok)*; **пиретрумдин** *piretrumun*.

ПИРИТ (-ди, -да) *miner. pirit*; dəmir kolçedanı; **пиритдин** *piritin*.

ПИРИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) *qabıq (meyvədə)*; **пиришдин** *qabığın*;
2) *zoğ (soğanda)*.

ПИРИЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yeniyetmə yaşına çatmamış oğlan uşağı*.

ПИРЛИНЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəzə*.

ПИРПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. salxım*; **пирпилдин** *salxımın*; **верхьи таран пирпилар** *tozağacının salxımları*; **хьархью таран пирпилар** *qoz ağacının salxımları*.

ПИРОКСИЛИН (-ди, -да) *tex. piroksilin (partlayıcı maddə)*; **пирок-силиндин** *pirok-silinin*.

ПИРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz. pirometr (yüksək hərarətləri ölçmək üçün cihaz)*; **пирометрдин** *pirometrin*.

ПИРОМЕТРИЯ (-ди, -да) *fiz. pirometriya (yüksək hərarətləri ölçmə üsullarından bəhs edən elm)*; **пирометриядин** *pirometriyanın*.

ПИРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pirop (qırmızı rəngli qiymətli daş)*; **пиропдин** *piropun*.

ПИРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. piroskop (yüksək hərarətləri təxmini təyin edən cihaz)*; **пироскопдин** *piroskopun*.

ПИРОТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pirotexnik (pirotexnika mütəxəssisi)*; **пиротехникдин** *pirotexnikin*.

ПИРОТЕХНИКА (-ди, -да) *pirotexnika*, atəşbazlıq sənəti (*texniki kimyanın yanar və partlayıcı maddələr hazırlanması üsullarından bəhs edən bölməsi*); **пиротехникадин** *pirotexnikanın*.

ПИРПИЦІ (-ди, -да) *dial. umac*; **пирпицдин** *umacın*; *həmçinin bax Перпил*.

ПИРРИХИЙ (-ди, -да) *ədəb. pırrixi (antik şeir vəznlərindən birinin adı)*; **пиррихийдин** *pırrixinin*.

ПИРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. pırs (körpü)*; **пирсдин** *pırsın*.

ПИРУЭТ (-ди, -да) *piruet (rəqsdə bir ayağın ucunda dönmə)*; **пируэтдин** *piruetin*.

ПИС I *sif.* 1) *pis*; **пис кар** *pis iş*; **пис как** *pis adam*; **лап акьалтГай пис** *lap pis, çox pis*; **пис амалар** *pis əməllər*; **пис гафар** *pis sözlər*; 2) *həddindən çox, yaman*; **пис кьай авай** *həddindən çox soyuq idi*; **пис чими тир** *yaman isti idi*.

ПИС II *is. pis*; **дуьньядин писни хьсан** *dünyanın pisi, yaxşısı*.

ПИС III *z. pis*; **пис килигун** *pis-pis baxmaq*.

ПИСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. pis etmək, pisləmək*; **писарна** *pis etdi, pislədi*; **ам хьсан ксарни писариз алахьда** *o, yaxşı adamları da pisləməyə çalışır*.

ПИСБУР I: **Пис** *sifətinin cəm forması*; *bax Пис I*.

ПИСБУР II (-у, -а) *is. pislər, pis adamlar*; **писбурун** *pislərin*.

ПИСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *pislik, alçaqlıq, rəzalət*; 2) *yamanlıq, yaramazlıq*; **писвилин** *pisliyin*; **писвал авун** *pislik etmək*; **писвал квай пис**, *yaramaz, alçaq, rəzil*; **хьсанвал жезвачтла**, **писвални ийимир** *mis. yaxşılıq bacarmırsansa, pislik də etmə*.

ПИСВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Писвал (писвал авун)*.

ПИСВИЛЕЛДИ *z. bax Писдаказ*.

ПИСВИЛЯЙ *z. pislikdən*.

ПИСДА I: **Писди** *isminin hal forması*; *z. bax Писди*.

ПИСДА II “*pisdir*” *mənasında işlənən söz*; **адан гьалар писда** *onun vəziyyəti pisdir*.

ПИСДИ I: **Пис** *sifətinin tək forması*; *bax Пис*.

ПИСДИ II (-а, -а) *is. pis adam*; **писдан** *pis adamın*.

ПИСДАКАЗ *z.* 1) *pis*; **ада писдаказ кГелзава** *o, pis oxuyur*; 2) *çirkinliklə, yaramazca*; 3) *qorxaqcasına*; 4) *sərtliklə*; 5) *acıqca*; 6) *möhkəm*.

ПИСДИЗ *z. bax Писдаказ*.

ПИСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* məsləhət; **писирдин** məsləhətini; **ада икI писирна** o, belə məsləhət gördü.

ПИСПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fitcalan oyuncaq; **писпидин** fitcalan oyuncağın.

ПИСПИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qamışın ağ örtüyü; **писписди цIай кьуна кана** qamışın ağ örtüyü alışıb yandı.

ПИСТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) piston; **пистондин** pistonun.

ПИСТОЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tapança; **пистолетдин** tapançanın.

ПИСТОЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* pistol (*roman ölkələrində qədim qızıl pul*); **пистолдин** pistolun.

ПИСТОЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* tapança; **пистолдин** tapançanın.

ПИТЕКАНТРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paleon.* pitekantrop (*qazıntı halında tapılmış insanaoxşar heyvan qalıqları*); **питекантропдин** pitekantropun.

ПИТИ (-ди, -да) piti; **питидин** pitinin.

ПИТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dua; **питикдин** duanın.

ПИТИТГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nalça; **пититгандин** nalçanın; **стулдал пититган алай** stulda nalça var idi.

ПИТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* piton (*isti ölkələrdə yaşan iri zəhərsiz ilan*); **питондин** pitonun.

ПИТИИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) findıqburun; **питишдин** findıqburunun.

ПИФ *bax* Мирг: миргин пифер.

ПИФИН: пифин хьун yaranın irinləyib pisləşməsi.

ПИФАГОРЕИЗМ *fəls.tar.* pifaqoreizm (*qədim yunan filosofu Pifaqorun nəzəriyyəsi*); **пифагореизмдин** pifaqoreizmin.

ПИХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qabar; **пихинин** qabarın; **пих акьалтун** qabar olmaq.

ПИЦI (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) göbək; **пицинин** göbəyün; **пицинин рад anat.** göbəkbağı; **пицинихъай атIайди** lap yaxın adam; **пицI вегьедалди** *z.* doyunca, qarın körənə kimi; **пицI вегьин** qarnı böyümək, qarın bağlamaq.

ПИЧ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) реç, осақ, соба; **пичинин** печин, осақın, sobanın; **пичина цIай авун** *və yaxud* **пичина цIай**

тун реçи (осақı, sobanı) qalamaq; **пичерин устIар** реç ustası; *həmçinin bax* Кьул.

ПИЧЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) piçek (*düşpərəyə oxşar ləzgi milli yeməyi*); **пичекдин** piçekin.

ПИЧИ *sif.* 1) içiboş, ruç, оууq; **пичIи кIерец** içiboş (руç) qoz; **пичIи кIереци ван ийида** *mis.* içiboş (руç) qoz səs salar; 2) *məc.* бош, məzmunsuz, lüzumsuz, faydasız, gərəksiz; **пичIи гафар** gərəksiz sözlər; ◊ **пичIи вил** acgöz, tamahkar; **пичIи руг** narın toz; **пичIи нефс** özgə malında gözü olmaq.

ПИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) içiboşluq, ruçluq; **пичIивилин** içiboşluğun, ruçluğun.

ПИЧИДАКАЗ *z.* içiboşluqla, ruçluqla.

ПИЧИДИЗ *z. bax* ПичIидаказ.

ПИШКЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hədiyyə, bəxşiş, sovqat; **пишкешдин** hədiyyənin, bəxşişin, sovqatın; **пишкеш авун** bəxşiş vermək; *həmçinin bax* Пахшанд.

ПИШКЕШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пишкеш (пишкеш авун).

ПИШТИ! *n.* pişt! (*pişiyi qovma nidası*).

ПИЯДА I *sif.* piyada; **пияда кас** piyada adam.

ПИЯДА II *z.* piyada; **пияда фин** piyada getmək; **пияда кьушун** piyada qoşunu.

ПИЯЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göy soğan; **пяздин** göy soğanın.

ПИЯЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) piyalə; **пияладин** piyalənin.

ПИЯН *sif.* sərxoş, kefli; **пиян авун** sərxoş etmək; **пиян хьун** sərxoş olmaq.

ПИЯНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пиян (пиян авун).

ПИЯНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sərxoşluq, kefilik; **пиянвилер авун** sərxoşluq etmək; **пиянвал алатун** *və yaxud* **пиянвал алахьун** ayılmaq, sərxoşluğu keçmək; **пиянвал алудун** ayılmaq.

ПИЯНБУР I: Пиян *sifətinin cəm forması*; *bax* Пиян.

ПИЯНБУР II (-у, -а): Пиянбур (-у, -а) *sifətindən əmələ gəlmiş isim*; **пиянбурун** sərxoşların.

ПИЯНДАКАЗ *z.* sərxoşcasına.

ПИЯНДИ I: Пиян *sifətinin tək forması*; *bax* Пиян.

ПИЯНДИ П (-а, -а): Пиянди *sifətindən əmələ gəlmiş isim*; **пияндан** sərxoşun.

ПИЯНДИЗ *z. bax* Пияндаказ.

ПКАВУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sağdış, soldış (*toyda*); **пкавулдин** sağdışın, soldışın.

ПКАВУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) sağdışlıq, soldışlıq; **пкавулвилин** sağdışlığın, soldışlığın.

ПЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plov; **плавдин** plovun.

ПЛАГИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plagiat, ədəbi oğru; **плагиатдин** plagiatın.

ПЛАГИАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) plagiatlıq; **плагиатвилин** plagiatlığın.

ПЛАЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plazma (1. *biol. orqanik toxumaların (qanın, limfanın) maye tərkib hissəsi*; 2. *tünd yaşıl rəngli xalsedon – mineral*); **плазмадин** plazmanın.

ПЛАЗМОДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol. plazmodi (1. selikli göbələklər yığımından ibarət qabıqsız protoplazma kütləsi; 2. bir-hüceyrəli qan parazitləri)*; **плазмодидин** plazmodinin.

ПЛАКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plakat; **плакатдин** plakatın.

ПЛАКУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. plakun (dəniz molyusku)*; **плакундин** plakunun.

ПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plan; **пландин** planın; **план** чӀугун *f. planlaşdırmaq*.

ПЛАНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planer (motorsuz uçucu aparat); **планердин** planerin.

ПЛАНЕРИЗМ (-ди, -да) planerizm (*planerlərdə uçma sənəti, planer idmanı*); **планеризмдин** planerizmin.

ПЛАНЕРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planerist (*planer sürən*); **планеристдин** planeristin.

ПЛАНЕРОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planerodrom; **планеродромдин** planerodromun.

ПЛАНЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *astr. planet, səyyarə*; **планетадин** planetin, səyyarənin.

ПЛАНЕТАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) planetari (*ulduzlu göy modelində planetlərin və*

başqa göy cisimlərinin hərəkətini göstərən qurğu və bu qurğunun yerləşdiyi bina); **планетаридин** planetarinin.

ПЛАНЕТОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr. planetoid (kiçik planet)*; **планетоиддин** planetoidin.

ПЛАНИМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planimetr (*çertyojdakı sahələri və qapalı fiqurları ölçmək üçün cihaz*); **планиметрдин** planimetrin.

ПЛАНИМЕТРИЯ (-ди, -да) planimetriya (*riyaz. planimetriya (həndəsənin səth üzərindəki fiqurlardan bəhs edən bölməsi)*); **планиметриядин** planimetriyanın.

ПЛАНИСФЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *astr. planisfera (iki yarımkürə şəklində çəkilmiş yer və ya göy sferası xəritəsi)*; **планисферадин** planisferanın.

ПЛАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) planka, tamasa (*ensiz hamar lövhə*); **планкадин** plankanın.

ПЛАНКТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. plankton (suda yaşayan və ancaq su çərəyanı qüvvəsi ilə hərəkət edən bitki və ya heyvan orqanizmləri)*; **планктондин** planktonun.

ПЛАНСУЗ *sif. plansız*.

ПЛАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) plansızlıq; **плансузвилин** plansızlığın.

ПЛАНСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Плансуздаказ.

ПЛАНСУЗДАКАЗ *z. plansızcasına*.

ПЛАНСУЗДИЗ *z. bax* Плансуздаказ.

ПЛАНТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t. plantaj (torpağın qatını dərindən çevirmə)*; **плантаждин** plantajın.

ПЛАНТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plantasiyaçı (1. *müstəmləkələrdə plantasiya sahibi*; 2. *məc. istismarçı*); **плантатордин** plantasiyaçının.

ПЛАНТАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) zəmi, tarla; 2) plantasiya (*müstəmləkə ölkələrində iri kapitalist əkinçilik təsərrüfatı*); **плантациядин** zəminin, tarlanın; **плантасиyanın**.

ПЛАШАЙБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) planşayba (*işlənəcək materialı dəzgaha bənd etmək üçün qurğu*); **планшайбадин** planşaybanın.

ПЛАНШЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planşet (*geod. çertyoj kağızını sərrib üstündə işləmək üçün xüsusi lövhə, taxta*); **планшетдин** planşetin.

ПЛАНШЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) planşet, yığcam (səyyar) kompyuter.

ПЛАСТИКА (-ди, -да) plastika (1. *heykəltəraşlıq*; 2. *heykəltəraşlıq əsərləri*; 3. *bədənlə ritmik və zərif hərəkətlər göstərmə məharəti*; 4. *plastiklik, plastik hərəkətlər*); **пластикадин** plastikanın.

ПЛАСТИКАТ (-ди, -да) plastikat (*plastik kütlə növü*); **пластикатдин** plastikatın.

ПЛАСТИЛИН (-ди, -да) plastilin (*heykəltəraşlıqda işlədilən gil kütləsi*); **пластилиндин** plastilin.

ПЛАСТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plastina (1. *lövhə*; 2. *uzununa yarı bölünmüş tirin qabarıq kənarı*); **пластинадин** plastinanın.

ПЛАСТИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plastinka, val; **пластинкадин** plastinkanın.

ПЛАСТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) plastiklik; **пластиквалин** plastikliyin.

ПЛАСТМАС (-ди, -да) plastmas, plastik kütlə; **пластмасдин** plastmasın.

ПЛАСТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. plastun (piyada qazaq)*; 2) *idm. dirsək üzərində sürünmək*; **пластундин** plastunun.

ПЛАСТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plastron (*çox nişastalanmış yaxalıq*); **пластрондин** plastronun.

ПЛАСТЫРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plastır (1. *tib. məlhəm*; 2. *gəminin dəşilmiş yerini tutmaq üçün müvəqqəti yamaq*); **пластырдин** plastırın.

ПЛАТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) platin (*ağ qızıl*); **платинадин** platin.

ПЛАТИНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim. platinat (*platin turşusunun duzları*); **платинатдин** platinatın.

ПЛАТИНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) platinit (*dəmir və nikel ərintisi*); **платинитдин** platinitin.

ПЛАТОНИЗМ (-ди, -да) fəls. platonizm (*qədim yunan filosofu Platonun idealist fəlsəfəsi*); **платонизмдин** platonizmin.

ПЛАТОНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) platonik (*platonizm tərəfdarı*); **платоникдин** platonikin.

ПЛАТФОРМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) platforma (1. *hündür səki, meydança (dəmir yolunun və s.)*; 2. *dəmir yolunda: yarımstansiya, kiçik stansiya*; 3. *üstüaçıq vaqon*; 4. *üstüaçıq araba*); **платформадин** platformanın.

ПЛАТФОРМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) platforma (*hər hansı bir siyasi partiya və ya qrupun hərəkət proqramı, siyasi tələbləri*); **платформадин** platformanın.

ПЛАУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plaun (1. *bot. çiyə oxşar meşə bitkisi*; 2. *k.t. qısa, nazik və yumşaq lifli kətan növü*); **плаундин** plaunun.

ПЛАФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plafon (1. *arxitekt. naxışlı, bəzəkli tavan*; 2. *yarımşar şəkilli tavan abajuru*); **плафондин** plafonun.

ПЛАХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plaxta (1. *əl ilə toxunmuş zolaq-zolaq qalın parça*; 2. *qadın paltarı*); **плахтадин** plaxtanın.

ПЛАЦДАРМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) meydan; müharibə meydanı, əməliyyat meydanı; **плацдармдин** meydanın; müharibə meydanının, əməliyyat meydanının.

ПЛАЦКАРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) d.y. plaskart (*vaqonda nömrələnmiş yer üçün biletdə əlavə olaraq verilən qəbz*); **плацкартдин** plaskartın.

ПЛАЩ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plaş, yağmurluq, bürüncək; **плащдин** plaşın.

ПЛАЩ-ПАЛАТКА (-ди, -да) plaş-çadır (*plaş kimi yaxud bir adamlıq çadır qurmaq üçün istifadə edilən su buraxmayan parça*); **плащ-палаткадин** plaş-çadırın.

ПЛЕБЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plebey (1. *qədim Romada: yoxsul sinifdən olan adam*; 2. *burjua-zadəgan jarqonunda: əsilzadə olmayan adama verilən nifrətli ad; rəiyyət*); **плебейдин** plebeyin.

ПЛЕБИСЦИТ (-ди, -да) plebisit (*ümumun rəyini soruşmaq, ümumxalq səs verməsi, ümumi səsə qoyma*); **плебисцитдин** plebisitin.

ПЛЕБС (-ди, -да) plebs (1. *qədim Romada: qara camaat, sadə xalq, plebeylər*; 2. *burjua-zadəgan jarqonunda: aşağı ictimai siniflər*); **плебсдин** plebsin.

ПЛЕВРА (-ди, -да) anat. plevra (*ağ ciyər pərdəsi*); **плеврадин** plevranın.

ПЛЕВРИТ (-ди, -да) *tib.* plevrit (*plevranın (ağ ciyər pərdəsinin) iltihabı*); plevritdin plevritin.

ПЛЕВРОПНЕВМОНИЯ (-ди, -да) plevropnevmoniya (*eyni zamanda ağ ciyər və plevranın iltihabı*); **плевропневмониядин** plevropnevmoniyanın.

ПЛЕ ГАМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iribuyuzlu camış; **пле гамишдин** iribuyuzlu camışın.

ПЛЕЗИОЗАВР (-ди, -да) *paleon.* pleziozavr (*nəslə kəsilməmiş uzun boğazlı və kiçik başlı dəniz kərtənkələri*); **плезиозаврдин** pleziozavrın.

ПЛЕКСИГЛАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pleksiqlas (*şəffaf plastik kutlə*); **плексигласдин** pleksiqlasın.

ПЛЕНЕР (-ди, -да) *incəsən.* plener (*şəkillə havanın və təbii işığın verilməsi*); **пленердин** plenerin.

ПЛЕНУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plenum (*geniş iclas*); **пленимдин** plenumun.

ПЛЕОНАЗМ (-ди, -да) pleonazm (*eyni mənalı sözlərin təkrar edilməsindən ibarət üslub tərzii*); **плеоназмдин** pleonazmın.

ПЛЕЯДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pleyada (*bir dövrün, cərəyanın ən görkəmli xadimlər dəstəsi*); **плеядадин** pleyadanın.

ПЛЕЯДАЯР (-йри, -йра) *astr.* pleyadalar; Yeddiqardaş, Ülkər.

ПЛЁНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nazik pərdə, nazik təbəqə, qabıq, qaysaq; 2) plyonka (*foto, kino şəkilləri çəkmək yaxud səsi yazmaq üçün sellüloid lent*); **плёнкадин** plyonkanın.

ПЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pli (*ləzgi nağıllarında insanları sudan məhrum edən əjdaha*); **плидин** plinin; *həmçinin bax* Пили II.

ПЛИД-ЦУФ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *bot.* tozanaq, yağış göbələyi; **плид-цуфан** tozanağın, yağış göbələyinin.

ПЛИНТУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arx.* döşəmə yaşmağı, haşiyə, zey; **плинтусдин** döşəmə yaşmağının.

ПЛИС (-ди, -да) plis (*iplik məxmər*); **плисдин** plisin.

ПЛИССЕ (-ди, -да) plisse (*parçada məvazi büzmələr*); **плисседин** plissenin.

ПЛИТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sal, tava daşı, yastı daş; lövhə (*daşdan,*

mərmərdən, metalдан); **плитадин** salın, tava daşının və s.

ПЛИТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plitka (*qızdırıcı elektrik cihazı*); **плиткадин** plitkanın.

ПЛОМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) plomb (1. *malın üstündən asılan qurğuşun damğa*; 2. *çürük dişə doldurulan maddə*); **пломбадин** plombun.

ПЛОМБИР I (-ди, -да) plombir (*dondurma növü*); **пломбирдин** plombirin.

ПЛОМБИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plombir (*mala və s. plomb vurmaq üçün alət*); **пломбирдин** plombirin.

ПЛУТОКРАТИЯ (-ди, -да) plutokratiya (1. *dövlət hakimiyyəti dövlətlilərin əlində olan siyasi quruluş*; 2. *plutokratlar*); **плутократиядин** plutokratiyanın.

ПЛУТОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* plutonq (*kiçik piyada dəstəsi*); **плутонгдин** plutonqun.

ПЛУТОНИЙ (-ди, -да) *kim.* plutonium; **плутонийдин** plutoniumun.

ПЛЮМАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* plümaj (*parağa vurulan quş lələyindən bəzək*); **плюмаждин** plümajın.

ПЛЮР (-ди, -да) *mətb.* plür (*litoqrafiyada işlədilən nazik şəffaf kağız*); **плюрдин** plürin.

ПЛЮРАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* plüralizm (*materialist monizmə zidd olaraq, kainatın və onun hadisələrinin əsasını bir çox müstəqil mənəvi əsaslar təşkil etdiyini iddia edən idealist fəlsəfi cərəyan*); **плюрализмдин** plüralizmin.

ПЛЮРАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* plüralist; **плюралистдин** plüralistin.

ПЛЮС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *riyaz.* plus; üstə gəlmə, cəm (+) işarəsi; 2) *riyaz.* plus; müsbət kəmiyyət; 3) *məc.* üstünlük, üstün cəhət, yaxşı cəhət; **плюсдин** plusun.

ПЛЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) plyaj, çimərlik; **пляждин** plyajın, çimərliyin.

ПНЕВМАТИКА (-ди, -да) pnevmatika (1. *fizikanın qazaxşar cisimlərdən bəhs edən bölməsi*; 2. *içərisi hava ilə doldurulan velosiped və ya avtomobil şini*); **пневматикадин** pnevmatikanın.

ПНЕВМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pnevmoqraf (*tənəffüsü qeyd etmək üçün cihaz*); **пневмографдин** pnevmoqrafın.

ПНЕВМОКОКК (-ди, -да) *bakt.* pnevmokokk (*pnevmoniya mikrobu, sətəlcəm mikrobu*); **пневмококкдин** pnevmokokkun.

ПНЕВМОНИЯ (-ди, -да) *tib.* pnevmoniya, sətəlcəm; **пневмониядин** pnevmoniyanın, sətəlcəmin.

ПНЕВМОТОРАКС (-ди, -да) *tib.* pnevmotoraks (*ciyər boşluqlarına hava və ya azot yeritməklə ciyər xəstəliklərini müalicə üsulları*); **пневмотораксдин** pnevmotoraksın.

ПОБЕДИТ (-ди, -да) *kim.* pobedit (*son dərəcə bərk volfram ərintisi*); **победитдин** pobeditin.

ПОВЕСТЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* povest (*roman süjetindən daha sadə süjetli bədii əsər*); **повестдин** povestin.

ПОВИДЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) povidlo; **повидлодин** povidlonun; **ичерин** **повидло** alma povidlosu.

ПОДАГРА (-ди, -да) *tib.* podagra (*bədəndə maddələr mübadiləsinin pozulması nəticəsində əmələ gələn oynaq və toxuma xəstəliyi*); **подаградин** podaqranın.

ПОДНОС (ШатИгус *dan.*) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) padnos, məcməyi, sini; **подносдин** padnosun, məcməyinin, sininin.

ПОДПОЛКОВНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) podpolkovnik; **подполковникдин** podpolkovnikin.

ПОДПОЛКОВНИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) podpolkovniklik; **подполковниквилин** podpolkovnikliyın.

ПОДШИПНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* podşipnik (*maşında oxun və ya valın oturduğu dayaq*); **подшипникдин** podşipnikin.

ПОЕЗД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *d.y.* qatar; **поезддин** qatarın.

ПОЗИТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fot.* pozitiv (*neqativdən şüşəyə və ya kağıza köçürülən foto şəkli*); **позитивдин** pozitivin.

ПОЗИТИВИЗМ (-ди, -да) *fəls.* pozitivizm (*subyektiv idealist fəlsəfə cərəyanlarından biri*); **позитивизмдин** pozitivizmin.

ПОЗИТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* pozitron (*müsbət elektron*); **позитрондин** pozitronun.

ПОКЕР (-ди, -да) poker (*qumar oyunlarından birinin adı*); **покердин** pokerin.

ПОЛИГАМИЯ (-ди, -да) *etn.* poliqamiya; çoxarvadlılıq, çoxərlilik (*ibtidai cəmiyyətdə*); **полигамиядин** poliqamiyanın.

ПОЛИГЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poliqlot (*çox dil bilən adam*); **полиглотдин** poliqlotun.

ПОЛИГОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poliqon (**1.** hərbi təlim və təcrübə meydanı; **2.** çoxbucaq şəkilli qala istehkamı).

ПОЛИГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* poliqrax (*surət çıxardan cihaz*); **полиграфдин** poliqraxın.

ПОЛИГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* poliqraxçı (*poliqraxiya mütəxəssisi, çarçı*); **полиграфистдин** poliqraxçının.

ПОЛИГРАФИЯ (-ди, -да) poliqraxiya (*çarçılıq işləri, mətbəə işləri*); **полиграфиядин** poliqraxiyanın.

ПОЛИКЛИНИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) poliklinika (*müalicəxana*); **поликлиникадин** poliklinikanın.

ПОЛИКСЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poliksen (*mineral*); **поликсендин** poliksenin.

ПОЛИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poliment (*pardaxlamadan əvvəl taxtaya çəkilən rəng, boya*); **полиментдин** polimentin.

ПОЛИМЕРИЯ (-ди, -да) *kim.* polimeriya (*eyni tərkibli maddələrin molekulda eyni atomların yaxud onların qruplarının iki, üç və daha artıq mislini ehtiva etməsi hadisəsi*); **полимериядин** polimeriyanın.

ПОЛИМЕРАР (-ри, -ра) polimerlər (*eyni kimyəvi tərkibə malik olan, lakin molekuldakı atomların müxtəlifliyi cəhətdən fərqlənən maddələr*); **полимеррин** polimerlərin.

ПОЛИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polip (**1.** zool. bağırsağıboşluqlular sinfindən olan dəniz heyvanı; **2.** tib. selikli qişada əmələ gələn şiş, ur); **полипдин** polipin.

ПОЛИПОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polipoid (*inkişaf etməmiş polip*); **полипиддин** polipoidin.

ПОЛИРИТМИЯ (-ди, -да) poliritmiya, çoxritmlilik; **полиритмиядин** poliritmiyanın.

ПОЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polis (*sığorta vəsiqəsi*); **полисдин** polisin.

ПОЛИСЕМИЯ (-ди, -да) *dilç.* poli-semiya (*çoxmənalılıq*); **полисемиядин** poli-semiyanın.

ПОЛИСПАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* polispast (*yükqaldıran maşın*); **полиспастдин** polispastın.

ПОЛИСТИРОЛ (-ди, -да) polistirol (*izolyasiya üçün plastik material*); **полистиролдин** polistirolun.

ПОЛИТЕИЗМ (-ди, -да) politeizm (*çoxallahlılıq*); **политеизмдин** politeizmin.

ПОЛИТЕХНИЗМ (-ди, -да) politexnizm (*məktəbliləri istehsalatın başlıca sahələri ilə nəzəri və əməli cəhətdən tanış etməkdən ibarət təhsil sistemi*); **политехнизмдин** politexnizmin.

ПОЛИТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) politexnik (1. *politexnik institut tələbəsi; politexnikum tələbəsi*; 2. *politexnikum qurtarmış mütəxəssis-mühəndis*); **политехникдин** politexnikin.

ПОЛИТЕХНИКУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) politexnikum (*texnika və sənaye sahələri üçün mütəxəssis hazırlayan müxtəlif məktəblərin adı*); **политехникумдин** politexnikumun.

ПОЛИТИПАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* politipaj (1. *köhn. ağac üzərində həkk edilmiş kitab mətni*; 2. *birtepli şəkillərin klişesi*).

ПОЛИФОНИЯ (-ди, -да) *mus.* polifoniya; *çoxsəslilik*; **полифониядин** polifoniyanın.

ПОЛИФОРМИЗМ (-ди, -да) poliformizm (1. *zool. bot. eyni novdən olan orqanizmlərin quruluşca müxtəlif formalarda mövcud olması*; 2. *miner. eyni maddənin müxtəlif formalarda kristallaşma xassəsi*); **полиформизмдин** poliformizmin.

ПОЛИФТОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* poliftonq (*yanaşı durub bir heca təşkil edən bir neçə sait*); **полифтонгдин** poliftonqun.

ПОЛИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) politoloq; **политологдин** politoloqun.

ПОЛИХРОМИЯ (-ди, -да) polixromiya (1. *çoxrənglik*; 2. *bir neçə rəngdə çap etmə üsulu*); **полихромиядин** polixromiyanın.

ПОЛИЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *polisiya, polis idarəsi*; 2) *polislər, polis dəstəsi*; **полициядин** polisiyanın, polis idarəsinin; *polislərin*.

ПОЛК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) polk, alay; **полкунин** polkun, alayın.

ПОЛКОВНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polkovnik; **полковникдин** polkovnikin.

ПОЛКОВНИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) polkovniklik; **полковник-вилин** polkovnikliyın.

ПОЛОНЕЗ (-ди, -да) *mus.* polonez (*qədim polyak rəqsi və bu rəqs üçün yazılmış musiqi*); **полонездин** polonezin.

ПОЛОНИЗМ (-ди, -да) *dilç.* polonizm (*polyak dilindən alınmış yaxud bu dilə uyğun düzəldilmiş söz ya ifadə*); **полонизмдин** polonizmin.

ПОЛОНИЙ (-ди, -да) polonium (*radioaktiv element*); **полонийдин** poloniumun.

ПОЛЮС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *coqr. qütb*; 2) *fiz. polyus (elektrik dövrəsi və ya maqnitin iki ucdan hər biri)*; **полюсдин** qütbün; *polyusun*.

ПОЛЯКВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) polyak; **поляквидин** polyakın.

ПОЛЯК ЧІАЛ polyak dili.

ПОЛЯРИМЕТР (-ди, -да) polyarimetr (*işığın polyarlaşma dərəcəsini ölçmək üçün cihaz*); **поляриметрдин** polyarimetrim.

ПОЛЯРИСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) polyariskop (*işığın qismən polyarlaşmasını aşkara çıxarmaq üçün cihaz*); **полярископдин** polyariskopun.

ПОЛЯРОИД (-ди, -да) polyaroid (*polyarizator növü*); **поляроиддин** polyaroidin.

ПОМАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pomada (*kosmetik yağ*); **помададин** pomadanın.

ПОМИДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pomidor; **помидордин** pomidorun.

ПОМОРАР (-ри, -ра) pomorlar (*Şimal Buzlu okeanı və Ağ dəniz sahilləri boyunda yaşayan yerli rus xalqı*); **поморрин** pomorların.

ПОМПАДУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *isteh.* pompadur (*dəlincəsinə tərs, öz bildiyini edən idarə başçısı*); **помпадурдин** pompadurun.

ПОМПЕЛЬМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pompelmus (*sitrus ağacı növü və bu ağacın armudaoxşar türşməzə meyvəsi*); **помпельмусдин** pompelmusun.

ПОМПОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pompon (*paraqda, tuflidə və s. yumru bəzək, qotaz*); **помпондин** pomponun; *həmçinin bax* КурквачІ.

ПОНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) poni (*kiçikboylu at*); **понидин** poninin.

ПОНТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ponton (1. *müvəqqəti körpü üçün dayaq rolunu oynayan yastudibli qayıq*; 2. *üzücü körpü*; 3. *batmış gəmiləri və s. suyun dibindən çıxartmaq üçün qurğu*; 4. *üzərində üzücü kranların, torpaq çıxardan mexanizmlərin və s. durduğu yastudibli gəmi*); **понтондин** pontonun.

ПОПУРРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mus. popurri 1) *müxtəlif melodiyalardan düzəldilmiş musiqi pyesi*; 2) *məc. qatışıq, həftəbəcər*; **попурридин** popurrinin.

ПОРНОГРАФИЯ (-ди, -да) pornoqrafiya (*əxlaqsız və ədəbsiz səhnələri təsvir edən ədəbiyyat və ya şəkillər*); **порнографиядин** pornoqrafiyanın.

ПОРОШОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toz, ovuntu; **сарарин порошок** diş tozu; **порошокдин** tozun, ovuntunun.

ПОРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *liman, port*; 2) *port (hərbi gəminin bortunda top üçün dəlik)*; **портунин** portun, limanın.

ПОРТВЕЙН (-ди, -да) portveyn (*şirin şərəb növü*); **портвейндин** portveynin.

ПОРТО-ФРАНКО (-ди, -да) porto-franko (1. *bir limanın gömrüksüz mal idxal və ixrac etmə hüququ*; 2. *bu cür hüququ olan liman*); **порто-франкодин** porto-frankonun.

ПОРТРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *portret, şəkil*; 2) *məc. eynilik, oxşarlıq, surət*; **портретдин** портретин.

ПОРТУГАЛИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) portuqaliyalı; **португалиявидин** portuqaliyalının.

ПОРТУГАЛ ЧІАЛ portuqal dili (*portuqalların və braziliyalıların dili*).

ПОРТФЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) portfel; **портфельдин** portfelin.

ПОРФИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miner. porfir (*tikinti işlərində işlədilən vulkanik süxür*); **порфирдин** porfirin.

ПОРФИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhn. porfira (*padşahların geydiyi tünd qırmızı uzun xələt*).

ПОРЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) porsiya (1. *bir şeyin müəyyən miqdarı, hissəsi*;

2. *restoranda hər adam başına buraxılan yemək*); **порциядин** porsiyanın.

ПОРШЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. porşen (*nasoslarda və s.-də mayeləri, buxarı, qazları qovan silindrik hissə*); **поршендин** porşenin.

ПОСЛЕЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gram. qoşma; **послелогдин** qoşmanın.

ПОСОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dipl. səfir; **посолдин** səfirin; **посолвиле** кІвалахун səfir işləmək.

ПОСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) post (1. *mənsəb, məsul vəzifə, mövqe*; 2. *gözetçi, qarovulçu*; 3. *post (növbətçi yeri)*; 4. *d.у. qoşa dəmiryolu xətti üstündə kiçik, yardımçı stansiya*); **постунин** postun.

ПОСТАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) arxit. postament, özü, əsas, altlıq, oturacaq (*abidədə, heykəldə, sütunda*); **постаментдин** postamentin.

ПОТАШ (-ди, -да) potaş (*qələvi ağ maddə*); **поташдин** potaşın.

ПОТЕНЦИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) potensial (1. *fiz. tex. müəyyən nöqtədə bir şeyin enerjisini, gərginliyini və s. xarakterizə edən kəmiyyət*; 2. *məc. bir şeyi keçirmək, aparmaq, saxlamaq üçün lazım olan şərtlərin, vasitələrin məcmusu*); **потенциалдин** potensialın.

ПОЧТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) почт (1. *poçt idarəsi*; 2. *poçt ilə gətirilən və göndərilən şeylər (məktublar, bağlamalar və s.)*; 3. *poçt binası*); **почтадин** poçtun; **почта хкун** poçtu gətirmək.

ПОЧТАМТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poçtamt (*şəhərin baş poçt idarəsi*); **почтамтдин** poçtamtin.

ПОЧТАЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) poçtalyon; **почтальондин** poçtalyonun.

ПОЧТАЛЬОНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) poçtalyonluq; **почтальон-вилин** poçtalyonluğun.

ПОЭЗИЯ (-ди, -да) 1) *poeziya; şeir, nəzm*; 2) *məc. şəriyyət, şairanəlik, zəriflik, incəlik, gözəllik*; **поэзиядин** poeziyanın.

ПОЭМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) poema (1. *şeirlə yazılmış bədii hekayə*; 2. *bəzi musiqi əsərlərinin adı*); **поэмадин** poemanın.

ПРАВОСЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pravoslav (*xristianlığın pravoslav məzhəbinə mənsub olan adam*); **православрин** pravoslavların.

ПРАГМАТИЗМ (-ди, -да) *praqmatizm* (1. *həqiqətdə obyektiv qanunların dərk oluna bildiyini inkar və yalnız burjuaziya üçün xeyirli nəticələr verən şeyi həqiqət hesab edən mürtəcə fəlsəfi cərəyan*; 2. *tarixi hadisələrin yalnız zahiri əlaqə və ardıcılıq cəhətdən təsviri*); **прагматизмдин** *praqmatizmin*.

ПРАГМАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *praqmatik* (*praqmatizm tərəfdarı*); **прагматикдин** *praqmatikin*.

ПРАКТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *praktik* (1. *iş adamı, işgüzar adam*; 2. *öz işini praktik cəhətdən yaxşı bilən, böyük iş təcrübəsi olan adam*); **практикдин** *praktikin*.

ПРАКТИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *praktika*; **практикадин** *praktikanın*.

ПРАКТИКАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *praktikant*; *təcrübə keçən*; **практикантдин** *praktikantın*.

ПРАКТИКАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *praktikantlıq*; **практикантвили** *praktikantlığın*.

ПРАКТИЦИЗМ (-ди, -да) *praktisizm* (1. *işgüzarlıq, bir şeyə praktiki yanaşma, ayıq yanaşma*; 2. *öz işlərini düzəltməyi bacarma*; 3. *nəzəriyyəyə saymazlıq göstərərək, ancaq praktikaya fikir vermə*); **практицизмдин** *praktisizmin*.

ПРАПОРЩИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *praporşik* (*birinci zabıt rütbəsi*); **прапорщикдин** *praporşikın*.

ПРАПОРЩИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *praporşiklik*; **прапорщиквили** *praporşikliyın*.

ПРЕДМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *predmet* (1. *şey, əşya; cisim, maddə*; 2. *obyekt; mövzu*; 3. *fənn, dərs*); **предметдин** *predmetin*.

ПРЕЗИДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *prezident*; **президентдин** *prezidentin*.

ПРЕЗИДЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *prezidentlik*; **президентвили** *prezidentliyın*; **президентвал** *авун* *prezidentlik etmək*.

ПРЕЗИДИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəyasət heyəti*; **президиумдин** *rəyasət heyətinin*.

ПРЕЙСКУРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *preyskurant*; **прейскурантдин** *preyskurantın*.

ПРЕМЬЕРА (-ди, -да) *premyera* (*pyesin teatrda ilk tamaşası*); **премьерадин** *premyeranın*.

ПРЕМЬЕР-МИНИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baş nazir*; **премьер-министрдин** *baş nazirin*.

ПРЕПАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *preparat*; **препаратдин** *preparatın*.

ПРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *press*, *məngənə, qısqac, basqı*; **прессдин** *pressin*, *məngənənin, qısqacın, basqının*.

ПРЕССА (-ди, -да) *dövri mətbuat*; **прессадин** *dövri mətbuatın*.

ПРЕФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *prefekt* (*qədim Romada, indi Fransada və başqa ölkələrdə müxtəlif mülki, hərbi və polis vəzifələrinin adı*); **префектдин** *prefektin*.

ПРЕФЕКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *prefektura* (1. *prefekt vəzifəsi, prefektlik*; 2. *prefektin idarə etdiyi əyalət və ya başçılıq etdiyi idarə*); **префектурадин** *prefekturanın*.

ПРЕФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qram*. *prefiks*; *önsəkilçi*; **префиксдин** *prefiksin*.

ПРИЁМНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex*. *qəbuledici*; **приёмникдин** *qəbuledicinin*.

ПРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *priz* (*mükafat*); **приздин** *prizin*; **ада приз** *кьачуна о, priz aldı*.

ПРИЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *prizma* (1. *riyaz. həndəsi cisim*; 2. *fiz. optik cihazlarda işığı, işıq şüalarını sındıran və tərkib hissələrinə ayıran prizmaşəkilli hissəcik*); **призмадин** *prizmanın*.

ПРИКАЗЧИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn*. *prikazçik* (1. *tacir dükanında satıcı, mağaza xidmətçisi*; 2. *tar. mülkədar mülklərini idarə edən şəxs, darğa*; 3. *məс. qul, nöкər*); **приказчикдин** *prikazçikin*.

ПРИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus*. *prima* (1. *qammanın birinci əsas səsi*; 2. *simli musiqi alətinin birinci simi*; 3. *orkestrdə, xorda birinci partiyanı ifa edən səs və ya çalğı aləti*); **примадин** *primanın*.

ПРИМАДОННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) primadonna (*operada baş rolları ifa edən aktrisa*); **примадоннадин** primadonnaın.

ПРИМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) primus; **примусдин** primusun.

ПРИНТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) printer; **принтердин** printerin.

ПРИНЦИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) prinsip (1. *əsas*; 2. *qanun, əqidə, görüş, nöqtəyi-nəzər*); **принципдин** prinsipin.

ПРИНЦИПСУЗ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sif.* prinsipsiz.

ПРИНЦИПСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) prinsipsizlik; **принципсуз-вили** prinsipsizliyin; **принципсуз хьун** prinsipsiz olmaq.

ПРИНЦИПСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Принципсуздаказ.

ПРИНЦИПСУЗДАКАЗ *z.* prinsipsizliklə.

ПРИЦІ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) ağıldankəm uşaq; **прицидин** ağıldankəm uşağın.

ПРОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) prob, öyar; **пробдин** probun, öyarın.

ПРОБКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) probka; mantar; 2) tıxас (*nəqliyyatda*); **пробкадин** probkanın.

ПРОБЛЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) problem (*həllini, öyrənilməsini tələb edən müəkkəb məsələ*); **проблемадин** problemin.

ПРОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) proqram; **программадин** proqramın.

ПРОГРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tərəqqi, irəliləmə; **прогрессдин** tərəqqinin, irəliləmənin.

ПРОЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) layihə; 2) *məc.* plan; **проектдин** layihənin, planın.

ПРОЖЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) projektor (*güclü işıq verən aynalı cihaz*); **прожектордин** projektorun.

ПРОЗА (-ди, -да) *ədəb.* nəsr; **прозадин** nəsrin; **прозадин эсерар** nəsr əsərləri.

ПРОЗАИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* nasir; **прозаикдин** nasirin.

ПРОКУРАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) prokurorluq; **прокуратурадин** prokurorluğun.

ПРОКУРОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) prokuror; **прокурордин** prokururun.

ПРОКУРОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) prokurorluq; **прокурор-вили** prokurorluğun.

ПРОЛЕТАРИАТ (-ди, -да) proletariat; **пролетариатдин** proletariatin.

ПРОПОРЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) proporsiya; 2) tənəsüb, uyğunluq, nisbət; **пропорциядин** proporsyanın.

ПРОРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iş icraçısı; **прорабдин** iş icraçısının.

ПРОРАБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iş icraçılığ; **прорабвили** iş icraçılığının.

ПРОТЕСТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) protestant (*protestant məzhəbinə mənsub olan adam*); **протестантдин** protestantin.

ПРОТОКОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) protokol; **протоколдин** protokolun.

ПРОТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) proton (*hidrogen atomu nüvəsi tərkibinə daxil olan müsbət yüklü zərrəcik*); **протондин** protonun.

ПРОТОТИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* prototip (*timsal, ilk nümunə, əsl, orijinal*); **прототипдин** prototipin.

ПРОФЕССОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) professor; **профессордин** professorun.

ПРОФЕССОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) professorluq; **профессор-вили** professorluğun.

ПРОФОРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) proforma; zahiri rəsmiyyət; **проформадин** proformanın.

ПРОФСОЮЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həmkarlar ittifaqı; **профсоюздин** həmkarlar ittifaqının.

ПРОЦЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) faiz; **процентдин** faizin.

ПРУНЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Пурунз.

ПРУСТИТ (-ди, -да) *miner.* prüstit (*gümüş filizi*); **пруститдин** prüstitin.

ПСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* pişik; **псидин** pişiyin; **пси кІвалин дакІлардал хкаж хъана** pişik evin pən-cərəsinə qalxdı.

ПСИД МЕЗ (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) *bot.* üçbarmaq; **псид мецин** üçbarmağın.

ПСИДКУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)

1) süpürgə (*qamışın hamaşçıçəklərindən hazırlanan*); **псидкулуни** süpürgənin; 2) *məc.* a) heç kimin saymadığı adam; b) üzüyola adam.

ПСИ-ПСИ! *n.* piş-piş (*pişiyi çağırmaq üçün nida*).

ПСИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çığaq* (*şüşəsiz kiçik lampa*); **псидин** *çığağın*.

ПСИТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kiçik qazan; **пситідин** kiçik qazanın.

ПСИХИАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *psixiatr* (*psixiatriya mütəxəssisi, ruhi xəstəliklər həkimi*); **психиатрдин** *psixiatrın*.

ПСИХИАТРИЯ (-ди, -да) *tib.* *psixiatriya* (*ruhi xəstəliklərdən və onların müalicəsindən bəhs edən elm*); **психиатриядин** *psixiatriyanın*.

ПСИХОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *psixoloq*; **психологдин** *psixoloqun*.

ПСИХОЛОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *psixoloqluq*; **психологвилин** *psixoloqluğun*; **психологвал** *авун* *psixoloqluq etmək*.

ПСИХОЛОГИЗМ (-ди, -да) *psixologizm* (1. *fəls. subyektiv psixologiyanı fəlsəfənin əsası hesab edən idealist fəlsəfi cərəyan*; 2. *ədəb. ruhi təəssüratı dərindən təsvir və əks etdirmə meyli*); **психологизмдин** *psixologizmin*.

ПСИХОЛОГИЯ (-ди, -да) *psixologiya* (1. *psixi fəaliyyətin proseslərini və qanunlarını tədqiq edən elm*; 2. *bu və ya digər bir işə səbəb olan ruhi proseslər məcmusu*; 3. *psixika, ruhi aləm, ruhi əhval, xasiyyət*); **психологиядин** *psixologiyanın*.

ПСИХОПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *psixopat*, *dəli*; **психопатдин** *psixopatın, dəlinin*.

ПСИХОПАТИЯ (-ди, -да) *tib.* *psixopatiya* (*ruhi fəaliyyətin pozulması, ruhi xəstəlik, dəlilik*); **психопатиядин** *psixopatiyanın*.

ПСИХОПАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *psixopatoloq* (*psixopatologiya mütəxəssisi*); **психопатологдин** *psixopatoloqun*.

ПСИХОПАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* *psixopatologiya* (*ruhi xəstəliklərdən bəhs edən elm*); **психопатологиядин** *psixopatologiyanın*.

ПСИХОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *psixoterapiya* (*psixi təsirlə, məs. hipnozla müalicə*); **психотерапиядин** *psixoterapiyanın*.

ПСИХОФИЗИОЛОГИЯ (-ди, -да) *psixofiziologiya* (*fizioloji psixologiya*); **психофизиологиядин** *psixofiziologiyanın*.

ПСИХРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *psixrometr* (*havadakı rütubəti ölçən cihaz*); **психрометрдин** *psixrometrin*.

ПТЕРОЗАВР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *paleon.* *pterozavr* (*çox qədimdə yaşamış uçan kərtənkələ*); **птерозаврдин** *pterozavrın*.

ПТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nəticə*; **птудин** *nəticənin*; **адахь пуд птул ава** onun üç nəticəsi var.

ПУБЛИЦИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *publisist* (*ictimai-siyasi məsələlərə dair yazan jurnalist, yazıçı*); **публицистдин** *publisistin*.

ПУБЛИЦИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *publisistlik*; **публициствилин** *publisistliyin*.

ПУБЛИЦИСТИКА (-ди, -да) *publisistika* (1. *ictimai, siyasi ədəbiyyat*; 2. *ictimai-siyasi ədəbiyyat janrı, üslubu*; 3. *publisistlik fəaliyyəti*); **публицистикадин** *publisistikanın*.

ПУГЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* *fərasətsiz, anlaqsız, fəhmsiz, gec başa düşən, qanmaz, kütbeyin, səfeh, axmaq*; **пугъудин** *fərasətsizin, anlaqsızın, fəhmsizin və s.*

ПУД 1) *üç* (*rəqəm*); 2) *üç* (*qiymət*); **пуд кІвачин виняй хьун** *üçqat artıq olmaq*; **пуд лагъай** *üçüncü*; **пуд-пуд** *üç-üç*; **пуд пипІенди** *üçbucaqlı*.

ПУДКЪАД *altmış*; **пудкъад кІвал** *altmış ev*.

ПУДКЪАДРА *altmış dəfə*.

ПУДПЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* *üçyarpaq*; **пудпешинин** *üçyarpağın*.

ПУДРА I *üç dəfə*; **пудра пуд кІуьд жада** *üç dəfə üç doqquzdur*.

ПУДРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *puhra*; **пудрадин** *puhranın*; **пудра ягъун** *puhralanmaq*.

ПУДРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *icarə*; **пудратдин** *icarənin*.

ПУДРАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *icarəçi*; **пудратчидин** *icarəçinin*.

ПУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) pul; пулуни pulun; къара пул mis pul; пулунихъ фекъи фекъи я, шариатни маса къачуз жѣда *mis. pulla* nœinki mollanı, şeriœti dœ satin almaq olar; пул акъудун *vœ yaxud* пул атлун pul çар etmœk, pul kœsmœk; пул фена pul xœrclœndi.

ПУЛАР (-и, -а): Пул *isminin cœm forması; bax* Пул.

ПУЛУНИН *sif.* pulun; пулуни такъатар pul vœsaiti.

ПУЛЕМѢТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pulemyot; пулемѣтдин pulemyotun; гъилин пулемѣт œl pulemyotu.

ПУЛЕМѢТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pulemyotçu; пулемѣтчидин pulemyotçunun.

ПУЛЕМѢТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pulemyotçuluq; пулемѣтчивилин pulemyotçuluğun.

ПУЛЛУ *sif.* pullu, pulu olan.

ПУЛЛУДАКАЗ *z.* pullucasına.

ПУЛЛУДИЗ *z. bax* Пуллудаказ.

ПУЛОВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pulover (*yaxalıqsız vœ düymœsiz toxunma yun köynœk*); пуловѣрдин puloverin.

ПУЛПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pulpœrest; пулпересдин pulpœrestin.

ПУЛСУЗ *sif.* pulsuz.

ПУЛСУЗДАКАЗ *z.* pulsuzca.

ПУЛЬВЕРИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pulverizator (*mayeni toz halında fiş-qirtmaq üçœn cihaz*); пульверизатордин pulverizatorun.

ПУЛЬВЕРИЗАЦИЯ (-ди, -да) pulverizasiya (*pulverizatorla mayeni tozlandırma*); пульверизациядин pulverizasiyanın.

ПУЛЬПИТ (-ди, -да) *tib.* pulpit (*diş özœyinin iltihabı*); пульпитдин pulpitin.

ПУЛЬС (-ди, -да) nœbz; пульсдин nœbzin.

ПУЛЬСАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pulsator (1. *fiz. müntœzœm surœtdœ tœkan vuran mexanizm, qurğœ; 2. mineralları saflaşdırmaq üçœn maşın*); пульсатордин pulsatorun.

ПУЛЬТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) pult (1. *avtomatik çillœyœn cihazları işlœtmœk üçœn alœt; 2. üstünœ musiqi notları qoyulan qurğœ; 3. hœrœkœti idarœ etmœk üçœn mœrkœzi dispœtœer mœntœqœsi; 4. elektrik çœrœyanını œlœtmœk vœ elektrik stansiyasını idarœ etmœk üçœn üzœrindœ*

cihazlar olan mail sœthli stol); пультуни pulun.

ПУН I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) kök, dib; пунан kökün, dibin; тарцин пуназ пер ягъун ағасин dibini bellœmœk; тар пунарай акъудун ағасı kökündœn çixartmaq; 2) kötük, özül; тарцин пун ағасин kotœyü; цлан пун divarın özülü; 3) *mœc.* ам пун квайди я о, dœvlœtlidir; пун-къил yeri-binœsi; пунай акъатун а) bitkinin kökündœn çixması; б) var-dœvlœtin œldœn çixması; пун-клан авачирди œsli mœlum olmayan, œdœbsiz.

ПУН II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* qoyun saxlanan yer; пундин qoyun saxlanan yerin.

ПУН III (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dial.* var-dœvlœt; пуна var-dœvlœtin; пун акатун dœvlœtli olmaq.

ПУНА I: Пун *isminin hal forması.*

ПУНА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* çadır; пунадин çadırın; туристрин пуна turistlœrin çadırı.

ПУНА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) alaçıq; чубанрин пунаяр çoban alaçıqları.

ПУНГУЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saçaq; пунгучидин saçağın.

ПУНЖУКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik yumru şeylœr; пунжукIрин kiçik yumru şeylœrin.

ПУНКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) mœntœqœ; пунктуни mœntœqœnin; гуъзчивилин пункт müşahidœ mœntœqœsi; агъалияр авай пункт уаşayış mœntœqœsi (*kœnd, şœhœr, qœsœbœ vœ s.*); 2) *mœc.* nœqtœ; акъатзавай пункт çixış nœqtœsi; 3) maddœ, bœnd; икърар вад пунктуникай туькIурнава müqavilœ beş maddœden tœrtib olunub; 4) punkt *mœtb.* (*mœtbœ işlœrindœ œlœü vahidi*).

ПУНКТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) punktir (*bir-birinœ yaxın nœqtœlœr vœ ya qırıq xœtlœr şœklindœ cızıq*); пунктирдин punktirin.

ПУНКТУАЦИЯ (-ди, -да) *gram.* punktuasiya (*durğœ işœrœlœrinin qoyulması üsulu*); пунктуациядин punktuasiyanın.

ПУНУКЪ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) kök kişi; пунукъдин kök kişinin; адахъ галаз са пунукъни атанвай onunla bir kök kişi dœ gœlmişdi.

ПУПУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* pipik (quşda); пупудин pipiyin.

ПУРАР (-и, -а) *yəhər*; **пурарин** *yəhərin*; **пурар алай балкІан** *yəhərli at*; **пурар ягъун** *yəhərləmək*; **пурар хтІунун** *yəhəri açmaq*; **пурар яна лугъуз ламракай шив жеч** *mis. yəhərləməklə eşşəkdən at olmaz*; **лам гатаз тахъайла пурар гатада** *mis. eşşəyi döyə bilməyəndə yəhəri döyür*.

ПУРАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yəhər ustası*; **пурарин** *yəhər ustasının*.

ПУРНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. yarpız*; **пурнидин** *yarpızın*.

ПУРНУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. xurma*; **пурнухдин** *xurmanın*.

ПУРПУ *sif. yumşaq*; **пурпу жив** *yumşaq qar*; **пурпу авун** *yumşaltmaq*; **пурпу хъун** *yumşalmaq*.

ПУРПУБУР *sif. yumşaq*lar.

ПУРПУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yumşaq*lıq; **пурпувилин** *yumşaq*lığın.

ПУРПУДАКАЗ *z. yumşaq*ca.

ПУРПУДИЗ *z. bax* Пурпудаказ.

ПУРПУЗ *z. bax* Пурпудаказ.

ПУРР! *n. rırr!* (*quşun yerdən qalxıb uçmasının səsi*); **пурр авун** *rırldayıb uçmaq*; **ачкар пурр авуна къарагъна** *qırqovul rırr edib yerdən qalxdı*.

ПУРТНА *z. birdən, qəfildən*; **абур пуртна атана** *onlar birdən (qəfildən) gəldilər*.

ПУРУНЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düyü (qabığı təmizlənməmiş)*; **пурунздин** *düyünün*.

ПУРФ: **пурф ягъун** *ağzındakı suyu və s. üfürüb çölə atmaq*.

ПУРХ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *finxırma*; **пурх ягъун** *finxırmaq (at haqqında)*.

ПУРХУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Пурх (пурх ягъун).

ПУРЦАР (ри, -ра) *dial. ərıştə*; **пурцарин** *ərıştənin*.

ПУРЦУХ *sif. möhkəm*; *sağlam*; *koppuş, dolu*; **пурцух аял** *koppuş uşaq*.

ПУРЧ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *künc*; **пурчан** *küncün*.

ПУСПУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. rıç-rıç*; **пуспусдин** *rıç-rıçın*; **пуспус авун** *rıç-rıç etmək*.

ПУСПУСУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Пуспус (пуспус авун).

ПУСУР: **пусур-пусур** *sif. rıçıltı*; **абур пусур-пусур рахазвай** *onlar rıçıltı ilə danışırdılar*.

ПУТ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *taz ağac*; **путунин** *taz ağacın*.

ПУТ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *pud*; **путунин** *pudun*; **вад пут къуыл** *beş pud buğda*; **са пут кьел тІуьн тавунмаз инсан чир жедач** *mis. bir pud duz yeməmiş insanı tanımaq olmaz*.

ПУТЁВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *putyovka*; **путёвкадин** *putyovkanın*; **санаториядиз путёвка къачуна** *sanatoriyaya putyovka aldı*.

ПУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çımхırmaq, donquldanmaq səsi*; **пуф ягъун** *çımхırmaq, donquldanmaq*; **пуф авун** *ağızdan səs çıxarmaq*.

ПУФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пуф (пуф авун).

ПУЧ: **пуч авун** *puç etmək*; **пуч хъун** *puç olmaq*.

ПУЧВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *puçluq*; **пучвилин** *puçluğun*.

ПУЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Пуч: пуч авун.

ПУЧУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ağacların yarpaqlarına xal düşməsi*; 2) *tər damcıları*.

ПУЪНУЪГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəyirman oxuna keçirilən dəmir*.

ПУЪНУЪГЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dam ilanı пуънуъгетдин dam ilanının*.

ПУЪРЧУЪКЪ: **пуърчуъкъ авун** *əzmək*; **пуърчуъкъ хъун** *əzilmək*.

ПУЪРЧУЪКЪАРУН *f. bax* Пуърчуъкъ: **пуърчуъкъ авун**.

ПУЪХПУЪХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *balqabaqlı aş*; **пуъхпуъхдин** *balqabaqlı aşın*.

ПЧИРГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *atın ayağına çıxan yara*; **пчиргъандин** *atın ayağına çıxan yaranın*.

ПШЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nazik lavaş*; **пшекъдин** *nazik lavaşın*.

ПЪЕДЕСТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *pyedestal* (1. *heykəlin oturağı; kürsiyə*; 2. *məc. yüksək ictimai vəziyyət, mövqe, nüfuz*); **пъедесталдин** *pyedestalin*.

ПЪЕЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiz. pyeza (təzyiq vahidi)*; **пъезадин** *pyezanın*.

ПЬЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* pyeks (*ayaq xizəyi üçün burnu yuxarı qatlanmış xüsusi ayaqqabı*); **пьекедин** pyeksin.

ПЬЕРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *pyero* (*fransız xalq teatri personajı*); **пьеродин** pyeronun.

ПЬЕСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *pyes* (1. *dram əsəri*; 2. *kiçik musiqi əsəri*); **пьесадин** pyesin.

ПЭР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *per* (*İngiltərədə, Fransada, Yaponiyada yüksək zadəgan titulu*); **пэредин** perin.

ПЮПИТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *püpitr* (*üzərinə not və kitab qoymaq üçün mail lövhəsi olan ştativ*); **пюпитрдин** püpitrin.

ПЮРЕ (-ди, -да) *püre* (1. *əzilmiş tərəvəzdən hazırlanan yemək*; 2. *əzilmiş tərəvəz və ya meyvə xəmiri; əzmə*); **пюредин** pürenin.

Ш

Ш [пЭ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* *əlifbasının iyirmi üçüncü hərfi*.

ША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *sıyıq*; 2) *sup, şorba*; **шадин** sıyığın; *supun, şorbanın*.

ШАГЪ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *örüş, busə*; **шагъдин** örüşün, *busənin*; **шагъ гун** *örmək*; **ам прузари шагъ гуз, сарари клас-дайбурукай я** *mis. o, dodaqları ilə öpüb, dişləri ilə dişləyənlərdəndir*; **аялди адаз шагъ гана** *uşaq onu öpdü*.

ШАГЪУН *f. dan. örmək*.

ШАДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis krujka, parç*; **шадандин** *mis krujkanın, parçın*; *həmçinin bax Сатул*.

ШАКЪРАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çatırtı, şaqqıltı, xışıltı*; **тар плакьяракьяна хана** *ağac şaqqıltı ilə sindi*.

ШАКЪАКЪБЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. gənə*; **пакьякьебейдин** *gənənin*.

ШАКЪРАКЪБУН (-да, -на; -из, -зава; -рай, -мир) *şaqqıldamaq, xışıldamaq*; **пакьяракьяна** *şaqqıldadı, xışıldadı*.

ШАЛИПИЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. alacəhrə*; **палипилавадин** *alacəhrənin*.

ШАНКЪ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *şaqqıltılı səs*; **пшанкьдин** *şaqqıltılı səsin*; **пшанкьяр акьзудун** *şaqqıltılı səsləri çıxarmaq*.

ШАРКІВ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *qurd* (*meyvədə*); **пшаркьвадин** *qurdun*.

ШАПИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. torağay*; **пшпишдин** *torağayın*; **пшпишди лув гана** *torağay uçdu*.

ШАПИРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *papiros*; **пшпирус** *çлугун papiros çəkmək*; **пшпирусдин** *papirosun*.

ШАПУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. sərçə cinsi*.

ШАРЛА (-ди, -да; -яр, -йра, -йри) *zool. kəklik balası, qırqovul balası*; **пшарладин** *kəklik balasının*; **ачкардин пшарла** *qırqovul balası*; **кьветре пшарла** *kəklik balası*.

ШАТИ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) 1) *ördək*; **пшатран** *ördəyin*; **пшатран какаяр** *ördək yumurtaları*; 2) *çöl göyөрçini*.

ШАТИНУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *padnos, məcməyi, sini*; **пшатинусдин** *padnosun, məcməyinin, sininin*.

ШАТШАТИ I *sif. dial. ağappaq*.

ШАТШАТИ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ördək*; **пшатшатидин** *ördəyin*; 2) *dan. kök, gözəl qadın*.

ШАТШЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. kilsənin böyüyü*; **пшатшесдин** *kilsənin böyüyünün*.

ШЕП (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *dial. çanta* (*yun saplardan toxunmuş*); **пшепдин** *çantanın*.

ШЕПЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. pis adam; təqsirkar*; **пшепесдин** *pis adamın; təqsirkarın*; **ам пшепес тирди виридаз чиди** *onun pis adam (təqsirkar) olduğunu hamı bilir*.

ШЕПЕСБУР (-у, -а) *qəd. is. pislər, təqsirkarlar*.

ШЕСУН *f. qəd.* 1) *icazə vermək*; 2) *təklif vermək*.

ШИВ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial. piv* (*tütəyə oxşar ləzgi milli musiqi aləti*).

ШИВИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağızlıq* (*çalğı alətlərində*); **пшивитдин** *ağızlığın*; **зьюрнедин пшивити** *zurnanın ağızlığı*.

ПИВУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -рай, -ин, -мир) pív səsınə oxşar nazik səs Ʒı-xarmaq.

ПИГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xıřılıtı, Ʒı-ıltı; **пигь авун** xıřıldamaq, Ʒıırdamaq.

ПИГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -рай, -ин, -мир) *bax* **Пигь** (**пигь авун**).

ПИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* zəhər; **пИлин** zəhərin; **гьулягьдин пИл** ilan zə-həri.

ПИНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *gilas*; **пИнидин** *gilasın*; **пИнид тар** *gilas ağası*; **лацу пИни** *ağ gilas*; **чИулав пИни** *qara gi-las*; **яру пИни** *qırmızı gilas*; **цуру пИни** *və yaxud шурван пИни albalı*; **ам лацу пИни хьинди я тас.** *о, ағ gilasa oxşayır (yəni, onun gözəl xarici görkəmi var)*; **Пинийрин сувар** *Gilas bayramı (ləzgilərin qədim bay-ramlarından biri); həmçinin bax КІару.*

ПИНЦІ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* 1) *qırıq*; **кІарасдин пИнци** *odun qırığı*; 2) *barbalaca*; **пИнци кьван авай гада** *barbalaca oğlan.*

ПИП I (**пипИ, пипЕ, пипЕр, пипЕ-ри, пипЕра**) *künc, guşə, bucaq*; **пипИн** *küncün, guşənin, bucağın*; **дуьз пИпI** *düzbucaq*; **пуд пипЕн** *üçbucaqlı*; **кьуд пип-Ен кІвал** *dördbucaqlı ev*; **ктабрин пИпI** *ki-tab güşəsi*; **кІвалин пИпI** *evin küncü*; **пипЕ авай** *küncdəki, guşədəki*; **чкадин пИпI** *sahənin kənarı.*

ПИП II (**пипИ, пипЕ, пипЕр, пипЕ-ри, пипЕра**) *örpək, ləçək*; **пипИн** *örpəyin, ləçəyin*; **лацу пИпI** *ağ örpək, ağ ləçək.*

ПИПИНАР (-ри, -ра) *anc. c.h. his, qu-rum*; **пИпИнрин** *hisin, qurumun.*

ПИР (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *pir*; 2) *müqəddəs*; **пИрен** *pirin*; **ам пИр я о,** *mü-qəddəsdır*; **пИрен пицI** *özündən razı adam*; **пИр авун** *müqəddəs etmək.*

ПИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Пир** (**пИр авун**).

ПИСПИ *bax* **Писпи.**

ПУЗ (-а, -а; -арар; -арри; -арра) *do-dağ*; **пИзан** *dodağın*; **винел алай пИз** *üst dodağ*; **кІаник квай пИз** *alt dodağ*; **яцIу пИзарар** *qalın dodaqlar*; **пИзаррин** *seser gram. dodaq səsləri*; **пИз пИзал** *илисун do-daqlarını çeynəmək (qəzəblənmək)*; **пИзар акъатун** *dodağı ucuqlamaq*; **пИзаррикай лугьун** *dodaqaltı danışmaq, öz-özünə danış-maq*; **пИзарар куьрсарун тас.** *qaşqabağın sallamaq, incimək, narazı olmaq*; **пИзаррай хьиз** *yavaşdan*; **пИзарринбур авун** *narazılıq etmək.*

ПУЗКЪЕЛЕЧІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yastıağız (kəlbətin) пИзкьелечIдин* *yastıağın (kəlbətinin).*

ПУЗНАЦ (-а, -а, -ар, -ри, -ра) *sallaqdo-dağ*; **пИзнацдин** *sallaqdodağın.*

ПУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *marçılıt, muşqurtu*; **пИпИдин** *marçılıtının, muşqurtu-nun*; **пИпI авун** *marçıldatmaq, muşqurtla-maq*; **пИпI гун** *zarafatla ağız marçıldatmaq*; **балкІанриз пИпI авун** *atları tələsdirmək.*

ПУРНИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağız-burun*; **пИрниш кьалурун** *ağız-burnunu öymək.*

ПУРПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rıq-qılıtı (səs)*; **пИрпИурдин** *rıqqılıtının*; **пИрпИур кьачуна** *rıqqılıtı ilə.*

ПУРТІ: **пИртI авун** *f. yoxa Ʒıxarmaq*; **пИртI хьун** *yoxa Ʒıxmaq*; **пулар харжна,** **пИртI хьана** *pulu xərcləyib yoxa Ʒıxdı.*

Р

Р [эр] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının iyirmi dördüncü hərfi.*

- **Р I** *bəzi feillərdən fəli sifət əmələ gətirən şəkilçi*; *məs.: кьачун – кьачур* *almaq – alınan*; *лугьун – лугьур* *dəmək – deyiləsi.*

- **Р II** *bəzi feillərin kauzativ formasını əmələ gətirən şəkilçi*; *məs.: хьуьруьн – хьуьруь-р-ун* *gülmək – güldürmək*; *эхьуьн – эхьуь-р-ун* *çimmək – çimizdirmək.*

- **Р III** *bəzi feillərin əmr formasını əmələ gətirən şəkilçi*; *məs.: кутун – кутур* *salmaq – sal*; *акьудун – акьудур* *Ʒıxartmaq – Ʒıxart.*

- **РА I** *ləzgi dilində aktiv halda bəzi isimləərə əlavə olunan şəkilçi*; *məs.: яц–яц–ра, чIут–чIут–ра.*

- **РА II** *saylardan zərif əmələ gətirən şəkilçi*; *məs.: сад+ра=садра* *bir – bir dəfə*; *виш+ра=вишра* *yüz – yüz dəfə.*

РАБ (-пуни, -пуна; -пар, -пари, -пара) 1) *iyənə*; **рапунин** *iyənənin*; **раб акьадарун** *iyənə batırmaq*; **раб экьуьрун** *iyənə ilə qurdalamaq*; **раб ягъай яргъан** *sırımmış yorğan*; 2) *qarmaqçıq, tilov*; **кІезрияр кьадай**

раб balıq tutmaq üçün qarmaqciq (*tilov*); **рапуналди кьун** *tilovla* tutmaq; 3) *tib. şpris*; 4) *iyne*; **раб ягъун** *iyne* vurmaq; **раб гъинихъ фейитІа**, **гъални гъанихъ фида** *mis. iyne* hara getsə, sap da oraya gedər; “böyük nə iş görsə, kiçik də o işi görməlidir” mənasında işlənən misal.

РАБАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) lazımı qayda; **рабатвал авун** lazımı qayda qoymaq.

РАББИ (-ди, -да) *Rəbbi (Allahın adlarından biri)*; **Раббиндин** *Rəbbinin*.

РАВ (-ува, -ува; -увар, -увари, -увара) 1) şapkanın, parağın içərisinə salınan parçanın birləşdiyi yer; 2) torpaqdan və ya daşlardan qaldırılmış qalaq.

РАВА *sif. layiq*.

РАВВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ravvin (yəhudi ruhanisi, xaxam)*; **раввиндин** *ravvinin*.

РАВЕНДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ravenduk (yelkənlik qalın bez)*; **равендукдин** *ravendukun*.

РАГ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) qaya, sıldırım; **раган** qayanın, sıldırımın.

РАГ II (-а, -а) *dial. Merkuri*.

РАГУ (-ди, -да) *raqu (xırda doğranmış ət və ya balıq qovurması)*; **рагудин** *raqunun*.

РАГЪ (-кьини, -кьина; -кьар, -кьари, -кьара) 1) *günəş*; **ракъинин** *günəşin*; **ракъинин экв** *günəş şüası*; **рагъ алай югъ** *günəşli gün*; **Рагъ акІндай пад** *Qərb*; **Рагъ экъечІдай пад** *Şərq*; **Мукъвал тир рагъ экъечІдай пад** *Yaxın Şərq*; **Яргъал тир Рагъ экъечІдай пад** *Uzaq Şərq*; **рагъ акъун** *gün dəymək*; **рагъ акъуна** *gün çıxdı*; **рагъ акІана** *günəş batdı (qurub etdi)*; **рагъ гун** a) *günə vermək*; b) *gündə qaralmaq*; **ракъини кузва** *gün yandırır*; **рагъ кьун** *günəş tutulması*; **рагъ экъечІна** *bax рагъ акъуна*; **ϕ рагъ алай югъ хьиз чир хьун** *yəqin bilmək, inanmaq, əmin olmaq*; **вун атуй, рагъ атуй!** *xoş gəlmisən!*; **рагъ элкъведай вахт** *qış qurtarıb, günlər uzanan vaxt*; **ракъариз, варцариз кьалуриз тежедай** *çox gözəl*; 2) **Рагъ** *Rağ (ləzgilərin qədim dinində baş Allah)*.

РАГЪАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Гъаргъалаг*.

РАГЪВАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *boz itin ləqəbi*.

РАГЪДАН (-ди/-и, -да/-а; -ар, -ри, -ра) toran, qaşqaralan vaxt, alaqaranlıq **рагъданин**

toranın, qaşqaralan vaxtın, alaqaranlığın; **югъ рагъдан жезва** *gün toranlaşır, qaş qaralır*; **рагъданрихъ хьиз ша** *toranlıq düşənə kimi gəl, qaş qaralana kimi gəl*.

РАГЪБУ *bax Рагъул*.

РАГЪБУЛ *sif.* 1) *bulanıq, qeyri-şəffaf*; **рагъул яд** *bulanıq su*; 2) *boz, qonur*; **рагъул кицІ** *boz it*; **рагъул сев** *qonur ayı*; **рагъул цифер** *boz buludlar*; **рагъул авун** *bulan-dırmaq*; **рагъул хьун** a) *bulanmaq*; b) *boz rəng almaq*.

РАГЪУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Рагъул (рагъул авун)*.

РАГЪУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bulanıqlıq, qeyri-şəffaflıq*; *bozluq, qonurluq*; **рагъулвилин** *bulanıqlıqın, qeyri-şəffaflıqın*; *bozluğun, qonurluğun*.

РАГЪУЛДАКАЗ *z. bulanıqcasına, boz-casına*.

РАГЪУЛДИЗ *z. bax Рагъулдаказ*.

РАГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Ругъун*.

РАГЪМЕТ (-ди, -да) *rəhmət*; **рагъмедин** *rəhmətin*; **рагъметдиз фин** *rəhmətə getmək*; **рагъмет хьуй!** *rəhmət olsun!*

РАГЪМЕТЛУ *sif. rəhmətlik*.

РАД (-туни, -туна; -тар, -тари, -тара) *anat. bağırmaq*; **ратунин** *bağıracağı*; **буьркьуь рад** *kor bağırmaq*; **шуйкІуь рад** *nazik bağırmaq*; **яру рад** *qida borusu*; **яцІу рад** *yoğun bayırmaq*; **ратар авадарун <чилел вегьин>** *f. öldürmək*.

РАДА (-ди, -да) *rada (Ukraynada: xalq məclisi, xalq yığıncağı)*; **рададин** *radanın*.

РАДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Радиолокатор* *və Радиолокация*.

РАДЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *racə (Hindistanda: yerli feodal, hakim)*; **раджадин** *racənin*.

РАДЖАБ: **раджаб варз** *rəcəb ayı (müsəlman təqvimində)*.

РАДИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. radian (bucaq ölçüsü vahidi)*; **радиандин** *radianın*.

РАДИАНТ (-ди, -да) *astr. radiant (axan ulduzların görünən yollarının kəşşidiyi nöqtə)*; **радиантдин** *radiantın*.

РАДИАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. radiator (1. motorlardakı suyu soyudan cihaz;*

2. binaları isitmək üçün boruşəkili isidici cihaz; 3. fiz. şüa enerjisini udan və ya buraxan mərəz); **радиатордин** radiatorun.

РАДИАЦИЯ (-ди, -да) fiz. radiasiya; **радиациядин** radiasiyanın.

РАДИЙ (-ди, -да) kim. radium (istilik və şüa enerjesi saça bilən kimyəvi element, metal); **радийдин** radiumun.

РАДИКАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radikal (1. sol burjuva siyasi partiyaları tərəfdarı; 2. məс. köhn. qəti tədbir (hərəkət, baxış) tərəfdarı); **радикалдин** radikalın.

РАДИКАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radikal (1. riyaz. kök işarəsi; 2. kim. dəyişmədən bir kimyəvi birləşmədən başqasına keçən atomlar qrupu); **радикалдин** radikalın.

РАДИКАЛИЗМ (-ди, -да) radikalizm (radikalların siyasi hərəkəti); **радикализмдин** radikalizmin.

РАДИКУЛИТ (-ди, -да) tib. radikulit (haram ilik əsəb köklərinin iltihabı); **радикулитдин** radikulitin.

РАДИО (-ди, -да) radio; **радиодин** radionun.

РАДИОАППАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radio aparatı; **радиоаппаратдин** radio aparatının.

РАДИОБИОЛОГИЯ (-ди, -да) radiobiologiya; **радиобиологиядин** radiobiologiyasının.

РАДИОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) radioqram (radio vasitəsilə verilən xəbər, məlumat); **радиограммадин** radioqramın.

РАДИОГРАФИЯ (-ди, -да) radioqrafiya (rentgen şüaları vasitəsilə şəkil alma); **радиографиядин** radioqrafiyanın.

РАДИОЗОНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiozond (havada olan hadisələri yazan radiolu aparat); **радиозонддин** radiozondun.

РАДИОКОММЕНТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiokomentator, radio şərhçisi; **радиокomentатордин** radiokomentatorun, radio şərhçisinin.

РАДИОКОНЦЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiokonsert (radio ilə verilən konsert); **радиоконцертдин** radiokonsertin.

РАДИОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) radiola (radio qəbul edən, elektropətelefon və reproduktordan ibarət aparat); **радиоладин** radiolanın.

РАДИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radioloq (radiologiya mütəxəssisi); **радиологдин** radioloqun.

РАДИОЛОГИЯ (-ди, -да) radiologiya (radionun və başqa radioaktiv maddələrin tətbiq və təsirindən bəhs edən elm); **радиологиядин** radiologiyasının.

РАДИОЛОКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiolokator (uzaqdakı düşmənlə təyyarələrinin, gəmilərinin və s. yerini radio dalğaları vasitəsilə müəyyən edən aparat); **радиолокатордин** radiolokatorun.

РАДИОЛОКАЦИЯ (-ди, -да) radiolokasiya (hər cür hava şəraitində radio dalğaları vasitəsilə təyyarələrin, gəmilərin, atəş obyektlərinin və s. yerini təyin etmə); **радиолокациядин** radiolokasiyanın.

РАДИОМАЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiomayak (təyyarələrə və gəmilərə signal verən radio stansiyası); **радиомаякдин** radiomayakın.

РАДИОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) fiz. radiometr (şüa enerjisini ölçən cihaz); **радиометрдин** radiometrin.

РАДИОМЕТРИЯ (-ди, -да) radiometriya (1. fizikanın işıq enerjisinin ölçmə üsullarından bəhs edən bölməsi; 2. süxurların quruluşunu müəyyən etmə, radioaktiv süxur və suları axtarış tapmaq üçün radio dalğalarının tətbiqindən ibarət kəşfiyyat üsulu); **радиометриядин** radiometriyanın.

РАДИОПЕЛЕНГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiopelenqator (radiomaqnit dalğaları vasitəsilə istiqaməti təyin edən cihaz); **радиопеленгатордин** radiopelenqatorun.

РАДИОГУНУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) t.s. radioveriliş; **радиогунугдин** radioverilişin.

РАДИОНАВИГАЦИЯ (-ди, -да) radionaviqasiya (gəmilərin və təyyarələrin radiotexniki vasitələrlə idarə olunması); **радионавигациядин** radionaviqasiyanın.

РАДИОПРИЁМНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radioqəbuledici aparat; **радиоприёмникдин** radioqəbuledici aparatın.

РАДИОСИГНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiosignal; **радиосигналдин** radiosignalın.

РАДИОСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) radiostansiya; **радиостанциядин** radiostansiyasının.

РАДИОСТУДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) radiostudiya; радиостудиядин radiostudiyanın.

РАДИОТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radioteatr; радиотеатрдин radioteatrın.

РАДИОТЕЛЕГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Радиограмма.

РАДИОТЕЛЕГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radioteleqraf (1. *simsiz teleqraf*; 2. *simsiz teleqraf idarəsi və ya stansiyası*); радиотелеграфдин radioteleqrafın.

РАДИОТЕЛЕГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radioteleqrafçı; радиотелеграфистдин radioteleqrafçınn.

РАДИОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib.* radioterapiya (*radium və başqa radioaktiv maddələrlə müalicə*); радиотерапиядин radioterapiyanın.

РАДИОТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiotexnik (*radiotexnika mütəxəssisi*); радиотехникдин radiotexnikin.

РАДИОТЕХНИКА (-ди, -да) radiotexnika (*elektrotexnikanın radiodan bəhs edən bölməsi*); радиотехникадин radiotexnikanın.

РАДИОФИЗИКА (-ди, -да) radiofizika; радиофизикадин radiofizikanın.

РАДИОФОНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radiofonik (*radio verilişini səs cəhətdən nizamlaşdıran radio işçisi*); радиофоникдин radiofonikin.

РАДИОФОНИЯ (-ди, -да) radiofoniya; радиофониядин radiofoniyanın.

РАДИОХИМИЯ (-ди, -да) radiokimya; радиохимиядин radiokimyanın.

РАДИОЭЛЕКТРОНИКА (-ди, -да) radioelektronika; радиоэлектроникадин radioelektronikanın.

РАДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) radist; радистдин radistin.

РАДИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) radistlik; радиствалин radistliyin.

РАДИУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *riyaz.* radius (*dairənin mərkəz nöqtəsi ilə çevrənin hər hansı bir nöqtəsini birləşdirən düz xətt*); 2) *məc.* sahə; 3) *anat.* mil sümüyü; радиусдин radiusun.

РАЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* 1) rayok (*keçmişdə: içərisində dəyişən şəkillərə baxmaq üçün iki şüşə gözü olan qutu*);

раекдин rayokun; 2) *tar.* kukla teatri; 3) *köhn. ədəb.* həcv; 4) qalereya (*teatrda*).

РАЖ I (-чуни, -чуна; -чар, -чари, -чара) 1) əzaq azuqəsi; 2) qış üçün tədarük olunmuş çörək (*un*) ehtiyatı; 3) qışda üyüdülmək üçün tədarük olunmuş buğda; регъвел раж вегъенва dəyirməndə buğda üyüdüür; хъуьтІуьн раж вяеда гъазурна *кIанда* qış üçün buğdanı vaxtında tədarük etmək lazımdır.

РАЖ II (-чуни, -чуна; -чар, -чари, -чара) növbə; рачунин növbənin; нехир маларин несийри раж ийиз хуьзва mal-qara sahibləri naxırı növbə ilə saxlayır; гила чи раж я *indi* bizim növbəmizdir; *◊ и рачара* bu dəfə, *а рачара* o dəfə; мад рачара növbəti dəfə.

РАЗИ *sif.* razı; рази авун razı salmaq; рази хьун razı olmaq; тIимилдал рази хьун aza qane olmaq; рази тахьун razı olmamaq, razılaşmamaq.

РАЗИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) razılıq; разивилин razılığın; разивал гун razılıq vermək; разивал тагун razılıq verməmək; разивал къачун razılıq almaq; адан разивал аваз onun razılığы ilə; разивал авун razılıq etmək; жуван разивал малумарун өз razılığы bildirmək.

РАЗИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Разивал (разивал авун).

РАЗИВИЛЕЛДИ *z.* 1) razılıqla, məmnunluqla; 2) icazəsi ilə, razılığы ilə; 3) minnətdarlıqla.

РАЗИДАКАЗ *z.* razıcasına.

РАЗИДИЗ *z.* *bax* Разидаказ.

РАЗИЗ *z.* *bax* Разидаказ.

РАЗИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dayaq; разикьдин dayağın; ам кесибрин разикъ я о, kasıbların dayağıdır.

РАЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ləzgi çayı (*müxtəlif bitkilərdən hazırlanır*); размадин ləzgi çayının.

РАЗМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ölçü, əndazə; размердин ölçünün, əndazənin; костюмдин размер kostyumun ölçüsü; 2) böyüklük; кIвалин размер evin böyüklüyü; 3) miqdar; мажибдин размер өмөк haqqının miqdarı; 4) miqyas, dərəcə; фиярьгъ размерда geniş miqyasda; 5) *ədəb. mus.* vəzn.

РАЗУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Рузи.

РАИЖ: райж авун *f.* bildirmək, çatdırmaq, aşkar etmək, açıb göstərmək; райж хьун məlum olmaq, aşkar olmaq.

РАИЖУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Райж (райж авун).

РАЙИСПОЛКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rayon icraiyyə komitəsi; райисполкомдин rayon icraiyyə komitəsinin.

РАЙКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) raykom; райкомдин raykomun.

РАЙОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rayon; 2) sahə; райондин rayonun; sahənin.

РАЙОНЭГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rayon əhli; районэглидин rayon əhlinin.

РАЙПО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rayon istehlak cəmiyyəti; райподин rayon istehlak cəmiyyətinin.

РАЙСОВЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) raysovet, rayon soveti; райсоветдин rayon sovetinin.

РАК I (-иклини, -иклини, раklar, раklари, раklара) qarı; риклинин qarının; риклинин хел qarının tayı; кьве хилен рак iki taylı qarı; риклинин пєтлияр qarının ilgəkləri; ахьа рак ачıq qarı; рак ахьаюн qarını асмаq; рак клєв авун qarını бағламаq; риклиниз тлаплар ягьун qarıya qıfıl vurmaq; рак кутун qarı salmaq; рак хкудун qarını схармаq; риклинай атун qarıdan гəlmək; риклинихъ хьун qarıda olmaq; риклинихай гелячI тавун qarıdan aralanmamaq; рак риклина хьун qonşu olmaq, yanaşı yaşamaq; раklарал кьван qarıya kimi; рак квачир сив боşboғaz.

РАК II (-ди, -да) 1) *zool.* хəрçəng; 2) *tib.* хəрçəng хəстəliyi; раkдин хəрçəngin; хəрçəng хəстəliyinin.

РАК-ДАКИАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarı-pəncəgə; раk-даklардин qarı-pəncəgənin.

РАКЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) raket; раkетадин raketin; 2) fişəng.

РАКЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *idm.* raket (*tennis topunu vurmaq üçün torlu kürəkciik*); раkеткадин raketin.

РАКЕТОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) raketodrom; раkетодромдин raketodromun.

РАКЛЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) raklya (*toxuma naxış maşınlarında çap valının*

üstündəki rəngi silmək üçün xüsusi qurğu); раkлядин raklyanın.

РАКУРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss.* rakurs (*rəssamlıqda: təsvir edilən şeyin ön plandan uzaq olan hissələrinin perspektivdə son dərəcə qısa şəkildə verilməsi*); ракурсдин rakursun.

РАКЪАР, РАКЪАРИ: Рагъ *isminin hal formaları; bax* Рагъ.

РАКЪАР I (-и, -а) раqар (*ləzgi xalq təqvimində noyabrın 5-dən 12-dək olan vaxt*); ракъарин раqарın.

РАКЪАР II (-и, -а) раqар (*ləzgi xalq təqvimində iyunun 6-dan 20-dək olan vaxt*); ракъарин раqарın.

РАКЪИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həyalı insan; ракъибдин həyalı insanın; ам ракъиб я о, həyalı insandır.

РАКЪИН ЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* günəbaxan; ракъин цуьквєдин günəbaxanın.

РАКЪУН *f.* göndərmək.

РАКЪУРИЗ: ракъуриз хьун: Ракъурун *felinin murad forması.*

РАКЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) göndərmək; ракъурна göndərdi, yola saldı; пака за ви патав зи стха ракъурда sabah mən sənin yanına qardaşımı göndərəcəyəm; заз ичєр ракъурмир мənə alma göndərmə; 2) yola salmaq; ötürmək; вахт гьакI ракъурмир vaxtı боş-boşuna ötürmə.

РАКЪ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) dəmir; ракъун dəmirin; кьєнердин ракъар dəhnə, yüyən ağızlığı; ракъ гатун dəmir döymək; ракъ чIугун dəmirlə örtmək; ◊ кIвачик ракъ вєгьєна кланда аyaғının altına dəmir atmaq lazımdır (*az-az gələn qonaqla bağlı deyilir*); ракъ акур чинєр(ар) хьиз *z.* çox qorxuya düşərək.

РАКЪАР (-и, -а) 1) ракъ sөzünün cəm forması; 2) tələ (*vəhşi heyvanları tutmaq üçün*), siçan tələsi; ракъара гьатун tələyə düşmək; эхир сиклини ракъара гьатда *mis.* nə vaxtsa tülkü də tələyə düşür; 3) buxov, çidar; балкландиз ракъар янва at buxovlanıb; 4) qandal, zəncir; 5) *məc.* tələ, duzaq; hiylə, fənd.

РАКЪВАН *sif.* bişmədən qurmaq; пIинияр ракъвана gilaslar yetişmədən qurudu.

РАКЪУН I: Ракъ *isminin hal forması.*

РАКЪУН II *sif.* dəmir, dəmirin; **ракъун балкІан** *зараф.* traktor; **ракъун рехъ** dəmir yolu; **ракъун девир** dəmir dövrü; **ракъун шаламар алуКІна свас жагъура** dəmir çarıq geyinib gəlin axtar (“*gəlin tapmaq üçün çox gəzib-dolan*” *mənasında işlənir*).

РАКЪУЦІ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* şlak, pəsa (*filizdən metal əridildikdən, habelə daş kömür yandıqdan sonra qalan qalıq*); **ракъуцІдин** şlakin, pasanın.

РАКЪУЦІ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* nabat (şirni); **ракъуцІдин** nabatın.

РАКІАР *bax* Рак I.

РАКІИНИ, РАКІИНИЗ: Рак I *isminin hal formaları; bax* Рак I.

РАКІИНИН *sif.* qapının.

РАМ: **рам хъун** ram olmaq, yox olmaq, puç olmaq; **рам авун** ram etmək, yox etmək, puç etmək.

РАМАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ilxı, sürü, karvan; рамагдин* *ilxının, sürünün, karvanın; балкІанрин рамаг* at *ilxısı; хварарин рамаг* *madyan ilxısı.*

РАМАГБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ilxıcı; рамагбандин* *ilxıcının; ам хъсан рамагбан* *я о, уахşı ilxıcıdır.*

РАМАЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ramazan (müsəlman təqviminin doqquzuncu ayı); рамазандин* *ramazanın; рамазандин* *варз* *ramazan ayı.*

РАМБУЛЬЕ (-ди, -да) *zool.* rambulye (*merinos qoyun cinsi*); **рамбульедин** *rambulyenin.*

РАМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rami (isti ölkələrdə bitən lifli bitki); рамидин* *raminin.*

РАМКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çərçivə, haşiyə; рамкадин* *çərçivənin, haşiyənin; дакІардин* *рамка* *pəncərənin çərçivəsi, шикил* *твадай* *рамка* *şəkil üçün ramka.*

РАМПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) *rampa (səhnəni işıqlandıran lampaları və s. cihazları tamaşaçılardan gizlədən uzun sipər);*
2) *məc. teatr, səhnə;* 3) *tex. rampa (metropoliten qatarlarının yerin üzərindən yerin altına keçməsi üçün dəmir-beton tikintisi).*

РАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ran (qədim ləzgi tayfalarından birinin adı);* 2) *kishi adı - Ран (Ran).*

РАНВЕРСМАН (-ди, -да) *ranversman (yüksək uçuş üsullarından biri); ранверс-*
мандин *ranversmanın.*

РАНГ I (-ади// -уни; ада// -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *rəng, boya, boyaq;* 2) *rəng, çalar; аби* *ранг* *mavi rəng; ал* *ранг* *al-qırmızı rəng; гъар* *рангунин* *hər rəngin, çoxrəngli; рангунин* *гульуьтар* *rəngli yun corablar; рангунин* *карандашар* *rəngli qələmlər; ранг* *авун* a) *rəngləmək;* b) *boyamaq; ранг* *аладарун* *rəngini soldurmaq; ранг* *дегишарун* *rəngini dəyişdirmək; рангар* *атІун* *rəngi ağarmaq; рангуна* *гъатун* *başqa rəng almaq; рангунал* *вегъин* *boyamaq; рангар* *дегиш* *хъун* *rəngləri dəyişmək; ранг* *алахъун* *və* *уахуд* *ранг* *фин* *rəngi solmaq; ранг* *фейи* *rəngi solmuş; ранг* *гъун* *abıra* *gətirmək; рангунин* *телевизор* *rəngli televizor.*

РАНГ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dərəсə, rütbə; рангдин* *dərəсənin, rütbənin.*

РАНГУЛАТ (-ди, -да) *renklod (şirin gavalı sortu); рангулатдин* *renklodun.*

РАНГУНИН *sif.* *рангунин* *металар* *rəngli metallar.*

РАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rəndə; рандадин* *rəndənin.; рандадин* *мез* *rəndənin* *tiyəsi; ранда* *ягъун* *və* *уахуд* *рандадай* *акъудун* *rəndələmək.*

РАНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ranet (alma sortu); ранетдин* *ranetin.*

РАНТЬЕ (-ди, -да) *rantye (kapitalist ölkələrində banklara qoyulmuş pul, aksiyalar və istiqrazdan əldə olunan vəsait hesabına yaşayan sosial təbəqə); рантьедин* *rantyenin.*

РАПА (-ди, -да) *rapa (duzlu göllərin tərkibində çoxlu müxtəlif duzlar olan və müalicə üçün işlənən suyu); рападин* *rapanın.*

РАПАР: **Раб** *isminin cəm forması; bax* **Раб.**

РАПА-РАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taqqıltı, tappıltı; рапа-рапдин* *taqqıltının, tappıltının; рапа-рап* *авун* *taqqıldamaq, tappıldamaq.*

РАПАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iyənədan, iyənə qutusu; рапаргандин* *iyənədanın, iyənə qutusunun.*

РАПИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rapira (məşq qılıncı); рапирдин* *rapiranın.*

РАПРАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *parıltı, işıltı, nur; парıldама, işıldама; рапрапдин*

parıltının, işıltının, nurun və s.; **рапрап авун** parıldamaq, işıldamaq, nur vermək.

РАПРАПУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Рапрап (рапрап авун).

РАПОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *raport* (yazılı və şifahi məlumat); **рапортдин** *raportun*; **рапорт гун** *raport vermək*.

РАПС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *raps* (toxumundan yağ çıxarılan ot bitkisi); **рапсдин** *rapsın*.

РАПСОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. rapsod* (*qədim Yunanıstanda: gözəri xanəndə, dastançı*); **рапсоддин** *rapsodun*.

РАПСОДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rapsodiya* (1. *qədim yunanlarda: epik əsərdən – dastandan parçalar*; 2. *xalq mahnıları, nağılları mövzusunda yazılan musiqi əsəri*); **рапсодиядин** *rapsodiyanın*.

РАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ras* (*Efiopiya feodal knyaz*); **расдин** *rasın*.

РАС: **рас авун** düzəltmək, qaydaya salmaq; **рас хъувун** yenidən qaydaya salmaq, bərpə etmək.

РАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *irq*; **расадин** *irqin*.

РАСИЗМ (-ди, -да) *irqçilik* (*insanlara bir gözlə baxmayan, bir irqi başqa irqdən üstün tutan, irqlər (xalqlar) arasında nifaq salan, elmə zidd, mürtəce faşist nəzəriyyəsi*); **расизмдин** *irqçiliyin*.

РАСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *irqçi*, *irqçilik tərəfdarı*; **расистдин** *irqçinin*.

РАСИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *irqçilik*; **расиствилин** *irqçiliyin*.

РАСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *poliqr. rastr* (*avtotipiya hazırlama işində tətbiq edilən torşəkilli optik cihaz*); **растрдин** *rastrın*.

РАСТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. rastra* (*not kağızını cızıqlamaq üçün alət*); **растрадин** *rastranın*.

РАСУ *sif. xurmaı, açıq şabalıdı; күрән; расу кьыл алай* sarışın, күрән; **расу балкІан** күрән at; **расу чІарар** күрән saçlar; **расу хъун** sarışın olmaq, күрән olmaq.

РАСУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sarışınlıq, күрәнlik*; **расувилин** *sarışынлғın, күрәнliyin*.

РАСУДАКАЗ *z. sarışınca, күрәнсә.*

РАСУДИЗ *z. bax* Расудаказ.

РАСУЗ *z. bax* Расудаказ.

РАСУКАР (-ри, -ра) *c.h. rasukar* (*xırda doğranmış ətdən, heyvanın təmizlənmiş qarın və bağırsaqlarından hazırlanan ləzgi milli xörəyi*); **расукрин** *rasukarın*.

РАСУЛ (-а, -а) 1) Allahın elçisi, peyğəmbər; **расулан** Allahın elçisinin, peyğəmbərin; 2) *kişi adı - Расул* (Rasul).

РАСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) düzəltmək, təmir etmək, qayırmaq, yamamaq; **расна** düzəltdi, təmir etdi, qayırdı, yamadı; 2) *istehsal etmək, tikmək, qurmaq, yaratmaq*; 3) *məc. aldatmaq, barmağına dolamaq, gözə kül üfürmək*.

РАС ХЪУВУН *f. düzəltmək (təkrar)*.

РАС ХЪХЪУН *f. düzəlmək*.

РАТ (-тІра, -тІра; -тІар, -тІари, -тІара) *xırman; anbar*; **ратІран** *xırmanın; anbarın*.

РАТАР, РАТАРИ: **Рад** *isminin cəm forması; bax* Рад.

РАТАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan*. 1) *mənasız sözlər, söhbətlər*; 2) *məc. ağılsız insan*; **рататадин** *mənasız sözlərin; ağılsız insanın*.

РАТИН (-ди, -да) *ratın* (*qıvrıcıq xovlu yün parça*); **ратиндин** *ratının*.

РАТУША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ratuşa* (1. *şəhər idarəsi, bələdiyyə*; 2. *bələdiyyə binası*); **ратушадин** *ratuşanın*.

РАТУНИ, РАТУНИН: **Рад** *isminin hal formaları*.

РАТІАР, РАТІАРИ: **Рат** *isminin hal formaları; bax* Рат.

РАТІРА, РАТІРАЛ: **Рат** *isminin hal formaları; bax* Рат.

РАУНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *raund* (*boksda: vuruşma müddəti*) **раунддин** *raundun*.

РАУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. raut* (*burjuə məişətində: təntənəli ziyafət*); **раутдин** *rautun*.

РАФИНЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. rafinyor* (*kağız istehsalında oduncaq kütləsini təmizləyən və üyüdən maşın*); **рафинёрдин** *rafinyorun*.

РАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rafıya* (1. *isti ölkələrdə bitən palma cinsi*; 2. *bu palmanın yarpaqlarından hazırlanan lif*); **рафиядин** *rafıyanın*.

РАФТ: рафт акъудун qırmaq, dağıtmaq, çarpmaq.

РАФТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rəftar, münasibət; рафтардин rəftarın, münasibətin; рафтар авун raftar etmək; 2) əlaqə.

РАФТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəftarlıq; əlaqəlilik; рафтарвилин rəftarlılığın, əlaqəliliyin; рафтарвал авун rəftarlıq etmək.

РАФТАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Рафтарвал (рафтарвал авун).

РАХАДАЙВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) danışıq tərzi; ам рахадайвал заз хуш туш onun danışıq tərzi xoşuma gəlmir.

РАХАДАЙВАЛ II *z.* danışmaqdan ötrü, danışmaq üçün; зун вахъ галаз рахадайвал мөн сəninlə danışmaqdan ötrü.

РАХАЙДИ: Рахун *felinin feli sifət forması; bax* Рахун.

РАХАР (ди): Рахун *felinin feli sifət forması; bax* Рахун.

РАХИТ (-ди, -да) *tib.* raxit (*sümüklärin normal inkişaf etməsindən ibarət uşaq xəstəliyi*); рахитдин raxitin.

РАХИТИЗМ (-ди, -да) *tib.* raxitizm (*raxit xəstəliyi əlamətləri*); рахитизмдин raxitizmin.

РАХКУРУН (Рахкун *dial.*) (-да, -на, -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) göndərmək, yollamaq; рахкурна göndərdi, yolladı; 2) təkrar göndərmək, yollamaq.

РАХУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəy; рахулдин zəyin; циз рахул вегъена дуру авуна suya zəy töküб duruldu; *həmçinin bax* Цагъ.

РАХУН I (-ада, -ана; -аз, -азва; -ух, -ан, -урай, -амир) 1) danışmaq; рахана danışdı; гзаф чидаиди тимил рахада *mis.* çox bilən az danışar; рахадайла алатун söhbətdən uzaqlaşmaq; айгъамралди рахун eyhamla, kinayə ilə danışmaq; ахвара рахун yuxuda danışmaq; гзаф рахун çox danışmaq; кьулухъай рахун dalınca danışmaq; чинал рахун üzünə demək, açıq demək; рахаз-рахаз danışa-danışa; рахун-лубькуьн söz-söhbət, narazılıq; рахун алачиз sözsüz; 2) nağil etmək, söhbət açmaq; никай зун квез рахан? sizə kimdən söhbət açım?; 3) civildəmək, cikkildəmək, oxumaq (*mahnı*);

багъда билбил рахазва bağda bübül oxuyur; 4) fikrini söyləmək, rəyini bildirmək; адакай хъсан рахазвачир onun haqqında yaxşı fikir söyləmərdilər; 5) demək, deyilmək; кьанунрин кодексда рахазвайвал qanunlar külliyatında deyildi ki; 6) söymək, danlamaq; заз диде рахаз кичъезва anamın məni danlamasından qorxuram; 7) sözləşmək, razılaşmaq, şərtləşmək, razılıq vermək, boynuna almaq; закай рахайтIа мөндөн данışсалар; кьаб алай рахун kinayəli danışmaq; цавар рахана ildırım çaxdı; цавар рахазва ildırım çaxır; цаварай рахун işi bilmədən danışmaq.

РАХУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) danışıq, danışmaq qaydası; адан рахун ширин я onun şirin danışığı var.

РАХУНАР (-ри, -ра) 1) nitq (*fikrini söyləmə*); рахунар авун nitq söyləmək; яргъи рахунар ийидаиди uzun-uzadı danışan, çəgənçi; рахунрал рикI алай данışмағи sevən; 2) dedi-qodu, şayiə, xəbər; ам рахунрив машгьул я о, dedi-qodu ilə məşğuldur; 3) yola götürmə, razı salma, qandırma, dilə tutma, danışıqlar aparma; рахунар авун yola götürmək, razı salmaq, inandırmaq, dilə götürmək; danışıqlar aparmaq; раху-нар хъана danışıqlar aparıldı.

РАХУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Рахунар (рахунар авун).

РАХУХ: Рахун *felinin əmr forması.*

РАХШАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rişxənd, istehza, lağa qoyma, ələ salma; рахшанддин rişxəndin, istehzanın, lağa qoymanın, ələ salmanın; рахшанд авун rişxənd etmək; lağa qoymaq, ələ salmaq; *həmçinin bax* Ягъанат.

РАХШАНДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Рахшанд (рахшанд авун).

РАХШАНДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Рахшанд (рахшанд авун).

РАЦИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rasion, pay, yem miqdarı (*müəyyən müddət üçün verilən yemək və ya yem norması*); **рациондин** rasionun.

РАЦИОНАЛИЗМ (-ди, -да) rasionalizm (1. *fəls. təfəkkürü duyğu qavrayışından ayıran və yanlış olaraq əqli yeganə idrak vasitəsi hesab edən idealist fəlsəfi cərəyan*; 2. *məc. əql və idrak ilə iş görmə, öz işində, hərəkətində əqlə və idraka əsaslanma*); **рационализмдин** rasionalizmin.

РАЦИОНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rasionalist (*rasionalizm tərəfdarı*); **рационалистдин** rasionalistin.

РАЦИАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaş; **рациамдин** qaşın.

РАЧАР: **Раж** isminin cəm forması.

РАЧАРА I: **Раж** isminin hal forması; *бах Раж*.

РАЧАРА II *z. dəfə*; **и рачара** *bu dəfə*.

РАЧУНА, РАЧУНИ: **Раж** isminin hal formaları.

РАЧИАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kirpiklərin göz bəbəyinə birləşdiyi yer.

РАШАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* alçaq; **рашалдин** alçağın.

РАШИ I *sif.* tünd sarı; **раши кал** tünd sarı inək.

РАШИ II (-ди, -да) *is.* raşi (*ləzgi xalq nağullarında qanadlı at*); **рашидин** raşinin.

РАШУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hesablaşma; **рашутИдин** hesablaşmanın; **рашутI хъана** hesablaşdı.

РАЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəiyyət; **раятдин** rəiyyətin.

РГАДА, РГАЗ, РГАНА: **Ругун** *felinin vaxt formaları*; *бах Ругун*.

РГАЙ bışmiş; **ргай вечрез хъуьруьн атана** bışmiş toyuğun gülməyi gəldi (*qeyri-ciddi söhbətə görə işlənən ibarət*).

РГАЛ I: **Раг** isminin hal forması; *бах Раг*.

РГАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şumlanmış zolaq (*əkin sahəsində*); **ргалдин** şumlanmış zolağın; **Сифте ргал** əkinin başlanması ilə bağlı keçirilən qədim ləzgi xalq mərasimi.

РЕ *mus. re* (*musiqi qamması notlarından biri*).

РЕАКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* reaktiv (*başqa bir maddə ilə qarışdırılıqda, müəyyən kimyəvi reaksiya əmələ gətirməklə,*

axtarılan maddənin mövcud olmasını zahirə çıxarmağa imkan verən maddə); **реактивдин** reaktivin.

РЕАКТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reaktivçi (*reaktivlər hazırlayan laborant*); **реактивистдин** reaktivçinin.

РЕАКТИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) reaktivlik; **реактиввилин** reaktivliyin.

РЕАКТОЛОГИЯ (-ди, -да) *psixol.* reaktologiya (*psixologiyada: insanın hərəkətlərini reaksiyalar məcmusu hesab edən nəzəriyyə*).

РЕАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* reaktor (*öz-özündən induksiya əmələ gətirən makara*); **реактордин** reaktorun.

РЕАКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) irticaçı (*mürtəcə siyasət tərəfdarı, irtica tərəfdarı, tərəqqi düşməni*); **реакционердин** irticaçının.

РЕАКЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) reaksiya (1. *təsirə cavab vermə*; 2. *kəskin dəyişiklik, düşkünlük, zəiflik*; 3. *kim. maddələr arasında kimyəvi münasibət*); **реакциядин** reaksiyanın.

РЕАКЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) irtica (*inqilab hərəkətini və ümumiyyətlə hər cür tərəqqini boğmaq siyasəti*); **реакциядин** irticanın.

РЕАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) real (*İspaniyada qədim gümüş pul*); **реалдин** realın.

РЕАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* real (*nabor kassaları və hazır nabor qrankalarının saxlandığı şkaф*); **реалдин** realın.

РЕАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) realizasiya, reallaşdırma, reallaşdırılma (1. *həyata keçirmə, həyata keçirilmə*; 2. *satma, satılma, satıb pula çevirmə, satılıb pula çevrilmə*; 3. *yayma, yayılma*); **реализацидин** realizasiyanın, reallaşdırmanın, reallaşdırılmanın.

РЕАЛИЗМ (-ди, -да) 1. *realizm* (*ədəbiyyat və incəsənətdə: obyektiv varlığı və onun tipik xüsusiyyətlərini düzgün təsvir etmək məqsədini daşıyan əsas cərəyan*); **социализмдин реализм** sosializm realizmi; 2. *məc.* reallıq (*bir işi həyata keçirərkən bütün şəraiti aydın başa düşmə və nəzərə alma*); **реализмдин** realizmin.

РЕАЛИСТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) realist (1. *realizm tərəfdarı*; 2. *real düşünən adam*); **реалистдин** realistin.

РЕАЛИСТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) realist (*inqilabdan əvvəl: realni məktəbin şagirdi*); **реалистдин** realistin.

РЕББИ *bax* Рабби.

РЕБУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rebus (*tapmaca, bilməcə*); 2) *məc. müəmma*; **ребусдин** rebusun.

РЕВАНШ (-ди, -да) revanş, qısa, intiqam, əvəz-əvəz, hayfını alma, əvəzini çıxma; **реваншдин** revanşın.

РЕВАНШИЗМ (-ди, -да) revanşizm, qısaşılıq siyasəti; **реваншизмдин** revanşizmin.

РЕВАНШИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qısaşçı, intiqamçı; **реваншистдин** revanşistin.

РЕВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təzə zoğ; **ревейрин** təzə zoğların; **ада пахлайрин** **таза ревеяр атлана** о, пахлаларın təzə zoğларını kəсdi.

РЕВЕРАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. reverans (burjua-zadəgan məişətində: əyilərk salam vermə üsulu)*; **реверансдин** reveransın.

РЕВЕРБЕРАЦИЯ (-ди, -да) *fiz. reverberasiya (qapalı binada səs məşəyinin təsiri qurtarandan sonra davam edən səs)*; **реверберациядин** reverberasiyanın.

РЕВЕРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) revers (1. *metal pulun dəyəri yazılmış tərəfi*; 2. *medalın tərs üzü*; 3. *köhn. girov, zəmanət*; 4. *tex. maşının geriyə hərəkətinə imkan verən mexanizm*); **реверсдин** reversin.

РЕВЕРСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. reverser (motorların hərəkətini dəyişmək üçün mexanizm)*; **реверсдин** reversin.

РЕВЕРСИ (-ди, -да) reversi (*qumar oyunlarından birinin adı*); **реверсидин** reversinin.

РЕВЕРСИЯ (-ди, -да) reversiya (1. *hüq. əmlakı əvvəlki sahibinə qaytarma*; 2. *tex. maşının hərəkət istiqamətini dəyişmə, əksinə hərлənmə*; 3. *biol. bax atavizm*); **реверсиядин** reversiyanın.

РЕВИЗИОНИЗМ (-ди, -да) revizionizm, təftişçilik (1. *inqilabi marksizmin siyasi, fəlsəfi, iqtisadi əsaslarını təftiş edən antimarksist siyasi cərəyan*; 2. *hər hansı bir*

qərarın, nəzəriyyənin və s.-nin yenidən gözdən keçirilməsini tələb etmə); **ревизионизмдин** revizionizmin.

РЕВИЗИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. revizionist, təftişçi (revizionizm tərəfdarı)*; **ревизионистдин** revizionistin.

РЕВИЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) təftiş; təftiş etmə, təftiş edilmə; 2) yoxlama, yoxlanılma; araşdırma; araşdırılma; **ревизиядин** təftişin; 3) *tar. reviziya (XVIII əsrdə və XIX əsrin birinci yarısında Rusiyada can vergisi qoymaq üçün aparılan siyahı)*; **ревизия** **авун** təftiş etməк.

РЕВИЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müfəttiş; **ревизордин** müfəttişin.

РЕВИЗОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müfəttişlik; **ревизорвалин** müfəttişliyin.

РЕВМАТИЗМ (-ди, -да) *tib. revmatizm, yel*; **ревматизмдин** revmatizmin.

РЕВМАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) revmatik (*yel xəstəliyi olan adam*); **ревматикдин** revmatikin.

РЕВОЛЮЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) inqilab; **революциядин** inqilabın.

РЕВЮ (-ди, -да) revyu (*bir neçə ayrı-ayrı səhnələrdən, epizodlardan və nömrələrdən ibarət teatr tamaşası*); **ревюдин** revyusunun.

РЕГЕНЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) regenerat (*xassələri bərpa olunmuş işlənmiş material*) **регенератдин** regeneratın.

РЕГИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bölgə; **региондин** bölgənin.

РЕГЛАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reqlament (1. *nizamnamə, qayda, üsul*; 2. *iclası aparma qaydası*); **регламентдин** reqlamentin.

РЕГЛАН (-ди, -да) reqlan (1. *çiyни ilə qolu bütöv bir parçadan tikilmiş*; 2. *bu biçimdə tikilmiş paltar və ya palto*); **регландин** reqlanın.

РЕГУЛЯЦИЯ (-ди, -да) requlyasiya (*orqanizmin zədələnmiş və ya itirmiş olduğu hissəsini bərpa etməyə çalışması*); **регуляциядин** requlyasiyanın.

РЕГЪ (-кьини, -кьина; -кьер, -кьери, -кьера) 1) daraq; **рекьинин** darağın; **рекьиналди** **эвягьун** **дарамак**; **гамунин** **регъ** **халча** **дараği**; 2) **патрон** **дараği**; **кьве** **регъ** **патрумар** **iki** **дараq** **патрон**; 3) **şан**; **виргIедин** **рекьер** **şан** **дараqları**.

РЕГЪВ I (-уь, -ве; -вер, -вери, -вера) дөйрман; **регъун** дөйрманнн; **регъун къван** дөйрман даш; **цин регъ** су дөйрманн; **гылин регъвер** әл дөйрманн; **аял авачир кІвални яд галачир регъ сад я** *a.s.* ушақсиз *ev* susuz дөйрман kimidir; **мехъер алахъай кІвал яд атІай регъв хъыз жада** *a.s.* toy olmuş *ev* suyu kәsilmiş дөйрман kimidir.

РЕГЪВ II *bax* **Рекъв**.

РЕГЪВЕЙ *sif.* үйүдүлмүш, дөйүлмүш; **регъвей истивут** үйүдүлмүш *istiot*; **регъвей як** дөйүлмүш *әт*.

РЕГЪЕЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *барн*; **регъелдин** *барннн*; **гъенел къванерикай цлаз ухшар регъел Чугуна** һөүәтә даş divara охшар *барн* чәкди.

РЕГЪЕЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* көнар (*bağın, tarlanın, meşənin*); **багъдин регъел** *баğнн көнарн*.

РЕГЪЕЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *сәки*; **регъелдин** *сәкинн*.

РЕГЪЕЛ IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *althıq* (*kitab qoymaq üçün*); **регъелдин** *althığнн*.

РЕГЪПАД (-та, -та; -ар, -ари, -ара) *qәd.* шәрқ; **регъпатан** шәрқнн.

РЕГЪУЪ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра); **Регъв** *isminin hal forması; bax* **Регъв**.

РЕГЪУЪ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yelin, әmcәk*; **калин регъуь** *inәk yelinн*; **кали регъуь къалурнава** *inәk balalayacaq*.

РЕГЪУЪ III *sif.* *utancaq*; **регъуь авун** *utandırmaq*; **регъуь хъун** *utanmaq*; **регъуьни тахъана** *utanmadan*.

РЕГЪУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *utancaqlıq*; **регъуьвал авун** *utancaqlıq etmәk*.

РЕГЪУЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **Регъудаказ**.

РЕГЪУЪВИЛЯЙ *z. utancaqlıqdan*.

РЕГЪУЪДА *utanır, utanıram*; **адаз регъуда** *о, utanır*; **заз регъуда** *mәn utanıram*.

РЕГЪУЪДАКАЗ *z. utancaqlıqla*.

РЕГЪУЪЗ I: **Регъв** *isminin hal forması*.

РЕГЪУЪЗ II *z. bax* **Регъудаказ**.

РЕГЪУЪЗВА *bax* **Регъуда**.

РЕГЪУЪЗ-РЕГЪУЪЗ *z. utana-utana*.

РЕГЪУЪЛА *z. хәcalәtdән*.

РЕГЪУЪН I: **Регъв** *isminin hal forması; bax* **Регъв**.

РЕГЪУЪН II (-веда, -вена; -вез, -везва; -уьгъ, -вен, -уьрай, -вемир) 1) *üyütmәk*; **гъуьр регъвена** *un üyütdü*; **як регъвена** *әт чәkdі* (*maşında*); 2) *döymәk, әzmәk* (*hәvәngdә*); **кІарас къеняй регъведа** *ağac* *içindән yeyilir*.

РЕГЪУЪН РЕХЪ (-къи, -къе; -къер, -къери, -къера) *qәd. astr.* *Ağ yol, Süd yolu, Kәhkәşan*; **Регъун рекъин** *Ağ yolun, Süd yolunun, Kәhkәşanın*.

РЕГЪУЪХБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дөйрманчн; **регъуьхбандин** дөйрманчннн.

РЕГЪУЪХБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) дөйрманчнлнқ; **регъуьхбан-влин** дөйрманчнлнğн; **регъуьхбанвал авун** дөйрманчнлнқ *etmәk*.

РЕГЪУЪХБАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; ая//а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Регъуьхбанвал** (**регъуьхбанвал авун**).

РЕГЪБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rәhbәр*; **регъбердин** *rәhbәрнн*.

РЕГЪБЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rәhbәрлік*; **регъбервлин** *rәhbәрліyn*; **регъбервал авун** *rәhbәрлік etmәk*.

РЕГЪЗАВАЙ *sif. dial.* *хошу гәlmәyән*.

РЕГЪИМ (-ди, -да) *rәhm*; **регъимдин** *rәhmнн*; **регъим авун** *rәhm etmәk*; **рикІиз регъим ягъун** *ürәyи yumşalmaq, rәhmә gәlmәk*.

РЕГЪИМЛУ *sif.* *rәhmli, хeyirxah*; **регъимлу хъун** *rәhmli olmaq, хeyirxah olmaq*.

РЕГЪИМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rәhmliлік*; **регъимлувлин** *rәhmliліyn*.

РЕГЪИМЛУВИЛЕЛДИ *z. rәhmlә, mәр-hәмәtlә, alicәнablıqla, mәrdliklә; әdalәtlә, insafla*.

РЕГЪИМЛУДАКАЗ *z. bax* **Регъимлу-вилелди**.

РЕГЪИМЛУДИЗ *z. bax* **Регъимлу-вилелди**.

РЕГЪИМЛУЗ *z. bax* **Регъимлувилелди**.

РЕГЪИМСУЗ *sif.* *rәhmsiz, insafsız, qәddar, zalım, daşürәkli*; **регъимсуз хъун** *rәhmsiz olmaq, insafsız olmaq, qәddar olmaq, zalım olmaq, daşürәkli olmaq*.

РЕГЬИМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəhmsizlik, insafsızlıq, qəddarlıq, zalımlıq, daşürəklilik; **регьимсузвили** rəhmsizliyin, insafsızlığın, qəddarlığın, zalımlığın, daşürəkliliyin; **регьимсузвал авун** rəhmsizlik (insafsızlıq, qəddarlıq, zalımlıq, daşürəklilik) etmək.

РЕГЬИМСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Регьимсуздаказ.

РЕГЬИМСУЗДАКАЗ *z. rəhmsizcəsinə, insafsızcasına, qəddarcasına, zalımcasına.*

РЕГЬИМСУЗДИЗ *bax* Регьимсуздаказ.

РЕГЬЯТ I *sif.* 1) rahat, yüngül; 2) əlverişli, münasib, sakit; 3) rahat, səliqəli; **регьят авун а)** rahat etmək, yüngülləşdirmək; **б)** sakitləşdirmək; **регьят хьун а)** rahat olmaq, yüngülləşmək; **б)** əlverişli olmaq, sakit olmaq; **чиниз регьуь хьайитІани, руфуниз регьят жедә** *mis. üz utansa da, qarına rahat olar;* **азарлудаз регьят хьана хәстә** yüngülləşdi.

РЕГЬЯТ II *z. rahat;* **регьят ксана** rahat yatdı.

РЕГЬЯТАРУН (-да, -на; -из, -за-ва; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Регьят (регьят авун).

РЕГЬЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) rahatlıq, yüngüllük, sakitlik; **регьятвили** rahatlığın, yüngüllüyün, sakitliyin; **азаб такурдаз регьятвили** кьадир чир жедач *mis. çətinlik görməyən rahatlığın qədrini bilməz;* 2) istirahət; **регьятвал кьачу жуваз** istirahət et özün üçün; 3) asanlıq; 4) əlverişlilik, münasiblik; qayda.

РЕГЬЯТВИЛЕЛДИ *z. bax* Регьятдаказ.

РЕГЬЯТДАКАЗ *z. rahatca, rahatlıqla, yüngülcə; sakit-sakit.*

РЕГЬЯТДИЗ *z. bax* Регьятдаказ.

РЕГЬЯТСУЗ *sif.* rahatsız.

РЕГЬЯТХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) аyaqyolu; **регьятханадин** аyaqyolunun.

РЕД: **ред авун** *f.* 1) rədd etmək; 2) inkar etmək.

РЕДАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) redaktor; **редактордин** redaktorun; **кьилин редактор** baş redaktor.

РЕДАКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) redaktorluq; **редакторвили** redaktorluğun.

РЕДАКТУРА (-ди, -да) redaktə, redaktura; **редактурадин** redaktənin, redakturanın.

РЕДАКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) redaksiya (1. *redaktə etmə, redaktə edilmə;* 2. *bir şəxs tərəfindən işlənmiş və ya müəyyən edilmiş mətn;* **повестдин цийи редакция** *povestin yeni redaksiyası;* 3. *redaktorlar heyəti;* 4. *nəşriyyatın əlyazmaları çapa hazırlayan şöbəsi;* **redaksiya idarəsi (binası); ам редакциядиз фена о,** redaksiyaya getdi; **редакциядин** redaksiyanın.

РЕДЕМАРКАЦИЯ (-ди, -да) redemarkasiya (*dövlət sərhəd nişanlarının bərpa edilməsi*); **редермаркациядин** redemarkasiyanın.

РЕДКОЛЛЕГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) redaksiya heyəti; **редколлегиядин** redaksiya heyətinin.

РЕДУКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reduktor (1. *tex. dişli çarxlar vasitəsilə hərəkəti bir valdan o birisinə ötürən mexanizm;* 2. *boru ilə cərəyan edən qazın təzyiqini azaldan cihaz;* **редуктордин** reduktorun.

РЕДУКЦИЯ (-ди, -да) reduksiya (1. *mürəkkəb bir prosesin sadə prosesə keçməsi və ya keçirilməsi;* 2. *biol. bədən üzvünün öz funksiyasını itirməsi ilə əlaqədar olaraq kiçilməsi, quruluşca sadələşməsi;* 3. *kim. bir maddədən oksigenin çıxarılması və ya oksigenin hidrogenlə əvəz edilməsi;* 4. *tex. mühərriklər və başqa qurğu sistemlərində mayələrin və qazların təzyiqinin xüsusi cihazlar vasitəsilə azaldılması;* 5. *dilç. səsin qüvvə və ya uzunluq etibarilə zəifləməsi;* 6. *tib. bədəndən kəsilib atılmış sümük hissəsinin əvəzinə başqa sümük parçası qoyulması*); **редукциядин** reduksiyanın.

РЕДУН (-да, -на; -из, -за-ва; а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Ред (ред авун).

РЕДУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) redut (*keçmiş vaxtlarda: kiçik istehkam*); **редутдин** redutun.

РЕЕСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reyestr, siyahı, cədvəl; **реестрдин** reyestrin, siyahının, cədvəlin.

РЕЖИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rejim (1. *dövlət quruluşu, idarə üsulu;* 2. *qayda, üsul;* 3. *şərait, iş şəraiti, yaşayış şəraiti*); **режимдин** rejimin.

РЕЖИССЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rejissor; **режиссёрдин** rejissorun; **ам режиссёр я о,** rejissordur.

РЕЖИССЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rejissorluq; **режиссёрвили**

rejissorluğun; **ада режиссёрвиле кИваллахзава** o, rejissor işləyir.

РЕЖИССУРА (-ди, -да) 1) rejissorluq; 2) rejissor tərtibatı; 3) rejissorlar; **режиссурадин** rejissorluğun; rejissor tərtibatının; rejissorların.

РЕЗБЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* yiv, şeş; **резбедин** yivin, şeşin.

РЕЗЕКЦИЯ (-ди, -да) *tib.* rezeksiya (*bədənin xəstəliyə tutulmuş və ya şikəst olmuş hissəsinin kəsilməsi*); **резекциядин** rezeksiyanın.

РЕЗЕРВАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* rezervaj (*çini qabın şir vurulmayan yerlərini örtmək üçün xüsusi məhlul*); **резерваждин** rezervajın.

РЕЗЕРВУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rezervuar, çən (*maye və qaz üçün*); **резервуардин** rezervuarın.

РЕЗИДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rezident (1. *dipl. elçidən bir rütbə aşağı diplomatik nümayəndə*; 2. *bir ölkənin xarici dövlətin müəyyən bir hissəsində casusluq işlərində gizli rəhbərlik edən şəxs*); **резидентдин** rezidentin.

РЕЗИДЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) iqamətgah (*hökumətin və hökumət başçısının olduğu yer*); **резиденциядин** rezidensiyanın.

РЕЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rezin; **резиндин** rezinin.

РЕЗИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) rezin, pozan; 2) rezin bağ, rezin qaytan, rezin ip; **резинкадин** rezinin, pozanın və s.

РЕЗОЛЮЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qətnamə; 2) xülasə, rəy, əmr, sərəncam, dərkənar; **резолуциядин** qətnamənin; xülasənin və s.

РЕЗОНАНС (-ди, -да) rezonans (1. *kökləri (ahəngləri) bir olan cisimlərdən birini səsləndirdikdə, o birinin əvvəlinciyə cavab olaraq eyni ahənglə səslənməsi*; 2. *bir cismin titrəməsindən o biri cismin titrəməyə başlaması*; 3. *binanın içərisində səsini eşidilmə dərcəsi; divarların səsi əks etdirmək (gücləndirmək) qabiliyyəti*; 4. *məc. əks-səda, əks-təsir, təəssürat*); **резонансдин** rezonansın.

РЕЗОНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. rezonator (1. *səs ucaldan cihaz*; 2. *elektromaqnit dalğalarını aşkara çıxaran cihaz*); **резонатордин** rezonatorun.

РЕЙ: **рей тагун** tabe olmamaq, təslim olmamaq

РЕЙ *dəniz. rey (gəmidə yelkənlərin açılması üçün üfüqi ağaclar)*.

РЕЙ: **рей гун** təslim olmaq, silahı yerə qoymaq.

РЕЙГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reyhan; **рейгъандин цуьк** reyhan çiçəyi.

РЕЙД I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dəniz. reyd (sahil yaxınlığında limanın girəcəyində gəmilərin dayanması üçün külək tutmayan yer)*; **рейднин** reydin.

РЕЙД II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) axın, hücum, basqın (*düşmən ərazisinə*); 2) *məc. reyd (ictimai təşkilatların tapşırığı ilə aparılan ani yoxlama, təftiş)*; **рейднин** reydin.

РЕЙДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reyder (*düşmənin nəqliyyat və ticarət gəmilərini məhv etmək üçün müstəqil əməliyyat aparan hərб гəmissi*); **рейдердин** reyderin.

РЕЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tamasa, ensiz taxta; 2) *geod. reyka (dərəcələrə bölünmüş uzun taxta)*; 3) *tex. reyka (əyri cızıqlar çəkmək üçün nazik lövhə)*; **рейкадин** tamasanın, ensiz taxtanın, reykanın.

РЕЙНВЕЙН (-ди, -да) reynveyн (*çaxır növü*); **рейнвейндин** reynveynin.

РЕЙС I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) reys (*gəminin, təyyarənin və s. müəyyən marşrut üzrə yolu*); **рейснин** reysin.

РЕЙС II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) reys (*Portuqaliyada və Braziliyada indi işlənilməyən xırda pul vahidi*); **рейснин** reysin.

РЕЙСМУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reysmus (*bir şeyin kənarilə müvazi xətt çəkmək üçün alət*); **рейсмусдин** reysmusun.

РЕЙСФЕДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reysfeder (1. *tuşla cizgi çəkmək üçün qələm, cizgi qələmi*; 2. *karandaş başlığı*); **рейсфедердин** reysfederin.

РЕЙСШИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) reysşina (*bir ucunda düzbucaqlı şəkildə başlığı olan uzun xətkəş*); **рейсшинадин** reysşinanın.

РЕЙСАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) həmrəylik, yekdillik, həmfikirlik; **рейсавдин** həmrəyliyin, yekdilliyin, həmfikirliyin; **рейсавал авун** həmrəylik göstərmək.

РЕЙСАДВИЛЕЛДИ *z. bax* **Рейсад-даказ.**

РЕЙСАДАКАЗ *z. həmrəyliklə, yekdilliklə, həmrəy (olaraq), bir səslə.*

РЕЙСАДДИЗ *z. bax* **Рейсаддаказ.**

РЕЙТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *map. reyтар (XVI və XVII əsrlərdə Qərbi Avropada və XVII əsrdə Rusiyada süvari əsgər); рейтардин* reyтарın.

РЕЙТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reyter (dəqiq çəki ölçüsündə işlədilən 0,01 qr. ağırlığında nazik məftil); рейтердин* reyterin.

РЕЙТИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reyting; рейтингин* reytingin.

РЕЙТУЗАР (-ри, -ра) *c.h. reytuz (1. dar şalvar; 2. trikotaj qadın və uşaq dizliyi); рейтузрин* reytuzun.

РЕЙХСВЕР (-ди, -да) *tar. reyxswer (vaxtilə faşist Almaniyasındakı ordunun adı); рейхсвердин* reyxswerin.

РЕЙХСКАНЦЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dövlət kansleri (1945-ci ilə qədər Almaniyada hökumət başçısı); рейхсканцлердин* dövlət kanslerinin.

РЕЙХСТАГ (-ди, -да) *reyxstaq (Almaniyada: 1933-cü ilə qədər seçilən, faşizm dövründə isə təyin edilən parlament və bu parlamentin binası); рейхстагдин* reyxstaqın.

РЕКВИЕМ (-ди, -да) 1) *mus. rekviyem (matəm musiqisi); 2) ölü duası (katoliklərdə).*

РЕКВИЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rekvizit (1. teatr tamaşası üçün lazım olan şeylər; 2. hüq. saziş və ya sənəd üçün lazım olan şərtlər); реквизиитдин* rekvizitin.

РЕКЛАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *reklam, elan; 2) məс. tərif; рекламадин* reklamın.

РЕКЛАМАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *reklamasiya (1. iddia, şikayət, tələb; 2. malın pis və ya çəkisinin əskik olduğuna görə irəli sürülən tələb); рекламациядин* reklamasiyanın.

РЕКЛАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *reklamçı (1. reklam düzəldən, reklam tərtibçisi; 2. özünü, öz işini tərifləyən adam); рекламчидин* reklamçının.

РЕКОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rekord (yarışda və ya işdə əldə edilən ən yüksək nailiyyət); рекорддин* rekordun; **рекорд эцигун** rekord təyin etməк.

РЕКОРДСМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rekordsmen, rekordçu; рекордсмендин* rekordsmenin, rekordçunun.

РЕКТИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. rektifikator (təmizləyici, saflaşdırıcı cihaz); ректификатордин* rektifikatorun.

РЕКТИФИКАЦИЯ (-ди, -да) 1) *tex. saflaşdır(ıl)ma, təmizlə(n)mə; 2) riyaz. rektifikasiya (əyri xəttin uzunluğunu hesablama); 3) kim. rektifikasiya (ikinci dəfə distillə yolu ilə maye qatışıqın tərkib hissələrinə ayrılması prosesi); ректификациядин* rektifikasiyanın.

РЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rektor; ректордин* rektorun.

РЕКТОРАТ (-ди, -да; -ар, -ри) *rektorat, rektorluq; ректоратдин* rektoratın, rektorluğun.

РЕКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rektorluq, rektor vəzifəsi; ректорвалин* rektorluğun.

РЕКУПЕРАЦИЯ (-ди, -да) *mex. rekupe-rasiya (1. texnoloji proseslərdə sərf edilmiş maddələrin yenidən bərpa edilməsi; 2. tullantıların sənayedə istifadə olunması); рекуперациядин* rekupe-rasiyanın.

РЕКЪЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gəqəm; рекъемдин* gəqəmin; **са шумуд рекъем** bir neçə gəqəm.

РЕКЪИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gəqib; рекъибдин* gəqibin.

РЕКЪИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *gəqiblik; рекъибвалин* gəqibliyin.

РЕКЪЕР, РЕКЪЕРИ: **Регъ** *isminin cəm formaları; bax* **Регъ.**

РЕКЪИНИ, РЕКЪИНИЗ: **Регъ** *isminin hal formaları; bax* **Регъ.**

РЕКЪ (-еди, -еда) *bulyonun üzü; рекъедин* bulyonun üzünün.

РЕКЪВ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *çənə; рекъвен* çənənin.

РЕКЪЕ I: **Рехъ** *isminin hal forması; bax* **Рехъ.**

РЕКЪЕ II *qoş. yolunda (nədən ötrü isə).*

РЕКЪЕ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. 1) bıçağın tiyəsi; 2) sapsız bıçaq; рекъедин* bıçağın tiyəsinin; sapsız bıçağın.

РЕКЪЕ, РЕКЪЕРА I: **Рехъ** *isminin formaları; bax* **Рехъ.**

РЕКЪЕДТАР (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) tut ağacı; *həmçinin bax* Тутун тар.

РЕКЪЕКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* yovşan; **рекъекъулдин** yovşanın.

РЕКЪЕР: Рехъ *isminin cəm forması; bax* Рехъ.

РЕКЪЕРА *z.* dəfə; **и рекъера** bu dəfə; **а рекъера** o dəfə; **са рекъера** bir dəfə; *həmçinin bax* Гъилера.

РЕКЪИ: Рехъ *isminin hal forması; bax* Рехъ.

РЕКЪИБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yolçu; **рекъибандин** yolçunun; **рекъибан рекъе** кIанда yolçu yolda гәрәк.

РЕКЪИДАЛДИ *z.* öləнə kimi; **и кар рекъидалди рикIелай фич** bu iş öləнə kimi yaddan çıxmaz.

РЕКЪИЗ I: Рехъ *isminin hal forması; bax* Рехъ.

РЕКЪИЗ II: Рекъин *felinin murad forması; bax* Рекъин.

РЕКЪИМИР: Рекъин *felinin əmr forması; bax* Рекъин.

РЕКЪИН I: Рехъ *isminin hal forması; bax* Рехъ.

РЕКЪИН II (-ида; -из; -зава; -икъ, -ин, -ирай, -имир) ölmək; **рекъизва** ölür; **рекъизвайдан сивихъ яд акал тийидай сif.** çox xəsis, heç kimə хеуир verməуөн; **рекъимир, цIегъ, хъуьтIуьн тум яргъал ала** ölmə кеçi, қış hələ uzundur (“*tələsmə, hələ vaxt var*” *mənasında işlənən misal*); **рекъимир цIегъ, гатфар жеда** ölmə кеçi, yaz olar.

РЕКЪИН III (-ди, -да) yol haqqı (*gəlin aparalarının yolunu kəsəндə alınan*); **рекъиндин** yol haqqının.

РЕКЪУЪ, РЕКЪУЪН: Рекъв *isminin hal formaları; bax* Рекъв.

РЕКЪУЪЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik balta; **рекъуьчдин** kiçik baltanın.

РЕКЪЯЙ I: Рехъ *isminin hal forması; bax* Рехъ.

РЕКЪЯЙ II *qoş.* yolda, yolunda; **бахымдан, бaxımından.**

РЕКІВ (-еди, -еда) nur, parıltı; **рекI-ведин** nurun, parıltının; **рекIв-рекIв гун** parıldamaq.

РЕКІВРЕКІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) nur saçmaq, parıldamaq; **рекIврекIна** nur saçdı, parıldadı.

РЕКІУЪН (-веда, -вена; -вез, -везва; -рекIуькI, -уьн, -уьрай, -имир) *bax* РекIврекIуьн.

РЕЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fiz. tex.* rele (*cihazları, maşınları elektrik dövrəsinə qoşan qurğu*); **реледин** relenin.

РЕЛЬЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çoğ. geol.* relyef (*yer səthinin quruluşu*); **рельефдин** relyefin.

РЕЛЬС (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *tex.* rels; **рельсинин** relsin; **вагон рельсинай акъатна** вагон relsdən çıxdı.

РЕЛЯТИВИЗМ (-ди, -да) *fəls.* relyativizm (*guya bütün biliklərin nisbi olduğuna görə, varlığın obyektiv surətdə dərk olunma bilməsini inkar edən idealist fəlsəfi nəzəriyyə*); **релятивизмдин** relyativizmin.

РЕЛЯТИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) relyativist (*relyativizm tərəfdarı*); **релятивистдин** relyativistin.

РЕМЕДИУМ (-ди, -да) *remedium* (qızıl və ya gümiş pulun vəznində və ya əyarında qanunən yol verilən azlıq-çoxluq); **ремедиумдин** remediumun.

РЕМИНГТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* reminqton (*yazı maşını növü*); **ремингтондин** reminqtonun.

РЕМОНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təmir; **қауырма, дүзəлтмө; ремонтдин** təmirin; **ремонт авун** təmir etməк.

РЕНЕССАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) renessans; **ренессансдин** renessansın.

РЕНОНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) renons (*qumar oyununda: lazım olan kartın oyunçunun əlində olmaması*); **ренонсдин** renonsun.

РЕНТА (-ди, -да) *renta* (*kapitalizm cəmiyyətində: sahibkarın heç bir zəhmət sərf etmədən kapitaldan, mülkdən və ya torpaqdan müntəzəm surətdə aldığı gəlir*); **рентадин** rentanın.

РЕНТГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* rentgen (**1.** *rentgen şüaları; 2.* *rentgen şüaları keçirmə: işığa salma; 3.* *rentgen aparatı*); **рентгендин** rentgenin.

РЕНТГЕНОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *муб. fiz.* rentgenoqram (*rentgen şüaları vasitəsilə fotoqraf lövhəsində alınmış şəkil*); **рентгенограммдин** rentgenoqramın.

РЕНТГЕНОГРАФИЯ (-ди, -да) *fiz.* rentgenoqrafiya (*rentgen şüaları vasitəsilə qeyri-şəffaf şeylərin daxili quruluşunun şəklini alma*); **рентгенографиядин** rentgenoqrafiyanın.

РЕНТГЕНОДИАГНОСТИКА (-ди, -да) *rentgenodiagnostika (canlı toxumalarda və orqanlarda əmələ gələn dəyişikliklərin rentgen şüaları vasitəsilə müəyyən edilməsi)*; **рентгенодиагностикадин** rentgenodiagnostikanın.

РЕНТГЕНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* rentgenoloq (*rentgenologiya və rentgen şüaları ilə müalicə mütəxəssisi*); **рентгенологдин** rentgenoloqun.

РЕНТГЕНОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* rentgenologiya (*rentgen şüaları və onların müalicə məqsədilə tətbiqi üsullarından bəhs edən elm*); **рентгенологиядин** rentgenologiyanın.

РЕНТГЕНОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib. fiz.* rentgenoskopiya (*rentgen şüaları vasitəsilə müayinə etmə*); **рентгеноскопиядин** rentgenoskopiyanın.

РЕОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* reostat (*elektrik cərəyanının şiddətini və onun gərginliyini nizama salan cihaz*); **реостатдин** reostatın.

РЕПАТРИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *repatriant (əsirlikdən, mühacirətdən və s. vətəninə qayıtmış adam)*; **репатриантдин** repatriantın.

РЕПАТРИАЦИЯ (-ди, -да) *repatriasiya, vətənə qaytarılma (hərbi əsirlərin, qaçqınların, mühacirlərin və b. öz vətəninə qaytarılması)*; **репатриациядин** repatriasiyanın.

РЕПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geod.* reper (*yer səthi nöqtələrinin nisbi ucalığını təyin etmə işində işlədilən nişan*); **репердин** reperin.

РЕПЕРТУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *repertuar (1. hər hansı bir teatrda tamaşaya qoyulan əsərlərin məcmusu; 2. bir aktyorun ifa etdiyi rolların, müğənninin oxuduğu və çalğıçının çaldığı havaların məcmusu)*; **репертуардин** repertuarın.

РЕПЕТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* repetir (*cib saatında zəng çalan mexanizm*); **репетирдин** repetirin.

РЕПЕТИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *repetitor, məşqçi, öyrədən (zəif şagirdi evdə*

hazırlayan müəllim); **репетитордин** repetitorun.

РЕПЕТИЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *repetisiya, məşq; məşq etmə, təkrar etmə, öyrənmə; 2. köhn. zəng (cib saatında)*; **репетициядин** repetisiyanın; **кылин репетиция** axıncı məşq; **сон məşq**; **репетиция авун** məşq etmək; **репетиция тухун** repetisiya aparmaq.

РЕПЛИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *replika (1. etiraz, yerdən deyilən söz, yerdən söz atma, atmaca; 2. pyesin gedişində danışan aktyorun cümləsinin son sözləri; 3. musiqi frazasının başqa pərdədə və ya başqa səslə təkrar edilməsi)*.

РЕПОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *report (1. nəqliyyat, nəqliyyat vasitələri; 2. kapitalist ölkələrində: məzənnənin qalxmasında mənfəətdar olan möhtəkirin birja sazişini qəsdən uzatması)*; **репортдин** reportun.

РЕПОРТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reportaj; репортаждин* reportajın; **репортаж кхьин** reportaj yazmaq.

РЕПОРТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reportyor, müxbir; репортёрдин* reportyorun, müxbirin.

РЕПОРТЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *reportyorluq, müxbirlik; репортёрвалин* reportyorluğun, müxbirliyin.

РЕПРЕССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *cəza tədbirləri, cəza; репрессиядин* cəza tədbirlərinin, cəzanın.

РЕПРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *repriz (1. atın öz əvvəlki yerinə dönüşməsi; 2. musiqi pyesinin əsas mövzusunun təkrar edilməsi və bu təkrarı bildirən not işarəsi; 3. oynanılmış əsərin yenidən səhnəyə qoyulması)*; **реприздин** reprizin.

РЕПРОДУКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rad. reproduktor (ucadan danışan radio cihazı)*; **репродуктордин** reproduktorun.

РЕПРОДУКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *reproduksiya (1. mətb. fotoqrafiya, klişe və s. üsulu ilə bir şəkildən surət çıxarma; 2. bu üsul ilə surəti çıxarılmış şəkil; 3. psixol. yadda saxlanmış bir şeyin bərpası)*; **репродукциядин** reproduksiyanın.

РЕПС (-ди, -да) *reps (parça növü)*; **репсдин** repsin.

РЕСКРИПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reskript (1. qədim Romada imperatora təqdim edilmiş məsələyə onun verdiyi qanun*

qüvvəsində olan cavabı; 2. padşahın öz təbəəsinə təşəkkür üçün yazdığı məktub); **рескриптдин** reskriptin.

РЕСПИРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) respirator (ağzı və nəfəs borusunu zəhərli qazlardan qoruyan cihaz); **респиратордин** respiratorun.

РЕСЕД (-ди, -да) düzlük; **реседдин** düzlyüün.

РЕСПУБЛИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) respublika; **республикадин** respublikanın.

РЕССОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ressor (arabada, avtomobildə, vaqonda); **рессордин** ressorun.

РЕСТИТУЦИЯ (-ди, -да) restitutsiya (1. hüq. pozulmuş hüququ bərpa etmə və zərərlərini ödəmə; 2. biol. orqanizmin itirdiyi hissəni yenidən bərpa etmə qabiliyyəti); **реституция-дин** restitutsiyanın.

РЕСТОРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) restoran, aşxana; **ресторандин** restoranın.

РЕТОРСИЯ (-ди, -да) retorsiya (bir dövlətin iqtisadi mənafeyinə başqa dövlət tərəfindən pozulmasına cavab olaraq, həmin dövlət tərəfindən görülən tədbirlər); **реторсиядин** retorsiyanın.

РЕТОРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kim. tex. retorta (distillə cihazı); **ретортадин** retortanın.

РЕТУШЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) retuş (fotoqrafiya neqativləri və ya şəkillərinin tuşla düzəldilməsi); **ретушдин** retuşun.

РЕФЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) referat (1. məruzə; 2. kitabın, məqalənin və s. qısa şəphi).

РЕФЕРЕНДУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) referendum (çox mühüm dövlət məsələsini həll etmək üçün səsə qoyma, xalqın rəyini öyrənmə); **референдумдин** referendumun; **референдум тухун** referendum aparmaq.

РЕФЕРЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) referent (1. referat oxuyan, məruzəçi; 2. müəyyən məsələlər üzrə məruzəçi və konsultant olan işçi); **референтдин** referentin.

РЕФЕРЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) referentlik; **референтвилин** referentliyin; **референтвиле** кВалахун referent işləmək.

РЕФЛЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) refleks (1. fiziol. canlı orqanizmin xarici təsirə

qarşı əsəb reaksiyası; 2. xarici təsir nəticəsində əmələ gələn avtomatik, qeyri-şüuri hərəkət; 3. məc. inikas, nəticə, reaksiya; 4. rəss. parlaq bir şeyin kölgəli tərəfindəki əksi); **рефлексдин** refleksin.

РЕФЛЕКСИЯ (-ди, -да) refleksiya (1. fiz. işığın bir şey üzərində əks olunması; 2. psixol. öz təəssüratını təhlil etmə, düşüniş); **рефлексиядин** refleksiyanın.

РЕФЛЕКСОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) refleksoloq (refleksologiya mütəxəssisi); **рефлексологдин** refleksoloqun.

РЕФЛЕКСОЛОГИЯ (-ди, -да) refleksologiya (reflekslərdən bəhs edən elm); **рефлексологиядин** refleksologiyanın.

РЕФЛЕКТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) fiz. reflektometr (işığın sınıma əmsalını ölçən cihaz); **рефлектометрдин** reflektometrin.

РЕФЛЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reflektor (1. astr. çökük aynalı teleskop; 2. fiz. şüaları əks etdirən cihaz); **рефлектордин** reflektorun.

РЕФОРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) islahat; **реформадин** islahatın; **пулунин реформа** pul islahatı; **реформа тухун** islahat aparmaq.

РЕФОРМАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) islahatçı; 2) tar. reformator (reformasiya xadimi); **реформатордин** islahatçının.

РЕФОРМИЗМ (-ди, -да) siy. reformizm (fəhlə hərəkətində: inqilabi, sinfi, siyasi mübarizəni inkar edən və kapitalizmi saxlayaraq, burjuaziya ilə əməkdaşlıq əsasında ayrı-ayrı islahat siyasəti yeridən marksizmə zidd opportunist cərəyan); **реформизмдин** reformizmin.

РЕФОРМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) reformist (reformizm tərəfdarı); **реформистдин** reformistin.

РЕФРАКТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) fiz. refraktometr (müxtəlif cisimlərdə şüaların sınıma dərəcəsini müəyyən edən cihaz); **рефрактометрдин** refraktometrin.

РЕФРАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astr. refraktor (göy cisimlərini müşahidə etmək üçün linzalı teleskop); **рефрактордин** refraktorun.

РЕФРАКЦИЯ (-ди, -да) fiz. refraksiya (işıq şüalarının sınıması); **рефракциядин** refraksiyanın.

РЕФРИЖЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* refrijerator (1. *soyuducu maşının aşağı temperatur əmələ gətirən hissəsi*; 2. *buzxanalı vaqon, buzxanalı gəmi*); **рефрижератордин** refrijeratorun.

РЕФТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *rəf*, ləmə, taxça **рефтинин** *rəfin*, ləmənin, taxçanın; *həmçinin bax* **Тлакв**.

РЕХ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *çal*; **рех** *гьун* çallaşmaq.

РЕХИ *sif.* boz, boz rəngli; ağ, çal; **рехи** *чухва* ağ çуха; **рехи кьил** ağarmış baş; **рехи чуру** ağ saqqal; **рехи авун** bozartmaq; ağartmaq; **рехи хьун** bozarmaq; ağarmaq.

РЕХИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bozluq, solğunluq; ağılıq, çallıq; **рехивал квай чуру** çallaşmış saqqal; **рехивал алай** bozluğu olan.

РЕХИДИ (-а, -а) саçı ağarmış адам; **рехидан** саçı ağarmış адамın.

РЕХНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qüşur*, *eyb*; nöqsan; əskiklik; **рехне квай** *qüşurlu*, *eybli*; nöqsanlı; əskikliyi olan; **рехне кутун** *qüşur*, *eyb* axtarmaq; **рехне кваз хьун** *qüşurlu*, *nöqsanlı* olmaq; **рехнедин** *qüşurun*, *eybin*; nöqsanın; əskikliyin.

РЕХНЕСУЗ *sif.* *qüşursuz*, *eybsiz*; *nöqsansız*.

РЕХЪ (**рекьн**, **рекье**, **рекьер**, **рекьери**, **рекьера**) 1) *yol*; *çığır*; *keçid*; **рекьин** *yolun*; *çığırın*; *keçidin*; **арабадин рехъ** *araba yolu*; **гьуьдун рехъ** *dəniz yolu*; **кьван тур рехъ** *daş döşənmiş yol*; **кьве рекьин хев** *və yaxud рехъ какахьнавай чка* *yolayıcı*; **кьвачин рехъ** *piyada yolu*; **ракьун рехъ** *dəmiryolu*; **эхираддин рехъ** *son mənzil*; **пайгьамбардин суьруь фейи рехъ** *Ağ yol*, *Süd yolu*, *Kəhkəşan*; **хьсан рехъ хьуй!** *yaxşı yol!*; **буьркьуь ламраз гьяркьуь рехъ чир хьана** *a.s. kor eşşək enli yolu tanıdı*; **рекьелай алатун** *və yaxud рехъ алатун* *azmaq*; **рехъ атун** a) *yolu kəsmək (bağlamaq)*; b) *yol qət etmək*; **рехъ гун** a) *yol vermək*; b) *məc. göz yummaq, imkan vermək, üz vermək, mane olmamaq*; **рехъ кьуна фин** *yol ilə getmək*; **рехъ тагун** a) *yol verməmək*; b) *mane olmaq*; **рекье гьатун** *yola düşmək*; **чтуру рекье гьатун** *pis yola düşmək*; **рекье тун** a) *yola salmaq*; b) *müşayiət etmək*; **чтуру рекье тун** *məc. pis yola salmaq*; **рекье фин** *yola getmək*; **рекье тефир** *yola getməyən*; **чтуру рекье хьун** *pis yolda olmaq*; **рекьив атун** a) *yola yaxınlaşmaq*; b) *yola gəlmək, razılaşmaq*;

рекьив татун *razılaşmamaq*; **рекьив гьун** a) *yola çatdırmaq*; b) *məc. meylləndirmək, yola gətirmək*; **рекьяй акьатун** a) *yoldan çıxmaq*; b) *məc. yolunu azmaq*; **рекьяй акьатай** *məc. əхлаqsız, pozğun, yava*; **рекьяй акьудун** a) *yoldan çıxarmaq*; b) *tovlamaq, başdan çıxarmaq*; **рекьяй тгуз** *düz yolla*; **рекьи ягьун** *məc. yolda yorulmaq*; **рехъ кьун** *icazə verməmək*; **рекье чан гун** *nədən ötrü isə zəhmət çəkmək*; **рекьин гьава** a) *marş*; b) *ləzgi toylarında gəlinin ata evindən yola salınması münasibətilə çalınan hava*; **рекьин мугьман** *yoлчу*; **рехъ-раж** *xərclik*; **рехъ-раж авун** *xərc çəkmək*; 2) *çıxış yolu, çarə, əlac*; **рехъ кьалурун** *yol göstərmək*; **и кардиз са рехъ акьудна кьанда** *bu işə bir əlac tapmaq lazımdır*; 3) *üsul, yol, metod*; **и рекьелди** *bu üsulla, bu yolla*; 4) *istişamət, yönüm*; **и рекьяй гьич са затни авач** *bu istiqamətdə (yönümdə) heç nə yoxdur*; 5) *nöqteyi-nəzər, baxım*; **гьи рекьяй кили-гайтани** *hansı nöqteyi-nəzərdən yanaşsan da; hansı baxımdan nəzər salsan da*.

РЕХЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* *yolçu*; **рехъчидин** *yolçunun*; **ам и рекьин рехъчи я о**, *bu yolun yolçusudur*.

РЕЦЕНЗЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *resenzent*, *resenziya yazan*; **рецензентдин** *resenzentin, resenziya yazanın*.

РЕЦЕНЗИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *resenziya (bir əsər, tamaşa və s. haqqında yazılmış tənqidi rəy)*; **рецензиядин** *resenziyanın*.

РЕЦЕПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *resept*; **рецептдин** *reseptin*.

РЕЦЕПТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol. reseptor (həssas sinir toxumalarının qıcıqlanmanı qavrayan ucları)*; **рецептордин** *reseptorun*.

РЕЦИДИВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *residivist (dəfələrlə cinayət edən adam)*; **рецидивистдин** *residivistin*.

РЕШИ *sif.* *qarıışıq rəngli*.

РЕШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qarıışıq rənglilik*; **решивилин** *qarıışıq rəngliliyin*.

РИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rial (İranda pul vahidi)*; **риалдин** *rialın*.

РИБ (-пини, -пина; -пер, -пери, -пера) *biz, qıyıq*; **рипинин** *bizin*; **риб акьадарун** *biz batırmaq*; **риб акьахун** *bizlə sanmaq*; **раб акьадарна риб кхудун** *mis. iynə batırıb biz çıxarmaq*.

РИБ-РИБ biz-biz.

РИВАЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəvayət, əfsanə, dastan; **риваятдин** rəvayətin, əfsanənin, dastanin; **муьгьуббатдикай риваят** məhəbbət əfsanəsi.

РИГАЙ *sif.* qonur, şabalıdı.

РИГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* sərhəd (*bağın sərhədi*); **ригалдин** sərhədin.

РИГАЛ: **ригал кьиф** anbar siçanı.

РИГЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qılçıq; **ригедин** qılçığın.

РИГЪ riğ (*ləzgi xalq təqvimində iyunun 6-dan 20-dək olan ay*).

РИГЪЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kultivasiya; **ригъедин** kultivasiyanın.

РИЗА I *sif.* razı.

РИЗА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qarının cəftəsi salınan yer; **ризадин** qarının cəftəsi salınan yerin.

РИЗКЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ruzi, qida, yem; 2) taxıl; **ризкьидин** ruzinin, qıdanın, yemin; taxılın.

РИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rayon icraiyyə komitəsi; **РИК-дин** rayon icraiyyə komitəsinin.

РИКША (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rikşa (*Yaponiyada və Uzaq Şərqi bəzi ölkələrində ikitəkərli arabaya qoşulub minik daşıyan adam*); **рикшадин** rikşanın.

РИКИ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *anat.* ürək; 2) qəlb, könül; 3) hiss, xatirə (*bəzi feillərlə işlənəndə bu mənalari verir*); **риклин** тIал үрək ağrısı; үрək хəстəлиyi; **риклин** үрəyin; qəlbın, könlün; **рикI хьуткьунун** үрəyi qormaq; **риклин дуст** үрək dostu, sırдаş; **риклин кьеняй** *və yaxud* **риклин сидкьидай** үрəkдөн, səmimi qəlbдөн; **риклин чIехивал** alicənablıq, cəmərđlik, nəciblik; **рикI авай кас** cürətli, cəsarətli, qoçaq adam; **ажуз рикI авай кас** qorxaq; **дар рикI авай кас** qəlbıqara, хəsis adam; **дуьз рикI авай инсан** təmizqəlbli, үрəyiаıçıq insan; **михьи рикI авай инсан** vicdanlı insan; **рикIе авай** а) хəyalı, тəсəvvür edilən; б) nəzəрдə tutulmuş, дүşүнүlmüş; **рикIе затI авачир кас** sadəlövh, sadə insan; **рикIиз кьайи** pis, хоşаgəlməz, iyrənc, mənfur; **рикI алай** sevimli, arzuolunan; **рикI алай аял** sevimli ушаq; **рикI алай гаф** sevimli söz; **рикI алай кар** sevimli iş; **гьардаз вичин рикI тирвал гуда** *mis.* hərəyə үрəyinə gərə verilir; **рикI аватун** үрəyi дүşmək; **рикI**

авудун qorxutmaq, hədələmək, dəhşətə gətirmək; **рикI авун** cürətlənmək; cəsarətlənmək; qorxmamaq; **рикI авуна фена** qorxmadan getdi; **рикI акьатун** а) darıxmaq; həsрət çəkmək; б) canı sıxılmaq, үрəyi sıxılmaq; в) üzülmək, iztirab çəkmək; ç) acıqlanmaq, qəzəblənmək; **рикI акьудун** а) üzmək, əldən salmaq, usandırmaq; б) əzab vermək, incitmək; в) təngə gətirmək, bocaza yığmaq; **рикI аладарун** а) fikrini dağıtmaq, əylənmək; б) şənlənmək; **рикI алахьун** үрəyi açılmaq, qəm-qüssəni unutmaq; **рикI атун** cürətlənmək, cəsarətlənmək; **рикI атIун** qəlbinə toxunmaq, pislіk etmək; **рикI ацукьарун** а) məftun etmək, valeh etmək, cəzb etmək, bənd etmək; б) həvəsləndirmək, aludə etmək, həvəs oyatmaq; **рикI ацукьун** хоşuna gəlmək, үрəyə yatmaq, бəyənmək; **рикI кун** а) үрəyi yanmaq, тəəssüb çəkmək, halına yanmaq; б) үрək ağrısına səbəb olmaq; в) qəlbini qırmaq, cana gətirmək; ç) дүşünmək, fikirləşmək, kömək etmək, qayğı göstərmək; **рикI тIарун** хəтрinə dəymək, incitmək; **рикI хун** а) məyus etmək; б) məyus olmaq; в) təhqir etmək, ziyan yetirmək; ç) təhqir olunmaq; **рикI элкьуьн** үрəyi bulanmaq; **рикI ягьун** а) bezikmək (*qıdadan*), үрəyi vurmaq, çiyənmək; б) zəhlə tökmək, təngə gətirmək; в) nifrət oyandırmaq; ç) marağını itirmək; **рикIи рикI тIуьн** əzab çəkmək, iztirab çəkmək, əziyyətə qatlanmaq; **рикIи чIугун** хоша gəlmək, үрəyincə olmaq, zövqünə uyğun; **рикIиз регьят хьун** sakitləşmək; **рикIик хьун** а) fikirləşmək, narahat olmaq; б) duymaq, үрəyinə dammaq; **кьве рикIин хьун** а) şübhə etmək, şübhənlənmək; б) тərəddüd etmək, qərarсыzlıq göstərmək; **рикI гвачиз** həvəssiz, istəyinin əksinə olaraq; **рикIел алачиз** gözənilməдөн, qəfildən, birdən; **рикIивай** а) ciddi, ciddi şəkildə; б) үрəkдөн; **рикIел алаз мецел кьвезвач** heç cür xatırlamıram; **рикIел акьалдарун** yada salmaq, xatırlatmaq; **рикIел акьалтун** а) birdən xatırlamaq; б) birdən beyninə дүşmək; **рикIел аламукьун** а) yadda qalmaq; б) xatırlamaq; **рикIел хьун** а) yadında olmaq; б) xatirə; в) yaddan çıxarmamaq, unutmamaq; **рикIелай алатун** yaddan çıxmaq, unudulmaq; **киңIин рикIелай иеси алатдач, качин рикIелай** – **кIвал** *mis.* itin yadından sahibi, pişiyin yadından ev çıxmaz; **рикIелай алудун** yaddan çıxarmaq, unutmaq; **рикIелай фин бax** **рикIелай алатун**; **хьсанвал рикIелай фидач** yaxşılıq yaddan çıxır; **рикIяй** а) үрəkдөн; б) үрəyində tutaraq, fikrən;

рикІяй акъатун yaddan çıxmaq; **рикІяй акъудун** yaddan çıxarmaq, unutmаq; **♦ тупІун рикІ** barmağın yastıqcası; **рикІи тухун** іştahası olmaq; **рикІ агатун** meyilli olmaq (*kimə isə*); **рикІ авач** həvəs yoxdur; **рикІ ахъаюн** ürəyini açmaq; **рикІ дабандиз аватун** qorxmaq; **рикІ-дуркІун авун** <гун> үрək-dirək vermək, təsəlli vermək; **рикІ кутуна** həvəslə, үрəklə; **рикІ куьцІуьн** qəlbi sınımaq (*kimdənsə*); **рикІ къекъягъун** tələsik iş görmək; **рикІ кІевиз кьун** qorxmamaq, səbrli olmaq; **рикІ <кье> пад хьун** çox pis hala düşmək; **рикІ секин <я>, яб архайин <я>** heç bir dərd, qaуғı yoxdur; **рикІ сефил хьун** pərişan olmaq; **рикІ хци** diribaş; **рикІ хьиткьинун** çox əzab çəkmək; **рикІ хьутьуьл** үrəyіyumşaq, үrəyіyuxa; **рикІ цацарал <алаз> хьун** bir işdən ötrü bərk narahat olmaq; **рикІ цІурун (цІурурун)** lap çox istəmək; **рикІ чкадал хкун** sakitləşdirmək; **рикІ чІулав авун (чІулаварун)** kefini pozmaq, qanını qaraltmaq; **рикІ чІулав хьун** kefi pozulmaq, qanı qaralmaq; **рикІел алаз хьун** həmişə yadında olmaq; **рикІел аламаз (рикІелламаз dan.)** yadda ikən; **рикІел гьил эцигун** yalan demədən; **рикІел хкун** yadına salmaq; **рикІел хтун** yada düşmək; **рикІелай ра-кьурун** yaddan çıxarmaq, unutmаq; **рикІиз такунамаз вилиз аквадач** үрək görməyəndə göz də görmür; **рикІиз чими** үrəyə yatımlı; **рикІиз чими хьун** үrəyə yatmaq; **рикІик кьъалабулх <кваз> хьун** narahatlıq keçirmək; **рикІикай гар кІва-хъайди хьиз хьун** rahat olmaq, arxayınlaşmaq; **рикІикай хабар кьун** halını xəbər almaq; **рикІикай яд хьун** özгənin əzab-əziyyətini anlamaq; **рикІин гьал атІун** çox pis vəziyyətə düşmək; **рикІин экв** hamısından yaxşı adam; **ам зун патал рикІин экв я о**, məndən ötrü hamısından yaxşı adamdır; **рикІин мурад** arzu, istək; **рикІин сир** үрək sirri, heç kimə deyilməyən sir; **рикІин цІай рекьидалди** асғı soyuyana kimi; **рикІяй рикІиз рехъ ава** үрəkdən үrəyə yol var; **рикІе аваз (амаз) хьун** qəlbində olmaq, yadında olmaq.

РИКІЕВА, РИКІЕВАЙ: РикІе аваз хьун *ibarəsinin danışıq forması*; *bax* РикІ (рикІе аваз хьун).

РИКІЕЛЛАЧНИ>РИКІЕЛ АЛАЧНИ *bax* РикІ (рикІел алаз хьун).

РИКІЕМА: рикІе аваз (амаз) *ibarəsinin danışıq forması*; *bax* РикІ (рикІе аваз (амаз) хьун).

РИКІИВАЙ: РикІ *isminin hal forması*; *bax* РикІ.

РИКІИВАЙНИ doğrudan da, həqiqətən də.

РИКІИН I: Рак I *isminin variantı*.

РИКІИН II: РикІ *isminin hal forması*; *bax* РикІ.

РИКІНА *z.* үрək edib, cəsərət edib; **адавай рикІна и кар гатІуниз хьанач о**, үрək edib bu iş girişə bilmədi.

РИКІЯЙ I: РикІ *isminin hal forması*; *bax* РикІ.

РИКІЯЙ II *z.* öz-özüne; **ада рикІяй хъверна о**, öz-özüne gülümsədi.

РИМЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *romalı*; **римлудин** *romalının*.

РИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* *ring (boks meydançısı)*; **рингдин** *ringin*.

РИНОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* *rinologiya (tibb elminin burun xəstəliklərindən bəhs edən bölməsi)*; **ринологиядин** *rinologiyanın*.

РИНОПЛАСТИКА (-ди, -да) *tib.* *rinoplastika (burun nöqsanının cərrahliq yolu ilə düzəldilməsi)*; **ринопластикадин** *rinoplastikannın*.

РИНОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* *rinoskop (burnun içini müayinə etmək üçün güzgü)*; **риноскопдин** *rinoskopun*.

РИПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ripe (ləzgi çəki vahidi - 28 kq)*; **рипедин** *ripenin*; **цІуд рипе кьуьл** *on ripe buğda*; **Рипе кьуьл** (*ləzgi xalq rəqsinin adı*).

РИПЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* *ardic*; **риперагдин** *ardıcın*.

РИПЕТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) *təzə doğulmuş buzov*; 2) *yeniyetmə*; **рипетІдин** *təzə doğulmuş buzovun*; *yeniyetmənin*.

РИПИРИПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* *tikanlı ot bitki*.

РИПИЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *alçaqboy, arıq adam*; **рипицІдин** *alçaqboy, arıq adamın*.

РИСБЕРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* *risberma (hidrotexniki qurğu)*; **рисбермадин** *risbermanın*.

РИСК (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *risk (1. təhlükə, qorxu; 2. cürət, cəsərət, təvəkkül; 3. məc. zərər, ziyan)*; **риск авун** *risk etmək*; **риск хиве кьуна гьерекат авун** *məsuliyyət (cavabdehliyi) öz öhdəsinə götürərək iş görmək*.

РИСЛИНГ (-ди, -да) rislinq (1. *üzüm sortu*; 2. *ağ şərab növü*); **рислингдин** rislinqin.

РИТАРДАНДО *mus. ritardando* (əsas tempin tədricən azalması).

РИТМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) ritm, vəzn, ahəng; **ритмдин** ritmin, vəznin, ahəngin.

РИТМИКА (-ди, -да) ritmika (1. *vəzn*; 2. *vəzn nəzəriyyəsi*; 3. *musiqinin müşayiəti ilə edilən ritmik hərəkətlər*); **ритмикадин** ritmikanın.

РИТМОПЛАСТИКА (-ди, -да) ritmoplastika (*bədənin hərtərəfli düzgün inkişafı üçün idman məşğələləri sistemi*); **ритмопластикадин** ritmoplastikanın.

РИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. ritor* (*qədim Yunanıstanda bələğət müəllimi*); 2) *məc. natiq*; **ритордин** ritorun; natiqin.

РИТОРИКА (-ди, -да) 1) *ritorika*; bələğət elmi, bəyan; 2) *məc. sözçülük*; **риторикадин** ritorikanın.

РИТИЗ: РутІун *felinin murad forması*.

РИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr. rıf* (*sualtı qayalar*); **рифдин** rıfin.

РИФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. rıf* (*gəmi yelkəmində: ip keçirilən halqa, ilmək*); **рифдин** rıfin.

РИФМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb. qafiyə*; **рифмадин** qafiyənin.

РИФМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s. qafiyəbaz*; **рифмачидин** qafiyəbazın.

РИФТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) divarda lampə qoyulan yer; **рифтинин** divarda lampə qoyulan yerin.

РИХШАНД *bax* Рахшанд.

РИЦІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *gərilmiş ip*; yay ipi, kiriş; **рицинин** *gərilmiş ipin*; yay ipinin, kirişin; **атІудай рици ава, хадай - чІемерук** *mis. qırılan ip var, sınan kaman*; 2) *ötürücü*; **чхрадин рици** *cəhrənin ötürücüsü*.

РИЧАЛ I *dial. ovlanan heyvanın izi*.

РИЧАЛ II *dial. bulanıq*.

РИЧАЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *riçal* (*Dağistanın Süleyman Stalski rayonunun ərazisində çıxan qiymətli mineral su*); **ричал яд** *riçal su*; 2) *yer adı - Ричал* (Riçal).

РИЧИН (-еда, -ена; -из, -зава; -ирай) *mayenin dağılması*; **ричена** *maye dağıldı*.

РИЧІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial. 1) qaytan, bağ*; 2) *tex. şnur* (*izolyasiya edilmiş elektrik məftili*); **ричиинин** *qaytanın, bağın*; şnurun.

РИЧИНАР (-ри, -ра) *buğda və ya arpa ələkdən keçiriləndə yerdə qalan zir-zibil*.

РИШВЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rüşvət*; **ришветдин** *rüşvətin*.

РИШВЕТБАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rüşvətxor*; **ришветбаздин** *rüşvətxorun*.

РИШВЕТБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rüşvətxorluq*; **ришветбазвалин** *rüşvətxorluğun*.

РИШВЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rüşvətçi*; **ришветчидин** *rüşvətçinin*.

РИШВЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rüşvətçilik*; **ришветчивилин** *rüşvətçiliyin*.

РОББЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *robber* (*bəzi kart oyunlarında; bitmiş oyun dövrəsi*); **роббердин** *robberin*.

РОБИНЗОНАДА (-ди, -да) *robinzonada* (1. *ədəb. sərgüzəştli səyahətləri təsvir edən ədəbi əsər süjeti*; 2. *bir-birindən tamamilə təcrid olunmuş fərdi təsərrüfatı insan cəmiyyəti inkişafının çıxış nöqtəsi hesab edən burjua və xırda burjua iqtisadi nəzəriyyəsinə K.Marksın istehza ilə verdiyi ad*); **робинзонададин** *robinzonadanın*.

РОБОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *robot* (*mürəkkəb işləri görərək insan hərəkətləri təsiri bağışlayan avtomat*); **роботдин** *robotun*.

РОБРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *robron* (*krinolinli qədim qadın paltarı*); **роброндин** *robronun*.

РОДИЙ (-ди, -да) *kim. mex. rodium* (*platin qrupundan olub, dəqiq alət və mexanizm hissələrini qayırmaq üçün işlədilən gümüş rəngli metal*).

РОЗЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rozetka*; **розеткадин** *rozetkanın*.

РОЗМАРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rozmarin* (1. *alma sortu, rozmarin alması*; 2. *yarpaq və çiçəyindən ətirli yağ hasil edilən cənub bitkisi*); **розмариндин** *rozmarinin*.

РОКОКО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *arxitekt. rokoko* (*XVII-XVIII əsrlərdə arxitektura və bəzək üslubu*); **рококодин** *rokokonun*.

РОКФОР (-ди, -да) *rokfor* (*qoyun pendiri növü*); **рокфордин** *rokforun*.

РОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rol; 2) məs. əhəmiyyət; 3) vəzifə; **ролдин** rolun.

РОЛЬГАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* rolqanq (*diyircəklі transportyor*); **рольгангдин** rolqanqın.

РОМ (-ди, -да) rom (*tünd içki növü*); **ромдин** romun.

РОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) roman; **романдин** romanın.

РОМАНЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) romaneya (*qədimdə xaricdən gətirilən əla çaxır*); **романеядин** romaneyanın.

РОМАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) *tar.* romanlaşma (*qədim Roma mədəniyyətinin və latın dilinin Roma imperiyası hakimiyyəti altına düşmüş xalqlar tərəfindən mənimsənilməsi*); **романизациядин** romanlaşmanın.

РОМАНИЗМ (-ди, -да) *dilç.* romanizm (*başqa dillərdə təsadüf edilən roman dillərinə məxsus ifadə və tərkiblər*); **романизмдин** romanizmin.

РОМАНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) romançı (*roman yazan yazıçı*); 2) romanist (*roman filologiyası mütəxəssisi*); **романистдин** romançının; romanistin.

РОМАНИСТИКА (-ди, -да) romanistika (*roman filologiyası*) **романистикадин** romanistikanın.

РОМАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* romans (*lirik məzmunlu kiçik vokal əsər*); **романсдин** romansın.

РОМАНТИЗМ (-ди, -да) romantizm (1. *XIX əsrin birinci rübündə ədəbiyyat və incəsənətdə: keçmiş idealizə edən, həyatdan uzaqlaşan, şəxsiyyət və hissiyyatı öz yaradıcılığı üçün əsas qəbul edən cərəyan*; 2. *ədəbiyyat və incəsənətdə: insanın yüksək mövqeyini parlaq surətlərlə göstərməyə çalışan optimist cərəyan*; 3. *xəyalpərəstlik, hissiyata qarılma, seyrçilik*); **романтизмдин** romantizmin.

РОМАНТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) romantik (1. *romantizm tərəfdarı*; 2. *xəyalpərəst*); **романтикдин** romantikin.

РОМАНТИКА (-ди, -да) romantika (*insanı ucaldan ideya və hissləri ifadə edən hər hansı bir şey*); **романтикадин** romantikanın.

РОМБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) romb (1. *riyaz. tərəfləri bərabər olan çap paraleloqram*; 2. *rombşəkilli nişan*); **ромбдин** rombun.

РОМБОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* romboid; paraleloqram; **ромбоиддин** romboidin.

РОМБОЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. miner.* romboedr (*bütün tərəfləri romb olan paralelepiped*); **ромбоэдрдин** romboedrin.

РОМШТЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) romşteks (*qızardılmış mal eti*); **ромштексдин** romşteksin.

РОНДО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rondo (1. *ədəb. müəyyən üsulda eyni misraların təkrar olduğu şeir forması*; 2. *yumrulaşmış yazı və ya çap hürufatı*; 3. *ucu küt qələm*; 4. *əsas mövzusu tez-tez təkrarlanan instrumental musiqi əsəri*); **рондодин** rondonun.

РОСТБИФ (-ди, -да) *aşp.* rostbif (*mal ətindən qızartma*); **ростбифдин** rostbifin.

РОСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* rostr, gəmi mahmızı (*qədim Roma gəmilərinin metalla örtülmüş burnu*); **рострдин** rostrın, gəmi mahmızının.

РОСТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rostra (*qədim Roma gəmilərinin heyvan başına bənzər burun hissəsində olan arxitektura bəzəyi*); **рострадин** rostranın.

РОТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rota, bölük (*batalyon tərkibinə daxil olan hərbi hissə bölgüsü*); **ротадин** rotanın, bölüyün; **сад лагьай рота** birinci rota (*bölük*).

РОТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* rotator (*surət, sənəd, cizgi və s. çap etmək üçün vallı aparat*); **ротатордин** rotatorun; **ротаторар** rotatorlar.

РОТАЦИЗМ (-ди, -да) rotasizm (“*r*” hərfini düzgün tələffüz edə bilməmək); **ротацизмдин** rotasizmin.

РОТМИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* rotmistr (*çar ordusunda: atlı qoşun hissəsində və jandarmeriyada kapitana bərabər zabit rütbəsi*); **ротмистрдин** rotmistrin.

РОТОНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rotonda (1. *arxitekt. girdə və ya yarımğirdə qübbəli kiçik bina*; 2. *qolsuz, üst qadın paltarı*); **ротондадин** rotondanın.

РОТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rotor (1. *tex. maşınlarda fırlanan hissə, val*; 2. *dəniz. gəminin külək gücü ilə hərəkətə gəlməsi üçün gəmidə fırlanan boruşəkilli qurğu*); **ротордин** rotorun.

РОЯЛИЗМ (-ди, -да) *sif.* royalizm, pađşahpərəstlik, monarxizm; **роялизмдин** royalizmin, pađşahpərəstliyin, monarxizmin.

РТИАЗ, РТИАНА: РутІун *felinin formaları; bax* РутІун.

РУБ (-пади, -пада) meyvə nişastası; **рупадин** meyvə nişastasının.

РУБАИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rübai; **рубаидин** rübainin.

РУБЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) manat; 2) manatlıq; **рублдин** manatın; manatlığın.

РУБРИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rubrika; **рубрикадин** rubrikanın.

РУВА, РУВАЛ: Рав *isminin hal formaları; bax* Рав.

РУВ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) kənar (*nəyinsə kənarı*); **рувадин** kənarın.

РУВУН (-ада, -ана; -аз, -зава; -ув, -ан, -урай, -амир) 1) dişləri qamaşmaq, dişlərini qamaşdırmaq; **рувана** qamaşdı; **цуру затІ тІуьрла, сарар рувада** turş şey yeyəndə dişlər qamaşır; 2) *məc.* şadlığına şitlik etmək, qudurmaq; *həmçinin bax* РутІун.

РУГ I (-квади, -квада; -квар, -квари, -квара) toz; torpaq; zibil; **руквадин** tozun; torpağın; zibilin, **биши руг** narın toz; **руг алай** tozlu; **руг авун** а) tozlandırmaq, toz qaldırmaq; б) torpağı tikinti üçün hazırlamaq; **кьавуз гудай руг авун** damı örtmək üçün torpaq hazırlamaq; **руг ацукьун** toz qonmaq; **руквади кьун** tozla örtülmək; **◇ вилериз руг гун** barmağıна dolmaq, gözünə kül üfürmək; **руг-руг авун** sindırmaq, qırmaq, tikə-tikə etmək; **руг-ругун bax** руг-руг авун.

РУГ II (-квади, -квада; -квар, -квари, -квара) bitki çiçəyinin tozcuğu; **руквадин** bitki çiçəyinin tozcuğunun.

РУГУГ: Ругун *felinin əmr forması.*

РУГУД altı; **ругуд йис** altı il.

РУГУДПИШЕН altıbucaqlı.

РУГУДРА z. altı dəfə; **ругудра ругуд** altı dəfə altı.

РУГУД-РУГУД altı-altı.

РУГУЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uşaq (*erkək*); **ругул аял оғлан** uşağı; **ругулдин** uşağın.

РУГУЛ II *sif.* erkək; **адаз ругул хтул хьанва** onun erkək nəvəsi olub.

РУГУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vəl; **ругундин** vəlin.

РУГУН II məsuliyyət; **ругунар агалдун** boynuna məsuliyyət qoymaq.

РУГУН III (-гада, -гана; -газ, -газва) *f.* 1) qaynamaq; **ргана** qaynadı; 2) bişirmək, qaynatmaq; **ргай як** bişirilmiş ət; **ргана гьал авун** həll bişirmək; 3) *məc.* qızıışmaq, coşmaq, hirsələnmək; 4) *məc.* güclü dərəcədə bürüzə vermək; **кІвалах ргазвай** iş qaynayırды; **абурун шадвал ргазвай** onlar şaqlıqdan coşmuşdular.

РУГУН IV (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* **bax** Руг I (руг авун).

РУГУР *sif.* qaynamış, bişmiş; **ругур вечрез хьуьруьн кьведа** bişmiş toyuğun gülməyi gəlir.

РУГЪ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) əlaqlıq, kolluq, cəngəllik; **ругъан** əlaqlığın, kolluğun, cəngəlliyin.

РУГЪВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəli; **ругъвалдин** zəlinin; *həmçinin bax* Зили.

РУГЪВАЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) boz it, itin ləqəbi; **ругъвацдин** boz itin.

РУГЪУ *sif.* mavi.

РУГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* boyaqotu; **ругъундин** boyaqotunun.

РУГЪАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ruhani; **ругъанидин** ruhaninin; **хуьруьн ругъанияр** kənd ruhaniləri.

РУГЪАНИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ruhanilik; **ругъанивилин** ruhaniliyin.

РУДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) filiz, külçə, xam mədən; **рудадин** filizin, külçənin, xam mədənin.

РУДИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rudiment (1. *biol. bədəndə inkişaf etməmiş ibtidai orqan, məc.: büzdüm, kor bağırsağ*; 2. *məc. qalıq, iz (yox olmuş hadisənin izi)*); **рудиментдин** rudimentin.

РУЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tufəng; **ружадин** tufəngin; **буьркьуь ружа** köhnə tufəng.

РУЗБИ *sif.* rəng növü.

РУЗИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Ризкьы.

РУК (-ва, -ва; -вар, -вари, -вара) meşə; **рукван** meşənin; **кІеви рук** qalın meşə; *həmçinin bax* Там.

РУКВАДА, РУКВАДИ, РУКВАР: Руг *isminin hal və cəm formaları; bax* Руг.

РУКУГЬ: **рукугьдиз фин** namaz vaxtı alını yere toxundurmaq.

РУКЪУРУН *bax* **Ракъурун**.

РУКЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dirək, paya; **рукъундин** dirəyin, payanın; **рукъун акІурун** dirək basdırmaq, paya basdırmaq.

РУЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rulet (1. *aşp. dolmaya oxşar xörək*; 2. *lay-lay xəmirdən hazırlanan içli, şirin çörək*; 3. *sümüyü çıxarılmış bud eti*); **рулетдин** ruletin.

РУЛЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ruletka (1. *ölçü lenti*; 2. *ruletka oyunu*); **рулеткадин** ruletkanın.

РУЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rulon (*lülə şəklində bükülmüş, sarınmış müşəmbə, kağız və s.*); **рулондин** rulonun.

РУЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sükan; **рульдин** sükanın; **машиндин руль** maşının sükanı; **заманадин руль** zamanın sükanı.

РУМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təkan, hərəkət, itələmə; **румдин** təkanın, itələmənin; **рум гун** itələmək; **рум гана хкадарун** itələyib tullanmaq; **рум кутун** hərəkətə götürmək.

РУМ II (-ди, -да) *qəd.* Roma; **Румдин** Romanın.

РУМБ (-ди, -да) *dəniz.* rumb (*kompasın 32 bölgüsündən biri*); **румбдин** rumbun.

РУМБА (-ди, -да) rumba (*rəqs*); **румбадин** rumbanın.

РУМПЕЛЬ (-ди, -да) *dəniz.* rumpel (*sükanı çevirmək üçün qol*); **румпелдин** rumpelin.

РУМЫН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rumın (*xalq*); **румындин** rumının.

РУНАЯР (-йри, -йра) *filol.* runalar (1. *skandinavialıların daşlar və başqa şeylər üzərində qalmış qədim yazıları*; 2. *karelfınlərin qədim xalq mahnıları*); **рунайрин** runaların.

РУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* rup (*ləzgi çəki vahidi – 100 qram*); **рупдин** rupun.

РУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* rupa (*ləzgi çəki vahidi – 80 kiloqram*); **рупадин** rupanın.

РУПАДА, РУПАДИ: **Руб** *isminin hal formaları; bax Руб*.

РУПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rupiya (*Hindistanda pul vahidi*); **рупиядин** rupiyanın.

РУПОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rupor (*səs gücləndirən boru*); 2) *məc.* уауысі, intişarçı, carçı; **рупордин** ruporun.

РУС *bax* **Урус**.

РУСВАГЬ: **русвагь авун** 1) ləkələmək, bulamaq, qaralamaq; 2) *məc.* rüsvay etmək, biabır etmək, bədnam etmək, abırdan salmaq; **русвагь хьун** ləkələnmək; rüsvay olmaq, biabır olmaq, bədnam olmaq.

РУСВАГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Русвагь** (**русвагь авун**).

РУСВАГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rüsvaylıq; **русвагьвилин** rüsvaylığın.

РУСВАГЬВИЛЕЛДИ *z. bax* **Русвагьдаказ**.

РУСВАГЬДАКАЗ *z.* 1) ləkəli; 2) rüsvaylıqla, biabircasına, bədnamcasına.

РУСВАГЬДИЗ *bax* **Русвагьдаказ**.

РУСВАГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Русвагь** (**русвагь авун**).

РУСВАГЬЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rüsvayçılıq; **русвагьчивилин** rüsvayçılığın.

РУСИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *dilç.* rusizm (*bir dildə rus dilinə məxsus qaydada qurulmuş və ya rus dilindən alınmış söz, ifadə*); **русизмдин** rusizmin.

РУСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* rusist (*rus filologiyası mütəxəssisi*); **русистдин** rusistin.

РУСИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *köhn.* ruslaşdırma (*car Rusiyasında: azlıqda qalan millətlərin yerli milli mədəniyyətlərini boğmaq, onları assimilyasiya etmək məqsədilə rus dilini və pravoslav dinini onların arasında zorla yaymaq siyasəti*); **русификациядин** ruslaşdırmanın.

РУСОФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rusofil, ruspərəst; **русофилдин** rusofilin, ruspərəstin.

РУСОФОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rusofob, rusları sevməyən adam; **русофобдин** rusofobun.

РУССОИЗМ (-ди, -да) *tar.* russoizm (*XVII əsr fransız mütəfəkkiri Jan-Jak Russonun ictimai və pədaqoji görüşləri*); **руссоизмдин** russoizmin.

РУССОИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) russoçu (*russoizm tərəfdarı, Russo nəzəriyyəsi tərəfdarı*); **руссоистдин** russoçunun.

РУСТИКА (-ди, -да) *arxıt. rustika (binaya monumentallıq vermək üçün divarları yonulmamış daşla hörmə)*; **рустикадин** rustikanın.

РУТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. qələvi*; **рутадин** qələvinin.

РУТБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rütbə*; **рутбадин** rütbənin.

РУТЕНИЙ (-ди, -да) *rutenium (kimyəvi element, gec əriyən boz rəngli metal)*; **рутеннийдин** ruteniumun.

РУТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *rutul (ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq)*; 2) *rutul millətindən olan adam*; **рутул чІал** *rutul dili*; 3) *Dağıstanda rayon adı - Рутул (Rutul)*.

РУТУЛАР (-ри, -ра) 1) *Rutul rayonunun sakinləri*; 2) *rutuldillilər*.

РУТУЛВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rutul*; **рутулвидин** *rutulun*.

РУТИУН (-итІида, -итІана; -итІиз, -итІизва; -утІутІ, -утІурай, -тіан, -тіамир) *büzüşmək, qamaşmaq*; **ритІана** *büzüşdü, qamaşdı*; **сивер ритІана** *ağzi qamaşdırdı, büzüşdü*; **гумади рутІун** *hislənmək, his bağlamaq, qurum bağlamaq*.

РУТИУТИ: *РутІун felinin əmr forması; bax РутІун.*

РУФ *kör.*

РУФУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) *qarın*; **руфунин** *qarının*; **руфун квай кас** *məs. qarınqulu, acgöz*; **руфун чІехи** *yekəqarın, qarınıyoğun*; **руфунал залан паб** *hamilə qadın*; **диледин руфуна** *ana qarınıнда*; **ичІи руфунал** *асқарına*; **руфуниз такІанди тек са чукІул я** *mis. qarın birсə бiсəq istəmir*; **руфунал залан хьун** *hamilə olmaq*; **руфун аватун** 1) *özünü zərbə salmaq, zərbə düşmək*; 2) *tib. yırtıq, qırja*; **руфун кал** *qarınqulu*; **руфун калвал** *qarınqululuq*; **кІвачин руфун** *baldır*; **руфун атун** *kökəlmək*; **руфун(ар) авадарун** *öldürmək*; **руфун <хук> вилик кутун** *çox yemək*; **руфун меГерал алай** *асгöz, nəfli*; **руфунперес** *qarınpərəс*; **руфун цик кутун** *dadlı yemək gözləmək*; **руфуник ял акатун** *qarını көрmək*.

РУХ (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) *palaz*; **канаб рух** *pambıq palaz*; **рухунин** *palazın*.

РУХВАЯР: *Хва isminin сəт forması; bax Хва.*

РУХСАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *məzuniyyət; tətıl*; 2) *vaxt, möhlət, rüsxət*; **рухсат гун а** 1) *məzuniyyət vermək, tətilə buraxmaq*; b) *vaxtı uzatmaq, möhlət vermək, rüsxət vermək*; 3) *xeşir-dua vermək*.

РУХУН I *f. doğmaq.*

РУХУН II *bax Хун II.*

РУХУХ: *Хун felinin əmr forması.*

РУЦІУГУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* 1) *iskənə*; 2) *balta (qazma işində)*; **руцІугулдин** *iskənənin; baltanın*.

РУЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ruçka*; **ручкадин** *ruçkanın*; **ручкадал кхьин** *ruçka ilə yazmaq*.

РУЧУН (*рчада, рчана, рчаз, рчазва, ручуч, рчан, рчурай, рчамир*) *bax Рушун.*

РУЧУЧ: *Ручун felinin əmr forması.*

РУШ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *qız*; **рушан** *qızın*; **агакьай руш** *böyümüş qız*; **руш агакьна** *qız ərsəyə gəlib*; **акунар алай руш** *xoşagələn görkəmi olan qız*; **гözəl qız**; **акьахай руш** *qarımış qız*; **амледин руш** *əmiqızı*; **тахай руш** *ögey qız*; **чан руш!** *qızım!* **яргьируш а** 1) *göy qurşağı*; b) *tib. ağır dəri xəstəliyi*.

РУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bakirəlik; ismət*; **рушвилин** *bakirəliyin; ismətin*; **адав рушвал гума о**, *bakirədir*; **рушвиле кьабулун** *qızlığa götürmək*.

РУШДАКАЗ *z. bakirəcəsinə.*

РУШДИЗ *z. bax Рушдаказ.*

РУШВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Ришвет.*

РУШУН (*ршада, ршана, ршаз, ршазва, рушуш, ршан, ршурай, ршамир*) *toxumaq üçün hazırlamaq*; **дишегьлиди гам ршазва** *qadın xalça toxumaq üçün hazırlıq görür*.

РУШУШ: *Рушун felinin əmr forması; bax Рушун.*

РУЪГУЪЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ülgüc*; **руьгьчдин** *ülgücün*.

РУЪГЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) *ruh*; **руьгьдин** *ruhun*; 2) *insan*; **шумуд руьгьди чІугвада агь** *neçə insan çəksin ah*; 3) *can*; **инкьилабдин руьгь** *inqilab ruhu*; **руьгьдиз ажуз** *zəif iradəli, qorxaq*; **руьгь аватун** *və*

yaxud руьгь фин qorxmaq; руьгь авудун *və yaxud* руьгь **ракъурун** qorxutmaq, ölümcül halda qorxutmaq; руьгь **кутун** *və yaxud* **рикIе** руьгь **тун** ruhlandırmaq; руьгь **куткун** ruhlanmaq, həvəslənmək; руьгь **хкаж хьун** həvəsi artmaq; руьгь **цаварал рахкурун** öldürmək; руьгьдай **аватун** ruhdan düşmək; руьгьдин **дуьнья** dünya haqqında bilgi, fəlsəfə; руьгьдин **кьякъанвал** mənəvi zənginlik.

РУЬГЬЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s.* ruhluluq; руьгьлувилин ruhluluğun.

РУЬГЬСУЗ I *sif.* ruhsuz; həvəssiz; руьгьсуз хьун ruhsuz olmaq, həvəssiz olmaq.

РУЬГЬСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* ruhsuz adam, həvəssiz adam; руьгьсуздан ruhsuzun; **чи арада руьгьсузарни** ава aramızda ruhsuz adamlar da var.

РУЬГЬСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ruhsuzluq, həvəssizlik; руьгьсузвилилин ruhsuzluğun, həvəssizliyin.

РУЬГЬСУЗВИЛЕЛДИ *z.* ruhsuzcasına, həvəssizcəsinə.

РУЬЖ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) otlaq; руьжен otlağın.

РУЬХЪ (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) kül; руьхъведин külün; руьхъ жедалди кун kül olana kimi yandırmaq; $\diamond$ **вилериз руьхъ** *və yaxud* **вилериз руьхъ** ягъун gözə kül üfürmək; руьхъведин **кIунтIар** кьаз **ахъаюн** mümkün olmayan işlər haqqında fikirləşmək.

РУЬХЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) 1) külə döndərmək; 2) *məc.* yox etmək; руьхъна külə döndərdi; yoxa çıxardı.

РУЬЦ I (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *zool.* kirpi; руьцен kirpinin; *həmçinin* **бах Кьубьгьур**.

РУЬЦ II (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) koramal; руьцен koramalı.

РУЬШТ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) сığır; руьштуьнин сığırın; **дагъдин** руьштер даğ чığрлары.

РУЬШТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* sarsaq; руьштедин sarsağın.

РЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* ixtiyar; рчадин ixtiyarın; рча **авай** кас ixtiyarı olan adam.

РЧАЗ: Ругун *felinin məqsəd forması.*

РШАЗ: Рушун *felinin məqsəd forması.*

РЬЦАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rıtsar* (*Qərbi Avropada feodalizm dövründə hərbi zadəgan silkinə mənsub adam*); **рьцардин** *rıtsarın.*

РЭКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reket* (*quldurlar tərəfindən təbiiq edilən şantaj*); **рэкетдин** *reketin.*

РЭКЕТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *reketir*, şantajçı; **рэкетирдин** *reketirin*, şantajçının.

РЯБЕТ (-ди, -да) 1) insafılıq; **рябетдин** insafılığın; 2) fayda götürmək imkanı; 3) xeyir; 4) bərəkət; **рябет алай** xoşagələn, bəyənİLƏn.

РЯБЕТЛУ *sif.* xeyirli, faydalı.

РЯБЕТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xeyirlilik, faydalılıq; **рябетлу-вилилин** xeyirliliyin, faydalılığın.

РЯБЕТЛУВИЛЕЛДИ *z.* **бах** **Рябет-лудаказ**.

РЯБЕТЛУДАКАЗ *z.* xeyirliliklə, faydalılıqla.

РЯБЕТЛУДИЗ *z.* **бах** **Рябетлудаказ**.

РЯБЕТСУЗ *sif.* xeyirsiz, faydasız.

РЯБЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xeyirsizlik, faydasızlıq.

РЯБЕТСУЗВИЛЕЛДИ **бах** **Рябет-суздаказ**.

РЯБЕТСУЗДАКАЗ *z.* xeyirsizliklə, faydasızlıqla.

РЯБЕТСУЗДИЗ *z.* **бах** **Рябетсуздаказ**.

РЯБЕТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xeyirsizlik, faydasızlıq; **рябетсузвилилин** xeyirsizliyin, faydasızlığın.

РЯГЬМЕТ **бах** **Рагьмет**.

РЯГЬМЕТЛУ **бах** **Рагьметлу**.

РЯДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* **бах** **Рагьдан**.

РЯЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəiyyyət*; **ряятдин** *rəiyyyətin*; *həmçinin* **бах** **Ряят**.

РЯЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rəiyyyətlik*; **ряятвилилин** *rəiyyyətiyin*.

С

С [эс] (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi* *alifbasının iyirmi beşinci hərfi*.

-С- *bir sıra sözlərdə hərəkəti göstərən kök*.

СА I *s.* bir; са буйдин bir boyda; са гафуналди bir sözlə; са-кьве йикъалай bir-iki gündən sonra; инлай са инсан фена buradan bir insan keçdi; са хъсан юкьуз bir yaxşı gündə; са алимди лагъанай... bir alim demişdi...; са акъван bir o qədər; са арадлай <хъиз> *z.* bir azdan; са бубат bir babat; са бязи бəзи; са вахтара bir vaxtlar; са вахтунда bir vaxt; са вахтундани heç vaxt; са чӀавузни *bax* са вах-тундани; <са> вил акъалун bir az mürgüləmək; са вил ахвар ийин lap az yatmaq; са вил вегъин bir nəzər salmaq; са вилай килигун bir gözle baxmaq; са вуж ятӀани bir kimsə; са вуч ятӀани bir nə isə; са геренда bir anda; са герендилай bir andan; са гужуналди чətinliklə; са гуьлледив кьве кьурь ягъун bir güllə ilə iki dovşan vurmaq; са гъапа авай bir ovucluq; са гъвечӀи bir balaca; са гъилди bir dəfəyə; са гъилера bir dəfə; са гъал bir төһər; са гъихтин ятӀани nə cür isə; са жерге bir sıra; са жизви lap az, cüzi; са жуьре хъун bir төһər olmaq; са затӀи bir şey; са зеррени bir zərrə də; са кап фу bir tikə çörək; са капаш bir ovuc; са капунни вандач bir (tək) əldən səs çıxmaz; са карни тахъай хъиз heç nə olmamış kimi; са кас bir adam; са кьуникайни туш heç nədən deyil; са кьатда bir qaydada; са кьвала ял аваз асıqlı, narazı; са кьуз bir gün; са кьадар bir qədər; са кьве bir-iki; са-кьве сив bir-iki ağız, az (*danışmaq*); са кӀар аялар хейли ушаqlar; са кӀвач кӀвале, са кӀвач сура аваз хъун bir ayağı evdə, bir ayağı gorda olmaq; кьве кӀвач са чапатӀда туна акъвазун iki ayağını bir başmağa dirəmək, dediyindən dönməmək; са кӀвачел акъвазун vəzifəsini (işini) tez başa çatdırmağa hazır olmaq; са кӀус <кьван> bir az; са кӀусни heç bir az da; са мус ятӀани nə vaxtsa; <са> нерин хилай аватай хътин bir-birinə çox oxşayan; са пара bir çox; са пад хъун bir төрəfdə olmaq; са патахъай bir төрəfdən; са патахъай... муькуь патахъай *bağ.* bir төрəfdən... digər төрəfdən; <са> пиллагъни <шумпӀни> тахъун əsla bəş olmamaq; са пицӀинихъай атӀайбур *dan.* bir anadan doğulanlar; са рахунни алачиз danışqsız, şəksiz; са руфунал гъун bir yerdə

araya gətirmək; са-садар авадарун *dan.* içki içmək; са сеферда bir dəfə; са сиве кьве мез хъун düz deməmək, bir şey haqqında ikili danışmaq; са сивяй bir ağızdan, hamı bir nəfər kimi; са тегъер, са тегъерда *z.* birtəhər; са тӀуб кьван bir az; <са> тӀуб хътин *sif.* tək, arxasız, kimsəsiz; са тӀуб алай чкадал кьве тӀуб эцигун danışmamaq; са уьтери өтəri; са хара bir xara; са хейлин bir хейли, хейли; са хипен уьмуьр qısa ömür; са хъвехъ фу bir az çörək; са цуьк экъе-чӀуналди гатфар жедач bir gül açmaqla yaz olmaz; са чанга авай <кьван> az; са чипӀинин вине аваз хъун başqalarından seçilmək; са чӀавалай müəyyən vaxtdan sonra; са чӀавуз bir vaxt; са чӀавузни heç vaxt; са чӀарчӀикай куьрс хъун bir түkdən asılı olmaq, төһлүкədə olmaq; са шакни алачиз şəksiz, şübhəsiz; са шумуд bir neçə; са шумудра bir neçə dəfə, dəfələrlə; са югъ акун *f.* bir gün görmək; са югъ такун gün görməmək; са ялце birnəfəsə; са ялце кхьин birnəfəsə yazmaq.

СА II *əvəz.* bir; вуна заз са жаваб ганач sən mənə bir cavab vermədin.

СА III *sif.* bir; жуваз са хъсан дуст жагъура özüne bir yaxşı dost tap.

СА IV *əd.* ancaq; дуьньяда са гел туна dünyada ancaq iz qoydu.

СА V *sif.* bir; сад са хуьре, сад са хуьре biri bir kənddə, biri bir kənddə.

СА VI *sif.* bir cür, bir qaydada.

СА VII: Йис *ismi ilə birgə işlənir*; са йис bir il.

СААМАР (-ри, -ра) saamlar (*əsasən Rusiyanın Kola yarımadasında yaşayan şimal xalqı*); саам чӀал saam dili; саамрин saamların.

САБАГЪ sabah; сабагъ хийир! sabahın хейир!; *həmçinin bax* Экуьн хийир!

САБАЙОН (-ди, -да) *aşp.* sabayon (*qəndlə çalınmış yumurta sarısından, çaxır və ədviyyatdan hazırlanan xörək şirəsi*); сабайондин sabayonun.

САБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* saban (*ikitəkarlı ibtidai kotan*); сабандин sabanın.

САБЕИЗМ (-ди, -да) *tar.* sabeizm (*islamdan əvvəl bəzi ərəb qəbilələrində aya, ulduzlara sitayiş etməkdən ibarət din*); **сабеизмдин** sabeizmin.

САБЗА // **САВЗА** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səbzə* (*kışmış*); **сабзадин** səbzənin.

САБОТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sabotaj* (*qəsdən işlətəmək və ya işi pozmaq yolu ilə işə mane olmaq*); **саботаждин** sabotajın; **саботаж авун** sabotaj etmək.

САБУР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* səbir; **сабурдин** səbrin; **ам сабур авай инсан** я о, səbirli insandır; **адахъ сабур авач** о, səbirsizdir; **сабур авун** səbir etmək; **сабур акьал-тIун** səbirsizlik göstərmək, özündən çıxmaq; **сабур хьун** səbri olmaq; **сабурди кIеви ракларар ахъайда т.с.** səbir bağlı qapıları açar.

САБУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. bot.* sabur, əzvey; **сабурдин** saburun, əzveyin.

САБУРДАЙ I: **Сабур** *isminin hal forması*; *bax* **Сабур**.

САБУРДАЙ II: **Сабурун** *felinin vaxt forması*; *bax* **Сабурун**.

САБУРДАЛДИ *z.* səbirlə; **сабурдалди кар акун** səbirlə iş görmək.

САБУРДИВДИ *z. bax* **Сабурдалди**.

САБУРЛУ *sif.* səbirli; **сабурлу кас** səbirli adam; **сабурлу хьун** səbirli olmaq; **сабурлу авун** səbirli etmək.

САБУРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səbirlilik; **сабурлувилин** səbirliliyin; **сабурлувал авай** *və yaxud сабурлувал квай* səbirliliyi olan; **сабурлувал авун** səbirlilik göstərmək.

САБУРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Сабурлудаказ**.

САБУРЛУДАКАЗ *z.* səbirliliklə; **сабурлудаказ авур кар** səbirliliklə görülən iş.

САБУРЛУЗ *z. bax* **Сабурлудаказ**.

САБУРСУЗ *sif.* səbirsiz; **ам сабурсуз кас** я о, səbirsiz adamdır; **сабурсуз хьун** səbirsiz olmaq.

САБУРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səbirsizlik; **сабурсузвилин** səbirsizliyin; **сабурсузвал авун** səbirsizlik etmək.

САБУРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Сабурсуздаказ**.

САБУРСУЗДАКАЗ *z.* səbirsizliklə; **за сабурсуздаказ адан рехъ хуьзвай** мән səbirsizliklə onun yolunu gözləyirdim.

САБУРУН (-да, -на; -из, -зава; -ая//-а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Сабур** (**сабур авун**).

САБУРДАЛДИ *z.* səbirlə; **сабурдалди рахун** səbirlə danışmaq.

САБУРДИВДИ *z. bax* **Сабурдалди**.

САВ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) qovrulmuş un (*buğdadan üyüdülmüş*); **саван** qovrulmuş unun.

САВ II *sif.* ovulan (*kartof*).

САВАБ *bax* **Суваб**.

САВАД I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *savat*, qara mina (*gümüş üzərində*); **саваддин** savatın; **савад авун** savat etmək; **савад атIай тупIал** ad *və başqa sözlər yazılmış üzüк*.

САВАД II (-ди, -да) *savad*; **саваддин** savadın; **савад чирун** savad öyrənmək; **савад къачун** savad almaq.

САВАДЛУ *sif.* savadlı; **савадлу авун** savadlı etmək; **савадлу хьун** savadlı olmaq.

САВАДЛУБУР I: **Савадлу** *sifətinin cəm forması*; *bax* **Савадлу**.

САВАДЛУБУР II: **Савадлубур** *sifətin-dən əmələ gəlmiş isim*; *bax* **Савадлуди II**.

САВАДЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) savadlılıq; **савадлувилин** savadlılığın; **савадлувал квай** savadlı.

САВАДЛУВИЛЕЛДИ *bax* **Савадлудаказ**.

САВАДЛУДАКАЗ *z.* savadlılıqla.

САВАДЛУЗ *z. bax* **Савадлудаказ**.

САВАДЛУДИ I: **Савадлу** *sifətinin tək forması*; *bax* **Савадлу**.

САВАДЛУДИ II (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* savadlı; **савадлудан** savadlımın.

САВАДСУЗ I *sif.* savadsız; **савадсуз кас** savadsız adam; **савадсуз авун** savadsız etmək; **савадсуз хьун** savadsız olmaq.

САВАДСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* savadsız; **савадсуздан** savadsızın; **савадсузар** savadsızlar.

САВАДСУЗБУР I: **Савадсуз** *sifətinin cəm forması*; *bax* **Савадсуз I**.

САВАДСУЗБУР II (-у, -а): **Савадсузбур** *sifətindən əmələ gəlmiş isim*.

САВАДСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) savadsızlıq; **савадсузвилин**

savadsızlığın; **савадсузвал терг авун** savadsızlığı ləğv etmək.

САВАДСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Савадсуздаказ.**

САВАДСУЗДАКАЗ *z. savadsızcasına, savadsız.*

САВАДСУЗДИЗ *z. bax* **Савадсуздаказ.**

САВАЖУГЪЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *cod bez;* **саважугълидин** *cod bezin.*

САВАЙ: **йиса** *və* **авай** *kimi iki sözün birləşməsindən əmələ gələn söz;* *bax* **Йис** (**йиса** *аваз хьун*); **пуд савай аял** *үçyaşlı uşaq.*

САВАННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *coğr. savanna (seyrək ağacları və kolları olan düzənlik);* **саваннадин** *savannanın.*

САВГАН (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *böyük həyəti;* **савгандин** *böyük həyəti itin.*

САВДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *ticarət; alış-veriş;* **савдадин** *ticarətin, alış-verişin;* **савда авун** *alış-veriş etmək;* **♠ са савда хьуй лагъана** *elə-belə, zarafat üçün, bekarçılıqdan;* 2) *məc. həqiqət, gizli.*

САВДАГАР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *ticarətçi;* **таcir;** **савдагардин** *ticarətçinin, tacirin;* **савдагар хьун** *ticarətçi olmaq, tacir olmaq.*

САВДАГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ticarətçilik; tacirlik;* **савдагарвили** *ticarətçiliyin; tacirliyin;* **савдагарвал авун** *ticarətçilik etmək, tacirlik etmək.*

САВДАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *özgülər hesabına qazanc əldə edən;* **савдачидин** *özgülər hesabına qazanc əldə edən.*

САВКЪВАТ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *sovqat, hədiyyə;* **савкъватдин** *sovqatın, hədiyyənin.*

САВКЪВАТУН (-из, -зава; -да, -на, -ин, -рай, -мир) *sovqat vermək, hədiyyə vermək;* **савкъватна** *sovqat verdi, hədiyyə verdi.*

САВРУХ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *boran, çovğun;* **саврухдин** *boranın, çovğunun.*

САВУЗ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *ət xörəyi;* **савуздин** *ət xörəyinin;* *həmçinin bax* **Шурва.**

САВУН *sif. şirin və yumşaq;* *savun iç (ləzgi alma sortu).*

САВУНАД (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *savunad (ləzgi alma sortu);* **савунаддин** *savunadın.*

САВУР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *Buğa bürcü;* **Савурдин** *Buğa bürcünün.*

САГА (-ди, -да) *saqa (qədim Skandinaviya əfsanəsi, dastam);* **сагадин** *saqanın.*

САГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. saqo (1. bəzi palma ağaclarının özəyindən alınan nişasta dənəsi; 2. kartof unundan hazırlanan saqo surroqatı);* **сагодин** *saqonun.*

САГЪ *sif. 1) sağlam;* **сагъ беденда сагъ рикI** *жеда mis. sağlam bədəndə sağlam ruh olar;* **ам сагъ туш** *o, sağlam deyil;* **адан гьалар сагъданбур туш** *onun halı sağlam adamın halı deyil;* **сагъ чка кумач** *sağlam yeri qalmayıb;* **сагъ кьилерик пекер кутIунун** *bəlaya salmaq;* **сагъ-саламат** *sağ-salamat;* **сагъ-саламатвал** *sağ-salamatlıq;* **сагъ-саламатвилелди** *z. bax* **сагъ-саламатдаказ** *sağ-salamatlıqla;* **сагъ-саламатдиз** *bax* **сагъ-саламатдаказ;** **сагъ хьун (хьухьун)** *sağalmaq;* **сагъ хьуй (хьурай)!** *sağ olsun!;* 2) *bütöv, saz, nöqsansız;* **сагъ мармар** *bütöv mərmər;* **сагъ трактор** *saz traktor;* **сагъ ктаб** *nöqsansız kitab.*

САГЪАР: **сагъар авун** *f. sağaltmaq;* **сагъар тахьун** *sağalda bilməmək.*

САГЪАРУН (-да, -на; -из, -за-ва; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Сагъар:** **сагъар авун.**

САГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *sağlamlıq, cansağlığı;* **сагъвили** *sağlamlığın, cansağlığının;* **заз кIанзавайди тек ви сагъвал я** *mən sənə ancaq cansağlığı arzulayıram;* 2) *sazlıq, saz olma;* 3) *bütövlük;* **мармардин** *сагъвал mərmərin bütövlüyü.*

САГЪДАКАЗ *z. 1) sağlam, sağlam halda; 2) bütövlüklə.*

САГЪДИЗ *z. bax* **Сагъдаказ.**

САГЪЗ *z. bax* **Сагъдаказ.**

САГЪЛАМ *sif. sağlam, güçlü;* **сагълам хьун** *sağlam olmaq;* **сагълам жегьил** *sağlam gənc;* **сагълам гьава** *sağlam, təmiz hava.*

САГЪЛАМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *sağlamlaşdırmaq;* **сагъламарна** *sağlamlaşdırdı.*

САГЪЛАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sağlamlıq;* **сагъламвили** *sağlamlığın;* **сагъламвили** *сад лагъай шартI гьерекат авун я sağlamlığın birinci şərti hərəkətdə olmaqdır.*

САГЪЛАМВИЛЕЛДИ *z. bax* Сагъламдаказ.

САГЪЛАМДАКАЗ *z. sađlamlıqla, sađlam halda.*

САГЪЛАМДИЗ *z. bax* Сагъламдаказ.

САГЪЛУГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)

1) həyat; ömür; dirilik; 2) sađlamlıq; 3) salamatlıq, əmin-amanlıq; сагълугъдин həyatın; ömrün; diriliyin; sađlamlıđın, salamatlıđın, əmin-amanlıđın; ам сагълугъ я о, salamatdır; сагълугъ хьун уаџамақ, salamat olmaq.

САГЪЛУГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sađlıq, tost; ада сагълугъ лагъана о, sađlıq (tost) dedi.

САГЪЛУГЪДАЙ *z. 1) sađlıđa; адан сагълугъдай хъвана onun sađlıđına içdi; 2) ötrü; и кар за ви сагълугъдай авурди я мөн бу işi сөндөн ötrü görmüşəm.*

САГЪРАЙ 1) xudahafiz, sađ ol(un), güle-güle; 2) sađ ol, çox razıyam, təşəkkür edirəm; 3) sađlamlıq, uğur arzulayıram; ам кьенатла, вун сагърай о, ölübsə, sən sađ ol (*hüzün, kədər bildirmək forması*).

САГЪРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)

1) sađrı (*atda, eşşəkdə, öküzdə*); сагърид кIараб oma sümüyü; 2) şaqren (*yumşaq dəri, meşin*).

САГЪ-САЛАМАТ sađ-salamat; сагъ-саламат хьун sađ-salamat olmaq; ам сагъ-саламат я о, sađ-salamatdır; ви шейэр сагъ-саламат я сөнин şeyләрин salamatdır; сагъ-саламат хьуй! salamat qall; yaxşı yol!

САГЪ-САЛАМАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) salamatlıq, əmin-amanlıq, sađ-salamat qalma; сагъ-саламат-вилини salamatlıđın, əmin-amanlıđın, sađ-salamat qalmanın.

САГЪ-САЛАМАТВИЛЕЛДИ *z. bax* Сагъ-саламатдаказ.

САГЪ-САЛАМАТДАКАЗ salamatlıqla, əmin-amanlıqla, sađ-salamat qalmaqla; сагъ-саламатдаказ агакьарун salamatlıqla çatdırmaq.

САГЪ-САЛАМАТДИЗ *z. bax* Сагъ-саламатдаказ.

САГЪАЛ I *sif.* babat.

САГЪАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* babat; сагъалдин babatın, bir babatın.

САГЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) babatlıq; сагъалвилини babatlıđın.

САГЪАЛДАКАЗ *z. babatca.*

САГЪАЛДИЗ *z. bax* Сагъалдаказ.

САГЪИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sahib, yiyə; sahibkar; сагъибдин sahibin, yiyənin; sahibkarın; кIвалини сагъиб ev yiyəsi; шейинни сагъиб şeyin sahibi; дишегълини итим сад хьтин ихтиярдин сагъибар я qadınla kişi eyni hüquq sahibləridir.

САГЪИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sahiblik, yiyəlik; sahibkarlıq; сагъибвилини sahibliyin, yiyəliyin; sahibkarlıđın; сагъибвал авун sahiblik etmək.

САГЪИБВАЛУН *f. bax* Сагъибвал (сагъибвал авун).

САГЪИБКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sahibkar; сагъибкардин sahibkarın.

САГЪИБКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sahibkarlıq; сагъибкар-вилини sahibkarlıđın.

САГЪИБСУЗ *z. t.s.* sahibsiz; сагъибсуз кицI sahibsiz it.

САГЪИБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sahibsizlik; сагъибсузвилини sahibsizliyin.

САД I *s.* bir; сад авун bir etmək, birləşdirmək, eyniləşdirmək; Сад Аллағ Төк Allah; сад-вад bir-beş; сад вацIай, сад тамай фин *f.* bir-birinin əksinə söhbət etmək; сад авун bir etmək; сад кьавалай, сад кьвалалай <сувалай> рахун bir-birini başa düşmədən danışmaq, biri həmdən, biri bəmdən; сад-кьве bir-iki; сад лагъай bir; сад лагъай апрель bir aprel; сад лагъайди birincisi, əvvələn; сад лагъана вад кьачун birini deyib, beşini almaq; bahalıq etmək; сад садалай фейи bir-birindən bətər; сад тир имтигъан vahid imtahan; сад-садахъ авун //сасадахъ авун//сасадахъун *f.* qaydaya salmaq; садсадахъ галаз bir-biri ilə; сад хъана bir oldu; сад хьиз eyni cür; сад хьтин eyni; садак кьвед кухтун biri iki kimi qələmə vermək, şişirtmək.

САД II (-а, -а) *is.* biri; абурукай сад onlardan biri; сад амай кьван hamı ölənə kimi, bir nəfər qalana kimi; сад вегъин <гелягъун> bir sillə vurmaq.

САДАЗНИ heç kimə.

САДАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sədəqə; садакьадин sədəqənin; 2) heyvana

qarğış; **вун садакъадиз фий!** sədəqəlik olasan!; **садакъа гун** sədəqə vermək; *həmçinin bax* Алгун.

САДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) birlik; **садвилин** birliyin; **садвал къалурун** birlik nümayiş etdirmək; **садвал авай чкада шадвални жедә** *mis.* birlik olan yerdə şadlıq da olar.

САДВИЛЕЛДИ *z. bax* Саддаказ.

САДДАКАЗ *z.* birlikdə, birgə.

САДДИЗ *z. bax* Саддаказ.

САДИЗМ (-ди, -да) *sadizm* (1. *tib. başqasına əziyyət verməklə öz şəhvani hisslərini təmin etməkdən ibarət tənəsül pozğunluğu*; 2. *məc. başqasına əziyyət verməkdən həzz alma*); **садизмдин** *sadizmin.*

САДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sadist* (1. *sadizmə tutulmuş adam*; 2. *məc. başqasına əziyyət verməkdən həzz alan adam, vəhşi*); **садистдин** *sadistin.*

САДЛАГЪАНА *z.* birdən, qəfildən, xəbərsiz; **садлагъана жив къвана** birdən qar yaqdı; **садлагъана мугъманар атана** qəfildən qonaqlar gəldi.

САДНИ (-АНИ) *ş.əv.* heç kim, heç bir kəs; **эверайбурукай садни атанач** çağırılanlardan heç kim gəlmədi.

САДРА I *z.* 1) bir dəfə; **ам чи квализ садра атана** o, bizim evə bir dəfə gəlib; 2) nə vaxtsa, təsadüfən; **садра чун санал алайди тир** nə vaxtsa biz bir yerdə idik; **къегьал садра рекьидә, алчах – вишра** *mis.* igid bir dəfə ölər, алчаq yüz dəfə; **садра мад ахлад** bir də get; **зун аниз садра фенай** oraya təsadüfən getmişdim; 3) əvvəlcə, əvvəl, qabaqca; **садра зун квализ хьфин, ахпа чун килигда** əvvəlcə mən evə gedim, sonra baxarıq.

САДРА II *əd.* bir; **зи вилериз килиг садра** gözlerimə bax bir.

САДРАНИ *z.* heç vaxt; **ам садрани квалыхал геж жедачир** o, heç vaxt işə gecikmirdi.

САДРАХЪ // САДРАХЪНИ *z.* əsla; **вун садрахъни чи квализ илифайди туш сән əsla** bizim evə gəlməmişən.

САДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Сад I (сад авун).

САЖАЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sacayaq*; **сажаягъдин** *sacayağın*; **ада**

сажаягъдал лавашар чразвай o, *sacayaqda lavaş bişirirdi.*

САЖДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səcdə*; **саждадин** *səcdənin*; **сажда авун** *səcdə etmək.*

САЖЕНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sajın* (3 *arşına və ya 2,134 metrə bərabər uzunluq ölçüsü*); **сажендин** *sajının.*

САЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* sazan, çəkibalıği; **сазандин** çəkibalığının.

САЗАНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sazanda*; **сазандардин** *сазанданын*; **ада сазандарриз эвернавай** o, *sazandaları çağırmışdı.*

САЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaxşı əhval-ruhiyyə*; **сазвилин** *yaxşı əhval-ruhiyyənin.*

САИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yoxsul*, avara, dilənçi; **саилдин** *yoxsulun*, *avaranın*, *dilənçinin*; *həmçinin bax* Къекъверар.

САИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yoxsulluq*; *avaraçılıq*, *dilənçilik*; **саилвилин** *yoxsulluğun*, *avaraçılığın*, *dilənçiliyin.*

САИЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Саилдаказ.

САИЛДАКАЗ *z.* *yoxsulluqla*, *avaraçılıqla*, *dilənçiliklə.*

САИЛДИЗ *z. bax* Саилдаказ.

САЙГАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* sayqak (*antilop qrupuna mənsub ceyranaoxşar heyvan*); **сайгакдин** *сайгакын.*

САЙДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sayda* (*treska fəsiləsindən olan şimal dəniz balığı*); **сайдадин** *saydanın.*

САЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sayka* (*girdə buğda çörəyi*); **сайкадин** *saykanın.*

САЙМАЗ I *sif.* diqqətsiz, dalğın, fikri dağınıq, huşsuz, unutqan; **саймаз инсан** *diqqətsiz adam*, *huşsuz adam*, *unutqan adam.*

САЙМАЗ II *z.* *diqqətsiz*, *dalğın*, *fikri dağınıq*, *huşsuz*, *unutqan.*

САЙМАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diqqətsizlik*, *dalğınlıq*, *huşsuzluq*, *unutqanlıq*; **саймазвилин** *diqqətsizliyin*, *dalğınlığın*, *huşsuzluğun*, *unutqanlığın*; **саймазвал авун** *diqqətsizlik etmək.*

САЙМАЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Саймаздаказ.

САЙМАЗДАКАЗ *z.* diqqətsizliklə, dalğınlıqla, huşsuzluqla, unuqanlıqla.

САЙМАЗДИЗ *z. bax* Саймаздаказ.

САЙРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* sayra (*Sakit okean balığı*); **сайрадин** sayranın.

САЙТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* sayt (*İnternetdə xüsusi sənəd*); **сайтдин** saytın; **сайт кардик кутун** saytı işə salmaq.

САЙЯД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şair.* səyyad, ovçu; **сайяддин** səyyadın, ovçunun.

САК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *köhn.* sak (*güllədən qorunmaq üçün içinə torpaq doldurulmuş kisə*); 2) *köhn.* sak (*gen və uzun qadın paltosu*); **сакдин** sakın.

САК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* tullantı; **сакдин** tullantının; **сакар** tullantılar.

САКИ *z.* sanki; **саки адаз са куйникайни хабар авайди туш** sanki onun heç nədən xəbəri yoxdur.

САКИТ *sif.* sakit; **Усман гзаф сакит итим я** Osman çox sakit adamdır; **сакит хьун** sakit olmaq; *həmçinin bax* Секин.

САКИТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sakitləşdirmək; **сакитарна** sakitləşdirdi; *həmçinin bax* Секинарун.

САКИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sakitlik; **сакитвилин** sakitliyin; *həmçinin bax* Секинвал.

САКИТВИЛЕЛДИ *z. bax* Сакитдаказ.

САКИТДАКАЗ *z.* sakitcə; **ада сакитдаказ лагъана о**, sakitcə dedi; *həmçinin bax* Секиндаказ.

САКИТДИЗ *z. bax* Сакитдаказ.

САКСАН (-ди, -да) *qəd.* Almaniya; **Саксандин** Almanyanın.

САКСАР (-ри, -ра) sakslar (*Şimal-qərbi Avropada və Britaniyada yaşamış qədim german qəbiləsi*); **саксрин** saksların.

САК-САРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qabaqdan qalan (*yemək və s.*); **сак-саракдин** qabaqdan qalanın.

САКСАУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* saksaul (*Orta Asiyanın şoran və qumsal səhralarında bitən yarpaqsız kiçik ağac*); **саксаулдин** saksaulun.

САКСОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saksofon; **саксофондин** saksofonun.

САКЪА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dağ quşunun topuq çıxıntısı; 2) *məc.* dəstənin, qoşunun əvvəli; **сакъадин** dağ

quşunun topuğunun; dəstənin (*qoşunun*) əvvəlinin.

САКЪА II *sif. qəd.* sanballı; **сакъа кас** sanballı adam.

САКЪАВ (-ди, -да) *bayt.* manqo, saqqo (*heyvanlarda yoluxucu xəstəlik*); **сакъавдин** manqonun, saqqonun.

САКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaşqa qoyun; **сакъардин** qaşqa qoyunun.

САКЪАТДА *z.* fasiləsiz, ardıcıl, ara vermədən.

САКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *anat.* büzdüm; **сакъадин** büzdümün.

СА-КЪВЕ bir-iki, bir neçə; **са-къвешиир** bir neçə şeir.

САКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* sak (*ləzgilərin qədim dövrlərdə keçmişdən hazırladıqları qalxan*); **сакИдин** sakın.

САКИА *z.* bir cür, bir təhər; **лугъун сакІа авуна, кар масакІа тухун** sözü bir cür deyib, işi başqa cür görmək.

САКИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* yeşik, sandıq (*qalın taxtadan hazırlanmış*); **сакІандин** yeşiyin, sandığın.

САКИАНИ *z.* heç cür, heç bir yolla, heç bir vəchlə, qətiyyə; **адан кІвалах сакІани дуйз жезвачир** onun işi heç cür düzəlmirdi; **сакІани мумкин туш** qətiyyə mürümün deyil.

САКИАЛ *sif.* narıncı; **сакІал ранг** narıncı rəng.

САЛ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) dirrik, bostan; **салан** dirriyin, bostanın; **салан набататар** bostan bitkiləri; **афнид сал** xiyar dirriyi; **халид сал** bostan; *həmçinin bax* Бустан.

САЛ II *sif.* dar; **сал рехъ** dar yol; **сал авун** dar etmək; **сал хьун** dar olmaq; **дуйнья заз сал хьана** dünya mənə dar oldu.

САЛАВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) salavat; **салаватдин** salavatın; **салават гун** Allahdan və peyğəmbərdən razılıqla danışmaq; **салават гьун** salavat çevirmək; **◇ гьазурдал салават** hazır nazir.

САЛАГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səliqə; **салагъадин** səliqənin; **кІвал салагъада авай** ev səliqəli idi.

САЛАГЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səliqəlilik; **салагъавилин** səliqəliyin.

САЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qayda; салагъдин qaydanın.

САЛАКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) salaka (*balıq növü*); салакадин salakanın.

САЛАКИАЙ *dial. sif.* ədəbsiz, nəzakətsiz; салакИай кас ədəbsiz adam.

САЛАЛ *dial. sif.* şəffaf; салал яд şəffaf su.

САЛАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dial.* şəffaflıq; салалвилин şəffaflıgın.

САЛАМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) salam; саламдин salamnın; чими саламар atəşin salamlar; салам гун а) salam vermək; б) salamlaşmaq; салам кьун salama cavab vermək; саламар ракьурун salam göndərmək; салам алейкум! salamməleyküm; салам-калам salam-kəlam.

САЛАМ! II *n.* salam! (*qısaca salamlaşmaq*).

САЛАМ III (-ди, -да) *is.* xəbər; салам ракьурун xəbər göndərmək; халу кьейи кумазни ада кьавумриз салам ракьурна dayısı vəfat edən kimi о, qohumlara xəbər göndərdi.

САЛАМАЛЕЙК // САЛАМАЛЕЙ-КУМ! *n.* salamməleyk.

САЛАМАНДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* salamandr, səməndər; (1. *hət suda, hət də quruda yaşayan bəzi quyruqlu heyvanların adı*; 2. *orta əsr əfsanələrində: odda yaşayan və odu təcəssüm etdirən "ruh"*).

САЛАМАТ I *sif.* 1) salamat; саламат хьун salamat olmaq; 2) *qadın adı* - Саламат (Salamat).

САЛАМАТ II *z.* salamat, salamatlıqla; саламат амукьун salamat qalmaq; саламат я salamatdır.

САЛАМАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) salamatlıq; саламатвилин salamatlıgın.

САЛАМАТВИЛЕЛДИ *z. bax* Саламатдаказ.

САЛАМАТДАКАЗ *z.* salamatlıqla.

САЛАМАТДИЗ *z. bax* Саламатдаказ.

САЛАМ-ДУБА salam-dua.

САЛАМ-КАЛАМ salam-kəlam; чи арада салам-калам ава bizim aramızda salam-kəlam var.

САЛАМАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) salamat etmək; саламатна salamat etdi.

САЛАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* bəzək; саланидин bəzəyin.

САЛАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* böyük, başçı, rəhbər; салардин böyüyün, başçının, rəhbərin.

САЛАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bostaңçı, dirrikçi, xırçı; саларбандин bostaңçının, dirrikçinin, xırçının.

САЛАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bostaңçılıq, dirrikçilik, xırçılıq; саларбанвилин bostaңçılıgın, dirrikçiliyin, xırçılıgın.

САЛАСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çərşənbə axşamı; саласадин çərşənbə axşamının.

САЛАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) Allaha dua etmək; салатдин Allaha dua etməyin; салат ягъун Allahdan nə isə istəmək.

САЛАТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kahi; салатдин kahının; 2) salat (*tərəvəzdan hazırlanan*).

САЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* ağsaqqal; салидин ağsaqqalın.

САЛИ II *qəd.* çərşənbə axşamı.

САЛОЛ (-ди, -да) *tib.* salol (*dərman*); салолдин salolun.

САЛОЛИН (-ди, -да) salolin (*sabun istehsalında işlədilən süni piylərə verilən ad*); салолинин salolinin.

САЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) salon (1. *zal, qonaq otağı*; 2. *köhn. kübarlar cəmiyyəti, onların yığınaq yeri*; 3. *köhn. burjua-zadəgan cəmiyyətində qonaq otağı*; 4. *şəkil sərgisi*; 5. *avtobusun, trolleybusun və s. içi*).

САЛОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* salop (1. *gen qadın paltosu*; 2. *tar. dan. læbbadə, cübbə*); салоппин salopun.

САЛФЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) salfet, xörək dəsmalı; əlsilən; салфеткадин salfetin, xörək dəsmalının; əlsilənin.

САЛЬВАРСАН (-ди, -да) *tib.* salvarsan (*sifilis, malyariya və başqa xəstəlikləri müalicə etmək üçün dərman*); сальварсандин salvarsanın.

САЛЬДО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) saldo, qalıq (*gəlir və çıxar (debet və kredit) yekunları arasındakı fərq*); сальдодин saldonun, qalıgın.

САЛЬТО; САЛЬТО-МОРТАЛЕ (-ди, -да) 1) salto-mortal, mayallaq (*havada mayallaq vurma*); 2) *məc.* xətərlı iş, qorxulu iş; **сальто-морталедин** salto-mortalın.

САЛЬТОМОРТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saltomortalçı (*havada mayallaq vuran akrobat*); **сальтоморталистдин** saltomortalçının.

САЛЮТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) salyut, salam atəşi (*atəş açmaq, fişəng atmaq, bayraq qaldırıb endirmək və s. rəsmi işarələrlə icra edilən hərbi salam*); **салютдин** salyutun, salam atəşinin.

САМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) saman; **самунин** samanının; **самар кІватІун** saman uıǵmaq; 2) kövşənlik, biçilmiş əkin yeri; **самар гьун** saman gətirmək; **самар чараданбур ятлани, муьхц жуванди я** saman özgənin olsa da, samanlıq özünündür (“*mal özgənidir deyə basıb yemə, bədəninə ziyan vurma*” *mənasında işlənən ibarə*); *həmçinin bax* **Ягьалар**.

САМАРИЙ (-ди, -да) *kim.* samari (*kimyəvi element*); **самарийдин** samarinin.

САМАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saman anbarı; **самаргандин** saman anbarının.

САМБАЛ (-ди, -да) Qız bürcü; **Самбалдин** Qız bürcünün.

САМБАР *z. dial.* çox, lap çox; *həmçinin bax* **Гзаф**.

САМБАРБУР *sif.* çox, lap çox; **кІвалахар самбарбур я** işlər çoxdur (lap çoxdur).

САМБИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* samboçu; **самбистдин** samboçunun.

САМБО I (-ди, -да) *idm.* sambo (*idman növü*); **самбодин** sambonun.

САМБО II (-ди, -да) sambo (*hindu ilə zəncidən törəmiş nəsil*); **самбодин** sambonun.

САМБУКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* sambuka (1. *qədim Şərqdə: üçbucaqlı simli musiqi aləti*; 2. *qədim yunanlarda və romalılarda: mühasirə olunan şəhərin divarına müdafiə bürcündən atılan körpü*); **самбукадин** sambukanın.

САМБУР *dial. sif.* qarmaqarışıq, dolaşıq.

САМГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sağılan qoyun; **самгьалдин** sağılan qoyunun.

САММИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sammit (*ölkə rəhbərlərinin yüksək səviyyəli görüşü*); **саммитдин** sammitin.

САМОВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) samovar; **самовардин** samovarin.

САМОГОН (-ди, -да) cecə araǵı; **самогондин** cecə araǵının; **самогон чІугун** cecə araǵı çəkmək.

САМОГОНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cecə araǵı çəkən; **самогончидин** cecə araǵı çəkənin.

САМОЕДАР (-ри, -ра) samoyedlər (*nənelərin keçmiş adı*); **самоедрин** samoyedlərin.

САМОКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) samokat (1. *hərbi velosiped*; 2. *uşaqların bir ayaqla sürdükləri diyircəkli araba*); **самокатдин** samokatın.

САМОЛЁТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təyyarə; **самолётдин** təyyarənin; **самолётди лув гузва** təyyarə uçur.

САМУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səmum, səmum yeli (*Afrika səhralarında və Qərbi Asiyada əsən quru və isti yel*); **самумдин** səmumun.

САМУРАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) samuray (1. *Yaponiyada: imtiyazlı hərbi-zadəgan silkinə mənsub adam*; 2. *yapon imperial-isti, yapon təcavüzkarı*); **самурайдин** samurayın.

САМУРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəfkir; **самургандин** kəfkirin.

САН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) say, miqdar, hesab; **сандин** sayın, miqdarın, hesabın; **кьушундин сан-гьисаб авачир** qoşunun sayı-hesabı yox idi; **сан гун** miqdarını təyin etmək; **сан кьун** hesab çəkmək.

САН II: Йис *isminin damısqda işlənən hal forması.*

САНА *z.* bir yerdə, hər hansı bir yerdə; **гьар сана** hər yerdə.

САНАГ (-и, -а; -агар, -агари, -агара) 1) bir yer; **санаг заз акуна** bir yeri mən gördüm; 2) biri, bir şey; **санаг ваз чида, санаг – ваь** birini bilirsən, birini yox.

САНАЙИ (-ди, -да) sənaye; **санайидин** sənayenin; **санайи виликди тухун** sənayeni inkişaf etdirmək.

САНАЛ *z.* 1) birlikdə, birgə, bir yerdə; **гила чун санал мехьерик фида** indi biz birlikdə toya gedirik; **санал ауна кІанзавай крар** birgə görülməli işlər; 2) eyni cür, bir dəfə, bir dəfəyə; **ибур кьведни санал**

хутхуз жедач bunların ikisini bir dəfəyə aparmaq olmaz; **санал акъвазун** bir yerdə durmaq, sakit durmaq; **санал акъваз тавун** bir yerdə durmamaq, sakit durmamaq; **санал тун тавун** dinc qoymamaq, incitmək.

САНАЛДИ *z.* birləşib, birlikdə; **саналди кІвалах авун лазим я** birləşib iş görmək lazımdır.

САНАЛНА *z.* birelliliklə, hamı bir yerdə.

САНАНИ *z.* heç yerdə; **ихьтин иервал ваз санани аквадач** belə gözəlliyi sən heç yerdə görməyəcəksən.

САНАТОРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sanatoriya; **санаторийдин** sanatoriyanın; **санаториядиз фин** sanatoriyaya getmək.

САНБАР *dial. bax* Гзаф.

САНГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* qoyun (*başında ağ ləkə olan*); **сангардин** qoyunun.

САНГВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss.* sanqvin (1. *qırmızı rəngli yumşaq karandaş*; 2. *bu karandaşla çəkilən şəkil*); **сангвиндин** sanqvinin.

САН-ГЫСАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miqdar, say, say-hesab; **сан-гысабдин** miqdarın, sayın, say-hesabın; **сан-гысаб авачир** sayı-hesabı olmayan.

САНДАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səndəl (1. *bot. səndəl ağacı*; 2. *səndəl ağacının oduncağından alınan şəffaf maddə*; 3. *spirt və ya efir vasitəsilə müxtəlif ağacların oduncağından alınan boyaq*); **сандалдин** səndəlin.

САНДАЛАР (-ри, -ра) səndəl (*ayaq-qabu*); **сандалрин** səndəllərin.

САНДВИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sandviç (1. *yağ-çörək, pendir-çörək, kolbasa-çörək və s.*; 2. *canlı reklam*); **сандвичдин** sandviçin.

САНДУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sandıq; **сандухдин** sandığın.

САНЖА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sanca (*yaqlaq çiçəyinin adı*); **санжадин** sancanın.

САНЖАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sancaq; **санжахдин** sancağın.

САНЖУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) anat. kürəklərarası əzələ; **санжудин** kürəklərarası əzələnin; **санжу кьун** sancı tutmaq; **санжу хьун** sancılanmaq.

САНИ I: **Санаг** *isminin hal forması*; *bax* Санаг.

САНИ II *qəd. qeyri.*

САНИЗ *z.* bir yana, bir tərəfə, bir yerə.

САНИЗНИ *z.* heç yerə, heç bir yerə.

САНИТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sanitar (1. *xəstəxanada kiçik tibb bacısı*; 2. *qoşunda yaralı daşıyan əsgər*); **санитардин** sanitarın.

САНИТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sanitarlıq; **санитарвилин** sanitarlığın; **санитарвиле кІвалахун** sanitar işləmək.

САНИТАРИЯ (-ди, -да) *tib. sanitariya* (*əhalinin sağlamlığını və təmizliyini qoruma tədbirləri*); **санитариядин** sanitariyanın.

САНИТАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sanitarka, xəstə baxıcısı; **санитаркадин** xəstə baxıcısının.

САНИТАРКАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sanitarkalıq; **санитарка-вилин** sanitarkalığın; **санитаркавал авун** sanitarkalıq etmək.

САНКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) icazə, təsdiq; 2) *məc.* bəyənmə; 3) *hüq.* sanksiya (*bir müqavilə və ya qanunun yerinə yetirilməsini təmin edən şərt*); 4) tədbir (*beynəlxalq hüquqda: öz təəhhüd və müqavilələrini pozan dövlətə qarşı görülən tədbirlər*); **санкциядин** icazənin, təsdiqin, sanksiyanın, tədbirin.

САНКЮЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sankülot (1789-cü il *Fransa inqilabı zamanı inqilabçılara, respublikaçılara verilən ad*); **санкюлотдин** sankülotun.

САНКЬ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* kar; **санкьдин** karın.

САНКЬУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) otli sümük (*bişirilmiş*); **санкьудин** otli sümüyün.

САНКЬУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* ölü (*heyvan*); **санкьудин** ölünün.

САНКІАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alçaq, əclaf, yaramaz; **санкіардин** alçağın, yaramazın; **ам санкіар я о**, alçaqdır (*yaramazdır*).

САНКІАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alçaqlıq, yaramazlıq; **санкіарвилин** alçaqlığın, yaramazlığın; **санкіарвал авун** alçaqlıq (*yaramazlıq*) etmək.

САНЛАЙ *z.* 1) birlikdə, bir yerdə; 2) hamı bir nəfər kimi; **санлай чяхъ вишералди хуьрер ава** birlikdə bizim yüzlərlə köndlərimiz var.

САНРА *z.* bəzi yerlərdə; **санра** адаз “хъипи нуькI”, **масанра** “хъипи билбилни” лугъуда бəзи yerlərdə ona “сарı сəрçə”, башқа yerlərdə “сарı бұлбұл” deyirlər.

САНСКРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* sanskrit; sanskrit dili (*qədim hindlilərin ədəbi dili*); **санскритдин** sanskritin, sanskrit dilinin.

САНСКРИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* sanskritoloq (*sanskrit dili mütəxəssisi*); **санскритологдин** sanskritoloqun.

САНСКРИТОЛОГИЯ (-ди, -да) sanskritologiya (*sanskrit dili ilə məşğul olan elm*); **санскритологиядин** sanskritologiyanın.

САНТИГРАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *santiqram* (*qramın yüzdə biri*); **сантиграмдин** santiqramın.

САНТИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *santim* (*Fransada: frankın yüzdə birinə bərabər xırda pul*); **сантимдин** santimin.

САНТИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *сантиметр*; **сантиметрдин** santimetrin.

САНТОНИН (-ди, -да) *tib.* *santonin* (*qurd dərmanı*); **сантониндин** santoninin.

САНХЪАЙ *z.* 1) bir tərəfdən; **санхъай вун къевезва**, **санхъай ам** bir tərəfdən sən gəlirsən, bir tərəfdən o; 2) bir yolla, bir хətlə.

САНЭПИДСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sanitar-epidemioloji stansiya*; **сан-эпидстанциядин** *sanitar-epidemioloji stansiyasının*.

САПАБ *bax* Запаб.

САПАЖУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* *sapaju* (*Cənubi Amerika meşələrində dəstə ilə yaşayan meymun cinsi*); **сапажудин** *sapajunun*.

САПАХЪ: **сапахъ сарар** əyri, iri və seyrək dişlər.

САПЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) (*hərbi*) *istehkamçı*; **сапёрдин** *istehkamçının*.

САПОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uzunboğaz çəkmə*; **сапогдин** *uzunboğaz çəkmənin*.

САПОНИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *saponin* (*bəzi bitkilərdə olan və suda sabun kimi köpük verən maddə*); **сапониндин** *saponinin*.

САПРОПЕЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sapropelit* (*sapropeldən əmələ gəlmiş süxur*); **сапропелитдин** *sapropelitin*.

САПРОПЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sapropel* (1. *bataqlıqların və göllərin dibində heyvan və bitki çöküntülərindən əmələ gələn lilli çöküntü*; 2. *belə çöküntülərdən əmələ gələn yanacaq maddəsi*); **сапропелдин** *sapropelin*.

САПРОФИТАР (-ри, -ра) *biol.* *saprofitlər* (*çürümüş heyvan və bitki qalıqlarının üzvi maddələri ilə qidalanan bitki orqanizmləri*); **сапрофитрин** *saprofitlərin*.

САПУН *bax* Запун.

САПУХ ИМИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *sərdar*; **сапух имилдин** *sərdarin*.

САР I: **Йис I** *isminin cəm forması*; *bax* Йис.

САР II: **Сур** *isminin danışıqda işlənən forması*; *bax* Сур.

САР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *tarix*; **сардин** *tarixin*.

САРА, САРАЛ, САРАЛАЙ: **Сас** *isminin hal formaları*; *bax* Сас.

САРАБАНДА (-ди, -да) *sarabanda* (1. *İspaniya xalq rəqsi*; 2. *mus. bu rəqsin havası*); **сарабандадин** *sarabandanın*.

САРАГЪУЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sarağuç* (*ləzgi milli qadın baş örtüyü*); **сарагъучдин** *sarağuçun*.

САРАЛУХ (-ди, -да) *tib.* *sarılıq, sarılıq xəstəliyi*; **саралухдин** *sarılığın, sarılıq xəstəliyinin*; **саралух акатун** *sarılıq xəstəliyinə tutulmaq*.

САРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *tarixçi*; **сарандин** *tarixçinin*; **чахъ хъсан саранар тIимил авач** *bizim yaxşı tarixçilərimiz az deyil*.

САРАФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sarafan* (*qolsuz üst qadın paltarı*); **сарафандин** *sarafanın*.

САРАЦИНАР (-ри, -ра) *sarasinlər* (*orta əsrlərdə qərblilərin Afrika müsəlmanlarına verdiyi ad*); **сарацинрин** *sarasinlərin*.

САРАШ: **сараш хьун** *dial.* *dəyişmək*.

САРБАЗ *şair.* *cəsur, igid, mərd*.

САРВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *хоş səslərin soraqçısı*; **сарвандин** *хоş səslərin soraqçısının*; *kişi adı - Сарван* (*Sarvan*).

САРДАР *bax* Сердер.

САРДИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* sardina (*siyənək fəsiləsindən xırda balıq*); **сардинадин** sardinanın.

САРДОНИКС (-ди, -да) *miner.* sardoniks (*qiymətli daş*); **сардониксдин** sardoniksın.

САРДУМ *qəd.* aprel.

САРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *dial.* qəşəng qadın; **саридин** qəşəng qadının; 2) *qadın adı* - Сари (Sari).

САРИН МИКИТИСАР (-ри, -ра) *qəd.* tarixçi alimlər; **сарин микитисерин** tarixçi alimlərin.

САРКОМА (-ди, -да) *tib.* sarkoma (*qorxulu şişlərin bir növü*); **саркомадин** sarkomanın.

САРКОФАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sarkofaq (*daş tabut, sərdaba, məqbərə*); **саркофагдин** sarkofağın.

САРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) piston, kapsul; **сармадин** pistonun, kapsulun.

САРМАШУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sarmaşıq; **сармашухдин** sarmaşığı; *həmçinin bax Сахв.*

САРМАТАР (-ри, -ра) *tar.* sarmatlar (*miladdan 2-3 əsr əvvəl Qara dəniz sahili çöllərində yaşamış tayfa*); **сарматрин** sarmatların.

САРПИНКА (-ди, -да) sarpinka (*nazik pamlıq parça*); **сарпинкадин** sarpinkanın.

САРСАХ I *sif.* sarsaq; **ам сарсах кас я о**, sarsaq adamdır.

САРСАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* sarsaq; **сарсахдин** sarsağın; **сарсахдав рахун четин я** sarsaqla danışmaq çetindir; **са сарсахди ла-гъай гаф** bir sarsağın dediyi söz.

САРСАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sarsaqlıq; **сарсахвилин** sarsaqlığın; **сарсахвал авун** sarsaqlıq etmək; **сарсахвилиз кыл ягъун** özünü sarsaqlığa qoymaq.

САРСАХВИЛЕЛДИ *z. bax Сар-сахдаказ.*

САРСАХДАКАЗ *z. sarsaqcasına.*

САРСАХДИЗ *z. bax Сарсахдаказ.*

САРУБУГЪДА (-ди, -да) sarıbuğda (*buğda sortu*); **сарубугъдадин** sarıbuğdanın; **сарубугъдадин фу** sarıbuğda çörəyi.

САРХУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərxoş; **сархушдин** sərxoşun; **сархуш хьун** sərxoş olmaq; **сархуш авун** sərxoş etmək.

САС (-ра, -ра; -рар, -рари, -рара) 1) qabaq diş, kəsicı diş; **саран** qabaq dişin; **саран тІал** diş ağrısı; **акьулдин сас** ağıl dişі; **некІед сас** süd dişі; **сас аватна** dişі tőküldü; **сас акьудун** diş çəkmək; **сас регьуьн** a) dişlərini qıcamaq; b) *məc.* hədələmək; **сарар экьисун** dişlərini ağartmaq; **сарар ягъун** a) dişlərini vurmaq; b) diş qoydurmaq; **сарак акатун** özgəsindən asılı olmaq; **саракай хкатун** özündən çıxmaq; **сарар хци авун** çalışmaq, hazırlıq görmək; **сарари калар авун** çox soyuq olmaq; **сарариз кьылав гун** 1) söhbətləşmək; 2) nə vaxtsa yeyib-içmək olacağına ümid etmək; **сарарикай** (**сарарин кІаникай**) **рахун** narazı danışmaq; **сас кутун** dişini batırmaq, dişləmək; **сас саравай кьакьудиз тахьун** qəmli-qüssəli danışmaq; **сас сарал илисна** son qüvvəsini toplayaraq; **сас ягъун** dişləmək; **са-са** *əvəz.* bəzi; **са-са ксарин** bəzi adamlar.

СА-САД bir-bir; **абур са-сад кьвезвай** onlar bir-bir gəlirdilər.

САСУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) böyük iynə; **сасудин** böyük iynənin; **сасу жагъанач** böyük iynə tapılmadı.

САТАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* bir əmcəkli keçi və ya qoyun.

САТАНИЗМ (-ди, -а) satanizm (1. *şeytanpərəstlik, iblisə sitayiş*; 2. *məc. tar. romantiklərdə və dekadentlərdə: şərə baş əymə*); **сатанизмдин** satanizmin.

САТИН (-ди, -да) satin; **сатиндин** satinin.

САТИНЕТ (-ди, -да) satinet (*satinin nazik növü*); **сатинетдин** satinetin.

САТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) satir (1. *yunan əsatirində: şərab və kefallahı Vakxin əyyaş yoldaşı*; 2. *məc. əxlaqsız, şəhvətpərəst*; 3. *zool. iri kəpənək növü*; 4. *zool. başında buynuzaoxşar iki çıxıntısı olan quş*); **сатирдин** сатирин.

САТИРА (-ди, -да) *ədəb.* 1) satira, məzhəkə, həcv; 2) *məc.* istehza, məsqara; **сатирадин** satiranın; **сатирадин эсерар** satirik əsərlər.

САТИРИАЗ (-ди, -да) *tib.* satiriaz (*kışilərdə xəstəlik dərəcəsinə çatan ehtiras, şəhvət*); **сатириаздин** satiriazın.

САТИРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* satirik, satira yazan, məzhəkəçi, məzhəkə yazan, həcv yazan; **сатирикдин** satirikin.

САТИРИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) satiriklik; **сатириквилин** satirikliyin.

САТИСФАКЦИЯ (-ди, -да) *köhn.* satisfaksiya (*feodal-zadəgan məişətində: təhqir olunmuş şəxsin izzəti-nəfsini təmin etmək üçün onunla duələ çıxma*); **сатисфакциядин** satisfaksiyanın; **сатисфакция тлалабун** duələ çağırmaq.

САТРАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar.* satrap (*qədim İranda: vali, hakim*); 2) *məc.* zalım, qəddar, müstəbid; **сатрапдин** satrapın.

САТРАПИЯ (-ди, -да) *tar.* satraplıq (*satrapın ixtiyarında olan yerlər*); **сатрапиядин** satrapiyanın.

САТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *paç.* satul; **сатулдин** paçın.

САТУРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* saturator (*saturasiya cihazı*); **сатуратордин** saturatorun.

САТУРАЦИЯ (-ди, -да) *tex.* saturasiya (1. *mayeni qazla doldurma*; 2. *şəkər sənayesində: şəkər şirəsindəki əhəngi rədd etmə*).

САТУРН Saturn (1. *qədim Roma əsətirində: mövsüm və məhsuldarlıq allahı*; 2. *astr. Günəş sisteminin altıncı planeti*; 3. *orta əsr kimyagərliyində: qurğuşun*).

САТУРНИЗМ (-ди, -да) *tib.* saturnizm (*qurğuşunla zəhərlənmə*); **сатурнизмдин** saturnizmin.

САТІУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yoldaş; **сатіулдин** yoldaşın.

САУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sauna; **саунадин** saunanın.

САФ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) ələk, xəlbir; **сафунин** ələyin; **гьюр ядай саф** un ələyənlə xəlbir; **кьюл ядай саф** buğda ələyənlə ələk; **чларчин саф** tük ələyi (*at tükündən toxunmuş toru olan ələk*); **сафунай ягьун** ələkdən keçirmək, ələmək; **саф хьиз авун** *məc.* xəlbir kimi etmək; **саф хьиз хьун** xəlbir kimi olmaq; **саф-саф хьун** deşik-deşik olmaq; **сафуна авай мух хьиз зурзун** qorxuuya düşmək; **сафунай килигайда**, – **ваз зун гьикI аквазватIа, заз вунни гьакI аквазва**, – **лугьуда** “sən mənimlə necə davransan, mən də sənənlə elə davranaram” mənasında işlənən ibarə; **сафунай язавайди хьиз** qalın və güclü

(*yağış, qar yağmaq*); **сафунилай** – **кIаса-дилаи авун** məsələni hərtərəfli öyrənmək.

САФ II *sif.* saf, təmiz; **саф кар** təmiz iş; **саф кьизил** təmiz qızıl; **саф хьун** saf olmaq, təmiz olmaq.

САФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səfa, həzz, ləzzət, kef; **сафадин** səfanın, həzzin, ləzzətin, kefin; **сафа кьачун** ləzzət almaq.

САФАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səfəlilik, ləzzətlilik; **сафавилин** səfəliliğin, ləzzətliliyin.

САФАГЕЛДИ *хоş* gəlmisiniz!; **ваз хвашгелди, сафагелди!** sən *хоş* gəlmisən, səfa gəlmisən!

САФАЛУ *sif.* səfəli, xoşagələnlə, ləzzətli.

САФАР I: Саф *isminin cəm forması; bax Саф.*

САФАР II (-ри, -ра) safar (*xalçaya vurulan ləzgi naxışı*); **сафарин** safarın.

САФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) saflıq, təmizlik; **сафвилин** saflığın, təmizliyin.

САФЛОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* saflor (*cənubda bitən ot bitkisi və ondan hasil edilən boya*); **сафлордин** saflorun.

САФРА (-ди, -да) səfra; **сафрадин** səfranın; **адал сафра ала о**, səfra xəstəliyinə tutulub; **сафра хун** safra xəstəliyindən qurtulmaq; **сафра хьун** səfra olmaq.

САФРАХЪАЧ (-ар, -ри, -ра) *bot.* yaylaq gülünün adı.

САФУН (-да, -на; -из, -зава) *f.* tar-mar etmək; darmadağın etmək; **сафна** tar-mar etdi, darmadağın etdi.

САФУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) həsir şlyapa; 2) toxunmuş balaca səbət; **сафутIдин** həsir şlyapanın; toxunmuş balaca səbətin.

САХАРИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) saxarimetr (*məhlullarda olan şəkərin faizini təyin edən cihaz*); **сахариметрдин** saxarimetrin.

САХАРИМЕТРИЯ (-ди, -да) saxarimetriya (*məhlullarda şəkərin miqdarının və keyfiyyətinin müəyyən edilməsi*); **сахариметриядин** saxarimetriyanın.

САХАРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saxarin (*şəkər suraqatı*); **сахариндин** saxarinin.

САХАРОЗА (-ди, -да) *kim.* saxaroz (*bitkilərin tərkibində olan şəkər; qamış şəkəri, çuğundur şəkəri*); **сахарозадин** saxarozanın.

САХВ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* sarmaşıq; **сахвдин** sarmaşığın.

САХИХ *sif.* həqiqi; **сахих гаф** həqiqi söz.

САХИХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) həqiqilik; **сахихвилин** həqiqiliyin.

САХНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çənbər, qurşaq; **сахнахдин** çənbərin, qurşağın.

САХСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) saxsı, kirəmit; **сахсидин** saxsının, kirəmitin; **сахси янавай къав** saxsı (*kirəmit*) vurulmuş dam; *həmçinin bax ХьенчI.*

САХСИДИН *sif.* saxsıdan (*kirəmitdən*) hazırlanmış; **сахси къаб** saxsı qab; *həmçinin bax ХьенчIин.*

САХСИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) saxsı (*kirəmit*) hazırlayan adam, saxsıçı; **сахсичидин** saxsı (*kirəmit*) hazırlayanın.

САХСИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) saxsıçılıq; **сахсичивилин** saxsıçılığın.

САХТИЯН (-ди, -да) tumac (*qoyun dərīsindən hazırlanmış*); **сахтияндин** tumacın.

САХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *din.* Ramazan ayında sübh çağınadək çörək yeyilməsi.

САХЪ: **Йис** *isminin danışqda hal forması; bax Йис.*

САЧ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) sac; **сачунин** sacın; **сачун(ин) фу** sac çörəyi.

САЧАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saçaq; **сачахдин** saçağın; **сачах кутунвай** saçaqla haşiyələnmiş.

САЯ *sif.* 1) saya, bir rəngli; **сая парча** saya (*bir rəngli*) parça; **сая чит** saya (*bir rəngli*) çit; **сая рак** naxışsız qarı; 2) ləyaqət, layiq; **ам ви саядиз кутугнавай кар туш о**, sənə layiq iş deyil; 3) **ам пис ксарин саядик акатна о**, pis adamların təsiri altına düşdü.

САЯВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) sayalıq; **саявилин** sayalığın; 2) ləyaqətlik, layıqlıq; 3) təsirlilik; **гафарин саявал** sözlərin təsirliliyi.

САЯГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sayaq, üsul, qayda, tərz, metod; **саягъдин** üsulun, qaydanın, tərzin, metodun; **фу чрадай саягъ** çörək bişirmə üsulu; **маса саягъ** başqa sayaq, başqa cür; **кхьинар ийидай саягъ** yazı təzri, yazı qaydaları; **табий авунин саягъ** tabe

etmək üsulu; **гьи саягъда?** hansı qaydada?; **вичин саягъда** özünəməxsus təzrdə.

САЯГЪ II *z. dan.* sayaq, cür; **и саягъ кJелун** bu sayaq oxumaq, bu cür oxumaq.

САЯГЪДА *z. bax* Саягъ II.

САЯХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) muğayatlıq; **саяхвилин** muğayatlığın; **саяхвилин лишан** muğayatlıq əlaməti.

СБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar.* sbir (*inkvizisiyanın aşığı dərəcəli xidmətçisi*); **сбирдин** sbirin; 2) polis nəfəri (*İtaliyada*); 3) *məc.* polis agenti, xəfiyyə, casus.

СВАЛ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) dağ sərçəsi; **свалдин** dağ sərçəsinin; **свалар** dağ sərçələri.

СВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) svan (*Gürcüstanın qərb hissəsində - Svanetiyada yaşayan xalq*); **свандин** svanın; **сван чIал** svan dili.

СВАР (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) yarıq; çat; **сварцин** yarığın; çatın; **свар атун** yarılmaq; çatlamaq.

СВАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toplantı (*bir neçə nəfərdən ibarət*); **сварагдин** toplantının.

СВАС (-уса, -уса; -усар, -усари, -усара) 1) gəlin; **сусан** gəlinin; **цIийи свас** təzə gəlin; **халуд свас** dayı arvadı; **ими свас** əmi arvadı; **свас гьун** gəlin gətirmək, evləndirmək; 2) **вахтундамаз свас гьайиди, пакама кьйляй фу тIурди пашман жедач а.с.** vaxtında evlənən və səhər tezdən çörək yeyən peşman olmaz; **свас тухудай макьам** gəlin havası.

СВАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gəlinlik; **свасвилин** gəlinliyin; **свасвилин пекер** gəlinlik libası.

СВАСТИКА (-ди, -да) svastika (1. *ucları düzbucaq şəklində əyilmiş xaçşəkilli ən qədim hind dini nişanı*; 2. *bu şəklə olan faşist nişanı*); **свастикадин** svastikanın.

СВАХ (-ухва, -ухва; -ухвар, -ухвари, -ухвара) azı diş; **сухван** azı dişinin; **сухвар** azı dişləri; **сухван тIал** diş ağrısı; **сухварин духтур** diş həkimi; **свах акьудун** diş çəkmək; *həmçinin bax* Сас.

СВЕТОФОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) svetofor, işıqfor; **светофордин** svetoforun, işıqforun.

СВЕТИ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) miğmiğa; **светІрен** miğmiğanın.

СВИТА (-ди, -да) 1. svita, məiyyət (*böyük bir şəxsin müşayiətçiləri*); 2. *geol. dəstə, lay dəstəsi*; 3. *ukraynalıların uzun üst paltarı*; **свитадин** svitanın.

СВИТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sviter (*toxunma yun köynək*); **свитердин** sviterin.

СЕАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) seans; **сеансдин** seansın.

СЕБ I (-перар, -перри; -перра) söyüş; **сеперрин** söyüşlərin; **себ гун** və **уахид сеперар гун** а) söymək; б) söyüşmək.

СЕБ II öd; öd kissəsi.

СЕБЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səbəb; **себеддин** səbəbin; **себед хьун** səbəb olmaq; **себед яз** səbəb olaraq.

СЕБЕБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səbəblik; **себевилин** səbəbliliyin.

СЕБЕБКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səbəbkar; **себедкардин** səbəbkarın; **себедкара пара ава** səbəbkarlar çoxdur.

СЕБЕБКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səbəbkarlıq; **себедкарвилин** səbəbkarlığın.

СЕБЕБСУЗ I *sif.* səbəbsiz; **себедсуз кьал** səbəbsiz dava.

СЕБЕБСУЗ II *z.* səbəbsiz olaraq; **ам себедсуз атанвайди тушир о**, səbəbsiz olaraq gəlməmişdi.

СЕБЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səbət (*çubuqlardan toxunmuş iri zənbil*); **себетдин** səbətin; *həmçinin bax* **Куткун**.

СЕБЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skelet; **себетдин** skeletin; *həmçinin bax* **КІарабан**.

СЕБЗЕВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) göy-göyörti; **себзеватдин** göy-göyörtinin.

СЕБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) südəməг ушақ; 2) ağılsız insan; **себидин** südəməг ушақın; ağılsız insanın.

СЕБУН (-да, -на; -из; -зава) *bax* **Себ I** (**себ гун**).

СЕВ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) 1) ayı; **севрен** ayının; **севрен шараг** ayı balası; **диши сев** diş ayı; **эркек сев** erkək ayı; 2) *təc. cahil, nadan*.

СЕВТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) əks-səda; **севтинин** əks-sədanın.

СЕГМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) seqment (1. *riyaz. vətər ilə qövs arasında qalan*

dairə parçası; 2. *riyaz. kürənin kəsən müstəvi ilə ayrılmış hissəsi*; 3. *biol. buğum (bəzi heyvanlarda)*); **сегментдин** seqmentin.

СЕГМЕНТАЦИЯ (-ди, -да) *biol.* seqmentasiya (1. *bəzi orqanizmlərin buğumlar şəklində olması*; 2. *yumurtanın bölünməsi: embrion inkişafının başlanğıcı*); **сегментациядин** seqmentasiyanın.

СЕГРЕГАЦИЯ (-ди, -да) *siy.* seqreqasiya, ayırma (*irqçilik siyasəti*); **сегрегациядин** seqreqasiyanın.

СЕГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səhər; **сегьердин** səhərin; **экуьн сегьер** səhər tezdən; **экуьн сегьер алуькайла** dan yeri aғаранда; **экуьнин сегьердилай** dan yeri aғарandan; *bax* **Экуьн**; *həmçinin bax* **Пакама**.

СЕГЬЕРАР (-ри, -ра) Seherar (*ləzgi rəqs havası*; *səhər tezdən camaatı toya, melə (könüüllü iməcilik) dəvət edən, zurnada çalınan hava*).

СЕГЬНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səhnə; **сегьнедин** səhnənin; **сегьнедин ЧІал** səhnə dili.

СЕГЬНЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) peşəkar artist; **сегьнечидин** peşəkar artistin.

СЕГЬРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. şəhər; **сегьридин** şəhərin.

СЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) müsibət, bədbəxtlik; **седдин** müsibətin, bədbəxtliyin.

СЕДЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sədəf; **седефдин** sədəfin; 2) düymə.

СЕДЕФГАН I (-ди, -да) *bot.* dağ tərхunu; **седефгандин** dağ tərхununun.

СЕДЕФГАН II (-ди, -да) düymə qabı; **седефгандин** düymə qabının.

СЕДЕФЛУ *sif.* sədəfli; **седефлу чуьн-гуьр** sədəfli saz.

СЕДРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dan. sədr; **седридин** sədrin; **седри хьягьун** sədr seçmək.

СЕДРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sədrlik; **седривилин** sədrliyin; **седривал авун** sədrlik etmək.

СЕЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mövsum, fəsil; **сезондин** mövsümün, fəslin.

СЕЙКЕ *sif.* böyük, boy-buxunlu.

СЕЙЛИ *sif.* 1) məşhur; 2) hörmətli, möhtərəm; 3) dəbdə olan; **сейли кас** məşhur adam; **сейли авун** məşhur etmək; **сейли хьун** məşhur olmaq; **вириниз сейли я** hər

yerdə məşhurdur; 4) *qadın adı* - **Сейли** (Seyli).

СЕЙЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məşhurluq; **сейливилин** məşhurluğun.

СЕЙЛИДАКАЗ *z.* məşhurasına, hörmətlə.

СЕЙЛИДИЗ *z.* *bax* Сейлидаказ.

СЕЙМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seym* (*bəzi dövlətlərdə: qanunverici məclis, parlament*).

СЕЙНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seyner* (*torla təchiz olunmuş balıqçı gəmisi*); **сейнердин** *seynerin*.

СЕЙР *seyr*, gözinti, gözmə; **сейр авун** *seyr etmək*; **сейрдиз экьеч** *İун* *seyrə çıxmaq*.

СЕЙРАН (-ди, -да) *seyran*; **сейрандин** *seyranın*.

СЕЙРАНГАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seyrəngah*; **сейрангагьдин** *seyrəngahın*.

СЕЙРЧИ *gəzəyən, kefçi*.

СЕЙСМОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *geol. seysmoqram (zəlzələni göstərən yazı)*; **сейсмограммадин** *seysmoqramın*.

СЕЙСМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seysmoqraf (yer səthinin titrəyişini (zəlzələni) avtomatik surətdə qeyd edən cihaz)*; **сейсмографдин** *seysmoqrafın*.

СЕЙСМОГРАФИЯ (-ди, -да) *geol. seysmoqrafiya (Yer qabığının titrəyişinin seysmoqraf vasitəsilə qeyd olunması)*; **сейсмографиядин** *seysmoqrafiyanın*.

СЕЙСМОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seysmoloq*; **сейсмологдин** *seysmoloqun*.

СЕЙСМОЛОГИЯ (-ди, -да) *geol. seysmologiya (geologiyanın Yer qabığının titrəyişindən bəhs edən bölməsi)*; **сейсмологиядин** *seysmologiyanın*.

СЕЙСМОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *seysmometr (yerin tərpənməsini müşahidə etmək üçün cihaz)*; **сейсмометрдин** *seysmometrın*.

СЕЙСМОМЕТРИЯ (-ди, -да) *geol. seysmometriya (yer tərpənişini (zəlzələni) öyrənmə elm)*; **сейсмометриядин** *seysmometriyanın*.

СЕЙФ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *seyf* (1. *yanmayan şaf, dəmir kassa*; 2. *bankda*

qiymətli şeylərin saxlandığı yer); **сейфинин** *seyfin*.

СЕК (-ди, -да) *qəd. sek (qədim ləzgi tayfalarından birinin adı)*; **секдин** *sekin*.

СЕКАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. sekans (bücağın triqonometrik funksiyası)*; **секансдин** *sekansın*.

СЕКВЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sekvensiya (hər hansı bir motivin, qalxan ya enən qatmanın müxtəlif pillələrində təkrarı)*; **секвенциядин** *sekvensiyanın*.

СЕКВЕСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sekvestr* (1. *hüq. hər hansı bir mülk və malın dövlət mənafeyinə olaraq zəbt olunması və ya ondan istifadə olunmasının məhdud edilməsi*; 2. *tib. hər hansı bir orqanda (xüsusilə sümükdə) ölmüş hissə*); **секвестрдин** *sekvestrin*.

СЕКВОЙЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. sekvoyya (Şimali Amerikada bitən çox böyük ağac)*; **секвойядин** *sekvoyyanın*.

СЕКИН *sif.* 1) *sakit, dinc*; 2) *qalmaqlıq*; 3) *səbirli, tələsməyən*; **секин гьава** *sakit hava*; **секин гьуьл** *sakit dəniz*; **секин инсан** *sakit (dinc) insan*; **секин авун** *sakitləşdirmək*; **секин хьун** *sakitləşmək*; *həmçinin bax* **Элес**.

СЕКИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Секин I** (**секин авун**).

СЕКИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sakitlik, sükut*; *səssizlik*; **секинвални** *ислягьвал* *sakitlik və asayiş*; **секинвал авун** *sakitlik göstərmək*; **секинвал гьатун** *sakitlik yaranmaq, sükut çökmək*; **секинвилин** *падеж* *yerli sakit hal (ləzgi dilində beş belə hal mövcuddur)*.

СЕКИНВИЛЕЛДИ *z. bax* **Секиндаказ**.

СЕКИНДАКАЗ *z. sakitcə*; **секиндаказ** *акьвазун* *sakitcə durmaq*.

СЕКИНДИЗ *z. bax* **Секиндаказ**.

СЕКИНЗ *z. bax* **Секиндаказ**.

СЕКИНСУЗ 1) *sif. narahat*; **сакинсуз** *кас* *narahat adam*; **секинсуз хьун** *narahat olmaq*; 2) *z. narahat halda*; **ада секинсуз** *лагьана* *o, narahat halda dedi*; **секинсуз авун** *narahat etmək*.

СЕКИНСУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Секинсуз** (**секинсуз авун**).

СЕКИНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *narahatlıq*; **секинсузвилин** *narahatlığın*; **секинсузвал авун** *narahatlıq*

etmək; **секинсузвал акатун** narahatlığa məruz qalmaq, həyəcanlanmaq; **секинсузвал кутун** narahatlıq yaratmaq.

СЕКИНСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Секинсуздаказ**.

СЕКИНСУЗДАКАЗ *z. narahatlıqla.*

СЕКИНУН *bax* **Секинарун**.

СЕКЛЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yarım kisədən az taxıl (*təcili üyüdülmək üçün*); **секлемдин** yarım kisədən az taxılın; **секлем квадарун** а) növbədənənar yarım kisədən az taxıl üyütmək; б) *məc.* böyük qardaşı qoyub kiçik qardaşın toyunu etmək.

СЕКРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sekret (1. *fiziol. vəzi hüceyrələrinin hazırladığı şirə*; 2. *geol. süxurların məsamələrini dolduran maddənin kütləsi*); **секретдин** sekretin.

СЕКРЕТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) katiblik; **секретарвал авун** katiblik etmək.

СЕКРЕТАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) katib; **секретардин** katibin.

СЕКРЕТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sekreter (*yazı stolu növü*); **секретердин** sekreterin.

СЕКРЕТИН (-ди, -да) *fiziol.* sekretin (*mədəaltı vəzinin şirə ifraz etməsinə səbəb olan hormon*); **секретиндин** sekretinin.

СЕКРЕЦИЯ (-ди, -да) *fiziol.* sekresiya (*vəzilərin orqanizmin fizioloji fəaliyyətinə lazım olan maddələr hazırlayıb ifraz etməsi prosesi*); **секрециядин** sekresiyanın.

СЕКСТА (-ди, -да) *mus.* seksta (1. *diatonik qammanın altıncı pilləsi*; 2. *diatonik qammanın birinci pilləsi ilə altıncı pilləsi arasında fasilə*); **секстадин** sekstanın.

СЕКСТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr. geod.* sekstant (*geodeziya və astronomiya müşahidələrində işlədilən bucaqölçən alət*); **секстантдин** sekstantın.

СЕКСТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* sekstet (*altı musiqi aləti və ya altı səs üçün yazılmış əsər*); **секстетдин** sekstetin.

СЕКСТИЛЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sekstilyon (*bir vahidlə 21 sıfırdan ibarət rəqəm*); **секстильондин** sekstilyonun.

СЕКСУАЛИЗМ (-ди, -да) seksualizm (*cinsiyyət hissənin artıqlığı*); **сексуализмдин** seksualizmin.

СЕКСУАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) cinsiyyət, şəhvaniyyət; **сексуалвалин** cinsiyyətin, şəhvaniyyətin.

СЕКСУАЛ *sif.* cinsi, şəhvani.

СЕКТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *din.* sekta, təriqət, məzhəb; **сектадин** sektanın, təriqətin, məzhəbin; 2) *məc.* sekta (*kütlədən ayrılmış bir qrup adam*).

СЕКТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сектант (1. *təriqətçi*; 2. *məc. sektantlığa nail olan, dəstəbaz*); **сектантдин** sektantın.

СЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *riyaz.* sektor; 2) bölmə, şöbə, sahə; **сектордин** sektorun; bölmənin, şöbənin, sahənin.

СЕКУНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) saniyə; 2) *məc.* an, ləhzə; **секунддин** saniyənin; anın, ləhzənin; *həmçinin bax* **Ял**.

СЕКУНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* sekunda (*diatonik qammanın yanaşı duran iki notu arasında interval*); **секундадин** sekundanın.

СЕКУНДАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sekundant (1. *köhn.* duel şahidi; 2. *idm.* *boksda: yarış zamanı bokscuya xidmət edən adam*); **секундантдин** sekundantın.

СЕКУНДАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sekundantlıq; **секундантвалин** sekundantlığın.

СЕКУНД-МАЙОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* sekund-mayor (*XVIII əsrdə rus ordusunda: sonrakı kapitan rütbəsinə bərabər zabit rütbəsi*); **секунд-майордин** sekund-mayorun.

СЕКУНДОМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saniyəölçən (*saniyənin 0,1-ni göstərən saat*); **секундомердин** saniyəölçənin.

СЕКУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kürsülük; **секуьдин** kürsülüyün; **секуь квай кІвал** kürsüklü ev.

СЕКУЬІ *sif.* birmərtəbəli, alçaq; **секуьІ кІвал** birmərtəbəli (*alçaq*) ev.

СЕКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seksiya, bölmə; **секциядин** seksiyanın, bölmənin.

СЕЛ (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) 1) sel; 2) güclü yağış; **селдин** selin; **сел акатна** güclü yağış başlandı; **са шумуд кІвал селди тухвана** bir neçə evi sel apardı; **сел атун** sel gəlmək; **вацІуз сел атана** çaya sel gəldi;

ивийрин селлер qan seli; **накъвад селлер** *məc. göz yaşı seli.*

СЕЛДА, СЕЛНА *dan. bax Селун.*

СЕЛЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *selektor (dəmir yolunda, böyük tikintilərdə eyni zamanda bir neçə abonentlə danışmağa imkan verən aparat); селектордин* selektorun.

СЕЛЕКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *seleksioner, seleksiyaçı (seleksiya mütəxəssisi); селекционердин* seleksionerin.

СЕЛЕКЦИЯ (-ди, -да) *seleksiya (seçmə, suni arıtma və s. yolu ilə bitki növlərinin və ya heyvan cinslərinin yaxşılaşdırılması); селекциядин* seleksiyanın.

СЕЛЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. sələm, müamilə, faizlərlə fayda; selemдин* sələmin; **селем къачун** sələm almaq.

СЕЛЕМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sələmçi, müamiləçi (faizlə borc pul verən); селемчидин* sələmçinin, müamiləçinin.

СЕЛЕМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sələmçilik, müamiləçilik; селемчивилин* sələmçiliyin, müamiləçiliyin; **селемчивал авун** sələmçilik etmək.

СЕЛЕН (-ди, -да) *kim. selen; селендин* selenin.

СЕЛЕНИТ (-ди, -да) *selenit (1. miner. qızılı sarıya çalan yarımşəffaf gips; 2. fantastik romanlarda: Ayda yaşayan xəyalı adam; Ay sakini); селенитдин* selenitin.

СЕЛЕНОГРАФИЯ (-ди, -да) *selenoqrafiya (astronomiyanın Ay bəhsi); селенографиядин* selenoqrafiyanın.

СЕЛЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. fikir, zənd; селесдин* fikrin, zəndin.

СЕЛЖУКЪАР (-ри, -ра) *səlcuqlar (qədim türk tayfalarından biri); селжукърин* səlcuqların.

СЕЛИГЪА // САЛАГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səliqə; селигъадин (салагъадин) səliqəнин.*

СЕЛИГЪАВАЛ // САЛАГЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *səliqəlilik; селигъавилин (салагъавилин) səliqəliliyin.*

СЕЛИГЪАДАЛДИ *z. səliqə ilə.*

СЕЛИГЪАЛУ *sif. səliqəli; селигъалу **кІвал** *səliqəli ev.**

СЕЛИГЪАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *səliqə-sahmanlılıq; селигъалувилин* *səliqə-sahmanlılığın.*

СЕЛИГЪАЛУВИЛЕЛДИ *z. bax Селигъалудаказ.*

СЕЛИГЪАЛУДАКАЗ *z. səliqəliliklə.*

СЕЛИГЪАЛУДИЗ *bax Селигъалудаказ.*

СЕЛИГЪАСУЗ *sif. səliqəsiz.*

СЕЛИГЪАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *səliqəsizlik; селигъасузвилин* *səliqəsizliyin.*

СЕЛИГЪАСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax Селигъасуздаказ.*

СЕЛИГЪАСУЗДАКАЗ *z. səliqəsizliklə.*

СЕЛИГЪАСУЗДИЗ *z. bax Селигъасуздаказ.*

СЕЛИМ *loto oyununda – 7.*

СЕЛИТРА (-ди, -да) *kim. şora; селитрадин* şoranın.

СЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; села, селин, селрай, селмир) *selləmək; селна* *sellədi.*

СЕЛФИ *öz-özünün şəklini çəkmə.*

СЕЛЬВАСАР (-ри, -ра) *coğr. selvaslar (Cənubi Amerikada Amazonka çayı boyunca bitən rütubətli tropik meşələr); сельвасрин* selvasların.

СЕЛЬПО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. 1) kənd istehlak cəmiyyəti; 2) kənd istehlak kooperativi mağazası; сельподин* *kənd istehlak cəmiyyətinin; kənd istehlak kooperativi mağazasının.*

СЕМАНТИКА (-ди, -да) *dilç. semantika; семантикадин* semantikanın.

СЕМАСИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. semasioloq (semasiologiya mütəxəssisi, semasiologiya ilə məşğul olan dilçi); семасиологдин* semasioloqun.

СЕМАСИОЛОГИЯ (-ди, -да) *dilç. semasiologiya (dilçiliyin sözlərin, ifadələrin mənələrindən və onların dəyişilməsindən bəhs edən bölməsi); семасиологиядин* semasiologiyannın.

СЕМАФОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *semafor (dirək yaxud dor ağacının başında signal qurğusu); семафордин* semaforun.

СЕМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ağıldankəm, sərsəm, səfeh; семедин* *ağıldankəmin, sərsəmin; семе хун* *sərsəmləmək, səfəhləmək.*

СЕМЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ağıldankəmlik, sərsəmlik, səfehlik;*

семевилин аğıлдankəmliyin, sərsəmliyin, səfehliyin.

СЕМЕДАКАЗ *z.* sərsəmcəsinə, səfeh-cəsinə.

СЕМЕДИЗ *z. bax* Семедаказ.

СЕМЕДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) аğıлдankəm, sərsəm, səfeh; **семедан** аğıлдankəmin, sərsəmin, səfehin; **секебуру** аğıлдankəmlər, sərsəmlər, səfehlər.

СЕМЕН *sif.* səmənd; **семен балкІан** səmənd at.

СЕМЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səməni; **семенадин** səməninin.

СЕМЕНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səmənd at saxlayan; **семенчидин** səmənd at saxlayanın.

СЕМЕР (-ди, -да, -ар, -ри, -ра) yumşaq yəhər; **семердин** yumşaq yəhərin.

СЕМЕСТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) semestr, yarımillik (*ali məktəblərdə dərs ilinin yarısı*); **семестрдин** semestrin, yarımilliyin.

СЕМЗИЯР (-йри, -йра) göyərti (*qutab-lıq*); **семзийрин** göyərtinin.

СЕМИНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) seminar (1. *ali məktəblərdə: müəllimin rəhbərliyi altında qrupla keçirilən əməli məşğələ*; 2. *xüsusi hazırlıq, ixtisası artırmaq üçün keçirilən qrup məşğələsi, dərnək*); **семинардин** seminarın.

СЕМИНАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. 1) seminariya tələbəsi; 2) seminariya qurtarmış adam; **семинаристдин** seminariya tələbəsinin; seminariya qurtarmış adamın.

СЕМИНАРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seminariya (*keçmişdə: bəzi xüsusi məktəblərin adı*); **семинариядин** seminariyanın.

СЕМИОТИКА (-ди, -да) *tib.* semiotika (1. *xəstəliklərin əlamətlərindən bəhs edən elm*; 2. *dilçilikdə: işarələr və işarə sistemləri haqqında elm*); **семиотикадин** semiotikanın.

СЕМИТИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) dilç. semitizm (*semist dillərinə uyğun tərzdə qurulmuş və ya onlardan götürülmüş söz, ifadə*); **семитизмдин** semitizmin.

СЕМИТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* semitoloq (*semitologiya mütəxəssisi, semit dilləri mütəxəssisi*); **семитологдин** semitoloqun.

СЕМИТОЛОГИЯ (-ди, -да) *filol.* semitologiya (*semit dilləri və mədəniyyətlərini öyrənən elmlərin ümumi adı*); **семитологиядин** semitologiyanın.

СЕМИТАР (-ри, -ра) semitlər (*indiki ərəblərin, suriyalıların, yəhudilərin, həbəşlərin və s.-nin mənsub olduğu Cənub-qərbi Asiya və Şimali Afrikanın dilcə bir-birinə yaxın olan xalqlar qrupu*); **семитрин** semitlərin.

СЕМПЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. sempel (*bəzi kart oyunlarında karta qoyulan pul*); **сепелдин** sempelin.

СЕМСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fitçalan, düdük; **семсидин** fitçalanın, düdüyün.

СЕН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* murad; **сендин** muradın.

СЕН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sen (*Yaponiyada xırda pul*); **сендин** senin.

СЕНАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dayaq; **сенадин** dayağın; **ам инсанрин сенад я о**, insanların dayağıdır.

СЕНАЖ (-ди, -да) senaj (*mal-qara yemi*); **сенаждин** senajın.

СЕНАТ (-ди, -да) senat (1. *qədim Romada: dövlət şurası, dövlət idarəsinin baş orqanı*; 2. *çar Rusiyasında: ali məhkəmə və inzibati idarə*; 3. *ABŞ, Fransa və bəzi başqa dövlətlərdə qanunverici baş palata*); **сенатдин** senatın.

СЕНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) senator (*senat üzvü*); **сенатордин** senatorun.

СЕНАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) senatorluq; **сенаторвилин** senatorluğun.

СЕНБЕРНАР (-ди, -да) senbernar (*uzun tüklü, iri bədənli it cinsi*); **сенбернардин** senbernarın.

СЕНГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səngər; **сенгердин** səngərin; **Клеви сенгерар** möhkəm səngərlər; *həmçinin bax* Хак.

СЕНЕН: **сенен йифди** *z.* ötən gecə boyu.

СЕНЖЕРМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sencermen (*armud sortu*); **сенжермендин** sencermenin.

СЕНЖЕФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəncəfil; **сенжефилдин** zəncəfilin.

СЕНСАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sensasiya (1. *çox güclü təsir, gurultu, həyəcan*; 2. *çox böyük təsir oyadan hadisə, xəbər*); **сенсациядин** sensasiyanın.

СЕНСИБИЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sensibilizator (*sensibilizasiyaya səbəb olan vasitə*); **сенсibilizatorдин** sensibilizatorun.

СЕНСИБИЛИЗАЦИЯ sensibilizasiya (1. *fiziol. bir təsirə qarşı orqanizmin, onun hüceyrə və toxumalarının həssaslığının artması*; 2. *foto plastinkalarının bəzi işıq şüalarına qarşı həssaslığının artması*; 3. *poliqr. çap qəlibləri hazırlanacaq metal lövhəciklərin səthinin kimyəvi üsulla işlənməsi*).

СЕН-СИМОНИЗМ (-ди, -да) *tar. sen-simonizm (XIX əsr fransız utopist-sosialisti Sen-Simonun nəzəriyyəsi)*; **сен-симонизмдин** sen-simonizmin.

СЕН-СИМОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. sen-simonist (sen-simonizm tərəfdarı)*; **сен-симонистдин** sen-simonistin.

СЕНСУАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls. sensualizm (idrakin yeganə mənbəyinin duyğular olduğunu iddia edən fəlsəfi cərəyan)*; **сенсуализмдин** sensualizmin.

СЕНСУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls. sensualist (sensualizm tərəfdarı)*; **сенсуалистдин** sensualistin.

СЕНТИМЕНТАЛИЗМ (-ди, -да) sentimentalizm (1. *XVIII əsrin axırlarında və XIX əsrin əvvəllərində Avropa ədəbiyyatında cərəyan*; 2. *həddindən artıq həssaslıq, hissilik, hissə qapılma*); **сентиментализмдин** sentimentalizmin.

СЕНТИМЕНТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. sentimentalist (sentimentalizm tərəfdarı olan yazıçı)*; **сентименталистдин** sentimentalistin.

СЕНТЯБРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sentyabr, sentyabr ayı; **сентябрдин** sentyabrın.

СЕНФЕЛАЙ *z. ötən gecədən.*

СЕНФЕЛДИ *z. ötən gecəyədəк.*

СЕНФЕН *z. ötən gecənin.*

СЕНФЕНАН *sif. сенфенан вакъиа* ötən gecəki hadisə.

СЕНФИЗ *z. ötən gecə*; **сенфиз садни** *ксанаç* ötən gecə heç kəs yatmadı.

СЕНЬОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) senyor (1. *feodalizm cəmiyyətində: öz mülkündə hökmdar olan torpaq sahibi*; 2. *İspaniyada: ağa, cənab*); **сеньордин** senyorun.

СЕНЬОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tar. senyorluq*; **сеньорвилин** senyorluğun.

СЕНЬОРИТА (-ди, -да) *senyorita (İspaniyada: cavan qız)*; **сеньоритадин** senyoritanın.

СЕНЬОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *senyorluq (senyorun ixtiyarında olan yerlər)*; **сеньориядин** senyorluğun.

СЕНЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *sənət*; **сенятдин** *sənətin*; 2) *alət*; **ада кІватІ хьанвайбуруз кьугъне сенятар – кьуьквер, перер, цуьруьгъуьлар кьалурна о, topлашанlara köhnə alətləri – yabaları, belləri, dırmağları göstərdi.**

СЕНЯТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sənətkar*; **сеняткардин** *sənətkarın*.

СЕНЯТКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sənətkarlıq*; **сеняткарвилин** *sənətkarlığın*.

СЕПАРАТИЗМ (-ди, -да) *siy. separatizm (1. ayrılmağa çalışma; 2. azlıqda qalan millətlərin və yaxud bir əyalətin dövlətdən ayrılaraq müstəqil dövlət qurmağa çalışması)*; **сепаратизмдин** separatizmin.

СЕПАРАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. separatist (separatizm tərəfdarı, ayrılma tərəfdarı)*; **сепаратистдин** separatistin.

СЕПАРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *siy. separatlıq, ayırlıq*; **сепаратвилин** *separatlığın*.

СЕПАРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. separator (1. bir maddəni başqasından və maddənin hissələrini bir-birindən ayırmaq və ya maddənin qatışığundan təmizləmək üçün maşın və ya cihaz; 2. k.t. üzlü süddən qaymağı ayıran cihaz)*; **сепаратордин** separatorun.

СЕПЕРАР: **Себ** *isminin cəm forması*; *bax Себ.*

СЕПЕРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Себ I (сеперар гун).*

СЕПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sepiya (1. zool. içərisində darçını boyaq maddəsi olan dəniz molyusku; 2. tünd darçını boyaq və ya tuş; 3. bu boyaqla çəkilmiş şəkil və ya darçını foto)*; **сепиядин** sepiyanın.

СЕПСИС (-ди, -да) *tib. sepsis (qana düşmüş xəstəliktörədicə mikroorqanizmlərlə bütün bədənə zərərnlənməsi)*; **сепсисдин** sepsisin.

СЕПТАККОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* septakkord (*əsas ton, tersiya, kvinta və septimadan ibarət dördsəslı akkord*); **септаккорддин** septakkordun.

СЕПТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* septet (**1.** *yeddi nəfərin oxuması və ya yeddi musiqi aləti üçün yazılmış musiqi əsəri*; **2.** *belə musiqi əsərini ifa edən çalğıçılar dəstəsi*); **септетдин** septetin.

СЕПТИКТАНК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) septiktank (*kanalizasiya sularını təmizləmək üçün xüsusi hovuz*); **септиктанкдин** septiktankın.

СЕПТИМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* septima (**1.** *diatonik qammanın yeddinci pilləsi*; **2.** *diatonik qammada birinci və yeddinci pillələr arasındakı fasilə*); **септимадин** septimanın.

СЕР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd.* ser (*mayın əvvəlində keçirilən ləzgi milli bayramı*); **сердин** serin.

СЕРАДЕЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seradella (*paxlalular fəsiləsindən ot bitki*); **сераделладин** seradellanın.

СЕРАСКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* sərəsgər (*köhnə Türkiyədə: baş komandan, sonralar – hərbi nazir*); **сераскердин** sərəsgərin.

СЕРАФИМ (-ди, -да) serafim (*xristianlarda altıqanadlı mələk*); **серафимдин** serafimin.

СЕРБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) serb (*cənubi slavyan xalqı*); **сербдин** serbin; **серб** чИал serb dili; **сербар** serblər.

СЕРВАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) servant (*qab-qacaq bufəti, kiçik bufet*); **сервантдин** servantın.

СЕРВЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərвət; **серветдин** sərвətin.

СЕРВИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) serviz (*xörək və ya çay üçün qab-qacaq komplekti*); **сервиздин** servizin.

СЕРВИС (-ди, -да) xidmət, xidmət göstərmə; **сервисдин** xidmətin.

СЕРВИТУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) servitut (**1.** *antik, feodal və kapitalist cəmiyyətlərində: başqasının mal və mülkündən müəyyən dərəcədə istifadə etmək hüququ*; **2.** *birisinin öz xüsusi mal və mülkündən istifadə etmək hüququnun müəyyən dərəcədə məhdud edilməsi*; **3.** *bir dövlətin hər hansı bir ərazi üzərindəki hakimiyyətinin başqa bir dövlət*

xeyrinə məhdud edilməsi); **сервитутдин** servitutun.

СЕРГ (-ки, -кина; -кер, -кери, -кера) sarımsaq; **серкин** sarımsağın; **серки кьил** sarımsaq başcığı; **серкин силих** sarımsaq dilimi; **серки хьиз кудай** sarımsaq kimi yandırар; **серг гатун** sarımsağı əzmək; **серкин япар** yaxşı eşidən qulaqlar.

СЕРГЕРДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərgərdan; **сергердандин** sərgərdanın; *həmçinin bax* **Куючбан**.

СЕРГУН (-да, -на; -из, -зава; -рай, -мир) *məc. dan.* zərər vermək; **сергна** zərər verdi.

СЕРГЪЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sərхəd; **сергъятдин** sərхədin; **гьульуьн сергъят** dəniz sərхədi; **сергъят авачир кьван** sərхədsiz, ucsuz-bucaqsız; 2) mərz; 3) hədd, hüdud, kənar; **сергъят эцигун** sərхəd qoymaq, mərz qoymaq; **сергъят чIугун** sərхəd çəkmək; *həmçinin bax* **Часпар**.

СЕРГЪЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s.* məhdudiyət; **сергъят-вилин** məhdudiyətin.

СЕРГЪЯТСУЗ I *sif.* sərхədsiz, geniş; hədsiz-hüdüdsuz.

СЕРГЪЯТСУЗ II *z.* sonsuz, həddən artıq, son dərəcə.

СЕРГЪЯТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sərхədsizlik, sonsuzluq, hədsizlik; **сергъятсузвилин** sərхədsizliyin, sonsuzluğun, hədsizliyin.

СЕРГЪЯТСУЗВИЛЕЛДИ *z.* hədsiz, intəhasız, fəvqələdə.

СЕРГЪЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* sərхədçi; **сергъятчидин** sərхədçinin.

СЕРДЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çoban koması; **сердендин** çoban komasının.

СЕРДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) canişin; 2) başçı; **сердердин** canişinin; başçının; 3) *kişi adı* - **Сердар** (Sərdar).

СЕРДЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) canişinlik; 2) başçılıq; **сердервилин** canişinliyin, başçılığın; **сердервал авун** canişinlik etmək; başçılıq etmək.

СЕРЕНАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) serenada (**1.** *Qərbi Avropada orta əsr trubadur poeziyasında: təbrik nəğməsi*; **2.** *qədim İtaliyada və İspaniyada: məşuqənin pəncərəsi önündə gitaranın müşayiətilə oxunan nəğmə*;

3. *mus. bu üslubda yazılmış musiqi əsəri*); **серенададин** serenadanın.

СЕРЕНЖЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərəncam, tədbir; **серенжемдин** sərəncamın, tədbirin; **серенжем кябулун** а) sərəncam qəbul etmək; б) tədbir görmək.

СЕРЕС I *sif.* gözəgəlimli, xoşagələn.

СЕРЕС II *z.* vaxtı ikən, yeri gəlmişkən.

СЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) gözəgəlimlilik, xoşagəlimlilik; **сересвилин** gözəgəlimliliyin, xoşagəlimliliyin.

СЕРЕСВИЛЕЛДИ *z.* **бах Сересдаказ.**

СЕРЕСДАКАЗ *z.* xoşagəlimliklə, gözəgəlimliklə.

СЕРЕСДИЗ *z.* **бах Сересдаказ.**

СЕРЕСЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eyvan; **сересердин** eyvanın.

СЕРЖАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) serjant (*orduda və milisdə kiçik komandir adlarından biri*); **сержантдин** serjantın.

СЕРИН I *sif.* sərin; **серин югъ** sərin gün; **серин гъава** sərin hava; **кье серинда** bu gün sərin dir; **серин хьун** sərin olmaq; **гила чимида**, **няниз серин жада** indi istidir, axşam sərin olacaq; **чи араяр серин я** münasibətlərimiz yaxşı deyil.

СЕРИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* kölgəlik, gün düşməyən yer; **сериндин** kölgəliyin, gün düşməyən yerin; **ам тарцин сериндик ацукьнава** о, ağacın kölgəsində oturub.

СЕРИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sərinləşdirmək; **серинарна** sərinləşdirdi.

СЕРИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sərinlik, kölgəlik; **серинвилин** sərinliyin, kölgəliyin.

СЕРИНДА I: **Серин** *isminin hal forması; бах Серин.*

СЕРИНДА II sərindir.

СЕРИНУН *бах Серинарун.*

СЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seriya (1. *bir-birinə eynilə oxşar və ya ümumi əlamətə malik olan şeylərin ardıcıl sırası*; 2. *sıra, silsilə*; 3. *dan. bir çox, bir sıra, xeyli*); **сериядин** seriyanın.

СЕРКЕР I; **Серг** *isminin cəm forması; бах Серг.*

СЕРКЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) baş çoban; **серкердин** baş çobanın; 2) *kişi adı - Серкер (Sərkər).*

СЕРКЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) baş çobanlıq; **серкервилин** baş çobanlığın.

СЕРКИН: **Серг** *isminin hal forması; бах Серг.*

СЕРКІВ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *bot.* kəndalaş; **серкІведин** kəndalaşın; *həmçinin бах Кирф.*

СЕРНИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərnic; **серничдин** sərnicin; *həmçinin бах Бекье.*

СЕРПАНТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) serpantin (*rəngbərəng uzun kağız lent*); **серпантиндин** serpantinin.

СЕРПЕНТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* serpentin (*tünd yaşıl və ya sarı yaşıl rəngli daş*); **серпентиндин** serpentinin.

СЕР // СЕЙР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) seyr; **сердин** seyrin; **сейр авун** seyr etmək.

СЕРСЕР: **серсер авун** özünü itirmiş hala gətirmək; **çaşdırmaq**, **karıxdırmaq**, **pərt etmək**; **серсер хьун** **çaşыб** qalmaq, **çaşмақ**, **özünü itirmək**, **donuxub** qalmaq, **karıxmaq**, **pərt olmaq.**

СЕРСЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) **çaşма**, **özünü itirmə**, **pərtlik**, **karıxма**, **qarışıqlıq**; **серсервилин** **çaşmanın**, **özünü itirmənin**, **pərtliyin**, **karıxmanın**; **серсервал кутун** **qarışıqlıq salmaq.**

СЕРСЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах Серсер (серсер авун).*

СЕР: **сер ягьун** *f.* başına hava gəlmək; **адан кьилиз сер янава** onun başına hava gəlib.

СЕРСО (-ди, -да) *idm.* serso (1. *xüsusi ağacla atılıb tutulan çənbər oyunu*; 2. *bu oyunun çənbər və ağacları*); **серсодин** sersonun.

СЕРТ *sif.* sərt; **серт кас** sərt adam; **серт хьун** sərt olmaq.

СЕРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sərtlik; **сертвилин** sərtliyin; **сертвал авун** sərtlik etmək.

СЕРТДАКАЗ *z.* sərtliklə; **сертдаказ** **рахана** sərtliklə danışdı.

СЕРТДИЗ *z.* **бах Сертдаказ.**

СЕРТИФИКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sertifikat (1. *vəsiqə, şəhadətnamə*; 2. *mal. dövlət orqanlarının borc maliyyə iltizamnaməsi*; 3. *bəzi dövlət istiqrazları biletinin adı*); **сертификатдин** sertifikatın.

СЕРТУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *üst paltarı (isti və uzun)*; **сертукдин** *üst paltarının*.

СЕРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol. serum (qan və ya limfa zərdəbi)*; **серумдин** *serumun*.

СЕРФ *sif.* хərc, çıxar, хərcлəмə, хərcлənmə, sərf etmə; **серф авун** хərcлəмək; **серф хьун** хərcлənmək; **вад тондин машинди гзаф бензин серф ийида** беш tonluq maşın çox benzin sərf edir; **а кардиз вахт серф авун герек авач** о işə vaxt sərf etməк lazım deyil; **уьмуьр илимдиз серфна** ömrünü elmə sərf etdi.

СЕРФЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fürsət*; **серфедин** *fürsətin*; **серфе акатун** *fürsət düşmək*.

СЕРФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Серф (серф авун)*.

СЕС (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *səs*; **сəдa**; **ачух сес** *gram. sait*; **ачух тушир сес** *samit*; **вандай сес** *gram. cingiltili səs*; **ван тийир сес** *kar səs*; **куьруь сес** *gram. qısa səs*; **кІалхандин сес** *gram. boğaz səsi*; **векьи сес** *gur səs*; **рикІиз кьайи сес** *pis, xoşagəlməz səs*; **ширин сес** *şirin səs*; **шубькІуь сес** *nazik səs*; **лугьуз жедай манияр, анжах сес авач** mahnı oxumaq olardı, ancaq səs yoxdur; **сес авун** *səs salmaq*; **сес акьатун** *səs çıxmaq*; **эхирни адай сес акьатна** *axır ki, ondan səs çıxdı*; **адай сес акьатнач** *ondan səs çıxmadı*; **сес акьудун** *səs çıxarmaq*; **сес алаз рахун** *ucadan danışmaq*; **сес атун** *səs gəlmək*; **адаз сес кьвезва** *о, səs əsidir*; **сес атІанвайди** *səsdən məhrum olunmuş*; **сес гун** *səs vermək*; **сесмир!** *sus!*; **сес тагун** *səs verməmək*; **сесер чІур хьун** *səsi korlanmaq*; **сесер ханва** *səsinə itirib, xırıldayır*; **сесериз вегьин** *və yaxud səsinə эцигун səsə qoymaq*; **сес сесина туна лугьун** *bir yerdə (xorla) oxumaq*; **сесни тавуна акьвазун** *susmaq, səs çıxarmamaq*; **яваш сесиналди** *astadan*; 2) *məc. eşitmə, danışmaq, söhbət, şayiə, xəbər*; **адакай чІуру сес гьатнава** *onun haqqında pis şayiə yayılıb*; **вун аниз физва лугьуз сесер ава** *səq oraya gedirsən deyə xəbər yayılıb*; **сесер чукІун** *səs yayılmaq, xəbər yayılmaq*; **сесер чукІурун** *şayiə yaymaq*; 3) *çağırış, səda, hay, qışqırmaq, bağırtı*; *həmçinin bax Ван*.

СЕССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sessiya (müəyyən vaxtlarda, dövrü surətdə keçirilən məşğələ, iclas və s.)*; **сессиядин** *sessiyanın*.

СЕСТЕРЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar. sestersiya (qədim Romada xırda pul)*; **сестерциядин** *sestersiyanın*.

СЕСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Сес (сес авун)*.

СЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tor*; **сеткадин** *torun*.

СЕТТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *setter (tula cinsi)*; **сеттердин** *setterin*.

СЕТТЛЬМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *settlement (yarımüstəmləkə ölkələrdə: şəhərlərin kapitalist dövlətləri təbəələrinin yaşadığı müstəqil məhəllələr)*; **сеттльментдин** *settlementin*.

СЕТІРЕНЖ (-ди, -да) *şahmat*; **сетІренждин** *şahmatın*; **сетІренж кьуьгьун** *şahmat oynamaq*; *həmçinin bax Шагьмат*.

СЕФЕВИДАР (-ри, -ра) *səfəvilər*; **сефевидрин** *səfəvilərin*.

СЕФЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *səfər, səyahət*; **сефердин** *səfərin, səyahətin*; **сефердиз фин** *səfərə (səyahətə) çıxmaq*; **ваз хьсан сефер хьурай!** *sənə yaxşı yoll!*; **сефер авун** *səfər etməк, səyahət etməк*.

СЕФЕР II *z. dəfə*; **и сефер** *bu dəfə*; **а сефер** *o dəfə*; **са шумуд сефер** *bir neçə dəfə*; *həmçinin bax Гьилера*.

СЕФЕР III *səfər (müsəlman təqvimində ay)*.

СЕФЕРДА I: Сефер *isminin hal forması*; *bax Сефер*.

СЕФЕРДА II *z. dəfə*; **алатай сеферда** *keçən dəfə*; **кьве сеферда** *iki dəfə*; **маса сеферда** *başqa dəfə*; **са шумуд сеферда** *bir neçə dəfə*; **са сеферда** *bir dəfə*; **са сеферда лагьана** *bir dəfə dedi*; **са сеферда хьуьтІуьз** *bir dəfə qışda*; **шумудни са сеферда** *bir neçə dəfə, dəfələrlə*; **эхиримжи сеферда** *axıncı dəfə*; *həmçinin bax Гьилера*.

СЕФЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *səyahətçi*; **сеферчидин** *səyahətçinin*; *həmçinin bax Сиягьатчи*.

СЕФИГЬ I *sif. səfeh, ağılsız*; **сефигь кас гьикІ** *гьавурда тван səfeh (ağılsız) adamı necə başa salasan*; **сефигь авун** *səfeh etməк, səfehləşдirmək*; **сефигь хьун** *səfeh olmaq, ağılsız olmaq*; **сефигь тирбур** *səfeh olanlar*; *həmçinin bax КІамаш*.

СЕФИГЬ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. səfeh, ağılsız (adam)*; **сефигьдин** *səfehin*;

са шумуд сефигъ bir neçə səfeh (ağlısız); *həmçinin bax* **КІамаш**.

СЕФИГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Сефигъ** (сефигъ авун).

СЕФИГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səfehlik, ağlısızlıq; сефигъвилин səfehliyin, ağlısızlığın.

СЕФИГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* **Сефигъдаказ**.

СЕФИГЪДАКАЗ *z. səfehçə, səfehçəsinə; ağlısızcasına.*

СЕФИГЪДИЗ *z. bax* **Сефигъдаказ**.

СЕФИГЪВИЛЯЙ *z. səfehlikdən, ağlısızlıqdan.*

СЕФИЛ I *sif. qəmgin, pərişan; сефил авун pərişan etmək; сефил хьун pərişan olmaq.*

СЕФИЛ II *z. qəmgin, pərişan; умудсузвили ам сефил кьалурзавай ümidsizlik onu qəmgin göstərir.*

СЕФИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Сефил** (сефил авун).

СЕФИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəmginlik, pərişanlıq; сефилвилин qəmgindiyn, pərişanlığın; сефилвал авун qəm çəkmək, qəmlənmək; qüssə çəkmək, qüssələnmək, dərd çəkmək, həsrət çəkmək.

СЕФИЛВИЛЕЛДИ *z. bax* **Сефилдаказ**.

СЕФИЛДАКАЗ *z. qəmginliklə, qüssə ilə, pərişanlıqla.*

СЕФИЛДИЗ *z. bax* **Сефилдаказ**.

СЕЧКИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seçki; сечкидин seçkinin.

СЕЧКИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) seçici; сечкичидин seçicinin; аниз цІуд сечкичи атанвай oraya on seçici gəlmişdi.

СЕЧКИЯР (-йри, -йра) seçkilər; сечкийрин seçkilərin.

СИ (-ди, -да) *mus. si (musiqi qamması notlarından biri); сидин sinin.*

СИБАРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sibirit (*naz-nemətə, işləməyə və həmişə özünə baxmağa vərdis etmiş adam, nazpərvərdə*); сибаритдин sibiritin.

СИБАРИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sibiritlik, nazpərvərdəlik; сибаритвилин sibiritliyin, nazpərvərdəliyin.

СИБИЛЯНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. sibilyant (ön dil frikativ samitləri – s, z, ş, j səsləri); сибилантдин sibilyantın.*

СИБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sibir (*köçəri tayfa adı*); сибирдин sibirin; 2) *yer adı* - **Сибир** (Sibir).

СИБИРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sibirli; сибирвидин sibirlinin.

СИБИРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *köhn. sibirka (büzməli qısa kaftan – qədim rus üst paltarı); сибиркадин sibirkanın.*

СИВ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) *ağız; сивин а) ағыз, ағзын; б) şifahi; сивин эсерар şifahi əsərlər; сив квайди тэс. dildən pərgar, pis ağız olan; алачир сив və yaxud сивин пад квачирди тэс. boşboğaz, lağlağçı; сивив кьуьрер кьамир mis. ağızla dovşan tutma (yəni: özünü tərifiyəmə); сив аладарун ағзын ачмақ (aralamaq); сив кьакьунун əsnəmək; сив элкьуьрун тэс. söymək; сиве дад амукьун ағзында қалмақ (dad); гаф сиве амукьна sözü ağızda qaldı; гафунин кьатІ сиве амаз sözüni deyib qurtarmamış; сиве гьатун а) ағызла düşmək; б) yayılmaq; адан тІвар халкьдин сиве гьатнава onun adı халқın dilinə düşüb; сивел алцумун тэс. hesablamaq (kiminləsə); сивел атайди лугьун ағзына гөлəни demək; сивел элягьун yüngülcə dişləmək; yolda demək; сивик хьуьруьн кваз тəbəssümlə, gülə-gülə; сивиз кьай гун тэс. artıq-əskik danışmaq, çərənləmək; сивихь агун qusmaq, öyümək, ürəyi bulanmaq; сивикай атІун тэс. kəsmək; сивикай атІана ваз гана ағзымдан (boğazımdan) kəsib sənə verdim; сивин аявал авун тэс. ағзын ачмамақ, ағзына гөлəни danışmamaq; сивяй ағзындан; сивяй гаф акьатнач ағзындан söz çıxmadı; са сивяй bir ағызла, bir səsle; сивяй акьатун ағзындан çıрмақ; сивяй акьудун ағзындан çıрмақ; сив акун fikrini öyrənmək; сив ахьа хьун мəттəт qalmaq; сив япарив агакьун lap çox sevinmək; сиве-сара гьатун dilə-dişə düşmək; сиве тур тІуб клас тийидай çox sakit, fağır; сиве тІуб кьуна акьвазун мəттəт qalmaq; сиве цІай авай ағзындан od püşkürən; сиве сав авайди данша bilməyən; сиве мез авачир ағзында dili olmayan, sakit; сиве сав кьун lazımı yerdə danışmamaq; сиве-сивди ацІун ағзына kimi dolmaq; сиве яд кьун danışmamaq; сивел кири алачирди çox danışan; сивел жебкьен эцигун danışmağı saxlamaq, lal olmaq; сивел кьаб алачирди danışmağı sevən; сивел фу элягьун bir az çörək yemək;*

сивел яд атун *həmçinin dial.* **сивиз** цларан яд атун ağzı sullanmaq; **сивер акъатун** dodaqları yara olmaq; **сивиз даплар** ягъун susmaq, danışmağı saxlamaq; **сивиз килигун** deyilən kimi etmək; **ϕ сивиз кьейди** canım (*müraciət*), əzizim; **сивиз кый!** *n.* ağzına sağlıq (*kiminsə dediyini bəyəyəndə ona minnətdarlıq bildirən söz*); **сивин къав** üst damaq; **сивин харчивал** kobudluq, qabalıq; **сивихъ галай ядни галудна** lap tez, təcili; **сивихбай атлун** verməmək, gizlətmək; **сивяй чугур хьтин дүз, hamar**; **сивяй кьур акъатун** а) ağzı (boğazı) qurumaq; б) heyflənmək; 2) *məc.* oruc, orucluğu; **адав сив гва** о, oruc saxlayıb; **сивин варз** orucluğu ayı; **сивин сувар** *və yaxud сив хуьнин сувар* orucluğu bayramı; **сив хуьн** oruc saxlamaq; **сив хкудун** iftarı açmaq; 3) *məc.* deşik, dəlik, göz; qarı, giriş, yol, mənəsb; **вацлун сив** çayın mənəsbі; **риклиннин сив** qarının ağzı; **пуллкадин сив** butlankanın ağzı; **тупунин сив** topun ağzı; **чувалдин сив** çuvalın ağzı; **сивив кьван** ağzına kimi; **сивихъ кьван ацлурун** ağzına kimi doldurmaq.

СИБ П (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *zool.* qırğı; **сивин** qırğının.

СИБЕЛАЙ: Сивел алай *ibarəsinin qısa forması*; **риклиннин сивеллай** qarının ağzındaki.

СИБЕР: Сив *isminin cəm forması*; **бах Сив.**

СИБЕРЧ *dial.* az yemək, ayaqüstü; **сиверчар авун** tələsik bir az yemək.

СИБИГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* mikrofon; **сивигандин** mikrofonun; **сивигандай рахун** mikrofondan danışmaq.

СИБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) övlad; ушаq; **сивиндин** övladın, ушаğın, **адахъ сивин авач** onun övladı yoxdur; **сивин атлун** ушаğı olmamaq; **сивин хьун** evlənmək; **сивин паб** ərə getmiş qadın; **сивин кас** övladı olan kişi.

СИБИНСУЗ *sif.* sonsuz, övladı (ушаğı) olmayan; **сивинсуз хьун** sonsuz olmaq; **ам сивинсуз тир** о, sonsuz idi; о, ушаqдан məhrum idi; **сивинсуз дигегъли** ушаğı olmayan qadın; sonsuz qadın.

СИБИНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sonsuzluq, övladsızlıq, övladı olmama; **сивинсузвили** sonsuzluğun, övladsızlığın, övladı olmamanın.

СИБИНСУЗВИЛЯЙ *z.* sonsuzluqdan, övladsızlıqdan.

СИБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* barbar; **сивирдин** barbarın.

СИБИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəd.* barbarlıq; **сивирвили** barbarlığın.

СИБЯЙ-СИБИЗ аğıздан-аğıза.

СИГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siqar; **сигардин** siqarın.

СИГАРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siqaret 1) kiçik və nazik siqar; 2) müstüxsüz papiros; **сигаретдин** siqaretin.

СИГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *riyaz.* siqma (*riyaziyyatda: yekun göstərən hərf*); **сигмадин** siqmanın.

СИГНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siqnal; **сигналдин** siqnalın; **сигнал гун** <ягъун> siqnal vermək.

СИГНАЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* siqnalizator (*siqnalizasiya cihazı*); **сигнализатордин** siqnalizatorun.

СИГНАЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) siqnal vermə; siqnal verilmə; 2) *tex.* siqnalizasiya (*siqnal aparatı*); 3) *tex.* siqnalizasiya (*siqnallar sistemi məcmusu*); **сигнализациядин** siqnalizasiyanın.

СИГНАРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siqnarant (*resepti siqnaturaya köçürən aptek işçisi*); **сигнарантдин** siqnarantın.

СИГНАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) siqnatūra (1. *reseptdə dərmanların işlədilmə qaydaları haqqında göstəriş*; 2. *dərman şüşəsi və ya qutusuna yapışdırılan reseptin surəti*; 3. *mətb. kitabı düzgün səhifələmək üçün hər çap vərəqənin birinci və üçüncü səhifəsinin alt tərəfində qoyulan rəqəm*); **сигнатурадин** siqnatüranın.

СИГЪ *sif.* qalın; qatı; sıx; **сигъ авун** sıx etmək; sıxlaşdırmaq; **сигъ там** qalın meşə; **сигъ хуьрек** qatı хөрək.

СИГЪАЛ *sif.* hamar; **сигъал чил** hamar yer; **сигъал хьун** hamar olmaq; **сигъал авун** hamar etmək, hamarlamaq; *həmçinin bax* Цалцлам.

СИГЪАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава) *бах* Сигъал (сигъал авун); *həmçinin bax* Цалцлмарун.

СИГЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sıxlıq; qatılıq; yığcamlıq (*yazıda*); **сигъалвили** sıxlığın, qatılığın; yığcamlığın; *həmçinin bax* Цалцламвал.

СИГЪВИЛЕЛДИ *z.* *бах* Сигъдаказ.

СИГЪДАКАЗ *z.* SIX-SIX, SIXLIqla.

СИГЪДИЗ *z.* bax Сигъдаказ.

СИГЪМЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qurban; **сигъмесдин** qurbanın.

СИДЕРАЦИЯ (-ди, -да) *k.t.* siderasiya, göy gübrə (*bəzi bitkiləri çevirməklə gübrələmə üsulu*); **сидерациядин** siderasiyanın.

СИДЕРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* siderit (*mühüm dəmir filizlərindən biri*); **сидеритдин** sideritin.

СИДКЪИ I *sif.* sidq, düz; **сидкъидив лагъай гаф** sidqlə (*düz*) deyilmiş söz.

СИДКЪИ II (-ди, -да) *is.* 1) pak, təmiz fikir-xəyal, arzu, murad; **сидкъидин** pakın, təmiz fikir-xəyalın, arzunun, muradın; **зи сидкъи** mənim arzum, mənim muradım; 2) *kişi adı* - **Сидкъи** (Sidqı).

СИДР (-ди, -да) *sidr* (*alma şərabı*); **сидрдин** sidrin (*alma şərabının*).

СИЕНА (-ди, -да) *rəss.* siyena (*tünd sarı boyaq*); **сиенадин** siyenanın.

СИЕНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* siyenit (*mərmərəoxşar dənəvər, bərk süxur*); **сиенитдин** siyenitin.

СИЖИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düz tir*; **сижифдин** düz tirin.

СИЖИФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) kənar xətt; **сижифдин** kənar xəttin;
2) haşiyə (*qarı və pəncərə çərçivəsində*);
3) döşəmə yaşmağı.

СИЗ: **Йисуз** sözünün *danışıqda qısal-dılmış forması*; **илдә; алатай сиз** ötən il.

СИЗИФ: **сизифдин зегъмет** sizif əməyi, sizif işi (*yorucu və səmərsiz iş*).

СИККАТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* sikkativ (*tez quruması üçün lak, əlif yağı və yağlı boyalara qatılan maddə*); **сиккативдин** sikkativin.

СИКОЗ (-ди, -да) *tib.* sikoz (*bədənin tüklü hissələrində kiçik irinliklərdən ibarət dəri xəstəliyi*); **сикоздин** sikozun.

СИКОМОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.*
1) firon ənciri (*tut fəsiləsindən bərk oduncaqlı və əncirəoxşar yeməli meyvəsi olan ağac*);
2) sikomor (*platan ağacının bir növü*).

СИКОФАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) *zool.* sikofant (*yaşıl rəngli böcək*);
2) xəbərçi, böhtançi, iftiraçı; **сикофантдин** sikofantın.

СИКИ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) 1) tülkü; **сикІрен** tülkünün; **сикІрен гел** tülkü izi; **сикІрен глеквен** tülkü yuvası; **сикІрен шарар** tülkü balası; 2) *məc.* tülkü, hiyləgər; **ам сикІ я гъа!** о, tülкüdür, hiyləgərdir ha!; **вун сикІ ятІа, зун сикІрен тум я мІс.** sən tülküсənsə, мən tülkünün quyruğuyam (*yəni, səndən hiyləgəram*); **сикІрелайни фейи** tülкүдән дә hiyləgər.

СИКИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tülkülük, hiyləgərlik; **сикІвилин** tülкүлүyүн, hiyləgərliyin; **сикІвал авун** hiyləgərlik etmək.

СИКИЕЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *t.s.* tülkü kimi hiyləgər; **сикІецан** tülkü kimi hiyləgərin.

СИКИ-МИКИ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) tülkü və tülкүyəoxşar heyvanlar; **сикІ-микІрен** tülkünün və tülкүyəoxşar heyvanların.

СИКИРЕН *sif.* tülkünün, hiyləgərin; **сикІрен амалар** bicliklər; **сикІрен тум** çox hiyləgər; **сикІрен документ (справка)** saxta sənəd; **сикІре(н) япар** qutab göyөrtisi növü.

СИЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çovdar; **силин** çovdarın.

СИЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) silah; **силагъдин** silahın; *həmçinin bax* **Яракъ.**

СИЛЕСАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şkaf (*iki otaq arasında məişət əşyalarını qoymaq üçün qurulmuş*); **силесардин** şkafın.

СИЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* dost, istekli; **силидин** dostun, istəklinin; **сили кас** istekli adam.

СИЛИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* cümə; **силидин** cümənin; **силидин югъ** cümə günü.

СИЛИБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) *bot.* silibir (*gül növü*); **силибирдин** silibirin;
2) а) *yağlaq adı* - Silibir; б) *ləzgi xalq mahnısı* "Силибир" ("Silibir").

СИЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dostluq, istəklilik; **силивилин** dostluğun, istəkliliyin.

СИЛИКАТ (-ди, -да) silikat (1. *miner. kim. tərkibində silis birləşmələri olan mineralların adı*; 2. *silikatdan qayrılmış məmulatın ümumi adı; şüşə, çini, sement, kərpic və s.*); **силикатдин** silikatın.

СИЛИКОЗ (-ди, -да) *tib.* silikoz; **силикоздин** silikozun.

СИЛИМАР (-ри, -ра) silimar (*yaylaq güli*).

СИЛИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) istintaq, təhqiqat, dindirmə; **силис кьачун** istintaqı (*təhqiqatı, dindirməni*) həyata keçirmək; **силисдин** istintaqın, təhqiqatın, dindirmənin; **силис кьун** dindirmək; **силис тухун** istintaq aparmaq; **силисдик хьун** istintaqda olmaq; 2) *məc.* boşboğazlıq, lağlağılıq, naqqallıq; **силисар авун** lağlağılıq etmək; 3) *məc.* iddia, tələb; **амни вичин силисар гваз атана** о да өз iddiaları (tələbləri) ilə gəldi.

СИЛИСАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) istintaq aparılan məclis; **силисатдин** istintaq aparılan məclisin.

СИЛИСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mənasız söhbət; **силестадин** mənasız söhbətin.

СИЛИСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) müstəntiq; 2) boşboğaz, lağlağçı; **силисчидин** müstəntiqin; boşboğazın, lağlağçının.

СИЛИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dilim; **силихдин** dilimin; **серкин силих** sarımsaq dilimi; **лимондин силих** limon dilimi.

СИЛИЦИЙ (-ди, -да) *miner.* silisium; **силицийдин** silisiumun.

СИЛЛАБИК *sif.* sillabik, həcai (1. *ədəb. heca vəzninə əsaslanmış, heca vəznində yazılmış; 2. filol. işarələri (hərfləri), səsləri deyil, ayrı-ayrı hecaları ifadə edən*).

СИЛЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sillə; **силледин** sillənin; **силле вегьин** sillə vurmaq; *həmçinin bax* ЛапIаш.

СИЛЛОГИЗМ (-ди, -да) *fəls.* sillogizm (*formal məntiqdə: məntiqi nəticə, məntiqi xülasə, qiyas*); **силлогизмдин** sillogizmin.

СИЛЛОГИСТИКА (-ди, -да) *fəls.* sillogistika (1. *formal məntiqdə: sillogizmlər haqqında nəzəriyyə; 2. məc. həyatı, praktik, əhəmiyyəti olmayan ümumi mühakimələr*); **силло-гистикадин** sillogistikanın.

СИЛОН (-ди, -да) silon (*синтетик sap və bu sapdan toxunma parça*); **силондин** пек-лек silon geyimləri.

СИЛОС (-ди, -да) *k.t.* silos (1. *bitkilərin qıçırma yolu ilə konservləşdirilmiş yaşıl hissələrindən ibarət heyvan yemi; 2. bu yemi hazırlayıb saxlamaq üçün qurğu; quyu, qüllə və s.*); **силосдин** silosun; **силос кутун** silos basdırmaq.

СИЛУР: **силурдин девир**, **силурдин система** *geol.* silur dövrü, silur sistemi (*Yerin tarixində paleozoy erasının üçüncü dövrü*).

СИЛУЭТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siluet (1. *kölgə şəklində rəsm; 2. məc. qaraltı, qaranlıqda, dumanda kölgə kimi görünən şey*); **силуэтдин** siluetin.

СИЛУЭТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) siluetçi (*siluet rəssamı*); **силуэтчидин** siluetçinin.

СИМ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) sim, tel, məftil; **симинин** simin, telin, məftilin; **симин тар** teleqraf dirəyi; **цацар алай сим** tikanlı məftil; **симин(ин) пагьливан** kəndirbaz.

СИМБИОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* simbioz (*iki orqanizmin bir-birindən istifadə edərək müştərək yaşaması*); **симбиозар** simbiozlar.

СИМБИОНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* simbiont (*simbioz vəziyyətində yaşayan orqanizmlərdən hər biri*); **симбионтдин** simbiontun.

СИМВОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) simvol, rəmz, işarə, əlamət; **символдин** simvolun, rəmzin, işarənin, əlamətin; **лиф ислягьвилин символ я** göyərçin sülh simvoludur.

СИМВОЛИЗМ (-ди, -да) simvolizm (1. *imperializm dövrünün ədəbiyyat və incəsənətində: ifrat fərdiyyətçiliyi və mistisizmi ifadə edən mürtəcə cərəyan; 2. köhn. simvolika*); **символизмдин** simvolizmin.

СИМВОЛИКА (-ди, -да) simvolika (1. *simvolik məna; 2. simvollar*); **символикадин** simvolikanın.

СИМВОЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. sənət.* simvolist (*simvolizm tərəfdarı olan yazıçı və ya rəssam*); **символистдин** simvolistin.

СИМВОЛИСТИКА (-ди, -да) simvolistika (*simvollar*); **символистикадин** simvolistikanın.

СИММЕТРИК *sif.* simmetrik, simmetriyalı, mütənasib.

СИММЕТРИЯ (-ди, -да) simmetriya (*uyğunluq, oxşayış, mütənasiblik, ahəng*); **симметриядин** simmetriyanın.

СИМОНИЯ (-ди, -да) *tar.* simoniya (*orta əsrlərdə: qazanc məqsədilə dini vəzifələrin Roma papaları tərəfindən alınib-satılması üsulu*); **симониядин** simoniyanın.

СИМПАТИК *sif.* 1) *tib.* simpatik (*simmetrik və yanaşı yerdə əmələ gələn*); **симпатик талар** simpatik ağrılar; 2) *tib.* simpatik (*xəstədə mənəvi yüngüllük və yaxşı təsir oyadan dərman və s.*); 3) *köhn.* **симпатик девит** simpatik mürəkkəb (*gözlə görünməyən rəngsiz mürəkkəb*); **симпатик нервийрин система** *anat. fiziol.* simpatik sinir sistemi (*sinir sisteminin tənəffüsü, həzmi, qan dövranını nizama salan şöbəsi*).

СИМПАТИЯ (-ди, -да) simpatiya (1. *tib.* *bədənin bir yerində əmələ gələn dəyişikliklərin bilavasitə təsiri altında başqa bir yerində əmələ gələn dəyişiklik*; 2. *rəğbət, meyl, cazibə*; 3. *məc. dan. sevgili, canan*); **симпатиядин** simpatiyanın.

СИМПОЗИУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) simpozium (*beynəlxalq müşavirə*); **симпозиумдин** simpoziumun.

СИМПТОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) simptom, əlamət; **симптомдин** simptomun.

СИМПТОМАТИКА (-ди, -да) *tib.* simptomatika (*xəstəliklərin əlamətlərindən bəhs edən elm*); **симптоматикадин** simptomatikanın.

СИМПТОМАТИК *sif.* simptomatik (1. *tib. xəstəliyin əsas səbəbini deyil, onun zahiri əlamətlərini yox edən*; 2. *bir şeyin xarici əlamətini təşkil edən*).

СИМУЛЯНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) simulyant (*simulyasiya edən adam*); hiyləgər, riyakar; **симулянтдин** simulyantın.

СИМУЛЯЦИЯ (-ди, -да) simulyasiya (*yalandan etmə, yalandan düzəltmə, yalandan özünü... oxşatma*); ...kimi qələmə vermə (göstərmə); **симуляциядин** simulyasiyanın.

СИМУРГ (-ди, -да) simurq; **симургдин** simurqun.

СИМФОНИЕТТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) simfoniya (*kiçik simfoniya*); **симфониеттадин** simfoniya.

СИМФОНИЗАЦИЯ (-ди, -да) *mus.* simfonikləşdirmə (*simfonik orkestr üçün uyğunlaşdırma*); **симфонизациядин** simfonikləşdirmənin.

СИМФОНИЗМ (-ди, -да) *mus.* simfonizm (*simfoniya sənətkarlığı, sifoniya üslubu*); **симфонизмдин** simfonizmin.

СИМФОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* simfonist (*simfoniya müəllifi, sifoniya yazan bəstəkar*); **симфонистдин** simfonistin.

СИМФОНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) simfoniya (1. *orkestr üçün yazılmış böyük musiqi əsəri*; 2. *məc. ahəng, tərənə*); **симфониядин** simfoniyanın.

СИН (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) çıxıntı; **дагъдин син** dağın çıxıntısı; 2) kənar, tin, qabırğa; **синерин** tinlərin; **кюд синен** dörd tinli; **синехъди эцигун** böyür üstə qoymaq; *həmçinin bax* Раг.

СИНАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinab (*alma sortu*); **синабдин** sinabın; **синаб ич** sinab alması.

СИНАГОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinaqoq (*yəhudi məbədi*); **синагогдин** sinaqoqun.

СИНАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinaq; **синагъдин** sinağın; **синагъ авун** sınamaq; **синагъ авунвай** sınamış, sinaqdan çıxmış; **синагърай акъудун** sinaqlardan çıxartmaq.

СИНАГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sinaqçı; **синагъчидин** sinaqçının.

СИНЕБА *z.* tərs-tərs; **синеба килигун** tərs-tərs baxmaq.

СИНЕБАДАКАЗ *z.* tərsçəsinə, narazıcasına.

СИНЕБАДИЗ *z. bax* Синебадаказ.

СИНГАРМОНИЗМ (-ди, -да) *dilç.* sinharmonizm, ahəng qanunu; **сингармонизмдин** sinharmonizmin.

СИНДЕСМОЛОГИЯ (-ди, -да) *anat.* sindesmologiya (*anatomiyanın oynaqlar bəhsi*); **синдесмологиядин** sindesmologiyanın.

СИНДЕТИКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sindetikon (*yarışqan pövu*); **синдетикондин** sindetikonun.

СИНДИКАЛИЗМ (-ди, -да) sindikalizm (*fəhlə hərəkətində: yalnız həmkarlar ittifaqları (sindikalar) çərçivəsində iqtisadi mübarizəni qəbul edən xırda burjua cərəyanı*); **синдикализмдин** sindikalizmin.

СИНДИКАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sindikalist (*sindikalizm tərəfdarı*); **синдикалистдин** sindikalistin.

СИНДИКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sindikat (1. *iq. kapitalist ölkələrində: satış bazarlarına hakim olmaq və ifrat mənfəət götürmək üçün sahibkarların inhisarçı birləşmə formalarından biri*; 2. *bəzi burjua ölkələrində: həmkarlar ittifaqlarının adı*); **синдикатдин** sindikatın.

СИНДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* sindrom (*hər hansı bir xəstəlik üçün səciyyəvi olan əlamətlər*); **синдромдин** sindromun.

СИНЕДРИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinedrion (1. *qədim İsraildə ali hökumət idarəsi*; 2. *köhn. məclis, şura, divan*); **синедриондин** sinedrionun.

СИНЕКДОХА (-ди, -да) *ədəb.* sinekdoxa (*kiçik əvəzinə böyük, xüsusi əvəzinə ümumi yaxud əksinə sözlər işlətməkdən ibarət stilistik üsul, məs.: “müdafə müqəssirə bəraət verilməsini tələb edir” cümləsində “müdafə” sözü “müdafəçi” sözünün əvəsində işlənməmişdir*); **синекдохадин** sinekdoxanın.

СИНЕМАСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinemaskop; **синемаскопдин** sinemaskopun.

СИНЕМАТОГРАФ *köhn. bax* Кинематограф.

СИНЕР (-ри, -ра) 1) *siner (ləzgi alma sortu)*; **синер ич** *siner alması*; 2) *qadın adı – Синер*.

СИНЕРАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sinerama (*genişekranlı kino sistemlərindən biri*); **синерамадин** sineramının.

СИНЕР БЕЛЬФЛОР *siner belflor* (*belflorun bir növü*).

СИНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sini*; **синидин** *sininin*.

СИНИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* sınıf; **синифдин** *sinfin*; **фяле синиф** *fəhlə sinfi*; **синифдин душман** *sinfi düşmən*; **синифдин дяве** *sinfi mübarizə*.

СИНИФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sınıf (*məktəbdə*); **синифдин** *sinfin*; **сад лагъай синиф** *birinci sınıf*.

СИНИФСУЗ *sif. sinifsiz*.

СИНХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çatışmazlıq, rəxnə, nöqsan, eyib; **синихдин** çatışmazlığın, nöqsanın, rəxnənin, eyibin; **синих авун** <ягъун> *nöqsanı göstərmək, rəxnə salmaq*; **синихар кутун** *nöqsanlı kimi qələmə vermək*; **синих квачир фекьидин рушни жедач** *mis. mollaının qızı da nöqsansız (eybisiz) deyil*.

СИНХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Синих (синих авун).

СИНХЛУ *sif. nöqsanlı*.

СИНХЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nöqsanlılıq*; **синихлувилин** *nöqsanlılığın*.

СИНХЛУДАКАЗ *z. çatışmazlıqla, nöqsanlılıqla*.

СИНХЛУДИЗ *z. bax* Синихлудаказ.

СИНХСУЗ *sif. nöqsansız, rəxnəsiz*.

СИНХСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nöqsansızlıq, rəxnəsizlik*; **синихсузвилин** *nöqsansızlığın, rəxnəsizliyin*.

СИНХСУЗДАКАЗ *z. nöqsansızlıqla, rəxnəsizliklə*.

СИНХСУЗДИЗ *z. bax* Синихсуздаказ.

СИНХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Синих (синих авун).

СИНКЛИНАЛЬ (-ди, -да) *geol. sinklinal* (*Yer qabığı qatlarının qabarıq tərəfi aşağı olan qurışı*); **синклиналдин** *sinklinalın*.

СИНКЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. sinklit (qədim Yunanıstanda: əyanlar məclisi)*; 2) *məc. məclis, iclas, yığıncaq*; **синклитдин** *sinklitin*; *məclisin, iclasın, yığıncağın*.

СИНКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinkop (1. *mus. vəznin müntəzəm gedişini pozan ritmik fiqur*; 2. *dilç. sözün ortasında səsin itməsi*; 3. *tib. ürək fəaliyyətinin birdən zəifləməsi nəticəsində əmələ gələn dərin bayğınlar*); **синкопдин** *sinkopun*.

СИНКРЕТИЗМ (-ди, -да) sinkretizm (1. *bir şeyin inkişafının ilk mərhələsi üçün səciyyəvi olan ayrılmazlıq, qovuşuqluq*; 2. *fəls. bir-birilə uyuşmayan ziddiyyətli görüşlərin birləşdirilməsi; eklektizmin bir növü*); **синкретизмдин** *sinkretizmin*.

СИНКРЕТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinkretist (*sinkretizm tərəfdarı*); **синкретистдин** *sinkretistin*.

СИНКИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəyirmanın çivi; **синкилдин** *dəyirman çivinin*.

СИНОВИЯ (-ди, -да) *anat. sinoviya* (*oynaqlarda olan özlü şəffaf maye*); **синовиядин** *sinoviyanın*.

СИНОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sinod (1. *tar. pravoslav məzhəbinin baş idarəsi*; 2. *protestant kilsəsində: ruhanilər məclisi*); **синоддин** *sinodun*.

СИНОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. sinonim* (*həmməna, yaxud mənası bir-birinə yaxın olan söz*); **синонимдин** *sinonimin*.

СИНОНИМИКА (-ди, -да) *dilç.* sinonimika (1. *leksikologiyanın sinonimlər bəhsi*; 2. *bir dilə məxsus sinonimlər*); **синонимикадин** sinonimikanın.

СИНОНИМИЯ (-ди, -да) *dilç.* sinonimiya (1. *bax Sinonimika*; 2. *ədəb. sinonimlərin yanaşı və ya bir-birinə yaxın işlədilməsindən ibarət bəlağət üsulu*); **синонимиядин** sinonimiyanın.

СИНОПСИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* sinopsis (*bir məsələyə dair məqalələr, materiallar məcmuəsi*); **синопсисдин** sinopsisin.

СИНОПТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinoptik* (*sinoptik xəritələr əsasında havanın proqnozunu verən mütəxəssis, meteoroloq*); **синоптикдин** sinoptikin.

СИНОПТИКА (-ди, -да) *meteor.* sinoptika (*sinoptik məlumat, xəritələr tərtibi*); **синоптикадин** sinoptikanın.

СИНТАГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç.* sintaqma (1. *təyinedici elementlə təyin olunan elementin birləşməsindən ibarət söz və söz hissələri birləşməsi*; 2. *söz və ya söz qrupu*); **синтагмадин** sintaqmanın.

СИНТАГМАТИК *sif. dilç.* sintaqmatik.

СИНТАКСИС (-ди, -да) *dilç.* sintaksis (*qrammatikanın cümlələrdən və cümlə daxilində sözlərin birləşdirilməsi üsulundan bəhs edən bölməsi*).

СИНТАРАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* alət (*atın dirnaqlarını hamarlayan*); **синтарашдин** alətin.

СИНТЕЗ (-ди, -да) *sintez* (1. *təhlil prosesində hasil olmuş ayrı-yarı ünsürlər arasındakı əlaqəni müəyyən etmə və onlardan ümumi nəticə çıxarma üsulu*; 2. *nəticə, xülasə*; 3. *Hegelin idealist dialektikasında: inkişafın əvvəlki pillələrinin ziddiyyətlərini həll edən yüksək pillə*; 4. *kim. daha sadə kimyəvi birləşmələrdən mürəkkəb birləşmələr və ya bilavasitə elementlərdən birləşmələr alınması*; 5. *tərkib*); **синтездин** sintezin.

СИНТЕТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sintezçi, sintez üsulundan istifadə edən adam*; **синтетикдин** sintezçinin.

СИНТЕТИКА (-ди, -да) *fəls.* sintetika (*sintezlə nəticələnən tədqiq və mühakimə üsulu*); **синтетикадин** sintetikanın.

СИНТОМИЦИН (-ди, -да) *sintomisin* (*dərman*); **синтомициндин** sintomisinin.

СИНТИ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *mil, ox*; **синтIинин** milin, oxun; **♦ синтI ягъун** *şişirtmək, aldatmaq*.

СИНТИ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *təpə, təpəlik*; **синтIинин** *təpənin, təpəliyin*.

СИНТИ III (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dor*; **синтIинин** *dorun*.

СИНУС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* sinus (*trigonometrik funksiya*); **синусдин** sinusun.

СИНУС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* sinus (*bədənə müxtəlif boşluqlara, çuxurlara və qapalı kanallara verilən ad*); **синусдин** sinusun.

СИНУСОИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *riyaz.* sinusoida (*ali riyaziyyatda: bucağın dəyişməsindən asılı olaraq sinusda əmələ gələn dəyişiklikləri qrafik surətdə göstərən dalğavari əyri xətt*); **синусоидадин** sinusoidanın.

СИНХРОНИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinxronizator* (*sinxronizm yaradan mexanizm*); **синхронизатордин** sinxronizatorun.

СИНХРОНИЗАЦИЯ (-ди, -да) *sinxronizasiya, sinxronlaşdırma* (*dövri surətdə dəyişən iki və ya bir neçə hadisənin vaxtca uyğunlaşdırılması, onların başlanıb qurtarmasının bir vaxta salınması, onların dəyişməsində tam müvazilik yaradılması*); **синхронизациядин** sinxronizasiyanın.

СИНХРОНИЗМ (-ди, -да) *sinxronizm* (*bir və ya bir neçə hadisənin və ya prosesin vaxt etibarilə tam uyğunluğu, onların hərəkətləri arasında tam müvazilik*); **синхронизмдин** sinxronizmin.

СИНХРОНИЯ (-ди, -да) *sinxroniya* (1. *bax Синхронизм*; 2. *dilç. müəyyən bir dövrdə dil hadisələrinin yanaşı olaraq mövcud olması*); **синхрониядин** sinxroniyanın.

СИНХРОТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinxrotron* (*atom nüvəsi fizikası tədqiqatı üçün qurğu növü*); **синхротрондин** sinxrotronun.

СИНХРОФАЗОТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinxrofazotron* (*atom nüvəsi fizikası tədqiqatı üçün qurğu növü*); **синхрофазотрондин** sinxrofazotronun.

СИНХРОЦИКЛОТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinxrosiklotron* (*atom nüvəsi fizikası tədqiqatı üçün qurğu növü*); **синхроциклотрондин** sinxrosiklotronun.

СИНЬОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сənab, ağa (*İtali-yada*); **синьордин** сənabın, ağanın.

СИНЬОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ханım (*İtaliyada*); **синьорадин** ханımın.

СИНЬОРИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ханım qız, ханım (*İtaliyada*); **синьоринадин** ханım qızın, ханımın.

СИОНИЗМ (-ди, -да) *siy.* sionizm (*mürtəce burjua millətçi yəhudi hərəkati*); **сионизмдин** sionizmin.

СИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sionist (*sionizm tərəfdarı*); **сионистдин** sionistin.

СИПАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sipahi (1. *Britaniya imperiyasının bəzi müstəmləkələrində: yerli əhalidən təşkil edilən müstəmləkə qoşunları*; 2. *keçmişdə Türkiyə sultanlarının zadəganlardan ibarət süvarisi*); **сипайдин** sipahinin.

СИР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) sir; **сирдин** sirin; **риклин** сир үрək sirri; **сир квай инсан** etibarlı insan; **сиринал клеви инсан** sir saxlayan insan; **сир туш** sir deyil; **гьар акатайдаз жуван сир лугьумир** hər yetənə öz sirrini vermə; **сир ахъаюн** sir açmaq; **сир сад хьун** həmrəy olmaq; **сир авун** sir etməк; **сир гун** <ахъаюн> sir verməк; **сир сад авун** sirri bir etməк; **сир хьун** sir olmaq.

СИРАТАЛ: сиратГал муьгъ qıl körpusu.

СИРАТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. Хәрçəng бүrcü; **СиратГандин** Хәрçəng бүrcүнүн.

СИРГЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) cədvəl; **сиргьдин** cədvəlin.

СИРГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sirğa; **сиргьадин** sirğanın; *həmçinin bax Япагьан.*

СИРДАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sirdaş; **сирдашдин** sirdaşın.

СИРДАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sirdaşlıq; **сирдашвилин** sirdaşlığın.

СИРДАШВИЛЕЛДИ *z.* sirdaşcasına.

СИРЕНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sirena (1. *qədim yunan əsətirində: dəniz pərisi*; 2. *məc. afət, nəzənin*; 3. *zool.* siren; 4. *fiz. müxtəlif tonlarda səs hasil edən və səs titrəyişlərini ölçən alət*; 5. *yüksək və uğultulu fit, siqnal düdüyü*); **сиренадин** sirenanın.

СИРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sirin (*qədim rus əfsanələrində qadın surətində əfsanəfi quş*); 2) *zool.* yapalaq (*quş*); **сириндин** sirinin, yapalağın.

СИРИСТАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fitçalan; **сириставдин** fitçalanın.

СИРИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çalma; **сирихдин** çalmanın; **сирих ягьун** çalma vurmaq.

СИРИШТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qayda, səriştə; **сириштадин** səriştənin; **крав сириштада тун** işləri qaydasına qoymaq.

СИРИШТАЯРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *t.s.* qaydaya salmaq; **сириштаярна** qaydaya saldı.

СИРИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) suriyalı; **сириявидин** suriyalının.

СИРКЕ (-ди, -да) sirkə; **сиркедин** sirkənin.

СИРЛУ *sif.* sirlı; **сирлу крав** sirlı işlər.

СИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sirlilik; **сирлувилин** sirliliyin.

СИРЛУДАКАЗ *z.* sirlicə.

СИРНАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzmə, üzgüçülük; **сирнавдин** üzmənin, üzgüçülüyn; **сирнав авун** üzmək; **сирнавна вацІай экъьечІун** çayı üzüb keçmək.

СИРНАВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Сирнав (сирнав авун).

СИРОККО (-ди, -да) *coğr.* sirokko (*Şimali Amerikada və Cənubi Avropada əsən isti quru külək*); **сироккодин** sirokkonun.

СИРОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sirop, meyvə şərbəti, şirə; **сиропдин** siropun, meyvə şərbətinin, şirənin; *həmçinin bax Миже.*

СИРСИЛАР I (-ри, -ра) salxımlar; **сирсилрин** salxımlарın.

СИРСИЛАР II (-ри, -ра) sirğalar (*bitkilərdə*); **сирсилрин** sirğaların.

СИРТІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qəd. iki çayın qovuşduğu yer; **сиртІинин** iki çayın qovuşduğu yerin.

СИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sir saxlayan; **сирчидин** sir saxlayanın.

СИСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) heyvan; **сисидин** heyvanın.

СИСИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. şeir, poeziya; **сисимдин** şeirin, poeziyanın.

СИСТЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sistem (1. *qayda, üsul, nizam*; 2. *hər hansı bir nəzəriyyənin əsasını təşkil edən prinsiplər, məslək*; 3. *ictimai quruluş forması*; 4. *təşkilat forması*; 5. *texniki quruluş, konstruksiya*; 6. *geol. bir geoloji dövrə aid olan Yer qabığı qatları*; 7. *təsnifat*; 8. *bir vahid təşkil edən müəssisələr, idarələr, təşkilatlar*); **системадин** sistemin.

СИСТЕМАТИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sistemləşdirici, sistemə salan; **систематизатордин** sistemləşdiricinin.

СИСТЕМАТИЗАЦИЯ (-ди, -да) sistemləşdir(il)mə, sistemə salma (salınma) qaydaya salma (salınma), nizama salma (salınma); **систематизациядин** sistemləşdir(il)mənin.

СИСТЕМАТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) систематик (*sistematika mütəxəssisi*); **систематикдин** систематикin.

СИСТЕМАТИКА (-ди, -да) систематика, təsnifat; **систематикадин** систематикanın, təsnifatın.

СИСТОЛА (-ди, -да) *fiziol. sistola (ürək əzələlərinin müntəzəm surətdə sıxılması)*; **систоладин** sistolanın.

СИТКЬИ *bax* Сидкьи.

СИТРО (-ди, -да) sitro (*spirtsiz içki*); **ситродин** sitronun.

СИТУАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) vəziyyət, şərait, hadisələrin gedişi; 2) *geod. situasiya (xəritədə yaxud planda şərti işarələrlə təsvir edilən su sahələrinin, çayların, meşələrin, dağların və s. məcmusu)*; **ситуациядин** vəziyyətin, şəraitin.

СИФ *sif. qəd.* siftə.

СИФЕТ (СУФАТ, СУЬФЕТ *dan.*) 1) sifət, üz; 2) zahiri görünüş; *həmçinin bax* Чин.

СИФИЛИДОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sifilidoloq (*sifilidologiya mütəxəssisi*); **сифилидологдин** sifilidoloqun.

СИФИЛИДОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib. sifilidologiya (tibbin sifilisi və onunla mübarizə üsullarını öyrənən sahəsi)*; **сифилидологиядин** sifilidologiyanın.

СИФИЛИДАР (-ри, -ра) sifilidlər (*dəridə sifilis səpgisi*).

СИФИЛИС (-ди, -да) *tib. sifilis (yoluxucu zöhrəvi xəstəlik)*; **сифилисдин** sifilisin.

СИФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sifon (1. *mayeni müxtəlif səviyyədə duran bir qabdan digərinə axıtmaq üçün boru*; 2. *qazlı sular üçün bu cür borusu olan qab*; 3. *zool. bəzi molyuskalarda borucuğa oxşar üzv*; 4. *tex. parovoz ocağında hava cərəyanını gücləndirmək üçün cihaz*); **сифондин** sifonun.

СИФТЕ I *sif.* siftə, başlanğıc, ilk; **сифте йикъалай** ilk gündən; **сифте килигайла** siftə baxanda, ilk baxışdan; **сифте кьил** başlanğıc; **сифте гаф** ilk söz, ön söz; **сифте нубатда** ilk növbədə.

СИФТЕ II *z.* əvvəlcə; **сифте рикЈел ккваш** əvvəlcə yada sal.

СИФТЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) siftəlik; **сифтевелин** siftəliyin.

СИФТЕГЪАН *sif.* ilkin, birinci, ibtidai; **сифтегъан яшайишдин гъал** ibtidai həyat tərz; **сифтегъан синифар** ibtidai siniflər; **сифтегъан мектеб** ibtidai məktəb.

СИФТЕДАЙ *z.* əvvəlcədən, başlanğıcdan.

СИФТЕДИН *sif.* ilk, başlanğıc; **сифтедин гаф** ilk söz.

СИФТЕНИ-СИФТЕ *z.* ilk növbədə, hər şeydən əvvəl.

СИХИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəsil; **сихилдин** nəslin; **са сихилдай** bir nəsil; **сихилдин тар** nəsil ağacı.

СИЯГЪ I *sif.* fərsiz, iş bacarmayan, avara; **ам сиягъ кас я о**, fərsiz (avara) adamdır.

СИЯГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siyahı, siyahıyaalma; **сиягъдин** siyahının; **эменни сиягъ авун** əmlakı siyahıyaalma; **инсанрин сиягъ туькЮьрун** insanların siyahısını tərtib etmək; **сиягъ кьун** siyahı tutmaq.

СИЯГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) avara etmək; **сиягъарна** avara etdi.

СИЯГЪАТ (-да, -да; -ар, -ри, -ра) səyahət; **сиягъатдин** səyahətin; **сиягъат авун** səyahət etmək.

СИЯГЪАТУН *f. bax* Сиягъат (сиягъат авун).

СИЯГЪАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səyahətçi; **сиягъатчидин** səyahətçinin.

СИЯГЪАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) səyahətçilik; **сиягъатчивелин** səyahətçiliyin.

СИЯСАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siyasət; **сиясатдин** siyasətin; **гьукуматдин** сиясат dövlət siyasəti.

СИЯСАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) siyasətçi; **сиясатчидин** siyasətçinin; **тIвар-ван авай сиясатчи** məşhur siyasətçi.

СИЯСИ *sif.* siyasi; **сияси мярекат** siyasi tədbir.

СКАБИОЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) skabioza (*ot bitki*); **скабиозадин** skabiozanın.

СКАМЕЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) skamyа; **скамейкадин** skamyanın; **һәмçinin бax Ацукьаган.**

СКАЙНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skayner (*surət çıxaran*); **скайнердин** skaynerin.

СКАМОНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) skamoniya (1. *bot. sarmaşıq fəsiləsindən bitki*; 2. *bu bitkinin kökündən alınan qatran*); **скамониядин** skamoniyanın.

СКАНДИЙ (-ди, -да) *kim.* skandium (*aztapılan kimyəvi element*); **скандийдин** skandiumun.

СКАНДИНАВАР (-ри, -ра) skandinaviyalılar (*Skandinaviya yarımadası əhalisi: isveçlər, norveçlər, danimarkalılar və islandiyalılar*); **скандинаврин** skandinaviyalıların.

СКАПОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* skapolit (*vulkanik süxurlarda təsadüf edilən rəngsiz və ya tutqun rəngli mineral*); **скаполитдин** skapolitin.

СКАРАБЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) skarabey (1. *zool. peyin qurdu*; 2. *qədim misirlilərdə: pul və ya daş üzərində qazılmış və ya güldən qayrılmış müqəddəs böcək şəkli*); **скарабейдин** skarabeyin.

СКАРИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skarifikator (1. *k.t. skarifikasiya aləti*; 2. *tib. qan almaq üçün alət*); **скарификатордин** skarifikatorun.

СКАРИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *k.t.* skarifikasiya (1. *bitki köklərinə hava dəymək üçün torpağı skarifikatorla becərmək*; 2. *tib. çərtmə, qan alma*); **скарификациядин** skarifikasiyanın.

СКАРЛАТИНА (-ди, -да) *tib.* skarlatina (*əsasən uşaqları tutan yoluxucu xəstəlik*); **скарлатинадин** skarlatinanın.

СКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* skat (*sivri quyruqlu, yastı bədənli iri yırtıcı balıq*); **скатдин** skatın.

СКАФАНДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skafandr (1. *dalğic paltarı*; 2. *stratonavi paltarı*); **скафандрдин** skafandrın.

СКВАЙР (-ди, -да) skvayr (1. *İngiltərədə zadəgan titulu*; 2. *İngiltərədə və ABŞ-da hakimlərin və yerli vəzifəli şəxslərin titulu*); **сквайрдин** skvayrın.

СКВАТТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skvatter (1. *ABŞ-da, Kanadada, Avstraliyada və Yeni Zelandiyada kolonizasiya zamanı boş yerlərə yiyələnmiş kolonizator*; 2. *Avstraliyada: öz sürüləri üçün yer icarə edən maldar*); **скваттердин** skvatterin.

СКЕЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *anat.* skelet; 2) *məc.* çox arıq, quru, bir dəri, bir sümük; 3) *məc.* əsas, özül, gövdə, qəfəsə; 4) *məc.* taslaq; **скелетдин** skeletin; **һәмçinin бax КIарабан.**

СКЕПТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* 1) skeptik (*skeptizm tərəfdarı*); 2) şəkkak; hər şeydən şübhələnən adam, hər şeyə şübhə ilə baxan adam; **скептикдин** skeptikin.

СКЕПТИЦИЗМ (-ди, -да) 1) *fəls.* skeptisizm (*obyektiv varlığın insan tərəfindən dərk edilə bilməsini inkar edən idealist fəlsəfi cərəyan*); 2) şəkkaklıq; hər şeyə şəkk etmə, hər şeyə şübhə ilə baxma; **скептицизмдин** skeptisizmin.

СКЕРЦО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* skertso (*cəld çalınan kiçik musiqi əsəri*); **скерцодин** skertsonun.

СКЕТЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sketç (*estrada üçün yazılmış kiçik məzhəkə – pyes*); 2) *ədəb. rəss.* qara, eskiz, taslaq; **скетчдин** sketçin.

СКИНХЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skinxed (*rus faşisti*); **скинхеддин** skinxedin.

СКИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* skip (1. *mədənlərdə və s.-də avtomatik surətdə yüklənib boşalan böyük dəmir yeşik*; 2. *qaldırıcı maşınlarda çarxlı vaqonet*); **скипдин** skipin.

СКИПЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skipetr (1. *tar. hökmdar əsası*; 2. *köhn. hakimiyyət, səltənət*); **скипетрдин** skipetrin.

СКИПИДАР (-ди, -да) skipidar (*terpentин yağı*); **скипидардин** skipidarın.

СКИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* skif (*yüngül idman qayığı*); **скифдин** skifin.

СКИФАР (-ри, -ра) *c.h., tar.* skiflər (*eramızdan bir neçə əsr əvvəl Qara dənizin şimal sahili ərazisində yaşamış xalqların ümumi adı*); **скифрин** skiflərin.

СКЛАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anbar*; **складдин** *anbarın*; *həmçinin bax* **Гьамбархана**.

СКЛАДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *anbardar*; **складчидин** *anbardarın*; *həmçinin bax* **Гьамбарханачи**.

СКЛЕРА (-ди, -да) *anat. sklera* (*göz almasının qeyri-şəffaf xarici qişası*); **склерадин** *skleranın*.

СКЛЕРОДЕРМА (-ди, -да) *tib.* (*dərinin get-gedə yığılmasından və sərtləşməsindən ibarət xəstəlik*); **склеродермадин** *sklerodermının*.

СКЛЕРОЗ (-ди, -да) *tib. skleroz* (*bədənin müxtəlif orqanlarının toxumalarının bərkilib kobudlaşmasından ibarət xəstəlik prosesi*); **склероздин** *sklerozun*; **ам склероз хьанва о**, *skleroz olub*.

СКЛЕРОМА (-ди, -да) *tib. skleroma* (*dərinin bərkiməsi, codlaşması*); **склеромадин** *skleromanın*.

СКЛЕРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *sklerometr* (*bərklik, sərtlik dərəcəsini müəyyən edən müxtəlif cihazların adı*); **склерометрдин** *sklerometrin*.

СКЛЕРОТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. sklerozlu, sklerozlu xəstə*; **склеротикдин** *sklerotikin*.

СКОНТО (-ди, -да) *tic. skonto* (*vaxtından əvvəl və ya nağd pulla ödənildiyinə görə, hesab məbləğindən edilən güzəşt*); **сконтодин** *skontonun*.

СКРАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mex. skrap* (*təkrar əridiləcək metal qalıqları*); **скрапдин** *skrapın*.

СКРЕПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. skreper* (**1.** *müxtəlif torpaq işlərində tətbiq olunan biçəqəl maşın*; **2.** *məd. şaxtada qazılmış filizi vaqonətlərə tərəf kürümək və s. üçün dəmir çalov*); **скрепердин** *skreperin*.

СКРЕПЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *skreperçi*; **скреперчидин** *skreperçinin*.

СКРИПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. skripka*; **скрипкадин** *skripkanın*; **скрипкадал ягьун** *skripka çalmaq*.

СКРУББЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. skrubber* (*qaz təmizləyən cihaz*); **скруббердин** *skrubberin*.

СКРУПУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *skrupul* (*keçmişdə: 1,25 qrama bərabər aptek çəkisi vahidi*); **скрупулдин** *skrupulun*.

СКУДО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *skudo* (*İtaliyada gümüş pul*); **скудодин** *skudonun*.

СКУЛЬПТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *heykəltəraş*; **скульптордин** *heykəltəraşın*; *həmçinin bax* **Тимгалчи**.

СКУЛЬПТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) **1)** *heykəltəraşlıq*; **2)** *heykəltəraşlıq əsəri, heykəl(lər)*; **скульптурадин** *heykəltəraşlığın*; *həmçinin bax* **Тимгал**.

СКУМБРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. skumbriya* (*balıq*); **сумбриядин** *skumbriyanın*.

СКУНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *skuns* (**1.** *qəhvəyi və ya qara rəngli qiymətli xəzi olan kiçik heyvan*; **2.** *bu heyvanın xəzi*); **скунсдин** *skunsun*.

СКУТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. skuter* (*asma motorlu idman qayığı*); **скутердин** *skuterin*.

СКУТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *skuterist* (*skuter idmançısı*); **скутердин** *skuteristin*.

СКЪАЛ *z. lap az*; **скъал шейэр** *lap az şeylər*.

СКИАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *baldır*; **скиамдин** *baldırın*.

СЛАВИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *slavist* (*slavyan filologiyası mütəxəssisi*); **славистдин** *slavistin*.

СЛАВЯНАР (-ри, -ра) *slavyanlar*, *slavyan xalqları*; **славянрин** *slavyanların*.

СЛАВЯНИЗМ (-ди, -да) *dilç. slavyanizm* (**1.** *hər hansı bir slavyan dilindən qeyri-slavyan dilinə keçmiş söz və ya ifadə*; **2.** *qədim slavyan dilindən rus dilinə keçmiş söz və ya ifadə*).

СЛАВЯНОФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. slavyanpərəst* (*slavyanpərəstlik tərəfdarı*); **славянофилдин** *slavyanpərəstin*.

СЛАЛОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. slalom* (*manələri dəf edə-edə ayaq xizəyi ilə dağdan enməkdən ibarət idman yarışı*); **слаломдин** *slalomun*.

СЛАЛОМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* slalomçu (*idmançı*); **слаломистдин** slalomçunun.

СЛИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* slip (1. *gəmiləri qaldırıb kənara çəkmək üçün qurğu*; 2. *balına ovlayan gəmidə: ovlanmış balinaları yuxarı göyərtəyə qaldırmaq üçün maili körpu*); **слипдин** slipin.

СЛОВАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *slovak* (*slavyan xalqlarından biri*); **словакдин** slovakın.

СЛОВЕНАР (-ри, -ра) *slavyanlar* (*slavyan xalqlarının köhnə adı*); **словенрин** slavyanların.

СЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hin* kimi dar yer; **слукдин** hin kimi dar yerin.

СЛЯБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* slyab (*polad lövhəsi*); **слябдин** slyabın.

СМАЛЬТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *smalta* (1. *tünd göy rəngli boyaq*; 2. *mozaikada işlədilən rəngbərəng süni daşlar və ya şüşələr*); **смальтадин** smaltanın.

СМЕТА (-ди, -да) *smeta* (*nəzərdə tutulan xərclərin cədvəli*); **сметадин** smetanın.

СМИ (-ри, -ра) *kütləvi informasiya vasitələri* (KİV); **СМИ-рин** kütləvi informasiya vasitələrinin.

СМОКИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *smoking* (*xüsusi biçimli döşü açıq qara pencək*); **смокингдин** smokingin.

СМЫТАР (-ри, -ра) *dial.* yəhəri bərkidən qayıqlar.

СНАЙПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hər.* snayper (*mahir atıcı, sərrast nişançı*); **снайпердин** snayperin.

СНАЙПЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *snayperlik*; **снайпервилин** snayperliyin.

СНАР: **снар ичер** *belflor* (*alma sortu*).

СНЕТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *snetok* (*şimal göllərində yaşayan balıq növü*); **снетокдин** snetokun.

СНОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *snob* (*burju-a-ristokrat cəmiyyətinin zövq və ədalarını kor-koranə təqlid etməyə çalışan adam*); **снобдин** snobun.

СНОБИЗМ (-ди, -да) *snobizm* (*özünü aristokratlara oxşatmağa çalışma*); **снобизмдин** snobizmin.

СОВЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *məsləhət, məşvərət*; **советдин** məsləhətin, məşvərətin; 2) *şura* (*iclas, müşavirə*); **институтдин илимдин совет** institutun elmi şurası.

СОВЕТ II *sif.* *sovet* (*fəhlə sinfinin dikturasını həyata keçirən dövlət orqanı, sosializm cəmiyyətinin siyasi təşkilat forması*); **Советрин Союз** *Sovet İttifaqı*; **Совет гькумат** *Sovet hökuməti*; **зегьметчийрин депутатрин совет** *zəhmətkeş deputatları soveti*.

СОВЕТИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *t.s.* *sovetizm* (*sovet dövründə ləzgi dilinə gəlmiş sözlər və ibarələr*); **советизмдин** sovetizmin.

СОВЕТНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *məsləhətçi, məşvərətçi*; 2) *rəs.* *müşavir*; **советникдин** məsləhətçinin, məşvərətçinin; *müşavirin*; **посольстводин советник** *səfərət müşaviri*.

СОВИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sovik* (*Şimal xalqlarında: papağı və bəzən də əlcəkləri üstünə tikili olan kürk*); **совикдин** sovikin.

СОВИНФОРМБЮРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *Sovet məlumat bürosu*; **Совет-информбюродин** *Sovet məlumat bürosunun*.

СОВНАРКОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *Xalq Komissarları Soveti*; **Совнаркомдин** *Xalq Komissarları Sovetinin*.

СОВНАРХОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *Xalq Təsərrüfat Şurası*; **Совнархоздин** *Xalq Təsərrüfat Şurasının*.

СОВХОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sovxoz* (*sovet təsərrüfatı*); **совхоздин** sovxozun.

СОДА (-ди, -да) *soda*; **чайдин сода** *çay sodası*; **содадин** sodanın.

СОЙМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *soyma* (*birdorlu, göyərtəli yük gəmisini*); **соймадин** soymanın.

СОЛИДОЛ (-ди, -да) *solidol* (*sürtkü yaği*); **солидолдин** solidolun.

СОЛИПСИЗМ (-ди, -да) *fəls.* *solipsizm* (*ancaq şəxsi şüuru yeganə gerçəklik hesab edən və obyektiv varlığı danan ifrat subyektiv idealizm*); **солипсизмдин** solipsizmin.

СОЛИПСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* *solipsist* (*solipsizm tərəfdarı*); **солипсистдин** solipsistin.

СОЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *solist* (*nömrəsini tək ifa edən artist*); **солистдин** *solistin*.

СОЛИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *solistik*; **солиствилин** *solistliyin*.

СОЛИТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. soliter* (*iri brilyant*); **солитердин** *soliterin*.

СОЛИТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. solityor* (*insan və heyvan bədənində parazit halında yaşayan yastı qurd*); **солитёрдин** *solityorun*.

СОЛЮКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sollüks* (*işıqla müalicə üçün güclü elektrik lampası*); **соллюксдин** *sollüksün*.

СОЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *solo* (1. *bir musiqi əlati və ya bir səs üçün yazılmış musiqi əsəri*; 2. *bir nəfər tərəfindən ifa edilən rəqs*; 3. *z. tək, təkbaşına*); **солодин** *solonun*.

СОЛОМИТ (-ди, -да) *solomit* (*preslənmiş küləşdən ibarət tikinti materialı*); **солomitдин** *solomitin*.

СОЛЬ I *mus. sol* (*diatonik qammanın beşinci notu*) **солдин** *solun*.

СОЛЬ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. sol* (*enli və yastı dəniz balığı*); **солдин** *solun*.

СОЛЬДО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *soldo* (*İtaliyada mis pul*); **сольдодин** *soldonun*.

СОЛЬФЕДЖИО (-ди, -да) *mus. solfegio* (*çalğısız olaraq notla sözsüz oxumaqdan ibarət məşq*); **сольфедждиодин** *solfecionun*.

СОЛЯРИЗАЦИЯ (-ди, -да) *solyarizasiya* (1. *tib. günəş şüaları ilə müalicə*; 2. *foto plastinkası və ya şəklinin işıq qarşısında çox saxlanması və bunun nəticəsində onun zəif qaralması*); **соляризациядин** *solyarizasiyanın*.

СОЛЯРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *solyarium* (*günəş vannası qəbul etmək üçün meydança*); **солярийдин** *solyariumun*.

СОЛЯРКА (-ди, -да; -яр, -айри, -айра) *solyar yağı*; **соляркадин** *solyar yağının*.

СОМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *somatologiya* (*tibbin insan bədəninin ölçüsünü və tənəsübünü öyrənən sahəsi*); **соматологиядин** *somatologiyanın*.

СОМБРЕРО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sombrero* (*ispanlarda: kənarı enli şlyapa*); **сомбреродин** *sombreronun*.

СОМНАМБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. somnambul* (*yuxuda gəzən adam, somnambulizmə tutulmuş adam*); **сомнамбулдин** *somnambulun*.

СОМНАМБУЛИЗМ (-ди, -да) *somnambulizm*; **сомнамбулизмдин** *somnambulizmin*.

СОНАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. sonata* (*müxtəlif temp və xarakterdə olan üç və ya dörd hissədən ibarət instrumental musiqi əsəri*); **сонатадин** *sonatanın*.

СОНАТИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. sonatina* (*kiçik sonata, yüngül sonata*); **сонатинадин** *sonatinanın*.

СОНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. sonet* (*iki mürəbbə və iki müsəddəsdən ibarət olan on dörd misralı şeir*); **сонетдин** *sonetin*.

СОНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *sonometr* (*simlərin titrəyiş qanunlarını təyin etmək üçün cihaz*); **сонометрдин** *sonometrin*.

СОПРАНО (-ди, -да) *mus. soprano* (1. *ən zil qadın səsi*; 2. *bu cür səsi olan qadın*); **сопранодин** *sopranonun*.

СОРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *sort*, *növ*, *çəşid*; **сортунин** *sortun*, *növün*, *çəşidin*; **сад лагьай сорт** *birinci növ*.

СОРТИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sortiment* (1. *ələmət, xüsusiyyət, keyfiyyət*; 2. *hər hansı bir istehsalatda hazırlanan və ya işlədilən şeylərin məcmusu*); **сортиментдин** *sortimentin*.

СОС (-ди, -да) *sos* (*gəmidən, təyyarədən radio ilə verilən məhlükə, fəlakət siqnalı*); **сосдин** *sosun*.

СОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sot* (*hektarın yüzdə biri qədər torpaq sahəsi*); **сотдин** *sotun*.

СОУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *sous* (*xörək şirəsi*); 2) *rəss. sous* (*şəkil çəkmək üçün su ilə qrafit yaxud şistdən hazırlanan boya kütləsi*); **соусдин** *sousun*.

СОФИЗМ (-ди, -да) *sofizm*, *səfsətə*; **софизмдин** *sofizmin*.

СОФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *səfsətəçi*, *sofist* (*düzgün olmayan fikri sofizmlərlə sübut etməyə çalışan adam*); 2) *fəls. tar. sofist* (*qədim Yunanıstanda: mütəfəkkir, filosof*); **софистдин** *sofistin*.

СОФИСТИКА (-ди, -да) *fəls. tar.* səfsətə, sofistika (*sofizmlərə əsaslanan mühakimə*); **софистикадин** səfsətənin, sofistikanın.

СОФФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *soffit* (1. *teatr səhnəsində tavan dekorasiyası*; 2. *teatr səhnəsinin yuxarisında və yanlarında üfüqi düzülmiş lampalar sırası*; 3. *hər hansı bir arxitektura hissəsinin aşağıdan görünən səthi*); **соффитдин** *soffitin*.

СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sosial-demokrat*; **социал-демократдин** *sosial-demokratın*.

СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sosial-demokratlıq*; **социал-демократвилин** *sosial-demokratlığın*.

СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИЯ (-ди, -да) *sosial-demokratiya*; **социал-демократиядин** *sosial-demokratiyanın*.

СОЦИАЛИЗМ (-ди, -да) *sosializm*; **социализмдин** *sosializmin*.

СОЦИАЛ-ИМПЕРИАЛИЗМ (-ди, -да) *siy. sosial-imperializm*; **социал-империализмдин** *sosial-imperializmin*.

СОЦИАЛ-ИМПЕРИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. sosial-imperialist*; **социал-империалистдин** *sosial-imperialistin*.

СОЦИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. sosialist (sosialist partiyası üzvü, sosializm tərəfdarı)*; **социалистдин** *sosialistin*.

СОЦИАЛ-ПАЦИФИЗМ (-ди, -да) *siy. sosial-pasifizm (sözdə guya hər cür müharibəyə zidd olan, həqiqətdə isə imperialist və qəsbkar müharibələr hazırlamaqda öz imperialist hökumətinə yardım edən sosial-demokrat taktikası)*; **социал-пацифизмдин** *sosial-pasifizmin*.

СОЦИАЛ-ПАЦИФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sosial-pasifist (sosial-pasifizm siyasəti yeridən sosial-demokrat)*; **социал-пацифистдин** *sosial-pasifistin*.

СОЦИАЛ-ШОВИНИЗМ (-ди, -да) *sosial-şovinizm (sosial-demokratiyanın imperialist müharibəsində öz burjuva hökumətini müdafiə etmə siyasəti)*; **социал-шовинизмдин** *sosial-şovinizmin*.

СОЦИАЛ-ШОВИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. sosial-şovinist (sosial-şovinizm siyasəti yeridən sosial-demokrat)*; **социал-шовинистдин** *sosial-şovininin*.

СОЦИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sosioloq*; *ictimai elmlər mütəxəssisi*; **социологдин** *sosioloqun*.

СОЦИОЛОГИЗМ (-ди, -да) *sosiologizm (ictimai hadisələrin burjuva sosioloji baxımından tədqiq və izah edilməsi)*; **социологизмдин** *sosiologizmin*.

СОЦИОЛОГИЯ (-ди, -да) *sosiologiya (cəmiyyət haqqında nəzəriyyənin burjuaziya elmindəki adı)*; **социологиядин** *sosiologiyanın*.

СОЮЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ittifaq, birlik*; **союздин** *ittifaqın, birliyin*; **Советрин Союз** *Sovet İttifaqı*.

СОЮЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bağlayıcı*; **союздин** *bağlayıcının*.

СОЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *soya (paxla fəsiləsindən birillik bitki)*; **соядин** *soyanın*.

СПАЗМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. spazma (qıc olma, tutulma, sıxılma)*; **спазмадин** *spazmanın*.

СПАРТАКИАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *idm. spartakiada (idmanın müxtəlif növləri üzrə kütləvi yarış)*; **спартакиададин** *spartakiadanın*.

СПАРТАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tar. spartalı (qədim yunan dövləti Spartanın vətəndaşı)*; 2) *məc. möhkəm adam, hər cür məşəqqətə, çətinliyə, məhrumiyyətə qatlaşan adam, sadəlik sevən adam*; **спартавидин** *spartalının*.

СПЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mil, civ (təkərdə)*; **спекдин** *milin, civin*.

СПЕКТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. spektr (1. şüşə prizmadan və ya difraksiya şəbəkəsindən gələn işıq şüalarının ayrılması nəticəsində əmələ gələn rəngli zolaqlar; 2. hər hansı bir işıq mənbəyinin buraxdığı elektro-maqnit dalğaları)*; **спектрдин** *spektrin*.

СПЕКТРОГЕЛИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. spektroheliograf (günəş spektrlərinin şəklini almaq üçün fotokamera ilə birləşdirilmiş spektroskop)*; **спектрогелиографдин** *spektroheliografın*.

СПЕКТРОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *spektrogram (spektrin foto şəkli)*; **спектрограммадин** *spektrogramın*.

СПЕКТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. spektroqraf*; **спектрографдин** *spektroqrafın*.

СПЕКТРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *spektrometr (spektrin ayrı-ayrı*

xətlərinin vəziyyətini müəyyən etmək üçün spektroskop); **спектрометрдин** spektrometrin; **спектрометрия** spektrometrlər.

СПЕКТРОМЕТРИЯ (-ди, -да) *fiz.* spektrometriya (*işıq dalğaları uzunluğunun spektrometr vasitəsilə ölçülməsi*); **спектрометриядин** spektrometriyanın.

СПЕКТРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* spektroskop (*spektrləri müşahidə etmək üçün cihaz*); **спектроскопдин** spektroskopun.

СПЕКТРОСКОПИЯ (-ди, -да) *fiz.* spektroskopiya (*fizikanın spektrlər bəhsi*); **спектроскопиядин** spektroskopiyanın.

СПЕКТРОФОТОГРАФИЯ (-ди, -да) *fiz.* spektrofotografiya (*spektr xətlərinin və ya onların ayrı-ayrı hissələrinin fotoqrafiyasını alma*); **спектрофотографиядин** spektrofotografiyanın.

СПЕКТРОФОТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* spektrofotometr (*spektrin ayrı-ayrı rənglərində işığın qüvvəsini müəyyən etmək üçün cihaz*); **спектрофотометрдин** spektrofotometrin.

СПЕКУЛЯНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spekulyant*, möhtəkir, alverçi; **спекулянтдин** spekulyantın, möhtəkirin, alverçinin.

СПЕКУЛЯНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *spekulyantlıq*, möhtəkirlik, alverçilik; **спекулянтвалин** spekulyantlığın, möhtəkirliyin, alverçiliyin; **спекулянтвал авун** spekulyantlıq (*möhtəkirlik, alverçilik*) etmək.

СПЕКУЛЯЦИЯ (-ди, -да) 1) *spekulyasiya*, ehtikarlıq, alver; 2) *məс.* istifadə etmə (*öz mənfəəti üçün*); **спекуляциядин** spekulyasiyanın.

СПЕКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qara tut*; **спекІдин** qara tutun; **спекІдин тар** qara tut ağacı.

СПЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bığ*; **спелар** bığlar; **спелдин** bığın; **спелдин хел** bığın тау; **спелар экъечІун** bığları çıxmaq.

СПЕЛЧИ *sif.* lopabığlı.

СПЕРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol.* sperma, мәні; **спермадин** spermanın, мөніnin.

СПЕРМАТОЗОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* spermatozoid, мәні (*kişi tənasül hüceyrəsi*); **сперматозоиддин** spermatozoidin.

СПЕРМАЦЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spermaset* (*qaşalotun kəllə sümüyündən çıxarılan, ətriyyət istehsalında və sənayedə işlədilən maddə*); **спермацетдин** spermasetin.

СПЕРМИН (-ди, -да) *tib.* spermin (*heyvanların toxum vəzilərindən hasil edilən dərman maddəsi*); **сперминдин** sperminin.

СПЕЦИФИКА (-ди, -да) *spesifika*, özünə xas xüsusiyyət; **спецификадин** spesifikanın.

СПЕЦИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spesifikator* (*spesifikasiya ilə məşğul olan adam*); **специфактордин** spesifikatorun.

СПЕЦИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *spesifikasiya*; **спецификациядин** spesifikasiyanın.

СПИДОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *spidometr* (*avtomobillardə və s. sürət və məsafə göstərən cihaz*); **спидометрдин** spidometrin.

СПИКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spiker* (1. *İngiltərədə nümayəndələr palatasının sədri*; 2. *idm. boksda hakimlərin qərarını tamaşaçılara bildirən şəxs*); **спикердин** spikerin.

СПИННИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spinning* (1. *ucunda dəmirdən qayrılmış fırlanan balıq yaxud lövhəcik olan tilov vasitəsilə balıqtutma üsulu*; 2. *bu cür tilov*); **спиннингдин** spinningin.

СПИННИНГЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *spinning* ilə balıq tutan; **спиннингчидин** spinning ilə balıq tutanın.

СПИНОЗИЗМ (-ди, -да) *tar.* spinozizm (XVII əsr Hollandiya filosofu Spinozanın nəzəriyyəsi); **спинозизмдин** spinozizmin.

СПИРАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spiral* (1. *riyaz. çıxış nöqtəsi və ya ox ətrafında getdikcə böyüyən dairələr cızaraq uzaqlaşan müstəvi xətt*; 2. *vintəoxşar xətt, buruq*); **спиралдин** spiralın.

СПИРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* spirant (*sürtünən səs*); **спирантдин** spirantın.

СПИРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *spirit* (*spiritizmə inanan adam, spiritizmlə məşğul olan adam*); **спиритдин** spiritin.

СПИРИТИЗМ (-ди, -да) *spiritizm* (*müxtəlif zahiri üsullarla ölümlərin ruhu ilə əlaqə yaratmağın mümkünlüyü haqqında mistik təsəvvür*); **спиритизмдин** spiritizmin.

СПИРИТУАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls.* spiritualizm (*materiyanı deyil, ruhu həqiqi gerçəklik hesab edən mürtəce fəlsəfi cərəyan*,

ruhiyyun məsləki – *idealizmin bir növü*); **спиритуализмдин** spiritualizmin.

СПИРИТУАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* spiritualist (*spiritualizm tərəfdarı*); **спиритуалистдин** spiritualistin.

СПИРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -йра) *tib.* spirometr (*ağ ciyərin tutumunu ölçən cihaz*); **спирометрдин** spirometrin.

СПИРОХЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bakt.* spiroxet (*uzun spiral, sap şəklində bakteriya*); **спирохетадин** spiroxetin.

СПИРТ (-ди, -да) spirt; **спиртдин** spirtin; **цекврэн спирт** *kim.* qarışqa (*formiat*) turşusu.

СПИРТОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) spirt lampası, spirtlə yanan lampа; **спиртовкадин** spirt lampasının.

СПИРТОМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) spirtomer (*mayədə spirtin miqdarını göstərən cihaz*); **спирто-мердин** spirtomerin.

СПИЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) spıçka, kibrit; **спичкадин** spıçkanın, kibritin; **спичка ягьун** spıçkanı (*kibriti*) çəkmək; **спичкадин** кьал spıçka çöprü; **спичкадин** кьвати spıçka (*kibrit*) qutusu.

СПОНСОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sponsor; **спонсордин** sponsorun; **спонсорди** адаз ктаб чапдай акьудиз куьмек гана sponsor ona kitabı nəşr etməyə kömək göstərdi.

СПОНСОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sponsorluq; **спонсорвалин** sponsorluğun; **спонсорвал** ийидайди хьайитла, мад са газет акьудиз жеда sponsorluq едөн olsa, daha bir qəzet buraxmaq olar; **спонсорвал** авун sponsorluq etməк.

СПОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol.* spor (*bəzi ibtidai bitki və heyvanlarda cinsiyyətsiz çoxalma orqanı*); **спорадин** sporun.

СПОРАНГИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot., biol.* sporançi (*sporlu bitkilərdə: içində sporların inkişaf etdiyi qovuc*); **спорангийдин** sporançinin.

СПОРОФИЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot., biol.* sporofil (*sporlu bitkilərdə spora əmələ gətirən yarpaq*); **спорофиллдин** sporofilin.

СПОРТ (-ди, -да) idman; **спортдин** idmanın; **спортдин** имарат idman sarayı; **спортдал** машгьул хьун idmanla məşğul olmaq.

СПОРТЗАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) idman zalı; **спортзалдин** idman zalının.

СПОРТСМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) idmançı; **спортсмендин** idmançının.

СПРИНГЕР (-ди, -да) *ovç.* springer (*tula cinsi*); **спрингердин** springerin.

СПРИНКЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* sprinkler (*avtomatik işləyən yangın-söndürən su kəməri*); **спринклердин** sprinklerin.

СПРИНТ (-ди, -да) *idm.* sprint (*qısa məsafəyə qaçış*); **спринтдин** sprintin.

СПРИНТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* sprinter (*qısa məsafəyə qaçış idmançısı*); **спринтердин** sprinterin.

СПРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* sprut, oktapod (*başıayaqlılar sinfindən səkkiz ayağı olan dəniz heyvanı*); 2) *məc.* canavar, qansoran, qanıçən; **спрутдин** sprutun.

СПУРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* spurt (*hərəkətin, yerişin birdən gücləndirilməsi*); **спуртдин** spurtun.

СПУТНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr.* peyk; **спутникдин** peykin; **Варз Чилин** спутник я Ау Yerin peykidir; **цавуз спутник** акьудун göyө peyk buraxmaq.

СПРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* yarpız; **спрадин** yarpızın; **спраяр** yarpızлар; *həmçinin* бax Пурни.

СССР (-ди, -да) SSRİ; **СССР-дин** SSRİ-nin.

СТАБИЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* stabilizator (*uçucu aparatları, gəmiləri və s. sabit vəziyyətdə saxlamaq üçün xüsusi qurğu*); **стабилизатордин** stabilizatorun.

СТАДИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* stadi (*qədim yunanlarda: təxminən 150-180 metrə bərabər uzunluq ölçüsü*); **стадийдин** stadinin.

СТАДИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stadion; **стадиондин** stadionun.

СТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) staj; **стаждин** stajın; **стаж** авай stajlı; **зегьметдин** стаж əmək stajı.

СТАЖЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stajçı (*təcrübə keçən*); **стажёрдин** stajçının.

СТАЖЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) stajçılıq; **стажёрвалин** stajçılığın.

СТАЙЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* stayer (*uzaq məsafəyə qaçış idmançısı*); **стайердин** stayerin.

СТАЗ *tib.* staz (*qan durğunluğu*).

СТАКАН (ИСТИКАН//ИСТИКИАН дан.) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stəkan; **стакандин** stəkanın; **кьелечI стакан** nazik stəkan; **рувар алай стакан** tinli stəkan; **са стакан чай** bir stəkan çay.

СТАККАТО *z. mus.* stakkato (*qırıq-qırıq*).

СТАККЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stakker (*zavod sexlərində təkərlər üzərində hərəkət edən qaldırıcı mexanizm*); **стаккердин** stakkerin.

СТАКСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. staksel (*üçbucaq çəp yelkən*); **стакселдин** stakselin.

СТАЛАГМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stalaqmit (*mağaraların dibində yuxarıdan tökülən damcılardan əmələ gələn əhəngli ərp*); **сталагмитдин** stalaqmitin.

СТАЛАКТИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stalaktit (*mağaraların tavanında sızan damcılardan əmələ gələn əhəngli ərp*); **сталактитдин** stalaktitin.

СТАЛЖЕМ (-ди, -да) sətəlcəm; **сталжемдин** sətəlcəmin; **сталжем хьун** sətəlcəm olmaq; **ам сталжем хьана о**, sətəlcəm oldu.

СТАНДАРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) standart (**1.** *ülgü, ölçü, əndazə*; **2.** *məc. basmaqəlib, şablon*; **3.** *nümunə*); **стандартдин** standartın.

СТАНДАРТДИН *sif.* standarta uyğun; **стандартдинди авун** standarta uyğun etməк.

СТАНДАРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) standartlılıq; **стандартвалин** standartlılığın.

СТАНИОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* staniol (*nazik qalay təbəqəsi, qalay folqası, zər*); **станиолдин** staniolun.

СТАНИЦА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stanitsa, kazak kəndi; **станицадин** stanitsanın, kazak kəndinin.

СТАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* stans (**1.** *şeyrdə tam qitə və ya beyt*; **2.** *belə qitə və beytlərdən ibarət şeyr*); **стансдин** stansın.

СТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stansiya; **станциядин** stansiyanın; **ракьун рекьин станция** dəmiryol stansiyası;

телефондин станция telefon stansiyası; **электрикдин станция** elektrik stansiyası.

СТАПЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stapel (**1.** *dəniz. tərsanələrdə: üzərində gəmi qayrılıb suya salunan yer, mail körpü*; **2.** *tex. təyyarə hissələrinin quraşdırılması üçün köməkçi qurğu*); **стapelдин** stapelin.

СТАРТ (-ди, -да) start (**1.** *idman yarışlarının başlanma vaxtı*; **2.** *av. uçucu aparatların uçuşa başlama vaxtı*; **3.** *qaçış idmanında: yarışın başlandığı yer*); **стартдин** startın.

СТАРШИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) starşina (*orduda kiçik komandan heyətinin dördüncü rütbəsi*); 2) *baş fəhlə*; 3) *inq.əv. yüzbaşı, kəndxuda*; 4) *inq.əv. starşina (silki təşkilatın, həmkarlar birləşməsinin və s. işlərini idarə etmək üçün seçilən şəxs)*; **старшинадин** starşinanın; **старшинайрин** starşınaların.

СТАРШИНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) starşınalıq; **старшинавалин** starşınalığın.

СТАТИКА (-ди, -да) *mex.* 1) statika (*nəzəri mexanikada cisimlərin tarazlığı bəhsi*); 2) sükunət halı; **статикадин** statikanın.

СТАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) statist (*səhnədə sözsüz rolları oynayan şəxs*); **статистдин** statistin.

СТАТИСТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) statistik (*statistika mütəxəssisi*); **статистикдин** statistikin.

СТАТИСТИКА (-ди, -да) statistika (**1.** *cəmiyyətin və xalq təsərrüfatının inkişafındakı kəmiyyət dəyişikliklərindən bəhs edən elm*; **2.** *hər cür kütləvi hadisələrin miqdarca hesaba alınması*); **статистикадин** statistikanın.

СТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* stator (*elektrik maşınlarının və turbinlərin hərəkət etməyən (sabit) hissəsi*); **статордин** statorun.

СТАТОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* statoskop (*çox həssas barometr*); **статоскопдин** statoskopun.

СТАТС-СЕКРЕТАРИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. Okt.inq.əv.* stats-sekretariat (*stats-sekretarin idarəsi*); **статс-секрета-риятдин** stats-sekretariatın.

СТАТС-СЕКРЕТАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. Okt.inq.əv.* stats-sekretar (*çar Rusiyasında və bəzi ölkələrdə: nazirlərə,*

yüksək məmurlara verilən ad); **статс-секретардин** stats-sekretarin.

СТАТУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) status (*beynəlxalq hüquqda vəziyyət*); **статусдин** statusun.

СТАТУС-КВО (-ди, -да) status-kvo (*bu anda mövcud olan, yaxud vaxtilə mövcud olmuş vəziyyət*); **статус-кводин** status-kvonun.

СТАФИЛОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stafilokok (*üzüm salxımına oxşar qruplar şəklində yerləşmiş bakteriya*); **стафилококкдин** stafilokokun.

СТАФФАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəss. staffaj (*mənzərə şəklində: əsərin mövzusu üçün əhəmiyyəti olmayan insan və ya heyvan fiqurları və s.*); **стаффаждин** staffajın.

СТАХАНОВЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) staxanovçu (*əmək qabaqcılı*); **стхановчидин** staxanovçunun.

СТАХАНОВЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) staxanovçuluq; **стхановчивилин** staxanovçuluğun.

СТАЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. stasioner (*qarovul gəmisi*); **стационердин** stasionerin.

СТАСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stasiya (**1.** *heyvanların müəyyən növünün yaşadığı yer*; **2.** *müəyyən iqlimi, torpağı, bitki və heyvanat aləmi olan yer*); **стасиядин** stasiyanın.

СТЕГАНОГРАФИЯ (-ди, -да) steqanoqrafiya (*şifrələrlə, şərti işarələrlə yazma üsulu*); **стеганографиядин** steqanoqrafiyanın.

СТЕКЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stekloqraf (*çap cihazı*); **стеклографдин** stekloqrafin.

СТЕКЛОГРАФИЯ (-ди, -да) stekloqrafiya (**1.** *stekloqrafda çap etmə*; **2.** *stekloqrafiya çapxanası*; **3.** *stekloqrafda çap olunmuş nüsxə*); **стеклографиядин** stekloqrafiyanın.

СТЕЛЛАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tic. stellaj (*kapitalist ölkələrində: qiymətli kağızlardan müəyyən mükafat müqabilində müəyyən məzənnə ilə alınmasına və ya satılmasına dair şərtlil birja sazişi*); **стеллаждин** stellajın.

СТЕЛЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. stellit (*çox bərk metal ərintisi*); **стеллитдин** stellitin.

СТЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. sten (*bir ton ağırlığı olan kütləyə saniyədə bir metr sürət verən güc vahidi*).

СТЕНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stend (**1.** *sərgi*; **2.** *tex. zavodda hazır maşınları yoxlamaq üçün xüsusi yer*); **стенддин** stendin.

СТЕНДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. stender (*yanğın borusuna su vermək üçün yeraltı su kəmərinin kranı üzərində qurulan kolonka*); **стендердин** stenderin.

СТЕНДЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stendçi, sərgiçi (*sərgiyə gələnlərə məlumat verən şəxs*); **стендчидин** stendçininin.

СТЕНОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stenoqram (*stenoqrafik yazı*); **стенограммадин** stenoqramın.

СТЕНОГРАФ bax **Стенографист**.

СТЕНОГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stenoqrafist (*stenoqrafiya mütəxəssisi*); **стенографистдин** stenoqrafistin.

СТЕНОГРАФИЯ (-ди, -да) stenoqrafiya (*danışılan sözləri xüsusi işarələrlə cəld yazma üsulu*); **стенографиядин** stenoqrafiyanın.

СТЕНОЗ (-ди, -да) tib. stenoz (*orqanizmdəki dəlik və ya kanalların daralması*); **стеноздин** stenozun.

СТЕНОКАРДИЯ (-ди, -да) tib. stenokardiya (*döş anginası; ürək xəstəliyi*); **стенокардиядин** stenokardiyanın.

СТЕНОТИПЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stenotipçi (*söylənən nitqi stenotipiya üsulu ilə yazan mütəxəssis*); **стенотипчидин** stenotipçininin.

СТЕНОТИПИЯ (-ди, -да) stenotipiya (*xüsusi yazı maşınlarında yazılan stenoqram yazısı*); **стенотипиядин** stenotipiyanın.

СТЕНТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. stentor (*bədəni qıfa və ya boruya oxşayan infuzoriya növü*); **стентордин** stentorun.

СТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ster (*metrik sistemdə: 1 kubmetrə bərabər həcm ölçüsü*); **стердин** sterin.

СТЕРЕОГРАФИЯ (-ди, -да) riyaz. stereoqrafiya (*müstəvi üzərində kürə və ya başqa həndəsi cisim səthinin xəyali təsviri*); **стереографиядин** stereoqrafiyanın.

СТЕРЕОКИНО (-ди, -да) stereokino; **стереокинодин** stereokinonun.

СТЕРЕОМЕТРИЯ (-ди, -да) riyaz. stereometriya (*həndəsənin səthlərin və cisimlərin fəzada qarşılıqlı vəziyyətindən bəhs*

edən bölməsi); **стереометриядин** stereometriyanın.

СТЕРЕОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stereoskop (*iki eyni şəkli, hər iki gözlə baxdıqda, bir şəkil kimi göstərən optik cihaz*); **стереоскопдин** stereoskopun.

СТЕРЕОТИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* stereotip (*metal, rezin lövhəcik üzərinə keçirilmiş mətbəə naboru yaxud klişesi surəti*); **стереотипдин** stereotipin.

СТЕРЕОТИПИЯ (-ди, -да) *mətb.* stereotipiya (*matrisa və stereotiplər hazırlama üsulu və prosesi*); **стереотипиядин** stereotipiyanın.

СТЕРЕОФОНИЯ (-ди, -да) stereofoniya (*səsin fəzada yayılması*); **стереофониядин** stereofoniyanın.

СТЕРЕОФОТОГРАФИЯ (-ди, -да) stereofotoqrafiya; **стереофотографиядин** stereofotoqrafiyanın.

СТЕРЕОХИМИЯ (-ди, -да) *kim.* stereokimya (*kimyanın atom və molekulların fəzada yerləşməsinə tədqiq edən bölməsi*); **стереохимиядин** stereokimyanın.

СТЕРЕОЭКРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stereoekran (*stereofilmlər göstərmək üçün ekran*); **стереоэкрандин** stereoekranın.

СТЕРЕОЭФФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stereoeffekt (*göstərilən kino şəklinin qabarıqlıq, həcmlilik effekti*); **стереоэффektдин** stereoeffektin.

СТЕРИЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sterilizator (**1.** *sterilizasiya cihazı*; **2.** *sterelizasiya mütəxəssisi*); **стерилизатордин** sterilizatorun.

СТЕРИЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) sterilizasiya; *sterilləşdir(ıl)mə, mikrobsuzlaşdır(ıl)ma*; **стерилизациядин** sterilizasiyanın.

СТЕРЛИНГ: **фунт стерлинг** funt sterling (*İngiltərədə pul vahidi*).

СТЕТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* stetoqraf (*tənəffüs zamanı döş qəfəsinin hərəkətini yazan cihaz*); **стеотографдин** stetoqrafın.

СТЕТОГРАФИЯ (-ди, -да) *tib.* stetoqrafiya (*stetoqraf vasitəsilə döş qəfəsinin hərəkətini tədqiq etmə*); **стеотографиядин** stetoqrafiyanın.

СТЕТОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* stetoskop (*ürək və ciyərlərin tonunu*

yoxlamaq üçün boru); **стетоскопдин** stetoskopun.

СТЕТОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib.* stetoskopiya (*stetoskop vasitəsilə tədqiqat, stetoskop vasitəsilə ürək və ciyərlərin tonunu yoxlama*); **стетоскопиядин** stetoskopiyanın.

СТИВИДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* stividor (*limanlarda yük vurub boşaldan fəhlələrin başçısı və ya bu işlərin icarəçisi*); **стивидордин** stividorun.

СТИЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stilet (*üçtüyəli kiçik xəncər*); **стилетдин** stiletin.

СТИЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stilizator (*stilizasiya ilə məşğul olan adam*); **стилизатордин** stilizatorun.

СТИЛИЗАЦИЯ (-ди, -да) 1) stilizasiya, stilləşdirmə, üslublaşdırma (*bir sənət əsərinə müəyyən üslubun (stilin) xüsusiyyətlərini vermə*); 2) başqasının əsərinə təqlid; **стилизациядин** stilizasiyanın.

СТИЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üslubçu, stilist (*gözəl üslubu olan adam, gözəl qələmi olan adam*); **стилистдин** stilistin.

СТИЛИСТИКА (-ди, -да) *dilç.* ədəb. stilistika (*üslub haqqında nəzəriyyə*); **стилистикадин** stilistikanın; **стилистикадин** *месэляр* stilistika məsələləri; **стилистикадиз талукь тир** stilistikaya aid.

СТИЛОБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arx.* stilobat (*sütunlar üçün özü*); **стилобатдин** stilobatın.

СТИЛОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stiloqraf (*qələm-karandaş; bir ucu pero, o biri ucu karandaş olan qələm*); **стилографдин** stiloqrafın.

СТИЛЬ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) üslub; 2) üsul, qayda; **стильдин** üslubun; üsulun, qaydanın.

СТИЛЬ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stil (*tarix hesabı üsulu*); **стильдин** stilin.

СТИЛЯГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stilyaqa.

СТИМУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stimül (**1.** *hərəkətəgətirici səbəb, şirnikdirici, həvəs və maraq oyadaçı amil*; **2.** *psixol. reaksiya törədicisi səbəb*); **стимулдин** stimülun.

СТИМУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stimulyator (*bitkilərin böyüməsini və inkişafını artıran kimyəvi maddə*); **стимулятордин** stimulyatorun.

СТИМУЛЯЦИЯ (-ди, -да) *k.t.* stimulyasiya (*bitkilərin böyüyüb artmasına kimyəvi və fiziki təsir*); **стимуляциядин** stimulyasiyanın.

СТИПЕНДИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təqaüdcü, stipendiya alan; **стипендиатдин** stipendiatin.

СТИПЕНДИАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təqaüdcülük; **стипендиатвалин** təqaüdcülüyün.

СТИПЕНДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təqaüd, stipendiya; **стипендиядин** stipendiyanın.

СТИПЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* stipler (*manelərdən atılıb keçmək üçün xüsusi təlim görmüş at*); **стиплердин** stiplerin.

СТИПЛЬ-ЧЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* stipl-çez (*manəli qaçış ya cıdır*); **стипель-чездин** stipl-çezin.

СТИРАКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stiraks (**1.** *bot. tropik və subtropik ölkələrdə bitən ağac*; **2.** *həmin ağacın qatranından alınan ətirli maddə*); **стираксдин** stiraksın.

СТИРОЛ (-ди, -да) *kim., tex.* stirol (**1.** *bəzi tropik ağacların qatranından alınmış, ətriyyət və sabun istehsalında işlədilən ətirli maddə*; **2.** *həmin maddədən hazırlanan plastik kütlə*); **стиролдин** stiroulun.

СТИРОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stirol (*paltar yumaq üçün sabun-qələvi tozu*); **стиролдин** stiroulun.

СТОИЦИЗМ (-ди, -да) stoicism (**1.** *qədim Yunanıstanda və Romada: materializm ilə idealizm arasında tərəddüd edən rəşadətçi fəlsəfi nəzəriyyə*; **2.** *məc. mətanət, möhkəmlik, dözümlülük, səbat, səbir*); **стоицизмдин** stoicismin.

СТОКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* stoker (*kürəyə mexaniki olaraq yanacaq tökən və s. işlər görə mexanizm*).

СТОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stol, miz, masa; **столдин** stolun, mizin, masanın; **столдихъ ацукъун** stol arxasında əyləşmək; **столдихъай къарагъун** stol arxasından durmaq.

СТОМАТИТ (-ди, -да) *tib.* stomatit (*ağzın selikli qişasının iltihabı*); **стоматитдин** stomatitin.

СТОМАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stomatoloq; **стоматологдин** stomatoloqun; **ам стоматолог я о**, stomatoloqdur.

СТОМАТОЛОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) stomatoloqluq; **стоматологвалин** stomatoloqluğun.

СТОМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* stomatologiya (*tibbin ağız boşluğu, çənə və onlara yaxın yerlərin xəstəliklərindən bəhs edən bölməsi*); **стоматологиядин** stomatologiyanın.

СТОМАТОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* stomatoskop (*ağız boşluğunu müayinə etmək üçün aynalı cihaz*); **стоматоскопдин** stomatoskopun.

СТОПОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stopor (**1.** *tex. mexanizmin hərəkət edən hissələrini dayandırmaq və bu vəziyyətdə saxlamaq üçün qurğu*; **2.** *dəniz. tormoz, durdurucu*); **стопордин** stoporun.

СТОП-СИГНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) stop-signal; **стоп-сигналдин** stop-signalın.

СТОРНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) storno (*mühasibat dəftərində səhv yazılmış əməliyyatı düzəltmək üçün edilən yeni qeyd*); **сторнодин** stornonun.

СТРАЖНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. inq. əv.* 1) strajnik (*inqilabdan əvvəl kənd yerlərində uryadnikə tabe olan polis nəfəri*); 2) keşikçi, qoruqçu; **стражникдин** strajnikin.

СТРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) straz (*qiymətli süni daş*); **страздин** strazın.

СТРАТЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) strateq (*mahir sərkərdə, mahir komandan*); **стратегдин** strateqin.

СТРАТЕГИЯ (-ди, -да) strategiya (**1.** *müharibə elmi, müharibə aparma sənəti*; **2.** *məc. ictimai, siyasi mübarizəyə rəhbərlik etmək bacarığı*); **стратегиядин** strategiyanın.

СТРАТИГРАФИЯ (-ди, -да) stratigrafiya (*geologiyanın süxurların laylanma formalarını, Yer qabığının əmələ gəlmə proseslərini tarixi ardıcılıqla öyrənmə bölməsi*); **стратиграфиядин** stratigrafiyanın.

СТРАТИСФЕРА (-ди, -да) stratisfer (*Yer qabığının üst qatı*); **стратисферадин** stratisferin.

СТРАТОНАВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) av. stratonavt (*strasferə uçuş mütəxəssisi*); **стратонавтдин** stratonavtın.

СТРАТОПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) av. stratoplan (*stratosferə uçuş üçün təyyarə*); **стратопландин** stratoplanın.

СТРАТОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av.* stratostat (*stratosferə qalxmaq üçün aerostat*); **стратостатдин** stratostatın.

СТРАТОСФЕРА (-ди, -да) *stratosfer* (*atmosferin dəniz səthindən 8-12 km yüksəklikdə olan üst təbəqəsi*); **стратосферадин** stratosferin.

СТРЕЛЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* strelets (*XVI-XVII əsrlərdə Moskva dövlətində: xüsusi daimi qoşunda xidmət edən və xüsusi imtiyazlara malik olan hərbi qulluqçu*).

СТРЕНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* strenqa (*burazın bir laxası*); **стренгадин** strenqanın.

СТРЕПТОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. bakt.* streptokok (*irinli iltihabları törədən girdə bakteriya*); **стрептококкдин** streptokokun.

СТРЕПТОМИЦИН (-ди, -да) *farm.* streptomisin (*dərman*); **стрептомициндин** streptomisinin.

СТРЕПТОЦИД (-ди, -да) *farm.* streptosid (*dərman*); **стрептоциддин** streptosidin.

СТРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *stress* **стрессдин** stressin.

СТРИКТУРА (-ди, -да) *tib.* striktura (*xəstəlik nəticəsində bədəndə içi boş orqanın daralması, sıxılması*); **стриктурадин** strikturanın.

СТРИППЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *stripper* (**1.** *tex.* *tökülmüş metalı qəlibdən çıxartmaq üçün mexanizm*; **2.** *k.t.* *eyni zamanda sünbülü həşəmdən ayıran, taxılı döyən və təmizləyən mürəkkəb maşın*); **стриппердин** stripperin.

СТРИХНИН (-ди, -да) *tib.* strixnin (*ən güclü zəhərlərdən biri*); **стрихниндин** strixninin.

СТРОБОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *stroboskop* (**1.** *hərəkət edən şeylərin şəklini çəkmək üçün aparat*; **2.** *hərəkət edən mexanizmlərin və onların hissələrinin işini müşahidə etmək üçün cihaz*); **стробоскопдин** stroboskopun.

СТРОБОСКОПИЯ (-ди, -да) *stroboskopkopiya* (*stroboskop vasitəsilə müşahidə*); **стробоскопиядин** stroboskopkiyanın.

СТРОНЦИЙ (-ди, -да) *kim.* stronsium (*çox yüngül, sarı rəngli metal*); **стронцийдин** stronsiumun.

СТРОФА (-ди, -да) *ədəb.* strofa (*qədim yunan tragediyasında: xor dəstəsinin təntənə ilə səhnədə gəzişməsi və bu gəzişmə əsnasında oxunan xor*); **строфадин** strofanın.

СТРОФАНТ (-ди, -да) *strofant* (**1.** *bot.* *tropik bitki*; **2.** *həmin bitkinin toxumundan hazırlanan dərman*); **строфантдин** strofantın.

СТРУКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *struktur*, *quruluş*; **структурадин** strukturun, *quruluşun*.

СТРУКТУРАЛИЗМ (-ди, -да) *strukturalizm* (*dilçilikdə müasir cərəyanlardan biri*); **структурализмдин** strukturalizmin.

СТРУКТУРАЛИСТ (-ди, -да) *strukturalist* (*strukturalizm tərəfdarı*); **структуралистдин** strukturalistin.

СТУДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tələbə*; **студентдин** tələbənin; **хъсан Келзавай студент** yaxşı oxuyan tələbə.

СТУДЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tələbəlik*; **студентвилин** tələbəliyin; **студентвилин йисар** tələbəlik illəri.

СТУДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *studiya* (**1.** *rəssam və ya heykəltəraş emalatxanası*; **2.** *rəssamlıq, heykəltəraşlıq, musiqi, balet və s. məktəbi və ya sinfi*; **3.** *yeni sənət üsullarını əməli surətdə öyrənən və gənc kadrlar hazırlayan kino yaxud teatr kollektivi*; **4.** *radiostansiyanın, televiziya stansiyasının veriliş otağı*); **студиядин** studiyanın.

СТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *stul*, *kürsü*; **студин** stulun, *kürsünün*; **студал ацукьун** stulda oturmaq; **студилай къарагъун** stuldan qalxmaq.

СТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1**) *sütun*; **2**) *körpü özü*; **стундин** sütunun; *körpü özü*lünün.

СТУПОР (-ди, -да) *tib.* stupor (*bəzi ruhi xəstəliklər zamanı xəstənin hərəkət və danışmaq qabiliyyətini tamamilə itirdiyi hal*); **ступордин** stuporun.

СТХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qardaş*; **члехи стха** böyük qardaş; **кьулан стха** ortancıl qardaş; **гъвечи стха** kiçik qardaş; **хайи стха** doyma qardaş; **тахай стха** ögey qardaş; **яран стха** qaуın; **тIварун стха** adaş; **стха стхадин** далу я qardaş qardaşın dayağıdır; **стха пай авун** (паюн) bərabər bölmək; **стхадин** qardaşın.

СТХАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qardaşlıq; **стхавилин** qardaşlığın; **стхавал авун** qardaşlıq etmək, qardaşlaşmaq.

СТХАВИЛЕЛДИ *z.* qardaşcasına.

СТЮАРДЕССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) stüardessa (*təyyarədə sərnəşinlərə xidmət edən qadın (qız)*); **стюардессадин** stüardessanın.

СТІАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) damcı; **стІалдин** damcının; **са стІал яд** bir damcı su; **марфадин стІалар ква** *və yaxud* **марфадин стІалар акатнава** yağış çiləyir; 2) *qram.* nöqtə; **кве стІал** iki nöqtə; *həmçinin bax* **Нукьтла.**

СТІАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ərsin, **стІамдин** ərsinin.

СТІУН *z.* heç, əsla, qətiyyən; **кІвале стІунни яд авач** evdə heç su yoxdur.

СТІУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *stu* (*ləzgi xalça növü*); **стІудин** stunun.

СТІУР *sif.* 1) yaraşsız; 2) xoşa gəlməyən; 3) *kənd adı* - **СтІур** (*Судур*).

СУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *su* (*Fransada: frankın iyirmidə birinə bərabər pul*); **судин** sunun.

СУАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sual; **суалдин** sualın; **суал авун** xəbər almaq; **суал гун** sual vermək; 2) sorğu.

СУАЛДИН *sif.* sual, sualın; **суалдин ишара** *qram.* sual işarəsi; **суалдин кІус** *qram.* sual ədatı.

СУАЛ-ЖАВАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sual-cavab; **суал-жавабдин** sual-cavabın.

СУАЛЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* suallıq; **суаллухдин** suallığın.

СУАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan.* bax **Суал** (**суал авун**).

СУАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* sorğuçu; **суалчидин** sorğusunun.

СУБАЙ *sif.* 1) yalqız, ailəsiz, subay; **субай хьун** yalqız (tək) olmaq, ailəsiz olmaq, subay olmaq; 2) subay kişi, evlənmemiş kişi.

СУБАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) subaylıq; **субайвилин** subaylığın.

СУБАЙВИЛЕЛДИ *z.* bax **Субайдаказ.**

СУБАЙВИЛЯЙ subaylıqdan.

СУБАЙДАКАЗ *z.* subaylıqla, subaycasına.

СУБАЙДИЗ *z.* bax **Субайдаказ.**

СУБАЛТЕРН: **субалтерн-офицер** *subaltern-zabit* (*çar ordusunda: rota, eskadron və ya batareyada kiçik zabit*).

СУБАЛЫП *bot.* subalp; **субалып набататар** subalp bitkiləri.

СУБВЕНЦИЯ (-ди, -да) *iqt.* subvensiya (*kapitalist ölkələrində: dövlətin təsərrüfatın müxtəlif sahələrinə, müəssisələrə və onların sahiblərinə maliyyə yardımı formalarından biri*); **субвенциядин** subvensiyanın.

СУБДОМИНАНТА (-ди, -да) *mus.* subdominanta (*diatonik qammanın dördüncü pilləsi*); **субдоминантадин** subdominantanın.

СУБЛИМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* sublimat (*sublimasiya məhsulu*); **сублиматдин** sublimatın.

СУБЛИМАЦИЯ (-ди, -да) *kim.* sublimasiya (*qızdırıldığı zaman maddənin mayeləşmədən birbaşa qaz halına keçməsi*); **сублимациядин** sublimasiyanın.

СУБЛУБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *subluban* (*ləzgi çörəyinin bir növü*); **сублубандин** sublubanın.

СУБОРДИНАЦИЯ (-ди, -да) *subordinasiya* (*xidmətdə kiçiyin böyüyə tabe olması prinsipi; tabelik*); **субординациядин** subordinasiyanın.

СУБРЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *subretka* (*qədim komediyaların personajı; adətən öz xanımının işlərinə məhrəm olan qulluqçu*); **субреткадин** subretkanın.

СУБСИДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *subsidiya* (*maddi yardım, pul köməyi, maliyyə yardımı*); **субсидиядин** subsidiyanın.

СУБСТАНЦИЯ (-ди, -да) *substansiya* (1. *fəls.* bütün əşya və hadisələrin ilk əsasını təşkil edən maddə; 2. *mahiyyət, əsil, zat, cövhər*); **субстанциядин** substansiyanın.

СУБСТИТУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *substitut* (*əvəz, əvəz edən, əvəzedici*); **субститутдин** substitutun.

СУБСТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *substrat* (1. *fəls. əsas*; 2. *biol. qidalandırıcı mühit; qidalandırıcı mühit*); **субстратдин** substratın.

СУБСТРАТОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av.* substratostat; **субстратостатдин** substratostatın.

СУБСТРАТОСФЕРА (-ди, -да) *substratosfera* (*stratosferi troposferdən ayıran atmosfer qatı*); **субстратосферадин** substratosferin.

СУБТИТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *subtitr (kinofilm kadrlarının altında olan yazı); субтитрдин subtitrin.*

СУБТРОПИКАР (-ри, -ра) *coğr. subtropiklər (iqliminə görə tropiklərə oxşayan və tropiklərdən şimala və cənuba doğru yerləşən sahələr); субтропикрин subtropiklərin.*

СУБУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *sübut, əsas; субутдин sübutun; субут ийиз тежер sübut etmək mümkün olmayan; субут авун sübut etmək; субут хьун sübut olmaq.*

СУБУТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Субут (субут авун).*

СУБУТСУЗ I *sif. sübutsuz, əsassız; дәлilsiz.*

СУБУТСУЗ II *z. sübutsuz (olaraq); əsassız (olaraq); дәлilsiz (olaraq).*

СУБУТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sübutsuzluq, əsassızlıq; дәлilsizlik; субутсузвилин sübutsuzluğun, əsassızlığın, дәлilsizliyinin.*

СУБУТСУЗВИЛЕДДИ *z. sübutsuzluqla, əsassızlıqla, дәлilsizliklə.*

СУБУТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Субут (субут авун).*

СУБЪЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *subyekt (1. məntiqdə: haqqında bəhs olunan şey, haqqında mühakimə yeridilən şey; mühakimə obyekt; 2. adam, şəxs; 3. qram. mübtəda); субъектдин subyektin.*

СУБЪЕКТИВИЗМ (-ди, -да) *subyektivizm (1. obyektiv varlığı, maddi aləmi inkar edən və onun ancaq subyektin şüurunda mövcud olduğunu iddia edən idealist fəlsəfi cərəyan; 2. burjuva sosiologiyasında: cəmiyyətin obyektiv qanunlara əsasən inkişaf etdiyini iddia edən idealist cərəyan; 3. subyektivlik, subyektiv münasibət); субъективизмдин subyektivizmin.*

СУВ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dağ; суван dağın; суван цуьквер dağ çiçəkləri; суван яц bax Яц; тек сур сува тахъуй төк qəbir dağda da olmasın; суваз фейиди хкведа, суруз фейиди хкведач mis. dağa gedən qayıdar, qəbrə gedən yox.*

СУВАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *din. savab; сувабдин savabın; суваб(ар) хьун savab olmaq; 2) nəcib, хейрхah iş; ада суваб кар авуна о, хейрхah iş gördü.*

СУВАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *suvağ; сувагъдин suvağın; сувагъ авун, сувагъ ягъун suvamaq.*

СУВАГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Сувагъ (сувагъ авун).*

СУВАГЪБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Сувагъ (сувагъ авун).*

СУВАГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *suvağçı; сувагъчидин suvavağçının.*

СУВАГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *suvağçılıq; сувагъчивилин suvağçılığın; сувагъчивал авун suvağçılıq etmək.*

СУВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dağətəyi; сувалдин dağətəyinin.*

СУВАН *sif. dağ, dağın; суван яц vəhşi öküz; суван чарчар dağ şölələsi.*

СУВАН КЪУН *zool. dağ keçisi.*

СУВАНЦУЪК *bot. anemon; суван-цуькведин anemonun; həmiçinin bax Камбарцуьк.*

СУВАР (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) *bayram; суварин bayramın; сувар югъ bayram günü; сувар авун bayram etmək; ахмакъдиз гьар са югъ сувар я тәс. ахмақ үçүн һәр гүн bayramdır; 2) alp çəmənlilkləri; суварин alp çəmənlilklərinin; 3) qadın adı – Сувар (Suvar).*

СУВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Сувар (сувар авун).*

СУВЕРЕН *sif. siy. suveren; суверен уьлкве suveren ölkə.*

СУВЕРЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *suverenlik; суверенвилин suverenliyinin.*

СУВЕРЕНИТЕТ (-ди, -да) *hakimiyət, hakimiyət hüququ, müstəqillik; суверенитетдин hakimiyətin, hakimiyət hüququnun, müstəqilliyinin.*

СУГЪВАЛ: *сугъвал хьун inəyin, qoyunun yelininin şişməsi.*

СУГЪУЛ *sif. darıxdırıcı, usandırıcı, ürəksızan, cansız, maraqsız, məhzun, pərt, tutqun; сугъул кар cansız iş; ам къе сугъул я о, бу гүн pərttir; вун авачиз аяларни сугъул хьанвай sənsiz uşaqlar da darıxdırdılar; сугъул хьун darıxmaq, pərt olmaq; сугъул авун darıxdırmaq, pərt etmək.*

СУГЪУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Сугъул (сугъул авун).*

СУГЪУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) darıxdırıcılıq, usandırıcılıq, cansıxıcılıq, maraqsızlıq, pörtlik; **сугъульвилін** darıxdırıcılığın, usandırıcılığın, cansıxıcılığın, maraqsızlığın, pörtliyin, tutqunluğun.

СУГЪУЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Сугъулдаказ.

СУГЪУЛВИЛЯЙ *z.* darıxdırıcılıqdan, usandırıcılıqdan, cansıxıcılıqdan, maraqsızlıqdan, pörtlikdən, tutqunluqdan.

СУГЪУЛДАКАЗ *z.* darıxdırıcılıqla, usandırıcılıqla, cansıxıcılıqla, maraqsızcasına, pörtliklə, tutqunluqla.

СУГЪУЛДИЗ *z. bax* Сугъулдаказ.

СУД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) məhkəmə; **суддин** məhkəmənin; **адан кар судда ава** onun işi məhkəmədədir; 2) məhkəmə iclası; mühakimə; **суддин кьарар** məhkəmə qərarı; **суд авун** mühakimə etmək (*kimi isə*); **суддиз вугун <гун>** məhkəməyə vermək.

СУДАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* suf balığı; **судакдин** suf balığının.

СУДАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sudanlı (*Sudan əhli*); **суданвидин** sudanlıının.

СУДМЕДЭКСПЕРТИЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məhkəmə-tibb ekspertizası; **судмедэкспертизадин** məhkəmə-tibb ekspertizasının.

СУДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* hakim, məhkəməni aparan; **судудин** hakiminin.

СУДУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəticə, aqibət; **судурдин** nəticənin, aqibətin; **хьсан судур** yaxşı nəticə, yaxşı aqibət.

СУДХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* məhkəmə; **судханадин** məhkəmənin.

СУДЬЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) hakim, məhkəməni aparan adam; **судьядин** hakiminin, məhkəməni aparan adamın; 2) hakim (*idman yarışını idarə edən*).

СУДЬЯВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hakimlik; **судьявилин** hakimliyin; **судьявал авун** hakimlik etmək.

СУЗ I: Йис *isminin danışığда işlənən hal forması; bax* Йис.

- **СУЗ II** bəzi isimlərdən sifət yaranan şəkilçi; *məs.:* **акьул - акьулсуз** ağıl - ağılsız *və s.*

СУЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fəryad, ah-vay, ah-zar etmək; **суздин** fəryadın, ah-

vayın, ah-zar etməyin; **суза авун** fəryad etmək, ah-vay etmək.

СУЗАГАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* dərddli, qəmli vaxt; **сузагагъдин** dərddli vaxtın, qəmli vaxtın.

СУЙ (-ди, -да) 1) görkəm, zahiri görünüş; 2) xarakter, xasiyyət; **суйдин** görkəmin; xarakterin, xasiyyətin.

СУКІРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) piyalə; **сукірадин** piyalənin.

СУКІРАЯР (-ри, -ра) sukrayar (*ləzgi alma sortu*).

СУЛ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *qəd.* çay; **сулан** çayın.

СУЛТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sultan; **султандин** sultanın.

СУЛТАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səltənət, sultan hakimiyyəti; **султанатдин** səltənətin, sultan hakimiyyətinin.

СУЛТАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sultanlıq; **султанвилин** sultanlığın; **султанвал авун** sultanlıq etmək.

СУЛТАНКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* sultan balığı; **султанкадин** sultan balığının.

СУЛТАНКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* sultan toyuğu; **султанкадин** sultan toyuğunun.

СУЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* suluk (*sufi təriqətindən olan şeyxlərin ayrıca ibadət yeri*); **сулукдин** sulukun.

СУЛУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) düyü tullantısı (*düyü təmizləndikdən sonra yerdə qalan tör-töküntü*); **сулуфдин** düyü tullantısının; **сулуф авун** gərəksiz söhbət etmək.

СУЛЬFAZOL (-ди, -да) *farm.* sulfazol (*dərman*); **сульфазолдин** sulfazolun.

СУЛЬFAMИДАР (-ри, -ра) *farm.* sulfamidlər (*dərman preparatları*); **сульфамидрин** sulfamidlərin.

СУЛЬFAT (-ди, -да) *kim.* sulfat (*sulfat turşusunun duzu*); **сульфатдин** sulfatın.

СУЛЬFИД (-ди, -да) *kim.* sulfid (*kükürlü birləşmələrə verilən ümumi ad*); **сульфиддин** sulfidinin.

СУЛЬFИДИН (-ди, -да) *farm.* sulfidin (*dərman*); **сульфидиндин** sulfidinin.

СУЛЬFИТ (-ди, -да) *kim.* sulfid (*sulfid turşusunun duzu*); **сульфитдин** sulfitin.

СУЛЬФИТАЦИЯ (-ди, -да) sulfidləmə (*sulfit turşusu duzu ilə meyvə və tərəvəzdən konserv hazırlama*); **сульфитациядин** sulfidləmənin.

СУМА *bax* Сумра.

СУМАВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Самовар.

СУМАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sumağ* (*xovsuz ləzgi xalçası*); **сумагдин** *sumağın*.

СУМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sumax*; **сумахдин** *sumaxın*.

СУМБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sumbata*; **сумбатдин** *sumbatanın*; **сумбатдал михьун** *sumbata ilə təmizləmək*.

СУММАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *summator* (*verilmiş iki kəmiyyətin məcmusunu müəyyən etmək üçün riyazi cihaz*); **сумматордин** *summatorun*.

СУМРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) üz; **нер сумра** gözəl üz; 2) maska; **адал сумра алай** o, maskada idi.

СУН I: Ёис *isminin yiyəlik hal forması*.

СУН II *sif. yun*; **сун шал** *yun şal*; **сун гуьльтар** *yun corablar*.

СУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) sona, gözəl; **сунадин** *sonanın, gözəlin*; 2) *qadın adı* - **Суна** (Sona)

СУНТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qələm* (*dəmir və daş yonmaq üçün*); **сунтунин** *qələmin*.

СУНТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *daş qalağı*; **сунтунин** *daş qalağının*.

СУНТИУХ *bax* Сот.

СУНУХЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. sınıqçı*; **сунухьидин** *sınıqçının*.

СУП (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *sup, şorba*; **супдин** *supun, şorbanın*.

СУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qoduq*; **супадин** *qoduğun*.

СУПЕРМАРКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *supermarket* (*böyük mağaza*); **супер-маркетдин** *supermarketin*.

СУПЕРФОСФАТ (-ди, -да) *superfosfat* (*tərkibində fosfor olan kimyəvi gübrə*); **супер-фосфатдин** *superfosfatın*.

СУПРЕМАТИЗМ (-ди, -да) *suprematizm* (*XX əsrin əvvəllərində rəssamlıqda formalist cərəyan*); **супрематизмдин** *suprematizmin*.

СУПРЕМАТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sənət. suprematist* (*suprematizm tərəfdarı olan rəssam*); **супрематистдин** *suprematistin*.

СУР I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *qəbir*; **сурун** *qəbrin*; **кьаблама сур** *taxça qəbir*; **сур атІун** *qəbir qazmaq*; **сурун кьван** *başdaşı*; **сур-кьул авун** *ölünün basdırılmasında yaxından iştirak edənlərə üç gündən sonra yemək verilməsi*.

СУР II (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *bot. pəl*; **сурун** *pəlin*.

СУР III *sif. qəd. köhnə, qədim*; **сур Чавар** *qədim dövrlər*; **сур хьун** *köhnəlmək*; **сур <хьанвай>** *руш qarımış qız*.

СУР IV *sif. sarımtıl, qızılaçalan*.

СУР V *sif. dial. batmış*.

СУРАКЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *soraq, xəbər, məlumat*; **суракъ авун** *soraqlamaq, xəbər almaq*; **суракъда гьатун** *bax суракъ авун*; **суракъ агакьун** *soraq çatmaq, xəbər çatmaq, məlumat çatmaq*; **суракъ акьатун** *məlum olmaq*; **суракъ гун** *xəbər vermək, məlumat vermək*; **суракъ-селягь** *dan. məlumat vermək, xəbər almaq*; **суракъда аваз хьун** *sorağında olmaq*; **суракъдиз атун** *xəbər almağa gəlmək*; **суракъдиз фин <экьечІун>** *xəbər almağa getmək*.

СУРАКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bayt. dabaq, ağızyarası* (*heyvan xəstəliyi*); **суракъдин** *dabağın, ağızyarasının*.

СУРАКЪДАВА *dan. sorağındadır*.

СУРАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Суракъ I (*суракъ авун*).

СУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qədimlik, сурвилин* *qədimliyin*.

СУРГЪУЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *surğuc*; **сургъучдин** *surğucun*.

СУРДИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. surdina* (*musiqi alətinin səsini zəiflətmək üçün alət*); **сурдинадин** *surdinanın*.

СУРДОПЕДАГОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ped. surdopedaqoq* (*lal-karlara dərs verən müəllim*); **сурдопедагогдин** *surdopedaqoqun*.

СУРДОПЕДАГОГИКА (-ди, -да) *ped. surdopedaqogika* (*lal-karların tərbiyə və tədris üsulu*); **сурдопедагогикадин** *surdopedaqogikanın*.

СУРЛУМШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hülqum, xirtdək*; **сурлумшдин** *hülqumun, xirtdəyin*.

СУРМАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qeybət; сурматдин qeybətin.

СУРРОГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) surroqat (1. *bir şeyi yalnız qismən əvəz edə biləcək başqa şey; bədal; 2. saxta*); ♢ пулуниин суррогатар pul bədəlləri (*istiqraz, bon və s. kimi qiymətli kağızlar*).

СУСТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Суст (суст авун).

СУСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) süstlük, halsızlıq; суствилин süstlüyün, halsızlığın.

СУСТ: суст авун *f.* süst etmək, arxayın etmək; суст хьун süst olmaq.

СУТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sutaj (*bəzək üçün işlədilən zərif ipək qaytan*); сутаждин sutajın.

СУТАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sutana (*katolik ruhaniləriniin cübbəsi*); сутанадин sutananın.

СУТЕНЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sutenyor (*fahişənin xərcilə yaşayan kişi*); сутенёрдин sutenyorun.

СУТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sutka, gün, bir gecə-gündüz; суткадин sutkanın, günün, bir gecə-gündüzün.

СУТУН bax Стун.

СУФАТ bax Сифет.

СУФИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sufi (*sufizm tərəfdarı*); суфидин sufinin.

СУФИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sufilik; суфивилин sufiliyin.

СУФЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sufle (1. *çalınmış yumurta ağı ilə şəkərdən hazırlanan pirojna; 2. səmənədən hazırlanan şirin içki*); суфледин sufletin.

СУФЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) suflor; суфлёрдин suflorun.

СУФРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) süfrə; суфрадин süfrənin; кьегьалдин суфра ахъа жеда *mis.* igidin süfrəsi açıq olar; ичли суфради хъ дуъа кИелич *mis.* boş süfrə arxasında dua oxumazlar; ♢ ахъа суфра sehrli süfrə.

СУФРАЖИЗМ (-ди, -да) *siy.* sufrajizm (*XX əsrin əvvəllərində İngiltərədə: qadınlara kişilərlə bərabər seçki hüququ verilməsini tələb edən qadın hərəkəti*); суфражизмдин sufrajizmin.

СУФРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* sağdışla soldışa qulluq edən adam; суфрачидин sağdışla soldışa qulluq edən adamın.

СУФФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gram.* şəkilçi; суффиксдин şəkilçinin.

СУФФИКСАЦИЯ (-ди, -да) *dilç.* şəkilçi vasitəsilə söz düzəltmə; sözdə şəkilçi olması; суффиксациядин söz düzəltmənin.

СУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dilim; сухдин dilimin.

СУХАН ВЕКЪ *bot.* bəngotu.

СУХВА, СУХВАН, СУХВАР: Свах *isminin hal və cəm formaları; bax Свах.*

СУХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* şagird (*köhnə dövrlərdəki məktəblərdə*); сухтадин şagirdin.

СУХТАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şagirdlik; сухтавилин şagirdliyin.

СУХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* soxmaq; сухна soxdu.

СУХ ХЬУН *f.* 1) batmaq, sancılmaq; 2) soxulmaq, girmək.

СУЬГЬБЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) söhbət; суьгьбетдин söhbətin; суьгьбет авун söhbət etmək, söhbətləşmək; суьгьбет тухун söhbət aparmaq; *həmçinin bax* Ихтилат.

СУЬГЬБЕТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Суьгьбет (суьгьбет авун); *həmçinin bax* Ихтилатарун.

СУЬГЬБЕТДАЙВАЛ *z.* söhbət etməkdən ötrü; *həmçinin bax* Ихтилатдайвал.

СУЬГЬБЕТХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* söhbətxana; суьгьбетханадин söhbətxananın.

СУЬГЬБЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Суьгьбет (суьгьбет авун); *həmçinin bax* Ихтилатун.

СУЬГЬБЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) söhbətçi; суьгьбетчидин söhbətçinin; *həmçinin bax* Ихтилатчи.

СУЬГЬБЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) söhbətçilik; суьгьбетчивилин söhbətçiliyin; *həmçinin bax* Ихтилатчивал.

СУЬГЬУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sehr; суьгьурдин sehrin; суьгьурда турди хьиз sehrələnmiş kimi; суьгьурдин гаф sehrli söz; суьгьурдин мах sehrli nağıl; суьгьурдин тIвал sehrli çubuq.

СУБГУБРУЛУ *sif. sehrli.*

СУБГУБРУЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sehrbaz*; **субгубручидин** *sehrbazın.*

СУБГУБРУЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sehrbazlıq*; **субгубручивилин** *sehrbazlığın.*

СУБЗЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *süzək*; **субзекдин** *süzəyin*; **субзекдал куьзун** *süzəkdən süzmək.*

СУБЗЕНЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *süzənək*; **субзенекдин** *süzənəyin.*

СУБЗМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *süzmə*; **субзмедин** *süzmənin.*

СУЫЛ *qəd.* 1) *sel*; 2) *mart.*

СУЫЛУЫКЪАРУН *dial. f. yaltaqlanmaq.*

СУЫЛУЫ: **сублуы як** *sümüksüz öt.*

СУЫНКУЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *hipnozçu*; **субнкуырдин** *hipnozçunun.*

СУЫННИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sünni*; **субннидин** *sünninin.*

СУЫННИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sünnilik*; **субннивилин** *sünniliğın.*

СУЫРГУЫН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sürgün*; **субругуындин** *sürgünün*; **субругуын авун** *sürgün etmək*; **субругуын чулугун** *sürgündə cəza çəkmək*; **субругуындив акьудун** *sürgünə göndərmək.*

СУЫРГУЫНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Субругуын** (**субругуын авун**).

СУЫРГУЫНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Субругуын** (**субругуын авун**).

СУЫРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *surə*; **субредин** *surənin*; **Кьурьандай субре кӀелун** *Qurandan surə oxumaq.*

СУЫРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* *oturacaq (köhnə dövrlərdə məktəblərdə istifadə olunan)*; **субредин** *oturacağın.*

СУЫРЕГЫИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *məhəccər sütunu, sürahi*; **субрегыидин** *məhəccər sütununun, sürahinin*; 2) *qadın adı – Сурегыи (Sürahi).*

СУЫРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *şəkil, portret*; **субретдин** *şəklin, portretin*; **субрет чулугун** *şəkil (portret) çəkmək*; **субрет ягьун** *şəkil çəkmək (fotoaparatta).*

СУЫРЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* *rəssam*; **субретчидин** *rəssamın*; **субретчийрин**

КӀватӀал *rəssamlar birliyi*; *həmtçinin bax* **Чулугвар.**

СУЫРМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sürmə*; **субрмедин** *sürmənin*; **субрме ягьун** *sürmə çəkmək.*

СУЫРНЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *hörmət*; **субрнесдин** *hörmətin.*

СУЫРНЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sünnət*; **субрнетдин** *sünnətin*; **субрнет авун** *sünnət etmək.*

СУЫРНЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *sünnət etmək*; **субрнетна** *sünnət etdi.*

СУЫРНЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sünnətçi*; **субрнетчидин** *sünnətçinin.*

СУЫРСЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sursat*, *azuqə, pal-paltar*; **субрсетдин** *sursatın, azuqənin, pal-paltarın.*

СУЫРУЫ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sürü*; **субруьдин** *sürünün*; **субруьйри сан гурай!** *sürüləri bol olsun!*

СУЫС // СУЫ-УЫС! *heyvanları haraylayan söz.*

СУЫСУЫ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sağmal heyvan (uşaqların danışığında)*; **субсуьдин** *sağmal heyvanın.*

СУЫТ *sif.* *yüksək səviyyəli, lap*; **ам субт савадлу кас я о,** *lap savadlı adamdır.*

СФАГНУМ (-ди, -да) *sfaqnum* (1. *bot. torflaşan bataqlıq bitkisi, mamır*; 2. *həmin bitkidən əmələ gələn torf*; 3. *tex. bu torfdan hazırlanan izolyasiya materialı*); **сфагнумдин** *sfaqnumun.*

СФЕРОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* *sferoid (yastı kürə şəklində həndəsi cisim)*; **сфероиддин** *sferoidin.*

СФЕРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *sferometr (optik şüşələrin çəplik radiusunu ölçmək üçün cihaz)*; **сферометрдин** *sferometrin.*

СФИГМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. sfiqmoqraf (nəbzın vurmasını qrafik surətdə qeyd edən cihaz)*; **сфигмографдин** *sfiqmoqrafın.*

СФИГМОГРАФИЯ (-ди, -да) *sfiqmoqrafiya (nəbzın sfiqmoqraf vasitəsilə yazılması)*; **сфигмографиядин** *sfiqmoqrafiyanın.*

СФИГМОМАНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *sfiqmomanometr (qan təzyiqini ölçmək üçün cihaz)*; **сфигмоманометрдин** *sfiqmomanometrin.*

СФИНКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sfinks (1. *qədim Misirdə: daşdan yonulmuş adam başlı şir heykəli*; 2. *qədim yunan əsətirində: gövdəsi şir və ya it, başı isə qadın şəklində ikiqanadlı xəyali məxluq*; 3. *məc. qərribə vücut, əsrarəngiz məxluq, qərribə adam*; 4. *zool. Afrika meymunu cinsi*; 5. *zool. kəpənək cinsi*); **сфинксдин** sfinskin.

СФИНКТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. sfinkter (*dəliyi daraldan və ya yığıb bağlayan həlqəvi əzələ*); **сфинктердин** sfinkterin.

СФОРЦАНДО z. mus. sforsando (*müəyyən səsi vurğu ilə ayırmaq*).

СХЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sxem (1. *bir şeyin quruluşunu və ya hissələri arasındakı rəhbəri göstərən rəsm, cizgi*; 2. *biz əsərin, məruzənin və s. əsas fikirlərinin ümumi şəkildə şərh, xülasəsi*; 3. *şablon, basmaqəlib*); **схемадин** sxemin.

СХЕМАТИЗМ (-ди, -да) sxematizm, sxematiklik; **схематизмдин** sxematizmin, sxematikliyin.

СХИМА (-ди, -да) sxima (*xristianlarda: yüksək rəhbərlik dərəcəsi*); **схимадин** sximanın.

СХОЛАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) skolast (1. *skolastika tərəfdarı olan orta əsrlər alimi, filosofu*; 2. *skolastik düşünən adam, əzbərçi*); **схоластдин** skolastın.

СХОЛАСТИКА (-ди, -да) skolastika (1. *orta əsrlərin dini ehkamlara əsaslanan son dərəcə müccərrəd idealist fəlsəfəsi*; 2. *həyat ilə heç bir əlaqəsi olmayan, təcrübədə yoxlanıla bilməyən, müccərrəd mühakimələrə əsaslanan görüş*).

СЦЕНАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ssenari (1. *kino şəklinin məzmunu*; 2. *pyesdə iştirak edənlərin çıxış vaxtlarını və qaydasını göstərən siyahı*; 3. *dram əsərinin planı*); **сценаридин** ssenarinin.

СЦЕНАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ssenarist, ssenariçi (*ssenari yazan*); **сценаристдин** ssenaristin, ssenariçinin.

СЦЕНАРИУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ssenarius (*aktyorların səhnəyə çıxmasına nəzarət edən teatr işçisi, rejissor köməkçisi*); **сценариусдин** ssenariusun.

СЭР cənab (*ABŞ və İngiltərədə kişiyə müracət*); **сэрдин** cənabın.

СЭТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) set (*bir əl tennis oyunu*); **сэтдин** setin.

СЮЖЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) süjet (*mövzu, məzmun*); **сюжетдин** süjetin.

СЮЗЕРЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. süzeren (*feodalizm dövründə: öz vassallarının hökmdarı olan böyük feodal*); **сюзерендин** süzerenin.

СЮЗЕРЕНИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. süzerenlik (*süzerenin hakimiyyət və hüququ*); **сюзеренитетдин** süzerenliyin.

СЮИТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mus. süita (*mövzucu bir, xaraktercə başqa-başqa olan bir neçə pyesdən ibarət musiqi əsəri*); **сюитадин** süitanın.

СЮРПРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sürpriz (1. *gözlənilməz şey, gözlənilməz hadisə, xəbər, təsadüf, yenilik*; 2. *gözlənilməz sovqat, hədiyyə*); **сюрприздин** sürprizin.

СЮРРЕАЛИЗМ (-ди, -да) sürrealizm (*XX əsr burjuva ədəbiyyatı və incəsənətində ifrat formalist çərəyanlardan biri*); **сюрреализмдин** sürrealizmin.

СЮРРЕАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sürrealist (*sürrealizm tərəfdarı*); **сюрреалистдин** sürrealistin.

СЯЙИ sif. cəhd, ciddi-cəhd, səy, can yandırma; **сяйи авун** cəhd etmək, səy göstərmək, can yandırmaq; **сяйи ийидай** çalışqan, səyli, işə can yandıran; *həmçinin bax Алахъун.*

СЯЙИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çalışqanlıq, səylik, işə can yandıranlıq; **сяйивилин** çalışqanlıqın, səyliyinin, işə can yandıranlığın.

СЯЙИВИЛЕЛДИ z. çalışqanlıqla, səylə, işə can yandırmaqla.

СЯТ I (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) saat (*60 dəqiqəlik vaxt*); **сят шумуд я?** saat neçədir?; **сятдин иридаз кьад декьикьа кIвалахнава** saat yeddiyə iyirmi dəqiqə işləyib; **сятдин ирид тамам жез цIуд декьикьа ама** saat yeddi tamam omağa on dəqiqə qalıb.

СЯТ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) saat (*vaxtı göstərən alət*); **кьзилдин сят qızıl saat**; **сятинин саатин**; **♦ хьсан сят хьурай!** uğur olsun!, yaxşı yol!

СЯТСАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saatsaz (*saat təmir edən usta*); **сятсаздин** saatsazın.

СЯТСАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) saatsazlıq; **сятсазвилин** saatsazlığın.

Т

Т [тэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* *əlifbasının iyirmialtıncı hərfi*.

-Т- *bir sıra sözlərdə hərəkəti göstərən kök*.

Т-//Та-//Те-//Ти-//Ту-//Туй- *felin inkar formasını əmələ gətirən prefiks (önşəkilçi)*.

ТА *ta* (*söhbət zamanı fikri cəlb etmək üçün işlənən ədat*); **та** кьенин йикъалди *ta bu günə kimi*.

ТААВУН: таавун комитет *köhn. Sovet hakimiyyətinin ilk illərində yaradılmış yaşayış komitəsi*.

ТАБ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qüvvə, güc, taqət, tab, bacarıq, dözümlü, iqtidar, qüdrət; табунин* *qüvvənin, gücün, taqətin, bacarığın, iqtidarın, qüdrətin; таб гун* *və yaxud таб авун* *dözmək; адавай мекъивилизни чимивилиз таб гуз* *жеда* *o, soyuğa da, istiyə də dözə bilər; и чекмейри кьве кьузни гьуьрче таб гудач* *ovda bu çəkmələr iki gün də tab gətirməz; ♦ таб гудай* *və yaxud таб квай* *qüvvətli, möhkəm, zirək, çevik; таб квай тIвал* *qatlanan çubuq; ада гзаф четинвилериз таб гана* *o, çox çətinliklərə dözüb*.

ТАБ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qıc, qıc olma, tutulma; табунин* *qıcın, qıc olmanın, tutulmanın; кIвачел таб акьалтна* *ayağı qıc oldu, ayağı tutuldu*.

ТАБ III (-ди, -да; -парар, -парри, -парра) *yalan, qeyri-həqiqət, uydurma; таб квай инсан* *yalan danışan insan, yalançı; таб авун* *yalan danışmaq, yalan demək, aldatmaq; таб акьатун* *ağ yalan danışmaq; таб дуьздал акьудун* *və yaxud таб дуьздал авун* *yalanın üstünü açmaq; таб хьун* *və yaxud таб яз акьатун* *yalan olmaq, yalan çıxmaq; им таб я* *bu, yalandır; тапарар ийидайдан чин яру* *жеда* *yalan danışanın üzü qızarar; таб рахун* *yalan danışmaq; тапаррин кIватI* *çox yalan danışan*.

ТАБ IV (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *üsul, qayda, tərz (xalçaçılıqda); табунин гам* *xovsuz xalça, sumağ*.

ТАБАГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağ kağız; табагъдин* *ağ kağızın; табагъдал кхьенвай арза* *ağ kağızda yazılmış ərizə*.

ТАБАГЪ II *sif. aşılanmış (dəri); табагъ авун* *aşılmaq; табагъ хьун* *aşılmaq*.

ТАБАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Табагъ II (табагъ авун)*.

ТАБАГЪХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dabbağxana; табагъханадин* *dabbağxananın*.

ТАБАГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dabbağ; табагъчидин* *dabbağın; ам хьсан табагъчи я* *o, yaxşı dabbağdır*.

ТАБАГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *dabbağlıq; табагъчивилин* *dabbağlığın*.

ТАБАСАРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tabasaran (ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq); табасарандин* *tabasaranın; табасаран чIал* *tabasaran dili; 2) Dağstanda tabasaranlıların yaşadığı ərazinin adı - Табасаран*.

ТАБАСАРАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tabasaranlı; табасаранвидин* *tabasaranlınnın*.

ТАБАШИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təbaşir; табаширдин* *təbaşirin; həmçinin bax Киреж* *və Мел*.

ТАБДИЛ: табдил авун *dəyişmək, dəyişdirmək; табдил хьун* *dəyişmək; гила табдил хьана* *ви гьал* *indi halın dəyişib*.

ТАБЕС (-ди, -да) *tib. tabes (bel süturnunun çürüməsi, progressiv iflic); табесдин* *tabesin*.

ТАБИЙ *sif. tabe olan, asılı; itaət edən, itaətli, itaətkar; табий авун* *tabe etmək, asılı etmək; табий хьун* *tabe olmaq, asılı olmaq; həmçinin bax МуьтIуьгь*.

ТАБИЙАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Табий (табий авун); həmçinin bax МуьтIуьгъарун*.

ТАБИЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tabelilik, asılılıq; itaətkarlıq; табийвилин* *tabeliliyin, asılılığın, itaətkarlığın; həmçinin bax МуьтIуьгъвал*.

ТАБИЙВИЛЕДДИ *z. bax Табийдаказ; həmçinin bax МуьтIуьгъ-вилелди*.

ТАБИЙДАКАЗ *z. tabeliliklə, asılılıqla; itaətkarlıqla; həmçinin bax МуьтIуьгъдаказ*.

ТАБИЙДИЗ *z. bax Табийдаказ; həmçinin bax МуьтIуьгъдиз*.

ТАБЛЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həb; таблеткадин həbin.

ТАБЛИГЪАТ (-ди, -да) təbliğat; таблигъатдин təbliğatın; таблигъ авун təbliğ etmək; таблигъат тухун təbliğat aparmaq.

ТАБЛИГЪАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təbliğatçı; таблигъатчидин təbliğatçının; ам хъсан таблигъатчи я о, уахşı təbliğatçısıdır.

ТАБЛИГЪАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təbliğatçılıq; таблигъатчивилин təbliğatçılığın; таблигъатчивал авун təbliğatçılıq etmək.

ТАБЛИГЪАТЧИВИЛИН *sif.* təbliğatçılığın.

ТАБЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tablo (*işqla və ya elektromaqnitlə işləyən signal sipəri*); таблодин tablonun.

ТАБОР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *köhn.* 1) tabor (*kazaklarda qoşun düşərgəsi*); 2) köç, qaraçı köçü; табордин taborun.

ТАБОРИТАР (-ри, -ра) *tar.* taboritlər (*XV əsrdə Çexiyada: husit hərəkətinin sol, demokratik cinahı tərəfdarları*); таборитрин taboritlərin.

ТАБСУЗ *sif.* yalansız.

ТАБУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tabu (*ibtidai xalqlarda: haram, haram edilmiş şey*); табудин tabunun.

ТАБУЛАТАР (-ри, -ра) tabulatlar (*nəsli kəsilmiş mərcan polipləri yarımşinfi*); табулатрин tabulatların.

ТАБУЛЯТОР (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) tabulyator (**1.** *hesab maşını*; **2.** *yazı maşınında: cədvəl çap etmək üçün xüsusi qurğu*); табулятордин tabulyatorun.

ТАБУЛЯТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar., mus.* tabulyatura (**1.** *tar. musiqi notları yazmaq üçün işarələr, hərflər, rəqəmlər sistemi*; **2.** *bir havanı çalmağ üçün nəfəсли musiqi alətinin hansı düyməsini açmaq və ya bağlamağ lazım gəldiyini göstərən işarələr sistemi*); табуляторуадин tabulyaturanın.

ТАБУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таб I (таб авун).

ТАБУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таб III (таб авун).

ТАБУРЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taburet; табуреткадин taburetin; табуреткадал ацукъна taburetdə oturdu; *həmçinin bax* ТапI.

ТАВ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) buxarı; тавунин buxarının.

ТАВ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qonaq otağı (*qədim ləzgi adətinə görə ev tikiləndə ən geniş və yaraşlıq otaq qonaq üçün nəzərdə tutulardı*); тавдин qonaq otağının; тавдин кIвал qonaq otağı.

ТАВ III (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) şad məclis, toy məclisi; тав-дин şad məclisin, toy məclisinin; 2) toy məclisinin keçirildiği yer.

ТАВ IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) çalar, çalarlıq, rəngə çalma; тавдин çalarын, çalarlığın, rəngə çalmanın; тав акъатун *və yaxud тав ягъун* müəyyən rəngə çalmağ; **Пинийриз яру тав янава** gilaslar qırmızı rəngə çalıb; **якIуз яру тав акъатайла**, **цIалай алуда** өт qızаранда odun üstündən götür; **♦ тав гун а**) közərməni azaltmaq; **чатухъанди ракъуз тав гузва** dəmirçi dəmirin közərməsini azaldır; b) bir az isitmək; c) *məc.* bəzənmək.

ТАВ V (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yüksəklik, hündür yer; тавдин yüksəkliyin, hündür yerin; **абуру тавдал пунаяр ягъанвай** onlar yüksəklikdə (*hündür yerdə*) çadır qurmuşdular.

ТАВА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tava; тавадин tavanın; *həmçinin bax* Ягълав.

ТАВА II: тава авун uduzanda kimə isə yemək-içmək vermək.

ТАВАДАРУН *f.* 1) diyirlətməmək; 2) endirməmək, salmamağ.

ТАВАЗИ *sif.* mehriban, nəvazişkar, səmimi; үрək-dirək; təsəlli.

ТАВАЗИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mehribanlıq, nəvazişkarlıq, səmimilik; үрək-dirək, təsəllilik; **тавазивилин** mehribanlığın, nəvazişkarlığın, səmimiliyin; үрək-dirəyin, təsəlliliyin; **тавазивал авун** nəvaziş göstərmək; үрək-dirək vermək, təsəlli vermək.

ТАВАЗИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тавазивал (тавазивал авун).

ТАВАЗИВИЛЕЛДИ *z. bax* Тавазидаказ.

ТАВАЗИДАКАЗ *z.* mehribancasına, nəvazişlə, səmimiliklə.

ТАВАЗИДИЗ *z. bax* Тавазидаказ.

ТАВАЗЛУ *sif.* ürək-dirək verən; təsəl-liverici; **тавазлу килигунар** ürək-dirək verən baxışlar.

ТАВАЗУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* ürək-dirək vermək, təsəlli vermək; **тавазна** ürək-dirək verdi, təsəlli verdi.

ТАВАКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təhlükə, xata; şəkk-şübhə; **тавакулдин** təhlükənin, xatanın; şəkk-şübhənin; **тавакул авун** *f.* təhlükə yaratmaq, xata etmək; şəkk-şübhə etmək.

ТАВАКУЛЛАГЬ *bax* Тевакуллагь.

ТАВАЛ: темен-тавал (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nəvaziş*; **темен-тавалдин** *nəvazişin*; *həmçinin bax* Темен.

ТАВАР I: Тав *isminin cəm forması*; *bax* Тав.

ТАВАР II *sif.* gözəl, göyçək, qəşəng.

ТАВАР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) gözəl qadın, qəşəng qadın; **тавардин** gözəl qadının, qəşəng qadının; 2) *qadın adı* - **Тавар** (Tavar).

ТАВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) gözəl qız (*qadın*), göyçək qız (*qadın*); *dilbər*; **таватдин** gözəl qızın (*qadının*); *dilbərin*; **адан патав дуьньядин таватар са зат** **Ини туш** onun yanında dünya qəzəlləri heç nədir; 2) *qadın adı* - **Тават** (Tavat).

ТАВАТ ВЕКЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *bot.* xanımotu.

ТАВАТУН: Аватун *felinin inkar forması*; düşməmək.

ТАВЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* tavli (*dağıstanlıların qədim adı*).

ТАВРАТ (-ди, -да) *tavrat* (*yəhudilərin əsas dini kitabı*); **тавратдин** *tavratın*.

ТАВОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* tavot (*avtomobilin və s. sürtülən hissələrinə yaxmaq üçün yağ*); **тавотдин** *tavotun*.

ТАВРОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* tavroqram (*misraları yeni hərflə başlanan şeir*); **таврограммадин** *tavroqramın*.

ТАВТОЛОГИЯ (-ди, -да) *tavtologiya* (1. *ədəb. eyni fikrin və ya sözlərin başqa-başqa şəkillərdə lüzumsuz yerə təkrar edilməsi*; 2. *məntiqdə: mübtədası ilə xəbəri eyni olan mühakimə*); **тавтологиядин** *tavtologiyanın*.

ТАВУДУН: Авудун *felinin inkar forması*; duşurtməmək.

ТАВУН: Авун *felinin inkar forması*; etməmək.

ТАВУНА I *z.* yaxşı əhval-ruhiyyədə; **тавуна хьун** yaxşı əhval-ruhiyyədə olmaq; **мехьер тавуна авай** *toyun qızgın çağы* idi.

ТАВУНА II: Тавун *felinin feli bağlamı forması*.

ТАВХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qonaq otağı*; **тавханадин** *qonaq otağının*; *həmçinin bax* Тав II.

ТАГАЙ, ТАГАЙЛА: Тагун *felinin formaları*; *bax* Тагун.

ТАГАЛАР (-ри, -ра) *c.h.* taqallar (*Filippində xalq*); **тагалрин** *taqalların*.

ТАГАНВАЙВИЛЯЙ *z.* verməməsi üzündən.

ТАГВ (-квади, -квада; -квар, -квари, -квара) *bot.* vəzərək (*bitki*); **таквадин** *vəzərəyin*.

ТАГВАЛ: Тагвал *гун f.* basırıq vermək.

ТАГУЗ: Тагун *felinin murad forması*; *bax* Тагун.

ТАГУН (-ана; -уз, -узва; **гумир, гун тийин, -урай//гун тавурай**) *verməmək*; **тагуз** *verməyərək*; **фикир тагун** *fikir verməmək*.

ТАГУР, ТАГУРАЙ: Тагун *felinin formaları*; *bax* Тагун.

ТАГЪ I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *tağ*, *tağtavan*, *qübbə*; **тагъдин** *tağın*; **муькъуьн тагъ** *körpünün tağı*; **мискИиндин тагъ** *məscidin tağtavanı (qübbəsi)*.

ТАГЪ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dağ* (*nə isə bişirəndə*); **тагъунин** *dağın*; **тагъ авун** *dağlamaq, qovurmaq*; **тагъ гун <илисун>** *f. aldatmaqla ziyan vermək*.

ТАГЪАН *sif.* 1) *güclü*; 2) *kişi adı* – **Тагъан** (Tağan).

ТАГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *kisə* (*dəridən tikilmiş*); **тагъардин** *kisənin*; 2) *paxla tağları*; 3) *motal*.

ТАГЪМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *damğa*; **тагъмадин** *damğanın*; **тагъма эцигун <илисун>** а) *damğa qoymaq, damğalamaq*; б) *qisas almaq*.

ТАГЪУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *tağlamaq*; **тагъна** *tağladı*.

ТАГЪУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тагъ II (*тагъ авун*).

ТАГЪУН III гəтirməməк (Гъун *felinin inkar forması*).

ТАГЪСИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəti hərəkət, zirəklik; həcət, mübahisə; **тагъсибдин** qəti hərəkətin, zirəkliyin; mübahisənin; **тагъсиб авун** mübahisə etmək, həcətləşmək.

ТАГЪСИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qətilik, zirəklik, həcətcarlıq; **тагъсибвалин** qətilyin, zirəkliyin, həcətcarlığı.

ТАГЪСИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təhsil; **тагъсилдин** təhsilin.

ТАДА I, ТАДАЙ: Тун *felinin zaman formaları; bax Тун*.

ТАДА II əd. “başa çatdırıb qurtararam” mənasında işlənən söz.

ТАДАРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tədarük, ehtiyat; **тадаракдин** tədarükün, ehtiyatın; **тадарак авун** tədarük etmək, ehtiyat yaratmaq; 2) mülk, əmlak; mal; **кІвалин тадаракар** ev əmlakı.

ТАДАРАКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) təchiz etmək (*avadanlıqla*); düzəltmək, hazırlamaq; завод **цІийи аваданлухралди тадаракнава** zavod təzə avadanlıqlarla təchiz olunub; **ада вичин кІвал тадаракна** o, öz otağını səlīqəyə saldı; *həmçinin bax Рестеда тун*.

ТАДАЧ: Тун *felinin gələcək zamanda inkar forması; bax Тун*.

ТАДИ I *sif.* təcili, tələsik; **тади кар** tələsik iş; **тади авун** tələsmək; **тади акатун** *və yaxud тади куткун* tələsmək; **тади кьачумир, хьуьтІуьн тум яргъи я** *mis.* tələsmə, qış uzundur; **тади кваз** tələsik; **тади кьачун** tələsmək; **тади гьалда** təcili surətdə; **тади кумек** təcili yardım; **тади бенд(ер)** bəhri-təvil.

ТАДИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ağrı; **тадидин** ağrının; **тади гун** ağrıtmaq; **азарди** азад **тади гузвай** xəstəlik onu incidirdi.

ТАДИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təcillik, tələsiklik, tələskənlik; **тадивилин** təcilliyin, tələsikliyин, tələskənliyин; 2) səbirsizlik; **адак тадивал квач** onda tələskənlik yoxdur; **тадивили цІай кьурай** *yaxud тадивилик цІай акатуй* *və yaxud тадивилик цІай куткуй* *mis.* “tələsərsən, camaatı gül-dürərsən” mənasında işlənən məsəl.

ТАДИВИЛЕЛДИ *z. bax Тадидаказ.*

ТАДИВИЛЯЙ *z. tələskənlikdən.*

ТАДИДАКАЗ *z. təcili surətdə, tələskənliklə.*

ТАДИЗ *z. bax Тадидаказ.*

ТАДИЗ-ТАДИЗ *z. tələsə-tələsə.*

ТАДИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* təcili yardım maşını; **тадичдин** təcili yardım maşınının

ТАЖ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) tac; **тажунин** tacın; **зегьмет пачагьдин таждилайни багъа я** zəhmət şahın tacından da dəyərlidir; **цукьведеин таж** *bot.* çiçək tacı.

ТАЖ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çətir; **таждин** çətirin; **марф кьвазва лугьуз гзафбуру таж кьунвай** yağış yağdığına görə çoxları çətir tutmuşdu.

ТАЖИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tacik (xalq); **тажикдин** tacikin; **тажик чІал** tacik dili; **тажик халкьдин хва** tacik xalqının oğlu.

ТАЖИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tacir; **тажирдин** tacirin.

ТАЖИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tacirlik; **тажирвалин** tacirliyин; **тажирвал авун** tacirlik etmək.

ТАЖИРВИЛЕЛДИ *z. tacirliklə; тажирвилелди кьил хуьзва* tacirliklə başını saxlayır.

ТАЖУБ *sif.* 1) gözəl, göyçək; 2) qəribə, məəttəl; **тажуб авун** məəttəl etmək, heyrətləndirmək; **тажуб хьун** məəttəl olmaq.

ТАЖУБАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Тажуб (тажуб авун).*

ТАЖУБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) heyrət, heyrətlik; **тажубвалин** heyrətlilyin; **тажубвал авун** heyrət etmək.

ТАЖУБВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а/ая, -ин, -рай, -мир) *f. bax Тажубвал (тажубвал авун).*

ТАЖУБВИЛЕЛДИ *z. bax Тажубдаказ.*

ТАЖУБДАКАЗ *z. məəttəlliklə.*

ТАЖУБДИЗ *z. bax Тажубдаказ.*

ТАЖУБДАЛДИ *z. heyrətlə, təəccüblə.*

ТАЖУБЛУ *sif.* heyrətli, təəccüblü.

ТАЖУБЛУБУР: *Тажублу сifətinin cəm forması.*

ТАЖУБЛУВИЛЕЛДИ *z. bax Тажублудаказ.*

ТАЖУБЛУДАКАЗ heyrətliliklə.

ТАЖУБУН *bax* Тажубарун.

ТАЗ I: Тун *felinin murad forması*.

ТАЗ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
1) ağac (*bir-iki illik*); **таздин** ağacın; **ичин** таз alma ağacı; **мегъун таз** palıd ağacı; **чуьхвердин таз** armud ağacı; 2) çubuq; **адан гыле таз ава** onun əlində çubuq var.

ТАЗ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
ləyən; teşt; **тазунин** ləyənin, teştin.

ТАЗА I sif. təzə, yeni, tər, təmiz, körpə; gənc, cavan; **таза аял** körпə uşaq; **таза гъава** təmiz hava; **таза ниси** təzə pendir; **таза пекер** yeni paltar; **таза рушар** gənc qızlar; **таза фу** təzə çörək; **таза авун** təzələmək, təmizləmək; **таза хьун** təzə olmaq, təmiz olmaq.

ТАЗА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
qoyun quyruğunun iç dərisi (*xalq təbabətində plastur kimi istifadə olunur*).

ТАЗАВА: Таз ава *ibarəsinin birləşmiş forması*.

ТАЗАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təzəlik, yenilik, tərəvət; **тазавилин** təzəliyin, yeniliyin, tərəvətin.

ТАЗАДА sif. mələhətli; **адан ванцин тазада кьван вуч я** onun səsi necə də mələhətlidir.

ТАЗАДАКАЗ *z.* təzəcə, yenicə.

ТАЗАДИЗ *z. bax* Тазадаказ.

ТАЗАЗ *z.* təzə, iəzəcə; **тазаз кьвазвай жив** təzəcə yağан qar.

ТАЗАЗМАЗ *z.* təzə-təzə; **эчел тазазмаз хкудна кланзава** alağı təzə-təzə çıxartmaq lazımdır.

ТАЗИЯ (-ди, -да) qəm, qüssə, kədər, ələm, hüzn; dərd, bədbəxtlik, müsibət, fəlakət; **тазиядин чар** qəmli məktub.

ТАЗИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəfn, dəfn mərasimi; **тазиятдин** dəfnin, dəfn mərasiminin.

ТАИЯР (-ри, -ра) tailər (*Tai dillərində danışан халqlar qrupu. Çində və Hindistanda yaşayırlар*); **таийрин** tailərin.

ТАЙ I (-юни, -юна; -яр, -яри, -яра)
1) yaşıd, həmyaş; **абур таяр я** onlar yaşıdılar, həmyaşdılar; 2) *məc.* tay, bab; **и руш адаз тай туш** bu qız onun tayı deyil; **тай авун** tay etmək; **тай-туьш** tay-tuş.

ТАЙ II (-юни, -юна; -яр, -яри, -яра)
1) top, tay; **парчайрин тай** parça topu; **векьерин тай** ot tayı; 2) cüt əşyaların bir tayı; **гуьлуьтрин тай** corab tayı; **парцин тай** yük tayı (*heyvana yüklənmiş*); **ви балкландиз тай авач** sənin atının tayı yoxdur.

ТАЙ III (-ци, -це; -яр, -яри, -яра)
dayça, day; **тайцин** dayçanın, dayın.

ТАЙГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tayqa (*Avropa və Asiyanın şimalında keçilməz meşələr*); **тайгадин** tayqanın.

ТАЙГБУН sif. 1) gözəl; 2) *qadın adı* - Тайгбун (Тайгун).

ТАЙИЗ: Тай авун *felinin murad forması və ya danışыqда feli bağлама forması*.

ТАЙИН sif. 1) müəyyən; konkret, qəti, açıq, aydın; **тайин жаваб** konkret cavab; **тайин крар** müəyyən işlər; **тайин гаф** qəti söz; **тайин авун** müəyyən etmək, təyin etmək; **квалалахал тайинарун** işə təyin etmək; **тайин кьдар** müəyyən qədər; **пенсия тайинарун** pensiya təyin etmək; **тайин хьун** təyin olmaq; 2) konkret olaraq, konkret surətdə, açıq, aydın; qəti surətdə, açıqca, aydın surətdə; **адаз тайин чизвай о**, qəti bildirdi; **тайин тирвал** aydın olduğı kimi.

ТАЙИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тайин (тайин авун).

ТАЙИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müəyyənlik, konkretlik, qətilik, aydınlıq; **тайинвилин** müəyyənliyin; konkretliyin, qətilyin, aydınlığın; **тайинвал квай** müəyyən; konkret; **тайинвилин тварциэвезар** və *yaхud* **тайиннардай тварциэвезар** müəyyən şəxs əvəzliləri.

ТАЙИНВИЛЕЛДИ *z. bax* Тайиндаказ.

ТАЙИНДАКАЗ *z.* müəyyənliklə, qətiliklə, konkret.

ТАЙИНДИЗ *z. bax* Тайиндаказ.

ТАЙИНЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müəyyənlik; müəyyənliyin.

ТАЙИНСУЗ sif. qeyri-müəyyən; qeyri-konkret, aydın olmayan, qətiyyətsiz; **тайинсуз вахт** qeyri-müəyyən vaxt; **тайинсуз форма грам.** qeyri-müəyyən forma; **тайинсуз <тайинсузвилин> тварциэвез** qeyri-müəyyən şəxs əvəzliyi; **тайинсуз крар** qeyri-müəyyən işlər.

ТАЙИНСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Тайинсуздаказ.

ТАЙИНСУЗДАКАЗ *z.* qeyri-müəyüən sürətdə.

ТАЙИНСУЗДИЗ *z. bax* Тайинсуздаказ.

ТАЙИНУН *bax* Тайинарун.

ТАЙИФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tayfa*; **тайифадин** *tayfanın*; **са шумуд тайифа** *bir neçə tayfa*.

ТАЙ-КЕШ *sif. taykeş*; **тай-кеш кІвачин кьапар** *taykeş ayaqqabılar*.

ТАЙЛУНКИ *dial. bax* Тай III.

ТАЙМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. taym* (*oyunun bir hissəsi, yarı*); **сад лагъай тайм** *birinci taym*.

ТАЙМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taymer* (*rəqəmlə hesablayan maşında idarəedici proqramta zaman intervallarını verən aparat və proqram vasitələri*); **таймердин** *taymerin*.

ТАЙМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taymoqraf* (**1.** *müəyyən vaxt müddətini diaqram üzərində qeyd edən cihaz*; **2.** *saatın işləməsini yoxlayan cihaz*); **таймографдин** *taymoqrafın*.

ТАЙНАЙТИА *bax* Таюн.

ТАЙ-ТУЫШ *bax* Тай I (тай-туыш).

ТАЙФУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tayfun* (*Sakit okeanın qərbində (Ekvatorдан şimalda) yaranan tropik siklon*); **тайфундин** *tayfunun*.

ТАЙЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dayça*; **тайчадин** *dayçanın*.

ТАКАБУР I *sif. vüqar, məğrurluq; iftixar, fəxr; təkəbbür; ləyaqət*; **жуван такабур хуьх** *vüqarını (ləyaqətini) qoru*; **такабур хьун** *məğrur olmaq*.

ТАКАБУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qürur*; *özündən razılıq*; **такабурдин** *qürurun, özündən razılığın*.

ТАКАБУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *vüqarlılıq; məğrurluq; qürurluluq; təkəbbürlülük; ləyaqətlik*; **такабурвилин** *vüqarlılığın, məğrurluğun, qürurluluğun, təkəbbürlülüyün, ləyaqətliyinin*.

ТАКАБУРВИЛЕЛДИ *z. bax* Такабурдаказ.

ТАКАБУРВИЛЯЙ *z. qürurluluqdan, təkəbbürlülükdən*.

ТАКАБУРДАКАЗ *z. qürurla, ləyaqətlə, təkəbbürlə*.

ТАКАБУРДИЗ *z. bax* Такабурдаказ.

ТАКАБУРЛУ *sif. məğrur, ləyaqətli*; **такабурлу хьун** *məğrur olmaq, ləyaqətli olmaq*.

ТАКАБУРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Такабурвал.

ТАКАБУРЛУВИЛЯЙ *bax* Такабурвиляй.

ТАКАБУРЛУВИЛЕЛДИ *bax* Такабурдаказ.

ТАКАБУРЛУДАКАЗ *bax* Такабурдаказ.

ТАКАБУРЛУДИ (-а, -а) *məğrur, qürurlu, ləyaqətli, təkəbbürlü adam*; **такабурлудан** *məğrurun, qürurlunun, ləyaqətlinin, təkəbbürlünün*.

ТАКАБУРЛУДИЗ *bax* Такабурдаказ.

ТАКАКЪАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) *iş bacarmayan, fərasətsiz adam*; **такакьяан** *iş bacarmayanın, fərasətsizin*.

ТАКАЛТУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *кеçə (yəhərin altına qoymaq üçün)*; **такалтудин** *кеçənin*.

ТАКВАДАЙ I: **Тагв** *isminin hal forması*.

ТАКВАДАЙ II *sif. görünməyən*.

ТАКВАДАЙВИЛЯЙ *z. görünməməzlükdən*.

ТАКВАДИ: **Тагв** *isminin hal forması*; *bax* Тагв.

ТАКВАР I: **Тагв** *isminin cəm forması*; *bax* Тагв.

ТАКВАР II: **Такун** *felinin feli sifət forması*; *bax* Акун.

ТАКВАРВАЛ *z. görünmədən*.

ТАКЕЛАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. takelaj (gəminin bütün ipləri)*; **такелаждин** *takelajın*.

ТАКИ *z. taki*; **зун ана таки няналди хьана** *mən orada taki aхşama kimi oldum*.

ТАКСА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *nırx, məzənnə*; **таксадин** *nırxın, məzənnənin*.

ТАКСА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *taksa (əyriqıç kiçik it cinsi)*; **таксадин** *taksanın*.

ТАКСИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *taksi*; **таксидин** *taksinin*.

ТАКСИКОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taksikoman (keflənmək üçün içərisində spirt olan şeyləri yeyən adam)*; **таксикомандин** *taksikomanın*.

ТАКСИКОМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) taksikomanlıq; **таксикоманвилин** taksikomanlığın.

ТАКСИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) taksimetr (1. *taksidə gedilən məsafəni göstərən cihaz*; 2. *tuşlama aləti*); **таксиметрдин** taksimetrin.

ТАКСИМЕТРИЯ (-ди, -да) taksimetriya (*hərəkət sürətinin müəyyən edilməsi*); **таксиметриядин** taksimetriyanın.

ТАКСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taksi sürücüsü; **таксистдин** taksi sürücüsünün.

ТАКСОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) taksometr (*avtomobildə sayğac*); **таксометрдин** taksometrın.

ТАКСОМОТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taksomotor; **таксомотордин** taksomotorun.

ТАКСОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) taksofon (*avtomat telefon*); **таксофондин** taksofonun.

ТАКТИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taktika (1. *müharibə sənəti, döyüşdə qoşunu idarə etmə sənəti*; 2. *döyüşü idarə etmə elmi, müharibə elmi*; 3. *məc. ictimai-siyasi mübarizə üsul və vasitələrinin məcmusu*); **тактикадин** taktikanın.

ТАКУН görməmək (**Акун** *felinin inkar forması*).

ТАКУНА: **Акун** *felinin formalarından biri*; **бах Акун**.

ТАКУНАЛ: **Акун** *felinin formalarından biri*; **бах Акун**.

ТАКУР: **Акун** *felinin formalarından biri*; **бах Акун**.

ТАКУРАЙ: **Акун** *felinin formalarından biri*; **бах Акун**.

ТАКУРБУР: **Акун** *felinin formalarından biri*; **бах Акун**.

ТАКУРДАЗ: **Такур** *feli sifətinin hal forması*; **бах Такун**.

ТАКУРТИА: **Акун** *felinin inkar formasının şərt forması*; **бах Акун**.

ТАКЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) takır (*Orta Asiyada gilli sahə, düzənlik*); **такырдин** takырын.

ТАКЪА (-ди, -да) taqa (*ləzgi çəki vahidi*; 1 taqa 30 kiloqrama bərabərdir); **такъадин** taqanın.

ТАКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. xəşəmbul (bitki növü)*; **такъардин** xəşəmbulun.

ТАКЪУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cam; **такъубдин** camın.

ТАКЪУН *f. yağmamaq*; **марф такъвана са варз я** bir aydır ki, yağış yağmır.

ТАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tinli stəkan (*araq içmək üçün*); **такъадин** tinli stəkanın.

ТАКЪАЗ: **Такъун** *felinin murad forması*; **бах Къун**.

ТАКЪАЛТИАР: **Акъалтун** *felinin danışiqda işlənən feli sifət forması*; **бах Акъалтун**.

ТАКЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) güc, bacarmaq, qadir olmaq; 2) vəziyyət; 3) vasitə, vəsait; **такъатдин** gücün, vəziyyətin, vəsaitin, vasitənin; **вири такъатар** bütün vasitələr; **шей гьалдай такъатар** istehsal vasitələri; **такъат авай а)** güclü, qüdrətli; **б)** imkanlı; **такъатдай аватун а)** gücdən düşmək; **б)** müflisləşmək; **такъатдай вегьин** gücsüzləş- dirmək, zəiflətmək.

ТАКЪАТЛУ *sif.* 1) güclü, qüdrətli; 2) imkanlı.

ТАКЪАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) güclülük, qüdrətlilik; 2) imkanlılıq; **такъатлувилин** güclülüyün, qüdrətliliyin; imkanlılığın; **такъатлу хьун** güclü olmaq, qüdrətli olmaq; imkanlı olmaq.

ТАКЪАТЛУДАКАЗ *z.* güclülükdə, qüdrətliliklə; imkanlıqla.

ТАКЪАТЛУДИЗ *z. бах Такъатлудаказ.*

ТАКЪАТСУЗ *sif.* 1) gücsüz, qüdrətsiz; 2) imkansız; **такъатсуз авун** gücsüzləşdirmək, zəiflətmək; imkansızlaşdırmaq; **такъатсуз хьун** gücsüz olmaq, imkansız olmaq.

ТАКЪАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) gücsüzlük, qüdrətsizlik; 2) imkansızlıq; **такъатсузвилин** gücsüzlüyün, qüdrətsizliyin; imkansızlığın; **такъатсузвал хьсан затІ туш** gücsüzlük yaxşı şey deyil; imkansızlıq yaxşı şey deyil.

ТАКЪАТСУЗВИЛЕЛДИ *z. бах Такъатсуздаказ.*

ТАКЪАТСУЗДАКАЗ *z. aciz (surətdə), gücsüz; imkansız.*

ТАКЪАТСУЗДИЗ *z. бах Такъатсуздаказ.*

ТАКЪУН I *f.* 1) tutmamaq; 2) dəyməmək.

ТАКЪУН II *bax* **ТІакъун**.

ТАКІАН *sif.* sevlməyəən, mənfur, nifrət oyadan, kin oyadan; xoşa-gəlməz, iyrənc; **такІан хьун** sevil-məmək, nifrət oyatmaq; iyrənc olmaq; **ам вичиз такІан инсандиз гьуь-луьз фена** o, sevmədiyi adama ərə getdi; **такІан амалар** pis (*iyrənc*) əməllər; **такІан кар** xoşagəlməz iş; **такІан авун** nifrət oyatmaq, kin oyatmaq; çiyəndirmək; **акІ иймир**, **адаз вакай такІан жеда** elə etmə, o, səndən iyrənər; **такІан хьана хьфена** çiyənib getdi.

ТАКІАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ТакІан** (**такІан авун**).

ТАКІАНБУР I: **ТакІан** *sifətinin cəm forması; bax* **ТакІан**.

ТАКІАНБУР II (-у, -а) sevlməyənlər; **такІанбурун** sevlməyənlərin.

ТАКІАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sevlməmək, mənfurluq, iyrənclik; **такІанвилин** sevlməməyin, mənfurluğun, iyrəncliyin.

ТАКІАНВИЛЕЛДИ *z. bax* **ТакІан-даказ**.

ТАКІАНВИЛЯЙ sevlməyəərəkdən, mənfurluqdan, iyrənclikdən.

ТАКІАНДАКАЗ *z.* 1) qeyri-səmimi, sərt, ədavətlə, sevlmədən; 2) istəməyəərək, istəməyə-istəməyə, könülsüz (olaraq).

ТАКІАНДИ I: **ТакІан** *sifətinin tək forması; bax* **ТакІан**.

ТАКІАНДИ II (-а, -а) *is.* sevlməyəən, mənfur, xoşagəlməz adam.

ТАКІАНДИЗ *z. bax* **ТакІандаказ**.

ТАКІАНЗ-ТАКІАНЗ *z.* istəməyə-istəməyə, istəmədən, həvəssiz; **такІанз-такІанз кІвализ хьфена** istəmədən evə getdi; **такІанз-такІанз тІуьна** istəməyə-istəməyə yedi; **такІанз-такІанз гьуьлуьз гана** istəmədən ərə verdilər.

ТАКІВ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) qədər; 2) həvəngdəstə, həvəng; 3) qab (*südə çəkmək üçün*).

ТАКІВАР: **ТакІв** *isminin cəm forması*.

ТАКІВАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) balaca qədər, balaca qab.

ТАКІУНИ: **ТакІв** *isminin hal forması; bax* **ТакІв**.

ТАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tala; таладин* talanın; **кьуьлуьн талаяр** buğda talaları (sahələri).

ТАЛАГЪУН: **Лугьун** *felinin inkar forması*.

ТАЛАКЪУН *f.* bacarmamaq.

ТАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talán; таландин* talanın; **талан авун** talamaq.

ТАЛАНУН *f. bax* **Талан** (**талан авун**).

ТАЛАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talant, istedad; талантдин* talantın, *istedadin; талант авай* istedadlı; **талант авачир** istedadsız; **гьар касдихь талант жедач** hər adamın istedadı olmur; *həmçinin bax* **Алакьун**.

ТАЛАНТЛУ *sif.* istedadlı; **талантлу хьун** istedadlı olmaq.

ТАЛАНТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) istedadlılıq; **талантлувилин** istedadlılığın.

ТАЛАНТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Талант-лудаказ**.

ТАЛАНТЛУДАКАЗ *z.* istedadlılıqla.

ТАЛАНТЛУЗ *z. bax* **Талантлудаказ**.

ТАЛАНТСУЗ *sif.* istedadsız; **талантсуз хьун** istedadsız olmaq.

ТАЛАНТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) istedadsızlıq; **талантсуз-вилин** istedadsızlığın.

ТАЛАНТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Талантсуздаказ**.

ТАЛАНТСУЗДАКАЗ *z.* qabiliyyət-sizcəsinə, istedadsızcasına.

ТАЛАНТСУЗДИЗ *z. bax* **Талантсуздаказ**.

ТАЛАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *talancı; таланчидин* talancıнын.

ТАЛАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *talancılıq; таланчивилин* talancılığın; **таланчивал авун** talancılıq etmək.

ТАЛАНЧИВИЛЕЛДИ *z.* talancılıqla.

ТАЛАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talaşa, yonqar; талашдин* talaşainın, *yonqarın*.

ТАЛБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. bax* **Буьгьтен**.

ТАЛВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talvar, çardağ; талвардин* talvarın, *çardağın*.

ТАЛГУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. çalağan, талгудин* çalağanın.

ТАЛГЪАЙ deyilməmiş (*söz*); Лугьун *felinin inkar forması*.

ТАЛГЪАНА: Талгьун *felinin formalarından biri*; *bax* Талгьун.

ТАЛГЪУДАЙВАЛ *z. deməməkdən ötrü*.

ТАЛГЪУЗ: Талгьун *felinin formalarından biri*; *bax* Талгьун.

ТАЛГЪУН (-ана; -уз, -урай) *f. deməmək; талгъана demədən; завай адаз жуван рикъевайбур талгъана акъвазиз хъанач мөн она үрəyimdəkiləri demədən dayana bilmədim*.

ТАЛЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taler (3 markalıq qədim alman gümüş pulu); талердин талерин*.

ТАЛЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb. taler (1. mətbəədə: üzərinə sink çəkilmiş stol və ya çuqun lövhə; 2. çar məşinlərində üzərinə nabor, stereotip qoyulan mühərrik lövhə); талердин талерин*.

ТАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz. tali (yükqaldıran mexanizm); талидин талинин*.

ТАЛИГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bəxt, qismət, tale; талигъдин бəxtin, qismətin, talenin*.

ТАЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talik (daimi donuşluq zonasında donu açılmış torpaq sahəsi); таликдин talikin*.

ТАЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *öyrətmə, öyrədilmə, tərbiyə; 2) təlim; талимдин öyrətmənin, öyrədilmənin, tərbiyənin; təlimin*.

ТАЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. mübahisə; талитдин mübahisənin; герексуз талит авун гərəksiz mübahisə etmək*.

ТАЛИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *talış (xalq); 2) talış xalqının mümayəndəsi; талишдин талишın; талиш чІал talış dili*.

ТАЛИЙ (-ди, -да) *tallium (ağ rəngli yumşaq metal); талийдин talliumun*.

ТАЛМУД (-ди, -да) *talmud (vəhudilərin dini kitabı); талмуддин talmudun*.

ТАЛМУДИЗМ (-ди, -да) *talmudizm (sxolastik mühakimələr); талмудизмдин talmudizmin*.

ТАЛМУДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talmudçu (1. talmudu yaxşı bilən, talmudu şərh edən adam; 2. məs. əzbərçi, sxolast); талмудистдин talmudçunun*.

ТАЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talon, pətə; талондин talonun*.

ТАЛРЕП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. talrep (dor iplərini tarım çəkmək üçün qurğu); талрепдин talrepin*.

ТАЛУКЪ *aid, aidlik, aidıyyət; кардиз талукъ чарар işə aid sənədlər; им месэладиз талукъ туш bunun məsələyə aidıyyəti yoxdur; ам ваз талукъ кар туш o, sənə aid iş deyil; талукъ авун aid etmək; талукъ мукъвабур qohumlar (əmi, dayı, bibi, xala bir yerdə); талукъ мирес bir nəsildən olan adam*.

ТАЛУКЪАР (-ри, -ра) *ən yaxın qohum-əqrəba; талукърин ən yaxın qohum-əqrəbanın*.

ТАЛУКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Талукъ (талукъ авун).

ТАЛУКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *aidlik; талукъвилинин aidliyin; ◊ талукъвилинин эвез nisbi əvəzlik; талукъвилинин падеж üyüklük hal*.

ТАЛУКЪУН: Алукуьун *felinin inkar forması; bax* Алукуьун 1), 2), 3).

ТАЛХ *sif. insafsız, pis, öyri; талх кас insafsız adam, pis adam, qəlbiqara adam*.

ТАЛХА *sif. tünd sarı (rəng); талха пешер tünd sarı yarpaqlar*.

ТАЛЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tal (qaldırıcı qurğu növü); талдин talın*.

ТАЛЪВЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coğr., geod. talveq (səth relyefinin alçaq yeri); тальвегдин talveqin*.

ТАЛЪК (-ди, -да) *talk (texnikada və təbabətdə işlənən yağlıtəhər ağ poroşok); талькдин talkın*.

ТАЛЪМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. talma (qolsuz uzun qadın paltarı, qolsuz xalat); тальмадин talmanın*.

ТАЛЪЯНКА (-ди, -да) *talyanka (bir cərgəli qarmon); тальянкадин talyankanın*.

ТАМ I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *meşə; тамун meşənin; къалин там qalın meşə; пеш алай там yarpaqlı meşə; муьткъвердин там күкнар meşəsi; тараз яків яда тамуз ван хьуй лугьуз mis. ağacı baltalayırlar ki, meşə eşitsin (“birini öyrədirlər ki, qalanları da nümunə götürsün” mənasında); тамуз фин meşəyə getmək; тамун харх çölnoxudu (yem otu)*.

TAM II *sif.* tam, tamam; **гъава там мичИи хъана** hava tamam qaraldı.

TAM III *sif.* hərtərəfli, bütöv; **ам там кас я о, hərtərəfli (bütöv)** adamdır.

TAMAДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tamada; **тамададин** tamadanın; **мехъерин тамада** toyun tamadası.

TAMAДАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tamadalıq; **тамадавилин** tamadalığın; **тамадавал авун** tamadalıq etmək.

TAMAДАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тамадавал (тамадавал авун).

TAMAДАВИЛЯЙ *z.* tamadalıqdan.

TAMAM I *sif.* 1) tamam, tam; **тамам жаваб** tam cavab; **тамам михьи** tam təmiz; 2) *qadın adı* - **Тамам** (Tamam).

TAMAM II *sif.* yetkin, kamil, düşüncəli, anlaqlı; **ам тамам гада я о, yetkin (kamil)** oğlandır; **тамам авун** tamamlamaq, bitirmək; **тамам кас** kamil adam.

TAMAM III *z.* tamam, tam, düz; **тамам тушир** yarımçıq; **тамам тушир юкъван мектеб** natamam orta məktəb; **тамам тушир кар** yarımçıq iş; **тамам хъун** tamamlanmaq; **кІвалах тамам хъанва** iş tamamlandı; **ирид йис тамам хъанва** yeddi il tamam olub; **тамам вад километр ама** düz beş kilometr qalıb; **тамам са сят** tam bir saat; **♦ ам тамам хъанва тас.** ona hər şey üçün icazə verilib; onu tənqid etmək, qaralamaq olmaz.

TAMAMAP: **тамамар авун** *f.* başa çatdırmaq.

TAMAMARUN // TAMAMUN (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тамамар (тамамар авун).

TAMAMBAL (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) tamamlıq, bütövlük; 2) *tас.* kamillik; şüurluluq; **тамамвилин** kamilliyin, şüurluluğun.

TAMAMVILELDI *z.* *bax* Тамамдаказ.

TAMAMDAKAZ *z.* 1) tamamilə, tamam-kamal, bütövlük, bütönlüklə; əsaslı surətdə; 2) *tас.* yetkinliklə, kamilliklə; şüurlu olaraq.

TAMAMDIZ *z.* *bax* Тамамдаказ.

TAMAMSUZ *sif.* 1) bitməmiş, tamam olmamış, yarımçıq; **тамамсуз авун** yarımçıq etmək; 2) *tас.* inkişaf etməmiş, kamala çatmamış; düşüncəsiz, şüursuz.

TAMAMSUZVAL (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) tamamsızlıq, yarımçıqlıq; 2) kamalsızlıq; düşüncəsizlik, şüursuzluq; **тамамсузвилин** tamamsızlığın, yarımçıqlığın; kamalsızlığın; düşüncəsizliyin, şüursuzluğun.

TAMAMSUZVILELDI *z.* *bax* Тамамсуздаказ.

TAMAMSUZDAKAZ *z.* tamamsızlıqla; düşüncəsizcəsinə, şüursuzluqla, lazım olduğu kimi deyil, başqa cür.

TAMAMSUZDIZ *bax* Тамамсуздаказ.

TAMAMUN *bax* Тамамарун.

TAMARBAN (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meşəbəyi; **тамарбандин** meşəbəyinin.

TAMARBANVAL (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) meşəbəyilik; **тамарбанвилин** meşəbəyiliyin; **тамарбанвал авун** meşəbəyilik etmək.

TAMARZU // TAMARZLU *sif.* tamarzı; **тамарзу (тамарзлу) хъун** tamarzı olmaq; **зун абур ақунихъ тамарзу я** onları görməyə tamarzıyam.

TAMARZUVAL // TAMARZLUVAL (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tamarzılıq; **тамарзувилин // тамарзлувилин** tamarzılığın.

TAMASKYA (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boyunduruq tiri (*alt köndələn tiri*); **тамаскъадин** boyunduruq tirinin.

TAMASH I: **Тамаш авун** *f.* bahmaq; *həmçinin bax* Килиг.

TAMASH II: **Тамашун** *felinin əmr forması*; *bax* Тамашун; *həmçinin bax* Килигун.

TAMASH III *əd.* bax ha, fikir ver ha; *həmçinin bax* Килига.

TAMASHA I: **Тамашун** *felinin əmr forması*; *bax* Тамашун.

TAMASHA II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tamaşa; **тамашадин** tamaşanın; **тамаша гун** tamaşa vermək.

TAMASHACHI (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tamaşaçı; **тамашачидин** tamaşaçının.

TAMASHUN (-да, -на; 0//а, -ин, -рай, -мир) bahmaq; **тамашна** baxdı.

TAMBUR I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *arxit.* tambur (*binanın günbəz şəklində damı olan hissəsi*); 2) dəhliz; 3) *d.j.* tambur (*sərnışin vaqonlarında üstüörtülü meydança*); 4) tambur

(*girdə çərçivə içərisində naxış toxuma üsulu*); **тамбурдин** tamburun.

ТАМБУР // **ТАНБУР II** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* 1) təbil, nağara; **тамбурдин** təbilin, nağaranın; 2) tənbur (*mandalınaya oxşar Şərq simli musiqi aləti*); **тамбурдин** tənburun.

ТАМИЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* cənnət; **тамиландин** cənnətin.

ТАМИЛАР (-ри, -ра) tamillər (*Cənubi Asiyada xalq*); **тамилрин** tamillərin.

ТАМЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meşəlik; **тамлухдин** meşəliyün.

ТАМОЖНЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) gömrükxana; **таможнядин** gömrükxananın.

ТАМПАД *dial.* meşə tərəfi.

ТАМПЛИЕРАР (-ри, -ра) *tar.* tampliyerlər (*orta əsrlərdə ruhani-ritsar cəmiyyəti*); **тамплиеррин** tampliyerlərin.

ТАМПОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* 1) tampon, tıxaç, piltə (*yaraya qoymaq üçün*); 2) *mətb.* yastıqca (*şriftə rəng vurmaq üçün*); **тампондин** tamponun.

ТАМПОНАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məd.* tamponaj (*mədən quyusuna su sızması üçün onun boşluqlarını və çatlaqlarını sement, gil və ya bitum ilə doldurma*); **тампонаждин** tamponajın.

ТАМПОНАЦИЯ (-ди, -да) tamponlama, tampon qoyma, piltə qoyma (*yaraya*); **тампонацидин** tamponlamanın.

ТАМТАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tam-tam* (*Asiya ölkələrində geniş yayılmış zərb musiqi aləti*); **тамтамдин** tamtamın.

ТАМУКЪРАЙ: **Амукьрай** *felinin inkar forması*; **бax Амукьрай.**

ТАМУН *sif.* meşənin; **тамун верч** meşə-xoruzu (*quş*); **тамун як** meşə quşlarının əti.

ТАМУН БИЛБИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meşə bülbülü; **тамун билбилдин** meşə bülbülünün.

ТАМУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) meşə mühafizəçisi, meşəbəyi; **тамухъандин** meşə mühafizəçisinin, meşəbəyinin; *hətçinin bax Тамарбан.*

ТАМУХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) meşə mühafizəçiliyi, meşəbəyilik; **тамухъанвалин** meşə mühafizəçiliyinin, meşəbəyiliyün; **тамухъанвал авун** meşə mühafizəçiliyi etmək, meşəbəyilik etmək.

ТАН I: **Тун** *felinin formalarından biri*; **бax Тун.**

ТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bot.* gövdə (*bitkilərdə*); **тандин** gövdənin; **тарцин тан** ağacın gövdəsi; 2) bədən, qamət, qədd-qamət; **нер тан авай руш** gözəl qaməti olan qız; **аялрин тандал пекер ала** uşaqlar geyimli-gecimlidir.

ТАНАФУС // **ТЕНЕФУС** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tənəffüs; **танафусдин** // **тенефусдин** tənəffüsün.

ТАНГ (-уни//ди, -уна//да; -ар, -ри, -ра) qayış (*uşaq beşiyində*); **тангунин**//**тангдин** qayışın.

ТАНГЕНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* tangens (*trigonometrik bəcaq funksiyası*); **тангенсдин** tangensin.

ТАНГЕНСОИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tangensoida (*bəcağın dəyişməsindən asılı olaraq tangensin dəyişməsini göstərən əyri xətt*); **тангенсоидадин** tangensoidanın.

ТАНГО (-ди, -да) tanqo (*rəqs və hava adı*); **тангодин** tanqonun.

ТАНГУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tangu (*şahinin bir növü*); **тангудин** tangunun.

ТАНГЪАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yaş; 2) dərəcə, rütbə; 3) cəmiyyətdə tutulan yer (*mövqe*); **ам заз тангъахди я о**, mənimlə yaşiddir; **абурун тангъах виниз хъанва** onların rütbəsi yüksəlib.

ТАНДЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tandem (1. *maşın və ya onun hissələrinin bir xətt üzrə düzülməsi*; 2. *silindrləri yanbayan düzülmüş buxar maşını*; 3. *ikiyəhərli velosiped*); **тандемдин** tandemin.

ТАНИН (-ди, -да) tanin (*bitki qabığından hasil edilən maddə*); **таниндин** taninin.

ТАНИШ I *sif.* tanış; **таниш кас** tanış adam; **таниш хуър** tanış kənd; **таниш авун** tanış etmək; **ам чaxъ галаз таниш хъана о**, bizimlə tanış oldu; **чун таниш я биз tanışиқ**; **таниш тир** tanış.

ТАНИШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* tanış; **танишдин** tanışın; **танишар** tanışlar.

ТАНИШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) **бax Таниш I** (**таниш авун**).

ТАНИШБУР I *sif.* tanışlar; **и чкаяр танишбур я** buralar tanış yerlərdir.

ТАНИШБУР II (-y, -a) *is.* tanışlar; **танишбурун** tanışların; **адәз ина танишбур авачир** onun burda tanışları yox idi.

ТАНИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tanışlıq; **танишвилин** tanışlığın; **танишвал авун** tanış olmaq; **танишвал гун** tanışlıq vermək; **танишвал авачир чка** tanış olmayan yer.

ТАНИШВИЛЕЛДИ *z. bax* Танишдаказ.

ТАНИШДАКАЗ *z.* tanışlıqla.

ТАНИШДИ I *sif.* Таниш *sifətinin tək forması; bax* Таниш.

ТАНИШДИ II (-а, -а) *is.* tanış; **танишдан** tanışın; **танишдан кІвал** tanışın evi.

ТАНК I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tank; **танкунин** tankın; **танкунин ккІалар** tank mərmiləri; **танкарин кьушунар** tank qoşunları.

ТАНК II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tank (*içində maye saxlamaq və ya daşımaq üçün xüsusi bak*); **танкунин** tankın; **танк ацІанва** tank doludur.

ТАНКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* tanker (*neft və sair duru şeylər daşımaq üçün gəmi*); **танкердин** tankerin.

ТАНКЕТКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tanket (*iti gedən kiçik tank*); **танкеткадин** tanketin.

ТАНКЕТКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tanketka (**1.** *dabana doğru qalınlaşan ayaqqabı altı*; **2.** *bu cür althığı olan yüngül qadın ayaqqabısı*); **танкеткадин** tanketkanın.

ТАНКИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tankçı; **танкистдин** tankçının.

ТАНКОДРОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hər.* tankodrom (*tank təlimi meydanı*); **танкодромдин** tankodromun.

ТАНТАЛ (-ди, -да) *kim.* tantal (*çox çətin əriyən və az tapılan boz rəngli metal*); **танталдин** tantalin.

ТАПА: тапа-тап (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tappatar; **тапа-тапдин** tappatarın; **тапа-тапдин ванер** tappatar səsləri.

ТАПАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) qayış (*şalvarı bərkitmək üçün çiyinlərdən aşırılan*); **тапандин** qayışın; **шалвардин тапанар** **тІарамарна** şalvarın qayışlarını bərkitdi; 2) çarxları hərəkətə gətirən otürücü qayış.

ТАПАН II *sif.* yalan, uydurma, qondarma; **тапан авун** yalandan etmək, uydurmaq; **тапан хьун** yalan olmaq, uydurma olmaq.

ТАПАНА *z.* 1) danışmadan, sakit; **тапана акъваз** sakit dur; 2) özgə sözüinə fikir vermədən, diqqəti başqa yerə yönəltmədən.

ТАПАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yalançılıq; **тапанвилин** yalançılığın.

ТАПАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tapança; **тапанчидин** tapançanın; **тапанчидин ван** tapança səsi.

ТАПАРАР: Таб *isminin cəm forması; bax* Таб III.

ТАПАРАРУН // ТАПАРРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таб III (таб авун).

ТАПАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yalançı, adamaldadan; **тапархъандин** yalançının, adamaldadanın.

ТАПАРХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yalançılıq; **тапархъанвилин** yalançılığın; **тапархъанвал авун** yalançılıq etmək.

ТАПАРХЪАНВИЛЕЛДИ *z.* yalançılıqla.

ТАПАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) рəncə; **тапасдин** рəncənin; **вилик квай тапасар** qabaq рəncələr; **кьулухъ галай тапасар** арха рəncələr.

ТАПАЦ *bax* Тапас.

ТАПЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tapyor (*rəqs məclislərində piano çalan adam*); **тапёрдин** tapyorun.

ТАПИОКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tapioka (**1.** *manioka bitkisinin kökündən alınan nişasta maddəsi*; **2.** *bu maddədən hazırlanan un və ya yarma*); **тапиокадин** tapiokanın.

ТАПИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. tapir (*təkdirnaqlı məməlilər fəsiləsindən heyvan*); **тапирдин** tapirin.

ТАПРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik çuval; **тапракдин** kiçik çuvalın.

ТАПРУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Тапархъан.

ТАПРУКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Тапархъанвал.

ТАПТУРУП // ТАППАТУРУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tappatur; **таптурупдин // таппатурупдин** tappaturun.

ТАПУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iri yeşik (*buğda saxlamaq üçün*); **тапусдин** iri yeşiyin.

ТАПЧАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *divan* (*çubuqlardan və ya taxtalardan hörülmüş*); **чапчандин** *divanın*.

ТАПХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tapqır* (*yəhəri bağlamaq üçün qayış*); **qarınaltı**; **тапхурдин** *tapqırın, qarınaltının*.

ТАР I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) 1) **ағас**; **тарцин** *ағасın*; **тарциз** (**тараз**) *ағаса*; **тарциз** (**тараз**) **акьахун** *ағаса çıxmaq*; **тарцияй** (**тарай**) **эвичIун** *ағасдан düşmək*; **тарцел** (**тарал**) **ацукьнава** *ағасда oturub*; **гийин тар** *vələs ағасı*; **мегьуьн тар** *palid ағасı*; **ичин тар** *alma ағасı*; **таран кьиб** *ағас qurbağası*; 2) *səftə, rəzə, qarını bağlamaq üçün onun arxasına keçirilən ағас*.

ТАР II (-ди, -да; -ар, ари, ара) *mus. tar*; **тардин тарın**; **тар ягьун** *tar çalmaq*.

ТАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tara* (1. *qablama materialları: qab, qutu, yeşik, kisə, həsir və s.*; 2. *malın yeri; yük daşıyan nəqliyyatın və s. çəkisi*); **тарадин** *taranın*.

ТАРАГУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *erkək arı*; **тарагулдин** *erkək arının*.

ТАРАГЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dar ағасı*; **тарагъаждин** *dar ағасının*; **тарагъаждиз акьудун** *dar ағасından asmaq*.

ТАРАЗУМ (-ди, -да) *tib. ekzema (dəri xəstəliyi)*; **таразумдин** *ekzemanın*.

ТАРАКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tarakan*; **mətbəx böcəyi**; **таракандин** *tarakanın, mətbəx böcəyinin; həmçinin bax Тарун*.

ТАРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *hərbi. taran (öz təyyarəsini və ya tankını düşmənin təyyarəsinə və ya tankına çarpıb onu zədələmə)*; 2) *məc. taran (düşmənin cəbhəsini yarıb onun içrilərinə soxulmaqdan ibarət hərbi əməliyyat)*; 3) *tex. taran (texnikada işlədilən böyük, ağır toxmaq şəklində qurğu)*; **тарандин** *taranın*.

ТАРАНТАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tarantas (üstüörtülü minik arabası)*; **тарантасдин** *tarantasın*.

ТАРАНТЕЛЛА (-ди, -да) *mus. tarantella* (1. *italyan xalq rəqsi*; 2. *bu rəqs tempində yazılmış musiqi əsəri*); **тарантелладин** *tarantellanın*.

ТАРАРАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. səs-küy*; **qalmaqal**; **тарарамдин** *səs-küyün, qalmaqalın*.

ТАРАТАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan. taratayka (ikitəkərli yüngül araba)*; **таратайкадин** *tarataykanın*.

ТАРАТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax Кукьве I*.

ТАРАТИ *bax ТIаратI*.

ТАРАХУН *f. dial. göndərməmək*.

ТАРАХЪ-ТУРУХЪ *bax Тарарам*.

ТАРАШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *soyğun, qarət, talan, soyğunçuluq, quldurluq*; **тарашдин** *soyğunun, qarətin, talanın, soyğunçuluğun, quldurluğun*; **тараш авун** *soymaq, qarət etmək, talamaq*; **тараш-талан** *çalıb-çarmaq*; **тараш-параш хьун** *бири o бирindən qarət etmək, oğurlamaq*.

ТАРАШ II *zaraf. şiş, ur*.

ТАРАШУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Тараш I (тараш авун)*.

ТАРАШЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *soyğunçu, talançı*; **тарашчидин** *soyğunçunun, talançının*.

ТАРАШЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *soyğunçuluq, talançılıq*; **тарашчивилин** *soyğunçuluğun*; **тарашчивал авун** *soyğunçuluq etmək, talançılıq etmək*.

ТАРАШЧИВИЛЕЛДИ *z. soyğunçuluqla, talançılıqla*.

ТАРБАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. tarbaqan, çöl siçanı*.

ТАРЕЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *boşqab*; **тарелкадин** *boşqabın*.

ТАРЖУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tərcümə*; **таржумадин** *tərcümənin*; **таржума авун** *tərcümə etmək*; **таржума авурди** *tərcümə edən; həmçinin bax Чардума*.

ТАРЖУМАГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tərcüməyi-hal*; **таржумагъалдин** *tərcüməyi-halın*.

ТАРЖУМАЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. tərcüməçi*; **таржумачидин** *tərcüməçinin*.

ТАРЖУМАЧИ II *sif. tərcüməçi*; **таржумачи руш** *tərcüməçi qız*.

ТАРЖУМАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tərcüməçilik*; **таржумачивилин** *tərcüməçiliyin*.

ТАРИКЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təriqət*; **тариқъатдин** *təriqətin*.

ТАРИКЪАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *təriqətçi*; **тариқатчидин** *təriqətçinin*.

ТАРИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tərif*; **тарифдин** *tərifin*; **тариф авун** *tərifləmək*; **тарифдин грамота** *fəxri fərman*; **тарифдин гафар** *tərifli sözlər*; **тариф акъатун** *məşurlaşmaq, şöhrətlənmək*; **жуван тариф ийидай устлар** *özünü tərifləyən usta*.

ТАРИФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tərif*; **илимдин тариф** *elmi tərif*.

ТАРИФ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tarif* (*rəsmən müəyyən edilmiş tədiyyə, vergi, rüsum, əmək haqqı və s. cədvəli*); **тарифдин** *tərifin*.

ТАРИФАРУН // ТАРИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Тариф I** (**тариф авун**).

ТАРИФЛУ *sif. tərifli*; **тарифлу гада** *ləyaqətli oğlan*; **ви тежриба тарифлу я** *sənin təcrübən tərifləyiqdir*.

ТАРИФЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тарифлудаказ**.

ТАРИФЛУДАКАЗ *z. tərifliliklə*.

ТАРИФЛУДИЗ *z. bax* **Тарифлудаказ**.

ТАРИФУН *bax* **Тарифарун**.

ТАРИФЧИ *sif. tərifçi*.

ТАРИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tarix*; **тарихдин** *tarixin*; **уьлкведин тарих** *ölkənin tarixi*; 2) *tarix* (*məktub, sənəd və s.-də*); **чар кхьенвай тарих** *məktub yazılan tarix*.

ТАРИХИ *sif. tarixi*; **тарихи югъ тарихи гүн**; **тарихи вакъиа тарихи hadisə**.

ТАРИХЛУ *sif. tarixli*.

ТАРИХЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tarixlilik*; **тарихлувилин тарихлилийн**.

ТАРИХСУЗ *sif. tarixi olmayan, tarixsiz*; **тарихсуз хьун тарихsiz** *olmaq*; **им тарихсуз чар я** *bu, tarixsiz məktubdur*.

ТАРИХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tarixçi*; **тарихчидин тарихçinin**; **чахъ хьсан тарихчияр ава** *bizim yaxşı tarixçilerimiz var*.

ТАРИХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tarixçilik*; **тарихчивилин тарихçiliyin**.

ТАРК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *kötək*; **таркунин kötəyin**; **ада тарк акьуна** *ona kötək dəydi*.

ТАРКАЛ *sif. ləng, astagəl*; **ам таркал кас я о**, *ləng adamdır*.

ТАРКВ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *dəstə* (*həvəngdə*); **таркунин dəstanin**; 2) *dial. çubuq* (*qaynadılan paltarları qarışdırmaq üçün*); 3) *ağac rəzə*.

ТАРКУЦ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qoyun* *yununu təmizləyən alət*; **таркуцдин** *qoyun yununu təmizləyən alətin*.

ТАРКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. uzundraz*; **таркъудин** *uzundrazın*.

ТАРЛАН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tərlan* (*quş*); **тарландин** *tərlanın*; *həmçinin bax* **Кард**.

ТАРЛАТАН (ди, -да) *köhn. tarlatan* (*kisəyiyəoxşar nazik parça*); **тарлатандин** *tarlatanın*.

ТАРМАР: **тармар авун** *f. tar-mar etmək*; **тармар хьун тармар** *olmaq*.

ТАРМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Тармар** (**тармар авун**).

ТАРМАЧ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) *xara, toplu*; **тармачдин** *xaranın, toplunun*; 2) *pul paçkasi*.

ТАРПНА *z. birdən, qəfildən, göz-lənilmədən*; **тарпна кIвачел кьарагъна** *birdən ayağa qalxdı*.

ТАРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *dərs*; **тарсуни** *dərsin*; **тарсар физва** *dərs gedir*; **тарсарал алахъун** *və yaxud тарсар чирун* *dərs öyrənmək*; **тарс гун** *dərs vermək*; 2) *məc. ibrət, dərs*; **им ваз тарс хьуй!** *qoy bu sənə dərs olsun!*; **им адаз хьсан тарс хьана** *bu ona yaxşı dərs oldu*; 3) *məc. nəsihət, oyüd, dərs*; **герек туш заз а ви тарсар** *sənin nəsihətlərin* (*öyüdlərin*) *mənə lazım deyil*.

ТАРТ *bax* **Гьерт**.

ТАРТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *it*, *qoyun iti*; **тартадин** *itin, qoyun itinin*; **адаз тартадикай кичIе хьана о**, *qoyun itindən qorxdu*.

ТАРТАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sə-hənnəm* (*yunan əsətirində*); **тартардин** *səhənnəmin*.

ТАРТАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qazmaçı*; **тартачидин** *qazmaçının*; **тартачийри цIийи буругъар кардик кутуна** *qazmaçılar yeni buruqları işə saldılar*.

ТАРТАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qazmaçılıq*; **тартачивилин** *qazmaçılığın*; **тартачивал авун** *qazmaçılıq etmək*.

ТАРТАЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ал/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Таргачивал (таргачивал авун).

ТАРТИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qayda*, *nizam*; **тартибдин** *qaydanın*, *nizamın*; **тартибдик кутун** *qaydaya salmaq*, *nizama salmaq*; *həmçinin bax* Ресте.

ТАРТУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ikiqulplu rəndə*; **тартудин** *ikiqulplu rəndənin*.

ТАРУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. günəş böçəyi*; **тарудин** *günəş böçəyinin*.

ТАРУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tarakan*, *mətbəxböçəyi*; **тарундин** *tarakanın*, *mətbəxböçəyinin*.

ТАРХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. tarxan* (1. *qədim Rusiyada: vergidən azad edilmiş və xüsusi imtiyazları olan mülkədar*; 2. *bu imtiyazları verən fərman, sənəd*); **тархандин** *tarxanın*.

ТАРХУ *sif. şişmiş*.

ТАРХУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. tərхun*; **тархундин** *tərхunun*.

ТАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) *ayaqyalın cavan*; 2) *uzunboylu cavan*; 3) *məc. azad adam*; **тархъандин** *ayaqyalın cavanın*; *uzunboylu cavanın*; *azad adamın*.

ТАРЧ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qurumuş ağac*; **тарчунин** *qurumuş ağacın*.

ТАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tarzən*, *tarçalan*; **тарчидин** *tarçalanın*, *tarzənin*.

ТАРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tarzənlіk*; **тарчивилин** *tarzənlіyin*.

ТАС I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *taz*; **тасунин** *tazın*.

ТАС II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *tas* (*nərdə üç oyunda qazanılan qələbə*); **тасунин** *tasın*.

ТАСВИР *bax* Тесвир.

ТАСМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tesma*, *şərid*; *lent*; **тасмадин** *tesmanın*, *şəridin*; *lentin*.

ТАСМАЛ *bax* Дасмал.

ТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tat* (*xalq*); **тат чІал** *tat dili*; **татдин** *tatın*.

ТАТА *uş.dan. уахşı şey*.

ТАТАБ: **татаб(ар)** *хьун ухılмақ*; **гада татабар хьана** *oğlan ухылды*; **татабар хьун** *ухылмақ*.

ТАТАЗ: *Тун felinin inkar forması*; *bax* Тун.

ТАТАНМАЗ *z. gəlməmiş*; **ам татанмаз мярекат гатГундач** *o, gəlməmiş məclis başlamayacaq*.

ТАТАР I: *Tat isminin cəm forması*; *bax* Тат.

ТАТАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tatar* (*xalq*); **татардин** *tatarın*; **татар чІал** *tatar dili*.

ТАТУГАЙ I *sif. yaraşmaz, nalayiq, ədəbsiz, yaramaz*; **татугай гафар** *nalayiq sözlər*; **татугай хиялар** *yaraşmaz (gərəksiz) хəyallar*.

ТАТУГАЙ II *sif. utancaq*; **ам татугай кас я** *o, utancaq adamdır*.

ТАТУГАЙВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *yaraşmazlıq, nalayıqlıq, ədəbsizlik, yaramazlıq*; **татугайвилин** *yaraşmazlığın, nalayıqlıyın, ədəbsizliyin, yaramazlığın*.

ТАТУГАЙВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *utancaqlıq*; **татугайвилин** *utancaqlığın*.

ТАТУГАЙВИЛЕЛДИ *z. bax* Татугайдаказ.

ТАТУГАЙДАКАЗ *z.* 1) *ədəbsizcəsinə, nalayıqlıqlə, yaramazcasına*; 2) *utancaqlıqlə*.

ТАТУГАЙДИЗ *z. bax* Татугайдаказ.

ТАТУИРОВКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tatuirovka* (1. *bədəninə şəkillər döydürmə*; 2. *bədənə döydürülmüş şəkillər*); **тауировкадин** *tatuirovkanın*.

ТАФАВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təfavüt*, *fərq*; **тафаватдин** *təfavütün*, *fərqin*.

ТАФАВАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təfavütlülük, fərqlilik*; **тафаватвилин** *təfavütlülüyün, fərqliliyin*.

ТАФАВАТВИЛЕЛДИ *z. bax* Тафаватдаказ.

ТАФАВАТДАКАЗ *z. təfavütlə, fərqliləsinə*.

ТАФАВАТЛУ *sif. cürbəcür, müxtəlif*; *başqa-başqa, ауры-ауры*; *əla, çox gözəl, çox уахşı*; **тафаватлу авун** *fərqləndirmək*; **тафаватлу хьун** *fərqlənmək*.

ТАФАВАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Тафаватвал.

ТАФАВАТЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Тафаватдаказ.

ТАФАВАТЛУДАКАЗ *z. bax* Тафават-даказ.

ТАФАВАТЛУДИЗ *z. bax* Тафаватдаказ.

ТАФАВАТСУЗ *sif. fərqsiz, təfavütsüz; etinasız, laqeyd.*

ТАФАВАТСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təfavütsüzlük; etinasızlıq, laqeydlik; тафаватсузвилин təfavütsüzlüyün.*

ТАФАВАТСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Тафаватсуздаказ.

ТАФАВАТСУЗДАКАЗ *z. etinasız (casına), laqeyd surətdə, fərq etmədən, say-mazyana, etinasız (lıqla); fərq qoymadan.*

ТАФАВУТ *bax* Тафават.

ТАФАКУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *fikirləşmək, düşünmək; тафакурна fikirləşdi, düşündü.*

ТАФТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *mus. dəf, qaval; тафтунин dəfin, qavalın; тафт ягъун dəf (qaval) çalmaq.*

ТАФТА (-ди, -да) *tafta (ipək parça növü); тафтадин taftanın.*

ТАХ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *toxunmuş ip; тахунин toxunmuş ipin; кье тахан еб* ikiqat toxunmuş ip; $\diamond$ *тах кимиди* ağılsız, axmaq; *некIедин тах атIана* *süd qalxmağa başladı.*

ТАХ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *тас. fikir; тахунин fikrin.*

ТАХАЙ *sif. ögey; тахай буба* *ögey ata; тахай диде* *ögey ana; тахай вах* *ögey bacı; тахай стха* *ögey qardaş; тахай руш* *ögey qız; тахай хва* *ögey oğul.*

ТАХАЛЛУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təxəllüs; тахаллусдин təxəllüsün.*

ТАХАН: *Хун felinin əmr formalarından biri; bax* Хун.

ТАХВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yarma; тахвардин yarmanın.*

ТАХВУН: *Тавун felinin formalarından biri; bax* Тавун.

ТАХГУН: *Тагун felinin forması; bax* Тагун.

ТАХЕОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *geod. taxometr (yer ölçmə işlərində işlədilən alət); тахеометрдин taxometrin.*

ТАХЕОМЕТРИЯ (-ди, -да) *geod. taxometriya (yerin qabarıqlı planını düzəltmək üçün uzaqdan topoqrafik şəkil alma üsulu); тахеометриядин taxometriyanın.*

ТАХИКАРДИЯ (-ди, -да) *tib. taxikardiya (ürəyin tez-tez vurməsi); тахикардиядин taxikardiyanın.*

ТАХИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *taximetr (cərəyanın sürətini ölçmək üçün cihaz); тахиметрдин taximetrin.*

ТАХИМИ *sif. dəli; həmçinin bax* Семе.

ТАХИМИДИ (-а, -а) *is. dəli.*

ТАХЛУКЪ *bax* Талукъ.

ТАХМА: *тахма гапур is. qındakı хөңсөр.*

ТАХМИНАН I *sif. təxminən; тахминан гьисабралди* *təxminəni hesablamalara görə.*

ТАХМИНАН II *z. təxminən; ибур тахминан тайин ийиз* *жедай тарихар я* bunlar *təxminən müəyyən etmək mümkün olan tarixlərdir.*

ТАХОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *taxometr (hərəkət və fırlanma sürətini ölçmək üçün cihaz); тахометрдин taxometrin.*

ТАХСАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *yerin təkisi, qəbir; 2) ağılsız, axmaq; тахсарадин yerin təkisinin, qəbrin; ağılsızın, axmağın; тахсарадиз фий!* “ölsün” *mənasında işlənən ibarə.*

ТАХСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təqsir; тахсирдин təqsirin; тахсир вак ква* *təqsir səndədir; тахсир хьун* *təqsirkar olmaq, qəbahət etmək; тахсир акатун* *müqəssir olmaq; тахсир кутун* *təqsirləndirmək; тахсир алаз хьун* *pis əməllərin sahibi olmaq; тахсир хиве кьун* *təqsirini boynuna almaq.*

ТАХСИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təqsirkarlıq, müqəssirlik, qəbahət; тахсирвилин* *təqsirkarlığın, müqəssirliyin, qəbahətin.*

ТАХСИРВИЛЕЛДИ *z. təqsirkarlıqla, müqəssircəsinə.*

ТАХСИРКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təqsirkar, müqəssir; тахсиркардин* *təqsirkarın, müqəssirin; тахсиркар авун* *müqəssir etmək; тахсиркар хьун* *təqsirkar olmaq, müqəssir olmaq.*

ТАХСИРКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təqsirkarlıq, müqəssirlik, cinayətkarlıq; тахсиркарвилин* *təqsirkarlığın, müqəssirliyin; тахсиркарвал авунвай чка* *cinayət yeri; тахсиркарвал авун* *cinayətkarlıq etmək.*

ТАХСИРКАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава, -мир) *bax* Тахсиркарвал (тахсиркарвал авун).

ТАХСИРКАРВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тахсиркардаказ.**

ТАХСИРКАРДАКАЗ *z. təqsirkarlıqla, müqəssircəsinə, cinayətkarcasına.*

ТАХСИРКАРДИЗ *z. bax* **Тахсиркардаказ.**

ТАХСИРКАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Тахсиркар** (тахсиркар авун).

ТАХСИРЛУ *sif. təqsirli, müqəssir; тахсирлу хьун təqsirli olmaq, müqəssir olmaq.*

ТАХСИРЛУБУР: **Тахсирлу** *sifətinin cəm forması.*

ТАХСИРЛУБУР (-у, -а) *is. təqsirkarlar, təqsirlilər, müqəssirlər; тахсирлубурун təqsirkarların, təqsirlilərin, müqəssirlərin.*

ТАХСИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* **Тахсирвал.**

ТАХСИРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тахсирвилелди.**

ТАХСИРЛУДАКАЗ *z. təqsirliliklə.*

ТАХСИРЛУЗ *z. bax* **Тахсирлудаказ.**

ТАХСИРНАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *məhkəmə qətnaməsi; тахсирнамадин məhkəmə qətnaməsinin.*

ТАХСИРСУЗ I *sif. təqsirsiz.*

ТАХСИРСУЗ II (-да, -да) *is. təqsirsiz; тахсирсуздан təqsirsizin; тахсирсуз тахсирлу авун хьсан кар туш təqsirsizi təqsirli etmək yaxşı iş deyil; тахсирсуз авун təqsiri üzərindən götürmək, bəraət qazandıрмаq; тахсирсуз хьун təqsirsiz olmaq.*

ТАХСИРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təqsirsizlik, müqəssir olmamaq; тахсирсузвилин təqsirsizliyin, müqəssir olmamağın.*

ТАХСИРСУЗВИЛЯЙ *z. təqsirsizlikdən.*

ТАХСИРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тахсирсуздаказ.**

ТАХСИРСУЗДАКАЗ *z. təqsirsizliklə.*

ТАХСИРСУЗДИ I *sif. təqsirsiz.*

ТАХСИРСУЗДИ II (-а, -а) *is. təqsirsiz.*

ТАХСИРСУЗДИЗ *z. bax* **Тахсирсуздаказ.**

ТАХТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *taxt (yatmaq üçün);* *taxta* çarpayı; 2) *taxt, taxt-tac; пачагьдин тахт* padşah *taxt-tacı.*

ТАХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *taxta; тахтадин taxtanın; тахта тунвай чил* *taxta döşəmə; 2) taxta düzən; həmçinin bax* **Кьул.**

ТАХ-ТАХ *səs təqlidi* *taq-taq; тах-тах авун* *taq-taq etmək, döymək; тах-тах авуна рак гатана* *taq-taq edib qarını döydu; рикди тах-тах ийизва* *ürək döyünür; машинди тах-тах ийизва* *maşın taraq-turuq edir.*

ТАХТ-ТАХТ: **тахт-тахт авун** *bəyi evlənmək münasibətilə təbrik etmək.*

ТАХТУН: **Хтун** *felinin inkar forması.*

ТАХХЬУН: **Хьун** *felinin inkar forması.*

ТАХХЬУНИКДИ *z. olmamaqdan, baxmamaqdan; гелкьуьн таххьуникди багь кьурана* *baxımsızlıqdan (baxmamaqdan) bağ* *qurudu.*

ТАХЬА: **тахья-тахь** *taqqataq; тахья-тахь авун* *taqqataq etmək.*

ТАХХЬАЮН: **Ахьяюн** *felinin inkar forması.*

ТАХЬВАЙ: **Тахьун** *felindən əmələ gəlmiş feli sifət forması; bax* **Тахьун.**

ТАХЬУН: **Хьун** *felinin inkar forması; içməmək; тахьвай пиян* *yersiz hərəkətlər* *edən adam.*

ТАХЬАЙ I *sif. olmayan; тахьай мисал авун* *yoха çıxartmaq; тахьай мисал хьун* *puç olmaq, məhv olmaq; <гьич садрани> тахьай хьтин* *sif. yüksək səviyyəli, tərifləyici; тахьайдай авун* *məhv etmək.*

ТАХЬАЙ II: **Тахьун** *felinin formalarından biri; bax* **Тахьун.**

ТАХЬАЙЛА: **Тахьун** *felinin formalarından biri; bax* **Тахьун.**

ТАХЬАЙТІА I: **Тахьун** *felinin formalarından əmələ gəlmiş söz; bax* **Тахьун.**

ТАХЬАЙТІА II *bağ. yoxsa.*

ТАХЬАЙТІА III *aral.s. yoxsa.*

ТАХЬАЙТІАНИ I *bağ. yoxsa da.*

ТАХЬАЙТІАНИ II *z. şəksiz.*

ТАХЬАНА I: **Тахьун** *felinin formalarından biri; bax* **Тахьун.**

ТАХЬАНА II *bağ. qeyri.*

ТАХЬУЙ: **Хьуй** *felinin inkar forması; bax* **Хьун.**

ТАХЬУН *f. olmamaq; тахьяна хьуй* *olmamış olsun.*

ТАХЬУРАЙ: Тахьун *felinin formalarından biri*; *bax* Тахьун.

ТАЦУКЬУН: Ацукьун *felinin inkar forması*; *bax* Ацукьун.

ТАЦУН: Цун *felinin inkar forması*; *bax* Цун.

ТАЧ I *əd.* şübhəsiz başa çatacaq (*keçmiş zamanın inkar formasında işlənən feillərlə əlaqəli olanda bu mənanı verir*).

ТАЧ II *əd.* başa çatdırmaz (*murad formasındakı feillərlə əlaqəli olanda bu mənanı verir*).

ТАЧ III: Тун *felinin gələcək vaxtının inkar forması*; qoymaz; ада ихьтин кар ийиз тач о, белə iş görməyə qoymaz.

ТАЧАГЬ *dial. sif.* hörmətsiz.

ТАЧАГЬАЙДИ: Жагьун тавун *felinin inkar formalarından biri*; *bax* Жагьайди.

ТАЧАГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hörmətsizlik; тачагьвилин hörmətsizliyin; члехидаз гьурметсузвал мийир böyüyə hörmətsizlik etmə.

ТАЧАГЬИЗ: Жагьун тавун *felinin inkar formalarından biri*; *bax* Жагьун.

ТАЧАГЬУН: Жагьун тавун *felinin inkar formalarından biri*; *bax* Жагьун.

ТАЧАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taçanka (*yüngül minik arabası*); тачанкадин таçанканын.

ТАЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taçka, əlarabası; тачкадин таçканын, əlarabasının.

ТАШВИШ *bax* Тешвиш.

ТАЪ *dial.* ата.

ТАЪМИН *sif.* təmin; таъмин авун təmin etmək; таъмин хьун təmin olmaq; таъмин туш təmin deyil.

ТАЪМИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таъмин (таъмин авун).

ТАЪМИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təmin olunma; ehtiyacsızlıq; таъминвилин təmin olunmanın, ehtiyacsızlığın.

ТАЪМИНВИЛЕЛДИ *z.* ehtiyacsız.

ТАЪМИНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таъмин (таъмин авун).

ТАЪСИБ (-ди, -да) təəssüb; таъсибдин təəssübün.

ТАЪСИБВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təəssübkeşlik; таъсибвилин təəssübkeşliyin.

ТАЪСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təsir, nüfuz; təəssürat; таъсирдин təsirin, nüfuzun; təəssüratın; таъсир авун təsir etmək, təsir göstərmək; təəssürat oyatmaq; и ктабди келзавайдаз кьетген таъсир ийизва *bu kitab oxucuya xüsusilə təsir edir*; *bu kitab oxucuda xüsusi təəssürat oyadır*; таъсирдик <кваз> хьун *və yaxud* таъсирдик акатун təsir altına düşmək.

ТАЪСИРДАВА: Таъсирда хьунухь *ibarəsinin таъсирда ава şəklində işlənən qısa forması*; *bax* Таъсир.

ТАЪСИРЛУ *sif.* təsirli, kəsərli, təsir bağışlayan; inandırıcı, təkidlil.

ТАЪСИРЛУБУР: Таъсирлу *sifətinin cəm forması*.

ТАЪСИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təsirlilik, kəsərlilik; inandırıcılıq; таъсирлувилин təsirliliyin, kəsərliliyin; inandırıcılığın.

ТАЪСИРЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Таъсирлудаказ.

ТАЪСИРЛУДАКАЗ *z.* təsiredici.

ТАЪСИРЛУДИЗ *z.* *bax* Таъсирлудаказ.

ТАЪСИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Таъсир (таъсир авун).

ТАЪХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təxir; таъхирдин təxirin; таъхир авун təxir etmək; таъхир хьун təxir olmaq.

ТАЮН (-йда, -йна; -йиз, йзва; -я, -йин, -йрай, -ймир) *f.* tay etmək; тайна tay etdi; вуна гьим низ тайна? sən kimi kimə tay etdin?

ТАЮНИ, ТАЮНИЗ: Тай *isminin hal formaları*; *bax* Тай.

ТАЯ: Таюн *felinin əmr forması*; *bax* Таюн.

ТАЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çubuq; таягьдин çubuğun.

ТАЯР I: Тай I *isminin cəm forması*; *bax* Тай I.

ТАЯР II: Тай III *isminin cəm forması*; *bax* Тай III.

ТАЯР-ТУШПЕР *bax* Тай I.

ТВАГЬВАР (-ри, -ра) yonqarlar; твагьваррин yonqarların.

ТВАДА, ТВАДАЙ: Тун *felinin formaları*; *бах* Тун.

ТВАЗ: Тун *felinin murad forması*.

ТВАЙИ I *sif.* qırılımış; **твайи кыл** qırılımış baş.

ТВАЙИ II: Тун *felindən əmələ gəlmiş feli sifət*.

ТВАР I (-ци, -це; -ар, -ри, -ра) toxum, dən; **тварцин** dənin, toxumun; **кьюльун твар** buğda toxumu, buğda dəni; **мухан твар** арпа toxumu, арпа dəni; **пехърез акур твар экъечІдач** *mis.* qarğanın gördüyü toxum (*dən*) cücərməz.

ТВАР II (-ци, -це; -ар, -ри, -ра) gəlincik (*dələkəmilər cinsindən kiçik yırtıcı heyvan*); **тварцин** gəlinciyin.

ТВАР III (-ци, -це; -ар, -ри, -ра) sızanaq, səhmə, səpgi; **тварцин** sızanağın, səpginin; **твар акъатун** *və yaxud твар экъечІун* sızanaq çıxmaq; **чинлай твар экъечІнава** üzünə sızanaq çıxıb; **жендекдиз твар акъатнава** bədəni səpib.

ТВАР IV: Тун *felinin danışıqda feli sifət forması*; *бах* Тун.

ТВАРАКЪ *sif.* qarqara, zil qara (*rəng*).

ТВАРК I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) ағас çəkiç; **тваркунин** ағас çəkiçin.

ТВАРК II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) həvəngin dəstəsi; **тваркунин** həvəngin dəstəsinin.

ТВАХ: Тухун *felinin əmr forması*.

ТВИН (-ди, -да) *tvın* (*yarı yun və ya pambıq parça*); **твиндин** *tvının*.

ТВИНДЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* *tvindek* (*iki göyərtə arasında yük yaxud minik və ya komanda üçün yer*); **твиндекдин** *tvindekin*.

ТВИСТ (-ди, -да) *tvıst* (*bal rəqəsi*); **твистдин** *tvıstın*.

ТЕАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) teatr; 2) dram əsərləri; 3) *köhn.* səhnə, tamaşa; **театрдин** teatrın.

ТЕАТРОВЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teatrşınas; **театроведдин** teatrşınasın.

ТЕБДИЛ *бах* Табдил.

ТЕБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* bir nəslin adamları; **тебиндин** bir nəslin adamlarının.

ТЕБРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təbrik; **тебрикдин** təbrikin; **тебрикдин гаф** təbrik

sözü; **тебрикдин чар** təbrik məktubu; **тебрик авун** təbrik etmək; *həmçinin бах Барка.*

ТЕБРИКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* Тебрик (тебрик авун); *həmçinin бах Барка авун.*

ТЕБЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iştaha; **тебягъдин** iştahanın; **адахъ тебягъ ава** onun iştahası var; **тебягъди тухузвач** iştaha yoxdur; **тебягъдалди тѳуьн** iştaha ilə yemək.

ТЕБЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xasiyyət; **тебятдин** xasiyyətin; **адахъ хъсан тебят ава** onun уахşı xasiyyəti var; *həmçinin бах Къилих.*

ТЕВЕГЪУН: Вегъин *felinin inkar forması*; *бах* Вегъин.

ТЕВТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* *tevton* (*tevton katolik icmasına mənsub cəngavər*); **тевтондин** *tevtonun*.

ТЕВТОНАР (-ри, -ра) *tevtonlar* (*qədim alman qəbilələrindən biri olub, sonralar bu ad bütün almanları adlandırmaq üçün işlənmişdir*); **тевтонрин** *tevtonların*.

ТЕГЪИН: Гъун *felinin əmr formalarından biri*; *бах* Гъун.

ТЕГЪЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təhəng; **тегъенгдин** təhəngin.

ТЕГЪЕНГЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* təhənglik; **тегъенглухдин** təhəngliyin.

ТЕГЪЕР I *z.* təhər, cür; **и тегъерда** *bu təhər, bu cür.*

ТЕГЪЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* 1) görünüş, təhər; **адан тегъер азарлуданди я** onun xəstə görünüşü var; 2) qayda, tərz, metod, üsul, yol; **гъар тегъердалди** hər üsulla; **гъи тегъерда?** hansı yolla?; **гъи-сабуни тегъер** hesab qaydası; 3) duruş, vəziyyət; **ам акъвазнавай тегъердиз килиг** onun duruşuna *бах*; 4) xarakter, hal; **кар маса тегъердиз элкъезва** iş başqa xarakter (hal) alır; 5) forma; **♦ кардин тегъер** fəaliyyət tərzі; **кардин тегъердин наречие** tərzі-hərəkət zərfi; **и тегъерда** *bu qaydada*; **са тегъерда** *birtəhər.*

ТЕГЪЕРСУЗ I *sif.* 1) uyğunsuz, əndazəsiz; 2) pis, biabırçı, yöndəmsiz; 3) formasız, biçimsiz; **тегъерсуз авун** əndazəsiz etmək; yöndəmsiz etmək; formasız (*biçimsiz*) etmək; **тегъерсуз хъун** əndazəsiz olmaq; yöndəmsiz olmaq; formasız olmaq.

ТЕГЪЕРСУЗ II *z.* çox; **тегъерсуз мичІи** çox qaranlıq.

ТЕГЬЕРСУЗВАЛ *z.* 1) uyğunsuzluq; 2) biabırçılıq, yöndəmsizlik; 3) biçimsizlik.

ТЕГЬЕРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тегьерсуздаказ**.

ТЕГЬЕРСУЗДАКАЗ *z.* uyğunsuzluqla; biabırçılıqla; yöndəmsizliklə; biçimsizliklə.

ТЕГЬЕРСУЗДИЗ *z. bax* **Тегьерсуздаказ**.

ТЕГЬМЕЗ // **ТЕГЬМЕЗХАН** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) төһмәз (*qutab göyärtisi*); **тегьмездин** төһмәзин.

ТЕГЬНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) төнә, данлақ, мәзәммәт, қынама, паразılıқ; **тегьнедин** төнәнин, данлағın, мәзәммәтин, қынаманın, паразılıғın; **тегьне авун** *və yaxud* **тегьне ягьун** данламақ, мәзәммәт етмәк, тәқсирләндирмәк, қынамақ, төнә етмәк, баşıна қахмақ.

ТЕГЬПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* төһрә (*ləzgilərin dährəyə oxşar qədim döyüş silahı*); **тегьпердин** төһрин; **гыеле чи эрадал кьведалди лезгийрихь тегьпер хьтин яракь авай** һәлә ерамızдан әввәл ләзгиләрин төһрә kimi döyüş silahı var idi.

ТЕДБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) төдбир; **тедбирдин** төдбирин; 2) ehtiyat, ehtiyat төдбири, ehtiyatlılıq, төдбирлилик; **тедбир авай** ehtiyatlı; **ам тедбир авай кас я о**, ehtiyatlı adamdır; **♦ тедбир гун** бәян етмәк, шәрһ етмәк, izah, anlatma, yozma; **ахварин тедбир** yuxu yozması.

ТЕЖЕДАЙ: **Тахьун** *felinin forması; bax* **Тахьун**.

ТЕЖЕН: **Хьун** *felinin əmr formalarından biri; bax* **Хьун**.

ТЕЖЕР (**Тежедай**): **Тахьун** *felinin feli sifət forması*; **тежер кьдар** *və yaxud* **тежер кьван** lap çох.

ТЕЖРИБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) төкрүбә; **тежрибадин** төкрүбәнин; **тежриба авай** төкрүбәли; **тежрибадин станция** төкрүбә стәсияси; **тежриба авун** <тухун> төкрүбә апармақ.

ТЕЖРИБАЛУ *sif. bax* **Тежриба** (**тежриба авай**).

ТЕЖРИБАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) төкрүбәлилик; **тежрибалувилин** төкрүбәлилийин.

ТЕЖРИБАЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тежрибалудаказ**.

ТЕЖРИБАЛУДАКАЗ *z.* төкрүбәлиликлә.

ТЕЖРИБАЛУДИЗ *z. bax* **Тежрибалудаказ**.

ТЕЖРИБАСУЗ *sif.* төкрүбәсиз.

ТЕЖРИБАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) төкрүбәсизлик; **тежрибасузвилин** төкрүбәсизлийин.

ТЕЖРИБАСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Тежрибасуздаказ**.

ТЕЖРИБАСУЗДАКАЗ *z.* төкрүбәсизликлә.

ТЕЖРИБАСУЗДИЗ *z. bax* **Тежрибасуздаказ**.

ТЕЗЕНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) мизраб; **тезенагдин** мизрабин.

ТЕЗИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tezis* (1. *əsas fikir, müddəa*; 2. *fəls. Hegelin idealist fəlsəfəsində: dialektik inkişafın əsas pilləsi, triadanın (tezis, antitezis, sintez) birinci anı*); **тезисдин** *tezisin*.

ТЕИЗМ (-ди, -да) *fəls.* *teizm* (*dünyanın, əql və idraka malik bir şəxsiyyət kimi təsəvvür edilən Allah tərəfindən yaradılıb idarə edildiyini iddia edən dini-mistik ehkam*); **теизмдин** *teizmin*.

ТЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* *teist* (*teizm tərəfdarı*); **теистдин** *teistin*.

ТЕЙ (-ди, -да) *tey* (*ərəb əlifbasının hərfi*); **тейдин** *teyin*.

ТЕЙЛОРИЗМ (-ди, -да) *teylorizm* (*kapitalist ölkələrində fəhlələrin istismarını ifrat dərəcədə artırmaq və onları məşinlərin əlavəsi halına salmaq üsullarından biri*); **тейлоризмдин** *teylorizmin*.

ТЕК I *sif.* *tək, yeganə*; **ам мярекатдиз татай тек кас я о**, məclisə (*tədbirə*) gəlməyən yeganə adamdır; **тек са** ancaq, yalnız; **аниз тек са вун фида** *oraya* ancaq sən gedəcəksən; **тек таракай там жедач** *tək ağacdan meşə olmaz*; **тек са чун** ancaq biz.

ТЕК II *əd.* ancaq; **тек кьуд кас атана** ancaq dörd adam gəldi.

ТЕК III *z.* *tək, yalnız*; **тек кас** *tək adam*; **тек хьун** *tək olmaq*; **тек-тек** *seyrək, az-az*; **тек-туьк I** *is.* *insan*; **паркуниз кьезвай тек-туькар фад хьфизвай** *parka gələn insanlar tez gedirdilər*; **тек-туьк II** *z.* *nadir*; **ам тек-туьк аквада** *o, nadir hallarda görünür*.

ТЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təklük, yalnızlıq*; **теквилин** *təkliyin*, yalnızlıғın; **♦ теквилин рекъем** *tək rəqəm*.

ТЕКДАКАЗ *z.* *tək, tək-tənha*; yalnız; айр, айгса, тәкбаşıна.

ТЕКДИЗ *z. bax* **Текдаказ**.

ТЕКЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.*
1) çəpiş; **текедин** çəpişin; 2) keçi (*iri buyuzları olan*); 3) *məc.* lovğa; **ам теке хыз рахазва** о, lovğa-lovğa danışır.

ТЕКЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *təkə (türkmən qəbilələrindən birinin adı)*; **текедин** *təkənin*.

ТЕКЕЛИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) başsağlığı; **текелифдин** başsağlığının.

ТЕКЛИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
1) dəvət, dəvət etmə; **теклифдин** dəvətin, dəvət etmənin; **теклифдин чар** dəvətnamə; *həmçinin bax* **Эверун**; 2) təklif; **менфятлу жедай теклиф** səmərələşdirici təklif; **теклиф авун** dəvət etməк.

ТЕКЛИФСУЗ *sif.* təklifsiz.

ТЕКЛИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Теклиф** (**теклиф авун**).

ТЕКЛИФЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* təklifverən; **теклифчидин** təklifverənin.

ТЕКНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *təknə*; **текнедин** *təknənin*; **текнеда фу пара ава** *təknədə çörək çoxdur*; *həmçinin bax* **Хвах**.

ТЕКСТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *mətn*; **текстинин** *mətnin*.

ТЕКСТОЛИТ (-ди, -да) *tekstolit (sintetik qatran hopdurulmuş bir neçə qat parçadan ibarət laylı plastik material)*; **текстолитдин** *tekstolitin*.

ТЕКСТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* *tekstoloq (tekstologiya mütəxəssisi)*; **текстологдин** *tekstologun*.

ТЕКСТОЛОГИЯ (-ди, -да) *filol.* *tekstologiya (filologiyanın mətnlərin tədqiqi və nəşri ilə məşğul olan sahəsi)*; **текстологиядин** *tekstologiyanın*.

ТЕКСТУРА (-ди, -да) *geol.* *tekstura (süxurların quruluşundakı xarici əlamətlər)*; **текстурадин** *teksturanın*.

ТЕКТОГЕНЕЗ (-ди, -да) *tektogenez (Yer qabığının tektonik strukturlarını əmələ gətirən tektonik hərəkət və proseslərin məcmusu)*; **тектогенездин** *tektogenezin*.

ТЕКТОНИКА (-ди, -да) *tektonika*
1. *Yer qabığının quruluşu və onda əmələ gələn geoloji dəyişikliklər*; 2. *geologiyanın bu məsələlərdən bəhs edən bölməsi*; **тектоникадин** *tektonikanın*.

ТЕКЪЕЙ: **кын** (**текьин**) *felinin feli sifət forması*; **текьей кьъьрен шурваря тIуьн** “iş

başа çatmamış onun xeyrindən danışmaq” *mənasında işlənən ibarə*.

ТЕКІЕНИ *bax* **ДекІени**.

ТЕЛ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *teleqram*; **телдин** *teleqramın*; **тел гун** *və yaxud тел ягьун* *teleqram göndərmək*.

ТЕЛЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *cırhaçı (alma)*; **телеб ич** *cırhacı alması*; **телебдин** *cırhacının*.

ТЕЛЕБИНОКЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *telebinokl (çox uzaqda olan şeyləri aydın göstərən durbin)*; **телебиноклдин** *telebinoklun*.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ (-ди, -да) *tex.* *televiziya*; **телевиденидин** *televiziyanın*.

ТЕЛЕВИЗИЯ *bax* **Телевидение**.

ТЕЛЕВИЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* *televizor (televiziya cihazı)*; **телевизордин** *televizorun*; *həmçinin bax* **Къалурган**.

ТЕЛЕГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *teleqramma*; **телеграммадин** *teleqrammanın*; **телеграмма гун** *<ягьун> teleqram göndərmək*.

ТЕЛЕГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *teleqraf*; **телеграфдин** *teleqrafın*.

ТЕЛЕГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *teleqrafçı*; **телеграфистдин** *teleqrafçının*.

ТЕЛЕГРАФИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *teleqrafçılıq*; **телеграфиствилин** *teleqrafçılığın*; **телеграфиствал авун** *və yaxud телеграфиствиле кIвалахун* *teleqrafist işləmək*.

ТЕЛЕГРАФИЯ (-ди, -да) *teleqrafiya (teleqraf işləri)*; **телеграфиядин** *teleqrafiyanın*.

ТЕЛЕГУНУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. tex.* *televeriliş*; **телегунугдин** *televerilişin*.

ТЕЛЕКАНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *telekanal (televiziya kanalı)*; **телеканалдин** *telekanalın*.

ТЕЛЕКИНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *telekino*; **телекинодин** *telekinonun*.

ТЕЛЕКОМПАНИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *teleşirkət*; **телекомпанидин** *teleşirkətin*.

ТЕЛЕМЕХАНИКА (-ди, -да) *tex.* *telemexanika (radio və ya elektrik siqnalları vasitəsilə mexanizmlərin uzaqdan idarə edilməsi)*; **телемеханикадин** *telemexanikanın*.

ТЕЛЕОБЪЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teleobyektiv (*çox uzaq məsafədən şəkil çəkmək üçün xüsusi obyektiv*); **телеобъективдин** teleobyektivin.

ТЕЛЕОЗАВР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paleon. teleozavr (*qədim geoloji dövrlərdə dənizlərdə yaşamış timsah*); **телеозаврдин** teleozavrın.

ТЕЛЕОЛОГИЯ (-ди, -да) fəls. teleologiya (*təbiətdə hər şeyin müəyyən məqsədlə yaranmış olduğunu və hər bir inkişafda qabaqcadan müəyyən olunmuş məqsədin həyata keçirildiyini iddia edən idealist nəzəriyyə*); **телеологиядин** teleologiyanın.

ТЕЛЕПАТИЯ (-ди, -да) telepatiya (*hadisələri və insanların fikirlərini, onların mənsəyinə bilavasitə təmas etmədən uzaqdan qavramaq (məs. görünməyən bir şeyi görmək, başqasının fikrini həmin adam danışmadan və onu görmədən guya başa düşmək) mümkün olduğunu iddia edən elmə zidd uydurma görüş*); **телепатиядин** telepatiyanın.

ТЕЛЕСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teleskop (**1.** astr. göy cisimlərinə baxmaq üçün optik cihaz, rəsəd borusu; **2.** zool. dom-balangöz balıq); **телескопдин** teleskopun.

ТЕЛЕСКОПИЯ (-ди, -да) astr. teleskopiya (*teleskop vasitəsilə göy cisimlərinə baxma*); **телескопиядин** teleskopiyanın.

ТЕЛЕТАЙП (-ди, -да) tex. teletayp (*yazı maşınına oxşar, uzaqdan qəbul edib avtomatik hərf çap edən teleqraf aparatı*); **телетайпдин** teletaypın.

ТЕЛЕТАЙПЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) teletaypçı (*teletayp aparatında işləyən adam*); **телетайпчидин** teletaypçının.

ТЕЛЕФ: **телеф авун** tələf etmək, məhv etmək; **телеф хьун** tələf olmaq.

ТЕЛЕФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tələfat; **телефвалин** tələfatın.

ТЕЛЕФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) telefon; **телефондин** telefonun; **телефон авун** zəng etmək; **телефондай рахун** telefonla danışmaq.

ТЕЛЕФИЛЬМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) telefilm; **телефильмдин** telefilm; **телефильмдиз килигун** telefilmə baxmaq.

ТЕЛЕФОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) telefonçu; **телефонистдин** telefonçunun.

ТЕЛЕФОНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) telefonçuluq; **телефониствалин** telefonçuluğun; **телефониствал авун** telefonçuluq etmək.

ТЕЛЕФОНИЯ (-ди, -да) telefoniya (*telefon işləri*); **телефониядин** telefoniyanın.

ТЕЛЕФОНОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) telefonoqram; **телефонограммадин** telefonoqramın; **телефонограмма гун** telefonoqram (*telefonla məlumat*) vermək.

ТЕЛЕФОТОГРАФИЯ (-ди, -да) telefotoqrafiya (*teleobyektiv vasitəsilə uzaq məsafədən şəkil çəkmə*).

ТЕЛЕФУН (-а, -ин, -рай, -мир) bax **Телеф** (телеф авун).

ТЕЛЕЭКРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teleekran (*televiziya ekranı*); **телеэкрандин** teleekranın.

ТЕЛЛУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim. tellur (*gümüşü ağ rəngli kristallik maddə*); **теллурдин** tellurun.

ТЕЛЛУРИЙ (-ди, -да) astr. telluri (*Yerin Günəş ətrafında hərəkətini əyani olaraq göstərən cihaz*); **теллуриядин** tellurinin.

ТЕЛЬФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) telfer (*relslə hərəkət edən bucurqad*); **тельфердин** telferin.

ТЕЛЯГЪИЗ: **Телягъун** felinin murad forması.

ТЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mövzu, tema; **темадин** mövzunun, temanın.

ТЕМАТИКА (-ди, -да) tematika, temalar, mövzular; **тематикадин** tematikanın.

ТЕМБЕК bax **Тенбек**.

ТЕМБЕЛ bax **Темпел**.

ТЕМБР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tembr (*hər bir səs və ya musiqi aləti üçün xarakter olan səs xüsusiyyəti*); **тембрдин** tembrin.

ТЕМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) öpüş, busə; **темендин** öpüşün, busənin.

ТЕМП (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) temp, sürət; **темпинин** tempin, sürətin.

ТЕМПЕЛВИЛЕЛДИ z. tənbelliklə.

ТЕМПЕЛВИЛЯЙ z. tənbellikdən.

ТЕМПЕЛДАКАЗ z. bax **Темпелвилелди**.

ТЕМПЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rəss. tempera (**1.** yumurta sarısı qatılmış

mədəni boyalar; 2. *bu boya ilə çəkilmiş şəkil*); **темперадин** temperanın.

ТЕМПЕРАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) temperament, mizac, təbiət; **темпераментдин** temperamentin; 2) coşqunluq, ehtiras, həvəs.

ТЕМПЕРАТУРА (-ди, -да) temperatur (1. *istilik - soyuqluq dərəcəsi*; 2. *qızdırma, bədəndə hərərət*); **температурадин** temperaturun; **температура аватна** temperaturu düşdü; **температура хкаж хъана** temperaturu qalxdı.

ТЕМПЕРАЦИЯ (-ди, -да) *mus.* temperasiya (*müəyyən musiqi səs sistemi tərkibinə daxil olan tonların yüksəkliyinin və miqdarının dürüst müəyyən edilməsi*); **темперациядин** temperasiyanın.

ТЕМЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tamah; **темягьдин** tamahın; **темягьди итимдин кьилел бала гьида** *mis.* tamah kişini bəlaya salar; **темягь авун** tamah etmək, hərislik etmək; **темягь фин** *və yaxud* **темягь ацукьун** tamahı düşmək; **ада чарадан малда темягь тунва** о, özgə malına tamah salıb; **темягь хьун** tamahı olmaq.

ТЕМЯГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tamahlıq; **темягьвал авун** tamahlıq etmək; **темягьвилин** tamahlıqın.

ТЕМЯГЬВИЛЕЛДИ *z.* tamahlıqla.

ТЕМЯГЬКАР I *sif.* tamahkar.

ТЕМЯГЬКАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* tamahkar; **темягькардин** tamahkarın; **темягькардин руфун ацӀуда, вил ацӀудач** *mis.* tamahkarın qarnı doyar, gözü doymaz; **темягькар хьун** tamahkar olmaq.

ТЕМЯГЬКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tamahkarlıq; **темягькарвилин** tamahkarlıqın; **темягькарвал авун** tamahkarlıq etmək; **темягькарвал квай** tamahkar, acgöz, mənfəət güden.

ТЕМЯГЬКАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Темягькарвал** (темягькарвал авун).

ТЕМЯГЬКАРВИЛЕЛДИ *z.* tamahkarcasına.

ТЕМЯГЬКАРВИЛЯЙ *z.* tamahkarlıqdan.

ТЕМЯГЬСУЗ *sif.* tamahsız; **темягьсуз хьун** tamahsız olmaq.

ТЕМЯГЬСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tamahsızlıq; **темягьсузвилин** tamahsızlığın; **темягьсузвал авун** tamahsızlıq etmək; **темягьсузвал квай** tamahsız.

ТЕМЯГЬСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Темягьсуздаказ**.

ТЕМЯГЬСУЗДАКАЗ *z.* tamahsızcasına.

ТЕМЯГЬСУЗДИЗ *z. bax* **Темягьсуздаказ**.

ТЕМЯГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Темягь** (темягь авун).

ТЕНБЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tənbəki, tütün; **тенбекдин** tənbəkinin, tütünü; **тенбекдин пӀапӀрус** tənbəki papiroso.

ТЕНГ *sif.* eyni cür, bərabər.

ТЕНГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şüşəbənd, eyvan; **тенгердин** şüşəbəndin, eyvanın.

ТЕНГЕРАК // ТЕНГЕРИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəhliz; **тенгеракдин // тенгеридин** dəhlizin.

ТЕНДЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tendem (1. *ikiyerli velosiped*; 2. *tex. silindrləri bir-birinin ardınca düzülmiş buxar maşını*); **тендемдин** tendemin.

ТЕНДЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tendensiya, fikir, qayə, ideya; 2) meyl, təmayül; **тенденциядин** tendensiyanın.

ТЕНДЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tender (1. *parovoza qoşulan su, yanacaq vaqonu yaxud parovozun yanacaq, su saxlanılan arxa hissəsi*; 2. *dəniz. birdorlu yelkən gəmisini*); **тендердин** tenderin.

ТЕНДЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tender (*müsabiqə, aukcion*); **тендердин** tenderin.

ТЕНЕН: **ТӀуьн** *felinin hərəkətsizlik forması.*

ТЕНЕРИФ (-ди, -да) tenerif (*şərab növü*); **тенерифдин** tenerifin.

ТЕНКЬИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ölü üçün oxunan dua; **тенкьилдин** ölü üçün oxunan duanın.

ТЕННИС (-ди, -да) *idm.* tennis (*kiçik toplarla oynanılan idman oyunu*); **теннисдин** tennisin.

ТЕННИСИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* tennisçi; **теннисистдин** tennisçinin.

ТЕННИСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tenniska; **теннискадин** tenniskanın.

ТЕНОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* tenor (1. *yüksək kişi səsi*; 2. *bu cür səsi olan müğənni*; 3. *bu cür səə yaxın səs verən musiqi aləti*); **тенордин** tenorun.

ТЕНТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) tent, günlük; **тентинин** tentin.

ТЕНТЕС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəif, gücsüz, taqətsiz; **тентесдин** zəifin, gücsüzün, taqətsizin.

ТЕНТЕС II *sif.* nəm, yaş; **тентес** **нац** yaş qamış; **тентес хьун** nəm olmaq.

ТЕНТЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) zəiflik, gücsüzlük, taqətsizlik.

ТЕНТЕСДИЗ *z.* nəm, yaş.

ТЕОБРОМИН (-ди, -да) teobromin (*kakao və çayın tərkibində olan alkaloid*); **теоброминдин** teobrominin.

ТЕОГОНИЯ (-ди, -да) teoqoniya (*allahların mənşəyi haqqında əfsanələr*); **теогониядин** teoqoniyanın.

ТЕОДИЦЕЯ (-ди, -да) *fəls. tar.* teodiseya (*dünyada olan ədalətsizliklərə bəraət qazandırmaq və Allahın qadir və mərhəmətli olduğu haqqındakı əfsanələri doğrultmaq məqsədini güdən dini fəlsəfi görüş*); **теодицеядин** teodiseyanın.

ТЕОДОЛИТ (-ди, -да) *geod.* teodolit (*bucaq ölçən alət*); **теодолитдин** teodolitın.

ТЕОКРАТИЯ (-ди, -да) teokratiya (*siyasi hakimiyyətin ruhanilərin əlində olduğu idarə üsulu*); **теократиядин** teokratiyanın.

ТЕОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ilahiyyatçı (*ilahiyyat ilə məşğul olan adam*); **теологдин** ilahiyyatçının.

ТЕОЛОГИЯ (-ди, -да) ilahiyyat (*din elmi*); **теологиядин** ilahiyyatın.

ТЕОРЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) teorem (1. *riyaz. sübuta ehtiyacı olan iddia*; 2. *fəls. məntiqin əsas müddələrindən çıxarıla bilən fikir, tezis*); **теоремадин** teoremin.

ТЕОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nəzəriyyə; **теориядин** nəzəriyyənin; **теориядиз талукь** nəzəriyyəyə aid.

ТЕОСОФИЯ (-ди, -да) teosofiya (“*ilahi sirlər*”i açmaq iddiasında olan mistik təlim); **теософиядин** teosofiyanın.

ТЕПА *dial. uş. dan.* baba (*ana tərəfdən*).

ТЕПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tərə; **тепедин** tərənin; *həmçinin bax СинтI.*

ТЕПЛОВОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teplovoz (*daxili yanacaq mühərriklə işləyən lokomotiv*); **тепловоздин** teplovozun.

ТЕПЛОХОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) teploxod (*daxili yanacaq motorla hərəkət edən gəmi*); **теплоходдин** teploxodun.

ТЕРАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) terakt; **терактдин** teraktın.

ТЕРАПЕВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* terapevt, cən həkimi; **терапевтдин** terapevtin.

ТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib.* terapiya (1. *daxili xəstəliklərin müalicəsi*; 2. *tibb elminin daxili xəstəliklərin müalicəsindən bəhs edən bölməsi*); **терапиядин** terapiyanın.

ТЕРАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *biol.* teratologiya (1. *istər ayrı-ayrı orqanların, istərsə bütöv orqanizmlərin anadangəlmə eybəcərliyini öyrənən elm*; 2. *heyvan şəkillərindən ibarət əcaib-fantastik qrafik rəsm üslubu*); **тератологиядин** teratologiyanın.

ТЕРБЕТ (-ди, -да) tərbiyə; **тербетдин** tərbiyənin; **тербет гун** tərbiyə vermək.

ТЕРБИЯ (-ди, -да) tərbiyə; **тербиядин** tərbiyənin; **тербия авай** tərbiyəli; **тербия авачир** tərbiyəsiz; **тербия гун** tərbiyə vermək; **тербия авачирвиляй** tərbiyəsi olmadığına görə.

ТЕРБИЯДИН: **тербиядин** Kivalax tərbiyə işi.

ТЕРБИЯЛУ *sif.* tərbiyəli; **тербиялу хьун** tərbiyəli olmaq.

ТЕРБИЯЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərbiyəlilik; **тербиялувилин** tərbiyəliliyin.

ТЕРБИЯЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Тербиялудаказ.

ТЕРБИЯЛУДАКАЗ *z.* tərbiyəliliklə.

ТЕРБИЯЛУДИЗ *z. bax* Тербиялудаказ.

ТЕРБИЯСУЗ *sif.* tərbiyəsiz; **тербиясуз авун** tərbiyəsiz etmək; **тербиясуз хьун** tərbiyəsiz olmaq.

ТЕРБИЯСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərbiyəsizlik; **тербиясузвилин** tərbiyəsizliyin; **тербиясузвал авун** tərbiyəsizlik etmək.

ТЕРБИЯСУЗВИЛЯЙ *z.* tərbiyəsizlikdən.

ТЕРБИЯСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Тербиясуздаказ.

ТЕРБИЯСУЗДАКАЗ *z.* tərbiyəsizcəsinə.

ТЕРБИЯСУЗДИЗ *z. bax* Тербиясуздаказ.

ТЕРБИЯЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) тәрбиyyəçi; **тербиячидин** тәрбиyyəчинин.

ТЕРБИЯЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) тәрбиyyəçilik; **тербиячивилин** тәрбиyyəçiliyin; **тербиячивал** авун тәрбиyyəçilik etmək; **тербиячивиле** кИвалахун тәрбиyyəçi işləmək.

ТЕРГ: **терг** авун məhv etmək; **терг хьун** məhv olmaq.

ТЕРГУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Терг (терг авун).

ТЕРГЪ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) kol-kos; **тергьнинин** kol-kosun; **тергьер** авай чуьл kol-koslu çöl; *həmçinin bax* Валар.

ТЕРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tərə (bitki); **тередин** tərənin; **тередин афар** tərə qutabı; *həmçinin bax* Хьач.

ТЕРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) torpaq qalağı; **тередин** torpaq qalağının.

ТЕРЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tərəzi, qaran; **терездин** tərəzinin, qaranın; **терездал** чIугун tərəздə çəkmək; **терездик** кутун düzəltmək; 2) vaterpas, taraz (*səthin üfqü vəziyətini yoxlamaq üçün cihaz*); **терез-мизам** mizan-tərəzi; **терездин хел** tərəzinin gözü; *həmçinin bax* Алцумар.

ТЕРЕЗЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tərəzçi; **терезчидин** tərəzçinin; **терезчи хьун** tərəzçi olmaq; *həmçinin bax* Алцумчи.

ТЕРЕЗЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərəzçilik; **терезчивилин** tərəzçiliyin; **терезчивал** авун tərəzçilik etmək; *həmçinin bax* Алцумчивал.

ТЕРЕКМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tərəkəmə (*köçəri maldar*); **терекмадин** tərəkəmənin.

ТЕРЕКМА II (-ди, -да) “Тərəkəmə” (*Azərbaycan xalq rəqsi*); “Терекмадин” “Тərəkəmə”nin.

ТЕРЕКМАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərəkəməlik (*köçəri maldarlıq*); **терекмавилин** tərəkəməliyin.

ТЕРЕФУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. mayaotu; **терефулдин** mayaotunun; **терефулдин цуьквер** mayaotunun çiçəkləri.

ТЕРЕХУЬЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* törpü; **терехуьлдин** törpünün.

ТЕРИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əmlak bölgüsü, bölüşdürmə (*ata rəhmətə gedəndə onun əmlakının siyahıya alınıb övladları arasında bölünməsi*); **терекадин** bölüşdürmənin.

ТЕРКИ: **терки салат** namaz qılmağın şərtlərinə əməl etməyin.

ТЕРИКЪАТ *bax* Тарикъат.

ТЕРЛИК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yəhər liti; **терликдин** yəhər litinin.

ТЕРЛИК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* tərəlik (*qədim Rusiyada: arxalıq*); **терликдин** tərəliyin.

ТЕРМИДОР (-ди, -да) termidor (*Fransada 1794-cü ildə əksinqilabı çevriliş*); **термидордин** termidorun.

ТЕРМИДОРВАЛ (-или, -иле) termidorçuluq (*termidorçuların ideologiyası və siyasəti*); **термидорвилин** termidorçuluğun.

ТЕРМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termin, istilah; **терминдин** terminin, istilahın.

ТЕРМИНАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr.* terminator (*işıqla kölgənin sərhəddi*); **терминатордин** terminatorun.

ТЕРМИНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* terminizm (*idealist nəzəriyyələrdən birinin adı*); **терминизмдин** terminizmin.

ТЕРМИНОЛОГИЯ (-ди, -да) terminologiya, terminlər, istilahlar; **терминологиядин** terminologiyanın.

ТЕРМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termist (*metalları termik işləmə mütəxəssisi*); **термистдин** termistin.

ТЕРМИТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* termit (*yanarkən çox şiddətli hərərət verən toz şəklində yanar maddə*); **термитдин** termitin.

ТЕРМИТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* termit, ağ qarışqa; **термитдин** termitin, ağ qarışqanın.

ТЕРМОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *meteor.* termograf (*hərərətin dəyişməsinə öz-özünə yazan cihaz*); **термографдин** termografın.

ТЕРМОДИНАМИКА (-ди, -да) termodinamika (*fizikanın hərərətdən və onun başqa enerji növlərinə keçməindən bəhs edən bölməsi*); **термодинамикадин** termodinamikanın.

ТЕРМОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) termometr, istilikölçən; **термометрдин** termometrin.

ТЕРМОМЕТРИЯ (-ди, -да) termometriya (*fizikanın temperaturu ölçmə üsullarını öyrənən bölməsi*); **термометриядин** termometriyanın.

ТЕРМОРЕГУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termorequlyator (*istiliyi tənzim edən cihaz*); **терморегулятордин** termorequlyatorun.

ТЕРМОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termos; **термосдин** termosun.

ТЕРМОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termoskop (*hərərəti ölçmədən, onun fərqi ni müşahidə etmək üçün cihaz*); **термоскопдин** termoskopun.

ТЕРМОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termostat (*müxtəlif şeyləri sabit temperaturda saxlamaq üçün cihaz*); **термостатдин** termostatın.

ТЕРМОТЕРАПИЯ (-ди, -да) tib. termoterapiya (*müalicə məqsədilə istilikdən istifadə etmə*); **термотерапиядин** termoterapiyanın.

ТЕРМОФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) biol. termofil (*çox yüksək hərərdə yaşayan orqanizm*); **термофилдин** termofilin.

ТЕРМОФОБАР (-ри, -ра) biol. termofoblar (*çox isti sevməyən orqanizmlər*); **термофобрин** termofobların.

ТЕРМОХИМИЯ (-ди, -да) termokimya (*kimyanın kimyəvi reaksiyaların törətdiyi istilik hadisələrini tədqiq edən bölməsi*); **термохимиядин** termokimyanın.

ТЕРМОЭЛЕМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) termoelement; **термоэлементдин** termoelementin.

ТЕРОФИТАР (-ри, -ра) terofitlər (*ilin əlverişsiz vaxtını (soyuq, yaxud quraqlıq) toxum halında keçirən birlik bütkilər*); **терофитрин** terofitlərin.

ТЕРПЕНТИН (-ди, -да) terpentin (*iyənəyarpaqlı ağacların zədələnmiş yerlərindən sızan qatranlı maddə*); **терпентиндин** terpentinin.

ТЕРРАЗИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) terrazit (*əhənglə sementin rəngli qarışığı*); **терразитдин** terrazitin.

ТЕРРАКОТА (-ди, -да) terrakota (1. *bişirilmiş sarı yaxud qırmızı gil*; 2. *bu gil-*

dən qayrılmış məmulat, məs. vazalar, heykəlciklər və s.); **терракотадин** terrakotanın.

ТЕРРАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) terrari (*xırda heyvanlar, xüsusən sürünənlər və suda-quruda yaşayan heyvanlar saxlanılan yeşik, bina, vitrin və s.*); **терраридин** terrarinin.

ТЕРРАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) terras (1. *səki, meydança*; 2. *eyvan, balkon, veranda, artırma*; 3. *coğr. yer səthinin bir-birinin üstündə yerləşən üfüqi və ya bir qədər meyilli çıxıq hissəsi*); **террасдин** terrasın.

ТЕРРЕНКУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. terrenkur (*müalicə məqsədi ilə yerimə*); **терренкурдин** terrenkurun.

ТЕРРИКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) terrikon (*saxtalardan çıxan boş süxurlardan düzələn konusəkilli təpə*); **террикондин** terrikonun.

ТЕРРОР (-ди, -да) terror, tədhiş; **террордин** terrorun, tədhişin.

ТЕРРОРИЗМ (-ди, -да) terrorizm, tədhişçilik, terrorçuluq (*terror siyasəti, terror taktikası*); **терроризмдин** terrorizmin.

ТЕРРОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) terrorçu, tədhişçi (*fərdi terror iştirakçısı ya tərəfdarı*); **террористдин** terrorçunun.

ТЕРРОРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) terrorçuluq, tədhişçilik; **террориствилин** terrorçuluğun, tədhişçiliyin; **террориствал авун** terrorçuluq etmək.

ТЕРРОРИСТВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -ал/ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Террориствал (террориствал авун).

ТЕРС *sif.* tərs, inadkar, inadcıl, höcət; **терс аял** tərs uşaq; **инадкар ушақ**; **терс кылих авай** tərs (*inadcıl*) xasiyyəti olan; **терс килигун** tərs baxmaq; **терс хьун** tərs (*inadkar*) olmaq.

ТЕРСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tərslik; **терсвилин** tərsliyin; **терсвал авун** tərslik etmək.

ТЕРСВИЛЕЛДИ *z. bax* Терсдаказ.

ТЕРСДАКАЗ *z.* tərsçəsinə, tərsliklə.

ТЕРСДИЗ *z. bax* Терсдаказ.

ТЕРСДИ *sif.* tərs; **ам терсди я о**, tərsdir.

ТЕРСЕБА *bax* Терсина.

ТЕРСИНА *z.* 1) tərsinə; **перем терсина алуқна** köynəyi tərsinə geyindi; 2) *мәс.* səhv, yanlış, düzgün olmayaraq, təhrif

edilərək; **ада план терсина** **Чугунва** o, planı səhv tərtib edib.

ТЕРТЕР *dial. sif.* piyada.

ТЕР-ТЕР *z.* yavaş-yavaş.

ТЕРХЕБА *bax* Терсина.

ТЕРЦЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mus.* terset (*üç səs və ya alət üçün yazılmış musiqi əsəri*); 2) *ədəb.* üçmisralı bənd; **терцетдин** tersetin.

ТЕРЦИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* tersina (*tersitlərdən ibarət şeir*); **терцинадин** tersinanın.

ТЕРЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tersiya (1. *mus. diatonik qammanın üçüncü pilləsi*; 2. *mətb.* 16 punktluq mətbəə şrifti); 3. *saniyənin altmışda biri*); **терциядин** tersiyanın.

ТЕРЬЕР (-ди, -да) teryer (*it cinsi*); **терьердин** teryerin.

ТЕС! *n. dan.* ses! sus!

ТЕСЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təkək, арақçын; **тесекдин** təsəyin, арақçынн; *həmçinin bax* ТитГих.

ТЕСЕЛЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təsəlli; **теселлидин** təsəlliin; **теселли гун** təsəlli vermək.

ТЕСКЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) təzə şey, yaxşı paltar, təzə paltar; **тескягьдин** təzə şeyin, yaxşı paltarın, təzə paltarın; 2) qadın zinəti.

ТЕСНИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsər; **теснифдин** əsərin; **Чалар тесниф авун** şeir qoşmaq; **тесниф авун** yaratmaq.

ТЕСНИФДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* əsər yazan; **теснифдардин** əsər yazanın.

ТЕСНИФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тесниф (тесниф авун).

ТЕСПАЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tələş, həyəcan, tələsmə, vurnuxma, çabalama, boş-boşuna ora-bura qaçmaq; **теспачадин** tələşin, tələsmənin və s.; **теспача акатун** tələşə düşmək, həyəcanlanmaq, çabalamaq; **риклик теспача кваз** həyəcanla, həyəcan içində; *həmçinin bax* ТурутГум.

ТЕСПАЧАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) özünü itirmə, qarışma, çaşma, çayıb qalma; çaxnaşma, əl-ayağa düşmə, mərəkə, vəlvələ; **теспачавилин** özünü itirmənin, qarışmanın, çaşmanın və s.; 2) boş-boşuna vurnuxma, boş-boşuna əlləşmə

(çalışma), tələskənlik, qərarlısızlıq; *həmçinin bax* ТурутГумвал.

ТЕСПАЧАВИЛЕЛДИ *z. bax* Теспачадаказ.

ТЕСПАЧАДАКАЗ *z.* həyəcanla, tələşlə, tələsə-tələsə, tələş içində.

ТЕСПАЧАДИВДИ *z.* təcili (*surətdə*).

ТЕСПЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təsbəh; **теспягьдин** təsbəhin; **теспягь Чугун** təsbəh çevirmək.

ТЕССИТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* tessitura (*bir səsin xüsusiyyətlərini təyin edən tonlar; hər hansı bir musiqi əsərindəki səslərin, səs və ya musiqi alətinin diapazonuna görə düzülüşü*); **тесситурадин** tessituranın.

ТЕСТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *psixol. test, sınaq (əqli inkişafı yoxlamaq üçün tətbiq edilən standart tapşırıq)*; **тестинин** testin.

ТЕСТИКЬ: **тестикь авун** *f.* təsdiq etmək; **тестикь хьун** təsdiq olmaq.

ТЕСТИКЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тестикь (тестикь авун).

ТЕСТИКЬАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тестикь (тестикь авун).

ТЕСТИКЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təsdiqlik; **тестикьвилин** təsdiqliyin.

ТЕТАНИЯ (-ди, -да) tetaniya (*orqanizmдә kalsium mübadiləsinin pozğunluğundan baş verən qıcolma*); **тетаниядин** tetaniyanın.

ТЕТ-А-ТЕТ 1) ikilikdə; 2) ikilikdə görüş.

ТЕТРАЛОГИЯ (-ди, -да) tetralogiya (*ideya cəhətdən bir vəhdət təşkil edən dörd əsər*); **тетралогиядин** tetralogiyanın.

ТЕТРАМЕТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* tetrametr, mürəbbe; **тетраметрдин** tetrametrin, mürəbbenin.

ТЕТРАРХИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* tetrarxiya (*qədim Romada: dörd hərbi inzibati dairəyə bölünmüş əyalət*); **тетрархиядин** tetrarxiyanın.

ТЕТРАХОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tetraxord (*diatonik qammanın dörd səsinin müəyyən qədər yarımton və tonlardan ibarət olan ardıcılığı*); **тетрахорддин** tetraxordun.

ТЕТРАЭДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. tetraedr (bütün üzleri üçbucaqlardan ibarət olan dördüzlü cisim); тетраэдрдин tetraedrin.*

ТЕФТЕЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tefteli (xırda küftəyəoxşar yemək); тефтелидин teftelinin.*

ТЕФЕЙ: **Тефин** *felinin feli sifət forması.*

ТЕФЕЙБУР I: **Тефей** *sifətinin сәм forması.*

ТЕФЕЙБУР II (-у, -а) *is. getməyənlər; тефейбурун арада гадаярни авай* getməyənlərin arasında oğlandar da var idi.

ТЕФЕЙВИЛЯЙ *z. getmədiyindən.*

ТЕФЕЙДИ I *sif. getməyə.*

ТЕФЕЙДИ II (-а, -а) *is. getməyə.*; **тефейдан** getməyənin.

ТЕФИЗ: **Тефин** *felinin formalarından biri; бax Фин.*

ТЕФИЙ: **Тефин** *felinin әmr forması.*

ТЕФИН I (-ена, -ин, -рай) *f. getmәмәк; маса чкадиз тефин* başqa yerә getmәмәк.

ТЕФИН II: **Фин** *felinin әmr formalarından biri.*

ТЕФИНИКДИ *z. getmədiyindən.*

ТЕФИР I: **Тефин** *felinin feli sifət forması.*

ТЕФИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fərq, ayırışçilik; абурун арада тефир ава* onların arasında fərq var; **инсанрин арада тефир твамир** insanların arasında ayırışçilik salma.

ТЕФТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zərif yun (qalın yunun alt qatı); тефтедин* zərif yunun; **тефте цавуз акьудун** alt-üst etmәк, darmadağın etmәк.

ТЕХВ (-уь, -ве; -вер, -вери, -вера) 1) *küp (baltada); якун техв* baltanın күпү; **якун техуьнив ягьун** baltanın күпү илә vurmaq; **техуьн** күпүн; 2) *dial. kəsərin күт төрəfi, dalı; техв патаз (техуьз) чир хьун dan.* lap yaxşı bilmәк (*xəbəri olmaq*); **техвел кьуьл илисун** *bax туьтуьнал кьуьл илисун; техвйя акьудун* məcbur edib almaq; **техуьз чир хьун** *bax техв патаз чир хьун.*

ТЕХЖЕДАЙВАЛ: **Тахьун** *felinin forması; бax Таххьун.*

ТЕХЖЕРВАЛ: **Таххьун** *felinin forması; бax Таххьун.*

ТЕХИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taxıl; техилдин* taxılın.

ТЕХИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *taxılçı; техилчидин* taxılçının; **техилчийрин агалкьунар** taxılçıların uğurları.

ТЕХИЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *taxılçılıq; техилчивилин* taxılçılığın.

ТЕХЙИЗ: **Тахвун** *felinin forması; бax Тахвун.*

ТЕХКВЕР: **техквердиз фин** *f. o dünyaya getmәк.*

ТЕХКЪВЕДАЙ: **Тахтун** *felinin feli sifət forması; бax Тахтун.*

ТЕХМИНИМУМ (-ди, -да) *texminimum (bir sənəti bilmәк üçün lazım olan minimum bilik); техминимумдин* texminimumun.

ТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *texnik; сарарин техник* diş texniki; **техникдин** texnikin.

ТЕХНИКА (-ди, -да) *texnika (1. istehsal vasitələrinin və ümumiyyətlə insan əməyinin daha məhsuldar olmasına kömək edən vasitələrin məcmusu; 2. bir işdə tətbiq olunan üsulların məcmusu; 3. maşınlar, mexaniki qurğular və alətlər); техникадин* texnikanın.

ТЕХНИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *texniklik; техниквилин* texnikliyin.

ТЕХНИКУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *texnikum (orta sənət məktəbi); техникумдин* texnikumun; **педтехникум** *pedaqoji texnikum.*

ТЕХНИЦИЗМ (-ди, -да) *texnisizm (işin texniki cəhətinə həddən artıq fikir vermə); техницизмдин* texnisizmin.

ТЕХНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *texnoloq (texnologiya mütəxəssisi); технологдин* texnoloqun.

ТЕХНОЛОГИЯ (-ди, -да) *texnologiya (1. materiaları işləmə üsulu və vasitələrindən bəhs edən elm; 2. bu işləmə proseslərinin məcmusu); технологиядин* texnologiyanın.

ТЕХНОЛОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *texnoloqluq; технологвилин* texnoloqluğun.

ТЕХПЕРСОНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *texniki personal (texniki işçilər heyəti); техперсоналдин* texniki personalın.

ТЕХРЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *texniki redaktor; техреддин* texniki redaktorun.

ТЕХУЬ: **Техв** *isinin hal forması; бax Техв.*

ТЕХУЪН: Хуън *felinin inkar forması*; *bax* Хуън.

ТЕЧИЗ *bax* Тийижиз.

ТЕЧИР *bax* Тийижир.

ТЕЧИРВАЛ *bax* Тийижирвал.

ТЕШВИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təşviş*; *тешвишдин təşvişin*; *тешвиш авун təşviş keçirmək*; *тешвиш хуън təşviş olmaq*; *həmçinin bax* Къалабулхвал.

ТЕШВИШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təşvişlilik*; *тешвишвилин təşvişliliyin*; *həmçinin bax* Къалабулхвал.

ТЕШЕНАК (-ди, -да) *damağ irinləməsi*; *тешенакдин damağ irinləməsinin*.

ТЕШКИЛ: *тешкил авун təşkil etmək*, *formalaşdırmaq*, *yaratmaq*, *əsasını qoymaq*; *тешкил хуън təşkil olmaq*, *keçirilmək*.

ТЕШКИЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təşkilat*; *тешкилатдин təşkilatın*.

ТЕШКИЛАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *təşkilatçı*; *тешкилатчидин təşkilatçının*.

ТЕШКИЛАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təşkilatçılıq*; *тешкилатчивилин təşkilatçılığın*; *тешкилатчивилин крар təşkilatçılıq işləri*.

ТЕШКИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mütəşəkillik*; *тешкилвилин мütəşəkilliyin*.

ТЕШКИЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Тешкилдаказ.

ТЕШКИЛДАКАЗ *z. mütəşəkilliklə*.

ТЕШКИЛДИЗ *z. bax* Тешкилдаказ.

ТЕШКИЛУ *sif. t.s. mütəşəkkil*.

ТЕШКИЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mütəşəkillik*; *тешкиллувилин мütəşəkilliyin*.

ТЕШКИЛУВИЛЕЛДИ *z. Тешкиллуказ.*

ТЕШКИЛУВИЛИН *sif. mütəşəkillik*; *тешкиллувилин чешне мütəşəkillik nümunəsi*.

ТЕШКИЛУДАКАЗ *z. mütəşəkilliklə*.

ТЕШКИЛУДИЗ *z. mütəşəkilliklə*.

ТЕШКИЛУН (-да, -на; -из, -за-ва; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тешкил (тешкил авун).

ТЕШПИГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təşbeh*; *тешпигъдин təşbehin*; *тешпигъ авун*

bənzətmək; *тешпигъ хуън bənzətmək*; *тешпигъ авачир bənzərsiz*.

ТЕШПИГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bənzərlik*; *тешпигъвилин bənzərliyin*.

ТЕШПИГЪСУЗ *sif. təşbehsiz*.

ТЕШПИГЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təşbehsizlik*; *тешпигъсузвилин təşbehsizliyin*.

ТЕЪБИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məsləhət*; *теъбирдин məsləhətin*; *зун ви патав теъбир къачуз атанва мән сөнин yanına məsləhət almağa gəlmişəm*.

ТИАМИН (-ди, -да) *tiamin (B¹ vitamini)*; *тиаминдин tiaminin*.

ТИБЕТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tibetli*; *тибетвидин tibetlinin*; *тибет чІал tibet dili*.

ТИГРАИЯР (-ри, -ра) *tiqrailər (Efiopiya da xalq)*; *тиграийрин tiqrailərin*.

ТИЙ *dial. bax* Тир.

ТИЙИЖИЗ // **ТЕЧИЗ** *z. bilmədən, xəbərdar olmadan*.

ТИЙИЖИР // **ТЕЧИР** *sif. bilməyən, xəbəri olmayan*.

ТИЙИЖИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bilməməzlik*; *тийижирвилин bilməməzliyin*.

ТИЙИЖИРДИ (-а, -ан) *is. bilməyən, xəbəri olmayan*; *тийижирди чирун хъсан кар я bilmədiyini öyrənmək yaxşı işdir*.

ТИЙИН *etməyəк*; *ша, икІ тийин гөл, belə etməyəк*.

ТИЙИХАЙ: *тийихай амалар əxlaqsız əməllər*.

ТИЙИХАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *əxlaqsızlıq*; *тийихайвилин əxlaqsızlığın*.

ТИК I *sif. dik, dimdik, sıldırım, yalçın*; *тик къвал dik qaya*; *sıldırım qaya*.

ТИК II *z. dik*; *къил тик къуна физва başını dik tutub gedir*.

ТИК III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. dik*; *тикдин дикin*; *тикдиз акъатун dikə qalxmaq*.

ТИК IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. tik (əzələlərin, başın, çiyinin və s. qeyri-ixtiyari olaraq atmasından ibarət əsəb xəstəliyi)*; *тикдин tikin*.

ТИК V (-ди, -да) *tik* (*döşəyə, mebelə və s. üz çəkmək üçün zolaq-zolaq parça*); **тикдин** *tikin*.

ТИК VI (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. tik* ağacı, hind palıdı; **тикдин** *tik* ağacının, hind palıdının.

ТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diklik*; **тиквили** *dikliyin*.

ТИКДИЗ *z. dik*; **адан кылин чларар тикдиз акъвазнавай** onun başının tikləri dik durmuşdu; *həmçinin bax Риб-риб*.

ТИКЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tikə*; **тикедин** *tikənin*; **са тике** *bir tikə*; **са тике фу** *bir tikə çörək*; *həmçinin bax КIус*.

ТИКЕ-ТИКЕ *tikə-tikə*; **тике-тике авун** *tikə-tikə etmək*; **тике-тике хьун** *tikə-tikə olmaq*; *həmçinin bax КIус-кIус*.

ТИКРАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təkrar*; **тикрардин** *təkrarın*; **тикрар авун** *təkrar etmək*; **тикрар хьун** *təkrar olmaq*; **тикрар тежер** *təkrar olunmaz*.

ТИКРАРСУЗ *sif. təkrarsız*.

ТИКРАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təkrarsızlıq*; **тикрарсузвили** *təkrarsızlığın*.

ТИКРАРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. təkrar etmək*; **тикрарна** *təkrar etdi*.

ТИКРАРУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is. təkrarlama*; **тикраруни** *təkrarlamanın*.

ТИКЪЕТ: **тикъет ягъун** *f. istehza etmək*; *lağa qoymaq*.

ТИКЪИЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şax*; **тикъилдин** *şaxın*.

ТИКЪИЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. təzək*; **тикъилдин** *təzəyin*.

ТИЛ, ТИЛИ (-ди, -да; -ер/яр, -ери/йри, -ера/йра) *qəd. sərvət, nemət*; **тилдин** *sərvətin, nemətin*.

ТИЛИСИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tilsim, sehr*; **тилисимдин** *tilsimin, sehrin*.

ТИЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dəstə*; **тилитдин** *dəstənin*; **гадайрин тилит** *oğlanların dəstəsi*; 2) *nömrə*; **газетдин тилит** *qəzetin nömrəsi*.

ТИЛЬБЮРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tilbüri* (*ikitəkərli, biratlı, üstüaçıq minik arabası*); **тильбюридин** *tilbürinin*.

ТИМ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *dial. nur*; **тимдин** *nurun*.

ТИМ: **тим-тик** *z. dimdik*; **ам тим-тик** *kIвачел къарагъна o, dimdik ayağa durdu*.

ТИМЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qarınaltı* (*heyvanlarda*); **тимекдин** *qarınaltının*.

ТИМБЕРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *timbers* (*dəniz. gəmi inşaatında işlənən hər cür tir, ağac*); **тимберсдин** *timbersin*.

ТИМОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim. timol* (*dezinfeksiya maddəsi*); **тимолдин** *timolun*.

ТИМПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. mus. 1) arxit. timpan* (*binanın heykəllərlə və s. ilə bəzədilən qabaq hissəsi*); **тимпандин** *timpanın*; 2) *təbil*; *dəf*.

ТИМТАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. heykəl*; **тимталдин** *heykəlin*.

ТИМТАЛ II *sif. qəd. əzəmətli*.

ТИМТАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *heykəltarəş*; **тимталчидин** *heykəltarəşin*.

ТИНЕЗ: **ТутьIуьн** *felinin murad forması*; *bax ТутьIуьн*.

ТИНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xəmir*; **тинидин** *xəmirin*; **тини-мини** *xəmir-xümrü*.

ТИНКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *farm. tinktura* (*suda, spirtdə və ya efrdə hazırlanmış dərman maddəsi*); **тинктурадин** *tinkturanın*.

ТИОКОЛ (-ди, -да) *tiokol* (1. *sintetik kauçuk növü*; 2. *dərman preparatı*); **тиоколдин** *tiokolun*.

ТИП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tip* (1. *forma, nümunə, model*; 2. *biol. heyvanların təsnifatında əsas bölgü*; 3. *ədəb., incəsən. adamların müəyyən qrupunun xüsusiyyətlərini təmsil edən ümumiləşdirici surət*; 4. *dan. hər hansı səciyyəvi xüsusiyyətləri ilə başqalarından fərqlənən adam*); **типдин** *tipin*.

ТИПАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tipaj* (1. *hər hansı bir tipin xüsusiyyətlərini ifadə edən əlamətlərin məcmusu*; 2. *bu cür əlamətlərə malik olan adam*); **типаждин** *tipajın*.

ТИПОГРАВЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tipoqravüra* (*mətbəə üsulu ilə hazırlanan qravüra*); **типографюрадин** *tipoqravüranın*.

ТИПОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətbəəçi*, *mətbəə işləri mütəxəssisi*; **типографдин** *mətbəəçinin*.

ТИПОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mətbəə, çarxana, basmaxana*; **типогра-**

фиядин mətbəənin, çarxananın, basma-xananın.

ТИПОЛИТОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mətbəə-litoqrafiya, litoqrafiyası olan mətbəə; **типолитографиядин** mətbəə-litoqrafiyanın.

ТИПОЛОГИЯ (-ди, -да) tipologiya (1. *müxtəlif hadisə və ya şeylərin tipləri arasındakı qarşılıqlı əlaqəni təmsil edən təsnifat*; 2. *bu cür qarşılıqlı əlaqələrin tədqiqi*); **типологиядин** tipologiyanın.

ТИПОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) 1) hərfölçən (alət); 2) sətirölçən (alət); **типометрдин** hərfölçənin, sətirölçənin.

ТИПОМЕТРИЯ (-ди, -да) tipometriya (*nabor elementlərini ölçmək üçün tətbiq edilən mətbəə ölçü sistemi*); **типометриядин** tipometriyanın.

ТИШ *дуал. бax* **Тиб**.

ТИШЕР (-ри, -ра): **Тиб** *isminin cəm forması*; *bax* **Тиб**.

ТИШИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şələ (*çör-çöp, şax şələsi*); **тишихдин** şələnin.

ТИШРЕ, ТИШРЕЗ, ТИШРЕН: **Тиб** *isminin hal formaları*; *bax* **Тиб**.

ТИШРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ayaqqabı (*ağac qabığından*); **тишридин** ayaqqabının.

ТИР I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *tir* (*nişan atmaq üçün yer*); **тирдин** *tirin*; **нишан кяз чирун патал тирдиз фена** *nişan almağı öyrənmək üçün tirə getdi*.

ТИР II *f. idi*; **зун аял тир** *mən uşaq idim*; **хъсан члавар тир** *уахşı vaxtlar idi*; **адет тир** *adi, həmişəki*; **тир-тирвал** *olduğu kimi, necə varsa elə*; **за адаз тир-тирвал лагыана** *mən ona necə varsa elə də dedim*; *mən ona olduğu kimi dedim*.

ТИР III *sif. layiqli*; **тир къайдада <тегьерда>** *layiqincə*.

ТИРАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tirada* (1. *monoloqun, nitqin coşğun və təsirli söylənilən parçası*; 2. *şerin və ya poemanın bitkin parçası*); **тирададин** *tiradanın*.

ТИРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tiraj*; **тираждин** *tirajın*.

ТИРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. tiran* (*qədim Yunanıstanda: hakimiyyətə zorla sahiblənən şəxs*); **тирандин** *tiranın*.

ТИРАНИЯ (-ди, -да) *tiraniya*, *tiran hökuməti*; **тираниядин** *tiraniyanın*.

ТИРВАЛ *z. olduğu kimi*; **ада тирвал лагыана** *o, olduğu kimi dedi*; **тирвал тур** *olduğu kimi qoy*; **жуван рехъ тирвал алад** *öz yolunla get*; **затлар вири квал тирвал чуктурнавай** *şeyləri bütün otağa səpələmişdi*; **азарлу тирвилай ам атанач** *xəstə olduğuna görə o, gəlmədi*; **кардин тирвал** *işin mahiyyəti*.

ТИРВИЛЯЙ *bağ. olduğuna görə*; **гьакI тирвилай** *elə olduğuna görə*; **аял тирвилай** *uşaq olduğuna görə*.

ТИРГЪ: **тиргьер ягьун** *f. mənasız gözib-dolaşmaq*.

ТИРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tire* (*– işarəsi*); **тиредин** *tirenin*.

ТИРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kiçik tərə*, *azacıq hündür yer*; **тириндин** *kiçik tərənin*.

ТИРС (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *şair. köhn. tirs, əsa* (*antik dünyada: şərab və keif allahının simvolu olan sarmaşlıq və tənək yarpağı sarılmış əsa*); **тирсдин** *əsanın*; *həmçinin bax* **Клеклец**.

ТИРФ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *cır meyvə*; **тирфдин** *cır meyvənin*.

ТИРШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *asqırma, asqırmaq*; **тиршинин** *asqırmanın*, *asqırığın*; **тирш ягьун** *asqırmaq*; **аялди тиршна** *uşaq asqırdı*; *həmçinin bax* **Илирз**.

ТИРЯГЪ // ТИРЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *narkotik*; *tiryök*; **тирягьдин // тирякдин** *narkotikin*; *tiryökün*.

ТИТАН I (-ди, -да) 1) *mif. titan* (*qədim yunan əsətirində: allahlarla vuruşan div*); 2) *məc. dahi, nəhəng, azman, bahadır*; **титандин** *titanın*.

ТИТАН II (-ди, -да) *kim. titan* (*ağ rəngli bərk metal; kimyəvi element*); **титандин** *titanın*.

ТИТАН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *titan* (*su qaynatmaq üçün xüsusi qurğulu böyük çən*); **титандин** *titanın*.

ТИТАНИТ (-ди, -да) *miner. titanit* (*qiymətli daş, şəffaf yaşıl mineral*); **титанитдин** *titanitin*.

ТИТЕСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *titester* (*çay dequstatoru*); **титестердин** *titesterin*.

ТИТЛО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *filol. (orta əsr yazılarında sətir və ya hərf üstünə qoyulan işarə)*; **титлодин** *titlonun*.

ТИТОВКА (-ди, -да) *titovka* (*alma növü*); **титовкадин** *titovkanın*.

ТИТР (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) *titr* (1. *kim. bir kub santimetr məhlulda olan hər hansı bir maddənin miqdarı*; 2. *müəyyən uzunluğu olan ipək sapın çəkisinə görə nazikliyini göstərən kəmiyyət*; 3. *kino şəkillərində: məzmununa aid yazı*); **титрдин** *titrin*.

ТИТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *titul* (1. *ünvan, fəxri ad*; 2. *mətb. kitabın, həmçinin müəllifin adı və yeri göstərilən səhifə*); **титулдин** *titulun*.

ТИТУЛДИН *sif. titul*; **титулдин чар** *titul vərəqi*.

ТИТІХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təsək*; **титихдин** *təsəyin*.

ТИУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. tiun* (*qədim Rusiyada: müxtəlif vəzifə sahiblərinin adı*); **тиундин** *tiunun*.

ТИФ (-ди, -да) *tib. tif*; **yatalaq**; **тифдин** *tifin, yatalağın*.

ТИФДРУК (-ди, -да) *mətb. tifdruk* (*dərin çap üsulu*); **тифдрукдин** *tifdrukun*.

ТИФЛОПЕДАГОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tiflopedağoq* (*korlara dərs verən müəllim*); **тифлопедагогдин** *tiflopedağoqun*.

ТИФЛОПЕДАГОГИКА (-ди, -да) *tiflopedağogika*; **тифлопедагогикадин** *tiflopedağogikanın*.

ТИФОИД (-ди, -да) *tib. tifoid* (*yüngül qarın yatalığı*); **тифоиддин** *tifoidin*.

ТИФРИКЪ I *sif.* 1) *aciz, zəif*; **тифрикь кас** *aciz adam, zəif adam*; 2) *gücdən düşmüş, seyrək*; **тифрикь чларар** *gücdən düşmüş seyrək saçlar*.

ТИФРИКЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *aciz, zəif*; **тифрикьдин** *acizin, zəifin*; **инаг тифрикьрин чка туш** *bura acizlərin, zəiflərin yeri deyil*.

ТИФРИКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *acizlik, zəiflik*; **тифрикьвилин** *acizliyin, zəifliyin*.

ТИФТИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tiftik*; 2) *pərgü*; 3) *narın tük*; **тифтифдин** *tiftiyn*; *pərgünun*; *narın tükün*; 4) **тифтиф цавуз акьудун** *bax Тефте (тефте цавуз акьудун)*; **цегьрен тифтиф** *keçi tükü*; 4) *ot (alçaq və yumşaq)*; **цлийиз экъечйнавай тифтифар** *təzəcə cücərmış alçaq, yumşaq otlar*.

ТИХИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. nökər, bəndə*; **тихимдин** *nökərin, bəndənin*; *həmçinin bax* **Гъилибан**.

ТИХТИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qıdıq*; **тихтихдин** *qıdığın*; **тихтих кутун** *qıdıqlamaq*.

ТИШ (-ини, -ина) *tiş* (*ləzgi xalq təqvimində fevralın 6-dan 21-dək olan ay*); **тишдин** *tişin*.

ТИШИ *sif. ucuz*; **тиши пек** *ucuz paltar*.

ТИШИН *sif. dial. aciz*; **тишин аял** *aciz uşaq*.

ТИШИРКЪИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nadinc, dəcəl*; **тиширкьиндин** *nadincin, dəcəlin*.

ТИШИРКЪИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nadinclik, dəcəllik*; **тиширкьинвилин** *nadincliyin, dəcəlliyn*.

ТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tiyə*; **тиядин** *tiyənin*.

ТИЯН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tiyan*; **тияндин** *tiyanın*.

ТИЯНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tiyançı*; **тиянчидин** *tiyançının*.

ТИЯНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tiyançılıq*; **тиянчивилин** *tiyançılığın*.

ТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elek. cərgəyan*; **дегиш жедай ток** *dəyişən cərgəyan*; **токдин** *cərgəyanın*.

ТОКАЙ (-ди, -да) *tokay* (*şərab növü*); **токайдин** *tokayın*.

ТОККАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. tokkata* (*dilli musiqi alətləri üçün yazılmış iti çalınan musiqi əsəri*); **токкатадин** *tokkatanın*.

ТОКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. mamalıq* (*tokologiya mütəxəssisi*); **токологдин** *mamalıq mütəxəssisinin*.

ТОКОЛОГИЯ (-ди, -да) *mamalıq elmi, tokologiya*; **токологиядин** *mamalıq elminin, tokologiyannın*.

ТОКСЕМИЯ (-ди, -да) *tib. toksemiya* (*qanın zəhərlənməsi*); **токсемиядин** *toksemiyanın*.

ТОКСИКОЗ (-ди, -да) *tib. toksikoz* (*bədənin zəhərli maddənin təsirindən xəstələnməsi*); **токсикоздин** *toksikozun*.

ТОКСИКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toksikoloq (*toksikologiya mütəxəssisi*); **токсикологдин** toksikoloqun.

ТОКСИКОЛОГИЯ (-ди, -да) toksikologiya (*zəhərlərdən bəhs edən elm*); **токсикологиядин** toksikologiyanın.

ТОКСИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* zəhər (*mikroorqanizmlərin, habelə bəzi heyvanların və bitkilərin törətdikləri zəhərli maddə*); **токсиндин** toksinin.

ТОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tol* (*top mərmiləri və bombaların içində qoyulan partlayıcı maddə*); **толдин** tolun.

ТОЛЕРАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tolerantlıq, dözümlülük*; **толерантвалин** *tolerantlığın, dözümlülüğün.*

ТОЛУОЛ (-ди, -да) *kim.* *toluol* (*daş kömür və neft qalıqlarından alınan ətirli maye, karbohidrogen*); **толуолдин** *toluolun.*

ТОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *tol* (*damlara çəkmək üçün islanmayan qatranlı karton*); **толдин** *tolun.*

ТОМАГАВК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tomaqavk* (*Şimali Amerika hindilərində döyüş baltası*); **томагавкдин** *tomaqavkın.*

ТОМАСШЛАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tomasşlak* (*fosfor gübrəsi kimi işlənən çuğun və polad şlaki*); **томасшлакдин** *tomasşlakın.*

ТОМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tomat, pomidor, pomidor şirəsi*; **томатдин** *tomatın.*

ТОМБУЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz. tombuy* (*siqnal üzgəci, salınmış lövbərin yerini göstərmək üçün suya buraxılan çəlləkşakilli üzgəc*); **томбуйдин** *tombuyun.*

ТОМПАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tompak* (*mis ilə sink ərintisi; bürünc növü*); **томпакдин** *tompakın.*

ТОНЗИЛИТ (-ди, -да) *tib.* *tonzilit* (*badamcıqların iltihabı*); **тонзилитдин** *tonzilitin.*

ТОНИКА (-ди, -да) *mus. tonika* (*1. qammanın birinci tonu; 2. qammanın birinci tonu üzərində düzəldilən üç səs*); **тоникадин** *tonikanın.*

ТОНМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rad.* *tonmeyster* (*radioverilişlərinin səs cəhətinə rəhbərlik edən radio işçisi*); **тонмейстердин** *tonmeysterin.*

ТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ton*; **тондин** *tonun.*

ТОННАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tonnaj* (*1. dəniz. üzən gəminin sıxışdırıb*

çıxartdığı suyun tonla çəkisi; 2. tex. gəminin, vaqonun, avtomobilin və s. daşıya biləcəyi yük; 3. müəyyən bir dəniz donanmasının ton hesabı ilə tutumunun ümumi ağırlığı); **тоннаждин** *tonnajın.*

ТОНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* *tonometr* (*iki kamerton rəqslərinin sayını tutuşdurmaq üçün cihaz*); **тонометрдин** *tonometrin.*

ТОНСТУДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tonstudiya* (*kinostudiyada kinofilminin səs cəhətini qaydaya salmaq üçün lazım olan aparatura yerləşən yer*); **тонстудиядин** *tonstudiyanın.*

ТОНУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol. tib.* *tonus* (*orqanizmin və yaxud onun ayrı-ayrı hissələrinin həyat fəaliyyəti dərəcəsi*); **тонусдин** *tonusun.*

ТОНФИЛЬМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tonfilm, səsli kinofilm*; **тонфильмдин** *tonfilmin.*

ТОПАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. topaz* (*müxtəlif rəngli qiymətli daş*); **топаздин** *topazın.*

ТОПЕНАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. topenant* (*yelkən ağacları uclarını saxlayan iplər*); **топенантдин** *topenantın.*

ТОПИКА (-ди, -да) *fəls. topika* (*1. ümumi dəlil, ümumi sübut; 2. bir fikri ifadə edərək ümumi dəlillərdən istifadə etmək bacarığı; 3. hər kəsə bəlli olan çeynənmiş fikir*); **топикадин** *topikanın.*

ТОПОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *topoqraf* (*topoqrafiya mütəxəssisi*); **топографдин** *topoqrafın.*

ТОПОГРАФИЯ (-ди, -да) *topoqrafiya* (*1. geodeziyanın yerin səthini ölçməklə və onun şəklini planda və ya xəritədə göstərməklə məşğul olan bölməsi; 2. bir yerin səthi və onun ayrı-ayrı nöqtələrinin qarşılıqlı vəziyyəti*); **топографиядин** *topoqrafiyanın.*

ТОПОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz. topoqolog* (*topologiya mütəxəssisi*); **топологдин** *topoloqun.*

ТОПОЛОГИЯ (-ди, -да) *riyaz. topologiya* (*həndəsanin cisimlərinin xassələrindən bəhs edən bölməsi*); **топологиядин** *topologiyanın.*

ТОПОНИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *toponim*; **топонимдин** *toponimin.*

ТОПОНИМИКА *bax Топонимия.*

ТОПОНИМИЯ (-ди, -да) toponimiya (1. *bir ölkənin və ya yerin coğrafi adlarının məcmusu*; 2. *dilç. leksikologiyanın coğrafi adları tədqiq edən bölməsi*); **топонимиядин** toponimiyanın.

ТОРЕАДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toreador (*İspaniyada öküz döyüşündə: öküzə qılıncla son zərbəni vurub öldürən pəhləvan*); **торeadордин** toreadorun.

ТОРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tori (1. *İngiltərədə: indiki konservatorlar partiyasının əsasını təşkil etmiş siyasi partiyanın adı*; 2. *konservatorlar partiyası*; 3. *konservatorlar partiyasının üzvü*); **торидин** torinin.

ТОРИЗМ (-ди, -да) torizm (*tori partiyasının ideologiyası və siyasəti*); **торизмдин** torizmin.

ТОРИЙ (-ди, -да) kim. torium (*kimyəvi element, metal*); **торийдин** toriumun.

ТОРИТ (-ди, -да) torit (*torium istehsal edilən nadir radioaktiv mineral*); **торитдин** toritin.

ТОРМОЗ (ТурмуцІ *dan.*) (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* 1) tormoz; 2) əngəl, maneə; **тормоздин** tormozun; **тормоз ахъаюн** tormozu buraxmaq; **тормоз ягъун** tormozlamaq.

ТОРНАДО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tufan, qasırga; **торнадодин** tufanın, qasırganın; **həmçinin bax** Түрфан.

ТОРПЕДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) torpeda (1. *öz-özünə hərəkət edən sualtı mina*; 2. *təyyarə bombasının bir növü*; 3. *zool. skatlar sinfindən balıq*; 4. *siqarşəkilli, üstüaçıq avtomobil*); **торпедадин** torpedanın.

ТОРПЕДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torpedaçı (*torpeda aparatını idarə edən dənizçi*); **торпедистдин** torpedaçının.

ТОРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tort; **тортунин** tortun.

ТОРФ (-ди, -да) torf (*bataqlıqlardan çıxarılan yanacaq kütləsi*); **торфдин** torfun.

ТОРФОБРИКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torf briketi (*kərpic şəklində qəliblənmiş torf*); **торфобрикетдин** torf briketinin.

ТОРФОЛЕУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torfoleum (*torfdan hazırlanan preslənmiş material*); **торфолеумдин** torfoleumun.

ТОРФОТЕРАПИЯ (-ди, -да) torfoterapiya (*torf palçıqları ilə müalicə*); **торфотерапиядин** torfoterapiyanın.

ТОРШЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torşer (*oturacağı yerə qoyulan hündür dayaqlı işıqlandırma cihazı*); **торшердин** torşerinin.

ТОСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tost, sağlıq (*birinin sağlığına qədəh qaldırma*); **тостунин** tostun, sağlığın; **həmçinin bax** Сагълугъ.

ТОТАЛИЗАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) totalizator (1. *cıdırda: hər at üçün nə qədər mərc pul qoyulduğunu göstərən saygac*; 2. *cıdırda mərc*); **тотализатордин** totalizatorun.

ТОТАЛИТАРИЗМ (-ди, -да) totalitarizm; **тоталитаризмдин** totalitarizmin.

ТОТЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) totem (1. *bəzi ibtidai xalqların sitayiş etdikləri heyvan, bəzən bitki və ya başqa şey*; 2. *bu cür heyvanın və ya başqa şeyin surəti*); **тотемдин** totemin.

ТОТЕМИЗМ (-ди, -да) totemizm (*totemlərə sifayış etmək*); **тотемизмдин** totemizmin.

ТРАВЕРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) travers (1. *səngərin yanlarına tökülən torpaq qalağı*; 2. *tex. sahili axından qorumaq üçün çayda düzəldilən bənd*); **траверсдин** traversin.

ТРАВЕРСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) traversa (*köndələn qoyulmuş tir*); **траверсдин** traversanın.

ТРАВЕРТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) travertin (*məsaməli yüngül süxur*); **травертиндин** travertinin.

ТРАВЕСТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) travesti (1. *qadın tərəfindən oynanılan kişi və ya uşaq rolu, yaxud əksinə, kişi tərəfindən oynanılan qadın rolu*; 2. *parodiya şəklində salınmış şeir*); **травестидин** travestinin.

ТРАВМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) travma (*xarici təsir, yəni yara, əzilmə və s. nəticəsində bədən toxumalarının zədələnməsi*); **травмадин** travmanın.

ТРАВМАТОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) travmatoloq; **травматологдин** travmatoloqun.

ТРАВМАТОЛОГИЯ (-ди, -да) tib. travmatologiya; **травматологиядин** travmatologiyanın.

ТРАГЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *ədəb. tragediya (dramatik əsər)*; 2) *faciə, fəlakət, müsibət*; **трагедиядин** tragediyanın.

ТРАГИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) tragizm (1. *ədab. dram əsərində faciə ünsürü*; 2. *faciə*); **трагизмдин** tragizmin.

ТРАГИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tragik (1. *tragik rollar ifa edən aktyor*; 2. *tragediya müəllifi*); **трагикдин** tragikin.

ТРАГИКОМЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tragikomediya; **трагикомедиядин** tragikomediyanın.

ТРАЕКТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) trayektoriya (1. *fiz. riyaz. bir cisim və ya nöqtənin hərəkət izi*; 2. *atılan güllənin cızdığı əyri xətt*); **траекториядин** trayektoriyanın.

ТРАЙЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. trayler (*yük arabası*); **трайлердин** traylerin.

ТРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trak (*traktor turtulının bir hissəsi*); **тракдин** trakın.

ТРАКТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *elmi əsər*; 2) *dipl. müqavilə, müahidə*; **трактатдин** elmi əsərin; müqavilənin, müahidənin.

ТРАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) traktor; **трактордин** traktorun.

ТРАКТОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) traktorçu; **трактористдин** traktorçunun.

ТРАКТОРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) traktorçuluq; **тракторист-вилин** traktorçuluğun; **тракториствал авун** traktorçu işləmək.

ТРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tral (1. *kisə şəklində balıq toru*; 2. *sualtı minaları tutmaq üçün alət*; 3. *dəniz dibində yaşayan heyvanları tutmaq və tədqiq etmək üçün cihaz*); **тралдин** tralın.

ТРАЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) traler (*balıqtutan tral gəmisi*); **тралердин** tralerin.

ТРАЛМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tralmeister (*tral ilə balıq ovuna rəhbərlik edən adam*); **тралмейстердин** tralmeisterin.

ТРАМВАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tramvay; **трамвайдин** tramvayın; **трамвай гьалун** tramvay sürmək.

ТРАМПЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tramplin (1. *idm. üzərinə ayaq basıb tullanmaq üçün yaylı taxta*; 2. *məc. istinad nöqtəsi*); **трамплиндин** tramplinin.

ТРАНЗИТ (-ди, -да) tranzit (1. *bir ölkədən başqasına göndərilən malların və ya gedən sərnişinlərin yolda üçüncü bir ölkədən keçməsi*; 2. *malların birbaşa göndərilməsi*;

3. *yolu dəyişmək üçün qatardan və ya gəmidən dönüşmə*); **транзитдин** tranzitin.

ТРАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trans (*hipnoz, ekstaz və s. zamanı şüurun tutulması, özünü itirmə, huşunu itirmə*); **трансдин** transın.

ТРАНСГРЕССИЯ (-ди, -да) geol. transgressiya (*qurunun bir sahəsini dənizin basması*); **трансгрессиядин** transgressiyanın.

ТРАНСКРИПЦИЯ (-ди, -да) transkripsiya.

ТРАНСЛИТЕРАЦИЯ (-ди, -да) transliterasiya (*bir yazı sistemindeki hərflərin başqa yazı sistemi hərflərilə verilməsi*); **транслитерациядин** transliterasiyanın.

ТРАНСЛЯЦИЯ (-ди, -да) translyasiya (1. *səsin tel və ya radio vasitəsilə uzaq məsafələrə verilməsi*; 2. *bu üsul ilə verilən konsert, iclas və s.*); **трансляциядин** translyasiyanın.

ТРАНСМИССИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) transmissiya (*hərəkəti motordan maşınlara nəql edən val*); **трансмиссиядин** transmissiyanın.

ТРАНСПАРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) transparant (1. *düz yazmaq üçün cızıqsız kağızın altına qoyulan qalın cızıqlı kağız*; 2. *şəffaf parça üzərində çəkilib arxa tərəfdən işıqlandırılan şəkil*); **транспарантдин** transparantın.

ТРАНСПЛАНТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. transplantat (*transplantasiya vasitəsilə orqanizmin bir yerindən başqa bir yerinə calaq edilən toxuma və ya orqan*); **трансплантатдин** transplantatın.

ТРАНСПЛАНТАЦИЯ (-ди, -да) tib. transplantasiya (*orqanizm toxumalarının və ya orqanların başqa bir orqanizmə və ya həmin orqanizmin başqa bir yerinə calanması*); **трансплантациядин** transplantasiyanın.

ТРАНСПОРТ I (-ди, -да) nəqliyyat; nəqliyyat vasitələri; **транспортдин** nəqliyyatın.

ТРАНСПОРТ II (-ди, -да) transport (*məbləği hesab dəftərinin o biri üzünə köçürmə*); **транспортдин** transportun.

ТРАНСПОРТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) transportyor (1. *tex. konveyer*; 2. *qarajda avtomobilin yerini dəyişdirmək üçün xüsusi qurğu*; 3. *nəqliyyat işləri ilə məşğul olan şəxs və ya idarə*).

ТРАНСПОРТИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *transportir* (*bucaqölçən cizgi aləti*); **транспортгирдин** *transportirin*.

ТРАНССУДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. transsudat* (*bədən toxumalarında və boşluqlarında toplanan qeyri-iltihabi xarakterli maye*); **транссудатдин** *transsudatın*.

ТРАНСФЕР (-ди, -да) *transfer* (**1.** *pulun bir bankdan başqa banka və ya bir ölkədən başqa ölkəyə köçürülməsi*; **2.** *qiymətli kağızların bir hesabdən başqa hesaba köçürülməsi*); **трансфердин** *transferin*.

ТРАНСФОРМАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *transformator* (**1.** *dəyişən elektrik cərəyanı gərginliyini artırıb-azaldan aparat*; **2.** *kiçik bir pyesdəki bir neçə rol və ya bütün rolları növbə ilə ifa edən və simasını, geyimini, qrimini, yerişini və s. çox cəld dəyişən aktyor*; **3.** *gözbağlayıcı*); **трансформатордин** *transformatorun*.

ТРАНСФОРМАЦИЯ (-ди, -да) *transformasiya* (**1.** *şəklini dəyişmə, başqa şəkllə girmə, bir haldan başqa hala keçmə; dəyişmə, dəyişilmə*; **2.** *elekt. dəyişən elektrik cərəyanının transformator vasitəsilə artırılıb-azaldılması*; **3.** *gözbağlayıcılıq*); **трансформациядин** *transformasiyanın*.

ТРАНСФОРМИЗМ (-ди, -да) *biol. transformizm* (*heyvan və ya bitki aləmində növlərin dəyişməsi haqqında nəzəriyyə*); **трансформизмдин** *transformizmin*.

ТРАНСФУЗИЯ (-ди, -да) *tib. transfuziya*, *qanköçürmə*; **трансфузиядин** *transfuziyanın*.

ТРАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *trap* (*gəmidə nərdivan*); **трапдин** *trapın*.

ТРАПЕЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *trapesiya* (**1.** *riyaz. iki tərəfi paralel və iki tərəfi paralel olmayan dördbucaq (cisim)*; **2.** *idm. iki ipdən asılmış ağacdan ibarət idman aləti*); **трапещиядин** *trapesiyanın*.

ТРАПП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *trapp* (*diabazlar qrupundan bir sıra vulkanik süxurların adı*); **траппдин** *trappın*.

ТРАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. tras* (*bərk vulkanik tuflardan olan süxur*); **трасдин** *trasın*.

ТРАССА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) **1)** *istişamət (yol, kanal və s. xəttin istiqaməti)*; **2)** *həmçinin bax Шегьре*; **3)** *trassa (torpaq işləri görülməyə yerin planı, cizgisi)*; **трассадин** *trassanın*.

ТРАФАРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1)** *trafaret, əndazə, qəlib*; **2)** *məc. şablon, basmaqəlib, standart*; **трафаретдин** *trafaretin*; *həmçinin bax КІалуб*.

ТРАХЕИТ (-ди, -да) *tib. traxeit* (*traxeyanın selikli qişasının iltihabı*); **трахеитдин** *traxeitin*; *həmçinin bax КІалуб*.

ТРАХЕОТОМИЯ (-ди, -да) *tib. traxeotomiya* (*nəfəs borusunda əməliyyat vasitəsilə dəşik açılması*); **трахеотомиядин** *traxeotomiyanın*.

ТРАХИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol. traxit* (*inşaat işlərində işlədilən dənəvər süxur*); **трахитдин** *traxitin*.

ТРАХОМА (-ди, -да) *tib. traxoma* (*göz xəstəliyi*); **трахомадин** *traxomanın*.

ТРЕД-ЮНИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tred-yunion* (*İngiltərə və onun dominionlarında: həmkarlar ittifaqı*); **трэд-юниондин** *tred-yunionun*.

ТРЕД-ЮНИОНИЗМ (-ди, -да) *tred-yunionizm* (*fəhlə hərəkətinə: burjuaziya ilə əməkdaşlıq tərəfdarı olan opportunist xırda burjua cərəyanı*); **трэд-юнионизмдин** *tred-yunionizmin*.

ТРЕД-ЮНИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tred-yunionçu* (*tred-yunionizm tərəfdarı*); **трэд-юнионистдин** *tred-yunionçunun*.

ТРЕЛЬЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *trel'yaj* (**1.** *üzərinə sarmaşlıq sarınan qəfəsə*; **2.** *üçlüylü güzgü*); **трельяждин** *trel'yajın*.

ТРЕМБИТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *trembita* (*iri boru şəklində Ukrayna xalq nəfəsli çalğı aləti*); **трембитадин** *trembitanın*.

ТРЕМОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tremolit* (*ağ rəngli mineral*); **тремолитдин** *tremolitın*.

ТРЕМОЛО (-ди, -да) *mus. tremolo* (*bir və ya bir neçə səsin sürətlə təkrar edilməsi*); **тремолодин** *tremolonun*.

ТРЕПАК (-ди, -да) *trepak* (*rus xalq oyun havası*); **трепакдин** *trepakın*.

ТРЕПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. trepan* (*sümüükdeşən alət*); **трепандин** *trepanın*.

ТРЕПАНАЦИЯ (-ди, -да) *tib. trepanasiya* (*sümüüyüdeşmə əməliyyatı*); **трепанациядин** *trepanasiyanın*.

ТРЕПАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. trepanq*; **трепангдин** *trepanqın*.

ТРЕСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* treska (*şimal dənizlərində yaşayan balıq*); **трескадин** treskanın.

ТРЕСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt.* trest (*müəssisələr birliyi*); **трестдин** trestin.

ТРИАДА (-ди, -да) triada (**1.** *fəls.* Hegelin *idealist fəlsəfəsində: prosesin inkişafının üç pilləsini (tezis, antitezis və sintez) göstərən termin*; **2.** *məc. üç şəxsin, şeyin, məfhumun birliyi; üçlük*); **триададин** triadanın.

ТРИАНГУЛЯТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trianqulyator (**1.** *trianqulyasiya mütəxəssisi*; **2.** *geodeziya işlərində işlənən bəzi alətlərin adı*); **триангулятордин** trianqulyatorun.

ТРИАНГУЛЯЦИЯ (-ди, -да) trianqulyasiya (**1.** *riyaz. sahə, məsafə və bucaqların triqonometrik üsulla ölçülüb hesablanması*; **2.** *geodeziya işlərində tətbiq edilən dəqiq ölçmə üsulu*; **3.** *coğr. meridian qövs uzunluğunun ölçülüb hesablanması*); **триангуляциядин** trianqulyasiyanın.

ТРИБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* triba (*qədim Romada əhalinin bölündüyü seçki dairələrinin adı*); **трибадин** tribanın.

ТРИБУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tribun (**1.** *tar. qədim Romada: müxtəlif dövlət və ictimai vəzifələrin adı*; **2.** *məc. ictimai xadim, natiq, publisist*); **трибундин** tribunun.

ТРИБУНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tribuna (**1.** *xitabət kürsüsü; yığıncaqlarda natiq üçün hündür yer*; **2.** *stadionlarda, tamaşa yerlərində və s.-də tamaşaçılar üçün hündür yerlər*; **3.** *məc. siyasi, publisistik, natiqlik fəaliyyətinin keçirildiyi yer*); **трибунадин** tribunanın.

ТРИБУНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tribunal (*bəzi ölkələrdə ali məhkəmələrin adı*); **трибуналдин** tribunalın; **трибуналдиз акьудун** işi tribunala vermək.

ТРИГЛИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arx.* triqlif (*oyma novlar şəklində ornament*); **триглифдин** triqlifin.

ТРИГОНОМЕТРИЯ (-ди, -да) *riyaz.* triqonometriya; **тригонометриядин** triqonometriyanın.

ТРИЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t.* triyer (*toxumtəmizləyən və çeşidləyən maşın*); **триердин** triyerin.

ТРИЗМ (-ди, -да) trizm (*çənənin qıc olması*); **тризмдин** trizmin.

ТРИКО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) triko (**1.** *yun parça*; **2.** *trikotaj idman paltarı*; **3.** *trikotaj qadın pantolonu*); **трикодин** trikonun.

ТРИКОТАЖ (-ди, -да) trikotaj (**1.** *maşında toxunmuş parça*; **2.** *trikotaj mallar*); **трикотаждин** trikotajın.

ТРИКОТИН (-ди, -да) trikotin (*trikotaj növü*); **трикотиндин** trikotinin.

ТРИКТРАК (-ди, -да) triktrak (*nərd oyunu*); **триктракдин** triktrakın.

ТРИЛЛИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trillion (*min milliard*); **триллиондин** trillionun.

ТРИЛЛИРИ (-ди, -да) trilliri (*loto oyununda 33*); **триллиридин** trillirinin.

ТРИЛОГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb.* trilogiya (*bir müəllifin məzmunu birbirilə əlaqədar olan üç əsəri*); **трилогиядин** trilogiyanın.

ТРИНИТРОТОЛУОЛ (-ди, -да) trinitrotoluol (*partladıcı maddə*); **тринитротолуолдин** trinitrotoluolun.

ТРИО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* trio, üçlük (**1.** *üç səs və ya alət üçün yazılmış musiqi əsəri*; **2.** *bu cür əsəri ifa edən üç çalğıçı və ya üç müğənni*); **триодин** trionun.

ТРИОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) triod (*üç elektrodlu elektron lampası*); **триоддин** triodun.

ТРИОЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* triolet (*səkkiz misralı şeir; bu şeir tərzində 4-cü və 7-ci misralar birinci misranı, səkkizinci isə ikincini təkrar edir*); **триолетдин** trioletin.

ТРИОЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* triol (*üç bərabər notdan ibarət ritmik fiqur*); **триолдин** triolun.

ТРИП (-ди, -да) trip (*xovlu yun məxmər*); **трипдин** tripin.

ТРИПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) triplan (*üç səthli təyyarə*); **трипландин** triplanın.

ТРИПЛЕКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* tripleks (*ikiqat şüşə*); **триплексдин** tripleksin.

ТРИПЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) triplet (**1.** *üçüncü nüsxə (nadir şey haqqında)*; **2.** *üçşüəli obyektiv*; **3.** *bilyard oyununda: şarı stolun iki kənarına vurub torbaya salma*; **4.** *üç nəfərlik ikitəkərli velosiped*); **триплетдин** tripletin.

ТРИПСИН (-ди, -да) *biol.* tripsin (*mədəaltı vəzinin şirə mayası*); **трипсиндин** трипсинин.

ТРИПТИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sənət.* triptix (1. *üç hissədən ibarət qatlama şəkil*; 2. *üç hissədən ibarət qatlanan ikona*; 3. *məc. üç şeir ya parçadan ibarət olub bir məzmunu ifadə edən əsər*); **триптихдин** triptixin.

ТРИРЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* trirema (*qədim Romada: ücyaruslu avarları olan hərб гəmisі*); **триремадин** triremannın.

ТРИСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* trisel (*üç və ya дörd bucaqlı yelkən*); **триселдин** triselin.

ТРИСТИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* tristix (*üçmisrالی beyt*); **тристихдин** tristixin.

ТРИТИЙ (-ди, -да) tritium (*hidrogenin ağır radioaktiv izotopu*); **тритийдин** tritiumun.

ТРИТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) triton (1. *qədim yunan əsatirində: yarı balıq, yarı insan bədənli allah*; 2. *zool. kərtənkəlayəoxşar heyvan*); **тритондин** tritonun.

ТРИУМВИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* triumphvir (*qədim Romada: triumphvirat üzvü*); **триумвирдин** triumphvirin.

ТРИУМВИРАТ (-ди, -да) *tar.* triumphvirat (1. *qədim Romada: dövlətin üç şəxs tərəfindən idarə edilməsi*; 2. *məc. birgə hərəkət etmək üçün üç şəxs arasında siyasi uzlaşma*); **триумвиратдин** triumphviratın.

ТРИУМФ (-ди, -да) 1) *tar.* triumph (*qədim Romada: zəfərlə qayıdan sərkərdənin təntənə ilə qarşılınması mərasimi*); 2) *məc.* zəfər, qələbə, qalibiyyət, müvəffəqiyyət; **триумфдин** triumphun.

ТРИУМФАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar.* triumphator (*qədim Romada: təntənə ilə qarşılanan sərkərdə, zəfər qəhrəmanı*); 2) *məc.* fəth, qalib, müzəffər; **триумфатордин** triumphatorun; fəthin, qalibin.

ТРИФТОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* triftonq (*üç saitin bir hecada birləşməsi*); **трифтонгдин** triftonqun.

ТРИХИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *зоол.* trixin (*heyvanların (xüsusilə donuzun) və insanların bədənində yaşayan паразит qurd*); **трихинадин** trixinin.

ТРИХИНОЗ (-ди, -да) *tib.* trixinoz (*trixinlərin törətdiyi xəstəlik*); **трихиноздин** trixinozun.

ТРОАКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* troakar (*bədən boşluqlarından irin və çirk çıxartmaq üçün cərrahlıq aləti*); **троакардин** troakarın.

ТРОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol.* troq (*buzlağın fəaliyyəti nəticəsində əmələ gələn təknəyə oxşar dəрə*); **трогдин** troqun.

ТРОГЛОДИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *paleon.* troqlodit (*mağaralarda yaşayan ibtidai insan*); 2) *məc.* kobud, vəhşi, mədəniyyətsiz (*adam*); **троглодитдин** troqloditin.

ТРОИЦА (-ди, -да) troitsa (*xristian dini bayramlarından biri*); **троицадин** troitsanın.

ТРОЛЛЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) trolley (*tramvay, elektrovoz, trolleybus vaqonunda elektrik xətti ilə kontakt yaratmaq üçün qurğu, diyircək*); **троллейдин** trolleyin.

ТРОЛЛЕЙБУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trolleybus; **троллейбусдин** trolleybusun.

ТРОЛЛЕЙБУСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) trolleybusçu; **троллейбусчидин** trolleybusçunun.

ТРОЛЛЕЙВОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trolleyvoz (*yukdaşıyan trolleybus*); **троллейвоздин** trolleyvozun.

ТРОЛЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) troll (*skandinav əsatirində: cin, div, qulyabanı və s.*); **троллдин** trollun.

ТРОМБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* tromb (*qan damarında əmələ gələn qan laxtası*); **тромбдин** trombun.

ТРОМБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trombin (*qanı laxtalandıran maya*); **тромбиндин** trombinin.

ТРОМБОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* tromboz (*damarlarda qan laxtası əmələ gəlməsi*); **тромбоздин** trombozun.

ТРОМБОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* trombon (*boru şəklində musiqi aləti*); **тромбондин** trombonun.

ТРОМБОФЛЕБИТ (-ди, -да) *tib.* tromboflebit (*damarların qan laxtaları ilə qapanmasından ibarət xəstəlik*); **тромбофлебитдин** tromboflebitin.

ТРОМБОЦИТАР (-ри, -ра) *fiziол.* trombositlər (*qanın laxtalanmasında əsas rol oynayan çox kiçik qan lövhəcikləri*); **тромбоцитрин** trombositlərin.

ТРОПИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tropik, mədar (*ekvatora müvazi olan xəyali dairə*); 2) *coğr. ancaq cəm şəklində*; **тропикар** tropiklər (*həmin dairə ilə ekvator arasında yerləşən çox isti ölkələr*); **тропикдин** tropikin; **тропикрин** tropiklərin.

ТРОПОСФЕРА (-ди, -да) *astr.* troposfer (*havanın stratosferə qədər olan aşağı təbəqəsi*); **тропосферадин** troposferin.

ТРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.tex.* tros, buraz; **тросдин** trosun.

ТРОТИЛ (-ди, -да) *kim.* trotil (*bərk partlayıcı maddə*); **тритилдин** trotilin.

ТРОТУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səki, küçə səkisi; **тротуардин** səkinin, küçə səkisinin.

ТРУБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) boru, kəmə, küng; **газдин труба** qaz kəməri; **нафтIадин труба** neft borusu; 2) *mus.* truba, boru, kəgənay (*nəfəslə musiqi aləti*); **трубадин** borunun; trubanin.

ТРУБАДУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. tar.* trubadur (*orta əsr Provans saz şairi*); **трубадурдин** trubadurun.

ТРУБКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) trubka (*telefonda*); 2) *hər.* trubka (*top gülləsinin partladıcı hissəsi*); 3) trubka (*tənbəki çubuğu*); **трубкадин** trubkanın.

ТРУВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. tar.* truver (*orta əsrlərdə Şimali Fransada: saz şairi*); **трувердин** truverin.

ТРУППА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) truppa (*artistlər kollektivi, dəstəsi*); **труппадин** truppanın.

ТРЮК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tryuk, ustalıq, məharət, hünər; **трюкдин** tryukun.

ТРЮМО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bədənnüma ayna, güzgü; **трюмодин** bədənnüma aynanın, güzgünün.

ТРИЮФЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) trüfel (*şokolad konfet*); **трюфелдин** trüfelin.

ТУАЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tualet, ayaqyolu; 2) paltarını geymə, geyinmə, üst-başını qaydaya salma, üz-gözünü bəzəmə; **туалетдин** tualetin; *həmçinin bax Хьуч.*

ТУАЛЬДЕНОР (-ди, -да) tualdenor (*yüngül pambıq parça növü*); **туалденордин** tualdenorun.

ТУАРЕГАР (-ри, -ра) tuareqlər (*Saxaranın, Əlcəairin bir sıra rayonlarının yerli əhalisi*); **туарегрин** tuareqlərin.

ТУБА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) and, söz vermə, tövbə; 2) peşmanlıq, nədamət; **тубадин** tövbənin; **туба авун** tövbə etmək.

ТУБА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* tuba (*nəfəslə çalunan ən alçaq tonlu musiqi aləti*); **тубадин** tubanın.

ТУБАСТАФИРУЛЛАГЪ! *n.* tövbə əstəğ-fürullah.

ТУБЕРКУЛИН (-ди, -да) *tib.* tuberkulin (*diaqnostik və müalicə məqsədilə işlənən maddə*); **туберкулиндин** tuberkulinin.

ТУГАЙ (-ди, -да) tuqay (*səhra və yarımsəhra zonalarda çaybasar meşə*); **тугайдин** tuqayın.

ТУГРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tuqrik (*Monqolustan Xalq Respublikasında pul vahidi*); **тугрикдин** tuqrikin.

ТУГЪ (-ади, -ада) ayran; **тугъадин** ayranın.

ТУГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çəltikliyin suyu; **тугъадин** çəltikliyin suyunun.

ТУГЪАГЪА (-ди, -да) dovğa; **тугъагъадин** dovğanın; **цуру тугъагъа** turş dovğa.

ТУЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tuz (*təxəllı qumar kağızı*); 2) *məc.* tuz (*sözükəçən adam, nüfuzlu adam*); **туздин** tuzun.

ТУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz., idm.* tuz (*ikiavarlı idman qayığı*); **туздин** tuzun.

ТУКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. tukan (*Cənubi Amerikada yaşayan ağacdələnlə oxşar quş*); **тукандин** tukanın.

ТУКЪВА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) paşka; **тукъвадин** paşkanın; **пулунын тукъва** pul paşkası.

ТУКЪВА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) toqqa; **тукъвадин** toqqanın; **чулунын тукъва** qayışın toqqası.

ТУКЪАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) doqqaz; **тукъаздин** doqqazın; *həmçinin bax Вар I.*

ТУКЪ ot növü.

ТУКІВАДА, ТУКІВАЗ: **ТукІун** *felinin formaları; bax ТукІун.*

ТУКИУКИ: ТукIун *felinin əmr forması*; *bax* ТукIун.

ТУКИУН (-вада, -уна; -ваз, -вазва; -укI, -ван, -урай, -вамир) көсмək; тукIуна көсди; **гьер тукIуна** qoç көсди; **тукIвадай гьайванар** көсмək üçün saxlanan heyvanlar.

ТУЛ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dial.* düzən; тулан düzənin.

ТУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tula; туладин tulanın.

ТУЛАБА *sif.* yarımçıq.

ТУЛУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tulum (*ləzgilərin qədim kişi saç düzüümü*); тулумдин tulumun.

ТУЛКИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) auksion, müzaidə, hərrac; тулкIунин auksionun, müzaidənin, hərracın; тулкI авун hərracda satmaq.

ТУЛКИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ТулкI (тулкI авун).

ТУЛЯМЕРИЯ (-ди, -да) tulyameriya (*gəmiriçilər və həsəratlar vasitəsilə insana keçən xəstəlik*); тулямериядин tulyameriyanın.

ТУМ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) tum, toxum; тумунин tumun, toxumun; **гафар тумар цун** yaz səpini; **зулун тумар цун** payız səpini; **тум цайи чка** əkilmiş yer; **тум кутун** toxum səpmək; **тум хкатун** nəqli kəsilmək, cırlaşmaq; **тум хкудун** nəslini kəsmək, məhv etmək; **кациз лувар хьанайтIа, нуькIверин тум хкуддай тас.** pişiyin qanadları olsaydı sərçələrin kökünü kəsərdi; 2) maya, acıtma; **некIедиз тум гун** südü mayalamaq.

ТУМ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) quyuq; тумунин quyuğun; **балкIандин тум** atın quyuğu; **лапагдин тум** qoyun quyuğu; **тумун гьери** quyuq yağı; **тум атIун** а) quyuğunu kəsmək; б) *тас.* pislik etmək, işinə zərər vurmaq, pəg vurmaq; **ам чинал чин чуьхуьз, кьулухьай тум атIудайбурукай я** *mis.* о, üzdə bir cür deyir, arxada başqa cür danışır; **тум кьекьуьрун** а) quyuq bulamaq (*heyvan haqqında*); б) *тас.* quyuq bulamaq, yaltaqlıq etmək, yaltaqlanmaq, sülənmək; **тумуна аваз фин тас.** quyuqda sürünmək (geri qalmaq); **адахь тум галама тас.** onunla kim işə var; **и кардин тум яргьи я тас.** bu iş hələ çox uzanacaq; **гафунин кьил акьудна тум чуьнуьхмир тас.** sözün əvvəlini deyib, sonrasını gizlətmə; **вун сикI ятIа, зун адан тум я сөн**

tülküənsə, mən onun quyuğuyam (*yəni, mən səndən də hiyləgəram*); **тум акалун <гилигун, галкIурун>** kiminsə haqqında pis danışmaq; **тум атIай яц** quyuğu kəsilmiş öküz (*yəni pis işlərinə görə hamunun qınadığı adam*); **тум жакьун** qeybət qılmaq, kiminsə arxasınca pis danışmaq; **тум илисун** sakit durmaq, qısılmaq; **тум-кьил авачир кьван** saysız-hesabsız; **тум-кьил тахьун** əsli-nəqli bilinməmək; **тум кьацIай данади нехир кьацIурда** kiçik bir xəta böyük bir kollektivə xələl yetirər; **тум кьайцIайди** namussuz, həyasız; **тум кIанчIа кьун** özünü çəkmək, özündən razı olmaq; **туму-тумар** uşaq oyununun adı; **тумуна кьуьл эцягьун** kimisə acıqca öz yerindən didərgin salmaq; **тумунай яд хьун** kimə işə yaltaqlanmaq, onun istədiyi kimi hərəkət etmək; 2) qulp, sap, dəstə; tutacaq; **кIутадин тум** çəkilcin sapı; **перцин тум** belin sapı; **гапурдин тум** xəncərin dəstəsi; **чуьнгуьрдин тум** çüngürün (*sazaoxşar ləzgi milli musiqi aləti*) qolu; **якIун тум** baltanın sapı; 3) *тас.* cinayət yoldaşı; şərik, ortağ, yoldaş; **ам гьадан тум я о,** onunla birdir, şərkdir; **бизнесмендин тум** biznesmenin əlaltısı; **◊ тум гилигун** arxasınca pis danışmaq; **тум илисун** zəiflətmək.

ТУМ III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *qəd.* nəsil; тумунин nəslin.

ТУМАВАР (-ди, -да) zökəm; **тума-вардин** zökəmin; **тумавар агалтун** və *yaxud* **тумавар хьун** zökəm olmaq.

ТУМАГЬАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoşqu (*yük daşıyan eşşəkdən ötrü*); **тумагьандин** qoşqunun.

ТУМАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tumac; **тумаждин** tumacın; *bax* Ли; *həmçinin bax* Хчикь.

ТУМАКЬ *sif.* quyuğukəsik; **тумаць гуьцIул** quyuğukəsik küçük; **тумаць яц** quyuğukəsik öküz.

ТУМАКЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) quyuğukəsiklik; **тумацьви-лин** quyuğukəsikliyin.

ТУМАР I (-и, -а) tumar (*ləzgi xalq təqvimində 7 maydan 21 mayadək olan dövrü əhatə edən ay*); **тумарин** tumarın.

ТУМАР II (-и, -а) tumar (*ləzgi xalq təqvimində 6 oktyabrdan 20 oktyabradək olan dövrü əhatə edən ay*); **тумарин** tumarın.

ТУМАЦI (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gombul; **тумацIдин** gombulun.

ТУМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tumba (1. *yolun ya sakinin yanında dirəkik, sütüncüq*; 2. *altlıq, dayaq*); **тумбадин** tumbanın.

ТУМБОЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tumba, dolabça; **тумбочкадин** tumbanın, dolabçanın.

ТУМБУКЪ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) qısaquyuq; **тумбукъдин** qısaquyuğun.

ТУМБУКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) quşun arxa lələyi; **тумбукъулдин** quşun arxa lələyinin.

ТУМ КВАЙ ГЪЕД *qəd.* Сатурн.

ТУМКУЪРУЪЯР (-йри, -йра) tumkü-rüyar (*ləzgi armud sortu*); **тумкуъруъйрин** tumkürülərin.

ТУМПУЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gombul; **тумпуцдин** gombulun.

ТУМУБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Тумухъан.

ТУМУБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Тумухъанвал.

ТУМУНИН I *sif.* toxumluq; **тумунин къуьл** toxumluq buğda.

ТУМУНИН II *sif.* toxumluğun.

ТУМУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yaltaq, quyuqbulayan, əlaltı; 2) tərəfdar; həmfikir, köməkçi; **тумухъандин** yaltağın, quyuqbulayanın *və s.*

ТУМУХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yaltaqlıq, quyuqbulayanlıq, əlaltılıq; 2) tərəfdarlıq; həmfikirlilik, köməkçilik; **тумухъанвалин** yaltaqlığın, quyuqbulayanlığın.

ТУМУХЪАНВИЛЕЛДИ *z. bax* Тумухъандаказ.

ТУМУХЪАНДАКАЗ *z.* yaltaqcasına; tərəfdarcasına.

ТУМУХЪАНДИЗ *z. bax* Тумухъандаказ.

ТУМЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səpінçi; **тумчидин** səpінçinin.

ТУМЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlaltı, quyuqbulayan, yaltaq; **тумчидин** əlaltının, quyuqbulayanın, yaltağın.

ТУН I (тада, туна, газ, тазва, тур, тан, турай, тамир) qoymaq; туна qoydu; шейэр чкадал тун şeyləri yerinə qoymaq; секиндиз тун sakit qoymaq, sakit buraxmaq.

ТУН II (тада, туна, газ, тазва, тур, тан, турай, тамир) 1) qoymaq, salmaq, taxmaq,

yerləşdirmək, soxmaq, doldurmaq, dürtmək; **ТІвар ктабда тун** adını kitaba salmaq; **дуьгме тун** düyməni taxmaq, düymələmək; **дакІарда шуъшеяр тун** pəncərəyə şüşə salmaq; **жибинда гъил тун** əlini cibinə salmaq; **къефесда тун** qəfəsə salmaq; **месе туьк тун** döşəyə tük doldurmaq; **куткунда тун** tələyə salmaq; **сиягда тун** siyahıya salmaq; **четин гъалда тун** *məc.* çətin vəziyyətə salmaq; **вилер чиле тун** *məc.* gözlərini yerə dikmək; **хъиткьерда пек тун** yarığa əski dürtmək; 2) yaumaq; **фитне тун** şayiə yaumaq, fitnə salmaq; **ни тун** üfunət yaumaq; **ван тун** a) səs yaumaq; b) şayiə buraxmaq; **Ѡ вил тун** göz dikmək; **гужа тун** çətinə salmaq; **гъавурда тун** başa salmaq; **арада душманвал тун** araya düşmənçilik (nifaq) salmaq; **арада такІанвал тун** araya ədavət salmaq; **кІеве тун** *bax* КІев; **рекье тун** yola salmaq.

ТУН III (-вада, -вана, -ваз; -вазва; туд, тван, турай, твамир) qırxmaq; **чуру тун** saqqalını qırxmaq; **чин тун** üzünü qırxmaq; **сар тун** yun qırxmaq.

ТУН IV (-а, -а; -ар, -ари, -ара) kiçik tərə, tərəcik; **туан** kiçik tərənin, tərəciyin.

ТУНА: Тун *felinin keçmiş zaman forması.*

ТУНАЛДИ *z.* qoymaqla.

ТУНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tunq (*subtropik ağac*); **тунгдин** tunqun.

ТУНГУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tunqus (*evenk xalqının keçmiş adı*); **тунгусдин** tunqusun.

ТУНГЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yığın, topa; **циферин тунгъал** bulud yığımı, bulud topası.

ТУНДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tundra (*qütb ölkələrinin meşəsiz bataqlıq sahələri*); **тундрадин** tundranın.

ТУНЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. tunes (*iri yırtıcı balıq*); **тунецдин** tunesin.

ТУННЕЛЬ // ТОННЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tunel (*dağların, ya yerin altından açılan yol*); **туннельдин/тоннельдин** tunelin.

ТУНПУЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toppuz; **тунпуздин** toppuzun; **тунпуздив** ягъун toppuzla vurmaq.

ТУНПУЗ II *sif.* alçaqboy, kök.

ТУНУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çubuq (*xalça sapları asılan*); **тунугдин** çubuğun.

ТУП I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) топ; **тупуни** topun; **футболдин туп** futbol topu; **варариз туп ягъун** qarıya top vurmaq; **туп-лаш кьугъун** topla oynanılan ləzgi milli oyunu; 2) **туп** top (*parça, kağız və s. topu*); **туп-туп** top-top, topa-topa; **аялар пелел туп-туп ацукънавай** uşaqlar tənədə topa-topa oturmuşdular; **гурмагъдай туп-туп гум акъатзавай** bacadan topa-topa tüstü çıxırdı.

ТУП II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) top (*silah*); **тупуни** topun; **тупуни гуьлляр** top mermiləri; **тупар ягъун** topdan atəş açmaq.

ТУПУЧИ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) iy; 2) mil, ox; **тупучдин** milin, oxun; **тупучдал гьалар авун** iydə sap əyirmək.

ТУПУЧИ II *sif.* qıvrıq, diribaş.

ТУПЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) topçu, artilleriyaçı; 2) lovğa, yalançı; **тупчидин** topçunun, artilleriyaçının; lovğanın, yalançının.

ТУПЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) topçuluq; 2) lovğalıq; **тупчивилин** topçuluğun; lovğalığın.

ТУША, ТУШАЛАЙ, ТУШУ: **Түб** *isminin hal formaları; bax Түб.*

ТУШАЛ I, Туплар: **Түб** *isminin formaları; bax Түб.*

ТУШАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzük; **тупшалдин** üzüyün; **кьзизидин тупшал** qızıl üzük; **тупшал кутун** a) üzük taxmaq; b) nişanlamaq; **лишандин тупшал** nişan üzüyü; **лишандин тупшал кутун** nişan üzüyü taxmaq, nişanlamaq.

ТУШАЛ III *sif.* 1) balalamayaraq ikinci il süd verən inək, camış; **тупшал кал** sağmal inək; **тупшал дана** yaşı altı ayı ötmüş dana; 2) aşağı səviyyəli; **тупшал фекьи** aşağı səviyyəli molla; **тупшал крар** aşağı səviyyəli işlər.

ТУШАЛДИЗ: **Тупшал** *isminin hal forması; bax Тупшал.*

ТУШАР-ТУШАР *bax Түб-түб.*

ТУШАТІАЯР (-ри, -ра) *dial.* xəngəllər (*naziq doğranmış*); **тупшатіайрин** xəngəllərin.

ТУШУТІАЯР (-йри, -йра) *bot.* dağ tərəsi; **тупшутіайрин** dağ tərəsinin.

ТУР I: **Тун I** *felinin əmr forması.*

ТУР II: **Тун II** *felinin əmr forması.*

ТУР III “qoy”, “qurtar” *mənalарını verən söz.*

ТУР IV (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qılınс; **туруни** qılınсın; **мисридин тур** misri qılınс.

ТУР V (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tor (*balıq tutmaq üçün*); **туруни** torun; **туруна гьатун** tora düşmək.

ТУР VI (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tur, dövrə; **туруни** turun, dövrənin; **гьуьже-таруни кьвед лагъай тур** yarışın ikinci turu; **пуд лагъай тур** üçüncü tur.

ТУР VII (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tur (*tüfəng gülləsindən qorunmaq üçün içi torpaqla doldurulan silindrik səbət*); **туруни** turun.

ТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* döyüş atı; **турадин** döyüş atının.

ТУРАКЪ *sif.* narıncı (*rəng*); **туракь рангуни** narıncı rəngli.

ТУРАТАР (-ри, -ра) *dial.* qaşov; **туратарин** qaşovun.

ТУРБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) torba; **турбадин** torbanın; **кац турбада чьуьнуьхиз жедач** *mis.* pişiyi torbada gizlətmək olmaz; **турбада кьиф кьугъвазва** torbada siçan oynayıр (*yəni, torba boşdur*).

ТУРБАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) turist bazası; **турбазадин** turist bazasının.

ТУРБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* turbin (*içərisində buxar, qaz və ya axar suyun enerjisi mexaniki qüvvəyə çevrilən mühərrik*); **турбиндин** turbinin.

ТУРБОБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turbobur (*qazma maşını*); **турбобурдин** turboburun.

ТУРБОВОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* turbovoz (*buxar turbinini ilə işləyən parovoz*); **турбовоздин** turbovozun.

ТУРБОГЕНЕРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turbogenerator (*dəyişən cərəyan generatoru ilə turbindən ibarət qurğu*); **турбогенератордин** turbogeneratorun.

ТУРБОКОМПРЕССОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turbokompressor (*turbinlə işləyən kompressor*); **турбокомпрессордин** turbokompressorun.

ТУРВАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) rəzə, paya; **турвакьдин** rəzənin, payanın; **хипер хуьзвай чкадин турвакь** qoyun saxlanan yerin payalardan ibarət qapısı;

2) darvazanı bağlayanda onun arxasına salınan ağac; 3) uzundraz, ağıldan kəm adam; uzundraz-beynimaz; 4) nizə.

ТУРВАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uzundrazlıq; турвакъвилин узундразlığın.

ТУРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av. turel (hərbi təyyarədə top və ya pulemyotu bərkitmək üçün fırlanan mexanizm); турелдин* turelin.

ТУРИЗМ (-ади, -ада) turizm, səyahət; туризмадин turizmin, səyahətin.

ТУРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turist; туристдин turistin.

ТУРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) turistlik; туриствилин turistliyin.

ТУРКИҮЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turkul (*qoyun dərisindən tikilən ləzgi milli üst paltarı*); туркүлдин turkulun.

ТУРМАЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. turmalin (qiymətli daş)*; турмалиндин турмалинин.

ТУРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaraçı; турмандин qaraçının; *həmçinin bax* Къарачи.

ТУРМУЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tormoz; турмуцдин tormozun; 2) ishal; аялдихъ турмуцї галукънава ушақ ishaldır.

ТУРНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) turne (*gastrol üçün artistlərin, yaxud yarışmaq üçün idmançıların səfərə çıxması*); турнедин turnenin; 2) səyahət.

ТУРНЕПС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. turneps (yemlik şalgam növü)*; турнепсдин turnepsin.

ТУРНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. turnik (iki dayağ üzərinə qoyulmuş üfq tirlərdən ibarət idman aləti)*; турникдин turnikin; турникдал ял хьун turnikdə dartınmaq.

ТУРНИКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turniket (1. *adamları bir-bir buraxmaq üçün bir yerin girəcəyində qoyulan fırlanan çarpaz qapı*; 2. *qatı dayandırmaq üçün xüsusi sıxac*); турникетдин turniketin.

ТУРНИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turnir, yarış; турнирдин turnirin, yarışın.

ТУРП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) turp; турпунин turpun.

ТУРТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bildirçin; туртурдин bildirçinin.

ТУРУГУН // **ТІУРУКІҮН** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) turugun (*ləzgi xalq təqvimində aprelin 4-dən başlanan iki həftəlik ay*); туругундин // тіурукіүндин turugunun.

ТУРУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) buz dənələri (*xırda*); турукдин buz dənələrinin.

ТУРУС *sif.* 1) halal; 2) düz, dürüst; **турус хьун** halal olmaq.

ТУРУТ *dial. bax* Хшлав.

ТУРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) balıqçı (*torla balıq tutan*); турчидин balıqçının.

ТУРШИ *sif.* turşu; *həmçinin bax* Цуру.

ТУРШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) turşməzəlik; туршивилин turşməzəliyin; *həmçinin bax* Цурувал.

ТУРШИВИЛЯЙ *z.* turşməzəlikdən; *həmçinin bax* Цурувиляй.

ТУРШИДАКАЗ *z.* turşməzəliklə; *həmçinin bax* Цурудаказ.

ТУРШДИЗ *z. bax* Туршдаказ; *həmçinin bax* Цуруз.

ТУСТЕП (-ди, -да) tustep (*rəqs adı*); тустепдин tustepin.

ТУТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tut; тутун tutun; тутун тар tut ağacı.

ТУТУН I: Тун *felinin inkar forması*; *bax* Тун.

ТУТУН II: Тут *isminin hal forması*.

ТУФЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tufli; туфлидин tuflinin.

ТУХ *sif.* tox; **тух инсан** tox insan; **тух тежер** doymayan; **гишиндаз вири гишинбур хьиз жедә, тухдаз - вири тух a.s.** ac elə bilər hamı acdır, tox elə bilər tox; **тух авун** doydurmaq; **тух хьун** doymaq; **тухдалди фу тІуьн** doyunca çörək yemək.

ТУХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Тух (тух авун).

ТУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) toxluq; тухвилин toxluğın.

ТУХВАНА: Тухун *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* Тухун.

ТУХВИЛЕЛДИ *z. bax* Тухдаказ.

ТУХВИЛЯЙ *z.* toxluqdan.

ТУХДАКАЗ doyunca.

ТУХДАЛДИ *z.* 1) doyunca; 2) çox; **тухдалди къекъуьн** çox gəzmək.

ТУХДИЗ *z. bax* Тухдаказ.

ТУХМАЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şitillik, tinglik; **тухмачдин** şitilliyyin, tingliyyin; *həmçinin bax* Къелемлух.

ТУХУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* ciyər, ağ ciyər; **тухулдин** ағ ciyəрин; **як такурдаз тухулар къалурда** *a.s.* ət görməyənə ciyər göstərərlər.

ТУХУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəsil; **тухумдин** nəslin; *həmçinin bax* Сихил.

ТУХУМБАЗ *sif.* qohumbaz.

ТУХУМБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qohumbazlıq; **тухумбазвилин** qohumbazlığın.

ТУХУН (-уда, -вана; -уз, -узва, твах, -урай, -ун, -умир) 1) aparmaq (*kimi isə, nəyi isə*); **тухвана** apardı; **аял гьилел алаз тухузвай** uşağı əlləri üstə aparırdı; **гьамбардила ичер тухузвай** anbardan almaları aparırdılar; **кицI вацIу тухудач** *mis.* iti çay aparmaz; 2) aparmaq, bələdçilik etmək; **кIвализ тухвана** evə apardı; **уьлендиз тухун батаqlığa** aparmaq; **къенез тухун** içəri aparmaq; **ахвари тухун** yuxu aparmaq, yuxulamaq; 3) daşımaq, aparmaq (*miniklə*); 4) yola salmaq, ötürmək, aparmaq, keçirmək; **рехъ тухун** yolu ötürmək; **митинг тухун** mitinq keçirmək; **кIвалах тухун** iş aparmaq; 5) aparmaq, qalib gəlmək; **и уюнни ада тухвана** bu oyunu da o apardı, bu oyunda da o qalib gəldi; **ϕ гафаралди тухун** а) sözlə aparmaq; б) barmağına dolumaq; **зегьле тухун** zəhləsini aparmaq, cana yığmaq, boğaza yığmaq; **яб тухун** qulağını aparmaq; *bax* Яб.

ТУХУНАЛДИ *bax* Тухун.

ТУШ *f.* deyil, yoxdur; **авай гаф туш** doğru söz deyil, yalandır; **ам гьвечIи туш** o, balaca deyil; **адахъ ичер авайди туш** onun almaları yoxdur; **балкIан яхун туш** at arıq deyil; **са куьникайни кичIе тушиз физвай** heç nədən qorxmadan gedirdi; **пис туш** pis deyil, babatdır; **хъсан туш** yaxşı deyil; **ам вавай ягъиз жедай зуьрне туш** *məx.* o, sən çala bilən zurna deyil (*yəni, bu sənin ağlın kəsən iş deyil*).

ТУШИР *sif.* olmayan, düz olmayan, əyri; **тушир рекъе тун** əyri yola salmaq.

ТУШТIА yoxsa, deyilsə; **акI туштIа** elə deyilsə; **къачу са машин, туштIа яхъ са такси** bir maşın al, yoxsa bir taksi tut.

ТУШЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tuş (*akvarel müəkkəb*); **тушдин** tuşun; **çIулав тушь** qara tuş.

ТУЭР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* tuer (1. *gəmini dartıb çəkmək üçün çayın və ya kanalın dibinə buraxılan zəncir*; 2. *bu zəncir vasitəsilə hərəkət edən gəmi*); **туэрдин** tuerin.

ТУЮГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dörd misralı şeir (*birinci, ikinci və dördüncü misraları qafiyələnən*); **туюгьдин** dörd misralıq şerin.

ТУЫГЪМЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) danlaq, məzəmmət, sərzəniş, qınama, tənə, sərki; **туыгъмет авун** tənə eləmək, danlamaq, sərki vurmaq; **туыгъметдин** danlağın, məzəmmətin, sərzənişin, qınamanın və s.; *həmçinin bax* Телегь-Билегь.

ТУЫГЪМЕТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туыгъмет (туыгъмет авун); *həmçinin bax* Телегь-билегь авун.

ТУЫГЪМЕТАЛДИ *z.* danlaqla, məzəmmətlə, sərzənişlə, tənə ilə; *həmçinin bax* Телегь-билегьдалди.

ТУЫГЪМЕТУН (-да, -на; -из, -зава; туыгъмет ая // -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туыгъмет (туыгъмет авун); *həmçinin bax* Телегь-билегьди.

ТУЫД (-туьни, -туьна; -тер, -тери, -тера) boğaz; **туьтуьнин** boğazın; **туьтуьн хат хиртдөк**; **и кар за ви туьтуьнай ракъурдач** mən sənə bu işi bağıslamam; **туьтуьна акIун** boğazında qalmaq; **туьд къун** boğazından tutmaq; **туьтер къун** boğazı ağırmaq, xırıldamaq; **туьтер атун** boğazı gəlmək; **туьтер къежирдай затI <шей> зарар.** içmək üçün spirtli bir şey; **туьгериз къылав гун** çox danışmaq; **туьтуьнай тефидай кIараб** boğazından keçməyən sümük (*yəni nə qədər maneçilik etsələr də, dediyini edən adam*); **туьтуьнал <техвел> къуьл илисун** ölüm vəziyyətinə gətirmək; **туьтуьниз еб вегьин** boğazına ip salmaq (*yəni ölümçül vəziyyətə gətirmək*); **туьтуьник твар кваз хьун** əhvalı olmaq; *həmçinin bax* ШункI

ТУЫК (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) tük, pərgü, tiftif; **туькдин** pərgünün; **туькдин мес** pərgü döşək, tük döşək.

ТУЫКВЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dükan, mağaza; **туьквендин** dükanın, mağazanın.

ТУЫКВЕНА! ehtiyatlı ol!

ТУЪКВЕНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) дүкандар (*dükān sahibi*); **туъквендардин** дүкандарын.

ТУЪКВЕНДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) дүкандарлық; **туъквендар-вили**н дүкандарлығын.

ТУЪКВЕНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) сатıcı; **туъквенчидин** сатıcının.

ТУЪКВЕНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) сатıcılıq; **туъквенчивилин** сатıcılığını; **туъквенчивал авун** сатıcılıq etmek; **туъквенчивиле** кІвалахун сатıcı ішлөмөк.

ТУЪКЪВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yonqar; **туъкъвелдин** yonqarın.

ТУЪКЪУЛ I *sif.* асı; **туъкъул** дад асı дад; **туъкъул гаф** *тәс.* асı сөз; **туъкъул хабар** *тәс.* бәд хәбәр; **туъкъул рикі** авай инсан *тәс.* paxıl adam; **туъкъул авун** асı etmek; **туъкъул хьун** асı olmaq; **гьахь гаф** **туъкъул** жеда haqq söz асı olar.

ТУЪКЪУЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) öd, öd kisəsi; **туъкъулдин** ödün, öd kisəsinin.

ТУЪКЪУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туъкъул (туъкъул авун).

ТУЪКЪУЛБУР: Туъкъул *sifətinin cəm forması*; *bax* Туъкъул I.

ТУЪКЪУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) асılıq; **туъкъулвили**н асılığını; 2) *тәс.* qanıacılıq.

ТУЪКЪУЛДИЗ *z.* асıса.

ТУЪКЪУНУН *f.* udqunmaq.

ТУЪКІВЕЙ *sif.* 1) uğurlu, yaxşı; 2) layıqlı, münasib, əlverişli; 3) yoluna qoyulmuş, qaydaya salınmış; 4) təşkil edilmiş.

ТУЪКІВЕЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uğurluluq; layıqlılıq, münasiblik; əlverişlilik; **туъквейвили**н uğurluluğun *və s.*

ТУЪКІУЪН (-уьда, -вена; -уьз, -уьзва; -уьк, -уьн, -рай, -уьмир) 1) düzəlmək, uyğun gəlmək, bəyənilmək; **туъкІвена** düzəldi, uyğun gəldi, bəyənildi; **им туъкІуьдай кар я** bu, düzələn işdir; **машин пака туъкІуьда** maşın sabah düzələcək; **кар туъкІвейла базарда акъвазмир** *mis.* iş düzələndə bazarda dayanma; 2) düzəlişmək, yola getmək; **абур чеб-чпив туъкІвенва** onlar öz aralarında düzəlişiblər; **ам туъкІуьдай инсан я о**, yolagedən (*ünsiyətli*)

adamdır; 3) yoluna qoyulmaq, qaydaya salınmaq; **адан крар туъкІуьзва** onun işləri yoluna qoyulur; 4) işi gətirmək, bəxti gətirmək; **эхиримжи вахтара адаз туъкІуьзвач** son vaxtlar onun bəxti gətirmir; **белки чаз масанал туъкІуьн** bəlkə başqa yerdə bəxtimiz gətirər; **адан гьилихь туъкІуьда** onun əli yüngüldür; 5) yaraşmaq; **и костюм ваз туъкІуьзва** bu kostyum sənə yaraşır; **♦ кьил туъкІвейвал фин** hara gəldi (*göz işlədikə*) getmək.

ТУЪКІУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inşa, əsər; **туъкІурдин** inşaanın, əsərin.

ТУЪКІУЪР: **туъкІур** авун araya gətirmək; **туъкІур хьун** araya gəlmək; **туъкІур хьувун** qaydaya salmaq.

ТУЪКІУЪРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) yaratmaq, qurmaq, təşkil etmək; tikmək, inşa etmək; qoşmaq; **цїийи яшайиш туъкІуьрун** yeni həyat qurmaq; **чІалар туъкІуьрун** şeir qoşmaq; 2) qaydaya salmaq, düzəltmək, təmir etmək; **гьалатІар туъкІуьрна** səhvləri düzəldti; **магнитофон туъкІуьрна** maqnitofonu təmir etdi; **муьгь туъкІуьрна** körpü təmir edildi; **рехь туъкІуьрун** yolu təmir etmək; 3) tərtib etmək, formalaşdırmaq, tərtibata salmaq, bəzəmək; **документар туъкІуьрзава** sənədləri tərtib edir; **кІвал туъкІуьрзава** evi bəzəyir; 4) düzəltmək, təşkil etmək, uyğunlaşdırmaq; **жуван крар туъкІуьрна** öz işlərini düzəldti; **за вун операторвилиз туъкІуьрда** mən səni operatorluğa düzəldərem; 5) barışdırmaq; 6) yönəltmək, tuşlamaq; **тфенг туъкІуьрун** tufəngi tuşlamaq; **тІуб туъкІуьрна кьалурун** barmağını tuşlayıb göstərmək; **маса патахь туъкІуьрун** başqa səmtə yönəltmək.

ТУЪЛ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) tül (*nazik tor parça*); **туьлдин** tülün.

ТУЪЛЕК: **туьлек** авун tüləmək, tük tökmək; **туьлек хьун** tülənmək.

ТУЪЛЕКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туьлек (туьлек авун).

ТУЪЛЕН (-ди, -да) *qəd.* may; **туьлендин** mayın.

ТУЪМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tümən (*İranda pul vahidi*); **туьмендин** tümənin.

ТУЪМЕР: **туьмер** авун əzizləmək, nəvaziş göstərmək, nazlamaq; **туьмерда хьун** qaydada olmaq, formada olmaq; *həmçinin bax* Кап алтадун.

ТУЪМЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а // туъмер ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Туъмер (туъмер авун); *həmçinin bax* Кап алтадун.

ТУЪНБУУГЪ // **ТУЪМБУУГЪ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tənbeh, töhmət, danlaq, məzəmmət, tənə, pisləmə, qınama; туънбуугъдин* *tənbehin, töhmətin, danlağın, məzəmmətin, tənənin, pisləmənin, qınamanın; туънбуугъ авун* *tənbeh etmək, danlamaq, məzəmmət etmək, tənə etmək, pisləmək, qınamaq; həmçinin bax* Телегъ-билегъ.

ТУЪНБУУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туънбуугъ (туънбуугъ авун); *həmçinin bax* Телегъ-билегъ авун.

ТУЪНИГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *boyunduruq tayı; туънигдин* *boyunduruq tayının.*

ТУЪНТ *sif.* 1) *tünd, iti, kəskin, şiddətli; туънт ни* *kəskin iy; туънт ранг* *tünd rəng; туънт чай* *tünd çay; 2) məc. ehtirashlı, qızğın, coşğun, hirslı; туънт гада* *qızğın oğlan; туънт инсан фад кьузуъ жеда* *hirslı insan tez qocalar; 3) məc. cəld, iti, itiqaçan; туънт балкІан* *itiqaçan at; туънт авун а)* *kəskin etmək, kəskinləşdirmək; şiddətli etmək, şiddətləndirmək; б) məc. iti etmək, itiləşdirmək; в) məc. ehtirashlı etmək, qızğın etmək; туънт хьун а)* *kəskin olmaq, şiddətli olmaq; б) iti olmaq; в) ehtirashlı olmaq, qızğın olmaq; туънт кьуъл* *iti rəqs.*

ТУЪНТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Туънт (туънт авун).

ТУЪНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *tündlük, itilik, kəskinlik, şiddətlilik; 2) ehtirashlıq, qızğınlıq, coşğunluq, hirslilik; туънтвилин* *tündlüyün, itiliyin, kəskinliyin və s.; туънтвал авун* *hirslenmək, hiddətlənmək, acıqlanmaq, özündən çıxmaq.*

ТУЪРЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xış, cüt; туърездин* *xışın, cütün; туърездин магъ* *gavahın.*

ТУЪРЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *düşük, eybəcər; 2) məc. dönük, rəzil, bədzat; туъремадин* *düşüyün, eybəcərin; dönükün, rəzilin, bədzatın.*

ТУЪРК (-ди, -да; -вер, -вери, -вера) *türk (xalq); туърк чІал* *türk dili; туъркдин* *türkün.*

ТУЪРКМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *türkmən (xalq); туъркмен чІал* *türkmən dili.*

ТУЪРКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *türklük; туърквилин* *türklüyün.*

ТУЪРКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *türkoloq (türk dilləri mütəxəssisi); туъркологдин* *türkoloqun.*

ТУЪРКОЛОГИЯ (-ди, -да) *türkologiya (türk dilləri və ədəbiyyatları haqqında elm); туъркологиядин* *türkologiyanın.*

ТУЪРКОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *türkos (Fransa müstəmləkə ordularında yerli əlcəzairli əsgər); туъркосдин* *türkosun.*

ТУЪРКПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *türkpərəst; туъркпересдин* *türkpərəstin.*

ТУЪРЛУЪЯР (-ри, -ра) *mənasız söz-söhbət; тІуърлуьяр авун* *mənasız söz-söhbətə rəvac vermək.*

ТУЪРМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *həbsxana; туърмедин* *həbsxananın; туърмеда ацукьун* *həbsxanada olmaq.*

ТУЪРУЪКЪУМ *bax* ТІуъруькьуьм.

ТУЪТЕР, ТУЪТЕРИ: *Туьд isminin hal formaları; bax* Туьд.

ТУЪТУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tutya; туътуьдин* *tutyanın.*

ТУЪТУЪКЪУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tutuquşu; туътуькьушдин* *tutuquşunun.*

ТУЪТУЪН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tütün; туътуьндин* *tütünün; həmçinin bax* Тенбек.

ТУЪТУЪНА, ТУЪТУЪНИ: *Туьд isminin hal formaları; bax* Туьд.

ТУЪТУЪТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *maşın signalı; туътуьтІдин* *maşın signalının; туътуьтІ ягьун* *signal vermək; 2) uşaq dan. maşın.*

ТУЪТУЪХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. qırtlaq; туътуьхдин* *qırtlağın; туътуьхдилаь кьун* *qırtlağından уарışmaq.*

ТУЪТУЪН *f. yeməmək; фу туьтІуьн* *çörək yeməmək.*

ТУЪХВЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. sarsaq; туъхвецІдин* *sarsağın, yelbeyinin.*

ТУБХКІУБН (-уьда, -вена; -уьз, -уьзва; -уькІ, -ин, -уьрай, -мир) düzəlişmək; тубхкІвена düzəlişdi.

ТУБХКІУБРУН: ТуькІуьрун *felinin tək-rar forması*.

ТУБХУБН (-уьда, -вена; -уьз, -уьзва; -уьх, -урай, -мир) sönmək; тубхвена söndü; *həmçinin bax* **Хкахуьн**.

ТУБХУБРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) söndürmək; тубхуьрна söndürdü.

ТУБШ *z.* ...qarşısında, qabağında; üzbəüz; qarşı; **ам ви туьшда яшамиш жезва о**, səninlə üzbəüz уаşayı; **ам зи туьшда ацукьнава о**, mənim qarşımda əyləşib; **туьшдиз фин** qarşı istiqamətə getmək; **чун са инсандин туьшдив агакьна** biz bir insanın qarşısına çatdıq; **туьш хьун** qarşılaşmaq, rastlaşmaq.

ТУБШДА qarşıda, qarşısında; **чи туьшда кьве хуьр авай** bizim qarşımızda iki kənd var idi.

ТУБШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qarşılaşdırmaq, rastlaşdırmaq; **туьшна** qarşılaşdırdı, rastlaşdırdı.

ТУБЪ *uşaq. dan.* su, süd, çay.

ТУБЯ! *n. camışları hərəkətə gətirmək üçün işlənən söz.*

ТФЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) түфəng; **тфенгдин** түфəngin; **тфенгдин устІар** түфəng qayıran; **тфенг акьзатун** atəş açılmaq; **тфенг**

ягьун atəş açmaq; **тфенгдин гьуьрч** түфəng-lə ov; **тфенгдин кІвач** түфəngin çaxmağı.

ТФУ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* түпүрцək; **тфудин** түпүрцəyin; **тфу авун** <вигьин, гун> *f.* түпүрцək.

ТФУ! II *n.* tful! (*özündən və özgədən narazı olanda işlənən söz*).

ТФУНЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bəlgəm; **тфуницІдин** bəlgəmin.

ТХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* 1) qardaş (*özündən böyüyə müraciət edəndə hörmət əlaməti olaraq deyilən söz*); 2) *dial.* ata; **тхадин** qardaşın; atanın.

ТЫРТЫР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* turtıl (*üzüm tənəyinə zərər verən cücü*); **тыртырдин** turtılın.

ТЮБИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) түбик (*içərisində yarı maye maddələr saxlamaq üçün yumşaq borucuq*); **тубикдин** түбikin.

ТЮБИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) түбинг (*saxtalarda tunellərdə suyu buraxmaq üçün qoyulan böyük diametrlı çuqun halqa*); **тубингдин** түбингін.

ТЮРБО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) түрбо (*qalxan balığın bir növü*); **тюрбодин** түрbonun.

ТЯДИЧ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *t.s.* təcili yardım maşını; **тядичдин** təcili yardım maşınının.

ТІ

ТІ [тІә] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* əlifbasının iyirmi yeddinci hərfi.

ТІ *sözlərin əvvəlində, ortasında və axırında işlənən səs.*

- **ТІ** *adlara qoşularaq ləqəb əmələ gətirən şəkilçi*; məs.: Мирзе+тІ=МирзетІ, Багдад-дин +тІ=БагдадІ *və s.*

- **ТІ** *şəkilçi* (“тІун” *sözünün qısaldırılmış forması*).

ТІА? I *dial.* hansı səbəbdən? hansı səbəbə görə? niyə?

ТІА II: тІа хьун (тІаз, тІа жез; тІа жеда; тІа хьана; тІа жезва; тІа жемир; тІа хьурай) ağırmaq; тІазвачир кьыл тІарун

ағрımаян başını ağırтmaq (“*özünə iş açmaq*” *mənasında*).

ТІА III *uş. dan.* şirin.

- **ТІА IV** *felin şərt formasını əmələ gətirən şəkilçi*; кьвезва+тІа=кьвезватІа gəlirsə; незва+тІа=незватІа yeyirsə.

ТІАБ I (-пІуни, -пІуна; -пІар, -пІари, -пІара) kötük; тІапІунин kötüyün.

ТІАБ II (-пІуни, -пІуна; -пІар, -пІари, -пІара) cələ (*sıçan tutmaq üçün*); тІапІунин cələnin.

ТІАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) пахоşлуq; тІавилин пахоşлуğun; *həmçinin bax* **ТІал**.

ТІАВУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tovuz (quş); **ТІавусдин** tovuzun; 2) *мәс.* gözəl qız.

ТІАГЪ *sif. qəd.* 1) zəif; **ТІагъ хъанвай** zəifləmiş; 2) dar; **ТІагъ рехъ** dar yol.

ТІАГЪРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paklıq; **ТІагъратдин** paklığın.

ТІАДА ağrıyır.

ТІАЗ: **ТІа хъун** *felinin məqsəd forması.*

ТІАЗВА: **ТІа хъун** *felinin indiki zaman forması;* ağrıyır.

ТІАКАР (-ри, -ра) səbət (*çubuqlardan toxunmuş*); **ТІакардин** səbətin; *bax* **ТІвалак;** *həmçinin bax* **Куткун.**

ТІАКВАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şişman; **ТІаквацдин** şişmanın.

ТІАКЪ (**ТІанкъ** *dial.*) (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) qüvvət, güc; **ТІакъдин** qüvvətin, gücün; **ТІакъ атІун** gücdən düşmək, yorulmaq; **адахъ ТІакъ амач** onun qücü qalmayıb.

ТІАКЪА-ТІАКЪ *səs təqlidi;* **ТІакъа-ТІакъ** *авун* döymək, taqqıldatmaq.

ТІАКЪРАКЪ *səs təqlidi* **тар ТІакъ-ракъна хана** ağac xırçılıт ilə sindi.

ТІАКЪ-ТІАКЪ *səs təqlidi* **ТІакъ-ТІакъ** *авун* çıqqıldamaq (*saat*).

ТІАКЪКУЪ: **ТІакъун** *felinin əmr forması.*

ТІАКЪУН (-ада, -ана; -аз, -азва; -укъ, -ан, -рай, -мир) donmaq; **вацІ ТІакъана** çay dondu; **чил ТІакъанва** yer donub; **ТІакъана** dondu.

ТІАКІ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) taxça; **ТІакІан** taxçanın.

ТІАКІ II *tünd (rəngə aid);* **ТІакІ яру** *tünd qırmızı* **ТІакІ вили** *tünd göy.*

ТІАКІ III *tüндмәсәз (adam).*

ТІАКІВАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kiçik taxça; **ТІакІвашдин** kiçik taxçanın.

ТІАКІУНРИН ВЕКЪ *bot.* böyrəkotu.

ТІАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xəstəlik; azar; 2) ağrı; **ТІалдин** xəstəliyin; ağrının; **гъи тІуб атІайтІани** – **ТІал сад я** *mis.* hansı barmağı kəssən də ağrısı eynidir; **ТІал атІун** ağrını kəsmək; **ТІал гъатун** ağrımaq; 3) *мәс.* istək; məqsəd; **вахъ вуч ТІал аватІа, заз лагъ** *istəyin (məqsədin) nədirсә мәнә de.*

ТІАЛАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tələb, tələbat; xahiş, istək; **ТІалабдин** tələbin,

tələbatın; xahişin, istəyin; **фекъиди халкъ-дивай, халкъди Аллагъдивай** **ТІалабда** *mis.* molla xalqdan, xalq Allahdan istəyər; **ТІалаб авун** xahiş etmək; tələb etmək; **ТІалабиз гъатун** *dilənmək.*

ТІАЛАБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ТІалаб** (**ТІалаб авун**).

ТІАЛАБЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) təmənnaçı, iltimasçı, xahiş edən; 2) dilənçi, yolçu; **ТІалабчидин** təmənnaçının, iltimasçının, xahiş edənin; dilənçinin, yolçunun; **ТІалабчи хъун** təmənnaçı olmaq; dilənçi, yolçu olmaq; *həmçinin bax* **Къекъверәг.**

ТІАЛАБЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) təmənnaçılıq, iltimasçılıq; 2) dilənçilik, yolçuluq; **ТІалабчивилин** təmənnaçılığın, iltimasçılığın; dilənçiliyin, yolçuluğun; **ТІалабчивал авун** təmənnaçılıq etmək; dilənçilik etmək, yolçuluq etmək.

ТІАЛАКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hasar; **ТІалакадин** hasarın; **ТІалака кІевирун** hasarı bərkitmək; *bax* **Жугъун.**

ТІАЛАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) talaq; **ТІалакъдин** talağın; **ТІалакъар гахкун** boşanmaq.

ТІАЛУНИН: **ТІал** *isminin dialektlərdə üyüelik halda işlənən forması;* *bax* **ТІал.**

ТІАЛ-КВАЛ *bax* **ТІал 1).**

ТІАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dama; **ТІамадин** damanın; **ТІамаяр къугъун** *və yaxud* **ТІамайрал къугъун** *dama oynamaq;* **ТІамада хъун** *şən, azacıq sərxoş vəziyyətdə olmaq;* **ТІамайрин дафтар** *dama-dama dəftər.*

ТІАМАДА I: **ТІама** *isminin hal forması.*

ТІАМАДА II: **ТІамада хъун** *f.* kefli olmaq.

ТІАМА-ТІАМА *sif.* dama-dama; **ТІама-ТІама парча** *dama-dama parça;* *bax* **Зул-зул.**

ТІАМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) damaçı; **ТІамачидин** *damaçının.*

ТІАМБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaval, nağara; **ТІамбул ягъун** *qaval, nağara çalmaq;* **ТІамбулдин** *qavalın, nağarının.*

ТІАМБУЛАР: **ТІамбулар ягъун** *mənasız söz-söhbət, qeybət; кар авачирда* **ТІамбулар ягъада** *işsiz adam qeybət qılar.*

ТІАМБУЛЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qavalçı, nağaraçı;* **ТІамбулчидин** *qavalçının, nağaraçının.*

ТІАМБУЛЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* tüfeyli; **тІамбулчидин** tüfeylinin.

ТІАМГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *damğa*; **тІамгъадин** *damğanın*.

ТІАМИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* müstəmləkə; **тІамилдин** müstəmləkənin.

ТІАМИЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* imperiya; **тІамиландин** imperiyanın.

ТІАМПИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *çirtma*; **тІампунин** *çirtmanın*; **тІампI ягъун** *çirtma vurmaq*; **кылиз тІампI яна** başına *çirtma vurdu*; **бейхабардиз рактариз тІампIар яна** *qəfildən qarı döyüldü*.

ТІАМПІНА *z.* 1) *dərhal*, bir anda, *qəfildən*, *göz qırınca*; **тІампIна акъвазун** *dərhal dayanmaq*; **тІампIна хтана** *qəfildən gəldi*; **тІампIна лугъун** *qəfildən demək*; 2) *səs təqlidi (damcı səsi)* **тІампIна стІал аватна** *tamp edib damcı düşdü*.

ТІАМС (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *ən qəddar cin*; **тІамсан** *ən qəddar cinin*.

ТІАМ-ТІАСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dial.f.* *tərksilah etmək, məğlub etmək, peşman etmək*.

ТІАН (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *bulama*; **тІандин** *bulamanın*; *həmçinin bax Булама*.

ТІАНБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax тІампI*.

ТІАНГУЯР (-ри, -ра) *bot.* *südləyən (bitki)*; **там тІангуйрив ацІанвай** *meşə südləyənle dolu idi*.

ТІАНКЪ I *bax тІакъ*.

ТІАНКЪ II: **тІанкъ галукърай вахъ!** *azar gəlsin sənə! (heyvanlara deyilən sözlər)*; **тІанкъ хъун** *canı çıxmaq, ölmək*.

ТІАНКЪНА *z.* *gözlənilmədən, xəbərsiz*.

ТІАНУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təndir*; **тІанурдин** *təndirin*; **тІанурдин фу** *təndir çörəyi*.

ТІАНУРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *təndirçi (təndir çörəyi bişirən)*; **тІанурчидин** *təndirçinin*; 2) *çox danışan*.

ТІАПТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yük xizəyi*; **тІаптандин** *yük xizəyinin*.

ТІАПИ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *kətil*; **аял тІапIунал ацукънавай** *uşaq kətilin üstündə oturmuşdu*.

ТІАПИАР I *bax ДапIар*.

ТІАПИАР II: **ТІаб** *sözünün cəm forması*.

ТІАПАС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *tabasaran*; **тІапIасдин** *tabasaranın*.

ТІАПАС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çöl göyərçini*; **тІапIасдин** *çöl göyərçininin*.

ТІАПАСАР (-ри, -ра) *dial.* *meşə çiyələyi*; **бax Тамун некъияр**.

ТІАПАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşbaz*; **тІапIахъандин** *aşbazın*.

ТІАПАХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *aşbazlıq*; **тІапIахъанвилдин** *aşbazlığın*.

ТІАПТІАПИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağac dayaq (araba oxu, fırlanan)*; **тІапIтIапIдин** *ağac dayağın*.

ТІАПТІАПИАР (-ри, -ра) *uş. başmaqlar, çəkiləklər*.

ТІАР *ağrı*; **тІар хъана** *ağrıdı*; **вуна зи рикI тІарна** *sən mənim ürəyimi ağrıtdım*.

ТІАРАКЪ-ТІАРАКЪ *səs təqlidi* “*taraq-taraq*”.

ТІАРАМ I *sif.* 1) *bərk, tarım, möhkəm*; 2) *gözəl, göyçək, qədd-qamətli, biçimli*; **тІарам хъун** *möhkəm olmaq, tarım olmaq*; **тІарам авун** *dartmaq, gərmək, çəkmək*; **тІарам руш** *göyçək (qədd-qamətli) qız*; **тІарам шей** *yaxşı şey*.

ТІАРАМ II *z.* *bərk, möhkəm, tarım*; **тІарам акъваз** *bərk dur, möhkəm dur*.

ТІАРАМАРУН // ТІАРАМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax тІарам I (тІарам авун)*.

ТІАРАМБУР: **тІарам** *sifətinin cəm forması*; *bax тІарам I*.

ТІАРАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *bərklik, möhkəmlik, tarımlıq*; 2) *məc. duruş, qıvrıqlıq*; **аскердин тІарамвал** *əsgər duruşu*; 3) *qəşənglik, göyçəklik, qədd-qamətlik, biçimlilik*.

ТІАРАМВИЛЕЛДИ *z. bax тІарам-даказ*.

ТІАРАМДАКАЗ *z.* 1) *bərk, möhkəm, tarım*; 2) *məc. qəşəng, qədd-qamətli, gözəl*.

ТІАРАМДИ: **тІарам** *sifətinin tək forması*.

ТІАРАМДИЗ *bax тІарамдаказ*.

ТІАРАПИ-ТІАРАПИ *səs təqlidi* *tarap-tarap*; **марф тІарапI-тІарапIдив** *kъвазва* *yağış tarap-tarapla (bərk) yağır*; **къермеяр тІарапI-тІарапIдин** *ванцелди авахъзавай* *şüşə sınıqları tarap-tarapla sərələnirdi*.

ТІАРАТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tarat (*læzgi qadınlarının el bayramlarında hədiyyə kimi çubuğa sarıyaraq gətirdikləri kəlağayı, şal, parça tikəsi və s.*); 2) pir ağaclarından asılan parça, cındır; 3) *dan.* bayraq; **ТІарат**Дин taratın.

ТІАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *ағри*; 2) *тәс.* qəm, qüssə, kədər; **ТІарвили** *ағрин*; qəmin, qüssənin, kədərin; **ТІарвал гун** *ағритмақ*, *ағрılı* etmək; **рик**Дин **ТІарвал** *тәс.* үрək *ағрısı*, məyusluq, kədər.

ТІАРКІҮЛІ *sif.* dairəvi; *həmçinin bax* **Әлквей**.

ТІАРПНА *dan. z. bax* **ТІамп**Ина.

ТІАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *ағритмақ*; **ТІарна** *ағритди*.

ТІАРУНАР (-ри, -ра) *his*; **ТІарунрин** *hisin*.

ТІАР ХБҮН 1) *ағри* *hiss* etmək; 2) *тәс.* məyus olmaq, үрək *ағрısı* *hiss* etmək; **акьу**Дин **ТІар хьун** *жедач* *ағилли* sözdən үрək *ағримаз*.

ТІАСМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *биçaқ дәстәйи*; **ТІасмадин** *биçaқ дәстәйинин*.

ТІАТІҮР *f. sif.* kəsilməyən; **ТІат**Дин **ван** *kəsilməyən səs*.

ТІАФАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *асгöz*; **ТІафалдин** *асгözün*.

ТІАХ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *dial.* мағара, заға, кaha; **ТІахан** мағарanın, зағanın, kahanın; *həmçinin bax* **Дағбар**.

ТІАХРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gül* *surtu* (*dağda bitən*).

ТІА ХБҮН (ТІаз, ТІа хьана, ТІа хьухь) *ағритмақ*, *нахошламақ*.

ТІАЧ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *таç* (*səməniyə oxşar læzgi milli xörəyi*); **ТІачунин** *таçин*; **ТІач гьазурун** *таç hazırlamaq*; **ТІач хьтин** *рагьул* *таç kimi bulanıq*; **вац**И **авай яд** **ТІач хьиз я** *çayın suyu таç kimidir* (*yəni bulanıqdır*); **ТІач авун** а) *таç hazırlamaq*; б) *тәс.* хәркләмәк, сәғф etmək, israf etmək, руç etmək, korlamaq, sovurmaq; **ада пулар** **ТІач авуна** о, pulları *göyә sovurdu*; **ТІач хьун** *тәс.* itmək, *yoxa çıxmaq*.

ТІАЯ? *dial.* *haradadır?*

ТІВАЛ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *çubuq*; **ТІвалунин** *çubuğun*; **малар гьалдай** **ТІвал** *qamçısı*; **тфенг**Дин **ТІвал** *tüfəngin sünbəsi*; **ТІваларин** *куткун* *çubuqdan toxunmuş səbət*; **ТІвал ягьун** а) *çubuqla*

vurmaq; б) *çubuqla çırpmaq* (*yünü*); **виш балк**Дин **авайди са** **ТІвалунихь** **муьгьтеж** *жеда* *mis.* *yüz* *atı* *olan* *bir qamçıya möhtac* *olar*; **ТІвалар-ТІвалар марф** **кьун** *şıdırdı* *yağış yağmaq*.

ТІВАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *düyün*; **ТІвалдин** *düyünün*; **ТІвал гун** *düyün* *vurmaq*; **ТІвал акьалтун** *düyün* *əmələ gəlmək*; **ТІвал ахьаюн** *düyünü açmaq*; **ТІвал хьун** *düyün* *olmaq*; **ТІвал ягьун** *düyünləmək*.

ТІВАЛАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *səbət* (*çubuqlardan toxunmuş*); **ТІвалакдин** *səbətin*; **са** **ТІвалак ичер** *bir səbət alma*; *bax* **Куткун**.

ТІВАР (-цИи/-уни, -цИе/-уна; -ар, -ари, -ара) 1) *ad*; **ТІварц**Дин/**ТІварунин** *adın*; **ТІвар патахьай** *ad üçün*; **ТІвар гун** <**эцигун**> *ad vermək*; **аялдиз** **ТІвар гана** *uşağa ad qoyuldu*; **куьчедиз** **ТІвар гана** *küçəyə ad verildi*; **ТІвар кьун** *ad çəkmək*; **адан** **ТІвар кьурла** *onun adı çəkiləndə*; **ТІварц**Дин **ракьурун** *ünvana göndərilmək, ünvanlanmaq*; **адан** **ТІварц**Дин *adından*; **ТІвар тун** *ad qoymaq*; **ам** **ТІвар янвайди я** о, *nişanlıdır*; **ТІвар ягьун** *ad vermək, adlandırmaq*; **цИийи** **куьчедиз** **Етим Эминан** **ТІвар ягьанва** *yeni küçəyə Yetim Eminin adı verilib*; **балк**Дин **кьейила** **пурар амуькда**, **кьегьал кьейила** **ТІвар** *at öləndə yəhəri qalar, igid öləndə adı*; **ТІвар-ван** **авай** *məşhur, adlı-sanlı, görkəmli, tanınmış*; **ТІвар** <**ТІвар-ван**> **акьатун** *məşhur olmaq*; **ТІвар** <**ТІвар-ван**> **акьудун** *məşhurlaşmaq*; **ТІвар алай сят** *hədiyyə verilən saat*; **ТІвар кьац**Дин *f. adını batırmaq, nüfuzdan salmaq*; **ТІварба-ТІвар** *adbaad*; **ТІварун стха** *adaş*; **ТІварц**Дин **эвез** *köhn. əvəzlik*; **и, а, гьа, ат**И **ва мсб.** **кьалурунин** **ТІварц**Дин **эвезар я** и, а, гьа, атИ *və s. işarə əvəzliləridir*; 2) *ləqəb, ayama*; **адан** **ТІвар Магьит**И *я* *onun ləqəbi Mahitdir*; 3) *mənsəb, rütbə, vəzifə*; **адаз генералвили** **ТІвар гана** *ona general rütbəsi verildi*; 4) *təс. nəsil*; **вавай чи** **ТІвар кьац**Дин **риз** *жедач* *sən bizim nəslə ləkə gətirə bilməzsən*; 5) *təс.* а) *məşhurluq, şöhrət, ad-san*; **ТІвар авай кас** *adlı-sanlı adam*; б) *pis ad*; **инсандин** **ц**Дин **ТІвар акьатдалди**, **вил акьатун хьсан я** *təс. insanın pis adı çıxınca, gözü çıxsa yaxşıdır*; **ТІвар кьадрун** *ad-sanını, şöhrətini itirmək*; **ТІвар кьахьун** *unudulmaq*; **ТІвар кьазанмишун** *şöhrət, ad-san qazanmaq*; **ТІвар кьац**Дин *adı ləkələnmək*; **ТІварц**Дин **ихь** *галай* *adına*; **Муьктадиран** **ТІварц**Дин **ихь** *галай* *məktəb Müqtədir* *adına məktəb*.

ТИВАРАКЪ *sif.* qarqara, zil qara; **тИваракъ чИарар** qarqara saçlar; **тИваракъ йиф** zil qara gece.

ТИВАРБА-ТИВАР *z.* adbaad.

ТИВАР-ВАН *ad-san,* şöhrət.

ТИВАРЦИЭВЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *грам.* əvəzlik; **тИварциэвездин** əvəzliyin.

ТИВЕК *bax* **Текв.**

ТИВЕТІ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) milçək; **тИветІрен** milçəyin; **балкІандин тИветІ** at milçəyi; **кІвалин тИветІ** ev milçəyi; **◇ тИветІ авун** qaçmaq, əkilmək; **тИветІрайни кьун тавун** saymataq.

ТИВЕТІВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çil (*dəriddə, uzda*); **тИветІвелар квай** çilli.

ТИВЕТІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sürətlə qaçmaq; **тИветІна** sürətlə qaçdı.

ТИВЕХ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) ləkə; xal, qaşqa; xırda çil; **тИвехен** ləkənin; xalın, qaşqanın; xırda çilin; **яру тИвехер квай кал** qırmızı xallı inək.

ТИВЕХ-ТИВЕХ: **тИвех-тИвех авун** *f.* ləkələmək; xallamaq; çilləmək.

ТИЕАМ *bax* **ТІям.**

ТИЕАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təmizlik; **тИеатдин** təmizliyin.

ТИЕБИАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) təbiət; **тИебиатдин** təbiətin; 2) *məc.* xarakter, xasiyyət; **хуш тИебиат авай инсан** xoşxasiyyət insan.

ТИЕБИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* təbib; **тИебибдин** təbibin; *həmçinin bax* **Лукьман.**

ТИЕБИИ *sif.* təbii; **тИебии авун** təbii etmək; **тИебии хьун** təbii olmaq; **тИебии яз** təbii olaraq, təbii halda; **тИебии газ** təbii qaz.

ТИЕБИИВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) təbiilik; **тИебиивилин** təbiiliyin.

ТИЕБИИВИЛЕДДИ *z. bax* **ТИебиидаказ.**

ТИЕБИИДАКАЗ *z.* təbii olaraq, təbii halda.

ТИЕБИИДИЗ *z. bax* **ТИебиидаказ.**

ТИЕГЪЕРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* müşgül quş; 2) *məc.* hay-küyçü; **тИегъерхъандин** müşgül quşunun; hay-küyçünün.

ТИЕГЪЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* qarnı işləyən adama verilən ləqəb.

ТИЕГЪУЪН (-ди, -да) *tib.* taun; qırğın, azar; **тИегъуъндин** taunun; qırğının, azarın; **тИегъуън галукуьн** yoluxcu xəstəliyə tutulmaq; **тИегъуън гьатун** taun, yoluxucu xəstəlik yayılmaq.

ТИЕГЪ: **тИегъ хьиз** qırqırmızı; **адан чин тИегъ хьиз хьанвай** onun üzü qırqırmızı qazarmışdı.

ТИЕГЪРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tehri (*ləzgi armud sortu*); **тИегъридин** tehrinin.

ТИЕК (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd.* sirr; **тИекдин** sirrini.

ТИЕКВ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) deşik, dəlik, yarıq; **тИекв авун** *və yaxud* **тИекв акьудун** deşik (dəlik, yarıq) açmaq; **тИекв-тИекв авун** deşik-deşik (dəlik-dəlik) etmək; **тИекв-тИекв хьун** deşik-deşik (dəlik-dəlik) olmaq; 2) yuva; **сикІрен тИеквен** tülkü yuvası.

ТИЕКЪ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) zığ; peyin; **вечрен тИекъ** toyuq zığı; **кьазран тИекъ** qaz zığı.

ТИЕКЪРЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *səs təqlidi* (çatırtı, şaqqıltı, xırtıltı, xışıltı, cırıltı səsləri); **тИекърекъ авун** şaqqıldamaq, xırtıldamaq, cırıldamaq.

ТИЕКЪРЕКЪУН (-да, -на; -ар, -ри, -ра) *bax* **ТИекърекъ** (тИекърекъ авун).

ТИЕЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* həsir; **тИеликдин** həsirin; *həmçinin bax* **Рух.**

ТИЕМ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) güc, qüvvət; **тИеминин** gücün, qüvvətin; **тИем акакьун** <акатун> *f.* gücü çatmaq; **тИем гьун** ram etmək, tabe etmək, **тИем атлун** güc görmək; **тИем татун** gücü çatmaq.

ТИЕМЛУ *sif.* güclü, qüvvətli.

ТИЕНГИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* dəvədanı; **тИенгирдин** dəvədanının.

ТИЕНКЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) səs təqlidi; 2) qarğıdalı qovurğası; **тИенкьерин** qarğıdalı qovurğasının.

ТИЕНКЪУЪЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kaman; **тИенкьуьлдин** kamanın.

ТИЕРИКЪАТ *bax* **Тарикъат.**

ТИЕС I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) şlyara (*litdən və ya samandan hazırlanan*); **тИесдин** şlyarının.

ТІЕС II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) dial. ləqəb; Тіесдин ləqəbin.

ТІЕХВ bax ТІвех.

ТІИБ I (типIре, типIре; типIер, типIери, типIера) zool. bayquş; типIрен bayquşun; типIрен муг bayquş yuvası; кьавал тIиб ацукьна *mis.* dama bayquş qondu (*yəni evdən ölü çıxdı*); типIрез юкьуз аквадач лугьуз, рагь тахсир туш *a.s.* bayquş gündüz görmür deyə, günəş təqsirkar deyil; тIиб хьыз ама төк qalıb.

ТІИБ II: тIибдин ктаб dial. xalq təbabəti kitabı.

ТІИБ III qəd. qət; тIиб авун qət etmək.

ТІИБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qəd. f. qət etmək; тIибна qət etdi.

ТІИВИТІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) meşə üzümü; тIивитIадин meşə üzümünün.

ТІИГ (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) dial. qaya çıxıntısı; тIигдин qaya çıxıntısının.

ТІИГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. heyvan ağzı; тIигидин heyvan ağzının.

ТІИГЬ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) qəd. döyüş, dava; тIигьдин döyüşün, davanın.

ТІИГЬИРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) тihirli (Düztahir kəndinin sakini); тIигьирвидин тihirlinin.

ТІИГЬИРЖАЛВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) тihirjalvi (TahircaI kəndinin sakini); тIигьиржалвидин тihirjalvinin.

ТІИГЬРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tihran (ləzgi xalça növü); тIигьрандин тihranın; 2) kişi adı – ТIигьран (Tihran).

ТІИЛ sif. qəd. qəfil.

ТІИЛИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) damcılama, damma; тIилидин damcılamanın, dammanın; кIвализ тIили атун evə damcılamaq, evə dammaq.

ТІИЛИ II: тIили фу tili fu (mayasız ləzgi çörəyi).

ТІИЛИСИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tilsim; тIилисимдин tilsimin; тIилисимда тун tilsimləmək.

ТІИМИЛ z. az; лап тIимил lap az; са тIимил bir az; тIимил авун azaltmaq; тIимил хьун azalmaq; цIи жумар тIимил хьана bu il heyva az oldu; са тIимил фад bir az əvvəl; тIимилдан кьадир авачирдаз гзафдан кьадирни жедач *mis.* azın qədrini bilməyən çoxun da qədrini bilməz; тIимил

кьван azacıq; тIимил тир миллет sayı 50 mindən çox olmayan millət; тIимил-гзаф az-çox; тIимил-тIимил az-az; тIимил-шимил *dan.* cüzi, az-maz.

ТІИМИЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) f. bax ТIимил (тIимил авун).

ТІИМИЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azlıq; тIимилвилин azlığın.

ТІИМИЛВИЛЯЙ z. azlıqdan.

ТІИМИЛВИЛЕЛДИ z. bax ТIимилдаказ.

ТІИМИЛДАКАЗ z. azca.

ТІИМИЛДИЗ z. bax ТIимилдаказ.

ТІИНКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. xal; тIинкIдин xalın.

ТІИПРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) at oğrusu; тIипридин at oğrusunun.

ТІИРИХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tiritix (dəridən hazırlanan yüngül milli ləzgi ayaqqabısı); тIирихдин tiritixin.

ТІИРИХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) cındır; 2) köhnə parça tikəsi; тIирихдин cındırın.

ТІИХ sif. dial. gərəksiz, lazımsız.

ТІИХПІИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gərəksiz iş; тIихпIихдин gərəksiz işin.

ТІИШ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) burnu (heyvanda); вакIан тIиш donuz burnu; 2) çay ağzı, mənsəb; вацIун тIиш çayın mənsəbi; вириниз тIиш сухун hər yerə burnunu soxmaq.

ТІИШ-ПИУЗ burnu-dodaq.

ТІРЛАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dial. hambal; тIрлайдин hambalın.

ТІУ əd. da, də; тухурай тIу aparsın da, алакьзаватIа авурай тIу bacarırsa eləsin də.

ТІУБ (-пIу, -пIа; -пIар, -пIари, -пIара) barmaq; тупIун barmağın; тупIухь тупIал гала barmağında üzük var; гьвечIи тIуб çəçələ barmaq; кььени тIуб şəhadət barmağı; кIанчIал тIуб baş barmaq; кьулан тIуб orta barmaq; ам тIуб хьтинди я *mis.* o, arıqdır; тупIаралди гьисабун barmaqlarla saymaq; сиве тур тIубни кIасдинди туш ağzına salınan barmağı da dişləməz (*pislik etməyi bacarmayan insan haqqında*); мичIида, виле эцягьай тIуб аквадайвал туш qaranlıqdır, heç nə görünmür; гьи тIуб атIайтIани тIал сад я *mis.* hansı barmağı kəssən ağrısı birdir; тIуб сара кьун gördüyü işə peşman olmaq;

тІуб жакъвас амукъун heyfslönmək; **тупІа тІуб турди хъиз** çox sıx; **тупІалай авун** aramaq, araşdırmaq, axtarmaq, ayırmaq, tədqiq etmək; **тупІарални гилерал хъун** hörmət-izzətdə olmaq; **тупІукай куърсарун (куърсун)** unutmaq, həmişə yadda saxlamaq; **тупІун рикІ** barmağın ucu; **тІуб кягъун** barmaqla toxunmaq; **тупІу атІаяр** əriştə; **тІуб юзурун** hədələmək, barmaq silkələmək; 2) sürgü, siyirtmə, rəzə; **тІуб ягъун** а) sürgünü, rəzəni bağlamaq; б) döymək (*qapını*).

ТІУБ-ТІУБ gilə-gilə, gildir-gildir; **вилерай тІуб-тІуб нагъв авахъзавай** gözlərindən gildir-gildir yaş gəlirdi.

ТІУВА *sif.* yazıq; **тІува кас** yazıq adam; **тІува агун** yazığı gölmək; **тІува татун** yazığı gölməmək.

ТІУГЪВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epidemiya (*hər hansı bir yoluxucu xəstəliyin geniş yayılması*); **тІугъвалдин** epidemiyanın; **тІугъвал гъатнава** epidemiya yayılıb.

ТІУЗ *qoş.* istiqamət göstərən söz; **тамай тІуз физва** meşədən keçib gedir.

ТІУЛ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) düzənlik, düz yer; **тІулан** düzənliyin, düz yerin; **дагъдин кыилел алай тІул** dağ başındakı düzənlik.

ТІУЛ II (-ди, -а; -ар, -ари, -ара) 1) xasiyyət; 2) adət, vərdiş; **тІулан** xasiyyətin; **тІул авун** xasiyyətinə görə hərəkət etmək, söz demək; **хъсан тІул квай инсан** xoşxasiyyət insan; **заз адан тІул чидайди я** mən onun xasiyyətinə bələdəm; **им адан тІул я** bu, onun adətidir (*vərdişidir*).

ТІУЛАБА *sif.* düz; **тІулаба чка** düz yer.

ТІУН I *əd.* xahişi və ya əmri gücləndirmək üçün işlənən söz; **вун аниз алад тІун!** sən oraya getsənə!; **къачу тІун!** alsana!; **твамир тІун чи арада къал!** aramıza dava salma.

ТІУН II (-у, -а; -ар, -ари, -ара) axur (*heyvan üçün yem qoyulan yer*); **тІунан** axurun.

ТІУН III (-у, -а; -ар, -ари, -ара) un çəni (*dəyirmanın*); **тІунан** un çəninin.

ТІУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* səpmək; **тІунна** sərpdі; **хир тІунун** дүйү səpmək.

ТІУНУТІ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoğal; **тІунутІдин** qoğalın.

ТІУНУТІ II: **тІунутІ хътин** *sif.* gözəl, gəyçək.

ТІУР I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) tumurcuq; **тІурар ахъаюн** tumurcuq açmaq.

ТІУР II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qaşıq; **тІурунин** qaşığın; **гимишдин тІур** gümüş qaşıq; **кІарасдин тІур** taxta qaşıq; **тІур ягъун** qaşıqla qarışdırmaq; **тІурунал нез тумунал вил акъудда** *mis.* qaşıqla yeyib, sapı ilə göz çıxaraq; **курунавайди тІуруниз хъсан чир жедә** *mis.* kasada nə varsa, qaşıq yaxşı bilər.

ТІУР III (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* yara (*insanda*); **тІурунин** yaranın.

ТІУР IV (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* göbələk (*ağacda*); **тІурунин** göbələyin.

ТІУРАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaşıq qabı; **тІураргандин** qaşıq qabının.

ТІУРУТІУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) narahatlıq, bir yerdə qərar tutmaq; **тІурутІумдин** narahatlığın; **тІурутІум квай хътинди** narahat, qərarsız; **тІурутІум акатун** narahat olmaq, qərarsız olmaq; **тІурутІум кутун** narahat etmək, qərarsız etmək.

ТІУРУТІЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* narahat adam, qərarsız adam; **тІурутІчидин** narahat adamın, qərarsız adamın.

ТІУРФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tufan, fırtına; **тІурфандин** tufanın, fırtınanın; 2) *məc.* qalmaqal, dava, qovğa; **тІурфан акъатна** а) tufan qopdu; б) *məc.* qalmaqal başladı, dava düşdü.

ТІУШУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) əzmək, tapdalamaq, yoğurmaq; **тини тІушунун** xəmir yoğurmaq; 2) ovuşdurmaq, masaj etmək; **далуяр тІушунун** күрəyini ovuşdurmaq; 3) *məc.* silmək, sürtmək; **вилер тІушунзава** gözlərini silir.

ТІУЫГЪУЫН *bax* Тегъун.

ТІУЫЛГЪУМ I *dial.* kök qadın.

ТІУЫЛГЪУМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* suiti; **тІуылгъумдин** suitinin.

ТІУЫН I (неда, тІуына, нез, нез-ва, неъ, нен, тІуырай, немир) *f.* yemək; **фу тІуын** çörək yemək; **недай хъчар** yeməli göyərті; **сагъ-лугъдай тІуын гун** şərəfinə yemək vermək; **ада къуда къван неда о, дörd нәфәр қәдәр** yeyir; **верчери твар незва** toyuqlar дән yeyir; **кици кицидин як недач** *mis.* it itin etini yeməz; **кукра кІарас незва** qurd ağacı

yeуir; муьрхъуь ракъ неда pas dәмiri yeуer; иштагьдалди тІуьн іштахла yemәk.

ТІУҢН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* yemәk, хөрәк, әрзақ, қәлыаналт; yem; **тІуьн гун** yemәk (хөрәк) vermәk; **балкандиз тІуьн гун** ата yem vermәk.

ТІУҢНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çox yemәk; **тІуьнарна** çox yedi.

ТІУҢНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* yemәk-іçmәk yeri; **тІуьнлухдин** yemәk-іçmәk yerinin.

ТІУҢН-ХЪУН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) yemәk-іçmәk; **тІуьн-хъунин** yemәk-іçmәyin.

ТІУҢРВИЛЯЙ *z.* yediyinә görә; **гзаф тІуьрвиляй руфун дакІунва** чох yediyinә görә qarnı körüb.

ТІУҢР-ТУҢТІУҢР *dan.* 1) бүтүн yeуilәnlәр və yeуilmәyәnlәр; 2) бүтүн yeуәnlәр və yemәyәnlәр.

ТІУҢР-ТУҢТІУҢРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yeуilmәk və yeуilmәmәk; **тІуьр-туьтІуьрвилин** yeуilmәyin və yeуilmәmәyin.

ТІУҢРГЪУҢЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* uzundraz; **тІуьргъуьлагдин** uzundrazın; *hәмçinin bax* Шуьвьякь.

ТІУҢРЛУҢ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* tütәk; **туьрлуьдин ван** tütәk sәsi; *hәмçinin bax* Кфил.

ТІУҢРТІА: **ТІуьн** *felinin şәrt forması.*

ТІУҢРУҢКЪУҢ I *sif.* ас; **хуьрекдик тІуьруькьуьм дад квай** хөрәк аситәһәр idi;

чаз тІуьруькьуьм гумир бizi pәrt еtmә, оvqatımızı tәlx еtmә; бizi danlama, бizi qınama, әhvalımızı pozma; **тІуьруькьуьм хъун** pәrt оlmaq, mәyus оlmaq, әhvalı pozulmaq.

ТІУҢРУҢКЪУҢ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) әzab; **тІуьруькьуьмдин** әzabın.

ТІУҢРУҢКЪУҢМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) әzablılıq; **тІуьруькьуьмвилин** әzablılığın.

ТІЯМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dad; **тІямдин** dadın; **тІям чир хъун** dadını bilmәk; **тІям авачир** dadsız; **тІям галай** dadı оlan, dadlı.

ТІЯМІУ *sif.* dadlı; **тІямлу хуьрек** dadlı хөрәк.

ТІЯМІУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dadlılıq; **тІямлувилин** dadlılığın.

ТІЯМІУВИЛЕЛДИ *z.* bax **ТІямлудаказ.**

ТІЯМІУДАКАЗ *z.* dadlıca.

ТІЯМІУДИЗ *z.* bax **ТІямлудаказ.**

ТІЯМІУЗ *z.* bax **ТІямлудаказ.**

ТІЯМСУЗ *sif.* dadsız; **тІямсуз хуьрек** dadsız хөрәк.

ТІЯМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dadsızlıq; **тІямсузвилин** dadsızlığın.

ТІЯМСУЗВИЛЕЛДИ *z.* bax **ТІямсуздаказ.**

ТІЯМСУЗДАКАЗ *z.* dadsızca, dadsızlıqla.

ТІЯМСУЗДИЗ *z.* bax **ТІямсуздаказ.**

У

У (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lәzgi әliфbasının iyirmi sәkkizinci hәrfi.*

- **У I** *şәkilçi:* гар+у=гару; абур+у=абуру.

- **У II** *bәzi isimlәrdән sifәt әmәlә gәtirән şәkilçi:* кьац+у=кьацу; цІар+у=цару.

УБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oba; **убадин** obanın.

УБАГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uş. dan.* һәyәt, күçә; **убагьдин** һәyәtin, күçәnin.

УБАГЪ II *uş. dan.* ora; **убагьдиз фин** oraya gedәk.

УВАР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qәd.* uvar (*hun tayfalarından birinin adı*); **увардин** uvarın.

УВЕРТЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* 1) muqәddimә (*operada, baletdә*); 2) uvertüra (*orkestr üçün yazılmış kiçik musiqi әsәri*); **увертюрадин** uvertüranın.

УВИ *qәd.* әksi.

УГЛЕВОД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* karbohidrat.

УГЛЕВОДОРОД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* karbohidrogen.

УГЛЕРОД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* karbon; углероддин karbonun.

УГРО-ФИНАР (-ри, -ра) uqro-finlör (dilləri bir-birinə yaxın olan karel, eston, macar, fin və b. xalqlar); угро-финрин uqro-finlörin.

УГЪРАШ I *sif.* oğraş.

УГЪРАШ II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) oğraş, alçaq, namərd; угърашдин oğraşın, alçağın, namərdin; угъраш хьун oğraş (alçaq, namərd) olmaq.

УГЪРАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oğraşlıq, alçaqlıq, namərdlik; угърашвал авун oğraşlıq etmək, alçaqlıq etmək, namərdlik etmək; угърашвилин oğraşlığın, alçaqlığın, namərdliyin.

УГЪРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) oğru; угъридин oğrunun; угъридис вири угърияр хьиз жедә oğru elə bilər hamı oğrudur; *bax* ЧьуньухгумбатI.

УГЪРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oğurluq; угъривилин oğruluğun; угъривал авун oğurluq etmək; *həmçinin bax* ЧьуньухгумбатIвал.

УГЪРИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Угъривал (угъривал авун); *həmçinin bax* ЧьуньухгумбатIвал авун.

УГЪРИВИЛЕЛДИ *z.* oğurluqla; *həmçinin bax* ЧьуньухгумбатIвилелди.

УГЪ (-ди, -да) *n.* uh (*kədər, iztirab, dərd ifadə edən söz*); угъдин uhun; угъ авун *və yaxud* угъ ягъун inildəmək, zarıldamaq; угъ алатун inildəmək, ah-zar etmək.

УГЪАР I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* həbəş; угъардин həbəşin.

УГЪАР II *dan.* 1) zarıltı; 2) ağlaşma.

УГЪАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* uhara (*ərəb tayfalarından birinin adı*); угъарадин uharanın.

УГЪАРАН (ди, -да) *qəd.* Həbəşistan; Угъарандин Həbəşistanın.

УГЪУ: угъу ягъун hönkürüb ağlamaq.

УГЪ-ЦІУГЪ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ah-vay etmə, ahıldama, ah-zar etmə; угъ-цІугъдин ah-vay etmənin, ahıldamanın, ah-zar etmənin; угъ-цІугъ авун *və yaxud* угъ-цІугъ ягъун ah-vay etmək, ahıldamaq, ah-zar etmək.

УД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ud* (*simli musiqi aləti*); уддин udun.

УДИН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *udin* (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); удиндин udinin; удин **ЧІал** *udin dili*, удиндалди *рахун* *udincə danışmaq*.

УДИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *udin*; удинвияр *udinlər*; удинвийрин *udinlərin*.

УДМУРТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *udmurt* (*xalq*); удмурт **ЧІал** *udmurt dili*; удмуртрин *хуър* *udmurt kəndi*.

УДМУРТВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *udmurt*; удмуртвидин *udmurtun*; удмурт-вияр *udmurtlar*.

УДУ-БУДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *bəhanə*; уду-буду авун *bəhanə etmək*; уду-будудин *bəhanənin*; 2) *həvəssiz, ürəksiz, istər-istəməz görulən iş*; уду-будудалди **кІвалахдай кас** *həvəssiz (ürəksiz, istər-istəməz) işləyən adam*.

УДЭГЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *udegey*; удэгейдин *udegeyin*; удегэй **ЧІал** *udegey dili*.

УЕЗД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* qəza (*inzibati ərazi bölgüsü*); уезддин *qəzanın*; **Къуба уезд** *Quba qəzası*.

УЖА (-ди, -да) *qasıq*; ужадин *qasığın*.

УЖУЗ *sif.* ucuz; ужуз **якІукай шурва жедач** *məs.* ucuz *ətin şorbası olmaz*; ужуз авун *ucuzlaşdırmaq*; ужуз хьун *ucuzlaşmaq*; ужуз **къачун** *ucuz almaq*; ужуз **я** *ucuzdur*; ужуз **туш** *ucuz deyil*.

УЖУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ужуз (ужуз авун).

УЖУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ucuzluq*; ужузвилин *ucuzluğun*.

УЖУЗДАКАЗ *z.* ucuzca.

УЖУЗДИЗ *z.* *bax* Ужуздаказ.

УЖУНДА *z.* *köməyi ilə, hesabına*; **ви жунда зи крар дуьз хьана** *sənin köməyinlə (sənin hesabına) mənim işlərim düzəldi*.

УЗЯГЪДАКАЗ *z.* *üzüağlıqla*.

УЙГЪУР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *uyğur* (*xalq*); уйгъурдин *uyğurun*; уйгъур **ЧІал** *uyğur dili*.

УЙМАХ I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *oymaq*; уймахдин *oymağın*; **са уймахдин ранг** *bir oymaq rəng*.

УЙМАХ II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *nəsil*; уймахдин *nəslin*; **хуър са шумуд**

уймахдикай ибарат я kənd bir neçə nəsildən ibarətdir.

УЙХЬ! *bax Айхь-уйхь!*

УКАЗ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) fərman; президентдин указ президентin fərmanı.

УКАЛ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* iyul; укалдин iyulun.

УКЛОНИЗМ (-ди, -да) *siv.* təmayülçülük; уклонизмдин təmayülçülüyün.

УКРАИН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ukraynalı (*xalq*); украиндин ukraynalının; украин чІал Ukrayna dili.

УКРАИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ukraynalı; украинвидин ukraynalının; украинвияр ukraynalılar.

УКРАИНИЗМ (-ди, -да; -аяр, -айри, -айра) ukrainizm (*Ukrayna dilindən alınmış söz və ya ifadə*); украиннизмдин ukrainizmin.

УКИУР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* ukur (*hun tayfalarından birinin adı*); укІурдин ukurun.

УЛАКЪ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəqliyyat; улакьдин nəqliyyatın.

УЛАКЪСУЗ I *sif.* nəqliyyatsız.

УЛАКЪСУЗ II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* nəqliyyatı olmayan adam; улакьсуздан nəqliyyatı olmayan adamın.

УЛАКЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* nəqliyyatçı, nəqliyyat işçisi; улакьчидин nəqliyyatçının, nəqliyyat işçisinin.

УЛАМ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çay keçidi, dayaz yer; уламдин çay keçidinin, dayaz yerin; улам чир тавунмаз вацІуз гьахьмир *mis.* keçid yerini bilmədən çaya girmə; 2) çətin vəziyyətdən çıxma; ам уламдай акьатна о, çətin vəziyyətdən çıxdı; 3) haşiyə, kənar; халичадин улам халçanın haşiyəsi.

УЛАМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bələdçi (*çayı keçтəyə көтəк edən*); уламчидин bələdçinin.

УЛАМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bələdçilik; уламчивилин bələdçiliyin.

УЛАН I: улан йарзац *dial.* yas saxlayan.

УЛАН II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* inq.əv. ulan (*nizəli süvari əsgər*); уландин ulanın.

УЛАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ulan paltarı; уланкадин ulan paltarının.

УЛУ *sif.* ulu, böyük.

УЛУБ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* kitab; улубдин kitabın.

УЛУУ БУБА ulu baba.

УЛУС (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ulus (1. *köçəri düşərgəsi; alaçıq; 2. bəzi Sibir xalqlarında: kənd, aul; 3. el, tayfa; 4. Yakutiyaда: rayon, dairə*); улусдин ulusun.

УЛЬТИМАТУМ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dipl.* ultimatum (*son və qəti tələb*); ультиматумдин ultimatumun.

УЛЬТИМАТИЗМ (-ди, -да) ultimatizm (1908-ci ildə Rusiya sosial-demokratiyası sıralarında opportunist cərəyanlarından birinin adı); ультиматизмдин ultimatizmin.

УЛЬТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ifrat (*siyasi xadim haqqında*); ультрадин ifratın.

УЛЬТРА ВАН ultra səs.

УЛЬТРАМАРИН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ultramarin (*göy boya*); ультрамариндин ultramarinin.

УЛЬТРАФИЛЬТР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ultrasüzgəc (*bərk hissəcikləri məhluldan ayırmaq üçün kağız süzгəc*); ультрафильтрдин ultrasüzgəcin.

УМАЖ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) umac; умаждин umacın.

УМАРАТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mal-dövlət; умаратдин mal-dövlətin.

УМБРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) umbra (*qəhvəyi rəngli mineral boyaq*); умбрадин umbranın.

УМГЪАНИ *dial. sif.* 1) yumşaq, saya təbiətli; 2) *qadın adı - Умгъани (Umhani).*

УМУ *sif.* mülayim; уму гьава mülayim hava.

УМУД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) ümid; умуддин ümidin; умуд авун ümid etmək; умуд атІун ümidini kəsmək; умуд кутун ümid vermək; рикІе умуд тун ümid təlqin etmək; умуд кваз хьун ümidli olmaq.

УМУДЛУ *sif.* ümidli; умудлу хьун ümidli olmaq.

УМУДЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ümidlilik; умудлувилин ümidliliyin; умудлувал шадвилин лувар я

mis. ümidlilik şadlığın qanadlarıdır; **умудлувал кутун** ümidlilik təlqin etmək.

УМУДЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Умудлудаказ.

УМУДЛУДАКАЗ *z.* ümidliliklə.

УМУДЛУДИЗ *z. bax* Умудлудаказ.

УМУДСУЗ *sif.* ümitsiz; **умудсуз авун** ümitsiz etmək; **умудсуз хьун** ümitsiz olmaq.

УМУДСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ümitsizlik; **умудсузвили** ümitsizliyin; **умудсузвал авун** ümitsizlik etmək; **умудсузвал хьсан затІ туш** ümitsizlik yaxşı şey deyil.

УМУДСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Умудсуздаказ.

УМУДСУЗДАКАЗ *z.* ümitsizliklə, ümitsizcəsinə.

УМУДСУЗДИЗ *z. bax* Умудсуздаказ.

УМУДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Умуд (умуд авун).

УМУМАН *z.* ümumən; *bax* Санлай.

УМУМИ *sif.* ümumi; **умуми гафар** ümumi sözlər; **умуми твар** ümumi isim; **умуми крар** ümumi işlər.

УМУМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ümumilik; **умумивилин** ümumiliyin.

УМУН *sif.* 1) dinc, sakit; həlim, mülayim, yumşaq, xoşxasiyyət; **умун инсан** mülayim insan; **умун авун** sakitləşdirmək, soyutmaq, barışdırmaq; **умун хьун** sakitləşmək, yumşalmaq, həlimləşmək, barışmaq; 2) arxayın, xatircəm, sakit; **умун гьава** sakit hava; 3) *qadın adı* - Умуна (Umuna).

УМУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Умун (умун авун).

УМУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) dinclik, sakitlik; həlimlik, mülayimlik, yumşaqlıq; xoşxasiyyətlik; 2) arxayınçılıq, xatircəmlik; **умунвили** dincliyin, sakitliyin; həlimliyin, mülayimliyin, yumşaqlığın; arxayınçılığın, xatircəmliyin.

УМУНВИЛЕЛДИ *z. bax* Умундаказ.

УМУНДАКАЗ *z.* 1) dincliklə, sakitcə; həlimliklə, mülayimcəsinə, yumşaqlıqla; 2) arxayınçılıqla, xatircəmliklə.

УМУНДИЗ *z. bax* Умундаказ.

УМФОРМЕР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *umformer* (bir gərginlikli daimi cərəyanı başqa

gərginlikli daimi cərəyanı çevirən elektrik maşını); умформердин *umformerin.*

УН I *dan. əd.* hə; **ун, хьурай** hə, qoy olsun.

- **УН II** *felin məsdər formasını əmələ gətirən şəkilçi.*

УНА, УНАЧ *bax* Авун.

УНАБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *unabi* (*xurma sortu*); **унабидин** *unabinin.*

УНДИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *undina* (*orta əsr xurafatında; su pərisi*); **ундинадин** *undinanın.*

- **УНИ** *bəzi isimlərin axırına əlavə olunan şəkilçi; вахт+уни=вахтуни; бахт+уни=бахтуни; гьахь+уни=гьахьуни.*

УНИВЕРМАГ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *univermaq* (*universal mağaza*); **универмагдин** *univermaqın.*

УНИВЕРСАЛ I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *universal* (*hər işi bacaran, müxtəlif ixtisasları olan adam*); **универсалдин** *universalın.*

УНИВЕРСАЛ II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr. geod. universal* (*şaquli və üfqü bucaqları ölçən alət*); **универсалдин** *universalın.*

УНИВЕРСИАЛИЗМ (-ди, -да) *fəls. universalizm* (*burjua əxlaq nəzəriyyəsində: kapitalist cəmiyyətinə vahid bəşər əxlaqı ideyasını irəli sürən idealist cərəyan*); **универсиализмдин** *universalizmin.*

УНИВЕРСАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *universal*lıq; 2) hərtərəflilik (*bilik, məlumat cəhətdən*); **универсалвили** *universallığın.*

УНИВЕРСАНТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. universant* (*universitet qurtarmış adam; universitet tələbəsi*); **универсантдин** *universantın.*

УНИВЕРСИТЕТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *universitet*; **университетдин** *universitetin.*

УНИОН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *union*, ittifaq, birlik; **униондин** *unionun, ittifaqın, birliyin.*

УНИОНИЗМ (-ди, -да) *unionizm* (*birləşməyə, ittifaqa çalışma*); **унионизмдин** *unionizmin.*

УНИСОН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *mus. ahəng, ahəng uyğunluğu*; 2) *fiz. unison* (*iki titrəyiş mənbəyində tənliklər bərabərliyi*); **унисондин** *unisonun.*

УНИТАЗ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) unitaz (*ayaqyolu çanağı*); **унитаздин** unitazın.

УНИТАР *sif.* unitar, birləşdirici, vahid.

УНИФИКАТОР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) unifikator (*unifikasiya edən*); **унификатордин** unifikatorun.

УНИФИКАЦИЯ (-ди, -да) unifikasiya (*vahid şəklə sal(in)ma*); **унификациядин** unifikasiyanın.

УНИФОРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* uniforma (**1.** *rəsmi paltar*; **2.** *sirkdə: eyni cür paltar geymiş maneј xidmətçiləri*); **униформадин** uniformanın.

УНИФОРМИСТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) uniformist (*sirk meydançası işçisi*); **униформистдин** uniformistin.

УНИЯ (-ди, -да) uniya, birlik, birləşmə, ittifaq; **униядин** uniyanın, birliyin, birləşmənin, ittifaqın.

УНКІ (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) *dial.* bulud; **унокунин** buludun.

УНТЕР-ОФИЦЕР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) unter-zabit; **унтер-офицердин** unter-zabitin.

УНТЕР-ОФИЦЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) unter-zabitlik; **унтер-офицервалин** unter-zabitleyin.

УНТЕРТОН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* *fiz.* underton (*əsas səs tonundan alçaq olan əlavə ton*); **унтертондин** undertonun.

УНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) unta (*maral, qoyun və s. dərisindən uzunboğaz isti çəkmə*); **унтадин** untanın.

УНТИЯР (-йри, -йра) unti (*ləzgi armud sortu*); **унтийирин** untilərin.

УНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) unsiya (**1.** *29,86 qrama bərabər köhnə aptek ölçüsü*; **2.** *metr sistemi tətbiq edilməmişdən qabaq işlənən müxtəlif çəki vahidlərinin adı*; **3.** *qədim İspaniyada qızıl pul*; **4.** *tar. qədim Romada çəki vahidi*); **уницядин** unsiyanın.

УНЦУКІУЛ unsukul (*xalq*); **уницукіул чІал** unsukul dili.

УНЦУКІУЛВИ unsukullu; **уницукіулвин** unsukullunun.

УРА! *n.* ura!

УРАЛ-АЛТАЙ ЧІАЛАР Ural-Altay dilləri.

УРАН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *astr.* uran; **урандин** uranın.

УРАНИТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) uraninit (*uran və onun birləşmələri alınan mineral*) **уранитдин** uranitin.

УРАС (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* murad; **урасдин** muradın.

УРБАНИЗАЦИЯ (-ди, -да) urbanizasiya (*maddi və mənəvi mədəniyyətin kəndin inkişafı zərərinə olaraq böyük şəhərlərdə toplanması*); **урбанизациядин** urbanizasiyanın.

УРБАНИЗМ (-ди, -да) urbanizm (**1.** *urbanizasiyanı müdafiə edən burjuva nəzəriyyəsi*; **2.** *burjuva ədəbiyyatı və incəsənətində: kapitalist şəhərinin həyatını mədh edən cərəyan*); **урбанизмдин** urbanizmin.

УРБАНИСТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) urbanist, urbanizm tərəfdarı; **урбанистдин** urbanistin.

УРГЪУН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* Yargun (*Qusar rayonu ərazisindəki Həzrə kəndi*); **Ургъундин** Yargunun.

УРДУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) urdu (*Pakistanın rəsmi dili*); **урдудин** urdunun; **урду чІал** urdu dili.

УРЕМИЯ (-ди, -да) *tib.* uremiya (*böyrək xəstəliyi nəticəsində bədənin öz-özünə zəhərlənməsi*); **уремиядин** uremiyanın.

УРЕТРИТ (ди, -да) *tib.* uretrit (*sidik borusunun iltihabı*); **уретритдин** uretritin.

УРЕТРОСКОП (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* uretroskop (*sidik borusunu müayinə etmək üçün ayna*); **уретроскопдин** uretroskopun.

УРЕТРОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib.* uretroskopiya (*uretroskop vasitəsilə sidik yolunu müayinə etmək üsulu*); **уретроскопиядин** uretroskopiyanın.

УРОБИЛИН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiziol.* urobilin (öd) piqmenti (*sidikdə olan boyayıcı maddələrdən biri*); **уробилиндин** urobilin piqmentinin.

УРОЛОГ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* uroloq (*urologiya mütəxəssisi*); **урологдин** uroloqun.

УРОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* urologiya (*sidik - tənəsül üzvləri xəstəliklərindən bəhs edən elm*); **урологиядин** urologiyanın.

УРОТРОПИН (ди, -да) *farm.* urotropin (*sidik yollarını dezinfeksiya edən dərman*); **уротропиндин** urotropinin.

УРТАХ *sif.* 1) ortaқ; **уртах бағъ** ortaқ baғ; **уртах бегьер** ortaқ məhsul; 2) şərik,

paуçı, kompanyon; **уртах авун** şerik etmək; **уртах хьун** şerik olmaq.

УРТАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ortaqlıq, şeriklik; 2) birlik; 3) iştirak; **уртахвилин** ortaqlıq; birliyin; iştirakın; **уртахвал авун** ortaqlıq etmək, şeriklik etmək.

УРТАХВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Уртахвал (уртахвал авун).

УРТАХВИЛЕЛДИ *z. bax* Уртахдаказ.

УРТАХДАКАЗ *z.* ortaqlıqla, şerikliklə.

УРТАХДИЗ *z. bax* Уртахдаказ.

УРУГВАЙВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) uruqvaylı; **уругвайвидин** uruqvaylının.

УРУКУЛ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) burğu, matqab; **урукулдин** burğunun, matqabın.

УРУКИҮН: урукIүн-турукIүн *qəd.* urukun: urukun-turukun (*ləzgi xalq təqvimində aprelin 15-dən 21-dək olan müddət*).

УРУН *f. dial.* araya gətirmək, ərsəyə gətirmək.

УРУС I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. rus* (*xalq*); **урусдин** rusun; **урусрин уьлкве** rusların ölkəsi.

УРУС II *sif.* урус миллет *rus* milləti; **урус мектеб** *rus* məktəbi; **урус чIал** *rus* dili.

УРУСАТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) Rusiya; **Урусатдин** Rusiyanın.

УРУСДАЛДИ *z. rusca.*

УРУСЦУЬК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot. kalış* (*darıyaoxşar dənli bitki*) урусцуькIевдин kalışın.

УРХАН *sif. dial.* məşğul.

УРЯДНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* uryadnik (1. *çar ordusunda: kazak kiçik zabiti*; 2. *çar Rusiyasında: qəza polisində aşağı rütbə*); **урядникдин** uryadnikin.

УСАЛ I *sif.* 1) ariq, sısqaq; 2) kasıb, yoxsul; 3) qorxaq, ürəksiz, cəzarətsiz, ağciyə; 4) *məc.* xoşagəlməyən, pis, bekar, mızı; **усал лапагар** ariq qouunlar; **усал парча** xoşagəlməyən (bekara) parça; **усал авун** a) ariqlatmaq; b) *məc.* pisləşdirmək, yararsızlaşdırmaq; **усал хьун** a) ariqlamaq; b) pis olmaq, mızı olmaq, xoşa gəlməmək.

УСАЛ II *z. zəif;* **усал кIелдайбурукай** жемир *zəif* oxuculardan olma.

УСАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Усал I (усал авун).

УСАЛБУР *sif.* pis, keyfiyyətsiz.

УСАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ariqlıq, sısqalıq; 2) kasıblıq, yoxsulluq; 3) qorxaqlıq, ürəksizlik, cəsarətsizlik, ağciyərlilik; 4) *məc.* xoşagəlməzlik, pislik, bekarlıq, mızılıq; **усалвилин** ariqlıq; kasıblıq; qorxaqlıq; pisliyin *və s.*

УСАЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Усалдаказ.

УСАЛДАКАЗ *z.* 1) pis; 2) kasıbyana; 3) qorxaqcasına, cəsarətsizliklə, ürəksizliklə.

УСАЛДИЗ *z. bax* Усалдаказ.

УСБИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* ruh; **усбидин** ruhun.

УСПАГЬАН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* ispanağ; **успагьандин** ispanağın.

УСПАГЬИ *sif.* 1) çox yaxşı; qəşəng; gözəl, göyçək; **успагьи дишегьли** çox yaxşı qadın; qəşəng qadın; gözəl qadın; 2) *qadın adı* - Успагьи (Uspahi).

УСПАГЬИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəşənglik, gözəllik, göyçəklik; **успагьивилин** qəşəngliyin, gözəlliğin, göyçəkliyin.

УСПАГЬИВИЛЕЛДИ *z. bax* Успагьидаказ.

УСПАГЬИДАКАЗ *z.* gözəlcə; qəşəngcə.

УСПАГЬИДИЗ *z. bax* Успагьидаказ.

УСПАТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) sübut, dəlil; **успатдин** sübutun, dəlilin; **успат авун** sübut etmək.

УСПАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Успат (успат авун).

УСТАВ I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) nizamnamə; **уставдин** nizamnamənin.

УСТАВ II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* ustav (*qədim yunan və slavyan-rus əl-yazmalarının yazıldığı iri xətt*); **уставдин** ustavin.

УСТАГЬ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) sirdaş; **устагьдин** sirdaşın.

УСТАД (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ustad; **устадин** ustadın; 2) mayestro.

УСТАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ustadlıq; 2) mayestroluq; **устандвилин** ustadlığın, mayestroluğun; **устандвал квай** ustadlığı olan; **устандвал авун** ustadlıq etmək.

УСТАДВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Устандвал (устандвал авун).

УСТАДВИЛЕЛДИ *z. bax Устадаказ.*

УСТАДДАКАЗ *z. ustadlıqla.*

УСТАДДИЗ *з. бax Устадаказ.*

УСТАДДИЗ I: *Устад isminin hal forması; bax Устад.*

УСТАДДИЗ II *z. ustad kimi.*

УСТУЛ *dan. stul устулдин stulun.*

УСТИАР (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *usta, sənətkar, bənnə; устIардин ustanın, sənətkarın, bənnənin; кьегьал кьейила, тIвар амуьда, устIар кьейила кар a.s. igid öləndə adı qalar, sənətkar öləndə işi; цлан устIар bənnə; раькун устIар тənəkəçi; харат устIар dülgər; чатун устIар demirçi; həmçinin bax Чатуьхан.*

УСТИАРВАЛ (*-или, -иле; -илер, -илери, -илера*) *ustalıq, sənətkarlıq, bənnəliq; устIар-вилин ustalıgın, sənətkarlıgın, bənnəliğin; устIарвал авун ustalıq etmək, sənətkarlıq etmək, bənnəliq etmək.*

УСТИАРВИЛЕЛДИ *z. ustalıqla, sənətkarlıqla, məharətlə, mahiranə (surətdə).*

УСТИАРХАНА (*-ди, -да; -яр, -йри, -йра*) *emalatxana; устIарханадин emalatxananın; həmçinin bax Кархана.*

УСУВИ (*-ди, -да; -яр, -йри, -йра*) *usuvi (Usur kəndinin sakini); усувидин usuvinin.*

УСУНУН (*-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир*) *f. suvamaq; усунна suvadı; усунзава suvayır; bax Асунун.*

УТАГЬ (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *otaq; утагьдин otağın; həmçinin bax Тав.*

УТИК (*ди, -да*) *qəd. Udin vilayəti; Утикдин Udin vilayətinin.*

УТИЛИЗАТОР (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *utilizator (utilizasiya ilə məşğul olan adam); утилизатордин utilizatorun.*

УТИЛИЗАТОРВАЛ (*-или, -иле; -илер, -илери, -илера*) *utilizatorluq; утилизатор-торвилин utilizatorluğun.*

УТИЛИТАРИЗМ (*-ди, -да*) 1) *utilitarizm (“fayda”nı, “mənfəət”i əxlaqın əsası hesab edən və kapitalizm cəmiyyətinin ümumi “səadət” və “ahəng” yaratmağa qadir olduğunu sübut etməyə çalışan burjuə əxlaq nəzəriyyəsi); 2) məс. mənfəətpərəstlik, işbazlıq, hər şeydən fayda və mənfəət çıxarmağa çalışma; ути-литаризмдин utilitarizmin.*

УТИЛИТАРИСТ (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) 1) *utilitarist (utilitarizm tərəfdarı);*

2) *mənfəətpərəst, hər şeydən ancaq fayda və mənfəət çıxarmağa çalışan adam; утилита-ристдин utilitaristin.*

УТИЛЬ (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *util (istifadəyə yararlı tullantılar); утилдин utilin.*

УТИЛЬЗАВОД (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *utilzavod (tullantıdan müxtəlif şeylər hazırlayan zavod); утильзаводин utilzavodun.*

УТЛЕГАР (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *dəniz. utleqar (gəmidə əlavə çər yelkənləri qabağa çəkmək üçün köndələn tir); утлегардин utleqarın.*

УТОПИЗМ (*-ди, -да*) *utopizm; хəyal-pərəstlik, хəlyарпərəstlik; утопизмдин utopizmin; хəyaləpərəstliyin, хəlyар-pərəstliyin.*

УТОПИСТ (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) 1) *utopist (utopik sosializm tərəfdarı); уто-пистдин utopistin; 2) хəyalpərəst, хəlyа-pərəst, хəlyaçı.*

УТОПИЯ (*-ди, -да*) *utopiya, хəyal, хам хəyal; утопиядин utopianın, хəyalın, хам хəyalın.*

УФ I (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *is. üfürmə, əsmə; уфдин üfürmənin, əsmənin; уф гун üfürmək; уф гана хкадарун üfləmək, üfürüb söndürmək; уф тун üfürüb hava doldurmaq.*

УФ II *n. ah!, ufl, vay!, ay!; уф аладарун f. 1) nəfəs çəkmək, iç çəkmək; 2) qüssə çəkmək, həsrət çəkmək, heylsilənmək; уф <уф-чIуф> алахьун f. kefsiz olmaq; уф тавун nəfəs belə almamaq (çəkməmək); ам уф тавуна ацукьнавай о, nəfəsini belə çəkmədən oturmuşdu.*

УФТ: *уфт аладрун f. nəfəs çəkmək, iç çəkmək.*

УФТАН *qalib; уфтан хьун qalib gəlmək.*

УФУН (*-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир*) *bax Уф (уф гун).*

УХВАЙШ! *n. ah, necə yaxşıdır!, ah, necə xoşdur!*

УХСАН (*ди, -да; -ар, -ри, -ра*) *qəd. Ruminiya; Ухсандин Ruminiyanın.*

УХШАР *sif. oxşar, bənzər, eyni; ухшар авун oxşatmaq, bənzətmək, eyniləşdirmək; ухшар хьун oxşar olmaq, bənzətmək, eyni olmaq; адак ви ухшар ква о, sənə oxşayır; адакай вичин бубадин ухшарар кьезва о, öz atasına oxşayır (bənzəyir); ухшар тир oxşayan, bənzəyən.*

УХШАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oxşarlıq, bənzərlik, eynilik; **ухшарвилин** oxşarlığın, bənzərliyinin, eyniliyinin.

УХШАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Ухшардаказ.

УХШАРДАКАЗ *z. oxşarlıqla, bənzərliklə, eyniliklə.*

УХШАРДИЗ *z. bax* Ухшардаказ.

УХЪ! // **УХЪТ!** *n. ufl!, ah!, ax!;* **ухъ авун** ah-vay etmək, ax-uf etmək, ufuldamaq, ah-zar etmək; **ухъ аладарун** qüssələnmək, kədərlənmək, heyfsilənmək; **ухъ алахъун** ah çəkmək.

УЧЁТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hesab, hesaba alma; 2) uçot, qeyd; **учётдин** hesabın, hesaba almanın; uçotun, qeydin; **учёт тухун** hesab aparmaq; **учётдиз къачун** uçota almaq.

УШАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) uşanka (*qulaqlı paraq*).

УШУ (-ди, -да) uşu (*idman növü*); **ушудин** uşunun.

УЮН I (ди, -да; -ар, -ри, -ра) oyun, hoqqa, kələk, hiylə, fokus, fənd; **уюндин** oyunun, hoqqanın, kələyin, hiylənin, fokusun, fəndin; **уюн акъудун** hoqqa çıxarmaq, kələk gəlmək, oyun çıxarmaq; **уюн-буюн тавуна** bəhanə gətirmədən.

УЮН II (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kart. kozır;* **уюндин** kozırın; **уюндин тек** kozır tuzu.

УЮНБАЗ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) oyunbaz, hoqqabaz; 2) təlxək; **уюнбаздин** oyunbazın, hoqqabazın; təlxəyin.

УЮНБАЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) oyunbazlıq, hoqqabazlıq; 2) təlxəklik; **уюнбазвилин** oyunbazlığın,

hoqqabazlığın; təlxəkliyinin; **уюнбазвал авун** oyunbazlıq (*hoqqabazlıq*) etmək; təlxəklik etmək.

УЮНБАЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Уюнбаздаказ.

УЮНБАЗДАКАЗ *z. oyunbazlıqla, hoqqabazlıqla; təlxəkliklə.*

УЮН-БУЮН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) bəhanə; **уюн-буюндин** bəhanənin; **уюн-буюн авун** bəhanə etmək.

УЯХ *sif. 1) yatmayan, gümrah, qıvraq; 2) məс. sayıq, ayıq, diqqətli; 3) məс. oxumuş, elmlı, bilikli;* **уях авун** а) оyatmaq, оyandıрмаq; б) *məс. ayıltmaq, sayıq etmək;* с) gözünü açmaq; **уях хъун** а) оyanmaq; б) *məс. sayıq olmaq; с) məс. elmlı olmaq.*

УЯХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Уях (уях авун).

УЯХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) gümrahlıq, qıvraqlıq; 2) *məс. sayıqlıq, ayıqlıq, diqqətcillik;* 3) *məс. elmlilik, biliklilik;* **уяхвилин** gümrahlığın, qıvraqlığın; sayıqlığın, ayıqlığın, diqqətliliyinin; elmliliyinin, bilikliliyinin.

УЯХВИЛЕЛДИ *z. bax* Уяхдаказ.

УЯХДАКАЗ *z. 1) gümrahlıqla, qıvraqlıqla; 2) sayıqlıqla, ayıqlıqla, diqqətcilliklə; 3) elmliliklə, bilikliliklə.*

УЯХДИЗ *z. bax* Уяхдаказ.

УЯХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Уях (уях авун).

УЪ

УЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının iyirmi doqquzuncu hərfi.*

- **УЪ** *bəzi birhəcalı sözlərin axırına əlavə olunan şəkilçi.*

УЪГЪУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) öskürək; **уъгъуъдин** öskürəyin; **къуру уъгъуъ** quru öskürək; **уъгъуъ акатун** öskürmək, bərk öskürək tutmaq; **уъгъуъ ягъун** öskürmək; **уъгъуъ атун** öskürəyi gəlmək.

УЪГЪ-ЦУЪГЪ *n. ah-uf.*

УЪЗБЕК (ди, -да; -ар, -ри, -ра) özbək (*xalq*); **уъзбекдин** özbəyin; **уъзбек чІал** özbək dili.

УЪЗБЕКВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) özbək; **уъзбеквидин** özbəyin; **уъзбеквияр** özbəklər.

УЪЗДЕН (-а, -а; -ар, -ри, -ра) 1) azad kəndli; **уъздендин** azad kəndlinin; 2) *kishi adı* - **Уъзден** (Üzdən).

УЪЗДЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azad kəndlilik; **уъзденвилин** azad kəndliliyinin.

УЪЗЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzəngi; **уъзенгдин** üzənginin; **уъзенгар чукъуън** çarmaq.

УЪЗЕРЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzörlik; уьзерликдин үзөрлийин.

УЪЗУЪКЪАРА *sif.* üzüqara; уьзуькъара авун üzüqara etmək; уьзуькъара хьун üzüqara olmaq.

УЪЗУЪКЪАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) üzüqaralıq; уьзуькъаравилин üzüqaralığın; уьзуь-къаравал авун üzüqaralıq etmək.

УЪЗУЪМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzüm; уьзуьмдин üzümün; *həmçinin bax* ЦипицІ.

УЪЗУЪМЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzümlük; уьзуьмлүхдин üzümlüyün; *həmçinin bax* ЦипицІлүх.

УЪЗУЪМ: уьзуьм тахьун *f.* taqəti olmamaq; **зав** рахадай уьзуьм авач данışмаға taqətim yoxdur.

УЪЗУЪМЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) üzümçü; уьзуьмчидин üzümçünün; *həmçinin bax* ЦипицІчи.

УЪЗУЪМЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) üzümçülük; уьзуьмчивилин üzümçülüğün; *həmçinin bax* ЦипицІчивал.

УЪЗУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ağır, azar; уьзуьрдин ağrının, azarın; уьзуьр-муьзуьр zəif; **ам** уьзуьр-муьзуьр хьанва о, zəifləyib.

УЪЗУЪРЛУ *sif.* xəstə, azarlı.

УЪЗУЪРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xəstəlik; уьзуьрлувилин xəstəliyin.

УЪЗЯГЪ *sif.* üzüağ, təmiz, eyibsiz; уьзягъ авун üzüağ etmək; уьзягъ хьун üzüağ olmaq, təmiz olmaq, eyibsiz olmaq.

УЪЗЯГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Уьзягъ (уьзягъ авун).

УЪЗЯГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) üzüağlıq, təmizlik, eyibsizlik; уьзягъвилин üzüağlığın, təmizliyin, eyibsizliyin; уьзягъвал авун üzüağlıq etmək.

УЪЗЯГЪВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Уьзягъвал (уьзягъвал авун).

УЪЗЯГЪВИЛЕЛДИ *z. bax* Уьзягъдаказ.

УЪЗЯГЪВИЛЯЙ *z.* üzüağlıqdan, eyibsizlikdən, təmizlikdən.

УЪЗЯГЪДАКАЗ *z.* üzüağlıqla, eyibsizliklə, təmizliklə.

УЪЗЯГЪДИЗ *z. bax* Уьзягъдаказ.

УЪКВЕБА *bax* Эквеба.

УЪКІУЪ *bax* УьцІуь.

УЪЛГУЪЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ülgüç; уьлгуьчдин ülgüçün; уьлгуьчдал тун ülgüçlə qırmaq; уьлгуьчдиз кьилав гун ülgüçü itiləmək.

УЪЛЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bataqlıq, bataq yer, çeyillik; уьлендин bataqlığın, bataq yerin, çeyilliğin.

УЪЛЖЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sağrı; уьлжедин sağrının; уьлжедин кІараб sağrı sümüyü.

УЪЛКВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ölkə; уьлкведин ölkənin; **абад** уьлкве varlı, çıçəklənən ölkə; **маса** уьлквеяр başqa ölkələr; 2) *qadın adı* - Уьлкве (Ülkə); *həmçinin bax* Диге.

УЪЛУЪГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tir (toxücü dəzgahının üfqı tiri); уьлуьгандин tirin.

УЪЛЧИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şose; уьлчидин şosenin; **чи** хуьр уьлчидин кьерехда ава kəndimiz şosenin kənarındadır; *həmçinin bax* Шегьре.

УЪЛЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Илчи.

УЪЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Илчивал.

УЪЛЧМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) ölçü; уьлчмедин ölçünün; **шиирдин** уьлчме şerin ölçüsü; 2) həcm; **ктабдин** уьлчме kitabın həcmi.

УЪЛЧУЪ I *bax* Уьлчи I.

УЪЛЧУЪ II *bax* Уьлчи II.

УЪММЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) hümmət; уьмметдин hümmətin; **Мегьамедан** уьммет Məhəmməd hümməti; 2) nəsil; **ам** **чи** уьмметдай туш о, bizim nəsilədən deyil.

УЪМУЪР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ömür, həyat; уьмуьрдин ömrün, həyatın; **ада** **яргьи** уьмуьр гьална о, uzun ömür sürdü; уьмуьрдин гелер ömrün izləri; **хьсан** уьмуьр yaxşı ömür, yaxşı həyat; **адан** уьмуьр заланди хьана onun ağır ömrü oldu; **ви** уьмуьр яргьи хуй! ömrün uzun olsun!; уьмуьр тухун уаşамақ; уьмуьр **чІарчІикай** куьрс хьанвай ömrü түкдөн asılı idi; **һәят** түкдөн asılı idi; уьмуьр авун ömür sürmək.

УЪМУЪРДА *z.* ömründə, həyatında; уьмуьрда адаз са хьсан югъ акунач ömründə о, yaxşı bir gün görmədi; **һәят**ında о, yaxşı bir gün görmədi.

УЬМУЬРДИН *sif.* ömrün, həyatın; **умьурдин** **рекьер** ömür yolları; **умьурдин** **уькьуь-цуру** həyatın şirini-acısı; **умьурдин** **юлдаш** ömür-gün yoldaşı, həyat yoldaşı.

УЬМУЬРЛУХ I *sif.* ömürlük, həmişəlik, əbədi, daimi; **умьурлух** **дуйнья** əbədi dünya.

УЬМУЬРЛУХ II *z.* ömürlük, həmişəlik, əbədi, daimi; **ам** **умьурлух** **динж** **хьанач** о, ömründə bir gün görmədi; **зун** **куь** **патавай** **умьур-лух** **хьфизвач** мən sizin yanınızdan həmişəlik getmirəm.

УЬМУЬРЛУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əbədilik, daimilik; **умьурлухвилин** əbədiliyin, daimiliyin.

УЬМУЬРЛУХДА *z.* ömürlükсə; **ам** **умьурлухда** **кьегьгал** **хьана** о, ömürlükсə igid oldu.

УЬМУЬРЛУХДИ *z.* ömür boyu; **ам** **умьурлухди** **зегьмет** **чӀугур** **кас** **я** о, ömür boyu zəhmət çəkmiş adamdır.

УЬМУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Уьмуьр** (**умьур** **авун**).

УЬМУЬРУЛЛАГЬ *z.* 1) ömürbillah; **умьурullaгь** **зун** **адахь** **галаз** **рахайди** **туш** ömürbillah мən onunla danışmamışam; 2) *kişi adı* - **Уьмуьруллагь** (Ümürullah).

УЬНГЬУЬР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* ünhür (*hun tayfalarından birinin adı*); **уьнгьурдин** ünhürün.

УЬНДУЬГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dağ otu; **уьндуьгдин** dağ otunun.

УЬНДУЬШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hinduşka, hindtoyuğu; **уьндуьшкадин** hinduşkanın, hindtoyuğunun.

УЬНУЬГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) üzük, halqa; **уьнуьгдин** üzüyün, halqanın.

УЬРБ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd.* *bax* **Герб**.

УЬРДЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ördək; **урдегдин** ördəyin; **урдегдин** **кака** ördək yumurtası; **урдегдин** **шараг** ördək balası.

УЬРДЕГАР arqo (*loto oyununda: 22*).

УЬРУЬД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* yeddi; **урьудан** yeddinin.

УЬРУЬД **ЗУЛ** *qəd.* yeddinci fəsil.

УЬРУЬШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) örüş; **урьушдин** örüşün; 2) torpaq, torpağın.

УЬРХУЬ-ШУЬРХУЬ *dial.* iş-güc.

УЬРЦ: **урц** **ягьун** dolamaq; **ада** **низ** **хьайитлани** **урц** **ягьизва** о, kimi gəldi dolayır.

УЬТКВЕМ I *sif.* 1) ötkəm, cəsur, igid; **уьтквем** **кас** ötkəm (cəsur, igid) adam; 2) *kişi adı* - **Уьтквем** (Ötkəm).

УЬТКВЕМ II *z.* ötkəm, cəsur, igid; **уьтквем** **рахун** ötkəm danışmaq; **адахь** **уьтквем** **акунар** **ава** onun cəsur görkəmi var.

УЬТКВЕМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ötkəmlik, cəsurluq, igidlik; **уьтквемвилин** ötkəmliyin, cəsurluğun, igidliyin; **адан** **уьтквемвилиз** **гаф** **авач** onun ötkəmliyinə (*cəsurluğuna, igidliyinə*) söz yoxdur.

УЬТКВЕМВИЛЕЛДИ *z.* *bax* **Уьтквем-даказ**.

УЬТКВЕМДАКАЗ *z.* ötkəmliklə, cəsurluqla, igidliklə.

УЬТУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ütü; **уьтуьдин** ütünün; **уьтуь** **ягьун** ütüləmək; **уьтуь** **ягьай** ütülənmiş.

УЬ-УЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səs (*xoruz banlaması*); **уь-уьдин** xoruz səsinin; **уь-уь** **ягьун** banlamaq.

УЬФТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) fit, fiştıriq; **уьфтнини** fitin, fiştıriğın; **уьфт** **агалдарун** fit vermək, fiştıriq çalmaq; **уьфт** **ягьун** fit çalmaq, fiştıriq çalmaq.

УЬЦВЕЗ, УЬЦВЕНА: **Уьцуйн** *felinin* *formaları*.

УЬЦУЬ *sif.* duzlu; **уьцуйь** **хуьрек** duzlu xörək; **уьцуйь** **авун** duzlu etmək; **уьцуйь** **хьун** duzlu olmaq.

УЬЦУЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) duzluluq; **уьцуйьвилин** duzluluğun.

УЬЦУЬДАКАЗ *z.* duzluca.

УЬЦУЬДИЗ *z.* *bax* **Уьцуйьдаказ**.

УЬЦУЬН I (-веда, -вена; -вез, -везва; -уьцӀ, -вен, -уьрай, -вемир) *f.* 1) uçmaq, yıxılmaq, dağılmaq; 2) *məc.* bərbad olmaq, xaraba qalmaq; **уьцӀвена** uçdu, yıxıldı, dağıldı; *məc.* bərbad oldu, xaraba qaldı.

УЬЦУЬН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* dağıntı, xarabalıq; **уьцуйьнини** dağıntının, xarabalığın.

УЬЦУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* uçurtmaq, dağıtmaq; **уьцуйьрна** uçurtdu, dağıtdı.

УЬЪ *gəyirmənin səs təqlidi*; **уьъ** **авун** gəyirmək.

Ф

Ф [эф] (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ləzgi əlifbasının otuzuncu hərfi.*

ФА: **Фу** *isminin hal forması.*

ФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus. fa (musiqi qammasının dördüncü notu); фадин* *fannın.*

ФАБИЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *siy. fabiçi (İngiltərədə Fabi cəmiyyətinin üzvü və ya tərəfdarı); фабичидин* *fabičinin.*

ФАБИЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fabiçilik; фабичивилин* *fabiçiliyin.*

ФАБЛИО (-ди, -да) *ədəb. фаблио (orta əsrlərdə burjua ədəbiyyatının əsas janrlarından biri olan kiçik, çox vaxt məzhəkə xarakteri daşıyan hekayələrin adı); фабриодин* *fablionun.*

ФАБРА (-ди, -да) *köhn. fabra (saqqalı boyamaq üçün qara rəng); фабрадин* *fabranın.*

ФАБРИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fabrik; фабрикадин* *фабрикин; ада фабрикада* *кІвалахзава о, fabrikdə işləyir; фабрикадин* *кІвалахдар* *fabrik işçisi.*

ФАБРИКАДИН *sif. fabrikdə hazırlanmış.*

ФАБРИКАНТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fabrikçi, fabrik sahibi; фабрикантдин* *fabrikçinin, fabrik sahibinin.*

ФАБРИКАТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fabrikat (hazır fabrik malı); фабрикатдин* *fabrikatın.*

ФАБУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ədəb. fabula (ədəbi əsərin və onda təsvir edilən hadisələrin məzmunu); фабуладин* *fabulanın.*

ФАВН *фавн (1. qədim Roma əsətirində: çöl, dağ və meşə allahı; 2. zool. Amerika meymunu cinsi).*

ФАВОРИТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. favorit (at yarışında birinciliyə ən çox şansı olan at); фаворитдин* *favoritin.*

ФАВОРИТИЗМ (-ди, -да) *köhn. favoritizm, dostbazlıq, aşnabazlıq; фаворитизмдин* *favoritizmin, dostbazlığın, aşnabazlığın.*

ФАГОТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *мус. faqot (nəfəsli musiqi aləti); фаготдин* *faqotun.*

ФАГОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib. faqoterapiya (bəzi yoluxucu xəstəliklərin bakteriofaqla müalicəsi); фаготерапиядин* *faqoterapiyanın.*

ФАГОТИСТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus. faqot çalan; фаготистдин* *faqot çalanın.*

ФАГОЦИТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. faqosit (yad cisimcikləri və bakteriyaları udub həzm etmək qabiliyyətinə malik olan hüceyrə); фагоцитдин* *faqositin.*

ФАГОЦИТОЗ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. faqositoz (yad cisimciklərin və bakteriyaların faqositlər tərəfindən udulub həzm olunması); фагоцитоздин* *faqositozun.*

ФАГЫР // **ФУГЪАРА I** *sif. 1) fağır, bədbəxt, talesiz, biçərə; 2) sakit, dinc, yazıq.*

ФАГЫР // **ФУГЪАРА II** (-ди, -да; -ар//-яр, -ри//-йри, -ра//-йра) *is 1) fağır, fağır-füqərə, bədbəxt, biçərə; 2) yazıq; фагырдин* // *фугъарадин* *fağırın, fağır-füqəranın, bədbəxtin, biçərənin, yazığın; а фагыр (фугъара) хьсан патахь рахана о* *fağır (biçərə, bədbəxt; yazıq) yaxşılığa danışıb.*

ФАГЫРВАЛ // **ФУГЪАРАВАЛ** (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *1) fağırlıq, fağır-füqəralıq, bədbəxtlik, biçərəlik; 2) yazıqlıq; фагырвилин* // *фугъаравилин* *fağırılığın, fağır-füqəralığın, bədbəxtliyin, biçərəliyin; yazıqlığın.*

ФАГЪУМ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) ağıl, idrak, dərrakə; 2) fəhm, düşüncə, fərasət; фагъумдин* *ağlın, idrakın, dərrakənin; fəhmin, düşüncənin, fərasətin; фагъум авай* *ağıllı, dərrakəli; fəhmli, düşüncəli, fərasətli; фагъум авун* *dərk etmək, fəhm etmək, düşünmək, düzgün mühakimə yürütmək, düzgün qərar vermək; кьуд пад фагъумун* *ətrafa baxmaq, ətrafa göz gəzdirmək.*

ФАГЪУМАРУН // **ФАГЪУМУН** (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* *Фагъум (фагъум авун).*

ФАГЪУМЛУ *sif. бах* *Фагъум (фа-гъум авай).*

ФАГЪУМЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *1) ağıllılıq, dərrakəlilik; 2) fəhmlik, düşüncəlilik, fərasətlilik; фагъумлувилин* *ağıllılığın, dərrakəliliyin; fəhmliyin, düşüncəliliyin, fərasətliliyin.*

ФАГЪУМЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Фагъум-лудаказ.**

ФАГЪУМЛУДАКАЗ *z. ağılla, dərəkəlikliklə; fəhmliliklə, düşüncəlikliklə, fərasətlikliklə.*

ФАГЪУМЛУДИЗ *z. bax* **Фагъумлудаказ.**

ФАГЪУМНАМАЗ *z. fəhm edəndə, düşü-nəndə.*

ФАГЪУМСУЗ I *sif. qanmaz, anlamaz, küt, kütbeyin, fərasətsiz, fəhmsiz; фагъумсуз инсан* qanmaz adam, kütbeyin adam, fərasətsiz adam, fəhmsiz adam.

ФАГЪУМСУЗ II *z. ağılsız, düşüncəsiz, düşünülməmiş, mühakiməsiz, ehtiyatsız, fəhmsiz; фагъумсуз кар* düşünülməmiş iş; **фагъумсуз аслан фад фура гьатда** *a.s. ehtiyatsız aslan tez төлөyə düşөр.*

ФАГЪУМСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *аğılsızlıq, düşüncəsizlik, mühakiməsizlik, ehtiyatsızlıq, fəhmsizlik; фагъумсузвилин* *аğılsızlığın, düşüncəsizliyin, mühakiməsizliyin, ehtiyatsızlığın, fəhm-sizliyin.*

ФАГЪУМСУЗВИЛЕЛДИ *bax* **Фагъум-суздаказ.**

ФАГЪУМСУЗВИЛЯЙ *z. ağılsızlıqdan, düşüncəsizlikdən, ehtiyatsızlıqdan, fəhm-sizlikdən.*

ФАГЪУМСУЗДАКАЗ *z. bax* **Фагъумсуз II.**

ФАД *z. 1) çoxdan, çoxdan бəри; 2) tez, tezdən, erkən; 3) tez, iti, yeyin, sürətlə, təcili; фад авунвай кар* çoxdan görülmüş iş; **вун фад атана кІанзава** sən təcili gəlməlisən; **гыеле фад я** hələ tezdır; **пис хабар фад агакьда** pis xəbər tez çatır; **фад алатай вахт грам.** uzaq keçmiş zaman; **фад хьел кьведайди фадни кьузьуь жада** *a.s. tez hirsələnən tez də qocalar.*

ФАДАМАЗ *z. 1) tezdən, erkən; пака фа-дамаз зи патав ша* sabah tezdən yanıma gəl; 2) təcili; **вун фадмаз агайтІа хьсан я** sən təcili gəlsən yaxşıdır.

ФАДВИЛЕЛДИ *z. tez, gecikmədən, təcili.*

ФАД-ГЕЖ *gec-tez.*

ФАДДАКАЗ *z. bax.* **Фадвилелди.**

ФАДЛАЙ *z. çoxdan, çoxdan бəри.*

ФАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. tezləşdirmək, sürətləndirmək; фадна* tezləşdirdi, sürətləndirdi.

ФАД-ФАД *z. tez-tez, sürətlə; фад-фад ша* tez-tez gəl; **кар фад-фад ая** işi sürətlə gör.

ФАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) dövr, mərhlə; 2) *astr., fiz., geol, tex. faza; фазадин* dövrün, mərhlənin, fazanın.

ФАЗОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz. mex. fazometr, fazaölçən (elektrik cərəyanı fazaları ilə gərginlik arasındakı fərqi göstərən cihaz); фазометрдин* fazometrin, fazaölçənin.

ФАЗОТРОН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. fazotron (atom nüvəsi fizikası sahəsində tədqiqat qurğularından birinin adı); фазотрондин* fazotronun.

ФАЙ (-ди, -да) *fay (yun və ipək parça növü); файдин* fayın.

ФАЙДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fayda, xeyir; **файда авай** faydalı, xeyirli; **файда авачир** faydasız, xeyirsiz; **файда гун** xeyir vermək; **файда кьачун** fayda götürmək, xeyir götürmək; **файда хьун** faydası olmaq, xeyri olmaq; **файда авач** faydası yoxdur, mənasızdır.

ФАЙДАЛУ *sif. faydalı, xeyirli; файдалу крар* faydalı işlər, xeyirli işlər.

ФАЙДАСУЗ I *sif. faydasız, mənasız; файдасуз гафар* mənasız sözlər; **файдасуз крар** faydasız işlər.

ФАЙДАСУЗ II *z. faydasız, səmərəsiz, əbəs, hədəf, bihudə (olaraq); жегьил йнсар гьакІ файдасуз ракьурна* gənclik illərini hədəf ötürdü.

ФАЙДАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) faydasızlıq, səmərəsizlik; **файдасузвилин** faydasızlığın, səmərəsizliyin; **за и кардин файдасузвал кьатІана** mən bu işin faydasızlığımı (səmərəsizliyini) hiss etdim.

ФАЙДАСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Файда-суздаказ.**

ФАЙДАСУЗДАКАЗ *z. faydasızlıqla, səmərəsizliklə.*

ФАЙДАСУЗДИЗ *z. bax* **Файдасуздаказ.**

ФАЙДАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sələmçi, müamiləçi (*faizlə borc pul verən*); **файдачидин** sələmçinin, müamiləçinin.

ФАЙДАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) sələmçilik, müamiləçilik; **файдачивилин** sələmçiliyin, müamiləçiliyin; **файдачивал авун** sələmçilik (müamiləçilik) etmək.

ФАЙДАЧИВИЛЕЛДИ *z. sələmçiliklə, müamiləçiliklə.*

ФАЙДЕШИН (ди, -да) *faydeşin (zərif ipək parça); файдешиндин faydeşinin.*

ФАЙЛ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *файл (kompüterdə sənəd); 2) файл (kağız qoymaq üçün qovluq); файлдин faylın.*

ФАЙТУН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fayton; файтундин faytonun; файтундиз акьахун faytona minmək.*

ФАЙТУНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *faytonçu; файтунчидин faytonçunun.*

ФАЙТУНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *faytonçuluq; файтунчивилин faytonçuluğun; файтунчивал авун və yaxud файтунчивиле кIвалахун faytonçu işləmək.*

ФАЙТУНЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах; Файтунчивал (файтунчивал авун).*

ФАКИГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fakih (hüquqsünas); факигьдин fakihin.*

ФАКИГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fakihlik (hüquqsünaslıq); факигьвилин fakihliyin; факигьвал авун fakihlik etmək.*

ФАКИГЬВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах; Факигьвал (факигьвал авун).*

ФАКИР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *dərviş, zahid; 2) sehrbaz, gözbağlayıcı; факирдин dərvişin, zahidin; sehrbazın, gözbağlayıcının.*

ФАКИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *dərvişlik, zahidlik; 2) sehrbazlıq, gözbağlayıcılıq; факирвилин dərvişliyin, zahidliyin; sehrbazlığın, gözbağlayıcılığın.*

ФАКС (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *faks (telefonla və yaxud teleqramla verilən məlumatları kağıza köçürən aparat); факсдин faksın.*

ФАКСИМИЛЕ (-ди, -да) *faksimile (bir əlyazması, imza və ya sənədin eynilə çıxardılmış surəti, klişesi); факсимиледин faksimilenin.*

ФАКТ (-уни, -уна; -ар, -ри, -ра) *fakt (1. həqiqi hadisə, həqiqət olan şey; həqiqət; 2. əsas. dəlil, sübut); фактунин faktın; фактаралди рахун faktlarla danışmaq; факт гьун fakt gətirmək; фактаралди тес-тикьарун faktlarla təsdiq etmək (sübut*

etmək); факт авачиз рахамир faksız danışma.

ФАКТОГРАФИЯ (-ди, -да) *faktoqrafiya (faktların təhlil edilmədən, ümumiləşdirilmədən verilməsi); фактографиядин faktoqrafiyanın.*

ФАКТОР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *amil, səbəb; фактордин amilin, səbəbin; 2) vasitəçi.*

ФАКТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *köhn. vasitəçilik; факторвилин vasitəçiliyin.*

ФАКТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *faktoriya (ticarət məntəqəsi və ya mərkəzi); факториядин faktoriyanın.*

ФАКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *faktura (1. incəsənət əsərlərində bədii yaradıcılıq üsulu xüsusiyyəti; 2. tic. buraxılan və ya yola salınan malların siyahısı); фактурадин fakturanın.*

ФАКТУРИСТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tic. fakturaçı, faktura yazan; фактуристдин fakturaçının, faktura yazanın; фактуристди сиягда авай вири малар рекье туна fakturaçı siyahıdakı bütün malları yola saldı.*

ФАКУЛЬТАТИВ *sif. fakultativ, könüllü, qeyri-məcburi.*

ФАКУЛЬТЕТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fakültə (ali məktəbin müəyyən elm sahəsini qavrayan şöbəsi); факультетдин fakültənin; журналистикадин факультет jurnalistika fakültəsi.*

ФАКЪИР *бах; Фагъир.*

ФАКЪИРВАЛ *бах; Фагъирвал.*

ФАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan. uzundraz (adam); факьдин uzundrazın.*

ФАЛ I: Фу *isminin hal forması; бах; Фу.*

ФАЛ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *fal; фалдин falın; фал вегьин fal açmaq.*

ФАЛ III (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dəniz. fal (gəmilərdə yelkənləri, signal bayraqlarını və s. qaldırmaq üçün ip); фалдин falın.*

ФАЛАНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *falanqa (1. tar. qədim yunanlarda bir neçə sıradan ibarət piyada düzümü; 2. map. İspaniyada faşist partiyası); фалангадин falanqanın.*

ФАЛАНГИСТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *falanqçı (İspaniya faşist partiyasının üzvü); фалангистдин falanqçının.*

ФАЛАНСТЁР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* falanster (*furyeristlərin utopik-ictimai nəzəriyyəsinə: kommunada – falanqada adamların yaşaması üçün xüsusi bina*); **фаланстёрдин** falansterin.

ФАЛДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *falda*, *qat* (*paltarda*); **фалдадин** faldanın, *qatın*.

ФАЛИН (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəviz.* falin (*qayığı körpüyə və ya gəmiyə bağlamaq üçün ip*); **фалиндин** falinin.

ФАЛЛАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəllah* (*Misir və digər ərəb ölkələrində kəndli*); **фаллагъдин** fəllahın.

ФАЛЛАГЪАР (-ри, -ра) *fəllahlar* (*ərəb ölkələrində oturaq əkinçi əhali*); **фаллагърин** fəllahların.

ФАЛЛОС (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fallos* (*kişi tənəsül aləti*); **фаллосдин** fallosun.

ФАЛРЕП (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəviz.* falrep (*pilləklə gəmiyə çıxdıqda və gəmidən düşdükdə əl ilə tutmaq üçün ip*); **фалрепдин** falrepin.

ФАЛУЖ (ди, -да) *tib.* iflic; **фалуждин** iflicin; **фалужди ягъун** iflic vurmaq; **фалуж ханвайди** iflic olan.

ФАЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *falçı*; **фалчидин** falçının; **фалчи фалчиди алцуурда** *mis.* falçını falçı aldadar.

ФАЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *falçılıq*; **фалчивилин** falçılığın; **фалчивал авун** falçılıq etmək.

ФАЛЧИВИЛЕДИ *z.* falçılıqla.

ФАЛЬКОНЕТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərbi. tar.* falkonet (*kiçik çaplı qədim top*); **фальконетдин** falkonetin.

ФАЛЬЦ *fals* (1. *bitişik yeri, tikiş yeri*; 2. *mətb. çap vərəqinin bükümü*; 3. *taxtada və ya daşda açılan düzbucaqlı oyuc, nov*).

ФАЛЬЦОБЕЛЬ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *falsqobel* (*oyuğaçan rəndə*); **фальцобелдин** falsqobelin.

ФАЛЬЦЕТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* falset (*zil kişi səsi*); **фальцетдин** falsetin.

ФАЛЬШБОРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dəviz.* falşbort (*gəmidə: göyərtə hasarı*); **фальшбортуни** falşbortun.

ФАЛЬШКИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəviz.* falşkil (*daşa dəyəndə və ya suya oturanda gəmini zədələnməkdən qoruyan taxta və ya dəmir tir*).

ФАМИЛИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *familiya*, *soyadı*; **фамилиядин** familiyanın, *soyadın*; **фамиляр** familiyalar, *soyadları*.

ФАНА I *sif.* fani, *müvəqqəti*; **фана дунья** *fani dünya*.

ФАНА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* *müvəqqəti dünya, ömür*; **фанадин** *müvəqqəti dünyanın, ömrün*; **вун такІан кас жедач фанада** *səni istəməyən olmaz ömründə*.

ФАНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fanilik, müvəqqətilik*; **фанавилин** faniliyin, *müvəqqətliyin*.

ФАНАРИОТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* fanariot (*1821-1830-cu illərdə yunanların Türkiyə hakimiyyətinə qarşı üsyanında iştirak edən*); **фариотдин** fanariotun.

ФАНАСУЗ *sif.* *müvəqqəti olmayan, əbədi*.

ФАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fanat, pərəstişkar*; **фанатдин** fanatın, *pərəstişkarın*.

ФАНАТИЗМ (-ди, -да) 1) *fanatizm, təəssübçülük*; 2) *mövhumat*; **фанатизмдин** fanatizmin.

ФАНАТИК (ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *fanatik, təəssübçü, mütəəssib*; 2) *mövhumatçı*; **фанатикдин** fanatikin, *təəssübçünün, mütəəssibin, mövhumatçının*.

ФАНАТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *fanatiklik, mütəəssiblik*, 2) *mövhumatçılıq*; **фанатиквилин** fanatikliyin, *mütəəssibliyin, mövhumatçılığın*.

ФАНАР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fənər*; **фанардин** fənərin.

ФАНГ (-ади // -уни) -ада // -уна) *fanq* (*hər iki üzü bir olan trikotaj parça*); **фангадин** // **фангунин** *fanqın*.

ФАНДАНГО (-ди, -да) *fandanqo* (*ispan xalq rəqsi*); **фандангодин** *fandanqonun*.

ФАНЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *faner*; **фанерадин** fanerin.

ФАНЗА I (-ди, -да) *fanza* (*ipək parça növü*); **фанзадин** *fanzanın*.

ФАНЗА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fanza* (*Çində kəndli evi*); **фанзадин** *fanzanın*.

ФАНТ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fant* (1. *püşk oyunu*; 2. *bu oyunda püşk üçün verilən şey*; 3. *bu oyun iştirakçısının yerinə yetirməli olduğu tapşırıq*); **фантдин** fantın.

ФАНТАЗИ *sif.* fantazi (*bəzi paltar biçimlərinin adı*).

ФАНТАЗИЯ (-ди, -да) 1) хəyal, хўлыа; 2) yalan, uydurma; 3) *ədəb.* fantaziya (*xəyalı məzmununda olan bəzi ədəbi əsərlərin adı*); 4) *mus.* fantaziya (*müəyyən forması olmayan bəzi musiqi əsərlərinin adı*); **фантазиядин** хəyalın, хўлыанын; yalanın, uydurmanın; fantaziyanın.

ФАНТАСМАГОРИЯ (-ди, -да) fantasmaqoriya (1. *xəstə adamın gözüinə görünən və ya xəyalına gələn qəribə şeylər, qarabasma*; 2. *məc. xat xəyal, boş şey*; 3. *müxtəlif optik cihazlar vasitəsilə hasil edilən fantastik şəkillər*); **фантазмагориядин** fantasmaqoriyanın.

ФАНТАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəyalpərəst, хўлыарпərəst; tərs fantazyor; **фантастдин** хəyalpərəstin, хўлыарпərəstin; tərs fantazyoron.

ФАНТАСТИКА (-ди, -да) fantastika, fantastik şey, fantastik əsərlər; **фантастикадин** fantastikanın.

ФАНТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) фантик (*rəngli konfet kağızı*); **фантикдин** fantikin.

ФАНФАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* fanfara (1. *bayramın və ya paradın başlanmasını xəbər verən şeypur signalı*; 2. *şeypur*); **фанфарадин** fanfaranın.

ФАНФАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şeypurçalan, şeypurçu; **фанфарчидин** şeypurçalanın, şeypurçunun.

ФАНШОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* fanşon (*baş örtüyü*); **фаншондин** fanşonun.

ФАР I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) *qəd.* nəsihət; **фарун** nəsihətin.

ФАР II: **Фу** *isminin cəm forması*; *bax* **Фу**.

ФАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fənər (*avtomobildə, parovozda və s.*); **фарадин** fənərin.

ФАРАДА (-ди, -да) *fiz.* farad (*elektrik tutumu vahidi*); **фарададин** faradın.

ФАРАДИЗАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* faradizasiya (*induksiya cərgəyanı vasitəsilə elektrik müalicəsi üsulu*); **фарадизациядин** faradizasiyanın.

ФАРАКЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sakit, dinc; **фарақъатдин** sakitin, dincin; **фарақъат авун** sakit etmək; **фарақъат хьун** sakit olmaq.

ФАРАКЪАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) sakitlik, əmin-amanlıq, asayiş, dinclik; 2) qaydaya salınma, yoluna

qoyulma; **фарақъатвилин** sakitliyin, əmin-amanlığın, asayişin, dincliyin; qaydaya salınmanın, yoluna qoyulmanın.

ФАРАКЪАТВИЛЕЛДИ *z. bax.* **Фарақъатдаказ**.

ФАРАКЪАТДАКАЗ *z.* sakitcə, dincliklə, əmin-amanlıqla.

ФАРАКЪАТДИЗ *z. bax* **Фарақъатдаказ**.

ФАРАКЪАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фарақъат** (**фарақъат авун**).

ФАРАНДОЛА (-ди, -да) farandola (*fransız xalq rəqsi*); **фарандоладин** farandolanın.

ФАРАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) at (*şahmat oyununda*); **фарасдин** atın.

ФАРАШ *sif.* qalın, tezyetişən; **фараш кьаңар** qalın cücertilər; **фараш тарар** böyümüş ağaclar; **фараш авун** boyatmanı sürətləndirmək; **фараш хьун** артмағ, böyümək, çoxalmaq, qol-budaq atmaq, şaxələnmək.

ФАРАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qalınlıq, tezyetişənlik; **фарашвилин** qalınlığın, tezyetişənliyinin.

ФАРАШДАКАЗ *z.* qalın, tezyetişən.

ФАРАШДИЗ *z. bax* **Фарашдаказ**.

ФАРАШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фараш** (**фараш авун**).

ФАРВАТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* 1) farvater (*dənizdə gəmi keçə bilən yer*); **фарватердин** farvaterin; 2) *məc.* nüfuz dairəsi.

ФАРЕНГЕЙТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) farengeyt (*buzun ərimə nöqtəsini 32 dərəcə, suyun qaynama nöqtəsini isə 212 dərəcə ilə göstərən termometr*); **фаренгейтдин** farengeytin.

ФАРИНГИТ (-ди, -да) *tib.* faringit (*əsnəyin iltihabı*); **фарингитдин** faringitin.

ФАРИНГОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib.* farinqoskopiya (*boğaz və ağız boşluğunu yoxlama*); **фарингоскопиядин** farinqoskopiyanın.

ФАРИСЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tar.* farisey (*qədim yəhudi dövlətində öz fanatizm və riyakarlığı ilə məşhur dini-siyasi cəmiyyətin üzvü*); 2) *məc.* riyakar, ikiüzlü; **фарисейдин** fariseyin.

ФАРКЪ (-уни // -ди, -уна // -да; -ар, -ари, -ара) fərğ, təfavüt; **фаркьунин** // **фаркьдин** fərğın, təfavütün; **фаркь авун** və уахуд **фаркь тун** fərğ qoymaq, ayrışçılık etmək.

ФАРКЪЛУ *sif.* fərqli, seçilən, ayrı.

ФАРКЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fərqlilik, təfavütlülük; **фаркълувиллин** fərqliliyin, təfavütlülüyün.

ФАРКЪЛУДАКАЗ *z.* fərqliliklə.

ФАРКЪЛУДИЗ *z. bax.* Фаркълудаказ.

ФАРКЪЛУЗ *z. bax.* Фаркълудаказ.

ФАРМАКОГНОЗИЯ (-ди, -да) *farmakoqnoziya (dərman xassələrinə malik olan maddələri öyrənən elm); фармакогнозиядин* farmakoqnoziyanın.

ФАРМАКОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *farmakoloq (farmakologiya müəxəssisi); фармакологдин* farmakoloqun.

ФАРМАКОЛОГИЯ (-ди, -да) *farmakologiya (dərmanların bədənə təsirindən bəhs edən elm); фармакологиядин* farmakologiyanın.

ФАРМАКОПЕЯ (-ди, -да) *farmakopeya (dərmanları hazırlamaq, yoxlamaq, saxlamaq və ya xəstəyə dərman yazmaq üçün riayət edilməli olan məcburi təlimat); фармакопеядин* farmakopeyanın.

ФАРМАКОХИМИЯ (-ди, -да) *farmakokimya (dərman maddələrinin kimyəvi xassələrinə bəhs edən elm); фармакохимиядин* farmakokimyanın.

ФАРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fərman; фармандин* fərmanın; **президентдин фарман** prezidentin fərmanı.

ФАРМАЦЕВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əzcaçı; фармацевтдин* əzcaçının.

ФАРМАЦЕВТИКА (-ди, -да) *əzcaçılıq (dərman hazırlamaq, hazırlanan dərmanları yoxlamaq, saxlamaq və buraxmaq haqqındakı tətbiqi fənlərin məcmusu); фармацевтикадин* əzcaçılığın.

ФАРС (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *fars (xalq); фарсдин* farsın; **фарс чІал** *fars dili; ам фарс чІалалди* **рахазва** *o, fars dilində danışır.*

ФАРТАР (-ри, -ра) *dan. başmağacı; bax* ЧухлумпІ.

ФАРТИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fartinq (İngiltərədə 1/4 pensə bərabər бүрүnc pul); фартингдин* fartinqin.

ФАРТУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *döşlük, önlük; фартукдин* döşlüyün, önlüyün; *həmçinin bax* Хуруган.

ФАРУКЪ *sif.* 1) ədalət tərəfdarı; 2) *1904-cü ildə ləzgi bolşeviklərinin Bakıda yaratdıqları təşkilatın adı – Фарукъ (Farux).*

ФАРФАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fırlanğıc; фарфалагдин* fırlanğıcın; **фарфалаг хьтин** *məc.* оунақ, qərərsiz, cəld, çevik.

ФАРФОР (-ди, -да) *farfor, çini; фарфордин* farforun, çininin.

ФАРШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qiymət; фаршдин* qiymənin.

ФАСАГЪАТ I *sif.* mənalı, ifadəli, təsirli, bədii, gözəl, təmiz, rəvan, səlis; **фасагъат кІелун** ifadəli (təsirli) oxumaq.

ФАСАГЪАТ II *z.* mənalı, ifadəli, təsirli (surətdə), aydın (surətdə), səlis, bədii (surətdə), canlı (surətdə), gözəl, təmiz, bəlağətli; **фасагъат рахун** *səlis danışmaq.*

ФАСАГЪАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *mənalılıq, təsirlilik, ifadəlilik, səlislik; фасагъатвиллин* mənalılığın, təsirliliyin, ifadəliliyin, səlisliyin.

ФАСАГЪАТВИЛЕЛДИ *z. bax.* Фасагъатдаказ.

ФАСАГЪАТДАКАЗ *z.* mənalı, ifadəli, bədii surətdə, təsirli surətdə, səlisliklə, rəvanlıqla.

ФАСАГЪАТДИЗ *z. bax.* Фасагъатдаказ.

ФАСАГЪАТЛУ *sif.* təmiz, səlis, rəvan; **фасагъатлу авун** təmizləmək; **фасагъатлу хьун** təmiz olmaq; **фасагъатлу чІал** təmiz dil.

ФАСАГЪАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *təmizlik, səlislik, rəvanlıq; фасагъатлувиллин* təmizliyin, səlisliyin, rəvanlığın.

ФАСАГЪАТЛУДАКАЗ *z.* təmizliklə, səlisliklə, rəvanlıqla.

ФАСАД I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fasad (binanın ön tərəfi); фасаддин* fasadın.

ФАСАД II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qalmaqalçı, çürükçü, höcətkar; фасаддин* qalmaqalçının, çürükçünün, höcətkarın.

ФАСАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qalmaqalçılıq, çürükçülük, höcətkarlıq; фасадвиллин* qalmaqalçılığın, çürükçülüyün, höcətkarlığın.

ФАСЕТ *sif.* faset (1. *tərəş edilmiş daşın, büllurun və s. üzü; 2. bir şeyin çəplənmiş yan tərəfi; 3. klişenin, cildin çəp kəsilmiş kənarı; 4. zool. bəzi həşəratların mürəkkəb gözlərini təşkil edən hər bir gözcüyün buynuz təbəqəsi).*

ФАСИКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əxlaq-sız, pozğun, ədəbsiz; **фасикьдин** əxlaqsızın, ədəbsizin, pozğunun.

ФАСИКЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) əxlaqsızlıq, pozğunluq, ədəbsizlik; **фасикьвилин** əxlaqsızlığın, pozğunluğun, ədəb-sizliyin.

ФАСОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fason (1. *biçim, nümunə, model*; 2. *məs. dan. qayda*; 3. *məs. dan. görünüş*; 4. *məs. dan. əda, hərəkət*); **фасондин** fasonun.

ФАССИЛЁЗ (-ди, -да) *tib. fassilyoz* (*insanda və heyvanda yastı qurdların törətdiyi qurd xəstəliyi*); **фас-** силёздин fassilyozun.

ФАСЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fas-siya (*bir və ya bir neçə əzələni bürüyən pərdə*); **фасциядин** fassiyanın.

ФАТАЛИЗМ (-ди, -да) fatalizm (*qəzavü-qədərə, təqdirə, olacağa, qismətə inanma*); **фата-лизмдин** fatalizmin.

ФАТАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fatalist (*qəzavü-qədərə, təqdirə, olacağa, qismətə inanən adam*); **фаталистдин** fatalistin.

ФАТИГЬАГЬ! *n. Fatihə!*

ФАУНА (-ди, -да) fauna, heyvanat aləmi (*bir ölkəyə və ya geoloji dövrə aid olan bütün heyvanlar*); **фаунадин** faunanın.

ФАУНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fau-nist (*faunistika mütəxəssisi*); **фаунистдин** fau-nistin.

ФАУНИСТИКА (-ди, -да) faunistika (*bir ölkənin yerini, heyvanat aləmini öyrənən elm*); **фаунистикадин** faunistikanın.

ФАУСПАТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fauspatron (*əl ilə atılan reaktiv silah*); **фаус-патрондин** fauspatronun.

ФАФ (-а, -а; -ар, -ари -ара) *dial. gəlin, əmiğəlini, dayıgəlini*; **фафан** gəlinin, əmiğəlinin, dayıgəlininin.

ФАХВЕРК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fax-verk (*araları kərpiclə hörülmüş taxta və ya dəmir karkasdan ibarət tikinti*; *məs.: divar, körpü və s.*); **фахверкдин** faxverkin.

ФАХРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) din təbliğatçısı; **фахрадин** din təbliğatçısının.

ФАХРАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dinəhli, dindar; **фахрачидин** din-əhlinin, dindarın.

ФАХРАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dindarlıq, фахрачивилин dindarlığın.

ФАШАЛ *sif.* 1) ikiüzlü, riyakar; 2) fir-lıdaqçı.

ФАШАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) 1) ikiüzlülük, riyakarlıq; 2) firıl-daqcılıq; **фашалвилин** ikiüzlülüyün, riyakar-lığın, firıldaqçılığın.

ФАШАЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Фашалдаказ.

ФАШАЛДАКАЗ *z. ikiüzlülүklө, riyakar-casına; firıldaqçılıqla.*

ФАШИЗАЦИЯ (-ди, -да) *siy. faşistləş-dirmə, faşistləşmə*; **фашизациядин** faşistləş-dirmənin, faşistləşmənin.

ФАШИЗМ (-ди, -да) *siy. faşizm, фа-шизмдин* faşizmin.

ФАШИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fa-şına (*bir-birinə bağlanmış şax, çubuq dəstəsi*); **фашинадин** faşinanın.

ФАШИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. faşist*; **фашистдин** faşistin.

ФАЯЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner. fayalit*; **фаялитдин** fayalitin.

ФЕВРАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fev-ral; **февралдин** fevralın; **февралдин варз** fevral ayı.

ФЕДЕРАЛИЗМ (-ди, -да) *siy. federalizm* (1. *federativ dövlət quruluşu sistemi*; 2. *federa-siya prinsipinə əsaslanan təşkilat quruluşu*; 3. *bu cür sistem və quruluş yaratmağa çalışan siyasi cərəyan*); **федерализмдин** federalizmin.

ФЕДЕРАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy. federalist (federalizm tərəfdarı)*; **федералистдин** federalistin.

ФЕДЕРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. federat* (1. *1789-cu il Fransa burjuva inqilabı dövründə: milli qvardiyaya mənsub könüllü*; 2. *Paris kommunası dövründə: milli qvardiya iştirakçısı*); **федератдин** federatın.

ФЕДЕРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) federasiya (1. *birləşmiş olan ayrı-ayrı müstəqil dövlətlərdən ibarət dövlət*; *məs.: Rusiya Federasiyası*; 2. *ayrı-ayrı cəmiyyətlər ya təşkilatlar ittifaqı*; *məs.: Ümumdünya Həmkarlar İttifaqları Federasiyası*); **федерациядин** federasiyanın.

ФЕЕРИЯ (-ди, -да) 1) feeriya (*əfsanə məzmunlu teatr tamaşası, pyes*); 2) əfsanəvi gözəllik, əfsanəvi mənzərə, pərilər aləmi; **феерия-дин** feeriyanın.

ФЕЙЕРБАХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fəls. feyerbaxçı (Feyerbax fəlsəfəsi tərəfdarı)*; **фейербрахчидин** feyerbaxçının.

ФЕЙЕРБАХЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) feyerbahçılıq; **фейербахчивилин** feyerbahçılığın.

ФЕЙЖАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fincan; **фейжандин** fincanın.

ФЕЙИ I: Фин *felinin feli sifət forması*; **бах Фин**.

ФЕЙИ II *sif.* keçmiş, keçib getmiş.

ФЕЙИБУР (-у, -а) *is.* gedənlər; **фейибурун** gedənlərin.

ФЕЙИЛА: Фин *felindən əmələ gəlmiş zərfl.*

ФЕЙИЛАХЪ: Фин *felindən əmələ gəlmiş zərfl.*

ФЕЙИЛАХЪДИ: Фин *felindən əmələ gəlmiş zərfl.*

ФЕЙХОА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) feyxoa (1. *mərsin fəsiləsindən kol bitki*; 2. *bu bitkinin meyvəsi*); **фейхоадин** feyxoanın.

ФЕЙШАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çini; **фейшандин** çininin.

ФЕКЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) molla; **фекьидин** mollanın; **кесиб рекьидайла**, **фекьи азарлу жеда** *mis.* kasıb öləndə molla xəstələnər; **тупал фекьи** ашаğı səviyəyəli molla; **фекьи-фахра** din əhli; 2) *məc.* asket, tərki-dünya, zahid.

ФЕКЪИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yalançı molla; **фекьишдин** yalançı mollanın.

ФЕКЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) mollalıq; **фекьивилин** mollalığın; 2) *məc.* tərki-dünyalıq, asketlik, zahidlik; **фекьивал авун** а) mollalıq etmək; б) asketlik etmək, zahidlik etmək.

ФЕКЪИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах* Фекьивал (фекьивал авун).

ФЕЛЕК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) Allah; 2) dünya-ələm; **фелекдин** Allahın; dünya-ələmin; **фелекдин цлай** əsəl.

ФЕЛЕК II: фелек хьун *f.* yorulmaq, üzülmək, əldən düşmək.

ФЕЛЬДМАРШАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* feldmarşal (*çar ordusunda və bəzi xarici ordularda yüksək hərbi rütbə*); **фельдмаршалдин** feldmarşalın.

ФЕЛЬДМАРШАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) feldmarşallıq; **фельдмаршалвилин** feldmarşallığın.

ФЕЛЬДФЕБЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) feldfəbellik; **фельдфебелвилин** feldfəbelliyin.

ФЕЛЬДФЕБЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* feldfəbel (*çar ordusunda və bəzi xarici ölkə ordularında: rota komandiri köməkçisi*); **фельдфебелдин** feldfəbelin.

ФЕЛЬДШЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) feldşer; **фельдшердин** feldşerин.

ФЕЛЬДШЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) feldşerlik; **фельдшервилин** feldşerliyin; **фельдшервал авун** feldşerlik etmək.

ФЕЛЬЕТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) felyeton; **фельетондин** felyetonun.

ФЕЛЬЕТОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) felyetonçu; **фельетонистдин** felyetonçunun.

ФЕЛЬЕТОНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) felyetonçuluq; **фельетониствилин** felyetonçuluğın.

ФЕЛЮГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* felyuqa (*Qara dənizdə və Aralıq dənizində kiçik yelkən gəmisi*); **фелюгадин** felyuqanın.

ФЕМИДА 1) *mif.* femida (*qədim yunan əsatirində ədalət ilahəsi*); 2) *məc.* ədalət.

ФЕМИНИЗМ (-ди, -да) *siy.* feminizm (*kapitalist ölkələrində: qadınlara kişilərlə bərabər hüquq verilməsini tələb edən burjuva qadın hərəkatı*); **феминизмдин** feminizmin.

ФЕМИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy.* feminist, feminizm tərəfdarı; **феминистдин** feministin.

ФЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saçqurudan (*elektrik cihazı*); **фендин** saçqurudanın.

ФЕНА, ФЕНАЙ, ФЕНАЧ: Фин *felinin formaları*; **бах Фин**.

ФЕНАЦЕТИН (-ди, -да) *farm.* fenasetin (*baş ağrısı dərmanı*); **фенацетиндин** fenasetinin.

ФЕНАЦИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* fenasit (*yarımşəffaf qiymətli daş*); **фенацитдин** fenasitin.

ФЕНД (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) fırılдаq, hiylə, kələk, oyun, hoqqa; **фендинин** fırılдаğın, hiylənin, kələyin, oyunun, hoqqanın; **фенд туькьуьрун** fırılдаq (hiylə) işlətmək, kələk gəlmək.

ФЕНДИГАР I *sif.* fırılдаqçı, hiyləgər, kələkbaz, hoqqabaz; **ам фендигар кас я о**, fırılдаqçı (hiyləgər, kələkbaz) adamdır.

ФЕНДИГАР П (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* fəndgir, kələkbaz, hiyləgər, firıldaqçı, **фендигардин** fəndgirin, kələkbazın, hiyləgərin, firıldaqçının.

ФЕНДИГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fəndgirlik, kələkbazlıq, hiyləgərlik, firıldaqçılıq; **фендигарвилин** fəndgirliyin, kələkbazlığın, hiyləgərliyin, firıldaqçılığın; **фендигарвал авун** fəndgirlik etmək, kələkbazlıq etmək, hiyləgərlik etmək, firıldaqçılıq etmək və s.

ФЕНДИГАРВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax.* **Фендигарвал** (**фендигарвал авун**).

ФЕНДИГАРВИЛЕЛДИ *z.* fəndgirliklə, kələkbazlıqla, hiyləgərliklə, firıldaqçılıqla.

ФЕНДИГАРВИЛЯЙ *z.* fəndgirlikdən, kələkbazlıqdan, hiyləgərlikdən, firıldaqçılıqdan.

ФЕНДРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* fəndrik (*ədbaz cavan oğlan*); **фендрикдин** fəndrikin.

ФЕНЕК: **Фенек хьун** taqəti kəsilmək, halsız olmaq.

ФЕНОЛ (-ди, -да) *kim.* fenol (*karbol turşusu*); **фенолдин** fenolun.

ФЕНОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fenolit (*kalium gübrəsi kimi işlədilən mineral*); **фенолитдин** fenolitinin.

ФЕНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fenoloq (*fenologiya mütəxəssisi*); **фенологдин** fenoloqun.

ФЕНОЛОГИЯ (-ди, -да) *biol.* fenologiya (*biologiyanın bitki və heyvanların həyatundakı hadisələrin qanunauyğunluğunu, dövrülüyünü və bu hadisələrin iqlim amilləri ilə olan münasibətini öyrənən bölməsi*); **фенологиядин** fenologiyasının.

ФЕНОМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fenomen (1. *idealist fəlsəfədə: guya yalnız şüurda mövcud olan və obyektiv varlığı əks etdirməyən subyektiv hadisə*; 2. *məc. nadir, müstəsna, xariqüladə, görünməmiş hadisə*); **феномендин** fenomeninin.

ФЕНОМЕНАЛИЗМ *fəls.* fenomenalizm (*obyektiv aləmin varlığını inkar və şüurun yeganə gerçəklik olduğunu iddia edən mürtəcə, subyektiv idealist fəlsəfi cərəyan*).

ФЕНОМЕНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəls.* fenomenalist (*fenomenalizm tərəfdarı*); **феноменалистдин** fenomenalistinin.

ФЕОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* feod (*feodalın torpaq mülkləri*); **феоддин** feodun.

ФЕОДАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* feodal (*feodalizm dövründə: iri torpaq sahibi, təhkimçi, mülkədar*); **феодалдин** feodalın.

ФЕОДАЛИЗМ (-ди, -да) *tar.* feodalizm (*quldarlıq cəmiyyəti ilə kapitalizm cəmiyyəti arasındakı ictimai-iqtisadi formasiya*); **феодализмдин** feodalizmin.

ФЕР I: **Йиф** *isminin danışıqda işlənən cəm forması; bax* **Йиф**.

ФЕР II (-ци, -це, -ер, -ери, -ера) 1) çat, yarıq, çatdaq; 2) ара; **ферцин** çatın, yarığın, çatdağın; aranın; **фер гун** və **яхуд фер ату**н yarıq, çat əmələ gəlmək, yarımaq, çatlamaq.

ФЕР III (-ци, -це, -ер, -ери, -ера) *dial.* dairə; **ферцин** dairənin.

ФЕРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fərə; **фередин** fərənin; **лацу фере** ағ fərə; **фередин як** fərə əti.

ФЕРЕНГ // **ФИРЕНГ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) firəng (fransız); **ференгдин** // **фиренгдин** firəngin; **ференг** // **фиренг чIал** firəng (fransız) dili.

ФЕРЕЦИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *di-al.* kərtənkələ; **ферцилдин** kərtənkələnin; *həmçinin bax* **ХурлинкI**.

ФЕРЗ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) vacib iş (hərəkət); **ферзинин** vacib işin (hərəkətin).

ФЕРЗЬ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *şahm.* ferz, vəzir; **ферздин** ferzin, vəzirin.

ФЕРИКЪАТ *bax* **Фаракъат**.

ФЕРИКЪАТВАЛ *bax* **Фаракъатвал**.

ФЕРИКЪАТДИЗ *bax* **Фаракъатдиз**.

ФЕРЛИ *sif.* fərli; **ферли велед** fərli övlad.

ФЕРЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fərlilik; **ферливилин** fərliliyin.

ФЕРЛИДАКАЗ *z.* fərliliklə, yaxşıca.

ФЕРЛИДИЗ *z. bax* **Ферлидаказ**.

ФЕРЛИЗ *z. bax* **Ферлидаказ**.

ФЕРМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ferma (*kənd təsərrüfatının müəyyən sahəsi ilə məşğul olan ixtisaslaşdırılmış təsərrüfat*); **верчерин ферма** toyuqçuluq (quşçuluq) ferması; **каларин ферма** inək ferması; **фермадин** fermasının.

ФЕРМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* ferma, çatı (*tikinti işlərində*); **фермадин** fermannın.

ФЕРМАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fermata (1. *not yazısında: çalarkən ya oxuyarkən səsi bir qədər uzatmaq və ya ara vermək lazım gəldiyini göstərən işarə*; 2. *çalarkən ya oxuyarkən səsin və ya rauzanın uzadılması*); **ферматадин** fermatanının.

ФЕРМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol., kim.* ferment, maya; **ферментдин** fermentin, mayanın.

ФЕРМЕНТАЦИЯ (-ди, -да) *biol., kim.* qıscırma prosesi; **ферментациядин** qıscırma prosesinin.

ФЕРМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fermer; **фермердин** fermerin.

ФЕРМЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fermerlik; **фермервилин** fermerliyin; **фермервал авун** fermerlik etmək;

ФЕРМИУМ (-ди, -да) fermium (*radioaktiv kimyəvi element*); **фермиумдин** fermiumun.

ФЕРРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ferrit (1. *kim. demək olar ki, təmiz dəmir*; 2. *fiz. ferromaqnit yarımkeçirici*); **ферритдин** ferritin.

ФЕРРОМАГНЕТИЗМ (-ди, -да) *fiz.* ferromagnetizm (*ferromaqnitlər üçün səciyyəvi olan maqnit hadisələrinin və xüsusiyyətlərinin təstisi*); **ферромагнетизмдин** ferromagnetizmin.

ФЕРРОМАГНИТДИН *sif. fiz.* ferromaqnit, ferromaqnitin.

ФЕРРОТИПИЯ (-ди, -да) ferrotipiya (*metal üzərində foto alma*); **ферротипиядин** ferrotipiyanın.

ФЕРСУЗ *sif.* fərsiz; **ферсуз кас** fərsiz adam; **ферсуз рухвар** пачагыдизни тахьуй *məs.* padşahın da fərsiz oğulları olmasın.

ФЕРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fərsizlik; **ферсузвилин** fərsizliyin; **ферсузвал авун** fərsizlik etmək.

ФЕРСУЗДАКАЗ *z.* fərsizliklə.

ФЕРСУЗДИЗ *z. bax.* Ферсуздаказ.

ФЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fert ("F" *hərfinin qədim adı*); **фертдин** fertin.

ФЕРЧИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уухауаяан; **ферчиндин** уухауаяанın; *həmçinin* **бах ХьуртГун.**

ФЕРЪАВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iblis; **феръавандин** iblisin.

ФЕРЯД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəryad; **феряд авун** fəryad etmək; *həmçinin* **бах Цугь.**

ФЕРЯДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax.* Феряд (феряд авун); *həmçinin* **бах Цугь авун.**

ФЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəs (*kişi baş geyimi*); **фесдин** fəsin.

ФЕСИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəsil; **фесилдин** fəsilin; **гатфарин фесил** yaz fəsil.

ФЕСТИВАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) festival (*incəsənət bayramı*); **фестивалдин** festivalın.

ФЕТИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) büt, sənəm, fetiş; **фетишдин** bütүн, sənəmin, fetişin.

ФЕТИШИЗМ (-ди, -да) fetişizm (1. *büt-pərəstlik, bütlərə sitayiş*; 2. *məs. bir şeyə kor-koranə sitayiş etmə*).

ФЕТИШИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) büt-pərəst; **фетишистдин** büt-pərəstin; 2) *məs. bir şeyə kor-koranə sitayiş edən adam.*

ФЕТР (-ди, -да) fetr (*ən zərif keçə*); **фетрдин** fetrin; **фетрдин шляпа** fetr şlyapa.

ФЕТИЕР *cücü (ətdə olan).*

ФЕХРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fexral (*odadavamlı dəmir, xrom və alüminium ərintisi*); **фехралдин** fexralın.

ФЕЧИ *dial. sif. açıq göy.*

ФИБРИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. fibril (*əzələlərdə və sinir tellərində ən incə tel*); **фибрилдин** fibrilin.

ФИБРИН (-ди, -да) *fiziol.* fibrin (*qanın laxtalanmış zülalı*); **фибриндин** fibrinin.

ФИБРИНОГЕН (-ди, -да) *fiziol.* fibrinogen (*qan plazmasının həll ola bilən zülalı*); **фибриногендин** fibrinogenin.

ФИБРОЗ (-ди, -да) *fiziol.* fibroz (*bədənin hər hansı bir orqanında birləşdirici lifli toxumanın inkişaf etməsindən ibarət olan patoloji proses*).

ФИБРОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* fibroid (*birləşdirici toxuma şişi*); **фиброиддин** fibroidin.

ФИБРОИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fibroin (*ipək sapların əsas tərkib hissəsini təşkil edən zülalı maddə*); **фиброинин** fibroinin.

ФИБРОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fibrolit (*xırда ağac yonqarlarının yapışqanlı maddə ilə qarışdırılaraq preslənməsindən alınan tikinti materialı*); **фибролитдин** fibrolitin.

ФИБРОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. fibroma (birləşdirici toxumalardan əmələ gələn zərərsiz şiş); фибромадин fibromanın.*

ФИБРОМИОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. fibromioma (birləşdirici toxuma və əzələ toxumasından ibarət şiş); фибромиомадин fibromiomanın.*

ФИГАРО (-ди, -да) *fiqaro (qısa və gen qadın köynəyi); фигародин fiqaronun.*

ФИГУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *riyaz. fiqur; геометриядин фигур həndəsi fiqur; фигурдин fiqurun;* 2) *fiqur (kitabın mətninə daxil edilən çertyojun, sxemin adı);* 3) *fiqur (rəqsədə, havada uçuş zamanı və s. alınan vəziyyət);* 4) *fiqur, bədən, qədd-qamət, boy-buxun, əndam;* 5) *heykəl;* 6) *məc. şəxs, adam, sima;* 7) *fiqur (qumar kağızlarında böyük kartların adı: oğlan, qız, şah, təklik);* 8) *fiqur (şahmatda böyük daşların adı: şah, vəzir, fil, at, top).*

ФИГУРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiqurant (1. bələtdə ancaq dəstə ilə rəqs edən rəqqas;* 2. *sözsüz rollar ifa edən aktyor;* 3. *fiqurlu şirniyyat hazırlayan qənnadıçı); фигурантдин fiqurantın.*

ФИГУРАЦИЯ (-ди, -да) *mus. fiqurasiya (musiqi əsərinin tərkibinə müxtəlif fiqurların daxil edilməsi); фигурациядин fiqurasiyanın.*

ФИГУРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. fiqurist; фигуристдин fiquristin.*

ФИГУРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fiquristiklik; фигуриствилин fiquristikliyin.*

ФИГЬИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hiylə; фигьилдин hiylənin; фигьилдалди кар акун hiylə ilə iş görmək; фигьил авун hiylə etmək.*

ФИГЬИЛДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hiyləgər; фигьилдардин hiyləgərin; ам са фигьилдар я хьи о, bir hiyləgərdir ki.*

ФИГЬИЛДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *hiyləgərlik; фигьилдарвилин hiyləgərliyin; ада фигьилдарвилелди кьыл хуьзва о, hiyləgərliklə başını saxlayır.*

ФИГЬИЛДАРВИЛЕЛДИ *z. bax Фигьилдардаказ.*

ФИГЬИЛДАРДАКАЗ *z. hiyləgərcəsinə.*

ФИГЬИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hiyləbaz; фигьилчидин hiyləbazın; ибур фигьилчидин крар я бу, hiyləbazın işləridir.*

ФИГЬИЛЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *hiyləbazlıq; фигьилчивилин hiyləbazlığı.*

ФИГЬИЛЧИВИЛЕЛДИ *z. hiyləbazcasına.*

ФИД (-теди, -теда; -тер, -тери, -тера) *reyin; фитедин reyinin; фитедин кьул хьтин sif. аrıq, qara.*

ФИДА, ФИДАЙ, ФИДАЙЛА, ФИДАЙВАЛ: *Фин felinin formaları.*

ФИДАЛДИ *z. gedənə kimi; вун фидалди геж жеда сөн gedənə kimi gec olacaq.*

ФИДЕИЗМ (-ди, -да) *fəls. fideizm (elmi din ilə əvəz edən mürtəcə cərəyan); фидеизмдин fideizmin.*

ФИДЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fideist (fideizm tərəfdarı); фидеистдин fideistin.*

ФИДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. fider (1. müxtəlif maşın və qurğularda: emal olunacaq xammalı bərabər hissələrlə avtomatik surətdə maşına verən aparat;* 2. *elektrotexnikada: elektrik qüvvəsini nəql edən məftil); фидердин fiderin.*

ФИЗ I: *Йиф isminin hal forması; bax. Йиф.*

ФИЗ II, ФИЗВА, ФИЗВАЙ, ФИЗВАЙЛА, ФИЗВАЙВАЛ: *Фин felinin formaları; bax Фин.*

ФИЗИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fizik (1. fizika mütəxəssisi;* 2. *fizika müəllimi;* 3. *fizika elmlərini öyrənən tələbə); физикдин fizikin.*

ФИЗИКА (-ди, -да) *fizika; физикадин fizikanın.*

ФИЗИОГНОМИКА (-ди, -да) *psixol. fiziognomika (insanın əhvalını üzünün ifadəsi və bədənin hərəkətləri ilə təyin etmə üsulu); физиогномикадин fiziognomikanın.*

ФИЗИОКРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar. fiziokrat (XVIII əsrin ikinci yarısında Fransada: torpağı və əkinçiliyi yeganə sərvət mənbəyi hesab edən siyasi-iqtisadi cərəyan tərəfdarı); физиократдин fiziokratın.*

ФИЗИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fizioloq; физиологдин fizioloqun.*

ФИЗИОЛОГИЯ (-ди, -да) *fiziologiya (1. orqanizmin vəzifələrindən və fəaliyyətindən bəhs edən elm;* 2. *orqanizmin vəzifələri və onların idarə edən qanunlar;* 3. *məc. şəhvani hiss, ehtiras, şəhvət); физиологиядин fiziologiyanın.*

ФИЗИОНОМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fizionomist (adamın hərəkətlərinə və üzünün ifadəsinə baxıb, onun daxili aləmini guya*

təyin edən şəxs); **физиономистдин** fizionomistin.

ФИЗИОТЕРАПЕВТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fizioterapevt (*fizioterapiya mütəxəssisi olan həkim*); **физиотерапевтдин** fizioterapevtin.

ФИЗИОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *tib. fizioterapiya (fiziki üsullarla, yəni işıq, hərəkət, su, hava, elektrik və s. ilə müalicə)*; **физиотерапиядин** fizioterapiyanın.

ФИЗКУЛЬТУРА (-ди, -да) bədən tərbiyəsi; **физкультурадин** bədən tərbiyyəsinin.

ФИЗМАТ (-ди, -да) *dan. fizmat (fizika-riyaziyyat fakültəsi)*; **физматдин** fizmatın.

ФИЙИВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fiyarlı (*Fiyar kəndinin sakini*); **фийивидин** fiyarlının.

ФИКИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) fikir; **фikirдин** fikrin; **фikir авун** а) fikirləşmək; б) qəmlənmək, fikir çəkmək; **фikir члугун** dörd çəkmək; **фikir желбдай хьтин** diqqəti cəlb edən, diqqətçəkən; **фikirди тухун** fikrə getmək; qəmlənmək; **фikirди фу гудач, кIвалахди гуда** *mis. fikir çörək verməz, iş verər; фikir ахъаюн вә уахуд фikir ачухун* fikri açıqlamaq; **фikirдай** fikrən; **фikirдай акъатун** yaddan çıxmaq; **фikirдал атун** fikrə gəlmək; 2) fikir, rəy, mülahizə, mühakimə; baxış, görüş, nöqtəyi-nəzər; **акси фikir** əks fikir; **фikirдиз атун** ağılna gəlmək; 3) güman, ehtimal; **бинесуз фikir** əsassız ehtimal; 4) diqqət, nəzər; **фikir гун** diqqət yetirmək; **фikir тагун** diqqət yetirməmək; **фikirда кьун** nəzərdə tutmaq; **фikirда такьуртIа** nəzərə alınmasa, nəzərə almasa; **фikirдиз кьачун** diqqət yetirmək, nəzərə almaq; **фikirдиз хкун** yada salmaq; 5) qayğı; **фikirдик акатун** qayğılı olmaq.

ФИКИРАЙВАЛ *z. fikirləşdiyi kimi.*

ФИКИРДАЛДИ *z. diqqətlə; ♦ зи фikirдалди* mənim fikrimcə.

ФИКИРЛУ *sif. 1) fikirli; 2) diqqətli; 3) qayğılı; фikirлу хьун* fikirli olmaq; qayğılı olmaq.

ФИКИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) fikirlilik; 2) diqqətlilik; **фikirлувилин** fikirliliyin; diqqətliliyin.

ФИКИРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax. Фikirлу-даказ.*

ФИКИРЛУДАКАЗ *z. 1) fikirli halda, dalğın halda; 2) diqqətlə; 3) fikirli-fikirli, təlaşla, təşvişlə, iztirabla.*

ФИКИРЛУЗ *z. bax Фikirлу-даказ.*

ФИКИРСУЗ *sif. 1) fikirsiz; 2) diqqətsiz; 3) qayğısız.*

ФИКИРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) fikirsizlik; 2) diqqətsizlik; 3) qayğısızlıq; **фikirсузвилин** fikirsizliyin; diqqətsizliyin, qayğısızlığı; **фikirсузвал авун** diqqətsizlik etmək.

ФИКИРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax Фikirсуз-даказ.*

ФИКИРСУЗДАКАЗ *z. fikirsizliklə, diqqətsizliklə, qayğısızlıqla.*

ФИКИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Фikir (фikir авун).*

ФИКСАЖ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiksaj (fotoqrafiya neqativlərindəki və kağızlarındakı şəkilləri sabitləşdirmək üçün kimyəvi məhlul); фиксаждин* fiksajın.

ФИКСАТИВ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *rəss. fiksativ (karandaşla çəkilmiş şəkilləri korlanmaqdan qorumaq üçün onların üzərinə çəkilən rəngsiz qatran məhlulu); фиксативдин* fiksativin.

ФИКСАТУАР (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiksatuar (saça sürülən atirli yağ); фиксатуардин* fiksatuarın.

ФИКУС (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. fikus (həmişəyaşıl bəzək bitkisi); фикусдин* fikusun.

ФИЛ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *fil; филдин* filin; *диши фил* diş fil; *еркек фил* erkək fil; *филдин шараг* fil balası; *деведилай Чехи фил ава* *a.s. dəvədən böyük fil var.*

ФИЛАНТРОП (ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filantrop (filantropiya ilə məşğul olan adam); филантропдин* filantropun.

ФИЛАНТРОПИЯ (-ди, -да) *filantropiya (xeyriyyəçilik, insanpərvərlik); филантропиядин* filantropiyanın.

ФИЛАНТРОПИЗМ (-ди, -да) *филантропизм, хейриyyəçilik; филантропизмдин* filantropizmin.

ФИЛАРМОНИЯ (-ди, -да) *filarmoniya (konsertlər təşkil etməklə və əhali arasında musiqi sənətini təbliğ etməklə məşğul olan müəssisə); филармониядин* filarmoniyanın.

ФИЛАТЕЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filatelist (filateliya ilə məşğul olan adam); филателистдин* filatelistin.

ФИЛАТЕЛИЯ (-ди, -да) *filateliya* (poçt və s. markalarını, habelə müxtəlif ölkələrin kağız pullarını toplayıb kolleksiya düzəltmə); **филателиядин** *filateliyanın*.

ФИЛБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filban*; **филбандин** *filbanın*.

ФИЛЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *file* (*tor üzərində tikmə*); **филедин** *filenin*.

ФИЛЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *can öti*; 2) *sümüyü təmizlənmiş* ət parçası; 3) *file* (*bu cür ətdən bişirilmiş xörək*); **филедин** *filenin*.

ФИЛЕГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ayaqları dırnaqsız heyvan* (*inək, öküz, camış və s.*); **филегьдин** *ayaqları dırnaqsız heyvanın*.

ФИЛИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filial*; **филиалдин** *filialın*.

ФИЛИГРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filiqran* (1. *qızıl, gümüş və başqa metal tellərdən hörülmüş şeylər, zərgərlik əşyaları*; 2. *kağızda su nişanı*); **филиграндин** *filiqranın*.

ФИЛИСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filister* (*ictimai görüş dairəsi çox dar olan riyakar xasiyyətli adam, meşşan*); **филистердин** *filisterin*.

ФИЛИСТЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *filisterlik, meşşanlıq, riyakarlıq*; **филистервилин** *filisterliyin*.

ФИЛИСТИНАР (-ри, -ра) *filistinlilər* (*dini rəvayətlərə görə Fələstinə gəlib yəhudiləri oradan sıxışdırıb çıxarmış xalq*); **филистинрин** *filistinlilərin*.

ФИЛЛОКСЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool. filloksər* (*bitkilərə zərər verən cücü*); **филлоксерадин** *filloksərin*.

ФИЛЛОФОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. fillofora* (*tərkibində yod olan qırmızı dəniz yosunu*); **филлофорадин** *filloforanın*.

ФИЛОГЕНЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol. filogenez* (*dünyada həyatın mövcud olduğu müddət ərzində bütün orqanik formaların inkişaf prosesi*); **филогенездин** *filogenezin*.

ФИЛОГЕНИЯ (-ди, -да) *biol. filogeniya* (*heyvan və bitki aləminin inkişaf qanunlarından bəhs edən elm*); **филогениядин** *filogeniyanın*.

ФИЛОДЕНДРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. filodendron* (*isti ölkələrdə bitən bəzək bitkisi*); **филодендрондин** *filodendronun*.

ФИЛОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filoloq* (1. *filologiya mütəxəssisi*; 2. *filologiya elmlərini öyrənən tələbə*); **филологдин** *filoloqun*.

ФИЛОЛОГИЯ (-ди, -да) *filologiya* (*dil və ədəbiyyat elmlərinin məcmusu*); **филологиядин** *filologiyanın*; **филологиядин илимрин доктор** *filologiya elmləri doktoru*.

ФИЛОСОФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filosof*; **философдин** *filosofun*.

ФИЛОСОФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *filosofluq*; **философвилин** *filosofluğun*.

ФИЛОСОФИЯ (-ди, -да) *fəlsəfə* (1. *təbiətin, insan cəmiyyətinin və təfəkkürün inkişafının ümumi qanunları haqqında elm*; 2. *hər hansı bir elmin əsasını təşkil edən nəzəri, metodoloji prinsiplər*; 3. *dan. mücərrəd mühakimələr, ağılpərdazlıq, əlləmlik*; 4. *hikmət*); **философиядин** *fəlsəfənin*.

ФИЛЬДЕКОС (-ди, -да) *fildekos* (*ipəyə oxşar pambıq iplik*); **фильдекосдин** *fildekosun*.

ФИЛЬДЕПЕРС (-ди, -да) *fildepers* (*əla fildekos*); **филдеперсдин** *fildepersin*.

ФИЛЬМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *film* (1. *kino şəkilləri çəkmək üçün şəffaf sellüloid lent*; 2. *kino lenti; kino şəkli*); **фильмдин** *filmmin*; **цИийн фильм** *yeni film*.

ФИЛЬМОКОПИЯ (-ди, -да) *filmokopiya* (*çəkilməmiş kinofilmlərin surəti*); **фильмокопиядин** *filmokopiyanın*.

ФИЛЬМОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filmoskop* (*kinofilmlərə baxmaq, yaxud onları ekrana salmaq üçün xüsusi aparat*); **фильмоскопдин** *filmoskopun*.

ФИЛЬМОТЕКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *filmoteka* (*kino lentləri arxiv*); **фильмотекадин** *filmotekanın*.

ФИЛЬМОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filmofon* (*kino lentinə səs yazan və həmin səsi yenidən hasil edən aparat*); **фильмофондин** *filmofonun*.

ФИЛЬТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filtr*, *süzgəc*; **фильтрдин** *filtrin, süzgəcin*.

ФИЛЬТРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filtrat* (*süzgəcdən keçirilmiş maye*); **фильтратдин** *filtratın*.

ФИН I (-и, -е; -ер, -ери -ера) *toxum*; **финин** *toxumun*.

ФИН II (-ида, -ена; -из, -изва; алад // вач, -ин, -ирай, -имир) *f.* 1) *getmək*; **фена** *getdi*; **фимир** *getmə*; **булахдилай** *яд гьиз*

фена bulaqdan su gətirməyə getdi; **бу́ба ше́гьердиз фена** ata şəhərə getdi; **машинада аваз фена** maşınla getdi; **балкIандаллаз фена** atla getdi; **гими вацIун эрчи кьерехдай физвай** gəmi çayın sağ sahili boyunca üzürdü; **фейи йисар** ötən illər; **вилик фин** irəli getmək; **вахт фена** vaxt keçdi; **фин-хтун** gedib-gəlmək; **фейи падни чир тавун** yox etmək; **физвай балкIандин чIар атIун** *mis.* ən çətin anda da oğurluq etmək; 2) uduzmaq; **адай пул фена** o, pul uduzdu; **а акьул фин** ağlını itirmək; **ахвариз фин** yuxuya getmək; **вич-вичелай фин** özündən getmək; **яргьал фин** uzanmaq, çox çəkmək; **гьалдай фин** haldan düşmək; **кьиле фин** yola getmək, baş tutmaq, olmaq; **рикIелай фин** yaddan çıxmaq; **садсадал фин** bir-birinin görüşünə getmək; **хиялдиз фин** xəyala getmək, xəyala dalmaq; **шак фин** şübhələnmək.

ФИН III (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çətənə tumu; **финин** çətənə tumunun.

ФИН (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) fin (*xalq*); **финдин** finin; **фин чIал** fin dili.

ФИНАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *idm.* final; 2) nəticə, son, axır; **финалдин** finalın; nəticənin, sonun, axırın; **финалдиз акьатун** finala çıxmaq.

ФИНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) finalçı; **финалистдин** finalçının; **абур кьведни финалистар** я onların ikisi də finalçıdır.

ФИНДИКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cıngır; **финдикь акьуд тавун** cıngırını çıxarmaq; **финдикьдин** cıngırın.

ФИННИ I *sif.* qəd. əvvəlinci.

ФИННИ II *sif.* qəd. birinci, əvvəlinci, ilk.

ФИНИКИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) finikiyalı; **финикиявидин** finikiyalının.

ФИННИФ (-и, -а; -ар, -ри, -ра) hərəkət, getmə, yollanma; **финифин** hərəkətin, getmənin, yollanmanın.

ФИННИШ (-ди, -да) *idm.* fəniş (1. *sürət yarışının son və həlledici hissəsi*); 2. *qaçış və at yarışlarında son nöqtə*).

ФИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) beybut; 2) finka (*qulaqlı xəz papaq*); 3) *finka* (*şimalda yetişdirilən kiçik at cinsi*); 4) finka (*gen balaqlı, ayağı büzməli uşaq tumanı*); **финкадин** beybutun; finkanın.

ФИННА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* finna, qovuş (*qabarçılıq qurd*; *bəzi yastı qurdların sürfəsi*); **финнадин** finnanın.

ФИННОЗ (-ди, -да) *tib., bayt.* finnoz (*finnaların törətdiyi xəstəlik*); **финноздин** finnozun.

ФИНТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *idm.* fınt (*rəqibi yayındırmaq üçün edilən hərəkət*); **финтинин** fintin.

ФИН-УГОР fin-uqor; **фин-угор чIалар** fin-uqor dilləri.

ФИНЬШАМПАН (-ди, -да) finşampan (*əla növ konyak*); **финьшампандин** finşampanın.

ФИОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiord (*qayalı sahilləri olan dar və girintili-çixıntılı körfəz*); **фиорддин** fiordun.

ФИР (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* çuxur; **фирен** çuxurun.

ФИРАГЬ // ФИРЯГЬ *sif.* geniş, enli; **фирагь // фирягь кIвалер** geniş evlər, geniş otaqlar; **фирагь // фирягь рехь** enli yol.

ФИРАГЬВАЛ // ФИРЯГЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) genişlik, enlilik; **фирагьвилин // фирягьвилин** genişliyin, enliliyin.

ФИРАГЬДАКАЗ // ФИРЯГЬДАКАЗ *z.* genişliklə, enliliklə.

ФИРАГЬДИЗ // ФИРЯГЬДИЗ *z.* bax. **Фирагьдаказ // Фирягьдаказ.**

ФИРАГЬУН // ФИРЯГЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) genişləndirmək, enləndirmək; **фирагьна // фирягьна** genişləndirdi, enləndirdi.

ФИРГЬАВАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar.* firon (*qədim Misir hökmdarlarının adı*); 2) *məc.* diribaş adam; **фиргьвандин** fironun.

ФИРГЬАВАН II *sif.* oğru; hiyləgər; **ам фиргьаван кас я** o, oğru adamdır; o, hiyləgər adamdır.

ФИРГЬАВАНВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fironluq; **фиргьаванвилин** fironluğun.

ФИРГЬАВАНВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oğurluq; hiyləgərlik; **фиргьаванвилин** oğurluğun, hiyləgərliyin.

ФИРГЬАВАНДАКАЗ *z.* oğurluqla, hiyləgərliklə, hiyləgərcəsinə.

ФИРГЬАВАНДИЗ *z.* bax. **Фиргьавандаказ.**

ФИРДАВАЙ *z.* getdikcə; **ам фирдавай галатзавай** o, getdikcə yorulurdu.

ФИРДАУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сән-нөт əhli; **фирдаусдин** сәннөт əhlinin.

ФИРЕНГ *bax*. **Ференг**.

ФИРИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yal* (*atda və s.*); **фиридин** *yalın*; **балкIандин фири** *atın yalı*.

ФИРИ II: **фири нек** *sif. şirin süd*.

ФИРИДИ: **Фин** *felindən əmələ gəlmiş fiдайди* *felinin variantı*.

ФИРИНА (-ди, -да) *firni* (*düyü unundan hazırlanan xərkək*); **фиринадин** *firninin*.

ФИРИШТЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *südəmər uşaq, köгрə*; **фириштекдин** *südəmər uşaqın, köгрənin*.

ФИРКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. fikir, niyyət*; **фиркьадин** *fikrin, niyyətin*.

ФИРЛА: **Фин** *felindən əmələ gəlmiş feli bağlama*; *bax* **Фин**.

ФИРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *firma* (*ticarət və ya sənaye müəssisəsi*); **фирмадин** *firmanın*.

ФИРН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *firn* (1. *buzlağın üstündə olan iri dənəli qar*; 2. *ölü buz*); **фирндин** *firnin*.

ФИРСЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fürsət*; **фирсетдин** *fürsətin*.

ФИРТI: **фиртI авун** *f. burnunu çəkmək*.

ФИРЦЯКЪРА *bax* **Фицакьра**.

ФИСГАРМОНИЯ (-ди, -да) *fişqarmoniya* (*körüklər vasitəsilə çalınan dilli musiqi aləti*); **фисгармониядин** *fişqarmoniyanın*.

ФИСКАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar. fiskal, nəzarətçi* (*I Pyotr dövründə hökumət idarələri və məmurlarının işlərinə, xüsusən maliyyə və məhkəmə işlərinə nəzarət edən məmur*); 2) *məс. дан. xəbərçi, çuğulçu*; **фискалдин** *fiskalın; xəbərçinin, çuğulçunun*.

ФИСКАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fiskallıq; xəbərçilik, çuğulçuluq*; **фискалвилин** *fiskallığın; xəbərçiliyin, çuğulçuluğun*.

ФИСТУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. fistul* (*daxili orqanların birindən bədən xaricinə süni surətdə açılan kanal, dəlik*); **фистуладин** *fistulun*.

ФИТА *filol. fita* (*1917-ci il imla islahatına qədər rus əlifbasında olan və “f” hərfi kimi tələffüz edilən “ö” hərfinin adı*).

ФИТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *öгрək*; **фитедин** *öгрəyin*.

ФИТЕДИН I: **Фид** *isminin hal forması*; *bax* **Фид**.

ФИТЕДИН II: **Фите** *isminin hal forması*; *bax* **Фите**.

ФИТИН (-ди, -да) *farm., tib. fitin* (*dərman*); **фитиндин** *fitinin*.

ФИТИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fitinq* (*boruları bir-birinə birləşdirmək üçün yivi olan detal*); **фитингдин** *fitinqin*.

ФИТНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fitnə, şər, böhtan, iftira*; **фитнедин** *fitnənin, şərin, böhtanın, iftiranın*; **фитне квай** *cəncəl, intriqaçı, ara qarışdıran*; **фитне авун** *şər atmaq, şərləmək, böhtan atmaq*; **фитне тун** *fitnə salmaq, ara qarışdırmaq*.

ФИТНЕДАЛДИ *z. fitnə ilə*.

ФИТНЕКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fitnəkar, şərçi, böhtançı, iftiraçı, intriqaçı*; **фитнекардин** *fitnəkarın, şərçinin, böhtançının, intriqaçının*.

ФИТНЕКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fitnəkarlıq, şərçilik, böhtançılıq, iftiraçılıq, intriqaçılıq*; **фитнекарвилин** *fitnəkarlığın, şərçiliyin, böhtançılığın, intriqaçılığın*.

ФИТНЕКАРВИЛЕЛДИ *z. bax* **Фитнекардаказ**.

ФИТНЕКАРДАКАЗ *fitnəkarlıqla, şərçiliklə, böhtançılıqla, iftiraçılıqla, intriqaçılıqla*.

ФИТНЕКАРДИЗ *z. bax* **Фитнекардаказ**.

ФИТНЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fitnəçi*; **фитнечидин** *fitnəçinin*.

ФИТНЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fitnəçilik*; **фитнечивилин** *fitnəçiliyin*.

ФИТНЕЯРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фитне** (**фитне авун**).

ФИТОБИОЛОГИЯ (-ди, -да) *fitobiologiya* (*biologiyanın bitkilərin həyatından bəhs edən bölməsi*); **фитобиологиядин** *fitobiologiyanın*.

ФИТОПАЛЕОНТОЛОГИЯ (-ди, -да) *fitopaleontologiya* (*botanikanın qazıntı halında tapılan bitki qalıqlarını tədqiq edən bölməsi*); **фитопалеонтологиядин** *fitopaleontologiyanın*.

ФИТОПАТОЛОГИЯ (-ди, -да) *fitopatologiya* (*bitki xəstəliklərindən bəhs edən elm*); **фитопатологиядин** *fitopatologiyanın*.

ФИТОФАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* fitofaq (*bitki ilə qidalanan həşərat*); **фитофаг-дин** fitofaqın.

ФИТОФИЗИОЛОГИЯ (-ди, -да) *fitofiziologiya*, bitki fiziologiyası; **фитофизиология-дин** fitofiziologiyanın, bitki fiziologiyasının.

ФИТОФТОРА (-ди, -да) *fitoftora* (*müxtəlif bitkilərdə olan parazit göbələk və bu göbələyin kartofda törətdiyi xəstəlik*); **фитофтора-дин** fitoftoranın.

ФИТФИНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) közəmək, citəmək; **фитфин-на** közədi, citədi; **фитфиннавай гульуьтар** közənmiş corablar.

ФИТІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *pup* (*ət qurdu*); **фитінин** pupun; **фиті ягъун** qurd düşmək.

ФИТІЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fitil*, piltə; **фитілдин** fitilin, piltənin.

ФИТІНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sormaқ; **фитінна** sordu.

ФИТРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fitrə*; **фитредин** fitrənin.

ФИХТЕАНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* fixteanizm (*filosof Fixtenin idealist fəlsəfə sistemi*); **фихтеанизмдин** fixteanizmin.

ФИХТЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fəls.* fixteçi (*Fixte fəlsəfəsi tərəfdarı*); **фихтечидин** fixteçinin.

ФИЦАКЪАН *sif.* sraqagünkü.

ФИЦАКЪРА *z.* sraqagün; **ам фицакъра хтана** о, sraqagün gəldi.

ФИЧІИ *sif.* bənövşəyi; **фичіи ранг** бənövşəyi rəng; **фичіи авун** бənövşəyi etməк; **фичіи хьун** бənövşəyi olмақ.

ФИШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fişka* (*müxtəlif oyunlarda işlənən daş, marka və i.a.*); **фишкадин** fişkanın.

ФЛАГЕЛЛИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* flagellant (*orta əsrlərdə: günahlarını bağışlatmaq üçün özünə qatçı ilə əzab verən zahid, mövhumatçı*); **флагеллантдин** flagellantın.

ФЛАГЕЛЛИАТАР (-ри, -ра) *zool.* qamçılıлар (*suda yaxud insan və heyvan bədənində parazit halında yaşayan ən sadə heyvanlar sinfi*); **флагеллатрин** qamçılıларın.

ФЛАГ-КАПИТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb. dəniz.* flaq-kapitan (*flaqmanın ştab rəisi*); **флаг-капитандин** flaq-kapitanın.

ФЛАГМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb. dəniz.* flaqman (*1. eskadra komandiri; 2. eskadra komandanının olduğu böyük hava və ya dəniz gəmisini; 3. müəyyən donanmanın ən böyük və ya ən yaxşı gəmisini*); **флагмандин** flaqmanın.

ФЛАГ-ОФИЦЕР *köhn.* (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) flaq-ofiser (*flaqman ştabının adyutanti*); **флаг-офицердин** flaq-ofiserin.

ФЛАЖОЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* flajolet (*1. fleytaya oxşar qədim musiqi aləti; 2. bir az fit səsinə oxşar yumşaq musiqi səsi*); **флажолетдин** flajoletin.

ФЛАКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *flakon*, ətir şüşəsi; **флакондин** flakonun, ətir şüşəsinin.

ФЛАМАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *flamand* (*xalq*); **фламанддин** flamandın; **фламанд чІал** flamand dili.

ФЛАМИНГО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* flaminqo, qızılqaz; **фламингодин** flaminqonun, qızılqazın.

ФЛАН (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *əvəz.* birisi, kim isə, biri, bir adam; bir şey, nə isə; **фландин** birisinin, kiminsə, birinin, bir adamın; bir şeyin, nəyinsə; **флан кас** filankəs; **флан затІ** ilan şey.

ФЛАНЕЛЕВКА (-ди, -да) *flanelevka* (*flaneldən rəsmi matros bluzası*); **фланелев-кадин** flanelevkanın.

ФЛАНЕЛЬ (-ди, -да) *flanel* (*seyrək xovlu və ya xovsuz iplik və ya yun parça*); **фланел-дин** flanelin.

ФЛАНЕЛЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *flanelka* (*matrosların geydiyi flanel köynək*); **фланелькадин** flanelkanın.

ФЛАНИКІ: **фланикІ хьайиди** filan-filan olmuş (*söyüş*).

ФЛАНЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *flans* (*dəmir boruları bir-birinə bənd etməк üçün onların uclarında olan yastı dairə*); **фланцдин** flansın.

ФЛАНК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb.* flank (*qonşu istehkamlara hücum edən düşmə-nə atəş açmaq üçün qala divarlarında və ya səhra istehkamlarında düz yer*); **фланкдин** flankın.

ФЛАНКЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* flankör (*cinaha göndərilən əsgər*); **фланкёр-дин** flankörün.

ФЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) flat (*ayrı-ayrı vərəqlər şəklində olan çap kağızı*); **флатдин** flatın.

ФЛАТТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) av. flatter (*təyyarə qanadında və ya quyu ruq hissəsində uçuş zamanı əmələ gələn və bəzən qəza-ya səbəb olan titrəyiş*); **флаттердин** flatterin.

ФЛЕБИТ (-ди, -да) tib. flebit (*venaların iltihabı*); **флебитдин** flebitin.

ФЛЕГМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kim. fleqma (*maye qatışığın fraksion təsirindən sonra distillə cihazında qalan qəliz maye*); **флегмадин** fleqmanın.

ФЛЕГМАТИЗМ (-ди, -да) fleqmatizm; soyuqqanlılıq, laqeydlik; **флегматизмдин** fleqmatizmin, soyuqqanlılığın, laqeydliyinin.

ФЛЕГМОНА (-ди, -да) fleqmona (*birləşdirici toxumanın irinli iltihabı*); **флегмонадин** fleqmonanın.

ФЛЕЙТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fleyta (*nəfəsli musiqi aləti*); **флейтадин** fleytanın.

ФЛЕЙТАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fleytaçalan; **флейтачидин** fleytaçalanın.

ФЛЕКСАТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fleksaton (*zərblı musiqi aləti*); **флексатондин** fleksatonun.

ФЛЕКСИЯ (-ди, -да) dilç. fleksiya (*sözlərin hallanma və ya təsrif zamanı dəyişən sonluğu*); **флексиядин** fleksiyanın.

ФЛЕКСОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. fleksor (*qatlayıcı əzələ, bükücü əzələ*); **флексордин** fleksorun.

ФЛЕКСУРА (-ди, -да) fleksura (1. *geol. Yer qabığının bəzi hissələrinin perpendikulyar istiqamətdə əyilməsi və ya yer dəyişməsi*; 2. *tib. bağırsağın bükülməsi, çevrilməsi*); **флексурадин** fleksuranın.

ФЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) flör (*na-zik şəffaf ipək parça*); **флёрдин** flörün; 2) *məc. pərdə, örtük*.

ФЛИБУСТЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) flibustyer (*ABŞ-da kongress iclaslarında pozğunluq salan adam*); 2) *tar. dəniz qulduru, qaçaqmalçı*; **флибустьердин** flibustyerin; *dəniz quldurunun, qaçaqmalçının*.

ФЛИБУСТЬЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) flibustyerlik; 2) *dəniz quldurluğu; qaçaqmalçılıq*; **флибустьервалин** flibustyerliyin; *dəniz quldurluğunun, qaçaqmalçılığın*.

ФЛИГЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fligel (1. *əsas binanın yanında tikilmiş ev və ya əlavə tikili bina*; 2. *böyük binanın həyətində tikilmiş ev*; 3. *mus. royalın qədim adı*); **флигелдин** fligelin.

ФЛИГЕЛЬ-АДЪЮТАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. fligel-adyutant (*çar Rusiyasında: padşahın məiyyyətində daxil olan zabıt*); **флигель-адъютантдин** fligel-adyutantın.

ФЛИГЕЛЬ-АДЪЮТАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fligel-adyutantlıq; **флигель-адъютантвалин** fligel-adyutantlığın.

ФЛИНТГЛАС (-ди, -да) fiz. flintqlas (*optik şüşə növü*); **флинтгласдин** flintqlasın.

ФЛОКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. floks (*çoxillik bəzək bitkisi*) **флоксдин** floksun.

ФЛОРА (-ди, -да) flora (*bir ölkənin və ya geoloji dövrün bitki aləmi, bütün bitkiləri*); **флорадин** floranın.

ФЛОРАНС (-ди, -да) florans (*astarlıq nazik ipək parça*); **флорансдин** floransın.

ФЛОРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) florin (*qədim italyan qızıl pulu*); **флориндин** florinin.

ФЛОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nəbatətçi, nəbatat alimi **флористдин** nəbatətçinin.

ФЛОРИСТИКА (-ди, -да) floristika (*hər hansı bir ölkənin, yerin bitki aləmi haqqında elm*); **флористикадин** floristikanın.

ФЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) flot, donanma; **флотдин** flotun, donanmanın; **гъавадин флот** hava donanması; **гъуьльуьн флот** dəniz donanması.

ФЛОТАЦИЯ (-ди, -да) flotasiya (*filizləri zənginləşdirmə üsullarından biri*); **флотациядин** flotasiyanın.

ФЛОТИЛИЯ (-ди, -да) flotiliya (1. *müəyyən çayda, göldə, qaralı dənizdə olan bütün hərб гәмилəri*; 2. *гәмi dəstəsi*); **флотилиядин** flotiliyanın.

ФЛОЭМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bot. floema (*bitki damarlarının ağacın oduncaq hissəsində yerləşən qismi*); **флоэмадин** floemanın.

ФЛУОРЕСЦЕНЦИЯ (-ди, -да) fiz. fluoressensiya (*işıqlanma təsiri altında bəzi cisimlərin işıqvermə xassəsi*); **флуоресценциядин** fluoressensiyanın.

ФЛЮГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. fluger (*nizəyə taxılan bayraqcıq*); **флюгердин** flugerin.

ФЛЮИДАР (-ри, -ра) fluidlər (1. *spiritlərin təsəvvürünə görə: guya insan bədənindən və ya başqa bir şeydən süalanan, "psixik cərəyanlar"*; 2. *məc. bir adamdan və ya şeydən nəşət edən*); **флюидрин** fluidlərin.

ФЛЮС I (-ди, -да) *tib. flüs. (xəstə dişin ətinin iltihabı)*; **флюсдин** flüsün.

ФЛЮС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. flüs. aşqar (domna sobalarında filiz ilə yanacaq arasına tökülən maddələr)*; **флюсдин** flüsün.

ФОБИЯ (-ди, -да) *tib. fobiya, qorxma, xof (daimi qorxu hissi)*; **фобиядин** fobiyanın.

ФОЙЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *foye (teatrdə, kinoda və s. tənəffüslərdə istirahət yeri)*; **фойедин** foyenin.

ФОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. fok (gəminin qabaq dorunda olan alt yelkən)*; **фокдин** fokun.

ФОКСТЕРЬЕР (-ди, -да) *foksteryer (ov iti cinsi)*; **фокстерьердин** foksteryerin.

ФОКСТРОТ (-ди, -да) *fokstrot (1. rəqs adı; 2. bu rəqs üçün yazılmış musiqi)*; **фокстротдин** fokstrotun.

ФОКСТРОТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan. fokstrotçu (fokstrot oynamağı sevən adam)*; **фокстрот-чидин** fokstrotçunun.

ФОКУС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fokus (1. fiz. əks olunmuş və ya sınımış süaların kəşidiyi nöqtə; 2. fiz. işığı əks etdirən və ya işığı sındıran şüşədən həmin kəşimə nöqtəsinə qədər olan məsafə); 3. foto ilə şəkli çəkilən şeyin çox aydın göründüyü nöqtə; 4. riyaz. əyri xətlər üzərindəki hər hansı nöqtəyə nisbətən xüsusi xassələrə malik olan sabit nöqtə; 5. tib. orqanizmdə iltihab prosesinin mənbəyi; 6. məc. mərkəz)*; **фокусдин** fokusun.

ФОКУС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *fokus; фокусдин* fokusun; 2) *kələk, hiylə, fırıldaq*; 3) *məc. naz, şiltaq, hoqqa*.

ФОЛ (-ди, -да) *idm. fol (oyunda qaydanı pozan qaba üsul)*; **фолдин** folun.

ФОЛИАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *foliant (irihəcmli, qalın kitab)*; **фолиантдин** foliantın.

ФОЛИО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *folio (hesabdərliq dəftərində eyni sıra nömrəsi olan sağ və sol səhifələr)*; **фолиодин** folionun.

ФOLЛИКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. follikul vəzi, qovuqcucq*; **фолликулдин** follikulun.

ФOLЛИКУЛИН (-ди, -да) *tib. follikulin (dərman)*; **фолликулиндин** follikulinin.

ФOLЬГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *folqa, zər, zərvərəq*; **фольгадин** folqanın.

ФOLЬКЛОР (-ди, -да) *folklor (şifahilə xalq yaradıcılığı: nağıllar, dastanlar, tapmacalar və s.)*; **фольклордин** folklorun.

ФOLЬКЛОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *folklorçu (folklor mütəxəssisi)*; **фольклористдин** folklorçunun.

ФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *fon (üzərində şəkil çəkilən əsas rəng, ton)*; 2) *fon (şəklin arxa planı)*; 3) *məc. mühit, şərait, zəmin, əsas*; **фондин** fonun.

ФОНАСТЕНИЯ (-ди, -да) *tib. fonasteniya (səs pozğunluğu)*; **фонастениядин** fonasteniyanın.

ФОНАЦИЯ (-ди, -да) *dilç. fonasiya, tələffüz, tələffüz prosesi*; **фонациядин** fonasiyanın, tələffüzün, tələffüz prosesinin.

ФОНД (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) *fond (pul vəsaiti)*; 2) *fond (ehtiyat, vəsait)*; **фондунин** fondun.

ФОНЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç. fonem (dil sistemində: mənaayırıcı səs)*; **фонемадин** fonemin.

ФОНЕНДОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. fonendoskop (ürək və ciyərin işləməsinə qulaq asmaq üçün cihaz)*; **фонендоскопдин** fonendoskopun.

ФОНЕТИКА (-ди, -да) *dilç. fonetika (1. dilçiliyin səs tərkibindən bəhs edən bölməsi; 2. dilin səs tərkibi, səs cəhətdən quruluşu)*; **фонетикадин** fonetikanın; **фонетика чирун** fonetikanı öyrənmək.

ФОНЕТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç. fonetist (fonetika mütəxəssisi)*; **фонетистдин** fonetistin.

ФONИЗМ (-ди, -да) *psix. fonizm (optik və başqa qeyri-sövti təəssürat nəticəsində müəyyən səs təəvvürlərinin əmələ gəlməsi)*; **фонизмдин** fonizmin.

ФONOГРАММА (-ди, -да) *fonoqram (fonoqraf vasitəsilə səs yazılmış plastinka, disk, lent)*; **фонограммдин** fonoqramın.

ФONOГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fonoqraf (səsyazan və həmin səsləri yenidən hasil edən aparat)*; **фонографдин** fonoqrafın.

ФОНОЛОГИЯ (-ди, -да) *dilç.* fonologiya (*dilşünaslığın fonemlər bəhsi*); **фонологиядин** fonologiyanın.

ФОНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *fiz.* fonometr (*səsin gücünü ölçən cihaz*); **фонометрдин** fonometrin.

ФОНОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* fonoskop (*nitqin fonetik xüsusiyyətlərini və bununla əlaqədar olaraq dodaqların və üz əzələlərinin hərəkətlərini tədqiq etmək üçün cihaz*); **фоноскопдин** fonoskopun.

ФОНОТЕКА (-ди, -да) fonoteka (*fonoqramlar, səs yazıları arxiv*); **фонотекадин** fonotekanın.

ФОНТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fəvvə-rə*, fontan; **фонтандин** fəvvərənin, fontanın.

ФОРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *idm.* fora (*oyunda güclü oyunçunun zəif oyunçuya qabaqdan verdiyi güzəşt, üstünlük*), **форадин** foranın.

ФОРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ford (*Amerikada buraxılan minik avtomobili*); **форддин** fordun.

ФОРДЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fordek (*miniyin açılıb yığılan üstü*); **фордекдин** fordekin.

ФОРДИЗМ (-ди, -да) fordizm (*kapitalist ölkələrində: məhsulun standartlaşdırılması və bütün işlərin mexanikləşdirilməsi əsasında qurulmuş ən ağır istismar üsulu; Amerika fabrikanı Fordun adından götürülmüşdür*); **фордизмдин** fordizmin.

ФОРЕЙТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* foreytor (*iki cərgə atlar qoşulmuş karetdə: qabaqdakı atların birinin üstünə minən sürücü*); **форейтордин** foreytorun.

ФОРЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* alabalıq; **форелдин** alabalığın.

ФОРЗАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mətb.* forzas (*kitabın blokunu cildin üstü ilə birləşdirən vərəq*); **форзацдин** forzasın.

ФОРИНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) forint (*Macarıstanda pul vahidi*); **форинтдин** forintin.

ФОРЛЕЙФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) forleyfer (*əritmə sobasına filiz tökən fəhlə*); **форлейфердин** forleyferin.

ФОРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) forma (*şəkil, görünüş*); 2) ülgü, biçim, nümunə; 3) qəlib; **бармакдин форма** paraq qəlibi; 4) üsul, qayda; **кВалахдин форма** iş üslubu; 5) rəsmi paltar (*hərbi və mülki xidmətçi-*

lər və məktəblilər üçün); 6) növ, tip, quruluş; 7) *ədəb.* bədii əsər üçün təsvir vasitələri məcmusu; 8) hündəsədə: fəza ünsürlərindən hər biri (*nöqtə, xətt, fiqur və s.*); 9) mətbəə naborunun qoyulduğu dəmir çərçivə; 10) *dan.* bədən, bədən quruluşu, fiqur; **формадин** formanın; *бах* **КІалуб.**

ФОРМАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəsmiyyət; **формалвилин** rəsmiyyətin.

ФОРМАЛИЗМ (-ди, -да) 1) *fəls.* formalizm (*idealist fəlsəfədə: formanın məzmunundan, nəzəriyyənin təcrübədən ayrılıb, həqiqi varlığın abstrakt forma və sxemlərə münəcər edilməsi*); 2) formalizm (*incəsənətdə, ədəbiyyatda və başqa elmlərdə yalnız formaya əhəmiyyət verən idealist cərəyan*); 3) rəsmiyyətçilik; **формализмдин** formalizmin, rəsmiyyətçiliyin.

ФОРМАЛИН (-ди, -да) formalin (*dezinfeksiya dərmanı*); **формалиндин** formalinin.

ФОРМАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) formalist, rəsmiyyətçi, 2) formalizm tərəfdarı; **формалистдин** formalistin, rəsmiyyətçinin.

ФОРМАЛИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) formalistlik, rəsmiyyətçilik; **формалиствилин** formalistliyin, rəsmiyyətçiliyin.

ФОРМАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dilç.* formant (*sözdüzəldici və sözdəyişdirici morfevlərin ümumi adı*); **формантдин** formantın.

ФОРМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) format, əndazə, ölçü, nümunə; **форматдин** formatın, əndazənin, ölçünün, nümunənin.

ФОРМАТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) formatka (*müəyyən ölçülü cizgi vərəqi*); **форматкадин** formatkanın.

ФОРМАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) formasiya (1. *cəmiyyətin və s. inkişafında müəyyən pillə, dövr*); 2. *cəmiyyətin müəyyən inkişaf dövrünə xas olan tipi, quruluşu*; 3. *geol. bir dövrün geoloji çöküntülər təbəqələrinin məcmusu*); **формациядин** formasiyanın.

ФОРМУЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) formul, düstur; **формуладин** formulun, düsturun.

ФОРМУЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) formulyar (1. *köhn. xidmət kitabçası*; 2. *kitabxana kartoçası*); **формулярдин** formulyarın.

ФОРПИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* forpik (*gəminin burun hissəsi*); **форпикдин** forpikin.

ФОРПОСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *hərb.* ön mövqə, ön istehkam; 2) *məc.* dayaq; 3) forpost (*pionerlərin şəhər düşərgəsi*); **форпостдин** ön mövqenin, ön istehkamin; dayağın; forpostun.

ФОРСИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* forsinq (*boksda: oyunu tez qurtarıb udmaq üçün sürətli və arasıkəsilməz həmlə*); **форсингдин** forsinqin.

ФОРСУНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* forsunka (*buxar qazanlarının odluğuna, mühərriklərin silindrinə və s.-yə maye və ya toz halında yanacaq vermək üçün cihaz*).

ФОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb.* istehkam, qalaça; **фортдин** istehkamin, qalaçanın.

ФОРТЕ *mus.* forte (1. *z. ucadan, qüvvətli, dolğun səslə (oxumaq, çalmaq)*; 2. *musiqi pyesinin bu cür ifa edilən yeri və ya ifası*).

ФОРТЕПЬЯНО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* fortepiano (*pianonun bir növü*); **фортепьянодин** fortepianonun.

ФОРТИССИМО *mus.* fortissimo (1. *z. fortədən daha bərk, daha ucadan*; 2. *musiqi pyesinin belə çalınan yeri və ya bu cür çalınması*).

ФОРТРАН (-ди, -да) fortran (*proqramlaşdırma dillərindən biri*); **фортрандин** fortranın.

ФОРТУНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* fortunka (1. *sadə ruletkadan ibarət qumar oyunu*; 2. *bu oyunda işlədilən dərcələrə bölünmüş fırlanan dairə*); **фортункадин** fortunkanın.

ФОРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) forum (1. *tar. qədim Romada: şəhərin ictimai həyatının mərkəzləşdiyi meydan*; 2. *məc. mərkəz*); **форумдин** forumun.

ФОРХЕНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* forxend (*tennis oyununda sağdan vurulan zərbə*); **форхенддин** forxendin.

ФОРШЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) forşlaq (1. *dəniz. ön yelkəni qaldıran ip*; 2. *mus. bir və ya bir neçə notdan ibarət melodik bəzək*).

ФОРШМАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşp.* forşmak (*döyülmüş ətdən və siyənək balığı ilə kartofdan hazırlanmış xörək*); **форшмакдин** forşmakın.

ФОРШТАДТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* forştadt, bayır şəhər (*şəhər ətrafı*); **форштадтдин** forştadtın.

ФОРШТЕВЕНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* forşteven (*gəminin burun hissəsi*); **форштевендин** forştevenin.

ФОСГЕН (-ди, -да) *kim.* fosgen (*zəhərli qaz*); **фосгендин** fosgenin.

ФОСКА (-ди, -да) foska (*kart oyunlarında: iki xaldan on xala qədər olan qumar kağızının adı*); **фоскадин** foskanın.

ФОСФАТ (-ди, -да) fosfat (1. *kim. fosfat turşusu duzu*; 2. *tərkibində bu cür duz olan mineral*); **фосфатдин** fosfatın.

ФОСФОР (-ди, -да) fosfor (*tezalışan və işıqverən kimyəvi element*); **фосфордин** fosforun.

ФОСФОРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner., kim.* fosforit (*gübrə kimi işlənilən boğumtul sarı ya qonur rəngli mineral*); **фосфоритдин** fosforitin.

ФОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* fot (*səthin işıqlanma vahidi*) **фотдин** fotun.

ФОТАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotari (*ışıqla müalicə kabinetini*); **фотаридин** fotarinin.

ФОТИЗМ (-ди, -да) *tib.* fotizm (*qulağın qıcıqlanması, yaxud dərinin bərk ağrı nəticəsində qıcıqlanması ilə əlaqədar olaraq gözə işıq və ya rəng görünməsi hadisəsi*); **фотизмдин** fotizmin.

ФОТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* foto (*fotografiya şəkli*) **фотодин** fotonun.

ФОТОАЛЬБОМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoalbom (*foto şəkilləri albomu*); **фотоальбомдин** fotoalbomun.

ФОТОАППАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoapparat (*fotografiya aparatı*); **фотоаппаратдин** fotoapparatın.

ФОТОАТЕЛЬЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoatelye (*fotografiya emalatxanası*); **фотоательедин** fotoatelyenin.

ФОТОБАКТЕРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol.* fotobakteriya; **фотобактериядин** fotobakteriyanın.

ФОТОБОМБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotobomba (*gecə fotosəkli almaq üçün təbiiq edilən işıqsızca bomba*); **фотобомбадин** fotobombanın.

ФОТОВИТРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotovitrin (*fotografiya şəkillərindən ibarət vitrin*); **фотовитриндин** fotovitrinin.

ФОТОГАЗЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoqəzet; **фотогазетдин** fotoqəzetin.

ФОТОГЕЛИОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotohelioqraf (*günəşin və günəş səthinin şəklini çəkmək üçün aparat*); **фотогелиографдин** fotohelioqrafın.

ФОТОГЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotogen (1. *mineral yağ*; 2. *köhn. ağ нефт*); **фотогендин** fotogenin.

ФОТОГРАВИЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoqravüra (1. *dərin çap üsullarından biri*; 2. *bu üsulla alınmış şəkil*); **фотографюрадин** fotoqravüranın.

ФОТОГРАММЕТРИЯ (-ди, -да) fotoqrammetriya (*bir şeyin həqiqi böyüklüyünü və boyunu, onun fotoqrafiyasını ölçmə yolu ilə təyin etmə üsulu*); **фотограмметриядин** fotoqrammetriyanın.

ФОТОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoqraf, fotoqrafçı; **фотографдин** fotoqrafın, fotoqrafçının.

ФОТОГРАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fotoqraflıq, fotoqrafçılıq; **фотографвилин** fotoqraflığın, fotoqrafçılığın.

ФОТОГРАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoqrafiya (1. *foto ilə şəkil çəkmə*; 2. *foto ilə çəkilmiş şəkil*; 3. *fotoqrafxana*); **фотографиядин** fotoqrafiyanın.

ФОТОКАМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotokamera (*fotoaparatin kamerası*); **фотокамерадин** fotokameranın.

ФОТОКАРТОЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotokartoçka (*foto ilə çəkilmiş şəkil*); **фотокарточкадин** fotokartoçkanın.

ФОТОКЕРАМИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotokeramika (*keramikadan qayrılmış şeylər üzərində fotoqrafiya üsulu ilə vurulan bəzək*); **фотокерамикадин** fotokeramikanın.

ФОТОКОПИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotokopiya (*foto ilə alınmış surət*); **фотокопиядин** fotokopiyanın.

ФОТОКОРРЕСПОНДЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotomüxbir (*bir qəzet və ya mətməni foto şəkilləri ilə təchiz edən müxbir*); **фотокорреспондентдин** fotomüxbirin.

ФОТОКОРРЕСПОНДЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fotomüxbirlik; **фотокорреспондент-вилин** fotomüxbirliyin.

ФОТОКСИЛОГРАФИЯ (-ди, -да) fotoksiloqrafiya (*fotoqrafiya yolu ilə üzərinə şəkil salınmış ağac üzərində şəkil qazıma üsulu*); **фотоксилографиядин** fotoksiloqrafiyanın.

ФОТОЛАБОРАТОРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotolaboratoriya; **фотолабораториядин** fotolaboratoriyanın.

ФОТОЛАМПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) foto lampası, qırmızı lampa; **фотолампадин** foto lampasının.

ФОТОЛИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. fotoliz (*işığın təsiri ilə maye, bərk və qaz maddələrin ayrılması*); **фотолиздин** fotolizinin.

ФОТОЛИТОГРАФИЯ (-ди, -да) poliqr. fotolitoqrafiya (*fotoqrafiya tətbiqinə əsaslanan litografiya*); **фотолитографиядин** fotolitoqrafiyanın.

ФОТОЛЮМИНЕСЦЕНЦИЯ (-ди, -да) fotolyuminessensiya (*qabaqca işıqlandırılmış cisimlərin işıqvermə xassəsi*); **фотолюминесценциядин** fotolyuminessensiyanın.

ФОТОМАГАЗИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotomağaza (*fotoqrafiya ləvazimatı satan mağaza*); **фотомагазиндин** fotomağazanın.

ФОТОМАТЕРИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotomaterial; **фотоматериалдин** fotomaterialın.

ФОТОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) fotometr (1. *fiz. hər hansı işıq mənbəyinin gücünü ölçmək üçün cihaz*; 2. *astr. göy cisimlərinin işıqlıq dərəcəsini ölçmək üçün cihaz*); **фотометрдин** fotometrin.

ФОТОМЕТРИЯ (-ди, -да) fotometriya (1. *fiz. optikanın işıq mənbəyinin gücünü və səthin işıqlanma dərəcəsini ölçməklə məşğul olan bölməsi*; 2. *astronomiyanın ulduzların parlaqlıq dərəcəsini müəyyən etməklə məşğul olan bölməsi*); **фотометриядин** fotometriyanın.

ФОТОМЕХАНИКА (-ди, -да) fotomehanika (*litografiyada və s.-də fotoqrafiya və kimyəvi üsullar tətbiqi yolu ilə mexanikləşdirilmiş proseslər*); **фотомеханикадин** fotomehanikanın.

ФОТОМОНТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotomontaj (*fotoşəkillərin montajı*); **фото-монтаждин** fotomontajın.

ФОТОН (-ди, -да) fiz. foton (*ışıq hissəciyi, işıq kvantu*); **фотондин** fotonun.

ФОТОНАБОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotonabor (*foto ilə şəkil çəkmək üçün ləvazimat toplusu*); **фотонабордин** fotonaborun.

ФОТООБЪЕКТИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoobyektiv (*fotoqrafiya aparatının obyektivi*); **фотообъективдин** fotoobyektivin.

ФОТОПЛАСТИНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoplastinka; **фотопластинкадин** fotoplastinkanın.

ФОТОПЛЕНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotolent, foto plynokası; **фотопленкадин** fotolentin.

ФОТОРЕКЛАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoreklam (foto vasitəsilə reklam); **фоторекламадин** fotoreklamın.

ФОТОРЕЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotorele (fotoelement vasitəsilə işləyən rele); **фотореледин** fotorelenin.

ФОТОРЕПОРТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoreportaj (mətbuatda dərc etmək üçün fotoşəkillər hazırlama); **фоторепортаждин** fotoreportajın.

ФОТОРЕПОРТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoreportyor (mətbuat üçün fotoşəkillər hazırlayan fotoqraf); **фоторепортердин** fotoreportyorun.

ФОТОРЕПРОДУКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fotoreproduksiya (rəssamlıq əsərlərinin foto ilə çıxarılmış surətləri); **фоторепродукциядин** fotoreproduksiyanın.

ФОТОСИНТЕЗ (-ди, -да) bot. fotosintez (xlorofilli yaşıl bitkilərin işıq şüalarının verdiyi enerji vasitəsilə qeyri-üzvi maddələrdən üzvi maddələr yaratması prosesi); **фотосинтездин** fotosintezin.

ФОТОСКУЛЬПТУРА (-ди, -да) fotoskulptura (foto şəkli üzrə heykəl qayırma); **фотоскульптурадин** fotoskulpturanın.

ФОТОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotostat (avtomatik fotokopiya çıxaran maşın); **фотостатдин** fotostatın.

ФОТОСФЕРА (-ди, -да) fotosfera (günəşin işıq verən qatı); **фотосферадин** fotosferanın.

ФОТОТЕКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fototeka (fotoşəkillər və ya neqativlər arxivi); **фототекадин** fototekanın.

ФОТОТЕЛЕГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fototeleqram (fototeleqraf vasitəsilə verilən teleqram); **фототелеграммадин** fototeleqramın.

ФОТОТЕЛЕГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fototeleqraf (şəkilləri, yazıları və s. teleqraf və ya radio vasitəsilə uzaq məsafələrə verən aparat); **фототелеграфдин** fototeleqrafın.

ФОТОТЕЛЕГРАФИЯ (-ди, -да) fototeleqrafiya (fototeleqraf işləri); **фототелеграфиядин** fototeleqrafiyanın.

ФОТОТЕРАПИЯ (-ди, -да) tib. işıq müalicəsi, işıqla müalicə; **фототерапиядин** işıq müalicəsinin.

ФОТОТЕХНИКА (-ди, -да) fototexnika (fotoqrafiya istehsalı texnikası); **фототехникадин** fototexnikanın.

ФОТОТИПИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fototipçi; **фототипистдин** fototipçinin.

ФОТОТИПИЯ (-ди, -да) fototipiya (1. üzərinə fotoşəkil salınmış şüşə və ya metal lövhəciklərdən şəkil çəpətmə üsulu; 2. bu üsulla alınmış şəkil); **фототипиядин** fototipiyanın.

ФОТОФОБИЯ (-ди, -да) fotofobiya (ışıqdan qorxu hissi).

ФОТОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz., tex. fotofon (ışıq şüaları vasitəsilə səsi uzaqlara ötürən aparat); **фототфондин** fotofonun.

ФОТОХИМИЯ (-ди, -да) fotokimya (kimyanın işıq şüaları təsiri ilə əmələ gələn kimyəvi reaksiyaları öyrənən bölməsi); **фотохимиядин** fotokimyanın.

ФОТОХРОМИЯ (-ди, -да) fotoxromiya (rəngli fotoqrafiya); **фотохромиядин** fotoxromiyanın.

ФОТОХРОНИКА (-ди, -да) fotoxronika (hadisələrin foto şəkilləri ilə göstərilməsi); **фотохроникадин** fotoxronikanın.

ФОТОЭЛЕКТРИК физ. fotoelektrik (ışıq enerjisinin bilavasitə elektrikə keçməsi prosesi).

ФОТОЭЛЕКТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fiz. fotoelektron (ışıq enerjisinin təsiri altında olan elektron).

ФОТОЭЛЕМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoelement (ışıq gücünün dəyişməsindən asılı olaraq öz elektrik xassələrini, məs. elektrik cərəyanına olan müqavimətini dəyişən aparat); **фототэлементдин** fotoelementin.

ФОТОЭФФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fotoeffekt (ışıq enerjisinin bilavasitə elektrik enerjisinə çevrilməsi hadisəsi); **фототэффектдин** fotoeffektin.

ФРАГМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fraqment (1. parça, hissə, qisim; 2. qədim incəsənət əsərinin salamat qalmış parçası); **фрагментдин** fraqmentin.

ФРАЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) cümlə; 2) fraza, ibarə; 3) mus. fraza (melodiya, musiqi ifadəsi); 4) məs. ibarəpərdazlıq, boş laqırtı; **фразадин** frazanın.

ФРАЗЕОЛОГИЗМ (-ади, -ада; -аяр, -айри, -айра) ibarə, təbir; **фразеологизмдин** ibarənin, təbirin.

ФРАЗЕОЛОГИЯ (-ди, -да) 1) *dilç.* frazeologiya (*bir dilə məxsus olan sabit təbir və ifadələrin məcmusu*); 2) *məc.* təmtəraqılı cümlələr, ibarəpərdazlıq, cümləpərdazlıq; **фразеологидин** frazeologiyanın.

ФРАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) фрак (*qabaq ətləri kəsik, dal tərəfdən isə uzun dar ətləri olan sürtük*); **фракдин** frakın.

ФРАКТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tib.* sınıq; 2) *mətb.* fraktura (*alman qotik hürufatı*); 3) fraktura (qotik xətt); **фрактурадин** frakturanın.

ФРАКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siy.* fraksiyaçı; **фракционердин** fraksiyaçının.

ФРАКЦИЯ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *siy.* fraksiya (*parlament və ya ictimai təşkilatda hər hansı bir partiya üzvlərinin mütəşəkkil dəstəsi, yaxud partiya daxilində ayrılmış qrup*); **фракциядин** fraksiyanın.

ФРАКЦИЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kim.* fraksiya (*dalbadal təqdir edilən maye qatışığının ayrıldığı hissəciklər*); **фракциядин** fraksiyanın.

ФРАМУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *framuqa* (*pərdə asmaq üçün çərçivənin üst hissəsindəki karniz*); **фрамугадин** framuqanın.

ФРАНК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) франк (*Fransa, Belçika və İsveçrədə pul vahidi*); **франкдин** frankın.

ФРАНКАР (-ри, -ра) *tar.* franklar (*eramızın IV əsrində Qalliyada, yəni indiki Fransa ərazisində yaşamış german qəbilələrindən bir qrupunun adı*); **франкрин** frankların; **франкрин гьукумат** Frank dövləti.

ФРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *frant*, modabaz, qəşəng geyinən adam; **франтдин** frantın, modabazın, qəşəng geyinən adamın.

ФРАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *frantlıq*, modabazlıq; **франтвалин** frantlığın, modabazlığın.

ФРАНТИРЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *frantiryör* (*fransız partizanı*); **франтирёрдин** frantiryörün.

ФРАНЦУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fransız* (*xalq*); **француздин** fransızın; **француз чIал** fransız dili.

ФРАНЦУЗПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *fransızpərəstlik*; **французпересвалин** fransızpərəstliyın.

ФРАТРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *fratriya* (*bir nəsildən törəmiş bir neçə tayfadan ibarət qəbilə birliyi*); **фратриядин** fratriyanın.

ФРАХТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fraxt* (*su yolu ilə daşınan yük üçün ödənilən rüsum*); **фрахтдин** fraxtın.

ФРЕГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fregat* (1. *üçdörlü hərб гәмиси*; 2. *keşikçi hərб гәмиси*; 3. *zool. freqat (quş)*); **фрегатдин** fregatın.

ФРЕЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. frezer* (1. *fırlanan kəsici alət*; 2. *torpaqbecərən maşın*; 3. *daşxırdalayan maşın*; 4. *torfçıxaran maşın*); **фрезердин** frezerin.

ФРЕЗЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *frezerçi* (*frezer dəzğahında işləyən fəhlə*); **фрезерчидин** frezerçinin.

ФРЕЗЕРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *frezerçilik*; **фрезерчивилин** frezerçiliyın.

ФРЕЙДИЗМ (-ди, -да) *freйдизм* (*insanın bütün hərəkətlərinin başlıca amili qeri-şüuri bioloji instinktlər olduğunu iddia edən, insan yaşayışında ictimai, sinfi şəraitin həlledici rolunu isə inkar edən idealist nəzəriyyə*); **фрейдизмдин** freйдизmin.

ФРЕЙДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *freйдист* (*freйдизм tərəfdarı*); **фрейдистдин** freйдистin.

ФРЕНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *frenoloq* (*frenologiya mütəxəssisi*); **френологдин** frenoloqun.

ФРЕНОЛОГИЯ (-ди, -да) *frenologiya* (*insan kəlləsinin formasına görə onun ruhi və mənəvi xassələrini müəyyən etmək mümkün olduğunu iddia edən qeyri-elmi nəzəriyyə*); **френологиядин** frenologiyanın.

ФРЕНЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *frənç* (*üstədən dörd böyük cibi olan əsgəri pencək*); **френчдин** frənçin.

ФРЕСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *rəss. freska* (*divar naxışı*); **фрескадин** freskanın.

ФРИ *sif. aşp. fri* (*çox yağda qızardılmış*).

ФРИЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *фриз* (1. *arxitekt. antablementin arxivtrav ilə karniz arasında yerləşən orta hissəsi*; 2. *haşiyə (divarda, xalçada, döşəmədə, tavanda və s.)*; 3. *xarratlıq məmulatının alt və ya üst hissəsində karniz şəklində çıxıntı*); **фриздин** frizin.

ФРИЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn*. friz (*qalın xovlu parça*); **фриздин** frizin.

ФРИЗОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) frizon (*ipək istehsalatı tullantısı*); **фризондин** frizonun.

ФРИКАДЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşp*. frikadel (*xırda küftəyə oxşar xörək*).

ФРИТРЕДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt., tar*. fritreder (*fritrederlik tərəfdarı*); **фритредердин** fritrederin.

ФРИТРЕДЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fritrederlik (*iqtisadi siyasətin əsasını ticarətin sərbəstliyində və hökumətin təsərrüfat həyatına qarışmamasında görünən burjuva cərəyanı*); **фритредервилин** fritrederliyin.

ФРИТЮР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşp*. frityür (*ərinmiş yağ*); **фритюрдин** frityürün.

ФРИЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fris* (*alman faşistlərinə verilən istehzal ad*); **фрицдин** frisin.

ФРОНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fronda (1. *tar*. XVII əsrdə Fransada mütləqiyəyət əleyhinə olan zadəgan-burjuva hərəkəti; 2. *prinsipsiz müxalifət, şəxsi-qərəzlik*); **фрондадин** frondanın.

ФРОНДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *tar*. fronda iştirakçısı; 2) *məc*. şəxsi-qərəzlik edən, narazılıq göstərən, həmişə tənqid etməyi sevən adam; **фрондердин** fronda iştirakçısının.

ФРОНДЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tənqidçilik; **фрондервилин** tənqidçiliyin.

ФРОНТИСПИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) frontispis (1. *arxıt*. binanın baş fasadı, üz tərəfi; 2. *mətb*. kitabın birinci səhifəsinin önündə və ya kitabın fəslə başlanan səhifənin üstündə verilən şəkil); **фронтисписдин** frontispisin.

ФРОНТИТ (-ди, -да) *tib*. frontit (*alın cibinin iltihabı*); **фронтитдин** frontitin.

ФРОНТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) фронтон (1. *bina fasadının iki maili damla məhdudlaşmış üçbucaq və ya pərgar şəklində yuxarı hissəsi*; 2. *qapıların, pəncərələrin üstündə bu cür bəzək*); **фронтондин** frontonun.

ФРУКТОЗА (-ди, -да) fruktoza (*meyvə şəkəri*); **фруктозадин** fruktozanın.

ФТИЗИАТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) vərəm mütəxəssisi, vərəm həkimi; **фтизиатордин** vərəm həkiminin.

ФТИЗИАТРИЯ (-ди, -да) *tib*. fiziatriya (*tibb elminin vərəm bəhsi*); **фтизиатриядин** fiziatriyanın.

ФТИРИАЗ (-ди, -да) *tib*. dəri xəstəliyi, bitlilik; **фтириаздин** dəri xəstəliyinin, bitliliyin.

ФТОР (-ди, -да) *kim*. ftor (*rəngsiz qaz*); **фтордин** ftorun.

ФУ (фа, фа; фар, фари, фара) çörək; **фан** çörəyin; **кьюлуьн фу** buğda çörəyi, **мухан фу** арпа çörəyi; **силин фу** çovdar çörəyi; **баят фу** boyad çörək; **таза фу** təzə çörək; **садра атлай фу кихкИндач** *mis*. bir dəfə kəsilən çörək bitişməz; **фу авай кас** *məc*. çörəkli adam, varlı adam; **фу гудай кас** çörəkverən adam, qonaqpərvər adam; **за адахь галаз са кIус фу тIуьрди я** mən onunla bir tikə çörək yemişəm; **фу авун** *və yaxud* **фу чурун** çörək bişirmək; **фу атIун** çörək kəsmək; **фу тIуьн** çörək yemək; **ф фу кылиз акьатун** qudurmaq; **тIили фу** mayasız çörək; **кьатай фу** mayalı çörək; **фу авачирбур** kasıblar; **фу метIел хьун** çörəyi dizi üstə olmaq (*yaxşılığı itirmək mənasında*); **фу – хуьрерай, яд – хуьлерай** *mis*. qayğısız yaşamaq, zəhmət çəkmədən yaşamaq; **фу хьуьтуьларун** özünə xeyirli söz demək; **фу-яд** çörək-su; **фу япарив незвач** “sənin hərəkətidən bizim də xəbərimiz var” mənasında; **нисини фу** pendir-çörək; **фу тараз акьахун** ərzaqdan korluq çəkmək; **чими фу** isti çörək.

ФУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus*. fuqa (*bir musiqi mövzusunun ardıcıl surətdə müxtəlif səslərlə təkrarından ibarət musiqi forması*); **фугадин** fuqanın.

ФУГАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb*. fuqas (*partlayıcı mina*); **фугасдин** fuqasın.

ФУГАТО (-ди, -да) fuqato (*fuqa üslubunda işlənmiş musiqi mövzusu*); **фугатодин** fuqatonun.

ФУГЕТТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus*. fuqetta (*kiçik fuqa*); **фугеттадин** fuqettanın.

ФУГЬАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uzun rəndə; **фугьандин** uzun rəndənin; **фугьандив** кIвалахун uzun rəndə ilə işləmək.

ФУГЬАРА *bax* Фагьыр.

ФУГЬАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Фагьырвал.

ФУЖЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qədəh (*şərab üçün*); **фужердин** qədəhin; **фужерар** qədəhlər.

ФУЗИЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* fuzilyor (*XVII-XVIII əsrlərdə: çaxmaqdaşlı tüfənglə silahlanmış əsgər*); **фузилёрдин** fuzilyorun.

ФУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fuk* (1. *da-ma oyununda: fuk götürmə*; 2. *bu oyunda götürülən daş*); **фукдин** fukun.

ФУКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fuks* (*bil-yard oyununda: təsadüfi olaraq vurulan şar*); **фуксдин** fuksun.

ФУКСИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fuksin* (*qırmızı anilin boyası*); **фуксиндин** fuksinin.

ФУКСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* fuksiya, күрө чичөйү; **фуксиядин** fuksiyanın, күрө чичөйүнүн.

ФУКУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* fukus (*qırmızımtıl dəniz yosunu*); **фукусдин** fukusun.

ФУЛ (-ди, -да) 1) soyuqdan titrəmə, əsmə, üşütmə, vic-vicə; 2) qızdırma; **фулдин** titrəmənin, əsmənin, üşütmənin, vic-vicənin; qızdırmanın; **фул акатун** titrəmək, üşümək.

ФУЛЕ (-ди, -да) *fule* (*yun parça növü*); **фуледин** fulenin.

ФУЛЬГУРИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* fulqurit (*ildırım vurmaları nəticəsində ərimiş qum dənələrindən əmələ gələn borucuq*); **фулгуритдин** fulquritin.

ФУЛЬМИНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kim.* fulminat (*son dərəcə partlayıcı və zəhərli maddə*); **фульминатдин** fulminatın.

ФУЛЯР (-ди, -да) *fulyar* (*nazik, yumşaq ipək parça*); **фулярдин** fulyarın.

ФУМИГАЦИЯ (-ди, -да) *k.t.* fumiqasiya (*bitkiləri və s. zəhərli buğ və ya qaz vasitəsilə dezinfeksiya etmə*); **фумигациядин** fumiqasiyanın.

ФУНДАМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *özül, bünövrə, bina, təməl, əsas*; **фундаментдин** özülün, bünövrənin, binanın, təməlin, əsasın.

ФУНДАМЕНТАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) böyüklük, möhkəmlik; 2) əsaslılıq, bünövrəlilik; **фундаменталин** böyüklüyün, möhkəmliyin, əsaslılığın, bünövrəliliyin.

ФУНДУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* noyabr; **фундукдин** noyabrın.

ФУНИКУЛЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *funikulyor* (*kanatlı işləyən dağ dəmir yolu*); **фуникулёрдин** funikulyorun.

ФУНКЦИОНАЛИЗМ (-ди, -да) *funksionalizm* (*1910-1920-ci illərdə Almaniyada və Hollandiyada memarlıq cərəyanı; rəşionalizmin bir növü*); **функционализмдин** funksionalizmin.

ФУНКЦИОНАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *funksionalist* (*funksionalizm tərəfdarı*); **функционалистдин** funksionalistin.

ФУНКЦИОНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aktivist, fəal* (*bəzi ölkələrdə ictimai təşkilatların fəal işçilərinə verilən ad*); **функционердин** funksionerinin.

ФУНКЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *funksiya* (*başqa bir hadisədən asılı olan və o dəyişdikcə dəyişən hadisə*); 2) *riyaz.* *funksiya* (*digər kəmiyyətin dəyişməsinə asılı olaraq dəyişən kəmiyyət*); 3) *biol., fiziol.* *funksiya* (*orqanin, orqanizmin gördüyü iş*); 4) *məc.* *vəzifə*; 5) *rol, əhəmiyyət, iş*, **функциядин** funksiyanın.

ФУНТ I *funt*, girvənkə (*409,5 qrama bərabər çəki vahidi*).

ФУНТ II: фунт стерлинг (-ди, -да) *funt sterlinq* (*İngiltərədə əsas pul vahidi*); **фунт стерлингдин** funt sterlinqin.

ФУНЦІ *dial.* *burun suyu*; **ам фунці** ийиз шехъзавай о, burnu axaraq ağlayırdı.

ФУНЦІАФУНЦІ *dial.* *burunun axması*.

ФУР (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) *quyu*; çala, çuxur; **фуран** quyunun, çalanın, çuxurun; 2) *fur* (*ləzgi xalçalarında çeşni adı*); **фур ат-лун** *və yaxud* **фур эгъуьнун** *quyu qazmaq*; **жу-ва эгъуьнай фуруз жув аватда** *a.s.* “özgəyə quyu qazma, özün düşərsən” mənasında; **фуру-фурур кьугъун** (*ləzgi uşaq oyununun adı*).

ФУРАЖИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərb.* *furajir* (*atlar üçün yem tədarük edən və ya yem işlərinə baxan hərbi xidmətçi*); **фуражирдин** furajirinin.

ФУРАЖИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *furajirlik*; **фуражирвилин** furajirliyin.

ФУРАЖКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *furajka*; **фуражкадин** furajkanın.

ФУРГЪА *sif.* qarışıq.

ФУРГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *furqon*; **фургъундин** furqonun; **фургъун гьалун** furqon sürmək.

ФУРГЪУНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) furqonçu; **фургунчидин** furqonçunun.

ФУРГЪУНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) furqonçuluq; **фургунчивилин** furqonçuluğun; **фургунчивал авун** furqonçuluq etmök.

ФУРМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tex.* furma (*domna peçlärinə sıxılmış hava buraxmaq üçün boru*); **фурмадин** furmanın.

ФУРНИТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) furnitur (*hər hansı bir istehsalatda, sənətkarlıqda lazım olan yardımçı materiallar*); **фурнитурдин** furniturun.

ФУРС (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) fors; **фурсунин** forsun; **фурс квай инсан** forslu insan; **фурс авун** forslanmaq; **фурс акатун** və *yaхуд* **фурс къачун** lovğalanmaq; **фурс гваз хьун** təşəxxüslü olmaq.

ФУРСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фурс** (фурс авун).

ФУРСАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fürsət; **фурсатдин** fürsətin; **фурсат гылияй акьудун** fürsəti əldən vermək.

ФУРСУНИВДИ *z.* forsla.

ФУРСУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) forslu; **фурсухъандин** forslunun.

ФУРСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fors verən, forslanan; **фурсчидин** fors verənin, forslananın.

ФУРСЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *t.s.* forsluluq; **фурсчивилин** forsluluğun.

ФУРТНА *z.* yubanmadan, dərhal.

ФУРТУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) acgöz; **фуртухдин** acgözün; **а фуртухдиз зи малар къакъудиз кІанзава** о acgöz mənim mallarımı əlimdən almaq istəyir.

ФУРУМ *z.* dan. cür, төһәр; **а фурум завай жедач** о cür edə bilməрәм.

ФУР-ФУР *nəyinsə firlanmasının səs təqlidi*; **фур-фур къачуна элкьън** sürətlə firlanmaq.

ФУРФУРОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t.* furfurol (*zəhərli həşəratı qırmaq üçün maye*); **фурфуrolдин** furfurolun.

ФУРЬЕРИЗМ (-ди, -да) *tar.* furyerizm (*utopik sosializm nəzəriyyələrindən birinin banisi olan fransız utopisti Şarl Furyenin adından*); **фурьеризмдин** furyerizmin.

ФУРЬЕРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* furyerist (*furyerizm tərəfdarı*); **фурьеристдин** furyeristin.

ФУС *bax* Гьунар.

ФУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) фут (30,479 *sm-ə bərabər rus və ingilis uzunluq ölçüsü*); **футдин** futun.

ФУТБОЛ (-ди, -да) *idm.* futbol; **футболдин** futbolun; **футбол къугьун** futbol oynamaq.

ФУТБОЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* futbolçu; **футболистдин** futbolçunun.

ФУТБОЛИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) futbolçuluq; **футболиствилин** futbolçuluğun.

ФУТБОЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *idm.* futbolka (*nazik idman köynəyi*); **футболкадин** futbolkanın.

ФУТЕРОВКА (-ди, -да) *tex.* futerləmə, futerlənmə (*metallurgiya peçlərinin, buxar qazanlarının, dəmir bacaların və s. içərisini odadavamlı materialla örtmə*); **футеровкадин** futerləmənin, futerlənmənin.

ФУТКЪУМ: **футкъум хьун** *f.* başı hərlənmək.

ФУТЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) futlyar (*qab, qutu, çexol*); **футлярдин** futlyarın.

ФУТЛЯРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) futlyarçı, futlyar ustası; **футлярчидин** futlyarçının, futlyar ustasının.

ФУТУРИЗМ (-ди, -да) futurizm (*XX əsrin əvvəlində incəsənət və ədəbiyyatda: realizmi inkar edən və köhnə incəsənət ənənə və üsullarını dağıtmalı olan yeni bir üslub yaratmağa çalışan formalist cərəyan*); **футуризмдин** futurizmin.

ФУТУРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) futurist (*futurizm tərəfdarı*); **футуристдин** futuristin.

ФУТФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fitva, fitnə; арақарışdırма; **футфадин** fitvanın, fitnənin, арақарışdırmanın.

ФУТФАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fitnə salan, fitnəkar, арақарışdırан; **футфачидин** fitnə salanın, fitnəkarın, арақарışdırанın.

ФУТФАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fitnəkarlıq, арақарışdırанlıq, қızıшdırıcılıq; **футфачивилин** fitnəkarlığın, арақарışdırанlığın, қızıшdırıcılığın.

ФУТФАЧИВИЛЕЛДИ *z.* fitnəkarlıqla, qızıqdırıcılıqla.

ФУТШТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *də-niz.* futştok (*suyun dərinliyini ölçmək üçün bölgüləri olan uzun ağac*); **футштокдин** futştokun.

ФУТШТОКЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) futştokçu (*suyun dərinliyini futştokla ölçən işçi*); **футштокчидин** futştokçunun.

ФУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fisiltı; **фуфдин** fisiltının; **фуф авун** *və yaxud* **фуф аладарун** fisildamaq.

ФУФАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fufayka (*toxunma isti köynək*); **фуфайкадин** fufaykanın.

ФУФУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фуф** (фуф авун).

ФУЭТЭ (-ди, -да) *incəsən.* fuede (*qadın klassik rəqsində ayaq barmaqları üzərində edilən hərəkətlərdən biri*); **фуэтэдин** fuetenin.

ФУ-ЯД yemək, qida, ruzi.

ФЬЕРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fyerd (*suyu dayaz, sahili dik qayalıq olan körfəz*); **фьерддин** fyerdin.

ФЭД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fed (*fotoaparət markası*); **фэддин** fedin.

ФЮЗЕЛЯЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *av.* füzelyaj (*təyyarənin gövdəsi*); **фюзеляждин** füzelyajın.

ФЯЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) fəhlə; **фяледин** fəhlənin.

ФЯЛЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fəhləlik; **фялевалин** fəhləliyin; **фялевал авун** fəhləlik etmək.

ФЯЛЕВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Фялевал** (фялевал авун).

ФЯЛЕВИЛЕЛДИ *z.* fəhləliklə; **ада** фялевилелди **кьил хуьзва** о, fəhləliklə dolandır.

X

X [xə] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* əlifbasının otuz birinci hərfi.

- **X** – *qram.* infiks (*flektiv dillərdə: söz düzəltmədə və ya sözü dəyişdirdikdə onun kökünün ortasına gətirilən şəkilçi; ləzgi dilində təkrar olunan hərəkəti göstərir; məs.: кили-гун – кихлигун* baxmaq – bir də baxmaq; *туькгуьрун – туьхкгуьрун* düzəltmək, tərtib etmək – bir də düzəltmək, bir də tərtib etmək).

X – *qram.* prefiks (*önşəkilçi*); 1) *ləzgi* dilində bəzi feillərin əvvəlinə əlavə olunaraq təkrar hərəkəti göstərən şə-kilçi; *məs.: кьун-хкьун* tutmaq – yenidən tutmaq; 2) *ləzgi* dilində bəzi feillərin əvvəlinə əlavə olunaraq əvvəlki vəziyyəti əks etdirən şəkilçi; *məs.: цун-хцун* tökmək – təzədən tökmək; **руша** **стаканда** **авай** **яд** **эвел** **бадидиз** **цана**, **ахпа** **бадидай** **стакандиз** **хцана** qız stəkandakı suyu əvvəl boşqaba tökdü, sonra təzədən başqabdan stəkana tökdü.

ХАБАНЕРА (-ди, -да) xabanera (*rəqs adı*); **хабанерадин** xabaneranın.

ХАБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəbər; **хабардин** xəbərin; **хийир** **хабар** хейир xəbər; **цлий** **хабар** təzə xəbər; **хабар авун** xəbərdar etmək; **хабар гун** xəbər vermək; **хабар хьун** xəbəri olmaq, bilmək; **хабар агакьун** xəbər

çatmaq; **хабар агакьарун** xəbər çatdırmaq; **Белиждиз** **тефейда** **Самарадикай** **хабар гуда** *mis.* Beliciyə getməyən Samaradan xəbər verir; **хабар кьун** soruşmaq; **хуьруьн** **хабар** **чехидавай** **яхь**, **кІвалин** – **гьвечИдавай** *mis.* kəndin xəbərini böyükdən soruş, evinkini – kiçikdən; **са** **хабарни** **амачиз** **квахьун** xəbər-ətərsiz itkin düşmək; **хабар** **ракьурун** xəbər göndərmək; **гьич** **са** **хабарни** **авач** heç bir xəbər yoxdur; **хабар** **такьун** xəbər tutmaq; **хабар** **аваз** xəbəri olaraq; **хабар** **я** məlumdur; **вуч** **хабар** **я?** nə xəbərdir?; **чІуру** **хабар** bəd xəbər; **адакай** **чІуру** **хабар** **акьятнава** onun haqqında bəd (pis) xəbər var.

ХАБАРДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xəbərverən, müjdəçi; *carçı*; 2) bilən, bilikli, xəbərdar, məlumatlı, bələd; **хабардардин** 1) xəbərverənin, müjdəçinin, *carçının*; bilənin, biliklinin, xəbərdarın, məlumatlının, bələd olanın; **хабардар авун** xəbərdar etmək; **ам** **халкьдин** **азадвалин** **хабардар** **я** о, халqın azadlıq *carçısıdır*; **хабардар авун** xəbərdar etmək, məlumatlandırmaq; **хабардар хьун** xəbərdar olmaq, məlumatlanmaq.

ХАБАРДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, *илера*) 1) müjdəçilik; *carçılıq*; 2) xəbərdarlıq, məlumatlılıq, biliklilik, bələdlik; **хабардарвалин** müjdəçiliyin, *carçılığın*;

хəбəрдəрлilиgин, мəлумəтлilиgин, билкililиyin, бəлəдлilиyin; хабардарвал авун хəбəрдəрлilиk етмək.

ХАБАРДАРВИЛЕЛДИ *z.* хəбəрдəрцəсiнə, бəлəдлilиk.

ХАБАРДАРУН (-дə, нə; -из, -зəвə; -ə, -ин, -рəй, -мир) *bax* Хабардар (хабардар авун).

ХАБАРСУЗ *z.* 1) хəбəрсиз, мəлумəтсиз, тəcrүбəсиз; 2) изсиз-сəрəqsиз; хабарсуз квахь-нə хəбəр-əтəрсиз итib, изсиз-сəрəqsиз итib; чəз хабарсуз мугьманар атəнə бизə гəзлəнил-мəуəн қонəqlар гəлдi.

ХАБАРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) гəзлəнилмəзлilиk, əнилilиk; мəлумəтсизлilиk; хəбəр-əтəрсизлilиk; хабарсузвилин гəзлəнилмəзлilиyin, əнилilиyin; мəлумəтсизлilиgин; хəбəр-əтəрсизлilиyin.

ХАБАРСУЗВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Хабарсуздакəз.

ХАБАРСУЗДАКАЗ *z.* хəбəрдəр етмəдəн, хəбəр verməдəн, bildirməдəн, qəfil, гəзлəнил-мəдəн.

ХАБАРСУЗДИЗ *z.* *bax* Хабарсуздакəз.

ХАБАРУН (-дə, -нə; -из, -зəвə; -ə, -ин, -рəй, -мир) *bax* Хабар (хабар авун).

ХАБАРЧИ (-ди, -дə; -яр, -йри, -йрə) хəбəрчи; хабарчинин хəбəрчинин.

ХАБИ // ХЕБИ (-ди, -дə; -яр, -йри, -йрə) *qəd.* řənbə; хабидин // хебидин řənbənin; *həmçinin bax* Киш.

ХАВБЕК (-ди, -дə; ар, -ри, -рə) *idm.* хавбек (*futbol* və *hokkey* oyununda yarım-müdafiəçi) хавбекдин хавбекин.

ХАДАЙ I: Хун *felinin keçmiş zaman forması; bax.* Хун.

ХАДАЙ II: Хун *felinin feli sifət forması; bax.* Хун.

ХАДАЙ III *sif.* 1) sınan, kövrək; хадай кьапар sınan qablar; 2) boğaz (*inək*); boğaz (*madyan*); boğaz (*qoyun*); boğaz (*donuz*); hamilə (*qadın*); адаз хадай аял ава о tezliklə uşaq doğacaq.

ХАДАЙВАЛ *z.* 1) sınmaq üzrə, sınan təhər; хел хадайвал я будақ sınmaq üzrədir; 2) doğmaq üzrə; хвара хадайвал я madyan doğmaq üzrədir.

ХАДАЧНИ: Хун *felinin sual forması; bax* Хун.

ХАЖАЛАТ (-ди, -дə; ар, -ри, -рə) qəm, qüssə, kədər, хəcələt; хажалатдин qəmin, qüssənin, kədərin, хəcələtin хажалат авун və *yaxud* хажалатар авун kədərlənmək, qüssələnmək, qəm çəkmək, dərdlənmək, həsrət çəkmək; хажалат хьун qəmlənmək, mütəəssir olmaq; квез хажалатар хьанə, куьн сагь-рəй siz hüznlüsüz, canınız sağ olsun; хажалат гун qəmləndirmək, kədərləndirmək, mütəəssir etmək; хажалат члугун qəm çəkmək, хəcələt çəkmək.

ХАЖАЛАТЛУ *sif.* qəmli, qüssəli, kədərli, bikef, pərişan, хəcələtli, hüznlü; хажалатлу хьун qəmli olmaq, kədərli olmaq, bikef olmaq, pərişan olmaq, хəcələtli olmaq, hüznlü olmaq.

ХАЖАЛАТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəmginlik, qüssəlilik, kədərlik, bikeflik, pərişanlıq, хəcələtlik, hüzn-lülük; хажалатлувилин qəmginliyin, qüssəliliyin, kədərliyi, bikefliyin, pərişanlıgın, хəcələtliyi, hüznlülüyün.

ХАЖАЛАТЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Хажалатлудаказ.

ХАЖАЛАТЛУДАКАЗ *z.* qəmginliklə, bikefcəsinə, pərişanlıqla, хəcələtliklə, hüzn-lülük.

ХАЖАЛАТУН (-дə, -нə; -из, -зəвə; -ə, -ин, -рəй, -мир) *bax* Хажалат (хажалат авун).

ХАЗ I: Хун *felinin murad forması.*

ХАЗ II (-ди, -дə; -ар, -ари, -арə) хəз; хаздин хəзин; хаздин пальто хəз palto.

ХАЗАР // ХУЗАР (-ди, -дə; ар, -ри, -рə) *qəd.* хəзəг (*xalq*); хазардин//хузардин хəзəрин.

ХАЗИНА (-ди, -дə; -яр, -йри, -йрə) хəз-инə; хазинадин хəзинənin; *həmçinin bax* Амарат.

ХАЗИНАДАР (-ди, -дə; ар, -ри, -рə) хəзинə sahibi; хазинадардин хəзинə sahibinin.

ХАЗИНАЧИ (-ди, -дə; -яр, -йри, -йрə) хəзинəчи; хазиначинин хəзинəчинин; *həmçinin bax* Амаратчи.

ХАЗИНАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хəзинəçilik; хазиначивилин хəзинəçiliyi; *həmçinin bax* Амаратчивал.

ХАИН (-ди, -дə; ар, -ри, -рə) хайн, satqın, dönük; хаиндин хайнин, satqının, dönüyün; хаинри ам маса гана хайнлэр (satqınlar) onu satdı.

ХАИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хайнлик, сатқынлык, дөнүклүк; **хайнвиллин** хайнлийин, сатқынлығын, дөнүклүгүн; **хайнвал авун** хайнлик (сатқынлык, дөнүклүк) етмөк.

ХАИНВАЛЗАВАЙДИ хайнлик (сатқынлык, дөнүклүк) едөн.

ХАИНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хайнвал (хайнвал авун).

ХАИНВИЛЕЛДИ *z. bax* Хайндаказ.

ХАИНДАКАЗ *z. хайнцэсинэ, сатқынлыqla, дөнүклүклэ.*

ХАИНДИЗ *z. bax* Хайндаказ.

ХАЙ I (-ди, -да; ар, -ри, -ра) *qəd.* ана; **хайдин** ананын.

ХАЙ II (ци, -це; -яр, -яри, -яра) тарла, зөми, әкин yeri (*baxımsız qalmıs*); **хайцин** тарланın, зөминин, әкин yerinin.

ХАЙ II (ци, -це; -яр, -яри, -яра) 1) учурum; 2) сıldırım; **хайцин** учурumun, сıldırımın.

ХАЙ IV *bax* Хун I (хана рахун, хай рахун).

ХАЙИ I: Хун *felindән әмәлә гәлмиш feli sifət*; *bax* Хун.

ХАЙИ II *sif.* доғма; **хайи ватан** доғма вәтән; **хайи халкь** доғма халқ; **хайи диде** доғма ана; **хайи стха** доғма қардаш; **хайи вах** доғма басı; **хайи члал** доғма dil; **хайи хуьр** доғма көнд; **хайи югь** анadan olan gün; **зун хайи йис** анadan olduғum il.

ХАЙИ III *sif.* сınıмıш, қırılmıш; **хайи кIуc** қırıntı, қırıқ, парча; **хайи тар** сınıмıш ағас.

ХАЙИ IV: **хайи гаф** narazılıq bildirән, хошагәлмәyән söz (söhbät).

ХАЙИБУР I *sif.* доғmalar.

ХАЙИБУР II (-у, -а) *is.* доғmalar; **зи хайибур атанвай** доғmalarım гәлмишди.

ХАЙИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) доғmalıқ; **хайивилин** доғmalıғын; **хайивилин гьакьиндай шагьадатнама** доғum haqqında şәhadätnamә.

ХАЙИВИЛЕЛДИ *z.* доғmalıqla.

ХАЙИВИЛЯЙ *z.* доғduғuna görә.

ХАЙИДИ (-а, -а) 1) доғма; 2) доған; **хайидан** доғmanın; доғанın.

ХАЙМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хаyта (*xovsuz læzgi xalça növü*); **хаймадин** хаyтанın.

ХАЙРАТ: хайратдиз фин хеyrata getmәk, ölmәk (*heyvan haqqında*).

ХАЙРАТДИН *sif.* хеyratlıқ; **хайратдин хөб** хеyratlıқ qouyun.

ХАЙТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хаyта (*læzgi xalça çeşnisi*); **хайтадин** хаyтанın.

ХАК (хкуни, хкуна, хкар, хкари, хкара) paya (*yerә, divara vurmaq üçün ucu şiş paya*); **хкунин** payanın.

ХАКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* sәngәр; **хакадин** sәngәрin.

ХАК АКЪАТУН әдәб-әрkanı göz-lәмәмәk, vәhşilik etmәk; **хак акагай лам** vәhşi еşşәk; **хкунилай алатай дана(яр)** хьиз *z.* sözә-mәslәhәtә baxmayan, өз bildiyini еdәnlәр kimi.

ХАКАС (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хакas (*xalq*); **хакас члал** хакas dili.

ХАКЕР (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хакer; **хакердин** хакerin.

ХАКЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хакerlik; **хакервиллин** хакerliyin.

ХАКИ *sif.* хакı (**1.** torpaq rәngi vә ya yaşılmıtl rәng; **2.** bu rәngdә parça).

ХАЛ I (-ди, -да; ар, -ари, -ара) 1) хал, lәкә; 2) dәмrov; 3) kif; **халдин халın**, lәкәnin; **хал алай аял** халlı uşaq; **кIвачерал лацу халар алай балкIан** аyaqları ағ lәкәli at; **хал алай пеленг** халlı pәlәng; **хал ягьун** а) dәмrovla örtülmәk, kiflәнmәk.

ХАЛ II (-ди, -да; ар, -ари, -ара) çör-çör (*suyun üstündәki*); üfunәt; **хал янавай яд** çör-çöplü su; üfunәtli su.

ХАЛ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. 1) su gülü, lemna; 2) su mәrcimәyi; **халдин** su gülünün, lemnanın, su mәrcimәyinin.

ХАЛ IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) хал (*qumar oyununda әn yüksәk хalı olan kart*); **халдин халın.**

ХАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) хала (*ananın bacısı*); 2) хала (*özündән yaşlı qadıна edilән müraciәt*); 3) *mәc.* хала qız, gәnc qadın; **халадин** халанın; **халад хва** халаoғlu; **халад руш** халаqızı; **хала-хатур** хала-xәtir; **хала-хатурвал** хала-xәtirlik.

ХАЛАДБУР (-у, -а) халаgil; **халадбурун** халаgilin.

ХАЛАДИН I: Хала *isminin yiyәyik hal forması*; *bax* Хала.

ХАЛАДИН II *xalanın (özündən böyük qadın haqqında).*

ХАЛАН *qəd.* rəhm; **халан авай кас** rəhmli adam.

ХАЛАТ (-ди, -да; **ар, -ри, -ра**) хэлэт; **халатдин** хэлэтін.

ХАЛВАР (-ди, -да; **-ар, -ри, -ра**) *xalvar (Yaxın Şərq ölkələrində, o cümlədən Azərbaycanda və Orta Asiyada mövcud olmuş çəki vahidi); халвардин* *xalvarın.*

ХАЛДАР (-ри, -ра) *qəd.* *xaldlar (Van gölü həvalisində yaşamış və miladdan əvvəl Urartu dövlətində hakimiyyət sürmüş tayfa); халдрин* *xaldların.*

ХАЛДЕЙ (-ди, -да; **-яр, -йри, -йра**) *qəd.* *gildani (qədimdə Babilistan ovalığında yaşamış xaldehy (gildani) xalqına mənsub adam); халдейдин* *gildaninin.*

ХАЛИ (-ди, -да; **-яр, -йри, -йра**) 1) *qarpız; хьуьтгуьн хали* *qarpız; 2) yemiş; гатун хали* *yemiş; халидин* *qarpızın; yemişin; халидин цилер* *qarpız tumları və ya yemiş tumları; халидин чкал* *qarpızın qabığı; yemişin qabığı; халидин сал* *bostan; пехьрен хали* *yerqulağı, kapers.*

ХАЛИКЪ (-ди, -да; **ар, -ри, -ра**) 1) *xaliq; халикьдин* *xaliqin; 2) kişi adı – Халикь* (*Xaliq*).

ХАЛИМ *sif. qəd.* *murdar; халим кас* *murdar adam.*

ХАЛИН *sif. qəd.* *dahi; халин алим* *dahi alim.*

ХАЛИС I f. qəd. *çətinlikdən qurtulmaq üçün çalışmaq.*

ХАЛИС II sif. *xalis, əsl, həqiqi; халис инсан* *xalis insan; адан халис тIвар* *Мегьамед я* *onun əsl adı Мəһəmməddir; халис вакьиа* *həqiqi hadisə.*

ХАЛИСАН *sif. bax* **Халис II.**

ХАЛИСАНБУР *sif.: Халисан sifətinin cəm forması.*

ХАЛИСАНДИ *sif. bax* **Халис.**

ХАЛИСАНДИЗ *z. həqiqətli.*

ХАЛИСВАЛ (-или, -иле; **-илер, -илери, -илера**) *əslilik, orijinallıq, həqiqilik, doğruluq; халисвилин* *əsllyyin, orijinallığın, həqiqiliyin, doğruluğun.*

ХАЛИСВИЛЕЛДИ *z. bax* **Халисдаказ.**

ХАЛИСДАКАЗ *z. həqiqi surətdə.*

ХАЛИСДИЗ *z. bax* **Халисдаказ.**

ХАЛИФА (-ди, -да) *xəlifə; халифадин* *xəlifənin.*

ХАЛИФАТ (-ди, -да) *xilafət; халифатдин* *xilafətin.*

ХАЛИЧА (-ди, -да; **-яр, -йри, -йра**) *xalça; халичадин* *xalçanın; хəтчинин* *bax* **Гам, Гибе.**

ХАЛИЧАЧИ (-ди, -да; **-яр, -йри, -йра**) *xalçaçı; халичачидин* *xalçaçının; халичачи рушар* *xalçaçı qızlar; хəтчинин* *bax* **Гамарбан.**

ХАЛИЧАЧИВАЛ (-или, -иле; **-илер, -илери, -илера**) *xalçaçılıq; халичачивилин* *xalçaçılığın; хəтчинин* *bax* **Гамарбанвал.**

ХАЛКАНТИТ (-ди, -да) *miner. xalkantit, mis kuporosu.*

ХАЛКЪА *sif. xrom; халкья кIвачин* *кьяпар* *xrom ayaqqabılar.*

ХАЛКЪ (-ди, -да; **ар, -ари, -ара**) *xalq; халкьдин* *xalqın; лезги халкь* *ləzgi xalqı; дуьньядин* *xалкьар* *dünya xalqları; халкь авун* *yaratmaq; халкь хьун* *araya gəlmək; хəтчинин* *bax* **Хилиг.**

ХАЛКЪДИН *sif. xalqın; халкьдин руьгь* *xalqın ruhu; халкьдин тарих* *xalqın tarixi; халкьдин меденият* *xalqın mədəniyyəti; халкьдин адетар* *xalqın adətləri; халкьдин ацукьун-кьярагьун* *xalqın yaşayış tərzі, güzəranı; халкьдин артист* *xalq artisti; халкьдин шаир* *xalq şairi; халкьдин манияр* *xalq mahnıları; халкьдин сивин* *яратмишунар* *şifahi xalq ədəbiyyatı; халкьдин театр* *xalq teatri; халкьдин гаф* *xalqın sözü; халкьдин яратмишрунрин* *kIвал* *xalq yaradıcılığı evi; халкьдин кьяжгьан* *муркIадални* *ргада a.s. “xalqın başladığı iş başa çatır” mənasında işlənən atalar sözü.*

ХАЛКЪЛУВАЛ (-или, -иле; **-илер, -илери, -илера**) *xəlqilik; халкьлувилин* *xəlqiliyin.*

ХАЛКЪПЕРЕС *sif. xalqsevər.*

ХАЛКЪПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; **-илер, -илери, -илера**) *xalqsevərlik; халкьпересвилин* *xalqsevərliyin.*

ХАЛКЪУН (-да, -на; **-из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир**) *bax* **Халкь** (*халкь авун*).

ХАЛКЪЧИВАЛ (-или, -иле; **-илер, -илери, -илера**) *t.c. xalqçılıq; халкьчивилин* *xalqçılığın.*

ХАЛТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* xaltura; **халтурадин** xalturanın.

ХАЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dayı;* **халудин** хва *dayıođlu;* **халудин руш** *dayıqızı;* **халудин** *dayının;* **халудсвас** *dayıgolini, dayıarvadı;* **халуйрин хуьруьзни фин хьуй, тайни вердишарун** *mis.* “mәcburi işi dә görüm, öz işimi dә başa çatdırım” mәnasında işlәнnән misal.

ХАЛУДБУР (-у, -а) *dayıgil;* **халудбурун** *dayıgilin.*

ХАЛУДИН I: *Халу isminin yiyәlik hal forması; bax Халу.*

ХАЛУДИН II *mür.* *dayının (yaşlı kişilәrin özlәrindән kiçiklәрә müraciәt vaxtı işlәdiklәri söz) акI* **рахамир, халудин бала** *elә danışma, dayının balası.*

ХАЛУМ *bax Ханум.*

ХАЛХАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *halxal (keçmişdә rәqqaslәрin topuğa keçirdiklәri bәzәk әşyası); халхалдин* *halxalın.*

ХАЛЦЕДОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* *xalsedon (kvars növündән yarımqiymәtli daş); халцедондин* *xalsedonun.*

ХАМ I *sif.* 1) *хам (әkilmәmiş torpaq sahәsi); 2) хам (vәrdiş edilmәmiş, әhlilәşdirilmәmiş); хам балкIан әhlilәşdirilmәmiş at; хам вирт* *tәzә bal; хам инсан yerli vәziyyәtlә tanış olmayan insan, nәbәlәd insan; хам чил* *хам torpaq.*

ХАМ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dәri; хамунин* *dәrinin; вақIан хам donuz (qaban) dәrisi; лам текьенмаз хам хутIунмир* *mis.* *eşşәk ölmәmiş dәrisini сойма; таран хам ағасın qabıđı; хам акьалжун* *dәrini görmәк; хам алажун* *vә yaxud хам хтIунун а) dәrini соймақ; б) тәс. сәзаландırмақ; хамуна гьатуй вун!* *söy. dәriyә salınasan! (yәni, хәstәlәнәsән vә müalicә üçün sәni tәzә kәsilmiş qoyunun dәrisinә salsınlar); хам яцIу инсан* *gөнүqalın insan; ♦ хам хуьн* *санını qurtarmaқ; хамарай акьатун а) көкәlmәк, tosқunlaşмақ; б) тәс. өзүндән чıхмақ; әllәşmәк; хам(ар) гьалун* *dәrini аşıламақ; хам тарциз акьудун* *öldürmәк, санını almaқ; хамни кIарабар хьун* *bir dәri, bir sümük olмақ, аrıqlamaқ; хамуна (хамуник) ялар тун <кутун>* *forslanмақ; хамуниз кьел ягьун* *döymәк; хамунин азар dәri хәstәliyi.*

ХАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *хамлиқ, işlәнmәmә, pis işlәнmә;* 2) *тәс. öyrәdilmәmә, tәcrübәsizlik, naşılıқ;* 3) *тәс. inadçılıқ, höcәtlik, tәrslik; хамвилин*

хамлиғın, işlәнmәmәnin, pis işlәнmәnin; öyrәdilmәmәnin, tәcrübәsizliyin, naşılıғın; inadçılıғın, höcәtliyin, tәrsliyin.

ХАМВИЛЕЛДИ *z. bax* **Хамдаказ.**

ХАМДАКАЗ *z.* 1) *хамлиқла, işlәнmәmә ilә; 2) öyrәdilmәmәklә, tәcrübәsizliklә, naşılıқla; 3) inadçılıқla, höcәtliklә, tәrsliklә.*

ХАМДИЗ *z. bax* **Хамдаказ.**

ХАМЕЛЕОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.* *буқәләmun; 2) тәс. буқәләmun (şәraitә görә өз rәyini, fikrini, әqidәsini tez-tez dәyişән prinsipsiz adam); 3) kim.* *xamelyon (müxtәlif мәhlullarda rәngini tamamilә dәyişән kalium-hipermanganat); 4) astr.* *Буқәләmun бүrcü; хамелеондин* *буқәләmunun, хамelyonun.*

ХАМЕЛЕОНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *буқәләmunluқ; хамelyonluқ; хамелеонвилин* *буқәләmunluғın; хамelyonluғın.*

ХАМЗАР (-ри, -ра) *moruқ; хамзардин* *moruғın; һәтчинин* *bax* **Мере.**

ХАМИТАР (-ри, -ра) *хамитләр (Şimali Afrikada yaşayan vә bir-birinә yaxın dillәrdә danışan xalqlar qrupu); хамитрин* *хамитләрин.*

ХАММАЛ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) *хамmal; хаммалдин* *хаммалın; хаммал гьялдай* *sif.* *хаммалдан lazımı material hazırlayan; хам-мал гьялун* *t.s. хаммалдан әрзақ hazırlamaқ.*

ХАМСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* *хамса (siyәнәyәoşsar dәнiz balıđı); хамсадин* *хамсанın.*

ХАМУ *sif. bax* **Хам I.**

ХАМУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* **Хамвал** 2), 3).

ХАМУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Хамвилелди.**

ХАМУДАКАЗ *z. bax* **Хамдаказ** 2), 3).

ХАМУЗ *z. bax* **Хамдиз.**

ХАМУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *хамит, boyunduruқ; 2) tex.* *halқа, бәнд; хамутдин* *хамитın, boyundu-ruғın; halқanın, бәндin; bax* **Хевелаг.**

ХАМУТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *хамит ustasi; хамутчидин* *хамит ustasinın.*

ХАН I: *Хун felinin tәklif forması: bax* **Хун.**

ХАН II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *хан, hakim, hökmdar; хандин* *ханın; балкIандин кьулухьай, хандин* *виликай фимир* *mis.* *atin arxasından, хanın qabağından getmә.*

ХАНА I: Хун *felinin keçmiş zaman və ya feli bağlama forması; bax Хун.*

ХАНА II *yeni söz əmələ gətirən şəkilçi; тав-тавхана mehmanxana.*

ХАНАДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məşhur nəsil, ailə; ханадандин məşhur nəslin, məşhur ailənin.

ХАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хanlıq, hakimlik, hökmdarlıq; ханвилин ханlığın, hakimliyin, hökmdarlığın; ханвал авун хanlıq etmək.

ХАНДАКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəndək; хандакидин хəndəyin; хандаки ягьун хəndək qazmaq.

ХАНЖАКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəncək; ханжакидин хəncəyin; пенжекдин ханжакI пəncəyin хəncəyi.

ХАНЗАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хан оғлу; ханзададин хан оғлунун.

ХАНКИУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* itburnu; ханкиудин itburnunun; *həmtçinin bax ЖүкIу.*

ХАНЛУХ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хanlıq; ханлухдин ханlığın.

ХАНУМ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) 1) ханım; ханумдин ханımın; хандин ханум ханım ханımı; 2) ханım (*hörmət əlaməti olaraq qadına edilən müraciət*).

ХАНТЫЯР (-ри, -ра) хантılar (*uqor-fin dilləri qrupuna daxil xalq*); хантыйрин хантıların.

ХАНЦІ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) çirk qatı (*bərkimiş*); ханцигадин çirk qatının.

ХАНШИН (-ди, -да) *köhn.* ханşin (*Çin arağı*); ханшиндин ханşinin.

ХАОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хаос (1. *qədim yunan əsətirində: dünyanın və ondakı həyatın əmələ gəlməsindən daha əvvəl mövcud olmuş qarma-qarışıq, qeyri mütəşəkkil aləm, materiya; 2. qarma-qarışıqlıq, hərcmərçilik*); хаосдин хаосун.

ХАПАЦИ *sif. dial.* gec başa düşən, gec anlayan.

ХАПУР: ханур-шанур гərəksiz şeylər; кIвал ханур-шанурдикай миxьна evi гərəksiz şeylərdən təmizlədi.

ХАПИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qaşıqqaşı; şorba; дуьгуьд хапIа дүүю şorbası; хапIадин қаşıqqaşının; şorbanın.

ХАПИА АБУН қаşıqqaşı hazırlamaq; şorba hazırlamaq; хапIа хьтин *sif.* şorba kimi.

ХАР I (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) paxla, maş, lobyа; харун paxlanın, maşın, lobyanın; цIару харар ala-bula paxlalar, lobyalar; чIулав харар qara paxlalar; харар цун paxla əkmək; 2) alaқ otu, alaқ; *həmtçinin bax Хархал.*

ХАР II (-у, -а; -ар, -ари, -ара) dolu; харун dolunun; хар кьвана dolu yağdı; хару ягьун dolu vurma.

ХАРА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qalaq, topa, уїғın, qucaq, xара; харадин харанın, qalağın, topanın, уїғının, qucağın; кIларасрин хара odun xarası (*qalağı*) са хара пекер bir qucaq paltar; цIамарин хара bir qalaq çırpı.

ХАРА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) parça; харадин харанın; харадин пекер parçadan tikilmiş paltarlar; 2) хара (*dalğavari rənglərə çalan ipək parça*).

ХАРАК (-ди, -да; ар, -ри, -ра) dayaq tiri; харакдин dayaq tirinin.

ХАРАКИРИ xarakiri (*yapon samurayları arasında: qarnını хəncərlə yırtaraq özünü öldürmə adəti*).

ХАРАКТЕР (-ди, -да; ар, -ри, -ра) xarakter (1. *xasiyyət, təbiət; 2. iradə, inad; 3. xassə, xüsusiyyət, keyfiyyət, mahiyyət*); характердин xarakterin.

ХАРАКТЕРИСТИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xarakteristika (1. *bir şəxsin və ya bir şeyin səciyyəvi xüsusiyyətlərinin təsviri; 2. bu cür təsvirdən ibarət olan rəsmi kağız, xasiyyətnamə; 3. riyaz. logarifmin tam hissəsi*); характеристикадин xarakteristikanın; характеристика гун xarakteristika (*xasiyyətnamə*) vermək.

ХАРАКТЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xarakterlik; məhz bir şəxsə, bir şeyə, bir xalqa, bir dövrə, bir hadisəyə xas olma; характервалин xarakterliyin.

ХАРАКЬ (-ри, -ра) təpəliklər; харакьрин təpəliklərin.

ХАРАЛ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) böyük kisə (*torba*); харалдин böyük kisənin, böyük torbanın.

ХАРАПІ *sif.* xarab, korlanmış; харапI авун xarab etmək, korlamaq; харапI хьун (*kim isə, nə isə*) xarab olmaq, korlanmaq; як харапI хьанва ət xarab olub; ам виликан кас туш, харапI хьанва о, əvvəlki adam deyil, xarab olub (*korlanıb*).

ХАРАПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)

1) xaraba, xarabalıq, xarabazarlıq, vıranə; 2) xəfəlik, xəfə yer; **харападин** xarabanın, xəfəliyin; **харапа хьянвай чкаяр** xaraba qalmış (dağıdılmış) yerlər; **◇ харапа хьуй а чка söy.** xaraba qalsın o yer.

ХАРАПАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xarabalıq; **харапалухдин** xarabalığın.

ХАРАПУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ХарапI** (харапI авун).

ХАРАП (-и, -ра) tör-töküntü (*heyvanın dərisinə yarışan tör-töküntü*); **харарин** tör-töküntünün.

ХАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamağacı; **харатдин** şamağacının; **харатдин тахта** şamağacı taxtası; **харатдин устлар** xarrat; **харат устларвал** xarratlıq; **харат устларвал авун** xarratlıq etmək.

ХАРДАЖАЛ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) mərəkə, dəstə, uıǵnaq, uıǵın; **хардажалдин** mərəkənin, dəstənin, uıǵnağın, uıǵının.

ХАРЖ (-уни, -уна; ар, -ари, -ара) 1) xərc, məsarif; **харжунин** xərcin, məsarifin; **гьукумат харжунал** hökumət hesabına, hökumət himayəsi ilə; **харж авун** xərclənmək; **харж хьун** xərclənmək; 2) bac, xərac, vergi; **нефесдилай гудай харж** adam başına alınan vergi, can vergisi; **харж вегьин** və *yaxud* **харж эцигун** vergi təyin etmək; **ханди агь-алидал цийи харж эцигна** xan əhali üçün yeni vergi təyin etdi; **харж-харабат** pul vəsaiti.

ХАРЖАФ *sif.* ədəbsiz, mərifətsiz, pis, lazımsız; **харжаф кас** ədəbsiz (mərifətsiz) adam; **харжаф кар** pis iş.

ХАРЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pul (*bir işi düzəltmək üçün verilən*) haqq, haqq-hesab; **харжидин** pulun, haqqın, haqq-hesabın.

ХАРЖИЛУХ // ХАРЖЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəclik; **харжи-лухдин//харж-лухдин** xəcliyin; **адахь харжилух** (харж-лух) **амачир** onun xəcliyi qalmamışdı.

ХАРЖУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Харж** (харж авун).

ХАРИЖ I *sif.* xaric.

ХАРИЖ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xarici ölkə; **хариждин** xarici ölkənin.

ХАРИЖЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* xarici ölkələr; **ам вадра харижлухдиз фена** o, beş dəfə xarici ölkələrə gedib; *həmçinin bax* **Яргьар.**

ХАРИТАР (-ри, -ра) xaritlər (*qədim yunan mifologiyasında gözəllik və zəriflik ilahələri*); **харитрин** xaritlərin.

ХАРИУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* xarius (*balıq*); **хариусдин** xariusun.

ХАРЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* uşaq arabası, kolyaska; **харлидин** uşaq arabasının.

ХАРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xırman; **хармандин** xırmanın; **хармандал къуьл пара ала** xırманда buğda çoxdur; *həmçinin bax* **Рат.**

ХАРМАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xırманçı; **харманчидин** xırманçının.

ХАРМАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xırманçılıq; **харманчивилин** xırманçılığın; **харманчивал авун** xırманçılıq etmək.

ХАРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) bülöv, əyə; **хартунин** bülövün, əyənin; **ада чуклүл хартунив хци авуна** o, bıçağı bülöv (əyə) ilə itilədi.

ХАРТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tar.* xartiya (1. *filol. papirus və ya pergamentdə qədim əlyazısı*; 2. *bu yazının yazıldığı material*; 3. *ictimai-siyasi cəhətdən əhəmiyyəti olan bəzi sənədlərin adı*); **хартиядин** xartiyanın.

ХАРТУТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* xartut; **хартутунин** xartutun.

ХАРУ I: **Хар** *isminin hal forması*; *bax* **Хар.**

ХАРУ II *sif.* ərköyün; **хару аял** ərköyün uşaq.

ХАРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ərköynlük; **харувилин** ərköyünlüyün; **харувал авун** ərköyünlük etmək.

ХАРУВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а//харувал ая, -ин, -рай, -мир) *bax* **Харувал** (харувал авун).

ХАРУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Харудаказ.**

ХАРУДАКАЗ *z.* ərköyüncəsinə.

ХАРУДИЗ *z. bax* **Харудаказ.**

ХАРУЗ: **харуз хуьн** *f.* ərköyün böyütmək, nazlamaq, əzizləmək (*uşağı*); **харуз хвенвай аял** ərköyün böyüdülmüş uşaq.

ХАРУМДИ *sif.* forslu.

ХАРУСЕНЯТ (-ди, -да) incəsənət; **харусенятдин** incəsənətin.

ХАРХ: **тамун харх** *bot.* çölnoxudu (*yem otu*).

ХАРХАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* dəlicə buğda (*alaq otu*); **хархалдин** dəlicə buğdanın.

ХАРХАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ot* (*otun toxumlu növü*); **тамун харх** meşə otu; **хархард(ин)** цуьквер *yaylaq gül növü*.

ХАРХАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarğıdalı; **хархардин** qarğıdalının; *həmçinin bax* **Гьяжибугда**.

ХАР-ХАР: **хар-хар хьайн** xırda dənəvərli (*yağ haqqında*).

ХАР-ХАР: **хар-хар хьун** *f.* хар-хар olmaq; **хар-хар хьанвай вирт хьсанди я** хар-хар olmuş bal yaxşıdır.

ХАРХУНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* хархунaг (*qutab göyartisi növlərindən biri*); **хархунагдин** хархунaгын.

ХАР-ХУР *dial.* hər şey.

ХАРЦЕЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kişik xalça, yəhərçə; **харцелагдин** kişik xalçanın, yəhərçənin.

ХАРЧИ *sif.* təmizlənməmiş, qarışıq; **харчи кьуьл** təmizlənməmiş buğda; **харчи гьуьруькай чрай фу** qarışıq undan bişirilmiş çörək; **харчи авун** 1) təmizi qarışıq hala salmaq; **кьуьлуьк мух акадарна, кьуьл харчи авун** buğdaya arpa qatıb onu qarışıq hala salmaq; **харчи гаф** əхлаqsız söz; **харчи гьуьр** buğda və arpa ununun qarışığı; **харчи хьун** pis hala düşmək.

ХАРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qarışıqlıq, natəmizlik; **харчивилин** qarışıqlığın, natəmizliyin; **харчивал авун** natəmizlik etmək.

ХАРЧИДАКАЗ *z.* qarışıqlıqla, natəmizliklə.

ХАРЧИДИЗ *z.* *bax* **Харчидаказ**.

ХАРЧО (-ди, -да) харçо (*bozbaşaoxşar gürcü xörəyi*); **харчодин** харçонун.

ХАС *sif.* xas, xas olan, məxsus; **халкьдиз хас кар** xalqa məxsus iş; **инсандиз хас** insana xas; ♦ **хас тIвар** xüsusi isim; **гьар са касдиз хас тир** hər bir adama xas olan.

ХАСА *z.* *köhn.* hələ.

ХАСАЗ *dial.* əcəb.

ХАСАЛ *sif. dial.* haldan düşmüş, taqətdən düşmüş.

ХАСАРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəsarət, zərər, ziyan; **хасаратдин** xəsarətin, zərərin, ziyanın; **хасарат гун** xəsarət yetirmək, zərər vermək, ziyan vurmaq.

ХАСАРАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xəsarətliklik, zərərliklik, ziyanlılıq; **хасаратвилин** xəsarətliiyin, zərərliiyin, ziyanlılığın.

ХАСАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) *f.* məxsusiləşdirmək; **хасарна** məxsusiləşdirdi.

ХАСИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) (*dini*) hasid (*hasidizm tərəfdarı*); **хасиддин** hasidin.

ХАСИДИЗМ (-ди, -да) (*dini*) hasidizm (*XVIII əsrdə yəhudilər arasında yayılmış dini-mistik cərəyan*); **хасидизмдин** hasidizmin.

ХАСИЯТ *bax* **Хесет**.

ХАТ (хтуни, хтуна, хтар, хтари, хтара) muncuq dənəsi; **хтунин** muncuq dənəsinin; ♦ **туьтуьнин хад** xirtdək.

ХАТА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) xata, səhv, yanlış; хатадин хатанın, səhvın, yanlışın; **хата авун** səhv etmək, xata etmək; **ви гьуьлуь хатаяр ийизва** а) sənin ərin səhvlərə yol verir; б) sənin ərin günah iş görür (*yəni sənə xəyanət edir*); **хатадай** xatadan, səhvən, yanlışlıqdan; 2) *məc.* söyüş, hərzə, hədyan, nalayiq sözlər; **сивяй хатаяр акьудун** hərzə danışmaq; 3) təhlükə, xətər, risk; **хата квай инсан** təhlükəli insan, xatalı insan; **хата квай кар** təhlükəli iş, riskli iş; **хатадик акатун** təhlükəyə məruz qalmaq; **кьил хатадикай хкатун** təhlükədən uzaqlaşmaq; **хата авач** а) təhlükə yoxdur; б) zərər yoxdur; **хата авач, вунани завай ам тIалабда** zərər yoxdur, sən də onu məndən xahiş edərsən; **хата акьатун** əlindən pis iş çıxmaq, xataya yol vermək.

ХАТА II *sif.* xata, pis iş, pis nəticə.

ХАТАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təhlükə, risk; **хатавилин** təhlükənin, riskin.

ХАТАДАЙ *z.* səhvən, fikirləşmədən, bilmədən; **хатадай хьиз** təsadüfən.

ХАТАЙ-ХУТАЙ (-ди, -да) *qəd.* Çin; **Хатай-Хутайдин** Çinin.

ХАТАКАР I *sif.* təhlükəli.

ХАТАКАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təhlükəli insan, xatalı insan, məkrli insan; **хатакардин** təhlükəli insanın.

ХАТАКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təhlükə, qorxu, xətər; **хатакарвилин** təhlükənin, qorxunun, xətərin.

ХАТАКАРДАКАЗ *z.* təhlükəliliklə.

ХАТАКАРДИЗ *z. bax* Хатакардаказ.

ХАТАЛУ *sif.* təhlükəli, qorxulu, riskli; хаталу душман təhlükəli düşmən; хаталу рехь qorxulu yol; хаталу хьун təhlükəli olmaq; хаталу кар riskli iş.

ХАТАЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təhlükəlilik, risklilik; хаталувилин təhlükəliliyin, riskliliyin.

ХАТАЛУДАКАЗ *z.* təhlükəliliklə, risklə.

ХАТАЛУДИ (-а//а, -а) təhlükəli adam; хаталудан təhlükəli adamın.

ХАТАЛУДИЗ *z. bax* Хаталудаказ.

ХАТАМ: эхир хатам sonuncu, ən sonuncu.

ХАТАСУЗ *sif.* 1) təhlükəsiz, risksiz; хатасуз авун təhlükəsiz etmək, təhlükəsizləşдирмәк; 2) zərərsiz, ziyansız; хатасуз кар ziyansız iş; 3) dinc, sakit; ам хатасуз кас я о, sakit adamdır; хатасуз хьун təhlükəsiz (zərərsiz) olmaq.

ХАТАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təhlükəsizlik, risksizlik; dinclik, sakitlik; хатасузвилин təhlükəsizliyin, risksizliyin; dincliyin, sakitliyin.

ХАТАСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Хатасуздаказ.

ХАТАСУЗДАКАЗ *z.* qorxusuz, xətersiz, təhlükəsiz.

ХАТАСУЗДИЗ *z. bax* Хатасуздаказ.

ХАТАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* xatakar; хатахъандин xatakarın.

ХАТМИЯР (-йри, -йра) xatmi (*ləzgi üzüm sortu*); хатмийрин хатминин.

ХАТРУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* tut; хатрутдин tutun; хатрутдин тар tut ağacı; члулав хатруттар qara tut.

ХАТУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xatın (*türkdilli xalqlarda hökmdar arvadına və şahzadə qızlara verilən ad*); хатундин хатмин.

ХАТУР (-ди, -да) xətir, hörmət, ehtiram; хатурдин xətrin, hörmətin, ehtiramın; хатур ийидай инсан səmimi (mehriban, üzügülər, xoşsifət, yaxşı) adam; хатур авун а) hörmət etmək, ehtiram etmək; б) xidmət göstərmək; хатур хун xətrinə dəymək, peşman etmək; хатур амукуьун xətri qalmaq, incimək; хатур хуьн hörmət etmək, xətrinə dəyməmək, məyus etməmək; хатурда эиягъун *bax* хатур хун; хатурдал фин xahişə getmək (*kiminsə yanna*); хатурдик хктурун qəlbinə dəymək, xətrinə dəymək.

ХАТУРДАЙ *z.* xətrinə, xətrinə görə, hörmətə görə; за и кар ви хатурдай авуна мән бу işi sənin xətrinə (sənə olan hörmətə görə) etdim.

ХАТУРЖЕМ *sif.* 1) xatircəm, əmin, arxayın (*insan haqqında*); 2) etibarlı, sədaqətli (*insan haqqında*).

ХАТУРЛУ hörmətli, möhtərəm; хатурлу авун hörmətli etmək; хатурлу хьун hörmətli olmaq.

ХАТУРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hörmət, ehtiram; хатурлувилин hörmətin, ehtiramın.

ХАТУРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Хатурлудаказ.

ХАТУРЛУДАКАЗ *z.* hörmətlə, ehtiramla.

ХАТУРЛУДИЗ *z. bax* Хатурлудаказ.

ХАТУРСУЗ *sif.* hörmətsiz, sayğısız, hörmət gözləməyən, ehtiramsız; хатурсуз хьун hörmətsiz olmaq, pis münasibətdə olmaq.

ХАТУРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hörmətsizlik, sayğısızlıq, ehtiramsızlıq; хатурсузвилин hörmətsizliyin, sayğısızlığın, ehtiramsızlığın.

ХАТУРСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Хатурсуздаказ.

ХАТУРСУЗДАКАЗ *z.* hörmətsizliklə, sayğısızlıqla.

ХАТУРСУЗДИЗ *z. bax* Хатурсуздаказ.

ХАТУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хатур (хатур авун).

ХАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) xətt; хатІунин xəttin; иер хатІ gözəl xətt; ири хатІ iri xətt; куьлуй хатІ kiçik xətt, narın xətt; 2) yazı; ♦ хатІ кутун düzəltmək (*qaşı, saq-qalı, bığı*).

ХАТИА I *bax* Хата.

ХАТИА II *dial.* axsaq.

ХАФ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qəd. hərf; хафунин hərfin.

ХАФАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. əlifba; хафалагдин əlifbanın; хәмçinin *bax* Гьярфарган.

ХАХА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) modabaz, qəşəng geyinməyi sevən adam; хахадин modabazın, qəşəng geyinməyi sevən adamın.

ХАХА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ağa; хахадин ağanın.

ХАХАВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) modabazlıq; хахавилин modabazlığın; хахавал авун modabazlıq etmək.

ХАХАВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ağalıq; хахавилин ağalığın; хахавал авун ağalıq etmək.

ХАХАВАЛУН I *bax* Хахавал I (хахавал авун).

ХАХАВАЛУН II *bax* Хахавал II (хахавал авун).

ХАХАВИЛЕЛДИ *z. bax* Хахадаказ.

ХАХАДАКАЗ I *z. modabazlıqla.*

ХАХАДАКАЗ II *z. ağalıqla.*

ХАХАДИЗ *bax* Хахадаказ I.

ХАХАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ravvin, yəhudi ruhanisi; хахамдин ravvinin, yəhudi ruhanisinin.

ХАХУЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xohol (*ukraynalılara verilən zarafatyana ad*); хахулдин xoholun.

ХАХУЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uzunboğaz çəkmə; хахулдин uzunboğaz çəkmənin.

ХАЦА *sif. dial. kobud.*

ХАЧАЛ *sif. tünd çal; хачал балкIан tünd çal at.*

ХАШ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) хаç; хашунин хаçин; хаш чIугун хаç сууна çəkmək, xristian etmək; хаш чIугунвай стха хаç qardaşı; хашуниз акьудун əl-ayağın хаça mıxlayaraq öldürmək; 2) kart. tref (*хаççəkil-li kart*).

ХАШАВ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qaşov; хашавдин qaşovun; 2) хəncəр tiyəsinin ucluğu.

ХАШАВ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) anat. dabanın arxası; хашавдин dabanın arxasının.

ХАШАЛ *sif. yekəqarın.*

ХАШЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nazik təbəqə (*soyuqdan mayelərin üzərində əmələ gələn*); хашлавдин nazik təbəqənin.

ХАШПАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xristian; хашпарадин xristianın; хашпарадин xristian dini.

ХАШПАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xristianlıq; хашпаравилин xristianlığın.

ХАШПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bütərəst; хашпересдин bütərəstin.

ХАШПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bütərəstlik; хашпересвилин bütərəstliyin.

ХАЯ I: Хун *felinin formalarından biri; bax* Хун.

ХАЯ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. ana; хаядин ananın.*

ХАЯГАР (-ри, -ра) хаягар (*dağda bitən gül*).

ХВА (хци, хце; рухваяр, рухвайри, рухвайра) oğul; хцин oğlun; амледин хва əmioğlu; бубад хва dədə, baba (*nəvaziş və istehza ilə müraciət zamanı söyənir*); хайи хва doğma oğul; тахай хва ögey oğul; чан хва oğlum; хва-стха doğmalar.

ХВАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oğulluq; хвавилин oğulluğun; хвавал авун oğulluq etmək; ада заз хвавал ийизва о, мənə oğulluq edir; хвавиле кьабулун oğulluğa qəbul etmək.

ХВАЖАМЖАМ (-ди, -да) göy qurşağı; хважамжамдин göy qurşağının; *həmçinin bax* Яргьируш.

ХВАЛ (хула, хула, хулар, хулари, хулар-ра) 1) arx; хулан arxın; 2) şırım (*kotanın və s. torpaqda açdığı iz*); 3) horra (*heyvan yemi*); 4) səsə, ruçal; 5) yarıq, qazıq, çatdaq; хула яд авач arxda su yoxdur; кализ хвал гьазурна инək üçün horra hazırladı; ципицIрин хвал üzüm səsəsi; хвалар авай булушка büzməli paltar; гапурдин хвал хəncəрин qazığı.

ХВАЛАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) suç, cuvar; 2) suvarma sisteminə nəzarət edən; хваларбандин suçunun, cuvarın.

ХВАЛАРБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) suçuluq, cuvarlıq; хваларбанвилин suçuluğun, cuvarlığın.

ХВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а//хвал ая, хвал ийин, -мир) 1) arx açmaq; 2) şırım açmaq; хвална arx açdı, şırım açdı.

ХВАЛ-ХВАЛ: хвал-хвал авун 1) şırım açmaq; 2) şumlamaq.

ХВАНАХВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qonaq, dost; хванахвадин qonağın, dostun.

ХВАНАХВАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qonaqpərvərlik, dostpərvərlik; хванахвавилин qonaqpərvərliyin, dostpərvərliyin.

ХВАНАХВАВИЛЕЛДИ *z. qonaqpərvərliklə, dostpərvərliklə.*

ХВАР (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *madyan*; *хваран madyanın*.

ХВАРШИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *harşi (xalq)*; *хваршидин harşinin*; *хварши чIал harşi dili*.

ХВАТ I (хутуни, хутуна, хутар, хутари, хутара) *gavalı*; *хутунин gavalının*; *хутун тар gavalı ağacı*.

ХВАТ II (хутуни, хутуна, хутар, хутари, хутара) *dial. әrik (cır alça)*; *хутунин әriyin*; *хутун тар әrik ağacı*.

ХВАХ I (хухуни, хухуна, хухар, хухари, хухара) *xәmir tabağı*, *xәmir tәknәsi*; *хухунин xәmir tabağının*, *xәmir tәknәsinin*.

ХВАХ II (хухуни, хухуна, хухар, хухари, хухара) *iri daş*; *хухунин iri daşın*.

ХВАХ III (хухуни, хухуна, хухар, хухари, хухара) *duru yem (itә verilән)*; *хухунин duru yemin*.

ХВАЦI (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *erkәk uşaq*; *хвацIан erkәk uşağın*; *hәмçinin bax Rугул*.

ХВАШ: *хваш-беш авун f. salamlaşmaq (qarşılıqlı)*; *хваш-беш авун salamlaşmaq, hal-әhval tutmaq (soruşmaq)*; *хваш-беш авурдалай кьулухь salamlaşdıqdan sonra, hal-әhval tutduqdan sonra*.

ХВАШАI *sif. t.s. kefçil*; *хвашал кас kefçil adam*.

ХВАШКАЛДИ *salam!*; *хоş gördük!*; *хоş гәlmisiniz!*; *ваз хвашкалди сән хоş гәlmисән!*

ХВЕЙИ: *Хуьн felinin feli sifät forması*.

ХВЕНА: *Хуьн felinin keçmiş zaman forması*; *bax Хуьн*.

ХВЕХ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) *lәрә*; *хвехуьнин lәрәnin*; *кIерецдин хвех qoz lәрәsi*; *щуьмягьдин хвех findıq lәрәsi*.

ХВЕШ *is. sevinc*; *хвеш кваз хьун f. sevincәk olmaq*; *хвеш кутун sevinc qatmaq*.

ХВЕШИ *sif. şad, sevincәk*; *хвеши хабар şad хәбәр*; *хвеши крар sevincәk işlәр*; *хвеши авун sevindirmәk, şadlandırmaq*; *хвеши хьун şad olmaq, sevinmәk*.

ХВЕШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sevinc, fәрәh, şadlıq*; *хвешивилин sevincin, fәрәhin, şadlığın*; *хвешивал хьсан затI я sevinc (fәрәh, şadlıq) yaxşı şeydir*; *хвешивал авун şadlıq etmәk, sevinmәk, fәрәhlәnmәk*.

ХВЕШИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Хвешивал (хвешивал авун)*

ХВЕШИВИЛЕЛДИ *z. bax Хвешидакәз*.

ХВЕШИВИЛЯЙ *z. sevincdән, şadlıqdan, fәрәhdән*.

ХВЕШИДАКАЗ *z. sevincлә, fәрәhlә*.

ХВЕШИЗ *z. bax Хвешидакәз*.

ХВЕШИЗ-ХВЕШИЗ *z. sevinә- sevinә*.

ХВЕШИЛА *sevincdән, fәрәhdән, şadlıqda*; *ам хвешила вучдатIани тийижиз авай о, sevincdән нә едәсәуини бilmirdi*; *ам хвешила авай о, sevincәk (fәрәhli, şad) idi*; *хвешила кьена çox sevindi (fәрәhlәndi, şad oldu)*.

ХВЕШХВЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *хаşхаş*; *хвешхвешдин хаşхаşın*; *хвешхвеш ягьгай фу хаşхаşли çөрәк*.

ХГУН (хгуда, хгана, хгуз, хгузва; хце, хгун, хгурай, хгумир) *f. 1) tәkrar vermәk, bir dә vermәk; 2) tәkrar satmaq*.

ХЕБ (хипе, хипе, хипер, хипери, хипера) *qoyun*; *хипен qoyunun*; *хипен ниси qoyun pendiri*; *хипе кIел хана qoyun quzu doğdu*; *жанавурдини хипе са вирай яд хьвадач mis. canavarla qoyun bir nohurdan su içmәz*; *хөб хьтин инсан тәс. müti, itaәtkar insan*; *хипер тун qoyunları qırхmaq*; *хөб хьиз qoyun kimi*; *Хөб цIаракай (lәzgi xalq rәqsi)*; *хипен гьен dial. qoyun damı*; *хипен вилер авай жанавур pis niyуәтини бүрузә vermәyib altdan pis iş görән insan*; *хипен хам алай жанавур qoyun dәрili canavar, zalım, dağdıcı, talançı insan*; *хипен уьмуьр qısa ömür*.

ХЕВ (хиве, хиве, хивер, хивери, хивера) *1) boyun*; *boyun ardı, peysәр, әnsә*; *хивен boynun*; *boyun ardının, peysәрin*; *хөв акьатун boynunu döyәнәk әzmәk (qoşqu heyvanı haqqında)*; *яцран хөв акьатнава öкүзүн boynu sürtүлүb yara olub (boyunduruqdan)*; *2) уаха (köynәkdә), уахалиқ*; *валчагьдин хөв arxalığın уахасı*; *лацу хөв ағ уахалиқ*; *хөв галай палту уахалиқlı palto*; *хивелай кьуна акьудун уахасından tutub bayıra çıxartmaq (qovmaq)*; *3) qozla, şahnişin*; *ам арабадин хиве аваз фена о, арабанın şahnişinindә (qabaq hissәsindә) getdi*; *4) dörd yol aғzı, yolayıcı, qovşaq (dәmiryol qovşağı)*; *кьве рекьин хөв iki yolayıcı*; *♦ дагьдин хөв dağ aşırımı, dağ keçidi*; *муькьуьн хөв körpünün әvvәli*; *муькьуьн хиве авай кIвал körpünün yanındaki ev*; *хивез аватун рауина düşmәk, bәxtinә çıxmaq*; *хивяй акьудун öhdәsindән götүrlmәk, üzәrindән götүrlmәk (mәsuliyуәt,*

təqsir və s.); **жавабдарвал хивяй акъудун** məsuliyyəti üzərindən götürmək; **хивез вегьин** atmaq, yıxmaq; **жуван тахсир масадан хивез вегьин** öz günahını başqasının üstünə yıxmaq; **и кар ви хивез вегьенва** bu iş sənə tapşırılıb; **тахсир гьадан хивез вегьена** günahı onun boynuna yıxdılar; **хиве гьатун** а) рауна düşmək; б) himayəsinə keçmək; **аялар зи хиве гьатнава** uşaqlar mənim himayəmə keçib; **хев кутун** razılıq vermək, razılaşmaq; **хиве къун** boynuna götürmək, boynuna almaq; **ахмакъди вичин ахмакъвал хиве къадач** *mis.* axmaq öz axmaqlığını boynuna almaz; **ажузвал хиве къамир!** qorxaq olma!; **хиве къур кар** vəd, vəd edilən iş; **хиве такъун** boynuna almamaq, inkar etmək; **хиве тун** *və yaxud хиве эцигун* boynuna qoymaq, həvalə etmək, tapşırmaq; **хиве хьун** öhdəsində olmaq, himayəsində olmaq; **и кардик зи хев ква** mən buna razıyam; **кІвалах авуник адан хев квач** işləməklə onun arası yoxdur.

ХЕВЕЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* boynduruq, boynduruq yastığı (*heyvanın boynunu əzilməkdən qorumaq üçün*); **хевелагдин** boynduruğun, boynduruq yastığının.

ХЕДЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* yəhudi ruhani məktəbi; **хедердин** yəhudi ruhani məktəbinin.

ХЕДЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* k.t. xeder (1. *kombaynın biçici aparatı*; 2. *biçin maşını*); **хедердин** xederin.

ХЕЙЛАХ *z. bax Хейлин.*

ХЕЙЛИН *z.* 1) xeyli, çox; **и тар атладалай хейлин члехи я** bu ağac o birisindən xeyli böyükdür; 2) xeyli çox, lap çox; **хейлин вахт фенва** xeyli çox vaxt keçib; **адахь хейлин пул ава** onun lap çox pulu var; *həmçinin bax Азим.*

ХЕЙЛИНБУР (-у, -а) *mis.* çox adamlar; **хьурьуз хейлинбур атанвай** kəndə çox adamlar gəlmişdi; *həmçinin bax Азимбур.*

ХЕЙРАТ *z. bax Хайрат.*

ХЕКЕНДАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* хəkəndaz; **хекендаздин** хəkəndazın.

ХЕЛ (хиле, хиле, хилер, хилери, хиле-ра) 1) budaq; **хилен** budağın; **таран хилер** ağacın budaqları; **таза хел** *və yaxud цийин* хел zoğ; **хилер вегьин** şaxələnmək; **хилер ягъун** budaqları kəsmək, budamaq; 2) qol (*paltarda*); **перемдин хел** köynəyin qolu; 3) qol (*çayda*); **вацлун хел** çayın qolu; 4) cüt şeydən biri; **варарин хел** darvazanın

(alaqarının) tayı; **къуькъуьнин хилер** yabanın dişləri; **мыклатдин хел** qaуcının dili; **нерин хел** burun deşiyi; **ниш-тлердин хел** cib bıçağının dillərindən biri; **спелдин хел** biğın bir tayı; **терездин хел** tərəzinin gözü; **малдарвал майишатдин са хел я, техил цунар** – **маса** heyvandarlıq təsərrüfatın bir sahəsidir, taxılçılıq – başqa; **хилер къакъажна** а) үрəklə, var qüvvə ilə; **хилер къакъажна кардив эгечI** үрəklə işə giriş; б) qollarını çıрмаyıб; **хилер къакъажна къапар чухьвена** qollarını çıрмаyıб qabları yudu.

ХЕЛВЕТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* хəlvət; **хелветдин** хəlvətin; **хелветда** рахун хəlvətdə danışmaq.

ХЕЛВЕТ II *sif.* хəlvət; **хелвет чка** хəlvət yer; **хелвет дереяр** хəlvət dərələr; **хелвет хьун** хəlvətə çəкilmək, adamlardan uzaqlaşmaq; **дере хелвет хьайила, сикIре пачагьвал ийида** *mis.* дərə хəlvət olanda tülkü şahlıq edər.

ХЕЛВЕТ III *z.* tənha; **ам кIвале хелвет ацукьнава** o, evdə tənha oturub.

ХЕЛВЕТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tənhalıq, yalqızlıq, təklik; **хелветвилин** tənhalığın, yalqızlığın, təkliyin.

ХЕЛВЕТДА *z.* хəlvətdə, tənhalıqda; **хелветда хабар къуна** хəlvətdə (tənhalıqda) soruşdu.

ХЕЛВЕТДАКАЗ *z.* tənha, tək, yalqız.

ХЕЛВЕТДИЗ *z. bax Хелветдаказ.*

ХЕМИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* maya; **хемирдин** mayanın; *həmçinin bax Гъвар II.*

ХЕМИРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* maya qabı; **хемиргандин** maya qabının; *həmçinin bax Гъварган.*

ХЕМИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mis.* cümə axşamı; **хемисдин** cümə axşamının.

ХЕМИСАР (-ру, -ра) 1) cümə axşamı (*hüzrlə bağlı*); 2) ehsan (*birinci cümə axşamı verilən*); **хемисрин** cümə axşamlarının.

ХЕН I (-ине, -ине; -инер, -ине-ри, -инера) *mis.* qayın; **хинен** qayının; **сусахь къве хен авай** gəlinin iki qayını vardı.

ХЕН II (-ине -ине; -инер, -ине, -ри, -инера) *mis.* qarı; **хинен** qarının; **ахьа хен** аcтқ qarı; *həmçinin bax Рақ.*

ХЕНГЕЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* ilgək (*xalça asmaq üçün*); **хенгечIдин** ilgəyin.

ХЕНДЕДА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* dul (*kіşi və ya qadın*); **хенде-дадин** dulun;

хендеда паб dul arvad; **хендеда итим** dul kişi; **хендеда хьун** dul olmaq.

ХЕНДЕДА II *sif.* dul; **хендеда дишегь-ли** dul qadın.

ХЕНДЕДАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dulluq; **хендедавили** dulluğun.

ХЕНДЕДАКАЗ dulluca; **хендедаказ яшамиш жезва** dulluca yaşayır.

ХЕНДС *idm.* xends (**1.** futbolda: *oyun qaydalarına zidd olaraq topa əl vurma*; **2.** *xokkeydə: qaydanı pozaraq topu əl ilə dayandırma*).

ХЕНЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəstə (*insan*); **хенекдин** xəstənin; **хенек хьун** xəstə olmaq; **хенек авун** xəstələndirmək.

ХЕНЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xəstəlik; **хенеквили** xəstəliyini.

ХЕНЕКДАКАЗ *z.* xəstə halda.

ХЕНЕКДИ (-да, -да; -бур, -буру, -бура) xəstə; **хенекбур** xəstələr.

ХЕНЕКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хенек (хенек авун).

ХЕНЖЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəncər; **хенжелдин** xəncərin; **къакъара авай хенжел** qındakı xəncər; *həmçinin bax* Гапур.

ХЕНЦІ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *zool.* gənə; **хенцинин** gənənin.

ХЕНЦІ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* liliput; **хенцинин** liliputun; **адаз вирида хенци** лугъзва hamı ona liliput deyir.

ХЕР I «*x*» *hərfinin köhnə adı.*

ХЕР II (хире, хире, хирер, хирери, хирера) yara; **хирен** yaranın; **таза хер** təzə yara; **турун хер фад алатда, мецин хер** – *геж a.s.* qılınc yarası tez keçər, söz yarası gec; **куьгьне хирер** köhnə yaralar; **хер алай** və *yaxud* **хер хьайи** yaralı; **хер авун** yaralamaq; **хер хьун** yaralanmaq; **хире хер хада** “pis əməldən pis iş törəyə” mənasında işlənən ifadə; **хер цлийи хьувун** dərdi təzələmək; **хирериз къел ягьун** dərdi qatılaştırmaq.

ХЕРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sütun, dirək; **херекдин** sütunun, dirəyini; **айвандин херек** eyvanın dirəyi.

ХЕРЕС (-ди, -да) xeres (*şərab növü*); **хересдин** xeresini.

ХЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а // ая, -ин, -рай, -мир) *bax* Хер (хер авун).

ХЕРЦЕЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* xerselag (*səhəngin üstünə salınan, yun saplardan toxunmuş bəzək*); **херцелагдин** xerselagin.

ХЕСЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xasiyyət; **хесетдин** xasiyyətin; **хьсан хесетар авай гада** xoşxasiyyət oğlan; 2) adət, vərdis, meyl; **пис хесетар** pis adətlər, pis vərdislər, pis meyllər; **хесет акатун** adət etmək, vərdis ermək; **хесет кутун** öyrətdirmək, alış-dırmaq; **хесет хкатун** hər hansı bir adətdən, vərdisdən azad olmaq; **хесет хкудун** hər hansı bir adəti, vərdisi tərgitdirmək; **♦ члур жедай хесет тутма, үрәккәчмә; адак члур жедай хесет ква** onun tutması (ürəkkeçməsi) var.

ХЕСИ *sif.* axta; **хеси авун** axtalamaq.

ХЕСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) axtalıq; **хесивили** axtalığın.

ХЕСИС *sif.* xəsis; **хесис кас** xəsis adam.

ХЕСТЕ *sif.* xəstə; **хесте хьун** xəstələnmək; **хесте авун** xəstələndirmək; *həmçinin bax* Начагь.

ХЕСТЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) xəstəlik; **хестевили** xəstəliyini; *həmçinin bax* Начагьвал.

ХЕТАР (-ри, -ра) *c.h.* qəd. xetlər (*eramızdan əvvəl II və I minilliklərdə Kiçik Asiyanın mərkəzi və şərq hissələrində, habelə Suriyanın şimalında yaşamış xalq və tayfa qruplarının adı*); **хетрин** xetlərin.

ХЕХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) kəlbət; **хехинин** kəlbətinin; **хех** qısqac; **хехдин** kəlbətinin; **хех** qısqacın; **дергесдин хех** dəryazın qısqacı.

ХЕШИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) xəşil; **хешилдин** xəşilin; **ада хешил тлүьна** о, xəşil yedi; 2) qarışıq; **хешил хьиз какахьнава** xəşil kimi qarışıb.

ХЗАН *bax* Хизан.

ХИАЗМ (-ди, -да) xiazm (**1.** *dilç.* cümlədə baş üzvlərin yer dəyişməsi; **2.** *anat.* göz sinirlərinin kəllə boşluğunda çarpazlaşması); **хиазмдин** xiazmın.

ХИАТУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *filol.* xiatus (*saitlərin qulağa xoş gəlməyən birləşməsi*); **хиатусдин** xiatusun.

ХИБ (хпи, хпе, хпер, хпери, хпера) xib (*qədim ləzgi xalq təqvimində fevralın 22-dən martın 15-dək olan ay*); **хпен** xibin; **хиб** алуькьна хиб ай гәлдй.

ХИБИНИТ (-ди, -да) *xibinit* (1. *qələvi maqmatik süxur*; 2. *tikinti materialı*); **хиби-нитдин** *xibinitin*.

ХИБРИ *sif.* kəmağıl, ağıl zəif; **хибри хьун** kəmağıl olmaq, ağıl zəif olmaq.

ХИБРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *is.* kəmağıllıq, əqli zəiflik; **хибривалин** kəmağıllığın, əqli zəifliyin.

ХИБРИЗ *z.* kəmağıllıqla.

ХИВЕ, ХИВЕЗ, ХИВЕН, ХИВЕР: *Хев* *isminin formaları*; *bax* *Хев*.

ХИВЕВАЙ *sif.* öhdəsinə düşən.

ХИВЕЛАНГ *bax* *Хевелаг*.

ХИВЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *göy soğan*; **хивецідин** *göy soğanın*.

ХИЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ailə*; **хизандин** *ailənin*; **вахъ шумуд кьил хизан ава?** neçə nəfər *ailə üzvün var?* ♦ **хизан сагъ хьайиди** *əziz dost*.

ХИЗАНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ailə üzvü*; **хизанвияр вири ківатІ хьанвай** *ailə üzvlərinin hamısı toplaşmışdı*.

ХИЗАНПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* *ailəcanlı*; **хизанпересдин** *ailəcanlının*; **ам хизанперес гада я о,** *ailəcanlı oğlandır*.

ХИЗАНПЕРЕСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ailəcanlılıq*; **хизанпересвалин** *ailəcanlılığın*; **ин-сан хизанперес хьана кІанзава** *insan ailəcanlı olmalıdır*.

ХИЗРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *xəzri*; **хизридин** *xəzrinin*; 2) *kişi adı* – **Хизри** (*Xizri*).

ХИЙИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *xezir*, *fadaya*; **хийирдин** *xezrin*, *fadanın*; **хийир кьачун** *xezir götürmək*, *fadaya götürmək*, *fadalanmaq*; **хийир кьведай теквенда памбагар твамир** *mis.* *xezir gələn yerə pambıq tıxama (kəc baxma)*; 2) *gəlir*; **хийир авай** *xezirli*, *gəlirli*; 3) *yaşılıq*, *xezirxahlıq*, *rifah*; **хийир кІандай инсан хеирхал инсан**, *yaşılıq (rifah) istəyən insan*; **хийир такІан инсан бədxah**, *qəzəkar insan*; **хийирдиз ятІа?** *xezirdirmi?* **няни хийиар!** *aşşamınız xezir!*; **экуьн хийиар!** *sabahınız xezir!*; **нисин хийиар!** *günortanız xezir*, *vaxtınız xezir!*; **хийир!** a) *sağlam ol!*; b) *salam!*; **хийирдихъ хьуй!** *xezirliyə olsun!*; **ви эхир хийир хьуй!** *sənə yaşılıq arzulaıyram!*; **ахирин** *yaşılı olsun!* **хийир хьуй, вун акьатнава хьи?** *xezir ola, gəlmisən ki*; **хийир-дуа** *xezir-dua*; **хийир-дуа авун** *xezir-dua etmək*;

хийир хьуй (хьурай) *xezir olsun!*; **хийир-шийир** *xezir-şər*.

ХИЙИРДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xezirüvəci*; **хийирдардин** *xezirüvəcinin*.

ХИЙИРДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xezirüvəcilik*; **хийирдарвалин** *xezirüvəciliyin*.

ХИЙИРЛУ *sif.* *xezirli*, *yaşılı*, *fadalı*, *gəlirli*; **хийирлу крар** *xezirli (yaşılı) işlər*; **хийирлу авун** *fadalı etmək*, *gəlirli etmək*; **хийирлу хьун** *fadalı olmaq*, *gəlirli olmaq*; **ваз хийирлу рехъ хьурай!** *sənə yaşılı yol!*

ХИЙИРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *fadalılıq*; *gəlirlilik*; 2) *məc.* *əlverişlilik*, *münasiblik*, *yaşılılıq*; **хийирлувалин** *fadalılığın*, *gəlirliliyin*; *əlverişliliyin*, *münasibliyin*, *yaşılığın*.

ХИЙИРЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* *Хийирлудаказ*.

ХИЙИРЛУДАКАЗ *z.* a) *fadaya ilə*, *gəlirlə*, *qazancla*; b) *məc.* *xezirli*, *səmərəli*.

ХИЙИРЛУДИЗ *z.* *bax* *Хийирлудаказ*.

ХИЙИРСУЗ *sif.* *xezirsiz*, *fadasız*, *gəzirsiz*, *səmərəsiz*; **хийирсуз авун** *gəzirsiz etmək*, *səmərəsiz etmək*; **хийирсуз хьун** *gəzirsiz olmaq*, *səmərəsiz olmaq*.

ХИЙИРСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *fadasızlıq*, *səmərəsizlik*, *gəzirsizlik*; 2) *məc.* *əlverişsizlik*; **хийирсузвалин** *fadasızlığın*, *səmərəsizliyin*, *gəzirsizliyin*, *əlverişsizliyin*.

ХИЙИРСУЗВИЛЕЛДИ *z.* *bax* *Хийирсуздаказ*.

ХИЙИРСУЗДАКАЗ *z.* *mənfəətsiz (olaraq)*, *səmərəsiz (surətdə)*.

ХИЙИРСУЗДИЗ *z.* *bax* *Хийирсуздаказ*.

ХИЙИР-ШИЙИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xezir-şər*; **хийир-шийирдин** *xezir-şərin*.

ХИКИА *qəd.* *dıqqət*.

ХИЛАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *əlcək (toxunmuş)*; **хиландин** *əlcəyin*; *həmçinin bax* *Бегъле*.

ХИЛАН II (-ди, -да) *xrom (dəri növü)*; **хиландин** *xromun*.

ХИЛАС *sif.* *azad*; *xilas*; **хилас авун** *azad etmək*; *xilas etmək*.

ХИЛАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *azad edilmə*; *xilas edilmə*; **хиласвалин** *azad edilmənin*; *xilas edilmənin*.

ХИЛАСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хилас (хилас авун).

ХИЛАФ I *sif.* 1) xilaf, yalan; 2) qarşı, əleyhinə; хилаф акъатун xilaf çıxmaq, əleyhinə çıxmaq; адан гафарик хилаф квач onun söz-lərində yalan yoxdur; хилаф квачиз лагъ yalan danışmadan de.

ХИЛАФ II (-ди, -да) *is.* haqsız söz, əsassız fikir; хилафдин haqsız sözün, əsassız fikrin.

ХИЛАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) haqsızlıq, əsassızlıq, yalançılıq; хилафвилин haqsızlığın, əsassızlığın, yalançılığın.

ХИЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* kömək; хиледин көмөйүн; хиле авун көмөк etmək.

ХИЛЕ, ХИЛЕР: Хел *isminin hal formaları; bax* Хел.

ХИЛЕГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* qolçaq (*paltarın qollarını çirklənməkdən qoruyan*); хилегъандин qolçağın.

ХИЛЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) canlıq; хилешдин canlığın; ада хилеш алуқнавай о, canlıq geyinmişdi; *həmcinin bax* Жандум.

ХИЛИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* mərhəmət; хилибдин mərhəmətin.

ХИЛИБАН *sif. qəd.* mərhəmətli; хилибан кас mərhəmətli adam.

ХИЛИГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* xalq; хилигдин халқın.

ХИЛСИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* dəli; хилситидин dəlinin.

ХИЛТИН *sif. qəd.* quduz; хилтин кици quduz it.

ХИМЕРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ximera (*qədim yunan mifologiyasında aslan başlı, keçi bədənli, əjdaha quyuqlu əcaib varlıq*); химерадин химеранн.

ХИН (-е, -е; -ер, -ери, -ера) *dial.* 1) düzənlik; хинен düzənliyin; 2) düzən yer (*təpədə, dağda*); 3) Dağıstanda kənd adı – Хин (Xin).

ХИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kinə (*dərman*); хинадин kinənin.

ХИНАЛУГЪ 1) xınalıq (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); хиналугъ чІал xınalıq dili; 2) *Azərbaycanda kənd adı – Хиналугъ* (Xınalıq); хиналугъви хınalıqlı.

ХИНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xına; хинедин хınanın; хинеда тун хина qоуmaq;

хинеда авай хınalı; хинеда авай чІарар хınalı saçлар.

ХИНЕДИН ЦУЪК *bot.* xınagülü, balzamin.

ХИНИН *bax* Хина.

ХИНКИ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) xink, dilim (*xəngəl üçün doğranmış lavaşın bir dilimi*); хинкдин dilimin.

ХИНКИАЛ *bax* Хинклар.

ХИНКИАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xəngəl (*ləzgi milli xörəyi, xinklərdən bişirilən xörək*); хинклардин xəngəlin; лезги хинклар лəzgi xəngəli.

ХИОЛИТАР (-ри, -ра) xiolitlər (*nəslilə kəsilmiş heyvan sinfi*); хиолитрин хиолитlərin.

ХИПЕ, ХИПЕЗ, ХИПЕН: Хеб *isminin hal formaları; bax* Хеб.

ХИПЕР, ХИПЕРИ, ХИПЕРА: Хеб *isminin formaları; bax* Хеб.

ХИПЕХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çoban; хипехъандин çobanın; хипехъанди хипер хъсандиз хуъзва çoban qоyunları yaxşı saxlayır.

ХИПЕХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çobanlıq; хипехъанвилин çobanlığın; хипехъанвал авун çobanlıq etmək.

ХИПЕХЪАНВИЛЕЛДИ *z.* çobanlıqla.

ХИПИЗ Xib ayında; *bax* Хиб.

ХИР I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çəltiklik; дүю тарласı; хирин çəltikliyin; дүю тарласının; хир кутІунун дүю səpmək.

ХИР II *əd.* axı; за вак умуд кутазва хир мən sənə ümid bəsləyirəm axı; икІ жеч хир belə olmaz axı.

ХИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* yaşillıq; хирадин yaşillığın.

ХИРДЕ I *sif.* xırда; хирде пул хırда pul; хирде авун хırdalamaq; вав хирде гвани? sənin xırда pulun var?; *həmcinin bax* Куьльуь.

ХИРДЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yarma; хирдедин yарmanın; дуьгьудин хирдеяр дүю yарması.

ХИРДЕВУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xırdavat; хирдевутдин xırdavatın.

ХИРЕ, ХИРЕЗ, ХИРЕР: Хер *isminin formaları; bax* Хер.

ХИРЕНПЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *bot.* bağayarpağı; хиренпешинин bağayarpağının *həmcinin bax* Дамардпеш.

ХИРИТИ: хиритІ авун 1) canını almaq; 2) satmaq; ада малар вири хиритІ авуна о, malların hamısını satdı.

ХИРИТІВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) canalıcılıq; хиритІвилин canalıcılığın.

ХИРИТІУН (-да, -на; -из, -зава) *bax* ХиритІ (хиритІ авун)

ХИРТЕР (-ри, -ра) *dial.* çöküntü (*bulanıq suda*); хиртерин çöküntünün.

ХИРОТОНІЯ (-ди, -да) *xirotoniya* (*pravoslav kilsəsində: ruhani advermə mərasimi*); хиротониядин хиротониянын.

ХИРУРГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* cərrah; хирургдин cərrahın.

ХИРУРГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tib.* cərrahlıq; хи-рургвилин cərrahlığın.

ХИРУРГИЯ (-ди, -да) *tib.* cərrahlıq (*elmi*) хирургиядин cərrahlığın.

ХИРХЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çınqıl; хирхемдин çınqılın; рекье хирхем туна yola çınqıl döşəndi.

ХИТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* xitin (*buğumayaqluların, məs.: böcəklərin, xərçənglərin və s. üst qabığını təşkil edən bərk maddə*); хитиндин хитинин.

ХИТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* xiton (*qədim yunanlarda: uzun köynəyə oxşar geyim*); хитондин хитонун.

ХИТРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qayçı (*qoyun qırmaq üçün*); хитресдин qayçının.

ХИТИ: хитІан межлис böyük-kіçik bilin-məуəн, qarışiq məclis.

ХИТІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qəd. biabr etmək; хитІна biabr etdi.

ХИФЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xiffət, dərd, qəm; хифетдин хифəтин; хифет чІугун хифəт (dərd, qəm) çəkmək; хифетар авун dərd çəkmək.

ХИФЕТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *bax* Хифет (хифетар авун).

ХИХ! geri! (*qoşquya qoşulmuş heyvanı gerilətmək üçün deyilən söz*); хих гун geriуə itələmək.

ХИЦЕКУН *f.* təkrar qoymaq.

ХИЯЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) хəуал; arzu; 2) fikir; хиялдин хəуалın; arzunun;

fikrin; буш хиял *və yaxud* кьуру хиял illüziya, хəуал, xülya, arzu; ширин хиял şirin хəуал; хиял(ар) авун fikirləşmək, düşünmək, хəуал etmək, хəуалına gətirmək, arzu ermək, güman etmək, zənn etmək; хиялда авай хəуалындакы, fikrindəкы; хиялрик акатун fikirləşmək; хиялдай акьатун yaddan çıxmaq, unudulmaq; хиялдик кваз fikirli halda, dalğın-dalğın, dalğın halda; хиялрик кваз ацукьнава fikirli halda oturub; хиялди тухун *və yaxud* хиялри тухун а) düşünmək; б) arzu etmək; хиял фин şübhə etmək, güman etmək; зи хиял гьадал фенва mən ondan şübhələnirəm; ахварин хиялдиз фин мүргүлөмөк; рикІяй агьзур хиял физва ағлна min cür fikir гəлir; хиялдиз фин өзүнү unutmaq (*xəyallar, fikirlər içində*); хиялдиз хтун yada salmaq, xatırlamaq.

ХИЯЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хиял (хиял(ар) авун).

ХИЯЛЛУ fikirli, dalğın; хияллу авун fikirli etmək, dalğın etmək; хияллу хьун fikirli olmaq, dalğın olmaq.

ХИЯЛЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) fikirlilik, dalğınlıq; хияллу-вилин fikirliliyin, dalğınlığın.

ХИЯЛЛУВИЛЕЛДИ *z.* *bax* Хиял-лудаказ.

ХИЯЛЛУДАКАЗ *z.* fikirliliklə, dalğınlıqla.

ХИЯЛЛУДИЗ *z.* *bax* Хияллудаказ.

ХИЯНАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хəуанəт, vəfasızlıq, namərdlik, satqınlıq; хия-натдин хəуанəтин, vəfasızlığın, namərdliyin, satqınlığın.

ХИЯНАТ II *sif.* хəуənatkar, xain, vəfasız, namərd, satqın.

ХИЯНАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хəуанətkarlıq, xainlik, vəfasızlıq, namərdlik, satqınlıq; хиянатвилин хəуанətkarlığın, xainliyin, vəfasızlığın, namərdliyin, satqınlığın; хиянатвал авун хəуанətkarlıq etmək, xainlik etmək, vəfasızlıq etmək, namərdlik etmək, satqınlıq etmək; аманатдиз хиянатвал ийимир *mis.* əmanəтə хəуанəт etmə.

ХИЯНАТВИЛЕЛДИ *z.* xaincəsinə, və- fasızcasına, vəfasızlıqla, namərdcəsinə, əhdini pozaraq, satqıncasına.

ХИЯНАТКАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* хəуанətkar, xain, satqın; хиянаткардин хəуанətkarın, xainin, satqının.

ХИЯНАТКАР II *sif.* хəуанəткар, хайн, satqın; **хиянаткар инсан** хəуанəткар (хайн, satqın) insan.

ХИЯНАТКАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хəуанəткарлїқ, хайнлїк, satqınlıq; **хиянаткарвилин** хəуанəткарлїғın, хайнлїйин, satqınlıғın.

ХИЯНАТКАРВИЛЕЛДИ *z. bax* Хиянаткардаказ.

ХИЯНАТКАРДАКАЗ *z.* хəуанəткарчасına, хайнсəsinə, satqınlıqla.

ХИЯНАТКАРДИЗ *z. bax* Хиянаткардаказ.

ХИЯНАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Хиянаткар.

ХИЯНАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* Хиянатвал.

ХИЯНАТЧИВИЛЕЛДИ *z. bax* Хиянатвилелди.

ХИЯР (-ди, -да) qoltuqaltı və yaxud qasıq vəzilərinin iltihabı; **хиярдин** qoltuqaltı vəzinin iltihabının; qasıq vəzisinin iltihabının.

ХКАДАРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) atlanmaq, atılmaq, hoppanmaq, tullanmaq, sıçramaq; **хкадарна** atlandı, atıldı, hoppandı, tullandı, sıçradı; **хвалалай хкадарна** arıxdan tullandı; **кьавалай хкадарна** damdan tullandı; **хкадарна фена** tullanıb (sıçrayıb) getdi.

ХКАДАРУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) söndürmək, keçirmək; **хкадарна** söndürdü, keçirdi; **цйай хкадарун** odu söndürmək; **лампа хкадарун** lampanı keçirmək.

ХКАДРИЗ-ХКАДРИЗ *z.* atıla-atıla, hoppana-hoppana, tullana-tullana.

ХКАДУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yağış (*qar*) yağmaq; **хкадна** yağış (*qar*) yağdı.

ХКАДУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çiyrənmək (*yeməkdən*); **хкадна** çiyrendi.

ХКАЖУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) qaldırmaq, artırmaq; **хкажна** qaldırdı, artırdı; **и кьван завай хкажиз жедач** mən bu daşı qaldıra bilməgəm; **пайдах хкажна** bayraq qaldırdı; **бегьерлувал хкажун** *məc.* məhsuldarlığı artırmaq.

ХКАЖ ХЬУН qalxmaq, yüksəlmək; **ам илимдин куклушриз хкаж хьана** o, elmin zirvələrinə yüksəldi.

ХКАР: **Хак** *isminin cəm forması: bax* **Хак.**

ХКАТАЙ I: **Хкатун** *felinin keçmiş zaman forması bax* **Хкатун.**

ХКАТАЙ II (-я, -я; -яр, -йри, -йра) *is.* tullantı; **хкатайдан** tullantının.

ХКАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) görünmək, zahir olmaq, çıxmaq, peyda olmaq; **хкатна** göründü, zahir oldu, çıxdı, peyda oldu; **чиликай яд хкатна** yerdən su çıxdı; **нянихь варз хкатна** aşşam ay çıxdı; **гьулягьдин кьил куклвар тавунмаз, чан хкатдач** *mis.* ilanın başını əzməsən, canı çıxmaz; **ам баладикай хкатна** o, bəladan qurtuldu; **адакай азар хкатна** o, xəstəlikdən qurtuldu; **адакай чйуру хсетар хкатна** o, pis vərdişlərdən canını qurtardı; 2) *məc.* irəli gəlmək, doğmaq, ... nəticəsi olmaq, çıxmaq; **адан гафарикай икI хкатзава хьи...** onun sözlərindən belə çıxı ki...; **ихьтин фикир хкатзава** belə fikir doğur; 3) *məc.* məhv olmaq, tələf olmaq, həlak olmaq, puç olmaq, dağılmaq, viran olmaq; **гад хкатна** əkin tələf oldu.

ХКАТІУН (-да, -на; -из, -зава; 0// -а, -ин, -рай, -мир) biçmək, kəsmək (*paltarı*); **хкатІна** biçdi, kəsdı; **булушка хкатІун** don biçmək.

ХКАХЬУН (-да, -на; -из, -зава; 0// -а, -ин, -рай, -мир) sönmək, keçmək; **экв хкахьна** işıq söndü.

ХКВАШ: **Хкун** *felinin əmr forması; bax* **Хкун.**

ХКВЕДА, ХКВЕЗВА, ХКВЕН: **Хтун** *felinin formaları; bax* **Хтун.**

ХКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nağıl; **хкетдин** nağılın; *həmçinin bax* **Мах.**

ХКЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) nağılbaz; **хкетчидин** nağılbazın.

ХКЕЧІУН (-да, -на; -из, -зава; 0// -а, -ин, -рай, -мир) 1) çıxmaq, görünmək; **хкечІна** çıxdı, göründü; **гьулягь кьванцикай хкечІна** ilan daşın altından çıxdı; **машиндикай хкечІна** maşından çıxdı; 2) *məc.* kənara çəkilmək, kənarlaşmaq, iştirak etməmək; **командадикай хкечІна** komandadan kənarlaşdı; 3) *məc.* qurtulmaq; özünü qurtarmaq (*çətin vəziyyətdən*); **четин кардикай хкечІун** çətin vəziyyətdən canını qurtarmaq.

ХКИС: **хкис хьун** *f.* qabarmaq; **хкис авун** qabartmaq.

ХКИСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хкис (хкис авун).

ХКУДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) 1) *çıxartmaq*, *çəkib çıxartmaq*, *dartıb çıxartmaq*; **хкудна** *çıxartdı*; **кланчл** *хкудна kötüyü çıxartdı*; 2) *məc.* *xilas etmək*, *qurtarmaq*; баладикай *хкудун bələdan qurtarmaq*; **кьиникьикай хкудун ölümdən xilas etmək; 3) *riyaz.* *çıxmaq (bir ədədi o birindən)*, *xaric etmək (rəqəmi)*; **вадакай пуд хкуд** *beşdən üçü çıx*; 4) *seçmək*; **ауирмақ**; **ам халкьди хкуднавай депутат я о**, *xalqın seçdiyi deputatdır*; **гьадазни пай хкудна она да рау ауирди**; **гьуьлуькай хкудна әриндөн ауирди**; 5) *haldan salmaq*; **ауирмақ**; **вуна зун хкудна сән мәни халдан салдн**.**

ХКУН (-ида, -ана; -из, -изва; **ваш, -ин, -рай, -имир**) *gətirmək*; **хкана** *gətirdi*; *həmçinin bax* Гьун.

ХКУНИ I, ХКУНИЗ I: *Xak isminin hal formaları; bax* Хак.

ХКУНИ II, ХКУНИЗ II: *Xakun felinin hal formaları; bax* Хкун.

ХКУЧУН *dial. bax* Хкечлун.

ХКУЬКЬУН *bax* Хуькуькьун.

ХКУЬРУН *bax* Хуькуьрун.

ХКЯГЪ (ХКЯЙ): **хкягъ (хкяй) хьана z.** *məttəl qaldı*; **хкяй хьана акьвазна мәттәл** *qalib dayandı; həmçinin bax* Пагъ атлана.

ХКЯГЪАЙ I: **Хкягьун** *felinin xususı forması; bax* Хкягьун.

ХКЯГЪАЙ II *sif.* **seçilmiş, seç-mə; çeşidlənmiş, çeşidləgə ayırılmış; хкягъай кІватІгал** *müntəxəbat*; **хкягъай чІалар** *seçilmiş şeylər*; **хкягъай ичер** *çeşidlənmiş almalar*; **хкянавай команда** *seçmə komanda*.

ХКЯГЪУН I (-да, -на; -из, -за-ва; 0//-гъа, -гьин, -рай, -мир) *f.* 1) *seçmək, bir-bir seçmək, araşdırmaq; çeşidləmək*; 2) *məc.* *seçmək, ayırmaq*; **хкягъна (хкяна)** *seçdi, araşdırdı; çeşidlədi; ayırdı*.

ХКЯГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *məsd.* *seçmək, ayırmaq*; **герек тир затлар хкягьун** *lazımlı şeyləri seçmək*.

ХКЯКЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *kəsilmək (yağışın, qarın kəsilməsi)*; **хкякьна кәсиди**; **марф хкякьна** *yağış kəsildi*.

ХКЯНЕК (-кІеди, -кІеда; -ер, -ери, -ера) *qatıq*; **хкянекІедин қатıғın; həmçinin bax** Маст, Кьатух.

ХКЬУН: **Кьун** *felindəki hərəkətin təkrarlanması; bax* Кьун.

ХКЬУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *sakitləşdirmək (ağlayanı); хкьурна* *sakitləşdirdi*.

ХКІАМА, ХКІАМАЗ: **КІан хьун** *felinin formaları; bax* КІан (кІан хьун).

ХКІАН: **КІан хьун** *felinin forması; bax* КІан хьун.

ХКІУН I (-ада, -уна; -аз, -зава; -укІ, -ан, урай, -амир) *f.* *toxunmaq, dəymək, ilişmək, əl vurmaq, хкІуна* *toxundu, dəydi, ilişdi, əl vurdu*; **инсандин кІвач галуькь тавур чкаяр ама инсан аяғи дөймәуән yer-lər qalib**; **гьуьлле кІарабдихь хкІунач** *güllə sümüyә dəymədi*.

ХКІУН II (-ада, -уна; -аз, -зава; -укІ, -ан, -урай, -амир) *f.* *məc.* *sataşmaq, təhqir etmək, pərt etmək, qanını qaraltmaq, qəlbini qırmaq, xətrinə dəymək, sancmaq, incitmək; хкІуна* *sataşdı, təhqir etdi, pərt etdi, qanını qaraltdı, qəlbini qırdı, xətrinə dəydi, sancdı, incitdi*; **адак закай хкІуна о, мөндөн inciьib**; **♦ вил хкІун gözü sataşmaq**.

ХКІУРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ХкІун I.

ХКІУРУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ХкІун II.

ХЛАМИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *tar.* *xlamida (qədim yunanlarda pələxaşxar paltar)*; 2) *məc.* *cübbə, ləbbadə; хламидадин* *xlamidanın*.

ХЛАМИДОМОНАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* *xlamidomonada (bir hüceyrəli yaşıl yosun)*; **хламидомонададин** *xlamidomonadanın*.

ХЛОР (-ди, -да) *kim.* *xlor (kimyəvi element, boğucu qaz); хлордин* *xlorun*.

ХЛОРАЛ (-ди, -да) *kim.* *xloral (kəskin iyli rəngsiz yağlı maye); хлоралдин* *xloralın*.

ХЛОРАЛГИДРАТ (-ди, -да) *tib.* *xloral-hidrat (sakitləşdirici və yuxu gətirən dərman)*.

ХЛОРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xlorator (suyu xlorlamaq üçün cihaz); хлоратордин* *xloratorun*.

ХЛОРИН (-ди, -да) *xlorin (suni lif və bu lifdən parça); хлориндин* *xlorinin*.

ХЛОРИТАР (-ри, -ра) *kim.* *xloritlər; хлоритрин* *xloritlərin*.

ХЛОРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan.* *xlorka (xlorlu əhəng məhlulu)*.

ХЛОРОЗ (-ди, -да) *xloroz* (1. *tib. qan azlığı xəstəliyi*; 2. *bot. bitkinin yarpaqlarında və zoğlarında yaşıl rəngin olması; bitki xəstəliyi*); **хлороздин** *xlorozun*.

ХЛОРОФИЛ (-ди, -да) *bot. xlorofil (bitkilərə yaşillıq verən maddə)*; **хлорофилдин** *xlorofilin*.

ХЛОРОФОРМ (-ди, -да) *tib. xloroform (narkoz, yuxumatma dərmanı)*; **хлороформдин** *xloroformun*.

ХЛОРПИКРИН (-ди, -да) *kim. xlor-pikrin (zəhərləyici və dezinfeksiyaedici maddə)*; **хлорпикриндин** *xlorpikrinin*.

ХНУБ // **ХНУШ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.söy. qorxaq; вун кичле хнуп я сән qorxaqsan; хнубдин qorxağın*.

ХОККЕЙ (-ди, -да) *хоккей; хоккейдин xokkeyin; хоккей кьугьун хоккей оунамақ*.

ХОККУ (-ди, -да) *хокки (япон şeri forması və yanrı)*; **хоккудин** *xokkinin*.

ХОЛЕЦИСТИТ (-ди, -да) *tib. xolesistit (öd kisəsinin iltihabı)*; **холециститдин** *xolesistitin*.

ХОЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xoll (ictimai binalarda istirahət və ya gözləmək üçün böyük otaq, salon, zal)*; **холлдин** *xollun*.

ХОЛОДЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşp. xolodets (ət və ya balıqdan hazırlanan həlməşik maddə şəklində soyuq yemək)*; **холодецдин** *xolodetsin*.

ХОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. xon (cila bülövü)*; **хондин** *xonun*.

ХОНДРИЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot. şingilə (kauçukverən bitki)*; **хондрилладин** *şingilənin*.

ХОНДРОЛОГИЯ (-ди, -да) *anat. xondrologiya (anatomiyanın qığırdaq bəhsi)*; **хондрологиядин** *xondrologiyanın*.

ХОНДРОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. xondroma (qığırdaq toxumasından эмәлә гәлән yeni törәтә)*; **хондромадина** *xondromanın*.

ХОППЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. хopper (yüki özüboşaldan vagon)*; **хоппердин** *xopperin*.

ХОР (-ди, -да) *хор (müğənnilər kollektivi)*; **хордин** *xorun*; **хорда мани лугьун** *xorda мани oxumaq*.

ХОРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *хорал* (1. *katoliklərdə və protestantlarda: xor şək-*

lində oxunan dua; 2. *mus. bu səpkidə yazılmış musiqi əsəri*); **хоралдин** *xoralın*.

ХОРВАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *хорват (Xorvatiyada yaşayan cənubi slavyan xalqı)*; **хорватдин** *xorvatın*; **хорват члал** *xorvat dili*.

ХОРДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xorda* (1. *riyaz. əyri xəttin iki nöqtəsini birləşdirən düz xətt*; 2. *biol. bəzi heyvanların, məs.: balıqların bel sütünü fəqərəsi*); **хордадин** *xordanın*.

ХОРДАЛДИ *z. xorla; хордалди мани лугьун* *xorla mahını oxumaq; хордалди жаваб гун* *xorla cavab vermək*.

ХОРДОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *mus. xordometr (simlərin yoğunluğunu ölçmək üçün cihaz)*; **хордометрдин** *xordometr*.

ХОРЕЙ I (-ди, -да) *ədəb. xorey (vurğusunu birinci heçədə olan ikihecalı şeir təqtisi; şeir vəznələrindən biri)*; **хорейдин** *xoreyin*.

ХОРЕЙ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xorey (xizəyə qoşulmuş maralları sürmək üçün uzun çubuq)*; **хорейдин** *xoreyin*.

ХОРЕОГРАФИЯ (-ди, -да) *xoreografiya* (1. *rəqs sənəti*; 2. *balet rəqsləri yaratmaq və səhnədə göstərmək sənəti*); **хореографиядин** *xoreografiyanın*.

ХОРЕЯ (-ди, -да) *tib. xoreya (əl-ayağın qeyri-ixtiyari titrəmisindən ibarət əsəb xəstəliyi)*; **хорейдин** *xoreyanın*.

ХОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *хорист, хор артисти, xorda oxuyan; хористдин* *xoristin, хор артистinin, xorda oxууanın*.

ХОРИЯМБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. xoriyamb (xorey və yambdan ibarət dördhecalı təqti)*; **хориямбдин** *xoriyambın*.

ХОРМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xormeyster (xor dəstəsinin rəhbəri)*; **хормейстердин** *xormeysterin*.

ХОРОВОД (-ди, -да) *xorovod (yallyyaoxşar rus xalq rəqsi)*; **хороводдин** *xorovodun*.

ХОРОЛОГИЯ (-ди, -да) *xorologiya (biologiyanın müxtəlif bioloji hadisələri fəza perspektivində öyrənən sahəsi)*; **хорологиядин** *xorologiyanın*.

ХОРУНЖИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *xorunji (çar ordusunda: podporuçikə bərabər kazak zabit rütbəsi)*; **хорунжийдин** *xorunjinin*; 2) *köhn. bayraqdar*.

ХОТА (-ди, -да) *xota (qoşa ifa olunan ispan xalq rəqsi)*; **хотадин** *xotanın*.

ХПЕХЪАН *bax* Хипехъан.

ХПЕХЪАНВАЛ *bax* Хипехъанвал.

ХРАДА, ХРАЗ, ХРАЗВА, ХРАНА:
Хурун *felinin vaxt formaları; bax* Хурун.

ХРАЙ I *sif.* toxunma; **храй перем** toxunma köynök.

ХРАЙ II: Хурун *felinin feli sifət forması; bax* Хрун.

ХРЕСТОМАТИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *xrestomatiya*, müntəxabat (*seçilmiş əsərlər məcmuəsi, dərslik*); **хрестоматиядин** müntəxabatın; *həmçinin bax* Хкягъай кІватІал.

ХРИЗАНТЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* xrizantem (*dekorativ bitki*); payızgülü; **хризантемадин** xrizantemin, payızgülünün.

ХРИЗОБЕРИЛЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* xrizoberil (*yaşıl ya sarımtıl yaşıl rəngli qiymətli daş*); **хризобериллдин** xrizoberilin.

ХРИЗОЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* xrizolit (*qızılaçalar yaşılmtıl-sarı rəngli qiymətli daş*); **хризолитдин** xrizolitин.

ХРИЗОПРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* xrizopraz (*yarımqiymətli daş*); **хризопраздин** xrizoprazın.

ХРИЗОТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* xrizotil (*azbest növündən lifli mineral*); **хризотилдин** xrizotilin.

ХРИСТИАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xristian*, хащпәрәст; **христиандин** xristianın, хащпәрәстин; *həmçinin bax* Хашпара.

ХРИСТИАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *xristianlıq*; **христианвилдин** xristianlığın; *həmçinin bax* Хашпаравал.

ХРИСТУ *qəd.* İsa.

ХРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* xriya (*keçmişdə məktəblərdə: verilmiş mövzu əsasında nitq, mühakimə*); **хриядин** xriyanın.

ХРОМ I (-ди, -да *хром* (1. *kimyəvi element, açıq boz rəngli bərk metal*; 2. *sarı boyaq*); **хромдин** xromun.

ХРОМ II (-ди, -да) *хром* (*nazik yumşaq dəri növü*); **хромдин** xromun; **хром чекмеяр** *хром çəkmələr; həmçinin bax* Хилан.

ХРОМАТАР (-ри, -ра) *xromatlar* (*xrom turşusunun sarı rəngli duzları*); **хроматрин** *xromatların.*

ХРОМЕЛЬ (-ди, -да) *xromel* (*nikelin xromla ərintisi*); **хромелдин** xromelin.

ХРОМАТИЗМ (-ди, -да) *xromatizm* (1. *fiz. ağ şüanın müxtəlif rəngli şüalara ayrılma xassəsi*; 2. *mus. sasin yarımtonlar üzrə qalxması ya enməsi*); **хроматизмдин** *xromatizmin.*

ХРОМАТИН (-ди, -да) *biol.* *xromatin* (*heyvan ya bitki hüceyrə nüvəsinin boyanma qabiliyyətinə malik olan əsas maddəsi*); **хроматиндин** *xromatinin.*

ХРОМАТОЛИЗ (-ди, -да) *fiziol.* *xromatoliz* (*xromatinin hüceyrə şirəsində həll olması*); **хроматолиздин** *xromatolizin.*

ХРОМИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *miner.* *xromit* (1. *tərkibində xrom və dəmir olan filiz*; 2. *metallurgiyada işlənən odadavamlı material*); **хромитдин** *xromitin.*

ХРОМОЛИТОГРАФИЯ (-ди, -да) *poligr.* *xromolitografiya* (1. *litografiya üsulu ilə bir neçə rəngdə çap etmə*; 2. *bu üsulla çap olunmuş şəkil və s.*; 3. *bu üsulla çap edən poligrafiya müəssisəsi*).

ХРОМОСОМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *biol.* *xromosom* (*heyvan və bitki organizmlərinin hüceyrə nüvələrində olan və müvafiq sürətdə boyadıldıqda, hüceyrələr ayrıldığı zaman gözə görünən cisimciklər*); **хромосомадин** *xromosomun.*

ХРОМОСФЕРА (-ди, -да) *astr.* *xromosfer* (*Günəş tutulan zaman onun ətrafında qırmızı haşiyə kimi görünən Günəş atmosferinin xarici təbəqəsi*); **хромосферадин** *xromosferin.*

ХРОМОТИПИЯ (-ди, -да) *poligr.* *xromotipiya* (1. *mətbəə maşınları ilə çox rəngdə çap etmə üsulu*; 2. *bu üsulla çap edilmiş şəkil və s.*); **хромотипиядин** *xromotipiyanın.*

ХРОМОФОТОГРАФИЯ (-ди, -да) *fot.* *xromofotografiya* (1. *rəngli fotografiya alma üsulu*; 2. *rəngli fotosəkil*); **хромофотографиядин** *xromofotografiyanın.*

ХРОНИК *tib.* *xronik* хəстə, *xronik* хəстəлиyi olan adam.

ХРОНИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) *salnamə* (*hadisələrin tarixi ardıcılıqla yazılması*); 2) *xronika* (*siyasi, ictimai, ailə və s. hadisələrin tarixini təsvir edən ədəbi əsər*); 3) *xronika* (*qəzetdə: yerli xəbərlər şöbəsi*); 4) *xronika* (*kinoda: gündəlik ictimai həyata həsr olunmuş şəkil*); **хроникадин** *salnamənin, xronikanın.*

ХРОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* salnaməçi, salnamə yazan, vaqiə yazan tarixçi; **хронистдин** salnaməçinin.

ХРОНОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronograf* (1. *bir ölkənin tarixi xronikasının xülasəsindən ibarət qədim yazı abidəsi*; 2. *qısasürən hadisələrin (məs.: top gülləsinin uçuş sürətinin) davamını ölçmək üçün avtomatik cihaz*); **хронографдин** *xronografın*.

ХРОНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronologiya* mütəxəssisi; **хронологдин** *xronologiya* mütəxəssisinin.

ХРОНОЛОГИЯ (-ди, -да) *xronologiya* (1. *tarixi hadisələrin vaxt ardıcılığı ilə yazılışı*; 2. *tarix*; 3. *hadisələrin baş verdiyi, yaxud sənədlərin yazıldığı vaxtı müəyyən edən yardımçı tarix fənni*); **хронологиядин** *xronologiyanın*.

ХРОНОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *xronometr* (*çox dəqiq saat*); **хронометрдин** *xronometrin*.

ХРОНОМЕТРАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronometraj* (*əmək prosesləri müddətinin saniyəölçən vasitəsilə dəqiq ölçülməsi*); **хронометраждин** *xronometrajın*.

ХРОНОМЕТРАЖИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronometrajçı* (*xronometraj apararı şəxs*); **хронометражистдин** *xronometrajçının*.

ХРОНОМЕТРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronometrist* (*idman oyunlarında saniyəölçənlə vaxtı qeyd edən şəxs*); **хронометристдин** *xronometristin*.

ХРОНОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xronoskop* (*son dərəcə qısa (saniyənin mində birinə qədər) vaxtı ölçmək üçün elektrik saati*); **хроноскопдин** *xronoskopun*.

ХСУСИ *sif.* xüsusi; şəxsi; **хуси** *туьквен* xüsusi mağaza; **хуси багъ** xüsusi бағ; **хуси хийридиъ гелкъуьн** şəxsi хеури üçün çalışmaq; **хуси майишат** xüsusi təsərrüfat; *həmçinin bax* **Кьилди**.

ХСУСИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *sahiblik, yiyəlik, xüsusiyyət*; 2) *orijinallıq, spesifikklik, başqalıq*; **хусивилин** *sahiblilin, yiyəliyin, xüsusiyyətin; orijinallığın, spesifikliyin, başqalığın*; **нугъатдин хусивилер** şivənin spesifikliyi; *bax* **Кьилдинвал**; *həmçinin bax* **КьетІенвал**.

ХСУСИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mülk* (*şəxsi*); **хусиятдин** *mülkün*; **захъ жуван хусият ава** *mənim öx şəxsi mülküm var*.

ХСУСИЯТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *özünəməxsusluq*; **хусиятвилин** *özünəməxsusluğun*; **гъар са чІалахъ вичин хусиятвал ава** *hər dilin özünəməxsusluğu var; həmçinin bax* **КьетІенвал**.

ХСУСИЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sahibkar*; **хусиятчидин** *sahibkarın*.

ХСУСИЯТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *sahibkarlıq*; **хусиятчивилин** *sahibkarlığın*.

ХТАЙ: **Хтун** *felinin feli sifət forması; bax* **Хтун**.

ХТАЙВАЛДИ *z. gələn kimi; хуьруьз* **хтайвалди ада майишатдал кьил чІугуна** *o, kəndə gələn kimi təsərrüfata baş çəkdi*.

ХТАР: **Хат** *isminin cəm forması; bax* **Хат**.

ХТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nəvə*; **хтулдин** *nəvənin*; **адаз хтулар пара кІанда** *o, nəvələrini çox istəyir (sevir)*.

ХТУН I: **Хват** *isminin yiyəlik hal forması; bax* **Хват**.

ХТУН II (*хкведа, хтана, хквез, хквезва, хьша, хквен, хтурай, хквемир*) *f.* 1) *qayıtmaq, geri dönmək*; **рагъ акІайла хтана** *günəş batanda gəldi*; 2) *gəlmək, gəlib çıxmaq, varid olmaq, daxil olmaq*; **туьквендиз мал хтана дүкана** (*mağazaya*) *mal gəldi (daxil oldu)*; **♦ вилай хтуй** *gözündən gəlsin*; **рикІел хтун** *yadına düşmək*; 3) *Dağıstanda kənd adı – Хтун (Xtun)*.

ХТИУНУН *bax* **ХутІунун**.

ХУБ *bax* **ХупІ II**.

ХУД I (-да, -да) *hərəkət, yerləş, sürət*; **худ гун** *hərəkətə gətirmək*; **ада вичин кьелемдиз мадни гзаф худ гана** *o, daha sürətlə yazmağa başladı*; **ада машиндиз худ гана физвай** *o, maşını sürətlə sürürdü*; **худда гьатун** *hərəkətə gəlmək*; **худда тун** *hərəkətə gətirmək*; **худ хьун** *yaxşı olmaq, kefi kökəlmək*; **и кар акваз хуьруьнбурун кефияр худ хьана** *bu işi görüb kəndlilərin kefi kökəldi*; **адан крар худ физва** *onun işləri yaxşı gedir*.

ХУД II *z. aramsız, durmadan, fasiləsiz*; **марф худ кьвазвай** *yağış aramsız (durmadan, fasiləsiz) yağdı*.

ХУДА (-ди, -да) *Xuda; Худадин Худанın*.

ХУДБА (-ди, -да) хütбә; худбадин хüt-
bәnin.

ХУДДА *z. bax* Худдаказ.

ХУДДАКАЗ *z. sürәtlә.*

ХУДДИЗ *z. bax* Худдаказ.

ХУЗ I (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) 1) ари;
хузран арынн; хузран муг ари yuvası; 2)
eşşәkarısı.

ХУЗАИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sahib;
хузаиндин sahibin.

ХУК I (-вади, -вада; -вар, -вари, -вара)
1) мәдә; хуквадин мәдәnin; 2) *mәс.* acgöz,
qarınqulu; хук вилик кутун qarınqululuq
etmәk.

ХУК II (-вади, -вада; -вар, -вари,
-вара) *qәd. nizә;* хуквадин nizәnin.

ХУКАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qarınqulu,
doymaz (*adam*); хукацин qarınqulunun,
doymaz adamın; *hәmçinin bax* Руфун (руфун кал).

ХУКУН *bax* Хкун.

ХУКУЧУН *bax* Хкечун.

ХУКИУН *bax* Хкун.

ХУКИУРУН *bax* Хктурун.

ХУЛИГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xuli-
gan, дәләduz; хулигандин xuliganın, дәлә-
duzun.

ХУЛИГАНВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) xuliganlıq, дәләduzluq; хули-
ганвилин xuliganlığın, дәләduzluğın; хули-
ганвал авун xuliganlıq etmәk, дәләduzluq
etmәk.

ХУЛИГАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава;
-а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хулиган (хулиган-
вал авун)

ХУЛИГАНВИЛЕДИ *z. xuliganlıqla.*

ХУЛУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dörd
rәngdән biri (*qumar kağızlarında*); хулусдин
dörd rәngdән birinin.

ХУЛУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра)
dial. bax Хуларбан.

ХУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qrip;
хумадин qripin; хума галукъун qrip olmaq.

ХУМБУКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.*
göyçiçәk (*yaylaq bitkisi*); хумбукIдин
göyçiçәyin.

ХУМРАВ *bax* Хурма.

ХУМУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xırda
yağış; хумулдин xırda yağışın.

ХУН I (-ада, -ана; -аз, -азва; -ух, -ан,
-урай, -амир) *f.* 1) sındırmaq, qırmaq;
2) doğramaq, yarmaq; 3) sınmaq, qırılmaq;
къаб хун qab sındırmaq; кIарасар хун odun
doğramaq; шуьше хана şüşә qırıldı.

ХУН II (-ада, -ана; -аз, -азва; -ух, -ан,
-урай, -амир) *f.* doğmaq; balalamaq, döl
salmaq (*heyvanlarda*); хада doğacaq; хана
doğdu; ада къвед лагъай аял хана о, ikinci
uşağı doğdu; кали хана inәk balaladı.

ХУН III (-а//и, -а//е; -ар, -ари//ери,
-ара//ера) bez; хунин bezin; къве юкI хун
iki metr bez.

ХУН IV (-а, -а; -ар, -ари, -ара) уәһәр;
хунан уәһәрin; *hәmçinin bax* Пурар.

ХУНДУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *zool.*
qunduz (*qiymәtli дәrisi olan gәmirici heyvan*);
2) susamuru; хундуздин qunduzun; susamuru-
nun; хундуздин хам qunduz дәrisi; susamuru
dәrisi.

ХУНКIАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
dial. fәrsiz, iş bacarmayan; хункIайдин fәr-
sizin, iş bacarmayanın.

ХУНСА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
qızıoğlan; хунсадин qızıoğlanın.

ХУНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xunta
(*İspaniyada vә Latin Amerikası ölkәlerinde
ictimai-siyasi tәşkilat vә birlәşmәlerin adı*);
хунтадин xuntanın.

ХУНХУЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хунхуз
(*keçmişдә Mancuriyada vә Şimali Çində qul-
dur, soyğunçu*); хунхуздин хунхузун.

ХУНЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хонча
(*taamlar qoyulmuş sini, мәстәyi*); хунчадин
хончанın.

ХУШ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара)
udum, qurtum, içim; са хушI bir udum, bir qur-
tum, bir içim; хушI авун içmәk; са хушI яд
хъвана bir qurtum su içdi.

ХУШ II *әd.* 1) necә; хушI ам заз бала
хъанвачни! о, мәni necә боғаза уиғиб! хушI
рахада къушар тама quşlar meşәдә necә
gözәl охуур; 2) hansı, necә; әсәb, уахşı; хушI
хъсан югъ я! әсәb уахşı gündür.

ХУШ III *z. çох.*

ХУШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин,
-рай, -мир) *bax* ХушI I (хушI авун).

ХУР (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) sinә, köks;
хурун sinәnin, köksün; хур къунва sinә
tutulub; ♦ хуралай әзбәр; хуралай чирун
әзбәр öyrәnmәk; хурук акатун dilә-ağıza дүş-

mək; **акъваз, вун зи хурук акатда!** dayan, düşərsən əlimə! **хурук акатайвал** necə gəldi; **хура акъвазун** davam gətirmək, tab gətirmək; qarşı durmaq; **душмандин хура акъвазун** düşməne sinə gərmək; **хур галчIурна фин** dirsəkləri üzərində sürünmək; **хурук кутун** tələb etmək, incitmək; **кьил хура тун** başını sallamaq; **хур-кьил гатун** başına-sinəsinə döymək; **хур экъисна** forsla; **хуруз гьуд** <гьил, кап, капаш> ягъун bir işin məsuliyyətini öhdəsinə götürmək; **хурукай хкатун** azad olmaq; **хурун кьул кун** ürəyi ağrımaq; **хурун тьукIуьрунар** şifahi yaradıcılıq; 2) dağ döşü; **дагъдин хурал рагъ аватзавай** dağ döşünə gün düşürdü.

ХУРАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) medal-yon, boyundan asılan zinət əşyası; **хурагъдин** medalyonun.

ХУРАЙ: 1) **Хур** *isminin hal forması; bax Хур*; 2) Azərbaycanda kənd adı – **Хурай** (Xuray).

ХУРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xural (*Mongolustan Xalq Respublikasında seçilən ali və yerli hökumət orqanlarının adı*); **хуралдин** xuralın.

ХУРАЛАЙ z. 1) sinədən, bədahətən; 2) əzbər; **ада хуралай цийи чIалар кIелна** o, bədahətən təzə şeirlər söylədi.

ХУРАР (-и, -а) döş, məmə; **аялдиз хуру гун** uşağa döş vermək (uşağı əmizdirmək).

ХУРАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lifçik; **хураргандин** lifçiyin.

ХУРЖИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xur-cun; **хуржиндин** xurcunun; **ацIай хуржин** dolu xurcun.

ХУРЛИНКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kərtənkələ; **хурлинкIдин** kərtənkələnin.

ХУРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xurma; **хурмадин** xurmanın.

ХУРНАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dial.* 1) xoruldayan; 2) arıq, sısq; **хурнашдин** xoruldayanın; arığın, sısqanın.

ХУРРАМ *sif.* şad, xürrəm, şən; **хуррам ванцел** şad səslə.

ХУРРАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şadlıq, xürrəmlik, şənlik; **хуррамвилин** şadlığın, xürrəmliyin, şənliyin.

ХУРРАМДАКАЗ z. sevincək, şadyana.

ХУРРАМДИЗ z. *bax* Хуррамдаказ.

ХУРР-ХУРР (*səs təqlidi*) xorultu, xorul-damaq; **хурр-хурр ийиз ксанвай** xoruldayaraq yatırdı.

ХУРТ: **хурт авун** 1) əzab vermək, əldən salmaq; 2) öldürmək, məhv etmək; **хурт хьун** əldən düşmək, üzülmək, yorulmaq; **хурт жедалди гатун** əldən (haldan) düşənə kimi döymək.

ХУРТІ itələmə; **хуртI гун** itələmək; **хуртIарна** itələdi.

ХУРТIУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xortum; **филдин хуртIум** fil xortumu.

ХУРУ I: **Хур** *isminin hal forması; bax* Хуру.

ХУРУ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) уаха (*paltarın*); **хурудин** уаханın; **хуру ахъаз** уахасы ачıq; 2) *bax* Хуруар.

ХУРУГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) döşlük, önlük; **хура хуруган тун** döşlük (önlük) geyinmək; **ада лацу хуруган цвана** o, ağ döşlük tikdi.

ХУРУН I: **Хур** *isminin yiyəlik hal forması; bax* Хур.

ХУРУН II *sif.* şifahi; **хурун эсерар** şifahi əsərlər.

ХУРУН III (**храда, храна, храз, хразва, хрух, хран, хурай, храмир**) *f.* 1) toxumaq; **храна** toxudu; **гам хурун** xalça toxumaq; **парча хурун** parça toxumaq; **гьульуьтар хурун** corab toxumaq; **чил хурун** tor toxumaq; 2) hörmək, toxumaq; düzəltmək; tikmək; **киф хурун** saçı hörmək; **жугъун хурун** çəpər hörmək; **куткун хурун** səbət toxumaq.

ХУРУХДИ z. sürünərək, sürünə-sürünə, iməkləyərek, iməkləyə-iməkləyə; **аял хурухди физвай** uşaq iməkləyə-iməkləyə gəldirdi.

ХУРУШ (-ди, -да) görmənin zəifləməsi; **гумадик квай зиянлу шейэри вилерик хуруш кутазва** tüstüdəki zərərli şeylər gözlərin görməsini zəiflədir.

ХУРУШУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toran, qaşqaralan vaxt, alaqqaranlıq; **хурушумдин** toranın; **хурушум хьун** aşşam olmaq, qaş qaralmaq; *hətçinin bax* Рагъдан.

ХУРУШУМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alaqqaranlıq, toranlıq; **хурушумвилин** alaqqaranlığın, toranlığın.

ХУРХ (-ади // -ди, -ада // -да; -ар, -ари // -ри, -ара // -ра) lehmə, horra; **хурхадин** // **хурхдин** lehmənin, horranın.

ХУРЧАР(АР) (-ди(-ри), -да(-ра) böyük heybə; хурчардин (хурчаррин) böyük heybənin.

ХУТАР: Хват *isminin cəm forması*.

ХУТАРАР (-ри, -ра) уayлаq güllərinin bir növü.

ХУТАХУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а, -ин, -рай, -мир) 1) апармаq, götürüb апармаq; götürüb getmək, özü ilə апармаq; 2) Тухун *felinin təkrar forması*; ада аял хутахна о, ушағи özü ilə апарди.

ХУТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xutor (*içərisində sahibinin evi və təsərrüfatı olan ayrica müllk*); хутордин xutorun.

ХУТРУЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ilgək; хутручидин ilgəyin.

ХУТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. xutur (*nuh tayfalarından birinin adı*); хутурдин xuturun.

ХУТХУН *bax* Хутахун.

ХУТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balina; хутидин balinanın.

ХУТИУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) soyunmaq, çıxartmaq (paltarı); хутунна soyundu, çıxartdı; кIвачелай хутунун аyaғından аyaqqabıları çıxartmaq; пекер хутунун paltarları soyunmaq; хам хутунун 1) dərisini soymaq; 2) istismar etmək.

ХУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* hərəarət; хуфдин hərəarətin; *həmçinin bax* Ифин.

ХУХ I: Хун *felinin əmr forması*.

ХУХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xorultu; хухдин xorultunun; хух авун xoruldamaq; хух ацалтна хорuldayaraq; хух ацалтна ксана xorultu ilə yatdı; хух кьуна асiqlə, qəzəblə.

ХУХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хух (хух авун).

ХУЧАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şalvar; хучагдин şalvarın.

ХУШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yoxuş, yamac; хушдин yoxuşun, yamacın.

ХУШ II *sif.* xoş, mehriban, üzügülər, yaxşı, suyuşirin, qanışirin; хуш инсан üzügülər (mehriban) insan; хуш ни хоş ətir; хуш атун хоşu gəlmək; хуш хьун sevinmək; зун акурла, адаз хуш хьана о, мәни гөрəндə sevindi; хуш я вун акун сəни гөрмək хоşdur; вун зи рикIиз хуш я сən мәним хоşuma гəlirsən.

ХУШ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ör-tük, örtü, pərdə; вилерал хуш акьалт-на gözlərinin pərdə örtdü; якIун хуш ətin pərdəsi.

ХУШ IV (-уни, -уна, -ар, -ари, -ара) könül; хушунин könlün; хуш налук könüllü vergi.

ХУШБАХТ *sif.* xoşbəxt; хушбахт кас хоşbəxt adam; хушбахт хьун хоşbəxt olmaq; хушбахт йикьар хоşbəxt günlər.

ХУШБАХТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) хоşbəxtlik; хушбахтвилин хоşbəxtliyin.

ХУШБАХТВИЛЕЛДИ *z. bax* Хушбахтдаказ.

ХУШБАХТВИЛЯЙ *z.* хоşbəxtlikdən.

ХУШБАХТДАКАЗ *z.* хоşbəxtcəsinə, хоşbəxtliklə.

ХУШБАХТДИЗ *z. bax* Хушбахтдаказ.

ХУШ-БЕШ *bax* Хваш (хваш-беш авун).

ХУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) məmnuniyyət; 2) mehribanlıq, səmimilik, dostcasına münasibət, xeyirxahlıq; 3) həlimlik, rəhməlilik, sadəillik, sadəlik; хушвилин məmnuniyyətin; mehribanlığın, səmimiliyin və s.

ХУШВИЛЕЛДИ *z. bax* Хушдаказ.

ХУШДАКАЗ *z.* məmnuniyyətlə, həvəslə, mehribancasına; xeyirxahlıqla; səmimiyyətlə; ада мугьманар хушдаказ кьабулна о, qonaqları mehribancasına (səmimiyyətlə) qarşılıdı.

ХУШДИЗ *z. bax* Хушдаказ.

ХУШЗАВА бəуəнир; адаз вун хушзава о, сəни бəуəнир.

ХУШМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* xoş hisslər; хушмадин хоş hisslərin.

ХУШРАКАН (-ди, -да; ар, -ри, -ра) hörgümçək; хушракандин муг hörgümçək yuvası.

ХУШУНАЛДИ I: Хуш *isminin hal forması*; *bax* Хуш.

ХУШУНАЛДИ II *z.* хоşluqla.

ХУЪДАЙБУР I saxlayanlar (*Хуьн felindən əmələ gəlmiş sifətin cəm forması*).

ХУЪДАЙБУР II saxlayanlar (*Хуьндайбур sifətindən əmələ gəlmiş isim*).

ХУЪДАЙВАЛ saxlamaq qaydası.

ХУЪЗВАЙВИЛЯЙ *z.* saxladığına görə.

ХУЫКУЫКБУН // ХКУКБУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир); 1) söymək, qalmaqal salmaq; 2) dalınca düşmək, sataşmaq, qəmiş olmaq; **хуыкуыкына//хкукына** söydü, qalmaqal saldı; dalınca düşdü, sataşdı, qəmiş oldu.

ХУЫКУЫРУН // ХКУЫРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир); 1) toxunmaq, dəymək; **хуыкуырна//хкуырна** toxundu, dəydi; 2) *məc.* narahat etmək; 3) qurdalamaq; **тлурунал хкуыра!** qasıqla qurdala.

ХУЫЛУЫХУЫЛУЫ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* görməməzlik; **хуылуыхуылуыдин** görməməzliyin.

ХУЫН I (хвена, хуыда, хуыз, хуызва, хуых, хуын, хуырай, хуымир) saxlamaq, qorumaq, qənaət etmək, mühafizə etmək, müdafiə etmək; **вилин нини хыз хуын** göz bəbəyi kimi qorumaq; **ислягьвал хуын** sülhü qorumaq; **гьар са манат хуын** hər manata qənaət etmək; **жува жув хуын** öz-özünü qorumaq; **кьайда хуын** qaydanı saxlamaq; **кьил хуын** başını saxlamaq; **михьи-вал хуын** təmizliyi qorumaq; **рикле хуын** ürəyində saxlamaq; **сив хуын** oruc tutmaq; **диссертация хуын** dissertasiya müdafiə etmək.

ХУЫН II (-и, -а; ар, -ри, -ра) saxlayıb böyütmək; **хуынин** saxlayıb böyütmənin; **ада етимар хвена о**, yetimləri saxlayıb böyütdü.

ХУЫНАЛДИ *z.* saxlamaqla.

ХУЫНУЫХ (-и, -а; ар, -ри, -ра) qoruma, mühafizə etmə, müdafiə; **хуынуыхин** qorumanın, mühafizə etmənin, müdafiənin.

ХУЫР (-уь, -е; ер, -ери, -ера) kənd; **хуыруын** kəndin; **гьар са хуыре са дуст яхь** *mis.* hər kənddə bir dostun olsun; **♦ хуыруык фин** qonaq getmək; **члехи хуыр** böyük kənd; **гьвечи хуыр** kiçik kənd; **са шумуд хуыр** bir neçə kənd; **хуырба-хуыр** kəndbə-kənd; **хуыре-хуыре** bütün kəndlərdə; **хуыре авай** kənddəki.

ХУЫРЕВАЙ *dan.* **бax** Хуыр (хуыре авай).

ХУЫРЕК (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хөрək; **хуырекдин** хөрəyin; **хуырекдин квал** *mətbəx hətçинин бax* **Цай I** (цлун квал); **хуырекдин тлур** хөрək qasıği; **чими хуырек** isti хөрək; **кьайи хуырек** соууq хөрək; **жими хуырек** *dur*у хөрək.

ХУЫРЕКХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yeməкxана; **хуырекханадин** yeməкxанanın.

ХУЫРЕЛ I **хуыр** *isminin hal forması*; **бax** Хуыр; 2) kənd adı – **Хуыре**л (Xürel) (*Azərbaycanda və Dağıstanda ləzgi kəndi*).

ХУЫРУЫБАН (-ди, -да; ар, -ри, -ра) kəndin xəbərçisi, sözgəzdирən (*adam*); **хуыруыбандин** kəndin xəbərçisinin, sözgəzdирənin.

ХУЫРУЫГ: “Хуыруыгрин кьуыл” “Хүрүк рəqси” (*qədim ləzgi xalq rəqsi; bu rəqs Dağıstandakı Xürük kəndinin adı ilə bağlıdır*).

ХУЫРУЫН *sif.* kənd, kəndin; **хуыруын квал**ахар kəndin işləri; **хуыруын майишат** kənd təsərrüfatı; **хуыруын майишатдин институт** kənd təsərrüfatı institutu; **хуыруын мектеб** kənd məktəbi.

ХУЫРУЫНБУР (-у, -а) həmkəndlilər; **хуыруынбурун** həmkəndlilərin; **хуыруынбуруз ам пара квалдай** həmkəndliləri onu çox sevirdilər.

ХУЫРУЫНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kəndli (1. *eyni kənddən olan*; 2. *hər hansı bir kənddə yaşayan*); **хуыруынвидин** kəndlinin.

ХУЫРУЫНЖУВ (-а, -а) kəndli (*müəyyən bir kənddən olan*); **хуыруынжуван** kəndlinin.

ХУЫРУЫНЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) kənd əhli; **хуыруынэгьлидин** kənd əhlinin.

ХУЫЧЕЗ *z.* iki il əvvəl; **и вакьна хуычез хьайиди я** bu hadisə iki il əvvəl olub.

ХФЕТ *bax* Хифет.

ХЦЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* уыгмаq (*ağacdan tökülmüş və ya yerə dağılmış şeyləri*); **хцелна** уыгди; **пешер хцелна** yarpaqları уыгди.

ХЦИ I, ХЦИЗ, ХЦИН: **Хва** *isminin hal formaları*; **бax** Хва.

ХЦИ II *sif.* 1) iti, itilənmiş; **хци чуклул** iti bıçaq; **хци карандаш** itilənmiş karandaş; **хци авун** itiləmək; **хци хьун** iti olmaq; **хци вилер** iti (yaxşı görün) gözлər; **хци женгер** qızğın döyüşлər.

ХЦИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) itilik; 2) qızğınlıq; **хцивилин** itiliyin; **хцивилин** qızğınlığın; **чуклулдин хцивал** bıçağın itiliyi; **женгерин хцивал** döyüşлərin qızğınlığı.

ХЦИВИЛЕДИ *z.* **бax** Хцидаказ.

ХЦИВИЛЯЙ *z.* 1) itilikdən; 2) qızğınlıqdan.

ХЦИДАКАЗ *z.* 1) iti (surətdə); 2) qızğınlıqla.

ХЦИДИЗ *z. bax* Хцидаказ.

ХЦИЗ I: Хва *isminin hal forması; bax* **Хва**.

ХЦИЗ II *z. bax* Хцидаказ.

ХЦИКЪ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) дәри (*heyvanın qarnının dərisi*); хцикьдин дәринин; *həmçinin bax* **Ли**.

ХЦУН I: Цун (**Цвада**, **Цвана**) *felinin hərəkətin təkrar olunduğunu göstərən forması; bax* **Цун**.

ХЦУН II 1) əlavə tökmək, üstünə tökmək; doldurmaq; 2) təkrar səpmək, təkrar əkmək; 3) təkrar şumlamaq, sürmək (yeri).

ХЦУН III: Цун (**Цада**, **Цана**) *felinin hərəkətin təkrar olunmasını göstərən forması*.

ХЦУ *sif. kövrək, tezsınan; хцү хьун* kövrək olmaq, kövrəlmək; **хцү кьаб** tezsınan qab.

ХЦУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) kövrəklik, tezsınanlıq; **хцүвилин** kövrəkliyin, tezsınanlığın.

ХЦУВИЛЯЙ *z. kövrəklikdən, tezsınanlıqdan*.

ХЧАГ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) *dial. lifçik; хчагдин* lifçikin; *həmçinin bax* **Хурарган**.

ХЧЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дәри motal; **хчедин** дәри motalın; *həmçinin bax* **Цел II**.

ХЧЕЛУН *bax* **Хцелун**.

ХЧИАЛУН *bax* **Хцелун**.

ХШКА *sif. dial. diribaş, zirək*.

ХШКАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) diribaşlıq, zirəklik; **хшкавилин** diribaşlığın, zirəkliyin.

ХШЛАВ (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хәсәлә buz (*çaylar donmağa başladığı və ya yazda buz açıldığı zaman əmələ gələn nazik, yumşaq buz*); **хшлавдин** хәсәлә buzun.

ХЫН (-ди, -да; ар, -ри, -ра) хын (*ləzgi milli qadın əyəyi, yubkası*); **хындин** хынın.

ХЪ

ХЪ [хъэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının otuz ikinci hərfi*.

- **ХЪ** *isimlərin sonunda işlənən şəkilçi, məs.: багъди-хъ, тѳруни-хъ, шегъреди-хъ*.

ХЪ - *gram. feillərə hərəkətin təkrarlanması mənasını verən affiks, şəkilçi: məs.: фин – хъфин, хьун – хъхьун və s.*

ХЪАЛАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əlaq (*böyük*): **хъалашдин** əlağın; *həmçinin bax* **Эчѳел**.

ХЪАЛИМ *qəd. sif. vəhşi*.

ХЪАЛХЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) oyuq, koğuş; **сухва авай хъалхъам** dişdəki oyuq; **таран хъалхъам** ağacın koğuşu; 2) çala, çökək, çuxur, batıq; **вилерин хъалхъам** göz çuxuru; **вилер хъалхъамдиз хъфин** gözläri çuxura düşmək; 3) deşik, yarıq, dəlik; **цлан хъалхъам** divarın yarığı.

ХЪАЛХЪАС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tısbağa; **хъалхъасдин** tısbağanın; **хъалхъас кьиб** çanaqlı bağa; *həmçinin bax* **Кьвал алай кьиб**.

ХЪАМА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoyun (*sürüdəki yaşlı qoyun*); **хъамадин** qoyunun.

ХЪАМА II: хъама бармак (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) парақ (*qoyun dərindən tikilmiş böyük paraq*); **хъама бармакдин** параğın.

ХЪАМА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dan. qoca kişi; ада вичин жегъил руш са хъамадиз гана* о, gənc qızını bir qoca kişiyə verdi.

ХЪАМАШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) ağıldanyüngül; **хъамашдин** ağıldanyüngülün.

- **ХЪАН** *ismə əlavə olunub təzə söz əmələ gətirən şəkilçi; məs.: хеб+хъан=хпехъан; гъуьрч+хъан=гъуьрчехъан*.

ХЪАП (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *is. qəfil; хъапан* qəfilin.

ХЪАП: **хъапа-хъап** *z. qəfil, gözlənilmədən, birdən*.

ХЪАПАЦАЙ *sif. dial. kobud*.

ХЪАПІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) gəyirmə, gəyirək, gəyirti; **хъапІ атун** gövşənmək; **хъапІ ягъун** gövşək gətirmək; **хъапІунин** gəyirmənin, gəyirəyin, gəyirtinin; **хъапІ авун** gəyirmək.

ХЪАПІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ХъапІ** (**хъапІ авун**).

ХЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dəmyø; **хъардин** dəmyønin.

ХЪАРТ *sif.* əsl, xalis; **ам хъарт лезги я о**, əsl ləzgidir.

ХЪАРТ-ХЪУРТ *səs təqlidi:* харт-хурт.

ХЪАРХЪ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) yaşıl qoz; **хъархъунин** yaşıl qozun; **хъархъу(н) тар** qoz ağası.

ХЪАРХЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* vecsiz adam; **хъархъамдин** vecsiz adamın.

ХЪАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) xarxan (*ağac gövdəsində bitən ot*) **хъархъандин** xarxanın.

ХЪАРХЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şırıltı (*suyun*); **хъархъардин** şırıltının; **яд хъархъар ийиз авахъзава** su şırıltı ilə axır.

ХЪАХЪ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) yararsız torpaq; **хъахъунин** yararsız torpağın.

ХЪАХЪ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çirk qatı (*maye ərzaqın üzərində əmələ gələn ağ çirk qatı*); **хъахъунин** çirk qatının.

ХЪАЧ I (хъчади, хъчада, хъчар, хъчари, хъчара) ot; göyörti; **хъчадин** otun; göyörtinin; **недай хъчар** yeməli göyörti; **неклед хъач** zəncirotu; **хъач-мач** hər cür ot; **хъач-хъуч** ot-alaf; **хъчад афар** göy qutabı.

ХЪАЧ II: хъач авун *dan.* lağ etmək, rişxənd etmək.

ХЪАЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Хъач (хъач авун).

ХЪВАДАЙ I: Хъун *felinin feli sifət forması; bax* Хъун.

ХЪВАДАЙ II *sif.* 1) içməli; **хъвадай яд** içməli su; **хъвадай затI** içki; 2) içki içən, içki düşgünü, alkoqolik; *bax* Хъун.

ХЪВАЗ, ХЪВАЙИ, ХЪВАЙИДИ, ХЪВАН: Хъун *felinin formaları; bax* Хъун.

ХЪВАЙИВИЛЯЙ *z.* içdiyinə görə.

ХЪВАЛАХЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) talaşa, yonqar; **хъвалахъдин** talaşanın, yonqarın.

ХЪВАНА: Хъун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Хъун.

ХЪВАРЦ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) damdabaca; **хъварцран** damdabacanın; **хъварц акьалтун** yatanda nəfəsi çatmamaq.

ХЪВАЧ I: Хъфин *felinin əmr forması; ада заз хъвач лагъана о, мənə get dedi.*

ХЪВАЧ II: Хъун *felinin şək-şübhə forması; заз чиз, ада хъвач мənсə о, içməz.*

ХЪВЕР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) gülüş, təbəssüm; **адан чина хъвер ава** onun üzündə təbəssüm var; **галачир хъвер** süni gülüş; **хъвердин** guluşun, təbəssümün; **мили хъвер** xoş gülüş, xoş təbəssüm; **хъвер авун** a) gülmək; b) istehza etmək, rişxənd etmək; **хъвер гъун** gülüş doğurmaq; **хъвер хуьн** gülməyi saxlamaq; **хъвер кваз** gülərək, təbəssümlə; **хъвер акатун** gülməyi gəlmək; **адан кIуфук хъвер ква** onun dodaqlarında təbəssüm var.

ХЪВЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъвер (хъвер авун).

ХЪВЕХЪ (хъуькье, хъуькье, хъуькьер, хъуькьерери, хъуькьерера) 1) yanaq; **хъуькьвен** yanağın; 2) çörəyin yarısı; **са хъвехъ фу** yarım çörək.

ХЪЕЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qəzəb, qeyz, hirs, acıq, kin, qərəz; **хъилен** qəzəbin, qeyzin, hirsin, acığın, kinin, qərəzin; **хъел квай** qəzəbli, acıqlı, hirsli; **хъел авун** a) tərslik etmək, şiltaqlıq etmək; b) incimək, küsmək, acıq etmək; **хъел хъун** dalaşmaq, küsüşmək, bir-biri ilə danışmamaq; **хъел акатун** qəzəblənmək, qeyzlənmək, hirsələnmək, acıqlanmaq; **хъел аладарун** acıq çıxmaq; **хъел алахъун** hirsli soyumaq; **хъел атун** acığı gəlmək, qəzəblənmək, qeyzlənmək; **хъел атанатIа, яд хъухъ** *mis.* acığın tutur, su iç; **хъел гъун** *və yaxud* хъел кутун acıqlandırmaq, qəzəbləndirmək; **вуна заз хъел гъимир** sən məni hirsələndirmə (*qəzəbləndirmə*); **адак хъел ква** о, hirslidir; **хъелдай инсан** küsəyən; **ам хъиле кузва** о, hirsindən boğulur; **адан хъел элекъна** onun hirsli keçdi.

ХЪЕЛА, ХЪЕЛАЙ, ХЪЕЛДА: Хъелун *felinin formaları; bax* Хъелун.

ХЪЕЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) acıqlandırmaq, hirsələndirmək, cinlətmək, qəzəbləndirmək, qızıdırmaq; 2) dalaşdırmaq, küsdürmək, aralarını vurmaq; **хъелерна** acıqlandırdı, hirsələndirdi *və s.*

ХЪЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъел (хъел авун).

ХЪЕМЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хеме (*ləzgi milli çörəyinin bir növü*); **хъемедин** хеменин.

ХЪЕМЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) хеме (*kiçik ləzgi xəncəri*); **хъемедин** хеменин (*kiçik xəncərin*).

ХЪЕМП (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) oyun çubuğu (*armud ağacının budağından düzəldilmiş*); **хъемпинин** oyun çubuğunun; *həmçinin bax Шакьундах.*

ХЪЕМПАР (-ри, -ра) хемпар (*armud sortu*); **хъемпаррин** хемпарларın.

ХЪЕН (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) kölgə; **таран хъен** ağac kölgəsi; **инсандин хъен** insan kölgəsi; **хъендин** kölgənin; **хъен вегин** rəxnələmək; **хъендай фин** əksinə getmək; **зи хъендай фимир** mənim əksimə getmə.

ХЪЕНЧІ (-и, -и; -ер, -ери, -ера) keramika (**1.** *saxsı şeylər*; **2.** *dulusçuluq; saxsı istehsalı*); **хъенчин** gildən qayılmış, saxsı; **хъенчин** getle saxsı küpə; **хъенчин квар** saxsı səhəng; **хъенчин кьапар** saxsı qablar.

ХЪЕРЛЕНЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərçə balası; **хъерленцдин** sərçə balasının.

ХЪЕЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kin; **хъецдин** kinin.

ХЪЖЕДА, ХЪЖЕЗВА; Хъхъун *felinin formaları; bax Хъхъун.*

ХЪИВЕГЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) **1)** *вегин felinin təkrar forması*; **2)** içmək; **хъивегъна** içdi; **хъивегъун(ар)** авун içki içmək, sərxoşluq etmək.

ХЪИЙИДА, ХЪИЙИДАЧ: **Хъувун** *köməkçi felinin inkar forması; bax Хъувун.*

ХЪИЙИЗ, ХЪИЙИЗВА, ХЪИЙИМИР: **Хъувун** *felinin formaları; bax Хъувун.*

ХЪИКЪИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gicitkən (*duzla övkələnmiş*); **хъикъифдин** gicitkənin (*duzla övkələnmiş*).

ХЪИЛГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* əhali; **хъилгардин** əhalinin; *həmçinin bax Шатли.*

ХЪИЛЕЛДИ *z.* acıqca, hirsli (*surətdə*).

ХЪИЛЕР: **Хъел** *isminin cəm forması.*

ХЪИЛЕРАЙ *bax Хъылай.*

ХЪИЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Хъелун.*

ХЪИЛЕЦІ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) күсөуөн; **хъилецдин** күсөуөнin.

ХЪИЛЧИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qılçıq; **хъилчихдин** qılçığın; **кьуьлуьн** хъилчихар buğda qılçığı.

ХЪИЛЧИХ ВЕКЪ qılçıqotu (*qılçığa-oxşar ot*).

ХЪИЛЯЙ I: **Хъел** *isminin hal forması; bax Хъел.*

ХЪИЛЯЙ II *z.* ...acığına, acıqdan; **ада и кар зи хъылай авуна** o, bu işi mənim acığıma elədi.

ХЪИМИТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fırtıq; **хъимитдин** fırtığın.

ХЪИНБУБА *z.* başı üstə gəzən (*adam*).

ХЪИНЕЗМАЧ: **Тіуьн** *felinin forması; bax Тіуьн.*

ХЪИПЕДИ, ХЪИПЕР: **Къиб** *isminin formaları; bax Къиб.*

ХЪИПЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* xipen (*sarı gül açan ağac*); **хъипендин** xipenin.

ХЪИПЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. dial.* sarışın, sarıyağız (*adam*); **хъипецдин** sarışının, sarıyağızın.

ХЪИПИ *sif.* **1)** sarı; **хъипи ранг** sarı rəng; **хъипи нуькI** *zool.* sarıköynək; **хъипи авун** saraltmaq; **2)** solğun, rəngi qaçmış, rəngi ağarmış (*insan haqqında*); **хъипи хъун** a) saraltmaq; b) rəngi ağarmaq.

ХЪИПИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) **1)** sarılıq; **2)** solğunluq; **хъипивилин** sarılığın, solğunluğun.

ХЪИПИДАКАЗ *z.* solğun (*surətdə*).

ХЪИПИДИЗ *z.* *bax* Хъипидаказ.

ХЪИПИЗ *z.* *bax* Хъипидаказ.

ХЪИПИКЪАР (-ри, -ра) *c.h., bot.* zəmi çiçəkləri (*sarı rəngli*); **хъипикъарин** zəmi çiçəklərinin.

ХЪИПИЦУЪК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* qaymaqçiçəyi; **хъипицуькведин** qaymaqçiçəyinin.

ХЪИПРЕ: **Къиб** *isminin hal forması; bax Къиб.*

ХЪИПРЕПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1)** danadışi; **хъипрепидин** danadışının; **2)** xərcəng (*heyvan*); **3)** balıqqulağı.

ХЪИРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qabıq; **хъиредин** qabığın; **какад хъире** yumurta qabığı; **кIерецдин хъире** qoz qabığı.

ХЪИРЕПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) saxsı qırığı, çini qırığı; **хъирепидин** saxsı qırığının, çini qırığının.

ХЪИРТИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) damar; **хъиртишдин** damarın; **им як хъанач хъи, им вири хъиртишар хъана** bu ət olmadı ki, hamısı damar oldu.

ХЪИТКЪИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qıdıq; хъиткъитдин qıdığın; хъиткъитлар кутун qıdıqlamaq; *həmçinin bax* Тихтих.

ХЪИТКЪБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çatlaq, çat, yarıq; хъиткъбердин çatlağın, çatın, yarığın; хъиткъбер авун çat açmaq, yarıq açmaq; хъиткъбер акатун çatlaq-çatlaq olmaq, çatlamaq.

ХЪИТКЪИН: хъиткъин хъун *f.* tikə-tikə olmaq.

ХЪИТКЪИНАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* bomba; хъиткъинагдин bombanın.

ХЪИТКЪИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* partlatmaq, çatlatmaq; хъиткъинарна partlatdı; ракъини чил хъиткъинарна güneş torpğı çatlatdı; аязди яд авай квар хъиткъинарна şaxta içində su olan səhəngi çatlatdı.

ХЪИТКЪИНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sınmaq, çatlamaq, qırılmaq; стакан хъиткъинна stəkan sındı; къул хъиткъина taxta çatladı; 2) partlamaq; хъиткъиндай затI partlayıcı maddə; ♠ вилериз иви хъиткъинна gözlərinə qan damdı.

ХЪИТРЕШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəlrə; хъитрепдин qəlrənin.

ХЪИФ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) zoğ; хъифрен zoğun; *həmçinin bax* Берг.

ХЪИЦИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoyun dərisi; хъицикьдин qoyun dərisinin; бухара хъицикь qaragül dərisi.

ХЪИЦІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) qotur; хъицинин qoturun.

ХЪИЧИН (-еда, -ена; -ез, -езва; -ич, -ен, -ирай, -имир) çiləmək, səpmək; çisəmək; хъичена çilədi, səpdi; çisədi; нурар хъичена nur çiləndi.

ХЪИЧИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъичин.

ХЪИЯ: Авун *felinin əmr forması*; *bax* Авун.

ХЪИЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -гьI/-а, -ин, -рай, -мир): Ягъун *felinin təkrar forması*.

ХЪЛАГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -рай, -мир): Лугъун *felinin təkrar forması*.

ХЪЛУН: Лугъун *felinin təkrar forması (danişqda)*.

ХЪСАН I *sif.* 1) yaxşı; 2) xeyirxah, sevimli, əziz; хъсан рехъ хъуй (хъурай)! yaxşı yoll; uğur olsun!; хъсан кIвал yaxşı ev;

хъсан кас yaxşı adam; хъсан хъун yaxşı olmaq; хъсан шивдин гуьгъуьна руг жеда yaxşı at sürətlə qaçar; хъсан дуст əziz dost.

ХЪСАН II *z.* yaxşı, gözəl, qəşəng; хъсан авун yaxşılaşdırmaq; ада хъсандиз кхъизва о, qəşəng yazır; ам лугъуз тежедай къван хъсан руш я о, çox gözəl qızıdır.

ХЪСАНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъсан (хъсан авун).

ХЪСАНБУР I *sif.* yaxşılar.

ХЪСАНБУР (-у, -а): Хъсанбур *sifətin-dən əmlə gəlmiş isim:* yaxşılar; хъсанбурун yaxşıların.

ХЪСАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yaxşılıq; хъсанвилин yaxşılığın; хъсанвал авун yaxşılıq etmək; хъсанвилиз хъсанвал ая yaxşılığa yaxşılıq et; хъсанвал гуьлуьз вегъейтIани квахъдач *a.s.* yaxşılığı dənizə də atsan itməz.

ХЪСАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъсанвал (хъсанвал авун).

ХЪСАНВИЛЕЛДИ *z. bax* Хъсандаказ.

ХЪСАНДА//ХЪСАНЗАВА yaxşıdır; ви кефияр хъсанзавани? sənin kefin yaxşıdır mı?

ХЪСАНДАКАЗ *z.* yaxşıca.

ХЪСАНДАЙЛА *z.* yaxşı anda.

ХЪСАНЗ *z. bax* Хъсандаказ.

ХЪСАНДИ I *sif.* yaxşı.

ХЪСАНДИ II (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* yaxşı; хъсандан yaxşının.

ХЪСАНДИЗ *z. bax* Хъсандаказ.

ХЪУВУН (хъийида, хъувуна, хъийиз, хъийизва, хъия, хъийин, хъувурай, хъийимир) 1) авун *felinin təkrar forması*; 2) əvvəlki vəziyyətə gətirmək.

ХЪУКЪВАЙ *sif.* bərkləşmiş, bərkimiş, bayat, qurumuş; хъукъвай фу qurumuş çörək; хъукъвай кака isti küldə bişmiş yumurta.

ХЪУКЪВАЙБУР I *sif.* Хъукъвай *sifətinin cəm forması*.

ХЪУКЪВАЙБУР II *is.* bərkimişlər, qurumuşlar.

ХЪУКЪВАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bərklik, bayatlıq, quruluq; хъукъвайвилин bərkliyин, bayatlığın, quruluğun.

ХЪУКЪВАНА: Хъукъун *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* Хъукъун.

ХЪУКЪРА: Къукъ *isminin tək forması*.

ХЪУКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) boranı, balqabaq; хъукъудин боранının, balqabağın; *hətçinin bax* Буран.

ХЪУКЪУГЪ: Хъукъун *felinin əmr forması*; *bax* Хъукъун.

ХЪУКЪУН (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -угъ, -ван, -урай, -вамир) *f.* bərkimək, qurumaq; хъукъвана bərkidi, qurudu.

ХЪУКЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bərkitmək, qurutmaq; хъукъурна bərkitdi, qurutdu.

ХЪУКЪАР: Къукъ *isminin cəm forması*; *bax* Къукъ.

ХЪУКЪУКЪ: Хъукъун *felinin əmr forması*; *bax* Хъукъун.

ХЪУКЪУН (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -угъ, -къван, -урай, -вамир) *f.* 1) ağlamağı saxlamaq; 2) sakit olmaq, təsəlli tapmaq; хъукъвана ağlamağı saxladı; sakit oldu, təsəlli tapdı.

ХЪУКЪУРУН (-да, -на; -из, -зава; -ура, -рай, -мир) *f.* 1) ağlamağı saxlatmaq; 2) sakitləşdirmək, təsəlli vermək; хъукъурна ağlamağı saxlatdı; sakitləşdirdi, təsəlli verdi.

ХЪУЛ (-ди, -да) qotur (*heyvanlarda*); хъулдин qoturun; хъул акатун qotur olmaq; балкІандик хъул акатна at qotur oldu.

ХЪУЛАЖ *sif.* haldan düşmüş, taqətsiz; ам рехъ фена хъулаж хъанвай о, yol gedib haldan düşmüşdü.

ХЪУЛАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kök qadın; хъулашдин kök qadının.

ХЪУЛГЪУН *dial.* Лугъун *felinin təkrar forması*; *bax* Лугъун.

ХЪУН (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -ухъ, -урай, -ван, -вамир) *f.* 1) içmək; хъвана içdi; яд хъун su içmək; дарман хъун dərman içmək; тухдалди хъун doyunca içmək; чехир хъун çaxır içmək; хъваз гъатун kef çəkmək, sərxoşluq etmək; хъвайиди кылиз акъатун çox içki içib özünü idarə edə bilməmək; 2) sormaq, əmmək; аялди мам хъвазва ушаq ana döşünü əmir; данади кал хъвана дана inəyi əmdi; яд хъвадайла, инсан анихъ амукърай, гъулягъдикни кямир *mis.* su içəndə nəinki insana, heç ilana da dəymə.

ХЪУНАР (-ри, -ра) sərxoşluq; içki məclisi; хъунрин sərxoşluğun; içki məclisinin; хъунар авун sərxoşluq etmək.

ХЪУНЧ (-ар, -ари) yüksəklik, hündürlük; хъунчарин yüksəkliklərin, hündürlüklərin.

ХЪУШ *bax* ХупІ.

ХЪУРКЪАР: Хъурхъ *isminin cəm forması*; *bax* Хъурхъ.

ХЪУРКЪУНИ: Хъурхъ *isminin hal forması*; *bax* Хъурхъ.

ХЪУРТ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) zibillik, zibil tökülən yer, zibilxana; хъуртан zibilliyin, zibil tökülən yerin, zibilxananın; хъуртайни цуьк экечДа *mis.* zibillikdə də gül bitər.

ХЪУРТАКЪАЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* sirkən; хъуртахъачдин sirkənin.

ХЪУРТИ: хъуртІ авун *f.* pis hala salmaq.

ХЪУРХЪ (-къуни, -къуна; -ар, -къари, -къара) 1) qoyun dərisinin bir parçası (*suvağ işlərində istifadə olunan*); 2) qoyun dərisinin bir parçası (*banka, balon, nehrə ağzını bağlamaq üçün*); хъуркъунин qoyun dərisi parçasının; ♦ чинал хъурхъ акъалтнавай инсан vicdansız, utanmaz insan, həyasız, sırtıq insan.

ХЪУРХЪУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) paltar (*cırıq, çirkli*); хъурхъушдин cırıq, çirkli paltarın.

ХЪУРЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yortma; хъурцдин yortmanın; балкІанар хъурцада физвай атлар yortma qaçırdılar; хъурц авун yortma qaçmaq; хъурц акъатун *dan.* çox gəzib yorulmaq; хъурца гъатун <хъун> həddindən çox çalışmaq.

ХЪУРЦАР (-ри, -ра) *qəd.* slavyanlar; хъурцарин чилер slavyanların torpaqları.

ХЪУТКЪУН: хъуткъун хъун *f.* atılmaq; вилихъди хъуткъун хъун irəli atılmaq.

ХЪУТКЪУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) dartmaq, çəkmək; ада балкІандин зарпанд хъуткъунарна о, atın yüyənini dartdı; дидеди аялдин гъил къуна хъуткъунарна ана ушаğın əlini tutub dartdı; 2) qorxutmaq, qorxuuya salmaq, diksindirmək, hürkütmək; ада балкІан хъуткъунарна о, atı hürkütdü; 3) vurmaq, tərpmək; тфенгди пис хъуткъунарна түfəng güclü tərpdі.

ХЪУТКЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) səksənmək, diksinmək; 2) çimçismək, tükləri ürpərmək; **хъуткьунна** səksəndi, diksindi; çimçışdi, tükləri ürpərdi.

ХЪУТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaşınma, qotur (*insanlarda*), qoturluq; **адак хъутур ква о**, qoturdu; **хъутур акьалтун вә уахуд хъутурди кьун** qoturla örtülmək.

ХЪУТІАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) güney; **хъутІалдин** güneyin; **хъутІал хуър** güney kənd.

ХЪУФ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* nəfis; **хъуфунин** nəfsin.

ХЪУХЪ: **Хъун** *felinin əmr forması*; *bax* **Хъун**.

ХЪУЦАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qudurğan; **хъуцандин** qudurğanın.

ХЪУЦУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) böyük tonqal; **хъуцудин** böyük tonqalın; *həmçinin bax* **Цайлахан**.

ХЪУЦУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iç piyi; əridilmiş quyuq yağı; **хъуцурдин** iç piyinin; əridilmiş quyuq yağının; *həmçinin bax* **Къавурар**.

ХЪУЧ I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) аyaqyolu; **хъучадин** аyaqyolunun.

ХЪУЧ II (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) kül; **хъучадин** külün; *həmçinin bax* **Рухъ**.

ХЪУЧКЪУР *bax* **Къужгъур**.

ХЪУЪКЪВЕ: **Хъвехъ** *isminin tək hal forması*; *bax* **Хъвехъ**.

ХЪУЪКЪВЕР: **Хъвехъ** *isminin cəm forması*; *bax* **Хъвехъ**.

ХЪУЪКЪУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) iynə deşiyi; **хъуъкъумдин** iynə deşiyinin.

ХЪУЪМ I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *dial.* kösöv; **хъуъмедин** kösövün.

ХЪУЪМ II (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *dial.* kül; **хъуъмедин** külün.

ХЪУЪМЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kösövlük; **хъуъмегдин** kösövlüyün.

ХЪУЪР (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) kəpək (*başda*); **хъуъредин** kəpəyin; **гьуъл-ягъдин хъуър** ilan dərisi; **хъуър алахъун** qabıq vermək; **хъуър вегъин** qabıqdan çıxmaq (*ilan haqqında*).

ХЪУЪРЕДАЙБУР I *sif.* güləyənләр; **абур хъуъредайбур тушир** onlar güləyən deyildilər.

ХЪУЪРЕДАЙБУР II (-у, -а) *is.* 1) güləyənләр; **хуъре хъуъредайбур гзаф хъанва** kənddə güləyənләр çoxalıb; 2) *məc.* istehza edənләр; **адал хъуъредайбур тІимил авачир** ona istehza edənләр az deyildi.

ХЪУЪРЕДАЙВАЛ *z.* 1) gülən (*halda*); 2) istehzalı.

ХЪУЪРЕДАЙДИ I *sif.* gülən; **ам хъуъредайди тир о**, gülən idi.

ХЪУЪРЕДАЙДИ II (-а, -а) *is.* gülən; **хъуъредайдан** gülənin.

ХЪУЪРЕЗ: **Хъуъруьн** *felinin forması*; *bax* **Хъуъруьн**.

ХЪУЪРЕЗ-ХЪУЪРЕЗ *z.* gülə-gülə; **хъуърез-хъуърез атана** gülə-gülə gəldi.

ХЪУЪРЕЗВАЙБУР *is.* gülən insanlar.

ХЪУЪРТ *bax* **Хъурт**.

ХЪУЪРУЬН (-еда, -ена; -ез, -зава; -уьхъ, -ен, -уьрай, -емир) 1) gülmək, gülüm-səmək; **хъуърена** güldü, gülümsədi; **гаф лагъана жув хъуъремир** *mis.* sözü deyib özün gülmə; 2) gülüş, qəhqəhə; təbəssüm, gülümsəmə; **хъуъруьн акатун** gülməyi tutmaq; **хъуъруьниз вегъин** lağa qoymaq, ələ salmaq.

ХЪУЪРУЬНАР (-ри, -ра) istehza, masqara, ələ salma, rişxənd, lağa qoyma; **хъуъруьнар авун** ələ salmaq, masqara etmək, istehza etmək, lağa qoymaq, rişxənd etmək; **хъуъруьнар кутун** güldürmək, gülməyə məcbur etmək.

ХЪУЪРУЬНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Хъуъруьнар** (**хъуъруьнар авун**).

ХЪУЪРУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -уьхъ, -ен, -мир, -рай) 1) güldürmək; 2) istehza etmək, lağa qoymaq; **хъуъруьрна** güldürdü; istehza etdi, lağa qoydu.

ХЪУЪРУЪХЪ: **Хъуъруьн** *felinin əmr forması*; *bax* **Хъуъруьн**.

ХЪУЪРУЪШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qabıq (*meyvədə*), qışa, qılaq; **хъуъруьшдин** qabıqın, qışanın, qılaqın; **ичин хъуъруьш** alma qabığı; **балугъдин хъуъруьш** balığın qılağı; **пахладин хъуъруьш** paxla qabığı.

ХЪУЪТУЪЛ *sif.* 1) yumşaq; **хъуътуъл фу** yumşaq çörək; **хъуътуъл хъуъцуьган** yumşaq balıq; **хъуътуъл мез аваз хъун** mülayim danışmaq; **хъуътуъл авун** yumşaltmaq; **хъуътуъл хъун** yumşalmaq; 2) *məc.* yumşaqirəкли, rəhmli, həlim, sadə, mehriban; **хъуътуъл**

инсан yumşaquřekli (rəhmli, həlim, sadə, mehriban) insan; **адан хъуьтуьлвили чун гьейранарна** onun sadəliyi bizi heyran etdi; **хъуьтуьлрикай кьун** xořagələn söhbətlər etmək.

ХЪУЬТУЬЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Хъуьтуьл (хъуьтуьл авун).

ХЪУЬТУЬЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yumşaqliq; 2) yumşaqüřeklilik, həlimlik, rəhmlik, sadəlik, mehribanlıq; **хъуьтуьлилин** yumşaqliğın; yumşaqüřekliliyin, həlimliyin, rəhmliyin, sadəliyin, mehribanlığın.

ХЪУЬТУЬЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Хъуьтуьлдаказ.

ХЪУЬТУЬЛДАКАЗ *z.* 1) yumşaqliqla; 2) yumşaqüřekliliklə, həlimliklə, rəhmliklə, sadəliklə, mehribanlıqla.

ХЪУЬТУЬЛДИЗ *z. bax* Хъуьтуьлдаказ.

ХЪУТІУЬ, ХЪУТІУЬН: Къуьд *isminin hal formaları; bax* Къуьд.

ХЪУТІУЬЗ *z.* qıřda; **хъуьтІуьз ам кІвалаяй экъечІнач** qıřda o, evdən çıxmadı; **гатуз гъазурайди хъуьтІуьз неда** *mis.* yayda tədarük olunan qıřda yeyilər.

ХЪУТІУЬКАР (-ри, -ра) payız əkini; **хъуьтІуькаррин** payız əkinlərinin.

ХЪУТІУЬН I: Къуьд *isminin yiyəlik hal forması; bax* Къуьд.

ХЪУТІУЬН II *sif.* qıřın; **хъуьтІуьн чІав** qıř vaxtı; **хъуьтІуьн тум яргъи я eyhamla deyilən misal:** məni tələsdirmə, nə vaxt nə etmək lazım olduğunu özüm yaxşı bilirəm.

ХЪУТІУЬН КЪАР *qəd. ləzgi xalq təqvimində yanvarın 6-dan 20-dək olan ayın adı.*

ХЪУТІУЬН МЕКЪЕР *qəd. ləzgi xalq təqvimində dekabrın 7-dən 21-dək olan ayın adı.*

ХЪУТІУЬН РАГЪ ЭЛКЪВЕДАЙ КЪАР *qəd. ləzgi xalq təqvimində dekabrın 22-dən yanvarın 5-dək olan ayın adı.*

ХЪУТІУЬН ХИБ *qəd. ləzgi xalq təqvimində fevralın 22-dən martın 15-dək olan ayın adı; həmçinin bax* Хиб.

ХЪУТІУЬН ЦИГ *qəd. ləzgi xalq təqvimində yanvarın 21-dən fevralın 4-dək olan ayın adı.*

ХЪУТІУЬХЪ, ХЪУТІУЬТІЯЙ: Къуьд *isminin hal formaları; bax* Къуьд.

ХЪУЬХЪВЕЛ, ХЪУЬХЪВЕР: Хъвехъ *isminin hal formaları; bax* Хъвехъ.

ХЪУЬЦУЬГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) balıř, yastıq; **хъуьцуьгандин** balıřın, yastığın; **хъуьцуьгандин чин** balıřüzü, yastıqüzü; **арабадин хъуьцуьган** arabanın oxunun yastığı.

ХЪУЬЧЕДАЙДИ keyfiyyətiz unu uğan.

ХЪУЬЧЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) keyfiyyətiz un (*dəyirman daşının arxasına uğılan*); **хъуьчендин** keyfiyyətiz unun.

ХЪУЬЧЕ, ХЪУЬЧІУЬК: КъуьчІ *isminin hal formaları; bax* КъуьчІ; **хъуьчІуьн кІан** qoltuqaltı; **хъуь-чІуькай кьун** qoluna girmək.

ХЪФЕЙ: Хъфин *felinin feli sifət forması; bax* Хъфин.

ХЪФЕНА I: Хъфин *felinin feli bağlama forması; bax* Хъфин.

ХЪФЕНА II: Хъфин *felinin keçmiş zaman forması; bax* Хъфин.

ХЪФЕНМАЗДИ *z.* gedib çatan kimi.

ХЪФИН (-ида, -ена; -из, -изва; хъвач, -ин, -ирай, -имир) *f.* 1) getmək; **хъфена** getdi; **къвез-хъфин** gəlib-getmək; **чун хъфида** biz gedəcəyik; **ам хъфидайвал хъана** o, getməli oldu; **фад хъфин** tez getmək; **хъфида эхир** gedəcək axı; **вун хъфейтІа хъсан я** sən getsən yaxşıdır; **хъфимир** getmə; **хъфейбур** gedənlər; 2) ərdən boşanıb getmək, boşanmaq; **ам гъуьлуькай чара хъана бубадин кІвализ хъфена** o, ərindən ayrılıb (*boşanıb*) atası evinə getdi.

ХЪХЪАНА: Хъхъун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Хъхъун.

ХЪХЪУН (хъжеда, хъхъана, хъжез, хъжезва, хъхъухъ, хъжен, хъхъу-рай, хъжемир) 1) хъун *felinin təkrar forması*; 2) əvvəlki vəziyyətə gəlmək; 3) araya gəlmək; 4) yaxşı olmaq, sağalmaq (*yara*).

ХЪЧАР: Хъач *isminin cəm forması; bax* Хъач.

ХЪЧИН (-еда, -ена; -из, -изва; -ич, -ин, -ирай, -имир) *bax* Хъичин.

ХЪША: Хтун *felinin əmr forması; bax* Хтун.

ХЪЫНА *dial.* sonra; *həmçinin bax* Ахпа.

ХЪЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* paya (*uclu*); хъярдин payanın.

ХЪ

ХЪ [хье] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının otuz üçüncü hərfi.*

ХЪАЙИ *sif.* olmuş, olub, keçən, baş vermiş; **хъайи кар** olmuş iş; **хъайи вакъиа** baş vermiş hadisə; **хъайи кардал пашман хъун** olub, keçən işə görə peşman olmaq.

ХЪАЙИВИЛЯЙ *z.* olduğuna görə.

ХЪАЙИДИ I *sif.* nə vaxtsa olan.

ХЪАЙИДИ II *is.* olan; **хъайиди хъана** olan oldu.

ХЪАЙИЛА: **Хъун** *felinin forması; bax* **Хъун.**

ХЪАЙИ-ТАХЪАЙ *is.* olan-olmaz.

ХЪАЙИТІА *bağ.* olsa; **завай хъайитІа** məndən olsa.

ХЪАЙИТІАНИ *əd.* olsa da; **завай хъайитІани, гъакІ я** məndən olsa da, elədir.

ХЪАЙИ-ХЪАЙИВАЛ *z.* olduğu kimi.

ХЪАМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* sarp (çox nazik); **хъамунин** sarpın; *həmçinin bax* **Гъал.**

ХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kapilyar; хъандин* *kapilyarın.*

ХЪАНА I: **Хъун** *felinin keçmiş zaman forması; bax* **Хъун.**

ХЪАНА! II *bəsdır!; oldu!*

ХЪАР (**хъра, хъра; хърар, хърари, хърара**) *xərək (müxtəlif milli çərəklər bişirmək üçün xüsusi ləzgi sobası); хъар кутун* *xərəyə od salmaq; хъар хътин сив* *квайди* *böyük ağzi olan və çox danışan adam; хъран гафар <ихтилатар>* *mənasız söhbətlər; хъран фу* *xərək çərəyi; хъран кІвал* *xərək evi (çərək bişirilən tikili); хърак фу чран* *xərəkdə çərək bişirmək.*

ХЪАХЪ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *kif, çirk; хъахъадин* *kifin, çirkin; хъахъ ягъун* *kiflənmək, çirklənmək; ◊ хъахъади къун* *çirkli olmaq; хъахъади къур гъилер* *çirkli əllər.*

ХЪВЕХЪВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* göyğöz (*yaqlaq çiçəyi*); *həmçinin bax* **Виливил.**

ХЪВЕХЪВЕРДИН *göyğözün; həmçinin bax* **Виливил.**

ХЪЕЛ I (**хъиле, хъиле, хъилер, хъилери, хъилера**) *qəd.* *ləzgi tayfalarından birinin adı.*

ХЪЕЛ II (**хъиле, хъиле, хъилер, хъилери, хъилера**) *ox; хъилен* *oxun; хъел хъиз акъун* *ox kimi dəymək, ağırmaq; хъел хътин* *ox kimi, oxabənzər; ахъагъай хъел кьулухъ элкъведач* *mis.* *yaydan çıxmış (atılan) ox geri qayıtmaz.*

ХЪЕЛГУМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *oxlarla döyüş; хъелгумандин* *oxlarla döyüşün.*

ХЪЕЛХЪЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* *sverbiga; хъелхъелдин* *sverbiganın.*

ХЪЕЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *oxatan; хъелчидин* *oxatanın; ам хъсан хъелчи тир* *o, yaxşı oxatan idi.*

ХЪЕН I (-не, -не; -ер, -ери, -ера) *qəd.* *rəhbər; хъенен* *rəhbərin.*

ХЪЕН II (-не, -не; -ер, -ери, -ера) *böyük səbət; хъенен* *böyük səbətin; həmçinin bax* **Куткун.**

ХЪЕН III (-не, -не; -ер, -ери, -ера) *qab (peyin daşımaq üçün); хъенен* *qabın.*

ХЪЕНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *qəd.* *rəhbərlik; хъен-вилин* *rəhbərliyin; хъенвал авун* *rəhbərlik etmək.*

ХЪИ I *əd.* *ki; ам са затІни туш хъи* *o, heç nədir ki; вун аял туш хъи!* *sən uşaq deyilsən ki!; ваз физ кІанзавай хъи?* *sən getmək istəyirdin ki?*

ХЪИ II *bağ.* *ki; адаз акуна хъи, крар пис я* *o gördü ki, işlər pisdir; рагъ акъван чимидай хъи, ада цІу хъиз кузвай* *gün elə qızmar idi ki, od kimi yandırıldı; мукъвара вун хъфизва лугъуда хъи* *deyirlər ki, bu yaxınlarda gedəcəksən.*

ХЪИЗ *əd.* 1) *kimi; ам билбил хъиз* *рахазва* *o, bülbül kimi danışır; ам азарлуди хъиз кьекъвезва* *o, xəstə kimi gəzir; ◊ сад хъиз* *bir boyda, bir səviyyədə, tən, bərabər, tənбətən; 2) təxminən; ам са сятдилай хъиз* *тана* *o, təxminən bir saatdan sonra gəldi.*

ХЪИЙ *bax* **Хъайи.**

ХЪИЛЕ: **Хъел** *isminin hal forması; bax* **Хъел.**

ХЪИЛЕР: **Хъел** *isminin cəm forması; bax* **Хъел.**

ХЪИЛИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* *nəsihət; хъилибдин* *nəsihətin; чІехидан хъилиб* *böyüyün nəsihəti.*

ХБИН *bax* **Хьи**.

ХБИРХЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) мамır; **хьирхъамдин** мамıрын; **хьирхъам акьалтун** мамıрла örtölmөк; 2) yosun; 3) *anat.* diř öti; **хьирхъамдин** diř ötinin.

ХБРА, ХБРАЗ, ХБРАН: **Хьар** *isminin hal formaları; bax* **Хьар**.

ХБРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *kub; хьрабдин* *kubun.*

ХБРАР: **Хьар** *isminin cəm forması; bax* **Хьар**.

ХБРАРБАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fitnəçi; хьрарбандин* *fitnəçinin.*

ХБРАРБАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xərək düzəldən, xərək ustası; хьрарбандин* *xərək ustasının.*

ХБРАХЪБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *xərəkçi (xərəkdə çörək bişirən); хьрахъбандин* *xərəkçinin.*

ХБТИН *əd.* *oxşar, kimi; кIвал аку, кIазма хьтин* *e və bax, qazmaya oxşar; ам хьтин ксар тIимил ава* *onun kimi adamlar azdır; дагъ хьтин кас* *dağ kimi adam; кIел хьтин инсан* *sakit insan.*

ХБУЙ I: **Хьун** *felinin formalarından biri.*

ХБУЙ II/ХБУРАЙ *n.* *qoy olsun!; гьакI хьурай!* *qoy elə olsun!; адан эхир хийир хьуй!* *qoy o, xoşbəxt olsun! qoy onun sonu uğurlu olsun!*

ХБУЙ III *bağ. cümlədə özündən əvvəlki sözlərin mənasını şrtləndirən söz; адан гафариз яб гана хьуй вуна затIни кхьена кIанзавач* *onun sözlərinə qulaq assan sən heç nə yazmamalısan.*

ХБУМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gil; хьумурдин* *gil, gilin; ада хьумурдикай менфят кьачузва* *o, gildən istifadə edir; хьумур(дин) тупар ягьун* *bacarmadığı işi sözdə görmək.*

ХБУН I (*жез, хьана, хьухь*) 1) *olmaq; акьулла хьун* *ağıllı olmaq; адакай диде хьана* *o, ana oldu; кьуэзуьдан виш йис хьанвай* *qocanın yüz yaşı olmuşdu; хьана кьван, хьанач кьван* *biri var idi, biri yox idi; игьтиятлу хьухь!* *sayıq oll!; хьайиди хьуй* *və yaxud хьайивал хьуй* *nə olur olsun; алим хьунухь регьят я, итим хьунухь четин* *a.s. alim olmaq asandır, insan olmaq çətin; 2) хьана* *felin qeyri-müəyyən forması ilə birlikdə təsadüfi hərəkəti göstərir; завай тIуьн хьана* *yedim (qeyri-iradi olaraq, istəmədən); адавай ягьун хьана* *o vurdu (istəmədən); 3) baş vermək, üz vermək, olmaq,*

vaqə olmaq; гила вуч хьанва? *ində nə baş verib?; хьайи затI авач* *heç nə olmayıb; 4) hazır olmaq, yetişmək, dəymək (meyvə); ичер хьанва* *almalar dəyib (yetişib); пIинияр хьанва* *gilas dəyib (yetişib); хьурек хьанва* *xörək hazırdır; 5) çatmaq, gəlmək, yaxınlaşmaq; вахт хьанва* *vaxt çatıb; кьуьд хьанва* *qış gəlib; 6) olmaq, baş tutmaq; ижлас хьанач* *iclas baş tutmadı; 7) bacarmaq, qadir olmaq, edə bilmək; завай и кар ийиз* *жеда* *mən bu işi bacaram; за жувалай алакьдай вири ийида* *mən bacardığımı (өлimdən gələni) edərəm; жезмай кьван* *mümkün qədər; жезмай кьван фад хьша* *mümkün qədər tez qayıt; 8) getmək, dəymək; gəlmək; ам гзаф чкайра хьана* *o, çox yerlərə gedib; 9) malik olmaq; адахь пул хьанва* *o, pullanıb; 10) olmaq, doğulmaq; адаз аял хьанва* *onun uşağı olub; адаз пуд аял хьанва* *o, üç uşaq doğub; 11) “olmaq” mənasını verən köməkçi feil kimi mürəkkəb feillərin və idiomların tərkibində işlənir: лацу хьун* *ağarmaq; яру хьун* *qızarmaq.*

ХБУН II *f.* *ayrı düşmək; ам кIваливай-кьавай хьанва* *o, evdən-əşikdən ayrı düşüb.*

ХБУНУХЬ I *f.* *olmaq, araya gəlmək; “Шарвилидин эпосдин сувар” тIвар ганвай цIийи сувар хьунухь вири лезгияр шад хьана* *“Şarvili eposunun bayramı” adlı təzə bayramın yaranmasına bütün ləzgilər sevindi.*

ХБУНУХЬ II *f.* *ayrı düşmək; ватандивай хьунухь – мүсибат я* *vətəndən ayrı düşmək müsibətdir.*

ХБУРТIУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dördayaq; хьуртIундин* *dördayağın; ада цIийи хьуртIун расна* *o, təzə dördayaq düzəltdi; həmçinin bax* **Ферчин**.

ХБУРХЪУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *külək səsi; хьурхьурдин* *külək səsinin.*

ХБУХЬ I: **Хьун** *felinin əmr forması.*

ХБУХЬ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *isti nəfəs; хьухьдин* *isti nəfəsin; хьухь гун* 1) *isti nəfəslə qızdırmaq; 2) məs. qorxutmaq; ада аялриз акI хьухь гана хьи, кичIевилияй вири катна* *o, uşaqları elə qorxutdu ki, hamı qaçdı.*

ХБУЪТЕР *bağlar (kəndin qarşısında salınmış).*

ХБУЪТУЪК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. iydə; хьуьтуькдин* *iydənin.*

ХБУЪЧIУЪ: **КьуьчI** *felinin hal forması; bax* **КьуьчI**.

Ц

Ц [цэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *læzgi əlifbasının otuz dördüncü hərfi.*

ЦАВ (-у, -а; -ар, -ари, -ара) göy, səma; **цавун** göyün, səmanın; **цава гьетер ава** göydə ulduzlar var; **цавал цифер ала** göy üzü buludlarla örtülüb; **цав алахъзава** göy üzü açılır; **цавай къушар физва** göydə quşlar uçur; **михьи цав** buludsuz səma; **цавун ранг алай** mavi; **цавун ван** göy gurultusu; **цавай фин** uçmaq; **цав рахазва** ildırım çaxır; **цаварай рахун** а) mücərrəd danışmaq, qeyri-konkret danışmaq; б) yüksək qiymətdən danışmaq (*alqı-satqı vaxtı*); **кІан пад цавал авун** alt-üst etmək; **цавукай, чиликай пай атІана амукъун** heç nəsiz qalmaq, müflis olmaq; **цавай фена, хъша!** tez gedib qayıt; **цав къакъан я, чил – кІеви** heç yandan kömək yoxdur; **цав кІурарив ягъун** deyiləni inkar etmək; **цав такур дана** “dünyagörüşü olmayan adam” mənasında işlənən ibarə; **цаварай атай хъиз хөбərsiz-ətersiz; цавай аватна гъи-ле гъатна зəhmət** çəkmədən qazandı, hüzura nazir oldu; **цавай цІай авахъун** çox isti olmaq; **цавар-чилер алəm; цавар-чилер заз дар мийир** aləmi mənə dar eləmə; **цаварал Аллагъ, чилерал вун** göydə Allah, yerdə sən; **цаварал рубгъ рахкурун** ölmək; **цавариз акъатун дан.** acıqlanmaq, hirsənmək; **цаварик хукІун** çox sevinmək; **цавув тІуб кяда лугъун** özünü tərifləmək, öyünmək; **цавуз килигиз амукъун/ацукъун** *f. nə edəcəyini bilməmək.*

ЦАВАГ (-ди, -да) *qəd. kosmos; цаваг-дин* kosmosun.

ЦАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Цав (кІан пад цавал хъун).*

ЦАВАРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. astroloq; цаварбандин* astroloqun.

ЦАВАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. astrologiya; астрологиядин* astrologiyanın.

ЦАВЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ala sərçə (sərçə cinsi); цавярдин* ala sərçənin.

ЦАГЪ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *zəy; цагъадин* zəyin; **цагъ ягъанвай яд** zəy vurulmuş su; *həmçinin bax* Рахул.

ЦАГЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyürtkən kolu; **цагъамдин** böyürtkən kolunun.

ЦАЗ I: *Цун felinin forması; bax* Цун.

ЦАЗ II (-ца, -ца; -цар, -цари, -цара) tikan; **цацан** tikanın; **цацар алай тар** tikanlı ağac; **марвардин цацар** qızılgül tikanları; **багъдиз цацар ягъун** bağı tikanla çəpərləmək; **цацарал алай хъиз хъун** *məc. iynə üstündə oturmuş kimi olmaq; ц **якІун цаз** qabar, döyənək; **цаз хъиз алкІун** *f. bərk yarımaq; цаз-цаз хъун* *f. tükləri biz-biz olmaq; цацар алай сим* tikanlı məftil.*

ЦАЙ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd. ата; цайдин* atanın.

ЦАЙА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. baba; цайадин* babanın.

ЦАЙИ *sif. tökülmüş, süzölmüş; цайи нек* süzölmüş süd.

ЦАЙИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tökdüyü təhər, süzdüyü təhər; **заз бадеди нек цайивал акуна** mən nənəmin südü necə süzdüyünü gördüm.

ЦАЙИВАЛДИ *z. tökən kimi, süzən kimi; ада станкандиз яд ца-йивалди зав вугана* o, stəkana suyu süzən (tökən) kimi mənə verdi.

ЦАК (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) nazik təbəqə, qat, ərп; **цакадин** nazik təbəqənin, qatın, ərpin; **живедин цак** nazik qar təbəqəsi; **гъуьруьн цак** un qatı; **цак акъалтун** tükлə (*lələklə*) örtülmək (*quşlarda*); **чини цак ахъайнава** üzü zərif tükлə örtülüb; **цак ягъун** qırovla örtülmək.

ЦАЛ (ца, ца, цар, цари, цара) divar, hasar; **цлан** divarın, hasarın; **кирпичдин цал** kərpiç divarı; **къванцин цал** daş divar; **цлахъ агалтун** divara söykənmək; **цал чІугун** divar hörmək; **ц** **чиниз цлан ранг атун** solmaq, rəngi qaçmaq, ağarmaq; **цлан устІар** bənna; **цлан лампа** divar lampası; **цлан газет** divar qəzeti.

ЦАМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qolbaq, bilərzik; **цамунин** qolbağın, bilərziyin; **къизилдин цам** qızıl qolbaq (*bilərzik*); **гимшидин цам** gümüş qolbaq (*bilərzik*); **адан гъилихъ цам гала** onun qolunda qolbaq (*bilərzik*) var.

ЦАМИР: *Цун felinin inkar forması; bax* Цун.

ЦАН I: *Цун felinin təklif forması; bax* Цун.

ЦАН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *k.t.* şumlama, sürmə (*yeri*); şum; **гатфарин цан** yaz şumu; **зулун цан** payız şumu; **цан акТахьун** şumun gecikməsi; **цан цун** şumlamaq; **цан цайидаз – цуру нек, тлумбул ягьайдаз – фири нек mis.** “zəhmət çəkəni qiymətləndirməyib tufeylini tərifləmək” *mənasında işlənən misal.*

ЦАНА I: Цун *felinin keçmiş zaman forması; bax Цун.*

ЦАНА II: Цун *felindən əmələ gəlmiş feli bağlama; bax Цун.*

ЦАНА III: Цун *isminin hal forması; bax Цун.*

ЦАНАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* subibəri; **цанардин** subibərinin.

ЦАНЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* qızılgül; **цанцукведин** qızılgülün; *həmçinin bax Марвар.*

ЦАПФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sapfa* (1. *tex. oxun yaxud valın yataqda hərлənən hissəsi; 2. top lüləsi içərisində silindrşəkilli çıxıntı*); **цапфадин** *sapfanın.*

ЦАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* həvəs; **цардин** həvəsin.

ЦАРИЗМ (-ди, -да) *çarizm; царизмдин* çarizmin.

ЦАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. sax* (*ləzgi tayfalarından birinin adı*); **цахрин** *saxların.*

ЦАЦАР, ЦАЦАРА, ЦАЦАРИ: Цаз *isminin hal formaları; bax Цаз.*

ЦВАДА: Цун I və Цун II *feillərinin gələcək zaman forması; bax Цун.*

ЦВАЗ: Цун *felinin murad forması; bax Цун.*

ЦВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tikiş, tikişarası, sırımma; цвалдин* *tikişin, tikişarasının, sırımmanın; цвал авун* *və yaxud цвалар авун* *tikmək, sırmaq; цвал акьадарун* *sökmək (paltarı).*

ЦВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Цвал (цвал авун).*

ЦВАНА: Цун *felinin keçmiş zaman forması; bax Цун.*

ЦВАР (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *sidik; цварадин* *sidiyin; цвар авун* *işəmək; цварадин кьвал* *sidik kisəsi; həmçinin bax Кьери (кьери яд).*

ЦВАРАТИУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sidik kanalı; цваратулдин* *sidik kanalının.*

ЦВЯГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arı (bal verməyən); цвягьдин* *arının; həmçinin bax Хуз.*

ЦЕ I: яд *isminin hal forması; bax Яд.*

ЦЕ II: Гун *felinin əmr forması; bax Гун.*

ЦЕГВ (-квре, -квре; -квер, -квери, -квера) *qarışqa; цекврен* *qarışqanın; цекве-рин* *кIунтI* *qarışqa yuvası; цекврекай фил авун* *qarışqanı fil etmək (kiçik bir şeyi şişirtmək mənasında); цеквер хьиз* *qarışqa kimi; тэс. çox.*

ЦЕДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sedra* (*qurudulmuş limon və ya portağal qabığı*); **цедрадин** *sedranın.*

ЦЕДРАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* sedrat (1. *iri meyvələri olan sitrus ağacı; 2. bu ağacın meyvəsi*); **цед-ратдин** *sedratın.*

ЦЕЗАРИЗМ (-ди, -да) *siy. tar. sezarizm* (*dövlət hakimiyyəti başında hakimiyyəti zorla qəsb etmiş şəxsin durduğu siyasi üsul-idarə*); **цезаризмдин** *sezarizmin.*

ЦЕЗИЙ (-ди, -да) *kim. seziyum* (*gümüşü rəngli yumşaq metal*); **цезийдин** *seziyumun.*

ЦЕЗУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sezura* (1. *ədəb. şeirdə sözlər arasında fasilə; 2. mus. ara, fasilə*).

ЦЕЙТЛУПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kino seytlupa* (*çox güclü kino aparatı*); **цейтлупадин** *seytlupanın.*

ЦЕЙТНОТ (-ди, -да) *şahm. seytnot* (*şahmat oyununda: fikirləşmək üçün vaxtin olmaması*); **цейтнотдин** *seytnotun.*

ЦЕКВЕР: Цегв *isminin cəm forması; bax Цегв.*

ЦЕКВРЕ: Цегв *isminin hal forması; bax Цегв.*

ЦЕКУЪ *sif. bej rəngli.*

ЦЕЛ I: Яд *isminin hal forması; bax Яд.*

ЦЕЛ II (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) 1) *motal; целцин* *motalın; цел хьтин инсан* *məс. kök insan; руфун цел хьиз ава* *qarını motal kimidir; 2) köruk; чатун цел* *dəmirçi köryü; чIагьандин цел* *qarmon kürəyi.*

ЦЕЛЕСТИН (-ди, -да) *miner. selestin* (*ağ və ya göy rəngli yarı şəffaf mineral*); **целестиндин** *selestinin.*

ЦЕЛЛОФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sellofan* (*sarğı materialı kimi işlənən şəffaf sellüloz kağız*); **целлофандин** *sellofanın.*

ЦЕЛЛУЛОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sellüloid* (*kino lentləri, fotoqrafiya plynkaları*

və s. hazırlamaq üçün bərk, elastiki və şəffaf sellüloz maddə); **целлюлоиддин** sellüloidin.

ЦЕЛЛЮЛОЗА (-ди, -да) sellüloz (bitki hüceyrələri pərdəsinin əsas tərkib hissəsini təşkil edən maddə; sellüloz kağız, süni ipək, kino plyonkası, partlayıcı maddə və s. istehsalında işlənir); **целлюлоздин** sellülozun.

ЦЕЛОСТАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) astr. selostat (günəş və başqa göy cisimləri şüalarını müəyyən istiqamətdə əks etdirmək üçün dəqiq cihaz); **целостатдин** selostatın.

ЦЕЛЬСІЙ (-ди, -да) Selsi (buzun ərimə nöqtəsindən suyun qaynama nöqtəsinədək 100 dərəcəyə bölünmüş termometr); **Цельсийдин** Selsinin.

ЦЕМЕНТ (-ди, -да) sement; **цементдин** sementin.

ЦЕМЕНТИТ (-ди, -да) tex. sementit (polada möhkəmlik verən tərkib hissəsi); **цементитдин** sementitin.

ЦЕМЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qara tut ağacı; **цемцердин** qara tut ağacının.

ЦЕН (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) ətək; **ценцин** ətəyin.

ЦЕНЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) senz (1. bir şəxsin bu və ya digər hüquqlarının həyata keçirilməsini məhdudlaşdıran şərt; 2. bir müəssisəni bu və ya başqa siyahıya daxil etmək üçün lazım olan şərt); **ценздин** senzin.

ЦЕНЗОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sensor (mətbuat və ya səhnə əsərləri və s. üzərində senzura (nəzarət) həyata keçirən şəxs); **цензордин** sensorun.

ЦЕНЗУРА (-ди, -да) senzura (1. mətbuatın, səhnə əsərlərinin və s.-nin nəzarət məqsədilə gözdən keçirilməsi; 2. bu cür nəzarəti həyata keçirən dövlət idarəsi); **цензурадин** senzuranın.

ЦЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sent (ABŞ-da və bəzi başqa ölkələrdə: pul vahidinin yüzdə birinə bərabər xırda pul); **центдин** sentin.

ЦЕНТАВР astr. sentavr (göyün cənub yarımkürəsi bürcü).

ЦЕНТИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sentim (İspaniyada xırda pul); **центимдин** sentimin.

ЦЕНТНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sentner (100 kiloqrama bərabər çəki ölçüsü); **центнердин** sentnerin.

ЦЕНТРАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inq. əv. sentral (çar Rusiyasında mərkəzi katorqa həbsxanası); **централдин** sentralın.

ЦЕНТРИЗМ (-ди, -да) siy. sentrizm, mərkəzçilik (birinci dünya müharibəsindən əvvəl II İnternasionalın sosial-demokrat partiyalarında ən incə üsullarla maskalanmış opportunizm); **центризмдин** sentrizmin, mərkəzçiliyin.

ЦЕНТРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siy. sentrist, mərkəzçi (mərkəzçilik (sentrizm) tərəfdarı); **центристдин** sentristin.

ЦЕНТРИФУГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tex. sentrifuga.

ЦЕНТРОПЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) av. sentroplan (təyyarə qanadının mərkəz hissəsi); **центропландин** sentroplanın.

ЦЕНТУРИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. senturion (senturiya başçısı); **центуриондин** senturionun.

ЦЕНТУРИЯ (-ди, -да) tar. senturiya (1. qədim Romada 100 nəfərdən ibarət qoşun dəstəsi; 2. qədim Romada: əhalinin mülk və yaş senzələrinə görə bölgüsü); **центуриядин** senturiyanın.

ЦЕРБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) serber (1. qədim yunan əsətirində: cəhənnəm qapısını qoruyan sərt it; 2. məc. zalım, sərt gözətçi); **цербердин** serberin.

ЦЕРЕВА dial. sif. ayıq (surətdə).

ЦЕХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sex. (1. fabrikdə, zavodda istehsal prosesinin müəyyən sahəsi ilə məşğul olan şöbə; 2. tar. feodalizm dövründə Qərbi Avropada: həm-karların silki təşkilatı).

ЦЕХИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sexin (qədim Venetsiya qızıl pulu); **цехиндин** sexinin.

ЦЕЦЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. sese (yuxu xəstəliyinin törədici olan zəhərli Afrika milçəyi); **цецедин** sesenin.

ЦИ I: Яд isminin hal forması; bax **Яд**.

ЦИ II dial. əd. niyə; **вун ци атанач?** sən niyə gəlmədin?

- **ЦИ III** bəzi isimlərə əlavə olunan şəkilçi: **варци, целци**.

ЦИАН (-ди, -да) kim. sian (çox zəhərli qaz); **циандин** sianın.

ЦИАНАМИД (-ди, -да) kim. sianamid (hidrogen sianamid turşusunun amid duzu);

rəngsiz kristallik maddə); **цианамиддин** sianamidin.

ЦИБИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* sibik (*ikipudluq çay yeşiyi*); **цибикдин** sibikin.

ЦИВИЛИЗАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) siviliasiya, mədəniyyət; **цивилизациядин** mədəniyyətin; **дуньядин** цивилизация дунья sivilizasiyası, дунья mədəniyyəti.

ЦИВРИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərçə cinsi.

ЦИГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siqan (*alma sortu*); **цигандин** siqanın; **циган ичер** siqan almaları.

ЦИГЕЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) siqeyka (**1.** qırılıb boyanmış keçi dərisi; **2.** bu dəridən tikilmiş kürk); **цигейкадин** siqeykanın.

ЦИК I: Яд *isminin hal forması*; *bax* Яд.

ЦИК II (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) dağ palıdı; **цикедин** dağ palıdının.

ЦИК III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* yemlik; **цикдин** yemliyin.

ЦИКЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dövr, dövrə; silsilə; **циклдин** dövrün, dövrənin; silsilənin.

ЦИКЛАМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* siklamen, Alp bənövşəsi; **цикламендин** siklamenin, Alp bənövşəsinin.

ЦИКЛОИДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *hənd.* sikloid (*dairə, çevrə vasitəsilə təsvir olunan əyri xətt*); **циклоидадин** sikloidin.

ЦИКЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siklon, qasırga (**1.** havanın çox böyük sahələrdə və sürətlə cərəyan edən burulğanlı hərəkəti; **2.** bu hərəkət nəticəsində yer səthində əmələ gələn yağıntı; **3.** dan. şiddətli külək, qasırga, boran; **4.** tex. havanı və qazları tozdan təmizləmək üçün cihaz); **циклондин** siklonun, qasırganın.

ЦИКЛОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) siklop (**1.** yunan əsətirində: təpəgöz, div; **2.** zool. taygöz (*şirin suda yaşayan birgözlü heyvan*); **циклопдин** siklopun.

ЦИКЛОТРОН (-ди, -да) *fiz.* siklotron (*doldurulmuş mikrohissəciklərin hərəkətini sürətləndirmək və beləliklə nüvə tədqiqatı aparmaq üçün qurğular sistemi*); **циклотрондин** siklotronun.

ЦИКУТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* su baldırğanı (*zəhərli bitki*); **цикутадин** su baldırğanının.

ЦИКЪУРБУР *dial.* zoraba, turşu.

ЦИКІЕ: Циг *isminin hal forması*; *bax* Циг.

ЦИКІЕН // ЦКІАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tsiken // tsikan (*ləzgi milli yeməyi*); **цикІендин // цкІандин** tsikenin// tsikanın.

ЦИКІЕР: Циг *isminin cəm forması*; *bax* Циг.

ЦИКІИ I: Циг *isminin hal forması*; *bax* Циг.

ЦИКІИ II *sif.* bişməmiş, yaribişmiş; **цикІи кака** yaribişmiş yumurta.

ЦИКІИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bişməmişlik; **цикІивилин** bişməmişliyin.

ЦИКІИВИЛЯЙ bişmədiyinə görə.

ЦИКІИДАКАЗ *z.* bişməmiş (*halda*).

ЦИКІИДИЗ *z.* *bax* ЦикІидаказ.

ЦИКІИЗ I: Циг *isminin hal forması*; *bax* Циг.

ЦИКІИЗ II *z.* qızgın vaxt; **гатун** **цикІиз** yaуın qızgın çağı.

ЦИККЪУРБУР *dial.* şoraba, turşu.

ЦИЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) tum, çeyirdək; **ичин** **цил** alma tumu; **халидин** **цил** qarğız tumu.

ЦИЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* parça, tikə, dilim; **эсердин** **цилаг** əsərin bir parçası; **ичин** **цилаг** alma dilimi.

ЦИЛЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) uzun və yastı daş; **цилемдин** uzun və yastı daşın.

ЦИЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ishal; **цилидин** ishalın.

ЦИЛИНДР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) silindr; **цилиндрдин** silindrin.

ЦИМБАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) simbal (*üzərinə simlər çəkilmiş qutuşəkilli musiqi aləti*); **цимбалдин** simbalın.

ЦИМИЛ: **цимил кьиф** *zool.* gəlincik (*dələ fəsiləsindən kiçik yırtıcı heyvan*).

ЦИН I: Яд *isminin yiyəlik hal forması*; *bax* Яд.

ЦИН II *sif.* su, suyun; **цин хвал** su arxı; **цин кьиф** su siqanı; **цин насос** su nasosu; **цин пери** su pərisi; **цин терез** şaqul.

ЦИНГА (-ди, -да) *tib.* sinqa, skorbut (*vitaminsizlik nəticəsində diş ətində əmələ gələn xəstəlik*); **цингадин** sinqanın.

ЦИНЕРАРИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* sinerariya (*mürəkkəbçiçəklilər fasiləsindən bəzək bitkisi*); **цинерариядин** sinerariyanın.

ЦИНК (-ди, -да) *sink*; **цинкдин** *sinkin*.

ЦИНКИТ (-ди, -да) *sinkit* (*sink filizi*).

ЦИНКОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sinkoqraf* (*sinkoqrafiya mütəxəssisi*); **цинкографдин** *sinkoqrafın*.

ЦИНКОГРАФИЯ (-ди, -да) *sinkoqrafiya* (**1.** *fotoqrafiya üsulu ilə sink klišelər hazırlama üsulu*; **2.** *bu cür klišelər hazırlayan müəssisə*); **цинкографиядин** *sinkoqrafiyanın*.

ЦИННИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* sinniya (*dekorativ bitki*); **цинниядин** *sinniyanın*.

ЦИНЦИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *danadışi*; **цинцихдин** *danadışinin*.

ЦИНЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot.* sarı suzanbağı; **цинцуькведин** sarı suzanbağının.

ЦИПИЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *üzüm*; **ципицідин** *üzümün*; **ципиці багъ** *üzümlük*.

ЦИПИЦІЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *üzümlük*; **ципицІлүхдин** *üzümlüyün*.

ЦИПИЦІЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *üzümçü*; **ципицІчидин** *üzümçünün*.

ЦИПЕР: ЦІиб *isminin cəm forması*; *bax ЦІиб II*.

ЦИПИНИ: ЦІиб *isminin hal forması*; *bax ЦІиб II*.

ЦИПРЕ: ЦІиб *isminin hal forması*; *bax ЦІиб I*.

ЦИПРЕПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qara tut*; **ципІрепІдин** *qara tutun*; **ципІрепІдин тар** *qara tut ağacı*; *həmçinin bax Цемцер*.

ЦИРАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sırav* (*yunu burma ləzgi qoyun cinsi*); **циравдин** *sıravın*.

ЦИРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* ayı soğanı, çöl sarımsağı, qara soğan; **циридин** ayı soğanının, çöl sarımsağının, qara soğanın.

ЦИРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sirik* (*Monqolustan Xalq Respublikası ordusunun əsgəri*); **цирикдин** *sirikin*; **монгол цирикар** *monqol əsgərlər*.

ЦИРИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *barbalaca*; **циримдин** *barbalacanın*.

ЦИРИПУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* yeralması, topinambur; **цирипулдин** *yeralmasının, topinamburun*.

ЦИРК I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *sirk*; **циркинин** *sirkin*; **циркинин кВалах-дар** *sirk işçisi*; **цирк хьтин инсан** *məc. şən insan*.

ЦИРК II *dial.* *ürpətmə*; **цирк акъатун** *əti ürəşmək*.

ЦИРКЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* *qoz qabığı*; **циркедин** *qoz qabığının*; *həmçinin bax Хьире*.

ЦИРКОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sirkon* (*metal*); **циркондин** *sirkonun*.

ЦИРКОНИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kim.* *sirkonium* (*ağ gümüşü rəngli bərk metal*); **циркониийдин** *sirkoniumun*.

ЦИРКУМФИКС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gram.* *inkar morfemi*; **циркумфиксдин** *inkar morfeminin*; **миийр** *etmə*; **мифир** *getmə*.

ЦИРРОЗ (-ди, -да) *tib.* *sirroz* (*orqanın yeni birləşdirici toxuma əmələ gəlməsi nəticəsində böyüyüb bərkiməsi*); **цирроздин** *sirrozun*.

ЦИС (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *uş. dan.* *sidik*; **циседин** *sidiyin*.

ЦИСТА (-ди, -да) *biol.* *sista* (*bəzi ibtidai orqanizmlərdə xarici təsirdən qorunmaq üçün üst qişa, pərdə*); **цистадин** *sistanın*.

ЦИСТЕРНА (-ади, -ада; -яр, -йри, -йра) *sistern* (**1.** *neft, benzin və s. mayeləri saxlamaq və daşımaq üçün böyük çən*; **2.** *neft, benzin və s. mayeləri daşımaq üçün vaqon və ya avtomobil*); **цистернадин** *sisternin*.

ЦИСТИТ (-ди, -да) *tib.* *sistit* (*sidik kisəsinin iltihabı*); **циститдин** *sistitin*.

ЦИТАТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *sitat* (*bir məndən əynilə götürülən hissə; iqtibas*); **цитатадин** *sitatın*.

ЦИТОЛОГИЯ (-ди, -да) *biol.* *sitologiya* (*biologiyanın hüceyrələr bəhsi*); **цитологиядин** *sitologiyanın*.

ЦИТОХИМИЯ (-ди, -да) *sitokimya* (*canlı hüceyrədə cərəyan edən kimyəvi proseslərdən bəhs edən elm*); **цитохимиядин** *sitokimyanın*.

ЦИТРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* *sitra* (*üzərinə simlər çəkilmiş üçkünc qutuşakilli musiqi aləti*); **цитрадин** *sitranın*.

ЦИТРАТ (-ди, -да) *sitrat (limon turşusu)*; **цитратдин** *sitratın*.

ЦИТРИН (-ди, -да) *sitrin (qızıl rəngli topaz)*; **цитриндин** *sitrinin*.

ЦИТРУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sitrus (sitrus bitkisi)*; **цитрусдин** *sitrusun*.

ЦИФ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *bulud*; **цифедин** *buludun*; **чили** **циф** *duman*; **циф алай** *buludlu*; **циф акьалтун** *duman бүрүмөк, dumanlanmaq*; **цавал** **циф акьалтна** *göy üzü buludlarla örtüldü*.

ЦИФЕРБЛАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siferblat (saat və ölçü cihazları üzərində rəqəmlər olan lövhəcik)*; **циферблатдин** *siferblatın*.

ЦИЦЕРО (-ди, -да) *mətb. sisero (12 punktluq mətbəə hürufatı)*; **цицеродин** *siseronun*.

ЦИЦЕ: **цице** **тун** *f. işə salmaq*; **ада машин** **цице** **туна** *o, maşını işə saldı*.

ЦИЦЕР: **Цици** *isminin cəm forması*; **бах Цици**.

ЦИЦИ *sif. diribaş, çevik, zirək, çalışqan, fəal*; **цици** **инсан** *diribaş insan*; **цици** **авун** *çalışqan etmək, fəal etmək*; **цици** **хьун** *diribaş olmaq, zirək olmaq, çalışqan olmaq, fəal olmaq*.

ЦИЦИБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cüсə*; **цицибдин** *cüсənin*; **цицибдин уьмуьр** *çox qısa ömür*; **цициб хьтин** *cüсə kimi*.

ЦИЦИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *diribaşlıq, çeviklik, zirəklilik, çalışqanlıq, fəalliq*; **цицивалин** *diribaşlığın, çevikliyin, zirəkliyin, çalışqanlığın, fəallığının*.

ЦИЦИВИЛЕЛДИ *z. bax Цицидаказ*.

ЦИЦИДАКАЗ *z. diribaşcasına, çevikliklə, zirəkliliklə, çalışqanlıqla, fəallıqla*.

ЦИЦИДИЗ *z. bax Цицидаказ*.

ЦИЦРЕ: **Цици** *isminin hal forması*; **бах Цици**.

ЦКЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *haqsızlıq*; **цкьалвалин** *haqsızlığın*.

ЦКЪАЛВИЛЕЛДИ *z. bax Цкьалдаказ*.

ЦКЪАЛДАКАЗ *z. haqsızlıqla, haqsızca*.

ЦКЪАЛДИЗ *z. bax Цкьалдаказ*.

ЦКЪАМ *qəd. sif. haqsız*.

ЦКЛАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. qıgılıcm*; **цкламдин** *qıgılıcımın*; *həmçinin bax Целхем*.

ЦЛАР: **Цал** *isminin cəm forması*; **бах Цал**.

ЦЛАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sərçə cinsi*.

ЦЛА: **Цал** *isminin hal forması*; **бах Цал**.

ЦМИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qırmızı çöl gülü*; **цминдин** *qırmızı çöl gülünün*.

ЦПИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. nazik çubuq*; **цпихдин** *nazik çubuğun*.

ЦУЗ: **Цун** *felinin əmr forması*; **бах Цун**.

ЦУКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şirin şirə*; **цукатдин** *şirin şirənin*; *həmçinin bax Миже*.

ЦУКВАЛ: **цуквал ацукьун** *f. çömələrek oturmaq, sallağı oturmaq*.

ЦУКВАЛАЙ // **ЦУКВАЛ(ДИ)** *z. çöməlmiş halda*.

ЦУКУТИ(УН) *dial. kənarlaşdırmaq, xaric etmək (oyundan)*.

ЦУКЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *enerji*; **цукьардин** *enerjinin*.

ЦУКІВАР, ЦУКІВАРИ: **Цук** *isminin formaları*.

ЦУКІУТИ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *çoban evi*; **цукіутідин** *çoban evinin*; **хипер хуьзвай чкада** **цукіутіни** **авай** *qoyun saxlanan yerdə çoban evi də var idi*.

ЦУЛУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yumşaq çirk*; **цулудин** *yumşaq çirkin*.

ЦУН I (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -уз, -ван, -урай, -вамир) *f. tikmək*; **цвана** *tikdi*; **цуз тун** *tikdirmək*.

ЦУН II (-вада, -вана; -ваз, -вазва; -уз, -ван, -урай, -вамир) *tökmək (suyu, mayeni)*; **цвана** *tökdü*; **кьапуниз яд цвана** *qaba su tökdü*.

ЦУН III (-цада, -ана; -аз, -азва, -уз, -урай, -ан, -амир) 1) *əkmək, səpmək*; **цана** *əkdi, səpdi*; **ада тар цана** *o, ağac əkdi*; **тум цун** *toxum səpmək*; 2) *zaraf. itirmək*; **ада вичин сят цана** *o, saatını itirdi*; **сят цанатлани, вахт квадармир** *saatı itirsən də, vaxtı itirmə*.

ЦУПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lələk*; **цупурдин** *lələyin*; *həmçinin bax Цакул*.

ЦУПУРАР (-ри, -ра) *lələkləyən (ləzgi çörəyi onunla paxışlanır)*; **цупуррин** *lələkləyəninin*.

ЦУР I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *tövlə*; **цурин** *tövlənin*; **адан цура кал, гьаятда верчер авач** *onun tövləsində inək, həyətinə toyuq yoxdur*.

ЦУР II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *mis*; **цурун** *misin*; **цурун** *gegle sərnic*; **цурун кьапар** *mis qablar*; **цурун мяден** *mis mədəni*; **яру цур** *saf mis*.

ЦУР (**Цуру** *dial.*) **III** (-ци, -це; -цар, -цари, -цара) *tuşu, urub (dial.)*; **цурдин** *tuşunun, urubun*.

ЦУР IV (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *sırsıra*; **buz bağlama** (*yerin sürüşkən nazik buz təbəqəsi ilə örtüldüyü vaxt və bu cür yer*); **цурадин** *sırsıranın*; **buz bağlamanın**.

ЦУР V (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *tuşluq*; **цурадин** *tuşluğun*; **хапҭади цур кьачунва** *xörək tuşuyub*; **цур акьалтун** 1) *tuşumaq*; **некҭедал цур акьалтнава** *süd tuşuyub*; 2) *məc. acıqlanmaq*; **вал вучиз цур акьалтнава?** *sən niyə acıqlısan?*

ЦУРДЦАДЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. şam*; **цурдиҭадждин** *şamın*.

ЦУРУ *sif.* 1) *tuş*; **цуру нек** *tuş süd*; **цуру ич** *tuş alma*; **цуру фу** *mayalı çörək*; **цуру авун** *tuşutmaq*; **цуру хьун** *tuşumaq*; 2) *məc. soyumaq, pozulmaq*; **чи араяр цуру хьанва** *bizim münasibətlərimiz pozulub*.

ЦУРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *tuşluq*; **цурувилин** *tuşluğun*; 2) *məc. soyuqluq (münasibətlərdə)*; **гьеле чи арада цурувал ава** *hələ münasibətlərimiz soyuqdur*.

ЦУРУК *qəd. sif. rəhmsiz*; **цурук кас** *rəhmsiz adam*.

ЦУРУКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *rəhmsizlik*; **цуруквилин** *rəhmsizliyin*.

ЦУРУН *sif. mis.*; **цурун квар** *mis səhəng*.

ЦУРУНПЕШ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *is. bot. tuşəng*; **цурунпешинин** *tuşəngin*.

ЦУРЦ *is. narazılıq*; **гададин атҭугьнавай чина цурц кьугьвазвай** *oğlanın qaşqabaqlı sıfətində (üzündə) narazılıq var idi*.

ЦУЦУН: **цуцун тар** (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *bot. göyrüş ağacı*; **цуцун тарцин** *göyrüş ağacının*.

ЦУЦА: **ЦуцI** *isminin hal forması*; **бах ЦуцI**.

ЦУЦАР: **ЦуцI** *isminin cəm forması*; **бах ЦуцI**.

ЦУЦІРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qalın yer, yoğun yer (ip düyünlənəndə)*;

цуцІрухдин *qalın yerin, yoğun yerin*; 2) *gözlənilməz çətinlik*; **цуцІрухдин** *gözlənilməz çətinliyin*.

ЦУЦІУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. dələ*; **цуцІулдин** *dələnin*; **цуцІулдин хам** *dələ xəzi, dələ dərisi*.

ЦУЪК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) 1) *çiçək, gül*; **цуъкведин** *gülün, çiçəyin*; **цуъкверин туъквен** *gul mağazası*; **са цуък экьечІналди гатфар жедач** *a.s. bir gül açmaqla yaz olmaz*; **ракьнинин цуък гүнəбахан**; **цуък авун** *və yaxud цуък акьудун <ахьаюн> gül açmaq*; **цуък авадарун** *çiçəkləri tökmək, solmaq*; **цуъкверин кІунчІ** *gül dəstəsi*; **цуък хьтин** *qəşəng, gözəl*; **цуъкверин сувар** *gül bayramı*; 2) *titə, ağ (göz qarasına düşən ağ ləkə)*; 3) *qadın adı – Цуък*.

ЦУЪКВЕДА: **Цуък** *isminin hal forması*; **бах Цуък**.

ЦУЪКВЕДИ: **Цуък** *isminin hal forması*; **бах Цуък**.

ЦУЪКВЕР (-а, -а) 1) **Цуък** *isminin cəm forması*; 2) *ləzgilərin qədm gül bayramının adı*; 3) *qadın adı – Цуъквер*.

ЦУЪКВЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *gülçü, gül yetişdirən*; **цуъквербандин** *gülçünün; gül yetişdirənin*.

ЦУЪКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. gül açmaq*; **цуъкна** *gül açdı*; **тарари цуъкна** *ağaclar gül açdı*.

ЦУЪКІ (-уь, -ве; -вер, -вери, -вера) *darı*; **цуъкІуьн** *darının*; **цуъкІуьн фу** *darı çörəyi*; **ахмакьдихъ галаз цуъкІ паз жедач** *a.s. axmaqla darı əkmək olmaz*; **ϕ цуъкІ хьун** *yoxa çıxmaq, itmək*; **цуъкІ авун** *yoх etmək, itirib-batırmaq*.

ЦУЪКІВЕ: **ЦуъкІ** *isminin hal forması*; **бах ЦуъкІ**.

ЦУЪКІВЕР: **ЦуъкІ** *isminin cəm forması*; **бах ЦуъкІ**.

ЦУЪКІУЪ: **ЦуъкІ** *isminin hal forması*; **бах ЦуъкІ**.

ЦУЪКІУЪН I: **ЦуъкІ** *isminin yiyəlik hal forması*; **бах ЦуъкІ**.

ЦУЪКІУЪН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağız suyu, tüpürcək, selik*; **цуъкІуьндин** *ağız suyunun; tüpürcəyin, selikin*.

ЦУЫЛ I (-ци, -це; -ер, -ери, -ера) *dərz*; **цуьлцин** *dərzın*; **цуьлер никлин юкьвал кIватIна** *dərzlər zəminin ortasında yığıladı*.

ЦУЫЛ II (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) *çul*; **цуьлуьнин** *çulun*; **ада балкIандин цуьл кIевиз кутIуннавай о**, *atın çulunu bərk bağlamışdı*.

ЦУЫЛЕЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat. dalaq*; **цуьлездин** *dalağın*; **цуьлездин тIал далақ** *ağrısı*.

ЦУЫН (-е, -е) *dial. siz*; **цуьне хьсан крар кьилиз акьудзава** *siz yaxşı işlərlə məşğulsunuz*.

ЦУЫНУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bülöv daşı*; **цуьнуьдин** *bülöv daşının*.

ЦУЫРГЬУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *eşşəkarası*; **цуьргьуьдин** *eşşəkarasının*.

ЦУЫРЕГАР (-ри, -ра) *yazçıçəyi*; **цуьрегрин** *yazçıçəyinin*.

ЦУЫРУЫГЬУЫЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t. dırmığ*; **цуьруьгьуьлдин** *dırmığın*.

ЦУЫРУЫГЬУЫЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *avarçı, avarçəkən*; 2) *dırmıqçı*; **цуьруьгьуьлчидин** *avarçəkənin, dırmıqçının*.

ЦУЫРУЫХУЫМ *sif. turşməzə*; **цуьруьхуьм ич** *turşməzə alma*.

ЦУЫРУЫХУЫМАР (-ри, -ра) *s.h. sü-rüxüm (ləzgi alma sortu)*; **цуьруьхуьмрин** *sürüxümün*.

ЦУЫРУЫХУЫМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *turşməzəlik*; **цуьруьхуьм-вилин** *turşməzəliyin*.

ЦУЫРУЫХУЫМВИЛЯЙ *z. turşməzəlik-dən*; **и ич цуьруьхуьмвильяй нез жезвач** *bu almanı turşməzəlikdən yemək olmur*.

ЦУЫРУЫХУЫМДАКАЗ *z. türşməzəli*.

ЦУЫРУЫХУЫМДИЗ *z. bax Цуьруьхуьмдаказ*.

ЦУЫРЦ (-уь, -е; -ер, -ери, -ера) *zoğ, cavan budaq*; **цуьрцуьн** *zoğun, cavan budağın*; **һәмçinin бax Берг**.

ЦУЫЦУЫХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. biz*; **цуьцуьхдин** *bizin*; **һәмçinin бax Риб**.

ЦУЫЦУЫХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tikan*; **цуьцуьхдин** *tikanın*; **һәмçinin бax Цаз**.

ЦЫКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yeməli ot*; **цыкардин** *yeməli otun*.

ЦЫЦЫФАР (-ри, -ра) *göbələk (göbələyin bir növü)*; **цыцыфрин** *göbələyin*; **һәмçinin бax Бебелук**.

ЦЯЙ: **яд** *isinin hal forması; бax Яд*.

ЦІ

ЦІ [цIэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının otuz beşinci hərfi*.

ЦІА: **ЦІай** *isinin hal forması*.

ЦІАЙ (цIу, цIа, цIаяр, цIаяри, цIаяра) 1) *od*; **цIун** *odun*; **цIун мурз** *alov*; **цIун мусибат** *məc. səhənnəm*; **цIай кутун** a) *yandıрмаq, odlamaq, od vurmaq*; b) *məc. acıqlandırmaq, qəzəbləndirmək*; c) *məc. tələsdirmək*; **цIай кьачун** *çürümək (ot)*; **векьери цIай кьачунва** *ot çürüyür*; **цIай кьун** a) *yanmaq, alışmaq, od tutmaq*; b) *məc. hirslənmək, qəzəblənmək, acıqlanmaq, özündən çıxmaq, qeyzlənmək, qızmaq*; **цIай кьагьун** *və yaxud цIай ягьун* *yandıрмаq, odlamaq*; **цIай тун** a) *od salmaq, qalamaq*; b) *qızıdırmaq, təhrik etmək, sövq etmək, salıdırmaq*; **цIай акьудун** a) *od çıxartmaq*; b) *məc. ağırtmaq, əzab vermək*; c) *dava*

salmaq; 2) *tonqal*; **цIай авун** *tonqal qalamaq*; **суварин цIай** *bayram tonqalı*; 3) *məc. malyariya, qızdırmaq*; **буьркьуь цIай** *xroniki malyariya*; **цIун дава** *malyariya dərmanı*; **цIаяр атIун** *malyariyadan qurtulmaq*; **цIай акатун** *malyariya ilə xəstələnmək*; 4) *məc. yüksək hərərət, isti*; **адал гзаф цIай ала** a) *onun yüksək hərərəti var*; b) *onun qanı qaradı, onun ovqatı təlxdi*; 5) *məc. fəlakət, bəla, bədbəxtlik, müsibət*; **цIук акатун** *bəlaya düşmək*; **цIун гимн** *dan. paroxod, gəmi*; **цIай галаз фин** *sürətlə getmək, çararaq getmək*; **цIай галай хьиз катун** *daban almaq, götürülmək*; **риклин цIай рекьидалди** *ürəyi sakitləşənə kimi*; **сивяй цIай чуькIурун** *məc. ağızından od tökülmək*; **цIай аватрай <аватуй>!** *qarğ. puç olsun!*; *məhv olsun!*; **цIай гун** a) *qızınmaq, isinmək*;

b) güllə açmaq; **цйай кьин** hirsli soyumaq; **цлуз мукьва хьайиди цлу куда** *mis.* “xatalı işlərlə məşğul olan cəzasına çatır” *mənasında işləənən ibarət*; **цлун гьуц** od allahı; **цлун кьвал** mətbəx; **цлунни вацлун арада** *z. təcili, dərhal.*

ЦАЙ ГЬЕД (-тре, -тре) *qəd.* Yupiter; **Цай гьетрен** Yupiterin.

ЦАЙЛАПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ildırım, şimşək; **цйайлапандин** ildırımın, şimşəyin; **цава цйайлапанар язва** göydə şimşək çaxır; **цйайлапанди яна** ildırım vurdu; **цйайлапан хьиз** *məc.* ildırım kimi, sürətlə; **цйайлапан хьиз катна** çox iti (yel kimi) qaçdı; **ада балкІан цйайлапан хьиз гьална** o, atı ildırım sürəti ilə (yel kimi) çarib getdi.

ЦАЙЛАХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tonqal; **цйайлахандин** tonqalın; 2) *məc.* vulkan; *həmçinin bax* **Хьухьу**.

ЦАЙПЕРЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) atəşpərəst; **цйайпересдин** atəşpərəstin.

ЦАЙ-ТІУРФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoraraq, mərəkə; **цйай-тіурфандин** qorarağın, mərəkənin; **ина са цйай-тіурфан гьатна хьи** burada bir qoraraq başladı ki; burada bir mərəkə qopdu ki.

ЦАКУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) lələk, tük (*quşlarda*); **цйакулар акьалтун** *və yaxud цйакулар экьечлун* lələklənmək, tükənmək (*quşlarda*); *həmçinin bax* **Цунлур**.

ЦАКЬРАКЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çırtaçırt (*səs təqlidi*); **кьула авай кІарасар цйакарь кьачуна кузвай** ocaqda oyunlar çırtaçırt yanır.

ЦАЛИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* musiqiçi; **цйалимдин** musiqiçinin.

ЦАЛЦІАМ *sif.* 1) hamar, parlaq, sıgallı; **цйалцІам мер** sıgallı saç düzümü; **цйалцІам кьул** hamar taxta; **цйалцІам чар** parlaq kağız; **цйалцІам авун** hamarlaşmaq, sıgallamaq; **цйалцІам хьун** hamar olmaq, parlaq olmaq, sıgallı olmaq; 2) *məc.* hamar, rəvan, səlis; **цйалцІам гафар** a) səlis nitq; b) *isteh.* deməqoğiya, deməqoqluq; **цйалцІам гафар рахун** xoşagələn sözlər demək.

ЦАЛЦІАМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **ЦйалцІам** (цйалцІам авун).

ЦАЛЦІАМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) hamarlıq, parlaqlıq, sıgallılıq; **цйалцІамвилин** hamarlığın, parlaqlığının, sıgallılığının.

ЦАЛЦІАМВИЛЕЛДИ *z. bax* **ЦйалцІамдаказ**.

ЦАЛЦІАМДАКАЗ *z. hamarca, parlaqca, sıgallı.*

ЦАЛЦІАМДИЗ *z. bax* **ЦйалцІамдаказ**.

ЦІАМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çıgrı, çög-çör, şax, çubuq; **цйамунин** çıgrının, çög-çörün, şaxın, çubuğun.

ЦІАНБУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* şabalıd; **цйанбулдин** şabalıdın; **цйанбул тар** şabalıd ağacı; *həmçinin bax* **Шабалт**.

ЦІАНГУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) gözəyən qadın; **цйангудин** gözəyən qadının; *həmçinin bax* **Ченги**.

ЦІАНГУР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* əvəlik; **цйангурдин** əvəliyın; **цйангурдин афар** əvəlik qutabı.

ЦІАНГУР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şpris; **цйангурдин** şprisin.

ЦІАНГУР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* süpürüm (*çöl bitkisi*); **цйангурдин** süpürümün.

ЦІАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* sant (*divar dağıdan qurğu*); **цйантдин** santın.

ЦІАНТАРАР (-ри, -ра) dağ nanəsi; **цйантаррин** dağ nanəsinin.

ЦІАП I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) reyin; **цйапунин** reyinin.

ЦІАП II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *dial.* alqış; **цйапунин** alqışın; **цйап(ар) ягьун** əl çalmaq, alqışlamaq; *həmçinin bax* **Кап(ар)**.

ЦІАП III: **цйап-цйару** *sif.* bomboz; **цйап-цйару балкІан** bomboz at.

ЦІАПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sapand; **цйапандин** sapandın; 2) daş atan silah (*qədimdə*); **цйапандай акьатай хьиз чукурун** sürətlə qaçmaq.

ЦІАПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bax* **Цйакул**; 2) *tex.* qanad, pər; **цйапурдин** qanadın, pərin; **самолётдин цйапур** təyyarənin pəri.

ЦІАПЦІАП *sif.* arıq, cılız; **цйапцйап руш** arıq qız.

ЦІАПРАПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) parıltı, nur, şöle; **цйапІрапІдин** parıltının, nurun, şölənin; **цйапІрапІлар гун** parıldamaq, nur vermək, şölələnmək; *həmçinin bax* **Цйарцйар**.

ЦІАР I (-цйи, -цйе; -ар, -ари, -ара) 1) sətir; **кхьенвай цйарар** yazılmış sətirlər;

цІарцін sətrin; **иердиз кхьенвай цІарар** gözəl xəttlə yazılmış sətirlər; **цІарцін гьарф** böyük hərf, baş hərf; 2) xətt; **цІарцін xəttin**; **цІар чІугун** xətt çəkmək; 3) misra; **шиирдин цІарар** şerin misraları; **цІар илитІун** gəzib-dolaşmaq; **цІар чІугун** xətt çəkmək; **цІарни цІал хьана** z. gözə görün-mədən; **цІарце гьатун** qaydaya düşmək.

ЦІАР II (-а, -а) meyvələrə düşən xəstəlik; **цІаран** meyvələrə düşən xəstəliyin; **цІара ягьун** yoluxucu xəstəliyə tutulmaq.

ЦІАР III (-а, -а; -ар, -ари, -ара) dağ döşü; **цІаран** dağ döşünün; **ина вири руьштер цІаракай физва** burada bütün ciğirlər dağ döşündən keçir.

ЦІАР IV (-а, -а; -ар, -ари, -ара) qəd. qoşun; **цІаран** qoşunun; **чапхунчийр чи винел чІехи цІар гваз атана** düşmən bizim üstümüzə böyük qoşunla gəldi; *həmçinin bax ЦІургьун.*

ЦІАРАБАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) boz it; **цІарабайдин** boz itin.

ЦІАРАК (-а, -а; -ар, -ари, -ара) tsarak (*boz itin ləqəbi*); **цІаракан** tsarakın.

ЦІАРАКЬ *sif.* tünd boz.

ЦІАРАН: **цІаран яд** 1) ağız suyu, tüpürçək, selik; **адан сивиз цІаран яд кьезва** onun ağzının suyu axır; 2) mədə şirəsi.

ЦІАРАПИ ala-bula görmə, alacalanma (*göz*); **вилерикай цІарапІар карагун** *və yaxud* **вилери цІарапІар авун** gözləri alacalanmaq; **вилерикай цІарапІар кара-зава** gözləri alacalanır; gözlərindən qılgılcım səpələnir.

ЦІАРБА I: **цІарба-цІар** z. sətirbəsətir.

ЦІАРБА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tsarba (*it ləqəbi*); **цІарбадин** tsarbanın.

ЦІАРНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) tirtıl (*kəpənək qurdu*); 2) *tib.* dəmrov; **цІарнахдин** tirtılın; dəmrovun.

ЦІАРНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* paxla; **цІарнидин** paxlanın; **кьуру цІарнияр** quru paxlalar.

ЦІАРСАХ *dial.* (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tirtıl; **цІарсахдин** tirtılın.

ЦІАРУ *sif.* 1) боз; **цІару гьуьлягь** boz ilan; 2) ala-bula, alaca; **цІару балкІан** ala at; **цІару авун** boz etmək, ala-bula etmək; **цІару хьун** boz olmaq, bozarmaq; **пІинияр цІару жезва** giləs yetişmək üzgədir; **чин яруни цІару хьун** rəng verib, rəng almaq.

ЦІАРУБУР: **ЦІару** *sifətinin cəm forması; bax ЦІару I.*

ЦІАРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) bozluq; 2) ala-bulalıq, alacalıq; **цІарувилин** bozluğun; ala-bulalıqın, alacalıqın.

ЦІАРУДАКАЗ z. bozluqla.

ЦІАРУДИЗ z. *bax* ЦІарудаказ.

ЦІАРУЗ z. *bax* ЦІарудаказ.

ЦІАРХ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) sırmaq yeri, sırmaq; sıyrıntı; **цІархунин** sırmaq yerinin, sırmağın; **цІархар авун** sırmaqılmaq.

ЦІАРХ-ЦІАРХ: **цІарх-цІарх авун** sırmaq-сırmaq etmək, cızıq-cızıq etmək.

ЦІАРЦІ (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *dial.* işıq; **цІарцін** işıqın; *həmçinin bax* Эқв.

ЦІАРЦІАЛ(АР) (-ри, -ра) reyhan (*gö-yərti*); **цІарціалрин** reyhanın.

ЦІАРЦІАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) parıltı, parlaqlıq, ışıltı; **цІарціар гун** parıldamaq, işıldamaq, şölələnmək; *həmçinin bax* РекІв.

ЦІАХ I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) *dial.* birillik qoyun; **цІахадин** birillik qoyunun; *həmçinin bax* Кьар.

ЦІАХ II (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) pis qoxu, üfunət.

ЦІАХАТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pis qoxu verən (*adam*).

ЦІАХАТІАР *bot.* qarayılan otu, pis qoxu verən bitki.

ЦІАХНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* saxur (xalq); **цІахнияр** saxurlar; *həmçinin bax* ЦІахур.

ЦІАХПЕПЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* odun böcəyi; **цІахпепедин** odun böcəyinin.

ЦІАХУ I *dial. sif.* ən yaxşı; **цІаху багьлар ада кутуна** ən yaxşı bağları o saldı.

ЦІАХУ II *sif.* zil, qışqırtıq; **цІаху ван** zil qışqırtıq səsi.

ЦІАХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) saxur (*ləzgi dil qrupuna daxil olan xalq*); **цІахур чІал** saxur dili; 2) *kənd adı* – ЦІахур (Saxur).

ЦІАХУРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) saxur (*saxur xalqının nümayəndəsi*); **цІахурвидин** saxurun.

ЦАЮН (цайда, цайна, цайзава; цаяя, цайин, цайрай, цаймир) *f.* od qalamaq; цайна od qaladı.

ЦАЯР: Цай *felinin cəm forması; bax* Цай.

ЦВАЛ (-и, -а; -ар, -ари, -ара) *dial.* hörük; цвалин hörüyün; адахъ яцлу цвалар ава onun qalın hörükləri var; цвал-цвал хьун iki-üç nəfərlik dəstələrə bölünmək; *həmçinin bax* Киф.

ЦВЕГЪ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) zərdab (*pendir saxlamaq üçün*); цвегьедин zərdabın.

ЦВЕКИ *bax* ЦекІв.

ЦВЕЛ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) хəтбаşı; цвелин хəтбаşının; цвелер хкатлун хəтбаşı сақлары қırхмақ.

ЦВЕЛ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *bot.* söyüd; цвелин söyüdü.

ЦВЕЛИН I: Цвел *isminin yiyəlik hal forması.*

ЦВЕЛИН II söyüd, söyüdü; цвелин тар söyüd ağacı.

ЦВЕНКІ: цвенкі ичер svenk alması (*ləzgi alma sortu*).

ЦВЕРЕКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qar dənəсəyi; цверекІдин qar dənəсiyinin.

ЦВЕР: цвер ягьун yetiшməyə başlamaq; пинийриз цвер яна gilas yetiшməyə başlayır.

ЦВЕХ: цвех авун а) itirmək; б) mənimsəmək, yiyələnmək; цвех хьун yox olmaq, gözdən itmək; хəlvəti getmək, siviшmək, əkilmək, qaçmaq, yaуınmaq.

ЦВЕЦІ *bax* ЦекІв.

ЦВЕЦІЕР (-ри, -ра) xırdalanmış saman (*kərpіçkəsmədə istifadə olunan*).

ЦЕГ *dial. sif.* halsız; taqətsiz.

ЦЕГЪВЕР *bax* Чуьгъ.

ЦЕГЪ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) 1) кеçi; цегьрен кеçinin; цегьрен нек кеçi südü; цегьре бацІи хана кеçi balaladı; чурун цегь вəшї кеçi; гатфарал ақьалтай цегь реқьидач *mis.* yaza çıxan кеçi ölməz; цегь тлуьрдан қьилел цай ала *mis.* özгə кеçisini yeуənin başı qalda olar; 2) *məс.* təхək, hoqqabaz, oyunbaz; цегь кьугьун кеçi oyunu (*ləzgi халқ oyunu*); цегьрен уьмуьр қısa ömur; 3) *qədim ləzgi dinində (ğuts dinində) şücaət allahı – Цегь.*

ЦЕГЪЕР *tib.* çiçək (*xəstəlik*); цегьрен гел çorurluq, ləkə, çiçək yeri; цегьре гелер

квей чин çorur üz; цегьер атун çiçək xəstəliyinə tutulmaq; цегь ягьун *və yaxud* цегьер ягьун реyvənd etməк; цегьрез салам гун dostu tanımaq.

ЦЕГЪРЕКАРЧ (цегьрекрчуні, цегьрекрчуна, цегьрекрчар, цегьрекрчари, цегьрекрчара) *bot.* üçbarmaq, pişikotu (*sarı çiçəkləri olan bataqlıq bitkisi*); цегьрекрчунин üçbarmağın, pişikotunun.

ЦЕГЪРЕКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* azaliya (*çəhrayı, ağ və ya qırmızı çiçəklі bəzək bitkisi*); цегьреқьдин azaliyanın.

ЦЕГЪРЕ КЪАЧАР (-ри, -ра) кеçi тəрəси; цегьре қьачарин кеçi тəрəsinin.

ЦЕГЪРЕМУМАР (-ри, -ра) кеçіəmcəyi (*üzüm sortu*).

ЦЕКІВ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) püfə, köçəl, saman; цекІведин püfənin, köçəlin, samanın.

ЦЕКІУЪД *s.* on doqquz; цекІуьд лагьай on doqquzuncu.

ЦЕКІУЪДРА on doqquz dəfə.

ЦЕКІУЪД-ЦЕКІУЪД *z.* on doqquz-on doqquz.

ЦЕЛУЪК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kahı; целуқьдин kahının.

ЦЕЛХЕМ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qığılıcm; целхемдин qığılıcının; 2) ovqat; *həmçinin bax* ЦверекІв.

ЦЕЛХЕМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yatağın; целхемдин yatağının.

ЦЕМ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) 1) talaşa (*metaldə*); 2) qaraquş (*dırnaq mayası*); цемедин talaşanın, qaraquşun.

ЦЕМБЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* liliput; цембелдин liliputun.

ЦЕМГЪЯР (-ри, -ра) kiçik çaxmaq daşları; цемгьяррин kiçik çaxmaq daşlarının.

ЦЕМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* utancaq adam; цемедин utancaq adamın.

ЦЕМЕК (-ди, -да) şəkər tozu; цемекдин şəkər tozunun.

ЦЕМЕКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) narın qum; 2) pudra; 3) *məс.* dəcəl uşaq; цемекІдин narın qumun; pudranın; dəcəl uşağın.

ЦЕМЕРУФ *bax* Цумаруф.

ЦЕМУЪЖУЪД *s.* on səkkiz; **цѐмуъ-жуъд лагъай** *və yaxud цѐмуъжуъд лагъайди* on səkkizinci.

ЦЕМУЪЖУЪДРА on səkkiz dəfə.

ЦЕМУЪЖУЪД-ЦЕМУЪЖУЪД *s.* on səkkiz-on səkkiz.

ЦЕНКЪ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çirtma; **ценкъинин** чыртманын; **ценкъер ягъун** çirtma çалмақ.

ЦЕНКЪЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qafqaz rododendronu; **ценкъедин** qafqaz rododendronunun.

ЦЕП: **цѐп-цѐийи** *sif.* lap təzə.

ЦЕРИД *s.* on yeddi; **цѐрид лагъай** *və yaxud цѐрид лагъайди.*

ЦЕРИДРА *s.* on yeddi dəfə.

ЦЕРИД-ЦЕРИД *z.* on yeddi-on yeddi.

ЦЕРЦІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çög-çöp, çırғı, şax; **цѐрцѐинин** çög-çöpün, çırғının, şaxın; **цѐрцѐ хътин** çöp kimi nazik.

ЦЕРЦЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sirkə (*bit yumurtası*); **цѐрцѐлдин** sirkənin.

ЦЕТИ *pul (qumar oyununda).*

ЦЕФ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) ruh; **цѐфдин** ruhun; **цѐф гун** ruh vermək.

ЦЕХ *dial. sif. zəif; цѐх кас* zəif adam.

ЦЕХЕМ (-ди, -да) mürgü; **цѐхемдин** mürgünün; **цѐхемди кьун** bərk yuxuya getmək.

ЦЕХУЪ *dial. zil səs.*

ЦИ I *z.* bu il; **цѐи ам къведа** bu il o gələcək.

ЦИ II *bax Ицѐи.*

- **ЦИ** *isimlərə əlavə olunan şəkilçi: кѐар+цѐи, цѐар+цѐи* *və s.*

ЦИБ I (-пѐини, -пѐина; -пѐер, -пѐери, -пѐера) *dial.* çimdik, çimdikləmə; **цѐипѐинин** çimdiyin; **цѐиб гун** çimdikləmək.

ЦИБ II (-пѐини, -пѐина; -пѐер, -пѐери, -пѐера) күрə; balaca güvəc; **цѐипѐинин** күрənin; balaca güvəcin; **цѐипѐер ягъун** bankalamaq.

ЦИБ III (-пѐини, -пѐина; -пѐер, -пѐери, -пѐера) parç; **цѐипѐинин** parçın.

ЦИБЦИЯГАР (-ри, -ра) *dial.* göz pərdəsi; **цѐибцѐиягрин** göz pərdəsinin.

ЦИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) civilti; **цѐивдин** ciyildəməyin, civildəməyin; **цѐив авун** ciyildəmək, civildəmək.

ЦИВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kömür; **цѐивиндин** kömürün; **къванцин цѐивин** daş kömür; **кѐарасдин цѐивин** ağac kömür.

ЦИВРИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* kətanquşu; **цѐивривдин** kətanquşunun.

ЦИВЦИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cik-cik, cikkildəmə; **цѐивцѐивдин** cikcikin, cikkildəməyin; **цѐив-цѐив авун** cikkildəmək.

ЦИВЦИВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Цѐивцѐив** (**цѐивцѐив авун**).

ЦИВ-ЦИРИВ *bax* **Цѐив.**

ЦИГ (**цикѐи, цикѐе, цикѐер, цикѐери, цикѐера**) orta, qızğın çağ; **хъутѐуььн цѐиг** qışın qızğın (*oğlan*) çağı, qışın ortası; **гатун цѐиг** yayın qızğın çağı, yayın ortaları.

ЦИГАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* baldır; **цѐигамдин** baldırın.

ЦИГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) siqar; 2) siqaret; **цѐигардин** siqarın, siqaretin.

ЦИГЕЛ: **цѐигел хъун** istəmək, arzu etmək, həsrət çəkmək, ...həsrətinə olmaq.

ЦИГЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) istək, arzulamaq, həsrət; **цѐигелвилин** istəyin, arzunun, həsrətin.

ЦИГЕЛВИЛЕЛДИ *z. bax* **Цѐигелдаказ.**

ЦИГЕЛДАКАЗ *z. həsrətlə.*

ЦИГЕЛДИЗ *z. bax* **Цѐигелдаказ.**

ЦИГЪЦИГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* skripka; **цѐигъцѐигъандин** skripkanın.

ЦИДАЛДИ *z.* bu ilə kimi.

ЦИДГА *sif.* çəp; **вилер цѐидга** çərgöz.

ЦИДГАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çəplik; **цѐидгавилин** çəpliyün; *həmçinin bax* **Чапрас.**

ЦИДГАДАКАЗ *z. çəpliklə.*

ЦИДГАДИЗ *z. bax* **Цѐидгадаказ.**

ЦИДГАЗ *z. bax* **Цѐидгадаказ.**

ЦИДГЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) torpaq sahəsi (*kiçik*); **цѐидгемдин** torpaq sahəsinin.

ЦИДГЪАЙ *sif.* əyri; **цѐидгъай рехъ** əyri yol.

ЦИЗ cırıldamanın səs təqlidi; **цѐиз авун** cır-cır cırıldamaq.

ЦИЙИ *sif.* yeni, təzə; **цѐийи варз** təzə ay, hilal; **цѐийи йис** yeni il; **цѐийи кѐвалер** təzə evlər; **цѐийи пекер** təzə paltar; **цѐийи**

уьмуьр yeni həyat; **цйийи** кулуни хьсан шткида *mis.* təzə süpürgə yaxşı süpürər; **цйийи** ктаб yeni kitab; **цйийи** авун *və yaxud* **цйийи** хьувун təzələmək; **цйийи** кьилелай <ци-кйелай> təzədən, yenidən, əvvəldən; **цйийи** лезгияр yeni ləzgilər; **цйийи** свас təzə gəlin; **цйийи-цици** geyim; **цйийи** кьайдаяр yeni qaydalar.

ЦЙЙИБУР I: **Цйийи** *sifətinin cəm forması*; **и гафар зун патал цйийибур тир** мөндөн өтрү бу sözlər təzə idi.

ЦЙЙИБУР II (-у, -а) təzələr (*adamlar, əşyalar və s.*); **кйватгалдик цйийибурни экэчна** dərnəyə təzələri də daxil oldu.

ЦЙЙИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yenilik, təzəlik, yeni qayda, yeni dəb; **цйийивилин** yeniliyin, təzəliyin, yeni qaydanın, yeni dəbin; **цйийивилер** yeniliklər; **карда цйийивилер тун** istehsalata yeniliklər tətbіq etmək.

ЦЙЙИВИЛЯЙ *z.* yenilikdən, təzəlikdən.

ЦЙЙИДАКАЗ *z.* yenicə, təzəcə.

ЦЙЙИДИЗ *z. bax* Цйийидаказ.

ЦЙЙИЗ *z. bax* Цйийидаказ.

ЦЙЙИЗМАЗ *z.* təzə-təzə, təzə ikən.

ЦЙЙИКИА *z.* yeni, yeni qaydada, yenidən; **цйийикйа** пай хьувун yenidən paylamaq; **цйийикйа туйкйуьр хьувунин девир** yenidənqurma dövrü.

ЦЙЙИ-ЦЙЙИ *z.* təzə-təzə.

ЦЙЙИ-ЦИКЙЕЛАЙ *z.* yenidən, təzədən.

ЦИКЕН *bax* Циклен.

ЦИКЬВЕД *s.* on iki; **цйикьвед кас** on iki adam; **цйикьвед лагьай** *və yaxud* **цйикьвед лагьайди** on ikinci; **цйикьвед-цйикьвед** on iki-on iki.

ЦИКЬВЕДРА on iki dəfə.

ЦИЛ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) ip, kanat, buraz (*yoğun ip, yoğun kəndir*); **цйилинин** kanatın, burazın; **цйил ягьун** a) kanatla (burazla) bağlamaq (heyvanı); b) kanatı (burazı) çəkmək; *həmçinin bax* Еб.

ЦИЛ II (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) dilim; **цйилинин** dilimin; **са цйил** bir dilim; **халидин цйил** qarpız dilimi; **ичин цйил** alma dilimi; **цйил-цйил** dilim-dilim.

ЦИЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) diametr; **цйилегдин** diametrim.

ЦИЛЕР (-и, -а) saçaq; qotaz; **цйилерин** saçaqın; qotazın; **цйилерин перде** qotazlı pərdə; **гамун цйилер** xalçanın saçaqları; **шалдин цйилер** şalın qotazları.

ЦИЛИХ *bax* Цйилер.

ЦИМИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qıǵ; **цйимилдин** qıǵın; **хипен цйимил** qoyun qıǵı.

ЦИМПИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* balaca uşaq; **цйимпихдин** balaca uşaqın.

ЦИНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qaуçı (*məhsul dərimində işlənən*); **цйнадин** qaуçının.

ЦИНГАВ: **цйингавар ягьун** a) oynamaq, şadlanmaq; b) veyllənmək, heç bir iş görməmək; c) şıllaq atmaq (*heyvanlar haqqında*).

ЦИНГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* qarımış qız; **цйингидин** qarımış qızın.

ЦИНГИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səhra otu; **цйингилдин** səhra otunun; **цйингил-мингил I** *dan. zaraf.* yelləncək; **цйингил-мингил II** *dan. zaraf.* sövdəgər; **цйингил-мингил авун** *zaraf.* zəif saz çalmaq.

ЦИНГИЛЧИ yalançı sazanda.

ЦИНИН *sif.* bu ilin, bu ilki; **цйинин кьуьд геж атана** bu ilki qış gec gəldi; **цйинин бегьер** bu ilki məhsul; **цйинин нуькйре шазандаз цйив-цйив чирзава** *mis.* bu ilki sərçə keçən ilkinə cik-cik öyrədir.

ЦИНКЬУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* səs çıxarmaq; **цйинкьна** səs çıxardı.

ЦИПРЕП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qara tut; **цйипрепдин** qara tutun.

ЦИПУД *s.* on üç; **цйипуд лагьай** *və yaxud* **цйипуд лагьайди** on üçüncü; **цйипуд-цйипуд** on üç-on üç.

ЦИПУДРА on üç dəfə; **абур цйипудра атана** onlar on üç dəfə gəldilər.

ЦИР (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) zoğ, cücərti; **тумуни цйир ахьайна** toxum cücərdi; **таран цйир** ağac zoğ.

ЦИРГЪ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера)
1) bağlama, bağlı; **хтарин цйиргъ** muncuq boyunbağı; **са цйиргъ галгамар** bir bağlı qax;
2) cərgə, sıra, silsilə, düzüm; **дагларин цйиргъ** dağ silsiləsi; **уьрдегрин цйиргъ** ördək cərgəsi; **цйиргьина аваз фин** sıra ilə getmək; **яргьи цйиргьина акьвазун** uzun

növbəyə durmaq; **циргъ хьун** sıralanmaq; **циргъ ягъун** dövrə vurmaq.

ЦИРГЪЕБА *z.* 1) cərgə ilə, sıra ilə; 2) növbə ilə.

ЦИРИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *civilti* (*quş balalarının səsi*); **ци-ривдин** *civiltinin*.

ЦИРИКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *meyvə özəyi*; **цирикдин** *meyvə özəyinin*; **ичин цирикі** *alma özəyi*.

ЦИРИЦАР (-ри, -ра) *bot. qarağat (kolu və meyvəsi)*; **цирицрин** *qarağatın*.

ЦИРИЦІ: **цирици тар** *ardıc ağacı*.

ЦИРТІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *ağız suyu, tüpürcək*; 2) *sıçrantı*; **цир-тинин** *ağız suyunun, tüpürcəyinin, sıçrantının*; **цирті гун** *tüpürmək*; **машинди адаз цирті яна** *maşın onun üstünə su sıçratdı*.

ЦИРТІЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. yabanı xiyar*; **циртіерагдин** *yabanı xiyarın*.

ЦИРХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) *cındır*; **цирхинин** *cındırın*; 2) *sarıq, sarğı*; **гылел яру цирх ала** *qolunda qırmızı sarğı var*.

ЦИРХЕР (-ри, -ра) *dial. paltar*; **цирхерин** *paltarların*.

ЦИТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. nida*; **цитідин** *nidanın*.

ЦИЦІ (**цицире, цицире, цицир, цициери, цициера**) 1) *cırcırama*; **цицирен** *cırcıramanın*; **чулав цици** *sisəy*; 2) *çəyirtkə*; **никлер цицире яна** *çəyirtkə tarlanı sıradan çıxartdı*.

ЦИРАЗ: **Цирун** *felinin murad forması*; *bax Цирун*.

ЦИРАНА: **Цирун** *felinin keçmiş zaman forması*; *bax Цирун*.

ЦИУ: **Ціай** *isinin hal forması*; *bax Ціай*.

ЦИУВАД *s.* on beş; **циувад лагъай** *və yaxud ціувад лагъайди* on beşinci; **циувад-циувад** on beş-on beş; **циувад къан варз** on beş günlük ay.

ЦИУВАДАР (-ри, -ра) *təzə ayın on beş günü*; **циувадра гъатнавай варз** on beş günlük ay.

ЦИУВАДРА I: **Ціувадар** *isinin hal forması*; *bax Ціувадар*.

ЦИУВАДРА II on beş dəfə; **адаз ціувадра лагъанва** ona on beş dəfə deyilib.

ЦИУГЪ (-ади, -ада; -ар, -ри, -ра) 1) *zingilti, ulama, ulaşma*; **циугъадин**

zingiltinin, ulamanın, ulaşmanın; **жанавурдин ціугъ** *canavar ulaşması*; **кицилин ціугъ** *it zingiltisi, it ulaşması*; **ціугъ авун** *zingildəmək, ulamaq*; 2) *fəryad, ağrıdan qışqırmaq*; **ада ціугъна** *o, fəryad qopardı*; *o, ağrıdan qışqırdı*.

ЦИУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Ціугъ (ціугъ авун)*.

ЦИУД *s.* on; **циуд лагъай** *və yaxud ціуд лагъайди* *onuncu*; **циуд-циуд** *on-on*.

ЦИУДГА *sif.* *çox çər, lap çər*; **циудга вилер** *lap çər gözлөр*.

ЦИУДЛУХ *onluq*; **циудлух лампа** *onluq lampa*.

ЦИУДРА *z.* 1) *on dəfə*; 2) *dəfələrlə*; **адаз ціудра лагъанвайди я** *ona dəfələrlə deyilib*.

ЦИУДРАЛДИ *z.* *onlarla*; **мехъерик ціудралди инсанар атанвай** *toya onlarla insan gəlmişdi*.

ЦИУДУГУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qırıq (daş, kəsək, taxta qırıqları)*; **циудугумдин** *qırığın*; **ада цал дуъз атурай лугъуз хъиткъериз къванцин ціудугумарни вегъезвай** *o, divarın hörgüsünün düz gəlməsindən ötrü aralara daş qırıqları da atırdı*.

ЦИУЗ: **Ціай** *isinin hal forması*; *bax Ціай*.

ЦИУК: **Ціай** *isinin hal forması*; *bax Ціай*.

ЦИУКЪУД *s.* on dörd; **циукъуд лагъай** *və yaxud ціукъуд лагъайди* *on dördüncü*; **циукъуд-циукъуд** *z.* on dörd-on dörd.

ЦИУКЪУДРА *on dörd dəfə*.

ЦИУКІ (**цикуни, цікуна, цікувар, цікувари, цікувара**) *kösöv*; **цикунин** *kösövün*; **цикулі** *илисун dan. ağır cəza vermək*.

ЦИУМ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *anat. baldır sümüyü*; **циумунин** *baldır sümüyünün*.

ЦИУМАРУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *piy şişi (dəri altında)*; 2) *tər vəzisi*; 3) *mozalan sürfəsi*; **циумаруфдин** *piy şişinin, tər vəzisinin, mozalan sürfəsinin*.

ЦИУН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. zülmkar*; **циундин** *zülmkarın*.

ЦИУН II: **Ціай** *isinin yiyəlik hal forması*; *bax Ціай*.

ЦИУН КІВАЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *mətbəx*; **циун ківалин** *mətbəxin*.

ЦУНУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) arabanın yan ağacı; **цунудин** arabanın yan ağacının.

ЦУР (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) inilti, zarıltı; fəryad; ah-vay; 2) zingilti, ciyilti, cıǵ-cıǵ; **цурдин** iniltinin, zarıltının; fəryadın; ah-vayın; zingiltinin, ciyiltinin, cıǵ-cıǵın; **цур авун** inildəmək, zarıldamaq; **азарлуда цур ийизва** xəstə zarıldayır; **цурнуьгъри цур ийизва** çoşqalar ciyildəyir; **кици цур ийизва** it zingildəyir.

ЦУРГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* qoşun; **цургундин** qoşunun; **чехи цургун** böyük qoşun; *həmçinin bax* **Цар IV**.

ЦУРУГУД *s. on altı*; **цуругуд лагъай** *və yaxud цуругуд лагъайди* on altıncı; **цуругуд-цуругуд** *z. on altı-on altı*.

ЦУРУГУДРА on altı dəfə.

ЦУРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Цур** (цур авун).

ЦУРУН II (црада, црана, цраз, цразва, цуруц, цран, цурурай, црамир) 1) ərimək; **црана** əridi; **жив цразва** qar əriyir; 2) həll olmaq; **кьел це црада** duz suda həll olur; 3) ərimək (*metal*); **кьуркьушум цразва** qurğuşun əriyir; 4) *məc.* arıqlamaq, üzülmək; **кланиди такурла ам црада** sevgilisini görməyəndə o üzülür; 5) *məc.* solmaq, qurmaq; **акваз-акваз цразва** göz görə-görə solur (*quruyur*); **цраз-кьурез хьун** dərqli (*qəmli*) olmaq; **цран тийир** əriməyən; həll olmayan; solmayan, qurumayan.

ЦУРУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) əritmək; **цурурай гьери** əridilmiş yağ; **цурурна** əritdi; 2) həll etmək; 3) əritmək (*metal*); 4) soldurmaq, qurutmaq; 5) arıqlatmaq, üzmək; 6) *məc.* ələ salmaq, istehza etmək, masqaraya qoymaq, lağa qoymaq, təhqir etmək; parçalamaq, dağıtmaq; iztirab vermək, əzab vermək; **цурурмир тлун зи риклин пи** ürəyimi parçalama.

ЦУРУЦИМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) cazibə, şirnikləndirici şey, başdan çıxaran şey; 2) azma, yoldan çıxma; **цуруцимдин** cazibənin, şirnikləndirici şeyin, başdan çıxaran şeyin; azmanın, yoldan çıxmanın.

ЦУС (-ади, -ада) duru xərək (*ətsiz*); **цусадин** duru xərgəyin.

ЦУСАД *s. on bir*; **цусад лагъай** *və yaxud цусад лагъайди* on birinci; **цусад-цусад** on bir-on bir.

ЦУСАДРА on bir dəfə.

ЦУТХУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) dəri soyulma (*azca*); **гьил цутхунна лугьуз адаз тларзавай** əlinin dərisi soyulduğuna görə onu ağrıdırdı; 2) tez keçib getmək, tez ötüb keçmək, gizlin keçmək, görünmədən keçmək; 3) *dial.* hamar yerdə sürüşmək.

ЦУТХУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* sürüşdürmək; **цутхурна** sürüşdüdü.

ЦУФАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) күрək (*qurudulan taxılı çevirmək üçün*); **цуфандин** күрəyin.

ЦУЦ (цуц, цуца, цуцар, цуцари, цуцара) kran, lülək; **цуцун** kranın, lüləyin; **самовардин цуци** samovarın lüləsi.

ЦУЪБРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* baldır; **цубрекдин** baldırın; *həmçinin bax* **ЗакIам**.

ЦУЪГЪВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çoşqa; **цубгъведин** çoşqanın.

ЦУЪДГЪУЪНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* sürüşdürmək; **цубдгъуьнарна** sürüşdüdü; *həmçinin bax* **Цурнуьгъ**.

ЦУЪДГЪУЪНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sürüşmək; **цубдгъуьнна** алуькна sürüşüb yıxıldı; **муркIадилай гьелерар цубд-гъуьнда** kirşə (*xizək*) buzda sürüşür.

ЦУЪКИ *bax* **ЦуькI**.

ЦУЪЛУЪК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* vəzəri; **цублуькдин** vəzərinin; **цублуьк тлун** vəzəri yemək.

ЦУЪН *bax* **Уьцубн**.

ЦУЪНТИУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) qar dənəsi (*kiçik*); **цубьнтиуьдин** qar dənəsinin; 2) narın qar.

ЦУЪНУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) təkərsiz araba; **цубнуьдин** təkərsiz arabanın.

ЦУЪНУЪР *bax* **Цубнуь**.

ЦУЪРНУЪГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* **Цубгъве**.

ЦУЪХ: цубх авун *bax* **Цвех** (цвех авун).

ЦУЪЦУЪДКЪАЛ *bot.* yeməli göyərti növü (*qutablıq*).

Ч

Ч [che] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* əlifbasının otuz altıncı hərfi.

- **Ч I** *feillərin inkar formasını əmələ gətirən şəkilçi*: **незва+ч=незвач уемір**; **неда+ч = недач** уемəуəсəк; **кьведа+ч=кьве-дач** гəлмəуəсəк.

- **Ч II** *felin murad formasında -з şəkilçisinin əvəzində işlənərək, inkar forması əmələ gətirən şəkilçi* **фи=з - фи-ч; не=з - не-ч; кьачу=з - кьачу-ч**.

- **Ч III** *sifətlərin -да şəkilçisi ilə birləşərək inkar formasını əmələ gətirən şəkilçi*: **ми-хьида+ч=михьидач**; **куьруьда+ч=куьруьдач**.

ЧАБАБАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) кəрəнəк; **чабабайдин** кəрəнəуин; *həmçinin bax* **Чепелукь**.

ЧАВ I: **Чун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; *bax* **Чун**.

ЧАВ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) хəбəр; **чавдин** хəбəрин; **чав чуклурун** хəбəр уау-мақ; **гьар жуьредин чав** хəр сүр хəбəр; **адав чав агакьар-на** она хəбəр çatdırıldı; **чав гьатун** şadlıq səsləri уайılмақ.

ЧАВАЙ: **Чун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; *bax* **Чун**.

ЧАВДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) duzlan-ма; **чавдардин** duzlanmanın.

ЧАВДАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) duzluluq, şorluq; **чавдарвилин** duzluluğun, şorluğun.

ЧАВУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köməkçi (*kəndxudanın*); **чавушдин** köməkçinin.

ЧАВУШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köməkçilik; **чавушвилин** köməkçiliyin.

ЧАВШ! **ЧАВШ!** (*eşşəyi saxlayanda deyilən söz*).

ЧАВЫЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* çavıça (*qızıl balıq növü*); **чавычадин** çavıçanın.

ЧАГЪ I *sif.* sağlam, pərgar, gümrah, fəal; **чагъ хьун** sağlam olмақ, pərgar olмақ, gümrah olмақ, fəal olмақ.

ЧАГЪ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *dial.* zolaq; **чагъдин** zolağın; **чагъ авай перем зolaqlı köynək**.

ЧАГЪА *sif.* südəməр; *həmçinin bax* **Фирриштек**.

ЧАГЪАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çağanə (*simli musiqi aləti, Dağıstanda və Gürcüstanda geniş yayılmışdır*); **чагъанадин** çağanənin.

ЧАГЪИН *sif.* yeniyetmə; **ам чагъин** яшда ава о, yeniyetmə уаşındađı.

ЧАГЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dəli; **чагъулдин** dəlinin.

ЧАД (-ту, -та; -ар, -ари, -ара) dəmirçi-xana; **чатун** dəmirçixananın; **чатун устлар** dəmirçi; **кици чатукай вуч тухуда?** *mis. it dəmirçixanadan nə aparar ki?*; **чатук ракьурна** dəmirçixanaya göndərdi.

ЧАДУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) çadra, örtük; **чадура алуکلун** çadra geymək; **чадурадин** çadranın, örtüyün;
2) çadır, alaçıq; **чадура яьун** çadır qurmaq.

ЧАЗ: **Чун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; *bax* **Чун**.

ЧАЙ I: **Чун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; *bax* **Чун**.

ЧАЙ II (-ди, -да; -яр, -яри, -яра) çay; **чайдин** çayın; **ранг алай чай** pürrengi çay; **чайдин векъ** çay уаграғı; **чайдин кьаб** nəlbəki; **чайдин тлур** çay qaşığı; **чай кьачун** çay dəmləmək.

ЧАЙГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) boran, çovğun; **чайгъундин** boranın, çovğunun.

ЧАЙДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çaydan; **чайдандин** çaydanın.

ЧАЙДИН *sif.* çay, çayın; **чайдин квал** çay evi; **чайдин цуьквер** çobanyastığı; *həmçinin bax* **Чутрацукь**.

ЧАЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* qağay; **чайкадин** qağayının.

ЧАЙНАЙТИА: **Чаюн** *felinin şert forması*; *bax* **Чаюн**.

ЧАЙНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çaynik; **чайникдин** çaynikin.

ЧАЙХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çayxana; **чайханадин** çayxananın.

ЧАЙЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
1) çayçı (*çayxanada işləуən*); 2) çay həvəskarı; **чайчидин** çayçının.

ЧАЙЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) җауңılıқ; **чайчивилин** җауңılıғın; ада **чайчивиле** кІва-лахзава о, җауңы ішлөйир.

ЧАКАЙ: Чун *şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Чун.*

ЧАКВ (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) 1) тәкнә, җанақ, табақ (*it və mal-qara üçün duru yem qoyulan qab*); 2) heyvanlara verilən duru yem; **чакунин** а) тәкнәнин, җанағın, табағın; б) heyvanlara verilən duru yemin.

ЧАКРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) җакра (*qədim hind ordusunda işlədilmiş atma silah növü*); **чакрадин** җакранın.

ЧАКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) җаққал; **чакъалдин** җаққалın; **чакъалди гыкъвван** кІвачин къапар чуьнуьхайтІани, ам кІвачел алачиз амукъда тәс. җаққал нә қәдәр аяаққабı оғурласа да, уенә аяақуалın қалар.

ЧАКЪВАЛАЙ: чакъвалай авун гәмирмәк, сındırмақ (*dişlə*), рақчаламақ, дағıtмақ.

ЧАКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) сиб бıҗағı; **чакъудин** сиб бıҗағının.

ЧАКЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) кәтан, лиф; **чакъулдин** кәтанın, лифın.

ЧАЛ I: Чун *şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Чун.*

ЧАЛ II *sif.* җал, боз; **чал балкІан** боз ат; **чал яц** җал өкүз.

ЧАЛА: Чалун *felinin əmr forması; bax Чалун.*

ЧАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дәрә, vadı; **чаладин** дәрәнın, vadının.

ЧАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* қанад; **чалагдин** қанадın.

ЧАЛАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) җалаған; **чалагъандин** җалағанın.

ЧАЛАЙ I: Чун *şəxs əvəzliyinin hal forması; bax Чун.*

ЧАЛАЙ II: Чалун *felinin feli sifət forması; bax Чалун.*

ЧАЛАКЪ *sif. dial.* алҗақ; **чалакъ кас** алҗақ adam.

ЧАЛАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) алҗақılıқ; **чалакъвилин** алҗақılıғın.

ЧАЛАКЪДАКАЗ *z.* алҗақса, алҗақсасına.

ЧАЛАКЪДИЗ *z. bax Чалакъдаказ.*

ЧАЛАС *sif.* уахşıılıғı unudan.

ЧАЛАФ *sif.* хәбіс; **чалаф кас** хәбіс adam.

ЧАЛА-ЧУХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) җала-җухур, җаса (*yolda*), җөкәк; **чала-чухурдин** җала-җухурun, җасанın, җөкәуин.

ЧАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) җалılıқ, бозлуқ.

ЧАЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) дıрмақ (*küləş yığmaq üçün işlənen*).

ЧАЛКЕЧИР I *sif.* namussuz, җәрәфсиз, ләуақәтсиз, яланҗı.

ЧАЛКЕЧИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* namussuz, җәрәфсиз, ләуақәтсиз, яланҗı; **чалкечирдин** namussuzun, җәрәфсизin, ләуақәтсизin, яланҗınnın.

ЧАЛКЕЧИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) namussuzluq, җәрәфсизлик, ләуақәтсизлик, яланҗılıқ; **чалкечирвилин** namussuzluғun, җәрәфсизliyın, ләуақәтсизliyın, яланҗılıғın.

ЧАЛКЕЧИРВИЛЯЙ namussuzluғuna (җәрәфсизliyınә, ләуақәтсизliyınә, яланҗılıғına) гөрә.

ЧАЛМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) җалма; **чалмадин** җалманın; **чалма кутІунун** җалма vurmaq; **чалма ягъун** җалма vurmaq (*geyinmək*).

ЧАЛПАЧУХ I *sif.* қарışılıқ, җахнашма, ара-қарışма, basırıқ, мәрәкә, вәлвәлә, һәрә-мәрәклик.

ЧАЛПАЧУХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* қарışılıқ, җахнашма, арақарışма, basırıқ, мәрәкә, вәлвәлә, һәрә-мәрәклик; **чалпачухдин** қарışılıғın, җахнашманın, арақарışманın, basırıғın, мәрәкәнın, вәлвәләнın, һәрә-мәрәклиyin.

ЧАЛТУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) җәлтık; **чалтукдин** җәлтıyin.

ЧАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* дағıtмақ, уаумақ, ешәләмәк; **чална** дағıтdı, уаудı, ешәләді; **верчери югъди накъв чалзавай** toyuqlar бүтүн гүн torpaq ешәләйирді.

ЧАМ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) әурилık; әури yer, әуилmiş yer; **чамунин** әурилıyin; әури yerin, әуилmiş yerin; **чам квай** әуилmiş, бүкүлmiş, қатланmış; **чам гун** а) әуилмәк, бүкүлмәк, қатланмақ; б) тәсир altına дүшмәк, уумақ, davam гәтирмәмәк; **чам кутун** әумәк, бүкмәк, қатламақ.

ЧАМ II (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) бәу (*toyda*); **чамран** бәуин; **чам чуьнуьхун** бәуи оғурламақ.

ЧАМА! *dan. eyni yaşlı insanlar (əsasən qadınlar) bir-biri ilə danışarkən işlənən, yaxınlıq göstərən söz).*

ЧАМАР I: *Чам isminin cəm forması; bax Чам.*

ЧАМАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сарçı (*gəlinin бəу evinə yaxınlaşdığıни xəbər verən atlı); чамардин сарçının.*

ЧАМАРАР I (-ри, -ра) бəу тərəфинин adamları (*toyda*); **чамаррин** бəу тərəфинин adamlарının.

ЧАМАРАР II qaçma, yüyürmə, qaçış, qaçış yarıışı, çarışıma, cıdır; **чамарар авун** qaçmaq, yüyürmək, çarışımaq.

ЧАМАРАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Чамарар (чамарар авун).*

ЧАМАР-МАКЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) “Çamar-maqam” (*bəу rəqsі; ləzgi xalq havası*); “**Чамар-макъамдин**” “Çamar-maqam”ın.

ЧАМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax Чамарарун.*

ЧАМАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çamarçı (*bəу тərəfi adamlарının önündə gələn*); **чамарчидин** çamarçının (*bəу тərəfi adamlарının önündə gələninin*).

ЧАМАРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çamarçılıq; **чамарчивилин** çamarçılığın.

ЧАММА *bax Чам.*

ЧАМУН (-да, -на) *köhn.* qaça-qaça getmək, qaçaraq getmək.

ЧАМЧАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyük çəllək; **чамчахдин** böyük çəlləyin.

ЧАН I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) çən; **чандин** çənin.

ЧАН II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) can, ruh; könl, qəlb, ürək; **чан верили** я can şirindir; **чандин** canın, ruhun; könlün, qəlbın, ürəyin; **чан акъатна** canı çıxdı (“öldü” *mənasında*); **чан акъудун** ölümcül vəziyyətə salmaq, çox əzab-əziyyət vermək; **чан кун** ürəyi yanmaq, canı yanmaq; **чан къачун** canını almaq, öldürmək; 2) həyat, sağlamlıq; **чан алай** canlı; **чан аламаз** diri-diri, diri halda; **чан алачир** cansız, ölü; **чан атанвай мублагъ** чилер cana gəlmiş bərekətli torpaqlar; **чан акъатун** а) canı çıxmaq; б) *məс.* çox istəmək, həsrətində olmaq; *həтçinin bax РикI (рикI акъатун); чан гун* а) can vermək, canüstə olmaq; б) *məс.* sədaqətlik göstərmək, qəlbən bağlı olmaq; с) çox çalışmaq, işləmək; ç) işləyә-іşləyә sağlamlığını itir-

mək; **чан гьун** cana gətirmək; **чан кухтун** diriltmək, dirçəltmək, canlandırmaq, bərra etmək; **чан хкатун** ölmək, keçinmək; **чанда аман амай къван** hələ ki, ürək döyünür; **чанда дал хтун** diriltmək, dirçəlmək, canlanmaq; **чандик квай** ölüm ayağında olan; **чандик хьун** ölüm ayağında olmaq; **чандилай гьил къачун** canından əl çəkmək, istəyinə çatmaq üçün hər şey etmək; **чандилай гьил къачун-вайди** fədakar, cəsur, mərd; 3) güc, sağlamlıq; **чандин сагъсузвал** sağlam olmamaq, xəstə olmaq; **чансуз** cansız, zəif; **чан квай а)** zirək, diribaş; б) sağlam, qüvvətli; **чан квай гада** sağlam, qüvvətli oğlan; **чан квай къван** çox ağır daş; **чан акъу-дун а)** əzab vermək, zülm etmək; б) canını almaq; **чан туьтуьниз гьун** canını boğazına uğmaq; **чан эцигун а)** həyatını vermək; б) güc sərf etmək; с) can yandırmaq, səy göstərmək; **чан гьидай** həyatverici; **чандивай авун** bezdirmək, incitmək; **жуван чандихъ гелкъуьн** öz sağlamlığının (canının) qaуğısına qalmaq; **чандивай хьун а)** zəifləmək, sınıxmaq, arıqlamaq, sısqalaşmaq; б) ümüdsüz hala düşmək, əlini üzmək; **чанди цлай къун** qəzəblənmək, hirsələnmək, hiddətlənmək; **чандик цлай кутун** hirsəndirmək, qanını qaraltmaq; **чан диде** can ana, əziz ana; **чан руш** qızım; **чан хва** oğlum; **чан акъалтун** canlanmaq; **Тєбиатдал чан акъалтна** təbiət canlandı; **чан къурбандун** canını qurban etmək; **ваз зи чан къурбан** sənə canım qurban; **чан кьейди** canı ölmüş, canı yanmış; **чан текъейди** canı ölməmiş, canı yanmamış; **чан-рикI авун** ürək-dirək vermək; **чан чанда авай** hörmətli; **чандал цлай кун** çox çətinliklərə dözmək; **чанди зуз авун** acı hisslər keçirmək; **чандилай алат тавун** əl çəkməmək.

ЧАН III *əd. can (əzizləyici söz); ада гьар акурла чан лугьуда о, hər dəfə görəndə can deyir; “Чан къакъан дагьлар” “Can uca dağlar” (ləzgi xalq mahnısı).*

ЧАН IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) insan; **чандин** insanın; **дутьня-дилай гьихьтин чанар фена** дүн-yadan necə insanlar getdi (köçdü); **ихьтин чанар мад хьижеч** belə insanlar bir daha olmaz.

ЧАНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kasa (*ağacdan düzəldilmiş*); **чанахдин** kasanın; 2) *məс.* divar radiosu; **чанахдин** divar radiosunun; *həтçinin bax Муда.*

ЧАНГ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) ovuc; чанган ovucun; са чанган къяуъл bir ovuc buğda; *həmçinin bax* Капаш.

ЧАНГАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kök qoç; чангалдин kök qoçun.

ЧАНГУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. saz*; чангудин *sazın*; *həmçinin bax* Чуьнгуйр.

ЧАНДАВА *dan. canında var*; хьелун адан чандава күсмэк onun canındadır.

ЧАНДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* Чинар.

ЧАНСУЗ *sif. 1) cansız, ölü; 2) zəif, arıq, sısqa*; чансуз авун zəiflətmək, arıqlatmaq; чансуз хьун zəif olmaq, arıq (sısqa) olmaq.

ЧАНСУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Чансуз (чансуз авун).

ЧАНСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *cansızlıq, zəiflik, arıqlıq, sısqalıq*; чансузвили *cansızlığın, zəifliyin, arıqlığın, sısqalığın*.

ЧАНТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çanta; чантадин çantanın; сун чанта yun çanta; хамун чанта дәри çanta; члехи чанта böyük çanta; чанта-чумахь санал вегьин *kimin-ləsə evlənmək*.

ЧАП I *sif. çər*; чап вилер çər gözlər.

ЧАП II (-ди, -да) çar; чапдин çарın; чап авун çar etmək; чап хьун çar olmaq; чапдай акъатун çардан çıxmaq.

ЧАПАК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuqun, çuqun qazan; чапакдин çuqunun, çuqun qazanın.

ЧАПАК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çараq (*balıq növü*); чапакдин çараqın.

ЧАПАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çapar; чапардин çарарın; чапар ракъярун çарар göndərmək.

ЧАПАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çəpər; 2) *köhn. qala divarı*; чапардин çəpərin; qala divarının; 3) *məsafə (iyirmi kilometr)*.

ЧАПАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) başmaq; чапатIдин başмаğın.

ЧАПВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çərlük; чапвили *çəpliyn*; адан вилерин чапвал гьасятда чир жезва onun gözlərinin çəpliyi dərhal hiss olunur; *həmçinin bax* Чапрасвал.

ЧАПДАКАЗ *z. çərinə, çər-çər*; чапдаказ килигун çər-çər бахмаq; *həmçinin bax* Чапрасдаказ.

ЧАПДИЗ I *z. bax* Чапдаказ.

ЧАПДИЗ II: Чап II *isminin hal forması*; чапдиз гун çара vermək; ктаб чапдиз гана kitab çара verildi.

ЧАПЛА I *sif. sol*; чапла пад sol tərəf; чапла патахь sola, sol tərəfə.

ЧАПЛА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. sol*; чапладин *solun*; чапладихь кьякъян кIвалер эцигнавай solda hündür evlər tikilmişdi.

ЧАПЛАБУР (-у, -а) *siy. solçular*; чаплабурун solçуларın.

ЧАПЛАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) solaxay; чаплахъандин solaxayın.

ЧАПЛАХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) solaxaylıq; чаплахъанвили *solaxaylığın*.

ЧАП-ЧАП *z. çər-çər*; чап-чап килигун çər-çər бахмаq.

ЧАПРАС I *sif. çərgöz*; чапрас хьун çərgöz olmaq.

ЧАПРАС II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *dan. dovşan*; чапрасдин dovşanın; *həmçinin bax* Къяур.

ЧАПРАС III *z. 1) narazılıqla*; ада заз чапрас килигна о, мәнə narazılıqla бахди; 2) *nifrətlə*; хуьруьн къяйгъу чIугвазвач лугъуз адаз вирибуру чапрас килигзавай кəndin qayğısına qalmadığıна гөрə hamı ona nifrətlə бахırdı.

ЧАПРАСВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çərgözlük; чапрасвили *çərgözlüyün*.

ЧАПРАСВИЛЯЙ *z. çərgözlüyə gөрə*; чапрасвиляй ам аскердиз тухванач çərgözlüyə гөрə onu əsgərliyə апармадılar.

ЧАПРАСДАКАЗ *z. 1) çərinə*; 2) *narazılıqla*; чапрасдаказ килигун çərinə бахмаq, *narazılıqla* бахмаq.

ЧАПРАСДИЗ *z. bax* Чапрасдаказ.

ЧАПУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Чап II (чап авун).

ЧАПХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *mətbəə*; 2) *nəşriyyat*; чапханадин а) *mətbəənin*; б) *nəşriyyatın*.

ЧАПХУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. 1) soyğun, soyğunçuluq, qarət, talan, çarqın, quldurluq*; чапхунна *soydu, qarət etdi, taladı*; 2) *qaçıb getmək*; ада гьяятдиз чапхунна о, qaçıb һəyətə гirdi.

ЧАПХУН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* zorla əldə etmək, zorla əlindən almaq; **ада кьуншидин кІвалер чапхунда лагъана** o, qonşunun evini zorla əlindən alacağıam dedi; **чапхундин** zorla əldə etməyin, zorla əlindən almağın.

ЧАПХУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* soymaq, qarət etmək, taltamaq, işğal etmək; **чапхунна** soydu, qarət etdi, taladı, işğal etdi.

ЧАПХУНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) soyğunçu, qarətçi, talançı, işğalçı; **чапхунчин** soyğunçunun, qarətçinin, talançının, işğalçının; **чапхунчийри чи чилериз фад-фад басрух гузвай** işğalçılar torpaqlarımıza tez-tez hücum edirdilər.

ЧАПХУНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) soyğunçuluq, qarətçilik, talançılıq, işğalçılıq; **чапхунчивилин** soyğunçuluğun, qarətçiliyin, talançılığın, işğalçılığın; **чапхунчивал авун** soyğunçuluq etmək, qarətçilik etmək, talançılıq etmək, işğalçılıq etmək.

ЧАПХУНЧИВИЛЕЛДИ *z.* soyğunçuluqla, qarətçiliklə, talançılıqla, işğalçılıqla.

ЧАР I (-чи, -че; -ар, -ари, -ара) 1) kağız, vərəq; 2) məktub; 3) sənəd; 4) lay; **чарчин** kağızın; məktubun; sənədin; layın; **ктабдин чар** kitab vərəqi; **чар кхьин** məktub yazmaq; **са чар накъв** bir lay torpaq; **♦ сикІрен чар дан.** cahilanə və savadsız yazılmış kağız (*sənəd*); **“Чар атана”** “Məktub gəldi” (*ləzgi xalq mahnısı*).

ЧАР II (-чи, -че; -ар, -ари, -ара) qaumaq (*süddə*); **чарчин** qaumağın; **некІедилай чар кьачун** südüün qaumağını уйғамақ.

ЧАР III *sif.* gur, qaunayan, çağlayan; **ина чар булахар гзаф ава** burada çağlayan bulaqlar çoxdur; **чар гъавиз** fəvvarə, fontan; **нафтІадин гъавиз** нефт fontanı.

ЧАР IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) çar, padşah, hökmdar; **чардин** çarın, padşahın, hökmdarın; **һәмçinin бах Шар.**

ЧАРА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çarə; 2) kömək; **чарадин** çarənin, köməyin; **и азардикай чара ава** bu xəstəliyin çarəsi var; **чара авун** а) çarə etmək; б) kömək etmək; **заз са чара ая!** mənə kömək et!; **чара атІун** çarəsi kəsilmək, pis vəziyyətə düşmək; **♦ чара тахъайтІа** çarəsiz qaldıqda, ələcsiz qaldıqda; **чара аваз хьун** imkan olmaq; **чара авачир кьуъл зараф.** həvəssiz görülən iş; **чара акун** tədbir görmək.

ЧАРА II *sif.* 1) ayrı, başqa, özgə-ninkiləşdirilmiş; 2) *məc.* yad, özgə, yabançı, biganə, kənar, kənar adam; **чарадан балкІан** özgənin atı; **чарадан уьлкве** yad ölkə; **чара ЧІал** yad dil; **чара инсан** kənar insan; **чара авун** ayırmaq; **папакай чара авун** arvadından boşandırmaq; **кьушунар сад садакай чара авун** qonşuları geri çəkmək; **чара хьун** ayrılmaq, kənarlaşmaq; **чара-чара** ayırı-ayrı; **чара-чараз** ayırı-ayrı, ayrıca.

ЧАРАБУР I: Чара *sifətinin cəm forması.*

ЧАРАБУР II (-у, -а) *is.* başqaları, özgələr; **чарабурун** başqalarının, özgələrin.

ЧАРАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ayrılıq, münfəridlik, təklik; **чаравилин** ayrılığın, münfəridliyin, təkliyin.

ЧАРАДИ I: Чара *sifətinin tək forması.*

ЧАРАДИ II (-а, -а) *is.* başqa adam, özgə adam, yad adam; **чарадан** başqa adamın, özgə adamın, yad adamın.

ЧАРАЗ *z.* ayrılıqda, ayırı-ayrı, ayrıca, bir-birindən aralı.

ЧАРАКУНАР (-ри, -ра) *c.h.* çarakunar (*üzərinə süzmə, mürəbbə və s. yaxılmış ləzgi qoğalı*); **чаракунрин** çarakunların.

ЧАРАР I 1) **чар I** *isminin cəm forması*; 2) oyun kartları; **чарар кьугьун** və **уахьд чарарал кьугьун** kart oynamaq.

ЧАРАР II (-и, -а): **Чар II** *isminin cəm forması.*

ЧАРАСУЗ I *sif.* gərəкли, lazımı, lazım, labüd, zəruri, tələsik, təxirəsalınmaz, vacib; **чарасуз шартІ** vacib şərt; **чарасуз кар** təcili iş.

ЧАРАСУЗ II *z.* mütləq, hökmən, qəti, qəti surətdə, istər-istəməz, ələcsiz, çox, son dərəcə; **ам заз чарасуз герек я о,** mənə çox lazımdır.

ЧАРАСУЗБУР I *sif.* çarəsizlər, kömək-sizlər.

ЧАРАСУЗБУР II (-у, -а) *is.* çarəsiz adamlar, köməksiz adamlar; **чарасузбурун** çarəsiz adamların, köməksiz adamların.

ЧАРАСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) çarəsizlik, çıxılmaz vəziyyət; 2) ehtiyac; 3) tələsiklik, təcillilik, təxirəsalınmazlıq; **чарасузвилин** а) çarəsizliyin, çıxılmaz vəziyyətin; б) ehtiyacın; с) tələsikliyin, təcilliliyin, təxirəsalınmazlığın.

ЧАРАСУЗДАКАЗ *z.* qeyd-şərtsiz, heç nəyə baxmadan.

ЧАРАСУЗДИ I: Чарасуз *sifətinin tək forması.*

ЧАРАСУЗДИ II (-да, -да; -бур, -буру, -бура) *is.* çarəsiz; çарасуздан çarəsizin.

ЧАРАСУЗДИЗ *z. bax* Чарасуздаказ.

ЧАРАХАР (-ри, -ра) çaraxar (*ləzgi armud sortu*); чарахрин çaraxların.

ЧАРБА: чарба-чар *z. vərəq-bəvərəq; ада ктаб чарба-чар кІелна о, kitabı vərəq-bəvərəq oxudu.*

ЧАРВАЛ *qəd.* xristian dini.

ЧАРГАВАР (-ри, -ра) mallar (*kotana qoşulan orta qoşum*); чаргаврин malların.

ЧАРГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çarqat (*qadın baş geyimi, Azərbaycanın qərb zonasında geniş yayılmışdır*); чаргатдин çarqatın.

ЧАРДАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çardağ, talvar; чардахдин çardağın, talvarın.

ЧАРДАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mus.* çardaş (1. *macar milli rəqsi*; 2. *bu rəqs vəznində musuqi pyesi*); чардашдин çardaşın.

ЧАРДУМА I *bax* Таржума.

ЧАРДУМА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) мәрс; чардумадин мәрчин.

ЧАРКАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çarxsız araba; чаркахдин çarxsız arabanın.

ЧАРЛЬСТОН (-ди, -да) çarlston (*amerikan rəqslərindən birinin adı*); чарльстондин çarlstonun.

ЧАРПАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çarpayı; чарпайдин çarpayının.

ЧАРТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çarter (*sərnışin daşınması ilə bağlı müqavilə*); чартердин çarterin.

ЧАРТИЗМ (-ди, -да) *tar.* çartizm (*XIX əsrin birinci yarısında İngiltərədə fəhlələrin kütləvi inqilabi hərəkəti*); чартизмдин çartizmin.

ЧАРТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* çartist (*çartizm hərəkəti tərəfdarı ya iştirakçısı*); чартистдин çartistin.

ЧАРТМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) cələ, tələ, duzaq; чартмадин cələnin, tələnin, duzağın; *həmçinin bax* Ракьар.

ЧАРТУХ: чартух векь хора (*çalınmış otun yerində bitən təzə ot*).

ЧАРХ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) qaya; 2) uçurum, yarğan, sıldırım; чархунин qayanın, uçurumun, yarğanın, sıldırımın; чархар авай дагъ qayalıq dağ; чархал алай кІвалер sıldırımдаки evlər; чархалай фин məhв olmaq.

ЧАРХ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) təkər; 2) çarx (*bıçaq və s. itiləmək üçün*); 3) dairə (*insanların əmələ gətirdiyi*); 4) çarx (*dəyirman daşı*); чархунин təkərin; dairənin; çarxın; чарх элкьуьрун çarxı fırlatmaq; чарх гун itiləmək; чарх ягьун dairə vurmaq; чархара тІвалар тун mane olmaq.

ЧАРХАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) müjdəçi, carçı, qasid; чархачидин müjdəçinin, carçının, qasidinin.

ЧАРХАЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) müjdəçilik, carçılıq, qasidlik; чархачивилин müjdəçiliyin, carçılığın, qasidliyin.

ЧАРХИ I: чархи кьванер möhkəm daşlar; кІвалин цлар чархи кьванерикай эцигнавай evin divarları möhkəm daşlardan hörülmüşdü.

ЧАРХИ II 1) *sif.* vəfasız; 2) *kənd adı* - Чархи (Çarxi).

ЧАРЧАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şələlə; чарчардин şələlənin; чна чарчардиз килигна biz şələləyə baxdıq; *həmçinin bax* Гургур.

ЧАРЧАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çürüntü (*çürük ağac parçası və ya çürümüş şey*); чарчафдин çürüntünün.

ЧАРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* avara, sərgərdan; чарчидин avaranın, sərgərdanın.

ЧАСПАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sərhəd; часпардин sərhəddin.

ЧАСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) günorta; частунин günorta, günortanın; частунин тІуьн günorta yeməyi; частунин циг günortanın qızğın çağı.

ЧАСТУШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çastuşka, meyxana, bədiyə; частушкадин çastuşkanın, meyxananın, bədiyənin.

ЧАСУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dərin yer; часудин dərin yerin.

ЧАТ I: чат кепек *köhn.* çert qəpik, yarım qroş, çert qəpiklik pul; чат кепекни авач çert qəpik də yoxdur; чат кепекдайни кьун тавун *məc.* saymamaq, hesablaşmamaq.

ЧАТ II *bax* Чад.

ЧАТАР I: Чад *isminin cəm forması; bax* Чад.

ЧАТАР II (-и, -а) dişlə (*ağacdən*); чатарин dişlənin.

ЧАТУ, ЧАТУК: Чад *isminin hal formaları; bax* Чад.

ЧАТУХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəmirçi; **чатухъандин** dəmirçinin.

ЧАТХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* qalxan; **чатхадин** qalxanın.

ЧАУС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çaus (iri üzüm sortu); чаусдин* çausun.

ЧАХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çoxmörtəbəli bina; чахадин* çoxmörtəbəli binanın.

ЧАХМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çaxmaq (çaxmaq daşından od almaq üçün dəmir və daş parçası); чихмахдин* çaxmaqın; **чихмахдин** *къван* çaxmaq daşı.

ЧАХМАХАР (ри, -ра) *çaxmaq (tüfəng-də); чихмахрин* çaxmaqın.

ЧАХУТКА (-ди, -да) *vəgəm; чихуткадин* *vəgəmin.*

ЧАХЧАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *taxta hasar, çəpər; sürahi, məhəccər; sürahibənd (bəzakli sürahi, bəzakli məhəccər); чихчахдин* hasarın, çəpərin; *sürahinin, məhəccərin; sürahibəndin.*

ЧАХЧУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çaxçur (qadın libas növü, Qafqazda geniş yayılmışdı); чихчурдин* çaxçurun.

ЧАХЪ I: *Чун şəxs əvəzliyinin hal forması; бax Чун.*

ЧАХЪ II *n. tut! qoyma! al! (ovçuların itlərə əmri).*

ЧАХЪА: *чахъа-чахъ səs təqlidi* 1) *dəmirlərin toxunmasından alınan səs; 2) gurluğu əks etdirən səs; чихъа-чихъдин* *ванер* *gur səslər.*

ЧАХЪАЙ: *Чун şəxs əvəzliyinin çıxışlıq hal forması.*

ЧАХЪРАХЪ: *чахърахъ-пахърахъ* lazımsız hay-küy, qalmaqal; **чахърахъ-пахърахъ** *авун* *guruldamaq, gumbuldamaq, taraq-turuq* *etmək.*

ЧАЧАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *xəstə dana saxlanan yer; чачалдин* *xəstə dana saxlanan yerin.*

ЧАЧАТІ *sif. dial.* *çopur; чачатІ* *кас* *çopur adam; həmçinin* *бax* *БачІух.*

ЧАЮН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan.* *çay hazırlamaq; чайна* *çay hazırladı.*

ЧЕБ I (-ни, -не) *ş.əv.* *onlar özləri; чпин* *onların özlərinin; абуру* *чпи* *са* *гафни* *лагънач* *onlar özləri* *heç nə demədlər; чеб-чпивай* *квахъун* *özlərini itirmək.*

ЧЕБ II (*чепеди, чепеда, чепер, чепери, чепера*) *gil; чепедин* *gilin; чеб* *квай* *gilli; чепедай* *асунун* *gillə* *suvmaq; həmçinin* *бax* *Хьумур.*

ЧЕБЛЕГЪАНАР (ри, -ра) *bot.* *dağ keşnişi; чеблегъанрин* *dağ keşnişinin.*

ЧЕВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çever (itburnu növü); чевердин* *çeverin.*

ЧЕК (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) 1) *çek; 2) qəbz, talon; чекдин* *çekin; qəbzın, talonun.*

ЧЕКА (-ди, -да) *Çeka (Fövqəladə komissiya) (Sovet hakimiyyətinin ilk illərində əksinqilab, sabotaj və əhtikarlıqla mübarizə apararıan fəvqəladə komissiyanın müxtəsər adı); чекадин* *çekanın.*

ЧЕКИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çekist (1. tar. Çeka işçisi; 2. ümumiyyətlə dövlət təhlükəsizliyi orqanları işçisi); чекистдин* *çekistin.*

ЧЕКМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çəkmə (uzunboğaz); чекмедин* *çəkmənin; хахул* *чекмеяр* *iş çəkmələri.*

ЧЕКМЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çəkməçi; чекмечидин* *çəkməçinin.*

ЧЕКМЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *çəkməçilik; чекмечивилин* *çəkməçiliyin; чекмечивал* *авун* *çəkməçilik* *etmək.*

ЧЕКМЕЧИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бax* *Чекмечивал (чекмечивал авун).*

ЧЕКЪЕ *sif.* *haldan düşmüş.*

ЧЕЛЕГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çəllək, boşka; челегдин* *çəlləyin, boşkanın.*

ЧЕЛЕГЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çəlləkçi; челегчидин* *çəlləkçinin.*

ЧЕЛЕК-ФЕЛЕК *boş şey, heç bir qiyməti olmayan şey.*

ЧЕЛЕСТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *mus.* *çelesta (metal lövhəciklərdən ibarət zərb aləti); челестадин* *çelestanın.*

ЧЕМБЕР *бax* *Ченбер.*

ЧЕМЕНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çəmənlik; чепенлухдин* *çəmənliyin.*

ЧЕМЕРУКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yaу; чемерукІдин* *yaуın; хьел-чемерукІ* *ох-yaу.*

ЧЕМОДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çamadan; чемодандин* *çamadanın.*

ЧЕМПИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* *çempion (1. şəhər, ölkə və s. birinciliyi yarışlarında qalib çıxan idmançı və ya idman*

cəmiyyətə; 2. *at yarışında birincilik qazanan at*); **чемпиондин** çempionun.

ЧЕМПИОНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* çempionat, yarış (*çempion adını almaq üçün*); **чемпионатдин** çempionatın, yarışın.

ЧЕМПИОНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çempionluq; **чемпионвилин** çempionluğun.

ЧЕНБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *этэк (paltarın этэyi)*; **ченбердин** *этэyin*; *һәмçinin bax* **Цен**.

ЧЕНГИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *yava, gəzəyən (qadın)*; **ченгидин** *yavanın, gəzəyəninin*.

ЧЕНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çənə*; **ченедин** *çənənin*; **ченедик** *кутун çənəsi altına salmaq, lağlağı etmək*.

ЧЕПЕДА: **Чеб** *isminin hal forması*; *bax* **Чеб**.

ЧЕПЕДИ: **Чеб** *isminin hal forması*; *bax* **Чеб**.

ЧЕПЕЛУКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *кәрәнək*; **чепелукьдин** *кәрәнəyin*.

ЧЕПЕР: 1) **Чеб** *isminin cəm forması*; 2) *kənd adı* – **Чепер** (Çeper).

ЧЕПКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çepken (ləzgi milli kişi üst paltarı)*; **чепкендин** *çepkenin*.

ЧЕПКЪЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yastı daş*; **чепкьендин** *yastı daşın*.

ЧЕПРЕКЪАН I *sif. nazik daş*.

ЧЕПРЕКЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. geol. şist (lay-lay quruluşlu süxur)*; **чепрекьандин** *şistin*.

ЧЕРЕК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çerek (ləzgi çəki vahidi – 750 qram)*; **черекдин** *çerekin*.

ЧЕРЕК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çerek (ləzgi ölçü vahidi – 70-75 santimetr)*; **черекдин** *çerekin*.

ЧЕРЕК-ПЕРЕК *dial. ələk-vələk*; *ада кIвал черек-перек авуна. о, еви ələk-vələk etdi*.

ЧЕРЕЛ: *черел дана üç aylıq buzov*.

ЧЕРЕМИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çeremis (mari xalqının keçmiş adı)*; **черемисдин** *çeremisin*.

ЧЕРИКА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. qeyd dəftəri*; **черикадин** *qeyd dəftərinin*.

ЧЕРИКА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *pay (qohum-əqrəba arasında bölünən mal-dövlətdən hər kəsə düşən pay)*; **черикадин** *payın*.

ЧЕРКЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *çərkəz (xalq)*; **черкесдин** *çərkəzin*; 2) *kişi adı* – **Черкес** (Çərkəs); **черкес пураp** *çərkəz yəhəri*; **черкес чухва** *çərkəzi, çərkəzi çуха*.

ЧЕРНИЛ (-ди, -да) *mürəkkəb*; **чернилдин** *mürəkkəbin*; **чIулав чернил** *qара mürəkkəb*; **фичIи чернил** *bənövşəyi mürəkkəb*; **яру чернил** *qırmızı mürəkkəb*; **чернилдап** *кхьин mürəkkəblə yazmaq*; *һәмçinin bax* **Девит**.

ЧЕРПЕЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *naqis*; **черпелдин** *naqisın*.

ЧЕРПЕЛ II *nadinc (uşaq)*; **гыгена, черпел!** *ay səni, nadinc!*

ЧЕРПЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *naqislik; nadinlik*; **черпелвилин** *naqisliyin; nadinliyin*.

ЧЕРТЁЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çertyoj, cizgi*; **чертёждин** *çertyojun, cizginin*; **чертёж чIугун** *çertyoj çəkmək*.

ЧЕРТЁЖЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çertyojçu, cizgiçi*; **чертёжчидин** *çertyojçunun, cizgiçinin*.

ЧЕРТЁЖЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *çertyojçuluq, cizgiçilik*; **чертёжчивилин** *çertyojçuluğun, cizgiçiliyin*; **чертёжчивал авун** *və yaxud чертёжчивиле кIвалахун* *çertyojçuluq (cizgiçilik) etmək*.

ЧЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. tüfeyli*; **черчидин** *tüfeylinin*.

ЧЕСУЧА (-ди, -да) *çesuça (sarımtıl rəngli ipək parça)*; **чесучадин** *çesuçanın*.

ЧЕТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çətə (keçmişdə balkanlarda partizan dəstəsi)*; **четадин** *çətənin*.

ЧЕТВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *qab (2,5 litr su tutan)*; 2) *2,5 litr*; **четвердин** *qabın*; *2,5 litrin*.

ЧЕТИН *sif. çətin*; **четин хьун** *çətin olmaq*; **четин чIал** *çətin dil*; **четин рехь** *çətin yol*; **четин авун** *çətinləşdirmək*; **четин я** *çətindir*.

ЧЕТИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Четин** (**четин авун**).

ЧЕТИНБУР I: **Четин** *sifətinin cəm forması*.

ЧЕТИНБУР II (-у, -а) *is. çətin adamlar (çətin tərbiyə olunan adamlar)*; **четинбурун** *çətin adamların*.

ЧЕТИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çətinlik; четинвилин çətinliyin; четинвал такурдаз регьятвилин къадир жедач *mis.* çətinlik görməyən rahatlığın qədrini bilməz; четинвиле гьатун çətinliklə düşmək.

ЧЕТИНВИЛЕЛДИ *z. bax* Четиндаказ.

ЧЕТИНДАКАЗ *z.* çətinliklə.

ЧЕТИНДИ I: Четин *sifətinin tək forması; bax* Четин.

ЧЕТИНДИ II (-а, -а) çətin adam (*çətin tərbiyə olunan adam*); четиндан çətin adamın.

ЧЕТИНДИЗ *z. bax* Четиндаказ.

ЧЕТИНЗ *z. bax* Четиндаказ.

ЧЕФТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) қарı sürgüsü; чевтедин қарı sürgüsünün; чевте ягьун қарı sürgüsünü keçirmək; *həmçinin bax* Резе.

ЧЕХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çex (xalq); чехдин çexin; чех чІал çex dili.

ЧЕХИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şərab, çaxır; чехирдин şərabın, çaxırın; чехирар гьазурдай şərab (çaxır) istehsal edən; чехирар хкуддай завод şərab emalı zavodu.

ЧЕХИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şərabçı; чехирчидин şərabçının.

ЧЕХИРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şərabçılıq; чехирчивилин şərabçılığın.

ЧЕХОЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çexol, örtü, üz, qın, məhfəzə; чехолдин çexolun, örtüyün, üzün, qının, məhfəzənin.

ЧЕХОСЛОВАКАР (-ри, -ра) çexoslovaklar (*çexlərin və slovakların ümumi adı*); чехословакрин çexoslovakların.

ЧЕХЪ *dial., bağ.* niyə.

ЧЕЧЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çeçen (xalq); чечендин çeçenin; чечен чІал çeçen dili.

ЧЕЧЕНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çeçen (*çeçen xalqının nümayəndəsi*); чеченвидин çeçenin.

ЧЕШМЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) mənbə, çayın başı (başlangıcı); 2) bulaq; булахдин чешме bulağın mənbəyi; чешмедин mənbənin; bulağın.

ЧЕШМЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) məxəz, mənbə; чешмедин məxəzin, mənbənin, тарихдин чешмеяр тарихи məxəzlər (mənbələr).

ЧЕШМЕГАР (-ри, -ра) eynək, gözlük; чешмегрин eynəyin, göz-lüyün.

ЧЕШНЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nümunə, örnək, model; timsal; чешне къачун nümunə götürmək; чешне къалурун nümunə göstərmək; чешне яз къалурун nümunə kimi göstərmək; чешне хьун nümunə olmaq; къегьалвилин чешне qəhrəmanlıq timsalı; 2) çəşni (*xalçada*).

ЧЕШНЕДИН I: Чешне *isminin yiyəlik hal forması; bax* Чешне.

ЧЕШНЕДИН II *sif.* nümunə olan.

ЧЕШНЕЛУ *sif.* nümunəvi; чи хуьр райондин чешнелу хуьрерикай я bizim kənd rayonun nümunəvi kəndlərindəndir.

ЧЕШНЕЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nümunəvilik; чешнелувилин nümunəviliyin.

ЧЕШНЕЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Чешнелудаказ.

ЧЕШНЕЛУДАКАЗ *z.* nümunəvi surətdə.

ЧЕШНЕЛУДИЗ *z. bax* Чешнелудаказ.

ЧЕШНЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) nümunəvi işçi, qabaqcıl; 2) rəssam (*xalça çəşniləri çəkən*); чешнечидин nümunəvi işçinin, qabaqcılın; rəssamın.

ЧЕШНЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qabaqcılıq; 2) rəssamlıq; чешнечивилин qabaqcılığın; rəssamlığın.

ЧЕШНЕЧИВИЛЕЛДИ *z.* nümunəvi surətdə, qabaqcılıqla.

ЧИ I *ş.əv.* bizim; чи ватан bizim vətənimiz; чи хуьр bizim kəndimiz; чи арада амукьрай (амукьуй) öz aramızda qalsın; чи эрадал къведалди eramızdan əvvəl; чи гьенелни мехьер жен “biz də bir gün görərik” mənasında işlənən misal.

- **ЧИ II** gram. *təzə sözlər əmələ gətirən şəkilçi:* далдам+чи=далдамчи nağaraçı; мани+чи=маничи.

ЧИБИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. çökükburun (*quş*); чибисдин çökükburunun.

ЧИБУР I: Чи *şəxs əvəzliyinin cəm forması*; рекьел алай кІарасар чибур туш yoldaki odunlar bizimki deyil.

ЧИБУР II (-у, -а) *is.* özümüzünkülər; абур чибур я onlar özümüzünkülərdir.

ЧИВЕКАР (-ри, -ра) çüvəklər; чивекрин çüvəklərin; *həmçinin bax* ЧапатІар.

ЧИВИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çugun qab; чивиндин çugun qabın.

ЧИВИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* аурық (*yemlik dәнli bitki*); **чивирдин** аурығын; *hәмçинин bax* Цуптурвекъ.

ЧИГ I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) 1) шәһ, шәбнәм, jalә; **пакаман чиг** сәһәр шәһи; **чиг алай** шәһли; 2) narın yağış, çiskin; **чиг квай** çiskinli; **чиг кьвазва** narın yağış yağıр.

ЧИГ II *sif.* çiy, bişmәmiş, qaynamamış; **чиг як** çiy әт; **чиг нек** qaynamamış süd.

ЧИГ III *sif.* yetişmәmiş, tәzә, tәр; **нуькI-рен чиг шарагар** sәрçәnin tәzә dođulmuş balaları; **сикIрен чиг шарагар** tülkünün tәzә dođulmuş balaları; **ам чиг гада я о**, yetkinləşmәmiş ođlandıр.

ЧИГДАКАЗ *z.* çiy halda.

ЧИГДИЗ *z. bax* Чигдаказ.

ЧИГИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) bişmәmiş buđda; 2) yetişmәmiş qarğıdalı; **чигитдин** bişmәmiş buđdanın; yetişmәmiş qarğıdalının.

ЧИГЪИРТМА (-ди, -да) çığirtma (*xörәk*); **чигъиртмадин** çığirtmanın.

ЧИДА I: **Чир хьун** *ibarәsinin forması.*

ЧИДА II bilirәм, tanıyıрам; **вун вуж кас ятIа**, **заз хьсандиз чида** sәnin kim olduđunu mән уахşı bilirәм; **ам заз чидач** onu tanıımıрам; **чидай кас** tanış adam.

ЧИДАЙ I: **Чиди** *isminin hal forması.*

ЧИДАЙ II: **Чир хьун** *ibarәsinin vaxt forması; bax* Чир (чир хьун).

ЧИДРИКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) nanә; **чидрикьдин** nanәnin.

ЧИЗВА, ЧИЗВАЙ, ЧИЗВАЧИР, ЧИЗВАЧТИА: **Чир хьун** *felinin formaları; bax* Чир (чир хьун).

ЧИЗ-ЧИЗ *z.* bilә-bilә; **чиз-чиз ада заз жаваб ганач** bilә-bilә о, mәнә cavab vermәdi.

ЧИЙИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çim; **чийирдин** çimin; **чийир акьалт-нава** çimlә örtülüb.

ЧИК I çik (*lәzgi milli xörәyi*); *hәмçинин bax* Шурва.

ЧИК II: **чик-чирик** qaranquş сәһсәһи.

ЧИКЪЕР: **Чикъ** *isminin сәт forması; bax* Чикъ.

ЧИКЪИНА, ЧИКЪИНИ: **Чикъ** *isminin hal formaları; bax* Чикъ.

ЧИКИДА, ЧИКИЗ, ЧИКИЗВА: **ЧукIун** *felinin formaları; bax* ЧукIун.

ЧИЛ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) 1) Yer, Yer kürәsi; 2) torpaq, yer, yer üzү, quru; 3) әrazi;

Чилин Yerin, Yer kürәsinin; **чилин yerin**, torpağın; әrazinin; **кьел квай чил** şoran torpaq; **кIвалин чил** döşәmә; **миян чил** münbit torpaq; **хам чилер** хам torpaqlar; **цик квай чилер** suvarılan torpaqlar; **чилин кIвалахар** torpaq işlәri; **вилер чиле тун** gözlәrini yerә zillәмәк; **адан мес чил я, яргъан** –цав torpaq onun döşәyi, sәma yorğanıdır; **♦ ви гаф завай чилел эцигиз жедач** sәnin sözünü yerә sala bilmәгәм; **чилер зурзун zәlzәлә; ам чилерикай фидайди я о**, hiylәgәр (aferist, tülüngü, özünü һәр yerә soxan) adamdır; **чил-цав yer-göy; чилерай чилериз फिरай (фий)! ölsün!**; **чилин кIаникай хкатайди хьиз** yerin dibindән çıxan kimi, qәfil; **чилин кIвал(ер)** birmәrtәbәli ev; **чилин циф** duman; **чилин хъчар** dalayan otlar; **чилин шар** yer kürәsi; **чил-цав ацIана** bolluca; **чильяй цавуз кьван гу(ра)й!** var-dövlәti artsın!

ЧИЛ II (-ди, -да; -ер, -ри, -ра) *qәd.* 1) cavan; 2) hakim; **чилдин** cavanın; hakimин.

ЧИЛ III (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) tor; **кIезрияр кьадай чил** böyük balıq toru; **чилинин** torun; **чилин вил** torun ilgәyi; **чил хурун** tor toxumaq; **чилер кIватун gücdән (taqәtdән) düşmәк; чил чIугун** toru sudan çәkib çıxartmaq.

ЧИЛ IV *sif. çil; чил верч* çil toyuq.

ЧИЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) çilә; **чиладин** çilәnin; **сев чилада гьатнава аул** qış yuxusuna gedib; 2) uşaq хәstәliyi.

ЧИЛАВЦИАР (-цIи, -цIа; -ар, -ари, -ара) *t.s.* üfүq; **чилавцIардин** üfүqün.

ЧИЛАНБАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kol-kos (*axan çayın üzәrindәki*); **чиланбардин** kol-kosun.

ЧИЛАНДАГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dәрman bitkilәri; **чиландагъарин** dәрman bitkilәrinin.

ЧИЛГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qәd.* calğa; **чилгъадин** calğanın; **Чилгъа сув** Calğan dađı.

ЧИЛЕ I: **Чил** *isminin hal forması; bax* Чил.

ЧИЛЕ II *bax* Чила.

ЧИЛЕ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* iyul (ay); **чиледин** iyulun; **чиледин варз** iyul ayı.

ЧИЛИН I: **Чил** *isminin hal forması; bax* Чил.

ЧИЛИН II *sif.* 1) yerin; 2) adanın; **чили́н налог** yer vergisi; **чили́н акунар** yerin görünüşü.

ЧИЛИНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* Yer sakini (Yer planetinin sakini); **чилин-видин** Yer sakininin.

ЧИЛЭ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* hökm; **чилэдин** hökmün.

ЧИЛЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* yerəhli; **чилэгьлидин** yerəhlinin.

ЧИМ I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *istilik;* **чимедин** istiliyin; **чим гун** *istilik vermək.*

ЧИМ II: **Чимун** *felinin əmr forması; bax Чимун.*

ЧИМИ *sif. isti;* **чими кIвал** *isti ev;* **чими уьлкъвеяр** *isti ölkələr;* **чими югъ** *isti gün;* **рикIиз чими инсан** *məc. ürəyуyatımlı insan;* **чими авун** *isitmək, qızdırmaq;* **гьилер чими авун** *əlləri qızdırmaq;* **чай чими авун** *çay isitmək;* **гатуз юрфар чими тавурдавай хьуьтIуьз юрфар чими ийиз жедач** *mis. yayda kürəyini qızdırma bilməyən qışda da qızdırma bilməz;* **чими хьун** *isti olmaq, istiləşmək;* **йикъяр чими хьана** *günlər istiləşdi;* **гьаваяр чими хьана** *havalar istiləşdi;* **чими я** *istidir;* **чими саламар** *səmimi salamlar;* “**Чими рагъ**” “Qızmar günəş” (*ləzgi xalq mahnısı*).

ЧИМИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *istilik, mülayimlik;* 2) *hərarətlik;* **чимивилин** *istiliyin, mülayimliyin;* **хərarətliliyin.**

ЧИМИВИЛЯЙ *z. istilikdən, istiliyə görə.*

ЧИМИДА *istidir.*

ЧИМИДАКАЗ *z. isti-isti, hərarətlə, isti ikən.*

ЧИМИДИЗ *z. bax Чимидаказ.*

ЧИМИЗ I *z. bax Чимидаказ.*

ЧИМИЗ II: **Чимун** *felinin murad forması; bax Чимун.*

ЧИМИЗ-ЧИМИЗ *sif. isti-isti.*

ЧИМИЗМАЗ *z. isti ikən.*

ЧИМИЗМАЙ *z. isti halda olan.*

ЧИМИЛА *z. istidən.*

ЧИМИХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *istixana;* **чимиханадин** *istixananın.*

ЧИМУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. isitmək; чимна isitdi.*

ЧИМУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. tıxamaq, güclə yerləşdirmək; чимна tıxadı, güclə yerləşdirdi.*

ЧИМУН III (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. döymək; чимна döydü.*

ЧИН I (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) *üz, sifət, bəniş, sima, surət;* **чинин** *üzün, sifətin, bənişin, simanın, surətin* **бачIух чин** *çopur üz;* **цIегьре гелер квай чин** *çopur basmış üz;* **инсан чиниз килигда, гьайван** – **гьилиз** *mis. insan üzə baxar, heyvan ələ;* **чин алай** *üzlü, sırtıq;* **къве чин алай** *iki-üzlü;* **чин кIеви** *sırtıq, utanmaz, abırsız; zəhlətökən, təngəgətirən, qarayaха;* **чинин кIевивал** *sırtıqlıq, utanmazlıq, abırsızlıq; zəhlətökənlik, tən-gəgətirənlik, qarayaxalıq;* **чин ачухун** *mehriban olmaq; üzgüclər (xoşrəftar, nəvaz-işkar, iltifatlı, səmimi) olmaq;* **чин гун** *və yaxud чин кьалурун* *üz göstərmək;* **чин гьалдун** *üzlülük etmək, əl çəkməmək;* **чин чинал гьун** *üz-üzə gətirmək;* **чин чинал** *üz-üzə, üzбəüz;* **чин чинал гьалтун** *üzləşmək, qarşılaşmaq;* **чин кун** *danlamaq, məzəmmət etmək, qınamaq, təqsirləndirmək, başına qaxmaq;* **чин кьалур тавун** *üz göstərməmək, ərköyünləşdirməmək;* **чин кьалурун** *a) üzünü göstərmək; b) məc. üz göstərmək;* **чин тун:** **зав физ кIанзавачир,** **амма ада зал чин тунач** *mən getmək istəmirdim, amma o, çox xahiş etdi;* **чин чухьун** *a) üzünü yumaq; b) məc. yaltaqlıq etmək, quyuq bulamaq;* **чин чIурун** *üzünü tırsutmaq, acıqlanmaq;* **чина акъвазун** *a) üz-üzə durmaq, qarşıda durmaq; b) üzə durmaq, qulaq asmamaq;* **чинал алтадун** *a) üzə sürtmək; b) məc. danlamaq, təqsirləndirmək, qınamaq, başına qaxmaq, tənə vurmaq;* **чинал гьун** *və yaxud чинал гьалчун* *məzəmmət etmək, danlamaq, başına qaxmaq, minnət qoymaq;* **чинал лугьун** *üzünə demək;* **чиниз экъьечIун** *a) üzə nə isə çıxmaq; b) üzə çıxmaq, adam arasına çıxmaq;* **свас чиниз экъьечIна** *gəlin üzə çıxdı;* **чин квай рехъ** *yoxuş yol;* **чин лацу хьун** *qorxmaq;* **чин патал кьун** *küsmək;* **чин тийиз** *bilmədən;* **чин-гьил чухьун** *əl-üzünü yumaq;* **чина берекат тахьун** *özgəyə xeyir verməmək;* **чина вил амаз** *olduqca tez, təcili;* **чина рехъведин ранг хьун** *üzündən xəstə olduğu bilinmək;* **чина уьзуь кьара хьун** *üzüqara olmaq;* **чина уьзягъ хьун** *üzüağ olmaq;* **чинай маргьузар авахьун** *narazı olmaq;* **чинал рахун** *hörmətsizlik etmək;* **чинал хьурхь акьалжун** *heç kəsə qulaq asmayıb, öz bildiyini etmək;* **чиникай хкакъ тахьун** *üzündən keçməmək;* **чинлай атIана** *utanmadan (danışmaq);* 2) *səhifə;* **ктабдин чинар** *kitab səhifələri;* **ктабда виш чин ава** *kitabda yüz səhifə var;* 3) *üz, səth, üst hissə, qabaq hissə;* **чили́н чин** *yer səthi;* **дагьдин чин** *dağın döşü;* **къвалан чин** *yan kənar;* **некIедин чин** *südüň üzü, qaymaq; чин*

къяхчур нек üzsüz (yağsız) süd; **кІвалерин чин** evin fasadı (*ön tərəfi*); **парчадин чин** parçanın üst üzü; **хьуцугандин чин** balıçüzü; **са чин накъв** bir qat torpaq.

ЧИН II (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) rütbə; **чиндин** rütbənin; **адаз майорвилин чин гана** ona mayor rütbəsi verildi.

ЧИН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* oraq; **чиндин** orağın.

ЧИН IV Çin (*ölkə*).

ЧИНА I bizdə, bizim yerdə; **чина гьар са затI хьсан я** bizdə hər şey yaxşıdır.

ЧИНА II: Чин *isminin hal forması*; *bax* Чин I.

ЧИНА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* lərgə, gülülcə; **чинадин** lərgənin, gülülcənin.

ЧИНАЙ I: Чин *isminin hal forması*; *bax* Чин I.

ЧИНАЙ II *z.* biz olan yerdən.

ЧИНАЛД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) maska; **чиналдин** maskanın; **чиналд гьалсун** maska taxmaq.

ЧИНАР I: Чин *isminin cəm forması*; *bax* Чин I.

ЧИНАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* çinar; **чинардин** çinarın; **къакъан чинар** uca çinar; **къуьзуй чинар** qosa çinar; **чинардин тар** çinar ağacı.

ЧИНГИ *bax* Ченги.

ЧИНЕБА *z.* gizli (olaraq), gizlicə, xəlvətcə, əlaltından, səssiz-səmirsiz; **чинеба атун** gizlicə (xəlvətcə) gəlmək; **чинеба сес гун** gizli səsvərmə; **чинеба лугьун** gizlicə demək; **чинеба гьахьун** xəlvətcə girmək; **ам кІвализ чинеба гьахьна о**, evə xəlvətcə girdi; **чинеба кар авун** gizli iş görmək.

ЧИНЕБА-БУЪРКЪВЕБА *z. bax* Чинеба.

ЧИНЕБАДАКАЗ *z. bax* Чинеба.

ЧИНЕБАН *sif.* gizli, məxfi; **чинебан ихтилат** gizli söhbət.

ЧИНЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) cin; **чинердин** cinin; **чинер хьиз квахьун** cin kimi yoха çıxmaq.

ЧИНЕРУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* qırğı; **чинеругдин** qırğının; **чинеругдивай** **вичин зарбувал са сятна 350 километр-див агакья-риз жед а** qırğı öz sürətini saatda 350 kilometrə çatdırır.

ЧИНИ I: Чин *isminin hal forması*; *bax* Чин.

ЧИНИ II: Чи *şəxs əvəzliyinin forması*; *bax* Чи.

ЧИНИ III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çini, çini qab; **чинидин** çininin, çini qabın.

ЧИНИ IV (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çini (*ləzgi lobyа sortu*); **чинидин** çininin.

ЧИНИЗ I *z.* Чин *isminin hal forması*.

ЧИНИЗ II *z.* biz olan yerə, bizə; **нянихь чиниз ша ахшам бизə гəл**; **чиниз яд акьуд-нава** biz olan yerə su çəkilib.

ЧИНИ I: Чин I *isminin forması*; *bax* Чин I.

ЧИНИ II: Чир хьун *felinin formalarından biri*.

ЧИНИ III: Чин II *isminin formalarından biri*; *bax* Чин II.

ЧИНИ IV (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yer lobyası; **чинидин** yer lobyasının.

ЧИНОВНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məmur, hökumət qulluqçusu; **чиновникдин** məmurun, hökumət qulluqçusunun.

ЧИНОВНИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) məmurluq, hökumət qulluqçuluğu; **чиновниквилин** məmurluğun, hökumət qulluqçuluğunun; **чиновниквал авун** məmurluq etmək.

ЧИП (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çör, püşk; **чипинин** çörün, püşkün; **чип вегьин** çör atmaq, püşk atmaq.

ЧИПКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böyük qaуçı (*atın dirnaqlarını kəsmək üçün*); **чипкардин** böyük qaуçının.

ЧИПРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) höcətkar; **чипридин** höcətkarın.

ЧИР I: чир авун а) öyrənmək; б) tanımaq, bilmək, ağzını aramaq, söz almaq, aydınlaşdırmaq, müəyyən etmək; в) tanış etmək, tanımaq; г) xəbər vermək, nəzərinə çatdırmaq; д) *məс.* öyrətmək; е) göstərmək; **за и месэла чирда** mən bu məsələni öyrənərem; **за адаз чирда!** mən ona göstərəm! **чир хьун** а) tanımaq; б) məlum olmaq; **ваз сад чид а, сад чидач** *mis.* sən birini bilirsən, birini bilmirsən; **чидач ман** *əd.* bilmirəm də...

- **ЧИР II** *felin xəbər formasının inkar formasını əmələ gətirən şəkilçi:* **фида-чир, физва-чир, фена-чир.**

ЧИРАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çıraқ; **чирагьдин** çırağın; **чирагьдин экв** çıraқ işiği.

ЧИРАГЪЛАВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) altlıq (*çaraq, lampa üçün*); **чирагълавандин** altlığın.

ЧИРАЙТИА *bax* **Чирун**.

ЧИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bilik, savad; **чирвалин** biliyin, savadın; **чирвал мугъман**, **акъул иеси я** *a.s.* bilik qonaq, ağıl sahibdir; **чирвал авай** bilikli, savadlı; **жувакай чирвал гун** özü haqqında məlumat vermək; **ваз чирвал**, **ам къведани?** sənсə (sən bildiyinə görə) o, gələcəkmi? **Чирвилерин югъ** Bilik günü.

ЧИРВАЛАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* dərslük; **чирвалагдин** dərslüyin.

ЧИРВИЛЕС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* savadlı adam, bilikli adam; **чирвилесдин** savadlı adamın, bilikli adamın.

ЧИРВИЛЯЙ *z.* bildiyinə görə.

ЧИРГЪ // **ЧИРХ** (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) çınqıl, qırma daş; **чиргънинин** // **чирхинин** çınqılın, qırma daşın.

ЧИРДА, **ЧИРДАЙ**: **Чирун** *felinin formaları*; *bax* **Чирун**.

ЧИРК (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) çirk; **чиркедин** çirkin; **чирк хьун** çirk olmaq; *həmçinin bax* **Къас**.

ЧИРКИН *sif.* 1) çirkin, çirkli; **чиркин гьилер** çirkli əllər; **чиркин пекер** çirkli paltar; **чиркин кас** çirkin adam; **чиркин папан гьуьл буйркъуьз хьсан я** *mis.* çirkin arvadın əri kor olsa yaxşıdır; **чиркин авун** çirkli etmək, çirkəndirmək; **чиркин хьун** çirkin olmaq, çirkli olmaq; 2) alçaq, əclaf, rəzil **ам чиркин инсан я** o, alçaq (əclaf, rəzil) insandır; 3) əxlaqsız, pozğun; **ам чиркин кас тирди гьасятда чир жезвай** onun əxlaqsız (pozğun) adam olduğu o saat bilinirdi.

ЧИРКИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Чиркин** (чиркин авун).

ЧИРКИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) çirkinlik, çirklilik; 2) alçaqlıq, rəzillik; 3) əxlaqsızlıq, pozğunluq; **чиркинвалин** çirkinliyin, çirkliliyin; alçaqlığın, rəzilliyin; 4) əxlaqsızlığın, pozğunluğun; **кӀвале чиркинвал авач** ev təmizdir.

ЧИРКИНВИЛЕЛДИ *z.* *bax* **Чиркиндаказ**.

ЧИРКИНДАКАЗ *z.* 1) çirkinliklə; 2) alçaqca, alçaqcasına, rəzilliklə; 3) əxlaqsızca, əxlaqsızcasına, pozğunluqla.

ЧИРКИНДИЗ *z.* *bax* **Чиркиндаказ**.

ЧИРМИР: **Чирун** *felinin qadağa forması*; *bax* **Чирун**.

ЧИРТ: **чирт-пирт авун** *f.* 1) soyuqdan burnunu çəkmək; 2) narazı danışmaq.

ЧИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Чир I** (чир авун).

ЧИРХЧИР I *sif.* tanış; **чирхчир авун** tanış etmək; **чирхчир хьун** tanış olmaq.

ЧИРХЧИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* tanış adam; **чирхчирдин** tanış adamın.

ЧИРХЧИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) tanışlıq; **чирхчирвалин** tanışlığın.

ЧИРХЧИРВИЛЕЛДИ *z.* tanışlıqla.

ЧИСТ *z.* tamam; **аялдин пекер чист къацӀанва** uşağın paltarları tamam batıb.

ЧИТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çit; **читинин** çitin; **читинин перем** çit köynək.

ЧИТКЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kəllə sümüyü (*insanın və heyvanın*); **читкендин** kəllə sümüyünün.

ЧИФ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) ət suyu (*qaynanmış*); **чифедин** ət suyunun.

ЧИХЧИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alaçaqanad (*sərcə növü*); **чихчихдин** alaçaqanadın; *həmçinin bax* **ЧимчӀир**.

ЧИЧАХ: **Чичах хьуй!** *n.* “öləsən!” *mənasında işlənən söz* (*heyvana deyilir*).

ЧИЧНИ *bax* **Чишни II**.

ЧИЧИ irinin özəyi.

ЧИЧИЕДИ, **ЧИЧИЕДИН**: **ЧичӀ** *isminin hal formaları*; *bax* **ЧичӀ**.

ЧИЧИЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) soğan; **чичӀекдин** soğanın; **къацу чичӀек** göy soğan; **пехьрен чичӀек** çöl soğanı; **фекьиди чичӀек** *недач*, **гьатайла пиришни тадач** *a.s.* molla soğan yeməz, əlinə düşəndə yarpağını da qoymaz.

ЧИЧИЕР: **ЧичӀ** *isminin cəm forması*; *bax* **ЧичӀ**.

ЧИЧИИ, **ЧИЧИИНА**: **ЧичӀ** *isminin hal formaları*; *bax* **ЧичӀ**.

ЧИШ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çiş (*ləzgi xalq təqvimində ay adı*); **чишин варз** çiş ayı.

ЧИШ II: **чиш хьун** *uş.dan.* xəstələnmək; **диде чиш хьанва** *ana* xəstələnib.

ЧИШНИ I: **Чиш I** *ismi ilə “ни” bağlayıcısının birləşməsi*.

ЧИШНИ II *əd.* narazılıq bildirən söz; квез чишни, ам дуъз рахазвач siz bilmirsiz ki, o, düz danışmır?

ЧКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yer; **чкадин** yerin; **балкІан авачир чкада ламни балкІан я** *mis.* at olmayan yerdə eşşək də atdır; **акъатай чка** a) çıxıq, çıxıq yeri; burxulma; b) düşən yer, tökülən yer; c) hazırlanan (istehsal olunan) yer; **къалин чка** sıx meşəlik, cəngəllik; **хайи чка** a) sınaq yer; b) anadan olan yer; **чкадин эгъли** yerli sakin; **яшамиш жезвай чка** yaşayış yeri; **чка къун** yer tutmaq, yerləşmək; **◇ чкадин наречие** *gram.* yer zərfliyi; **чкадин падеж** *gram.* yerlik hal; **чка къалурун** yer göstərmək; yerini göstərmək (*kimə isə*); **чка атайла** yeri gələndə; **чка чир хьун** yerini bilmək; **чка-чкада(л)** hər yerdə; **чкадал ащукъа-рун** yerində oturmaq, lazımı cavabı vermək; **чкадиз хтун** qaydasına düşmək; **чкайрал алайбур** yerlilər.

ЧКАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dilim (*xəngəl bişirmək üçün kəsilən lavaşın dilimi*); **чкалдин dilimin**; *bax* Цил; *həmçinin bax* ХинкI.

ЧКАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) qabıq; **таран чкал** ağac qabığı; **ичин чкал** alma qabığı; **халидин чкал** qarğız qabığı; **ич аладрун** almanın qabığını soymaq (təmizləmək).

ЧКІАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dağımıqlıq; **чкІайвилин** dağımıqlığı.

ЧКІАНА: **ЧукІун** *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* ЧукІун.

ЧКІЕБАНАР (-ри, -ра) açıq tufli, səndəl; **чкІебанрин** açıq tuflinin, səndəlin.

ЧКІИЗ, ЧКІИН: **ЧукІун** *felinin formaları*; *bax* ЧукІун.

ЧКІУЛ *bax* ЧукІул.

ЧЛА *bax* Чила.

ЧЛАНБАР *bax* Чиланбар.

ЧЛАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çayın mənbəyi; **члардин** çayın mənbəyinin; **Кцлар вацІун члар Шагъ дагъдин чарчарар я** Qusar çayının mənbəyi Şahdağ şəlalələridir.

ЧЛАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çürük ağac; **члафдин** çürük ağacın.

ЧЛАХЪ *sif.* 1) qolsuz, əlsiz; 2) solaxay; **члахъ хьун** qolsuz olmaq; solaxay olmaq; **члахъ авун** qolsuz etmək; solaxay etmək.

ЧЛАХЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qolsuzluq, əlsizlik; solaxaylıq; **члахъвилин** qolsuzluğun, solaxaylığın.

ЧЛАХЪУН (-да, -на) *bax* Члахъ (члахъ авун).

ЧНА: **Чун** *şəxs əvəzliyinin hal forması*; *bax* Чун.

ЧПИ, ЧПИЗ, ЧПИН: **Чеб** *şəxs əvəzliyinin hal formaları*; *bax* Чеб.

ЧУБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çoban; **чубандин** çobanın; *həmçinin bax* Хипехъан.

ЧУБАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çobanlıq; **чубанвилин** çobanlığın; **чубанвал авун** çobanlıq etmək; *həmçinin bax* Хипехъанвал.

ЧУБАНДИН ГЪЕД (-тре, -тре; -тер, -тери, -тера) *qəd.* Venera; **Чубандин гьетрен** Veneranın.

ЧУБАРУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qaranquş; **чубарукдин** qaranquşun; **чубарукдин шарагар** qaranquş balaları.

ЧУВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çuval; **чувалдин** çuvalın; 2) осақ (*şimal xalqlarında*).

ЧУВАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuvaş (*xalq*); **чувашдин** çuvaşın; **чуваш чІал** çuvaş dili.

ЧУВУД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yəhudi (*xalq*); **чувуддин** yəhudinin; **чувуд чІал** yəhudi dili.

ЧУГЪУЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) böhtan, şər, iftira, yalan; **чугъулдин** böhtanın, şərin, iftiranın, yalanın.

ЧУГЪУЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaqul; **чугъулдин** şaqulun.

ЧУГЪУНДУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuğundur; **чугъундурдин** çuğundurun; **яру чугъундур** şəkər çuğunduru; **лацу чугъундур** yem çuğunduru.

ЧУД (-ри, -ра) çud (*qədim Rusiyada fin tayfalarının ümumi adı*); **чудрин** çudların.

ЧУЙКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhn. çuyka (1. *uzun mahud kaftan*; 2. *məc. bu cür paltarlı adam*); **чуйкадин** çuykanın.

ЧУКВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qazan (*bişirilmiş gildən qayırılmış*); **чуквадин** qazanın.

ЧУКВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əski (*uşaq bələmək üçün*); **чуквардин** əskinin.

ЧУКВАТІУР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çömçə; **чукватІурдин** çömçənin.

ЧУКВАТІУР II Çömçəquyuq (*bürç*).

ЧУКУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qaçmaq, yüyürmək; sürətlə get-

mək, çaparaq getmək; **чукурна** qaçdı, yüyürdü; sürətlə getdi, çaparaq getdi; 2) qovmaq, qaçmağa üz qoymaq; 3) dağıtmaq, pərgənpərgən salmaq.

ЧУКУРУНАР (-ри, -ра) qaçış; qaçışma, yüyürüşmə; **чукурунар авун** qaçmaq.

ЧУКЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çukça (*Kamçatkada yaşayan xalq*); **чукчадин** çukçanın.

ЧУКЪВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dayaq tiri, ana tir; **чуквандин** dayaq tirinin, ana tirin.

ЧУКЮКИ: **ЧукIун** *felinin əmr forması; bax ЧукIун.*

ЧУКЮЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bıçaq; **чукIулдин** bıçağın; **акьалдай чукIул** qatlanan bıçaq.

ЧУКЮН (чикIида, чкIана, чикIиз, чикIизва, чукIукI, чикIин, чукIурай, чикIимир) 1) dağılmaq, səpələnmək; **kIвал чкIана** ev dağıldı; **çувалдай кьуьл чкIана** çuvaldan buğda səpələndi; 2) uçulmaq, yıxılmaq; **муьгь чикIизва** körpü uçulur; 3) yayılmaq; **çийи хабар вириниз чкIана** təzə xəbər hər yerə yayıldı; **çIулав цифер цав тирвал чикIизва** qara buludlar bütün göy üzünə yayılır; 4) dağılışmaq, getmək; **ша чун инлай чикIин** gəlin, biz buradan dağılışmaq.

ЧУКЮРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) səpələnmək, dağıtmaq; 2) uçurtmaq, yıxmaq; 3) уаумаq; 4) qovmaq, pərgənpərgən salmaq; **чукIурна** səpələdi, dağıtdı; uçurtdu, yıxdı; уаудı; qovdu, pərgənpərgən saldı.

ЧУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çul (*qoz ləpəsi və turşu qatılmaqla hazırlanan ləzgi milli xörəyi*); **чулуни** çulun.

ЧУМ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) çum, alaçıq (*Sibir köçərilərində*); **чумадин** çumun, alaçığın.

ЧУМАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. çumak (*qədimdə Ukraynada: satmaq üçün Kırım və Dona ölkəzlə taxıl aparıb, oradan duz və balıq gətirən kəndli*); **чумакдин** çumakın.

ЧУМАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zoğal; **чумалдин** zoğalın; **чумалдин тар** zoğal ağacı; **чумалдин мураба** zoğal mürəbbəsi.

ЧУМАХЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çomaq; **чумахьдин** çomağın; **хипехьандин** **чумахь** çoban çomağı.

ЧУМАЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ox, mil (*boyunduruqda*); **чумачидин** oxun, milin; *həmçinin bax KІар.*

ЧУМИЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* çumiza (*iri dənəvər taxıl*); **чумизадин** çumizanın.

ЧУМУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alağlıq; **чумурдин** alağlığın.

ЧУН (чна, ча) biz; **чун фида** biz gedəcəyik; **чна лагьана** biz dedik; **чаз кIанда а)** biz istəyirik; **б)** biz sevirik; **чав гвач** bizdə yoxdur; **чал вегьена** bizə basqın etdilər; **чак ква** bizim aramızdadır; **чахь гала** bizimlədir; **ча акьуна** bizə dəydi.

ЧУНБУР *bax Чумур.*

ЧУПАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tut; **чупаздин** tutun.

ЧУПЛАХ *sif.* çılpraq; **чуплах хьун** çılpraq olmaq; *həmçinin bax Кьецил.*

ЧУПЛАХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) çılpraq etmək, soyundurmaq; *həmçinin bax Кьециларун.*

ЧУПЛАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) çılpraqlıq; **чуплахвили** çılpraqlığın; *həmçinin bax Кьецилвал.*

ЧУПЛАХВИЛЕЛДИ *z. bax Чуплах-даказ.*

ЧУПЛАХВИЛЯЙ *z. çılpraqlıqdan.*

ЧУПЛАХДА çılpraqdır.

ЧУПЛАХДАКАЗ *z. çılpraqca.*

ЧУПЛАХДИЗ *z. bax Чуплахдаказ.*

ЧУПЛАХУН *bax Чуплахарун.*

ЧУПУР *sif.* çopur; **чупур чин** çopur üz; *həmçinin bax ЧачатI.*

ЧУПУРВАЛ (-или, -иле; -илер, -иле-ри, -илера) çopurluq; **чупурвили** ço-purluğun; *həmçinin bax ЧачатIвал.*

ЧУПУРДАКАЗ *z. çopurluqla.*

ЧУПУРДИЗ *z. bax Чупурдаказ.*

ЧУР (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *qəd.* 1) düzənlik; **чуран** düzənliyin; 2) *şəhər adı* – **Чур** (*Çur - Qafqaz Albaniyasında şəhər*); **Чур кIеле** Çur qalası.

ЧУРНА *sif.* natamam.

ЧУРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) hesab; **чуртуни** hesabın; **чурт вегьин** çötkədə hesablamaq; *həmçinin bax Гьисаб.*

ЧУРТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çötkə, hesab çötkəsi; **чурткадин** çötkənin, hesab çötkəsinin; **чурткадал гьисабун** çötkədə hesablamaq.

ЧУРУ I *sif.* sarı; **чуру авун** saraltmaq; *həmçinin bax Хьипи.*

ЧУРУ П (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) saqqal; **чурудин** saqqalın; **чуру тун** saqqal saxlamaq; **чуру тун** saqqalı qırхмаq; **чуру эвегъун** saqqalı daramaq; **чуру рехи хъайи-ди** saqqalı ağarmış; 2) *kişi adı* - **Чуру** (Çuru).

ЧУРУЖ: **Чурун** *felinin əmr forması*; *bax* **Чурун**.

ЧУРУЗ *dial.*: **Чурун** *felinin hal forması*; *bax* **Чурун**.

ЧУРУН (чрада, чрана, чраз, чразва, **чуруж**, **чран**, **чурурай**, **чрамир**) 1) bişirmək, yandırmaq; **чрана** bişirdi; **ада фу чразва** о, çörək bişirir; **ракъини чразва** günəş yandırır; 2) bişmək, bişirilmək; 3) yandırmaq, bişirmək; **гаф чрана лагъ** sözü bişirib de; 4) qızarmaq, qovrulmaq; **картуфар чразва** kartof qızarır; **чрай верч** qızarmış (qovrulmuş) toyuq; 5) *məc.* yetişmək, dəymək (*meyvə*); **пинияр чразва** giləs yetişir; **чрай хали** yetişmiş qarqız.

ЧУРЧУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kərtənkələ; **чурчулдин** kərtənkələnin; *həmçinin bax* **ХурлинкI**.

ЧУРЧУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* dolama; **чурчурдин** dolamanın.

ЧУСТАР (-и, -а) yüngül ayaqqabı; **чустарин** yüngül ayaqqabının.

ЧУХВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çuxа, çərkəzi; **чухвадин** çuxа-nın, çərkəzinin.

ЧУХВАЗ: **Чухун** *felinin murad forması*; *bax* **Чухун**.

ЧУХВАНА: **Чухун** *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* **Чухун**.

ЧУХЛУМПШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* başınağacı; **чухлумпшдин** başınağacının.

ЧУХСАГЪУЛ I *n.* çox sağ ol, təşəkkür edirəm.

ЧУХСАГЪУЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* razılıq, təşəkkür, minnətdarlıq; **чухсагъулдин** razılığın, təşəkkürün, minnətdarlığın; **чухсагъул лугъун** razılıq etmək, təşəkkür etmək, minnətdarlıq etmək.

ЧУХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çuxta (*ləzgi milli qadın örpəyi*); **чухтадин** çuxtanın.

ЧУХУН (-вана, -вада; -ваз, -вазва; -ух, -ван, -урай, -вамир) 1) qaşımaq; **чухвана** qaşdı; **гъил чухвана** əlini qaşdı; 2) cırmaqlamaq; **чин чухвана** üzünü cırmaqladı; 3) cırmaqlaşmaq; **ада пис чухвазва** о, pis cırmaqlayıр; **къилел алай чларар чухун** saçlarını yolmaq; 4) didmək, yolmaq; **верч чухун** toyuğu yolmaq; 5) *məc.* soymaq, qarət etmək, talamaq, dərisini soymaq; **абуру чун**

чухвазва onlar bizi soyurlар (*qarət edirlər, talayırlар*).

ЧУХУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuxur; **чухурдин** çuxurun; *həmçinin bax* **Чугъ**.

ЧУХУХ: **Чухун** *felinin əmr forması*; *bax* **Чухун**.

ЧУХЪ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) sidik; **чухъадин** sidiyin; **чухъ авун** işəmək; **чухъ галахъун** işəməyi gəlmək; *həmçinin bax* **Цвар**; **Къери** (къери яд).

ЧУХЪАС (-а, -а; -ар, -ри, -ра) şalvarına işəyən uşaq; **чухъасдин** şalvarına işəyən uşağın.

ЧУХЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а//ая, -ин, -рай, -мир) işəmək; **чухъна** işədi.

ЧУЧЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* yeralması; **чучедин** yeralmasının.

ЧУЪГУЪН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çuqun; **чубъгъундин** çuqunun; **чубъгъундиқай** çuqundan.

ЧУЪК (-веди, -веда; -ер, -ери, -ера) sup (*meyvə qurularından istifadə olunmaqlа bişirilən ləzgi milli supu*); **чубъкведин** supun.

ЧУЪКЪ: **чубък акъат тавун** *f.* səsi çıxarmaq, danışmataq; **чубък авун** səs çıxarmaq, danışmaq; **чубък тавуна** səsini çıxarmadan, danışmadan; **чубъкни тийир** danışmayan, sakit.

ЧУЪКЪА: **Чубъкун** *felinin əmr forması*; *bax* **Чубъкун**.

ЧУЪКЪВЕН: **Чубъкун** *felinin forması*; *bax* **Чубъкун**.

ЧУЪКЪВЕТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əhvalı pozulmuş, incik adam; **чубъкветідин** incik adamın.

ЧУЪКЪИН: **Чубъкун** *felinin forması*; *bax* **Чубъкун**.

ЧУЪКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) səsini çıxarmaq; 2) demək; **чубъкна** səsini çıxardı; dedi; **накъандақай ада ваз чубъкнани?** дүнəнки haqqında о, sənə bir söz dedimi? **чубъкни авунач** səsini çıxarmadı; **чубъкни акъудмир!** səsini də (cinqirını da) çıxarma! **чубъкни тавун** səsini çıxarmamaq; **чубъкни тавуна** sakitcə, heç kəsə heç nə demədən; **чубъкни тийир** dinməz, sakit, danışmayan.

ЧУЪКЪУЪКЪ: **Чубъкун** *felinin əmr forması*; *bax* **Чубъкун**.

ЧУЪКЪУЪН (-веда, -вена; -уькь, -вен, -уьрай, -вемир) 1) sıxmaq, əzmək; **чубъквена** sıxdı, əzdı; **гапурдин тум чубъквена** къуна хəncərin dəstəyini sıxıb tutdu; **гъил**

кьуна чукькьуьн əlini tutub sıxmaq; кьуьнер чукькьуьн çiyinlərini atmaq; кІвачин кьапар-ри кІвач чукькьезва аяаққабилар аяағи sıxır; 2) soxmaq; арадиз чукькьуьн араа сохmaq; тІекІвендиз пине чукь-кьуьн deşiyə əski soxmaq; 3) vurmaq, ilişdirmək, boşaltmaq; кьамуз чукь-кьуьн boynunun ardına ilişdirmək; са тІвал чукькьуьн çubuqla vurmaq; ♦ дустағьдиз чукькьуьн həbsxanaya salmaq.

ЧУЬЛ (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) çöl, düz, düzəngah, səhra; чуьлдин çölün, düzün, düzəngahın, səhranın; баябан чуьл ucsuz-bucaqsız çöl, boş sahə; дуьзен чуьл düzən çöl; кьуру чуьл səhra, biyaban.

ЧУЬЛЛЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qulyabani; чуьллемадин qulyabanının.

ЧУЬЛЛЕРБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səfil, bomj; чуьллербандин səfilin, bomjun.

ЧУЬНГУЬР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çüngür (*ləzgi sazı*); чуьнгуьрдин çüngürün; чуьнгуьр ягьун çüngür çalmaq.

ЧУЬНГУЬРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* çüngür ustası; чуьнгуьрчидин çüngür ustasının.

ЧУЬНГУЬТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bitişik qoz ləpəsi; чуьнгуьтдин bitişik qoz ləpəsinin.

ЧУЬНУЬРУГ *bax* Чинеруг.

ЧУЬНУЬХ: чуьнуьх авун gizlətmək; чуьнуьх хьун gizlənmək.

ЧУЬНУЬХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Чуьнуьх (чуьнуьх авун).

ЧУЬНУЬХГУМБАТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) oğru; чуьнуьхгумбатIдин oğrunun; чуьнуьхгумбатI кьугьун gizlənpaç oynamaq; *bax* Угьри; *həmçinin bax* ШакIис.

ЧУЬНУЬХГУМБАТИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) oğurluq; чуьнуьх-гумбатIвилин oğurluğun.

ЧУЬНУЬХ-МУЬНУЬХ gizlənpaç oynunu; аялар чуьнуьх-муьнуьх кьугьвазвай ушақлар gizlənpaç oynayırdılar.

ЧУЬНУЬХУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Чуьнуьх (чуьнуьх авун).

ЧУЬНУЬХУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) oğurlamaq; чуьнуьхна oğurladı; чуьнуьхай фахь дад жедач *mis.* oğurlanmış çörəyin dadı olmaz.

ЧУЬНУЬХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* oğru; чуьнуьхчидин oğrunun; *həmçinin bax* Угьри.

ЧУЬРУЬК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qalmaqal, dava; vurhəşir; çəkiş-mə, ixtilaf, dalaşma, nifaq, ədavət; didişmə, boğuşma; чуьруькдин qalmaqalın, davanın; vurhəşirin; çəkiş-mənin və *s.* чуьруькар авун qalmaqal (dava) salmaq, nifaq (ədavət) salmaq; чуьруьк хьун qalmaqallı (vurhəşirli) olmaq; *həmçinin bax* Кьал.

ЧУЬХВЕНА: Чуьхуьн *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* Чуьхуьн.

ЧУЬХВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) armud; чуьхвердин armudun; чуьхвердин тар armud ağacı; чуьхверин зураp armud qurusu; гатун чуьхверар yay armudları; зулун чуьхверар payız armudları.

ЧУЬХУЬН I (-уьда, -вена; -уьз, -уьзва; -уьх, -уьн, -уьрай, -уьмир) *f.* yumaq, çimdirmək; чуьхвена yudu; аял чуьхуьн ушағи çimdirmək; жендек чуьхуьн çimmək; чин-гьил чуьхуьн əl-üzünü yumaq; гьили гьил чуьхуьда, кьве гьили – чин *mis.* əl əli yuyar, iki əl – üzü.

ЧУЬХУЬН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) qeyd etmək; чуьхуьнин qeyd etməyin; абуру гададин «вад» чуьхуьн кьарардиз кьачуна onlar oğlanın aldığı “beşi” qeyd etməyi qərara aldılar.

ЧУЬХУЬНАГАР: чуьхуьнагар авун bədəni yumaq, çimmək; *həmçinin bax* Эхьуьн.

ЧУЬХУЬНАГАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan. bax* Чуьхуьнагар (чуьхуьнагар авун).

ЧУЬХУЬНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çimmək; чуьхуьнарна çimdi; чарчардик чуьхуьнарун şəlalənin altında çimmək.

ЧУЬХУЬХ: Чуьхуьн *felinin əmr forması*; *bax* Чуьхуьн.

ЧХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yarılmış ağac; чхадин yarılmış ağacın; чхадин нер uzunburun.

ЧХРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) səhrə; чхрадин səhrənin; чхрадал гьалар авун səhrədə ip əyirmək.

ЧХРЫХАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hörümçək; чхрыхандин hörümçəyin; *həmçinin bax* Хуьшрекан.

ЧЫЧЫФАР (-ри, -ра) *c.h.* göbələklər; чычыфрин göbələklərin; *həmçinin bax* Бебелук(ар).

ЧИ

ЧИ [чІэ] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi* əlifbasının otuz yeddinci hərfi.

ЧИАБА *sif.* qalıntıklü, qıllı; **чІаба кицІ** qalıntıklü it; **чІаба бармак** qalıntıklü парақ.

ЧИАВ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *vaxt*, zaman, çağ, əууам, mövsüm, fəsil; **чІаван** *vaxtın*, zamanın, çağın, əууамın, mövsümün, fəslin; **а чІавуз** о *vaxt*; **а чІавалай инихъ** о *vaxtdan* бəри; **гъвечІи чІавалай** *kiçik vaxtlardan*, ушақlıқдан; **гъикъван чІавалди?** нə *vaxta* kimi? **са чІавузни** *heç vaxt*; **и чІаван хийир** *vaxtın* хеуір; **са чІавуз** нə *vaxtsa*; **гатфар чІав** *yaz fəslі*; **хъуьтІуьн чІав** *qış mövsümü*.

ЧИВАРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* təqvim; **чІаваргандин** təqvimin.

ЧИАВУЗ I: **чІав** *isminin hal forması*; *bax* **чІав**.

ЧИАВУЗ II *z. vaxt*, *vaxtında*, *vaxt-da*; **за ваз лагъай чІавуз** *sənə dediyim vaxtda*; **а чІавуз** о *vaxt*.

ЧИАВЧИАВ: **чІавчІав нуькІ** *təzə uçan sərçə*.

ЧИАГАЙ *sif.* 1) *donmuş*; **чІагай вацІ** *donmuş çay*; **чІагай чил** *donmuş torpaq*; 2) *gözəl*, *göyçək*, *qəşəng*; *bəzədilmiş*, *zinətləndirilmiş*; *cah-calallı*, *çox bahalı*; **чІагай булушка** *qəşəng don*, *çox bahalı don*; **чІагай руш** *gözəl (göyçək) qız*.

ЧИАГАЙБУР I: **чІагун** *felindən əmələ gəlmiş fəli sifətin cəm forması*.

ЧИАГАЙБУР II *sif.* *çox gözəl*, *çox təsirli*; **адан эсерар чІагайбур я** *onun əsərləri çox təsirlidir*.

ЧИАГАЙВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) *donuqluq*; 2) *gözəllik*, *göyçəklik*, *qəşənglik*; **чІагайвилин** *donuqluğun*; *gözəlliyn*, *göyçəkliyn*, *qəşəngliyn*.

ЧИАГАЙДАКАЗ *z.* *gözəlcə*, *qəşəngcə*, *zərif*, *incə*.

ЧИАГАЙ-ЧИАГАЙ *sif.* *lap gözəl*, *lap qəşəng*.

ЧИАГУГ I: **чІагун** *felinin əmr forması*; *bax* **чІагун**.

ЧИАГУГ! II *farağat!* (*hərbi komanda*).

ЧИАГУН (-ида, -ана; -из, -зава; -уг, -ин, -урай, -имир) *f.* 1) *donmaq*, *buzlaşmaq*; **чилер чІагана** *yer dondu*; 2) *gözəl olmaq*;

bəzənmək; **къацу багълар чІаганвай** *yaşlı bağlar gözəl idi*; **◇ ам хъуьрена чІагана физвай о**, *gülməkdən qəşş edirdi*; **аял ишез чІагана** *uşaq ağılamaqdan əldən düşdü*; **чІагана-дигана** *bəzənib-düzənib*; 3) *qıç olmaq*; **адан гъилер чІаганвай** *onun əlləri qıç olmuşdu*.

ЧИАГУРУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *dondurmaq*, *buzlaşdırmaq*; 2) *bəzətmək*, *yaxşılaşdırmaq*, *gözəlləşdirmək*; **чІагурна** *dondurdu*, *gözəlləşdirdi*.

ЧИАГУРУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* *ülvi gözəllik*; *həqiqətdə olmayan gözəllik*; **чІагурунин** *ülvi gözəlliyn*, *həqiqətdə olmayan gözəlliyn*.

ЧИАГЪ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) *zool.* *dolaşa*, *zağca (quş)*; **чІагъран** *dolaşanın*, *zağcanın*.

ЧИАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *garmon*; **чІагъандин** *garmonun*; **чІагъан ягъун** *garmon çalmaq*.

ЧИАГЪАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *garmonçalan*, *garmonçu*; **чІагъанчидин** *garmonçalanın*, *garmonçunun*.

ЧИАГЪАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *garmonçuluq*; **чІагъанчивилин** *garmonçuluğun*.

ЧИАГЪЛАГЪАН I *sif. dial. yaramaz*, *vecsiz*.

ЧИАГЪЛАГЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. dial. yaramaz*, *vecsiz*; **чІагълагъандин** *yaramazın*, *vecsizin*.

ЧИАГЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yem (mal-qara üçün çuğundurдан hazırlanmış)*; **чІагъулдин** *yemin*.

ЧИАГЪНАКЪА *z.* *boş yerə*, *nahaq*, *nahaq yerə*, *əbəs yerə*, *bihudə*, *hədər*; **чІагънакъа вуна зун кІелуникай акъвазарна** *nahaq yerə sən məni oxumaqdan saxladın*; *həmçinin bax* **Нагъакъа**.

ЧИАГЪНАКЪАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nahaqlıq*, *bihudəlik*; **чІагънакъавилин** *nahaqlığın*, *bihudəliyn*.

ЧИАЗУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. iman*; **чІазундин** *imanın*.

ЧИАКЪ *çatultunun səs təqlidi* **чІакъ авун** *çatlamaq*; **къвалари чІакъ ийидалди тІуьн** *çatlayana kimi (partlayana kimi) yemək*.

ЧАКЪРАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *çatlının, qıǵırtının səs təqlidi* **Чакъракъ** **авун** *çatlamaq, qıǵırdamaq*.

ЧАКЪРАКЪАР (-ри, -ра) *c.h. üzüm sortu (tünd qəhvəyi rəngdə)*.

ЧАКЪРАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Чакъракъ** (**чакъракъ** **авун**).

ЧІАЛ I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) *dil, nitq, söz; Чіалан* *dilin, nitqin, sözün; аялдин* *Чіал* *uşağın dili; лезги* *Чіал* *ləzgi dili; рахунрин* *Чіал* *danışiq dili; кхьинрин* *Чіал* *ədəbi dil; халкъдин* *Чіал* *xalqın dili; Чіалан* *илим* *dilçilik elmi; Чіалан* *орган* *nitq orqanı; Чіалан* *пай* *nitq hissəsi; и рушан* *нервилiz* *Чіал* *авач* *bu qızın gözəlliyinə söz yoxdur; вуч* *Чіал* *ава* *а* *ви* *ванциз* *sənin səsinə söz ola bilməz; Чіалахъ* *авун* *inandırmaq; Чіалахъ* *хьун* *inanmaq; Чіал* *акъатун* *dilə gəlmək, danışmaq; аял* *Чіалал* *акъалтнава* *uşaq dil açıb; эхирни* *адай* *Чіал* *акъатна* *nəhayət, o, danışdı; адай* *мад* *Чіал* *акъатна* *нач* *onun daha cingiri çıxmadı; Чіал* *акъудун* *danışmağa məcbur etmək; Чіал* *атІун* *а* *səsinə kəsmək; b) тэс.* *qəti cavab vermək; Чіалав* *гьун* *inandırmaq; Чіалав* *гьиз* *хьун* *inandıra bilmək; Чіалавай* *тухуз* *тахьун* *yola gətirə bilməmək, razı sala bilməmək; Чіалаз* *килигун* *sözə baxmaq, sözə qulaq asmaq; Чіалаз* *килиг* *тийир* *sözə baxmayan, sözə qulaq asmayan; тэрс,* *ipə-sара* *yatmayan; Чіалал* *атун* *dilə gəlmək, danışmağa başlamaq; хуър* *Чіалал* *атана* *kənd dilə gəldi (danışmağa başladı); Чіалар* *ахьаюн* *yamsılamaq, sataşmaq, acıqlandırmaq, hirsələndirmək; Чіал* *сад* *авун* *müəyyən qərarə gəlmək, dilbir olmaq; Чіала* *гьатун* *özgənin dediyini yerinə yetirmək; Чіалай* *экъечІун* *sözündən çıxmaq; Чіалай* *Чіал* *атун* *sözdən söz çıxmaq; 2) şeir; Чіалар* *кхьин* *şeir yazmaq; Чіаларалди* *лугьун* *şeirlə demək.*

ЧІАЛ II *bağ. fəli sifətlə birgə işlənən söz; вун* *аниз* *фидай* *Чіал* *чир* *хьанайтІа,* *за* *вав* *пул* *вугудай* *sənin oraya gedəcəyini bilsəydim, sənə pul verərdim; заз* *вун* *атай* *Чіал* *чир* *хьанач* *mən sənin gəldiyini bilmədim; ♦* *Чіал* *Чіалахъ* *текъвез* *təngnəfəs olaraq; ам* *вуч* *лагъай* *Чіал* *я?* *о* *нə* *deməkdir?*

ЧІАЛАРБАН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. söz ustası, ustad; Чіаларбандин* *söz ustasının, ustadın.*

ЧІАЛАРБАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. lingvist; Чіаларбандин* *lingvistin.*

ЧІАЛАХЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *inandırmaq; Чіалахъарна* *inandırdı; Чіалахъариз* *алахьун* *inandırmağa çalışmaq.*

ЧІАЛАХЪУН *bax* **Чіалахъарун.**

ЧІАЛИТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. kəklik; ЧіалитІдин* *kəkliyin.*

ЧІАМАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çamala (xalq); Чіамаладин* *çamalanın; Чіамала* *Чіал* *çamala dili.*

ЧІАМАЛАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çamala (çamala xalqının nümayəndəsi); Чіамалавидин* *çamalanın.*

ЧІАМУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. allahın evi, məbəd; Чіамудин* *allahın evinin, məbədin.*

ЧІАМУЧІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. əlil; ЧіамучІдин* *əlilin; həmçinin* *bax* **Набут.**

ЧІАНА I *əd. belə, bu cür, elə-belə; ам* *Чіана* *са* *гаф* *хьурай* *лугьуз* *рахазвайди* *я* *о,* *elə-belə* *bir söz desin deyə danışır; Чіана* *жедалди,* *Чіиргьин* *жакъван* *хьсан* *я* *mis. elə-belə (bekar, işsiz) oturmaqdansa* *bişirilmiş* *göyərti* *yemək yaxşıdır.*

ЧІАНА II *sif. hərzə, hədyan; Чіана* *гафар* *haqsız (sözlər).*

ЧІАНАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *pislik; Чіанавилин* *pisliyin.*

ЧІАНГЪАКЪА *z. çarəsiz, gərək olmadan, istər-istəməz.*

ЧІАНКЪ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *şaqqıltı; Чіанкьунин* *şaqqıltının; кІвачин* *кьапар* *галукъайла* *чилијай* *Чіанкьар* *акъатзавай* *ауаqqабилар* *toxunanda (dəyəndə)* *yerdən şaqqıltı* *çixırdı.*

ЧІАР (-чи, -чІе; -ар, -ари, -ара) *saç, tük, qıl; ЧіарчІин* *saçın, tükün, qılın; бурма* *Чіарар* *qıvrım saçlar; векъи* *Чіар* *cod* *saç, cod* *qıl; расу* *Чіарар* *kürən* *saçlar; рехи* *Чіарар* *ağ* *saçlar; Чіулав* *ЧіарчІин* *qarasaçlı; Чіар* *алай* *və* *yaxud* *ЧіарчІи* *кьур* *tük* *basmış, tüklü, qıllı; вакІай* *Чіар* *акъатай* *гьисаб* *хьурай* *mis. donuzdan* *tük* *qoparılmış* *hesab* *olsun (“çoxdan azı götürmək də qənimətdir” mənasında); гардан* *Чіар* *хьиз* *хьун* *arıqlamaq; са* *ЧіарчІел* *акъвазун* *bir* *tükdən* *asılı* *olmaq; Чіар* *акъалтун* *а)* *tük* *basmaq; b) тэс.* *qazanmaq; Чіар* *вегьен* *və* *yaxud* *Чіар* *фин* *tökülmək, tülənmək; Чіар* *кун* *а)* *tük* *yandırmaq; b)* *köməyə* *çağırmaq; ЧіарчІелай* *ракьурун* *тэс.* *yumşaltmaq, tabe etmək, mum eləmək; Чіарар* *цаз-цаз* *хьун* *tükləri* *biz-biz* *olmaq; Чіарар* *чухун*

a) saçını qaşımaq; b) saçını yolmaq (*qət, qüssə, bədbəxt hadisə zamanı*); **ЧИАР** алай югъ сәрин гүн; **ЧИАРАР** яргъи, акьул куьруь саçı uzun, ағли гөдәк (*kəm*); **ЧИАРЧИ**н гъайванар qouyular; **ЧИАР-ЧИАР** az-az.

ЧИАРАХВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kök, rişə; **ЧИАРАХВДИ**н kökün, rişənin.

ЧИАРБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qalın tüklü adam; **ЧИАРБАДИ**н qalın tüklü adamın.

ЧИАРНИ I: **Ни** bağlayıcısı ilə birgə işlənən **ЧИАР** sözü; *bax* **ЧИАР**.

ЧИАРНИ II *z.* heç, bir az da, bir az da olsa, zərrə qədər də (olsa), qətiyyən; **ГЪАМ** **ЧИГУВАМИР** са **ЧИАРНИ**! zərrə qədər də fikir çəkmə!; qətiyyən fikir çəkmə!

ЧИАРУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) möcuzə; **ЧИАРУНДИ**н möcuzənin; *hətçinin bax* АлаMAT.

ЧИАРФ-ЧИАРФ heyvanın gövşəməsinin səs təqlidi.

ЧИАРХ-ЧИАРХ xırtılıtının, xışılıtının səs təqlidi.

ЧИАР-ЧКАЛ: адал хъсан **ЧИАР-ЧКАЛ** ала о, yaxşı görünüр (*kökəlib, yaxşı geyinib*).

ЧИАРЧИ (-и, -а; -ар, -ари, -ара) çırpı; **ЧИАРЧИ**н çırpının.

ЧИАР-ЧИАР güc-bəla ilə, zorla, çətinliklə.

ЧИАТИ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çat (*darıdan və yaxud qarğıdalıdan bişirilən ləzgi milli çörəyi*); **ЧИАТИУНИ**н çatın.

ЧИАФ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) otlaq (*dağ atəyində*); **ЧИАФАН** otlağın; **ДАГЪДИ**н **ЧИАФАР** dağ otlaqları.

ЧИАФАРАР (-ри, -ра) *bot.* gavalı sortu.

ЧИАХАР (-ар, -ри, -ра) 1) yarma; **ЧИАХАРИ**н yarmanın; 2) təmizlənmiş pərinс (*buğda növü*); **ЧИАХАР** аш yarma plovu.

ЧИАХАЧИАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* qığırdaq, ximirçək, xirtdənək; **ЧИАХАЧИАХДИ**н qığırdağın, ximirçəyin, xirtdənəyin.

ЧИАХМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çaxma (*gecyetişən ləzgi armud sortu*); **ЧИАХМАДИ**н çaxmanın.

ЧИАХРАХ *bax* **ЧИАРХ-ЧИАРХ**.

ЧИВЕКЪ *z. dial.* 1) lap; 2) özündən xəbərsiz.

ЧИВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* sahib; **ЧИВЕЛДИ**н sahibin.

ЧИВЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) vüqar, qurur; 2) gözəllik; **ЧИВЕНДИ**н vüqarın, qururun; gözəlliyin.

ЧИВЕХ *f. dial.* təəssüflənmək, təəssüf etmək.

ЧИВЯКЪРЯКЪ *şaqıltının səs təqlidi;* **ЧИВЯКЪРЯКЪ** авун qarını çırpmaq.

ЧИВЯРКЪ şapalağın, sillənin səs təqlidi; **ЧИВЯРКЪНА** ягъун *və yaxud* **ЧИВЯРКЪ** ийиз тун şarp vurmaq.

ЧЕКЪБЕЛ (-ди, -да) cılız, sısqa, çəlimsiz; **ЧЕКЪБЕЛДИ**н cılızın, sısqanın, çəlimsizin.

ЧЕЛКЪБЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* arıq, cılız (*adam*); **ЧЕЛКЪБЕНДИ**н arıq, cılız adamın.

ЧЕМ (*и//*-еди, -ел/-еда; -ер, -ери, -ера) yağ; **ЧЕМИ**н // **ЧЕМЕДИ**н yağın; *bax* **ГЪЕРИ**; *hətçinin bax* **ДУЪДГЪВЕР**.

ЧЕМЕР *bax* **ЧИМ**.

ЧЕМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* dumanlı gün; **ЧЕМИДИ**н dumanlı günün.

ЧЕР (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) tənək; **ЧИПИЦДИ**н **ЧЕР** üzüm tənəyi.

ЧЕРЕ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) salxım; **ЧИПИЦДИ**н **ЧЕРЕ** üzüm salxımı.

ЧЕРЕ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) damın qırağı; **ЧЕРЕДИ**н damın qırağının.

ЧЕРХИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* ömür; **ЧЕРХИДИ**н ömrün.

ЧЕРЯ: **ЧЕРЯ-ПЕРЯ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hay-küy, çığır-bağır; **ЧЕРЯ-ПЕРЯДИ**н hay-küyün, çığır-bağırın; **ЧЕРЯ-ПЕРЯ** авун hay-küy salmaq, çığır-bağır salmaq.

ЧЕХИ *sif.* 1) böyük, iri, yekə; zorba, azman; **ЧЕХИ** гъарф böyük hərf; **ЧЕХИ** къван iri daş; **АКЪАЛТІАЙ** **ЧЕХИ** çox böyük, zorba, nəhəng; **ЧЕХИ** къуллугъ yüksək vəzifə; 2) *məc.* böyük, ulu; **ЧЕХИ** рөгъбер ulu rəhbər; 3) *məc.* böyük, yaşlı; **ЧЕХИ** стха böyük qardaş; **ЧЕХИ** дишегъли yaşlı qadın; 4) *məc.* böyük, yaşa dolmuş, yekə; **ЧЕХИ** гада a) böyük oğul; b) yekə oğlan; **ЧЕХИ** авун a) böyütmək; b) *məc.* ulu etmək; c) böyütmək, yetişdirmək, bəsləmək, tərbiyə etmək; **ХВЕНА** **ЧЕХИ** авун bəsləyib tərbiyə etmək; **ЧЕХИ** хьун a) böyümək (*ölçüyə görə*); b) böyümək, yaşa dolmaq; **ЧЕХИ** буба baba; **ЧЕХИ** бубавал babalıq; **ЧЕХИ** кас vəzifəli adam; **ЧЕХИ** крчар алай гъвечли къун özündən razı adam; **ЧЕХИ** ратар гъвечли ратар тіуьн çox acımaq; **ЧЕХИ** риклі авай böyük qəlblі, vicdanlı, ürəyiacıq; **ЧЕХИ** тарцихъ **ЧЕХИ**

хъенни жеда *a.s.* böyük ağacın kölgəsi də böyük olar; **Чехи тГуб** baş barmaq.

ЧЕХИБУР I: **Чехи** *sifətinin cəm forması*; **бах Чехи**.

ЧЕХИБУР II (-у, -а): **Чехи** *sifətindən əmələ gəlmiş isim*. 1) yaşlılar; **адан диде-буба Чехибур я** onun ata-anası yaşlılardır; 2) vəzi-fəlilər; **мехъерик Чехибурни атанвай** toya vəzifəlilər də gəlmişdi.

ЧЕХИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) böyüklük, həcm; **Чехивилин** böyüklüyün, həcm; 2) şəxsiyyət, sima; 3) yaşca böyüklük; 4) dəbdəbə, əzəmət, calal; 5) vəzifəcə böyüklük; **Чехивал авун** böyüklük etmək.

ЧЕХИВИЛЯЙ *z.* böyüklüyünə görə; **за адаз ийизвай гьурметар Чехивилияй я** ona böyüklüyünə görə hörmət edirəm.

ЧЕХИДАКАЗ *z.* böyüklüklə.

ЧЕХИДИ I *sif.* böyük; **и вацI Чехиди я** bu, böyük şeydir.

ЧЕХИДИ II (-а, -а) *is.* 1) böyük (*yaşa görə*); 2) böyük (*vəzifəyə görə*); **Чехидан** böyüyün; **кIвалин Чехиди** evin böyüyü; **райондин Чехиди** rayonun böyüyü

ЧЕХИДИЗ *z.* **бах Чехидаказ.**

ЧЕХИЗ *z.* **бах Чехидаказ.**

- **ЧИ** *bəzi isimlərin sonuna əlavə olunan şəkilçi*: **чIар+чи=чIарчи**.

ЧИБ (**чипIинин, чипIина, чипIер, чипIери, чипIера**) qarış; **са чIиб** bir qarış; **са чIиб накъв** bir qarış torpaq; **чIиб ягъун** qarışla ölçmək; **чIиб алай <къван>** *z.* azca; **чIиб-юкI ягъун дан.** həqiqəti bilmək üçün fikir mübadiləsi etmək.

ЧИВЧИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *cikkildəmənin səs təqlidi*; **чIивчIив авун** cikkildəmək; **чIивчIивдин** cikkiltinin.

ЧИВЧИВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах ЧIивчIив (чIивчIив авун).*

ЧИВЧИРИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *дан. бах ЧIивчIив.*

ЧИГЪ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *cırlıtının səs təqlidi*; **ракIари чIигъ авуна** qarı cırlıdadı; **къепIини язух къведайвал чIигъ ийизвай** beşik həzin-həzin cırlıdayırdı; **чIигъ авун** cırlıdamaq.

ЧИГЪИЧИГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. cırcırama*; **чIигъичIигъдин** cırcıramanın.

ЧИГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *бах ЧIигъ (чIигъ авун).*

ЧИДГЪЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *talaşa, yonqar*; **чIидгъемдин** *talaşanın, yonqarın.*

ЧИДГЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tikan, tilişkə*; **чIидгъердин** *tikanın, tilişkonin*; **чIидгъер акъадарун** *tikan batmaq*; **һәмçinin бах Цаз.**

ЧИЖ (-ре, -ре; -ер, -ери, -ера) *arı, bal arısı*; **чижрен** *arının, bal arısının*; **чижрен вирт** *arı balı*; **эркек чIиж** *erkək arı*; **чижре яна вә уахуд чIижре кIур гана** *arı sancdı*; **вирт гъидай чIиж яргъамаз чир жеда mis.** *bal arısını uzaqdan tanımaq olar.*

ЧИЖЕРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arıçı*; **чижерхъандин** *arıçının.*

ЧИЖЕРХЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *arıçılıq*; **чижерхъанвилин** *arıçılığın*; **чижерхъанвал авун** *arıçılıq etmək.*

ЧИКЪ I (**чикъини, чикъина, чикъер, чикъери, чикъера**) 1) *burma, bağ, dərz bağı*; 2) *kirşə üçün əyləс*; 3) *dan. talaşa, tilişkə.*

ЧИКЪ II (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *çırağ*; **чикъинин** *çırağın.*

ЧИКЪИ-ЧИКЪ *sif.* *basabas, ağzına kimi, daşana kimi зал чикъи-чикъ ацIанвай зал* *ағзına kimi dolu idi.*

ЧИКИ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *xata*; **чикIин** *xatanın.*

ЧИМ I (-и, -е) *qəd.* *çim (ləzgi xalq təqvimində mayın 1-dən 15-dək və noyabrın 13-dən 20-dək olan vaxt)*; **чIимин** *çimin.*

ЧИМ II *sif. qəd.* *xalis*; **чIим инсан** *xalis insan.*

ЧИМЕЛ *sif.* 1) *yağışlı, yağmurlu, tutqun, buludlu*; **чIимел гъава** *yağmurlu hava*; 2) *pis hava.*

ЧИМЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *pis hava, yağışlı hava, tutqun hava*; **чIимелвилин** *pis havanın, yağışlı havanın, tutqun havanın.*

ЧИМЕЛВИЛЯЙ *yağışlı olduğuna görə, yağmurlu olduğuna görə*; **гатфарин чIимелвилияй цIи векъер геж яна** *yaz yağmurlu olduğuna görə bu il ot gec biçildi.*

ЧИМЕР (-ри, -ра) *qəd.* *çimer (ləzgi xalq təqvimində mayın 22-dən iyunun 5-dək olan ayın adı).*

ЧИМЕРУК *бах Чемерук.*

ЧИМИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) por-suq; **чимишдин** porsuğun.

ЧИМЧИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. arıqşu; **чимчирдин** arıqşunun.

ЧИНТЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çinterag (furfiranın, fırlanğıcın bir növü); **чинтерагдин** çinteragin.

ЧИНТИ dial. sif. tarım.

ЧИРГЪИН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kükü; **чиргъиндин** kükünün.

ЧИРГЪИН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. qarışiq iş; **чиргъиндин** qarışiq işin; **чиргъинар** qarışiq işlər.

ЧИРКЪ: **чиркь** авун çirx etmək (səs təqlidi); **клевиз ялай даклардин хиле чиркь** авуна bərk dartılan pəncərənin tayı çirx etdi.

ЧИРКЪУН (-да, -на; -из, -зава) bax **Чиркь** (чиркь авун).

ЧИРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dəstək (dəryazda); **чиридин** dəstəyin.

ЧИРИЧИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dial. zoğ; **чиричдин** zoğun.

ЧИРТІ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) çirt (səs təqlidi); **чиртінин** çirtın; **чирті авун** çirt etmək.

ЧИРЧИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fişiltının səs təqlidi; **чирчир авун** 1) fişildamaq; 2) hirsindən boğula-boğula danışmaq, donquldanmaq; 3) qısqırmaq; **тиниди чирчир** ийизва хəmir qısqırır.

ЧИТИ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) zəhərsiz ilan; **читінин** zəhərsiz ilanının.

ЧИХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) mübahisə, höcətləşmə; **чих авун** mübahisə etmək, höcətləşmək.

ЧИХАЙВИЛЯЙ z. mübahisəyə görə, höcətləşməyə görə.

ЧИХНЕЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) höcətkar; **чихнецдин** höcətkarın.

ЧИХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax **Чих** (чих авун).

ЧИЧИ (чичіни, чичіна, чичіер, чичіери, чичіера) хов, əlçim; **чичінин** ховун, əlçim yundan; **са чичіникай гам жедач, са тарцикай** – там a.s. bir əlçim yundan olmaz, bir ağacdan meşə; **чичі авай гам** ховлу халça; **чичі авай дасмал** ховлу дəsmal; **чичі авун** хов etmək.

ЧИЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax **Чичі** (чичі авун).

ЧИШ I (-и, -е; -ер, -ери, -ера) çiş (ləzgi xalq təqvimində fevralın 5-dən 19-dək olan ayın adı); **чишин** çişin; **чишин варз** мекьи алатна çiş ауı соууқ кеçди.

ЧИШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) fisiltı; 2) finxırtı; **чиш авун** fisıldamaq; finxırmaq.

ЧИШМИР: **чишмир-пишмир** rişxənd etmə.

ЧУВ vıyiltı; **чув авун** vıyıldamaq.

ЧУГАР bax **Чугвар**.

ЧУГВАЗ: **Чугун** felinin murad forması; bax **Чугун**.

ЧУГВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) rəssam; **чугвардин** rəssamın.

ЧУГВАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəssamlıq; **чугварвилин** rəssamlıqın.

ЧУГУ: **Чугун** felinin əmr forması; bax **Чугун**.

ЧУГУН I bax **Чагун**.

ЧУГУН II (-вада, -уна; -ваз, -вазва; -у, -ван, -урай, -вамир) 1) çəkmək, dartmaq; 2) daşmaq, aparmaq; 3) dövrələmək, ətrafına... çəkmək; 4) üz vurmaq, üz çəkmək; 5) dartmaq, gərmək, salmaq; 6) cızmaq, çəkmək (xətt, cızıq, şəkil); 7) çəkmək (tərzidə); 8) hopmaq, canına çəkmək; 9) zərbə endirmək, ilişdirmək, döymək, qamçılamaq; **чугуна** çəkди, dartди; daşиди, apарди; dövrələди, ətrafına çəkди; üz vurду, üz çəkди; dartди, gərdи; çəkди; hopdurду, canına çəkди; zərbə endirdи, ilişdirdи; döydү, qamçıladı; **вилериз бармак чугун** parağı gözlərinin üstünə salmaq; **цларар чугун** xətlər çəkmək; **суьрет чугун** şəkil çəkmək; **терездал чугун** tərzidə çəkmək; **чили яд чугвазва** torraq suyu canına çəkir; **твал чугун** çubuq ilə bərk vurmaq; **♦ гьам чугун** və yaxud **дерт чугун** qəmlənmək, kədərlənmək, dərd çəkmək; **кеф чугун** kef çəkmək; **чун чугуна квализ хьфена** biz düz evə getdik; **ам чугуна квализ гьахьна** о, bir-başа evə girdи.

ЧУГЪ I çuxur.

ЧУГЪ II çuğ (səs təqlidi).

ЧУГЪ III (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) balın çözü; **чугъадин** balın çözünün; **һәмçинин** bax **Чун**.

ЧУГЪВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dərə; **чугъвалдин** dərənin.

ЧУДУГЪУН ХЪУН cırılmaq.

ЧӢУЗ *sif. dial.* парча-парча; **чӢуз хьун** парча-парча olmaq.

ЧӢУК (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) парча, tikə, dilim; hissə; эсердин чӢук эсəрин hissəsi; ичин чӢук alma dilimi; са чӢук фу bir tikə çöрək.

ЧӢУКЧӢУКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* tikə-tikə etmək, парча-парча etmək; чӢукчӢукна tikə-tikə etdi, парча-парча etdi.

ЧӢУЛ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) 1) qayış, kəmər; чӢулунин qayışın, kəmərin; пурарин чӢулар тарқи, qarınaltı; кьула чӢул ава belində qayış (kəmər) var; кьула чӢул тун belinə qayış (kəmər) bağlamaq; кьулай чӢул акьудун belindən qayışı (kəməri) асмаq; чӢул хьиз ярх хьун *məс.* yanı üstə yıxılmaq, böyrü üstə yıxılmaq, dalı üstə yıxılmaq; 2) tir (*tavan üçün*).

ЧӢУЛАВ I *sif.* 1) qara; чӢулав ранг qara rəng; чӢулав затӢ чьухьналди лацу жедач *a.s.* qara şey yuyulmaqla ağarmaz; чӢулав гьулягь кьулак кутун pis adama уахşılıq etmək; чӢулав гьер qara qоç; чӢулав кьизил нефт; чӢулав лекь qara siyər; чӢулав металл qara metal; чӢулав нуькӢ qara sərçə; чӢулав сиягь qara siyahı; чӢулав турп qara turp; чӢулав хьун qaralmaq; 2) məyus, qəmli, kədərli, pərişan, ümitsiz, ağır, çətin, əziyyətli; чӢулав хабар kədərli xəbər, qara xəbər; чӢулав йикьар əziyyətli günlər; чӢулав авун qaraltmaq.

ЧӢУЛАВ II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) sürmə (*taxıl xəstəliyi*); чӢулавин sürmənin; чӢулава ягьуй! qarğ. ölsün!

ЧӢУЛАВАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЧӢулав I (чӢулав авун).

ЧӢУЛАВБУР I: ЧӢулав *sifətinin cəm forması; bax* ЧӢулав.

ЧӢУЛАВБУР II (-у, -а) *is.* qaralar, zəncilər; quşlar *və s.*

ЧӢУЛАВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) qaralıq, 2) *məс.* qəmginlik, pərişanlıq, ümitsizlik, kədər; чӢулаввилин qaralığın, qəmginliyin, pərişanlığın, ümitsizliyin, kədərin.

ЧӢУЛАВДИ I: ЧӢулав *sifətinin tək forması; bax* ЧӢулав.

ЧӢУЛАВДИ II (-а, -а) *is.* qara adam, qara quş *və s.*

ЧӢУЛАВУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЧӢулаварун.

ЧӢУЛАВЧИЧӢАР *bot.* yaylaq otunun bir növü.

ЧӢУН (-а, -а; -ар, -ари, -ара) lif, tel; чӢунан lifin, telin; чӢун квай кларас lifli ağac; ♦ чӢун галай гьава asta hava (*musiqi*).

ЧӢУП: ЧӢУПЧӢУЛАВ *z.* qarqara.

ЧӢУР I: ЧӢурун *felinin danışıqda işlənən əmr forması; bax* ЧӢурун.

ЧӢУР II: ЧӢУР ХЬУН 1) korlanmaq, pozulmaq; 2) özündən getmək; зи крар чӢур хьана işlərim korlandı; чӢур жедай хесет özündəngətmə halı; чӢур авун korlamaq, pozmaq.

ЧӢУР III (-у, -а; -ар, -ари, -ара) 1) otlaq, örüş, çəmən; чӢурун otlağın, örüşün, çəmənin; чӢурун вак qaban; чӢурун верч çöltöyüğü; 2) çim; сурал чӢур акьалтнава qəbrin üstü çimlə örtülüb; кьве чӢурал алай дана *mis.* iki çəməndə otlayan dana; папа чӢур тавур кӢвал Аллагьдивайни чӢуриз жедач *a.s.* arvadın dağıtmadığı evi Allah da dağıda bilməz; икьрар чӢурун müqaviləni pozmaq; чӢуриз тежедай дуствал sarsılmaz dostluq; аял чӢурун abort etmək; ушақ salmaq; чӢур хьун а) korlanmaq, çürümək, xarab olmaq; б) dağılmaq, uçulmaq, viran olmaq; в) ürəyi getmək, ağılımı itirmək.

ЧӢУРА I: ЧӢур *felinin əmr forması; bax* ЧӢурун.

ЧӢУРА II: ЧӢур *isminin hal forması; bax* ЧӢур III.

ЧӢУРАЖ *sif.* vəhşi, qaba; чӢураж кас vəhşi, qaba adam.

ЧӢУРАЙ I: ЧӢур *isminin hal forması; bax* ЧӢур.

ЧӢУРАЙ II: ЧӢурун *felinin feli sifət forması; bax* ЧӢурун.

ЧӢУРАЙДИ: ЧӢурун *felinin feli sifət forması; bax* ЧӢурун.

ЧӢУРАН *sif.* vəhşi (*heyvanlar haqqında*); чӢуран гьайван vəhşi heyvan; чӢуран вак çoldonuzu, qaban.

ЧӢУРДАЙДИ I: ЧӢурун *felinin feli sifət forması; bax* ЧӢурун.

ЧӢУРДАЙДИ II (-а, -а) 1) korlayan; аде-тар чӢурдайда тарих чӢурзава adətləri korlayan tarixi korlayır; 2) pozan; кхьинардайд-даз чӢурдайдини герек я yazana pozan da lazımdır.

ЧӢУРИЗ *bax* ЧӢурун.

ЧӢУРУ I: ЧӢур *isminin hal forması; bax* ЧӢур.

ЧІУРУ II *sif.* 1) yabanı, sı; **ЧІуру ичин тар** sı alma ağacı; **ЧІуру кицикар** sı əzgil; **ЧІуру тар** sı ağac; 2) *məc.* yanlı, düzgün olmayan; 3) *məc.* nasaz, xarab; 4) *məc.* ziyanlı, zərərli, xətərli, təhlükəli, qorxulu, bəd; **ЧІуру адетар** zərərli adətlər; **ЧІуру кьаст** bəd niyyət; **ЧІуру кьилихдин** bədxasiyyət, bədrəftar; 5) *məc.* qəmli, dərddli, kədərli, pis; **ЧІуру хабар** pis xəbər; 6) qısır; **ЧІуру кал** qısır inək; **ЧІуру цегь** qısır keçi; **◆ крар ЧІуру я** işlər pisdir; **ЧІуру гафар** ədəbsiz sözlər; **ЧІуру Чиж** eşşəkəri; **ЧІуру рекье гьатун** əyri yola düşmək, pis yola düşmək; **ЧІуру рекье тун** əyri yola salmaq, pis yola salmaq; **ЧІуру рекье хьун** əyri yolda olmaq, pis yolda olmaq; **ЧІуру твар** pis ad; **чулуру твар акьудун** pis ad çıxarmaq.

ЧІУРУ ВЕРГ *bot.* ballıbaba, dalmaz.

ЧІУРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) vəşşilik, 2) *məc.* vəfasızlıq, əyrilik; 3) *məc.* nasazlıq, xarablıq; 4) qısırılıq; **ЧІурувилин** vəşşiliyin, vəfasızlığın, əyriliyin; nasazlığın, xarablığın; qısırılığın; **ЧІурувал авун** pis işlər görmək, pis işlərlə məşğul olmaq.

ЧІУРУВИЛЕЛДИ *z. bax* ЧІурудаказ.

ЧІУРУВИЛЯЙ *z. vəşşilikdən, vəfasızlıqdan; nasazlıqdan; səhvдән.*

ЧІУРУДАКАЗ *z. vəşşiliklə, vəşşicəsinə; vəfasızlıqla, nasazlıqla; səhv, yanlı.*

ЧІУРУДИ I *sif.* ləyaqətsiz.

ЧІУРУДИ II qısır.

ЧІУРУДИЗ *z. bax* ЧІурудаказ.

ЧІУРУЗ I *z. bax* ЧІурудаказ.

ЧІУРУЗ II: ЧІур *isminin hal forması; bax* ЧІур.

ЧІУРУКИА *bax* ЧІурудаказ.

ЧІУРУН I: ЧІур *isminin hal forması; bax* ЧІур.

ЧІУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЧІур (ЧІур авун).

ЧІУРУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* çuruk (*yeməli ot bitkisi*); **ЧІурукдин** çurukun.

ЧІУРУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) boş yer, məndəcəр yer, хам yer; **ЧІурухдин** boş yerin, məndəcəр yerin, хам yerin; **ЧІурух чка** əkilməmiş yer.

ЧІУРУХЪАН I *sif.* хам, istifadə olunmamış, işlənməmiş; **ЧІурухъан чил** istifadəsiz torpaq.

ЧІУРУХЪАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) хам yer, хам torpaq; dincə qoyulmuş torpaq; **ЧІурухъандин** хам yerin, хам torpağın.

ЧІУРУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ot (erkən yazda bitən); ЧІурушдин* otun.

ЧІУРФ (-ар, -ари, -ара) *burun dəliyi; ЧІурфар* *burun dəlikləri; ЧІурфарин* *burun dəliklərinin.*

ЧІУТ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) *birə; ЧІутран* *birənin; буьркьудан гьиле ЧІут гьатна* *mis. korun əlinə birə keçdi; ЧІутра(н) цуьк(вер)* *birə otu; ЧІутраз* *килигна кавал куз жедач* *mis. birəyə görə kürkü yandırmaqlar.*

ЧІУТРАЦУЬК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вера) *bot. çobanyastığı, mollabaşı; ЧІутрацуькведин* *çobanyastığının, mollabaşının.*

ЧІУТХВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *nov, navalça; ЧІутхвардин* *novun, navalçanın; регьуьн ЧІутх-вар* *dəyirman novu.*

ЧІУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fisiltı; ЧІуфдин* *fisiltının; ЧІуф авун* *fisildamaq.*

ЧІУФНАЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fisil-dayan; ЧІуфнацдин* *fisildayanın.*

ЧІУФУН (-да, -на; -из, -зава; -ая//а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЧІуф (ЧІуф авун).

ЧІУХ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) 1) *yanıq; ЧІухадин* *yanığın; ЧІухадин ни акьатна* *yanıq iyı çıxdı; 2) sup üçün hazırlanmış xuruş; ЧІух авун* a) *oda vermək, ütmək; qarsalatmaq, yandırmaq; b) yanmaq; c) sup üçün xuruş hazırlamaq; кана ЧІух хьун* *axıra kimi, tamamilə yanmaq; 3) dial. leysan; ЧІух кьэвазвай* *leysan yağırdı.*

ЧІУХГУН I: ЧІугун *felinin təkrar forması; bax* ЧІугун.

ЧІУХГУН II *göz qaytarmaq.*

ЧІУХЛУМПШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. başınağacının; ЧІухлүмпшдин* *başınağacının.*

ЧІУХЛУХАР (-ри, -ра) *sızdaq; ЧІухлүхрин* *sızdaqların.*

ЧІУХУН (-да, -на; -из, -зава; ая//а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЧІух 2) (ЧІух авун).

ЧІУЬГЪ (-ре, -ре; -вер, -вери, -вера) *sərcə cinsi (lap balaca qara sərcə); ЧІуьгьрен* *sərcənin.*

ЧІУЬДРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *çüdrü (pələ oxşar bitki); ЧІуьдридин* *çüdrünün.*

ЧІУЬЛ (-уьни, -уьна; -ер, -ери, -ера) *bax* ЧІул.

ЧІУЬРХВЕР: **ЧІуьрхвер-ЧІуьрхвер** *dial. təzənək.*

Ш

Ш [ша] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının otuz səkkizinci hərfi.*

ША! I: *Amyñ felinin əmr forması: gəl!; ша, илиф чиниз gəl, bizə qonaq ol.*

ША II *gəl (bir iş görərkən təklif mənasını verən söz); ша чна и кВвалах кылииз акъудин gəl biz bu işi başa çatdırmaq; ша вун Аллагъдиз килиг! gəl sən Allaha bax!; ша и кардилай гъил къачу gəl bu işdən əl çək.*

ШАБАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. mükafat; шабагъдин mükafatın; адахъ шабагъар гзаф ава onun mükafatları çoxdur.*

ШАБАЛТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. şabalıd; шабалтдин şabalıdın; шабалт тар şabalıd ağacı; həmişinin bax Цанбул.*

ШАБАН (-ди, -да) *şaban (müsləman təqviminin səkkizinci ayı); шабандин şabanın; шабандин şabanın.*

ШАБАШ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şabaş (toyda rəqs edənə verilən pul); шабашдин şabaşın; шабаш гун şabaş vermək.*

ШАБАШ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şabaş (1. yəhudilərdə: şənbə istirahəti; 2. orta əsr xurafatında: ifritələrin gəcə məclisi, eyş-işrət); шабашдин şabaşın.*

ШАБАШ III *dan. bəsdır! yetər! bitdi! qurtardı!*

ШАБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şaber (iskənəyəoxşar kəsici alət); шабердин şaberin.*

ШАБЛИ (-ди, -да) *şabli (1. ağ şərab növü; 2. üzüm sortu); шаблидин şablinin.*

ШАБЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) ülgü, qəlib; 2) məs. şablon, basmaqəlib; шаблондин ülgünün, qəlibin; şablonun, basmaqəlibin.*

ШАБЛОНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şablonçu (şablon düzəldən fəhlə); шаблончиндин şablonçunun.*

ШАБРАНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şabranı (külək; adı "Şabran" sözündən götürülüb); шабранидин şabranının.*

ШАВГЪАР *bax Шагъвар.*

ШАВКЪ (-уни, -уна) *həvəs; шавкьунин həvəsin; həmişinin bax Шанкь.*

ШАВКЪЛУ: *шавкьлу авун həvəsləndirmək; шавкьлу хьун həvəslı olmaq.*

ШАГИРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şagird; шагирддин şagirdin; həmişinin bax Шуклурт.*

ШАГРЕН (-ди, -да) *şagren (1. yumşaq dəri, meşin; 2. şagrenə oxşadılmış kağız və ya kolenkor); шагрендин şagrenin.*

ШАГЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şah (şahmat fiquru); шагъдин şahın.*

ШАГЪ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *1) şah; шагъдин şahın; уьлкведин шагъ ölkənin şahı; 2) kart (üstündə şah şəkli olan); 3) məs. məclisin böyüyü; 4) kişi adı - Шагъ (Şah); шагъ авун şah etmək; шагъ хьун şah olmaq.*

ШАГЪАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şahad (dəyirman haqqı); шагъаддин şahadın.*

ШАГЪАДАТНАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şəhadətnamə; шагъадатнамадин şəhadətnamənin.*

ШАГЪБАН *bax Шабан.*

ШАГЪБУГЪДА (-ди, -да) *qarğıdalı; шагъбугъдадин qarğıdalının; həmişinin bax Гъажибугъда.*

ШАГЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *şahlıq; шагъвилинін şahlığın; шагъвал авун şahlıq etmək.*

ШАГЪВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) şahvar (yayda günün ikinci yarısında Şahdağdan əsən meh); шагъвардин şahvarın; 2) ləzgi xalq rəqsinin adı – «Шагъвар»; 3) kişi adı – Шагъвар (Şahvar).*

ШАГЪВАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s. kondisioner; шагъварагдин kondisionerin.*

ШАГЪДАМАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *1) anat. aorta; шагъдамардин aortanın; 2) məs. ən mənalı, ən diqqətçəkən; им романдин шагъдамар я бу, romanın ən mənalı (ən diqqətçəkən) yeridir.*

ШАГЪДУВУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ana kök, əsas kök; шагъдувуддин ana kökün, əsas kökün.*

ШАГЪЗАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şahzadə; шагъзададин şahzadənin; 2) qadın adı - Шагъзада (Şahzadə).*

ШАГЪЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şahı (Azərbaycanda XVI əsrdə kəsilmiş sikkə); шагъйдин şahının.*

ШАГЬИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şahid; шагьиддин şahidin; шагьид авун şahid etmək; шагьид хьун şahid olmaq.

ШАГЬИДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şahidlik; шагьидвилин şahidliyin; шагьидвал авун şahidlik etmək.

ШАГЬИДВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шагьидвал (шагьидвал авун).

ШАГЬМАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şahmar (*ilan*); шагьмардин şahmarın.

ШАГЬМАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şahmat; шагьматдин şahmatın; *həmçinin bax* СетІренж.

ШАГЬМАТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şahmatçı; шагьматчидин şahmatçıının; *həmçinin bax* СетІренжчи.

ШАГЬНА: Шагьун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Шагьун.

ШАГЬНАБ *sif. dial. gur*; шагьнаб вацгур çay.

ШАГЬНАЗ 1) *mus.* muğam adı; 2) zərli ipək parça növü.

ШАГЬРУЗАТ 1) *bax* Шагьзада; 2) *qadın adı - Шагьрузат* (Şahruzat).

ШАГЬБУН (-да, -на; -а, -из, -зава; -мир) *bax* Шагь (шагь авун).

ШАГЬХАРМАН (-ди, -да) şahxarman (*İran şahlarının Dağistanda tətbiq etdikləri cəza tadbirləri*); шагьхармандин şahxarmanın.

ШАД *sif.* şad; шад хьун şad olmaq; шад авун şad etmək, şadlandırmaq; шад хабар şad xəbər; шад макьмар şad havalar (*mus.*); шад гада gülərzüzlü oğlan; зун шад я мән şadam; шад легьзеяр şad anlar.

ШАДАРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şadara (*taxılın həşəmdən təmizlənməsi üçün istifadə edilən alət*); шадарадин şadaranın.

ШАДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шад (шад авун).

ШАДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şadlıq; шадвилин şadlığın; шадвал авун şadlıq etmək; адак шадвал ква о, şadlıq əhval-ruhiyyəsidir.

ШАДВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шадвал (шадвал авун).

ШАДВИЛЕЛДИ *z. bax* Шаддаказ.

ШАДВИЛЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шадвалун.

ШАДВИЛИВДИ *z.* şadlıqla.

ШАДВИЛЯЙ *z.* şadlıqdan.

ШАДДАЙ: Шадун *felinin feli sifət forması; bax* Шадун.

ШАДДАКАЗ *z.* şadlıqla, sevinclə, fərəhlə.

ШАДДИЗ *z. bax* Шаддаказ.

ШАДЛУХ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şad məclis; шадлухдин şad məclisın.

ШАДЛУХ II *sif.* şadlıq.

ШАДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шад (шад авун).

ШАЗ *z.* keçən il, ötən il; вуна шаз лагьай гафар зи рикел хьсандиз алама сәнин keçən il dediyin sözlər yaxşı yadımdadır.

ШАЗАЛАЙ *z.* keçən ildən, ötən ildən; шазалай амай қрар keçən ildən qalan işlər.

ШАЗАЛДИ *z.* keçən ilə kimi, ötən ilə kimi.

ШАЗАМАЗ *z.* hələ keçən il, hələ ötən il.

ШАЗАН // ШАЗАНАН *sif.* keçən ilki, ötən ilki; шазан кьуьд keçən ilki qış.

ШАЗДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tələb, xahiş, istək; шаздадин tələbin, xahişin, istəyin; шазда авун tələb etmək, xahiş etmək.

ШАИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şair; шаирдин şairin; *həmçinin bax* Зарн.

ШАИРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şairlik; шаирвилин şairliyin; шаирвал авун şairlik etmək; *həmçinin bax* Заривал.

ШАИРИСТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* şairlər ölkəsi; шаиристандин şairistanın.

ШАЙБА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şayba (1. *mex. vint və ya qaykanın altına qoyulan halqa, metal lövhəcik*; 2. *idm. xokkey oyununda top əvəzinə işlədilən ağır rezin dairə*); шайбадин şaybanın.

ШАК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şəkk, şübhə; шакунин şəkkın, şübhənin; шак авун şübhə etmək; шак гьун şübhə etmək, şübhələnmək; шак фин şəklənmək; güman etmək.

ШАКВА (-ди, -да) şakva (*şeir janrı*); шаквадин şakvanın.

ШАКЛУ *sif.* şübhəli; шаклу хьун şübhələnmək; шаклу авун şübhələndirmək.

ШАКЛУБУР I: Шаклу *sifətinin cəm forması*.

ШАКЛУБУР II (-у, -а) is. şübhəli adamlar, şübhəli; **шаклубурун** şübhəli adamların, şübhəli.

ШАКЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şəklilik, şübhəlilik; **шаклу-вилин** şəkliliyin, şübhəliliyin.

ШАКЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Шаклудаказ.

ШАКЛУДАКАЗ *z. şübhəliliklə.*

ШАКЛУДИЗ *z. bax* Шаклудаказ.

ШАКЛУЗ *z. bax* Шаклудаказ.

ШАКСУЗ I *sif.* şəksiz, şübhəsiz.

ШАКСУЗ II *z.* şəksiz, şübhəsiz.

ШАКСУЗ III *aral.s.* şəksiz, şübhəsiz.

ШАКСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şəksizlik, şübhəsizlik; **шаксузвилин** şəksizliyin, şübhəsizliyin.

ШАКСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Шаксуздаказ.

ШАКСУЗДАКАЗ *z. şəksizliklə, şübhəsizliklə.*

ШАКСУЗДИ (-а, -а) şübhəli olmayan; **шаксуздан** şübhəli olmayanın.

ШАКСУЗДИЗ *z. bax* Шаксуздаказ.

ШАКУН (-да, -на; -из, -зава; ая // -а, -ин, -рай, -мир) şübhələnmək.

ШАКЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) çayın qolu; **шакъадин** çayın qolunun.

ШАКЪУНДАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qovurgu çıxaran; **шакъундахдин** qovurgu çıxaranın.

ШАКИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. oğru; **шакисдин** oğrunun; *hətçinin bax* ЧуйнуьхгумбатI.

ШАКИУКИА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Алуга.

ШАКИУРТ *bax* ШукIурт.

ШАКИУРТВАЛ *bax* ШукIуртвал.

ШАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şal; **шалдин** şalın; **пекдин шал** ipək şal; **сун шал** yun şal; 2) toxunmuş mahud; 3) patava, ауақ sariği, dolaq; **кIвачериз шалар** ягъун ауақlara patava dolamaq.

ШАЛА *bax* Шеле.

ШАЛАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çarıq; **шаламдин** çarığın; **шаламар** алуқIун çarıq geyinmək.

ШАЛАМКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kəmağıl; **шаламкъалдин** kəmağılın; *həmçinin bax* Хибри.

ШАЛАНДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz.* şalanda (*dibi yastı birja*); **шаландадин** şalandanın.

ШАЛВАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şalvar; **шалвардин** şalvarın; **шалвардин кек** şalvarın balağı; **шалвар алачирдаз кьве юкI хун ахварай аквада** *mis.* şalvarı olmayan yuxuda iki metr bez görər ("*nəyə ehtiyacı varsa, onu yuxuda görmək*" mənasında işlənən misal).

ШАЛГЪАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şalgam (*kələmə bənzər tərəvəz bitkisi*); **шалгъамдин** şalgamın.

ШАЛМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şalban; **шалмандин** şalbanın.

ШАЛТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) yun örtük; **шалтадин** yun örtüyün; 2) yataq ləvazimatı (*döşək və s.*); **жуван шалта кIватIа** yataq ləvazimatını yığışdır; **шалтадиз тIвал** ягъун döymək, ağırtmaq; **шалта цавуз акъудун** tar-mar etmək, dağıtmaq; *hətçinin bax* Бажъан.

ШАЛТА-БЕЖГЪЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhnə pal-paltar; **шалта-бежгъердин** köhnə pal-paltarın.

ШАЛТА-ШУЛТУ *bax* Шалта 2).

ШАМ I *bax* Шем.

ШАМ II (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) 1) şam (*ağac*); **шамдин** şamın; **шамдин тар** şamağası; 2) şəhər adı - **Шам** (*indiki Dəməşqin əvvəlki adı*); **абур Шам шегъердай атайбур** я onlar Şam şəhərindən gələnлөрдир.

ШАМАГЪАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamağası; **шамагъаждин** şamağasının.

ШАМАЙИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şamaу1 (*balıq növü*); **шамайидин** şamaуının.

ШАМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaman (*ruhlara, möcüzələrə inanan bəzi xalqlarda: falçı, cadugər, sehrbaz, cindar*); **шамандин** şamanın.

ШАМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şamanlıq; **шаманвилин** şamanlığın.

ШАМАНИЗМ (-ди, -да) şamanizm (*şamanın ruhlarla ünsiyyətinə inama əsaslanan, ibtidai-icma quruluşunda bəzi xalqlarda yaranmış din*); **шаманизмдин** şamanizmin.

ШАМБЕРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamberyer (*sirk və ya təlim meydanında işlənən uzun qırmıscı*); **шамберьердин** şamberyerin.

ШАМВИЯР (-ри, -ра) şamlılar (*türkdilli tayfa*); **шамвийрин** şamlıların.

ШАМОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamot (1. *bişmiş gil, odadavamlı gil*; 2. *bu gildən hazırlanan kərpic*); **шамотдин** şamotun.

ШАМПАНСКИ (-ди, -да) şampan şərabı (*qazlı ağ üzüm şərabı*); **шампанскидин** şampan şərabının.

ШАМПИНЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şampinyon; **шампиньондин** şampinyonun.

ШАМПУНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şampun (*baş yumaq üçün maye sabun və ya sabun tozu*); **шампундин** şampunun.

ШАМСИ // **ШЕМСИ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şəms; **шамсидин** // **шемсидин** şəmsin.

ШАМУМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şamama; **шамумадин** şamamanın; 2) ləzgi xalq rəqsinin adı - «Шамума».

ШАМХАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamxal (*keçmişdə Dağıstanda: knyaz titulu*); **шамхалдин** şamxalın.

ШАМХАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şamxallıq; **шамхалвалин** şamxallığın.

ШАНА I *dial.* getdi; *həmçinin bax Фена.*

ШАНА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) taxıldöyən; **шанадин** taxıldöyənin.

ШАНАКІ *sif.* məlumatlı; **шанаки** кас məlumatlı adam.

ШАНАР *c.h.* (-ри, -ра) şanlar (*Birmada yaşayan xalq*); **шанрин** şanların.

ШАНАС *sif.* qəd. mülayim; *həmçinin bax Хьютуьл.*

ШАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bot. уярпиз; **шанатдин** уярпизин; *həmçinin bax Пурни.*

ШАНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şanqa (*ууха növü*); **шангадин** şanqanın.

ШАНГЪАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zool. şonqar (*quş*); **шангъардин** şonqarın.

ШАНДАКЪ *bax* Шиндакъ.

ШАНДАКЪАРУН *bax* Шиндикъарун.

ШАНДАКЪВИЛЕРУН *bax* Шиндакъвилерун.

ШАНДАКЪУН *bax* Шиндакъун.

ШАНДОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şandor (*hidrotexniki qurğuların suburaxan yolunu bağlamaq üçün metal, dəmir beton və ya ağac tirlərdən ibarət dəst*); **шандордин** şandorun.

ШАНИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. qoşun; **шанилдин** qoşunun.

ШАНКР (-ди, -да) tib. şankr (*yoluxucu zöhrəvi xəstəlik*); **шанкрдин** şankrın.

ШАНКЪ *bax* Шавкъ.

ШАНКІАЛ *sif.* iflic; **шанкиал хьун** iflic olmaq.

ШАНКІАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ifliclik; **шанкиалвалин** iflicliyin.

ШАНС (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) şans, ehtimal, güman; **шансдин** şansın, ehtimalın, gümanın.

ШАНСОН şanson (*XV-XVI-ci əsrlərdə Fransada yaranmış polifonik mahnılar*); **шансондин** şansonun.

ШАНСОНЕТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şansonetka (1. *bəzi ölkələrdə: kafesantantlarda oxunulan oynaq, bayağı nəğmə*; 2. *köhn. bu cür nəğmələr oxuyan müğənni*); **шансонеткадин** şansonetkanın.

ШАНТАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şantaj (1. *bir şey əldə etmək üçün bir şəxsi, onu ləkələndirə biləcək gizli sirlərini ifşa etməklə hədələmə, qorxutma*; 2. *ümumiyyətlə hədə-qorxu*); **шантаждин** şantajın.

ШАНТАЖЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şantajçı, hədə-qorxu gələn, şantajla məşğul olan adam; **шантажчидин** şantajçının.

ШАНТИ *sif.* sözə baxmayan, tərs.

ШАПИРОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şapiroqraf (*təkmilləşdirilmiş hektoqraf*); **шapiroграфдин** şapiroqrafın.

ШАПИТО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şapito (*səyyar sirk çadırı*); **шاپитодин** şapitonun.

ШАПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) paraq, şarka; **шапкадин** paraqın, şarkanın; 2) *mətb.* şarka, başlıq (*qəzetdə bir neçə məqalə üçün ümumi olan iri hərflərlə yazılmış sərlövə*).

ШАПОКЛЯК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* şapoklyak (*yaşlı qatlama şlyara-silindr*); **шاپоклякдин** şapoklyakın.

ШАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* möhür; шапІдин möhürün.

ШАПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dovşan balası; шапІдин dovşan balasının; һәмçinin бax ГъветІ.

ШАПАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dovşan balası (*təzə doğulmuş*); шапІатІдин dovşan balasının.

ШАПИ *sif. qəd.* aciz; шапІи кас aciz adam.

ШАР I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) şar; шардин şarın; шар падун şarı partlatmaq.

ШАР II (-чи, -че; -ар, -ари, -ара) soxulcan, yağış qurdu; шарчин soxulcanın, yağış qurdunun.

ШАР III (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* şar; шардин şarın.

ШАР IV (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) *qəd.* şıkaçet; шардин şıkaçetin.

ШАРАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şərab; шарабдин şərabın.

ШАРАБАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaraban (*qədim ikitəkarlı yüngül minik arabası*); шарабандин şarabanın.

ШАРАБАНЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şarabançı; шарабанчидин şarabançının.

ШАРАБАНЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şarabançılıq; шарабанчивилин şarabançılığın; шарабанчивал авун şarabançılıq etmək.

ШАРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) quş balası; лифрен шарагар göyərçin balaları; 2) *məc.* uşaq; шарагдин quş balasının, uşağın; гъулягъдин шараг ilan balası; къазран шараг qaz balası; нуькІрен шараг сәрçə balası; жанавурдин шарагдикай жанавур жеда *mis.* canavar balasından canavar olar; ви шарагар гьикІ ава? sənin uşaqların necədir?

ШАРАГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uşaqlıq; шарагвилин uşaqlığın.

ШАРВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* padşah; шарвалдин padşahın.

ШАРВАЛАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* padşahlıq, ölkə; шарвалангдин padşahlığın, ölkənin.

ШАРВАЛМАЗАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* rəvayətçi (*ləzgi eposunun qəhrəmanı Şarvili haqqında rəvayətləri dinləyicilərə çatdıran*); шарвалмазандин rəvayətçinin.

ШАРДАН бax Ширдан.

ШАРЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şarj (1. *mübaliğə*; 2. *satirik yaxud yumoristik təsvir (adətən portret); karikaturanın bir növü*); шарждин şarjın; дуствилин шарж dostluq şarjı.

ШАРИАТ (-ди, -да) şəriət (*müsəlman qanunlarının sistemləşdirilmiş toplusu*); шариатдин şəriətin; шариатдин тІаллабунар şəriətin tələbləri.

ШАРКЪЛУ: шаркълу хьун şadlanmaq, sevinmək; и гафар ван атай жегьил мадни шаркълу жезвай bu sözləri eşidən gənc daha da sevinirdi.

ШАРКІУНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qoduq; шаркІунтІдин qoduğun; лам къейитІа, адан чка шаркІунтІди къада *mis.* eşşək ölsə, onun yerini qoduq tutar.

ШАРЛАТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şarlatan, firıldaqçı, cüvəllağı; шарлатандин şarlatanın, firıldaqçının, cüvəllağının.

ШАРЛАТАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şarlatanlıq, firıldaqçılıq, cüvəllağılıq; шарлатанвилин şarlatanlığın, firıldaqçılığın, cüvəllağılığın.

ШАРЛАТАНВИЛЕЛДИ *z.* şarlatanlıqla, firıldaqçılıqla, cüvəllağılıqla.

ШАРЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şarlax (*al-qırmızı boyaq*); шарлахдин şarlaxın.

ШАРЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* şarlot (*xırdabaşlı soğan növü*); шарлотдин şarlotun.

ШАРМАНКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şarmanka (*çiyindən keçirilib gəzdirilən jeşiyəoxşar kiçik orqan, musiqi aləti*); 2) *məc.* cansıxıcı, yeknəsəq danışq (söhbət); шарманкадин şarmankanın.

ШАРП-ШАРП *şappılının səs təqlidi.*

ШАРПИ-ШАРПИ xışılтının səs təqlidi; шарпІ-шарпІ авун sürtmək, xışıldatmaq.

ШАРТРЕЗ (-ди, -да) şartrez (*ətirli likör növü*); шартрездин şartrezin.

ШАРТ (-уни, -уна; -ар, -ари, ара) şərt; şərait; шартІунин şərtin; şəraitin; дуланажагъдин шартІар һəyat şəriti; кІвалин шартІар ev şəriti; къулайсуз шартІар əlverişsiz şərait; чи шартІара bizim şəraitdə; шартІ авун şərtləşmək; шартІ хьун sözləşmək, şərtləşmək, razılaşmaq, vədələşmək; шартІар тьукІуьрун şərait yaratmaq;

са шартни алачир şərtsiz, sözsüz, danışıqsız; шарті алай inamsız.

ШАРТІЛУ *sif.* şərti, şərtli.

ШАРТІЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şərtilik, şərtlilik; шартілу-вилині şərtiliyin, şərtliliyin.

ШАРТІЛУВИЛЕДДИ *z. bax* Шарті-лудаказ.

ШАРТІЛУДАКАЗ *z.* şərtiliklə, şərtliliklə.

ШАРТІЛУДИЗ *z. bax* Шартілудаказ.

ШАРТІЛУЗ *z.* Шартілудаказ.

ШАРТІУНАЛДИ *z.* şərtlə, şərti olaraq.

ШАРФ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şərf; шарфунин şərfin; ціиий шарф təzə şərf.

ШАРЧИКЪАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* boymadərən, qanotu; шарчикъалдин boymadərənin, qanotunun.

ШАРШАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) çadra; шаршавдин çadranın; чіулав шаршав çara çadra; 2) örtük, örtü; кіунтлар чилині цифедин шаршавди ківнавай төпөләр думан өртүйүнә бүрүнмүшдү.

ШАССЕ (-ди, -да) şasse (*klassik və bəzi bal rəqslərinin elementlərindən biri*); шасседин şassenin.

ШАССИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şassi (1. *avtomobilin əsas hissəsi – kuzov, motor, bütün mexanizmlər və detalların yerləşdiyi çərçivə*; 2. *təyyarənin təkərlər, xizəklər yaxud üzgəclər bənd edilən hissəsi*; 3. *çitbasma istehsalında: çərçivə*).

ШАТАБАР (-ри, -ра) corablar (*qalın toxunuşlu*); шатабрин corabların.

ШАТАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yun corab (*altı dərili, ayaqqabı kimi istifadə olunan*); шаталдин yun corabın.

ШАТЕН şaten; şabalıdı saçlı (*adam*); хурмауі saçlı (*adam*).

ШАТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) аşıлан-мамış дәри; шатурдин аşıланмамış дәринин; шатур шалам аşıланмамış дәридән тикilmiş çarıқ.

ШАТІ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) qəd. vədə; шатіунин vədənin.

ШАТІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qəd. əhali; шатіидин əhalinin; хәмчинин бax Хьилгар.

ШАФАКЪАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərhəmət, şəfqət, rəhm; шафакъатдин mərhəmətin, şəfqətin, rəhmin.

ШАФИИЗМ (-ди, -да) şafilik (1. *islamda süniliyin əsas məzhəblərindən biri*; 2. *müsəlman hüquq məktəblərindən biri*); шафинизмдин şafiliiyin.

ШАФРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) safran (*alma sortu*); шафрандин safranın; шафран ичер safran almaları.

ШАХАР (-и, -а) şaxlar; шахарин şaxların.

ШАХСЕЙ: шахсей-вахсей şaxsey-vaxsey (*Şah Hüseyin, vah Hüseyin, yaxud Aşura - şialərdə matəm mərasimi*); шахсей-вахсейдин ванер şaxsey-vaxsey səsləri.

ШАХТА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şaxta; шахтадин şaxtanın; хьуьтгуйн шахта қиş şaxtası; хәмчинин бax Къай.

ШАХТА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şaxta (1. *mədən quyusu*; 2. *mədən*; 3. *tex. bəzi peçlərin (domnaların, generatorların və s.) silindri, ya konussəkilli açıq yeri*).

ШАХТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaxtaçı; шахтёрдин şaxtaçının.

ШАХТЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şaxtaçılıq; шахтёрвилині şaxtaçılığın; шахтёрвал авун şaxtaçılıq etməк.

ШАХШУЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaxlar, çır-çırғы; шахшулахдин şaxların, çır-çırғынын; хәмчинин бax Чарчлар.

ШАШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şaşka (*partlatma işlərində işlədilən preslənmiş piroksilin ya trolit kubikləri*); шашкадин şaşkanın.

ШАШУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* uydurma; шашудин uydurmanın.

ШВАБАР (-ри, -ра) *c.h.* şvablar (1. *tar. orta əsr alman hersoqluğu, sonralar isə Şvabiya əyaləti əhalisi*; 2. *köhn. ümumiyyətlə almanlara verilən adlardan biri*); швабрин şvabların.

ШВАРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* şvart (*ehtiyat lövbəri*); швартдин şvartın.

ШВАРТОВ (-ди, -да; -яр, -ри, -ра) *dəniz., av.* şvartov, buraz (*gəmini ya uçucu aparatı dayandığı yerə bağlamaq üçün qalın ip*); швартовдин şvartovun, burazın.

ШВЕГЬ *sif. qəd.* yeyin, sürətli.

ШВЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) isveçli; шведдин isveçlinin.

ШВЕЙЦАРИЯВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) isveçrəli; швейцариявидин isveçrəlinin.

ШВЕЛЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. şveller (*metal məmulat*); швеллердин şvellerin.

ШВЕРТБОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. şvertbot (*birdorlu yelkənli yüngül idman gəmis*); швертботдин şvertbotun.

ШЕВАЛЬЕ (-ди, -да) şevalye (1. *feodalizm dövründə Fransada: zadəgan rütbəsi*; 2. *k.t. arpa növü*); шевальедин şevalyenin.

ШЕВВАЛ (-ди, -да) şəvval (*müsəlman təqviminin onuncu ayı*); шеввалдин şəvvalın.

ШЕВИОТ (-ди, -да) şeviot (*yun və yarımyun parça*); шеввиотдин şeviotun.

ШЕВРЕТ (-ди, -да) şevret (*qoyun dərisinin xromla aşılanmasından alınan dəri növü*); шевретдин şevretin.

ШЕВРИ *sif.* 1) vəhşiləmiş; 2) şəhvətpərəst, həyasız; 3) *dial.* xəsis; шеври хьун vəhşiləsmək, xəsisləsmək.

ШЕВРИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) vəhşilik; 2) şəhvətpərəstlik, həyasızlıq; 3) xəsislik; шевривалин vəhşiliyin; şəhvətpərəstliyin, həyasızlığın; xəsisliyin; шевривал авун vəhşilik etməк; həyasızlıq etməк; xəsislik etməк.

ШЕВРИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шевривал (шевривал авун).

ШЕВРИВИЛЕЛДИ *z.* Шевридаказ.

ШЕВРИДАКАЗ *z.* 1) vəhşicəsinə; 2) şəhvətpərəstliklə, həyasızlıqla, həyasızcasına; 3) xəsisliklə.

ШЕВРИДИ I: Шеври *sifətinin tək forması.*

ШЕВРИДИ II (-а, -а) *is.* 1) vəhşi; 2) şəhvətpərəst, həyasız; 3) xəsis; шевридан vəhşinin; şəhvətpərəstin, həyasızın; xəsisin.

ШЕВРИДИЗ *z. bax* Шевридаказ.

ШЕВРИЗ *z. bax* Шевридаказ.

ШЕВРО (-ди, -да) şevro (*zərif, yumşaq dəri*); шевродин şevronun.

ШЕВРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şevron (*vaxtından artıq hərbi qulluqda qalanların pal-tarında qola tikilən bafta nişan*); шеврондин şevronun.

ШЕГЬВЕРАР (-ри, -ра) yaylaq gülü sortu.

ШЕГЬИ şahı (*gümüş sikkə*); шегьидин şahının.

ШЕГЬИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şəhid (1. *din yolunda canından keçən*; 2. *müharibədə həlak olan*); ше-гьиддин şəhidin.

ШЕГЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şəhər; шегьердин şəhərin; шегьердиз фин şəhərə getmək.

ШЕГЬЕРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şəhərli; шегьервидин şəhərlinin.

ШЕГЬЕРЭГЬЛИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* Шегьерви.

ШЕГЬЛЕМИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* pis hava; шегьлемидин pis havanın.

ШЕГЬРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şose, böyük yol, geniş və abad yol; шегьредин şosenin, böyük yolun, geniş və abad yolun.

ШЕДА: Шехьун *felinin gələcək zaman forması; bax* Шехьун.

ШЕЗАВА: Шехьун *felinin indiki zaman forması; bax* Шехьун.

ШЕЗЛОНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şez-long (*uzanıb dincəlmək üçün xüsusi kürsü*); шезлонгдин şezlongun.

ШЕЙ (-ини, -ина; -эр, -эри, -эра) 1) şey, əşya; шейинин şeyin, əşyanın; шейэрин şeylərin, əşyalarının; гьар са шей hər bir şey; 2) bir şey; гьыч са шейни zərər yoxdur, eybi yoxdur, əhəmiyyətsizdir; са шей nə isə, bir şey; шей-шуйь şey-şüy.

ШЕЙТІАН I (-ди, -да) 1) şeytan (*bədxah ruh, şər qüvvələrin başçısı, Allaha qarşı çıxan, insanı günaha sövq edən, cəhənnəmin sahibi*); шейтІандин şeytanın; 2) fırılдақçı, bic, tülүngü, bədzat; yaramaz, haramzada; шейтІандин экв хьайила səhər açılar-açılmaz; həmçinin *bax* ШитІа.

ШЕЙТІАН II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çaxmaq, tətik (*tüfəngdə*); шейтІандин çaxmağın, tətiiyin; ♦ тфенгдин шейтІан tüfəng çaxmağı; шейтІандал тІуб илисун tətiiyi sıxmaq.

ШЕЙТІАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) şeytanlıq; 2) fırılдақçılıq, biclik, tülүngүlүk, bədzatlıq; yaramazlıq, haramzadalıq; шейтІанвилин şeytanlığın; fırılдақçılığın, bicliyin, tülүngүlүyүн, bədzatlığın; yaramazlığın, haramzadalığın;

шейтанвал авун şeytanlıq etmək; fırıl-daqçılıq etmək, biclik etmək və s.

ШЕЙТІАНВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шейтанвал (шейтанвал авун).

ШЕЙТІАНВИЛЕЛДИ *z.* şeytanlıqla; fırıldaqçılıqla, bicliklə, tülüngülүklә, bәd-zatlıqla; yaramazlıqla, haramzadalıqla, мәkrлә.

ШЕЙХ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) şeyx; шейхинин şeyxin; 2) pak, müqәddәs.

ШЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) toғlu; шек-дин toғlunun.

ШЕКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şәkәr, qәnd; шекердин şәkәrin, qәndin; 2) qadın adı – Шекер (Şәkәr).

ШЕКЕРАР (-ри, -ра) şekerar (*armud sortu*).

ШЕКЕРБУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şәkәrbura (*şarq şirniyyati növü*): шекербу-раяр şәkәrburalar.

ШЕКЕРДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qәnd qabı; шекердандин qәnd qabının.

ШЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) aғlama, zırılı, inilti; шелдин aғlamanın, zırılıtnın, iniltinin; шел атун aғlamaғı gәlmәk; шел-хвал narazı-lıq, şikayәt; шел-хвал авун narazılıq et-mәk, şikayәtlәnmәk; шел-шуван hön- күrtü ilә aғlamaq; шел авун aғlamaq.

ШЕЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шел (шел авун).

ШЕЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şәлә; шеледин şәlәnin; са шеле векь bir şәлә ot; са шеле кIарасар bir şәлә odun; шеледа вуч аватIа (шеледавайбур гысабун <чирун>) bacarıғını, qabiliyyәtini yoxlamaq; 2) *mәs.* erudisiya, bilik; адан шеледа авайдакай заз хабар ава о, hansı qabiliyyәtin, biliyin sahibidirsә хәbәrim var.

ШЕЛЕЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yükdaşıyan, yükçü; шелечидин yükdaşıyanın, yükçünün.

ШЕЛЕЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yükçülük; шелечивилин yükçülüyün.

ШЕЛТЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* jaket; шелтедин jaketin.

ШЕЛЬФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *coғr.* şelf; шельфдин şelfin.

ШЕМ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) şam; шеминин şamın; шемер күн şam yandırmaq; *hәмçinin bax* Цурдуладж.

ШЕМГБАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kәpitkә (*bahar bayramı vaxtı yandırılan*); шемгбалдин kәpitkәnin.

ШЕМДАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şam-dan (*bir şam qoyulan*); шемдандин şamdanın.

ШЕМДЕГАН (-ди, -да; -ар, -ри) *bot.* qızıl çәtir (*ot bitki*); шемдегандин qızıl çәtirin.

ШЕМЕРГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şamdan (*bir neçә şam qoyulan*); шемерган-дин şamdanın.

ШЕМЕРХА (-ди, -да) Şemerxa (*lәzgi-lәrin qәdim ğuts dinindә nur allahı*); Ше-мерхадин Şemerханın.

ШЕМКЬ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) göz çirki; шемкьедин göz çirkinin.

ШЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şen (*Çindә geniş yayılmış nәfәsli musiqi alәti*); шендин şenin.

ШЕНПИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) pişik balası; шенпидин pişik balasının; каци шенпиар хана pişik balaladı.

ШЕР (-ди, -да) şәr; шердин şәrin; шер авун şәrlәмәk.

ШЕРБЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şәrbәt (*sәrinlәşdirici içki*); шербетдин şәrbәtin.

ШЕРЕТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* kәrtәnkәlә; шеретулдин kәrtәnkәlәnin; *hәмçinin bax* ХурлинкI.

ШЕРЗУМ: шерзум авун *f.* aғlamaq hәd-dinә çәtdırmaq; шерзум хьун aғlamaq hәd-dindә olmaq.

ШЕРЗУМАРУН (-да, -на; -из, -зава) *bax* Шерзум (шерзум авун).

ШЕРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şәrik, әlbir, ortaq, kәmәkçi; шерикдин şәrikin, әlbirin, ortağın, kәmәkçinin; 2) kompanyon; шерик хьун şәrik olmaq; шерик авун şәrik еtmәk.

ШЕРИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) şәriklik, ortaqlıq; 2) kompanyonluq; шериквалин şәrikliyin, ortaqlı-ğın; kompanyonluğın; шериквал авун şәriklik еtmәk, ortaqlıq еtmәk, kompanyonluq еtmәk.

ШЕРИКВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шериквал (шерик-вал авун).

ШЕРИКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шерик (шерик авун).

ШЕРИФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şərif (*İngiltərə və ABŞ-da: yüksək inzibati və ədli vəzifə sahibi*); **шерифдин** şərifin.

ШЕРИФ II (-ди, -да) ad-san, şan-şöhrət, məşhurluq; **шерифдин** ad-sanın, şöhrətin, məşhurluğun.

ШЕРЛ *miner. şerl (tünd turmalin).*

ШЕРПАР (-ри, -ра) *c.h. şerplər (Nepal və Hindistanda yaşayan Himalay xalqı); шерп-рин* şerplərin.

ШЕРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şərci; **шерчидин** şərcinin.

ШЕРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şərcilik; **шерчивилин** şərciliyin.

ШЕРХЕБЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şerxebel (*dərindən yonmaq üçün ağzı yarım-dairə şəklində olan rəndə*); **шерхебелдин** şerxebelin.

ШЕРШ *ovç. şerş (ovu axtarmaq üçün itə əmr).*

ШЕФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) şef, hamı; 2) başçı, rəhbər; **шефдин** şefin, haminin; başçının, rəhbərin.

ШЕФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şeflik, hamilik; başçılıq, rəhbərlik; **шефвилин** şefliyin, hamiliyin; başçılığın, rəhbərliyin.

ШЕФТЕ *bax Чeфте.*

ШЕФТЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaftalı; **шефтелдин** şaftalının; **шефтелдин миже** şaftalı şirəsi; **шефтелдин тар** şaftalı ağacı.

ШЕХЪ I: *Шехъун felinin əmr forması; bax Шехъун.*

ШЕХЪ II: *шехъ авун f. ağlamaq; шехъ тавур аялдиз нек гудач mis. ağlamayan uşağa süd verməzlər.*

ШЕХЪУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. ağlamaq; шехъна* ağladı; **са тИмил шехъна** bir az ağladı; **гзаф хъуьрей-ди эхир шехъда** çox gülmə axırda ağlayar.

ШЕХЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is. ağlaşma; шехъунин* ağlaşmanın.

ШЕХЪУНАЛДИ *z. ağlamaqla.*

ШЕШ: *шеш-беш* 1) nərd; 2) şeş-beş (*nərd oyununda xal*); **шеш-беш кьугъун** nərd oynamaq.

ШЕШЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kisə, torba; **шешелдин** kisənin, torbanın; **са шешел гъуьр** bir kisə un.

ШИБ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) *qəd. sağlamlıq; шибдин* sağlamlığın.

ШИБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şiber (zavod peçi bacasının qarağı); шибердин* şiberin.

ШИБЛИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şiblet (*kişi botinkası*); **шиблитдин** şibletin.

ШИБЛИТИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. özül, bünövrə, təməl; шиблитИдин* özülün, bünövrənin, təməlin; **кІвалин шиблитІ** evin bünövrəsi.

ШИВ (-ди, -да; -ер, -ери, -ера) at, çapar at; **шивдин** atın; **шив кьейила, пурар амукьда, кьегьал кьейила – тІвар** *a.s. at ölər, yəhəri qalar, igid ölər – adı; həmçinin bax БалкІан.*

ШИВИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şüyüd; **шивитдин** şüyüdün; **сала шивитар цанвай** dirrikdə şüyüd əkilmişdi.

ШИВРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. acgöz; шивридин* acgözün.

ШИГАВАР (-ри, -ра) *dial., c.h. payız otları; шигаваррин* payız otlarının.

ШИГЪИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) beşqəpiklik, birşahlıq (*pul*); **кьве шигъи** ikişahlıq, onqəpiklik; **шигъидин** beşqəpikliyin, birşahlılığın; **шигъибистІи** az miqdarda pul; **шигъидилай абас алудиз** az iş görüb, çox qazanmaq.

ШИД *sif. qəd. dərin.*

ШИДАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) çətinlik; **шидаддин** çətinliyin.

ШИЗОГОНИЯ (-ди, -да) *biol. şizoqoniya (ən sadə orqanizmlərdə: bir neçə hissəyə bölünmə yolu ilə cinsiyyətsiz artma hadisəsi); шизогониядин* şizoqoniyanın.

ШИЗОФРЕНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. şizofreniyalı, şizofreniyaya mübtəla; шизофреникдин* şizofrenikin.

ШИЗОФРЕНИЯ (-ди, -да) *tib. şizofreniya (ağır ruhi xəstəlik); шизофрениядин* şizofreniyanın.

ШИИ *bax Шинт.*

ШИИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şiəlik (*isləmdə sünnilik ilə yanaşı cəməyan, təriqət*); **шинвилин** şiəliyin.

ШИИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şeir*; **шиирдин** *şerin*; **къуд цларцнин шиир** *dörd-misralı şeir*; **шиир туьктуьрун** *şeir yazmaq*; *həmçinin bax Зар*.

ШИИРАТ (-ди, -да) *şeriyuət*; **шииратдин** *şeriyuətin*.

ШИИРДАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* *şeir yazan*; **шиирдардин** *şeir yazanın*; *həmçinin bax Зари*.

ШИИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* **Шиирдар**.

ШИИТ // **ШИИ** (-ди, -да; -ар//-яр, -ри//-йри, -ра//-йра) *din. şiə*; **шиитдин**//**шиидин** *şianin*.

ШИЙИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bəla*, *bədbəxtlik*, *müsbət*, *pis iş*, *dərd*, *şər*; **шийирдин** *bəlanın*, *bədbəxtliyinin*, *müsbətin*, *pis işin*, *dərdin*, *şərin*; **хийир-шийир хеуир-şər**; **ам я чи хийирдик квач, я шийирдик о**, *bizim-lə nə sevincini bölüşür*, *nə də dərdini*.

ШИКАЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şikayət*; **шикаятдин** *şikayətin*; **шикаят авун** *şikayət etmək*, *şikayətlənmək*.

ШИКАЯТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Шикаят** (**шикаят авун**).

ШИКАЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şikayətçi*; **шикаятчидин** *şikayətçinin*.

ШИКАЯТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *şikayətçilik*; **шикаятчивалин** *şikayətçiliyinin*; **шикаятчивал авун** *şikayətçilik etmək*.

ШИКЕСТА 1) “Şikəstə” - *vokal-instrumental zərbi muğam*; 2) *ərəb əlifbası ilə yazılan bədii xətt növü*; 3) *sif. əlil*; *həmçinin bax Набут*.

ШИКЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bax* **Шикаят**.

ШИКЕТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bax* **Шикаятчи**.

ШИКЕТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bax* **Шикаятчивал**.

ШИКИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *şəkil*, *surət*, *təsvir*, *rəsm*; **шикилдин** *şəklin*, *surətin*, *təsvirin*, *rəsminin*; **шикил члугун** *şəklini* (*rəsmi*) *çəkmək*; **шикил ягъун** *foto ilə şəklini* *çəkmək*; 2) *forma*, *görkəm*; *surət*, *sima*; 3) *qiyafə*.

ШИКИЛЛУ *sif. şəkili*; **шикиллу ктаб** *şəkili kitab*.

ШИКИЛЛУБУР: **Шикиллу** *sifətinin cəm forması bax* **Шикиллу**.

ШИКИЛЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şəkilçəkən*; **шикилчидин** *şə-kilçəkənin*.

ШИКЛИКИ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. sığırçın*; **шикликдин** *sığırçının*.

ШИЛ (-и, -е; -ер, -ери, -ера) *muncuq*; **шилин** *muncuğun*; *həmçinin bax* **Хат**.

ШИЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qumaş* (*al qırmızı rəngli pambıq parça*); **шиледин** *qumaşın*.

ШИЛЕКАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. bənd*; **шилекандин** *bəndin*.

ШИЛЕСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial. qır*; **шилесирдин** *qırın*.

ШИЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *töycü* (*təhkimçilik dövründə mülkədarın kəndlilərdən pul və ya məhsul şəkində aldığı vergi*); **шиликдин** *töycünün*.

ШИЛЛИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şilling* (*funt-sterlinğin 1/20-nə bərabər ingilis pulu*); **шиллингдин** *şillingin*.

ШИМ (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) *iri qum*; **шимедин** *iri qumun*.

ШИМЕР *şimer* (*ləzgi xalq təqvimində noyabrın 13-dən 20-dək olan vaxt*).

ШИМЕХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qumluq*; **шимехъандин** *qumluğun*.

ШИММИ (-ди, -да) *şimmi* (*XX əsrin 20-ci illərində dəbdə olan rəqs*); **шиммидин** *şimminin*.

ШИМОЗА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şimoza* (*top güllələrinin içinə qoyulan partlayıcı maddə*); **шимозадин** *şimozanın*.

ШИМПАНЗЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şimpanze* (*insanabənzər meymun*); **шимпанзедин** *şimpanzenin*.

ШИНГАРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. şingard* (*bəzi idman oyunlarında: zərbədən qorunmaq üçün qıça toxunan qunc*); **шингарддин** *şingardın*.

ШИНГЪАР // **ШУНГЪАР** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. möcüzə, gözəl*; **шингъардин** *möcüzənin*, *gözəlin*.

ШИНДАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *şıltaq*, *naz*; *tərslik*; 2) *oyun qaydalarının pozulması*; **шиндакъдин** а) *şıltağın*, *nazın*; *tərsliyinin*; б) *oyun qaydalarının pozulmasının*;

шиндакьар авун а) şiltaqlıq etmək, naz etmək, tərslik etmək; б) oyun qaydalarını pozmaq.

ШИНДАКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Шиндакь (шиндакьар авун).

ШИНЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şinel; шинелдин şinelin; аскердин шинель əsgər şineli.

ШИНТИАТІАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) sərçə növü.

ШИНШИЛЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *zool.* şinşilla (1. *Cənubi Amerikada yaşayan qiymətli dəriyə gəmirici heyvan; 2. bu heyvanın xəzi*); шиншилладин şinşillanın.

ШИНЬОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şinyon, qadın pariki; шиньондин şinyonun, qadın parikinin.

ШИР I (-еди, -еда; -ер, -ери, -ера) boya, boyaq, rəng; ширедин boyanım, boyağın, rəngin; шир ягьун rəngləmək.

ШИР II: шир-шир şır-şır (*bulaq səsinin təqlidi*); булахдай шир-ширдин ван алазяд авахьзавай bulaqdan şır-şırla su axırdı.

ШИРА *sif. qəd.* məşhur; шира кас məşhur adam; хəтчинин бax Сейли.

ШИРАЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* eyvan; шираздин eyvanın; члехи шираз böyük eyvan.

ШИРВАНШАГЪАР (-ри, -ра) şirvanşahlar (*şirvanşahlar dövləti hökmdarları sülaləsi*).

ШИРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şirə; ширедин şirənin; ципицГрин шире üzüm şirəsi; хəтчинин бax Миже.

ШИРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* şumlanmış yer; ширекдин şumlanmış yerin.

ШИРИН I *sif.* 1) şirin; ширин ич şirin alma; бала виртГедилайни ширин я *mis.* bala baldan da şirindir; 2) dadlı; ширин хуьрек dadlı xörək; 3) xoş, yaxşı, zövqverən, sevindirici; könülaçan, məlahətli; ширин аваз könülaçan melodiya; ширин ван məlahətli səs; ширин ахвар yaxşı yuxu; ширин гафар xoş sözlər; 4) *məc.* əziz, hörmətli; зи ширинди mənim əzizim; ширин авун şirin etmək, şirinləşdirmək; хəтчинин бax Верци.

ШИРИН II *sif.* avazə; ада шиир ширин кЈелзава o, şeri avazə oxuyur.

ШИРИН III *qəd.* 1) nazlı; ширин кьекьуьн nazlı yeriş; 2) qadın adı – Ширин (Şirin).

ШИРИНА (-ди, -да) şirniyyat; ширинадин şirniyyatın.

ШИРИНАР (-ри, -ра) şirin şeylər; ширинрин şirin şeylərin.

ШИРИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ширин I (ширин авун).

ШИРИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şirinlik; ширинвалин şirinliyin; ширинвал квай şirinliyi olan.

ШИРИНВИЛЕЛДИ *z. bax* Шириндаказ.

ШИРИНВИЛЯЙ *z.* şirinlikdən.

ШИРИНДАЗ *z. bax* Шириндаказ.

ШИРИНДАКАЗ *z.* 1) şirin, şirin-şirin; 2) dadlı, ləzzətli; 3) *məc.* xoş, yaxşı, gözəl.

ШИРИНДИЗ *z. bax* Шириндаказ.

ШИРИНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şirin şey; ширинлухдин şirin şeyin; хəтчинин бax Ширинар.

ШИРИННА: Ширинун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Ширинун.

ШИРИНУН (-да, -на; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ширин I (ширин авун).

ШИРИШ (ди, -да; -ар, -ри, -ра) yarışqan, çiriş; ширишдин yarışqanın, çirişin; гьуьруьн шириш un çirişi; шириш авун yarışdırmaq, çiriş etmək.

ШИРИШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ширин I (ширин авун).

ШИРЛИ *sif.* rəngli.

ШИРЛИНКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) jelatin (*nazik və şəffaf plastinka şəklində yarışqan maddə*); ширлинкІдин jelatinin.

ШИРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) şirma (*üzərinə parça çəkilmiş çərçivələrdən ibarət yığılıb-açılan arakəsmə*); ширмадин şirmanın; 2) *məc.* örtü, pərdə.

ШИРТНА *z.* gecikdirmədən, ləngitmədən.

ШИРТІИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) içalat (*heyvanda*); ширтІирдин içalatın.

ШИРУН *bax* Иширун.

ШИРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) rəngsaz; ширчидин rəngsazın.

ШИРЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) rəngsazlıq; **ширчивилин** rəngsazlığı.

ШИСТАР (-ри, -ра) *c.h., miner.* şistlər (*xırdadənəli süxurlar*); **шистрин** şistlərin.

ШИТ *sif.* 1) şit, duzsuz; **шит авун** şit etmək; **хуьрек шит я** хөрək şitdir (duzsuzdur); 2) *məc.* bayağı, kobud, vulqar; **шит крар** vulqar işlər, ədəbsiz işlər; 3) *məc.* darıxdırıcı; mənasız; **шит гафар** mənasız sözlər.

ШИТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Шит (шит авун).

ШИТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) şitlik, duzsuzluq; **шитвилин** şitliyin, duzsuzluğun; 2) *məc.* bayağılıq; 3) *məc.* mənasızlıq; 4) *məc.* vulqarlıq.

ШИТВИЛЕДДИ *z. bax* Шитдаказ 2).

ШИТДА şitdir.

ШИТДАКАЗ *z.* 1) duzsuz; 2) *məc.* şit-şit, bayağı, kobud; 3) *məc.* mənasızca, mənasızcasına; 4) vulqarcasına.

ШИТДИЗ *z. bax* Шитдаказ.

ШИТЗАВА I: Шитун *felinin indiki zaman forması; bax* Шитун.

ШИТЗАВА II şitdir.

ШИТИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* qisas; **шитидин** qisasın.

ШИТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şitil (*əkmək üçün toxumdan becərilən cavan bitki*); **шитилар** şitillər.

ШИТИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* barışıq; **шитихдин** barışığın.

ШИТКАР *sif.* çox nazık; **шиткар фу** çox nazık çörək; **шиткар хьун** törəməmək (*uşaq*).

ШИТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шит (шит авун).

ШИТІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd.* şeytan, iblis; **шитІадин** şeytanın, iblisin.

ШИТІАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ilbiz; **шитІандин** ilbizin; *həmçinin bax* Шуькьуьнт.

ШИТІИ-БИТІИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) xırda-xuruş; **шитІи-битІидин** xırda-xuruşун.

ШИФ *sif. dial.* quru; **шиф тар** quru ağac.

ШИФЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şifer (*dam örtüyü materialı*); **шифердин** şiferin; **кьавуз шифер ягьун** damı şiferlə örtmək.

ШИФОН (-ди, -да) şifon (*nazik ipək və ya pambıq parça*); **шифондин** şifonun.

ШИФОНЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şifoner (*paltar şkafi*); **шифоньердин** şifonerin.

ШИФР (-иди, -ида; -ияр, -ийри, -ийра) şifr (1. *gizli yazı üçün şərti əlifba*; 2. *kitablarda kitabxananın qeyd işarəsi*; 3. *mühasibatda: hesabların adı əvəzinə işlənən nömrə*; 4. *ad və familiyanın baş hərflərindən düzəldilən venzel*); **шифридин** şifrin.

ШИФРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şifrator (*rabitə, telemexanika, radiolokasiya və b. siqnalları vermək üçün qurğu*); **шифратордин** şifratorun.

ШИФРОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şifrogramma (*şifrlə göndərilən telegram*); **шифрограммадин** şifrogrammanın.

ШИХ I (-и, -а; -ер, -ери, -ера) *qəd.* şeyx; **шихин** şeyxin.

ШИХ II: Шейх *ismindən əmələ gəlmiş adların birinci komponenti*; **Шихмирзе**, **Шихмегьамед** *və s.*

ШИХ III (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) 1) qalın kətan, kətan parça; 2) brezent (*su keçirməyən parça*); **шихинин** qalın kətanın, kətan parçasının; brezentin.

ШИХ IV (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) *dial.* nifrət, kin; **шихинин** nifrətin, kinin.

ШИХРИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* peyğəmbər; **шихриндин** peyğəmbərin.

ШИХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şixta, xəlitə; **шихтадин** şixtanın, xəlitənin.

ШИШ I (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) şiş; **шишинин** şişin; **шишинал чрай як** şişdə bişirilmiş ət; **са шиш кабаб** bir şiş kabab; **шишер ягьун** kabab bişirmək; **шишерал кягьун** *f. ağır cəza vermək.*

ШИШ II *sif.* şiş, hündür; **шиш тарар** hündür ağaclar.

ШИШ III (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) cəngəl; **шишинин** cəngəlin.

ШКАЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şkala (1. *müxtəlif ölçü cihazlarında dərəcələrə bölünmüş lövhəcik*; 2. *cədvəl*); **шкаладин** şkalanın.

ШКАНС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. şkans (*hərbi gəmilərin göyərtəsində rəsmi təşrifat*; *məs.: parad, görüş və s. keçirilən yer*); **шкансдин** şkansın.

ШКАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şkaf*; шкафдин *şkafın*.

ШКАФУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şkafut* (*göyärtənin orta hissəsi*); шкафутдин *şkafutun*.

ШКЕСТА *bax Шикеста*.

ШКЕТ *bax Шикаят*.

ШКИВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şkiv* (*intiqał qayıını hərəkətə gətirən çarx*); шкивдин *şkivin*.

ШКИПЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şkiper* (1. *ticarət gəmişi kapitani*; 2. *hərbi gəmidə; gəmi əmlakına baxan şəxs*); шкипердин *şkiperin*.

ШКОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şkot* (*gəmi yelkəninin aşağı küncünə bağlanan ip*); шкотдин *şkotun*.

ШКЪАКЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot. kitrə*; шкъакъдин *kitrənin*.

ШКЪАКЪ II *sif. tamahkar*.

ШКЪАКЪ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. simic, xəsis*; шкъакъдин *simicin, xəsisin*.

ШКЪАКЪВАЛ I (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *tamahkarlıq*; шкъакъвилин *tamahkarlığın*.

ШКЪАКЪВАЛ II (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *simiclik, xəsislik*; шкъакъвилин *simicliyın, xəsisliyın*.

ШКЪАКЪВИЛЕЛДИ *z. bax Шкъакъдаказ*.

ШКЪАКЪВИЛЯЙ *z. tamahkarlıqdan; simiclikdən, xəsislikdən*.

ШКЪАКЪДАКАЗ *z. tamahkarcasına; simicliklə, xəsisliklə*.

ШКЪАКЪДИЗ *z. bax Шкъакъдаказ*.

ШКЪУБНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ilbiz*; шкъубнтдин *ilbizin*.

ШЛАГБАУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *d.y. şlaqbaum* (*dəmir yolunu kəşib keçən şose yolunu qatar gələndə bağlamaq üçün endirilib qaldırılan tir*); шлагбаумдин *şlaqbaumun*.

ШЛАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şlak, pasa* (*filizdən metal əridildikdən, habelə daş kömür yandıqdan sonra qalan qalıq*); шлакдин *şlakın, pasanın*.

ШЛАКОБЕТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şlak-beton* (*sement, şlak və qum qatışığından ibarət beton*); шлакобетондин *şlak-betonun*.

ШЛАКОБЛОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şlak-blok* (*şlakla seмент birləşməsindən ibarət tikinti materialı*); шлакоблокдин *şlak-blokun*.

ШЛАМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məd. şlam* (*sonradan zənginləşdirmə proseslərində istifadə edilmək üçün xırdalanan filiz və ya kömür*); шламдин *şlamın*.

ШЛАНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şlanq*; шлангдин *şlanqın*.

ШЛЕЙФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şleyf* (1. *dağ yamaclarının və onların ətəklərinin örtüyü*; 2. *qadın paltarının yerlə sürünən uzun dal ətəyi*; 3. *k.t. şaxmala (mala növü)*).

ШЛЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şlem* (*təyyarəçilərdə, tankçılarda, xizəkçilərdə xüsusi paraq*); шлемдин *şlemın*.

ШЛЕМОФОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şlemofon* (*təyyarəçilərdə, tankçılarda: radio cihazlı dəbilqə*); шлемофондин *şlemofonun*.

ШЛЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şley* (*qoşqu qayışı*); шлейдин *şleyin*.

ШЛИФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şlif* (*mikroskop vasitəsilə tədqiq edilən cilalaşmış nazik metal və ya mineral lovhəciyi*) шлифдин *şlifin*.

ШЛЕНКІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mum*; шленкІдин *mumun*.

ШЛИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *məd. şlix* (1. *kənar qatışıqlardan təmizlənmək üçün xəlbirdən keçirilmiş yuyulmuş qızıl və ya platinli qum*; 2. *metal əritmək üçün xırdalanmış filiz*); шлихдин *şlixin*.

ШЛИХТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. şlixt* (*yapışqanlı məhlul*); шлихтдин *şlixtin*.

ШЛЮЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şlüz* (1. *tex. çayda, kanalda suyu saxlamaq və lazımı qədər buraxmaq üçün mütəhərrik qapı*; 2. *tex. suyu müxtəlif səviyyədə olan çay və ya kanaldan gəmiləri buraxmaq üçün xüsusi qurğu*; 3. *məd. qızılı qumu yumaq üçün təknəуəохşar qurğu*); шлюздин *şlüzün*.

ШЛЮП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şlyup* (*yelkənli gəmi növü*); шлюпдин *şlyupun*.

ШЛЮПБАЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz. şlyupbalka* (*qayıqları gəminin bərtuna qaldırmaq və ya endirmək üçün qurğu*); шлюпбалкадин *şlyupbalkanın*.

ШЛЮПКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şlyupka*, *qayıq*; шлюпкадин *şlyupkanın*.

ШЛЯМБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şlyambur (*binanın beton və daşdan olan yerlərində deşik açmaq üçün alət*); **шлямбурдин** şlyamburun.

ШЛЯПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şlyapa; **шляпадин** şlyapanın.

ШЛЯХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) tar. şlyaxta (*keçmişdə Polşada xırda zadəganlar*); **шляхтадин** şlyaxtanın.

ШЛЯХТИЧ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. şlyaxtiç (*keçmişdə Polşada xırda zadəgan*); **шляхтичдин** şlyaxtiçin.

ШМУЦТИТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mətb. şmüstitul (1. kitabın baş səhifəsinin qabağında yerləşən və onun qısa sərlovhəsi yazılmış olan səhifə; 2. kitabın növbəti fəslinin ya hissəsinin sərlovhəsi yazılmış ayrıca səhifə); **шмуцтитулдин** şmüstitulun.

ШНЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. şnek (*səpələnən şeyləri və ya tayları kiçik məsafəyə nəql etmək üçün navalçaşəkilli konveyer*); **шнекдин** şnekin.

ШНИЦЕЛЬ (-ди, -да) aşp. şnisel (*kotletə oxşar xörək*).

ШНУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. şnur (*izolyasiya edilmiş elektrik məftili*); **шнурдин** şnurun.

ШОВИНИЗМ (-ди, -да) şovinizm (*ifrat millətçilik; başqa millətlərə qarşı ədavət və nifrət təbliğ edən mürtəcə millətçilik*); **шовинизмдин** şovinizmin.

ШОВИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şovinst (*qatı millətçi*); **шовинистдин** şovinstin.

ШОВИНИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şovinstlik; **шовиниствалин** şovinstliyin.

ШОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. şok (1. ağır ruhi sarsıntı və ya bədənə ağır zədələnməsi nəticəsində orqanizm funksiyalarının ümumi pozuluşu; 2. orqanizmin bu cür ağır vəziyyətə düşməsinə səbəb olan amil); **шокдин** şokun.

ШОКОЛАД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şokolad; **шоколаддин** şokoladın.

ШОМПОЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şompolka (*tüfəng*); **шомполкадин** şompolkannın.

ШОР (-а, -а; -ар, -ари, -ара) şor (*Şimali Altayda yaşayan türkdilli xalq*); **шоран** şorun.

ШОССЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şose (1. cıngıl döşənməmiş yol; 2. ümumiyyətlə: mükəmməlləşdirilmiş yol); **шосседин** şosenin; *həmçinin bax* Шегьре.

ШОТЛАНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şotland (*Şotlandiyada yaşayan xalq*); **шотланддин** şotlandın.

ШОФЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şofer; **шофёрдин** şoferin.

ШОФЁРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şoferlik; **шофёрвалин** şoferliyin; **шофёрвал авун** şoferlik etmək.

ШОШОНАР (-ри, -ра) şoşonar (*Şimali Amerikada hindu tayfa qrupu*); **шошонрин** şoşonların; **шошон чІал** şoşon dili.

ШПАЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpal (1943-cü ildə raqon tətbiqindən əvvəl Sovet hərbi hissələrində yuxarı komanda heyətinin düzbucaq şəklində olan fərqlənmə nişanı).

ШПАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) d.y. şpal (*dəmiryol relsinin altına düzülən ağac ya metal tir*); **шпалдин** şpalın.

ШПАЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpaler (1. yolun hər iki tərəfinə düzülmüş əsgər sırası; 2. yolun hər iki tərəfində əkilmiş ağac və ya kol sırası; 3. bitkilərin sarmaşması üçün xüsusi sipər və ya barmaqlıq); **шпалердин** şpalerin.

ШПАНГОУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz., av. şpanqout (1. gəmi və ya dirijablin gövdəsinin əsasını təşkil edən köndələn tir; 2. təyyarənin füzelyajı); **шпангоутдин** şpanqoutun.

ШПАРГАЛКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şparqalka (*pis oxuyan şagirdə yoldaşları tərəfindən gizlicə verilən hazır cavablar*); **шпаргалкадин** şparqalkanın.

ШПАТ I miner. şpat (*silikatlar turşusundan olan müxtəlif mineralların adı*).

ШПАТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bayt. şpat (*atların ayaq sümüklərinin xronik iltihabı*); **шпатдин** şpatın.

ШПАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şpasiya (1. mətb. sətir içərisində boşluq əmələ gəlməsi üçün hərflər arasında qoyulan metal lövhəcik; 2. dəniz., av. şpangoutlar arasında məsafə); **шпациядин** şpasiyanın.

ШПИГАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəniz. şpigat (*göyərtəyə tökülən suyun axıb getməsi üçün yol*); **шпигатдин** şpigatın.

ШПИЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpil (1. *binanın təpəsində uzun mil*; 2. *uzun mix*; 3. *dəniz lövbəri qaldırmaq üçün gəmilərdə dolatacarx*); **шпилдин** şpilin.

ШПИЛЬКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) baş sancağı, sancaq; şpilka; **шпилькадин** baş sancağının, sancağın; şpilkanın.

ШПИЛЬМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpilman (*orta əsr Almaniyasında: gəzərgi çalgıçı-xanəndə*); **шпильмандин** şpilmanın.

ШПИНГАЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpingalet (*qarı və ya pəncərə sürgüsü*); **шпингалетдин** şpingaletin.

ШПИНДЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mex. 1) şpindel (*hərhlənən dəzgahların əsas valı*); 2) iy (*əyirici maşında*); 3) ox; **шпинделдин** şpindel.

ШПИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) casus; **шпиондин** casusun.

ШПИОНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) casusluq; **шпионвилдин** casusluğun.

ШПИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* nazik çubuq; **шпихдин** nazik çubuğun.

ШПИЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpis (*dikqulaqlı, qalıntüklü it cinsi*); **шпицдин** şpisin.

ШПЛИНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mex. şplint (*maşınlarda kiçik detalları bərkitmək üçün mil*); **шплинтдин** şplintin.

ШПОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpon (1. *mətb. naborun sətirləri arasındakı məsafəni artırmaq üçün onların arasına qoyulan nazik metal lövhəcik*; 2. *birqatlı faner*); **шпондин** şponun.

ШПРИЦ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tib. şpris; **шприцдин** şprisin; *həmçinin bax* Цангур II.

ШПРИНТОВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* şprintov (*yelkəni dartmaq üçün uzun ağac*).

ШПРОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şprot (1. *xırda dəniz balığı*; 2. *yağda konservləşdirilmiş xırda balıqlar*); **шпротдин** şprotun.

ШПУНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpunt (1. *taxtaları və s. bir-birinə bitişdirmək üçün uzununa çıxıq*; 2. *tıxac, qapaq (şərabçılıqda)*); **шпунтдин** şpuntun.

ШПУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şpur (1. *məd. partladılmaq üçün süxurlarda açılan və içərisi partlayıcı maddələrlə doldurulan dar dəlik*; 2. *əridici peçlərdə maye axıtmaq üçün dəlik*); **шпурдин** şpurun.

ШРАПНЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şrapnel (*içi xırda güllələrlə doldurulmuş top gülləsi*); **шрапнелдин** şrapnelin.

ШРЕДЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) k.t. şreder (*qarğıdalı puçallarını gövdəsindən ayıran və onun qabığını soyub xırdalayan maşın*); **шредердин** şrederin.

ШРИФТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mətb. şrift (*mətbəə hurufatı*); **шрифтдин** şriftin; **Чехи шрифтар** böyük şriftlər; **гъвечи шрифтар** kiçik şriftlər.

ШРОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) k.t. şrot, cecə; **шротдин** şrotun, cecənin.

ШТАБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərб. ştab, qəragah; **штабдин** ştabın, qəragahın.

ШТАБ-КВАРТИРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hərб. qəragah; **штаб-квартирадин** qəragahın.

ШТАБ-ОФИЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərб. ştab-ofiser (*çar ordusunda: polkovnik, podpolkovnik və mayor rütbəsində olan zabitlərin əsgəri adı*); **штаб-офицердин** ştab-ofiserin.

ШТАБ-РОТМИСТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərб. ştab-rotmistr (*çar ordusunda: süvari hissələrdə və jandarmeriyada zabit rütbəsi*); **штаб-ротмистрдин** ştab-rotmistrin.

ШТАБЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) hərб. ştabçı, ştab zabiti; **штабчидин** ştabçının, ştab zabitinin.

ШТАБС-КАПИТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərб. ştabs-kapitan (*çar ordusunda: piyada, topçu və texniki hissələrdə poruçik ilə kapitan arasında zabit rütbəsi*); **штабс-капитандин** ştabs-kapitanın.

ШТАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* ştaq (*dorun yuxarı hissəsindən gəminin burnuna çəkilərək doru sabit saxlayan ip*).

ШТАЛМЕЙСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) inq.əv. ştalmeyster (*çar Rusiyasında: saray rütbələrindən biri*); **шталмейстердин** ştalmeysterin.

ШТАММ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mikro-biol. ştamm (*vaksin, serum hazırlamaq üçün bir mənbədən: xəstələnmiş heyvan və ya insan*).

orqanizmindən saf mikroorganizm kulturu); **штаммдин** ştammin.

ШТАМП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştamp (1. tex. maşın hissələrini və s. qayırmaq üçün metal qəlib və ya alət; 2. ayaqqabı istehsalında: artıq dərini kəsən maşın; 3. möhür, damğa); **штампдин** ştampın; **штамп ягъун** möhürləmək.

ШТАНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ştanq (dəmir ox, dəmir qol); **штангадин** ştanqın; **спортдин штанга** idman ştanqı (hər iki başında şar və ya disk şəkildə ağırlıq olan dəmir qol).

ШТАНГИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) idm. ştanqçı; **штангистдин** ştanqçının.

ШТАПЕЛЬ (-ди, -да) ştapel (parça); **штапелдин** ştapelin.

ШТАТ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştat (1. bir idarə işçilərinin sabit heyəti; 2. bir idarə işçilərinin sayı və vəzifələri haqqında nizamnamə); **штатдин** ştatın.

ШТАТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştat (Amerika Birləşmiş Ştatlarında və Avstraliyada inzibati ərazi bölgüsü); **штатдин** ştatın.

ШТАТГАЛЬТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tar. ştathalter (Almaniyada, Avstriyada, Niderlandiyada vilayət hakimi, canişin); **штатгальтердин** ştathalterin.

ШТЕВЕНЬ dəniz. şteven (gəminin burun və ya dal tərəfinin əsasını təşkil edən yoğun şaquli tir); **штевендин** ştevenin.

ШТЕЙГЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) məd. şteyger (mədən işçilərinə baxan usta, mütəxəssis); **штейгердин** şteygerin.

ШТЕМПЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştempel, möhür; **штемпелдин** ştempelin, möhürün.

ШТЕПСЕЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştəpsel; **штепселдин** ştəpselin.

ШТИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) k.t. ştil; **штилдин** ştilin; **штилар ягъун** ştil əkmək.

ШТИФТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştift (başsız mix, başsız vint); **штифтдин** ştiftin.

ШТКАНА: Шуткун felinin keçmiş zaman forması; bax Шуткун.

ШТКАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştkar (kiçik ölçülü ləzgi milli çörəyi); **шткардин** ştkarın.

ШТКИЗ: Шуткун felinin məqsəd forması; bax Шуткун.

ШТКУН: Шуткун felinin əmr forması; bax Шуткун.

ШТОК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştok (1. mədən yatağı; 2. tex. buxar silindrinin pistonunu sürgü qolu ilə birləşdirən ox; 3. dəniz. lövbər qolu); **штокдин** ştokun.

ШТОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. ştos (qumar oyunlarından birinin adı); **штосдин** ştosun.

ШТОФ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştof (1. vedrənin 1/10-nə bərabər çaxırı; араq ölçüsü; 2. bu ölçüdə араq şüşəsi).

ШТОФ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştof (mebel üzərinə çəkmək yaxud pərdə və s. üçün ağır parça); **штофдин** ştofun.

ШТРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) cərimə; 2) cəza; **штрафдин** cərimənin, cəzanın; **штраф авун** a) cərimə etmək; b) cəzaləndirmək.

ШТРАФБАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hərб. cəza batalyonu; **штрафбатдин** cəza batalyonunun.

ШТРЕЙКБРЕХЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştrejkbrexer, xain, satqın (kapitalist ölkələrində: tətil edən fəhlələrin yerinə işləyərək tətili pozan adam, fəhlə sinfinin mənafeyinə xain çıxan adam); **штрейкбрехердин** ştrejkbrexerin.

ШТРЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştrek, yeraltı yol; **штрекдин** ştrekin, yeraltı yolun.

ШТРИХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) ştrix, cizgi; 2) məс. xüsusiyyət, səciyyəvi cəhət, təfərrüat; **штрихдин** 1) ştrixin, cizginin; 2) xüsusiyyətin, səciyyəvi cəhətin, təfərrüatın.

ШТУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kötücə; **штулдин** kötücənin; **адахъ са штул ава** onun bir kötücəsi var.

ШТУРВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şturval, sükan çarxı (gəmidə, təyyarədə, avtomobildə); **штурвалдин** şturvalın, sükan çarxının.

ШТУРМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hücum, həmlə; **штурмдин** hücumun, həmlənin; **һәмçinin бax** Гужум.

ШТУРМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şturman (1. gəmi və ya təyyarəni idarə edən adam; 2. kiçik gəmilərdə: kapitan köməkçisi); **штурмандин** şturmanın.

ШТУРМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şturmanlıq; şturmanviline şturmanlığın.

ШТУРМОВИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) hücumçu (1. *alçaqdan uçaraq yerdəki hədəflərə hücum edən hərbi təyyarə*; 2. *bu cür təyyarəni idarə edən təyyarəçi*); şturmovikdin hücumçunun.

ШТУРТРОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şurtros (sükan çarxını sükanla birləşdirən zəncir və ya məfil)*; şтуртросдин şurtrosun.

ШТУФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *geol. ştuf (iri mədən parçası, iri filiz parçası)*; şтуфдин ştufun.

ШТУЦЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ştuser (1. *qədim hərbi tufəng*; 2. *yivli ovçu tufəngi*); şтуцердин ştuserin.

ШТІУМ: штІум хьун *f. qurumaq*; векь штІум хьана ot qurudu.

ШТІУМАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) qurutmaq; 2) qaxac etmək; штІумарна qurutdu; qaxac etdi; **ракъини векъер фад штІумарна** günəş otları tez qurutdu; **ада як штІумарна** o, əti qaxac etdi; **штІумарнавай балугъ** qurudulmuş balıq.

ШТІУМУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax ШтІумарун.*

ШТІУЪНТІА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial. şirə otu (dağlarda bitən yeməli ot)*; штІуънтІадин şirə otunun.

ШУВ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) *qəd. dik, tərə; шуван* dikin, tərənin; **шув чка** dik yer.

ШУВАКЪ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. uzundraz adam, nataraz adam, yekəpər adam*; **шувакъдин** uzundraz adamın, nataraz adamın, yekəpər adamın.

ШУВАКЪ II *sif. uzundraz, nataraz, yekəpər.*

ШУВАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uzundrazlıq, natarazlıq, yekəpərlik; **шувакъвили** uzundrazlığın, natarazlığın, yekəpərliyinin.

ШУВАН *bax Йикъ (йикъ-шуван).*

ШУГАЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn. şuqay (qısaətəklі qadın koftası)*; шугайдин şuqayın.

ШУГЪУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şaqul; шугъулдин şaqulun; шугъул галачиз цал

дуъз эцигиз жедач divarı şaqulsuz düz hörmək olmaz.

ШУГЪУЛТАР (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) *bot. vələs, ulas (ağac)*; шугъултарцин vələsin, ulasin.

ШУДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şudra (*qədim Hindistanda 4 başlıca təbəqədən ən aşağısı*); шудрадин şudranın.

ШУДУРГЪА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qarışıqlıq, hərəc-mərəclik; dolaşıqlıq, anlaşılmazlıq; **шудургъадин** qarışıqlığının, hərəc-mərəcliyinin; dolaşıqlığının, anlaşılmazlığının.

ШУКУР // **ШУЪКУЪР I** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şükür, razılıq, minnətdarlıq; **шукурдин**//**шувъкурдин** şükürün, razılığının, minnətdarlığının; **шукур авун** tərifləmək, razılıq etmək, minnətdarlıq etmək.

ШУКУР // **ШУЪКУЪР! II** *n. şükür!*; Аллагъдиз шукур хьурай! şükür Allaha!

ШУКІВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) qoduq; шукІвадин qoduğun.

ШУКІВАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) gənə; шукІвалдин gənənin.

ШУКІУ *sif. dial. qalmaqallı.*

ШУКІУРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şagird; **шукІуртдин** şagirdin; **мектебдин шукІурт** məktəb şagirdi.

ШУКІУРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) şagirdlik; **шукІуртвили** şagirdliyinin; **шукІуртвал авун** şagirdlik etmək.

ШУЛЛАР şollar (1. *mənbəyi Xaçmaz rayonunun Xudat şəhəri yaxınlığında olan eyniadlı kənddən başlayan Şollar-Bakı su kəmərinin qısaldılmış adı*; 2. *həmin kəmərlə axan su*); **шуллардин** şolların.

ШУЛУ *sif.* 1) əlil; **шулу инсан** əlil insan; **шулу верч** xəstə, süst toyuq; 2) yorğun, haldan düşmüş, üzgün, tabsız, gücdən düşmüş; **шулу авун** a) əlil etmək; b) haldan salmaq, əzab vermək; **шулу хьун** a) şikəst olmaq; b) üzgünləşmək, yorğun olmaq, gücdən düşmək, əzab çəkmək; **шулу шултур хьун** tamam əldən düşmək.

ШУЛУВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd. quş; шулувдин* quşun.

ШУЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) əlillik; 2) yorğunluq, halsızlıq, süstlük, gücsüzlük, taqətsizlik; **шулувили** əlilliyinin, halsızlığının və s.

ШУЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Шулудаказ.

ШУЛУДАКАЗ *z. 1) əlliliklə; 2) yorğunca, halsızca, süstüklə, taqətsizliklə.*

ШУЛУДИЗ *z. bax* Шулудаказ.

ШУЛУЗ *z. bax* Шулудаказ.

ШУЛУГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şuluq, qalmaqal; **шулугъдин** şuluğun, qalmaqalın; **ам шулугъ квайди я о**, davakar (*qalmaqalçı, cəncəl*) adamdır; **шулугъ авун** dava salmaq, şuluq salmaq, qalmaqal salmaq, özbaşınalıq etmək; **шулугъ акъудун** dava qaldırmaq, ədəbsizlik etmək, qalmaqal salmaq; **шулугъ тун а)** ara qarışdırmaq, çaxnaşma salmaq, fitnə salmaq, özbaşınalığa rəvac vermək.

ШУЛУГЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шулугъ (шулугъ авун).

ШУЛУГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dalaşqan adam, davakar; dələduz, qalmaqalçı, qovğaç; şuluqçu, ədəbsiz, biabırçı; **шулугъчидин** dalaşqan adamın, davakarın; dələduzun, qalmaqalçının, qovğaçının, şuluqçunun, ədəbsizin, biabırçının.

ШУЛУГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) davakarlıq; qalmaqalçılıq, qovğaçılıq; şuluqçuluq, ədəbsizlik, biabırçılıq; **шулугъчивилин** davakarlığın; qalmaqalçılığın, qovğaçılığın; şuluqçuluğun, ədəbsizliyin, biabırçılığın.

ШУЛУГЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шулугъ (шулугъ авун).

ШУМАГЪ (-ди, -да) *qəd. Şamaxı; Шумагъдин Şamaxının.*

ШУМАГЪВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qəd. Şamaxılı, шумагъвидин Şamaxılın.*

ШУМАЛ I *sif. qədd-qamətli, boylu-bux-unlu, cavan, düz; шумал буй qədd-qamətli bədən, qəşəng bədən; шумал тар düz ağac; həmçinin bax* Берг.

ШУМАЛ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) budaq (*ağacın birillik və yaş budağı*); **шумалдин** budağın.

ШУМЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şumer (*Cənubi Mesopotamiyada yaşamış qədim xalq*); **шумердин** şumerin; **шумер чІал** şumer dili.

ШУМЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) səhnədə səs effekti yaradan işçi; **шумердин** səs effekti yaradan işçinin.

ШУМПІ: шумпІ авун cıncır çıxarmaq, danışmaq; **завай адан вилик шумпІни ийиз жезвачир** mən onun qarşısında cıncırımı çıxara bilmirdim.

ШУМУД I *əv. neçə, nə qədər; ви шумуд йис я?* sənin neçə yaşın var?; **абур шумуд я?** onlar nə qədərdir?

ШУМУД II *əv. neçə-neçə, çoxlu, qədər (qeyri-müəyyən sayda); шумудни са ульк-вєяр neçə-neçə ölkələr; шумудни сад* çoxlu insanlar; **шумудни са инсан фєнва аниз** oraya çox insan gedib.

ШУМУДНИ САДРА bir neçə dəfə; **адаз шумудни садра лагъанвайди я** ona bir neçə dəfə deyilib.

ШУМУДРА neçə dəfə; **гъар са гаф шумудра лугъудайди я?** eyni sözü neçə dəfə demək olar?

ШУМШАТІ *sif. gözəl; шумшатІ руш* gözəl qız.

ШУН (-ана, -уда) *f. dial. getmək; ам вичин рєхъ тирвал шузва о, өз yolu ilə* gedir.

ШУНКІ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) boğaz; **шункІан; боғазın; həmçinin bax Туьд.**

ШУПІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bir ovuc su; **шупІдин** bir ovuc suyun; **чиниз са шупІ яна** üzünə bir ovuc su vurdu; *həmçinin bax* Капаш.

ШУПІ: шупІ авун *f. əzmək.*

ШУПІАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* ШупІ (шупІ авун).

ШУПІУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* ШупІ (шупІ авун).

ШУР I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) şor, kəsmik; **шурадин** şorun, kəsmiyin.

ШУР II (-ди, -да) muğam (*Azərbaycan musiqisində irihəcmli muğamlardan biri*); **шурдин** muğamın.

ШУРА (-ди, -да) *köhn. şura; шурадин* şuranın; **шур** гъукумат şura hökuməti.

ШУРВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şurva (*bozbaşа охşar ləzgi milli хөрəyi*); **шурвадин** şurvanın.

ШУРВАН: шурван пєпє *zool. ханım-бөсəyi.*

ШУРВАН ПІНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) albalı; **шурван пІнидин** albalının.

ШУРПА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bul-yon, sup; **шурпадин** bulyonun, supun.

ШУРТУЛ *dial. sif.* səliqəsiz; **шуртул кас** səliqəsiz kişi.

ШУРТІ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) zəhərli ot; **шуртІунин** zəhərli otun.

ШУРТІ II: **шуртІ авун** *f.* burnunu çək-mək; **ада шуртІ авуна** o, burnunu çəkdi.

ШУРУП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şurup, vint; **шурупдин** şurupun, vintin.

ШУРУТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dava; **шурутІдин** davanın.

ШУРФ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şurf (*mədən yataqlarını axtarmaq üçün quyu*); **шурфунин** şurfun.

ШУРШУМ *sif. dial.* pinti; **шуршум аял** pinti uşaq.

ШУРШУРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) şirildamaq; **шуршурна** şirildadı.

ШУСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şust (*tüfəng lüləsinin içini təmizləmək və ayrıləri düzəltmək üçün alət*); **шустунин** şustun.

ШУТКАР *bax* Шткар.

ШУТКУН (шткида, шткана, шткиз, шткизва, шутқук, шткин, шуткурай, шткимир) süpürmək; **шткай кІвал** sü-pürülmüş otaq.

ШУТКЪУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) şutqu (*ləzgi milli qadın örpəyi*); **шуткъудин** şutqunun.

ШУТКЪУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) cəld çıxartmaq, dartıb çıxartmaq, dərhal çıxartmaq; **ада гапур шуткъунарна акъудна** o, хəncəri dərhal çıxartdı; o, хəncəri dartıb çıxartdı.

ШУТКЪУНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sıxmaq; **шуткъунна** sıxdı; **кьежей пек шуткъунна** уaş paltarı sıxdı; 2) tutub almaq, dartıb almaq, qarmaq, qamarlamaq, əlindən almaq; **шуткъунна гъи-ляй акъудун** dartıb əlindən almaq.

ШУТІ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) taxtabiti; **шутІран** taxtabitinin.

ШУШПАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şuş-pan (*enli kaftan şəklində qədim rus kəndli pal-tarı*); **шушпандин** şuşpanın.

ШУШУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şuşun (*koftaya, gödəkçəyə yaxud sarafana oxşayan uzun qadın paltarı*); **шущундин** şuşunun.

ШУЪВЯКЪ *dial.* uzun, arıq adam.

ШУЪКЪУЪНТ *bax* Шкъуънт.

ШУЪКІВЕЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) arıq və hündür adam; **шуківецан** arıq və hündür adamın; *həmçinin bax* Тіуьргъуьлаг; *həm-cinin bax* Шувакь II.

ШУЪКІУЪ *sif.* nazik; incə, zərif; **шукіуь** гъал nazik sap; **шукіуь раб** nazik iynə; **шукіуь ван** nazik səs; **шукіуь авун** naziltmək; **шукіуь хъун** naziltmək.

ШУЪКІУЪБУР: **Шукіуь** *sifətinin cəm forması.*

ШУЪКІУЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) nazikliklə; incəlik, zəriflik; **шукіуьвилин** nazikliyin; incəliyin, zərif-liyin.

ШУЪКІУЪДАКАЗ *z.* nazikcə; incəliklə, zərifliklə.

ШУЪКІУЪДИЗ *z.* *bax* Шукіуьдаказ.

ШУЪКІУЪЗ *z.* *bax* Шукіуьдаказ.

ШУЪМ I *sif.* möhkəm.

ШУЪМ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şüm (*vaxtilə Samur meşələrində geniş yayılmış və gəmi hazırlanmasında istifadə olunan ağac*); **шумдин** şümün.

ШУЪМЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dağ çiçəyi; **шумердин** dağ çiçəyinin.

ШУЪМЧУЪ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dial.* dərkətmə; **шумчудин** dərkətmənin.

ШУЪМЯГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) findıq; **шумьягдин** findığın; **шумьягдин тар** findıq ağacı.

ШУЪМЯГЪЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) findıqlıq; **шумьягълухдин** findıqlığın.

ШУЪМЯГЪЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) findıqçı; **шумьягчидин** findıqçının.

ШУЪМЯГЪЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) findıqçılıq; **шумьягчивал вилик тухвана** fin-dıqçılığı inkişaf etdirdi.

ШУЪНАР (-ри, -ра) *c.h.* alaf tör-tökün-tüləri; **шумнаррин** alaf tör-töküntülərinin.

ШУЪРБЕТ (-ди, -да) şərbət; **шумрбетдин** şərbətin; **шумрбет авун** şərbət hazırlamaq.

ШУЪРБЕТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Шуърбет (шуърбет авун).

ШУЪРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şüre* (*ləzgi qoğalı*); шуъредин *şürenin*.

ШУЪРЕКАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şoran*, *şorakət*; шуърекатдин *şoranın*, *şorakətin*; шуърекат накъв *şoran torpaq*.

ШУЪРЕЦИПИЦАР *şüre üzüm* (*qədim ləzgi üzüm sortu*).

ШУЪРЛУЪНЦІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan*. *ucaboy*, *arıq uşaq*; шуърлуънцидин *ucaboy*, *arıq uşağın*.

ШУЪРУЪКЪУЪМ *sif*. *şirintəhər*, *şirinhal*; шуъруъкъуъм *dad* *şirintəhər dad*, *şirinhal dad*.

ШУЪРУЪКЪУЪМВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *şirinhallıq*; шуъруъкъуъмвилин *şirinhallıgın*.

ШУЪРУЪКЪУЪМДАКАЗ *z. şi-rinhallı*.

ШУЪРУЪКЪУЪМДИЗ *z. bax* Шуъруъкъуъмдаказ.

ШУЪТКЪВЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yonqar*; шуъткъвелдин *yonqarın*.

ШУЪТКЪВЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qırış*; шуъткъвердин *qırışın*; *адан чина шуъткъверар ава* *onun üzündə qırışlar var*.

ШУЪТКЪВЕЗ: Шуъткъуън *felinin murad forması*; *bax* Шуъткъуън.

ШУЪТКЪВЕЙ I *sif*. 1) *əzilmiş*, *əzik*; шуъткъвей *парча* *əzilmiş parça*; 2) *solğun*, *saralmış*; шуъткъвей *цукъ* *solmuş gül*, *saralmış gül*; 3) *məc. solğun*, *halsız* (*insan haqqında*); шуъткъвей *кас* *halsız adam*.

ШУЪТКЪВЕЙ II *sif*. *əzilmiş*, *bürüşmüş*; шуъткъвей *афни* *bürüşmüş xiyar*.

ШУЪТКЪВЕНА: Шуъткъуън *felinin keçmiş zaman forması*; *bax* Шуъткъуън.

ШУЪТКЪУЪК: Шуъткъуън *felinin əmr forması*; *bax* Шуъткъуън.

ШУЪТКЪУЪН (-веда, -вена; -вез, -везва; -уькъ, -вен, -уьрай, -вемир) 1) *əzilmək*, *bürüşmək*; 2) *solmaq* (*bitki haqqında*), *saralmaq*, *rəngi qaçmaq*, *tutqunlaşmaq*; *цукъ шуъткъвена* *gül soldu*.

ШУЪТКЪУЪРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) *əzmək*, *bürüşdürmək*, *əzib-büzüsdürmək*; *bürmələmək*, *büküsdürmək*; *костюм шуъткъуърна* *kostyumu bürüşdürdü*; *чар шуъткъуърна гадарна* *kağızı bürüşdürüb atdı*; 2) *soldurmaq*, *saraltmaq*.

ШУЪТКЪЭ *sif. zəif, cılız*.

ШУЪТРУЪ *sif. darqını*, *qəhvəyi*, *mixəyi*, *xurmayı* (*rəng*); шуътруъ *ранг* *qəhvəyi rəng*.

ШУЪТРУЪЯР (-йри, -йра) *qəhvəyilər*; шуътруъйрин *qəhvəyilərin*.

ШУЪШЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *şüşə*; шуъшедин *şüşənin*; *лампадин шуъше* *lampa şüşəsi*; *даклардин шуъше* *rəncərə şüşəsi*; *шуъше тун* *şüşə salmaq*; 2) *butulka*; *дарман авай* *butulka dərman butulkası*.

ШУЪШЕБЕНД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *şüşəbənd*, *şüşələnmiş eyvan*; шуъшебендин *şüşəbəndin*, *şüşələnmiş eyvanın*; *həmçinin bax* Силесар.

ШУЪШКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qılınc*; шуъшкадин *qılıncın*; *həmçinin bax* Гапур.

ШУЪШТЕР (-ди, -да) *şüştər* (*kiçik həcmli tuğam*); шуъштердин *şüştərin*.

ШХЕРАР (-ри, -ра) *c.h., coğr. şxerlər* (*sahilə yaxın qayalar və kiçik qayalıq adalar*); *шхеррин* *şxerlərin*.

ШХУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. şxun* (*iki və ya üç dorlu yelkənli gəmi*).

ШЧУ! *n. heyvanı səsləmə*.

Щ

Щ [ща] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının otuz doqquzuncu hərfi*.

ЩЁТКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *şotka*; щёткадин *şotkanın*.

ЩИ (-ди, -да) *aşp. şi* (*kələm şorbası*); щидин *şinin*.

ЩУП (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *şur* (1. *torpağı yoxlamaq üçün burğu şəklində alət*; 2. *taxıl kəsəsinə batırılaraq taxıldan nümunə götürmək üçün alət*; 3. *mexanizmlərin hissələri arasındakı məsafəni, dərinliyi və s. ölçmək üçün alət*); *щупунин* *şurun*.

Э

Э I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının qırx üçüncü hərfi.*

Э II *n.* ey! eh! ah! uf! (*etiraz, təəccüb, şübhə və s. hissələri bildirir*); **э, вуна дуыз лугъузвач** *eh, sən düz semirsən*; **э, зун секинз тур ман!** *uf, məni dinc qoy!*

ЭБЕ (-ди, -да) *tərəfkeşlik (uşaq oyunlarında); эбедин* *tərəfkeşliyin; эбедал* *хтун* *düz yola gəlmək.*

ЭБЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* *dayanma yeri (uşaq oyunlarında); эбеддин* *dayanma yerinin.*

ЭБЕДИ I *sif.* *əbədi, daimi; эбеди* *кран* *əbədi işlər; эбеди* *твар* *əbədi ad; эбеди* *къацу* *həmişəyaşıl.*

ЭБЕДИ II *z.* *əbədi, həmişə, daim, həmişəlik, daimi; чаз* *гыкI* *жедай, ам* *эбеди* *амукьда* *biz elə bildirdik ki, o, əbədi (həmişəlik) qalacaq.*

ЭБЕДИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *əbədilik, daimilik; эбедивилин* *əbədiliyin, daimiliyin.*

ЭБЕДИДАКАЗ *z.* *əbədiliklə, daimiliklə.*

ЭБЕДИДИЗ *z.* *bax* *Эбедидаказ.*

ЭБЕДИЗ *z.* *bax* *Эбедидаказ.*

ЭБОНИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ebonit (vulkanizə edilmiş rezin qatışıqlarından alınan bərk maddə); эбонитдин* *ebonitin.*

ЭБРЕШ *sif.* *alnında ağ ləkə olan, qaşqa; эбреш* *балкIан* *alnında ağ ləkə olan at, qaşqa.*

ЭВАКОПУНКТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) *təxliyə məntəqəsi, köçürmə (boşaltma) məntəqəsi; эвакопунктунин* *təxliyə məntəqəsinin, köçürmə (boşaltma) məntəqəsinin.*

ЭВАКУАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *təxliyə işləri ilə məşğul olan işçi; эвакуатордин* *təxliyə işləri ilə məşğul olan işçinin.*

ЭВАКУАЦИЯ (-ди, -да) *təxliyə, boşaltma (1. müharibə zamanı əhalinin, idarələrin, sənaye müəssisələrinin və s. təhlükəli yerlərdən uzaq və daha əmin yerlərə köçürülməsi; 2. minik avtomobillərinin dayanacağı qadağan olunmuş yerlərdən aparılması); эвакуациядин* *təxliyənin, boşaltmanın.*

ЭВАЛЬВАЦИЯ (-ди, -да) *evalvasiya, qiymətləndirmə, hesablama; эвальвациядин*

evalvasiyanın, qiymətləndirmənin, hesablamının.

ЭВДЕМОНИЗМ (-ди, -да) *fəls.* *evdemonizm (idealist etikada: əxlaqın mənbəyi, insanın şəxsi rifah və səadəti üçün çalışmasından ibarət olduğunu iddia edən və əxlaqın ictimai qanuniyyətini inkar edən cərəyan); эвдемонизмдин* *evdemonizmin.*

ЭВЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *eve (Afrikada yaşayan xalq); эведин* *evenin.*

ЭВЕЗ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *əvəz, əvəzçi; эвездин* *əvəzin, əvəzçinin; эвез* *авун* *əvəz etmək; эвез* *хьун* *əvəz olmaq; эвез* *агакьарун* *əvəzini çatdırmaq.*

ЭВЕЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *qədər, keyfiyyət; эвездин* *qədərin, keyfiyyətin; ви* *хьсанвилерин* *эвез* *авач* *sənin yaxşıqlarının qədəri yoxdur.*

ЭВЕЗ III *z.* *əvəz, yerinə; ада* *аялдиз* *фан* *эвез* *конфет* *гузвай* *о, ушага* *чөрək* *yerinə* *konfet* *verirdi; масадалди* *эвез* *тежедай* *кас* *авайди* *туш* *əvəz olunmaz adam yoxdur.*

ЭВЕЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* *Эвез I (эвез авун).*

ЭВЕЗДА I: *Эвез* *isminin yerlik forması; bax* *Эвез.*

ЭВЕЗДА II: *Эвезун* *felinin gələcək zaman forması; bax* *Эвезун.*

ЭВЕЗДАЙ *z.* *əvəzinə, yerinə, əvəzində.*

ЭВЕЗУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* *Эвез I (эвез авун).*

ЭВЕЗУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* *əvəzləmə; эвезна* *əvəzlədi; ам* *са* *маса* *касди* *эвезна* *onu* *başqa bir adam əvəzlədi.*

ЭВЕЗЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *əvəzçi; эвезчидин* *əvəzçinin.*

ЭВЕКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *əvəzini vermək, ödəmək, qaytarmaq (borcu); эвекьарна* *əvəzini verdi, ödədi, qaytardı (borcunu).*

ЭВЕЛ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* *əvvəl; эвелдин* *əvvəlin; эвел* *къил* *başlanğıc; эвел* *хьайила, эхирни* *жеда* *тəс.* *əvvəli* *olanda* *ахы* *да* *олар; эвел* *къилий* *əvvəldən, бəри* *баşдан.*

ЭВЕЛ II *sif.* *qədim, ilk, əvvəlki, keçmişdə olan, keçmişdəki; гатфарин* *эвел* *йикьар*

yazın ilk günləri; **эвел девирра** qədim dövr-
lərdə; **эвел замандилай** qədim zamandan;
эвел вахтара əvvəlki vaxtlarda.

ЭВЕЛ III z. 1) keçmişdə, qabaqlar, əvvəl-
lər; **эвел и кардикай хьсандиз фагьумдай**
əvvəllər bu iş haqqında yaxşıca fikirləşərdilər;
эвел хьыз əvvəlki kimi; 2) qabaqca, əvvəlcə;
эвел жув рахух əvvəlcə özün danış; **эвел тум**
вегьена, ахпа гьар гана кIанда тас. əvvəl-
cə toxum səpmək, sonra malalamaq lazımdır;
эвелни-эвел əvvəl-əvvəl; **эвел-эхир** əvvəl-
ахир; **◇ эвел замандин инсан** ibtidai insan;
эвел ам вуж кас ятIа чира qabaqca onun
kimliyini öyrən.

ЭВЕЛА z. əvvəla; **эвела, лагь кван, вун**
мус атанвайди я əvvəla, de görüm, sən nə
vaxt gəlmisən.

ЭВЕЛАН *sif.* 1) əvvəlki, qabaqkı;
2) başlanğıc, ilk; **эвелан девир** başlanğıc dövr.

ЭВЕЛДАЙ z. 1) əvvəl, qabaq; 2) əvvəllər,
keçmişdə.

ЭВЕЛИК *bax* **Эвелук.**

ЭВЕЛИМЖИ *sif.* əvvəlinci, birinci,
ibtidai.

ЭВЕЛИМЖИВАЛ (-или, -иле; -илер,
-илери, -илера) ilkinlik, birincilik, ibtidailik;
эвелимживилин ilkinliyin, birinciliyin,
ibtidailiyin.

ЭВЕЛНИ-ЭВЕЛ z. əvvəlcə, ən əvvəl, ilk
əvvəl, əvvəl başdan; **эвелни-эвел ял ягь**
əvvəlcə istirahət elə (dincəl).

ЭВЕЛУК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əvəlik;
эвелукдин əvəliyin; *həmçinin bax* **Лурсар.**

ЭВЕЛ-ЭХИР nəhayət, ən ахир.

ЭВЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) even
(*Yakutiya*da, *Oxot danizi sahillərində yaşayan*
xalq); **эвендин** evenin.

ЭВЕНГ *köhn.* taqət; **адан эвенг**
атIанвай onun taqəti kəsilmişdi.

ЭВЕНК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) evenk
(*RF-nin Evenk milli mahalının əsas əhalisini*
təşkil edən xalq); **эвенкдин** evenkin; **эвенк**
чIал evenk dili.

ЭВЕНТУАЛ *sif.* eventual (*əlverişli şərait-
də mümkün olan*).

ЭВЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.*
1) çağırış, səsləmə; **эвердин** çağırışın, səslə-
mənin; **эвер тавур мугьман шуткун**
тавур чкадал ацукьда тас. çağırılmamış
qonaq sürürülməmiş yerdə əyləşər; 2) çağırma,
müraciət, müraciətnamə; **эвер авун** а) çağır-
maq, б) səsləmək; в) haraylamaq; г) dəvət
etmək; **тIварар кьаз эверун** adlarını

çağıraraq yoxlamaq; **эвер гун** а) çağırmaq;
б) dəvət etmək; в) səsləmək; г) müraciət; **сада**
садаз эверун bir-birini səsləmək.

ЭВЕР II: *Эверун felinin əmr forması; bax*
Эверун.

ЭВЕРГУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəvət-
namə; **эвергундин** dəvətnamənin.

ЭВЕР-ГЪАРАЙ *bax* **Гъарай-эвер.**

ЭВЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин,
-рай, -мир) *f.* 1) *bax* **Эвер I** (**эвер авун**);
2) çağırış, müraciət, çağırma; müraciətnamə;
регьбердин эверун rəhbərin çağırışı.

ЭВИСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//-а,
-ин, -рай, -мир) *bax* **Куьрсун.**

ЭВИЧИУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин,
-рай, -мир) 1) düşmək, enmək; çıxmaq;
эвичIна düşdü, endi; çıxdı; 2) qopmaq, get-
mək; **балкIандилай эвичIна ламрал**
акьбахич *mis.* atdan düşüb eşşəyə minməzilər.

ЭВКАЛИПТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.*
evkalipt (*ağac*); **эвкалиптдин** evkaliptin.

ЭВКОММИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
bot. evkommiya (*çənbuda bitən ağac*); **эвком-**
миядин evkommiyanın.

ЭВЛИЯН (-ди, -да; -яр, -йри, -йра)
övlія; **эвлияндин** övliyanın.

ЭВОЛЮЦИОНИЗМ (-ди, -да) evolyu-
sionizm (1. *təkamul nəzəriyyəsi*; 2. *inkişaf*
prosesində sıçrayışlı, inqilabi dəyişiklikləri və
keyfiyyət dəyişikliklərini inkar edən elmə zidd
burjuva idealist cərəyanı); **эволюцио-**
низмдин evolyusionizmin.

ЭВОЛЮЦИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри,
-ра) evolyusionist (*təkamül nəzəriyyəsi tərəf-*
darı); **эволюционистдин** evolyusionistin.

ЭВОЛЮЦИЯ (-ди, -да) təkamul, tədrici
inkişaf; **эволюциядин** təkamulun, tədrici
inkişafın.

ЭВРИКА *n.* evrika! tapdım!

ЭВРИСТИКА (-ди, -да) evristika (*nəzəri*
tədqiqatın məntiqi və metodik üsülları sistemi);
эврестикадин evristikanın.

ЭВФЕМИЗМ (-ди, -да) *dilç.* evfemizm
(*qaba və ya namünasib söz və ya ifadə yerinə*
işlədilən daha yumşaq söz və ya ifadə, məsələn,
“yalan deyirsiniz” yerinə “doğru deyirsiniz”
və s.); **эвфемизмдин** evfemizmin.

ЭВФОНИЯ (-ди, -да) evfoniya, xoş-
ahənglik, ahəngdarlıq, xoşavazlıq; **эвфония-**
дин evfoniyanın, xoşahəngliyin və s.

ЭВФУИЗМ (-ди, -да) ədəb. evfuizm (*qəliz ibarəli, təmtərəqlı üslub*); **эвфуизмдин** evfuizmin.

ЭВЯ: Эвягъун *felinin əmr forması; bax Эвягъун.*

ЭВЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; **эвя**//-0//**-а, -ин, -рай, -мир**) 1) daramaq, saçı düzəltmək; **эвягъна** daradı, saçı düzəltdi; 2) qaşımmaq; daramaq (*yunu*).

ЭВЯНА: Эвягъун *felinin keçmiş zaman forması.*

ЭГАЛИТАРИЗМ (-ди, -да) eqalitarizm (*mülkiyyətin fərdi təsərrüfat əsasında bərabərləşdirilməsini təbliğ edən xırda burjuva mürtəce nəzəriyyəsi*); **эгалитаризмдин** eqalitarizmin.

ЭГАЛИТАРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eqalitarist (*eqalitarizm tərəfdarı*); **эгалитаристдин** eqalitaristin.

ЭГЕР bağ. əgər.

ЭГЕЧІУН I (-да, -на; -из, -зава; 0//**-а, -ин, -рай, -мир**) 1) yanaşmaq, yaxınlaşmaq; başlamaq, girişmək (*bir işə*); **кхъиз эгечІна** yazmağa başladı; **рахаз эгечІна** danışmağa başladı; **кІвалахив эгечІун** işə girişmək; **рикІвай кІвалахив эгечІна** üreklə işə girişdi; **кІвалив эгечІун** evə yaxınlaşmaq; **чъунуьхдайді какаділай эгечІда, яцралай хкечІда** *mis.* oğru yumurtadan başlayıb öküzdə qurtarar (*“oğru kiçik şeylərdən başlayıb, böyük şeyləri oğurlamağa keçər” mənasında*); 2) yaxınına getmək, yanına getmək; **ам чав эгечІзавач** o, bizim yaxınımıza gəlmiş.

ЭГЕЧІУН II müqəddimə, giriş.

ЭГЛЕШ: эглеш авун *f.* gecikdirmək; эглеш хъун gecikmək.

ЭГЛЕШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Эглеш (эглеш авун).

ЭГЛЕШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əngəllik; **эглешвилин** əngəlliyin.

ЭГЛЕШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Эглеш (эглеш авун).

ЭГОИЗМ (-ди, -да) eqoizm, xudbinlik; **эгоизмдин** eqoizmin, xudbinliyin.

ЭГОИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eqoist, xudbin; **эгоистдин** eqoistin, xudbinin.

ЭГОИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eqoistlik, xudbinlik; **эгоиствилин** eqoistliyin, xudbinliyin.

ЭГОТИЗМ (-ди, -да) eqotizm (*öz bərasində çox yüksək fikirdə olma*); **эготизмдин** eqotizmin.

ЭГОЦЕНТРИЗМ (-ди, -да) eqosentrizm (*eqoizmin, xudbinliyin ifrat dərəcəsi*); **эгоцентризмдин** eqosent-rizmin.

ЭГРЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eqret (*quş lələyindən ibarət qadın baş bəzəyi*); **эгретдин** eqretin.

ЭГЪВЕЗ: Эгъьунин *felinin murad forması; bax* Эгъьунун.

ЭГЪВЕЙ qazılmış; **эгъвей фур** qazılmış quyu.

ЭГЪВЕЛ I *k.t.* dibini doldurma, dibini yumşaltma; **эгъвел гун** dibini doldurma, dibini yumşaltmaq.

ЭГЪВЕЛ II ağnamaq; *həmçinin bax* Къатадун.

ЭГЪВЕНА: Эгъьунун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Эгъьунун.

ЭГЪУБЪГЪ: Эгъьунун *felinin əmr forması; bax* Эгъьунун.

ЭГЪУБЪН (эгъвез, эгъвена, эгъубъгъ) *bax* Эгъьунун.

ЭГЪУБЪНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) qazımmaq; эгъьунна qazıdı; **фур эгъьунун** quyu qazmaq; **масадаз эгъьунай фуруз вич аватда** *mis.* özgəyə quyu qazan özü düşər; **буругъдин машиндал эгъьунун** qazıma maşını ili qazımmaq; **чиликай эгъьунна хкудун** yerdən qazıb çıxartmaq; **◆ дабан эгъьунун** təqib etmək, güdmək, izləmək, gizlicə ziyan vurmaq; ayağının altını qazımmaq.

ЭГЪ! *n.* narazılıq, təəccüb göstərən söz.

ЭГЪЕЙ! *n.* hey! ehey!

ЭГЪЕНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əhəng; **эгъенгдин** əhəngin; **цлар эгъенгдив усунна** divarlar əhənglə ağardılıb.

ЭГЪИЛ *bax* Агъил.

ЭГЪЛИ I *sif.* yaşlı; **эгъли кас** yaşlı adam.

ЭГЪЛИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) sakin, əhli, vətəndaş; **эгълидин** sakinin, əhlinin, vətəndaşın; **хуьруьн эгъли** kənd əhli; **шегъер эгъли** səhər əhli; **Ахцегъ эгъли** axtılı, Axtı sakini; **Къуба эгъли** qubalı, Quba sakini; **чкадин эгъли** yerli sakin, aborigen; **эгъли-аял** böyük-kiçik.

ЭГЪЛИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təbəəlik; **эгъливилин** təbəəliyin; **абуру Урусатдин эгъливал къабулна** onlar Rusiya təbəəliyini qəbul etdilər.

ЭДЕБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ədəb, əхлақ, tərbiyə, etika; **эдебдин** ədəbin, əхлақın, tərbiyənin, etikanın; **эдеб авачир** və уа **эдеб**

квачир а) əxlaqsız, ədəbsiz, pozğun; б) yaraşmaz, nalayiq.

ЭДЕБИЯТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ədəbiyyat; ədəbiyyatın ədəbiyyatın; лезги **эдебият** ləzgi ədəbiyyatı; **эдебиятдин** няни ədəbi gescə; *həmçinin bax* **Зарият**.

ЭДЕБИЯТЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ədəbiyyatçı; **эдебиятчиндин** ədəbiyyatçının.

ЭДЕБЛУ *sif.* ədəbli, əxlaqlı, tərbiyəli; **эдеблу гада** ədəbli (tərbiyəli) oğlan; **эдеблу хьун** ədəbli (tərbiyəli) olmaq.

ЭДЕБЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ədəb, tərbiyə, nəzakət; **эдеблувилин** ədəbin, tərbiyənin, nəzakətin; **эдеблувал патал** ədəbdən ötrü, tərbiyədən ötrü, nəzakətdən ötrü; 2) əxlaq, ədəb qaydaları.

ЭДЕБЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Эдеблудаказ**.

ЭДЕБЛУДАКАЗ *z.* 1) ədəblə, nəzakətlə; 2) əxlaqla.

ЭДЕБЛУДИЗ *z. bax* **Эдеблудаказ**.

ЭДЕБЛУЗ *z. bax* **Эдеблудаказ**.

ЭДЕБСУЗ I *sif.* 1) ədəbsiz, yaraşmaz, nalayiq, həyasız; 2) əxlaqsız, pozğun.

ЭДЕБСУЗ II qanmaz, qanacaqsız, tərbiyəsiz, alçaq, gəda, kobud.

ЭДЕБСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) ədəbsizlik, həyasızlıq; 2) qanmazlıq, tərbiyəsizlik, alçaqlıq, gədalıq, kobudluq; **эдебсузвили** ədəbsizliyin, həyasızlığın, qanmazlığın *və s.* **эдебсузвал авун** ədəbsizlik etmək, həyasızlıq etmək, tərbiyəsizlik etmək, gədalıq etmək *və s.*

ЭДЕБСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* **Эдебсуздаказ**.

ЭДЕБСУЗДАКАЗ *z.* 1) ədəbsizcəsinə, həyasızcasına; 2) qanmazcasına, tərbiyəsizliklə, alçaqcasına, kobudcasına.

ЭДЕБСУЗДИЗ *bax* **Эдебсуздаказ**.

ЭДЕЛЬВЕЙС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* edelveys (*Alp dağlarında bitən sarımtıl-ağ çiçəklі çoxillik bitki*); **эделвейсдин** edelveysin.

ЭДЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ədəm; cənnət, behişt; **эдемдин** ədəmin; cənnətin, behiştin.

ЭЖЕ-БЕЖЕ adi, elə-belə; *həmçinin bax* **Гьяклан**.

ЭЖЕКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* ejektor (*buxar qüvvəsilə işləyən nasos*); **эжектордин** ejektorun.

ЭЗБЕР: эзбер авун əzbərləmək, təkrarlamaq.

ЭЗБЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* **Эзбер** (эзбер авун); *həmçinin bax* **Хуралай чирун**.

ЭЗИЯТ *bax* **Азият**.

ЭЗОП: Эзопан чІал Ezop dili (*fikrin örtülü, eyham şəklində ifadəsi*).

ЭЙ! *n.* hey! ehey! ay!

ЭЙБЕЖЕР *sif.* eybəcər, kifir, çox çirkin, bədheybət, bədləkər; **эйбежер авун** eybəcərləşdirmək, kifirləşdirmək; **эйбежер хьун** eybəcər olmaq, kifir olmaq, çox çirkin olmaq, bədheybət olmaq, bədləkər olmaq; *həmçinin bax* **Гвечли**.

ЭЙНИ *sif.* eyni, tam oxşar; **эйни садвал** eynilik, eyniyyat, oxşarlıq, bənzərlik.

ЭЙНИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eynilik; **эйнивили** eyniliyin.

ЭЙНИДАКАЗ *z.* eyniliklə.

ЭЙНИЗ *z. bax* **Эйнидаказ**.

ЭЙНИДИЗ *z. bax* **Эйнидаказ**.

ЭЙТ (-ини, -ина; -ер, -ери, -ера) haray, çağırış səsi; **эйтинин** harayın, çağırış səsinin.

ЭКАРТЕ (-ди, -да) ekarte (*qədim qumar oyunu*); **экартедин** ekartenin.

ЭКВ (-уьни, -уьна; -вер, -вери, -вера) 1) işıq; **экуьнин** işığın; **вацран экв** ay işığı; **фонардин экв** fənər işığı; **экв авун** işıqlandırmaq; 2) *bax* **дуьнья**; 3) şəfəq; **экв хьун** işıqlanmaq, dan yeri ağarmaq, sübh açılmaq; **экв хьайила, регъве авайдазни чир жєда mis.** dan yeri ağaranda dəyirmanдакі də xəbər tutur; **экв аламаз** işıq ikən, qaranlıq çökməmiş; 4) *məc.* sevinc, fərəh, şadlıq; **ам са экв такуна кьєна о,** həyatın sevincini duymadan (görmədən) öldü; **экв акун а)** işıq görmək; **б) məc.** fərəh duymaq, xoşbəxt yaşamaq; **экв ягьун а)** işıqlanmaq, işıq saçmaq, nur saçmaq, parlamaq; **б)** işıqlandırmaq, nurlandırmaq; **♦ вацран эквер** bədr (*14 gecəlik ay*); **Экуьнин гьєд Venera (planet); экуьнин хийирар!** sabahınız xeyir!

ЭКВАДОРВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ekvadorlu (*Ekvador sakini*); **эквадорвидин** ekvadorlunun.

ЭКВАТОР (-ди, -да) ekvator (*Yer kürəsinə və ya göy sferasını iki bərabər hissəyə, şimal və cənub yarımkürələrinə bölən xəyalі dairə*); **экватордин** ekvatorun; *həmçinin bax* **Чиливцлар**.

ЭКВАТОРИАЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekvatorial (*bu və digər göy cisminin ekvatora nisbətən vəziyyətini müəyyən edən astronomik cihaz*); **экваториалдин** ekvatorialın.

ЭКВЕБА *z.* açıqdan-açığa, hamı görə-görə, heç nədən çəkinmədən (*qorxmadan*).

ЭКВЕР (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *qəd.* 1) hər ayın ilk yarısı; **экверан** hər ayın ilk yarısının; 2) qadın adı - **Эквер**.

ЭКВИВАЛЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ekvivalent* (1. *itq. başqa bir əmtənin dəyərini təmsil edən əmtə*; 2. *eyniqiymətli, bərabərqüvvəli*; 3. *hidrogenin bir hissəsi ilə birləşən və ya əvəz edən elementin miqdarı*); **эквивалентдин** *ekvivalentin*.

ЭКВИВАЛЕНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ekvivalentlik* (*bərabərlik, eyni qiymətdə, eyni qüvvədə, eyni mənada olma*); **эквивалентвилин** *ekvivalentliyin*.

ЭКВИЛИБРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ekvilibrüst*, *kəndirbaz*, *canbaz*; **эквилибристдин** *ekvilibrüstün*, *kəndirbazın*, *canbazın*.

ЭКВИЛИБРИСТИКА (-ди, -да) 1) *ekvilibrüstika*, *kəndirbazlıq*, *canbazlıq*; **эквилибристкадин** *ekvilibrüstikanın*, *kəndirbazlığın*, *canbazlığın*; 2) *məc. hiyləbazlıq*, *zirəklik*, *ən çətin vəziyyətdən çıxma*.

ЭКЕЧУН (-да, -на; -из, -зава; -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *girmək, ... altına girmək*; **экечІна** *girdi, ... altına girdi*; 2) *məc. daxil olmaq, girişmək, başlamaq, qoşulmaq*; **партиядик экечІун** *partiyaya girmək*; **кьугьуник экечІун** *oyuna qoşulmaq*; **институтдик экечІун** *institutu girmək*; **экечІунин имтигьанар** *qəbul imtahanları*.

ЭКЗАНТЕМА (-ди, -да) *tib. səpki* (*dəridə*); **экантемадин** *səpkinin*.

ЭКЗАРХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ekzarx* (*xristianlarda müstəqil kilsə və ya ayrıca kilsə nahiyəsi başçısı*); **эзархдин** *ekzarxın*.

ЭКЗАРХАТ (-ди, -да) *din. ekzarxlıq* (1. *ekzarx hakimiyyəti*; 2. *ekzarx rütbəsi*).

ЭКЗЕКВАТУРА (-ди, -да) *dipl. ekzekvatura* (*bir hökumətin təyin olunmuş əsnəbi dövlət konsuluna, onun konsulluğuna verdiyi rəzəlik şəhadətnaməsi*); **экекватурадин** *ekzekvatura-turanın*.

ЭКЗЕКУТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn. təsərrüfat müdiri* (*inqilabdan əvvəlki Rusiya idarələrində*); **экекутордин** *təsərrüfat müdirinin*.

ЭКЗЕМА (-ди, -да) *tib. ekzema* (*dəri xərtəliyi*); **экемадин** *ekzemanın*.

ЭКЗЕМПЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *nüsxə*; 2) *nümunə*; **экемплярдин** *nüsxənin*; *nümunənin*.

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИЗМ (-ди, -да) *ekzistensializm* (*həyatın mənasızlığını, ictimai fəaliyyətin faydasızlığını, əxlaqın əsassızlığını sübut etməyə çalışan fəlsəfi cərəyan*); **эксистенциализмдин** *ekzistensializmin*.

ЭКЗИСТЕНЦИАЛИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ekzistensialist*; **эксистенциалистдин** *ekzistensialistin*.

ЭКЗОГАМИЯ (-ди, -да) *etn. ekzoqamiya* (*öz tayfasından, öz qohum-əqrabasından, öz ictimai qrupundan evlənməyi qadağan edən adət*); **эктогамиядин** *ekzoqamiyanın*.

ЭКЗОГЕН sif. geol. ekzogen (*xarici qüvvələrin təsiri ilə baş verən yaxud yaranan*).

ЭКЗОТАР (-ри, -ра) *bot. ekzotlar* (*bir yer üçün səciyyəvi olmayan, lakin həmin iqlimə uyğunlaşdırılmış ağac və kol bitkiləri*); **эктотарин** *ekzotların*.

ЭКЗОТИКА (-ди, -да) *ekzotika* (*uzaq ölkələrə, əksərən isti ölkələrə xas olub digər ölkələrin əhalisi üçün qeyri-adi, qərribə görünən şey, adət və s.*); **эктотикадин** *ekzotikanın*.

ЭКЗОТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ekzotiklik*; **эктотиквилин** *ekzotikliyin*.

ЭКИ *qəd. əgər*.

ЭКИПАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *minik* (*fayton, minik arabası və s.*); 2) *ekipaj* (*gəmi, təyyarə, tank komandası*); 3) *ekipaj* (*dəniz piyadasının sahil qoşunu*); **экипаждин** *ekipajın*.

ЭКИСИЗ-ЭКИСИЗ *söykənərək, dirənərək, dayayaraq; ам клекец экисиз-экисиз физвай о, əsanı dirəyərək gedirdi*.

ЭКИСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) *vurmaq, toxundurmaq*; 2) *töhmətləndirmək, məzəmmətləndirmək, danlamaq, dərsini vermək; ада зак са гьуд экисна о, məni yumruqla vurdu; хьсан кьве гаф экисна уахşı töhmətləndirdi* (*danladı, dərsini verdi*).

ЭККЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ekker*, *günyə* (*geodeziya aləti*); **эккердин** *ekkerin*, *günyənin*.

ЭКЛАМПСИЯ (-ди, -да) *tib. eklampsiya* (*təzə doğan və hamilə qadınlarda ürəkkeçmə*); **эклампсиядин** *eklampsianın*.

ЭКЛЕКТИЗМ (-ди, -да) *eklektizm* (*bir-birinə zidd olan fikir və nəzəriyyələrin mexaniki olaraq birləşdirilməsi*); **эклектизмдин** *eklektizmin*.

ЭКЛЕКТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eklektik (*bir-birinə zidd olan fikirləri, nəzəriyyələri prinsipsiz olaraq bir-birilə birləşdirməyə çalışan alim, filosof yaxud siyasətçi*); **эклектикдин** eklektikin.

ЭКЛЕКТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eklektiklik; **эклектиквелин** eklektikliyin.

ЭКЛЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekler (*pirojna növü*); **эклердин** eklerin.

ЭКЛИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) geod. eklemetr (*bir yerin üfüqə tərəf meyl xəttini təxmini olaraq təyin edən alət*); **эклиметрдин** eklemetrin.

ЭКЛИПТИКА (-ди, -да) astr. ekliptika (1. *Yerin Günəş ətrafında hərəkət etdiyi yol, Günəş mədarı*; 2. *Göy sferasının Günəş mərkəzinin öz illik hərəkətində yer dəyişdirdiyi böyük dairəsi*); **эклиптикадин** ekliptikanın.

ЭКЛОГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ədəb. ekloqa (1. *antik poeziyada, daha sonralar isə Avropa poeziyasında: çoban həyatını təsvir edən şeir*; 2. *seçilmiş şeirlər məcmuəsi*); **эклогадин** ekloqanın.

ЭКМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) istiot; **экмедин** istiotun; **регъвей экмеяр** üyüdülmüş istiot.

ЭКНАГЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qəd. yanvar; **эчнагьдин** yanvarın.

ЭКОЛОГИЯ (-ди, -да) biol. ekologiya (*biologiyanın heyvan və bitki organizmlərinin mühitlə qarşılıqlı münasibətindən bəhs edən bölməsi*); **экологиядин** ekologiyanın.

ЭКОНОМАЙЗЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. ekonomayzer (*buxar qazanlarında suyu və havanı qızdıran və yanacaqə qənaət etməyə imkan verən qurğu*); **экономайзердин** ekonomayzerin.

ЭКОНОМИЗМ (-ди, -да) ekonomizm (*XIX əsrin 90-cı illərinin axırlarında rus sosial-demokratları arasında meydana gəlmiş opportunist cərəyan*); **экономизмдин** ekonomizmin.

ЭКОНОМИКА (-ди, -да) iqtisadiyyat; **экономикадин** iqtisadiyyatın; *həmçinin bax* Мадарат.

ЭКОНОМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) iqtisadçı (*iqtisadiyyat mütəxəssisi*); 2) tar. siy. ekonomist (*ekonomizm tərəfdarı*); **экономистдин** iqtisadçının; ekonomistin.

ЭКОНОМИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) iqtisadçılıq; **экономиствелин** iqtisadçılığın.

ЭКОНОМИЯ I qənaət, iqtisad; qənaət etmə (edilmə); **экономия авун** qənaət etmək; *həmçinin bax* Мадар.

ЭКОНОМИЯ II (-ди, -да) tar. ekonomiya (*kapitalist tipli iri mülkədar təsərrüfatı*); **экономиядин** ekonomiyanın.

ЭКОСЕЗ (-ди, -да) ekosez (1. *köhnə rəqs adı*; 2. *həmin rəqs üslubunda musiqi*); **экосездин** ekosezin.

ЭКРАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sipər; 2) ekran (*kino pərdəsi*); 3) məс. kino tamaşası; **экрандин** sipərin; ekranın; kino tamaşasının.

ЭКСТАУСТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. ekshauster (*sorucu ventilyator*); **эксгаустердин** ekshausterin.

ЭКСУМАЦИЯ (-ди, -да) hüq. ekshumasiya (*məhkəmə tibbi müayinə üçün meyitin qəbirdən çıxarılması*); **эксгумациядин** ekshumasiyanın.

ЭКСИК sif. əskik, yarımçıq, natamam; **эксик авун** azaltmaq, kiçiltmək; **эксик хьун** azalmaq, kiçilmək; **эксик-цүру** pal-paltar; *həmçinin bax* Кими.

ЭКСИКАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) f. bax Эксик (эксик авун); *həmçinin bax* Кими авун.

ЭКСИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksikator (*havadan tez rütubətlənən maddələri qurutmaq ya saxlamaq üçün qalın divarlı şüşə cihaz*); **эксикатордин** eksikatorun.

ЭКСИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) azlıq, çatmazlıq; çatmama, əskik gəlmə; **эксиквелин** azlığın, çatmazlığın; **эксиквал такурай!** heç nəyə ehtiyacı olmasın!

ЭКСИКВИЛЕЛДИ z. bax Эксикдаказ.

ЭКСИКВИЛЯЙ z. əskiklikdən.

ЭКСИКДАКАЗ z. az, qeyri-kafi, yetişməyəcək qədər, kifayət etməyəcək dərəcədə.

ЭКСИКДИЗ z. bax Эксикдаказ.

ЭКСКАВАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tex. ekskavator (*yerqazan və torpağı götürüb başqa yerə tökən maşın*).

ЭКСКАВАТОРЩИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekskavatorçu; **экскаваторщикдин** ekskavatorçunun.

ЭКСКАВАТОРЩИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ekskavatorçuluq; **экскаваторщиквелин** ekskavatorçuluğun.

ЭКСКУРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekskurs (*köməkçi məsələni aydınlaşdırmaq*

üçün əsas mövzudan haşiyəyə çıxma); **экскурдин** ekskursun.

ЭКСКУРСАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekskursant, ekskursiyaçı (*ekskursiya iştirakçısı*); **экскурсантдин** ekskursantın, ekskursiyaçının.

ЭКСКУРСИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ekskursiya (*elmi və ya əyləncə məqsədilə təşkil edilən səyahət*); **экскурсиядин** ekskursiyanın.

ЭКСКУРСОВОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekskursiya rəhbəri; **экскурсоводдин** ekskursiya rəhbərinin.

ЭКСЛИБРИС (-ди, -да) ekslibris (*kitab cildinin içəri tərəfinə yapışdırılan və kitab sahibinin adı olan bədii nişan*); **экслибрисдин** ekslibrisin.

ЭКСПАНСИВ *z.* ekspansiv; hisslərini gizlətmədən, coşqun surətdə, sərbəst.

ЭКСПАНСИВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ekspansivlik; **экспансиввалин** ekspansivliyin.

ЭКСПАНСИОНИЗМ *bax* Экспансия.

ЭКСПАНСИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) expansionist, expansionizm tərəfdarı; **экспансионистдин** expansionistin.

ЭКСПАНСИЯ (-ди, -да) *siy.* ekspansiya, genişlənmə, yayılma (*imperialist dövlətlərin yeni torpaq, müstəmləkə və bazarlar əldə etmək məqsədilə öz siyasi və iqtisadi nüfuzunu başqa ölkələrə yaymaq üçün yeritdikləri təcavüzkar siyasət*); **экспансиядин** ekspansiyanın.

ЭКСПЕДИТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekspeditor (**1.** *mal və s. göndərməklə məşğul olan işçi*; **2.** *tar. car Rusiyasında: bəzi idarələrdə şöbə rəisi*); **экспедитордин** ekspeditorun.

ЭКСПЕДИТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ekspeditorluq; **экспедиторвалин** ekspeditorluğun.

ЭКСПЕДИЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) **1)** göndərmə, yollama; göndərilmə, yollanma; **2)** ekspedisiya (*göndərici müəssisə*); **3)** ekspedisiya (*müəyyən məqsəd üçün edilən səyahət, səfər*); **4)** ekspedisiya (*bu cür səfərdə, səyahətdə iştirak edən heyət*); **экспедициядин** ekspedisiyanın; **илимдин** экспедиция elmi ekspedisiya.

ЭКСПЕРИМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) **1)** eksperiment (*elmi təcrübə*); **2)** *məs.* təcrübə, sınaq; **экспериментдин** eksperimentin; təcrübənin, sınağın.

ЭКСПЕРИМЕНТАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksperimentator (*təcrübəçi, elmi təcrübə apararı müəssisə*); **экспериментатордин** eksperimentatorun.

ЭКСПЕРИМЕНТАТОРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eksperimentatorluq; **экспериментаторвалин** eksperimentatorluğun.

ЭКСПЕРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekspert (*bir məsələ haqqında qəti fikir söyləyən müəssisə*); **экспертдин** ekspertin.

ЭКСПЕРТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ekspertlik; **экспертвалин** ekspertliyin.

ЭКСПЕРТИЗА (-ди, -да) ekspertiza (*bir qərara gəlmək üçün hər hansı bir məsələnin müəssisələr tərəfindən öyrənilməsi*); **экспертизадин** ekspertizanın.

ЭКСПИРАЦИЯ (-ди, -да) ekspirasiya (*ağ ciyərdən hava buraxma*); **экспирациядин** ekspirasiyanın.

ЭКСПЛАНТАЦИЯ (-ди, -да) eksplantasiya (*canlı toxumaların bədənin bir yerindən götürülüb başqa yerinə calanması*); **эксплантациядин** eksplantasiyanın.

ЭКСПОЗИМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) ekspozimetr (*ekspozisiya cihazı*); **экспозиметрдин** ekspozimetrin.

ЭКСПОЗИЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ekspozisiya (**1.** *ədəbi əsərin giriş hissəsi*; **2.** *musiqi əsərinin sonradan inkişaf etdirilən motivləri ehtiva edən başlanğıc hissəsi*; **3.** *muzey materiallarının və s. müəyyən sistem üzrə düzülüşü, sərgi*; **4.** *fotoşəkil çəkərkən fotoaparət obyektivinin açıq qaldığı müddət*); **экспозициядин** ekspozisiyanın.

ЭКСПОНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksponat (*sərgidə, muzeydə göstərilən şey*); **экспонатдин** eksponatın.

ЭКСПОНЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksponent (*sərgiyə şey qoyan adam*; *eksponat sahibi*); **эспонентдин** eksponentin.

ЭКСПОРТ (-ди, -да) *iqt.* ixrac(at), eksport; **экспортдин** ixrac(at)ın, eksportun.

ЭКСПОРТЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *iqt.* xarici ölkələrə mal göndərən; eksportçu; **экспортердин** eksportçunun.

ЭКСПРЕСС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekspress (*ən sürətli qatar*; *gəmi və s.*); **экспрессдин** ekspressin.

ЭКСПРЕССИВ *sif.* ekspressiv, mənalı, təsirli.

ЭКСПРЕССИОНИЗМ (-ди, -да) *ədəb. incəsən.* ekspressionizm (*Qərbi Avropa ədəbiyyatında və incəsənətində: ifrat fərdiyyətçi, subyektivist və mistik cərəyan*); **экспрессионизмдин** ekspressionizmin.

ЭКСПРЕССИОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb. tar.* ekspressionist; **экспрессионистдин** ekspressionistin.

ЭКСПРЕССИЯ (-ди, -да) ekspressiya, təsir, ifadə qüvvəti; **экспрессиядин** ekspressiyanın, təsirin, ifadə qüvvətinin.

ЭКСПРОМТ (-ди, -да) ekspromt (*hazırlaşmadan söylənilən nitq, şeir, təlif edilən və ya çalınan musiqi*); **экспромтдин** ekspromtun.

ЭКСПРОПРИАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekspropriator, ekspropriasiya edən; *bax Экспроприация*; **экспроприатордин** ekspropriatorun.

ЭКСПРОПРИАЦИЯ (-ди, -да) ekspropriasiya (*cəmiyyətdə bir sinif və ya ictimai qrup tərəfindən başqa sinif və ya ictimai qrupun mülkiyyətinin zorla əlindən alınması*); **экспроприациядин** ekspropriasiyanın.

ЭКССУДАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekssudat (*iltihab etmiş bədən boşluqlarına qan damarlarından süzülüb yığılan maye*); **экссудатдин** ekssudatın.

ЭКССУДАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* ekssudat əmələ gəlməsi prosesi; **экссудациядин** ekssudat əmələ gəlməsi prosesinin.

ЭКСТАЗ (-ди, -да) ekstaz, vəcd, cüşə gəlmə, özündən çıxma, cüşədən özünü itirmə; **экстаздин** ekstazın.

ЭКСТЕНСИВ *sif.* ekstensiv (*keyfiyyətə deyil, ancaq kəmiyyətə artan, genişlənmə*).

ЭКСТЕРН (-ди, -да) ekstern (*məktəbdə oxumadan kənarda hazırlaşaraq, həmin məktəb kursunun imtahanlarını verən adam*); **экстернадин** eksternin.

ЭКСТЕРНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksternat (*məktəb programını ekstern üsulu ilə keçmə sistemi*); **экстернатдин** eksternatın.

ЭКСТЕРРИТОРИАЛ *sif. hüq.* eksterritorial, toxunulmaz.

ЭКСТЕРРИТОРИАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) eksterritoriallıq, toxunulmazlıq hüququ (*bir ölkədə olan diplomatik nümayəndələrin yerli qanunlara deyil, ancaq öz dövlətlərinin qanunlarına tabe olmaq hüququ*); **экстерриториалвалин** eksterritoriallığın, toxunulmazlıq hüququnun.

ЭКСТЕРЬЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eksteryer (*heyvanın xarici görünüşü*); **экстерьердин** eksteryerin.

ЭКСТИРПАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t.* ekstirpator (*torpağı dərin şumlayan kultivator növü*); **экстирпатордин** ekstirpatorun.

ЭКСТИРПАЦИЯ (-ди, -да) *tib.* ekstirpasiya (*bədənin hər hansı üzvünün və ya onun bir hissəsinin kökündən rədd edilməsi*); **экстирпациядин** ekstirpasiyanın.

ЭКСТРА *sif.* ekstra, əla.

ЭКСТРАДИЦИЯ (-ди, -да) ekstradisiya (*bir dövlətin qanunlarını pozmuş şəxsin xarici dövlətə verilməsi*); **экстрадициядин** ekstradisiyanın.

ЭКСТРАКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekstrakt, cövhər, şirə; **экстрактдин** ekstraktın, cövhərin, şirənin; *həmçinin bax Миже*.

ЭКСТРАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* ekstraktor (*ekstrakt çıxardan cihaz*); **экстрактордин** ekstraktorun.

ЭКСТРАПОЛЯЦИЯ (-ди, -да) ekstrapolyasiya (**1.** riyaz. kənarlama, kənar qiymətləmə; **2.** məc. müəyyən bir sahəyə (dövrə) aid olan məfhumların (hadisələrin) başqa sahəyə (dövrə) şamil edilməsi); **экстраполяциядин** ekstrapolyasiyanın.

ЭКСТРЕМИЗМ (-ди, -да) ekstremizm (*siyasətdə ifrat tədbirlərə və baxışlara meyil*); **экстремизмдин** ekstremizmin.

ЭКСТРЕМИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekstremist (*siyasətdə ifrat tədbirlər tərəfdarı*); **экстремистдин** ekstremistin.

ЭКСЦЕНТРИАДА (-ди, -да) *teatr.* ekssentriada (*eksentrik üsullar üzərində qurulmuş teatr və ya sirk oyunu*); **эксцентриададин** ekssentriadanın.

ЭКСЦЕНТРИК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ekssentrik (*xüsusi gülməli rollar ifa edən sirk və ya estrada artisti*); **эксцентрикдин** ekssentrikin.

ЭКСЦЕНТРИК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* ekssentrik (*maşınlarda: hərəkətmə hərəkətini yerimə hərəkətinə və əksinə çevirən mexanizm*); **эксцентрикдин** ekssentrikin.

ЭКУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *dan.* *bax* Экв (экв авун).

ЭКУЬ *sif.* 1) işıqlı, aydın, parlaq, açıq; **экуь ранг** açıq rəng; **экуь-вили** açıq göy; **экуь-хьипи** açıq sarı; **экуь-яру** açıq qırmızı; **экуь авун** а) işıqlı etmək, işıqlandırmaq; б) gününü xoş etmək; **экуь хьун** işıqlı olmaq, işıqlanmaq; 2) *məc.* işıqlı, şəffaf, xoş, şən, şad;

экуь югъ а) aydın gün; б) xoş gün; экуь инсан təmiz adam, işıqlı adam; экуь шуьше şəffaf şüşə; экуь уьмуьр şən ömür; экуь дуьнья işıqlı dünya; экуь дуьнья дар <мичли, чулав> авун pislik etmək; экуь дуьнья дар <мичли, чулав> хьун əhvalı pozulmaq.

ЭКУЬВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) işıq, nur; экуьвиллин işıgın, nurun; экуьвал амаз işıq ikən, qaranlıq çökməmiş; 2) тас. ағ gün, sevinc; и экуьвал квез акуна бу ағ гүнү siz gördünüz.

ЭКУЬ-ВИЛИ *sif.* ачық göy, göy rəngində, mavi, lacivərdi.

ЭКУЬ-ГУЬГ *sif.* ачық boz, solğun, saralmış.

ЭКУЬДА//ЭКУЬЗВА işıqlıdır, açıqdır.

ЭКУЬДАКАЗ *z.* işıqlı (*surətdə*), ачық (*surətdə*).

ЭКУЬДИЗ *z. bax* Экуьдаказ.

ЭКУЬЗ *z. bax* Экуьдаказ.

ЭКУЬ-КЪАЦУ *sif.* ачық yaşıl.

ЭКУЬКЪИРАВ (-ди, -да) 1) yaxından görmə, uzağı görməmə (*göz zəifliyi*); 2) тас. fərasətsizlik, gələcəyi görməmə; экуькьиравдин 1) yaxından görmənin, uzağı görməmənin; 2) fərasətsizliyin, gələcəyi görməmənin.

ЭКУЬКЪИРАВВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yaxından görmək, uzağı görməmək; 2) fərasətsizlik, bəsirətsizlik, gələcəyi görə bilməmək; экуькьираввиллин а) yaxından görmənin, uzağı görməmənin; б) fərasətsizliyin, gələcəyi görə bilməmənin.

ЭКУЬН (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* səhər, sabah, sübh; экуьнин səhərin, sabahın, sübhün; экуьнин хийр(ар)! sabahın(ız) хейир!; экуьн хьун səhər olmaq, səhər açılmaq; экуьн ярар səhər şəfəqləri, sübh şəfəqləri.

ЭКУЬНАХЪ *z.* səhər, səhər çağı; экуьнахъ фад səhər tezdən.

ЭКУЬНАХЪДИ *z. bax* Экуьнахъ.

ЭКУЬНИ: Экв *isminin hal forması; bax* Экв.

ЭКУЬНИЛАЙ *z.* səhərdən.

ЭКУЬНИН I: Экв *isminin hal forması; bax* Экв.

ЭКУЬНИН II *sif.* səhər, səhərin, dan; экуьнин гьед dan ulduzu; экуьнин клеқ хьыз səhər lap tezdən; экуьнин клеқ хьыз атуң səhər lap tezdən gəlmək.

ЭКУЬН ЦАР ЧАСТ *qəd.* səhər açılan vaxt.

ЭКУЬН ШАРВАЛ ГЪЕД *qəd.* Venera (*planet*).

ЭКУЬН-ШУЬТРУЬ *sif.* bej rəngli.

ЭКУЬЯТ (-а, -а) 1) *qəd.* Venera; Экуьятан Veneranın; 2) *qadın adı* - Экуьят (*Eküyat*).

ЭКЪЯГЪУН *bax* Кекагъун.

ЭКЮ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ekü* (*qədim fransız qızıl və ya gümüş pulu*); экюдин *ekünün*.

ЭКЪВЕРАГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *siyasətçi; экьверагдин siyasətçinin.*

ЭКЪЕТИН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *f.* arıtmaq, qabıqdan çıxartmaq, soymaq, təmizləmək (*qabıqdan*); экьетина arıtladı, qabıqdan çıxartdı, soydu, təmizlədi.

ЭКЪЕЧИНА I: Экьечлун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Экьечлун.

ЭКЪЕЧИНА II *z.* çıxdı; экьечина хьфена *çixıb getdi.*

ЭКЪЕЧИНАМАЗ *z.* çıxan kimi.

ЭКЪЕЧИНАМАЗДИ *z. bax* Экьечинамаз.

ЭКЪЕЧИУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) çıxmaq (*haradansa*); экьечина *çıxdı*; ам кIва-ляй гила экьечизава о, evdən indi *çixır*; 2) dırmaşmaq, dırmaşıb çıxmaq; *çixmaq, doğmaq, qalxmaq, yüksəlmək*; рагь экьечина gün *çıxdı*, gün *doğdu*; винел экьечлун *yuxarı qalxmaq*; гурарай виниз экьечлун *pilləkənlə yuxarı qalxmaq*; 3) köçmək; чун маса кIвалериз экьечина *biz başqa evə köçdü*; 4) keçmək, aşmaq; qurtulmaq; вацIай экьечина а) çay *keçdi*; б) çaydan *çıxdı*; цин винел экьечина *suyun üzünə çıxdı*; 5) bitmək, yetişmək (*bitki*), 6) cücərmək, əmələ gəlmək; basmaq; векьер экьечизава *otlar cücərir*; адаз чуруяр экьечинава *onu saqqal basıb*; 7) görünmək, *çixmaq, meydana çixmaq*; örtülmək; бедендиз куьлү твар экьечина *bədəni səpki ilə örtülüb*, bədəni səpib; буйвелар экьечина *çiban çıxdı*; аксиниз экьечлун *əksinə çixmaq*; вилик экьечлун *qabağa çixmaq*; гуьгьуьнай экьечI тавун *dalınca getmək, geri qalmamaq, dalınca düşmək.*

ЭКЪИС: экьис хьун *çixmaq, görünmək, baş qaldırmaq, dombalmaq*; вилер экьис хьанва *gözləri dombalıb, gözləri bərəlib.*

ЭКЪИСАЙ *sif.* 1) qabarmış, şişmiş; 2) qabağa *çixmış, dombalan*; экьисай вилер *dombalan gözlər.*

ЭКЪИСУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) 1) şıirtmək, qabartmaq, bərəltmək, qabağa vermək; экъисна şıirtıdı, qabartdı, bərəltıdı, qabağa verdi; **вилер экъисна килигзава** gözlərini bərəldib baxır; 2) çıxartmaq, aǵartmaq; **кьил экъисна килигзава** başını çıxarıdı baxır; **сарар экъисун** dişlərini aǵartmaq.

ЭКЪИТІУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *bax* ЭкъетІун.

ЭКЪИЧУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) tökmək, axıtmaq; **абуру кьал акъудна ивиар экъична** onlar dava salıb qan tökdülər; 2) daǵılmaq, daşmaq; **кьапуна авай яд экъична** qabdakı su daǵıldı; **нек экъична** süd daşdı.

ЭКЪУБЪГЪ I: Экъуьгъун *felinin əmr forması; bax* Экъуьгъун.

ЭКЪУБЪГЪ II: Экъуьн *felinin əmr forması; bax* Экъуьн.

ЭКЪУБЪГЪУН I (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *f.* söymək, söyüş söymək, söyüşmək; **экъуьгъна** söydü, söyüş söydü, söyüşdü.

ЭКЪУБЪГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* söyüş; **экъуьгъунин** söyüşün; **экъуьгъунар авун** söyüşmək.

ЭКЪУЬН *bax* Къекъуьн.

ЭКЪУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) *bax* Къекъуьрун; 2) qarışdırmaq, qızartmaq, qovurmaq; **гъерида экъуьрун** yaǵda qızartmaq; **пичинал кьуьл экъуьрун** peçdə buǵda qovurmaq; 3) yaxalamaq; **кьажгъанда яд экъуьрна** qazanı yaxaladı; 4) qurdalamaq; **сарара кьал экъуьруналли руфун тух жедач** məs. dişləri qurdalamaqla qarın doymaz; **♦ вил экъуьрун** göz gəzdirmək; **чамаданда гъил экъуьрун** çamadanı eşələmək.

ЭКЪУЬЧАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qusdurmaq, öyütmək; **экъуьчарна** qusdurdu, öyütdü.

ЭКЪУЬЧУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* qusmaq, öyütmək; **экъуьчна** qusdu, öyüdü; **экъуьчун атун** qusmaǵı gəlmək.

ЭКЪУЬЧУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) *is.* qusuntu; **экъуьчунин** qusuntunun; **экъуьчун кьведай гафар** ürəkbulandıran sözlər.

ЭКЪЯ: Экъягъун *felinin əmr forması; bax* Экъягъун.

ЭКЪЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0 // -а, -ин, -рай, -мир) *f.* tökmək, doldurmaq, qoy-

maq, çıxartmaq, qatmaq (*ərzaǵı*); **экъяна** tökdü, doldurdu, qatdı; **шурпа экъяна** sup tökülüb (*boşqaba*); **дулма экъягъа** dolma çıxart (*boşqaba*).

ЭКЪЯЗ: Экъягъун *felinin məqsəd forması; bax* Экъягъун.

ЭКЪИ//ИКЪИ *sif.* qatı; **экъи авун** qatı etmək, qatılaşdırmaq; **экъи хьун** qatı olmaq, qatılaşmaq.

ЭКЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qatılıq; **экъивилин** qatılıǵın.

ЭКІЕЛ *sif. qəd.* ölmək üzrə olan, can üstə olan, can verən.

ЭКІЕРАР (-ри, -ра) *dial.* əriştə; **эклеррин** əriştənin; *həmçinin bax* Кинияр.

ЭКІЯ: **экІя хьун** döşənmək, sərilmək, yayılmaq, yerləşmək; **хуьр дагъдин кІане экІя хьанва** kənd daǵın ətəyində yerləşib; **ййлахдал цуькверин халича экІя хьанвай** yaylağa gül xalçası döşənməşdi; **алуькьна экІя хьун** şappılıt ilə yuxılmaq.

ЭІ I (-ди, -да; -лер, -лери, -лера) *el, xalq, kütlə*; **элдин** elin, xalqın, kütlənin; **эладет тирвал** *z. xalqın adət etdiyi kimi.*

ЭІ II: **эл атун** doğuşdan sonra qadının qan aparıb özündən getməsi.

ЭЛАСТИК elastik.

ЭЛАСТИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* elastin (*damar divarlarının, dərinin elastik liflərinin tərkibində olan əsas zülallardan biri*); **эластиндин** elastinin.

ЭЛБА: **элба-эл** *z. qəfildən, xəbərsiz, birdən.*

ЭЛБУХАРИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) albuxara; **элбухаридин** albuxaranın.

ЭЛГЪУЬНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yumşaltmaq, toxalamaq, kətmənləmək (*torpaǵı*); **элгъуьнна** yumşaltdı, toxaladı, kətmənlədi.

ЭЛГЪЕМДУЛАГЪ//ЭЛГЪЕМДУЬЛИЛ-ЛАГЪИ! Əlhəmdülla.

ЭЛЕБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ötürücü (*dəyirman suyunu navalçaya ötürən*); **элебердин** ötürücünün.

ЭЛЕВАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elevator (**1. mexaniki qurğuları olan böyük taxıl anbarı**; **2. qaldırıcı maşın**); **элевавтордин** elevatorun.

ЭЛЕГИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elegist (*elegiya yazan şair*); **элегистдин** elegistin.

ЭЛЕГИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *elegiya* (1. *mərsiyə tərzində şeir*; 2. *həzin musiqi əsəri*); **элегиядин** *elegiyanın*.

ЭЛЕКТРИК I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *bax* **электротехник**; 2) *elektrik sənayesi işçisi*; **электрикдин** *elektrotexnikin*.

ЭЛЕКТРИК II *sif. elektrik (tünd göy rəng)*.

ЭЛЕКТРИФИКАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrikləşdirici, elektrikləşdirmə mütəxəssisi*; **электрификатордин** *elektrikləşdiricinin*.

ЭЛЕКТРИФИКАЦИЯ (-ди, -да) *elektrikləşdirmə*; **электрификациядин** *elektrikləşdirmənin*.

ЭЛЕКТРИЧКА (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektriçka (elektrik dəmir yolu qatarı)*; **электричкадин** *elektriçkanın*.

ЭЛЕКТРОАВТОМАТИЗАЦИЯ (-ди, -да) *elektroavtomatlaşdırma*; **электроавтоматизациядин** *elektroavtomatlaşdırmanın*.

ЭЛЕКТРОАВТОМАТИКА (-ди, -да) *elektroavtomatika (elektrik qüvvəsi ilə işləyən avtomatlar)*; **электроавтоматикадин** *elektroavtomatikanın*.

ЭЛЕКТРОАКУСТИКА (-ди, -да) *elektroakustika (səs titrəyişlərinin elektrik titrəyişlərinə və əksinə çevrilməsi, habelə səslərin elektrik cihazları vasitəsilə yazılması və təzədən təkrarlanması məsələləri ilə məşğul olan elm ya texnika sahəsi)*; **электроакустикадин** *elektroakustikanın*.

ЭЛЕКТРОАППАРАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *elektrik aparaturası*; **электроаппаратурадин** *elektrik aparaturasının*.

ЭЛЕКТРОАРМАТУРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *elektrik armaturu*; **электроарматурадин** *elektrik armaturunun*.

ЭЛЕКТРОБУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. elektrobur (elektriklə işləyən burğu)*; **электробурдин** *elektroburun*.

ЭЛЕКТРОВОЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *d.y. elektrovoz (elektrik qüvvəsilə işləyən lokomotiv)*; **электровоздин** *elektrovozun*.

ЭЛЕКТРОГРАФИЯ (-ди, -да) *elektroqrafiya (poliqrafiyada: elektrik və maqnit çap üsüllərinin məcmusu, təzyiqsiz çap)*; **электрографиядин** *elektroqrafiyanın*.

ЭЛЕКТРОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. elektrod (elektrik cərəyanını maye və qazların içinə keçirən plastinka və s.)*; **электроддин** *elektrodun*.

ЭЛЕКТРОДИАГНОСТИКА (-ди, -да) *tib. elektrodiaqnostika (xəstəliklərin elektrik cihazları vasitəsilə müəyyən edilməsi)*; **электродиагностикадин** *elektrodiaqnostikanın*.

ЭЛЕКТРОДИНАМИКА (-ди, -да) *fiz. elektrodinamika*; **электродинамикадин** *elektrodinamikanın*.

ЭЛЕКТРОДИНАМОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *elektrodinamometr (elektrik cərəyanı qüvvəsini ölçən cihaz)*; **электродинамометрдин** *elektrodinamometr*.

ЭЛЕКТРОДРЕНАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. elektrodrenaj (boş torpaqların elektrik vasitəsilə qurudulması və sıxlaşdırılması)*; **электродре-наждин** *elektrodrenajın*.

ЭЛЕКТРОЗАВОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrik zavodu*; **электрозаводдин** *elektrik zavodunun*.

ЭЛЕКТРОИНТЕГРАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrointegrator (differensial tənlikləri kəmiyyətcə həll edən riyazi maşın)*; **электроинтегратордин** *elektrointegratorun*.

ЭЛЕКТРОКАРДИОГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *tib. elektrokardiogram (ürəyin necə işlədiyini göstərən kardiogram)*; **электрокардиограммадин** *elektrokardiogramın*.

ЭЛЕКТРОКАРДИОГРАФИЯ (-ди, -да) *tib. elektrokardiografiya (ürək işlədiyi zaman onda əmələ gələn elektrik hadisələrini qeyd etmək yolu ilə onun vəziyyətini yoxlamaq üsulu)*; **электрокардиографиядин** *elektrokardiografiyanın*.

ЭЛЕКТРОКОМБАЙН (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *k.t. elektrokombayn (elektriklə işləyən kombayn)*; **электрокомбайндин** *elektrokombaynın*.

ЭЛЕКТРОЛИЗ (-ди, -да) *kim. elektroliz (maddənin içindən elektrik cərəyanı keçdikdə onun tərkib hissələrinə ayrılması)*; **электролиздин** *elektrolizin*.

ЭЛЕКТРОЛИТ (-ди, -да) *kim. elektrolit (içərisindən elektrik cərəyanı keçdikdə öz tərkib hissələrinə ayrılan məhlul)*; **электролитдин** *elektrolitin*.

ЭЛЕКТРОЛЮМИНЕСЦЕНЦИЯ (-ди, -да) *elektrolüminessensiya (cisimlərin katod, rentgen və radioaktiv maddələrin buraxdığı şüaların təsiri altında işıq saçması)*; **электролюминесценциядин** *elektrolüminessensiyanın*.

ЭЛЕКТРОМАГНЕТИЗМ (-ди, -да) *elektromaqnetizm (1. elektrik cərəyanının əmələ gətirdiyi maqnit hadisələri; 2. elektro-*

maqnit hadisələrindən bəhs edən elm); **электромагнетизмдин** elektromaqnetizmin.

ЭЛЕКТРОМАГНИТ (-ди, -да) *fiz. elektromaqnit (elektriklə maqnitləşmiş dəmir ya polad)*; **электромагнитдин** elektromaqnitin.

ЭЛЕКТРОМАССАЖ (-ди, -да) *elektromasaj, elektrik cihazları vasitəsilə masaj*; **электромасаждин** elektromasajın.

ЭЛЕКТРОМЕТАЛЛУРГИЯ (-ди, -да) *elektrometallurgiya (elektrik cərəyanı vasitəsilə filizlərdən metal və ərintilər hasil etmə və bu xüsusda elm)*; **электрометаллургиядин** elektrometallurgiyanın.

ЭЛЕКТРОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *elektrometr (elektrikləşmiş cisimlərin potensiallarını ölçmək üçün cihaz)*; **электрометрдин** elektrometrin.

ЭЛЕКТРОМЕТРИЯ (-ди, -да) *elektrometriya (1. potensialların fərqi ölçmək üsulları haqqında elm; 2. geofiziki kəşfiyyat üsullarından biri)*; **электрометриядин** elektrometriyanın.

ЭЛЕКТРОМЕХАНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektromexanik (elektromexanika mütəxəssisi)*; **электромеханикдин** elektromexanikin.

ЭЛЕКТРОМЕХАНИКА (-ди, -да) *tex. elektromexanika (elektrotexnikanın elektrik motorları və maşınlarının qayrılmasından və işlənməsindən bəhs edən bölməsi)*; **электромеханикадин** elektromexanikanın.

ЭЛЕКТРОМОНТАЖ (-ди, -да) *tex. elektromontaj (elektrik avadanlığının və s. quraşdırılması)*; **электромонтаждин** elektromontajın.

ЭЛЕКТРОМОНТЁР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektromontyor*; **электромонтёрдин** elektromontyorun.

ЭЛЕКТРОМОТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. elektrik motoru*; **электромотордин** elektrik motorunun.

ЭЛЕКТРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektron (1. fiz. mənfi elektrikli elektriklənən ən kiçik zərrə atomun tərkib hissəsi; 2. tex. təy-yarə inşaatında işlədilən yüngül maqnezium ərintisi)*; **электрондин** elektronun.

ЭЛЕКТРОНАСОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrik nasosu (elektriklə işləyən nasos)*; **электронасосдин** elektrik nasosunun.

ЭЛЕКТРОНИКА (-ди, -да) *fiz. elektronika (1. fizikanın qazlardakı və boşluqlardakı elektrik hadisələrini tədqiq edən bölməsi; 2. elektrotexnikanın bu hadisələrdən praktika-*

da istifadə edən bölməsi); **электроникадин** elektronikanın.

ЭЛЕКТРООПТИКА (-ди, -да) *elektrooptika (elektrik sahəsinin optik təsiri haqqında elm)*; **электрооптикадин** elektrooptikanın.

ЭЛЕКТРОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex. elektroskop (elektrik yükünün olub olmadığını yoxlamaq üçün cihaz)*; **электроскопдин** elektroskopun.

ЭЛЕКТРОСТАНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *elektrik stansiyası*; **электростанциядин** elektrik stansiyasının.

ЭЛЕКТРОСТАТИСТИКА (-ди, -да) *fiz. elektrostatiatika (fizikanın hərəkətsiz elektrik yükünün xassələrini öyrənən bölməsi)*; **электростатистикадин** elektrostatistikanın.

ЭЛЕКТРОТЕРАПИЯ (-ди, -да) *elektriklə müalicə*; **электротерапиядин** elektrikli müalicənin.

ЭЛЕКТРОТЕРМИЯ (-ди, -да) *elektrotermiya (texnikanın elektrik enerjisini istiliyə çevirmək məsələləri ilə məşğul olan sahəsi)*; **электротермиядин** elektrotermiyanın.

ЭЛЕКТРОТЕХНИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrotexnik (elektrotexnika mütəxəssisi)*; **электротехникдин** elektrotexnikin.

ЭЛЕКТРОТЕХНИКА (-ди, -да) *elektrotexnika (elektrik qüvvəsinin tətbiqi haqqında elm)*; **электротехникадин** elektrotexnikanın.

ЭЛЕКТРОТРАКТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *k.t. elektrik traktoru*; **электротрактордин** elektrik traktorunun.

ЭЛЕКТРОФИЗИОЛОГИЯ (-ди, -да) *elektrofiziologiya (fiziologiyanın orqanizmlərdəki elektrik hadisələrini və elektrikin orqanizmlərə, onların hüceyrələrinə və üzvlərinə təsirini öyrənməklə məşğul olan bölməsi)*; **электрофизиологиядин** elektrofiziologiyanın.

ЭЛЕКТРОФИЛЬТР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *elektrik filtri*; **электрофильтрдин** elektrofilytrin.

ЭЛЕКТРОФОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz. elektrofor (sürtünmə yolu ilə az miqdarda sabit elektrik almaq üçün cihaz)*; **электрофордин** elektroforun.

ЭЛЕКТРОХИМИЯ (-ди, -да) *elektrokimya (fiziki kimyanın elektrik prosesləri ilə kimyəvi proseslər arasındakı əlaqəni tədqiq edən bölməsi)*; **электрохимиядин** elektrokimyanın.

ЭЛЕКТРОХОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elektroxod, elektriklə işləyən gəmi; **электроходдин** elektroxodun.

ЭЛЕКТРУМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) miner. elektrum (qızıl və gümüşün təbii bərk ərintisi); **электрумдин** elektrumun.

ЭЛЕКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) f. sakitləşdirmək, yatırmaq, soyutmaq; **элекъарна** sakitləşdirdi, yatırdı, soyutdu; **ам садавайни элекъариз жезвачир** onu heç kim sakitləşdirə bilmirdi; **за адан хьел элекъарна** mən onun hirsini yatırdım.

ЭЛЕКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) düşmək (suyun səviyyəsi, hərərət); **вацла авай яд элекъна** çayın suyunun səviyyəsi aşağı düşdü; **марф элекъна** yağış kəsildi; **дакIур чка элекъна** şiş çəkildi (yox oldu); 2) *məc.* keçmək, keçib getmək, soymaq; **адан хьел элекъна** onun hirsini soyudu.

ЭЛЕМЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kim., riyaz. element; 2) ünsür; 3) fiz. element (elektrik qüvvəsi hasil edən cihaz); **элементдин** elementin.

ЭЛЕМЕНТАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bəsitlik, sadəlik, səthilik, elementarlıq; **элементарвилин** bəsitliyin, sadəliyin, səthiliyin, elementarlığın.

ЭЛЕРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eleron (təyyarə qanadlarının arxa tərəfində olub onun sağa və ya sola çevrilməsini tənzim edən detal); **элерондин** eleronun.

ЭЛЕС *sif. qəd.* sakit; **элес кас** sakit adam; **хəтчинин бax** Секин.

ЭЛЕЦIУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) əldən düşmək, üzülmək, ləms olmaq (*istidən*); **элецIна** əldən düşdü, üzüldü, ləms oldu; **ам чимивилэй элецIнава** o, istidən ləms olub.

ЭЛИВУН *bax* Иливун.

ЭЛИГУН *bax* Илигун.

ЭЛИЗИУМ (-ди, -да) elizium (1. *qədim yunan əsatirində: axirət, ruhlar aləmi*; 2. *məc. cənnət, behişt*); **элизиумдин** eliziumun.

ЭЛИЗИЯ (-ди, -да) dilç. eliziya (*ikinci söz saittə başlandıqda birinci sözün axırındaki saitin düşməsi hadisəsi; məs.: azərbaycanca Əli-əkbar – Ələkbər və s.*); **элизиядин** eliziyanın.

ЭЛИКСИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) farm. eliksir (*bitki cövhərinin spirt, efir yağları və ya turşu məhlulu*); **эликсирдин** eliksirin.

ЭЛИТА I (-ди, -да) elita (*cəmiyyətin öndə gedən nümayəndələri*); **элитадин** elitanın.

ЭЛИТА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *k.t.* elita (*bitki və ya heyvanların ən seçmə, ən yaxşı nüsxələri*); **элитадин** elitanın.

ЭЛИТИУН *f. qəd.* ötmək.

ЭЛИФ // **ИЛИФ** (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* 1) əlif (*ərəb əlifbasının ilk hərfi*); 2) yazıb-oxumaq; **элифдин** əlifin; **ада цийиз элифар чирзава** o, təzəcə yazıb-oxumaq öyrənir.

ЭЛИФАР *dan.* əlifba, əlifba kitabı.

ЭЛИФА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əlifba, əlifba kitabı; **элифадин** əlifbanın, əlifba kitabının; **хəтчинин бax** Гьарфарган.

ЭЛИФАРУН *bax* Илифарун.

ЭЛИФУН *bax* Илифун.

ЭЛИЧУН I, II *bax* Иличун I, II.

ЭЛКЪВЕЗ: **Элкъуьн** *felinin məqsəd forması; бax* Элкъуьн.

ЭЛКЪВЕЙ I: **Элкъуьн** *felinin feli sifət forması; бax* Элкъуьн.

ЭЛКЪВЕЙ II *sif.* girdə, yumru, dəyirmi; **элкъвей къван** yumru daş; **элкъвей кьуьл(ер)** iti rəqs; **элкъвей стол** dəyirmi stol; **элкъвей чин** girdə sifət.

ЭЛКЪВЕНА: **Элкъуьн** *felinin keçmiş zaman forması; бax* Элкъуьн.

ЭЛКЪВЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dövrə, silsilə; **элкъвєрдин** dövrənin, silsilənin.

ЭЛКЪВЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* vergül; **элкъвєрдин** vergülün.

ЭЛКЪУЬГЪ: **Элкъуьн** *felinin əmr forması; бax* Элкъуьн.

ЭЛКЪУЬН (-веда, -вена; -вез, -везва; -уьгъ, -вен, -уьрай, -вемир) *f.* 1) fırlanmaq, hərlənmək, dolanmaq, aylanmaq, dövrə vurmaq; **элкъвєна** fırlandı, hərləndi, dolandı, aylandı, dövrə vurdu; 2) çevrilmək, dönmək; **ам къвалахъ элкъвєна** o, yanı üstə çevrildi; **ам кIвализ элкъвєна** o, evə döndü; **зун ада-лай элкъвєч** mən ondan imtina etməgəm, mən ondan üz döndərməgəm; **лугъумир – лагъай-далай элкъвємир** *mis.* bir sözü demə, dedinsə, dönmə; **югъ няних элкъвєзвай** *məc.* gün axşam olurdu; **гапурдин мез элкъвєнва** хəncərin tiyəsi күtləşib; 3) qayıtmaq, geri dönmək; **элкъвєдай тIварцIизвєз** *gram.* qayıdış əvəzliyi; 4) çevrilmək, dönmək; **чи хиялар гъакъикъатдиз элкъвєзва** *məc.* хəyal-larımız həqiqətə çevrilir; **бугъдиз элкъуьн** buxara çevrilmək; **абурун гатфарни**

хуьтгуьз элкьвенва onların yazı da qışa döñüb; 5) getmək; гъаваяр гатфарихъ элкьвенва havalar yaza doğru gedir; 6) *məs.* yönəlmək, üz qoymaq, cummaq, yerimək; atılmaq, hücum etmək; ам зал элкьвена о, мәнә һүсүм өтди; вирибурун вилер адал элкьвена һамının gözleri ona dikildi; гафунилай элкьуьн sözüндән dönmək; ♦ рикI элкьуьн үрәyi bulanmaq; фикирдилай элкьуьн fikrin- дән dönmək.

ЭЛКЪУЪРУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) 1) fırlatmaq, һөрлөтмөк, айландırmaq, dolandırmaq; элкьуьрна fırlatdı, һөрлөтди, айландырди, dolandırdı; элкьуьрна юкьва тун mühasirəyə almaq; 2) çevirmək, döndərmək; чин экуьнихъ элкьуьрна үзүнү işığа төрәf çevirdi; векьер элкьуьрун otları çevirmək; зарафатдиз элкьуьрун zarafata çevirmək; 3) qaytarmaq; бурж элкьуьрун borcu qaytarmaq; 4) бүкмөк, бүрүмөк; чар элкьуьрун kağıza бүкмөк, kağızla бүрүмөк; 5) yönəltmək, döndərmək; 6) saldırmaq, qısırtmaq, salıdırmaq; 7) əksinə yönəltmək, qarşılaşdırmaq; 8) imtina etmək; 9) tərçümə etmək; ада Саадин эсерар лезги чалаз элкьуьрна о, Sədinin əsərlərini ləzgi dilinə tərçümə etdi.

ЭЛИК *sif. köhn.* xalqa məxsus, ictimai.

ЭЛИКЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* ictimai yer; эликлухдин ictimai yerin.

ЭЛЛИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ellin (*qədim yunanların adı*); эллиндин ellinin.

ЭЛЛИНГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ellinq (1. *dəniz. sahilində gəmi çanağının qurulduğu yer*; 2. *av. dirijabl və aerostatların saxlandığı yer*); эллингдин ellinqin.

ЭЛЛИНИЗМ (-ди, -да) ellinizm (1. *qədim yunan dilindən başqa dillərə keçmiş xüsusiyyət*; 2. *ellin mədəniyyəti*); эллинизмдин ellinizmin.

ЭЛЛИНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ellinist (*qədim yunan dili və ədəbiyyatı mütəxəssisi*); эллинистдин ellinistin.

ЭЛЛИПС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ellips (1. *riyaz. konus və ya silindrin müstəvi ilə kəsişməsindən hasil olan qapalı əyri xətt*; 2. *dilç. cümlədə asanlıqla anlaşılan sözün buraxılması*); эллипсдин ellipsin.

ЭЛЛИПСИС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dilç. ellipsis (*ifadənin asanlıqla bərpa edila bilən hər hansı bir ünsürünün atılması*; *məs.* “Acılığundan yemək olmur, şirinliyindən atmaq” (*olmur*)); эллипсисдин ellipsisin.

ЭЛЛИПСОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ellipsograf (*ellips çəkmək üçün alət*); эллипсографдин ellipsografin.

ЭЛЛИПСОИД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* ellipsoid (*ellipsin oxlarından birinin ətrafında fırlanması nəticəsində alınan yumurtaşəkilli həndəsi cisim*); эллипсоиддин ellipsoidin.

ЭЛОДЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bot.* elodeya (*akvariumlarda yetişdirilən bəzək bitkisi*); элодеядин elodeyanın.

ЭЛУЪКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) һүрмөүә məcbur etmək, һүрдүрмөк; 2) döyüşməyə, savaşağa məcbur etmək (*heyvanları*), savaşıdırmaq; кицлер элуькьарун itləri savaşıdırmaq; какаяр элуькьарун yumurta döyüşdürmək.

ЭЛУЪКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) һүрмөк; элуькьна һүрдү; квалин угьридал кицI элуькьдач *mis.* it ev oğrusuna һүрмөз; кицI элуькьда, карван фида *mis.* it һүрө, karvan keçәр; ам кицI хьиз элуькьзава *məs.* о, it kimi һүрүр; 2) dalaşmaq, savaşmaq, döyüşmək (*heyvanlar və quşlar haqqında*); клеклер элуькьзава xoruzlar döyüşür.

ЭЛУЪХЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) söndürmək, keçirmək; цIай элуьхъарун оду söndürmək; лампа элуьхъарун lampanı keçirmək.

ЭЛУЪХЪУЪН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) sönmək, keçmək; элуьхъна söndü, keçди.

ЭЛХЕН: элхен-гелхен elxen-gelxen (*qədim ləzgi təqvimində ay adı – aprelin 10-dan 15-dək olan müddət*).

ЭЛЧУЪКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yastılatmaq, yastılaştırmaq; элчуькьарна yastılatdı, yastılaşırdı.

ЭЛЧУЪКЪ: элчуькь хьун yastılaşmaq, yastılanmaq.

ЭЛЧУЪХ: элчуьх хьун *f.* solmaq (*bitki haqqında*).

ЭЛЧУЪХУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) solmaq (*bitki haqqında*); элчуьхна soldu; пешер элчуьхна yarpaqlar soldu.

ЭЛЬДОРАДО (-ди, -да) *köhn.* eldorado (*əfsanəvi sərvətlər və xariqələr ölkəsi*); эльдорадодин eldoradonun.

ЭЛЬЗЕВИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) elzevir (*XVI-XVII əsrlərdə Elzevir adlı ailəyə məxsus məşhur holland mətbəələrində çap olunmuş*

çox qiymətli sayılan kitablar); эльзевирдин elzevirin.

ЭЛЬФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *mif.* elf (*Almaniya və Skandinaviya əsətirində: pəri*); эльфдин elfin.

ЭЛЮВИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *geol.* elüvium (*dağ süxurlarının tin-tin hissələri və sınıqları*); элювийдин elüviumun.

ЭЛЯ: Элягъун *felinin əmr forması*; бax Элягъун.

ЭЛЯГЪУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) götürmək, çıxartmaq; ада и шейэр инлай эяна о, бу şeyləri buradan götürdü (çixartdı); **кIвалахдилаь эяна тас.** işdən çıxartdı; 2) ötmək, keçmək, ötüb keçmək; 3) qayıрмаq, hazırlamaq (əl ilə); 4) oynatmaq, tərрətmək, atmaq; yelləmək; əl eləmək; **гьил элягъун** əl yelləmək; **шапка элягъун** şарка yelləmək; 5) qurtarmaq, azad etmək; **♦ кьил элягъун** başı ilə göstərmək, başı ilə salam vermək, başı ilə razılıq vermək; **са сивел элягъун** qəyanaltı etmək; **компьютердал элягъун** kompyuterdə yazmaq; **элягъиз кьачун** qısa almaq; элягъун-телягъун əlləşmək.

ЭЛЯДУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* Алудун.

ЭЛЯЗ: Элягъун *felinin murad forması*; бax Элягъун.

ЭЛЯНА: Элягъун *felinin keçmiş zaman forması*; бax Элягъун.

ЭЛЯСУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) *bax* Илिसун.

ЭЛЯЧIУН (-да, -на; -из, -зава; 0//а, -ин, -рай, -мир) keçmək, addamaq, ашмаq; элячIна кеçди, addadı, ашди; **маса месэладал элячIун** başqa məsələyə keçmək; элячIна фин уан кеçтəк, ötüb кеçтəк; **♦ кIвалахдилаь элячIун** işdən çixmaq.

ЭМАНАЦИЯ (-ди, -да) *fiz.* 1) emanasiya, şüalanma, şüa buraxma; 2) *kim.* radonun köhnəlmiş adı; эманациядин emanasiyanın.

ЭМБАРГО (-ди, -да) *iqt.* embarqo (1. *bir ölkəyə mal gətirilməsinin və ya oradan mal çıxarılmasının qadağan edilməsi*; 2. *bir dövlətin cəza tədbiri olaraq başqa dövlətlərə məxsus gəmilərin öz limanına girməsini, yaxud oradan çıxmasını qadağan etməsi*); эмбаргодин embarqonun.

ЭМБИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əmbiz (*ləzgilərin qədim çəki vahidi: 1 əmbiz 5 tona bərabərdir*); эмбиздин əmbizin.

ЭМБЛЕМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) emblem, nişan, əlamət, rəmz; эмблемадин emblem, nişanın, əlamətin, rənzin.

ЭМБОЛИЯ (-ди, -да) *tib.* emboliya (*qan damarlarının və ya limfatik damarların, qanın yaxud limfanın gətirdiyi yad hissəciklərlə (embollarla) tutulması*); эмболиядин emboliyanın.

ЭМБРИОГЕНЕЗ (-ди, -да) *biol.* embriogenez (*embrional inkişaf prosesi*); эмбриогенездин embriogenezin.

ЭМБРИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) embrioloq (*embriologiya mütəxəssisi*); эмбриологдин embrioloqun.

ЭМБРИОЛОГИЯ (-ди, -да) embriologiya (*biologiyanın rüşeymlərin (embrionların) inkişafından bəhs edən bölməsi*); эмбриологиядин embriologiyanın.

ЭМБРИОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *biol.* rüşeym, embrion; эмбриондин rüşeymin.

ЭМЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) bibi; эмедин bibinin; эмедин руш bibiqızı; эмедин хва bibioğlu.

ЭМЕДБУР bibigil.

ЭМЕННИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) əmlak, mülk; mal, var; 2) yadigar; эменнин əmlakin, mülkün; malın, varın; yadigarın.

ЭМИГРАНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mühacir; эмигрантдин mühacirin.

ЭМИГРАНТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) mühacirlik; эмигрантвалин mühacirliyin.

ЭМИГРАЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) mühacirət, mühacirlər; эмиграциядин mühacirətin, mühacirlərin; эмиграциядиз фин mühacirət etmək (*başqa ölkəyə köçтəк*).

ЭМИН *sif.* etibarlı, vəfalı, sədaqətli; амвичин уьмуьрдин юлдашдиз эхирдал кьван эмин яз амуькьна о, ахıа kimi həyat yoldaşına vəfalı qaldı.

ЭМИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -ра, -ин, -рай, -мир) əmin etmək; эминарна əmin etdi.

ЭМИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) etibarlılıq, vəfahlıq, sədaqətlik; 2) təhlükəsizlik, əminlik; эминвалин etibarlılıqın, vəfahlıqın, sədaqətliyi; təhlükəsizliyin, əminliyin.

ЭМИНОВЕД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) emiņunas (*dahi ləzgi şairi Yetim Eminin həyat və yaradıcılığını tədqiq edən peşəkar*); эминоведдин emiņunasın.

ЭМИР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əmr; эмирдин əmirin; эмир гун əmr vermək; эмир авун əmr etmək.

ЭМИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əmir; эмирдин əmirin; ам са чҭехи вилаятдин эмир тир о, бөүк bir vilayətin əmiri idi.

ЭМИРИТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) emiriton (*elektriklə işləyən dilli musiqi aləti*); эмиритондин emiritonun.

ЭМИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Эмир (эмир авун).

ЭМИССАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) emis-sar (*siyasi təşkilat və ya dövlət təşkilatı tərəfindən məxfi tapşırıqla başqa bir ölkəyə göndərilən şəxs; gizli agent*); эмиссардин emissarın.

ЭМИССАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) emissarlıq; эмиссарвалин emissarlığın.

ЭМИССИЯ I mal. emissiya (*qiymətli kağızlar, bank biletləri və kağız pullar buraxılması*).

ЭМИССИЯ II fiz. emissiya (*bərk və ya maye cisimlərin boşluğa, yaxud qazaoxşar mühitə elektron, ion buraxması*).

ЭМИТЕНТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mal. emitent (*bank biletləri, qiymətli kağızlar, kağız pullar buraxan idarə*); эмитентдин emitentin.

ЭМЛЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əmi; эмледин əminin; бax Амле; хəмчинин бax Ими.

ЭМОЦИОНАЛ sif. emosional.

ЭМОЦИОНАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) emosionallıq; эмоционалвалин emosionallığın.

ЭМОЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) həyəcan, təəssüf, hiss, emosiya; эмоциядин həyəcanın, təəssüfün, hissın, emosiyanın.

ЭМПИРЕЙ (-ди, -да) qəd. 1) empirey (*qədim yunanların təsəvvürünə görə, göyün od və işıq ilə dolu olan ən yüksək təbəqəsi*); эмпирейдин empireyin; 2) məс. arş, asiman.

ЭМПИРИЗМ (-ди, -да) fəls. empirizm (*idrak üçün yalnız hissi qavrayışı, təcrübəni əsas qəbul edən fəlsəfi cərəyan*); эмпиризмдин empirizmin; ♦ галчлур жезвай эмпиризм sürүнөн empirizm (*tədqiq edilən hadisələrə dar, məhdud, işbazcasına münasibət*).

ЭМПИРИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəls. empirik (*empirizm tərəfdarı*); эмпирикдин empiriklin.

ЭМПИРИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) empiriklik; эмпириквалин empirikliyin.

ЭМПИРИОКРИТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) fəls. empiriokritik (*empiriokritisizm tərəfdarı*); эмпиріокритикдин empiriokritikin.

ЭМПИРИОКРИТИЦИЗМ (-ди, -да) fəls. empiriokritisizm (*XIX əsrin axırlarında və XX əsrin əvvəllərində meydana çıxmış, maddi aləmin obyektiv varlığını inkar edən, marksizmə zidd subyektiv idealist fəlsəfi cərəyan*); эмпиріокритицизмдин empiriokritisizmin.

ЭМПИРИОМОНИЗМ (-ди, -да) fəls. empiriomonizm (*empiriokritisizmin bir növü*); эмпиріомонизмдин empiriomonizmin.

ЭМПИРИОМОНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) empiriomonist (*empiriomonizm tərəfdarı*); эмпиріомонистдин empiriomonistin.

ЭМПИРИЯ (-ди, -да) empiriya (1. *insan təcrübəsi; xarici aləmin hiss orqanları vasitəsilə dərk edilməsi*; 2. *eksperimentdən fərqli olaraq, təbii şəraitdə müşahidə*); эмпириядин empiriyanın.

ЭМУ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) zool. emu (*Avstraliyada yaşayan dəvəquşuya oxşar quş*); эмудин emunun.

ЭМУЛЬГАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kim. emulqator (*emulsiyalar əmələ gəlməsinə yardım edən maddə*); эмульгатордин emulqatorun.

ЭМУЛЬСИН (-ди, -да) emulsin (*badamın tərkibində olan zülali maddə*); эмульсиндин emulsinin.

ЭМУЛЬСИЯ (-ди, -да) emulsiya (1. *kim. bir mayenin başqa maye içərisində əriməyib qalan mikroskopik zərrələri*; 2. *foto kağızı və ya plyonkası üzərinə çəkilən həssas maddə*); эмульсиядин emulsiyanın.

ЭМФАЗА (-ди, -да) dilç. emfaza (1. *nitqdə təmtəraq, həyəcanlılıq*; 2. *danışarkən bəzi səslərin çətinliklə tələffüz edilməsi*); эмфазадин emfazanın.

ЭМФИЗЕМА (-ди, -да) tib. emfizema (*xəstəlik nəticəsində bədənin bir yerində həddindən artıq hava ya qaz yığılması*); эмфиземадин emfizemanın.

ЭНБЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dəyirman detalı; энбердин dəyirman detalının.

ЭНГАРМОНИЗМ (-ди, -да) enharmonizm (*yüksəkliyi eyni, adları isə müxtəlif olan səslərin bərabərləşdirilməsi və eyniləşdirilməsi*); энгармонизмдин enharmonizmin.

ЭНГЕЛ: энгел авун *f.* əngəl etmək, yubatmaq, ləngitmək.

ЭНГЕЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Энгелун.

ЭНГЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ləngimə, yubanma, gecikmə, əngəl, çətinlik; энгелвилин* *ləngimənin, yubanmanın, gecikmənin, əngəlin, çətinliyin.*

ЭНГЕЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Энгел (энгел авун).

ЭНДАРТЕРИИТ (-ди, -да) *tib. endarteriti (arteriyaların daxili qişasının iltihabı); эндартериитдин* *endarteriitin.*

ЭНДЕМ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot., zool. endem (ancaq müəyyən bir yerdə (ölkədə, ərazidə) yayılmış bitki ya heyvan); эндемдин* *endemin.*

ЭНДЕМИК *sif. tib. endemik, yerli, müəyyən bir yerə xas olan (xəstəlik).*

ЭНДЕМИЯ (-ди, -да) *endemiya (bir yerdə yoluxucu xəstəliyin daim mövcud olması); эндемиядин* *endemiyanın.*

ЭНДОГАМИЯ (-ди, -да) *etn. endoqamiya (ancaq öz qohumundan, tayfasından, ictimai qrup içərisindən evlənmək adəti); эндогамиядин* *endoqamiyanın.*

ЭНДОГЕН *sif. endogen (daxili səbəblərlə izah edilən).*

ЭНДОДЕРМА (-ди, -да) *bot. endoderma (bitkilərin gövdə və köklərində bütün daxili toxumaları örtən hüceyrə təbəqəsi); эндодермадин* *endodermanın.*

ЭНДОКАРДИЙ (-ди, -да) *anat. endokardi (ürəyin daxili qişası); эндокардийдин* *endokardinin.*

ЭНДОКАРДИТ (-ди, -да) *tib. endokardit (ürəyin daxili qişasının iltihabı); эндокардитдин* *endokarditin.*

ЭНДОКРИНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *endokrinoloq (endokrinologiya mütəxəssisi); эндокринологдин* *endokrinologun.*

ЭНДОКРИНОЛОГИЯ (-ди, -да) *fiziol. endokrinologiya (daxili ifrazat vəzilərdən bəhs edən elm); эндокринологиядин* *endokrinologiyanın.*

ЭНДОСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib. endoskop (bədənin daxili boşluqlarını, məs.: qarın boşluğunu, sidik borusunu və s. işıqlandıraraq müayinə etmək üçün cihaz).*

ЭНДОСКОПИЯ (-ди, -да) *tib. endoskopiya (bədən boşluqlarının endoskop*

vasitəsilə müayinəsi); эндоскопиядин *endoskopiyanın.*

ЭНДОТЕРМИК *sif. kim. endotermik, istilikudan.*

ЭНДШПИЛЬ (-ди, -да) *şahm. endşpil (şahmat oyununun son mərhələsi); эндшпилдин* *endşpilin.*

ЭНЕОЛИТ (-ди, -да) *arxeol. eneolit (neolitdən tunc əsrinə keçid dövrü); энеолитдин* *eneolitinin.*

ЭНЕРВАЦИЯ (-ди, -да) *tib. enervasiya (əzəb zəifliyi); энервациядин* *enervasiyanın.*

ЭНЕРГЕТИЗМ (-ди, -да) *fəls. energetizm (XX əsrin əvvəlində təbiyyatçılar arasında meydana çıxmış mürtəce idealist cərəyanı); энергетизмдин* *energetizmin.*

ЭНЕРГЕТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *energetik (energetika mütəxəssisi); энергетикдин* *energetikin.*

ЭНЕРГЕТИКА (-ди, -да) *energetika (1. fizikanın enerji bəhsi; 2. texnikanın enerjinin müxtəlif növlərinin tətbiqi və onlardan istifadə üsullarından bəhs edən bölməsi); энергетикадин* *energetikanın.*

ЭНЕРГИЯ (-ди, -да) *fiz. ener-giya, enerji; энергиядин* *energiyanın, enerjinin.*

ЭНКЕВЕДЕ (-ди, -да) *köhn. daxili işlər nazirliyi; энкеведедин* *daxili işlər nazirliyinin.*

ЭНКЕВЕДЕВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *nazirlik (daxili işlər nazirliyində rəhbərlik edən adamın vəzifəsi); энкеведедин* *кьуллаугь* *daxili işlər naziri vəzifəsi.*

ЭНКЛИТИКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dilç. enklitika (öz vurğusunu itirmiş və vurğusu olan sözdən sonra gəlib, vurğu cəhətdən onunla bir tam təşkil edən söz); энклитикадин* *enklitikanın.*

ЭНТЕРИТ (-ди, -да) *enterit (nazik bağırsaqların iltihabı); энтеритдин* *enteritin.*

ЭНТОМОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *entomoloq (entomologiya mütəxəssisi); энтомологдин* *entomoloqun.*

ЭНТОМОЛОГИЯ (-ди, -да) *entomologiya (zoologiyanın həşərat (böcəklər) bəhsi); энтомологиядин* *entomologiyanın.*

ЭНТУЗИАЗМ (-ди, -да) *entuziazm; энтузиазмдин* *entuziazmın.*

ЭНТУЗИАСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *entuziast (bütün qüvvəsilə, böyük şövq və*

həvəslə işləyən adam); энтузиастдин entuziastın.

ЭНЦЕФАЛИТ (-ди, -да) *tib.* ensefalit (*beynin iltihabı*); энцефалитдин ensefalitin.

ЭНЦИКЛИКА (-ди, -да) ensiklika (*Roma papasının siyasət, din, əxlaq və s. məsələlərə aid bütün katolıklərə müraciəti*); энцикликадин ensiklikanın.

ЭНЦИКЛОПЕДИЗМ (-ди, -да) ensiklopedizm (*elmin müxtəlif sahələrində məlumatı olma, hərtərəfli təhsil, məlumat*); энциклопедизмдин ensiklopedizmin.

ЭНЦИКЛОПЕДИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ensiklopedist (*1. hərtərəfli məlumatı olan adam; 2. tar. XVIII əsrin sonlarında Fransada nəşr edilən “Ensiklopediya” ətrafına toplanmış qabaqcıl mütəfəkkirlər qrupuna mənsub adam*); энциклопедистдин ensiklopedistin.

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ensiklopediya (*biliyin bütün yaxud ayrı-ayrı sahələrinə dair sistemə salınmış məlumat kitabı, qamusu*); энциклопедиядин ensiklopediyanın.

ЭЗОЙ *sif. geol.* eozoy; эзойдин эра eozoy erası (*paleozoy erasından qabaqkı geoloji dövr*).

ЭОЛИТ *arxeol.* eolit (*1. daş dövrünün ən qədim mərhələsi; 2. bu dövrə aid ibtidai daş alət*).

ЭПЕНТЕЗА (-ди, -да) *dilç.* epenteza (*sözün ortasına səs daxil edilməsi*); эпентезадин epentezanın.

ЭПИГОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epigon, təqlidçi (*özünün müstəqil yaradıcılıq siması olmayıb, hər hansı bir bədii, ədəbi, elmi və başqa cəryanı təqlid edən adam*); эпигондин epigonun.

ЭПИГОНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) epigonluq, təqlidçilik; эпигонвалин epigonluğun, təqlidçiliyin.

ЭПИГРАММА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) epigram (*qədim yunanlarda: qəbir daşında, ictimai binalarda və s. yadigarlıq yazı*); 2) həcv; эпиграммадин epigramın.

ЭПИГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epigraf (*1. qədim yunanlarda: kitabə, qəbir daşları üzərində yazı; 2. bir əsərin başında və ya onun ayrı-ayrı fəsilələrinin başında yazılan qısa mətn: cümlə, zərbi-məsəl, hikmətli söz və s.*); эпиграфдин epigrafın.

ЭПИГРАФИКА (-ди, -да) epigrafika (*qədim kitabələri tədqiq etməklə məşğul olan*

yardımçı tarix elmi); эпиграфикадин epigrafikanın.

ЭПИГРАФИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epigrafçı (*epigrafika mütəxəssisi*); эпиграфистдин epigrafçının.

ЭПИДЕМИОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epidemioloq (*epidemiologiya mütəxəssisi*); эпидемиологдин epidemioloqun.

ЭПИДЕМИОЛОГИЯ (-ди, -да) epidemiologiya (*yoluxucu xəstəliklərin törəyib yayılmasından və onların qarşısını alma üsullarından bəhs edən elm*); эпидемиологиядин epidemiologiyanın.

ЭПИДЕМИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) epidemiyə (*hər hansı bir yoluxucu xəstəliyin geniş yayılması*); эпидемиядин epidemiyanın; эпидемия гьатун epidemiyanın yayılması.

ЭПИДЕРМА (-ди, -да) epiderma (*1. anat. heyvan dərisinin üst qatı; 2. bot. bəzi bitkilərin örtük toxumaları*); эпидермадин epidermanın.

ЭПИДИАСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epidiaskop (*həm şəffaf, həm də şəffaf olmayan şəkilləri ekranda göstərmək üçün optik cihaz*); эпидиаскопдин epidiaskopun.

ЭПИЗОД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epizod (*1. hadisə, təsadüf, vəqiə; 2. məc. səhnə; 3. ədəb. bir ədəbi əsərin az-çox müstəqil olan bir parçası*); эпизоддин epizodun.

ЭПИЗОДИК *sif.* epizodik.

ЭПИЗОДИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) epizodiklik; эпизодиквалин epizodikliyin.

ЭПИЗООТИЯ (-ди, -да) bayt. epizootiya (*qaramalın hamısının eyni zamanda yoluxucu xəstəliyə tutulması, heyvanlara azar düşməsi*); эпизоотиядин epizootiyanın.

ЭПИЗООТОЛОГИЯ (-ди, -да) epizootologiya (*kənd təsərrüfatı heyvanlarının yoluxucu xəstəliklərini öyrənən və onlarla mübarizə üsulları ilə məşğul olan elm*); эпизоотологиядин epizootologiyanın.

ЭПИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ədəb. epik əsərlər yazan adam; эпикдин epik əsərlər yazan adamın.

ЭПИКА (-ди, -да) ədəb. epika, epik şeirlər, epik əsərlər; эпикадин epikanın, epik şeirlərin, epik əsərlərin.

ЭПИКАРД (-ди, -да) anat. epikard (*ürəyin xarici qişası*); эпикарддин epikardın.

ЭПИКАРДИТ (-ди, -да) *tib.* epikardit (*ürəyin xarici qişasının iltihabı*); эпикардит-

дин epikarditin.

ЭПИКРИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* epikriz (*xəstəlik tarixi vərəqinin axırında yazılan, xəstəlik haqqında son nəticə, qərar*); **эпикриздин** epikrizin.

ЭПИКУРИЗМ (-ди, -да) epikürçülük (1. *qədim yunan materialist filosofu Epikürün dinə qarşı yönəldilmiş fəlsəfi nəzəriyyəsi*; 2. *həyatın mənasını kefdə, eys-ışrətdə, rahat həyatda görə burlua dünyagörüüşü*); **эпикуризмдин** epikürçülüyün.

ЭПИКУРЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) *fəls.* epikürçü (*Epikür fəlsəfəsi tərəfdarı*); 2) *məc.* zövq və nəşəni hər şeydən üstün tutan adam, kefcil, işrətpərəst; **эпикурчидин** epikürçünün.

ЭПИЛЕПСИЯ (-ди, -да) *tib.* epilepsiya (*özündəngətmə xəstəliyinin bir növü*); **эпилепсиядин** epilepsyanın.

ЭПИЛЕПТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* epileptik (*epilepsiya xəstəliyi olan adam*); **эпилептикдин** epileptikin.

ЭПИЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) *ədəb.* epiloq (*ədəbi əsərdə: qəhrəmanların sondakı taleyindən xəbər verən son fəsil*); 2) *məc.* son, xatəmә; **эпилогдин** epiloqun.

ЭПИПАЛЕОЛИТ (-ди, -да) epipaleolit (*paleolitdən sonra gələn və erkən mezolitə müvafiq olan arxeoloji dövr*); **эпипалеолитдин** epipaleolitın.

ЭПИСКОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *fiz.* episkop (*tutqun şəkilləri və ya cisimləri işıq vasitəsilə ekranda göstərmək üçün optik cihaz*); **эпископдин** episkopun.

ЭПИСТОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* epistola, namə, məktub; məktub şəklində ədəbi əsər; **эпистоладин** epistolanın.

ЭПИСТОЛЯР epistolyar; məktub şəklində yazılmış.

ЭПИСТРОФА (-ди, -да) epistrofa (*eyni söz ya cümlənin təkrarından ibarət ifadə tərzii*); **эпистрофадин** epistrofanın.

ЭПИТАЛАМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* epitalama (*antik poeziyada: toy məhnəsi, evlənmə münasibətilə yazılmış şeir*); **эпиталамадин** epitalamanın.

ЭПИТАФИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) epitafiya (*məzar kitabəsi, başdaşı yazıları*); **эпитафиядин** epitafyanın.

ЭПИТЕЛИЙ (-ди, -да) *anat.* epiteli (*əzələlərin və bədən boşluqlarının üstünü örtən toxuma*); **эпителийдин** epitelinin.

ЭПИТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* epitet, vəsf; **эпитетдин** epitetin.

ЭПИФИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *anat.* epifiz (1. *beynin üst çıxıntısı "əzgilvari vəzi"*; 2. *boruvari sümüyün ucu*); **эпифиздин** epifizin.

ЭПИФИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* epifit (*başqa bitki üzərində yaşayan, lakin parazit olmayan, yəni həmin bitkidən qidalanmayan bitki*); **эпифитдин** epifitin.

ЭПИФОРА (-ди, -да) *ədəb.* epifora (*bir-birinə yaxın olan sətir, qafiyə və sözlərin axırında eyni sözlərin, söz birləşmələrinin təkrarından ibarət stilistik üsul*); **эпифорадин** epiforanın.

ЭПИЦЕНТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) *geol.* episentr (*zəlzələ mərkəzi; yer səthinin bilavasitə zəlzələ mənbəyi üzərində olan sahəsi*); **эпицентрдин** episentrin.

ЭПИЦИКЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *riyaz.* episikl (*mərkəzi digər bir dairə üzərində bir bərabərdə hərəkət edən dairə*); **эпициклдин** episiklin.

ЭПОЛЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* epolet (*bəzəkli paqon*); **эполетдин** epoletin.

ЭПОНЖ (-ди, -да) eponj (*parça növü*); **эпонждин** eponjun.

ЭПОПЕЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ерорeya, qəhrəmannamə (*qəhrəmanlıq dastanı*); **эпопеядин** ерорeyanın.

ЭПОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ədəb.* epos, dastan; эпосдин eposun; **лезги халкьдин «Шарвили» эпосдих кьве агьзур йисан тарихар ава лəзги халқının «Şarvili» eposunun iki min illik tarixi var.**

ЭПОХА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) dövr, tarix, zaman, əsr; эпохадин dövrün, tarixin, zamanın, əsrin.

ЭПЮР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) epür (*fiqur proyeksiyalarının düz səth üzərində çertyoju*); **эпюрдин** epürün.

ЭРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) era (*tarixin başlangıcı*); 2) dövr; 3) *geol.* era (*Yer tarixinin ən böyük xronoloji bölgüsü*); **эрадин** eranın.

ЭРАН (-ди, -да) *qəd.* İran; **Эрандин** İranın.

ЭРГ (-ди, -да) *fiz.* erq (*iş və enerji ölçüsü vahidi*); **эргдин** erqin.

ЭРГОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) erqograf (*əzələlərin işini cizgilər şəklində göstərən cihaz*); **эргографдин** erqografın.

ЭРГОМЕТР (-ди, -да; -ияр, -ийри, -ийра) erqometr (*orqanizmin işləmək qabiliyyətini və işlədiyi zaman onda əmələ gələn funksional dəyişiklikləri tədqiq etmək üçün cihaz*); эргометрдин erqometrin.

ЭРГОТИЗМ (-ди, -да) tib. erqotizm (*içinə qaraca düşmüş çörəkdən zəhərlənmə nəticəsində əmələ gələn xəstəlik*); эрготизмдин erqotizmin.

ЭРЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) ere (*Skandinaviya ölkələrində xırda pul*); эредин erenin.

ЭРЕЗ: эрез-мерез хьун *f.* 1) sağlamlıq cəhətdən zəifləmək; 2) yoxsullaşmaq.

ЭРЕКЦИЯ (-ди, -да) fiziol. ereksiya (*insanın ya heyvanın bəzi toxumalarının (xüsusilə tənəsil ələtinin) fizioloji işləməsi*); эрекциядин ereksiyanın.

ЭРЕКЪ (-ди, -да) араq; эрекъдин араqın; эрекъ хьун араq içmək; эрекъ члугун араq çəkmək.

ЭРЕКЪИСТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* араqistan (*араq çох içилən yer*); эрекъистандин араqistanın.

ЭРЕЛ *sif. qəd.* sağlam.

ЭРЕЛ ХЪХЬУН *f.* sağlamlaşmaq; ам кьве вацран кьене эрел хъхъана о, iki ay ərzində sağaldı.

ЭРЕМЕК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) sonsuz, qısır; 2) faydasız, səmərəsiz; эремеқдин sonsuzun, qısırın; faydasızın, səmərəsizin.

ЭРЕМЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) sonsuzluq, qısrılıq; 2) faydasızlıq, səmərəsizlik; эремеқвилин sonsuzluğun, qısrılığın; faydasızlığın, səmərəsizliyin.

ЭРЕН (-а, -а) *qəd.* Eren (*ləzgilərin qədim güts dinində dəniz və çaylar allahı*); Эренан Erenin.

ЭРЕН ВАХАР (-и, -а) *qəd.* Eren bacıları (*Erenin qızları*); Эрен вахарин Eren bacılarının.

ЭРЕНЛАР (-ди, -да) Erenlər (*Şal-buzdağda (Dağıstan) ibadətgahların yerləşdiyi ərazi*); Эренлардин Erenlərin.

ЭРЕТИЗМ (-ди, -да) tib. eretizm, əsəbiilik; эретизмдин eretizmin, əsəbiliyin.

ЭРЗИМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) arzu, dilək, istək, xahiş; эрзимандин arzunun, diləyin, istəyin, xahişin; вун акун зи эрзиман я səni görmək mənim arzumdur; эрзиман кьилиз акьудун arzunun yerinə yetirmək; эрзиман тир ən əziz, ən istəкли, ən

qiymətli, müqəddəs; эрзиман хьун çох arzu etmək, istəmək, həsrət çəkmək, ... həsrətində olmaq; 2) kişi adı – Эрзиман (Ərziman).

ЭРЗЯ erzya (*Mordva xalqının iki etnik qrupundan birinin adı*).

ЭРИСТИКА (-ди, -да) eristika (*mübahisə etmək məharəti*); эристикадин eristikanın.

ЭРИТЕМА (-ди, -да) tib. eritema (*dəri damarlarının şişməsi nəticəsində dərinin qızarması*); эритемадин eritemanın.

ЭРИТРОЦИТАР (-ри, -ра) fiziol. eritrositlər (*qırmızı qan cisimcikləri*); эритроцитрин eritrositlərin.

ЭРК (-ини, -ина) әрк; эркинин әркин; эрк кутун әрк etmək; гьич садакни кутамир эрк! heç kimə güvənmə (*arxayın olma*); адак зи эрк ква о мәнә борcludur (*nə isə etməyə*); эрк кваз әрклә.

ЭРКЕК I *sif.* erkək.

ЭРКЕК II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) kişi; эркеқдин гаф kişi sözü; 2) diribaş adam; ам вирибуруз эркеқ яз чидә onu hamı diribaş adam kimi tanıyır.

ЭРКЕКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) diribaşlıq; эркеқвилин diribaşlığın.

ЭРКЕК-ДИШИ erkək-dişi, kişi və qadın; эркеқ-дишидин erkək-dişinin.

ЭРКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *arxıt.* erker (*ev divarlarında, pəncərələri olan yarım-dairə şəklində və ya tin-tin çıxıntı*); эркеқдин erkerin.

ЭРКЕШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) təkə; эркешдин təkənin.

ЭРКИН *sif.* coşqun; эркин хьун coşmaq.

ЭРКИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* coşdurmaq; эркинарна coşdurdu.

ЭРКИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) coşqunluq; эркинвилин coşqunluğun.

ЭРКИНДАКАЗ *z.* coşquncasına, coşqunluqla.

ЭРКИНДИЗ *z.* bax Эркиндаказ.

ЭРЛЭН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* məxluc; эрлэндин məxlucun.

ЭРЛИФТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tex.* erlift (*pnevmanik yolla mayələri qaldırmaq üçün alət*); эрлифтдин erliftin.

ЭРМЕНИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) erməni (*xalq*); эрменидин erməninin; эрмени члал erməni dili.

ЭРОЗИЯ (-ди, -да) eroziya (1. *geol. Yer qabıǵının axar suların və ya buzun təsiri ilə daǵılma prosesi*; 2. *tex. aşınma*; 3. *tib. selikli qışa səthinin yara ilə örtülməsi*); эрозиядин eroziyanın.

ЭРОТИЗМ (-ди, -да) erotizm, şəhvət-pərəstliklik, şəhvət düşgünlüyü; эротизмдин erotizmin.

ЭРОТИКА (-ди, -да) erotika (*şəhvət-pərəstlik, şəhvani hiss*); эротикадин erotikanın.

ЭРСТЕД (-ди, -да) fiz. ersted (*maqnit sahəsi gərginliyinin mütləq vahidi*); эрстеддин erstedin.

ЭРУДИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) erudit (*hər hansı bir sahədə geniş məlumatı olan adam*); эрудитдин eruditin.

ЭРУДИЦИЯ (-ди, -да) erudisiya (*hər hansı bir sahədə dərin bilik, geniş məlumat*); эрудициядин erudisiyanın.

ЭРЦЕРЦОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ershersoq (*Avstriya prinslərinin titulu*); эрцгерцогдин ershersoqun.

ЭРЦЕРЦОГВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) ershersoqluq; эрцгерцогвилин ershersoqluğun.

ЭРЧИИ *sif.* sağ; эрчи гьил sağ əl; эрчи ківач sağ ауақ; эрчи пад sağ тәрәф; эрчи патахь фин sağ тәрәфə getmək; ам зи эрчи гьил я тәс. о, мәним sağ əlimdir (*yəni inandıǵım, etibar etdiyim adamdır*); эрчибур *siy.* saǵlar.

ЭСДЕК (социал-демократ) *tar., siy.* esdek (*sosial-demokrat*).

ЭСЕД (-ди, -да) *qəd.* Şir bürcü; Эседдин Şir bürcünün.

ЭСЕР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar., siy.* eser; эсердин eserin; эсерар большевикрилай тимил тир eserlər bolşeviklərdən az idi.

ЭСЕР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsər; эсердин əsərin; СтГал Сулейманан эсерар Süleyman Stalskinin əsərləri; цИий эсерар yeni əsərlər; маса члаларай элкьюрнавай эсерар başqa dillərdən tərçümə olunmuş əsərlər.

ЭСЕР III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) təsir; эсердин təsirin; эсер авун təsir etmək; эсердик акатун təsir altına düşmək; эсер хьун *dial.* qorxmaq.

ЭСЕРЛУ *sif.* təsirli; эсерлу гафар təsirli sözlər.

ЭСЕРЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) təsirlilik; эсерлувилин təsirliliyin.

ЭСЕРЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* Эсерлудаказ.

ЭСЕРЛУДАКАЗ *z.* təsirli surətdə.

ЭСЕРЛУДИЗ *z. bax* Эсерлудаказ.

ЭСЕРЛУЗ *z. bax* Эсерлудаказ.

ЭСЕРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Эсер (эсер авун).

ЭСЕС eses (*faşist Almaniyasında hər-biləşdirilmiş imtiyazlı təşkilat*); эсесдин esesin.

ЭСЕСЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) esesçi (*faşist Almaniyası ordusunda xüsusi hissə və mühafizə dəstələri xidmətçisi*); эсесчидин esesçinin.

ЭСИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) əsil, mənşə; эсилдин əslin; адан эсил лезги я onun əsli ləzgidir; эсил-несил əsil-nəsil.

ЭСИЛЛАГЬ *z.* büsbütün, tamamilə, qətiyyən, əsla; ам заз эсиллагь акур кас туш о, əsla gördüyüm adam deyil; абуруз патан члалар эсиллагь чизвач onlar başqa dilləri qətiyyən bilmirlər.

ЭСКАДРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dəniz. av.* eskadra (*hərbi-dəniz ya hava donanması gəmilərinin böyük birləşməsi*); эскадрадин eskadranın.

ЭСКАДРИЛЬЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *av.* eskadrilya (*hərbi aviasiya bölgüsü*); эскадрильядин eskadrilyanın.

ЭСКАДРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskadron (*piyada qoşunda rotaya bərabər süvari qoşun hissəsi*); эскадрондин eskadronun.

ЭСКАЛАТОР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskalator (*durmada hərəkət edən pilləkən*); эскалатордин eskalatorun.

ЭСКАЛОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *aşp.* eskalop (*qızardılmış yavan ət tikələri*); эскалопдин eskalopun.

ЭСКАРП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskarp (*təpəlik yerdə tanka qarşı xəndək, maneə*); эскарпдин eskarпın.

ЭСКВАЙР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskvayr (*İngiltərədə fitri titul*); эсквайрдин eskvayrın.

ЭСКИ *sif.* köhnə (*şeylər haqqında*); эски шаламар köhnə çarıqlar; эски квалер köhnə ev; эски авун köhnəltmək; эски хьун köhnə olmaq; *həmçinin bax* Цйуру.

ЭСКИЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskiz (*bir şəklin, əsərin və s.-nin ilk layihəsi, qaralaması; model, nümunə, taslaq*); эскиздин eskizin.

ЭСКИМО (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) eskimo (*şokoladlı dondurma*); **эскимодин** eskimonun.

ЭСКИМОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eskimos (*xalq*); **эскимосдин** eskimosun; **эскимос члал** eskimos dili.

ЭСКИ-УЬСКУЬ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) köhnə-kürüş, cır-cındır; **эски-уьскуьдин** köhnə-kürüşün, cır-cındırın.

ЭСКОРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *hərbi*. mühafizə dəstəsi; **эскортдин** mühafizə dəstəsinin.

ЭСКУЛАП (-ди, -да) eskularp (*qədim yunan mifologiyasında şafa allahı Asklepinin latınca adı*); **эскулапдин** eskularpın.

ЭСПАДРОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm.* espadron (*təlim qılınçı*); **эспадрондин** espadronun.

ЭСПАНЬОЛКА (-ди, -да) espanyolka (*qısa, sıvriüclü saqqal*); **эспаньолкадин** espanyolkanın.

ЭСПЕРАНТИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) esperantoçu (*esperanto dilini bilən və onu təbliğ edən adam*); **эсперантистдин** esperantoçunun.

ЭСПЕРАНТО (-ди, -да) esperanto (*süni beynəlxalq dil*); **эсперантодин** esperantonun.

ЭСПЛАНАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) esplanada (**1.** *hərbi qala ilə şəhər arasında boş yer*; **2.** *böyük bina qarşısında açıqlıq, meydan*); **эспланададин** esplanadanın.

ЭССЕ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) esse (*ədəbi, fəlsəfi, ictimai problemləri sistematik elmi şəkildə deyil, sərbəst şəkildə şərh edən очерк*); **эсседин** essenin.

ЭССЕИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) esseist (*esse yazan*); **эссеистдин** esseistin.

ЭССЕНЦИЯ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) esensiya, cövhər; **эссенциядин** esensiyanın, cövhərin.

ЭСТАКАДА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) estakada (**1.** *hərəkət çox olan yerlərdə nəqliyyatın hərəkətini, yaxud yülkəmə və boşaltma işlərini yüngülləşdirmək üçün körpü şəklində qurğu*; **2.** *dəniz. gəmilərin yan alması üçün körpü*; **3.** *sualtı sədd, manə*); **эстакададин** estakadanın.

ЭСТАМП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) estamp (*qravüradan çıxarılan nüsxə*); **эстампдин** estampın.

ЭСТАФЕТА (-ди, -да) estafet (**1.** *köhn. çapar vasitəsilə göndərilən (gətirilən) poçt*;

2. *köhn. çapar vasitəsilə göndərilən xəbər, məlumat*; **3.** *idm. komandalарın qaçış yarışы, üzgü yarışы*; **4.** *idm. bu yarış zamanı yarışçıların mənzillərdə bir-birinə ötürükləri şey: çubuq, paket və s.*); **эстафетадин** estafetin.

ЭСТЕТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) estet (**1.** *estetizmə mail olan, estetizm tərəfdarı*; **2.** *köhn. gözəllik aludəsi, gözəllik məftunu*); **эстетдин** estetin.

ЭСТЕТИЗМ (-ди, -да) estetizm (**1.** *incəsənətdə ideya məzmununa fikir verməyib, zahiri formalara, gözəlliyə həddindən artıq qiymət verən cərəyan*; *estetikada formalizm*; **2.** *köhn. gözəlliyə aludəlik, gözəlliyə məftunluq*); **эстетизмдин** estetizmin.

ЭСТЕТИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) estetik; **эстетикдин** estetikin.

ЭСТЕТИКА (-ди, -да) estetika (**1.** *fəls. gözəllik, incəsənət, bədii yaradıcılıq haqqında elm*; **2.** *bir şəxsin incəsənət haqqındakı görüş sistemi*); **эстетикадин** estetikanın.

ЭСТЕТИКВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) estetiklik, bədiilik, gözəllik; **эстетиквилин** estetikliyin, bədiiliyin, gözəlliyin.

ЭСТОКАДА (-ди, -да) estokada (*qılıncoynatmada: rapıra ilə, qılıncla düz perpendikulyar zərbə*); **эстокададин** estokadanın.

ЭСТОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eston (*xalq*); **эстондин** estonun; **эстон члал** eston dili.

ЭСТОНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) estoniyalı; **эстонвидин** estoniyalının.

ЭСТРАДА (-ди, -да) estrada (**1.** *ачық səhnə*; **2.** *estradaда göstərilən tamaşalar, estrada konsertləri*); **эстрададин** estradanın.

ЭСТУАРИЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) coğr. estuari (*dənizə tökülən çayın qıfvarı enli mənəsbə*); **эстуарийдин** estuarinin.

ЭСХАТОЛОГИЯ (-ди, -да) esxatologiya (*dünyanın, bəşəriyyətin sonu haqqında dini təsəvvürlərin məcmusu*); **эсхатологиядин** esxatologiyanın.

ЭТАЖЕРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) etajer; **этажеркадин** etajerin.

ЭТАЛОН (-ди, -да) etalon (**1.** *işlənməkdə olan ölçü alətlərini yoxlamaq üçün ən dəqiq ölçü nümunəsi, əyar*; **2.** *məс. basmaqəlib, şablon*); **эталондин** etalonun.

ЭТАН (-ди, -да) *kim.* etan (*işiq və neft qazlarında olan rəngsiz, yanar qaz*); **этандин** etanın.

ЭТАП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) mərhələ, dövr, etap; **этапдин** mərhələnin, dövrün, etapın.

ЭТЕРНИТ (-ди, -да) eternit (*asbest-şementdən hazırlanmış kirəmit*); **этернитдин** eternitin.

ЭТИКА (-ди, -да) etika (1. *fəls. əxlaq nəzəriyyəsi*; 2. *əxlaq, əxlaq qaydaları*); **этикадин** etikanın.

ЭТИКЕТ I (-ди, -да) etiket, mərasim, təşrifat; **этикетдин** etiketin, mərasimin, təşrifatin.

ЭТИКЕТ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) etiket (*malın üzərinə yapışdırılan yarlık*); **этикетдин** etiketin.

ЭТИЛ (-ди, -да) *kim.* etil (*bir çox üzvi birləşmələrin tərkibinə daxil olan karbon və hidrogen atomları qruplarından biri*); **этилдин** etilin.

ЭТИЛЕН (-ди, -да) *kim.* etilen (*yanan qaz; işiq qazının tərkib hissələrindən biri*); **этилендин** etilenin.

ЭТИМОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) dilç. etimoloq (*etimologiya mütəxəssisi*); **этимологдин** etimoloqun.

ЭТИМОЛОГИЗАЦИЯ (-ди, -да) dilç. etimologizasiya (*sözün mənşəyinin təyin edilməsi*); **этимологизациядин** etimologizasiyanın.

ЭТИМОЛОГИЯ (-ди, -да) dilç. etimologiya (1. *dilçiliyin sözlərin mənşəyindən bəhs edən bölməsi*; 2. *hər hansı bir sözün mənşəyi, kökü*; 3. *köhn. məktəb qrammatikasının fonetika və morfologiya hissələrini ehtiva edən bölməsi*); **этимологиядин** etimologiyanın; ♦ **халкъьдин этимология** xalq etimologiyası (*başqa dildən keçmə sözün ana dilinin sövти qanunlarına uyğunlaşdırılıb işlənməsi, məs.: Azərbaycan dilində “пиджак” sözünün “pencək”, “мундштук” sözünün “muştuk” şəklində işlədilməsi kimi*).

ЭТИМОН (-ди, -да) dilç. etimon (*başqa dildən alınmış sözün əsli*); **этимондин** etimonun.

ЭТИОЛОГИЯ (-ди, -да) *tib.* etiologiya (1. *xəstəliyin səbəbləri haqqında elm*; 2. *hər hansı bir xəstəliyi törədən səbəblər*); **этиологиядин** etiologiyanın.

ЭТНОГЕНЕЗ (-ди, -да) etnogenez (*xalqların mənşəyi*); **этногенездин** etnogenezin.

ЭТНОГРАФ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) etnoqraf (*etnoqrafiya mütəxəssisi*); **этнографдин** etnoqrafın.

ЭТНОГРАФВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) etnoqraflıq; **этнографвилин** etnoqraflığı; **этнографвал авун** etnoqraflıq etmək.

ЭТНОГРАФИЗМ (-ди, -да) etnoqrafizm (*bir əsərdə etnoqrafik xüsusiyyətlər olması*); **этнографизмдин** etnoqrafizmin.

ЭТНОГРАФИЯ (-ди, -да) etnoqrafiya (1. *xalqların maddi və mənəvi mədəniyyətlərini tədqiq edən elm*; 2. *bir xalqın məişət, adət, mədəniyyət xüsusiyyətləri*); **этнографиядин** etnoqrafiyanın.

ЭТНОЛОГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) etnoloq (*etnologiya mütəxəssisi*); **этнологдин** etnoloqun.

ЭТНОЛОГИЯ (-ди, -да) etnologiya (*burjua elmində “etnoqrafiya” mənasında işlənilən termin*); **этнологиядин** etnologiyanın.

ЭТНОНИМИКА (-ди, -да) etnonimika (*onomastikanın etnonimləri – tayfa, xalq, millət adlarını öyrənən bölməsi*); **этнонимикадин** etnonimikanın.

ЭТНОС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) etnos (*nisbətən sabit xüsusiyyətləri olan mədəniyyət və psixikaya malik, habelə öz vəhdətini insanların başqa qruplarından fərqləndirən, bir dildə danışan insanların tarixən yaranmış məcmusu*); **этносдин** etnosun.

ЭТРУСКАР (-ри, -ра) etrusklar (*İtaliya ərazisində yaşamış qədim xalq*); **этрускрин** etruskların.

ЭТУАЛЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) köhn. etual (*burjua teatrında: yüngül əyləncəli janrda çıxış edən estrada aktrisası*); **этуалдин** etualın.

ЭТЮД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) etüd (1. *bir əsərin ilk qaralaması, eskizi*; 2. *xüsusi məsələyə həsr olunmuş bəzi elmi, tənqidi və s. əsərlərin adı*; 3. *məşq (musiqidə, şahmatda və s.)*; 4. *pedaqoji və virtuoz mahiyyətində olan kiçik musiqi əsəri*); **этюддин** etüdü.

ЭТІРЭТІ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* dəstə (*insan*); **этірэтідин** dəstənin.

ЭФЕДРИН (-ди, -да) *farm.* efedrin (*efedrada olan, habelə sintetik surətdə hasil edilən alkaloid*); **эфедриндин** efedrinin.

ЭФЕМЕРИДАР (-ри, -ра) efemeridlər (1. *zool. yalnız bir gün yaşayan cücülər*; 2. *nücum təqvimini: ilin müəyyən günündə göy*).

cisimlərinin hansı vəziyyətdə olacağını göstərən astronomik cədvəl); эфемеридрин efemeridlərin.

ЭФЕМЕРАР (-ри, -ра) efemerlər (*çox tez bar verən bitkilər*); **эфемеррин** efemerlərin.

ЭФЕНДИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) əfəndi; **эфендин** əfəndinin.

ЭФЕРАР (-ри, -ра) zirə; **эферрин** zirənin.

ЭФЗЕЛ daha çox, daha artıq, daha vacib.

ЭФЗЕЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) daha çoxluq, daha artıqlıq, daha vaciblik; **эфзелвелин** daha çoxluğun, daha artıqlığın, daha vacibliyin.

ЭФЗЕЛДАКАЗ *z.* daha çox (*surətdə*), daha artıq (*surətdə*), daha vacib (*surətdə*).

ЭФЗЕЛДИЗ *z.* *bax* Эфзелдаказ.

ЭФИОП (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) efiop; həbəş (*xalq*); həbəşistanlı; **эфиопдин** efiopun, həbəşin.

ЭФИР I (-ди, -да) efir (*1. qədim yunan filosoflarının təsəvvürünə görə fəzaları dolduran ən xəfif maddə; 2. fəza, hava*); **эфирдин** efirin.

ЭФИР II (-ди, -да) *kim.* efir (*xarakterik iyi olan rəngsiz uçucu maddə*); **эфирдин** efirin.

ЭФИР III (-ди, -да) efir; **эфирдин** efirin; **радиоэфир** radioefir.

ЭФИРАР (-ри, -ра) *kim.* efirolər (*oksigenli üzvi birləşmələr sinfi*); **эфиррин** efirolərin.

ЭФИРОМАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tib.* efiroman, efir mübtəlası (*özünü daim efirolə kefləndirməyə adət etmiş adam*); **эфиромандин** efiromanın.

ЭФИРОМАНИЯ (-ди, -да) *tib.* efiromaniya (*efir mübtəlalığı, özünü daim efirolə kefləndirməkdən ibarət xəstəlik*); **эфироманиядин** efiromaniyanın.

ЭФСЕТ (-ди, -да) *qəd.* əcəl; **эфсетдин** əcəlin.

ЭФФЕКТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) effekt, təsir, nəticə; **эффектдин** effektin, təsirin, nəticənin.

ЭФФЕКТЛУ *sif.* effektli, təsirli.

ЭФФЕКТЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) effektlilik, təsirlilik; **эффектлувелин** effektliliyin, təsirliliyin.

ЭФФУЗИЯ (-ди, -да) effuziya (*1. geol. maqmanın yer səthinə axması; 2. fiz. məsaməli arakəsmədən qazın içəri keçməsi*); **эффузиядин** effuziyanın.

ЭХВЕРУН: Эверун *felinin təkrar forması; bax* Эверун.

ЭХВИЧІУН: ЭвичІун *felinin təkrar forması; bax* ЭвичІун.

ЭХЕЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* döyüş meydanı; **эхелдин** döyüş meydanının.

ЭХЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *qəd.* fevral; **эхендин** fevralın.

ЭХИ *bax* Эхун.

ЭХИНОКОКК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool. tib.* exinokok (*itin, pişiyin və canavarın bağırsaqlarında yaşayan lent şəkilli tüfeyli qurd*); **эхинококкдин** exinokokun.

ЭХИР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) axır, son; **эхирдин** axırın, sonun; **эхир кьил авачирди** axırı olmayan; **эхир заман** axır zaman; **эхир кьил** nəticə; **эхир нефес** son nəfəs; **эхир пехир хьун** axırı pis nəticələnmək; **эхир хийир хьурай!** axırı yaxşı (xeyir) olsun! **эхир хьун** sonu olmaq; **эхир эцигун** son qoymaq; **эхир авун** axıra çatdırmaq.

ЭХИР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *grammat.* şəkilçi; **эхирдин** şəkilçinin.

ЭХИР III *z.* nəhayət, axırda, nəticədə; **эхир ибурни фена** nəhayət, bunlar da getdi; **эхир ваз вуч лугьуз кІанзава?** nəhayət, sən nə demək istəyirsən?

ЭХИР IV *əd.* axı, məgər, ki, bəs; **им вуч ятІа чир хьанич эхир заз** bunun nə olduğunu bilmədim axı.

ЭХИРАТ (-ди, -да) *din.* axirət; **эхиратдин** axirətin; **эхиратдин кІвал** insan basdırılan yer, qəbir; **эхиратдин кІвализ фин** keçinmək, vəfat etmək; **эхиратдин югь** ölüm günü.

ЭХИРДАЙ *z.* axırda, sonda.

ЭХИРЗАМАН (-ди, -да) *din.* dünyanın sonu, qiyamət, məşhər, axirət; **эхирзамандин** dünyanın sonunun, qiyamətin, məşhərin, axirətin.

ЭХИРИМЖИ *sif.* son, axırıncı, sonuncu; **эхиримжи тарс** sonuncu dərs; **эхиримжи сеферда** sonuncu dəfə; **эхиримжи вахтара** son vaxtlar; **эхиримжи зенг** son zəng.

ЭХИРКИ *z.* 1) nəhayət; 2) bir sözlə, sözün qıyası.

ЭХИРНИ *z.* nəhayət, ən axırı, ən sonu.

ЭХИРСУЗ *sif.* sonu olmayan, sonu bilinməyən.

ЭХИРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *bax* Эхир I (эхир авун).

ЭХКЕЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Эхкечун *felinin təkrar forması.*

ЭХКЪЕЧУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Эхкъечун *felinin təkrar forması.*

ЭХЛИСУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Илисун *felinin təkrar forması.*

ЭХОЛОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. exolot* (*dənizin dəriniyini ölçmək üçün elektrik cihazı*); эхолотдин *exolotun.*

ЭХТИБАР *bax* Ихтибар.

ЭХТИБАРВАЛ *bax* Ихтибарвал.

ЭХТИБАРЛУ *bax* Ихтибарлу.

ЭХТИБАРЛУВАЛ *bax* Ихтибарлувал.

ЭХТИБАРСУЗ *bax* Ихтибарсуз.

ЭХТИБАРСУЗВАЛ *bax* Ихтибарсузвал.

ЭХТИЛАТ *bax* Ихтилат.

ЭХТИЛАТЧИ *bax* Ихтилатчи.

ЭХТИЯРСУЗ *bax* Ихтиярсуз.

ЭХТИЯРСУЗВАЛ *bax* Ихтиярсузвал.

ЭХТИЯРСУЗДАКАЗ *bax* Ихтиярсуздаказ.

ЭХТИЯРСУЗДИЗ *bax* Ихтиярсуздиз.

ЭХУН (-да, -на; -из, -зава; **О//а**, -ин, -рай, -мир) 1) *dözmək, qatlaşmaq, səbr etmək*; 2) *çəkmək, tab gətirmək*; 3) *məс. razılaşmaq*; эхна *dözdü, qatlaşdı, səbr etdi; çəkdi, tab gətirdi; razılaşdı.*

ЭХЦИГУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* Эцигун *felinin təkrar forması; bax* Эцигун.

ЭХЦИГУН II (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *riy. toplama; аялдиз эцигунар фад чир хъана ушаq toplamanı tez öyrəndi.*

ЭХЪВЕЗ: Эхъуьн *felinin murad forması; bax* Эхъуьн.

ЭХЪВЕН, ЭХЪВЕНА: Эхъуьн *felinin formaları; bax* Эхъуьн.

ЭХЪУЬН (-веда, -вена; -вез, -везва; -уьхъ, -вен, -уьрай, -вемир) *f.* çimmək; эхъвена *çimdi.*

ЭХЪУЬРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *çimdirmək; эхъуьрна çimdirdi.*

ЭХЪУЬХЪ: Эхъуьн *felinin əmr forması; bax* Эхъуьн.

ЭХЪ *əd. bəli, hə; вун ана авайни? эхъ, авай sən orda var idin? bəli, var idim.*

ЭХЪ МАН *əd. dan. bəli də.*

ЭЦЕКЪ: эцекъ хъун *çökək olmaq; къван акъурла машиндин къвал эцекъ хъана daş dəyəndə maşının yanında çökək əmələ gəlди.*

ЭЦЕКЪАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çökək əmələ gətirmək; эцекъарна *çökək əmələ gətirdi.*

ЭЦЕКЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* çökək əmələ gəlmək; эцекъна *çökək əmələ gəlди.*

ЭЦИГУН (-да, -на; -из, -зава; **о //а**, -ин, -рай, -мир) 1) *qoymaq, yerləşdirmək; эцигна qoydu, uıgđı, yerləşdirdi*; 2) *qurmaq, quraşdırmaq, düzəltmək, təsis etmək, təyin etmək; къимет эцигун qiymət qoymaq; къадар эцигун ölçüsünü təyin etmək; налог эцигун vergi qoymaq; сергъят эцигун a) sərhəd təyin etmək; b) məhdudlaşdırmaq; шартI эцигун şərt qoymaq*; 3) *uıgmaq, qalamaq, artırmaq; къудал вад эциг dördün üstünə beş artır*; 4) *tikmək, qurmaq; кIвалер эцигун ev tikmək; муьгъ эцигун körpü tikmək.*

ЭЦИГУНАР (-ри, -ра) *tikinti; эцигунрин tikintinin.*

ЭЦИГУНАРУН (да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* *tikmək, qurmaq, inşa etmək; эцигунарна tikdi, qurdu, inşa etdi; эцигунардай бригада tikinti briqadası; эцигунардай материалар tikinti materialları; эцигунардай устIар bənna; эцигунардай устIарвал bənnalıq.*

ЭЦИГЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *bənna; эцигчидин bənnanın.*

ЭЦИГЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *bənnalıq; эцигчивилин bənnalıgın.*

ЭЦЯ: Эцягъун *felinin əmr forması; bax* Эцягъун.

ЭЦЯГЪУН (да, -на; -гъиз, -зава; **О//гъ//гъа**, -гъин, -гърай, -гъмир) 1) *itələmək, dürtmələmək; эцяна itələdi, dürtmələdi; гъил эцяна əl ilə itələdi; гIуб эцязава barmaqла dürtmələyir; виле эцягъай гIуб аквазвач a.s. gözə soxulan barmağı görmür*; 2) *məс. toxunmaq, pərt etmək, acılamaq, sancmaq; ада зи гуьгъуьлда эцяна o, mənim qəlbimə toxundu.*

ЭЦЯЗ: Эцягъун *felinin məqsəd forması; bax* Эцягъун.

ЭЦЯНА: Эцягъун *felinin keçmiş zaman forması; bax* Эцягъун.

ЭЧИГЪУН (да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* уахина бурахмақ, көмәкчи kimi qəbul etmək; эчигъна уахина бурахды, көмәкчи kimi qəbul etdi; ада валай и кар алакьдач, лугъуз, зун эчигънач о, сән бу işi bacarmazsan deyiб, мәни уахина бурахмады.

ЭЧИ (-е, -е; -ер, -ери, -ера) 1) bel; эчлен belin; гьил эчлез янва әлини belinә qoyub; 2) üçkünc qoltuqaltı (*paltarın qoltuğı altına salınan parça*).

ЭЧЕЛ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) alaқ otu, alaқ; эчелан alağın; эчел авун alaқ elәмәк, alaқ vurmaқ.

ЭЧЕЛУН (да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* бах эчел (эчел авун).

ЭЧИЗ: Эчин *felinin murad forması; бах Эчин.*

ЭЧИН (ида, -ена; -из, -изва; -ичI, -ен, -ирай, -имир) *f.* бах эчел (эчел авун).

ЭЧИРУН бах Ичирун.

ЭЧИЧИ: Эчин *felinin әmr forması; бах Эчин.*

ЭЧИЯ: Эчиягъун *felinin әmr forması; бах Эчиягъун.*

ЭЧИЯГЪУН (да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yellәtmәк, yırğalamaқ (*beşiyi*); эчиягъна yellәtdi, yırğaladı.

ЭШАФОТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eşafot (*edam kürsüsü*); эшафотдин eşafotun.

ЭШЕЛОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) eşelon (1. *cəbhə dərinliyində və ya cəbhə boyu yan-yana və ya arxa-arxaya yerləşmiş qoşun hissəsi*; 2. *qoşun qatarı*; 3. *dəmiryol qatarı*); эшелондин eşelonun.

Э-Э! *n. danışana narazılıq bildirən söz.*

Ю

Ю [йу] (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *ləzgi әlifbasının qırx dördüncü hərfi.*

ЮАНЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuan (*Çində pul vahidi*); юандин yuanın.

ЮБИЛЕЙ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yubiley; юбилейдин yubileyin.

ЮБИЛЯР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yubil-yar (*yubileyi keçirilən adam, təşkilat və s.*); юбилярдин yubilyarın.

ЮБКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) tuman, yubka; 2) *mәs. dan. qadın, arvad*; юбкадин yubkanın, tumanın; *hәмçinin бах Вахчаг.*

ЮБУ // **ЯБУ** (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yabı; юбудин yabının.

ЮВЕНИЛДИН ЯТАР yuvenil sular (*dərinliklərdən ilk dəfə yer səthinə çıxan maqnitik sular*).

ЮВЕНОЛОГИЯ (-ди, -да) yuvenologiya (*cavanlığı uzatmaq və sağlam uzunömürlülük haqqında elm*); ювенологиядин yuvenologiyanın.

ЮГ (-а, -а; йигарар, йигарри, йигар-ра) döyülmәmiş (*sünböldән tәmizlәнmәmiş*) taxıl; юган döyülmәmiş taxılın; юг авун вә уахуд югарар гатун taxıl döymәк; юг

вегъин döyülmüş taxılı sovurmaқ; балкIа-нар юга тун атларın көмәйилә taxıl döymәк; юга авай балкIан хьиз dayanmadan işlәyәрәк.

ЮГАРАР: Юг *isminin cәм forması; бах Юг.*

ЮГОСЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuqoslav (*keçmiş Yuqoslaviyada yaşayan xalqların ümumi adı*); югославдин yuqoslavin.

ЮГУН бах Ругун II.

ЮГУРТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yoğurt, qatıq; югуртдин yoğurtun, qatığın.

ЮГЪ I (йикъа, йикъа, йикъар, йикъари, йикъара) gün; йикъан günün; алахъай югъ aydın (buludsuz) gün; а патал алай югъ üçüncü gün; гъяддин югъ bazar günü; галай югъ o biri gün; зегъметдин югъ а) әмәкгүнү; б) iş günü; и йикъара bu gün-lәrdә; къарикай са къуз bir dəfә, günlәрin бириндә; вад чулав йикъахъ са экуь югъни жада *mis.* беş qara gündән sonra bir ağ gün дә olur; къияматдин югъ qiyamәt günü; югъ арадай фейила bir gün sonra; йикъа-йикъа һәр gün; йикъалай къуз getdikсә; йикъан къарар, йифен ахвар амуьк тавун kimdәnsә, nәdәnsә fikir çәkmәк; йикъар, йифер акъудун vaxt keçirmәк; югъ акун gün

görmək; адазни са югь акуна о да bir gün gördü; югь акьудун vaxt keçirmək; югь атана hər gün; ада югь атана гьа са гафар лугьузвай о hər gün eyni sözləri deyirdi; югь-йиф талгыана ара vermədən, fasiləsiz; югь арадай вегьиз günəşığı.

ЮГЪ II *dial.* quzey.

ЮГЪДИ *gün* ərzində.

ЮГЪ-ЙИФ 1) gecə-gündüz; 2) *məc.* bəla, bədbəxtlik, müsibət, fəlakət; кьилел югь-йиф атун bədbəxtlik üz vermək; кьилел югь-йиф гьун bəlaya salmaq, fəlakətə düçar etmək.

ЮГЪДИ-ЙИФДИ *z.* gecə-gündüz.

ЮГЪ-КЪАНДАВАЙ *z.* gündən-günə.

ЮГЪУН *bax* Юзун.

ЮГЪУР: югьур хьуй! *n.* uğur olsun! yaxşı yoll! *həmçinin bax* Агалкьун.

ЮД *bax* Йод.

ЮДАИКА (-ди, -да) yəhudışünaslıq (*yəhudiliyə dair elmlərin məcmusu*); юдайкадин yəhudışünaslığın.

ЮДОФИЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yəhudipərəst; юдофилдин yəhudipərəstin.

ЮДОФОБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) antisemit (*yəhudilərdən zəhləsi gedən adam*); юдофобдин antisemitin.

ЮДОФОБВАЛ (-или, -иле) antisemitizm (*yəhudilərə qarşı ədavət*); юдофобвилин antisemitizmin.

ЮЗ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuz (*hərflərlə yazan teleqraf aparatı*); юздин yuzun.

ЮЗА: Юза хьун *f.* 1) hərəkət etmək, tərpnmək; 2) *məc.* işə başlamaq.

ЮЗАЗМАЗ *z.* hərəkətə gələndə, tərpnəndə, titrəyəndə.

ЮЗБАШИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yüzbaşı; юзбашидин yüzbaşının.

ЮЗБАШИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yüzbaşılıq; юзбашивилин yüzbaşılığın; юзбашивал авун yüzbaşılıq etmək.

ЮЗИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuzist (*yuz teleqrafçısı*); юзистдин yuzistin.

ЮЗУЗ: Юзун *felinin əmr forması; bax* Юзун.

ЮЗУН (-ада, -ана; -аз, -азва; -уз, -ан, -урай, -амир) *f.* tərpnmək, qımıldanmaq; laxlamaq, yırğalanmaq, səndələmək; titrəmək, ləpələnmək; hərəkət etmək, yerimək; yellənmək; юзана tərpnəndi, qımıldandı; laxladı, yırğa-

landı, səndələdi; titrədi, ləpələndi; hərəkət etdi, yeridi; yelləndi; алай чкадилаи чларни юзамир tərpnmə; аста юзуралди asta hərəkətlə; юзун акатун tərpnmək, hərəkətə gəlmək.

ЮЗУРУН (-да, -на; -из, -зава; -из, -ин, -рай, -мир) *f.* tərpnmək, qımıldatmaq; laxlatmaq, yırğalamaq, səndələtmək; titrətmək, ləpələndirmək; hərəkət etdirmək, yeritmək; yellətmək; юзурна tərpnəndi, qımıldatdı; laxlatdı, yırğaladı, səndələtdi; titrətdi, ləpələndirdi; hərəkət etdirdi, yeritdi; yellətdi; гьиссер юзурун hissələri oyatmaq; тар юзурун ағаси yırğalamaq; гару гьуьл юзурна күләк дənizi ləpələndirdi; чкадилаи юзурна yerindən tərpnətdi.

ЮИТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yuit (*Asiya eskimosu*); юитдин yuitin.

ЮКАГИР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yukagir (*Yakutiyaда yaşayan xalq*); юкагир члал yukagir dili; юкагирдин yukagirin.

ЮККА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yukka (1. *bot. zanbaq fəsiləsindən bitki*; 2. *bu bitkinin lifləri*); юккадин yukkanın.

ЮКОЛА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yukola; gündə qurudulmuş balıq (*şimalda və Uzaq Şərqdə*); юколадин yukolanın.

ЮКЪУЗ I: Югь *isminin hal forması; bax* Югь.

ЮКЪУЗ II *z.* gündüz; ада юкьуз кIвалахзавач о, gündüz işləmir; вад юкьуз beş gün ərzində.

ЮКЪ (-ва, -ва; -вар, -вари, -вара) 1) orta, mərkəz; юкьван ortanın, mərkəzin; юкьван гьисабдалди orta hesabla; юкьни юкь тən orta, mərkəz; юкьван мектеб orta məktəb; юкьни юкьвал тən ortada, mərkəzdə; 2) bel; юкь агьуз авун belini əymək; юкь алгьун donqarlaşmaq, beli bükülmək; юкьва тун а) belini sırırmaq; б) mühasirəyə almaq; юкьвай чIул акьудун belindən qayıışı çıxartmaq; ♦ юкьварар кьун vuruşmaq (*əlbəyaxa*); юкь хун gücdən düşmək; юкьван асирар (виш йисар) orta əsrlər; юкьван тар bel sütunu, onurğa.

ЮКЪВА: Юкь *isminin hal forması; bax* Юкь.

ЮКИ (-уни, -уна; -вар, -вари, -вара) arşın; юкIунин arşının; са юкI bir arşın; юкI ягьун а) ölçmək; б) *məc.* çalışmaq; гьикьван ягьайтIани кьуне юкI, кьведач инал я кIан, я кIүкI nə qədər çalışsanız da burada qayda (*nizam-intizam*) olmayacaq; юкIар-

чиптер ягъун bir mäsälə haqqında filirləşmək, ölüb-biçmək; **са юкI** алай bir аршинлq.

ЮКИВАР: ЮкI *isminin cəm forması*; *bax* ЮкI.

ЮКЪВАРАР: Юкъ *isminin cəm forması*; *bax* Юкъ.

ЮЛДАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) yoldaş, dost; юлдашдин yoldaşın, dostun; 2) әr, arvad; Магъмуд вичин юлдаш галаз атанвай Mahmud arvadı ilə gəlmişdi; 3) yol yoldaşı; юлдаш галаз хъайила, рехъ алахъ-да yol yoldaşı оlanda yol qısалır; юлдаш хъун yoldaş olmaq.

ЮЛДАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yoldaşlıq; юлдашвилин yoldaşlığın; юлдашвал авун yoldaşlıq etmək.

ЮЛДАШВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f. bax* Юлдашвал (юлдашвал авун).

ЮЛДАШВИЛЕЛ // **ЮЛДАШВИЛЕЛДИ** *z.* yoldaşcasına; за жуван гафар адаз юлдашвилелди лагъана мән ona sözüмü yoldaşcasına dedim.

ЮЛИАН yulian, yuli; юлиандин ЧIаварган yulian tәqvimi, yuli tәqvimi.

ЮМОР (-ди, -да) yumor, мәzhәkә, gülgü, мәzәlilik; юмордин yumorun, мәzhәkәnin, gülgünün, мәzәliliyin.

ЮМОРЕСКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) әdәb. yumoreska (*kiçik yumoristik әsәр*); юморескадин yumoreskanın.

ЮМОРИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yumorist, yumoristik әsәрләр yazан yazıçı, мәzhәkәçi; юмористдин yumoristin, мәzhәkәçinin.

ЮМОРИСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yumoristlik; юмориствилин yumoristliyin; юмориствал авун yumoristlik etmək.

ЮМОРИСТИКА (-ди, -да) 1) әdәb. yumoristika; юмористикадин yumoristikanın; 2) çox gülmәli şey, çox gülcnc şey.

ЮН (-ди, -да) qayda; юндин qaydanın; кIвалах юнда гъатна iş qaydasına düşdü; *hәмçinin bax* Гуынгуьна.

ЮНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *dәniz.* gәmi şağirdi (*matros olmağa hazırlaşан yeniyetmә*); юнгадин gәmi şağirdinin.

ЮНГЪВА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) 1) mişarağzı; 2) taxta kәpәyi; юнгъвадин mişarağzının; taxta kәpәyinin.

ЮНКЕР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yunker (1. *Çar Rusiyasında hәрbi мәktәb tәlәbәsi*; 2. *keçmiş Prusiyada: zadәgan mülkәdar*); юнкердин yunkerin.

ЮНКЕРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yunkerlik; юнкервилин yunkerliyin.

ЮНОНА (-ди, -да) *astr.* yunona (*kiçik planet*); юнонадин yunonanın.

ЮПИТЕР (-ди, -да) 1) *astr.* Yupiter (*Günәş sisteminin әn böyük planetinin adı*); 2) *tex.* yupiter (*kino şakillәri çәkillişindә işlәdilән çox güclü projektor*); юпитердин yupiterin.

ЮРА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yura (*әsasән yaşlı әhәngdәşi vә mergellәрдән yaranmış orta yüksәklikli dağlar*); юрадин yuranın.

ЮРГЪ (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) leysan (*şiddәtli yağış, güclü yağış*); юргъадин leysanın; юргъ акатна leysan başladı; *hәмçinin bax* ЧIух.

ЮРГЪА I *sif.* yorğa, yorğa yeriş.

ЮРГЪА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is.* yorğa at; юргъадин yorğa atın.

ЮРГЪУН *sif.* yorğun, yorulmuş.

ЮРГЪУНАР (-ри, -ра) *bot.* yulğun; юргъунрин yulğunun.

ЮРГЪУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yorğunluq; юргъунвилин yorğunluğın; юргъунвал къачун yorğunluğunu almaq; *hәмçinin bax* Галатун.

ЮРГЪУНВИЛЕЛДИ *z. bax* Юргъундаказ; *hәмçinin bax* Галатнаваз.

ЮРГЪУНВИЛЯЙ *z.* yorğunluqдан.

ЮРГЪУНДАКАЗ *z.* yorğunluqla.

ЮРГЪУНДИЗ *z. bax* Юргъундаказ.

ЮРГЪУНЗ *z. bax* Юргъундаказ.

ЮРД (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) алаçıq, çadır; юрдун алаçığın, çadırın; *hәмçinin bax* Пуна.

ЮРИСДИКЦИЯ (-ди, -да) *hüq.* yurisdiksiya (1. *mühakimә hüququ*; 2. *tabelik*; 3. *mәhkәтәуә aid olma*); юрисдикциядин yurisdiksiyanın.

ЮРК (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) şüvül, uzun ağac (*paya*); юркунин şüvülün, uzun ağacın (*payanın*); юркунал кIерецар гатIкIун şüvüllә (*uzun paya ilә*) qoz çırрмаq; юрк хътин яргъи şüvül kimi uzun.

ЮРКАР: Юрк *isminin cəm forması*; *bax* Юрк.

ЮРТ (-а, -я) löhrəm yeriş, yortma yeriş; **юртан** löhrəm yerişin, yortma yerişin; **юрта фин** yortma yerişlə getmək.

ЮРФ I (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) çiyin, kürək; **юрфунин** çiyinin, kürəyinin; **гьяркъуь юрфар** enli kürəklər.

ЮРФ II (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) enli taxta bel, kürək; **юрфунин** enli taxta belin, kürəyinin; **ада фитер юрфунив михъна о**, peyini kürəklə kürüdü.

ЮСТИЦИЯ (-ди, -да) ədliyyə.

ЮСУФ *sif.* gözəl, nadir.

ЮТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* yut (*gəmidə yuxarı göyärtənin dal tərəfi*); **ютдин** yutun.

ЮТАР (-ри, -ра) yutlar (*german tayfasının qədim adı*); **ютрин** yutların.

ЮТУР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bud; **ютурдин** budun; **ютурдин як** bud əti.

ЮФЕРС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz.* yufers (*gəmidə dor iplərini və s. dartmaq üçün qarqara*); **юфердин** yufersin.

ЮФТ (-уни, -уна) yuft (*yumşaq dəri növü*); **юфтунин** yuftun.

ЮХ: юхдиз акъатун *f.* yoxa çıxmaq; юхдиз акъатна yoxa çıxdı.

ЮХСУЛ *sif.* 1) yoxsul; 2) arıq; **юхсул инсан** а) yoxsul insan; б) arıq insan; **юхсул хьун** а) yoxsul olmaq; б) arıq olmaq.

ЮХСУЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* 1) yoxsullaşdırmaq; 2) arıqlatmaq; **юхсуларна** yoxsullaşdırdı; arıqlatdı.

ЮХСУЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yoxsulluq, ehtiyac; 2) arıqlıq; **юхсулвилин** 1) yoxsulluğun, ehtiyacın; 2) arıqlığın.

ЮХСУЛВИЛЕЛДИ *z. bax* Юхсулдаказ.

ЮХСУЛВИЛЯЙ *z.* 1) yoxsulluqdan; 2) arıqlıqdan.

ЮХСУЛДАКАЗ *z.* 1) yoxsulluqla; 2) arıqlıqla.

ЮХСУЛДИЗ *z. bax* Юхсулдаказ.

ЮХУШ < ХУШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dan.* 1) yoxuş, dik yer; 2) *məс.* çətinlik; **юхушдин** (**хушдин**) 1) yoxuşun; 2) çətinliyin.

Я

Я I [йа] (-ди, -да; -йар, -йри, -йра) *ləzgi əlifbasının qırx beşinci hərfi.*

Я II *f.* bir işi, faktı, hadisəni təsdiq edən söz (*-di, -di, -du, -dü, -dir, -dir, -dur, -dür şəkilçilərini əvəz edir*) **им квал я** bu, evdir; **и кар дегь члавариз хъайиди я** bu iş qədim zamanlarda olub (*olmuşdu*); **гьакI я** elədir.

Я III *əd.* (*çox vaxt müraciət zamanı işlənilir*) **я гада!** ay oğlan! **я руш!** ay qız! **я хва!** ay oğul! **я диде чидач, я буба** nə ana bilir, nə ata; **я йифиз (йифен) ахвар авач, я юкъуз (йикъан) къарай** “başqa işlə məşğul olmağa vaxt yoxdur” mənasında işlənən ibarə; **я ун чидач, я ваь** nə hə bilir, nə yox; **я Аллагъ** ay Allah, ya Allah; **я тахъайтIа бағ.** yoxsa; **я туш (туштIа) бағ.** deyilsə; **я гъая, я пая** “məsələ ya dinc yolla həll edilməlidir, ya davalaşla” mənasında işlənən ibarə.

Я IV *bağ.* ya, və ya, ya da, yaxud; **я вун ша, я ви стха атурай** ya sən gəl, ya da sənin qardaşın gəlsin; **я чIехи пул кIанда, я ширин мез** *mis.* ya gərək çoxlu pulun olsun, ya da şirin dilin.

ЯБ I (япу, япа, япар, япари, япара) qulaq; **япун** qulağın; **япун кIвенкIв** *anat.* mərcək, sırğalıq (*qulaqda*); **яб атIай** а) qulağıkəsik; б) əsir qul; **яб акалун** qulaq asmaq; **яб гун** а) qulaq asmaq; б) sözə baxmaq, sözə əməl etmək, sözə qulaq asmaq, tabe olmaq; в) *məс.* diqqət yetirmək, qayğı göstərmək; **хъвадай чкадал лагъай гафариз яб гумир** *mis.* içki içilən yerdə deyilən sözlərə qulaq asma; **яб тагун** а) qulaq asmamaq; б) sözə baxmamaq, sözə əməl etməmək, sözə qulaq asmamaq, tabe olmamaq; в) *məс.* diqqət yetirməmək, qayğı göstərməmək; **яб тухун** *məс.* təngə gətirmək, zəhlə aparmaq, bezdirmək; **япай акъатун** qulaq batırmaq, qulağını batırmaq; **япай акъудун** bezdirmək, təngə gətirmək; **япалай авун** *məс.* diqqət yetirmək; **япалайни тавун** *məс.* diqqət yetirməmək; **япар акъажун** qulağını çəkmək (*dartmaq*); **япар къама тун** qulaqlarını sallamaq (*heyvanlar haqqında*); **япар хкажун** qulaqlarını şəklətmək; **яб атIун** qulağını kəsmək; **яб атIай кицI хъиз хьун** qorxuya düşmək; **яб къун** а) xəbər vermək; б) tənbeh

etmək; c) tabe etmək; **яб це!** qulaq as!; **япа кьун** fikir vermək; **япа(ра) цун** özgəyə söz çatdırmaq; **япар алай** <квай> бармак qulaqlı paraq; **япар вегьин** dərxişmaq, zəiflətmək; **япар куьрс хьун** peşman olmaq; **япар яру хьун** utanmaq; **япара памбагар тун** dinləmək istəməmək; **япарал залан ағир** eşidən, kar; **япарихь галукьун** eşitmək; **япувай тиветI фейиди хьизни тахьун** heç bir dərdi olmamaq.

ЯБ II (-па, -па) күнц; кəнар; **япун** күнцүн; кəнарын; **кIвалин яб** evin күнцү.

ЯВА I sif. əхлақсыз, pozğun; **ява инсан** əхлақсыз (pozğun) insan.

ЯВА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) is. əхлақсыз, pozğun; **явадин** əхлақсызın, pozğunun; **явадив агатмир** əхлақсызла (pozğunla) yaxınlıq etmə.

ЯВАВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) əхлақсызlıq, pozğunluq; **явавилин** əхлақсызlığın, pozğunluğun; **явавал авун** əхлақсызlıq (pozğunluq) etməк; **явавилик кутун** yoldan çıxartmaq, pis yola çəkmək, əхлақını pozmaq, mənəviyyatını pozmaq.

ЯВАВАЛУН (-да, -на; -из, -зава, -мир) f. *bax* Явавал (явавал авун).

ЯВАВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yavalı; **явавидин** yavalının; **ява чIал** yava dili.

ЯВАВИЛЕЛДИ z. *bax* Явадаказ.

ЯВАВИЛЯЙ z. yavalıqdan, yavalığa görə.

ЯВАДАКАЗ z. əхлақсызса, əхлақсызcasına, pozğunluqla.

ЯВАДИ (-а, -а) is. əхлақсыз, pozğun; **явадан** əхлақсызın, pozğunun.

ЯВАДИЗ z. *bax* Явадаказ.

ЯВАЗ z. *bax* Явадаказ.

ЯВАКЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) veyl, avara, tənbel; 2) maymaq, səfeh; **явакьандин** veylin, avaranın, tənbelin; maymağın, səfehin.

ЯВАКЪАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) veyllik, avaralıq, tənbellik; 2) maymaqlıq, səfehlik; **явакьанвал авун** veyllənmək, avaralanmaq, tənbellik etməк; 2) maymaqlıq etməк; **явакьанвилин** veylliyin, avaralığın, maymaqlığının.

ЯВАКЪАНВИЛЕЛДИ z. *bax* Явакьандаказ.

ЯВАКЪАНВИЛИВДИ z. *bax* Явакьандаказ.

ЯВАКЪАНДАКАЗ z. veylliklə, avaralıqla, tənbelliklə, tənbelcəsinə; 2) maymaqlıqla, maymaqcasına, səfehliklə, səfehəcəsinə.

ЯВАКЪАНДИЗ z. *bax* Явакьандаказ.

ЯВАН sif. 1) yavan çörək, quru yemək; 2) əldən düşmüş, qeyri-münbit; **яван фу незва** yavan çörək yeyir; **яван авун** əldən salmaq, qeyri-münbit etməк; **яван хьанвай чил** əldən düşmüş (*qeyri-münbit*) torpaq; 3) *məc.* kişi ilə qadın arasında əlaqənin olmaması.

ЯВАНРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Яван (яван авун).

ЯВАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yavanlıq; **яванвилин** yavanlığın; 2) qeyri-münbitlik; 3) *məc.* əlaqəsizlik.

ЯВАНДАКАЗ z. quru; **явандаказ фу тIуьн** quru (yavan) çörək yemək.

ЯВАНДИЗ z. *bax* Явандаказ.

ЯВАНЗ z. *bax* Явандаказ.

ЯВАШ I sif. yavaş; **яваш гьерекат** yavaş hərəkət; **яваш хьун** yavaşımaq; **яваш авун** yavaşıtmaq.

ЯВАШ! II n. sakit!; tələsmə!; dayan!; **яваш, вун зи гьиле гьатда!** dayan, əlimə düşərsən!

ЯВАШ III z. yavaşca, astaca; **яваш фена** yavaşca (astaca) getdi; **яваш рахана** astaca danışdı.

ЯВАШАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Яваш (яваш авун).

ЯВАШВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yavaşlıq, astalıq, lənglik, ləngimə; **явашвилин** yavaşlığın, astalığının, ləngliyin; **явашвал авун** yavaşlıq (astalıq) etməк, lənglik etməк.

ЯВАШДАКАЗ z. yavaşca, astaca.

ЯВАШДИЗ z. *bax* Явашдаказ.

ЯВАШУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Яваш (яваш авун).

ЯВАШ-ЯВАШ z. yavaş-yavaş, asta-asta.

ЯВШАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *bot.* yovşan (*ot*); **явшандин** yovşanın; *həmçinin bax* Кьал I (туькьуьл кьалар).

ЯВШАНЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yovşanlıq; **явшанлухдин** yovşanlığın.

ЯГУАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* yaguar (*Cənubi Amerika pələngi*); **ягуардин** yaguarın.

ЯГЪ I (-ади, -ада; -ар, -ари, -ара) sürtgü, sürtgü yağı; **ягдадин** sürtgünün, sürtgü yağıнын; **машинда цадай ягъ** maşın yağı, avtol; **ягдадай хьун** yağa bulaşmaq; **ягъ ягьун** yağlamaq.

ЯГЪ! II: Ягьун *felinin əmr forması.*

ЯГЪАЙ: Ягьун *felinin forması; bax* Ягьун.

ЯГЪАЙВИЛЯЙ *z.* 1) vurduguna görә; 2) çaldıgına görә; **зурне ягъайвиляй** *zurna* çaldıgına görә.

ЯГЪАЛ: Ягъал хъун *f.* səhv etmək, səhvə yol vermək.

ЯГЪАЛ ХЪУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ягъаларун.

ЯГЪАЛАР (-ри, -ра) күләш; ягъалрин күләшін; *həmçinin bax* Самар.

ЯГЪАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) sayıq-lıgını zəiflətmək, qəflətdə saxlamaq, xətirçəm edib yuxulatmaq; 2) kaxıxdırmaq, çaşdırmaq, dolışdırmaq, yanıltmaq, aldatmaq, azdırmaq; 3) pis vəziyyətdə qoymaq; **ада вири ягъа-ларна** о, hamını pis vəziyyətdə qoydu.

ЯГЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yanıлма, səhv; ягъалвилин yanıлmanın, səhvin; **им ягъалвал тир** bu, yanıлма (səhv) idi; ягъалвал авун yanıлмаq, səhv etmək.

ЯГЪАЛВИЛЕЛДИ *z.* səhvən, yanılaraq.

ЯГЪАЛДАКАЗ *z.* *bax* Ягъалвилелди.

ЯГЪВ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) yamac, dağdöşü, dağətəyi; ягъван yamacın, dağdöşünün, dağətəyinin; ягъвай түз винелди акъахзава yamacla yuxarı qalxır.

ЯГЪИ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yağı, düşmən; ягъидин yağının, düşmənin.

ЯГЪИ II *sif.* yaramaz; ягъи кас yaramaz adam.

ЯГЪИ III *sif.* yad; ягъи кал нехирдик акахъдач *mis.* yad inək naхıra qovuşmaz.

ЯГЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) yağılıq, düşmənlik; 2) yaramazlıq; 3) yadlıq; ягъивилин yağılıgın, düşmənliyin; yaramazlıgın; yadlıgın; ягъивал авун yağılıq (düşmənlik) etmək; yaramazlıq etmək; yadlıq etmək.

ЯГЪИВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ягъивал (ягъивал авун).

ЯГЪИЗ I: Ягъун *felinin murad forması; bax* Ягъун.

ЯГЪИЗ II *z.* yağıcasına, düşməncəsinə.

ЯГЪИЗ-ЯГЪИЗ: Ягъиз-ягъиз ракъурун а) güclə, vura-vura göndərmək; б) çalmaq (mıxı), yetirmək.

ЯГЪЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tava; ягълавдин tavanın.

ЯГЪЛУХ // ЯЙЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaуlıq; ягълухдин // яйлухдин yaуlıgın.

ЯГЪНАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *köhn.* uıgnaq; ягънагъдин uıgnağın; *həmçinin bax* КватІал.

ЯГЪУН I (ягъда, яна, ягъиз, ягъзава, ягъ, ягъин, ягъмир) *f.* 1) zərbə endirmək, vurmaq; **ада гада яна** о, oğlanı vurdu; **лашуна** яна çubuqla vurdu; **ам гамишди яна** onu camış vurdu; **балкІанди яна** at vurdu; **цІайлапанди яна** ildırım vurdu; **яна кьин** vurub öldürmək; **къуър ягъ тавунамаз, къажгъан къулал эцигмир** *a.s.* dovşanı vurmamış qazan asma; **ваз ягъ лагъана, йикъ лагъанач хьи** *a.s.* sənə vur dedilər, öldür demədilər; 2) vurmaq, sürtmək; **дакІарриз шир янава** pəncərələrə rəng vurulub; **дарман ягъун** а) dərman sürtmək; б) dərman vurmaq; **къеле ягъун** а) qalaylamaq; б) aldatmaq; **никел ягъун** nikelləmək; 3) çalmaq, yeritmək; **мих яна** mıx çaldı; 4) vurmaq, dişləmək; **гъулягъди яна** ilan vurdu; 5) çalmaq (otu); **векъер ягъун** ot çalmaq; 6) yonmaq; **кІарас ягъун** ağac yonmaq; 7) çalmaq, ifa etmək; **Цагъандал ягъун** garmon çalmaq, garmonda ifa etmək; 8) əlavə etmək, üstünə tökmək; 9) qovmaq (heyvanı); **ягъайди хьиз ахварай аватун** və yaxud **ягъайди хьиз ахварикай кватун** qəfildən yuxudan ayılmaq; **ягъдай жунгав хьиз килигун** acıqlı baxmaq, gözünü ağartmaq; **ягъиз <ялиз> тежедай къван(ер) кьун** bacarmadığı işə girişmək.

ЯГЪУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) 1) zərbə, vuruş; 2) güllələmə; ягъунин zərbənin, vuruşun; güllələmənin.

ЯГЪУНАР (-ри, -ра) döyüş, vuruşma, savaş; ягъунрин döyüşün, vuruşmanın, savaşın.

ЯГЪ-ЯГЪУН *f.* dava, döyüş.

ЯГЪ-ЯГЪУН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* dava, döyüş; ягъ-ягъундин davanın, döyüşün; **абуру цІийи кьилелай ягъ-ягъунрик кьил кутуна** onlar yenidən döyüşə başladılar.

ЯГЪ (-ди, -да) vicdan, ar, abır, həya; ягъдин vicdanın, arın, abırın, həyanın.

ЯГЪАНАТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ələ salma, sataşma, rixşənd, istehza, lağaqoyma, təhqir; ягъанатдин ələ salmanın, sataşmanın, rixşəndin, istehzanın, lağaqoymanın, təhqirin; **ягъанат авун** və yaxud **ягъанатар авун** ələ salmaq, lağa qoymaq, sataşmaq, istehza etmək, masqaraya qoymaq, rixşənd etmək; **Гъажи Давуда лагъанай:** «Зи халкъдикай ягъанатайбурун хура зун гапур хъана акІида» Насі Davud demişdi: “Xalqıma lağ edənlərin sinəsinə xəncər kimi sancılaram!”

ЯГЪНАТАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ягъанат (ягъанат авун).

ЯГЪНАТУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ягъанат (ягъанат авун).

ЯГЪНАТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *ələ salma halı, lağaçoyma halı, rişxənd etmə halı; ягъанатвилин* *ələ salma halının, lağaçoyma halının.*

ЯГЪНАТДИВ *z. rişxəndlə, lağla, istehza ilə.*

ЯГЪНАТЧИ I *sif. masqaraçı, rişxəndçi, istehzaçı, adam ələ salan, adamoynadan.*

ЯГЪНАТЧИ II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *is. masqaraçı, rişxəndçi; istehzaçı, adam ələ salan, adamoynadan; ягъанатчидин* *masqaraçının, rişxəndçinin; istehzaçının, adam ələ salanın, adamoynadanın.*

ЯГЪНАТЧИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *masqaraçılıq, rişxəndçilik; istehzaçılıq, adamoynadanlıq; ягъанатчивилин* *masqaraçılığın, rişxəndçiliyin; istehzaçılığın, adamoynadanlığın.*

ЯГЪЛУБУР (-у, -а) *vicdanlı insanlar, vicdanlılar; ягълубурун* *vicdanlı insanların, vicdanlıların.*

ЯГЪ-НАМУС (-ди, -да) *ar-namus; ягъ-намусдин* *ar-namusun.*

ЯГЪСУЗ I *sif. vicdansız, həyasız, abırsız, utanmaz.*

ЯГЪСУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is. vicdansız, həyasız, abırsız, utanmaz; ягъсуздан* *vicdansızın, həyasızın, abırsızın, utanmazın.*

ЯГЪСУЗБУР I *sif. vicdansızlar, həyasızlar, abırsızlar, utanmazlar.*

ЯГЪСУЗБУР II (-у, -а) *is. vicdansızlar, həyasızlar, abırsızlar, utanmazlar; бубайри* *ягъсузбурувай* *яргъаз хухъ лагъанай* *atarlar abırsızlardan uzaq dur demişlər.*

ЯГЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *vicdansızlıq, həyasızlıq, abırsızlıq, utanmazlıq; ягъсузвилин* *vicdansızlığın, həyasızlığın, abırsızlığın, utanmazlığın; ягъ-сузвал* *авун* *vicdansızlıq etmək, həyasızlıq etmək, abırsızlıq etmək, utanmazlıq etmək.*

ЯГЪСУЗВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Ягъсузвал (ягъсузвал авун).

ЯГЪСУЗВИЛЕЛДИ *z. bax* Ягъсуздаказ.

ЯГЪСУЗВИЛЯЙ *z. vicdansızlıqdan, vicdansızlığа görə, həyasızlıqdan, həyasızlığа görə, abırsızlıqdan, abırsızlığа görə, utanmazlıqdan, utanmazlığа görə.*

ЯГЪСУЗДАКАЗ *z. vicdansızca, vicdansızcasına, həyasızca, həyasızcasına, abırsızca, abırsızcasına, utanmazcasına.*

ЯГЪСУЗДИЗ *z. bax* Ягъсуздаказ.

ЯД I (*ци, це; ятар, ятари, ятара*) *su; цин* *suyun; акъвазнавай* *яд* *durğun su; винел* *алай* *яд* *torpaq suyu; ктГай* *яд* *iyimiş su; ргай* *яд* *qaynamış su; физвай* *яд* *axar su; хъвадай* *яд* *içməli su; цикай* *хкатай* *балугъ* *рекьид* *mis. sudan çıxan balıq ölər; ширин* *яд* *a) dadlı su; b) şirin su; цин* *гъуэлягъ* *su* *ilanı; кьери* *яд* *sidik; яд* *акъдун* *a) su* *çıxartmaq* (*quyudan*); *b) su* *çəkmək* (*həyətə*); *яд* *акъалтун* *a) su* *üzə çıxmaq; b) daşqın, sel; яд* *аладарун* *su* *tökmək, daşdırmaq; яд* *атГун* *suyu* *kəsmək, suyu bağlamaq; яд* *ахъаюн* *a) suyu buraxmaq; b) suyu axıtmaq; яд* *галтадун* *və yaxud* *яд* *гелкъьурун* *uxalamaq; яд* *гун* *a) su* *vermək, su* *içirtmək; b) suvarmaq; кьизилдин* *яд* *гун* *qızıl suyuна* *çəkmək; гимишдин* *яд* *гун* *gümüş suyuна* *çəkmək; яд* *гъиз* *фин* *su* *gətirməyə getmək; яд* *дегишарун* *a) suyu dəyişdirmək; b) başqa yerə köçmək; цел* *тухун* *su* *mənbəyinə aparmaq; цик* *квай* *никлєr* *suvarılan əkinlər* (*zəmilər*); *цик* *акахъун* *suya* *girmək; çimmək; цик* *кутун* *a) suya* *batırmaq, suya salmaq; b) duza* *qoymaq, şoraba etmək; афнияр* *цик* *кутун* *xiyarı* *duza* *qoymaq; келемар* *цик* *кутун* *kələmi* *duza* *qoymaq; цяй* *авун* *yüngülcə* *uxalamaq; ♦* *цларан* *яд* *ağız suyu, tüpürcək; адан* *сивяй* *цларан* *яд* *авахъзава* *onun* *ağzının suyu* *axır, o, iştahaya gəlib; вацлал* *тухвана* *яд* *тагана* *хкун* *çaya* *susuz* *aparıb, susuz* *gətirmək; aldatmaq; кланикай* *яд* *ракъурун* *barmaqına* *dolamaq; кьилиз* *яд* *чимун: эхир* *яд* *ви* *кьилиз* *яд* *чимда* *gec-tez* *o, sənin* *axırına* *çı-xacaq; ада* *зи* *пулунин* *кьилиз* *яд* *чимна* *o, mənim* *pullarımı* *xərclədi; яд* *хъиз* *чир* *хъун* *çox* *yaxşı* *bilmək, əzbərdən* *bilmək, beş* *barmağı* *kimi* *bilmək; яд* *хъун* *a) çox* *tərləmək; b) тәс.* *izsiz-tozsuz* *yoxa* *çıxmaq; вилер* *яд* *хъана* *gözləri* *kor* *oldu; яд* *авачир* *дагъдал* *регъв* *эцигун* *mənasiz* *iş* *görmək; ам* *яд* *алай* *яракъ* *туш* *o, kara* *gələn* *adam* *deyil; яд* *атГай* (*атланвай*) *регъв(е)* *хъиз* *səssiz-səmirsiz; яд – вацларай, фу – хуьрерай* *qayda-qanunsuz, necə* *gəldi; яд* *кьадриди* *кьун* *hərəkətsiz* *hala* *düşmək; яд* *фидай* *патахъ* *пер* *ягъун* *hamı* *kimi* *hərəkət* *etmək; яд* *члугвадай* *лит* *özünə* *qarşı* *edilmiş* *haqsızlıqlara, pisləklərə* *dözən* *adam; яд* *элкъведай* *пад* *sürgün; яд-ялан* *uzaq, qeyri-müəyyən; цин* *кланикай* *фидай* *луьткве* *sualtı* *qayıq.*

ЯД II *sif.* yad; **яд кас** yad adam; **яд чкаяр** yad yerlər.

ЯДА I *n.* ay oğlan! ay kişi! (*kişi cinsindən olan adamı çağıranda işlənən söz*).

ЯДА II: **Ягъун** *felinin gələcək zaman forması; bax Ягъун.*

ЯДАЛАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) daşqın, su basma, sel basma; **ядаландин** daşqının, su basmanın, sel basmanın.

ЯДВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yadlıq; **ядвилин** yadlığın.

ЯДВИЛЕЛДИ *z. bax Яддаказ.*

ЯДДАКАЗ *z. yadcasına.*

ЯДДИЗ *z. bax Яддаказ.*

ЯДИГАР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yadigar, bəxşiş, hədiyyə; **ядигардин** yadigarın, bəxşişin, hədiyyənin.

ЯДИГАРВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yadigarlıq; **ядигарвилин** yadigarlığın.

ЯДИГАРХАНА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* yadigar guşəsi; **ядигарханадин** yadigar guşəsinin.

ЯЗ: *Я söziünün feli bağlama forması; bax Я.*

ЯЗАВА I: **Ягъун** *felinin indiki zaman forması; bax Ягъун.*

ЯЗАВА II: *Я felinin variantı; bax Я.*

ЯЗУХ I *sif.* yazıq; **язух кас** yazıq adam.

ЯЗУХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* yazıq; **а язухдиз са куьникайни хабар авач о** yazığın heç nədən xəbəri yoxdur.

ЯЗУХ III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* yazıq (*heyflənmə*); **язухдин** yazığın; **язух атун** yazığı gəlmək; **язух кьведайвал** qəmgin, kədərli, yanıqlı.

ЯЗУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yazıqlıq; **язухвилин** yazıqlığın.

ЯЗУХВИЛЕЛДИ *z. bax Язухдаказ.*

ЯЗУХДАЙ *z. yazıqlıqdan.*

ЯЗУХДАКАЗ *z. yazıqca, yazıqcasına.*

ЯЗУХДИЗ *z. bax Язухдаказ.*

ЯЗУХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* əhli-hal; **язухчидин** əhli-halın.

ЯЙ I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) уау (*arabada, avtomobildə, vagonda*); **яйдин** уауын.

ЯЙ II *qram.* çıxışlıq hal şəkilçisi; **гъиляй** əldən; **виляй** gözdən; **виляй аватун** gözdən düşmək; **кьиляй акъудун** başdan çıxarmaq.

ЯЙЛАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уаулаq; **яйлахдин** уаулаqын; **и кьил а кьил авачир** **яйлахар** ucsuz-bucaqsız уаулаqlар.

ЯЙЛУХ *bax Ягълух.*

ЯЙЛУХЧИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *t.s.* ağlayan insan; **яйлухчидин** ağlayan insanın.

ЯЙНАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) şad məclis; **яйнахдин** şad məclisin.

ЯК I (**яклу**, **якла**, **яклар**, **яклари**, **яклара**) *ət*; **яклун** *ətin*; **вечрен як** toyuq *əti*; **гатай як** döyülmüş *ət*; **кьурай як** qurudulmuş *ət*, qaxac; **клараб** **квачир** **як** sümüksüz *ət*; **лапагдин** **як** qoyun *əti*; **ваклан** **як** donuz *əti*, qaban *əti*; **яклун хуьрек** *ət* xörəyi; **як** **квайди** *kök* (*heyvan*); **кьелечI** **якларин** *məc.* arıq, incə; **лацу** **якларин** *məc.* ağbədən, ağbədənli, ağəndəmli; **як** **акьалтун а** *məc.* kökəlmək; b) bitişmək, yaxşı olmaq (*yara*); **як** **кьун** *məc.* a) piylənmək, piy bağlamaq, kökəlmək; b) lovğalanmaq, lovğalıq etmək, kəkəlmək; **як** **хтун** *məc.* kökəlmək; **жув** **класдай** **гьуьлягь** **жуван** **яклай** **экьечI** **да** *mis.* daha çox yaxın adam sənə pislilik edər; **як** **регьведай** **машин** *ətçəkən* maşın; **як** **такур** **даз** **тухулар** **кьалурда** *məc.* nə istədiyini bilməyəni yalanla aldadarlar; **як** **мак** *ət* məhsulları.

ЯК II (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *zool.* yak, sarlıq (*Tibet öküzü*); **якан** yakın.

ЯКОБИН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* yakobin (1789-cu il Fransa burjuva inqilabı zamanı Paris radikal siyasi klubunun üzvü olan demokratik inqilabçılara verilən ad); **якобиндин** yakobinin.

ЯКОБИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yakobinlik (*yakobinlərin prinsipləri və siyasi hərəkəti*); **якобинвилин** yakobinliyin.

ЯКУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yakut (*xalq*); **якутдин** yakutun; **якут чIал** yakut dili.

ЯКЪАЛД: **якьалдар** **авун** *f.* yerə uixmaq; **якьалд(ар)** **хьун** yerə uixılmaq.

ЯКЪАЛДАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Якьалд** (**якьалдар** **авун**).

ЯКЪАЛДУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Якьалд** (**якьалдар** **авун**).

ЯКЪИН I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həqiqət; **якьиндин** həqiqətin; **ада** **лагьайбур** **якьин** **тирди** **заз** **хьсандиз** **чизва** onun dediklərinin həqiqət olduğunu mən yaxşı bilirəm; **якьин** **авун** həqiqəti öyrənmək, müəyyən etmək.

ЯКЪИН II *sif.* həqiqi, doğru, gerçək, səhih, dürüst, yəqin; **якьин** **хабар** həqiqi xəbər; **якьин** **гаф** doğru söz; **якьин** **кар** gerçək iş; **якьин** **хьун** müəyyən olmaq.

bilmək; **якъин авун** müəyyən etmək, уəqin etmək.

ЯКЪИН III *z.* həqiqi, doğru, gerçək, səhih, dürüst, уəqin.

ЯКЪИН IV *aral. s.* уəqin; **якъин, къве-звайбур мугьманар я** уəqin, gələnлər qonaqlardır; **якъин хьи** уəqin ki.

ЯКЪИНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Якъин II** (якъин авун).

ЯКЪИНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) уəqinlik, müəyyənlik; **якъинвили** уəqinliyin, müəyyənliyin.

ЯКЪИНВИЛЕЛДИ *z. bax* **Якъиндаказ.**

ЯКЪИНВИЛЯЙ *z.* уəqinlikdən, müəyyənliyə görə.

ЯКЪИНДАКАЗ *z.* уəqinliklə, müəyyənliklə.

ЯКЪИНДИ (-а, -а) məlum adam; **якъиндан** məlum adamın.

ЯКЪИНДИЗ *z. bax* **Якъиндаказ.**

ЯКЪУТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уақut; **якъутдин** уақutun.

ЯКІА: **Як** *isminin hal forması; bax* **Як.**

ЯКІАР (-и, -а): **Як** *isminin cəm forması; bax* **Як.**

ЯКІВ (-у, -ва; -вар, -вари, -вара) balta; **якІун** baltanın; **гьвечи якІу чІехи тарар ярхарда** *a.s.* kiçik balta böyük ağacları yerə sərər; **якІун тум** balta sapı; **тараз якІв яда, тамуз ван хьуй лугьуз** *mis.* ağaca balta çalır ki, meşə eşitsin.

ЯКІУ, ЯКІУН I: **Як** *isminin hal formaları; bax* **Як.**

ЯКІУ, ЯКІУН II: **ЯкІв** *isminin hal formaları; bax* **ЯкІв.**

ЯЛ I (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) nəfəs; **ялцин** nəfəsin; **ял авай цел** köpmüş metal; **ял къдай югь** бүркүлү (çox isti) gün; **ял акатун** köpmək, şişmək; **ял акьадарун** a) nəfəs almaq; b) dərindən nəfəs almaq, rahat nəfəs almaq; **ял акьатун** havası boşalmaq; **чархунай ял акьатна** təkər buraxdı; **ял къун** a) çətin nəfəs almaq, boğulmaq; b) *məc.* susmaq; **ял ягьун** nəfəsini dərmək, dincəlmək; **жизви ял ягьун** bir az dincəlmək; **ял ягьиз вугун** dincəlməyə qoymaq; **♦ къама ялар авай инсан** özündən razı, təkəbbürlü insan; **ял ялцихь текьвез** tələsik, tövşüyərək, tövşüyə-tövşüyə; **ял твадай насос** hava nasosu; **ял тур цел хьиз авун** kökəltmək; **ял ядай югь** istirahət günü; **ял ялтахь** (ялцихь) текьвез çətinliklə nəfəs alaraq; **ял-ялгьуз** *z.* tək, ayrıca.

ЯЛ II (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) iy, qoxu; **ялцин** iyin, qoxunun; **им ял галай балугь я** bu, qoxu verən balıqdır; **якІухь ял гала** ət iylənib; **дармандин ял** dərman qoxusu; **пис ял** pis iy; **ял атун** iy gəlmək; *həmçinin bax* **Ни.**

ЯЛ III: **ял авун** a) çəkmək, dartmaq, daşımaq, aparmaq, çıxartmaq, dartıb çıxartmaq; b) *məc.* çalışmaq; **ада захь ялзава тэс.** a) o, mənim хейримə çalışır; b) o, мənə çəkir.

ЯЛ IV (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yal* (itə verilən duru yemək); **ялдин** yalın.

ЯЛ V (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dəniz. yal* (yük daşımaq üçün qısa və enli qayıq); **ялдин** yalın.

ЯЛАВ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) alov; **ялавдин** alovun; **цІун ялав** od alovu; *həmçinin bax* **Цай.**

ЯЛАВЛУ *sif.* alovlu; **ялавлу рикІ** alovlu ürək; **ялавлу ширир** alovlu şeyrlər.

ЯЛАВЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alovluлуq, yanarlıq, parlaqlıq; qızğınlıq, ehtiraslılıq; coşqunluq; **ялавлувили** alovluлуğun, yanarlığın, parlaqlığının, qızğınlığının, ehtiraslılığının, coşqunluğun.

ЯЛАВЛУВИЛЕЛДИ *z. bax* **Ялавлу-даказ.**

ЯЛАВЛУДАКАЗ *z.* qızğınlıqla, coşqunluqla.

ЯЛАВЛУДИЗ *z. bax* **Ялавлудаказ.**

ЯЛАВЛУЗ *z. bax* **Ялавлудаказ.**

ЯЛАКЪ *sif.* 1) lovğa, təşəxxüslü, təkəbbürlü, iddialı, mütəkəbbir, heç kəsi bəyənməyən, başqalarına xor baxan; **ялакь инсан** təkəbbürlü (iddialı) insan; 2) xudbin, eqoist, ancaq özünü sevən.

ЯЛАКЪВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) lovğalıq, təşəxxüslük, təkəbbürlülük, iddialılıq, mütəkəbbirlik; 2) xudbinlik, eqoistlik; **ялакьвили** lovğalığın, təşəxxüslülüyün, təkəbbürlülüyün, iddialılığın, mütəkəbbirliyin; xudbinliyin, eqoistliyin.

ЯЛАКЪДАКАЗ *z.* 1) lovğa-lovğa, təkəbbürlə, təşəxxüslə, iddialı surətdə; 2) xudbincəsinə, eqoistcəsinə.

ЯЛАКЪДИЗ *z. bax* **Ялакьдаказ.**

ЯЛАР heyfsilənmə; **ялар хьун** heyfsilənmək.

ЯЛГЪУЗ I *sif.* yalqız, tənha; **ялгьуз амуькун** yalqız qalmaq, tənha qalmaq.

ЯЛГЪУЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* yalqız, tənha; **ялгьуздан** yalqızın, tənhanın; **адан патав ялгьузарни атанвай** onun yanına yalqızlar (tənhalar) da gəlmişdi.

ЯЛГЪУЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) yalqızlaşdırmaq, tənhalaşdırmaq; ялгъузарна yalqızlaşdırdı, tənhalaşdırdı.

ЯЛГЪУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yalqızlıq, tənhalıq; ялгъузвилин yalqızlığın, tənhalığın.

ЯЛГЪУЗВИЛЯЙ z. yalqızlıqdan, tənhalıqdan.

ЯЛГЪУЗДАКАЗ z. yalqızca, tənhalıqla.

ЯЛГЪУЗДИЗ z. bax Ялгъздаказ.

ЯЛДА I: Ялун *felinin gələcək zaman forması*; bax Ялун.

ЯЛДА II dan. aral.s. я лугъуда ibarəsinin danışıq forması; абур пис ксар ялда onlar pis adamlardır, deyirlər.

ЯЛИЗ: Ялун *felinin murad forması*.

ЯЛИК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yalik (*iki və yaxud dörd avarlı qayıq*); яликдин yalikin.

ЯЛКЪАВАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) bacarıqsız, diqqətsiz insan; ялкъавандин bacarıqsız, diqqətsiz insanın.

ЯЛЛАГЪ <Я АЛЛАГЪ> n. ya Allah.

ЯЛТАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) сир moruq; ялтандин сир moruğun.

ЯЛТАН ХЪУН ağlını itirmək.

ЯЛТАХ I *sif.* yaltaq.

ЯЛТАХ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* yaltaq; ялтахдин yaltağın.

ЯЛТАХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yaltaqlıq; ялтахвилин yaltaqlığın; ялтахвал авун yaltaqlıq etmək.

ЯЛТАХВАЛУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Ялтахвал (ялтахвал авун).

ЯЛТАХВИЛЕЛДИ z. bax Ялтахдаказ.

ЯЛТАХВИЛЯЙ z. yaltaqlıqdan

ЯЛТАХДАКАЗ z. yaltaqca, yaltaqcasına.

ЯЛТАХДИЗ z. bax Ялтахдаказ.

ЯЛУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) bax Ял III (ял авун).

ЯЛУН II *dial.* iri addımlarla addımlamaq.

ЯМАЖ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *dial.* sirr; ямаждин sirrין.

ЯМАН I *sif.* pis; яман кас pis adam.

ЯМАН II z. yamanca; яман чими я yamanca istidir.

ЯМАН III (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) zəhərlənmə, yoluxma; ямандин zəhərlənmənin, yoluxmanın.

ЯМАНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) bax Писвал.

ЯМАНДАКАЗ bax Писдаказ.

ЯМАНДИЗ bax Ямандаказ.

ЯМАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yamaq; ямахдин yamağın; *həmçinin bax Пине.*

ЯМБ (-ди, -да) *ədəb.* yamb (*vurğusu ikinci hecəda olan ikihecalı şeir vəznı*); ямбдин yambın.

ЯМБОХОРЕЙ (-ди, -да) *ədəb.* yambo-xorey (*yamb və xoreydən ibarət dördhecalı şeir vəznı*); ямбохорейдин yamboxoreyin.

ЯН I (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) yana yatma, əyilmə; яндин yana yatmanın, əyilmənin; ян гун yana yatmaq, əyilmək; ян гузвай кьуьлер yana yatan buğda sünbülləri; гимиди са патахь ян гана гəми yanı üstə əyildi; ян гудач дуьз гелелай düz yoldan sapmaq.

ЯН II (-ци, -це; -ар, -ари, -ара) toxuc. arğac; яндин arğacın; гамунин ян атІана халчанın arğacı qırıldı.

ЯН III *dial.* nə üçün?; nə əsəb?; niyə?; вуна заз ян лагьанач sən mənə nə əsəb (niyə) demədin?

ЯН IV: Я *felin sual forması*; ви кьаст зун ширин ян, стха? məqsədin məni aqlatmaqdır, qardaş?

ЯНА I, ЯНАЙ: Ягъун *felinin vaxt formaları*; bax Ягъун.

ЯНА II *qoş.* istiqamət göstərən söz; багьдай яна фена баğдан кечəрək getdi.

ЯНВАРЬ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yanvar (ay); январдин yanvarın; сад лагьай январдиз yanvarın бириндə

ЯНИ? I *sual* vaxtı işlənən söz; икI яни? belədir? гьакI яни? elədir? ам аял яни? о ушақдир? и гаф лагьайди вун яни? bu sözü deyən sən sən?

ЯНИ II *bağ.* yəni.

ЯНИ III *əd.* ya da, nə də; я вуна лагь, яни за лугъун ya sən de, ya da mən deyim; я хьипиди тахьурай, яни яруди nə sarı olsun, nə də qırmızı.

ЯНКИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yankı (*avropaluların ABŞ-da doğulmuş amerikalılara verdiyi ad*); янкидин yankinin.

ЯНСЕНИЗМ (-ди, -да) yansenizm (*XVII-XVIII əsrlərdə katolik dinində islahatçı hərəkət*); янсенизмдин yansenizmin.

ЯНСЕНИСТ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yansenist (*yansenizm tərəfdarı*); янсенистдин yansenistin.

ЯНУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* bax Ян I (ян гун).

ЯНУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) 1) əslini bilməyən; **янухдин** əslini bilməyənin; 2) səfil, sərgərdan; **янухдин** səfilin, sərgərdanın.

ЯНШАХ *sif.* mənasız; **яншах рахунар** mənasız söhbətlər.

ЯНШАХВИЛЕЛДИ *z. bax* Яншахдаказ.

ЯНШАХДАКАЗ *z. mənasızca, mənasızcasına.*

ЯНШАХДИЗ *z. bax* Яншахдаказ.

ЯНЫЧАРАР (-ри, -ра) *tar.* yeniçərilər (*sultan Türkiyəsində: adətən polis, cəza qoşunları kimi istifadə edilən imtiyazlı piyada qoşun*); **янычаррин** yeniçərilərin.

ЯП I: **Яп-яру** *sif.* qırqırmızı.

ЯП II yırğalanma, sürükləmə; **яп авун** yırğalanmaq, sürükləmək; **ам япиз-япиз физвай** о, аyaqlarını sürükləyə-сүрүклəyə gedirdи.

ЯПА: **Яб** *felinin hal forması; bax* Яб.

ЯПАГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) sırğa; **япагъандин** sırğanın; **адан япарихъ япагъанар** гала onun qulaqlarında sırğalar var.

ЯПАЛАЙМИР *f.* qulaq asma, fikir vermə; **япалай авун** (тавун) ibarəsinin forması; *bax* Яб (япалай авун).

ЯПАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) pinti, səliqəsiz (*adam*); **япалухдин** pintinin, səliqəsizin.

ЯПАЛУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) pintilik, səliqəsizlik; **япалухвилин** pintiliyin, səliqəsizliyin.

ЯПАР: **Яб** *isminin cəm forması; bax* Яб.

ЯПАТИ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) qulaqsız; **япатидин** qulaqsızın.

ЯПАТИУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *zool.* qulağagirən; **япатидин** qulağagirənin.

ЯПАШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yekə-qulaq (*adam*); **япашдин** yekəqulağın.

ЯПОН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) уарон (*xalq*); **япондин** уаронун; **япон члал** уарон dili.

ЯПОНВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) уарон; **японвидин** уаронун.

ЯПУ: **Яб** *isminin hal forması; bax* Яб.

ЯПУНЖИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) уарıncı; **япунжидин** уарıncıнын; **яргъи япунжи** uzun уарıncı.

ЯР I (-а, -а; -ар, -ари, -ара) şəfəq, qızartı; dan, dan yeri; **яран** şəfəqin, qızartının; danın, dan yerinin; **экуьнин ярар** səhər şəfəqləri; **яр ягъун** dan yeri sökülmək, dan yeri ağarmaq.

ЯР II (-а, -а) *yar* (*ləzgi xalq təqvimində martın 21-dən aprelin 5-dək davam edən 15*

günlük ay); **яран** yarın; **яран варз** yar ayı; **яран кьар** yar ayı günləri; **Яран члав** (бере) yar ayı vaxtı.

ЯР III (-ди, -да; -ар, ари, -ара) yar, sevgili; **ярдин** yarın, sevgilinin; **яр-дуст** dost-tanış; **яр кьун** yar seçmək; **яран буба** qayınata; **яран диде** qayınana; **яран вах** baldız; **яран стха** qayın.

ЯР IV (-а, -а) bahar; **яр алуькьна** bahar gəldi; **Яран сувар** Yar bayramı (*Bahar bayramı*) (*ləzgilərin ğuts dininə sitayiş etdikləri dövrlərdə meydana gəlmiş bayramlardan biri*); **ярдин** baharın; **яран йиф** yar (*bahar*) bayramı gecəsi; **яран югъ** yar (*bahar*) bayramı günü; «**Яран цуьк**» “Bahar çiçəyi” (*ləzgi xalq çeşnisi*); «**Яран тлу**» “Bahar talası” (*ləzgi xalq çeşnisi*).

ЯР V *sif.* qırmızı, al; **яр алай** qırmızımtıl.

ЯР VI (-а, -а) Yar (*ləzgilərin qədim ğuts dininə görə baharda təbiəti canlandıran Allah*); **Яран** Yarın.

ЯРАБ *əd.* görəsən? mümkünmü? doğrudanmı? ola bilərmі? məgər?; **яраб Аллагъ** *əd.* ay Allah; **яраб и атайди хьсан кас тир жал?** görəsən bu gələn yaxşı adam idi?

ЯРАБАЙ (-я, -я; -яр, -йри, -йра) yarabay (rəngi qırmızıya çalan heyvana verilən ləqəb); **ярабайдин** yarabayın.

ЯРАЗ *z.* baharda; **ам чи кІвализ яраз атанвай** о, bizim evə baharda gəlmişdi.

ЯРАКЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaraq, silah; **яракъдин** yarağın, silahın; **яракъар** silah yaraq; **гъиле яракъ кьун** silaha sarılmaq.

ЯРАКЪЛУ *sif.* silahlı, yaraqlı, silahlanmış; **яракълу гьулгьула** silahlı iğtişaş (üşyan).

ЯРАКЪЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) silahlanma, silahlanma dərəcəsi; **яракълувилин** silahlanmanın, silahlanma dərəcəsinin.

ЯРАКЪЛУДАКАЗ *z.* silahlı surətdə.

ЯРАКЪЛУДИ (-а, -а) yaraqlı, silahlı; **яракълудан** yaraqlının, silahlının.

ЯРАКЪЛУДИЗ *z. bax* Яракълудаказ.

ЯРАКЪСУЗ *sif.* yaraqsız, silahsız; **яракъсуз авун** silahsızlaşdırmaq, tərksilah etdirmək; **яракъсуз хьун** silahsızlaşmaq, tərksilah olmaq.

ЯРАКЪСУЗВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) silahsızlıq, yaraqsızlıq; **яракъсузвилин** silahsızlığın, yaraqsızlığın.

ЯРАКЪСУЗДАКАЗ *z.* silahsız.

ЯРАКЪСУЗДИЗ *z. bax* Яракъсуздаказ.

ЯРАЛМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yeralması, topinambur; **яралмадин** yeralmasının, topinamburun.

ЯРАЛУГ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) qara yel (*quru və isti külək*); **яралугдин** qara yelin.

ЯРАМАЗ I *sif.* yaramaz, алчаq; **ярамаз** кас yaramaz adam, алчаq adam.

ЯРАМАЗ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *is.* yaramaz, алчаq; **ярамаздин** yaramazın, алчаqın; **мярекатда са ярамазни авай** məclisdə bir yaramaz da var idi.

ЯРАН *bax* **Яр II**, **Яр IV**.

ЯРАНГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yaranqa (*bəzi şimal xalqlarında: açılıb yıǵılan səyyar mənzil*); **ярангадин** yaranqanın.

ЯРАР I: **Яр** *isminin cəm forması; bax* **Яр IV**.

ЯРАР II (-и, -а) *tib.* qızılca; **ярарин** qızılcanın; **яраp** атун qızılcaya tutulmaq.

ЯРАТМИШУН I (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* yaratmaq; **яратмишна** yaratdı; *həmçinin bax* **Тукьлюьрун**.

ЯРАТМИШУН II (-и, -а; -ар, -ри, -ра) yaradıcılıq; **яратмишунин** yaradıcılığın; *həmçinin bax* **Тукьлюьрунар**.

ЯРАШУГЪ I *sif.* yaraşıq, yaraşan; **инсандин ярашугъ адан акьул я** insanın yaraşığı onun ağılıdır; **им ваз ярашугъ кар туш бу,** sənə yaraşan iş deyil.

ЯРАШУГЪ II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yaraşıq, bəzək; **ярашугъдин** yaraşığın, bəzəyin; **рушан ярашугърикай сад адан туплал тир** qızın bəzəklərindən biri onun üzüyü idi; **гатфарин ярашугъ я цуьквер,** зулун – **багъларин бегьер** *a.s.* baharın yaraşığı güllər, payızın yaraşığı bağların barıdır.

ЯРГЪ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) uzunluq; **яргъан** uzunluğun; **яргъ алай** uzun.

ЯРГЪА I *sif.* uzaq, iraq; **яргъа уьлквевяр** uzaq ölkələr; **яргъа мукьва-кьилияр** uzaq qohum-əqrəba.

ЯРГЪА II *z.* uzaq, uzaqda; **яргъа авун** uzaqlaşdırmaq; **яргъа хьун** uzaqlaşmaq.

ЯРГЪА III *bax* **Юргъа**.

ЯРГЪАДИ (-а, -а) uzaq, yad; **ам чаз яргъади я о,** bizə yaddır.

ЯРГЪАЗ *z.* uzaq, uzaqda; **яргъаз авун** *və yaxud* **яргъаз къакьудун** uzaqlaşdırmaq; **яргъаз хьун** uzaqlaşmaq; **сарар кьеридавай, вилер царудавай** **яргъаз хьухъ** *mis.* seyrək dişli, göygöz adamdam uzaq dur; **яргъаз хьун** uzaq olmaq; **♦ Аллагъди яргъазрай** Allah uzaq eləsin, allah eləməsin.

ЯРГЪАЗАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Яргъаз** (яргъаз авун).

ЯРГЪАЗУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Яргъаз** (яргъаз авун).

ЯРГЪАЗЗАВА, ЯРГЪАЗЗАВАЙ: **Яргъаз хьун** *felinin danışıq forması; bax* **Яргъаз** (яргъаз хьун).

ЯРГЪАЙ *z.* uzaqdan; **яргъай атай мугъман** uzaqdan gəlmiş qonaq.

ЯРГЪАЛ *sif.* uzaq; **яргъал рехъ** uzaq yol; **яргъал хуър** uzaq kənd; **яргъал аламаз** а) uzaqda; б) uzaqdan; **яргъал вегъин** uzatmaq, ləngitmək, sonraya qoymaq, yubatmaq; **яргъал члугун** *və yaxud* **яргъал фин** uzatmaq, ləngimək, sonraya qalmaq, yubanmaq.

ЯРГЪАЛАЙ *z.* uzaqdan.

ЯРГЪАЛАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *f.* uzaqlaşdırmaq; **яргъаларна** uzaqlaşdırdı.

ЯРГЪАЛВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) uzaqlıq; **яргъалвилин** uzaqlığın.

ЯРГЪАЛДИ *z.* uzun müddət, uzun zaman; uzun müddətə, uzun vaxta.

ЯРГЪАЛУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *t.s.* uzaq yer, uzaq ölkə; **яргъалухдин** uzaq yerin, uzaq ölkənin; *həmçinin bax* **Гъариблукъ**.

ЯРГЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) yorğan; **яргъандин** yorğanın; **яргъан гъарда вичел ялун** hərənin öz xeyrini güdməsi; **яргъандиз килигна** <килигайвал> **кIвач яргъи авун** yorğana baxıb ayağını uzatmaq.

ЯРГЪАР (-и, а) uzaq yerlər, uzaqlar; **яргъарин** uzaq yerlərin, uzaqların.

ЯРГЪЕБА *z.* uzununa; **яргъеба эцигнавай** **кIарас** uzununa qoyulmuş odun.

ЯРГЪЕБАДАКАЗ *z.* uzun halda.

ЯРГЪЕЦ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) uzundraz; **яргъецан** uzundrazın.

ЯРГЪЕШ (-а, -а; -ар, -ри, -ра) *bax* **Яргъец**.

ЯРГЪИ *sif.* 1) uzun; uzunsov; **яргъи авун** uzatmaq; **яргъи хьун** а) uzanmaq, б) böyümək; **адан чIарар яргъи хьанва** onun saçları uzanıb; **дивандал яргъи хьанва** divanda uzanıb; 2) *məc.* uzun, uzunmüddətli, uzunsürən, sürəkli; davamlı; **яргъи авун патал** uzatmaq üçün; **яргъи югъди** bütün gün; 3) hündür; **яргъи кас** hündür adam; **♦ гъил яргъи кас** а) səxavətli adam; б) hiyləgər, bîc, əliəyri adam; **мез яргъи инсан** boşboğaz, çərənçi adam.

ЯРГЪИБУР: **Яргъи** *sifətinin cəm forması; bax* **Яргъи**.

ЯРГЪИВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) 1) uzunluq, boy; 2) *coğr.* uzunluq dairəsi; **яргъивилин** uzunluğun, boyun; uzunluq dairəsinin.

ЯРГЪИДАКАЗ *z.* uzunsov; **перем яргъидаказ цванвай** köynək uzunsov tikilmişdi.

ЯРГЪИДИЗ *z. bax* Яргъидаказ.

ЯРГЪИРУШ (-а, -а) göy qurşağı; **яргъирушан** göy qurşağının; *həmçinin bax* Хважамжам.

ЯРГЪИЯР (-йри, -йра) 1) uzatma, yubatma, ləngitmə, süründürmə, saxlama; **яргъийрин** uzatmanın, yubatmanın, ləngitmənin, süründürmənin, saxlamanın; 2) *məc.* boşboğazlıq, cəfəngiyyat, boş danışq, boş söhbət; **яргъияр авун а**) uzatmaq, yubatmaq, ləngitmək, süründürmək, saxlamaq; б) boşboğazlıq etmək, cəfəngiyyat danışmaq.

ЯРГЪИЯРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* Яргъияр (яргъияр авун).

ЯРД (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yard* (91,44 *sm-ə bərabər ingilis uzunluq ölçüsü*); **ярддин** yardın.

ЯР-ДУСТ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) dost, dost-taniş, yoldaş; **яр-дустунин** dostun, dost-tanişin, yoldaşın.

ЯР-ДУСТВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) dostluq, dost-tanişlıq, yoldaşlıq; **яр-дуствилин** dostluğun, dost-tanişliğin, yoldaşlığın.

ЯР-ДУСТВИЛЕЛДИ *z.* dostcasına, yoldaşcasına.

ЯРЖ (-уни, -уна; -ар, -ари, -ара) nişan, simvol; **яржунин** nişanın, simvolun.

ЯРЛЫК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yarlık* (1. *tar. tatar-moңqol xanlarının fərmanı*; 2. *malların üstünə yarışdırılan və onların adını, növünü, çəkisini, qiymətini və s. göstərən kağız, etiket*; 3. *məc. damğa*); **ярлыкдин** yarlıkın.

ЯРМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yarma; **ярмадин** yarmanın.

ЯРМАРКА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) yarmarka (*vaxtaşırı təşkil olunan ticarət bazarı*); **ярмаркадин** yarmarkanın.

ЯРМАЧА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) girdin, odun parçası; **ярмачадин** girdinin, odun parçasının.

ЯРУ *sif.* qırmızı; **яп-яру** qıpqırmızı, tünd qırmızı; **ачух яру ранг** al-qırmızı rəng; **яру авун а**) qırmızı etmək; al-qırmızıya boyumaq, qızartmaq; közərtmək (*dəmiri*); qırmızılaşdırmaq; б) *məc.* utandırmaq; **яру хьун** qırmızı olmaq, qızarmaq, közərtmək, qırmızılaşmaq; **авайла вилер яру жада, авачирла – чин**

mis. olanda gözlər qızarır, olmayanda üz; **яру ранг акьатун** qızarmaq, qıpqırmızı olmaq; **чин яру авуна рахун** *məc.* hirslə, acıqla danışmaq; **яру бубу хьтин** qırmızı lələ kimi; **яру диплом** qırmızı diplom, fərqlənmə diplomu; **Яру ктаб** Qırmızı kitab; **Яру кьушун** Qızıl Ordu; **Яру пайдахдин орден** Qırmızı Bayraq ordeni; **яру рад** qida borusu; **яру-яру** *sif.* lap qırmızı, qıpqırmızı.

ЯРУБУР I: *Яру sifətinin cəm forması; bax* Яру.

ЯРУБУР II (-у, -а) *is.* 1) qırmızı rəngli şeylər; 2) qırmızılar (Sovet hökuməti tərəfdarları); **ярубурун** qırmızılarının.

ЯРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) qırmızılıq, qızartı; **ярувилин** qırmızılığın, qızartının; **ярувал алай** qırmızımtıl; **ярувал акьатун** qızarmaq.

ЯРУВИЛЯЙ *z.* qırmızılıqdan.

ЯРУ ГЪЕД (-тре, -тре) Mars; **яру гьетрен** Marsın.

ЯРУДИ I: *Яру sifətinin tək forması; bax* Яру.

ЯРУДИ II (-а, -а) qırmızı; **яруди я лугьуз дана гатун** heç bir səbəb olmadan cəzalandırmaq.

ЯРУМЧУХ I *sif.* yarımçıq, natamam; **ярумчух кьвечиларнавай** yarı əyilmiş; **ярумчух сун парча** keyfiyyətsiz yun parça; **гъиле кьур кар ярумчух тамир** *a.s.* başladığın işi yarımçıq qoyma; *həmçinin bax* ЗуракI.

ЯРУМЧУХ II *z.* bitməmiş, tamamlanmamış; **ам цан ярумчух туна хьфена о**, əkini başa çatdırmamış getdi.

ЯРУМЧУХВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yarımçılıq, natamamlıq; **ярумчухвилин** yarımçılığın, natamamlığının.

ЯРУМЧУХДАКАЗ *z.* yarımçıq surətdə, natamam surətdə.

ЯРУМЧУХДИЗ *z. bax* Ярумчухдаказ.

ЯРУС I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yarus* (1. *üfqi yığılmış şeylər sırası*; 2. *teatr binasının içərisindəki mərtəbə*; 3. *geol. Yer qatı, layı*); **ярусдин** yarusun.

ЯРУС II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yarus* (*balıq tutmaq üçün qarmaqlı ip*).

ЯРУ-ЦАРУ *sif.* əlvan, ala-bəzək, alabula, alaca, rəngbərəng; **яру-цару авун** əlvanlaşdırmaq, alacalaşdırmaq, ala-bula etmək; **яру-цүру хьун** əlvanlaşmaq, alacalaşmaq, ala-bula olmaq, alabəzək olmaq.

ЯРУ-ЦАРУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) alalıq, alabəzəklik, alabulalıq, rəngbərənglik, əlvanlıq; **яру-цару-вилин** alalığın, alabəzəkliyin, ala-bulalığın, rəngbərəngliyin, əlvanlığın.

ЯРХ: **ярх хуьн** *f.* ухılмақ; **ярх хьайн тараз яків ядайбур гзаф жада** *a.s.* ухılан ağaca balta çalan çох олар.

ЯРХАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) 1) ухılмақ; **ярхарна** ухıldı; 2) çevirmək, devirmək; *həmçinin bax* **Йикьсалдарун**.

ЯРЦУБК (-веди, -веда; -вер, -вери, -вери) *bot.* хədicəgüllü; **ярцуькведин** хədicəgüllünün.

ЯРЬГА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *köhn.* 1) *tar.* уarıқа (*kiçik polis qulluqçusu*); 2) *dan.* əууаş, pozğun, əхлақsız; **ярыгадин** уarıқанн; əууаşн, pozğunун, əхлақsızн.

ЯС (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yas, matəm;* **ясдин** *yasın, matəmin;* **ясдин йикьар** *matəm günləri;* **яс кьун** *yas saxlamaq;* **ясада гьатун** *yasa batmaq, qəmə batmaq, dərd içində olmaq; həmçinin bax* **Тазият**.

ЯСАК (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *tar.* 1) *yasak (qədim Moskva dövlətində və çar Rusiyasında: Volqaboyu, Sibir və Uzaq Şərqi bəzi xalqlarından alınan natural vergi);* 2) *işarə, signal;* **ясақдин** *yasakın; işarənin, siqnalın.*

ЯСАР I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yaslı;* **ясардин** *yaslıнн.*

ЯСАР II (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yoxsul, kasıb;* **ясардин** *yoxsulun, kasıbн.*

ЯСИН (-ди, -да) *yasın (Quran surə-lərindən biri);* **ясиндин** *yasının.*

ЯСЛУ *sif. bax* **Ясар I.**

ЯСТУХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yastıq;* **ястухдин** *yastığın; həmçinin bax* **Хьуьцуьган.**

ЯТАБ I (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *sərsəm;* **ятабдин** *sərsəмин.*

ЯТАБ II *bir yerdə, birlikdə.*

ЯТАГАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *yatağan (əyri qılnc);* **ятагандин** *yatağanн.*

ЯТАР: **Яд** *isminin cəm forması; bax* **Яд.**

ЯТАХ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *ağıl (qoyun yatağı);* **ятахдин** *ağıлн.*

ЯТУР *bax* **Ютур.**

ЯТИ I *bax* **Рат.**

ЯТИ II: **Атлун** *felinin danışqda işləнən əmr forması.*

ЯТИА I *köməkçi feil; Я sözünün şərt forması; bax* **Я II.**

ЯТИА II *bağ. -sa, -sə; акI ятIа* *elədirсə, икI ятIа* *belədirсə; ам ятIа* *odursa.*

ЯТИАНИ I *köməkçi feil; Я sözünün şərt forması; bax* **Я II.**

ЯТИАНИ II *əd. buna baxmayaraq.*

ЯХ I *sif. piyada; ях итим* *piyada, piyada gedən; ях кьушун* *piyada qоşun.*

ЯХ II *z. piyada, ayaqla.*

ЯХА I (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *kənar, qıraq, çıxıntı; яхадин* *kənarın, qırağın, çıxıntı-тинн.; гьуьлуьн яха* *dənizin kənarı.*

ЯХА II (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *qoyun, ağış, qucaq; яхадин* *qoyunun, ağışун, qucağın; дидедин яха* *ana qoyunu, ana qucağı.*

ЯХА III (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *döş; яхадин* *döşүн; бицIекди дидедин яха* *ахьайзавачир* *körpə anasının döşүнü buraxmırdı; дагьдин яха* *dağ döşü.*

ЯХА IV (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *boyunbağı, boğazaltı (sikkədən, muncuqdan və s. düzəldilən); яхадин* *boyunbağının, boğazaltının.*

ЯХДАКАЗ *z. piyada, ayaqla.*

ЯХДИ *z. bax* **Яхдаказ.**

ЯХДИЗ *z. bax* **Яхдаказ.**

ЯХТА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *idm. yaxta (motorlu yaxud yelkənli yüngül gəmi); яхтадин* *yaxtanın.*

ЯХТ-КЛУБ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. yaxt-klub (su idmanı ilə məşğul olan idman təşkilatı); яхт-клубдин* *yaxt-klubун.*

ЯХТСМЕН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *idm. yaxtsmen (yaxtada su idmanı ilə məşğul olan idmançı); яхтсмендин* *yaxtsmenн.*

ЯХУЛ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) *lak (xalq); яхулдин* *lakın; яхул чIал* *lak dili; яхул дал-дам* *lak nağarası; «Яхул даллай»* “*Yaxul dal-lay*” (*ləzgi xalq rəqsi*); **Яхул шалам** *özünə qarşı edilmiş pislilyə döзən adam; həmçinin bax* **Лак.**

ЯХУЛВИ (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *lak; яхулвидин* *lakın.*

ЯХУН *sif. arıq; яхун кас* *arıq adam; яхун хеб* *arıq qoyun; яхун авун* *arıqlatmaq; яхун хьун* *arıqlamaq; яхун хьанвай* *arıqlamış.*

ЯХУНАРУН (-да, -на; -из, -зава; -а, -ин, -рай, -мир) *bax* **Яхун** (*яхун авун*).

ЯХУНВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) *arıqlıq; яхунвилдин* *arıqlığın.*

ЯХУНВИЛЯЙ *z. arıqlıqdan.*

ЯХУНДАКАЗ *z. arıqlıqla.*

ЯХУНДИЗ *z. bax* **Яхундаказ.**

ЯХУНЗ *z. bax* **Яхундаказ.**

ЯХЦЮР (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) қирх; **яхцюрдин** қирхын; **яхцюрни сад** қирх бир.

ЯХЦЮРАР (-ри, -ра) қирх (*insan rəhmətə gedəndən sonra keçən qırх gün*); **яхцюррин** қирхын.

ЯХЦЮРРА *z.* қирх дэфә.

ЯХЪ: **Кьун** *felinin əmr forması*; **яхъ-марагъур** <марагъул> qalmaqal.

ЯЦ (-ра, -ра; -ар, -ари, -ара) ökü; **яцран** ökü; **суван яц дағ** keçisi; **яц жедай жунгав лакадилай чир жеда** *mis.* ökü; olacaq cöngə peynindən bilinər; **яц квахъайла варариз тар ягъун** fəlakət sovuşandan sonra əl-ayağa düşmək.

ЯЦАРХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) ökü; saxlayan; **яцархъандин** ökü; saxlayanın.

ЯЦІ (-а, -а; -ар, -ари, -ара) 1) qalın yer; 2) qızgın çaғ; 3) gur vaxt; 4) çətinlik; **яцлан** qalın yerin; qızgın çaғın; gur vaxtın; **тамун яцІ** meşənin qalın yeri; **хъуьтгъун яцІ** qışın qızgın çaғı; **мехъерин яцІ** toyun gur vaxtı; **яцІ** квай yoğun; **яцІа гъатун** <хъун> *f.* çətinə düşmək; **яцІа(ра)** тун çətinə salmaq.

ЯЦІАХЪАН (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) kök qadın; **яцІахъандин** kök qadının.

ЯЦІУ *sif.* yoğun, kök, tosqun, şişman, korpuş; **яцІу гъалар** yoğun (qalın) saplar; **яцІу тар** yoğun ağac; **яцІу кас** kök adam; **гъарда вичин вацІ яцІу ийида** *a.s.* hər kəs öz çayını bol sulu görmək istəyər; **яцІу ван** qalın səs, bas; **яцІу гафар авун** tərifləmək, goplamaq; **яцІу авун** şişdirmək, qalınlaşdırmaq; **яцІу рад** yoğun bağırsaқ; **яцІу яклар** bud; **яцІу якларин** kök.

ЯЦІУБУР: **ЯцІу** *sifətinin cəm forması*; *bax ЯцІу.*

ЯЦІУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) köklük, yoğunluq, qalınlıq; **яцІувилин** köklüyün, yoğunluğun, qalınlığın; **залай адан яцІувал гзаф я о,** məndən kökdür; **адав яцІувал гва тәс.** о, özünü

çəkir; о, təkəbbürlənir; о, təşəxxüs satır; о, lovğalanır; **яцІувал авун тәс.** özünü öymək, iddia satmaq, lovğalanmaq, təkəbbürlənmək.

ЯЦІУВИЛЯЙ *z.* köklükdən, yoğunluqdan, qalınlıqdan; təkəbbürlülükdən, lovğalıqdan.

ЯЦІУДАКАЗ *z.* lovğə-lovğə, lovğalıqla.

ЯЦІУДИ I: **ЯцІу** *sifətinin tək forması.*

ЯЦІУДИ II (-а, -а) *is.* kök adam; **яцІудан** kök adamın.

ЯЦІУДИЗ *z.* *bax ЯцІудаказ.*

ЯЦІУЗ *z.* *bax ЯцІудаказ.*

ЯШ (-ди, -да; -ар, -ари, -ара) yaş, sinn; **яшдин** yaşın, sinnin; **яш тамам хъун** yaşа dolmaq; **яшда хъун** yaşlı olmaq.

ЯШАЙИШ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) həyat, yaşayış, yaşama, ömür, güzəran; **яшайишдин** həyatın, yaşayışın, yaşamanın, ömrün, güzəranın; **яшайишдин чкаяр** yaşayış yerləri.

ЯШДАВАЗ *z.* *dan.* yaşда, yaşında: **20 яшдаваз адаз мехъерар авуна** 20 yaşında ona toy elədilər.

ЯШИНДА *z.* ömründə, həyatında, heç vaxt, əsla; **яшинда адаз икъван хвеши хъаначир** ömründə (həyatında) о, bu qədər sevinməmişdi; **гъич яшиндани зун аниз фидач** heç vaxt (ömrümdə) oraya getməgəm.

ЯШЛУ *sif.* yaşlı; **яшлу хъун** yaşlı olmaq.

ЯШЛУВАЛ (-или, -иле; -илер, -илери, -илера) yaşlılıq; **яшлувилин** yaşlılığın.

ЯШЛУВИЛЯЙ *z.* yaşlılıqdan, yaşlılığа görə.

ЯШМА (-ди, -да; -яр, -йри, -йра) *miner.* yaşма, уəşəm daşı; **яшмадин** yaşmanın, уəşəm daşının.

ЯШМАГЪ (-ди, -да; -ар, -ри, -ра) tamasa, döşəmə yaşmağı, haşiyə, zey; **яшмагъдин** tamasanın, döşəmə yaşmağının, haşiyənin, zeyin.

Я... **Я бағ.** *ya*; **я вун ша,** *y* **зун къвен** *ya* **сән гәл,** *ya* **мән гәлим.**

КБИЛЕР
MÜNDƏRICAT

Гъахъун.....	5
Ön söz.....	6
Ləzgi dili.....	7
Ləzgi əlifbası	12
Гафарган туькӀуьр хьуникай.....	14
Lüğətin quruluşu haqqında.....	16
Азербайжан чӀалал куьруь авунвай гафар	
Azərbaycanca ixtisarlar	18
Лезги гьарфарган ва гьарфарин тӀварар	
Ləzgi əlifbası və hərflərin adları	20
Лезги чӀаланни азербайжан чӀалан гафарган	
Ləzgiçə-azərbaycanca lüğət.....	21

**ЛЕЗГИ ЧИАЛАННИ АЗЕРБАЙЖАН ЧИАЛАН ГАФАРГАН
LƏZGICƏ-AZƏRBAYCANCA LÜĞƏT**

**Kərimova Sədaqət Qayınbəy qızı
Məlikməmmədov Müzəffər Nizam oğlu**

Operatorlar: Xanım Əzizova,
Aynur Baybulatova
Korrektorlar: Sevda Azizrin
Gülxar Güliyeva
Kompyuter dizaynı: Eynulla Orucəliyev
Rəssam: Nazim Rzaquliyev

Çapa imzalanmışdır 12.02.2015.
Kağız formatı 70x108 1/16. Ofset kağızı.
Ffiz. çap vərəqi 50,0. Şərti çap vərəqi 70,0.
Tirajı 1000. Sifariş 527. Müqavilə qiyməti ilə.

“Azərbaycan” nəşriyyatının mətbəəsində çap edilmişdir.
Az 1073, Bakı, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə.
Tel.: (99412)5380010. Faks: (99412) 5380014
E-mail: azerbneşhr@yahoo.com